По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 1 (10 094). Львів, вівторок 1. січня 1924 Поштову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

Глубічок ... ний —
Впр. о. Дзедзик Петро

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шан. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в ярмо 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: З Америки 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000.000 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 чех. кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 4,000000 кр. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

На порозі нового року.

Починаємо мабуть один з найважших років своєї праці. Навіть ті роки, коли зовнішні непереможні сили зупиняли на якийсь час цю працю і не давали спроможности продовжувати її, були подекуди лекші, ніж новий рік на порозі якого стоїмо. Національно-політична боротьба проти чужинців може виснажувати, але інколи й підбадьорує, додає сил у єдности. Нині живемо в добі, в якій духова атмосфера боротьби є затроєна не лиш задушливими газами з поза лінії ворожих окопів, але й власними найблищими земляками.

Видавництво українського щоденника, який не лестить усім і вся, є під теперішню пору просто геройством. Навіть у передвоєнній добі, а ще більше після великої війни і нечуваної економічної скрути, преса у цілому світі піддержується великими фінансовими підприємствами або могутніми партійними організаціями.

Наш орган завсіди спирався тільки на своє громадянство, остаючи на вірній його службі 41 літ.

Ще більше в нинішню пору лихоліття з незвичайно важким трудом доводиться нам перебиватись під економічним оглядом, майже з дня на день, не маючи ні звідки ніякої допомоги.

Бути українським публіцистом у нинішних умовинах це одно з найбільше невдячних завдань у суспільній діяльности. Не тільки матеріяльно, але й морально. Наше громадянське життя розлітається мов лахміття на обривки груп, гуртків і комітетів, яких провідники хотять наслідувати геній Леніна або Мусоліні. І публіцист, який уважає своїм першим обовязком дати вірний образ суспільности в її змаганнях, поєднати свободу критики з громадянською відповідальністю — перший паде жертвою людців, що виступають проти свободи слова і збірної виміни гадок.

Важко здати собі справу: у чому лежить суть обвинувачень звернених проти нашого часопису, що являється найповнійшим, найоб'єктивнійшим і національно найширшим—українським часописом. Наші вороги не виступають з ніякою позитивною програмою, ніяким пляном діяльности і здебільша навіть не з відкритим обличчам. А „Діло" з кожним числом складає новий доказ: кому служить і за який світогляд бореться. Свої прогріхи, похибки та недостачі направляє не фразами, а щоденною муравлиною працею. Нема яснійшої та вищої програми для часопису як служити інтересам якнайширших кол громадянства, шануючи вище загальне національне добро ніж інтереси поодиноких груп.

„Діло" було першим галицьким часописом, що послідовно проводив ідею державної самостійности та соборности всіх українських земель, ніколи не сходячи із цієї дороги. „Діло" найчутливійше прислухувалось до всіх голосів, що йшли з поза кордонів галицької землі; воно-на далі вважає своїм першим обовязком давати якнайповнійшу картину нашого внутрішнього та закордонного життя і всесвітніх подій, які можуть і повинні впливати на це життя. „Діло" має нині ворогів, які грають на неграмотности і користуються фантастичними наклепами на тему „неясности" нашої програми та діяльности. В атмосфері повного спантеличення, важко нині вирішити, чи ці добродії є щирими наївними фанатиками чи сліпим оруддям провокаторів. Між демагогічними гаслами, якими вони туманять людей повторяється з найбільшим успіхом фраза про мученицьку „автономію".

Народній Зїзд трудової партії мабуть зробив тактичну помилку, що прийняв автономічну резолюцію. Така буцім-то реальна програма зовсім природно вражала наш загал, що був пронизаний райдужними надіями до акту 14. березня. Програма боротьби за автономію не мала ніяких виглядів, коли ми не могли вести її на соймовій арені. У такій політично невиробленій суспільности як наша, багато дехто розумів постулят автономії як капітуляцію з національних ідеалів. Европейська робітнича кляса боролась довгі роки під гаслом 8-годинного робучого дня. Чи існує гасло буденнійше більше приземне, а навіть компромісове? А проте, коли нинішні провідники, большевицького руху хотіли мати вплив на масу, вони не відкидали гасла за 8 годинний день і не обіцювали робітникам, що ніхто з них працювати не буде. У нас навпаки. Замість єдиної всенаціональної мети, до якої слід прямувати і буденною працею, висувається мутні гасла і нехтується тими щаблями, які ведуть до здійснення цього ідеалу.

Коли станути на становищі наших відомих і невідомих противників, треба признати, що „Діло" зробило велику помилку, що ставилось критично до ріжних демагогічних, приємних гасел, замість повторяти їх при кожній нагоді, як це роблять наші нинішні противники, яким рэвольверові фрази заступають політичну програму, світогляд, а навіть діяльність.

Та одним з найсумнійших явищ нашого нинішного політичного життя є акція земляків, що самі користуються засобами, проти яких доводилося нам усім боротися у найкращі хвилини наших визвольних змагань: — проти засобів насильства. Історія культурного українського руху не була ніколи заплямлена фактом, що її діячі кидали гасло бойкоту друкованого слова. Одним з найвищих обовязків політичного діяча та публіциста є вислухати всіх і пильно читати навіть своїх ворогів. Наші політичні противники стоять на тому, що в нас повинна існувати тільки суто-партійна а радше суто-гурткова, провінціональна преса.

Їх публіцисти не тільки нехтують европейською пресою, якої не в силі читати, але ще й скрегочуть зубами зі злоби, що „Діло" своїм існуванням робить їм конкуренцію.

Ми не є ворогами суто-партійної преси. У кожній суспільности треба навіть преси, що вміє звязатися під пересічний рівень освіти і вміє промовляти вуличним жаргоном. Ми не маємо охоти боротися з вічевими крикунами, що прибирають жести революціонерів а воюють методами чорної сотні.

З якою легкістю можна би з оцих шпальт посипати градом їдких стріл на маленьких людців, що хотять спечи свою печеню при нинішнім безладдю! Досить було би покласти поруч себе кількайцять портретів тих „революціонерів", що хотять погодити нині червоний Харків зі закамарками св. Юра і американські доляри з концепцією галицько-володимирської держави — а вступна стаття зареготалася би усіма голосами гумористичного журналу!

Вступаючи у 42-ий рік свого істнування, починаємо працю у повній свідомости того, що маємо чимало ворогів. „Коли собаки брешуть — сказав Гайне — це знак, що ми їдемо". „Діло" має на собі багато гріхів; адже воно було найбільшою сповідальницею наших віруючих галицьких патріотів. Але коли глядимо на своїх противників — важко каятися. Все те, що є їх ідеалом не доросло ще до рівня буденної організаційної праці, якій кожний з нас, хто вчився працювати пером на протязі літ, служить не від нині.

Найсолідніше
Найдешевше
продає
::: ФУТРА :::
Магазин „ГОРНОСТАЙ"
1111 ЛЬВІВ Академична ч. 1

Українське приватне шкільництво у Сх Галичині.

На останньому Загальному Зїзді Українського Педагогічного Товариства представлено звідомлення з діяльности У. П. Т. за час від 1. вересня 1922 до 31. серпня 1923 р. Подаючи за тим звідомленням докладні інформації про стан нашого приватного шкільництва, хочемо таким робом причинитись до освідомлення всього загалу громадянства про той величезний тягар праці й відповідальности, що тяжить на У. П. Т., та спонукати до жвавішої жертвенности на „Рідну Школу". Бо ті голі статистичні числа кажуть більше за всі пламенні й голословні відозви! Звертаємо увагу, що цей звіт не обіймає останніх 4-ох місяців, при чому — річ ясна — наслідком шкільної політики львівської Кураторії під владою Собіньского — кількість істнуючих українських шкіл насильно зменшено! — *Ред.*

Б) Стан всенародніх шкіл, учит. семинарів, ґімназій (ґімн. кружків) У. П. Т. в шк. році 1922 З.

І. Всенародні школи.

Всенародніх шкіл УПТ. було в сім році всього 27.

З них було 21 в містах, чи то по передмістях а 6 по селах. Колиж возьмемо під увагу, що з 21 міських шкіл припадає 8 на сам Львів і передмістя, то виходить, що тільки 12 міст і місточок має українські всенародні школи.

З 27 шкіл УПТ. було 2 дівочі, 2 хлопячі а 23 мішані школи.

По числам кляс було 7 одноклясівок, 1 двоклясівка, 2 трикляси вки, 10 чотироклясівок, 1 пятиклясівка, 2 шестоклясівки, а 4 семиклясівки. Із того виходить, що тільки 4 школи були вповні розвинені коли всі прочі в більшім чи меншім стані розвою: бо ні одна з них не мала всіх сім річників. Повному розвиткові сих шкіл стоїть на перепоні головно брак приміщення, з яким приходиться їм що рік то тяще боротися.

Всіх кляс разом було в минулому році 126, між тим 26 рівнорядних у 13 школах. Число дітей вписаних на початку року було всього 4649. Пересічно припадало до 37 дітей на одну клясу; 9 шкіл мало їх тільки по 20—30, 9 шкіл по 30—40, 6 шкіл по 40—50 а дві по 50—60 дітей. Виходить що більшість наших шкіл мала досить нечисленні кляси.

Приміщення наших шкіл було в 9 місцевостях добре, в 8 достаточне а в 9 мало відповідне, тільки одна школа у Львові при вул. Мохнацкого і в Бережанах приміщена в будинках УПТ., всі другі в домівках инших українських товариств або й приватних домах. Сім нар. шкіл були приміщені спільно з иншими школами в однім будинку. В Бережанах, Долині, Копичинцях і Рогатині заняті шкільні будинки військом чи жандармерією, яких помимо всіх старань годі було позбутися. Ізза недостаточного приміщення шкіл відбувалася наука тільки в 3 школах перед полуднем, в 4 лише пополудні а в прочих 19 школах майже по половині кляс перед і пополудні.

З кінцем шкільного року клясифіковано всього на всього 4036 дітей, себто 87 проц. записаних, а 7 школах клясифіковано поверх 90 проц. в 14 школах зверх 80 проц., в 4 школах 60—80 проц., а в 1 школі поверх 60 проц. записаних. Із того виходить, що відвідування наших шкіл було загалом правильне.

Із загальної суми 4036 клясифікованих дітей поступило до вищого степення (кляси чи річника) 3733 або 94 проц., що представляє дуже вдоволяючий успіх навчання.

Число членів учительського збору всіх всенародніх шкіл УПТ. виносило в році шк. 1922/23. разом 154 осіб, між ними було 6 управителів-(льок), що не уділяли науки далі 22 катехитів і 126 світських учителів і учительок.

Головну увагу звернено на піднесення шкіл У. П. Т. в педагогічно-дидактичнім огляді й осягнено вже в короткім часі другого півроку 1922/3 неабиякий поступ, усунувши поки що хоч найбільші хиби.

В справі виховання був вислід праці учительства з малими винятками вдоволяючий, а декуди дуже гарний; у всіх школах звертало учительство як слід увагу на розбудження й утревалення патріотичних почувань, любови й пошани для всього свого рідного.

II. Учительські семинарі У. П. Т.

Учительських семинарів У. П. Т. було в році шкільнім 1922|3 всього шість, один мужеський в Станиславові а 5 дівочих у Коломиї, Львові, Самборі, Стрию і Тернополі. Крім того були ще семинарійні курси у Львові і Калуши.

Семинарі в Станиславові, Коломиї, Стрию і Тернополі мали по 4 курси, в Коломиї був ще й підготовний курс, а семинарі у Львові і Самборі мали ще лише по 2 клясі. Тільки семинар в Коломиї й Самборі та перша кляса Стрийської мали право публичности, коли подання про дозвіл на ведення семинарів в Станиславові, у Львові і в Тернополі, ще й доси не полагоджені владою. У сіх 6 семинаріях було з початком року записаних 132 хлопців й 591 дівчат. З кінцем року клясифіковано 105 хлопців і 535 дівчат; з того 76 з відзначенням, 378 з добрим поступом, а 51 з недостаточним успіхом, коли останних 135 призначено до поправчого іспиту по вакаціях. Процентово виявило 12 процент дуже добрий, 59 процент добрий а 8 процент недостаточний поступ, та 21 процент поправок.

Матуральний курс у Львові покінчило 16 хлопців і 15 дівчат, разом 31 а в І. курсі в Калуші було 7 хлопців і 12 дівчат, разом 19 питомців.

До матури допущено з львівського курсу тільки частину питомців. Просьби учениць 4 курсу в Стрию і Тернополі про допущення до матури полагоджено відмовно, всупереч заходам дотичних Кружків і Головної Управи.

(Продовження буде.)

Велика Україна.

Український сільсько-господарський банк.

Харківські „Вісти" ч. 275 подають: 27. листопада відкрив свої операції Український сільсько господарський банк. З огляду на те, що підписка на перший випуск акцій перевищила майже в двоє намічений спочатку основний капітал, установчі збори акціонерів постановили збільшити основний капітал банку з 500.000 на 1,000.000 карбованців золотом.

Збільшення числа стипендій.

Президія ВУЦВК. рішила збільшити від 1. листопада 1923 р. число стипендій у всіх школах професу (професіональної освіти) до 250 повних державних стипендій; таким чином загальна кількість стипендій становить 7.400 стипендій.

Похід проти української школи.

Закривання українських шкіл.

Польська шкільна влада до приходу міністра Гломбіньского обмежувалася до пасивної резистенції у відношенню до українського приватного шкільництва, вдоволяючися покищо тихою переміною української викладової мови в публичних школах на польську, яку певеводили наказні війт , шкільні інспектори ба й поодинокі польські вчителі. Українські приватні школи на протязі трьох років не могли діждатися рішення Кураторії на їхні просьби про дозвіл на отворення, хоч § 70 не несеного доси австр. державного закона з дня 14. мая 1869 постановляє виразно, що такого дозволу **не можна** відмовити, коли плян навчання відповідає вимогам публичної школи, коли приміщення школи не загрожує здоровлю дітей і коли учитель що до кваліфікації і під моральним оглядом відповідає приписам закону. Одначе польська влада узасаднює свою відмову на відкриття української школи тим, що істнуюча в даній місцевости школа „заспокоює **в повні** культурні і релігійні потреби **руського** населення". (sic!) Колиж і отворено деяку школу без дозволу, то шкільна влада була супроти цього байдужа й шкільні інспектори зовсім не заглядали до українських приватних шкіл. Аж коли влада дісталася в руки Гломбіньского, почалася під проводом Прушиньского завзята систематична нагінка на наше шкільництво. Польські шкільні інспектори взялися нараз відвідувати наші школи й шукати за всяку ціну,

причин,

з яких ці школи можна закрити, бо такий, мовляв, наказ прийшов з гори.

що нема дозволу на школу, а коли був давнійший, то чому його не відновлено, що приміщення невідповідне, хоч сотки державних шкіл ще гірше приміщені, далі що вчителі не придержуються планів навчання, хоч таких для українських шкіл і досі не видано, колиж вчиться по планам, так за мало їм польської історії або що вчиться й „руської", котру

ще й називається „фальшиво" українською, далі що українські діти в 3. класі, в якій тільки що починається наука польської мови, діти не говорять **поправно** по польськи, що вживається неапробованих книжок, коли інспектор шукаючи по лавках найде у якої дитини одну одніську на цілу клясу історію Крипякевича або т. п. книжочку; потім: що нема в школі гербу Польщі або що є й герб України, що нема мапи Польщі або що вона замала, чи нема її **в кождій** клясі і т. п. А коли польський інспектор не найде вже нічого иншого, то в додаток, до всього каже, що в школі нема „ducha państwowego", ба навіть, що українські вчителі „wrogo usposobieni do Państwa", а наші школи „założone z dążności zupełnego separowania się od wpływów kultury polskiej i wpajania idei separatyzmu w przyszłe pokolenie już od lat dziecięcych są zbyteczne i dla interesu Państwa szkodliwe".

Із таких і т. п.

причин закрито досі 14 наших народніх приватних шкіл, а то: дві в Дрогобичи (4 і 5-клясову), в Золочеві пятиклясову та одноклясові в Радехові, Бурштині, Забойках, Білім Камені, Зазулях, Сасові, Гавареччині, Заболотові, Козлові, Винниках, Судовій Вишні і инш., про які ще не маємо вісток; бо nulla dies sine linea...

Так само закрито учительські семинарійні курси в Тернополі і Винниках, гімназійні в Радехові, Грималові, Луці і Долині, а загрожено закриттям жін. і муж. семинарійних курсів у Львові. Понадто з одного боку не уділяється дозволу навчання учителям наших приватних середніх шкіл, а з другого вимагається, щоби замінено дотеперішніх учителів новини, і тим способом унеможливляється дальше ведення науки. Закривання українських шкіл відбувається з явною метою,

бо разом із закриттям наших шкіл взивається батьків записувати свої діти, хочби серед року, до польської школи під загрозою кари, яку стягають без доручення засуду, грабуючи людей. А „Рада Народова" (н. пр. в Золочеві) завзиває урядників Українців теж, щоби посилали свої діти до польської школи, під грозьбою наслідків; невже зльокавтування? Одначе всі погрози не застрашують наш нарід, який мужно обстоює своє найсвятійше право навчання і виховання своїх рідних дітей у рідній школі, якого не сміє й не може йому ніхто заперечити. Коли закривають наші школи, то ми будемо вчити й виховувати їх дома,

, бо § 213 істнуючого досі австр. регуляміну, каже ясно, що вибір домашніх учителів і спосіб домашнього навчання не підлягає ніяким обмеженням. А коли зажадає шкільна влада доказу, чи домашня наука вистарчає приписам, тоді українські батьки піддадуть свої діти іспитови в українській школі, до якої матимуть довіря. Українські батьки докажуть, що ніхто не приневолить їх віддати душі їхніх рідних діточок

Фрунзе про формування територіяльних військ.

На зборах червоних командантів та військових політичних робітників в Одесі дня 6. грудня виступив Фрунзе з великою промовою на тему формування територіяльних дивізій і підкреслив, що перший досвід, який був переведений літом 1922 р. переконав тих, що не погоджувались з думкою про формування територіяльних військових частин, що останні по якости не гірші кадрових. Кінчаючи мову Фрунзе завважив, що вся праця військового командування повинна виходити з тих міркувань, що раніш чи пізніш війна неминуча. Ця неминучість, безумовно, не звязана з політикою радянського уряду, який навпаки, вживає всіх зусиль, щоби продовжити речинець „передишки". Війна підготовлюється всіма капіталістичними державами, які зараз озброюються. Загострюються суперечности серед імперіялістичних країн і це говорить про те, що кінець „передишки" неминуче настане.

(„Вісти" ч. 278).

Забезпечення селян рільничими знаряддями.

Імпортове бюро українського зовнішторгу розробляє матеріяли про справу забезпечення селянства імпортовими господарськими приладдями.

Безробіття на Україні

Народній Комісаріят Праці подає, що число безробітних на Україні дійшло в жовтни та листопаді до 152.477 люда. З них: мущин 86.727, женщин 65.750, підлітків 16.872. Між безробітними робітників фізичної праці нараховується 86.871 душ, спомід них промислових робітників 41.402, в тому 12.386 металістів, 5.862 робітників транспорту і комунікації, 11.572 обслуги і 27.436 так зв. робітників чорної праці.

Безробіття в поодиноких губерніях висловлюється слідуючими цифрами: в Одеській губерні 54.000 безробітних, в Київській 26.000, в Харківській 25.000, в Катеринославській 15.000, в Донецькій 11.000, в Полтавській 10.000, в Подільській 3.200, в Чернигівській 3.000.

В. МУДРИЙ. 1

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до Історіґ Українського Високого Шкільництва у Львові.

I.

Наші Високі Школи у Львові виступили з початком біжучого академічного року 1923/24 в четвертий рік свого істнування. Широкі кола нашого громадянства знають про їх істнування, знають, що ці школи є предметом піклування нашої студентської молоді та певного круга наших старших громадян, знають, що українські культурно-освітні та наукові товариства внесли до польського сойму та сенату петицію в справі тих шкіл та не знають, як до того всього дійшло, чому внесено петицію і т. д. А справа Українських Високих Шкіл під теперішню хвилю — незвичайно важна. Вона, завдяки ріжним життєвим обставинам, висувається сьогодня на чоло всіх наших пекучих справ і біля неї закипіло. Між людьми курсують ріжні вісти, цілу справу на ріжні лади освітлюють одні, ще більш ріжноманітно представляють другі. Останніми часами почали за правду приймати навіть сплетні, звязані з Високими Школами. Словом: що патріот то гадка, то нове освітлення. Та в тому то й уся заковика, що ті, які найбільше висвітлюють справу, найбільше авторитентно твердять про все, звичайно найменше в справі визнаються, найменше знають про всі ті етапи, якими їй приходилось посуватися на шляху нашої багнистої суспільно громадської атмосфери.

Щоби запобігти всяким сплетням, щоби зробити кінець ріжнородним і протиріччим освітлюванням тої справи та щоби познайомити широкі кола нашої громади про фактичний хід цілої університетської акції бодай за останній рік, ми рішили на основі виключно тільки безпосереднього, джерельного матеріялу представити в цих рядках хід університетських подій за останній рік.

До 12. лютого 1923 р. весь тягар удержування та матеріяльного забезпечування Українських Високих Шкіл лежав на плечах української студентської молоді. Спочатку, тобто в 1921 і 1922 р. гасла У. В. Ш. були незвичайно популярні в як найширших колах нашого народу Східної Галичини. Весь народ, і селянство і робітництво й інтеліґенція йшли на стрічу великим гаслам Високого Шкільництва, всі жертвували чим мали, чи збіжжам чи грішми, і все це йшло на фонд забезпечення тих шкіл. Молодь виступала тоді в ролі герольдів тих кличів і являлась опісля виконавцем всіх практичних кроків, звязаних із їх забезпеченням та розбудовою. Безперечно молодь проявляла тоді maximum енергії в обох напрямах. А що широкі круги нашого народу йшли їй в тому на стрічу, то діло Українського Високого Шкільництва було дійсно всенароднім подвигом. Та поволі почала польська влада накладати руку на збірки, ба що більше: жертвою

падали і збірки, призначувані на инші ціли. Їх конфісковано. Конфіскати мотивувала польська влада тим, що ці збірки призначені на „нелеґальні Українські Високі Школи". Так було зі збірками на голодуючих на Великій Україні, так було в деяких околицях зі збірками на Рідну Школу, на захисти, діточі притулки і т. д. Крім цього понижувалася замітно і жертвенність нашого громадянства не тільки на потреби Високого Шкільництва, але взагалі на всі инші народні потреби. А цих потреб з дня на день множилося чим раз більше. Бо на всякий наступ з польського боку на наше культурне і національно-політичне життя треба було відповідати саме жертвенністю, що була призначена для зміцнення наших народніх позицій. Ніщо отже дивного, що молодь, яка двигала до того часу весь тягар забезпечення Високих Шкіл, почула, що на далі вона не встоїться, не зможе видержати того тягару. А що справа Високого Шкільництва була всенародньою справою, то вона й рішила переложити весь той тягар на плечі якогось поважного, більше стійного, не такого пливкого як молодь, всенароднього представництва.

Для цього була й скликана перша анкета в справі Українських Високих Шкіл до Львова на день 12. лютого 1923. р. В анкеті взяли участь представники всіх українських культурних, освітних, наукових та економічних товариств і представники обох Високих Шкіл, всіх політичних партій краю, в тім числі також „галицко-русская организація", представники молоді і вкінці персонально запрошені загально поважані та загально відомі діяч з цілого краю.

(Продовження буде.)

ДРІБНІ ВІСТКИ.

Льойд Джордж хворий.

Льондонська преса подає, що Льойд Джордж тяжко занедужав. Причиною недуги — сильна перестуда і вичерпання сил підчас виборчої кампанії. Лікарі поручили йому довший відпочинок. Льойд Джордж за радою лікарів виїхав на спочинок до своєї родини в Валії.

Промова Мекдонельда.

З Льондону звідомляють, що лідер англійської робітничої партії Мекдонельд виголосив в однім шкотськім місті промову, в якій підкреслив заслуги Союза Народів. Мекдонельд заповідає піддержку праці Союза Народів з боку його партії. Політичних справ промовець не порушав. До найважнійших питань, які закликає вирішити робітнича партія, належить справа безробіття і справа вільної торговлі.

По виясненню своєї програми Мекдонельд звернувся із закликом до ліберальів і консерватистів, щоби ті партії без огляду на розбіжність партійних принціпів, голосуючи за, чи проти, мали на увазі добро і могутність Англії.

Против Троцького.

На комуністичному мітінгу в Петербурзі принято в звязку з промовою Зіновієва резолюцію з домаганням, щоби Троцький висказав „свій жаль по причині відомого його листа, який Сталін і другі визначні комуністи оцінюють як нельояльне в дношення до центрального комітету комуністичної партії".

Виїзд американ. знавців.

Льондон. Польрадіо. Американські делегати до комітету знавців Овен. Йонг і Дейвес відїхали 29. XII. до Европи. По звідомленням „Дейлі Кронікл" Гюз додасть їм технічний штат.

Повстання в Мехіко.

Вера-Круз. Революційні війська полонили генерала Лязаро зі штабом і 300 жовнірами кінноти. Революціонери запевнюють, що приклонники Обрегона покинули вже Пуебльо.

Протест Туринґії.

Берлін. Туринґське правительство запротестувало проти висилання до Туринґії держ. комісаря.

Фінансова конференція.

Варшава. 29. XII. в міністерстві скарбу радила конференція валютового положення Польщі. Проводив прем. Грабські. Предметом нарад була справа валютової політики й валютові зарядження, конечні до часу переведення валютової реформи. Майже всі учасники заявилися за цим, щоби держава випустила вальоризовані державні папери. Форми їх не очеркнено.

Поворот Венізел'оса.

Париж. З Марсилії звідомляють, що делегація американських республиканців привітала прибувшого тут Венізельоса й вручила йому адресу столиці з фотографіями. Венізельос прийняв делегацію вельми широ. Запевнював, що хоч у недалекій вже майбутности думає зовсім усунутися від політичного життя, то таки вернеться на якийсь час до правительства й обійме провід кабінету, під услівям, що цей кабінет матиме запевнену парляментарну більшість. Венізельос спочатку думав їхати до Атен морем, але з причини бурі поїде залізницею.

Викриття комуністичної організації на Литві.

Ковно. Політична поліція викрила широко розгалужену комуністичну організацію, що мала агентури по провінціональних містах. Ціллю організації було повалення суспільного і політичного устрою Литви. Комуністична організація розпоряджала сіттю агентів і вдержувала взаємини з організаціями сусідних країв.

Марш. Фош у Англії.

Льондон. „Івнінг Нюз": Марш. Фош прибуде до Англії, щоби прийняти почесне горожанство 15 англійських міст. В дипл. колах привязують до подорожі політ. значіння, думають, що йде про безпосереднє навязання нових переговорів у справі італійсько-еспанського договору відносно Середземного моря і в справі забезпечення східних границь Франції.

Справа абдикації грецького короля.

Париж. Атенський кореспондент „Матена" звідомляє, що евент. абдикація грецького короля неконче мусить привести до заведення республики. Ліберали є лише за зміною династії. Між кандидатами на грецький престол є теж кн. Сикст з дому Бургон-Парма.

Уступлення англійського амбасадора.

Париж. „Пті Журн." Англійський амбасадор в Парижі льорд Кру задумує уступити.

Димісія японського кабінету.

Токіо. Димісію японського кабінету прийнято.

З польських справ.

Згідно чи незгідно з конституцією?

28. грудня під проводом марш. польського соймy Ратая відбулася конференція, в якій взяли участь кити польської влади і деякі професори університету. Темою нарад була справа згідности проектованого правительством закону про повновласти для президента Польщі в справі санації скарбу з конституцією.

Правнича опінія учасників конференції — як подає ПАТ. — ствердила, що уповажнення виконних властей супроти президента Польщі властями законодатними до видавання низки розпорядків в справі санації скарбу є безоглядно згідне з конституцією. Чи так воно є на ділі?

„Дзєннік людови" на цю тему пише: „Проект закону про повновласти для правительства в справах скарбових домагається уповажнень так великих, що майже зовсім усуває законодатні тіла.

І це відібрання соймови його елементарних прав не є згідне з конституцією. Шестий арт. конституції каже: „Затягнення державної позички, продаж, заміна і обтяження нерухомого державного маєтку, накладення податків і публичних оплат, устаління монетарної системи та приняття з боку держави фінансової гарантії — може відбутися тільки на основі закону".

А третий арт. конституції каже: „Обсяг державного законодавства обіймає ухвалювання всяких публичних і приватних прав і способу виконання їх".

„Не має закону без згоди соймy, висловленого в означений регуляміном спосіб". Отже конституція не знає „розпорядків зі силою законів. Таким чином проект повновластей являється спробою зміни конституції. Тому слід би його трактувати по думці 125 арт конституції: „Зміна конституції може бути ухвалена в прияві щонайменше законної половини послів, взгл. членів сенату, більшістю 2|3 голосів". „ несок про зміну конституції повинен бути підписаний щонайменше 1|4 законного числа голосів, а заповіджений що найменше на 5 днів".

Як звичайний закон цей проєт прямо не допустимий і ніяка ціль не може тут усвячувати средства — насилування конституції. Німеччина, хоча є в куди гіршім положенню, ухвалювала повновласти для правительства в конституційний спосіб"

Всеж польські юристи повишукували фірточки, щоби обійти конституцію. Конференція з 28. грудня рішила, що все є „в порядку".

Справа повновластей прийде на чергу на найблищому засіданню соймy 4. січня.

Делєґатна Labour Party у Варшаві.

До Варшави приїхала міс М. Філіпс, вислана членами Labour Party в Льондоні. Її завданням познайомитися з суспільними умовинами життя робітництва. Українські посли добре зробили би, якщо познайомили би її з суспільними" умовинами, які створила Польща на українських землях.

Російські монархісти.

Урядовий ПАТ доніс, що в Парижі відбулася коронація великого князя Миколая Миколаєвича на царя „всеї Росії". Коронація відбулась нібито таємно в палаті великого князя Бориса в присутности цілого дому Романових. Чи ця коронація дійсно відбулася чи ні, від того нам ні тепло ні зимно. Всеж таки слід підкреслити в звязку з коронацією, що між російськими монархістами почався в останніх часах на еміграції значний рух.

Недавно зїхалися до Парижа лідери російського чорносотенного монархізму як Марков „второй", генерали Краснов, Поляков, Секретєв, Калінін і другі. Марков II. приїхав туди з Білгороду, який є осідком монархістів що ґрупуються біля штабу генерала Врангеля. Там вони вели завзяту агітацію між офіцерами та студентами за підтримкою нової монархічної авантюри, на чолі якої тим разом має стати вел. кн. Миколай Миколаєвич.

В Парижі всі приїзні мали якісь дуже довгі та мабуть важні наради з парижськими російськими монархістами. Результатом тих нарад була відозва до всіх козаків. Відозву підписав ґенерал Краснов, В ній поміщено на першій сторінці портрет вел. кн. Миколая Миколаєвича і факсиміль обітниці того останнього про збереження ним всіх „козацьких вольностей". У відозві цій Краснов закликає козаків зірвати з всіми козацькими автономістами та приклонниками козацьких Рад в роді ген. Богаєвського і Мельникова (Дон) та самостійниками в роді отаманів Бичів (Кубань) і иншими.

„Росія — каже Краснов — кличе великого князя одного без окруження". Замість всяких Рад буде утворений „сенат". Сенат цей утворить очевидячки шляхом призначень цар. „Для мене, рідні козаки, одно потрібне: велика, свята Русь. А в ній віра православна, цар Богом і миром помазапий". „Ну, які там платформи, які ґасла, які партії. Господи, Росія гине". Взявся її Краснов від імени Миколая Миколаєвича рятувати. А рятує так, що в кінцевих словах відозви заохочує козаків складати по одному франкові від місячної заробітньої платні на фонд великого князя. Ця складка буде „якби білет, куплений вел. кн. на дорогу до дому". А поїде Миколай Миколаєвич туди в момент „коли вияснить положення, коли настануть сприятливі обставини".

Складай козаче, свою важко зароблену копійку на еміграції саме на фонд великого князя! Складай, і тішся, що про твої заробітки є кому думати! Безробітні великі князі, бачиш опікуються твоїми заробітними копійками. Відозва ця не знайшла дуже богато приклонників між козаками. Можна припускати, що ніяких. Але Краснов хоче зліквідувати і Врангеля, бо він на його думку за мало правий, за мало „чорносотенний" мабуть. Всі сили того ґенерала перейдуть під великого князя. І не лише Врангель але і всі живучі противники теперішнього російського режіму мусітимуть підпорядкуватись великому князеви, чи то пак тепер вже цареві „святої великої Русі".

Що так воно дійсно є, що до того зміряє нова царська камариля видно вже хоч би з цього, що недавно мав, як нас інформують, приїздити до Львова якийсь „Єво Імператорскаво Вєлічества палковнік Лейбгвардейскаво ґусарскаво полка" князь Гаванскій для переговорів з українською придніпрянською еміґрацією від імени тогож Миколая Миколаєвича і тих монархістів, що біля нього ґрупуються. Князь Гаванскій казав, що він Українець, бо має маєтки на Україні. До Українців звертався тому, бо вони представляють собою якусь силу, яку вони (монархісти) бажали би використати для реставрації монархії. Та щоби Українці не були покривджені, то князь сказав їм, що Росія має стати союзною монархією на зразок передвоєнної німецької монархії. Монархічний Союз має повстати на території „святої Русі". „Виж маєте свою аристократію, свої великі роди, які гідні двигати будучу українську корону. Україна буде собі незалежною державою в монархічному Союзі, який буде „возглавляти" архимонарх „цар святої Русі". — кінчив князь Гаванскій.

Ми не знаємо до кого звертався цей дипльомат. Не знаємо які Українці з ним вели „дипльоматичні" балачки. Але сам факт, (як що він дійсно мав місце!) є дуже характеристичний для монархістів. Вони видно приготовляють якусь нову авантюру на велику скалю. Бо названий дипльомат казав, що вони мають до розпорядимости цілу антанту. Краснов за те підкреслює у відозві до козаків, що „Европа напевно дасть навіть позичку не лиш субсидії для царської авантюри тоді, коли побачить, що козаки дають франки, бо це буде для Европи доказом, що цар має довіря в народі і що народ бажає царя". Все як у казці! Та не відомо, чи казка останеться казкою „зі щасливим закінченням".

НОВИНКИ.

— **З сьогоднішнього числа** починаємо друкувати у фейлетоні нову працю автора книжки „Боротьба за вогнище української культури" — п. Василя Мудрого: „Під знаком нельояльности", причинки до історії боротьби за українське високе шкільництво у Львові. Автентичні інформації й об'єктивне представлення фактичного стану справи, повинно розвіяти густий туман легенди й сплетень, що опутали таку дорогу всім справу українських високих шкіл.

— **Нова тарифа на будженину, товщі й паливо.** Від 29-го грудня 1923 р. обовязують такі ціни: 1 kg волового мяса 1.100 тисяч свинини 1 міл., телятини 700, баранини 800, шинки 2.200, сальцесону 1.500, ковбаси до варення 1300, кишки 600; 1 kg смальцю 1800, сала 1500, солонини 1300. Ціна печива без зміни. Ціни паливa: 100 kg вугля горішньошлеського 4.1000, яворнянського 2.300—3000, 100 kg дерева 1.40 —1.960 тисяч, 100 kg горішньошлеського коксу 6 міл. мп.

— **Почта в 5 разів дороще!** Від 1-го січня 1924 р. входить у життя нова почтово-телєграфічна тарифа. Звичайний лист коштуватиме 10 шв. сантімів, найменша оплата за телєграму 80 сантімів, одно слово 8 сантіми. Загально тарифа буде піднесена 4 до 5 разів у відношенню до теперішніх оплат. Разом з підвишкою залізничої тарифи — подорожіння почти є чудовим дарунком на Новий Рік!

— **Смерть славетного інжиніра.** У Парижі помер інж. Айфель, будівничий вежі, названої його іменем. Вежа Айфля, висотою 301 метрів, є найвищою будівлею світа. Тільки недавно появилась вістка, що задумують будувати вежу на 400 метрів високу — очевидно в Єдинених Державах Півн. Америки.

— **Лист Махна.** Отаман Махно оголосив листа до польського культурного громадянства, в якому каже, що не був і не є ворогом польського народу а через ц має надію, що після виправдуючого вердикту варшавського суду щезнуть у польському громадянстві упередження до його особи.

— **Характеристику Леніна** подає різьбар Альтман, який підчас свого побуту в Москві отримав дозвіл змоделювати бюст Леніна. В часі моделювання Ленін ніколи нічого не балакав, все читав або писав. Обід Леніна трівав завсіди не більше як десять мінут. Безпосередно після обіду брався він знов за працю. Коли бюст був покінчений, то Ленін не сказав про нього мистцеви ані слова похвали чи нагани. При прощанню Ленін сказав мистцеви лише „Adieu" і ані словечка подяки. Альтман спостеріг підчас своєї праці в Леніна звичай від часу до часу посвистувати собі під носом.

— **Небувале виборче право.** Франції, яким грозить катастрофа в наслідок зменчування скількости новонароджених, стараються всіми силами заохотити своїх співбратів та співсестер мати якнайбільше число дітей. Недавно підчас дискусії над участю жіноцтва у виборах до французьких законодатних органів, один посол поставив внесок, щоби кождий Француз і кожда Француженка по скінченню 21 літ мали право участи у виборах з цим застереженням, що батьки родин мають тілько голосів при виборах, скільки в них дітей. На случай смерти батька право цих голосів за кожду дитину переходить на маму. Внесок цей приняв парлямент подавляючою більшістю голосів. Внескодавець доказував, що це причиниться до збільшення числа новонароджених у Франції.

— **Найдовша огорожа на світі.** Зединені Держави Північної Америки і уряд Мехіка рішили побудувати на своїму пограничу залізну огорожу (пліт), яка буде найбільшою на світі. Від місцевости Ель Пазо в Тексасі починається ця огорожа і тягнеться на тисячу миль на захід до Тихого Океану. Що дві англійських миль

будуть до огорожі поприкріплювані таблиці з пересторогою, що огорожі не можна ані перелазити ані пересуватись попід неї.

— **Оригінальний ювілей.** Московська „чрезвичайка" (че-ка) святкувала дня 8 груд я ц. р. пятилітний ювілей свого істнування. У великій салі клюбу ім Дзєржінского десяток найвидніщих совітських достойників виголосило привітні промови, в яких славили заслуги чрезвичайки. М. и. промовляли: Дзєржінскій, секретар ЦИК-а Союза Сов Соц. Республик Енукідзе голова московського губ. суду Смірнов, прокурор Шевардін, Стеклов, чекісти Лаціс і Бреслав, поет Дамян Бедний і багато инших. Потім відбувся концерт і бенкет. Шкода, що для достойного звеличання ювілятів і для піднесення настрою спіритисти не викликували духів міліонів громадян, вимордуваних чрезвичайкою на просторах кол. Росії.

— **Ювілей радія.** У париськ й Сорбоні відбулась урочиста Академія з нагоди 25-літньої річниці відкриття радія. Крім винахідниці Куріе-Склодовської були присутні президент Мільран, професори університету й багато осіб з наукового світа. Винахідницю витав ректор Сорбони; у відповіди подала вона історію відкриття радія, потім промовляв Мільран.

— **Смерть Тетмаєра.** Дня 27. ц. м. в Кракові помер відомий польський маляр Володимир Тетмаєр, в 61 році життя.

— **Яка різниця?!** Офіціяльний ПАТ повідомив про випуск 50-ти міліонових банкнотів ПККП. Виявляється, що це помилка: видано поки що лише 10-ти міліонові банкноти, — з чого одначе не виходить, що за який тиждень-два не треба буде друкувати 50-ти міліонових папірчиків Отже спростування, яке розіслав ПАТ, по суті не має ніякого значіння.

— **Золоту і срібну медалю** за взірцеве виконання робіт осягнула на світових виставах — українська кушнірська фірма КАРПЯКА у Львові, вул. Куркова ч. 11 а. Тому всі Українці звертайтеся з замовленнями футер і продажю сирих шкірок виключно до своєї фірми. 1027а 5—10

Польські москвофіли.

Як урядує управитель Ставроп. друкарні.

„Типографія Ставропигійскаго Института подъ управ. Ал. Ив. Яськова, Львовъ, Бляхарская улица № 9.

Мн. Г.....

Въ виду непредвиженныхъ обстоятельствъ съ поступленіемъ въ типографію заказовъ я принужденъ предупредить Васъ на двѣ недѣли, что при дальнѣйшемъ такомъ положеніи должны будете оставить мѣсто службы.

А. Яськовъ".

Так виглядає повідомлення про вимовлення праці складачам в Ставр. друкарні у винаймі п. Яськова, який прийшов в посідання тої друкарні завдяки протекції польського комісаря Третяка. Що польські комісари розпоряджаються народнім добром по своїй вподобі, маючи за собою вшехпольські плечі, на те покищо немає ніякої ради. Одначе кожного українського громадянина у високій мірі мусить дивувати, що находяться такі українські періодичні й неперіодичні видавництва, які дають матеріяльну піддержку польським москвофілам. Ріжні законспіровані чинники кидають сьогодня на право і ліво бойкотові гасла, але у відношенню до гнізд москвофільської чорної сотні ще не впало ні одно таке гасло. В тому генеральному помішанню понять, яке всевладно запанувало в нашім життю, деякі видавництва (як нпр. „Наш Прапор" чи „Українське Слово") ще й чваняться тим, що вони посередньо підпержують осередки чорносотенщини. Дивним виглядає те специфічне споріднення „революціонерів" з пп. Третяками, Лісковацькими, Гумцькими і Яськовими.

Дописи.

Калущина. *(Застій в просвітно-культурній праці).* Страшно братися за перо людині і писати прилюдно про те, що діється тепер в нашому повіті! А одначе муситься це зробити і то в тій хвилині, щоби перервати ту страшну бездільність і апатію (або я вже з'наю, як це назвати), яка огорнула майже ціле громадянство, як селянство, так й інтеліґенцію. Ме і байдуже, чи будуть на мене громи падати чи ні, я роблю це з громадянського обовязку. Ось вам докази сумного стану Калущини: Сумно згадати про хід „Свята Просвіти", яке устроїла для всього повіта дня 8 грудня ц. р. тут. філія „Просвіти". Все гарно і в свій час зааранжував голова філії д-р Михайло Воробець в порозумінню з представниками всіх українських Товариств, видано в свій час гарні відозви до „всіх і вся", — всіх в свій час звідомлено про свято і про аматорське представлення в неділю 9 ц. м. на цілі „Просвіти" — а надто видано на те все багато гроша. Але: „на віщо і для кого" — питаюся. На те, щоби на те свято прийшла горстка міщан і калуських інтеліґентів та кілька селян-відпоручників, що пальців на одній руці за богато, щоби їх почислити. А деж поділись наші отці духовні і учительство (кількох з учительства було), — яких — може бути що не всіх — видно повно на калуських ярмарках що понеділка без огляду на стан погоди!

Чому не явилися ті духові провідники народа, тай чому не взяли з собою свідомих громадяи молодих і старих, щоби той голова філії „Просвіти" мав був до кого говорити а не „до порожніх і голих стін салі" Н. Дому, як це в обдуманій своїй вступній промові мусів з жалем обявити! А до кого мав говорити п. Бариш про кооперативу? Також до „чотирьох стін„ До чого доведе таке ваше поведення, чесні проводирі селянські? Скажу отверто і широ словами Франка: „Вівці ваші стануть „погноєм" для чужого панування над нами". Грізна хмара повисла „вже над нами" і ніхто з вас не здає собі з наслідків справи! —

Після 8. грудня, після того розчарування аж тиснесь до горла, аж дусить меме жаль до вас, Отці духовні, і до тебе громадо учительська, до вас громадяне Калущини ваше відношення до нашого Т-ва Педаг., себ-то до Рідної Школи, яка — завдяки вашій байдужности взагалі — ледви животіє, мучиться в страшних судорогах, спричинених ворожими обставинами серед свого великого Українського Народа! Чи так воно має бути, щоби рідна мати (що так назву Рідну Школу) жебрала в нас мізерної данини на удержання рідних своїх кільканацятьох шкіл,

Доказів на це не треба; недавна минувшина і теперішність аж надто яскраво говорять про це! Щож ти, інтеліґенціє, нашої Калущини — з маленькими вийнятками робиш для тої бідної Рідної Школи!

Чиж ти бодай раз відгукнулася на численні відозви, висилані до тебе від р. 1920 через Виділ тут. Кружка УПТ., а вже що найгірше, чи ти, інтеліґенція наша, на 3-кратні, а може і 5-кратні відозви Кружка установила в кождім селі Комітет до збирання жертв на Рідну Школу? Чи ти освідомляєш наше громадянство про значіння Рідної Школи, — бо з поведення багатьох видно, що ні! Чи ти придбала много членів Укр. Пед. Т-ву, — бо після повітового спису членів видно, що ні.

Чи ти інтеліґентна сільська громадо виконуєш як слід всякі відозви Виділу повітового Кружка УПТ. в справі придбання жертв Рідній Школі, які не раз в рік, але що неділі: чи в церкві, чи в читальні, чи в дома, на поминках, чи хрестинах, гостинах чи забавах днем і вічю повинні плисти, а не мовби закляття опанувало тебе і ти инколи відчину свою мізерну лепту „раз-два в рік" та раде вельми, що вже сповнила солідно свій народній обовязок, спиш спокійно і присипляєш талан, даний тобі Богом для помноження його серед „молодшої братії". Інтеліґентна громадо! Не гаси в Народі вогню, який що йно проборханий, повинен ясним полумям розжевріти під управою твоєї умілої руки, а не з твоєї причини, бо тільки з твоєї, заснічуватись.

Виділ Кружка, лаючи прилюдно пю донись до всіх наших О. О. Духовних, Учителів і свідомих Громадян нашого повіта, взиває Вас всіх цею дорогою „по раз останній" братись зараз по діла під загрозою прилюдного пятнування в українських часописах.

По раз останній взиваємо наших ОО Духовних, Учителів та всіх свідомих Громадян: 1) Заснувати в себе Комітет до постійного збирання жертв (жертвувати всякому вільно) на цілі „Рідної Школи"; 2) Притягати день в день нових членів-селян до Українського Пед. Тов-а яке зможе сповнити свої високі завдання не рідкими жертвами інтеліґенції, але загальними жертвами всього свого Українського Народа *Виділ Кружка У. П. Т. ім. Івана Франка.*

(Всі українські часописи просимо перепечатати і поширити цю осторогу).

Заболотів *(Школа в Гаравечині — Білий Камінь).* До цеї пори мали ми одноклясову нар. ню школу з польською викладовою і польською учителькою. Чисельне відношення дітей в школі таке: українських дітей біля 30, польських тільки 4. Але наука відбувається по польськи. Наші діти мусять навіть молитви відмовляти по польськи. Одного разу українська дівчинка, приходячи до школи ледви вимовила „Слава Ісусу Христу", як учителька Фравя Томкевіч, родом з Буська, поставила її за таблицю. Наше молоде покоління, яке щойно відросло від землі мусить терпіти навіть за привіт в українській мові. І за що!? Побачили ми страждання дітвори і задумали заснувати свою школу. Зібрали збіжжа, постаралися о приміщення, спровадили учительку і в тій хвилі діти крім 4-х польських перейшли вчитися в рідній мові. Опісля пішли ми до управителя школи в Білім Камені просити о лавки. Розуміється, він відмовив, заслоняючись тим, що це не його власність і сам не знає чия. Тепер маємо вже свої лавки і наука йде добре. Вкінці годилось би, щоби шкільний інспектор в Золочеві скоро забрав учит. Томкевіч, бо шкода, що вона бере повну платню, підучуючи читати й писати 4-ох дітей.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяна.

Снятин — Саля Сокола.

Второк 1. І. „ВОСКРЕСЕННЯ".
Середа 2. І. „МІРЛЄ ЕФРОС".
Четвер 3. І. Бенефіс театральної дружини „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА".

Заболотів — Саля Сокола.

Пятниця 4. І. Другий бенефіс театральної дружини „ЗА ДВОМА ЗАЯЦЯМИ".

Суботу 5. І. „РІЗДВЯНА НІЧ" опера. 1—4

Дрібні оголошення.

КАНД. адвокатури шукає мешкання евентуально з харчем при інтеліґентній родині у Львові на час від 3—4 місяців. Письменні зголошення до адміністрації „Діла" під К. 1160 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Олька Спеціяльний склад виробів **панчохових і трикотових** поручає на зиму вироби вовняні і трикотові І-ої кляси **ЛЬВІВ, РИНОК 35.** 1113 5 10

ФІРАНКИ, ДИВАНИ, ПОРТІЄРИ, КИЛИМИ, КОВДРИ, МАТЕРІЇ МЕБЛЕВІ, КОЦИ, МАТЕРАЦИ, ПОДУШКИ, ЛІЖКА в найбільшім виборі по найдешевших цінах

ПОРУЧАЄ

СКЛАД МЕБЛІВ, ДЕКОРАЦІЙ І ПОСТЕЛІ

ЙОСИФ ШУСТЕР

ЛЬВІВ, вул. РУТОВСЬКОГО 10.

Присилайте передплату!

АДВОКАТ

Д-р ОЛЕКСА ОЛІЙНИК

відкрив адвокатську канцелярію

В ТЕРНОПОЛІ

при вул. ТАРНАВСЬКОГО ч. 12. партер

1170 1—3

СПІЛКА

„Гуцульське Мистецтво"

в КОСОВІ уладжує виставку КИЛИМІВ в склепі **Т-ва „ДОСТАВА". Русьна ч. 20.**

Львів, від 31. грудня до 6 січня.

Просимо Українське Громадянство численно відвідати.

1172 1—1 ДИРЕКЦІЯ.

ДО МОЛОДІ

дівочих шкіл у Львові!

Отсим повідомляємо нашу П. Т. жіночу молодь, **що ми отворили в наших робітнях суконь і білля осібні відділи для шкільної молоді,** в яких виготовляємо всякі одяги і білля по виїмково знижених цінах.

Супроти цього запрошуємо наші Панночки оминати чужинців і звертатися з повним довірям до нас з всякими роботами, які виконуємо елеґантно й дешево.

Жіноча Спілка Промислова

„ТРУД,", Львів, Ринок 39.

1003 5—6

ПАНЧОХИ, РУКАВИЧКИ і т. п.

поручає

— — **НАЙДЕШЕВШЕ** — —

фірма **ПФАУ** ЛЬВІВ, РИНОК 19,

1153 бо вхід через сінь. 3—6

ВАЖНЕ ДЛЯ ЦЕРКОВНИХ ХОРІВ і співацьких Товариств.

Появились:

Західно-українські

:: **КОЛЯДИ** ::

на мішаний хор аранжував

ЙОСИФ КИШАКЕВИЧ.

Основна ціна 3.— рази кождочасний множник. До набуття в українських книгарнях у Львові. 1169 2—2

НА ЯЛИНКУ!

СУКНІ ВОВНЯНІ, шовкові і маркізетові	25,000 000
БЛЮЗКИ маркізетові, опальові і шовкові	7,800 000
ЖАКЕТИ вовняні, камізельки шовкові і вовн.	7,500 000
ШЛЯФРОКИ фляпелеві і суконні	11,500 000
ЖАМПЕРИ і СВЕТЕРИ мужеські	7,000 000
ПЛЄДИ ВОЛІЧКОВІ	7,800 000
ПЛАЩІ ЖІНОЧІ від	25,000.000

поручає

„Магазин Маннера",

ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА **2.** 1—3

За Редакцію відповідає **Ол. Кузьма.**

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 2 (10 095). Львів, середа 2. січня 1924 Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

Глубічок великий — Гляд
Впр. о. Дзедзик Петро

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 4,000000 мп. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“. Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Український Народе!

Зближається річниця народин Божественного Спасителя, що як Чоловік вийшов з бідних і поневолених та для них віддав своє життя.

Найбільший Учитель, Бог і Чоловік, Ісус Христос і Його наука та всі Його ученики, а далі визнавці були колись предметом страшних нелюдських переслідувань з боку прихильників тьми і насильства. Всеж таки завдяки незломній енергії, безприкладній жертвенности, невигасаючій вірі у Божу святість справи і її кінцевий успіх — Правда побідила над хвилевими переможцями.

Цю велику річницю, Цей Великий Празник Надії на гарнійшу будуччину мусить гідно стрінути і памятним ділом зазначити Український Народ.

Згідно з дотеперішньою традицією Світлий Празник Різдва Христового нехай буде й на далі днем „Рідної Школи“. А слова коляди, які нагадують прихід на світ Спасителя, нехай приводять нам на думку українські діти й установу, створену тільки для дітей — „Рідну Школу“.

Бо „Рідна Школа“ се не тільки інституція, яка доповнює недостачу державних українських шкіл. У сучасному повоєнному лихоліттю, коли нашому шкільництву нанесено страшні втрати і здесятковано державні українські школи, — приватне шкільництво мусить заступити нам і державні школи. Тому жертви на „Рідну Школу“ є необхідною національною конечністю, від якої не сміє відмовитися ні одна українська одиниця. Таке становище обовязує нас у кожному дні в році.

У день „Рідної Школи“ в часі Христового Різдва цей обовязок мусить стати народньою маніфестацією. І тому суспільність мусить однодушно подбати, щоби у всіх громадах і навіть найдальших закутинах нашого краю колядували всі на „Рідну Школу“.

І таким чином нехай ідея „Рідної Школи“ зєдинить всіх Українців в одну велику солідарну громаду, яка мусить доконати й доконає великого діла.

Львів, дня 1. січня 1924 р.

Андрей Шептицький
Митрополит Галицький

Д-р Кирило Студинський
Голова Наук. Т-ва ім. Шевченка

Михайло Галущинський
Голова Т ва Просвіта“,

Константина Малицька
Голова „Союза Українок“,

Д-р Михайло Коцюба
Заст. гол. Т-ва „Сільський Господар“

Проф. Юліян Романчук
б. віце-президент

Д-р Маріян Панчищин
ректор Українського Університету

Д-р Степан Федак
Сеніор „Ставропигії“,

Радн. Модест Каратницький
Голова Тов-а охорони молоді,

Інж. Юліян Павликовський
Голова „Краєв. Союза Ревізійного“.

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАҐОҐІЧНОГО ТОВАРИСТВА:

Омелян Терлецький
голова.

Д-р Степан Біляк
секретар.

Перспективи французько-чеського договору.

Цього місяця буде підписаний політичний договір між Францією та Чехословаччиною, якого головні пункти вже прийняті обома державами. Офіціяльний французький „Тан“ зазначує, що м ж ними на першім місці стоїть: 1) заховання мирових договорів підписаних обома державами, 2) ведення мирової політики, яка матиме за основи оборонні конвенції, 3) пошана всіх міжнародніх умов, а гол вно Союзу Народів. У цьому договорі передбачується спільну працю з метою економічної відбудови Европи.

Коли згадати недавні подорожі президента Чехословаччини Масарика і мін. Бенеша до Франції, годі згаданий договір не може бути для нас повною несподіванкою. Він стає несподіванкою щойно в звязку з новими міжнародніми перспективами залежними від питання, які стоять нині на черзі дня: становища до совітського уряду і до Німеччини. Коли справа визнання совітів стане доконаним фактом, тоді всі держави сусідні з Росією та Україною наберуть актуального значіння для великих союзних держав, які хотять покористуватись ними як орудниками своєї пол тики. Чехословаччина передбачуючи ці наміри Франції скористала з наго ди і перша ввійшла в порозуміння з нею як держава, що грає нині першу ролю у бльоку малих держав зєднаних під назвою „Малої Антанти“. Цей союз має перш усього бути відповідю на антифранцуську політику Італії і підмогою Франції у справі т. зв. репарацій, які між союзними державами мають щораз менше прихильників з огляду на безвиглядний стан німецьких фінансів.

Союз Франції з Чехословаччиною є першою спробою вернутись до передвоєнної політики Франції, яка германському світові хотіла протиставити світ славянський. Питання економічної відбудови Росії і нормальних взаємин з її новим урядом, принесло зі собою стару ідею: франко-російського союзу.

„Temps“ у великій статті з дн. 23. XII. почав (чи радше закінчив) дискусію про необхідність визнання со ітського уряду. Цей самий орган офіціяльної політичної думки у Франції піддає у дальших статтях умовину, що Росія, на випадок порозуміння з нею, мусить згодитись на ненарушність кордонів Польщі, Румунії та Туреччини. А проте така умовина блідне у порівнанню з иншими домаганнями Франції до совітського уряду, який мав би підтримувати Францію у її домаганню плачення м'жсоюзних довгів і ставився до французьких вірителів так само як до вірителів инших Союзних держав. Принціпи — принціпами, а інтерес на першому пляні.

Досить кинути оком на всю польську пресу, щоби прочитати загальне збентеження, яке викликав чесько-французький договір у польських міродатних сферах. Цей договір уважається явним доказом утрачення симпатій Польщі в очах Франції, що оглядається за сильнійшим союзником. Франція хоче орієнтуватись на Малу Антанту або славянофільський бльок під проводом Росії.

Чехословаччина має на меті перш усього станути супроти Польщі у ролі багато вигіднійшій при найблищім зїзді представників Малої Антанти, ніж могла це зробити до цього часу. Тепер Польща повинна сама подбати у власнім інтересі, щоби ввійти до такого бльоку. Англійський денник „Менчестер Гуардіян“ дня 20. м. м. каже виразно, що таке вступлення Польщі до Малої Антати є нині більше можливе з огляду на факт, що „домагання Польщі є нині скромнійші“. Французький „Фігаро“ заявляє, що звістка про чесько-французький договір мала бути дуже неприємною несподіванкою у Льондоні, як перша заповідь франко-російсько-чесько-сербського порозуміння. Англія мала би з цеї причини нагадати собі про істнування Польщі, яка є лекше доступна для впливів англьо-американських. Такі погляди межують трохи з цариною політичних фантазій. Не великі держави мають шукати малих, які є для них доступні як союзники, а звичайно є навпаки.

Перспективи французько-чеського договору є звязані з плянами усіх великих та малих держав, які нині шукають шляхів для вдержання міжнародньої рівноваги і забезпечення своєї ролі у майбутньому концерті европейських держав.

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ на ЯЛИНКУ І НОВ. РІК
найелеґантнійші і наймоднійші строї
„Величезний вибір моделів вечірних суконь“
Послідні новости камізельок в найбільшім виборі поручає
„MAISON CHIC“
1174 ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 1. 1-4

Велика Україна.

Ліквідація неграмотности на Поділлю.

Останніми часами проведено на Поділлю обчислення неграмотних. В Камянецькому окрузі неграмотних є 124.567 душ, з них до призивних 5875. До шестих роковин жовтневої революції навчилося грамоти 2500 душ. В окрузі є 178 ліквідаційних пунктів неграмотности. В Проскурівському окрузі — є 123 лікв. пункти неграмотности. Тут проводиться обчислення населення і після зібрання точних даних про кількість населення і число неграмотних, число лікв. пунктів збільшиться. Зле стоїть справа в Тульському окрузі. В окружному місті тільки три лікв. пункти. Точного обчислення неграмотних серед організованого пролєтаріяту нема. Серед незаможних неграмотних є до 6 тисяч. В окрузі 78 лікв. пунктів. Число учеників у них невідоме. У Винницькому окрузі обчислення неграмотности ще не закінчено.

„Вісти“, з яких черпаємо ці інформації, пишуть: „Загалом робота над ліквідацією неграмотности на Поділлю визнана незадовольняючою і якщо так далі буде, то ліквідація неграмотности серед населення від 18—36 років не буде виконана до 10 роковин жовтневої революції“.

У Винниці під кермою заступника голови Всеукрграмчека відбувся двотижневий семинар для ліквідаторів неграмотности. Після закінчення науки в окрузі призначено нову інспектуру по ліквідації неграмотности.

Нові сільради на Катеринославщині.

Підчас виборів до сільських рад на Катеринославщині комуністи здобули 12,2 проц. місць. Серед голов сільрад партійних є 53 проц. У виборах брало участь 48 проц. населення. Значно підвищився відсоток виборців-жінок. В одній гро

Пр. 855/23. В Імени Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло“ число 207 з дня 25. грудня 1923 року в артикулі під заголовками: „Похід проти української школи“ в уступах між словами: а) „громадянство“ і „Замкнен“, б) „проти“ і „замкнення“, ц) „зарядження“ і „вибивають“ містить в собі єство злочину з § 65 а) з. к., узнав доконану в дни 24. грудня 1923 р. конфіскату за оправдану і завядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів, дня 27. грудня 1923.
(Підпис нечиткий.)

маді головою сільради вибрано жінку. Що до соціяльного стану членів сільрад: 82 проц. селян, 7 проц. робітників, 9½ проц. службовців, 1½ проц. червоноармейців, 11 проц. москалів.

Безробіття інтеліґентів.

В Одесі було 1. липня ц. р. 1061 безробітних робітників освіти, дня 1. жовтня цифра ця побільшилась до 1575. Організовано державою кваліфікаційну комісію для відбору безробітних, придатних для посилки на роботу. За три дні комісія пропустила 633 душ. („Вісти").

Кабінети марксознавства.

Кабінет „марксознавства" при бібліотеці комуністичної партії большевиків України в Київі включено головпрофосвітою в число наукових товариств, що одержують субсидію від Народнього Комітету Освіти. („Вісти").

Нема підручників.

„Вісти" містять дописи про брак підручників на місцях. Подаємо одну таку допись: „Хорольські професіональні спілки відкрили дві школи ліквідації неграмотности. Утримуються ці школи виключно на кошт спілок. Лікбези (ліквідація безграмотности) охопили коло 96 проц. всіх неграмотних членів спілок. В середині вересня був перший випуск слухачів лікбезу. Але лихо в тім, що в школах немає українських підручників. Де взяти підручників? Школи сидять без книжок. Всі хвилюються. Ні контори ні кіоски нічого не мають і не можуть придбати. Профспілки гукають: де взяти підручників? І гіркою іронією здаються в нас у Хоролі слова про ударність роботи по боротьбі з неписьменністю. Де взяти підручників? — Профспілки Хорольщини чекають. Дайте, продайте книжку для школи лікбезу!"

Стипендії.

Головпрофосвіта ухвалила збільшити розмір стипендій аспірантам харківського Інституту марксознавства до 70 золотих карбованців на місяць. „Вісти".

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Під знаком Невядомского.

Варшава 26. грудня 1923.

Коли ви вступаєте в сіни польського сойму, то перше, що кидається вам у вічі — це велика мармурова дошка з золотим написом, присвяченим памяти першого президента відродженої польської республики Габрієля Нарутовіча. Небіжчик, як відомо, впав жертвою фанатика-ендека саме за те, що мав мужність (у Польщі й для цього потрібна мужність!) приняти обрання на найвище становище у державі не від тзв. польської більшости.

Цими днями ріжні організації лівих політичних польських угрупувань гучно й урочисто вшанували память нещасного президента і при цій нагоді висловили тільки шляхотних думок, що Невядомскі мусів би десять раз перевернутися в своїй домовині.

Один з найподатнійших і найпопулярнійших польських соціялістів старий Серошевскі, вернувшись з процесу Невядомского, отверто признався, що ледви стримався, аби не підійшти та не стиснути руку підсудному, — до такої міри був ним захоплений.

З особливою яскравістю це виявилося в останніх соймових подіях. Про нового премієра вже нема що й казати. Він настільки засліплений ендецьким світоглядом, що готуючись до санації польської валюти, цілком забуває стару і всім відому аксіому, що без доброї політики не може бути добрих фінансів. Пп. Грабскі отверто заявляє, що інтереси національних меншостей, себто що найменше ⅖ населення сучасної Польщі не входять у його розрахунки. Така позиція набірає особливої цікавости, коли взяти під увагу, що п. Грабскі прийняв програму, вказану вищою владою; але всеж таки не на йому я бажав би тут спинитися. Більш цікавим для нас уявляється п. Тугут — лідер найбільшої в соймі лівої групи. Мені вже доводилося зазначити, що він точнісенько так саме, як і найширійший ендик, шукав підтримки у правиці. Тепер з повідомлення української федерації, надрукованого в російській газеті „За Свободу", довідуємося ми, що п. Тугут, як то водиться, у лівиці, зробив вигляд, ніби бажає розмовляти і з Українцями, але в призначений час на нараду не прибув і навіть забув попросити вибачення з приводу своєї нечемности. Російська газета гадає, що це дурниця, що Українцям слід було хапати п. Тугута за поли, бо при премієрі могло таки щось перепасти й меншостям; та по промові визволенського лідера в соймі навіть варшавська „Свобода" захиталася...

Це дуже цікава промова. Пан Тугут знайшов дотепний вихід, щоб прикрити свою солідарність із світоглядом Невядомского. Він зазначив, що уряд мусить спиратися не на польській більшости, а на державницькій більшости. Та що національні меншости не заделклярували себе польськими державниками, як вірнопідданими слугами Річпосполитої польської, то і не можна їх включати в оту більшість... По російськи це називається: „і капітал придбав і невинність заховав".

Дуже лагідний у відношенню до Поляків д. Філософов зі „Свободи" пише з приводу цього: „На жаль", Поляки люблять зловживати так званою „протидержавністю" „національних меншостей"

Наш славнозвісний історик В. Антонович писав: „Польська держава буде існувати в своїх етнографічних межах, або її зовсім не буде".

але демократичні імперіялісти сучасної Польщі сплять і мріють про велику Польщу. Одначе про те, що в сучасних межах Польщі найшлося 2/5 „інородців",

про те безумовно та обшарпана демократія не думає. Пп. Грабскі, Тугути et tutti quanti гадають, що можна олурити простодушних Українців та Білорусинів красномовними доповідями на вічах та рефератами в дуже інтеліґентних, але цілком таки вегетаріянських товариствах на взірець відомого „Пшимежа" чи „інститута для досліджування питань про національні меншости".

На більше від цього польська демократія не спроможеться, — в тому можна бути певним. У глибині своєї душі вона живе коли не тими самими ідеями і гаслами, то тими самими почуттями, які рік тому скерували руку Невядомского...

Недавно п. Голувко на шпальтах „Робітник-а" надавав добрих помічників польській суспільности та керманичам польських державних справ. На жаль, його стаття торкалася лише інтересів української еміграції в Польщі. Ця еміграція числить біля 30 тисяч осіб між тим, як Українців у Польщі поверх 7 мілионів. Хто сказав А, той мусів би сказати й Б, але як раз того Б і не хотять вимовляти...

Мій товариш по газеті писав недавно відносно польської демократії: „Timeo Danaos et dona ferentes". Не маю нічого проти його застережень, але мушу з свого боку додати, що якраз жадних dona наші Данайці не несуть. І нести не збираються. Їх цікавить лише тактичне використання національних меншостей.

Та їх і треба розуміти, а чи вхопимо ми за поли п. Тугута чи ні — від цього справа, будьте певні, не зміниться.

Польськість — ото є грунт wo ist der Hund begraben.

Senex.

Причину цього, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж бач нет чужого жандарма.

В. МУДРИЙ. 2

Під знаком „нелеґалщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові

(Продовження.)

II.

Анкета відбувалася на основі отсих напрямних: 1) Розвиток українських приватних шкіл у Львові поступив завдяки зрозумінню їх потреби, головно серед найширших мас та безпосередньо-заінтересованої в їх істнуванню української молоді в краю так далеко, що являється необхідним вступити з першого стану тайної на шлях відкритої акції, при рівночаснім згуртуванню до тої акції всіх інтеліґентних сил, які до того часу проявили досить заінтересування цею так важною культурною справою. 2) Полишення дальшого ведення акції матеріяльного забезпечення Українських Приватних Високих Шкіл у Львові в переважній частині українському студентству, не може продовжуватися, бо воно не в силі придбати вистарчаючих постійних засобів для піднесення розвитку Українських Приватних Високих Шкіл на належню висоту. 3) Відповісти великим вимогам правильного розвитку і продуктивної діяльности тих шкіл — зможе тільки ширше окреме тіло, вибране з представників цілого українського громадянства.

На анкеті розгорілася затяжна дискусія. Та, на жаль, слід зазначити, що вона була менше річевою а більше теоретичною, що подекуди зводилася до всяких партійних а місцями й особистих порахунків. Одночасно слід признати, що **всі** політичні партії як також і всі присутні недвозначно обстоювали становище підтримування та продовжування акції над забезпеченням та розбудовою Високих Шкіл. Всі присутні поділилися на два табори: по одному боці проводили представники політичних партій, а з другого боку була молодь під проводом декількох одиниць, що ввійшли опісля до політичного угрупування „Заграва". Перші твердили, що вся українська університетська справа є так тісно звязана з цілим комплексом инших, не менше важних наших загально-національних справ, що її не можна трактувати окремо, а тому й українська університетська справа є наскрізь політичною справою. Другі твердили устами своїх провідників, що українську університетську справу треба трактувати як справу чисто культурну, яка не має нічого спільного з політикою. Тільки за небіжки Австрії силою її національних антагонізмів ця справа стала політичною. Нашим завданням тепер є доказати, що це справа не політична, а культурна і що як таку треба її трактувати, В слід за цим устами одного з пізнійших членів групи „Заграва" молодь домагалася, щоби Кураторія, яку вибере анкета, поробила відповідні заходи перед польською владою в напрямі легалізації Українських Високих Шкіл в першу чергу та в напрямі їх удержавлення в другу чергу. (Це треба було розуміти під вище нами підкресленим „необхідним вступленням з першого етапу тайної на шлях відкритої акції").

Ті свої домагання молодь аргументувала так: Як що ми дійсно чекаємо на свою державу і як що ця держава нам потрібна, то нам треба своїх адміністраторів, суддів, адвокатів, лікарів і т. д. Наше громадянство виявило, що воно не в силі творити держави в державі. Наш Українець не йде до свого українського суду, а до польського. наш Українець не признає своєї адміністрації, а польську. Наші урядники і наші адвокати не є нашими урядниками ані адвокатами, а польськими. Служать вони державній польській ідеї і самій польській державі, що дня зносяться з польськими старостами, поліцією, судом, скарбом, платять податки і т. д.

Словом ми доказали, що державу в державі творити не нам. Як так, то де тоді наша молодь з дипльомами з українського університету буде вчитися судити, адмініструвати, лічити і т. д. Отже їй треба таких дипльомів, які давали би їй змогу вчитися того всього в польських урядах, в польському суді, в польських шпиталях і т. д. А такі дипльоми дасть наш університет тоді, як він буде легалізований або й удержавлений. Всі наші політики є великими принціпіялістами, вони що дня зносяться з третоабо й четверто-рядними чинниками польської влади (тоді окупаційної), а з принципу не хочуть говорити з тими, які єдино відповідальні за вчинки всіх своїх органів, тоб-то з урядом.

(Продовження буде.)

Українське приватне шкільництво у Сх. Галичині.

(Продовження.)

III. Приватні гімназії.

В шк. році 1922/3 були чинні прив. українські гімназії в Городенці, Дрогобичі, Золочеві, Коломиї, Рогатині, Станиславові, Тернополі, Чорткові і Яворові: всі з правом прилюдности. Приватні гімназії в Коломиї, Станиславові і Тернополі це дівочі гімназії гуманістичного типу, всі другі коедукаційні клясичного типу. Приватну гімназію ім. М. Шашкевича з правом прилюдности в Долині закрила Кураторія 23. листопада 1922. В д половини січня 1923 існували там натомість за дозволом станиславівського воєвідства г. зв. приватні збірні лекції гімназійні УПТ. обмежені до чотирох кляс без права прилюдности. Так є воно й досі, бо заходи коло реактивування гімназії не відчесли бажаного успіху. Крім гімназій функціонували ще приватні гімназійні курси УПТ. в Луці коло Самбора й в Снятині. Стояли вони в тісній звязи з Головною Управою, що в минулому шк. році старалася більше про заснування приватних, всенародних і фахових шкіл. На жаль взірцево ведені гімназійні курси в Луці засновані 19 8 р. головно стараннам місцевої української шляхти, не то що не дождалися переміни на гімназію, але на підставі декрету Львівського Воєвідства закрило їх самбірське староство перед самим кінцем шк. р. в червни 1923. Брак дозволу від Кураторії, о котрий місцевий Кружок надармо старався, мав головно спричинити це зарядження воєвідства.

В Городенці, Рогатині і Яворові містилися гімназії у збудованих на сю ціль власних будинках; в Коломиї, Станиславові і Тернополі в будинках державних українських гімназій, де відбувалася наука в пополудневих годинах, в Дрогобичі і Золочеві в домах українських інституцій, переважно бурсових будинках, а в Чорткові в наймленім приватнім домі. Та наприкінці шк. року 1922/23 заборонило міністерство уживання шкільних державних будинків на приватні українські гімназії, позволивши виїмково на цей рік для дівочої гімназії в Тернополі відбувати пополудневу науку в тамошній держ. українській гімназії. — Шкільні будинки майже всюди заняті були частинно, а в Городенці переважно військом або жандармерією, де гімназії о 3 клясах полишено в шкільнім гарнім будинку всего одну невелику комнату так, що наука мусіла відбуватися також в бурсовім домі. Щойно в половині марта 1923 р. уступило там військо із занятих шкільних убікацій.

Зі всіх 9 гімназій числили три по 6 кляс, одна 5, три по 4, а дві по три класи, в двох гімназіях були і підготовні кляси.

Число всіх кляс в цих гімназіях виносило 41 з 46 відділами.

Вписаних було 1528 учеників і учениць, виступило серед року 210, клясифіковано 1318, в тім здібних з відзначенням було 161, здібних 1034, нездібних 122.

Число учительських сил на етаті УПТ. крім доходячих, що побирали платню від числа годин науки, виносило 64; однорічну відпустку з державних шкіл мали 4 учителі, а з них 3 вели Управу (в Городенці, Чорткові і Яворові). На рік 1923/24 узискав досі лиш оден відпустку.

На приватних гімназійних курсах в Долині, Луці і Снятині, що мали по 4 кляси з одною підготовною в Луці, разом 3 відділів в 19 учительськими силами було вписаних 322 учеників і учениць. Протягом року виступило 62, лишилося до кінця року шк. 260, а наскільки бажали вони мати правно державні сьідоцтва, мусіли здавати іспити в державних гімназіях а даним випадку у Львові, Коломиї, Стрию. Ученики з Луки, що заголосилися до іспитів, узискали всі промоцію в держ. українській гімназії в Перемишли.

В Луці, Рогатині, Чорткові і Яворові були бурси для учеників під доглядом учителів. Крім шкільної науки опікувалися учителі ученикаами й поза шкільними годинами, відвідували їх по приватних станціях, піддержували утворені за відомом Управи ученицькі Кружки научні, музичні, драматичні, шкільні крамнички, опікувалися пластом, дбали про фізичний розвиток і кінечну розривку як руханку, забави на вільному повітрі, прогулки то що та привчали їх харности, ладу і конечних товариських форм. При допомозі учителів помагали Управи шкіл, творити варстати ручної праці, головно переплетництва книжок, столярства, слюсарства. Перед у цім взгляді вела яворівська гімназія, а з курсів Лука, де ученики вироблювали потрібні для шкільної науки моделі.

В витацію прив. гімназій УПТ. відбував протягом мин. року візитатор з рамени Кураторії, а Курсів інспектор з рамени УПТ. Їх спостереження і уваги доходили до відома Головної Управи. Управи шкіл всюди поминювалися до них. Та з початком б. р. шк. усунено всі українські приватні гімназії з під дозору візитатор в української народности а підчинено їх без виїмку візитаторам для польських шкіл — На приказ Міністерства Віроісповідань і Освіти поусувано з прив. гімназій з кінцем року шк. 1922/23 учителів емігрантів з Великої України як не посідаючих права польського горожанства, дарма що працювали вони по гімназіях наших не лиш ради хліба але для ідеї з добрим успіхом та повним відданням повереній їм молоді.

Приняття на учительську службу неіспитованих сил узалежнено розп. міністеріяльним і по приватних гімназіях від попереднього дозволу навчання, що його застерегло собі Міністерство Віроісповідань і Освіти а відмови без мотивів, які на жаль трапляються, щораз частіще, спинюють дуже свободу Головної Управи в ангажуванню потрібних сил. Свідоцтва абсольвентів від непольських університетів стрічаються з великими труднощами в боку шкільної влади.

(Продовження буде.)

ДРІБНІ ВІСТКИ.

Редукція ірляндської армії.

Ірляндський уряд ухвалив редукцію армії до мирного числа. Уряд ухвалив також асигнувати 2 міліони фунтів стерлінгів на відбудову знищених дільниць ірляндської столиці.

Оригінальна промова Поанкаре.

Французька преса звідомляє, що Поанкаре виголосить в найблищу неділю промову до англійського народу при помочі радіо телеграфу.

Здоровля Леніна.

На відкриттю харківської міської Ради виголосив промову Петровський і подав присутним до відома, що стан здоровля Леніна є дуже поважний: організм Леніна наслідком тяжкої праці є вичерпаний і зруйнований. Лєнін потрібує до повного видужання півтора року спочинку.

Конференція Малої Антанти.

З Білгороду звідомляють, що остаточно усталено день відкриття конференції Малої Антанти на день 9. січня. Предметом нарад буде справа приналежности Польщі до Малої Антанти, справа Греції і відносини між Малою Антантою і совітськими республіками.

ПОСЛІДНІ ВІСТИ.

Арештування комуністів в Італії.

Поліція в Больоні арештувала 15 соціялістів і комуністів на тайних зборах, між ними директора час. „Аванті" і кілька депутованих.

Відкидають німецькі предложення.

Берлінська радіостація звідомляє, що ген. Пегу і в. комісар Тіран у рапорті в справі німецьких предложень з 24. грудня дораджували французькому правительству відкинути ці предложення. „Етоаль Бельж" звідомляє, що бельгійські знавці після розглянення останньої німецької ноти, поробили деякі застереження щодо німецьких предложень відносно комунікації між окупованою й неокупованою частю Німеччини.

Повінь в Парижі.

Поверхня Секвани на передмістях Парижа підноситься постійно. Мешканці богато домів кидають свої мешкання. Ріка піднеслася на 5 метрів.

Поанкаре вже не виголосить промови до англійського народу.

Агенція Авасса звідомляє, що Поанкаре не виголосить заповідженої промови до англійського народу при помочі радіотелеграму.

Англійський амбасадор в Мадриді.

Сер Горацій Рамболд іменований англійським амбасадором у Мадриді на місце Говарда, іменованого амбасадором у Вашінгтоні.

Відїзд Венізельоса.

Дня 31. грудня виїхав Венізельос із Марсилії до Греції.

Мін. Сосновскі не уступає.

„Хвіля" доносить: Міністер Сосновскі подався до димісії. Причиною димісії мали бути ріжниці думок між мін. і президентом Ріпосполитої. Рада міністрів прийняла всі бажання мін. Сосновского і підвисшила військовий буджет о 30 процент.

Революційний рух в Японії.

Німецька преса є думки, що атентат на князя регента в Токіо це обяв зростаючого революційного руху в Японії. Большевицька пропаганда має підхоже підложе завдяки нужді, спричиненій землетрусом.

Румунія і совіти.

Румунський міністер заграничних справ Дука прислав Чічеріновн телєграму, що румунське правительство готове розглянути справу управильнення взаємин між Румунією і совітами. На місце переговорів предкладає Сальцбург.

Італія і совіти.

Італійсько-совітські переговори добігають до кінця. Підписання офіціяльного договору про віднову дипльоматичних взаємин послідує в половині січня. З цією хвилею Йорданський буде іменований офіціяльно совітським послом при італійському правительстві.

Висока п'двишка часописних цін.

Видавництва всіх варшав. час. ухвалили обчислювати оголошення на шв. франк. Від неділі варшавські часописи коштуватимуть 200 тис. мп.

Повстання в Мехіко.

Повстання в Мехіко продовжується. Повстанці заняли місто Гвернавак в 10 км. від столиці. Державні війська прогнали повстанців з міста Веракруз.

Інтервю у Максима Ґорького.

Співробітник газети „Egerländer Tagblatt" відвідав у Марієнбаді Максима Горького. У своїх враженнях з відвідин пише цей журналіст ось що:

„Горький відчинив двері і привітно відозвався: „Пожалуста". Він відложив перо і папіросу і почав розмову. На запит журналіста про економічні і культурні перспективи сов. Росії, Горкій відповів:

— На жаль я не можу вам нічого певного сказати, тому, що я белєтрист, а не політик.

— Чи ви большевик? — спитав його журналіст.

— Так, я большевик, але не комуніст.

На дальші запити про відносини в сов. Росії Горкій не хотів відповідати і чемно позбувся свого гостя.

Попрацавшися, журналіст познайомився із 17-літнім сином Горкого, котрий виснив йому, чому батько здержується від розмов про сов. Росію і взагалі держиться здалека від політичних кол. На думку сина, Горкій не хоче увійти в конфлікт із совітським урядом, щоб не відтяти собі дорогу повороту до Росії. Тому то він хоч ставиться критично до большевицьких метод, не хоче подавати своїх думок до відома преси і не висловлює свого погляду прилюдно.

Разом з Горким перебуває в Марієнбаді його жінка, котра дуже турбується дещо зниженим здоровлям великого письменника.

Курс грошей.

Львів, дня 31. грудня 1923.

Нині дальше тенденція хитка, легко звижкова. Оборот оживлений. Ціни в учесних рамцях.

Доляр ам.	6,900.000—7,100.000
Доляр канад.	6,200.000—6,500,000
Чеські корони	185.00—190.000
Леї	28.000—30.000
Фунти штерл.	29,500.000—30,00 .000
Марки нім. стар. ем. тис.	150—160
Франц. франки	000.000—000.000
Золото	
20 кор.	29,500.000—30,000.000
20 фр.	27,750.000—28,000.000
20 марок нім.	00, 00.000—00, 00.000
10 рубл.	40,000.000—40.500.000
Срібло	
Кор. австр.	500.000—520,000
5 кор.	2,5 0.000—260 .000
фльорени	1250,000—1300,000
рублі	2,000.000—2,200.000
копійки (за рубля)	000.000—000.000

Варшава 31. грудня. Готівка Долари Зед. Держ. 6400, 6390, 6450, фванки фр. 320, фр. зол. 1,229.950.

Чеки: Бельгія 288 — 291 — 288 Голяндія 2436 Льондон 27787—27650—27900—27400, Новий Йорк 6.400—6.350—6,460—6,340, Париж 328750—328500—331500—325,500, Прага 186750, Швайцарія 11200—1130—1110 Відень 90—91—89, Італія 278, 8-проц. позичка 10—11 м.

Ціріх 31. грудня 1923. Варшава —.—, Берлін —.—, Голяндія 216 3/4 Нью-Йорк 572 1/4, Льондон 24·82, Париж 2930, Медіолян 24·75, Прага 16.67, Будапешт 0.0305, Букарешт 2.97, Бельград 6.50, Софія 4.05, Відень 0.000.080, Австр. штемпльовані корони 0.0081.

Збіжева біржа.

Львів, 31. грудня 1923.

Рух на біржі вельми слабий. Загальний оборот яких 100 тон. Трансакції в броварному ячменю, вівсі і горосі. Більша подача в житі, бараболя пошукувана. Тенденція знижкова, настрій спокійний.

Пшениця краєва 75/76 з 1923 р. 18,500.000—19,500.000*, жито галицьке 69/70 з 1923 року 10,500.000—11,300.000*, ячмінь гал. бров. 10,500.000—11,000.00* овес галицький 44/45 з 1923. року 10,000.000—10,500.000, фасоля біла 41,000.000—43,000.000, фасоля колірова 32—34,000.000*, Кукурудза румунська стація Снятин 17—17.500.000*, Бараболі до їди 1,900.000—2,100.000*, Горох пів Вікторія 35—38,000.000, Гречка 12.500.000—13,500.000.

Мука пшенична 40% „0" 38,000.000*,
" " 55% „1" 28,000.000*
" " 70% „4" 24,000.000*
Мука житна 60% "0" 24,000.000*
" " 70% „1" 21,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів, брутто за нетто включно з мішками.
Отруби пшен. нетто без мішка 6,500.000*
" житні " " " 5,500.000*
Солома прасована 3,500.000—4,000.000
Сіно сол. краєве прас. 4,500.000—5,000.000*

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стації заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

НОВИНКИ.

— **Конфіската** Вчорашнє — перше у 42 році істнування „Діла", було конфіковане за кілька речень зі статі про „Похід против української школи — закривання українських шкіл" і пів речення фейлетону В. Мудрого.

— **„Нельояльність" чи „нелєгальність"** На цю тему можна би написати цілий трактат з цитатами зі статута Союза Народів, польської конституції, сеймових заяв „мнєйшості народових", та термінольогічного словника львівської дирекції поліції. Одначе по суті оба поняття покриваються: коли напр. у Польщі поліція оголосить когось „нельо-

НА РАТИ! НА ЯЛИНКУ і НОВИЙ РІК СУКНІ ВОВНЯНІ, ШОВКОВІ ТРИКОТИ, ПЛАЩІ, СВЕТЕРИ, БІЛЛЯ, ПАНЧОХИ і Т. П. ПОРУЧАЄ НАЙДЕШЕВШЕ НА РАТИ!
1181 1—4 Маґазин жіночої конфекції „ПАРИЖАНКА“ Львів, вул. Панська 22.

ильним“, то він автоматично переходить в стан „нелеґальности“. Отже і читачі і п. В. Мудрий не мають причини кривитися, що у вчорашній новинці про нову працю названого автора, друковану у фейлєтоні „Діла“, помилково написано „Під знаком нельоєльности“, замість — „нелеґальности“.

— **Висота комірного й нові мешканеві податки.** Львівський маґістрат підвищив від 1-го січня 1924 р. податок від води й поміщень та новий податок за вивіз сміття. Очевидно, що ці податки має платити комірник (хто-ж би инший ? !), так само як усі оплати за освітлення сходів, чищення коминів і всі инші видатки звязані з адміністрацією домів. У звязку з тими всіми старими й новими податками встановлено такі нові множники при вираховуванню комірного : для передвоєнного комірного 1—50 кор. при мешканнях до 6 кімнат множник 32.651, для крамниць і торгов.-промисл. приміщень 48.842; для передв. комірного від 51—150 к., для мешкань до 6 кімнат множник 33191, ля крамниць 49.562; понад 150 к. передвоєн. комірного при мешканнях до 6 кімнат множник 33.7731, більше 6 кімнат 39.732, для пенсіонатів 54.732. для крамниць 59.282. Приклад : хто в червні 1914 р. платив за мешкання 100 к. той в січні 1924 р. заплатить 3,319.000 мп., а хто за крамницю платив тоді 100 к., той тепер заплатить 4,956.200 мп.

— **Мистецько-промислова виставa.** В 1924 р. буде відкрита в Парижі мистецько-промислова виставка з міжнародним килимкарським відділом. Як зачуваємо, польські „витвурне“ килимів вже тепер готують свої транспорти. Але що дивнійше, що ті польські робітні замовляють зразки килимів у наших українських малярів. Виходить отже, що суто українське мистецтво піде в широкий світ під червоно-білім прапором!

— **Конґрес П. П. С.** Дня 29. грудня 1923 р. в Кракові розпочався конґрес Польської Партії Соціялістичної при участи всіх соціялістичних послів крім Дашиньского, котрий зачедужав. В конґресі бере також участь представник англійської „партії праці“. Предметом нарад сучасне економічне положення в Польщі і відносини П. П. С. до урядy.

— **Морози на морю.** З Гамбурга звідомляють, що наслідком великих морозів на північнім морі і Балтику, комунікація кораблями припинена. Північне море замерзло зовсім.

— **Поголоски в Москві.** В Москві кружляють поголоски, що провідники опозиції в нутрі комуністичної партії Преображенський і Сапронов мають бути на днях арештовані.

— **Авраменко в лічниці.** Відомий популяризатор українського танку В. Авраменко, після нещасливого випадку на св. Миколаївським вечорі, переведений до лічниці на Личаківській вулиці, де мабуть полежить довший час. Супроти того відложений і його виїзд до Ужгороду, куди його запросило тамошня „Просвіта“.

— **Невдача Вітоса на людовецькім вічу у Львові.** 30. грудня прихильники Вітоса у Львові скликали людовецьке віче. На вічу мав явитися Вітос. Показалося, що більшість вічевників — опозиціоністи з групи Бриля. Оборонцям б. премієра перепалися не тільки острі докори, а й штуханці. Понюхавши письмо носом, верхховславіський війт на салі вже й не показувався, тільки якнайскорше вивтікав до Варшави.

— **Радіостація в Ватикані.** Папа Пій XI. затвердив проект установлення радіостації у Ватикані.

— **Рекордовий бандит.** В Глоґові арештовано бандита Шеппнеєц, котрий має на своїй душі 39 осіб убитих його рукою.

— **Розвід і смерть.** В місточку Рово у Франції 90-літний старець старався розвестись зі своєю жінкою. Просес тривав довший час і коли одного дня старик дістав судовий і церковний дозвіл на розвід з радости заїдужав на удар серця і тогож дня помер.

✝ Посмертні згадки.

Д-р Сильвестер Дрималин, директор Народної Лічниці, бувший голова і член українського Лікарського Товариства, член виділу Лікарської Палати у Львові, помер 29. грудня в 69. р. життя як жертва свого звання в наслідок закаження крови, скалічившися при операції в Народній Лічниці, подаючи поміч убогій селянці з провінції. Був це надзвичайно совісний обовязковий лікар й добра і учинна людина-громадянин. Він прожив 35 літ як трудячий лікар в Жовкві і для свого характеру і лікарського знання як лікар був загально цінений і знаний в цілій Жовківщині, Равщині, Яворівщині, Городенькім, Сокальщині. Крім цього він був діяльним, суспільним діячем — в місті Жовкві був основником-ініціятором Тов. Читальні, Виннецької Правди, Народнього Дому, Жовківської Руської Ради, крім цього він розвинув широку просвітню і економічну діяльність в цілім жовківськім повіті, брав живу участь в політичнім житю, був весь час свого побуту членом повітового виділу в Жовкві, де робив багато добра для повіту. Як лікар попри лікарську практику працював духово, містив наукові лікарські реферати у віденських фахових лікарських часописах, в львівськім науково-популярнім часописі „Здоровлє“, був співредактором Лікарського Науковго Вістника. Перші свої лікарські популярні праці, містив у виданнях Тов. ім. Качковського, де запровадив осібну рубрику, під заголовком „Лікарська почта“, де нашому селянству давав лікарські поради в ріжних хоробах. Видав свого часу популярну книжочку „Слабости дітей“, а відтак „Лікарський Порадник“, який мав два видання і був дуже поширений, а також книжку „Про полові хороби“. В часі вибуху світової війни, австрійські власти приарештували його як „небезпечного для держави“ і вивезли його до Львова, де тримали на Цитаделі, звідки мали везти його до відомого воєнного пекла в Талєргофі. Людям доброї волі удалося вирвати його з того пекла, однак власти не дозволили йому весь час війни вернути до дому до Жовкви, а інтернували його у Львові і тут по неволі Він мусів розпочинати наново лікарську практику. Як совісний, спосібний лікар, швидко зєднав собі широку лікарську практику, а притім розвинув велику орґанізаційну діяльність в Українськім Лікарськім Товаристві і Народній Лічниці. Оба ці товариства світова війна грунтовно знищила та позбавила всього майна й лікарського інвентаря. За його почином віджили оба ці Товариства, та особливо Народня Лічниця. Його мрією було побудувати при Народній Лічниці, де хорі лічаться лише амбулятоpійно, український шпиталь, де знайшли би поміч незаможні наші люде, і де могли би підготовлятися фахово наші молоді медики і лікарі — до цього діла він дав своєю молодечою енергією почин. Покійний Д-р Дрималик це була виїмкова людина в українській суспільности, як обовязковий, совісний, точний, працьовитий лікар-громадянин. Відійшов від нас добрий товариш, сердечний, учинний, утомлений важкою щоденною працею, — відійшов у далекі світи, де „ні болізни, ні печали“, де нема людської злоби і глупоти. Вдячна память його благородних діл полишиться в теперішньому і грядучих поколіннях. Пером Йому земля! — *К.*

До львівського українського Громадянства!

Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами звертається до Львівського українського Громадянства за жертвами у користь українських інвалідів. Цього року Виділ Т-ва із ріжних причин не міг придбати потрібних фондів на удержання Дому Українських Інвалідів враз із робітнями. Операції інвалідів, оплати шпиталю, купно коштовних протез, які постійно зуживаються, потягнули за собою так високі видатки, що фонди Т-ва на вичерпанню. Жертви з краю напливають дуже скупо і при сучасному обезцінению гроша далеко не дорівнують позиціям розходу.

Щоби з конечности не прийшлося ліквідувати агенди Т-ва. Виділ Т-ва просить усіх свідомих громадян поспішити з нагоди Свят із поміччю українським інвалідам хоч би й найдрібнійшими датками. Різнож вертається пею дорогою до всіх українських Товариств і Комітетів, щоби певний процент доходів із забав, вечерниць, балів, концертів і т. п. складали на українських інвалідів. Одяг, білля, харчі приймає Канцелярія „У Д І“ (вул. Софії ч. 25) „Союз Українських Інвалідів“, (Руська 3/II, пов.), грошеві датки також Тов. „Дністер“.

Тому, що традиціональне ходження за збіркою по домах у сьогоднішних відносинах неможливе, Виділ Т-ва сподіється, що українське громадянство радо зречеться дрібних приємностей у користь Українських Інвалідів, та що громадянська допомога краю принайменше на якийсь час заступить відсутну державну допомогу.

За Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами:

Радн. З. Лукавецький вр. голова,
М. Білецька вр. містоголова,
С. Український вр. секретар.

ФІРАНКИ, ДИВАНИ, ПОРТІЄРИ, КИЛИМИ, МАТЕРІЇ МЕБЛЕВІ,
КОВДРИ, КОЦИ, МАТЕРАЦИ, ПОДУШКИ, ЛІЖКА в найбільшім ви-
борі по найдешевших цінах
ПОРУЧАЄ
склад меблів, декорацій і постелі
ЙОСИФ ШУСТЕР
ЛЬВІВ, вул. РУТОВСЬКОГО 10.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Украінський театр під дир. Івана Когутяка.

Снятин — Саля Сокола.

Середа 2. І. „МІРЕЛЄ ЕФРОС“.
Четвер 3. І. Бенефіс театральної дружини „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА“.
Пятниця 4. І. Другий бенефіс театральної дружини „МОДНИЙ ЖЕНИХ“.
Субота 5. І. „ЦАРЕВИЧ“.

Станиславів — саля Монюшка.

Понеділок 7. І. „ЧЕСНА ЗУЗАННА“, оперета.
Второк. 8. І. „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД“, оперета.
Середа 9. І. „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА“.

З днем 1 січня обняв провід музикальний відомий капельник театру „Бесіди“ п. Ярослав Барнич. 1173 1—5

Коляду на „Рідну Школу“ прохаємо посилати на адресу: „Українське Педаґоґічне Товариство“ у Львові, Ринок ч. 10. II. пов. Найвигідніше це робити чеками УПТ. які розсилаємо з дим числом. На бажання висилає чеки канцелярія УПТ. даром і оплатно. — Головна Управа УПТ. у Львові, Ринок ч. 10. 1179 1—1

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

УЧИТЕЛЬКА, шукає товариша життя, середнього віку о кращих прикметах душі та серця. Зголошення неанонімові проситься слати до Адміністрації для „Шукаю людини“. 1177 1—1

КОНЦИПІЄНТА рутинованого глядає адвокат в повітовім місті. Зголошення приймає д-р Ганкевич, Львів, Руська ч. 3. 1180 1—2

АКАДЕМІК, б. старшина Г. А. літ 24, пристійний, ожениться з панною, яка допоможе йому в докінченню медичних студій. Анонімів до коша. Листи з фотоґрафіями прошу слати під „Чесний“ до Адм. „Діла“. 1175 1—1

СТУДЕНТ університету прийме лекцію на провінції. Учить точно і совісно. Ласкаво писати: Уряд громадський Бовшів п. Болшівці. 1176 1—1

МАШИНИ до писання українсько-польську і польську, також вертгаймівську касу ч. 2. оказійно продам. Письменні запити полагоджую відворотно Волод. Рогатин, Львів, Оссолінських 6. 1164 а) 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ
Д-р ОЛЕКСА ОЛІЙНИК
відкрив адвокатську канцелярію
В ТЕРНОПОЛІ
при вул. ТАРНАВСЬКОГО ч. 12. партер
1170 2—3

Хлопця або дівчини

до розношення часописів по трафіках у Львові пошукує адміністрація „Діло“, Львів, Ринок 10.

ЯБЛОКА

закуплю кожду кількість партіями і вагоново. Оферти проситься висилати до кооперативи 1164 2—3

„РЕҐУЛЯТОР“ ЛЬВІВ, ВАЛОВА 14.

ПАНЧОХИ, РУКАВИЧКИ і т. п.
поручає
— — НАЙДЕШЕВШЕ — —
фірма ПФАУ ЛЬВІВ, РИНОК 19,
1153 бо вхід через сінь. 4—6

НА ЯЛИНКУ!

СУКНІ ВОВНЯНІ, шовкові і маркізетові	25,000.000
БЛЮЗКИ маркізетові, опальові і шовкові	7,800 000
ЖАКЕТИ вовняні, камізельки шовкові і вовн.	7,500.000
ШЛЯФРОКИ флянелеві і суконні	11,500 000
ЖАМПЕРИ і СВЕТЕРИ мужеські	7,000 000
ЧЛЄДИ ВОЛІЧ ОВІ	7,800.000
ПЛАЩІ ЖІНОЧІ від	25,000.000

поручає
„Маґазин Маннера“,
1171 ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 2. 2—3

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма
З друкарні Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 3 (10 096). Львів, четвер 3. січня 1924. Почтову належність сплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

Глубічок великий — Глядки
Впр. о. Дзедзик Петро
ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей. Болгарії 50 л., Австрії 4,000000 мп. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Перед визнанням Совітів.

Голоси польської преси.

Перспектива визнання совітів Европою поважно занепокоїла польську пресу. Польська загранична політика спіралася на аксіомі, що панування большевиків є переходовим епізодом, який скінчиться відновою царату, а взаємини Польщі з царською Росією при помочі Франції не тяжко буде налаштувати. Польська загранична політика всі надії покладала на Францію, на її диктатуру в Европі і на необхідність для Франції великої Польщі як заборола Франції проти Німеччини на Сході.

Міжтим надії західних держав на недалекий упадок большевиків завели. І в останніх часах на заході побідив погляд, що влада совітів не то що не зближається до упадку, а навпаки — утверджується, і що з державою совітів треба поважно числитися.

Розпочалася ліцитація в заходах за політичне і господарське порозуміння з совітами на платформі визнання комуністичної форми влади як легальної.

В цій ліцитації беруть участь Англія, Італія, Франція, Югославія, Чехословаччина. В заходах довести до порозуміння західних держав з совітським сходом немаловажну ролю відіграє творець Малої антанти — д-р Бенеш.

Польску пресу найбільш занепокоїло становище Франції в цій справі і зріст чеських впливів на міжнародній арені.

Річеву статтю на цю тему подає „Курєр польскі".

Він звертає увагу на розвиток французько-совітських взаємин і стверджує позитивні результати подорожі сен Де Монзі до Москви та подорож директора державного совітського банку Шайнмана до Парижа. І подає отсі факти:

„Так пр. правительству совітів вислано 200 аероплянів, інші фабрики продукують для совітів танки; замовлення для совітської воздушної плавби мають бути ще збільшені. Неофіціяльні представники совітів обильно кидають грішми, а до унікатів треба зачислити голос остороги „L'Oeuvre", який нарікав, що Франція продає воєнний матеріял проти себе самої, бо совіти можуть використати його проти французької союзниці-Польщі. Польження на ділі богато серіознійше: Шайнман приїхав до Парижа не тому, щоби продати державні російські дорогоцінности, які nota bene є доволі марні і зрештою віддавна їх пропонується на амстердамськім ринку. Директор державного совітського банку „уповажнений заключити концесійну умову з власниками тих французьких фірм, що стратили своє майно, уложоване в Росії. Французьким колам при цім залежить на поспіху, щоби не дати вмоги Німцям та иншим державам заключити з совітами умови в надто широкім обсязі".

„Французько-совітські переговори стоять для Франції під кличем переговорів за совітські концесії. Наглять до поспіху: становище Італії, яка сьогодня в цій справі виступає на власну руку, деякі флюктуації в лоні американських капіталістів а перше всього розвиток подій в Англії". По думці інформацій автора статті в „К. п." — совіти мають запропонувати Франції дві конкретні проповиції: перше всього будову залізниці на південнім побережжу Криму і концесію на воздушну фльоту Нижний Новгород - Казань, Симбірськ-Самара, Царицин Астрахань.

Автор статті звертає увагу на велику пропаганду за совітами, яка виходить з французьких кол, приготовану вповні і тільки хвилево здержану. Сенатор де Монзі має готову книжку про Росію, яка у відповідній хвилі найдеться на книгарських полицях. Словом — Франція не хоче залишитися позаду Італії та Англії в заходах за економічні користи, які усміхаються на Сході.

В справі переговорів і „узгіднень" французько-совітських беруть участь і Чехи.

З нагоди недавно заключеного чесько-французького союзу „Газета варшавска" пише про чеські заходи в справі здобуття ринків на Сході для свойого промислу. „На цім— пише „Газ. в." — головно полягає остання форма чеського славянофільства, в цій точці вяжуться їхні заходи з тенденціями, які беруть верх в европейській політиці, тенденціями, які находять вислів у нахилі визнати совіти de iure".

„Газ. варш." ограничується до констатування фактів. Не дивниця; центральний вшехпольський орган заангажований в пропаганді зближення до Чехословаччини.

Різко й без обиняків пише на цю тему „Курєр поранни": „Актуальність є Москва, заприязнена в Рапальо з Німеччиною, яка бажає реванжу на Франції та Польщі... З тією Москвою п. Бенеш хоче подружити Францію, а „Temps" віддається на услуги цієї ідеї в інтересі капітапістів"...

Старенький краківський „Час", констатуючи зріст совітських впливів, з признанням згадує рухливість Бенеша і бідкається упадком авторитету Польщі на міжнародній арені. „Віддавна — пише „Час" — авторитет Польщі на заграничнім терені не стояв т к низько, як сьогодня". Вичисляє неуспіхи Польщі за останнє півріччя і конклюдує: „Сумний це підсумок, головно коли протиставити його успіхам енергічного і рухливого Бенеша".

І накликує: „Мусимо заняти ясне і виразне становище в російській квестії. Розвязання її проти нас чи то Англією, чи Францією (а грозить нам і одно і друге, якщо не потрафимо оборонитися), спричинить нам необчислимі шкоди". Одначе конкретних пропозицій не подає. Взиває тільки до... обсади теки міністра заграничних справ. Це й найцікавійше: ні один з польських денників не поважився виступити з конкретним пляном заходів у теперішний момент. Відчувають лихо, відчувають, що в кожній хвилі може звалитися колюмна, на якій спіралися всі польські сни про польську могучість, одначе бояться говорити про те, що їм робити в найгіршому випадку. Що більше! Не мають відваги сконстатувати, що їм грозить небезпека остатися на леду!

Найсолідніше Найдешевше продає
::: ФУТРА :::
Маґазин „ГОРНОСТАЙ"
1111 ЛЬВІВ ДКАДЕМІЧНА 8. 3—4

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ на ЯЛИНКУ І Н. РІК
найелегантнійші і найоднійші строї
„Величезний вибір моделів вечірних суконь"
Послідні новости камізельок в найбільшім виборі поручає
„MAISON OHIO"
1174 ЛЬВІВ. СИКСТУСЬКА 1. 2-4

На манівцях відбудови.

Репараційне питання. — Внутрішній стан Німеччини. — Погляд М. Гардена. Вірителі та довжники. — Ще раз Рура. — Зединені держави Европи.

Читаємо що-днини телеграми та звістки про нові міжнародні комісії, комітети фінансових знавців, проєкти економічного порозуміння — усі ті засоби, якими великі европейські держави мають намір поладнати конфлікти зроджені останньою війною. Здається, немов би вся суть труднощів була тут звязана з ріжницею цифр щодо яких поодинокі держави не в силі погодитись. Потреба економічної відбудови одної держави є тісно звязана з необхідністю добути на це гроші від иншої. Справа т. зв. „репарацій", себто відшкодувань за ведену війну є одночасно питанням про можливість економічної відбудови.

Та ось дві великі держави не в силі ні платити ні самі реорганізуватись. Росія починає щойно дискусію про принципіяльну згоду щодо плачення довгів, а Німеччина не в силі від принципіяльної згоди перейти до практичного виконання своїх найкращих бажань. Велику економічну катастрофу на просторах бувшої російської імперії попередила довга та крівава революція, яка стала безпосереднім розясненням стану держави, що дійшла до голоду. Але те, що сталось на протязі кількох місяців у Німеччині зачудувало всіх ще більше. Відомий німецький публіцист Максиміліян Гарден присвятив свіжо причинам нинішньої економічної катастрофи велику статтю в якій зі звичайною собі щирістю та безоглядністю заявляє, що повна некомпетенція провідників Німеччини завела добре зорганізовану державу у глухий кут. Але з другого боку, в анальогічнім становищі находяться, на його думку, всі инші держави, які уявляють собі, що розвязка їх власних економічних та суспільних труднощів може прийти від вирішення питань покладених як домагання в останнім Версайськім договорі.

Перш усього незвичайно цікаво навести зі статті Гардена факти, які дуже живо нагадують внутрішне положення України підчас революції. Нині у Німеччині селянин втратив довірря до гроша, а тим самим до уряду. Врожай та добробут є в державі чималий, а проте влада не в силі розділити харчі так, щоби вони могли вистачити населенню. Праця хліборобства, яка вистачає на проживок трьох пятих всього населення, починає відмежовуватись від міста і селянин не хоче продавати харчів, а замісць ховати гроші скуповує фортепяни, мотори, грамофони, килими, дорогі меблі, автомобілі, шовк, і всі инші панські витребеньки. А одночасно студенти не маючи кімнат, просиджують цілі ночі по шинках, доценти університету носять мішки з вуглем і діти та жінки вищих урядовців стають з нужди швачками і ще чимсь сумнійшим. І знову таки: ніколи ще в Німеччині не було стільки роскішно-зайвих предметів, контрактів купна на доми, автомобілів, переповнених готелів та купелевих місць, забав і стільки новоспечених багатіїв, яких маєток не можна вже висловити в німецьких марках.

Щоби вирішити всі ці парадокси, багато розумних голов з усіх держав і з поза океану зїхалось до Німеччини. Усі вони знають нині одно: що Німеччина не в силі платити своїх довгів. Про це знав уже ранійше Позінкаре, коли подбав, щоби зайняти Руру. Але питання, яке цікавить міжнародніх знавців, таке: чи Німеччина зможе виявити свою фінансову спроможність за три або чотири роки? Таку можливість звязують з можливістю незвичайного зросту німецької продукції. Німеччина могла би дати своєму населенню працю починаючи величезний вивіз товарів; але такий вивіз шкодив би інтересам тих держав, які є її вірителями. Щоби платити свої довги зі свого теперішнього білянсу (покищо зовсім пасивного), вона мусіла би відмовитись від закупу чогонебудь за кордоном, з виїмком найбільше необхідних первісних продуктів, а крім цього піднести свої дешеві експортовані товари так високо, що колиб їй удалось їх вивозити, то й тоді вони стали би нестерпні для инших держав. Треба ще й зважити те, що ніякий французький уряд не може офіціяльно згодитись на зменшення німецького довгу, безпосередньо перед французькими виборами і не може прийняти в цій справі осуду міжнародньої комісії знавців, які саме цього будуть домагатись.

Питання про висоту довгів і про скількість літ, на протязі яких Німеччина буде приневолена їх сплачувати (аж до 1950 р.!) стає нині майже абстрактним. Навіть переможна багата Франція не може дозволити собі нині на підвищення платень державним урядовцям. А тимчасом селянин, що не в силі продавати свого винограду і крамар, що не має збуту на свій товар і

малий рентієр, який глядить на упадок франка в порівнанню з англійським фунтом — усі вони починають хвилюватись і тратять рівновагу. Пересудом є, що лихо нинішних держав лежить у нерозв'язаній „проблемі відшкодувань". Навіть ті, що не вели війни і не мають нічого платити, не мають чим жити. Не даремно дві третині Европи витрачало всі свої сили на винищення своїх сусідів на протязі чотирьох літ. Европа розбилась нині на народи, з яких одні не мають що продавати, а другі не мають за що купувати.

Розвязка проблеми лежить, на думку М. Гардена, між Па де Кале і Тевтобурським лісом: на території Рейну та Рури, одним з найбагатших просторів Европи. Цілі віки ведеться за ці простори боротьба народів та династій. Питання відбудови та економічного розвитку Бельгії, Франції та Німеччини залежить від того, чи цей старий спірний гордійський вузол, усі ці три держави в силі розвязати у згоді, згідно з домаганнями економічного розуму? Инакше є тільки одна можливість: загальна руїна. Коли промислова територія перестане бути предметом політичних інтриг та завіхань, а стане під контролею Зединених европейських держав, тоді найгостріші конфлікти шезнуть як дітій. Франція перестане лякатись за своє безпеченство (sécurité), Англія матиме певність, що Фляндрія не буде більше стратегічним пунктом для нападу на її острів. Америка може ввійти в союз у ролі судді над невтральною промисловою територією без митових охорон, з якої всі три держави можуть користати. І тоді перед кожньою з цих держав простягається ще нове обмежене поле праці у центрі та на Сході Европи, де кожний нарід та кожна держава жде підмоги з боку держав найбільше розвинених культурно та економічно.

Причину цього, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

Українське приватне шкільництво у Сх Галичині.

(Продовження.)

IV. Промислові курси доповняючі

при мужеській школі 7 кл. ім. Б. Грінченка вул Городецька 95, істнують другий рік. — В шк. р. 1922/23 був управителем Я. Яцкевич, вчили пп. С. Біляк, о. Шпитковський, Горникевич, Кушнірепко, Данилюк, Олійник і Калитяк. Курси склачалися з трьох кляс — а саме: курсу приготовного з 55 учениками, І. року 60 і II. року 45 разом 160. — Наука тревала від вересня 1922 до кінця мая 1923. — Абсольвентам уладжено святочну роздачу свідоцтв 2. червня 1923 р. і обдаровано їх нагородами пильности.

В шк. р. 1923/4 фреквенція зросла до 230 учеників в трьох відділах а саме: на курсі є 90 учеників, на І. р. 80, на II. р. 60 — Цілому зборови уч. належиться подяка за щирий труд а пп. С. Білякови, Калитякови і о. Шпитковському за безплатну працю. — Заходить конечна потреба поділу школи і перенесення філії до середмістя.

В.) Видавнича Комісія.

Для видавничих справ істнувала Видавнича Комісія. Вона ділилася на дві секції: на секцію середнього шкільництва і секцію всенароднього шкільництва. Кромі цього для полагоджування справ дрібніщих і для впроваджування в життя ухвал Видавничої Комісії утворена була т. зв. Мала Комісія, яка входила заразом у цілости в повну Видавничу Комісію.

Комісія уложила широкий плян праці. В пляні було заспокоїти потреби як середнього, так всенароднього шкільництва. Була думка видавати також „Бібліотеку для молодіжи середніх шкіл", яка мала складатися передовсім з перекладних творів чужого письменства, а крім цього був плян видавати також „Бібліотеку для дітей нищих кляс всенародніх шкіл". Але цілий плян мусів упасти наслідком доріжні. Зроблено тільки малу частинку з наміченого пляну.

Для середніх шкіл видано такі книжки: М. Возняк „Старе українське письменство", 5000 примірників, д-р Ост. Макарушка „Хрестоматія з творів Ксенофонта", 5000 прим., о. Левицький „Біблійна історія старого завіта 700 примірників, о. Левицький: Біблійна історія нового завіта", 7000 прим., в друку: Ю. Рудницького „Deutsches Lesebuch" для VI. кл. гімн. Кромі цього ухвалено видати в найблищому часі: Ю. Рудницького „Deutsches Lesebuch" для VIII. кляси гімн. Ос. Роздольського „Грецькі вправи" для IV. і V. кл. гімн. і Ів. Раковського „Соматольогію" для VI. кл. гімн. Для всенародніх шкіл ухвалено видати: Ом. Терлецького Географію для V. кл., д-р Ол. Тисовського Зоольогію і ботаніку та д-ра Р. Цегельського і д-ра М. Чайківського Фізику, хемію і мінеральогію Видано шкільні друки й стінний календар на 1924 рік. Усе друге мусіло відпасти. І так залишено друкувати наслідком фінансової неспроможности: д-ра С. Рудницького „Географію України", Кахникевича „Товарознавство" і о. Шпитковського підручну фізично-політичну карту України — праці, які були зовсім готові до друку.

Г.) Педагогічна бібліотека.

Від року йдуть заходи приступити до отворення Педагогічної Бібліотеки. У звідомленні минулого року згадано було, що Г. У. починила вступні кроки в сьому напрямі. Сьогодня можемо сказати, що з днем 1. січня 1924 р. Бібліотека буде віддана до публичного ужитку. Поміщена у великих бібліотечних шафах, на сю ціль призначених, числить біля 4-ох тисяч томів. Складаються на се число як твори так і часописи. Бібліотека розпадається на такі відділи: історія педагогіки, методика й дидактика, організація школи, дошкільне виховання, стисла фільософія, шкільні підручники, народня освіта, видання для народу. Твори на мовах: українській, російській, польській німецькій, французькій та англійській.

Саме тепер йдуть роботи що до заведення порядку. Для цеї цілі принято одну силу, котра в означених годинах веде свою працю, а від Нового Року буде випозичати членам Т-ва і членам наших учительських зборів книжки до дому.

Як відносини позволять, то буде заведена й читальня журналів і часописів.

Зібрані деякі матеріяли задля створення Українського Шкільного Музею чекають на пригожу пору і відповідне приміщення цього важнього культурного відділу.

Ґ.) Організац'я.

З огляду на навал біжучих, переважно шкільних і адміністраційних справ ні Президія ні Головна Управа не могли організаційним справам присвячувати стільки часу, скільки вони вимагали. Тому Головна Управа на своїому засіданню дня 25. мая 1923 року ухвалиля покликати до життя „Організаційну Комісію", до якої увійшли 12 членів.

Головна Управа на томуж засіданні поручила Комісії ініціятиву у всіх ділянках організаційної праці, поширення числа членів У. П. Т. на ціле українське населення, організацію Кружків, Складниць, Комітетів і т. п., організацію збірки 1% усіх брутто доходів фізичних і правних осіб української нації на річ „Рідної Школи" та організацію принагідних жертв і збірок на ту ціль і всякого рода пропаганду на річ „Рідної Школи". Причини, що тамували організацію, були: брак статута. Польська влада покликуючися на змінені правно політичні умови відкидала просьби о заснування нових Кружків У. П. Т., і тим самим відбирала можність поширяти організацію. Далі байдужність нашої інтелігентної верстви і на жаль — нерозуміння ваги справи „Рідної Школи" не говорити вже у простолюдина, але й у інтелігента. Третє: недостача у Кружків почуття спільної приналежности до одної Централі, взаїмної спільности у Кружків, неодностайне діловодство Кружків і недостачу фахових, досвідних робітників та організації.

Організаційна Комісія опрацювала в рамах своєї компетенції подрібний плян діяльности. Уложила „Правильник діяльности Орг. Комісії Рідної Школи У. П. Т.", „Правильник організаційно-фінансової діяльности Кружків Рідної Школи У. П. Т", „Інструкцію як засновувати нові Кружки У. П. Т.", „Інструкцію для організаторів і люстраторів Кружків У. П. Т." та квестіонар „Звідомлення" діяльности Старшини Кружка.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

В. МУДРИЙ. 3

Під знаком „нелвґалщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Проти такого ставлення справи виступили всі представники політичних партій та представник селянства. Дехто спитає, чому всі однодушно виступили проти того тоді, коли три чи чотири місяці опісля вислали петицію до сойму та сенату. А це тому, бо всі надіялися світлого вирішення східногалицької справи на міжнародній арені, — цеж було перед 14. березня. Та хоч це діялося перед 14. березня, той самий речник молоді говорив: „Не чекайте і не надійгесь, не приїде сюди Петрушевич на білому коні". Дійшло до того, що деякі присутні політики пріли від обурення, чуючи таку мову „зухвальця", й злегка проти цього ніби й протестували. Деякі простували закиди.

Вкінці дійшло до того, що невибраній ще Тимчасовій Кураторії Українських Високих Шкіл доручено дбати про: 1) економічне забезпечення та вивінування Високих Шкіл, 2) поширювання ідеї українського Високого шкільництва шляхом пропаганди в краю і за границею, 3) обзнайомлювання культурного европейського світу з невідрадним становищем українських „тайних" Високих Шкіл у Львові під польською владою, 4) вироблення статут для майбутньої постійної Кураторії, 5) скликання в як найкоротшому часі слідуючу таку саму анкету, якій Кураторія предложить до затвердження вироблений статут.

Як бачимо, то Кураторія не одержала мандату ані на легалізацію Українських Високих Шкіл, ані на роблення відповідних кроків у напрямі їх удержавлення польською владою. Круг її ділання вийшов вузеньким. Зводився до економічного забезпечення, пропаганди та вироблення статуту. Важний внесок молоді перепав, а представники політичних партій побідили настільки, що робити якінебудь заходи в напрямі легалізації Високих шкіл Кураторії не доручено, бо вона вважала це виключно своєю справою, наскрізь політичною. Та не можна не підкреслити і цього, що певну побіду через це віднесла і молодь, бо її становище, хоч було поборюване теоретично політиками, то практично вони не старалися дати ніякої річевої розвязки в даний мент, а казали ще трохи потерпіти, підождати і не спішитися. Отже політики казали чекати очевидячки рішення й східно-галицької справи. І тут то саме й починається моральний в тому випадку успіх молоді. Як побачимо далі, то вона пізнійше віднесла цілковиту побіду.

На сам конець анкети припав вибір тимчасової Кураторії. По важких трудах та зусиллях її остаточно вибрано. В її склад ввійшло 30 членів. Крім цього Кураторія одержала мандат на випадок потреби кооптувати собі ще нових членів. Здавалось би, що молодь таки осягнула своє, бо найважчий тягар забезпечування Високих Шкіл пересунувся на плечі Кураторії, яка мала „придбати вистарчаючі, постійні засоби" на їх удержання від тої хвилі". Крім цього Кураторія саме й була тим „окремим тілом, вибраним з представників цілого українського громадянства"... Та, як побачимо, то все не так склалось, як бажалось.

III.

Нововибрана Кураторія уконституувалася, кооптувала деяких нових членів і приступила до праці. Були установлені референти для тих ділянок праці, які передбачені були для Кураторії інструкцією анкети. Отже були референти: економічний, пропаганди і статутовий. Референти творили собі відповідні комісії.

В склад Кураторії ввійшли люде ріжних політичних напрямків і угрупувань, як також такі, що з політикою не мали ніколи до діла, але всі вони тут не виступали в роді політиків чи безпартійних тільки в ролі культурних діячів. Анкета вибрала також двох представників „Галицко-русской організаціи", які на першому засіданню зреклися своїх мандатів з таких причин: „Вибір — казав представник названої організації — приніс нам тільки честь. Одначе ми думаємо, що університетська справа від часу до часу мусітиме попасти в орбіту політики і нам, як відповідальним членам нашої партії, буде може невигідно брати участь в Кураторії. Невигідно з двох боків: раз тому, що ми взагалі можемо вам перешкаджати, а по друге тому, що з огляду на деякі внутрішні тертя в нашій партії ми мусіли би ставати в конфлікт з нашою організацією".

Кураторія приняла їх резигнації до відома. Та на тому не скінчилося. Таки зараз на слідуючому засіданню вони вже були присутні та стали знов членами Кураторії. Причиною їх повороту були вже не політичні причини, а инші. „Під напором нашої молоді, як також і української молоді ми вернули" — сказав тойже представник „галицко-русской організаціи". Очевидячки, що ту заяву попередили позакулісові кроки і вияснення, яких на засіданню не підносилося. Так отже утворився один фронт в українській університетській акції. На ній зійшлися не тільки всі українські політичні партії та угрупування, але підпирали її навіть ті, які вже назвою своєї політичної партії негували істнування української культури.

(Продовження буде.)

Велика Україна.

Свято школи ім. Грінченка в Харкові.

В грудні м. р. школа ім. Б. Грінченка в Харкові святкувала 6-ті роковини свойого істнування. Ця школа за часів Денікіна була єдиною українською гімназією, на утримання якої збирано засоби по всій Україні. Перетворена при радянській владі в трудову школу, в 1922 р. школа стає в цім напрямі на міцні ноги. Засновуються різні „студії", які відтак перетворено в майстерні. Школа стає досвідною, на повному удержанню наркомосвіти, а заведення снідання та обіду дає змогу збільшити час перебування дітей в школі від год. 9 ранку до 6—7 вечером, а літом і довше. Тепер школа має 230 учеників, доволі забезпечена з матеріяльного боку, має гарних педагогів.

В школі є дитячий виконком, що організує і направляє внутрішне дитяче життя.

Реевакуація дітей.

Поділля. На Поділля підчас голоду евакуовано з Московщини около 8000 дітей, головним чином в губерній: самарської, казанської, царицинської та уфимської. Як подають харківські „Вісти", літом п. р. відвезено до батьків 4200 дітей, частину їх вдасться реевакуувати слідуючим літом, а частина — сироти залишаться на все, бо їм до нікого їхати.

Одещина. На Одещину в рр. 1921—22 евакуовано 856 організованим порядком і крім того не менша кількість приплила самотоком. Дуже багато дітей з Донбасу (50 прц.). Літом цього року проводилася реевакуація тих дітей, що мають батьків. Всеж ще лишилося около 800 дітей з Донбасу (реевакуовано 1714).

Київщина. На Київщину в свій час привезено значну скількість дітей, частину їх реевакуовано, лишилося в м. Київі около 400, а в окрузі около 1000. Ці діти головним чином з губерній Поволжа. Відновлюється звязок з їхніми батьками і слідуючим літом вишлеться їх домів.

Експорт цукру.

Одеська контора Цукротресту — як подають „Вісти" — задумує богато цукру вивезти до Персії, Фінляндії та до Владивостоку. Невабаром через одеський порт має бути вивезено понад 1,5 0.000 пудів цукру. Увесь цукор призначений на експорт українського виробу. Якістю рівнається передвоєнному.

Архіви української революції

Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет визнав за необхідне перевезти з Москви архівний матеріял, який має великий інтерес для історії революційного та радянського будівництва на Україні; рівнож ухвалено перевезти у Харків архівні матеріяли великої вартости з Ростову на Дону а до Київа архівні матеріяли з Камянця на Поділлю. („Вісти").

За сорок літ.

З нагоди 40-л тнього ювилею Народньої Торговлі.

„Народня Торговля" обходила 8. грудня 1923 сороклітній ювилей своєї праці. Праця інституції, в якій гуртувалися визначнійші одиниці галицької частини українського народу і через неї змагали до економічного, а посередньо й політичного визволення нашого народу, представляє собою так поважну частину всіх наших еманципаційних змагань, що в національному інтересі є піддати цю працю під загальний розгляд для вироблення собі напрямних в майбутній праці неї інституції.

Методи 40-літньої праці ще й тому повинні бути розглянені, бо під цю пору реалізуються заміри з 1883. року основників „Н. Т" Василя Нагірного і Аполльона Ничая, шоби „Н. Т." стала організаційним технічно- торговельним і культурно-освітним осередком нашої кооперації.

На жаль, Галичина не представляла собою в 1883. р. пригожого грунту для кооперації.

Idee force — ідейна пружина — кооперації базується на солідарности в змаганню до перебудови капіталістичного ладу. Інтерес в перебудові теперішнього ладу мають тільки ті, що терплять через той лад, отже робітники і дрібне селянство. Згуртованих робітників у нас не було а селянства через недостачу інтелігентних сил не можливо було тоді притягнути до споживної кооперації.

„Н. Т." оперто на кількох інтелігентних одиницях, які саме через своє соціяльне становище ніяк не могли перейнятися ідеями кооперації саме тому, що вони не дуже терпіли від капіталістичного ладу. Тому життя в „Н. Т." довгий час не було перейняте змаганнями до здійснення суспільної програми кооперації.

Згуртована в „Н. Т." інтелігенція надала їй характер кооперативи тзв. середнього стану. Зроблено це, не взорующися на ніякій подібній чужинецькій кооперативі, хоч такі кооперативи вже тоді були відомі. Ще в 1866. р. повстала в Льондоні перша уряднича споживна кооператива „Civil Service Supply", а пізнійше такі кооперативи закладано по всіх більших містах.

Кооперативи середнього стану обмежуються до заосмотрювання в добірний і дешевший товар урядників, священиків і осіб вільних професій. На тім кінчаться їх завдання.

Ідея кооперативного руху їм байдужа. Характеристичним для тих кооператив є те, що вони всі обмежуються до подрібної продажі і що не признають товарових зворотів, що всі вони торгують алькоголями, коли то сільські та пролєтарські кооперативи ніколи не тримають алькоголів.

Зверхний вигляд „Н. Т.", як кооперативи середнього стану, задержався у всіх її складах аж по нинішній день: взірцева чистота, бездоганна обслуга, добірне уладження складів і кращий щодо якости кольоніяльний товар, — прикметний вигляд „Н. Т."-

Завдяки основникам і довголітнім директорам В. Нагірному і А. Ничаєви „Н. Т.", як підприємство кооперативи середнього стану, поширилася на 19 міст і гуртувала біля себе велику частину інтелігенції тих міст, „Н. Т." за цей час здобула собі славу солідного купця і безконкуренційного суперника.

Дух кооперативи середнього стану спричинив також, що „Н. Т." через весь час займалася головно подрібною продажею і тому до нині не здобулася на ніодну власну фабрику. Це є звичайне явище в кооперативах середнього стану, що вони не мають сміливости до розгону та до шукання нових доріг. Причина цього в тому, що в таких кооперативах нема ентузіязму, який є прикметний кооперативному рухові до зміни теперішнього суспільного ладу.

З Н. Т. инакше й не могло бути, коли мати на увазі, що в її управі засідали переважно люде, які були виразником змагань середнього стану.

Дух кооперативи середнього стану перейшов і на службовиків „Н. Т.", які і довгі літа не мали ні розуміння ні ентузіязму кооперації, хоч в останніх літах замітний є значний поступ в кооперативному напрямку.

Одначе „Н. Т." ніколи не обмежувалася і не могла обмежуватися виключно до гуртування самої інтелігенції. В першу чергу тому, що рідка сіть української інтелігенції не могла удержати і причинитися до розросту „Н. Т.", бо представляла собою за мале число відборців.

По друге тому, що наша інтелігенція, під якої управою весь час була „Н. Т.", не представляла собою ніколи замкнутої в собі кляси, а жила в нашим селом, чо то яко священники, мешкаючі на селі, чи то яко міська інтелігенція, що через ведення політики намагалася мати вплив на село, а через це старалася помагати селянинові в його біді.

Національне чуття спонукало перших членів дати уділи до „Н. Т." в пересвідченню, що тим принесуть народові велику користь, мріючи про утворення нашого купецького стану, який так буйно розвинувся був за княжих часів.

Це національне чуття членів „Н. Т." не позволило їй ніколи обмежитися до чистої кооперативи середнього стану.

Весь час „Н. Т." була тереном суперництва впливів двох течій нашої інтелігенції. Перша течія не довірювала організаційний потенції нашого народу і тому спиралася, на чисто купецьких методах праця а через це стояла за „Н. Т.", як більшим кольоніяльним торговим домом для обслуг міської інтелігенції. Друга течія бажала, щоби „Н. Т." була до обслуг потреб нашого селянства, в першу чергу до обслуг сільських крамниць всякого рода, а пізнійше змагала до цього, щоби „Н. Т." стала організаційним, технічно-торговельним і культурно-освітним центром для наших сільських споживних кооператив. До 1897. р. переважала перша течія, хоч і тоді „Н Т." гуртувала біля себе якусь частину крамниць. Від тоді почавши чим раз сильнійше переважає вплив другої течії, яка в 1913 р. цілковито опанувала „Нар. Торговлю".

Поширення споживної кооперації по наших селах йшло в початку дуже пиняво. Сільська споживна кооперація всюди стрічає багато природних перепон.

Найважнійшою перепоною є це, що через недостачу почуття єдности, духа ініціятиви і достаточного засобу знання, селяне не уміють самі боронити своїх інтересів. Село вимагає, щоби якась інтелігентна одиниця заснувала йому кооперативу і постійно нею піклувалася. Без інтелігентної особи кооператива на селі через сварні та через невміння діловодства скоро упадає.

І в Галичині якраз через недостачу інтелігентних сил не можна було довгий час розпочинати плянової роботи над організуванням споживних кооператив. На жаль загал нашої малочисельної інтелігенції мало займався економічними справами. Ще в 1914 р. можна було часто почути слова погорди для тих, що посвятилися економічним справам народу. До вийнятків належить кілька священників (як о. А. Пеленський), які, бачучи визиск сільського населення, з альтруїстичних мотивів закладають споживні кооперативи по селах.

Аж з початком нашого століття почалася плянова праця над поширенням по селах споживної кооперації.

За ініціятивою теперішнього директора Миколи Заячківського і Івана Петрушевича приступила „Н. Т." в році 1905. до організування споживних кооператив. Вони то пропагують рочдельські ідеї на вічах по всіх майже повітових містах і уладжують підготовні курси для діловодчиків кооператив.

В тім часі видала „Просвіта" книжочку „Про нові спілки господарські", а „Народна Торговля" видала брошуру І. Петрушевича „Як заводити крамниці спілкові системи рочдельської".

В 1907. змінює „Н. Т." свій статут, яким перемінюється вона на „Краєвий Союз Торговельний" з метою „організувати і інструувати спілки та доставляти їм товар по гуртових цінах".

При збільшеній кадрі наших інтелігентних сил по селах рухливий тоді організаційно-інструкторський відділ „Н. Т." (провідник Микола Заячківський) вспів на час від 1907 до 1913 заложити 102 життєздатних споживних кооператив. Всі вони стояли в тісних зносинах з „Н. Т." Яким це було успіхом—доказує порівнання з вислідом праці „Związku stowarzyszeń zarobkowo-gospodarczych w Galicyi", який в часі від 1871 до 1911 заснував всього 93 кооперативи, з яких тільки 58 розвивалося успішно.

Світова війна перервала систематичну і успішну роботу „Н. Т." як Краєвого Союза Торговельного над організуванням споживної кооперації по селах.

Після війни село в Галичині знайшлося в багато гірших обставинах, як перед війною. До краю спроваджує польська власть кольоністів, чим відбирає заробіток для біднійшої части сільського населення. Заморська еміграція здержана. Павперизація нашого села прибирає застрашаюче темпо.

(Докінчення буде).

Державний земельний фонд.

Переселення й розселення на Катеринославщині.

„Вісти" ч. 276 подають: Після врівняльного росподілу нетрудових земель серед населення Катеринославщини, з земельних лишків утворено було „держфонд", що з початку призначався для забезпечення в порядку розселення місцевого малоземельного населення. Загальна площа держфонду рівна 579.248 десятинам. Але цю цифру слід ще перевірити. Наслідки розселення на Катеринославщині за трьохрічний період незначні, причини цього такі: господарська руїна населення через неврожай, зменшення населення через голод і инші причини. Але поволи процес розселення розвивається.

З 679 248 десятин до 1. жовтня 1923 р. розселенці охопили 125 участків, 158.850 десятин, на кожному зараховано 9.095 родин, 47.387 їдців і оселилось 2.752 родин 14.776 їдців. З усього числа зарахованих в 1923 р. зараховано 8.345 родин, 42.923 їдців і оселилось 1.272 родин 7.685 їдців. Таким чином 1923 рік дав дуже велике число зарахованих.

Щодо переселенського руху на Катеринославщину з малоземельних губерній України, то рух цей, головним чином, виявляється в огляді і зарахуванню на участок. Наслідки цього такі: охоплено переселенцями 74 участки з площею в 76.138 десятин. зараховано сюди 4.419 родин на 23.275 їдців, з них прибуло і оселилось 306 родин — 1.995 їдців. Прибувші переселенці тимчасово розташувались по сумежних селах, поки дістануть лісові будівельні матеріяли на будинки.

Безводність участків і майже цілковита відсутність гідротехнічних робіт на заселених участках, дуже гальмують заселення їх. Такий стан буде доти, поки гідротехнічні роботи по обслідуванню участків і спорудження колодязів не будуть поставлені в нормальні умовини, що можливе лише при виасигнуванню великих коштів. Таким чином, наскільки кошти держави дозволять вести підготовчі до заселення роботи настільки і темп переселення розвиватиметься далі.

У варшавській українській кольонії.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 25. грудня 1923 р.

Ми, Українці, треба не визнати, — великі майстри до сварок та розбрату, але біда й нас по троху вчить. На наших очах поволі, крок за кроком, але наочно й безсумнівно стихає наприклад те тертя, що ще недавно так гостро відчувалося у взаєминах Наддніпрянців та Придністрянців. В останні часи виплив на верх ще один антагонізм, а саме між еміґрантами і „польськими Українцями Останні отверто казали політичним збігцям з Великої України: „забирайтеся з Польщі, бо наші політичні шляхи ріжні і ви нам заважаєте". Тепер по троху і цей розбрат зникає. Всі ми починаємо розуміти, що ріжними шляхами можна йти до одної мети. Може по части навчили нас цього й Поляки, які в ріжних і навіть ворожих таборах боролися за одну й ту саму ідею визволення батьківщини.

Як би там не було, але зараз у Варшаві між ріжноманітною в своїм складі українською кольонією розпочинається активна праця, скерована до обєднання. Натурально, це не політичне обєднання, бо тут дійсно люде йдуть ріжними шляхами, а обєднання на ґрунті суспільно-культурному, який уявляється спільним для всіх нас. Всі ми почуваємо себе на чужині, всім нам гірко.

До цеї пори не було у Варшаві такого кутка, де можна було би застрінутися, поза справами, зі своїмі людьми та одвести, як мовиться, душу; де можна було би почути рідну пісню, рідну мову, почитати свою книжку чи газету і т. д. Зустрічалися ми лише в службовому бюрі, здебільшого польському, де й балакати по українському заборонено, або на засіданнях, нарадах і т. д.

Невеличка ініціятивна ґрупа заходилася коло того, щоби улаштувати у Варшаві український клюб і досить енергійно працює для осягнення своєї мети. Покищо вона улаштувала вже кілька вечірок, які пройшли досить живо й цікаво. З особливою приємністю треба зазначити, що в осередку місцевої української кольонії появилися соймові наші посли. До них наше громадянство завжди ставилося з щирою повагою і симпатіями, але з ріжних причин не завязалося з ними до останнього часу близчих стосунків.

Великі перешкоди справа українського клюбу у Варшаві зустрічає з-за відсутности постійного помешкання. Остання вечірка наша відбулася в салі одного з робітничих товариств. Окрім чудової орхестри емґрантів-старшин, що ґрають в полаху в одній з місцевих реставрацій, було ще кілька концертових номерів. Своєрідною подробицею вечірки була жива газета. Розпочалася вона вступною статтею О. Саліковського, яку прочитав сам автор, потім йшов літературний фейлетон про поезію Олеся (по статті в „Ділі" п. Вол. Дорошенка), далі читався в дділ „Преса" (Вол. Островський), потім інтервю, новини і т. д. На жаль, не всі автори, які обіцяли приняти участь у живій газеті, прибули на вечірку. Особливо в дчувалася в дсутність живого суспільного фейлетона.

Слідуюча вечірка має відбутися на другий день українських свят Різдва Христового і буде присвячена в першу чергу дітям. Для них улаштовується ялинка разом з тим дитячий літературний вечір.

З.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (2) число „Діла" сконфісковано за чотири місця статті нашого варшавського кореспондента *Senex-a* п. н. „Під знаком Невядомского".

— **„Радянський" чи „совітський".** У Харківських „Вістях" з 13. грудня 923 находимо у статті В. Коряка п. н. „На стихію курс", (полеміка з недавньою статтею „Діла" п. н. „Національне питання у комуністів") докір на адресу „Діла", що воно буцім то „вперто не хоче вжити слово „Рада" лише „Совіт", бо це, мовляв, не наша установа, а „куцапська", штучна". Щоб не було путаниці дозволимо собі пояснити, що про Україну пишемо завсіди „радянська", але в зви „совітський" й „совіти" вживаємо пишучи про Союз С. С. Республік та всюди там, де вони вже втерлись, як терміольогія на означення всього державного організму та системи правління на землях кол Росії. Анже про „Совіти" кажеться як про московську владу, уряд, представляючий весь Союз, у тому числі й Україну (напр.: не можна казати: „Рад ний Англія", за те цілком зрозумілим є наголовок статті: „Совіти й Англія".

— **Долярова вакханалія.** ПАТ. подає тріюмфуючу телеґраму про паніку поміж власниками долярів у Лондзі. В наслідок великої появи долярів на приватній біржі, буцім-то впав курс долярів настільки, що люде масово продавали долари Польській Касі Краєвій Позичковій, проти чому сконфісковано величезну силу фальсифікатів банкнот в які занурені угаряючу воду, розпадались на дві частини. Цікаво, що того самого дня на приватній біржі у Львові доляр підскочив аж до 7 і пів міліонів, ну й, очевидно, відповідно „підскочили" всі карточки з цінами за виставочними вікнами крамниць!

— **„Вальоризація" тютюну!** Від вчорашнього дня можна купувати тютюн, папіроски й цигара виключно по курсі золотого фр нка. Продавці дістали цінник у з лотих франках й самі мусять перераховувати кожний сорт на польські марки. Таким робом кожний пів-грамотний продавець перемінюється у школяра, що пр е над п мотаними рахунковими вправами. Що пятниці буде оголошуваний офіяльний курс швайцарського франка, який має обовязувати до найблищого понеділка. Отже хаос з цінами і визиск з боку продавців буде „управильнюваний" кожного тижня. На біжучий тиждень назначено курс 1 франка 1,220.000 мп. Ціни тютюневих виробів такі: тютюн „кір" (100 гр.) 5 фр., ксанті 4·50 фр., султанський 4 фр., македонський 3·50 фр., „кресовий" 0·36 фр. Папіроски: Сфінкс 0·8 фр., Дамес 0·07 фр., Каліф 0·06, египетські 0·45 фр., клюб 0·35 фр., Дамскі 0·35 фр. Цигара; Гаванна 0·36 фр. Бельведер 0·30 фр., Вавель 0·26 фр., Британка 0·23 фр., Трабуко 0·21 фр., Куба 0·17 фр., Портеріко 0·12 фр., Цигаріллос 0·09 фр. У перекладі на зрозумілу мову ті ціни виглядають так: македонський тютюн 4,270.000 мп., турецький 915.000 мп., папіроски: Дамеси 85.40 мп., Египетські 54.900 мп., Президент 42.700 мп. Цигара: Трабуко 256.200 мп., Куба 207.400 мп., Цігаріллос 109.800 мп. Курить, хто може, але припрохувати важко!

— **Нові ціни на залізницях.** Перерахувавши старі ціни залізничих білетів згідно з новими принципами основних цін, множників etc конкретно нові ціни виглядають на прикладах так: Львів-Перемишль III. кл. 2.440.000 мп., II. кл. 4,880.000 мп., Львів-Краків III. кл. 8,540.000 мп., II. кл. 17,080.000 мп., Львів-Варшава (на Белз) III. кл 10.980.000 мп., II. кл. 21.96 .000 мп., Львів-Варшава (на Розвадів) III. кл. 13,664.000 мп., II. кл. 27,328.000 мп. Все те — очевидно — при звичайних потягах. Швидким потягом білет зі Львова до Варшави (на Розвадів) II. кл. коштує 40,992.000 мп., до Кракова 25,620.000 мп.

— **Нема мяса!** У Львові почувається дальше недостача мяса по крамницях. За 1 кг. телятини жадали різники по півтора до двох міліонів мп., за свинину далеко більше; волове мясо хиталось біля 2 міл. мп. за 1 кг.

— **Конґрес ППС. в Кракові за участю в творенню правительства.** На конгресі польської соціял стичної партії в Кракові сос. Барліцкі виголосив реферат про політичне положення. Референт закінчив свою промову поставленням резолюції Ц. В. К-ту, в якій дозволяється на евентуальну співучасть членів партії в творенню правительства, а одночасно реасумується ухвалу лодзького конґресу, яка забороняє членам партії брати участь в творенню правительства на спілку з буржуазними партіями. Після довшої дискусії ухвалено резолюцію ЦВК-ту 128 голосами проти 43 голосів.

— **Гарну спадщину** полишив голова Товариства канадійських залізниць Уіліям Мекензі — біля 15 міліонів долярів. Хто має час, може це перерахувати на марки!

— **Величезний дім** для комірників будують не у Львові, а в Брюселі: він має бути 12-поверховий з 180 люксусовими помешканнями, з яких кожне матиме 6 кімнат з приналежними меншими „убікаціями". У цьому домі буде все своє, від каварні та ресторану (на даху!), аж до пошти і купальні. Варта бути Бельґійцем!

— **Фотоґрафічні телеґрами** ввійдуть у життя у Франції від учора. Завдяки системі винахідчика Бена можна буде при їх помочі пересилати телеґрафічно рисунки, пляни, тексти документів і т. и.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Перед утворенням нового англійського кабінету.

Як майбутніх керманичів нового англійського правительства, вичисляють Макдонельда як премієра і Клайнса як канцлера скарбу та льорда Гельдейна як мін. заграничних справ.

За грецький престол.

З урядової сербської сторони заперечують чутки, начеб князь Петро Караджорджевич кандидував на грецький престол.

Поанкаре таки виголосить промову.

Аг. Вск. звідомляє, що Поанкаре виголосить таки в найблизшу неділю промову при помочі радіотелеґрафу. Промова буде чутна не лише у Франції, але й у инших европейських краях і Америці. Передусім говоритиме до англійського народа. Вияснить, що французька політика супроти Німеччини не є суперечна з англійськими інтересами.

Штреземан про положення в Німеччині.

Нім. міністр загр. справ Штреземан помістив у час. „Die Zeit" бажання під адресою читачів. Рівночасно змальовує в невеселих красках положення Німеччини, яка під теперішній мент не є здібна до виконання чинитьб для заграниці.

Югославія й експозе болгарського премієра.

Болгарський през. мін. Цанков у експозе заявив, що Болгарія домагатиметься вільного доступу до Егейського моря та зазначив, що болгарські меншости в сусідних краях є несправедливо трактовані. Білгородські часописи коментують це експозе, як поворот Болгарії до передвоєнної політики, а навіть називають його провокацією.

Політичні болгарські кола заявляють тому ще раз, що Болгарія льояльно виконуватиме зобовязання мирових договорів. Колиж премієр торкнувся справи доступу до Егейського моря, болгарської армії й болгарських меншостей у сусідуючих краях, то відкликався лише до почуття справедливости цих, від котрих залежить розвязка повищих справ. А саме тому, щоби Болгарія могла виконувати зобовязання та щоби на Балкані запанував мир.

Похорон коменданта „Діксміде".

До Палєрмо прибула домовина з тілом коменданта воздушного корабля „Діксміде". Комендант згинув трагічною смертю на Середземному морі. Тіло його виловили з моря. Догадуються, що то грім ударив у воздухоплав. На похоронах були присутні представники властей. Домовину перенесли на італійський контрторпедовець, який відплине до Неаполю.

Совіти не переговорюють з Болгарією.

Болг. Тел. Аг. звідомляє, що совіти не предкладали болгарському правительству переговорів в справі привернення взаємин. Противно на пропозицію болгарського правительства, управильнити справу репатріяції російських збігців, які є в Болгарії, сов. правительство дало виминаючу відповідь.

За внесення виїмкового стану в Німеччині.

Соц. демократична фракція німецького парляменту почала акцію, щоби довести до внесення виїмкового стану в Німеччині.

Виконник атентату на японського кн. реґента.

З Токіо звідомляють, що атентат на японського кн. реґента Гірогіто виконав молодий чоловік при помочі зброї, яку мав укриту в палиці. Ранений був легко лише товариш князя. В слідстві виявилося, що виконавцем замаху є 24-літній син звісного японського сенатора, який бере чинну участь у анархістичній пропаганді. Арештовано ще й двох спільників. „Екстендж Телеґреф" звідомляє, що атентат на регента мав бути зазивом до великих анархістичних заворушень. Часопис догадується, що то був широко розгалужений заговір.

Лявіни в Швайцарії.

Швайцарська Тел. Аг. звідомляє, що в місцевости Ероль лявіни анищили 15 домів. Заподіяні шкоди виносять яких 300 тисяч шв. франків. Жертв у людях не було. Тому що тепер падуть великі сніги нема небезпеки дальших лявін.

Вивласнення великої земельної посілости в Латвії.

В грудні відбулося в Латвії голосування населення в справі вивласнення великої посілости без відшкодування. Досі нема окончених вислідів голосування. Певне є лише, що 95.000 голосів, цебто менше більше десята часть управнених до голосування заявилася за проєктом. Закон про вивласнення може ввійти в життя, коли бодай половина всіх уповажнених до голосування брала участь у голосуванню а половина голосуючих (около 250 тис. чоловік) голосувала за приняттям закона.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяна.

Снятин — Саля Сокола.

Четвер 3. І. Бенефіс театральної дружини „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА".

Пятниця 4. І. Другий бенефіс театральної дружини „МОДНИЙ ЖЕНИХ".

Субота 5. І. „ЦАРЕВИЧ".

Станиславів — саля Монюшка.

Понеділок 7. І. „ЧЕСНА ЗУЗАННА", оперета.

Второк, 8. І. „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД", оперета.

Середа 9. І. „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА".

З днем 1 січня обняв провід музикальний відомий капельник театру „Бесіди" п. Ярослав Барнич. 1173 2—5

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

КОНЦИПІЄНТА рутинованого глядає адвокат в повітовім місті. Зголошення приймає д-р Ганкевич, Львів, Руська ч. 3. 1180 2—2

ІНТЕЛІҐЕНТНА старша женщина, учителька музики, шукає відповідної посади, займеться вихованням дітей. Зголошення: Зелінська, Базар коло Чорткова. 1182 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р ОЛЕКСА ОЛІЙНИК

відкрив адвокатську канцелярію

В ТЕРНОПОЛІ

при вул. ТАРНАВСЬКОГО ч. 12. партер

1170 3—3

Хлопця або дівчини

до розношення часописів по трафіках у Львові пошукує адміністрація „Діло", Львів, Ринок 10.

Ольга Спеціяльний склад виробів **панчохових і трикотових** поручає на зиму вироби вовняні і трикотові І-ої кляси

1113 **ЛЬВІВ, РИНОК 35.** 6—10

ПАНЧОХИ, РУКАВИЧКИ і т. п.

поручає

— — **НАЙДЕШЕВШЕ** — —

фірма **ПФАУ** ЛЬВІВ, РИНОК 19,

1153 бо вхід через сінь. 5—6

Подяка.

Пан Йосиф Ключевський, арт. різьбар, мешкуючи тепер в Буковій поч. Фельштин, виконав у нас іконостас після предложеного пляну, на умовлений час і повному нашому задоволенню яко гравдиву окрасу церкви і за умірковану ціну. Висловлюючи йому повне наше признання, можемо його припоручити яко чесного порядного і сумлінного нашого чоловіка всім Всч. оо. Настоятелям церков і комітетам церковним.

Ясеница замкова, 30 падолиста 1923.

О. Михайло Добрянський, парох.
Вас. Туз, Мих. Ганусин, Дм. Фрайдун, І. Васьків, члени ком. церк.,
1183 *Гр. Копач*, нач. гром. 1—1

За Редакцію відповідає: Пл. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 4 (10.097). Львів, пятниця 4. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 4.000000 мп. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРЧИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Можливости нової англійської політики.

Цими днями має вирішитись питання про перехід державного проводу в Англії до рук робітничої партії. Европейська преса вже заздалегідь дуже живо дискутує значіння такої зміни, першої в історії англійського парляментаризму. Ще перед англійськими виборами, провідник т. зв. „Лейбур парті" Рамсей Макдонелд, помістив цілу низку статтей, в яких висловив свої погляди про основні справи міжнародньої політики, сподіючись, що його партії доведеться їх практично вирішати.

Не треба уявляти собі, що перехід державного правління до лівої партії спричинить у загальній англійській політиці переворот. Інтереси Великої Британії є так сильно зясовані на протязі віків, що партійна ворожнеча не може й вирнути з їх приводу. Усі англійські кабінети вели на протязі останніх пяти років мирову політику, звернену проти імперіялістичних або революційних спроб, які могли би стати засновком нової війни. Уряд робітничої партії ще енергічнійше боронитиме такої політики. Він уважатиме своїм першим обовязком признати совітський уряд і ввійти в торговельні зносини з Росією. Це признання не означає повної згоди провідника англ. робітничої партії з політикою Москви. Р. Макдонелд заявляє, що „Москва зрозуміла божевілля щодо всесвітньої революції" і що „дивоглядна, аморальна умовість комуніста залишиться вічним готовим знарядям перевороту". Його партія, каже він, „не стерпіла би дурощів та малпячих хитрощів російських дипльоматичних представників" і що їм треба положити край, без огляду на те, яка держава їх робить.

Але Росія, як держава, повинна ввійти до Союзу Народів, так само як Німеччина. Уряд Макдонелда буде настоювати на тому, щоби їх участь була не формальною, а мала фактичний вплив на перетворення міжнародніх взаємин у напрямку мира. Похибка політики Англії була, на його гадку, в тому, що вона потурала мілітаризації Европи. Англія як мілітарна держава є надто слаба, тому мусить здобути собі авторитет шляхом довіря, з яким ставляться до неї інші держави. Европа є втомлена „наполеонізмом"; вона хоче організаційної мирної праці при взаїмнім порозумінню народів. Р. Макдонелд буде у відношенню до Франції вести недвозначну, некомпромісову політику, в якій важко буде йому докоряти імперіялізмом. Він зможе виступати проти всіх імперіялістичних заходів Франції, з тим більшим правом, що його рішуче становище підчас війни проти імперіялізму власної держави є всім відоме.

Англійський орган „Лейбур парті" п. з. „Ню Лідер" зясовує кількома словами загальні пункти такої політики: „На протязі 24 годин „Лейбур парті" взявши керму політики у свої руки признала би совітську Росію, одною телеґрамою стримала би дальше будування порту в Сінґапурі, могла би опорожнити англійський гарнізон у Каїрі, віддати Кипр — Греції, здемілітаризувати Чорне Море і виступити з англо-турецького спору, який ведеться щодо нафтових теренів у Моссулю".

Коли згадати про всі ті енергічні виступи, якими Англія ставала на перепоні Росії у внутрішніх її справах і на широкій світовій арені, тоді не легко уявити собі, як погодить практично англійський робітничий уряд свою соціялістичну програму з нерозривними інтересами своєї батьківщини.

Адже нині, коли Англія мусить ще вічно думати про своє істнування у звязку з її величезними впливами у кольоніях, її уряд не може одним почерком пера перемазати все те, що вона збудувала збройо і дипльоматичним хистом на протязі дуже довгих літ. Чи може вона зректись своєї ролі на Далекім Сході та Тихім Океані, на Середземнім Морі—віддавши Кипр Греції, в Єгипті та Суеським каналі, що веде її до Індій, в Дарданелях, що ведуть її на Кавказ джерело нафти та мангану у Мезопотамії і т. д.?

Читачі найдуть у статейці про російську політику в Азії кілька фактів, звязаних з цими питаннями. Не будемо дивуватись, коли Макдонелд завагається перед відповідальним становищем британського премієра. Але ще більше диво буде, коли він возьметься до діла з запалом неофіта, що вірить у поєднання всіх найбільше суперечних інтересів европейських держав і внутрішньої англійської політики.

Українське приватне шкільництво у Сх Галичині.

(Докінчення.)

Щобй дати змогу кождому Українцеви і Українці стати членом „Рідної Школи", покликано до життя т. зв. „Складниці Рідної Школи", які повинні бути по всіх наших читальнях, кооперативах і инших товариствах та інституціях,—адвокатських, парохіяльних та инших канцеляріях, — приватних українських торговлях та підприємствах,—наших школах, — словом всюди, де сходиться народ і цю нагоду використувати для поширення числа членів. Видано інструкції як вести „Складниці Рідної Школи". Деякі Кружки начислюють таких „Скл. Р. Ш." вже по кілька, а навіть кількадесять.

Де не було Кружків У. П. Т., там при істнуючих статутарних організаціях (Читальні, Соколи, Січи, Кооперативи і т. п.), в яких статутом передбачена освітня діяльність, — засновували члени тих організацій „Комітети Рідної Школи", які стояли в моральному звязку з Кружком У. П. Т. дотичної области та з Головною Управою. Деякі такі „Комітети Р. Шк." виказували навіть доволі гарну діяльність.

Для переведення в життя 1 прц. брутто доходів на „Рідну Школу" поручено по Кружках організувати т. зв. Фінансові Комісії, в склад яких входилиб представники всіх верстев нашої суспільности і вони допильновувалиб, щоби всі члени дотичних декастерій сповняли свій обовязок супроти „Рідної Школи". У деяких Фін. Комісіях члени складають 80 проц., а навіть поверх 90 проц. обовязкової жертви на „Рідну Школу". Але таких добре функціонуючих апаратів дуже мало. Гірше представляється справа з оподаткуванням на річ „Рідної Школи" всіляких кооператив, торговель, підприємств і ріжного роду економічних та фінансових інституцій. Тільки 4 в краю точно платять 1 проц. (а в одному випадку навіть 2 проц.) на „Рідну Школу".

Видано чимало обіжників і пояснень в справі доцільного ведення справ Т-ва, господарського ужиткування збірок і других фондів, а також начерки готових рефератів про шкільництво взагалі і „Рідної Школи" з окрема і т. д.

На пропозицію Орг. Комісії приняла Головна Управа 3 урядовців в характері організаторів-люстраторів і визначено їм райони діяльности. Вони розпочали працю в місяці вересни 1923 р., перевели цілий ряд люстрацій, бували на зборах і сходинах та на засіданнях Старшин і словом та письмом служили порадою та давали відповідні вказівки.

Поширено аґітацію між нашими земляками-емігрантами в Чехословаччині і других державах Европи та Америки. З признаннями треба піднести, що „Обєднання", „Червоний Хрест", Оборона України", робітничі і инші товариства та поодинокі громадяне і громадянки Америки й Чехословаччини щедро відгукнулися на зазив своєї Батьківщини і головно своїми жертвами уможливили ведення та дальше наладжування культурної праці, яку веде „Рідна Школа" У. П. Т. На кожду жертву висилала Головна Управа закордонному жертводавцеві поквітування.

Орг. Відділ Головної Управи редаґував у „Громадському Вістнику" тижневник п. з. „Вістник Рідної Школи" (в обємі 1—2 сторін) так довго, доки спілка „Діла" задля зменшення обєму газети не могла поміщати далі цілу сторінку „Рідної Школи". Після того від часу до часу п. Іван Герасимович містив в „Ділі"., „Нашому Прапорі" і других часописах. як також в календарях на 1924 рід „Просвіти", „Бистриці" і „Червоної Калини" інформаційні статі з области українського шкільництва та „Рідної Школи" і також статі пересилав до американських часописів. П. Клим Андрієвич помістив вичерпуючу інформаційну статтю в радикальному календарі „Громада" на 1924 р. Переговори У. П. Т. з Тов. „Просвітою" в справі видавання спільного органу „Народня Просвіта", з якого одна половина булаб присвячена справам „Просвіти", а друга половина справам „Рідної Школи" за спільним покриттям видатків — не довели до позитивного результату.

Переводження люстрації помітили в одних місцевостях дуже багато ініціятиви, де громадяни випереджували змагання Головної Управи. А єсть і кружки, які за цілий час ні одним письмом не звернулися до Головної Управи по просту з лінощів, з недостачі почуття відповідальности. — Є кружки, які ніколи не надіслали списка членів, хоч приняття членів мусить затвердити Головна Управа, ні звідомлення з діяльности Старшини, ні навіть складу самої Старшини. Є такі Старшини Кружків, які на численні писемні ургенси зі сторони Головної Управи навіть із чемности нічого не відповідають. Тому й це звідомлення може в деяких місцях не таке повне.

У дни Зїзду представляється загально організація „Рідної Школи" так: 59 Кружків відновило свою діяльність в рр. 1921—23. Відповідно до виказів членів, які надіслали ці Кружки Головній Управі, згуртованих у цих Кружках 12.867 членів. На ділі однак членів є багато більше, бо деякі не надіслали списів, хоч їх взивано кілька разів, 18 Кружків не відновило діяльности, помимо візвань і представлень з боку Гол. Управи. Є се переважно такі Кружки, яких дати затвердження їх статутів збереглися в Головній Управі. Хоч Головна Управа писала на адреси ріжних людей, яких уважала за свідомих справи, то буквально ані один не відізвався! Ці місцевости, це: 1. Баранчиці, 2. Болехів, 3. Вербівці, 4. Вікно, 5. Гвоздецк (Коломия), 6. Герасимів, 7. Глушків, 8. Грибовичі, 9. Горлиці, 10. Городница, 11. Гусятин, 12. Добромиль, 13. Жидачів, 14. Залізці, 15. Копань, 46. Небилів, 17. Невиска, 18. Махнів, 19. Перегинсько, 20. Перемишляни, 21. Поточиска, 22. Стрільче, 27. Солотвина, 28. Щирець (3, 4, 6, 7, 9, 15, 19, 21 — повіт Городенка).

Натомість є 39 місцевостей, з яких внесено прохання вже до польської влади про затвердження статута.

Відновлені Кружки розвиваються дуже нерівномірно, залежно від розуміння, охоти, роботячости й енергії членів Старшини, а менше від „місцевих обставин". Найкраще розвиваються ті Кружки, які мають якісь аґенди, головно школи на удержанню. Деякі з цих Кружків основали навіть власну канцелярію з окремим урядовцем, і ті розвиваються добре. Маркантним прикладом на це являється Сокаль, який до вересня не мав навіть спису членів, а сегодня числить... поверх 500 членів і то в великій мірі селян! Так само Борщів після цілковитого заснічення проявив більшу діяльність.

У цих відновлених Кружках багато зроблено роботи! Згуртовано поважне число одиниць бодай на цім полі, де устають всякі політичні тертя, зібрано поважні фонди, які дають можність заробітку не одному працьовникові й що головне — вратовано тисячі українських дітий від винародовлення, а сотки дітий віддається що року української суспільности як збережений скарб.

Велика Україна.

Українізація Одещини.

У харківських „Вістях" В. Коряк реферує статтю московської „Правди" під заг. „От руссификации к украинизации". В статті подано статистичні дані про найбільш зрусифіковану частину України, тобто Одещину. „Тут по містах Українців менше нетільки н'ж Росіян і Євреїв (44,5 прц.), ба навіть ніж Німців (1,09 прц.), Поляків (3.13 прц.), Греків, Вірмен, Болгарів, Чехів і т. д., котрих разом майже в 10 разів (3,07 прц.) більше ніж Українців (0.34 прц.). Всеж і тут радянська влада українізує радянський апарат. Уже нині є по губернії низка вищих шкіл з українською викладовою мовою: Херсонський Інститут нар. освіти (98 прц. Українців студентів), Херсонський Сільсько-господарський Інститут (66 прц. Українців студ.), Миколаївська сільсько-господарська техніка (90 прц. Українців) і ин. Утраквістична (рос.-укр'їнська) система навчання ще є в богатьох школах. Не вистає педагогічних сил. Початкова школа на Одещині українізується на 50 прц. Радянський апарат буде пляново українізований до липня 1924 року. В самій Одесі є до 20 курсів українознавства".

„Правда" додає від себе: „Так іде українізація „з гори". Але помилково думати, що з грунту вона не йде, що українське населення байдуже ставиться до цього кроку радянської влади. Навпаки, сільське населення з величезним задоволенням приймає кампанію українізації і добачує в ній нове, ще щільнійше наближення радянської влади до селянства". „Діловодство в сільських радах і районових виконних комітетах переходить на українську мову". Останні вибори показали зріст українського елементу в нових сільських радах. На Одещині з 4 729 членів сільських рад:

Українців	2,543	(53%)
Росіян	602	(12%)
Німців	381	(8%)
Поляків	336	(5%)
Євреїв	144	(3%)
Инших	813	(17%).

Губерніяльні Зїзди.

З огляду на те, що Всеукраїнський Зїзд рад призначено на 12. січня 1924 р., президія ВУЦВК призначила речинцями губ. зїздів 4. та 8. січня, при чому зїзди повинні бути проведені так, щоби делегати від них на Всеукраїнський Зїзд мали можливість прибути до Харкова на 12. січня.

„Вісти" про п'дсумки перевиборів рад.

Харківські „Вісти" (ч. 282) присвячують передовицю, в якій обговорюється підсумки перевиборів рад. В ній м. и. пишеться:

„Коли порівняємо сьогорічні вибори з виборами попередніх років, то прийдемо до висновку, що в цім році робітництво й селянство більш цікавилося виборами, приймаючи в них більшу участь. В цім році навіть на Поділлі, на якому радянська влада лише недавно зміцнилася, знищивши бандитизм, у виборах приймало участь понад 50 проц. селянства. По инших губерніях відсоток ще вищий".

„Як у самих виборах жіноцтво приймало жваву участь, так і в числі обраних до рад в цьому році відсоток жінок-селянок більший, ніж минулого року. Так на Поділлю він доходить до 7 прц., на Полтавщині до 5 прц. В середньому по всій Україні, не буде помилкою, коли ми візьмемо 5 прц. Це вже велике досягнення проти попередніх років".

„Ще як цікаве явище необхідно відмітити наближення інтеліґенції до радянської влади, її активну участь у виборах і взагалі у всьому житю на селі. Так до рад у цьому році на Полтавщині обрано 6 прц. інтеліґентів проти 2 прц. у минулому році. Не помилимося, коли полтавські цифри будемо рахувати середніми для всієї України. А в Київі до міської ради обрано навіть декілька професорів. Це стверджує думку, що інтеліґенція, яка чесно пішла працювати на користь робітничо-селянського суспільства, користується повним його довірям".

За сорок літ.

З нагоди 40-л тнього ювилею Народньої Торговлі.

(Докінчення.)

Знову споживна кооперація знаходить до своїх услуг поважне число інтеліґентних сил, які підчас війни навчилися цінити вагу економічного моменту з життю народа.

Ці обставини використав знаменито голова Краєвого Союза Ревізійного інж. Юліян Павликовський. Він виробив 1920 р. пляд віднови і реорганізації сільської кооперації, в якім то пляні як нове вирощував в наш кооперативний рух конечне для успіху кооперації союзне будівництво: сполука сільських кооператив в повітові союзи, а повітових союзів в одним краєвим союзі. Утворено Краєвий Комітет Організації Кооператив, на зразок якого пізнійше потворено майже по всіх повітах Сх. Галичини повітові Комітети Організації Кооператив. Випрацьовано зразкові статути для сільських кооператив та для повітових союзів. Інж. Ю. Павликовський може бути нині гордий на успіх своєї важкої праці, який йому вдалося осягнути при помочі Краєвого Ревізійного Союза і инших краєвих союзів; нехай числа 13 повітових союзів і 762 сільських кооператив, обєднаних в Краєвім Союзі Ревізійнім, говорять самі не беручи під увагу вислову кооперативної пропаганди, яка довела до цього, що нині майже ні в в однім селі слово „кооператива" не є чуже.

В тій роботі віднови і реорганізації нашого кооперативного руху „Н. Т." брала живу участь чи то через співпрацю в К. О. К. через осібну організаційну комісію, якої головою був інж. Ю Павликовський, — чи то фінансуючи в части праці краєвого КОК. — а і повітових КОК-ів та організуючи згідно з виробленим пляном сільські кооперативи при допомозі свого персонálу. При виробленню зразкових статутів співпрацювала „Н. Т." через двох членів організаційної комісії і дир. М. Заячківського, який в часі війни працював в Київі в „Дніпровськім Союзі Споживних Товариств" і там точно познайомився з тамошньою кооперативною організацією.

Інж. Ю. Павликовський виробив теж плян реорганізації „Н. Т." Новий статут приняв Загальний Збір дня 29. червня 1922. „Н. Т." перемінилася на Краєвий Союз Споживний, перебираючи на себе всі завдання організаційного технічно-торговельного і культурно-освітнього центра споживної кооперації та забезпечуючи статутом перевагу впливу зединених в „Н. Т." споживних кооператив на її управу. В черні 1923. вступив в члени Дирекції „Н. Т." інж. Ю. Павликовський і тепер перевагу в Дирекції „Н. Т." мають дир Микола Заячківський, перший на галицькім грунті організатор спілок рочдельської системи і інж. Юліян Павликовський, творець реорганізації нашого кооперативного руху. Тим запевнено перевагу впливу людей кооперативного переконання не тільки в Надзірній Раді і в Головнім Контрольчім Комітеті, але і в Дирекції „Н. Т." В місяці липні 1923. завела „Н. Т." систему товарових зворотів, доказуючи і тим на зверх, що змінила давну методу праці як кооперативи середнього стану, на методи праці кооперативи рочдельської системи.

Так завершено по 40 літах здійснення первісних замірів основників „Н. Т." В. Нагірного і А. Ничая — створення організаційного технічно-торговельного і культурно-освітнього центра споживних кооператив в краю.

Перші пропаґатори створення цього центра не діждалися хвилі здійснення своїх замислів, але вони весь свій вік працювали для наближення цього моменту. Вони зуміли не тільки удержати „Н. Т." в найкритичнійших для неї часах, але й збагатити її 19 складами та 8 власними домами. Для „Н. Т." виробили вони добре купецьке імя, цінене не тільки Українцями, але може ще більше Поляками і Жидами, та виховали поважне число добре вправленого та здисціплінованого торговельного персоналу.

До помочі основникам прийшов теперішній директор Микола Заячківський, який вспів в короткім часі зорганізувати поважне число споживних кооператив, що Краєвий Союз Ревізійний уділив 1913 р. признання „Н.Т." за її успіхи в тій праці.

Ніколи „Н. Т." не отягалася стати до помочі народові в його скрутних хвилях.

Підчас війни тодішній інспектор, а теперішній дир. „Н. Т." Евстахій Нагірний утворив 796 кружків консументів в цілі внеднання і достави для сільського населення раціональних воєнних приділів.

В 1921 р. „Н. Т." вислала для голодуючої Гуцульщини 84 вагони збіжжа по половині тодішньої ринкової ціни, узискуючи це збіжжа з з виміни цукру.

В. МУДРИЙ. 3

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Тепер пригляньмося праці Кураторії. На економічному полі вона для університету не зробила нічого. Весь великий тягар забезпечування та вивіновування Високого шкільництва цілковито лежав далі на плечах української молоді. Чому воно так сталося, судити може передчасно. На всякий випадок перше і найважнійше завдання Кураторії вже в самих початках її праці не було виконане. Що до пропаганди, то референт тої пропаганди скликав на одно засідання кількох членів Кураторії, що мали собою представляти відповідну комісію, і на ньому намічено деякий плян праці. Доручено одному членові виготовити зразковий реферат про українське Високе шкільництво для краю. Реферат був виготовлений, а навіть прочитано його на засіданню Кураторії та ця остання похвалила вправді цей реферат, але підкреслила, що з огляду на надто часте прикладання до кожної української акції відомого § 58. карн. закона він не надається до поширювання в краю. Тому відіслано його ще раз до комісії. На цьому і закінчилася вся праця референта пропаганди та його комісії.

Кураторія виконала одно завдання в першому періоді свого існування т. зн. в часі між першою і другою анкетою (20. травня 1923) а то: вона виготовила проект статута. Та про цей статут нам прийдеться говорити дещо пізнійше.

IV.

Праця Кураторії, як бачимо, йшла мляво вже в самих початках. Правду кажучи, то там і не було ніякої праці. Були наради. На кожному засіданню дуже багато говорилося. Нераз повторялися ті самі балачки на кількох засіданнях. А як що і робилося, як наприклад статут, то робила це одна людина. Инші бували на засіданнях і то не все і висловлювали свої „принціпіяльні" погляди.

Одначе час йшов все вперед. Справа Високих шкіл стояла на місці. Молодь нетерпеливилася. Її становище в цій справі, започатковане на першій анкеті, не змінилось, хоч змінилися обставини. В тому часі східно-галицька справа стала предметом міжнародніх політичних торгів і зовсім ненадійно та несподівано для українського галицького громадянства була вирішена вповні на нашу некористь.

На означене становище молоді з університетській справі це мало деякий вплив. Вона почала живо займатися своїм положенням в звязку з положенням Високих шкіл. Відбувається ряд студентських анкет. Окремо радять студенти-філософи, окремо медики і правники. Всі вони роблять натиск на загально-студентські виконавчі органи, щоби справу леґалізації університету прискорити. Тому то й за ініціятивою студентства скликується нараду представників усіх політичних партій, обох Високих шкіл, молоді, професури і кураторії на день 3. травня 1923 р. Метою наради було подумати про утворення такого тіла, яке мало би право зараз же приступити до заходів коло леґалізування чи удержавлення обох шкіл.

Нараді предложено було такі точки до розгляду і полагодження: 1) університетська справа під теперішню хвилю, 2) хто є компетентний робити заходи в справі леґалізації. 3) яких заходів ужити, щоби леґалізацію провести успішно і згідно з честю українського народу. На цій нараді представники студентства підкреслили, що студентська маса денервується і тому треба поспіху в роботі, бо в противному випадку не можна буде ручити за фреквенцію молоді на наші Високі школи в слідуючому академічному році. Всі присутні представники партій висловлювалися загально, що не вважають за вказане творити для цеї справи ще одного тіла попри істнуючу вже Кураторію і зложили заяви в імени своїх партій до університетської справи.

Представник української христіянсько-суспільної партії, яка до тепер стояла на дуже принціпіяльному становищі в тій справі, вважає тепер після акту з 14. березня 1923 р. за вказане почати переговори в напрямі леґалізації чи удержавлення українського університету. За тим промовляє також прибиті настрій молоді. Одначе він не вірить, щоби справа леґалізації чи удержавнення пішла гладко та легко. В тому напрямі робив деякі спроби богословський виділ, але ніякого успіху не було. Ці спроби були спрямовані в тому напрямі, щоби у Львові заснувати самостійний, богословський факультет для Українців, окремо від польського і від українського університету, з усіми академічними правами. Заходи роблено при посередництві о. Дженнокі, що був тоді у Львові на візитації як представник папи. Поляки відповіли, що потребу такої школи треба наперед дуже докладно обгрунтувати, а як аргументи будуть дійсно переконуючими, то уряд може навіть буде схильний заснувати відповідні катедри на богословському факультеті університету Яна Казимира у Львові. Далі представник цей говорив: „Ми даємо податок майна і крови і тим самим маємо повне право домагатися леґалізації чи удержавлення нашого університету. Домагатися того ми можемо лише через представництво всього українського народу, а таким можуть бути тільки представники всіх політичних партій краю".

(Продовження буде.)

В останніх літах всі кооперативи, що стоять в зносинах з „Н. Т.“, одержують листовні, а то (після потреби) й телєграфічні звідомлення про ринкові ціни задля охоронення кооператив від евентуальних страт.

В дні ювилею 4 літньої праці обединювала „Н. Т.“ в вез 6 повітових союзів і 228 кооператив, а безпосередно ще 45 кооператив. Крім цього 4 повітові союзи з 77 сільськими кооперативами удержують з „Н. Т.“ товарові звязки.

З наведеного бачімо, що хоч перші члени „Н. Т.“ начали їй — через тодішню неможливість організації споживних кооператив по селах — напрям і характер міської кооперативи середнього стану, то „Н. Т.“ перша в Галичині через своїх урядників М. Заячківського і І. Петрушевича пропагувала організацію і сама перша організувала кооперативи рочдельської системи, та що „Н. Т.“ в повоєнних літах не тільки сильно пособляла кооперативному рухові, але й сама в деяких повітах переняла на себе ролю повітового союза кооператив (напр. Борщів). З життя „Н.Т.“ бачимо теж, що діяльність її була такою, якою була переважаюча частина її членів. Отже в інтересі кооператив є задержати перевагу в управі „Н. Т.“, щоби могти вповні користати з її матеріяльного і морального дорібку.

Вже рік працює „Н. Т.“ як Краєвий Союз Споживчий під переважаючим впливом відпоручників кооператив, віддаючи для інтересів споживної сільської кооперації весь свій маєток зі своїм численним персоналом, а мимо цього чується в деяких повітах якесь недовіря до неї. Це недовіря повстає ізза незнання інтенцій „Н. Т.“, а це незнання спричинене бокуванням деяких кооперативів від „Н. Т.“.

Чиж ще не ясним стало для тих кооперативів, що властиво відпоручники кооператив надають тепер „Н. Т.“ весь напрям її праці та можуть відкинути кожду справу незгідну з кооперативними потребами.

По що шкодити собі взаїмно безпідставними підозріннями?

Не бокуванням, а вирозумілою співпрацею можна поладнати евентуальні конфлікти!

А „Н. Т.“ має так важні національно-економічні завдання, що в національнім, як вже не в кооперативнім інтересі лежить, щоби їй в праці помагати, а не шкодити.

До нашої кооперації можна приноровити пояснення В. В. Хіжнякова, дані про російську кооперацію:

„Кооперацію в нас поки-що насаджується, а не виростає вона сама самочинною ініціятивою населення. В наслідок малоосвідомлення населення і недостачі конечного почуття солідарности наша кооперація є ще ніжною квіткою, що вимагає ще приложення вправлених рук і старанного плекання. Тому її повстання і добрий розвиток залежить цілковито від скількости місцевих інтелігентних сил, перенятих ділом кооперації і спосібних до засновування і ведення її. А що тепер грунт надається до її заснування — о скільки ми говоримо про населення, що шукає вже нових доріг для організації свойого господарства і виходу з вікового свойого застою, — то труд інтеліґентних робітників, які ідуть на стрічу повсталим потребам, оказується вдячним“.

В нас кооперативне знання не тільки практичне, але й теоретичне мало поширене, а кооперативного ентузіязму ще менше можна у нас стрінути.

Значне число повітів ще зовсім кооперативно не є зорганізоване.

Українські землі за сокальським кордоном кличуть до нас за помічю.

~~А тим часом ворог земляк нам видирає!~~

Отже до гурту при „Народній Торговлі“, творі В. Нагірного і А. Ничая, перших пропагаторів основання Краєвого Союза Споживчого.

П. К.

На ялинку політичним вязням! Памятайте про вірних Синів Нації, які у холодних келіях коротають довгі дн. Докажіть, що ви не забули про тих, що сидять у польських вязницях за провини, доконані з думкою про добро Батьківщини!

Жертви натурою присилати на адресу: вул. Потоцького ч. 22. кухня для політ. вязнів, грошеві датки приймає „Краєвий Союз Кредитовий“ та „Дністер“

Поаакаре до американського народу.

„Ню Йорк Тр.“ містить відручне письмо Поанкаре до американського народу, в якім П. виправдує окупацію Поруря.

Новорічне відручне письмо Гувера.

„Таймс“ звідомляє з Ню Йорку, що Гувер у новорічному письмі заявляє, що світове положення кращає. Зачались переговори які доведуть до упорядкування справи відшкодувань, найбільшої екон. перешкоди світа. Конечним є зменшення зброєнь Европи.

Курс грошей.

Львів, дня 2. січня 1924.

Сьогодня тенденція легко звижкова Оборот оживлений.

Доляр ам.	7,150.000—7,200.000
Доляр канад.	6,500.000—6,600,000
Чеські корони	185.000—190,000
Леї	28.000—30.000
Фунти штерл.	30,500.000—31,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	150—160
Франц. франкй	000.000—000.000
Золото	
20 кор.	30,000.000—31,000.000
20 фльор.	28,750.000—29,250,000
20 марок нім.	00,000.000—00,000.000
10 рубл.	40,000.000—41.500.000
Срібло	
Кор. австр.	490.000—500.000
5 кор.	2.500.000—2600,000
фльорени	1250,000—1400,000
рублі	2,000.000—2,200,000
копійки (за рубля)	0'0.000—000.000

Варшава 2 січня 1924. Курс золотого франка 1,229.350 мп. Доляри Зед. Держ. 6400, 6460, 6340. Кор. чеські 187.

Чеки: Бельгія 287.750 288.500 287.450. Голяндія 2435. Льондон 27.700—27550—27825—27775. Новий Йорк як готівка. Париж 326.500—326.800—326.200. Прага 186.500; Швайцарія 1,118.000—1,119.600—1119.400. Відень 90 і пів, 91 і пів і 89 і пів. Італія 277.000—276.750.

Ширіх 2. січня 1924. Голяндія 217 і пів. Ню Йорк 571 і пять сьмих. Льондон 24,74. Париж 29,15. Медіолян 24,72. Прага 16.65. Будапешт 0,0302. Букарешт 2,95. Бельград 6.45. Софія 4,05. Відень 0,0080 і три четверті.

Збіжева біржа.

Львів, 2. січня 1924.

Рух на біржі вельми слабий. Загальний оборот яких 50 тон. Тенденція в ячменю, вівсі і фасолі. Брак попиту для твердого збіжжа при обильній подачі. Бараболя вельми пошукувана. Тенденція дещо зижкова. Настрій спокійний.

Пшениця краєва 60% з 1923 р. 18,500.000—19,500.000*, жито галицьке 60% з 1923 року 11,000.000—11,500.000*, ячмінь гал. брев. 11,000.000—11,500.00* овес галицький 60% з 1923. року 10,000.000—10,500.000, фасоля краса 39,250.000—00000.000 фасоля колірова 32—34,000.000*, Кукурудза румунська станція Снятин 17—17.500,000*, Бараболі до їди 1,900.000—2,100.000*, Горох пів Вікторія 35—38,000.000, Гречка 12.500.000—13,000.000.

Мука пшенична 40% „0“	40,000.000*
„ „ 55% „1“	30,000.000*
„ „ 70% „4“	25,000.000*
Мука житна 60% „0„	25,000.000*
„ „ 70% „1“	22,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів, брутто за нетто включно з мішками.

Отруби пшен. нетто без мішка	7,000.000*
„ житні „ „ „	6,000.000*
Солома прасована	0,000.000—0,000.000
Сіно сол. краєве прас.	0,500.000—0,000.000*

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оніночі без трансакцій.

Чи Ви відновили вкладну до Товариства „Просвіта“ на 1924 рік?

Пог омницькі гасла.

Перед кількома днями на нашому редакційному столику в міцно заклеєній ковертi найшовся „Бюлєтин ч. 1“. Є це 4-сторінковий (канцелярійного формату) на машині писаний і на цикльостилю відбитий обіжник У. К. Студ. Ради, датований 28. грудня 1923 За видавця і редактора,—як можна так сказати — фігурує „Референтура преси й пропаганди „Української Краєвої Студ. Ради“. Студентський „Бюлєтин ч. 1“ займається головно справою бойкоту тих студентів, що з початком біжучого академічного року вписалися на польські високі школи. До цеї в теперішній стадії внутрішньо студентської справи дочіплено і постанову про бойкот „Діла“.

Згадана постанова в оригіналі виглядає так: „У. К. С. Рада стоїть дальше на своїй лінії чинного бойкоту, що особливо підчас ферій повинен зискати на інтензивности на місцях; а що співвинними в зраді є деякі групи, то на загально-студентськім вічу дня 17. грудня всіми голосами присутніх рішено поширити бойкот на „Діло“, якого редакція, дбаючи тільки про зиск акціонарів „Видавничої спілки „Діло“, старається йти по лінії найменшого опору, щоби найменше наражувати орган на конфіскату і тому в справі Українських Високих Шкіл заховувало мовчанку, так, якби ця справа була чужою і навіть в часі ферій помістила оголошення про висоту вписового на польськім університеті, і цим надавала зраді чогось звичайного і зовсім не злочинного. Заки буде зложений комітет для переведення бойкоту, подається цею дорогою до відома постанову віча, щоби вже підчас ферій могло студентство захитати основно опінію „Діла“ в його читачів“.

Стільки студентський „Бюлєтин ч. 1“. Крім того на адресу поодиноких членів редакції приходять анонімні листи, в яких одним наказується покинути редакцію до означеного речення, другим погрожується нікому невідомими параграфами „Правильника „Кобуза“, третіх мається змасакрувати. Одночасно в погромницькій атмосфері ширяться чутки, що буде захоплений цілий наклад „Діла“ і прилюдно спалений на ринку або на Руській вулиці, що будеться нищити поодинокі числа „Діла“, погрожується тим, що кольпортують і продають „Діло“ і т. п. Ці поголоски найшли вже відгомін у відновленім і переродженім „Вперед“, який в новинці „Бойкот „Діла“ пише: „Як відомо студентські анкети та загально-студентське віче проголосило як найенергічнійший бойкот „Діла“ за голошення видавничою клікою угодовщини, становище часопису в справі українських вищих шкіл та за ширення тихцем безпримірної деморалізації в тій справі. На днях позривано з редакції „Діла“ написи та публично спалено примірники. Чи в такому вогні спалиться душа трудовицької гнилі — покаже час“.

Не відомо нам, щоби денебудь палено примірники „Діла“, та ця сороката нотатка вказує на джерело тзв. бойкотової акції і на побожні бажання наших „впередовців“. Та поки що лишім на боці мутні інформації „Вперед“ і спинімся на становищі „Бюлєтину ч. 1.“ Перш усього деякі поправки. Твердиться, що редакція „Діла“ дбає тільки про зиск своїх акціонарів і через те не займає становища в справі українських Високих шкіл, щоби не наражувати орган на конфіскату. Автори цього твердження є мабуть дуже молоді люде і взагалі навіть не знають подій останніх років. „Діло“, під цею або иншою назвою (як напр. „Громадська Думка“, „Українська Думка“, „Український Вістник“, „Свобода“), було на протязі останніх чотирьох літ закрите аж 6 разів, з того в один час цілого пів року. Скільки разів „Діло“ було конфісковане, — покищо не подаємо докладної статистики. Це зрештою докладно знають наші читачі. Згадаємо тільки, що в останніх трьох місяцях (жовтень-грудень 1923) „Діло“ на 74 чисел мало сконфіскованих аж 57, отже лиш 17 чисел висмикнулося з під важкої руки прокуратора, хоч — зовсім природно — ми стараємося не давати великого поля до попису польському прокураторові. Шож до „акціонарів“ Видавничої

ОСТАННІ ВІСТИ.

Французько-чеський договір небезпекою для Італії.

Півофіціальна італійська преса добачує в француско-чеському договорі небезпеку для Італії. „Стампа“ пише, що Італії слід прилучитися до Англії, Німеччини і Росії, бо вони змагають до заведення рівноваги в Европі. „Берл. Тгт.“ пише, що Бенеш повідомив італійський кабінет, що договір з Францією не містить ніяких клявзуль проти італійських інтересів. Італійські політичні кола уважають заключення договору кінцем ізоляції Франції.

Вияснення Бенеша в справі франц.-чеського договору.

З Льондона звідомляють, що Бенеш переслав англійському правительству вияснення в справі договору Чехословаччини з Францією Старається усунути невдоволення Англії й зазначує, що Чехословаччина не прийняла ніяких військових зобовязань супроти Франції в разі війни з Німеччиною.

Югославія грозить зірванням взаємин із Болгарією.

З Атен звідомляють, що югославянське правительство загрозило Болгарії зірванням дипльоматичних взаємин. Сербським гарнізонам здовж болгарської границі приказано бути готовими до вимаршу. Білгородська „Трібуна“ звідомляє, що поворот болгарського князя до Софії вважають небезпекою для Югославії. В звязи з поворотом відбувається вимінa телеграм між кабінетами малої антанти.

І Греція прти Болгарії.

З Атен звідомляють, що грецький кабінет відбув надзвичайну нараду. Усталено на ній текст гострої ноти до Болгарії. Грецький міністр заграничних справ відказався, мабуть прийняти болгарського посла, котрий зголосився на послухання.

Здетронізування Гліпсбургів.

„Н. Фр. Пр.“ з Атен: На спільних зборах републиканців і прихильників Венізельоса ухвалено, щоби на першому засіданні парламенту зголосити внесення про здетронізування династії Гліпсбургів. Внесення здається, здобуде більшість голосів.

Ураган на Чорному морі.

На чорному морі лютував ураган Багато кораблів на повному морі поважно ушкоджені. В Анапа поїзд із 22 ваґонами ураган вкинув до моря.

Інтерпеляція з приводу грецької кор. пари.

АВ. звідомляє, що румунський пос. Магура вніс до правительства інтерпеляцію з приводу побуту грецької королівської пари. Побут цей є політичною небезпекою для Румунії.

Морози й землетрус в Італії.

В Римі впав сніг. В цілій Італії морози. В Анконі і Песаро відчуто земл етрус.

НА РАТИ! 1181 2—4 НА ЯЛИНКУ і НОВИЙ РІК СУКНІ ВОВНЯНІ, ШОВКОВІ ТРИКОТИ, ПЛАШІ, СВЕТЕРИ, БІЛЛЯ, ПАНЧОХИ і Т. П. ПОРУЧАЄ НАЙДЕШЕВШЕ
Магазин жіночої конфекції „ПАРИЖАНКА" Львів, вул. Панська 22. НА РАТИ!

Спілки „Діло", які — мовляв — чигають на зиски, то такої очевидної нісенітниці не повинен торочити ніхто, що хоч трохи визнається в наших справах. Видавн. Спілка „Діло" не є ніякою акційною спілкою (в нас є взагалі тільки дві акційні спілки: „Земельний Банк іпотечний" і „Полотно"), лише звичайною кооперативою, в якій всі паї на основі білянсу з 30. червня 1923. виносили суму 2 105.730 Мп., а резервовий фонд 2.805.76 Мп., разом майно Спілки перед пів роком виносило 3.091.535'76 (три мільони девятьдесятьодна тис. пятьсоттрий цятьнять Мп. і 76 феників). Колиб навіть допустити, що це майно за останніх шість місяців побільшилося десять разів, що не відповідає дійсности, то це ще не капіталістична спілка, яка тягне зиски для для своїх „акціонарів", — risum teneatis amici, — з видавання української газети. Взагалі від часу істнування Вид. Спілки „Діло" ще не було випадку, щоби пайщики брали дивіденду, бо її ніколи не було.

Закид, немов то редакція промовчує справу Українських Високих шкіл, не тільки не відповідає дійсности, але є це нікчемний наклеп. Наші читачі, об слух яких так часто в останніх роках відбиваються всякі інсинуації, можуть самі стверднти, скільки уваги на сторінках „Діла" було присвячено справі Українських Високих шкіл. Ні одна українська газета не займалася стільки разів і так основно цею справою, як власне „Діло". Одначе автори погромницьких гасел і не мають на приміті цеї справи, тільки справу бойкоту своїх товаришів з минулого року, які перейшли на польські високі школи. Від нас вимагається, щоби ми заодно з ними стояли в тій справі, щоби ми поглиблювали розбрат серед молоді, щоби ми кидали анатеми, які буде читати тільки сам прокуратор, одним словом, щоби ми виконували ту роботу, яку доцільною признали якісь конспіраційні, анонімні гуртки. Ми не похваляємо факту зломання студентської солідарности, одначе не можемо теж пізнати рації тим, що погромницькими гаслами і погрозами беруться на власну руку, без засягнення думки відповідальних громадянських чинників, розвязувати таку дразливу квестію.

Ще один закид, який вимагає пояснення. Твердиться, що в часі ферій в „Ділі" була замітка про висоту вписового на польських університетах, а це мабуть мало великий вплив на тих, що мали намір вписатися на ті школи. Є це така дрібниця, про яку не варто булоб згадувати. Вакаційний час взагалі є зав. огірковим сезоном, важнійші редакційні сили є поза редакцією. Можливо, що хтось з тих, що були підчас вакацій в редакції, помістив таку нотатку, одначе надавати їй таке значіння, як це роблять керманичі У. К. С. Ради, є і глупо, і несерйозно.

Фактом є, що проти „Діла" проведено бойкот. Не був би він страшний, бо „Діло" вже нераз бойкотоване, (а своїм часі пок. митр. Сембратович видав був спеціяльну куренду проти „Діла"; тепер ту ролю перебрав на себе о. прал. Л. Кульчицький), як би проголошення бойкоту не свідчило про страшний упадок етики і здорової думки в цих важких часах. Ми все виступали проти всякого терору і погромництва; розуміється, що і тут ми не скапітулюємо перед погрожуванням колами і револьверами. Директор поліції видавав нам укази, щоби ми невідклично змінили „kierunek" нашої газети, бо инакше нас жде те і те, але ми не піддалися. Не піддамося і своєрідній законспірованій поліції.

Навіть не винуватимо молоді, бо за її постановами стоять инші руки і инші люди кермують акцією молоді. Є це таємні руки, які — як висловився один „соціяліст" — хочуть довести до „внутрішньої" боротьби серед націоналістів і до того по святотатськи використовують молодь і велику та святу справу Українських Високих Шкіл. Відгомін того находимо у „Вперед", який поставив собі завданням розложити українське громадянство, щоби на тому розкладі обняти панування над душами зачевірених, невдоволених, пересякнутих гіркою зачевірою. Величезна більшість тих, що виносили постанову про бойкот „Діла" — це сторонники „Вперед" і „Землі і Волі". Проти инших органів (в тім числі і проти „Нашого Прапора", який навіть помістив був за „Жизню" протибойкотову статтю) вони не виступають, знаючи слабість тих органів. Звалити „Діло", — ось їх мета. Але українське громадянство повинно мати на увазі ці таємні ходи і засвідчити, що погромницькі гасла не можуть і не сміють в нас найти ніякого відгомону.

НОВИНКИ.

— **Д-р Д. Донцов,** з приводу нашої замітки пр. його видалення, просить спростувати вістку, що він має реальність у Львові. На ділі д-р Д. не має тут ніякої реальности.

— **Бенефіс артистів Театру „Бесіди".** Сьогодні, в четвер 3. січня в 6 деться бенефіс артистів театру „Української Бесіди" у Львові. Іде: „Трійка гільтаїв" весела оперета на 4 дії. Грають: Березовська, Коссак, Коссакова, Ніжанковський, Остоя, Левний, Фідерко, Шеремет, Ярема і ин. З огляду на хара тер вечора: допомогти матеріяльно артистам, які переживають знову надзвичайно погані часи, та й на веселість самої песи — широ рекомендуємо численно відвідати виставу.

— **Вразлива артистична пара.** Для аматорів кінематографу, ба навіть його принагідних відвідувачів, імена Мері Пікфорд і Дагляс Фербенкс не є чужі: цеж найкращі американськ фільмові артисти. Але вони є однаково вірне подружя що й добрі актори, бо ось чуємо, що вони виточили процес одній американській газеті за клевету: та газета помістила вістку про сперечки й непорозуміння в їхньому подружому жи тю.

— **Хто хоче хай вірить.** Читаємо в одній газеті чорним по білому буквально таку вістку: „Урядовці Народнього Товариства Ат етів у Гонолюлю оголосили плян будови великанської театральної сцени в кратер погаслого вулькану, положеного в центрі міста Гонолюлю. Кошта будови сцени будуть відносно низькі з огляду на дуже по гожу форму кратера". Ц новинка набере спец ального освітлення тоді, коли пояснимо, що вона появилася у... „Газеті Горанній" та ще й без подання первісного джерела. Отже замість захоплювати ь розвитком важкого спорту та архітектоніки і техніки, краще буде, мабуть, дивуватись спантеличений фантазії новинкаря.

— **Вальоризація почтових оплат.** Бальоризацію почтових оплат приноровиться в Польщі покищо до листів і посилок, висланих за кордон. Для всіх инших почтових посилок (листів, переказів, для телеграм і телефонограм) в межах держави, затримує силу ще дотеперішня тарифа.

— **Тайна Габсбурської корони.** Що сталось з короною австрійських цісарів невідомо. Останній, хто її мав в руках був цісар Карло. Німецькі часописи цікавляться тепер питанням, де вона нині находиться. У „Нає Меркур" є поміщена окрема стаття, в якій оповідається про факт, що якийсь аристократ у Ціріху, вернувшись, мав показувати корону вим. ової краси, повну клей одів. Цей аристократ мав бути адміністратором маєтку бувшого австрійського двора.

— **Ще один образ Рафаеля.** З Риму звідомляють, що в будинку графа Ферраджяно недалеко Савони викрито новий образ змальований кистю безсмертного Рафаеля. Як стверджують знавці, образ цей має бути одним з найкращих образів тогож мистця, виконаний був на замовлення папи Юліяна II. ід картиною поміщений виразний монограм Рафаеля.

Згуба. Артист-маляр В Крижанівський загубив по дорозі з Ринку на Яличець сім рисунків. Для артиста ці рисунки представляють велику цінність, тому, що це є шкіци до більших композицій. Як що хто з Українців-громадян найшов їх, артист просить принести до редакції „Діла".

Посмертні згадки.

Софія з Грибовичів Гординська, вдова по гр. кат. пароху в Станув, богородчанського повіту, упокоїлася дня 15. XII. 1923 р. в Бозі, заосмотрена Св. Тайнами в Рафайлівій в 87 році життя. Покійна вяховала любячих Вітчима дітей і внукіз, з котрих послідних шістьох брало участь в боротьбі за Українську Державу. В. Ій П. 1185 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Могутяка.

Снятин — Сала Сокола.

Пятниця 4. І. Другий бенефіс театральної дружини „МОДНИЙ ЖЕНИХ".

Субота 5. І. „ЦАРЕВИЧ".

Станиславів — сала Монюшка.

Понеділок 7. І. „ЧЕСНА ЗУЗАННА", оперета.

Второк. 8. І. „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД", оперета.

Середа 9. І. „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА".

З днем 1 січня обняв провід музикальний відомий капельник театру „Бесіди" п. Ярослав Барнич. 1173 3—5

Виказ жертв на будову Народної Лічниці у Львові за місяці жовтень, падолист і грудень 1923 р.

По причині великих коштів друку оголошуєся лише жертви висше 100.000 Мп. менші жертви подається в збірній сумі.

Д-р Полохайло Іван, Любачів 300.000, Миськів Семен захід з виставн в Якторові 252.000, Белей Іван 1,560.000, Іжицький збірка 150.000, о. Левицький Вол. зб. в Княжівським 280.000, Л-р Володимир Гукевич, Устрики дол. 300.000, ев Яківківський й збірка в Рівним 174.840, М. Козаневич гірн. радник в Величці 00.000, М. Лученко збірка в Бучинах 300.000, Рондяк Ярослав збірка 500.000, Заяць Михайло збірка 271.000, Лучій Федь збірка 205.000, Білас Микола збірка в Сокесі 715.000, Яків Якубівський збірка в Кошлях 200.000, Омелян Політило збірка 520.000, Бачинський Юрій 200.000, Громада Грибовичі 100.000, Смічкевич 250.000, Смічкевичева 200.000, Ом. Цимбалка збірка 120.000, Музика збірка 194.000, Омеля Мандюківна, учителька в Станьковій 200.000, Зенон Белушький збірка 680.000, Ів. Кінаш збірка в Кадлубиських 120.000, Тома Воробець збірка 350.000, Ранчаківський Юліян збірка 1,000.000, Олексишинівна збірка 300.000, Бандурка збірка 394.000, Арсенич збірка 253.000. Санаурський збірка 150.000, Макогінський збірка 670.000, С нишівна Ярослава збірка в Ладанях 102.000, д-р Щуровський збірка 25 .000, Загородний Волод збірка 470.000, Роман Іванець збірка 377.000, Попович М. збірка 100.000, Гуралівна Домішеля збірка 375.000, Савочка Степан збірка в Городенці 565.000, Олекса Тивоняк збірка 500.000, Ковалишин М. 100.000, Сикилів Остап 100.000, о. Михайло Олексишин Сухорівля збірка 1.000.000, Костів збірка 140.000, Шекета збірка 100.000, Тимків збірка 150.000, Миколаєвич збірка 250.000, Степан Коцюба збірка 500.000, Сенюта Ольга збірка в Комарні 300.000, Гординська Михайлина, учителька, Наконечне 500.600, Василь Чепіль Підбуж 600.000, Микола Стефанович Підбуж 600.000, Любов Кузьмівна збірка 750.000, Анна Процьків 1,000.000, о. прал. Зубрицький Олекс., Перегинсько 300.000, дрібні жертви 375.000. До тепер загалом зібрано 1.577,861.640 Мп. (один мільярд пятсот сімдесять сім мілліонів вісімсот шістьдесять один тисяч шістьсот сорок мп). Крім сего зібрано в чесько-словацькій республіці 3,380 Кч. 50 сот. які є здепоновані на 4 пр. в банку в Празі. 1184 1—1

Дрібні оголошення.

МАШИНИ до писання українсько-польську і польську, також вертгаймівську касу ч. 2. оказійно продам. Письменні запити полагоджую відворотно Волод. Рогатин, Львів, Оссолінських 6. 1164 а) 2—3

ІНТЕЛІГЕНТНА старша женщина, учителька музики, шукає відповідної посади, займеться вихованням дітей. Зголошення: Зелінська, Базар коло Чорткова. 1182 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Хлопця або дівчини до розношення часописів по трафіках у Львові пошукує адміністрація „Діло", Львів, Ринок 10.

ЯБЛОКА

закуплю кожду кількість партіями і вагоново. Оферти проситься висилати до кооперативи 1164 3—3

„РЕГУЛЯТОР" ЛЬВІВ, ВАЛОВА 14.

ПАНЧОХИ, РУКАВИЧКИ і т. п.

поручає

— — НАЙДЕШЕВШЕ — —

фірма ПФАУ ЛЬВІВ, РИНОК 19,

1153 бо вхід через сінь. 6—6

НА ЯЛИНКУ!

СУКНІ ВОВНЯНІ, шовкові і маркізетові	25,000 000
БЛЮЗКИ маркізетові, опальові і шовкові	7,800 000
ЖАКЕТИ вовняні, камізельки шовкові і вовн	7,500 000
ШЛЯФРОКИ фланелеві і суконні	11,500 000
ЖАМПЕРИ і СВЕТЕРИ мужеські	7,000 000
ПЛЕДИ ВОВНЯНІ	7,800 000
ПЛАЩІ ЖІНОЧІ від	25,000.000

поручає

„Магазин Маннера",

1171 ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 2. 3—3

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і УТІХА

вже від 3. січня с. р. чарующу драму на 6 дій, основану на тлі пікантних авантюрничих пригод, грану правдивими Японцями п. з.

„В країні затьміння лямп"

в головній ролі найбільший японський артист, за котрим шаліли парижанки Sessue Hayakawa.

Кінотеатр МАРУСЕНЬКА

висвітлює знамениту пєсу з життя Жидів п. з.

„Схід і Захід"

В головній ролі: Maly Picon.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьмяк

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 4 (10 098). Львів, субота 4. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000,000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 4 000000 мп. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Кріза повоєнної демократії.

На довго перед війною поважні соціольоги та політики передбачували кризу демократичних ідей в Европі. Коли пригадати надії з якими йшли до війни поодинокі народи, тоді треба признати, що давно вже люде не боролись з такою завзятою вірою в справедливий демократичний мир як в останній війні. Несподіванки, які приніс цей мир були безумовно більші, як надії з ним звязані.

Нині, найбільші зусилля витрачують народи та держави на те, щоби доказати свої демократичні змір. Оборонці версайського договору доказують, що завдяки ньому географічна карта Европи наблизилась до демократичнішого стану ніж була перед війною. Вороги цього договору не мають труднощів, щоби вказати на потоптання найбільше первісних домагань демократії з боку вчорашніх величників гасла братерства та свободи. Одним з найсильнійших аргументів Франції щодо хосенності версайського договору є приклад розчленування Австрії на демократичні національні республики. Лише раз при цьому першому прикладі забувається, що самій Австрії не дали права зєднатись з територією населеною тією самою національністю. З частин бувшої австро-угорської території тільки Чехословаччина має справжній демократичний устрій. Инші частини вдоволяються фірмою демократизму; одні бажали би всіма силами зірвати зі своїм теперішнім станом, инші хотять силоміць задержати цей стан тому, що він є саме наскрізь антидемократичний.

Один гумористичний французький часопис розписав між своїми передплатниками в р. 1920 анкету на тему: яка є найгірша книжка бігучого року. Найбільше голосів дістав виданий збірник мирних договорів. Демократичні добрі наміри авторів цих договорів ішли дійсно в розріз з територіяльно-національними домаганнями. Надто багато було учасників війни, щоби можна було найти безсторонній трибунал незаінтересованих. Момент підписання договору був зовсім непригожий для переведення на новостворених державних територіях принципів самовизначення. Територія бувшої Росії лежала поза сферою впливів Союзних Держав, а відірвані землі стали обєктом карного засуду прикладеного у Версальським договорі.

Війна є поганою школою демократії. Народи вийшли з неї зі сумним досвідом, що засоби насильства користуються чималим успіхом. І тому Союз Народів, який почав свою працю після останньої війни, ставав здебільша безрадним супроти міжнародніх конфліктів. Поодинокі держави, а навіть народи були сильнійші ніж ця гуманітарна міжнародня організація, що спиралася тільки на моральнім авторитеті. Навіть ті країни, в яких демократичні традиції були дуже сильні, як на прим. Франція, зупинилися після війни перед питаннями, які надто важко було вирішити старими демократичними методами. Затрівожена своєю майбутністю Франція, мусіла вжити збройної сили для оборони мирних умов.

Тільки Англія мала безпосередний інтерес у поширенню мирної, демократичної політики в Европі. Американські демократичні ідеї мали надто слабий вплив на Европу. А такі приклади як Італії зміцнювали погляд, що навіть шлях до демократичних реформ є найбільший недемократичними засобами. Зріст межового, активного націоналізму й інтернаціонального соціялізму є доказом ослаблення демократичних принципів. Один з найосновнійших принципів демократії: принцип пошани прав і думок більшости був ними нарушений. Хто зна, чи не є це найхарактеристичнійшою ознакою цієї нової доби, яку переживають народи та одиниці нині: — доби шукання за новою синтезою політичних та національних суперечностей та дисонансів між якими живемо.

Найсолідніше Найлешевше
продає
::: ФУТЯРИ :::
Магазин „ГОРНОСТАЙ"
ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 8.

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ НА ЯНИЧНУ І И. РІК
найелегантчійші і наймодчійші строї
„Величезний вибір моделів вечірних суконь"
Послідні новости камізельок в найбільшім виборі поручає
„MAISON CHIC"
Львів, Сикстуська 1 24

Борцям за Волю і Державність України.

Берно, 24. грудня 1923.

„На вічну память" — слова, що приводять зяву Ангела смерти і наводять перед очі страхіття з боєвищ і лічниць світової та польсько-української війни, вже пятий рік переслідують вигнанців-скитальців української армії, йдуть крок у крок за тими, що караються за межами дорогої Батьківщини. На дорозі, куди переходили, на місцях, де перебували українські стрільці, виростають темні могили, а на нагробнім камінню складаються чорні букви в болючі слова: — „на вічну память" знесилених незгоєними ще ранами, виснажених епідеміями скитальців кладе в могили по всіх закутинах чеської республики невмолима смерть.

Бажаючи на вічний спогад передати імена героїв борців Української Галицької Армії та звеличати память жертв світової війни, що в берненських шпиталях на віки замкнули свої очі, просвітно-організаційний комітет української еміграції в Берні за ініціятивою голови української Академічної Громади п. Антона Базара постановив поставити памятник на берненськім цвинтарі, який був би заразом історичним документом про тяжкі визвольні змагання українського народа за свою волю і суверенність. В склад комітету входили відпоручники Української Акад. Громади, Т-ва „Просвіта" при українськім робітн. Куріни в Берні. Комітет розпочав свою працю в серпні м. р. Завдяки енергічним старанням п. сот. Льва Криженка, голови Просвітно-організаційного Комітету та п. Антона Базара вост. голови тогож Комітету, як також гідній признання жертволюбивости і допомозі всього місцевого стрілецтва, будову памятника покінчено вже в останніх днях жовтня так, що в пяту річницю проголошення державности зах. українських земель, отже у день 1. листопада 1923 можна було памятник відкрити та посвятити.

В присутности всеї української Кольонії, відпоручника Комітету західно-української еміграції д-ра Івана Мельницького, відпоручника Головної Команди українських частин в Ч. С. Р. п. чет. Корнила Крушельницького, відпоручників чеського місцевого війська, старости міста Берна та представників ріжних славянських організацій та численного населення відбулося о год. 9. пер. пол. святочне відкриття і посвячення памятника. Богослуження і панахиду відправив берненський парох. Підчас богослуження співав український акад. хор і грала чеська військова музика. На памятник зложено багато вінців з написами і без написів, між ними вінці від п. президента д-ра Евгена Петрушевича, Комітету західно-українських еміґр. в Празі, Академічної Громади в Берні, Т-ва „Просвіти", „Союза руських студентів" в Берні, чеського війська, та багато вінців і китиць від незнайомих людей. Промову виголосив п. чет. Корнило Крушельницький. В чеській мові коротко зясував справу та подякував присутним за участь п. чет. Церковний Олександер.

Свято покінчилося переданням памятника в опіку стацийної команди та відспіванням українського гимну.

Памятник є середньої величини з доброго каменя. На верху склонена з розпущеною косою зажурена жінка проливає сльози. На передній стіні уміщено мармурову таблицю з написом: „На вічну память 154 синам Української Землі, які як жовніри австрійської та російської армії впали жертвою світової війни 1914—18, та героям Української Гал. Армії, борцям за Волю і державність України 1918—23, що викинені польськими військами зпід рідної стріхи зложили тут свої кости 1923 року". По боках напис в чеській і латинській мові. — Над бічними написами вириті два тризуби. В памятник вмуровано пергамінову грамоту (на зразок грамоти з памятника в Німецькім Яблінним), артистичну працю руки ст. архітект. Данила Дермедведя.

Кошти будови памятника, що виносять біля 9.000 к. ч. покрила українська кольонія в Берні, т. зн. Український робітничий Курінь і Українська Акад. Громада в Берні. З грошевою допомогою прийшли деякі українські робітн. відділи та поодинокі особи. З жалем слід замітити, що мале зацікавлення будовою було у инших студентських організаціях в Ч. С. Р.

Хоч важко було на вигнанню спромогтися на щось більше величавого, одначе всетаки на берненському цвинтарі поруч памятників: данського, шведського, німецького та російського став не гірший від них свідок крівавих визвольних змагань українського народа, який ввійде в історію моравської землі, та в історію взаємин чеського та українського народів. *Ш.*

По широкому світі.

Промова Муссоліні.

З нагоди Нового Року всі італійські міністри явилися у Муссоліні з гратуляціями. В імени їх виголосив промову міністер юстіції, котрий підкреслив велике значіння фашистівської революції для Італії. Відповідаючи на привіти, Муссоліні заявив:

„Я гордий з того, що мені удалося утворити владу, котра є основою державного організму і дає народови силу й дисципліну. Внутрішні відносини в краю ще не є ідеальні, але вистарчить порівняти теперішний стан зі станом 1922 р., щоби усвідомити собі величезні корисні зміни. Деякі фашистівські відділи допускаються актів насильства на населенню, але уряд бореться з тими явищами і в короткім часі припинить їх. Уряд здобув собі довіря широких мас і можна сподіватися, що в 1924 р. фашисти закріплять остаточно свою владу в Італії.

Плебісцит в Греції?

Грецька преса звідомляє, що Венізельос виїжджаючи до Атен, вислав грецькому урядові радіотелеграму із домаганням оголосити плебісцит в справі майбутньої форми державного устрою в Греції.

Пр. 2349/23. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал преговий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 211 з дня 29. грудня 1923 року в артикулі під заголовком: 1) „Юлій О. Олеся" в уступах між словами а) „економіку народу" і „Роля митця", б) „покоління" і „за двацять", 2) „Повітовий Народний Зїзд у Львові" в уступі між словами „резолюції" і „взиває український загал" 3) в рубриці „Нотатки" під заголовком „з документів життя" в уступі від слів „Чиж до кінця, 4) „Відозва й комунікат" в уступі між словами „втягає" і „Волинь" містять в собі єство злочину з § 65 а) зак. кар. узнав доконану в дни 28. грудня 1923 року конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій сторонні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів дня 30. грудня 1923. (Підпис нечитний.)

З російської політики в Азії.

Маємо дуже обмежений погляд на величину та силу держави, коли не здаємо собі справи з її впливів на далеких просторах поза її кордонами, а навіть в инших частинах світа. Пересічне поняття про ролю Росії, Англії, Франції та Німеччини в міжнародній політиці в нас є невичайно бідне, коли зважити, що ми, її сусіди, дуже мало цікавимося екзотичними азійськими країнами як предметом політичних міркувань. Хто з нас уявляє собі, яку величезну зміну перейшли нпр. такі країни як Афганістан та Персія, два обєкти, на яких восереджується нинішня азійська політика совітського уряду?

Совітський уряд дбав від першої хвилини про те, щоби зєднати собі магометанський світ і менші народи инших східних релігій. Він запевнив їм автономічні прява, давав змогу організуватися у національних полках, виступав в ролі оборонця національних прав супроти таких держав як Англія Афганістан був перед війною васальною державою Англії, зі свободою внутрішньої організації. Суперництво Росії та Англії склалось на сяку-таку самостійність цієї держави. Але в останніх роках війни нинішний володар Афганістану, емір Абдулях Хан, зробив рішуче зусилля, щоби зробити його вповні незалежним. З цією метою він не завагався вбити свого батька та брата і перейняв владу з рішучістю та брутальністю, які нагадують вдачу Петра Великого. Йому вдалось вибороти від Англії право мати свобідну руку в закордонній політиці, і совітський уряд перший признав повну суверенність Афганістану. Дружба з Афганістаном є для Росії дуже потрібна.

Друга сусідка Росії — Персія вийшла з війни дуже погано. Поділена перед війною на дві сфери впливів: російську та англійську, вона втратила в наслідок революції торговельний контакт з Росією і сильно збідніла. Перед війною належало на задержанню у Персії невтральної території з огляду на Росію. Нині, коли вона менше лякається Росії, оцей оборонний вал вигіднійше було би знищити. Перед війною Німеччина користувалась ролею протекторки у таких держав; нині, вона як політично надто слаба передала цю ролю Росії. Росія вживає всіх заходів, щоби поширити між орієнтальними народами симпатію для себе. Останній російсько-перський договір має в собі чимало уступок на користь Персії: нпр. передає Персії безплатно залізничі шляхи та банки побудовані царським урядом; дозволяє на перевіз перських товарів через російську територію.

За те вона дуже сильно боронить принципу, що не може погодитись на транзит до Персії. Совітський уряд звязує великі надії з перспективою промислового розвитку своєї держави. Російські торговельні кола вживають енергійних заходів, щоби оживити давню персько-російську торговлю; з цією метою були основані банки, російсько-перські торговельні палати в Росії і численні торговельні організації у самій Персії. На терені багатім у нафту йде дуже сильне суперництво між Росією та Англією. З цього суперництва хоче користати Америка. У кожньому разі справа переважаючих впливів на Далекім Сході є вічно актуальною справою европейської політики.

Причину цього, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

Редукція окупаційних військ.

„Intrasigeant" звідомляє, що Франція задумує зредукувати окупаційну армію в Порурю до половини. В Порурю залишиться тільки три дивізії із осідком їх штабів у Дюссельдорфі, Ессені і Дортмунді.

Вибори до французького сенату.

Дня 7. ц. м. у Франції відбудуться вибори до сенату. Вибори ці обіймають половину мандатів. Мається вибрати 116 сенаторів, на місце тих, що уступили.

З польських справ.

З Конґресу ППС. в Кракові.

На конґресі ППС. зударилися два погляди на сучасну ситуацію: меншість (Заремба Щерковскі і ін.) обстоювала думку, що ППС. на соймовім ґрунті повинна кооперувати тільки з лівими ґрупами і головну вагу класти на акцію поза соймом, більшість станула на становищі, що посли ППС. в соймі повинні мати вільну руку і в першу чергу держатися парляментарних рам боротьби. У більшости в її рішеннях відіграває велику ролю жах перед конкуренцією комуністів серед мас.

З ухвал Конґресу виходить, що ППС. розвіне офензиву для зєднування собі національних „меншостей". Їх, по думці реферату пос. Барліцкого треба зєднувати та — мовляв — пепесвці борються за те, щоби національні „меншости" могли користати з польської конституції. Барліцкі зазначив, що справа нац. меншостей є дуже поважною, бо 36 прц. населення, якщо їх не зєднається, може розсадити державу.

Польські міністри про свої плани.

„Курєр варшавскі" подає розмову свойого співробітника з польськими міністрами про те, як вони думають рятувати Польщу.

Отже премієр Ґрабскі мріє про санацію польського скарбу. Тому домагається від парляменту окремих уповажнень. Він хоче радикально побільшувати доходи, мріє про систему позичок і ощадности, щоби в перших місяцях 1924 р. опанувати дефіцит буджету і здержати якнайскорше маши ну, яка друкує банкноти. В звязку зі санацією скарбу заповідає реформу адміністрації і спинення постійних реорґанізацій, які ослаблюють, а не удосконалюють апарат.

На запит, чи хорі політичні умовини дозволять на санацію, Грабскі висловився оптимістично.

Міністр внутр. справ — Солтан заявив, що в його ресорті три важні проблеми є актуальні: 1) „креси", 2) переведення самоврядних законів і доведення до кінця реформи адміністрації, яка мала би йти в напрямі деморалізації і скупчення рятів на провінції.

Міністр справедливости — Вітановскі м. и. обіцює санацію судівництва на „кресах всходніх", куди задумує вислати окремого делеґата для провірення відносин. і видання одноцільного для цілої Польщі... тюремного регуляміну.

Міністр торговлі і промислу — Кедронь:

„Напрямна потеперішної господарки, усталена в тісним контакті з промисловими і торговельними чинниками при помочі дорадчих тіл, мусить бути й дальше вдержана, очевидно при пристосуванню якнайрадикальнійших ощадностей". В слід м цієї господарки буде ліквідація шлеського департаменту і... редукція урядовців. Про наслідки валютової реформи шваґер п. Ґрабского сказав: „Спричинить вона сильне потрясення".

Міністр праці — Даровскі заповідає боротьбу з безробіттям. А одночасно зазначує, що період санації скарбу буде періодом глибоких економічних змін і не дасться оминути сильного потрясення в промислових відносинах. В консеквенції спричинить це значний зріст безробіття. Він вірить, що це буде тривати коротко, щоби забезпечитись перед насідками, плянує законопроект про забезпечення на випадок безробіття.

Даровскі задумує в січні внести законопроект про зменшення святочних днів. Отже хоче з 10 святочних днів залишити тільки 12 і таким чином думає піднести продукцію (!).

Міністр залізниць — Тишко тішиться зредукуванням персоналу (7 тис.), заповідає ограничення консумції вугля, децентралізаційний принціп і віддавання техвічних робіт приватним підприємствам.

Міністр освіти — Мікляшевскі хоче „якнайменшим накладом сил здобути maximum видатности „преси" і в ній напрямі хоче переводити реформу адміністрації (чи редукція персоналу?).

Управитель міністерства заґр. справ — Бертоні мріє про мир і господарську співпрацю з другими державами.

Астрономія.

На засіданню комісії скарбу польського сойму пос. Квятковскі, референтуючи справу повновластей, заявив, що правительство в порозумінню з ним переробило свій первісний проект і представило його як проект закону про направу скарбу і реформу валюти. Відтак мін. Ґрабскі, говорячи про фінансову ситуацію подав, що в грудні м. р. задовження скарбу в ПККП. за час від 30. падолиста до 20. грудня зросло о 20 біліонів мп., обіг банкнотів зріс в міжчасі о 79 біліонів, супроти чого задовження скарбу в ПККП. зросло до 63 біліонів, а обіг банкнотів до 82 біліонів. Відносно буджету на 1924 року Ґрабскі думає, що треба буде так позиції видатків як і доходів значно підвищити понад преліміновані суми.

Гр. для санації скарбу задумує м. и. продаж державних обєктів.

Гр. вірить, що в лютім вдасться йому зрівноважити буджет. Блаженні віруючі...

Гр. хоче якнайскорше урухомити емісійний банк; в цій справі стоїть на становищі приватного банку при участи скарбу і при задержанню деякого державного впливу на творення органів управи банку.

Дорожня у Варшаві.

Варшавська комісія для провірення коштів удержання від 16. до 31. грудня м. р. в порівнанню з періодом від 1. до 15. грудня виносить 62,6 прц., а в місяці грудні в порівнанню з падолистом 171,36%.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останне число (4) сконфісковано за одно місце статті „За сорок літ" та більшу половину зазиву до складок для політичних вязнів.

— **Перший міністр радіо-комунікації.** Великий розвиток радіо-телеґрафу і радіо ґрамів приневолив канадійський уряд утворити окреме „міністерство радіо-комунікації". Першим міністром того роду іменовано Е нета Лапона. Правдоподібно й инші держави підуть за прикладом Канади.

— **Санчата.** На загальне бажання аматорів і прихильників спорту, найблизча прогулька санчатами, улаштована „Україною", відбудеться дня 7. січня ц. р. (Різ-

---

В. МУДРИЙ. 5

Під знаком „галєґалізації".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові

(Продовження.)

Представник української соціял-демократичної партії заявив що партія вважає цілу справу Українського Високого Шкільництва за справу чисто політичну. Вона мусить бути трактована в повному комплексі инших політичних справ, в рялі яких вона являється одною з найважнійших. Партія підтримає всю університетську акцію і візьме в ній активну участь тільки тоді, коли та акція далі буде в стадії боротьби. З хвилею, коли справа вступить на шлях яких небудь політичних торґів чи переговорів його партія усунеться від цілої університетської акції. Сучасне політичне положення таке, що треба його вважати навіть шкідливим для справи університетських переговорів, бо кабінет Сікорского в стані димісії. Зрештою ця справа повинна найбільше обходити наші міщанські партії, а в першій мірі трудову, яка повинна взятися за вирішення цієї справи дуже поважно і дуже серіозно.

Від „галицько русской організації" зявилася заява, що університетська справа не є політичною справою. Політичною хоче її зробити польське правительство. Вмішувати цю справу до політики є зі шкодою для політики і для нації. Партія не буде брати участи в такому органі, який буде трактувати університетське питання як політичне. Ціла та справа має наскрізь соціяльний характер. Практично партія схильна доручити ведення переговорів Сенатови з тим, що як би Сенат побоювався з яких небудь причин брати всю відповідальність за це на себе, то партія годиться на це, щоби Сенат у всякий мент засягав опінії політичних партій.

При даних обставинах — по думці представника трудової партії — треба університетську справу трактувати не політично. Партія є за тим, щоби справу полагоджувати безпроволочно і трактувати її окремо від політики. Є за тим, щоби справу доручити Сенатови.

Секретаріят української радикальної партії заявляє, що партія схилюється теж до становища трактування цієї справи окремо від політики, але остаточного рішення в тому напрямі партія ще не прийняла.

Представники Сенатів і Кураторії висловлювалися в тому напрямі, що єдино компетентним тілом для авторитетного вирішення є університетська анкета, яку треба чим скорше скликати.

Під кінець наради прийнято таке обовязуюче рішення: Виждати слідуючої анкети, яка рішить, що і як далі з цій справі треба робити. До того часу ніяке тіло крім Сенату і Кураторії цею справою не повинно займатися, щоби її не заплутати.

Як бачимо з ходу наради, то всі представники партій крім представника української соціялдемократичної партії були за тим, щоби робити якісь кроки в напрямі легалізації і удержавлення українських Високих Шкіл. Навіть представник соціял-демократів підкреслив, що з цею справою повинні вже раз щось зробити „українські міщанські" партії, але коли ця робота буде робитись, то очевидячки соціял-демократи вмиють від неї руки. Соціялдемократи мали відвагу це сказати. Инші партії були того переконання, що справа є політичною, але треба би її трактувати в теперішню хвилю поза політикою. Реальних вказівок про те, як треба повести справу без політики і хто її має повести, партії не давали. Бо хоч і говорили одні, що це повинен робити Сенат, а другі, що політичні партії, то остаточно всі рішили, що про це буде компетентною рішати анкета. Ні одна партія не вважала за вказане зробити хочби натяку на це, як і від чого почати всі ті заходи.

Що до становища представників „галицько-русскої" організації, то вони на першому засіданню кураторії зложили були свої мандати тому, бо вважали справу політичною, але тепер, коли вже були членами кураторії, в їх інтересі було за всяку ціну підтримувати свій „аксіом", що університетська справа не є політичною, а соціяльною. Так виходило, що ніби то всі соціяльні питання не є політичними питаннями. Одначе річ все малася і мається навпаки. Таке становище, яке заняли тоді в цій справі всі партії було найвигіднійше, воно їх до нічого не зобовязувало і пересувало всю відповідальність за справу на когось третього, покищо невідомого. І цей партійний пасивізм у так важній справі, що тягнеться червоною ниткою через весь час творення Високих шкіл від початку до нинішнього дня, є нашим нещастям. Той пасивізм завів справу в глухий кут, з якого важко сьогодня вилізти. Партії все приймали до відома всі рішення і постанови молоді навіть тоді, коли на справу дивились дещо инакше.

Виходило так, що люде що иншого думали, — що иншого говорили а щось третє робили. Далі побачимо, що воно дійсно так було. Підкреслюємо, що тоді була пора всесторонно висвітлити університетське питання і знайти з цілої справи реальний та розумний вихід. До цього перла сама молодь, яка денервувалася. Молодь вказувала на небажані наслідки зволікання та легковаження справи.

(Продовження буде.)

Різдвяне число „Діла“

вийде в суботу 5 го ц. м. вранку — — у збільшеному обемі — —

12 стор.

У Різдвяному числі „Діла“ будуть авторські статті на громадські, політичні, освітні, економічні, популярно-наукові, культурно-історичні, літературно-критичні й мистецькі теми та белетристичні твори найкращих наукових сил, письменників і журналістів.

дво) збірка із санчатами о год. 2 по полудні біля трамваєвої ремізи.

— **Пожежа в санаторії.** Дня 2. січня 1924 у санаторії „Меріюфка“ коло Лисенич вибухла пожежа, яка перекинулася і на сусідні будинки. Пожарна сторожа гасила пожежу цілу ніч. Втрати великі.

— **Оплата за готелі.** Львівський магістрат подвоїв готелеві оплати на 50 процент з дчем 1. січня 1924.

— **Романтичне самовбивство.** Точно о 12. год. в ночі з 31. грудня на 1. січня численні прохожі Відня й Віденки, що брали участь у забавах Сильвестрової ночі, були заалярмовані вистрілом на площі Опери. Під аркадами опери застрілився якийсь невідомий добродій, якому, що правда, надокучило життя, але який мав ще стіль и сили волі й нахилу до романтизму, що вибрав соб на останню дорогу затишне місце під чудовим театром та виждав таємничої пори перелому старого й нового року.

— **Радуйтеся старі!** Американські лікарські кола заінтересовані тепер новим винаходом ню-йорського лікаря. Винахід цей є ліком проти старости, а походить із суб танції добутої з серця молодих курчат. Лік цей має силу продовжувати вік.

— **З театру „Бесіди“.** З днем 1. січня Дирекція театру заанґажувала на капельмайстра п. Людвіка Гладиловича, одного із перших колишніх елєвів Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові, який скінчив музичну школу капельмайстрів в Ляйпціґу, служив капельмайстром в німецьких театрах (Нейбург, Ерфурт, Галле), в Естонії (Ревель, Рига), в українських театрах в Астрахані, Царицині, Саратові. Як першу премієру під проводом нового капельмайстра виставить театр в найблищих днях „Добродійну Суванну“, оперетку на 3 дії з пп. Бенцалем, Бенцалевою, Бурлакою, Березовським, Коссаком, Коссаковою, Орлян, Лесь-Остоєю. Стадником, Стадниковою в головних ролях. Еволюції і танці укладу балєтмайстра міських театрів п. Цісельского.

— **Український Театр.** Дальше вписалися в члени кооперативи: 765 Микола Іванішак (впл. ціл. уділ) в Зарічу і 766 Юліян Яцикевич (в. ц. у.) в Делятині уп. Др. Навроцький, 767 Казимира Боронь (в. ц. у.) в Отфінові, 768 Гліб Дурбак (в. ц. у.) у Львові, 769 Адольф Мусянович (в. ц. у.) і 770 д-р Володимир Бемко (впл. чотири уділи) в Бережанах, уп. д-р Бемко, 771 Земельний Банк Іпотечний (впл. пять уділів), 772 Іван Сполітакевич (в. ц. у.) у Львові, 773 Клим Шанковський (в. ц. у.), 774 Андрій Фалендаш (в. ц. у.), 775 д-р Олександер Грабовський (в. ц. у.) всі в Тернополі і 776 Катря Кушнірівна в Ходачкові, (в. ц. у.) збірка М. Турина, 777 Олександер Вітковіцький (в. ц. у.) у Львові, 778 Читальня „Просвіти“ в Бібрці (в. ц. у.), 779 Роман Левицький (в. ц. у.) у Львові, 78 Стефанія Кучабська (в. три уділи) в Щирці, 781 Тадей Залеський (в. три уділи) в Стрию. 782 Ярослав Витошинський (в. три уділи) і 783 Ц. К. (в. ц. у.) у Львові. — **На будуче будемо оголошувати лише імена тих членів, що сплатять найменше один мілїон марок.**

ОСТАННІ ВІСТИ.

Демарш Англії в Польщі.

Аг. Райтера подає, що англійське правительство звернулося з запитом до польського правительства і до правительств М. антанти до якої ступені суперечать зобовязання прийняті цими правительствами за уділену Францією повичку, праву першенства, що прислугує союзничкам для фінансових зобовязань цих держав. „Тайм“ пише, що запит Керзона в цій справі має характер дипл. анкети, але може змінитися ще заки Болдуін уступить.

Аг. АВ. звідомляє, що польському правительству досі ніщо не відомо про такий дипл. виступ.

Мін. Сосновські таки уступає?

„Курєр Пор.“ звідомляє, що ген. Сосновські вернув 2. ц. м. до Варшави й обняв хвилево урядування мін. військ. справ, одначе жде свого наслідника. Мін. Сосновского вразило урядове спростування про його димісію, головнож що було поміщене під його неприсутність.

Ультімат Англії до Афґанстану.

Римська „Трібуна“ звідомляє з Льондону, що англійське правительство вислало афганістанському правительству ультімат, у котрім домагається: випачі вбийників англійських офіцирів, понехання протианглійської пропаганди на землях Афганістану, які межують із Індією, відкликання афганіятанських військ із граничних територій.

Розвязання саксонського парляменту.

З Айльвезе звідомляють, що правна комісія саксонського парламенту прийняла проти голосів соціялістів внесення комуністів в справі розвязання парляменту.

Відповідь Франції для Німеччини.

Авас звідомляє, що французька відповідь на німецький меморіял буде вельми помірковна та не замикатиме шляху для евент. дальших переговорів. Французькі представники в Порурю є неприхильні до німецьких домагань. Колиб їх прийнято, зменшилися би здобуті вже гарантії. Нота зверне увагу, що деякі німецькі домагання вже виконано, пр. прийняття нім. залізничників до праці.

Землетрус.

Грацька „Таґеспост“ звідомляє з Любляни, що проф. Беляр сконстатував на апаратах в обсерваторії Тріґляв сильний землетрус у віддалі 400 км.

Секвана заливає Париж.

Поверхня на ріці Секвані підноситься щораз більше. Кілька бульварів під водою. Комунікація з двірцем Д'Орсей перервана. На закрутах позаливало вулиці. Люде кидають доми. І на провінції вилили.

Комунікуція між окуп. землями й Німеччиною.

В звязи з дозволом міжкоаліційної надренської комісії, відновлено комунікацію між окупованою територією і неокупованою Німеччиною.

Мехіканське правительство.

З Ню Йорку звідомляють, що повстанські ґенерали Мейкот, Санчес і Естрада заявили, що зложать зброю, коли през. Обрегон уступить, а названі ґен. обіймуть провізоричне правительство в Мехіко.

Срібло

Кор. австр.	450.000—450.000
5 кор.	2,500.000—2500.000
фльорени	1800,000—1800,000
рублі	2,000.000—2,200.000
копійки (за рубля)	000.000—000.000

Варшава 3. січня 1924. Курс золотого франка 1,23[illegible].000 мп. Доляри Зед. Держ. 6400, 6460, 6340. Кор. чеські 187.

Чеки: Бельгія 287.750 288.500 287.450. Голяндія 2435. Льондон 27.700—27550—27825—27775. Новий Йорк як готівка. Париж 326.500—326.800—326.200. Прага 186.500. Швайцарія 1,118.000—1,119.600—1119.400. Відень 90 і пів, 91 і пів і 89 і пів. Італія 287.000—276.750.

Ціріх 3. січня 1924. Голяндія 217 і три сьомих. Нью-Йорк 576 і Льондон 24,60. Париж 28.50. Медіолян 24,57 Прага 16.66⅔. Будапешт 0,0302. Букарешт 2,95. Бельград 6,45. Софія 4,05. Відень 0,0080 і сім осмих.

Збіжева біржа.

Львів, 3. січня 1924.

Рух на біржі слабий, без уваги на подачу з причини браку готівки до трансакцій не дійшло. Значний попит за промисловою бараболею. Тенденція вдержана настрій слабий.

Пшениця краєва 71/74 з 1923 р. 18,500.000—19,500.000*, жито галицьке 68/69 з 1923 року 11,000.000—11,500.000*, ячмінь гал. бров. 11,000.000—11,500.00* овес галицький 44/45 з 1923. року 10,000.000—10,500.000, фасоля краса 39,250.000—00000.000 фасоля колірова 32—34,000.000*, Кукурудза румунська стація Снятин 17—17 500.000*, Бараболі до їди 1,900.000—2.100.000*, Горох пів Вікторія 35—38,000.000, Гречка 12.500.000—13,000.000

Мука пшенична	40% „0“	40,000.000*
„ „	55% „1“	30,000.000*
„ „	70% „4“	25,000.000*
Мука житня	60% „0„	25,000.000*
„ „	70% „1“	22,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів, брутто за нетто включно з мішками.

Отруби пшен. нетто без мішка 7,000.000*

„ житні „ „ „ 6,000.000*

Солома пресована 0,000.000—0,000.000

Сіно сол. краєве прас. 0,500.000—0,000.000*

Ціни розуміється в польських марках за 100 кґ. без споживного податку. місце стання заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Памяти визначної громадянки.

Перед тижнем відійшла від нас одна з чільнійших наших жінок, знаменита учителька і педагогічна письменниця — Варвара Марія Литинська.

Не багато давала вона про себе знати за життя, бо субтельна, скромна вдача Покійної не висувала її на передові позиції в громадянстві, але її заслуги а передовсім характер її діяльности на ниві досі в нас плеканій педагогічній ділянці надто цінні, щоби хоч тепер не згадати про них теплим, щирим словом.

Уроджена 1865 р. в священичому домі свого батька, пізнійшого крилошанина перемиської капітули о. Венедикта Литинського, покійна ціле своє життя до послідньої хвили зберігала традиції священичої сімї, які однак прегарно згармонізувалися в її широкою, справді европейською культурою і поступовими стремліннями сучасної жінки. Школи і учительську семінарію покінчила в Перемишлі, де відтак через сім літ учителювала в міських народних школах. Від 1892 р. аж по кінець життя, значить на протязі 31 років Покійна вчила у Львові в українській дівочій школі вправ, переживаючи разом з нею усі невзгодини, які під теперішний момент доводиться переживати нашій школі, будь вона приватна чи державна. 31 літ — довгий шмат часу! праця учительська важка і виче пує скорійш ніж друге яке звання — але в кого замилування до неї праці і любов до молоді, того вона навпаки бадьорить і молодим удержує довгі роки. Так було й з Покійною Вона любила дітвору, любила учителювання і віддалася йому з повним пожертвованням і глубоким розумінням його значіння в формації відроджуючоїся нації. Вона не обмежувалася тільки на сухім говненню обовязків в рамах приписаних плянів і регулямінів, але старалася їх поглубити, познакомлюючися з усіма новітними здобутками на полі педагогіки і методики, споваджуючи кожду книжку, яка в области шкільництва появилася за границею. Можна сміло сказати, що у нас в Галичині Покійна була чи не одиноким справжним знавцем нових метод навчання.

Маючи за собою довголітню учительську практику і студіюючи поступи педагогії і педольогії. Покійна взялася до складання українських учебників для народних шкіл. І зложила прегарний буквар, модерний в повнім того слова значінню, а при тім провіяний наскрізь щирим українським духом. Наша Олена Кульчицька зладила до нього рисунки і буквар по оцінці фахових сил, зістав переданий Українському Педагогічному Товариству, яке ухвалило його видати. Але й досі не побачив він світа і авторка зражена вицофала його з У. П. Т. Оправдуванося, що кошти видання такого букваря в нинішних часах страшно великі — але властивою причиною було те, що рівночасно зпід крил Шкільної львівської Куратории вийшла в світ ніби також „модерна“ українська читанка, яка реклямована по ґешефтярськи голосно самим автором увіпхалася у всі наші школи. Ідейна авторка зі своїм, тільки во імя ідеї зложеним твором мусіла усунутися в тінь.

Покійна Варвара Марія, людина високо освічена, знала прегарно мову німецьку, французьку й італійську, подорожувала багато і читала багато, а залюбки інтересувалася літературою для молоді і жаліла глубоко над тим, що в нас так мало ще оригінальної й перекладної лектури для наших дітей. І стала сама перекладати архітвори чужих письменників і ось недавно вийшло в переводі Покійної, а накладом „Молодої України“ оповідання визначної англійської письменниці Фр Геджен Бервет, п. з. „Малий Льорд“, промінна історія молодої душі. І сама Покійна Варвара написала оригінальну повість для молодих дівчат п. з. „У тетки“, повну поезії, патріотизму й гумору. Та й се оповідання — як може ще багато других, про які не знаємо — остає й досі в рукописі. Містила також Покійна принагідні статті в педагогічних видавнях періодичних чи однодневках (Учитель, Нові шляхи в вихованню, Українській дитині).

Сама музикальна, любила мистецтво і опікувалася її вибранцями. Зіставала в сердечній дружбі з Ол. Мишуґою, який на її руки пересилав жертви для краю і під її впливом зробив свої записи на просвітні українські інституції. Власним коштом образувала заграницею одну нашу співачку і співака. А тріюмфи Любки Колессівної, своєї внучки по братови, пяністки, що славу українського імени розносила і на чужину, витала покійна Варвара зі щирим захопленням і гордістю України. Вона тішилася, що про нас чужинці дізнаються, що нас пізнають в найвисшій сфері духа в штуці.

Слабе здоровля Покійної не позволяло їй в останних часах брати живійшої участи в громадянському життю, але вона ним живо інтересувалася Складаючи у послідній раз свою історичну вкладку до „Союза Українок“, сказала: „Ви сильні, працюйте! Я цілим серцем з вами“.

А нині її не стало. Гурток товаришок і товаришів по званню, знакомих і почитателів її заслуг, громадка вдячних учениць і родичів, які вміли оцінити педагогічну працю Покійної, відвели її на вічний супочинок і ось вся її память..

Та по Покійній остала, як мені відомо, дуже цінна збірка найкращих творів з обсягу педольогії і методики, остало й чимало рукописей. Вказаним було би, щоби У. П. Т. увійшло в переговори з родиною Покійної і перебрало те все на власність: книжки до своєї педагогічної бібліотеки, рукописи для видання друком. Це треба безумовно зробити бодай тепер, щоби життя цілого труд ідейної робітниці не пропадав марне, щоби тівкою остала її память для грядучого покоління

К. М.

Курс грошей.

Львів, дня 3. січня 1924.

Сьогодня тенденція легко звижкова Обогот оживлений.

Доляр ам.	7,150.000—7,150.000
Доляр канад.	6,500.000—6,000,000
Чеські корони	180.000—180.000
Леї	30.000—30.000
Фунти штерл.	28,000.000—28,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	150—160
Франц. франки	300.000—300.000

Золото

20 кор.	28,000.000—28,000.000
20 фльор.	28,750.000—28,250.000
20 марок нім.	30,000.000—30,000.000
10 рубл.	36,000.000—36.000.000

З листів до Редакції.

Ласкаво прохаємо надрукувати у Вашому шановному часописі от що:

„Комунікат Соціялістичної фракції Українського посольського Клюбу“, вміщений в часописі „Селянська Доля“ ч. 12, заявчує, що після соціялістичної наради, яка відбувалася в Луцьку 17. листопада 1923, учасники якої ухвалили вийти з досі теперішніх партій і увійти в Українську Соц. Дем. партію, буцім то „самостійне істнування усіх дотепер істнувавших на наших землях українських соціялістичних груп і гуртків припинено, і вони зліквідовані, як окремі організації“. Сим оповіщається, що така заява не відповідає дійсности, бо всі організації Української партії Соц.-рев., які істнували до сього часу на Волині, Холмщині й Галичині залишаються й надалі, як окремі організації УПСР. не зливаючись ні з якими иншими партіями і працюючи самостійно серед українського трудового люду, помагаючи йому о боротьбі проти всіх ворогів як з заходу, так і сходу.

За Секретаря Закордонного Комітету
У. П. С. Р.
Арк. Животко,
Референт по справах Волині.

З кооперативного життя.

VI. Краєвий кооперативний зїзд.

При участи 50-ти відпоручників кооператив з 37 місцевостей Галичини відбулася дня 25. грудня ц. р. кооперативна нарада, скликана Радою Краєвого Союза Ревізійного у Львові. Предметом її було оконечне вирішення основання технічно-торговельної Централі з области збуту сільсько-господарських плодів і закупна середників щоденної потреби.

Ся Централя мала би бути надбудовою Повітових Союзів, отже кооперативою III-ого ступня згідно з резолюціями, які внесено на кооперативній нараді 29. вересня 1923.

Нарадам проводив голова Краєвого Союза Ревізійного інж. Юліян Павликовський, секретарювали пп. дир. А. Щирба з Яворова і дир. І. Кузів зі Стрия. Наради тревали від год. 11 [illegible] год. 8 ої вечера [illegible] довою перерв[illegible]

Звідомл[illegible]
ними львів[illegible]
провідник[illegible]
вітових С[illegible]
тор ко[illegible]
Волі.

НА РАТИ! НА ЯЛИНКУ і НОВИЙ РІК СУКНІ ВОВНЯНІ, ШОВКОВІ ТРИКОТИ, ПЛАЩІ, СВЕТЕРИ, БІЛЛЯ, ПАНЧОХИ і Т. П. ПОРУЧАЄ НАЙДЕШЕВШЕ
1181 2—4 Маґазин жіночої конфекції „ПАРИЖАНКА“ Львів, вул. Панська 22. НА РАТИ

Головними точками його звідомлення було становище Надзірних Рад споживної і сільсько-господарської Централі кооператив у Львові.

Надзірна Рада „Народньої Торговлі“, як Краєвого Союза Споживчого свідчим рішенням з дня 11. листопада 1923 признала, що з огляду на свій внутрішній стан і стан кооператив в краю та малий нахил їх до обєднання як і слабкі товариські взаємини кооператив з „Народною Торговлею“, негайна перебірка „Народньої Торговлі“ на кооперативи III-ого ступня була би передчасною.

З метою присвітити хвилю перестрою „Народньої Торговлі“ на кооперативу III-ого ступня, рішила Надзірна Рада одночасно утворити у себе в користь Повітових Союзів торговельну агентуру, відданою на її услуги свій технічно-торговельний апарат і придбаючи в користь агентури частину своїх оборотових фондів на основі процентового ключа сплачених кооперативами уділів, а всі оборотові фонди, доставлювані кооперативами уживати тільки через агентури.

Надзірна Рада Краєвого Союза господарських Спілок „Сільський Господар“ у Львові своїм рішенням з 20. листопада 1923 зголосилася переворганізувати в сільсько-господарську кооперативу III-ого ступня і негативно ухвалити у себе споживчі відділи, що Повітові Союзи і Кооперативи зложать в дповідні квоти на уділи.

Оставивши від „Комісії пяти“ рішення розглянути, радничий п. Остап Луцький зазначив, що відповідників виробів і остаточно справу осередкового Союза Повітових Союзів.

Тому, що співіснування двох краєвих Централь гальмує в найвищій перебудові на кооперативу III-ого ступеня було відмінне і на черговій перестрій годилася тільки Надзірна Рада Краєвого Союза господарських Спілок. „Комісія пяти“ на своїх нарадах 16. грудня 1923 вважала відповідним запропонувати будову осередкового Союза господарсько-споживчих кооператив при сільсько-господарській Централі.

Згідно з пропозицією „Комісії пяти“ рішено приступити негайно до основання Централі господарсько-споживчих Кооператив для сільського закупу товарів, потрібних сільському населенню, і для збуту сільсько-господарських продуктів та візвати Краєвий Союз господарських Спілок, щоб до кінця 1923 р. уладив в засаді зміну свойого статута на статут кооперативи III-ого ступня. Повітові Союзи і ті Повітові Кооперативи, які мають характер повіт вих партійень для кооператив I-ого ступня візвано до негайного вступлення в члени Краєвого Союза господарських Спілок вплати обов'язкових уділів і готівки потрібної на закупно товарів та підкладу до кредитів.

Відносно до висоти уділів нарада стала на становищі, що кооперативи, які обєднуються в Краєвім Союзі господарських Спілок, мають вплатити до нього найменше половину своїх власних уділів з тим, що Надзірна Рада Краєвого Союза господарських Спілок має означувати в кожнім поодиноким випадку відповідно до маєткових відносин даної кооперативи, яку вона має вплатити на уділи до Краєвого Союза господарських Спілок.

В цілі товариської співпраці з иншими центральними львівськими установами, та в цілі вихіснування фахових сил Краєвого Союза Споживного „Народньої Торговлі“, наложила нарада на Краєвий Союз господарських Спілок обовязок порозумітися з ними і приєднати їх до співпраці в користь господарсько-споживних кооператив.

Нарада вибрала рівночасно двох відпоручників, які в імени господарсько-споживних кооператив мають перевести з Краєвим Союзом господарських Спілок його переорганізування на Централю господарсько-споживних кооператив. Відпоручниками сими вибрано: п. Юліяна Шепаровича, директора Повітового Союза господарсько-споживних кооператив в Станиславові і д-ра Франца Свістеля, директора господарсько-споживної Кооперативи в Перемишлянах.

Коротким зазивом до зберігання основних вимогів економічної самовистарчальности при закладанню і веденню кооператив та якнайповнішого товариського обєднання їхньої праці, веденої строго по вимогам кооперативної етики, попрощав голова інж. Юліян Павликовський численно зібраних відпоручників кооператив і закрив нараду о год. 8-ій вечером.

Виставка

Мистецьких Килимів спілки „Гуцульське Мистецтво“.

в склепі Т-ва ... Виставка ...имкар-...ця-

Килим, це рід прекрасної одежди, яка втілює в соб багатство української орнаментики як композиційної так і колєрової. Килими не втілюють у собі зовсім нія ої посторонньої ідеї, а є витвором чистої приваси, тим більше в собі прекрасної, чим більше в ній суворого мистецтва.

Чим більше стильовий килим, тим більше він цінний, бо його гармонія й повага говорить як *казка, легендарне*, зливаючи на найкращі тайники душі.

Килими спілки „Гуцульське Мистецтво“, Спілка суто української, національної, що має лише ідеальні завдання. спілка що знаходиться в українських руках, що відновилась завдяки заходам енергійного її дир. Михайла Курилечка, в значним національним придбанням.

Найбільше прочесто каже про це саме зазначена Виставка. Виставлено 16 килимів роботи Спілки килимів українських, стилевих, солідно виконаних.

Найкращі килими, які оглянуло кілька тисяч і виробив свій погляд про них, які відповідають зазначеним в гості завданням, є килим ч. 238 виконаний членинею Спілки Пісташуківною, по проекту мистця О. Кульчицької. Килим надзвичайно гарно витриманий у кольорах, у гамі українській експериментальній композиції. Килим ч. 247 виконаний учен. Онишківною по проекту того ж мистця п. О. Кульчицької є скомпонований і розбитий зовсім инакше, але в тій самій мистецькій силі. Україна не килимкарство може вповні гордитися зазначеними праями, бо це просто архітів килимкарського діла. Але, коли ми звернули увагу саме на ці килими що вони, так сказати би, „колективно“, то це не зменшує мистецької вартості инших килимів, які виконані не менш с гарно, як і зазначені.

Це именно, я хочу сказати про народні килими, знайдені і виконані під проводом самого дир. Спілки п. М. Курилека. З сих, звертаю на увагу, що має теж мистецькі вартости. Килим ч. 244, виконаний уч. Пісташуківною, по матеріялах, зібраних п. К. Рубенком. Килим ч. 242 цікавий по своїй композиції, в характері гуцульсько-буковинськім, теж спроектований на підставі етнографічних матеріялів.

Словом, ви тавка показала одну галузь нашого промислу, яким можемо вповні гордитися.

Що виставка така на часі, говорить число відвідувачів її, яких було понад кілька сот за пару день.

Як нас інформують, спілка „Гуцульське Мистецтво“ закладає промислову школу в Косові, що цілком запевнить відродження нашого стосованого мистецтва.

В добрий час! Гаряче бажаємо успіху і. Друга Килимкатська Виставка буде отворена вкупі з III. Мистецькою Виставкою, де будуть виставлені кили и по проекту наших видатних малярів, з якими вона саме ввійшла в порозуміння. *Т.*

Присилайте складки на пресовий фонд на нн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Річні збори

„Гуртка Діячів Українського Пластичного Мистецтва“.

В пятницю 28. грудня 1923 о год. 6. вечером відбулися загальні збори „Гуртка Діячів Українського Пластичного Мистецтва, організації, що обєднує в собі майже всіх артистів-малярів, архітектів, різьбарів і взагалі діячів мистецтва по цей бік Збруча, що нараховує понад 40 членів. Попередній президії уділено довіря і подяку за минулорічну діяльність, яка не дивлячись на несприяючі умовини, всеж багато зробила не тільки для поширення мистецтва, але й для самого обєднання мистців, яке головно вбачається в Мистецькій Виставці.

Збори провадили: одноголосно вибраний голова публіцист М. Голубець і секретар маляр П. Ковжун.

Заступник голови минулорічної президії архітект-інжинір Сергій Тимошенко виголосив звіт з попередньої діяльности, в якім підкреслив значіння культурно-мистецької організації в нашім суспільстві і ті реальні наслідки, які зроблено в Галицькій Україні, а саме Г. Д. У. П. М. І хоч як були прикрі обставини буденного життя членів Гуртка, що примушує їх навіть залишити межі краю, де стільки покладено праці в користь нашої культури, праці необхідної, найвищої, бо творчої, — всеж п. С. Тимошенко закликав усіх до ще більшого обєднання, ще більш широкої праці, а Гурткові стояти й на далі на сторожі такого могучого національного чинника, яким є мистецтво і його культура.

Доклад викликав живий обмін думок, в якім взяли участь П. Холодний, М. Голубець, П. Ковжун, О. Новаківський, Р. Лісовський, В. Крижанівський, Л. Гец і ин., і всі в один *голос підтверджували* і висловлювалися за конечне продовження діяльности Гуртка (в розісланих запрошеннях вказувалося на ліквідацію Гуртка з причини відїзду багатьох членів за кордон).

П. Холодний в ширшій промові зясував ідейний бік Гуртка і його працю та значіння, особливо в Галицькій Україні, де так потрібна мистецька культура, і що та праця вимагає підготованих людей з широким розмахом.

Олекса Новаківський в своїй щирій промові теж зазначив значіння праці членів Гуртка. і йому, довше тут перебуваючому відразу стала помітною мистецька праця такої сили мисців як Холодний, Тимошенко. Лісовський, Ковжун. Січинський і инш. Одначе його слабе здоровля недозволяло брати дивокої участи в праці Гуртка, але душа його радується, що на мистецькій ниві є кому працювати. Він широ бажає працювати з зазначеними людьми спільно, на ідейнім ґрунті. Хоч участи на другій виставці і не брав, але це залежало не від цього, про що жалує. Дальше артист фахово накреслює плян дальшої діяльности Гуртка та організації виставок.

П. Ковжун у своїй промові зазначив, що все ж попри тяжкі обставини, Гурток не встиг виконати знахітим своїх програми ще й тому, бо сьому перешкодили не *однакові погляди членів Гуртка*. Проте нині переворганізацію Гуртка і приступити до праці з подвійною енергією, не зважаючи на незрозуміння так високого завдання, як мистецтво, з боку суспільства. Се була єдина песимістична промова, яка викликала живий обмін думок.

Л. Гец зазначив, що на домівках будується праця. Без того ніяк не обійдеться. Пропонує реорганізацію Гуртка через усунення зайвих членів, не творчого елементу.

Крижанівський підкреслює самотність мисців-емігрантів, які так прислужилися загально-українській культурі. Вони привезли з собою великі скарби знання, яких тут не доцінено. Пропонує стислу організацію творців.

Гец підкреслив, що оставляти Галицьку Україну без організації — це похибка важкої культурної ваги. Брати великоукраїнські мистці привезли з димом революції могучий чинник — нове національне мистецтво дали гарний почин і не вільно їм покинути розпочатого діла. Енергічно пропонує залишити організацію у Львові.

М. Голубець зрезюмував усі промови і ясно схарактеризував бажання членів, зазначив високу місію діяльности Гуртка і закликав до дальшої праці йому, як літописцю українського мистецтва, бере сухі факти і оперує ними, остаючи роки безперечно є роками відродження національного мистецтва. Пропонує дати широку працю на ро початім полі, ярко характеризує доконані факти мистецької роботи й аналогічними прикладами у других народів ставить на певну висоту працю Гуртка, як організації.

Далі приступлено до вибору нової президії. Одноголосно вибрано: голова П. Холодний, заступники: О Новаківський і М Голубець, секретар П. Ковжун, скарбник Р. Лісовський, ревізійна комісія. М. Осінчук і Ю. Магалевський.

На пропозицію С. Тимошенка вирішено улаштувати III. Виставку картин, графіки, архітектури, різьби і книги в травні 1924 року.

На прикінці збори прошали свого енергійного і діяльного члена Гуртка, ідеольога його і цілої архітектури, яку репрезентував Гурток, заступника головні душі всіх починань Гуртка, арт. інжінера Сергія Прокоповича Тимошенка, який виїздить цими днями за кордон. С. Тимошенка уповажнено разом з инж. В. Січинським організувати за кордоном філію Гуртка, притягти перебуваючої там сили до організації і т. п. — *П. К.*

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ШОВКОВІ БРОКАТИ, АКСАМІТИ. ВЕЛЬВЕТИ, ВЕЛЮР — ШИФОНИ
ГЕРБЕР і ШТАЙНМЕЦ
1188 ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 5. 1-2

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяка.

Снятин — Сала Сокола.

Субота 5. І. „ЦАРЕВИЧ“.

Станиславів — сала Монюшка.

Понеділок 7. І. „ЧЕСНА ЗУЗАННА“, оперета.

Второк. 8. І. „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД“, оперета.

Середа 9. І. „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА“.

З днем 1 січня обняв провід музикальний відомий капельник театру „Бесіди“ п. Ярослав Барнич. 1173 3—5

Маланчин вечір заходом Сокола Банька в неділю 13 січня 1924. 1187 1-1

На Рідну Школу прислав Культурно-просвітний Кружок в Йозефові 435·40 Кч. На сю жертву зложили: Робітничий відділ в Братиславі 186·50 Кч., Робіт. віддія в Липнику 142 Кч., бул. Баран Павло і тов. 50·60 Кч., Старш. Харч. „Д“ Йозефів 26·30 Кч., ріжні 30 Кч.

п. Н. Буняч передав 50 Чк Сю жертву зложили на його руки студенти в Подебраді Ч. С. Р. я то: Андроник Гладій 30 Кч., Василь Хабер 20 Кч

Замість вінця на домовину бл. п. дир. Льонгіна Антоневича зложив на „Рідну Школу“ Пов. Союз Кооператив в Жовкві 4,000·0 Мп.

На Рідну Школу зложило Лов. Тов. „Тур“ у Львові 1,210.000 Мп.

Замість святочних желань зложили на „Рідну Школу“ Вп. Д-р Теодор і Емілія Михайлівські у Львові 5,0·0.000 Мп Ж ртводавцям складає щиру подяку Головна Управа УПТ.

Для політичних вязнів зложили в тисячах: Читальня в Бродках 40 ·, Ю. Стефанович 20, О Насальська 10, А. Бонюрків ·, О. Котович 25, Громада Надіїв п. Долина 3000, А. Козар 1000, Н. Штізлян 2 ф. штерл. — Ком. доп. п літ. вязням.

Дрібні оголошення.

ПРИЙМУ на станцію студентів або панночки. Осібний покій, помич в науці Фортепян, опіка. Відомість вул. Домса 6[illegible]

ПОШУКУЄТЬСЯ учителя для 2 дітей з I. і II. гімназіяльної на село. Відом. О. Гриневич, Львів, Мурарська ч. 52.

Повисилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Хлопця або дівчини
до розношення часописів по трафіках у Львові пошукує адміністрація „Діло“, Львів, Ринок 10.

Олька Спеціяльний склад виробів **панчохових і трикотових** поручає на зиму вироби вовняні і трикотові І-ої кляси
1113 **ЛЬВІВ, РИНОК 35.** 6—10

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНЬ!

Одинока українська дамська фризієрка і перукарка поручається Вп. Паням по домах до всяких робіт фризієрських як також і манікір.

Юстина ПЕРОВ Коротка 11/1.
1189 (бічна Городецької). 1—1

Подяка.

Дня 28. грудня 1923. зложено на кладовищи Личаківськім у Львові тлінні останки нашої найдорожшої сестри і тети, бл. п. Варвари-Марії Літинської проф. школи вправ при українськім семинарі у Львові. Серед звуків похоронної пісні проводила львівська, українська Громада домовину Покійниці, а поважний Збір Всч. Священства, дав нам доказ, якою симпатією і пошаною тішилася за життя Покійниця Ми не в силі инакше, як тільки сею дорогою зложити подяку усім Тим, що вшанували Її память. Тому то щиро дякуємо у першій мірі Всч. Духовенству, а то оо. прал. Пясецькому і Куницькому со. совіт. Стефановичеви, Рудовичеви Дзеровичеви, Бачинському, Лончині і Вознякови за Їх труд, з окрема о. сов. Дзеровичеви за прашальну бесіду; дякуємо Хв. Зборови учительському і шкільній молоді за память про Покійницю, а усім Знакомим і Приятелям за численну участь в похоронах та вшанування Її памяти.

Рідня.

На Ялинку і Новий Рік
поручає: ПЛАЩІ, СУКНІ, БЛЮЗКИ, КАМІЗЕЛЬКИ, Жемпри, панчохи і т[illegible]
Фірма МІНЦЕР і ФРІШ, Львів, Кілінського 1, против відея. кавярні.
1186 1—2

Ч. 6 (10.099). Львів, неділя 6. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 4.000000 мп. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Машини до виробу цементових дахівок, ФОРМИ НА РУРИ БЕТОНОВІ, ХРЕСТИ, ГРОМОЗВОДИ, ВІКНА ДО ЦЕРКОВ, ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ і инші слюсарські вироби виробляє Михайло Стефанівський У ЛЬВОВІ, вул. ВАРСТАТОВА число 10, (між вул. Рицерською і Кордецкого). 1—1

РІЗДВЯНЕ ЧИСЛО:

обем 16 сторін, — ціна 200.000.

ЗМІСТ:

1) Свято Різдва — свято ідеї (передова.)
2) *Д-р М. Кордуба*: Яблуко Медеї.
3) *О. Бабій*: Благословенний (перекл. із „Квіток Франца з Ассізі).
4) *Д-р В. Охримович*: Політичні афоризми.
5) *Мих. Рудницький*: У Свят-Вечір (вірш).
6) *М. Возняк*: На шлях ідеалізму.
7) *Д-р І. Раковський*: Народини вселенної.
8) *Д-р С. Балей*: Сон у гіпнозі.
9) *П. Лісовий*: Крик села
10) *М. Галущинський*: Шкільне питання і загально народня осв'та.
11) *Д. Коренець*: Будуймо нове життя.
12) *В. Лукич*: Спомини з давніх літ.
13) *Пер Льоті*: Служба Божа у півночі (переклад).
14) *О. Саліковський*: Як ми складали перший кабінет для М. Сконопадського.
15) *О М*: Ми жадаємо! (Малий фейлетон).
16) *Д-р Д. Левицький*: З дипльоматичних споминів.
17) *Д-р С. Баран*: До історії по'стання ЗУНР.
18) *Д-р І. Крипякевич*: Записки з давних літ.
19) *М. Голубець*: Українське мистецтво перед форум Европи.
20) *А. Гаврилко*: Недостача фахової освіти.
21) *Блянка Барач*: Освітня праця на селі.
22—29) Велика Україна. — З польських справ. — По широкому світі. — Отвертий лист до редакції „Нової України". — „Колядки" *(Мольо)*. — З Різдвом Христовим! — Новинки.

Свято Різдва — свято ідеї.

Наші батьки, діди і прадіди, що в сумерках життя ловили окрушки великої історії української нації, що складали з них величну поему нашої минувшини, що творили сущільну будівлю нашого Вчора на ясніше Завтра,—кожного року вимовляючи радісну новину: Христос раждається!—вплітали в неї всі жагучі бажання, всі веселкові надії. Свято Христового Різдва, свято Народження Богочоловіка, що приніс нову Правду втомленому Світові, що дав новий зміст, нову суть життю, проймало нас святим горінням віри й воплочення. В святі Христового Різдва навчилися ми почитати символ надії і віри в Народ, у його будуччину. В кожний Свят-Вечір, в кожну ніч по-ви благовістної зорі родилася нам Україна, велика, вільна, незалежна. Прибиті журбою, згноблені тиранами, закувані в міцні пута, відсуджені від звязку з своїми великими предками-гігантами, що єднали Новгород Великий з Київом золотоверхим, що добивалися до величних воріт Царгороду, що славу нашого імени купали в золотих промінях розсяного півдня, що над Каялою рікою червоними щитами перегороджували путь диким ордам, що пізнійше втративши самостійність—у боротьбі за волю і незалежність створили чудову поему посвяти і лицарської слави, що алмазним дзвоном роздзвонювали наш розмах і нашу велич в цілій Европі, що навіть в румовищах і попелищах заховували ті іскри, які в слушний час мали спопелити рабство і випалити нарости неволі — ми при спільному столі, витаючи свято народження Істини, виспівували й ту тугу та правду, що з тих убогих хат селянських, з вярстатів робітничьких, з кузні думки і діла „вста не Україна і розвіє тьму неволі". І хоч не поклоняться Україні царі, хоч відвернуться від неї можні, хоч на хресті прибють її ненависники правди, то все таки вона житиже в серцях міліонів, як сума їх змагань, як ясне світло невмірущої ідеї.

І рік-річно зявлялася нам Україна; кожного року з Богочоловіком переступала поріг нашої хати, сповнюючи наші серця новою радістю, новим обявленням і попереджуючи нас, що аж тоді настане мир на землі, як воплотиться той великий, збірний, всеобіймаючий і всесильний ідеал Народу.

Як батьки і діди наші, так і ми питалися вічно, тільки більш настирливо, більш нетерпляче: Коли нарешті те творче слово, що його на сторожі поставив Бог і Геній, станеться тілом? Коли справді народиться Україна? Коли та благовість піде пошумом по степах і золотистих полях, коли відібється відгомоном у високих горах, коли сколихне небозводом? Коли те, що родилося, жило, розцвітало в тузі поколінь, стане дійсністю? Коли вийдемо з доби напів тупої, майже рослинної вегетації і як вільний народ на широкім шляху почнемо жити власним життям? Коли вийдемо з тюрем державців в ясні зорі, на тихі води? І коли зможемо у великій братолюбній сімї заспівати „Бог Предвічний?"

Довгі дні і ночі, літа, цілі десятки літ, ряд поколінь, в праці важкій, в труді непосильнім здвигав храм віри і надії, національної культури і народньої свідомости, почуття кривд і вікових наруг; сотки літ минали в неволі, в наймах у сусідів, на панщині; і цілі десятки літ кристалізувалася наша думка, сталилася наша воля.

Прийшла довгождана хвиля. Ураган війни вдарив в побудовану на кривдах будівлю старої Европи, закрутився дикий танець, заревли гармати, закітлувало в світі. Наші мрії і сподівання, наша велика туга і міцна віра наблизили нас до нашої мети. В тім гурагані повинен був завалитися старий лад світа, старий поділ на панів і рабів, на володарів і гельотів, на народи, що живуть з грабіжництва і визиску та народи, що служать догноєм для перших. Затрішали підвалини старих держав. І хоч від 1914 р. український народ попав в ще цупкійші кліщі, хоч мусів складати гекатомби жертв за чужу справу і важко покутувати за свою невтишену тугу, хоч вязниці і табори старої Австрії, хоч тюрми і Сибір царської Росії пожерали безліч жертв, хоч вганялися гончі собаки, щоби спинити розгін молодого народу через нищення найкращих і найліпших,—то все таки ми певно й непохитно йшли до своєї мети.

І захиталися підвалини тюрми народів, і воскрес великий народ, заспівав пісню відродження. Зазеленіли гори, зашуміли ріки, розспівалась земля, задзвонив співжий гарт молодости і сили. Одно могутнє слово „Воля" опянило маси. Почалась жива робота, ставлення підвалин, здвигання стін рідної хати. Та заворушились вороги. Старі грабіжники і тирани не уступили. Перемалювавшись в нові коліри, забувши літа своєї неволі, вони гієнами кинулись на родючі поля України, на її багацтва, на її змагання. Спільними зусиллями ворогів знов наложено пута на нашу Батьківщину, а творче слово „Воля" втоплено в ріках крови і в стражданнях міліонів.

Та хоч розшматовано живе тіло України, хоч встромлено в її рани нові граничні стовпи, хоч не залишено нічого, щоби вибити нове тавро неволі на наших чолах, то всеж таки ніякі пекольні сили не вспіли вимазати Українців з реєстру живих народів. У великій хуртовині не завершено будівлі соборної української державности, але завершено будівлю української нації, як окремого, повноправного члена сімї народів.

В крівавих змаганнях за свою волю ми дали цілому світові знати про наше істнування, ми проголосили маніфест нової доби в нашій історії. Слово „Воля" стало каноном нашого національного колєктиву, джерелом невмірущих прав нації, стало вихідною точкою наших побудів і дїлань.

Пять літ минуло, як ми з одного боку перервали вороже засидження цілих століть, а з другого боку випростували зігнуті в неволі хребти і гордо піднесли наші чола. Наше покоління створило нову традицію, нову поему боротьби і напоїло всіх непохитною вірою в конечність успішного покінчення нової доби нашої історії. Коли може добувана воля часом вироджувалася в самоволю й анархію, то дальші наші змагання будуть управильнювані важко добутим досвідом. Але щоби оминути помилки недавно минулого, до того потрібно згоди і єдности в нашій сімї. Нехайже в день Христового Різдва мир і добра воля запанують між нами, нехай в солідарности і праці міцнійшають наші душі, розкладані сумнівами, і наші мязи, виснажені напругою. Зберім всі лучі довкола сонця, яким для нас є щастя і добро України.

КАРНАВАЛОВІ СУКНІ виготовляє до 24 годин собітня сукочь і жіночих конфекцій — — — МАРІЇ ГАВЛЮК ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 12.

Яблуко Медеї.

Король Кольхіди Астес обіцяв видати Язонови золоте руно, коли сповнить три роботи: запряже дихаючі полуміню бики до плуга, виоре ними ниву і засіє її смочими зубами. З тих зубів виросли в одній хвилі закуті в залізо люде і насунули лавою на Язона, щоби його розірвати на шматки. Але Язон кинув між них яблуко, котре дала йому чарівниця Медея; зелізні люде повернули свою зброю проти себе та посікли себе взаїмно.

Отсей епізод з грецького міту про Аргонавтів приходить на згадку, коли передумувати це, що тепер серед нас діється. Акт з 14-го березня минулого року був злощасний не тільки через це, що погребав сподівання — при підмозі Антанти здобути для Галичини державну самостійність, але ще більше через це, що розірвав з таким трудом утримуваний одноцільний національний фронт і розпалив завзяту боротьбу у нутрі самої нації. Почалося розшукування виновників дипльоматичної невдачі, хоч вона зовсім очевидно була тільки конечним наслідком мілітарної. Почалися взаємні обвинувачення, гіркі докори, болючі насмішки одних з других. Одна партія старалася звалити вину на другу, один гурт на другий, безцеремонно вмиваючи руки від всього, що сталося. Яблуко Медеї, ки-

КОЛЯДА на „РІДНУ ШКОЛУ"!

нене між нас, почало ділати зразу в тім напрямі, що проти поодиноких замітнійших та декому немилих осіб появилися сплетні, поширилися найфантастичнійші підозрівання, виросли цілі легенди про Варшаву і т. п. Дарма, що горожанський суд, зложений з найбільше авторитетних і довірених людей не міг найти ні одного факту, котрий оправдував би хоч дрібну частину цих тяжких обвинувачень. Всеж таки ті чисто особисті напасти з часом перейшлися, перестали викликувати сенсацію, зацікавлення. Треба було найти більш загальну формулу, особисті затії пристроїти в одежу політичної принціповости. І от від часу останнього партійного зїзду Трудової партії пішла нагінка на „автономістів". З ухвал зїзду вихоплюють одну резолюцію, при тім промовчують ті її частини, де говориться про конечність обєднання всіх українських земель по цей бік рижської границі, де протестується проти ухваленої польським соймом тзв. воєвідської автономії, та кличуть зі святим обуренням, що проголошення цієї резолюції є відреченням від самостійницького, державного становища. Дійшло до того, що деякі громадяне, котрі все ще зачислюються до одної і тої самої політичної партії, видають спеціяльні органи для поборювання уроєних противників! І це діється під теперішню пору страшної економічної скрути, коли незвичайно тяжко утримати один щоденник. Чиж це не божевілля, чи не злочинна розтрата народнього гроша в той час, коли напр. учителі шкіл Українського Педагогічного Т-ва примирають з голоду, бо нема фондів на відповідну оплату їхньої праці, коли нераз нема за що купити найнеобхідніших підручників для бібліотеки нашого університету.

І cui bono стільки гамору та шуму, таке виладування енергії? Чи справді ізза резолюції про автономію, цієї звичайненької академічної тези без ніякого практичного політичного значіння! Коли справді так, то це ніщо иншого, як боротьба з вітряками, як мобілізація тяжкої артилерії проти горобця. Від ухвалення резолюції уплило вже навіть у Полтві чимало води і кожний громадянин мав час та нагоду переконатися, чи за нею не сховано яких то „задних думок", національної капітуляції, угодовости, нових ер. Кождий, чи „автономіст", чи „незалежник" дуже добре бачить і розуміє, що від теперішніх володарів не то територіяльної автономії, але й пошанівку хоч би найпримітивнійших прав людини нам не сподіватися; що до вибору стоїть тільки одна дорога, дорога безвпинної боротьби. Але боротьба має ріжні форми, ріжні методи та засоби. Тут просто в імя чесности перед самим собою, в імя політичної етики стверджено, що з огляду на свою персональну структуру (урядників, священиків, учителів, селян і т. и.). Трудова партія неспосібна до ведення боротьби революційними методами за державну самостійність і тому мусить обмежитися на оборону національного дорібку та національних прав тими засобами, котрі в культурнім світі признаються за легальні і якими ведуть боротьбу анальогічні верстви инших поневолених народів. Очевидно, це зовсім не перепиняє иншим партіям, з иншим персональним складом вибрати иншу, більше енергічну тактику. Так буває всюди в світі. Але чи саме ті панове з „незалежної" групи, котрі так завзято узброїлися проти цієї резолюції, спосібні вести революційну боротьбу за незалежність — це велике питання. Політична етика супроти себе самого і супроти свого народу вимагає, щоби між словом та ділом була повна гармонія. І з цієї точки погляду приходиться спитати панів з під знаку „Нашого Прапора", що вони останніми часами зробили для здійснення клича державної самостійности? Бо коли хто на зборах чи нарадах, як це на жаль нераз ведеться, реклямує себе завзятим самостійником, принціпіяльним українським державником та одночасно в буденнім, практичнім житю виявляється звичайним опортуністом, а то й гиким плазуном — то це політичне шарлятанство, ординарний обман, який слід публично пятнувати, щоби очистити політичну атмосферу життя.

В останніх тижнях виринула ще одна історія. Це тзв. „бойкот" „Діла", проклямований Кр. Студ. Радою за те, що немов-то би „Діло" не хотіло зайняти становища в університетській справі. Кажемо т. зв. бойкот, бо зривання вивісок з редакційного льокалю, погрози чинної зневаги членів редакції і т. и. — це вже не бойкот, це терор. Чи подумала академічна молодь, що проти друкованого слова (а властиво проти мовчанки) ставить брутальну силу. А в боротьбі проти чужої думки брутальна сила, чи вона являється у формі жандармського багнета, чи у формі пястука чи палиці — це засіб недостойний тих, що самі мусять боротися за свободу. Він принесе більше моральної шкоди нашій найвищій шкільній інституції, як цілий ряд ворожих статтей по часописах. Колись майбутній історик просто не в силах буде зрозуміти цієї дивної психози, яка пхнула Кр. Студ. Раду до цього, щоби органові, який за оборону прав українського народу прокураторія майже щоденно конфіскує, нанести ще зі свого боку удар у спину.

І все отсе коїться не на якім-то Зеленім острові, відокремленім від решти світа, але в краю, де національний ворог веде безнастанний пляновий наступ на цілий політичний та культурний доробок українського народу, зміряючи до нашої повної заглади. Коли би ми бодай половину цієї енергії, з якою себе взаїмно поборюємо, повернули на оборону наших національних позицій, наша справа не стояла би нині так сумно. Мов ті залізні люде зачаровані яблуком Медеї, ми зі завзяттям достойним кращої справи, наносимо один одному смертельні рани, осліплі та оглухлі на те, що спільний ворог вже добирається до наших останніх окопів.

Тому з нагоди свята Різдва Христового, старинного українського свята Коляди, свята гуртування і єднання, підносимо свій голос поки ще не за пізно. Роздумаймо всі холодно і тверезо, камо грядемо! Вирвімся з дурману яблука Медеї! Спрямуймо всю свою енергію на властивий шлях!

Д-р М. Кордуба.

Благословенний...

Цей заспів є виймком з одного з найбільших архітворів всесвітньої народньої поезії з італійських *Фіоретті* — *Квіточок* св. Франца з Ассісі (ур. в 1182 і помер в 1274 р.), з якого особою звязана сила легенд та чудес. Цей святий в співі ав свої молитви та проповіди і народня уява зробила його героєм одної з найкращих книжок.

Найвищий всемогучий, добрий Пане!
Твоя є слава, хвала і честь і всяке благословення.
Для Тебе тільки Найвищий, для Тебе
Жадна ж людина не достойна Тебе назвати
Благословенний будь Пане із творами Твоїми.
Перш за все — за нашого шляхотного брата Сонця,
Котре дає нам день, Ти ж світиш через нього.
Котре є миле й променисте в своїм сяйві.
І є найщиршим образом Твоїм.
Благословенний будь Пане за нашого брата місяця і наш. сестри — зорі.
Ти помістив їх на небі, [illegible] дорогі і прекрасні.
Благословенний будь Пане за нашого брата вітра,
І за повітря й пору погідну і хмарну — за всяку.
Якою даєш ти своїм ді[illegible]
Благословенний будь Пане за нашу Сестру воду,
Котра нам корисна й по[illegible] і добра і чиста.
Благословенний будь Пане за нашого брата вогонь,
Котрим освічуєш нам ніч.
А котрий є гарний, могучий і сильний.
Благословенний будь Пане за нашу сестру і матір землю.
Котра кормить нас і плекає,
І родить овочі з барвистим цвітом й зілля.
Благословенний будь Пане за тих, що все прощають для [illegible] твоєї
І переносять недуги та смутки.
Благословенні й ті, що терплять у спокою
Бо Ти їх Пане Найвисший увінчаєш.
Благословенний будь [illegible]ане за сестру нашу, — смерть тіле[illegible]
Котрої жадна людина не може оминути.
Горе тим, що конають у пороках смертних.
Благословенні ті, котрі найдуть Твою ласку;
Бо ім смерть нічого злого вже не вдіє.
Хваліть і благословіть Пана, несіть Йому подяку.
І служіть Йому у великій покорі!

Переклав *Д. Б.*

З політичних афоризмів

— Для нації головна річ мати свою державу; фірма і форма держави — річи меншої ваги; одначе річ найбільшої ваги, щоби це була не лише сама тільки фірма і не тільки сама лише форма.

--- Не легко поневоленому народові здобути державну незалежність; ще труднійше її зберегти; та найтруднійше використати її для свого добра.

--- Не рахуймо втрат наших ворогів до наших зисків, ані невдач наших противників до наших успіхів, бо це зовсім хибний рахунок і легко може нас оманити.

--- Лише малодушні люде замикають очі перед небезпекою і лише легкодушні рахують на щасливий склад обставин; відважна й розумна людина завсіди приготовлюється на найгірше і ніколи на тім не тратить.

--- Як не буде в нас сили, не осягнемо нічого, хоч би все найкраще для нас зложилося; як же будемо мати силу, тоді вийдемо побідно з найгіршого лихоліття і здобудемо все, чого нам треба.

--- Доля нації залежить менше від сприятливих обставин, а більше від її фізичної сили, ще більше від інтелєктуальної, та найбільше від моральної сили нації.

--- Сила нації не є простою аритметичною сумою сил усіх громадян, але є вислідом орґанічного обєднання цих сил.

--- Сила нації залежить більше від тих звязків, які обєднюють її громадян, аніж від тих ріжниць, які відокремлюють їх від людей инших народностей.

--- Єдність орґанізму проявляється в ріжнородности орґанів і в ріжнородности їх функцій — тай то чим більша ця ріжнородність, тим вище розвинений орґанізм і тим сильнійша його єдність. Цей біольоґічний закон обовязує також у соціольоґії, значить і в політиці, та проявляється також у діференціяції громадянства на політичні партії.

--- Держати єдиний фронт не значить: іти одною купою, ані не значить: боротися однаковою збруєю. Це розуміють на цілому світі, тільки у нас отся річ видається дивною, ба навіть нечуваною, і то якраз тим людям, котрі повинні би це найкраще розуміти.

--- Лекше принціпіяльно дармувати, ніж опортуністично працювати.

--- Примусова мовчанка за згоду не рахується.

--- Хто приневолює другого до мовчанки, той допускається насильства; одначе ще більшого насильства допускається той, хто користає з примусової мовчанки другого.

--- Коли громадянство не реаґує на брехню й насильство, на террор і клевету, то це грізна ознака великого занепаду громадянської моралі й громадянського життя

Д-р В. Охримович

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі еквекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж багнет чужого жандарма.

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

У Свят-Вечір.

Вечір діточих мрій. На мент один
усі дітьми стаємо. В найблищому
гурт'ку рідні, немов би нищимо
зерна всіх гірких хвилин.

Бажаємо собі чудес з забуття
Від сподівань душа на мить веселою
кружляє з тінями свічок під стелею
мов спомини віків і медова кутя.

Дороговказної осяйної зорі
шукати в ніч святу не станемо...
І не повіримо, що у різдвяному
натхненню — нині шлях найшли царі!

А станемо шукати в померках століть
у Вифлеємі, ще непрохолодимих
зворушеннями вічно — за символами
життя, що йде з землі в блакить.

Повіримо про що з нас кожний мрів!
у творчу міць, що є безкрайною,
хоча би наша хата була стайнею
і ми прийшли на світ у колі віслюків!

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

На шлях Ідеалізму.

Мовиш: нині инші війни, — ну, то иншу зброю купуй, ум гостри, насталюй волю, лиш воюй, а не тоскуй!

Ів. Франко. Великі Роковини.

Сум оповиває того, хто попробує робити глибші помічання над українським життям Галицької Землі. Викликаний цей сум у першій мірі оазним характером українського руху, бо поза оазами решта Галицької Землі мовчить, бо „благоденствує". Цієї мовчанки не можна пояснити реакцією по пориві, бо був уже час пройти реакції. І хай подаються тут найрізнородніші причини української сплячки в Галицькій Землі, без сумніву найважнішою причиною слабости українського руху є за велика безідейна рутенщина, що святкує тепер триюмфально свою перемогу.

І життя природи й історія народів дає незбиті докази, як їх енергія, затамована якимись перешкодами в однім напрямку, шукає собі з тим більшою силою виходу в иншім місці. Очевидно таке діється в народів, що серед усяких обставин хочуть бути живими народами та в боротьбі за своє істнування розвивають тим енергічніш діяльність, чим більший ворожий напір, щоб їх знищити. Навпаки народ, котрий поза поодинокими живими членами складається з ходячих трупів, що без цілі валяються гнилими колодами по своїй землі, даний на ласку й неласку брутальної ворожої сили й певно чудом не візьме в свої руки керми власною долею.

Різні є причини, що безідейна рутенщина має таку триюмфальну перемогу в теперішнім часі. Зісталися вони головно по Австрії — й нешкідливі за неї стали вбийчими для нашого народу після вимурування ризького муру й виготовлення акту з 14. березня 1923 р. По перше мститься на нашім життю те, що наша інтеліґенція пхалася головно до державного жолоба й тепер занадто дріжить перед утратою хліба. Серед змінених обставин, коли нашій нації потрібно якнайбільше незалежної інтеліґенції, не можна далі продовжувати методи, практикованої за австрійських часів, і все молоде, що талановитіше й рухливіше, треба звертати на незалежні становища, щоб його мати на службі свому народові. Щоб це було можливе, треба звернути особливу увагу на те, на що дуже мало звертано уваги за австрійських часів, на економічне відродження. „Свій до свого" — це не повинна бути фраза, а жива дійсність, але живою дійсністю буде ця фраза тоді, коли розвинеться в нас солідне купецтво, коли ми подбаємо про вріст і морально-освітній підєм міщанства, коли візьмемося за творення свого промислу при помочі свого капіталу й постороннього, помічного в наших національних змаганнях.

Дальшими складниками того середовища, на котрім вибуяла теперішня безідейна рутенщина, була схиблена система організації народу перед війною згори вниз замісць навідворіт. Наслідком хибної методи панів місцевости накидано політичну, господарсько-економічну чи освітню організацію й тільки дуже рідко вона виростала на місцевім ґрунті як пекуча потреба. Будування наших інституцій згори вділ тим більше не одержувало міцних підпор знизу, що товаришила йому частіше вічева форма агітації ніж систематична організна праця спеціялістів у кождім напрямку й на кождій ділянці нашого життя.

Нарешті нікуди діти правди: демократизм галицьких Українців переважно фальшивий. Явище тим сумніше, що добра половина української інтеліґенції в Галицькій Землі—це сини селян, міщан і робітників. Не зважаючи на це, вони, відокремившися від своїх батьків і підної місцевости панським суспільним духом, не почуваються до обов'язку поділитися своєю освітою з тими, котрі не мали можности „вийти на панів". Незвичайно відрадний факт, що наш селянин пересічно більше скористав із війни, більше приніс зо світа, який бачив, ніж інтеліґент. І той селянин, вернувши до свого нещасного краю, рветься до поправи свого життя, рад би вступити на якийсь новий шлях, шукає відповіди на багато цікавих для нього питань —і дуже рідко находить провідника, дорадника й учителя. Селянська маса творить щонайменше 90 відсотків нашого народу. Невже хто думає, що без селянської маси або попри неї ми можемо осягнути наш найвищий Ідеал?

А в тім слабість теперішнього руху це посереднє заперечення того, щоб у нашої інтеліґенції прагнення найвищого Ідеалу було загальне. Мені видається, що коли в кого є прагнення чогось, то воно викликує серед усяких умов змагання дійти до осягнення Ідеалу. Лежачого всюди бють. Колиб у нашої інтеліґенції прагнення Ідеалу було загальне, в нас закипілоб таке життя, що не булоб місця на рутенщину, на безідейність, на оспалість, на апатію, на всілякі вимівки, тощо.

І в першу чергу пішлаб праця над нашим селянством, таким золотим селянством, що подібним і західно-европейські народи не можуть похвалитися: пішлаб праця над викоріненням неграмотности між ним і не булоб сільського чи містечкового інтеліґента обох полів, що не взяв би участи в змиванню тої плями, яка в формі неграмотности більшости селянської маси так соромно тяжить на нашім народі, являючися заразом одною з найбільших перешкод у нашій мандрівці на стрічу Ідеалу. І тоді инакше виглядав би і наш кооперативний рух і „Рідна Школа" з її Кружками й „Просвіта" з її філіями й читальнями й наші видавництва, не тільки політичні, але й инші. Там по другім боці ризького муру, йде безоглядний похід проти неграмотности. Невже в нас потрібний аж батіг на те, щоб наша сільська інтеліґенція, в першій мірі жіноцтво й молодь узялася негайно за учення неграмотних читати й писати?

Зачинати треба від наймолодших, як і взагалі якнайбільшу увагу треба звернути на молодь: сільську, робітничу, міщанську й інтеліґентську до університетської включно, виробляючи з неї передових борців за осягнення нашого Ідеалу та привчаючи її жити для нього й умерти за нього. Дім, школа та громадянська опіка над молодіжю повинна працювати в найбільшій і найдоцільнішій гармонії. Роля жінки як матери, сестри та громадянки може тут чудес доказати.

Тільки ніде не підходити до справи зі схоластичним шабльоном. Всякий рух, усякі організації хай виходять із життя народу й істнують для нього. Тому драматичні аматорські гуртки, хори, оркестри, танці, рухачка в Соколах і Січах, усякі забави, держані в культурних формах, повинні бути тими зачіпними точками, що помагають книжці лекше здобути читача, пропаґентові згуртувати більше число слухачів і зародитися неодному ідейному змаганню.

Театральна справа й культура співу стоять у Галицькій Землі погано, щоб не сказати, скандально. Коли Радянська Україна має 1500 драматичних і инших гуртків і 580 театрів, у нас є кілька труп із рівнем балагану, понад який тут і там піднесеться якась трупа звичайно завдяки приїздкові. Дещо можнаб зробити на цім полі і з центру. Театральна комісія львівської „Просвіти" повинна або стати спільною комісією „Просвіти" й театральної кооперативи або перейти виключно до кооперативи. Театральна кооперативна повинна якнайшвидше згуртувати всі драматичні аматорські гуртки у себе й давати їм провід, поради й поміч. Булоб корисно видавати окрему бібліотеку для таких гуртків із творів, доступних для них, із вступами доброго режісера, які давалиб витичні дані для характеризації аматорів і уладження сцени.

За те львівська „Просвіта" повинна покликати якнайшвидше до життя комісію хорового співу. Загин культури співу в Галицькій Землі під проводом Львова це один із яскравих показчиків зматеріялізування нашої інтеліґенції. І таке діється тут у тім самім часі, коли на Радянській Україні йде небувала праця над культурою музики та співу. Треба боятися, що коли так далі піде, це створить два типи Українця: понурого, неспівучого матеріяліста в Галицькій Землі та справжній тип Українця—співучого Українця поза нею. На жаль той, що мріяв про союз сільських хорів, а саме Михайло Гайворонський, виїхав до Америки. Та думаю, що наші музики й співаки не будуть ждати з направою лиха аж до повороту М. Гайворонського до старого краю.

Сумних помічань із нашого життя й не списати. Ось у Львові живе стільки інтеліґенції, як у жаднім місті Галицької Землі, а в неділю та в свято часто бракує (по довгих ходженнях і проїженнях) людини, яка пішлаб із викладом до котроїсь читальні „Просвіти", „Зорі", „Сили" чи куди инде. Гарний звичай уладжувати популярні концерти не нашов апробати львівської інтеліґенції, бо вона 1) являється на них у можливо найменшім числі й 2) коли бере якусь участь у них, не приготується до свого виступу й замісць показати, до яких висот мають пнятися звичайні діячі-учасники таких концертів, показує, як не повинен виглядати концертовий виступ. По львівських крамницях і промислових підприємствах є багато нашої молоді обох полів, але нема кому заопікуватися нею і т. д. і т. д.

До невідрадних проявів нашого життя належить тип „патріотичного" крикуна, нездатного до жадної органічної праці, за те сильного горлом. Специфічно рутенське й те, що багато інтеліґентів не купить ніякої газети, навіть тої, яку називає своєю й добре редаґованою. Про книжку вже й не говорити.

Само собою розуміється, що повищі докори не торкаються тих одиниць, працею котрих стоїть українське життя в Галицькій Землі. Їх сумління чисте. Що скаже сумління відсутних у нашім життю, це вже їх справа. В кождім разі до спокою сумління людини дуже багато причиняється згідність слова й діла, теорії й практики.

З погляду на таку згідність дивно вражають вічні деклямації й гасла про одноцільний фронт західних українських земель, коли досі так небагацько галицьких Українців зявилося напр. на Волині, найкраще на незалежнім становищі: купця, ремісника, кооператора, щоб ділом творити одноцільний фронт.

М. Возняк.

Народини вселенної.

І Вся українська земля вкрита весеньким снігом, що скрипить під ногами й іскриться до холодного сонця, а скрізь, де тільки живе український народ, гомонить веселий спів: „Вселенная веселися"... „Нова радість стала, яка не бувала"... „Бог предвічний народився!"... І розніжнюється українська душа, бо в її глибинах ворушаться особливі „різдвяні" почування, не лиш набуті нашим вихованням й традиційними звичаями, але й одідичені, враз із нашими расовими прикметами від наших прастарих предків. Бо саме в тім часі, коли всі християне святкують день народин предвічного Бога, Сонця Правди, наші предки споконвіку радісно святкували народини сонця, цього правдивого, що своїм ясним промінням розганяє нічну темряву й огріває нашу землю, та уможливлює на ній життя й істнування. Ця святочна радість наших давніх предків була цілком оправдана. Коли люта зима заморозила всю природу, коли вигинули вже всі ніжні ростинки, а безлисті дерева сумно простягають свої задубілі галузи до неба, благаючи надаремно хоч дрібки тепла, коли перед лютим морозним вихром ховається в затишне гніздище не лиш дикий звір, але й пан всього сотворіння, чоловік; коли день найкоротший а ніч найдовша, коли знеможене, холодне сонце ледве вихилюється понад білий обрій, словом, коли люта зима найбільш святкує свою перемогу, тоді саме день починає більшати, сонце починає підніматися все вище й вище, а це певна ознака, що трюмф зими не тріватиме вже довго, що вже наближується чарівна весна, а з нею животворне тепло, зелень, квіти і спів пташенят!

В такий час наші предки справедливо тішилися з перемоги сонця, величали піснями його славу й велично святкували день цієї перемоги. Та й не тільки вони одні. Скрізь, всі старинні культурні народи; як Халдейці, Єгиптяне, Греки й Римляне, в часі нинішніх останніх днів грудня, святкували „день народин непобідимого сонця", як казали давні Римляне, втішаючись щиро із побіди світла над зимном і темрявою, із побіди життя над смертю. Розуміється, що всі старинні, поганські народи вважали сонце більш або менше могутнім богом, який що року з тім самім часі відроджується до нового життя. Але старинні погане були переконані, що боги родяться так як і люде, та різними легендами відповідали собі на питання, як і від кого народилося наше ясне сонійко. Тоті легенди, нераз дуже поетичні, тепер займають нас тільки з наукового боку, як причинок до пізнання психольоґії давніх народів, та їх взаїмних культурних звязків.

Самим же питанням, звідкіля взялося наше сонце, займається тепер наука. Сьогодня ми вже знаємо напевно, що наше сонце є великою, розжареною, газово-плинною кулею, з такогож самого матеріялу, як наша земля; знаємо також, що воно не є одинаком у матері природи, бо всі ті безчисленні зірки, що ми їх бачимо на зоряному небі, є такимиж самими всесвітніми тілами, як наше сонце. Сонце є зіркою, а кожна зірка є сонцем, це основна правда нинішньої астрономії, здобута безчисленними мозільними дослідами новітньої астрономії. Коли так, то наше питання треба розширити на всі зірки цілої вселенної, бо всі вони є однородними всесвітніми тілами та їх початок, життя й кінець однакові. Ось так стаємо перед великим питанням: звідкіля взялася уся вселенна? Питання гідне культурної людськости й новітня наука астрономії з цілим завзяттям приступає до розвязки його, без мрій й упереджень, а за те із багатим матеріялом точних, строго наукових дослідів, із багатим засобом ніжних, мистецьких, приладів та із бистрим, у науковому думанню вишколеним розумом.

Без мрій і без упереджень! По правді це не легко до розвязки такого питання підходити не піддаючися своїй буйній уяві та своїм поглядам і переконанням. Воно ж належить до найважніщих питань, якими займається людськість і як таке входить також в обсяг релігійних вірувань і фільософії. В обох випадках розвязка його залежна від тих основ, які вважаються без-

умнівно правдивими. Наука старається розвязати таке питання на основі того знання, яке вона здобула своїми дослідами. Такий науковий висновок із досвідного знання називається гіпотезою або теорією, відповідно до того, чи розвязує менче чи більше важні питання. З цього бачимо, що гіпотези й теорії є тільки здогадами, але науковими, основаними на докладно пізнаних проявах і докладно розслідженых законах природи, і як такі є висловом кожночасного стану даної науки. Через те й вони постійно змінюються, бо наука мусить постійно пристосовувати їх до кожного нового пізнаного прояву або закону природи. Таким способом теорії й гіпотези чим раз більше видосконалюються, чим раз то більше зближуються до правди.

Такий постепенний розвій видно саме на теоріях повстання вселенної.

Першим вченим, який поставив наукову теорію повстання вселенної, був фільософ Емануїл Кант (1724—1804). В його часах було вже відомо, що: 1. Наша земля враз із другими планетами кружать довкола сонця, всі в ту саму сторону; 2. Дороги всіх планет мають вид видовжених, дооосередних кол, в чких осередку є сонце, та всі вони лежать приблизно на одній поверхні; 3. Сонце і всі планети обертаються довкола своєї оси, всі в одну сторону. Всі ті прояви виясное Кант оттаким здогадом. З початку весь простір, занятий нинішним нашим сонячним світом, був виповнений невпорядкованою, „хаотичною" матерією. Наслідком різнородности первня, з яких утворечий був той „хаос", частиночки цієї первісної матерії притягаються, утворюючи чимраз то більші грудочки. Із найбільшої такої грудочки, яка з природи річи мусіла утворитися в самій середині цього хаосу, повстало сонце, а з менших його планети. Таким самим способом із хаотичної маси, яка утворювала планети, могли повстати їх місяці. Кант був свідомий цього, що такий рух частинок первісної матерії та їх згущення мусіло викликати невичайно сильне огріття цілої маси, через те й він думав, що наше сонце і всі другі зірки горять на поверхні справжнім полумям і наслідком цього вони спалюються й погасають. Одначе із газів, які витворюються підчас такого горіння, повстають у всесвітньому просторі нові хмари хаотичної матерії, з якої вгаданим вже способом утворюються нові сонця й їх планети. Кант знав також вже, що наше сонце й усі зірки нашого неба творять враз із усіми зірками Молочної або Чумацької Дороги одну спільну зоряну громаду, та був переконаний, що цілий той могутний рій безчисленних зірок кружить довкола одного спільного осередка, так само як планети довкола сонця. Через те й з його теорії виходить, що всі тоті сонця нашого зоряного світу повстали із одного спільного „хаосу". Кант був першим й останним фільозофом, який зважився забирати голос у питаннях, які безумовно вимагають основного знання не лиш фізики й математики, але перш за все астрономії. Завдяки видосконаленню особливих приладів, ця остання наука розвивається далі так швидко, що неспеціялістам чим раз труднійше розізнаватися у безличі нововідкритих проявів; через те й після Канта нашим питанням займаються тільки астрономи. І треба признати, що астрономія гідно заопікувалася тим многоважним питанням. Всі найвизначніщі астрономи займаються ним, та стараються на нього відповісти, відповідно до свойого знання й розуміння пізнаних проявів. Згадаймо тільки про найважнійші такі правдиво астрономічні теорії повстання вселенної. На першому місці тут треба згадати про погляди Фрідріха Гершеля (1738—1822 р.). Своїми могутніми, власноручно збудованими, зеркальними далековидами він відкрив майже півтретя тисячі особливих всесвітніх тіл т. зв. мряковинь, на які до його часів астрономи мало звертали свою увагу. Мряковиння, це ніжні просвітлисті твори, які своїм виглядом нагадують ніжну фосфоризуючу мраку, дуже ріжнородної постаті. Гершель відразу звернув свою увагу саме на постать тих мряковин. І так, найбільш поєдинчі з них мають вид мрячних куль, у більше зложених видно посеред тієї мрячної кулі густе ядро, що світить нераз так ясно як звичайна зірка; у найбільш зложених видно кругом згаданого ясного ядра ніжні обручі, або слимаковато скручені смуги, на яких видно більше або менше замітні густійші згрубіння. Гершель вважав всі мряковиння ніжними газовими творами і на тій основі був переконаний, що вони є новоповстаючими світами. Погляд Гершеля підхопив Петро Ляпляс (1749—1827 р.), знаменитий знавець не лиш астрономії, але також математики й фізики, та розвинув його у величню теорію. По теорії Ляпляса сонячні світи повстають із газового мряковиння в ось такий спосіб. З початку весь простір сонячного світу занятий однородним ніжним газом. Цей газ згущується чим раз більше і через те чим більше розжарюється, утворюючи велитенську розжарену газову кулю, що своїм обводом переходить далеко поза дорогу нинішних найдальших планет. Через нерівномірне, постійне згущування тота куля мусить чим раз швидше повертатися довкола своєї оси. Наслідком цього обороту й відосередньої сили вона сплощується мов паланичка та вкінци розпадається на ряд відосередно уложених обручів, із кулистим ядром по середині.

При достаточно скорім обороті, обручі можуть не відділюватись цілковито від осередка, утворюючи таким способом ряд слимаковато скручених хвостів, які розходяться із осереднього ядра. В дальшім тягу, наслідком постійного дальшого обороту довкруги спільного осередка, всі згадані обручі прориваються і з них утворюються малі газово-плинні кулі, які наслідком нерівномірного згущування і розгону обертаються і то всі в одну сторону, довкола своєї оси та кружать всі в ту саму сторону довкола спільного осередка. Коли яка із новоутворених малих куль достаточно велика й рідка, вона може в подібний спосіб витворити ще менчі кульочки, які обертатимуться довкола своєї оси і кружити довкола неї. Спільним осереднім ядром є сонце, а менчі кулі, що повстали із давних обручів, це планети, зглядно їх місяці. Ось так виглядає теорія Ляпляса, яка свойого часу була останнім висловом наук астрономії й фізики, та через те відразу була загально принята наукою. Одначе з дальшим розвоєм астрономії й фізики теорія Ляпляса почала виказувати чимраз більше недостач, наслідком сього вчені постійно підправляють її, стараючись пристосувати її все до нових здобутків науки. Годиться згадати про найважніщі з них, які надто значними змінами стають вже самостійними теоріями.

Тут перш за все треба згадати про „планетарну" теорію Фейя (1814—1902 р.) Фей думає, що у первісному мряковинню повстає відразу безліч ядер, які згущують кругом себе первісну ніжну матерію мряковиння. Таким способом із мряковиння повстає дуже багато відільних куль ріжної величини. Більші кулі притягають до себе менші так, що скількість їх чим раз то зменшується. Вкінці таким способом утворюється одна велика куля — сонце, а з нечисленних полишених первісних куль творяться планети. Після цього погляду сонце утворюється із планет, значить планети є старші від сонця, так як це й виходить із біблійного оповідання про сотворення світа.

Подібно також думає Льокіе (1836—1920 р.) По його думці із первісного мряковиння утворилися насамперед безчисленні малі цілкі грудки — метеори, а з них доперва відтак планети й сонце.

Одначе ця „метеоритна" теорія не вдержалась, бо далеко більш усправедливленою являється теорія „космічного пилу" Літонда, (1897). Після нього із первісної матерії утворився насамперед ніженький пилок, ніжніщий від найдрібнішого пилку на нашій землі. Такий всесвітний (космічний) пилок випозное значні простори вселенної і з часом через взаємне притягання витворюються планети і сонце, які розгріваються доперва наслідком згущення мас космічного пилу, що взаємно притягаються.

Отся, до недавна дуже улюблена теорія починає тепер уступати перед модерною „плянетезімальною" теорією Чемберлена й Мультона. Ця теорія дуже складна, зводується остаточно в цьому, що із первісної матерії, наслідком оборотового руху, утворилося насамперід сонце, а відтак безчисленні маленькі цікаві ядерця, „плянетезімалі", із яких через згущення повстали планети.

Отсе булиб найголовніщі теорії про повстання нашої вселенної. Як бачимо вони дуже ріжнородні, та всі вони згідні в цьому, що і наше сонце і всі зірки повстали із первісної газової матерії. По модерним поглядам Дженса весь наш зоряний світ, себто всі зірки, що враз з нашим сонцем утворюють Чумацьку Дорогу, повстали із одної спільної первісної матерії, яка перед міліонами літ творила велитенське слимаковато скручене прамряковиння. Наслідком швидкого обороту довкола своєї оси отсе прамряковиння розпалося на безліч менших мряковинь, що з них кожне утворило, або ще й тепер утворює окремішний сонячний світ.

Але цей наш зоряний світ не є одинаком нашої вселенної. Найновійші спектроскопні досліди, виконані саме в часі всесвітньої війни в американських обсерваторіях доказали безсумнівно, що багато т. зв. спіральних мряковичь є в дійсности нічим иншим як тільки такими самими окрімними зоряними світами як наша Чумацька Дорога, тільки безмежно далеко від нас віддаленими. Можна слушно здогадувати, що й вони повстали в подібний спосіб як наш зоряний світ...

Одначе на закінчення одно маленьке, скромне питання: Звідкіля взялась ця первісна праматерія, що дала почин до утворення мряковинь і всіх світів вселенної?

На тім і спинилась нинішня наука... Чи на довго? Найновійші досліди Планка, Бора і других над будовою матерії переконують нас, що не на довго. Терністими дорогами й мозільною працею культурна людскість зближується до пізнання всіх таємниць вселенної; але вона не жахається ніяких трудностів, бо в душі кожного культурного чоловіка горить нестримне бажання пізнання вічної Правди...

Д-р І. Раковський.

Сон у гіпнозі.

Перед введенням у гіпнотичний стан, пацієнтки часто застерігаються, щоби лікар не розпитував їх про їх життєві тайни. Я тільки один раз не додержав зі свого боку даної в такім випадку обітниці. А зробивши один лихий вчинок, завершую його другим, гіршим, зраджуючи видерту в гіпнозі тайну. Одначе пацієнтка вибачила мені перший гріх; про другий не дізнається, бо, чужинка, не читає „Діла".

Властиво питання, яке я поставив їй у сні, дуже банальне, а гіпнотизери ставлять його часто без нечистої совісти: що переходять межі дискреції. Воно торкається найбільшого щастя про яке мрі'є приспана особа. При цьому гіпнотизер має ту силу, що може свому „медіюм" дати хвилину здійснення його мрії — у сні. Приспана особа дає відповідь на оце питання переживаючи на мент найбільше вимріяне собою щастя. Хоча ніхто не соромиться мрії про щастя, проте, річ ясна, що у відношенню до деяких осіб і серед деяких обставин, запит про зміст такої мрії може бути доволі недискретним.

Так отже в даним випадку прийшла мені непереможна охота видати пацієнтці у гіпнозі приказ: „Тепер здійснюється те, що ви вважаєте найбільшим щастям. У цьому моменті, ви починаєте це переживати".

Мушу сказати, що моя пацієнтка, молода дівчина, перейшла недавно прикру любовну кризу. Розійшлася з одним чоловіком, сама відсунувши його від себе. І аж тоді, як він відійшов, відчула, що його любить. На яві не казала про це і сама вірила, що так не є. Одначе коли попала в сон, у гіпнозі, тоді негайно без якогонебудь спонукання з мого боку, ставав перед її очима образ „його". Вона розмовляла з ним у сні довго і солодко, хоча дуже невинно, як розмовляють з хлопцями в її молодім віці дівчата, що починають кохатись. Прокидаючись, вона забула про все. Таким робом на яві я знав більше про її невинне кохання ніж вона. Бували дні, коли у сні вона переживала хвилини смертельного перелюку і дикої розпуки перед візією „його" похорону. На дні її душі дрімав жах, що „він" пропащий для неї, жах, який спав на яві, а прокидався у сні. Було це, здається, перше її кохання, не зміслове, а проте дуже глибоке.

Коли отже я поставив моїй пацієнтці відомий запит, то відповіді я міг сподіятись завдалегідь. А проте вона була не зовсім така, як я ви сподіється. Коли пацієнтка вчула мій приказ то спершу через довшу хвилину не було ніякої відповіді. Тільки зморшки, що пожолобили чоло над зажуреним обличчем, зраджували внутрішне напруженя. Згодом зморшки вигладилися, а обличча спогідніло і стало сяти промінням тихих радощів. „Чомуж ви такі щасливі?" — питаю. „Я буду матерю" — відповіла голосом тихим та зворушеним і поклала руки на живіт, неначе впевняючись про праздивість своїх слів. „А від когож носите ви дитину?" — питаю далі. По її обличчю перебігла хвиля гейби здивування і зажурення, так, наче би це питання було зайве і невідповідне. „Від мужа" — відповіла по довшій хвилині і обличча знову спогідніло. „А хтож є цей муж?" — питаю. На обличчю ще раз виказ зажурення, а потім напруженої уваги. Залякані очі звертаються разом з головою то в один то другий бік, мов би шукаючи образу, що міг би стати відповідю на запит, Одначе ця відповідь не приходить. І згодом ще якийсь час заплющені очі шукають чогось у темряві. Аж наприкінці голова опадає на груди і уста тихо шепочуть: „Не знаю". Образ „його", що звичайно так легко виринав сам із дна душі, у сні, тепер чомусь не явився. Немов би Бог сам дав їй дитину і тому батька для неї не можна було шукати між людьми.

Не знаю, чому саме тепер на Різдво, пригадується мені оця дрібненька подія. Знаю тільки, що тоді, дивлячись на цей гіпнотичний сон невинної дівчини, я мав враження, що передімною відгрівається якась містерія. Мені здавалось, немов би поза особистою тайною дівочих мрій відслонювалась передімною сама суть жіночої природи взагалі.

Д-р Степан Балей.

Крик села.

I.

Село Зміїв 63 двори. Землі мало, та і та пісок. Більше люде сокирою та пилкою промишляють. Щороку значна частина „уходить" на заробітки на сторону. Колиб не це, то Зміївцям прийшлосяб голодувати.

У районі, коли ми збіралися сюди, нам не радили їхати.

— І далеко і не цікаво...

І от тому, що було далеко і не цікаво, я постановив конче у Зміях побувати.

Голова Райвиконкому, бачучй, що мене не переконаєш, перед самим відїздом сказав:

— Коли вже ви туди їдете, то раджу вам неодмінно побувати у Коливошки.

Наш приїзд у Зміях зробив, здається, переполох. Баба, яку ми перше зустріли прожогом кинулась у двір, ми навіть не встигли у неї що небудь запитати.

Нам було видно, як з вікон повитикалось багато облич. В очах у них було повне здивування, — видно, що не часто тут бувають чужі люде.

Зупинились, бо треба було запитати, де живе Коливошка.

— Агов, почав гукати Микола, — хто хазяїн, вийди сюди!...

Хвилин зо дві не було нікого, потім рипнули сіпешні двері і на порозі показався хазяїн.

— Де тут у вас Коливошка Охрім живе?

Хазяїн підозріло уставився на нас очима. На його обличчу ясно було написане вагання:

— Казати чи не казати...

Очевидно, наш мирний вигляд його заспокоїв, і він сказав:

— От сюди прямо, потім ліворуч у вуличку і прямо буде хата Коливошки. У ворота вїдете...

Поїхали шукати, Коливошка оказався вдома, трохи нам здивувався, але коли я йому сказав, що ми їдемо з району і що нас направив до нього голова, то його обличча прояснилось і він радо нас запрохав до хати.

II.

На дворі падає дощ. Чути як шумить вітер хвоями. І здавалося так, що ліс ніби скаржиться на щось. Иноді краплі дощу бють об шибки.

Негода.

У хаті тепло. На столї парує самовар. Коло столу за прядкою сидить жінка хазяїна тягне. тягне довгу без кінця нитку. Я иноді зиркаю на її похилену і ще не стару постать, що мовчки сидить і слухає готового.

— Коливошка наливаючи собі четверту склянку чаю, говорить:

— Живемо ми, товариші, можна сказати, на краю світа. Які там у вас пішли ізміни (зміни, очевидно), нам невідомо. Що скажуть, робимо, що напишуть даємо...

Сам Коливошка середняк, має три десятин пахаті („там не пахать, а пісок!") і десятину луки. Був у партизанах, словом радянської орієнтації. Господарство веде нічого. Перший у Зміях завів люпин. Має коняку, дві корови, восмеро овець, троє свиней. Єдиного податку заплатив 40 пудів. Він „ходив" більше двох років головою сельради. Зараз у Зміях сельради немає, бо вони обєднані з сусіднім селом, до якого 11 верст.

Громадська робота привчила його цікавитись справами і взагалі політикою. Тепер він сидить перед нами і наводить „критику". Робить він це в формі запитань, але у нього немає і тіні єхидства. Очевидно, ці питання у нього довго назрівали, він уперто шукав на них відповіді і, як то часто водиться, не знаходив. Отже його „критика" була скорше провіркою власних думок, ніж чіплянням чи тих чи инших нестатків радянської практичної роботи на селі.

— От, приміром, — податки,— казав він. — Єдиний податок, не правильно і ніхто з селян не сперечався проти нього, от ви скажіть, на що оте містове у вас беруть. Зібрався я якось улітку до Чернигова. Тільки став, товариш якийсь підходить.

— Давай, — каже, пять мільонів.

— За що?...

— За те, що став... За містове...

...Дав. Жінка пішла з молоком, тільки стала у ряд, знову підходить другий товариш і требує пятьсот тисяч... Це за те, що вона глечик молока винесла продавати. А весь той глечик більше пятьсот не коштує. І так, я вам скажу, оте містове дратує селян, що й не знаю. Не стільки тих грошей, як оте приставання. Ходять за тобою і кландають: дай, дай... Їх і лихі селяне за оте містове.

— Так ви ж раніше платили?.,

Платили. Волосні, сельські, земські, государственні, подушне. От бачите скільки платили. Але того, щоб ото за містове платили, то того не було. В старі часи нас стригли добре, але уміючи...

— Або, наприклад, — продовжував далі Коливошка, — податки на торговців. Грець вас знає, скільки ви там на них накладаєте, а серед людей поголоска йде. Питав я кой-кого, для чого це. Каже, що цим хочуть „лишки з буржуїв зрізати", шоб вони, мовляв, жирком не обростали наново. А мені здається, що ви нічого не виграєте від цього. Ви на нього накладаєте, а він на нас. Так що торговець, все одно, своє візьме. А коли його спитати, чому крам дорогий, то він вам каже:

— В а ш а власть на мене такий податок наклала, що я не можу дешевше торгувати.

— Так він же бреше. То він навмисне таку агітацію пускає...

— От ви і докажіть, що бреше. Але як, на вашу думку, хіба торговець не візьме свого процентту? Візьме. А селянин крекче. От у вас і виходить: не вмер, так змерз. Так то товаришу. От ви і обясніть чому це так робиться. Хіба не можна так, щоб налоги поменшити, або щоб кооперація йому, торговцеві, конкуренцію робила. А так, як зараз, то по ширости вам кажу, нічого у вас не виходить. Не клеїться це діло. Ви на буржуїв, а вони на мужиків. Виходить, що врешті селянин тільки і страждає...

III.

Уже давно перестав шуміти самовар. Випито чай. На дворі ніч глуха стояла, темними очима заглядала у вікна. А Коливошка сидів насупроти мене і все допитував.

— От скажіть ви мені, хто це за розумний такий зявився, що червонець вигадав. У нас тут у Зміях довго про це думали. І знаєте, до чого додумалися? Що це контрреволюціонери вигадали! Підмалювалися під большевіцьку партію і вигадали. Буржуям від червонця користь, вони знову собі капітали збивають, а нам, селянам заріз.

— Ви кажете, що червонець, все одно, що золото, в ціні не падає і для держави це необхідна річ тепер. Розумію. А чому ви так не зробите, щоб гроші не падали. З цим питанням прямо нещастя якесь. Ми ніяк не можемо додуматись в чому воно причина. А по нас це бє, та ще й як бє. Наприклад, я продав хліб, думаю собі чоботи купити, а дивись, червонець підскочив і у мене замість на пару, тільки на один чобіт грошей вистарчає. Отби бажано було, щоб і це було засовано. Хто червонець вигадав? І для чого? І чому з червонцем ходять і такі гроші. І то гроші, і то гроші. І то бомажка, і то бомажка. Але одна в ціні, а друга нікуди. Заплутались ми з цими грошми, просто заплутались...

— Або так. У місті всі добре одягнуті ходять, а ми по селах грішним тілом світимо. І не роблять, і добре ходять, смачно їдять. Питання: звідки вони беруть. На горбі селянина їздять. Ну, хай буржуї, а то і ваші товариші, комуністи попадаються. І до нас доходять ріжні чутки. Йому коні там для служби, а він жінок катає. В шляпи нарядить і катає. Хіба це по комуністичному? Хіба це ваша совість подозволяє...

Подивився на мене і знову: — знаю я також і таких товаришів, чи то вони комуністи, чи ні, у нас все одно товариші, що випють добре, а потім по голому пузі. „Ах, ви, сені"... виєивають. Вроді, як на бубен...

Як на це ваша партія дивиться?

— Так само і з податком. І тут у мужика ріжні думки зявляються. Їхали ми якось податок здавати. Їдемо, значить ми шляхом, а на зустріч дядько, знайомий ще мені.

— Що везете? питаємо.

— Митлицю...

— Яку у чорта митлицю. Ясно, що податок возив. Думаємо, що глузує дядько.

— А ну покажіть...

Розвязав мішок, дивимося, — жито.

— Та цеж жито, — говоримо.

— І по вашому жито і по моєму жито, а в заготконторі говорять що митлиця. Тепер, мабуть тільки в Америці і є справжнє жито.

А ви знаєте, що було біля заготконтор. Жито через конденцію не приймають, а тут же спекулянти крутяться, теж саме жито купують і піну дають такуж, як і контора. От тут у мужиків і недовіря зявляється. Кажуть може стачка між служащими та спекулянтами є. От ви спробуйте переконати дядька, що цього немає...

— Ми от податок здали, ждемо краму дешевого, а нам на страховку окладні листи приносять. У мене от страховка більше половини окладу виносить. Думаєте, що ми не розуміємо користи від страховки. Чудесно розуміємо. Так не сила наша. От чому біда! Тягло слабе. Дядьки, замість подяки вам, ходять один до одного з окладними листами та матюкаються. От такі? то діла-то... Що ви на це скажете. Темнота наша селянська, звичайно, в цьому винна, але і ви щось мусите зробити... Мусите...

IV.

І справді, що ви скажете? Звичайно, можна сказати багато. На кожде запитання дати докладну відповідь.

Але не забуваймо, що тої відповіді нікому дати.

— Нікому обясненія дать, — як казав Коливошка.

Виходить, що „обяснення" дати треба. А крім того, треба рішуче взятися за винищування отих ріжних „дрібниць", як наприклад, містове, яке по суті великої користи й прибутку державі не дає, а селян дратує.

А найголовнійше, найпотрібніще, це всебічне вивчення селянського господарства. Яке воно може узяти на себе „тягло".

Бо без цього вивчення наші найкращі заміри не досягатимуть мети і ми все будемо танцювати на одному місці. („Вісти" ч. 280.)

Петро Лісовий.

Шкільне питання і загально-народня освіта.

Шкільне й освітне питання зросло сьогодня до дуже поважної величини. Не так тому, щоби зрозуміння його відповідало повазі й значінню шкільних і освітних проблемів, як радше задля болів, серед яких воно у нас родиться і задля труднощів та перешкод при лагодженню або усуванню болів.

У звичайних відносинах шкільне питання потребує великої уваги до себе. Колиж відносини є незвичайні, коли державна школа й звязане з нею виховання затрачує щораз більше свій національний характер і коли спроби рятування характеру шляхом приватного шкільництва натрапляють на перепони й уларемнювання, тоді увага до шкільного питання не тільки мусить бути велика. Вона мусить набрати відповідної глибини, великої доцільности, а також і успішности в в поборюванню противенств. І ось тут доходимо до місця, де сходяться з собою шкільне питання з освітним найширших шарів громадянства.

Говорячи фактичними даними, можемо зауважити, що є уже в нас велика кількість людей, яка може й потрапить кинути в громадянство певні розумні та доцільні кличі. Одначе ще не має у нас відповідного резонатора, котрий приймав би їх за свої, зрозумів їхню вагу і без огляду на особисті вигоди в дану хвилину брався за рішуче здійснювання кличів. Такий резонатор мусить створити щойно загально-народня освіта, побудована на найкращих і найвищих педагогічних принціпах й основах.

Мусимо сказати, що праця в сьому напрямі йде, та вона — як кожда духова й виховна робота — посувається дуже маленькими й слабими кроками вперед. Та не обезцінювати нам й сих невеличких успіхів, котрі маємо за собою і які кажуть надіятися, що в швидкому часі вони виростуть до поважних розмірів.

Перш за все мусимо поставити на першому місці матеріяльну жертвенність на освітні цілі, з окрема на шкільні. Від народньої школи десь там у далекому й тихому закуткові краю до високих шкіл у Львові — ціла будова нашого власного шкільництва спочила від ряду літ на матеріяльній жертвенности українського громадянства. Та хоч яке воно потішаюче, проте слід сказати, що у загальній жертвенности не зацікавлена ще кожна одиниця народу. Та матеріяльна жертвенність — це тільки невеличка ділянка всебічної опіки над шкільними й виховними справами народу. Моральна жертвенність в цьому напрямі — мусить стати нашою метою. Бути задоволеним можна щойно тоді і на невеличку хвилинку, коли осягнемо такий стан, що всякий Українець або Українка уважатимуть удар, наступ на школу — ударом, наступом на власну душу, а творчу працю на сьому полі завданням життя. До осягнення такого стану допоможе нам загально-народня освіта, яка кладучи основи під правдивий поступ народу буде вказувати виразно й недвозначно на це, коли народ здобуває право на назву культурного народу.

Як шкільна справа, так і загально-народня освіта шукають і мусять найти опертя на національних матеріяльних засобах. І тут видніють перед нами два шляхи: шлях поголовної жертвенности на цілі Рідної Школи від найнизчої до найвищої, шлях поголовного членства до Т-ва „Просвіта" й „Українського Педагогічного Товариства". Чим швидше вложена праця ідейних робітників наблизить нас до здійснення нашого змагання, тим близчі ми до відповідного розуміння ваги пізнання освітних і шкільних проблемів.

У затяжній нашій боротьбі не досить викресати певну дозу жертвености на культурні цілі. У чисто формальне змагання треба вливати як найбільше змісту. А цього не зробить поверховна агітація, ведена з гори, не поможе видвигання хоч би як приманчивих кличів. Тут мусить закипіти виховна праця, а наше питання у всіх його проявах мусить прибрати вид одної велико-

школи, в якій ми всі побирали би й давали би науку й добували із себе й з кождого духові й моральні сили, при допомозі яких може одиноко народ творити цінности на всіх полях свойого життя. Творення цінностей рішає у великій мірі про долю народа. Творення цінностей добуде нам пошану у світі і до нашого голосу стануть усі прислухуватися з увагою.

Відчуття тяжкого нашого положення приводить одних до безнадійности. Другим вкладає в уста слова безпощадної критики сучасної праці на всіх полях. Не могучи не признати слушности хоч як нераз прикрим і тяжким докорам, слід сказати, що у всіх цих голосах критики дуже мало позитивного. Читаєш їх, воци або повторенням загально-відомих справ, переведення яких вимагає відповідного освітного й культурного рівня, або таки чисте непорозуміння, котре рахує на непідготованність громадянства. Із усього разом видніє неуцтво, недостача культурних, мистецьких, наукових, літературних інтересів, нехіть до основного знання, яке веліло би кожному бути може більше скромним, але за те більше працьовитим.

У нас був уже раз час, коли безпощадна критика була творчою, і з нашої дуже вузенької суспільности створила завдатки нової о певній ширині й глибині. Але тоді рубав на право й ліво Драгоманів, тоді лютував у нас геній. Але лютував з надмірної любови, бив у провінціональний обскурантизм і виховував для нас Терлецького, Франка, Павлика і ин., а також невеличкий але багатий змістово гурт молоді. І тоді зазначився ренесанс національний, котрий дуже приспішив наш розвиток в Галичині.

Та — на жаль — не має у нас сьогодня ні Драгоманова, ні Франка. Не має великого геніяльного ума, що обіймав би своїм духом простори, видні кожному ляїкови, й духові, дальші — видні йому самому, а які хотів би отворити для всіх громадян. Не має вчителя, котрий гатив би безпощадно обскурантизм, неуцтво, але з любовю підходив би до охотних і робітних. А за те є атмосфера після катастрофи, затроєна міязмами й шкідливими випарами, котра вбиває добре й лихе, здорове й хирне.

Такий стан не може довго тревати. З одного боку слушна критика, а то й живі приклади широкої й здорової праці причиняються до оздоровлення відносин. З другого навчать, що всяке фразерство даремне, бо за ним йде пустота, амбіціонування та користання з загального невиносимого положення.

Можливо, що новий 1924 рік буде цим, що нас відмолодить і поведе ціле громадянство на шлях плідної, бурхливої праці над загально-народнім вихованням, над зростом розуміння освітних і шкільних справ та проблємів, і поставить в углі нашої національної роботи, змагання до національного ренесансу. А його приспішить поважна й грунтовна праця над дошкільною, шкільною і позашкільною освітою народу. У всіх цих трьох ділянках вміщені всі життєві справи народу.

М. Галущинський.

Будуймо нове життя!

Земля, головний варстат праці нашого народа, корчиться під його ногами, роздроблюючись що раз більше через родинні поділи, а надія на її побільшення шляхом добуття з парцеляції що раз меншає. Також одержання державних місць стає і буде що раз більше недосяжним для наших людей серед теперішніх відносин. Не поможуть на се ніякі протести навіть перед світовою трибуною, ні просьби ні грозьби. Це факт, з яким мусимо числитися. Кожна думаюча суспільність, що найдеться в такім положенню, мусить замісць ридати і нарікати, шукати реальних доріг виходу з тяжкої ситуації. Тому й нам слід застановитися над їх вибором.

На одну з них рад би я вказати, а саме на необхідність витворення нових варстатів праці, а радше їх поширення. Перш усього слід нам основно змінити весь наш дотеперішній світогляд, який казав нам держати молодь на грунті, або вчити на урядовців, а рідше на людей вільного звання. Нам треба виречися того так званого „певного хліба", яким було зачіплення о клаптик землі або о яку небудь, коч би голодну державну посаду. Треба творити найріжнороднійші промислові і торговельні підприємства, кооперативні і приватні акційні спілки, спілки з обмеженою порукою, тихі, доразові і т. п., яких метою буде перерібка і збут рільничих продуктів, продукція і достава того, що потребує передівсім наш консумент. Нам треба упромисловитися, а передусім упромисловити наше село. Чому на перерібці і перепродажі його продуктів мають творитися чужі великі маєтки? Чиж саме село не могло би цим занятися? Чиж по наших селах мають бути тільки дрібні спілки торговельні і промислові, чому не мають повставати сильні організації закупна і збуту, спілкові і приватні млини, пекарні, а навіть цукроварні, крохмалярні і инші фабрики для перерібки рільничих продуктів? Чому зиск з перерібки — куди більший, як зиск в рільної продукції, має йти в чужі кишені, чому наш селянин мусить шукати праці в чужім підприємстві, часто поза межами рідного села або і рідного краю, а не має найти її в себе дома і то не тільки як співробітник, але власник або співвласник підприємства? Те все є можливе і досяжне, чого вчить нас приклад инших народів, та до цього слід переродити народню психу, слід перемінити наш заскорузлий спосіб думання, слід ступити на новий шлях. Це принесе нам господарську самостійність і незалежність, особливо як наша народня маса, що становить подавляючу більшість краю і головний контингент відборців та продуцентів рільничих і промислових продуктів в своїм добре зрозумілім інтересі підіпре ті підприємства.

Конечною передумовою тої праці мусить бути відповідно зорганізоване фахове шкільництво, яке виховало би кадри молоді до тої праці теоретично і практично підготовані.

Наша праця на полі шкільництва була досі дуже односторонна. Поза творення шкіл народніх, виділових, середніх загально образуючих, учительських семінарій і в останніх вже часах двох вищих наукових заведень ми майже не вийшли. На полі фахового шкільництва в нас зроблено дуже мало. В нас є одна однісінька Торговельна Школа Товариства „Просвіта" з курсом абітурієнтів у Львові, була і друга в Станиславові, та не удержалася, господарсько - садівнича Школа в Милованю, Школа жіночого домашнього господарства в Угерцях, обі тепер нечинні, перша ізза недостачі учеників, засновується ще Школа гуцульського мистецтва в Косові, доповняючі промислові вечірні курси у Львові і то є все, на що ми в тій области здобулися.

Для порівняння вкажемо, що в Сх. Галичині, тільки на полі низшого і середнього шкільництва мають наші сусіди. Державних польських торговельних шкіл є чотири: академія торговельна з курсом абітурієнтів і жіноча школа торговельна У Львові, купецька школа в Перемишлі і школа промислова державна, Торговельний виділ в Станиславові; середні школи технічні: промислова і заводова дівоча у Львові та гірнича і вертачів в Бориславі, вкінці 10 низших шкіл ремісничих, як кошикарська у Львові, школа ремесла в Дроговижі, ткацька в Глинянах, промислу деревного в Яворові і Станиславові, колодійсько-ковальська в Грималові, Камінці струмиловій і Коломиї, та машиново-слюсарська в Тернополі. Крім цього є ще приватні торговельні і заводові школи і курси у Львові і на провінції, субвенціоновані державою. Поза тим по всіх містах і містечках є доповняючі курси вечірні промислові, удержувані державою.

Ще краще діло поставлено в в инших народів і краях. Така мала Дол. Австрія мала 1914 р. 24 торговельних, 19 промислових та 20 рільничих шкіл. Чеські краї 63 торговельних, 103 промислових і 119 рільничих, не вичисляючи доповняючих і ріжних спеціяльних закладів. Тому в тих краях стоїть високо промисл і торговля, а навіть процвитає рільництво більше, як в нашім, богатім з природи рільничім краю. Тому на західні краї працювала більша частина земель б. Австрії, тому також теперішня Австрія, дрібний останок колишньої світової держави, постійно підноситься після воєнного лихоліття, а Чехи є сильним, здоровим організмом державним і господарським з високоцінною валютою.

Чеський нарід тому так скоро і сильно утвердив свою державну самостійність, що вже довго наперед добув собі господарську незалежність, без якої політична на довшу мету неможлива.

Тою дорогою мусимо і ми піти. Тому ми мусимо спрямувати нашу молодь на шлях добування собі економічної самостійности. До того не підготує її гімназія, ані навіть реальна школа, тільки фахове шкільництво, в якім молодь добуде собі фахове знання, яке допоможе їй вийти побідоносно з життєвої боротьби. Тому треба нам поширити в тім напрямі і доповнити досі надто односторонну працю на полі шкільництва. Треба покинути протоптані стежки і вступити на новий шлях.

Та не вистане тут заклик до наших шкільних організацій, треба звернути його до цілого народу. Він мусить школи створити, дати їм матеріяльне забезпечення і заповнити їх молодю, жадною науки. Того ніхто за нас не зробить, а самі мусимо своє фахове шкільництво побудувати і вислати туди нашу найкращу молодь, бо такої потребує фахова школа. Не перебірки середньої школи тільки талановита, трудолюбива, життєздатна, енергійна молодь є покликана до кладення підвалин нашого економічного і національного відродження.

Д. Коренець.

Спомин з давніх літ.

Памяти пок. о. Юл'яна і Марії з Неблянських Охримовичів.

Було це в місяці серпні 1876-го року. Заохочені їхати в долинські гори нашим провідником в академічнім товаристві п. Антоном Дольницьким і Іваном Франком, котрих тягнули там справи серця, вибрався гурток, в склад якого, крім вище згаданих, входили ще Михайло Павлик, Михайло Вагилевич, Клим Охримович і я, — в Долинщину, почавши нашу прогульку від Велдіжа, де був пароxом о. Колянковський, до дому якого ми заїхали. Пп. Колянковські приняли нас радо і гостили сердечно. Оглянувши підгірське містечко, завитали ми на часочок до пп. Рошкевичів в Лолині, потім до о. Петрушевича в Мізуні, а вкінці до пп. Охримовичів в Сенечолі. По дорозі вступили ми у Вигоді до великого тартаку бар. Попера, щоби його оглянути. Опісля доброю підгірською дорогою, що вилася понад рікою серед гарної сторони, переїхали ми при чудовій погоді в добрім настрою пять миль, прибувши вкінці до села Сенечола, положеного над був. угорською границею, а в ньому до місцевого пароха о. Юліяна Охримовича. Пп. Охримовичі не здивувалися і не виявили заклопотання, що ненадійно прибуло до них таке досить численне і не запрошене товариство молодих людей, розуміється — з добрими апетитами, а навпаки приняли нас як найсердечнійше, немов своїх добре знайомих. Одно, що нас рекомендувало, було те, що ми всі належали до активнійшої української молоді львівського університету, входили в склад редакції популярного тоді на провінції „Друга", займалися виданням альманаха „Дністрянка", стояли в близьких хносинах з голосним вже тоді Михайлом Драгомановом, а найважнійше, що між нами були такі люде, як Франко, Павлик і Вагилевич, котрих твори друкував часто згаданий „Друг", — далі Антін Дольницький, що був головою „Акад. Кружка", вкінці — Клим Охримович, брат господаря.

Пп. Охримовичі, як вже сказано, віднеслися відразу до нас так широ і сердечно, що ми почулися як дома між своїми найблизчими. О. Юліян Охримович, мущина середнього росту, чорнявий, кремезний і енергійний, занявся нами і старався, щоби ми не нудилися, завитавши в таку далеку сторону, де до найблизчого містечка Велдіжа і почти було аж пять миль; тож уладжував з нами прогульки на поле, на луки, до сусіднього села Вишкова, до ліса над угорською границею, де ми забавлялися стрілянням, співом, розмовою і т. и. На ніч стелено нам в найбільшій кімнаті приходства на долівці, повній пахучого сіна, почім наш поважаний господар клався в середину, а ми по боках.

О. Юліян, чоловік високоінтелігентний і бистрого ума, любив дуже розмовляти, а і нас до розмови не треба було аж заохочувати, тим більше, що приїхавши з центра нашого національного життя, мали ми чимало матеріялу до дискусії. Тож ми безнастанно цілий день в хаті і на проходах вели розмови і дискутували, а о. господар, що нас буквально не відступав, брав не тільки живу участь в наших палких розмовах, але безнастанно нам перечив, так що ми мусіли видобувати всі аргументи, якими тільки розпоряджували, і добре намозолили молодечий мозок, щоби переконати недовірливого розмовника. Такі дискусії тривали не тільки цілими днями, але не уставали і в ночі, коли ми поклалися на спочинок. Я не міг зрозуміти, як то можна так всьому перечити і представляти щось чорним, що як нам здавалося, було для всіх білим; тож я часто в ночі, умучившися даремним переконуванням нашого господаря, вкінці замовкав і зовсім не обзивався. Аж нарешті, коли ми по тижневи опускали гостинний дім пп. Охримовичів, о. Юліян, прощаючися з нами, просив, щоби ми вибачили йому і не гнівалися на нього за те, що він так на кождому кроці нам перечив: „Не дивуйтеся мені, — казав він — що живучи в таких глибоких горах, далеко від центра, навіть від почти, через що дістаю часописи раз на тиждень і читаю їх за покотом, — не маю з ким вести дискусії та провірювати правдивість подаваних мені фактів або голошених думок і тез; заперечаючи розмовникові, я понукую його, щоби він представив на те, що виголошує докази і мене переконав, бо більки таким способом можу солідаризуватися з тим, що чув і бути апостолом представлених мені ідей і поглядів".

Згадав я вище про гостинність пп. Охримовичів. Тепер ще, по 47 літах, відчуваю те тепло, з яким витали нас через цілий тиждень

наші господарі, а між ними душа дому — господиня, високошановна Марія з Коблянських Охримовичева. Вона, хоч занята хатнім господарством та доглядом дітей, немов наша мати відносилася до нас через цілий час нашого побуту в Сенечолі з рідкою щирістю, лоточуючи нам в усім, і, як рівнож високоінтелігентна і освічена особа, приймаючи участь в наших горячих розмовах. Сю гостинність і нежданну щирість згадую по тільки літах в вдячністю, особливо тепер, коли в „Діла" довідався, що ся добра, щира і розумна жінка відійшла перед двома тижнями в инший світ, полишаючи своїх найблизчих і найкращі спомини у тих, що мали щастя гостювати в домі Покійниці і теж нежиючого вже о. Юліяна.

Сих кілька слів нехай будуть виявом вдячної памяти і широго співчуття для тяжко навішеної останніми днями найблизчої родини Покійниці. *Василь Лукич.*

ПЕР ЛЬОТІ.

Служба Божа у півночі.*)

Різдвяна ніч. Але цього року, на цьому найдальшому клаптику південної Франції — ніч така лагідна мов у квітні. Місяць-молодик, що ось-ось потоне на Заході у темній масі гір, ще пливе у повітрю між маленькими хмаринками, наче нанизана вата.

На французькому березі, де живу, я саме почув дванайцять ударів зі старої вежі Фонтарабі, на еспанськім березі. На мене жде замовлений човен, який має ніччю перевезти мене на другий бік Бідассоа, що є тут кордоном; він пливе ховзаючись, при сяйві морської ліхтарні, аж до мого саду, що тягнеться терасами над темною водою.

У дорогу! в Еспанію.. Ріка широка та непорушна виблискує в місяці. Ця різдвяна ніч справді квітнева.

Багато літ переїжджав я крізь ці води в цю саму ніч і в цей сам час, інколи в погоду, як нині, інколи в мороз або бурю; нераз самотно як нині, иншим разом з другами, які живуть далеко від мене або вже не живуть. І кождий раз їхав я на Службу Божу, в цей сам монастир черців Капуцинів... Є багато глибокої мелянхолії в тому, щоби, як мога, що-року оглядати ці самі предмети, на цих самих місцях, цієї самої днини та години...

По чверть години переїзду, тихого мов перелив хвиль, причалюємо до еспанського берега, де перейшовши біля знайомих нічних вартових, можу спокійно йти до чернечої каплиці надбережною, у підніжжа гір. Молодик покидає мене, полишаючи мене під опікою зір і у неяснім півсутінку. По дорозі стоїть кілька високих баскійських хат, покривлених, старезних, у ночі ще білих від вапна; далі примари дерев, величезні гиляки без листя. Є й самотні місця, темнійші, зі скелями у горі. І все це спить мирно, у безмежній мовчанці.

Ідемо двайцять хвилин, може пів години не кваплючись; ідемо у задуманій ночі, яка, видається, щось позичила своєвідного та цілющого з ніжної тайни Різдва.

Переходить поуз мене два чи три гуртки співаків, яких чути було здалека; це хлопці з Фонтарабі, з лямпіонами; виспівують старі пісні про Вифлеємських царів; одним супроводить писклива гітара, иншим барабанчик. Усі в легкому похмілю здоровкаються зі мною веселими „добрий-вечір" і чую як негайно пропадає в долині гомін їх голосів і їх підстрибуюча, старосвітська музика.

Та ось нарешті величезні стіни манастиря, блідо-сірі, у фантастичнім вигляді, під зоряним небом. Входжу на сходи з широкими ступінями і ще крізь чисто-свіже повітря на дворі лине до мене запах кадила.

Двері каплиці відчинені — стежка жовтого сяйва у блакитньому ноктурні; здається, що нині кождий може ввійти ними без контролі. Давнійше, на Різдво, ці двері були зачинені залізними засувами; треба було переходити паламарню і показувати пропуск підзорливому черцю.

Люде входили туди маленькими гуртками, перевірюваними та добре пересіяними. Але в нинішних часах усе робиться простійше, усе банальізується; ніхто не стоїть на сторожі святих місць і вони є доступні кожньому захожому.

Ця капличка вже повна, і коли входимо туди маємо неждане враження, що находимося у хмарі в якій ледви можна бачити, у ночі зовсім ріжній від ночі на полях, у такім густім кадильнім димі, що є щось з неясного марева розсіяного над непорушними капуцинами перед вівтарем і непорушними жінками у притворі, прикритими одномана-чорним серпанком. При шепоті молитв відспівуваних пів голосом, далеко на хорі, дивне похоронне враження зринає над цією громадою жіноцтва, з головами вгорненими чорним сукном, що бють поклони. Усі вони прибрались у жалібні мантилі, згідно зі звичаєм у Басків, який наказує одягати їх підчас релігійного обряду, на те, щоби пригадувати людську перехідність.

Усе тут має нагадувати смерть. Вона немов би нависла над кількасот схиленими головами. Кожний камінь у цій церкві є каменем по. хоронним і почуваємо, що земля по якій тут ходимо є повна костей. З цієї юрби селян і бідаків, де переважають старці, йде трупячий запах, якого кадило не в силі перемогти. Що хвилини чути сухий кашель, який зростає луною склепіння. І справді: у цей вечір тільки пронизуюча всіх думка про смерть єднає тут усі ці істоти у зусилю спільної молитви. Проти смерти дзвонять усі ці церковні дзвони, яких гомін розливається у цей мент по всім усюдам і наповнює тишу. І проти смерти поставили тут цю білу Пречисту Діву, єдину у сяйві свічок, у темній каплиці... Ах! якою всміхненою та білою є оця велика Пречиста Діва у гірляндах білих рож: наче оманне, безмежно солодке марево, що повисло осяйне над престолом у хмарі кадила.

Кадило стає щораз густійшим у притворі.

А статуї святих зливаються з непорушними черцями, яких бороди та чуприни є так само стародавні, як волосся на деревляних та камінних різьбах. А проте цей молитовний шепіт є тільки заспівом, приготовленням до чогось иншого, на що юрба чекає. Над віруючими силячими, або навколішках, великий, таємний крилос, огорожений мов гарем тягнеться у формі склепіння від стін притвору аж до третини церкви; чути, що в ньому є невидні люде і вряди-годи звідтіля прориваються звуки барабану, брязкіт скляних та мідяних палочок немов би там ішли приготування до дивної музики.

Прийшла пора і Служба Божа починається. Запалюють більше свічок. Дванайцять черців у олежах та капузах з білого оксаміту входить у туманний хор, на переді з дяками, що несуть ліхтарні на довгих штабах. Усе це подобає на щось старосвітське, вилиняле і на-пів варварське.

І тоді нараз у таємнім крилосі у горі вибухає музика пронизлива та дивоглядна, від якої проходить дрож по одноманітно-розколиханих молитвах: бо ось народився Христос, переможець смерти прийшов на світ і його прихід витають у несподіваних, шалених радощах!... Дві або три флейти проводять хором мужеських голосів, безглуздо радісних, а такт вибиває з трийцять барабанщиків Басків і безліч кастаньєтів. І все те, настільки скрегітливе і нежданне у церкві, таки викликає самою своєю дивоглядністю рід релігійного настрою. Це старі різдвяні колядки з Гвіпізкоа. Черці, що счиняють цей дикий святочний гомін у крилосі супроводять свою музику чимсь у роді обрядового танцю; і чути, як вони підкидуються рівномірно, а на стінах видко їх тремтючі тіни.

Ця Служба Божа дуже складна та довга, продовжується при приголомшуючім шумі флайт та згуках носового дишканту. А понад чорними вгорненими головами, над нужденними шалями і сивими чупринами у щораз густійшім кадильнім димі, голосіння якихсь старих псаломів повторяється зі зростаючою екстазою при такті громових ударів барабана і шерсткім, легкім гомоні численних кастаньєтів, якими потрясають зручні пальці...

А коли все кінчиться, юрба селян та бідаків пре в напрямку хору, звідкіля виринає лялька на руках капуцина, що дає її цілувати віруючим... Бідолашна лялька, яку вгорнули в пеленки і яка представляє новонародженого Спасителя...

Перекл. Мих. Рудницький.

) Пер Льотї (1850, † 1923) відомий французький письменник, бувший моряк, член „Франц. Академії", мистець в описуванню моря та екзотичних країн, Полінезії, Японії, Індо-Китаю, Туреччини; автор популярного „Ісляндського рибалки".

Як ми складали перший кабінет для Скоропадського.

(Спомини учасника.)

I.

До сеї пори в деяких колах нашого суспільства міцно тримається думка, що як би Українці не відмовились увійти в перший кабінет Скоропадського, то справи на Україні пійшлиб цілком иншим шляхом і не попалиб ми під власть червоної Москви. Дивна річ, але ще кілька місяців тому, коли я в останній раз був у Львові, цю саму думку висловлював мені возний одної з львівських українських установ, що прийшов допомогти перенести мої речі до трамваю. Розговорилися ми з ним про жахливий стан, в якому опинилась Велика Україна, і він з щирим жалем зазначив:

— А саміж Українці винні! Як би пішли були в міністри до Скоропадського — все булоб добре...

Отже коли і вгорі і внизу існує досі така думка, то гадаю, що для багатьох цікавим буде вислухати зізнання в цій справі учасника, який дуже близько стояв до неї.

Але перше ніж безпосередньо підійти до справи з урядом Скоропадського, я вважаю необхідним розповісти в коротких словах про деякі події, що попереджували переворот 29. квітня 1918 р., бо вони зясують нам і зовнішню ситуацію того часу і ту психольогію, яка утворилася тоді в певних колах українського суспільства. Я гадаю, що без цього не можна булоб належним чином зрозуміти дальших подій.

Перш за все треба зазначити, що так званий гетьманський переворот далеко не для всіх був несподіванкою. Я, наприклад, за кілька днів знав, що має бути вчинена спроба передачі влади ген. Скоропадському, і багатьом про це розповідав. Сам я про це дізнався від А. Ю. Ніковського, до якого, як до редактора найбільш впливової тоді української газети і видатного громадського діяча, часто заходили з інформаційними цілями Німці, що близько стояли до ген. Гренера. Це той самий Гренер, що потім довгий час був міністром шляхів у Німеччині. Підчас окупації України Німцями він був начальником штабу фельдмаршала Айхгорна, а фактично — головою всієї справи. Фігура дуже визначна.

Біля 20. квітня, після ганебної історії з банкиром Добрим, якого вкрала в ночі українська „охранка", та після гострих виступів у Центральній Раді з приводу наказу Айхгорна про обовязковий засів, до Ніковського зайшов німецький „комерсант" Г., що крутився біля штабу, і розповів історію, яка скидалась на байку. Україну, сказав він, в недовгому часі чекають великі зміни. Вона буде мати гетьмана. Це вирішено у Берліні та Відні, але хто саме буде гетьманом — ще невідомо. Обговорюються кандидатури Володимира Винниченка, Дмитра Дорошенка, ген. Павла Скоропадського і І. Луценка. Цікаво знати погляди українських кол, хто з цих осіб найбільш відповідав би, при сучасних умовах, посаді гетьмана.

Ніковський відповів на це запитання в жартобливих виразах, розібравши властивости кожного з кандидатів, і Німець пішов, зазначивши, що скорійш за все гетьманом буде ген. Скоропадський.

Цікаво додати, що саме в цей час до Київа почали зїздитися, переважно з Дону, московські офіцери. Очевидно хтось їх скликав.

А Центральна Рада тимчасом провадила свою стару, таку неприємну Німцям, політику, нічого не передбачаючи. Голова Ради М. Грушевський говорив і писав тоді у „Народній Волі", що нема на Україні такої сили, яка могла би звалити уряд. Поважну силу мають Німці, але вони підписали з урядом умову і у внутрішні українські справи втручатися не можуть. Не капустяні у них на плечах голови, щоби вони свій договір з Україною могли порушити. Це загрожувало би їм дуже важкими наслідками.

В той час, коли це говорилося і писалося, доля Центральної Ради була вже вирішена. Дня 28. квітня 1918 р., у неділю, озброєний німецький загін вскочив в будинок Ц. Ради, в брутальний спосіб перевів там ревізію та арешти серед представників уряду і революційний парлямент України фактично був скасований. На другий день у цирку Крутикова на Миколаєвській вул. відбулася комедія обрання ген. Скоропадського на „гетьмана всея України".

Новий гетьман зараз же випустив московською мовою наперед заготовлену „Грамоту ко всему украинскому народу" і в додаток до неї „Законы о временномъ государственномъ устройствѣ Украинской Державы". Ці „Закони" уявляли із себе майже буквальний передрук з основних законів самодержавної Росії.

Тогож таки дня — чи точнійше ночі — розпочалися арешти українських діячів: голови київської губерніяльної народньої (земської) управи С. Петлюри, міністра почт і телеграфів Г. Сидоренка, київського губерніяльного комісаря О. Саліковського й инш. Арешти переводилися московськими офіцерами, які ще на передодні ходили по українській столиці з рушницями та стяжками національних московських кольорів і ліквідували деякі українські установи. Саліковського вони не застали в дома і йому таким чином пощастило уникнути на цей раз увязнення, а Петлюра і Сидоренко таки посиділи...

Формувати уряд гетьман доручив відомому українському конезаводчику, полтавському дідичеві Миколі Сахно-Устимовичеві, який назвав себе офіціяльно „Отаманом Ради міністрів" і між иншим звернувся з листом до А. В. Ніковського, пропонуючи йому принять участь в складанню кабінету. Незалежно від того листа прибув до

Ніковського, з доручення „Отамана Ради міністрів" І. Леонтович (брат відомого письменника), добрий знайомий Ніковського. На його пропозицію Ніковський відповів: „Я дуже шкодую, що доручення п. Устимовича взялися виконати Ви, шановний І. М., бо в противному разі я мав би приємність спустити пісянця зі сходів".

Окрім Устимовича розмови з деякими українськими діячами (О. Я. Шульгин, С. П. Шелухин) провадив М. П. Василенко, відомий український історик, член російської партії кадетів, який ще до перевороту дав згоду його ініціяторам увійти в склад гетьманського уряду...

Ці розмови теж успіху не мали, бо й Шелухин і Шульгин визнали, що це справа не персональна і залежить не від особистого їх погляду, а від рішення партії, до якої вони належать (соціялісти федералісти).

Не склавши кабінета, Устимович подався до димісії, і обовязки премієра часово перейшли до Василенка.

II.

Як же ставились до формування гетьманського уряду партія с.-д. і инші політичні українські угрупування?

На це запитання я зараз дам докладну відповідь.

В самий день перевороту зібрався на надзвичайну нараду головний комітет партії с.-д., в склад якого входило біля 15 осіб. Комітет постановив негайно звернутися до всіх українських політичних партій, крім хліборобів, що вважалися учасниками перевороту, з пропозицією прислати своїх представників на спільну нараду. Всі партії відгукнулись на це запрошення, і 30. квітня в помешканні П. І. Холодного на Бібіковському бульварі ч. 44 розпочалась ота спільна нарада під головуванням С. О. Єфремова. Крім Центр. к-ту с. д. in pleno участь в нараді приймали від партії с.-д, В. Винниченко і В. Садовський, від с.-р. Солтан і П. Христюк, від самостійників П. Андрієвський і Макаренко (не Андрій).

Перш за все нарада вирішила, що треба вести балачки з справжніми авторами перевороту і хазяями становища — Німцями, а не з слухняним знаряддям та виконавцем їх волі Скоропадським і його оточенням. Далі нарада партій визнала необхідним зробити спробу урятування Центральної Ради шляхом певних уступок Німцям. З цього боку і члени Ц. Р. вживали до цього заходи і посилали свою делегацію до ген. Гренера. Було конче необхідним відмовитись від фантастичної аграрної реформи с.-рів („соціялізація"), замінявши її більш реальною і життєвою демократичною програмою, а по друге — доповнити склад Ц. Ради представниками тих верств населення, яких у ній не було і в першу чергу представниками земського і міського самоврядування. Рівночасно представники партій ухвалили звернути увагу Німців на те, що коли вони не підуть на зустріч українській суспільности і українському народові, то лише обтяжать те важке становище, в якому перебуває їх західний фронт, бо їм доведеться перекинути на Україну ще не один корпус.

Для розмов з Гренером була обрана делегація по одному представникові від кожної партії, а саме — від с.-ф. С. О. Єфремов, від с.-д. К. В. Винниченко, від с.-р. Солтан і від самостійників П. Андрієвський. До делегації було прилучено Костя Лоського, як перекладчика.

Гренер уважно вислухав делегацію, але категорично заперечив продовженню діяльности Ц. Ради. Тоді саме він і сказав оте критичне resp ät, що так підійшло до нашої української вдачі. При цьому сказав Гренер і на деякі кривди до незадоволення діяльністю Ц. Ради і між иншим розповів дійсно приголомшуючий факт. Він заявив, що наказ Айхгорна про засіви, котрий викликав такі гострі й неприязні для Німців дискусії у Ц. Раді, підтримані й міністром земельних справ М. Ковалевським, не мав того одіозного змісту, який надав йому невдалий чи може навмисно тенденційний переклад „Кіевской Мысли", а головне—наказ цей був виданий Айхгорном з відома і за згодою як самого Ковалевського, так і премієр-міністра Голубовича.

Нарешті Гренер ще раз рішуче заявив, що не може бути вороття до старого.

— Rada war!... Вам, панове, треба йти в уряд Скоропадського. Там є вісім вакансій міністрів,— беріть їх і працюйте.

С. Єфремов зазначив, що працювати при гетьмані, який спиратиметься на самодержавні російські закони, навряд чи хто з Українців згодиться.

На це Гренер відповів, що закони, опубліковані Скоропадським, дійсно є річ неприпустима, а оголосив він ті закони без відома окупаційної влади і тому не слід надавати їм поважного значіння.

— Конституція буде та, яку складе Herr Jefremoff, додав з приємною усмішкою німецький генерал.

З цим і повернулася делегація...

Негайно нарада відновилась.

Що робить?... Чи вжеж іти у співробітники до російського генерала, що в такий ганебний спосіб захопив владу і так паскудно розпочав її виявляти?...

Тут цілком несподівано рішуче слово сказав Винниченко.

— Панове! Нічого не поробиш: маємо гетьмана. Для нас не в гетьмані справа, а в Україні. Коли є можливість працювати — треба ту можливість використати. Ви есефи мусите скласти кабінет. Само собою зрозуміло, що я й мої товариші в той кабінет увійти не можемо, але ми можемо вас запевнити, що з боку с.-д. ви не зустрінете перешкод у своїй праці. Ми залишимось доброзичливою до вас опозицією.

Ця заява незвичайно полегшила дальшу дискусію. Нарада приступила до складання листи міністрів і через якийсь час ця листа була готова, так само як і „конституція пана Єфремова", яка охоплювала два головні пакти: 1) негайне переведення демократичної аграрної реформи і 2) як найскорше скликання сойму, котрий мав би обрати і гетьмана. Останній сполучав би в своїй особі обовязки президента республики і вождя армії. До скликання сойму гетьманом залишається Скоропадський.

Незвичайно затяглася справа з питанням про премєр міністра. По умовах моменту Ніковський був найбільш відповідним кандидатом, але він не давав своєї згоди, не вважаючи на всі уговори й доводи. Ніковський категорично відмовився і взагалі увійти в склад уряду. Кінець кінцем енергійно насів на нього Винниченко, але й його наступ не дав успіху, і я добре памятаю, як загорівся Винниченко і з обуренням кинув у бік Ніковського:

— Який ви патріот! Для вас ваша паршива „Рада" дорожча за Україну!...

Ніковський на диво спокійно вислухав цей докір і відповів:

— І всеж таки в уряд я не піду...

Винниченко раптом підвівся і звернувшись до присутніх, крикнув:

— Панове! Ніковський мусить іти в міністри до гетьмана, і я покажу йому дорогу. Я вихожу з партії с.-д. і беру теку в гетьманському кабінеті!... Натурально, що я не можу бути міністром внутрішніх справ, та й ті пани на це не погодились би, але видумайте для мене якийсь фах — ну, прикладом, мистецтва чи що...

І звернувшись до Ніковського, Винниченко з насмішкою запитав:

— Ну, що — тепер підете?

Всі ми були незвичайно схвильовані і як один звернули очі на Ніковського.

Він так само спокійно, як і раніш, відповів:

— Ні, не піду...

Винниченко весь спалахнув, зробив крок у бік Ніковського, кинув об землю свій капелюх, потім підняв його і з лайкою покинув нараду.

Всім стало важко на душі і всі симпатії, треба правду сказати, були в цей момент на боці Винниченка...

Колиб він не вернувся, то з нашої наради напевно нічогоб не вийшло. Очевидно, він сам це зрозумів, бо через короткий час двері відчинились і Виниченко сердито увійшов у кімнату і пройшов до свого місця.

Врешті просили сенатори Шелухина взяти на себе премєрство, і він погодився. Листа кабінету була готова і делегація знов поїхала до Гренера. Наскільки памятаю, в складі тогож кабінету, який ми склали, були такі особи: С. Шелухин — премєр, О. Шульгин — міністр закордонних справ, О. Саліковський — міністр внутрішніх справ, К. Мацієвич — міністр хліборобства, П. Андрієвський — міністр юстиції, О. Лотоцький — міністр ісповідань, ген. Греков — військовий, М. Корчинський — державний секретар, А. Ржепецький — міністр фінансів, Ю. Соколовський — міністр продовольчих справ, В. Бутенко — міністр шляхів, С. Гутник — міністр торгу й промисловости, д-р В. Любинський — міністр народнього здоровля, проф. політехніки Ю. Вагнер — міністр праці, Г. Афанасєв — державний контрольор.

Я не можу рішучо поручитися, що наведена мною листа міністрів абсолютно відповідає тій, яка була складена нарадою представників політичних партій 30. квітня — 1. травня 1918 р. Я пишу виключно з памяти і можливо, що вона мені зрадила відносно одної-двох осіб. Я зазначу тут лише те, що в наш список ми внесли, згідно з тим, що сказав Гренер, лише 8 своїх кандидатів. Решта, а саме: Ржепецький, Василенко, Соколовський, Гутник, Любинський, Вагнер і Афанасєв були вже запрошені самим Скоропадським.

Коли на другий день наша делегація в тім самім складі, що і в перший раз, прибула до ген. Гренера, то виявилось, що хтось добре за цей короткий час попрацював біля нього. Гренер вже не виявив жадної цікавости до конституційних питань, а відносно міністерських тек заявив, що вільними залишилося л и ш е ч о т и р и... Їх він і пропував нам взяти.

Цілком зрозуміло, в якім настрої вернулись назад наші делегати.

Нарада вирішила, що брати чотири теки з 15-ти, та до тогож другорядні, це значить давати український „штамп" на чужу справу і приймати на себе відповідальність перед народом за те, що будуть творити люде, які засадничо ворожі були до ідеї української державної самостійности.

І ми відмовилися від дальших пертрактацій з Гренером, але після того ми не забороняли і не відмовлялися від співробітництва з урядом Скоропадського. Навпаки було висловлено і на нараді і в постановах окремих партій, що Українці не повинні ухилятися від урядової служби на ділових і технічних посадах, починаючи з товаришів міністра.

Дальші наради представників партій у зазначеному вище складі припинилося, але замість них був організований Ц. У. П. (центр українських партій), як постійна установа. Через деякий час він поширився і перетворився в Український Національний Союз, що в кінці тогож року відограв таку поважну ролю в боротьбі з Скоропадським, який проголосив федерацію з Москвою.

— —

З можливою для сучасника і учасника подій обєктивністю я розповів, як ми складали уряд для Скоропадського. Инші сучасники може внесуть деякі доповнення та поправки в цей виклад; щож торкається тих докорів на нашу адресу, які я навів у початку цих моїх спогадів, то хай вже самі читачі виносять свій присуд у цій справі.

Ол. Саліковський.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Ми жадаємо!

Коли у Варшаві вилетіли в повітря магазини з порохом, на далекім Поділлю в однім містечку поліція рішила, що сему може бути винен учитель Українець Н. і зробила в нього ревізію — для більшого вражіння не в день, тільки по півночі о 3. годині. Сей учитель провинився проти републики хіба тим, що перед двома роками оженився і по всім правилам, божим і людським, дістав сина, котрий свої унаслідженні гайдамацькі інстинкти виявляв плачем, криком і ріжними иншими нечистими ділами — і то звичайно в ночі, як на гайдамаку пристало. Більше провин за вчителем не було.

Молоде подружя саме пробувало заснути по крикливім концерті свого наслідника, коли хтось застукав сильно у двері і урядовою мовою зажадав відчинення мешкання. Учитель знав уже з досвіду, хто так сміло стукає. Пустив гостей до хати, засвітив лямпу, станув собі коло грубки, закурив папіроску і придивлявся, як вони нишпорили по його небогатім, повоєннім господарстві. Жінка не вставала з ліжка, тільки старалася втихомирити синка, котрий від світла і гамору знову пробудився і, не зважаючи на власть і на урядову діяльність виявляв своє невдоволення так рішучо і грімко, що відобрав гостям охоту занадто докладно все переглядати.

Поліцаї дійсно спішилися, чи то з причини крику дитини, чи з безнадійности щось найти, або може мали ще когось відвідати. Уже здавалося, що відійдуть з порожними руками, коли один з них розвинув велике друковане оголошення, що лежало на столі, побачив там якусь червону стать і червоний великий напис: „Ми жадаємо!", втішився знахідкою, сказав з глумом: „А таки щось найшлося — на столі!" — і хутенько сховав великий папір у торбу. Учитель не відозвався ані словом, тільки незначно усміхнувся. Гості небавом відійшли, а молоде подружя не могло до рана заснути, роздратоване несподіваною візитою.

Всякий чоловік, котрий нічим не провинився, а його без причини напастують, чує жаль до властей. Цей жаль є гідний кари, бо добрий громадянин повинен прихильно приймати від держави не лише ріжні добродійства і міліони грошей, але й неприємности. Учитель Н. не хотів сего зрозуміти і зараз вранці пішов до комісаря поліції розвідати, чому прислав йому ревізію. Чемний комісар оправдувався, що він зовсім тому не винен, — такий дістав приказ з гори і мусів його виконати.

— Але — додав з легким глумом — у вас таки щось найдено, якусь большевицьку відозву, казав агент. Я ще не дивився, бо тільки прийшов.

— Прочитайте зарав, побачите — просив учитель.

Комісар розвинув великий папір і в першій хвилині сам аж зжахнувся від товстого, червоного, рішучого напису: „Ми жадаємо!" Такі слова всякій власти не є приємні; просити — можна, жадати — не годиться... Але по хвилині лице комісаря розяснилося і се було до-

З дипльоматичних споминів.

Несподівані відвідини. — Мир між Москвою та Україною — Клопіт українського дипльомата. — Дивоглядний документ.

Між своїми дипльоматичними споминами находжу нині один, який може зацікавити читачів з огляду на свою актуальність, а одночасно належить уже до тих споминів про які можна свобідно писати. Було це 23. січня 1920 р. Я був представником У. Н. Р. у Копенгазі. Зійшовши в ранці до бюра, звернувся я зі запитом до своєї секретарки, які новини приносять нинішні данські часописи? Вона сказала мені, що всі часописи є переповнені статтями присвяченими приїздові англійського політика Джорджа Лєндсбері. Лєндсбері був редактором великого денника „Дейлі Геральд", органу робітничої партії, заступником голови партії т зв. „Лейбур" і бурмістром одної з громад міста Льондону. Він їхав у дипльоматичну подорож у товаристві американського діяча-соціяліста Стефенса, спеціяліста — як писали тоді часописи — від „революцій" і дуже близького до особи президента Вільсона, з якого доручення він об'їздив Росію для зібрання інформацій про поодинокі етапи російської революції.

Яке було моє здивування, коли саме підчас моєї розмови з моєю секретаркою, принесли мені два візитові білєти: Лєндсбері та Стефенса. Це була 11. год вранці. Вони приїхали до Копенгаги попереднього дня вечером. Видко, що не гаяли часу.

Коли мої несподівані гості ввійшли до сальону, вони „перейшли до теми" з англо-американською скорістю та діловитістю. Лєндсбері їхав як делєгат від своєї партії, щоби виконати рішення, яке вона прийняла на своїм останнім засіданню: для добра революції треба було погодити Росію з Україною. Лєндсбері мав їхати до Москви а Стефенс до Київа. Вони вважали розумним уже в Копенгазі мати деякі інформації про конфлікт між двома народами і про перепони щодо їх порозуміння. Лєндсбері витягнув з кищені записник та олівець і звернувся до мене з ось-яким питанням:

— Будь ласка, скажіть мені, які умовини ставить Ваш уряд як необхідні в нинішній стадії для порозуміння з Росією?

Прошу уявити собі моє клопітне становище. На протязі меншебільше чотирох місяців, я не мав ніяких звісток від Уряду; я навіть не знав напевно, де він є разом зі своєю армією. Лати виминаючу відповідь було неможливо; признатись, що не маю ніяких звязків зі своїм урядом було ще важче. І тому я, станувши перед картою України, потягнув сміливим рухом лінію поперек нашої території, так, щоби не зробити кривди ні своїм ні ворогам, вказуючи, де стоять війська московські та українські. Під настирливим домаганням Англійця, я подав йому такі умовини майбутнього мира:

1. Большевицька російська армія опорожнює негайно цілу територію України.

2. На протязі трьох місяців скличе український уряд Установчі Збори, які вирішать про форму правління України і її відношення до Московщини.

3. Пасивне і активне виборче право при Установчих Зборах матиме тільки трудяча кляса, себто ті, що живуть з власної праці.

Цим останнім пунктом хотів я зєднати собі його симпатії як соціяліста. Вислухавши цього, Лєндсбері поставив питання: чи Україна згідна була би дати доступ до Чорного Моря, тому, що Московщина є надто великою країною, щоби могла обмежитись тільки одним північним морем. Він як Англієць, не міг мабуть уявити собі існування держави без моря бодай з двох боків. Коли я не міг найти як стій відповіді, кажучи, що в цій справі не знаю точно погляду мого уряду, він прохав мене порозумітись до завтра з урядом — бездротним телєграфом! А я від 4-ох місяців не міг порозумітись з урядом навіть поштою, не знаючи його адреси.

По цій розмові Лєндсбері та Стефенс пішли до Літвінова, який тоді як представник совітського уряду був у Копенгазі і вів важні переговори з Англією за посередництвом англ. посла О' Греді. З Лєндсбері та Стефенсом ми умовились зустрітись на другий день на обіді. Вони прийшли до мене точно в умовлений час. Лєндсбері зявив, що він мав кількогодинну конференцію з Літвіновим і що Літвінов представив теперішній український уряд як контрреволюціонерійний, що не має ніякого впливу на український народ та що совітський уряд не думає силоміць прилучати України до Росії, тільки думає ще у квітні скликати українські Установчі Збори, що вирішать відношення України до Московщини. У відповіді я звернув увагу Лєндсбері на те, що хоча би совітський уряд скликав українські Установчі Збори, то їх вислід не був би висловом свобідної волі українського народу і тому, що самі вибори наради велись би під загрозою багнетів окупаційної армії і тому, коли совітському урялові справді залежить на мирі з Україною, то він мусить виконати перший пункт згаданий мною.

Лєндсбері та Стефенс вернулись знову до Літвінова. На другий день вони заявили мені, що Літвінов порозумівся саме з Москвою і має точні дані про те, що Голова нашого уряду С. Петлюра находиться вже у Варшаві. Я був безсильний супроти аргументу моїх гостей, що наш уряд звязався з найбільше реакційною державою.

Всеж таки деякі мої аргументи мали успіх. а саме: що Україні не дають свобідно виконати право на самовизначення, лише тому, що вона велика та багата, хоча таке право мають инші народи бувшої російської імперії, що ми не бажаємо ніяких більших прав як такі народи як Фінляндія, Естонія або Литва, і т. и. Лєндсбері зробив ще одну спробу і звів мене зі самим Літвіновим По кількагодинній вимінї думок удалось нам осягнути від Літвінова те, що він передав до Чічеріна через Лєндсбері листа, в якому радив поладнати в який-небудь спосіб українську справу, з огляду на те, що вона на міжнародній арені, головно в соціялістичних колах, будить недовіря до совітської влади.

Лєндсбері виїхавши на другий день до Москви, став там повним прихильником совітської політики, а Стефенс не доїхав на Україну, бо українського уряду тоді вже не було.

Цікаво, що безпосередно перед відїздом Лєндсбері, я був ще ним запрошаний на вечеру, підчас якої серед товариської розмови він на дощинці зі сірниками (яку роздавали в ресторані гостям) записав на спомин моїй жінці ось-ці слова:

„I know you will both live to see your country at Peace & you will soon forget the sorrow of to-day. because we all live our lives not in past or future. remember Heaven or Happiness is here with us to-day or nowhere & the Kingdom of God is within you. Jan. 24/20.

G. L.

(„Знаю, що ви обоє доживете часу, коли побачите свою країну в мирі і що швидко забудете про нинішню журбу; бо всі ми переживаємо своє життя не в минулому і не в майбутньому. Памятайте, що Небо і Щастя є з нами, нині, тут або ніде не є, і що Царство Боже є з вами").

Для пояснення цих рядків треба додати, що Лєндсбері як один з провідників англійського крайного соціялізму є людиною дуже побожною, яка майже що дня ходить до церкви.

Д р Дмитро Левицький.

казом, що „большевицька" відозва не була небезпечна. То американський „Червоний Хрест" видав для Польщі дотепно зложену і намальовану відозву від дітей-немовлят до всіх старших.

На столі у червоній сорочці стоїть лисий ще громадянин з колиски, не богато більший від карафки з водою біля нього, і „промовляє" грімко до громади таких самих лисих і пузатих товаришів, що слухають його в низу стола і плещуть в руки на знак своєї згоди. Він кричить зі всіх сил і рукою наказує:

МИ ЖАДАЄМО!

Грудий матери!
Здорових родичів!
Сонця і повітря!
Сухих пеленок!
Власного ліжка!
Правильного кормлення!
Охорони від мух!

Ці важкі жадання вимальовані товстими буквами також на папері, що його славний промовець держить у руці і показує товаришам. Жадання без сумніву революційні, бо нарушують честь і спокій батьків, котрі мають богато иншої журби, а не лише про дітей.

Однак комісар поліції оцінив цю революційну відозву прихильно і навіть попросив учителя:

— Дайте мені це!

— Не можу, бо я держу цю відозву для пропаганди у власній хаті.

— То хоч позвольте мені — просив комісар.

— Потрібно вам?

— Потрібно... також для агітації у власній хаті. Покажу своїй жінці.

— Ну, коли так, то беріть собі!

Таким способом небезпечна відозва почала ходити також в урядових кругах без найменшої шкоди для Польщі. Тільки від Українця треба було її забрати в 3. годині по півночі...

О. М

До історії повстання З. У. Н. Р.

Події політичного характеру нашого внутрішнього життя, що безпосередньо випередили проголошення української держави з австроугорських земель в салі „Народнього Дому" у Львові дня 19. жовтня 1918 р., як і ці, що мали місце у нас по день 1. листопада 1918 р., мало ще відомі. Як очевидець і один з близьких учасників подам нині вязанку особистих споминів, що доторкають цеї історичної справи. Може це заохотить і инших учасників цих подій зібрати і оголосити спомини, що безперечно причиняться до висвітлення маловідомих картинок нашої історії тодішніх переломових днів.

Події на воєнних фронтах; як не менше і внутрішні політичні і господарські події в Австро-Угорщині та в Німеччині в літі 1918 р. довели, що остаточна побіда не буде по стороні осередніх держав і що доля надлунайської монархії припечатана. Для нас оставало одно, в останній хвилі приготовитися як слід, щоби українські землі Австро-Угорщини не попали в чужу кормигу. Це і було причиною, що я по повороті з села з початком вересня 1918 р. на першому конференційному засіданню Народнього Комітету, що до цього часу задержав провід нашого внутрішнього політичного життя в краю, дня 7. вересня 1918 р. порушив яко секретар Народнього Комітету повищу справу, вказуючи на потребу підготовки наших сил на хвилину розвалу Австро-Угорщини, коли зайде потреба творення власного державного організму. Народній Комітет погодився і вибрав окрему комісію з трьох (д-р Володимир Охримович, д-р Василь Панейко і я), якій доручив переведення цеї підготовчої роботи в краю. Через голову Народнього Комітету д-ра Костя Левицького повідомлено про це Українську Парляментарну Репрезентацію у Відні з тим, що його упрошено, щоби всі важнійші політичні факти, як і рішення та погляди Української Парл. Репр. подавав безпроволочно до відома Нар. Комітетові. Інструкцій для праці цеї комісії Нар. Комітет не подав ніяких, мала вона тільки здавати звіт зі своєї діяльности на засіданнях Нар. Комітету. Останнє зарядження відкликано вже на слідуючому черговому засіданню Нар. Комітету тому, що працю комісії признано строго конспіративною.

Комісія розпочала негайно свою роботу. Знаючи, що до переведення нашого завдання треба військової організації, вже на других сходинах рішено підшукати наших певних людей з українських старшин у Львові і утворити окремий військовий комітет, що мав би за завдання перевести військову організацію. Я звернувся до знаних мені четаря Люд. Огоновського і хорунжих Вас. Бараника і Ів. Ватрана. Нашу комісію поширили ми, покликуючи до неї д ра Ст. Томашівського, д-ра Михайла Лозинського і Омеляна Саєвича. Згадані старшини прибули на наше засідання і згодилися дати почин до оснування окремого військового комітету, що мав оставати з нами в звязках і інформувати нас про поступи військової організації. Рівночасно відніс ся я довірочно до коша українських стрільців, що був тоді у Вижниці на Буковині. З коша приїхали до мене отамани Теодор Рожанковський і д-р Никифор Гірняк. Перед ними відкрив я наші пляни і вони згодилися дати нам до організаційної праці в краю українських січ. стрільців. Рівночасно війшли в зносини з військовим комітетом і від цеї пори провід військової організації спочив в стрілецьких руках. До Львова приїхав гурток стрільців, яких розіслано також одинцем до поодиноких повітів для допомоги політичним діячам. Військовий Комітет розвинув діяльність серед старшин і жовнірів Українців австрійської армії, що були стаціоновані в краю, втягаючи в організацію свідомі і певні елєменти.

Згадана вище комісія доручила мені переведення підготовчої роботи в краю і по кількох засіданнях з початком жовтня 1918 р. припинила в дійсности свою роботу. Я рішив запросити до Львова видніших діячів з повітів без ріжниці партії, беручи на раз по кілька до кільканайцять сумежних повітів. Таких нарад з кінцем вересня і з початком жовтня 1918 р. відбулося кілька. На мої приватні запросини являлися майже всі запрошені, бо всі цікавилися переломовими подіями, про прихід якихніхто не сумнівався. Зібраним представив я наше положення, як я його сам знав, а як найблизчу нашу діяльність на місцях, поставив я домагання створення місцевих комітетів по повітах що у відповідну хвилю мали би перебрати владу і вишукати підходячих людей на місцеві державні становища. Очевидно, мали ділати тайно, щоби не звертати уваги противника, що напевно забажає перебрати владу у Східній Галичині, коли Австрія розпадеться чілковито. Акт 1. листопада 1918 р. не прийшов для нас без певної цідготовки, як це у нас нераз говориться. Певне, що не все зроблено, що можна було зробити, але і сил не мали ми надто багато.

Тимчасом агонія держави Габсбургів розпочалася на добре. Дня 4. жовтня Австро-Угорщина по

проломанню балканського фронту попросила о завішення зброї і фактично скапітулювала. Королівства і краї, репрезентовані у віденській державній раді, стали дякувати за австрійську опіку. Не остала по задї й Українська Парл. Репрезентація, яку від нас інформовано про хід подій в краю. На своїм засіданню у Відні дня 11. жовтня 1918 р. під проводом Юл. Романчука, де були присутні і члени палати панів митроп. Шептицький і міністр д-р Горбачевський рішено скликати до Львова на 19. жовтня 1918 українську конституанту під назвою Української Національної Ради, що мала виконати право самовизначення українського народу. Статут У. Н. Ради мав виготовити д-р Евген Левицький, а технічне переведення скликання конституанти доручено д-ру Володимирові Бачинському.

Українське громадянство живо заінтересувалося дальшою долею своєї батьківщини. Перша виступила академічна молодіж, і яка під вплином редакт. „Шляхів" Ф. Федорцева на своїму вічу у Львові 13. жовтня виставила домагання сполуки всіх українських земель в одну державну цілість, себто заявилася за кличем соборницьким.

Відгукнулася також і наша еміграція в Київі. Головна Рада галицьких, буковинських і угорських Українців під проводом д-ра Д. Левицького на свому засіданню 15. жовтня 1918 р. заложила одноголосно протест проти прилучення українських земель Австро-Угорщини до Польщі (проти цього був зрештою весь український загал), виставляючи яко мету зєдинення всіх українських земель в одну суверенну державу. Засадничо ставилася подібно, хоч з огляду на Німців в оглядній формі, і українська київська преса.

Відбулася пращальна візита парляментарних керманичів поодиноких народів у австрійського цісаря Карла дня 12. жовтня. Тільки німецькі націоналісти і християнські суспільники заявилися за старою Австрією. Всі инші подякували за кліб і сіль, а тільки жидівський посол зі Золочева Райцес висловив бажання утворення східно-галицької провінції, яка належала би до Австрії. Українські посли д-р Петрушевич і д-р Евген Левицький заявили цісареві, що Українці бажають створити окрему державу з українських областей Австро-Угорщини і в тій цілі скликують до Львова українську конституанту на 19. жовтня. Рівночасно запротестували проти цього, щоби хоч частину українських земель відступлено Польщі. Маніфест цісаря Карла до „любих" народів Австрії з 16. жовтня 1918 р. в справі перетворення Австрії в близче неозначену федерацію національних держав був вже піснею позагробовою. На нього ніхто не звертав вже уваги.

Як вище сказано, почин скликання української конституанти взяла на себе Українська Парл. Репрезентація. Зїзд відбувся в комнаті Української Бесіди в Нар. Домі у Львові в пятницю 18. жовтня 1918 р. Хід нарад подав я в „Ділі" ч. 240 з 22/10 1918 р. в передовиці під заголовком „Проголошення Української Держави", де і подано поіменний спис учасників. Тут завначую тільки, що в нарадах взяли участь українські парляментарні і соймові посли з Галичини і Буковини, віцелисти сойму і члени палати панів та по трьох відпоручників від політичних партій Галичини і Буковини. Великий спір викликало запрошення відпоручників Християнсько - суспільного Союза (барвінчуків), якого значна частина не хотіла признати за партію (між ними був і я), але остаточно їх таки більшістю голосів принято, в чім немала заслуга д-ра Л. Цегельського. Наради отворив і їм проводив голова УПР. д-р Петрушевич. Він і виголосив промову, в якій обговорив останні політичні події в Австрії у звязку з подіями на фронтах і в міжнароднїй політиці, подав перебіг своєї візити у цісаря Карла 11. жовтня, зазначуючи, що українські посли рішили дати почин до зорганізування українського державного організму на українських областях Австро-Угорщини, про що рішить завтрішний зїзд. Як має виглядати цей державний твір, д-р Петрушевич не згадав зовсім, а тільки при кінці відчитав проєкт статута Української Національної Ради. По довшій дискусії статут принято з незначними поправками. Були імеино думки, щоби УНР. складалася тільки з представників партій і друга противна, щоби там входили тільки парляментарні представчики. Остаточно принято проєкт статута, що годив обі думки, а також принято як членів трьох представників української акад. молоді. Так утворено першу верховну владу західно-української держави і її перший парлямент.

По перерві о год. 10 вечер розпочалася політична дискусія. Референтом від Нар. Комітету був я, від Української Парл. Репр. д-р Евген Левицький. Проєкту моєї промови і резолюцій, що мали бути поставлені на зїзді, Нар. Комітет не обговорив і мені полишено зовсім вільну руку. Перед нарадою відбув я конференцію з д-ром Петрушевичем, але і від нього не одержав я ніяких подрібнійших вказівок. В політичнім мотивуванню резолюцій, які я поставив, став я на становищі, що нам провізорично треба творити окрему державу без жадних звязків з Віднем. Проголошення негайної сполуки з гетьманською Україною в Київі хвилево не вказане, тому що по вісткам з Київа гетьман Скоропадський приготовляє реставрацію царської Росії на спілку з російською реакцією, а зрештою він знаходиться в залежности від німецьких окупаційних властей і проти нього є Український Національний Союз, що зі свого боку поробить певно рішучі кроки до перевороту в чисто українському напрямі. Це був одинокий мотив на раві, чому був я за державним твором самостійним. Тут згадаю, що день перед зїздом був у мене стрілецький старшина з Київа, якого імя я вже забув, який мене поінформував, що Український Нац. Союз, на якого нарадах він бував, боїться цього, щоби Галичина не проголосила негайної сполуки з гетьманатом, бо це незвичайно скріпило би Скоропадського, проти котрого є всі українські кола бувшої Центральної Ради. Очевидно, я не сумнівався, що у відповідній хвилі обі України получаться разом, що опісля і проголошено.

Я сам поставив перших пять резолюцій, які принято без додатків, крім четвертої, де додано проти мого внесення, що національні меншости мають мати право заступства при правительстві.

Приняті одноголосно ухвали У. Н. Ради звучать:

Стоячи на становищі самовизначення народів, Українська Національна Рада, як конституанта, постановляє:

I. Ціла етнографічна українська область в Австро-Угорщині — а з окрема Східна Галичина з граничною лінією Сяну з влученням Лемківщини, північно-західна Буковина з містами Чернівці, Сторожинець і Серет та українська полоса північно-східної Угорщини — творять одноцільну українську територію.

II. Ся українська національна область уконституовується отсим як українська держава. Постановляється поробити приготовні заходи, щоби се рішення перевести в життя.

III. Взивається всі національні меншости на сій українській області — причім Жидів признається за окрему національність — щоб уконституувалися і негайно вислали своїх представників до Української Національної Ради в скількости, відповідаючій їх числу населення.

IV. Українська Національна Рада виготовить конституцію для утвореної сим способом держави на основах: загального, рівного, тайного і безпосереднього права голосування з пропорціональним заступством, з правом національно-культурної автономії та з правом заступства при правительстві для національних меншостей.

V. Українська Національна Рада жадає, щоби організована отсе в державу українська територія мала безумовно своїх заступників на мировій конференції.

VI. Теперішньому австро-угорському міністрови заграничних справ гр. Бурянови відмовляється право переправляти іменем сеї української території.

Останній артикул першої нашої конституції попав тільки завдяки жаданню посла Василька, хоч був зовсім злишній, коли проголошено державну самостійність.

По мені говорив д-р Евген Левицький, що засадничо станув на такому самому становищі, як я. В дискусії були два напрямки. Соц. демократи, що опісля вийшли з наради, часть нац. демократів і представники молоді були за проголошенням негайної сполуки з Великою Україною, більшість була проти. Остаточно о годині 4. рано дня 19. жовтня 1918 р. принято одноголосно текст ухвал, як їх вище подано.

В полудне дня 19. жовтня 1918 р. в великій салі Народного Дому у Львові товпилися тисячі людей з цілого краю. Д-р Петрушевич виголосив одногодинну промову, в якій мотивував ухвалені Українською Національною Радою резолюції, які я опісля відчитав. І на салі була опозиція, що гамірно домагалася проголошення негайної сполуки. Перебіг був дуже бурливий. Микола Ганкевич зложив заяву іменем соц. демократів, що їх змаганням є зєдинення всіх українських земель в одну вільну самостійну українську республику. Остаточно ухвали принято і їх негайно публіковано надзвичайним виданням „Діла". Була це властиво устна і письменна промульгація основ нашої конституції, яку слідуючого дня (20|10) в неділю д-р Кость Левицький повторив народові на площі св. Юра у Львові.

По полудні дня 19|10 зійшлися на перше засідання члени У. Н. Р. для уконституування і вироблення програми діяльности, Головою вибрано д-ра Евгена Петрушевича. Вибрано екзекутиву з послів, що мешкали у Відні, а у Львові утворено делєгацію У. Н. Р. під проводом д-ра Костя Левицького і Івана Кивелюка яко заступника. Значна частина послів виїхала до Відня і закомунікувала правительству про ухвали львівського зїзду. Розпочалися якісь переговори з правительством, а тим часом через тиждень не було більшої організаційної роботи.

Львівські ухвали зробили велике враження в Київі і на Вел. Україні. Український Нац. Союз і Чорноморська Українська Рада прислали Українській Нац. Раді у Львові привіти, зазначуючи спільність ідеалу під знаменем державної соборности. Радісні статті появлялися і в українській наддніпрянській пресі.

Польська галицька преса поставилася до ухвал УНР. несерйозно. Польські політичні круги, що покликали Тимчасову Комісію Ліквідаційну в Кракові, яка 26. X. іменем Ради Реєнційної в Варшаві, робили приготування до обняття влади і у Східній Галичині. Не можна було гаяти часу і львівська делєгація УНР. приступила від 25. X. жваво до праці. До Львова приїхав Дмитро Вітовський і гурт стрілецьких старшин. Утворено організаційне бюро при делєгації під проводом д-ра Романа Перфецького. Видано інструкції для повітових і міських організацій. Наш легіон проголошено основою нашої армії і українські частини австр. армії піддано під його команду. Командантом став Вітовський. Рівнож завізвано урядовців не слухати розпоряджень ПКЛ. в Кракові, а тільки заряджень УНР.

В краю таки не уступало непогодування, що не проголошено сполуки, тим більше, що німецька преса за львівською „Neue Lemberger Zeitung", коментувала львівські ухвали з 19 X. яко охоту Українців бути в союзі з Австрією на підставах цісарського маніфесту. Я написав передовицю в „Ділі" 31. X. „Відень чи Київ?", в якій заявився проти всяких комбінацій з Віднем, а за поробленням кроків до сполуки Галичини з Великою Україною, виказуючи неможність істнування окремої галицької держави.

Події йшли вперед мов блискавиця. На місцях роблено вже приготування до переведення перевороту. Утворений Український Харчевий Уряд під проводом д-ра Степана Федака став робити приготування до апровізації.

Польські рачішні часописі дня 31. жовтня принесли вістку, що Польська Комісія Ліквідаційна таки обійме владу у Східній Галичині і що Варшава висилає свого делєгата до намісника гр. Гуйна. Не можна було гаяти ні хвилини, бо найпізнійше 2. листопада 1918 Поляки, маючи весь державний апарат у своїх руках, переняли би все самі, а тоді було би запізно на яке небудь ділання з нашого боку.

В полудне 31. жовтня приїхав з Відня д-р Л. Цегельський і привіз відомість, що остаточно австр. правительство, бачучи, що Австро-Угорщина вже цілком розлетілася, на засіданню кабінету під проводом д-ра Лямаша вечером 30. жовтня 1918 р. рішило передати всю владу у Східній Галичині в руки У. Н. Р. Про це офіційно повідомив д-р Лямаш представників У. Н. Р. особисто, кажучи, що рівночасно телєграфічно пересилає відповідні інструкції для гр. Гуйна у Львові. Така інструкція справді вийшла, але Поляки в Кракові її переловили і дальше не пустили. По приїзді д-ра Цегельського рішено вислати депутацію від У. Н. Р. до гр. Гуйна в складі: д-р Кость Левицький, Іван Кивелюк, д р Ст. Федак, д-р Л. Цегельський, д-р Сидір Голубович і я. О 2½ по пол. пішли ми до гр. Гуйна. Якраз була у нього депутація польських політиків, що жадала від нього передачі влади в руки П. К. Л. По виході Поляків безпосередньо пійшли ми. Д-р Кость Левицький представив ціль нашого приходу і подавши рішення ради міністрів, яке ствердив наочний свідок д-р Цегельський — зажадав передачі влади. Гр. Гуйн заявив, що нічого не знає, без поручення з Відня не передасть влади нікому, а уступить хіба перед силою, зрештою має ще у Львові мадярський і німецький штурмові баталіони, які ще його охоронять. На тім і скінчилася наша авдієнція.

Ми вернули до салі засідань Нар. Комітету, де львівська делєгація У. Н. Р. радила в перманенції, якій і подали до відома заяву гр. Гуйна. Без зайвої дискусії рішено в ночі з 31. жовтня на 1. падолиста 1918 р. заняти всі важнійші обєкти, розоружити не-українських жовнірів і старшин і переняти владу. Вечірними потягами вислано в край окремих гонців-студентів з приказом переняти владу. Я ще вечер о 7 год. поіхав до Дністрового дому на Городецькім, де відбувалися збори залізничників і їм відкрив всі наші пляни.

Ентузіязм був великий і на сотки присутніх не найшовся ніхто, хто доніс би противникові про наші найблизчі наміри. Військова команда заняла „Народній Дім" і видала останні прикази.

Ранок 1. листопада 1918 р. застав Львів в українських руках. На львівському ратуші повівав гордо синьо-жовтий прапор.

Д-р Степан Баран.

Записки з давніх літ.

Є... сь улюблена форма діє-писання від найдавнійших часів до самого порога XIX в. В давнійші часи, у середні віки, се була одинока й загально пануюча форма історичного досліду; пізнійше, як поширилася прагматична історія, літописання перейшло на другорядне місце, уступило дещо в тінь, але не занепало до кінця, а противно навіть стало поширятися. Бо треба памятати, що крім голосних і признаних істориків, яких нотує історіографія, була ще ціла маса дрібних літописців, мало кому відомих, неславних і незамітних, які все таки віддавали свої сили історії. Се сільські панотці, черці ріжних монастирів, учителі, дяки, недокінчені студенти, що проживали на селі і серед провінціяльної глуші по свойому цікавилися життям і важнійші події записували „для памяти". В кождій майже церкві, на старих книгах у крилосі чи на хорах, знайти можна їхні літописні записки, короткі, ляконічні, маленькі літописи. Сі записки для великої національно-політичної історії приносять небогато. Сільські літописці рідко коли брали участь у подіях великого значіння, ще рідше мали відповідне знання і світогляд, щоби у сих подіях належно орієнтуватися. Але для льокальної історії сі записки мають своє значіння, бо дають такі звістки, які у великі історії не могли дістатися. Ще більше цікаві вони для характеристики давнього побуту і культури. В сих дрібних записочках, як у зеркалі, відбиваються люде старого часу зі своїми поглядами, інтересами, переживаннями і змаганнями. Все те люде малі і незамітні, але цікаві для нас якраз тим, що ми бачимо їх у щоденнім життю, при буденних занятях і турботах.

При святі Різдва, коли думки наші так охотно ідуть у давні часи, бажаємо подати нашим читачам деякі з сих літописних записок XVII. до XVIII. в.

Сільський літописець в першу чергу звертає увагу на явища природи. Вінже господар, — природа у своїх звичайних закономірних проявах його помічник і союзник; колиж у природі приходять несподівані зміни і замішання, — літописець мусить їх записати.

І так він замічає всі незвичайні зміни температури в ріжних порах року. В деяких роках записані скорі зими, навіть у вересні. В 1730 р. місяця вересня 28. дня з неділі на понеділок упав сніг, тому і худоба в поле не ходила, бо лежав три дні; потім знова упав ще більший, місяця жовтня 2. дня. Тоді багато попсував людям в полі, захопив гречки не тільки в копах, але і на покосах багато привалив, так і зимовала; лежав той сніг кілька неділь". Зате в січні тойж зими „перед Стрітенням Христовим блискавки були, також гриміло опівночі".

„1644 р. на Покров Пр. Богородиці великий сніг упав, що й доми по містах і селах і в лісі дерева поломив". „1729 р. зима велика дуже і людей багато погибло по дорогах; сніг перед Покровою упав". В деяких знов роках зими були незвичайно лагідні. „1677 р. на Різдво Христове люде босо ходили, так було тепло". Але деколи знов по теплій зимі приходила холодна весна і морози протягалися аж під літо. „Року 1696 р. снігу не було місяця січня і лютого. Птиця позилітала в марті на стави. Перший сніг упав перед Благовіщенням і цілий тиждень такі морози були, що аж птиця по дорогах гинути мусіла; а другий сніг був на Благовіщення, але до третього дня стопився". „Року 1662 в місяці маю дня 8 і 9 морози ударили і поморозили нінащо в полі збіже, також садовина нінащо пішла", — в иншій околиці „місяця мая дня 20 моров був великий, жито попсував і сніг був великий; жито кошено а гречку сіяно". „1684 р. був мороз на дві неділі перед св. Петром і поморозило в полі гречки, пороса і ячмені наразило". „1684 р. були морози по Божім Тілі такі великі, що садовини померзли".

Таксамо грізним живлом є вода. Повені приносять деколи величезні шкоди. В 1707 р. Дністер розлив так широко води, що потонуло богато людей і худоби. „Навіть з гір вода несла потоплених людей, хати і шляхотські коляси". В Самборі вода забрала два млини, люде утікали на дерева, на оболонях тяжко було „згрунтувати" конем. — „Року 1735, дня 25 липня була повінь велика, котра мало не рівналася до першого потопу і найменші ріки дуже порозливали, села, будинки поруйнували, побрали, людей дуже багато потопили, по дорогах вода перекопів багато поробила. Містечко Тираву волоську вода цілком зруйнувала, доми з ґрунтом позабирала, мішан витопила; і инших сіл багато поруйнувала. Взагалі нема памятки, щоби таку руїну вода з рік могла коли учинити".

Зчаста навідувало наші землі нечуване тепер нещастя, саранча. Записки про її появу стрічаємо що кілька літ. „Саранча року 1601 — дня памяти", читаємо коротку звістку. „1648 року і слідуючого саранча їла, а 1650 згинула". Дуже велика саранча появилася в серпні 1690 р.: „ішла як військо полками", „ішла через чотири тижні така густа, що облаки закривала": трівала вона аж до зими. Нові приходи саранчі були в 1706 і 1709 — перед тим були затьміння сонця й оба явища вязано разом; в 1711, саранча була без крил. В роках 1747 до 1750 грізний гість відвідував нас щорічно. Між иншим вивелася в борі коло Лешнева; палено її, як ще була мала і „піша", утікала на сосни. В записці 1748 р. із Стрия читаємо, що за саранчою гнався „тумул великий бузьків"; з міста виходила проти комашні процесія, саранча звернулася тоді в иншу сторону, „побачивши се священик і люде, що спускається на стрийську царину, обернулися з процесією напротив неї, спішно ідучи з набоженством і та саранча з божого „десперменту повернулася поза дуброву"...

Через такі ріжнородні елементарні нещастя, а ще як до них причинилася війна, на край приходив недостаток і голод. В 1650 р. „настав голод великий: люде кору з липи дерли, з половою мішали і мололи і з того хліб їли; жінки пси ловили та їли, і деякі навіть трупи і діти свої"... В 1674 р. „голод був великий, по дорогах люде умирали".

Тоді ще, тому що „біда сама одна не ходить", являлись ще й заразні недуги, особливож страшне морове повітря, що сотками брало жертви в людях. Так маємо записане повітря в Стрию 1646 р., потім в ріжних околицях в роках 1650—1652 і 1656—1657 підчас Хмельниччини; з монастиреських літописів знаємо, що померло тоді багато монахів. Пізнійше знов принесли повітря Шведи в 1704—705 р. „Року 1705 було повітря в Бірчі на св. Івана, в той час там умерло людей ріжного народа, руського, польського і Жидів триста шість-десять". „А те повітря пяну ало два роки, страх тоді був великий, плач, лямент..." В 1714 р. було морозе повітря від Поділля аж по Львів, „так люде умирали, як би хто по тинав". Подібні записки є з років 1719—172 , 1737, 1760, 1770, 1773. З 1737 р. „в один діл ховали людей на раз по пятьдесять".

З военних часів у сільських літописах записані звичайно події місцеві, — цінні для льокальної історії. Є серед них деякі трагічні переживання з околиць, які навістила війна.

Підчас нападу 1672 р. Татаре загналися аж під Ряшів і забрали велику силу людей, що поховалися в лісах. „Тоді і отця Івана, попа розборського молодого взяли з жінкою і двоє дітей і занесли їх під Комарно. Там зпід Комарна його жінка вийшла, а його стяли і хлопчика одного, на ім'я Самуіла кинули під Комарном, але не довго жив і умер; другого на ім'я Петро в полі кинули й того немає".

З острахом згадувано побут Шведів у Львові 1704 р. „Шведи Львів зруйнували, взяли срібло, золото з церков, пекли Жидів, вішали за бороди, прибивали за руки до стіни, що аж їм бороди зі щоками відривалися; а людям убогим нічого не робили. Малехів, Лашки, Сороки спалили за те, бо розбили хлопи Шведа, — забрали гроші, сукна та ще матеріі всякої набрали". „Як відійшов Швед від Львова, — бо бавився під Львовом чотири неділі, — то вимер люд, так що осталася тільки сама біднота; хиба котрі повтікали до инших міст, до Камянця, то ті зістали і то не всі, бо инші померли і на дорогах; в Самборі не зісталося людей, тільки 6 господарів в місті..."

Перед кождим нещастям, — чи то була війна чи повінь, саранча чи повітря, — появлялися знаки, що віщували лихо і давали осторогу.

Велике враження робили явища на небі.

Затьміння сонця обсерв вано деколи дуже докладно. „Сонце мінилося 1748 р. місяця липня дня 14 в годині 12, в саме полудне, і тьма примрачна на небі була від північної сторони, — ніби кінська підкова чорна стало, так само обернулося від полудня, потім довкола чорне, краєм ніби шнурком жовте, по середині ніби фіолетне, як таріль обертилося скоро; так мінилося дві години, на третій вияснилося чисто". Згадки про затьміння сонця маємо ще з 1647, 1654, 1700, 1703, 1706, 1700, 1749. 1760, про затьміння місяців 1729, 1737. 1748.

Ще більше зачудування викликала поява комет. „Року 1664 від дня 4. грудня до місяця квітня стояла на небі велика звізда з мітлою" „1680 р. грудня 18. в суботу комета була настала, мітла велика і трівала довго", або в иншій записці: „В місяці грудні появилася комета велика на заході, про яку астрольоги говорили, що її довжина мала 675 миль. Знова маленька комета показалася". „1719 р. зоря огниста з промінями від заходу на схід ішла як дим місяця грудня дня 12." „1730 р. місяця лютого знаменіє огниste бачено було на небі, ішло від захода на схід, блакитне, біле і як дим перемінялося"; в иншій записці: „Полумя через усе небо від сходу на північ і від півночі на полудне стало". „1735 р. 12. листопада була комета від сходу сонця до заходу, була червона і біла, так трівала години чотири". „1768 р. комети на небі ставали в ріжних знаках".

Рідше замічалося трясення землі. „Року 1738, місяця марта 6, з понеділка на второк, в ночі, було годин дві добрих — з початку ніби загриміло, а потім земля тряслася, по хатах стіли, столи, лавки рухалися, але не всі тее люде чули, бо вже позасипляли". „Року 1754, місяця вересня дня 16, земля тряслася в суботу вечером, так, що вози на рівній землі перевертались, горшки в печі з водою, — або деневудь двері незамкнені або ворота самі відчинялися і запиралися".

Врешті лякали народ ріжні таємні знаки, яких і сьогодні не вміємо пояснити. „1670 р. у Львові прогностик був, — попід вал била кровава вода". „1717 р. в місяці липні явилося якесь незрозуміле писання червоне по ріжних містах і селах, одначе не по всіх а по деяких домах".

Д-р Ів. Крипякевич.

Українське мистецтво перед лицем Европи.

(На маргінесі „Історії" К. Вермана.)

В листопаді 1922 р. закінчив 80-літній директор дрезденської галерії Карло Верман працю над другим виданням свого монументального твору п. з. „Історія мистецтва усіх часів і народів".

„Те, що мині було даним — читаємо в передмові до VI. тому — самому ще скінчити шестий і останній том моєї історії мистецтва усіх часів і народів, в 79. році життя, вважаю моїм щастям. Уваги для моєї старости не прошу. Завдання, які присвічували мені в 1895 р., коли я почав працю над першим виданням, освічувала мій шлях з тією ж ясністю, що й тоді. Те, що мистецтво є силою, яка підіймає нас понад сірину чи пестрий круговорот нашого земного істнування, відчуваю й тепер таксож живо, як трийцять літ тому. В службі тієї сили, я попробував списати її історію".

От і усе, що старий, перепрацьований понад міру пересічности історик, вважав за відповідне сказати свому читачеви під себе і про себе.

В порівнанню з першим, тритомовим виданням, друге зросло до шести великих томів лексиконової вісімки з 3398 сторінками друку, з 2028 ілюстраціями в тексті і на окремих таблицях...

Праця, як на 80 літнього старця велитенська.

Поширення історично-етнографічних горизонтів, здобуток муравлиної праці цілого ряду европейських дослідників останніх трийцяти літ, примусили старого Вермана, втягти в обсяг свого безпосереднього зацікавлення цілі незнані абож ігноровані до тепер світи форм і вибражінь. Від нерозгаданих таємниць глибокої праісторії аж до „одуховлених" зусиль нинішнього й вчорашнього мистецтва. Бо ядром досьогочасних підручників „загальних" історій мистецтва була заєдно ця хронольогічна й територіяльна полоса, яка простяглася в умовости пересічного Европейця від Єгипту, з протекційним натяком на Вавилон, Асирію, невловиму до тепер Фенікію, крізь мистецьку культуру Гелляди, Риму старе християнство з Візантією включно і знов з такимиж компромісовими натяками на Індії, Китай, Японію, а там уже замикалася в мистецькій творчости середущої Европи від романщини до псевдоклясицизму XIX. ст. включно.

Новий підручник Вермана поширює досьогочасні горизонти до непізнання. Поширюючи і поглиблюючи рівночасно знайомість з досьогочасним тереном історико-мистецьких дослідів, отвирає Верман двері усьому тому, що сяк чи так підходить під рубрику проявів мистецької волі в зусиллях диких і полудиких Австралійців, Бушменів, Ескімосів, мешканців Тихого Океану, Індіян, Маляйців і африканських Негрів, не говорючи уже про мистецьку культуру старої Персії, Мексику. Перу і т. д.

Прямо неімовірними здаються реєстри використаної автором літератури предмету, які замикають кожен том зосібна. А не можна при цьому тратити з уваги факту, що той до шпіку кости скрупулятний Німець, як сам каже „наскільки це було можливе, старався новими подорожами відсвіжити і поширити знайомість з мистецькими памятниками світа"...

А всеж таки увага цього до границь можливости обективного і совісного історика пройшла байдуже попри мистецькі зусилля і здобутки одного великого народу; в повені сторінок посвячених „пластичній творчости" Ескімосів, Нег-

рів, Бушменів не найдемо ані стрічки про мистецтво України, як самобутньої нації і обусловленої литомими географічно-етнічними умовами території. Діється це тоді, коли стільки уваги посвячено мистецтву Росії, в якому по словам Вермана є „все своє і самобутнє, але мало гарного" та Польщі, якої історія мистецтва аж до кінця XIX. ст. є тільки сухим перечисленням імен чужинців, які за добрі гроші „робили штуку для Поляків".

Правда, сам Верман винен тут розмірно мало. Володіючи кількома европейськими мовами, Верман не знає ні одної славянської. А коли тут і там користується славянськими дослідниками в роді Гадачека, Вовка, Кондакова, Ростовцева, Новицького, Павлуцького, Соколовского, Буковського, Айналова, Рєдіна, Суслова, Покровського, Врангля і и., то тільки тоді, коли їх праці були писані чи перекладені на одну з трьох головних мов Европи. Позатим славянські публікації використовує Верман тільки з ілюстраційного боку, час до часу просючи когось із знайомих перекласти йому те чи друге місце по німецьки.

Так між иншими користувався Верман монументальною публікацією І. Грабаря, що при співучасти цілого ряду дослідників, з нашим Павлуцьким включно, дає майже вичерпуючий конспект мистецтва „великої" і „малої" Росії... Самозрозуміло, що при такій угрудненій доступности дотичної літератури, вістря закиду проти неорозбірчивости Вермана ступлюється. А всеж таки — є в реєстрах верманівської літератури, доступної йому мовою, дві праці, які повинні були йому звернути увагу на самобутність українського мистецтва — помимо всього. Я маю на думці А. Еліясберґера „Russische Kunst" (Монахів 1915) і Рока французькі нариси про велитнів українського малярства — Левицького і Боровиковського. Тут уже можна дивуватися, чому Верман, знаючи одну і другу працю, називає обсерваційний змисл такого прим. Левицького „суто-російським".(VI. 121.)

Але як би там не було, мусимо погодитися з фактом, що в монументальному творі Вермана не найшлося ні місця ні форми для свідомого очеркнення самобутности українського мистецтва тоді, коли про мистецькі памятники України говориться розмірно багато. Всі вони одначе зараховуються на bene наших сусідів.

І так уже в I. томі (ст. 31—32) в розділі про неолітичну культуру Европи довідуємось, що „головною територією неолітичної мальованої посуди є — Сх. Галичина, Угорщина, Буковина, Румунія і Україна („південна Росія"). Автор наводить і подає ілюстрацію находок з Більча Золотого в Галичині, а далі звертає спеціяльну увагу на „трипільську культуру" при чому одинокий раз в цілій своїй книзі вживає слова „Україна", очевидно дякуючи французькій публікації Ф. Вовка: „L'art magdalénien en Ukraine" (Париж 1904).

Обговорюючи мистецтво Европи в епоху мандрівки народів, спиняється автор над мистецькими вусиллями Славян, при тому ширше обговорює камяні баби (в транскрипції Вермана — „kumienne baby"...) Галичини і „південно російських" степів „поміж Дніпром і Азівським морем". Твором вищого понад варварський примітив типу називає Верман т. зв. „Світовида" з Гусятина, що стоїть тепер в збірці краківської Академії Наук (т. II., ст. 111—112).

В третьому томі (ст. 168) під заголовком „Мистецтво Росії від 1000—1250 р." обговорює Верман україно - візантійську архітектуру Києва і Чернигова в парі з північно-руською архітектурою Новгороду, вертаючи знову до оврущького храму св. Василія...

І тут уже можна би „второви зробити легкий закид в скороспішному узагальнюванню тоді, коли вже те саме, що він говорить, свідчить проти такої методи трактування.

Домонгольську архітектуру Києва і Чернигова називає Верман „вітокою візантійського мистецтва, яка випустила деякі питоменні листки і цвіти". Софійський собор в Новгороді вважає „упрощеним повторенням" київо-софійського. Вже до монгольської навали завважує автор утворення „суздальського архітектурного стилю" виявленого в храмах Новгороду, Володимира над Клязмою і Переяславля. Очевидно робить це не на основі власної обсервації, але по вказівкам використаної літератури. Це однак не звільнялоб його від застанови над причинами і льогікою такого а не инакшого укладу мистецько-творчих сил на півдні і на півночі „Росії"...

Переходючи до україно - візантійського малярства домонгольської доби говорить Верман про мозаїки і фрески київської Софії, при чому підчеркує самобутність картини полювання на однорога в хорах Софії, мозаїки Михайлів. монастиря, в яких виявився вплив нововізантійського стилю (витягнутість постатий при малих розмірах голов) і врешті Кирилівського монистиря, якого фрески зраджують очеркнені славянські питоменности.

Чимало уваги посвячує Верман староукраїнській рукописній орнаментиці, з осібна „Остромировому Євангелію" (1057) в якого постатях бачить візантійську основу при славянських чертах та широко-закроєну самобутність в орнаментиці заставок та ініціялів, самостійність „збережену аж до глибини XIII. в."...

На тому вривається зацікавлення Вермана памятниками українського мистецтва хоч би і під російською фірмою аж до XVIII в. Далі цікавиться він уже суто-російським мистецтвом, яке виросло „з азійських (монгольських) елементів по малярськи, але неорганічно зєдинених зі славянським почуттям грунту" (III., ст. 516).

Щойно в останньому томі (ст. 121) стрічаємося у Вермана з Україною, з її геніяльними представниками на російському грунті — Левицьким і Боровиковським. Про першого говорить Верман, як про „найбільшого російського маляра свого часу", якого твори в парі з творами Боровиковського „блищать в сяєві власного світла". Алеж одного і другого трактує Верман не тільки як корінних Москвичів, але як представників суто-московського мистецтва, хоч використаний ним Еліясберґер говорить про Левицького: „Це якийсь химерний вибрик долі, що та сама Україна, яка на прикінці XVII. ст. викликала своїми впливами упадок староросійського малярства, сто літ згодом подарувала Росії найбільшого маляра в европейському розумінню того слова" (ст. 67.)

На жаль, ані про вплив України на Московщину XVI—XVII. ст., ані про участь українських мистців в мистецькій культурі Польщі XIV—XV ст. у Вермана не находимо ні слова.

Чи можемо вкінці дивуватися, що й останній з великих українських плястиків — Архипенко виступає у Вермана як Москаль, якого творчість так само як і захоплення його поклонників, корініться в суто-московському замилуванню до екстремів?

Одинокою розрадою для українського читача верманівської „Історії" може остатися хиба те, що мимо хвилевих умов в повні несприятливих для виявлення власного мистецького облича України перед Европою, ні один з істориків світового мистецтва не може пройти байдуже попри мистецькі цінности нашого краю і народу, дарма, що поки що закриті вони загрібущими лапами наших сусідів. Можна сподіватись, що поки появиться нова компедія „історії мистецтва усіх країв і народів" типу Вермана, українські дослідники мистецтва постараються о жерельну публікацію, яка на европейському форумі оборонить наші мистецькі цінности перед хапчивістю сусідів та „вольною" чи „невольною" ігноранцією чужинців.

Микола Голубець.

Недостача фахової освіти.

Культурність народу означують на підставі засобів боротьби за істнування, якими нарід розпоряджає, при чому глядять, чи є повний засіб середників потрібних до перемоги труднощів істнування. Нарід самих поетів не міг би ніде вдержатися у конкуренційній міжнародній боротьбі. Лише те суспільство має відповідне місце між иншими, у якого як слід розвинені усі члени народнього організму. Не вдержалобся тепер в Европі — хоч би з природи й найбільш талановите — таке суспільство, яке не мало би більшого засобу середників продукції, а лишень той засіб, що його знали напр. тому сто літ.

Українці, талановитий нарід. Коли діло йде про богацтво устної словесности, про побутові обряди й звичаї, про поетичність вдачі і т. ин., — то, усі знають, що Українцям не дорівнують ні Москалі, ні Поляки, Фінці, Данці, Голяндці, Бельгійці, Чехи, а навіть не дорівнують під цим оглядом самі Німці. А проте, чим ми проти них народів? Як далеко ми позаду, коли діло йде про їх, а наш засіб середників життєвої боротьби?!

Не від нині знана всім наша відсталість у аргрікультурі, фабричній продукції, торговлі. У світлі життєвої дійсности бачимо цю нашу відсталість щораз яркійше, відчуваємо щораз болючійше. Техніка добування середників матеріяльного істнування щораз ускладнюється, жити стає тяжче, справа йде по просту про оборону можливости фізичного істнування міліонів. А в цій зловіщій добі не меншають, а більшають рябі плями чужинців-спекулянтів на недавно ще одноцілій картині української етнографічної маси; стан посідання Українців корчиться, між нами ростуть зате багацтва капіталістів продуцентів і торговельників. Підземельні багацтва й ліси у нас цілком не-наші, а ріллі — найважнійший, бо одиноокий варстат заробітку Українця — скільки вже в останніх кількох літах перейшло на окраїнах в чужі руки? Ті частини українського народнього організму, які мали би його боронити перед матеріяльним визиском, не були ніколи доволі міцні й активні, а стають, здається нераз, щораз слабшими й пасивнійшими.

До найважнійших завдань життєвої боротьби підготовляють молодь у школах. Колиб про найважнійші завдання українського громадянства судив хто по програмі науки, а ще більше по методах навчання в школі, де виховується українська молодь, то мусів би сказати, що життя Українця дуже вигідне, бо вимагає від людини лише дещо читати й писати, потім деколи виголосити на память — по українськи, або, ще ліпше по латині чито по грецьки — вірш або прозу, а зрештою ще хіба тихенько сидіти на своїому місци, усіх слухати, кождому потакувати і за те надіятися доброї „ноти". Що в житю треба кожньому членови нашого народу на кождому кроці боротися з дужими спекулянтами, треба уміти як слід продати власну працю або свої продукти, не дати себе обманути на купівлі потрібного товару, — як і де треба боротися, про все те не учать молодого Українця в школі.

Наш абсольвент середньої школи цілком не уміє жити, — не зуміє, звичайно, продати як слід навіть кірця пшениці, купити сестрі доброї хустки, зібрати в селі клочча, чи яйця, вишукати найкориснійше джерело збуту хліборобських продуктів, порадити, де купити чужу валюту, як найліпше ульокувати готівку і т. ичше. Не знає того наш молодець по скінченій середній школі, бо і звідкіля йому це усе знати? Навіть у приватних наших школах зовсім цього не вчать. А фахових спеціяльних шкіл — рільничих, ремісничих, торговельних — скільки їх і де вони у нас? Коли які були перед війною — упали, нових не відчиняється, досі не зуміли ми собі таких шкіл основати і їх одержати а чужинці не дають і не дадуть нам спеціяльних шкіл. Якжеж при такій підготовці молоді видержати нам конкуренцію з Німцем, Англійцем, Жидом, Чехом і иншими народами, що мають сотки і тисячі фахових шкіл, де виховують спеціялістів, творять й зміцнюють найважнійших членів їх народнього організму?

Скрізь довкола нас — недостача фахового знання. Є дещо українських купців і їх спілки, та через неуміння вести підприємство банкротують, чито розвязуються, є ремісники та багато з них „партачі" або нещасні жертви визиску метких спекулянтів, є дещо збувати, та нема кому зорганізувати збуту, багацько купуємо, та нема тих, які організували би як слід спільні закупи. Незнанням, непідготованням до умов нинішнього й завтрішнього життя ми бідні й нещасні.

А чи є організоване, послідовне змагання бодай частинно зарадити лихові? Чи — доволі численні централі наші — організують тепер по краю спеціяльні курси і виклади про управу ріллі, плекання худоби, про молочарство, про ветеренарійну поміч і т. инші? Чи скрізь уладжуємо хоч кооперативні курси? Чи маємо бодай одну школу сільських господинь? Чи яка організація стежить у нас за розвитком пасічництва і учить його наш загал?

Не даємо освіти спеціялістам, не приневолюємо до організованої праці тих, які у нас є, не пошируємо як треба, фахового знання. Бодай у ці свята роздумуймо й обчислім які шкоди маємо через це вже нині, а які ждуть нас ще у будуччині!

А. Гаврилко.

Вкладна до Т-ва „Просвіта" виносить пів золотого польського. Члени вістають ад то 25 прц. опусту при закупні видавництв Товариства.

1204 1—2

З польських справ.

Повновласти на скарбовій комісії.

Комісія скарбова польського сойму ухвалила законопроект про повновласти у всіх трьох читаннях. На внесок пос. Русінка розширено передвиджені повновласти теж на введення нових безпосередніх податків.

Прання брудів вітовіцьке.

Як подає „Курєр львовскі", пос. Плюта устроїв на людовецькім вічу в Переворську генеральне прання брудів фамілійно-пястівських. Розповів про кількайнадцять вагонів яєць, які пішли за границю через руки пос. Пеньонжка, про другого пястівського посла, який вивіз за границю ще більше та про велику сварку на цю тему між побратимами. Дальше розповів про хабарі за вдержання „народової" більшости, головно за голосування над маєтковим податком і законом про парцеляцію і осадництво.

Гарне товариство!

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Велика Україна.

Уманська сільсько-господарська техніка.

В листі з Уманя харківські „Вісти" подають: Найкращий на Україні декоративний сад з рідкими породами дерев, найбагатші на Україні оранжерії, плодові сади, городи, прекрасні поля, млини, ріжні майстерні, своя електростанція, 18 богато обставлених кабінетів і лабораторій, прекрасні будинки для викладових сал і помешкань, стави й ставки — заповнені кращими породами риби, ліси — ось українська сільсько-господарська техніка з двома основними факультетами, садово-городничим і агрономічним та недавно відкритим робітничим факультетом. Три ній дві професійні школи нормального типу: одна садово-городнича і друга агрономічна та ще одна агрономічна професійна школа переходового типу, що звязана з філією агрономічної техніки з 650 десятин землі в с. Галянках. Все це забезпечене живим і мертвим реманентом. В техніці в новім шкільнім році є 335 студентів і в трьох проф. школах 250 учеників — переважно селянської молоді (65 прц. незаможних, 2 прц. середняків і 15 прц. робітників і батраків. Бібліотека складається з 42.000 томів (мало нових видань; багато з технічного боку обставлена сцена; духові й струнні інструменти; гімнастичне приладдя і т. д. — все це в розпорядженню студента. Тільки одного немає: засобів для життя. Комісія соціяльного забезпечення не може найти 40 прц. таких, що змогли би заплатити за навчання хочаб з середньому 15 зол. карбованців. Господарська управа техніки вживає всіх заходів, щоби заосмотрити студентів.

Учителі та школи на Мелітопольщині.

„Вісти" подають: Для утворення шкіл в окрузі провадиться договорна кампанія з населенням. Загально в цьому окрузі ця кампанія проходить слабо. Тільки в тих районах, куди виїжджали інспектори нар. освіти, висліди вповоляючі в Б. Лепатихському і В.-Рогачивському районах населення склало договір в справі удержання всіх шкіл, що є в районі і не війшли в кошторис місцевого буджету.

На підставі постанови окружного виконкому шкільні підручники видаються школам і дитячим будинкам безплатно. Досі видано школам інспектурою 1256 підручників. Мається роздавати 1 підручник на 10 учеників.

Українізація держ. апарату.

Від дня 1. січня 1924 р. згідно з постановою губ. виконкому Харківщини, державний апарат повинен перейти на українську мову. Робота в цій справі відбувається мляво.

Обовязуючі постанови губ. виконкому мають бути друковані українською і російською мовою.

Дня 20. січня мається перевести провірку наслідків українізації державного апарату. Всі відділи губ. виконкому повинні дібрати секретарів і управителів справами що володіють українською мовою. За проведенням в життя цієї постанови має слідити секретаріят губвиконкому та губ. Р. С. І.

Отвертий лист

до Редакції „Нової України" в Празі.

Високоповажана Редакціє!

Нижче підписані постійні читачі та прихильники Вашого поважного журналу, яких вяже спільна любов до літератури прочитавши в „Новій Україні" (за листопад 1923) рецензію на збірку Ол. Бабія п. з. „Поезії" рішили звернутись до Вас з несміливим запитом: Чи Вп. Редакція є свідома кривди, яку заподіяла цією рецензією не тільки Ол. Бабієві, але й цілій літературній критиці?

Перш за все мусимо ствердити, що всі особисті натяки рецензента на адресу Ол. Бабія є видумкою і що вистарчить порівняти згадану рецензію із статтею „Pro domo sua" у 7—8 ч. „Веселки" для вияснення факту, що рецензент надужив Вашого Шановного журналу для особистих і політичних порахунків з п. Ол. Бабієм.

Наколиб навіть закиди рецензента політичного характеру були правдиві, то що мають робити докори за партійні переконання у рецензії на збірку ліричних віршів?

Як погодити методи тієї критики з фактом, що в тім же числі журналу поміщено вірші Ол. Бабія а в попереднім числі його оповідання?

Міркуючи, що згадана рецензія появилась тільки в наслідок редакційного недогляду, ми з радістю приймемо потвердження нашого здогаду з боку Редакції „Н. У."

Запевняємо Вас про нашу глибоку пошану:

М. Возняк, М. Голубець, В. Дорошенко, Ф. Дудко, П. Ковжун, Р. Купчинський, І. Кедрин, Михайло Рудницький, Мих. Струтинський, Ф. Федорців.

Освітня праця на селі.

Досить мало у нас зверталося й звертається уваги на організацію національно-освітньої праці на селі. Маю на думці в першій мірі освітню позашкільну організацію. З традиції гуртується вона майже виключно в читальнях „Просвіти". Інші товариства, як „Січи", „Соколи", „Жіночі Кружки", хіба вийнятково займаються нею. На жаль, не було у нас як слід виробленої системи і пляну, як саме слід вести освітню працю. Від часу до часу вправді появляються в нашій пресі а головно в органах Тов. „Просвіта" статті на згадану тему, та звичайно вони проминають безслідно. Загал нашого інтелігентного громадянства мало цікавився і ще менше цікавиться цею преважною справою. Освітня праця в читальнях „Просвіти". „Жіночих Кружках", „Січах", „Соколах" та инших культурних установах мала й має дорівочний характер. Як що припадково найдеться людина, що цікавиться цею справою, то робота якось посувається.

Так само припадковий характер мали бібліотеки при місцевих, культурних товариствах. Кажемо „мали", бо тепер рідко де є бібліотеки. Не поширювано у нас культу книжки. Ні одна наша повітова культурна установа в краю не має більшої бібліотеки. Приватні збірки книжок теж стали у нас рідкістю. Не диво, що люде, не маючи фундаменту, не могли ставити освітної надбудови.

Звичайно вся освітня праця в культурних установах (передовсім в читальнях „Просвіти") зводиться до цього, що на сходинах членів і то хіба в неділю чи свято знайдеться хтось, що відчитає деякі статті з часописів. Систематичне, голосне, збірне читання книжок рідко відбувається. Загал членів не бачить внутрішньої потреби брати участи в сходинах і культурна місія місцевих організацій через те звичайно є нужденна.

Вина заключається в тому, що сільські інтелігенти тим не займаються. Від часу до часу студент чи ученик, який припадково перебуває на селі, допоможе улаштувати аматорську театральну виставу, і на тому справа кінчиться.

До тогож в останніх часах не розвинулася як слід акція в напрямі поширення курсів для вивчення грамоти. Організацією чи веденням таких курсів рідко коли може зайнятися інтелігентнійший селянин. Це може з успіхом робити тільки інтелігент. А наш інтелігент на селі тишком-нишком відказує на сучасне лихоліття, не причинюючися до того, щоби це лихоліття зменшити, а в дальшій консеквенції усунути. Учитель лякається перенесення, а священик тремтить зі страху, що не одержить парохії. Зрештою, світогляд і думки значного числа нашої інтелігенції так тепер змаперіялізовані, що вони не доцінюють ні ваги, ні значіння ідейно-освітньої праці. Характеристична річ, що чим молодші інтелігенти, тим менше вправливі на народні потреби.

Нам слід всім без вийнятку взятися за щоденну, чорну, органічну працю над селом, без якої не підемо вперед. Невідкличною потребою сучасного менту є зорганізування робітників освітньої справи, бо це буде підставою дальших наших успіхів на всіх инших ділянках нашого життя. Головно інтелігентному жіноцтву по селах, містечках і містах слід взятися за освітню працю.

Коли священик чи який урядовець вимовляється недостачею часу або страхом перед теперішньою владою, то такими „аргументами" не може закриватися його жінка чи дочка. На останніх лежить великий національний обовязок стати до національно-освітньої праці і освітньої організації. Інтелігентне жіноцтво по селах повинно постаратися про заснування „Жіночих Кружків" при кожній читальні „Просвіти", а де такої нема — там заснувати самостійні „Жіночі Кружки", які зайнялися би національно-осьвітньою працею на місцях. Ведення бібліотек, голосне читання книжок, організація кружків самоосвіти а також ведення курсів для неграмотних — є творенням і накопичуванням загально-народнього капіталу. Не меншої ваги є справа удержування тісного звязку наших повітових, культурно-осьвітних організацій зі селом і подавання належних директив відносно освітньої праці на селі.

З історії і з практики знаємо, що тільки народні маси культурні і національно освідомлені зможуть створити ту моральну й матеріяльну силу, що здійснить найвищий ідеал кожного живого народу — власну державність. І у нас инакше не може бути. Не чужою ласкою, а власною працею здобудемо і забезпечимо власну державність.

Якраз минула пора осінніх розтопів, що довший час вязнили сільського мешканця в його власній хаті. Тепер багато вільного часу і легко зійтися! Тож нехай не минає він безчинно! Нехай тільки сільські інтелігенти візьмуть ініціятиву національно-освітньої праці на місцях в свої руки! Таку працю моможе вести кожний у своїому обсязі.

Тимчасом кожний може і повинен стати апостолом відродження нації. Особливо важне це сьогодня коли на нас хмарою суне лютий ворог.

Кожний з наших свідомих громадян мусить докинути цеглинку, під будову національної твердині. Імя її — національна культура і освіта. Це головні фундаменти і окопи, з яких на певно здобудемо і здійснимо всі наші національні ідеали.

Блянка Баранова.

Колядки.

I.

Бог предвічний народився!
Прийшов к нам — вуждарам;
— Де мій дім, де мій храм?
Тай засмутився....

В Вифлеємі народився:
— Де любов — всюди кров,
Брата брат поборов —
І кровю впився!

Возвіщає ангел божий:
— Ніч мине, встане день:
Повне радости пісень —
І утішимся!

II.

Радуся земле, радуйся мати,
Радуйся ниво, зрошена кровю:
Христос родився поміж бидляти
Зійшов на землю Сонцем-Любовю.

Радуйся ниво, проснися в рожах
Ген аж по море зловіще, чорне,
Христос у яслах, а Мати Божа
Бога-дитятко до серця горне.

Зрічнися ниво щастям безмовним:
Завтрішне сонце кровю не скане —
Поглядом ясним, любови повним,
Христос на тебе, бідна, погляне.

Радуйся жене, радуйся брате,
Бо вже почала бити година,
Коли з вільної рідної хати
Вийдем витати Божого Сина!

III

Нова радість стала,
Яка не бувала —
З пітьми горя ясна зоря
Нам в серцях засяла

Народився нині
Нам Христос на сіні,
Щоб звістити воскресення
Сторицям-руїні.

Благослови, Христе,
Наше серце чисте,
Дай нам силу наше горе
Пройти-перебристи!

Мольо.

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

Престольна промова англ. короля.

Не вважаючи на неприсутність кількох міністрів, відбулося засідання англійського кабінету, на якому обмірковувано справу престольної промови, яку король має виголосити в день відкриття парляменту. Найбільш мороки буде з відповідною стилізацією погляду на справу політики охоронних мит та на протекційну систему щодо краєвого промислу й торговлі.

Французька відповідь Німеччині.

Аг. Авасa довідується, що французька відповідь на німецьке меморандум буде зредагована в дуже поміркованому тоні і матиме характер не стільки принциповий, що технічний. Відповідь буде займатись низкою справ, над якими можна би дальше дискутувати.

Арештування туринґського міністра.

На приказ слідчої комісії, висланої до Туринґії з Берліна, арештовано міністра внутрішних справ Германа під закидом участи у сфальшуванню й сховання актів про справу раніш арештованого державного асесора Кунца.

Заява султана.

Бувший турецький султан, котрий перебуває тепер в Сан Ремо, у розмові з кореспондентами преси заявив, що він рішуче не зрікається титулу каліфа. Він висловив також своє задоволення з приводу боротьби, яку ведуть магометане проти кемалістів з метою привернути каліфат. Султан переконаний, що істнування турецької республики скінчиться дуже скоро, після чого поверне султанат.

Бурхливе засідання грецького парляменту.

На останнім засіданню грецького парляменту забрав голос Пластірас, котрий у своїй промові підкреслив значіння грецької революції. Поворот короля Константина назвав промовець злочином. Поворот монархії уважає Пластірас нещастям для Греції. Промова закінчена заявою, що доба революції скінчилася і начинається доба відбудови краю. Промова викликала велику бурю і протести з боку монархістів.

Англійський ультимат Афганістанові.

Англійський уряд вислав афганістанському урядові ультимативну ноту, в якій домагається: 1) видачі вбивців англійських офіцирів, 2) занехання антианглійської пропаганди на територіях Афганістану, 3) завернення афганістанських військ з прикордонних територій.

Сербсько-болгарський конфлікт.

З Білгороду повідомляють, що сербський уряд відкликав свого посла Ракіча з Болгарії і не вишле його туди так довго, поки Болгарія не вволить усі домагання останньої сербської ноти. Посол Ракіч негайно по прибуттю до Білгороду склав на засіданню ради міністрів подрібний звіт про тайні болгарські військові приготування. У Сербії підозрівають, що Болгарію інспірує в її виступах Італія.

Німеччина залита збіжжам.

Максиміліян Гарден, промовляючи на одному засіданню, заявив, що Німеччина є буквальио перелядована припасами харчів. „Колиб я був Гувером, — сказав німецький журналіст, — я не післав би до Німеччини ні одного зерна, поки не зїдять там власних припасів". Причиною того, що в Німеччині примірають голодом, є, на думку Гардена, факт, що земельні власники скривають у себе половину плодів з останніх жнив, не хотячи продати їх за нім. марки.

З Різдвом Христовим!

Наших ВШ. читачів, прихильників, приятелів і ворогів, тих, що мовчки, але уважно читають „Діло“ і тих, що й оком не глипають на нього, але багато кричать і ремствують на газету, — всіх витаємо в Різдвом Христовим! Під цьогорічну ялинку доля поклала Українцям знову багато смутку й знову мало радости. Розбритий Нарід по всьому світі, десятки тисяч родин даремне сподівались засісти за спільним Свят-Вечірнім столом, а в серцях соток тисяч громадян живе ще свіжа, незагоєна рана по втраті своїх найблизчих, що впали за Волю Батьківщини, рана, яка в цей традиційний Вечір палить особливо болюче. Посилаємо Вам наш братерський привіт, Вигнанці з Рідного Краю і передаємо Вам слово щиросердечної потіхи, осиротілі Батьки, Матері, Жінки й Сестри Героїв. Погано жити на далекій чужині; по широких степах Великої України теж ще не все гаразд, а в нашому „старому краю“, гірш за всі злидні — злоба й взаїмна ненависть, що засіли у людських серцях! З Різдвом Христовим бажаємо витривалости й терпеливости всім робітникам для добра Української Нації! Ні особисте горе, ні людська завись і клевета хай не спинює нікого в його муравлиній праці, яка одиче може бути джерелом віри у краще слідуюче Різдво! В вірою у побіду Правди і Всесильного Духа витаємо всіх в Різдвом Христовим! — Ворогам „Діла“ бажає наша Редакція в окрема: щоб вони аж до слідуючого Різдва мусіли працювати в наших умовах, а своїм приятелям — щоб хоч на хвилинку відпочили в умовах наших ворогів: на вигідному становищі всепризнаних патріотів-критиків...

НОВИНКИ.

— **Сьогодняшнє Різдвяне число „Діла“** ми підняли збільшити в останній хвилині до 16-ти сторінок, (хоча вчора заповіли лише 12) — а то з огляду на величезний навал надісланого матеріялу. Навіть авторські статті членів Редакції і деяких постійних співробітників нашого часопису мусіли вступитись, щоби звільнити місце для надсподівання численних гостей. Усіх же тих Вп. Авторів, яких статті всеж таки не змогли з чисто технічних оглядів увійти в сьогодняшнє число, просимо вибачення; їх статті появляться у найблизчому збільшеному числі „Діла“ на „Новий Рік“. — Слідуюче число вийде в четвер дня 10. ц. м.

— **Щоб Різдвяне число „Діла“** зробити більш одноцільним, ми перервали на це одно число продовження фейлетону „Під знаком нелегальщини“, який будемо друкувати дальше з першого числа після свят.

— **Українська преса й Різдво.** Всі львівські українські газети вийшли з нагоди Свят Різдва багато збільшені числа. І так: популярний „Новий Час“ вийшов на 32 сторінок (4%), сотняська „Свобода“ на 16 стор., дуже багато ілюстрований, „Громадський Голос“ на 8 стор. Певне, що й усі позакраєві українські газети вийшли у більшому обємі. Радість ворогів української преси, що вона, мовляв, жене останками й загибає — є, мабуть, таки передчасна: живе українська преса й не загине!

— **Різдвяна погода.** Довго-ка-ала ждати себе біла зима, але, прийшовши — добре дає нам відчувати свою присутність. Від кількох днів безпереривно сиплє снігом-пухом, який, на диво, не перешкоджає лютому морозові злобно щіпати за ніс і вуха. З усіх усюдів доходять вістки про великі заметілі. Хто розпоряджає вигідними санями, баскими кіньми й широким хутром, а в коморі має до схочу дров і вугілля, той може розкошувати на дворі й у хаті гетьман зими, але для бідаків настали скрутні дні. Барометр каже, що вони тріватимуть ще довгенько, — на всякий випадок є усі вигляди вірити, що ця новинка не перестаріється до і підчас Різдвяних Свят.

— **З історії ялинки.** Загально панує погляд, що ялинка має свою історію в померках поганських віків. У звичаях різних первісних народів можна найти приклади вживання огниць або прикрашеної деревини при святах. Одначе ця форма різдвяної ялинки, яка нині істнує скрізь прийшла до нас з Німеччини. Перші натяки про неї можна найти в книжці німецького професора Кіслінґа п. в. „Різдвяні дарунки“ видані у 1737 р. Щойно у другій четвертині минулого століття звичай прикрашування ялинки пожирився у цілій Німеччині.

— **Приємні різдвяні подарунки.** „Наєс Вр. Журналь“ подає список різдвяних подарунків, які дістали найпопулярнійші артисти віденських і ин. великих німецьких театрів від своїх приятелів і поклонників. Між иншими відома артистка Леопольдіна Константін дістала новий автомобіль, дороге футро для подорожі автомобілями, кімнатну радіостацію, грамофон, подорожню машину до писання та неприхильну рецензію в одній газет. Артистка Мадер-Ангергубер дістала велику скриню цукорків, перстень, ланцюшок із перел, пудру, парфуми і т. д. Українські артистки львівського театру можуть завидувати...

— **Новий землетрус.** З Берліна повідомляють про землетрус, який відчуто у Тревірі в ночі з 31. грудня на 1. січня. Землетрус тривав кількандцять секунд, одначе був на стільки делікатний, що не спричинив ніякої більшої шкоди. Це, бач, земля втрачила терпець у Сильвестрову ніч.

— **Нареченa без памяти.** Англійський суд рішив цими днями цікавий процес. Одна дівчина не в силі пригадати собі, хто дав їй перстень і відмовляється віддати його тому, хто заявляє, що є її нареченим. Діло йде тут не про легко думаючу наречену, яких є багато, а про важко-думаючу, патальогічно-недужу.

— **Нова пєса Шова.** Беснав Шов написав нову пєсу „Свята Жанна“, якої перша вистава мала величезний успіх у Нью-Йорку 28-го м. м. Пєса є тільки дуже довга, на 4-годинну виставу.

— **Два совітські банки у Варшаві.** При совітськім торговельнім представництві у Варшаві отворено філію совітського державного банку та московсько-промислового банку.

— **Берлінський Синьобородий.** В Берліні арештовано інжиніра маринарки Гемлєра під закидом отруєння кількох жінок. Остання жінка внесла скаргу і доказала, що він був кілька разів женатий і що одна його жінка вмерла від отруї. Таку саму долю приготовляв він і останній жінці.

— **Polizei!** „Газета львовска“ з 4. ц. м. подає з Праги, що в Празі уконституувався спільний білорусько-український революційний комітет „Яко владза начельна агітацій саботажових“, а в Минсь у зорганізувалася білоруська революційна централя. Ця вістка львівського півофіціозу, що зі зміною кождого правительства зміняє все маску, мабуть являється підготованням для заборони українсько-білоруської конференції, яку назначено на лютий. иходить це з кінцевого речення „телєграми з Праги“, в якому сказано: „Знаменне, що білорусько-українські організації задумують в найблищих тижнях в дбути під оком властей легальну (!) політичну конференцію.

— **Згорів поштовунок.** В Яричеві згорів будинок, в якому був місцевий постерунок польської державної поліції. Крім цього згоріли господарські будинки А. Зачкевича, між ними й стодола. Брукова шмата „Газета подзенна“ приписує цей пожар „мейсцовей гайдамачизне“.

— **Бажання Веселих Свят** засилаю моїм П. Т. Гостям що зі своїми замовленнями зверталися до моєї скромної фірми, тямлячи на тепер так актуальний клич: „свій до свого“! **П. Карпяк**, Львів, вул. Куркова 11 А., Кушнірське Заведення. 1202

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

Дніпро.

Вже вийшов і продається Календар-Альманах **„Дніпро“** на 1924 р. під ред. *Вол. Дорошенка, В. Завадського* та *Ів. Шендрика*. Видання „Українського Товариства допомоги емігрантам з Великої України“. Зміст Альманаха: 1) **Поезії**: М. Вороного, Б. Гомзина й В. Стаха С. Черкасенка; 2) **Оповідання**: *Ів. Липи*: Розвідка, *М. Черемшини*: Козак, *М. Левицького*: Також емігранти; **Статті**: *Вол. Дорошенка*: Звязки і взаємни наддніпрянських українців із наддністрянськими та участь їх у культурнім і громадськім житті Галичини, *Д. Донцова*: Єдиний фронт; 4) **Спомини**: *Д. Дорошенка*: Як Українці наддніпрянські помагали своїм наддністрянським братам у часі Галицької Руїни 1914—1916 років, *А. Маршинського*: Поїздка в Галичину в 1889 рок, *Ол. Саліковського*: Про одну ненаписану книжку, *В. Завадського*: Як ми мандрували, *Я. Олесницького*: З англійських споминів.

ПАМЯТАЙТЕ ПРО КОЛЯДУ НА ІНВАЛІДІВ!

ЮЛІЯН НАПАДІЄВИЧ

Радник б. Намісництва і Референт Курателії (відділ шкіл народніх) помер 15. грудня 1923 р. у Львові в 68 році життя. Похоронений 17. грудня 1923 р. на личаківському кладовищі. В. Й. П. 1211 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Різдвяний репертуар львівського Народ. Театру Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В неділю 6. с. м. о год. 3-тій поп. кінець о 6-ій „ЗАПОРОЖЕЦЬ за ДУНАЄМ“, народня оперета на 3 дії.

Вечером з причини Святого Вечера вистави нема.

Понеділок 7. с. м. попол. год 3. „ЗАЛЬОТИ СОЦЬКОГО МУСІЯ“, народня оперета на 3 дії. В III. дії „ВЕСІЛЬНИЙ РИТУАЛ“.

Второк 8. с. м. пополудни о год. 3-ій „ТРІЙКА ГІЛЬТАЇВ“, весела фарс-оперетка на 4 дії.

Вечером 7.30 „ЛІСОВА ПІСНЯ“, драма-фарса на 3 дії Лесі Українки.

Середа 9. с. м. вечером 7 год. „ЦАРЕВИЧ“, драма на 3 дії І. Запольської.

Білети до неділі в „Союзнім Базарі“, а пізнійше під 10—12 і 2—3 г. при касі театру. 1114 1—1

Український театр під дир. Івана Могутяка.

Станиславів — саля Монюшка.

Понеділок 7. І. „ЧЕСНА ЗУЗАННА“, оперета.

Второк. 8. І. „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД“, оперета.

Середа 9. І. „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА“.

З днем 1 січня обняв провід музикальний відомий капельник театру „Сеціи“ п. Ярослав Барнич. 1173 4—5

Український Театр ім. Ів. Тобилевича в Станиславові.

Отинія.

5. січня „СИРІТКА АСЯ“, драма.

Коломия.

7. січня „ДВА ЗЛОДІЇ“ водевіль.

8. „ „ЗАПОРОЖЕЦЬ за ДУНАЄМ“ оперета.

9. І. „ЖОНАТИЙ МЕФІСТОФЕЛЬ“, фарса. 1216 1—1

Порядок Богослуження в Різдвяні Свята в першій мійській Церкві Успення Пр. Д. М. у Львові. Неділя 6. січня 1924. Навечерє Різдва Г. н. Ісуса Христа. Порядок Богослуженнь як кождої неділі. По пол. о год. 3½. В вечірня. Понеділок 7. січня 1924. О год. 5 рано Повечерє вельзі Всеночним. Читані Служби Божі о год. 6, 7, 8, 8:30, 9, 12. Служба Божа співана о год. 10. По пол. о год. 4. Вечірня з Всеночним. Вівторок дня 8. січня і середа дня 9 січня 1924 порядок Богослужень як кождої неділі.

Тов Українська Захоронка у Львові устроює дня 13. І. 1924. в великій салі Муз. Тов. ім. Лисенка Великий Маланчин Вечер. Подробиці подасться пізнійше. 1215 1—1

Церковний спів. Архикатедральний хор під управою о. проф. І. Туркевича відспіває в соборі св. Юра на Різдво Христове о 10. год. рано: 1) Рахманінова Службу Божу, 2) Концерт VI. Бортнянського. 3) Лисенка: „Діва днесь“, 4) Коляди Степенка, Матюка, Дорошдяка і Купчинського. 1—1

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р РОМАН СЕКЕДА

Адвокат і оборонець в карних справах

ПЕРЕМИШЛЬ, ФРЕДРА 6,

(побіч Ринку).

1200 Число телєфону 149. 1—1

1201 1-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

КНИГАРСЬКІ НОВИНИ.

В Українській Книгарні при вул Рутовського 22. є на складі

„Поезії“ Ол. Бабія.

Ціна примірника 300.000.

В книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка можна дістати новий музичний твір

„Руїна“ слова **Ол. Бабія**, музика **І. Пшенички.** Ціна 100.000.

1213 1—1

Позір Коломийщина!

Нуво для диригентів, трьохмісячний уладжує від половини січня 1924 р. Філія Товариства „Просвіта“ в Коломиї. Зголошення і інформації на адресу: В. Кириловичь, Коломия, вул. Міцкевича ч. 8. 1207 1—1

ПОДЯКА.

Пан Ілля Децик, артист маляр і позолотник, в Самборі вул. Львівська, змалював образи до іконостасу при церкві в Волосянці великій, Турчанського пов. Роботу виконав арт. і дуже гарно, цілковитому вдоволенню всіх громадян. Притім треба згадати, що винагорода за цю прекрасну роботу є так мала, що можна сміло сказати, що цей чоловік не числить ніколи на великі зиски, а має тільки на оці возвеличення дому Божого. За весь час дався пізнати, яко здібний арт. маляр з довголітною практикою, та добрий знаток нашого східного обряду і закордонного українського малярства. При тім яко чоловік тверезий, чесний, трудолюбивий, спокійний, та ревний християнин католик, що любить свій обряд церкву і нарід. Поручається тому його яко одинокого нашого в Галичині взірцевого арт. маляра і позолотника церковного, всім Всч. ОО. Парохам, комітет. церк. і час. громадянам, бажаючим украшати свої св. Храми Божі. — Волосянка Велика 15. марця 1922 р. о. Альбін Добрянський парох, Василь Волосянський, Дмитро Петрущак, Андрій Гещ пров. цекр. 1208 1—1

Видавництво львівської філії українського краєвого тов. охорони дітей і опіки над молодіжю

Вже вийшла з друку книжка дуже потрібна для молодих і старших подругів

ЖІНКА ЯК МАТИ

гігієна жінки, завагітніння, роди поліг з 52. образками

— написав Д-Р М. ДОЛИЧСЬКИЙ. —

Дістати можна у всіх львівських книгарнях. 1196 Основна ціна 3. 1—3

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Джек Лондон: **ОПОВІДАННЯ ПІВДЕННОГО МОРЯ.** Переклад з англ. Софії Куликівної. Вінєтка П. Ковжуна.

У тому самому накладі вийшли досі:

А. К. Дойль: **ПРОПАЩИЙ СВІТ.** З англ. перекл. С. Польська. Вінєтка В. Січинського. 40 ілюстрацій.

Г. Г. Еверс: **ІНДІЯ І Я.** З нім. перек. В. Мурський. Вінєтка В. Січинського.

В. Радзикевич: **ШЛЯХОМ ТУГИ.** Повістевий нарис. Вінєтка П. Ковжуна.

Замовляти у всіх кигарнях і у Видавництві на адресу: **КЛИМ ЧИЧКА, Львів, Ринок ч. 10, II. поверх.**

Книгарні відповідний рабат! 1205 1-3

На Ялинку і Новий Рік

поручає: ПЛАЩІ, СУКНІ, БЛЮЗКИ, КАМІЗЕЛЬКИ, Жемпри, панчохи і тп.

Фірма МІНЦЕР і ФРІШ, Львів, Кониського 1, проти віден. каварні 1186 2—3

ПЛУГИ залізні, БОРОНИ, ШТУЧНІ НАВОЗИ, НАСІННЯ ЯРИН і ПАШНИХ БУРАКІВ ТА ЧЕРВОНОЇ КОНЮШИНИ — доставляє

Краєвий Союз господарських Спілок „Сільський Господар“

у Львові, вул. Зіморовича ч. 20. 1199 1—1

Власні відділи: ЛЬВІВ, Городецька 95, ПЕРЕМИШЛЬ, Костюшка ч. 5. СТРИЙ Ринок ч. 6, КОЛОМИЯ, Ринок ч. 40.

На протязі місяці появиться у Видавництві „Українське Слово“ в Берліні перший український

великий військовий Альманах

ЗМІСТ АЛЬМАНАХА: Історія Січових Стрільців (на підставі документів і архів. матеріялів) — напис. *Василь Кучабський.* — Спомини команд. С. С. полк. *Е. Коновальця.* Фахові праці військових авторитетів, старшин ґенер. штабу: *Ґен. М. Безручка, Ґен. М. Капустянського, Ґен. В Сальського* і пок. *полк Ю. Отмарштейна.* Статті: *І. Бочковського* („Національні легіони в історії визвольних змагань поневолених націй“); *І. Борщака* („Початки української військової дипльоматії“), *М. Возняка* („Визвольна легенда“) *М. Галущинського* („Значіння героїчної традиції“). *В. Дорошенка* (Січове Стрілецтво в літературі“, *В Кедровського* („Початки організації української армії“), *І. Крипякевича* („Біла Церква“), *М Лозинського* („Українська державність за гетьмана П Скоропадського“) *В Садовського* („Армія і нація“), *В. Старосольського* („До деякої історії стрілецького руху“) У белетристичній частині нові твори таких сучасних українських письменників як: *О. Бабій, О. Грицай, О. Кобилянська. А Крушельницький, Р. Купчинський, Б. Лепкий, О. Маковей, О. Олесь, Ю. Опільський, В. Пачовський, К. Поліщук, М. Рудницький, М. Черемшина* і баг. инш. Між перекладними творами перші на українській мові перекладки великих поем: *В. Гюґо* **„Мазепа“** і *Дж. Леопардія* **„О, рідний краю мій“.**

ЗОЛОТІ ВОРОТА

АЛЬМАНАХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

редаґував Комітет під проводом *Івана Кедрина-Рудницького.*

Книжка матиме понад 500 стор. великого альбомного формату.

Крім колірової обгортки і кількадесяти орнаментаційних рисунків арт.-мал. *П. Ковжуна,* буде в Альманаху понад 100 фотографій з 1917—19 рр.: 9 великих, спеціяльно для Альманаха виготовлених колірових малюнків арт.-малярів, *І. Іванця, Л Перфецького й. П. Холодного,* 7 великих табльо з фот. знимками, кількадесять военних плянів та нарисів з часів української визвольної війни, багато ріжних реєстрів і списків та военно-історичних документів буде доповнювати книжку, яку **купить кожний кол. український старшина, кожний український громадянський діяч і взагалі кожний свідомий український громадянин, та всі Ті, які цікавляться історією останньої української війни й революції і ролею, яку тоді відіграв леґіон Січових Стрільців!**

Поруч з великою вартістю вічевим змістом **ЗОЛОТІ ВОРОТА** будуть прикрасою на столі у кожній хаті, бо розкішне мистецьке видання книжки перевищить усе, що досіль появилось на українському книжковому ринку!

ВЖЕ ТЕПЕР МОЖНА ЗАМОВЛЯТИ НА АДРЕСУ: Verlag „Ukrainske Slovo“ Berlin-Schöneberg **Hauptstrasse 11**, або

Видавництво „Червона Калина“ Львів, вул. Руська 18.

1195 1—

Присилайте передплату!

В В ВІ „УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО“ в Берліні

вже вийшов з друку:

Найкращий російсько-український словник

УМАНЦЯ, докладний передрук (разом з наголосами), 1-го, давно вичерпаного видання. **1200 стовпів! Препарне підручне видання,** в оправі з цілого полотна з витисками. Необхідний словник для кожного інтеліґента, що бажає відучитись від вживання усіх русицизмів у мові й письмі та замінити їх чистими українськими висловами! Необхідний словник при лектурі російських книжок та часописів! **У першу чергу повинні купити всі вчителі й усі школи!**

Коштує лише 2.25 дол. (знижена ціна для Галичини й и. зах.-українських земель). Книгарні, читальні „Просвіти“ й школи У. П. Т. — 1·80. Замовляти можна: **Іван Рудницький, Львів, Тарновського 7. Важне для Волині, Холмщини, Підляша і Полісся!** 1—1

1195 а)

ЮЛІЯН ЛОМАҐА

МЕХАНІК

ЛЬВІВ, вул. СЕНКЕВИЧА ч. 8.

Майстерня для направи і реконструкції всіляких машин до писання, рахування копіювання і кас „National“.

Тасьми і кальки до машин до писання. — Купно і продаж машин до писання всіляких систем. За кожду направу даю ґарантію. 1—1

1209

Надзвичайні Загальні Збори

Това-а **„Українсько-руська Видавнича Спілка“** відбудуться у Львові, в неділю дня 20. січня 1924 р. о год. 10. перед пол. — згідно о 11. год. без огляду на число членів — в домівці при вул. Чарнецького **ч. 23. партер** на ліво, з отсим порядком денним:

1) Звіт, 2) Вибір нової Дирекції, 3) Зміна статутів, 4) Внесення й інтерпеляції.

ЗА ДИРЕКЦІЮ:

Іван Раковський, голова. *Володимир Гнатюк,* секретар.

1217 1—1

Ширіть наш часопис!

НОВІСТЬ! **НОВІСТЬ!**

ДЛЯ ОТЦІВ ДУХОВНИХ ВСЮДИ БАЖАНА КНИЖКА!

ПРОПОВІДИ НА СВЯТА ЦІЛОГО РОКУ

Автором книжки широковідомий письменник отець Юрій КМІТ.

Кожна проповідь обширна і книжка обнимає 242 стовпки великої вісімки.

Замовляти у фірмі: 1197 **„Відбудова“, Львів, Словацького 14.**

Дорожіє! — тож спішіться, щоб дешевше набути! 1—1

НЕ ТРЕБА ТХАТИ ДО ЛЬВОВА!

50 прц. і більше заощаджується на коштах подорожі, готелях і пр. видатках!

Приватне інформаційно-комісове бюро Нестора Пшепюрського у Львові інтервеніює в заступстві інтересентів у всіх урядах, бюрах, інституціях і властях у Львові, полагоджує всякі торговельні і банкові справи та приватні інтереси, посередничить в трансакціях купна продажі, приймає зголошення на купно і продаж всіляких обєктів, веде евіденцію справ попиту і подачі так у Львові як і на провінції та взагалі виконує всякі йому поручені комісі солідно, скоро і дешево. Адресувати: **Нестор Пшепюрський, Львів,** 1155 вул. Городецька ч. 9 І 2—3

НА ЯЛИНКУ,

імянини і т. д. Найдешевший дарунок книжка!

К-во „ТРЕМБІТА“, Коломия,

ВУЛ. МІЦКЕВИЧА ч. 8. поручає:

Ю. Тютюник: Зимовий похід 1919-20 р.	1.20
К. Поліщук: Отаман Зелений	2.25
Звуколірність	0.60
А. Чайковський: Малолітний	1.80
Одавка	1.00
Д-р В. Єрузалем: Психольоґія	3.60
Д-р І. Раковський: Вселенна	2.00
О. Олесь: Вибір поезій, ювил. вид.	3.00
А Коцебус: Заколот, комедія на 5 д.	1.00
Народний Календар, вел. ілюстр. на 1924 р. (42 ілюстр.)	1.50

Великий вибір театр. пес, на жадання висилається катальоґ. — Ціни основні; треба помножити через обовязуючий книг. множник (від 27. XII. 1023 600.000). 1—1

1206

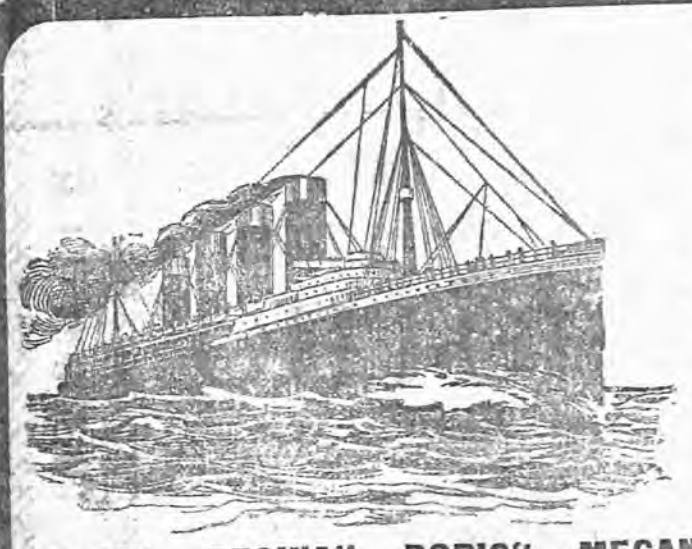

WHITE STAR LINE

ЛІНІЯ БІЛОЇ ЗОРІ. — НАЙБІЛЬШЕ КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО НА СВІТІ.

Львів, вул. Городецька ч. 36.

Тернопіль, вул. Тарновського 5.

де продаються корабельні карти (шіфкарти) і уділяються інформації (поради) як устно так і на письмі в справах виїзду **до Америки і Канади**

„White Star Line“ має найбільші і найшвидші кораблі на світі як: **„MAJESTIC“** 56.000 тон, **„OLYMPIC“** 48.000 тон, **„HOMERIC“** 35.000 тон, **„ADRIATIC“ „BALTIC“, „CEDRIC“ „PITSBURG“, „ARABIC“, „REGINA“, „DORIC“, „MEGANTIC“, „CANOPIC“, „HAVERFORD“, „CANADA“, „VEDIC“, „CELTIC“** і б. и.

Кораблі ці називаються **„МОРСЬКИМИ ПАЛАТАМИ“**, бо їх зовнішний вигляд робить враження величезних плаваючих палат.

1014 1—1

Трета кляса на морських палатах.

WHITE STAR LINE звернула пильну увагу на належне уладження третьої кляси. — Салі, їдальні і каюти є чисті і вигідні. Пасажири знайдуть помешкання в каютах (станцію) по 2, 4 і 6 осіб в одній каюті. — Кожда особа має для себе окреме ліжко (постіль). — Умивальні та инші конечні уладження находяться в каюті.

Велике старання поробило Товариство **„White Star Line“** в напрямі належного вижившлення пасажирів третьої кляси. Добра кухня на наших кораблях від давна тішиться заслуженою славою. Пасажири третьої кляси одержують смачно приготовані страви без жадного ограничення в споживанню.

Вільний час пасажири третьої кляси можуть проводити в дуже гарно уладжених салях, нарочно для цієї цілі призначених, на розмови і товариські забави, або також на проходи, де для відпочинку найде кождий елеґантний і вигідний фотель.

Безпосередна комунікація між Данціґом і Новим Йорком і Канадою

Хто хоче їхати скоро, вигідно і безпосередно (без пересідання) до Америки чи Канади нехай сам зголоситься! других направляє до нашого бюра — — — —

Найбільший наш ТРАНСПОРТ до КАНАДИ відходить зі ЛЬВОВА та ТЕРНОПОЛЯ

16-го січня ц. р.

УВАГА! Емґранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди! **Зголошуйтесь до транспорту!**

„WHITE STAR LINE“ ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5

TRAINS ЗАЛІЗНИЦІ | HOTELS ГОТЕЛІ | STEAMERS КОРАБЛІ

До Канади. C. P. R. До Америки.

ЛЬВІВ, Городецька 93. ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 3.

Найбільше перевозове підприємство на світі.

Великі морські кораблі! Власні залізниці в цілій Канаді!

Коли задумуєте виїхати до Канади чи то тепер, чи аж на весну, то застановіться добре, а ми певні, що виберете лише нашу C. P. R. агенцію котрою їдуть все ті достойні особи.

Найбливші наші транспорти до Канади відходять з нашого бюра у ЛЬВОВІ, вул. Городецька 93. і в ТЕРНОПОЛИ, вул. Тарновського 3. в слідуючих днях:

перший дня 15. січня 1924 вечером до корабля „Mellta".

Коли не маєте за що купити собі шіфкарти самі а маєте кревних або знайомих в Канаді то подайте нам їх адрес, а ми до них напишемо, щоби вони Вам прислали з Канади шіфкарту і аффідавіт.

Позір! Мущини — еміґранти до Канади! Корабельне Товариство C. P. R. одержало від канадійського уряду звідомлення що в січни, лютім і марті будуть могти виїхати до КАНАДИ без **аффідавіту лишень мущини,** письменні і здорові з пашпортами зі Староства як рільники, а іменно: 1) В січні і лютім, коли зможуть купити собі щифкарту зі Львова до Вінніпегу, а крім того будуть мати 300 (триста) долярів на показ, 2) в марті коли зможуть купити собі шифкарту зі Львова до Вінніпегу, а крім того будуть мати лише 25 (двайцятьпять) дол. на показ. Жінки, дівчата і цілі родичи мусять на дальше мати приписаний аффідавіт, Уважайте добре на наш адрес і напишіть до нас сейчас.

Всім нашим пасажирам бажаємо „Веселих Свят"!

ТЕРНОПІЛЬ Тарновського 3. | **КЕНЕДІЯН ПЕСІФІК РЕЙЛВЕЙ** | **ЛЬВІВ Городецька 93.**

Вже вийшла з друку і продається

ДРУГА КНИЖЕЧКА до читання

ДЛЯ II. РОКУ НАУКИ МАТВІЙЧУКА.

Друга книжечка видана на взір найкращих европейських підручників. Її прикметою є цікавий зміст і читкий друк. Велике захоплення в цій книжці збуджують чудові малюнки славних д точих арт.-мал. Куриласа і Кульчицької.

Нехай кождий батько купить своїй дитині Другу книжечку і переконається, що все сказане про цю книжку не є шумною реклямою, але дійсністю.

Другу книжечку получаємо горячо нашим братам в Канаді і Америці, як знаменитий серединк проти американізації українських діточок. Ціна книжки 3 марки X множник.

Головні склади Другої книжечки у Львові: Книгарня Шевченка, Ринок ч. 10, Книгарня УПТ. Руська ч. 3, Союз Учительських Спілок Осолінських ч. 8, М. Матвійчук Панська ч. 17, Видавництво М. Таранька Зіморовича ч. 3, Українська Книгарня вул Рутовского ч. 22, Видавництво Гануляка вул. Куркова ч. 10, Товариство „Просвіта" Ринок 10. Мох Содова 4.

На провінції: Коломия: Учительська Спілка, Сауль Оренштайн. Перемишль: Народний Базар, Дрогобич: Український Паперовий Базар, Стрий: Книгарня Українського Базару, Чортків: Українська Книгарня, Станиславів: Українська Книгарня, Жовква: Зобель і Глайх. ВОЛИНЬ: Володимир: Відбудова, Здолбунів: Відбудова, Острів: Повітове Товариство „Просвіта". — Крім того книжку можна набути у всіх провінціональних книгарнях. 1195 1–1

КУПУЄМО! **ЛЕН, КОНОПЛІ, ПРЯЖУ,** за ПОЛОТНА, ЦАЙҐИ, СУКНА, БАРХАНИ і т.п. **„ПОЛОТНО"** А. С. ЛЬВІВ, Бюро: **Зіморовича 20.** Склад: **Городецька 95.** Відділ: **Жовківська 83** МІНЯЄМО!

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 54.

ДО КАНАДИ **ДО АМЕРИКИ**

Найдокладніїші, сумлінні і **безплатні** інформації устні і письменні в справі виїзду до **КАНАДИ І АМЕРИКИ.**

Прекрасні двошрубові кораблі. Чиста обслуга Обильна і здорова пожива. Спеціяльні перекладчики на кораблях.

Ціна III кляси поділена на кабіни для 2, 3, 4, 6 осіб. Хто раз їхав нашою лінією, той иншою лінією не поїде.

1198 1–13

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ, Львів, вул. Городецька 54.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 7 (10100). Львів, пятниця 11. січня 1924. Почтову належність оплачено готом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000 000 п. марок. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 100 лей. Болгарії 50 л., Австрії 4,000000 мп. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Боротьба в компартії.

Мабуть ні одна аристократична каста Европи не вміла ніколи так скривати своїх внутрішніх непорозумінь, а подекуди й скандалів, як чисто пролетарська каста комуністичної партії. Кілька літ партії вдавалось скривати всякі внутрішні розходження і непорозуміння перед світом. Та вкінці гребля прорвалася і світ довідався, що в компартії не все в порядку.

Ми вже писали на сторінках нашої газети про невдоволення опозиції, що стала на чолі партійних провідників. Тепер виявилися деякі „тайни" з минулих літ, як також безпосередні причини кризи в партії.

Виявляється, що „бунт" проти теперішнього офіціяльного партійного проводу підняли такі комуністичні діячі як Преображенський, Сапронов, Криленко, Белобородов, Смирнов, Пятаков і ин. Всі вони стали на чолі тих невдоволених „низів". Всесильне партійне „політбюро" (політичне бюро) поспішилося приняти однодушне рішення, яке вправді давало деяке задоволення опозиції (допущення дискусії на тему партійного демократизму) та зате остро осуджувало опозиціоністів за їх намір спричинити розєднання в партії.

Це рішення підписав і Троцький. Одначе одночасно вождь червоної армії на другийже день розіслав до всіх партійних організацій обіжник про „новий курс" в партії. Це письмо по свому змістови цілком не відповідало постанові політбюра. В своїому письмі Троцький порушив дуже болючу справу „переродження" „старої гвардії" большевизму. Він натякнув на це, що „учні" Леніна остаються позаду нових напрямків і не можуть задовольнити комуністичної молоді. Він зрівнав теперішних „власть імущих" ленівців з такими „ренегатами" соціялізму, як Каутський, Бернштайн, Адлер і инші, що вважали себе теж учнями Маркса.

Ленінці, що мають тепер не тільки всю партійну, але й державну владу в своїх руках, назвали виступ Троцького ножем в спину, як не революції, то у всякому разі комуністичної партії, точнійше політбюра тої партії. І тут не вдалось закрити від світа того конфлікту між політбюром і червоним „генералиссімусом". Проти Троцького виступив публично в Петербурзі Зіновєв, а в Москві Сталін. Зіновєв від трьох тисяч петербурських комуністів зажадав від Троцького покаяння і провів резолюцію, що остро осудила письмо Троцького. Сталін в „Правді" написав таке: „тов. Троцький, як виходить з його письма, зараховує себе до старої гвардії большевиків, виявляючи охоту приняти на себе всі можливі обвинувачення, які можуть впасти на голови старої гвардії, коли вона направду стане на шлях переродження.

Треба признати, що ця готовість саможертви, є признакою благородности. Та я повинен оборонити тов. Троцького перед самим тов. Троцьким, бо він зі зрозумілих причин не може і не повинен поносити відповідальности за можливе переродження підставових кадрів старої большевицької гвардії. Жертва гарна річ, але чи вона потрібна старим большевикам. Я думаю, що вона непотрібна".

Під тими зрозумілими принціпами розуміє Сталін це що Троцький зовсім не є партійним старогвардійцем, бо до комуністів він примазався аж тоді з меншевицького табору, коли побачив, що комунізм напевно побідить.

Та Троцький з того всього нічого собі не робить. Письма він не відкликав. На всі закиди Сталіна він вважає за невказане відповідати. Політбюро найшлося через те в дуже неприємному положенню. Виявилося, що „генералиссімус" кращий стратег, як ціле політбюро. Троцький обрахував усі сили і став на боці опозиції. Політбюро отямилося і почуло страх. Воно приняло постанову, в якій легесесько робить докір Троцькому, що дав можливість використати своє письмо для загострення внутрішньої партійної боротьби, але рівночасно сильно підкреслює неминучість більше активної роботи Троцького в керуючих партійних органах і державних установах. Далі політбюро називає „злосливою видумкою" поширювані відомости про те, немовби то політбюро бажає якнебудь усунути Троцького від влади.

Отже бачимо, що всесильне Польтбюро скапітулювало перед Троцьким, а тим самим перед опозицією. Від коли Ленін перестав грати першу ролю в компартії завдяки недузі, від тоді у партії нема кому загладжувати всіх непорозумінь і держати один партійний фронт. Аж тепер внявилося, що опозиція була ще в часі Берест-Міховського договору. Вже тоді ліві есери домагалися від Бахуріна арештування Леніна і всіх Ленінців, що були ніби то „занадто правими". Острійше зазначилася була опозиція в часі впроваджування в життя „непу". Але в обох випадках її вдалося зліквідувати завдяки Ленінови. Він все находив такі „геніяльні" засоби для усування непорозумінь, що партійна дисципліна оставала ненарушеною і фрунт був один. Та Ленін тепер втратив всякий вплив на партію. Його тактику і тактику його учнів завзято критикується. На чолі опозиції несподівано висунувся Троцький. Всі „низи" і вся комуністична молодь знайшлася в опозиції. Вони домагаються внутрішньо-партійного демократизму, щоби боротися з теперішніми партійними магнатами, що стали ними завдяки „непови". І „низи" і молодь хотіли би за всяку ціну заняти їх теплі місця та посади. Публично обвинувачується всіх теперішніх достойників у грабіжництві, наживі і т. д.

„Що уявляє з себе тепер компартія"? — питав якийсь опозиціоніст. — „Вона попала в такий стан, що велике питання, чи спосібна вона на що небудь розумне?"

„А чому воно так?" — питає далі. — „Тому, що в нашій партії є 40.000 членів з молотками, а 400 000 з портфелями!" Чи можна в таких умовинах говорити про диктатуру пролетаріяту? — „Ні! — відповідає инший опозиціоніст — це диктатура компартії над пролетаріятом".

Инший опозиційний бесідник московських трибун каже відважно, що комуністичні гвардії розграбили стільки народнього добра „що вистарчило би його на цілковите вивінування в одіж і взуття 500.000 робітників, або на вибудування залізничого шляху з Москви до Київа".

Ось коли довідується світ про всі ці речі — не від когось некомпетентного, ворожо настроєного, але від самих комуністів — з всього того бачимо, що найскорше зорієнтувався в ситуації Троцький і тим самим забезпечив собі й на далі велику ролю навіть при зміні теперішних провідників новими.

Харківські „Вісти", орган Всеукраїнського Виконавчого Комітету Рад, вважає всі ті явища, що розіграються в Москві і остають не без великого впливу цілий радянський Союз Республик, лише товариською дискусією на внутрішньо-партійні теми і не більше.

Гарна дискусія, коли балачка дійшла аж до таких моментів, де говориться про розграблення народнього майна. Не помагає нічого арештування 70 опозиціоністів т. зв. робітничої групи. Не помагають і заборони на їх організування. Все котиться котиться мимо обовязуючих рішень і заборон по похилій площині.

ПРАКТИЧНІ ПОДАРУНКИ
за ЯПИНУ і м. рік
найелегантнійші і найновійші строї
„Величезний вибір моделів вечірних суконь"
Послідні новости камізельок в найбільшім виборі пропонує
„MAISON CHIC"
ул. Ягайлонська 1, 4-4

панів, що за добродійство думає зробити п. Грабські? Це є обовязок кожного уряду дати, горожанам здоровий обіговий середник і це не є ніяке добродійство (Голос на лавах меншостей: Алеж він вже давав кілька разів той середник!). Власне зараз про те скажу. І він давав, і перед ним були инші мужі провидіння, котрі теж думали про те саме завдання, яке він тепер бере на себе. Трудність справи лежить далеко глибше, далеко глибше тому, що сойм в теперішному складі виявив свою безсилість, виявив стільки слабости, що не був в силі витворити уряду, який змінив би цілість дотеперішньої польської політики. Супроти того тихесенько в затишних кульоарах постановлено знеутралізувати одну справу, щоби одночасно виминути цілости дуже пекучих справ. І п. Грабські, будучий чудотворець, найшов середник. Він признав, що всім є потрібний загальний мир, і то власне є ціла його діяльність та успіх його пляну. Загальний мир, але як? Те, що є подразнена значна частина горожан, горожан „національних меншостей", але то ніщо. Це є річи, які евентуально можна полагодити в майбутньости а на тепер вповні вистарчає йому успокоєння серед польських партій. Під тим оглядом п. Грабські ані на волос не виріжнюється від славетного Столипіна. Виразно сказав я йому це на скарбовій комісії. А він, не скажу — щоб образився, але заявив, що його це задраснуло. Сказав я йому теж, що його слова, висказані підчас нашої авдієнції, якої уділив нам при творенню уряду, а саме, що постарається виконати приписи, одначе так, щоб це не вносило роздратування в польське громадянство, перейдуть до історії, як відомі слова Столипіна: „Ви хатіте реформи; Сначала успокоєніе, а послє рефбрми". Сказав я йому, що з тим перейде він до історії. Відповів, що він сам чув ті слова, що ті слова Столипіна викликали тоді зовсім зрозуміле обурення. Чиж би не захотів тої самої мірки приноровити і до себе. Прошу панів, коли глибше ввійдемо в ту справу, то кожний обективний і чесний громадянин мусить признати, що деяке зрозуміння для справи валютової реформи і цілости санації мусить бути, як не серед всіх, бо важко всіх задоволити, то що найменше серед усього громадянства, серед всіх горожан, репрезентованих в тій високій палаті.

П. Грабські мав сміливість обійти одну третину польських горожан. Для нього та частина, опінія тієї третьої частини в тім випадку не істнує. Це є факт, який в найблизчій будуччині безумовно піміститься на п. Грабськім (п. Гавліковскі: Ви грозите?).

Розгляданий закон свій дійсний зміст має в попередньому заголов-

В ері малого Столипіна.

(Промова заступника голови Українського Клюбу пос. Павла Васильчука, виголошена 4. січня 1924 р. в польському соймі підчас дебати над скарбовими повновластями.)

Висока Палато! В політичних под'ях є випадки, які не вимагають ширших коментарів, а потребують тільки ствердження факту. Під тим оглядом предложений закон є найбільше характеристичний.

Після багатьох боротьб і заверюх в соймі, що тривали на протязі кількох місяців і в консеквенції привели до упадку уряд Вітоса, в соймі запанувала дивна згода, дивний мир. (Пос. Попєль: Не можна безнастанно вести боротьби!). Зовсім погоджуюся з пос. Попєлем, що наступило завішення зброї всіх польських партій. Чому? Тому, що польська лівиця не мала відваги прийти до влади. Була дуже лагідна спроба, була охота опертися на польських партіях з вийнятком клюбів національних меншостей. Не найшовши піддержки в христ. демократії і инших партіях центру, п. Тугут був примушений понехати твердження уряду. До останньої хвилі квестія санації скарбу зовсім не виступала в тому світлі, в якому виступає тепер. Зроблений крок — надзвичайний, всі справи відсуваються на дальший плян. Приходить великий „миротворець", муж провидіння п. Грабські і каже: любімся, кохаймося як колись, перед сто літами. „рятуймо скарб!" Прошу

ку: Про надзвичайні повновласти для президента республики. Тепер в комісії після великих нарад ріжних правників і т. д. — для експорту на зовні, бо прецінь в Польщі все робиться так, щоби на зовні виглядало гарно і лагідно, сформуловано, що це є закон про санацію, про направу скарбу.

Зміст не змінився, навпаки — закон є поширений. Признаюся, що з великою цікавістю і здивуванням глядів я, як внесення про поширення закона ставив не хто инший, тільки представники польської лівиці, якраз ті, що підчас висловлювання votum-a довіря для уряду Грабского не мали сміливости голосувати за, а тільки вийшли з сойму. Тепер — розуміється — свята, ферії, святочні пироги вплинули на те, що рішилися вже зовсім виразно змінити свою думку.

Як я сказав, зміст лишився старий. Надається надзвичайні повновласти для президента республики, для уряду. Тим способом палата, яко найвище законодатне тіло безумовно зменшує свої права і погоджується на вирeчення на протяг 6 місяців своїх прав в области скарбового й фінансового законодавства. Здивувало мене ставлення внесень щодо поширення тих прав якраз з боку польської лівиці — не тільки з політичних оглядів, не лише тому, що було стверджене, що польська лівиця виразно рішилася піддержати і висловити votum довіря п. Грабскому, але ще й з инших мотивів, а саме, що для скарбових справ, для податкових справ важко найти згоду в цілій тій палаті назіть серед польських партій. Тут в тих квестіях нема Поляків і не-Поляків. В податкових і скарбових квестіях є бідні, визискувані і богачі.

(Докінчення буде).

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу“, добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж багнет чужого жандарма.

Муссоліні про розвиток фашизму.

Вже згадувалось коротко у своєчасних телєграмах, що з нагоди новорічних бажань Муссоліні виголосив промову перед зібраними членами кабінету і вказав на фашизм, як на творчий чинник у відродженні Італії. Маючи тепер докладний текст промови, наводимо з него характеристичні погляди творця фашизму.

„Треба ще буде довго ждати,— казав Мусоліні — поки фашизм завершить розпочате діло, одначе основи під нього вже підложені. Фашизм вповів у італійський нарід почуття дисципліни. Хоча вона не є досконала, але найкраще буде порівняти теперішний стан із станом 1922 р. Уряд бореться з поодинокими випадками насильства, але таких справ не можна ліквідувати в одній хвилині. Також перед 1919 р. траплялися такі випадки і тому фальшиво думати, що раніше Европа жила в якійсь щасливій сфері, та що насильства зродилися тільки з фашизмом. Історія політики Европи з 1870 р. до 1914. є повна жахливих актів, як індівідуальної так колєктивної натури. Воно й не легко перейти з повстанчого руху, яким був фашизм до законного урядування, тим більше, що в Італії було чейже 7 до 8 рiжнородних організацій. Ми не тільки мали на увазі перебудовувати основи держави, і до мінімума обмежити демобілізаційні роботи. Бо руйнувати є легко, але будувати надзвичайно важко. Не пересаджуючи своєї гордости, ми можемо бути вдоволені зі свого діла і продовжувати його. Фундаменти збудовані, тепер пора розпочати будову будинку, з далеко-йдучими уповажненнями, або без них. Річ ясна, що напрямок фашистівської партії може підлягати хитанням. Але діяльність фашистівського уряду стає щораз міцнійшою, бо уряд здобув собі довіря мас. Італійський нарід дає фашизмові на новий рік мовчки найдальші уповажнення. Нарід дав чудовий приклад робітливости і дисципліни і я певний, — сказав Мусоліні, — що коли італійський нарід буде дальше працювати в тім самім дусі, то стане ще могутнійшим і шо національна відбудова буде прапором, під яким фашизм увійде в історію Італії зі славою і на всі віки“.

З українського мистецького життя в Празі.

Прага, 2. січня 1924.

Тісно звязане з громадським життям, мистецтво завжди залежить від певної зорганізованости громадянства, а навіть його добробуту. Тому не диво, що в перші часи перебування Українців на еміграції, в часи напруженого збирання сил, консолідації і боротьби за істнування, — темп мистецького життя, особливо в ділянці пластичного мистецтва, не виявлявся з особливою силою.

На науковому полі, першими проявами того життя були реферати прочитані на зібраннях Українського історично-фільольогічного товариства. Засноване в червні 1923 р. Товариство протягом недовгого часу дружньої праці, обєднавши всі наукові українські сили, головно перебуваючі у Празі, виявило живу діяльність. І так протягом пів року прочитано на зібраннях чимало рефератів і між ними кілька з історії пластичного мистецтва: проф. Д. Антоновича — „Хто був будівничим брацької церкви у Львові“, проф. В. Щербаківського — „Мальована неолітична кераміка на Полтавщині“, Л. Чикаленка — „Техніка орнаментації неолітичної кераміки на півночі України“. Останні дві праці видруковані в Науковому Збірникові Українського Університету в Празі. У листопаді і грудні 1923 р. були також прочитані реферати В. Щербаківського про іконостаси українських церков і В. Січинського про українську хату в околицях Львова. В найблизчому часі Українське Наукове Товариство в Празі має приступити до друку свого збірника, де мають бути уміщені також праці з українського мистецтва.

Другим великим кроком на шляху обєднання українських мистецьких сил було заснування в жовтні 1923 р. з ініціятиви культурно-просвітнього відділу при Українськім Гром. Комітеті в Празі „Товариства Українського пластичного мистецтва“, в склад якого увійшли артисти-пластики та дослідники мистецтва. На чолі організації став проф. Д. Антонович. Першим своїм невідкладним завданням товариство вважало — заснування української мистецької студії. В тому вже давно відчувалася насущна потреба. Чимало студентів, що студіюють по чеських мистецьких школах — малярській Академії, Мистецько-промисловій Академії, Архитектурному відділі Вищої Техніки та ин. відчувають велику потребу працювати на рідному мистецькому грунті, шляхом пізнання своїх мистецьких здобутків минувшини та їх традицій, створюючи нове українське мистецтво. Крім того є чимало инших осіб, що рівночасно з загальною освітою хотіліб працювати в українській студії.

Чимало суперечностей викликало питання про характер студії. Однак більшість зійшлася в поглядi, що творення школи по типу Академії не тільки не потрібне, але до деякої міри шкідливе для вільного розвитку мистецтва, як се не раз доводила практика европейських Академій. Празька студія повинна мати характер Вільної Академії, але з упорядкованим життям і певною системою в навчанню, одначе не обмежуючи слухачів у виборі спеціяльности і напрямку в мистецтві. Двері студії широко відчинені для всіх бажаючих і здібних працьовників, встановляючи за освітню норму 6 клясів середньої школи (гімназії, реальн. і т. и.) Навчання безплатне з матеріялами. Студії, але стипендій не передбачається. В Студії намічено чотири відділи: 1) малярський, 2) графіки і прикладного мистецтва, 3) архитектурний і 4) різьбарський. Керовниками відділів запрошено арт.-

В. МУДРИЙ. 6

Під знаком „нелєґальщини“.

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

V.

Другу анкету скликано на день 20. травня 1923 р. Взяли в ній участь представники всіх політичних партій і груп. Кураторія в повному складі, представники всіх центральних культурних, культурно-освітних і наукових товариств, представники економічних інституцій, української преси, холмсько-волинської української парляментарної репрезентації, студентської молоді і окремо запрошені громадяне зі всіх більших осередків Сх. Галичини. Разом брало участь в анкеті 108 осіб.

Наради були довгі, затяжні і мало чим ріжнилися від нарад попередньої анкети. У звіті з діяльности тимчасової Кураторії було підкреслено, що через недостачу популярности Кураторії, через короткий час вона не змогла виповнити найважнійшого свого завдання, а саме економічного забезпечення Українського Вис. Шкільництва і передала всю ту акцію на далі в руки студентської молоді. Кураторія від себе намітила анкеті такий плян праці на будуче: 1) в напрямі лєґалізування та виведення з підпілля теперішніх „нелєґальних“ Високих Шкіл шляхом заснування окремого, статутового, лєґального товариства, що дбало би про їх лєґалізацію і про всесторонне вимінування і забезпечення та 2) в напрямі заснування державних чи пак удержавлення вже істнуючих приватних Українських Високих Шкіл у Львові.

Розвинулася широка дискусія на тему, що публично висувати чи лєґалізацію, чи удержавлення. Більшість була тої думки, що ми мусимо домагатися удержавлення обох Високих шкіл. На випадок невдачі повинні ми не резигнувати з лєґалізації. Вказаним є отже вести обі акції паралєльно. Один з бесідників говорив, що домагання наші про удержавлення ми повинні оперти на законі з 26. вересня 1922 р. (Закон про воєвідську автономію, де в арт. 24. і 26. говориться про заснування українського університету), бо закон цей є немов би векслем з боку Польщі для держав Антанти за прилучення Сх. Галичини до Польщі.

Таке паралєльно трактування обох тактичних метдоів університетської акції підписали всі політичні партії крім групи „Заграва“ і української соціялдемократичної партії. Представник групи „Заграва“ підкреслив, що стансвище його групи в університетській справі відмінне від того, яке було на анкеті з 12. лютого. Тому, що тепер йде силою всеї пари польонізація, яка в деяких випадках посувається до абсурду хочби з огляду на польську державність, він і його група є проти роблення яких небудь кроків чи то в напрямі лєґалізації, чи в напрямі удержавлення. Бесідник вказав на те, що недавно відбувся у Львові польський фільософічний зїзд, на якому Поляки кинули гасло домагання від уряду зутраквізування всіх середніх українських шкіл. Він певний, що коли це навіть наступить, то ні один з наших учителів та професорів проти цього не запротестує і кожний буде вчити українську молодь по польськи—а все зі страхом перед втратою „хліба насущного“. Тому, що з нами так поводяться, треба далі продовжувати підпольну акцію ведення українських Вис. шкіл. Його внесок звучав так: Анкета вважає, що заходи коло удержавлення Українських Високих Шкіл не є актуальними в теперішній час. Натомісць анкета доручає Кураторії робити всі заходи в напрямі забезпечення істнуючих В. Ш. у Львові на далі такими шляхами, як до тепер.

Представник української соціялдемократичної партії, підкресливши, що не повинен вправді засідати зі сторонниками „Діла“ за одним столом з огляду на „наклепи“ Діла“ по адресі УСДП., але тому, що партія важає університетську справу за дуже важну, він від імени партії заявляється за підчержуванням всеї університетської акції в дотеперішніх формах. Лєґалізація Високих Шкіл повинна перевестися шляхом революційної боротьби, а не шляхом просьб та понижувань. Таке становище його партії.

Остаточно величезною більшістю голосів прийнято постанову старатись рівночасно про лєґалізацію і про удержавлення Високих Шкіл. Лєґалізацією повинно занятися товариство „Кураторія Українських Приватних Високих Шкіл у Львові“.

В тій ціли анкета приняла вироблений тимчасовою Кураторією проєкт статута для того товариства. Членом товариства по думці принятого статута міг бути кожний член української нації, що платить вписове та членську вкладку (§ 6). Метою товариства було засновувати чи радше утріваліовати українські приватні Високі Школи у Львові, вивінованувати їх матеріяльно, набувати для них приміщення і научні середники та забезпечити їх абсольвентів (§ 2). В склад Головної Ради Т-ва входило 16 представників усіх українських наукових і культурно-освітних товариств без вибору та також число вибраних загальними зборами членів товариства (§ 16 і § 20). Без вибору в склад Головної Ради товариства мали входити:

1)	від Наукового Тов. ім. Шевченка	2 від поручн.
2)	від Тов. „Просвіта“	1 „
3)	від Українського Педагогічного Тов.	1 „
4)	від Наукового Тов. наук. викладів імени Петра Могили	1 „
5)	від Тов. св. ап. Павла	1 „
6)	від Українського наукового богословського Тов.	1 „
7)	від Українського православн. духовенства	1 „
8)	від Сенатів обох В. Шк. по 1 — разом	2 „
9)	від Тов.: правничого, лікарського, технічн. і від „Учит. Гром.“ у Львові по 1—разом	4 „
10)	від студентства УВШ.	2 „
	Разом	16 „

Хто мав старатись про лєґалізацію, було вже вирішено. Та всі ці старання були залежні від цього, чи польська влада затвердить статут нового товариства.

(Продовження буде.)

мал. С. Мако — малярським, Ів. Мозалевського — графічним і прикладн. мистецтва, архит. С. Тимошенка — архітектурним. Крім того маються на увазі ще інші визначні артистичні сили по їх приїзді до Праги. Практичні вправи на двох перших відділах вже почалися з кінцем грудня 1923 р. Виклади почнуться з днем 15. січня 1924 р. До складу лекторів запрошені слідуючі особи: Проф. Д. Антонович — історія мистецтва п. Слюсаренко — клясичне мистецтво (в звязку з грецьким мистецтвом на українських землях), д-р Мірчук — естетика, д-р Сисак — пластична анатомія, В. Січинський перспектива (історія та теорія). Програм архітектурного відділу ще не вироблений, але намічено, що відділ сей мусить дати студентам артистичні знання виключно з обсягу української архітектури.

І так без реклями, без „святочного відкриття“ і гучних слів, з minimum матеріяльних засобів, але з запалом і вірою в будучий успіх, почала свою працю Українська Студія пластичного мистецтва в Празі!

Треба привітати замір організаторів Студії, що відкинули для свого високого мистецького огнища назву „Школи“ чи „Академії“ і цілого змісту — рутини, що криється під сими назвами. Хоч склад професорів Студії та програм навчання дає цілковите право Студії стати іменно Академією. Між иншим, поміж нашим громадянством є дуже поширена думка про необхідність творення мистецьких шкіл академічного характеру і обовязково з гучними назвами. Мимоволі насувається паралель з иншими „Академіями“, де дуже часто керовництво в практичних вправах і теоретичні виклади є в руках одної одинокої людини. Гіршої рутенщини хіба трудно собі уявити!

Товариство пластичного мистецтва також має на увазі організувати в Празі Виставку українського мистецтва.

Заснований в мин. році Український Громадський Видавничий Фонд між иншим поставив також своїм завданням причинитися до поліпшення, розвитку і популяризування нашої книжньої графіки. З нагоди 350-го ювилею української книжки, Український Вид. Фонд улаштовує в березні 1924 р. Виставку українських сучасних друків і преси. На сій виставці має бути спеціяльний відділ „Української книжної графіки“, де мають бути представлені окладинки і заголовні аркуші книжок, прикраси, заставки, кінцівки. екслібріси і т. д. у виконанню наших артистів графіків. Мається на увазі зібрати матеріял переважно з часів революції на Україні (р. 1917) до наших днів.

В. К.

Кто зложить до Т-ва „Просвіта“ суму рівноважну од. ному амер. долярови — сей дістане даром календар і книжочки в серії Народна 1204 в) **Бібліотека.** 1—?

НОВИНКИ.

— **Різдвяне число** „Діла“, яке вийшло на 16 сторінок було сконфісковане за частину передової статті п. н. „Свято Різдва — свято ідеї“ та одно речення зі статті д-ра М. Кордуби п. н. „Яблуко Мелеї“.

— **Сьогоднішне число** виходить в звязку з Різдвяними Святами з 4-х денним перервом.

— **Військова бранка.** Протягом квітня, травня і червня ц. р. відбудеться бранка річника 1903. Признані за здібних будуть покликані до служби в листопаді. В травні будуть покликані ті рекрути з 1902 річника, яких тимчасово приділено в запас. Літом відбудуться вправи резервістів з 1897 р.

— **Снінні замітілі.** Великі снінні замітілі спричинюють утруднення в комунікації. Потяги приходять з кількагодинним опізненням. Найбільші метелиці були в околиці Лодзі, яка просто була відрізана від світа, наслідком чого в місті страшенне зросла дорожнеча. Потяги їдуть місцями снеговими коритарями висотою в кілька метрів. Морози тійшли були 6-го, 7-го й 8 го ц. м. до 20° і більше; в середу замітно потеплішло.

Знижка чеських віз. Чеські паспортові оплати (на віза) знижено майже до половини.

Смерть визначного хіміста. В останню суботу помер в 45 р. життя на шкарлятину один з провідників хінського посольського клюбу Звіонзек людовонародови, ксьондз д-р Казимір Люторославскі. Покійний був типічним представником розполітикованого воюючого польського клиру, один із найактивніших речників скрайчьої польської правиці. Людина високої освіти (скінчив три факультети, мав докторат медицини і теольогії) визначався одночасно надзвичайною енергією. Його життевим вірую була сліпа ненависть до всього, що не-польське та що не хотіло підпорядкуватись великодержавницькій імперіялістичній польській ідеї. Його численні виступи на соймовій арені, що йшли завсіди під прапором скрайної нетолеранції й реакційности придбали йому голосне імя. М. ін. він був одним з головних сподвижників ідеї numerus clausus. Був характеристичним представником тих людей, що в імя найвищого патріотизму на ділі наносять своїй батьківщині найбільше шкоди.

— **Знов землетрус.** З Риму подають, що в Сенегалії дався відчути сильний землетрус, який знищив кілька домів. Богато осіб згинуло. В Мондольфії зруйновані землетрусом всі доми. В Сан-Констанції зруйновані 2 костели.

— **Дезерція в польській армії.** Дезерція в польській армії збільшається. Від кількох місяців у тернопільськім повіті скривався дезертир Томаш Козіброда з с. Ігровиці. Не маючи змоги перебувати спокійно в дома, де слідила за ним поліція, цей дезертир по неволі допускався рабунків. Узброєний в карабін, нападав на Жидів та купців, раз у раз вимикаючись з рук поліції. У одній сутичці з поліцією він поранив постерункового Гжибовского, а сам втік в ліси. На днях поліція окружила хату дезертира Козіброди в Угровиці і застала дезертира дома. Вивязалась боротьба, підчас якої дезертира убито. Один поліцай тяжко ранений.

— **Чудернацтва моди** дійшли до того, що якась Англійка почала носити в Льондоні як прикрасу на шию — живого вужа. Вуж почуває на її шиї дуже добре, лежить неповорушно. І вона спокійно їсть вечеру у ресторані.

— **Незвичайні клейноди** звернули увагу преси навіть американської, у Нью-Йорку. 15 величавих смарагдів, які прийшли на адресу якогось ювеліра мають бути колишньою власністю бувшої російської цариці.

— **Сім випадків смерти** від сурогатів спірта було за час Різдвяних Свят у Нью-Йорку. Що значить притягаюча сила заборонених предметів.

— **Святошні бажання** та дарунки найбільше є поширені в Англії. Через один льондонський центр перейшло на Різдво 30 міліонів листів і 5 міліонів посилок. Ми всі пишемо менше.

— **Г Гавптман** їде в Петроград, де матиме два виклади про сучасну німецьку літературу. При цій нагоді дадуть там виставу його пєси „Затоплений дзвін“.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Вернув, чи не вернув?

Минулої суботи вернув до Софії з примусового вигнтння б. цар Фердинанд — так казали телєграми, — що викликали сензацію у цілому політичному світі. Слідком прийшли деякі подробиці того повороту: цар Фердинанд приїхав, мовляв, просто з Монахії (Мінхену), де конферував з Рупрехтом Вітельсбахом; його приїзд був несподіванкою для самої Софії, яка не встигла приладити б. королеві його кімнат, так що він замешкав у свого сина, царя Бориса. Фердинандові віддали всі королівські почести й приняли з ентузіязмом. В Югославії запанувало величезне збентеження. Рада міністрів радила цілий день і рішила вислати до Софії тамошнього свого посла Ракіча для добуття певних інформацій, дарма, що раніше рішено було Ракіча з демонстративних оглядів покищо не висилати. Тепер, говорилось у телєграмах, питанням болгарської політики й взагалі становищем на Балканах, мусять зайнятись ближче всі великі держави, а не лише сама Югославія, бо поворот Фердинанда є нарушенням версайського договору й має далеко більше значіння, ніж поворот кронпринца Фридриха Вільгельма. — Аж ось болгарські посольства у Відні й Варшаві офіціяльно простують вістку про поворот Фердинанда, а инші вістки пояснюють, що всю історію придумали львозанські біржевики, як спекуляційний маневр!

Урочисте засідання англійського парляменту.

Англійська палата громад на урочистому засіданню перевела вибори „спікера“, — голови парляменту. Вибрано одноголосно консерватиста Утлея (Whitley). На тому засіданню вперве лідер Лейбурпарті засів поруч Льойда Джорджа, який заступав недужого лідера лібералів Асквіта. Оба політики сердечно привитались.

Атентат на Венізельоса.

Венізельос захворів на затроєння шлунка. Підозрівають у тому злочинну руку.

Мала антанта.

У Білгороді розпочались наради представників Малої Антанти. Предметом нарад: ріжниці поглядів Англії і Франції, новоскладене становище в звязку з чесько французьким союзом, та справи звязані з сусідами членів Малої Антанти.

Атентат на Кемаля пашу.

Офіц. французька Аг. Аваса повідомляє на підставі вісток з Мітілєне про атентат на Мустафу Кемаля. Відламки бомби поважно зранили його і його жінку.

Поворот Венізельоса до Греції.

Венізельоса, який приїхав до Атен серед ентузіястичних привітань, Народнє Зібрання вибрало величезною більшістю своїм президентом. Кажуть, що Венізельос згодився прийняти портфель закордонних справ у ліберально-республиканському кабінеті й під умовою, що Народнє Зібрання свобідно вирішить державний устрій Греції, та з окрема долю династії.

Перед новим англійським курсом.

Болдуін і Керзон вже погодились на відкликання усіх англійських військ з окупованих німецьких провінцій Надренії. Це булоб одним з перших розпоряджень нового кабінету Лейбур-партї, якому теперішній консервативний кабінет хоче влекшити роботу.

З польських справ.

Замойські. Пілсудські. — Оптимізм Грабского. — Примусова регуляція платень. — Поділ мін. земель. справ.

На чоло всіх польських справ висунулись на останній тиждень справа номінацій міністра заграничних справ і шефа ґенер. штабу та вальоризаційні розпорядження Грабского. Що торкається отсих номінацій, то Замойські, посол Річипосполитої у Парижі й б. кандидат Хієна на ІІ президента буцім то вже остаточно згодився прийняти портфель міністерства закорд. справ, формальне призначення має послідувати з приїздом Замойского з Парижа, куди він виїхав задля ліквідації своїх справ. На місце Замойского має піти Скірмунт, теперішній польський посол у Льондоні, а кандидатом на посаду Скірмунта є Скшинський. Що до нових змін на високих військових становищах, то, як відомо, зараз з упадком кабінету Вітоса висувались ріжні комбінації з особою Пілсудского. Грабскі, який хотів би затримати якісь зверхні познаки „понадпартійности“ й обединення“, бажав би притягти Пілсудского до активної служби.

Участь Пілсудского на минулої суботньому засіданню політ. комітету, існуючому при особі през. Войцеховского, вказувалаб на успіх заходів військ. міністра ген. Сосновского, який налягав на покликанню Пілсудского на пост шефа ґенер. штабу. Одначе останні вісткн кажуть, що остання комбінація закінчилась невдачею; мабуть Грабскі в рішаючій хвилині таки злякався цілої правиці, для якої само імя Пілсудского є червоною плахтою, і не погодився на пропозицію Сосновского що до повірення Пілсудскому ґенер. штабу. В звязку з тим Сосновскі подав збіжку ультимативних домагань, грозячи димісією.

Зі справ фінансового характеру деяку сензацію викликало заповідження Грабским стримання дальшого випуску банкнотів; прибутки з податкових джерел будуть, мовляв, такі обильні, що зайвою річю буде дальшійше задовжування держави в П. К. К. П. (пригадуємо, що цілком подібні будуючні заяви складав Кухарскі та й мабуть чи не всі до одного його попередники!) Цю заяву склав Грабскі на сенатській фінансовій комісії, яка приняла будженову провізорію на IV квартал 1923 р. і І квартал 1924 р. Разом з дорученням кабінетові Грабского надзвичайних фінансових уповноважень, сойм прийняв закон про примусове приноровлювання доріжняного множника до службових платень в усіх державних і приватних установах усіх типів і характерів.

Міністерство земельних справ поділено на три департаменти: 1) адміністраційний, 2) парцеляційний і 3) кольонізаційний („осадництва“).

Совітська Росія.

Арештування в Москві.

Ґазета „Сегодня“ подає з Москви, що в цілій Росії ведуться тепер масові арештування. В політичних колах Москви панує велике занепокоєння з приводу становища Троцкого у деяких партійних справах. Дехто сподівається повного розвалу комуністичної партії. Населення проявляє своє невдоволення з приводу масових арештувань серед осіб усіх кляс. Серед арештованих є найбільше т. зв. „непманів“, котрі нарушили совітські торговельні закони. Правовірні комуністи намагаються дати реванж опозиційним колам, котрі гостро критикують „Неп“. Розпочинається завзята боротьба з комерсантами і контрабандистами. Богато арештованих вивезено в Сибір. Дехто бачить в тих арештуваннях поворот періоду „чистого комунізму“, цебто террору з року 1918 20. Також в Петрограді арештовано 12 осіб.

Курс грошей.

Львів, дня 9. січня 1924.

Сьогодня тенденція вдержана — настрій живійший.

Доляр ам.	11,150.000—11,700.000
Доляр канад.	10,500.000—11,000,000
Чеські корони	330,000—000.000
Леї	52.000—00.000
Фунти штерл.	48,000.000—48,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000—000
Франц. франкй	520.000—000.000
Золото	
20 кор.	48,000.000—00,000.000
20 фльор.	46,000.000—00,000.000
20 марок нім.	50,000.000—00,000.000
10 рубл.	70,000.000—00.000.000
Срібло	
Кор. австр.	700.000—000.000
5 кор.	3,500.000—0000.000
фльорени	1750,000—0000,000
рублі	2,800.000—0,000.000
копійки (за рубля)	1,200.000—000.000

Варшава. (Пат.) Франк вальоризац 1,950.000. Доляри Зед. Дер. 9850, 9650.

Чеки: Бельгія 416.000. 000 000 000 000. Голяндія 3740. Льондон 41.250—0000—00000 —0000. Новий Йорк як готівка. Париж 470.000—000.000—000.000. Прага 282.000. Швайцарія 1,668.000—0,000.000—0,000000. Відень 131, Італія 430

Ціріх 9. січня 1924. Голяндія 216 і три четвертих. Нью-Йорк 575 і Льондон 24,72. Париж 28,25. Медіолян 24,85 Прага 16,71. Будапешт 0,0275. Букарешт 2,95. Бельград 6,42½. Софія 4,12. Відень 0,0080 і сім осмих.

Збіжева біржа.

Львів, 9. січня 1924.

Біржа численно відвіджувана. Загальний оборот яких 100 тон. Трансакції в житі, в'всі, кукурузі. Тенденція вдержана — настрій живіщий.

Пшениця краєва ⁷⁵/₇₄ з 1923 р. 31,000.000—32,500.000*, жито галицьке ⁶⁸/₆₉ з 1923 року 18,500,000—19,000.000*, ячмінь гал. бров. 16,500.000—17,000.00* овес галицький ⁴⁴/₄₇ з 1923. року 16,500.000—17,000.000, фасоля краєва 39,250.000—00000.000 фасоля колірова 32—34,000.000*, Кукурудза румунська станція Сигтин 25,500—30.000.000*, Бараболі до їди 1,900.000—2,100.000*, Горох пів Вікторія 35—38,000.000, Гречка 12.500.000—13,000,000.

Мука пшенична	40% „1“	55,000.000*
„ „	70% „0“	45,000.000*
„ „	40% „4“	40,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів, брутто за нетто включно з мішками.

Отруби пшен. нетто без мішка	10,500.000*
„ житні „ „ „	9,500.000*
Солома прасована	0,000.000—0,000.000
Сіно сол. коаєве прас.	0,500.000—0,000.000*

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце станція заладування. *) Ціни оціночі без трансакції.

НА РАТИ! НА ЯЛИНКУ і НОВИЙ РІК СУКНІ ВОВНЯНІ, ШОВКОВІ ТРИКОТИ, ПЛАЩІ, СВЕТЕРИ, БІЛЛЯ, ПАНЧОХИ і Т. П. ПОРУЧАЄ НАЙДЕШЕВШЕ
1181 2—4 Магазин жіночої конфекції „ПАРИЖАНКА" Львів, вул. Галицька 22. НА РАТИ!

TRAINS ЗАЛІЗНИЦІ HOTELS ГОТЕЛІ STEAMERS КОРАБЛІ

До Канади. C. P. R. До Америки.

ЛЬВІВ, Городецька 93. ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 3.

Найбільше перевозове підприємство на світі.

Великі морські кораблі! Власні залізниці в цілій Канаді!

Коли задумуєте виїхати до Канади чи то тепер, чи аж на весну, то застановіться добре, а ми певні, що виберете лише нашу C. P. R. агенцію котрою їдуть все ті достойні особи.

Найближші наші транспорти до Канади відходять з нашого бюра у ЛЬВОВІ, вул. Городецька 93. і в ТЕРНОПОЛІ, вул. Тарновського 2. в слідуючих днях:

перший дня 15. січня 1924 вечером до корабля „Melita".

Коли не маєте за що купити собі шіфкарти самі а маєте кревних або знайомих в Канаді то подайте нам їх адрес, а ми до них напишемо, щоби вони Вам прислали з Канади шіфкарту і аффідавіт.

Позір! Мущини — емігранти до Канади! Корабельне Товариство C. P. R. одержало від канадійського уряду звідомлення що в січни, лютім і марті будуть могти виїхати до КАНАДИ без **афф давіту лишень мущини,** письменні і здорові з пашпортами зі Староства як рільники, а іменно: 1) В січні і лютім, коли зможуть купити собі шіфкарту зі Львова до Вінніпегу, а крім того будуть мати 300 (триста) долярів на показ, 2) в марті коли зможуть купити собі шіфкарту зі Львова до Вінніпегу, а крім того будуть мати лише 25 (двайцятьпять) дол. на показ. Жінки, дівчата і цілі родичи мусять на дальше мати приписаний аффідавіт, Уважайте добре на наш адрес і напишіть до нас сейчас.

Всім нашим пасажирам бажаємо „Веселих Свят"!

ТЕРНОПІЛЬ Тарновського 3. КЕНЕДІЯН ПЕСІФІК РЕЙЛВЕЙ ЛЬВІВ Городецька 93.

До ювилею Наукового Тов. ім. Шевченка.

Подаємо низше пару привітів, які наспіли вже по відсвяткуванню ювилею. Передовсім годиться навести тут в перекладі з чеської мови телєграму від уряду Закарпатської України, підписану віцегубернатором Антоном Розсипалем та шкільним референтом Йосипом Пешеком:

„Згадуючи при пятьдесятьлітнім ювилею істнування Вашого Товариства працю, яку Ви виконали в тяжких часах мадярського панування для забутої в тім часі Підкарпатської України, бажаємо Вашим працям повного успіху і в дальшім пятьдесятьліттю".

Довший привіт прийшов від „Українського Наукового Інституту Книгознавства" в Київі. Кінчиться він отсими словами: „Ми вчилися і вчимося від Вас пошані і вірі в силу науки та знаємо, що близький час, коли зможемо тісно, спільно і дружньо прямувати крок в крок з Вами до тої світлої мети, що протягом півстоліття сяла Вам вогнем невгасаючим".

Крім того наспіли листи — від дійсного члена Т-ва д-ра Волод. Старосольського з Праги й від д. Богдана Заклинського з В. Бичкова на Закарпатській Україні. Обидва ці привіти висловлюють надію, що сучасне лихоліття минеться й Т-во розвиватиметься серед умов, які будуть для нього далеко сприятливійші.

Ширіть наш часопис!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ШОВКОВІ БРОКАТИ, АКСАМІТИ. ВЕЛЬВЕТИ, ВЕЛЮР — ШИФОНИ
ГЕРБЕРТ ШТАЙНМЕЦ
1188 ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 5. 2-2

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На Ялинку для інвалідів зложили Вп. п. проф. Д. Лукіянович 2 міл., Краєв. Союз Господ. Спілок 5 міл., Краєв. Союз кредитов. 5 міл. 1222 1—1

Замість посмертних клепсидр з причини смерти бл. п. о. М. Ортинського, семин. катехита, основателя бурси, почетного і заслуженого члена українських Товариств — зложили Громадяне Самбора для вшанування памяти Померш ого 6,490.000 Мп. на „Захоронку ім. Голубця" у Львові. Вілосчано via „Діло". *о. Евген Коленський.* 1220 1—1

Тов. Українська Захоронка у Львові устроює в неділю дня 13. І. 1924 р. в великій салі Муз. Тов. ім. М. Лисенка „Маланчин Вечер". Вступ виключно за запрошеннями, які можна скорше набути від год. 5—7 вечер в Тов. Української Бесіди. 1215 а) 1—1

Пришлайте передплату!

Дрібні оголошення.

НА ПРОДАЖ млин турбіновий о одним камени і двох вальцях з мотором бензиновим в повіті Теребовельськім, 3 км. від залізниці. Близша відомість у адвоката д-ра Бриковича в Тернополі, вул. Тарновського ч. 7. 1221 1—1

КОНЦИПІЄНТА глядить від 1. лютого с. р. канцелярія адвокатів д-ра Горбачевського і д-ра Електоровича в Чорткові. 1219 1—3

ПОШУКУЄТЬСЯ учителя для 2 дітей з І. і ІІ. гімназіяльної нв село. Відом.: О. Гриневич, Львів, Мурарська 52. 1192

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

1201 2-10 ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —
Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Олька Спеціяльний склад виробів панчохових і трикотових поручає на зиму вироби вовняні і трикотові І-ої кляси
1113 ЛЬВІВ, РИНОК 35. 7—10

Хлопця або дівчини
до розношення часописів по трафіках у Львові пошукує адміністрація „Діло", Львів, Ринок 10.

Заява.

Отсим відкликую слово, якими я обидив п. Онуферка Василя, студ. прав в Тернополі при нагоді вечерниць Сокола д. 6. X. 1923 р. і Його перепрошую.

Тернопіль д. 3. І. 1924 р.

1218 1—1 *Теофіль Остапюк.*

Видавництво львівської філії українського краєвого тов. охорони дітей і опіки над молодіжю

Вже вийшла з друку книжка доконче потрібна для молодих і старших подругів

ЖІНКА ЯК МАТИ

гігієна жінки, завагітніння, роди поліг з 52 образками

— написав Д-Р М. ДОЛИНСЬКИЙ —

Дістати можна у всіх львівських книгарнях. 1196 Основна ціна 3. 2—3

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Джек Лондон: **ОПОВІДАННЯ ПІВДЕННОГО МОРЯ.** Переклад з англ. Софії Куликівної. Вінетка П. Ковжуна.

У тому самому накладі вийшли досі:

А. К. Дойль: **ПРОПАЩИЙ СВІТ.** З англ. перекл С. Польська. Вінетка В. Січинського. 40 ілюстрацій.

Г. Г. Еверс: **ІНДІЯ І Я.** З нім. перек. В. Мурський. Вінетка В. Січинського.

В. Радзикевич: **ШЛЯХОМ ТУГИ.** Повістевий нарис. Вінетка П. Ковжуна.

Замовляти у всіх книгарнях і у Видавництві на адресу: **НЛИМ ЧИЧКА, Львів, Ринок ч. 10|II. поверх.**

Книгарні відповідний рабат! 1205 2-3

На Ялинку і Новий Рік

поручає: ПЛАЩІ, СУКНІ, БЛЮЗКИ, КАМІЗЕЛЬКИ, Жемпри, панчохи і тп. **Фірма МІНЦЕР і ФРІШ, Львів, Кілінського 1,** проти віден. кавярні. 1186 3—3

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 8 (10 101). Львів, субота 12. січня 1924. Почтову належність оплачено ґотівом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕВПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. под.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в новій 2,503.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 4.000000 кр. Зміна адреси 100000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР" у ЛЬВОВІ вул. РУСЬКА ч. 20.
на підставі одержаного з Міністерства скарбу дозволу приймає до обезпечення від огню будинки хатні і господарські двигимости, меблі, одежу і білля, збіжжа в скопах і в зерні, худобу і т. п.
1223 В АМЕРИКАНСЬКИХ ДОЛЯРАХ. 1—3

Европейська недуга.

З початком кожнього нового року европейська преса робить підсумки політичних здобутків за минулий рік, силкуючись начеркнути перспективи найблищого року. Від кількох літ мало хто з політиків зважується на менш-більше точні гороскопи. Усі згоджуються, що стан, який переживає Европа є станом гострої недуги і що її треба лічити обережно та довго. На жаль, не всі згоджуються в поглядах щодо діягнози: яка причина цієї недуги і в чому вона виявляється якнайсильнійше.

Вказати на війну як на безпосередну причину цього сумного стану — це мало. Не всі народи і не всі одиниці вели війну з однаковим пересвідченням про її необхідність, потребу або доцільність. Найдоступнійшим явищем нинішньої европейської кризи є економічна скрута. Чимало европейських політиків кладе на це питання якнайбільшу вагу; вони вірять, що поліпшення матеріяльних умовин життя і поладнання повоєнних фінансових претенсій між народами — стали би основою загально-европейської рівноваги. Вони не багато рахуються з психольогічними мотивами, які були найдіяльнійшими чинниками в останній війні. Усі народи вели війну у пересвідченнню про справедливість своїх прав; але не всі мали однаковий погляд на те, що дає повну підставу для ведення війни. Остання війна родилась в атмосфері ще старих ідей насильства і поширила одну з них, а саме, що кожний воєнний виступ є виправданий, коли веде до якоїсь практичної мети. Таким робом ідея права та справедливости покривалась з виглядами на успіх, а з осудом критики зустрічалось не те, що було безправне зі становища загальнолюдської моралі, а просто те, що скінчилось практичною невдачею.

Коли прийшов момент підписання миру, між воюючими державами не було ніякого посереднього чинника, що працював би для інтелектуального зближення себто порозуміння двох зовсім протилежних світоглядів. Західні Союзні держави гляділи на Німеччину як на безнадійного злочинця, що заслуговує на кару, а Німеччина вважала себе геройською жертвою великого злобного заговору зверненого проти її істнування. Підписаний мир зміцнив недовіря і всі ті почування, які розвинулись підчас війни. Навіть самі автори Версайського договору мусіли швидко признати, що методи введені ним збільшили европейську недугу. Союз Народів, що повстав на згарищах побоєвищ істнує нині як дуже неповний символ ідеалів за які боролись самі його творці — Союзні держави.

Нині незвичайно важко найти спільну мову для державних, національних та культурних потреб европейських організмів. Спроби Англії, щоби впровадити Німеччину в коло держав працюючих для спільної мети — вказують якнайкраще на труднощі такого завдання. Ще більша прірва лежить між старими західними державами і новим урядом бувшої росийської держави: совітською владою, яка принесла зі собою зовсім нові мірила для оцінки найзагальнійших прояв міжнародпього права та моралі. Суперечности світоглядів та метод діяльности в ріжних ізольованих від себе частинах Европи мають нині характер невластенічної вразливости. Кождий новий крок зроблений між двома державами з метою союзу, зустрічається иншими, їх близькими чи далекими сусідами, як фзкт, що прокидає в уяві марево якоїсь наміреної війни. Це марево нависло над нинішніми цивілізованими народами сильнійше ніж сто років тому.

Европа занедужала на недостачу моральної віри в людство та в доцільність пошани для найзагальнійших гуманних прав. Їй бракує сили волі для повільної органічної праці і для спокійного поставлення власної д'ягнози. Фінансові та господарські кризи, які її знесилюють є великі; а проте більшість з цих криз є безпосереднім наслідком утраченої віри в розум та чесність керманичів поодиноких народів. Чесність у парі з щирим патріотизмом великих провідників нинішньої европейської політики є часто безсумнівна. А одночасно скількість проблєм, які накинула Европі остання війна, ще частійше переходить межі людської спроможности, фізичної та духової.

†

ЮЛІЯ ФРАНЦІВНА МІСЕВИЧ

жінка члена Центральної Ради і депутата Українських Установчих Зборів Костя Місевича, стративша здоровля в большевицькій вязниці, викинута на вулицю з рідної хати, тяжко заробляючи на кусок хліба для себе і дитини, під вічними погрозами не витримала надлюдських мук, померла в липні 1923 р. і похоронена в одному з сіл на Великій Україні. Земля пером тобі мученице!

*)

(Промова заступника голови Українського Клюбу пос. Павла Васильчука, виголошена 4. січня 1924 р. в польському сеймі підчас дебати над скарбовими повновластями.)

(Докінчення.)

Не буду входити в подробиці того закону. Для нас в даному питанню істнує принціпова справа. Перш усього, закон безумовно не згоджується з конституцією і опінія, яку витворювалося при допомозі преси та всяких комісій правників, як і натягана інтерпретація конституції, безумовно є тільки фіговим листком для закриття суті річи. І супроти того вже принціпово ми не моглиб згодитися віддати своїх голосів за тим законом. А з другого боку власне з огляду на заповіджену байдужність у відношенню до квестії національних меншостей зі сторони п. Грабского і супроти того, що ясним являється, ким є уряд п. Грабского, яка є його суспільна фізіономія. Прецінь уряд Грабского є по суті другим невтралізованим виданням уряду Вітоса і Корфантого. І тому мати суспільну віру до того уряду є дуже ризиковним.

Прошу Панів, коли п. д-р Діямант з прикметним собі дотепом піддержав внесення п. Ярошинського на підтримку 14 точки до І. арт. з тим, щоби число 13, таке фатальне, не відбилося фатально на долі то закону, то... (п. Діямант: А ви якраз хочете 13). Так, власне хочу 13. (Голос: Кінчіть, бо шкода часу!). Перепрошую вас, але я вам ніколи не говорив, як ви промовляли, щоби ви кінчали, бо шкода часу. Зрештою, то річ п. маршалка сказати мені, коли маю кінчати.

П. міністр Грабскі заповів повну байдужність до квестії національних меншостей, до найбільш пекучої квестії, яку ми тут підносили. Зовсім не думаю її тут повторювати, але ми стоїмо на тому принціповому становищі так, як ми вже заявили підчас експозе премієра, а саме, що санації скарбу не вдасться ніколи перевести без введення деяких політичних і суспільних реформ. Скоро це буде занехане, то скоріше чи пізнійше опір серед населення зірхне кожного, хто схоче понехати ту справу. П. Грабскі рахується тільки з польським громадянством (голос на лівиці: З ендеком!), душі, що дразнять — то його вислів — національні меншости. Я дуже побоююся, що прийде момент, а він вже надходить, бо з вальоризацією шалено скочила дорожнеча. Нерівномірність цін між хліборобськими продуктами і фабрикатами є величезна. Селянин не може купити собі найконечнійших річей, робітник упадає під тягарем малих платень. П. Грабскі ширше не розводився на тему, як думає зарадити квестії дорожнечі, квестії майбутнього безробіття і цілости кризи, якої з гори вичікується і яка безоглядно мусить наступити. Я свято пересвідчений, що підчас свого урядування п. Грабскі викличе роздратування якраз в тім місці, де того найменше сподівався. А коли наступить загальне роздратування, коли наступить той момент, коли працюючі маси матимуть досить фарбованих лисів, тоді наступить хвиля, тоді прийде вже фактично час санації цілости відносин. Тоді вже не поведеться зневтралізувати на якийсь час і виставиться тільки одні гасла коштом тих працюючих мас (п. Мантерис (?): Большевицькі!). Які вони будуть, побачимо, але факт, що не будуть фашистівські. (П. Мантерис: Кому ви грозите, Польщі?). Відріжнюю Польщу від вас.

П. Грабскі передбачує, що таке загострення може наступити в лютому або в березні. Ті місяці є надто символічні задля того, щоби вдалося пізнійше здержати нормальний хід зростаючого обурення всіх працюючих мас. Думаю, що п. Грабскі зі своїми проєктами санації скарбу поховзнеться на тих помаранчевих скірках, на яких він вже нераз поховзнувся.

Наш Український Клюб не буде забирати голосу до жадної точки розгляданого закону, не буде ставити ніяких поправок, бо закон є так широкий, що можна в нього влити всякий зміст і ніщо не зміниться, як що ми переведемо яку дрібну зміну. Принціпово противлячись тому законові, як і з огляду на те, що не маємо ніякого довіря до уряду п. Грабского, будемо голосувати против цілого закону, а також не будемо голосувати за жадною зі зголошених поправок (Голос на правиці: До кого мали ви довіря?) (Оплески на українських і білоруських лавах).

*) Заголовок сконфіскувала польська прокуратура.

Пр.4/24. В Імени Річипосполитої Польської! Сул окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 1 з дня 1. січня 1923. р. в артикулі під заголовком „Похід проти української школи" в уступах між словами а) „всяку ціну" і „причин", б) з гори і „що нема", в) котру і „ще й називається", г) „шукаючи" і „по лавках", д) „таких і т. и." і „причин", е) „метою" і „бо разом", ф) „дома" і „бо § 213 рівнож, г) в уступі від слів „в руки тих що" до кінця, 2) „під знаком „нелегальщини" в уступі між словами а) „жертвою" і „подали", 3) „З польських справ" в уступах між словами а) „порядку" і „Справа", б) „после" і „добре зробила", 4) „Дописи" в уступах між словами а) „шкіл" і „доказів", б) „Школи?" і „Чиж ти бідач" містить в собі єство злочину з § 65 а) з. к. узнав доконану 31. грудня 1923 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповічальному редакторові тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4.000.000 Мп. — Львів. дня 3. січня 1923.

(Підпис нечитк.)

Український Соймовий Клюб.

Погляд Голови Клюбу пос. С. Підгірського на сучасний політичний мент і завдання української політики.

Представник сіоністичної „Хвилі" відвідав Голову Українського Соймового Клюбу пос. Самійла Підгірського, якому поставив ряд питань на теми, зв'язані з українським політичним життям. Репродукуємо цю цікаву розмову для наших шан. читачів. На питання:

Яке є відношення соймового Українського Клюбу до українського громадянства, посол Підгірський відповів:

— Українське населення Галичини звертається до нас із усіми своїми болями і має до нас повне довіря. Мета наша одна. В своїй прямуємо до того, щоби поперти інтереси наших безпосередніх виборців в Волині, Поліся, Підляшя та Холмщини заступати також інтереси галицьких Українців. Ми робимо це наскільки нам дозволяють сили.

— Наше відношення до всіх дотеперішніх урядів було завсіди виразно опозиційне. Ні один із них навіть не пробував звернути увагу на потреби та домагання українського народу. Навпаки загварантовані міжнародніми трактатами, а навіть польською конституцією права національних меншостей в життя не проводяться.

Те, що було в нас на полі шкільництва перед приключенням українських земель до Польщі, тепер нам відобрано. З важким трудом виборена на Волині ще за російських часів земська самоуправа тепер скасована. Так само незвичайно драстичною стала справа польського горожанства, що з огляду на практики адміністраційних польських органів прибирає нераз дуже острі та дивоглядні форми. Всупереч трактатам і гваранціям 98 проц. української інтеліґенції не можуть одержати польського горожанства. Відноситься це в першу чергу до учителів, які не належать ані до селянської, ані до міщанської верстви. То не дозволяє нам — поминаючи політичні постуляти — на инше становище до уряду, як опозиційне.

— На скільки знаю — пане голово, — то Український Клюб висловлював довіря урядові Сікорского?

— До уряду ген. Сікорского відносилися ми з упередженням, що треба підкреслити. Ми ошукували себе надією, що той уряд бодай в мініятурі приступить до реалізації наших постулятів. Як кажу, ми ошукували себе. Наш клюб причинився також до упадку того уряду.

— До теперішнього уряду не маємо довіря. Не вірімо ані в санацію, ані в напрям скарбу. Не поможе ані вальоризація, ані закон про повновласти. Польща не творить одноцілого організму під економічним оглядом. Крім цього 30 відсотків з цифри населення є упослідженних. Їх домагання є ігноровані. В державі, яка не має відповідної внутрішньої політики, не може бути ніякої бесіди про фінансову санацію.

Що до нашого відношення до жидівського населення — то найвиразнійшим доказом нашої охоти до співпраці був виборчий блок національних меншостей. Стоїмо безглядно на становищі бльоку. Ніяка агітація на антисемітські теми не могла і не зможе відвести нас від співпраці з Жидами. Український народ на наших землях не проявляє антисемітських тенденцій. Жидівське населення живе з нами від сотків літ і мусимо з ним співпрацьовати в повній згоді.

— Вважаємо це за світлий мент в українській політиці, що вона завсіди була вільна від антисемітських впливів. З цею засадою ніколи не зірвемо. Я є здекларованим приклонником співпраці Жидів з Українцями. Деякі елементи вправді стараються вбити антисемітський клин і підбурити українську людність проти Жидів, щоби скористати з визваного таким чином замішання та обезсилення. Одначе це їм нічого не поможе.

— Який політичний напрям репрезентує Український Клюб?

— Український Клюб є однородний. Із суспільного огляду репрезентує Клюб радикально демократичний та соціялістичний напрям. Одначе всі стоять безоглядно на одній національній платформі. В рядах соціялістів є фракції.

Я сам репрезентую радикально-демократичний напрям. Нашою програмою — гасло національно-територіяльної автономії для всіх українських земель в Польщі, то значить на територіях, на яких Українці становлять безоглядну більшість. Відноситься це до Волині, Поліся, Підляшя і Холмщини та Східної Галичини. Думаю, що ці землі повинні творити автономічну одиницю.

Між клюбами національних меншостей нема ніяких умов, які нормували би їхні взаємовідносини. Одначе співпраця та порозуміння існує. На пленум і на комісіях переважно голосуємо разом. Взаїмно підписуємо собі інтерпеляції та наглі внески.

— Наше відношення до лівиці є відоме. Нема в неї також ніякої програми у відношенню до національних меншостей. Не має його ані ППС., ані „Визволене". Недостача програми виявилася найяркійше в часі творення уряду п. Тугута. Став він на становищі чисто польської більшости.

Таким своїм становищем Тугут задокументував, що й лівиця спихає національні меншости до категорії громадян другої кляси.

Той самий кореспондент „Хвилі" удався опісля до д-ра Стефана Федака, щоби засягнути у нього інформацій про сучасну ситуацію. Д-р Стефан Федак підкреслив, що він без порозуміння з відповідальними чинниками своєї партії не може як карний член партії дати політичних інформацій. Та політичне становище трудової партії ясне для кожного, що читає „Діло" та инші українські газети. Господарсько-економічне положення передовсім українських інституцій є в даний мент важке. Не може сказати всього, що бажав би, бо мусіло би це вийти дуже негативно для сучасного політичного та економічного режиму в польській державі. Всеж таки слід підкреслити, що мимо всіх протизенств нових і старих заінтересування економічними справами серед Українців поширюється в звязку з чим і творяться нові економічні установи.

На культурному полі серед Українців рівнож значний рух і велике оживлення. Опісля порушив д-р Федак ще справу українських катедр на львівському університеті, справу автономії, недопускання української мови в слові та письмі до урядів, судів і т. д.

Дивним є — кінчив д-р Федак — що в усіх тих справах перед 14. березня 1923 р. старалися Поляки з ріжних боків офіціяльно та неофіціяльно навязати контакт з Українцями, а після того акту з березня ніхто й пальцем не кивнув. Справа застрягла на мертвій точці.

Мандопоєдинок за активною політикою.

Голова англійської робітничої партії Ремсей Макдональд скликав величезне віче 10.000 учасників своїх партійних однодумців для розяснення питань що до становища його та його товаришів у справі можливости передання керми політики в їх руки. Робітнича партія рішила принципіяльно поборювати пропозицію творення кабінету, коли з такою пропозицією звернуться до неї. Провідники робітничої партії не мають великої охоти ставати міністрами у нинішню добу, коли держава має великі довги та домагання. Але вони хотять зробити спробу направити тяжкі шкоди, яких завдав англійський нарід і цілий світ в останніх роках.

Макдональд опрокидує бувайто наміри його партії, що вона хоче скористати з влади, щоби робити соціяльні експерименти і приготовити собі нові вибори. Він заявляє, що партія дасть усі можливі гаранті, що як державна партія не має наміру причинитися до нових конфліктів, тільки вважає своєю єдиною метою влекшити гострі потреби нинішнього моменту. Нова міжнародня соціялістична організація, яка є метою його партії, не має нічого спільного з країною козкових мрій у майбутньому, а є дуже реальною програмою для забезпечення мирових умовин життя. Партія Макдональда звертається з покликом до усіх однодумців на світі, щоби взяти участь у цій праці, яка має направити наслідки воєнної катастрофи. Без огляду на те, чи вона лишиться при владі 6 літ чи 6 місяців, вона візьметься негайно до праці щоби знищити присипані воєнним згарищем ще тліючі іскри. Вона займеться великим міжнародним порозумінням між Англією, Францією, Бельгією, Італією, Еспанією, Німеччиною та Чехословаччиною. Непорозуміння між Францією та Англією мусять щезнути. Для полагоджування всіх конфліктів мусить істнувати трибунал Союзу Народів, який мусить бути до-

---

В. МУДРИЙ. 7

Під знаком „нелеґалщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Друга справа, а саме справа удержавлення Високих Шкіл польською державою, стала предметом нової і дуже завзятої дискусії. Ходило про те, хто мав занятися заходами коло удержавлення і як мали бути пороблені ці заходи та до кого ті заходи слід було направляти. Всі ці питання хвилювали безмірно всіх присутніх і ніяк не можна було їх вирішити. Ходило всім про те щоби „капітал пріобрѣсти и невинность соблюсти". Тої засади трималися перш за все принціпіяльні в нас завсіди політики.

Вони боялися, щоби через університетську справу не залізти в переговори з Поляками з одного боку, а справа наглила до якихсь заходів з другого боку. Тимчасова Кураторія запропонувала від себе, щоби внести петиції в справі удержавлення Українських Вис. Шкіл до сойму та сенату. Копії таких петицій внести рівнож до міністерства освіти, міністерства внутрішніх справ і до президії Ради міністрів. Навіть проект таких петицій був відчитаний на анкеті. Присутний на анкеті голова Української Парляментарної Репрезентації посол Підгірський був за тим, щоби петиції вносити до сойму та сенату через Українську Парляментарну Репрезентацію, бо це не є справа виключно галицька, а справа всього українського народу в межах Польщі. А весь народ і його домагання заступає на парляментарній арені саме Українська холмсько-волинська Парляментарна Репрезентація. Вона й є єдино покликаною до вирішування таких і тим подібних справ.

Після цеї заяви виступив цілий ряд промовців що збивали становище п. Підгірського. Головний речник аполітичного трактування університетської справи ред. Вальницький (представник „галицько-русской организации") доказував, що коли ми відносимося безпосередно до законодатних органів з якоюсь справою, то ми через це не поповнюємо політичної „сдѣлки", а дощукуємося наших належних нам прав, а коли противно ми в якійсь справі відносимося до законодатних органів через якусь політичну фракцію, чи через клюб, що представляє собою певний політичний колектив, то ми через це робимо „настоящу" політичну „сдѣлку". І коли би ми навіть не бажали собі того, то це мусить зробити клюб. Остаточно переконав усіх присутних про слушність повищого становища д-р Загайкевич з Перемишля, який казав, що нам не вільно зробити ні одного кроку „до згоди", а коли ми до цеї акції втягнемо Українську Парляментарну Репрезентацію, то зробимо справу політичною, а за таку вважають її саме Поляки. Ці останні того й лише хочуть, щоби ми її так трактували. Одначе це для нас недопустиме, бо ми мусимо університетську справу вважати за культурно-соціяльну.

Після цього рішено вислати петиції до сойму та сенату безпосередно, копії їх післати до президії Ради міністрів і до міністерств освіти та внутрішніх справ. Одну копію тих петицій післали Українській парляментарній Репрезентації, щоби вона своїми заходами приспішувала їх полагодження та боронила справи, яку порушували петиції. В разі потреби Парляментарна Репрезентація мала поставити наглі внесення в справі самих петицій.

Предложений проект петицій Анкета доручила Кураторії переробити. Підписати петиції і статут мали всі українські культурні, наукові та освітні товариства. Кураторія крім цього мала занятися технічним переведенням справи в як найкоротшому часі.

Кураторія вимагала від Анкети інструкцій про те, хто має одобрити остаточну стилізацію петицій. Президія Кураторії домагалася мандату на те, щоби все робити в порозумінню з політичими партіями, але й це більшістю голосів присутніх відкинено. Майбутня Кураторія несміла навіть порозумітися з політичними партіями.

Постанови Анкети звучали так: 1) Дальшу акцію в університетській справі доручається тій самій допов[ненній] Кураторії, як комітетові основників (Товариства „Кураторія Українських Високих Шкіл — В. М.). 2) Цьому комітетові дається доручення, щоби (тут було в редакції президії Кураторії: „в порозумінню з політичними партіями", які то слова Анкета відкинула — В. М.) при співучасти визначних інституцій та широких кол громадянства поробив заходи коло удержавлення істнуючих вже Високих Шкіл, а незалежно від цього, щоби занявся утворенням опертого на постановах закона з 15. лютого 1867 р. Товариства для дальшого удержування в разі потреби приватних українських Високих Шкіл у Львові згідно з постановами польського закона з дня 16. вересня 1920 р. про академічні школи. 3) Комітетові вільно буде на місце уступивших членів, кооптувати инших. 4) Мандат комітету висгасає з хвилею удержавлення університету або з хвилею уконституування товариства, яке буде вести далі всю акцію удержування Українських Високих Шкіл.

Слід ще згадати, що Анкета перевела доповняючі вибори до нової Кураторії чи Комітету основників. Між иншими вибрано також трьох членів холмсько-волинської Парляментарної Репрезентації в склад Комітету.

(Продовження буде.)

повнений та зміцнений. Хоча англійська робітнича партія не погоджується з внутрішнього політикою Росії, проте вона є за визнанням її уряду, тому, що ніякий ліберальний уряд не повинен стримуватися від підтержання дружніх знос н з иншими народами, без огляду на свої погляди що до їх внутр.шньої політики.

Українська Господарська Академія в Ч. С. Р.

Академічний рік 1922—23 закінчився 15. липня 1923 року. Курсові іспити продовжувалися до початку нового академічного року, себто до 1. жовтня 1923 р. Наслідки іспитів такі:

Агрономічно-лісовий факультет. Студенти цього факультету мусіли для переводу на 3. семестр скласти найменше 7 іспитів; таких осіб було 81 і їх переведено на 3. семестр.

Не переведено на 3. семестр 3 особи, з котрих 1 студіювала без стипендії, а другій дано річну відпустку з родинних причин без права на стипендію.

Сільськогосподарсько-інжинірний факультет. Студенти цього факультету мусіли скласти 7 іспитів з числа 12 предметів. В призначений речинець 38 осіб виказалося відповідними успіхами і були допущені до слухання викладів 3. семестру. Лишено на другий рік на 1. курсі 1 студента, що пізно приступив до студій в Академії і не встиг порівнятися в науці з своїми товаришами.

Звільнено за неуспіхи 2 студентів; з них один вчився на свої кошти.

Економічно-кооперативний факультет. Студенти цього факультету мусіли скласти 7 іспитів. Цей іспит вложило 73 осіб, яких і переведено на 3 семестр. Залишено на 2. рік на 1. курсі 5 осіб, переважно по хворости.

Звільнено за неуспіхи в науці 1 студента.

Річні матуральні курси при академії. На курсах студіювало 124 особи, які були поділені на 3 групи. Вимоги щодо вступу на курси були такі: попередня освіта не менша як 4 кл. гімназії і вступний іспит. Програма навчання на курсах відповідала програмі чеської реальної школи з тою лише ріжницею, що замісць французької мови була введена чеська. Завідував матуральними курсами доцент Академії С. Комаревський. Лекторський склад курсів був такий: інжинір О. Вілінський, І. Майстренко, М. Терлецький, доцент М. Добриловський, доцент О. Коваленко, професор В. Біднов, доцент О. Михайловський, доцент Є. Сокович, пп. Кратохвиль, Горачек, Робовський і Н. Григоріїв. З зазначеної вище кількости слухачів вистуцило по власному бажанню 5 осіб, не допущено до іспиту 6 осіб. Таким чином отримало іспит зрілости 113 слухачів. Наслідки іспитів такі: 21 особи з відзначенням —19 проц., 64 особи одноголосно—57 проц., 23 особи більшістю голосів—20 проц., 5 осіб репробовано на пів року—4 проц.

Іспити відбувалися в присутности делегатів міністерства освіти ЧСР.

З перечислених абсольвентів 38 душ залишилося для дальших студій в Академії, решта вступила до ріжних чеських високих шкіл, переважно на техніку в Празі і в Берні.

Новий прийом. В серпні місяці 1923 року в Академії відбувся новий прийом студентів на всі факультети. Всього подано 411 прохань. Територіяльно кандидати розподілилися так: Польща—емігранти 174, неемігранти—108, Чехословаччина—115, Румунія—2, Франція—2, Німеччина—4, Сербія—2, Україна—1, Болгарія—3. Що торкається освітнього цензу, то він виглядав так: осіб, що закінчили середню освіту і були студентами високих шкіл — 116, лише з закінченою середньою освітою — 228, немаючих закінченої середньої освіти—57. Що до віку петентів, то найбільше осіб мають 25—30 літ—136 осіб, від 20 до 25 років—112 і т. д. З зазначеної скількости спочатку було зараховано до Академії—121. Пізніше було переведено зарахування абсольвентів матуральних курсів при Академії і кількох осіб додатково на вільні місця. Таким робом нині Академія налічує 183 студентів 1. семестру; в них 167 осіб вчаться, яко стипендисти Академії.

Загально в Академії нині студіює 386 осіб. По відділам вони роспределяються так: на агрономічно-лісовому—152, с.-г. інжинірному —102, економічно-кооперативному —132.

Лекторський склад Академії поповнився свіжими силами. Запрошені і викладають в цьому році такі особи: професор Р. Дашенко, професор К. Шіндлер, професор П. Андрієвський, професор В. Біднов, професор Л. Білецький, проф. С. Шиманський, доцент інжинір О. Вілінський, доцент М. Добриловський, доц. С. Тимошенко, доц. С. Голіцинський, доцент-інжинір Гесль (Чех).

Велика Україна.

Доля „банди" Маслова.

Московські „Ізвестія" подають на Україні зліквідовано банду Маслова, що оперувала 5 літ на пограничу харківської та полтавської губерній. Бандити, що вибрали собі за осідок свого штабу село Мелихівку, терорізували всьо населення та проводили на всі відповідальні становища своїх людей, наслідком чого бандитам було загварантоване повне безпеченство. Голова сільського Комітету був членом шайки та вилавав бандитам офіціяльні документи. До тоїж компанії належав і уповноважений ГПУ Новиков, що заосмотрював шайку зброєю. Всі спроби громадян розкрити переступну діяльність бандитів кінчились завсіди нічим, бо заяви та доноси попадали в руки членів шайки, що займали всі відповідальні становища в селі. Всіх, що могли шайку обтежити, або проти неї свідчити без жалю розстрілювалось. Таким чином згинули десятки людей. в чім і бувший голова сельради Шеліхів, його батько та декілька співробітників карної розвідки. Доперва недавно вдалося дати знати про все до Харкова. Тепер всю банду разом з отаманом Масловим та його помічником Житковим арештовано.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Димісія мін. Соснковского?

„Хвіля" звідомляє: В поінформованих колах заявляють, що ген. Соснковскі зложить нині подання про димісію.

Підписання чесько-французької умови.

Чеський мін. зак. спр. Бенеш зараз по скінченню конференції у Белгороді виїде до Парижа для формального підписання чесько-французької умови.

Франко-німецькі переговори.

Поанкаре у відповіді на інтерпеляції в парляменті заявив, що бажає продовжувати переговори з Німцями на широких основах, щоби дійти до якнайповнійшого вирішення усіх спірних питань.

Церетеллі експертом.

Відомий російський соціял-демократ І. Церетеллі, б. міністр тимчасового уряду, поїхав до Льондону, де має обняти при Мекдонельді становище експерта для справ звязаних із вивнанням Союзу Радянських Республик. („Руль").

Військова інтервенц'я Зед. Держав у Мехіко?

З Льондона звідомляють: Наслідком окупації американських нафтових підприємств і реквізицій, пороблених революціонерами в Мехіко, правительство Зед. Держав рішило вислати до Мехіко кораблі воєнної фльоти для охорони американських інтересів. Правительство Зед. Держав повідомило ген. Гуерту, що коли не здержиться побирання оплат від експорту нафти до Зед. Держав, тоді правительство Зед. Держав мусітиме інтервенювати мілітарно в Мехіко. В льондонських політ. колах думають, що правительства півд. і середущої Америки солідаризуватимуться зі становищем Зед. Держав.

През. Кулидж про російське правительство.

„Ню-Йорк Герелд" звідомляє з Вашінгтона: През. Кулидж заявив, що є противником кожнього російського правительства, яке не має довіря народу, доказаного вислідом спеціяльно переведеного плебісциту.

Не було атентату на Кемаля пашу?

Авас у телеграмі з Царгорода заперечує урядово розсівані чутки про атентат на президента турецької републики Кемаля пашу.

Евакуація Поруря.

З Есен звідомляють, що французькі війська вже зовсім забрано з півд. части Поруря. Остали лише малі відділи жандаимерії.

Вбивство президента реп. Палатинату.

З Могунції звідомляють, що в ресторані Шпера кількох людей вбило револьверовими вистрілами Гайнца. Кілька осіб ранено. Поліція і окупаційні власти почали слідство. В бійці вбито 15 сепаратистів, з їх провідником Орбісом.

Троцький на відпустці.

З Берліна звідомляють, що Троцький одержав 2-місячну відпустку з причини лихого стану здоровля але й з політичного огляду.

Буря на морі.

З Парижа звідомляють, що охоронні вали коло Ле Рошель морська буря перервала. Біяріц знищене. Сім кораблів в дорозі до Ню Йорку загинуло.

Невільництво в Польщі.

У Варшаві—як подає „Нае Фр. Прессе" — велике обурення викликала нота головного секретаря Союзу Народів, Дрімонда, зі запитом зверненим до польського уряду: яких законодатних кроків ужиє він для поборення невільництва у Польщі і який є результат цих наслідків. Польське міністерство закордонних справ відповіло, що невільництво у Польщі знесено ще в XIII. ст. і що польська республика не має ніяких заморських кольоній. Польська преса вважає запит Дрімонда ображуючим і домагається його звільнення зі становища секретаря Союзу Народів.

Курс грошей.

Львів, дня 10. січня 1924.

Нині як і вчера тенденція знижкова? Оборот спокійний.

Доляр ам.	11,000.000—11,200.000
Доляр канад.	10,200.000—00,000,000
Чеські корони	280.000—000.000
Леї	45.000—00.000
Фунти штерл.	44,000.000—48,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000—000
Франц. франкй	525.000—000.000

Золото

20 кор.	44,000.000—00,000.000
20 фльор.	43,000.000—00,000.000
20 марок нім.	50,000.000—00,000.000
10 рубл.	55,000.000—00.000.000

Срібло

Кор. австр.	700.000—000.000
5 кор.	3,500.000—0000.000
фльорени	1750.000—0000.000
рублі	2,800.000—0,000.000
копійки (за рубля)	1,400.000—000.000

Варшава. (Пат.) Франк вальоризац. 1,910.000. Доляри Зед. Дер. 9650, 9650.

Чеки: Бельгія 413.000. 000 000 000 000 Голяндія 3740. Льондон 41.250—00000—00000 —000.0. Новий Йорк як готівка. Париж 470 000—0 0.000—000.000. Прага 282.000. Швайцарія 1,668.000—0,000.000—0.000000 Відень 131, Італія 430

Ліріх 10. січня 1924. Голяндія 216 ¾ три четвертих. Ню-Йорк 375¼, Льондон 24,72. Париж 28,25. Медіолян 24,72 Прага 16,73¾. Будапешт 0,0210. Букарешт 2,92 Бельград 6,42½. Софія 4,10. Відень 0,0081.

Збіжева біржа.

Львів, 10. січня 1924.

Рух на біржі слабий. Загальний оборот до яких 100 тон. Трансакції в житі в'вісі, кукурузяній муці (грисіку) і провінціональній муці. Подача на загал не вистарчаюча. Тенденція вдержана, настрій резервований.

Пшениця краєва 73/74 з 1923 р. 31,000.000—32,500.000*, жито галицьке 68/69 з 1923 року 18,700.000—19,500.000*, ячмінь гал. бровар. 16,500.000—17,000.00* овес галицький 44/45 з 1923. року 16,500.000—17,000.000, фасоля краса 39,250.000—00000.000 фасоля колірова 32—34,000.000*, Кукурудза румунська стація Снятин 25,500—30.000.000*, Бараболі до їди 1,900.000—2,100.000*, Горох пів Вікторія 35—38,000.000, Гречка 12.500.000—13,000000. Кукурузяний грисік 55,000.000.

Мука пшенична 40% „1"		70,000.000*
„ „	55„	55,000.000*
„ „	70% „0"	45,000.000*
„ житня	60„	45.000.000*
„ „	40% „4"	40,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка		10,500.000*
„ житні „ „ „		9,500.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських маркаж за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

НОВИНКИ.

— **Одна з цікавійших конфіскат.** Вчерашнє (7) число „Діла" було сконфісковано за наголовок до посольської промови Павла Васильчука, за те, що в тому наголовку згадувалось імя визначного царського держ. діяча. У тій промові кажеться м. и. буквально: „...п. Грабскі ані на волос не відріжнюється від славетнього Столипіна". Це місце не є сконфісковане — але скромний наголовок сконфісковано, а з ним цілий наклад газети!

— **Почтово - телеґрафічна тарифа.** Від 8. ц. м. обовязує звальоризована почтово-телегр. тарифа, встановлена у золотих франках. Курс франка буде визначуваний що два тижні для внутрішніх листів, а **кожного дня** для закордонних. І так так звичайний лист коштує 10 ct., що при теперішньому курсі франка 1,222,000, важному до 15. січня, значить (заокруглено 125.000 мп.; закорд. лист 30 ct., внутрішня картка 6 ct., закордонна картка 6 сантімів, за поручення дораховується 20 ct., друки до 5 грамів 3 ct., лист експрес 40 ct., закорд. 60 ct.; одно слово телеграми 8 ct., у швидких телеграмах 24 ct., пресові телегр. 4 ct. за слово.

— **Ювілей „Хвилі".** Львівський орган сіоністів „Хвіля" видала з нагоди 5 літнього істнування ювілейне число на 44 сторінок (з того яких 30 стор. відпало на анонси).

— **Представник імпресіонізму** в малярстві Поль Реноар помер у Парижі в 78 р. життя.

— **Величезна пожежа** вибухла в доках льондонського порту. Вітер зміцнив її настільки, що ні сусідство ріки ні помічі усіх огневих сторож не причинились до її загашення. Це найбільша пожежа за останніх 50 літ.

— **Цінаву спадщину** в сумі 23.000 франків одержав один париський студент від якогось невідомого добродія, що положив чек у стару книжку призначеву на публичну випродажу. У цій книжці був лист звернений до невідомого читача, як нагорода за те, що він звернув на неї увагу. Колиб наші автори вкладали такі чеки до своїх книжок — може мали би більше читачів!

— **Жінка міністром?** „Дейлі Телеграф" повідомляє, що можливо в кабінеті Макдовельда одно місце буде призначене жінці на становищі міністра праці та здоровля — п-ні Бонфільд.

— **Шкільний інспектор і грошеві кари.** З поченіжинського повіту доносять нам, що тамошній шкільний інспектор виступає

у ріжних ролях: політика-асимілятора, україножерного крикуна, а тепер знова в ролі агента „Książnicy polskої". За австр. часів шкільні місцеві ради і громадські комітети справляли з зібраних грошей кар убогим і пильним дітям чобітки, убрання і квижки. Сьогодня розпоряджає сими сумами шк. інспектор і наказує обіжниково купувати олівці і шкільні прибори в „Książnicy polskiej i wykszać się pokwitowaniem i rachunkiem". Воно противне всякому праву і не гідне ні становища інспектора, ні сеї влади, яку він заступає. Українські громади, де діється подібна практика повинні цілою силою проти неї виступити.

— **Гавптман у большевиків.** Московські „Известия" повідомляють про недавний приїзд до Петрограду славетного німецького драматурга Гергарда Гауптмана

— **Довго прийшлось ждати...** Офіціяльна совітська агенція „Роста" („Російська Телегр. Аг.") повідомляє, що харківський ЦИК на засіданню 30. грудня 1923 р. рішив дозволити проф. Михайлові Грушевському на поворот на Україну.

— **„Чистий, найшляхотнійший націоналізм."** „В посідання самостійности ми ввійшли з неошляхом капіталом чистого, найшляхотнійшого націоналізму, з жіночою і могутньою культурницькою вартістю, незаплямленою ніякими постороннімі волівами, експльоататорськими деинде націоналізм для цілей, які мають мало або не мають нічого спільного з культурою... Ми знаємо, що сталося з німецьким націоналізмом, коли його опанував пруський політичний і господарський імперіялізм. Звироднів, перестав існувати і його назва стала символом зла, кривди, нікчемности й ненависти. Польський націоналізм, якого найосновнійшою прикметою є любов (sic!) жусить пильнуватися перед тим „міжнародім" ворогом, якого рацією істнування є: нищити національну культуру і національний характер!..." Такі речі виписує... „Слово Польске"! Хто не вірить, хай загляне до 10 ч. з 11. ц. м. до статті п. н. „Журби націоналізму". Пише це те саме „Слово П.", в якому передові статті оголошує Станіслав Грабські, і в якому друкуються проекти Прушинського „na zniszczenie Rusi". Всяка річ повинна мати свої межі — цинізм теж. Але „Слово Польске" тримається иншої думки й пропагує безмежний цинізм.

Чи Ви відновили вкладну до Товариства „Просвіта" на 1924 рік?

З листів до Редакції.

I.

Кільська Філія Спілки Студентів-Українців у Німеччині витає Хвальну Редакцію з Новим 1924 Роком і бажає їй щиро і на далі також успішно працювати на користь Рідному краєві та суспільству, серед якого часопис „Діло" по заслузі займає високе місце найкращого оборонця ідеї Соборної України.

Щиро дякуємо Хвальній Редакції за можливість, яку давав нам Ваш Хвальний часопис протягом минулого року, слідкувати за всіми відмінами боротьби за нашу окрадену Батьківщину, і зістаємося в надії, що і на далі Ваш Поважний часопис не омине нашого невеличкого гуртка, де він знаходить достойну зустріч і повагу.

З глибокою Пошаною

Спілка Студентів-Українців у Німеччині,
Філія в Кілю:
Павло Новоселецький, Секретар. *Д. Кучеренко*, Голова Філії.

II.

Тому, що в українських часописах кілька разів появилися дописи, які по части відносяться до моєї особи, а які менесильно кривдять, мимо цього, що я є щиро відданий українській справі і в політичних справах завсіди інтервеніюю безкорисно, проте був би я вдячний, коли би Хвальна Редакція зволила в імя слушности помістити в своїм Хвальнім органі слідуючу

ЗАЯВУ:

З огляду на те, що в українських часописах повторюються закиди, що я в судових політичних справах, а спеціяльно в головній справі Стефанова перед дорзовим судом в Стрию боронив за заплату і що в мою користь уладжено в Америці складку, заявляю категорично, що я боронив і бороню в політичних справах все безкорисно, і що мнима складка в Америці є вигадкою буйної фантазії.

Стрий, дня 4. січня 1924 р.

З поважанням
Д-р Себ. Вандель,
адвокат в Стрию.

Дописи.

Бібрка. *(З просвітньо-культурного руху).* Дня 8. грудня м. р. святкувала тутешня українська громада „День Просвіти". Перед полуднем відбулася святочна Служба Божа і Панахида, яку відправив о. декан Винницький в асистенції оо. Кармелітів, Стисловського, Курчаби і Мартиновича. Актуальну патріотичну проповідь виголосив о. Романишин з Суходолу. Після полудня устроїла філія „Просвіти" святочний концерт. На програму зложилися: промова д-ра Яр. Дудикевича. Відчит п. Володимира Рудницького на тему „Значіння „Просвіти" в сучасний мент", хорові продукції під управою о. Бобовника з Хлібович, незвичайно гарна деклямація п. Романа Кулинича вірша О Бабія: „На шпилі Говерлі", скрипкове сольо п. Зарицького, цитрове сольо відомого старого цитриста о. Зацерковного і на закінчення сценічна картина Б. Лепкого: „Привид Кальнишевського" Успіх концерту був незвичайно гарний під кожним оглядом. Виконання поодиноких точок програми бездоганне, сяля набита публикою до краю і прибуток на „Дар Просвіти" в висоті 40 мільонів як на тутешні відносини гарний. Висказ свого вдоволення дали посторонні гості, що на товариській гутірці після концерту дякували щиро ореанжерам свята.

В день 18. грудня завітав св. Микола на запросини читальні „Просвіти" й до нашої домівки в гості до шкільної дітвори. Треба було бачити одушевлення дітвори, що з розсяленими устами ловила кожне слово, яке вилося зі спини і їхню радість, коли кожне одержало торбинку ласощів, зошити, олівці і т. и.

Життя в Бібрці дуже спокійним провінціональним ходом. Гурток інтелігенції і кількох старших свідомих міщан взявся широ до праці. На жаль, вони не находять належного відгуку зі сторони тутешнього старшого міщанства, яні підтержки з боку учителів і священиків. Учителі, звичайно в теперішній час, лякаються закиду „неблагонадьожности" і в слід за тим перенесення з рідного краю на захід, але для священиків нема ніякого оправдання, бо в Бібрці „політики" не ведеться, а ціла праця звернена на розвиток кооперативного руху й поширювання освіти в рамах „Просвіти" і „Рідної Школи" На сором дійшло до нього, що загальні збори Кружка У. П. Т. висловили уступаючому голові о. Осипови Трісці, катехитові в Бібрці, догану за крайну байдужність й повне невиконування своїх обовязків. О. Тріска ні разу не скликав засідання Старшини Кружка, ані (очевидно!) не приїшов на збори.

Тепер на чолі тутешніх товариств стоять певні й досвідні люде так, що є надія, що праця піде живійшим темпом і принесе як найкращі висліди. Головою філії „Просвіти" став д-р Корнило Троян, читальні: адв. д-р Ярослав Дудикевич, заступником п. Коцюмбас (ляк), а Кружка У. П. Т. канд. нотаріяту Володимир Рудницький. Кооперативний рух завдяки невтомній праці п. Михайла Шахновича, якому додержує крок п. Роман Кулинич, студ. техн, розвивається дуже гарно. Сьогодня числить бобрецький повіт 24 кооперативи, а місцева кооператива перетворюється в найблизчому часі в повітовий Союз.

Очевидно, що праця Українців є сілю в очі „власть імущих". Одначе не маючи ніяких підстав до робления закидів „державної зради", старається тутешнє староство, а головно його секретар п. Грос, дітвацькими шиканами припинити роботу. Всупереч постановам закона побирає староство стемплеві оплати від подань про аматорські вистави, сходини і відчити, бо п. Грос заявив старості: „oni muszą płacić". А на заходи кооперативи в справі дозволу на продажу вина для церковних цілей, відповів повітовий кацик „pozwolenia nie dam, bo jutro przyjdzie rabin i zechce pozwolenia na sprzedaż szabasówki". Одначе п. Грос може бути певний, що скорше висилиться його мозок над видумуванням штубацьких шикан, чим зможе припинити народній рух, що захоплює чим раз більші круги. — Тільки трохи більше самопосвяти і національної карности а сміло дивитисямемо в будучність!

Тернопіль. *(Просвітня організація і свято „Просвіти").* Наша організаційна праця в Тернопільщині замітна передусім на полі просвітньому. Досі відновлено понад 50 читалень „Просвіти" в повіті (на 78 громад) і що найменше 40 з них працює правильно і вдоволяючо і дали почин до оснування ряду кооператив. Протягом 1923 р. голова філії „Просвіти" д-р Степан Баран злюстрував особисто 20 читалень „Просвіти" в Тернопільщині, виголошуючи всюди реферати на тему освітньої організації і подаючи членам виділу практичні вказівки, як належить вести поодинокі читальняні аґенди (пр. протокол бібліотеку, кружок самоосвіти і т. д.) З прочих членів виділу філії „Просвіти" тільки один (д-р Остап Пострягач) їздив двічі на село до читальні, а з поза виділу всього трьох громадян (д-р Володимир Гамаль — раз і д-р Никифор Гірняк — раз та д-р Антін Заплітний — двічи) почувалося до обовязку виїхати на село з відповідним рефератом, хоч виділ філії нераз о це просив инших. Загал тернопільської інтеліґенції (а є її понад сотка) — не кивнув ані пальцем, щоби причинитися до двигнення позашкільної народньої освіти в повіті. Критикувати і пускати радикальні фрази і бомки на якому небудь збіговиску в Тернополі — це річ легка і до цього є все охочі, а ще легше кидати підозріння і клевети на тих, що справді працюють, але вже труднійше самому стати в рядй робітників в народній праці На сором більшість інтеліґенції не є навіть членами Тов. „Просвіта".

З рамени виділу філії „Просвіти" відбулася дня 21. грудня 1923. в Тернополі нарада відпоручників читалень „Просвіти" тернопільського повіту і цих, що інтересуються просвітянською організацією. Мимо розісланого всюди друкованого обіжника виділу філії, в якому порушено всі найважнійші читальняні справи і завізвано до участи в анкеті дня 21. грудня, тільки 22 читальні вислали своїх відпоручників. З інтелігентів явилося всего кількох. Просвітно-організаційний реферат виголосив д-р Степан Баран, подаючи точні вказівки, як належить вести освітню справу в читальні та висвітлюючи хиби, які запримітив в часі своїх люстрацій в читальнях. Головну увагу присвятив д-р Ст. Баран аматорським кружкам (вони є майже при кождій читальні), бібліотекам і кружкам самоосвіти та курсам для неграмотних; цей чисто річевий реферат, опертий на досвіді, повинен появитися в „Народній Просвіті". Тут ще тільки згадаємо, що провід в читальнях ведуть майже виключно самі селяне, що більшість читалень робить приготування до будови власних будинків — деякі вже їх мають — і що справа з бібліотеками, знищеними в часі війни, стоїть доволі лихо і читальняні виділи мусять подбати о їх доповнення, до чого треба ужити доходів з аматорських вистав. В аматорських театрах дають головно побутовщину; тут треба давати більше річей з нашої історії, бо ця підбадьорує національного духа. З часописів найбільше поширений „Український Голос" опісля „Свобода", инші часописі далеко менше. Рідко стрічається в читальні Народню Просвіту" і „Господарсько-кооперативний Часопис", хоч вони повинні бути всюди. Над рефератом д-ра Барана була відтак дискусія і селяне жалувалися, що наша інтеліґенція (передусім священики) народніми справами мало або зовсім не інтересується і не являється навіть на просвітні наради.

Вечером тогож дня (21. 12.) відбувся в Тернополі концерт „Просвіти". Святочну промову виголосив д-р Ст. Баран, хорові точки відспівав мішаний хор „Тернопільського Бояна" під орудою проф. В. Безкоровайного і мужеський хор „Міщанського Брацтва" під орудою проф. Бассо-Сопранове сольо відспівала п. Марія Гірнякова; деклямував п. Іван Топольницький. Вислід концерту в поодиноких точках вдоволяючий. Чистий дохід призначено як дар для „Просвіти".

✝ Посмертні згадки.

о. Антін Сисенко, конс. радник і парох Оліїва, зборівського пов упокоївся 1. ц. м., в 62 р. життя З Покійником зійшла в могилу людина рідких нині християнських прикмет, якими збуджував він пошану навіть у противників. Від часу воєнної хуртовини почалося терновє життя для Покійника. Вивезений Москалями, томився 4 роки в рос. неволі. Відтак у початках польської окупації терпів тяжкі переслідування від Поляків аж нарешті занепав у довгу невилічиму грудну недугу, яка й стала причиною його передчасної смерти. В. И. П.

Василь Комбокульський, господар і агент „Дністра" в Городищу бережанського повіта, помер по довгій і тяжкій недузі в 63. році життя. Покійний був одним із найсвідомійших наших громадян, що разом з пок. Старухом будили Бережанщину до праці на народній ниві. Як Старуха, так і Покійника не минули переслідування. В 1919 р. Иого арештували і вже мали розстріляти та Покійник викупився від смерти тисячкою корон. Пізнійше иого в друге арештували й запротокрили до бережанської тюрми, а опісля перевезли до славних львівських Бригідок. Там він пересидів більш року і набавився тяжкої недуги, що перед часом загнала його у могилу. Вже недужому не давали спокою. Арештували як лише лучилася нагода. Попадав сердечний в тюрму і за вибори, і за конскрипцію і за рекрутацію і за саботажі і Бог зна за що. — „До тюрми йду як до дому" — каже було Покійник гірко усміхаючись. Спи спокійно тихий Страдальче, тепер Тебе більш не будуть арештувати, а Українська Землиця, яку Ти так гарячо любив, нехай легкою Тобі буде!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Українськоі Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

Субота 12. с. м. Премієра, оперета на 3 дії Ж. Жільберта (переклад Й. Стадника): „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА". Початок виїмково 6·30 вечером.

В неділю 13 с. м. — 2 пополудневі вистави. — о годині 1·30 весела фарса-оперета на 5 дій „ТРІЙКА ГІЛЬТАЇВ", о годині 5-тій „ХАТА ЗА СЕЛОМ", народний образ зі співами на 5 дій.

В понеділок 14 с. м. Другий раз „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА". Білети в Союзнім Базарі. 1—2

Жіноче віче в Станиславові. В неділю дня 20. січня 1924 р. о годині 1-ій в полудне відбудеться Жіноче віче в Станиславові в салі „Сокола" (ул. Третього Мая На де нім порядку два реферати: 1) Про сучасні завдання українського жіноцтва. 2) Про наше шкільництво. Тяжкі хвилі, які під цю пору переживає український народ, вимагають, щоби також і українське жіноцтво згуртувалося, піднесло, перед лицем всього цивілізованого світа протест проти потоптання його горожанських прав, прав на власне шкільництво і виховання молоді, та стануло поруч з иншими народніми організаціями до енергійної співпраці. Тому просимо спонукати наше Українське Жіноцтво з міст і сіл, щоби прибуло як найчисленнійше на це віче, вислухало рефератів, та висловилося у всіх справах, що доторкаються нашого громадянського життя та шкільництва. Нехай світ дізнається, що і нашому жіноцтву не байдужа наша будучність та виховання наших дітей. — За Жіночу Організацію: *Стефанія Баранівська, Олександра Олесницька.*

Звичайні Загальні Збори Тов. „Українська Бесіда" в Станиславові відбудуться дня 20. січня 1924 (в неділю) о г. 6. вечером в домівці товариства. Виділ. 1227 1—1

Звичайні Загальні Збори Інституту „Український Народний Дім в Болиславі" відбудуться дня 26. січня 1924 р. в театральній салі Народного Дому о год. 10 перед пол. зі звичайним порядком нарад. — Виділ. 1229 1—3

Приватні іспити на філії акад. гімн. відбудуться 22 і 23 січня. День перед тим треба зложити таксу. Пізнійше зголошень не узглядняється.

Приєднайте передплату!

Дрібні оголошення.

ДВОХ 12 літних хлопців Микола Кіщук с. Федора і Микола Гребиняк с. Петра вийшли дня 24. VIII. 1923 з села Річка п. Косів і до тепер не вернули. Оба блондини з сивими очима в гуцульських кітарях, один в чорнім капелюсі, а другий в польській шапці. Хто знав би щось або бачив сих хлопців дасть ласкаво знати зажуреним родичам на адресу Федір Кіщук с. Данила в Річці п. Косів. Особливо просяться Вел. оо. Духовних о оголошення в своїх парохіях. 1228 1—1

ПОШУКУЮ інтелігентної женщини до помочи і виручки в домашнім господарстві. Мусить розумітися добре на кухні та огородництві. Услівя дуже корисні. Зголошуватись до підписаної. Софія Олесницька в Станиславові, вул. Голуховського 61. 1226 1—3

КОНЦІПІЄНТА глядить від 1. лютого с. р. канцелярія адвокатів д-ра Горбачевського і д-ра Електоровича в Чорткові. 1219 2—3

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

1201 3-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Хлопця або дівчини

до розношення часописів по трафіках у Львові пошукує адміністрація „Діло", Львів, Ринок 10.

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і УТІХА

висвітлюють від вторка 8. січня с. р. славний новочасний фільм виконаний великим накладом коштy на 6 дій п. з.

ЗЛОЩАСНА ОБРУЧКА

За Редакцію відповідає Од. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 9 (10.102). Львів, неділя 13. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телєграм: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 4,000000 мп. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР" У ЛЬВОВІ вул. РУСЬКА ч. 20.
на підставі одержаного з Міністерства скарбу дозволу приймає до обезпечення від огню будинки хатні і господарські рухомости, меблі, одежу і білля, збіжжа в снопах і в зерні, худобу і т. п.
В АМЕРИКАНСЬКИХ ДОЛЯРАХ.
1223 1—3

Політичний біляне 1923 р.

1923 рік відійшов від нас без жалю за ним. Зі становища загально-людської культури він був радше кроком назад, ніж вперед. Він позначився великою скількістю подій, які вказують на те, що світові далеко ще до тих усіх тривких форм істнування, за які він боровся. Пригадаймо кількома словами найважливійші з тих подій.

Найважливійшою подією для нас був акт з 14. березня і українізація державного апарату на Великій Україні. Ці два факти залишуться на довго записані у памяти наших земляків. Вони виринули перед нами так само нежданно, як більшість політичних подій того бурхливого року, що повстав як вулканічний твір великої війни. Наші майбутні історики матимуть чимало труднощів, щоби розяснити, в якій великій мірі на одному та другому факті заважив вплив українського загалу: його національно-культурного непідготовлення та підготовлення, скільки в першому факті є нашої власної вини, а в другому нашої заслуги.

Українізація на В. Україні є звязана з цілою низкою питань про організацію та психольогію совітського уряду. Акт 14. березня є звязаний з неодним моментом закордонної політики чужих держав і нашої власної дипльоматії. Коли згодом появиться відповідна скількість матеріялів, що кине повне світло на закулісові приготовлення до обох цих актів, тоді велика частина цих питань розясниться. Нині вже відомо, що велика частина прогріхів і поважних помилок зроблених нашою закордонною дипльоматією мала своє джерело у непідготовленню до праці у чужинних, незрозумілих для нас культурних середовищах. Не треба забувати, що доля нашої країни вирішалася в умовинах І в добі, де рішучість, метність і хист орієнтації у кожньочасній стані... загально-европейських справ були першою запорукою успіху всіх тих, що цього успіху добилися.

Одною з найповажнійших европейських подій є економічна катастрофа Німеччини разом з її територіяльним роспадом і суспільним хаосом. Те, що один німецький канцлер у першій половині року вважав найдоцільнійшим засобом боротьби з Францією: пасивний спротив у Рурі, це — два другі канцлєри, його наслідники, старались безуспішно направити протилежною политикою. Німецька політика велась під знаком неспроможности плачення воєнних довгів.

У звязку з втратою державної рівноваги у Баварії та Саксонії почався на-пів сепаратистичний рух. Спроба ґен. Людендорфа для привернення монархічної влади скінчилась невдачею; поворот кронпринца до Німеччини залишився епізодом покищо без поважнійших наслідків. Німецькі спроби мирового поладнання конфлікту з Францією є фактом першорядної ваги, та покищо незакінчені.

Франція продовжувала політику здійснення своїх двох ідеалів: державного безпеченства і добуття воєнних відшкодувань. В імені цих відшкодувань, вона збройно зайняла рурську та рейнську територію і замісць виконання примусу на Німеччині, ввійшла на явний шлях територіяльної окупації.

Англія була німим свідком самостійної акції Франції. Вона протестувала проти неї в імені Версайського договору і одночасно шукала засобів для рятування авторитету Союзних держав. Одноцільність Антанти вдержалась тільки в установі т. зв. Репараційної Комісії, яка має означити межі фінансової спроможности Німеччини. Зрештою, поза цією установою, без більшого практичного значіння, розєднаність інтересів Союзних держав виявилась уповні.

Англія може у своїй внутрішній політиці записати цікаві факти. Уперве на президента міністрів вибирає король члена парляменту замісць заслуженого „піра", відомого зі суспільної діяльности. Англійські вибори розбивають парлямент не на дві, а на три, менш-більш рівні, партії. Урядова партія консерватистів виходить з них з невдачею внаслідок надто швидкої постанови свого голови презид. міністрів Болдуіна, а саме: що надмірне безробіття в краю треба рятувати введенням закону про охоронне мито на товари. Два крила ліберальної партії зливаються; робітнича партія виходить зміцненою з виборів і стає кандидатом на партію, що має взяти в свої руки керму державної політики. Англія скликує на протязі 1923 р. велику міждержавну раду з представниками своїх кольоній, щоби вирішити питання про можливість покинення справ Европи як безнадійних, а звернення своєї уваги виключно на спільну економічну працю зі своїми кольоніями.

Хвилевий песимізм Англії супроти Европи є вповні виправданий таким інцидентом як конфлікт Італії з Грецією. Вбивство двох італійських ґенералів на грецько-альбанськім кордоні дає Італії привід бомбардувати грецький острів Корфу з домаганнями якнайсуворішої відповідальности грецького уряду за злочин. Відмова Муссоліні, щоби Італія, член Союзу Народів, піддалася авторитетові Союзу Народів, творить довший час важку атмосферу, яку розсівають союзні держави не легко, слабо рятуючи престіж цього Союзу. Греція дає Італії сатисфакцію досить дорогою ціною — за невикритих злочинців.

В Еспанії — державний тихий переворот по зразку Муссоліні. Король Альфонс годиться з „довершеним фактом" військової диктатури під проводом ґен. Прімо де Рівера маркіза де Естелля. У Португалії, як звичайно, кілька ворохобень; президентом републики вибраний португальський міністер у Льондоні Тейксейра Гомез.

Ще инша, славна з революцій, мала держава Болгарія, переходить переворот Стамболійського, що заслужився на міжнародній арені своїй країні, але скінчив смертю і повною невдачею. На його місці президентом міністрів стає проф. Цанков. Революційна демонстрація приневолила короля у Греції покинути мирно державу. Венізельос є покликаний до повороту, щоби помогти у відбудові конституційних форм державного життя.

Одною з найбільших відрадних політичних прояв минулого року є договір Союзників з Туреччиною, який є признанням недавно заперечених ними національних турецьких прав. Туреччина одержала округу Адріянополя; кордон від Егейського моря до Чорного є здемілітаризований. Турецька республика на чолі з Мустафою Кемаль Пашою проголошена 30. жовтня.

У Росії покращали економічні умовини життя. Одночасно зменшився режім террору. Факт признання національних прав поодиноким народам, особливо Українцям, може мати далекосяжне значіння для дальших етапів внутрішньої та закордонної політики Совітського уряду.

З поза-европейських подій першою по величині своїх наслідків є землетрус в Японії. У порівнанню з цією стихійною катастрофою, яка проглинула сотки тисячів жертв і культурну працю довгих літ, европейські заворушення бліднють. Ця на скрізь неполітична подія має далекосяжні наслідки у політиці Далекого Сходу. У Китаю на далі панує анархія. По довгім часі відсутности всякого центрального уряду, вибрано президентом Републики маршала Цао Кун, без ніяких даних на голову держави. Воєнні губернатори є й на далі у Китаю найвищою владою у своїх численних округах.

Зєдинені Держави виявили свою волю вже дня 10. січня, щоби не брати безпосередньої участи в европейській політиці, відкликавши свої війська з над Рейну. На протязі року підписали один з найбільших відомих в історії фінансових договорів з Англією. Втратили свого президента Гардінга, по смерти якого заступає його віце-президент Кулідж.

У Мехику вибухла революція. Єгипет став самостійною, конституційною країною, поки що без конституції, у положенню воєнного стану, що заступає закони.

Робітня жіночих суконь і костюмів
СТЕФАНІЇ МОЧУЛЬСЬКОВИЧ
ЛЬВІВ, вул. ХМЕЛЬОВСЬКОГО 15.
(партер)
виконує всілякі замовлення дешево, точно і в як найкоротшім часі.

Пр. 11/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 2 з дня 2. січня 1924. р. в артикулі під заголовком „Листи з Варшави" в уступах між словами а) „домовині" і „Один з найподатнійших", б) „захоплений" і „з особливою", в) „меншостей" і „Наш славнозвісний", г) „не буде" і „але демократичні", д) „інородців проте безусловно" містить в собі єство ад а) б) вислупку з § 302 з. к. ад п)—е) злочину з § 65 а) закону карного узнав доконану 1. січня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щобе це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну л 4,000.000 Мп. — Львів. дня 5. січня 1924.
(Підпис нечитким.)

Четвертий наклад знаменитої повісти Б. Грінченка „СОНЯШНИЙ ПРОМІНЬ" друкується заходом книгарні Наукового Тов-а ім. Шевченка у Львові і появиться в розпродажі з початком лютого ср.
Основна ціна 3 множник 900.000. Замовлення за надісланням грошей приймає: Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.
З замовленнями і пересилкою грошей належить спішитися, бо наклад не великий, а ціна відтак з огляду на піднесення множника, обільшиться.
1239

В одній невеличкій статті важко навіть натякнути на всі факти у міжнародній політиці, з яких кожний можи мати своє виїмкове значіння у звязку з цілою низкою далеких причин, що його зродили і далеких наслідків, які він може вродити. Минулий рік ще був надто близьким до останньої війни. Народи ще не здали собі ясно справу, чи всі ті сподівання, яких війна не здійснила, краще шукати на шляху нової війни чи нового миру.

Загальний білянс европейської політики, висловлений у цифрах, переходить межі нашої уяви: він є фантастичний своїм дефіцитом. Перекладений на мову фактів, він є більше як сумний. Коли він має бути почином нового, тоді найкраще відповісти йому латинською фільософічною приповідкою: „Роби своє — і не жди кінця!"

Велика Україна.

Снігові заві.

Останніми днями на Україні упали великі сніги. В Катеринославщині і над Доном шаліють великі снігові заві. В деяких місцях снігові насипи сягають 4 до 5 метрів. До Харкова прибувають потяги з 16 годинним опізненням. На деяких лініях припинено всяку залізничу комунікацію.

Украінізація.

Подільский губерніяльний комісаріят порішив українізувати „Рабоче-крестянску газету", яка досі виходила в Винниці по російськи.

По широкому світі.

Конференція Малої Антанти.

Білгородська преса звідомляє, що конференція Малої Антанти ще не розпочалася з приводу того, що румунський представник міністр Дука ще не прибув до Білгороду. Дука повідомив телєграфічно учасників конференції, що Румунія згодиться на позичку для Мадярщини тільки під тою умовою, коли Мала Антанта визнає правним вступлення румунської армії до Мадярщини і обсаду Будапешту 1919 р. та як що Мадярщина зречеться офіціяльно всіх претенсій до відшкодування з приводу тієї окупації.

Чеська преса виразно заявляється проти приняття Польщі до Малої Антанти, мотивуючи це розбіжністю інтересів Польщі і Малої Антанти.

Національне питання в Польщі.

Резолюція прийнята XIX. конґресом П. П. С.

I. XIX. конґрес ППС. стверджує, що національна („народовоцьова") справа стала одним з найбільш пекучих питань в державному й суспільному життю Польщі. З хвилею усталення границь республики розвязка того питання залежить від самостійного змагання польської політики. Дотеперішня діяльність ріжних кабінетів була постійно пересякнута впливами націоналізму; конституції не введено в життя; навпаки, приноровлювано систему репресій і переслідувань у відношенню до праць і організацій національних меншостей на ріжнородних ділянках, головно на Східних Землях, де Українці і Білорусини заселюють суцільні простори як більшість населення. А кабінет Вітоса і Корфантого, репрезентуючий урядово ідеольогію польського націоналізму, довів відносини до ще більшого загострення.

Такий стан річей перемінює польську республику в арену безнастанних національних боротб, спинює розвій робітничого руху, стає напоперек змаганням до демократизації держави, зміцнює реакційні сили в польському громадянстві, а з другого боку підсичує національні стичні напрямки в громадянствах меншостей, запевнюючи перевагу націоналістично-клєрикальним відломам серед Українців і Білорусинів, гакатистично-юнкерським серед Німців, сіоністам серед Жидів.

В тих умовинах польська партія соціялістична мусить взяти на себе ініціятиву, щоби рушити справи з мертвої точки. Закінчення національної боротьби, створення відносин, в яких національні меншости найдуть повну свободу національно-культурного розвитку, серед яких станеться можливим мирне і братерське їх співжиття з польським народом, є обовязком польського соціялізму, лежить в інтересі демократії й історичної будуччини Польщі.

Виходячи з тих підстав, конґрес взиває кермуючі партійні установи, в першу чергу У. П. П. С., щоби розпочали рішучу й енергічну акцію в користь:

а) повної і дійсної рівноправности всіх горожан республики без ріжниці віри і національности;

б) негайного введення в життя статтей конституції, що забезпечують національним меншостям їх права культурні, язикові і шкільні; перестерігання, щоби при поділі субвенцій і шкільних стипендій, уділюваних державою, громадами і иншими самоуправними тілами, рішали тільки огляди на рівень даної школи, світський, неклєрикальний характер навчання і т. п., а не огляди на викладову мову, на національність чи віру; заснування українського університету у Львові;

в) повного зірвання з політикою адміністраційних шикан і заслугуючих на найбільше напятування переслідувань конфесійних чи національних; реорганізації і поправи адміністрації на східних землях;

г) введення на тзв. східних окраїнах громадської самоуправи в містах і селах, повітової і воєвідської, допущення горожан республики з національних меншостей до державної адміністрації на всіх ділянках;

г) переведення земельної реформи згідно з постулятами П. П. С.;

д) територіяльної автономії для меншостей, що заселюють суцільні простори на сході республики зі збереженням прав польського населення.

II. Конґрес приймає до одобрюючої відомости кроки Центр. Вик. Комітету, що змагають до усталення постійного звязку між польською партією соціялістичною і групами та соціялістичними організаціями національних меншостей. Одночасно конґрес з усім натиском підкреслює, що як обовязком польського соціялізму є боротьба з націоналізмом польським, так само такий самий обовязок тяжить на демократіях: українській, білоруській, німецькій і жидівській у відношенню до націоналістичних і клєрикально-реакційних напрямків в їх громадянствах.

Конґрес уповажнює кермуючі партійні установи до дальшої праці в тому самому напрямку.

* * *

Наведену резолюцію ухвалено одноголосно. Реферат в цій справі виголосив пос. Нєдзялковскі, котрий вказав, що принціпове становище П. П. С. є таке, що кожному народові належиться право самовизначення без застережень. Одначе тут не на місці загальний принціп, але реальна програма. Цю справу польські соціялісти уважають внутрішньою справою Польщі. Національна квестія є дуже скомплікована. Жидівське питання слід відділити від питань инших народів, що заселюють суцільні простори держави і становлять на них більшість. Практично можна розвязати проблему нац. меншостей, признаючи їх рівноправними і співвідповідальними за долю держави. За уряду Хєно-Пяста національна квестія дуже загострилася. Сьогодня стоїмо як би на вулькані. Положення є незвичайно важке, головна на сході. Ждати з тою справою довше не можна. Програму реалізації тої справи слід поділити на дві частини. Перша частина обіймає культурні домагання, направу адміністрації і допущення меншостей до урядових становищ. Друга — справа автономії для меншостей, що заселюють суцільні простори. Цей постулят вже був піднесений в соймі в справі Сх. Галичини. Підтержуємо його дальше. Українське громадянство в Сх. Галичині й на Волині мусить бути зорганізоване на автономічній основі. Білоруське громадянство мусить перейти через самоврядування до автономії.

Нац. меншостей не слід трактувати як одноцілий табор. Треба конче соціялістів з нац. меншостей вирвати зі спілки з націоналістами. Слід рахуватися з дійсністю. Серед нац. меншостей є елєменти, що стоять на ґрунті польської державности, але й є елєменти, що змагають до війни, а міжнародня ситуація є скомплікована. Іскра може викликати війну. Польща є ключем Сх. Европи. Слід полагодити нац. питання в Польщі і втягнути нац. меншости до державної праці, бо це є запорукою істнування польської держави.

В дискусії забирало голос багато бесідників. І так: Демідовіч-Демідецкі стверджує, що справа тзв. нац. меншостей є найважнійшою справою Польщі. П. П. С. — як частина польського народу теж несе вину за повстання блоку ч. 16. Якщо відношення П. П. С. до меншостей буде щире, то це запевнить їй побіду при виборах на „кресах". Пос. Узємбло підносить, що вину за повстання блоку ч. 16 несе виключно польська реакція. Польські соціялісти мають чисту совість. Вони в попередньому соймі боролися проти кепської виборчої ординації. Бесідник підхліблює собі, що він промовляє не тільки від польського пролєтаріяту, але й від білоруського селянина, який його вибрав. „Признаємо право самоозначення, одначе не можемі відповідні заходи. Одночасно Анкета, в склад якої входили репрезентанти всіх галицьких політичних партій, постановила, що ті заходи Кураторії мусять бути поза всякою політикою і поза всяким порозумінням з політичними факторами.

На слідуючий день після анкети, в якій участь брали також визначні діячі трудової партії, ся партія приняла на своїм резолюцію, в якій домагаєть польського уряду субвенцій на український університет. „Русскій Исполнительный Комитет" стверджує, що тою резолюцією університетську справу втягнено в політику. „Русскій Исполнительный Комитет" уважає дальше, що тенденція українського соймового клюбу взяти в свої руки ініціятиву, чи посередництво в справі легалізації і удержавлення університету носить на собі недвозначну політичну закраску, нарешті, беручи на увагу численні инші познаки (як голоси преси), які свідчать про неминучість втягнення університетської справи в обсяг політики, „Русскій Исполнительный Комитет" в умовинах, які виворилися, на жаль не вважає можливим ділити на будуче відповідальність за дальший хід університетської справи".

(Продовження буде)

В. МУДРИЙ. 8

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Ціла Анкета, як бачимо, пройшла під гаслами легалізації і удержавлення та аполітичного трактування при цьому справи Українського Високого Шкільництва. Ні один з присутних учасників Анкети не поставив серйозно питання про те, що буде зі справою тоді, коли всі ці намічені заходи легалізації і удержавлення не дадуть ніяких успішних наслідків. Не один з присутніх і підкреслював, що не треба себе обманювати надіями на якінебудь успіхи. Їх не буде. Деякі говорили, що все заініційоване слід зробити хоч би лише тому, щоби ще раз переконати широкі кола нашого громадянства і ту нервово настроєну частину нашої молоді, що від Поляків навіть при найкращій волі з нашого боку нічого надіятись нам не можна. Навіть закон про заснування українського університету по кінець 1924 р. з дня 26. вересня 1922 р. нічого не поможе, бо як прийде охота то його анулюють. І мимо того, що ніхто не вірив, рішено просити Поляків, шляхом петицій via сойм, сенат і т. д. Люде жили самообманом.

Так і розійшлися з Анкети всі незадоволеними. Між молодю ширилася зневіра, а один звичайний професор після тої Анкети заохочував своїх слухачів недвозначно до того, щоби по літних феріях вписувалися на Високі польські Школи. До того в тойже час почалися дуже завзяті та інтензивні переслідування українських університетських викладів польською поліцією.

VI.

На слідуючий день після анкети, отже дня 21. травня 1923 р., відбувся Народній Зїзд чи краще краєвий зїзд делєґатів трудової партії. На цьому зїзді принято між иншими і резолюцію в університетській справі слідуючого змісту: „Народній Зїзд домагається удержавлення переслідуваного до тепер українського приватнього університету у Львові разом з технічними відділами, наділення його з українських податкових грошей субвенціями, потрібними на упосаження і удержання повного університету разом з необхідними науковими інституціями та передачі цьому українському університетові половини майна львівського, до тепер de iure утраквістичного університету, званого перше університетом Франца І., а в останніх часах університетом Яна Казиміра".

На Анкеті вибрано було доповняючими виборами в склад Кураторії і д-ра В. Охримовича. На Народньому Зїзді вибрано його головою трудової партії. Зараз же на першому засіданню Кураторії після Анкети дня 30. травня 1923 р. д-р Володимир Охримович вважав за вказане зложити слідуючу заяву: „З уваги на те, що мене на другий день після Анкети вибрано головою трудової партії і я став через це політичним чоловіком, а бути членом Кураторії значить по інтенціям Анкети бути неполітичним чоловіком, що для мене як для одної особи є неможливо, бо не можна бути одночасно політичним і неполітичним, тому я складаю мій мандат в руки світлої Кураторії і прошу на моє місце кооптувати когось иншого, політично менше заангажованого. При цьому підкреслюю, що коли би я не був головою трудової партії, то вибір радо приняв би і працював би для справи по моїм силам".

На другому поанкетному засіданню Кураторії з дня 5. червня 1923 р. „представники „галицкорусской организаци" зложили на письмі свої мандати рівнож у руки Кураторії зі слідуючих мотивів: „Друга Анкета порішила — писалось в їхньому письмі до Кураторії з дня 4. червня 1923. р. — звернутися до польського уряду з домаганням легалізації, чи удержавлення українського університету, доручаючи Кураторії Високих Українських Шкіл зробити в тому напря-

мо замикати очей на шовінізм всяких національностей. Кожного гасла меншостей про національну окремішність не можна брати за щось спільного з соціялізмом. Мусимо відріжнювати всякі елементи серед меншостей і поборювати реакційні елементи". Скаляк домагається ясного поставлення національної квестії. Дає приклад зі Сх. Галичини, де власти переслідують Українців. Львівський куратор Собіньскі взагалі зніс назву „Україна", а українське шкільництво перемінюється на польське. Соц. посли зі Сх. Галичини репрезентують теж українське населення. Вони повинні пятнувати надужиття польської адміністрації супроти Українців. Квестію Волині і Сх. Галичини слід трактувати разом. Пйотровскі говорив про поборювання шовінізму і клєрикалізму, звідки він не походив би. Голувко підкреслює, що тільки через підлабування себе впливам польської ендеції можна пояснити недоцінювання національного питання в Польщі. Українців і Білорусинів та німецьких робітників вважає союзниками в демократизації польської держави. Повстання 16 ки є виною польських соціялістів, що разом з „Визволенєм" виставляли окремі листи на Волині і Білоруси. Коли сьогодня німецькі соціялісти є в одним клюбі з гакатистами, українські й білоруські людовці (? !) з націоналістами, то це наслідок національних переслідувань в Польщі. Дійсна рівноправність і національні свободи приспішить соціяльне ріжничкування меншостей і побільшить ряди соціялістів. Лібкінд взиває, щоби виразно заявити, що признаємо Українцям і Білорусинам повне право до незалежности. Дотепер мало уваги присвячувано національній справі. Всеж таки резолюція становить крок вперед. Не можна заперечити, що явіть за кабінету Морачевского відбувалися погроми нпр. у Львові. Морачевскі протестує. За нього ніяких погромів не було. Зрештою власть „людового уряду" (люблинського) не поширювалася на Львів. Відомий львівський ватажок на згадку про львівські погроми негайно конструює специфічне вияснення. Отже: не слід зменшувати жертв і геройства львівського громадянства (польського) через те, що в тих трагічних хвилях забито 26 Жидів. А забили їх „бандити". У Львові було біля 10 тисяч австрійських вояків, що живучи в заулках міста — творили зелену армію, і вони то доконали поголовних убийств і грабунків. Пос. Гавзнер, його зелена чи там червона армія і т.нп., то самі „ідейники". Вкінці референт Нєдзялковскі закінчив дискусію, напоминаючи своїх товаришів, щоби не впадали в лібералізм своєрідного типу, щоби не вважали правдивим і слушним все, що виходить від меншостей. Польська робітнича кляса мусить мати реальну програму.

Ось тільки з дискусії про відношення соціялістів до непольських народів в сучасних границях Польщі. Становище до цеї справи займемо в найблизчих днях.

Рішучий розбрат.

Втеча С. Петлюри з Польщі.

Як доносять нам із Варшави, бувший Головний Отаман Симон Петлюра, розчарувавшися в своїх дотеперішніх союзниках, тайно покинув Варшаву вкупі з В. Прокоповичем і знаходиться в Румунії, звідки має намір удатися до Риму під опіку Мусоліні. Думка виїхати з Польщі давно вже була в Петлюри — в один час він хотів чкурнути до Гданська, — але пильно стережений спеціяльним шпіоном, котрий жив у однім мешканню з ним, не міг Гол. Отаман виконати досі свого наміру.

Коментарі французької преси на новий рік.

(Лист з Парижа.)

„1923. рік — це рік Рури і таким він залишиться в історії" пише Saint-Brice в „Журналь" — Німеччина знищена, Англія засуджена на безсилля на довго: ось під цими авспіціями кінчається 1923 рік. Рідко Франція мала таку добру нагоду покінчити радикально з ліквідацією війни і установити нову европейську рівновагу".

Але для „Фігаро" минулий рік закінчився досить сумно: англ. фунт коштує 85 фр.

В „Акціон Франсез" Леон Доде дає, як завжди, влучну формулу політичнього року: „Франція в Рурі — Москва й Берлін в Парижі". Ця формула по думці Доде виділяє одночасно плюси й мінуси, користи і небезпеки кабінету Поанкаре.

В „Еко Насіональ" Тардіє малює в сумних красках білянс 1923. року, який на його думку, не дає Франції нічого ні в питанні репарацій, ні в питанні військової контролі Німеччини.

Бюре в „Еклєр" бажає Франції оминути в 1924 році „непоправного нещастя", яким буде радикальний кабінет, коли він прийде до впливу внаслідок виборів 1924 р. „тоді Німеччина виграла війну"...

Анрі де Жувенель в „Матен" бажає „щоби Франція стала скільскістю, щоби вона мала політику народження і перестала переводити одночасно мальтузіянство й протекціонізм. Песимісти кажуть иноді, що Франція ізольована. Вони помиляються. Вона найменш ізольована між великими державами, бо вона мала відвагу забезпечити сучасні кордони держав і Чехословаччина, Югославія, Румунія, Польща, Бельгія дякують їй в імя 60 міліонів людей.

Навпаки, часописи опозиції малюють результати минулого року як катастрофічні, вони лають „національний блюк" і вітають заздалегідь майбутній „реванш" при виборах.

„Котідієн" вітає новий рік, який дасть Франції новий уряд. „Евр" кличе, щоби рятувати франк. Для часописів „Пепль" й „Популєр" 1923 рік це „ненависний рік Рури" і вони чекають від 1924 р. „знищення Поанкаре, Мусоліні та Стіннеса". Для „Юманіте" скрізь панує хаос — „тільки в пролетарській республиці рятунок"...

Ілько Борщак.

Вальоризація.

Настав тепер такий час, що куди не повернешся, то відібється в твої вуха це зачароване слово „вальоризація". Вся преса переповнена також статтями про неї. Вальоризація в Польщі отже — це не чорниця. З новим 1924 роком почала ділати на всіх польських громадян так, як ділають громи на істеричних панянок. Її бояться. Бо дійсно вона страшна. Страшна як своєю появою так і своїми наслідками.

В звязку з вальоризацією дістав теперішний польський кабінет такі повновласти, які по думці проф. Бузека рівняються скасуванню польської конституції. І ті повновласти має саме використати п. Грабскі і т-ші для рятунку польського скарбу. Завдання не дуже легке при вальоризації. Польська преса на чолі з краківським „Часом" заохочує пана премієра використати ці повновласти для боротьби з вальоризацією.

І вальоризація собі йде не оглядаючись ані на голоси преси, ані на повновласти. Вона руйнує. Руйнує всіх. Великим тягарем паде передовсім на населення міст. Ще страшнійше вона застукає до вікна нашого східньо-галицького селянина. Першим її подвигом це страшний нечуваний ніде карколомний скок подорожіння всіх державних податкових і инших оплат. Всі ці оплати починають переростати платничу спроможність громадян. А здорожіння транспорту наприклад напевно причиниться до його зменшення. Люде перестануть їздити і будуть по змозі надавати як найменче вантажів.

За прикладом держави пішла вальоризація цін і в торговлю і в промисл і в споживчі продукти. І явище це зовсім природне. Купці перераховують товари на золото. Перераховують їх на золото і фабрики. А коли до того додати залізниче перерахування на золото, то купець продає тепер товар дороще чим перед війною.

Вслід за цим мусить наступити вальоризація оцінки праці. Далі стане перед державою важке завдання звальоризування урядничих платень. І так звальоризовані державні прибутки не вистарчать на звальоризовані зобовязання держа

КОЛЄТ.

З новорічних мрій. *)

Усі троє вертаємось до дому: я і дві мої собаки... У морщинах нашої одіжі — розсипаний сніг; мої плечі — білесенькі, прозірчастий цукор тане над пашею альчика а фл мандський чабан увесь аж мигтить. Ми вибігли, щоби поглянути на сніг, справжній сніг і справжній мороз — на париську рідкість, майже небувалу наприкінці року... Ми бігли як божевільні, навипередки. Ми копирсали по снігу своїми десятю ногами, ненарушнім, крихкім снігу, що скрипів під нами мов пестливий шелест шовку.

Тепер сидимо перед горіючим огнищем мовчки. Спомин мандрівки снігу і вітру, що лютує поза вікном, розливається поволі у наших жилах і ми сховзуємося в напрямку солодкого сну, що є нагородою довгих мандрів. Фламандський чабан, з якого йде пара мов з горячої ванни, став знову зрівноваженим, фальшиво поважний і чемний. Одним вухом стежить за шепотом снігу за віконницями, другим ловить згуки посуди у кухні. „Пальчик" з діточою душею, знеможений сном, простяг пащу та лапи. Сіра кітка не показала ще від ранку кінчика носа з під своєї шерсти. А я... ось ще раз, як спочатку минулого року сиджу перед печею, зі своєю самотністю...

Щ' один рік більше... Навіщо їх рахувати? Цей новорічний день не нагадує мені нічим перших місяців моєї молодости. Хто може вернути мені діточу святошність колишніх новорічних днин? Вигляд змінився для мене — за увесь цей час, коли я змінялась. Рік перестав уже бути цією хвилястою стежкою, розкиненою стежкою, яка починаючи від січня вється до весни, пнеться до літа розквітаючи у повну тишу, палаючу леваду перенизану блакитними цятками рясних жоржин, — а потім сходить у запашну осінь, з мряками, трясиною, стиглим овочем і дичиною, — далі поринає у суху зиму, голосну, блимаючу замерзлими озерами і рожевим снігом у соняшнім промінчю... Аж врешті хвиляста стежка летить стрімголов, щоби зупинитись нежданно перед чудовим днем, єдиним між двома роками мов квітка на морозі: днем Нового Року,..

Коли схиляюсь у нинішний вечір над моїм минулим, бачу на селі, між деревами та кущами люблену дитину богатих родичів, що не знала і не бажала дорогих забавок... Бачу дитину забобонно привязану до обрядових свят, до дат, які значили дарунки, квіти або традиційні тісточка; дівчинку залюблену в тісточках, серпанках, в опянюючих пахощах церкви...

Добрячий паночте, ви, що в вперве причащали мене — чи думали ви коли, що я вже тоді жила в раю, якого ви не в силі були уявити собі: наповненім моїми богами, моїми звірятами що балакають, моїми німфами і фавнами?... А я слухаючи вас, коли ви проповідали про ваше пекло, думала про гордощі наші, людей, які за злочини одної хвилини видумали вічну геєнну...

Ах! якже це давно...

Моя самотність і цей грудневий сніг на порозі нового року не прокинуть у мені колишнього тремтіння, з часів, коли довгими ночами я вслухувалась у далекий гомін міських барабанів злитий з хвилюваннями мого серця, барабанів, що своїм концертом прокидали похнюплене у сні село...

Я лякалась найбільше цих барабанів у заморожену ніч, коло 4-ї год. досвіта, а проте я ззала їх з глибіні свого діточого ліжечка з нервовим острахом, що межував з плачем, зі стисненими зубами, зі скорченим шлунком. Вони, ці барабани, а не дванайцять ударів у півночі звіщали мені прихід нового року, появу чогось нового, на що цілий світ чекав зі стриманим віддихом, а що було завішене на першім „дз-з-і-інь" у мойому селі...

Коли цей невидимий згук перелітав ранним ранком бючись об стіни хатин жвавим та жалібним концертом, за ним виринало нове життя, що бігло чвалом назустріч дванацяти місяцям...

Я вискоком бігла з ліжка з ліхтарем у руці до побажань, цілунків, цукорків і книжок зі золоченими берегами... Я відчиняла двері пекарям, що приносили по черзі сотку фунтів хліба і аж до полудня, з повагою, з купецькою позою, я перетавала всім жебракам, справжнім і прибраним, по шматку хліба і по десяти сотиків, які вони приймали без покори і без вдячности...

Зимові ранки, червоні лямпи у нічній мряці, неворушне та гостре повітря перед досвідком, обриси змалілого саду у досвітніх сутінках і приваленого снігом, звалені сосни, з яких обтяжілих рамен падали що години лепозвалом купи снігу, — удари пташачих крил, тріпотливих мов віяльця і їх трівожні жарти у кришталевім поросі ніжнійшім та більше мінливім ніж розпорошений серпанок водограю... О, всі ви, зими з моїх діточих літ, — одна зимова днина вернула мені вас нині! В овальнім зеркалі, яке держить моя нервова рука, я шукаю цього колишнього свого обличчя молодої жінки, якої молодість небавком має минутись...

Ще захоплена своєю мрією, я не можу вийти з дива, що вже змінилась, уже постарілась за цей мент, коли мріяла... Схвильованими кольорами я могла би ще змалювати на цьому обличчю, инше обличчя: личко дитинки почервонілої від сонця, вкритої росою від холоду і еластичні лицівки, що видовжувались у тонкий підборідочок, ворушкі брови, що вміли складатись, уста з хитрими куточками, що суперечили короткій, наївній губі... На жаль, це тільки мить. Оксамітпрегарного, воскресшого пастелю затирається і щезає. Спокійна поверхня мого зеркальця відбиває мій образ, той самий, зовсім подібний

*) Одна з найбільших сучасних французьких письменниць, Колєт (псевдонім) ур. у 1873 р. авторка цілої низки оригінальних романів, популярна за кордоном задля циклю повістей писаних спільно зі своїм чоловіком Віллі: „Клявдина у школі", „К. дома", К. у Парижі" і т. д.

Проф. Брок про Сов'тську Росію.

Olaf Broch; **Proletariatsdiktatur**. H. Aschehang u. Co. Christiania 1923.

Олаф Брок — професор університету в Христіянії, відомий славянський фільольог — написав книжку про сучасну Росію. Його книжка являється вислідом подорожі літом сього року по Росії. З поміж анальогічних творів чужинців, що бували в сов. Росії і писали про неї, книжка проф. Брока корисно виріжняється основним значням старої Росії. І ще одно: Брок знає російську мову (він є членом петроградської академії наук), мав змогу вийти в безпосередній контакт з масою людей: комуністами, прихильниками комунізму, індіферентними і ворогами сучасного ладу в Росії. Брок ворожо відноситься до большевизму, одначе він неограничується до зазначення свойого принціпіяльного негативного становища і не відсуджує теперішних володарів Росії від чести й поваги. Він старається зрозуміти, як і чому большевики оволоділи Росією. Він аналізує суть ідейної сторони жовтневої революції і подає картину процесу, який зі залізною консеквенцією мусів довести до теперішнього стану. Брок підходить до російських большевиків як до релігійної секти, яка поставила в основу свойого світогляду і діяльности вузку доктрину; як до секти, що вірить в цю доктрину з релігійним патосом і сліпо вимагає від инакше віруючих підпорядкування себе цій доктрині, бо инакше горе їм! Хоча можна опрокидувати слушність сього погляду, всеж анальогія з сектанством у великій мірі пособляє розуміння большевизму і сього великанського процесу, який викликав він на Сході. Брок, очевидно, не закриває очей на це, що „релігійна" ідея, якій підпадали вожди большевизму, зовсім не мала того самого значіння для мас. Маси у свойому рухові за большевиками кермувалися ріжними причинами, а між ними не останню ролю відіграв становий антагонізм в Росії, вікова ворожнеча і завись убогих і неповноправних народніх мас до „баринів".

Одначе у відношенню до ядра большевицького руху доволі послідовно і переконуючо проводить паралелю з фанатичним сектанством, якому завдяки збігови виїмкових обставин вдалося захопити владу на величезних просторах. І в самій капітуляції комунізму перед реальним життям з цеї точки погляду можна бачити процес анальогічний до процесу пристосування сектантської релігійної доктрини до невмолимих вимог дійсности.

В своїй книжці Брок торкає богато сторінок теперішнього совітського побуту. Найблища для нього по його особистим заінтересуванням і старим звязкам з Росією царина академічна і взагалі царина народньої освіти.

Та він спинюється і на правних відносинах і на моральности і на самій конструкції совітської влади. Відносно мало спинюється на господарських відносинах, бо за короткий час останнього побуту в Росії не мав змоги докладнійше простежити це питання.

Одночасно з темними картинами совітської дійсности норвежський професор не закриває очей і на додатні явища, які зачинають рости на полі, засіяним обильно кровю. Всеж Брок недвозначно зазначує, що ці відрадні явища годі розглядати як результат большевицьких експериментів.

Навпаки: вони приходять наперекір большевизму, вони приходять самозривно. Проф. Брок старається розуміти людей, з якими доводилося йому стрічатися підчас своєї мандрівки. Тому дуже часто пише з великою прихильністю про деяких ідейних комуністів, головно з професорських і студентських кол, одначе це не перешкаджає йому остро критикувати їхні погляди. Критично ставиться також і до думок ворогів теперішних володарів Росії, які a priori негативно осуджують все те, що діялося і діється в Росії з часу жовтневої революції.

ви до своїх горожан. І клином не вибеш клина в даному випадку. Не вилічить інфляції валоризацією і „уповновласнений" п. Грабські.

„Тепер — пише „Час" — наближається до нас не легесенький подих Зефіри, а правдивий Буровій. А заключається той Буровій: 1) в піднесенню коштів нашої продукції до висоти світових цін, наслідком чого наступить поменшення її конкуренційної спроможности та експансії, що знов спричинить її редукцію, 2) в неможливости заосмотрення нашої продукції в достаточну скількість оборотового капіталу, що спричинить цілковитий занепад усих слабших господарств, 3) в примусі держави піднести надмірно високо урядничі платні, через що держава видасть завтра все те, що шляхом вальоризації одержала сьогодня".

В результаті такого положення держави в звязку з вальоризацією, почінається цілий цикль нарад чи пак порад. Радиться п. Грабські фінансових нарад, виголошує експозе по всіх комісіях а йому спішать з побажаннями та з порадами фінансові експерти всіх польських газет. Одні радять затягнути величезну позичку за границею прим. в долярах або франках для спасення польських фінансів, другі радять віддати в найом державні маєтки як на приклад білорежські та тухольські ліси, треті радять не давати надмірних кредитів промисловим підприємствам та промисловцям, бо вони саме спричинили теперішний невеселий стан. Та затягнути за границею позичку п. Грабські боїться, бо заграничні капіталісти не дуже то похочують анґажуватися зі своїми капіталами в польській господарці. З тих самих причин не бажає ніхто ані наймати ані купувати польських державних маєтків. І тому то п. Грабські хоче рятувати польські фінанси внутрішними позичками та данинами, бо Польща на його думку повинна мати велику здатність чинитьб на користь держави і для їх рятунку.

Дотеперішні невдачі з внутрішними позичками він пояснює тим, що уряд часто платив відсотки від тих позичок в обезцінений валюті. Тепер він думає затягати вальоризовані внутрішні позички, в слід за чим буде платити і звальоризовані відсотки за ті позички. П. Грабські дістав повновласть на продаж частини державного майна. І він не від того, та саме біда в тому, що в краю нема покупців на то майно, а заграничні капіталісти, як ми згадали, з купном не спішаться. В повновласти є одно застереження, що п. Грабські не має права продати залізниць і нафтових рафінерій.

Та все це — ради, поради і проєкти, а рятування фінансів йде в той спосіб, що ПККП. мабуть з доручення уряду — як пише пос. Діямант у варшавськім „Роботніку" — з великою пристрастю підносить на варшавській біржі ціну доляра для вплати в Америці, а неурядова біржа підносить рівномірно ціну ефективного доляра.

І так воно йде без кінця. Клин клина не нажене, а вальоризація скропиться на всьому населенню Польщі, в тім числі найбільше діймаючо на нашому малоземельному, голому та босому селянстві та такійже інтелігенції. А вже й говорити не приходиться про трагічне положення нашого міського робітника завдяки польській вальоризації шляхом збільшення безробіття.

до мене, з рисочками мов від легких дряпнень нігтем, ніжно вирізьблених при віях, у куточках уст, між упертими бровами... Образ, що не всміхається ні сумує, а який шепоче лише мені самій: Треба старітись. Не плач, не складай благальних рук, не бунтуйся: — треба старітись. Повторяй собі ці слова не як оклик роспуки, але як дорогий рефрен, виспівуваний у самій собі, як поклик до конечного від їзду... Поглянь на себе, на вії на уста; відгорни з над висків мичку волосся: ось і починаєш утікати від молодости; ти станеш ще втікати від свого життя, не забудь про це: треба старітись!

Відходи поволі, поволісінько, без слів; не забувай нічого! Візьми зі собою здоровля, веселощі, кокетерію і дрібку доброти та справедливости, які трошки осолодили тобі життя; а не забудь! Іди прибрана, лагідна, не зупиняйся посередині невідхильного шляху — даремні спроби! — бо треба постарітись. Іди за шляхом і не спочивай на ньому, хіба на те, щоби вмерти. І коли простягнешся поперек його запомороченої хвилястої стяжки, — якщо ти не лишила поза собою, один за одним, твоїх кучерів, ні твоїх зубів, ні твоїх мязів одним за одним виснажених, якщо вічний порошок не звіяв перед останньою твоєю годиною з твоїх очей чудового сяйва — якщо ти заховала до кінця у своїй руці дружню руку, що тебе веде — засни з усміхом і спи щасна, спи мов вибрана долею...

Переклав *Мих. Рудницький*.

Совітська Росія.

Бунт Буденного?

За Свободу" пише, що у Варшаві кружляють вперті поголоски, начеб то Буденний поставив совітському урядові ряд домагань, а на випадок невиповнення їх загрозив збройним виступом своєї армії. Домагання Буденного стоять в звязку із уступленням Троцького та з роздором серед комуністів.

Серед червоної армії.

„Руспресс" подає, що по розпорядку мобілізаційного відділу военного совіту серед червоної армії переведено деякі зміни. Гарнізон Москви і охорона західних кордонів зміцнені військами перекиненими із Сибірі. Взагалі замітна тенденція сконцентрувати в европейській Росії, особливо в Москві більшу масу війська, яке на випадок сподіваних заворушень могло би ще держати уряд. Роздор між комуністичною партією впливає негативно на настрої червоної армії. Між червоноармейцями появляються антибольшевицькі відозви.

Закордонні концесії в сов. Росії.

В „Manchester Guardian" пише Літвінов, що за останніх півтора років совітський уряд дав дозвіл на співпрацю закордонного капіталу у 800 російських підприємствах. В першу чергу надано концесії німецьким фірмам, з поміж яких головну ролю відограє товариство на чолі з був. канцлером Віртом. Фірмі Круппа передано 2500 десятин землі для експльоатації. Ця остання фірма працює з капіталом 40 000 фунтів стерлінгів.

Половина цеї суми заступлена Англійцями. Великі концесії передано також Отто-Вольфові. Совітський уряд дістав від цеї фірми пів міліона фунтів стерлінгів кредиту. Між англійськими фірмами, які дістали концесії є кілька фірм, що працювали в Росії перед революцією. До совітського уряду прибуло 80 просьб про концесії від французських фірм.

Ватикан і Совіти.

„Journal de Geneve" пише, що останніми часами Ватикан цікавиться менше справою визнання Совітів, виходячи з цього становища, що в тій справі перше слово належиться політичним колам держав Европи. Ватикан готов визнати совітську владу, як що инші держави визнають її. Папа висловлює часто свою думку, що хоч большевики переслідують релігію, то і царська влада переслідувала не менше католицизм. При теперішнім стані в Росії католицизм є трактований на рівні з православям, а факт цей до певної міри упривіліює католицизм в порівнанню до перед революційних відносин в Росії. Визнання Совітів італійським урядом доведе до зближення поміж Ватиканом і совітською Росією.

„Добродій".

Залізниця, що їхала з Поділля до Львова, була переповнена, як звичайної Жидами. Десь-не-десь сидів чоловік иншовіри, котрого потреба спонукала вибратися в подорож, тепер таку дорогу і немилу. Такий бідолаха сидів звичайно тихо у куточку і був рад, коли не мерз і мав що закурити. За те жидівська мова гомоніла безустанно, а все ділова і повна голосних згадок про міліони марок і тисячі долярів.

В однім відділі третьої кляси, котрою тепер їздять і колишні пани, сиділо шістьох Жидів і в куточку коло вікна одинокий християнин, молодий, ще учитель гімназії. Він мав діло у Львові і думав там побути як найкоротше, бо не мав стільки грошей, скільки треба на довший побут у столиці. Його сусід, поважний бородатий Жид, кілька разів зачіпав його на розмову, але учитель не мав охоти до балачки. Стільки всього довідалися один про одного, що оба їдуть до Львова, а при контролі легітимацій Жид побачив, що його сусід — якийсь урядник.

— Ви де служите?

— В гімназії — відповів учитель коротко.

— А котрі гімназії тепер найкориснійші? Бо я маю сина...

І тут почав Жид широко мотивувати, чому його цікавить це питання, — коли нараз із сусіднього купе надбіг якийсь перепоханий Жидок, шепнув щось на ухо найблизчому зі своїх одновірців і побіг чим скорше далі. Жиди переглянулися і в одній хвилині счинився між ними такий переполох, що всі як на команду зірвалися з лавок, похапали свої вузлики, почали одягатися, тиснутися до дверей і безрадно нарікати.

Учитель налякався, скочив між Жидів і скрикнув: — Що сталося?

З заду потягнув його за руку Жид, що допитувався про гімназію, і втихомирив його словами: — Сідайте, пане професор; то ревізія за долярами.

— А нехай вас чорт побере! — закляв учитель. — Я думав, що залізнична катастрофа.

— Ну, се також катастрофа для тих, що мають доляри — сказав Жид. — Я не маю тай не боюся. Вони тут зараз прийдуть. Сідайте, прошу сідати.

І Жид майже силоміць усадовив учителя на його місці і сам сів собі біля нього. Виняв папіроси і подав учителеви. Той закурив і ждав на цікаве видовище.

„Вони" прийшли. Було їх трьох. Один став собі біля дверей, а два почали переглядати легітимації. Жиди стояли, як убиті тільки учителів сусід сидів і курив спокійно папіроску. Свій „довуд особісти" подав без найменшого остраху. Панок подивився на фотографію і на нього — і відізвався зовсім чемно: — Вибачайте, пане Розендуфт, ми мусимо вас перешукати. Маємо причину гадати, що ви їдете не з порожніми руками.

— Певно, що ні — відповів Розендуфт. — Купець мусить мати гроші. Везу з собою майже пів міліярда марок. — Прошу.

І він зняв з полиці малу валізку, відчинив і показав марки.

— А доляри при собі носите — замітив панок

— Прошу шукати.

Почали шукати по всіх його кишенях, казали роздягнутися аж до сорочки, заглянули і в черевики, — нічого не найшли. Не так добре пішло иншим Жидам. Трьох із них відведено зараз до иншого вагону, двох инших осталося в купе; у них не найдено долярів, але вони були такі перелохані, якби везли з собою міліони чужої валюти. На остаток заглянули ще на полиці і під лавки та хотіли ще перешукати кожушок, що висів на гачку, але як довідалися, що це учителева власність, дали спокій. Віддали йому легітимацію і пішли далі. В купе похолодніло, бо довго були двері відчинені; тому учитель встав і одягнувся у свій кожушок.

— Добре мати, добре і не мати — такою дешевою гадкою потішив він своїх товаришів подорожі.

— Алеж тепер тільки малий крамар купить дещо за марки, — сказав Розендуфт — більший купець не може обійтися без чужої валюти.

Почалася розмова про те, чи вільно забирати комусь його власність, чи не вільно, коли можна, а коли ні, — розмова, в котрій ніхто не сказав явно своєї правдивої думки, бо товариство не було з собою добре знайоме. Найменше говорив учитель; він не мав досить польських марок, а не то долярів, — що його могла обходити така журба?

До Львова було вже недалеко.

— Ви на довго до Львова? — допитувався Розендуфт.

— На день або два — відповів учитель.

— Заїзджаєте до готелю?

— Не знаю, може до знайомого.

Розендуфт замовк.

У Львові на Підзамчу він не відступав від учителя. Коли оба вийшли з двірця, він дуже бажав нести також учителеся: — Також щось! Такий поважний купець і хоче мені молодому нести валізку! Вона зовсім легка.

— Поїдете трамваєм?

— Ні, я піду пішки.

— Я вам заплачу трамвай — сказав Розендуфт.

— Що ви? здуріли, чи що, пане Розендуфт?

— Ну-ну, не гнівайтеся, пане професоре, — боронився Жид. Ви мені дуже сподобалися і я знаю, що у вас нема багато грошей, то я так...

Учитель усміхнувся: — Маєте може сина в гімназії або кревного?

— Ні, не маю... Ну, коли ви йдете п'шки, то й я з вами. Воно здорово.

Перейшли шлях залізниці, далі попри божницю і вийшли на Краківське. Розендуфт не покидав учителя.

— А тепер куди? — хотів він знати.

— Я піду десь на вечерю, бо зголоднів.

— То й я піду з вами — сказав Жид.

Учитель з дива аж приставив.

— Чи ви поліційний шпіцель чи провокатор? Чого ви мене так учепилися?

— Не гнівайтеся, пане професоре, — благав Жид. — Бігме, що я вам нічого злого не зроблю. А іже ви не дитина.

— Я не розумію вас.

— Що тут багато розуміти?... Але ми ходім до Ценґута; там кошерна кухня, і я щось їм і ви! А пиво яке! Ми їхали разом і повечеряємо разом. Добре перейшлися... Ви знаєте Ценґута?

— Знаю.

— А! то панська реставрац'я! Кілько світла! А музика!

Учитель слухав мови Розендуфта і йшов разом з ним. „Чудак якийсь!" думав собі. „Але що він може мені зробити? А до цеї реставрації можна справді зайти. Там колись було чудове пільзненське пиво".

Оба дійсно вступили до реставрації Ценґута. Розендуфт був такий радий, мов рідний батько.

— Ви не знаєте, пане професоре, який ви мені гонор зробили і добродійство! Сідайте собі тут! Прошу.

„У нього не всі дома", подумав собі учитель, скинув кожушок і повісив його на вішалці. Розендуфт слідив кожний його рух, потім розглянувся навкруги і почав шатотом говорити:

— Ви мій великий добродій, ви мені маєток виратували.

— Яким способом? — дивувався учитель...

— Тихо-ша! Говорім так, як би вічо. Може хто дивиться? Я в вагоні до вашого кожуха вложив великі гроші — тоді як робили ревізію. В кишені на грудях пошукайте. Паперовий пакет..

Учитель сягнув до кишені, виняв пакет і передав Розендуфтові. Тому аж руки затряслися з радости.

— Дякую, дякую, я зараз вернуся.

По сих словах він вийшов чимскорше із салі до сіней, побув там кілька хвилин і вернувся.

— Ну, тепер я вже спокійний. Передав кому треба. Ай-ай, пане професоре, яке ви мені добре зробили! Дай вам, Боже, здоровля! Не гнівайтеся на мене! Такий маєток, такий маєток! І були би забрали! А вас і не підозрівали!

— Багато було? — зацікавився учитель.

— Ай, не питайте! Що вам в того? Якби були забрали, то я жебрак... Дякувати Богу і вам. Чи вам що за те належиться?

— Пане Розендуфт, не ображуйте мене!

— Ну-ну, не гнівайтеся. Але вечеру від мене приймете?

— Ну, нехай буде! Варто запити цю пригоду. Я гадав, що ви чудак, а ви, бачу розумна голова. Коли ж ви мені, то вложили?

— А тоді, як ви скочили з лавки і крикнули: „що сталося?"... Кельнер, дайте нам на початок доброї горівки!

Розендуфт зі своїм добродієм почали вечеряти, *Осип Маковей.*

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Новорічні побажання.

Щораз важше складати побажання. Не тільки з причини почтової вальоризації. Але бажати нині комусь чогось більше як долярів, подобає на глум. А як бажати вже першому знайомому і десятому, то треба й сотому, і тисячному — де найти часу на таку сердечність? У газеті-ж кожний рядок коштує нині більше ніж... і заки скінчиш порівнання вже образиш усіх приятелів!

Та так прихапцем, заки хлопець з друкарні прибіжить за новим „скриптом", можна кинути безладно кілька побажань, усім, хто на язик навернеться... Усім кандидатам на український престол побажати би, щоби якнайшвидше усі згідно були призначені повітовими комісарами; найдіяльнійшому з наших письменників: Винниченкові, щоби для добра політики та літератури раз уже перестав бути „чесним зі собою"; проф. М. Грушевському, щоби переїхавши до Харкова, міг легко переїхати у Київ. Д-рові Е. Петрушевичеві, щоби приснився йому календар без одного листка паперу: з 14. березня. Д-рові В. Охримовичеві, щоби йому ніколи не снився „Народній Комітет". О. Стефановичеві, щоби повірив у свій сон, що грає роль українського Гарібальді. Посл. С. Підгірському, щоби якнайскорше знову пригадав собі, що є головою Українського Сойм. Клюбу. Пані М. Білецькій, щоби закінчила свою незалежну політичну карієру на становищі голови ловецького товариства „Тур". П. Гр. Микетеєві, щоби випередив Макдонельда у визнанню Совітів. Нашим публичним фінансовим інституціям, щоби перестали бути приватними, нефінансовими підприємствами. „Наук. Тов. ім. Шевч." — видання нових правил право-

ОСТАННІ ВІСТИ.

Виплата 63 проц. урид. додатку.

З Варшави звідомляють: Рада міністрів ухвалила 2. січня ц. р. признати державним функціонарям, з уваги на сконстатований статистичною комісією зріст коштів удержання в другій половині грудня 1923 р. доплату в висоті 63 проц. платні, признаної на день 1. січня 1924 р. Виплата додатку послідує 16. січня ц. р.

Ще 2 віцеміністри скарбу.

Мін. Гарбскі постановив покликати крім віцемін. Марковского ще двох инших віцеміністрів скарбу.

Йонґ вертає до Варшави.

З Варшави звідомляють, що фінансовий дорадник для Польщі сер Гільтон Йонґ верне до Варшави як лише виясниться політичне положення в Англії.

Грецька королівська пара в Італії.

Римські часописи звідомляють, що 10. ц. м. прибула до Риму грецька королівська пара. Негайно виїхала до Неаполя, де була заупокійна Служба Божа за душу короля Константина.

4-ліття Союза Народів.

З нагоди 4-літнього істнування Союза Народів видав льорд Роберт Сесіль відручне письмо. Зазначує в ньому, що розвязка репар. питання і прийняття Німеччини до Союза Народів, а також, наскільки це можливе, і Росії, буде завданням 1924 року.

Договір Росії з Афганістаном.

З Москви звідомляють, що між Росією і Афганістаном заключено договір приязни й оборони. Троцький потвердив пресі вістку про цю мілітарну конвенцію.

Чехословацько-турецький договір.

„Праг. Пр." звідомляє, що між Чехословаччиною і Туреччиною буде заключено торговельний договір. Він очеркуватиме теж правний стан чехословацьких горожан в Туреччині.

Криза грецького кабінету.

Давгліс натрапив на труднощі в утворенню нового грецького кабінету. Думають, що Венізельос сам обійме становище през. мін.

Розвязання італійського парляменту.

Король підписав декрет про розвязання палати.

Б. цар Фердинанд був у Відни.

Віденські часописи звідомляють, що б. цар Болгарії був підчас Різдва у Відні і конферував у справі свого повороту до краю. В меморіялі, пересланім болгарському правительству заявив Фердинанд, що абдикував добровільно і не думає виступати до боротьби зі сином за престол. Зачувати, що болгарське правительство не позволило вернути б. цареви Фердинандови до краю.

Французька відповідь.

Французьку відповідь на німецьку ноту вручено нині на руки шаржа д'афер Геша.

ського правопису, писаних добрим правописом. „Народньому Комітетові" — щоби до решти не втратив голови при виборах Голов. „Трудовій партії", щоби в силі була означити в статуті дозволене „махітит" незалежних груп у своїй партії. Редакції „Нової України", щоби мала змогу переїхати на стару Україну. „Заграві", щоби обходилась без компромітуючих коаліцій під різними замазаними „прапорами". „Новому Часові", щоби пережив „Wiek Nowy". „Землі і Волі", щоби наша безталанна земля таки обійшлась без обіцяної ними волі. „Громадськ. Голосові", щоби мав у своїй редакції хоча одного справжнього радикала. „Нашому Прапорові", щоби його члени редакції мали час ходити на вечірні курси грамотности. Галицьким есдекам, щоби відобрати комуністам право виступати в їх імені. Галицьким комуністам, щоби не потрібували фірми есдеків. „Союзові Українок", щоби всі незамужні члени на протязі цього року вийшли замуж, а всі замужні задержали своїх мужів. Театрові „Української Бесіди", щоби мав репертуар, акторів і режисера (а публика найдеться!) Членам редакції „Діла", щоби хоч раз у рік одержали точно свою платню...

І т. д. і т. д. Річ ясна, що за всі ці побажання і за нескладення побажань ще силі инших осіб, інституцій, організацій, редакцій — редакція „Діла" не може відповідати, так само як за недостачу місця з тим додатком, що за всі добрі дотепи відповідає автор, а за анемічні редакція.

Шмонцес і Ска.

Хто зложить до Т-ва „Просвіта" суму рівноважну од. ному амер. долярови — сей дістане даром календар і книжочки в серії Народна 1204 в) **Бібліотека.** 1—?

НОВИНКИ.

— **Бажаючи з Новим Роном** всім нашим Вп. передплатникам і читачам дожити кращих днів — одночасно бажаємо, щоб оце традиційне побажання мало цим разом кращий успіх, ніж досіль.

— **Припинення „Русина" й „Волі Народа".** 31. грудня 1923 р. вийшло останне число щиро-народницької ужгородської щоденної газети „Русин", Як причину припинення видавництва вказується коротко на технічні труднощі; заповіджено в майбутньому нове видавництво. Одночасно у Львові припинено видавати на московській мові москвофільську „Волю Народу", яка виходить далі двічі в тиждень лише на українській мові.

— **Новорічні пересуди** є дуже поширені не тільки між простолюддям, але й інтелігентними людьми. Багато осіб звязує з моментом, що ділить старий рік від нового деякі цінні вказівки про те: чи цей новий рік буде щасливим чи лиховісним. Життєписи великих письменників подають кілька прикладів такої забобонної віри. Шілєр приймав добру звістку у Маланчин вечір як... злу ворожбу. Гете вслухувався: яке перше слово буде вимовлене по ударах 12 ої години під Новий Рік і з цього слова добрав дотепні передбачення. Ібсен не хотів бачити у цей вечір ні пера, ні чорнила, ні паперу, лякаючись, щоби не втратив творчої сили. Ми маємо багато письменників, які з цієї самої причини не хотять бачити паперу ні чорнила на протязі цілого року!

— **Пятьмільонові банкноти.** Дня 10. ц. м. польська державна каса пустила в обіг 5 мільонові банкноти.

— **Претенсії швайцарського банку** до міста Кракова. Швайцарський союзний Банк в Базилеї виточив судовий процес громаді м. Краків у справі позички, яку місто затягнуло в названому банку ще перед війною. Претенсії швайцарського банку разом з відсотками за всі літа йдуть в біліони польських марок. Розправа призначена на день 24. січня ц. р. Самі стемплеві оплати, які має покрити місто виносять кілька міліярдів. Президія міста поробила заходи, щоби одержати звільнення від стемплевих оплат. Місто звернулося за порадою до найвизначнійших правників, які одначе не мають однакових поглядів про справедливість претенсій банку.

— **Концерт в память Г. Чупринки.** Заходами комітету українських товариств. відбувся в Ню-Йорку 16. грудня 1923 р. концерт в память Гр. Чупринки, з нагоди дволітних роковин його смерти. У концерті взяли участь місцеві хори та співаки хору Ол. Кошиця. Дохід з концерту призначено на видання творів Григорія Чупринки.

— **„Як ми складали перший кабінет для п. Скоропадського".** У споминах п. О. Саліковського, що появились під таким наголовком у нашому Різдвяному числі, вкралась фактична помилка з надрукуванням „с—д" ,замість „с—ф" (початок гл. II) У споминах говорилось про засідання Головного Комітету партії соціялістів-федералістів (а не соц.-демократів!) „з участю лише 6-ти представників инших партій, і ініціятива цієї наради також належала ес-ефам, а не ес-декам.

— **Нещасне кохання.** Дня 10. ц. м. 23-літний урядник Юзеф Г...., замешкалий при вул. Кульпарківській 53 зажив отруї в намірі самовбивства. Ратункове поготівля завезло молодого самовбивцю до лічниці у безнадійнім стані. Причиною самовбивства — нещасне кохання.

— **Регістрація военних сиріт.** Польське міністерство праці і суспільної опіки проголосило регістрацію военних сиріт, які мають право на 30-процентову допомогу на основі закону про опіку над інвалідами з дня 18. марта 1921 р. Всі особи, що опікуються военними сиротами і мають право на ренти пільковитих сиріт, повинні зголоситися до своїх громадських урядів або магістратів до зареєстрування тих сиріт і провірки документів. Сироти, які мають право на 30-процентову допомогу, можуть бути удержані і виховані в школах коштом держави якщо вони є позбавлені опіки і матеріяльних засобів, згідно з параґрафом закону про охорону інвалідів. Із повищих прав можуть користати не лише вояні сироти, але й діти военних інвалідів.

— **Новий лік на сифіліса.** Французька преса доносить про новий винахід члена французької Академії в парижі медицини. А саме винайдено новий лік на сифіліса. Новий лік забезпечує також здорових людей перед зараженням. Винахід названо „стоварсоль" або „130".

— **Відомий археольог** Баґельон проф. паризького університету помер цими днями.

— **Акт признання.** Українська Господарська Академія в Подебрадах (Чехословаччина) цими днями одержала від аґрономічної Ради Чехословацької Республики (Zemedelska Rada Č. S. R.) похвальний диплом за виставлені літом 1923 р. на сільсько-господарській виставці в Празі експонати. Слід зауважити, що виставлені роботи студентів за неповний рік істнування Академії притягали загальну увагу.

— **Спізнення появи „Літопису".** Редакція берлінського „Літопису" повідомляє своїх читачів, що 2. число готове від 2. ц. м., з причин від редакції цілком незалежних не появилося 5. січня.

---

†

ПЕТРО ЛЕВЦЬОРОВСЬКИЙ

надрадник почтовий,

помер у Львові по довгій, тяжкій недузі дня 11. січня 1924. заосмотрений Найсв. Тайнами. Похорон відбудеться дня 13. І. о год. 11. передпол. з заведення анатомічного при вул. Пекарській ч. 53. В. И. П.

Курс грошей.

Львів, дня 11. січня 1924.

Нині тенденція незмінена і легко знижкова.

Доляр ам.	11,000.000—11,100.000
Доляр канад.	10,500.000—10,600.000
Чеські корони	280.000—000.000
Леї	45.000—00.000
Фунти штерл.	50,000.000—51,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	250.000—200.000
Франц. франкй	525.000—000.000

Золото

20 кор.	50,000.000—51,000.000
20 фльор.	47,000.000—48,000.000
20 марок нім	50,000.000—00,000.000
10 рубл.	63,000.000—65.000.000

Срібло

Кор. австр.	870.000—880.000
5 кор.	3,500.000—0000.000
фльорени	2125.000—2250.000
рублі	2,800.000—0,000.000
копійки (за рубля)	1,400.000—000.000

Варшава. На 12|I. франк вальоризац. 1,900.000. Доляри Зед. Дер. 0825, 9650.

Чеки: Бельгія 423.000. 427.000 419 000 Голяндія 3716. Льондон 41.500—41950—42350—41550. Новий Йорк 9990—9800. Париж 480.000—472.000—477.000. Прага 238.000. Швайцарія 1,668.000—0,000.000—0.000000 Відень 131, Італія 430

Ціпіх 11. січня 1924. Голяндія 21687 Новий-Йорк 576, Льондон 24,67. Париж 27,85. Медіолян 24,92, Прага 16,75, Будапешт 0,0205. Букарешт 2,92 Бельград 6,42½. Софія 4,10. Відень 0,0080. і 7|8.

Збіжова біржа.

Львів, 11. січня 1924.

Рух на біржі вельми слабий. З причини браку подачі повний застій в трансакціях. Тенденція вдержана, настрій слабий.

Пшениця краєва $^{75}/_{74}$ з 1923 р. 31,000.000—32,500.000*, жито галицьке $^{68}/_{69}$ з 1923 року 18,700.000—19,500.000*, ячмінь гал. бров. 16,500.000—17,000.00* овес галицький $^{44}/_{45}$ з 1923. року 16,500.000—17,000.000, фасоля краса 00,000.000—00000.000 фасоля колірова 00—00,000.000*, Кукурудза румунська станція Снятин 00,000—00.000.000*, Бараболі до їди 0,000.000—0,000.000*, Горох пів Вікторія 00—00,000.000, Гречка 00.000.000—00,000.000. Кукурузяний грисік 00,000.000.

Мука пшенична	40% „1"	70.000.000*
„ „	55„	55,000.000*
„ „	70% „0"	45,000.000*
„ житня	60„	45.000.000*
„ „	40% „4"	40,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка		10,500.000*
„ житні „ „ „		9,500.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стапія заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

---

† Посмертні згадки.

Зиновія з Трофимовичів Герасимовичева, вдова по судовім раднику, по довгій та тяжкій недузі упокоїлася в Бозі 2 січня 1924 р. проживши 75 літ, в домі своєї доньки, Івени Кудрикової, вдови по священику. В Покійниці зійшла зі світа щира Українка. До останньої хвилі займалася долею свойого народа і болюче відчувала кожну його кривду. В. Їй П.

1233 1—1

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВІСТНИК.

Аполітичність письменника.

Питання: чи письменник повинен брати діяльну участь у політиці чи ні? — не має ніякого значіння для народів, у яких становище суспільного діяча не дає йому права вирішувати проблєм творчости, а становище письменника мати голос у політиці. Але таке питання заховає на довго свою актуальність у нас. Ледви наша література зробила перші зусилля, щоби визволитись зі світогляду вузько-народницької побутовщини, а вже попала в другу протилежність: хоче служити ідеям інтернаціональної революції в суспільности та мистецтві.

Важко боронити погляду, що діяльна участь письменника в суспільним життю шкодить його творчости. Та ще важче доказати, що така участь помагає в розвитку його таланту. Сам характер таланту кожнього письменника зокрема дає відповідь на те, що йому шкодить, а що помагає. А характер таланту: його суть не можна означити завдалегідь, хоча би на підставі кількох перших творів. Чим більше творчим є письменник, тим важче вачеркнути межі його таланту; те, що нині стало його знесиленням, може завтра стати його силою. Чи можна на підставі історії всесвітньої літератури зробити висновок, що найбільші письменники здебільша стояли осторонь від політичного життя? Коли зважитись на нього, тоді треба додати застереження, що дуже плодовита творчість поневолі не полишала багато часу на суспільну діяльність. Можна би гадати, що сам рід суспільного устрою впливає у великій мірі на більшу або меншу участь письменників у громадянському житню; адже цю участь можна би приблизно розяснити ступінем загальної активности або пасивности у цьому житню цілої суспільности. Цього рода теорії мусять розглядати письменника не як виїмок, а як одну з позицій на статистичних таблицях. Чи не є пророчистим факт, що з европейських народів мабуть найдіяльнішу участь у суспільному житню беруть письменники французькі та російські? Перші в наслідок якнайблизчих взаємин уряду з літературою, другі внаслідок якнайбільшої опозиції до нього.

Відповідь на питання: чи даний письменник запропастив свій талант, чи розвив його? — залежить від погляду на завдання літератури. Для одних література сповнює найкраще свою службу, коли помагає до якнайшвидшого здійснення якогось суспільного змагання; а тому, що ніяке суспільне змагання не кінчається якоюсь остаточною формою здійснення, на яку можна би вказати як на ф а к т, талант письменника оцінюється на підставі самого факту, що він служить якомусь суспільному змаганню. Для инших: література є цариною творчости, яка служить духовому розвиткові людини незалежно від проминаючих потреб якоїсь одної історичної доби, одного змагання, одного покоління; а тому, що духовий розвиток людини не можна ніколи розглядати незалежно від якихсь конкретних потреб історичного менту, талант письменника оцінюється на підставі самого факту, що він служить якомусь індивідуальному ідеалові.

Виходить ділема. Або признаємо твір вартісним на підставі вартости якогось суспільного ідеалу, а тоді нехтуємо в ньому тим, що є найбільше сутою ознакою таланту: індивідуальністю; або признаємо твір вартісним завдяки його індивідуальним прикметам, а тоді нехтуємо в ньому тим, що є мірою кожної індивідуальности — її впливом на суспільність. Як доказати, що участь письменника у якійсь активній боротьбі зродила твір однобокий та перехідний, коли не маємо певности, чи його талант взагалі виявився би без тих перехідних, обумовлених впливів, яким піддався?

Питання про корисність або шкідливість участи письменників у суспільному житню може мати стільки відповідей, скільки є ріжних культур, історичних потреб і індивідуальностей. Але з ним є звязане инше, чи пак: це саме в тіснійшому розуміню цього слова—про політичну службу письменника, як члена якоїсь означеної групи або партії. Життєписи великих письменників дають безліч прикладів про їх повну байдужість до політичних напрямків, програм і ворожнеч між ними. Історики літератури та критики, що глядять на творчість крізь призму куценьких суспільних гасел, мусять ставати аж акробатами, щоби виправдати великого письменника за його працю в ріжних суспільних організаціях, таборах і напрямках, часто дуже суперечних.

Як розяснити ці темні плями у творчости письменника? Перш усього дуже малою вразливістю на практичні, реальні потреби якогось політичного руху. Література творчість є певного рода відверненим процесом безпосередньої діяльности. Хто замісць жити—описує життя, цей не вдоволяється тим, що життя має в собі найбільше правдивого — боротьбу за здійснення бажань і навіть само їх здійснення. Кожний великий твір родиться з потреби зрозуміння людини, без огляду на її приналежність: національну, клясову, політичну, а тим менше партійну. Письменник є людиною, яка має хист переживати чужі психічні стани для самої цікавости, які несподіванки приносить життя з ріжними зразками людської психольогії. Нема творчости без розуміння чужої психольогії. А кожна політична боротьба черпає свою силу саме з неспроможности розуміння инших. Суспільна боротьба засліплює, як засліплює подекуди кожна практична праця в одному напрямку. Це мав на думці Бернар Шов, кажучи, що кожний спеціяліст мусить бути ідіотом.

Політик, який з необхідности мусить бути партійним, цікавиться найбільше метою суспільної боротьби, нехтуючи навіть засобами щодо її здійснення. Письменник найменше цікавиться метою якогось історичного процесу; він переживає сам цей процес, силкуючись зрозуміти якнайбільше суперечні поодинокі його моменти. Він не служить одній його прояві — якомусь одному обмеженому змаганню, а хоче промовляти до якнайбільшої скількости людей і перш усього до тих, що в силі, як він, розуміти дійсність в її найріжноманітнійших проявах. Чи найкращим доказом цієї духової ширини письменника не є те, що найбільше протилежні групи та партії видирають собі взаємно його твори, вважаючи їх висловом своєї ідеольогії?

Михайло Рудницький.

Епізод в українськім мистецтві.

Оцю статтю містимо як характеристичний зразок поглядів одної групи українських мистців. За свої сміливі й инколи дуже різкі погляди відповідає річ ясна — Автор. Ми радо помістимо й инший голос на цю саму актуальну тему. — Редакція.

Хтось недавно зауважив, що сьогодні мистецтва немає; сьогодні є лише мистці, які покірливо приносять ту чи иншу свою умілість, чи творчість просто певним політично суспільним угрупуванням.

Так, безумовно, не є. Винятком є лише Радянські Республіки, в яких мистець дійсно підпорядкований жорстокій та бездушній комуністичній групі сухих людей, що безоглядно й сліпо примушують мистецтво служити своїй меті та гонять мистців на згори вказану „мистецьку творчість".

Але... там, в тих Радянських Республиках, а надто на Радянській Україні, як раз ось уже 6 років, як мистецтва немає, очевидно, по всіх даних і не буде. Хоч за то багато там є ріжних „ручних" тих або инших „творів".

Експресіонізм, імажінізм, дадаізм, пуризм і багато инших „ізмів" — від яких просто кишить на революційнім Сході Европи — все це живцем перенесене на український грунт тягнеться до якогось неясного „пролєтарського мистецтва", кожний по своїому, і кожний хоче чомусь взяти для себе отсю невеселу назву, аби тим прислужитися не високій ідеї мистецтва, великого, могучого, національного і вселюдського, а низькій ідеї служення нерозвиненій відсталій масі клясі, якої будучність така-ж неясна й проблєматична, як неясне є завдання того наказного мистецтва.

Дійсно, тяжко зрозуміти ідеольогів „пролєтарського" мистецтва. З одного боку вони хапаються за „ізми", як за ознаку поступу в мистецтві, як за революційність тих течій і обовязкову їх пролєтаризацію, — з другого — ми бачимо, як вони підпорядковують собі мистецтво для того, щоби мета його була „клясово-пролєтарською моралю". З революційністю, ставиться питання найбільш разяче в мистецтві, найбільше відстале сьогодні, бо мораль в творі сама собою нищить той твір. Комуністичні творці вибірають з двох нещасть нещастя лекше; чужий доробок вони легко соціялізують, хоча він зовсім призначений не для них та й виріс на чужім грунті і потрібує вмілого догляду та певних чинників для його зрозуміння.

Такі мистецькі обставини в Радянськім Союзі і на б'дній Українській Радянській Республиці сталися тому, що всі зазначені нові мистецькі течії мають инший грунт на Заході. Є вони, кожна з окрема, — еволюцією національного мистецтва і як творчої традиції його, так і традиції духа, змісту.

Якжеж таке мистецьке досягнення, що має коріння в глибині даного оточення, себ-то нації, можна вирвати, перенести на невідповідний грунт і змусили його, щоби дало зовсім инший плід, ніж той, який дає йому його земля?

Ми не звикли дивитися на нову течію в мистецтві, як моду, чи оригінальний крик а то й гомін, а вбачаємо в ній поступ тої культури, з грунту якої вийшла ця течія. Не манірування, а удосконалення, не занепад, а поступ.

Фактом є, за шість останніх років мистецтво на Україні переживає болючу кризу і то таку, що нові, непрошені мистецькі „українські" сили замісць рятувати положення, цю кризу поглиблюють, до безнадійности. Свідомо чи несвідомо, — нам, зрештою це не важно. Раніше такі комуністично-українські істи і ізмісти йшли ріжними шляхами, начинаючи від т. зв. панфутуристів і кінчаючи „илужанами" та „гартованцями" тоб-то просто писарчуками червоноармейських полків і иншого малограмотного полку ріжних викидків.

Вся та голота обєднується тепер під милою сантиментальною назвою: „Мистецтво жовтня" себто знову таки для дальшої національної руїни і безнадійного „поглиблювання" т. зв. „пролєтарської культури".

„Мистецтво жовтня"... як гарно, приємно, солодко й настроєво... Все одно як

„Чудний месяц пливйот над рєкою
Всьо в аб'ятьях начной тішіни...
Нічево мнє на свєтє нє нада,
Только відєть тєбя мілий мой...

Ясно одно, що отцю серце щипаючу назву причепили кількох членів російської комуністичної партії на порожнє місце, яке стоїть ось уже майже шість років на Україні там, де могло би бути могуче українське мистецтво, що так дійсно пишно розцвіло в перший період революції...

„Жовтневики", українська мистецька комуністична молодь, що поки-що сама себе залічує до творців мистецтва, — злякалась. Злякалась не тільки того, що за шість років нічого не зробила, а що ще й за 60 років нічого не зробить! Те-ж що робить, є так бліде, незначне й мізерне, що не дорівняє звичайному „буржуазному" талантові. Оце головні причини утворення „Жовтневого Мистецтва". Подивіться, що кажуть самі „жовтневики" в результаті 6-літньої бундючної, самореклямної праці, результат якої такий жалісний і бідолашний: „культурно-мистецька контр-революція підводить голову і розпочинає наступ по всьому фронту за захоплення позицій"! „По той бік барикад (себто, у творців національного мистецтва, пр. автора) ця єдність є освячена буржуазними (!) традиціями". (Відозва жовтн. блоку Мист. „Нова Культ." 7—8).

Але читач мусить знати, що це сказане лише партійною мовою. Перекласти цю фільософію на звичайну мову, це значить: ми нічого не зробили, нічого не в силі зробити і не зробимо, ми банкротуємо, але ще хочемо викривлятися, а нам не поможе в цьому Політбюро (че—ка...)

Деж врешті здобутки тієї мистецької праці, деж провідні шляхи пролєтарського мистецтва, які чейже за 6 років могли бодай приблизно показатися в тумані комуністичного балвохвальства і неуцтва?

Єдиний факт, єдиний приклад у наші дні, є саме в тому, що мистецтво підпорядковане політично-суспільному угрупуванню комуністичній партії, в данім разі збанкротувало на наших очах. Взяти хоча би відомого молодого українського поета Павла Тичину. Це був просто геніяльний український архаїст в поезії, але до часу, коли творчість його була збудована на старих українських мистецьких формах, а значить і традиційних. Попереднімі своїми творами він придбав собі славу. Тепер Тичина злиденний комуністичний писака, á la Демян Бєдний. Це саме можна сказати й про маляря Анатоля Петрицького.

Ось ще один доказ і щире признання одного наймита тієї самої фірми, фірми „пролєтарського мистецтва", яке вигоріло за браком фондів—фондів традиційної національної культури: „На жаль, ще не настав час розцвіту нового революційного мистецтва: ще надто тяжкі обєктивні умови існування робітничо-селянської республіки..."

„Мистецтво на Україні за б-ий рік революції не блиснуло сліпучим сяйвом здобутків. Воно не розвязало поставлених революцією великих проблєм: проникнення ми-

стецтва у виробництво й життя, масові рації мистецтва, погодження техніки мистецтва з технікою сучасної індустрії, пролетарських форм й стилів, матеріялістичну естетику і т. ин.

„Широ кажучи, криза мистецтва ще не минулась"... (Р. Пельше. „Літ. Наук. Мистец." ч. 5. 7. XI. 1923 р.).

Ми до цього признання, крім подяки за щирість, мало-що додамо. Ясно лише, що мистецтво ніколи, ніяк і ні в якому разі не може бути на услугах політично-суспільних угрупувань. Епізод, який бачимо з прикладу на Радянській Україні, не можна рахувати чимсь характеристичним, а лише епізодом.

Сумна перерва в національно-мистецькій творчости кінчиться. Стоїмо на передодні віднови творчости у всіх ділянках наших мистицтв, мистецтв традиції, по могучому шлякові якого пишно розцвітуть можливо найріжнородніщі мистецькі течії і свої „ізми", але все для одної мети: мети всевеликої національної культури, єдиної культури, і єдиного національного мистецтва.

П Ковжун.

Памяти Моріса Бареса

Якось нас досі не віриться, що нема вже Бареса! Не те, щоби був за молодий: мав за 60 років, але ніхто і ніколи не думав про його роки, так виглядав свіжо зі своїм профілем римського Цезаря, або голозою Паскаля чи Великого Конде.

Останній раз я бачив Бареса більше як 2½ місяця тому. Він, як завсіди, інформувався про стан на Україні, питав про мої праці, бо цікавився ними. Правда, після мого останнього побачення, я зауважав якісь песимістичні ноти в розмові Бареса.

„Де Ваша „Ucrainica?" Завжди стоїть на Деруледі? Почекайте трохи, ось я збіраюсь в останнє мандрування і тоді не забудьте у Вашій праці згадати і мене, як приятеля Вашої нації (ах! як Барес вимовляв це слово „nation!")

І я роблю це сьогодні на сторінках „Діла", відкладаючи на инший час і в иншому місці більше докладно обговорити відношення Бареса до нашої справи.

Перша моя зустріч з Баресом була в 1920 р., коли я листовно попрохав його побачення задля освітлення стану української справи. Барес був депутатом і індивідуально грав велику ролю в комісії для закордонних справ.

За кілька днів я мав щастя сидіти у Бареса в його помешканні на Бульварі Майо, в справжній лябораторії великого мистця. Я побачив, що він дуже добре поінформований про нашу справу, за якою слідкував давно. Він показував мені видання Союзу Визволення України, ролю якого знав і за германофільську орієнтацію якого не робив відповідальним всю Україну; мав також Барес анкету „Ruthenische Revue" з 1905 р. про указ 1876 року.

„Ви знаєте — казав Барес — я маю кілька титулів на приятеля України: „Я заступник в „Лізі патріотів" Поля Деруледа, який дуже любив Ваш народ; любив я і був приятелем Вогюе, автора „Мазепи" оригінальне видання якого з присвятою є у мене; по третє мій дід був 1712 р. в Росії... Ви знаєте Лесюра?" — і на моє здивування, Барес розповідав мені про книгу Лесюра про Україну, яку читав і навіть мав у книгозбірні...

Він категорично підкреслив свої співчуття для українських національних аспірацій, вважав в інтересах Франції підтримувати національні змагання в Европі. „Роля Франції не в тому, щоби не дати нікому иншому тримати цієї гегемонії"...

„Але-ж це несправедливо, це ж несправедливо!... були слова Бареси що-до польських претенсій на українські землі. Особливо прийняв він до серця положення уніятських священиків у Галичині.

Коли я розповідав Баресові про документи що-до франко-українських взаємин у минулому, Барес надзвичайно зацікавився ними і з цього часу, коли бачив мене, питав завжди, де я зупинився зі своєю працею. Я надіслав йому копії найцікавійших документів, які, певно, знайдуться в його паперах, бо це була людина дуже акуратна.

6 та частина моєї праці „Франція-Україна", що виготовлена до друку, має замість передмови діяльог між одним французьким дипльоматом і членом Академії. Дипльомат ще живий і тому я сховав його під цим іменем, а „академик" це Моріс Барес, зі слів якого я передаю діяльог. Це буде також памятю про великого французького письменника — приятеля української Нації...

Париж.

Ілько Борщак.

Критика і бібліографія.

Рецензії.

Г Г Еверс „ІНДІЯ І Я" переклад В. Мурського. Вінєтка В. Січинського. Накладом Видавничої Спілки. Львів 1923.

Одна з тих книжок, що повстали з авторської слави. Слава вже була, широка, голосна і — трівка. Книжка явилась тому, бо були люде, що хотіли мати її, прагнули нової книжки голосного автора. Хотіли вони, читачі — а не автор, і тому книжка вийшла цілком — цілком иншою, ніж усі його попередні твори, що зробили йому славу. А проте той новий, вимушений, на замовлення за добрі гроші списаний твір не став зайвим балястом авторській славі: прийшовши на світ випадково, неочікувано й небажано, злегковажена дитина стала гідною свого великого батька.

Хто хотів би шукати у тому хим рясому творі характеристичного кольориту „Альрауне", „Вампіра" чи „Жаху — той грубо розчарувався би. Ніяких сексуальних страхіть, ніяких душевних катакомб, ніяких несамовитих пригод, ніяких демонічних типів. Названі книжки пригадували людині Едгара По і Д'Ануншо, Арцибашева і Ведекінда, Пшибишевского і д'Оревілі. Збентеженай читач не знав чому дивуватись: невловимим ідеям, що зродились у вибуялій фантазії і вилились у мистецькій формі белетристичного твору; розмахові, що не боїться ніяких меж — ані льогіки, ані домагань уяви; чи врешті чутливості яка відчуває нюанси людських почувань, розгін вигаданих пристрастей і — краси життя. Бо „Вампір" чи „Альрауне" — це наче могутні обеліски, здвигнені з чорного мармору, лискучого таємними відтінками барв. А „Індія і я" — це наче шнурок скромних але прекрасних перлин. Але годі порівнувань. Про Г. Г Еверса вже тепер, за його життя, написано т. ин. Та писати про нього, його творчість, з нагоди перекладу „Індія і я" — це наче розводитись над значінням Шевченка для української літератури з нагоди одного з вийнань — „Наймички". Одже краще добавити кілька уваг про сам перекладний твір і переклад.

На півтори сотні невеличких сторінок близько сорок — — — чого? Чи побутових описів, чи подорожніх сломанів, чи фінезійних образків з екзотичної країни Гангесу? Нічого з того, всього разом і кожного з окрема. Про баядери чуєте оповідання у тому самому тоні, з таким самим гумором і дотепом, що про люксусові індійські залізниці або завмерлі міста джунглі. Із близько сорока нарисів про Індію ви довідуєтесь менше, ніж із сорока рядків інформаційної замітки в Енциклопедії. Але прочитавши той несистематичний зліпок хаотичних легких фейлетонів — ви заплющуєте очі й перед вашою уявою виринають чудові фантазійні образи, і так хвилюють вас, що хочете — — переконатись про їхню дійсність. „Хочу Вас спонукати трохи до подорожі"... — кінчає Гайнц Ганс Еверс останнім реченням свою передмову до книжки, (мимоходом кажучи, ота передмова на 3 сторінки сама собою уявляє більшу літературну вартість ніж том „фахових" тирад). Як кожна людина, яка почув є за собою силу величезного таланту й не меншої слави — автор є скромний: хоче „спонукати до подорожі", або вірнійше: викликати бажання такої подорожі. Це йому вдалось на прочуд...

Поява на українській мові таких книжок, як „Індія і я" є свого рода сенсацією. Ми привикли глядіти на кожну книжку, як на рід шкільного свідоцтва, де кваліфікується т. зв. „позитивне знання" ученика в десятках наукових предметів. Ми привикли шукати змісту. „Індія і я" не має ніякого змісту, хоча огляд її змісту значає близько совок наголовків. „Індія і я" складається лише з форми. Нема найменшого сумніву, що колиб до тої книжки приспати десяток дат і фактичних інформацій — книжка сталаб бачальною. І тут вилазить „наука моральна". Талант і вміння володіти літературною формою як засобом безпосереднього звязку з читачем має більшу вартість понад глибокі студії і солідність процюнта.

Не знаю, якими мотивами керувалось Видавництво „Вид. Спілки", випускаючи у світ оцей переклад. Але видавши його — зроблено величезний крок вперед, такий, який залишає за собою слід у перекладній літературі. Що торкається самого перекладу, то він добрий передусім умілим підхопленням легкости стилю автора та приноровленням характеру твору до своєрідних умов української мови — її фразеольогії. Мова перекладчика має характеристичну прикмету мови Наддніпрянців —дарма, що цим разом перекладник саме Галичанин: суто-український дух мови (складня) й сила суто-неукраїнських поодиноких слів, а то здебільша крикливих польонізмів (н. пр. „шаленство!") Вінєтка Січинського — на осуд ляіка й профана — стільки само скромна, скільки приємна для ока,—а це для книжки велике добро.

І. Кедрин.

ПРОСВІТНІ ЛИСТКИ, читаночка для навчання неграмотних, а рівночасно й інтересна лектура для вміючих вже читати, вийшли у першій серії накладом Тов-а „Просвіта". Сторін 32, малої 16-ки. Се перша спроба дати змогу і нефаховим учителям навчити других читання і писання. Перша серія листків обіймає друк, в другу увійде графіка. Коротке пояснення на окладинках брошурки навчає, кому і як мають служити „Просвітні листки". В брошурі є вісім, для себе суцільних зшитків. На переді кождого є образець, а під ним підходячі слова, з яких ученик вичує все нові звуки. Літературна часть обіймає коротенькі статейки з нашої історії давної і сучасної, етнографічні і статистичні картинки, біографії наших письменників і вимірки з їх творів, вірші, господарські поради, анекдоти. Матеріял дуже ріжнородний і повинен зацікавити тих, для яких він призначається.

Якщо ця перша серія листків розійдеться, а практика при навчанню викаже їх педагогічну цінність, так „Просвіта" задумує видавати опісля постійно, серія за серією, такі летючки з щораз то новим літературним матеріялом, який в приступний спосіб подавав би нашому неграмотному богато и загально образуюче знання, а рівночасно зголотив його взятися і до поважнішої лектури.

„Летіть і розвівайте тьму!" виписане мотто на летючках. І вони сповнять цю місію, але не самі, а при помочі добрих людей, які розкинуть їх всюди там, де промінчя світла не доходить. Кожен свідомий Українець, кожда щира Українка, які інтересуються справою поборювання неграмотности серед нашого народа, повинні закупити ці летючки, перестудіювати їх, випробувати в практиці (навчаючи неграмотну слугу, наймита, челядника), а свої замітки, оперті вже на досвіді, про уклад листків, їх хиби і добрі сторони надсилати до Тов-а „Просвіта" для використання їх в Комісії для неграмотних.

Станьмо одним сильним фронтом проти найбільшого нашого ворога, а побідне увінчає наш труд.

Бібліографія.

А) КНИЖКИ:

Микола Гоголь. ТАРАС БУЛЬБА — історична повість. Ілюстроване видання. Переклав з російської мови Володимир Сурмінський. Коломия 1924. Видавництво „Ока" С. І. ч. 6.

Уманець і Спілка. Російсько-український словник. Другий наклад. В-во „Українське Слово" в Берліні 1924. Стор. 1140. 16°.

ХОЛМСЬКИЙ НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР на 1924 р. склав і редагував др. Микола Вавринович. Наклад автора. Володимир Волинський 1923.

ПЛАСТ. Ужгород 1923. Видавництво „Тиса".

Чарльз Дікенс. РІЗДВЯНА НІЧ — переклала Софія Куликівна. Львів 1924. Наклад т-ва „Просвіти". Стор. 81.

Летіт і розвивайте тьму. ПРОСВІТНІ ЛИСТКИ Серія І Наклад „Просвіти". Львів 1924. Стор. 32.

Олександер Барвінський. ОПОВІДАННЯ З ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ II. Часть. Нововічна доба. 29. ілюстрації. Берлін 1294. Видавництво „Українське Слово".

В) ЖУРНАЛИ:

УКРАЇНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ВІСТУНИК. Неперіодичний журнал клінічної та суспільної медицини. Ч. 1. Грудень 1923. Прага. Видає спілка українських лікарів в Чехословаччині, редагує п-р Б. Матюшенко: Адреса: Praha Vinohrady, Viliamovska ul. 5. Dr. B. Matiusenko.

НИВА ч. 11—12, Львів 1923.

МОЛОДЕ ЖИТТЯ. Часопис українського пласту. Львів падолист-грудень 1923. Адреса: Львів Домініканська 11.

ПЛАСТУН. Часопис пласту Подкарпатської Руси. Ужгород 1923. Септембер і денембр.

КРИЗІЧ місячник літератури, культури і громадського жіцця. Ковно 1923.

НОВА КУЛЬТУРА. Журнал літературного й політичного життя. Листопад-грудень 1923. Адреса: Львів, ул. Оссолінських 8.

Г) НОТИ:

Іван Левицький. ВАЛЬС скрипка з фортепіяном. Львів 1924.

Іван Левицький. ТЕЧЕ ВОДА. Слова Т. Шевченка. Мішаний хор. Львів 1923.

ДУХОВНО-МУЗИЧНІ ТВОРИ *Йосифа Кишакевича:* Пісню слави заспіваймо, Пісня до св. Йосафата на мішані хори. Львів 1923.

ВЛАДИКО ОТЧЕ. Пісня до св. Йосафата на мішані хори. Львів 1923.

ЗАХІДНО УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ. На мішаний хор. Львів 1923.

ВІДОЗВИ й КОМУНІКАТИ.

До Української Громади!

Заграничні українські часопис приносять вісти про страшне положення наших політичних емігрантів за границею, що тяжко голодують і доходять навіть до розпучливої думки покінчити свою недолю самовбивством.

Роботи навіть найтящої годі їм знайти, бо для чужинців замкнені там всі двері.

Помочі від краю не мають, бо коли через пару років дбав про них наш уряд, то край відвик від того обовязку. Тай Америка відсунулася від них, бо там витворилася хибна думка, що емігранти могли би легко вертати на свою землю і працювати для свого народа.

А тимчасом емігранти роблять вже від марта минувшого року всякі заходи, щоби вернути в свою вітчину, але польський уряд не впускає їх сюди. Вони внесли представлення до президента польської республики в справі аболіції, але і звідтам не одержали відповіди. Навіть тих наших вояків, що з Чехословаччини перейшли галицьку границю, увязнила польська влада і відставила назад за кордон. Все зміряє очевидно до того, щоби наших найліпших людей винищити на чужині.

Крім політичних емігрантів находяться там в тяжкім положенню студенти, особливо у Відні. Їх мрією являється думка, щоби в студентській кухні покушати хоч раз на день теплої страви, але й того звичайно не мають.

Тяжкої долі зазнають вдовиці і сироти по старшинах української армії, котрі з важних причин мусять оставати на чужині. Досі підпомагав їх наш Уряд, а тепер лишені вони власній долі.

Нужда їх росте, голод змагається і не знати, що дальше буде! Одначе український народ не може допустити, щоби ті люде, котрі боролись за волю рідного краю, вигибали на чужині. Коли польський уряд не може піднестися до вирозуміння ідеалів, які нам всім були дорогі, то будемо шукати того вирозуміння в міжнароднім трибуналі і сподіємося, що там його знайдемо. Сеж сини нашого рідного краю і вони мають природне право тут оставати. Але заки се переведеться, то наш нарід мусить подати їм свою поміч.

Се наші найкращі брати і сини, котрі жертвувалися за свою вітчину і котрі після повороту можуть віддати нашому народові ще цінні прислуги.

Ми взиваємо отже і просимо наших Земляків, щоби негайно поспішили з допомогою, зібрали в найблизших днях по всіх місцях свої жертви і переслали їх до Краєвого Союза Кредитового у Львові (Ринок 10) на вкладкову книжочку ч. 80.000. Покажім їм нашу вдячність, які вони доказали свою любов для нашої вітчини.

Львів, дня 10. січня 1924.

Від Президії Народного Комітету:
о. Ал Стефанович вр. *Д-р Филип Евин* вр.
голова, заст. голови,
Михайло Струтинський
секретар.

Вся коляда на „Рідну Школу"!

Не дивлячись на це, що всі краєві організації дня 3. червня 1920. року одногласно порішили, що коляда — це день „Рідної Школи" і в тому часі від Різдва Христового до Йордану мається колядувати лише на „Рідну Школу", дуже часто замічується вилом в тому напрямі.

Навіть сьогорічна коляда не всюда відбувається в практиці всецільно під знаком „Рідної Школи", але колядується з метою на всілякі цілі. Як нам доносять, має це місце як у Львові, так ще більше і на провінції. Помимо того, що підписи нашого Найвищого Князя Церкви, Його Магніфіценції Ректора Українського Університету, Голови „Просвіти", Голови Тов-а „Охорони молодіжи" та представників инших краєвих культурних і економічних товариств на спільній відозві до Українського Народу з дня 1. січня 1924. р. наново пригадати нашому громадянству властиву одиноку мету коляди, то всеж таки і далі колядується на ріжні цілі. З другого боку вимагається часто, щоби гроші заколядовані на „Рідну Школу" розділювати й на инші институції.

Таке ставлення справи є недопустиме як з огляду на загально національну карність, так також з огляду на ту шкоду, яку спричинюють таким ставленням спра-

ви ті одиниці, що ділають хочаб в найкращій вірі на власну руку та з огляду на волю жертводавців.

Ми не сміємо легкодушно розбивати сил, а навпаки мусимо змагати до як найтіснійшої консолідації. В певні дні мусимо всю нашу форсу, всю нашу енергію звернути на якусь область нашого національного і громадянського життя, зглядно на інституції, які його представляють і таким чином дати їм потрібні моральні й матеріяльні засоби до успішного ведення їхнього діла. Таким чином в день „Просвіти" (8. і слідуючі дні грудня) кожний мусить в першій мірі жертвувати лише на почетний дар „Просвіти". На Зелені Свята йде по цілому краю жертвенна акція на наших інвалідів і ніхто не сміє її в тому часі ослаблювати збірками на инші цілі.

Так само днями „Рідної Школи" являються в краю коляда писанка і храмові дні, в яких жертви мають виливати лише на „Рідну Школу". А коли вже з огляду на виїмкові місцеві обставини зайде необхідно конечна потреба в деякій мірі відступити від цеї загальної норми, то це може статися лише за згодою Головної Управи „Українського Педагогічного Товариства".

Таким чином всі жертви, які вплинули з нагоди сьогорічної коляди під яким небудь титулом, слід безумовно відіслати в цілости до УПТ. Секція „Рідна Школа" у Львові, Ринок ч. 10. Коли були при цьому на місцях які застереження, то їх подати до відома Головної Управи УПТ., а вона в розумінню й иших потреб узгляднить оправдані бажання.

Не роздроблюймо сил, а в цей великий день „Рідної Школи" колядуймо й шедруймо лише на „Рідну Школу". Так само дохід з устроюваних „Маланок" повинен всеціло іти на „Рідну Школу".

Коли хочемо наш загал привчити і призвичаїти до необхідно потрібної карности, то в перш й мірі мусимо бути карні ми самі!

У Львові, дня 11-го січня 1924 р.

Головна Управа Українського Педагогічного Товариства:

Омелян Терлецький в. р.
голова.

Д-р Степан Біляк в. р.
секретар.

КОРОЛІВСЬКО-АНҐЛІЙСЬКА ПОЧТОВА ЛІНІЯ

ROYAL MAIL LINE

До Аргентини - Бразилії - Кубн - Канади - Ню-Йорку

Тернопіль, Тарновського 19. Станиславів 3 мая 5,

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА 93 1231 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

Субота 12. с. м. Премієра, оперета на 3 дії Ж. Жільберта (переклад И. Стадника): „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА". Початок виїмково 6·30 вечером.

В неділю 13 с. м. — 2 пополудневі вистави. — о годині 1·30 весела фарсо-оперета на 5 дій „ТРІЙКА ГІЛЬТАЇВ", о годині 5-тій „ХАТА ЗА СЕЛОМ", народний образ зі співами на 5 дій.

В понеділок 14 с. м. Другий раз „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА". Білети в Союзнім Базарі. 2—2

Український театр під дир. Івана Когутяна.

Рогатин — Саля Сокола.

Субота 12. І. „ДІТИ АГАСФЕРА".
Неділя 13. І. „ХМАРА".
Вівторок 15. І. „ПАННА МАРА". 1-2

Позір Рогатинщина! Кружок У. П. Т. в Рогатині відкриває з початком лютого п. р. публичну бібліотеку. Тому звертається до Вп. Громадян рогатинського і сусідних повітів з проханням: 1) У кого находяться ще книжки з давньої бібліотеки ім. Петра Могили або філії „Просвіти" негайно їх звернути до канцелярії Кружка, 2) дарувати для бібліотеки власні, головно белетристичного змісту (українські польські). — *Старшина.*

Звичайні Загальні Збори Інституту „Український Народний Дім в Бориславі" відбудуться дня 26. січня 1924 р. в театральній салі Народного Дому о год. 10 перед пол. зі звичайним порядком нарад. — Виділ. 1229 2—3

Дрібні оголошення.

МУРОВАНИЙ будинок враз з господарством, фронтовим склепом і незамеканим мешканням, положений біля Земського шпиталю, на догідних услівях і по приступній ціні на продаж або заміну на парцелю або мешкання з комфортом в середмістю. Зголошення Калїш вул. Казимирівська 47|II. в годині 1240 1—2

ДВА СТУДЕНТИ пражської рільничої інж. на окінченю, з причини довгого побуту за границею, бажали би цею дорогою навязати зносини з двома панночками, котрі посідали би середню земельну посілість евент. допомогли би до винайдення такої, та заложення добре проспериючої фажрики. Листи слати: під „Budoucnost", Praha pošt. úřad Žižkov poste restante. 1237 1—1

БУВ. НАЧАЛЬНИК „Народної Торговлі" молодий, глядає посади. Ласкаві зголошення до адміністр. під „Праця". 1234 1—3

ПОШУКУЮ інтеліґентної женщини до помочи і виручки в домашнім господарстві. Мусить розумітися добре на кухні та огородництві. Услівя дуже корисні. Зголошуватись до підписаної. Софія Олесницька в Станиславові, вул. Голуховського 61. 1226 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Краєвий адвокат

Д-р Михайло Волошин

веде канцелярію

У ЛЬВОВІ, вул ШАШКЕВИЧА 2.

1232 (біля Українського театру). 1—1

ІНТЕЛІҐЕНТНА панна шукає лекції з кл. норм. або місця до догляду домашнього господарства. Рінок на провінції. Зголошення до Адм. Діла під „Посада". 1236 1—1

Легко заробить

той, хто заголоситься до кольпортування ДІЛА і СВОБОДИ. Зголошення до Адміністрації Діла. Платня після умови. 1—?

ЩАДНИЧІ ВКЛАДКИ

з забезпеченням перед стратою на вартости (звальоризовані)

приймає

Краєвий Союз господарських спілок „Сільський Господар"

Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

1238 і платить відсотки після умови. 1—1

Подяка.

Прибиті горем і смутком з причини передчасної смерти Найдорощого Подруга й Батька о. Антона Сосенка, конс. радника і пароха Олїва, почуваємося до милого обовязку зложити щиру подяку за ласкавий труд усім, що вшанували память Покійника своєю участю в похоронах, а з окрема: о. дек. Пелехатому, о. сов. Чайківському, відтак оо. Наливайкові, Зробекові, Куликові, Дорошеві, Іванцеві, Кучкуді, Пясецькому і Процикові, врешті лат. кс. Дорожинському і місцевим парохіянам. Особливо дякуємо ще за гарні й навіяні т-плом прощальні промови со. Процикові й Куликові (від зборівських організацій). — *Подруга й Діти.*

Приймайте передплату!

НОВИСТЬ! НОВИСТЬ!

Джек Лондон: **ОПОВІДАННЯ ПІВДЕННОГО МОРЯ.** Переклад з англ. Софії Куликівної. Вінєтка П. Ковжуна.

У тому самому накладі вийшли досі:

А. К. Дойль: **ПРОПАЩИЙ СВІТ.** З англ. перекл. С. Гольська. Вінєтка В. Січинського. 40 ілюстрацій.

Г. Г. Еверс: **ІНДІЯ І Я.** З нім. перек. В. Мурської. Вінєтка В. Січинського.

В. Радзикевич: **ШЛЯХОМ ТУГИ.** Повістевий нарис. Вінєтка П. Ковжуна.

Замовляти у всіх книгарнях і у Видавництві на адресу: **КЛИМ ЧИЧКА, Львів Ринок ч. 10|II. поверх.**

Книгарні відповідний рабат! 1205 3-3

НЕ ТРЕБА ТХАТИ ДО ЛЬВОВА!

50 прц. і більше заощаджується на коштах подорожі, готелях і пр. видатках!

Приватне інформаційно-комісове бюро Нестора Пшепюрського у Львові інтервеніює в заступстві інтересентів у всіх урядах, бюрах, інституціях і властях у Львові, полагоджує всякі торговельні і банкові справи та приватні інтереси, посередничить в трансакціях купна-продажі, приймає зголошення на купно і продаж всіляких обектів, веде евіденцію справ попиту і подачі так у Львові як і на провінції та взагалі виконує всякі йому поручені комісі солідно, скоро і дешево. Адресувати: **Нестор Пшепюрський,** Львів, 1155 вул. Городецька ч 93|I. 3—3

Великий Маланчин Вечір

відбудеться заходом Української Захоронки у Львові в неділю дня 13. І. 1924 р. в великій салі Муз. Тов-а ім. М. Лисенка. Початок й год. 9·30 вечер. Точно о год. 10-ій відіграє трупа театру дир. Стадника штуку на одну дію. — Вступ виключно за заїрошеннями, які сьогодні можна набути в суботу від год. 5—7 вечер в Тов. Української Бесіди, а в неділю від год. 5 вечер в малій салі Муз. Тов. ім. Лисенка. 1215 1—1

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 54.

ДО КАНАДИ **ДО АМЕРИКИ**

Найдокладнійші, сумлінні і безплатні інформації устні і письменні в справі виїзду до КАНАДИ І АМЕРИКИ.

Прекрасні двошрубові кораблі. Чиста обслуга Обильна і здорова пожива. Спеціяльні перекладчики на кораблях.

Ціна III кляси поділена на кабіни для 2, 3, 4, 6 осіб. Хто раз їхав нашою лінією, той иншою лінією не поїде.

1198 2—

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ, Львів, вул. Городецька 54.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 10 (10.103). Львів, середа 16. с'чня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в праю 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 4,000000 мп. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРЧИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР" У ЛЬВОВІ вул. РУСЬКА ч. 20.

на підставі одержаного з Міністерства скарбу дозволу приймає до обезпечення від огню будинки хатні і господарські движимости, меблі, одежу і білля, збіжжа в снопах і в зерні, худобу і т. п.

1223 **В АМЕРИКАНСЬКИХ ДОЛЯРАХ.** 1—3

Політика струса.

XIX. конгрес польської партії соціялістичної зайнявся між иншим наміченням провідних ліній своєї політики у відношенню до національного питання в Польщі. Будучи виразником найбільш рознузданого імперіялізму і герольдом та співвиконавцем ягайлонської ідеї у відношенню до Українців і Білорусинів на протязі перших чотирьох літ після покінчення світової війни, П. П. С. вкінці постановила вибілити свою шовіністично-екстермінаційну душу і заявити себе оборонцем потоптаних прав польських „інородців". В момент святочних конгресових настроїв призабуто про збройний виступ Гавзнера у Львові, воєнний похід Пілсудского на Сх. Галичину всуперен торжественним приреченням Падеревского в Парижі, економічне засилля Діямanда на Волині; забуто й давні проекти Недзялковского, покинуто на поталу наївну у відношенню до Поляків наддніпрянську еміґрацію. — Через пять літ добувалися зойки з казамат відродженої Польщі, важким стогоном стогнала українська земля, тисячі, десятки тисяч переносили нелюдські муки і страждання, грабовано українського селянина з його одинокого варстату праці, замкнуто українській молоді шлях до науки і знання, нищено українське шкільництво і т. д. без кінця, а польські соціялісти в найкращому випадку, в ідеальному розумінню грали ролю Пилатів. Вони, „оборонці покривджених, видідичених і вивискуваних", світочі специфічного польського соціялізму примкнули очі і затикали вуха, в найкращому разі нічого не бачили і нічого не чули, як-що потихеньки не були спільниками польських Пуришкевичів, Апухтінних і Побединосцевих. І їм теж, як Грабским, Гломбінським і Лютославским вважалася одна велика Польща, — держава вибраної польської нації, володарка величезних просторів, на яких Українці й Білорусини є гельотами польських капіталістів і робітників. Колиж занадто вже гуляла „душа без контуша", тоді якось таємно вникали польські соціялісти, як струси ховали голови в пісок, не видно їй було й не чутно. Аж стихійний національний рух на Вел. Україні, уступки комуністичної влади українському селянству, творчий розгін української нації, все те перелякало пепесівців. Вони, найбільш клясичні виразники польського імперіялізму, мусіли тверезійше поглянути на справу. Довше ховати голову в пісок непорадно. Ведмежий танець польської чорної сотні довів до того, що положення на Сході є невичайно важке. Утворюється вулькан, який може проглотити і реакцію і либеральних Пилатів — пепесівців.

Ці два моменти: українізація на Вел. Україні, запобігання радянської влади біля „смички" з селом та необережність, медвежість польської чорної сотні у відношенню до тзв. нац. меншостей — заставляють пепесівців стати на рятунок вельми загроженого внутрішнього, а через те й зовнішнього положення.

Після пяти літ вони пригадують собі, що в Польщі є третина (на ділі далеко більше!) непольського населення, третина ограбленої, винищеної матеріяльно, сплїндрованої культурно людности, якій готов урватися терпець. Вони нараз усвідомлюють собі всю небезпеку. Таж в границях Польщі проти своєї волі найшлися великі відламки у українського й білоруського народів, відділені штучними кордонами від національного пня. А ті відламки не тільки не забули того, що по всім людським і божим правам їм належиться повне й беззастережне право самовизначення; не тільки не стерли з своєї памяти, що вони довго боролися за те найвище й найприроднійше право, але що там, за штучними кордонами український і білоруський селянин має землю в своїм посіданню, що там є своя рідна школа, від найнизчої до найвищої, що там трудовий селянський народ з кожним днем приходить до більшого голосу, що він заставляє своїх можновладців рахуватися з його вимогами і потребами.

Струс, що довго держав голову в піску, розглядається по світу, видить скомпліковану міжнародню ситуацію, бачить невдоволення великих відламків великих народів і починає рецитувати про принціп самовизначення всіх народів. Але — зараз таки додає — це є тільки трансцендентальний, чисто метафізичний принціп, який ніякого реального значіння не має. Ми — мовляв — реалісти, виходимо з єдино реальної точки, з точки усталення східних границь Польщі і зводимо пекучу національну проблему в Польщі до рівня нашої внутрішньої справи. І тут польський соціяліст знов як струс ховає голову в пісок. Він не питається: яким то чином наступило те усталення границь, скільки за те заплачено французьким капіталістам й італійським фашистам? Він проходить мимо неоціненої вартости пожертви українського народу, він нехтує ціну крови і страждань, він насміхається над великим всенароднім ідеалом української нації. З міною старого шляхтича він полагоджує всі справи односторонно, йому навіть не прийде в голову запитатися, а що на те усталення границь, на акт 14. березня 1923 каже друга сторона? Чи вона його приняла, акцептувала, чи він — по своїй суті грубо неморальній — має і може мати моральну санкцію?

Ось питання, на які польський соціялістичний струс повинен був дати відповідь заки приступив до своїх вихідних точок. Цього не сталося. Не тільки не сталося, але польські соціялісти мабуть мають нас за дурнів, коли думають 7 міліонів Українців нагодувати польською паперовою конституцією і беззмістовою фразеольогією з минулого століття про рівноправність і їм подібні метафізичні благодати. А це і нечесно і глупо.

Таким способом не полагоджується спору цілих століть. Тому нехай пепесівці знову сховають голову в пісок, бо вони нездатні вести иншої політики, як політики струса. Колиж ще раз піднесуть голову з піску, то справи будуть представлятися зовсім і зовсім инакше.

Франція і Совітський Уряд.

Місія Ол. Лекиха.

Париж, 3. січня 1924.

Даючи досить легко дозвіл на вїзд у Францію так званим „спецам" і економічним представникам, французький уряд до останніх часів відмовляв у візі партійним совітським діячам комуністам. Тому політичні паріські кола були здивовані, коли вслід за Шейнманом вкінці листопада в Париж прибув за дозволом уряду Олександер Леких. Зі зібраних мною відомостей видно, що Леких старий партійний діяч, хоча має не більше 36 років; в партії був ще до 1917 р., коли жив на еміґрації у Франції. Приятель Фрумкина, комісаря „Внутрторга" і одночасно Красіна, комісаря „Внешторга", які між собою сварилися. Леких зумів рік тому наблизити одного до другого. Красін взяв його як генерального секретаря у „Внешторг", де Леких між иншими керував французьким відділом. В тойчас, як Фрумкин вважається германофілом, а Красін — англьофілом — Леких уважається у Москві франкофілом. Тому сам приїхав на час відсутности Скобелева, якого викликали в Москву на зїзд. Але Леких приїхав з особливою місією: попробувати грунт відносно конкретної і негайної можливости відновлення дипльоматичних взаємин між совітами і Францією. У розмовах з політичними тутешніми чинниками поза економічними користями для Франції при зближенню зі совітами, Лекиха зручно торкався і політики. „В наших колах — казав він — є сильний нахил до Німеччини, який все росте і росте. Останні події в Німеччині мають зблизити ще тіснійше наш уряд з Берліном — що звичайно є загрозою для всіх нас франкофілів".

Лекиха шукав нагоди, щоби дістати авдієнцію у Поанкаре, Одна відома фінансова особа, бувший міністр і сенатор Демонзі прохали побачення для Лекиха у Поанкаре, але останній не захотів його приняти. Всеж один вищий урядовець міністерства з титулованим іменем на свому черговому докладі почав викладати Поанкареві погляди Лекиха; з перших же слів Поанкаре перервав його, не бажаючи нічого чути. Урядовець, старий дипльомат, зрозумів, що занадто швидко ще ставити російське питання, і — про це вперто кажуть — має податись до димісії. Всеж Жан Гербет, звязаний з цим урядовцем дуже інтимно, видрукував у „Temps" вступну статтю про навязання зносин з Росією. Треба додати, що Гербет і урядовець у дуже добрих зносинах з Бенешом, роля якого в перемовах Росії з Францією має бути рішучою і цікавою.

А проте Лекихові неофіціяльним шляхом дали до зрозуміння, що Франція не хоче жадних посередників. Російський уряд має у своєму розпорядженні прямий шлях, радіо, через яке повинен звернутися до Парижа. При чому уряд мусить ясно і недвозначно заявити, що визнає довоєнні борги й прінцип компензації французьких громадян, що були ограбовані в Росії. Але Франція не задовольниться тільки словами, а почекає відповідних у цьому дусі фактів. При таких умовах можливі перемови".

27. грудня Леких виїхав у Москву, хоча не добившись авдієнції у Поанкаре, але бодай, маючи точну відповідь французького уряду щодо пропозицій совітів.

Ось відомости про місію Лекиха, які я міг зібрати в найбільше компетентних колах і за достовірність яких беру повну відповідальність. *Ілько Борщак.*

Пр. 21/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 4 з дня 4. січня 1924. р. в артикулі під заголовком: 1) „За сорок літ" в уступі між словами: „за поліцію" і „Отже до гарту"; 2) „безпосередно наступаючої відозви" в уступах між словами: „політичним вязням" і „Жертви натурою" містить в собі єство з § 65 а) з. к. узнав доконану в дни 31. січня 1924 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 7. січня 1924.

(Підпис нечиткий.)

Визнання С. Р. С. Р. і рос'йська еміграція

Европа стоїть на передодні визнання Союзу Соціялістичних Радянських Республик de iure, а російська еміграція старається всіми силами стати на перешкоді тому визнанню.

Є безперечно і між тою еміграцією люде, які стараються перенестися в становище західніх европейських держав та оправдати їх політичну лінію у відношенню до большевиків. Одначе більшість є противної думки.

Еміграція каже: Безперечно для Заходу Росія необхідна. Необхідна вона як ринок збуту, необхідна як невичерпане джерело сирівців, хліба і т. д. За те на їх думку непотрібна Росія для большевиків. Для них Росія лише засіб, а мета — рацянська влада на заході Европи. Через це й пересторога для Европи перед експериментом з визнанням. До тепер Захід допускав рух своїх горожан на Схід, але не дозволяв на такийже зі Сходу на Захід. Коли визнання стане фактом, цей спосіб стане негідним. Захід мабуть заживе надією, що большевицька небезпека для Заходу не істнує. На ділі одначе так не буде. Бо большевизм одержить вільний доступ для своїх горожан до кождого европейського краю і будуть там большевики робити свою роботу. За те Захід рівнож одержить не лише вільний доступ до Росії, але й привілеї, полекші, концесії і т. д. в краю, де визнаний ним уряд не признає ні одної з тих основ, на яких побудоване все державне життя Заходу. За всі полекші, привілеї та концесії він буде примушений платити, а плата ця піде вся на поширювання та Заході ідей, від яких так довго за зазвзято боронився по нинішній день.

Не можна визнати большевицького уряду з моральних причин — кажуть одні—бо большевики „розбишаки" (разбойники). Не можна визнати з причин чисто правних—кажуть другі — бо в большевицької злади немає правової бази. А не має її як з огляду на її походження так з огляду на її принціпи. Накінець є й такі, які кажуть: не можна визнати большевиків, бо це невигідно для російської еміграції. Бо якже можна визнати режим, що стоїть в противорічности з основним принціпом всякої державности будучи урядом зникаючої меншости народу.

Нічого спільного не має мораль з політикою — кажуть безсторонні — большевиків мусить Европа визнати, бо це їй вигідно, бо так наказує їй політика. Треба визнати большевицький режім, бо того хоче російський народ, бо цього потребує зруйноване російське народне господарство. Визнати, бо це єдиний спосіб усмертнення большевизму. Через визнання de iure він провалиться, з нього сліду не буде.

Та найгрімкійше, бо на весь світ розкричався проти визнання большевиків російський париський торговельно-промисловий і фінансовий Союз. Він могучий грішми та впливами посилає з одної сторони подяку Куліджеви за його протибольшевицьке становище, а з другої сторони шле письменну пересторогу для Мусоліні перед визнанням, бо визнання це противоречить ідеям фашизму та політиці Мусоліні. Накінець цей „всемогучий" Союз грозить цілій Европі, що коли вона визнає большевиків, то з приходом до влади правдивого законного російського уряду цей останній ніяких уступок чужинцям в Росії не зробить.

Велика Україна.

Приватна торговля на Україні.

Український Народній Комісаріят внутрішньої торговлі закінчив дослід над розвитком приватної торговлі. Виявилось, що в порівнанню з попереднім півроком 1923 р. приватня торговля зменшилася вдвоє. Причини цього явища заключуються в кризі збуту та в податкових тягарах. („Московскі Ізвестія" ч. 2).

Український лен.

„Торгово - промишленная Газета" ч. 293. повідомляє, що на Україні лену зовсім не продають селяне. На ринку його цілком не видно тому, що його використовує населення для домашніх потреб.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж багнет чужого жандарма

„Культуртреґерство" вшехполяків.

„Слово Польске" помістило цими днями (7. ц. м.) велику статтю п. з. „Про т. зв. руску азбуку". Вона є менш більше передруком з „Газети Варшавської", в якій відомий спеціяліст від перехрещування цілої української культури на польську віру та національність, Фр. Равіта-Гавроньскі нараз чомусь-то зацікавився історією нашої азбуки. Просто очам своїм не віриш, коли читаєш фільольогічні міркування на тему кирилиці, гражданки і латинської азбуки з історичними датами, заголовками, прізвищами Котляревського, Квітки (Kwitę!), Шевченка, Драгоманова, Франка.

Автор цитує дуже дбайливо всі місця дотичних письменників, які давали докази за заведенням у нас латинської азбуки. Якаж мета цієї цсевдо-фільольогічної бавіканини? Послухайте кінцевих висновків: „Введення латинської азбуки до руської літератури має величезне значіння, культурне та політичне. Колиб за прикладом польських Русинів (!), Русь за Збручем прийняла також латинську азбуку, то це був би більший і доцільнійший крок до самостійности, ніж малом'стечкові революції та пропаганди. Був би це з одного боку доказ зближення Русинів до латинської культури, а з другого боку удар звернений проти нероздільности Росії і перший політичний крок для зірвання злуки з Росією".

Як бачите, вшехполяки виступають у новій ролі благородних „культуртреґерів". Вони самі журяться тим, щоби ми якнайшвидше придбали собі західно-европейську культуру. Одного дня доказують, що ми є збаламученою бандою, що ледви бурмоче хлопським жаргоном, а на другий день хотять нас переконати, що ми нічим не ріжнимося від них... хіба азбукою. Треба дивуватись, що п. Дмовскі не поставив на Мировій Конференції пропозиції, щоби всі народи прийняли правила польського правопису!

З польських справ.

„Визволенє" домагається розвязання сойму.

Як подає „Хвіля", „Визволенє" буде домагатися розвязання теперішного сойму і розписання нових виборів.

В звязку зі справою кандидатури Пілсудского на пост шефа ген. штабу польська лівиця щораз більше хвилюється. Не виключене, що вона буде змагати до повалення теперішного польського кабінету. Між иншим одним до огню дилляла нова нація визначного хіеніста Яніцкого міністром рільництва.

Польський сенат.

11. ц. м. польський сенат приняв в третьому читанню закон про повновласти.

Після дебати над законопроектом про примусове приноровлювання дорожняного мірника в поіменнім голосуванню відкинено 42 голосами проти 32 внесок про приняття закону без змін, а відтак принято всі поправки комісії до сього закону.

Між цими поправками є: щоби в арт. 1 принято постанову, якою звільняється з під дїлання закону вартати, що затрудняють до 4 робітників; поширено силу закону на заклади віроісповідних громад; введено поправку, якою заступається реляцію до швайцарського франка на реляцію золот. франка; прийнято уступ правительственного проекту, що працьодавець не мусить приноровлювати підвяжки вищої, ніж є потрібна у відношенню до передвоєнної платні; дальше введено, щоби при звальоризованих заробітках не обовязував доріжняний мірник і зміну, що суди мають признавати звальоризовані квоти. Вкінці принято яко речинець, в якому закон входить в життя, день 15. січня ц. р.

Совітська Росія.

Чічерін відрікається „Комінтерну".

Підчас всесоюзної наради представників „Внєшторга" промовляв Красін, а після нього Чічерін, котрий між иншим заявив ось що: Вороги большевиків говорять, що заграничка торговля служить совітам тільки як засіб до агітації і що совітські купці, то тільки політичні агенти. Я заявляю, що між совітським урядом і „Комінтерном" нема нічого спільного. Совітський уряд не відповідає за вчинки „Комінтерна". Це дві організації, які працюють незалежно від себе. Всі поголоски про комуністичну агітацію совітських торговельних представників за кордоном — це брехня. Совітські республики потребують навязання мирних відносин з европейськими державами і совіти оминають все, що може бути причиною конфлікту з Европою. Нашим сучасним завданням — подбати про визнання совітів европейськими державами. Цей акт нам необхідний не як етикетка, але для облекшення торговлі і приспішення розвитку зруйнованих сов. республик. Але всеж таки ми не будемо трактувати визнання сов. уряду як милостиню і ласку та не підемо за ту ціну на жадні уступки капіталістичним державам.

Сталін про дискусію в комуністичній партії.

В розмові з кореспондентом „Роста" генеральний секретар Центрального Виконавчого Комітету Комуністичної Партії Сталін заявив:

„Аж на найблизчій всесоюзній партійній конференції зробиться підсумок дискусій, що ведуться в лоні комуністичної партії. Вже сьогодні можна ствердити, що становище Центрального Комітету одобряється процентами всіх членів комуністичної партії. Вороги совітського уряду намагаються поширити сплетні про розвал комуністичної партії і ослаблення совітської влади. Така оцінка дискусій між членами ком. партії є смішна. Дискусії і непорозуміння між комуністами трапляли-

---

В. МУДРИЙ. 9

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Так то і „звершилася" невелика, що правда, але все таки кріза в складі кураторії. Для зрозуміння того, що ця кріза була направду невелика з огляду на всю справу Високого Шкільництва, слід дати деякі пояснення. Представники „галицько-русской організації", як і всі инші члени кураторії мабуть згідно зі звичаями всіх сучасних европейських парляментів займалися так званими принціяльними балачками та деклараціями, що в розумінню всіх членів Кураторії означало працю, і більше нічим. Економічним забезпеченням Високих Шкіл займалася українська студентська молодь. Молодь, що гуртувалася біля „галицко-русской організації" користала з вс університетських вигод і невигод, словом зі всіх „благ", але сама, мимо обітниць, від початку по нинішний день, наскільки нам відомо, для економічного забезпечення Українських Високих Шкіл рішуче нічого не зробила. І це слід підкреслити. Такий стан тріває до тепер. Через то і кріза, про яку ми згадали, на справу Високого Шкільництва не мала значного впливу. Все осталось як було. Уступлення двох представників par excellence політичної організації, якою був „Русскій Исполнительний Комитет", а які форсували за всяку ціну аполітичність університетського питання, не підривав в цьому випадку авторитету Кураторії і з політичного боку.

VII.

Коли в нас йшла так поважна робота біля університетського питання, то не без інтересу буде бодай кількома словами згадати про це, що тоді роблено для цеїж справи Поляками, та як до неї ставилось польське громадянство.

Нашому громадянству відомі ці заходи, які робили польські офіціяльні круги в університетській справі через відомого гр. Лося. Він пробував навязати з Українцями переговори в тій справі в краю та за границею. Коли йому це зовсім не вдалося, то ужив до цього посла „з польської ласки" кс. Ількова. Лист Ількова адресований до тодішнього ректора українського університету д-ра В. Щурата попав у пресу. В ньому заповідав Ільків приїзд гр. Лося до Львова для університетських переговорів з Українцями від імени польського уряду. Гр. Лось дійсно до Львова приїхав, але не важився починати переговорів. За те вважав він за вказане помістити в „Слові польскім" з 4. березня 1923 р. спростування, що нема в нього й не було від уряду ніякого мандату для переговорів з Українцями про університет.

Одначе на спростуванню не скінчилося. Гр. Лось удавався до Впр. о. крилошанина Войнаровського з жалобою на д-ра Щурата, що зробив йому велику прикрість, опублікувавши лист Ількова. В листі до анкети з 20. травня 1923 р. о. Войнаровський пише про це так: „Коли прийшов до мене гр. Лось три дні пізнійше, я поінформувавшися в цій справі, заявив йому, що наша суспільність переконана, що він хоче всю університетську справу вбити, бо послугується такими каналіями, як Ільків, через що всі його заходи виходять в очах української суспільности в фальшивому освітленню. На це граф Лось заявив, що Ільків його фальшиво поінформував. Ільків впевняв, що є близьким кревним д-ра Щурата і що остає в безперервній та дружній переписці з ним. Накінець гр. Лось просив, щоби університетський Сенат в якнайкоротшому часі відніссся в цій справі до президії Ради міністрів у Варшаві, бо на поспіху тої справи йому дуже залежить". На тому й закінчилися заходи гр. Лося в цій справі.

Дещо пізнійше звертався в цій справі від уряду ген. Сікорського знов до д-ра Щурата д-р С. Данилович, та старався наклонити Сеиат до переговорів з названим урядом. Мабуть тому Сікорский так дуже хотів, не скажу вирішити, але почати щось робити в цій справі, бо зближався кінець його влади. Трохи відсунути той кінець надіявся він мабуть за ціну університетських переговорів з Українцями, бо ходило тут про голоси української парляментарної репрезентації для його підтримки.

В звязку з цею місією Лося-Ількова почала справою інтересуватися польська львівська преса. Для нас перш за все будуть цікавими голоси, які роздавались із сторінок півофіціяльного польського львівського органу „Газети львовской". Там підходили в тому часі до справи з ріжних боків. Перш за все вказувалось на необхідність заснування університету для Українців з державних мотивів. Коли буде державний університет для Українців, тоді „держава здобуде евіденцію та контролю над вихованням бодай частини своїх горожан, що входять в склад національних меншостей, чого до тепер вона зовсім не має". (Газета львовска" ч. 59. 14. III. 923.)

(Продовження буде.)

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Невже мир?

Роста комунікує: На засіданню XI. сесії комуністичної партії московської губернії виступив з надзвичайним рефератом Каменєв після якого чільний сторонник опозиції Преображенський заявив категорично про нестійність закидів, роблених будьто би опозицією центральному комітетови компартії доказуючи при цьому, що докори ці відносяться до періоду перед резолюцією Центр. Комітету з 5. грудня 1923 про партійний устрій. Між иншим Преображенський сказав: „Самий факт одноголосно принятої центральним комітетом резолюції в справі внутрішньо-партійного устрою позбавив опозицію більшої части її платформи. Опозиція ніколи не вимагала зміни політичного біора центрального комітету російської комуністичної партії, а хотіла тільки звернути увагу на деякі його хиби. Опозиція признає теперішний курс центрального комітету доцільним і тільки в деяких точках домагається дрібних поправок".

Инші сторонники опозиції заявили також, що нема мови про недовіря для центрального комітету. Більшістю 325 голосів та конференція приняла резолюцію, в якій висловлено довірє центральному партійному комітетови і одобрено цілковито його політичну лінію. Резолюція Преображенского зібрала 61 голосів.

Італійсько-сербське порозуміння?

Звістки про порозуміння Югославії та Італії в справі Фіюме є несподівані. Телеграми з Риму зазначують, що остаточного порозуміння ще нема. Обі сторони згодились покищо на те, щоби замісць ідеї сотворення з Фіюме незалежної держави — розмежувати його територіяльно. Місто мало би належати до Італії, а порт до Югославії. Одначе заки ця пропозиція буде здійснена, Італія та Югославія мусять дійти до згоди в цілій низці инших спірних питань.

Конференція М. Антанти.

Конференція у Білгороді скінчилась, як заявляють мін. закорд. справ Румунії Дука і мін. зак. спр. Чехословаччини д-р Бенеш — з успіхом. В італійсько-сербськім конфлікті зроблено поважний крок вперед. Прийшло до зближення Чехо-Словаччини з Польщею в справі Яворини. Договір Чехо-Словаччини з Францією не буде поширений на инші держави М. Антанти, які хотять покищо заховати собі свободу вибору в міжнародній політиці. Малі держави заявилися за прихильним становищем до Росії, підчеркуючи вагу торговельних зносин. Справу угорської позички від Союзних Держав буде ще заступати д-р Бенеш у Льондоні на Раді Союзу Народів.

Кровава сутичка в Гамбурзі.

Підчас комуністичного торжества в честь Лібкнехта, арештовано провідника гамбурських комуністів Урбана. Товпа, підбурена комуністами, заатакувала поліцію. Поліція ужила пальної зброї. Один чоловік убитий, кілька тяжко ранених.

Розвіваються сни о „потенгзе".

Варшавський кореспондент „Курєра львовского" констатує повний упадок престіжу Польщі на міжнародній арені. Він пше:

„Ціла Европа випередила нас в области відбудови і приступає до налаштування міждержавних взаємин на нових основах, а нас в цій хвилі на міжнародній арені не стало. Кілька дошкульних поражок на терені Союза Народів, перед розємчим трибуналом, виробило нам опінію авантурників, а короткозора внутрішна політика довела до сього, що нас пятнують яко народ найгіршого сорта шовіністів. На півночі дозріває порозуміння держав від Фінляндії по Литву — без нас. Литва, яка зустрічає не малі трудноші в Клайпеді, використовує для покриття своїх слабих сторін нездарні посунення польських властей на Виленщині. Конференція балтійських держав у Варшаві відложена без речинця".

„Ціла Европа ожидає, що принесе зміна правительства в Англії. Всі розуміємо, що таке чи инакше становище Англії мусить дуже відбитися на долі Европи. І ось заговорив Мекдонельд. Величезні маси з напруженням ловили кожде його слово".

Депеші рознесли зміст промови на всі сторони світа. Знаменна річ: і в цілій промові немас згадки про Польщу. Неначеб її не було".

„На наших очах виросла повага Чехословаччини. На наших очах входить на арену міжнародніх взаємин СССР. А ми, здавлені в середині, занедбавши північ і південь, не співпрацюючи з нічим, не перешкаджаючи нікому, опинюємося в положенню стиснених з усіх сторін, забутих, маліючих з дня на день, з години на годину".

Курс грошей.

Львів, дня 14. січня 1924.

Нині дальше так як учера пізним вечером тенденція звижкова. Оборот оживлений.

Доляр ам.	11,150.000—11,250.000
Доляр канад.	10,350.000—10,400,000
Чеські корони	280.000—000.000
Леї	45.000—00.000
Фунти штерл.	48,000.000—50,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	260.000—270.000
Франц. франки	525.000—000.000

Золото

20 кор.	48,000.000—50,000.000
20 фльор.	45,500.000—46,500.000
20 марок нім.	50,000.000—00,000.000
10 рубл.	65.000.000—66.000.000

Срібло

Кор. австр.	870.000—880.000
5 кор.	3,500.000—0000.000
фльорени	2125,000—2250.000
рублі	2,800.000—0,000.000
копійки (за рубля)	1,400.000—000.000

Варшава. На 14|I. Вальоризаційний франк на день 14. і 15. січня п. р. 1.890.000 Доляри Зед. Пер. 9.950—9,000—10,000—9.800 фр. франц. 348, фр. зол. 1.902. корону чеські 282.

Чеки: Бельгія 416.000 414.000 418.000 410 Голяндія 3713. Льондон 42.50 —42000—42420 —41580 Новий Йорк як біржа. Париж 462 000 456.000 460.500 457600 Прага 289.600 288. Швайцарія 1,725.000 1.716, 1,733, 1,699, Відень 139, Італія 438, 436.

Ціріх 11. січня 1924. Голяндія 26150 Новий-Йорк 578, Льондон 24,56. Париж 26,35. Медіолян 24,92, Прага 16,77, Будапешт 0,025, Букарешт 2,97 Бельград 6,1/2. Софія 4,10. Відень 0,0080. і 7/8.

Збіжева біржа.

Львів, 14. січня 1924.

Рух на біржі слабий, оборот яких 100 тон. Травації в житі, вівсі і провінціальній муці. Подача слаба не покриває запотребування. Тенденція звижкова, настрій дещо оживлений.

Пшениця краєва 75/76 з 1923 р. 35,000.000—36,000.000*, жито галицьке 68/69 з 1923 року 25,000.000—25,600.000*, ячмінь гал. бров. 18,500.00—19,000.00* овес галицький 44/46 з 1923. року 18,500.000—19,000.000, фасоля краса 00,00 0.000—00000.000 фасоля колірова 00—00,000.000*, Кукурудза румунська стація Снятин 00,000—00 000.000*, Бараболі до їди 0,00 000—3,000.000*, Горох пів Вікторія 00—00,000.000, Гречка 00 000.000—00,000.000. Кукурузяний грисік 00,000.000.

Мука пшенична 40% „1" 80 000.000*
" " 55 „ 62,000.000*
" " 70% „0" 47,000.000*
" житня 60 „ 57.000.000*
" " 40% „4" 52,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка 13,000.000*
" житні " " " 12,500.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

НОВИНКИ.

Конфіската. В останньому числі „Діла" (9) жертвою олівця польського прокуратора впало два місця відозви Президії Нар. Комітету.

— **Зойи вшехпольскоґ гіґни з Городка.** В „Слові польскім" з 12. ц. м. дописувач з Городка скаржиться на слабий ріст „польскості" в повіті. Причиною сього на його думку: „недостача в повіті дворів і парохій, цих огнищ, що промінюють „польскость" на село". Дальше дописувач плаче: „Великою небезпекою винародовлюваня і зменшення польського стану посідалня є часті тут т. зв. мішані подружжя, тобто подружжя між Поляками і „Русінами". До багатої кандидатки подружжого стану зголошується „Русін", звичайно теж не убогий, і батьки дівчини, захоплені майном конкурента, видають її без надуми замуж за нього. Таким чином польська „ойцовізна" переходить раз на завжди в українські руки, що зменшує польський стан посідання на „кресах всходніх і причинюється до поширення „рускости". На це повинні звернути увагу компетентні чинники та освідомлювати населення про грозячу небезпеку винародовлювання і зменшування нашої вітчини".

— **Звальоризований тютюн.** Від понеділка 14. ц. м. до найблищої неділі раби нікотини будуть платити; папіроси (за одну штуку) „дамес" 134.000 мп., „сфінкс" 153.000, єгипетський 86.000, президент 67.000, дамський 67.000, спорт 67.500; цигара (за шт) „Гаванна" 688.000, трабуко 401.500, британіка 439.500, куба 335.000, порторіко 329.500, тютюн (мала пачка 25 грамів): найпшеничнейши турецкі 1,432.500, пшедні турецкі 1,146.000, сьредні турецкі 917.000, кресови 688.000 мп.

— **Сіль подорожіла.** Сто кільограм. мішок соли, який коштував до кінця 1923 р. 5,900.000 мп, від нового року коштує 15.000,000 мп.

— **З „уніфікаційних" практик.** З днем 1. січня п. р. польська влада звинула Окружний Земельний Уряд в Перемишли, а політичні повіти: Перемишль, Добромиль, Сянік, Ліско, Старий Самбір, Самбір, Рудки, Дрогобич, Ярослав і ин. прилучено до компетенції Окружного Земельного Уряду в Кракові.

— **В Польщі за богато цукру.** „Дзенник людови" повідомляє, що польські цукрові підприємці звернулися до уряду з домаганням видачі дозволу на вивіз 20.000 тон білого цукру за границю. Вони доказують, що збільшення контингенту вивозу не буде мати ніякого впливу на внутрішній ринок, бо запотребування цукру маліє наслідком дорожнечі. Та навіть для ляіка ясне, що збільшення вивозу цукру вплине на внутрішний ринок в напрямі надмірного здорожіння цукру.

— **Скандал з польським вугіллям.** Від 1. січня 1924 р. ціна шлеського вугілля виносить 52.5 міліонів польських марок за одну тону льоко копальня, В той самий час і те саме вугілля призначене на експорт коштує 28.75 швайцарських франків що дає на польські марки 34 міліони за тону. Виходить, що те саме польське вугілля призначене для закордонних підприємств є близько 18 міліонів польських ма-

ОСТАННІ ВІСТИ.

Залізнична катастрофа біля Бродів.

14. ц. м. коло 3. год. над ранком між станією Рудня Почаївська і Михалівка на просторі на шляху Броди—Здолбунів зударилися два особові поїзди, що їхали проти себе. Є кільканацять людей вбитих, а богато тяжко і легко ранених.

Сенсаційні арештування в Варшаві.

14. ц. м. арештовано в Варшаві більше членів „Поготове патриотув польскіх". Причина арештувань політична. Арештовано м. и. інж. Горчиньского, б. кап. Міхаловского. Членів заприсяжувано в понеділки в костелі Всіх Святих. При вході до закристії подавали клич фашистові, що стояв на сторожі.

Венізельос на чолі правительства.

В Атенах утворено оконечно новий кабінет з Венізельосом на чолі і Русосом як мін. загр. справ.

Відложення конференції балтійських держав.

Тому, що латвійське правительство не одержало досі відповіди балтійських держав на запрошення на риську конференцію, проект її відложено. Відбудеться вона в лютім ц. р.

Кронпринц у Мерані.

До Мерану прибув кронпринц Вільгельм із жінкою і дітьми. Кронпринц одержав від італійського правительства запевнення, що не буде безпокоєний.

Конференція Малої Антанти в Празі.

Перед виїздом із Білгорода, Бенеш, Дука і Нінчіч рішили, що слідуюча конференція М. Антанти буде в Празі в червни або липни.

Бенеш і Совіти.

На засіданні білгородської конференції Бенеш заявив, що Росія бажає в'йти у взаємини з усіми народами. М. антанта не може бути на це рівнодушна і мусить зясувати своє становище. Сподіється, що слідуюча конференція М. Антанти рішить цю справу.

Ґенеральний страйк в Порурю.

Як звідомляє Н. В. Журналь в Порурю вибух генеральний страйк. Робітничі ради порішили страйком запротестувати проти скасування 8-годинного дня праці. Три професіональні союзи металівців скликують конференцію в Ельберфельд в цілі організації страйку. В цілім Порурю праця по фабриках припиняється. Також комунікація відбувається з перешкодами.

Кровава сутичка м ж комуністами й анархістами в Парижі.

13. ц. м. комуністи скликали в Парижі збори, щоби запротестувати проти дорожнечі. Кашен мусів уступити з трибуни, бо анархісти заявилися проти політики комуністичних провідників. Підчас зборів прийшло до сутички між анархістами й комуністами. Стріляли з револьверів. Було ранених 15 чоловік у цьому 2 смертельно.

Німецько - совітські переговори.

Переговори німецького правительства з делеґатами совітського союза в справі поширення раппальського договору, які розпочато минулою осінню, продовжувалися аж до останнього часу.

В перших днях с. м. деякі члени совітської делеґації виїхали в Москву, Між ними й голова делеґації Бродман-Бродовський. Виїхали по дальші інструкції.

Досі переговори торкалися питань консульства, мореплавства, юридичної помочі, спадкоємства, приняття обома сторонами своїх підданих і видачі злочинців.

В дальших переговорах будуть порушені отсі питання: загальна правна оборона, право поселення і побуту, унормування торговельних зносин з включенням митної контролі, концесій, залізничої комунікації, водна комунікація, податки, асекурація, патентне і авторське право, приватні зобовязання, родинне право.

Переговори будуть йти дальше в Берліні. Підписання договорів відбудеться мабуть у Москві.

З боку Німеччини в переговорах беруть участь: фон Кернер, Штрубе Марцільос, Круль, Шлезінґер, Зебег, Дорн, Поссе і представники заінтересованих установ. Совітська делеґація: Якубович, Раппапорт, Гольдштейн і Блюмфельд.

ся вже нераз і після хвилевого роздору комуністична партія зискувала на силі і єдности. В останніх дискусіях серед комуністів виявилася велика політична зрілість робітничих мас. В справах внутрішньої і закордонної політики між комуністами панує цілковита солідарність і єдність думок. Дискусія ведеться тільки ось в якій справі: 1) чи комуністична партія має залишитися одноцільним організмом чи мається утвор ти окремі фракції і групи; 2) чи нова економічна політика виявила свою доцільність, чи вимагає ревізії. Нечисленна опозиція між якою є кілька визначних ком. д ячів, домагається ревізії „Непу" тому то все союзна партійна конференція мусить цю справу вирішити. Можна спокоїватися, що „Комінтерн" стане на тім самім становищі що і Ц. К. Р. К. П. та вся партія.

Сталін закінчив розмову заявою, що дискусії між членами партії доведуть тільки до скріплення совітів і зміцнення комуністичної партії.

--- НОВІ ШКІЛЬНІ ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ШКІЛ У. П. Т. ---
вже вийшли в друку і продаються
в Книгарні Ставропигійського Інституту в Львові Українського Педагогічного Товариства, Львів, Руська ч. 3.

рок дешевше на одній тоні від того, що призначене для краю. Насувається питання — пише „Дзенник людови" — чому ми в краю платимо за те саме вугілля 18 мільонів до още, коли його калькулюється для експорту на 34 мільони? Та відповіди на це питання „Дзенник" не находить, зате підкреслює здогад, що це мабуть для того так пієтеся, щоби заграничні фабрики підприємства могли лекше конкурувати з такимиж польськими.

— **Небувале навіть в Росії** Дня 20. вересня 1923. наглий суд в Золочеві засудив на кару смерти трьох молодих Українців: Ілька Скочиліса і Миколу Коваля, селян зі Зборівщини і Олексу Павлишина, коваля зі Золочева, двох перших за підпал польських фільварків, останнього за підложення бомби на залізничому шляху біля Золочева, котра навіть не вибухла. Внесені оборонцями просьби о помилування президент Войцеховскі не узглядних і всіх трьох тогож дня розстріляно на подвірю золочівської вязниці. Оборонці засуджених на смерть (д-р Степан Баран з Тернополя — обор. Скочиліса, д-р Лев Ганкевич зі Львова — обор. Коваля і д-р Лев Хоминський з Камінки Струм. — обор. Павлишина не опустили їх до кінця і розцілувавшися з ними, відвели їх аж на місце страчення. Як раз з приводу цього, що згадані оборонці розцілувалися зі своїми клієнтами перед їх смертною казнею, вніс інтерпеляцію в соймі відомий україноід д-р Прушиньскі, жадаючи потягнення до відповідальности всіх трьох оборонців. Генеральна прокуратура віднеслася до львівської палати адвокатів і ця витягнула дисциплінарку всім згаданим вище адвокатам за невідповідне поведення. Такий факт не мав ніколи місця навіть в царській Росії і там нікому не приходило навіть до голови потягати до відповідальности адвоката, що розцілувався — що зрештою є звичаєм в цілому світі зі засудженими на смерть за політичні проступки. А якраз всі розстріляні в Золочеві 20. вересня м. р. були українськими політичними проступниками.

— **Коминярська таксифа** З днем 1. ц. м. обовязує отся тарифа: за чищення кухні в приватних домах 40.000, кухні в закладах і гестаграшах 150.000, лазенки 60.000, залізної кошарової печі 48.000, димової рури і від залізної печі за 1 метр 15.000, кафлевої триканалавої печі 300.000, пятиканалавої 450.000 мп. — За одноразове чищення циліндрового кухонного комина разом з вигорненням і усуненням сажі з комина: в партеровім домі 15.000, І-поверховім 21.000, ІІ-поверховім 30.000, ІІІ-поверх. 45.000, IV-поверх. 60.000, V-пов. 75.000 мп. — Коминяр обовязаний мати при собі крім контрольної книжечки, в якій має бути потверджене кождоразове чищення коминів, також тарифу, і на домагання сторін показати її

— **Редукція банкового персоналу.** Краківські фінансові інституції приготовляють плян редукції урядовців, яка має обняти 30 процент урядовців, головним чином жінок.

— **Присяжні судді у Львові.** До І. звичайної каденції суду присяжних, яка розпочинається дня 28. січня, вилосовано: Головні судді — Арнсльд Натан, реставратор, Бронєвскі Генрик — власник реальности, Дедзінєвіч Людвік — столяр, Фолта Юзеф — реставратор, Гас Якуб — власник реальности і тесля, Гавриш Юліян — приватний урядовець, Геллєр Франц — власник реальности, Краснопольскі Юзеф — власник реальности і золотник Мужиньскі Владислав — співвласник будівельних закладів, Невядомскі Стефан — інжинір, Новак Юзеф — купець, Риліф Кароль — властитель реальности і маляр, Рутчиньскі Владислав — інжинір, Савчей Тадеуш — купець, Сарторі Ян — рушникар, Стадніцкі Ян — власник реальности і коваль, Стейль Адольф — купець, Тенчаровскі Альфред — дир. видавництв Оссолінеум, Том Макс — промисловець, Точиски „Габдан" Юзеф — властитель реальности, Точискі Казимір — купець, Гиньскі Людвик — різник, Унгер Ев. — ритовник, Вехслєр Лязер — властитель реальности, Вайх Брон. — шлюсар, Вайс Мавр. — купець, Вайц Гієронім — цукорник, Вітман Ян — шапкар, Забєльскі Антоні — співвласник фабрики і власник реальности, Замойскі Франц — інжінір, Зандлєр Станислав — власник реальности, Журовскі Станислав — урядовець Зем. Кред. Банку, Дроновіч Брон. — властитель млина, Кржиштофовіч Л. — властитель реальности, Зеґарліньскі Казимір — властитель реальности, Грін Владислав — дир. фабрики „Тлен". — Присяжні заступники: Ханер Леонард — промисловець, Цвенарскі Станислав — бляхар, Фабіян Генрик — шапкар, д-р Фейлес Кар. — урядовець банку, Фукс Йосиф — фризієр, Гембаржевскі Л. — банковець, Зінгер Я — властитель реальности і агент торговельний, Скурскі Генрик — урядовець банку, Славік Каз. — бляхар.

— **Нові оплати в середніх школах.** Польське міністерство освіти доручило шкільним кураторіям негайно побрати за перший піврік шкільного року 1923—24 від учеників і учениць державних середніх шкіл отсі оплати: ученики, приняті в біж. шкільнім році до даної школи мають зложити 400.000 мп., всі на фонд ігор і забав по 400.000 мп., а крім сього „чесне" 6 мільонів мп. Від сього чесного" можуть бути звільнені діти державних урядовців військових в чинній службі та інвалідів, на скільки виказують добрі поступи в науці та в поведенню. Виїмково можуть бути звільнені діти убогих батьків Число звільнених в одній клясі не може перейти 40 процент учеників.

Дописи.

Станиславів. *Повітове віче в справі переслідування українського шкільництва.* В неділю дня 23. грудня 1923 відбулося в Станиславові, в салі „Сокола" о год. 1-ій попол. велике віче українського громадянства, скликане повітовою народньою організацією з метою заложити протест проти переслідування українського шкільництва і поінформування громадянства про стан нашого шкільництва.

Точно о годині 1. попол. зійшлася в салі „Сокола" кількатисячна громада Українців з повіту. Переважало наше свідоме селянство.

Віче отворив повітовий організатор адв. д-р Ю Олесницький, заявляючи, що тяжке сучасне положення нашого шкільництва дало товчок народній повітовій організації скликати це віче, а що шкільництво се справа всенародня, за котрою стоїть весь народ без ріжниці партій, тож на віче спрошено членів всіх українських партій, а численна участь у вічу (велика саля не в силі була помістити учасників), се доказ, що цілий народ розуміє вагу рідного шкільництва і зуміє за нею постояти.

На внесення п. Пеліха вибрано до президії заступників всіх українських партій, а іменно председником адв. д-ра Льва Бачинського, а заступниками п. Столярчука з Книгинина-Гірки, п. С. Веретку з Вовчинця і п. Оліярчика зі Станиславова.

Обявши провід д-р Л. Бачинський, повідомив збори, що референт п. Ліщинський їзда перешкоди не прибув на збори, про що повідомив телєґрамою, котра наспіла якраз перед самим відкриттям вічa. Супроти того год с забрав адв. д-р Ю. Олесницький, який в довшій промові представив присутним значіння шкільництва, змагання нашого народу до осягнення свого шкільництва, стан наших шкіл народніх, середніх і вищих, як державних так і приватних та поставив слідуючі резолюції:

Віче українського населення станиславівського повіту домагається основання українських державних шкіл всюди, де живе наш народ;

Віче домагається віддання управи всіх українських державних шкіл виключно українському народові через утворення української шкільної кураторії;

Віче протестує проти переслідування українського шкільництва властями, проти зміни українських шкіл на польську, проти переслідування українських учителів, непринимання їх до служби на українській території і переношення їх з української території на польську.

Віче протестує проти переслідування українського приватного шкільництва, проти замикання українських приватних шкіл, зневолювання їх до заведення в них науки деяких предметів в польській мові і через Поляків-учителів і ведення урядування в польській мові.

Віче протестує проти переслідування приватного українського університету у Львові і домагається признання йому всіх прав, які прислугують державним університетам.

Віче взиває всіх Українців піддержувати обильними жертвами українські приватні школи, а спеціально український приватний університет.

Віче протестує проти насильного знесення назви „український", що єдино відповідає означенню нашого народу і нашої мови.

Над рефератом розвинулася дуже оживлена дискусія, в котрій напятновано надужиття і переслідування у відношенню до нашого шкільництва, а забирали в ній голос пп.: Джус, Дворянинова, Оліярник, Королюк, д-р Олійник і ин., але короною дискусії була півгодинна промова д-ра Льва Бачинського, по котрій всі присутні встали і відспівали гимн „Ще не вмерла".

Забрав ще опісля слово референт д-р Ю. Олесницький і по умотивованню з нагоди ювилею 25-літньої наукової і професорської праці проф. д-ра Станислава Дністрянського, що ціле своє життя посвятив підготованню українського університету, поставив додаткову резолюцію: Віче Українців станиславівського повіта горячо витає професора д-ра Станислава Дністрянського з його ювилеєм наукової професорської і горожанської праці, бажає йому як найскоршого повороту до краю, на наш університет і уповажнює президію віча переслати йому іменем віча бажання з нагоди ювилею.

По скінченню дискусії піддав председник всі резолюції під голосування і всі принято одноголосно серед грімких і довготревалих оплесків.

Віче замкнуто короткою промовою председника, а присутні повставали з місць відспівали серед загального запалу і одушевлення пісні: „Ще не вмерла", „Не пора", „Ми гайдамаки" і „Який то вітер". Великий здвиг народа, запал і піднесення духа, який викликали оба віча, що їх устроєно в Станиславові з кінцем 1923 року (перше в справі виборів, друге теперішнє) розбудило наше жіноцтво, котре тепер на 20 січня 1924 скликує жіноче віче в справі українського шкільництва і організації та напрямів праці нашого жіноцтва. *Учасник.*

З листів до Редакції.

Високоповажаний
Пане Редакторе!

На протязі м. січня і лютого 1924 р. в ріжних містах Болгарії організується спеціяльним Українсько-Болгарським Комітетом, під проводом українського представника у Софії п. Дрогомирецького, зібрання, на яких визначні болгарські публіцисти прочитають реферати про Україну, її духовну і матеріяльну культуру і національне відродження.

А що у кожному зібранню буде реферат про українську пресу і видавничий рух, комітет позволяє собі прохати Вас прислати для влаштування вистави кілька ріжних чисел часописів „Діло" і „Свобода". Маючи на увазі, що Болгари майже зовсім не ознайомлені з українським видавничим рухом, уладження такої наочної вистави принесе велику користь.

За все прислане, Комітет, коли це необхідно, постарається повернути належні гроші і крім того кожний часопис одержить від болгарських прихильників відповідний допис.

Прохаємо сповістити також инші українські видання, яких адреси не знаємо. Бажано одержати також каталоґи видань, календарі, збірники і инше.

Газети, каталоґи видань, календарі, збірники і ин. просимо надсилати на адресу: Bulgarie, Sophia ул. Царь Крумъ, Nr. 11. Украинска Легация (для Комитета).
Софія, 28. грудня 1923.

За Комітет:
(*Підпис нечиткий*).

Від Редакції: Подаємо це бажання до відома українських видавництв з тим, що в нашому інтересі є приноровитися до нього.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяка.
Рогатин — Салі Сокола.
Вівторок 15. І. „ПАННА МАРА". 2-2

На фонд преси зложили в Чи. Інж. Евген Гузар, Карлівка Гута 50, Василь Окос, Вендрине 20, Український робітничий відділ Часлав 50, д-р Мих. Новаківський 250. В Мп.: Марія Тимяків, Косів 500.000, Читальня Просвіти. Довга войнилівська 1,000.000, Госп. Лука Булка, Добромірка 250.000, о. Лев Ювчинський, Добромівка 300.000, з Народної Торговлі, Мостиска 1,050.800, з Чернелева руського переслав о. Вонс 206.000. Петро Смаль, Борщів 250.000. о. Іван Рогужинський, Шешори 50.000, Мих. Навроцький, Підволочиска 200.000, о. К. Лушик, Надвірна 2,000.000, Гриць Гетьман, Лучинці 350.000, д-р Лев Кульчицький, Рудки 1,000.000, о. Присташевський. Плавча вел. 250.000, о. Петро Левицький, Дитятин 1,000.000, П. Була, Дверник 50.000. о. Йосиф Ганкевич, Красне 100.000, Мелянія Носович, Самбір 300,000, Р. Тимкевич, Космирин 100.000. Петро Смаль суддя, Борщів 250.000, Федір Олесницький, Станиславів 13,800.000.

Пропамятна Книга Сокола-Батька Отсею дорогою просить Старшина Сокола Батька надсилати спомини, матеріяли про сокільсько-січове життя, а рівнож світлини, щоб може було видати пропамятну книгу. Речинець збирання редакційного матеріялу до 1. березня 1924. Слати на адресу: Сокіл, Львів, Руська 20. — СТАРШИНА С-Б.

Звичайні Загальні Збори Інституту „Український Народний Дім в Болеславі" відбудуться дня 26. січня 1924 р. в театральній салі Народного Дому о год. 10 перед пол. зі звичайним порядком нарад. — Виділ. 1229 3—3

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ГУВ. НАЧАЛЬНИК „Народної Торговлі" молодий, глядає посади. Ласкаві зголошення до адміністр. під „Праця". 1234 2—3

ПОШУКУЮ інтеліґентної женщини до помочи і вируки в домашнім господарстві. Мусить розумітися добре на кухні та огородництві. Услівя дуже корисні. Зголошувати до підписаної. Софія Олесницька в Станиславові, вул. Голуховського 61. 1226 3—3

КОНЦІПІЄНТА глядить від 1. лютого с. р. канцелярія адвокатів д-ра Горбачевського і д-ра Електоровича в Чорткові. 1219 3—3

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

1201 4-10 ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
— вул. СИНСТУСЬКА Ч. 17. —
Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Легко заробить
той, хто зголоситься до кольпортування ДІЛА і СВОБОДИ. Зголошення до Адміністрації Діла. Платня після умови- 2—?

Олька Спеціяльний склад виробів панчохових і трикотових поручає на зиму вироби вовняні і трикотові І-ої кляси 1113 ЛЬВІВ, РИНОК 35. 8—10

НОТИ на скрипку, фортепян, мішані і мужеські хори, сольові пісні, висилає Музична Накладня ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1242 1—10

Ширіть наш часопис!

БЛЯХУ білу, анґлійську, циновану, також поцинковану, тешинську і краєву поручає
С-ка Пель-Мет
Промисл.-Торгов. С-ка Анц. давніше
Б. Г. Зайнфельд
В ВАРШАВІ
ВІДДІЛ У ЛЬВОВІ, вул. ГРОДЗІЦЬКИХ 6. Тел. ч. 1876. 1243 1—1

Виключно лише кінотеатр „КОПЕРНИК"
висвітлює від неділі 13. н. м. другу і послідну серію образу з циклю „Злощасна обручка" п. з.
„Залізний гробовець"
велику сенсаційну драму на 6 дій. — Хто ще не бачив першої серії п. з. „ЗЛОЩАСНА ОБРУЧКА" висвітлює спеціяльно кінотеатр „УТІХА".

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 11 (10 104). Львів, четвер 17. січня 1924. Почтову належність сплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 4,00000 мп. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

„Хора людина".

На днях польська поліція у Варшаві арештувала цілу низку членів тайної „фашистівської" організації, одного з головних центрів вшехпольської підпольної конспірації, охрещеного зворушливою назвою „Поготівля польських патріотів". Між арештованими є: інж. Пенкославскі, полк. Горчиньскі (організатор польського легіону по стороні царської Росії), рез. кап. Міхаловскі, промисловець Лєснєвскі і и. В справу замішаний ген. Галіньскі. Поліція сконфіскувала в арештованих масу компромітуючого матеріялу. М. и. найдено листа організації до ген. Шептицького, в якому дякується йому за підмогу. Лист підписаний команд. ППП. полк. Чоловим (псевдонім Горчиньского) Крім сього найдено протокол розмови кдта ППП. з б. мін. освіти Гломбіньским. В цім протоколі 13. Дальше найдено копію листа шефа штабу ППП. до комдата поліції цієїорганізації. Зі змісту листа виходить, що 12. жовтня м. р. відбулися наради головної ради ППП. в домі ксьондзів костела Спасителя, в мешканню кс. Орачевского.

„Курєр львовскі" подає, що кожний член цеї організації мусів вложити урочисту присягу. Запряження відбувалося в понеділки в підземлях костела Всіх Святих. При вході до захристії треба було подати вартовому фашистови умовлене гасло. Рота присяги була отся: „Я, низше підписаний, докладно познайомившись з програмою і регуляміном П. П. П., приступаю до групи його членів і якнайурочистійше зубовязуюся чесно і совісно виконувати вложені на мене обовязки і пристосовуватися у всьому до вгаданої програми і регуляміну під ригором суду чести Поготівля і зі свідомістю кари, яка мене за це може стрінути, не виключаючи кари смерти за підступ і зраду. Так мені Боже поможи і св. Його Мука. Амінь".

„Курєр Варшавскі" подає, що організація П. П. П. має в самій Варшаві кілька тисяч членів, а на провінції в цілій низці міст має свої відділи. Організація змагала до виконання замаху стану.

В арештованих найдено масу матеріялів і документів. В змаганнях „П. П. П.", як з цих матеріялів виходить, є заангажовані особи на високих цивільних і військових становищах. Як подає „Курєр Поранни", викрито архив т. зв. ген. штабу „П. П. П.". Організація м. ин. займалася дослідами над військовими.

Арештування йдуть дальше.

Опозиційна польська преса подає, що деякі дуже впливові одиниці інтервеніювали у центральних польських властей в справі арештованих, змагаючи затушувати цілу справу.

* * *

Що успіх Мусоліні в Італії не давав змоги спокійно спати ученикам Грабских і Гломбіньских, що вшехпольський табор розвиває горячкову підпольну акпію для захоплення влади в Польщі, що на цю ціль змобілізовано великі капітали, що засоби на цю ціль збірав духовник польських „фашистів" кс. Орачевскі в Америці, давно було відомо. Тепер показується, що вшехпольська мафія пильно використала шестимісячний період влади Хєно-Пяста, щоби свою підпольну організацію якнайбільше поширити і матеріяльно заосмотрити. Підготуванням цеї підпольної організації помагають передові одиниці з кабінету Вітоса: воєнний міністр Шептицкі та ідеольог правительства вержхославіцького війта — ославлений Гломбіньскі. І це є найбільш характеристична риса польської імітації фашизму. Люде, що стоять на чолі влади, що мають змогу свої пляни проводити в життя, хочуть за всяку ціну позбутися тієї слабої контролі, якою являється пестрий польський сойм з його анемічною, безпрограмовою опозицією у виді ППС. і партії Тугутта, хочуть при помочі пястука опанувати розгойдане море економічної руїни, заострених до білого гарту клясових і національних спорів, на якому опинився польський державний корабель під неподільним володінням саме гвардії духових батьків польського „фашизму".

Один з лівих лідерів італійського фашизму де Веккі в одній зі своїх промов зажадав „чверть години воєнного стану і чверть години перехрестного огню" для розправи з ворогами фашизму. За ці слова Мусоліні звільнив його з високого посту в Турині. І тепер Мусоліні шукає контакту з усіма силами, які можуть причинитися до скріплення Італії. А орган Мусоліні „Popolo d' Italia", який веде брат диктатора, пише: „Партія при власти не може буги a priori непримиримою, ексклюзивною, сектантською, бо инакше скінчить безплідністю і загином".

Польські „фашисти" з під стягу Гломбіньских і Грабских, виховані на „фашистських" зразках Гогенцолєрнів і Романових, мріють теж про „чверть години" де Веккі, щоби розправитися з безхребетною опозицією, з якою стрічається польська реакція в соймі. Хоча ця опозиція пп. Тугутів і Дашиньских на ділі зводиться тільки до грімких слів. Хоча вся влада в Польщі на ділі в руках польської реакції і польські ліві партії з соймового будинку не виявили досі ні одної серіозної спроби вирвати цю владу з рук реакції.

Конспіративна акція польської реакції являється одним з показчиків сього внутрішнього розкладового процесу, який йде в Польщі від перших місяців відродження польської державности, який так різко виявився підчас грудневих подій у Варшаві 1922 р., який так наглядно відслонюють тепер варшавські арештування. Не маючи сили і хисту розвязати важні проблєми польської державности, роздутої загарбанням величезних просторів непольських земель, згідно з лекцією переломового останнього десятиліття, вона мріє про насильне розвязання Гордійських вузлів, яких в Польщі є x + y.

Адам Узембло в „Курєрі львовскім" пише: „Польща підчас заключування версайського договору була чимсь тільки негативним, зменшенням могутньости Німеччини, кавалком кільчастого дроту для відгородження від Большевії. Польща тепер — це комплєкс клопотів, це кість незгоди з Німеччиною, Росією, Чехією, Литвою, Данцігом, це рана скарбово-господарська, це кубло поборюючих себе націоналізмів, це джерело неспокоїв, огнище воєнних погроз, це щось — одним словом — не дуже догідне для европейських відносин".

В такій ситуації польська реакція, хоча ще не вродився польський Муссоліні, мріє про „чверть години", в якій хотіла би запродукувати своє „чудо". Очевидно, це „чудо" в першу чергу відчули би Українці, Білорусини, Жиди та Німці, яких польські „фашисти" думають при помочі чвертьгодинного „чарівного" засобу раз на все зуніфікувати. На божевілля немає лікарства...

Малі та великі держави.

Зїзд Малої Антанти. — Роля мін. Бенеша. — Союзи з Францією. — Пляни Франції. — Погляд „Тяймса". — Похибки англійської політики. — Сильні слова а реальне діло.

Малі европейські держави недержавні народи ждали від творців Мирової Конференції опіки, матеріяльної та моральної. Минуло кілька літ і вони переконались, що підмога не приходить. Треба журитись самим про поладнання поганих наслідків війни. Блок малих держав відомий під назвою Малої Антанти: Чехословаччини, Румунії та Югославії, починає з власної ініціятиви рішати деякі справи міжнародньої европейської політики.

Політика таких невеликих держав не мала би далекосяжних наслідків, колиб вона не була орудником більших держав, які стаючи протекторами, мають у першій мірі на меті власні пляни. Останній зїзд Малої Антанти в Білгороді стає приводом в европейській пресі для широких міркувань про становище Англії та Франції супроти нарад цієї конференції. Представники згаданих малих держав заявляють у своїм офіціяльнім комунікаті, що „Пасіч, Нінчіч, Бенеш та Дука стверднли повну згідність своїх поглядів і що М. Антанта ставить собі метою вдержання трактатів та консолідації миру". Нічого иншого не бажають і Союзні Держави. Ріжниця між великими та малими союзниками тільки в тому, що поняття консолідації миру є ріжне нині майже у всіх малих та великих держав.

Найживійша людина у Малій Антанті, мін. Бенеш, бажав би переконати Румунію та Югославію про корисність підготовлення порозуміння із совітською Росією. Румунії не легко дати свою повну згоду на таку програму, з огляду на питання спірних кордонів з Україною. Югославія не хоче покищо вязати себе з Францією офіціяльним договором; її блище ворушить конфлікт з Італією. Правда, що частинне порозуміння між Італією та Югославією в справі Фіюме є великим мировим здобутком дипльоматичної білгородської наради. А проте таке порозуміння не зміцнює ідеї Союзу цих малих держав у спільнім інтересі.

Послухаймо, що на цю тему пише у своїй вступній статті „Таймс" з дня 10. ц. м.:

У теперішній момент увага М. Антанти є звернена головним чином у напрямку Франції, і є очевидним, що ціла політика Франції та її становище зосереджується довкола Союзу Народів у центральній і південно-східній Европі. І не тільки довкола них. Польща зі своїм 30-міліоновим населенням є звязана з Францією багато тіснійше і є більше їй віддана ніж Чехословаччина на підставі всього того, можна би віднайти у французько-чехословацькім договорі. Франція та Польща є зєднані військовим союзом, а кредити які дає Франція Югославії, Румунії та Польщі є виразно призначені на закупленння амуніції у Франції. Тому-то вплив Франції на країни східньої і південної Европи є загально беручи впливом мілітарним, з метою забезпечення в Европі військової переваги Франції. Скажім щиро що привязання всіх цих країн до Франції не є незвичайне (exclusive). Вони все ще липнуть до Союзу Народів, хоча з меншим довірям як до цього часу. З огляду на недостачу якоїсь ясної альтернативи, вони були в дійсности приневолені глядіти на Париж як на головний центр европейської політики. Ще важливійшим фактом є те, що Німеччина в наслідок минулорічних подій була приневолена рахуватись принципіяльно з французькими домаганнями та бажаннями. Франція продовжує у всіх напрямках ініціятиву, яку захопила рік тому і в її політиці виринають знову амбіції, які, здавалось, були стримані Миром. Прага є дуже діяльна у своєріднім напрямку. Нам досить добре відома своєрідна, незалежна ініціятива Совітської Росії. Італія під режімом фашизму заявляє про свої цілі і домагання у новій формі. Совітський уряд є диктатурою; Чехословацький — як на це звернув недавно увагу д-р Енгліс у „Прагер Прессе" — олігархією. Фа-

---

Пр. 24/24. В Імени Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 6 з дня 6. січня 1924. р. в артикулі під заголовком: 1) „Свято Різдва свято ідеї" в уступах між словами: „ставлення підзалим і „Пять літ минуло", 2) „Яблуко Медеї" в устулі між словами „розуміє" і „Але боротьба", містить в собі єство злочину з § 65 а) з. к. знав доконану в дни 5. січня 1924 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 8. січня 1924.

(Підпис нечиткий.)

шистівський уряд є по суті диктатурою а французький уряд за останній рік своєї діяльности, головно в наслідок політичних засобів у Рурі, придбав чимало прикмет олігархії. Демократія є в стадії безладдя і непримиримих елементів (incoherence) і між пересними хвилюваннями та суперництвами в Европі деякі нові нитки нанизуються, нові звязки сплітаються, нові форми економічної концентрації розиваються з розхитаної політичної діяльности, ідей і хитких досвідів".

„Таймс" докоряє англійській політиці, що вона не була в силі зясувати в час своєї ясної, активної політики і таким робом дозволила европейським народам зневіритись в Англію. Зупиняючись на програмовій промові можливого завтрішнього премєра, Макдонельда, „Таймс" критикує його оптимістичний розмах, в яким він заявляє, що „добре було би витворити порозуміння між Франціею, Італією, Росією, Німеччиною, з усіми гуманними людьми, що не мають ніякої потреби вести війни ні підстав до ворожнечі". „Це є — каже „Таймс" — заява про ідеал, а не програма". І далі: „Ми чули досить сильних слів. Стараймося користуватись моральним впливом усіма засобами і зміцнюймо Лігу Націй. Та нинішний мент не є пригожий, щоби обмежувати наші зброєння. Врешті решт: дві річи є найважнійші у закордонній політиці. Одна — це мати ясну і неохибну мету, дуже рішучий намір. Друга — це йти до здійснення цієї мети з невтомним завзяттям, користаючись кожньою зміною обставин, кожньою переміною подій, з єдиною думкою, щоби йти вперед зі ступіня на ступінь до остаточної мети. Саме ця завзятущість у методі, оце інтелігентне, далекоглядне повязування між собою подробиці з подробицею складаються наприкінці на враження широкої та сильної мети, яку означаємо словом „престіж" і коли кажемо, що діло є зроблене справді і основно".

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Українське „смєновєховство".

В звязку з переходом Тютюника на Радянську Україну, як також в звязку з наміреним поворотом проф. М. Грушевського московські „Извєстія" з 3. січня 1924 р. містять окрему статтю, в якій між иншим говориться:

Тютюник і Грушевський є представниками новійшого українського „смєновєховства", що має свої центри в Празі та Відні, які працюють під гаслами повороту на Україну. Поруч те Тютюник і Грушевський — не представники окремих груп еміграції, що прийшли відмінними шляхами до ідеї „смєновєховства".

Які ті групи? — Та перш за все про політичну минувшину обох діячів. З усіх українських політичних партій рішаючу ролю відгравали, як відомо, українські ес-ери та українські с.-д. Тютюник і Грушевський не були лідерами ні одної з партій. Вони взагалі не були довгий час не лиш провідниками, але навіть рядовими членами партії. Тютюник був короткий час українським соціял-демократом, потім „незалежником", та свою популярність добув він не політичною роботою. Те саме відноситься в однаковій спепені: до Грушевського, який в перших днях лютневої революції входив у склад партії українських соціялістів-федералістів, але потім її покинув та називав себе позапартійним українським ес-ером. Партія у. с. ф. вийшла з рядів ТУП (товариство українських поступовців). ТУП іменно дав почин до заснування Центральної Ради. Бажаючи віддати данину духові часу, ліберальні буржуазні поступовці перезвали себе соціялістами федералістами. Опісля Винниченко злобно висміяв той політичний крок поступовців, кажучи: „Тупівці приняли той маскарад самим собі і другим на сміх і весь час опісля ходили з червоним плащиком, який цілком не достроювався ані до ідеольогії, ані до темпераменту, ані до психольогії газетних і кабінетних людей".

Грушевський не був лідером тої групи (на чолі її були А. Ніковський, С. Єфремов і ин.), як рівнож не був лідером ес-ерів, до котрих він пристав, вийшовши з партії у. с. ф. Але мимо того роля його в усьому національному рухові була дуже велика. Винниченко був ідеольогом українського націоналізму, Петлюра — військовим організатором, Голубович — „державним діячем", а Грушевський — знаменем, символом націоналізму, освяченого багатолітніми традиціями австрійського „піємонту" — Галичини, тої колиски ідеї Самостійної України. Грушевський був представником академічного професорського націоналізму, що був популярним завдяки його безпартійности та очевидній обєктивности.

Після кріви УНР Грушевський емігрував за кордон і займав ліве становище в політиці, відгородившися від авантур Петлюри, а останніми роками недвозначно пристав до соціялістичної „смєновєховської" групи, що протиставила себе роботі Шаповала, одного з бувших міністрів Петлюри, що займався організацією соціялістичних сил петлюрівщини, які стояли на старих політичних позиціях.

Поворот Грушевського на Україну означує утрівалення ідеї „смєновєховства" серед української громадської еміграції так само, як поворот Тютюника означує побіду „смєновєховства" між військовою українською еміграцією, що настроєна опозиційно до Петлюри.

Побіда ідеї „смєновєховства" серед громадської еміграції петлюрівської „демократії" — це засадничий підсумок повороту Грушевського. Ця побіда вказує на всю глибину розкладу петлюрівщини.

Всі бувші провідники партії — Голубович, Лизнівський і инші — сьогодня займають радянські посади і здається працюють не зле. Від українських соціялдемократів осталася пожалування гідна група інтриганів. Віденська газета „Нова Доба" так характеризує тих панів: „Де були (до революції) такі люде і провідники соціялдемократії як Порш, Матюшенко, Мартов, Левицький, Шадлун, Михайлів, Понятенко, Єреміїв, Супрун, Мазепа, Меленевський — словом всі, що заняли тепер такі відповідальні становища і репрезентують всю соціялдемократію і хто кермував і керує тепер всею політикою. Чи були вони в революційних, партійних, підпольних організаціях. Ані одного з тих панів там не було".

Коли візьмемо петлюрівщину у вузькому значінню слова — тарнівську еміграцію і „Український Центральний Комітет", що повстав у Варшаві в місяці серпні 1923 р. з бувших міністрів УНР (на першому емігрантському зїзді) — то і тут ми побачимо глибоку розпадину. Тарнівське урядництво відмовилось приняти до обовязуючої відомости постанови зїзду.

Цей безприкладний в історії випадок повстання урядництва одержав назву тарнівської революції. Зрадили тарнівський центр такі старі гвардейці, як Тютюник і Омелянович-Павленко, командарм і здається військовий міністер Петлюри, керманич походу з 1920 р. який тепер заснував у Данціґу комісійну крамницю та занявся „мирною будовою".

І ось тепер пішов з еміграції Грушевський. І, хто знає, можливо що новий 1924 рік принесе нам ще деякі нові несподіванки в роді нового „покаяння" Винниченка, якому той шлях на всякий випадок вже знайомий? Це не лише можливо, але й імовірно.

Зацікавлення закордонною політикою.

Чуємо голоси, що наш часопис надто багато місця присвячує закордонній політиці. Наш загал звик не від нині глядіти на політику, як на обмежений обсяг подій та явищ, звязаних з вузенькими рямцями нашого провінціонального життя. Кількоітня війна зазнайомила велику скількість земляків з чужими країнами і дала їм змогу, безпосередньо чи посередньо, стежити за внутрішнім життям далеких держав. А проте ми не можемо визволитись від традиційно-наівного пересвідчення, що очі всього світа є звернені на клаптик нашої землі і що на ньому вирішуються найважливійші політичні події.

Оце пересвідчення було першою причиною наших дипльоматичних невдач за кордоном. Наші представники та оборонці нашої справи були дуже слабо зазнайомлені з внутрішнім життям тих дер-

---

В. МУДРИЙ. 10

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Далі таж газета занялася справою осідку українського державного університету. Один автор доказував, що український університет може бути заснований не у Львові, не в Станиславові, не в Перемишлі і не в Тернополі, а в Галичі. Галич невинне собі тепер містечко, але містечко зі старшими та світлійшими для Українців традиціями, ніж Львів. Другий автор, зачинаючи від цього останнього, саме доказував, що Галич не може бути осідком українського університету з огляду на його величаві традиції. Та зате з огляду на публичну безпеку і поліційну контролю, яка була би неможливою в Галичі, найкращим місцем для університету є Львів. У Львові є не лише вишколена поліція, але й польська суспільність має неменшу від поліції практику в нагляді за українською льояльністю, і через це вони обі на спілку зможуть параліжувати шкідливі впливи того університету. Третій автор більш авторитетний і більш фаховий, бо бувший ректор львівської політехніки, писав дуже щиро на тему неактуальности українського університету для Поляків. Українцям, на його думку, зовсім не залежить на університеті, ані на науці на ньому, а тільки на тім, щоби дотацією з польського скарбу в сумі кількох міліярдів забезпечити й дати утримання кількадесятьом українським родинам університетських професорів та урядників. Більше нічого Українці не хочуть, а через це шкода ломити собі голову над такими абстрактними питаннями як український університет, його осідок і инші тим подібні проблєми. („Газ. львовска" з квітня 1923.)

Цей останній фаховий автор мабуть переконав „Газету львовску", бо ось вона забрала слово і в справі істнуючого приватнього українського університету дня 6. травня 1923 р. в статті під назвою „Бальон до квадрату". Тим бальоном (миляною банькою) по думці автора передової статті є український університет. Він же на ділі не істнує. Його нема і не було ніколи. Бо як би був, то польська поліція, що від довшого часу „вишукує ту нещасну примару (тобто університет), переслідує її, усмертнює, а вона все живе" — остаточно віднайшла би її, а на ділі не находить. „Отже не треба бути аж в сенаті" тої несамовитої інституції, щоби могти заспокоїти занепокоєну тим неробством поліції опінію. Поліція тому не може віднайти „тайного університету", що він на ділі не істнує". Такі дивоглядні погляди висловлювались на сторінках тоді півофіціяльного органу уряду Сікорского. І чи можна було вірити в добрі наміри того уряду щодо розвязання українського університетського питання?! Ні! Хто в це тоді вірив, той був наівним.

Преса все або відбив є вірно настрої широких кол громадянства або відповідно його настроює, чи подає напрям ріжним настроям. Наведені вище факти свідчили би про настрої правлячих польських кол та тодішніх їх прихильників. Тепер вкажу на инші два факти, які мали місце у львівській польській пресі в звязку з істнуванням українського університету. Ці факти безперечно докажуть нам, що дійсно польське громадянство і польська преса не цураються чисто поліційних засобів у відношенню до Українців тоді, коли йде мова про їх знищення або про знищення чи припинення якоїсь їхньої праці, котра Полякам не до вподоби. І так „Слово польске" ч. 129. з 13. травня 1923 р. подало список професорів українського університету для якогось мабуть ужитку польського громадянства і польської поліції. Без ніяких скрупулів звертає газета увагу відповідної влади на це, що такі-то державні урядники за польську державну плату беруть участь в „конспіративних" роботах українського університету і що так далі бути не може.

Львівська „Газета Цодзєнна" ч. 4712 з 24. травня 1923 р. в нотатці під назвою: „В допомогу державній поліції" написала таке: „Як відомо, український тайний університет є тайною інституцією, отже забороненою, а мимо того функціонує. Щоби улегчити державній поліції відкриття льокалів, чого до тепер помимо праці в поті чола не можна було зробити, вислали ми хлопця-послугача нашої редакції з дорученням вишукання адреси і от-се повідомляємо, що фільософічний факультет львівського тайного університету находиться: 1) в святоюрських забудуваннях, 2) в товаристві Шевченка, вул. Чарнецкого, 3) в Народнім Домі при вул. Рутовского. Поверха і числа дверей не подаємо, бо при відомій бистроті дехотрих розвідчиків дефензиви, скоро прийдеться їх „відкрити". В противному випадку наш хлопець покаже". Ані одно ані друге ніяких коментарів не вимагає.

VIII.

Тимчасом в Кураторії Українських Високих Шкіл йшла дуже інтензивна праця над остаточним вистилізуванням петицій до сойму та сенату. Над уложенням та стилізацією працювала окрема комісія Кураторії. Кілька разів ця комісія усталювала текст петиції і кілька разів плєнум Кураторії зміняло його, доповнювало і т. д. Ця робота тягнулася довго. І саме після відбутої анкети з 20. травня 1923 р. як ми вже згадали, почала свою роботу біля Українських Високих Шкіл і львівська поліція. Поліція почала від ревізій у ріжних осіб, що мали якийнебудь звязок з університетом або й у таких, що до нього не мали ніякого відношення. Тоді удостоївся поліційної візити в дні 23. травня і підписаний. Тогож дня і в той самий час переведено ревізію в переплетні Т-ва „Просвіта" та в приватному помешканню управителя переплетні п. Хомяка шукаючи за університетом, чи пак за університетською канцелярією.

(Продовження буде.)

жав, в яких їм доводилось вести свою працю. Про психольогію чужинців уже й не казати! Як можна було добитись якогонебудь успіху перед чужинцями, коли земляк не міг зацікавити їх від перших хвилин розмови, складаючи доказ, що глядить на справи з широкого загально-европейського становища. Оптимістичні звістки, які приходили з чужини до нас, про стан нашої національної справи, були надихані оптимізмом людей, що не вміють вязати загально европейських полій в один ланцюг причин та наслідків. Наші земляки уявляли та уявляють собі ще до нині, що яканебудь промова европейського політика або інтерпеляція в нашій обороні, якась стаття або якась приватна інтервенція в силі змінити наше положення, стати динамітом, що розторощує наших ворогів і т. и. Звідсілля йшли найбільше фантастичні комбінації, на яких будувалось діточі, піскові палати.

Усі важливі вирішення нашої національної справи були і будуть надалі звязані численними нитками з цілою сіткою европейської дипльоматії. Один вистріл сербського студента був безпосередньою причиною до вибуху одної з найбільших світових воєн. Але цей вистріл був іскрою, що падала в атмосфері переловненій вибуховим матеріялом, який збирався довгими роками. Нинішній історик шукаючи за джерелом останньої війни, може вказати на цілий десяток таких причин, багато глибших, більше безпосередніх.

Внутрішня політика найменшої і найбільшої країни є лише настільки доцільна та передбачуюча, наскільки вона рахується з усіма фактами внутрішньої політики инших держав, себто зі загальним кожночасним станом політики закордонної. Нині, коли кожний з нас, хоче бодай в якнайменшій мірі стежити за подіями, що можуть заважити на долі нашої завтрішньої днини, ніхто не має права вирішувати заплутаних питань нашого суспільного життя, нехтуючи їх взаєминами зі суспільним життям инших народів. Навіть події в якнайдальших від нас державах можуть інколи мати значіння землетрусу, який підземельними, химерними тремтіннями відбивається на грунті якнайменше сподіянім.

Зацікавлення закордонною політикою чужинних держав має значіння не тільки безпосередньо практичне. Події суспільного життя инших народів приневолюють здавати собі справу з їх причин, розуміти психольогію ріжної культури від нашої, входити у ширше коло інтересів та потреб. Поширюючи обсяг розуміння фактів — поширюємо власні культурні потреби. Інтензивність національного життя залежить здебільша від його взаємин з иншими національними організмами. Ці взаємини не конче мусять висловлюватись у практичнім веденню справ з близькими сусідами та далекими. Нарід позбавлений спроможности піддержування офіціяльних політично-державних зносин зі сусідами, ніколи не може бути позбавлений нагоди, щоби брати участь у життю инших народів духово, з потреби розуміння доби, в якій живе і справ, які накидаються як домагання всім сучасним.

Велика війна ввела нас на широку арену міжнародніх конфліктів. Кожний найблизчий міжнародній конфлікт поставить нашу справу з новою гостротою, як справу загального значіння. Від степеня нашої орієнтації у закордонній політиці залежатиме у великій мірі доля нашого національного життя. Внутрішні непорозуміння та партійна ворожнеча може знесилити нас, розбити нашу єдність, необхідну у рішаючі історичні моменти. Ясний погляд на стан міжнародніх справ може зміцнити наші сили і вернутинам утрачену єдність, коли зрозуміємо, що наш національний інтерес кличе нас тільки в однім напрямку, і що крім нього нема иншого шляху.

Велика Україна.

Ограблення цукроварні.

„Русспресс" доносить з Харкова: Узброєний відділ в числі 45 їздців предприняв напад на корсунську цукроварню, вбив директора фабрики і 3 сторожів, ограбив касу і старався вивезти з цукроварні запаси цукру. Червоно-армейський гарнізон корсунської залізничої станції вступив у перестрілку з нападшими, які стративши кілька людей убитими та раненими, втікли на полудне.

Заворушення.

В ольгопільському повіті вибухли селянські заворушення, спричинені арештуваннями, яких доконали большевики серед місцевого духовенства. Такі самі заворушення виникли в цілому ряді сіл уманського повіту, де селяне вбили кількох комуністів, під намовою якихсь невідомих агітаторів. (Русспресс.)

Жидівські погроми.

В Первомайську (невідомо як передтим звалась та місцевість! — прим. Ред.) різдвяний торг закінчився жидівським погромом. Причиною погрому була суперечка між одним українським селянином та жидівським купцем. Міліціонери арештували селянина, а товпа селян кинулася на міліціянтів і відбила арештованого. Рівнож почався погром у Голті, де товпа селян зруйнувала 18 крамниць, тяжко поранила 13 Жидів і трьох убила. Вістка про погром в Голті перекинулась скоро до Ольвіополя, де рівнож селянська товпа забила палицями 8 Жидів і зруйнувала кілька крамниць, при чому поранено 118 Жидів і двох Москалів. Підчас погрому давалися чути антибольшевицькі й антисеміткі оклики, на які міліція зовсім не реагувала. Комендант міліції в Первомайську, довідавшись про погроми в Голті вислав туди баталіон війська, яке розігнало товпу і привернуло лад. Висланий для ліквідації погрому в Ольвіополі баталіон 45 дивізії відмовився виступати проти погромщиків і байдуже приглядався антижидівським експесам. Погром закінчили відділи ГПУ. Підчас погрому в Ольвіополі відділ ГПУ. дав кілька сальв до товпи, наслідком чого було 12 осіб убитих та богато ранених. В звязку з погромами арештовано в Ольвіополі 140 осіб, з чого 18 червоноармійців із 45 дивізії за невиконання наказу стріляти в товпу. Непослушний червоний баталіон розформовано і червоноармійців розділено між инші баталіони. („Русспресс".)

Українське живе срібло.

„Экономическая Жизнь" ч. 18 подає з Донбасу, що „Донуголь" має намір закрити Никитівський рудокоп живого срібла (ртути) як рівнож „ртутний" завод (Аузербаха). Ця копальня живого срібла була єдиною значною, що давала поважні запаси живого срібла не лише для України, але й для Росії. Причиною закриття рудокопу як також припинення робіт є недобір підприємства, що річно виносить 500.000 червінців. Самовартість срібла при цьому виносить 120 червінців за пуд тоді, коли заграничне живе срібло навіть по оплаченню всіх податкових та листових оплат є значно дешевше. Півміл'оновий недобір при відсутности збуту є неносильний для „Донугля".

Напад на поїзд.

Особовий поїзд, що їхав з Києва до Одеси, впав жертвою нападу узброєної ватаги біля стації Боярка. Узброєні члени ватаги ограбили всіх пасажирів кількох вагонів із грошей та клунків, а опісля лишили поїзд і заховалися в лісах.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Вибори в Єгипті.

З Каіру звідомляють, що вибори в Єгипті дали такий вислід: 101 приклонників Загльоуль паші, а 8 його противників. До обсади залишається 105 місць.

Справа позички для Мадярщини.

„Время" подає з Білгороду, що представники держав Малої Антанти згодилися уділити Мадярщині позичку, але під такими умовами: 1) Мадярщина мусить визнати кордони визначені мировим договором і ратифікувати їх; 2) позички не вільно уживати на цілі зброєння Мадярщини; 3) Мадярщина мусить зложити гарантію, що Габсбурги ніколи не повернуть на мадярський престол; 4) Мадярщина мусить припинити анти-румунську агітацію в Семигороді і зректися претенсії щодо інтегральности країв корони св. Степана.

В Мехіку.

Ситуація в Мехіку погіршилася. Повстанці відтяли залізничу лінію, якою транспортовано державні війська. Бої трівають дальше.

Розвязання італійського парляменту.

Муссоліні виготовив декрет про розвязання італійського парляменту. Перед розвязанням Муссоліні виголосить промову, в якій вияснить лінію своєї внутрішньої і закорд. політики.

„Justitia regnorum fundamentum".

Причинок до реквізіційних містерій.

Рік 1914 загнав мене до Талергофу. Після повороту в р. 1915 застав я своє господарство зовсім зруйноване. Крім одної корови не лишилося нічого більше. Аж по трьох літах спромігся я на закупно нового воза і одної пари коней. Але вже весною 1919 р. польське військо зареквірувало ті коні з возом тай ще з додатком двох штук гусей, не лишаючи ніяких квітів. Ті реквізиції зголосив я в „Miejscowej Komisji Szacunkowej" в Дрогобичі. Чоботи сходив я, заки пани з комісії схотіли занятися моєю справою і визначити переслухання свідків. Свідки ствердили факт реквізиції, а заприсяжені судові оціночники означили висоту шкоди за зареквіровані коні з возом та за гуси на суму 15.500 австр. корон по тодішніх цінах. Очевидно, свідкам треба було заплатити за страту часу. Після того справа відійшла до „Okręgowej Komisji Rekwizycyjnej" у Львові, котра мала „bezzwłocznie wypłacać odszkodowania za rekwizycje wojska polskiego". Там порадженo мені внести подання.

Три рази вислав я там подання, а кождий раз оплатно. Минув рік, — відповіди нема. Таксамо три рази вніс я подання до міністерства військових справ. І знов минув рік, — відповіди нема. Вкінці з початком 1923 р. вніс я подання до президента республики. Я вичерпуючо представив справу, зазначив, що на мої дотеперішні подання ніхто навіть не дає відповіди і просив вплинути, щоби мені негайно виплачено відшкодування — тим більше, що на мене наложено високу державну данину, а я не маю чим сплатити. По 14 днях дістаю з канцелярії президента повідомлення, що моя справа віддана міністерству військових справ. Небавом дістаю вже й повідомлення з міністерства, що м... справа відіслана до поладнання Okręgowej Komisji Rekwizycyj... Львові.

Славити Бога — думаю собі — ще можна добитися до правди. Я вдоволений, що моя справа рушила з мертвої точки і посувається скорим темпом вперед та що є надія на корисне її полагодження. Аж ось в червні 1923 одержую з „Okręgowej Komisji Rekwizycyjnej" у Львові „Orzeczenie — mocą którego za rekwizycje koni, wozu i gęsi przyznaje się odszkodowanie w kwocie 5000 mp. (słownie pięć tysięcy) z tem, iż przeciw niniejszemu orzeczeniu przysługuje prawo rekursu do Głównej Komisji Rekwizycyjnej w Warszawie w przeciągu dni 30. „Отже за пару коней з возом і за гуси мені признано як рівновартість 1/5 (одну пяту) передвоєнного сотика або 1/5 швайцарського сантіма. Та з такою „вальоризацією" я не міг погодитися. Іду я до адвоката, розповідаю справу, показую „Orzeczenie" і прошу його написати рекурс. „Szkoda czasu i atłasu", — каже адвокат посміхаючись, — пишіть: „пропало" — говорю це з досвіду. А якже це можливе — відповідаю — таже самого паперу на подання я списав більше, як за 5.000 мп.

Чиж можливе, щоби в правовій державі неможливо було добитися справедливости? Прецінь: „Justitia regnorum fundamentum". А зрештою, як той казав: „взяв вовк корову, нехай бере і теля". Втратив я більше, нехай втрачу і менше! Пишіть пане меценасе рекурс!" За рекурс я добре заплатив, меценас добре рекурс написав, як слід його умотивував і відіслав куди слід. Під кінець грудня 1923 одержую „Orzeczenie Głównej Komisji Rekwizycyjnej przy MSWojsk w Warszawie," такого змісту: „Główna Komisja Rekwizycyjna na posiedzeniu dnia 3. grudnia 1923 rozpatrując sprawę odwołania od orzeczenia Okręgowej Komisji Rekwizycyjnej we Lwowie w przedmiocie rekwizycji koni, wozu i gęsi postanowiła zatwierdzić orzeczenie Okręgowej Komisji Rekwizycyjnej z pouczeniem, iż od orzeczenia tego nie ma dalszego środka prawnego". Читаю те „Orzeczenie" і думаю: державну данину, податок грунтовий, податок доходовий, податок маєтковий і т. д. я заплатив державі грубими міліонами, а за втрату коней, воза і гусей, за всі мої заходи, труди і видатки майже по пятьох літах признано мені відшкодування аж 5.000 мп. Тепер отже знаю, що „Iustitia regnorum fundamentum", або що меценас говорив правду: „szkoda czasu i atłasu".

о. Антін Слонський,
парох в Михалевичах,
пов. Дрогобич.

НОВИНКИ.

— **Струс і пустеля.** Це не сенсаційна новинка про якісь аристократичні лови, а звичайне повідовлення про вчорашню конфіскату „Діла" (ч. 10) передова стаття про „Політику струса" так сподобалась прокураторові, що він, — заздрісний, щоб і другі не прочитали,—вирізав її виключно лише для себе. І ось замість статті про струса, показалась біла й чиста пустеля, на якій не осталось ні одної оази.

— **Новий український журнал.** Як інформують паріські „Последніе Новості" у Відні має появитися того місяця новий український журнал „Селянська Україна". На чолі журнала мають стати пп. Сагайдачний-Чорнушенко, Ордик, Струк і инші. Та сама газета зазначує, що політична платформа нового журналу буде заключатися в орієнтації на Чехословаччину. Метою журнала має бути пропаганда федеративної злуки України з Чехословаччиною.

— **Новорічний дарунок старосамбірського цадика.** Документ наших днів. „Starostwo w Starym Samborze. L. 23 590/23 Stary Sambor 8. listopada 1923. Do Wszystkich Wielebnych Urzędów parafialnych gr.-kat. w powiecie Reskryptem z dnia 1. listopada 1923 l. 18.861/pr. Wydział Prezydjalny Województwa polecił funkcjonarjuszom Starostwa badanie ksiąg metrykalnych pod względem językowego ich prowadzenia—a to przy sposobności czynności komisyjnych w danej gminie. Zechcą przeto Wielebne Urzędy parafialne udzielić na żądanie odnośnym funkcjonarjuszom Starostwa dotyczące księgi do wglądu. Starosta Dyhdalewicz. Ось такі желавня з Новим Роком одержали всі парохіяльні уряди в старосамбірськім повіті.

— **Наука дорого коштом.** Подаючи за українське ... вістку про виїзд

Продаж горішношлеського вугля і коксу в мішках від 2 сотнарів почавши — також деревляного ретортового і букового вугля в дрібних кількостях з сейчасною доставою **по максимальних цінах** взновлює вуглеве бюро фірми „Кароль Фердин", Львів, вул. Академічна ч. 21. — Телефон 1183.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Престольна промова англійського короля.

Англійський король відчитав у палаті льордів відручне письмо. Висловив вдоволення, що може сконстатувати поступи в справі відшкодувань й Танжеру, які досі були перешкодою порозуміння обох народів. Англійське правительство буде старатися скріпити впливи Союза Народів. Щодо вбивств на границі Афганістану, то правительство сподіється, що в тій части британської імперії запанує небаром спокій. В справі виборів зазначив король, що проєктів правительства Болдуіна, які передбачують змагання до екон. розвитку імперії при помочі нової митової політики, нарід не апробував. Правительство приготовляє проєкти відбудови знищених частей півн. Ірляндії.

Ґен. Шептицкі заперечує.

Ґен. Шептицкі доручив мінвійськових справ заперечення, начеб колинебудь субсидіював „Звйонзек Патріотуф Польскіх".

Ґрей на чолі правительства?

„Матен" звідомляє з Льондона що можливе є, що англійський король покличе льорда Ґрея, щоби пробував утворити парляментарне правительство, оперте на більшости кількох ріжних сторонництв.

Землетрус в Японії.

З Осаки звідомляють, що околицю між Токіо і Осакою навістив новий землетрус. На передмістю Токіо, Суґано, вибухла пожежа. Біля місцевости Фуґама залізничий поїзд наслідком землетрусу впав до ріки, а 6 поїздів викинуло зі шин. В Йокогамі знищених 600 домів.

Кунц наслідником Гайнца.

Вольф звідомляє зі Спіри, що управу провізоричного правительства в Палятинаті після вбивства Гайнца обняв Кунц, 23-літний майор військових відділів сепаратистів.

Побіда комуністів у Саксонії.

Комунальні вибори в Саксонії принесли повну невдачу соціялістів, котрі втратили майже половину голосів, які здобули були при виборах в 22ім році. Велика часть голосуючих віддала голоси на комуністів.

Пошесть мишей на Вкраїні.

Південну Україну навістила ц. р. пошесть мишей, які страшно нищать озимину. Скликано спеціяльну нараду хліборобів, природників і хеміків для успішної боротьби з мишвою. Як потиснули морози, кинулися миші на численні провізоричні склади збіжа.

ГРОМАДЯНЕ! УВАГА! НОВО ВІДКРИТИЙ МАҐАЗИН!

ЕЛЕКТРИЧНІ І НАФТОВІ ДІТМАРСЬКІ ЛЯМПИ

від найскромнійших до найвибагливійших.

ЖАРІВКИ І СКЛА ДО ЛЯМП.

КНОТИ і всі СКЛАДОВІ ЧАСТИ ДІТМАРСЬКИХ ЛЯМП.

ВЕСЬ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТАЛЯЦІЙНИЙ МАТЕРІЯЛ.

ЕЛЕКТРИЧНІ НОВОВИКИ? НАЧИННЯ І ЗЕЛІЗКА.

ЕЛЕКТРИЧНІ МОТОРИ.

Від тепер купує наше Громадянство лише у представника Товариства для торговлі і промислу

„ТОПАС" 1252 1—2

А. БЕРЛІНСЬКОГО при вул. Словацького ч. 4.

(против Головної Почти при трамваєвім перестанку).

ГУРТІВНА ПРОДАЖ по цінах фабричних: **„ТОПАС"** Львів, вул. Міцкевича ч. 22 Тел. 624.

Всі знаємо, що треба лише у своїх купувати!

Товар першої якости по цінах конкуренційних!

С. В. Петлюри з Польщі, „Слово Польске" додає від себе такий коментар: „На скільки ця вістка правдива, то Польща спекається непотрібного тягару й затреться останнє враження нещасливої київської виправи, яка потягнула за собою важкі жертви з нашого боку (!). І дальше з приємністю хієнська ґазетка згадує про видані у Харкові спомини Ю. Тютюнника, у яких Петлюра представлений „кар'єровичем, без усяких політичних здібностей". Очевидно, що великий політик Станіслав Грабскі не додає, що найбільшим політичним прогріхом Петлюри було його довіря до чесности свого союзника.

— **З театру „Української Бесіди".** В четвер дня 17. січня, бенефіс п. В. Коссака „Циганська любов", опера в 3 діях Леґара. Решту білетів продає „Союзний Базар".

— **Анатоль Франс** занедужав; хоча недуга не є поважна, одначе з огляду на поважний вік письменника (80 літ) можна лякатись небезпечних наслідків.

— **Скількість жертв** від вуличного руху є найбільша у Льондоні. У р. 1918 було 16.000 осіб зранених або вбитих: В 1919 — 20.000, — а в 1923 р. 30.000.

— **Залізнича катастрофа під Бродами.** У вчорашніх телеґрамах подали ми коротку звістку про велику залізничу катастрофу під Бродами. Тепер виявилось, що в ночі з неділі на понеділок біля 3 год. поміж стаціями Почаївська Рудня та Михайлівкою зударилися два особові потяги, з яких один їхав зі Львова а другий до Львова. Силою зудару були в одну хвилинку змелені обі машини, 2 службові, 2 пасажирські вагони а 3 вагони вискочили з рельс. На першу телеґрафічну вістку виїхав зі Львова негайно ратунковий потяг. З під румовищ витягнули 14 трупів і біля 40 важко ранених. Жертви катастрофи по національности здебільша Жиди, торговці й зарібники. Ранених поміщено тимчасово у шпиталях у Львові й Дубні. Причиною катастрофи було неправильне поставлення зворотниці. Правильний залізничий рух знову всановлений.

— **Ганата.** Орґан культуртреґера Прушиньского і Сп. є дуже невдоволений „загостреними національними відносинами в аполітичній освітній царині", наводючи, як наприклад, спротив селян у с. Настасові (Тернопільщина) віддати шкільний будинок під польську школу. При цій нагоді запоморочена ґазета („Сл. Польске") піниться на „саботажистів", які зважуються основувати приватні українські ґімназіяльні курси! Збори батьків-Українців у Золочеві з їх постановою надбудувати до закритої школи II поверх — польський культуртреґер називає насмішкою і — очевидно! — закликає до „енерґічної боротьби" проти таких „саботажів". Коли, бач, Українці закладають собі своїм коштом школу, то це є „саботаж" і „ширення большевицьких традицій 1918 р.", колиж Поляки викидають українських учителів і дітей зі шкільного будинку і сажають туди культуртреґера з Мазурщини для півтори дітвори польських кольоністів і платять йому за це солені гроші з українських в ньому,

таки податків — так це зветься „постулятом аполітичної освіти".

— **Домашна війна.** Один наш загально звісний громадянин, котрий ніколи не уживає алькоголю так загулявся на Маланки, що рано побив в хаті всі лямпи. Та добра його дружина, щоби уприємнити Новий Рік чоловікови побігла чимскорше до склепу представника „Топасу" А. Берлінського при вул. Словацького ч. 4. (напроти Головної Почти) і купила дешево лямпи жарівки, скла до лямп і пр. і так закінчилась домашна війна. 1252а) 1-1

Хто зложить до Т-ва „Просвіта" суму рівноважну одному амер. долярови — сей дістане даром календар і книжочки з серії Народна Бібліотека.
1204 в) 1—?

Курс грошей.

Львів, дня 15. січня 1924.

Нині дальше так як учера пополудни тенденція знижкова. Оборот оживлений.

Доляр ам.	10,700.000—10,800.000
Доляр канад.	10,000.000—10,200,000
Чеські корони	280.000—000.000
Леї	45.000—00.000
Фунти штерл.	48,500.000—50,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	260.000—270.000
Франц. франкй	525.000—000.000
Золото	
20 кор.	48,500.000—50,000.000
20 фльор.	45,000.000—46,000.000
20 марок нім.	50,000.000—00,000.000
10 рубл.	6,3000.000—65.000.000
Срібло	
Кор. австр.	860.000—900.000
5 кор.	4,250.000—4,500.000
фльорени	2125,000—2250,000
рублі	3,250.000—3,500.000
копійки (за рубля)	1,400.000—000.000

Варшава. На 15/I. Вальоризаційний франк на день 15. і 16. січня ц. р. 1,898000 Доляри Зєд. Дер. 9.900—9,950—00,000—0.000 фр. фран. 448, фр. зол. 1.898. корону чеські 282.

Чеки: Бельгія 416.000. 414.000 418.000 410 Голяндія 3713. Льондон 42.500—42000—42420—41580. Новий Йорк як біржа. Париж 462 000 456.000 460.500 457600 Прага 289.600 288, Швайцарія 1,725.000 1.716, 1,733, 1,699, Відень 139, Італія 438, 436.

Ціріх 15. січня 1924. Голяндія 214.50 Новий-Иорк 578¼, Льондон 24,59 Париж 25,60. Медіолян 24,92, Прага 16,80¼, Будапешт 0,0205. Букарешт 2,90 Бельград 6,55. Софія 4,10. Відень 0,0081. 1/2.

Збіжева біржа.

Львів, 15. січня 1924.

Рух на біржі вельми слабий, скромні обороти в вівсі 130 тон. Достаточна подача по вишрубованих цінах, наслідком чого не приходить до трансакцій. Тенденція вдержана, настрій резервований. це то

Пшениця краєва 74/77, з 1923 р. 34,500.000—35,500.000*, жито галицьке 68/69, з 1923 року 24,500.000—25,500.000*, ячмінь гал. бров. 18,300.000—19,000.000* овес галицький 44/46 з 1923. року 18,300 000—19,000.000, фасоля краса 00,000.000—00000.000 фасоля колірова 00—00,000.000*, Кукурудза румунська стація Снятин 00,000—00 000.000*, Бараболі до їди 0,000.000—0,000.000*, Горох під Вікторія 00—00,000.000, Гречка 00 000.000—00,000.000. Кукурузяний ґрисік 00,000.000.

Мука пшенична	40% „1"		80.000.000*
„ „	55 „		62,000.000*
„ „	70% „0"		47,000.000*
„ житня	60 „		57.000 000*
„ „	40% „4"		52,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка			13,000.000*
„ житні „ „ „			12,500.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

✝

Іванна Дуркотівна

Найдорожша донечка о. Михайла і Теофілі заосмотрена Найсв. Тайнами упокоїлася у Бозі 11/I 1924 р. в Болозві горішнім в 21 весні життя. Як абсольвентка ліцея, ґімназії в Перемишли і учениця торговельної академії в Данціґу полишила серед товаришок і товаришів глубокий жаль. — В. І. П. 1245 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Станиславівський Український Народний Театр ім. Івана Тобілевича.

Богородчани.

Вівторок 15. I. „Казка старого млина", драма Черкасенка

Четвер 17. I. „Натусь" песа Винниченка.

Субота 19. I. „Сирітка Ася" драма.

Неділя 20. I. „Ой не ходи Грицю" драма Старицького.

Солотвина.

Вівторок 22. I. „Казка старого млина" Черкасенка. 1251 1—2

Замісць святочних і новорічних бажань, складають д-р Маріян і Ольга Паньчишин 0,000.000 мк. на Рідну Школу і 10,000.000 мк. на Українські Високі Школи. 1250 1—1

Дрібні оголошення.

ДВОХ УРЯДНИКІВ з академічним образованням на сталій посаді за границею, близько 30 літ, навяжуть переписку з інтеліґентними, поважними, не зіпсутого характеру паннами в ціли близшого пізнання. Річ трактується поважно. Фотографія побажана, за зворот якої, евент. виміну ручиться. На аноніми не відповідається Письма слати до адм. сего часопису під „Свій до свого". 1247 1—2

БУВ. НАЧАЛЬНИК „Народної Торговлі" молодий, глядає посади. Ласкаві зголошення до адміністр. під „Праця".
1234 3—3

ПОДЯКА.

Дня 7/I 1924 р. упокоїлася в Бозі Павліна з Волощаків Вільчек, проживши літ 82. Осиротілі діти і внуки складають прилюдну подяку передовсім Високопреподобному Отцю Декану Т. Сапрунови парохови в Колодрубах за Його щире зайняття похороном та за Його слова співчуття, як рівнож Високопреподобному Отцю Докторови Мисцюкови пар. в Горожанні в., Отцю Р. Волощакови пар. в Устю і Всім присутним, котрі причинилися до звеличання сего сумного обряду.

Поворгів, дня 10/I 1924.

1244 1—1 *РОДИНА.*

ОГОЛОШЕННЯ.

ПОЗІР! БЕЗ ДОПЛАТИ! ПОЗІР!

в метрах а не лінтях, приймає

СЕЛЯНСЬКА ТКАЛЬНЯ „ВОЛОКНО",

ЛЬВІВ, ЗАМАРСТИНІВСЬКА 36 А.

Лен, конопли, клаки, вовну і пряжу та видає сире і білене полотно, обруси, ручники, насипи та ріжні роди цайґи, також ріжні хустки.

Позір на адресу: 1246 1—2

Волокно Замарстинівська 36А.

201 5-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системy. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Легко заробить

той, хто зголоситься до кольпортування ДІЛА і СВОБОДИ. Зголошення до Адміністрації Діла. Платня після умови. 3—?

Загальні Збори Товариств

1) **„УКРАЇНСЬКА КАСА",** повітова кооператива кредитова з обмеж. порукою в Золочеві;
2) **„ХЛІБОРОБ"** — господарсько-торговельна спілка з обм. пор. в Золочеві;
3) **„НАША СПІЛКА"** — торговля ткацьких виробів стов. з обм. пор. в Золочеві;
4) **„Спілка для збуту худоби"** — стов. зареєстр. з обм. пор. в Золочеві;
5) **„Шкільна Кооперативна Спілка"** — стов. зареєстр. з обм. пор. в Золочеві,

яких Загальні Збори відбудуться дня 4. лютого 1924 р. о год. 12-ій в полудне а на випадок браку комплєту о 1-ій годині по полудни у власнім льокали („Українська Каса") зі слідуючим порядком нарад: 1) Відчитання протоколів з попередніх Загальних Зборів. 2) Звідомлення з діяльности за попередні роки і замкнення рахунків. 3) Затвердження рахунків, розділ зисків і уділення абсолюторії Дирекціям і Надзірним Радам. 4) Вибір нових Дирекцій і Рад Надзірних. 5) Вільні внесення членів.

Звідомлення, рахунки і біланси можна попередньо переглянути в льокали „Української Каси" від 1. січня 1924 р.

Золочів, дня 20. грудня 1923 р. 1248 1—1 *НАДЗІРНІ РАДИ.*

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. є вірн

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 12 (10.105). Львів, пятниця 18. січня 1924 Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 2,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 4,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 4,000000 мп. Зміна адреси 100000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Доба диктаторських намагань.

Живемо у добі, якої характеристичною прикметою є те, що в суспільному життю щораз частійше виринають одиниці, які хотять направити похибки недавнього минулого одним рішучим зворотом у цей або инший бік. Суспільний устрій, що приймав як основу правління парляментську систему, хитається. Парляментська система виросла з поширення демократичних ідей; політичні партії годились на принципи, що влада повинна спочивати в руках більшости. Байдуже, чи ця більшість доходила до голосу так або инакше, чи вона була справжнім виразником ідей у суспільности і чи була розумнійша. Важливим був факт, що представники уряду, партії та організації піддавались згідно такій перевірці своїх компетенцій, щоби про них рішала більшість.

Та ось прийшла велика війна. Розбурхались пристрасти, розтанцювалась уява, намножились конфлікти. Найпростійші справи та взаємини між суспільними клясами, партіями і поодинокими народами заплутались в неодин гордійський вузол. Маси втратили свій давній терпець: і як стій, зявились її керманичі, що обіцювали розрізати гордійський вузол просто і корисно. Ва Леніном пішов Муссоліні, на Угорщині Горті, в Еспанії де Рівера, у Болгарії Стамболійський; диктаторську спробу робив Людендорф; майже диктаторські уповноваження одержав німецький уряд; переворот у Туреччині мав всі характеристичні прикмети диктаторської влади, і т. д. Цьому загальному явищі присвятив недавно визначний італійський історик Гугліельмо Ферреро, окрему статтю п. з. „Криза парляментаризму". Він ставить собі питання: чи поява диктаторських спроб є наслідком хиб усіх урядів, які диктатори хотять заступити? Адже нерішучість, недостача відповідальности, неясність та непослідовність були хибами не тільки парляментарського режиму; від них терпіли також російське самодержавіє і швайцарська демократія.

Ці хиби, на гадку Феррера, мають своє джерело у складности нашої цивілізації, у надто великих розмірах сучасних держав і ріжноманітности їх функцій. Усі годимося, каже Ферреро, що „влада повинна бути передана найбільше заслуговуючому не неї. Але як це пізнати? Хто має бути суддею? Кожний в окрема має найкращі мотиви, щоби вважати себе якнайбільше відповідним... Коли партії не ційдуть до згоди, щоби прийняти загальне, спільне мірило — а таким є саме принцип більшости — тоді вони наприкінці мусять боротися за владу зі зброєю в руці. Насильство стає тоді „останньою рацією"... Парляментський режім може сповнити своє завдання тільки тоді, коли ні одна партія нараз не захоче або не має засобів, щоби зірвати зі спільними прийнятими правилами. Коли якась партія, або суспільна кляса, яка її заступає, є загрожена у своїй чести, у своїй владі, у своїм істнуванню, тоді являється повна можливість, що вона збунтується проти більшости і проти прийнятих нею правил суперництва".

Якіж вигляди має перед собою Европа, коли дійшла до такого стану? „Чи треба погодитися на те, що вона розлетиться на дві половині, на ліберальну і на диктаторську? Майбутність покаже... Та коли поглянемо на ситуацію зі становища цілости всіх явищ, не можна вірити в остаточний успіх такої виїмкової форми влади. Світ став надто ускладненим, щоби одна людина була в силі проводити долею цілої країни". Приклади диктаторства у минулих віках не є переконуючі. Навіть Наполеон тільки надлюдськими зусиллями міг у виїмкових умовинах на протязі кількох літ панувати над частиною Европи.

Ферреро гадає, що нинішня кріза не була би дуже довгою, колиб метою революції та переворотів було шукання нового уряду, більше послідовного та енергічного шляхом диктатури. „Диктатури могли би служити на те, щоби зміцнити форму парляментського правління. Коли народи на якийсь час тратять щось до чого стали байдужими в наслідок звички, згодом добачують добрі прикмети втраченого... Є виключене, щоби денебудь міг бути відтворений трівкий та законний лад, поки не втихомиряться пристрасти і поки партії не перестануть мати на своїх услугах збройну силу. При помочі зброї диктатори можуть здержатись ще довго по тому як ясною стала їх неспроможність".

Причину нездорового стану добачує Ферреро в тому, що Европа від 1789 р. перейшла надто багато революцій та воєн; вона — каже він — „не потрібує нових воєн і нових революцій, які тільки збільшують ще безладдя та нещастя; їй треба яснійших та простіших ідей: більше плянових і поміркованих бажань, ідею збогачення життя більшою гуманністю... Певним є те, що країни, які не підуть за революційними ілюзіями на ліво або на право, лекше та краще вийдуть зі страшного лиха якоісь доби. Вони навчать инші країни політичного реалізму. Бо ніколи ще не виринула така потреба реалізму в політиці як у нинішний час і ніколи ще так легко як нині народи та уряди не сходили на манівці йдучи за ілюзіями та мріями. Для оздоровлення Европи треба невідхильно, щоби бодай деякі народи нагадували иншим дуже розумне і просте правило: Якщо якийсь механізм зле функціонує, то спершу ніж його викинути геть, треба перевірити, чи причина його зіпсування лежить в ньому самому чи у робітникові, який не вміє ним орудувати. Людина, яка не знає що робити з інструментом, а викидає його через вікно, замісць вивчити, як ним користуватись — є безглуздою і шкодить сама собі".

Полишаючи на боці погляди Феррера на оздоровлення сучасної Европи — як надто далекі від нас, треба признати, що навіть у наших вузеньких рямцях політичного життя появились загальні ознаки диктаторської манії. Ніякий нарід не буде обвинувачувати своїх керманичів за нарушення прав більшости, коли ці керманичі для добра цієї більшости в даний момент уміють взяти у свої тверді руки політично-суспільний провід. Тоді диктатура як виїмкова форма влади може бути доцільнійшим засобом, ніж найкраща форма парляментського правління. А проте не треба забувати, що владі меншости вибачається багато дечого в імя її розуму та енергії, що виростають понад пересічний рівень. Коли ж принціпи диктатури наслідує меншість, що стоїть нижче пересічнього рівня, тоді політика стає карикатурою і дорогою забавою великих дітей, що „граються у військо".

Хто зна, чи до загальних ознак европейської недуги, у нас не треба додати ще цієї останньої.

З „кресових" образків.

Варшавський „Курєр Польскі" з 15. ц. м. подає цікаву кореспонденцію з білоруських кресів. Автор кореспонденції констатує велику зміну в настроях населення за останні два роки. „Два роки тому тут були ще деякі сподівання відносно Польщі. Тепер білоруське населення основно вилічилося з цих сподівань.

Польська валюта тут не істнує, усталилася вимінна торговля. В більших трансакціях курсує доляр і зол. рубель, в менших—приймається пуди і фунти жита, вівса і т. д. За польські марки можна тут купити тільки такі дрібниці, як ігла, пуделко сірників. Марок ніхто не хоче брати. Їх ховається на державні оплати і податки.

Повний занепад поваги адміністрації. Адміністрація господарює тут, як в якійсь африканській колонії.

„Поліція низше критики. Головним чином складається з елементів підозрілої моральної вартости і є язвою місцевого населення. Поширює гнет і визиск, не гварантуючи безпеки. В поважних ситуаціях, коли майнови чи життю громадян грозить небезпека, поліція або пяна, або неприсутна, або зі страху ховається в мишачі нори".

Кореспондент подає як примір картину, яка нічим не ріжниться від анальогічних мексиканських зразків.

В ночі 30. грудня м. р. банда з 40 люда, заосмотрена в скорострїл, ручні гранати і кріси, напала на місточко Городок. Герщт банди зайняв центральне місце на ганку одного з домів, де був склад горілок та спирту і проголосив неткальність напоїв. „Хто посягне рукою за горілку, згине на місці" — такий був приказ. Опісля бандити обсадили будинок державної поліції, кинувши для пострашку через вікно гранат. Очевидно, поліцаїв не було на місци. Як оповідають місцеві мешканці, поліцаї ще з вечора попилися тою самою горілкою, яку заборонив герщт банди своїм товаришам.

Ця тактика підчас нападів банд тут пристосовується вже традиційно. Отже мимо сього, що в Городку була поважна скількість поліції, банда ограбила місточко до чиста. Вивезено 16 фір товарів, багато золота і долярів та 12 найкращих коней. Хід всіх нападів тут все однаковий: алькоголь заборонений під карою смерти для бандитів, обильно пристосований до місцевих властей.

На другий чи третий день після такої події приїзджають сюди представники вищої влади, списують багато паперу протоколами і ці протоколи побільшують склади на урядових полицях.

Поляк про „кр... політику.

Варшавський тижне... Столечни" (ч. 3) помі... п. Курнатовского п. ... конституція", в якій авт... ливши, що вирішування „кресового" питання ш... рювання окраїнних сфед... Польщею держав як Ук... лоруси мимо величезної ... із польського боку не ... ціли, ідея польського ... збанкротувала, бо до ... треба би вести столітн... війну з Росією.

„Друга програма — п... розвивалася на протязі дво... Ми маємо кордони признані ... договором, ми хочемо жити ... сією, але все, що лежить на захід від Рижських кордонів, ми повинні вважати правдиво польським".

— Такою є програма „народової демократії", яка в минулому місяці повалилася разом із урядом тої партії.

Автор дивиться на „кресову" політику відмінно від „народових демократів". Для нього ясне

„що Українці, Білорусини і т. и, повинні мати в Польщі національну волю не в формі якогось Піємонту а просто волю для себе самих. З тої точки погляду брак українського університету у Львові, обмеження, на які жалується православна церква в Польщі і т. д, і т. д. — явища дуже небажані; так як нас не вспіли засімілювати Москалі так і ми не зможемо спольонізувати Українців, Білорусинів і ин. І чи не краще було би з огляду на виняткові обставини створити три „кресові" провінції. Галичини, Волині, Поліся з Віленщиною з намісниками на чолі та з автономними соймами, в компетенцію яких входили би питання культурно-просвітнього характеру? Велика Росія забуде про Піньск і Дубно, коли для тамошнього місцевого населення буде добре. Чесне задоволення культурних, національних і релігійних потреб окраїнних національних меншостей, закріплення їхнього добробуту причиняться до збільшення поваги Польщі за кордоном і одночасно закріплять нашу державу в середині".

Так то кождий польський політик а навіть всякий троха патріотичний Поляк бачить, що але діється в Польщі з „кресовою" політикою і знає, що Польща куляє через неї а тому й радить. Наведений автор радить розчленувати українські землі під Польщею на три автономних краї не згадуючи словом про те, що він зробив би з Холмщиною. Автономія ця в розумінню щирого автора заключалась би в тому, що краєві соймики

радили би (risum teneatis amici!) виключно над освітно-культурними справами. Ясно, що сойми творилися би по рецепті Гломбіньского і число польських послів на чисто українській території мусіло би перевишати або що найменше дорівнувати такомуж послів Українців.

Ми знаємо з давньо-минулої практики, що найідеальнійший навіть Поляк у найкритичнійшому положенні своєї нації в даним випадку держави не піднесеться вище над те, шоби ратуючи рівночасно не губити.

З польських справ.

Арештування польських імітаторів фашизму.

У вчорашній передовиці (Хора людина") подали ми низку інформацій про арештування серед польських „фашистів" у Варшаві, про пляни і засоби конспіраторів з „Поготовя патр отуф польских", про підпомагання цеї організації провідними міністрами з хіенопястівського кабінету. Сьогоднішня преса приносить дальші подробиці „Курєр порании" і Курєр польскі" подають, що з протоколу розмови делегата „П. П. П. з Гломбіньским (про який вже згадувано у нас) виходить, що „П. П. П." обговорювало з Гломбіньским (міністром освіти і головою клюбу З. Л. Н.) справу іменування президента військової ради „П. П. П." підсекретарем стану в міністерстві військових справ.

В колах „П. П. П" обговорювано в останніх часах отсі пляни: 1) викликання масових заворушень робітництва на голодовім, згляднo політичнім тлі; 2) запопо[ви]дання помочі організації „П. П. ." пра[ви]ння для подавлення заворушень; [3]) заряд[ж]ення до приняття цеї помочі опанування; 4) проголосити диктатару [в] цілій Польщі.

[В] власти польських „фашистів" [ві]йшли: 1) головну управу, 2) [ві]йськову раду. Вони змагали [до] свої сіти всі области держа[ви], головно внутрішню адміні[ст]рацію, дівництво і військо. З кореспонденції виходить, що военна рада підтримувала тісний контакт з [ге]нерал. штабом ру Хієни.

[Ге]нерал вмішаний комісар варшав[ської] Гостиньскі.

[В] відкрито відділ „П. П. П." [з] о десять осіб. Сконстатовано, [що] ція в Лодзі числила богато [чле]нів.

[Ар]ештування переведено теж в По[зна]ських і Радомю Цікаво, що [ар]ештованих інтервеніював був. [Ві]йськових справ — д-р Кернік. [На]тиск, щоби справу затушу-[ва]ти.

[Ві]тос в новій ролі.

[Пи]ше „Хвіля", експремієр хієно-[по]льского правительства — Вітос мріє [про] повання нової партії, т. зв. аграрної. [Ця] нової партії мала би бути охоронителькою [ін]тересів, при чім Вітос хвилить на послів селян, що є тепер [в] тих партіях, одначе сподіється, [що] ть інтересів спонукає їх до [зл]ання з одну партію, як не було колись в австрійськім парляменті. Зі своїм планом має виступити Вітос дня 17. ц. м. на засіданню головної управи Пяста.

Вальоризація податків і винагородження за реквізицію

Недавно ухвалено в польськім соймі вальоризацію податків. Майже рівночасно деякі громади одержали винагородження за реквіровані предмети. Та яка велика ріжниця одного від другого. Податки звальоризовано до як найбільшої висоти, а винагородження зведено просто до 0 (нулі). На доказ нехай послужить громада Стрільбичі, пов. старосамбірського.

В р. 1919 в маю після проломання фронту біля Хирова польські війська сперлися яко в першім місці відпочинку в Стрільбичах. Ціле село страшенно знищено. Де було яке сіно чи солома, а так само, хто мав ще яке збіжжа, забрано без пощади, а з дробу, що лиш під руки навинулося, жовніри або забирали, або вистрілювали. Всі добрі коні і вози, яких люде не встигли заховати в лісі, забрано, а так само упряжі і т. п. Тоді забрано разом 46 коней, 18½ возів залізних, 22 упряжі прядеві, 8 упряж шкіряних і 1 свиню ваги 60 кг. Про дріб і поживу не згадую.

За все те реквізиційна комісія постановою з дня 22. XI. 1923 признала винагородження в загальній сумі **341.000 мп.!** словами: триста сорок один тисяч мп.! За ці гроші можна купити хіба 2 словно: два батоги і то гіршої сорти, бо ліпшої 1 батіг коштує 200.000 мп. Ось дотична постанова:

Okręgowa Komisja rekwizycyjna D. O. Gen. Lwów.

L. 259/23/OKP.

ORZECZENIE.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Okr. Kom. Rekwiz. przy D. O. K. VI we Lwowie na posiedzeniu z dnia 22. XI. 1923. rozpatrywała sprawę odszkodowania mieszkańców gm. trzelbice pow. St. Sambor za przeprowadzone przez W. P. w maju 1919 r. rekwizycje i wydała następujące

ORZECZENIE.

Przyznaje się za zarekwirowane u nich przez W. P. 1919 r., a to:

1) Kaśka Małecka 1 k., 2) Piotr Haszczyszyn 1 u. p., 3) Andruś Ławryk 1 k. 1/2 w. ż., 4) Piotr Biłycki 1 k., 1 w. ż., 2 u. p., 5) Paweł Pacak 1 k., 1 w. ż., 6) Wasyl Kawalczak 1 k., 7) Michał Furdyczka 2 u. p., 8) Iwan Byczkowycz 1 w. ż., 9) Andrzej Pukacz 3 k., 2 w. ż., 1 u. p., 2 u. sk., 10) Hryć Łużecki 1 k., 11) Michał Senyk 1 k., 12) ks. Iwan Jaworski 1 k., 1 w. ż., 1 u. sk., 13) Dańko Hryńko 1 k., 14) Michał Halczyszak 1 k., 15) Fruzia Szak 1 w. ż. 16) Marja Szak 1 k., 17) Michał Bahnij 1 k., 1 w. ż., 1 u. p., 18) Marja Ralko 1 w. ż., 19) Szyja Oberländer 1 k., 20) Michał Pyłypko 1 k., 1 u. p. 21) Władysław Petruszkiewicz 1 w. ż. 1 u. p., 22) Łeśko Krochtiak 1 k. 1 w. ż., 1 u. p., 23) Wasyl Kohut 1 w. ż., 1 u. p., 24) Mikołaj Kurcz 1 k., 1 w. ż., 1 u. sk., 25) Fruźka Stecyk 1 k. 1 u. p., 26) Iwan Stecyk 1 k., 1 w. ż. 1 u. p., 27) Stefan Duszny 1 k., 1 u. p. 28) Mikołaj Duszny 1 k., 28) Hryć Furdyczka 1 k., 1 w. ż., 1 u. p., 30) Stefan Chlibun 1 k., 1 u. p., 31) Iwan Furdyczka 1 k., 1 u. p., 32) Wasyl Haszczyszyn 1 k., 33) Mikołaj Zadilski 1 w. ż., 34) Mikołaj Kohut 2 k., 2 u. p., 35) Iwan Kapralyk 2 k., 2 w. ż., 1 u. p. 1 u. sk., 36) Wasyl Hakiwnyk 1 k., 37) Waśko Janiw 1 k., 38) Michał Wagil 2 k., 39) Stefan Karwasz 1 k., 40) Michał Bahnij 1 k., 41) Andrzej Bohusz 1 k., 42) Michał Zwarycz 1 k., 43) Iwan Pirko 1 k., 1 u. p., 44) Marja Chyt 1 k., 45) Fruźka Pirko 1 k., 46) Fruzia Janiw 1 k., 47) Wasyl Warszawski 1 k., 48) Piotr Dutkiewicz 1 k., 1 u. p., 49) Anna Jurczyk 1 k., 50) Staś Szak 1 świnia wagi 60 kg.

Koni *числено по 6.400 мп.*, возй залізні по 2.000 мп., упряжі прядеві по 200 мп., упряжі шкіряні по 500 мп., а свиню 1 кг. по 20 мп.

Zatem wynagrodzenie w łącznej kwocie 341.000 mp. słownie: trzysta czterdzieści jeden tysięcy Mp. — ma być poszkodowanym wypłacone.

UZASADNIENIE.

Fakt i rozmiar rekwizycji u poszkodowanych przez W. Pol. dokonanej stwierdzony jest dochodzeniami administracyjnemi przez Policję Państwową.

Wartość zarekwirowanych przedmiotów została przez O. K. R. ustaloną na podstawie cen w czasie przeprowadzenia tej rekwizycji obowiązujących.

Przeciw temu orzeczeniu można wnieść odwołanie do Głównej Komisji Rekwizycyjnej w Warszawie w terminie miesięcznym przez tut. Komisję.

Dnia 22. XI. 1923.

Підпис нечиткий.

Рекурсу з пошкодованих ніхто не вносить, бо не має віри в правду і справедливість.

[1]) 1 k. = 1 koń, 1 w ż. = 1 wóz żelazny, 1 u. p. = 1 uprząż parciana, 1 u. sk. = uprząż skórzana.

Преса.

Недоля еміграції і „капітал" проф. Лозинського. — Чи „чесність" може бути единою прикметою політичного діяча.

Галицька еміграція в Европі, а головно у Відні найшлася в дуже незавидному матеріяльному положенню. Нужда і голод переслідують емігрантів. В берлінському „Українському Прапорі" (ч. 1 з 1. січня ц. р.) проф. д-р М. Лозинський в статті „Напоміч!" яскраво змальовує безпомічність, безрадність і гірку долю еміграції. Вона прикована до свого місця осідку, бо до Галичини не пускає її Польща, а на Закарпаття й на Вел. Україну теж важко дістатися. Голодують члени Нац. Ради, б. урядовці Диктатури, студентська молодь, вдови і сироти по старшинах УГА. Проф. д-р М. Лозинський кличе всіх на поміч еміграції.

„Свій поклик — каже він — звертає найперше до українського громадянства Галичини Не тільки тому, що люде, до яких добирається голодова смерть на чужині, найтіснійше звязані з сею українською землею і несуть на собі важкі наслідки боротьби за її незалежність. Також тому, бо теперішне страшне положення тих людей по части спричинило українське громадянство Галичини своїм становищем супроти політичної еміграції. Якби не становище краєвих кругів до політичної еміграції, якби не підкопування позиції політичної еміграції перед американськими земляками, — при правильній, хоч невеликій помочі Америки можна би було зликвідувати політичну еміграцію на загальну користь нашої справи".

Маєш Гандзю книш! Аж ніяково читати такі з грунту невірні речі. Хотілось би вірити, що підпис п. проф. д-ра М. Лозинського помилково найшовся під тими фальшивими твердженнями. А ще більше прикро, що безсумніву благородну в своїй основі мету шан. автор помішав з очайдушними видумками і справу допомоги знужденим людям взяв як вихідну точку до звичайної напасти на українське громадянство Галичини. Бо яким же чином українське громадянство Галичини спричинило страшне положення еміграції? Чи може тим чином, що перед півторароком Міжпартійна Рада взивала еміграцію до масового повороту до краю за виїнятком кількох потрібних за границею діячів? Одначе цей зазив — на жаль зігнорований. З грунту противоречить правді твердження шан. п. професора, немов то краєві круги підкопували позицію еміграції перед американськими земляками і тим способом відняли їй допомогу з Америки. Краєві круги ніколи не

З. МУДРИЙ. 11

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

А з львівському суді дня 24 травня відбулася апеляційна розправа Йосифа Стецури, студента української техніки у Львові, проти вироку суду І. інстанції, яким засуджено його за те, що був членом тайного товариства „Львівська Студентська Секція". На першій розправі обвинуваченій боронився тим, що згадана секція є складовою частиною українського приватного університету, признаного польським урядом. Оборону обвинуваченого підтримувала письменна заява директора поліції з 22. лютого 1923 р., в якій було сказано, що „тільки Українська Студентська Рада вважається тайною організацією". Одначе покликаний в характері свідка на розправу директор поліції Райнлендер заявив, що „український, приватний університет у Львові є нелеґальною інституцією, переслідуваною польською владою, одначе поведення тої інституції є того рода, що постійно обходить чуйність влади і усувається впід репресій". Наслідком таких „обтяжаючих" зізнань директора поліції суддя Гущ признав тоді студ. Стецуру винним переступства з 285 § карного закону та засудив його на місяць тюрми.

На апеляційній розправі оборона поставила цілий ряд внесень з метою покликати свідків на обставину, що ні „Студентська Секція у Львові, ні український університет і українська техніка не є тайними товариствами. Вони формально польською владою не легалізовані, але фактично польська влада про їх існування знає. Що більше, польський уряд з Варшави старався навіть кілька разів навязувати контакт із Сенатом українського університету, знає про той університет цілий культурний західно - европейський світ і т. д., отже ні університет ні техніка не є тайними інституціями. Мимо всього суд відкинув внесення оборони на покликання в характері свідків польського міністра освіти Мікуловского-Поморского і його попередника Поніковского та затвердив засуд І. інстанції.

З днем 20. травня 1923. поліція почала ходити на університетські виклади та їх розвязувати. Того дня в 12 год. ранку розігнала поліція студентів з викладу в будинку Наукового Т-ва ім. Шевченка. Всі записки студентів і професора поліція сконфіскувала. Того самого дня о год. 5. пополудні така сама подія мала місце в салі Т-ва „Муза" при вул. Краківській. Слідуючого дня 26. травня коло год. 4. пополудні цілий відділ поліції рівночасно загостив на два виклади в комнатах Науков. Т-ва ім. Шевченка. Всіх присутніх дуже точно обшукано, переписано та повідбирано їм всі записки і книжки. 29. травня відділ поліції розігнав присутніх на викладі студентів медицини з малої салі Музичного інституту ім. Лисенка. При цій нагоді забрано всі образи, які були потрібні для демонстрування в часі викладу.

Дня 30. травня 1923 р. приноровлено до підписаного львівською поліцією славний австрійський „Prügelpatent" (Gummipatent) з 1857 р. та покарано його адміністративним шляхом 14-ти денним арештом без заміни на грошеву кару „за співучасть в організації та завідуванню справами українського університету". Цікаво, що виокуючий в даному випадку урядник поліції не ужив для близчого означення роду інституції слова „тайний", а прямо таки карав за співучасть в організації українського університету.

Тогож 30. травня поліція знов розігнала присутних на викладі студентів з малої салі Т-ва ім. Лисенка. А що студентів на викладі було дуже багато, то провірювання документів присутніх, відбирання записок та списування всіх тривало понад дві години. Студенти за той час мали змогу досить зручно зробити фотографічну знимку з урядуючих на викладі українського університету органів польської влади безпеченства. Після зроблення знимки професор заповів у томуж самому льокалі слідуючий виклад.

4. червня відбулася візита поліції на викладі техніків в льокалі студентського технічного Т-ва „Основа". 8. червня відбулась поліційна облава за університетськими викладами в будинку Т-ва „Просвіта". Того самого дня мало місце таке саме явище в малій салі Т-ва ім. Лисенка. В тій самій салі явилась поліція 11., 12. і 13. червня 1923 р. Завзятою була поліція, але ще завзятійшими були українські студенти і професори. Тепер почали масово кликати на поліцію всіх українських студентів, яких стрінули на викладах і списувати з ними протоколи. Так само робила поліція з професорами, котрих заставала на викладах. Такі переслідування викладів, як це вище зазначено, йшли без перерви аж до кінця семестру. А семестер закінчився 30. червня 1923.

(Продовження буде.)

інгерували в Америці в некористь еміграції. Навпаки, ріжні менше й більше політичні емігранти — мабуть через хронічне безробіття — завели в американській пресі такий дикий танець видумок, наклепів й інсинуацій проти краєвих кругів, що це вкінці набридло вже й американським землякам і вони аж прилюдно почали боронитися перед заливом емігрантської політичної продукції. Страшного положення еміграції зовсім не спричинило українське громадянство Галичини. Спричинники лиха є поза краєм і го лиха загального, яке в рівній мірі відбивається і на еміграції і на краю. У шан. професора різко пробивається нахил звужувати горизонти і причину нещастя переносити — скажім — на місяць. А та головна причина є на землі і вона називається: акт 14. березня 1923. І тінь того акту, як тінь нещасного Петра Шлеміля, буде вічно супроводжати наших дипльоматів, які довший час не тільки самі жили в штучному гіпнотичному сні, але також всіх і вся годували казками з тисяч і одної ночі. А найгірше в тому всьому, що далекоглядні дипльомати навіть не вспіли добитися вільного повороту еміграції на рідну землю. Шан. професор в тій справі піддає спасенну думку, що — мовляв — „політичній і військовій еміграції треба акцією на міжнароднім полі вибороти дозвіл на поворот до дому".

Таких фактичних, зручно й незручно підстроєних „помилок" є далеко більше в статті проф. д-ра М. Лозинського. Не будемо на них звертати уваги, бо проста делікатність вимагає, щоби справу допомоги, яка все повинна бути подана голодуючим, не звязувати з питаннями иншого характеру.

* * *

В американській пресі від довшого часу йде дискусія на тему старокраєвих відносин, акту 14. березня 1923, потреби або зайвости закордонного уряду і т. п. Зміст і форма тої дискусії в літних місяцях м. р. прибрали були чисто американський характер. Менші й більші діячі здебільшого оперували різко „патріотичними" технічними термінами зі скарбниці еміграційного центру, скупавши їх в суто-американському сосі. Тепер пристрасти починають втихати і починається більш зрівноважена і більш доцільна дискусія. Ми вже мали нагоду реферувати деякі голоси американської преси. Сьогодня хочемо поділитися з нашими читачами поглядом „Канадійського Українця", органу еп. Н. Будки. В статті „Чи правительство Петрушевича потрібне, чи ні?" йде застанова над тим, хто завинив катастрофу 14. березня 1923.

„Одно для нас певне і неспірне — пише „Кан. Українець", — а именно це, що През. Петрушевич програв нашу справу без огляду на це, чи це сталося з його вини, чи з вини обставин, незалежних від нього. У других народів все так водиться, що чи то політичні провідники, чи полководці на війні після програного бою падуть, а до керми приходять нові люде. Навіть такий ум, як Льойд Джордж, мусів уступити після неуспішної політики з Кемалем Пашею. На оправдання През. д-р Е. Петрушевича піднесено згідно з правдою лишень теє, що не він сам завинив програну. На це зложилося багато-багато причин, які у великій мірі лежали поза українським народом і През. Петрушевичом. Всеж таки наш неуспіх звязаний з іменем през. Петрушевича. І длятого належало би усім нам чимскорше витягнути відповідні консеквенції і не доволити до крайности — на потіху ворога. През. Петрушевич повинен би був свої повновласти зараз після вирішення Ради Амбасадорів зложити, а не доводити до соблазняючої дискусії над потребою істнування Уряду. Коли до того часу ще сяк-так було можна покликуватися на волю того абстракта „краю", то після гданської наради не було вже ніякого сумніву, як дивиться на цілу справу українська суспільність в старім краю. Без усякого сумніву в історії народів бувають моменти, коли треба дещо сказати явно і ясно".

Отже „Кан. Українець" явно і ясно заявляється за потребою створення за границями Галичини зорганізованого і випосаженого органу який мав би повновласти краєвих партій і довіря Америки. Той орган повинен складатися з 4-ох осіб. Вибір осіб мав би перевести старий край.

„Домагаємося одначе шоб Край покликав найсвітлійших у мина шого народу. За поважний момент переживаємо, шоб могли далі толєрувати в Уряді і на найважнійших дипльоматичних постах всякі десятирядні мірности, хоч би вони були носителями звісних в нашій суспільности імен... На чільних становиськах нашого політичного проводу бажалиб ми мати людей не лишень чесних, але і розумних, політично образованих і в житю досвідчених. Продотеперішній наш політичний провід все і всюди можна було почути лиш одну прикмету: „чесний". Поза тим ніхто ніколи не видвигав у нього иншої прикмети а передусім ума. Сумніви по цілій роботі і її успіхах приходиться нам, на жаль, стверднти що поза тою скромною „чесностою", нічого там більше не було. Самим чесним веденням життя можна вправді осягнути Царство Небесне, аби довести Нарід до власної державности, до того належить мати ще й чимало иншої чеснот".

Вкінці „Кан. Українець" домагається, щоби при виборі людей на провідні місця не конче оглядатися на наших батьків з патентом віденської парляментарної школи та щоби новий орган періодично здавав перед якимсь краєвим органом звіти зі своєї фінансової господарки.

До становища і поглядів „Кан. Українця" не маємо нічого додати.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж багнет чужого жандарма.

НОВИНКИ.

— **Спізнення виходу „Діла".** З причин від редакції незалежних, а саме технічних перенон в друкарні — нинішне число нашого органу появилося із значним опізненням.

— **Нова тантика конфіскат.** В останньому часі львівська прокуратура спеціяльну увагу звернула на наголовки, і то не тільки статтей, але й звичайних інформацій та новинок. Кілька днів тому сконфісковано наголовок статті, який кілька разів повторявся у несконфіскованому тексті. Вчора порізано передову статтю, що займалась останніми арештуваннями „патріотів польских" у Варшаві, при чому скреслено зовсім невинний наголовок, що виразно виходив зі змісту статті. Одночасно сконфісковано наголовок статті-допіси з підтитулом „Причинок до реквізиційних містерій", і наголовок до новинки про обіжник старосамбірського старости. Не можемо збагнути, де саме у наголовках допісів і новинок лежить небезпека для польської держави й суперечність з постановами пресового закону. Польська „соціялістична", „демократична" й „ліберальна" преса приняла з захопленням димісію якогось вельможі з міністерства внутр. справ, який мовляв інспірував масові пресові конфіскати. Очевидно, що оті великі пропагатори свободи преси ніколи не зраджували і не будуть зраджувати найменшого бажання поцікавитись **суттю щоденних** конфіскат „Діла". „То — мовляв — со іпрадо".

— **Після залізничої катастрофи.** В звязку з залізничою катастрофою під Бродами арештовано начальника стації Рудня Почаївська. Начальник цей через недогляд не подав телефонічної відомости сусідній стації про виїзд потягу з Рудні, наслідком чого наступила катастрофа двох потягів. Слідство в тій справі кидає цікаве світло на безлад, анархію і безголовля, яке панує на залізницях в Польщі, особливо „на кресах".

— **Обережно з набоями.** В Суховичах, пов. Збараж сільські хлопці знайшли гарматній набій. Один з хлопців Богдан Согач забавляючись набоєм кинув його до землі. Наступила експльозія, наслідком чого згинув Йосиф Шаблінський, а 9-літній Богдан Плашків тяжко покалічений.

— **Епідемія самовбивств.** Майже що дня преса нотує нові випадки самовбивств, причиною яких є звичайно нужда, або нещаслива любов. На днях при вул. Личаківській ч. 4. почтова урядничка Марія Буфі вистрілом з револьвера поранила собі грудь і по довгих муках закінчила життя в лічниці. Причиною самовбивства нещаслива любов.

— **Підвижна готелевої тарифи.** Львівський магістрат підвисшив готелеву тарифи на 100 процент з днем 16. ц. м.

— **Смерть мадярського композитора.** Відомий мадярський композитор Геза Зічі помер наглою смертю дня 15. ц. м.

Сензація в Празі. Від довшого часу в Празі кружляли тихі поголоски про ріжні надужиття президента чеського сенату Прашека, про його спекуляції спіртом та инші брудні справи. Дійшло до того, що коли на новий рік у президента Чехословаччини завився Прашек з гратуляціями, Массарик не приняв його. Скомпромітований президент сенату зрікся всякої політичної праці, зложив мандат і сенаторські повновласти, виступив з партії і передав свою справу судові чести. Справа Прашека може бути навіть початком кабінетної кризи в Чехословаччині.

— **Один із найбагатших у світі.** Одна американська газета занялась мало цікавим завданням, підрахувати маєток фабриканта автомобілів Анрі Форда. Перерахувавши на готівку, вийшла сума 840 мілионів долярів. Радимо перерахувати на польські марки і поглянути на бідяне польських державних фінансів!...

— **Неприємна театральна вистава.** У Барцельоні завалилась підчас театральної вистави частина театру, на щастя саме у частині буфетів й опустілого вестибулю. Всеж — згинуло пять осіб, а й підчас паніки в авдиторії потерпіло певне чимало осіб.

По широкому світі.

Справа репарацій.

„New Jork Herald" подає, що на першім засіданню комісії знавців ухвалено утворити дві підкомісії, одну під проводом Юнга для справи стабілізації німецької валюти і другу під проводом ґенерала Дев'са для справ вирішення німецького буджету. Праці обидвох комісій мають закінчитися в м. квітні, після чого справа репарацій малаб остаточно вирішитися.

В Порурю.

Страйк в Порурю тоґвае дальше, тільки деякі підприємства в менших містах продовжують працю під впливом террору з боку Французів. Окупаційна влада стоїть дальше на становищі, що введення 10 годинного дня праці є необхідною умовою порозуміння з робітництвом. Робітники обстоюють дальше прінціп 8-годинного дня праці.

Італійсько-югославянський договір.

З Білгороду звідомляють, що югославянська рада міністрів одноголосно апробувала звіт міністра Нінчіча про договір з Італією. Договір цей мається доповнити військовим оборонним союзом, котрий трівав би 3 роки.

Війна Англії з Афґаністаном.

З Льондона звідомляють, що англійське правительство одержало від Афганістану невдоволяючу відповідь на ноту в справі викриття виновників убийства англійських офіцирів. Тепер Англія думає найенергічніше інтервеніювати в Кабулі. Одначе військова експедиція може зачатися щойно в квітні, бо тепер там непроходимі дороги.

Заговір на ґен. Секта.

Берлінські часописи звідомляють, що ті самі кола, котрі свого часу організували атентат на Ерцбергера і Ратенава, приготовили тепер атентат на ґен. Секта. Виконанню заговору перешкодило, що держ. власти вчасно довідалися про це. В звязи з цим арештовано в каварні Йоста в Берліні одного б. офіцира.

Справа Клайпеди.

З Ґенуї подають, що президент Ради Союза Народів іменував окрему комісію для провірки справи Клайпеди. На чолі комісії стоїть американський фінансіст Дейвіс, котрий на днях виїзджає в тій справі до Европи. Завданням його є довести до порозуміння поміж Литвою і Радою Амбасадорів в справі автономії для Клайпеди.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Курс грошей.

Львів, дня 16. січня 1924.

Нині тенденція хитка, ціни змінюються при долярах о 1000 до 200 тис. мп. Обовот середній.

Доляр ам.	10,750.000—10,900.000
Доляр канад.	9,500.000—9,600.000
Чеські корони	282.000—282.700
Леї	36.000—36.500
Фунти штерл.	47,000.000—48,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	260.000—270.000
Франц. франкй	445.000—445.500
Золото	
20 кор.	47,250,000—48,000.000
20 франк.	44,000,000—45,000.000
20 марок нім.	50,000,000—00,000.000
10 рубл.	62,000.000—63.000.000
Срібло	
Кор. австр.	770.000—780.000
5 кор.	3,800.000—4,000.000
фльорени	1800,000—2000,000
рублі	3,100.000—3,200.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.750.000

Вальоризаційний франк на 17. ц. м. устaлено на 1,900.000 мп.

Варшава 16./I. Доляри Зед. Держав 9,850.000.

Чеки: Бельґія 416.000. 414.000 418.000 410 Голяндія 3713. Льондон 42.50—42000—42420—41580. Новий Йорк як біржа. Париж 462 000 456.000 460.500 457600 Прага 289.600 288, Швайцарія 1,725.000 1.716, 1,733, 1,699, Відень 139, Італія 438, 436.

Цірих 16. січня 1924. Голяндія 214.50 Новий-Йорк 578½. Льондон 24,59 Париж 25,60. Медіолян 24,92, Прага 16,80½ Будапешт 0,0205. Букарешт 2,90 Бельград 6,55. Софія 4,10. Відень 0,0081. 1/2.

Збіжева біржа.

Львів, 16. січня 1924.

Біже легко оживленл. Загальний оборот яких 60 тон. Трансакції в пшениці, житі й броварняним ячменю. Подача покриває запотребування. Тенденція вдержана — настрій дальше резервований з причини вишрубованих цін.

Пшениця краєва ⅞ з 1923 р. 36,000.000—37,500.000*, жито галицьке ⅝ з 1923 року 24,500.000—25,500.000*, ячмінь гал. бров. 18,300.000—19,000.00* овес галицький ⅞ з 1923. року 18,300,000—19,000.000, фасоля краса 00,000.000—00000,000 фасоля колірова 00—00,000.000*, Кукурудза румунська станція Снятин 00,000—00 000,000*, Бараболі до їди 0,000.000—0,000.000*, Горох пів Вікторія 00—00,000.000, Гречка 00.000.000—00,000.000. Кукурузяний грисік 00,000.000.

Мука пшенична 40% „1"		80,000.000*
„ „	55„	62,000.000*
„ „	70% „0"	47,000.000*
„ житня	60„	57.000.000*
„ „	40% „4"	52,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка		13,000.000*
„ житні „ „		12,500.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. нн. 40.000.

Кого допустять ще до Америки до червня 1924 р.

Число іміґрантів, яке мало право приїхати до Зєдинених Держав до 30. червня 1924 р. Можуть виїзжати туди лише люде, які підлягають спеціяльним постановам про виїзд. А ті спеціяльні постанови є слідуючі: Візд до Зєдинених держав дозволений:

1) Державним урядникам, 2) Чужинцям у переїзді через Зєдинені Держави до инших країв, 3) Чужинцям, допущеним законно до Зєдинених Держав, які покинули тимчасово що державу для того, щоб через чужу територію дістатись до другої частини Зєдинених Держав, 4) Чужинцям, які відвідують Зєдинені Держави як туристи, купці або для приємности. Такі відвідини не можуть тревати довше, як 6 місяців. Коли відкриється, що якийсь чужинець, який під згаданим приводом дістався сюди, остає довше, тоді його негайно депортується туди, звідки він приїхав. 5) Чужинцям, які через 5 літ без перерви жили в Канаді, Новофунляндії, на Кубі, в Мексико, в краях середущої і полудневої Америки або на островах, які лежать в небільшій відділі від американського континенту як острови Бермуда, 6) Чужинцям, дітям горожан Зєдинених Держав, які не мають ще 18 літ, 7) Чужинцям, які повертають з відвідин поза Америкою. Ця постанова особливо важна для тих чужинців, які не мають ще повних горожанських [illegible] („других папенів") і на короткий час

відвідали „старий край". Короткими відвідинами по закону є така поїздка яка не гревае довше, як шість місяців і при якій то?, хто їде не покидає на постійне своєї домівки в Зединених Державах. Коли хто з чужинців виїхавши остане довше, як шість місяців, поза Америкою, то звичайно приймається, що він покинув на все свою американську домівку і з правила його обовязують ті самі приписи, що й звичайних емігрантів. Та коли він докаже, що він не задумував покидати свого житла тут, а що зачержала його лиш якась від нього незалежна причина, тоді його допустять. Коли ж він вертає протягом шести місяців тоді не потребує ніякого доказу, тому що власти ведуть точний перепис усіх хто відїздже з Америки і лише провірять у списках, коли він дійсно виїхав. 8) Далі позачерговий різд дозволений чужинцем, які по профєї є актерами, артистами, співаками, лектонами, сестрами-жалібничицями, духовниками всіх визнань, професорами університету, лікарями, хемікми, далі цивільним, машиновим і одектричним інжинірам, правникам, письменникам і ученим, накінець архітектам і тим подібним інтелігентам. 9) Чужинцям, які зайняті яко домашня прислуга, та лише тим, які приїздяють сюди з особами, у кого служать і на те, щоб далі служити, або які приїздять до жителів Зединених Держав, у яких вони раньше були на служ і у яких будуть продовжувати ту, розпочату поза Америкою службу.

Зовсім окремі постанови існують відносно студентів, які відїздають до Америки на те, щоб учитися у котрійсь тамошній школі, їх допускають теж поза чергою, коли вони викажуться посвідками, що та школа, до якої вони їдуть приняла вже їх на своїх умів, та що у них є фонди на те, щоб через час студій (пів року або цілий рік) могли удержатись.

† Посмертні згадки.

О. Йосиф Кучинський, гр.-кат. парох, Совіт. Ев. Кон. за часів австрійських послідний з вибору маршалок повіту надвірнянського, упокоївся в Парищу дня 2. січня 1924 р. в 71 році життя а 47 священства. Похорони відбулися дня 6 січня 1924 р. при участи 12 священиків і великім здвизі народа навіть з далеких сіл, який не зважаючи на зимно і збиваючіся Свята, прийшов, щоби ушанувати память доброго священика, громадянина і великого свого добродія. Доля від молодих літ не поталанила Покійному. Поздовів в дуже молодім віці, похоронив пятеро дітей, полишилася Йому одна дочка Теодозія замужна за о. Антоном Гарасевичом парохом в Деліїві. По тих родинних нещастях віддався Покійний цілковито праці для свого села і повіту. За 30 кільк літню працю для повіту надвірнянського, а до того цілком безкористну, вшанував його народ на похоронах своєю численною участю. В. П. 1256 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На „Рідну Школу" зложили в Мо.: в місцеві почтовій заміть цінна на духовну бл. п. радн. почт. Петра Песперовського 25,000.000. На лавах установних в Янчині дня 12. січня ц. р. при співучасти українського лов. Тов-а „Тур" зі Львова зложено до рук Вп. проф. Сев. Лещія 35,000.000. Роман Шопа, радн. почт. Варшава 5,000.000 в день річниці смерти брата Володимира, пом. 5/I. 1923 р. в Ротердамі. Грош. Сичевідсько вижне 100 міл. як збірку в церкві і коляду. Замість святочних желань зложили в міліонах Мп Тов-о „Земля" 10. дир. Ярослав Колтунюк 3. о. Омелян Гогчинський 1, Михайло Світинський 1, Стефанія і Силь. Каратницькі в Підгайчиках 1, Вол. Подляшевський 1. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа УПТ. 1267 1—1

Празник Богоявлення вред з **Водосвяченням** відбудеться дня 19. с. м. в слідуючім порядку: о 8. год. рано Торжественна Соборна Літургія в храмі Преображення (св. Спаса) а опісля коло 9 і чверть торжественний похід на Ринок на Освячення Води. Всіх П. Т. співаків, які хочуть взяти участь в хорі, проситься уклінно явитися в четвер 17. с. м. о 4. год. попополудни в духовнім семинари на пробу. — Управа храма св. Спаса. 1—1

Вечірка „Українськоі Захоронки." Заходом Тов-а „Українська Захоронка" відбудуться в суботу дня 19 п. м. Вечерниці з танцями в малій салі Муз. Інстнтуту ім. Лисенка, при вул Шашкевича 5. Початок о год. 8. веч. 1260 1—2

Дрібні оголошення.

ЕХ-УЧЕНИК пошукує заняття. Зголошення до Адм. „Діла" під „Ех-ученик". 1255 1—1

ПАРОХІЯ до заміни. Дуже добра парохія до заміни за парохію під Львовом радше в горах по можности зі станцією в місці. Уряд парохіяльний в Фірлієвці, п. Красне. 1254 1—1

ПОДОРОЖНЕ футро (баранє), уживане дешево продам зараз. Відомість, Карпек, Куркова 11 А. 1258 1—2

БУКОВИНЕЦЬ 27 літ, симпатичний, зараз на посаді в американськім підприємстві (Львів) пошукує молодої дружини, яка гармонійно ділила би з ним судьбу. Посаг рожаданий. Сільські панни мають перенство. Посередництво вр.ймається. Зголошення з фот графією слати до адм ністрації під „Село". 1259 1—2

ДВОХ УРЯДНИКІВ з академічним образованням на сталій посаді за границею, близько 30 літ, навяжуть переписку з інтелігентними, поважними, не зіпсутого характеру паннами в цілі близшого пізнання. Річ трактується поважно. Фотографія побажана, за зворот якої евент. виміну ручиться. На анонїми не відповідається. Письма слати до адм. сего часопису під „Свій до свого". 1247 2—2

НОТИ на скрипку, фортепян, мішані і мужеські хори, сольові пісні, висилає Музична Накладня ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1249 2—10

ОГОЛОШЕННЯ.

1201 6-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Легко заробить

той, хто зголоситься до експортування ДІЛА і СВОЇХ КНИГ. Зголошення до Адміністрації Діла. Платня після умови- 4—?

Ширіть наш часопис!

Надзвичайні Загальні Збори

Українського спорт. Тов-а „Україна" відбудуться 27. січня 1924 р. в домівці „Сокола-Батька" о год. 11-ій перед пол. з слідуючим порядком денним:

1) Зміна статута.
2) Внесення і переложений.

ЗА ВИДІЛ:

Інж. О. Васюта, голова. *В. Решетилович,* писар. 1263 1—1

ПОЗІР! БЕЗ ДОПЛАТИ! ПОЗІР!

в метрах а не лінтях, приймає

СЕНЯЦЬКА ТКАЛЬНЯ

„ВОЛОКНО",

ЛЬВІВ, ЗАМАРСТИНІВСЬКА 36 А.

Лен, коноплі, кудели, вовну і пряжу та видає сире і біленне полотно, обруси, ручники, каспи та різні роди цайги, також вівні хустки.

Позір на адресу: 1246 2—2

Волокно Замарстинівська 36А.

Олька Спеціяльний склад виробів **панчохових і трикотових** погучає на зиму вироби всякі няні і трикотові І-ої кляси **ЛЬВІВ, РИНОК 35.** 9—10

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від четверга 17 січня ц. р. життєву драму на 6 дій п. з.

„РУЛЄТКА"

До Канади. C. P. R. До Америки.

ЛЬВІВ, Городецька 93. ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 3.

Найбільше перевозове підприємство на світі.

Великі морські кораблі! Власні залізниці в цілій Канаді!

Кколи задумуєте виїхати до Канади чи то тепер, чи аж на весну, то застановіться добре, а ми певні, що виберете лише нашу C. P. R. агенцію котрою їдуть все ті достойні особи.

Найблизші наші транспорти до Канади відходять з нашого бюра у ЛЬВОВІ, вул. Городецька 93. і в ТЕРНОПОЛИ, вул. Тарновського 2. в слідуючих днях:

перший дня 29. січня 1924 вечером до корабля „Montclare".

Коли не маєте за що купити собі шіфкарти самі а маєте кревних або знайомих в Канаді то подайте нам їх адрес, а ми до них напишемо, щоби вони Вам прислали з Канади шіфкарту і аффідавіт.

Позір! Мущини — емігранти до Канади! Корабельне Товариство C. P. R. одержало від канадійського уряду звідомлення що в січни, лютім і марті будуть могти виїхати до КАНАДИ без **афф давіту лишень мущини,** письменні і здорові з пашпортами зі Староства як рільники, а іменно: 1) В січні і лютім, коли зможуть купити собі шифкарту зі Львова до Вінніпегу, а крім того будуть мати 300 (триста) долярів на показ, 2) в марті коли зможуть купити собі шифкарту зі Львова до Вінніпегу, а крім того будуть мати лише 25 (двайцятьпять) дол. на показ. Жінки, дівчата і цілі родини мусять на дальше мати приписаний аффідавіт. Уважайте добре на наш адрес і напишіть до нас сейчас.

ТЕРНОПІЛЬ Тарновського 3. **КЕНЕДІЯН ПЕСІФІК РЕЙЛВЕЙ** **ЛЬВІВ Городецька 93.**

Від Редакції відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. 13 (10 106). Львів, субота 19. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 1750.000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 6,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей. Болгарії 50 л., Австрії 6,000000 мп. Зміна адреси 250000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 150.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Сучасна Росія і демократизм.

Таке зіставлення цих двох виключаючих себе взаїмно понять видасться може для декого парадоксом. Одначе коли ці два поняття прийдеться рівнорядно розглядати, то приходиться до пересвідчення, що деяке відношення одно до другого вони мають.

На заході по війні зазначилася демократизація. Ніхто не заперечить, що процес демократизації має місце в цілій західній Европі. Відома загально річ, що теперішня офіціяльна російська влада з тої демократизації як і взагалі з усієї світової демократії глузує. Сама вона попала в остаточну крайність, бо ідеалізує і персоніфікує собою диктатуру не роду, не касти, не верстви, а диктатуру малесенької партії. Партія по свому складі сороката. В її складі є люде найріжнороднійших каст і верств.

І о диво, внутрі тої партії, зложеної з самих надійних і певних політичних одновірців, виринає клич введення принціпу демократизму в саму партію. І це зрозуміле. Бо в Росії була диктатура партії, а в партії була диктатура кількох партійних теоретиків. І непоборимі поборники демократизму і його принціпів годяться на введення демократизму в саму партію але не в державу.

З цього ясно, що ідея демократизму та його принціпів не є пережитком як твердять деякі. Демократизм вдирається в комуністичні хороми і намагається їх опанувати. Це перший момент, який треба підкреслити у взаєминах комунізму і його диктатури та демократизму.

Сама російська велика революція безперечно впливала й впливає в великій мірі на формування всесторонного життя на заході. Захід не був перед війною весь правдиво демократичним. Та війна, велич російської революції поділала на нього саме в напрямі не теоретичного а практичного поширення та поглиблення демократичних принціпів в життю народів і держав. Це другий важний момент у взаєминах тих двох чинників.

Повоєнні часи, що дали Росії революцію а заходови демократизацію, спричинили загострення та більше вишліфування політичних крайностей. З одного боку кличі за диктатурою пролєтаріяту а з другого боку завзята акція за поворотом до старого передвоєнного, що більше за поворотом його в гострійших та більш безкомпромісових формах. Маю на увазі монархістів. Дві крайности, які мають в собі багато спільного жили і ще тепер інтензивно живуть та взаїмно перехрещуються в цілій Европі. І це знов скріплює демократизм. Чорнорежімна Росія впала через революцію. І це переконало та переконує многих приклонників диктатури монархії, що така державна концепція неможлива. Страхіття дійсних життєвих відносин, які Европа бачила і бачить під диктатурою комуністичної партії направляють многих приклонників комуністів. Це зрозуміли самі комуністи і починають незамітно уступати від своїх максимальних домагань. І це є третий момент при досліджуванню тих питань. Тут бачимо в наслідках знов поглиблення та збільшення на значінню життя здатности принціпів демократії.

Раптове знесення і знищення в Росії всіх давних станів і верств за час революції видвигнуло там на поверхню життя цілі незмірімі маси живучих людських сил, що зі стихійною силою прямують до світла, виховання та освіти. А це знов робить поволи широкі маси свідомими індівідуальних громадянських прав і ці маси будуть їх домагатись та досягнуть їх провалівши диктатуру. Маси прийдуть до державної керми. А це відбудеться виключно по демократичним принціпам. Це отже дивний мент гідний підкреслення. І тут диктатура пособляє закріпленню демократизму в життю.

Накінець велика революція видвигнула в Росії національне питання. Комуністична диктатура по довгих змаганнях, кровопроливтю і т. д. бувши по своїй істоті інтернаціональною і змагаючи до фактичного засвідчення того самим життям мусіла серіозно рахуватись з чисто національними а навіть націоналістичними вимогами народів. А що національні питання суто звязані з принціпами демократизму, то мимо волі комунізму і його диктатури вони стають рівнож сподвижниками ідей демократизму.

І так то з двох шаліючих тепер політичних крайностей в Европі виходить скріпленим та чимраз більше життяздатним і певнійшим свого майбутнього демократизм.

Х. Раковський про національне питання на Україні.

„Червоний Шлях" (кн. 4—5) подає промову Х. Раковського, яку б. премієр Радянської України виголосив на святочному засіданню харківської міської ради 16. липня м. р., безпосередно перед покиненням посту, який він займав через кілька років, і виїздом до Англії. Раковський в цій промові підводить підсумки большевицької влади на Україні і подає низку цікавих помічень. Для нас найважнійше становище Раковського в національній справі. І цей passus передруковуємо без змін.

„До національного питання робітнича кляса мусить ставитись надзвичайно чуло тут, на Україні, де вона є в більшости російська. Російський робітник не відчував національного гнету і в цьому є небезпека. Як про російську інтеліґенцію, навіть партійну, котрій не зрозуміле почуття протесту і гніву проти національного пригнічення, так і про російських робітників можна сказати: їм потрібно зробити над собою певні зусилля, аби зрозуміти психольогію українського народу.

Росія панувала. Вона захоплювала, вона асимілювала, вона примушувала всіх так чи инакше проходити через російський казан. І Росія, як пануюча нація, не розуміла обурення пригнічених, підбитих націй.

А нам це треба зрозуміти своїм розумом і своїм чуттям. Я говорю про російську частину нашої партії. Вона мусить рахуватись з національністю як з фактом, який підлягає аналізі, але якого як факту не можна відкидати, як не можна відкидати те, що є дощ, що є блискавка, що є грім, — яким чином виникають ці явища — це инша справа, — але самі собі ці факти не підлягають запереченню. Таким самим фактом є й нація, мова, національне почуття. Махнути рукою на це й сказати, що цього нема, що ті, які говорять про це — вони не інтернаціоналісти й т. и. — неправильно й неб езпечно. Инколи під таким інтернаціоналізмом затаюється почуття людини, яка, належавши до нації, що пригнічувала, не знає національного гнету. Це нагадувало би буржуазію, яка говорить, що експльоатації немає, але вона говорить так тому, що вона експльоатує, а експльоатацію відчуває той, кого експльоатують, тоб то робітники. Капіталіст завжди буде говорити й навіть думати, що він зробив величезне добро для людства".

Велика Україна.

Нові наділи землі.

„Русспресс" подає з Кракова: З деяких повітів доносять, що місцеві комітети незаможних селян мають намір на найблищій сесії всеукраїнського центрального виконавчого комітету порушити питання про необхідність зробити нові наділи управною землею. Комітети незаможних вважають, що теперішний розділ землі на Україні є несправедливим і зберігає за „кулаками" земельну перевагу в такій мірі, в якій вона в них була перед революцією. Центральний комітет незаможних селян в Харкові зібрав великі матеріяли, що малюють дійсний стан розділу землі на Україні. З цих даних виходить, що справедливий розділ землі згідно з трудовою нормою, про який так багато пишеться і говориться в цілій Спілці РСР на ділі є лише фікцією. Комітет розпоряджує даними, з яких видно, що в деяких волостях є як і перед революцією багато безземельних або таких, що посідали одну-півтора десятини на родину 8—9 душ, в той час, як в томуж селі деякі мають по 40 і більше десятин, а більші земельні площі рахуються в державному земельному фонді і пустують.

Центральний комітет у своєму рефераті доказує, що так звані „радхози" (радянські комунальні господарства) часто прикривають на ділі лише господарювання поміщика, що господарить в характері радянського управителя у власному маєтку чи посілости. Тойже комітет нараховує цілий ряд випадків, де поміщиків так як перед революцією знаменито зберігають права на своє майно.

Заворушення в Одесі.

Одеське ГПУ. поробило багато арештувань між робітниками. Арештування стоять в звязку з випадками розповсюднювання в Одесі та її околицях протибольшевицької та протижидівської літератури.

Партизани на Кубані.

Під Майкопом протибольшевицький партизанський загін напав на переїзджаючих комуністів і розстріляв трьох людей.

Ураґан на Чорному морі.

Остання буря на Чорному морі, що тривала кілька днів та припинила цілком рух усіх кораблів спричинила страшні спустошення на українському чорноморському побережу. На Кримі цілком майже знищила филя Никитинський ботанічний город. Цілковитому знищенню підпали виноградники а також дуже знищені Лівадія, Орсанди, Ялта, Туапсе і инші.

Супроти нової значної підвишки цін друкарських робіт та паперу вмушені ми в нинішним днем с. в. 18. січня підвищити ціну одного примірника

на 150 000

а місячну передплату на 3,750.000 Мп.

Передплатники, які вже вплатили належитість за січень, є вільні від доплати. Всі инші мусять мати на увазі цю підвишку

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Пр. 35/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 7 з дня 11. січня 1924. р. в артикулі під заголовком: 1) Заголовку другого з ряду артикулу на сторінці першій; 2) артикулу під заголовком: „З польських справ" в уступі між словами „держави в П. К. К. П" і „Цю заяву"; 3) в рубриці „Новинки" з нотатки осмої з ряду і заголовок і вступ до слова „збільшається", містить в собі єство злочину з §. 55 а) з. к. узнав доконану в дни 10. січня 1924 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 12. січня 1924. (Підпис нечиткий.)

Містерії Палятинату і Саари

Між англійським і французьким урядом ведеться тепер дуже жива дискусія на тему сепаратистичного руху в Палятинаті. Мала територія звана Палятинатом, яка є дуже дивно відмежована від сьогочасної баварської держави рікою Рейном, межує на Сход з прусською провінцією, а на півдні з нищою Альзацією та Льотарингією, на Заході з Баденом. На протязі останньої великої війни Палятинат не звернув на себе загальної уваги. Але Франція стежила за його внутрішним життям. Остання акція т. зв. Найвищої Рейнської Комісії установленої окупаційною французькою владою вказує на те, що Франція систематично підготовляла собі в цій провінції грунт для вибоювання собі кращих кордонів з Німеччиною.

У Палятинаті почався сепаратистичний німецький рух. В останніх тижнях нараз трапилась пригода з таємним убиством президента т. зв. „Автономічного Уряду" і кількох його товаришів в одному готелі у Спаєр, старовинним, колись славнім місті. Діяльність сепаратистичних німецьких діячів у цій закутині Німеччини і справозлання окупаційної французької влади про неї, приневолили недавно англійський уряд звернутись з енергічним домаганням до франц. уряду, щоби вжити заходів для припинення ненормального стану у цій провінції. Ненормальність стану виявилась у тім, що декрети сепаратистичного уряду в Палятинаті реєструвались у Рейнській Найвищій Комісії на те, щоби цей уряд міг бути офіціяльно признаним. Англія протестувала проти можливости, що попаде в конфлікт, коли уряд Палятинату буде признаний на підставі чисто-формальних даних, які не дають їй ніякої гарантії про його повагу та тривкість.

Франція загаяла трохи з відповіддю. Щойно становище Бельгії вплинуло на її згоду поставитись критично до подій. Покищо декрети палятинатських сепаратистів полишаються припиненими у своїй урядовій силі. А проте Франція не перестала піддержувати сепаратистичний рух, який тримається на вістрю багнетів. Узброєні сепаратисти предкладають урядовцям у Палятинаті готові формулярі домагаючись силоміць підписаної згоди на новий автономічний уряд.

Досить анальогічні відносини можна запримітити у другій невеличкій території Саари, яка лежить на захід від Рейну. Ця територія є виключно німецька, а проте з якими-таким успіхом Французи потрохи її денаціоналізували. Французи здобули там перевагу в економічній царині, ставши на чолі всіх промислових підприємств багатої закутини. Долина Саари не є признана мировим договором Франції а лишається під контролею Ліги Націй. Але Франція ріжними шляхами та засобами, системою підлещування та залякування, грошевою підмогою і дипльоматичною зручністю заволоділа цією територією. Французи навіть пробують тепер завдрити свої школи там, де не мають до цього ніяких даних.

Атмосфера, яка твориться на таких територіях нагадує в багато дечому відносини у Східній Европі. „Таймс" з дня 12. ц. м. присвячуючи цим ф ктам статті, не може вийти з дива як можна уявляти собі далекосяжність політики збудованої на грунті, де топчется основні ідеали кожнього цивілізованого народу: свободу думки та слова.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Преса.

Теж принципіяліст.

Наші читачі не люблять полеміки. Ми знаємо про це добре й тому від довшого часу ні словечком не реагували на всі зачіпки з боку наших „приятелів", на недостачу яких ми, славити Господа, при нинішньому стані української преси не можемо жалітись. Правду кажучи, так ота наша байдужливість ні трохи нам не пошкодила,—себто стільки саме, скільки уважливість наших „приятелів", які з свого боку з якоюсь дивною впертістю не перестають цікавитись нами й невтомно ведуть дальше банальний монольог на тему „Діла". Нічого й казать: честь це для „Діла" велика, але — чи не забагато завдають собі труду оті любі „приятелі?!" Вони, бач, дійсно, наче репях кожуха вчепились отого „Діла" й наче поза „Ділом" і світа не має. Особливо один наш „приятель"—світило всієї української журналістики (хоч бідна вона і квола), колишній начальний директор цілої великої офіціяльної телєграфної агенції на всю просторУ Українську Державу, непохитний „принціпіяліст", ну, одним словом „великий чоловік" тай годі, —так і не пропустить ні одного числа довіреного собі невеличкого журналу, щоб на почесному місці не займатись нашим „Ділом". (Злобні люде пояснюють, що причиною отого дивного зацікавлення „Ділом" з боку згаданого редактора, це саме — постійна мовчанка „Діла" про його особу і його статті. Зараз же тільки тому мусимо згадувати про нього, бо трактувати окремо той журнал без особи його редактора є цілком неможливо: фактично існує редактор, а не журнал, та й дуже важко булоб понаходити ріжних авторів, скритих за ріжними комбінаціями кількох літер, коби не —той самісінький стиль усіх їх статтей, дописів, критичних студій і т. д. і т. д. та—пригадка на особу редактора). Але криниця, зауважив якийсь мудрець, хоч як глибока — має своє дно, отже навіть геніяльний журналіст не всилі на замовлення черпати зі свого насилуваного мізку в безконечність щораз нові й щораз цікаві ідеї — та ще й принціпіяльні, в яких обовязково завсіди казалось би про „чин" і про „стихійний порив мас". Але — навіщож існує „Діло"?! Не стає теми — гайда берімся писати про „Діло", ну й—очевидно!—про трудовиків, без яких виснажений редактор ніяк не може уявити собі „Діла". І шкварить полемічну статтю першої кляси.

Оце справжня генеза передової статті під поетичним наголовком „На півдорозі" в ч. 2 (15. січня ц. р.) „Заграви". Ми рішуче відмовляємось і цим разом полемізувати з нею, бо—не відповідається на звичайні зачіпки без усякого пуття і глузду. Адже шановний автор, не маючи чого чіпитись — знову витягає історію з новинкою „Діла" з перед більше ніж пів року і з тої нагоди розводиться на цілих 20 рядків на тему... „огіркового сезону!" Безпосередньож після того перескакує до інтервю репортера „Хвилі" з д-ром Ст. Федаком, яке й ми з журналістичного обовязку своєчасно передрукували. Отут вже мусимо забрати голос—не в нашій обороні і не в обороні д-ра Степана Федака, якої він не потрібує, а тому, щоб звернути увагу на цікаву етику журналістичного „принціпіяліста".

Не тільки редактор політичного журналу, але кожний громадянин, більш-менше грамотний у наших внутрішніх політ. справах знає, що д-р Степан Федак ніколи активною політикою не займався, а вже від часу останніх важких родинних переживань цілком усунувсь від усякого політичного життя. Д-р Ст. Федак є одним із сеніорів усього нашого громадянського життя, але називати його сьогодні „видатним діячем трудовицької партії" й підсувати йому нині, в звязку з цілком випадковим інтервю, ролю par excellence політичного характеру — це якась свідома цілком для нас незрозуміла тактика. Та ба — згадавши про д-ра Ст. Федака як про трудовика, автор статті навіть не зайкнувся, коли вже назвав його, д-ра Степана Федака — угодовцем, який не має „психіки тих, що здобували" та для якого „є легальна база, аби засісти до спільного стола". Отже д-р Федак належить до „адвокатів і угодовців", а автор статті до „тих, що здобувають" і „мають зрозуміння движучих сил національної боротьби". Як такий — автор має право безкарно оплювати навіть д-ра Степана Федака. Але ось що цікаво, адже у тому самому числі „Хвилі" було надруковане величеньке й дуже докладне дійсно par excellence політичне інтервю з головою української парляментарної репрезентації п. Самійлом Підгірським. І коли д-р Ст. Федак виразно застерігся, що „без порозуміння з відповідальними чинниками не може як карний член партії дати політичних інформацій", — посол Підгірський говорив без застережень як авторитетний політичний діяч. Д-р Федак, наприкінці своєї розмови мимоходом кинув іронічно таку фразу:

„дивна річ, що в усіх сих справах (шкільництва, прав української мови, допущення Українців до державних посад і пр.) перед 14. марта старалися в ріжних (польських) сторін офіціяльно і неофіціяльно навязати контакт з Українцями. По 14. марта 1923 ніхто й пальцем не кивнув. Справа застрягла на мертвій точці".

Посол же—С. Підгірський сказав між иншим чорним по білому

В. МУДРИЙ. 12

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Всі ці переслідування університетських викладів і взагалі Університету та Політехніки почалися так інтензивно в звязку з крізою кабінету ген. Сікорского та в звязку з приходом до влади польської правиці з В. Вітосом на чолі. Коли вже влада правиці почала урядувати, тоді ті переслідування перейшли в певну обмірковану з гори систему. Одначе могли вони бути також відповідю польського уряду на відношення до того останнього нашої української холмсько-волинської парляментарної репрезентації. Дня 2. червня 1923 р. в часі дискусії в польському Соймі над програмовою бесідою премієра Вітоса говорив і голова Українського Соймового Клюбу посол Підгірський. Він між домаганнями Клюбу до польської держави поставив також „негайне удержавлення досіль тайного Українського Університету у Львові" та заявив що до уряду Вітоса, то значить до уряду польської реакції, ані Український Соймовий Клюб, ані український народ не мають довіря. Далі ці переслідування були природним та льогічним наслідком політичної програми правиці у відношенню до Українців. Міністром освіти був тоді заслужений на полі боротьби з Українцями ще за Австрії д-р Гломбіньскі. В часі його урядування освітня соймова комісія приняла „numerus clausus" на всіх польських університетах у відношенню до всіх національних меншостей Польщі. Діялося це під батутою того самого Гломбіньского, який в 1907 р. у віденському парляменті говорив: „Ми Поляки завсігди високо цінили свободу науки та свободу студій, як також рівноуправнення всіх націй у тій царині, бо ми бачимо в тім основу поступу. Наука і університети повинні стояти з далека від всякої політики".

Дня 12. червня 1923 р. були в міністра Гломбіньского на авдієнції українські посли Хрущький і Маківка. Метою авдієнції була справа українського шкільництва та справа українського університету. Міністер заявив, що уряд ніяким чином не допустить до заснування українського університету у Львові, бо це дало би тільки притоку до національної польсько-української боротьби. Далі заявив, що його уряд ніколи не згодиться на легалізацію т. зв. тайного Львівського Університету, бо не можна признати того, що з правного боку не істнує. Не заявив одначе, що робити з тим, що фактично істнує. Це за нього фактично робили органи львівської поліції. Ділом Гломбіньского було скасування по всіх українських школах назви „український" та заступлення її назвою „руский". А за цим пішла широко закроєна акція із закриванням українських шкіл, польонізування їх та безконечні переслідування.

В той саме час, як робота нищення всього українського шкільництва була в повному розгоні, польський посол у Відні Лясоцкі інформував культурний европейський світ через віденську пресу, що український народ є незвичайно задоволений з польської влади та пануючого режіму, а з окрема з тої автономії, що є такою самою, як в усіх правдивб польських воєвідствах, що „руска" соймова репрезентація займає до Польщі дуже льояльне становище, що Польща дуже бере собі до серця культурні потреби Українців, чого доказом статистика українських народніх шкіл і що готова створити „руский" університет, одначе цей намір не зреалізований єдино через опір Українців. І вийшло в Лясоцкого, що Українці не хочуть Університету, а Поляки хочуть їм дати навіть те, чому вони опираються.

Як ставилася польська преса до істнуючого українського університету, ми вже згадували. Вона помагала поліції його переслідувати. Та знайшовся між нею один білий крук, який поставився дещо відмінно до справи переслідування Українських Високих Шкіл. Був це львівський „Дзєннік людови". В числі 130. з дня 11. червня він спинився на справі тереслідування тому, бо його занепокоїло це, що українські студенти поробили фотографічні знимки з деяких візит поліції на викладах. Бо й деж можна! „При нагоді двогодинного списування прізвищ присутних на викладах студентів, ці останні — пише орган П. П. С. — на вічну память сфотографували ту справді історичну сцену з професором, студентами і цілою громадою поліціянтів. І підуть фотографії в широкий світ і Польща буде мусіти поважно стидатися методів, з таким завзяттям колись Поляками пятнованих в тих часах, коли ходило о нашу скіру". Підуть в широкий світ! — Це якраз газету найбільше боліло. Та при цій нагоді не поминула вона нагоди, щоби не зробити маленького політичного порахунку з „власть імущою" правицею.

„Польський уряд — кінчить „Дзєннік людови" — мусить заняти як найдальше йдуче становище в українській університетській справі. Повинен це зробити, хочби з огляду на особу Вітоса, якого партія (Пяст) зловила значну скількість руских (тут не забуто ужити терміну „руський"!) голосів при останніх виборах".

(Продовження буде.)

таке: „нашою програмою — гасло національно територіяльної автономії для всіх українських земель в Польщі", то значить на територіях, на яких Українці становлять безоглядну більшість. Йдеться не до Волині, Полісся, Підляшя і Холмщини та Східної Галичини. Думаю, що ці землі повинні творити автономічну одиницю".

Автор статті в „Зорі" вважав не зайвим зі свого боку всім обставинам передрукувати до слова всю вищенаведену цитату д-ра Федака, вголос і на долині висловлюючи автономістів. А про заяву посла Підгірського, автора цитованої статті, який є відповідальний за кожний свій крок, за кожне своє слово, — „принциніяльний" ворог автономії — ані одного словечка! Просто ані пари з уст, ніжеті коми... Чому-ж це так, спитаєте. Цілком ясно: від „Діла" й (трудовиків) не можна скочити до посла Підгірського, і тому, що він особисто рахується — як кажуть — симпатиком „Заграви" (це нічого, що він за проклятою „автономією": раз „симпатик" — значить лаяти не личить) ну й із тої звичайної причини, що-ж п. посол Підгірський близький кревняк принципіяльного пана редактора (дивні твої діла, Господи: як Ти вручно вмієш покрутити людські стежки!). А взагалі скочити на когось треба було: не було „теми", а була „принципіяльна" злість до „Діла" і до всіх трудовиків.

Отже д-р Федак упав жертвою за свою необережність, що взагалі щонебудь дозволив собі сказати у нинішні часи страшного занепаду журналістичної етики. Потерпів ще й тому, бо не вмів вплести своїх слів у чудову сітку високопарних фраз. Принципіяльний публіцист зі „Заграви" не те: йому вільно хотіти не тільки все, чого не хоче д-р Федак і все що він хоче, бо він уміє переказати про це на папері у відповідній формі. Наприклад візьміть ту саму „Заграву" одним числом раніше (ч. 1. з 1. І. с. р.) і докладно перечитайте передову статтю „Заповіт Яреми". (Автор вищезгаданої статті п. н. „На півдорозі" є д. „Л. Ем"; автором оцього „Заповіту Яреми" є „М. Ель." — себто ті самі літери прочитані взаду. Прочитавши обі статті й підкресливши собі такі квітки фразеольогії, як „сидження между двох крісел" і т. п. — неважко відгадати автора!)

У цій статті про заповіт князя Яреми Вишневецького трактує автор про тактику польської лівиці, яка теж каже „lepiej nie żyć, niż gdyby chłopstwo i tałałajstwo miało nami rządzić" і в ім'я такого гасла вяжеться радше з польською реакцією, аніж з непольською демократією. І страшний жаль бере принципіяльного автора, що, мовляв, оті польські демократи відтручують можливий союз з „меншостями", які, — як виходить з душевного переконання миролюбивого автора, — так і ждуть їх з отвертими раменами. Буквально:

„Перед демократами (польськими) стояла настіж дорога: створити міністерство, яке дістало би підтримку 143-х голосів лівиці (Визволення ППС., НПР., Брилівців і пр.) плюс 81 голосів „меншостей", відтак розпустити сойм і вийти зміцненими з нових виборів. Але ні Тугут, ні Дашиньскі, ні Слівіньскі сього зробити не відважилися, бо для цих соціялістів всеж таки Грабскі і Гломбіньскі в соймі ближчі, ніж „інородськ" демос, якого жадання „сягають аж на четвертий поверх" (вираз Тугута), або ніж 30 до 40 нових „гайдамаків" з Малопольскі. Догма „національної держави" є аксіомою для правиці і для лівиці. Pereat mundus, vivat fictia!"

Отже: щодо потреби участи для Галичан у виборах до польського сойму нема для принципіяльного автора ніяких сумнівів і вірна коаліція Українців з т. зв. лівицею, до якої належать і патріотична ППС. і „народова" НПР. і Брилівці, вважається авторові річю самозрозумілою. І лише плаче Мусоліні II. гіркими сльозами, що

„в лівиці може більш державнотворчого інстинкту, але вона підтримує те, що нове, бо будучи сама за слаба всеж таки відкидає помічі (!!!) tałałajstwa. Між нею а її ідеалами лягла тінь Яреми, якої вона не в силі переступити. Вона опинилася в положенню грача при останній турі, аби відіграти ся він мусить іти va banque, якіб карти в руці він і не мав... Одним словом — „lepiej nie żyć"!... Ну, щож, не нам про се рішати... В кождім разі volenti non fit injuria".

— Отсе, ВПов. пане директоре Федак, „справжній" український самостійник, який принципіяльно любить Тугута, Дашиньского і Слівіньского, а Ви — автономіст і угодовець, і належите до людей „без цивільної відваги і без ніякого пляну позитивної роботи, з абсолютним невмінням орієнтуватися в подіях і обставинах" (гл. „Заграва" ч. 2, ст. 19). Принципіяльний самостійник має цивільну відвагу. З його слів виходить ясно: трудився, мовляв, чоловік над угрунтовуванням ідеольогії братерської згоди з такими Тугутами і Брилями, вказував у цій згоді „основи нашої політики", в орієнтації на „захід" via згода з Дашиньским і Брилем добачував „колєктивний ідеал" української нації — і все воно праця надаремне через короткозорість Дашиньских і Брилів!

Трудився він не за страх, а за совість. І ще сьогодні, в січні 1924 р., серце стискається принципіяльному лідерові групи, яка чіпляє шукає колєктивного ідеалу нації далеко поза Тугутами й Дашиньскими й на сам звук слова „автономія" попадає зі святого обурення в нервову гарячку. Але для всевладного лідера-редактора „журнал — це я" і тому у приступі справжньої щирости — ще сьогодні, у січні 1924 р. скривившись за чужими інціялами, каже він товктися на сторінках „органу незалежної думки — Заграва" трійливим справжнім, ідеольогічним, угодовим маревам старих „Основ нашої політики". Бо такі речі, у приступі такої щирости, він пише — не за страх, за мізерну місячну платню, а за свою еквілібристичну совість.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Стріча Пасіча, Нінчіча і Муссоліні.

Букарештські часописи звідомляють, що в найближчих днях відбудеться стріча Пасіча, Муссоліні і Нінчіча.

Дим. а югославянського мін. війни.

Із Відгорода звідомляють, що в звязку з заповіжечим італійсько-югославянським дефензивним договором, югославянський міністер війни Пешіч подався до димісії. Пешіч мотивував своє становище політично-військовими зглядами.

Невдалий заговір проти ген. Секта, Льосова і Кара.

В звязи з викриттям заговору на життя ген. Секта, звідомляють берлінські часописи, що арештований 28-літній купець і б. офіцер, це член тайної організації „Вікінг-Бунд", основаної на місце суч. „Консуль". „Вікінг-Бунд" плянував також убивство баварського комісаря Кара і ген. Льосова. Повідомлені про це баварські власти сконстатували, що Торман виїхав до Берліна. При арештуванню ставив нагальний спротив.

Землетрус в Японії.

З Токіо звідомляють, що огнищем нового землетрусу в Японії була гора Тамасава, в провінції Саджамі. Трясення це відчули в Токіо, Йокагамі, Кіото, Осаці і Нагоджі. Залізнича і телєграфічна комунікація перервана.

Бомба під льокалем „Визволення".

Дня 17. ц. м. не висліджені люде підложили бомбу під льокаль „Визволення" в Варшаві. Тліючу бомбу зауважали легіоністи передчасно і погасили.

Розбиття румунсько-совєтських переговорів.

„Во. Альг. Цтг." звідомляє з Мінхена, що до пляновано ї російсько-румунської конференції не прийшло. Румунія не хотіла впустити на свою територію сов. торг. місії перед визнанням совітів де юре, зновух Чічерін заявив, що Сольногород, це центр правих радикалів. Чічерін запропонує Відень як місце нової конференції.

Югославянсько-французький договір.

„Матен" пише, що можливе є заключення гарантійного французько-югославянського договору. До договору приступила би й Італія. Договір був би анальогічний до французько-чеського договору.

Ще землетруси.

„Ле Журналь" звідомляє, що в Півд. Колюмбії на границі Еквадора відчуто землегрус. Значно знищених є 7 міст. Англійські часописи звідомляють, що 16. ц. м. в Бомбаю відчуто землетрус на значному просторі.

Конференція комуністичної партії.

В Москві в Кремлі відбувалася конференція ком партії при участи 350 делєгатів. Обговорювано економічні справи, організацію праці і міжнародне положення. До президії входили: Лєнін, Троцький, Зіновєв, Бухарін, Риков, Калінін і ин. Каменєв заявив, що партія як давніше, сильна й одностайна та вірна приказам Леніна.

Подорожіння варшавських часописів.

Ціну варшавських часописів піднесено 17. ц. м. на 300.000 мп.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Останнє (12) число „Діла" сконфісковано за останнє речення статті „Вальоризація податків і винагородження за реквізицію", одно місце статті „Преса" та кінцевий уступ новинки „Після залізничої катастрофи".

— **Кари за святкування Різдва.** Як пише холмське „Наше Життя" українських дітей карають на Холмщині за те, що святкували Різдвяні свята. Д тям грозять навіть викиненням зі школи. Кажуть, що ніби вже дирекція ремісничої школи в Холмі прислала до дому одного учня з звільняючою карткою. Просто не хочеться тому вірити. Бо знаємо, що міністерство освіти видало спеціяльний обіжник виразно наказуючий звільняти учнів Українців від науки в православні свята. Але... все можливе.

— **Донір.** Холмська газета „Наше Життя" з 13. січня 1924 р. ч. 1—2 пише: В. Авраменко зломав ногу підчас виступу на користь сиріт у Львові. Хворий, лежить він тепер у лічниці без надзору львівських „патріотичних меценасів", які тільки на словах здібні на національні сантименти. Думаємо, що Волинь, Холмщина та Полісся не забуде артиста та поможе йому в біді. Висловлюючи своє співчуття для п. Авраменка подаємо адрес його учням і прихильникам: Львів, Рутовського 22. Довідуємося, що на вістку про випадок з артистом допоміг йому між иншими наш посольський Клюб.

— **Бандитизм в Борославі.** На робітників Ржейку і Маяка напали під Бориславом узброєні бандити і поранивши їх вистрілами з револьвера ограбили. Ранених перевезено до лічниці.

— **Зїзд кольоністів.** Дня 13. ц. м. в Радехові відбувся зїзд польських кольоністів цілої Радехівщини при участи польських послів. На зїзді явилось понад 200 делєгатів. На порядку деннім окрім инших справ була справа дальшої кольонізації „кресуф".

— **Відгомін побиття Стронського.** Польський офіцирський суд чести у Варшаві рішив взагалі не потягати до відповідальности підсудчика поручника Радомского, який, як відомо, набив на вулиці редактора орґану Хєни „Ржечпосполіта" посла Стронського, а то тому, що Радомскі, мовляв, не нарушив своїм учинком старшинської чести.

Золото за воду. Львівський магістрат рішив підвищити сплати за воду, встановивши ціну 40 сантимів за 1 кубічний метр, а 25 сант. для промислових підприємств. За кожних 100 К передвоєнного комірного буде платитися біля 3 мілїони мп.

— **Знову лови на доляри.** Вчора вечером урядовці скарбової дирекції в товаристві шости комісарів поліції і кількадесяти агентів і поліцаїв перевели ревізію у гостей у львівських каварнях Імперіяль, Ціті, Республика, Еліт, Ревніон і Віденська та в шинку Грінберґа. Валютярі старались поховати доляри, де хто зумів, а всеж сконфісковано біля 1000 долярів і заквестіоновано кількасот неостемпльованих акцій і рахунків.

— **Побажання від „Рідної Школи".** З нагоди щедрого вечора складатимуть побажання Українським Громадянам міста Львова українські пластунки в днях 18. і 19. січня 1924 р.

— **Безробіття в Анґлії.** В місяці грудні 1923 в Англії було 1,250.000 безробітних. Цего місяця число безробітних сягає 1,500.000.

— **Вінчання дочки б. болгарського царя.** Дня 14. ц. м. відбулися заручини дочки б. болгарського царя Надії з князем Альбертом Евгеном Віртемберським. Весілля відбудеться в найблизчому часі.

— **З Театру.** В суботу 19. ц. м. будуть дві вистави. Пополудни о год. 3-тій ефектовна драма Г. Запольскої „Царевич" з пп. Барничевою, Бенцалем, Березовським, Бурлакою, Ніжанковським, Стадником в головних ролях, вечером третій раз оперетка „Добродійна Сузанна", яка у двох виставах пройшла з великим успіхом. — В неділю попол. год. 3-тя оперетка „Трійка гільтаїв", вечером о год. 7-мій весела комедія В. Винничука „Панна Мара".

Курс грошей.

Львів, дня 17. січня 1924.

Нині тенденція значно знижкова, доляри впали о дальших пів міліона. Оборот слабий.

Доляр ам.	10,700.000—10,750.000
Доляр канад.	9,700.000—10,250.000
Чеські корони	285.000—00.000
Леї	44.000—00.000
Фунти штерл.	42,000.000—00,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	260.000—270.000
Франц. франки	440.000—445.500
Золото	
20 кор.	47,000.000—00,000.000
20 франк.	42,000.000—00,000.000
20 марок нім.	48,000.000—00,000.000
10 рубл.	60,000.000—00.000.000
Срібло	
Кор. австр.	700.000—000.000
5 кор.	3,600.000—0,000.000
фльорени	1800,000—0000.000
рублі	3.000.000—0,000.000
копійки (за рубля)	1,400.000—0.000.000

Вальоризаційний франк на 19. ц. м. устaлено на 1,900.000 мп.

Варшава 17.I. Доляри Зед. Держав 9,850.000.

Чеки: Бельґія 422.000, 426.000, 418.000, Голяндія 3681. Льондон 42.050—41951—42350—41570. Новий Йорк як готівка. Париж 470.000 465.000 469.000 461.000 Прага 286.500 282. Швайцарія 1,704.500 1,700, 1,717. 1,683. Відень 138.060—140—126, Італія 432.50.

Ціріх 17. січня 1924. Голяндія 216.00 Новий-Йорк 578, Льондон 24,63 Париж 27,30. Медіолян 22,25, Прага 16,80, Будапешт 0,0205. Букарешт 2,87 Бельград 0,65. Софія 4,14. Відень 0,0081.

Збіжева біржа.

Львів, 17. січня 1924.

Біржа оживлена, загальний оборот 100 тон. Трансакції в пшениці, житі і вівсі. Подача обильна — покриває запотребування. Ціни пшениці й жита слабші, вівса сильніші. Тенденція хитко-знижкова, настрій слабий.

Пшениця краєва 75/74 з 1923 р. 35,700.000—37,000.000*, жито галицьке 65/60 з 1923 року 24,000.000—25,000.000*, ячмінь гал. бров. 19,000.00—20,000.00* овес галицький 47/45 з 1923. року 19,000.000—20,000.000, фасоля краса 00,000.000—00000.000 фасоля колірова 00—00,000.000*, Кукурудза румунська стація Снятин 00,000—00 000.000*, Бараболі до їди 0,000.000—0,000.000*, Горох пів Вікторія 00—00,000.000, Гречка 00 000.000—00,000.000. Кукурузяний грисік 00,000.000.

Мука пшенична	40% „1"	80.000.000*
„ „	55 „	62,000.000*
„ „	70% „0"	47,000.000*
„ житня	60 „	57.000 000*
„ „	40% „4"	52,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка		13,000.000*
„ житні „ „ „		12,500 000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стації заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Відозви й комунікати.

Українська Громадо міста Львова!

Щоби виконати як слід свою задачу Українське Педагогічне Товариство, а з окрема „Рідна Школа" мусить почувати за собою не лиш моральну підмогу всього Українського Громадянства, але й тверду матеріяльну підставу. З огляду на великанські грошеві вимоги теперішнього часу, супроти намічевого поширення круга діяльности УПТ., зглядно „Рідної Школи" — вся дотеперішня піддержка українського громадянства такого тривкого забезпечення все таки не дає, головно з

Продаж горішношлеського вугля і коксу

мальних цінах взновлює вуглеве бюро фірми „Кароль Фердин", Львів, вул. Академічна ч. 21. — Телефон 1183.

в мішках від 2 сотнарів почавши — також дерев'яного ретортового і букового вугля в дрібних кількостях з сейчасною доставою **по макси-** 2—3

тої причини, що ще не всі члени українського громадянства виконують свій горожанський обовязок супроти „Рідної Школи".

Щоби дати можність українському громадянству львівського воєвідства масово взяти участь у підержці стремлінь Товариства, Українське Педагогічне Товариство вистаралося о дозвіл львівського воєвідства з дати 29 XII. 1923 ч. 23585/1923/I./3. на оприділену публичну збірку, яка відповідно до ухвали представників львівських Кружків УПТ відбудеться у Львові в неділю 20 січня 1924 р.

Для улекшення громадянам Львова передачі жертви творяться у Львові 14 збіркових груп, а саме:

I. Збіркова група „Просвіта".

II. Збіркова група Церков Преображення (при вході).

III. Збіркова група церков Преображення (Ріг Корнякт'в — Краківська).

IV. Збіркова група церк. св. Николая (Жовківська).

V. Збіркова група церк св. Василіян (Жовківська)

VI. Збіркова група церк. св. Пятниць (Жовківська).

VII. Збіркова група церк. св. Юра.

VIII. Збіркова група Школа УПТ. ім. Грінченка (Городецька ч. 95)

IX. Збіркова група церк. при дух. семинарії Коперника 26).

X Збіркова група на Богданівці.

XI. Збіркова група св. Василіянок Зиблікевича).

XII. Збіркова група церк. Успенія (Руська)

XIII. Збіркова група церк. св. Петра і Павла (Личаків).

XIV, Збіркова група Український театр (Шашкевича 3).

УПТ звертається цею дорогою до української львівської Громади з пр ханням не лиш не минати збіркових столиків „Рідної Школи" при случайному переході, але й нарочно вийти з дому, щоби зложити свою лепту на виховання нашого скарбу, української дітвори.

Буоуймо самі „Рідну Школу" власним трудом і власними засобами!

УПТ. „Рідна Школа".

Бібліографія.

А) КНИЖКИ:

Василь Бобинський: ТАЇНА ТАНЦЮ. Поезії. Видавництво „Молочний Шлях" Львів 1924. Стор. 62. Окладинка Павла Ковжуна.

Олександер Блок: ДВАНАЦЯТЬ. балляда революції. Переклав Василь Бобинський. Львів 1924. Вид. Нова Культура".

Яків Щоголів: ВИБІР ТВОРІВ. З портретом автора і передмовою Б. Лепкого. Вид. „Українське Слово" Берлін 1924

Дмитро Дорошенко: МОЇ СПОМИНИ ПРО НЕДАВНЄ МИНУЛЕ. Частина третя. Доба Гетьманщини 1918 р. Львів 1923. Вид. „Червона Калина".

Юліян Павликовський: СЛІДАМИ РОЗВОЮ ІДЕЇ КООПЕРАЦІЇ І СОЮЗНОГО УСТРОЮ В „НАРОДНІЙ ТОРГОВЛІ". З нагоди 44-ліття її праці. Львів 1923. Наклад „Народної Торговлі". Стор. 63.

о. Юрій Кміт. ПРОПОВІДИ НА СВЯТА ЦІЛОГО РОКУ. Наклад автора 1924.

Яків Щоголів. ВИБІР ТВОРІВ. З портретом автора і статею Б. Легкого Видавництво „Українське Слово". Берлін 1924,

Джек Лондон. ОПОВІДАННЯ ПІВДЕННОГО МОРЯ. З англійського оригіналу переклала Софія Куликівна вінетка П. Ковжуна. Львів 1924. Наклад української Спілки. Стор. 144.

Д-р Володимир Залозецький: Романські і готицкі будівлі на території Подкарпатскої Руси. Вид. „Просвіти". Ужгород 1923 р.

КАТАЛЬОГ КНИГАРНІ СІЧОВОГО БАЗАРУ 1924. Нью-Йорк 1924. Стор. 120.

В) ЖУРНАЛИ:

НАША СПІЛКА. Часопис українського селянства ч. 2—3. Листопад—грудень 1923. Адреса: Praha III Serikova ul 4|III.

ЗБІРНИК Медичної секції Українського Наукового Товариства в Київі під ред. проф. О. Черняхівського. Книга 5. Державне видавництво. Київ 1922.

УКРАЇНСКИЙ МЕДИЧНИЙ ВІСТНИК Ч. I. Прага, грудень 1923.

Посмертні згадки.

Константина Новакова, вдова по о. Павлі, парохови Дворець, жовківського повіта, померла 24 грудня 1923 р. в 72 р. життя в Вільках мазовецьких. Покійна відзначалась гарними прикметами душі і тому мала велику симпатію у всіх, що її знали. Перенесла в життю много нещасть, стратила передчасно мужа, кількоро дітей і 26 літ пережила вдовою. Патому народови виховала і допоовадила до високих становищ трьох синів: Івана, полковника австр. генер. штабу, котрий своїм впливом у високих, військових справах багато злагодив неприхильний настрій до Українців а відтак помер як атташе військовий в Софії, д-ра Денисе, штабового лікаря австр. маринарки, що з вибухом українсько польської війни пійшов на службу своїому народови та впав жертвою свойого посвячення для українських жовнірів помер на тиф як шеф санітарної місії на Великій Україні: та Клима, що працює на чужині в Чехословакії, як банковий урядник і одинокий з її трьох дітей остав при життю. Смерть тих двох синів підчас війни підтяла цілком її здоровля і загнала її в могилу. Вічна їй Память!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В суботу 19. ц. м. пополудни год. 3-а „ЦАРЕВИЧ", Драма І. Запольської на 3 дії.

Вечером год. 7. третий раз „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА", оперетка.

В неділю 20 с. м. пополудни год. 3-а „ТРІЙКА ГІЛЬТАЇВ", оперета Нестроя.

Вечером 7 год. „ПАННА МАРА", комедія на 4 дії В. Винниченка

Білети раньше в Союзнім Базарі, (вул. Руська) а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 г. при Касі театру.

Станиславівський Український Народний Театр ім. Івана Тобілевича.

Богородчани

Субота 19. І. „Сирітка Ася" драма.

Неділя 20. І. „Ой не ходи Грицю" драма Старицького.

Солотвина.

Вівторок 22. І. „Казка старого млина" Черкасенка. 1251 2—2

На ювилейнкй дар для Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові зложили (другий виказ). д-р Мих. Новаківський збірку ужгородських дячів 20 доляріз (220 мілионів п. марок) здепонованих в тамошнім „Подкарпатськім Банку", Буковинські Українці 10 дол. (110 міл.), Тов. убезпечень „Дністер" Львів 5 дол. (55 міл.), д-р Маріян Панчишин 3 дол. (33 міл.), о. Вол. Винарський—Іванівка (17 міл.). По 1 долярові (11 міл.) зложили зі Львова: проф. Мих. Мельник, проф. Амвр. Андрохович. управ. дружарні тов. Шевченка п. Іван Криловський, упр. машинового відділу Вол. Криловський, уряд. зал. п. Дмитро Лукашевич, д-р Мик Музика; з Перемишля: „Укр. Щадниця" і о. архим якон Алекс. Зубрицький; із Сянока: о. Омелян Константинович і д-р Вол. Константинович. В готівці. яку звальоризовано, прислали: о. Іван і Стефанія Галібей з Пулавіс 8 міл. мп., д-р Іван Куровець—Львів 6,100.000 мп. і радник Юліян Дроздовський — Дрогобич 2,000.000 мп. Сердечна подяка Вп. Жертводавцям! Очікуємо дальших дарів від всіх Громадян, що розуміють та цінять культурну роботу Тов. ім. Шевченка. — Виділ. 1261 1—1

Січова Організація Українців в Зл. Дер. 11 сотня ім. Петра К. Сагайдачного зложила на українських інвалідів як жертву 25 амер. дол., за які Виділ Товариства складає Хв. Організації цею дорогою щире Спасибіг. 1264 1—1

Заходом Українського Правничого Товариства відбудеться ві второк дня 23 с'чня 1924 о год. 6. в салі „Бесіди", Рутовського ч. 22 відчит скарбового надрадника Русина „Про маєтковий податок".

Вечірка „Українськоі Захоронки." Заходом Гов'а „Українська Захоронка" відбудуться в суботу дня 19 ц. м. Вечерниці з танцями в малій салі Муз. Інституту ім. Лисенка при вул. Шашкевича 5. Початок о год. 8. веч. 1260 2—2

Живіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ГІМН. абітур. шукає лекції в місті або на селі. Оголошення слати до Адміністрації під „Однорічний". 1263 1—2

ДЯК або злокавтований Українець, неженатий, що розуміється на музиці, потрібний до ведення діточих і мішаних хорів при Церкві і Просвіті в Лежайську, евентуально до зложення і ведення оркестр. Зголошення з поданням услівій слати до Уряду парохіяльного в Лежайську, п. в місти. 1262 1—2

БУКОВИНЕЦЬ 27 літ, симпатичний, зараз на посаді в американськім підприємстві (Львів) пошукує молодої дружини, яка гармонійно ділила би з ним судьбу. Посаг пожаданий. Сільські панни мають перенство. Посередництво приймається. Зголошення з фотографією слати до адміністрації під „Село". 1259 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

1201 7-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. **львівського** унів. д-ра Болосевича, **приймає в** заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Оголошення.

З глибоким жалем повідомляю всіх однодумців і прихильників самостійницького руху на Вел. Україні, всі українські політ. партії, українські політичні Комітети за кордоном, що 13. грудня 1923. в Словенску (Чехо-Слов. республика) після вяжкої недуги **помер Голова Партії „Самостійників Соц."** інжиніо-лісовод **Олександер Макаренко.**

Згідно §. 2. постанов 1. Всеукраїнського Зїзду Самостійників в Київі вся кермя і владя на случай смерти Голови Партії переходить до рук Товариша Голови, Члена Всеукраїнської Центральної Ради інжиніра Павла Макаренка, якого Зїзд уповажнює в тім випадку кермувати Партією аж до склакання 2. Всеукраїнського Зїзду Самостійників в Київі.

Виконуючи волю 1. Всеукраїнського Зїзду Самостійників в Київі, отсим повідомляю членів партії „Самост.-Соц.", однодумців і прихильників тієї партії, всі ин. українські політ. партії на Вел. Україні, українські політичні Комітети за кордоном за кордоном, що за смертю Голови Партії, **я приняв на себе обовязок управляти Партією „Сам.-Соц"**, аж до дня скликання мною в Київі 2. Всеукраїнського Зїзду Самостійників.

Прошу всі українські газети, як в краю, так і за кордоном, о передрук сього оголошення.

Товариш Голови Партії „Самост.-Соц."

Член Всеукраїнської Центральної Ради

1265 *інжиніо, Д-р Павло Макаренко.*

ГРОМАДЯНЕ! УВАГА! НОВО ВІДКРИТИЙ МАҐАЗИН!

ЕЛЄКТРИЧНІ І НАФТОВІ ДІТМАРСЬКІ ЛЯМПИ

від найскромнійших до найвибагливійших.

ЖАРІВКИ І СКЛА ДО ЛЯМП.

КНОТИ і всі СКЛАДОВІ ЧАСТИ ДІТМАРСЬКИХ ЛЯМП.

ВЕСЬ ЕЛЄКТРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТАЛЯЦІЙНИЙ МАТЕРІЯЛ.

ЕЛЄКТРИЧНІ КОНОВКИ? НАЧИННЯ І ЗЕЛІЗКА.

ЕЛЄКТРИЧНІ МОТОРИ.

Від тепер купує наше Громадянство лише у представника Товариства для торговлі і промислу

„ТОПАС"

1252 2—2

А. БЕРПІНСЬКОГО при вул. Словацького ч. 4.

(против Головної Почти при трамваєвім перестанку).

ГУРТІВНА ПРОДАЖ по цінах фабричних: **„ТОПАС"** Львів, вул. Міцкевіча ч. 22 Тел. 624

Всі знаємо, що треба лише у своїх купувати!

Товар першої якости по цінах конкуренційних!

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 54.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ ДО КАНАДИ

Рільники, робітники лісні і служивці можуть ЗАРАЗ без перешкоди їхати до КАНАДИ, тому що належать до найбільше пожаданих емігрантів канадійським урядом.

Хто має земляків або кревних в Канаді, а хотів би від них дістати гроші або аффідавіт повинен зараз зголоситися до нашого бюра, а ми цілком безплатно поробимо потрібні старання в цілі одержання потрібних документів.

Просимо звертатися до нас устно або письменно під такою адресою: 1198 3—13

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ, Львів, вул. Городецька 54.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 14 (10.107). Львів, вівторок 22. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 3,750.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 6,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 6,000000 мп. Зміна адреси 250000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 150.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

? 6 лютого ?
? 1924 ?
1253 1—1

Мораль й інтереси.

З нагоди італійсько-сербського договору.

Хто з нас, прочитавши звістки про італійсько-сербський договір подумав як стій, що трапилась дуже пікантна політична історія з моральною наукою? Справа, на перший погляд, невеличка: Італія та Югославія найшли вихід з клопітного становища, в якому опинилось таке гарне та корисне місто як Фюме. Держава Фюме згідно з останнім договором, підписаним у Рапалльо, не мала змоги жити; Італійці недурно називали його „città morta" мертвим містом. Італія не котіла зректись міста, а Югославія не могла обійтись без порту. Тому найдено компроміс: місто залишилось при Італії, а Югославія одержала право користуватись його портом на протязі 50 років. Крім цього порт Барос, острів Лястово і хорватські села довкола Фюме. Цей договір називається „договором про дружнє сусідство". Обі держави забезпечують собі „status quo" щодо теперішніх кордонів, не виключаючи нових кордонів довкола Фюме, а також взаїмну невтральність на випадок наступу з боку когось третього.

Усе як личить у міжнародніх договорах. Але приготовлення до нього велись у якнайбільшій тайні. Навіть найбільше зацікавлені дипльомати не знали нічого про підготовчі розмови між югославянським представником Пасічом і італійським Мусоліні. Не знав нічого ні Париж, ні Рим, ні Білгород, ні Прага. Така таємність була аж надто виправдана. Згаданий договір захитав будівлею Малої Антанти і влучив безпосередньо у Францію як протекторку Юго-Славії. Чи всі держави, яким лежить на серці вдержання миру не повинні би радіти, такою несподіваною щасною розвязкою конфлікту між двома державами?

Підписане порозуміння має свій симпатичний та несимпатичний бік. Відомо, що Юго Славія саме недавно одержала більшу позичку від Франції на мілітарні цілі. Нині, вона впевняє на далі про свої симпатії для союзниці Франції, яка помагала їй усіма силами у великій війні, але вважає, що союз з Італією є для неї корисніший. Пястук Італії висить близько, а рука простягнена Францією є за морем. Згаданий договір має всі ознаки мілітарної конвенції з Італією. Таким робом він є звернений проти Франції і в інтересах Англії. Англія відограла в ньому чималу ролю через посередництво Італії. Англія веде нині з Італією переговори для веднання собі союзника; темою є територія Юби на границі Єгипту та Лібії.

Нові союзи та порозуміння є в нинішній Европі в стадії імпровізацій. Як бачимо: погляди на те, якими засобами вільно державам доходити до них, є досить нестійні, або досить оригінальні. Одна держава, яка дає велику позичку — иншій, не має певности, чи позичений нею капітал не звернеться завтра проти неї самої. Такі приклади як останній зі Сербією, дають нагоду до ще одного міркування: може врешті великі держави, що хотять матеріяльно підпомагати малі держави з мілітарною метою, прийдуть до висновку, що настав час, коли така підмога їм не виплачується. Так само не виплатився Австрії в останній війні союз з Італією.

Є політики, які гадають, що політика не має нічого спільного з моралю. Але кожний раз, коли вона попадає у конфлікт з нею, тоді всі звертають увагу на те, що вона тратить свої основи.

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Тихі „діячі".

Політична частина заслуги нинішнього українізаційного курсу на Вел. Україні належить тим чинникам, які перебуваючи поза межами совітської влади, критикували централістично-русифікаторську акцію большевиків і підсичували опір і боротьбу за права нації. Українська інтеліґенція, навіть та, що стоїть на радянській платформі, та українське селянство ніяк не могли погодитися з національно-ворожим режімом і відударною силою звертали свої очі на захід, куди відійшли десятки тисяч синів України. У великих злиднях і під чужим обухом тут проводжено в організований спосіб національно-культурну роботу, а по части й політичну працю. Вільна Українська книжка, вільна українська газета, хоч пачкарським способом, все таки попадала на Вел. Україну. Звідсіль йшла підтримка національно-народнього руху.

Зовсім зрозуміло, що большевики не могли ігнорувати цих ворожих їм впливів і уживали всіх заходів, щоби їх розложити і знеутралізувати. До того ужито між иншим тихих „діячів", що перебували на услугах большевиків.

Большевики завжди незвичайно цікавилися осередками української еміґрації і не жалували коштів на інформаційну та розкладову працю своїх агентів. І треба правду сказати, що це робилося ними з великою спритністю. На це вони майстри!...

Ті, що близько стояли до редакції „Української Трибуни", яка виходила в Варшаві в 1921—1922 р., добре памятають, як у складі співробітників газети, близчим помічником начального редактора О. Саліковського став бувший редактор київської „Кооперативної Зорі" Антін Харченко, що в літку 1921 р. „втік" з Києва. Під псевдонімом Горжені, а то й без підпису він надрукував в еміґрантській газеті цілу низку статтей незвичайно ворожих большевикам, — очевидно гадаючи цим шляхом придбати особливе довіря тих впливових наддніпрянських кол, з якими була звязана „Українська Трибуна". Переконавшися, що нічого в його старань не виходить, А. Харченко переїхав до Берліна, скинув маску і отверто, під власним прізвищем почав виступати, як постійний співробітник, в російській сменовеховській газеті „Накануне", друкуючи там (звичайно московською мовою!) всіляку гидоту, скеровану проти українського самостійницького руху. До речі кажучи, тепер той самий Харченко вже пише з Києва у віденський журнал „Нова Громада" і славословить своїх хазяїв.

Головний осередок української еміґрації у Варшаві — це Український Центральний Комітет. На нього большевики звертали весь час найпильнійшу увагу, підсилаючи туди своїх агентів. І дуже їм у цьому щастило, бо вибирали вони отих своїх провокаторів з осіб, що користувалися, так би мовити, особливими пільгами.

В томуж таки 1921 році в складі канцелярії Центрального Комітету зявилося два хлопці: Завізіон — на посалі молодшого секретаря, і Сорокин — звичайний канцелярист. Де-хто з членів Ц. К. швидко зауважив, що ці юнаки — люде непевні, що вони провадять якусь шпигунську працю, але довелося рахуватися з тим, що Завізіон був креатурою міністрів Пилипчука й О. Ковалевського, а Сорокин — пасинком голови Комітету. Хлопці спокійненько працювали, аж вкінці прослідила їх польська поліція. Обох арештували, але Сорокин з-під арешту втік і швидко надіслав варшавським знакомим листа з Києва, де почав працювати в чека. Проти Завізіона ясних доказів не було здобуто і його лише видалили з Польщі.

Одначе треба зазначити, що ці сумні факти бліднюють у порівнанню з тим, що скоїлося тут в кінці минулого року, а зясувалося лише в самі останні дні.

Секретарем Українського Центрального Комітету, як відомо, є Павло Зайцев. Його дружина і двоє дітей залишилися на Великій Україні і жили там під прибраним імям у великій нужді. Кінець-кінцем д. Зайцеву в осени минулого року пощастило перевезти до Варшави свою родину, яка й оселилася разом з ним в помешканні бувшої української амбасади на Алеї Руж. Правду кажучи, пані Зайцева робила дуже неприємне вражіння. Трималася вона ізольовано, в розмові з чоловіком і з дітьми вживала виключно московської мови, хоч добре знає українську, і весь час нарікала на еміґрантські злидні та вихвалювала Большевію. Чоловіка вона переконувала повертати на Вел. Україну.

Кілька днів тому цілком випадково до рук Ц. К. попав пакет, який мала відіслати пані Зайцева до Харкова конспіративним шляхом. У пакеті був лист до інтимного приятеля Петі, з яким Зайцева „работала вмѣстѣ" ще на Україні. Вона жалується приятелеві, що „злѣсь работать гораздо хуже, чѣм в Харковѣ" і що один пакет вона загубила. До листа додано довірочний щоденник та чимало документів із справ Ц. К-ту і навіть приватні листи, які йшли до ріжних громадян-еміґрантів на адресу К-ту.

Коли до Зайцевої звернулись з запитанням, що все це визначає, то вона в брутальній формі відповіла, що з Українцями балакати не бажає, а дасть зізнання лише польській владі...

У цей мент Зайцева перебуває під арештом. При ревізії в неї знайдено чимало відписів з офіційних документів і велика кількість трутини. Коли і як мала бути використана та трутина — поки що не зясовано. Селех.

Супроти нової значної підвишки цін друкарських робіт та паперу змушені ми з днем с. м. 18. січня підвищити ціну одного примірника

на 150 000

а місячну передплату

на 3,750.000 Мп.

Передплатники, які вже вплатили належитість за січень, є вільні від доплати. Всі инші мусять мати на увазі цю підвишку.

Велика Україна.

„Чистка" від тих, що „примазался".

Контрольна комісія київського Губкому розглядала, як подає московська „Правда" справу бувшого підполковника царської армії, В. І. Панкова, що скривав своє контрреволюційне минуле і „примазався" до комуністичної партії. В 1905 році Панков був головою Союза руського народу в Александровску, Володимирської губернії. З власної волі Панков вислав ешелон артилерії для здавлення грудневого повстання московських робітників. В 1915 р. згідно з його словами в нього мав місце перелом, що виявився його участю в виборах до російських установчих зборів (учредітельное собраніе") в ролі ес-ера. В 1918 р. Панкова призначено начальником постачання одної дивізії. В 1920 р. Панкова прийнято в члени компартії. Свою минувшину вдалося йому заховати і в часи прочищування партії. Останніми часами працював він в Київ. в військово інжінєрській школі. Контрольна комісія рішила виключити його з партії на завсіди.

Заворушення.

По відомостям варшавської газети „За Свободу" в районі Єлисаветграду мали місце великі протибольшевицькі і протижидівські заворушення. Жертвою заворушень впало 100 Жидів убитими, в якому то числі є і комуністи.

Проф. Грушівський академіком.

В звязку з одержаним проф. Грушівським дозволом повороту на Україну загальні збори Української Академії Наук в Київі затвердили його академіком на катедрі української історії.

Життя в Київі.

Берлінський „Руль“ ч. 946 містить уривок листа з Київа, який ми подаємо в перекладі: „В нашому життю багато змін на гірше в звязку з катастрофальним фінансовим положенням. Приходиться продавати решітки меблів — які вдасться ще вирвати. На жаль майже все пропало тому, що частина розграблена, частини не повертають ті, котрі взяли для збереження, а частину забрав „Собес“ (радянська спілка безробітних), якому передано все, що лише можливо було забрати в старого буржуя. Недавно я чув, що в проекті є видання пояснення, що всі меблі, які находяться в націоналізованих мешканях — а всі доми націоналізовані — є власністю держави. Таким чином можливо, що нас примусять платити за наїм наших же меблів, як вже примусили платити за наїм музичних інструментів. Як бачите неп (нова економічна політика) зайшов у нас недалеко і в деяких випадках уступає місця старим комуністичним струям. Зрештою вже в минулому році моє недовіря до непа було настільки сильне, що я не важився винаймити дому. Тепер я цього дуже жалую, бо мав би дохід в сумі кількох соток червінців замість того, щоби платити, як я це роблю, за своє мешкання. Я думаю, що Вам відомо, що таке червінець. Це — незвичайно дотепний винахід. Ціну його держава нормує покищо дуже легко та елястично. Червінець це папірець, на якому написано: „1 червонець = стольким то долям чиставо золота, но на золото не „обмінівается“. Між тим, він має на біржі ціну 25 -30 відсотків більшу від золота і сталої чужодержавної валюти. Від того часу, як введено в нас тверду валюту, заробити грошї є незрівнано важче як перед тим“.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Російські й мадярські монархісти.

Берлінський ес-ерівський російський часопис „Дні“ оголошує низку доказів на тісні взаємини російських емігрантів-монархістів з ославленою мадярською реакційно-монархістичною організацією „Пробуджених Мадяр“. Перші звязки навязано ще в 1921 р. на підставі порозуміння кн. Голіцина Муравліна з Гортім у Будапешті.

Правительство Гортія дало військовому агентові Врангля чималі кредити для організації московських офіцирських відділів, які рекрутовано з моск. емігрантів у Болгарії і Сербії. Головним агентом тієї московсько-мадярської монархістичної організації був у Білгороді генерал Комісаров, який тепер є на службі у большевиків та якого недавно арештовано в Берліні за постачання німецьким комуністам зброї за гроші совітського уряду.

При ньому найдено велику силу компромітуючого матеріялу, м. и. докладні пляни дислокації югославянської армії, ріжні прелімінарі військових інтендантур, артилерійські нариси і т. п. У свій час, при компромітації Комісарова в Білгороді, зацитькано всю справу й лише усунено Комісарова з Югославії, при чому своє спасення завдячував Комісаров переходові на службу до большевиків. На конгресі ортодоксальної церкви в Карловицях під фальшивим пашпортом на імя Бертона вирінув один з головних організаторів „Пробудженої Мадярщини“ капітан Еккарт, Шурин Гортія.

Там, у головній кватирі колишньої кримської армії Врангля вироблено плян спільного виступу мадярських і російських монархістів проти Югославії. Авантурники рахують на успіх евентуального повстання угорського населення Банату, невдоволеного з Білгородського уряду. Очевидно, що до тих планів агенти спільної організації стараються втягнути й московських козаків і офіцирів, хоча ці останні безумовно мусять бути вдячні Югославії за опіку. Саме тепер ідуть знову жваві переговори між мадярськими й російськими монархістичними колами о легалізацією і реалізацією пр т югославеянської угоди. У тісному звязку з цією справою є військова конвенція Угорщини й Баварії, яка особливо має бути по нутру ославленому чорносотенцеві Меркову II., саме який ось найшовся на чолі найвищої ради монархістів. Тому автор, що подає оті вевеляції, кличе до великої обережности й готовости на всякі можливі авантури з боку монархістів у найблищих місяцях.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Фінансова диктатура Міллерана.

З Парижа подають, що в французьких політичних колах обмірковується плян проголошення Міллерана фінансовим диктатором на протязі одного року. Міллеран мав би дістати повновласти в тім часі довести до порозуміння з Німеччиною в справах репараций і тим способом уздоровити економічне положення у Франції.

Поголоски про арештування Троцького.

В Берліні і в Парижі одержано нестверджені поголоски про арештування Троцького в Москві. Між Троцьким і совітським урядом виникли різкі непорозуміння, наслідком чого Центр. Комітет плянував усунути Троцького, а на його місце назначити Буденного. В звязку з тим Троцький забарикадувався в своїм панцирнім потязі, після чого ніби то його арештовано. Ці вістки подаємо з журналістичного обов'язку. Як відомо про Троцького поширювано вже нераз найфантастичніші поголоски, тому можливо що і ця поголоска є твором уяви противників совітського уряду.

Муссоліні-Пасіч.

З Риму звідомляють, що між 22. і 28. січнем у Венеції відбудеться стріча Муссоліні з Пасічем, після чого Муссоліні візьме участь у партійних зборах фашистів і виголосить промову про закорд. політику. Італійська преса подає, що договір між Югославією й Італією заключений на 6, а не на 3 роки, як було подано раніше.

Подорож Бенеша.

„Н. фр. Пр.“ подає, що Бенеш в найблизчих днях виїзджає до Льондону в справі деяких вияснень французько-чеського договору. „Обсервер“ пише, що Бенеш запропонує Англії союз з Чехословаччиною. Бенеш має також намір наклонювати Англію до визнання совітського уряду.

З польських справ.

Польські „фашисти“.

В звязку з „фашистівським“ заговором переведено у Варшаві дальші арештування. Між арештованими є м. ін. урядовець окружної команди поліції у Варшаві. В Лодзі, Кельцах, Радомі і Познані арештовано около 50 осіб, між цими адвоката Пюрковского і поручника Городиского.

Замішаний в акцію „П. П. П.“ Гломбіньскі, на шпальтах „Слова польск-ого“ оправдується, що він балакав про організацію „П. П. П.“ з б. військовим міністром Шептицким (до них обох звертався герштат організатор „фашистівської“ організації інж. Пенкославскі), одначе йому організація видавалася надто наївною (!!!), щоби можна оправдати надто суворі і радикальні середники. Зворушлива ця батьківська вибачливість і вирозумілість у вшехпольської ексцеленції... Організація змагає до диктатури, в ній бере участь велика кількість високопоставлених осіб, цивільних і військових, а ватажок вшехполяків, які у відношенню до парохіян других партій жадають найтяжчих кар, великодушно знизує плечима і кваліфікує чорносотенну боївку своїх партійних підсусідків як невинну іграшку.

Дезінтеґраторчий засіб.

На днях зроблено у Варшаві динамітовий замах на льокаль партії Тугутта — „Визволенє“. В цім льокалю мало саме тоді відбутися засідання „Союза б. легіоністів“. Своєчасно доглянено вже тліючий гніт бомби і таким чином не допущено до вибуху.

Немаче у відповідь на останні події.

Союз людовецьких партій вислав на днях до польського премієра Грабского і през. Польщі Войцеховского делеґацію з домаганням, щоби Пілсудскі вернув на становище шефа ген. штабу і голови тіснійшої воєнної ради. Союз узалежнює від рішення цієї справи своє відношення до правительства.

Хієна мріє про свойого Муссоліні. Не найшла ще покищо кандидата, а організація (Гломбіньскі каже, що „наївна“) попала в руки поліції. Польська лізиця в кращому положенню. Має вже свойого кандидата на диктатора. І вона хоче тепер здобути для нього голос. Цікава забава...

Під знаком „нелеґальщини“.

Причинки до історії Українського Висоного Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Вибрані руськими (!) голосами лястівці Брилі, Павловскі, Навроцкі, Островскі і на далі полишилися на вислугах у премієра без краватки і є його найміцнійшою підпорою. Багато тим руским хлопам обіцялося, коли ходило про здобуття голосів, деклямувалося гарно про „братерську любов“, обіцялося золоті грушки на вербі. Тепер пора витягнути консеквенції!“

IX.

Дня 30. червня 1923 р. по півторамісячній праці остаточно Кураторія внесла петицію до сойму і сенату. Копії петиції з відповідними письмами внесено до міністерства освіти, внутрішніх справ, до Президії Ради міністрів та до Української Парляментарної Репрезентації. Рівночасно внесено також до львівського воєвідства статут товариства „Кураторія Українських Високих Шкіл у Львові“ для затвердження. Копії статута теж вислано до названих міністерств з поясненням, з якою метою це робиться. Українська Парляментарна Репрезентація одержала на руки голови її посла Підгірського одне і друге з проханням занятися цією справою, прискорити її та поробити відповідні старання для поставления наглого внеску в цій справі в польських законодатних органах.

Петицію в цілости разом з усіми підписами надруковано було в „Ділі“ з 4. липня 1923 р. А через це я не вважаю за вказане її тут передруковувати в цілости. Вважаю за відповідне все таки підкреслити, що вся істота петиції заключалася в такому її уступі:

„Найповажнійші українські наукові і культурно-освітні інституції та представники українського громадянства, бажаючи забезпечити українській науці спроможність розвитку в межах польської держави, а українській академічній молоді спроможність науки в українській мові, звертаються до Високого Сойму (Сенату) з проханням ухвалити закон в справі заснування у Львові державного українського університету і державної української політехніки шляхом удержавлення існуючого вже у Львові українського приватного університету та української приватної політехніки“.

Далі петиція займалася широким мотивуванням цього домагання, підкреслюючи також те, що Польща вже зобовязалася заснувати для Українців університет артикулом 24. і 26. закона з 26. вересня 1922 р. Дн. законів Ч. 90. поз. 829,, чим признала неоспориму конечність для Українців свого університету. Слід зазначити, що петиції до сойму та сенату були зложені в рівнорядних текстах польському та українському.

Вже 28. липня 1923 р. на засіданню польського сойму поставив український посольський клюб наглий внесок в справі леґалізації та удержавлення українського університету у Львові. Наглість внеску мотивував посол Підгірський. П. П. С. і „Визволенє“ голосували за внеском. Одначе наглість внеску відкинено, а цілу справу відіслано до окремої освітної комісії. Там вона перебуває до сьогоднішного дня. Референтом її комісія назначила українського її члена посла С. Козицького.

Отже петицію внесено. Весь край знав про неї, бо вона була опублікована. „Діло“ в передовій статті з 7. липня 1923 р. ч. 76. поставилося критично до такого кроку в університетській справі. Сама стаття носила назву „Помилковий крок“. До цього всяка українська газета мала повне право. Та в цій статті виявилося, що автор-публіцист не зовсім був в курсі університетської справи. А це було тим дивнійше, що представник редакції „Діла“ пробув від початку до кінця на обох анкетах. Мимо всього того, що він там бачив і чув і мимо того, що на ніщо не реагував, а оставав лише пасивним свідком незвичайно-важких рішень, тепер його орган писав: „Кураторія не мала права й не повинна була братись за цю справу, яка належала й належить виключно до політичних чинників“.

Як ми бачимо з попереднього, то кураторії дали на це право саме українські політичні партії. Далі пишеться: „О скільки Кураторія, установа не компетентна, взялась за переведення справи для неї цілком чужої й не належної, вона не могла не зробити в переведенню її цілого ряду помилок. Основною помилкою петиції є самий факт подачі її безпосередно до сойму й сенату минаючи українську парляментарну репрезентацію... Аматорство і ділєтантизм виявилось навіть в самому уложенні петиції. Зроблено тут ряд помилок немаловажних і небезпечних. І що найгірше — не маємо жадних гарантій, що в дальшому веденні цієї справи не буде зроблено ще більших помилок, оскільки будуть нею кермувати некомпетентні чинники“.

(Продовження буде.)

Шведський „герой" в ролі комерсанта.

Консорція, на чолі котрої стоїть ославлений Конфанти, купила кротошинські добра кн. Гогенльоге за 8 міліонів долярів. Як подає „Курєр львовскі", вістка про це купно зробила в Познані велике вражіння, бо люде, що купують ці добра (Конфанти, Сейда, сеч. Полочиньскі), досі не належали до богатих.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 32.300 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Совітська Росія.

Стеклов про визнання совітської влади.

В „Ізвестіях" містить Стеклов передову статтю, у якій обмірковує справу визнання совітської влади европейськими державами. Стеклов має надію, що держави Европи визнають совітську владу в найблизчому часі. Кожда держава тримає за пазухою готові умови визнання совітів. Часи, коли совітські республики потребували необхідно визнання, вже проминули і тому совіти не думають платити за те визнання, або йти на якісь уступки. Як що Европа хоче визнати совітську владу, то до того веде не шлях компромісів, чи капітуляції з боку Росії. Найкращим способом до цього є відновлення нормальних взаємин Европи з Росією на принціпах взаїмної рівности обидвох сторін і справедливого вирішення дрібних справ, що розділяють Европу від Росії. Особливо Франція мусить погодитись з фактом, що совітські республики треба трактувати на рівні із иншими державами. Франція мусить явно і щиро стати на шлях взаїмного довіря і признання, а детайлі можна обмірковувати пізнійше.

Стаття Стеклова є відповідю на статтю Ербета в „Тан" з дня 22. грудня 1923.

Комуністи в червоній армії.

„Последніе Новості" подають, що статистика московської военної округи виказує: Кількість комуністів у червоній армії в р. 1923 зменшилася 40 процент, а кількість комуністів, що уходили на політичні червоноармейські курси зменшилася на 70 процент. Контрольна комісія розглянула 1035 справ виключення з партії, з чого виключено 986 осіб, 43 процент шкурників і 57 процент за недодержання партійної дисципліни та комуністичної етики.

По походженню виключено з комуністичної партії 30 процент селян, 22 робітників і 18 процент інтелігентів.

Амнестія для есерів.

Президія Ц. У. К. порішила: 1) провірити постанову В. Ц. І. К. про присуд Верховного Трибуналу над есерами Гоцем, Донським, Гріштайном, Гельдманом, Ліхачем та иншими та зменшити кару до половини. Причиною цеї амнестії є факт, що акція есерів проти сов. влади за кордоном ослабилася і що ворожа агітація есерів не представляє вже для совітів жадної небезпеки. Також поведінка вязнів супроти сов. влади не дає приводу виконувати дослівно присуд трибуналу. (Роста).

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж багнет чужого жандарма.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Певне переговори?

„Русспресс" подає з Харкова: Кореспондент „Русспреса" довідався з зовсім вірогідних джерел, що тепер саме ведуться в Харкові переговори між большевиками і Тютюнником, який являється в даному випадку посередником від особи проф. Грушевського і цілого ряду осіб із української еміграції близької до групи Винниченка і Шаповала. Переговори ведуться про умовини, на основі яких мав би відбутися поворот визначних українських емігрантів на Україну. Большевики від себе вимагають беззастережного визнання радянської влади і створених нею соціяльних умовин життя. Крім цього вони вимагають від повертаючих до дому українських емігрантів тимчасової відмови від всякої політичної діяльности.

Перед відїздом на Україну проф. Грушевський і инші емігранти повинні підписати заяву, що осуджує їхнє дотеперішнє відношення до радянської влади і що змальовує їхнє теперішнє відношення до українського питання. Проект заяви містить понад те ще й осудження політики петлюрівської групи емігрантів і гостру критику польської політики у відношенню до Українців. Переговори доходять кінця і текст заяви буде на днях висланий за кордон для предложення його українським емігрантам. Большевики обіцюють Грушевському і иншим Українцям дальшу плянову українізацію та створення для них можливости праці в культурно-освітних українських радянських установах.

Потвердження чуток про погроми.

Жидівська телеграфічна Агенція повідомляє з Харкова: „З Єлисаветграду комунікують про антикомуністичні виступи, що носять всі признаки антисемітського характеру. Під покришкою боротьби з комуністами селяне нападають і бють Жидів. Непорядки обняли Єлисаветград, Косин і Ольвіополь. Подають про 118 жертв споміж Жидів.

Нові вибори у Франції.

З Парижа доносять: Познкаре заявив на одних зборах, що вибори до французького парляменту відбудуться в місяці травні. Початок виборів 4. травня.

Кривава боротьба в Порурю.

З Діссельдорфу одержано відомости, що в ріжних дільницях того міста прийшло до кривавих сутичок безробітних з окупаційним військом. Робітники кидали ручні гранати між поліцію і поранили кілька осіб. Також до помешкання одного поліційного урядника молоді студенти вкинули ручну гранату. Заворушення тривали цілий день. Безробітні зруйнували кілька складів харчевих продуктів і ограбили їх. Заворушення інспіровані комуністами. Також в Голденбергу ідуть бої з поліцією. В Альдерфельді у заворушеннях брало участь понад 60.000 безробітних.

Прага — Трієст.

В Римі ведуться чесько-італійські переговори в справі договору, на основі якого Трієст мав би бути відкритий для торговлі з Чехо-Словаччиною.

Новий уряд у Фінляндії.

Президент Фінляндії приняв димісію кабінету. Новий кабінет міністрів буде кабінетом фаховим і залишиться при владі тільки до часу скликання нового парляменту.

Творення англійського кабінету.

„Daily Mail" подає, що серед політичних кол Англії іде завзята боротьба, в цілі недопущення Партії Праці до влади. В консервативних колах панує переконання, що колиб Болдуін ще цього тижня зрікся проводу консервативної партії, то утворення консервативного уряду булоб можливе. В Льондоні мають відбутися консервативні збори звернені проти соціялістів.

Перед визнанням совітів.

„Petit Parisien" подає, що в найблизчому часі може прийти до визнання совітів Англією, особливо, як до влади прийде робітнича партія. Супроти цього Франція задумує в тій справі заняти становище ідентичне зі становищем Америки. Франція може визнати совітську владу під такими умовами: 1) Совіти мусять признати довги царської Росії, 2) Совіти мають звернути французьким горожанам майно сконфісковане підчас революції; 3) Російська комуністична партія має зректися большевицької агітації в Европі.

З совітської Росії.

Східна Агенція доносить, що на протязі двох останніх днів арештовано в Росії понад 4000 осіб. В московськім театрі підчас вистави переведено ревізію, особливо в осіб, що сиділи в першорядних кріслах. Взагалі в Москві зміцнилася хвиля терору. Та сама агенція звідомляє, що поголоски про арештування Троцкого не відповідають дійсности.

З'їзд комуністичної партії.

Дня 16. ц. м. почалась в Кремлі конференція комун. партії при участи 350 представників. На порядку нарад: 1) завдання економ. політики; 2) організація партії; 3) міжнародня ситуація. До президії вибрано Леніна, Троцкого, Зіновєва, Бухаріна, Рикова, Калєніна і Каменєва. Каменєв підкреслив у промові, що партія і на далі є сильною та єдиною та що лишається вірною наказам Леніна.

Мехиканські повстанці побиті.

„Тел. комп." звідомляє про рішаючу побіду ґен. Обрегона. Повстанці зовсім побиті правительственними військами на фронті Тегуакан Пуебля. Вони розбіглися.

Греція й Італія.

Італія нотифікувала грецькому правительству постанови відновлення дипльоматичних взаємин.

Італійське правительство рішене зайняти відмовне становище супроти проби Венізельоса наново поставити справу Додеканезоса, бо вона вже управильнена в Льозанні.

Заворушення в Дісельдорфі.

Паризькі часописи звідомляють, що останні заворушення в Дісельдорфі зорганізували совітські делєгати. Був там інкогніто Радек Собельзон.

Воєнні америк. маневри.

З Ню Йорку звідомляють, що в области Панамського каналу почалися великі комбінаційні маневри американської фльоти й армії. Бере в них участь 25 лінійних кораблів, 4 кружляки, 43 бойові одиниці, торпедовці і т. д. Преса пояснює ці маневри приготуванням збройних сил Америки зогляду на можливе заатакування Зєдинених Держав від сторони Атлянтійського океану одною з поважніщих морських держав.

Мадярський през. мін. у англійського короля.

„Н. Фр. Пр." звідомляє з Льондону, що англійський король прийняв на авдієнції мадярського президента міністрів гр. Бетлєна. Приписують цьому велике значіння, бо король згідно з мировою програмою роб. партії, дав вислів, що не слід більше робити ріжниці між побідженими і побідниками. Король бажав відповісти теж приязним жестом під адресою Мадярщини на чесько-французький договір.

Хто зложить до Т-ва „Просвіта" суму рівноважну одному амер. долярови — сей дістане даром календар і книжечки з серії Народна 1204 р) **Бібліотека.** 1—?

Упорядкування платень згідно з доріжняним мірником.

Міністерство праці і суспільної опіки комунікує, що 11. січня ц. р. сенат приняв ухвалений перед тим закон про обовязкове примінювання доріжняного мірника до упорядкування заробітних платень. Основи того закону подається в загальних нарисах до відома заінтересованих кол вже тепер тому, що по думці змін пороблених сенатом наведений закон має обовязувати вже від 15. січня ц. р. Наслідком тої зміни доріжняний мірник вирахований на першу половину січня мусить бути примінений також до виміру заробітних платень і в другій половичі місяця. Названий закон передбачує для робітників право на судове доходження своїх претенсій, що повстали наслідком невиплачення доріжняних додатків або наслідком хибного їх обрахування і постановляє, що висота належних з тої причини платень мусить бути вальоризована.

Закон про примусове приноровлювання мірника буде обовязувати також сезонові заведення.

До обчислення всіх заробітних платень треба буде пристосовувати мірник, обчислюваний комісією для дослідів коштів удержання (т. зв. комісії статистичні). Мірник, обчислений для минулого періоду будеться пристосовувати для обчислення платень в черговім періоді. Пр. доріжняний мірник в першій половині січня мається пристосовувати до обчислення платень в другій половині січня. Згадану вище систему приноровлювання мірника мається на основі закону пристосовувати обовязково. Всякі инші системи нормування платень, оскільки вони корисніші для робітників, будуть допустимі. При виборі мірника до хвилі оповіщення відповідних розпорядків в тих галузях праці, в яких заключено відповідні збірні умови і ці умови передвиджують цей мірник, слід приноровлювати до цих умов. Там, де відповідних умов не заключено, слід би приноровлювати мірник, оповіщений найблищою комісією для дослідів змін коштів удержання, або мірник варшавської комісії.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчора сконфісковано вперве один цілий уступ з фейлєтонів В. Мудрого „Під знаком нелєґальщини", а саме згадку про діяльність одного з польських закордонних послів, про що своєчасно цілком отверто писала м. и. „Хвіля".

— **Проти пресових репресій.** Теперішній польський міністр. внутр. справ Солтан видав два дні тому обіжник, у якому пригадує судовим прокуратурам, що конфіскати часописів взагалі є допустимі лише при одночасному судово-карному дохідженню. Польська т. зв. опозиційна преса радується з цього приводу, що, мовляв, отой обіжник є „першим кроком на шляху санації в обсягу практикованих судових репресій" („Кур. Льв." з 19. ц. м.). Міністр Солтан, кажеться, сам прийшов до переконання, що „конфіскати не ведуть до мети", всупереч поглядові Керніка, який замиканням рота пресі хотів зміцнити становище уряду й законности. А нам здається, що такий чи цілком инший обіжник ні трішки не змінить істнуючого стану річей, згідно з яким „Діло" мусить підлягати постійним конфіскатам і всілякі пресові закони та міністерські обіжники тут ні при чім. Такого погляду тримається львівський цензор і цей погляд є єдино рішаючий бо „цар далеко, а Бог високо"...

— **Походження лещат.** У цьогорічну прегарну зиму скрізь квітне зимовий спорт, яким цікавляться не тільки самі спортсмени, але й історики й етнографи. Так ось напр. найшли докази, що лещата („скі") були в ужитку вже перед 1700 роками. Про них згадується в грецького письменника з VI. ст. Про досконалість спорту лещат

Продаж горішношлеського вугля і коксу

в мішках від 2 сотнарів почавши — також дерев'яного ретортового і букового вугля в дрібних кількостях з сейчасною доставою **по максимальних цінах** взновлює вуглеве бюро фірми „Кароль Фердин", Львів, вул. Академічна ч. 21. — Телефон 1183. 3—3

стрічається замітки в норвежських записках з X. ст.; про масову участь жіноцтва у тому спорті в XVI ст. Але фільольогічні досліди над словом „скі" й иншими на означення того слорту, завели учених аж до прастарих часів середньоазійських верховинних племен.

— **Лев Муссоліні я.** З Риму повідомляють, що великий цирк „Копона" годарив Муссолініму молоденького льва з одної могучої львиної родини. Муссоліні був у великому клопоті, що робити з львом і подарив його своїому родинному містові Медіолянові. Ось саме тепер лютою зимою, привезено молодого сина пустелі до Медіоляну й посаджено у клітку в найбільшому тамошньому саду.

— **Чаплін письменником.** Один із найпопулярнійших людей не тільки у своїй батьківщині але й усього світа, це Шарлі Чаплін, кінематографічний артист-комік. Його славу стараються експлоатувати не тільки фільмові підприємці. Ось один льондонський книгар запропонував Чаплінові написати за високий гонорар свої мемуари. Конкурент книгаря довідався про це й офірував акторові за таку саму книжку гонорар в кілька тисяч долярів (!) більше, Чаплін, що вміє шанувати свою популярність як джерело великанських прибутків, згодився описати історію своєї життєвої карери й передати рукопис тому накладцеві, що дасть найбільше грошей. Тепер переліцитовується вісім льондонських накладців над книжкою великого коміка й сума, пропонована цьому останньому досягла 30.000 долярів! Здається, що ця історія спонукає багато амбітних письменників, яких творів ніхто не хоче друкувати, вступити спершу до кінематографу й спеціялізуватись у комічній міміці й жестах!

— **Майстерний годинник.** У місті Бірмінгем в Англії є годинникарський музей, у якому м. и. переховується дорогоцінний старий годинник, якого досить накрутити лише раз на 120 літ. Творцем цього чудового предмету був один паризький механік з часів франц. революції, який працював над складенням механізму кругло десять літ. Останній раз накручено годинник в день смерти Наполеона. Про істнування отого годинника пригадали собі тепер люде в звязку з відвідинами князя Уейльса (Wales — наслідника престолу Вел. Британії) у м. Бірмінгем, де, поруч з иншими особливостями міста, показано йому й цей майстерний годинник.

— **„Скандал".** У одним з шинків при вул. Городецькій „писк'ят" Яа Охо з побив до непритомности сержента польської армії.

— **Новий воєнний винахід.** Англійський хемік Піжер винайшов новий апарат для продукції газів, котрими можна буде перешкодити ворожим літакам переліта ти над позиції своїх військ. Новий винахід буде знаменитим засобом боротьби з повітряною фльотою.

— **Лихва.** У Львові викрито багато тайних складів мануфактури та всілякого крому, на який власники не могли вказатись фактурами ані книжками та за які не платили податків. Власника відомої ковбасні Франца Іхньовского обвинувачено в лихві.

— **Зальоонізація нар.** За продаж алькоголевих напоїв у недозволені дні львівський магістрат наложив на кількох шинкарів з Городецької вул. кару по 100 зол. марок.

— **Паспорти для небіщиків.** Як відомо, Тешин розділено між Чехословаччину і Польщу, наслідком чого деякі села розділено між обидві держави. В одній околиці село залишилося по стороні Чехословаччини, а цвинтар того села належить до Польщі. Зразу польська прикордонна сторожа дозволяла Чехам переходити кордон і хоронити небіщиків на польській території. Але останніми часами польська влада жадає від чеських небіщиків закордонних пашпортів і великих митних оплат за перевіз через кордон. Отже бідний Чех бажаючи умерти, мусить подбати про закордонний пашпорт у старості в Моравській Острові, заплатити за візо 200 чеських корон і аж полагодивши ті й формальности мандрувати на цвинтар до Польщі!

— **Хто мечем воює...** Один постерунковий львівської поліції давав свому товаришови Свідзицкому лекцію боротьби з бандитизмом і з горогами Польщі. Навчаючи товариша практично як арештувати підозрілі особи і як стріляти до них, пан постерунковий у своїм педагогічнім запалі стрілив знехотя до свого приятеля Свідзицкого і смертельно поранив його. Жертву свого фаху відвезено до лічниці.

Студентські справи.

Тов. українських студентів „Січ" у Відні.

Українська Студ. Громада у Відні в шк. р. 1923/24 сильно зменшилася. Це треба завдячувати невідрадному матеріяльному положенню всього студентства, як рівнож сильній девалюації польської марки. У Відні залишились тепер тільки ті студенти-Українці, які на укінченню своїх студій. Життя пливе одноманітно, кожний бореться з нуждою і старається якнайбільше використати час для науки.

Звичайні загальні збори Акад. Тов. „Січ" відбулися в падолисті 1923 р. Перебіг зборів був спокійний, зрівноважений. По обширнім звіті уступаючої управи за минулий рік і вибрано новий виділ в такому складі:

Голова: Михайло Бачинський, студ. філ., М-голова: Осип Совянський, студ. техн., Секретар: Іван Горянський, студ. філ., Скарбник: Андрій Сербин, студ. екст., Бібліотекар: Іван Туркевич, студ. філ., Господар: Володимир Петрачик, студ зем., Прес. реф.: Дмитро Бадан, студ. зем., Архівар: Михайло Гуцуляк, студ. філ., Контрольор: Дмитро Легкун, студ ветер. Заступники: Юрій Крохмалюк, студ. техн., Юрій Курманович, студ. техн., Григорій Явний, студ. мед.

Спілка Студ.-Українців в Німеччині.

Успіхи нашого студентства на Високій Музичній Школі в Німеччині.

Антін Рудницький, студент Високої Музичної Школи в Берліні, одержав першу премію за фортепянові композиції (Дві фуги та композиція „На українські народні теми"). Обі композиції мають бути виконані на одному з концертів Високої Музичної Школи.

Хор при Спілці Студ. Українців в Німеччині.

При Спілці Студ. Українців в Німеччині утворено мішаний хор. Ціллю хору є познайомити Німців та приязних нам чужинців з українською піснею. Дирігентом хору є А. Рудницький. Хор відспівав кілька українських щедрівок та колядок на Святому Вечері, на якому було присутнє українське старше громадянство, представники офіц. німецьких кол міста Берліну, та представники нім. студентства. Рівночасно докладається як найбільше зусиль розширити хор. Хор буде виступати підчас свята злуки Галичини з Великою Україною, Проголошення самостійности Української Держави та третьої річниці заснування Спілки Студ. Українців в Німеччині. На найблищу діяльність є намічений виступ хору на вечері уладжуванім заграничним відділом німецького студентства, де будуть присутні представники більше ніж 22 націй.

Матуральні курси віндорфської філії Спілки Студентів Українців в Німеччині.

Дня 22. грудня відбувся іспит зрілости під проводом проф. Богдана Лепкого. З членів Спілки здавало іспит 7. Іспит увінчався повним успіхом. Це є доказом витревалої праці студентів віндорфської технічної школи. Користаючи з своєї праці, будуть могли ті студенти, які ще тут остались, продовжувати свої студії на Німецьких Вис. Школах.

Члени Спілки в гостинности у чужих народів.

Ще підчас літніх ферій запросило громадянство Данії кількох наших студентів на різдвяні ферії. Користаючи з гостинности данського громадянства дав студент о. Євтухів дня 28. грудня відчит для данського студента про Україну. На відчиті було присутнє студентство всіх організацій в Данії. Відчит дав змогу ширше познакомити чужих студентів з нашою країною. Вони мали досі дуже мало вірних відомостей, а решта відомостей походило коли не з польських то з московських джерел.

Спілка студентів Українців робить заходи через своїх студентів, які виїхали на чужину (Данія, Франція і ин.), щоби не лиш в Данії але й у инших державах примістити, як найбільше наших студентів і через те познайомити чужинців більше з Україною.

Загальне становище українського студентства в Німеччині.

Одною з найтяжчих епох життя українського студентства в Німеччині, зокрема його організації, є зимовий семестер 1923|24. Більшість українського студентства є загрожена позбавленням всякої матер. можливости для дальших студій. З окрема в тяжких обставинах найшлась організація.

Приходило вже на думку таке, що прийдеться студентам слідувати за тими, що у Франції кінчають розпочаті студії працею у французьких фабриках, або шукати місця за стуерта па кораблі. Частина це й зробила. І тоді, коли можна було бачити студентів инших народів, що масово вписувалися на німецькі високі школи, українські студенти виписувались з німецьких шкіл, з думкою шукати нозої, здебільшого важкої фізичної праці. Отсе сучасне положення студентства в порівнанню до попередніх років погіршилось. Перед тим удержання студента виносило пять долярів місячно, — тепер 20 долярів за мало. Значні оплати на німецьких високих школах були сумою, про яку студент міг тільки мріяти. Однак завдяки енергічній праці над заснуванням харчівні, та завдяки одному зі старших громадян, вдалося в останньому часі частину злиднів усунути.

Особливу подяку треба висловити всім тим організаціям, які не лишили без уваги положення українського студентства у Німеччині, а саме: Обединанню Українських Організацій в Америці, Українському Червоному Хрестові у Канаді, Товариству Української молоді в Нью-Йорку і ин.

Дальше істнування українського студентства у Німеччині залежить від того, як поставиться українське громадянство, так у Німеччині, як і за кордоном, а особливо у Америці до неї справи. Кризу покищо оминулося, але на короткий час. Велика скількість українського студенства на далі останеться незабезпеченою. Українське студентство у Німеччині дало ще раз доказ своєї пожертви. Кожної хвилі може надійти нова криза, кожної хвилі може студент берлінського університету чи шарльотенбурської техніки, опинитися на праці у німецького селянина.

Фонди, які харчівня набула при таких важких відносинах та дорожнечі у Німеччині та при такій великій скількости потребуючого студентства на вичерпанню. Економічний відділ поклав як найбільше зусиль розділити підмоги як найдопільнійше, та дати змогу студій тим, які викажуться відповідним успіхом в науці. Памятайте про українських студентів на високих німецьких школах. Памятайте, що мова йде про вратування справи виховання нашої молоді на німецьких високих школах.

Берлін, 6. січня 1924 р.

А. Ластовецький
голова Сп. украін. студ. у Німеччині.

✝ Посмертні згадки.

Олександр І. Макаренко, визначний діяч з Великої України, один з організаторів, а опісля голова партії соціялістів-самостійників — помер 15. грудня м. р. в Празі, куди приїхав, щоби лічитися з важкої грудної недуги. Покійник — як голова партії само тійників відіграв на Україні в рр. 1917–19 визначну ролю. В останніх рр. жив на Підкарпатській Україні. В часах жив на Підкарпатській Україні. В часах Лузі коло Бичкова займав посаду инжиніра.

Пок. Макаренко — уроженець харківської губернії. Фахову освіту здобув на петроградській техніці та за границею. Починаючи зі студентських часів, бере активну участь в політичній праці. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Чит. Просвіти в Новім Селі к. Підволочиськ прислала до Адміністрації 20 міл. яко коляду для Р. Ш.

Д-р Іван і Ліна Юзичі, Борислав замість святочних і новорічних желань складають на сиротя 10 міл., інвалідів 5 міл., Рідну Школу 5 міл.

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ІМН. абітур. шукає лекції в місті або на селі. Оголошення слати до Адміністрації під „Вправний". 1263 2—2

ЯК або альокавтований Українець, не-женатий, що розуміється на музиці, потрібний до ведення діточих і мішаних хорів при Церкві і Просвіті в Лежайську, евентуально до зложення і ведення орхестри. Зголошення з поданням услівій слати до Уряду парохіяльного в Лежайську, п. в місці. 1262 2—2

ПОДОРОЖНЕ футро (барани), уживане дешево продам зараз. Відомість, Карпак, Куркова 11 А. 1258 2—2

НОТИ на скрипку, фортепян, мішані і мужеські хори, сольові пісні, висилає Музична Накладня ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1242 3—10

ПОШУКУЄТЬСЯ інтелігентної женщини до 2-літнього хлопчика на кілька годин денно, Личаків 82. 1266 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

1201 8-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. **львівського** унів. д-ра Болесевича, **приймає** в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Легко заробить

той, хто зголоситься до кольпортування ДІЛА і СВОБОДИ. Зголошення до Адміністрації Діла. Платня після умови. 5—?

Ольга Спеціяльний склад виробів **панчохових і трикотових** потучне на зиму вироби вовняні і трикотові І-ої кляси 1113 **ЛЬВІВ, РИНОК 35.** 0—10

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Українського Товариства Технічного відбудуться дня 2. лютого ц. р. о год. 10-тій рано в льокали Тов-а, Ринок ч. 10/II. пов.

1) Відчитання протоколів,
2) Звіт уступаючого Виділу,
3) Звіт Контрольної Комісії, уділення абсолюторії уступаючому Виділови,
4) Вибір Голови, 2-ох заступників голови, та нових членів Виділу,
5) Вибір 5-ох членів Контр. Комісії,
6) Справа членських вкладок,
7) Внесення та інтерпеляції.

ЗА ВИДІЛ ТЕХ. ТОВ-А:
Інж. Павло Волосенко вр. голова,
Інж. Альбін Барщівський, секретар.
1257 1—1

За Редакцію відповідає Ол. Кульчицький. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 15 (10.108). Львів, середа 23. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 3,750.000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 6,000,000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 6,000000 мп. Зміна адреси 250000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 150.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Великі роковини.

Львів, 22. січня 1924.

Пять літ ділить нас від хвилі, як на Софійській площі в Київі проголошено обєднання обох Україн.

„Від нині—писалося в незабутньому акті Директорії—зливаються в одно віками відірвані одна від другої частини України, Галичина, Буковина, Угорщина і Придніпрянська Україна в одну Велику Україну. Здійснилися відвічні мрії, для яких жили і за які вмірали найкращі сини України. Від нині є тільки одна незалежна Українська Народня Республика. Від нині Український Народ, увільнений могутнім поривом своїх власних сил, має тепер змогу вєднати всі змагання своїх синів для утворення нероздільної, незалежної української держави на добро і щастя робочого народу".

Таку радісну вістку голосила Директорія всім громадянам зєдиненої України. Серед заграви революційних вогнів, серед побідних окликів, серед страхіття чужинецької інвазії святковано 22. січня 1919 р. велике свято відродженої нації. Нині святкуємо — говорив М. Любинський на Трудовому Конгресі—два свята відразу: Самостійности і Її Соборности. Я думаю, що від цеї хвилі вже всі кораблі спалено і вороття назад не може бути, воно було би вчинком Каїна". А провідник галицької селянської депутації Т. Старух славив героїв, що наложили буйними головами за волю і долю Рідного Краю: „Нехай земля буде їм легкою і нехай ті могили, що зазеленіють, говорять про їх память. І кров їх нехай буде росою, що нас оживить. Нехай вони спокійно спочивають, бо їхньою ідеєю була Україна і воля свого народу".

Пять літ ділить нас від пропамятної, незабутньої хвилі, пять літ важких, кривавих. В реально-позитивному, в політично-державному розумінню мало що лишилося з того акту. Україну почвертовано, вбиваючи острі граничні палі в живий організм нації. Не осягнено ні самостійности, ні соборности. На протязі пяти літ під прапором загумінкового провінціоналізму, дрібничкового партикуляризму, партійної завзятости і нетерпимости та особистих анімозій довершувано безліч Каїнових вчинків. Не тільки не попалено всіх кораблів, щоб не було вороття на старий шлях, але з державного корабля в часі потопу панічно втікали сезонові державники хіба на те, щоби найти моральну смерть в розбурханих хвилях війни і революції. Такі акти, як умова з Денікіном, варшавська деклярація, а опісля варшавський договір з квітня 1920 р., свідоме розторощення всіх обєднуючих починів на еміграції, розклад громадських сил і т. п. і явились запереченням акту злуки.

Та поруч цих відємних зявищ, цього недорозвитку української політичної думки можна вказати на відрадні факти, які являються підтвердженням єдности українського народу, його змагань до самостійности і соборности.

Коли сьогодня глядимо на справу вже з деякої історичної перспективи, то мусимо з вдоволенням ствердити, що державна думка поширилася й поглибилася в масах, що вона стала невідлучною складовою частиною всеукраїнської Психе, а в здійсненню акту 22. січня 1919 р. український народ єдино добачує закінчення української революції. Кожний прояв мас свідчить про те, що український народ постійно змагає до угрунтування свого національно-політичного „я". Безупинна боротьба українського селянства з ворожими окупаціями, жертвування всім для справи державности, відчуття нашої спільної недолі, взаїмна допомога, — все те говорить про єдину українську націю в найширшому розумінню того слова. Коли заперечення акту 22. січня 1919 проводилося здезорієнтованими, дрібничковими політиканами, то його підтвердження засвідчували українські маси. Похід галицької армії, похід українських селянських мас на освободження Київа, боротьба Січових Стрільців, стихійна допомога Галичини в часі страшного голоду на Вел. Україні, гомінкі протести Київа, Харкова, Полтави і инших великоукраїнських осередків з приводу рішення Ради Амбасадорів є найкращими показчиками, що акт злуки вийшов з глибин всього українського народу.

Вороги того великого акту, вороги самостійности й соборности українського народу, не без співучасти й вини нашої намагаються затемнити суть того акту, зміст всеукраїнської політичної свідомости. На двох периферіях української національної території — в Харкові і Львові, — а ще частійше в лябіринтах кволої емігрантської думки, товчуться концепції, які суперечать проклямації на Софійській площі. Та навіть підсвідомі тремтіння національного почування в нівець повертають всі штучні вигадки. Сьогодня вже й найбільш приголомшений і малосвідомий селянин знає, що центром України є Київ. І хоч він опущений, зневтралізований — як осередок української політичної думки, — то недалекий час, коли він знову відродиться, коли знову український народ святкуватиме своє свято. Завданням нашого покоління наблизити той ясний день воплочення невмирущого ідеалу.

Великі роковини акту злуки кожний з нас святкує тільки в глибині свого серця, своєї думки, свого жагучого стремління. Памятаймо слова великого поета й громадянина про те, що кожний з нас несе на собі відповідальність за міліони, та що кожний наш крок мусить бути продуманий, скоординований під прапором акту 22. січня 1919.

Акт злуки.

Історичні документи до обєднання українських земель.

„Передвступний договір заключений дня 1. грудня 1918 р. в м. Фастові між Українською Народньою Республикою й Західно-Українською Народньою Республикою про маючу наступити злуку обох українських держав в одну державну одиницю, такого змісту:

1. Захід. Українська Народ. Республика заявляє цим непохитний намір злитися в найкоротшім часі в одну велику державу з Українською Народ. Республикою, значить, заявляє свій намір перестати існувати як окрема держава, а натомість увійти з усею своєю територією й населенням, як складова частина державної цілости, в Українську Народню Республику.

2. Українська Народ. Республика заявляє рівнож свій непохитний намір злитися в найкоротшім часі в одну державу з Західно-Українською Народньою Республикою, значить, заявляє свій намір принати всю територію й населення Захід. Української Народ. Республики, як складову частину державної цілости, в Українську Народню Республику.

3. Правительства обох Республик уважають себе звязаними вищими заявами, то значить: уважають себе по-полу обовязавими цю державну злуку можливо в найкоротшім часі перевести в діло, так, щоби можливо в найкоротшім часі обі держави утворили справді одну неподільну державну одиницю.

4. Західно-Українська Народня Республика з огляду на витворені історичними обставинами, окремими правними інституціями ріжниці й окремішности життя на своїй території й її населення, як будуча частина неподільної УНР., дістає територіяльну автономію, якої межі означить у хвилі реалізації злуки обох Республик в одну державну цілість окрема спільна комісія за ратифікацією її рішень компетентними законодатавми і правительственними державними органами обох Республик. Тоді також установлені будуть детальні условини злуки обох держав.

5. Цей договір списаний вдвох примірниках як двох окремих оригіналах, по одному для правительств з обох держав може бути опублікований за згодою обох правительств, т. є. Директорії УНР. і Ради Державних Секретарів ЗУНР."

Директорія УНР.:
В. Винниченко, П. Андрієвський, Ф. Швець, С. Петлюра — отаман українських республиканських військ.

Повновласники Ради Державних Секретарів ЗУНР.:
Д-р Льонгин Цегельський, д-р Дмитро Левицький.

„Ухвала Української Націон. Ради з дня 3. січня 1919 про злуку Західно-Української Народ. Респ. з Українською Народ. Республикою.

Українська Націон. Рада постановила: Українська Націон. Рада, виконуючи право самовизначення українського народу, проголошує торжественно зєдинення з нинішнім днем Зяхід.-Української Народ. Респ. з Українською Народ. Республикою в одну одноцільну суверенну Народню Республику.

„Зміряючи до найскоршого переведення цеї злуки, Українська Націон. Рада затверджує передвступний договір про злуку, заключений між Західно-Українською Народ. Республ. і Українською Народньою Республікою дня 1. грудня 1918 у Фастові, та поручає Державному Секретаріятови негайно розпочати переговори з Київським Правительством для сфіналізування договору про злуку.

До часу, коли зберуться установчі збори Зєдиненої Республики, законодатну владу на території бувшої Захід.-Української Нар. Республики виконує Українська Національна Рада.

До того-ж самого часу цивільну й військову адміністрацію на вгаданій території веде Державний Секретаріят, установлений Українською Націон. Радою, як її виконуючий орган".

Акт з'єдинення українських земель З. У. Н. Р. і У. Н. Р., проголошений 22. січня 1919 р. на Софійському майдані в Київі:

„В імени Української Народньої Республики проголошує Директорія цілому українському народови велику подію в історії нашої української земві.

Дня 3. січня 1919 року в місті Станиславові Українська Національна Рада Західно-Української Народньої Республики, як представниця волі всіх Українців Австро-Угорщини і як найвищий законодатний їх орган, святочно проголосила з'єдинення Західно Української Народньої Республики з українською придніпрянською Народньою Республикою в одну суверенну Народню Республику.

Витаючи з великою радістю сей історичний крок наших західних братів, Директорія Української Народньої Республики рішила принати до відома се з'єдинення і ввести його в життя згідно з умовами, які означено в ухвалі Української Національної Ради з дня 3. січня 1919.

Від нині во єдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України, Західно-Українська Народня Республика (Галичина Буковина й Угорська Русь) і Наддніпр. Україна в одну Велику Україну. Здійснилися віковічні мрії, якими жили і за які вмирали найкращі сини України. Від нині є єдина, незалежна Українська Народня Республика. Від нині український нарід, увільнений могучим поривом своїх власних сил, має тепер змогу з'єднити всі змагання своїх синів для утворення нероздільної, незалежної української держави на добро і щастя робочого народу".

Велика Україна.

Державний театр ім. Франка в Харкові.

В державнім театрі ім. Франка в Харкові виставлено м. и. отсі пєси: „Евген нещасний" Толера, „Йоля" Жулавського, „Гріх" Винниченка, „Фуенте Овсхуна" Льопе де Вега", „Суєта" Карпенка Карого, „Мірандоліна" Гольдоні і н. Театр приготовляє низку нових пєс, переважно з репертуару німецьких експресіоністів. Харківський „Червоний Шлях" (Книга 8) ось що пише про цей театр: „Мистецька ідеольогія й шлях мистецьких шукань театру полягає у вирішенню „пекучого" питання: Яким чином, якими мистецькими засобами підійти найближче до пролетарських мас. В той час, як Меєрхольд (російський театральний діяч — Прим. Ред.) задався метою досягнути цього шляхом зовнішної машинізації сил (головним чином — руху) і поступовим переходом до машинізацій емоцій, театр ім. Франка, якраз навпаки, вихідним пунктом ставить емоцію, рахуючи, що це є найпевнійша лінія, в якій праця може дати найбільше плюсів: тільки внутрішним глибоким переживанням можна силь-

---

Пр. 49/24. В імени Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 10 з дня 16. січня 1924. р. в артикулі під заголовком: 1) Політика струса" в цілости, 2) в рубриці „Новинки" з нотатки семої з ряду, а) заголовок, б) уступ від слів „Такий факт не мав кінця артикулу, 3) „Дописи" в уступах між словами а) „кураторії", і „віче взиває" б) „школи" і „Віче протестує", а) „проти" і „знесення" містить в собі єство ад 1) 2) 3) а) ц) злочину з §. 65 а) з. к. ад 3 б) виступку з §. 297. з. к. узнав доконану в дни 15. січня 1924 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карн. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 18. січня 1924. (Підпис нечиткий.)

по вплинути на глядача и сподіватись на його довіря. Щодо зовнішнього — театр, використовуючи експериментальним шляхом нові системи, будує їх виключно на відгуках глибокого почуття й певен, що тільки воно може бути в даному разі критерієм і що тільки при таких методах можна сподіватись в праці на здійснення своїх переконань.

Внутрішній рух, нерв, емоція — стимул творчої праці актора-франківця, решта — додаток, який машинізується на цих базисах і втілюється в образ яскравої експресії. Від глибокого змісту внутрішнього до сильного змісту зовнішнього. Детальна розробка цього принципу є завданням сучасної й майбутньої праці театру.

Головні висновки втілення емоцій, до яких театр прийшов у своїх шуканнях, це — закінчене слово й сильний звук, високий тон, паралізуючий, всі напівчуття й напівобрисовки й рішуча, до певної міри навіть різка, хвилююча тактировка тону.

Крім праці над пєсами, в театрі провадяться обовязкові вправи з пластики, яким надається велике значіння в звязку з утворенням на тлі емоцій відповідного жесту й руху.

Покладаючи в основу своєї внутрішньої будівлі сили пролетарського походження й пролетарських переконань, театр має на меті на таких же підвалинах організувати драматичну студію, до чого вже розпочаті відповідні заходи".

Ювилей Л. Яновської.

Під кінець м. р. в Київі відсвятковано 25-літний ювилей літературної діяльности відомої письменниці Л. Яновської.

Українізація.

„ПАТ" подає з Москви: Тут відкрився всеукраїнський конгрес. Голова Всеукраїнського Виконавчого Комітету Чубар підтримував проводження в життя такої політики, якої метою стало би не лише проводження українізації адміністрації та школи, але й притягнення до праці всіх сил краю. Успіхи тої політики в найсвітлійшому минулому — казав Чубар — довели до того, що раговірницький рух на еміграції припинився, а визначні провідники її вертають сьогодня на Україну.

На Софійському Майдані.

(Рефлексії очевидця.)

І знову море голов залило Софійський майдан і знову дзвони на пространій дзвінниці Собору поважно вітали присутніх і голосили про нову урочисту хвилину. Скільки їх було — тих урочистих хвилин — не сягаючи памяттю в далекі віки, а перераховуючи по черзі лише всі ті випадки, що казали присутнім масам спішити на Софійський майдан починаючи від „Свята Вільної України" в березні 1917 р.! І скільки вже разів бувало, що дзвони Софійського Собору сповіщали столицю, що на майдані діється щось, що знову підкреслює одну дату й доповнює історичний календар одним днем більше, а українське населення столиці одночасно ховалось по хатах і з острахом ждало приходу найближчих днів! Бож на цьому самому місці не тільки Центральна Рада проголошувала вже в червні 1917 р.: „від нині самі будемо творити наше життя", таж на цьому самому місці напр. в квітні 1918 р. „помазували" в гетьмани генерала Павла Скоропадського... На наших очах творилась історія, а Софійський майдан був старим, авторитетним, традицією освяченим, терпеливим свідком щораз нових тих памятних подій в житті українського народу.

Цим разом святковано одно з найбільших свят у спокойовічному буттю Нації — Свято Обєднання, свято злуки всіх національних земель в одну суверенну, ні від кого чужого незалежну, державну цілість. Але либонь вперве сходилися сини відродженої України маніфестувати своєю присутністю привязання до великої Ідеї та висловити свою радість з нового її тріюмфу — у такому пригніченому настрою й у такий сумний час. Це, що Київ жив у воєнній атмосфері, нікого не бентежило й не хвилювало, — це була привична обстанова. Багато більше турбував усіх хоч сяк так ознайомлених зі справжнім станом справ — страшенний хаос у столиці й безладдя у всьому краю, та свідомість, що причиною цього є інертність, хитість і повна розбіжність думок у верховної влади, у Директорії У. Н. Р. Неясні й суперечні поголоски про фронт, якими жила столиця, перейшли в авторитетні інформації, що армія У. Н. Р. розтаяла й на очах щезає, і що нечисленні війська Осадного Корпусу Січових Стрільців, Запоріжського Корпусу й инших боєвих одиниць, що ще стояли при боці Директорії, не в силі опертися сильній червоній армії, яка сунула з півночі й північного сходу. Бо ні в кого не було вже ніякого сумніву що йдуть бої не з „повсганцями", які домагаються зміни форми державного устрою У. Н. Р., тільки саме з правильною армією, рекрутованою, організованою, озброєною і вивінованою в усі воєнно-технічні засоби на землях Великоросії.

Вечером того-ж самого дня мав зібратися Трудовий Конгрес. Але думка про нього не причинялась до вспокоєння широких кол українського громадянства, а навпаки, хвилювала новими питаннями: що принесе „Трудовий Конгрес", чи він викаже зрозуміння поваги моменту, чи зможе він бути працездатним у даних умовинах, та чи вдасться йому найти вихід з безвихідної ситуації?

Отже не дивниця, що в таких обставинах і серед того загального настрою Свято Злуки 22. січня 1919 р. не мало тих зовнішніх урочистих познак, що звичайно у подібних випадках і що на загал було досить скромне. Урочистий молебень духовенства, відчитання акту злуки й лефіляда частин корпусу Січових Стрільців, стаціонованих у Київі, склались на програму урочистости на Софійському майдані. Не було великих маніфестацій, безконечних промов і невмовкаючих окликів „слава!" радіючої маси. Не було пустої радости, — прилюдне свято мало т. м. більше „діловий" характер. Біля 11. год. передпол. зійшлись, а в якої півтори години пізніше вже розходились люде по домах. Знову заповнились Велика Володимирська, Софійська, Мала-Житомирська й усі инші вулиці довкола Софійського майдану живими ріками і знову Москаль, що з боку придивлялись, були неприємно вражені масами Українців: звідкіля, мовляв, взялось їх стільки?! У ствердженню цього самого факту і стихійного зросту й постепенного закріплювання української національної свідомости лежало й джерело віри присутніх мас в остаточну побіду тої самої Ідеї, яка тільки-що святкувала своє свято під згуки дзвонів Софійського собору довкола памятника Великого Богдана, на якому затерто ненависний напис: „Єдіная неділімая"...

І. К—н.

В службі Української Держави.

Велика вдячність належиться видавництву „Червона Калина" за видання мемуарів Дмитра Дорошенка „Мої спомини про недавнє минуле"; саме появилася третя частина їх, присвячена Гетьманщині 1918 р. Серед инших наших мемуарів, а вийшло вже їх доволі багато, спомини Дорошенка відбивають дуже корисно обєктивним представленням минувшини і — се треба підкреслити ще сильнійше — незвичайним державницьким змістом. Всі події, яких свідком був автор, всі особи, з якими стрічався, він оцінює не зі становища партії, гурту, або особистих симпатій, а з їх відношення до державної справи. Епоха Гетьманщини, яку описує Д. Дорошенко в останній виданій частині споминів, має ще й той інтерес, що автор брав у ній сам відповідальну участь як міністер закордонних справ Української Держави і може відкрити нам тайни успіхів і занепаду гетьманського уряду.

Гетьманщина поставила Українську Державу на дуже високім ступні розвитку. Свідоцтвом того може бути хочби сам один факт, що молода українська валюта мала уставений і високий курс. Державна організація розвивалася так успішно, завдяки тому, що всі ресорти були в руках фахових людей. Коли уряди Центральної Ради складалися наразі з дуже молодих і недосвідчених людей, яких заслугою було тільки це, що вони були „свідомі" Українці, — то гетьманський уряд не дивився на це, чи котрийсь урядовець є „природженим" Українцем чи ні, а жадав, щоби він мав солідне фахове знання в области, для якої працює.

Ці люде, чужі походженням, служили Українській Державі нераз ліпше як тамті голосні патріоти. Роблено колись закиди гетьманському міністерству, що в його складі міністром фінансів був А. Ржепецький, з роду Москаль, на зверх ні-

---

ОЛ. САЛІКОВСЬКИЙ.

Страшна книжка.

В осени 1922 р. через Варшаву приїхав до Берліна висланий з Росії совітською владою відомий московський історик С. Мельгунов. За пять років перебування під совітським режімом він був арештований більше десяти раз, просидів у вязницях черезвичайок та в славнозвісних Бутирках поверх 2-ох років і літом 1920 р. Верховним Трибуналом засуджений був на 10 років каторги. Цю кару йому кінець-кінцем і замінено на вигнання в батьківщини.

Завдяки щасливому випадкові С. Мельгунов вивіз з Росії багацько незвичайно цінного й цікавого матеріялу, який він тепер і видає окремими книжками в Берліні й Празі.

Останнім і найцікавійшим для ширших суспільних кол виданням С. Мельгунова являється книжка про червоний терор у Росії. (С. П. Мельгунов. „Красный террор" в России).

Треба зазначити, що зібраний у цій книжці московським ученим і публіцистом матеріял відограв велику ролю в лозанському процесі Конради й Полуніна. Книжка С. Мельгунова ще не була готова підчас цього процесу, але про неї вже говорили, і оборонець поручника Конради адвокат Обер звернувся до Мельгунова з проханням дозволити йому ознайомити суд з матеріялами про терор російських большевиків. Такий дозвіл Мельгунов Оберові дав, і перед европейськими суддями, а значиться і перед світовою опінією пройшла жахлива, залита кровю й брудом, картина страждань російського народа і російської інтелігенції на протязі 5-ох років.

Цими днями згадана книжка вийшла в світ і тепер лежить перед нами. Я особисто вважаю видання цеї книжки тепер дуже вчасним, бо вона ліпше всяких міркувань виявляє страшне єство совітської влади і застерігає від зайвих ілюзій щодо Московщини. С. Мельгунов — поміркований соціяліст і разом з тим великий патріот — не закриває очей на дійсність, яка могла утворитись і триматися тільки в напівдикій і жорстокій країні. Кожний народ має уряд, на який заслуговує, і такий знавець російського народа, як М. Горкий, саме в особливостях цього народа, в його незвичайній лютости й некультурности вбачає причину тих жахливих форм, які набрала російська революція. С. Мельгунов, „народнік" з переконань, не зовсім погоджується з думкою Горкого і шукає инших причин для тих явищ, що так яскраво змальовані в його книжці; але справа промовляє сама за себе. Перед нами в даному разі не випадкова трагедія, не прояв морально безглуздя окремих осіб чи груп, а явище, що має глибокі корінї — і історичні і антропольогічні. Не торкаючись вже инших чинників, досить вказати на триста років татарщини, що на довгі віки отруїла московський народ авіятчиною, надала йому певні прикмети і расові і суспільні.

Серед нашої української суспільности в останні роки зявляються такі розумники, які мало що не з заздрістю поглядають у бік московських черезвичайок, лають українську мягкість, у ній вбачають причину невдач нашого державництва і готові проповідувати „стенку", як державний засіб. Але наперед можна сказати цим мудрим політикам, що з їх кровавого романтизму нічого вийти не може і суто-українських черезвичайок ми мати не будемо, бо не може для цього бути грунту в моралі та психіці українського народу.

Само собою зрозуміло, що революція в білих рукавичках не робиться і що лише кров є той плин, що найміцнійше цементує нову соціяльну й державну будову: але est modus in rebus. Український народ ні своєї ні ворожої крови не шкодує. Ні на єдину хвилину він не мирився і тепер не мириться з гнітом чужинців-наїздників, але на авіятські, на звірячі шляхи наш народ може зблудити хіба випадково на якийсь короткий мент. У цьому ми вже можемо бути певні.

Газетна стаття занадто обмежена рамцями, щоб можна було в ній торкнутися незвичайно цікавого і разом з тим кошмарно жахливого фактичного матеріялу, зібраного й оголошеного С. Мельгуновим у його книжці. Та й що вибрати з нього? Тут просто треба булоб передрукувати 9/10 книжки. Безмежна жорстокість, яку, здається, не може припустити жадна уява, цинічна облуда і єзуїтство на кожному кроці, міліони заморених, з насолодою замучених, замордованих — ото є фактичний матеріял книжки московського історика-соціяліста. Ми підкреслюємо слова: „історика-соціяліста", бо в цьому полягає запорука, що перед нами не злосливий вияв реакції і не белетристичні фантазії. Перед нами факти, які особисто спостерігав і обережно збірав досвідчений вчений.

Коли цей російський вчений разом з тим констатує, що такого жаху, такої дикої і безглуздої люти, яку принесли з собою большевики, ще не знала людськість; що на протязі всієї історії всіх країн і народів, з їх війнами, інквізиціями і революціями, ще не було стільки безвинних жертв, ще не було такого кошмарного терору, як червоний терор московських комуністів, то повз цього ми не можемо і не повинні пройти без уваги.

Сам автор пише про свою книжку: „Закінчивши самий ретельний, о скільки то було можливим при сучасному стані матеріялу, добір фактів, які у своїй сукупности складають картину якогось дійсно неймовірного кошмара, я відчуваю потребу дати моральний відпочинок своїй думці і своїм спочуттям. Я просто таки фізично нездібний про-

чим не звязаний з Україндю. Але це був якраз той чоловік, що поставив на сильні ноги український скарб. „Мені дуже заімпонувала та його дбайливість про добробут Української Держави, та його завзятість, з якою він обстоював українські фінансові інтереси підчас переговорів з Німцями в справі торговельної і фінансової конвенції" — пише про нього Д. Дорошенко.

Ці люде внесли иншi методи в державну працю. Взяти напр. справу окраїн, пограничних земель з мішаним населенням. Центральна Рада стояла на романтичній доктрині самовизначення і дозволяла пограничному населенню самому пішати про себе і скористали з того Румуни і загарбали Бесарабію, скористали і Москалі на Криму і почали творити окрему державу. Гетьманський уряд дивився на ці питання з иншого становища. „Ми не могли зріктись Криму з цілого ряду дуже поважних причин: політичних — не бажаючи мати під рукою якийсь Піємонт для єдиної-неділимої Росії, стратегічних — не можучи залишити в чужих руках Севастополь, як базу для української фльоти і ключ до панування на Чорному Морі; нарешті були причини чисто етнографічні — високий процент українського населення в Криму"... Колиж Крим не хотів війти у зносини з Україною, наш уряд вилав йому митну війну, не допускаючи туди ніяких продуктів, — Крим мусів капітулювати. Або подібна справа на білоруському пограниччі... Українські війська перейшли там поза етнографічні межі, в чисто білоруську територію. Д. Дорошенко пише: „Нас докоряли тоді за „імперіялізм", і мені спеціяльно доводилось вислухувати докори з боку моїх приятелів-Білорусів. Але ми не переслідували ніяких імперіялістичних цілей і не вели забочої політики: в даному разі нами кермували інтереси самоохорони і при тодішніх неусталених відносинах питання про те, в чиїх руках буде стратегічна лінія Береcть-Кобрин-Лунинець-Гомель і самий Гомель, цей ключ до Чернигова й Київа, було для нас питанням життя і смерти. Ми могли бути спокійні тільки тоді, якби ця лінія належала самостійній і сильній білоруській державі. Але у нас не було певности, що така держава (формально вже й проголошена) в тодішніх відносинах могла укріпитись і сконсолідуватись; навпаки, можна було напевно сподіватися, що цю лінію захопить совітська Росія або Польща. Тому ми воліли взяти південну Минщину і Могилівщину (пинський, мозирський і гомельський повіти) в свої руки й тримати доти, доки за неї не можна булоб почати говорити з правдивим господарем — урядом білоруської держави"... Це справді мова реального державника, що інтерес держави ставить вище усього, навіть понад модну романтику самовизначення.

І в инших питаннях державної організації можемо бачити той сам зрілий державний досвід.

Д. Дорошенко не закриває й похибок Гетьманщини: в аграрній справі, якої не розвязано в час; в адміністрації, в якої попали ріжні чорносотенні елементи, що уладжували карні експедиції на селян; в шкільнім питанню, яке ставлено не досить енергічно і т. д. Останньої федеративної деклярації гетьмана Д. Дорошенко не освітлює ближче, бо тоді не був у Київі, а знаходився за кордоном для переговорів з західніми державами. Але вину у горожанській війні поносить й українська демократія, принайменше деякі її проводирі. Д. Дорошенко оповідає, що коли український уряд вів переговори з російською большевицькою місією про державні межі між Україною і Росією, тоді голова Національного Союза В. Винниченко потайно переговорював з членами тоїж місії, Мануїльським і Раковським про те, щоби спільно уладити повстання проти гетьмана... Большевики помогли звалити гетьмана, а потім таксамо звалили Директорію...

Спомини Дмитра Дорошенка з інтересом прочитає кождий, хто хоче пізнати спокійне і зріле освітлення короткого періоду розвитку й сили Української Держави.

І. Крипякевич.

робити ще й „літературне" опрацювання матеріялу. Як що зглибитися думкою в те, що описується далі, то далебінь можна збожеволіти".

За всім тим автор вовсім не перебільшує значіння своєї книжки. Він каже у передмові до неї: „Живучи в Росії, я вважав за свій обовязок публіциста й історика зібрати матеріяли про терор. Тут за кордоном я мав змогу використати лише незначну частину зібраного матеріялу. Те, що являється тепер у друку, не може претендувати на значіння наукового досліду. Це тільки схема майбутньої праці, це ніби перша спроба звести до купи матеріял. Гільки цю мету і має моя книжка. Може вона спонукає до більш широкого збірання та оголошення відповідних матеріялів".

Це дуже важлива вказівка, особливо для нас, Українців. У нас до цеї пори не зявилося нічого подібного до книжки Мельгунова, а в цій книжці майже нема матеріялу про большевицький терор на Україні, особливо в звязку з нашим національно-визвольним рухом. І ми мусимо той матеріял збірати та оголошувати. Цеж дивна річ, що ні один наш учений, ні одне наше видавництво, ні одна наукова або суспільно-літературна інституція не зацікавилися цією справою і не зробили жадних заходів до її переведення. А це булаб праця ще більш інтересна і навчаюча, ніж книжка російського письменника, бо на Україні московські комуністи боролися з рухом сутонароднім, сутодемократичним, а лють при цьому виявляли ще більшу, ніж у себе вдома. Невеличка була наша національна ітеліґенція, а згадайте, скільки вирвали вони з неї найвидатнійших сил. І то зі всіх верств і зі всіх поколінь! Старий П. Дорошенко, замордований в Одесі, патріярх українського руху В. Науменко, розстріляний у київській чрезвичайці, високоталановитий поет Г. Чупринка, знаменитий маляр, ректор київської Академії мистецтв А. Мурашко, славетний композитор М. Леонтович, відомий етнограф В. Боржковський, молодий публіцист Ю. Охримович, що подавав стільки надій, його товариш по партії есер Зарудний, кооператор Петрашевський, педагог Щиріця — от кого, коли раптом згадувати, вибрав у нас московський большевизм, не рахуючи сотень і тисяч менчих і невідомих працьовників на ниві народній...

Нам конче потрібно мати свого Мельгунова, який і для України склав би оту, мовляв, страшну, книжку наших страждань та наших неоплаканих втрат від большевицької люті.

„Червоний терор на Україні" хай стане черговою темою для дослідників нашого революційного руху!

ОСТАННІ ВІСТИ.

Англійський кабінет.

„Таймс" подає таку листу кабінету: Ремзей Макдонелд през. і мін. загр. справ, сторож печаті Кляйнс, льорд ханц. Пармур, канц. скарбу Сновден, мін. внутр. справ Гендерсон, війна Томас, адміністрація льорд Гейдейн, праця Сідней Уеб, здоровля Уідей, просвіта Тревелієн, апровізація Роберт, през. торг. уряду Грінвуд, ген. почмайстер Гертсгорн, секр. для Скотії Гастінгс, соліситор ген. Слезер.

Зед. Держави й Мехіко.

З Вашінґтона звідомляють: Кабінет займався положенням у Мехіко, головнож справою охорони американських інтересів у пристани Тампіко, яку блькують повстанці.

Американське правительство рішило вислати дальші війська до американської стрефи, загрожиної мехіканськими поділми. Сім военних кораблів вислано до Веракруз.

Бенеш у Льондоні.

„Уестм. Гезет" пишучи про побут Бенеша в Льондоні і його конференції з Керзоном, Макдонелдом і ин. держ. мужами, каже, що сумніви відносно політики Чехії проминули. Бенеш хоч шукає порозуміння не думає відлати свій край під гегемонію Франції.

Стріча Пасіча, Нінчіча й Мусоліні.

З Білгорода звідомляють, що ген. Бобрев перед виїздом із Білгорода оперецював із мін. загр. справ проґрому нарад, які мають відбути в Римі Пасіч і Нінчіч з Мусоліні та з італійськими знавцями в справі окончної редакції проектованих договорів. „Політика" пише, що досі ще не вияснена лише справа півн. Реки.

Перед розвязанням італійського парляменту.

Мабуть у неділю підпише італійський король декрет про розвязання парляменту. Декрет має обговорювати добу здобуття влади фашистами і справу відродження Італії. Виборча кампанія фашистів почнеться після великої промови Мусоліні, яку виголосить на начальній раді сторонництва 23. січня.

Після атентату в Палятинаті.

Сепаратистичне правительство Палятинату повідомило письмом канцлера Німеччини і баварського през. мін., що за кожен доконаний або намаганий атентат на життя члена правительства Палятинату, буде страчено пять визначних представників антисепаратистичного табору. Майно їх конфіскується.

з окружения вел. кн. Миколая Миколаєвича піддали ревізії свої єдинонеділимські чорносотенці аспірації та присвячують деяку увагу національному питанню в Росії. „Вониж посунулися навіть до концепції союзу „національних" монархій на терітерії Росії. Не згадувати вже про всі инші партійні угрупування російської еміґрації, що дуже серіозно трактують національне питання і з ним рахуються, то „Руль" в той же час у своїй єдинонеділимській засліплености боїться большевицької національної політики, бо вона небезпечна для майбутности Росії. Якої Росії? — спитаємо! Невже тої, на яку надіється „Руль"? Такої на жаль не буде. Не буде „единой неділимой" з її націоналістичною політикою, а тому то не поможуть нічого і накликування Ізгоєва до обєднання всіх „русских" біля оборони націоналістичного існування Росії. Недавнє минуле таке страшне і таке повчаюче для всеї російської як політичної так і військової еміґрації все одно нічого не навчило одних лише безбарвних єдинонеділимців з „Руля".

Вальоризаційний франк.

Міністерство скарбу означило курс вальоризаційного франка на день 22. січня 1924 р. на суму 1,900 000 М0.

Курс грошей.

Львів, дня 21. січня 1924.

Нині тенденція звижкова. Оборот все-таки вживлений.

Доляр ам.	10,500.000—10,550.000
Доляр канад.	9,800.000—10,000.000
Чеські корони	280.000—000.000
Леї	42.000—00.000
Фунти штерл.	48,000.000—49,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	265.000—275.000
Франц. франкй	440.000—445.500

Золото

20 кор.	42,500.000—00,000.000
20 франк.	41,800.000—00,000.000
20 марок нім.	48,000.000—00,000.000
10 рубл.	57,500.000—00.000.000

Срібло

Кор. австр.	700.000—000.000
5 кор.	3,500.000—0,000.000
фльорени	1750,000—0000.000
рублі	2800.000—0,000.000
копійки (за рубля)	1,300.000—0,000.000

Варшава 21./I. Доляри Зед. Держав 9,875.000.

Чеки: Бельгія 408.000, 406 000, 410.000 Голяндія 3670. Льондон 41.850—41500—41900—41100. Новий Йорк як готівка. Париж 436 000 436.000 436.000 428000 Прага 276 500 282, Швайцарія 1,707.000 1.724, 1,690. 1,683. Відень 13.9600—138—140. Італія 431.00.

Ширіх 21. січня 1924. Голяндія 215.00 Новий-Йорк 579½. Льондон 24,41 Париж 25,31. Медіолян 22,25, Прага 16,90, Будапешт 0,0205. Букарешт 2,90 Бельград 6,60. Софія 4,15. Відень 0,0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 21. січня 1924.

Рух на біржі оживлений, загальний оборот около 100 тон. Трансакції переважно в житі, поодинокі в пшениці, броварному ячменю найліпшої якости і провінціональній муці. На загал попит перевищає подачу — при сильніших цінах. Значна звижка цін пшениці на варшавській біржі не найшла відповіднього відгомону у Львові, бо Варшава нотувала 18. січня за пшеницю 42,000.000 при львівській найвищій нинішній ціні. Тенденція звижкова, настрій спокійний.

Пшениця краєва 74/75 з 1923 р. 37,000.000-38,200.000*, жито галицьке 69/70 з 1923 року 25,500.000 26,200.000*, ячмінь гал. бров. 23,000.000—24,000.00* овес галицький 44/45 з 1923. року 22,000.000—23,000,000.

Мука пшенична 40% „1"		85,000.000*
„ „	55 „	67,000.000*
„ „	70% „0"	52,000.000*
„ житня	60 „	60.000.000*
„ „	40% „4"	64,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка		13,000.000*
„ житні „ „		12,500.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Преса.

Страх!

Російський журналіст А. С. Ігнатов у своїй статті, поміщеній в берлінській безполовій газеті „Руль" ч. 977 під назвою „За год" розглядає політику російських комуністів за останніх 14 місяців. Констатуючи, що комунізм цілковито розвалюється в першій частині статті, він у другій части пише:

„Друге нове явище, що знайшло свій вислів за тих 14 місяців, притягає до себе значно менче увагу преси, хоч воно скриває значно більше небезпеки, чим все попереднє для Росії. Річ у зміні комуністами їхньої національної політики, в їхньому переході під насильного централізму до якогось загадочного феодалізму. З опублікованих у пресі відомостей важко ще робити висновки про те, до якої степени ці нові предприняття комуністів серіозні, та які їхні результати. Та в звязку з посиленою продажею Росії чужинцям під покришкою „признания рабоче-крестьянской власти" внутрішня політика комуністів може будити поважне затривоження. Зближається момент, коли „русским людям" замість даремної трати сил в боротьбі, спричиненій або минимим або другорядними суперечностями, треба буде подумати про обєднання всіх змагань для оборони самого національного існування Росії. Комунізм умер і скоро розкладається. Остання по ньому влада комуністичних „шайок", чуючи свою державну немічь, в пошукуванню грошей і поборювателів, піде на все. Влада в Росії мусить стати національною, або самозбереження Росії підпаде поважній та дійсній небезпеці".

З того цитати докладно бачимо, як страшно бояться національної большевицької політики безбарвні єдинонеділимці з Руля. Слід підкреслити, що навіть монархісти

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє (14 ч.) „Діло" сконфісковане за частину новинки: „Проти пресових репресій".

— **Друкарська помилка.** В останнім числі „Діла" в статті: „Листи з Варшави" в першім рядку замість слова „політична" повинно бути слово: „помітна".

— **Дар папи.** Папа Пій XI. призначив для Німеччини 1.200.000 лірів готівкою для безробітних, 50.000 метрів полотна и церковні ризи і 3 hl. вина для літургічних цілей.

— **Самовбивство купця.** Передвчера при вул. Чарнецкого ч. 20 у Львові поповнив самовбивство купець Станіслав Соб. Соб зажив отруту з чаєм і помер в лічниці. Причина невідома.

— **Ціни у Варшаві.** Обід у варшавських ресторанах коштує 1,250.000, трамваєвий білет 250.000.

— **Поворот музею.** При російському посольстві в Константинополі в пятьдесятих роках минулого століття істувало російське археольогічне товариство з великим музеєм і науковою бібліотекою. З початком війни турецький уряд сконфіскував музей і бібліотеку. Тепер турецький уряд повідомив совітську владу, що бажає передати мистецькі та історичні цінности російській Академії Наук. В звязку з тим з Москви до Константинополя виїхала окрема російська комісія в проф. Успенським на чолі.

— **Памятник Плеханову.** Російський різьбар Гінсбург закінчив памятник Плеханову, котрий має стати біля Казанського Собору в Москві. Памятник представляє Плеханова, промовляючого до товпи робітників, зібраних з молотами і червоними прапорами. На постументі вирізблені слова Плеханова: „Революційний рух в Росії побідить тільки як революційний робітничий рух".

— **Новий календарь в Югославії.** „Православна Рада" Югославії приняла реформу календаря і признала право повдовілим священикам наново женитися. Одначе з переведенням цеї реформи в діло мається зажекати, доки православні церкви инших держав не вирішать теж цеї справи. При цім сербські газети нападають на російське еміграційне духовенство, яке агітує в Югославії проти нового календаря. Одна з них пише: „Не можна згодитися, щоби нашою державою і церквою правили ті, що запропастили свою державу і церкву.

— **Здобутки тверезости.** Відомий американський пропагатор ідеї боротьби з алькоголем Джонсон вернувся з 8-місячної мандрівки по півдні Африці, Єгипті, Арабії та Занзібарі. Виявляє, що його пропаганда мала великі успіхи, а найбільшим з них є навернення занзібарського султана на „тверезість". Джонсон робить собі великі надії, що з приходом Макдонельда до влади в Англії, ідея тверезости сильно поширіться. Коли це він у своїй мандрівці підвідає нас?

— **Голова російського св. Синоду** Антонін є виклятий новим синодом і скинений зі становища архиепископа.

— **Операція при гіпнозі** вдалась московському проф. Стробанському на одній дамі, яка по причині серцевої недуги не могла терпіти хльороформу.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Котятка.

Рогатин — Салля „Сокола":
Вівторок 22. І. Воскресення.
Середа 23. І. Чесна Зузанна
Четвер 24. І. Пання Мара — оперета.
Субота 26. І. Мінале Ефрос.
Неділя 27. І. Різдвяна ніч — оперетка. 1—3

Володимир і Юлія Кордуби здержали на фонд пресі 2 міл. мп. замість жадань святочних і новорічних. 1266 1—1

Управа Народної Лічниці повідомляє, що замість вінця на домовину бл. п. директора Народної Лічниці д-ра Сильвестра Домарина зложили на будову Народного Шпиталя у Львові: д-р Іван Куровець 1 долар канад., д-р Іван Бережницький 1 долар канад., д-р Максим Музика 1 долар амер., п. Ференцевич Софрон 1 долар канад., д-р Бр. Овчарський 50,000.000 мп., д-р Панчишин Марієн здекларував тисяч корон, д-р М. Вахнянин 5,000.000 мп., д-р Ст. Білей 5,000.000 мп., д-р Ол. Подолинський 5,000.000 мп., д-р О. Кашубинський 5,000.000 мп., радник Иосиф Домарик 10,000.000 мп., д-р Максимонько 3,000.000 мп., д-р Евген Олексій 2,000.000 мп., д-р Ол. Пелех 2,000.000 мп., д-р Щуровський 2,000.000 мп., д-р Шепченко 1 міл. мп., д-р Ір. Лежогубська 1 міл. мп., д-р Теодозія Надрагова 2 міл. мп., комітет будови Народної Лічниці у Львові просить всіх лікарів на провінції аби в сей нагоди зложили рівнож жертви на будову Нар. Шпиталя у Львові. Кромі сего приняла председателька українського Жіночого Заробкового Товариства в Нюварку в Спол. Державах Півн. Америки п. Юлія Шустакевич іменем вдячного Товариства 30 амер. долярів як жертву на будову українського Шпиталя у Львові. 1270 1—1

Дрібні оголошення.

ПОДОРОЖНЕ ФУТРО барани в добрім стані оказійно до куплення. Оглядати можна в склепі Вп. п. Ант. Павловского, вул. Академічна ч. 3. 1271 1—1

КУПУЮ: льняну солому, мочену, немочену, льняне волокно, клочче, за готівку або в заміну за полотно по безконкуренційних цінах. Оферти з поданнем скількости і ціни адресувати: Перша Малопільська Централя закупу і Продажі гуртівно і детайльно льняної соломи. С. Волянська, Львів, Кордецького 12, або Городок Ягайлончський. 1274 1—3

ПОТРІБНІ МОЛОЧАРІ. Вимагане теоретичне і практичне образування. Зголошення приймає експозитура Кр. Господ.-Молочарського Союза у Львові, вул. Зіморовича 20. 1277 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

1201 9-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. деят. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуба в кавучку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Легко заробить

тот, хто зголоситься до кольпортування ДІЛА і СВОБОДИ. Зголошення до Адміністрації Діла. Платня після умови- 6—?

КУПУЙТЕ ВСІ!!!
Найцінавійший і найдешевший
Великий КАЛЕНДАР на 1924.
„ПРИЯТЕЛЬ СЕМІТ"
ОСНОВНА ЦІНА ЛИШЕ 2.00.
Продається по всіх книгарнях. Головн. склад
КНИГАРНІ С-КИ „ВІДБУДОВА"
Здолбунів, Рівне, Новель, Володимир Волин.
1272 1—1

Поз'р! Поз'р!
ГУЦУЛЬСЬКЕ МИСТЕЦТВО В КОСОВІ

отвирає з днем 1. лютого ц. р. взірцевий варстат науковий для столярства, гуцульської різьби і токарства. Буде се початок **промислової школи**, котра в тягу організується. На сей рік прийметься 8 до 10 учеників. Зголошення приймає Дирекція „Гуцульського Мистецтва" найдалі до 31. січня 1924. 1—1

„ПОЛОТНО"

АНЦ. СПІЛКА

СКЛАДИ ГОТОВИХ ВИРОБІВ і ВИМІНА ІХ НА СИРОВЕЦЬ.

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗІМОРОВИЧА Ч. 20.
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА Ч. 97.
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА Ч. 83.
КОМАРНО. ДІМ ЧИТ. „ПРОСВІТИ".
СТРИЙ, ТОВ. СОЮЗ КООПЕРАТ.
ГАЛИЧ. ДІМ ВП. ЯКОВА ТРАЧА
ДРОГОБИЧ, ІНЖ. ГАЯЦЬ ДМИТРО.

„ПОЛОТНО"

АНЦ. СПІЛКА

ЛЬВІВ, ЗІМОРОВИЧА Ч. 20.

ФАБРИКА СІЛЬСЬКИХ ПОЛОТЕН і ФАБРИКА МОТУЗІВ.

Міняє лен, конопель, **пряжу і вовну, за готові вироби як полотна,** *бархани*, чайги і **сукна.**

Подяка.

Прибиті горем і смутком з причини нашої Найдорощої Донечки Янці почуваємося до милого обовязку зложити щиру подяку за ласкавий труд усім, що вшанували память Покійної своєю участю в похоронах, а з окрема Впр. о. деканові Морозови за провід похорону, о. сов. Гоцькому, Олексинови, Ольшанському, о. проф. Ч. С. В. В. з Букови, Коростенському, Хилякови, Макарови, Качмарови, оо. кан. лят. Чадовскому і Будовскому за участь в похоронах. Дякуємо за гарні прощальні промови Впр. оо. Гоцькому і Олексинови як і Вп. надрадникови Дмоховському. Сердечне Спасибіг хорови учеників української гімназії з Перемишля за гарні і зворушливі похоронні пісні. Особливо дякуємо за сердечні співчуття, розраду і почін Вп. П. Чадовським, Стачкевичам, Висоцькій, Зельончині, Шкреметковій, Фуксовій, Лявриківній, Сандовичівній і прибувшим з далекої дороги Вп. п. Морозовій, радникови Шулякевичови, інж. Горницькій ся. і всім парохіянам з Болозви, Вовчи, Конела, Товарні і дооколичних сіл. 1268 1—1

о. Михайло і Теофіля Дуркот — родичі, *Наталка, Голося і Осип* — сестри і брат.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Членів Окружної У. П. Т.
В ДРОГОБИЧІ

відбудуться в понеділок дня 28. І. 1924 р. в салі „Народного Дому" о год. 10 рано.

Порядок дневний:
1) Отворення Загальних Зборів,
2) Відчитання протоколу з посл. Загальних Зборів,
3) Звіт секретаря,
4) Звіт касієра,
5) Звіт музичного інститута,
6) Звіт контр. комісії і уділення абсол. Управі.
7) Вибір нової Управи.
8) Внесення і запити.

ЗА УПРАВУ КРУЖКА:
Д-р Віктор Пилявський, голова.
Левицький Остап, секретар.

Увага: Колиб в означеній годині не явилась статутом означена кількість членів Загальні Зборя відбудуться о год. 11. без огляду на кількість членів. 1275 1—1

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Т-ва „Український Дім" в Збаражі

відбудуться дня 11. лютого н. ст. 1924 р. о годині 10-ій перед пол. у власній хаті з слідуючим порядком нарад:

1) Відкриття Зборів.
2) Вибір предсідника і покликання двох секретарів
3) Відчитання протоколу з послідних Надзв. Загальн. Зборів.
4) Звіт з діяльности Виділу.
5) Звіт Надзірної Комісії.
6) Реферат про будову Українського Дому.
7) Доповняючий вибір: а) Трох членів Виділу, б) одного заступника виділов., в) Надзірної Комісії і її заступників.

Колиб на ці Збори не явилось вимагане число членів, так о годину пізнійше т. с. о 11-ій перед пол. в тім самім льокалі відбудуться другі Загальні Збори з тим самим порядком нарад — котрих рішення будуть правосильні, хотяй би навіть вимагане число членів не явилося.

Володимир Пелех голова. *Стефан Байтало* секретар. 1273 1—1

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

„Українського Краєвого Товариства опіки над інвалідами" у Львові

відбудуться дня 2. лютого ц. р. (субота) о год. 5-ій по пол. в салі засідань Т-ва „Просвіта" Ринок ч. 10/II пов. зі слідуючим денним порядком:

1) Відчитання протоколу з попер. Заг Зборів.
2) Звіт Головної Ради з діяльности.
3) Звіт Ревізійної Комісії.
4) Уділення абсолюторії уступ. Раді.
5) Вибір Голови Товариства і 9 членів Гол. Ради.
6) Означення висоти членської вкладки.
7) Внесення і запити.

Коли би в означеній годині не явилося вимагане статутом число членів Збори відбудуться о годину пізнійше з тим самим денним порядком. 1276 1—1

Львів, дня 19. січня 1924.

Головна Рада У. К. Т. О. Н. І.

Передплачуйте передплату!

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від вівторка 22. п. м. незвичайну в своїй технічній динаміці 6-дієву драму з тайн жіночих серць п. з.

:: **„ТЕ, ЩО ВІЧНО ЖІНОЧЕ"** ::
(L' eternel feminin).
Геніяльна артистка Gina Palerme в головній ролі.

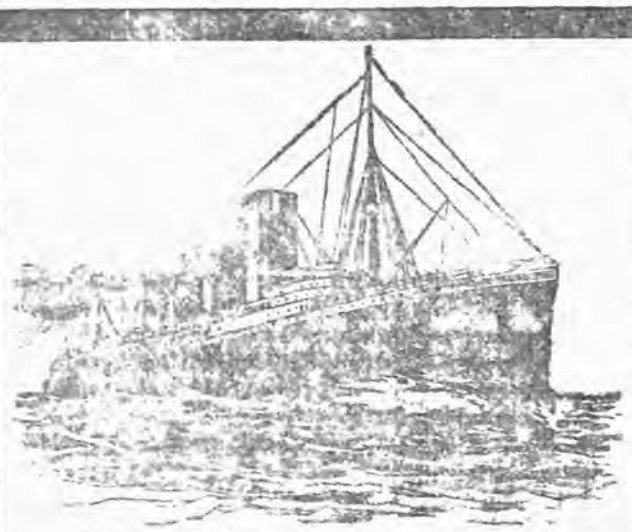

ТОВАРИСТВО

White Star Line

ЛЬВІВ, Городецька 36 ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Найбільший наш ТРАНСПОРТ до КАНАДИ відходить з ТЕРНОПОЛЯ 29. січня і ЛЬВОВА 30-го січня ц. р.

УВАГА! Емігранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди! Зголошуйтесь до транспорту!

„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ. вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

За Редакцію відповідає Пр. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 16 (10.109). Львів, четвер 24. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 3,750.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 6,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 6.000000 мп. Зміна адреси 250000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 150.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Льойд Джордж про Францію.

Воєнна атмосфера. — За багато армій. — Нові союзники Франції. Що буде на випадок війни.

Льойд Джордж написав нову грімову статтю звернену проти французької політики. Вона є настільки характеристична у своїому тоні і настільки пророчиста у наведених фактах, що найважнійшу частину з неї варта навести для інформації. Л. Джордж зупиняється спершу на загальній европейській атмосфері, яка є загрожена вибуховим матеріялом, громадженим французькою дипльоматією. Він наводить цілу низку фактів з окупаційної французької політики, які мусять стати, хутше або пізнійше, засновком нової війни, зродженої почуванням помсти та ненависти. „Мені осоружно — каже він — вертатись до цієї теми ще раз і ще раз. Одначе я роблю це тому, що я є пересвідчений про небезпеку для цивілізації, небезпеку звязану з легкодушною політикою французьких державних діячів. Якщо не вжиємо засобів, щоби завчасу вдержати її, тоді прийде невідхильно страшна катастрофа для цілого людства".

Ця небезпека може прийти в першу чергу зі Середньої Европи. „Середня Европа була завсіди вулканічним центром. По страшнім вибуху від 1914 р. до 1918. можна було надіятись, що скількість вилитого вогню вичерпалась, бодай настільки, що на одно покоління перестане вводити в тремтіння череп людського мізку. Одначе Французи не хотять цей череп залишити в спокою". Безпосередньою причиною війни були великі армії. „А нині організується ще більші і вони можуть легко вкинути світ у ще більшу війну... Ніяке вино не в силі запоморочити голови так сильно як мілітарна чванькувата балаканина.

Франція хоче заздалегідь забезпечитись перед можливістю нової війни. Вона починає організувати бльок держав, які на випадок такого воєнного вибуху, могли би стати на її боці. З цією метою вона піддержує матеріяльно малі держави, допомагаючи в організації їх армій, замісць платити воєнні довги Англії та Зединеним Державам. Послухаймо як Льойд Джордж малює перспективи цієї політики:

„На місці Росії, Британської держави, Італії та Зединених Держав у майбутні війні мали би стояти на боці Франції Чехо-Словаччина, Польща, Юго-Славія та Румунія. Такий є обрахунок. Що за великодержавний розум! Як що прийшло би до війни між Німеччиною і Францією, тоді одно слово Росії вистачило би, щоби трьох в поміж цих чотирьох нових Союзників невтралізувати. А навіть коли б Росія сиділа мовчки, ні один польський, чехо-словацький або румунський державний діяч не зважився би своїх армій вислати до Німеччини з метою наступу, тому, що всі вони добре знають: яка сильна російська армія стоїть на другому боці, на їх незабезпечених кордонах. Росія хоче мати знову Бесарабію, а Румунія не хоче її віддати. Польща мусить думати про Вільну Галичину і шматок Білорусії, бо Росія не дуже є задоволена тим, що ці території находяться в польських руках. Який був би наслідок, коли би Польща на домагання французького генерального штабу видала наказ своїм військам, щоби вони вмаширували на Німеччину? Коли останки її армії вернулись би до своєї батьківщини, вона була би вже зменшена. Що торкається Чехословаччини, то Чехи є вкинені між три міліони Німців у межах чеських кордонів і між сім міліонів Мадярів, які живуть на південнім чеським кордоні. При таких обставинах не можу собі уявити, щоби думаючий чеський міністр міг вислати чехословацькі корпуси в баварські гори для добра Франції. Добродій Бенеш може вести переговори про протоколи у гостинній париській атмосфері. Він є діловою, ворушкою людиною, що мандрує по Европі і який, вживаючи фрази Жільбера „виконує малі орудки для французьких дипльоматів". Але Чехи є народом розумним, поміркованим і з нахилом до практичного життя. Небагато з них жило в Парижі і вдихало там запах кадила. Вони завзято змагалися, щоби вибороти собі національну свободу, втрачену перед кількома віками, і у великій мірі здобули її завдяки щастю. Я зважуюсь на передбачення, що вони не покладуть у грі як ставку свій дорогоцінний здобуток, анґажуючи своє національне істнування у конфлікті між Францією та Німеччиною, конфлікті, який провокують виключно французькі політики, на те, щоби грати ролю героїв перед своєю публикою.

„Зваживши географічне становище Чехословаччини і її внутрішні національні обставини, вона привязує велику вагу до того, щоби жити у дружніх взаєминах зі своїми сусідами. В її інтересі не лежить виступити у ролі шакаля поруч французького льва. Коли німецький носоріг знову набере сил, тоді він може легко в боротьбі роздушити шакаля. Тому-то всі ці мілітарні приготовлення розлетяться, якщо тільки прийде момент, коли доведеться їх виконувати на ділі. Тоді французькі дипльомати признають, що вони знехтували дружніми взаєминами, які можна було вдержати у днях спроби і що вони замісць них не одержали нічого більше як тіни, які втікають від воєнного вогню. При помочі цих дружніх взаємин Франція визволилася від вічного пригноблення, що вкривав хмарою її будуччину на протязі останніх 40 років; при помочі цих взаємин, вона придбала знову втрачені провінції, а кольонії збогатила сотки тисячами квадратових кільометрів і стала найбільшою мілітарною силою в Европі. Ні один французький дипльомат у своїх найсміливійших мріях не бачив ніколи й привиду такої перемоги. Поляки, Чехо-Словаки, Славяне у південній частині і Румуни у східній частині бувшої Австрії здобули завдяки такій самій підмозі, без надто великих зусиль та жертв, свої національні права. Чи всі ці великі здобутки мали би пропасти, тому, що людям, у руки яких попав провід европейської політики, бракує потрібного розуму, щоби вдержати жадобу, себелюбство і ненаситну порожнечу, народів та одиниць? Ось у чому лежить питання нинішньої днини".

Росія й Україна.

Думки роеійських політичних діячів про українську справу.

Бувший голова Комітету допомоги голодуючим в Росії проф. С. П. Прокопович в своїй розмові з українськими діячами в Празі зазначив, що серед російської еміграції за останні часи народилась течія, якої раніш не було помітно. Вона зводиться до трактування нації, як нації. Наслідком гніту російські демократичні кола прийшли до висновку, що їм не тільки не треба боятися націоналізму инших народів, а й самим виховувати в себе почуття здорового націоналізму. Зазначуючи, що він і сам належить до такої групи, проф. С. П. Прокопович дивиться, що майбутня Росія обновиться на грунті економічнім, шляхом самоуправности на місцях. Відновлення єдиної, неділимої Росії проф. С. П. Прокопович знаходить неможливим. Навіть при затраті найбільшої енергії заінтересованих в тому груп утворення єдинонеділимої Росії, якою вона була перед війною, неможливе, бо не найдеться такого правительства, котре змогло би задовольнити всі нації.

Почуття національного егоїзму диктує Росії відокремитись від инших націй і стати на грунт політичної й економічної незалежности. Для економічного розвитку Росія має досить добрий грунт в богатстві лісів, копалень і т. и. Це все мусить бути виключно для Росіян.

Кожна країна, зазначує С. П. Прокопович, мусить економічно сама себе захищати. Пізнійш країни, що входили в склад російської імперії, можуть прийти до необхідности кооперативного співжиття.

Що торкається зокрема України, то самостійність її являється цілком натуральним явищем.

Инші думки висловив в інтервю з українськими кореспондентами в Празі п. П. Мілюков.

Будучи членом групи, яка об'єднала масловців, народніх соціялістів і мілюковців, він стоїть на платформі федерації. Ця федерація має бути здійснена через вільний договір національностей. Відповідаючи на ряд запитань кореспондентів, п. П. Мілюков знаходить, що розвязання усього питання залежатиме від того, яким способом упаде радянська влада. Коли вона буде повалена „окраїнами", то тоді Росіяне будуть стояти перед доконаним фактом, і тоді неможливі будуть національні установчі збори. Одначе, зваживши, що большевизм об'єднав Росію в одно ціле, неділиме, то певнійше всього, що будуть загальні російські установчі збори, котрі й вирішать взаємовідносини м'ж „окраїнами". При цьому п. П. Мілюков знаходить, що погодитись з Кавказом буде лекше, ніж з иншими націями. Беручи на увагу, що Польща і Фінляндія і фактично і юридично становлять тепер незалежні держави, як і ряд надбалтійських держав, п. П. Мілюков під иншим й очевидно, розумів Білорусь й особливо Україну.

Велика Україна.

Дальше погроми.

Протижидівські та протибольшевицькі непорядки, що почалися 10. січня в Голті і Єлисаветграді, поширюються дальше. В названих місцевостях повернено лад і спокій при помочи військових частин ГПУ. (передтим „чека"). Мимо цього жидівські родини переїзджають до Одеси, де відділ особливої опіки відкрив для потерпівших від погромів притулки і безплатні їдальні. Протижидівські непорядки мали місце в Гандрубах, де тамошні Молдоване розграбили жидівські крамниці. Крім цього протижидівські виступи були в Поплавську, Чорнові та Ісаєві. В цілім окрузі ведеться скріплена протижидівська і протибольшевицька агітація, яку одеське ГПУ. звязує з появою партизанського відділу хорунжого Іванова В Єлисаветградському та Голтському повітах мали місце загадочні убийства комуністів-Жидів. Повітові виконкоми повидавали розпорядки про відкликання з волостних та сільських комітетів всіх діячів-Жидів і про заміну їх Українцями. З Харкова видано наказ придушити за всяку ціну подібні заворушення. (Русспресс.)

Музей Слобідської України.

В центрі міста на б. університетській горці в Харкові притулився „Музей Слобідської України". Складається він із 14 саль, де розміщені відділи Музею: історичний — ім. Квітки Основяненка, мистецький, де переховуються праці С. І. Васильківського; етнографічний — ім. Потебні. Крім сього є книгозбірня що складається з цінних стародавніх книг і зшитків. Над організацією книгозбірні богато попрацював пок. проф. Н. Сумцов, як і взагалі над організацією всього Музею. Тепер

Пр. 43/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 9 з дня 13. січня 1924 р. в артикулі під заголовком: „До Української Громади" в уступах між словами: а) кордон а: Крім політичних, б) підпомагав їх а: а тепер, ц) дальше буде! а: Ми вважаємо містять в собі єство злочину з § 65 а) зак. кар. узнав доконану в дни 12. січня 1924 конфіскату за оправдану і заряднв знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карн заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоб це рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за перестушство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів, дня 12. січня 1924.

(Підпис нечитк.)

подано до Наркомосвіти прохання про надання книгозбірні назви: „ім. акад. Н. Ф. Сумцова".

За три місяці відвідало музей 1976 осіб (в тім 34 екскурзій з 999 осіб). Характеристичний поділ відвідувачів: робітників 1104, селян 109, військових 87, решта студенти, службовики і т. д.

З польських справ.

„Конституційні" методи.

Статтю пос. Чапіньского (ППС.) з „Роботніка" передрукував краківський „Напшуд" і львівський „Дзєннік людови". В обох перших дочниках стаття пройшла, в останньому підпала конфіскаті. Історія української преси під польською владою виписала таких випадків х + у.

Балтійська конференція у Варшаві.

3. лютого у Варшаві має розпочатися конференція міністрів загр. справ балтійських держав і Польщі. През. польських міністрів викликав телєграфічно новомеський міністр. загр. справ Замойского з Парижа, щоби приїхав кілька днів скорше і взяв участь в приготуваннях до конференції. Ця конференція являється з польського боку спробою ратуватися з ізольованого становища, в якому опинилася Польща.

Вітосівці хочуть змін конституції та виборчої ордин.

Клюб вітосівців перевів на днях під проводом Вітоса дискусію над рефератом пос. Керніка про ухвали управи парт в справі внесків правничої комісії відносно змін конституції, головно в напрямі скріплення виконної влади, розширення відношення законодатної компетенції сойму і сенату та виборчої ординації.

Кернік обосновував необхідність поширення виконної влади, головно президента держави, через зміну конституції. Він хотів би, щоби президент мав право розвязування сойму, якщо він був би нездатним до праці. Дальше домагався реформи сенату через признання йому закордонної ініціятиви на рівні зі соймом.

Що до виборчої ординації Кернік уважає потрібним змінити 11, 12, 13 і 36 арт. ординації, які торкаються пропорціональности виборів, границі віку виборців чинних і пасивних та виборів до сенату. Пропорціональність виборів слідби було — по думці Керніка — пристосовувати до областей з міншим населенням через утворення там виборчих округів дво-три і чотири мандатових. Зрештою всюди захвалює систему індивідуальних (одномандатові округи), зменшуючи число послів до числа повітів, тобто 290—300 послів на загальне число повітів 280. Таким чином зменшилися би видатки удержання сойму. Що до віку виборців, так по думці керніківського проекту — активне право виборче повинні мати особи по 25 роках життя.

Виборчі округи сенату не повинні ідентифікуватися з територіями воєвідств, бо наслідки його такі, що національні меншости в сенаті числять аж 25 прц. загалу (в соймі 20 прц.)

Вибори до по повітових і громадських самоврядувань повинні бути посередні, а саме: представники громад мали би вибірати представників до повітових соймиків, а ці — представників до воєвідських соймиків. У висліді дискусії доручено комісії опрацювати потрібні проекти по думці ухвал клюбу.

Нова фабрика.

21. с. м. президент Польщі підписав декрет про статут емісійного банку.

Політика Литви.

„Ржечпосполіта" подає зміст статті проф. Міцкевічіюса в Ковенському тижневику „Тримітас", в якій автор обговорює заграничну політику Литви. Проф. Міцкевічіюс висловлює отсі думки:

Польща, соромно зломавши умови, загарбала Вильно. Поляків попирає другий наш ворог Франція. Французька преса веде агітацію проти Литви. Поляки не віддадуть нам добровільно Вильно. Можемо відібрати його тільки силою, як Клайпеду.

Коли Польща досі не напала на Литву, так це тільки тому, що боялася Росії. Росія — це наш перший приятель, Німеччина — другий. Хоча Німеччина має до вирішення багато справ, які скорше чи пізній це мусить бути полагоджені при помочі зброї, вона мусить старатися використати Литву в боротьбі проти Польщі.

Німці прекрасно розуміють, що існування Литви звязане з існуванням Східної Пруссії. Якщо Польщі якимнебудь чином вдалося би опанувати Литву, чи втягнути її в обсяг своїх впливів, так пропала би для Німеччини Східна Прусія, а Польща здавила би кліщами з усіх сторін, ізолюючи нас від цілого світа при помочі „наших братів" Латишів. Тут сходяться наші інтереси з німецькими. Ратуючи себе, мусимо спільно помагати собі. Якщо візьмемо під увагу обставину, що для Росії та Німеччини справою першорядної ваги є безпосередний контакт, який направив би наше економічне становище, ясним буде, що інтереси всіх трьох держав: Литви, Росії та Німеччини ведуть до зближення, а перше всього до навязання тісних взаємин економічних і політичних.

Рішившись на цей крок, наше правительство повинно звернути свою напрямну лінію в зовсім иншу сторону і не зважати на становище, яке може занять Антанта. Треба вірити в самих себе. Будьмо готові, бо зближається рішаюча хвиля.

Преса.

„А що на це цар скаже?!"

Українізаційний рух на Великій Україні і в звязку з ним поворот до рідного краю з еміграції деяких визначних українських наддніпрянських діячів, спонукав „навіть" Станіслава Грабского написати на цю тему передову статтю у „Слові Польскім" (гл. ч. 20 з 21. ц. м.) Крізь усю статтю пробивається тенденція: заспокоїти й потішити себе й своїх читачів:

„Так було віками — ззвсіди Росія вигривала проти Польщі козацький сепаратизм й анархічну свободу наддніпрянської України, — ніколи польща проти Росії. Инакше й бути не може".

Бо, очевидно, до голови ендецького лідера не може найти приступу думка, щоби проф. Грушевський або Юрко Тютюник могли мати якісь инші цілі, як лише службу „Москві, і він старається доказати таку тезу псевдоісторичними аргументами, що їх переказувати — зайва й безпотрібна річ. Цікаво лише, що ствердивши українсько-московську приязнь, автор тут же забувся і ляпнув таке:

„істотою української самостійности (Грабскі бере ці два слова в лапки! — Пр. Ред.) — ці: ненависть і нівечення усього, що не українське".

Автор попав в остаточний скептицизм щодо можливости „погодити" Українців з „Заходом" — очевидно: ідентифікуючи захід і західню культуру й цивілізацію з Польщею, і тим, що придумали Поляки. Той скептицизм такий великий, що автор жаліє навіть енергії, витраченої на заключення церковної унії. І знову вилазить шило з мішка: не на пропаганді західньої европейської культури шляхом церковної унії залежить таким католикам, як Грабскі, а на латинізації культурно-національних окремішностей й загарбанню українських земель. І тому він бідкає, що

„Унія релігійна довела лише до козацьких воєн і відірвання Київа від Польщі".

Грабскі обурений, що Українці не хотять

„погодитися на мирне співжиття з польським населенням і мирне суперництво „русінської" культури з польською цивілізацією",

хоча обережно не ставить крапки над і: він промовчує, що: ми тебе, бач, били, бємо і будемо бити, а ти „годися" і будь смирний.

Це все тільки вступ, — взагалі три четвертих статті це вступ, а одна четверта сама суть справи: нинішній уклад українських сил по тім і цім боці Збруча. Грабскі порівнює теперішній стан з минулим із XVII. ст. і ще ранійше та приходить до переконання, що зміна вийшла на некористь Польщі. А саме ось чому: раніше, мовляв, центром самостійницьких змагань була Наддніпрянщина, Київщина; потім — каже Грабскі — той центр перенісся до Галичини, чого невидячливими винуватцями є... краківські Станьчики!

„Вмовили вони (краківські Станьчики) у Відень (!), що пробуджуючи в галицьких Русинах почуття національно-політичної єдности з київською Русю одірвуть Україну від Росії. Не розуміють, що оцим відривають лише Червону Русь від Польщі, бо ніколи чотири мільони Русинів Малопольски не притягне до себе трицять мільонів наддніпрянських Русинів, тільки навпаки".

Ей богу, стидно робиться за професора університету, бувшого міністра, старого журналіста й теперішнього редактора великої газети, що він зважується писати аж такі страшенні дурниці, грiючи на ново міт про „австро-краківську інтригу". За те ми вдячні пану Грабскому, що вкінци відмовився від статистичних вівісекцій і що авторитетно голиться бодай на 30 мільонів „наддніпрянських Русинів" та 4 мільони „Русинів Малопольски", залишаючи на боці „Русинів" Волині, Холмщини, Підляша й Підлісся.

Автор правду каже, що ситуа-

В. МУДРИЙ. 14

Під знаком „нелеґальщики".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Отже вважаємо своїм обовязком підкреслити, що автор статті мабуть в своїм публіцистичнім пафосі, закидаючи авторам ділетантство, аматорство та некомпетентність, рівночасно сам виявився ділетантом у цілій справі, а через це некомпетентним аматором. З всього повищого ясно, що Українство по кликали до життя і політичні партії, що вони наділили її компетенцією що петицію внести вони цали їй мандат її складати і вони заборонили їй навіть радитись в тій справі з політичними партіями*).

Польська преса після опублікування петиції зайняла дуже становище. Вона мовчала, не займала до петиції ніякого становища. Лише дві польських газет, а то „Газета Львовска" з 6. липня 1923 ч. 150 і „Дзєннік людови" з 11. липня 1923 ч. 154. Перша перекрутила цілком зміст петиції та підчаркла немовто петицію внесли трудовики. Вона писала: „факт внесення петиції до сойму та сенату на всякий випадок треба прихильно повитати, бо означає він побіду помірованих чинників, над дрібним гуртком бунтівників, терористів та „борителів". Другий реферуючи справу петицій і статтю „Помилковий крок" писав: „Та розбіжність думок (між кураторією і „Ділом" — ВМ.) свідчить про нескоординованість акції і про різни і погляди на тактику не лише в кругах українського громадянства, але й в самій трудовій партії... А така розбіжність ніякій акції не може забезпечити успіху".

Та характеристика „Дзєнніка" була, на жаль, дуже влучна не лише для тодішнього менту, але й для пізнійших часів.

При тому не від річи буде згадати, що для польських кол „Народової демократії" вся справа була не менше близького серцю, як давнійше. Бо ось 9. липня 1923 відбувся в польському педагогічному товаристві зїзд чи конференція в справі українського шкільництва у Сх. Галичині. Референтом був п. М. Прушиньскі. В рефераті він накреслив плян боротьби з українським шкільництвом у Східній Галичині і подав конференції свої резолюції для прийняття. Між иншими конференція домагалася, щоби уряд ліквідував український „тайний" університет у Львові та щоби боровся з бойкотом польського університету з боку українського студентства. Це була відповідь на петиції з боку „власть імущих".

X.

Як ми вже згадали між українською університетською молодю була частина нервових скептиків. Вони то й напирали на всі чинники, щоби робити заходи перед польським урядом в напрямі легалізації Високих Шкіл і в напрямі їх удержавлення. Вони були настільки наівними, що вірили в негайність полагодження одного або другого. Одначе дійсність виявила, що так воно не йде. Виявилося, що до одного і другого вели далекі шляхи. До того шляхи ці були важкі, подекуди тернисті. Длятого, щоби вирішити негайно таку важку справу, за мало було охоти і доброї волі одної сторони. Треба було, щоби й друга сторона пішла на стрічу першій. На жаль, так не було. Через це в деякі круги молоді почала закрадатись зневіра в свої сили, зневіра до великої ідеї Високого Шкільництва.

Взаєж таки Краєвий Студентський Зїзд з 21. липня 1923 р. пройшов незвичайно бадьоро, коли судити з принятих ним резолюцій. Перш за все принято було таку точку: „Зберігаючи окремішність повного розвою української культури і одноцільність у веденню дальшої боротьби за Українські Високі Школи — Український Краєвий Студентський Зїзд стоїть на становищі дальшого бойкоту польських академічних шкіл в повній згоді з відносними постановами всіх попередніх Краєвих Студентських Зїздів та доручає екзекутивам усіх студентських організацій як найконсеквентнійше переведення бойкоту".

Слід підкреслити те, що коли петиції були спричинені та вислані до сойму і сенату передовсім під напором молоді, то загальний Краєвий студентський Зїзд поставився до цеї акції з деякими застереженнями. Відповідна точка резолюції звучала: „Вважаючи характер до теперішньої акції в будівництві (творенню) Української Вис. Шкіл у Львові одиноким можливим і з огляду на сучасне положення найбільше відповідаючим засобом боротьби до осягнення її найвищих цілей, Український Краєвий Студентський Зїзд визнає недопустимим підимання якимнебудь пертрактацій в справі Української Вис Шкіл з органами польської влади та застерігає собі в цьому відношенню своє становище".

(Продовження буде.)

*) Наша редакція не погоджується в цій справі з поглядами п. В. Мудрого і дальше піддержує своє перше становище, зайняте в статті „Помилковий крок".

ція змінилась грубо на некористь Польщі, але даремно обвинувачує своїх краківських приятелів і небішку Австрію і грубо помиляється щодо суті неприємної зміни. Не зріст самостійництва Галичан, а саме зріст їхньої свідомости й свідомости всіх Українців, деб вони не жили, що центром самостійницьких змагань є Київ (не Харків, пане Грабські, а Київ — це велика ріжниця!), — саме це є для польської історичної політичної думки найважчим ударом. У перенесенню визначних одиниць українського самостійницького змагання з еміграції до Києва, Грабські добачує признання з їхнього боку рижської ідеї —

„що дійсно Україна є тільки на схід від нових кордонів, а в межах Річипосполитої є Польща".

Грубо помиляється польський політик. На землях Великої України є тепер для отих ідей пригідний грунт саме для поборювання рижських кордонів пак Грабські сам це добре знає, так само, як знає, що вони поїхали туди, щоб ті кордони поборювати а не признавати. І тому дуже комично звучить потіха Грабского, що

„непокоїться ошим (з іздом) — польськ[illegible]ія не м є причи[illegible]".

Инша річ, що автор додає ще одно маленьке пояснення до свого оптимізму:

„Яке будуча Росія, після неминучого більшого чи пізнішого упадку Совітів, займе становище до тих свобод українських самостійників, які їм сьогодні подарував московський Совнарком і чи буде їх толерувати, або чи кінчить з ними, як скінчила Катерина зі свободою Січи — це справа будучности Росії, а не нашої".

Ось де собака зарита! Надією польської ендеції є вже — цар всеросійський! Покиж він прийде й остаточно звільнить Польщу від марева української самостійности. Польща має пантруваги, щоби

„всякий" наїзд збройних топ із Києва або переворотницьких гасел

розбивався на надзбручанському кордоні.

„Першою умовою для цього є: залишити українську справу Росії, а в Польщі вести лише польську політику".

думає практичний ендецький політик. Але ба, — цеж вже нова його концепція. Бо до недавна єдиною його політичною програмою у відношенню до „української проблеми" був: поділ українських земель між Польщу й Росію й обосторонне визнання цієї справи своїм „внутрішнім питанням". Сьогодні Грабські примушений сказати инакше: як що Росія, мовляв, погодилась з фактом істнування України (хоч недалекий цар певне скасує її знову!) — хай погоджується; ми не хотіли признавати її, але тепер можемо признати, та лише за Збручем; тут-же ніякої України не було, нема й бути не може.

Чи не прийдеться, пане Грабскі, змінити й оцей погляд?!

Похід проти української школи.

Перемінка українських шкіл на польські.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

L. 33065|103.

Zawałów — przekształcenie szkół powszechnych.

Do
Rady Szkolnej Powiatowej
w Podhajcach.

Załatwiając sprawozdanie z dnia 15. października 1923. L. 1869, Kuratorjum O. S. L. postanowiło zwinąć istniejącą w Zawałowie na podstawie orzeczenia reorganizacyjnego z dnia 15. grudnia 1896. L. 28 87 dwuklasową szkołę z językiem wykładowym ruskim wraz z istniejącą tam na podstawie orzeczenia reorganizacyjnego z dnia 3. grudnia 1920. L. 4230|II jednoklasową szkołę powszechną z językiem wykładowym polskim, a natomiast zorganizować w tej gminie (3) trzyklasową szkołę powszechną z językiem wykładowym polskim od dnia 1. grudnia 1923 r.

Etat nauczycieli tej szkoły składać się będzie z nauczyciela kierującego i dwóch nauczycieli stałych.

Nauczyciele tej nowej szkoły pobierać będą płacę i inne korzyści służbowe w myśl ustawy z dnia 13. lipca 1920 (dz. u. Rz. P. NR. 65).

Po myśl art. 11. ustawy z dnia 17. lutego 922 (dz. u. RZ. P. Nr. 17 po 143 o zakł[illegible]niu utrzymaniu publicznych szkół powszechnych skarb Państwa ponosi wszelkie wydatki na pomoce naukowe, materjały do nauki, biblioteki i d[illegible]ki szkolne gdzie zaś wszelkie inne potrzeby rzeczowe szkoły z uwzględnieniem postanowień ustępu II. orzeczenia reorganizacyjnego z dnia 15 grudnia 1894. L. 28.87.

Zarazem zatwierdza Kuratorjum O. S. L. na podstawie art. 2. ustawy z 22. czerwca 1867. Dz. U. Kr. Nr. 3. uchwałę Rady gminne w Zawałowie z dnia 2 lipca 19[illegible], mocą której postanowiono, że językiem wykładowym w szkole powszechnej w Zawałowie ma być język polski, język ruski będzie obowiązkowym przedmiotem nauki.

Kurator: Sobiński.

W Podhajcach, 30. listopada 923.
Rada szkolna powiatowa w Podhajcach.
L. 751 |23.

Zwierzchności gminnej w Zawałowie do wiadomości.

Przewodniczący Rady Szkolnej Powiatowej.
[illegible]ierownik szkolny
(Підпис нечиткий).

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Пацифістична промова Поанкаре.

При відкоиттю памятника в Парижі промовляв Поанкаре, котрий між иншим заявив, що Франція відчуваци всі страхіття війни, вміє оцінити вартість мира. Франція докладає всіх зусиль, щоби закріпити мир в Европі і поєднати народи поміж собою. Французи ніколи не були імперіялістичною нацією і нею не будуть. Французи бажають щастя всім народам, навіть своїм колишнім ворогам. Франція не лицарський нарід, який виграваши війну, вміє поводитися з поконаним народом по лицарськи. Французька політика стремить до закріплення здобутків війни і мира.

Залізничий страйк в Англії.

Дня 21. ц. м. в Англії вибух страйк залізничих робітників. Страйкує 57 000 осіб. З приводу страйку, Льондонові грозить недостача харчевих продуктів. Управа міста Льондону призначила 1700 товарових автомобілів для довозу харчів на час залізничого страйку. Залізничий страйк має політичний характер, а стоїть він в звязку з антисоціялістичною акцією консервативної партії, котра намагається за всяку ціну недопустити до влади робітничу партію праці.

Совітсько-румунські переговори.

З Москви подають, що румунський уряд згодився на пропозицію совітів відновити совітсько-румунські переговори. Місцем переговорів буде Варшава, а не Одеса, як того бажали совіти.

Фашизм в Англії.

З Льондону доносять, що в останніх часах в Англії поширюється агітація фашизму. В Чельсі відбувся зізд представників фашистівських організацій. Видано фашистівський маніфест звернений проти Партії Праці. У маніфесті сказано, що прихід соціялістів до влади буде нещастям і початком революції в Англії.

Йордан у Львові.

(Допис із кругів львівських.)

Прекрасне торжество Йорданського освячення води згорнуто і сього року у Львові дуже багато вірних. На жаль, як при всіх того рода наших прилюдних виступах, так і сим разом вражали прикро учасників деякі аномалії, на які позволю собі звернути увагу духовних кругів. Почуваю себе до цього тим більше управненим, що духовні власти запросили всі наші стовариш[illegible]ення, отже вложили на нас певного рода моральний обовязок бути на тім торжестві. Тому нехай вислухають і нашого погляду. Наперед щодо самого часу відправи: як можна, питаюся, запрошувати у Львові всіх і вся вже на год. 8 рано до церкви? Чи дотичний референт застановився над тим, що наші люде мешкають по деяких перифериях міста, мають родинні обовязки, треба рано хату і дітей в ладі лишити, себе якось приладити, а тут випадало би вийти з хати зараз по 7. год. рано, щоби на год. 8 станути в Преображенській церкві! А се не легка річ, тому не дивно, що коли почалася Служба Божа, церков була майже порожна; запрошені приходили аж о год. 9 і пізнійше, а процесії з церкви ОО. Василіян і СС. Василіянок прийшли точно при кінці водосвяття на ринок. Не перечу, що воно негарно і нечемно так спізнятися, але з другої сторони нечемно також вимагати від парохіян того, чого вони навіть при добрій волі не в силі сповнити і до чого зрештою нема ніякої потреби, бо Служба Божа повинна була початися не скорше, як о год. 9, або навіть пізнійше, а при таких дивогляднях порядках то ручу, що 90 відсотків учасників не вислухало того дня цілої Служби Божої.

Я мав велику охоту заговорити в сього приводу о. парохови Преображенської церкви, але поінформовано мене, що се не від него залежало, а від о. целебранта.

В такім разі позволю собі завважити, що Служба Божа і після торжество не є для целебруючого, тільки для всіх вірних, отже в першій мірі треба приноровитися до їхніх обставин. Бувають вправді такі виїмкові особи, що не мають ніяких обовязків, нічим не інтересуються і нічого не роблять, йдуть спати о год. 7 вечер, то вони можуть станути на Службу Божу і о год. 5 рано, але вимагати від урядників, учительок, ремісників, від матерей і ин. до пізна працюючих, щоби для вигоди чи примхи одиниці вставати досвіта і дітей будити —то вибачайте, але воно таки трохи за багато!

Тим чином о год. 9 і пів був вже цілий похід в ринку. Кажуть, що таке торжество тоді випадає гарно, коли є багато вірних і багато священиків. Сього року вірні сповнили свій обовязок, бо на ринку було їх вже дуже багато, але за те духовенство скандалічно недописало. Замісць 50—60 осіб бачили ми в поході всього-навсього 12 священиків і 2 діяконів! Де була решта, Господь їх знає!

Пальму першенства в тім злегковаженню свята треба рішучо признати оо. крилошанам зі св. Юра, бо на 9 осіб явилося їх аж трьох!

Правда, є між ними і старші особи, тих слід виправдати, але є й не старі та здорові, яких не побачиш ніде і ніколи, ані в сповідальниці, ані на проповідниці, ані при громадянській праці, ані навіть при такім легкім обовязку, як участь в прилюдних процесіях! І се має бути світ міру? — Чи може радше Lucus a non lucendo?

А вже найбільше счудування викликав в часі процесії один з о. крилошан, який прийшов собі на водосвяття приватно, убрав фіолетовий колпак (мабуть щоби більше впадати в очі) і так собі ходив поміж людей. Люде зглядалися один по одному, здвигали раменами і питалися, що воно значить; чи се яка фронда і проти кого вона звернена, ніхто не умів пояснити, в кождім разі таку участь преміяльного крилошанина в церковнім торжестві треба назвати грубо нетактовною і для вірних дуже згіршаючою! Я старий чоловік, а такої екстраваганції у Львові ще не бачив.

За прикладом оо. крилошан пішло низче духовенство. Для точности додам, що крім згаданих 14 священиків в поході стояло ще 5 по боках з процесіями, але де були оо. катехити середніх і народних шкіл, чому не бачили ми ніякого з ОО. Василіян, де була решта парохіяльного духовенства? Чим пояснити, що в процесії міг брати участь на прим. сідоглавий ветеран о. сов. Стефанович, якого і вік і стан здоровля міг був звільнити від того обовязку, а не поприходили люде о половину від нього молодші? Де в них почуття обовязку, який приклад дають вони своїй шкільній молоді і своїм парохіянам? За таку самоволю в уряді, або в школі, виточили би дисциплінарку, а духовні власти не мають способу, щоби своїх членів спонукати до дисципліни? Безперечно, що краще воно, коли є багато вірних, а мало священиків, чим коли би було прийшло багато духовних, а бракло вірних, але й таке готово сойти з часом, як що духовні будуть дальше давати поганий приклад. Хто за се буде відповідати?

Що до самого порядку при поході, то як при инших церковних виступах, так і сим разом наглядна була недостача доброго церемоніера. Як що нема між священиками відповідного чоловіка, то треба попросити когось зі світських. Се зрештою невелика фільософія, треба тільки наперед обдумати і уложити план цілого походу, дібрати собі помічників і поділити між них роботу. Головний церемоніер повинен йти перед хором і давати тільки потрібні зарядження, але щоби священик бігав там і назад по вулиці, випихав бабів і дітей поза кордон, се рішучо не лицює, а вже ніяк не годиться робити сього в епітрахилі. Нарід хоче бачити священика в епітрахилі при сповіди, на проповідниці і взагалі при священодійствах, але не на улиці при розтручуванню людей. До круга діланя церемоніера належить також уложити так порядок, щоби крім хору богословів співали в часі походу і поодинокі процесії (деякі з них мали дуже гарні хори), тоді не буде таких перерв, як сим разом, що похід йшов довший час в мовчанці і робив враження протестантського похорону.

Всі ті хиби треба на будуче безумовно усунути, бо вони свідчать про недостачу дисципліни у нас і неспосібність до зорганізованих виступів. Се вправді є наші спільні народні хиби, одначе в сім випадку мусимо вину приписати виключно духовним кругам. Тому в інтересі їх поваги і поваги церкви буде, щоби зробили вже раз порядок з самоволею, некарністю і неладом між своїми членами. — *Учасник.*

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі еквекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж багнет чужого жандарма.

НОВИНКИ.

— **Вчорашня конфіската** вступної статті п. з. „Великі роковини" присвяченої памяти історичного дня обєднання українських земель — залишила із статті тільки одну велику білу пляму паперу і 30 рядків у яких згадувалося про чорні плями нашої політики. Вичеркнено усе решта, де писалося про додатні сторони цього акту.

— **Денникарські „качки"** про угоду польсько-українську, яка має бути вже в дорозі, зродились у вчорашній „Газеті Поранній" на тій підставі, що деякі з наших земляків на еміграції вертають чи хотять вертатись до краю. Пікантне те, що між наведеними прізвищами людей, які є в дорозі, є особи, які вже давно вернулись. „Нова Реформа" передруковує такі сенсації і поміщує такі прізвища наших діячів як Володимир К[illegible]нголевіч!

— **Українська робітнича сотня** у Братиславі відсвяткувала традиційний вечір дня 15. ц. м. заходом команд. сот. п. Козмінського Івана. На святі явились Українці з обох боків „Зруба", українські студенти, делегати місцевих Білорусинів та Чехословаків. Промовляли п. Кузьмінський, д-р Равлюк і М. Богун. При цій нагоді робітники склали 120 кор. на „Рідну Школу".

— **Три мільони** безробітних є нині у Німеччині.

— **Дрібне хвилеве подешевіння тютюну.** Тому, що тютюневий франк виносить від 21. до 27. ц. м. виносить 1,900.000 (в.м. тижневі 1,910.000), тютюн дрібку подешевів. Так прим. 25-ти грамова пачка „найпшеничнішого" турецького коштує 1,425.000, „пшеничного" тур. 1,140.000, середнього турецького 912.000. Папіроси подешевіли о тисячу марок. Цигара подешевіли від 4 тис. до 1500 мп.

— **Сміливий влом у Лодзі.** На днях у Лодзі невідомі „спеціялісти" зробили наступ на касу консуму при фабриці Шайдлера. При помочі незвичайно прецизних знарядів розбили велику касу і основно ограбили її. Жертвою впало 15 міліярдів марок. Авторів злому, очевидно, не зловлено.

— **Жорж Брандес** помістив у „Франкф. Цайтунг" статтю про німецький антисемітизм, кажучи, що ненависть до Жидів проявлена у таких фактах як убивство Ратенава, демонстрації проти Айнштайна і т.п. сильно підорвала німецьку цивілізацію в очах безсторонніх людей.

— **Чоловік — вуж,** найславнійший цього рода акробат Марінеллі помер у Варшаві. Був сином німецького коваля. Коли раз програв усе майно в карти, продав свій кістяк американському науковому товариству для студій і мусів іздити скрізь з домовиною, на якій була написана адреса товариства, куди мали вислати його тіло на випадок несподіваної смерти. Дійшовши до маєтку, відкупив цей контракт, згодом виявилось, що його тіло зовсім не є виїмкове, бо він завдячував свою карієру пружинности мускулів, а не спеціяльній будові костей.

— **Тепер комуніст.** „Еко де Парі" повідомляє, що бувш. провідник мадярських комуністів Бела Кун, який довший час перебував у Росії купив собі в околиці Львовини віллю за 1.500.000 швайц. франків.

— **Рекрутація.** В біжучім році відбудеться у Польщі рекрутація річника 1903. Крім того передбачується вишкіл річника 1899. Згідно з новим законом, який має бути прийнятий ще перед 1. квітня, на вправи підуть би найменші річники, а на другий рік — найстарші. Тому, що річникі вправ мають бути дуже обмежені, імов рно полеки не буде. Що торкається поклику резервістів у нас річників ще не означений.

— **Зі статистики Львова.** Середнє річне число населення Львова є 235,704 людей. На підставі останньої статистики за ж. жень, уродилось у цьому місяці 263 дітей, з чого 136 римо-кат., 53 греко-кат., 78 Жидів, 1 евангелик. — 71 хлопців і 65 дівчат. Померло 342 людей; найбільше на чахотку і серце. Трамвай перевіз 2.473.857 осіб — багато менше як у попередньому місяці, в якому перевіз 3,462.315. Залізниці привезли 43.343 осіб, з чого 352 з за кордону. Пожеж було 26.

— **Почтові оплати до кінця місяця.** Звичайний лист 20 грамів вагу у нутрі краю 240 тис. мп., понад 20 грамів — 400 тис. мп. За листівку 120 тис, з отп. відповіддю 240 тис. Заграничний лист до 20 гр. 600 тис. за кождих черговых 20 гр. — 300 тис. Листи до Австрії, Чехословаччини, Румунії та Угорщини коштують 450 тис., за кождих черговых 20 гр. — 300 тис. За доручені листи доплачується в краю 400 тис., за границю 600 тис., за листи express в краю 800 тис, за границю 1,200.000 мп. За телеграми від слова платиться 150 тис, найменше 1,500.000 мп. За прискорені телеграми платиться потрійно.

— **Комірне не підпадає вальоризації.** З огляду на вкладки підвищення комірного по думці „вальоризаційної" системи, появився отсей офіціяльний розпорядок: Дотеперішній закон про охорону льокаторів з 4. грудня 1920 р. обовязує без зміни, доки не буде в цім напрямі ухвалений і оповіщений новий закон. Всякі проєктовані чи то в правительственним предложенню, чи в ухвалах сеймової Комісії нові чинші не мають ніякої обовязуючої сили, доки не будуть оповіщені в формі закону. Домагання і побирання вищого чиншу та якийнебудь напір на льокаторів, щоби їх примусити платити вищий чинш, підпадають карі по думці 23 арт. пов. охорону льокаторів.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Смерть Леніна.

З Москви звідомляють: 21. ц. м. у Леніна послідував загальний упадок сил. О год. 5'30 втратив Л. притомність а о год. 6'50 віддав духа при обявах параліжу центрів віддихових. Негайно віддано урядовий комунікат про смерть Леніна з повідомленням, що російський Конгрес Унії Совітів поробить конечні засоби для запевнення дальших праць совітів. „Леніна не має вже між нами", кінчить комунікат, „але його діло остане ненарушиме, а правительство совітів „вестиме його дальше".

Редукція воєвідств.

Варшавські часописи звідомляють: В мін. внутр. справ утворено новий відділ для прослідження і доконання змін в адм. поділі Річипосполитої. Має це на цілі зменшення воєвідств і староств.

Ще один плебісцит в Греції.

Венізельос на конференції провідників опоз. партій зазначив, що лише плебісцит може рішити управильнення внутрішнього політичного положення. Конституанта не має вже значіння. Нові вибори слід розписати як найскорше.

Кабінет Болдуіна упав.

Мекдонельд премієром.

Болдуін у палаті громад в промові боронив своє правительство. Опісля Мекдонельд заявив, що всі побоювання відносно Партії Праці проминуть, коли вона обійме владу. На останньому засіданню кабінет Болдуіна уповажнено предложити королеви димісію кабінету. Кабінет Болдуіна упав 328 гол. проти 256. Мекдонельд згодився обняти становище президента міністрів. Король прийняв нового премієра на авдієнції й акцептував склад нового правительства. Склад його такий: Мекдонельд перший льорд скарбу і секретар загр. справ, Кляйнс льорд приватної печаті, Пармур льорд-през. тайної ради, віцегр. Гольдейн льорд канцлер, Сновден канц. скарбу, Гендерсон внутр. справ, Томас кольонії, Уелш військо, Сідней Олівієр держ. секретар для Індій, Тревелієн просвіти, ген. бригади Томсон воздухоплавство, віцегр. Чольмсфорд перший льорд адміралиції, Сідней Уеб торговля, Уітлей здоровля, Ноель Бакстон хліборобство, Едемсон держ. секр. для Скотії, Тома Шоу праця, Вернон Бертсгорн ген. почтмайстер, полк. Веджвуд канц. кн. Лестер, Джовет сусп. праці.

Зед. Держави анектують Північний бігун.

„Берл. ТГт." звідомляє з Льондона: Згідно з заявою американського мін. маринарки, Зед. Держави мають намір анектувати Північний бігун. Для цієї цілі воздушний корабель „Шенандоаг" подорожував до бігуна. Зед. Держави стоять на становищі, що годі допустити, щоби територія більша як міліон квадратових миль, що лежить так близько Зединених Держав, дісталася в руки иншої держави.

Кінець спору за Реку.

„Н. фр. Пр." звідомляє з Білгорода: Вчера розвязано паритетичну комісію, яка після заключення договору в Рапальо мала усталити границі Реки. Так держава Фіюме перестала істнувати. Для полагоди деяких технічних справ виїздять до Риму з Нінчічем був. члени комісії. Югославія на основі договору з Італією одержала на 50 літ право користати з деяких частей пристані Реки.

Залізничий страйк в Англії.

Залізничий страйк в Англії досі нерівномірний. В деяких округах рух зовсім здержаний, в инших лише обмежений. Рух у Льондоні в центрі з передмістями вдержують омнібуси й підземна залізниця. В залізничій комунікації послідувало поліпшення. Синдикат залізничників заявив, що механіки і палячі на лініях, що йдуть далеко, вертають до праці.

Збіжева біржа.

Львів, 22. січня 1924.

Рух на біржі слабий, загальний оборот около 40 тон. Трансакції в житі й ячменю броварняним пов сильним заінтересованню. Подача вельми слаба при попиті на тверде збіжа. Звижкова тенденція вдержується дальше. Настрій оживлений.

Пшениця краєва 72½ з 1923 р. 37,300.000—38,300.000*, жито галицьке 86½ з 1923 року 26,000.000—27,000.000*, ячмінь гал. брев 23,000.000—24,000.00* овес галицький 71½ з 1923. року 22,000.000—23,000.000.

Мука пшенична	40%	„1"	85.000.000*
„ „	55 „		67,000.000*
„ „	70%	„0"	52,000.000*
„ „	60 „		64,000.000*
„ житня	70%	„4"	57,000.000*
„ „			13,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка			12,000.000*
„ житні „ „			

„ Типи львівські млини" льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стації заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяна.

Рогатин — Сала „Сокола":
Середа 23. І. Чесна Зузанна.
Четвер 24 І. Павна Мара — оперета.
Субота 26. І. Міпале Ефрос.
Неділя 27. І. Різдвяна ніч — оперетка. 2—3

Шліть ваші часописи!

Дрібні оголошення.

БУВ. „ТОРГОВЕЛЬНИК" гладає якої небудь посади. Ласкаві зголошення під „Праця" до адміністрації. 1282 1—1

БАЖАЮ пізнати особу, яка помогла би мені до укінчення студій фільозофічних. Ступінь обізування обоятний. Листи проситься слати на адресу: „Студент фільозофії, Львів-Лєнандівка, вул. Пяста 31." 1283 1—1

ПОШУКУЮ фахівця до провадження двох тканьких моторових варстатів, можливий і спільник. Зголошення зараз Шманьківці п. Колиндяни, Йосиф Стель. 1284 1—1

ПРИЙМУ на станцію дві інтеліґентні панночки за хвачі і доплату. Пирликова, Львів, Коперника 15 А. 1285 1—1

НОТИ на скрипку, фортепян, мішані і мужеські хори, сольові пісні, висилає Музична Накладня ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1242 4—10

Прихиляйте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

1201 9-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬНА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

АДВОКАТ

Д-Р ГР. ОЛІЙНИК

веде

АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

1280 **В ГРИМАЛОВІ.** 1—2

Легко заробить

той, хто зголоситься до кольпортування ДІЛА і СВОБОДИ Зголошення до Адміністрації Діла. Платня після умови. 6—?

Олька Спеціяльний склад виробів панчохових і трикотових получає на зиму вироби вовняні і трикотові І-ої кляси. 1113 **ЛЬВІВ, РИНОК 35.** 10—16

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

інституту „Український Народний Дім" в Борщеві відбудуться дня 26 січня 1924, в театральній салі Народного Дому о год. 10. перед полудием. Звичайнам порядком нарад. 1—1
1229

Відозви й комунікати.

До всього Громадянства львівського повіту!

Цею дорогою повідомляємо, що в суботу дня 2. лютого 1924. о год. 10 рано відбудуться в салі „Української Бесіди" у Львові вул. Рутовського 22 (Народний Дім) **Загальні Збори Філії Т-ва „Просвіта" ім. Маркіяна Шашкевича.** Кожда Читальня має вислати на сі збори по двох відпоручників, заосмотрених в легітимації від Виділу Читальні. Крім сих відпоручників нехай явиться на сі Збори як найбільше людей з кождої громади львівськ. виниц. судов. повітів. Окремих запрошень на сі Збори не висилаємо з причини дорожні почт. порта. Тому просимо вічливо Вп. Священиків, Учителів, Студентів та всіх свідомих Громадян, щоби заохотили в своїх громадах людей до як найчисленнійшої участи в сих Зборах.

За Виділ Філії Т-ва „Просвіта" ім. Маркіяна Шашкевича у Львові:

Д-р Іван Волошин голова. *Андрій Зелений* секретар.

В справі збірки членських вкладок у Львові.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта" в порозумінню з філією ім. Т. Шевченка для міста Львова вишле в найблизших днях збірщиків членських вкладок. Усі вони мають повновласти, виставлені на своє імя, потверджені філіяльним і Головним Виділом.

Від обох Виділів прохання до всіх Громадян улекшити збірщикам працю збирання вкладок. При цій нагоді звертаємо увагу, що з огляду на велике завдання Т-ва „Просвіта" в напрямі ширення освіти між найширшими масами, безумовним обовязком кожного Українця і кожної Українки належати до Т-ва „Просвіта". Членська вкладка на рік 1924. пів золотого франка. За попередні роки по 250.000 мп. за кожний рік.

У Львові, дня 21. січня 1924.

За Виділ Філії ім. Тараса Шевченка:

Бурачинський голова. *Янів* секретар.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта":

Галущинський голова. *Шах* секретар.

З засідання Комітету будови українського театру.

Дня 12. ц. м. відбулося засідання Комітету будови українського театру. Принято до відома звідомлення щодо ужиткування гроша, а також з адміністрації площі. Надто ухвалено скликати на день 2. лютого н. р. о год. 10. рано анкету з львівських і провінціональних громадян. На анкеті буде реферат з цілої дотеперішньої діяльности Комітету та намітиться дальші лінії праці. Анкети і голоси на ній будуть мати дорадче значіння для Комітету будови.

Полагоджено ще деякі формальні справи.

У Львові, дня 17. січня 1924.

ЗА КОМІТЕТ:

Галущинський заст. голови. *Д-р Ю. Савчак* секретар.

Вальоризаційний франк.

Міністерство скарбу означило курс вальоризаційного фравка на день 23. січня 1 890.000 мп., а на 24. січня 1924 р. на суму 1,900 000 мп. Франк вальор. тютюневий від 20—27 січня 1924 р. 1.900.000, Франк вальор. і залізничий від 16, до 31. січня 1,900.000 мп.

Курс грошей.

Львів, дня 22. січня 1924.

Нині **тенденція** постійно незмінена, **слаба.**

Доляр ам.	10,500.000—10,600.000
Доляр канад.	9,700.000—10,000.000
Чеські корони	280.000—00.000
Леї	42.000—00.000
Фунти штерл.	48,500.000—49,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	265.000—275.000
Франц. франкй	440.000—445.500
Золото	
20 кор.	49,000.000—50,000.000
20 франк.	44,500.000—45,000.000
20 марок нім.	00,000.000—00,000.000
10 рубл.	63,500.000—65.000.000
Срібло	
Кор. австр.	880.000—900.000
5 кор.	4,500.000—4,600.000
фльорени	2,250,000—2,400.000
рублі	4,500.000—4,650.000
копійки (за рубля)	1,300.000—0.000.000

Варшава 22.|I. Доляри Зед. Держав 9,850.000, франц. франк 430.

Чеки: Бельгія 400.000, 000.000, 000.000 Голяндія 0000. Льондон 41.500—00000—00000 —00000. Новий Йорк 9.865. Париж 432.000 000.000 000.000 000000 Прага 284.500 282, Швайцарія 1,705.000 1,724, 1,690, 1,683. Відень 13.9500—138—140, Італія 431.00.

Ціріх 22. січня 1924. Голяндія 214.11|32 Новий-Йорк 580½, Льондон 24,41 Париж 25,80. Медіолян 00,00, Прага 16,85, Будапешт 0,2. Букарешт 2,90 Бельград 6,65½. Софія 4,10. Відень 0,0081½.

За Редакцію відповідає Ол. Нудьга.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 17 (10.110). Львів, пятниця 25. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 3,750.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 6,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 100 лей. Болгарії 50 л., Австрії 6,000000 мп. Зміна адреси 250000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 150.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“. Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Смерть Леніна.

Провідника російської революції і теоретика комунізму Леніна (Володимира Ілліча Улянова) не стало між живими. Варшавське радянське посольство потвердило, що Ленін помер дня 21. січня ц. р. о год. 6·50 вечером. Російська революція опинилася без голови. Комуністичний конгрес Союза Радянських Республик, що відбувається саме тепер в Москві, має підприняти необхідні кроки для забезпечення дальшої праці радянського уряду. Офіціяльний комунікат про смерть кінчиться такими словами: „Леніна нема між нами, але діло його праці остане непорушним і уряд буде його вести і на далі“.

„Уряд буде вести“, та чи довго поведе — це питання. З утратою Леніна большевицька влада тратить і свій авторітет. Момент смерти такої великанської індівідуальности не може не відбитися відємно на дальший хід цілої російської революції.

Як би хто не дивився на російську революцію і як би хто не ставився до цілости комуністичної політики, то всякий мусить схилити голову перед величю постаті Леніна, перед її грандіозною історичністю. Безперечно, це найбільша людська постать, яка появилася в останніх літах на горизонті вселюдського цуха.

Ленін, що походив з російського дворянського середовища, що ніколи практично не мав ніяких зносин з працюючими робітничими масами, що не мав поняття про дійсне життя великої армії чорної праці, став найскрайнійшим та найлівійшим теоретиком ідей історичного матеріялізму та економічного детермінізму, що випливали з науки Маркса. Релігійний фанатизм і залізна незломна воля, з якими проводив у життя свою науку, характеризують Леніна як політика і державного мужа.

Колишній ученик теоретика російського соціялізму Плеханова — він з часом став найзавзятійшим його противником і вкінці відніс над ним повну побіду. Його феноменальний розум, якась гіпнотична сила — його не чуттевих, а чисто розумових аргументів для оборони своїх теорій єднали йому фанатичних прихильників. В нього вірили комуністи як у пророка. В масах комуністичного громадянства його уважали непомильним. Хто раз чув його промову, хто чув його аргументації, якими він всеціло опановував авдіторію, той хоч і не погоджувався з його тезами — все одно на ціле життя зберіг те почуття своєї особистої ніяковости у порівнанню з силою того велита.

Ленін цілий останній рік не брав участи в політичному житті. Та все одно номінально стояв на чолі Ради Народніх Комісарів. На його життя зроблено два атентати, а то в серпні 1918 р. і в марті 1919 р. Ті невдатні атентати, що вправді не позбавили його життя, але поважно потурбували його організм, є причиною його смерти. Політичні противники комунізму здавали собі докладно справу з того, що повалення комунізму залежне від повалення Леніна.

Своєю політикою і своїм життям він доказав, як великі політики і теоретики здатні на практиці відступати від всіх своїх теоретичних переконань, від всеї своєї з таким завзяттям та енергією пропагованої науки. Життя навіть під диктатурою пролетаріяту, яку персоніфікував собою Ленін, перейшло до денного порядку над всіми його теоріями. Одначе тим він не зразився. Був на стільки певним себе, що не вагався твердити про конечний відступ з давніх позицій та про необхідність вводження нової капіталістичної політики в формально par excellence соціялістичній державі, якої був творцем. Ославлений „неп“, — тоб то нова економічна політика була його ділом. Зміна національної політики большевиків була рівнож його ділом. Його великий авторитет заслоняв собою перед очима всеї комуністичної партії страшні суперечности і карколомні скоки його політики.

І коли він відійшов від влади, коли не стало його тому рік між активними членами — в компартії вирнули великі непорозуміння. Повстала відома опозиція. Утворилася робітнича незалежна трупа. Заговорено в публичній дискусії про демократизацію партії і т. д. Словом, комуністична партія стала в його відсутности ареною неперебірчивої внутрішної боротьби, тертя та якогось непевного ферменту. І коли комуністичні провідники хотіли ратувати партію від розкладу та анархії, то покликувалися на авторитетні слова Леніна та на його погляди. По части це помагало і заспокоювало розворушені уми. Але брак активної участи в життю партії і держави зазначився за останній рік дуже гостро та відємно для майбутнього російської революції. Колиб Ленін жив активним політичним життям в останньому році, то не було би ані тих голосних дискусій, ані авантур з Троцьким і опозицією і т. д. Сила його індівідуальности поконувала все, що стояло на перешколі його плянів.

Невдатні спроби защіплювання в життя чистих соціялістичних доктрин на російському соціяльному фоні коштували море крови, коштували катакомби жертв, творили цілі ураґани криків болю та муки — і все це принесено було Леніном в жертву ідеї, точнійше в жертву експерименту, якого допускався Ленін на всіх народах бувшої російської деспотичної імперії. Він був не меншим деспотом від Петра І., Катерини II., Івана Грізного й инших безоглядних російських володарів. Але він був великим експериментатором, він мав великий розум, він мав демонічну силу на місце зруйнованого царського насильства накинути 100 міліоновим масам своє насильство.

Від демагогічних кличів „полой войну“, поширюваних з укриття за уряду Керенского, почав він свої заходи для опанування російським революційним рухом. Йому це вдалося і він опинився на чолі революції. Уступаючи, лишив по собі державу. На шляху творення тої держави доводилось йому кермувати державним кораблем серед обставин, яких не доводилось мати ніякому державному мужеві на протязі історії. Проти нього був цілий світ і майже все російське населення. Та керми з рук не пустив. Він вивів корабель на більш спокійні води. Остаточно побідив він всіх ворогів. Та побідив і самого себе. В історії комунізму він започаткував нову добу, добу поєднування з капіталом. Як поведуть великий російський державний корабель його наслідники, не відомо, але познаки слабости їхніх рук вже виявляються.

значіння. Тому традиційно весь прибуток з Шевченківських свят з цілого краю належить до сього фонду. Від сього обовязку нікому не вільно виломлюватися.

Народе Шевченка, сього праобразу найшляхотнійших змагань, змагань безкомпромісових і твердих, як тверді закони життя!

В імя національної карности сповнищ наложений і не великий обовязок.

У Львові, дня 20. січня 1924.

За фонд „Учітеся, брати мої“:
д-р Раковський, голова. *Ф. Федорців*, секретар,

За Просвітно-організаційну Комісію:
С. Магаляс. заст. голови, *О. Панейко.* секретар.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“:
М. Галущинський, голова, *С. Шах*, секретар.

* * *

Інструкція:

1. В кождій громаді при одній з культ. установ завязується Комітет задля переведення Свята Шевченка;

2. Комітет після порозуміння з представниками инших Товариств або визначних громадян вирішить, яке живе діло буде присвячено сього року памяти Тараса Шевченка;

3. Комітет визначує день Свята і його програму. Форма Свята свобідна: концерт або аматорська вистава з необхідною святочною промовою виклад, реферат відповідно до місцевих сил. У справі потрібних сил шукати порозуміння з сусідніми громадами.

4. Комітет пересилає увесь дохід зі Свята безпроволочно (для оминення девалюації) переказом на адресу: Т-во „Просвіта“ Львів, Ринок ч. 10. II. пов. з допискою: „На фонд Учітеся“.

5. Комітет складає звідомлення з свята філіяльному Виділові свойого округа і Гол. Виділові у Львові.

6. Коли почате іменем Шевченка діло не могло бути завершено зі зрозумілих причин, дальше ведення діла переймає одна з культурних місцевих установ і старається довести його якнайшвидше до кінця.

7. Спис книжок, рефератів і творів, потрібних при влаштуванню Свята, находиться в 2 ч. „Народньої Просвіти“.

Наближається велика річниця..

Нехай це слово дійде всюди там, де мешкає українська родина. Нехай воно дійде, бо ним хочемо пригадати обовязок віддати поклін Тарасові Шевченкові. Тільки пригадати. Бо сьогодня ми так далеко поступили, що нікого не слід переконувати вже про потребу так зрозумілого Свята.

Та й не про Свято нам ходить. Важнійша справа — це форма, в яку приберемо його. Чи тільки в слова у виді пісень, деклямацій, промов? Чи може у вияв сили, свідомости та гордого почуття, що ми всі Шевченкового роду?

Великі культурні та сильні народи ставлять своїм геніям мармурові памятники, називають їх іменем поодинокі установи. Ми творім живі памятники, як найпевнійший шлях, щоби самим стати великим, культурним та сильним народом.

Сьогорічне Свято Шевченка в кождій громаді нехай буде початком живого памятника. Присвятім Шевченкові або курс неграмотних, або бібліотеку, або поставлення читальняного будинку з виставовою салею, бібліотечною кімнатою і властивою читальнею, або збудування приміщення для власної приватної школи. Бо Шевченкові милий тільки тоді поклін, коли за ним йдуть діла, а не слова.

Але не вільно [illegible] одно з іменем Шевчен[illegible] що її назва: [illegible] брати мої“. спільних змага[illegible] Створений най[illegible] ними жертвами [illegible] з освітних

Велика Україна.

Справа Тютюника.

„Правда“ доносить, що В. У. Ц. І. К. розглянувши справу Тютюника, ухвалив простити йому всі провини супроти сов. республик, признати йому право горожанства в Українській Україні, з позбавленням виборчих прав на протязі одного року.

Пр. 56/24. В Іме[illegible]ському Суд окру[illegible]нал пресовий у Л[illegible] Прокураторії Дер[illegible]пису „Діло“ число [illegible] р. в артикулі: 1) уступах а) Заголо[illegible]вами „давно бул[illegible]вих“, в) „загином[illegible] уступ від слів „В артикулу, 2) з ар[illegible]ського а) заголов[illegible] „більше як за 5[illegible] в) уступ від слів [illegible] до кінца, 3) в ру[illegible]ки третої з ряду [illegible] від слів „Ось так [illegible]тать“. 4) в тійже „Гаккга“ уступ [illegible] кінця містить в собі [illegible]ество ад 1) 2) 4) [illegible]чину з § 65 а) зак. кар. ад 3) виступку § 300 з. к. ад 1) надто рівнож виступку § 302, 308. в. к. узнав доконану в дни [illegible] січня 1924 конфіскату за оправдану і [illegible]ядив знищення цілого накладу [illegible]ав по думці § 493 закону карн[illegible]аз дальшого поширювання того друго[illegible]ого письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби [illegible] рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. [illegible]. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно [illegible]судження за перестуство на гривну до [illegible]00.000 Мп. — Львів, дня 12. с[illegible]ня 1924.

(Підпис нечитский.)

З новим англійським урядом.

Англійська робітнича партія складає кабінет. Звістка ця приходить одночасно зі звісткою про смерть Леніна. Немов би на місці одного великого провідника пролетаріяту являвся на другім кінці Европи — новий, саме тому, що першого не стало. Ремсей Макдональд бере керму влади в умовинах таких ріжних від умовин, яким завдячував цю владу Ленін, що паралелі між ними завести би нас надто далеко. Ці дві особи звявуються нині ненароком при думці про перспективи загально-европейської політики. Р. Макдональд не має в собі нічого з революціонера, що хоче знищити основи теперішнього державно-суспільного устрою, щоби щойно на його румовищах покласти нові основи. Ідеї соціялізму він уважає далекими ідеалами майбутнього, а своїм завданням здійснити з них те, що можливе в нинішних важких обставинах.

На останньому великому вічу він казав: „Я бачу свій овид... бачу ту пінію, де для моїх очей, небо зливається зі землею. Але я пересвідчений, що наші діти та внуки, дійшовши до цієї точки побачуть нову зорю, инші овиди. У цій вірі, я і мої други, йдемо вперед, і робимо, що можливе у межах нашого життя, єднаючи свої зусилля з другими, щоби внести хоча якусь значнійшу лепту в осягненню добробуту, щастя, святости людського життя". Даючи загальний огляд своєї політики у брошурі, свіжо ним виданій, Макдональд заявляє, що абстрактна відповідь про цю політику є відповідю неповною; щойно згодом можна побачити, „в якій мірі необхідні умовини загального положення приневолять нас перетворити своє становище, на якому ми станемо, або обдумаємо перехідну політику, яка, постепенно розвиваючись, на протязі якогось часу дійде вповні до того, що бажане".

Макдональду „байдуже, чи залишиться він при владі шість місяців чи літ або шістьдесять років". Він вірить у майбутність з запалом апостола, який не сумнівається у здійснення своїх ідей. Але політична діяльність домагається розуміння кожньочасних обставин. Макдональд перш усього Англієць з глибоко розвиненим почуттям дійности і її фактичних домагань. На його гадку, зайвим і шкідливим було би випереджувати ріжними експериментами те, що може дозріти щойно пізнійше, а що й так мусить прийти у свій час.

У своїй статті про взаємини англійської політики та европейської, Макдональд виступив прихильником піднесення престіжу Англії в очах инших держав і народів, які ждали від Англії безпосередньої активної підмоги, а не вигідної ролі глядача. „Колись ми навіть — пише він — рішились на те, щоби полишитись сліпими супроти континентальної політики та її інтриг, то проте ніколи не можна полишитись байдужими супроти континентальних збройонь... Ніякий відповідальний державний політик не може намовляти населення своєї країни, щоби воно розброювалось, коли находиться посеред цілого світа узброєного аж по зуби. Як довго світ є узброєний, так довго матимуть свою активну силу прості, традиційні, рішучі наміри британської мілітарної політики. Ми не можемо почувати себе безпечними, як довго якась держава є в силі панувати на континенті і тому ми й на далі мусимо проводити політику рівноваги".

Англія, на гадку Макдональда, є відповідальна за нинішний стан европейських справ як співучасниця у війні та мировім договорі. Покинути тепер ці справи було би неможливо. Можна змінити політику, але не настільки, щоби заперечити нею прийняті на себе зобовязання. Европейський континент треба поставити на ноги. „Ми маємо обовязок працювати для витворення між народами взаємин гуманних, господарських та політичних, які щоднини зміцнюють почування дружно-сусідських настроїв і співпрацю". Зміцнення цих взаємин має творитись засобами ріжними від дотеперішних напрямків англійської політики: імперіялістичної, кольоніяльної, негативної і т. д. Одним з таких засобів має бути піддержання Союзу Народів не як організації держав переможців а як зєднаних народів. Треба влекшити доступ до С. Народів —Америці, Німеччині, Росії; визнати совітський уряд; зірвати з таємними договорами: розвязати поплутані проблєми новозроджених, повоєнних малих держав; зайнятись санацією економічно-фінансової скрути і т. п.

Одним словом: Макдональд як пацифіст вірить у розвязку цілої низки питань шляхом мирного, братерського порозуміння, краще ніж на стежках дотеперішньої імперіялістичної політики, яка вела держави на манівці. „Таймс" з дня 17. ц. м. пишучи про можливости кабінету Макдональда, каже про його програму: „Щойно, коли він прийде з черги до влади, побачимо, чи він зробить це краще. Його слова досить сміливі. Наша країна має розпочати мову активну політику і сотворити механізм, який поклав би край лихоліттю та нужді в Европі. Він зустрінеться точнісько з тими самими труднощами, які паралізували його попередника..."

Побачимо.

Біля справи визнання.

Справа визнання de iure большевицького російського уряду займає тепер найвизначнійші політичні уми всьої Европи. Про визнання пише тепер вся европейська преса, розсилають комунікати всі телєграфічні агенції світа. Та справу трактується загально, теоретично. Великі нації покладають ліві кола Европи в цій справі на прихід в Англії до влади робітничого уряду Макдональда. З приходом того останнього до влади надіються, що Англія перша визнає большевиків de iure, бо de facto вона їх вже давно визнала.

Так Европа, як Росія находять-ся тепер в такому економічному положенню, що взаїмно себе потребують. Росія потребує за всяку ціну добитись чужих капіталів, без яких вона котиться в обійми чимраз страшнійшого марева безвихідної економічної руїни. Це з одного боку. З другого боку вся Европа економічно виснажена і підірвана хоче опанувати великі східно-европейські ринки та зачерпнути звідти сирівців, хліба і т. д. Кожному це ясно. Навіть Макдональд сказав: „визнаю, бо хочу торгувати".

Та власне як вирішити практично справу визнання — ніхто про це не говорить ані не пише. Тими практичними справами, звязаними з визнанням займається час від часу хіба російська емігрантська преса, що в деяких випадках старається до справи підійти безсторонно. Практично розбилися вже два рази проби навязання економічних переговорів в Генуї та в Газі. Тоді захід домагався: 1) визнання большевиками всіх довоєнних царських довгів, 2) визнання права власности чужинців на їхнє старе майно, націоналізоване большевицькою владою, або відповідної рекомперзати за нього в грошах, як також — і то важнійше чим попереднє — забезпечення прав власности чужинців у Росії на будуче, чи як це кажуть політики визнання недоторкаємости чужинецької власности в Росії.

Західні держави напевно не відступлять від цих домагань і тепер, трактуючи справу не виключно економічних зносин, але справу ще важнійшу, бо визнання большевиків de iure. Можливо, що висунені будуть ще инші домагання до большевиків, от хоч би таке, яке поставила свого часу Америка, а то „впровадження в життя Росії т. зв. політичної демократії" і визнання недоторкаємости чи ненарушимости договорів.

Деякі російські емігрантські органи запевняють, що большевики підуть на все, що вони готові продати всю Росію чужинцям, щоби лише остати при владі. Це одначе говорить з них засліплена ненависть до большевиків. Бо не легко буде цим останнім, перенятим комуністичними пріпціпами, згодитись на такі умовини визнання; бо означали би вони ні більше ні меньше як відступлення від своїх пріпціпів та цілковиту капітуляцію перед чужим капіталом. Бож ясно їм, що чужинці не задоволяться плятонічним визнанням на приклад права власности для них. Без дійсних, реальних гваранцій на власність ніхто з чужинців до Росії не піде. А забезпечення прав чужинецької власности означало би згодитись на цілковиту перебудову теперішнього большевицького державного устрою, большевицького законодавства, судівництва і т. д., а коли цього ні, то введення окремих привілєїв для чужинців і їх капіталів на території всьої бувшої Росії з окремим для них законодавством (очевидячки буржуазним), окремими судами і т. д. Коли би до того

---

3. МУДРИЙ. 15

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Але крім тої точки була й друга, що звучала: „Український Крайовий Студентський Зїзд в радістю витає повстання Кураторії Українських Вис. Шкіл у Львові, як доказ великої їх актуальности серед кругів цілого українського народу та закликає Кураторію до праці над створенням найдогіднійших моральних і матеріяльних умов для дальшого успішного істнування УВШ. у Львові".

Було й напятнування для всіх скептиків у цій справі: „Стверджуючи хитку поставу деяких кругів нашого громадянства і студентства в справі УВШ. — Український Кр. Студ. Зїзд пятнує всіх тих, які словом і чином зломили загальну солідарність боротьби і тим ділали на шкоду У. В. Шкіл".

Правдива відповідь з польського боку на петиції та на подання про затвердження статуту „Товариства Українських Високих Шкіл у Львові" почалася саме в тому час і. Дирекції українських середніх шкіл одержали від львівської Шкільної Кураторії письмо такого змісту: Львів, 11. липня 923 р. Кураторії Шкільного Львівського Округа ч. 1145|пр. До Дирекції.... Дійшло до відома Міністерства Віроісповідань і Публичної Освіти, що учителі тамошнього заведення, а іменно.... викладають, точнійше викладали в тайній інституції так званого руского Університету у Львові. Виконуючи доручення Міністерства Віроісповідань і Публичної Освіти, висловлені в рескрипті з дня 20. серпня 1923 р. ч. 4144/D II. наказую на основі §§ 23. і 37. закона з дня 28. липня 1917 р. В. Д. З. ч. 309 названим повище учителям перестати викладати, як рівнож якнебудь працювати в цій конспіративній, польською державною владою не лише неконцесіонованій, але навіть забороненій інституції, і то під загрозою завішення в урядованню і заряджения дисциплінарного слідства на випадок невиконання цього наказу. Цей наказ дирекція доручить письменно всім інтересованим за письменним потвердженням відбору, а також пришле точний звіт про виконання того доручення до кураторії найпізнійше до ня 10. вересня 1923 р. з поіменним списом названих учителів та поданням докладної дати переданого їм повідомлення. Куратор: Собіньскі.

На тому місці не від річи буде навести ті параграфи закону з 28. липня 1917 р., на основі яких п. куратор забороняв учителям працювати на українському університеті. Вони звучали: § 23. учитель обовязаний слухати службових розпоряджень своїх наставників і пересторігати при виконуваню тих розпорядків доручених йому інтересів служби і уряду з найкращим знанням і охотою. § 37. Учитель не може попри свій уряд виконувати ніякого заняття ані приняти становища, яке могло би нарушувати повагу та значіння учительського стану або перешкаджати йому в повному або докладному виконуванню його службових обовязків або спричинити підозріння сторонничости в виконуванню учительського звання. Без попереднього дозволу влади є недопустиме: 1. ведення приватної школи або приватного науково-педагогічного заведення. Виданий дозвіл може бути кождої хвилі відкликаний. Умовини, під яким державний учитель може дістати дозвіл на побічне заняття в недержавних заведеннях, є предбачені окремими приписами.

Письмом з 24. липня 1923 р. дирекція поліції подала до відома рішення воєводи Грабовского в справі заснования Кураторії Українських Високих Шкіл. Воно звучало: ч. 1533. стр. 1706. До Шановних Основателів Товариства „Кураторія Українських Приватних Високих Шкіл" на руки Пана Антона Гладишовського у Львові, Ринок ч. 10. — Львівське воєвідство рескриптом з дня 21. липня 1923 р. ч. 13003/23 доручило повідомити, що на основі § 6. закона з ... листопада 1866/3 В. Д. З. ч. 134 забороняє основання того товариства, бо пропоненти заміряють через заснування того Товариства „Високих Шкіл", під якою то назвою криються академічні школи, створити інституцію під назвою „Кураторія" з таким обсягом ділання, а з огляду на надзір навіть ширшим від того, який прислугує по думці закона з 13. липня 1920 р. В. Д. З. ч. 72. Міністерству Віроісповідань і Публичної Освіти у відношенню до державних академічних шкіл з правом оголошування своїх постанов (§ 24 статуту), а навіть з правом оподаткування на користь тих шкіл кожного члена українського народу (§ 3. l. 4. статуту) і то з огляду на кінцевий устуи § 2. статуту на цілому просторі Польської Республики. Таким чином була би створена для українського населення в польській державі на полі найвищого шкільництва інституція з характером влади, що противорічило би § 20. наведеного вище закону з 1867 р., через що по думці § 6 того закона все це є заборонене.

Про те повідомляється Шановних Основателів при рівночасному звороті 4. примірників статуту з тим, що проти того рішення можна внести рекурс до Міністерства Внутрішних Справ, котрий треба внести до воєвідства на протязі 14 днів, рахуючи від дня доручення.

(Продовження буде.)

дійшло, то це була би якась невидана на протязі історії чудасія, якийсь дивогляд з погляду державности та права. Крім цього це було би початком кінця самого большевизму. Ясно отже, що проти таких домагань большевицький уряд а ще більше комуністична партія мусять в ім'я своєї екзистенції як найзавзятійше виступити або переробитись в напрямі цілковитого „обуржуазнення". Большевики й здають собі з цього докладно справу: „Теоретична небезпека майбутнього нашого вирождення є — пише „Правда" у відповідь Троцькому — вона повстала через можливість постійної та повільної побіди капіталістичної економіки над соціялістичними господарськими острівцями і можливим ступневим переростанням наших господарських і адміністративних кадрів з новою буржуазією. Та в нас нема ні одної людини, яка не бачила би тої небезпеки. Ціла партія веде завзяту боротьбу з тою небезпекою. І якраз рішення в „німецькі дні" доказали, що провід партії такий, що він готовий заризикувати долею всіх російських революційних здобутків задля міжнародньої пролетарської революції". І тому саме виринула з нутра партії така завзята опозиція проти проводу і непу і т. д.

Виходить, що большевики здають собі справу з того, що їм грозило би від такого визнання. Та з другої сторони біда пре їх йти на стрічу визнанню. Російський тепер націоналізований промисл і торговля в цілковитому упадку. А економічна руїна села зайшла так далеко, що навіть тих маленьких результатів виробництва російського націоналізованого промислу село не може закупити через свою біду. І на диво в російському преубогому промислі є надвижка чи надмір продукованого товару, який не йде в продаж навіть мимо знижки цін, яка знову зі свого боку йде на рахунок державних страт в области націоналізованого промислу. Отже треба ратувати господарську руїну чужим капіталом. При його помочі треба зводити до купи рамена отворених ножиць і робити „смичку" села з містом. Чи це вдасться зробити большевикам без визнання повище наведених домагань буржуазного Заходу, не відомо, бо практично ще ніяка держава не наступала в переговори з большевиками про умовини визнання de iure. Чи з другого боку на випадок впертости Заходу компартія піде на капітуляцію — це ще питання. Отже всякий шум на ту тему передчасний.

Вітос про теперішню ситуацію в Польщі.

„Курєр познаньскі" подає інтервю з Вітосом. На питання кореспондента, — як Вітос задивляється на теперішню ситуацію в Польщі, зхієнізований ватажок „Пяста" відповів:

„В цій хвилі вона є майже загадкою. Якщо не пойдуть якісь надзвичайні потрясення, так партійно-політичні відносини будуть підпадати ріжним перемінам, зрештою зовсім приводним. Бо ці політичні угрупування, які існують, не відповідають вже сьогодня в цілости ані великій більшости суспільности, ані її інтересам".

На питання про перспективи Польщі на майбутнє Вітос відповів, що „надто рожево на них не дивиться".

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі еквекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж багнет чужого жандарма.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Повстання в Мехіко.

Мехіканські повстанці обсадили місто Тампіко і наступають на пристань біля того городу. В кількох місцях ідуть завзяті бої з повстанцями, які розпочали нову кампанію.

Погрози Красіна.

„Роста" подає, що Красін в розмові з журналістами заявив, що совітський уряд буде приневолений зменшити париське совітське торговельне представництво, як що Франція не згодиться заключити торговельного договору з сов. республіками і визнати совітської влади. Переговори про визнання совітів і про царські довги будуть тревати дуже довго, а ведення торгівлі без торговельного договору є неможливе. Ліквідація сов. представництва в Парижі приневолить Францію здеклярувати свою політику супроти совітів.

Вибори в Італії.

З Риму звідомляють, що вибори в Італії будуть розписані в найблищих днях. Початок виборів 15. квітня. Передвиборча агітація вже розпочалася.

Преса.

„Кресові марева".

Новий рецепт Станіслава Грабского на „українську недугу в польсько-російському тілі" про який ми саме вчора писали, викликав деякий відгомін в польській пресі, взагалі чимало схвильованій останніми вістками з Великої України. Очевидно, що в першу чергу мусів відгукнутися краківський „Час", себто орган тих самих „Станьчиків", яким Грабскі докоряє, що це вони „підмовили Відень" винайти в Галичині Українців. У ч. 19 з 24. ц. м. поважного старенького „Часу" Едвард Пашковскі оголосив величеньку статтю під вище зазначеним наголовком „Кресові марева". Очевидно, що „Час" — це не „Слово Польске" і не задовольняється дешевою фанфаронічною фразельогією, якої злочинний зміст показується в усій наготі щойно при переводжуванню слів у діло. Передовсім автор названої статті в „Часі" має перед собою совітську пресу, яку вміє читати й розуміти і знає статистику, яка є першим і найбільш переконуючим аргументом.

Ствердивши факт щораз більшого зросту антипольських настроїв на всьому просторі Великої України і разом з тим гострий протипольський тон цілої совітської преси та зміцнення широкої політичної агітації проти Польщі, автор цитує винницьку „Рабоче-крестянскую Газету", яка у статті „Українізація і польонізація" порівнює теперішній курс національної політики Сов. Союзу і Польщі, при чому подає характеристику істнуючих відносин у нашій країні. І так „Раб.-крест. Газета" пише (звертаємо спеціяльну увагу цензора-прокуратора, що подаємо буквальний переклад за краківським „Часом" ч. 19, отже, щоби у своїй ревности не сконфіскував неприємних для себе слів так, як це зробив вчора, сконфіскувавши нам „помилково" передрук з варшавської „Ржечипбсполитої"):

„Щораз частіше доходять до нас вістки з Галичини про страшні переслідування українських селян і інтеліґенції з боку польського уряду. Одночасно з важким класовим утиском, зі здавлюванням робітничих рухів і „успокоюванням" постійних селянських повстань, польський уряд веде позбавлену всяких церемоній політику нівечення національних культур усіх народів, які за волею антанти дістались під панське ярмо. Галичина, де національні елементи української культури унагляднюються найвиразніше — творить предмет спеціяльної „опіки" панської Польщі. Примусова польонізація, переслідування усього, що є українське, творить тут правило. А все воно вкупі витворює порох, який назбираючись щораз більше у широких галицьких масах, будь в яку хвилину може викинути в повітря гнобителів-павів... Однак треба сподіватись, що сліпа акція спольщування не зміцнить становища уряду. Разом з з иншими чинниками господарської і політичної натури — ця політика приспішіть розклад імперіялістичної Польщі, яка базує свою силу на утиску працюючих мас і насильством придучених народів. Ми будемо дальше проводити нашу національну політику".

Автор цитує ще багато инших уступів совітського часопису, де говориться про українізаційний курс та про недалекий поворот багато визначних українських громадянських сил із еміґрації на Україну, щоб допомагати до

„систематичного й плянового впровадження в життя цілковитої українізації державно-суспільного життя на території Радянської України".

На підставі всього того польський журналіст приходить до переконання, що

„не можна легковажити собі цілої тої роботи себ то радянської політичної протипольської агітації — Прим. Ред.) зверненої гострим вістрям проти нас (Поляків). Вона торкається наших біжучих справ і сягає в будучність Вона є доцільна, систематична, передбачуюча й по большевицьки безоглядна, і не рахується ані з літерою трактатів ані навіть з оглядами міжнародньої куртуазії".

Тут автор дискретно промовчав анальогію, на скільки польська політика є передбачуюча й на скільки вона рахується з трактатами й міжнародньою куртуазією і гладко переходить до таких виводів:

„Так само не можна цілої тої „українізаційної" акції (лапки оригналу — Пр. Ред.) вважати виключно блефом без поважніщих консеквенцій, — звичайним большевицьким маскарадом, який здекостіномує якась будуча Росія. Для большевиків національні справи не мають жадного значіння, отже для виразних партійних цілей вони підуть в отім напрямку як найдальше, а блеф, у дальшій консеквенції, не буде могти не змінитися у щось цілком реальне, переходячи в маси і витворюючи нові вузли суспільно-державної структури цілого півдня Росії".

Автор не є такий певний, як п. Грабскі, що й так появиться на білому коні всеросійський цар московський і „скасує" всю Україну.

„В які юридичні форми виллються будучі і найбільш віддалені відносини помиж північчю полудням екс-царату — не будемо пересуджувати. В кожному разі не улягає сумнівові, що швидко витворюється величезне вогнище національно-української культури і що це вогнище чи то як гачок всеросійської імперіялістичної політики, чи то під щирим гаслом „збірання батьківщини" українського націоналізму", — не залишиться без важкого впливу на найстотніші вартости польських державних інтересів".

І тому автор не поділяє оптимізму й погоди духа редактора „Слова Польского":

„Не можна супроти отих сумнівних моментів, що накидуються розумові, глядіти без щирого остраху на те, як то ми, польський уряд і польське громадянство, управляємо в шими східними кресами. Жахливим є те, що там робиться, що там руйнується й розтрачується; але ще страшнійшим є той напрямок думки, який підсуває тісний націоналізм загалові, що кохається у пустих фразах".

І автор переходить безпосередно до поради Ст. Грабского

„залишити українську політику Росії, а в Польщі вести лише польську політику",

і не розуміючи, питає:

„Що воно має значити?"

добачуючи в аргументації Грабского цілий ланцюх суперечностей, на які ми вже вчора звертали увагу.

І щодо остаточної вартости поглядів Грабского автор не має сумнівів, так само, як і ми їх не маємо, дарма, що він хотів би бачити инші тверезі державницько-польські поради, а ми за тими порадами не тужимо. Он як думає один зі „Станьчиків":

„Міркуємо, що українська проблема — навіть коли б ми дивились на неї виключно в погляду „унешкідливлення", „забезпечення" й „оборони" — вимагає иншого, ширшого охоплення; трактувати її виключно як проковчену кістку, яку треба притупити — тому, що вона входить в комплекс справ звязаних з творчим життям, — це булоб помилкою, яка жорстоко відмстилась би. Треба вкінці й про те памятати, що керування масами відповідно до кількости й максимум напружених сил грає в політиці ролю муру, якого голова не пробє".

(Коли ми вчора згадали легенько про щось у роді твердого муру — прокуратор сконфіскував нам це!)

З цілої цієї статті ессенціональний зміст такий: погляди Грабского, що правда, авторові не в смак, але він лише хотів би, щоби хтось щось таке зробив, що „унешкідливилоб", „забезпечилоб" і „обороиилоб" більше доцільними методами, ніж методи Грабского. Суть лише в тім, що автор — не подає отих бажаних методів. Як завсіди: старий „Час" хворіє на подагру; з насмішкою дивиться, як другі підстрибують і вміє передбачити, коли хтось має зломити ногу. Але самому зробити сміливий крок і повести других — на це в нього нема ні сили ні сміливости.

Дмовскі про господарську кризу в Европі.

Вшехпольський рабін — Р. Дмовскі в „Пшегльонді вшехпольскім" пише:

„Не можна оманювати себе надією, що господарська криза Европи, якої ми свідками, є тільки хвилева. Навпаки, треба передбачувати, що вивіз виробів промислу з Европи буде щораз більше спадати, що число безробітних буде зростати. Ця катастрофа спадає найбільшим тягарем на найбагатші краї, які ведуть провід в господарськім життю. Не взято її в рахубу при будові нового мирного політичного укладу Европи. Головною причиною сього було, що р. 1920 рік орґанізування европейської політики, замаскував правду. На світових ринках, не заосмотрюваних як слід підчас війни, був такий голод на товари, так велике запотрібування, що в згаданім році вивіз з промислових держав досяг небувалих чисел. Це завернуло голову людям і дало фальшиве заложення господарським і політичним планам. Скоро прийшло розчарування: В р. 1921 вивіз з Европи спав о половину в порівнанню з попереднім і дальше постійно спадає. Европейські держави зачинають завважувати, що зорґанізувалися понад стан і тому проголосили клич ощадности, редукції буджетів і урядовців. Це є тільки початок і годі сьогодня передбачити, до чого доведе невмолима необхідність".

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє (16) число „Діла" сконфісковано за уривки статті передрукованої з „Ржечпосполітої" і за деякі місця статті: „Вітосівці хочуть зміни конституції".

— **Необережність.** В селі Вичілках пов Монастириска польський кольоніст Адам забавлявся ручною ґранатою, яка вибухла і вбила необережного кольоніста і його сина, а дочку, жінку тяжко поранила. Цілий дім здемольований експльозією.

— **Таємниче самовбивство.** В стрийськім парку у Львові найдено два трупи повішених 20-літних хлопців, Франца Кривоглави і Владислава Андрушка. Біля повішених найдено картку: „Причиною смерти тайна". На тій самій картці виписано імя якогось Грабовского, котрий порішив був поповнити самовбивство разом з обидвома товаришами, але в критичний момент втік до дому.

— **Ліквідація позичок в П. К. О.** В справі кредиту в П. К. О. „Хвіля" подає, що польський міністр скарбу заакцептував пропозицію представника П. К. О. Ліндого і пос. Здзеховского, щоби постепенно ліквідувати в періоді, попереджаючім повстання Емісійного Банку, уділювання позичок через П. К. О.

— **Важне для еміґрантів.** Центральне Бюро „Гіясу" у Варшаві подає: В умови польського правительства з управами корабельних ліній, які мають право вести в межах Польщі свої бюра, ці лінії взяли на себе отсі зобовязання: Корабельні лінії (згл. їхні бюра продажі) є обовязані звернути без відтягнення хоч би найменшої квоти — цілу належитість, заплачену за корабельні білети: а) тим еміґрантам, що по думці оречення лікарів корабельних ліній і наслідком деяких недуг не можуть бути впущені до Зединених Держав; б) тим еміґрантам, що вже після заплачення належитости за білети в корабельних бюрах в Польщі одержали з Америки т. зв. „пріпейди" (заздалегідь заплачений білет); в) тим еміґрантам, що не мо-

жуть одержати візу в тім краю, де купили корабельні білєта (отже навіть тоді, коли можуть дістати візу в инших краях). Гільки коли еміґрант не може виїхати з огляду на брак грошей, чи з инших чисто особистих причин — може бюро, звертаючи завдаток, відтягнути собі 10 пр. В цьому разі не відтягнення не може переступити пр. повної ціни корабельного білєту. Коли еміґрант хоче замінити білєт одної корабельної лінії на білєт инної лінії — заміна залежить всецїло від доброї волї д пої корабельної лінії.

— **Страшна смерть.** Підчас пожежі рафінерії нафти в Пітсбурґу впало 7 робітників до кітла з кипучою оливою. Всі згоріли.

— **Пожежа.** В ночі 14. ц. м. в Гусятині вибухла пожежа, яка знищила фабрику дахівок. Причина пожежі невідома.

— **Спалення цїнних документів.** В еспанськім місточку Польос де ля Фронтер, з котрого 149⁰. корабель Колюмба виплив в подорож для відкриття Америки, згорів підчас пожежі ратушевий будинок. В спаленім будинку находились також цінні історичні документи звязані з подорожю Колюмба до Америки. Ратуш підпалили магістратські урядники, котрі здефравдувавши гроші з каси, побоювались ревізії книг та спричинили пожежу щоб затерти сліди своїх гріхів.

— **Свен Гедін про Вільґельма.** Великий шведський дослідник має внедовзі випустити в світ книжку, присвячену своїм стрічам з монархами: Едвардом VII., Францом Иосифом, Миколою II., Вільгельмом. З Вільгельмом Гедін остає в переписці й тепер. Він являється одним з нечисленних чужинців, що має доступ до Вільгельма в теперішньому місці його вигнання — в Дорні. Свен Гедін пише: Кайзер змінився до непізнання: відгнувся, постарівся. Цілі дні проводить за бюрком. Поставив собі завдання — доказати свою миролюбивість та що він являється жертвою французько-британської інтриги і махінацій масонської льожі „Схід". Перед його бюрком висить портрет Миколи II. з латинським написом „Смерть примирює другів і ворогів". Вільгельм не розуміє теперішніх подій в Европі, пробудження мас — для нього бунт „купленої черні". Тільки в одному признає свою похибку (одначе й тут більш уважає винуватим Бісмарка, ніж себе), а саме: союз Німеччини з Австрією, а не з Росією. До сього питання він часто повертає в розмовах, при ім не щадить своїх дорадників і ґенералів, які не вагались — по його словам — діставати за вірність союзови подарунки від Габсбурґів. З близькими людьми стрічається Вільгельм тільки за обідом, на який він являється в повнім уніформі маршалка або адмірала. Розмови йдуть тільки про минуле, головним чином про недавню війну і релігійні питання. Вільгельм звичайно мовчить, або лає невдячних ґенералів, що забули про свойого монарха. По думці Гедіна Вільгельм і політично і фізично є людиною, для якого ратунок — могила.

— **З нагоди смерти Леніна** львівська поліція перевела 23. ц. м. ревізію у Медичній Громаді, шукаючи мабуть за українським університетом. Університету не найшли, що, зрештою, не перешкодило поліціянтам списати кільканайцять присутніх медиків-Українців, які, як звичайно, сходяться туди читати ґазети.

— **З театру „Бесіди".** Дебютує: В нашому театрі намічений на найблищий час ряд дебютів молодих, талановитих сил. У першу чергу назначений дебют пані І. Левинської в ролі „Добродійної Сузанни". Репертуар: Найблища вистава у Львові в суботу 26. ц. м. йде в четвертий раз весела оперетка „Добродійна Сузанна" з п. І. Левинською. Оперетка ся проходить з чимраз більшим успіхом; останні вистави ішли при виповненій салі. — В неділю пополудни о год. 3-ій опера „Галька" з пп. Бурлакою, Коссаком, Рубчаком, Орлян, Стадниковою в головних партіях, вечером о годині 7-ій ефектовна історична драма на 5 дій Б. Грінченка „Серед бурі", в якій бере участь уся трупа.

— **Театр в Стрию, Дрогобичи і Бориславі** З понеділка виїжджає театр на 5 вистав на провінцію а именно в понеділок 28. с. м. дає як одиноку виставу в Стрию в салі Народного Дому оперетку „Добродійну Сузанну", у вівторок 29. с. м. сюж оперету виставить в Дрогобичи а в четвер 31. в Бориславі. В суботу 2. лютого чергові вистави у Львові.

Відозви й комунікати.

До всіх Філій і Читалень в краю.

Дня 5. березня 1924 р. відбудуться надзвичайні загальні збори Тов-а „Просвіта" у Львові задля переведення необхідних змін в статуті Т-ва. Головний Виділ має головно на увазі зміни ґарафів і уступів, на які покликується адміністраційна влада, не хотячи прийняти до реєстрації ні нових згодошених, ні давніших відновлених Філій і читалень.

З огляду на репрезентаційну систему і з огляду на постанову статуту §. 26., яка наказує при зміні статуту участь 200 делеґатів, Головний Виділ взиває всі філії, щоби перевели якнайшвидше вибір делеґатів з поміж членів і всі читальні, щоби вислали по одному відпоручникові. Спосіб вибору по думці §. 18. ст. такий: Вибір відпоручників на загальний збір Товариства виконується тим способом, що на зборі філіяльнім, згляднo в тій цїли скликанім окружним вибирають присутні припадаюче на округ філіяльний згл. окружний число відпоручників. Вибирають на кождих 50 звичайних членів по одному відпоручникові. Неполне число первісне понизче 50 звичайних членів Т-ва та всяка надвижка поверх 50 звинайних членів Т-ва управнюють також до вибору по одному відпоручникові.

Сі збори скликують Виділи філіяльні на зазив Головного Виділу Товариства, а в тих округах, де філії Товариства нема, мужі довіря установлені Головним Виділом Товариства (§. 28. в.) На сих зборах проводить голова філії, згляднo його заступник або установлений муж довіря.

Кожда читальня „Просвіти" на загальний збір Товариства вибирає без огляду на число своїх членів лише одного відпоручника, а вибір сей доконується на звичайних або надзвичайних зборах читальні в тій цїли скликаних.

Відпоручники звичайних членів Товариства легітимуються грамотами вибору, підписаними предсідателем збору філіяльного, згляднo окружного і Гол. Виділом провіреними (§. 28. ст.) Відпоручник читальні має виказатися легітимацією, виготовленою виділом читальні (§. 46. в.)

Вислані відпоручники мають на загальнім зборі Т-ва лише один голос.

Як філії так і читальні доставлять Головному Виділови найдальше до 27. лютого 1924 список відпоручників. Відпоручники, котрі без оправданої причини зголосять свою участь на самих загальних зборах, не будуть допущені до голосування.

Львів, дня 22. січня 1924.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові:

М. Галущинський голова. *С. Шах* секретар.

Вальоризаційний франк.

Нині 24. с. м. 1 злоти поль. = 1.900.000, на 25. с. м. 1,910.000. Франк вальоризац. тютюновий від 20—27 січня 1,900.000, залізничий і почтовий від 16—31 січня 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 23. січня 1924.

Нині дальше тенденція легко знижкова.

Оборот середній.

Доляр ам.	10,500.000—10,600.000
Доляр канад.	9,600.000—10,000.000
Чеські корони	280.000—000.000
Леї	42.500—00.000
Фунти штерл.	42,000.000—00,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	265.000—275.000
Франц. франкй	440.000—445.500
Золото	
20 кор.	44,000.000—00,000.000
20 франк.	42,000.000—00,000.000
20 марок нім.	46,500.000—00,000.000
10 рубл.	37,500.000—00.000.000
Срібло	
Кор. австр	700.000—000.000
5 кор.	3,500.000—0,000.000
фльорени	1,750.000—0,000.000
рублі	2,800.000—0,000.000
копійки (за рубля)	1,350.000—0.000.000

Варшава 23./I. Долари Зєд. Держав 9,750.000, франц. франк 430.

Чеки: Бельгія 405.000, 000.000, 000.000 Голяндія 3670. Льондон 41.850—41750—42150 —41350. Новий Йорк 9.775. Париж 453.000 457.000 449.000 Прага 286.750 286.250, Швайцарія 1,706.000 1,723, 1,689, Відень 139.750—138.75—140—136, Італія 431.00.

Цїріх 23. січня 1924. Голяндія 241.90 Новий-Йорк 578½. Льондон 24,50 Париж 26,50. Медіолян 25,20, Прага 16,80, Будапешт 0.0205 Букарешт 2,86 Бельград 6,61½. Софія 4,15. Відень 0,0081½. австр. стемп. кор. 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 23. січня 1924.

Застій у біржевих трансакціях, загальний оборот яких 40 тов. Трансакції в вівсі й житній разовій провізіональній муці. Брак подачі в твердому збіжжу. З огляду на високі краєві ціни калькулюються до імпорту румунська пшениця й американська мука. Тенденція сильно звижкова, настрій вижидаючий.

Пшениця краєва 73½ з 1923 р. 40,000.000—41,000.000*, жито галицьке 65½ з 1923 року 27,000.000—28,000.000*, ячмінь гал. бров. 24,000.000—25,000.00* овес галицький 71½ з 1923. року 24,000.000—25,000.000.

Мука пшенична	40%	„1"	85,000.000*
„	„	55„	67,000.000*
„	„	70% „0"	52,000.000*
„	житня	60„	64.000.000*
„	„	70% „4"	57,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка			13,000.000*
„	житні	„ „ „	12,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стапія заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В суботу 26 с. м. четвертий раз: „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА" оперетка. Дебют І. Левинської.

В неділю 27. с. м. пополудни год. 3 а „ГАЛЬКА" опера.

Вечером о 7. год. Відновлення: „СЕРЕД БУРІ". Історична драма на 5 дій Б. Грінченка.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Бомби у Варшаві.

В Варшаві на вул. Дзельній поліціянт найшов 10 пакетів вибухового матеріялу. Побіч лежала ракета військового типу. Ведеться слідство в цій справі.

Фльота Зєд. Держав на водах Мехіко.

З Ню Йорка звідомляють, що ескадра американської фльоти з 8 воєнних кораблів після демонстрації в Веракруз, прибула перед мехіканську пристань Тампіко. Коли повстанське правительство не знесе блькади Тампіко, американська фльота пічне бомбардувати мехіканські береги. Це буде відповідю на збомбардування мехіканською фльотою двох американських нафтових кораблів, які старалися передістатися через лінію блькади.

Переговори зі страйкуючими залізничниками.

„Д. Мейль" звідомляє, що почалися переговори між залізничими властями і страйкуючими робітниками. Колиб конференція не вдалася, слід сподіватися перервання комунікації між Льондоном і Парижем.

Новий кабінет Мекдонельда.

Новий кабінет зложив присягу. Більшість англійських часописів передбачує, що новий кабінет приступить негайно до реалізації своєї програми, займеться передусім справою безробіття, опісля иншими внутрішніми справами й питаннями з міжнародньої політики. Над подробицями цих справ кабінет радитиме три тижні. Ремзей Мекдонельд зясує подрібно свою програму не скорше як 12. лютого, себто в дні отворення сесії парляменту. Передусім старатиметься Мекдонельд зліквідувати залізничий страйк. Група консервативних послів задумує зараз після отворення сесії внести заяву недовіря: Парлямент не має довіря до правительства, яке не представляє навіть одної третьої англійських виборів. Тому що це соціялістичне правительство, не могтиме вести краєву адміністрацію згідно з бажаннями міщанських більшостей.

Після смерти Леніна.

Згідно з постановами правительства совітів, день 21. січня, як день смерти Леніна, признано днем жалоби. Наслідком смерти Леніна затихли в Москві партійні свари. Більшість партії, до котрої зачислювалися і приклонники Леніна, зискала на повазі. У вашінґтонських колах заявляють, що смерть Леніна не вплине на зміну політики Зєд. Держав супроти Росії. Обовязуватимуть дальше ці напрямні, які начеркнув у відручному письмі президент Кулидж.

В Палятинаті.

Англійський ґен. консуль у Палятинаті, Кляйнс, предложив у палаті громад в Льондоні звіт в якім заявив, що між селянами і робітниками Палятинату є тенденція прихильна для справи автономії.

В Стрию.

Понеділок 28. с. м. саля „Нар. Дому" Поч. 7·30 „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА".

В Дрогобичі.

Второк 29. с. м. саля Кіна Олімпія „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА".

Середа 30. с. м. „ЗАЛЬОТИ СОЦЬКОГО МУСІЯ", оперетка.

В Бориславі.

В четвер 31. с. м. „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА".

В пятницю 1. лютого „ЗАЛЬОТИ СОЦЬКОГО МУСІЯ", оперетка. 1—2

Український театр під дир. Івана Когутяка.

Рогатин — Саля „Сокола".
Четвер 24. І. Панна Марія — оперета.
Субота 26. І. Мірале Ефрос.
Неділя 27. І. Різдвяна ніч — оперетка. 3—3

„Просфора" для членів Т-ва „Зорі" відбудеться в неділю 26. ц. м. о год. 12. в пол. 1291 1—1

На „Рідну Школу" прислав п. Роман Мачалюк, студ. філь. в Празі 120 Кч., яко жертву зложену українськими студентами в Празі замість вінця на домовину бл. п. Івана Козія студ. філ. українського університету у Львові. За ласкаву жертву складаємо щиру подяку: Головна Управа УПТ. 1289 1—1

Вечорниці Захоронки. В суботу 26. січня відбудеться заходом Т-ва Захоронка у малій салі Муз. Інституту ім. Лисенка чергова Вечірка з танцями. Початок точно о 8 год. Пригадуємо, що такі Вечірки відбуваються кожної суботи. 1290 1—2

Шліть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ здібних, а певних кольпортерів на провінції для продаванє Другої книжечки. Зголошення слати на адресу: М. Матвійчук, Львів. Ринок 10 до адмін. „Діла". 1288 1—

КУПУЮ: льняну солому, мочену, немочену, льняне волокно, клочче, за ґотівку або в заміну за полотно по безконкуренційних цінах. Оферти з поданням скількости і ціни адресувати: Перша Малопільська Централя Закупу і Продажі гуртівно і детайлово льняної соломи. С. Волянська, Львів, Кордецького 17, або Городок Ягайлонський. 1274 2—

ПОТРІБНІ МОЛОЧАРІ. Вимагане теоретичне і практичне образування. Зголошення приймає експозитура Кр. Господ. Молочарського Союза у Львові, вул. Зиморовича 20. 1277 2—

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-Р ГР. ОЛІЙНИК

веде

АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

1280 **В ГРИМАЛОВІ.** 2—2

Легко заробить

той, хто зголоситься до кольпортування ДІЛА і СВОБОДИ. Зголошення до Адміністрації Діла. Платня після умови. 7—7

ОДИНОКЕ У ЛЬВОВІ НАЙДЕШЕВШЕ „ЖЕРЕЛО ПАНЧІХ"

Й. МІНЦЕРА, ЛЬВІВ, РИНОК 14

Панчохи шовкові 3 900 тисяч
Панчохи практичні 980 тисяч
Панчохи півшовкові 2.900 тисяч
Панчохи шовк. фльор від 4.500 тисяч
Панчохи Фільдеко густі 3 900 тисяч
Шкарпитки від 1 міл. як також рукавички і вовняні камізельки по небувало низьких цінах.

Позір! І. Цінник важний до 26 січня, II. У власнім інтересі звертати увагу на фірму і ч. дому 14, кождий купуючий одержить гроші з поворотом до 24 год. коли переконається, що переплатив товар. 1290 1—2

За Редакцію відповідає Од. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 18 (10 111). Львів, субота 26. січня 1924. Почтовъ належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячна в краю 5,000.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 9,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 9,000000 мп. Зміна адреси 200000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРЧИКА 200.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Права й обовязки.

Відомо, що польська преса є дуже недорозвинена, особливо тзв. „малопольська", та пережерта в своїм нутрі хронічною недугою ексклюзивного шовінізму. При застрашуючім звуженню політичного горизонту, вона являється одночасно виразницею найбільш нікчемного „народового" егоїзму. Польська преса і польська політична думка після припадкових, зовсім незаслужених успіхів, дістала завороту голови. Схожа вона на воєнного доробкевича, що ріжними способами несподівано добув маєток, капітал і почав безпамятну гульню, в якій не то з дня на день, але з години на годину розпливається весь легко, незаслужено і чужою кривдою добутий доробок. В пяній і безпамятній оргії задурманений доробкевич цинічно похваляється своїми здобутками, насміхається над обманутими і покривдженими, з великим розмахом і самопевністю погрожує повною заглядою експльоатованим. В ліричній частині своїх погроз і перехвалок доробкевич береться висловлювати деякі „фільософічні сентенції".

До таких буйно-пяних „фільософічних сентенцій" належить і одна статя півофіціяльної „Газет-и Львовск-ої", що від якогось часу висловлює „державницькі" погляди куркулівського „Пяста". Перш усього „малопольські" фільософи державного права заступають погляд, що „інородці" в Польщі мають здати іспит зрілости і аж тоді можуть сподіватись нагороди, очевидно від Поляків. Польська преса проклямує, що „інородці" аж тоді зможуть користати з державних уладжень і добродійств конституції, коли без застережень приймуть на себе всі обовязки і жертви в користь держави. „Інородці" — по думці „малопольських" спеціялістів перш усього домагаються повноти прав і аж після того є готові зговорюватися. В тому якраз має бути слаба сторона „інородців". Вони не заризикували ще ані разу декларації про повне й неподільне прийняття на себе державних обовязків; навпаки, постійно держать за пазухою принципову декларацію, вказуючу, що існуючий стан є станом насилля. Платити податки і давати рекрута не являється ніякою заслугою, ані ключем до „привілеїв", бо це випливає з державного примусу. На вимушеному послуху ніяка держава не може будувати своєї будуччини, бо скоро тільки ослабне натиск з гори, то цілий тягар вдержання держави звалиться на плечі „державно дозрілих чинників". На „меншости" держава рахувати не може, бо вони не здобудуться на геройство в її обороні. В змислі розуміння своїх обовязків у відношенню до держави „меншости" є горожанами другої кляси, а через те й під оглядом права вони мусять бути трактовані з тої точки погляду. В державному житю обовязки йдуть перед „привілеями".

Такий менше-більше зміст „фільософії" — в статті „Що найперше?". Без сумніву, не можна зовсім відмовити деякої слушности в деяких місцях „ідеольогові" польської загребущої куркулівщини, одначе тільки тоді, коли би напр. малося на приміті завойовані Польщею кольонії в південній Африці. Одначе те, що говориться у відношенню до Українців і Білорусинів, великих відломків великих народів, слід назвати просто ходженням верх ногами. Так бундючно не говорив іще ні один політик навіть наймогутнійшої держави світа. Тільки марненький куркулівський прихвостень в добі права нації важиться торочити подібні теревені.

Український народ здавав вже іспит зрілости, борючись збройно за своє найістотнійше право. Український народ всевідпано зложив величезні жертви на жертвеннику права нації. Найдорощою і найшляхотнійшою ціною, бо ціною крови, окупив він право на вільне життя. Колиж окружений ворогами, стиснутий зі всіх боків, відтятий від світа, не вспів позитивно завершити свойого національно - політичного самовизначення, то це ще не дає права нікому видовбувати теорії з часів середновіча.

Цілий світ це знає, що український народ Галичини, Волині, Холмщини, Підляша й Полісся проти своєї волі, обманутий світовими можновладцями — як жертва французького капіталізму найшовся в сучасних границях. Знають це дуже добре й самі Поляки. Отже саме прилучення українських територій відбулося на підставах вимушености, а не на основі вільного договору вільних народів. Українському народові навіть в позірній формі не дано спромоги виявити свою волю а його протести проти торгівлі найвищим правом нації здавлювано безжалісно й безцеремонно.

Як кожний народ, так і український ніколи не може — навіть для якихнебудь хвилевих користей—відмовитися від свого змагання оформити своє життя в заокругленій організації, якою є власна державність. І не було в світі такого народу, щоби всупереч своїм змаганням добровільно заявляв, що його прямування є мріями, що він погоджується служити погноєм своїм сусідам і володарям. Зрештою, чи така заява, колиб її навіть хто важився зложити, може мати реальне значіння, чи вона може бути щира, чи вона відповідала би дійсности? Ніколи. І якраз польська політика у всіх трьох б. займанщинах є того найкращим доказом.

Куркулівський „фільософ" вимагає від Українців повної посвяти й самовідречення в користь польської державної ідеї. Проводячи розгляд прав і обовязків або як каже „привілеїв" і „заслуг", він хотів би бачити Українців з одного боку як підмет державного права—у відношенню до обовязків, а з другого боку як предмет денаціоналізаційної експериментації—у відношенню до прав. За Австрії ми мали права на папері, а обовязки на плечах. Тепер же, несучи тягар надмірних обовязків, щоби добути паперові права, щоби могти покликатися на міраж польської конституції, ми мусіли би признати, що створений стан є актом справедливости, історичної конечности, польсько-французької великодушности і т. п.

Питання про права й обовязки не можна в ніякому разі ставити в площині: що найперше,—ані в чергову залежність одних від других. Є це питання рівнорядности. Хто сповняє обовязки, тому належаться права. А ті обовязки український народ сповняє в далеко більшій мірі, як польський, що уважає себе творцем істнуючої держави і паном життя та смерти „інородців". Сповняючи належні обовязки, платячи податки, даючи рекрута, оплачуючи безчисленні данини, український народ є одночасно позбавлений елементарних прав,—не тільки з точки погляду національного, але й горожанського. Значить, права, обняті постановами міжнародніх трактатів, писаною конституцією, а найважнійше природним правом нації, є порожнім звуком, мертвою буквою. В загумінковій величности куркулівський „теоретик" міжнародніх відносин не вдоволяється реальними чинитьбами, переводженими в діло обовязками, але він хотів би серед пяної гульні доробкевича залізти в душу своїми брудними чоботами, хотів би бачити у своїх ніг знікчемнілих плазунів, які деклямувалиб про „повне й неподільне признання державних обовязків", котрі на цілий світ кричалиб, що те положення, в якому вони найшлися, є вершком їх сподівань, бажань і мрій.

Можемо впевнити всіх і вся, що того не буде, що ніякі зазиви в тому напрямку не найдуть найменшого відгомону серед нашого громадянства. Як довго ми находимося в примусовому положенню, на основі примусових обовязків будемо домагатися примусових прав, тзн. прав, які можуть зміститися в примусовій організації істнуючої державної будівлі. Не хочемо бути пророками, але кожна розумна людина знає, в якому напрямку йде розвиток подій після світової війни, а головно в якому напрямку йде розвиток подій на українських землях. Ясно, що ніхто з нас того природного розвитку спинювати не буде.

Присилайте складки на пресовий фонд кк. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

11. лютого 1924
ВЕЧЕРНИЦІ — ЧИТ?
1300 1—1

Супроти нової підвишки цін друкарських робіт бо аж о 90 прц. змушені ми підвищити від нині 25. ц. м. ціну одного примірника на

200.000 мп.

а місячну передплату на

5,000.000 мп.

Передплатники, що не вплатили ще передплати мусять мати на увазі цю підвишку.

Велика Україна.

Українізація.

Радянські установи, що мають безпосередні зносини з селом, перейшли з днем 1. січня ц. р. в цілому урядуванню на українську мову. В усіх українських державних установах відкрито курси українознавства. 90 процент всіх установ на Україні вже перейшло на чисто українське діловодство і урядування.

Робітничий саботаж.

В окрузі Донецького басейну зродилася маса конфліктів між адміністрацією і шахтярями. Конфлікти починаються звичайно на економічному підложу, а кінчаться часто політичними вимогами. Вплив рудокопних комітетів змалів, шахтярі не дожидаючи упливу речинця повновластей рудкомів, самочинно переводять вибори нових, не рахуючися при тім з вказівками професіональних союзів. В звязку з опізнюванням виплати заробітних грошей дається завважити відплив шахтярів і вертачів мимо зимового часу.

Таємна скритка.

Дня 13. січня ц. р. в помешканню бувшої судової палати в канцелярії прокуратора палати відкрито в стіні замурований простір, в якому найдено революційний архів. Були там листи Троцького, Чічеріна, портрети революційних діячів, підпольна друкарня і пляни помешкань революційних діячів.

Єдиний сільсько-господарський податок.

На просторі всієї України зібрано по день 25. грудня 1923 р 143,099.000 пудів єдиного сільськогосподарського податку, в чім натурою вплинуло 38,648.000 пудів, а решту частину зібрано грішми і облігаціями т. зв. хлібної позички. (Економ. Жизнь ч. 85).

Пр. 64/24. В Імени Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 12 з дня 18. січня 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Вальоризація податків і винагородження за реквізицію", 2) „Преса", 3) „Новинки", містить в собі єство злочину з § 65 а) і виступку з § 300 зак. кар. узнав доконану в дни 16. І. 1924 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карн. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 20. січня 1924. (Підпис нечиткий.)

Новий Петро Великий.

(Жорж Сорель про Леніна.)

Зараз з нагоди смерти Леніна нічнеться повінь статтей, спомин і матеріялів, присвячених його індивідуальности, діяльности, ролі пролетарського диктатора і соціялістичного теоретика, може цікаво було би звернути увагу на погляди великого теоретика синдикалізму Ж. Сореля про Леніна. Книжка Ж. Сореля „Рефлексії про насильство", належить до тих, які, нема сумніву, сильно завважили на еволюції ідей Леніна. Коли Ж. Сорель прочитав в одній статті у „Журналь де Женев" обвинувачення про шкідливий вплив цієї книжки на Леніна, він заявив, що не має ніяких даних, щоби вірити в цей вплив. А одночасно додав, що „був би досить горд им, коли б було правдою, що причинився до створення світогляду людини, що є мабуть одночасно найбільшим теоретиком, якого соціялізм видав зі себе від часу Маркса і провідником держави, якого геній нагадує Петра Великого".

У четвертому виданню „Рефлексій про насильство", Сорель додав розділ п. з. „За Леніном", написаний у вересні 1919 р. Полишаючи на боці питання про вірність поглядів Сореля або вдячність його передбачень, не одному з читачів може бути цікаво познайомитись з кількома виїмками з цього розділу. — Прим. перекл.

У момент, коли Паріська Комуна вмирала, Маркс написав маніфест Інтернаціоналу, в якому нинішні соціялісти звикли шукати найновішого вислову політичних доктрин свого вчителя. Промова, виголошена Леніном у маю 1918 року проблеми совітської влади, має не менше значіння як студія Маркса про громадянську війну з 1871 р. Можливо, що большевики врешті-впадуть під ударами наємників Союзницької плютократії; але ідеї вольога нової форми пролетарської влади не загинуть; вона переживе себе, зєднавшися з мітами, які позичатимуть матеріял з народних переказів про боротьбу ведену совітською Республикою проти коаліції, складеної з великих капіталістичних держав.

Коли Петро Вел. вступив на престол, Росія не ріжнилася багато від Галії з доби Меровінгів; він хотів, щоби вона перетворилась до грунту, настільки, щоби його держава могла гідно стануги поруч цивілізованих держав цього часу; всі ті, яких можна було назвати „панами" (шляхта, урядовці, офіцери) мали брати собі за зразок людей на аналогічних становищах у Франції. Його праця була сконченa Катериною II-ою, яку філософи вольтерівської доби вихваляли як незвичайного творця ладу — ладу у розумінню XVIII століття.

Можна би сказати, що Ленін хоче як Петро Вел., приспішити розвиток історії. Він справді намагається завести на своїй батьківщині соціялізм, який, згідно з найбільше авторитетними поглядами соціял-демократичних учителів, може щойно прийти по дуже розвиненім капіталістичнім устрою. А російська промисловість, піддана від давна режімові високого державного проводу, безладній поліції і технічній неохайности, находиться сильно позаду; тому то чимало визначних соціялістів глядить на спробу Леніна як на примху... Щоби дати соціялізмові підставу, яку марксіст у роді Леніна міг би вважати міцною, на це треба праці виїмкового розуму: цим розумом треба мати змогу доказати провідникам продукції, яку вартість мають деякі правила виведені з досвіду капіталізму на дуже високім рівні розвитку; треба їх уміти накинути масам завдяки моральному авторитетові, яким користуються люде, що вспіли собі народне довіря своїми заслугами. Люде відповідальні за революцію мають обовязок боронити її кожну хвилину проти інстинктів, що пхають завсіди людство на найнищі щаблі цивілізації.

Коли Ленін заявляє, що боротьба за остаточне введення соціялістичного режіму в Росії є тисячу разів важша, ніж найважніші військова кампанія, він не прибільшує ні трохи. Він має рацію кажучи, що ніколи ще революціонери не стануги перед таким завданням як він; дальше, новатори мали тільки знищити інституції, які вважали поганими, а їх відбудову полишали ініціятиві людей, що кидались до таких підприємств з потреби шукання спеціяльних користей. А большевики мусять нищити і будувати, так, щоби капіталісти не стали їм поперек суспільности і робітників. У промислі не можна здобути ніякого великого розвитку, коли не переходиться багато шкіл; провідники продукції повинні зупинитись у пору, коли ідуть поганим шляхом і повинні шукати, чи не можуть добитись успіху иншою методою. Ленін не належить до тих ідеольогів, які вірять, що їх геній значить їх понад науки дійсности; тому він дуже вбайдиво запису є все те, чого вчить його практика від менту революції.

Щоби російський соціялізм міг стати тривким здобутком, революціонери мусять мати дуже живу інтелігенцію, дуже добрі інформації і мусять бути дуже незалежні супроти пересудів. Навіть коли б Ленін не міг виконати цілої своєї програми, він полишить світові дуже поважні надбання, з яких европейська суспільність могла би скористати. Ленін має повне право бути гордим на те, що роблять його товариші: російські робітники здобувають безсмертну славу, приступаючи до здійснення того, що до нині було тільки абстрактною ідею.

... Єдиним питанням справді важним для дискусії фільософа, (що роздумує про сучасний стан у Росії), є те, чи Ленін причинився до звернення Росії в напрямку створення республики батьків, що є в силі охопити такий постепенний зріст економічного життя, яке ми маємо у своїх капіталістичних демократіях?

Перекл. *Мих. Рудницький.*

Пресса

Від розбору до уніфікації

Невдачу в реалізації акту злуки українських земель з 22. січня 1919 р. добачує „Курєр львовськ" цілком справедливо у ріжницях, існуючих поміж двома частинами українських земель, витворених від віків нашими культурними, релігійними й політичними умовинами (гл. „Кур. льв." з 24. ц. м., „З українських справ", „В V. річницю проголошення паперової постанови"). Глядючи на минуле галицько-наддніпрянських політичних взаємин з історичної перспективи, дійсно треба признати, що ані державности ані обєднання національних земель ми не осягнули голосно й передусім завдяки иншим шляхам, якими йшла політична думка обох розєднаних країн і цілком инщій психіці їх політичних керманичів, вихованих в діяметрально иншому культурному середовищі. Одначе неправдою є що

„долина Збруча показалася перешкодою якої не можна було усунути".

Це забороло можна було переступити і попри всі трудноші так матеріяльних умовин як психольогічних даних, — колиб найшлось більше людей доброї волі й ширшого ума, ширшого національно політичного світогляду. Бо хоч як величезними були трудноші, а про те момент для реалізаці гасла суверенности був пригідний — і його пропущено тому, бо не було людини, а була дурійка й була деморалізація. І тікьки завдяки тим двом останнім чинникам, що зродились у крутіжі воєнного гураґану, скерованого у фальживий напрямок,

„висохався з бігом часу ступенувалися"

і тільки штучно підтримувані й штучно ступеновані одиницями й їх прибічними гурт ками

„перейшла в явну нехіть".

Що більше: українські політичні керманичі були настільки неприготованими до своїх роль, що під напором обставин відмовлюючись в даний момент від гасла соборности в користь справи державности в реальній політиці, у своїму заслїпленню почали вносити в часту соборницьку національну ідеольогію трійливі гасла ідеольогічного сепаратизму. Але цей сумний період розєднання, сумніщого, ніж розєднання кордонами, є вже позаду нас. І тому про такий духовий розбрат нині не можна вже говорити. Соборницька національна ідеольогія залишилась чистою.

Ствердження факту, хоча й вірне, ніколи доводить до цілком фальшивих висновків, коли не береться на увагу суттєвих причин, що спричинились до факту. І тому належить щире признання авторові реферованої статті, що мовчанкою промінувши всі ті причини доконаного розламу, вже знає, що

„не вважаючи на все, не вільно замикати очей на факт, що те, що розбилося 5 літ тому, може навязатися в майбутньому. До того безумовно веде свідома уніфікаційна робота, ведена по цім і по другім боці Збруча. Тут її проявом є підтримування зацікавлення міражем української України (погляд про „міраж як і лапки — є неповільною власністю автора — Прим. Ред.), якого представляється, як яскравий контраст до льокальних відносин. Що до гому боці працюють „Червоні Галичане, нащадки Січових Стрільців і численні емігранти зі Східної „Малопольски" (лапки наші — Прим. Ред.). А вже сам Петлюра, який своєю угодою довів до рішучого розламу, в недавно оголошеній заяві признає, що обманював себе і помилявся".

Очевидно, що „Курєрові Львовському" дуже ій дуже не подобаються оті уніфікаційні змагання, що хотять стягнути державно-соборницьку ідеольогію з недосяжних вершин романтики та перетворити її в імператив всеукраїнської політичної думки. І тому не дивниця, що автор бідкає й шукає методів до зла-

---

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Рівночасно з дорученням цього в „Слові польскім" з 6. серпня (стаття „Uniwersytet ruski") Прушиньскі писав: „Треба звернути увагу, що руска мова є просто польською мовою з рускими закінченнями і що недавна руска інтеліґенція говорила краще по польськи, як по рускн, а той стан псується тепер з вашої вини завдяки розвиткові рускнх шкіл у Польщі, що є тепер значно буйнійший як за часів Австрії і наслідком недостачі хочби тіни якогось певного напрямку в тій царині. А треба чейже застановитися над тим, чи для польської держави є корисним руский університет. Найдурнійший чоловік знає, що університет піднесе не лише культуру Русинів, але побільшить і їх окремішність і їх прямування до відірвання від Польщі та силу їх наступів на державу".

Як бачимо, то розпорядки польської влади і голоси польської преси все в тому часі якось дивно гармонійно сходилися з собою і взаїмно себе покривали. Слушно писало тоді „Діло" (в передовиці з 9. серпня 1922 р.) „Досвід показує, що божевільні вибрики п. Прушиньского здобувають апробату, а його україножерні маячення здійснюються відповідними приказами. Посвята п. Гломбіньского в соймі по наглих внесків Українського Клюбу в справі українського шкільництва і отсей вискок Прушиньского в „Слові польскім" кажуть нам рахуватися зі скріпленням походу проти Українських Високих Шкіл і середнього шкільництва. Українська суспільність мусить приготовитися до якнайінтензивнійшого реагування проти сього походу. І реагувати мусять не самі студенти, не окремі групи, не одиниці, а ціла суспільність без огляду на кляси і партійні переконання і реагувати мусять так, як до того примушує противник".

XI.

Проти заборони львівського воєвідства на заснування товариства „Кураторія Українських Приватних Високих Шкіл у Львові" внесено рекурс до міністерства внутрішніх справ, міністерства освіти та до президії Ради міністрів. Інтимоване дирекцією поліції письмо про заборону було написане в польській мові, хоч статут і подання про його затвердження були писані в українській мові. Рекурс отже складався з двох частин, з протесту проти нарушення владою прав української мови і з опрокидування всіх тез воєвідства, на яких оперто було заборону. Рекурс цей був далеко обширнійший від петиції і був зладжений як окремий правничий трактат, якого метою є доказати безправність заборони статутового товариства „Кураторія Українських Високих Шкіл у Львові".

Про нарушення прав української мови в рекурсі говорилось між иншим: „письмо, яким ми предложили воєвідству проект статута товариства „Кураторія Українських Приватних Високих Шкіл у Львові", а також і сам проект статута були зладжені в українській мові, тому по думці приписів, які були видані австрійським урядом, а про яких знесення до цього часу нічого не оповіщено, так що вони й тепер мають обовязуючу силу, дирекція поліції була обовязана рішення влади заінтимувати в українській мові. Зладження інтимату в польській мові є противним праву нарушенням прав української мови й тому просимо, щоби Високе Міністерство признало цей інтимат неважним і припоручило воєвідству, згляднo дирекції поліції зладити й доручити нам новий інтимат рішення в українській мові. Домагаємося вирішення цеї справи, бо право звертатись у своїй мові до влади та домагатися, щоби влада в тій самій мові полагоджувала письмо, є підметовим правом одиниці, якого вона може боронити шляхом законами приписаним, зовсім незалежно від головної справи, яка є предметом адміністративного процесу".

Про незгідну з правом заборону писалось між иншим: „Закид (проти §§ 3. і 4. статута — В. М.), який підносить воєвідство, полягає на хибному понятю законних постанов, а з окрема на незрозумінню основної ріжниці, яка заходить поміж державними і приватними школами. На яких загальних основах має спиратись устрій державних шкіл, приписує закон з 13. VIII. 1920 р. в арт. 1. до 10б.; в межах цих основних постанов кожна школа може ухвалити собі окремий статут, який підлягає затвердженню міністерства, але обсяг ділання міністерства, його компетенція супроти управи державних шкіл є позитивно унормована законом. Цей круг ділання мусить бути доволі широкий, бо походить з подвійного джерела. З одного боку державна влада в інтересі прилюдного добра виконує нагляд над діловодством високих шкіл з огляду на їх діяльність, як наукових установ; з другого боку держава як основатель шкіл, як чинник, що вивіновує та удержує матеріяльно школи мусить також з цього приводу мати деякі права супроти високих шкіл. У відношенню до приватних шкіл держава не є основателем, тому не має ніякої причини признавати їй якінебудь права, що стоїть виключно в звязку з фінансовим діловодством.

(Продовження буде.)

годження гостроти внутрішньої протипольської кампанії з боку всіх „розєднаних" Українців. І тому читаємо дальше:

„На жаль і польська крес та політика, завдяка недостачі всяких напрямних у цій справі, бі ьше с вичності то та процесу уніфі ації, ніж стої ко ...ції!" (В акт 2 січня 9 р. І як досі — стидно признатися на ро ...ні) вступила собі на пат ... вести з Совєтських, що змагають до зайня ... ліній Зб ...ча".

Не внаємо, чи хто поста ... памятник Костю ... Калікові, Грабо - ському або Собінському, та одно лиш певне, що їх імена повинні бути записані в укр ...нській історії.

З польських сфер.

Маневри вшехполяків.

Як повідає „Хвіля", вшехполяки хочуть виступити в сеймі з внеском на продовження сеймових ферій. Вшехполяки стоять на становищі, що на скликаній сесії сейм повинен полагодити тільки закон про обовязок загальної військової служби, що повинно потрівати около 2 тижнів, опісля повинен сейм розпочати ферії з неозначеним речинцем. Що криється за цим маневром сяяків, навіть не. Офіціяльно мотивується це... недостачею матеріялу для праці сейм.

Перед новою елекцією воєводів.

„Хвіля" і „Пяст" робять пильні заходи, щоби при майбутній новій назначенні воєвод ... держати свій „стан посідання". В сфері в па ... і мірі турбується львівським воєводством. Фовлюють на це становище б. поморського воєводу — Бінського, ендека з Познанщини. Вітосівці зголошують претенсії до краківського воєвідства і воєвідств „кресових". Вони бояться тут конкуренції „визволенців" і хочуть при помочи адміністраційного апарату направляти свою лінію, надпертану ляцькоронським пактом з Хвіною.

До пінського воєвідства зголосила претенсії НПР. Вона хоче бачити на становищі пінського воєводи Ваховяка, голову партії.

В будженовій комісії польського сойму.

Підчас нарад буджетової комісії польського сойму над справою буджету для міністерства публичних робіт забрав голос премієр Грабські і подав пояснення в звязку з ухвалою в справі підвисення позиції з лісової данини на 50 міл. зол. По думці правительства, як що йде про суму, вплив з законних претенсій щодо лісової данини може дійти до 50 міл. зол., одначе дійсний вплив не перейде 25 міл. зол; і на що суму могло би згодитися; не дозволило би збільшити позицію в рубриці „На поміч пошкодованим воєнними подіями" з 4½ міл. на 14½ міл. зол. Премієр с тої думки, що сойм для зміни позиції, передбачених в доходах, мусів би змінити у відповідний спосіб дотичні законні уповажнення.

Дальше порушено справу відбудови міст. Грабські заявив, що він готов запросити делегатів комісії на окрему нараду в цій справі, підчеркуючи, що для нього тепер головною справою є справа валюти. В цім періоді инші завдання є не по силам.

Комісія буджетова закінчила на днях друге читання буджетового преліміната міністерства публ. робіт. Посли Санойца („Визволенє") і Скрипа (Український Клюб) поставили внесок на піднесення позиції видатків на поміч пошкодованим воєнними випадками з 4 і пів міл. на 50 міл. зол. Внесок принято.

В дітях наша будучність — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність ... хто ж ... у".

По широкому світі.

Після смерти Леніна.

З нагоди смерти Леніна совітський уряд видав маніфест до населення сов. республик і офіціяльні відомости про останні дні життя Леніна. Як говорять ті відомости, Ленін кільна день перед смертю погодив себе кращe, і всі сподівалися його одужання. Ленін цікавився політичними справами і нетерпеливо чекав дня, коли вможе повернути до праці. Нагло пополудни 26. ц. м. наступило погіршення і за пару хвилин Леніна не було між живими.

У своїм маніфесті совітський уряд заповідає між иншим: „Найтяжший удар, який упав на свої сині республики за весь час їх існування порушив до глибини не тільки населення совітських республик, але і всіх працюючих цілого світа, котрі втратили свого вожда. Леніна нема між нами, але його діло осталося непорушне. Совітська влада, що є втіленням волі працюючих, буде продовжувати діло Леніна і стояти на сторожі здобутків революції".

Дальше совітський уряд накликує до ладу, спокою і поважного пошанування для смерти вождя революції.

Відбудова Македонії.

На останнім засіданню Ради Союза Народів прийнято одноголосно ухвалу в справі відбудови Македонії. Протоколи про покликання Македонські позички відіслано до комісії відшкодувань.

Задоволення Німеччини.

Перший комітет знавців заявився за утворенням банку для санації німецької валюти опертої на золоті і золотих резервах і шляхом співучасти закорд. капіталу в згаданім банку. Пропозиції президента німецького банку Шахта будуть взяті під увагу. Проект санації буде предложений 30. ц. м. до ухвали.

Останні вісти.

Правительство Мак Донельда визнало совіти.

З Льондона звідомляють: Одним з перших кроків нового англійського кабінету було признання правительства совітів і зазначення англійським послом у Москві Мак О' Греді. Напрязання дипльоматичних взаємин і відновлення торговлі обмежам із Росією принесе добрий спадок ціні на англійських біржах.

Швеція проти С. Народів.

Зі Стокгольму звідомляють, що в обох палатах шведського парламенту по ... ...ння, щоби Швеція негайно виступила зі Союза Н ... ... умотивоване ним, що Союз Народів виявився нездібним у здійсненню своїх плянів.

Посередництво Мек Донельда не вдалося.

По останнім звідомленням льондонських часописів посередництво Мек Донельда в справі залізничого страйку не осягнуло бажаних успіхів.

Підписання чехо-французького договору.

„Журналь де Деба" звідомляє, що Бенеш приїздить нині до Парижа, щоби підписати французько-чехословацький договір.

Конференція Бенеша в Мак Донельдом.

Мін. Бенеш конферував із премієром Мек Донельдом і мін. Томсом. Нині д-р Бенеш виїздить до Парижа.

Посередництво Бенеша.

Бенеш піднявся посередничити між французьким і англійським правительством. Англія предложить Франції обсаду надренської полоси під протекторатом Союза Народів.

Пляма Венізельоса

На засіданні Нар. Зборів Венізельос виголосив програмову промову, в якій виказав усі похибки б. грецької династії. Грецьке правительство не бачить причини удержати королівство в Греції. Рішить не плебісцит. Парламент переведе ревізію конституції і сотворить сенат. Правительство шануватиме мирові договори й старатиметься зав'язати взаємини з коаліційними державами.

Мек Донельд і Індії.

З Мадраса звідомляють: Проголошено тут відручне письмо Мек Донельда. В ньому англійський премієр підчеркнув добрі інтенції правительства супроти Індій. Одначе рівночасно заповідає, що енергічно здавлюватиме протианглійську пропаганду.

Франція боїться кабінету Мек Донельда.

„Тамп" боїться, що політика Мек Донельда обчислена на спаралїжування французької політики. „Ліберте" пише, що всі члени кабінету Мек Донельда, германофіли.

Валюторинковий фраки.

Нині 25. с. м. 1 злоти поль. = 1.910.000, на 26. с. м. 1,910.000. Франк гальоривал. тютюновий від 20 -27 січня 1,910.000, залізничий і почтовий від 16—31 січня 1,910.000.

Курс грошей.

Львів, дня 24. січня 1924.

Нині тенденція знову слабша. Оборот середній.

Долар ам.	10,400.000—10,500.000
Долар канад.	9,770.000—9,830.000
Чеські корони	280.000—290.000
Лєї	40.500—42.000
Фунти штерл.	42,000.000—42,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	765.000—775.000
Франц. франки	440.000—445.000

Золото

20 кор.	48,500.000—50,000.000
20 франк.	44,000.000—45,000.000
20 марок нім.	46,500.000—48,000.000
10 рубл.	58,500.000—60.000.000

Срібло

Кор. австр.	700.000—900.000
5 кор.	3.500.000—3.600.000
Фунти	1.75...000—1.800.000
Рублі	2,870.000—3,000.000
Копійки (за рубля)	1,300.000—1,350.000

Варшава 24.I. Долари Зел. Держави 9920, 1030, 9851; франц. франки зол. 1915. Чеські: Бельгія 402.000 ... 398.000, Голяндія 3695. Льондон 41.99 —41750—42150, —41350. Новий Йорк 9.775. Париж 441.000 445.000 437.000 Прага 288.050 284.700, Швайцарія 1,715.000 1,715, 1,750, Відень 140.000—142—138, Італія 432.00.

Ліпіх 24. січня 1924. Голяндія 214.50 Новий-Йорк 679½, Льондон 24,43 Париж 25,7... Медіоляна 2...1..., Прага 16,77, Будапешт 0.0203 Букарешт 2.97 Бельград 6,62½. Софія 4.09. Відень 0,0081½. австр. стемп. кор. 0.0°81½.

Збіжева біржа.

Львів, 24. січня 1924.

Рух на біржі слабий, загальний оборот около 7... т... Трансакції в житі й вівсі та пшеничній прозіції найвій ... Подача на загал недостаточна, лише в ячменю більші оферти. Тенденція дальше занижова, настрій сильний.

Пшениця краєва ...% з 1923 р. 41,000.000—42,000.000*, жито галицьке ...% з 1923 року 29,500.000 30,500.000*, ячмінь гал. бров. 2...0.00—25,...0.00* овес галицький ...% з 1923. року 26,000.000—27,000.00.

Мука пшенична 4...% „1"		85.000.000*
„ „	45...%	67,...0.000*
„ „	70% „0"	70,000.000*
„ житня	60 „	62,000.000*
„ „	70% „4"	57,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка		14,000.000*
„ житні „ „ „		13,000.000*

„ Типи львівські млини „ льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без ...ожиненого податку. місце стації заладування. *) Ціни оціночі без трансакцій.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

Совітська Росія.

Нові відносини в Москві.

По відомостям з Берліна всі вісті, які походять з Москви від 18 січня ц. р. мають все більше противорічний характер. „Роста" запевняла, що в комуністичній партії запанувала в останніх днях гармонія і згода. Відомости одержані з Москви не через агенцію „Роста" говорять, що Троцький покинув всі становища, які займав. Вказують навіть на його наслідників: Буденного, як головнокомандуючого червоною армією і Каменєва, як голову военної Ради. На всякий випадок є дуже правдоподібним те, що Троцький уступив зі своїх офіціяльних становищ. Відомости про арештування Троцького невірні. Він мав виїхати на полудне за порадою лікарів.

По иншим відомостям Дзержинський приступив в Москві до радикальних заходів. На протязі останніх днів у Москві арештовано понад 4000 люда. ГПУ несподіване поробило ревізії ій арешти в опері, арештуючи перехожих осіб, що займали в опері перші місця. Це все разом взяте творить досить невиносиму атмосферу. Вулиці Москви мають понурий вигляд, як би перед якоюсь ненадійною бурею. Настрій прибитий та трівожний. Всі кращі та більші крамниці навіть в центрі міста позамикані а виставові шиби позабивані дошками. По 10. год. веч. місто цілком пусте.

Німецькі джерела повідомляють з Москви, що Троцький відмовився від своїх обовязків у правительстві. Головнокомандуючим призначено Буденного. З Москви повідомляють, що Троцький не зважаючи на офіціяльно проголошену його недугу, не усунувся від дискусії. В Москві багато говорять про відбуті 10. і 11. січня в помешканню Троцького наради прибувших з провінції сторонників опозиції. На нарадах були присутними голова военної Ради Каменєв, Буденний і Сопронов. Агенція Райтера покликуючись на „Дейлі Експрес" подає, що начальник ГПУ „відвідав Троцького та повідомив його про свій намір не спинитися перед арештуванням навіть найбільше визначних большевицьких лідерів кермуючися вимогами загального добра". Заява ця мала бути погрозою на адресу Троцького.

Експльоатація праці на „кресах".

Як відомо, у всіх більших центрах в Польші функціонують т. зв. „статистичні комісії", які означують розміри зросту доріжні. Зріст доріжні у Варшаві за грудень означено на 171 прц., за першу половину січня 90 прц. Приблизно такий самий зріст доріжні і всюди инде. Одначе на „кресах" таке означення доріжні не поширилося, зглядно тут установлено зріст доріжні в оригінальний спосіб. Коли у всій Польщі доріжня робить скок на 171 прц., в Берестю і в берестейськім окрузі доріжня — по обчисленням місцевої комісії при „дирекції публичних робіт" — зростає тільки на ...13 прц. Міг би хтось подумати: „кресы" — благословена країна. На ділі так воно не є. На ділі на „кресах" ціни на всі продукти рівні варшавським, а часто й вищі. Одначе для „дирекції публичних робіт" ця теорія дуже вигідна, бо, коли у Варшаві робітник заробляє денно 4 мільони мп. на „кресах" платять йому тільки 800 тис.; коли тесля у Варшаві заробляє денно 6 міл. мп., на „кресах" платять йому тільки 2,500.000 мп. І це діється мимо сього, що

істнує закон про обовязковість „статистичних додатків" до заробітної платні.

Літопис.

ЛІТОПИС, тримісяч. під ред. проф. Ст. Томашівського в Берліні. Вийшло 3. число, яке вийснилося пр. дотриманням з огляду членам, що 2 число не надійшло до львівської експедиції іззаз одночасного непорозумінні що лишилося його разом з 4. числом.

„ЛІТОПИС" має 16 стор. теп. формату 14 стор. більше додатків. Ціна 3 числа виносить 500 000 мк., а перед числом 6 000 мар. разом.

Передплатники, що заплатили гроші на місяць січень, не дотримуються.

Замовляти: Berlin, Schöneberg Hauptstr. 11., Ukr. Slovo „Litopys", або: І. Рудницький, Львів, Тарновського 7. 1293 1—1

ЧОРНИКИ.

— **Конфіската.** Останнє (17) ч. „Діла" сконфісковано за одно місце статті „З Пореси", яке було буквальним перекладом в польського тексту в краківської „Часі".

— **Марко Лучкевич в Харкові.** З певних джерел довідуємося, що відомий посол з Волині Марко Лучкевич прибув з Праги до Харкова, де радянська влада приняла його дуже прихильно. Лучкевич вступив у члени гуртка селянських письменників і журналістів „Плуг" та приготовляє до друкування матеріял про положення українського населення під Польщею. Разом з Лучкевичом приїхало до Харкова кількох українських емігрантів з Чехословаччини.

— **Лісничі стріляють до селян.** В с. Гребінів пов. Рава руська лісничий Філіпович стрінувши селян в лісничівському лісі стріляв до них з рушниці і смертельно поранив Івана Липчака. Ліс цей є власністю кн. Сапеги.

— **Смерть також звальоризована.** Варшавський *заряд похоронних заведень* звальоризував оплати за каравани і місця на цвинтарях. Оплата за караван виносить 65 мільонів, а за місце на цвинтарі 150 мільонів.

— **Замкнення санаторії Длуского в Закопанім.** Як подає польська преса, відома санаторія для хворих на грудні недуги в Закопанім, давнійше власність д-р Длуских, має бути з днем 1. квітня с. р. замкнена. Причиною сього доїжія і непські господарські відносини.

— **Книгарський множник** підвищений з днем 24. п. м. до 1.500.000.

— **Подорожчіння газет у Варшаві.** Союз видавців варшавських денників рішив піднести ціну окремого числа газети до 250.000 мк.

— **Домбаль.** Як подає „Руссиесс", б після варшавського сойму — Домбаль декретом ЦВК — а іменований членом найвищого суду в Москві.

— **Вибух газу.** Дня 22. п. м. в Лодзі у фабриці наступив вибух газу. Двох робітників поранив.

— **Трагічна смерть.** В Кракові підчас останньої відлиги упала з даху крига леду на голову д-ра Дробнера що переходив тротуаром і вбила його на місці.

— **На дохід В. Авраменка.** Гурток учнів школи В. Авраменка улаштовує в суботу 26 січня б. р. в салі „Сокола-Б." (Руська 20). Концерт-бал при ласкавій участи Галини Поліщукової і Евгена Мосоловіча. Студентська оркестра. Добірний буфет з полтавськими пиріжками й сампушками. Початок о годині 9 вечора. Конфетті, серпантін, летуча почта, танці й ріжні забави. Запрошення можна набути в цукерні „Фортуна".

— **Український театр.** Дальше вписалися в члени кооперативи: 787. Іван Гогдацький (впл. три уд.) в Делятині, 792. Олександер Тимевич в Коломиї (впл. 3 уд.) 794. Олександер Лісковацький у Львові (в. 3 уд.), 796. Іван Мотов у Львові (в. 3 уд.), 797. Андрій Сабат (в. 4 уд.) в Перемишлі, 799. Іван Баран в Любліні (в. 3 уд.), 800. Читальня „Просвіти" в Гриневі (в. 3 уд.), 801. Тов. Кордубівна в Тернополі (в. 3. уд.), 802. Володимир Гарух в Чикашевичах на Поділю (в. 3 уд.), 803. д-р Василь Васильків в Ружонберок Ч. Слов. (в. 5 уд.) 804. д-р Ісип Матківський у Львові (в. 5 уд.), 805. Михайло Мельник і Андрій Манько обоє у Львові вплатили по 10 уд., 806. о. Миколай Білецький в Рацикові (в. 3 уд.), 807. Дмитро Рожанковський у Львові (в. 10 уд.), 808. Олександер Сохацький у Львові вплатив 3 уд., дальше збірка М. Турина в Тернополі: 809. Михайло Романюк, 810. Михайло Фус, 811. Ольга Троянова, 812. Лука Іванів, 813 Теодор Пазук, 814 Степан Гордейко всі з Тернополя вип. по 3. уд.), 815. Микола і 816. Надія Кокольські зі Стрия вип. по 3 уд., 817. Іван Горук в Косові (в. 3 уд.), 819 Володимир Скибінський в Бориславі (в. 3, уд.) Управа кооперативи *пригадує*, що помічує в „Ділі" лише імена тих членів, які зложили щонайменше 1,000.000 мк., на кооперативу та просить своїх уповажнених на нових членів, щоби з огляду на низький стан марки польської добирали, згідно декларували на річ кооперативи що найменше 3 уділи то є 3,030.000 мп. Вкінці просить управа всіх членів, що досі не вирівнали ще своїх залеглостей, щоби найдальше до 15 лютого це вчинили, бо після статуту тратить права членьства цей, хто не зложить в призначім речинці декларованого уділу в цілости.

— **Бобрецькому Старостві** і всім, кому треба, подаємо до відома, що по селах Ходорівщини ходять в асистенції поліцаїв агенти „Польської дирекції обезпечень" і при допомозі війтів силомінь стягають премії за обезпечення будинків без огляду на те, що майже всі ці загороди є обезпечені в Т-ві „Дністер". А тим, що не хотять платити — забирають кожухи, мабуть на те, щоби бідні люде знали, що значить „обезпечення"!

— **Повернено заграничний рухома літ Ірене Пусте—Вигнанка** з днем 19. п. м., переривний наслідком сніговії підчас Різдвяних свят.

— **Смерть норвежського письменника.** У Християнії помер в 73 р. життя Арне Гарборг, відомий автор декадентських повістей, як „Втомлені душі", „Хлопські студенти" та инші. Гарборг був народнім учителем на селі, відтак здобувши літературну славу, перенісся до столиці Норвегії. Останні роки жив самітним, контемплятивним життям в глухих селах, серед природи і з далека від людей.

Зробіть утіху своїм дітям

і купіть їм багато ілюстрованих

Книгу вишивачу Матвійчука

Можна дістати у всіх книгарнях. Де й нема, пишіть до Львова. Гроші посилати з гори. 1197 1—4

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На „Рідну Школу" зложив п. Іван Туркевич 4 міл. мп. з нагоди вінчання пп. Льва і Ольги Мединських. На „Рідну Школу" прислав п. Ал. Тузяк з Парижа 60 фр. фр. Хор „Просвітний Гурток при українській робітн. сотні в Пільзні 77 кор. чес. За ласкаві жертви складаємо щиру подяку: Головна Управа УПТ: 1295 1—1

Для вязнів. Братство св. Володимира в Нью Йорку 25 дол. МЧ. 1 дол. Онисько 5 міл. мп. Латвин і Івасечко 30 чк., Тов-о „Сокіл" в Комарні 15 міл. Щиру подяку всім Вп. Жертводавцям складає Ком. доп. пол. вязням, 1296 1—1

Дрібні оголошення.

УКРАЇНЕЦЬ літ 27, кандидат сем., ожениться з панною, котра допоможе йому до укінчення студій. Ласкаві зголошення враз з фотографією слати до „Діла" під „Студій". за котрої зворот евент. випід „Студій". за котрої зворот евент. випід лагідний, за котрої зворот евент. виміну ручить словом честн. 1299 1—2

ЕМЕРИТОВАНИЙ б. ком. жандармерії з кількавітною господарською практикою в більшім фільварку пошукую посади економа, магазиніра і т. п. Ласкаві зголошення під „Емерит" до адміністрації. 1—2

ЛЕКЦІЮ на селі поміщу в горах або в околиці Львова з народніх шкіл, виділових або семінарії. Зголошення з поданням умов до Адм. „Діла" під „Солідний". 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Легко заробить

то є хто зголоситься по поширювання ДІЛА і СВОБОДИ. Зголошення до Адміністрації Діла. Платня після умови. 8—?

ОДИНОКЕ У ЛЬВОВІ НАЙДЕШЕВШЕ ЖЕРЕЛО ПАНЧІХ

Й. ЦІНЦЕРА, ЛЬВІВ, РИНОК 14.

Панчохи шовкові 3.900 тисяч
Панчохи практичні 980 тисяч
Панчохи півшовкові 2.900 тисяч
Панчохи шовк. фльор від 4.500 тисяч
Панчохи Фільдеко густі 3.900 тисяч
Шкарпетки від 1 міл., як також рукавички і вовняні камізельки по небувало низьких цінах.

Позір! 1. Цінник важний до 26 січня, ІІ. У власнім інтересі звертати увагу на фірму і ч. дому 14, кождий вимагаючий одержить гроші з поворотом по 24 год., коли переконається, що 1300 перевищив товар. 2—2

TRAINS ЗАЛІЗНИЦІ | HOTELS ГОТЕЛІ | STEAMERS КОРАБЛІ

До Канади. C. P. R. До Америки.

ЛЬВІВ, Городецька 93. ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 3.

Найбільше перевозове підприємство на світі.

Великі морські кораблі! Власні залізниці в цілій Канаді!

Коли задумуєте виїхати до Канади чи то тепер, чи аж на весну, то застановіться добре, а ми певні, що виберете лише нашу С. P. R. агенцію котрою їдуть все ті достойні особи.

Найблизші наші транспорти до Канади відходять з нашого бюра у ЛЬВОВІ, вул. Городецька 93. і в ТЕРНОПОЛИ, вул. Тарновського 2. в слідуючих днях:

перший дня 29. січня 1924 вечером до корабля „Monticlare".

Коли не маєте за що купити собі шіфкарти самі а маєте кревних або знайомих в Канаді то подайте нам їх адрес, а ми до них напишемо, щоби вони Вам прислали з Канади шіфкарту і аффідавіт.

Позір! Мущини — емігранти до Канади! Корабельне Товариство С. P. R. одержало від канадійського уряду звідомлення що в січни, лютім і марті будуть могти виїхати до КАНАДИ без **аффідавіту лишень мущини,** письменні і здорові з пашпортами зі Староства як рільники, а іменно: 1) В січні і лютім, коли зможуть купити собі щифкарту зі Львова до Вінніпегу, а крім того будуть мати 300 (триста) долярів на показ, 2) в марті коли зможуть купити собі шифкарту зі Львова до Вінніпегу, а крім того будуть мати лише 25 (двайцятьпять) дол. на показ. Жінки, дівчата і цілі родини мусять на дальше мати приписаний аффідавіт. Уважайте добре на наш адрес і напишіть до нас сейчас.

ТЕРНОПІЛЬ Тарновського 3. **КЕНЕДІЯН ПЕСІФІК РЕЙЛВЕЙ** **ЛЬВІВ Городецька 93.**

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10

Ч. 19 (10.112). Львів, неділя 27. січня 1924. Почтову належність сплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в праві 5,000.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 9,000,000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор., Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 9,000000 кр. Зміна адреси 500000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 200.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Подвійна бухгальтерія.

З нагоди викриття поліцією польської „фашистівської" організації, якій співчували, яку матеріяльно й морально спомагали високопоставлені одиниці — до міністрів включно, краківська „Нова Реформа" помістила статтю п. з. „Опірі". Автор статті ставить конспіративну акцію панів з „Поготовя патріотуф польських" в психольогічнім звязку з конспіративною діяльністю перед відродженням польської державности.

В часах неволі, коли на кождій ділянці національного життя з боку ворожих держав вся машинерія була налаштована в напрямі денаціоналізації, приборкання і здавлення всяких незалежницьких змагань, найкращі сини нації сходили в підпілля і там творили організаційний апарат, який незримими нитками обєднував найбільш активний елемент, який промінював на всі польські землі. В підземелля сходило нетільки політичне, а й освітне й культурне життя нації. Тут йшов культ визвольних боїв нації, творилася легенда, яка мала силу електризувати маси; тут організовано активні виступи для проби сил, для пригадки світови й власній суспільности, що незалежницька польська думка не потребана; тут кувано пляни зєднення всіх польських земель і повного визволення з чужого ярма. Організатори цеї підпольної акції заняли в історії Польщі золоту сторінку. Перед ними схиляють голову чергові покоління.

В підпілля сихали життя нації умовини, в яких опинилися порізані кордонами польські землі. Бо навіть серед найтяжших умовин неволі життєздатний народ мусить найти відповідні форми для виявлення своїх творчих сил, найти засоби для організованого валення своєї тюрми.

Оправдуючи конспіративну акцію перед осінню 1918 р., підносячи великі заслуги діячів польського підполля в минулому, остро осуджує „Нова Реформа" конспіративну роботу панів з „Поготовя патріотуф польських" тепер. Тоді — поборювано уряди ворожих держав, тепер „фашисти" конспірують проти власного уряду.

Тоді підпілля було здоровим відрухом нації, тепер хоробливим призвичаєнням до конспірування, „опірами" минувшини.

Всі ці міркування „Новей Реформи" — зовсім слушні і справедливі. Коли ми спинюємося над ними, так тільки тому, щоби вказати подвійну бухгальтерію, яку пристосовує польська політична думка до Поляків і не-Поляків.

У відношенню до „інородців", що опинилися в межах Польщі, яким доводиться боротися з анальогічними методами, які пристосовувано до Поляків в часах їхньої неволі, в польській пресі немає найменшого зрозуміння. Хоча, здавалося би, серед народу, що щойно визволився з кайдан неволі, повинна бути як найнуткійша свідомість, що кождя акція викликує ре-акцію, що методи володіння, які скрахували вчера, не можуть дати кращого висліду завтра. А прецінь Поляки мають повчаючий приклад не тільки на собі, а й на богатьох, инших фактах, які принесло останнє переломове десятиліття.

Та на цю дрібку обєктивізму і самокритицизму польська політична думка не потрафила здобутися. Панове Грабскі et cons. дальше мріють про пересунення польської етнографічної границі на лінію рижського договору. Не тільки мріють, а й цілий державний апарат налаштовується так, щоби ці мрії зробилися як найскорше реальною дійсністю. Розуміється, нічого нового тут не придумано. Копіюється тільки те, на що вчера нарікано на всіх перехрестях Европи.

Читаючи в польській пресі прим. інформації про Українські Високі Школи, заохоту поліції до нагінки на них, маєть ся враження, що вся політична мудрість польської „народової" публіцистики не вийшла поза зразки пок. „Союза русскага народа".

? ВЕЛИКА САЛЯ НАРОДНОГО ДОМУ 6. ЛЮТОГО 1924. ?

Супроти нової підвишки цін друкарських робіт бо аж о 90 прц. змушені ми підвищити від нині 25. н. м. ціну одного примірника на

200.000 Мп.

а місячну передплату на

5,000.000 Мп.

Передплатники, що не вплатили ще передплати мусять мати на увазі цю підвишку.

Монархія без короля.

Хто не пригадує собі поширеного на Україні дотепу про те як селяне мали казати, що не мають нічого проти республики, але хотіли би, щоби вона мала й царя? Цей дотеп пригадується мимохіть при читанню звісток про теперішний стан у Греції. Греція находиться у становищі не менше фантастичнім: це є республика з королем або монархія без короля — як хочете. Король живе покищо у Букарешті, як це офіціяльно називається „на трьохмісячній відпустці". На протязі цього часу держава має перевести плебісцит для вирішення двох питань: першого, чи нарід бажає собі республики чи монархії; другого, чи коли бажає монархії, хоче задержати теперішню династію Глюксбургів, чи шукати собі короля деінде.

Для переведення цієї нелегкої операції держава покликала найбільшого свого дипльомата Венізельоса, що жив у Франції. Політична карієра Венізельоса багата в події. Він кілька разів виступав як провідник революційного руху проти монархії — то знову стояв на її боці в обороні перед хвилевими настроями суспільности; вів боротьбу з Союзними державами, які піддержували турецьке панування над Грецією і станув на боці Союзних держав у 1916 р., коли король був проти них; завдяки цьому виграв справу Греції на Мировій Конференції на якій був її представником. Своїм дипльоматичним талантом він придбав для свого краю територію, яка переходила межі жертв покладених державою підчас війни.

Роля Венізельоса у теперішній мент є дуже певконуючим доказом, який великий вплив на долю держави може мати одна людина, що зєднала собі симпатії свого народу і авторитет між чужинними державами. З хвилиною, коли Венізельос зявився в Атенах, Англія не вагалась ні хвилини, щоби визнати офіціяльно новий грецький уряд в якому Венізельос прийняв становище президента міністрів. 11-го ц. м. Венізельос став президентом міністрів, а 15 го англійський представник одержав уповноваження, щоби ввійти з ним у дипльоматичні взаємини. Це признання зовсім не торкається питання чи Греція залишиться монархією, чи стане республикою.

Одним з перших завдань Венізельос гадає, що 75 прц. більшости потрібно для такої радикальної зміни, як знесення геленської монархії, що проістнувала від 1832 р. Він є прихильником сотворення Сенату, хоча Греція, як инші балканські держави, має тільки одну конституційну Палату: Парлямент. Ця пропонована ним реформа могла би зблизити Грецію зі західними державами і ввести бажаний елемент рівноваги, без огляду на те, чи вона буде республикою чи монархією.

Та перевести це Венізельосови не легко. На нього нападають одночасно межові ліві партії та праві. Монархістична преса обвинувачує його у засуді міністрів з 1922, хоча він був тоді далеко поза Грецією. Фанатики республики не є вдоволені ним тому, що він не станув заздалегідь на становищі ворожім супроти повороту короля. Як скрізь у нинішних часах, дуже важко вести політичну працю таким діячам як він, що боронять ідей обережного демократизму та зрівноваженого лібералізму. Венізельос хоче вирішити форму державного правління не шляхом революційної боротьби на вулицях Атен, ні принціпами накиненими народові володіючою клясою, а загальним голосуванням в якому всі могли би найповнійше висловитись.

Новий англійський премієр.

Кілька біографічних даних.

Ремсей Мекдональд ур. 1866. у бідній селянській шотляндській родині. Родичі не мали змоги вислати його в університет і він мав стати народнім учителем. Вже в 11-ім році життя виявив нахил до соціяльних питань. По короткім побуті на корисній посаді на провінції, переїхав до Льондону без засобів, працюючи як підрядний писар і багато читаючи. У р. 1888. стає приватним секретарем визначного ліберального посла Т. Льонг. Згодом працює як журналіст у „Віклі Діспетч", має виклади у народнім університеті, і кінчить університет. Один часопис висилає його в подорож як дописувача до Нової Зеляндії та Австралії. Їздив крім цього двічі до Канади та до Зединених Держав. В р. 1893. засновує спільно з иншими незалежну робітничу партію. В 1895. жениться зі сестрінкою відомого дипльомата Гледстона і вченого льорда Кельвіна. — феміністичною діячкою, що вмерла в 1910 р. В 1910 р. вибирають його послом до Нищої Палати, де швидко зєднує собі славу одного з найкращих промовців. Був основником „Союзу для парляментарного представництва робітників" з якого зродилась т. зв. „лейбур парті", робітнича партія. Завдяки йому давні чистопрофесіональні „трейд-уніони" перетворились у політичні організації. В р. 1911. стає загальним секретарем партії, а в р. 1912. її головою. Є автором цілої низки творів як „Соціялізм і суспільність", „Праця і держава", „Пробудження Індії", „Соціялізм і уряд" і и.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Пр. 69/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 13 з дня 19. січня 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Під знаком нелегальщини" в уступах між словами а) „Всі ці" і „університетських", б) „тоді" і „перейшли", в) „Далі" і „були природним", г) „польонізування їх" і „ставилася" д) „полі ії" і „та знайшовся" містить в собі єство злочину з § 65 а) зак. кар. узнав доконану в дни 18 січня 1924 конфіскату за оправдану і завядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів дня 21. січня 1924.

(Підпис нечитний.)

Велика Україна.

Протирелігійний музей.

При київському домі Червоної армії відкрито протирелігійний музей. Ініціятором являється червоноармієць Евген Губрій, що в минулому році прислав до редакції „Червоної Армії" свій хрест на знак увільнення себе від релігійних забобонів і закликав усіх червоноармейців слідувати його прикладові. Сьогодня одна стіна музею в цілости завішана хрестами червоноармейців-безбожників. В музею представлені предмети релігійних культів і багата протирелігійна творчість червоноармейців. (Московська „Правда").

Стан озимих посівів на Україні.

Сніговий саван покрив українські поля з кінцем грудня. По даним дробних станцій озимі засіви попали під сніг у дуже доброму стані.

Представництво Радянської України в СССР.

Всеук. Виконком і Совнарком затвердили постанову про постійне представництво України при СССР. Функції представництва значно різняться від функцій попереднього політичного представництва при совнаркомі РСФСР.

Основним завданням постійного представництва являється здійснення тіснішого звязку з СССР. в цілі безпосереднього максимального виявлення політичних, економічних культурних і побутових окремішностей і потреб України перед загальносоюзним правительством. Представники УРСР будуть брати участь в засіданнях президії ЦІК., Совнаркома і СТОСССР. В завдання представництва входить теж оборона інтересів України в загальносоюзних народніх комісаріятах, уоднозгідненя загальних засобів обєднаних народніх комісаріятів. Представництво буде проводити свою роботу під кермою предсідника Народнього Комісаріяту УРСР і при участи уповноважнених окремих Народніх Комісаріятів України.

(„Известия").

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Після смерти Леніна.

Московська радіостація оголошує під датою 24. січня слідуючий комунікат: Делегація призначена для перевозу тіла Леніна прибула до місцевости Горки. Вчора о год. 7. рано прибули численні робітничі делегації для віддання останньої почести помершому. Нині о год. 10. рано тіло зложено в домовину і накрито червоним стягом. Помершого убрано в його звичайну щоденну сіру одіж, до якої причіплено відзнаки червоного прапора. Лице помершого зберігло всі познаки життя. Відбувши чотири кільометри дороги—жалібний похід прибув на залізничу стацію Герасімово. По дорозі прилучилися дуже численні гурти селян, що прибули із сусідніх сіл. О год. 13. тіло привезено на жалібно прибраний залізничий дворець в Москві, звідки перенесено його до дому професійних спілок. Домовину несли приятелі помершого, селяне, делегати комуністичного конгресу Радянської Спілки і члени Воєнної Революційної Ради. Цілий похід супроводжали великі маси публики. О год. 15. тіло перенесено до колюмнової салі Дому Синдикатів, де буде виставлено на публичний вид на протязі 3 днів.

Хто буде наслідником Леніна.

З Москви доносять під датою 24. січня, що конгрес комуністів СРСР, що радить тепер в Москві, відбув жалібне засідання, яке тревало 20 мінут. Конгрес рішив завести 6-тижневу жалобу по Ленінови. На протязі 8 ох днів збереться в Москві конгрес всіх радянських республик, який вибере наслідника Леніна. До тепер заступали Леніна в господарських справах Риков, а в політичних справах Каменев. По думці поінформованих кол Троцького не береться в рахубу тим більше, що він важко хорий.

Дорадник Макдонельда для рос. справ.

Сменовеховський орган „Накануне" подає, що дорадником для російських справ при уряді Медконельда іменований бувший член Російської Державної Думи і визначний меншевицький революційний діяч з часів Керенського І. Г. Церетеллі, що перебуває тепер стало в Льондоні.

Залізничий страйк в Англії.

Міністр праці Тома Шов посередничив між залізничими товариствами і спілками машиністів і палячів. Наслідком посередництва збільшився залізничий рух. Вантажні потяги відійшли на провінцію. В деяких місцевостях були саботажі.

Англія і Греція.

Офіціяльно повідомляють, що дипльоматичні взносини між Англією і Грецією відновлено. Перервані вони були в звязку з прогнанням грецького короля.

Нові фінансові закони у Франції.

На днях у французькім парляменті відбудеться дискусія над новим проектом державних законів про фінанси Франції. Дискусія розпічнеться обмірковуванням проекту в справі адміністраційних ощадностей. Інтерпеляції в справі закордонної політики відложено на пізнійше.

В Японії.

З Токіо подають: Міністр закордонних справ барон Матсуї у своїй парляментарній промові заявив, що договір 4 держав в справі Тихого Океану є доповненням гарантій світового мира. Хоч англійсько-японський договір вже не істнує, але добродзичливі відносини між Англією і Японією тревають дальше. Так само з Америкою Японія піддержує приязні взаємини. Японія намагається навязати сусідські відносини з сов. републиками, але досі ще не осягнено порозуміння.

На Горішнім Шлеську.

„Дайтше Тагес Цайтунг" містить статтю, в якій гостро атакує Польщу, доказуючи, що польський уряд ширить польонофільську агітацію на німецькім Горішнім Шлеську, в цілі викликання замішань. Душею цілої цеї афери є Корфанти, котрий при помочи агентів викликає на нім. Гор. Шлеську антинімецькі настрої. Стаття кінчиться слозами, що Польща ненаситившися чужими землями, проявляє дальше апетит посягнути і решту Гор. Шлеську.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

Непорозуміння в рос. комуністичній партії.

Загострення кризи, яку переживає компартія, дійшло до найвищої точки. Центральний комітет рішив поставити категоричне домагання Троцькому, щоби признав свою вину перед партією та відмовився від фракційности.

В чужодержавних дипльоматичних кругах Москви панує переєвідчення що закінчення кризи залежатиме від становища Троцького. Його покаяння ліквідувало би кризу хоч би лише в чисто зовнішному виді. Одначе Троцький не квапиться з покаянням і в поінформованих кругах вважається воно неімовірним.

Центральний комітет партії надіється, що Троцький постарається проволічи вирішення цього питання і не дасть означеної відповіди на домагання, звернені до нього Центральним Комітетом російської комуністичної партії. Домагання ці були докладно висловлені в останніх постановах московської Ради в звязку з питанням про фракційні спори в складі партії. Одначе провідники групи Бухаріна не хотять погодитися з таким мовчаливим продовженням небезпечного для їх становища і влади спору. Після всякої правдоподібности Троцькому поставлять речинець для виявлення означеного відношення до цього питання.

Провідники комуністичної партії передбачують відмову Троцького від покаяння а навіть вважають такий вихід з положення за корисний для себе. Безсумнівно, що відмова потягнула би за собою загострення боротьби між двома комуністичними групами, та лідери партії й так настроєні до Троцького не зовсім прихильно і вважають таке загострення неминучим.

В щирій бесіді з визначним неросійським комуністом Бухарін мав сказати: „Троцький або сам собі скрутить вязи або зїсть нас усіх".

Інструкція Зіновєва.

Зіновєв розіслав по цілому світі всім Філіям III. Інтернаціоналу інструкцію, в якій каже: Соціялізм запанує всюди не парляментарним шляхом, як це доказують провідники Лейбур Парті, а знищенням буржуазних держав разом з їхніми парляментами.

В. МУДРИЙ. 17

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

З цього засновку виходить теж закон з 13. VII. 1920 р., який у відношенню до приватних шкіл обмежується до загальної постанови, що їхні статути підлягають затвердженню міністерства, не приписуючи який має бути зміст статуту. Що в даному випадку міністерство, маючи перед собою предложений до затвердження статут приватньої школи може обстоювати як найдальше йдуче пристосування в статуті приписів названого закона, є можливе, що зрештою предметово було би справедане: та приноровлення приписів, що стоять в звязку з фінансовим діловодством, міністерство жадати не може, бо не даючи грошей на заснування й удержання, не має ніякої причини цікавитись фінансами. Тільки тоді, коли приватній школі мають бути признані деякі або всі права державних шкіл, зимагає закон в арт. 109., щоби було виказане, що школа є як слід вивінована; доказує це a contratio, що поза цею евентуальністю закон квестією вивінування школи не цікавиться. Таке становище закона є послідовне, а послідовність виявляється зокрема в випадку, який в теперішніх обставинах практично не є можливий, а лише абстрактно може бути подуманий, а саме що фізична одиниця основує та удержує приватну школу; бо в імя якого правного принціпу могла би держава наглядати фінансове діловодство такої одиниці? Инший правний стан заходить тоді, коли правна одиниця товариства основує та удержує приватну школу; та в такому випадку державна влада виконує нагляд над фінансовим діловодством не школи як такої, а товариства і нагляд опирається на зовсім відмінних основах.

І тут приходило до причини цеї зовсім хибної аргументації воєвідства, яка є підставою його рішення. Воєвідство не уявило собі, що хтось мусить бути основателем приватної школи, мусить її вивінувати та удержувати, а дальше, що коли цим основателем є товариство, то цьому товариству мусять прислугувати всі права, які в відношенню до державної школи має держава як її основатель... Колиб правний погляд, який найшов свій вислів у рішенню воєвідства, мав лишитися в силі, то можливість заснування приватних шкіл була би ілюзоричною, бо тільки через зусилля великих гуртків, обєднаних в організацію товариства може бути заснована приватна висока школа, а і по заснуванню ніяка приватна школа не могла би істнувати без цеї моральної і матеріяльної піддержки і помочі, яку може дати тільки як слід зорганізоване товариство. І. т. д."

Ми навели уривок з рекурсу для прикладу, якими правними аргументами в обороні послугувалася польська влада. Жаль, що ізза недостачі місця не можемо навести цілого рекурсу, що дотепер ніде не був опублікований. Кінчився рекурс так: „Зі сказаного виходить, що заборона, оперта на зовсім хибних засновках, не є оправдана і повинна бути знесена. Тому просимо, щоби Високе Міністерство прихилилося до нашого правного погляду, знесло заборону та рішило, що заснування проектованого товариства не є противне законові ні праву".

Рекурс підписали всі ті самі українські установи і громадяне, котрі підписували статут. До сьогодняшнього дня польська влада не лише не знесла заборони на заснування товариства „Куратория Українських приватних Високих Шкіл у Львові", але взагалі не дала ніякої відповіди на рекурс. І в даному випадку повторяється та сама історія, яка мала місце в 1919 і 1920 роках з рекурсами українських наукових та культурних товариств (Українське Наукове Т-во ім. Шевченка, Т-во українських наукових викладів ім. Петра Могили і Ставропігія) проти заборон польської, тоді окупаційної, влади на відкритих українських приватних університеських курсів.

XII.

Від якогось часу поширювалася у Львові вістка, що походила з львівських польських університетських кругів, про намір уряду заснувати для Українців університет у Варшаві. Вістка була собі вісткою й ніхто не привязував ніякої ваги до її змісту. Аж ось в перших днях вересня тодішній міністр освіти д-р Гломбіньскі уділив співробітникові варшавського органу народової демократії „Газета Варшавска" ось яких інформацій про український університет: „Український університет — казав п. міністр — запевнив Українцям закон з 1922 р., який зрештою торкається воєвідського устрою. Супроти того, що згідно з тим законом польський уряд має перед кінцем 1924 р. приступити до основання українського університету, представив я ту справу в Раді міністрів, яка згодилася, щоби університет мав осідок у Варшаві, як столиці держави, що дає студентам найбільше матеріялу і нагоди до образування і не насуває ніяких побоювань з політичного становища. В тій справі відбуто ряд конференцій з метою запевнити будучому університетові і студентам відповідні льокалі. Університет мабуть буде поміщений на Празі (варшавське передмістя). Одначе ви вляється можливість, що будуть для цього нові перепони, бо частина українського громадянства зі Сх. Галичини в збірній петиції, внесеній до мін. освіти, домагається легалізації так званого „тайного університету" у Львові та заснування в тому місті українського університету і політехніки.

(Продовження буде.)

Преса.

Польська кольонізація.

Дня 21. грудня м. р. відбувся у Варшаві виклад майора Лехніцкого про висліди польської військової кольонізації на „кресах". Прелегент, що являється шефом військового кольонізаційного бюро, каже, що до тепер засновано на східних „кресах" 8.000 кольоній. Кольонізації, підпали переважно ті маєтки, які колись були сконфісковані російським урядом польській шляхті за участь в повстаннях 1831 і 1863 рр.

„Последнія Новости", орган Мілюкова, що виходить в Парижі, в ч. 1146 пише про це так:

„Що торкається польської кольонізації на „кресах", — то це, перш за все військова кольонізація. Кольоністи сідають гуртками по 10—20 господарств. Все це будуть польські родини, що походять з Галичини, Познанщини і з центру Польщі. Розселюючися гуртками, вони збережуть свій звичаєвий організаційний зразок, тримають їх зброєю і по першій вимозі влади вони мусять виступати для виконання тої або иншої державної мети. Крім цього на них накладається обовязок тримати околицю, в якій живуть, в слухняности. Таким чином польська влада забезпечує себе перед можливим повстанням місцевого населення. Як бачимо польські кольонії нагадують російське козацтво і кожна така кольонія на „кресах" є свого роду польським форпостом на схід.

Разом з цим польські кольонії служать також польонізаційним цілям на „кресах". Поляки не скривають того, що упадок большевизму в Росії неминуче спричинить ревізію рижського договору. Передбачуючи ту обставину, всякий польський уряд завзято кольонізує „кресы", щоби в момент, коли сподівана ревізія стане доконаним фактом, мати в руках більше аргументів уважати край своїм, польським. Бож може статися й так — думають Поляки — що справа посідання кресів вирішиться не війною, а плебісцитом.

Внутрішня політика Польщі дуже часто і досить гостро міняється, але лише у відношенню до етнографічної Польщі, а на „кресах" вона все та сама і одначово послідовна. Найбільше лояльна в національних справах радикальна польська партія „Визволене", так само горячо підтримує кольонізацію, як і найправійші партії.

Втискаючися гуртками між цілком нольські маси населення, польські кольоністи надають краєві відмінний національний вигляд. Крім цього польська влада має в них бажаний надійний елемент при творенню так званих місцевих самоврядувань. Там, де в районі волости (гміни) є польські кольонії, війтами виберається обовязково Поляків. Повітові соймики також складаються з чужих місцевому населенню зайдів-кольоністів".

І не тільки хлопське, quasi-есерівське „Визволене", але й соціял-патріоти з ославленої П. П. С. трактують українські й білоруські землі як кольонізаційний терен. Ще в жовтні 1916 р. писав краківський „Напшуд", полемізуючи з ендеками:

„Хто йде рука в руку з центральними державами, тільки той може шукати добичі на сході. Тому панове широкоторговці (себ-то-ендеки) згідно зі своїм принципом погоджуються на Польщу „етнографічну", тзн. резигнують з Литви і Волині та домагаються Познання, — а ми йдемо на Литву і Волинь, виключивши Познанщину з програми здійснення наших державницьких змагань".

Ще раніше, бо в березні 1916 варшавський орган П. П. С. „Роботнік" під ред. тепер вже відомого „оборонця меншостей" п. Голувка писав:

„Величезні простори лісів, важко пічські болота і ріки Білорусі видерто московському найзднику. Тепер, на якім вільний польський народ, незважаний ніким, мусить засипувати власну державність".

Ось так „вільний польський народ" вже тоді розумів свою свободу. Ще краще розуміє він її тепер. Тому й не диво, що в березні 1923 в дебаті над славетним внесенням пос. Бриля про уділення 50 мільярдового кредиту на польську кольонізацію представник клюбу ППС., вагажок союзу рільних робітників, навіть не загикуючись задекларував: „будемо голосувати за тим законом".

Як бачимо, то польські партії, від найправійших до лівійших, докладно копіюють кольонізаційну політику царату. Пов тому забувають тільки на одно: царат провадив свою політику на вільних, не заселених просторах, а байстрюки царату на перелюднених українських і білоруських землях, відбираючи селянству його єдиний вартат праці.

Справа членства у Т-ві „Просвіта".

Від довшого часу обговорюємо при всяких нагодах справу членства до Т-ва „Просвіта". Здавалося би справа така легка до розвязання, як жадна друга. А воно так не є.

Маємо вже деяку кількість людей, котрі обовязково належать до товариства і не чекаючи на візвання або висилку збірщиків платять свої членські вкладки. Та найбільше таких, котрі навіть не звертають уваги на таку маловажну річ, як належання до товариств і плачення вкладок. По середині находяться такі, котрі заплатили би, але все стоїть щось на перешкоді, що їх здержує від виконання свого обовязку. Їх є кілька категорій. Одну становлять одиниці, котрі самі не занесуть вкладки до Товариства. Вони хочуть, щоби до них прийти; а не рахуються з тим, що се не завсіди можна зробити. Не можна сього зробити в Товариствах, котрі побирають невисоку вкладку, бо тоді кошта стягання вкладок поїдять усе, що дістало. А проте вони не хочуть сього розуміти. Ще хочять й нарікають, що — мовляв вкладка вже зготовлена, але нихто не хоче прийти по неї. Щоби себе представити в ще кращому світлі, додадуть до сього кілька уваг про байдужість Виділу, про школу, яку терпить в наслідку сього Товариство, але вони принціпіяльно від свого не відступають. Вкладку треба в них забрати. До другого розряду зачислимо тих (їх найбільше), що хотли би мати якусь користь з Товариства. Вони — на їхню думку — зовсім слушно хочуть за свій гріш щось одержати. Воно навіть справедливе становище. І правду кажучи, нема такого Товариства, котре нічого не давало би. Коли не матеріяльні добра, то моральні. Але до розуміння других — себто моральних — треба певної освіти й культури. А що саме моральні добра дають тільки культурно освітні товариства, тому справа членства опинюється наче в якому кутику, з якого не можна вийти. Треба тоді переконувати таких особнів особисто, річевими аргументами. Але як приставити до кожного особня — таку людину, яка його переконала би, це переходить сили поодиноких Товаристств. Статті в часописах, відозви не доходять до їх відома. І тому наші найважніші краєві Т-ва, як: Просвіта, УПТ., Краєве Т-во охорони дітей і опіки над молодіжю, не можуть вийти поза один десяток тисячів членів. С-вжаль такому особневи, що не краєве важне Т-во, що підтримка його так необхідна, як нам повітря до відиху; відзивається до його патріотизму. Тоді він не може зрозуміти, що тут спільного з патріотизмом. Він же патріот: співає гимн. У гимнах обіцяє душу тіло покласти і рідному краєви принести і волю і славу і честь; але що ми „всі однакі", тому всі одначово не дадуть вкладки до Краєвого Т-ва охорони — бо не мають дітей, до УПТ. не дадуть, — бо „нехай дадуть ті, що дітей посилають до школи", а до Просвіти... до Просвіти... також ні, бо вони просвічені, і такого товариства не потрібують. Є ще й третя категорія. Ті найкращі. Вони — патріоти, всею душею піддержали би Товариство, віддали би останню сорочку. Але зі святим обуренням констатують, що таке а таке Товариство ніщо не робить. Хто про нього знає? Яка його діяльність? Це скандал — на їхню думку — що таке важне Т-во, а воно не виявляє жадної діяльности. Розуміється для такого Товариства вони своєї вкладки не дадуть. Бо й пощо? Щоби даремно лежав гріш в касі Товариства. Буде Т-во проявляти діяльність, а тоді вони і себе і жінок і дітей впишуть. Вони тоді дертимуть шати на собі, як що хто не схоче належати до Товариства такого й такого. Але тепер? — Ні! тепер не дадуть вкладки.

Цей образ зовсім не пересадний. Він — на жаль — відповідає дійсности. І в ньому треба шукати причини, чому наші краєві Товариства хиба тому краєві, що цей прикметник — „краєвий" носять як епічне „епітетон орнанс". Тут причина може й зовсім слушних уваг про це, що Т-во не розвиває відповідної діяльности, що про нього мало хто знає. Бо і з чим, за що, з якими засобами розвивали діяльність. Треба-ж бути в наших товариствах, бачити нервову роботу, перепрацювання урядовців, щоби, бодай зрозуміти цю посвяту з боку працюючих. Хто знає, які широкі й важні завдання мусять виповнювати наші культурні товариства, сей зрозуміє, що це виглядає на трагікомедію, щоби з одним десятком тисячів членів при нинішних валютових відносинах розвести хочби примітивну діяльність.

Усе сказане в горі можна приложити до відношення нашого громадянства до всіх товариств. Щоби одначе й під цим оглядом не мати ніякого заміту, що ніщо не зроблено, Т-во „Просвіта" у порозумінню з філією ім. Т. Шевченка у Львові висилає на днях збірщиків вкладок до всіх членів і громадян у Львові. Наділені повновластями мають право до побирання вкладок і за минулі роки. З боку Т-ва тільки одно прохання: приняти щиро збірщиків, зложити вкладку за себе і за других членів родини, допомогти збірщикам у подаванню адресів і вказівок, де шукати других членів, та й самим заохочувати несвідомих до сього, щоби складали вкладки до Т-ва „Просвіта".

Якщо поведеться таке, що діяльність наших найважніщих краєвих установ опремо на поголовному членстві, тоді й попливе широким руслом діяльність відповідних товариств, і цілий нарід поступить у своїх еманципаційних змаганнях поважний крок наперід.

М. Галущинський.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Залізничий страйк в Англії.

Льондонські телеграми вказують на те, що вдержати спокій і порядок дуже тяжко. Число безробітних збільшується з кождим днем о десятки тисяч. Офіціяльний комунікат Рейтера обчислює число безробітних, позбавлених праці наслідком залізничого страйку на сто тисяч. Безробітні кидають тому клич генерального страйку. Затривоження викликала вістка, що в разі перетягання страйку всі пристані від Валії й пристані в Ліверпулі мусітимуть здержати плавбу. В Лондоні переполох. Крамниці й склади облягає населення, що масово закуповує з побоювання голоду і заворушень.

Канц. Зайпль у Букарешті.

Дня 3. лютого приїде до Букарешту австр. канц. Зайпль і мін. загр. справ Грінберг, щоби відвідати румунське правительство. Букарештенські політичні кола вважають, що гостинні ствердженням добрих взаємин між Австрією й Румунією.

Вибори до італійського парламенту.

Римські часописи звідомляють, що король підписав декрет про розвязання палати. Нові вибори відбудуться 6. мая.

Позичка для Мадярщини.

„Д. Тел." пише, що признається позичку для Мадярщини в сумі 10 і пів міл. фунтів. З цього 4 міл. покривають Зед. Держави й ин. держави а решту В. Британія.

Пісня смерти Леніна.

Рос. радіостація звідомляє: Тлінні останки Леніна похоронить на Червоній площі між трибуною і гробницею Свердлова та памятником, що зображує робітника. Збудується провізоричний мавзолей з дерева у формі стятої піраміди. Труну поставиться на пєдисталі з скла, довкола котрого йтиме вузка галерія. Нею проходитимуть усі, котрі схочуть зложити останній поклін покійному. Похорон відложено до неділі, щоби вможливити в ньому участь великій скількости делегацій з провінції й з заграници, які є вже в дорозі. Німецький амбасадор Брокдорф Рандцав зложив іменем дипл. корпусу вінець на труні.

Предсід. синоду Евдокімос переслав на руки Каленіна кондоленційне письмо з приводу смерти Леніна. Комінтерн одержав кондоленційну телеграму від Фр. Адлера, котрий в імени II. Інтернаціоналу висловлює глибокий жаль з приводу смерти Л. Представники сов. правительства одержали з заграници багато кондоленційних телеграм, м. и. від Ісмета паші, Нансена і Мустафи Кемаля паші. Представники загр. посольств висловили сов. правительству слова співчуття.

Румунія не приняла французької позички.

„Д. Тел." звідомляє, що Румунія зреклася сто міліонів позички, бо румунське правительство не згодилося на услівя Поанкаре в справі признання Франції в застав перш. доходів із нафтового промислу.

Вальоризаційний франк.

Нині 25. с. м. 1 злоти поль. = 1.9 0.000, на 26. с. м. 1,910.000. Франк вальоризац. тютюновий від 20—27 січня 1,910.000, залізничий і почтовий від 16—31 січня 1,910.000.

Курс грошей.

Львів, 5 дня 2. січня 1924.

Нині тенденція й дальше дуже значно знижкова. Оборот слабий.

Доляр ам.	10,200.000—10.500.000
Доляр канад.	9,600.000—9,700 000
Чеські корони	280.50 —000.000
Лей	46.000—00.000
Фунти штерл.	41,000.000—00,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	265.000—275.000
Франц. франки	440.000—445.500
Золото	
20 кор.	47,000.000—00,000.000
20 франк.	43,000.000—45,000.000
20 марок нім.	50,000.000—00,000.000
10 рубл.	60,000.000—00.000.000
Срібло	
Кор. австр.	750.000—000.000
5 кор.	3,500.000—0,000.000
фльорени	1,900,000—0,000.000
рублі	4,400.000—0,000.000
копійки (за рубля)	1,200.000—0.000.000

Варшава 24.|I. Доляри Зед. Держав 9950, 1030, 985); франц. франк зол. 1915. Чеки: Бельгія 400.000, 400.000, 420.000 42398 Голяндія 3690, Льондон 42.100—41750 Париж 440.650 445.000 441.000 Прага 286.000, 250.000, 286.000, 250.000, 286,000, 500.000 Швайпарія 1,716.000 1,650, Відень 140.000 100—140, Італія 433.00, 700.000.

Ціріх 25. січня 1924. Голяндія 214.90 Ноший Йорк 579|8. Льондон 24.49 Париж 26,00. Медіолян 26,16, Прага 16,70 25 Будапешт 0.0200 Букарешт 2,90 Бельград 6,60. Софія 4,12. Відень 0,0081.25. австр. стемп. кор. 0.0081|2.

Збіжева біржа.

Львів, 25. січня 1924.

На біржі й дальше застій, загальний оборот ледви 40 тон. Трансакції в вівсі й провінціональній муці. Подача по вишрубованих цінах. Тенденція дальше звижкова, настрій резервований.

Пшениця краєва 75|76 з 1923 р. 41,000.000—42,000.000*, жито галицьке 65|69 з 1923 року 31,000.000—32,500.000*, ячмінь гал. бров. 24,000.000—25,000.00* овес галицький 44|46 з 1923. року 26,000.000—27,000.000.

Мука пшенична	40% „1"	85.000.000*
„ „	55% „0"	67,000.000*
„ „	70% „0"	52,000.000*
„ житня	60 „	70.000.000*
„ „	70% „4"	62,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка		14,000.000*
„ житні „ „ „		13,000.000*

Типи львівські млини „ львівські брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Запит до п. правників.

Причинок до метрикальних і инших міотер й.

Нам пишуть зі Збаражчини:

Впр, Ординаріят видав священикам розпорядок, щоби метрики вели в українській мові і в тій мові вели переписку з всякими властями. Теперішній збаражський староста Кочиньскі за час свого три тижневого урядування видав вже аж два розпорядки, які переписую дослівно:

I. Zbaraż 8. I. 1924 Do Wszystkich gr. kat. urzędów metrykalnych rzymsk. kat. i gr. kat. oraz Izrailickiej gminy wyznaniowej L. 237|I.

Przypominam powiórnie tutejszy reskrypt z dnia 26. V. 1923 L. 9542|22 którym nakazano przy wystawianiu dokumentów publicznych jakoteż certyfikatów przynależności, świadectw moralności, ubóstwa, metryk, wyciągów metrykalnych, używać napisu Rzecz pospolita Polska — Województwo Tarnopolskie — Powiat Zbarsz. Nieprzestrzeganie tego nakazu będę karał po myśli patentu cesarskiego z 20. 4. 1854. Dz. U. P. V. 96 Zarazem polecam Urzędom parafjalnym gr. kat. wyznania, iż metryki chrztu, zaślubin, śmierci, winny być wystawione w języku łacińskim. Przekraczających niniejszy nakaz karać będę po myśli reskryptu Minist. Spraw Wewn. z 19. 9. 1875. L. 1767. Starosta Zbarazki Koczyński.

II. L. 237|I. Zbaraż dnia 10. I. 924.

Do Wszystkich Zarządów gminnych, urzędów parafjalnych obrz. gr. kat. oraz izrailickiego urzędu metrykalnego w powiecie

Wskutek reskryptu Wydziału Prezydjalnego Województwa z dnia 20. XII. 1923. L. 7745/pr. polecam, aby przy wystawianiu wszelkich dokumentów urzędowych, mających służyć jak w kraju jak i za granicą, posługiwały się wyłącznie językiem polskim. (підкреслене). Używanie bowiem przy wystawianiu dokumentów urzędowych, obcych języków, jest ze stanowiska państwowego niedopuszczalne, a nadto naraża Obywateli Polskich za granicą na straty materjalne, ponieważ dokumenty takie są bez znaczenia (!!?) i nie będą brane pod uwagę przez polskie placówki zagraniczne.

Wyjątek od tej zasady stanowią odpisy z metryk co do których obowiązuje język łaciński (підкреслене) Odbiór niniejszego polecenia należy potwierdzić i przesłać dowód doręczenia do dni trzech do Starostwa. — Koczyński, starosta.

Панове правники будуть ласкаві подати до відома на скільки такі „nakazy" є згідні з коституцією польської республики і яка оборона можлива перед такими „конституційними" розпорядками.

Цікавий.

НОВИНКИ.

— **Конфіскат.** Останнє (18) ч. „Діла" сконфісковано за більшу частину вступної статті і за деякі місц. „З преси".

— **Шовіністична дурійка.** До чого доходить при існуючім режімі, нехай посвідчить такий факт: парох Стебника (пов. Дрогобич) о. Петро Мекелита на домагання робітника Петра Рибки, працюючого за Мразниці в копальні Тов. „Галіція", виставив в українській мові посвідку про вінання того робітника. Небавом з управи Т-ва Галіція" о. парох одержав зворот виставленої посвідки з додатком урядового письма такого змісту: Borysław, dnia 11. grudnia 1923. P. T. Urząd parafjalny w Stebniku. W załączeniu zwraca się poświadczenie z Urzędu parafjalnego z uwagą, że wszelkie dokumenta urzędowe w Rzeczypospolitej Polskiej należy wypełniać w języku polskim. Kierownictwo kopalni Gal. Tow. naft. Galicja spółka akc. w Borysławiu sekcja „Zofja". (Підпис нечиткий). Як так дальше піде, то небавом треба буде значно поширити кульпарківське заведення.

— **Забагато ревности.** Деякі ПП. Професори від польської мови (Українці) занадто взяли собі до серця насильне введення польської мови як обовязкового предмету в українських середніх школах. Від кождого ученика чи ученици вимагають не лише знання польської мови й літератури, обовязкового посідання відповідного шкільного підручника але й закуповування творів ріжних польських письменників на т. зв. лектури. / Кожний з нас знає, що за ліпших часів ціла кляса обходилася двома-трьома примірниками твору, призначеного на лектуру. Колиж сьогодня через доріжню книжок українська дітвора не може пізнати основно рідну літературу а в українських книгарнях щораз менший рух, то наказувати сотням дітей обовязкове купно творів польських письменників по пять, шість і більше мільонів за примірник є непотрібним нагонюванням соток мільонів народнього гроша в кишені польських книгарів і накладчиків. Сподіємося, що пп. Професори „від польського" зрозуміють це, що вимогами такого видатку роблять родичам ще й моральну прикрість примушуючи їх купувати дітям непотрібні польські книжки, коли вони нераз не в силі купити конечних українських. *Один з батьків.*

— **Золотий".** 24. ц. м. вийшов в життя розпорядок президента Польщі в справі монетарної системи. По думці сього розпорядку монетарною одиницею в Польщі є „злоти", який має мати 9|31 частин грама чистого золота. Будеться вибивати монети по 100, 50, 20 і 10 золотих. Срібні по 5, 2, 1 і пів зол. Ніклеві по 20 і 10 грошів. Бронзові по 5, 2 і 1 грош. Держава має гибивати золоті монети в міру потреби і без обмеження відносно квоти. Зразки монет усталює міністр скарбу. Ніхто не обовязаний приймати монети, яких образ зовсім затертий, ушкоджений чи зі зменшеною вагою. Починець едиції монет поручено міністрові скарбу. Значить, є вже розпорядок. Цікаво, чи є потрібний запас золота...

— **Підвишка цін трамваю.** Від 26. січня підскочили ціни трамвайових білетів на 50 прц. Від понеділка тобто від 28. січня ціна знов піднесеться на нових 50 прц. від ціни з 26. січня.

— **Зі судової салі.** Дня 28. січня ц. р. відбудеться розправа власника цукорні Данила Стецькова в карному Суді перед судом присяжних у Львові за злочин з § 65. к. з. Причиною обвинувачення є інтерпеляція до п. сенатора Черкавського на його шкільному віču в Нар Домі у Львові. Як свідок виступить і п. сенатор Черкавський.

— **Землетрус і політика.** Серед населення Японії панує ворожий настрій у відношенню до свого уряду, а се ме тому, що уважається уряд відповідальним за останні землетруси. Як відомо, японський уряд на основі геольогічних дослідів учених, оголосив, що в Японії не можна сподіватися землетрусу. Довіряючи урядові і вченим, населення відбудувало зн щені будівлі, замешкало в них і потерпіло наслідком землетрусу. На останнім засіданю японського нарляменту, деякі посли гостро виступили проти уряду, за обдурювання народу. Справа землетрусу може статися причиною кабінетної кризи в Японії.

— **Морські грабіжники.** З Гонконгу звідомляють, що морські грабіжники напали на англійський корабель і взявши пасажирів, ограбили все їх майно, після чого на кораблі знихли в невідомім напрямку. Це є рідкий випадок морського розбишацтва в XX. столітю.

Зробіть утіху своїм дітям
і купіть їм богато ілюстровану
Двугу книжечку Матвійчука
Можна дістати у всіх книгарнях. Де її нема, пишіть до Львова. Гроші посилати з гори. 1297 2—4

Дописи.

Жовква. *(Вшанування памяти пок. д-ра С. Дрималика).* Нечайна смерть вельми заслуженого лікаря і громадянина д-ра С Дрималика у Львові викликала глибокий жаль в Жовкві, де Покійний працював довгі літа.

На прохання давних знайомих і приятелів Покійного дня 17. ц. м. в церкві ОО. Василіян в Жовкві відправлено поминальне богослужения На йому явилися крім жовківських громадян також деякі священики з околиці.

Богослуження відправив о. Ігумен Філяс. Звертаючися до зібраної громади, присвятив він Покійному декілька щирих і теплих слів. Пригадав, як високо цінений був пок. д-р Дрималик у свому лікарському званню, як його незвичайна ніжність, вирозумілість і готовість нести допомогу терплячим, єднало йому широку симпатію не лише своїх, але і чужих, — пригадав, як крім лікарської праці знаходив Покійний усе час і силу на громадянську працю, щоби сповнити свій патріотичний обовязок. Також підчс о. Ігумен велику релігійність і правдиво християнське життя Покійного, його заслуги у звеличанню богослужень довголітним веденням церковного хору, відзначення його орденом Апостольської Столиці, а вкінці його християнську, геройську смерть, як жертва свого звання

ОО. Василіяне відмовилися принати хоть би малу жертву за уладження сього луження; а навіть приказали печатали безплатно Супроти того між громадянами зайнціовано збірку, яка дала 23,330.000 мп і яку в цілости призначено на Народну Лічницю у Львові

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На допомогу хорому В. Авраменкові зложили: Український Господарський клюб у Варшаві 10 долярів, Українське товар. "Просвіта" в м. Бересті н/Б. 14 міл. Секція відродження національного танку в м. Рівному на Волині 50.500.000, Український хор в м. Матіївці на Коропьщині 5.000.000, Учні школи В. Авраменка в м. Олександрії на Рівенщині (Волинь) 6,000.000. Разом 75,500.000 мп, і 10 долярів американських. 1—1

Загальні Збори читальні „Просвіти" в середмістю відбудуться в неділю 27. І. в салі „Сокола-Батька" вул. Руська 20. о год. 6. веч. 1305 1—1

Вечорові Чайні Сходини членів „Союза Українок", „Бесіди" та для впровадженых гостей відбудуться в неділю 27. ц. м. о год. 6. вечером в кімнатах „Бесіди" (вул. Рутовського ч. 2 Народний Дім). В програмі вокальні продукції. Добірний буфет. 1302 1 1

Дрібні оголошення.

КУПЛЮ машину до писання уживану в добрім стані. Зголошення з поданням ціни в адміністрації „Діла" під „Машина". 1303 1—2

КАВАЛЄР симпатичний, інтеліґентний і богатий, познайомиться з гарною інтеліґентною та милої вдачі панною або молодою, бездітною вдовою, що самих прикмет, котра могла би стати згодом його дружиною. Листи з фотографією слати до Адміністрації під „Добробит". За дискрецію і взаємність фотографії ручиться словом чести. 1304 1—1

СТУДЕНТ філософії з мовою англійського глядає лекції. Зголошення до адмін. „Діла" під „Честь". 1301 1—2

УРЯДНИК державний 44-літний кавалер оженився з панночкою, або бездітною вдовою, до літ 40. Латінської вдачи образованою. Маєтні Бо. п. учительки і дворянки мають першенство. Зголошення враз з описом родового походження, образування, відносин маєткових і фотографією слати на адресу: (S. P.) Posterestante Wiszniowa ad Wieliczka. 1307 1—1

СТЕНОГРАФІСТКА вправних в писанню на машині системи „Адлєр" (подвійна азбука) або „Ондервуд" з докладним знанням німецької і польської мови негайне зараз Краєвий Союз господарських Спілок „Сільський Господар", у Львові, вул. Зіморовича ч. 20. 1309 1—2

УКРАЇНКА образована, музикальна, гарна, молода богата вийде замуж за молодого Українця навіть студента найрадше правника, якому може допомогти до укінчення студій. Річ серіозна. Зголошення адмін. Діла „Українка". 1308 1—2

ЕМЕРИТОВАНИЙ б. ком. жандармерії з кількалітнього господарською практикою в більшім обсязі пошукую посади економа, магазиніра і т. п. Ласкаві зголошення від „Емерит" до адміністрації 1293 2—2

КУПУЮ: льняну солому, мочену, немочену, льняне волокно, клочче, за готівку або в заміну за полотно по безконкурентійних цінах. Оферти з поданням скількости і ціни адресувати: Перша Малопільська Центр. Склад закупу і Продажі гуртівно і детайлично льняної соломи. С. Волянська, Львів, Коперніка 12, або Городок Ягайлонський. 1274 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Деяк заробить
той, хто зголоситься до пропагування ДІЛА і СВОЇ БІДИ. Зголошення до Адміністрації Діла. Платня після умови. 0—?

Подяка.

Отсим маю за шану принести велику подяку: Українському Посольському Клюбові у Варшаві, Українському Товариству „Просвіта" в м. Бересті н. Б., Секції відродження нац. танку в м. Рівному, Українському хору в м. Матіївці на Ковельщині і танцюристам-пластунам в м. Олександрії на Рівенщині (Волинь). За ту матеріяльну допомогу, яку мені подано в трагічний для мене час.

Мої дорогі брати й сестри! Чиж можу я коли забути Вашу доброту й щирість? До смерти я буду Вас згадувати, а при першій можливости постараюся віддячити, а на разі приймість від мене моє щире братнє Спаси-Біг. — Артист-балетмайстер *В. Авраменко*, м. Львів, дня 24. І. 1924 р. 1—1

Український Народний КООПЕРАТИВ
ВІДКРИТО
в ИЗБАХ на ВОЛИНІ
в осередках відділами:
ГАСТРОНОМІЧНИЙ, ПОЛЬОЧИЛЬНИЙ — — — МАНУФАКТУРНИЙ — — —
в найблищому часі будуть відкриті ще відділи: сільсько-господарських приладів, домашнього господарства, шкіряних та залізних виробів і инші.
Приймається представництва, та бажаним є навязати взаємини з крамами Галичини, Волині, Поділя і Підляшя. 1-1

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ
ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 54.
ВАЖНЕ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ ДО КАНАДИ.
Рільники, робітники лісні і служниці можуть ЗАРАЗ без перешкоди їхати до КАНАДИ, тому що належать до найбільше пожаданих еміґрантів канадійським урядом.
Хто має земляків або кревних в Канаді, а хотів би від них дістати гроші або аффідавіт повинен зараз зголоситися до нашого бюра, а ми цілком безплатно подобимо потрібні старання в ціли одержання потрібних документів.
Просимо звертатися до нас устно або письменно під такою адресою:
СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ. Львів, вул. Городецька 54. 1198 4—13

За Редакцію відповідає Од. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 20 (10 113). Львів, вівторок 29. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5,000.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 9,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 9,000000 мп. Зміна адреси 500000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 200.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Надії і сумніви.

Два великі факти принесли останні дні европейській політиці: смерть Леніна і кабінет англійської робітничої партії. З кожним з цих фактів, ріжні народи, суспільні кляси і партії звязують инші надії або невеселі сумніви. Живемо у добі, коли найзвичайнійші події: такі як смерть провідника держави або утворення нового кабінету, стають притокою до дуже широких перспектив на тему переломового моменту в европейській політиці. З другого боку події, які в нормальних часах являються переломовими моментами в культурі даного народу й инколи захитують основами сусідніх держав, такі події як революція, стають часто у нинішній добі найзвичайнійшим фактом, від якого сучасники не ждуть багато. Як мало відбилась на авропейській рівновазі революція в Італії, в Еспанії або Греції!

Европейська преса є переповнена міркуваннями про можливости, які можуть виринути в теперішнім стані Совітських Республик і в загальній міжнародній констеляції з приходом до влади соціялістичного уряду в такій впливовій державі як Англія. Ці міркування мають зовсім инші підстави, коли діло йде про внутрішні справи у Росії і про справи в Англії. Територія бувшої російської держави не перестала бути джерелом найбільше нежданних несподіванок і тому в цій царині уява політиків може дозволити собі на повну поетичну свободу. Всі згоджуються, що індивідуальність Леніна була виїмкова і що не легко буде його наступникам наслідувати його у тактиці, яка була висловом дуже своєрідних прикмет, незвичайно складних, немов би зроджених в атмосфері, середовищі та політичних умовинах, що ніколи не повторяються. Та правда й те, що російська революція йшла такими звертистими стежками, психольогія юрби і загально-европейське знесиленя грали таку велику ролю в її успіхах, що хто зна, чи завтра не матимуть успіху люде саме меншої індивідуальности як Ленін, але більше приноровлені до домагань кожнього менту, настроїв загалу і його проминаючих потреб.

За те, коли переходимо до перспектив англійської політики, то можемо сказати, що незалежно від сензаційного факту, що в історії англійського парляментеризму вперше стане керманичем держави робітнича партія, проте діяльність цієї партії не може принести Европі сензаційних несподіванок. Партія, яка зважується на державну політику в такій країні як Англія, розуміє надто гарно межі в яких може дозволити собі на здійснення своїх партійних ідей. Англійські соціялісти є в першій мірі патріотами та державниками, що розуміють вагу впливу Англії на світову політику і тому хотіли би зміцнити її міжнародній престіж. Якунебудь програму хотів би проводити в закордонній політиці новий англійський уряд — він не зважиться ніколи захитати основами внутрішнього ладу власної держави, які рішають про її зовнішну могутність.

Цікаво те, що англійська робітнича партія приступає до праці в головних ідеях менш-більше з цими самими надіями як починала свою діяльність колись російська робітнича партія під проводом Леніна. Вона вірить у відродження Европи шляхом мирового порозуміння народів. Правда, що остаточний ідеал, спільний їм, приймає зовсім инше значіння, коли зважити засоби, якими вони йдуть до своєї мети. Англійський уряд, уже тим самим фактом, що є англійський — не може ніколи нищити ніякої організованої суспільної форми, а навпаки прикладе всіх сил, щоби піддержати кожну прояву політичного життя, яка може стати запорукою загальної консолідації сил. А проте нинішна доба не дає права жити рожевими надіями. Усе те, що може стати засновком крашого завтра, мусить родитись поволі, довгою систематичною працею над зєднуванням ворожих елементів у нові суспільні форми в яких щезали би гострі суперечности і конфлікти, що виринули в наслідок великої воєнної катастрофи. А така організаційна праця може прокидати надії, коли її супроводитиме одночасно критичний хист, вільний від фанатизму та злоби, повний справедливости для своїх ворогів і сумнівів супроти себе.

Супроти нової підвишки цін друкарських робіт бо аж на 90% змушені ми підвищити від нині 25. ц. м. ціну одного примірника до

200.000 мп.

а місячну передплату до

5,000.000 мп.

Передплатники, що не вплатили ще передплати мусять мати на увазі цю підвишку.

Ленін.

Московські настрої перед смертю Леніна.

Берлінський „Руль" в 953 числі містить цікавий допис з Москви, що малює важку та удушливу атмосферу в Москві на передодні смерти Леніна. А що цей лист кидає незвичайно характеристичне освітлення на московські керуючі комуністичні круги в звязку з передбачуваною смертю головного стовпа і провідника російської революції та на їхню напружену, горячкову і тривожну нервовість, то подаємо його в цілости:

„Жити в нас стало зовсім невиносимо. Почалось все з арештувань. Газети пишуть, що арештується лише спекулянтів та на ділі воно не так. Почування таке, що коли вже началось, то й самі керманичі влади не знають, як далеко сягне нова полоса терору. Арештування спричинили велике переселення народів. Побоюючись, щоби його не арештували в Москві, їде громадянин до Харкова, де його менше знають, а з Харкова инший з тих самих причин поспішає до Москви, хоч тепер туди не пускають.

Одначе головна біда заключається не в арештуваннях, а в поголосках. Ми ними формально задавлюємося. Вас це може здивує. Ви скажете: до поголосок давно час був призвичаїтися. Запевнюю Вас, що це, що тепер відбувається, не дається порівняти з нічим. Бож з ранку до вечера нічого иншого ви не почуєте крім поголосок. Від них нікуда не можна заховатися, ними пересичена вся атмосфера.

Найбільше говорять про Троцького і Леніна. Про Троцького існує досто варіянтів. Його переселюють з одного дому до другого. Одні твердять, що він жиє в Кремлі, в чудовім монастирі, другі запевняють, що він є поза Москвою в якомусь маєтку Зубашівка, треті стоять на тім, що не в маєтку Зубашівка, а в долі Зубашова біля Червоних воріт. Одні напевно знають, що Троцький безнадійно хорий, ще инші з найпевнійших джерел подають за правду, що він арештований, треті секретно шепчуть, що він окопався, що його окружають вірні війська, проти яких Центральний Комітет компартії безсильний.

Ще більше дивні поголоски кружляють про Леніна. Одначе вони не відзначаються такою фантастичною ріжноманітністю. Противно з цього часу, як появилася в газетах вістка, що Ленін полює, розповсюднювалися вперті слухи про те, що він находиться в останніх судорогах. Вчора майже на всіх перехрестях говорилося навіть, що він помер і що комуністи покищо не можуть того виявити, бо мусять насамперед вирішити деякі основні питання між собою.

Не беруся судити, що є правдиве в усіх тих поголосках. Занадто вже всі заражені секретами і таємничістю, чого до тепер ніколи не бувало. Та дуже недвозначно відчувається якесь незвичайне напруження. Дуже непевно і не добре почувають себе чужинці. Кажуть, що багато чужинців, що скомпромітовані участю в російському червоному терорі, поспішно покидає Росію, боячися народнього гніву. Побоююся, що коли би дійсно дійшло до того, то „Ловецька Громада" (себто чрезвичайка) покаже себе ще краще, як в попередніх роках.

Взагалі трівожно в нас, негарно. Довго це продовжатись не може. Що буде — не знаю. Може бути краще, може бути значно гірше. Та щось мусить статися. З тою думкою ми встаємо і засипляємо. Не приємно".

Москва, 18. січня. *Спец.*

Зі споминів про Леніна.

Для деяких комуністичних провідників — згадка про 1918 р. — це святиня в виді абстрактних ідей комунізму і диктатури пролетаріяту. Для богатьох і це ніщо. Та є одно слово, яке всі вимовляють врочистим тоном відмінним від звичайного а це Ілїч (Ленін). В ньому вичувається признання, поважання, а часто й боготворення. Ілїч — це не звичайне призвище Леніна, а його титул або точнійше деяка чванькуватість зближенням до голови большевицького уряду. Це слово майже святе. „Ілїч сказав, Ілїч думає, Ілїч полагодить" —звучить безапеляційно.

Памятаю, як по розмові з одним народнім комісаром, який захоплювався Леніном, розповідав, як на ньому всьо тримається, на поставлене мною питання: „значить, він диктатор?" мій співбесідник замнявшись, відповів: „Коли хочете, то так! але диктатор розуму".

Ленін жив у Кремли, його канцелярія тутже біля салі засідень Совнаркому. В Кремль можна було дібратися лише через одну браму. Всі инші були цілком позабивані. Він був тоді правдивою твердинею. Памятаю свою першу поїздку до Совнаркому. Комісарський автомобіль візджав до Кремлю. Біля брами червоноармійці Латиші переглядають перепустку і видно, що вонк не можуть її перечитати, але вид автомобіля і обличча приїзжих не будять в них підозріння і вони не сумніваються, що це свої. По другому боці брами цілковита пустеля немовби все вимерло. Частина площі перед будинком Совнаркому закидана паками зі стрільнами, які знов лежать в повному непорядку. При вході до будинку ще одна провірка перепусток. Ідемо довгими коритарами На право і на ліво салі засідань суду, кімнати слідчих і т. п., але всюди повна тишина і пустка. При переході з поверха на поверх знов провірка перепусток. Совнаркомом містився на останньому поверсі. Там чути було за дверима голоси, стук машинок до писання і телєграфічних апаратів. Входимо до кімнати, де кількох людей сидить чомусь на стільцях. Це ждальня, в якій урядники вичікують входу до салі засідань. За дверима йде засідання Ради Народніх Комісарів. З салі засідань два виходи: один до ждальні, а другий до кабінету Леніна. Тутже побіч салі на коритарах містяться прямі получення з Петербургом, Київом і навіть Берліном. За телєграфом подальше приватне помешкання Леніна.

Сала засідань вражає передовсім неохайністю. На підлозі огарки з папиросок та куски паперів. На стіні плякат з совітською конституцією.

Пр. 74/24. В Імени Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 14 з дня 22. січня 1924 р. в артикулі під заголовком: „Проти пресових репресій" в уступах а) між словами „виправує" і „що конфіскати", б) від слів „згідно з яким" до кінця артикулу містить в собі єство злочину з § (5 a) з. кар. узнав доказану в дни 2 січня 1924 конфіскату за оправдану і зарядив заняття цілого накладу і видав по думді § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 р. ч. 6, № 6 ex 1863, а іменно засудженє за переступство на гравну до 4, (0.000 мп. — Львів дня 23. січня 1924.

(Підпис нечиткий.)

Великий стіл накритий зеленим сукном займає цілу салю. За ним сидять комісарі. Їх 16, більшість — це інтелігентні люде, та є два три робітники. По боках під стінами всякі визначні комуністи і урядники. На почесному місці при столі Ленін. Він веде засідання. По одній руці біля нього секретар, по другій товариш кодифікатор. До нього Ленін часто звертається з питаннями, чи нова постанова не суперечить котрій з давних постанов або декретів. На обличчю Леніна нічого замітного. Руда борідка, дещо обвислі брови, лукаві троха прижмурені очи і величезний лоб.

Учасники засідання не перестерігають поваги найвищого державного органу. За плечима Леніна під стіною стоїть Троцький і з кимсь перешіптується перериваючи час від часу промовців ляконічними репліками. На відчиненому вікні сидить Чічерін. Він властиво на пів лежить і глядить розмріяно в далечінь. Ленін веде засідання уміло і енергічно. Перед ним лежить порядок нарад, якого він дуже придержується і нікому не дозволяє говорити не до річи. Весь даний порядок він знає дуже докладно. Він завсіди в курсі всіх дрібниць, знає положення справ у всіх комісаріятах. З учасниками засідання він не церемониться. Недоречні внески він безпощадно обриває, супроводжаючи їх не лише лукавими репліками, але і грубими окликами: „Товаришу Нобін не говоріть дурниць!“ Коли хто з лівих комуністів ставить який дуже радикальний внесок, то Ленін звичайно реагує: „все це треба зробити докладно передумавши“.

На засіданнях Ради Народніх Комісарів рідко обговорювались принціпіяльні питання. Займалися там виключно справами біжучої управи державою.

Коли часом попадали на засідання Совнаркому і принціпіяльні справи комуністичної політики тоді Ленін царював і його голос завсігди був рішаючим. Вістка про заняття Англійцями Архангельська прийшла до Москви несподівано. Ленін повідомив про це на вечірному засіданню Совнаркому. Він був дуже стривожений і понурий та не крився з гадкою, що положення совітської влади „майже безнадійне“.

Були і такі випадки: На засіданню повстає спір між двома ґрупами. Частина комісарів уперто тримається одної гадки а частина иншої. Вислухавши обі сторони Ленін спокійно диктує секретареві свою власну стилізацію декрету, цілком не рахуючися з тим, що на це скажуть його товариші“.

Ленін у Швайцарії.

Інж. Шром в характеристиці Леніна в „Prager Presse“ м. и. згадує кампанію Леніна проти II. Інтернаціоналу, яку розпочав він у Швайцарії в перших роках війни. Ленін стояв на становищі, що справжнім пролетарським закінченням імперіялістичної війни може бути тільки горожанська війна. Проти цього становища виступили швайцарський інтернаціоналіст Грім, а також Р а к о в с ь к и й і поборювали його на ціммервальдській конференції. Ледебур сказав Ленінови просто в вічі, що легко є проповідувати горожанську війну з закордону, і висловив сумнів, чи большевики будуть в силі перевести соціяльну революцію в Росії. Цікава відповідь Леніна Ледебурови: „Коли Маркс писав комуністичний маніфест, жив теж за границею і тільки заскорузлі буржуї йому те саме закидували. Я живу за границею, бо мене сюди робітники вислали. Одначе коли виб'є година, ми будемо на наших позиціях“.

На перезі гетьманщини.

(З приводу споминів Д. Дорошенка.)

Мої спогади про те, „як ми складали перший кабінет для П. Скоропадського“ („Діло“ ч. 6) зацікавили декого з наших громадян, як це видко з надісланих мені листів. Між иншим у них зазначуються і деякі протирічности між моїми спогадами та спогадами пан. Дмитра Дорошенка про ті самі моменти.

На превеликий жаль з другою частиною „Споминів про недавнє минуле“ Д. Дорошенка я мав можливість ознайомитися лише в самі останні дні, і дійсно бачу, що між нами є досить поважні розходження. Але уважно перечитавши знов те, що я написав, я з цілком спокійним сумлінням можу зазначити, що не змінив би й тепер ні одного рядка і ні единого слова в моїх споминах. Разом з тим я мушу зазначити, що в незвичайно цікавих і змістовних споминах Д. Дорошенка є чимало фактичних неточностей та прогалин, бо автор очевидячки не знав деяких фактів того часу, який описує, а деяким обставинам не надавав і не надає того значіння, яке їм належить. Яскравим і наочним доказом цього може служити між иншим слідуюче.

Як я зазначив у згаданій статті, спроба скласти для Скоропадського перший кабінет робилася на нараді в с і х тодішніх політичних партій, крім хліборобів-демократів. Тяглася ця справа р і в н о т р и д н і: 30 квітня, 1 і 2 травня 1918 р. А в Д. Дорошенка на сторінці 92-ій читаємо: „Т р и т и ж н і торгувалися е с е ф и за портфелі і принціпи (sic!) і щож? Дотягли того, що до кабінету війшли здебільшого люде не національного напрямку“...

Чиж можна після цього дивуватися, що люде, які далеко стояли від справи, повірили в оту легенду про Українців, що не бажали йти в міністри до Скоропадського?

Другий епізод, якого мені хотілосяб торкнутися в цій замітці — це в и к л ю ч е н н я Д м и т р а Д о р о ш е н к а з п а р т і ї с.-ф., про що він так гірко згадує на стор. 90—93 своїх „Споминів“. Тут також є значна доля непорозуміння. Не хочу виправдувати Центрального Комітета партії ес-ефів, до якого сам я належав, і погоджуюсь, що справу такого визначного і поважаного члена, як Д. Дорошенко можна було розвязати в більш лагідний спосіб. Алеж не треба і згущати фарб. Кожна суспільна епоха має свою психольоґію, з якою доводиться рахуватися. Психольоґія українського організованого суспільства і зокрема партії есефів не могла бути особливо прихильною для несподіваної гетьманщини після тих подій, які я змалював у своїй статті про нашу спробу скласти кабінет для Скоропадського. Через кілька днів після цеї спроби зібрався в Київі зїзд партії ес-ефів, який, ознайомившись з ситуацією, заборонив членам партії приймати міністеріяльні теки в гетьманськім уряді, залишаючись під прапором партії. Иншого рішення годі було й чекати, бо не могла національна політична партія піддержувати державний переворот і добиватися тек після недавнього фіяско. Але й на цей раз партія не забороняла своїм членам, як приватним людям, на власне ризико і відповідальність, вступати на міністерські посади. Попереджувалось лише, що н а ч а с м і н і с т р у в а н н я члени партії мусіли виходити з її складу і разом з тим висловлювалось побажання, щоб вони не рвали моральних звязків з партією і рахувались з її політичним курсом.

Отже центральний комітет ес-ефів мав підстави сподіватися, що Дмитро Дорошенко, принявши міністерську теку, докладно поінформує про це комітет і порадиться з ним відносно пляну своєї державної праці, Дмитро Дорошенко не тільки цього не зробив, але навіть не надіслав комітетові заяви про вихід з партії; і можна було гадати, що він заняв посаду керуючого міністерством закордонних справ за згодою Ц. К. як партійний діяч. Декого з членів партії с.-ф. обурювало також і те недовіря, яке виявили до видатного члена партії панове малороси, що захопили в свої руки владу над Україною. Російський уряд, та ще й в умовах військового часу, визнав можливим призначити Українця Д. Дорошенка ґенерал губернатором окупованої Галичини й Буковини, а панове Скоропадський та Лизоґуб не наважувались допустити його навіть у склад свого кабінету або пропонували йому теку пошт і телеґрафів.. Утворювалося дійсно враження якоїсь торговлі за портфелі, і коли кінець кінцем Д. Д. портфель дістав, то в декого з членів Ц. К. утворився в душі якийсь гіркий осад.

В такій психольоґічній атмосфері відбулося в близчу середу чергове засідання Головного комітету ес-ефів. Голова доповів справу про вступлення Д. Д. в склад гетьманського уряду, додавши, що попередню заяву про вихід з партії він забрав, а нової не подав і взагалі після свого призначення керуючим міністерство закордонних справ до Ц. К-ту партії не звертався.

Треба було приняти якусь постанову. Запропоновано було, наскільки память, т р и формули:

1) виключити Д. І. Дорошенка зі складу партії; 2) вважати, що Д. І. Дорошенко залишив партію і 3) запропонувати Д. І. Дорошенкові подати заяву про вихід з партії.

Значна більшість членів Ц. К-ту, знаючи, що Д. І. радився з С. О. Єфремовим і А. В. Ніковським про вступ у кабінет Лизоґуба, категорично висловилися проти першої формули і спинилися на другій, яка й пройшла.

Таким чином і формально і по суті так Дмитро Дорошенко не має підстав вважати себе в и к л ю ч е н и м з партії с. ф., а разом з тим мусить і на себе приняти частинку відповідальности за те, як *була* розвязана його справа в засіданню Ц. К-ту партії с.-ф.

Тепер дозволю собі ще в двох словах торкнутися того не зовсім зрозумілого для мене оптимізму, з яким Д. Дорошенко ще й тепер, після численних доказів противного, трактує своє минуле гетьманське оточення. Не буду докладно спиня-

В. МУДРИЙ. 18

Під знаком „нелеґальщини“.

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Розуміється, не може бути мови про якунебудь леґалізацію чогось, що не істнує реально і що було фікцією академічної школи, уживаною мабуть з тою метою, щоби студентам створити нелеґальну основу до переносин на університети в Празі і Відні... „Доценти“ і „професори“, подані в списі, які одержав я із загранииці через міністерство закордонних справ, рішучо заперечують, щоби вони викладали на тім так званім „університеті“. Врештою ніяке компетентне наукове тіло не провірювало ані програм тих курсів, ані наукових кваліфікацій викладаючих. Також не може бути мови про вибір на осідок університету для Українців міста Львова, котре тоді стало би огнищем політичної боротьби, а не середовищем поважної наукової праці. З р е ш т о ю, ц е п р и з н а ю т ь т а к о ж п р о ф е с о р и У к р а ї н ц і, щ о в и к л а д а ю т ь т е п е р н а В і л ь н і м У к р а ї н с ь к і м У н і в е р с и т е т і в П р а з і, к о т р і р а д о п е р е й ш л и б и н а у к р а ї н с ь к и й у н і в е р с и т е т д о П о л ь щ і, х о ч в о л і л и б и й о г о м а т и в о д н о м у з в о л и н с ь к и х м і с т“.

Щодо тих останніх інформацій Ґломбінського від міністра закордонних справ про становище українських професорів з Праги до університетської справи, то все це було виссане з пальця. Була це свідома брехня, яку публично спростував ректор Українського Вільного Університету в Празі в „Ділі“ з 14. грудня 1923 р. ч. 200. Спростування з датою 5. грудня 1923 р. звучало: „Сенат Українського Університету в Празі як орган одиноко покликаний заступати сей університет і говорити в його імени, категорично стверджує, що слова п. Ґломбінського про те, ніби котрийсь з професорів названого університету висловлювався проти домагання Українського Університету у Львові, або що хтось з професорів названого університету „радо годився перейти до якогось „руського університету“ в Польщі не відповідають дійсности“.

Та все це не завершувало би іще всіх заслуг професора і міністра освіти п. Ґломбінського коло українського університетського питання, коліб до повищого не додати ще одного подвигу. Офіціяльна польська телеґрафічна агенція (ПАТ) розіслала під датою 15. жовтня 1923 р. такий комунікат: „В деяких руських щоденниках, виданих у Львові, недавно появилися комунікати українського університету й української вищої політехнічної школи у Львові про час вписів і умови приняття до тих шкіл. З о г л я д у н а т е, щ о у к р а ї н с ь к и й у н і в е р с и т е т і у к р а ї н с ь к а п о л і т е х н і к а у Л ь в о в і н е п р и н о р о в и л и с я д о о б о в я з у ю ч и х п р а в н и х в и м о г, т о м у і с т н у ю т ь н е л е ґ а л ь н о, а м о л о д ь, щ о в н и х с т у д і ю є, н е м о ж е р а х у в а т и н а п р и з н а н н я с в і д о ц т в т и х ш к і л, а н і н а п о ч и с л е н н я п р о в е д е н о г о в н и х ч а с у с т у д і й. Т а к о ж н е б у д у т ь п р и з н а н і с в і д о ц т в а, о д е р ж а н і з а г р а н и ц е ю н а п і д с т а в і т и х с т у д і й“.

Як же це гарно звучить для кождого, хто знає історію повстання українських „нелеґальних“ Високих Шкіл. Скільки заходів робилося для того, щоби „приноровитися до обовязуючих правних вимог“, ще від 1919 року аж до петиції Кураторії з 1923 р., але в тім то й біда, що для Українців не було ніяких правних норм навіть тоді, коли вони старалися приноровлювати своє культурне життя саме до правних вимог. Та одна користь для Українців все таки була з повищого комунікату „Пата“. Вона заключалася в тому, що цілий культурний світ мав змогу довідатися про „нелеґальне“ істнування українських Високих Шкіл у Львові та про те, що польська влада не буде визнавати не лише свідоцтв виданих тими школами, але й свідоцтв одержаних на заграничних університетах на підставі студій на Українських Високих Школах. Не хто инший, тільки офіціяльна польська телеґрафічна агенція повідомляла світ, що студії на українських Високих у Школах у Львові признавали заграничні університети й політехніки, а не могли їх чомусь признавати польські. Далі з комунікату виходило, що названі школи не були ніякою фікцією академічних шкіл, а справдішніми високими школами, коли до студії на них з повним респектом відносилися заграничні університети. Цей комунікат мав ще одну велику ціль. Ходило о те, щоби посіяти зневіру в широких колах української студентської молоді та українського громадянства в успіх піднятого з таким трудом та енерґією діла Високих Шкіл і підірвати їх авторітет та значіння в очах самого українського громадянства. Для цього ужито ще й инших способів, але про це пізнійше.

(Продовження буде.)

тися на самому П. Скоропадському, а пошлюся лише на ці факти, які занотовані гетьманцем Віктором Андрієвським в його книжці „З минулого", ген. Лукомським в його „Воспоминаніях" і О. Саліковським в його книжці „Нова Україна". Ми мусимо брати їх так, як вони є, поки п. Скоропадський їх не спростував і не зясував.

Д. Дорошенко пише: „Коли Кочубей, Ханенко, Лизогуб, що вчора вважали себе за „малоросів", почули себе тепер Українцями (на теж національне відродження!) і тепер хочуть мати й собі місце в державній роботі, то чому їх уважати конче за „росіян" і штовхати до „російської меншости!"

Все це дуже добре, наскільки нема тут наївности... Деж то тепер — спитаємо ми шан. Д. І. Дорошенка — оті справжні Українці, що переродилися з малоросів, складали уряд Скоропадського? Ведуть вони боротьбу за українсько-національно державну ідею? Та нічого подібного! І раніш і тепер вони ненавиділи українства, як національно-державну ідею. Памятаєте знаменитий факт, своєчасно занотований, як в Полтаві на урочистім святі відкриття памятника І. Котляревському заспівали відому пісню „Де згода в семействі"? В страшні часи царату ця пісня заміняла для нас національний гимн. Всі присутні, як одна людина, підвелись зі своїх місць і стоячи слухали пісню. Сиділо лише дві особи: жандармський полковник і п. Лизогуб... Але Лизогуб, бачте, раптом відродився і його зробили... головою уряду в Українській Державі і цей Українець не мав певности в Д. І. Дорошенкові та довго не хотів давати йому теки міністра! А як той самий Лизогуб, що присягався на Україні в своїй відданности самостійній українській державі, поїхав до Берліна, то в інтервю з німецькими журналістами вараз же зазначив, що Україна мусить стати федеративною частиною Росії на зразок того, як це склалося в 1654 р. Нічого собі Українець та ще й премієр міністр! А Романов, Ігор Кистяковський, Чубинський, Завадський?! Ледви повіяв легенький вітерець з другого боку, як ці пани конспіративно склали відому записку проти самостійности України і побігли на зустріч нашим ворогам.

Очевидячки, коли й бувають чудеса на світі, то дуже рідко, і державний муж мусить з великим скепгизмом ставитися до них і не заколюватися безґрунтовними ілюзіями. *Ол. Саліковський.*

Де С. В. Петлюра?

„Русспресс" подає з Варшави: „В звязку з ріжнородними поголосками про утечу Петлюри з Польщі, провідуємося з українських компетентних кол (?), що Петлюра дійсно виїхав за кордон і що його подорож має політичний характер. Особи, що перебували близько Петлюри, категорично заперечують поголоскам про виїзд головного отамана до Румунії і про його переговори з румунським урядом. Петлюра переїзджав через Відень і Будапешт після чого має намір виїхати до Італії і Франції. Ціль його подорожі — переговори з емігрантськими українськими діячами, для зближення поодиноких партій. Групи Винниченка Петлюра не бере під увагу. Подорож Петлюри тріватиме 3 місяці. Виїзд його з Польщі не означає зміни його відношення до Польщі. І на дальше Петлюра задержує супроти Польщі свою добродушливість і прихильність (??!).

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Лист з Канади.

(Від власного кореспондента.)

До листа д-ра Назарука до през. д-ра Е. Петрушевича. — Довкола Стоваришення Українського Робітничого Дому. — Обєднання канадійських Українців. — Економічно-просвітний Український Конґрес у Вінніпеґу. — Відвідини Національного Хору О. Кошиця.

В звязку з довжезним листом д-ра О. Назарука до през. д-ра Е. Петрушевича, оголошеного в нюйорських „Українських Щоденних Вістях" і вінніпеґських „Українських Робітн. Вістях" та у віденському журналі С. Вітика „Нова Громада" (всі три часописи — органи большевиків), в „Українському Голосі" у Вінніпеґу з 2-го січня ц. р. оголосив п. В. Біберович коротку „передісторію" появи того листа в названих часописах. Він стає в оборону д-ра Е. Петрушевича і його уряду і заявляє, що не вони винуваті, що отой лист дійшов до загального відома, лише д-р Назарук, який копії листа розіслав багатьом особам, м. и. своїому довіреному „мужеві" Ю. Демчині у Відні; цей останній показував і читав того „довірочного листа" прилюдно по віденських кавярнях, отже й не дивниця, що лист попався у часописи, ласі на „сензацію". Коли признати деяку правду поглядові п. В. Біберовича, що той лист не повинен був найтись на сторінках преси та ще й большевицької, то з другого боку не можна скрити свого великого здивування, що на того листа обурився якраз п. В. Біберович. Бо ось в тутешніх „Робітничих Вістях", у яких, як сказано, саме тоді друкувався лист д-ра О. Назарука (він поміщувавсь у цілому ряді чисел), ще 26. грудня м. р. п. В. Біберович урочисто відпекувався, бувім то він є заступником през. д-ра Е. Петрушевича у Канаді. Він заявляв, що „приїхав до Канади зовсім як приватна людина, щоби чесною працею заробляти на хліб", бо йому „як б. співробітникови Галицького Уряду є замкнена дорога до рідного краю". Поминувши те, на скільки останнє твердження п. В. Біберовича вповні відповідає правді, годиться зазначити, що п. Біберович якраз як „бувший" співробітник і „цілком приватна людина", не має не тілько морального обовязку, але й ніякого права встрявати в подібні історії.

Довкола „Робітничих Вістей" є тепер багато шуму, не забуваючи, що „Робітн. Вісти" є органом, що репрезентує інтереси т. зв. „Стоваришення Українського Робітничого Дому". Річ у тім, що поміж Стов. У. Р. Д. та Т-вом „Просвіта" велась довга судова розправа за посідання Народнього Дому „Просвіти" в м. Порт-Артур в стейті Онтеріо (Канада). 13. грудня суддя Келлі з Торонто, реасумуючи перебіг і висліди цілої розправи, подав широкий погляд на всю діяльність організації Стоваришення, бачучи в неї наскрізь комуністичну пропаганду, змагаючу до популяризації гасел всесвітньої соціяльної революції. Суддя цитував м. и. „Українські Робітн. Вісти", що отверто висловлювались в одній статті за введенням радянського устрою влади в Канаді, та твердив, що провідники організації Українського Робітничого Дому є у тісному звязку з Екзекутивою III. Інтернаціоналу в Москві. Ця промова канадійського судді й взагалі весь процес відбився голосним відгомоном на сторінках широкої канадійської преси ріжних національностей та ріжних політичних напрямків. Вінніпеґський англ. часопис „Фрі Прес" виступив у довгій черзі дописів та власних інформацій дуже гостро проти Стоваришення У. Р. Д. Найважчим його обвинуваченням було те, що Стоваришення, яке утримує в Онтеріо і західній Канаді кілька десятків шкіл, займається головно защіплюванням у душі дітей большевицьких теорій. Цей закид торкається головно школи У. Р. Д. у Вінніпеґу. „Українські Робітничі Вісти" страшенне обурились і просто всі закиди назвали клеветою злобною вигадкою, накидаючи на „доля йшли як товар за новою пашою шукаючи. Другі народи, з якими ми тут стикалися, були далеко краще випосажені своїм рідним краєм. І прийшли вони сюди вже з певно виробленими планами. Та в нас плян був один — роздобути хліба для себе і родини і поставити дах над головою. Після дуже тяжких зусиль удалося нам побороти всі перші труднощі і аж тепер, як построїли свої господарства, почали ми думати про культурний бік нашого життя. До цего часу поступили ми вже багато вперед. Ми постаралися для наших дітей про ліпше образування, як самі його посідали; ми побудували церкви, Народні Доми, читальні і змагаємо, щоби праця наша в сім напрямі осягала все більші і ліпші успіхи. — Ми зійшлися нині на цей перший Український Просвітньо-економічний Конґрес, бо бачили в своїй так економічній як і просвітній праці замало систематичність, замало спільного порозуміння в загальних справах. Радьмо щиро і постараймося, щоби цей Конґрес приніс нам великі користи, так, що — коли зійдемося за рік-два в друге, — аби ми побачили його результат".

Відриваючись на хвилину від усіх тих поважних справ політичної, культурної й економічної організації, не від речі буде згадати про відвідини Нац. Хору О. Кошиця у Вінніпеґу, тим більше, що місія цього Хору є не менш поважною місією від діяльности всіх наших найповажнійших громадянських організацій: спопуляризувати в широкому світі імя України та нести її славу мистецькою піснею! Хор викликав величезне захоплення і то не тільки в українських слухачів, але передусім у чужинців.

Народний Дім і Т-во Взаїмна Поміч постарались за прекрасну велику арфу з живих квітів, яку вручив першого вечера проф. Кошицю губернатор Манітоби, сер Ейкинс. По словам сер Ейкинса, Вінніпеґ ще не чув такого чудового співу. *В. М.*

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Совітсько-французькі відносини.

„Echo de Paris" доносить, що совітський торговельний представник Скобелєв покинув Париж і повернув до Москви. Совіти зривають всі торговельні контракти з Францією. Совітське торговельне представництво в Парижі ліквідується і переносить своє бюро до Льондону.

Чесько-французький договір.

Парижська преса звідомляє, що Поанкаре і Бенеш підписали чесько-французький договір. Дня 27. ц. м. акт цего договору буде опублікований в Парижі і Празі.

З Далекого Сходу.

„Eclair" подає, що совітський уряд докоряє китайському урядови, що він толєрує на своїй території контрреволюційні війська. В тій справі Карахан звернув увагу китайському урядови, що толєрування антисовітської еміграції в Китаю може довести до російсько-китайського конфлікту.

Санація французьких фінансів.

З Парижа звідомляють, що Поанкаре находиться тепер в трудній ситуації. На днях в парляменті розпічнеться дискусія над проєктом фінансової санації. Майже 30 промовців приготовляються до гострої критики фінансової політики теперішнього французького уряду. Ходять навіть поголоски про можливість уступлення Поанкаре. На його місце прийшов би Барту.

Льорд Ґрей у відповіді Поанкаре.

На зібранню ліберальов у Льондоні виголосив льорд Ґрей промову, в якій обговорив умовини для заключення ґваранційного пакту з Францією.

Цю промову уважають за відповідь ліберальов і партії праці на заклик Поанкаре до переговорів в справі забезпеки Франції.

Льорд Ґрей зазначив, що передумовою мирної політики в межах Союза Народів є доповнення Союза Народів втягненням до нього Німеччини. Як що Німеччина підпише статут Союза, так Англія і Франція зможуть заключити договір на отсих умовинах: 1) Як що в конфлікті між Німеччиною і Францією обі сторони нарушили би статут Союза, Англія збереже повну невтральність; 2) Як що в конфлікті тільки одна сторона нарушить статут, так Англія готова з оружжям в руці спонукати до пошанування постанов статуту ту сторону, що статут нарушила.

Англія не може заключити союзу, на основі якого була би змушена до участи у війні.

Англія удержує армію, маринарку і воздушну фльоту виключно для оборони.

Покористуватися цими силами поза межами Англії, можна тільки для вдержання статуту Союза Народів. Як що европейські народи не вірять в мирну політику Англії при помочи Союза Народів, так англійський міністер заграничних справ буде в майбутньому підчас кождої політичної розмови з представниками чужих держав пригадувати, що Англія уважає Союз Народів за підставу своєї заграничної політики.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

ОСТАННІ ВІСТИ.

Дальші арештування „Поготовя патріотуф польоких".

На внесення слідчого судді арештовано у Варшаві ген. Врочиньского. Врочиньск був през. воєнної ради „Поготовя патріотуф польскіх" і від нього походили організаційно військові концепції П. П. Врочиньскі остає дома під поліційним доглядом. На припорученя прокуратора вислано стежні листи за кс. Оравевским. Він мабуть утік до Америки. Зогляду на стан здоровля звільнено за кавшією арештованого Горчиньского і полк. Лубеньского.

Справа визнання совітів.

Райтер зазначує, що англійське правительство задумує визнати сов. републику, але нерозумно було би ждати негайно полагодити цієї справи. Досі англійське правительство не навязувало щодо сього переговорів. Визнання совітів це одна з головних цілей теперішнього англ. правительства, але тепер Англія зайнята внутрішніми справами, а совітське правительство зайняте торжествами з приводу смерти Леніна.

Америка й совіти.

З Білого Дому звідомляють, що визнаная совітів Англією не вплине на становище Зед. Держав в справі визнання совітів, очеркнене відручним письмом през. Кулиджа.

Радіч зрадчик і шпіон?

Білгородське правительство зажадало від мін. справедливости видачі послів Радіча і Мацелька за доконання держ. зради і шпіонажі.

Предотавник Англії в С. Народів.

Пальмеор заступить льорда Сесіля на становищі представника Англії в Союзі Народів.

Політикз Мек Донельда.

„Чікаго Трібюн" звідомляє з Льондона: Мек Донельд хоче оперти свою політику на: 1) допущенню Німеччини до Союза Народів, 2) загварантуванню безпеки Франції Союзом Народів. Англія дасть Франції спеціяльні гарантії. Мек Донельд цікавиться вельми долею Німеччини, але не хоче, щоби владу в Німеччині обняли такі люде як Штінес.

„Стендерд" пише, що Мек Донельд назвав взаємини Англії до Франції пожалування гідним. Взаємини Англії до Франції, Росії, Італії, Німеччини повинні бути противоєнні.

Труднощі порозуміня мінк Анґлією й Роо єю.

Мек Донельд розглядає евентуальність уділенчя Росії більшої позички, коли би вона згодилася сповнити свої давніщі зобовязання. Труднощі англійсько російського порозуміня є в цьому, що Велика Британія визнала вже грузинську й вірменську републику, ще заки їх зайняли совітські війська. І в цьому є труднощі, що Вірменія належить до держав, які підписали версайльський мир.

Протианґлійський рух в Індіях.

З Калькути звідомляють: Без уваги на спротив правительства ухвалили Законодатні Збори 76 голосами проти 45 резолюцію з ломаганням звільненя 17 чоловік, котрих без судового присуду держать у вязниці. Представник правительства заявив, що арештування було неминуче, а деякі закони є невистарчаючі супроти революційних заговорів. Революційні провідники були в зносинах із Москвою, діставали відтам золото, зброю, муніцію.

Похорон Леніна.

27. ц. ц. тіло Леніна спущено до гробу. Батерії в цілому краю дали 12 стрілів. У Москві фабричні сирени 3 хвилі були в русі, на 5 хвиль здержано всю працю. Серце і мозок Леніна переховуватимуть у музею Леніна під скляним кльошем.

НОВИНКИ.

– **Конфіската.** Останнє (19) ч. „Діла" сконфісковано за частину вступної статті, за кінець „З преси" і за частину новинки „За багато ревности".

— **Упадок цін — в Німеччині.** Останніми днями ціни товарів в Німеччині значно упали. Подешевів хліб, булки і харчеві продукти та вугілля.

— **Вбивство сепаратиста.** В Кольонії невідомі люде застрілили одного з провідників сепаратистичного руху Шліхта. Його найдено на полі із 8 ранами в тілі. Правдоподібно його вбили німецькі націоналісти.

– **Чи на довго?** „Агенція Вечорна" пояснює причину спинення дальшого спаду польської марки в останніх кількох днях збільшенням впливу податків і зазначає, що задержання сього стану „залежне є тільки від дальшого рівномірного плачення податків і зачетів на них у виді вплат на конта податкові та закупу податкових бонів. Отягання з вплатою податків мусить видвигнути знову з рівноваги стан рахунків скарбу, потягаючи за собою інфляцію, отже спадок марки і зріст вальоризаційного франка".

– **Подорожіння віденської преси.** Від 28. ц. м. віденські денники коштуватимуть 1800 К за число. Числа святочні та неділні будуть коштувати 2000 К.

— **Кваліфікаційні іспити** для учителів народніх шкіл перед іспитовою комісією у Львові розпічнуться писемною частиною 3. березня н. р. Подання до іспитової комісії у Львові (вул. Скарбківська ч. 45, школа ім. Сташіца) треба вносити до 24. лютого н. р.

— **На фонд підмоги Бо'гражан** (вкл. к. 80.000) зложили в Краєвім Союзі Кредитовім у Львові, Ринок ч. 10, в мн.: д-р Омелян Царевич, проф. II гімн. Тарнів 10 міліонів, Денис Кучика, Львів 1 міл., Марія Ольга Косович, Підгайці 2 міл., Тома Возняний, Тернопіль 5 міл., Омелян Ляшецький, Самбір 8 міл., о. А. Сумик, парох Яворосів (збірка) 14 міл., о. М. Коритко, Холоїв (збірка) 3,500, о. Сидір Соханський, Цобротвір (збірка) 5 міл.

– **Роман чотирьох письменників** появився очевидячки у Франції а пізніше. Роман цей так і зветься „Роман чотирьох". Написали його: П. Бурже, П. Бурже, А. Дюверніа і пані Жегар д'Уїль. Роман записаний кількома письменниками — після „Літопис" — до не воєнна; протягом к Ля Кроа де Берні Геофіля Готіе і тов. Автори нової повісти складали її розділами. Один починав, другий і третій продовжували а чет е тай кінчив. Кожний автор старався загнати дієві особи в найскрутнійшу ситуацію; товариш мехай розвязує. Один з них умертвив усі головні постаті роману. А щож — думаєте зробив його наслідник? Він замітив, що йому не стало часу прочитати попередній розділ, тому нехай читачі вибачать як що його частина не зовсім достроєна до попередньої. Недострій полягав лише в тому, що мерці продовжували далі свою акцію як за життя. Вочи доповнювали життя.

— **Українське лікарське Товариство.** На загальних зборах Українського лікарського Товариства, що відбулися 1. січня ц. р. вибрано такий Виділ: д-р Мирон Вахнянин — голова, д-р М. Музика — заст. голови, д-р Л. Максимонько — секретар, д-р В. Кашубинський — касієр, д-р Белех — господар; д-р Подолинський і д-р Олексій — заступники виділових. Вписове установлено у висоті 1 зол. франка, а місячну вкладку для практикуючих лікарів у висоті пів зол. фр. Засідання Товариства відбуваються що вівторка в год 6:30 веч. у новій домівці при вул. Руській 3/1.

In corpore sano, mens sana

С кіл-Батько" у Львові отримав від наших земляків в Канаді такі два прегарні листи:

I.

До Сокола Батька, Львів. Славні Товариші! Ми зорганізували мало нас і тихо що вийшли на шлях с обою Ви у с оїх товариствах показуєте народові, кудою йти щоби добре йти. Збираєте разом українські думки, що розбігаються, щоби ми в купі стрітали і д ціли зайшли.

Збирайте нас в Українським Городі у Львові, в столиці Данила і Льва. Зі Львова вихватили полки тих князів, що мали у грудях про свободу і добробут Українського Народу. Споминаємо про робу у тих наших провідників, сильних духом і тілом найшли на нас в місяці падолисті.

Ми зійшлися нині у Форт-Вільям над рікою Камі істікеїя в Домі „Просвіти". Заспівали стрілецькі пісні і вислухали промов. Наші гадки літають довко а го и к я Л ва.

На ніші ь нам, скільки нам ще треба, щоби Ви могли докінчити закупно Українського Городу у Львові.

Посилаємо Вам сердечний привіт і десять долярів. Хочемо помочи Вам в закупні земли на майдан Української Солідарности і Сили у Львові.

І. Гуменюк. *В. Брилинський.*

Форт-Вільям, Онтеріо, в Канаді. Дня 4. падолиста 1923 р.

II.

До Сокола-Батька, Львів. Хвальне Товариство! В Канаді нема спортового Товариства ані школи, що би не мали свойого майдану до руханки і до змагань. Ви стараєтеся, щоби всі українські Товариства і всі українські школи мали у Львові хотяй одну площу до природних сходин, народніх торжеств, до організації молоді. Виджу з Ваших звітів, що не перестаєте працювати над тою справою і хочу нині причинитися також до того важного діла. Посилаю Вам пять долярів на закупно землі під Український Город у Львові.

Ми Канадійці цікаві, як наші братя в рідним краю працюють над собою і тішимося, коли видимо, що там є добрі гадки і є люде, що переводять добрі гадки в діло.

Всі щирі люде, всі добрі Українці поможуть Вам.

Здоровлю Вас і Рідний Край

Сиротюк

державний організатор рільничих спілок.

Едмонтон, Альберта в Канаді, дня 20. грудня 1923 р.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

З „Української Бесіди". Виділ „Бесіди" звертає увагу своїм Вп. п. Членам, що членська вкладка на місяць лютий с. р, виносить пів вальоризаційного франка у вартости в дві вплати — по курсови оголошеному в часописах.

Вальоризаційний франк.

Нині 26. с. м. 1 злоти поль. = 1 910.000, на 28. с. м. 1,920.000. Франк вальоризац. тютюновий від 28. I.—3. II. 1,910.000, залізничий і почтовий від 16—31 січня 1,910.000.

Дрібні оголошення.

СТУДЕНТ філософії з мовою французькою глядає лекцій. Зголошення до адмін. „Діла" під „Честь". 1301 2—2

СТЕНОГРАФІСТА (-ку) вправних в писанню на машині системи „Адлер" (подвійна азбука) або „Ундервуд" з докладним знанням німецької і польської мови прийме зараз Краєвий Союз господарських Спілок „Сільський Господар", у Львові, вул. Зіморовича ч. 20. 1309 2—2

УКРАЇНКА образована, музикальна, гарна, молода, богата вийде замуж за молодого Українця навіть студента найрадше правника, якому може допомогти до укінчення студій. Річ серіозна. Зголошення адмін. Діла „Українка". 1308 2—2

ЛЕКЦІЮ на селі приймуть в горах або в околиці Львова з народніх шкіл, виділових або семінарії. Зголошення з поданням умов до Адм. „Діла" під „Солідний". 1294 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

До Вп. Членів „Народного Дому"
кооп. з обм. порукою з Жидачеві.

Ухвалою Окружного Суду як торговельного в Стрию ч. Firm. 56|23|100. затверджено і вписано до реєстру фірмового дня 4|6 1923. рішення Загальних Зборів з дня 21. лютого 1923, котрим змінено цілий статут Товариства на Кооперативу з обмеженою порукою. Після §. 8. того статута установили Заг. Збори висоту уділу на 10.000 Мп, подаючи се до відома взиваємо Вп. п. Членів кооперативи „Народний Дім" в Жидачеві, щоби найдальше до дня 15. лютого 1924. доповнили свої уділи до висоти 10.000. Недоповнення уділу до того дня буде мати за наслідок утрату прав членства в кооперативі.

Жидачів, дня 15. січня 1924.

„НАРОДНИЙ ДІМ", кооп. з обмеж. порукою в Жидачеві. 1310 1—1

ПРИЛИЧНІ ЦІНИ!

ВЕЛИКА ПРОДАЖА ПООДИНОКИХ ПАР

ОКАЗІЙНІ ЦІНИ

Лише до 1. лютого ц. р.

ВЗУТТЯ МАРКИ

Зл. фр. 12·50, 16.50, 20·50

Платні в польських марках по урядовім вальоризаційнім курсі.

Львів	Перемишль	Краків
Гетьманська 6, Humaniс, Легіонів 13.	Францішканська 26 вул. На Брамі	Ринок 14.
Коломия	**Ярослав**	**Катовиці**
Humaniс, Ринок 43.	Грунвальдська 8.	Івана 1.
Стрий	**Тарнів**	**Косол. Гута**
Костельна 24.	пл. Собіського	Вільности 18.
Дрогобич	**Тешин**	**Данціґ**
Ринок 7.	Глубока 5.	Langgasse 82.

УКРАЇНЕЦЬ літ 27, кандидат сем., оженіться з панною, котра допоможе йому до укінчення студій. Ласкаві зголошення враз з фотографією слати до „Діла" під дагівни, за котрої зворот е вент. виміну руч ть словом чести. 1299

ПОТРІБНІ МОЛОЧАРІ. Вимагане теоретичне і практичне обізнування. голошення приймає експозитура Кр. Господ.-Молочарського Союза у Львові, вул. Зіморовича 22. 1277 2—

НОТИ на скрипку, фортепян, мішані і мужеські хори, сольові пісні, висилає Музична Накладня ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1242 5—10

ПОЗІР! СЕЛЯНЕ ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКА МЕХАНІЧНА ТКАЛЬНЯ СЕМЕОНА ІВАНКОВА В СТРИЮ (Народний Дім)

Без ніякої доплати міняє всілякі сировці, як лен, конопні, чесане і нечесане, бавовну пряжу за готове білене або небілене полотно, обруси, ручники, пайовання. Рівнож є на складі ріжного рода і величини килими які також можна вимінити за чесні й дешеві. Прошу спішитися з висилкою сировця а кождий буде вповні задоволений.

Позір! Сукно чорне, чиста вовна, подвійної ширини, надається на покриття футра, на одяги і т. п. за три метри 30,000.000 Мп, сукно сіре, бронзове, першої якости на чесні й дешеві костюми і мужеські одяги за 3 м 33,000.000 сукно бронз гуцульське (сіракове) вітромокальне, на подорожні бунди за 3 м 45,000.000 Мп. — Без ніякого ризика. Кола не до вподоби зараз вертається гроші, а ціни важні і обовязують до 10 лютого

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 21 (10.114). Львів, середа 30. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАНЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в праю 5,000.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 9,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 9,000000 мп. Зміна адреси 500000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 200.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Пригадали собі „креси".

Під півріччим володінням Хієно-Пяста польська преса промовчувала національні проблеми в теперішних межах Польщі. Так, неначеб їх не було. Преса мовчала, обминав ці справи своєрідний польський сойм, а за те в цім напрямі зі здвоєними силами „працювало" правительство вержхославіцького війта. На „кресах" державна машинерія всю свою увагу звернула на „уніфікацію" Українців та Білорусинів. Супроти Українців правительство Вітос і Гломбіньскі посунулося до крайніх меж: поважилося касувати назву нації, перехрещуючи Українців на „Русінуф".

Сьогодня, коли Гломбіньскі і Вітос відійшли на заслужений відпочинок, мусимо висловити цій спілці признання: найкращий штаб агітаторів не потрафив би серед широких кол української суспільности більше зробити для закріплення її постави у відношенню до Польщі, як це зробила саме отся спілка.

Події на Великій Україні і відгомін сього на західно-українських землях викликали в останніх тижнях збентеження в польському таборі. Розвязуються язики. Про небезпеку загорила навіть центральна туба вшехполякерії „Газета варшавска". В статті „За програму в окраїнній політиці" звертає увагу на факт ворганізування української та білоруської республик в Радянськім Союзі, на націоналізаційний курс політики большевиків, на відгомін сього на „кресах". Це все, пише „Газета варшавска", тим більше грізне, що „большевизм для селянина на „кресах" (лапки Ред.) не є тепер так страшний, як в 1919 р., бо дає свободу торговлі та посідання землі; зрештою з большевизмом єднає тепер сього селянина чинник національний, так дуже підкреслюваний большевиками".

„Газета варшавска" зазначує: з цеї небезпеки не здає собі справи ані польське правительство ані суспільність, хоча необхідність створення державної програми в політиці супроти меншостей є для нас проблемою першорядної ваги".

Дивно робиться читаючи кінцевий passus. Бож вшехполяки мають ясну й недвозначну програму супроти національних „меншостей". І їхня програма являється одинокою, яку Польща менше чи більше послідовно, без огляду на те, хто стояв при кермі, проводила в життя. Ясно й послідовно зясував цю програму в своїх двох останніх брошурах один з вшехпольських лідерів, недавній міністр просвіти — Ст. Грабскі, практичні вказівки відносно реалізації цеї програми постійно подає в „Слові польскім" один зі східно-галицьких вщехпольких стовпів — ославлений Прушиньскі,

До речі. Цей останній в „Слові польскім" з 29. січня в статті „Сепаратизм рускі" каже, що української нації немає. Стара пісонька. Відома ще з 60-тих років минулого століття, коли „духовий батько" д. Прушинського говорив, що „niema Rusi, jest tylko Moskwa i Polska". Прушиньскі пише: „З цілим натиском треба сказати, що „Україна" створила головно середня школа, з якої повстало вже механічно дивовижне змагання до окремого університету. Розпочавши від змінювання людового жаргону на літературну мову, від викидування з нього слів польських і творення нових, від усталювання правопису, від говорення цею літературною мовою і невживання польської мови, а скінчивши прямо на всій культурі, — все це зробила окрема школа".

Українців — на думку Прушиньского — видумала Австрія. Українці — це головним чином інтелігенти. Не буде української школи — не буде й Українців. А українські селянські маси — це етнографічний матеріял, який Польща повинна асимілювати.

Можна тут говорити про безмежну глупоту, про божевілля, одначе треба сказати: програма є ясна і розброюючо щира.

Отже, коли „Газета варшавска" заговорила про недостачу програми в „кресовій" польській політиці, годі це зрозуміти. Тимбільше, що „Газета варшавска" робить докір польським рішаючим колам (отже своїм таки парохіянам) за те, що вони не використали ситуації після 14. березня 1923 р., мовляв — тоді серед української суспільности зарисувалася угодова струя, „яку можна було коштом дуже незначних уступок здобути для польської політики". Сього не зроблено і таким чином „ми стратили в українській суспільности навіть те слабе опертя, яке мали досі".

Цю угодову струю найшла „Газета варш." в трудовій партії. Очевидно це глибока помилка, що являється наслідком баламуцтва, яке викликала хибна інтерпретація польською пресою тактичної резолюції трудової партії. Бо на ділі трудовій партії ніяке угодовство й не снилося, бо на ділі трудова партія в своїх змаганнях не зійшла і не думає сходити з тих позицій, які зайняв український народ 22. січня 1919 р. Отже „Г. в.", наскільки ходить про недавнє минуле, є в блуді. Бо відносно теперішнього моменту вона зовсім добре здає собі справу, зазначуючи, що серед української суспільности немає тепер ніякого грунту для польонофільської орієнтації.

У всякому разі стаття „Газ. варш." являється першою познакою, що останні події на Великій Україні і становище українськвго народу по цей бік риської лінії зачинають промовляти навіть до вшехпольських твердих мозків.

Краківський „Час", цитуючи згадану статтю „Г. в.", попрікає ендеків. „Через кілька останніх років — пише „Час" — опінія ендеків узмістовлювала цілу польську програму в українській справі в замиканню Українців до тюрми і замазуванню українських написів. А тих, що перестерігали перед короткозорістю цеї політики, пятновано як поменшувачів Польщі, що роздають польські землі Українцям і Литовцям в імя федералістичних мрій. Це сторонництво стояло в останніх місяцях при кермі і нічого не зробило, щоби найти якийсь modus vivendi з нац. меншостями, а навпаки — ще більш заострило. Сьогодня, коли небезпека росте, вдаряє на трівогу, неначе не почуваючись до відповідальности за те, що діється".

„Час" нарікає, що в Польщі закинено федераційний плян (до речі — дуже туманний — прим. Ред.) пілсудчини. А між тим, кінчає „Час", „федераційний плян зреалізувала Совітська Росія і загрожує сьогодня не тільки окраїнам білоруським і волинським, але й Східній „Малопольсце" (лапки Ред.), на яку з польської сторони ніхто ніколи федераційної програми не задумував розтягати".

Польська преса заговорила. Не виключене, що з польського боку зачнуть виринати нові пляни збереження „кресів" за Польщею. Покищо з нашого боку мусимо сконстатувати: польська політична думка не здає собі справи, що центр українства безповоротно перенісся до Києва; польська політична думка не освідомляє собі, як велику ролю в цім напрямі відіграла політика нововідродженої Польщі на захоплених українських землях.

3. III. 1924
К-У-Т?!
1314 1—1

Супроти нової підвишки цін друкарських робіт бо аж на 90% змушені ми підвищити від нині 25. ц. м. ціну одного примірника до
200.000 мп.
а місячну передплату до
5,000.000 мп.
Передплатники, що не вплатили ще передплати мусять мати на увазі цю підвишку.

„Трибуна" сумнівається, чи зі смертю Леніна поглибляться суперечки в комуністичній партії, бо цим комуністична партія викликалаб і свою смерть. На кожний випадок втрата Леніна є подією, на наслідки якої не можна замикати очей. Російські комуністи без Леніна — це дуже сумна поява.

„Чеськослов. Республика" думає, що з Леніном вмирає думка, яка опанувала комуністичну диктатуру. Коли насильство, перейняте ідеями, ледве втримувалось, то насильство без ідеї мабуть взагалі не зможе істнуватн.

„Можливо — каже „Венков", — що вплив його смерти на дальші події в Росії покажеться вже в найблищій будуччині. Його індивідуальність і ролю, яку він одіграв в російській історії, може лише оцінити той історик, що не користується загально витертими фразами. На всякий випадок завдяки світовому ідеалізмові Ленін був найсимпатичнійшою особою з усіх провідників російської революції".

„Право Ліду" звертає увагу, що хоча Ленін вже від довшого часу був втрачений для активної політики, а проте його вплив і дальше без перерви зазначувавсь у комуністичній партії та правлінню державою. Саме сьогодняшня ситуація Совітської Росії вимагала би його дальшого проводу і невідомо, який тепер зворот зайде в неї. Автор питається, чи збіг обставин, який каже вмирати Ленінові в момент, коли Мекдонельд стає англійським премєром, покаже сучасній Росії новий шлях.

„Народ. Політика" вважає, що імя Леніна буде записане в російській історії, як імя великого реформатора. Образ сьогодняшньої Росії не є виключно його твором, тільки твором розпучливої ситуації, де прозябає надія, що Росія перебудується у демократичну державу.

З Леніном, міркують „Нар. Ліcти", паде найбільший авторитет російського совітського уряду, й оцей авторитет паде в момент, коли совітський уряд і провід комуністичної партії найбільше потребує його. Мабуть не найдеться ніхто, хто міг би хоч би в частині заступити його.

Ленін помер, кажуть „Лідове Ліcти", в момент, коли з уваги на внутрішню й зовнішню ситуацію Сов. Росії його кермуюча рука була для неї необхідною. Його смерть означає втрату, що її наслідків для совітського режіму навіть не можна передбачити.

Комуністичне „Руде Право" заявляє, що комунізм потерпів ве-

Ленін.

Чеська преса про смерть Леніна.

Мабуть немає ні одного часопису в світі, який промовчав би смерть Леніна та певне ні одної політичної газети, що з цього приводу не висловилаб своїх міркувань про ролю Леніна в історії Сходу Европи й значіння його смерти для дальнійшої долі російської революції. Очевидно, що між тою пресою, яка особливу увагу посвятила цим питанням, у першому ряді стоїть і чеська преса, тим більше, що останній зворот політики Бенеша зробив для Чехів усі справи Союза С. С. Р. ще більш актуальними. Понизчий огляд найповажнійших органів численної чеської преси подаємо за „Прагер Прессе".

„Лідове Новіни" питають, які наслідки принесе смерть комуністичного диктатора. Лише він міг бути реалістичним революціоненом і революційним опортуністом. Тільки він утримував рівновагу поміж Радеком і Каменєвим. Він мав на маси просто магічний вплив. Після його довгої недуги народні комісарі вжилися у свої ролі і міцно сидять у своїх сідлах. А проте комуністична будова захитається під ударом смерти Леніна і сотворить европейську небезпеку.

личезну втрату. Але саме тому треба зібрати всі сили, бо сьогодні ціла інтернаціональна робітнича кляса є резервою для ідей Леніна. І його смерть не стримає походу пролетаріяту до побідної боротьби.

„Соціялдемократ" пише: Велика людська трагедія лежить у його долі, яка казала йому напрямці його життя бачити провал теорії, за яку він так боровся і яка спершу мала такий зловіщий успіх. Він побачив, що мусить заключити мир з капіталістичною буржуазією і йому судилось переконатися, що й його змагання зміцнити соціял-демократію осягнуло радше все инше, ніж саме оту ціль і що єдиний успіх праці його життя лежить у зловіщому роздвоєнню пролетаріяту у цей найважчий час. Не вважаючи на все те, пролетаріят збереже з великою пошаною память про Леніна як людину й борця, дарма, що він помилявся."

„Прагер Тагблят": „Його життя було окутане таємністю. Говорено про него, як про мага, що живе за високими горами. Вістка про його смерть є одною із перших, а заразом останньою вісткою, яка піднімає серпанок, скриваючий його фізичну появу. Демон фанатичної волі пожер його, його геніяльність носила тавро глибокої поваги. Великим, недосяжним і таємничим представляється Ленін ще й у смерті".

„Його смерть — пише „Богемія" — пробиває в політиці Совітів шілину, якої не можна закрити, і то саме тоді, коли та політика стоїть перед критичною кризою. Його авторітет не вважаючи на його недугу був завсіди ще досить могучий на те, щоб, як остання інстанція, перешкодити трагічному розламові. Совітська Росія без Леніна є поняттям, котре покищо не находить в уяві ніякого коріння. Він не має спадкоємця; залишив самих епігонів".

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж батіг чужого жандарма.

Новий англійський уряд.

(Голоси французької преси.)

Париж, 23. січня.

Коли новий англійський премієр переглянув би останню французьку пресу, він був би може здивований, що загальний погляд про його особу не є такий некорисний, як це можна би уявляти собі на підставі голосів про зростаючі суперечности політики Англії та Франції. Загальне вражіння Французів про Макдональда таке, що не ідеаліст, який не є несвідомий усіх трудностів накинених нинішними умовинами і традицією. Він воліє тривкий уряд, який працював би в межах конституційних рам. Преса підкреслює його інтелєктуальні прикмети та здоровий розум.

„Пті Парізієн" каже, що Макдональд промовляє більше до розуму як до серця. Невідомо, на якій підставі зазначує йому велику популярність. Зупиняючись на його опортуністичних тенденціях, висловлює погляд, що він настоює на визнанню совітського уряду з боку Англії тільки тому, що сподіється через це визнання відродити Росію, а цим самим англійську торговлю.

„L'Oeuvre" поміщує студію про британського премієра Г. Д. Деврея, в якій наводить ось-які слова Макдональда про його становище до теперішнього ладу в Англії: „Спершу треба заявити, що ми нічого не маємо зміняти. Ми стаємо супроти зорганізованої країни з її обичаями, звичаями та інституціями, до яких всі є привязані; з адміністрацією витвореною на протязі віків досвіду та свободи; як усе на цьому світі, так і ця могутня організація може досконалитись, але коли б її знищити, тоді все буде втрачене".

Льондонський кореспондент „Журналю" Жак Марсіяк висловлює думку, що новий робітничий уряд у кожньому разі пічне внутрішню діяльність дуже обережно і розумно, оминаючи „зайвих шпильок" між народами.

„Журне Індістріель", що висловлює погляди французького промислу, починає з уваги про живий збіг обставин, що Макдональд прийшов до влади саме в дні смерти Леніна.*) Але яка ріжниця між ними! Один був диктатором, що розбивав опозицію силою та хитрощами. Другий є провідником, віруючим у всесвітний поступ і парляментарним тактиком, звязаним давно зі старими формами держави.

На думку „Голюа" Макдональд має дуже сильно зазначену вдачу Шотляндця з почуттям гумору, з нахилом до ліризму, але не сантиментальну. Він є перш усього соціялістом. Цікаво, що його приятелі представляють його радше як людину завзяту ніж енергійну, радше як опортуніста ніж як екстремісту. „На жаль — пише „Голюа" — ми мусимо рахуватись з тими, що є довкола нього.

„Тан" каже про атмосферу ніякости в якій опиниться французька політика супроти становища кабінету Макдональда у закордонних справах. „Інтернаціональна" концепція цього кабінету доведе необхідно не тільки до опозиції супроти Франції, але й Італії, Росії і всіх народів, що силкуються жити самостійно. Щодо англьо-німецьких взаємин, Англія довго ще матиме перед собою проблєму німецької експанзії, конфлікт між „Brttannia rules the waves!" (Британія — морей володарка) і „Unsere Zukunft ist auf der See". Чим більше Англія нападатиме на своїх дотеперішніх союзників, тим більше вона збільшить у майбутньому суперництво Англьо-саксонське. Для европейського супокою було би багато краще, щоби стриматись від такої ризиковної політики для майбутности. Тому сподіємось щиро, не тільки як Французи, але як мешканці европейського континенту і приятелі загального миру, що британський уряд знатиме як удержати на далі співпрацю з французьким урядом.

Журналь де Деба" звертає увагу на те, що в списку міністерського кабінету Макдональда є члени „Соціялістичного Інтернаціоналу Праці", основаного в маю м. р. у Гамбурзі. Ними є Макдональд, Томас і Гендерсом. та один з двох секретарів Том Шов". *Л. Г.*

*) Це було зазначене і нашим часописом. — Редакція.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Велика Україна.

Розлам в українській Компартії.

З Київа повідомляють, що Центральний Комітет української комуністичної партії виключив з партії групу членів лівої київської організації української комуністичної партії, що домагалася від Центрального Комітету зліквідування УКП та цілковитого обєднання з комуністичною партією большевиків України. В звязку з цим прогнані члени фракції опублікували в київських газетах відозву до всіх чесних пролетарських елементів з закликом до обєднання біля них. У відозві наводиться заява, подана фракцією до ЦК. української компартії, що була причиною виключення. В відозві фракція протестує проти ігнорування партійними верхами УКП стихійного нахилу рядової української комуністичної маси в сторону організаційного обєднання з Комуністичною партією большевиків України.

Безробіття на Україні.

Народній Комісаріят Праці представив на розгляд Ради Народніх Комісарів доклад про зріст безробіття в Київі, Одесі та Харкові, Число безробітних дійшло до 119.000 людей. Комісаріят Праці просить Раду Комісарів асигнувати кредити на допомогу для безробітних і на припинення напливу безробітних із закордону, передовсім в Польщі. („Русспресс".)

Брак попиту на металеві вироби.

Офіціяльні дані про розповсюднення металевих виробів на селі доказують про катастофальний упадок попиту на металеві вироби в українському селі. Від 1922 по кінець 1923 р. розійшлося по українських селах всего на всего 1,2 міліона пудів металевих виробів. Про це, як дуже впало ужиткування металів на селі, найкраще засвідчить слідуюче зіставлення: В 1918 р. самого т. зв. сортового металю розходилось по українських селах 85 міліонів пудів, а тепер, збут того рода виробів упав до 3,1 міліонів пудів. Використовування чугуна, що в 1918 р. виносило на Україні 1,7 пуд., тепер упало на Україні до 2 фунтів. — (Московська „Экономическая Жизнь" ч. 91. за січень 1924 р.)

В. МУДРИЙ. 19

Під знаком „нелеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

XII.

Всі вясовані до тепер події, як заборона державним урядникам не лише викладати, але й взагалі займатися якою небудь працею на університеті, заборона заснувати Кураторію Українських Високих Шкіл у Львові, перешкоди на шляху легалізації Високих Шкіл та становище до неї польської влади, вплинули відємно на настрої деяких кол українського громадянства і їхніх скептично настроєних дітей в справі українського Приватного Високого Шкільництва. Тими кругами почато кольпортувати по краю і у Львові неправдиві вістки про те, що український університет розпався, що бойкот польських високих шкіл знесений, що всі професори українського університету рішили радити студентам записуватися на польський університет і т. д. Поширювали такі вістки ті, яким було потрібно їх поширювати. Це й мало свої наслідки. На польські університети й инші польські вищі школи деяка кількість українських студентів внесло подання з проханням про приняття.

Наслідком цього вже 25. вересня 1923 р. „Газета львовска" ч. 217 подала заяву ректора польського львівського університету Макаревича про те, що українська студентська молодь і взагалі Українці перестали бойкотувати польський університет Яна Казимира. В „Ділі" з 29. вересня 1923 р. ч. 143. було поміщено спростування „що бойкоту львівського університету ніхто з Українців не зносив", але це все одно не мало вже ніякого впливу на тих, що рішили впроситися на нього. Слід підкреслити, що згідно з заявою ректора Макаревича приймалися на університет лише бувші жовніри польського війська, далі ті, що сповнили суспільну працю для польської держави і накінець абсольвети заведень (середнях шкіл — В. М.) з польською викладовою мовою.

Дня 27. вересня 1923 р. відбувся надзвичайний зїзд представників Окружних і Повітових Студентських Рад, який гостро осудив ту частину української молоді, що впрошувалася на польські високі школи. Відносні постанови зїзду звучали:

1. Надзвичайний зїзд представників Окружних і Повітових Студентських Рад констатує в теперішній поставі деякої частини українського студентства до справи Українських Високих Шкіл заломання дотеперішньо одноцільної лінії поступування. Беручи одначе під увагу загальне політичне положення української нації, неясну міжнародню ситуацію і видну неможливість продовжування акції Українських Високих Шкіл зміненими засобами зїзд мимо виразних суперечних орієнтацій деяких опортуністичних чинників українського громадянства, визнає одиноко доцільним в цілій основі рішення попереднього Краєвого Студентського Зїзду, та вести далі справу всіми моральними та матеріяльними засобами.

2. Зїзд з радістю приймає до відома заяви українських політичних партій, зложені на анкеті тих партій в справі Українського Університету в повній згідности з тактикою українського студентства та ставить до Української Трудової Партії домагання зложити ясну декларацію в справі дальшої тактики в університетській акції.

Нарада політичних партій, про яку говорить 2. точка відбулася 21. вересня 1923 р. В протоколі, який маю в руках стоїть: Трудова Партія зложила слідуючу заяву: „По основному розгляненню сучасного стану Українських Високих Шкіл у Львові на тлі політичного положення української нації на західно-українських землях, Народний Комітет іменем Української Трудової Партії заявляється за потребою дальшого удержання істнуючих Українських Високих Шкіл у Львові всіми відповідними моральними і матеріяльними засобами.

Українська соціял-демократична партія зачвила: У. С. Д. П. вважає істнування Українських Високих Шкіл за річ конечну, та хоч українське робітництво не є в цьому безпосередно заінтересоване, то все таки оцінює вагу Високих Шкіл і зі своєї сторони буде намагатися їх піддержати. У. С. Д. П. вважала би злочином ліквідування У. В. Ш. і змушена була би виступити з як найгострійшою критикою такого кроку та зазначити, що українське громадянство не доросло до ведення таких справ.

Радикальна партія: Секретаріят Української Радикальної Партії стоїть на становищі дальшого піддержання розбудови Українських Вис. Шкіл, вважаючи, що це одинокий спосіб доведення до успішного висліду розпочатого діла. Виходячи з заложення, що польське правительство й так не дасть забезпечення абсольвентам польських академічних шкіл С. У. Р. П. є за тим, щоби студентська молодь на Українських Вис. Школах звернула більше уваги на здобуття суспільно-економічних відомостей та практичних наук, бо має повну надію, що наша академічна молодь, яка нарікає на брак забезпечення, з таким образуванням найде доволі праці серед народа, корисної для нашого громадянства і для неї. Секретаріят осуджує та вважає за шкідливу, недоцільну і неетичну деверцію української академічної молоді з Українських Високих Шкіл на польські.

Група „Заграва" висказалася в подібний спосіб як Радикальна партія.

(Продовження буде.)

Ще про С. В. Петлюру.

Кореспондент „Хвілі" подає, що С. В. Петлюра мав намір приїхати з Варшави до Праги, але з приводу неприхильного відношення чеського уряду до його особи, Петлюра виїхав до Відня, а опісля під псевдонімом Степана Могилівa прибув до Будапешту, ніби то для переговорів з Гортім і иншими мадярськими діячами. У Відні пробував Петлюра переговорювати, з російськими монархістами, котрі по смерти Леніна зміцнили свою діяльність, сподіючись упадку совітів. Монархісти під проводом Миколи Миколаєвича творять одноцільний фронт антибольшевицьких емігрантських груп і бажають навязати контакт навіть з українською еміграцією, до чого мав би їм послужити С. В. Петлюра.

Подаємо ті вісти на відповідальність „Хвілі".

Совітська Росія.

Відновлення переговорів.

В народньому комісаріяті зовнішної торговлі одержано відомости про те, що англійський промисловий концерн Болдуіна має намір відновити переговори в большевиками. Центральним пунктом переговорів буде розглядання питання про надання Англійцям виключної концесії на організацію особового і товарового корабельного руху на Волзі та її допливах. Єдиним конкурентом Англійців в одержанню концесії є німецьке товариство „Дерутра".

(„Русспресс").

Наказ армії.

За підписом Склянського, Головнокомандуючого Каменєва і Члена Революційної Воєнної Ради Уншліхта видано армії та фльоті такий наказ:

„В обличчю переважної втрати Революційна Воєнна Рада звертається до армії та фльоти з зазивом із ще більшою твердістю та неповорушністю стояти на своїх тяжких позиціях першого оборонця здобутків великої жовтневої революції. Вірна заповітам Іліча червона армія і червона фльота є і буде підпорою могутности радянської держави".

Важна справа.

За кілька днів одержить наша молодь, що ходить до публичних народніх шкіл за перший піврік свідоцтва, чи там шкільні звідомлення. Як відомо, Кураторія зарядила у всіх школах, отже й в українських діловодство в польській мові. Таким чином малиб наші діти одержати свідоцтва в польській мові. Одначе цей розпорядок Кураторії противиться незнесеному досі регуляміну австр. міністерства освіти з дня 10. липня 1907 р. ч. 5362, якого § 102 приписує, що в школах, в яких друга краєва мова є обовязковим предметом науки, мається на домагання родичів чи їхніх заступників видавати шкільні звідомлення і инші шкільні свідоцтва в тій мові. З цього виходить, що звичайною мовою, в якій належить виставляти шкільні свідоцтва, є викладна мова дотичної школи, отже в українських школах мова українська, а коли в цих школах вчать обовязково, як це діється тепер у нас і польської мови, то родичі-Поляки можуть жадати польських свідоцтв від управи української школи, а тим більше в праві батьки-Українці жадати, щоби школа з українською викладовою мовою виставляла їхнім дітям шкільні свідоцтва в українській мові, ба навіть, щоби польська школа видавала українським дітям українські свідоцтва, коли в цій школі вчать обовязково української мови. Про це право родичів свідчить і розпорядок б. краєвої шкільної Ради Галичини з дня 31. мая 1909 р. ч 24.854, який виразно каже: В якій із цих мов (українській чи польській) належить виставляти шкільні повідомления і свідоцтва, про це постановляє § 102 регуляміну, який ми власне навели. Кураторія, що стала на місце б. краєвої шкільної Ради, отже замісць влади, що була підчинена міністерству, не має права зносити регулямін, виданий вищою владою; тому її розпорядок не може зборонити дирекції школи видати для своїх українських дітей українські свідоцтва, а колиб їх діти не одержали, то батьки можуть звернути польські свідоцтва без підпису, жадаючи поновно українських, бо коли управа школи буде жадати підпису родичів на свідоцтві, то може це зробити тільки на підставі § 90 того самого регуляміну, якого § 102 признає українським батькам право домагатися свідоцтв в українській мові. Від постави батьків-Українців залежатиме збереження цього права, що підпре й рекурс проти введення польської урядової мови в державних і приватних школах із українською викладовою мовою, який внесено до міністерства освіти перед двома місяцями, на що й досі нема відповіди.

З театру.

(Дебют п-ні І. Левинської в „Добродійній Сузанні", оперетці Гільберта на 3 дії.)

Кілька разів з черги виставлена у нашому театрі відома оперета „Die keusche Susanna" (не хочу називати її фальшивим і суперечним змістові слова іменем „добродійної" Зузанни, як її охрещено на афішах) — діждалась у суботу стати вдруге „премієрою", яка зібрала масу публики. Сталось це завдяки дебютові (у головній ролі) добре записаної у наших товариських колах відомої пані І. Левинської.

Значна частина дальших або й близчих знайомих п-ні Левинської ставилась до її артистичних аспірацій з деяким потураючим недовірям. Не входжу в мотиви, але це був факт, з яким треба було при першім дебюті рахуватися. Але цей перший виступ переконав мабуть і найбільше упереджених, що артистичні аспірації дебютантки зродились не з порожньої жіночої амбіції або з „воєнної" фантазії, але вийшли з глибшої духової потреби та з поважнійшого духового змагання до ідеалу. Правда і те, що дебютантка мала чимало зовнішніх природних даних для сцени, як напр. гарну і інтересну зовнішню появу, виразисту гру лиця, в якій відбивається бистрий і свіжий процес думок та почувань, одним словом: сценічний темперамент. Але всього того було би мало для перемоги у ції першім виступі в такій рисковній ролі французької легкої жінки, ролі, яка домагалась фізичного експонування з одного боку і духової гіпокризії з другого, а при цьому рафінованого шику у кожньому русі. Факт, що п. І. Левинська вийшла сценічно зі своєї ролі зовсім зручно і вповні вдатно, що мало коли випала з неї, а при цьому не попала ніде у пересаду в одному напрямку або другому. Цей факт уже свідчить не тільки про її сценічний хист, але що важнійше про культурне розуміння сценічного мистецтва і поважне та не дешеве зусилля на цьому полі. Також у музикально-вокальній частині, як співачка, дебютантка виявила неаби яку ерудицію і добру школу: її невеликий, але симпатичний і чистий меццо-сопран дуже гарно приспособлений до сопранових арій (не надто важких), в чому особливо помічна співачці її вроджена вмілість фразування і чиста дикція. Усіми цими прикметами разом, п. Левинська зробила всім неабияку несподіванку та перемогла всякі упередження, які ще хтонебудь міг мати щодо поваги її змагань.

Витаючи в дебютантці нашу нову сценічну силу, проте позволю собі ще поставити питання, чи вона повинна справді посвятитись виключно оперетці, а колиб так було, то чи такому родові роль, як Зузанна. Та це питання полишимо на розвязку вже будуччині. Масово зібрана публика оплескувала рясно майбутню артистку, якій по 2-ій дії вручено чимало китиць. Не маючи наміру розбирати цілости виставки, я цим не хочу ніяким робом зіпхнути на другий плян инших партнерів оперетки, між якими були такі вокальні сили як п. Орлян і п. Коссак, які в ролях наречених були аж надто на своїм місці та такі гротескові ролі, як батька та сина, які відтворили пп. Бенцаль і Залуський.

Ми мали вже час звикнути до того, що цілість оперетки завсіди дещо недостроюється у справности і темпі режісерії, як і музикально-інструментальній частині. Але цим разом бодай про оркестру можна сказати, що здебільша вдалося геройським зусиллям капельника п. Гладиловича вдержати її сяк-так та приневолити грати те, що написано в нотах. А і це вже у нас поступ.

Ст. Л—ч.

По широкому світі.

Перед упадком Поанкаре?

„N. W. Journal" звідомляє з Парижа, що на останнім засіданню французького парляменту навіть найвірнійші прихильники уряду перейшли до табору опозиції. Особливо заслугує на увагу опозиційне становище посла Доде, котрий досі беззастережно йшов на руку Поанкаре. В Парижі сподіваються скорого упадку кабінету. На місце Поункаре мав би прийти Барту.

На пополудневім засіданню виголосив Поанкаре промову про становище положення Франції і про справу репарацій. Промова викликала бурливі протести з боку опозиції. Промову свою закінчив Поанкаре словами домагання, щоби опозиція раз вияснила, чи думає піддержувати його фінансову політику чи повалити його кабінет.

Жаспар в Парижі.

На днях прибув до Парижа бельгійський міністер закорд. справ Жаспар і відбув 2-годинну конференцію з французьким премієром в справі сепаратизму в Палятинаті і справі відшкодувань.

Франція визнає уряд Венізельоса.

„Petit Parisien" подає, що французький уряд має намір визнати уряд Венізельоса. Французький представник в Атенах вже зложив в тій справі заяву грецькому урядови. Також Англія має намір визнати уряд Венізельоса.

Всесвітній конґрес.

„Вестмінстер Газет" подає до відома, що уряд Макдонельда рішив виступити з офіціяльним та святошним проєктом скликання міжнароднього конґресу, якого метою мала би бути ревізія версайського трактату, зменшення суми німецьких відшкодувань а також приняття Німеччини та Росії до Союза Народів.

Австрійсько-турецькі переговори.

Як звідомляють з Константинополя, австрійсько турецькі переговори доходять до кінця. На днях буде підписаний договір про приязнь між Австрією і Туреччиною.

Мусолині — Пасічч.

Дня 25. ц. м. в Римі відбулася нарада між Мусолінім і Пасічом. Усталено текст договору між Югославією та Італією. Цей текст складається з двох протоколів в справі Реки і в справі договору приязни.

Справа Реки.

Білгородська преса подає, що населення Реки приготоване на анексію пристані з боку Італії. До пристані вже прибуло три воєнні італійські кораблі. Незабаром сподіються проголошення декрету про анексію Реки.

Ленінград.

„Русспрес" потверджує вістку, що петроградський совіт порішив змінити назву „Петроград" на „Ленінград".

Поанкаре жадає запви довіря.

Після замкнення в палаті загальної дискусії над фінансовими проєктами, предложеними правительством, Поанкаре поставив квестію довіря.

Новинки.

— **Похід проти українських товариств.** Львівська дирекція поліції замкнула товариство українських техніків „Основа". Причиною замкнення є — „дзяльность пшекрачайонца рамы статуту".

— **Польська „кривда".** Польські газети страшенне закукурічились на вістку, принесену „Роботніком Сльонзкім", що буцім то Чехи йменують Українців учителями у польських школах на Шлеську. „Такий гайдамака — пише ота газетк — вже став учителем у Вендрині, Гродку, а тепер має бути назначений у Фриштаті. Він (себто той „гайдамака") горіючи ненавистю до до всього, що польське, має виховувати польські діти. Ми вже не говоримо про наукову або педагогічну кваліфікацію, яка певне теж не стоїть на відовідній висоті(?!), але сам факт віддачі польських дітей під виховавчу опіку Українцям, вказує, до чого змагають шлеські власти: вони хотять вигнати польських дітей з польських шкіл і про це подбають вже ті Українці". І т. д. у тому стилю. На кінци кажеться про віжні інтервенції і протести з боку Поляків. — Тепер один запит: скільки польських учителів приналежних до партії Хієни, отже перенятих безмірною любовю до всього що українське, дістало призначення до шкіл у Східній Галичині, Волині й Холмщині, де величезна більшість дітей (як що не всіх 109 прц.) — Українці ?! „Ale to co innego",

— **Страшний суд.** Совітська преса подає, що між населенням південної Росії поширилася віра в недалекші кінець світа і страшний суд. Десятки тисяч селян покидає всяку працю і віддається тільки молитві. В деяких околицях селяне вірять, що земля западеться і тільки села обведені хрестовими колами залишуться неушкоджені. Мужики вирубують цілі ліси, будують хрести і ставлять їх навколо сіл так густо, що цілі села оточені мов перстенями. Ніхто з селян не важиться вийти поза хрести щоби в хвилині сподіваної катастрофи не бути поза селом. Ніякі старання совітського уряду не в силі розвіяти і побороти забобону. Мужики вірять, що терпеливість божа скінчилася і що надходить день кари за війну і революцію.

— **Довговічність.** На лаві обвинуваченых в Білостоку засів 110-літний Теофіль Пухальський, обвинуваченій в дрібних провинах адміністративного характеру. Обвинуваченій старець є зовсім здоров і прибув до суду б' км. пішком. не зважаючи на снігову заверюху.

— **Відзнаки почесної легії** призначив французький уряд 8 селянкам, які є матерями численних дітей і які залишившись без мужів, убитих на війні, продовжували вести самостійно господарство. Скільки таких нагород мусів би уряд роздати у нас?

— **Пожежа.** При вул. Ягайлонській у Львові вибухла в будинку пожежа, яку удалося в короткім часі зльокалізувати. Причина невідома.

— **Під потяг.** Дня 26. ц. м. коло залізничої стації Підзамчі кинувся під потяг молодий чоловік невітомого імени. Тяжко пораненого перевезено до лічниці.

— **Натастрофа.** В американській провінції Ілліноїс наступив експльозія газів у одній з копалень, наслідком чого згинуло 30 робітників, а 250 було ранених.

Зробіть утіху своїм дітям

і купіть їм богато ілюстровану

Другу книжечку Матвійчука

Можна дістати у всіх книгарнях. Де її нема, пишіть до Львова. Гроші посилати з гори. 1297 3—4

Над свіжою могилою О. Макаренка.

На днях довідався я, що ще 15. грудня м. р. помер на Підкарпатті Олександер Макаренко, голова партії самостійників-соціялістів. історія виявить, яку незвичайно велику ролю відограв він в політичній боротьбі 1917—1919 рр. за права українського народу. Зі свого боку я уважаю своїм святим обовязком засвідчити, що пок. О. Макаренко був людиною незвичайних часом

Накладом У. П. Т. вийшов з друку і продається у всіх книгарнях підручник
— — DEUTSCHES LESEBUCH VI. Kl. zusammengestellt und erläutert von Jurij Rudnyćkyj — —
Головний Склад в книгарні Ставропигійського Інституту в піднаймі — — Українського Педаґог. Тов-а, Львів, Руська 3.

великого й тверезого розуму, та одночасно — так сказатиб — монах-аскет. Я просто дивувався, як це він на еміґрації (у Відні), серед здеморалізованої маси багатьох емігрантів, зберіг хрустальну чесноту, стійність і незалежність думки. Від 1917 р. аж до смерти він не змінив своїх поглядів. Колиб всі Українці так стійко були придержувалися своїх поглядів, колиб були мали ту віру в святість справи, яку мав пок. О. Макаренко, то сьогодня ми малиб свою державу і не пропадалиб на еміґрації, як колись Жиди на ріках вавилонських.

Пок. О. Макаренко був безастережним прихильником і другом Галичан. Про недостачі Галичан не можна було говорити в його присутности. Коли що доброго зроблено в р. 1919 для Галичан, то це значна заслуга О. Макаренка і партії сам.-соціялістів. Останні 500 тисяч карб. в гривнях ще в р. 1919 асигновано галицькій радикальній партії з д-ром Львом Бачинським на чолі.

В р. 1921 пущено в пресу видумку, ніби то пок. О. Макаренко підписував якусь декларацію, силою якої віддавалось Схід. Галичину Польщі. На свіжій могилі найчеснійшої людини ручу чесним словом, що нічого подібного він не робив. Як був просто закоханим в Галичанах, таким лишився до смерти, хоч з приводу цього непорозуміння мав чимало прикростей. Вся історія з декларацією, що наробила стільки шуму, баламуцтва і морального нещастя, а наслідком звичайного фальшування, яке вчинили агент Сергій Чернушенко і віденське польське посольство з п. Марц. Шаротою на чолі. На прояві півтора року це фальшування вдалось остаточно розкрити. Дослідні матеріяли залишилися в посмертних паперах О. Макаренка. Історія з декларацією це один з тисяч прикладів, як наші політичні вороги намагаються знищити наших кращих людей і українську масу позбавити провідників. Прикру помилку галицької преси *) щодо цеї фальшивої декларації й особи пок. О. Макаренка я вважаю своїм святим обовязком виправити оцим листом.

А. Андрієвський,
б. член Української Директорії.

*) Зазначуємо, що ця помилка не була помилкою галицької преси, тільки віденського центру, який з деякими авторітетом ту відомість подав прес. Р е д.

З документів хвилі.

Чим займаються земельні уряди.

Powiatowy urzad Ziemski
w Stryju
L. 36|24.

Powiatowy Urzad Ziemski
w Stryju 17. I. 1924.

W sprawie przewłaszczenia części posiadłości Pawła Zobniowa własnej na rzecz Wasyla Kołasy i Jurka Bojkiw.

Do
Pana Pawła Zobniowa, Wasyla Kołasy i Jurka Bojki
w Sołukowie.

Powiatowy Urząd Ziemski w Stryju przeprowadzając dochodzenia w myśl § 10. ces. rozp. z dnia 9. 8. 1915 r. o pozbywaniu gruntów rolnych i leśnych odnośnie do przedłożonego podania w sprawie przewłaszczenia (części) posiadłości gruntowej Pawła Zobniowa własnej, uwiadamia, że ostateczna decyzja w powyższej sprawie zostanie wydana po przedłożeniu przez strony interesowane poświadczeń potwierdzonych przez odnośne Starostwa, Posterunki Policji Państwowej, Zwierzchności gminne a stwierdzające wiek, przynależność do gminy, obywatelstwo, narodowość główny zawód względnie uboczne zajęcie i lojalność obywatelską odnośnie do sprzedającego i kupującego, nadto co do nabywcy, czy nie występował wrogo przeciw zbrojnej sile Państwa Polskiego, nie był karany za zbrodnie z chęci zysku lub za dezercję z wojska Polskiego, czy czudzej ziemi przemocą nie brał w posiadanie, że nie trudnił się handlem ziemi, jak daleko (wyrazić w metrach) jest odległy grunt własny od nabywanego, czy ewentualnie się bezpośrednio łączy, o ile pochodzi z innej miejscowości. Komu i za jaką cenę sprzedał posiadany grunt, na jaki cel nabywa grunt (na powiększenie własnego gospodarstwa rolnego, na cele przemysłowe albo i td.) Nabywca winien przedłożyć również deklarację, że grunt nabywa jedynie tylko na cele rolnicze ewentualnie rzemysłowe i że obowiązuje się na nabytej pos adłości gruntowej osobiście gospodarować, względnie wykonywać przemysł rolniczy.

Należy zarazem przedłożyć arkusz posiadłości gruntowej, wyciągi hipoteczne obecnie posiadanych własności ziemskich przez obie strony interesowane i zapodać obszar będący istotnym przedmiotem transakcji a poświadczony przez odnośny urząd ewidencji katastru gruntowego.

Powyż wyszczególnione należycie potwierdzone alegata winny być bezzwłocznie przedłożone tutejszemu urzędowi.

Komisarz Ziemski:
(Підпис нечиткий).

З цього славного документу ясно бачимо, чим займаються земельні уряди. Справа незвичайно проста. Оден український селянин продає другому українському селянинові кусень землі, отже навіть не Поляк Українцеві, і з того приводу один і другий мусить виказати через поліцію свою льояльність, прихильність до польської сили (мабуть з часів польського наступу на Сх. Галичину), відданість польській державній ідеї і т. д. Зрештою, без коментарів. Та взагалі цікаво, чи Француз або Англієць повірив би в таку діяльність польських земельних урядів на українській території?

Розлам в посольськім клюбі.

Львівський „Вперед" подає у вчорашньому числі (з 29. ц. м.) тов-стим друком ось такий комунікат:

„На засіданню Ширшої Управи УСДП., яке відбулось тут сьогодня, посли соц. фракції Українського Посольського Клюбу зложили заяву, що виступають з цего Клюбу і створюють окремий Клюб УСДП."

Близших інформацій про цей крок поки-шо не подано ані „Вперед", ані з боку посольського клюбу.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Анексія Реки.

Дня 27. ц. м. підписано в Римі італійсько-югославянський договір. Називається він „Римський пакт" а складається з 2 протоколів: 1) в справі Реки, 2) в справі італійсько-югославянського союза. В почеділок проклямується декрет про анексію Реки. Анексію святкувати будуть торжественно. Река приготовляється на італійську анексію. До пристані причалили вже три італійські торпедовці.

Пасіч на авдієнції у папи.

Папа прийняв Пасіча на авдієнції. Католицькі часописи приписують цій авдієнції велике значіння. Між Апостольською столицею і Сербією заключено ще 1914 р. конкордат, ратифікований 1915 р. Ватиканом, війна перешкодила введенню його в життя. Після війни витворилося в Югославії таке положення, що вимагало заключення нового договору.

Ґен. Сект през. Німеччини?

Кола міщанського сторонництва приготовляють кандидатуру головного коменданта райхсвери ґен. фон Секти на становище президента німецької републики. Оголоситься кандидатуру як скінчиться президентура Еберта.

Депортація Троцького.

Московські часописи звідомлбють, що центр. виконком рішив вислати Троцького на примусовий побут до одного з півд. російських місточок. Буде там під надзором агентів чрезвичайки.

Вальоризаційний франк.

Нині 29. с. м. 1 злоти поль. = 1,920.000, на 30. с. м. 1,910.000. Франк вальоризац. тютюновий від 28. I.—3. II. 1,910.000, залізничий і почтовий від 16—31 січня 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 28. січня 1924.

Нині тенденція й дальше знижкова. Оборот вельми слабий.

Доляр ам.	9,700.000—9,750.000
Доляр канад.	9,000.000—9,100.000
Чеські корони	278.000—282.000
Леї	46.000—00.000
Фунти штерл.	40,000.000—41,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	255.000—265.000
Франц. франкй	440.000—445.500
Золото	
20 кор.	41.000.000—45,000.000
20 франк.	000.000—40,500.000
20 марок нім.	47,000.000—48,000.000
10 рубл.	60,500.000—61.500.000
срібло	
Кор. австр.	870.000—870.000
5 кор.	4,200.000—4,250.000
фльорени	2.100,000—2,180.000
рублі	3,250.000—3,500.000
копійки (за рубля)	1,200.000—0.000.000

Варшава 28.II. Доляри Зед. Держав 9945, 9800, 9700; франц. франк зол. 1905. Чеки: Бельгія 402.000, 407.000, 399.000 Голяндія 3690. Льондон 42.175—41400—41800 41 мід. Парнж 453, 445.800 450, 442, Прага 250.000, 286.000, 250.000, 286,000, 50 ,000 Швайцарія 1,716. 1,786, 1,703. Відень 140.250 138.15—139, 136, Італія 435.00, 427.500.

Ціріх 28. січня 1924. Голяндія 215.00 Новий-Йорк 579½, Льондон 24,52 Париж 26,22. Медіолян 25,16, Прага 16,75, Будапешт 0.0205 Букарешт 2,90 Бельград 6,60. Софія 4,12. Відень 0,0081.25. австр. стемп. кор. 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 28. січня 1924.

При численній участи загальний оборот 120 тон. Трансакції в вівсі і фасолі при сильнім заінтересуванню. На загал достаточна подача. Після хвилевої значної звижки цін вчерашнього дня, сьогодня ціни значно нищі. Загально числяться зі значною занижкою цін. Тенденція дещо знижкова, настрій вижидаючий.

Пшениця краєва ¹²⁹/₁₃₄ з 1923 р. 41,000.000—42,000.000*, жито галицьке ¹¹⁹/₁₂₅ з 1923 року 29,000.000—30,500.000*, ячмінь гал. бров. 22,000.000—23,000.00* овес галицький ¹¹⁵/₁₂₅ з 1923. року 27,500.000—28,500.000.

Мука пшенична 40% „1"		85,000.000*
„ „	55„	67,000.000*
„ „	70% „0"	52,000.000*
„ житня	60„	70.000.000*
„ „	70% „4"	62,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка		14,000.000*
„ житні „ „ „		13,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

ОПОВІСТКИ.

За огошення Редакція не відповідає.

Союз українських журналістів і письменників у Відні. Підписана Управа Союза українських журналістів і письменників у Відні отсим повідомляє, що дня 10 лютого 1924. відбудуться Надзвичайні Загальні Збори Союза, в льокалі Української Бесіди у Відні, 8, бецірк, Штроццігассе 32, о год. 11-ій перед пол. з таким порядком дневним: 1) Доповнення Управи Союза, 2) Перенесення осідку Союза з Відня до Праги, 3) Зміна статута. Коли би на Зборах дня 10 лютого не було предвидженого статутом комплету, то Збори відбудуться при всякім комплеті на чотирнайцять днів пізнійше, т. є. дня 24 лютого 1924 р. в тім же льокалі і в тій годині. Відень, дня 23. січня 1924 р. — За Управу Союзу українських журналістів і письменників у Відні: *Андрій Жук вр.* заступник голови, *Іван Німчук вр.* за секретаря.

Важне для Тернопільщини! Приглядується, що Загальні Збори філії „Просвіти" в Тернополі відбудуться в пятницю 1. лютого 1924 о год. 11:30 в пол. в салі Міщанського Брацтва в Тернополі. Право участи в Зборах мають члени тов. „Просвіта" і делеґати читалень „Просвіти" (по двох) від кождої читальні „Просвіти" тернопільського повіту. Проситься о численну участь.

Дрібні оголошення.

СТАРШИНИ армії У. Н. Р, пп. Евген Николаєвич Решетніков і Андрій Іванович Попов — що в р. 1922 були на праці в м. Наревка (тартак) подайте свої адреси. — *Оля Остафійчук* — Окіс, Vendryně Těšín, Č. S. R. 1316 1—1

КУПЛЮ машину до писання уживану в добрім стані. Зголошення з поданням ціни в адміністрації „Діла" під „Машина". 1303 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Аґрокомічно-технічного Тов-а „ПРАЦЯ" у Львові, Ринок ч. 10|II. повідбудуться в неділю дня 10. лютого п. р. о год. 10-ій рано.

Порядок нарад:

1) Відчитання протоколу попередних Загальних Зборів, 2) Звіти з діяльности Ради, 3) Звіти Контрольної Комісії, 4) Вибір Ради та Контрольної Комісії, 5) Справа членських вкладок, 6) Внесення та запити. 1313 1—2

ЗА РАДУ Т-ВА „ПРАЦЯ":
Інж. Юліян Мудрак вр. голова.
Інж. Альбін Барщівський, секретар.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Українського Товариства Технічного відбудуться дня 2. лютого ц. р. о год. 10-тій рано в льокалі Тов-а, Ринок ч. 10|II. пов.

1) Відчитання протоколів,
2) Звіт уступаючого Виділу,
3) Звіт Контрольної Комісії, уділення абсолюторії уступаючому Виділови,
4) Вибір Голови, 2-ох заступників голови, та нових членів Виділу,
5) Вибір 3-ох членів Контр. Комісії,
6) Справа членських вкладок,
7) Внесення та інтерпеляції.

ЗА ВИДІЛ ТЕХ. ТОВ-А:
Інж. Павло Волосенко вр. голова.
Інж. Альбін Барщівський, секретар.
1267 1—1

ДОБРА НАГОДА!

Хто має на продаж БІБЛІОТЕКУ з 200—300 книжок, нехай зголоситься листовно на подану адресу. Найрадше куплю: Видавничу спілку, бібліотеку найзнаменитших повістей (додаток до Діла), річники „Ворі", універсальна бібліотека і т. п. Плачу долярами. Спис книжок з поданням ціни вислати на адресу: 1317 1—3
Rev. M. KINASH 815. N. Franklin str. Philadelphia, Pa.

КІНОТЕАТРИ
КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА
Від нині велика сензація.
ПРИГОДИ АЛЬБЕРТІНЬОГО
(ПОВОРОТ ОДИСЕЯ)
Сензаційні пригоди в 6 діях. В головній ролі любимець публики Луїціно Альбертіні

За редакцію відповідає Ол. Нудьга
З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10

Ч. 22 (10.115) Львів, четвер 31. січня 1924. Почтову опłату оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телєграм: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5,000.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 9,000,000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 9,000000 мп. Зміна адреси 500000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 200.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

!! 15. лютого 1924 !!
Одинокі Великі Вечерниці
в хосени „Української Захоронки" улаштує
Ловецьке Товариство „Тур"
В ВЕЛИЧНІЙ САЛІ „Народнього Дому".
Поіменні запрошення будуть доручені на днях. 1323 1—1

Всесвітній Конгрес.

Вчорашні телєграми подали звістку, що новий англійський уряд Мекдональда має намір виступити в найблищому часі з пляном скликання нового всесвітнього конгресу держав з метою розплутання найбільше пекучих проблєм сучасної міжнародньої політики. Ці проблєми є звязані з ревізією Версайського договору. Такий конгрес мав би взяти собі за основу Союз Народів і продовжувати новими засобами здійснення тих гуманних ідей, які покищо залишились здебільша ідеальними домаганнями. Одним з найважнійших фактів організації такого конгресу мала би бути участь у ньому Німеччини, Росії і річ ясна, Зєдинених Держав в активнійшій ролі ніж у дотеперішніх міжнародніх конференціях.

Якщо такий конгрес почав би справді свою працю, тоді він став би подією великого міжнароднього значіння. Проєкт Мекдональда не є індывідуальною спроббою влити в Европу кілька крапель ідеалізму, як це пробував Вільсон проголосивши своїх 14 високолетних пунктів, а послідовним продовженням миротворної англійської політики, що стала в опозиції до деяких сумних наслідків Версайського договору. Англія підписавши цей договір як вірний союзник, хутко доглянула, що прикладення його в житя Францією є недоцільне і творить довий стан загального напруження, який мусить вести до нової війни. Зєдинені Держави не ратифікували цього договору; Англія відсунулась від діяльної участи у насильнім добуванню воєнних довгів від Німеччини; Туреччина одержала змогу визволитись з під несправедливого засуду проголошеного над нею цим договором. Вчорашні Союзники розійшлись у поглядах щодо свого становища супроти переможених. Англія вважала в інтересі загально-европейської рівноваги допомогти Німеччині в економічній відбудові і не відмежовувати Европи бойкотом від Совітської Росії.

Загальний економічний стан в Европі має бути вдоволяючим доказом про хибність деяких основних клявзуль Версайського договору. Англія гадає, що тепер прийшов на це пригожий мент. Замість т. зв. міжнародньої комісії знавців, яка мала обраховувати фінансову спроможність Німеччини, без ніякого права торкатись політичних справ, за гадку Англії, повинна прийти повна Рада Союзу Народів з якнайширшими правами направити зроблені похибки. Почин даний англійським урядом до такого конгресу був би першим рішучим кроком у напрямку активної політики Англії супроти справ европейського виходолу. Був би це в першій мірі удар звернений проти Франції, непохитної оборонниці останнього мирового договору. Коли останні англійські вибори дали перевагу партіям, що є проти „величнього відокремлення" (splendid isolation) Англії, англійський уряд складений з людей реально думаючих уважає першим своїм обовязком приступити до здійснювання своєї активної програми.

Не можна ставитись до ідеї такого всесвітнього конгресу з оптимізмом, без застережень. Він матиме до переможення не менше перепон, як мали їх Союзники, коли хотіли вдержати в Европі лад подиктований складеним ними договором. А проте в нинішній добі, держави і народи не ждуть на повне здійснення ідеалів. Вони змагаються в першій мірі з економічною скрутою і непевними суспільними основами, що не дають їм запоруки організаційної праці на дальшу мету. Англія стоїть на становищі, що реформа версайського трактату може утревалити державно-суспільні основи народів і розвязати їх економічні проблєми певнійше ніж праця над обороною цього трактату. Діяльність Франції над зміцненням бльоку малих держав і її останній пакт з Чехословаччиною не може подобатись Англії, яка з вікової традиції боронить політики „рівноваги сил" (balance of power). Ця політика каже їй звертатись завсіди проти держави що прямує до світової гегемонії. Їй дуже прикро, що в ролі такої держави виступає вчорашня союзниця — Франція, але нічого не вдієш!

Поанкаре має в особі Мекдональда небезпечнійшого ворога, як в особі Болдуіна, тому, що представник робітничого уряду може свобіднійше користуватись гаслами умиротворення світа, ніж бувший премієр британської імперії. Мекдональд має змогу виступати не тільки як представник англійського уряду, але як соціяліст, що хоче працювати навіть на своїм новім становищі над здійсненням якоїсь частинки соціялістичного ідеалу: всесвітнього миру і братерства. Дуже цікаво: як саме в теперішнім моменті Англія зможе використати ці зовсім нові дані свого нового президента міністрів. Вона давно махнула рукою на цифри, які обіцяв їй версайський трактат; вона воліє заповнити їх новими економічними договорами, що можуть покрити її втрати багато лекше ніж довги від вірителів задовжених по вуха.

Питання тільки в тому: яку форму прибере у цій новій всесвітній Раді участь таких покривджених держав як Німеччина, таких революційних як Росія і таких самостійних як Зєдинені Держави? Про малі держави вже й не казати. Всесвітній конгрес! Скільки місяців мав би він продовжуватись, щоби всі могли зясувати на ньому свої претенсії звязані та навязані до останнього мирового договору?

Ленін.

Троцький про смерть Леніна.

Вістка про смерть Лєніна заскочила Троцького 22. січня ц. р. о год. 8. вечером в Тифлісі на залізничому двірці.

Троцький негайно на двірці написав з нагоди смерти цілу статтю і передав її телєграфічно в Москву. Рядки тої статті звучать:

Лєніна більше нема. Лєнін помер. Таємні закони, що управляють діяльністю кровоносних судин, перервали те життя. Медицина виявила себе безсильною доказати того, чого з жадобою вичікували і вимагали від неї міліони людських сердець. Як багато з них без хитання віддало би останню каплину їхньої крови, щоби оживити кровокруження великого Лєніна, Іліча, одинокого незрівнаного провідника. Та чудо не сталося там, де безсильною наука.

Лєніна більше нема. Ці слова падуть на нашу свідомість, як великанська скала в моря. Як в це повірити?

Свідомість робітників всього світа відмовиться погодитися з цим фактом, бо ворог могучий і жорстокий, шлях, що стелиться перед пролєтаріятом, довгий і важкий а наложене на нього завдання, найвеличнійше в історії, ще не бясгнене.

Лєнін необхідний для робітничих мас цілого світа, як ніколи дотепер в історії ні одна людина.

Друга доба його недуги, важча від першої, тягнулася десять місяців. Згідно з вимогами лікарів, орґани кровокруження весь той час „грали". Страшна це „гра" — бо гра життям Іліча! Можна було надіятись на поліпшення, навіть на виздоровлення, та не виключена була можливість катастрофи. Всі ми вичікували вилічення. А наспіла катастрофа. Нервовий осередок, регулятор віддиху, відмовився далі служити і погасив огонь тої геніяльної думки. І ось Іліча більше нема. Партія осиротіла. Осиротіла робітнича кляса. Ось що відчуваєш в першу чергу, коли довідуєшся про смерть того, що був нашим вождом і учителем.

Як ми підемо вперед нашим шляхом, товариші?

Чи не зійдемо ми тепер на манівці, коли нема з нами більше Лєніна? Лєнінізм істнує далі. Лєнін безсмертний своєю наукою, своєю працею, своїм методом, прикладом, які жиють в нас, в нашій партії, яку він створив, в першій робітничій державі, головою якої він був.

Наш жаль так само необмежений, як наша втрата. Та будьмо вдячні історії, що дала нам щастя бути сучасниками Лєніна і що дозволила нам працювати з ним рука в руку та бути його учнями.

Наша партія — це лєнінізм в діланню. Наша партія — колєктивний керманич робітників. В кожному з нас — частина Лєніна.

Ми підемо вперед зі світлом лєнінізму в руках. Ми колєктивною думкою віднайдемо свій шлях і коллєктивною волею ступатимемо по ньому.

Завтра, позавтра, за тиждень, за місяць ми все одно будемо говорити: це неможливе, щоби Лєніна більше не було. Так, його смерть довго ще буде видаватися нам неймовірною, недопустимою, страшним надужиттям долі. Нехай рана, яка відкриється в серці кожного з нас разом зі спомином про великого покійника, нагадує нам безперервно, що відповідальність наша подвоїлася. Станемо гідними нашого вчителя. В нашій жалобі зєднаємо лави і серця для нової боротьби.

Товариші! Брати! Лєніна нема вже між нами.

Прощай, Ілічу! Прощай вожде!

Орґан Мілюкова про Леніна.

„Послѣдніе Новости" Мілюкова в передовиці з нагоди смерти Лєніна зазначують, що „створений завдяки доктринерській впертости Лєніна апарат влади здобув незалежне від Лєніна істнування". „Правда, можна говорити, що без Лєніна він (цей апарат) буде істнувати тільки по інерції. Можна заключати, що колиб Лєнін жив і був здоровий, так партія виказала би більше гнучкости у відношенню до невмолимих фактів життя". „Посл. Нов." є тої думки, що тільки Лєнін міг би завдяки своїому тактичному хистови і великому авторітетови дати собі раду з назріваючими конфліктами. І пригадують, що в первіснім проєкті Лєніна була теза, що на випадок невдачі експерименту з комуністичним переворотом можна відступити хоч би аж до парляментаризму. Без Лєніна немає тепер серед комуністичних провідників людини, що була би в силі взяти на себе відповідальність за так сміливі тактичні рухи, яка до сього мала би відповідний авторітет. Без Лєніна — на думку „Посл. Нов." — ком. партія буде дальше розкладатися наслідком що раз більш назріваючих внутрішних конфліктів.

Пр. 78/24. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Ділo" *число 15 з дня 23. січня* 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Великі роковини" в уступах між словами „обох Украін" а „В реально позитивному", б) „того акту" а „Неосягнено рівнож", ц) в уступах від слів „Та поруч цих відємних" до кінця артикулу, 2) „Акт злуки" в уступах від слів „Від нині во едино" до кінця артикулу містить в собі єство злочину з § 65a) а. к. узнав доконану в дни 22 січня 1924 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 23. січня 1924.

(Підпис нечитний.)

Про самого Леніна „Посл. Нов." пишуть:

„Над самою особою людини, що доконала із переконань над своєю країною найбільший злочин, який коли-небудь довелося доконати професіональному тиранові, суд історії мабуть складеться не зразу. Треба буде розпочати відділенням особи від легенди, якою веліло покритися його імя. Треба буде відділити думку вождя від виконання, первісну ідею від її переломання в середовищі, яке вибрав не він а події. Ленін — не Петро Великий, а й Петра історики розклали. З Леніном буде не куди легше, бо ідея і діло Петра органічно зливалися в одну цілість в житті, між тим коли діло Леніна уявляє собою картину безпомічного змагання його ідеї зі зростаючим спротивом життя. По самій сути ідеї і другої ідеї так і мусить вийти, що одна — дала початок новій епосі в російській історії, друга — завернула історію мало що не до петрівського стану".

Велика Україна.

Виріб льокомотив.

В звязку зі скороченям програми виробу залізничих льокомотив (паровозів) на українських фабриках до числа 44 нових льокомотив (замість 72) річно, становище тих фабрик незвичайно важке. Беручи на увагу, що харківський та луганський заводи на протязі першого кварталу випускали кождий по дві нових льокомотиви і по 7 льокомотив цілком перероблених (в ремонті!) — то на инші три квартали минулого року на харківський завод випало всього 10 нових льокомотив а на луганський 22. Те скорочення основної продукції заводів ставить перед нами питання про скорочення кількости робітників в головних цехах. Передовсім гостро стоїть ся справа на луганському заводі. де попри будову залізничих льокомотив є також инша металева продукція, яка цілком приспособлена як для обслуги потреб самого луганського заводу та і для заспокоєння потреб харківського льокомотивного підприємства. (Московська „Экономическая Жизнь".

Свято обездушення.

Шестирічне свято проголошення самостійности Української Республики і пятиліття проголошення злуки українських земель.

Прага, 25. січня 1924.

З ініціятиви і заходами українських культурно-громадських установ відбулося свято проголошення самостійности Української Республики та злуки українських земель. Свято відбулося 22. січня в Празі на Славянському острові.

Майже вся українська еміграція зявилася в будинку на острові. Між представниками національностей були Грузини, Білорусини Черкези і инші. Можна помітити відсутність представників російських. В 10¾ год. на авансцені за довгим столом розміщується президія в складі управи УГК., ректора Українського Вільн. Університету проф. Горбачевського і директора Українського Вищого Педагогічн. Інституту проф. Л. Білецького.

До громадянства звертається голова УГК., М. Шаповал: „Сьогодня ми зібрались, щоби відсвяткувати шесту річницю проголошення 4. універсалу і пяту річницю проголошення соборности українських земель. Ці два принципи ведуть український народ до повного визволення, до досягнення самостійности політичної, культурної, господарської і т. п. Устами свого першого парляменту, „Центральної Ради", український народ проголосив, що він від цього дня буде жити вільно, незалежно, самостійно, як одиниця між усіма рівноправна і рівновартна. Шість років тому назад у своїм парляменті народ зазначив, що не тільки словами він проголошує перед світом про свою волю, а й своїм поступуванням, своєю діяльністю, своїм життям він буде захищати свою волю. Український народ гордо проголосив перед світом про своє визволення, гордо підняв прапор боротьби.

Правда, після того сталися події, в яких ворог переміг. Але без огляду на те, що на всіх просторах українських земель засіли вороги, Українці ні на одну хвилю не забувають про боротьбу за своє визволення, на кожнім кроці памятають, що воля, яку оголосив український народ шість років тому назад, стала непереможною метою кожного українського громадянина, до якої він мусить дійти, не боячись ніяких жертв.

Сьогодня, опинившись нова межами рідньої землі, ми зійшлися, щоб відсвяткувати той день, у який проголошено національне, культурне, економічне, моральне й духове визволення. За шість років Українці принесли за це визволення сотні тисяч жертв. Ніхто не посміє закинути, що проголошені принципи були наслідком нероздуманности. Хто не вірить святочним актам, той мусить повірити тим могилам борців за визволення України, які покрили всю нашу рідну землю від Карпат до Кавказу. У цих могилах спочивають безіменні герої, які свідомо полягли на полі бою за волю свого народу, за волю своєї рідної землі, які свідомо принесли себе в жертву за волю. Ці герої вмірали за визволення свого народу, вони не пережили трагедії минулих поколінь, яким, як казав Шевченко, „не за Україну, а за її ката довелось вмірати". Герої теперішности вмірали за рідну волю, тоді як в минулім міліони мусіли падати за своїх ворогів. Так було у великій війні, у війні з Шведами, Турками і т. д.

Український народ зрозумів, що коли вмірати, то вмірати за себе. Перші військові кадри, що організувались підчас світової війни (січові стрільці, синьожупанники), доказали, що для Українця найсвятіща ідея є смерть за волю, за визволення рідного краю й народу. Сьогодня мусимо згадати про тих, що промовою крови своєї казали любов до Батьківщини. Сьогодня мусимо присягти, що єдиний наш шлях є шлях *боротьби*. Боротьба за волю мусить стати нашим фізичним єством, нашим духовно-моральним втіленням: ми не матимемо права жити, коли забудемо про цю ціль свого життя, коли забудемо про те, що ми мусимо осягнути, й про те, що сталося. Всі Українці мусять безперестанно служити тим принципам, які проголошено в універсалі шість років тому назад, мусять всі сили свої віддати для того, щоб ті принципи стали живою, святою дійсністю.

Закінчуючи промову, голова УГК. пропонує вшанувати вставанням память героїв, що полягли в боротьбі за самостійну Україну. Всі, як один встають і співають „Вічну память".

Після цього представник УГК. М. Галаган в своїй промові перейшов етапи боротьби українського народу за свою волю й незалежність. З черги представник Вищого Педаг. Інституту проф. В. Сімович зупинився над нищенням української культури завойовниками. Подаючи ряд фактів з історії, він вказав на сучасне положення української нації на Наддніпрянщині, на західно-українських землях та на Буковині. Роблячи висновки зі своєї промови, бесідник вказує, що для створення своєї держави і її вдержання потрібна власна висока культура. Від Кооперативних Курсів „Селоспілки" виступав з промовою лектор Н. Григорієв. З привітами виступали представники Білорусинів і Грузинів.

Свято покінчилося гучними окликами і відспіванням національних гимнів „Ще не вмерла" і „Не пора".

З румунської займанщини.

Відновa української преси. — „Зоря" й „Хліборобське Слово". — Неробство й недбальство інтеліґенції. — Товариства, студентське життя, школи, смерть Романовички, дивогляди.

На протязі останніх чотирьох місяців 1923 р. на Буковині було вже на. Буковині ніякої української ґазети. Причиною цього сумного стану були з одного боку переслідування нашої преси румунським урядом, головно заборона висилати українські ґазети в українські сторони, а з другого боку недостача піддержки рідної преси українським громадянством, передусім інтеліґентами, які навикли ще з часів безплатного накидування кацапських ґазет Купчанка, Козарищука, Богатирця і Герровських читати ґазети даром. І. новим роком 1924 появилися в Чернівцях дві нові українські ґазети, а то незалежна „Зоря" і „Хліборобське Слово", орган хліборобської партії, яка в злуці з хліборобами-Румунами, т. зв. Царанистами думає заступати й інтереси наших хліборобів. „Зоря" виявляє напрямок національно-демократичний, а „Слово" соціялістичний. „Зорю" підписує В. Руснак, урядник

В. МУДРИЙ. 20

Під знаком „непеґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

„Русскій Исполнительный Комитет" заявив: „Русскій Исполнительный Комитет, як верховний орган „Галицко Русской Организаціи" вважає продовжування акції в користь свобідного національного Високого Шкільництва конечним. Виходячи з того заложення Комітет стверджує, що „Галицко-Русская Организація" готова всю акцію посильно піддержувати.

Так милозвучно та гарно виглядало все в теорії. Теорія все дуже гарна річ, бо сама по собі легка і мало коштовна. На ділі з хвилею почаття викладів усі львівські українські найповажнійші та найбогатші в льокалі інституції відмовили сальна університетські виклади з боязни, щоби не виставити народніх установ на небезпеку розвязання польською владою.

Надзвичайний Студентський Зїзд з 27. вересня 1923. р. приняв ще одну важну постанову, яка звучала: В цілі заступлення всіх моментів скомплікованого питання Українського Високого Шкільництва в одній відвічальній інституції, доручає Зїзд Українській Студентській Раді дати ініціятиву до створення такого тіла, що могло би виносити рішення в цілости університетського питання. Для здобуття серед широких мас українського народу трівких підстав в напрямі активного піддержання ідеї У. В. Ш. Зїзд доручає поодиноким студентським відділам і екзекутивам ініціювати на місцях творення спеціяльних комітетів Прихильників У. В. Ш. з метою всебічної помочі для них та рішучого поборювання всяких неприхильних і ворожих проявів у деяких колах українського громадянства.

Ця постанова лягла потім в основу повстання нової зовсім інституції, до обговорення якої саме й приступаємо.

XIV.

В останній частині вище наведеної резолюції молодь домагалася скоординування всеї акції Високого Шкільництва в одних руках. Треба було зрозуміти під тим акцію політичну, економічну, суспільну і навіть адміністративну. До утворення такого, наділеного всесторонніми компетенціями тіла не дійшло. Одначе засновано инше подібне до обговорюваного тіло, яке одначе не мало права екзекутиви. Розумію під цим т. зв. Ініціятивну Комісію. Ця комісія має за завдання давати ініціятиву для вирішування всіх менше і більше скомплікованих справ, звязаних з Високими Школами при помочі громадянських і політичних чинників. Склад комісії не означений ніякими статутовими формулами. До неї входять представники обох Сенатів Високих Шкіл, представники Кураторії і представники українського студентства. Комісія має право кооптації.

Цікаво підкреслити це, що на лоні Ініціятивної Комісії наступила цілковита переоцінка тактики в цілій університетській акції. Коли давнійше обі анкети і деякі політичні партії, а в першій мірі молодь стояли на тому становищі, що університетська справа не є політичною і треба її трактувати зовсім аполітично, то тепер всі як молодь так і представники инших заступлених в Ініціятивній Комісії, установ, стали на становище політичности університетської справи. Для того то й Комісія має право оцінювати вирішування всяких справ, звязаних з Високими Школами при помочі та співучасти українських політичних партій.

Друга частина вище наведеної постанови студентського зїзду знайшла рівнож реалізацію в життю. В першій половині жовтня почали в краю творитись по більших осередках нашого життя т. зв. Окружні Комітети Прихильників Українських Високих Шкіл. Перший такий Комітет зорганізувався в Станиславовові. За ним пішла організація комітетів у Коломиї, Снятині, Перемишлі і инших містах. Таким чином почалася на більші розміри т. зв. акція усуспільнювання справи Українського Високого Шкільництва.

Перший зорганізований окружний Комітет Прихильників Українських Високих шкіл поставив до Кураторії домагання, щоби його представника допустити до участи в працях Кураторії в чисто інформативному характері. Одначе Кураторія стала на тому становищі, що поки не зорганізувалось більше таких Комітетів, то передчасним є окремішне вирішування участи або неучасти в працях Кураторії представника того Комітету, як також вирішування характеру тої участи. Коли буде більше таких Комітетів, тоді Кураторія загально вирішить порушену справу. Такий був би хід всеї акції, що зосередкувалась біля справи Високого Шкільництва в ріжних установах і велася описаними шляхами до найближчого нам часу. Про діяльність нових щойно наведених установ тепер щонебудь писати передчасно.

XV.

Дня 15. жовтня 1923 р. почався зимовий семестр на обох Українських Високих Школах. За час від 15. жовтня до 25. грудня 1923., тобто до початку святочних ферій поліція вспіла перешкодити в ріжних місцях і ріжним викладам 20 разів. За кождий раз візита обмежувалася до того, що поліційні органи списували всіх присутніх, провірювали особисті документи та переривали заняття і забирали прилади.

(Продовження буде.)

краєвого банку, а „Слово" редагує б. учитель і соц. посол до рум. парляменту Кость Кракалія. Цікаве, що імя редактора і друкарні на обох українських газетах надруковане по румунськи! Обі газети виходять раз на тиждень у Чернівцях в „Нар. Домі", вул. Петровича 4 і коштують річно по 100 левів. „Зорі" вийшли 2 подвійні числа, а „Слова" два числа за перші дві неділі в січні. Політичні статті „Зорі" бадьорять українського духа, й виказуючи кривди 840.000 Українців у Румунії, особливо на полі шкільництва, заступаються за правами, заґварантованими Румунією національним меншостям. Далі йдуть „Вістки з широкого світа", головно про українські справи, а далі різні фейлетони. „Слово" виступає головно проти теперішнього ліберального правління, яке поборюють Цараністи", від яких „Слово" надіється добра й для українських хліборобів. Крім новинок і фелєтонів в рубриці „З нашого життя" картає „Слово" гостро неробство українських інтеліґентів на Буковині, що не підтримують газет, занедбують товариства і не проявляють політичного й національного життя. Відрадніші вістки з Буковини такі: В справі переслідувань українського шкільництва й учительства передано протест міністрові освіти, про що заговорила букарештенська преса. Заложено новий український банк, до якого приступило відразу около 100 членів, добре розвивається „Українська Нар. Книгозбірня", за те заснітилися старі товариства „Народний Дім", „Руська Бесіда", „Українська Школа" і „Українське Касино" їзза малого числа членів: так само співацький „Кобзар". Студ. тов. „Запорожа" і „Чорноморе" мають своє число членів, та проте є ґдких 200 „диких", себто незорґанізованих студентів. Святковано 60 роковини уродин письменниці Ольги Кобилянської 27. падолиста м. р. спів.-декл. поранком. „Міш. хор" дає театральні вистави, а під новий рік уст'ровано дві Маланки, а й новорічний вечір, на яких явилося велике число гостей, особливо молоді, що розмовляє вже не по німецьки а по — українськи; шкода тільки, що нема кому ту молодь заохотити не тільки до танцю, та й до національної праці. З инших новинок записати б смерть пані Коралевичевої, колишньої директорки українського театру (Романович), що померла, проживши понад 80 літ. Помер ще й перший бібліотекар черновецького університету, п. Іван Ронгуш на 74 році життя. В середніх школах Румунії заведено три семестри. Держава удержує тільки основні кляси, а паралельки шкільні комітети батьків, бувших учеників і ин. Шкільна оплата виноситиме по 500 левів у низчих, а по 800 у вищих клясах. Міністерська шкільна конференція запровадила в середніх школах обовязкову науку французької мови у всіх клясах, а у вищих будуть ще учити німецької, англійської або італійської мови. Латина і грека остає на далі. Міністер фінансів запорядив, що хто не заплатив податків, не сміє женитися

О. П.

4. ч. Літопису

вийшло й коштує 500.000 мар. поль., з пересилкою 600.000 мп. Розсилається передплатникам разом з опізненим 2-им ч.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

До італійсько-сербського договору.

Офіціяльний югославянський орган „Самоуправа" пояснює факт тільки що заключеного італійсько-югославянського договору можливістю недалекого розпаду Антанти. Уряд Пасіча, який у своїй політиці співався до цього часу на Велику Антанту, зрозумів небезпеку й побачив необхідність управильнити взаємини з Італією. Отвертий розлам Антанти спричинив би заколот із найдальше йдучими наслідками. Наша приязнь з Італією, каже часопис, примушує Югославією бути приготованою на таку можливість, створивши собі нові тверді підстави. Італія має те саме на увазі, бож вона не буде вільною від впливів повного розпаду Антанти. Римський договір має започаткувати нову еру в історії обох держав, усуваючи всякі можливости якогобудь взаїмного конфлікту.

Погрози Мекдональдові.

Англійське офіц. бюро Райтера подає за льондонськими газетами коротку, що Мекдонельд дістав багато листів з погрозами. Поліція вжила заходів обережности.

Англійський залізничий страйк.

Поміж директорами англійських залізниць і делегатами страйкуючих залізн. машиністів відбулось дві конференції, про вислід яких не подано комунікату. Секретар союзу паровозного персоналу заявив, що страйкуючі є приготовані так довго боронити страйком своїх домагань, поки всі ці вимоги не будуть прийняті.

Італійсько-альбанська конвенція.

На днях підписано італійсько-альбанську торговельну і морську конвенцію.

З польських справ.

Одно- чи дворічна військова служба?

Свою короткоречинцеву сесію розпочав польський сойм дебатою над військовим законопроєктом. Законопроєкт передбачує дворічну військову службу. Речник ППС. — Ліберман виголосив дуже партіотичну промову, в якій м. и. вилаяв большевиків і запропонував однорічну військову службу, мотивуючи свій внесок ось якими аргументами:

Мекдональд хоче скликати конґрес в справі розоружень і скорочення військової служби, а крім цього цей конґрес застановиться над ревізією версайського договору; отже Польщі не слід появитися на цім конґресі з найдовшою військовою службою і найбільшим військовим буджетом.

За дволітною службою промовляв м. и. мін. Сосновські.

В імени Українського і Білоруського Клюбу промовляв пос Пр ицупа, кінчаючи свою промову відчитанням деклярації обох клюбів, в якій пропонується систему народньої міліції і перехід до дневного порядку над законопроєктом.

Чому доляр спадає?

„Хвіля" пояснює це так? ПККП. дістала 205.000 фунтів стерлінгів, а крім сього вплинули значні квоти на зачет маєткового податку з боку поміщиків (попродали збіже за границю), отже ПККП. дістала більшу скількість чужої валюти — і це зробило враження на біржу. Вона зареагувала знижкою доляра.

Особиста ревізія послів.

На конвенті сенаторів польського сойму марш. Ратай відчитав листа премієра Грабского, в якому він подає до відома конвенту становище правительства в справі особистої ревізії послів підчас переїзду через границю. Правительство стоїть на становищі, що така ревізія є необхідна. Серед польських кол викликало це огірчення, бо на ділі всякі особисті ревізії колідують з конституцією. Та в Польщі на такі речі не звертається уваги.

НОВИНКИ.

Конфіската О тання (21) ч „Діла" ско фіскована за статтю про право отримування шкільних свідоцтв українською мовою п. з. „Важна справа".

— **Українські свята в польській армії.** Польська військова влада оголошує в польській пресі список грек.-кат. свят, підчас яких Українці жовніри мають бути звільнені від обовязків і в день яких військові духовники мають відправляти богослуження для Українців в польській армії. До тих свят зачислено тільки Великдень, Благовіщення, Івана Хрестителя, Різдво і Йордан.

— **Доходи Німеччини.** Державні доходи Німеччини в грудні 1923 р. осягнули 312 міл онів марок золотом.

— **Пожежа** Дня 27. ц. м. в ночі вибухла пожежа в будинку при вул. Львівській на Замарстинові. Цілий будинок згорів. Втрати величезні.

— **Громадські податки.** Львівський магістрат подав до відома, що льокато ників дуже сумний оборот. На спортових торах Семмерінґу трапилася сила неща ливих випадків, які закінчилися для пошкодованих важким каліцтвом. го багато спортовців, що з лещетами вирушили в гори загинув усякий слух; лякаючися, що вони позл тали в пропасти, вислано за ними рятункові експедиції.

— **Масові демонстрації з нагоди смерти Леніна** відбулися у Відні й Берліні. Тамошні комуністи відбули урочисті збори у великих прилюдних салях (у Відни в т. зв. Volkshalle, у Берліні в театрі Schauspielhaus), після чого учасники сформували маніфестаційні походи під совітське посольство. Однаке в обох випадках жалібні маніфестації перемінилися у галасливі демонстрації проти уряду дирекції поліції, з роз идуванням агітаційних летючок і закінчилися інтервенцією поліції.

— **Чистка воєнного фронту.** По нинішний день фронтова полоса над рікою Іперн у Бельґії, де ве ися найлютіші французько-німецькі позиційні бої, є засіяна дротяними проволоками, поломаною й поржавілою зброєю та всякими рештками боєвого припасу, які надзвичайно утруднюють правильну управу рілі. Щойно тепер бельґійський уряд рішив остаточно очистити іпернські поля, зрівнати окопи та усунути залишки боїв. Десятки вантажних автомобілів день-в-день вивозять до міста Іперн відпадки о удників смерти. Гадають, що ця праця займе три місяці.

— **Легкий заробіток, але ризикований.** Кримінальна статистика Берліна стверджує, що від першого січня біжучого року, себ то за неповний місяць, арештовано там аж 170 осіб за фальшівництво й свідоме поширювання фальшивих банкнотів.

— **Від королівської кареґ до священничої ряси.** Найстарший син останнього саксонського кор ля, екс-кронпринц Вільгельм, кінчає студії теольоґії при монастирі в Шварцвальді й має отримати весною духовне висвячення

— **Бразилійські Українці для кооперативи „Український Театр".** Заходами нашого земляка Петра Карманського, що перебуває тепер в Прудентополі, зібрано на кооперативу „Український Театр" в Бразилії в долярові валюті уділи від слідуючих земляків: 1. Василь Угрин в Прудентополі — Парана — уділи за 2 ам. доляги. 2 Дмитро Ярема в Прудентополі уділи за 2 доляри, 3. Іван Лех в Прудентополі уділи за 10 долярів, 4. Василь Лопатюк в Прудентополі уділи за 3 доляри, 5. Іван Андрусевич в Куритибі уділи за 2 доляри, 6. Василь Войтович в Прудентополі уділи за 2 доляри, 7. Петро Мазуринчин в Порто Уніао уділи за 2 доляри, 8. Олекса Шеремета в Марш. Маллет уділи за 2 доляри, 9. Іван Колодій в С. Павльо уділи за 4 доляри і 10. Петро Карманський в Порто Уніао Ста Катаріна уділи за 2 доляри — разом уділи за 30 долярів, т. є 300,000.000 мп. — За цю велику жертву присланну з далекої Бразилії складає Управа театральної кооперативи в першій мірі Вп. П. Карманському та всім Жертводавцям і своїм наймолодшим членам за океаном щиру подяку, ставляючи їх одночасно як примір гідний до наслідування цілому краєви, з окрема нашим сенянам і сільській інтеліґенції, що досі не дуже то обильно давали цеглки під будову власного театру у Львові. Як що не забувають на нас і на наше діло наші земляки в далеких степах Бразилії, так тим більше повинні памятати про це ті, для котрих передівсім будується національний театр.

— **Богословія.** З огляду на те, що вартість доляра впала, а друкарські видатки значно збільшилися, адміністрація є змушена піднести ціну ювилейної (3—4) книжки з 25 ct. на 40 ct. американських.

1320 1—2

Зїзд відпоручників „Учительської Громади".

Дня 26. грудня 1923 р. відбувся краєвий зїзд Учительської Громади" у Львові при значній участи місцевих членів і відпоручників з Філій. Наради тревали цілий день, а найважнійшою точкою її був програмовий реферат д-ра К. Кисілевського п. з. „Наше положення і проект реорґанізації „Учительської Громади"". Референт піддав острій критиці дотеперішню діяльність „Учительської Громади" та поставив домагання, щоби приноровити її до сучасних обставин та більше матеріяльних настроїв загалу учительства середніх шкіл. Їзза того „Учительська Громада" повинна старатися давати безпосередній пожиток членам, на прим. зайнятися будовою вакаційного дому для учителів та їх родин. Попри те є обовязком її добро молоді. Щоби не запускатися у загальники, референт піддає конкретну ціль, а саме ставить дезідерат, щоби при кождій Філії „Учительської Громади" засновано Секцію Вакаційних Осель. Метою цеї Секції було би ширення ідеї Вакаційної Оселі серед учительства і громадянства тай уладжування концертів, представлень, відчитів і т. п. на дохід „Вакаційних Осель". Станиславівська Філія переводить вже це діло в життя. Вона придбала парцелю у Микулинчині і хату в Ямній тай задумує на найблизчі ферії вислати 20 учеників ґімназії на Вакаційну Оселю. Вкінці піддав референт зїздові під розвагу заснування кооперативи учителів середніх шкіл; чистий дохід її можна було би повертати на видавання фахового органу та на сповнення инших цілей Товариства. Зїзд одобрив думки д-ра К. Кисілевського відносно Вакаційних Осель та учительського вакаційного дому, а справу кооперативи відложено на пізнійший час. Заразом завізвано членів складати 1-процентовий даток від місячної платні на професійні цілі, Вакаційні Оселі та жертви лихоліття (вдови і жінки зльокавтованих учителів).

З инших рішень зїзду заслуґує на увагу резолюція в справі заборони уживання в наших школах назви „український". Ця резолюція звучить: Краєвий зїзд „Учительської Громади" прилучиться до протесту, піднятого у пропамятнім письмі Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові з приводу заборони Кураторією Львівського Шкільного Округа національного імени українського народу.

Останній зїзд „Учительської Громади" вдався дуже гарно і, якщо члени „Учительської Громади" візьмуться широ до праці та переведуть його ухвали, Товариство піднесеться на довоєнний рівень та стане важним культурним чинником серед нашої суспільности.

З судової салі.

За § 65 к. в.

Розправа проти п. Данила Стецькова

Дня 28. січня 1924 р. перед судом присяглих у Львові відбулася розправа проти Данила Стецькова, власника цукорні, у Львові, обвинуваченого в злочині із § 65. а., якого мав допуститися на зборах в сали „Народнього Дому" дня 30. вересня 1923 р. Ці збори скликав п. сенатор Михайло Черкавський в ціли вислухання всіх кривд і надужить на полі українського шкільництва в Галичині.

Після реферату п. сенатора, який представив страшне положення українського шкільництва на Волині, Холмщині і По

ОСТАННІ ВІСТИ.

Чічерін наслідником Леніна.

Райтер звідомляє із Москви, що на місце Лєніна кандидує Чічерін.

Похорон Леніна.

З Москви звідомляють, що в похороні Леніна, без уваги на 30 степ. морозу взяло участь 1 міліон людей. На похороні був і Троцький. Згідно з постановою конгресу тіло Леніна буде три місяці виставленэ на публичний вид. Потім спалять його в спеціяльно на цю ціль збудованій крематорії. Попіл Лєніна поховають у гробниці в Кремлі. Для вшанування памяти Лєніна комісаріят пошт видасть жалібні марки.

Подорож румунської королівської пари.

Букарештенські часописи звідомляють, що румунська королівська пара приготовляється до подорожі до Парижа, Льондона і Риму.

Йонґ кидає Польщу.

В найблизших днях фінансовий дорадник Польщі Йонґ кидає Польщу. „Хвіля" в телєграмі з Варшави звідомляє, що причиною виїзду Йонґа є, що Грабскі не згодився на контролю актів і статистичних дат мін. скарбу.

Позичка для Німеччини.

„Д. Телєгр." пише, що можливе, що анґлійське правительство, ще заки одержить звідомлення комітету знавців, означить своє становище в справі кредитів для Німеччини. Зробить це головно тому, що Америка схильна признати Німеччині кредити на закупно харчів.

Політика нового анґлійського правительства.

Мекдонельд подав французькому правительству в загальних начерках плян політики, яку задумує вести. — Анґлійський кабінет пічне вагальну дискусію над европейським положенням. Головнож над питанням відшкодувань, Надренії і взаємин між Францією й Німеччиною. — Дипльоматичний справоздавець „Обсервера" звідомляє, що перед визнанням правительства совітів де юре Анґлією, муситься ще полагодити більше справ. Політика нового англійського правительства супроти Росії ріжнитиметься від політики попереднього правительства, що Мекдонельд готов признати зобовязання відносно Росії, які повстали в звязи з воєнними експедиціями Денікіна, Врангля й инших генералів. Сподіються, що англійське правительство згодиться на обосторонне скреслення англійських і російських довгів і зобовязань.

Вибори до міських рад.

„Хвіля" звідомляє: На основі нового закона про громадську самоуправу розпашеться вже на цю осінь вибори до міських і громадських рад.

Львівське воєвідство не буде обсаджене.

„Хвіля" довідується з добре поінформованих варшавських кол, що львівське воєвідство не буде обсаджене. Функції воєводи виконуватиме заст. Зімни. Правительство Грабского рішило так, бо сторонництва не можуть згодитися на ніякого з предложених кандидатів.

Мусоліні против революції.

Велика Рада фашистів в Римі закінчила свої наради. Мусоліні заявив, що фашизм без вибору входить у союзи з иншими партіями, але фашистівській лісті гарантує більшість. Є краї, де революція, в противенстві до революції фашистів, забрала тисячі жертв. Мусоліні є проти такої революції.

Нінець залізничого страйку в Анґлії.

Вольф звідомляє: На засіданню розємного комітету рішено закінчити страйк машиністів і палячів у Анґлії.

Новий страйк в Анґлії.

Роботодавці відкинули жадання анґлійських докових робітників. Робітники загрозили страйком.

вісю, забирали слово учасники віча і представляли п. сенаторові страшний стан українського шкільництва в Галичині. Після кількох інтерпеляцій заінтерпелював п. сенатора п. Данило Стецьків. За ту інтерпеляцію відповідав тепер п. Стецьків перед судом присяглих.

Предсідником трибуналу був радник Ангельскі, вотували радники Маєр і Соха, обвинувачував прок. Ляндав, боронив д-р Лев Ганкевич. Обвинуваченій Данило Стецьків заявив, що в формі інтерпеляції до присутного на салі сен. Черкавського вказував на страшні кривди, які діються на полі українського шкільництва в Галичині і жадав, щоби Український Посольський Клюб занявся цею справою та розслідив, хто є виновником цього страшного режіму в Галичині. Коли винуваті льокальні власти, то обвин. поставив пропозицію, щоби Клюб старався через центральні власти в Варшаві змінити особи які є причиною тих відносин, а коли виновником в центральному уряді є в даному випадку міністер освіти Гломбіньскі, то щоби посольський клюб парляментарним способом старався його повалити.

Після переслухання обвичуваченого переслухано двох свідків обвинуваченя, а саме комісарів Вагнера і Бехметюка, які не ствердили рішучо вини обвинуваченого. Опісля зізнавали свідки оборони, а саме п. Аркадій Малецький, о. радник Стефанович, п. Константина Малицька і сен. Михайло Черкавський. Всі вони ствердили, що промова п. Стецькова була тільки спокійною річевою критикою старшної шкільної системи, а передовсім повні поваги і достоїнства були зізнання сен. Черкавського. Його зізнання, які він складав під присягою, слухав з напруженням трибунал, прокуратор, присяглі судді і з запертим віддихом численно зібране авдиторія. Він ствердив, що референтом на цьому вічу був він, що він говорив про страшний стан українського шкільництва, про денаціоналізацію, закривани українських шкіл, переношування укр. ських учителів до польських шкіл, і що він в своєму рефераті зробив відповідальним за ле міністра Гломбіньского, якого його клюб рішив за всяку ціну повалити, що і сталося в дуже короткому часі. З цілою рішучістю заперечив, щоби обвинуваченій ужив слів, які закидує йому акт обвинувачення. І ствердив, що п. Стецьків говорив в межах дозволеної критики, яка прислугує кожному горожанинови республики на основі конституції. Внесок оборони на переслухання свідка Скаляка, що був референтом на останньому конґресі ППС. в Кракові 1924 р. на обставину, що Конґрес ухвалив резолюцію, в якій ствердив, що польський уряд нищить і денаціоналізує українське шкільництво і дальші внески оборони трибунал відкинув.

Після замкнення доказового поступування трибунал поставив присяглим суддям одно питання, по думці акту обвинувачення за злочин з § 65. а. Оборонець поставив евентуальне питання на перетупство з § 30 к. з., яке трибунал приняв. По промові прокуратора і оборонця присяглі відповіли на питання щодо злочину з § 6 а. 7 „так", 5 „ні". На друге питання з § 300 10 „так", 2 „ні". Супроти того трибунал засудив п. Данила Стецькова за переступство з § 300 к. з. на 3 місяці арешту.

Обвинуваченій застеріг собі 3 дні до надуми.

Мусимо ще підкреслити один характеристичний момент. Панове присяглі на початку розправи заявили, що не розуміють по українськи, супроти чого предсідник трибуналу Ангельскі через цілу розправу перекладав їм всі зізнання з української мови на польську. Коли скінчив говорити прокуратор, оборонець звернувся з апострофою до присяглих суддів, що як все, так і тепер він мусить промовляти в рідній мові обвинувач. і жадав, що колиб на лавах присяглих сиділо 12 Українців, а на лаві обвинуваченого Поляк, то він як оборонець обвинуваченого говорив би не по українськи, тільки по польськи. В тім місці ціла лава при яглих загомоніла. „Ми всі розуміємо по українськи". Ця відповідь присяглих незвичайно збентежила предсідника трибуналу і оборонець говор в дальше по українськи.

Літопис

тижневик під ред. проф. Ст. Томашівського в Берліні.

Накладом Видав. „Українське Слово" Berlin — Schöneberg Hauptstrasse 11, 2,000.000 мп. у Львові й 2,400.000 на провінції (Галичина й ін. українські землі під Польщею). Тільки ті, що пришлють цілу передплату до 10. лютого, отримають усі числа без підвижки. Кожне число має 16 стор. великого формату й 4 стор. ілюстрац. додатку. — Передплату приймає представник В-ва „Українське Слово" 1327 1—1

Передплата на міс. лютий і Рудницький Львів, Тарновського 7.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Вальоризаційний франк.

Нині 30. с. м. 1 злоти поль. = 1.910.000, на 31. с. м. 1,900.000. Франк вальоризац. тютюновий від 28. I.—3. II. 1,910.000, залізничий і почтовий від 16—31 січня 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 29. січня 1924.

Нині дальше тенденція знижкова. Оборот слабий.

Доляр ам.	9,450.000—9,500.000
Доляр канад.	8,800.000—9,000.000
Чеські корони	275.000—278.000
Леї	46.000—90.000
Фунти штерл.	40,000.000—41,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	250.000—760.000
Франц. франкй	420.000—425.500
Золото	
20 кор.	43,000.000—44,000.000
20 франк.	38,000.000—38,500.000
20 марок нім.	47,000.000—48,000.000
10 рубл.	58,000.000—60.000.000
Срібло	
Кор. австр.	870.000—850.000
5 кор.	4,200.000—4,250.000
фльорени	2.100,000—2.200,000
рублі	3,350.000—3,500.000
копійки (за рубля)	1,300.000—0.000.000

Варшава 29.I. Доляри Зед. Держав 9700, 9800, 9700, 9560; франц. франк 435, 438, франки зол. 1901, фунти шт. 41.500.

Чеки: Бельгія 403 400 404, 395.000 Голяндія 3589. Льондон 42.000—42200—41.000 41.700, 40.900 міл., Нью Йорк 9.700, 9.650, 9.750, 9.550, Париж 450, 440, 444, 446, Прага 276.750, 273.425, Швайцарія 1,700, 1,675, 1.692, 1.658, Відень 136.750, 136, 138, 134, Італія 425, 422.

Ціріх 29. січня 1924. Голяндія 215.60 Нозий-Йорк 578¾. Льондон 2465. Париж 26,80, Медіолян 25,85, Прага 16,70 Будапешт 0.0205 Букарешт 2,90 Бельград 6,60. Софія 4,10. Відень 0,0081¾. австр. стемп. кор. 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 29. січня 1924.

При доволі численній участи оборот 215 тон. Трансакції в житі, вівсі і сіні. Подача достаточна при слабому попиті, з огляду на сподівану дальшу знижку й оферти з Поморя. Сильно пошукуваний овес. Тенденція знижкова, настрій резервований.

Пшениця краєва 75|74 з 1923 р. 40,000.000—41,000.000*, жито галицьке 71|69 з 1923 року 28,500.000—29,500.000*, ячмінь гал. бров. 22,000.000—23,000.00* овес галицький 71|68 з 1923. року 27,500.000—28,500.000*.

Мука пшенична 40% „1"		84.000.000*
„ „ 55 „		66,000.000*
„ „ 70% „0"		51,000.000*
„ житня 60 „		68.000.000*
„ „ 70% „4"		60,000.000*
Отруби пшен. нетто без мішка		14,000.000*
„ житні „ „ „		13,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 7,500.000.

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце станія заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж багнет чужого жандарма.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Посмертні згадки.

О. Андрей Телеп, пароx Ожомлі, дек. Сулово-Вишенського, шамбелян Його святости, помер дня 14. січня в Рогізні в домі свого сина о. Михайла, в 83. році життя. Був се священик рідких чеснот і вірний син українського народу. В. И. П.! 1321

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Великі Вечерниці улаштовує дня 3. лютого в неділю, Забавовий Комітет львівського „Міщанського Братства" у великій салі „Народнього Дому" (Руговського 22). Початок 8 год. веч. Стрій спацеровий. Вхід за поіменними запрошеннями, які можна набути в склепі І. Чорнія Руська 3, або в Міщ. Братві (тамже веч. від 7—9 год.) 1326 1—1

Дрібні оголошення.

СИРОТА по священику літ 24. пристійна, музикальна, посаг 980 долярів, та добра готова виправа, з браку знайомства вийде замуж за богослова або урядника на державнім становищі. Річ поважна. З дискрецію ручиться словом. На анонімні не відповідається. Листи слати по адресі Марія Чорненька п. Вовчківці к. Снятина poste restante 24, 1324 1—1

ПРИЙМЕ на стачію учеників. Вдова по свящ. вул. Замкова ч. 8 І. пов. двері 11. 1319 1—1

ІНТЕР. молодий, пристійний мужчина сепар., навяже знайомість з гарною панною середньої туші в цілі матр. „Прометей" до Адміністрації. 1325 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

Надзвичайні Загальні Збори Тов-а „Просвіта" у Львові

відбудуться в середу 5. марта 1924 р. в салі „Сокола-Батька" (вул. Руська 20), о 11. год. перед полуднем.

Денний порядок: 1) Відчитання протоколу з останніх Звичайних Заг. Зборів. 2) Зміна статуту Товариства. 3) Організаційні справи. 4) Внески. — У Львові, дня 25. січня 1924. — За Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові: *М. Галущинський* голова, *Ст. Шах* секретар. 1322 1—1

Позір Бобреччина!

Дня 6. лютого ц. р. о год. 12. в пол. в домі Повіт. Товариства Кредитового відбудуться

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Господарсько-споживчої Спілки, кооп. з обм. пор. в Бібрці, на котрих переведеться між иншим зміна статута на повіт. Союз кооператив і вибір нової Ради Надзірної і Управи Союза.

Всі кооперативи мають надіслати на ці збори своїх відпоручників.

1318 1—1 УПРАВА.

ДОБРА НАГОДА!

Хто має на продаж **БІБЛІОТЕКУ** з 200—300 книжок, **нехай** вголоситься листовно на подану адресу. Найрадше куплю: Видавничу спілку, бібліотеку найзнаменитших повістей (додаток до Діла), річники „Зорі", універвальна бібліотека і т. п. Плачу долярами. Спис книжок з поданням ціни вислати на адресу: 1317 2—3

Rev. M KINASH 815. N. Franklin str. Philadelphia, Pa.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 23 (10.116). Львів, пятница 1. лютого 1924 Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5,000.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 9,000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 9,000000 мп. Зміна адреси 500000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРЧИКА 200.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Українське Спортове Т-во „УКРАЇНА"
улаштовує дня 6. лютого 1924 р.
у великій салі „Народного Дому"
ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ
З КОТИЛЬЙОНОМ.
Одяг візитовий. Танці при світлі рефлекторів Почат. о год. 9'30 веч.
Буфет у власнім заряді. — Першорядна оркестра. Вступ виключно з поіменними запрошеннями, які можна набути від I. II. в книгарні ім. Шевченка від 5—7 веч.
1253 1—2

Два договори.

Договори французько-чеський та італійсько-сербський є нині предметом живої дискусії в цілій европейській пресі. Вони є не тільки академічними формулами, які зясовують якийсь існуючий стан, а хотять бути спробою поладнаня можливих конфліктів у найблищій будучині. Оба вони мають спільну мету: піддержання миру, але шляхи до цієї мети в них ріжні.

Французько-чеський договір має бути обороною існуючого стану, витвореного Версайським і Сенжерменським договором, які признали Франції та Чехословаччині вийкові права і дали їм силу. Не диво, що ці держави мають повну підставу, коли силкуються усіма засобами боронити теперішньої своєї позиції. У згаданім договорі вони зобовязуються взаїмно допомагати собі на випадок загрози з боку спільних ворогів. Такими ворогами є нпр. можлива реставрація в Німеччині династії Гогенцолєрнів. Далі Чехо-Словаччина веде в середній Европі політику по лінії бажань Франції, консолідуючи держави зібрані в Союзі т. зв. Малої Антанти. Цікаво те, що французько чеський договір признає у всіх спірних питаннях піддатись під осуд Союзу Народів і виключає якінебудь таємні доповнюючі умови між двома державами.

Французький авторитетний денник „Журналь де Деба" пише, що ясність цього договору збентежила Англію. У кожному разі ця ясність була дуже своєрідна, коли чеський міністр закордонних справ, д-р Бенеш, уважав доцільним поїхати до Льондону, щоби розяснити льорцові Керзонові і Мекдональдові справжні наміри сього уряду. Другий французький денник „Лєбр Пароль" ставиться трохи скептично до перспектив такого договору. Він підкреслює те, що цього року договір не в силі спараліжувати можливо коаліції Німеччини з Росією. з метою реванжу. І взагалі ставить собі питання: чи політика Чехо-Словаччини може покриватись з французькою політикою?

Коли поставити поруч французько-чеського трактату — свіжий договір Італії з Югославією, тоді всі суперечности щодо розбіжности інтересів поодиноких держав вириваються у вовсім новім світлі. Цей другий договір появився в момент, коли всі надії першого договору рахувались з неможливістю порозуміння Італії та Югославії. Хоча від часу підписання між цими двома державами Сенжерменського договору, минуло більш як чотири роки і договір у Рапальо та конвенції у Санта Маргеріта існували теоретично — практично Фіюме було вічно дошкульною болячкою між двома державами. Ніхто не вірив, що порозуміння у цій наболілій справі — можливе. Саме тому Чехословаччина та Франція мала виглядати, що Югославія приступить до цілої низки трактатів в обороні своїх інтересів проти Італії.

Італія є поважною суперницею Франції на Середземнім морі. Та вона мала звязані руки як довго її непорозуміння з Югославією не було поладнане; тим більше, що й недавній конфлікт її з Грецією залишив за собою невдоволення на Балкані. Вона мала перед собою альтернативу: або найти форму дружби з Югославією або поставити їй ультіматум про явну війну. Порозуміння, яке найшов Мусоліні було плодом кількомісячних обдумувань та приготовлень. Воно скінчилось не тільки розвязкою спірних питань, але й повною згодою та союзом у господарсько-промислових спільних інтересах обох держав. Італійський сенатор Бенедетто Чірмені, що присвятив цій справі окрему статтю у „Нає Фрає Прессе", кінчить її таким здивуванням: „Французьке міністерство закордонних справ подало до відома, що поєднання Італії та Югославії було твором дружніх заслуг Франції як посередниці!" Ясно, що нема більше неімовірного погляду. Югославія порозумівшись з Італією, зміняє констеляцію Малої Антанти, а тим самим обрахунки французької політики. І не на те давала Франція позичку Югославії на мілітарне зміцнення, щоби вона находила собі союзника, що стоїть на противежній боці французьких інтересів!

Оба згадані договори мають зовсім ріжне значіння, залежно від становища на якому стоїть Франція та Англія. Франція хоче продовжувати політику наступаючо-оборонних звязів між державами і закріплення стану накиненого в Европі повоєнними договорами. Англія вважає доцільнійшим шукати порозуміння між державами через посередництво Союзу Народів, які є противагою винішньої мілітарної сили Франції. Англія дала не один доказ своєю політикою, що вона вміє годити найбільше завзятих ворогів. Хоча би своїм відношенням до Ірляндії показала найкраще свій дипльоматичний хист у цьому напрямку. Її незвичайно важка роля супроти Франції, своєї недавньої союзниці, домагалась чимало терпцю і пружности в цих останніх роках, щоби зазначити свою опозицію до французької акції на окупованій німецькій території. Ось чому вона не дуже дружнім оком глядить на такі договори як французько-чеський, а воліє такі як турецький, що є вислідком міжнародньої дискусії.

✝ Акад. Вол. Іконніков.

Не що давно одержано звістку про смерть академіка Київської Української Академії Наук Володимира Степановича Іконнікова, нестора наших істориків.

Академік Іконніков розпочав свою наукову історичну діяльність іще в 60-их роках минулого століття й невпинно продовжував свою працю до останнього часу. Смерть захопила його серед наукових студій, які він енергійно провадив, не зважаючи на свій старий вік.

Наукова спадщина, яку залишив по собі, як результат шістьдесятилітньої праці, В. С. Іконніков, дуже велика. Він працював над українською й російською історією, особливо над історією культурного розвитку України й Росії, був співробітником „Київської Старини", в якій, між иншим, умістив у 1904 році цінний огляд історії Києва („Кіевъ 1654—1855 гг., историческій очеркъ"), одну з найкращих праць з історії Києва, видану потім окремою книжкою; але найбільше сил віддав В. С. Іконніков студіям на полі української й почасти російської історіографії, які здобули йому одно з найпочесніших місць серед наших істориків і катедру в Українській Академії Наук.

Свої історіографічні праці акад. Іконніков звів у одно в своїм величезнім „Опытѣ" русской историографіи", з якого надруковано було чотири товстих випуски та підготовано до друку за останні роки ще кілька таких самих випусків.

Ця праця, хоча й зветься „Опытомъ русской исторіографіи", ледви чи не в більшій мірі освітлює історіографію українську, ніж російську, й поки що вона лишається безперечно найгрунтовнійшим джерелом відомостей з української історіографії. Акад. Д. Багалій, який приступив у минулому році до складання великого курсу української історіографії (з якого досі видано тільки перший не дуже широкий випуск), у значній мірі наслідує й використовує історіографічний курс акад. В. Іконнікова.

Перший том (два випуски) курсу історіографії акад. Вол. Іконнікова має загальний, вступний характер: він містить у собі короткий начерк історичної методольогії, огляд розвитку науково-історичних ідей, начерк історії наукових товариств, які видавали матеріяли по українській і російській історії, огляд архівів, музеїв і бібліотек — державних, міських, церковних і приватних, столичних і провінціяльних, які існують на Україні, в Росії й поза їхніми межами й посідають матеріяли цінні для української або російської історії.

Першу частину в другому томі свого „Опыта" акад. Іконніков присвятив оглядові старовинних наших літописів та инших памяток „рюриковичівської" доби; в другій частині цього тому він дав детальний огляд так званих „литовських" і козацьких літописів, а також хронографів, „житій", окремих оповідань і подорожей литовської та козацької доби; так само в цій частині розглянув акад. В. Іконніков „Історію Русів" Полетики. „Лѣтописное повѣствованіе о Малой Россіи" Олександра Ріґельмана та деякі инші твори 2-ої половини XVIII. віку, які по словах Іконнікова, „стоять на межі літописних оповідань і критичної історії". В дальших випусках свого курсу, ще не надрукованих акад. Іконніков розглядав инші історичні джерела тої доби, як листи, мемуари, записки чужоземців.

Надруковані томи „Опыта исторіографіи" мають до двох тисяч сторінок. Величезний матеріял, зібраний у цій грандіозній праці, просто аж придушує читача. Курс цей не можна читати, його можна лише вивчити, досліджувати.

Академік В. Іконніков уложив у цей твір усю свою надзвичайну енергію та терпеливість і свої дуже широкі знання.

Виступивши на шлях наукової діяльности в 60-их роках XIX-го століття, Вол. Ст. Іконніков засвоїв і завжди зберігав найкращі ідеали „шестидесятників". Його життя майже цілком злилалося з його науковою працею. Жити це значило для нього невтомно працювати, віддаючи всього себе, всі свої сили науковій роботі. В останні роки він не тільки продовжував цю роботу, але складав навіть пляни широкої майбутньої діяльности, наче перед ним тільки починалося його життя.

Обємом історичного знання та енергії з акад. В. С. Іконніковим з наших сучасних істориків можуть рівнятися тільки Мих. Грушевський та ще, може, Дм. Багалій Академік

Пр. 86/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 16 з дня 24. січня 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „В рубриці: „З польських справ" а) півзаголовок першого, 2) артикулу під заголовком: „Політика Литви" в уступі між сковами Польща а: загарбана, 3) артикулу під заголовком „Преса" в уступах а між сковами: в межах Річипосполитої Польща а: і тому дуже б) від слів: Чи не прийдеться до кінця артикулу містить в собі єство ад 1) а) виступку з § 300 з. к. ад 1) б) 2) 3) злочину з § 65 а) з. к. узнав доконану в дни 23 січня 1924 р. р. конфіскату за оправдану і зарядив звищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 28. січня 1924.

(Підпис нечитки.)

В. С. Іконніков був не тільки автором енциклопедичного по своїй повноті курсу історіографії, він сам був живою історіографічною енциклопедією.

Видатним науковим талантом В. С. Іконніков не відзначався. Годі в нього було б шукати якихось нових ідей, широких узагальнень, блискучих гіпотез та оригінальних концепцій, якими пересипані історичні твори М. Костомарова, П. Куліша, В. Антоновича, М. Грушевського або В. Липинського. Та й В. Іконніков ніколи не заявляв претенсій на геніяльність. Навпаки, свою невпинну наукову працю він скерував у сферу історіографії, в якій найменше потрібний талант і де праця вимагає в дослідника передусім енергії, терпеливости й знання, яких було в акад. В. С. Іконнікова надзвичайно багато.

З погляду сучасного українського історика, В. С. Іконнікову може бути зроблений закид, що він разом розглядав і викладав українську та російську історіографію, наче щось єдине. Та не забуваймо, що В. С. Іконніков виступив на поле наукової праці ще в 60-ті роки минулого віку, що більша частина його наукової діяльности пройшла ще тоді, коли слово „Україна" вживалося дуже зрідка, почасти через цензурні заборони, почасти через те, що не було ще остаточно прийняте наукою (його не вживав довгий час навіть акад. А. Кримський). Не забуваймо й того, що так само викладали разом українську та російську історію й інші наші історики, н. пр. В. Антонович і навіть зівсім іще недавно—Д. І. Багалій (в його курсі „Русская історія, том І.: Княжеская Русь", виданому вже підчас війни).

„Незлим, тихим словом" повинні ми згадати невтомного працьовника на полі історичної науки.

Вячеслав Заїкин.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий і проп. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж багнет чужого жандарма.

Велика Україна.

Робітничі непорядки на Україні.

В звязку з вкорченням робіт на металевих фабриках України, що переходять в стан консервації згідно з постановою союзного господарського плану, вибухли заворушення в Катеринославській губернії, в Донецькому басейні та в Никитівському районі. Заворушення ці перейшли в явний виступ проти большевицької влади. В Никитівському районі непорядки здавлені військовими частинами. Професіональні спілки відмовились від всякого вмішування до конфліктів між адміністрацією і робітниками в питаннях виплати ліквідаційних сум. Управи районових професіональних спілок, уступаючи наказові рядових членів, злożили свої повновласти. На залізничих шляхах йде пересування військ в загрожені непорядками фабричні осередки. Арештовано багато робітників. Всі підозрілі особи, що находяться на списках ГПУ, підлягають висилці на Схід.

Бранка.

На Україні проголошено бранку для дійсної служби в червоній армії всіх, що родилися 1902 року.

Арештування духовенства.

В подільській губернії большевики поробили багато арештів серед місцевого православного духовенства яке ГПУ обвинувачує в поширюванню протибольшевицької агітації.

(Русспресс".)

Смерть М. В. Родзянка.

Дня 25. січня ц. р. помер в Югославії голова II. і III. російських державних Дум Михайло Володимирович Родзянко. Багатий поміщик з роду Українець відіграв він досить важну ролю в російському парляментарному житті. Ролю цю завершив він в часі перших кроків великої російської революції ставши на чолі т. зв. Думського комітету, що замінив собою царя Миколу II. На чолі того комітету стояв до менту, коли владу перейняло Тимчасове Російське Правительство з кн. Львовим на чолі.

Велику політичну карієру зробив несподівано. Перед тим був земським діячем. Стояв він на чолі катеринославського губерніяльного земства. Ставши послом до II. Думи заняв місце її голови після уступлення з цього становища Гучкова. Цей останній уступив зі становища голови в знак протесту на вчинок Столипіна, що припинив був діяльність Думи на три дні; бажаючи поза нею перевести потрібний йому тоді закон. Родзянко був тим, який після цього тридневного замаху на права Думи явився гідним кандидатом на місце голови. На становищі голови пробув він до кінця істнування тої ніби парляментарної інституції. По політичним переконанням був членом партії октябристів, що вели переважно політику, так, щоби були і „вовк ситий і коза ціла". З одного боку були сліпими приклонниками династії а з другого хотіли бути поступовцями в специфічному, російському, тодішному значінню.

Хоч з походження Українець стояв він завсіди на великоросійському державному становищі, був отже неділимцем. В перших днях революції виявився противником радикальних змін та реформ в російському державному житті а прихильником старої монархії з тою ж династією, лише з заміненою фігурою на престолі. Політична роля того случайного політика закінчилася з приходом до влади Тимчасового Уряду.

Для нас, Українців, фігура ця ніколи не була симпатичною. Був це ренегат першої кляси, що був більше Росіянином чим родовитий Москаль. Нічого дивного, що ніколи ніде і нічим не причинився до злагодження того невиносимого режіму, який давив все українство в б. Росії до вибуху світової війни.

Помер він на еміграції в обставинах важкого, злиденного життя, маючи смертельних ворогів в російських чорносотенцях, що всю вину за перебіг революції складали чомусь на нього, але не люблений і не популярний також і в демократичних кругах російської еміграції.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Совітська Росія.

Таємний фонд політбюра компартії.

В бутирському районному комуністичному клюбі заявив один із бесідників повному зборови членів клюбу, що представник місцевого фабричного комуністичного гуртка сказав йому про розпорядок Зіновєва відпускати із спеціяльних фондів політичного бюра необхідні средства фабричним і заводським гуркам на пропаганду в напрямі піддержки становища Центрального Комітету на час партійної дискусії.

Заява ця була заразже провірена присутним представником комуністичного гуртка, котрий її потвердив і признався, що він сам одержав одного червінця від секретаря гуртка на те, щоби угостити товаришів, які сходилися часто до нього на балачку про партійні справи.

Провідник зборів запропонував здержатися від обговорення цеї справи перед точнійшим її провіренням, бо як би це було правдою, то внесло би воно велику дезорганізацію в партійну рідню.

Важні умови культурної земельної праці.

„Последніе Новості" подають, що комісаріят земельних справ у Москві зменшивсь кількість пайків для співробітників сільсько-господ. інституції з 12.000 до 5.000, а опісля навіть до 3.000. На протязі 4. місяців зменшено кількість робітників в тій области до мінімума. Зменшено також кількість робітників агрономічних інституцій. Громадські інституції майже скасовані зовсім, залишилися тільки повітові і губерніяльні. Сталося це з причини недостачі фінансових засобів. Недостаточні платні виплачувані урядникам і робітникам неправильно, приневолили функціонарів-агрономів змінитися в звичайних вільників. Винайми садів, огородництво і пільна дрібна господарка стала джерелом доходів для колишніх агрономів. Праця в агрономічних лабораторіях є тепер неможливою, бо всі знавці і спеціялісти в тій царині мусять побічними працями заробляти на прожиток.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

В. МУДРИЙ. 21

Під знаком „нелєгальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

В двох випадках поліція арештувала прелєгентів. 23 X. 1923 арештовано проф. Холодного, якому довелось просидіти більше тижня в поліційних арештах при вул. Яховича, а 9. XI. 1923 р. арештовано проф. інж. Годіцинського. Йому не повелося сидіти так довго, як проф. Холодному. Дня 21. грудня 1923 р. розвязала польська влада українське студентське технічне товариство „Основу". Аргументами для розвязання послужило те, що товариство не потрібне, бо нема студентів політехніки, отже немає воно кого гуртувати.

Польська преса вшехпольського габору з кожньої такої певізії чи візити на викладах робила галіку історію і намагалася звести всю акцію „під крила" митрополита Шептицького. Називалося це саботажами, конспіраціями, заговорами і т. д. під фірмою українського найвищого церковного достойника. Тій пресі бажалося дуже звести всю акцію Українського Вис. Шкільництва до якоїсь містичної „інтриги". „Слово польске" з 22. листопада 1923 р. ч. 321 було таке ревне в ролі помічника поліції, що принесло список всіх професорів українського університету, української політехніки та Кураторії Української Вис. Школи, назвало всі можливі льокалі, де могли відбуватися виклади і подало навіть список урядників університетської канцелярії. На диво інформації були в переважаючій більшости фальшиві в кожньому напрямі, як щодо складу учительського тіла, так щодо складу кураторії і університетської канцелярії, як також щодо льокалів. Попали на сторінки „Слова польского" такі люде, яким ніколи не снилося і не марилося мати щонебудь спільного з університетом. Та метою названої газети мабуть і не було подавати точні інформації—їй ходило лише про спровокування відповідних шикан з боку деяких органів польської влади у відношенню до урядників-Українців, що ніби то були професорами Українських Вис. Шкіл. Починало „Слово польске" свій перший донос ще з 24. X. 1923 р. ч. 292. так: „За австрійських часів директор поліції зараз же розвязав би товариства (ті, що давали салі на виклади — ВМ.) — за те тепер директор поліції ніби не знає приписів і взагалі про нічо не знає, хто дає льокалі на нелєгальні виклади". А другий донос, на якому ми довше спинилися кінчився: „а робиться це все майже зовсім явно, і не знати, коли влада зробить з цим вже раз кінець". Як бачимо, то в обох випадках орган б. міністра освіти і професор львівського польського університету Грабского таки дуже старався помогти поліції, не щадячи очевидячки докорів на її адресу за несолідне виконування обовязків. Обі наведені цитати мали промовляти до поліційської амбіції. Коли арештовано було проф. Холодного то „Слово польске" в цитованій статейці з 24. X. 1923 р. взивало поліцію, щоби його як придніпрянського українського емігранта видалити з Польщі очевидячки на Радянську Україну в научку за те, що брав участь в „кнованях" проти Польщі. Виклади звалися „кнованями".

Та коли все не йшло, то група тих студентів, що записалися на польські високі школи, ходила туди на виклади, але чула себе якось ніяково передовсім у Львові. Ці люде зносили прохання про приняття на ті школи одинцем, незорганізовано, криючися один перед другим зі своїми поступками. Вони мали ту свідомість, що грішать проти вимог дисципліни і солідарности, але мимо того це робили. Їх громадська совість не була зовсім чиста. Аж в курсі науки на польських школах вони почали організуватися. Вислідом тої їхньої організації були заходи біля того, щоби свій незорганізований і у високій степені негромадський і не товариський вчинок якось оправдати перед усім українським громадянством. Їм хотілося негабілітувати себе і свій вчинки перед тим українським громадянством, в якого інформацій вони не засягали перед довершенням тих вчинків. Вони поставили всіх і вся перед докончений факт і старалися тепер видобути від відповідальних чинників нашого громадянства згоду на це, одержати апробату, а може й похвалу. Одначе це їм не вдалося.

Перш за все хотіли вони при помочі ріжних більше і менше впливових посередників навязати безпосередній контакт зі студентською екзекутивою в цілях переговорів. Коли це не повелося, написали вони обширне письмо до всіх українських політичних партій, в якому намагалися виправдати свій крок. Партії не зареагували на це письмо. Отже й тут стрінулись з невдачею. Письмо своїм змістом дуже цікаве. Вони намагалися виказати, що їхній крок є високо патріотичний і що зробили вони його з огляду на інтереси національної української культури і з огляду на придбання для української нації якнайбільшого числа культурних індивідуальних цінностей. „Поступок наш — писали вони — на грунті досьогочасних поглядів вважаємо лиш як зміну тактичних кроків до одної і тоїж цілі, до витворювання вищого рівня національної культури, та до збудування свого Українського Університету".

(Докінчення буде.)

Метрикальні містерії.

Причинки до б'льших і менших розпорядків.

Одним почерком пера східно-галицькі старости рішають справу ведення метрик, зладжування метрикальних виписів та кореспонденції парохіяльних урядів „як метрикальних". Конституція, автономія і самостійність гр. кат. церкви, права національних меншостей" і т. п. — все те не існує для східно-галицьких старостів і їх воєвідських вдохновител'в. Австрійські розпорядки, які не є ніякими законами, інтерпретують вони по своїй сподобі. За мниме переступство своїх адміністраційних розпорядків старости погрожують карами з кавчукового патенту з 1874 р. Крім того з правила покликуються вони на заряджения президіяльного виділу львівського (чи иншого) воєвідства та на розпорядок б. австр. міністерства внутрішніх справ з 16. вересня 1875 ч. 1767. Уважаю вказаним підійти до цеї справи з правного боку.

І так відносно мови в якій мають бути ведені метрики, ні б. австрійське, ні теперішнє польське правительство не видало досі ніякого обовязуючого закона, ані розпорядку. Тільки в 1874 тодішнє австр. міністерство внутрішніх справ запитувало всі галицькі консисторії (всіх трьох обрядів) про погляд в тій справі. Тоді наші консисторії, спираючись на звичаю, який введено було в деяких парохіях, та на тім, що тодішні пароки добре володіли латинською мовою, заявили були, що гр. кат. парохії ведуть метрики тільки в латинській мові. Розуміється, що це не відповідало дійсности. Одночасно гр. кат. консисторії заявлялися за дальшим веденням метрик в латинській мові. На цій основі видало б. австр. міністерство внутр. справ розпорядок з 16. вересня 1875 р., який не є ніяким законом, ані правно виданим і загально обовязуючим розпорядком, бо його навіть не оголошено у Вістнику державних законів і розпорядків. В тому розпорядку міністерство, покликуючись на те, що метрики вже ведуться в латинській мові, не добачує причини для змін в тому напрямку і поручає, щоби й на далі придержуватися того звичаю. Запримічу тут, що вже тоді і пізнійше все частійше більшість наших парохів вела метрики в українській мові. Те саме міністерство позволило греко-орієнтальним на Буковині вести метрики в українській або румунській мові, Чехам — в чеській, Німцям — в німецькій, Сербам — в сербській, а галицьким Жидам — в одній з живих мов (українській, польській або німецькій). Одночасно міністерство дозволило сторонам вписувати до метрик свої імена, звання і т. п. власноручно в українській, польській або німецькій мові. Заразом розпоряджено, що метрикальні виписи, (витяги), як виписи з урядових книг мусять дослівно годитися з вписами, отже мусять бути видавані в тій самій мові, в якій ведеться відносні книги. Колиж мається на увазі не властиві витяги з метрик, тільки свідоцтва відносного акту (уродження, шлюбу, смерти), вільно властям, згл. сторонам жадати видачі таких свідоцтв в одній з краєвих мов (українській, польській або німецькій). Це домагання ведучий метрики обовязаний сповнити, якщо володіє даною мовою.

Згаданий розпорядок б. австр. міністертства виданий на основі незгідних з дійсністю звітів наших консисторій. Крім того виданий він перед 50 літами. Отже являється анахронізмом і його вже за австрійських часів ніхто не придержувався. З часом під впливом розросту національних течій, як і силою конечности, а саме. що наші пароки виносили з гімназій щораз менше відомостей з латинської мови і нею вже як слід не володіли, почали вони — ми давніх (які вже вели) — майже всі вести метрики в українській мові. Це довело до того, що державні власти і консисторії не тільки толерували такий стан, але навіть були примушені дати на це виразний дозвіл. В наслідок цього тепер усі пароки ведуть метрики в матірній українській мові. І це є зовсім природне. Обовязком наших консисторій, рахуючись з даними обставинами, є видати до своїх душпастирів загально обовязуючі постанови щодо способу і мови, в якій мають бути ведені метрики, подати це до відома світських властей і представити цей дійсний стан справи польському міністерству внутрішніх справ та домагатися видачі розпорядку до низчих властей, щоби вони на власну руку не бралися рішати язикової справи всупереч дійсним обставинам і не тероризували нашого духовенства несправедливими карами.

(Докінчення буде).

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Кабінетна криза в Японії.

Як подають з Токіо, на днях можна сподіватися упадку японського кабінету.

Повстання в Мехіко.

Бої між мехіканськими революціонерами і державними військами продовжуються із змінливим успіхом. Повстанці заняли Вікторіял і Темавліпас. Федералістичні війська обсадили наново утрачені міста Гвадалахіру і Халіско.

Догана для Радека.

Центральний комітет рос. ком. партії прийняв і опублікував постанову, в якій висловлюється Радекови догану за його поведінку підчас заворушень в Німеччині минулого року. Виявляється, що директиви для праці ком. партії в ту пору видавало Політичне Бюро ком. партії, яке кермувало революційним рухом в Німеччині і що Радек ухилився від тих директив та проводив самостійну лінію. На думку Ц. І. Ка. поведінка Радека була причиною невдачі комуністичного руху в Німеччині.

Конференція скандинавських держав.

В Стокгольмі на днях відбудеться конференція скандинавських держав, у якій візьмуть участь міністри закорд. справ Швеції, Норвегії, Данії і Фінляндії. Предметом нарад політичні та економічні справи.

Б. болгарський цар в Мінхені.

До Мінхену прибув б. болгарський цар Фердинанд. Його побут в Баварії пояснюють ріжно. Деякі газети надають йому політичне значіння, инші пишуть, що Фердинанд прибув на вінчання своєї дочки з князем Віртемберським.

З польських справ.

Зі сойму.

В дискусії, яка йде в соймі над справою військової служби, правиця до вітосівців включно обстоює дворічну, лівиця є за півтора річною військовою службою.

З денного порядку останнього засідання відпала справа закону про доріжняний мірник при заробітних платнях. Сталося це тому, що ліві партії хочуть перевести ревізію сього закону. Річ в тому, що в другій частині арт. І. сказано, що заробітня платня не може виносити більше, ніж звальоризовано заробітня платня з р. 1914 р. і таке поставлення справи не полагоджує квестії, вирінув проект, щоби нормування платень поставлено в залежність від зросту доріжні продуктів першої потреби у відношенню до ціни цих продуктів в р. 1914.

Чергове засідання сойму в четвер. На ньому буде представник польського правительства відповідати на наглі внески лівих партій в справі „Поготовя патріотуф польскіх". В однім з цих внесків згадується отсі тайні організації польської реакції: „Польський Закон Фашистів", „Лицарі Монархізму", „Поготовя патріотуф польскіх". Та конспіратори не ограничувалися до праці в цих організаціях, вони використовували для своїх цілей всякі явні організації, головним чином гуманітарні. У внеску згадується про толерування організації „ППП." був. міністром внутр. справ Керніком, б. мін. освіти — Гломбіньским і б. військовим мін. Шептицким. Другий внесок (Чапіньского) торкається участи польського духовенства у „фашистівському" русі.

Вітос шукає нових теренів.

Вітос — хитрець. Бачить, що в дотеперішній домені земля горить під його партією, що тут доведеться спасувати перед „визволеннями" і сецесіоністами з „Пяста", пробує здобути нові терени в Познаншині і сюди вибрався в агітаційну подорож. Вшехпольська познанська преса не віщує свойому підсусідкови великих успіхів.

Визволенці і сецесіоністи з „Пяста" в останніх тижнях скликали понад 30 віч у Зах. Галичині (м. и. і в родинному селі Вітоса), на яких піддали острій критиці поведення пястівців.

Чому Йонґ покинув Польщу?

Командор Йонґ, фінансовий дорадник Польщі, другим наворотом не довго забарився у Варшаві: на днях виїзджає, бо не може договоритися з мін. Грабским. Йонґ змагав до зміни дотеперішнього дорадчого характеру місії на місію інструкторів в окремих відділах скарбової державної господарки.

Як подає „Час", Грабскі приняв пропозицію Йонга з застереженням, що польське правительство обмірковує можливість покликання англійських фінансових інструкторів в области залізниць і касовости, відносно инших областей відложено розмову на пізнійше.

В останніх днях Йонґ зажадав доступу до ріжних актів і зіставлень, які є руках мін. скарбу. Грабскі відмовив. Супроти цього Йонґ заявив, що не маючи пригожих умовин праці, виїзджає з Польщі.

Преса.

„Принціпова справа".

Наша стаття „Права й обовязки" (ч. 18, з 26. січня ц. р.) до речі — в своїй есенціональній частині в цілости сконфіскована, дала привід „Газет-і Львівск-ій" випустити передовицю під обіцюючою назвою „Принціпова справа" та поставити до нас кілька запитів. Перш усього „Газ. Львовска" в „принціповій" полеміці з нами почувається досить ніяково

„Розуміється — каже — важко відповідати на ряд версайльських зворотів, якими радо користується той сьогодня найповажнійший український щоденник і з яких довідалися ми не без заклопотання, що польська преса переживає „пяну оргію доробкевича".

Після цеї „похвали" починається виясьнювання деяких подробиць.

„Нагороду" національним меншостям за їх льояльність і державну дозрілість вимірять не — як думав „Діло" — Поляки, але держава. Український народ дотепер не здав горожанського іспиту, бо те, що „український народ здав вже іспит зрілости, борючись збройно за своє найістотнійше право" — справді не дає свідоцтва зрілости, важного в границях польської держави".

Хоч як настирливо „Газ. Льв." вимагає від нас відповіди, то — на жаль — ми не є в спромножности дати її так ясно, докладно й вичерпуючо, як ми того бажалиб. Власне на площині „прав і обовязків" ми находимося в становищі парія, над якими постійно, як Дамоклів меч що найменше висить зловіщий прокураторський олівець. Та постараємося кількома словами зясувати наше відношення до „принціповоі справи". Панове з „Газ. Льв." і всі ті, які з ними гармонізуються в „принціпових справах", перш усього повинні прийняти до відома, що „вер сайським зворотом" польська нація завдячує юридичне оформлення своєї державности. „Принціпова справа" починається для наших противників там, де вона для нас — з природи річи — кінчається. Одночасно того рода „принціпи" не можуть для нас бути принціпами. Держава, державна організація не є нічого аксіомно стійкого, не є незмінною величиною в своїх складових частинах і в свойому змісті. Справжня держава є організацією означеного гурта громадян, організацією договірного характеру. І тільки на тій основі построєна державна будівля потягає за собою вимоги морального, добровільного значіння. Колиж „держава" відносно великого числа громадян є побудована на примусі, то і всі консеквенції, що випливають з тої „принціпової справи" мають примусовий характер, а тим самим і аморальний. Звичка переносити поняття „держави" в трансцендентальні рейони якраз і є середньовічнім поняттям. В нинішніх часах державна суверенність перенесена на політичну націю на всіх громадян. Колиж ту суверенність засвоює собі — скажім — половина горожан, що належить до якоїсь „вибраної" нації, коли вона свою волю при помочі терору, вязниць, баґнетів і т. п. накидує другій половині, коли ту другу половину спихається на становище парія, коли нищиться політично, культурно й економічно „невибрані" нації, то якжеж тоді „держава", організація першої упривілеєної половини горожан може „вимірити „нагороду" національним „меншостям". Або як „нац. меншости" можуть сповняти з почуттям моральної конечности свої „обовязки" у відношенню до держави"? Хіба це булоб природне?

Панове з „Газ. Льв." і їх земляки звужують „принціпову справу" до свого вузенького світогляду. Із задиркуватою наївністю вони пишуть:

„Держава вимагає, щоби ті, в яких силі це лежить, впливали на підчинені маси (podległe rzesze) в напрямі узгіднення їх аспірацій з інтересами держави в її найживотніших потребах".

Не хочемо давати оцінки цим претенсіям. Що це таке за „подлягле ржеще", кому вони підчинені, Господь знає. Поминаючи побожні інтенції, мусимо ствердити, що весь вплив на маси від чотирьох літ засвоює собі на терені українських земель поліція, жандармерія, адміністрація, всякі наємні креатури, всіми силами усуваючи всякий инший вплив. І їхній вплив в напрямі „узгіднення аспірацій" досі не дав бажаного для „Газ. Льв." наслідку. Зновуж дотеперішні „аспірації" наших противників зазначилися так маркантно і так брутально в напрямі екстермінації й денаціоналізації українських мас, що подібна вимога мусить бути уважана просто божевіллям. В даному випадку „узгіднювати аспірації" — значить добровільно класти голову під гільотину, або — як лагіднійше — означує це „Газ. Льв.", — мовляв — „обмеження" в царині політичній і шкільній зводяться просто до дрібничок, а саме

„до нищення (terjerja) державою тих напрямів в українській політиці і в шкільництві, яких не може (держава) толерувати".

Ну, ну, нічого собі „програма". І на її основі вимагається від україн

ського народу самопосвяти і самовідречення для річей органічно йому чужих. Кепсько бавитеся панове, доробкевичі! А при такій забаві можете одного сірого ранку стати безапеляційними банкротами. Якщо хочете вести державну політику, то учіться її від тих, що в своїй величі і всесильности вміли полагодити справу ірляндську, египетську і багато инших. Погляньте на російську еміґрацію, яка сама бється сьогодня в груди і каже, що вона є живим прикладом того, як не слід було вести політики. Зрештою, прислухайтесь, що діється за стіною, яку політику ведуть російські комуністи і не плетіть нісенітниць про ілюзоричність українізації, а перш усього навчіться відріжняти К. П. б. У. від У. К. П. Принагідно зазначуємо, що в У. К. П. (Українська Комун. Партія) наступив розлам якраз тому, що з огляду на зміну національної політики большевиків на Вел. Україні частина партії висловила бажання злитися з К. П. б. У. (Ком. Партією большевиків України). Одначе Центр. Ком. У. К. П. навіть ті великі потягнення большевиків в національній політиці уважає невистарчаючими, домагаючись повної незалежности і суверенности Радянської України. Тому й радість ваша з приводу „ілюзоричности українізації" є дуже дешевенька і—що найменше передчасна.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** В останнім (22) ч. „Діла" сконфісковано майже цілий допис з Праги про „Свято обединання" і кілька рядків звіту із розправи проти Данила Стецькова; цензор викреслив усі прикметники перед словом „стзи" і „положення" українського шкільництва.

— **Висота комірного в лютім 1924 р.** Львівський магістрат установив на лютий ц. р. комірне в слідуючій висоті: 1) для помешкань, що коштували в 1914 р. 50 к. усталено множник 93.221, 2) для мешкань, що в 1914 р. коштували вище 50 к., усталено множник: а) для мешкань з 6 кімнат, для шкіл і урядів 94.031, б) для мешкань понад 6 кімнат 109.279, в) для пенсіонатів 124.329, г) для крамниць і промислових льокалів 134.618.

— **Арешти.** Сьогодня 30. І. ц. р. о год 7:30 рано впав відділ поліції до т-ва. „Зоря" у Львові і зробив ревізію в усіх кімнатах т-ва. Комісар поліції, що стояв на чолі виправи не подав причини ревізії. В хвилині, коли це пишемо, відбувається далі ревізія, почата ще досвіта в льокалях редакції і адміністрації часопису „Вперед". Крім цього досвіта переведено основну ревізію в студентській харчівні і в помешканнях студентів п. Квасниці і п. Колюби. Крім того ревізії відбулися у редакції „Нової Культури", у помешканню „Міщанського Брацтва" і в бурсі У. П. Т. при вул. Хшановської ч. 9. Арештовано м. и. ред. „Вперед" Ант. Чорнецького, Калятинського, Бобрянського і Коника.

— **Полякі в оборотах девізами.** В найблизших днях має появитися розпорядження міністерства фінансів, яке змінить у дечім обовязуючі тепер девізові розпорядження. Будуть дозволені кредитові трансакції у чужих валютах. Міністр фінансів дістане право дозволяти поодиноким банкам вести опроцентовані рахунки в закордонних валютах або приймати вклади у тих валютах, при чому виплати тих рахунків та звороти отих вкладів буде переводитися в ефективних чужих валютах. Валюти, які вплинуть до банку на бікучий рахунок, будуть вважатися легально придбаними. Банки дістануть право уділювати підприємствам кредитів в закордонних валютах. Те саме розпорядження збільшить суму мп, дозволену до вивозу за кордон, до рівновартости 1000 вол. п.

— **В польській армії.** „Дзенник Любовлянський" подає такий факт: В 3. швадроні 14. полку уланів зголосився до служби резервіст Станислав Кухарскі. Як старий вояк-вірнір він просив дозволити йому носити нестрижене волосся, мотивуючи свою просьбу тим, що його служба тревае тільки 4 тижні. Сержант 3. швадрону казав насильно остригти резервіста, при чім гяжко скатував його, так, що його вислано непритомного до лічниці, а відтак до заведення для умово хорих в Перемишлі.

— **Неприємна пригода польської школи.** З Добромиля подають, що невідомі особи в ночи з 28. на 29. с. м. вибили в будинку польської школи майже 300 шиб. „Газета Подільська" пише, що тут мається до діла із замахом гайдамацьких „боювок" нащадків Гонти і Залізняка.

— **Підвижки.** Львівський магістрат підвищив готівкову тарифу на 50 процент. З днем 1. лютого комінярську тарифу підвищується на 300 процент, а за чищення кухонь 350 процент.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Німеччина покриватиме кошти окупац і Руру.

Німецький кабінет значною більшістю голосів висказався за дальшим покриванням коштів у звязи з окупацією Руру. Це рішення кабінету запало після нагальної промови мін. фінансів Лютра проти директорію Німецького рентового банку, котрий робив у правительства заходи в противному напрямку.

Румунія приймає позичку.

З Парижа заперечують вістку деяких англійських часописів, начеб Румунія відкинула французьку позичку 100 мілл. франків. Ця справа є тепер у сенаті, а лише фіскальні проекти закона відсунули на якийсь час її полагоду.

Мекдонельд до Пуанкаре.

Мекдонельд переслав за посередництвом англійського амбасадора в Парижі письмо до Поанкаре в котрім, як звідомляє „Д. Тел." зазначує, що французько-англійські взаємини втратили на приязнім характері. Мекдонельд готов відбути нараду з Поанкаре, щоби дійти до повного й окончного порозуміння. Відповідь Поанкаре вручив Мекдонельдови французький амбасадор у Льондоні Ст. Олєр.

Греція й Росія.

Райтер звідомляє, що грецьке правительство ухвалило старатися навязати торг. взаємини з Росією.

Венізельос мліє.

„Н. фр. Пр." з Атен: Венізельос учера змлів вдруге. Лікарі заявили, що це нервова серця. Венізельос мав суперечку з пос. Папанастасі, котрий виступив проти внесення заборони роялістичних часописів. Венізельос схвильований відповів: „Так не приневолите мене проклямувати республіку. Ви надто під впливом військової партії!" Парламент признав Венізельосови довіря, ухвалюючи знесення згаданої заборони.

Оборонний договір Італії й Югославії.

Італійсько-югославянський договір установляє взаїмну невтральність в разі війни одного з контрагентів з третьою стороною. Уст. 2. передбачує оборону в разі провокації нападу або погрози инших держав. В таких випадках оба правительства установлять засоби співдіяльности.

Людендорф заповідає похід на Берлін.

„Форвертс" містить інтервю Людендорфа з кореспендентом норвеського час. „Афтен-Постен". Людендорф. заповів у відповідній хвилі свій новий похід на Берлін. Гостро висловився про Кара і Льосова, яким закидує, що зломили слово під впливом кардинала Фавльгамера і кн. Рупрехта.

Б. болгарський цар просить о побут в Болгарії.

Б. цар Фердинанд, що є тепер у Відні, звернувся до болгарського през. мін., позволити йому приїхати на короткий побут до Болгарії для полагоди приватних справ. Болгарське правительство повідомить мабуть Фердинанда, що приїзд його до Софії не бажаний.

Боротьба за наслідство Леніна.

Віденські часописи зві домляють, що в совітських колах іде боротьба за наслідство по Леніні нагальніше, як це на зверх здавалося би. За кандидатурою Чічеріна заявляється передусім сов. дипльоматія, бо сподіється, що тоді скріпиться загр. положення Росії.

— **Новий податок.** Львівський магістрат предложив міській раді внесок про введення нового комунального податку від векслів запротестованих у нотаря. Податок буде виносити половину проценту векслевої суми.

— **Скандальний процес** відбувається тепер перед судом в Нью-Йорку. На лаві обвинуваченых поставлено був. міністра Фолла, як му закидується хабарництво і надужиття політичних впливів для особистого збогачення. Міністер Фолл побирав щомісячні хабарі від власника нафтової фірми Сінклера, котра таким чином діставала нелеґальний дозвіл на експльоатацію нафтових джерел в Уіомінґу. Міністрови Зединених Держав грозить кілька місяців вязниці.

— **Бомби в Ковні.** До будинку державної опери в Ковні, підчас вистави вкинено динамітову бомбу, яка вибухла і ранила кілька осіб. Тому є переконання, що замах був звернений проти кількох членів литовського уряду, присутних на виставі.

— **Ревізія процесу Багінського й Вечорневіча.** У Варшаві йде перед Найвищим військовим Судом ревізія бомбової справи польських офіцирів Багіньс ого й Вечорневіча, присуджених дня 30. жовтня 1923 р. у першій інстанції за головну державну зраду (діяльність на шкоду Польщі й на користь Совітської Росії) на кару смерти. Оборона відкликнулася до Найвищого Суду. Устрій польського військового судівництва є ріжний від карної процедури в цивільних судах, так, що в Найвищім Суді розглядається справу лише з формального боку, а не суттєвого. Оборона опротестувала головно два рішення суду І. інстанції: те, що суд відкинув внесення оборони на покликання инших фаховців-піротехніків, крім покликаних судом, і що так сам відмінув внесення оборони перевірити справу підкинення бомби в Ченстохові котра-то справа мала доказати невродостойність зізнань головного свідка прокуратури Цехновского. Дальше оборона твердить, що огол шені мотиви присуду смерти є супереч і з фактичними даними судових документів і протоколів. Тепер оборона внесла на зміну першого присуду й звільнення обвинуваченых, або на завернення актів Судові І інстанції для нового розглянення справи, або в найгіршому випадку — на зменшення кари. Військовий прокуратор домагався затвердження присуду у кари смерти. Найвищий Суд скасував присуд І інстанції і заєрнув справу назад для нового розслідження у І інстанції.

Вальоризаційний франк.

Нині 31. с. м. 1 злоти поль. = 1.900.000, на 1. II. 1,840.000. Франк вальоризац. тютюновий від 28. I.—3. II. 1,910.000, залізничий і почтовий від 16—31 січня 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 30. січня 1924.

Нині дальше тенденція знижкова. Оборот слабий.

Доляр ам.	9,100.000—9,200.000
Доляр канад.	8,600.000—8,700.000
Чеські корони	272,000—276.000
Леї	40.000—00.000
Фунти штерл.	36,500.000—37,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	250.000—260,000
Франц. франкй	400.000—000.500
Золото	
20 кор.	41,500.000—42,500.000
20 франк.	37,000.000—37,500.000
20 марок нім.	44,000.000—45,000.000
10 рубл.	55,000.000—56.000.000
Срібло	
Кор. австр.	825.000—850.000
5 кор.	4,100.000—4,200.000
фльорени	2.000,000—2,500,000
рублі	3,250.000—3,300.000
копійки (за рубля)	1,300.000—1.500.000

Варшава 30. II. Долари Зед. Держав 9250, 9550, 9475, 9575 9.375; фр. франк зол. 1.4842.

Чеки: Бельгія 384.500 388.500 380.500 Льондон 41.400—419 0—31600—40650—39850 мілл., Нью-Йорк 9 200, 9.500, 9.450, 9550, 9.350, Париж 425, 431, 435, 427, Прага 277.750, Швайцарія 1.620, 1,675, 1,625, 1.641, 1.609, Відень 134, 121, 132, 132, 134 Італія 408, 405, 500, 408, Б они золоті 1.400 1,45 .

Ціріх 30. січня 1924. Голяндія 215.60, Новий-Йорк 579, Льондон 2465, Париж 26,57, Медіолян 25,20, Прага 16,65 Будапешт 0.0204 Букарешт 2,95 Бельград, 6,65. Софія 4,14. Відень 0,008150. австр стемп. кор. 0,0081½.

Збіжжева біржа.

Львів, 30. січня 1924.

Рух на біржі оживлений, загальний оборот 350 тон. Тривожні в житі, вівсі, ячменю, фасолі, горосі, пиці, кукурудзяному гриску й кукурудзяній муці. Подача обильна перевищує попит. Більше заінтересовання вівсом. Ціни збіжжа знали о 10—15 пр; в наслідок цього мука подешевіла в тому самому відношенні. Тенденція визначно знижкова, настрій оживлений.

Пшениця красна 75/76 з 1923 р. 37,000.000—38,000.000*, жито гатунське 72/3 з 1923 року 28,500.000—26,500.000*, ячмінь гал. бров. 22,000. 00—23,000.00* ячмінь гал. для перемелення 20,000,000—21,000.000 овес гал. 71/72 з 1923. року 25,500.000—26,500.000, фасоля біла 68.000,000—69,000,000.

Мука пшенична 45% „1"	82.000.000*
„ „ 55 „	64,000.000*
„ „ 70% „0"	48,000.000*
„ „ 60 „ житня	65.000.000*
„ „ 75% „4"	57,000.000*
Гарсік кукурудз. (льоко Львів)	77,500.000
Мука кукур.	57,500.000
Отруби пшен. нетто без мішка	14,000.000*
„ житні „ „ „	13,000 000*
сіно солодке краєве прасоване (люзне)	7,500,000.

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Великі Вечерниці Сокола-Батька відбудуться в суботу, 2. лютого с. р. в огрітій і прикрашеній салі при вул. Руській 20. Стрій візитовий. Початок год. 9. веч. 1328 1—1

Звичайні Загальні Збори Тов-а „Жіноча Громада" в Тернополі відбудуться в неділю, дня 3 лютого ц. р. о год. 3-ій по пол. в салі „Бесіди". Проситься о як найчисленнійшу участь. — ВИДІЛ. 1333

Богословія. З огляду на те, що вартість доляра впала, а друкарські видатки значно збільшилися адміністрація є змушена піднести ціну ювилейної (3—4) книжки з 25 ct. на 40 ct. американських. 1320 2—2

Шиліть наш часопис!

Дрібні оголошення.

УПРАВ. маєтку навяже знайомість з інтелігентною молодою вдовою властителькою землі або якоїсь торговлі. Зголошення письменно приймає Адм. „Діла" під „Агроном". 1332 1—1

ПРОСИТЬСЯ тов. Кузя подати адресу до Адміністрації. 1331 1—1

НОТИ на скрипку, фортепян, мішані і мужеські хори, сольові пісні, висилає Музична Накладня ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1242 6—10

ОГОЛОШЕННЯ.

Подяка.

Подобалось Всевишньому покликати до Себе нашого Найдорошого Мужа і Батька о. Анатоля Козаневича, пароха в Бистрші, котрий упокоївсь дня 11. січня 1924 р. в 58 році життя. Уважаємо своїм обовязком зложити на отсім місці сердечну подяку всім, що в такім горю поспішили нам зі словами потіхи, дальше всім, що своєю численною присутністю причинилися до звеличання сумного обряду. Зокрема дякуємо о. Грушкевичеві зі Смільної та Ів. Мавкову, місцевому учителеві за приготування до похорону і всему духовенству підбужського деканату. Дальше дякуємо пп. Шайнерам і всім лібіжівським урядникам, п. Мініховій і п. Ястремській. 1330 1—1 *Жена і дочка.*

II. Звичайні Загальні Збори

Українського Краєвого Тов-а Опіки над Інвалідами

відбудуться дня 2. лютого ц. р. (субота) о год. 5. по пол. в салі бібліотеки тов-а „Просвіта", Ринок 10. II. пов. 1329 1—1

ДОБРА НАГОДА!

Хто має на продаж БІБЛІОТЕКУ в 200—300 книжок, **нехай зголоситься** листовно на подану адресу. Найрадше куплю: Видавничу спілку, бібліотеку найзнаменитших повістей (додаток до Діла), річники „Зорі", універсальна бібліотека і т. п. Плачу доляра ми. Спис книжок в поданням ціни вислати на адресу: 1317 3—3

Rev. M. KINASH 815. N. Franklin str. Philadelphia, Pa

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 24 (10.117). Львів, субота 2. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 11 000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Нова хвиля ревізій.

30. січня польська поліція зробила ґенеральну нагінку на українських соціялістів у Львові. Переведено ревізію в льокалях редакцій: „Вперед у", „Землі і Волі" та „Нової Культури", в льокалю секретаріяту партії і в приватних помешканнях около 40 людей. Як це звичайно трапляється з польською поліцією, між тими 40 одиницями, зігнаними вранці з ліжок агентами поліції, більшість нічого спільного не має ані з соціял-демократичною партією в її останній едиції, ані зі справжнім соціялізмом взагалі. Та де вже є характеристичною рисою подвигів польської поліції на „кресах": коли робить облаву, старається якнайбільше людей захопити до убікацій при вул. Яховича. Нічого собі методи... Ведуть до цілі. Оправдують побільшування поліційних сітей на „кресах".

Доконечний результат облави поліції в середу: завішення й опечатання льокалів редакцій „Вперед у", „Землі і Волі", „Нової Культури" і секретаріяту УСДП. та арештування кільканайцяти людей. Арештовані: публіцист А. Чернецький, шевський майстер І. Калятинський, складач О. Панас, Добрянський, Коник і ин. Як подає польська преса, двох перших арештовано за 58 § (головна зрада).

Польська преса на основі поліційних інформацій пише, що в редакціях згаданих ґазет найдено „масу" комуністичної літератури. Думаємо, що таку „масу" можна найти в кождій, навіть найбільше ендецькій польській редакції, як що вона хоче дійсно совісно інформувати про те, що діється в державі совітів. Бо сумніваємося, щоби редактори з Руської 3 і Оссолінських в зїхали з глуздів і в льокалях редакцій передержували якунебудь аґітаційну комуністичну літературу, призначену до масового ширення. Можна догадуватися, що „стирти комуністичної бібули", про які пише польська преса, є твором буйної уяви її інформаторів, що кожду книжку, кожду ґазету українську зачислюють до „комуністичної літератури".

Підчас нагінки в середу поліція „по дорозі" зачепила і „Міщанське Брацтво" і бурсу УПТ. при вул. Хшановської і перевела в них ревізію, а в четвер переводить ревізії в „Українській Бесіді" і в „Медичній Громаді". Хоча ці всі інституції абсолютно нічого спільного не мають вже не тільки з соціялізмом, а й з політикою взагалі. Масові ревізії й арештування відбуваються не тільки у Львові, а й на провінції. На днях подали ми вістку про масові ревізії й арештування в Коломиї. Між арештованими там нашими ґромадянами переважно чільні місцеві діячі трудової партії.

Сьогодня довідуємося, що в Бібрці переведено ревізії в Господарській Споживчій Спілці, в читальні „Просвіти" і майже у всіх місцевих інтелігентів. Поліція не вдоволилася самим містом і свою „акцію" поширила й на села (Романів, Глібовичі вел.).

„Хвиля" подає, що „по думці протоколів польської поліції УСДП. станула на ґрунті III. Інтернаціоналу, при чім мала змагати до відірвання Всходньої Малопольскі від Польщі, не виключаючи інтервенції Радянської України". І це мало зробитися притокою до репресій, які поліція, як звичайно в таких випадках, поширює на якнайширші кола української суспільности.

Що УСДП. станула на становищі Третього Інтернаціоналу, органи цеї партії не робили ніякої тайни. І УСДП. не являється в цім напрямі відокремленою в межах польської влади. В Польщі істнує і польська комуністична партія, яка веде свою діяльність, видає свої органи і навіть має своїх представників в польськім соймі.

Поляки часто покликуються на конституцію. А вона ґварантує свободу думки і організації...

У всіх культурних державах істнують болшевикофільські чи комуністичні партії, у всіх справді демократичних щодо державного устрою державах, як Англія, Зєдинені Держави, Франція, Німеччина, Чехословаччина, вільно проводиться комуністичну аґітацію, видається органи, відбувається віча, збори і маніфестації, одначе ніде поза Польщею і Мадярщиною не спиняється цього руху поліційними репресіями, тюрмами і натяганням ріжних страховитих параґрафів. Кожна держава, яка хоче покласти запору комуністичній аґітації, то в першу чергу старається створити такі умовини життя широким народнім масам, щоби вони не тужили до зміни істнуючих умовин. Та до цього не можуть додуматися польські „державні мужі", до цього не може доволіктися польська політична думка.

Другий злочин („одерване ченсці од цалосці") — надто крилатий.

Українським комуністам закидується, що вони хочуть відірвати „ченсць"; польським можна закидувати, що вони хочуть це зробити з „цалосцю". До чого на ділі зводилася діяльність „зреформованої" УСДП.? Фактично тільки до боротьби з українським національним табором. В цім напрямі органи цеї партії доходили до крайних меж. В останніх часах поважилися виступати в досить безцеремонний спосіб проти так дорогої для цілої суспільности інституції, як „Рідна Школа". Ми звичайно мовчки поминали істеричну кампанію органів УСДП. проти українського національного табору. Пропаґований ними світогляд чужий українській суспільности, і тому не має небезпеки, щоби випади невеличкого ґуртка людей могли спричинити велику шкоду. Тим більше, що такі вискоки, як пр. проти „Рідної Школи" обмежували сферу впливів сього ґуртка.

Боротьба з українським національним табором — на ділі єдиним полем попису органів УСДП. Бо критика польської господарки на українських землях і критика устрою Польщі — стоїть під курателю польського прокуратора. А він до схочу користає зі своїх прав.

Польська поліція розпочала бушування в краю за нитками діяльности УСДП. Так, неначе ця партія диспонувала би тисячами людей. А що їх не має, в тюремних казематах опинюються люде, що нічого спільного не мають, ані з соціялізмом, а часто й з політикою. Таким чином тільки підсичується стан ферменту.

І хоч між нами і соціялістами з УСДП. є ціла пропасть, хоч їхня робота в першу чергу зверталася прото нас, хоч вони являються нашими рішучими й безоглядними противниками, то все таки ми в ім'я демократичних принципів, в ім'я свободи думки, слова, вільности ширення ідей мусимо як найрішучійше запротестувати проти поведінки польської поліції, мусимо виступити проти репресій, звернених проти Українців, без огляду на те, які вони думки ісповідують. Являючись противниками червоного террору, ми так само будемо поборювати і всякий инший террор, звідки він не походив би.

Три намічені конференції.

Преса прибалтійських держав посвячує в останньому часі дуже багато уваги трьом конференціям прибалтійських держав, які мають відбутися в місяці лютому ц. р. Маємо на думці конференції у Варшаві, в Ризі та Ковні.

На варшавській конференції стрінуться представники чотирох балтійських держав а то — Польщі, Латвії, Естонії і Фінляндії. Литви на цю конференцію не запрошується тому, бо Польща має з нею невирівнані рахунки, зрештою навіть запрошена Литва все одно в ній участи не взяла би, бо до цього часу — як каже литовський посол в Ризі — не вирішене питання про польсько-литовські кордони. Ця варшавська конференція не є першою того рода. Такі конференції були вже півроку тому в Ризі, а ще перед тим в Гельсінґсфорсі. Тепер конференцію скликує Польща.

Таким чином варшавська конференція є черговою стрічею чотирох керманичів закордонної політики названих держав. Метою конференції є дальше закріплювання мирної політики тих держав і їх взаїмне зближення на економічному полі. Беручи на увагу трівожні настрої польських відповідальних політиків у звязку з підписанням французько-чеського договору і в звязку зі скликанням конференції малої антанти в Білгороді, можна допускати, що цим разом зїзд представників чотирох держав у Варшаві вийде дещо поза межі звичайних розважань і наскільки не стане на перешкоді Фінляндія (як це було в 1921 р.), то він дасть почин до тіснійшого зближення учасників конференції. Латвійський премієр сказав представникам преси, що на тій конференції буде порушена справа розоруження і справа скоординування всіх політичних виступів названих держав на полі Союза Народів, як також справа торговельних договорів.

Що до рижської конференції то скликується вона за почином Латвії. Першою причиною до неї був колишній приїзд туди большевицького дипльомата Коппа. Копп тоді висунув від імени Росії такі чотири пункти: 1) про збереженя невтральности на випадок нападу на одну з умовляючих держав, третьої держави 2) про взаїмну запоруку (ґарантію) усталених кордонів. 3) про взаїмну невтральність на випадок внутрішніх революційних подій в Німеччині. 4) про вільний транзіт. Як відомо вже нашим читачам то Копп видвигнув був ці самі точки і підчас свого побуту в Варшаві до Польщі. Польща їх тоді відкинула і Копп вернув домів з нічим. Є всі дані для припущення, що й тепер Росії не дасться осягнути ніяких успіхів на конференції в Ризі. Анальоґічні наради російського уряду з представниками балтійських держав (крім Фінляндії і Польщі) мали свого часу місце в Москві але й тоді вони до нічого не довели. У Москві порушено було справу розброєння. Малі балтійські держави відкрили в цьому домаганню російської дипльоматії намір зведення на ніщо їхньої боєздатности.

Тепер в справі наведених чотирох точок мала би радити рижська конференція в складі представників Латвії, Росії, Польщі, Фінляндії, Естонії і Литви. В запрошеннях на конференцію є тепер згадка про зберігання невтральности, про запоруку

Пр. 96/24. В імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 17 з дня 25. січня 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Преса" в уступі між словами: а) „Ржечипосполитої" і „Автор цитує", б) „передбачуюча" і „швидко", 2) заголовок десятої з ряду нотатки в рубриці „Новинки" містить в собі єство ад 1) злочину з § 65 а), ад 2) виступку з § 300 зак. кар. узнав доконану в дни 24 січня 1924 ц. р. конфіскату за оплавдану і заряднв знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 ц. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000,000 Мп. — Львів. дня 27. січня 1924.

(Підпис нечиткий.)

Супроти безупинної підвишки так цін паперу як і друкарських робіт, вмушені ми в днем 1 лютого ц. р. підвищити ціну одного примірника на

250.000 мп.

а місячну передплату до

6,250.000 мп.

Звертаємо увагу наших Вп. Передплатників, що ціни передплати на лютий 6,250.000.

недоторканости кордонів, але нема вже згадки про транзіт.

В звязку зі змістом тих запрошень Росія вже зазначила своє становище упередження до наміченої конференції саме тому, що помиленно справу транзіту. Російська дипльоматія домагається конференції на основі пунктів, висунених Коппом. Крім цього хоче, щоби ще перед конференцією Латвія окремо від инших згодилися на ці пункти Коппа і підписала договір з Росією. Щодо Польщі, то вона напевно не піде на пропозиції Коппа і в Ризі. Естонія рівнож не хоче йти на стрічу домаганням Росії. Про це недвозначно висловився естонський міністр закордонних справ д-р Акель. На його думку намічені для конференції питання передчасні, питання про спільну лінію поведення з Німеччиною втратили свою актуальність, а що взаємини Естонії з Росією управильнено Юріевським договором, тому й нема потреби нових балачок. З того ясно, що конференцію цю скликає Латвія не в своїх інтересах а в інтересах сильного східного сусіда, або иншими словами конференцію скликає Росія під фірмою Латвії.

Конференцію в Ковні скликає Литва. Є це єдина конференція, що може мати якінебудь реальні наслідки. Її завдання — це приступлення Литви до недавно заключеного естонсько-латвійського союза і поширення таким чином бази того союза. Неминучість координувати свої заграничні політичні виступи і неминучість господарського і торговельного зближення відчувають вже давно Латвія, Естонія і Литва. Дотепер стояли на перешкоді такому зближенню польсько-литовські відносини. Вони й тепер істнують, але Польщі дають деяку сатисфакцію за той майбутній договір Латвія і Естонія висилкою своїх делегатів на конференцію до Варшави. А Польща тепер по своїх невдачах в Союзі Народів (справа Яворини) і в Парижі (французько-чеський договір) дуже цінить добрі відносини до балтійських держав.

З повищого видно, що всі ці три конференції багато додатніх результатів мати не будуть. Але їх поспішне скликування є дуже характеристичне для сучасних відносин на Сході. Погляди молодих східно-европейських держав звернені на Схід. Думки про непевні наміри так теперішних як і будучих російських дипльоматів заставляють ті держави лучитися і асекуруватися на всякий випадок. Тому то й таке завзяття в організуванню конференцій.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Зірвання франко-совітських торговельних зносин

Останніми днями неофіціяльний представник торговельної совітської агенції у Парижі, Скобелєв, заявив, що переносить своє представне бюро до Льондону. Усі французькі купці, що забажають увійти в якінебудь торговельні зносини з Росією, будуть приневолені звертатися туди. Торговельна совітська агенція вернеться до Парижа щойно тоді, коли дотеперішне неясне становище Франції до Совітського уряду виясниться; або Франція підпише торговельний договір з Росією або признасть *de facto* російське представництво.

Зірвання цих зносин має свою маленьку передісторію. Один французький купець звернувся зі скаргою до Суду проти неофіціяльного торговельного представництва у Парижі з претенсією що до довгу з часів царського режиму. Осуд французького суду признав віртителеві бувшого російського уряду право зареквірувати товари, що находяться у Парижі на складі торговельної совітської агенції. Скобелєв заявив, що як довго товари та гроші совітського уряду не користуються охороною французького уряду, до цього часу він не може вести ніякої праці на території Франції.

Народній комісар для зовнішньої торговлі Совітського Уряду, Красін, дав в інтервю з журналістами своє освітлення цього факту:

Головним пунктом цілого непорозуміння є це важка справа давніх довгів царського уряду супроти Франції і соціялізованого майна, а актуальна справа сотворення законної підстави для французько-совітської торговлі. „Коли ми засновували — каже Красін — свою агенцію в Парижі, ми не робили собі ніяких ілюзій щодо можливости доброго розвитку торговлі; ми вважали свою агенцію як провізоричний експеримент, який робили на протязі двох років. Нині, ми вважаємо продовжування своїх переговорів з деякими французькими фірмами недоцільними, з огляду на вороже становище до нас судівництва". Красін є цієї гадки, що такі великі торговельні контракти як у справі постачання нафти до Франції з Баку, або концесії металеві в Донецькій области, не мають під собою грунту без взаїмного признання між Францією та Совітським урядом.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Б. кронпринц в Берлині.

В помешканню б. кн. Августа Вільгельма у Потсдамі відбулося в понеділок інтимне свято родини Гогенцолєрнів з нагоди 65-ліття народин екс-кайзера Вільгельма II. Поміж присутнімн, яких було всього 20 осіб, був б. кронпринц Фридрих Вільгельм з трьома найстаршими синами, які ходять у Потсдамі до школи; кронпринц був у цивільному одягу. З поміж не-Гогенцолєрнів був маршал Гінденбург у парадній військовій уніформі. Перед будинком зібралась була товпа, яка при виході б. кронпринца й Гінденбурга підняла в їх честь голосні оклики. — Приносячи ту вістку, берлінські часописи вперве подали до загального відома побут кронпринка в Берліні. Кажуть, що ней побут є з відома берлінського уряду, який дав повну свободу рухів б. кронпринцові, як „звичайній приватній людині", взявши від нього лише приречення не брати ніякої участи в політичному життю. Все-ж, монархістичні кола не рахуються з тим приреченням і стараються використати особу кронпринца, намовляючи його кандидувати на президента републики, або бодай до райхстагу. Кронпринц буцім то з нагоди свого побуту у Берліні має остаточно вияснити монархістам, що він не думає про поворот до активної політики. Особливо живо коментує „свято Гогенцолєрнів" чеська преса.

Туреччина-Естонія.

Турецький уряд визнав на днях Естонію і її уряд „de iure".

Новий уряд в Єгипті.

З Каіра звідомляють, що в Єгипті утворено новий кабінет під проводом Заглюль Паші. З поміж 10 міністрів, 5 вже брало участь в працях попереднього кабінету.

Австрійсько-турецький договір.

Дня 30. січня вечером австрійський представник Краль і трох турецьких делегатів підписали три договори, а саме договір приязни, торговельний договір і конвенцію в справі комунікації.

Страйк в Англії.

З Льондону наспіла вістка, що 120.000 робітників має 16. лютого розпочати страйк. Грозить також вибух гірничого страйку.

Перед кризою в Югославії.

У Білгороді рахуються тепер з реальною можливістю вступлення групи Радіча після трьохлітньої абстиненції до Скупщтини, а то на основі порозуміння Радіча з демократами (опозицією до теперішнього радикального уряду Пасіча). Мабуть Пасіч буде домагатися уповноважень, на підставі яких зможе розвязати Скупштину й розписати нові вибори; в противному разі урядові грозить упадок, а цілій Югославії ревізія її основної конституції, запевнюючої централістичний державний устрій, проти якого є хорватські хлібороби Радіча.

Совіти і Союз Народів.

„Evening Standard" звідомляє, що одною з перших умов поставлених Англією Совітам перед визнанням совітського уряду буде домагання, щоби совітський уряд згодився на вступлення Росії до Союза Народів.

Евакуація Поруря.

„Eclair" подає, що на останній французько-бельгійській нараді в Парижі була перший раз розмова про евакуацію Поруря. Про евакуацію окупованих областей говорить також Тардіє в передовій статті „Echo de Paris".

Італійська позичка для Румунії.

„Чікаго Трібюн" пише, що румунське правительство має одержати позичку 100 міл. лірів від італійського правительства.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Преса.

Напінання нурсрського „демократа". — Страхіття і погрози. — „Пекуча справа". — Доноси. — Безсилі фрази і недорозвиток пол. політ. думки.

В останньому часі в польській пресі проявилося досить живе заінтересування українською квестією в сучасних границях Польщі. Вплинули на це дві обставини: зріст національної свідомости на Вел. Україні і конечність уступок большевиків в користь вимог української маси та повільне переконання деяких польських політичних чинників, що їм не вдасться зовсім стравити 7 міліонів Українців. І тому несміливо і дуже загально починається говорити про українську квестію. Ми вже згадували голоси правих і лівих. Сьогодня спинимося над плутаниною в тій справі виключеного з обіймів „Пяста" і наново обрильованого „Кур. Львовского".

Вже в статті „Українські ферменти" (ч. 4 з 6. січня ц. р.) звернено увагу на українську справу в зовсім иншім тоні, як це діялося в часах любовного воркування з Твердохлібівською спілкою.

Зазначивши, що

„польська політична думка у відношенню до проблеми національних меншостей досі блукає напомацьки..."

В. МУДРИЙ. 22

Під знаком „нелвґальщини".

Причинки до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Докінчення.)

Одначе письмо, як сказано, не дало їм ніяких позитивних успіхів. Тоді вони використали ще як посередника для поєднання авторитет і повагу сеніора наших громадянських і політичних діячів президента Ю. Романчука. І дійсно пан президент підняся посередництва. На день 9. грудня 1923 р. скликав він до себе на нараду представників політичних партій, університетських діячів, представників молоді та бажав цілу справу поладнати. Одначе й це до нічого не довело. Представники деяких партій особисто навіть не явилися, подавши мотиви їхньої неприсутности на письмі. Мотиви не були доказом охоти для поєднання. На цьому й закінчилися заходи тої групи, що записана на польські школи, в напрямі регабілітації свого вчинку перед українським громадянством. Справа стоїть на тому, на чому стояла перед початком біжучого академічного року.

На цьому я і кінчу свої причинки. Старався я при освітлюванню всіх фактів, звязаних з Високими Школами та їх істнуванням бути безстороннім. Чи мені це вдалося не знаю, але на скільки вдалося, про це хай судять самі читачі. Мені не залежало на тім, щоби дати історичний нарис подій за останній рік, бо для цього нема ані відповідної історичної перспективи, ані змоги використати всі матеріяли. На це останнє не позволяють наші обставини. Та все таки я вважаю за вказане поінформувати докладно широкі круги нашого громадянства про справу, яка для нас тепер саме є незвичайно важною, а при тім і болючою. Заінтересування нею широких кругів нашого громадянства помітно впало. Кличі збірок на Українське Високе Шкільництво якось ніби перевелися. Наше громадянство якби забуло, що Високі Школи мають незвичайно великі потреби і що ніхто нашого громадянства від покриття всіх біжучих потреб тих шкіл не виручить. А ці потреби дуже великі! Економічно наші Високі Школи зовсім не забезпечені. Цю аномалію треба усунути, Та ще важнійшою може справою від економічної є справа морального піддержання того великого діла. Всі в нас розуміють та відчувають потребу і конечність центра власної національної культури та своїх культурних цінностей якось занадто платонічно. Самим зрозумінням справи і платонічним співчуттям та прихильністю до Високих шкіл ані не забезпечимо ані не причинимося до їхнього піднесення в очах культурного світа. Тут треба праці, треба діла. Ідею Високого Шкільництва треба глибоко усуспільнити, треба її спопуляризувати в широких масах та жертвувати дечим для неї. Без того справа далеко не піде. З усіх наведених фактів я не берусь рівнож робити ніяких загальних висновків з наведених вже причин, а в першій мірі тому, що це було би передчасно. Може коли хто инший використає гідно зібрані мною матеріяли та зробить в свому часі відповідні висновки. Коли я бодай троха причинився до висвітлення деяких справ, звязаних з Високими Школами в широких кругах громадянства, і коли впровадив непоінформованих в курс цілої справи, — то мету свою я осягнув.

Все мною наведене та обговорене пре до одного заключення. Крайна пора, щоб всі наші відповідальні чинники в цій справі вже раз зговорилися і щось одно рішили. Рішення це повинно би бути предприняте на дальшу мету так, щоби не доводилося його зміняти з кожним подувом вітру. Далі воно повинно бути настільки однодушне та авторітетне, щоби ніхто непокликаний не важився його анулювати чи викривляти його значіння. Вся університетська проблема потребує негайної позитивної розвязки. Не сміють отягатися від того ані наші політики, ані громадські діячі, бо всі вони за неї однаково відповідальні перед історією і перед українським народом.

заповідаючи, що в польському громадянстві довершується далекойдуча програмова еволюція у відношенню до Українців, так далека, що аж

„в користь щирого признання їм (себ-то Українцям — Ред.) конституцією забезпечених управнень.."

— „Курієр Львовскі" бідкається, що серед кермуючих українських кол важко завважити перехід до програми праці і реальної політики.

В українському таборі відбувається глибокий фермент, через що важко в українських органах стрінути спрецизування програми реальної політики. (Ця апострофа скорше звертається на адресу прокуратора, як нашу! — Ред.). Супроти того „Курєр Львовскі" лякає і погрожує:

„Тому то дальша еволюція польської думки супроти польсько-української квестії не може опертися на голосах української преси. Опінії українськ і пр си постійно слід зіставляти з реальним життям, з належною обсерваціою проявів і потреб широких верств українського народу. Без огляду на таке чи инше становище „офіційної української гори, що черпає натхнення з кол своєї пайдократії держава і польське громадянство мусять на власну руку зорієнтуватися в потребах і вимогах українського громадянства і приступити до негайної реалізації мудрої і далекоглядної програми в тій области державних прань".

Ця будючна погроза не є така страшна, як з першого погляду видавалось би. Бо „держава і польське громадянство", а між ними і „Кур. Льв." вже пробували „на власну руку" реалізувати „мудру і далекоглядну програму" супроти Українців. Скільки грошей видано на всякі нікчемні свистки, скільки політичних форналів вислано в маси, навіть терором вибрано пятьох клібоїдських прихвостнів і кінець кінців з усіх цих „мудрощів і далекоглядних програм" вийшов один великий... пшик. Тому й тепер нікого не злякаєте.

Три тижні пізнійше „Кур. Льв." помістив дві статті під шумною назвою „В пекучій справі" (ч. 24. і 25. з 30. і 31. січня ц. р.). Перша стаття одержала навіть римську одинку (I), що управнювало підозрівати, що цей орган помістить цілу серію статтей в українській справі і спрецизує своє становище до неї, бо за три тижні вже був час „зорієнтуватися в потребах і вимогах українського громадянства". Замісць того в обох статтях, дуже калікуватих і як би недокінчених, крім звичайних комуналів є тільки одно позитивне: ординарний донос на українську соц. цем. партію.

„Соціялістична партія — читаємо там почала в скорому темпі органі уватися, радикалізуватися, очищуватися з „недевних" елементів і зовсім виразно орієнтуватися в напрямі рад. України, одним словом сталася комуністичною партією. Впливи української соц. партії, головно серед безземельних і малоземельних зростають з дня на день, усуваючи звідти впливи українських трудовиків і радикалів. В багатьох округах її впливи є виключні. Диспонує одним щоденником і одним тижневником, розмірно в дуже великому накладі. Нема найменшого сумніву, що субсидії на те плинуть зпоза східного кордону".

Ось так виглядає та „пекуча справа", що не дає спати „щирій польській демократії". Доносництво „Кур. Льв." вже осягнуло свою мету. Відбулися арешти у Львові і на провінції. Закрито органи УСДП. запечатано льокалі, а тепер йде „облава" по селах, бо ігнорантна поліція повірила на слово курєрському „демократові" — розвідчикові про виключність впливів УСДП. на селах.

Щож до инших українських партій то „Кур. Льв." так уявляє собі „правдивий стан річей":

„Симпатії для рад. України стають ся все загальнійші се ед тутешнього українського громадянства. І не тільки симпатії, але є цілі групи і досить, на жаль, впливові парт ї, як д я своєї д яльности черпають ізза Збруча ідейні зас би, ну і гроші (доповнення попереднього доносу! — Ред.). Не треба хіба доказувати, як грізний є той стан для без еки і цілости Річпосполитої. А в нас, що робиться для параліжування цих небезпечних совітських потягнень? Ніщо. На відлогах польськ і державної думки перевалюється безду на патріотична фраза, своєю демагогією придавлює всяку сміливійшу ініц'ятиву, викривлює кожне виконання, що вимагає великої прецизії, вплітає навіть на ні чинники, які з натури свого обовязку повинні глядіти правді просто в вічі. Ситуація є того рода, що конечн на якийсь доцільний плян треба здобутися, перевести той плян до кінця, не оглядаючися на крики і гавканину".

Отже нічого ані нового, ані цікавого. Крилата фраза, пуста балаканина і безсилість, що „конечно треба здобутися на я к и й с ь доцільний плян". На цей плян вже здобувся під впливом „Кур. Льв." директор поліції і починає „доцільно" переводити його, як переводив його тому пять літ, чи рік назад. Як доказує той сам „Кур. Льв.", „польська політична думка у відношенню до проблеми національних меншостей блукає на помацьки", і буде вона блукати в своїй бездумности аж до льогічного закінчення й усунення тої „пекучої справи" з пекучих питань польської політики.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Французькі банкіри в Петрограді.

До Петрограду прибули представники французьких банків. Вони мають розглянути, чи можливо Франції взяти участь у петроградськім промислі. Спеціяльно зацікавилися трамваєвим питаниям і будівельними роботами.

Мек Дональд у Едінберзі.

До Едінберга прибув Мек Дональд. Його гаряче витали прихильники. Премієр виголосив промову.

Справа евакуації Поруря.

„Етоаль Бельж" заперечує вістку, начеб Поанкаре й Жаспар мали обговорювати евентуальну евакуацію Поруря.

Редукція окуп. військ.

Від хвилі понехання пасивного спротиву в Порурю, французьку армію зредуковано з 40 тисяч на 20 тисяч, а бельгійську з 7 на 4 тис.

Венізельос уступить.

АВ. звідомляє з Атен, що Венізельос наслідком погіршення стану здоровля задумує незабаром уступити.

Німеччина в С. Народів.

„Тел. Комп." звідомляє з Парижа: В марті відбудеться зїзд президентів союзних держав, з евент. участи американських і німецьких делегатів. Конференція має полагодити справу репарацій і воєнних довгів. Коли дійде до згоди, Німеччину приймуть до Союза Народів, під услівям виконання реп. зобовязань.

Англія і Афганістан.

По звідомленням з Москви англійсько-афганістанські взаємини погіршилися. На пограничі дальше концентрується англійські війська. Афганістанські війська є теж у поготівлі.

Нещасливі пригоди на похороні Леніна.

АВ. звідомляє з Москви, що підчас похорону Леніна занотовано 3.420 нещасливих пригод наслідком удушення, зімління в товпі і т. д.

Детронізація грецької династії.

На народніх зборах радитимуть над внесенням про детронізацію короля Юрія, позбавлення його цивільних прав грецького горожанина і конфіскати його дібр у Греції та заборони побуту в Греції всім членам королівської рідні.

Українізація на Радяньскій Україні.

В „Народні-х Ліст-ах", орг. чеської нар. дем. із 11. січня ц. р. поміщена стаття про положення України в радянській федерації. В противвагу Польщі, яка в Східній Галичині і на Волині змагає до ополячення місцевого українського населення, радянська влада всіми силами піддержує українізацію державного апарату і школи в межах Радянської України.

Така політика, з одного боку вдаряє по Польщі, де в східних провінціях твориться сильна й активна ірредента, з другого боку вносить елєменти роздору в ряди української еміграції якої численні представники вертаються постепенно на Батьківщину, щоби взяти участь в праці над творенням та закріплюванням рідньої національної культури.

За останні два роки українізація поробила великі здобутки на полі штільництва і на полі адміністрації. Не кажучи вже про початкову школу, яка тепер майже вся українська, значно побільшилося число середніх шкіл з навчанням на українській мові.

В виших наукових заведеннях всі курси на деяких виділах ведуться по українськи (напр. медичний виділ.) Підтримується інтензивність праці Української Академії Наук, засновано український Державний Музей.

Відносно державного апарату, то українська мова, як обовязкова, має бути примусово введеною до всіх державних установ до кінця липня 1924 р.

До того часу всі державні урядники будуть примушені опанувати українську мову в письмі і слові. Для вивчення тої мови істнує багато курсів.

На церковному полі рівнож розвивається українська ідея. Тепер на Україні є три церкви: стара православна (тихонівська), большевицька „жива" і українська автокефальна церква.

При примусовій невтральности большевицького уряду всі три церкви ведуть між собою завзяту боротьбу. Та вже тепер замітний великий успіх для української автокефальної церкви.

Вальоризаційний франк.

Нині 1. с. м. вальориз. франк = 1 840.000, на 2. II. 1,830.000. Франк вальоризац. тютюновий від 28. I.—3. II. 1,910.000, залізничий і почтовий від 16—31 січня 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 31. січня 1924.

Нині тенденція легко звижкова. Оборот дещо оживлений, звижка 200.

Доляр ам.	9,700.000—9,750.000
Доляр канад.	9,000.000—9,100.000
Чеські корони	280.000—282.000
Леї	42.000—00.000
Фунти інтерл.	40,000.000—40,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	250.000—260.000
Франц. франкй	000.000—000.000
Золото	
20 кор.	44,000.000—45,000.000
20 франк.	39,000.000—39,500.000
20 марок нім.	45,000.000—00,000.000
10 рубл.	58,000.000—59.000.000
Срібло	
Кор. австр.	870.000—880.000
5 кор.	4,250.000—4,500.000
фльорени	2.000,000—2 500.000
рублі	3,500.000—4,000.000
копійки (за рубля)	1.250.000—1.750.000

Варшава 31.I. Долари Зєд. Держав 9400, 9300, 9400, 9200; фр. франк зол. 1.825.

Чеки: Бельгія 390.000, 382 000 386 000 Льондон 40.500—410.0—39700—40100—39000 міл., Нью-Йорк 9 400, 9.350, 9.450, 9250, 9.250, Париж 435, 425, 430, 444, Прага 275.100, Швайцарія 1.630, 1,690, 1.608, 1.624, 1.592, Відень 133,750, 130.500, 132,128 Італія 408, 405, 500, 408, Бони золоті 1.400 1,45 .

Ціріх 31. січня 1924. Голяндія 215.90 Новий Йорк 578½, Льондон 2470, Париж 26,75, Медіолян 25,12, Прага 16.63 Будапешт 0.0204 Букарешт 2,94 Бельград 6.63½. Софія 4,15. Відень 0,008150. австр. стсмп. кор. 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 31. січня 1924.

Рух на біржі слабий, загальний оборот яких 100 тон. Трансакції в пшениці, житі [illegible] на низ ких. Ціни збіжжа твердого від учера до нині впали о дальших 10—15 проц., а за тим і ціни муки значно низші. Подача вельми обильна, попит з причини спод ваної дальшої знижки слабий. Тенденція сильно знижкова, настрій вижидаючий.

Пшениця краєва ⅔, з 1923 р. 33,000,000—34,000,000*, жито галицьке ⅔, з 1923 року 23,500,000—24,500,000*, ячмінь гал. бров. 22,000,000—23,000,00* ячмінь гал. для перемелення 20.000.000—21,500.000. овес гал. ⅔ з 1923. року 25,500.000—26,500.000, фасоля біла 68,000.000—69,000,000.

Мука пшенична	40% „I"	80,000.000*
„ „	55 „	62,000,000*
„ „	70% „0"	46,000.000*
„ житня	60 „	64.000.000*
„ „	70% „4"	55,000.000*
Грисік кукурудз. (льоко Львів)		77,500,000
Мука кукур.		57,500.000
Отруби пшен. нетто без мішка		14,000.000*
„ житні „ „ „		13,000·000*
сіно солодже краєве прасоване (люзне)		7,500,000.

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Метрикальні містерії.

Причинки до більших і менших непорядків.

(Докінчення.)

Річ ясна, що наше патріотичне духовенство не може й не буде инакше вести метрик, як тільки в українській мові. Годиться ще раз підкреслити, що б. австр. міністерство внутр. справ, видаючи рішення з 1875 р. та знаючи, що душпастирі ведуть метрики з припорученя своїх духовних властей, було на стільки обережне, що перш усього запитало про думку всі консисторії, а аж опісля рішило, що нема причини відступати від дотеперішнього звичаю, тзн. що воно рішило справу дуже обережно і згідно з думкою, висловленою нашими консисторіями. За те „універсали" польських старостів в Сх. Галичині зовсім безцеремонно „заказують", „наказують", грозять карами, хоч вони далеко не доросли до полагоджування, або хочби інтерпретації всяких складних квестій. Особливо не мають вони найменшого права заборонювати вести метрики в українській мові.

Відносно метрикальних вписів і свідоцтв, то справа на основі згаданого розпорядку з 1875 р. мається зовсім инакше, як це постановляють старостинські „універсали". Метрикальні вписи мусять бути видані в цій мові, в якій ведеться книги. Невільно пароховi видавати метр. випису в латинській моєї, коли відносний впис в метриці є в українській мові. Зате свідоцтва (посвідки) з метрик парох обовязаний видавати урядам і сторонам в цій мові, в якій вони жадають, розуміється, наскільки парох володіє вимаганою мовою. А що українські парохи найкраще володіють українською мовою, то обовязані вони в цій мові видавати метрик свідоцтва (повсідки). В польській мові обовязані вони видавати свідоцтва і посвідки, якщо цього жадають сторони і якщо вони добре володіють польською мовою. Більшість наших парохів як слід не володіє тою мовою, тому й вимога властей, щоби їм нпр. видавати метр. посвідки по польськи або відповідати в тій мові на польські письма є незаконна. На основі згаданого розпорядку парохи можуть всякі посвідки (свідоцтва) видавати тільки в українській мові.

Старостинські „універсали" за одним замахом рішають ще й другу вельми важну з національного боку справу, а саме справу урядової мови і переписки парохіяльних урядів, наказуючи, що всі парохіяльні урядиякі „метрикальні"—обовязані в зносинах з державними властями послугуватися тільки польською мовою, як мовою внутрішнього урядування тих властей. Основуючи такі розпорядки, старости покликуються на рескрипт б. австр. мін. внутр. справ з 20. грудня 1869 ч. 12460 і з 4. липня 1860 ч. 2166.

Згаданих розпорядків не міг я найти. Дуже можливо, що подані дати і числа є помилкові. Та спра-

ва, чи священика-пароха „ведучого метрики" мається уважати державним урядником, була ще за австрійських часів предметом широких вискусій і спорів. Законно ця справа ніколи не була управильнена. Вона й не могла бути управильнена, бо іменування і вводження в урядування душпастирів належить до духовних властей (зак. з 27. мая 1854 ч. 50 В. з. д.). Парох сповняє і веде свій парох. уряд в імени і з припоручення своїх зверхних духовних властей. Супроти того правительство, не іменуючи й не оплачуючи священиків-парохів (їх оплачує тільки релігійний фонд) та не даючи їм правної охорони, яка прислугує урядникам, а навіть не уділяючи їм павшалів на кошти удержання парох. канцелярій і ведення метрик,—знало, що не має до священиків-парохів ніяких прав. Духовенство, ведучи метрики для своїх духовних душпастирських цілей, тільки з чемности дозволяє правительству і його органам користуватися своїми записками та тим чином безплатно помагає державі вести евіденцію своїх горожан. Отже священики-парохи ведуть метрики, не як представники державних, тільки як духовних парох. урядів, не для держави, а для себе, так — як уміють і як це їм припоручила їх влада. У нас не істнують ніякі „метрикальні уряди" (тільки у Жидів, які мають „Matrickelführer-ів), а тільки парохіяльні уряди. Що так маються річі та що такий правний погляд є єдино справедливий, доказує рішення б. австр. державного трибуналу з р. 1906, яким постановлено, що парохи „ведучі метрики" не можуть бути уважані урядниками, отже не можуть бути присилувані видавати метрикальні посвідки в мові, якою зажадає сторона. З представленого ясно, що парох не є державним урядником, ані ніяким „Matrickelführer-ом", а тільки веде парох. уряд і як такий не має обовязку вести переписку з властями в мові внутрішнього урядування державних властей (польській). Не має він обовязку знати або розуміти цю мову, а навпаки може і має право—як парохіяльний уряд—урядувати і переписуватися з властями та взагалі послугуватися виключно українською мовою. І то тим більше, що постанова про мову внутрішнього урядування відноситься тільки до державних урядів і урядників, а не до парохів, які не є урядниками.

Запримічу теж, що наші повітові кацики вподобали собі покликуватися тільки на ті закони і розпорядки б. австр. властей, які для них згідні,—а за те забувають вони й ігнорують такі закони й розпорядки, які для них невигідні, от хочби язикові розпорядки, які наказують ві сторонами і недержавними властями переписуватися в їх матірній мові.

При тім характеристичне ще й це, що старости і инші власти не звертаються до парохів — як до „ведучих метрики", тільки згідно з дійсним і правним станом, як до „парохіяльних урядів", себто як до духовної власти. Тим самим признають вони, що парохи не є ніякими державними урядниками, які мали би обовязок сповнювати обовязки держ. урядників.

Супроти такого стану річей, заки справа буде удостаїнена компетентними чинниками (а такими хіба не є староста в Мостисках чи в Сокалі) законним шляхом, повинен кожний парох, якого за мнимі переступлення метрикальних чи язикових приписів покарав би який-небудь староста на основі кавчукового патенту з р. 1854, зажадати доручення засуду (в письмі і негайно (до 3 днів від доручення засуду) внести рекурс до воєвідства, спираючись на наведених вгорі мотивах.

Д-р Теофіль Кормош.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** В (23.) ч. „Діла" сконфіскована більшу частину огляду преси п. з. „Прінціпова справа" і заголовок новинки про побивання жовнів в польській армії.

— **Чи поромондни Русін?** „Слово польске" пише: „Від давен давна істнував у „Малополъсце" звичай, що гр. кат. парохи запрошували на урочистість Йордану місцеві державні і автономічні власти. Від часу істнування Польщі „руські" священики засліплені в своїй політиці, зірвали передвоєнну традицію і не запрошують представників польської влади на те свято. Доперва цего року замітний розумний зворот з політиці порядних Русинів, котрі прийшли до переконання, що треба покласти кінець нерозумній боротьбі і розпочати мирне співжиття. Як перші ластівки тої зміни можна заобсервувати у нас, до гр. кат. священих в Косові запросив косівського старосту на урочистість Йордому. Це є знаменний обяв з боку руського громадянства, котре переконалося, що в дотеперішних умовах жити дальше годі" і т. д. Тільки „Слово польске". А ми із свойого боку питаємо: Отче парох! Невжеж це правда, що Ви, косівський душпастир являєтесь зразком „порядного Русіна" „ластівкою", що звіщає весну — для польської ендеції і „Слова польского" для Грабских, та иншіх таких поятелів українського народу? Що на те скажуть всі ті косівські громадяне, що ще мабуть не забули опіки свого старости підчас їх побуту у косівській тюрмі?

— **Припинення „Українського Прапору".** „Український Прапор", орган през. д-ра Е. Петрушевича, по пяти роках істнування перестав виходити. Останнє число вийшло в Берліві. Редактори Прощ і Радех перенеслись з поворотом до Відня. „Український Прапор" затратив після 14. березня 1923 усяку політичну лінію і не служив ніякій політичній думці. Єдиною його практичною місією було поширення в краю легітімізма і замішання та виступати проти всіх тих, які тут ведуть важку чорну відповідальну роботу, та які не хотіли беззастережно погоджуватись із наївними фантасматоріями малої частини української еміграції, яку репрезентував названий часопис.

— **1000-літній католицизм у Польщі** „Газета Поранна" з 31. січня п. р. приносить у статті п. н. „Zakusy sekciarstwa" просто сензаційні інформації про традиції католицизму у Польщі. Читаємо там буквально „Niezbyt zaszczytne to dla nas, że amerykańscy i angielscy sekciarze uważają Polskę za teren dla swej agitacji równie odpowiedni, jak n. p. przepastne krainy Afryki centralnej. Ale też rzeczą naszą pouczyć ich środkami zresztą jaknajkulturniejszymi, że jednak zachodzą pewne pod tym względem różnice między ludnością polską a Botokudami. Spóźn li się nieco o jakich 2000 lat, od tyluż bowiem z górą Polska jest szczerą i gorącą wyznawczynią katolicyzmu"... Отже Польща „щиго й палко" поклонялась католицизмові на десятки літ „z góra" перед приходом Ісуса Христа на світ!! Цікаво, ч Апостольська Столиця довідалася вже про те епохальне відкриття і чи автор його, загоністий публіцист з „Газ. Поранної", буде негайно за життя канонізований?

— **Наслідки подорожіння залізничих білетів.** З приводу дуже малої фреквенції від часу подорожіння залізн. білетів від 1. лютого припинено рух поспішних потягів між Львовом і Варшавою (ч. 961 і 962).

— **Стемплеві оплати.** З днем 1. лютого обовязує така тарифа стемплевих оплат. Стемпель на просьби на затвердження або зміни статуту акційної спілки 45 мілйонів мп: просьба про концесію на підприємство промислове чи торговельне 45.000.000, за акт надання горожанства 63 мілйони, за зміну прізвища 270 мілйонів.

— **Вибори** до міських і громадських рад в цілій Польщі мають бути розписані в осені п. р.

— **Залізнича катастрофа.** Як подає римська преса на лінії Париж-Константинополь, недалеко Білгороду зударився експресовий потяг із тягарочим, наслідком чого наступила катастрофа. Два спальні вагони розбиті, при чім згинуло багато осіб. Удар був такий сильний, що вагони відразу занялись пожежою.

— **Жорес і Пантеон.** У франц. парламенті радикальний посол поставив запит: чи тілйні останки Жореса будуть перекесені до Пантеону, осідку найбільше заслужених людей для батьківщини. Президент міністр відповів, що сумнівається, чи у Пантеоні може бути поміщений політичний діяч, якого імя ще инні розбуджує пристрасти. Уряд дав почин до змурування памятної таблиці в домі Жореса і згодився на названия його іменем вищої школи у Кастр.

— **Біблійне стародавне місто** почали *роскопувати* англійські вчені з Оксфорду. Місто Кіш у Месопотамії з 3100 р. перед Хр. має ще заховані святині і прикраси.

— **Український театр.** Дальше зложили уділи: 825. Надія і 826. Микола Коскольські в Стрию (впл. по 3 уділи), 828. Іван Горук в Косові (впл 3 уд.), 830. Володимор Скібінський в Борославі (впл. 3 уд.), 831. Евген і 832 Іванна Величковські в Долині (впл. по 3 уд.), 833. д-р Володимир Бабій в Реметі біля Ужгороду (впл. 10 уд.), 835. Гнат Якимчук у Львові (впл. 3 уд.), 836. Остап Лупький Воля довгол. (впл. 3 уд.) Всіх членів кооперативи, що вплатили вже цілий уділ, а не одержали досі уділової книжочки повідомляє Управа, що книжочки ці можна піднати в льокалі Управи у Львові — вул. Руська 18. На висилку позаміщеву треба прислати порто 300.000 мп. Вкінци повідомляє Управа, що починаючи від 1. марта 1924 р. буде оголошувати лише імена тих, що зложить найменше 10 уділів тоаг 3,000.000 мар. поль.

— **Почтові оплати.** Від 1. до 15. лютого будуть обовязувати ті самі почтові оплати і в тій самій висоті, що і до тепер

— **Автомобілі для сов. республик.** З Льондону подають, що власник фабрики автомобілів Форд підписав у Парижі контракт із совітським представником в справі достави для сов. республик 18.000 автомобілів.

— **Жінка інжинїром.** Петроградський технольоґічний інститут перший раз за 85 літ істнування дав дипльом інжиніра жінці Е. Пальмен, котра з великим успіхом зложила всі іспити.

— **Вимирання Франції.** Офіціяльна статистика виказує, що кількість народин у Франції не вважаючи на всі заходи з боку держави рік-річно зменшується. І так в 1923 р. було 92.654 народин проти 94.305 випадків у 1922 р. і 105. 29 випадків в 1921 р.

— **Підземельні будинки.** В Ляйпцігу обговорюють надзвичайно сміливий будівельний проект, який хоче найти під землею приміщення для величезних виставових і торговельних кімнат під щорічну міжнародню ярмарку („Messe"). Мається на увазі вибудування двох будинків під Базарним і Августовим майданами.

— **Німці будують кораблі.** Півн.-німецький „Льойд" скінчив будову нового великого трансатлянтика „Сієра-Кордова", який кружляє між Гамбургом і Буенос-Айресом, затримуючися по дорозі в портах Іспанії, Португалії, на острові Мадері й Ріо-де-Жанейро. Така подорож трівае 14 днів.

З листів до Редакції.

В останні дні в українській і російській пресі, в тім числі і у Вашій шановній газеті*), зявилися звістки, буцім то українські соціялісти-революціонери за кордоном ведуть переговори з представниками сучасного окупаційного уряду на Україні про поворот перших на Україну.

Отсим заявляється, що ніхто із українських соц ялістів-революціонерів, обединих навколо Закордонного Комітету У. П. С. Р., жадних переговорів з представниками окупаційного уряду на Україні не вів і не збіраеться вести. Взагалі передумовою повороту на Україну Українських Соц.-Революціонерів, що перебувають за кордоном, є 1) виведення Совітською Московщиною московських окупаційних військ з України, 2) передача влади тимчасовому Українському Урядові, складеному з представників соціялістичної демократії, який має у вільних обставинах перевести вибори до конституанти.

Секретар Закордонного Комітету Української Партії Соціялістів-Революціонерів
Ів. Паливода.

*) В нашій газеті не було ніяких звісток на тему переговорів українських соц.-революціонерів з представниками сучасного уряду на Вел. Україні. — Ред.

✝ Посмертні згадки.

Галюня Кравчуківна, донька о. Йосифа і Марії, ученица 7. кл. народної школи ім. Т. Шевченка у Львові, по довгій а тяжкій недузі померла дня 25. січня ц. р. в домі своїх родичів в 15 році життя.

✝

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за душу бл. п.
Д-РА СИЛЬВЕСТРА ДРИМАЛИКА
довголітнього лікаря і добродія сиріт, відбудеться в суботу, 2. лютого 1924, о год. 9. рано в каплиці СС. Василіянок при вул. Потоцького 85. у Львові, на яке запрошує рідню і знакомих бл. п. Покійника
Управа Захисту для сиріт.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка. Жіноча Громада в Тернополі складає цею дорогою щиру подяку Вп. п. професорови Старенькому з Тернополя за щедрий дар книжок для Волині.
1333 а) 1—1

В неділю 3. ІІ. с. м. о 12. год. в полудне відспіває в Преображенській церкві **Архикатедральний хор** під управою о. зов. проф. І. Туркевича „Колядки". Дохід з збірок в церкві призначений на львівську філію „Українського краєвого тов. охорони дітей і опіки над молодю". 1336 1—2

Жертва на українських інвалідів зложили в тисячах мп.: громади Віньовесь 4.639, Пятничани 5.375, Синевідсько вижн. 21.745, Розворяни 2.000, Лагодів 7.000, Суховоля 7.000, Романів 10.000, Жидатичі 5.850, Кути 4.218, Читальні Просвіти Нагачів 2.500, Рудники 5.000, Хоростків 15.000, Корнич 34.000, Сапогів 11.000, Волківці 1.500, Уряди парох.: Девятне 5.000, Колодіївка 10.000, Гаї ниж. 10.000, Особи: Осип Ернест 3.110, Д-р Е. Матрійчук, Мукачів 11.750, І. пласт. полк. Львів 42.000, проф. В. Чайківський, Сянік 7.000, о. І. Тарасевич, Гійче 500, Петрик Надія, Бабина 4.080, Мандів Микола, Н. Сяич 15.000, о. І. Голічек, Осередів 5.000. 1334 б) 1—1

Чергові товариські сходини для членів „Союза Українок" і „Бесіди" та ними впроваджених гостей відбудуться як звичайно в неділю 3. ІІ. с. р. о 6. год. вечером в салях „Бесіди", Рутовського 22 (Народний Дім). В програмі вокальні і деклямації. Буфет добірний 1335 1—2

На цілі Секції Сиротських Опікунок при філії Тов-а охорони дітей і опіки над молодю вложили в грудні: Вп. о. Ол. Ніжанковський з Rochester N. J. 10.359.600 Мп. і 20.500.000 мп., дир. М. Заячківський 10 міл. мп., д-р І. Бережницький 10 міл. мп., суддя І. Ніжанковський 10 міл. мп., дир. С. Кузик 10 міл., дир. В. Дувало 10 міл., д-р Дм. Левицький 2 міл., радн. Шухевич 1 мил. мп. Всім Вп. Жертводавцям щиру подяку складає — Управа Секції С. О. 1340 1—1

Приспівайте передплату!

Дрібні оголошення.

ПЕРЕБУВАЮЧИЙ в Америці артист маляр, брунет літ 28 оженився (по ближшім пізнанню) з панною до літ 25 — щоб осісти на власній реальности в більшім місті в Галичині. Зголошення з фотографією прошу слати на адресу: 522 Bushviskave Brooklyn N. Y. Mr. Podkowinsky. artist-painter. 1337 1—3

ПРОСИТЬСЯ тов. Кузя подати адресу до Адміністрації. 1331 2—3

Щиріть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Агрономічно-технічного тов-а „ПРАЦЯ" у Львові, Ринок ч. 10/II. пов. відбудуться в неділю дня 10. лютого ц. р. о год. 10-ій рано.
Порядок нарад:
1) Відчитання протоколу попередних Загальних Зборів, 2) Звіти з діяльности Ради, 3) Звіти Контрольної Комісії, 4) Вибір Ради та Контрольної Комісії, 5) Справа членських вкладок, 6) Внесення та запити. 1313 2—2
ЗА РАДУ Т-ВА „ПРАЦЯ":
Інж. Юліян Мудрак вр. голова.
Інж. Альбін Барщівський, секретар

Насіння городові, полеві, квітів і трав
Машини до управи рілі, чищення насінь, молочарства і пр.
Навози штучні, фосфорові, потасові, азотові
Залізо, залізні знаряди, бляхи, цвяхи
Ремісничі знаряди
Начиння кухонне
Цемент
достувяє
КРАЄВИЙ СОЮЗ господарських спілок „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР"
у Львові, вул. Зіморовича 30
і його Відділи у Льво... 95, в Перемишлі, Стр... Сонали.
Цінником на вимогу 1339 1—3

Управителя вправного до більшого складу... **СОЮЗ ІНВАЛІДІВ.** Оферти з... слати до канц. Союза, Льв... 1334 1—3

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Ч. 25 (10.118). Львів, нед'ля 3. лютого 1924. Почтову належність сплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 11,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Після смерти Леніна.

(Ліквідація чи передишка комуністичної опозиції.)

Що буде з комуністами по смерти Лєніна?

Питвння це поставить собі всякий що бодай троха інтересувався політикою комуністів в Росії. Частинну відповідь на це питання ми находимо в нарадах XI. московського губерніяльного зїзду компартії, що відбувся між 9—14 січня ц. р. На конференції тій виявилось, що опозиція зовсім не розбита і що не думала вона навіть капітулювати. А про цілковите її розбиття та капітуляцію доносили всі большевицькі урядові комунікати останніх днів. Опозиція притихла, зробила „передишку" в дискусії.

Дві обставини причинилося до тої „передишки". Першою обставиною є те, що висунений нею прінціп введення демократизму до нутра партії підхопили лідери з Центрального Комітету комуністичної партії Каменєв, Сталін і Зінов'єв і перефорсували його в томуж комітаті. Дійшло до того, що опозиція мусіла голосувати за внеском ЦК про введення внутрішньо-партійного демократизму. Тактичний крок ЦК був отже вдатним. Вийшло, що Центральний Комітет, проти якого спрямовувала всю свою діяльність опозиція, став у справі демократизму на становищі тоїж опозиції. Опозиція голосувала за внеском того ЦК, проти якого боролася і наслідком того зробився шум про ліквідацію опозиції.

Другою обставиною „передишки" була смерть Лєніна. Дійсно Лєнін був для одних і других найвищим авторітетом і в обличчю його смерти обі сторони втихли.

Та на цьому не кінець. Опозиція домагалася не лише демократизму. Вона домагалася, як видно зі статей Троцького і з промови на названій конференції Преображенського, зміни всієї політичної тактики Центрального Комітету, заміни всього партійного проводу новими людьми та основної провірки системи нової економічної політики. Крім цього опозиція домагалася цілковитої зміни всієї господарської системи в що входила як найважнійше домагання ревізія дотеперішнього фабричного виробництва. Опозиція не хоче допустити навіть до тих мінімальних уступок в бік „обуржуазненння" Росії, на які пішов ЦК і уряд під впливом Лєніна. Троцький не поділяв господарсько-економічних домагань опозиції. За те вповні погоджувався з усіми політично організаційними її домаганнями.

Таким чином опозиція лишилася дальше *опозицією*, Центральний Комітет, як висловник реальної офіціяльної комуністичної політики не може йти на всі домагання опозиції. Вінже перенятий чисто державницькою ідеольогією в звязку з назріваючим визнанням большевицької Росії західньою Европою не може повертати круто на ліво як того хоче опозиція. Йому треба би повернути ще більше на право. І тут то камінь „преткновенія". Бо коли в справі демократизму „ми повинні були — каже Каменєв — уступити тим вимогам, тому формулуванню, і тим поправкам Троцького, які він вважав необхідними, щоби оминути велику небезпеку і щоби ми могли прийти перед партію та заявити: „Треба, товариші, повертати і ми вам радимо повертати так і так", то тепер справа приняла инший оборот.

На жаль все це ніщо не помогло, бо не лише опозиція, але й сам автор поправок Троцький тою єдиною уступкою ЦК не задовольнились. Та й це ще не кінець. З резолюцій опозиції, предложених названій конференції (які відкинуто) видно, що ЦК і не думав на ділі проводити в життя прінціпів демократизму, що на підставі рішення тогож ЦК він мусів зробити. Троцький же назвав всіх провідників ЦК просто тими „безпосередними учнями Лєніна", які повернулися в опортуністів в роді „соціял-зрадників" Каутського і Бернштайна. З огляду на все сказане і з огляду на все, що мало місце в компартії слушно сказав Каменєв: „управляти краєм і партією у відсутности тов. Лєніна і при тій умовині, що тов. Троцький стоїть на чолі, опозиції — це незвичайно велика відповідальність і велика робота, яка нам не по силам. Таким чином перед ЦК поставлено питання життя або смерти". А Преображенський, провідник і теоретик опозиції сказав: „Тепер коли нема авторітету Лєніна політика ЦК побільшує небезпеку багато більше як перед тим".

Бачимо отже, що боротьба в компартії зовсім не закінчилася. Вона тріває далі. Що більше вона загострюється в звязку з обсадою опорожненого місця по Лєнінові, газети доносять про те, що Троцького ізолюється. Його офіціяльні комуністичні кола бояться. Він опинився далеко від центра десь в глухій місцевости Кавказу окружений сильною охороною та ще сильнійшим доглядом. За ним слідять. Політбюро з свого боку пішло на коррупцію в партії, щоби перефорсувати за всяку ціну удержання при владі і при впливах старого державного і партійного апарату.

Мимо всього небезпека для компартії росте. Лідери большевицької офіціяльної влади це розуміють, розуміє це й опозиція а мимо цього погодитись вони не можуть. За багато назбиралось суперечностей за багато вибухового матеріялу. Невиключена нова домашня війна в даному випадку не червоних з білими а комуністів з комуністами. Преса вже доносила навіть про те, що Троцького вбито. Вістку спростовано. Та всі ці трівожні вістки та простування не говорять про „благополуччє".

„Глядіть — говорить Каменєв — щоби та так звана опозиція не явилася першим стуканням до дверей. Чому? Тому, що життя стає твердим. Селянина і робітника почали більше цікавити загальні справи. І вони, що вірили комуністам „авансом", що по наказам давали хліб, скажуть: всі чули яка гарна ваша партія! Цей вульгарний демократизм є першою ластівкою, що каже нам про цей мужицький напір демократії, якого то напору ми не обійдемо доти, доки від всіх тих небезпек не спасе нас світова революція".

Коли так говорять про свою майбутність самі провідники комуністів, то щож нам остається про це казати? Самі вони заповідають собі кінець. Але може й вони хвилево помиляються.

За демократичний принціп в армії.

(Промова пос. Хоми Приступи в імени Українського і Білоруського Клюбу в дебаті над загальним обовязком військової служби, виголошена 28. січня 1924.)

Високий Сойме. Реченець військової служби, передбачений в законі, є рішучо за довгий. П. пос. Мончиньскі сказав, що був час, коли служба у війську трівала 12, а навіть 18 літ. Ті часи вже давно минули. Недавно був час, що військова служба трівала 3 роки — і був час, який памятаємо, навіть недавній, що вишколення у війську трівало ледви 3 місяці, і ті три місяці вповні вистарчали на те, щоби жовнір не лише вмів ходити рівно, як тут сказав один з послів, але щоби той жовнір з крісом в руці вмів бути самостійною одиницею на *фронті* і *боронити своєї* держави. І тут дволітній час служби є за довгий. П. міністр військових справ сказав, що у війську будуть ще вчити жовніра і письма та що касарні мають заступити школу жовнірові. Авжеж, так воно повинно би бути, та — на жаль, не є. Як тюрма не є тепер поправчим домом, так касарні не є школою. При теперішній техніці і при теперішньому культурному розвитку 6 місяців вповні вистарчає, щоби того жовніра вишколити (Голос на правиці: *Може тиждень?*). Прошу панів, новий закон про військову службу обмежує горожанські права, а саме обмежує в тому, що горожанинові до часу, доки не відслужить військової служби, не вільно женитися (Голос: *Так є всюди, то зовсім природне!*). Ніде, прошу панів, нема того. Навіть в царській Росії того не було, а всеж таки російський жовнір був добрим жовніром. І прошу панів, тепер забороняється женити тому, що ніби жовнір не буде належно сповняти обовязків. То не є ніякий мотив і в законі по суті не уосновано тих обмежень. Вкінці чоловік, громадянин, покликаний до військової служби, не перестає бути горожанином, не стає автоматом, не може бути того, що було в російській армії, що жовнір знав тільки одно: „Так точно!" і „нікак нет!", бо наслідки того є дуже відємні. То було тільки в армії австрійській і російській і наслідки того ми бачили у світовій війні. А щоби того не було, щоби жовнір справді був горожанином, щоби мундір не робив автомату з жовніра, то йому слід дати рівні горожанські права, які мають всі горожане в державі, і тоді він буде почуватися до обовязку повнення військової служби, до обовязку оборони держави, а не буде трактувати того як примусу.

Українське населення вже кілька літ відбуває військову службу. Як її сповнює в польській державі, про те говорив з тої трибуни п. ген. Сікорскі; говорили про те й инші бесідники. Та чи той жовнір, чи рідня того жовніра користає з таких самих прав, як і инші горожане в польській державі? Ні. Якщо панове хочете, щоби той жовнір сповнював ті обовязки так, як їх сповнював, щоби він почув себе горожанином, обовязаним до тої служби, а не щоби її сповнював з примусу, то слід змінити дотеперішню політику. Той жовнір тимчасом піде до війська, два роки буде в війську, буде носити кріс і т. д., але буває рішаюча хвиля і кожний з нас знає, тай панове про те знають, що тією рішаючою хвилею є хвиля, коли жовнір з крісом в руках стоїть в чистому полі. Тоді він роздумує, бо жовнір не йде на осліп, він думає: чи то справді є його вітчина, чи ні? Якщо та вітчина буде поводитись з ним — як мачуха, то він не буде почуватися до обовязку боронити її границь.

Може панове є вже упереджені до нас, — то инша річ, але ми вважаємо, що маємо слушність. Посилання осадників на схід тепер, коли Українець носить вже військовий одяг і держить кріс в руці і має боронити границь польської держави

Пр. 103/24. В імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 18 з дня 26. січня 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Права й обовязки" в уступах між словами: а) „шовінізму" а „Польська преса", б) „Польська преса" а „після припадкових рівнож", п) в уступі від слів: „Український народ здавав" до кінця артикулу. 2) „Преса" а) знаки писарські в пятнайцятім верщику з долу в шпальті четвертій, б) уступ між словами: „з Малопольскі" а „А вже сам", п) уступ між словами „змагання" а „І тому" містить в собі єство злочину з § 65 а) [illegible] узнав доконану в дни 25. січня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів, дня 28. січня 1924.

(Підпис нечитький.)

Супроти безупинної підвищки так цін паперу як і друкарських робіт, змушені ми з днем 1 лютого ц. р. підвищити ціну одного примірника на

250.000 мп.

а місячну передплату до

6,250.000 мп.

Звертаємо увагу наших Вп. Передплатників, що ціни передплати на лютий 6,25[illegible]000.

Злики, посилання поселенця (осадника), відбирання варстату праці тому жовнірові-Українцеві — до добрячого доведе (Голос: *Хто забирає?*) Забирають, дотепер ані один жовнір, ані один Українець, що служить в польській армії, навіть за гроші не одержав землі. (Голос: *Служить доперва пів року, то не значить, що йому забирають*). Так, забирають. Обмежують його права, бо не дозволяють йому навіть за гроші набути землю. (Голос: *Коли хтось не продасть, то не значить, що забирають*).

Дальше закон каже, що горожанин, який відслужить в польському війську, як що не є польським підданцем, через службу у війську не набуває польського горожанства. Що це має означувати? Всім відомо, що до тепер справа горожанства на окраїнах не є управильнена, що до тепер кількасот Українців і Білорусинів відбуло вже службу в польському війську, вернуло домів, а не є польськими горожанами. І так і дальше має бути згідно з тим законом. Як той жовнір має сповнювати військову службу, а навіть як його держава пішле в поле боронити границь, боронити держави, як той жовнір буде боронити тої держави, коли він знає, що не є горожанином і коли знає, що після відбуття військової служби він теж не буде польським горожанином?

Хто має право і хто мусить боронити держави? Горожанин. А він не є горожанином, він не має обовязку боронити. (П. Мантерис: *А як він так хоче?*). Так той новий закон передбачує.

Прошу панів, візьмім справу українського й білоруського шкільництва. У всіх царинах життя панове глядять на нас, як на людський матеріял, як на гарматнє мясо, яке можна брати, яке можна використовувати, а за те не давати ніяких прав. (Голос з центра: *Звідки така думка? Хто те все вам говорив?*). Прошу панів, кілька літ є ми горожанами польської республики, через тих кілька літ держава мала вже спромогу направити ті відносини, через тих кілька літ держава мала спромогу дати шкільництво, перевести земельну реформу, дати справді хочби ті права, які забезпечує нам конституція. Чи ми те все маємо? (П. Мантерис: *І польський хлоп того не має!*). Признаю слушність, що і польський хлоп і польський робітник того не має, але в кожному разі в деяких справах він не є так упосліджений, як український селянин і український робітник. (Голос: *Що то є за деякі справи?*)

Шкільництво, прошу панів, то є перше. Польське населення має школи, українське не має. При доброй волі було вже досить часу, щоби то зробити. (П. Мантерис: *В моїй волости 11 шкіл є в норах, а тільки 5 поставлених*). І тому признаючи, що кожний горожанин в кожній державі мусить боронити тої держави, що то його обовязок, а одночасно спираючись на тому, що ми так упосліджені, що — на жаль — мусимо зробити деякі застереження, та що від самої держави залежить, залежить від вас, представники польського населення, щоби не було тих упереджень, та щоб ми справді почувалися до обовязку, а не до примусу, — тому в імени Клюбу Українського і Білоруського складаємо отсю заяву:

„Клюби Український і Білоруський, застановляючись над випрацьованим в соймовій військовій комісії законом про загальний обовязок військової служби і вважившн, 1) що обовязок військової служби є найтяжчим обовязком, який народ носить в користь держави, бо то є податок крови; 2) що народи український і білоруський в сучасних границях польської держави є позбавлені всіх соціяльних і національних прав (позбавлені рідної школи, відбувається їм через осадництво і кольонізацію рідну землю); 3) що польська держава у відношенню до народу українського і білоруського не є льояльна, не сповняє своїх обовязків; 4) що взагалі, стоячи на антимілітарному ґрунті і будучи проти творення регулярної армії, що вимагає великих матеріяльних засобів працюючих мас, армії, що звичайно служить імперіялістично-заборчим цілям, — Клюби Український і Білоруський, — згідно зі щиро демократичним принципом заявляються за системою народньої міліції, супроти чого вносять: над проектом законапро загальний обовязок військової скужби, як незгідний з повищими принципами, сойм переходить до денного порядку

Прошу панів, то сказав я щиро, сказав я в імени українського і білоруського населення. Не говорю на вічу, як панове нам звичайно закидують, не агітую в армії, але говорю до товаришів в парляменті, які прецінь повинні зрозуміти, що так само, як ми прийшли тут не демонструвати, але боронити інтересів українського й білоруського населення, так само панове, представники польського населення, панове як з правиці—так з лівиці, повинні зрозуміти наші потреби і вкінці змінити свою політику у відношенню до нас, якщо хочете, щоби ми були такими горожанами, якими ви, панове, є і за яких себе уважаєте. (*Оплески на українських і білоруських лавах*).

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

„Безкровна революція".

З нагоди свята Австралії високий комісар Австралії видав в Австралія-Гавс снідання, на якому був присутний князь Валії, Наслідник трону виголосив промову. У відповідь на його промову відповів міністр Томас. Він заявив, що Англія протягом останніх кількох днів пережила історичний момент, щось в роді безкровної революції. Велика зміна в політичнім життю краю, якої доконано, відбулася без якихнебудь замішань і неспокоїв, а торговельне і фінансове життя краю не підпало затамованню. Здається, що з усіх громадян останньою зміною найменш були затурбовані наслідник трону і король Юрій. Бо англійський монарх і наслідник трону були глибоко переконані — говорив Томас — що патріотизм, любов до імперії, почуття обовязку і карність є в рівній степені розвинені в Англійцях, зорганізованих в партії праці, як і в иншій політичній партії. Ось чому великі зміни, про які я згадав, спричинюють, що наша імперія, наша батьківщина остає в головних рамах ненарушена. Можемо мати певність, що не дивлячись на зміни, які відбуваються у внутрішному життю краю, наша батьківщина перетріває усі труднощі, які можуть станути на шляху її існування.

Я приняв теку свойого ресорту з гордістю і вдячністю. З гордістю, бо я зачав працювати девятилітним хлопцем як розношик пачок, з вдячністю для конституції, яка дозволила мені — вчорашньому смаровникови паровозів заняти поет міністра Англії. Зберігання цеї демократичної конституції є сьогодня обовязком кождого громадянина.

Хвиля страйків в Англії.

Крім страйку льондонських портових робітників, грозить Англії страйк в рудокопах, яких робітники виповіли обовязуючий договір.

Перед розвязанням мадярського парляменту.

В Будапешті панує переконання, що мадярський уряд має намір в найблизчому часі розвязати парлямент та розписати нові вибори. Причиною цього є факт, що теперішний парлямент ніяк не може дійти до порозуміння в справі позички.

Словінсько-хорватський блюк.

„Prager Presse" подає з Білгороду, що провідник Словінської католицької партії Корошеч прибув до Білгороду для переговорів з Радічом і иншими представниками опозиції в Югославії. Мається на меті утворити словінсько-югословянський блюк опозиції, до якої малиб вступити і сербські опозиційні елементи.

Конгрес німецьких соціялістів.

Німецька преса звідомляє, що 30. марта ц. р. в Берліні розпічнеться конгрес всіх німецьких соціялістичних груп. Предметом нарад політичні та економічні справи

Відень — Букарешт.

На днях з Відня виїзджає до Букарешту кількох представників австрійського уряду для переговорів в дуже важних політичних справах, що мають на меті австро-румунське зближення. Торговельні справи не будуть обмірковувані.

Совітська Росія.

Чи опозиція?

„Последнія Новости" подають, що 19. січня ц. р. коли стало відомо, що комуністична конференція відкинула поправки та внески опозиції, в деяких „ячейках" відділів Г. П. У. і фабрик відбулися збори, на яких ухвалено не признавати резолюцій ком. конференції. Оратори домагалися скликання другої конференції, якої делегатів малоб вибратись тайним голосуванням. В трьох полках московського гарнізону ухвалено дуже гострі резоліоції, в яких докоряється совітам, що владу в сов. републиках змонополізували особи „Політ. бюра" (Чека) і то особи, що давно стратили в масах довіря. В деяких фабриках безпартійні робітники посилали своїх делегатів до комун. ячейок, де обмірковувано невдачу опозиції. Безпартійні заявляли, що вони піддержать опозицію в боротьбі проти узурпаторів влади. Другого дня до державних сов. установ введено військові відділи і на вулицях появилися військові патрулі. Опозиційна група веде дальше завзяту агітацію, видаючи проклямації, в яких освітлюється Ц. К. і політ.-бюра. В звязку з тим арештовано кількох красноармейців і комуністів, прихильників опозиції. У відповідь на арештування опозиція задумує проголосити страйк. До Москви прибуло з півдня 4 транспорти кінноти. Серед робітників трівожний настрій. Склад Ц. К. ще не відомий. Правдоподібно Троцький буде вибраний до Ц. К. і до політбюра.

Ліквідація Чека?

„Руссепресс" подає, що совітський уряд випрацьовує проект ліквідації економічного відділу Г. П. У. (давне „Чека") і всіх відділів його на місцях. Функції Г. П. У. передається прокураторії. Сталось це з тої причини, що діяльність Г. П. У. попадала часто в конфлікт з сов. урядом та доводило до непорозумінь між большевиками і чужинцями.

З польських справ.

Сойм.

На четверговім засіданню польського сойму дальше дебатовано над справою військової служби. Голосування відбудеться у второк.

На цім засіданню прийшов на чергу і наглий внесок лівиці в справі тайних конспіративних організацій. Правиця змагає представити діяльність „патріотуф" з „Поготовя" як невинну забавку. Наглість внеску ухвалено, відсилаючи його до адміністраційної комісії.

Офіцерм з головній ради тайної організації.

„Роботнік" подає спис головної ради „Поготовя патріотуф польских", з якого виходить, що там засідала ціла низка ґенералів і вищих офіцирів польської армії. Продукувалися вони під псевдонімами: Антона Рейтана — ґен. Врочиньскі, Юранда — ґен. Прокоповіч, Чеслава Яреми — ґен. Жуковскі, Вітолда Сирокомлі — ґен. Мацевіч, Стефана Гоздави — полк. Заґурскі. Шефом штабу ґен. „ППП" був полк. Лубеньскі, його заступником — кап. Міхаловскі Ольґерд.

Як „ППП." підготовляло активний виступ.

Підчас листопадових страйків у мин. роді голова ППП. — інж. Пенкославскі і член головної ради Ґорчиньскі пропонували тодішному міністрови внутр. справ свою поміч для здавлення страйку.

„Роботнік" подає документ, з якого виходить, що „ППП." на добре готовилося для цеї „помочі". Ось він:

Довірочно. Ґен. Штаб ППП. Варшава, 15. XI. 1923. До Головної Команди ст. м. Варшава. Приказ І. На основі одержаного приказу з Головної Ради дня 15. XI 1923. супроти грізного політичного положення в державі доручається негайно видати приказ до всіх окружних комендантів ст. м. Варшави, щоби протягом 12-ти годин видали приказ до всіх відділів ст. м. Варшави.

1) З днем 15. XI. 1923 зноситься пар. 13 з Членського Регуляміну, в якому говориться про можливість виступлення членів з організації ППП., тобто, що ніякий член з організації не може виступити.

2) Забороняється членам ППП. вступати до инших організацій.

3) Забороняється членам ППП. виступи на власну руку, без виразного приказу властей ППП.

4) Запроваджується з днем 15. XI. 1923. о год. 12 в пол. остре поготівля в організації на місто Варшаву.

5) Комендант ст. м. Варшави має предложити мобілізаційний плян протягом 24 годин.

Шеф штабу (—) Гебда, полк. заст. шефа ґен. штабу (—) підпис нечиткий, кпт. ш. ґен.

Все ще § 58 з. к.

Політичні арештування під замітом злочину головної зради з § 58 карного закона, загроженого — як відомо—карою смерти, не припиняються і мабуть готові ми діждатися хвилі, коли кождий з діяльнійших громадян Українців на власній шкірі в польській слідчій тюрмі випрактикує всі благодати цього ославленого карного параграфу. Тисячі і тисячі наших найкращих громадян томилися місяцями, а навіть роками, по польських тюрмах під замітом державної зради без огляду на це, чи в Польщі було праве, чи ліве правительство. І цікава річ для кожного правника і взагалі для кожної посторонньої людини, що на тисячі карно-судових слідств за злочин з § 58 з. к. в останніх пяти роках у слідно-галицьких судах всього кількадесять осіб одержало акт обвинувачення за згаданий параграф. На головній устній розправі перед скріпленим трибуналом, а від хвилі

відновлення судів присяглих перед тимиж судами польські суди з правила звільняли підсудних від заміту злочину головної зради з § 58 з. к. і то або цілковито, або засуджуючи їх тільки за злочин нарушення публичного спокою з § 65 зак. кар. Тут вийшов тільки один одинокий виняток в процесі проти Степана Королюка і Теодора Стичака перед судом присяглих в Тернополі, в котрому лава присяглих, зложена з 10 польських селян і двох тернопільських українських мішан вісьмома голосами потвердила вину підсудного Теодора Стичака, 23-літнього сільського парубка з Коростова, повіт Сколе, і на сій основі вироком трибуналу присяглих в Тернополі з 12. мая 1923 до ч. спр. к-р 2552/22 засуджено його за злочин головної зради з § 58 ц) і § 59 б) зак. кар. на кару смерти. Внесену оборонцем д-ром Степаном Бараном жалобу неважности Найвищий суд в Варшаві на розправі 14. листопада 1923 відкинув, замінюючи Стичакови в дорозі окремої ласки кару смерти на кару пятьнайцятилітньої тяжкої вязниці.

І хоч самі польські суди фактично у своїх вироках не признавали істнування § 58 з. к. відносно українських (а так само і комуністичних) підсудних, польська державна поліція і польська прокуратура все ще і досі оперують тим параграфом і тюрми східно-галицьких окружних судів ще і нині гостюють у себе поважне число Українців під замітом цього передконституційного австрійського параграфу. На жаль, мало у нас інтересуються збірками джерел до історії наших політичних змагань і політичного гнету, до яких без сумніву належать все політичні карно-судові слідства і процеси. З окрема мало подається до публичного відома списки політичних карно-судових слідств, що має не тільки значіння для орієнтації будучого історика, але чимале практичне значіння для політичних діячів і політичних виступів. А повинні це робити наші місцеві політичні діячі, що мешкають в осідках окружних судів і оголошувати хоч що пів року список всіх тих, хто мав карно-судове слідство за політичний злочин. Зібраним матеріялом можна оперувати не тільки перед польським урядом і перед нашим громадянством, але відповідно використати його і за кордоном.

Нам близче відомі факти з політичних арештувань в тернопільському окрузі і їх низче подаємо за час від вересня мин. року до другої половини січня ц. р. І так дня 26. вересня 1923 арештовано в Березовиці великій, пов. Тернопіль, тамошнього селянина Михайла Білого за § 58 з. к. і осаджено в тернопільській слідчій тюрмі до н-ру 1696/23. Дня 10. жовтня 1923 арештовано в Плотичі, пов. Тернопіль, тамошнього господаря і голову читальні „Просвіти" Олексу Ліщину і посаджено в Тернополі в тюрму (Vr. 1831/23). По кількох тижнях М. Білого вивезено до львівської тюрми, а Ліщину випущено на волю аж 30. грудня 1923 р. Більші арештування під замітом § 58 д. к. відбулися в листопаді м. р., коли то начальник слідчої експозитури в Тернополі комісар Кудеревіч (тернопільський Кайдан) конечно хотів відкрити якийсь „spisek ukraiński". З його доручення арештувано тоді: 1) Володимира Котика з Кобилі пов. Збараж, п'ятнацятьлітнього хлопця, бувшого ученика II. кляси гімн. дня 11. XI. 1923, — 2) Володимира Іваницького з Застіноча, пов. Тереболя б. уч. учит. семінар. — дня 14. XI., — 3) Петра Яцкова в Зубова пов. Теребовля дня 14. XI. і Стаха Ясіньовського з Кобилі, пов. Збараж дня 17. XI. — всіх до одної справи Vr. 2013/23 за § 58 з. к., бо мешкаючи в Тернополі мин. року яко ученики, мали належати до організації, що поставила собі за мету відорвання східної „Małopolski" від Польщі. Всі вони сидять досі і на днях мають їх всіх перевезти до львівської тюрми (так вже рішено) до розпорядимости прокуратора Ґіртлєра. Поліція глядає пильно за дальшими „spiskowcami" між иншим за бувшим приватистом уч. сем. Олексою Кобялкою з Гумниск, пов. Теребовля.

Вкінці недавно (16. I. 2924) арештувано на стації в Максимівці студ. прав Єроніма Грицину, що пробував на лекції в Добромірці, повіт Збараж у тамошнього господаря Будки (помер 12. I. 1924), брата канадійського єпископа Микити Будки. Йому передав в Тернополі якийсь невідомий чоловік (як опісля показалося поліційний провокатор) лист до Марії Слободян в Добромірці, Наддніпрянки, жінки галицького старшини, що загинув на Великій Україні, що старається о переїзд за Збруч. Грицину арештував на стації в Максимівці поліційний агент з Тернополя, що з ним рівнонасно приїхав. Тогож дня зроблено великий трус в домі покійного Луця Будки в сусідній Добромірці, відгрожуваного вдовиці по Луцеви Марії Будка, у котрої мешкала Марія Слободян. Останню арештовано і разом з Грициною відвезено до Збаража, звідки 19. I. 1924 р. відставлено їх під замітом § 58 з. к. до судової тюрми в Тернополі (Vr. 106/24). Провокація вийшла на яву і палата радна випустила їх обоє на волю дня 22. I. 1924 р. однак не застановлено слідства.

У всіх повищих справах інтервенював у компетентних чинників адвокат д-р Ст. Баран.

У Львові ладиться новий великий процес проти молодих Українців з ріжних сторін краю, в якому між иншими має відповідати за державну зраду і пятнайцятлітній „заговірник" Володимир Котик з товаришами.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Ри ов наслідником Леніна.

AW. звідомляє: В Москві мав послідувати вибір Рикова на місце пок. Леніна.

Заворушення в Токіо — парлямент розвязаний.

„Н. Фр. Пр." звідомляє з Лондона: В Токіо вибухли заворушення. Премієр побоюючися заяви недовіря, розвязав парлямент і розписав нові вибори. На поїзд, у якому було 25 членів парляменту, м. и. провідники опозиції, підложили на рельсах каміння і бельки дерева. Паровіз вискочив із шин. Жертв у людях не було.

Англійці бомбардують Баґдад.

Льондонська „Унів. Тел. Аг." звідомляє з Багдаду, що англійський в. комісар, щоби покарати бунтівників проти англ. суверенности, приказав оружним англ. силам бомбардувати Багдад. Богато англійських літаків обкидало Багдад бомбами 24 год. Сконстатовано в місті богато пожеж. Делегація мешканців під проводом шейка прибула до вис. англ. комісаря і заявили, що готові признати суверенність Англії і піддатися приказам англійських властей.

Англійсько-ірляндська конференція.

До Льондону прибули през. ірляндської вільної держави Косґрейв із кількома членами кабінету і премієр півн. ґрафств Ірляндії сер Джеймс Крейг також із своїми міністрами. Візьмуть участь із делєґатами англ. правительства в конференції над усталенням між обома автономічними державами Ірляндії. Правительство Англії заступає Мек Донельд, держ. секр. для кольоній Томас і держ. секр. внутр. справ Гендерсон.

Сепаратисти кинули Вісбаден.

Нічю сепаратисти покинули в спокою держ. будинки, ратуш, сойм і кр. раду. Німецькі урядовці обіймають назад урядування.

Венізельос остає.

У стані здоровля Венізельоса послідувало поліпшення. На просьбу міністрів він згодився остати на свойому становищі і до кабінетової кризи не прийшло.

Англія визнала Совіти!

Офіціяльне радіо з Ліфилд: Англійське правительство визнало формально російське правительство совітів. Представник Англії Годжсон у Москві нотифікував це рішення в ноті, в якій м. и. сказано: Англія визнала Союз соц. сов. республик давньої рос. імперії. Для сотворення правильних торг. взаємин потрібно ще означених договорів. Всі доревольоційні договори обох країв автом. дістають правну силу. Англійське правительство взиває правительство совітів вислати до Льондона можливо найскорше своїх заступників для переговорів, щоби уложити прелімінар повного договору, управильнюючого всі досі неполаднані справи. Англійське правительство з вдоволенням бачило би шаржа д'афер С. С. Р. при англійському дворі.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Про Данилка-неудачника.

Двотижневик „Задрала", що офіціяльно називає себе „органом залежної бездумности"—в останніх місяцях зійшов,—як любить образово висловлюватися автор знаменитих „Підстав нашої політики", — на „Йицкову суку", або на брукову „Газету подзенну". Хоч його редяґує „Колєґія" і хоч насторінках цього „ідеольогічного" журналу виступають такі знаменитости, як Devius M. Ель, Л. Ем, Р. О., О. В., Данилко з Савинець і инші геніяльні пророки, то все таки над ним ваготить якесь прокляте fatum. З кожним днем скочується він все низче і низче, приймаючи виглят звичайної помийниці. Йогож „Колєґія" зійшла просто на істеричну бабу, як отой Данилко, що в-одно повторює, мов „геніяльний" Валько з „Хати за селом" своє „принціпіяльне": „Ой, йо-йой!" Тільки, що Валько був „геніем" вже з малку, а до того ще його насильно хотіли оженити, а Данилко пострадав, сам женихаючись. Від того часу неборак не може прийти до себе і коли його питають: „Данилку, що тобі?"—він відповідає: „Ой, йо-йой „Діло". І скоро тільки нагадують йому „Діло", зараз — по його власним словам — „йому коти скребуть на серці" і він з приємним виразом лиця апаша (джентельмена") починає навиверти свої оклепані „фокуси".

До таких „фокусів" належить і останній виступ нашого Данилка-неудачника на сторінках „ідеольогічної" „Задрали". Дуже не в смак йому наша статейка „Теж принціпіяліст". Навіть не розбираючи, хто є автором тої статті, в якій виказано його безсмертні „принціпи", нерозлучно звязані з „Великою Польщею", — він із заулковою відвагою нападається на „Діло" і його редактора. А при тому „валяє" ще й... мученика. Мовляв, його хочуть видалити, бо завелися на ньому (так він сам проповідує), хоч він ще на II-гому студентському зїзді проклямував спільний польсько-український фронт і як новий Димитрій Самозванець бажав виступити збройно „od Warszawy aż do Petersburga na Moskala!", хоч і в „Підставах" розчинався за „Великою Польщею", хоч жертвував з радої душі значні українські території Польщі і Румунії, хоч... і т. д. Завелися тай годі. Щож більше вже можна жертвувати? Може пожертвував би й Київ, та не вдалося. Зробив своє діло, і тепер прощавай. Дуже проста справа. Але Данилко не в тімя битий. Чому не забавитися в панторіну „мученика". Він, „ідеольог", володар мільонів душ і сердець, духовий Гарібальді, мусить за свою працю „ad maiorem Poloniae gloriam" через невдячність поганців йти на вигнання. Правда, зробив рекурс до вищої влади, і тим часом дальше бє по голові препоганих трудовиків, а вони, сучі сини, не сидять тихо, тільки розшифровують лицемірність і безхарактерність Данилка-неудачника. А це в мові нашого fascist-a є ніщо инше, тільки те, „що деліквент таки зброї не зложив, і дальше шкодить порядкові і ладу публичному". Подумаєш, що за войовник і борець! І Данилко нашу попередню статейку називає не инакше, тільки „доносом". Та ще й пише:

„Як вже раз донос поскуткував (це натяк на нашу статейку з кінця жовтня м. р. „Der dritte im Bunde" — Ред.), на що його повторяти? Або коли вже в повторенню заходить нагла потреба, то робити се покрийому"!

Бачите, які практики знає Данилко! Він мабуть нагадує собі передвоєнні часи, як то емігранти-Наддніпрянці возком дивилися на нього. Та лишім цю справу на боці. Але цікава етика в нашого Данилка. Він з чисто псевдо-фашистівськими „принціпами" iure caduco засвоює собі право, коли тільки йому забажається, переїхатися по своїх дійсних чи уроєних противниках зповж і поперек, він постійно з манією „одержимого" злим духом робить перед українським громадянством справжні доноси на українських діячів і робітників, а коли звернути увагу в пресі, що з Данилком не все в порядку, то він репетує „донос"! Виходить з того таке, що Данилкові вільно забавлятися і в брехуна, і в лицемірника, і просто калюмніятора, але, Боже борони, назвати це все по імени, бо зараз напише: „донос" — і від цього нема вже ніякого рекурсу.

Ей, Данилку-неудачняку, схаменіться прийдіть до себе після недавніх поміщицьких похождень, не говодіть ні в три — ні в чотири, відкличтеся до тих часів, коли ще льогіка кермувала вашою думкою (себ-то коли ви ще не виступали в „органі залежної бездумности"), а істерика не була вашою „движимою силою", бо инакше навіть не зможете з успіхом сповнювати природжені вам ролі девастатора в користь тих, які позірно завелися на вас.

Цвіркун.

Вальоризаційний франк.

Нині 2. с. м. вальориз. франк = 1.830.000, на 3. 4. і 5. II. 1,830.000. Франк вальоризац. тютюновий від 28. I.—3. II. 1,910.000, залізничий і почтовий 0,000.000.

Курс грошей.

Львів, дня 1. лютого 1924.

Від вчера б. вечер і нині дальше, після вчерашньої пополудневої звижки, котра тревала лише годину, послідувала знову знижка о 250—300 тис. місць. Оборот оживлений. Около год. 1. послідувала знову легка звижка долярів о 150 тис. місць.

Доляр ам.	9,500.000—9,600.000
Доляр канад.	8,700.000—8,800.000
Чеські корони	275.000—278.000
Леї	40.000—42.000
Фунти штерл.	40,000.000—41,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франкй	000.000—000.000
Золото	
20 кор.	42,500.000—43,000.000
20 франк.	37,500.000—38000.000
20 марок нім.	45,000.000—45,500.000
10 рубл.	55,000.000—56.000.000
Срібло	
Кор. австр.	800.000—870.000
5 кор.	3,500.000—4,500.000
фльорени	2,000,000—2,510.000
рублі	3,250,000—3,500.000
копійки (за рубля)	1,250.000—1.750.000

Варшава 1./III. Долари Зєд. Держави 9150, 9300, 9250, 9350, 9150; фр. франк зол. 1,825.

Чеки: Бельгія 385.000 380.000 384.000 Льондон 41 380 — 39500 — 39900—39100 міл., Нью-Йорк 9 150, 9.400, 9.300, 9450, 9,250, Пар ж 438, 432·50, 436·50, 428·50, Прага 000.000, Швайцарія 1.640, 1,605, 1,621, 1.589, Відень 135,000, 130,000, 132,000, 128000 Італія 000, 000, 000, 000, Бони золоті 1.400, 1,450, Міліонівка 425, 525, 500. Позичка доляр. 6300.

Ширіх 1. лютого 1924. Голяндія 215.75 Новий-Йорк 577. Льондон 2480, Париж 27,05, Медіолян 25,15, Прага 16,67½, Будапешт 0.0204 Букарешт 2,91 Бельград 6,70. Софія 4,14. Відень 0,008150. австр стемп. кор. 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 1. лютого 1924.

Рух на біржі слабий. Загальний оборот 115 тон. Трансакції в ячменю, вівсі, солодкому сіні й околотковій соломі. Подача достаточна. Тенденція вдержана, настрій слабий.

Пшениця краєва 76/77 з 1923 р. 36,500.000—38,000.000*, жито галицьке 68/69 з 1923 року 23,500.000—24,500.000*, ячмінь гал. бров. 23,000.000—24,000.00* ячмінь гал. для перемелення 00,000.000—00,000.000. овес гал. 70/71 з 1923. року 24,500.000—25,500.000, фасоля біла 00,000.000—00,000.000.

Мука пшенична	40% „1"	0.0000.000*
„ „	55 „	00,000.000*
„ „	70% „0"	00,000.000*
„ житня	60 „	00.000.000*
„ „	70% „4"	00,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	00,000.000*
„ житні „ „ „	00,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 6,500.000, 7,500.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій

СТАРА УКРАЇНА

ЧАСОПИС ІСТОРІЇ і КУЛЬТУРИ

Випуск І-ий за 1924 р. вийшов у Львові

Набувати в КНИГАРНІ НАУКОВОГО ТОВ-А ІМ. ШЕВЧЕНКА, Львів, Ринок ч. 10. 1344 1—3

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (24.) ч. „Діла" сконфісковано за два місця з передової статті, кілька уступів з відділу „Преса", статті „Метричальні містерії" й наголовок та коментар до новинки про велику льояльність священика в Косові. — Разом конфіскату зроблено на сьомих шпальтах.

— **Новий наступ.** Дня 1. лютого п. р. видала управа української всенародньої (державної) школи ім. Шашкевича у Львові шкільні звідомлення за і. шкільний піврік 1923|24 в польській мові. Сталося це в наслідок обіжника львівської шкільної куратерії з жовтня 1923 року. Це вкорочування придбаних за Австрії прав українського населення в його шкільництві глибоко торкнуло родичів названої школи. На їх домагання рішив комітет родичів загоді українських шкіл скликати в найближчих днях протестуючі збори і ужити всіх заходів для привернення прав українського населення на шкільному полі з австрійських часів.

— **Німецька почта приватним підприємством.** Німецьке міністерство почт і телеграфів подало до відома, що з днем 1. травня ц. р. німецька почта стає приватним підприємством німецьких капіталістів.

— **До львівських родичів.** Родичі шкільної молод. жалуються, що з вищого наказу одержали тепер з української школи для своїх дітей польські свідоцтва. Взиваємо всіх тих родичів, щоби зараз вложили одержані свідоцтва в склепі „Достави", вул. Руська, ч. 20. Ми мусимо дорожити нашою народньою честю і упімнутись за наше право і українські свідоцтва для своїх дітей. — *Кружок родичів.*

— **Мясові ревізії на провінції.** Під вечір 30. січня поліція при помочи війська з цілим штабом перевела в цілій Золочівщині ревізії, передовсім у наших просвітньо-культурних огнищах, у читальнях „Просвіти". Рівночасно о тій самій годині окружкило військо всі українські просвітні інституції в Золочеві, а то: філію Тов-а „Просвіта", канцелярію У. П. Т. „Рідної Школи", касиново товариство „Українська Бесіда" і всюди там поліція і шпіцлі стали переводити основну ревізію. Переглядали списки членів, протоколи засідань, обіжники, заглядали до пустих кас Товариств, перекинули бібліотеку філії Т-ва „Просвіта", при чому характерно дивилися на місце і рік видання книжок. Найбільше зацікавили „wywiadowcę" — історичні повісти А. Кашенка: „Зоруйноване гніздо", „Борці за правду", — Куліша „Чорна Рада, — Гоголя „Страшна помста" і т. д. Пан комісар Żelazko — на памятку свойого побуту забрав кільнадцять легітимацій повітової „Січи" і статут того товариства. Опісля переведено ревізію у секретаря „Рідної Школи" п. Івана Калиновича (шукаючи заграничних часописей та переглядаючи приватну переписку), а найбільше уваги присвятили його бібліографічним карткам, в яких хотіли добачити чогось небезпечного для цілости польської держави. Не минули канцелярії адвоката д-ра Т. Ваня, в якого явилися рідкі гості о півночі, заглянули до домівки проф. Ю. Юркевича, адв. д-ра В. Геретя (на якого ждали на сходах аж до його приходу), перекинули помешкання д-ра Пиндика, у гром. Душейчука (в його забрали „Вперед", „Тгybun-у" і Степняка „Підземна Росія"), на кінці не минули дому ген. Тарнавського, якому арештували сина, малолітнього ученика гімназії, чи не за те, що він займається пластом. Рівночасно поліційні органи вели ревізію по читальнях „Просвіти" (на передмістях Золочева) де переводили особисту ревізію (включно до кишень) у зібраних членів аматорського гуртка на Глинянському передмістю (навіть у дівчат). Шукали за закордонними часописами, виданнями, перекидали книжки, річи, одяги і т. п. Тогож вечора пописувалася поліція по селах Золочівщини, перекидаючи горі дном читальні „Просвіти" в Жуличах (де забрали часописи), в Фільварках, Зарічу, Сасові. (була ревізія також у місцевого пароха о. Лиска учителя української приватної школи п. Дудика та у акад. Гнатюка); — в Розважу була ревізія у п. Загульського (забираючи всі письма з наших товариств), учит. Мартинюка (якому забрано приватну кореспонденцію), в Білому Каміню, в Почапах, Хильчицях, Трудовачу (де свойого часу „витали" селяне „посла Іськова" яйцями) та инших селах нашого повіту — про які на разі не маємо ще докладних вістей. Характерно при тому, що на закінчення кожньої безплодної ревізії пановне з поліції перепрошували хазяїнів, що шукали „kostkę w mleku". — Дня 31. січня 1924 перевела поліція в Звенигороді п. Бібрка строгі ревізії у Івана Шкварка ст. філ., Данила Данилика голови чит., Кирила Жуківського і Онуфрея Дзюбана членів читальнянного виділу. „Szukali za bronią i amunicją". З читальняної бібліотеки забрали кн. „Боротьба за огнище української культури в західних землях України" і заквестіонували поквітування датків на „Рідну Школу" з цегорічної коляди.

Відозви й комунікати.

Перед Народнім Зїздом.

(Комунікат).

25. березня ц. р. відбудеться Народній Зїзд.

З огляду на те, що ще не у всіх повітах відновлено партійні управи, Народній Комітет, Начальна Управа УНТП. закликає Вп. організаторів і мужів довіря в повітових центрах негайно скликати Повітовий Народній Зїзд у своїому повіті і перевести на ньому вибір Повітового Народнього Комітету, Фінансової Комісії та делегатів*) на Гародній Зїзд.

Народній Комітет закликає повітові партійні Управи прислати найдальше по половини березня спис членів партії в даному повіті, звідомлення з останнього Народнього Зїзду (хід дискусії, склад Пов. Нар. Комітету, Фінансової Комісії і спис делегатів на Народній Зїзд) і партійний податок.

Організації, які сього в означеному речинні не виконають, не будуть мати права до участи в Народньому Зїзді. Кореспонденцію і партійний податок висилати на адресу: М. Струтинський, Львів, вул. Боніфратрів ч. 14. II. пов. Як що на Пов. Народній Зїзд потрібний політичний референт зі Львова, проситься повідомити бодай тиждень наперед.

ЗА НАРОДНІЙ КОМІТЕТ:

о. Олександер Стефанович, голова.
Михайло Струтинський, секретар.

*) По думці Організаційного Статуту кожда повітова і рівнорядна організація має право на кождих 100 членів вислати одного делегата на Народній Зїзд (неповна сотня уважається повною).

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В неділю 3. лютого о 3. год. пол. „СЕРЕД БУРІ". істор. драма зі співами в 5 діях Б. Грінченка.

Вечером о 7. год. „ДОБРОДІЙКА СУЗАННА". (з п. І. Левинською), оперета в 3 д. Ж. Жільберта.

Білети раньше в Союзнім Базарі, (вул. Руська) а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 г. при Касі театру.

Станиславівський Український Народний Театр ім. Івана Тобілевича.

Богородчани

Субота 9. II. „САТАНА", драма на 5 дій Гордіна.

Неділя 10. II. „ОСІННІ СКРИПКИ" драма на 5 дій Сургучова.

Понеділок 11. II. „РОМАНТИЧНІ", комедія на 3 дії Ростана.

Станиславів сала Монюшна.

Вівторок 12. II. „ОСІННІ СКРИПКИ", драма на 5 дій Сургучова.

Четвер 14. II. „САТАНА", драма на 5 дій Гордіна.

Пятниця 15. II. 2 вистави: о год. 3·30 попол. „НАТАЛКА ПОЛТАВКА", оперета на 3 дії Котляревського, о год. 7·30 веч. „РОМАНТИЧНІ", комедія на 3 дії Ростана.

Замітка: Театр переїздить до Єзуполя і Марїямполя.

В неділю 3. II. с. м. о 12. год. в полудне відспіває в Преображенській церкві **Архикатедральний хор** під управою о. сов. проф. І. Туркевича „Колядки". Дохід з збірок в церкві призначений на львівську філію „Українського краєвого тов. охорони дітей і опіки над молодю". 1336 2—2

Чергові товариські сходини для членів „Союза Українок" і „Бесіди" та инших впроваджених гостей відбудуться як звичайно в неділю 3. II. с. р. о 8. год. вечером в салях „Бесіди", Рутовського 22, (Народний Дім). В програмі вокальні продукції. Буфет добірний. 1235 2—2

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

МИХАИЛО ПАВЛЮК син Павла з Винанки, уроджений в р. 1898. згубив свою військову книжочку, яку отсим уневажнює. 1342 1—3

ПЕРЕБУВАЮЧИЙ в Америці артист маляр, брунет літ 28 оженився (по близшім пізнанню) з панною до літ 25 — щоб осісти на власній реальности в більшім місті в Галичині. Зголошення з фотографією прошу слати на адресу: 522 Bushviskave Brooklyn N. Y. Mr. Podkowinsky. artist-paintet. 1337 2—3

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Прийму до спілки фахівця в торговлі споживчими товарами. Вкладаю капітал і звязки, вимагаю доброго знання галицького ринку і повного підготування до самостійного ведення імпортово-експортової торговлі з заграницею. Зголошення під „Будучість 20" до адм. „Діла". 1345 1—2

УВАГА! На овято 110-ліття народження Т. Шевченка 10. III. 1924.

Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ"

перше повне народне видання, в одному томі, з поясненнями й примітками д-ра В. Сімовича, з портретом і біографією поета. Стор. XXX + 431.

Ціна 80 центів, в оправі 1 доляр з пересилкою.

ГОЛОСИ КРИТИКИ:

„...Виданий на гарному папері, чітким і великим шрифтом, з гарною біографією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря" в цілому найкращим коментарем, — „Кобзарь" Катеринославського Видавництва справді найблизче стоїть до назви народнього видання. Тому ми щиро бажаємо, щоб сей „Бобзарь" був на столі селянина в кожній хаті всієї України". (Л. Білецький, *„Українська Трибуна"*, з 3. XII. 1921).

„...В ріжних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря" на те, щоб воно знайшлося в руках кожного читача „Учительського Слова"... Не було досі такої широкої й заокругленої проби систематичного обяснення всього „Кобзаря", як це бачимо в виданню д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського Слова", у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче поручити ім видання Шевченкового „Кобзаря" з поясненнями та примітками д-ра Сімовича."

(*„Учительське Слово"*, ч. 2—4, з квітня 1922 р.)

„...Діждалися ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря"... Воно повинно найтися в кожній читальні й бібліотеці, в руках кожного вчителя, взагалі в руках кожного, хто сам собі й иншим хоче вияснити Шевченкові думки, в руках учеників, селян і робітників". (М. Возняк, *„Письмо з Просвіти"*, з 15. січня 1922.)

„...Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові"...

Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно. На більші замовлення знижки 25—40 прц. Гроші (невеликі суми) можна присилати листом, а краще переказами на: Konto E. Wyrowyj, Земельний Банк Гіпотечний, Львів, або — Zivnostenska Banka, Praha або Wiener Bankverein, Wien, або — просто на адресу:

EUG. WYROWYJ, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II,

1343 **Новий каталог Видавництва безплатно.** 1—3

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 54.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ ДО КАНАДИ.

Рільники, робітники лісні і служиниці можуть ЗАРАЗ без перешкоди їхати до КАНАДИ, тому що належать до найбільше пожаданих еміґрантів канадійським урядом.

Хто має земляків або кревних в Канаді, а хотів би від них дістати гроші або аффідавіт повинен зараз зголоситися до нашого бюра, а ми цілком безплатно поробимо потрібні старання в цілі одержання потрібних документів.

Просимо звертатися до нас устно або письменно під такою адресою: 1198 5—13

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ, Львів, вул. Городецька 54.

За Редакцію відповідає Дм. Кузьмич.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Ч. 26 (10.119). Львів, вівторок 5. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 мілл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 11,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Українське Спортове Т-во „УКРАЇНА"
улаштовує дня 6. лютого 1924 р.
у великій салі „Народного Дому"
ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ
З КОТИЛЬЙОНОМ.
Одяг візитовий. Танці при світлі рефлекторів. Почат. о год. 9'30 веч.
Буфет у власнім заряді. — Першорядна орхестра. Вступ виключно за поіменними запрошеннями, які можна набути від І. II. в книгарні ім. Шевченка від 5—7 веч.
1253 2—2

Союзники, чи ні?

З кожним новим кабінетом у Франції та Англії приходить на чергу політики обох держав питання про можливість удержання Союзу у спадщині по останній, спільно веденій війні. Це питання є одним з найбільше актуальних питань нинішньої европейської політики. Кожна з великих держав шукає засобів для поширення свого впливу на хід европейських подій. Діло в тому: чи цей вплив перейде в руки двох представників зєдинених учорашніх союзників, чи Англії та Франції доведеться розійтись протилежними шляхами у пошукуванню нових Союзників?

Протилежність інтересів Англії та Франції є нині безсумнівна. Англія була ширим союзником Франції підчас війни, тому, що Франція була тоді слаба і потрібувала її підмоги, отже не була для неї небезпешна. Новий англійський премієр Мек Донельд уважав своїм першим обовязком відновити спроби дружніх взаємин з французьким урядом. Ця спроба була потрібна тим більше, що можливість зміни англійської політики захвилювала поважно авторитетні кола у Франції. Усі заяви, які склав Мек Донельд у приватних інтервю, передруковує французька преса дуже пильно і додає до них обширні коментарі. Н. пр. „Журналь" з дн. 28. січня пише, що погляди Мек Донельда заслуговують на пильну увагу тому, що вони кидають нове світло на справжні наміри нового британського премієра. На гадку цього часопису, найважливійшою причиною сучасної економічної кризи є окупація Рури, яку не можна поєднати зі станом тривкого миру і що Франція озброюючи держави Центральної Европи приготовляє нову европейську війну. Франція загрожує Англії своєю воздушною фльотою. Цей останній погляд уважає згаданий часопис неповажним, бо основаним на недостачі фактичних інформацій. Ідея Мек Донельда, щоби Франція дала перша почин до загального розброєння і згодилась на допущення Німеччини до Союзу Народів зустрічається з іронічними увагами.

„Еко де Парі" зазначує, що Мек Донельд виступає з ідеями, які нелегко буде погодити з напрямком французької політики і що треба рахуватись з можливістю найблищої будучини: ненадійним зірванням взносин між двома державами. Ціла французька преса повторяє залюбки ці місця зі заяв англійського премієра, де він каже, що оба народи мають для себе взаємну пошану і що донинішні їх розбіжности є спричинені здебільша відсутністю розуміння своїх справжніх потреб і змагань, з одного боку і з другого, в однаковій мірі.

Мек Донельд не виступив з ніяким конкретним пляном поладнання спірних пунктів між Францією і Англією. Ці пункти торкаються одночасно спроби ревізії дотеперішніх методів закордонної політики. Н. пр. справа французького довгу супроти Англії є справою, яку можна рішати тільки у звязку з загальною европейською проблємою. Мек Донельд не вірить, щоби забезпечення будуччини народу мало залежати від підписання союзів з іншими. Ці союзи мусять бути вислідком природного оминення труднощів, що ставали почином конфлікту. Покищо він ще не хоче ставити розбіжних пунктів між Францією та Англією під дискусію Союзу Народів, не втративши надії, що порозуміння найдеться завдяки зусиллям обох народів. Треба буде, на його гадку, найти компроміс; окупація Рури не принесла нікому користи, а посіяла тільки зерно ворожнечі. Мек Донельд перестерігає Францію перш усього перед політикою, яка йде на руку німецьким реакціонерам, замісць підпомагати німецьку демократію.

Такі погляди вражають Французів як непрактичні та утопістичні і важко уявити собі, щоби нинішній склад французького парляменту солідаризувався з ними. Французькі соціялісти, згідно з інформаціями кореспондента льондонського „Таймс", лякаються, що надто сильно зазначена соціялістична лінія теперішнього англійського уряду може причинитись саме до збільшення реакції перед найблищими виборами до французького парляменту і може зміцнити т. зв. „Бльок Національ." А „Еко де Парі" звертає увагу, що Франція та Бельгія повинні ставитись з найбільшою обережністю до поглядів, що висловлюють думку робітничої партії, з якою англійська спінія не покривається.

А проте нема сумніву, що саме в закордонній політиці теперішній англійський кабінет матиме якнайповнійшу підтримку навіть консервативної партії. Англія вважає, що є дуже пригожий момент для виявлення більшої ініціятиви в закордонній політиці. В офіціяльній атмосфері Поанкаре панує погляд, що він надто сильно загнався у своїй принціпіяльности і що повинен був трохи раніше виявити більше нахилу до компромісів супроти Німеччини. Бельгія вже почала виступати в ролі можливого посередника між двома державами. Усе питання нині в тому: якою ціною нових компромісів зможе вдержатись фірма Союзних Держав і на як довго? Ні одна з цих держав не має нині змоги зірвати дотеперішніх зносин і ні одна не вважає необхідним піддержувати їх ціною своєї самостійної закордонної політики.

Лист з Риму.

Полтичні новини і инше.

Рим, 27. січня 1924.

Сензацією дня є змагання до фашистівсько - большевицької спілки.

Віддавна вже приходилося мені чути, що як би — мовляв — було добре завязати італьо-російсько-німецько-югославо - еспанський союз та накласти Франції.

Певно, що Франція ніколи не користувалася симпатіями братнього народу і ще гарібальдійські традиції не можуть забути про Ніццу. З часів же версайльського договору і залишення Італії в Фіюмському питанню ні в цих, ні в тих, ця нехіть завжди тільки зростала. Відограють тут певно ролю і деяка заздрість і незадоволення позицією Франції в Рурському питанню і побоюванню за Середземне море, яке Італія знову хотіла би зробити своїм, а французька кольоніяльна політика тому перебаранчає.

Та з другого боку фантастичність компетенції такого союзу виступала ніби цілком ясно, бо в Росії у керми зостаються большевики, з якими фашистам не по дорозі, а Югославія — спільниця Франції і ще недавно отримала від неї велику позичку на потреби озброєння.

Але ось, як грім з ясного неба, приходить несподівана для всіх звістка про розвязання фіюмського питання. — і ось в Римі представники Югославії Пасіч та Нінчіч підписують торгозельний договір і „пакт про дружбу".

Вражіння в цілій Італії величезне. Авторітет Мусоліні відразу підноситься на незрівнану височінь і навіть опозиція, забуваючи про одночасний розпуск парляменту, зреєтою віддавна мертвого, віддає належне людині, що зуміла нарешті вирішити болюче питання. Певно тепер ви вже маєте телєграфічні звідомлення про зміст і значіння трактатів і над цим я зупинятися не буду.

Але мушу зазначити, що, розвязавши справу Андрійського моря, Італія тим самим може вільніше дивитися і на Чорне море. Як відомо, Югославія була твердинею російського націоналізму і боячись Італії, мусіла натурально з нетерпінням чекати виходу на европейську сцену Великої Росії, традиційної захистниці Сербів. З другого боку через те саме Італія побоюючись, щоб Росія не вмішалася в можливий конфлікт з Югославією, мусіла не бажати відбудування Росії і з певною радістю вітати відродження України, яка могла би бути барієром між Росією і Югославією.

Від нині справи міняються, „дружба" з Югославією висовує знову на перший плян надії на український хліб та вуголь, які при теперішніх умовах, можна дістати (як що звичайно можна дістати) тільки через большевиків.

Таким чином ось ми й у другого трактату: російсько-італійського. Як переказують, його підписання — справа декількох днів і російське, б. царське посольство, вже одержало наказ приготувати свій будинок і помешкання для здачі большевикам.

Своєчасно, ще до промови Мусоліні в парляменті про те, що він хоче визнати большевицький уряд, фашистівські часописи одержали наказ, а нефашистівські „пораду" — не друкувати антибольшевицьких статей. Певно, щоб не перешкаджати „дружнім розмовам".

Смерть Леніна розірвала на момент се мертве мовчання. Посипалися некрольоги, огляди діяльности, підведення підсумків і виявилося, що італійські журкалісти, а ще в більшому ступні компетентні кола дуже добре поінформовані про дійсний стан річей в Совєтчині.

Ватикан висловив місії Йордан-

Супроти безупинної підвишки так цін паперу як і друкарських робіт, вмушені ми в днем 1 лютого ц. р. підвищити ціну одного приміюника на
250.000 мп.
а місячну передплату до
6,250.000 мп.
Звертаємо увагу наших Вп. Передплатників, що ціни передплати на лютий 6,250.000.

Пр. 107/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 19 з дня 27. січня 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Потвійна бухгальтерія" в уступах між словами а) „самозрозумілі" і „Та на цю дрібку", б) дійсністю" і „Читаючи"; 2) „Преса" в уступі від слів: „Як бачимо, то до кінця"; 3) „Запит до п. правників" в уступі від слів: „Панове правники будуть" до кінця артикулу; 4) в рубриці „Новинки" з нотатки під заголовком: „Забогато ревности" уступи а) між словами: „серця" і „в ведення", б) від слів „Коляж сьогодня" до кінця артикулу містять в собі єство зл 1) 2) злочину з § 65 а) з. к., ad 3) 4) виступку з § 320 з. к. узнав доконану в дни 26. січня 1924 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000,000 Мп. — Львів. дня 29. січня 1924.

(Підпис печитний.)

ського (больш. представник) свій глибокий жаль.

В офіціозному поясненню сього факту (отже відчувається потреба пояснення!) говориться: Хоча Ватикан досі не визнав большевицького уряду, але всеж в свій час мав з ним зносини, в наслідок яких до Росії виїздила спеціяльна місія для допомоги голодуючим. Щож до того, що уряд Леніна переслідував католицьку релігію і католицьке духовенство, то таким самим переслідуванням підпала і православна релігія і православне духовенство. І католицька релігія навіть зрівнялася в своїх правах з православною...

Такі то наші політичні новини. А не політичні...

Сонечко сяє. Травка зеленіє. Майже—майже квіти розквітають.

По пішоходах де-не-де конфетті ясніє. З вікон подекуди серпантин звисає. Прийшов карнавал. Але щоб побачити його, треба, кажуть, піти на вельони, де танцюють фокстроти, уонстепи, й инші милозгучні танці. Там ви можете побачити і машкари і гарні цікаві вбрання. Там ви можете знайти людей, що бажають будь що будь веселитися. Але квітки на сі вечери коштують такі гроші, яких українські еміґранти не спроможні платити.

Італійський уряд придбав в державну власність могилу Вергілія, за що й заплатив 25.000 лір. Таким чином найбільший римський поет прождав 1900 років, аж поки вдячні нащадки подумали про охорону його останків. Зате в наступному році святкуватимуть бучно новий ювілей (якраз 1900 років від дня смерти). Краще пізно, ніж ніколи!...

Євг. Онацький.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

Наддніпрянська Україна.

(Лист зі Східних Окраїн)

До одного з наших львівських громадян написав обширного листа його знайомий з Олександрівська. Лист під датою 24. грудня 1923 р. прийшов тому кілька днів до Львова. Вп. адресат позволив нам його використати, що ми й робимо, не подаючи зі зрозумілих причин імени автора листа. Лист звучить:

„В листі цім хочу поділитися з Вами моєю теперішньою долею і неволею, моїми враженнями з подорожі та життя на нашій широкій Україні. Перейшовши щасливо Збруч, мені стало і весело і важко на душі.

Всі ці суперечні предчуття скоро сповнилися. Я опинився за ґратами і перейшов таку парню, про яку тямитиму до смерти. Добре, що бодай голову виніс звідтам цілою, а то можна було її дуже легенько там залишити. Близько два місяці довелося мені так „кукати" ізза ґрат. Вийшовши на волю, опинився я на вулиці без даху над головою. Харчі та гроші, які були зі мною давно вийшли, а треба було жити і приходилось проживати все до останньої сорочки.

Кинувся я підшукувати праці, але завдяки безробіттю годі було її найти. Тому я рішив пробиватися до центра, в якому надіявся скоріще щось найти. Приходилось машерувати пішки і залізницею до Київа а потім до Харкова. На моє щастя в Харкові найшлася праця. Потребували маси учителів української мови в Донецький басейн. Не думаючи довго, я зголосився і одержав заняття аж над Азовським морем на самій окраїні нашої широкої України. Таким чином я попав до німецької кольонії до школи середнього типу. Місцевість відалена 50 км. від моря, близько ріки Калки, памятної з історії України битвою наших князів з Половцями. До тепер єще стоять там великі могили, схоронища кісток оборонців нашої землі.

Школа, в якій прийшлося мені працювати — правдивий інтернаціонал. Бо крім Німців, яких тут 80 проц. є також Греки, Татаре, Жиди, Українці і Москалі. Ніхто до тепер не вчив тут української мови і тому приходиться мені першому орати нерелїг та розкушувати цей твердий горіх, бо початок все важкий тим більше, для дітей, що вперше почули звук української мови. Крім цього маю багато праці в читальні. Скоро всі уряди і школи на Україні мають бути переведені на українську мову. В школі є нас 7 учителів. З того два Українці, три Німці і два Москалі. Учителі люде щирі, прихильно відносяться до українізації і самі вчаться по українськи.

Відчувається недостача підручників, бо давнійші як непригідні не уживаються, а нових не можна настарчити. Методи навчання цілком відмінні від наших. На всіх ділянках життя і школи переведено основні реформи. Всякі непридатні для життя предмети усунено. Зате введено в школу багато хосенних річей, що всякому в життю придадуться. До школи введено ручну, фізичну працю, якої діти вчаться практично вже в школі. Дуже багато уваги присвячується сільському господарству. Помітний брак учительських сил передовсім Українців. Народ тут багатий. Господарі мають по 20, 40 і 50 десятин землі, залежно від цього, скільки може кожний сам з родиною обробити. Страшно переживали тут голод 1920—21 року. Були випадки людоїдства. Через слідуючих два роки народ вспів вже прийти до себе і запастися хлібом.

Хліб тут значно дешевший, чим в нас. Мануфактура зате дуже дорога. Новоналадизна промисловість не вспіла ще покрити вимог запотребування. Торговля, промисл і ціле життя пішло в напрямі кооперації. Приватна торговля і промисл живуть також, але переносять велику конкуренцію з кооперативами. Всюди замітні рух, праця та життя.

Мені живеться добре. При школі маю харчі і помешкання з світлом та опалом. Платня вистарчає мені вповні на життя так, що вічна журба про завтрішний день, як це було у Львові, відпала. Мешкаю на спілку з товаришем Німцем і вчуся практично німецької мови. Жаль лише, що замало українських книжок і т. д."

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Зменшення буджету англійської фльоти.

„N. Fr. Presse" подає з Льондону, що англійський уряд зажадав від адміралиції скорочення буджету на фльоту до 5 міліонів фунтів штерлінґів. Справу будови нової военної пристані на Сінґапурі відложено також в ціли ощадности.

Перед виборами в Італії.

Італійська преса звідомляє, що італійські соціялісти і комуністи порішили не брати участи у майбутніх виборах до італійського парляменту.

Комісія Антанти в Кечкеметі.

З Будапешту звідомляють, що 28. січня прибула до Кечкемету комісія, що складається з представників держав Антанти. Комісія прибула в цілі контролі. Згадана комісія виїзджає на днях до Будапешту.

Союз Народів і большевицька влада.

Генеральний секретар Союза Народів Дрюмонд вислав Чічерінові письмо, в якому його повідомляє що комісія експертів Ліги Націй яка збирається для вирішення питання про розтягнення Вашінґтонського договору на підписавші його держави, збереться в Римі 14 лютого 1924 р.

Бурцев про Леніна.

В варшавській газеті „За Свободу" помістив Бурцев статтю про Леніна, в якій каже: Пять літ вистарчило для Леніна, щоби цілковито знищити край, зруйнувати його промисл, розбити все його економічне життя і допровадити цілий народ до крайної нужди. Дякуючи Леніну більше чим 20 міліонів населення згинуло. Росію почали ділити. Вона перебула величезні униження в міжнародніх відносинах і стала жертвою всіх тих, що бажали забрати від неї територію — кусник за кусником. Тепер Росія знищена, ограблена... Опоганено все, що було дорогим для російського серця. Така була діяльність того нового Тамерляна Леніна, що розпяв Росію". Кінчить свою статтю Бурцев таким окликом: „Ленін умер! Хай живе Росія!"

Д-Р ВОЛОДИМИР КУЧЕР.

В календарській справі*).

Первісний чоловік нашої планети, який зносився тільки з природою і жив з дня на день, не потребував більшої міри часу, як одного дня. Одначе коли пізнійше увійшов в зносини з иншими людьми, тоді мусів думати не тільки про теперішність, але також про випадки і явища минувшости та визначувати час сподіваних поя в і можливих випадків у будучности. Тоді день як міра часу був для чоловіка невигідним і непрактичним, бо мірені ним довші відступи часу давали великі числа, які тяжко було памятати, а що важнійше утруднювало докладну оцінку і перегляд часу. З тої причини мусів чоловік шукати иншої вигіднійшої міри часу. До цього послужили йому без сумніву наглядні і правильні відміни місяця, та споівидний рух сонця. Так почав числити чоловік час на тижні, місяці і рік. Це були перші початки рахуби часу — хронольогії. Частиною хронольогії є наука про календар або календаріографія.

Під словом календар взагалі розуміємо звичайно виказ усіх днів у році; назва його походить від грецького слова καλῶ = викликую, виголошую. З того слова утворили старинні Римляне вираз „Calendae", яким вони називали перший день кожнього місяця на небі, т. зн. день нового місяця. Цей день мусіли римські священники докладно обчисляти з астрономічних обсерваций, а опісля народові прилюдно проголошувати.

В цій статті хочу розібрати уклад двох календарів, уживаних християнською Церквою, а саме юліянський і григоріянський календар. Юліянський календар і його відміна григоріянський є римського походження. Старинні Римляне числили час спершу на підставі ходу місяця. Їх рік зачинався з першою новою по веснянім рівноденстві. Такий рік мав зразу десять місяців і щойно пізнійше за панування короля Нуми Помпілія додано на зразок єгипетського числення часу ще два місяці, нинішні січень і лютий. З тої пори був лютий (февруарій) останнім місяцем року. Але щоби погодити якось місячні роки з ходом сонця, додавали Римляне по 28-ім лютого ще один місяць (Mercedonius). По довгих літах повстала з того всього така плутанина, що за часів римського цісаря Юлія Цезара відбігав календарський рік від правдивого соняшнього року на 72 дні. За радою славного олександрійського астронома Сосігенеса рішив Юлій Цезар упорядкувати календар таким робом: Рік треба числити на підставі ходу сонця по 365 днів і 6 годин. Цих 6 годин у практичнім числю не можна дочисляти до ро[ку] — тому треба збирати цих 6 годин на протязі 4 років в один день та вставляти його що четвертий рік в останнім місяці, т. зн. у лютім, по його 23-ім дні. — Таким способом мали три роки по 365 днів, а четвертий рік 366 днів і називався переступним роком.

Як вище було сказано, у Римлян називався перший день кожнього місяця Calendae, а останні дні кожнього місяця числилися в зад від календарів слідуючого місяця; і так 23 день лютого називався „семий перед календами марта" або перед першим марта, а 24-ий лютого „шестим перед календами марта". Колиж у переступнім році прийшов по 28-ім лютого ще один день, то той рік звався „два рази шестим" або „bissextilis annus". Це слово перекручено опісля на „вісіктос", а у нас зробили з цього „високос" і тому переступний рік називається у нас часом ще й нині „високосним".

Так установлений календар названо в честь Цезара юліянським. Від Римлян приняла його ціла християнська церква, а звичай додавати по 28-ім лютого переступний день задержався й до нині. 24-ий день лютого в переступнім році не має ніякого святого; хто у цьому році родився, той дійсно може обходити свої народини тільки що четвертий рік. Одначе правдивий соняшний рік є в дійсности коротший від року юліянського числення і не має 365 днів і 6 годин, тільки 365 днів, 5 годин, 48 мінут і повних 46 секунд, бо тільки часу потребує земля, щоби обійти по еліпсі довкола сонця. Отже Юліянський рік на 11 мінут і 14 секунд довший; з того вийшло таке, що соняшний рік став знову відбігати від календарського року. З тих 11 мінут і 14 секунд повстав за 130 літ один день — а за часів папи Григорія XIII. в XVI. ст. календарний рік відбігав від соняшнього року вже на 10 днів.

Неможливе, щоби про цю ріжницю між юліянським і соняшним роком не знав був Сосігенес, бо вже 100 літ перед юліянською реформою писав про неї астроном Гіпарх. Можливе, що Сосігенес уважав її як дуже невначну похибку і тому не уважав за конечне поправити її при реформі римського календаря.

Ця ріжниця юліянського року потягає далі за собою пересунення весняного рівноденства в юліянськім численню. І так: день весняного рівноденства в першім році юліянського числення т. є. 46 р. перед Хр. припадав на 24. марта, а в часі Нікейського Собора 325 р. по Хр. (371 літ пізнійше) пересунувся він вже на 2 дні, 19 год., 53 мін. і 14 сек. т. зн. припадав на 21. марта. Тому саме Собор приняв цей день як день весняного рівноденства. А вже 1250 літ від Нікейського Собора т. є. около 1575 р. день весняного рівноденства пересунувся з 21. марта на 11. марта, отже на повних 10 днів. З пересуненням весняного рівноденства іде пересунення в зад весняних фаз місяця; тому юліянський календар і з відмінами місяця ніколи не годився. (Ц. б.)

*) З огляду на те, що в деяких Східних (не зєдинених) Церквах уже введено григоріянський календар і що справа ця є нині дуже актуальною для инших Церков, то-міщуємо статтю на цю тему. — Ред.

Союз Народів і осв. Росія.

Лондонські щоденники подають, що у вступних переговорах з Англією, совіти виявили згоду взяти на себе довги б царської Росії, припинити комуністичну агітацію в Европі та вступити в члени Союза Народів. Супроти чого можна сподіватись близького визнання совітів державами Европи.

Сербські фінанси.

Підчас дискусії в Скупштіні, міністр фінансів Тоялїрович звернув увагу на цілковиту рівновагу буджету, який виносить 10 міліярдів і 400 міліонів динарів. Попередній рік мав у буджеті 8 міліярдів.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

З польських справ.

Лякають себе бомбами.

В Кракові синдикат преси устроює вечерниці преси. Проти цих вечерниць виступила хієнська преса, якої редактори виступили з професійної організації після грудневих подій м. р. „Глос народу" помістив різку статтю проти вечерниць. А коли це не помогло, подав нотатку, в якій пише, що редакція дістала листа, в якій анонімна „фашистівська" організація грозить бомбами, якщо аранжери не відкличуть вечерниць.

Ще про виїзд Йонґа.

Варшавська „Республіка" подає: Виїзд Йонґа викликує в політичних колах фатальне враження і, здається, не віщує добрих надій на майбутнє. В розмовах з кермуючими політиками звертано увагу на аналогію між неповодженнями Кухарського і тодішнього покинення Польщі англійським фінансовим дорадником і теперішньою хвилею.

Йонґ приїхав до Польщі з ясно означеним політично-господарським пляном, який нередбачував зближення Польщі до Англії та уділення Польщі санаційної позички. Одначе шляхом політичних пертрактацій Варшаві засуґґеровано оминення в теперішній момент контакту з Англією і Йонґ зразу на вступі стрінувся зі значними трудностями. М. ін. впадала в очі неприсутність міністра заґр. справ у Варшаві.

Політична ситуація з наведених оглядів дуже поважна і можна передбачувати численні трудноші на міжнародній арені, головно в справах фінансових.

Чи на довго?

ПАТ. подає, що від 2. лютого польський скарб не затягне в ПККП. жадного довгу на покриття буджетового недобору, що здержано друк банкнотів на ціли скарбу. Президент Польщі підписав декрет, яким покликує для приготування ліквідації ПККП. і для надзору над її емісійною і кредитовою діяльністю надзірну раду, в якої склад входять члени організаційного комітету польського банку та три члени, яких мається кооптувати за згодою ради міністрів.

Господарська криза зростає.

З огляду на господарську кризу богато промислових заведень в Кракові опинилося в примусовім положенню ограничити працю або припинити рух. В найтящому положенню опинився промисл будівельний і земельний.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. ин. 40.000.

Немає розламу в Українськім Клюбі!

На днях з легкої руки органу УСДП. розійшлася вістка про виступлення з Українського Клюбу послів-соціялістів і про утворення окремого соціялістичного клюбу. З посольських кругів довідуємося, що ся вістка не покриває ся з дійсністю. що це покищо pium desiderium Головної Управи УСДП.

30 січня ц. р. відбулося засідання пленум Парляментарної Репрезентації, на якому заінтерпельовано соціялістичну фракцію, чи відповідає дійсности оповіщений в 21 ч. „Вперед" комунікат УСДП.

Іменем фракції пос. Войтюк заявив, що справа утворення окремого соц. клюбу справді обмірковувалася на обласній конференції УСДП. в Луцьку, одначе ані в Луцьку ані у Львові справи виступлення з теперішнього суцільного Українського Клюбу і утворення окремого доконечно не вирішено.

Після докладних пояснень з боку соц. фракції Клюб вирішив видати окремий комунікат і опрокинути покищо невірні інформації, які подала польська і частина української преси.

„Вальоризація" реквізицій.

До цілого ряду соломонівських мудрощів подаємо між иншим ще отсей документ:

Okręgowa Komisja rekwizycyjna
D. O. Gen Lwów
L. 1624/23/OKR.

ORZECZENIE

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Okr. Kom. Rekwiz. przy D. O. K. VI we Lwowie na posiedzeniu z dnia 11/XII 1923. rozpatrywała sprawę o odszkodowanie Kasi Chomowej i tow. w Wołosatem — za przeprowadzone przez W. Pol. 1919 r. rekwizycje i wydała następujące

orzeczenie:

I. Przyznaje się za arekwirowane u nich przez W. P. 1919 r. a to:

1)	Kasi Chomowej — za krowę wagi 4 q	2.000 Mp.
2)	Anna Hudowej — za krowę wagi 35 kg.	1.750 „
3)	Gabrjelowi Brusowi — za jałówkę wagi 250 kg.	1.250 „
4)	Łuciowi Priadce — za 6 m. płótna 120 Mp i 50 kg. owsa 100 Mp. razem	220 „
5)	Mikołajowi Fatalibie — za 2-letnią jałówkę wagi 250 kg. razem	1.250 „
6)	Dańkowi Priadce — za jałówkę wagi 250 kg.	1.250 „
7)	Stańkowi Hudzie — za krowę wagi 4 q	2.000 „
8)	Hnatowi Sokyrze — za 75 kg. owsa	150 „
9)	Łuciowi Swynarowi — za 25 kg. owsa 50 Mp. 2 worki 20 Mp. razem	70 „
10)	Iwanowi Seńce — za 75 kg. owsa	150 „
11)	Fed. Priadkowej — za parę butów	500 „
12)	Pałahnie Swynarowej — za 25 kg owsa 50 Mp. 5 kg. mąki żytniej 60 Mp. razem	110 „
13)	Fedorowi Łeńce — za konia 500 Mp. 1 q kartofli 50 Mp. razem	5.050 „
14)	Mikołajowi Priadce — za 25 kg. owsa	50 „
15)	Michałowi Kohutowi — za byka wagi 40 kg.	2.000 „
16)	Petrowi Łeńce — za 2 byczki wagi 400 kg. 2000 Mp. i skórę na buty 160 Mp. razem	2160. „
17)	Gminie Wołosate — za 350 kg. owsa	700 „
zatem wynagrodzenie w łącznej kwocie		20.660 Mp.

słownie: dwadzieścia tysięcy sześćset sześćdziesiąt Mp. — ma być poszkodowanym wypłacone.

II. Odmawia się wnioskom Nastuni Hudowej, Mikołaja Bihanycza, Dmytra Chomy, Anny Łeńkowej, Mateja Priadki, Piotra Janki, Iwana Szczebiotowskiego, Oleny Szokyrowej i Hnata Marczy na przyznanie im odszkodowania wogóle, oraz wnioskom Mikołaja Priadki, Łucia Swynara i Petra Łeńki na przyznanie im dalszego odszkodowania.

Uzasadnienie!

Fakt i rozmiary rekwizycji przeprowadzonych w r. 1919 przez W. Polskie u powyżej wymienionych poszkodowanych stwierdzone są oświadczeniem Urzędu gminnego w Wołosatem.

Wartość zarekwirowanych przedmiotów ustaliła OKR. na podstawie cen rekwizycyjnych obowiązujących w czasie przeprowadzenia rekwizycji.

Pozycje ad II pominięto, jako wchodzące w zakres strat wojennych, do których ustawa z 11. kwietnia 1919 r. Nr. 32 dz. praw się nie odnosi, gdyż już ze zeznań wynika, że bądź poszczególni żołnierze rozmaite rzeczy samowolnie dla siebie zabierali bądź też zabrano rzeczy nienadające się wogóle na zaspokojenie potrzeb wojskowych, co pojęcie rekwizycji wyklucza.

Przeciw temu orzeczeniu można wnieść odwołanie do Głównej Komisji Rekwizycyjnej w Warszawie w terminie miesięcznym przez tut. Komisję.

dnia 11 XII. 1923.
Milski.

Okręgowa Komisja rekwizycyjna
D. O. Gen Lwów
L. 1624/23.

Lwów, dnia 16. I. 1924.

Odpis

KOMISJA GOSPODARCZA O. Z. G. VI.
LWÓW

Na podstawie załączonego w odpisie prawomocnego orzeczenia Okr. Kom. Rekw. przy DOK. VI. z 11/12 1923. L. 1624/23 wypłaci Komisja Gospodarcza O. Z. G. VI. wymienionym w tymże orzeczeniu mieszkańcom gminy Wołosate do rąk naczelnika gminy w Wołosatem pow. Lisko — tytułem przyznanego wynagrodzenia za rekwizycje, dok. przez W. Pol w r. 1919 — kwotę dwadzieścia tysięcy sześćset sześćdziesiąt 20660) Mp. 1 zał.

Przedstawiciel M. S. Wojsk
Dr. Kobyłański mp.
kpt.

Przewodniczący:
(L. S.) Milski mp.

MALIH FEJLETON.

Громадські інтереси в карнавальнім сезоні.

Засідання. Голова зборів піднявши голову з над скирти паперів святошним голосом:

— Як високоповажані панство знають, я дозволив собі попросити їх тутки, щоби ми могли спільно нарадитись у важній справі нашого найближчого балю на дохід захисту для позбавлених засобів до життя, і безуспішно працюючих молодих галицьких журналістів... І в першій мірі ходить о (!) складення листи почесного комітету пань та панів, яких можна би видрукувати на запрошеннях, бо як не високоповажані панство знають без почесного комітету з наших найвизначнійших не можна приступити до виконання — — —

25 хвилин пізнійше:

Отже я дозволю собі відчитати список кандидатів на такий почесний комітет, 25 панів і 25 пань, і прошу всіх присутних голосувати над кождим зокрема і забирати голос. Директор Хапчинський .. — професор Чорнилович, мене ас Позовський ..

— рошу о голос. Я пропоную, щоби замісць мецената Позовського поставити ім'я пані Позовської. Тому, що він і так прийде як вона буде, а вона, коли є в комітеті все дає до буфету торт ..

— І я прошу в цій справі. Годжуся з моїм передбесідником, але вважаю, що директора Хапчинського ми просити не повинні, тому, що він ставиться до нашої преси вороже або щонайменше байдуже. Замісць передплачувати часописи, він ходить на „Бесіду" і там чека щодня в черзі дві години, щоби прочитати новинки...

— Голос має пані Крутикова.

— Я прошу, високоповажаних панів, не можу ніяк згодитись з поглядом пана Мазюкевича, по перше тому, що директор Хапчинський ходить бодай на „Бесіду" читати наші газети, а такі панове, що є в почеснім комітеті як радник Халатинський читають тільки „Wiek Nowy", а по друге, що балевий комітет повинен бути інституцією позаполітичною, гуманітарною загально-народньою...

Година пізнійше:

Пані Гусакова: — Я ставлю пропозицію, щоби замісць професора Каламарського, який не танцює, вписати директора Кузовича, який, хоча й не танцює, але дав позавчора долярa на „Рідну Школу" і який є дуже щедрий у добродійних датках.

Пані Качинська: — Я приєднуюсь до пропозиції пані Гусакової і пропоную додати ще мецената Оречинського, який є в усіх почесних балевих комітетах ..

Пані Крутикова: — А я пропоную ще додати отця каноніка Курницького, який вже по своїй природі є дуже милий в товаристві...

Інжинір Перескібоброзда: — Прошу панства, ми мусимо спершу поінформуватись у консисторії, чи вільно каноникам поширювати свою політичну діяльність і на балі ..

Година пізнійше. Голова:

— Високоповажані панство! Справа компліковується: З огляду на розбіжність поглядів щодо самого пріпціпу на підставі якого можна вибирати почесних членів і як технічно запрошувати їх, гадаю, що треба буде зробити ще одно засідання.

Пані Крутикова: — А я пропоную вибрати спеціяльну комісію, яка обдумала би всі ті справи і прийшла вже з готовим пляном, піддаючи його під голосування.

Пані Гусакова: — А моя думка така, що треба конче, як це робиться звичайно, піти до кожного члена почесного комітету особисто до дому, бо тоді він почуває себе до обовязку заплатити зараз вступ, чи прийде чи ні, а крім цього з його жінкою можна відразу порозумітися, що вона хоче мати до буфету...

Інжинір Перескібоброзда:

— Я здержую цей погляд, бо всі знаємо, що ніякий баль не може без буфету вдатися ні матеріяльно ні морально...

Година пізнійше. Голова:

— Я дуже радий, що Шановні Збори прийшли до порозуміння. І так ми маємо комітет балевий, який має занятись технічними справами винайму салі, прибрання її і т. п.; далі: комітет запрошуючий, який має вирішити, чи маємо висилати до членів почесного комітету листи чи йти особисто, а коли йти: то хто і до кого; далі: комітет аранжеровий, який, як усім панству відомо,...

5 хвилин пізнійше на сходах. Пані Крутикова: — Ви мусите конче постаратись, щоби викинути з комітету паню Підгубинську, яка є особою компромітуючою..

Пані Гусакова: — А я гадаю, що дохід з цього балю повинен бути призначений не на журналістів, які виносять скрізь політику, а на безпартійний жіночий орган...

Голова: Ну, про це можна побалакати.

Ор. Ордан.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останне (25) ч. „Діла" сконфісковано за кілька місць статті „Все ще §. 58" і за новинку, в якій візвано родичів шкільної молоді протестувати проти виповнення свідоцтв польською мовою.

— **Закинтя „Селянської Долі".** Тижневий часопис „Селянська Доля", який виходив у Луцьку й був органом української соц. демократичної групи Українського Соймового Клюбу, є закритий владою. Редактор часопису п. Г. Гладкий арештований.

— **Репресії на Волині.** Останніми днями волинська адміністрація польська провила надзвичайну діяльність, пошукуючи в Українських Установах та окремих відомих громадян — як казали „поліціянти" „компромітуючих Państwo Polskie dokumentów". — Чомусь здавалося рівенському старості, що такі документи мусять зберігатися не в державних архівах — а в книгарнях „Відбудова" в Здолбунові, Ковлі та Рівному, Центральній Книгарні п. Буца, Рівенській „Просвіті", Здолбунській Пр світі та в Осередковому Союзі Споживчих Товариств на Волині (Здолбунів), в яких то установах дня 30. і 31. січня були переведені ревізії, а одночасно й у помешканнях громадян: Огібовського (завкраєвого відбудова), Буца, Демчука, Мороза і Ев. Архипенка. В своїй ревности агенти староства — забрили... аж до канцелярії Сенатора Карпінського — недоторканість українських послів!. Були заарештовані: п. Евг. Архипенко, п. Демчук, Кенарівський, Козоб, Федорчук, Гондар, Остапчук. Всі, за виключенням п. Евг. Архипенка і п. Демчука звільнені з під арешту через 24 години. По відомостям — труси продовжуються по всьому повіті.

— **„Стара Україна".** Під цим заголовком зачав виходити у Львові місячник, присвячений історії і культурі. Видає Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка. Редагує відомий історик — Іван Кревецький. У вступній статті в першому чис і журналу пишеться: „Українці — стара державна і культурна нація з великим історичним минулим. Та всеж таки історичної свідомости в нас дуже мало. Великі лихоліття і руїни, які стільки разів навіщали Україну на протязі її історії, у значній мірі порвали нитки, які вязали нас з нашим минулим. Цілі верстви, що на них стояла колись стара українська Держава і стара українська культура, відійшли від побитої недолею нації. А ті, що лишилися, майже зовсім не брали участи у старім українськім державнім і культурнім будівництві. В результаті: ми загубили історичну тяглість і традиції — аж до старого національного імени включно". І журнал ставить собі завдання: розбуджувати і поглиблювати історичну свідомість нації. Перше число „Старої України" представляється дуже симпатично. Чергове число буде присвячене 350-ттю друкарства на Україні. Замовляти журнал можна в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка (Ринок ч. 10). В редакційних справах звертатися на адресу: Львів, вул. Чарнецького ч. 24.

— **На поліції стріляють.** Дня 11. січня селянин зі Садів Великих дубенського повіту — Микола Соха вивіз фіру дерева на продаж до Дубна. Поліція примусила його це дерево в двезти до команди поліції, мовляв — Соха не має посвідки, що це його дерево. В поліції агент поліційний Курка пострілив Соху. Факт цей мав місце в я марковий день і викликав серед населення велике обурення. Тепер власти стараються затушувати цю подію. Пос С. Козицький вніс в цій справі інтерпеляцію.

— **Промоція.** У віденському університеті відбулися промоція на докторів фільософії пп. Михайла Скорика й Івана Нимчука.

— **Почтові зміни.** З днем 1. лютого скасовано почтовий уряд в Базарі, повіт Чортків, а громади приналежні до того уряду приділено до почтового уряду в Джурині.

— **Вальоризація грошевих кар.** Польське міністерство фінансів має на днях видати розпорядок про вальоризацію адміністративних грошевих кар. Давні кари по 200 мільонів мк. будуть виносити 350 мільонів. В тій самій пропорції будуть підвищені всі грошові кари.

— **„На Сибір"** З української гімназії в Коломиї переведено на Мазурщину стех професорів: Ом. Цесика до Ніємена, Гр. Тимощука до Кродна, Ост. Світлика до Рястева. Причина переведення невідома.

— **Смерть герцога.** З Парижа звідомляють про смерть герцога Фердинанда Орлеанського, внука де-Монпансіє, котрий в своїм часі був кандидатом на албанський престол.

— **Розстріляна чи не розстріляна?** На днях вирушила в Ріо-де-Жанейро молода жінка, яка представляється як княжна Ольга, найстарша донька царя Миколи II. Вона оповідає, що їй вдалось при помочі козаків утекти раніш з під розстрілу. Вона є докладно знайома з життям царського двору й говорить гарно по московськи, французськи, англійськи й німецьки. Один б. царський дипльомат, який знав особисто Ольгу, й тепер побачив ту панн. був збентежений подібністю так, що не відважився сказати, чи це самозванка, чи дійсно „розстріляна" поклонниця Распутіна.

— **„Памятник ультіматума".** В Брюсселі будують „памятник ультіматума", роботи різбаря Цезаря Скрувена. Памятник представляє короля Альберта з простягненим вперед каменем у дуже енергійній позі.

— **Терор проти кінематографу.** Під час вистави в одному великому берлінському кінематографі, — висвітлювано фільму „Fredericus rex", — вдерлися до кімнати операторів (машиніста) четири замасковані типи й тероризуючи присутніх револьверами, розбили апарат. Цю подію бачили присутні на салі глядачі, але ще не встигли інтервенювати, як атентатники зробили своє діло й щезли. „Fredericus rex" — одна з найбільших і найсогутніших історичних фільм, які взагалі появились у фільмовій продукції, гльорифікує епоху короля Фрідриха, й тому певне спонукала загоністих республиканців до дітвацької демонстрації.

— **Приємна жінка й теща.** Три дні тому в містечку Еренберґ під Ґрацом покінчив самовбийством один стельмах, рішивши таким остаточним розпучливим маневром втекти від власної жіночки й її мамуні, які в немилосерний спосіб затроювали йому життя. Десперат залишив листа, в якому широко розповів про цілу свою родинну ідилію, яка загнала його в могилу, та заборонив своїй жінці й тещі взяти участь в його похороні. Підчас похорону зібралась перед хатою самовбийника велика товпа, яка з окликами обурення хотіла вдертися до середини й розправитися з „семейкою". Мусіла інтервенювати поліція, яка від того часу має клопіт, оберігаючи симпатичні дві жінки від гніву сусідів.

— **Жінка адвокатом і суддею.** Перед кількома днями записано в Бомбаю (Індії) панну М'ітан Авдешір Тата, як нового адвоката при тамошньому суді. Це перший британсько-індійський адвокат з поміж жінок. Майже одночасно допущено панну д-р Ярмілю Весселя до урядування в суді, як першу жінку-суддю в Ч-СРеспубліці.

— **Майдан Леніна у Франції.** Міська рада в м. Сан-Дені під Парижем, маючи у своїм складі більшість комуністів, рішила перейменувати один з майданів міста на „майдан ім. Леніна".

— **Коби так у нас?** При дирекції поліції в Нью-Йорку зорганізовано окремий відділ жіночих детективів, котрі оберігають жінок на вулицях міста. Як тільки який чоловік надто сміливо залицяється на вулиці до незнайомої панночки чи пані, то детектив арештує настирливого Дон-Жуана і проводить до в'язниці. В цей спосіб одного дня в Нью-Йорку арештовано 47 осіб і укарано всіх 30 денним арештом.

— **Бувають нусити.** З певних джерел звідомляють, що на велику радість, курців з днем 4. лютого ц. р. тютюневі вироби подешевіють на 3 пр.

— **Китайський цісар в клопотах.** Бувший китайський цісар попав тепер в таку нужду, що недостача засобів до життя примушує його продавати останні образи та домашнє знаряддя. Б. цісар так зацовжився, що жадний банк не хоче йому позичити навіть скромної суми.

— **Своєрідний заповіт.** Паризький „Журналь" поцікавився питанням, як звичайно люде пишуть свої заповіти, подаючи приклади на форму звичайну, їхню, повчаючу або строго ділову. Мало буває дійсно оригінальних заповітів. Але ось недавно один громадянин з Філядельфії запишив списану у нотаря таку свою останню волю: „Я, Гайрем Т. Свеч, при повному фізичному і умовому здоровлю залишаю: 1. Мойій жінці її любовникові і заповнення, що я далеко не такий дурний, як вона думає собі. 2. Мойому синові приємність могти працювати; він може тепер сам переконатися, що праця не дає великих вигідів на приємности, дарма, що він у своїх 5-ти дітей є нарікований. Що я працював виключно тому, що мені подобається. 3. Мойій доньці сто тисяч доларів готівкою. Вона швидко страшенно потребуватиме цю суму, бо її чоловік людина — чи зробить коли небудь такий добрий інтерес, як той коли женився з нею. 4. Мойому шоферові всі мої автомобілі. Він і так на половину зіпсував їх, отже може тепер свою справність довести до бажаного остаточного висліду. 5. Мойому спільникові добру раду як найшвидше звязатися з розумною людиною і добрим купцем, бо инакше — як Господь на небі — ціле підприємство вже в найблищих трьох місяцях опиниться під курателею!" (За „N. W. J.")

— **Автами через Сагару.** З Каїра звідомляють, що Сагару переїхали три французькі авта. Потребували до цього 6 і 7 днів.

Версайльський трактат банкротом.

(Реферат посла Каменева).

На останнім засіданню генерального конгресу Совітів Каменев виголосив промову про закорд. політику Совітів. Зміст промови такий: Характеристичною рисою сучасного становища в Европі, є банкротство версайльського мирового договору, а то з причини конфліктів між побідниками і побідженими, та тому, що Европи неможливо відбудувати економічно.

Могучість совітського уряду виросла на тій основі, що він не стоїть ані по однім, ані по другім боці. Всі держави Европи відчувають потребу визнати совітську владу, а до того ми довели лише своєю терпеливістю і витревалістю. Що до Англії, то Совіти не роблять собі великих надій з приводу приходу до влади робітничої партії, але всеж таки Макдональд буде примушений покоритись волі робітників і визнати Совіти. Зараз по визнанню буде утворена окрема англійсько-совітська комісія для полагодження спірних справ. Також переговори з Італією закінчаться визнанням совітського уряду Італією, а Франція побоюючись залишитися по заду, мабуть піде слідами Англії. Але всеж таки головним фундаментом закорд. політики Совітів є приязні взаємини з Німеччиною. Основною лінією закорд. політики є стремління до приязни з усіма народами, співчуття для всіх народів поневолених і мирне відношення до всіх держав.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Смерть Вільзона.

З Вашингтону звідомляють, що стан здоровля Вільзона погіршився. Лікарі заявляють, що його стан є безнадійний і що смерть може наступити в найблизчих днях. „Chicago Tribune" подає, що Вільзон стратив притомність. Хорий не говорить, а сили його опадають що хвилини. На знак співчуття для Вільзона палата послів перервала свої наради.

З Вашінгтона звідомляють, що дня 3. ц. м. помер там б. през. Зед. Держав Вільзон.

Комісія Союза Народів в Данцігу.

Як подає преса, до Данцігу прибула Комісія Союза Народів для провірки складів польської муніції. Комісія обїздже пристань і инші важні місця Данцігу.

Врангля проганяють.

З Білгороду звідомляють, що уряд Югославії видав ген. Вранглеві наказ опустити із своєю армією територію Югославії.

Заворушення в Японії.

Як подають з Токіо дня 1. ц. м. прийшло там до нових боїв поміж поліцією і опозиційними партіями. Вибори до японського парляменту відбудуться в місяці травні.

Англійсько-совітські переговори.

З Льондону подають, що визнання совітів Англією не наступить перед 12. лютим. ц. р. Англія думає визнати совіти без всяких застережень, а акт визнання буде опублікований ще перед найблизчим засіданням англійського парляменту.

Нове совітське правительство.

Правительство СССР. вибрано в такому складі: През. Ради нар. комісарів Риков, заст. Каменев, Цюрупа, Чубар, Орахелшвілі, загр. справи Чічерін, війни Троцький, загр. торг. Красін, комунікація Кошутяк, пошта Смірнов, інспекція Кубішев, праця Шмід, апровізація Брюханов, фінанси Сокольников, през. нач. екон. Ради Дзєжинський.

Стан здоровля Венізельоса.

З Атен подають, що стан здоровля Венізельоса поправився. Французькі лікарі що прибули з Парижа до Атен порадили Венізельосови уникати бурхливих засідань парляменту з огляду на здоровля.

Російсько-італійський договір.

„Данц. Цтг." звідомляє з Риму, що італійсько-російський договір заключено на три роки. Ратифікація договору послідує в Італії королівським декретом а в Росії ухвалою Центр. Виконкому сов. Республик. Договір містить такі точки: 1) зниження мита для італійських товарів. 2) Совіти обовязуються доставити Італії щороку означений контінгент збіжжа. 3) Росія зобовязується закуповати означену скількість виробів італійського промислу. 4) надбережна плавба на Чорному морі застережена для італійських кораблів. 5) Мішана італійсько-російська комісія щороку означить програму взаїмного закупна й продажі. 6-та точка відноситься до передачі движимого і недвижимого майна в Італії, колишньої власности царської Росії і правит. Керенського в руки теперішнього представника Совітів. Безпроволочно віддається палату давньої рос. амбасади совіт. предст. Йорданському.

Канц. Зайпль у Румунії.

До Букарешту прибув австрійський канцлер Зайпль і, мін. загр. справ Грінберґер.

Закінчення сов. Конґресу.

В Москві закінчився другий ген. конгрес совітів. Ком. фінансів Владимиров заявив, що в лютому-марті пуститься в обіг червінцеві бони. Літвінов відчитав текст ноти англійського правительства, яким визнає де юре союз сов. республик.

Відозви й комун'кати.

Комун'кат Комітету Праці Товариства Допомоги Українській Жінці.

За старанням наших делегаток на конґресі в Римі в травні 1923 року заснувався був Комітет допомоги українській жінці, в якому згодилися приняти участь рїжні представниці інтернаціонального жіночого світа. В звязку з ним при Національній Раді Українських Жінок утворився комітет праці з осідком в Берліні, який запросив до свою почесну президентку п. А. Фуругелм, члена парляменту в Гельсінґсфорсі, яка з щирою готовістю помогти нам, приняла запрошення. Ціллю Комітету праці є виєднувати при помочі інтернаціональних членів комітету стипендії для української ісць на научних для тих україн-

ських жінок, що опинилися на чужині без засобів до життя і т. п. Комітет бажає подбати про те, щоби як найбільше українських жінок, головно жіночої студіюючої молоді дістався на науку за кордон, чи то постійну, чи на тимчасові курси. Заки для цього комітет задумує перевести в першу чергу реєстр тої жіночої молоді, яка по важним причинам, чи то їзза політичної еміграції, чи за недостачею засобів на удержання приневолена була кинути свої студії і готова булаб виїхати на їх докінчення за кордон. Зголошення з точним докінченням життя (curriculum vitae) і відписами документів дотепер відбутих студій просимо надсилати на адресу: Ольга Левицька. Berlin Charlottenburg 3, Wielandstrasse 41. I.

За президію Національної Ради Українських Жінок:
С. Русова, в. р. *Г. Чикаленко-Келлер*, в. р.
За комітет праці:
Ю. Зеленевська в. р. *Д. Гаморак-Левицька* в. р.

Берлін в. січні 1924.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяна.

Рогатин, салі Сокола.

Понеділок 4|II „Хата за селом", доход призначений на У. П. Т.
Вівторок 5|II „Добродійна Зузанна".
Четвер 7|II „Украдене щастя".
Субота 9|II „Бог пімсти".
Неділя 10|II „Трійка гультаїв".
Вівторок 12|II „Галька".
Готується „Мадам Бетерфляй". 1353 1—

Учительський збір дівочої школи відбув при державнім українськім Семінарії учительськім складає щиру подяку Хвальним Тов. „Відбудова", „Гостинниця", „Народна Торговля", „Дністер", „Просвіта", „Земля", „Союз торговельних Спілок", „Кооперація Тов. Шевченка", „Краєвий Союз Кредитовий", „Достава", „Союзний Базар", Вп. П. Д-ру Говиковичеви, дир. Дуналови, д-ру Дм. Левицькому і д-ру Оленицькому за ласкаві жертви на ялинку для учениць сеї школи. 1348 1—

Замісць вінця на домовину довголітнього члена Надзірної Ради проф. Василя Вінара складає Управа Повітової Спілки в Бучачі 7,500,000. 1—

Передплатіть передплату!

Дрібні оголошення.

ВАРСТАТИ ТКАЦЬКІ поспішні і килимкарські, сталезі бляти, нити, човники, гремілі, коловоротки і прочі ткацькі прилади, варстати моторові і машини, прядільні доставляє: Технічне Бюро „Textyl" в Раві руській. 1349 1—1

КАВАЛІР державний урядник глядає комнати можливо з віком, околиця нового університету. — Кожушко до „Діла". 1350 1—1

ПОШУКУЮ зараз кімнати (евентуально спільної), найрадше з цілим удержанням. Винагорода може бути й харчами. Ласкаві зголошення до Адм. „Діла" для „абсольвента унів." 1347 1—2

АДВОКАТ І ОБОРОНЕЦЬ в військових справах Д-р ЕДВАРД ГІРШПРУНҐ у Львові ул. Браєрівська ч. 5, II. поверх. 1351 1—1

НОТИ на скрипку, фортепян, мішані і мужеські хори, сольові пісні, висилає Музична Накладня ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1242 7—10

МИХАИЛО ПАВЛЮК син Павла з Винянки, уроджений в р. 1898. згубив свою військову книжочку, яку отсим уневажнює. 1342 2—3

ПЕРЕБУВАЮЧИЙ в Америці артист маляр, брунет літ 28 оженчться (по близшім пізнанню) з панною до літ 25 — щоб осісти на власній реальности в більшім місті в Галичині. Зголошення з фотографією грошу слати на адресу: 522 Bushviskave Brooklyn N. Y. Mr. Podkowinsky. artist-paintet. 1337 3—3

Пишіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Управителя вправного до корінного склепу приймє зараз **СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.** Оферти з поданням услівій слати до канц. Союза, Львів, Руська 3|II. 1334 2—3

За Редакцію відповідає Ол. Кузьмин.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Вірменська 19.

Ч. 27 (10.120). Львів, середа 6. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Ділоˮ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон. Румунія 100 лей. Болгарії 50 л., Австрії 11,000000 кр. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“. Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Українське Спортове Т-во „УКРАЇНА“
улаштовує сьогодня 6. II. в вел. салі „Нар. Дому“
ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ
З КОТИЛЬЙОНОМ.

Смерть великого ідеаліста.

За Леніном і Вільзон покинув цей світ. Після великого гнучкого експериментатора, що з холодною, як би лікарською рівновагою запускав пробну зонду в організм великих народів і держав, зійшов 2. ц. м. зі світа великий ідеаліст і романтик Вудров Вільзон. Оба вони голосили народам, державам і цілому світові нове євангеліє і оба відійшли, не діждавши здійснення своїх теорій!

През. Вільзон вславився відомими тезами про поладнання конфліктів між народами, предложеними 8. січня 1918. американському конгресові. Навязуючи до ведених тоді переговорів в Берестю і до висуненого там клича про самоозначення народів, през. Вільзон сконкретизував в 14-ти точках основи нового ладу в світі. Відносно Росії, яка після большевицького перевороту приступила до мирових переговорів з осередніми державами, домагався він опорожнення цілої російської території, щоби Росія мала спромогу самостійно рішити про свою політику. Щож торкається націй, які бажають згідно з кличем про самовизначення народів самостійно рішати про свою долю, то Вільзон допускав спробу в тому напрямку, що „поведення братніх націй супроти Росії в найближчих місяцях часть ясну спробу зрозуміння інтересів Росії з боку тих націй“. Народам Австро-Угорщини мала бути забезпечена можність автономного розвитку. Польща має повстати як незалежна держава на областях, заселених без сумніву польським населенням. В 14-тій точці заповіджено створення Союзу Народів.

Так представлялася справа на початку 1918 р., так її розуміли держави й народи, особливо народи, які в цих нових заповідях людськости, запоручених тезами Вільзона і словом великої й могутньої американської нації, добачували запоруку свого визволення з віковічного чужинного ярма. Та політичний ідеалізм не є прикметою посідаючих; не є він і прикметою американської нації. Особливо український народ дуже тяжко завівся на паперовому ідеалізмі тодішнього президента. Бо хоч і в б. Росії і в б. Австро-Угорщині українська нація морем крови засвідчила своє змагання, то її розпучлива боротьба проти старих і нових імперіялістів не була взята під увагу світовими можновладцями.

Приїхавши до Парижа в 1919 р., супроводжений надіями поневолених народів, през. Вільзон не відстояв своїх позицій. Він, ідеаліст, кабінетний учений, щирий демократ, без докладного знання европейських відносин, без розуміння психольогії старого континенту взагалі, а національних проблем зокрема, дався втягнути в довгу, вичерпуючу сили еквілібристичну дискусію хитрому „тигрові“ Клемансо і здавав одну позицію за позицією. У висліді тієї дискусії зявився версайльський трактат, акт французької гегемонії в Европі, а разом з тим і акт грубого насильства над багатьма народами. Правда, деякі народи (як нпр. Турки) вспіли успішно протиставитися актові насильства, який містився ще і в додаткових „договорах“, одначе за багатьома народами, а в першу чергу за українським, закріплено рабство й погноблення чисто „равбрітерськими“ методами.

Правда, ідеалізм Вільзона не видержав навали облуди, яка скривалася за шумними фразами „справедливости“ европейських можновладців в наслідок чого він просто втік з Парижа. Зєдинені Держави відсунулися від европейських справ і Вільзон хіба з гірким почуттям заведених надій міг приглядатися, як торговано кровю міліонів. Небавом і він зійшов з арени активної політики, щоби в тихому кабінеті дальше снувати свої високі думки про політичний платонізм.

Вільзон умер, та ідея, засвоєна від міліонів поневолених, є вічна. конкретизацією тієї ідеї, хоч і на американський лад. відвагою кинути промінь світла серед воєнної хуртовини, своїми тезами, які ще виправлять інші, він здобув собі нерукотворний памятник.

Перед нами стелиться кривавий шлях здійснювання самовизначення народів в його історичній суті. А з цею великою заповідю людськости, з цею єдино вірною вказівкою про уладження відносин між народами, раз на все звязане імя великого ідеаліста.

Присилайте складки на пресовий фонд на нм. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Польська політика на окраїнах.

Поляки про відносини на Білорусі і Полісю.

Під проводом кн. Януша Радзівіла зібрався дня 31. січня ц. р. у Варшаві т. зв. „Суспільно-політичний клюб“ і перевів дискусію над теперішньою ситуацією на „кресах“. Відносини, що панують на Полісю, дуже подрібно зясував був. ген. комісар громадського управління для східних земель Юрій Осмоловскі. Про ситуацію на Виленщині говорив сенатор Кржижановскі („Визволеніе — Пр. Ред.). Потім забирали голос ген. Бабяньскі і був. міністер Леон Василевскі (автор книжки „Ukraina i sprawa ukraińska“ — Пр. Ред.).

Подаючи цю інформацію за „Курєр-ом польск-им“ (з 2-ого ц. м.), читаємо там дальше буквально таке: „Всі промовці погоджуються на одному: що нинішня господарка є жахливою, що водою на млин внутрішніх і зовнішніх ворогів держави й веде нас (себто Поляків — Пр. Ред.) простим шляхом до катастрофи. Централізм при повній недостачі пляну у кресовій політиці, незнання місцевих умовин, яким грішать надсилані урядовці, люде, що часто не мають потрібних кваліфікацій і утотожнюють національний шовінізм з польською державною думкою — все воно викликує невдоволення населення й обнижує повагу Річипосполитої. На Полісю є 61 процент меншої земельної власности; 43.000 карловатих господарств. Отже голод на землю виявився не-аби який. Тимчасом у деяких повітах (на прим. кремянецькому) з усього запасу орної землі забрали — з доручення екс-міністра Керніка — кольоністи 75 процент. Такі речі озлоблюють маси. Не причинюються також до їх вспокоєння постійне усування місцевих людей з ріжних нижчих посад. Усувається їх тому, бо не можуть добути пашпорту громадянина Річипосполитої. А придбання такого документу виявляє часто труднощі не-до поборення, досить сказати, що сам генер. комісар, як уроженець Міньщини, мусів втекти аж під протекцію міністра, щоби дістати польський пашпорт. Легко уявити собі, які перешкоди стрічає селянин. Отже 90 відсотків мешканців Поліся не має жадних документів, в наслідок чого не може їздити залізницею“.

Референт закінчив свої виводи покликом до уряду, щоб остаточно „намітив собі якунебудь політичну лінію“, — сам не подаючи ніякого проєкту отої лінії.

Другий із промовців, сен. Кржижановскі, звернув увагу на факт, що Білорусини мали під Литвою 180 шкіл, а тепер мають їх... 23. З білоруських гімназій можна ввійти до студій у чеських університетах, їх признає Латвія (Рига), ба — Швайцарія й Італія. Лише польські університети з виленським на чолі не можуть на це рішитися. Очевидно, що молода білоруська інтелігенція, яка за наукою спішить навіть до Сов. Росії, глибоко запамятує собі кривду, яка їй діється з боку Польщі.

Ще чорнійше глядів на ситуацію ген. Бабяньскі, який м. и. сказав, що Поляки так майстерно зуміли спрепарувати відносини, що сьогодні немає на Білорусі ніяких елементів, які тяжіліб до Польщі (а коли вони були?! — Пр. Ред.) Він гадає, що єдиним можливим способом направлювання лиха є утраквізація в усіх царинах: просвітній, самоврядування і моральній (?).

За широкою автономією на „кресах“ говорив і Леон Василевскі, який сподіється ще найти між Білорусинами „przychylne żywioły“. Всіж учасники теоретичної розмови, яка, річ ясна, не матиме ніякого практичного значіння, виступали за потребою поборювання „розпучливої ігноранції“ Варшави відносно справ „кресів“. Якими шляхами йтиме це освідомлювання й до чого воно доведе—не важко відгадати: як було і є, так і буде...

* * *

На тему відносин на Білорусі „Курєр поранни“ з 2. ц. м. подає теж низку інформацій.

Читаємо там між иншим: Поміщицькі оселі перемінилися у фортеці. Поміщик не може вийти з хати без револьверу. Білоруські селяне не хочуть працювати на поміщицьких ланах. На велику скалю процвітає контрабанда і хабарництво. Контрабандою на радянський бік займаються навіть форналі. В день працюють у дворі, а в ночі пачкують. Поліція скорумпована. Пачкарі кажуть: „польської границі немає, є тільки большевицька“. Бо большевики виловлюють пачкарів і суворо карають.

Польських марок в пограничній полосі майже немає в обігу. Приймається тільки золото, срібло і тверду заграничну валюту. Інформатор „Курєра поранного“, їдучи до Варшави, не міг заосмотритися в польські марки на дорогу, виміняв золото щойно у Варшаві.

Яка поліція, така й адміністрація. Інформатор каже делікатно, що „місцеві адміністраційні власти зражують населення своєю бездарністю“.

Причину того, що не всі щ постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу“, добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

Пр. 113/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло“ число 19 з дня 24. січня 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Пригадали собі „креси“ в уступах між словами: а) крайніх меж а: Сьогодня, б) відгомін сього а: викликали, ц) знаки писарські о вісімнайцятій і девятнайцятій лінії від кінця, д) уступ поміж словами: Малопольсце а: на яку. 2) З відозви на стороні другій шпальта перша: 4 останні слова. 3) „Важна справа“ в цілости. 4) „Над свіжою могилою О Макаренка“ в уступах між словами: а) Чернушенко а: На протязі, б) Макаренка а Прикру помилку. 5) З „документів хвилі“ в уступі від слів: Та взагалі цікаво аж до кінця артикулу містить в собі єство ad 1) 2) 4) 5) злочину з § 65 а) з. к., ad 3) виступку з § 300 з. к. узнав доконану в дни 29. січня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за перестушство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 29. січня 1924

(Підпис нечитки.)

Наддніпрянська Україна.

Надужиття в цукрових фабриках.

В Рижавській та Удичівській цукрових фабриках, Уманського повіту відкрито великі систематичні надужиття та багато підложних документів. Всього того допускалася фабрична адміністрація з директорами Ражевським і Безпаловом на чолі. Адміністрація однако грабила фабричні каси і робітників і нако. нець селян-плантаторів цукрових бураків. Члени тої адміністрації присвоїли собі та роспродали коло 10.000 пудів цукрових відпалків як меляс і жом. Матерію, призначену на одіж для робітників, продали вони спекулянтам. Систематично використовувалося та нищилося селян, що управляли бураки. На основі недокладних іще підрахунків діяльність тої компанії наразила державу на втрату більше чим 10.000 золотих рублів. Процес адміністрації фабрик починається в наблищих днях. — („Правда").

Перед виборами в Італії.

Передвиборча промова Мусоліні.

Виборча кампанія фашистів почалась у Римі 29. м. м. величезним зібранням в салі Паляццо Venezia, в якій зібралось 1000 людей у середині, а 20.000 на площі перед нею. Коли появився Мусоліні, юрба привітала його оплесками і гомоном з простягненими руками. Сіньор Мусоліні заявив, що нинішня промова буде його єдиною виборчою промовою. У цій промові він кинув загальний напрям для цілої виборчої діяльности. „Розкладне тіло Богині Свободи" потоптав Мусоліні немилосерно Справжня свобода, на його думку, це сила до супокійного життя і до праці — свобода, яку він дав Італії. Люде, що витворили протилежність між мусолінізмом і фашизмом, хотять знесилити та розбити цілий ідейний рух. Тому Мусоліні є найбільшим ворогом мусолінистів. (Нагадуєтяся фраза Маркса: „я не є марксистом!"). Погляд буцім-то він є лагідним деспотом, що має довкола себе кліку заушників є наклепом; хоча Мусоліні має щоднини зранку нараду зі своїми прибічними офіцерами, проте всі його рішення є вислідом довгих роздумувань на самоті.

Він повторив улюблену форму „Сила, а не насильство", опрокидуючи провокаційні обвинувачення, звернені проти фашизму. Фашизм не входить у порозуміння з ніякою иншою партією, одначе прийме співучасть кожної людини, що сповнила свій обовязок підчас війни та по війні, або має спеціяльну технічну освіту. „Уряд" — кричав він — є справою волі. Моя воля каже мені володіти і продовжувати владу". Щоби забезпечити цю владу, він запропонував піддати особистій критиці виборчу листу фашистівських кандидатів, заявивши, що пора покінчити з вічно-невіпучими політиками і показати світові, що його уряд повстав не тільки на силі, але й на згоді.

Торкаючись закордонної політики, він заявив, що соціялізм щораз більше знесилюється у всіх державах. „В Італії ми знаємо, що соціялізм є відразливим упадком, по досвіді зробленім у Росії. Щодо Англії то я не знаю, чи її внутрішня політика не буде такою". Мусоліні закінчив загальним висновком, що фашисти були завсіди готові йти на смерть в обороні своєї батьківщини і що він був завсіди й залишиться на далі фашистом. Кореспондент „Таймса" з дня 30. м. м., яким є холодним Англійцем підкреслює у своїй статті те, що не можна передати загального вражіння промови Мусоліні, яка мала всі прикмети найкращого красномовства. На його гадку Мусоліні дав ще один доказ, що є незвичайно талановитим провідником держави і одночасно популярного руху.

В дітях наша будучність — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Вражіння визнання совітів в Лондоні. „Раковський charge d'affaire.

Поспіх, з яким правительство Мек Донельда визнало совітське правительство de iure і запрошення совітського представника на кополівський двір St. James викликало в Лондоні велике вражіння. Коментують це тим, що Мек Донельдови хотілося за всяку ціну випередити Мусоліні. В четвер міністерство заграничних справ одержало бістку, що Мусоліні задумує в понеділок оповістити визнання совітів.

На пост charge d'affaire совітського правительства при королівськім двері в Англії має бути іменований дотеперішний шеф торговельної місії в Англії, б. шеф радянського правительства на Україні — Х. Раковський.

Промова Зіновєва на конгресі совітів.

Голова Комінтерну — Зіновєв виголосив промову на конференції совітів у Москві. Подаємо зміст за польською пресою: Ми являємося авангардою комуністичного інтернаціоналу. Будемо спонукані до чергової акції, тісно звязаної з долею робітничих таборів у численних теперішніх державах. Мусимо запалити смолоскипом Леніна ще ширші народні маси, ніж досі. Мусимо прискорити і приготовити шляхи рухови, який обіймає сотки мільонів людей в Китаю та Індіях. Цілий Схід прийде нам з підмогою і зєднається знашою совітською унією. Хвиля зєднання його з нами вже недалека. Не можемо задержуватися над трудностями, які є значно менші тепер, ніж перед чотирма роками. Недалекий момент, в якому соціяльдемократичні партії і жовті професійні союзи пирхнуть як миляні баньки серед міжнародньої пролетарської революції, що розвинеться перед нашими очима.

Бельгія визнає совітську владу.

Як подають з Брукселі, бельгійський уряд порішив визнати совітську владу під умовою, що совіти признають бельгійським горожанам право до їх майна в совітських республіках.

Комітет знавців при праці.

Перший комітет знавців репараційної справи розглянув на останнім засіданню справу емісійного банку і справу валютової ситуації Німеччини та справу німецького бюджету на рік 1924. Другий комітет знавців під проводом Мек Кенні занявся обмірковуванням инших справ, що торкають не репараційної проблеми.

В Болгарії.

Болгарське міністерство внутрішніх справ видало новий розпорядок, звернений проти діяльности тайних революційних організацій, що останніми часами проявляють велику активність.

Усі Українські Товариства, Кружки, Комітети, устроюючі в часі теперішнього карнавалу забави і вечерниці, просимо складати частину доходу на українських інвалідів. — *Українське Товариство Опіки над інвалідами*, Львів, Руська 3, 1334 ві 1—3

Праса.

Хто є виновником лиха?

(До „критичних замітох берлінського „Літопису").

Редагований проф. д-ром С. Томашівським берлінський тижневик „Літопис" починає присвячувати деяку увагу й галицьким справам і зявищам галицького характеру. В ч. 2 стрічаємо там статтю „З галицької трагедії", в якій — навязуючи до нашої статті „На порозі нового року — і спинюючись над „бойкотом", проголошеним проти нашого органу псевдо-комуністичною частиною молоді, — „Літопис" подає такі свої замітки і міркування:

„Були часи, і то не такі давні, що само поняття „Діло" вважалося найінтелігентнійшим і найліпше редагованим органом у Львові; були часи, де воно було безсумнівним „властелином душ" земляків, яким ні-трохи не лестило, а при ньому вся консервативна преса була безсильна і без впливу. Бути українським публіцистом у тих часах, не було, що правда, таким почесним званням, як прим. в Англії, одначе ніхто з тодішних редакторів не написав би бувало що його завдання морально невдячне. А свобода думки, слова і критики була в умах громадянства так глибоко вкорінена,

---

Д-Р ВОЛОДИМИР КУЧЕР.

В календарській справі.

(Продовження.)

На ці недокладности юліянського числення звернули увагу вчені вже з кінцем VI ст. та продумували над поправленням юліянського календаря. Одначе ті часи якось не були пригожі, щоби можна було тоді заводити яку-небудь зміну в церковнім календарі. Аж Тридентський Собор 1563 р. поручив папі Григорію XIII. справити церковне числення часу і взагалі справу реформи календаря.

Папа Григорій XIII. за радою учених, а головно Альойзія і Антона Ліліо рішив булею „Inter gravissimas" в 1582 р. додати до юліянського числення тих 10 днів, на які відбіг юліянський календар. Б цей спосіб привернув знову весняне рівноденство з 11. марта на 21. марта, як це було в часі Нікейського Собору. А проте, щоби в будучности день 21. марта був постійно днем весняного рівноденства, завів докладніщу довготу року: вона числила від того часу 365 днів, 5 годин, 49 мінут і 12 секунд, замісць 365¼ дня юліянського календаря.

Для вирівнання ріжниці між зреформованим і юліянським роком 10 мінут і 48 секунд, яка в 400 роках виносить 3 дні, постановив папа, що в кожній четвертій сотні літ (або за кожних 400 літ) сотний рік має бути також переступний, але через три сотки літ соті роковини мають бути звичайні а не переступні, як в юліянськім численню. Тому 1600 рік (4 рази по 400) був вже по новому численню переступним роком, але роки 1700, 1800 і 1900 були звичайні і аж 2.000 рік буде знов переступний. Таким способом викинула реформа календаря три переступні дні на 400 літ, значить 72 години, або 259.200 секунд т. є. на один рік 648 секунд, або 10 мінут і 48 секунд, саме настільки став коротшим зреформований рік від юліянського року.

Так зреформований календар називається григоріянським календарем, або календарем нового стилю.

Але григоріянський календар не є також без закидів. Коли порівнаємо його довготу: 365 днів, 5 годин, 49 мінут і 12 секунд з довготою правдивого соняшнього року: 365 днів, 5 годин, 48 мінут і 46·08 секунд, то бачимо, що григоріянський рік є на 25⁴¹/₁₀₀ секунд (кругло 26 секунд) довший від соняшнього року. З тої причини він усе ще відбігає від соняшнього року, одначе менше як юліянський рік, бо аж за **3.333** роки зросте з цих несповна **26** секунд один день. Тоді буде треба знову календар поправляти. Для усунення цієї похибки треба буде по 3.333 літах викинути один день з рахуби часу або один переступний рік зробити звичайним. У цьому напрямі зроблено вже чимало проектів: м. ін. проектував Гайсс, щоби в будучности кожний 3.200. рік не брати як переступний, але як звичайний рік. Одначе ця справа покищо ще не рішена.

Григоріянський календар приняла більша частина культурного світа, бо його числення часу для практичного життя було більше вигідне, і хіба на стільки невигідне, що люде уроджені в переступнім році, четвертої сотки літ не зможуть ніколи обходити своїх уродин. Одначе в XVI. і XVII. ст. також західні народи боролися перед григоріянським календарем. Першими, які негайно послухали папської булі були: Еспанія, Португалія і Франція. В Німеччині протестанти не могли забути католикам, як вони навертали огнем і мечем на католицизм їх товаришів в Франції і Нідерляндії. Тому весь протестанський світ відмовився уживати григоріянського календаря і аж 1775. приняла протестанська церква новий календар, але не як григоріянський, але як „поправлений державний" календар. Англія завела у себе григоріянський календар аж 1752. р., а з азійських країв — Японія в 1873., а Китай в 1912. році. Так отже від 1775. р. лишилися в Европі при юліянськім численню тільки народи східних обрядів, а між ними також Українці.

Уживання двох календарів в культурнім світі є дуже невигідне у всяких міжнародніх зносинах. Тому Росія і инші держави, які уживали юліянського календаря вже з початком XX. ст. виявили добру волю до обєднання числення часу з державами західної Европи. Спроби в тому напрямі розпочало російське астрономічне Товариство; воно вибрало комісію, яка мала заняти реформою календаря. Григоріянський календар на основі ухвал тої комісії не може бути принятий з огляду на його недокладність. Надвижка одного дня по 3.333 літах є великою помилкою як на сучасний стан науки і тому не повинна бути толєрована. Член комісії проф. Глязенапп подав такий проект реформи календаря: пропустити 13 днів в юліянськім численню, а дальше зміняє григоріянську переступну вставку в сей спосіб, що кожний рік, в якім 4000 міститися без остатка (отже 4.000., 8.000., 12.000. і т. д.) має бути звичайним роком. Докладність такого календаря перевисшала би, в значній мірі григоріянський календар, а помилка показалась би аж по 20.000 літах як один день. Спосіб датування так поправленого календаря годився би по 4.000-ний рік з григоріянським. Таким способом могла би була Росія осягнути згоду з григоріянським календарем без фактичного його уживання. Одначе астроном проф. Серафимов, настроєний православним духовенством, виступив проти реформи календаря, як справи „з наукового боку ще незрілої".

(Докінчення буде.)

що годі уявити собі, щоби за чесне користування сим зрозумілим правом мав хто „падати жертвою людців, що виступають проти свободи слова і збірної виміни думок", а сам орган — жертвою бойкоту, організованого (нечувана річ колись!) академічною молодю!

„А всеж таки до сього дійшло, і дійсність мабуть ще сумнійша, ніж кожнаб витягнути з новорічних уваг „Діла". І не можна сказати, щоб се були тільки індивідуальні прояви, зв'язані як чи так з самим тільки головним львівським органом. Ні, се прояви типові, і сьогодні кождий безбережний часопис mutatis mutandis міг би подібно писати, як ось редактор „Діла". І як се сталося, що наше громадянство, що 99·99 проц. своєї політичної мудрости бере з своєї таки преси, стало таке нетолерантне, заспіплене і всякій демагогії податне? Таж до дуже недавна були у Галичині тільки одно-однісінькі органи поступової думки, і ними були... „Діло", хоч часом під псевдонімом! Коли отже хто навчив наше громадянство нетерпимости, некритичности, фразерства і нещирости, то хіба той самий орган, що сьогодні збирає плоди своєї ранішої тактики.

Бо се не велика заслуга стати прихильником свободи слова і виміни думки, та плекати (дуже обмежений) критицизм у національно-політичних питаннях — що тільки після 14-го березня, значить тоді, коли жадним лібералізмом не напасеш лиха, заповітного відворотними противниками, практикованими до того часу. І тому треба мати дещо зрозуміння для теперішної поведінки одної частини галицького громадянства, зокрема молоді. На дні цього бунтарства проти „Діла" лежить не так нехіть до його нового (дуже неясного і повного суперечностей) курсу, як більше відплата за старий курс до 14-го березня, коли саме найбільше треба було чесности, прозорости, контролі, критицизму і реалізму в національній політиці, та остороги громадянства від обману, самодурства і дурних учинків. Се помста за розвіяні мрії і злуди, витворені не самим громадянством, а його провідними сферами, в першій черзі пресою. Що се громадянство, відвертаючися від „Діла", іде за голосом тих, що більш або менш зручно переймили його ранішу тактику, — то психольогічно цілком зрозуміле. Побажаймо тільки, щоб друга „лекція" була коротша і — успішнійша. За кею прийдуть до голосу ті, в бік яких було спрямоване пресове дуло терористів з обох епох галицької історії: перед 14-им березня і після нього".

Багато слушности містять в собі ці стрічки „Літопису", а радше його редактора. Жаль тільки, що він відповідно не розміщує світла і тіней. А не розмішуючи їх, шан. автор свідомо чи мимовільно — це в даному випадку річ байдужа — попадає в односторонність та немов приєднується до тих елементів, які намагаються вміщувати епоху галицької історії перед 14-им березня в дуже вузеньких рямках, тим самим упрощуючи справу аж до... абсурду.

Порівнювати передвоєнні відносини з теперішніми ніяк не ялося. Як не можна під одну міру ставити передвоєнної й сучасної Німеччини, так важко переводити подібні аналогії і в нас. Ми теж програли війну зі всіми її страхіттями і програли багато ставок. До тогож кожна переломова хвиля, ще й супроводжена невдачами, зі своїх мутних хвиль викидає на верх багацько намулу, який замулює громадське життя. В таких хвилях в громадянстві не все важиться голос найкращих, найліпших, найчеснійших, і найрозумнійших, тільки навпаки радше дається послух безвідповідальній демагогії, прибраній в індіянські пера нікчемности, інтелектуальній мізерії і пів-конспіраційному крикунству. Не відповідає дійсности твердження шан. автора, немов то громадянство 99·99 проц. своєї мудрости бере з своєї таки преси. Ні, 99·99 проц. громадянства сьогодня черпає свою політичну мудрість не з преси, тільки з поголосок, чуток, нашіптувань, або з мутних джерел такої „преси", якої перед війною у нас не було.

В давнійших, передвоєнних часах ніхто з політичних діячів з почуттям відповідальности не важився підривати „Діла"; тепер же ціли органи преси тільки те й роблять, що сіють недовіря до „Діла", деякі навіть з наказу і за спонукою людей, яких народ виніс був на найвищі шаблі. Жалко дуже, що до них приєднується і шан. автор. А вже ж — це не „велика заслуга" сьогодня писати, що — мовляв — „Діло" навчило громадянство „нетерпимости, некритичности, фразерства і нещирости". Ні, цього всього навчили громадянство ті чинники, які взяли на себе обовязок дипльоматично виграти галицьк справу на міжнародній арені, які фактично вели галицьку політику до 14-го березня і які тепер стають на голові, щоби дальше задержати в своїх руках провід нашої політики, не тільки за границею, але і в краю. На протязі декількох літ край був відмежований від світа китайським муром, усе громадянство було — як би інтерноване, і коли до краю доходили які вісти, то тільки з наших закордонних джерел. А що це були за вістки, пожалься, Боже! Скільки рожевого туману, бундючної наївности, просто незорієнтованости в політичній азбуці! Та хто тільки важився навіть в приватній розмові висловити свій сумнів з того приводу, то епітети „зрадник" і „запроданець" були ще сальоновою прикрасою, а вимоги „викинути поза рямки нації" такого сміливця — найлекшою карою. Усе громадянство введено такою „політикою" в гіпнотичний сон і роблено з ним те, що придумано „нашим" закордоном.

В таких ненормальних часах критичній думці важко було прийнятися. І тому то закиди „нетерпимости, некритичности, фразерства і нещирости", звернені на нашу адресу, слід звернути на иншу. Бо хоч „Діло", — до того ми не стидаємося признатися — в деякій мірі (але тільки в деякій!) було посередником в „навченню нетерпимости, некритичности, фразерства і нещирости", то робило це тому, що 1) довгий час край був відмежований від світа і поза принагідними, але „авторітетними" вістками з „нашого" закордону, инших не було; 2) початково їх приймалося справді малокритично а) з вище поданої причини, б) силою відударности від тенденційних вісток польської преси і в) тому, що в пізнійшому періоді навіть при критичній оцінці не допускалося аж так далеко посуненої ігнорантности і наївности у „нашого" закордону. Про инші причини покищо не будемо говорити.

Може й слушно замічує шан. автор, що „бунтарство" проти „Діла" — це пімста за „розвіяні надії і злуди, витворені не самим громадянством, а його провідними сферами". Дивно тільки, що під „провідними сферами" шан. автор розуміє в першу чергу пресу, а не тих, які ту пресу всіми способами і засобами терроризували, або ігнорували її тоді, як ще був час остерегти громадянство від „обману, самодурства і дурних учинків". Про перших вже було згадано. До других належать наші дипльомати, які були або повинні були бути в курсі справи і які — на жаль — мало виявили „чесности, прозорости, контролі, критицизму і реалізму в національній політиці". Не тільки не проявили вони ініціятиви задля „остороги громадянства від обману, самодурства і дурних учинків", але навіть і тепер не мають цивільної відваги зробити того з відкритим шеломом. Навпаки, намагання шукати виновника лиха в „Ділі" не належить ані до „чесности", ані до „прозорости". І коли можна мати зрозуміння для поведінки молоді, яка живе в специфічній атмосфері, яка не має ще змоги дійти до джерела лиха, яка бється між супротивними хвилями, від якої важко вимагати зрівноваженого, передуманого до льогічних нюансів критицизму, — то не можна мати того зрозуміння для „критичного" голосу берлінського „Літопису". Бо й сам п. редактор „Літопису" навіть сьогодня не важиться висловити своєї думки відкрито і ясно тільки обходить поза плоти тай поза огороди і зараз таки під статтею „З галицької трагедії" містить — мабуть в заступстві своєї думки — таку довшу сентенцію:

„Кождий нарід має границю, що поза нею не видержує терпіння нещасливої війни. Ся границя лежить неоднаково далеко, в залежности від внутрішньої сили держави, від сили її проводу і характеру народу. Та коли вона вже осягнена, то її наймогутнійший володар не в силі продовжувати війну; державний розум велить йому дбати про заключення мира, поки ще не дійшло до крайности". (*Блюм, 1906*).

Смутком віє від такого вияснювання наболілих питань.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Совітсько-румунські переговори у Відні.

З Букарешту звідомляють: Відповідь совітського правительства на ноту в справі вибору місця для ведення переговорів над спеціяльними питаннями пропонує Відень. Румунське правительство згодиться на це предложення

Обмеження еміграції до Зед. Держав.

Згідно зі звітом іміграційної комісії в Вашінтоні іміграцію мається обмежити з 357.000 на 160.000 річно. Контингент для кождої національности означиться в висоті 2 процент чоловік цієї національности, котрі були в Зед. Державах в р. 1890.

Димісія Кара.

З франкфуту звідомляють, що димісії Кара і Льосов здомагаються націоналістичні кола.

Зед. Держави в комісії розброєнь.

З Женеви звідомляють, що повновласний мін. Зед. Держав у Берні візьме участь у засіданнях комісії для справ розброєнь і звяже погляди свого правительства.

2-літня військова служба.

Найближе засідання польськ. сойму присвятиться закінченню дискусії і голосуванню над законом військової служби. Найправдоподібнійше ухвалять 2-літню військову службу.

Комісар боротьби з дорожнею уступає.

„Хвіля" звідомляє: 5. ц. м. уступить комісар для боротьби з дорожнею Байда. Справою йменування займеться нинішня Рада міністрів.

Румунсько-австрійські взаємини.

Канцлер Зайпль і мін. загр. справ мали нині нараду з Браціяну й Дукою. Мають управильнити ріжні неполагнані досі справи. Король і королева видали обід у честь австр. канцлера.

Мін. Замойські приїде.

У Варшаві одержано телеграму з Парижа, що мін. загр. справ Замойські приїздить із Парижа до Варшави 8. ц. м.

Вбийники Ерцбергера на Мадярщині.

„Die Zeit" пише, що вбийники Ерцбергера є тепер на Мадярщині. Німецький посол у Будапешті поробив заходи у мадярського правительства в справі їх видачі Німеччині.

Ген. Гуерта убитий?

Льондонські часописи звідомляють із Тампіко, що мехіканського ген. Гуерту вбито в м. Веракруз.

Раковський сов. послом в Льондоні.

З Москви звідомляють: Совіти навязали правильні дипльоматичні взаємини з Англією. Раковський буде, мабуть іменований шаржом д' афер у Льондоні.

Вальоризаційний франк.

Нині 5. с. м. вальориз. франк = 1.830.000, а на 6. лютого 1,810.000. Франк вальоризац. тютюновий від 1—8 лютого 1,840.000, залізничий і почтовий 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 4. лютого 1924.

Нині тенденція незмінена. Оборот слабий.

Доляр ам.	9,200.000—9,250.000
Доляр канад.	8,850.000—8,700.000
Чеські корони	270.000—275.000
Леї	43.000—43.500
Фунти штерл.	37,500.000—38,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	260.000—270.000
Франц. франкй	420.500—430.000
Франк шв.	160.000—000.000
Франк бельг.	380.000—000.000
Гулдени голенд.	34.500—00.000
Ліри італ.	40.500—00.000
Золото	
20 кор.	43,500.000—44,000.000
20 франк.	39,000.000—30500.000
20 марок нім.	44,000.000—45,000.000
10 рубл.	53,000.000—53,500.000
Срібло	
Кор. австр.	650.000—550.500
5 кор.	3,300.000—3,500.000
фльорени	1.800.000—2.000.000
рублі	3,380.000—4,000.000
копійки (за рубля)	1.300.000—1.350.000

Варшава 4.II. Долари Зед. Держави 9060, 9100, 9200, 9000, зол. кан. 8700; фр. фр. нк 417 415, фр. зол. 1.805

Чеки: Бельгія 383 000 375.000 379.000 371.000 Льондон 40 900 40950 39700 39600 39400, міл., Нью-Йорк 9 000, 9. 00. 9.200, 9000, Париж 420, 425, 429, 421, Прага 263.500, 256.000, Швайцарія 1.600, 0,165, 1.571, 1.588, 15,54, Відень 130,000, 128,500, 130.000 126.000, Італія 395, Бони зол. 1.350, 1.420, 8 пр. позичка 9 міл., 9.200, 9.150, міліонівка 500, 600, поз. доляр. 620, 690.

Цюріх 4. лютого 1924. Голяндія 216.00 Нов. Йорк 577½, Льондон 24.91, Париж 26,15, Медіолян 25,10, Прага 16,67½ Будапешт 0,02. Букарешт 2,97, Бельград 6,75, Софія 4,15, Відень 0,00.81, австр. стемп. кор. 0,00.81.

Збіжева біржа.

Львів, 4. лютого 1924.

Повний застій в трансакціях на біржі. Без уваги на обильну подачу з причини дальшого значного спадання цін, повний брак зацікавлення. Тенденція визначно знижкова, настрій без охоти.

Пшениця краєва ⁷³/₇₄ з 1923 р. 33,000.000—34,000.000*, жито галицьке ⁶⁸/₇₀ з 1923 року 20,000.000—21,500.000*, ячмінь гал. брова. 20,000.000—21,000.00* ячмінь гал. для перемелення 18,000.000—19,000.000, овес гал. ⁶⁴/₆₆ з 1923. року 20,000.000—21,100.000, фасоля біла 00,000.000—00,000.000.

Мука пшенична	40% „1"	78,000.000*
„ „	55 „	60,000.000*
„ „	70% „0"	44,000.000*
„ житня	60 „	56,000.000*
„ „	70% „4"	48,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грісік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	14,000.000*
„ житні „ „ „	14,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 6,500.000, 7,500.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стації заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

НОВИНКИ.

— **До чого дійшло.** Дня 3. ц. м. о год. 12 в полудне прибув відділ Українців студентів в кількости 20 осіб, до Преображенської церкви, під конвойом поліції. Спершу малося вражіння, що це арештовані, але опісля виявилося, що це студенти університету Jana Kazimierza прикликали собі на поміч поліцію для охорони перед своїми товаришами з українського університету. Сумне, але правдиве.

— **Свято „Просфори" у „Міщанському Брацтві" у Львові.** Вчера з ранку (в 11. год.) відбулося у великій салі „Народнього Дому" у Львові традиційне свято „Просфори" Товариства „Міщанського Брацтва". До урочисто заставлених столів засіло більше 350 осіб. Ціла велика саля була битком запо нена, переважно членами Міщанського Брацтва. З гостей явилися през. Ю. Романчук, був. радник двору д-р В. Барвінський, голова Народного Комітету о. О Стефанович, сеніор Ставропігії д-р Ст. Федак, голова Наукового Товариства д-р К. Студинський, голова „Просвіти" проф М. Галущинський, голова У. П. Т. проф. О. Терлецький, ректор політехніки інж. В. Лучків, голова Сокола-Батька дир. М. Заячківський, голова Вид. Спілки „Діло" д-р І. Куровець та представники всієї краєвої української преси. — Після посвячення просфори о. прал. Л. Куницьким виголосили промови: голова „Міщанського Брацтва проф. Т. Преторіюс, о. О. Стефанович, П. Синюта, М. Галущинський, В. Лучків, през. Ю. Романчук і д-р В. Барвінський. Усі промовці взивали українське міщанство до станової організації усіх сил в користь загальної згоди й єдности всього громадянства та його добробуту. У сердечному настрою розійшлися зібрані в пізніх годинах пополудня. При цій нагоді зібрано на будову власного будинку „Міщанського Брацтва" 259,700.000

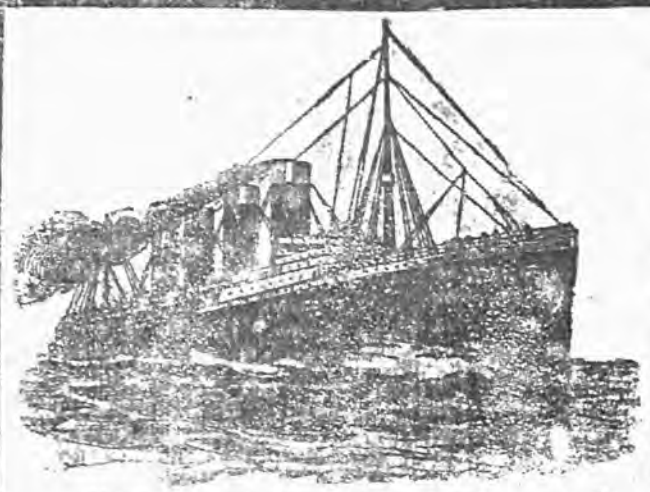

МОРСЬКЕ ТОВАРИСТВО **White Star Line**

ЛЬВІВ, Городецька 36. ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Найбільший наш ТРАНСПОРТ до КАНАДИ відходить з ТЕРНОПОЛЯ 14. марта і ЛЬВОВА 15-го марта ц. р.

УВАГА! Еміґранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди! Зголошуйтесь до транспорту!

„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ. вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

мп. і 14 долярів. — Того самого дня вечером відбулися Вечерниці „Міщанського Брацтва".

— **Порядки в театрі „Української Бесіди" у Львові.** Недільну вечірню виставу в театрі „Української Бесіди" у Львові (*Добродійну Зузанну*") афіші й газетні оповістки заповіли на 7-му год. А що білєтя розпродано здебільша вже на яку годину раніше, то не дивниця, що на яких чверть години перед заповідженим початком вистави, публика напхнила тісні передсінки, буфет і сходи. Частина публики, яка не попала до передсінку, ждала да дворі, а решта душилась у небувалому натовпі, побільшеному ще тим, що передні входові дзері забито й касу перенесено до буфету. Люде дивувались, проклинали і терпеливо ждали, поки в 10 хвилин по 7-ій шановна дирекція не була наскавою відчинити для публики салю. Пів до 8 глядачі, що битком набили салю, з приємністю приглядались, як для музикантів ношено крісла, як поставлено раму й роблено т. п. приготування і пригадуючи собі недавню ситуацію на сходах та затираючи закостенілі руки, міркували: чи це дійсно театр „Української Бесіди" чи балаган п. Стадника? Аж вкінці о ½8 побідно піднесли порвану занавісу, щоб захопленій публиці показати замісць задньої стіни — драбини, які нічим було закрити. Чи прозвавши „Зузанну" Господь знає чому „добродійною" дирекція дійсно думає, що робить публиці за її гроші таке добродійство, що можна знущатись над нею?!

— **„Український театр".** Суддя Іван Ніжанковський з Ходорова зложив на театральну кооперативу 3?.000.000 мп. Це другий з черги громадянин, що купив 100 уділів. Vivant sequentes!

— **Звинення почтових аґенцій.** З днем 15. ц. м. будуть скасовані почтові аґенції в Ожомли (пов. Яворів) і в Петранці (пов. Калуш). Округ аґенції в Ожомлю приділений до почтового уряду в Судовій Вишні, а округ Петранки (Петранка, Грабівка, Подзіне, Топільско і Камінь) до почтового уряду в Рожнітові.

— **На експорт .. гнилі яйця.** Польське міністерство промислу і торговлі оповістило умовини вивозу яєць. На цей рік дозволений вивіз 1500 вагонів за оплатою 150 фунтів штерлінґів від вагону. З цієї нагоди варшавський „Курєр поранни" доносить, що у Франції польські експортери викликали скандал: достарчували Французам гнилі яйця. Навіть ген. консуль Польщі в Парижі вдарив на алярм, мовляв — таким чином компромітується цілий польський експорт.

— **Залізнича катастрофа.** Недалеко Вінервайштадту зіткнулися два потяги, один особовий, другий тягаровий, внаслідком чого згинув кондуктор, а кілька осіб з поміж пасажирів було ранених.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяка.
Рогатин, саля Соколя.
Четвер 7|II „Украдене щастя".
Субота 9|II „Бог пімсти".
Неділя 10|II „Трійка гільтаїв".
Вівторок 12|II „Галька".
Готується „Мадам Бетерфляй". 1353 2—5

Дрібні оголошення.

ПРИЙМУ лекцію з гімназійних клас за харч або гроші. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Технік". 1356 1—1

ПОШУКУЮ зараз кімнати (евентуально спільної), найвадще з цілим удержанням. Винагорода може бути й харчами. Ласкаві зголошення до Адм. „Діла" для „абсольвента унів." 1347 2—2

МИХАИЛО ПАВЛЮК, син Павла з Вигнанки, уроджений в р. 1898. згубив свою військову книжочку, яку отсим уневажнює. 1342 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

ВСІХ ЛІКАРСЬКИХ НАУК

Д-р Авраам Вульфер

б. лікар львівського шпиталя

ОСІВ В **ЯНОВІ** під **Львовом**

Ширіть наш часопис!

Насіння городові, полеві, цвітів і трав
Машини до управи рілі, чищення насіння, молотарства і пр.
Навози штучні, фосфорові, потасові, азотові
Залізо, залізні знаряди, бляхи, цвяхи
Ремісничі знаряди
Начиння кухонне
Цемент
достарчає

КРАЄВИЙ СОЮЗ господарських спілок „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР"

у Львові, вул. Зіморовича 20.

і його Відділи у Львові, Городецька 95, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Сонали.

Цінники на жадання даром.
1339 2—8

Приспілайте передплату!

Українська гімназія в Кременці на Волині пошукує зараз учителя до польської мови, польської історії і польської географії. — УПРАВА. 1353 1—1

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

членів Кружка У. П. Т. в Теребовлі відбудуться, в неділю дня 10. лютого ц. р. о год. 4. п. п. в салі читальні „Просвіта".

Порядок дневний:
1) Звіт діяльности Управи,
2) Вибір нової Управи,
3) Внесення і запити.

ЗА УПРАВУ КРУЖКА:
Д-р Степан Мішко, голова.
Іван Скоморівський, секретар.
1354 1—1

Ширіть наш часопис!

Вже вийшли з друку й продаються у всіх книгарнях

РУХОВІ ЗАБАВИ Й ГРИ

З МЕЛЬОДІЯМИ І ПРИМІВКАМИ

ОКСАНИ СУХОВЕРСЬКОЇ

Необхідний руханковий підручник для всіх шкіл, захистів та захоронок а заразом гарний збірник народних пісень. 1355 1—1

Основна ціна 2·20, теперішна 3.300.000 Мп. На порто долучити 500.000 Мп.

Замовлення й готівку слати на адресу: **ОСИП СУХОВЕРСЬКИЙ, Львів, вул. Руська 3/II.**

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від 3. лютого 1924 славну сенсаційну драму на 6 великих дій п. з.

„УГОРСЬКА КРОВ"

Головну ролю кreує Lya de Putti найгарніша теперішна кінова зоря.

УКРАЇНСЬКА НАКЛАДНЯ КИЇВ — ЛЯЙПЦІҐ.

В МАРТІ МІСЯЦІ Ц. Р. ВИЙДЕ З ДРУКУ НОВЕ ВИДАННЯ:

Академік С. ЄФРЕМОВ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА

В двох томах, в 110 ілюстраціями, на 56 аркушів друку, на гарному папері, розміру великої вісімки.
Ціна в гарній окладинці долярів 3. — в полотняній оправі (2 томи) долярів 4. —

Се єдина досі **повна** історія української літератури від найдавніших аж до найновіших часів. В першій редакції ця праця витримала три видання, а тепер **перероблена, поширена і доповнена** автором до розмірів 2-х томів, з новим розділом про найновішу революційної доби літературу (1917—1923 р.).

З огляду на те, що ця праця виходить за кордоном в тяжких друкарських умовинах — дгуковано її невелике число, а тому радиться всім, хто хотів би мати цю **„Історію української літератури", замовляти і передплачувати її ще перед виходом в світ.**

1358 1—1

Передплатити можна:

Ukrainischer Verlag G. m. b. H.
BERLIN W. 62. Kurfürstenstr. 83.

В книгарні „Наук. Т-ва ім. Шевченка"
у ЛЬВОВІ, Ринок ч. 10

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 28 (10.121). Львів, четвер 7. лютого 1924. Почтову належність сплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-корон. Румунія 100 лей. Болгарії 50 л., Австрії 11,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Сезонові метаморфози.

В останніх тижнях польська преса пригадала собі існування в межах польської влади національних проблемів. І розписалася в першу чергу про необхідність розвязки польсько-українського питання. Забрала голос навіть центральна вшехпольська туба „Газета варшавска". Одначе ні одна з цих газет не поважилася подати конкретний плян санації старого, історичного конфлікту.

„Це все вже було" — можна би сказати за премудрим Бен Акібою. Коли Полякам загрожувала небезпека втрати „стану посяданя" на українських землях, розвязувалися язики і нищено газетний папір на тему „польсько-українського порозуміння".

Нераз після девять десятих років в критичні для себе моменти Поляки зверталися до українського представництва з пропозицією безпосередніх розмов. І все ці розмови до нічого не доводили. Проминав критичний момент, розмови вривалися. І все з таких розмов Українці виходили ослаблені. Останні повчаючі приміри: розмови в перших днях боїв у Львові в 1918 р. і підчас побуту місії Бертлємі.

Один з б. білих круків серед Поляків у польсько-українському спорі — Людвік Кульчицкі в 1912 р. писав про своїх земляків:

„Після упадку Польщі ми змінилися під деякими оглядами дуже, під иншими мало. Під оглядом політичним — на жаль — скористали ми зі сумних досвідів історії дуже мало.

Як у XVII в. і в більшій частині XVIII в. польська суспільність була під могутнім впливом фраз і афоризмів, що не видержують ніякої критики, так є теж і тепер. Змінилися тільки фрази. В періоді нашого упадку не можна було критикувати нашого liberum veto і елекції, тепер не вільно піддавати в сумнів „нашего стану посядання". Давнійше ми думали, що користаємо з окремої опіки неба, яка нам гварантує збереження незалежности; сьогодня вже на загал тієї певности не маємо, одначе думаємо, що втративши незалежність, можемо одночасно боротися з усіма, в надії, що „якось то буде". Давнійше і сьогодня уважали і уважаємо себе за якийсь вибраний народ, що не підпадає загальним правам розвитку суспільностей".

Так писав в 1912 р. Л. Кульчицкі, накликуючи своїх земляків до поєднання з Українцями. Тоді підходив він до польсько-українського спору з ширшого становища і передбачував поділ Галичини на два окремі краї, тобто ліквідацію польського панування над Українською Галичиною.

Яка сила фрази у Поляків і самовмовлювання, найкращий доказ таки на авторі наведеного цитату. В новому виданню своєї „Соціольогії" (1923 р.) він уже пише:

„Не можна домагатися від Поляків, щоби віддали Українцям Львів разом з цілою Малопольсков Всходньов тільки тому, що Українці мають там абсолютну більшість".

А це ось чому:

„Львів в історії Польщі від віків відігравав першорядну ролю, а не відігравав майже ніякої в історії українського народу (це неправда! — Прим. Ред.). Ціла культура Львова є польською. Для великої української держави, як що така повстала би, посідання Львова, Перемишля та инших міст і округів не творить ніякої державної необхідности; між тим для Польщі відступлення Малопольські Всходньей аж по Сян, як того хочуть Українці, було би самовбивством і унеможливило би вдержання Варшави підчас війни."

Здобуття незалежности Польщі і захоплення великих просторів непольських земель завернули голову навіть так тверезій людині, як Л. Кульчицкі.

І він запозичується в аргументації від вшехполяків, яких недавно ще батожив.

А пречінь ще так недавно всі вони на купу були куди скромнійші. Навіть найзавзятійші польські імперіялісти тепер співали инакшої ще кілька літ тому назад. Цікаву м. и. картину відслонив пресовий процес, який саме ведеться у Варшаві (Леднїцкі проти Василевского). Один з свідків — Хорват зізнав таке: Коли на польсько-російських зібраннях Леднїцкі видвигнув постулят незалежности Польщі, доказуючи її самовистачаємість, опонували йому з Росіян пп. Кокошкін і кн. Трубецький. Це нікого не дивувало. Дуже здивувалися всі, коли проти Леднїцкого виступив Ст. Грабскі. Він говорив, що не важна незалежність, щоби тільки вдалося зберігти як найбільшу гармонію російсько-польських взаємин, бо решта якось уложиться".

У Поляків автосугестія відіграє рішаючу ролю. Такою черговою автосугестією і є концепція польської державности в теперішних межах.

Що не говорилиб окремі люде про потребу ревізії польської політики у відношенню до Українців чи Білорусинів, в практиці побіджуватиме вшехпольський максималізм. Він є пануючою доктриною, яка імпонує всім иншим політичним групам. Тому инші групи й бояться вшехпольській концепції пожирання протиставити якусь конкретну иншу концепцію. І без огляду на те, хто стоїть при кермі, на місцях, на „кресах" панами ситуації — люде з вшехпольського табору.

Коли тепер між Поляками підносяться голоси за санацією польсько-українського спору, причиною сього події на Радянській Україні і відгомін сього по цей бік риської лінії. Назріває небезпека, отже й говориться про неї.

Одначе ми не віримо, що Поляки добровільно здобудуться на якунебудь концепцію розвязки спору, на яку могла би дати placet українська сторона. До сього може їх спонукати тільки тверде колесо подій. Та в таких випадках — санаційні пляни бувають звичайно муштардою по обіді. Чи треба пригадувати конституцію 3. мая?

Льойд Джордж про уряд партії праці.

Віденська „Нае Фрає Прессе" дня 2. лютого принесла статтю Льойда Джорджа про попередній та теперішній англійські уряди. В статті цій автор розбирає причини, чому в Англії прийшов до влади соціялістичний уряд. Він твердить, що попередній консервативний уряд складався з людей менче чим пересічних. Вони звели англійську політику на бездорожа. Над ними могли сміятися в кулак навіть Турки. В цілому консервативному урядови вибивалися понад своїх товаришів лише дві особистости а то: льорд Керзон і льорд Сесіль.

Перший з них вправді талановита людина, але грішив безнастанно мягкістю та ніжністю навіть там, де треба було твердого серця, сильних і грубих нервів та отвертого розуму. Слабі його сторони дуже добре використав для своїх успіхів Поанкаре. Сесіль з визначними спосібностями і не менчою амбіцією грішив хибами темпераменту. Ці хиби виявилися найбільше наглядно при вирішуванню справи Корфу, яка, як це влучно сконстатував Бенеш, дуже зашкодила повазі Союза Народів. Льорд Сесіль був завсіди тягарем для тої партії, до якої належав і тягарем для того уряду, в який входив і тому йому ніколи не вдалося бути в згоді зі своїми товаришами, як також не вдавалося йому ніколи добитися іхнього довіря. Поза тими двома всі инші члени бувшого консервативного кабінету були лише фігурками на міністерських стільцях.

Льойд Джорд твердить, що Англія відітхнула по уступленню цього уряду. Навіть деякі консервативні органи сконстатували облегчення від політики того уряду.

Про новий соціялістичний уряд Льойд Джордж пише дослівно так: „Коли стало загально відомим, хто ввійшов у склад нового кабінету, то загально сконстатовано, що нові міністри муж в мужа є більше талановитими чим їхні попередники. Вони без сумніву перевищають своїх попередників здібностями, великим досвідом, що незвичайно важне для кермування демократичним краєм, річевим знанням і енергією. Багато з них стояло на чолі могучих підприємств, було в безперервних зносинах з найбільшими промисловцями і підприємствами дня. Вони вкупі з цими останніми студіювали такі питання і розбирали такі проблєми, які творять життєвий нерв всього нашого промислу. Багато з них збирало досвід на полі місцевого самоврядування в найважнійших містах держави. Всі вони або майже всі є люде, котрі добилися впливів і значіння завдяки своїм здібностям і силі характеру, не уживаючи для цього ані допомоги богацтва ані помочі товариських звязків".

Далі пише Льойд Джордж про те, чому партія лібералів підтримує уряд партії праці. Він каже, що діється це з трьох причин: 1) Тому, що через політику попереднього уряду з кожною годиною грозила небезпека мирові. Ліберали чули, що робітничий уряд на всякий випадок виявить більше відваги і більше рішучости та сталости в політиці. Мир є найвищим домаганням часу. Ліберали тому й підтримують уряд, який його закріплює. 2) Тому, що соціялістичний уряд без підтримки з боку лібералів не втримає влади в своїх руках ані одної парляментарної години, то через те й не зможе провести ні одного революційного завдання. 3) Накінець партія лібералів підтримує соціялістичний уряд тому, що постанова підтримати попередній уряд означувала би співпрацю з консерватистами. А із числа 157 лібералів знайшлося лише 10, що хотіли йти на співпрацю з консерватистами. Попередня практика коаліції лібералів з консерватистами спричинила тепер в рядах перших глубоко вкорінене недовіря до всякого пакту або згоди з консерватистами. Це недовіря є одною з найповажнійших турбот для будуччини, бо воно могло би зробити неможливою всяку спільну акцію на випадок, коли би краєви грозила дійсна небезпека.

Ось які причини політичної кооперації лібералів із соціялістами наводить Льойд Джордж. Вміє він дуже хвалити своїх теперішних союзників, але вміє і безпощадно нищити противників, що політично вмерли. На них він не лишає одної нитки, якої би не зачіпив. Словом всі ці консерватисти — це люде, що не гідні були не то бути міністрами, але навіть добрими писарями, бо Л. Джордж, дав їм марку менчих від „пересічних". Ось як розправлюються англійські політики з своїми політичними противниками.

— — 11. лютого 1924. — —
в великій салі Народного Дому
•• БАТИСТОВІ ••
ВЕЧЕРНИЦІ
уладжує
Українське Тов-о охорони дітей і опіки над молодю.

Наддніпрянська Україна.

Непорядки на Україні.

Русспрес подає з Харкова: Тут одержано відомости про нові непорядки на Україні. В полудневих повітах Подільської губернії та в північних повітах Херсонщини непорядки набувають стихійного характеру. Смерть Леніна використовують протибольшевицькі агітатори як причину для організації заворушень „для збереження большевицької влади", якій ніби то по смерти Леніна грозить поважна небезпека. Одеське ГПУ (чека) поробило багато нових арештів і трусів пошукуючи за джерелом розповсюдненої в одеському районі погромницької літератури. Дякуючи фантастичним поголоскам, що йдуть з Москви, на Україні витворилися дуже напружені та нервові відносини. Центральний Комітет комуністичної партії на надзвичайному засіданню рішив перекинути до Харківської Воєнної Округи деякі військові частини з московської округи

Добре запамятайте собі, що
— — — — — — 3. III. 1924. — — — — — —
відбудуться
— ВЕЛИКІ МАСКОВІ ВЕЧЕРНИЦІ —
Театральної Кооперативи, з несподіванками „Богеми". Готуйте дотепні маски й (не-дорогі!) костюми. Зголошення масково-костюмових гуртків приймає вже тепер Комітет при кооп. „Український Театр", Львів, Руська 18/I.

Вудров Вільсон.

(Біографічні дати.)

Гома Вудров Вільсон уродився 28. грудня 1856 р. в державі Вірджінія. Батько його був Шкотом а мати Ірляндкою. Покінчивши школи, завершенням яких були студії з політичної економії, він став професором університету в Princeton. Був з переконання демократом і старався всіми силами защепити принціпи демократизму і в університеті, та впливати в такомуж демократичному дусі на студентів. Ставши ректором названого університету взявся за основні реформи школи, які йому й вдалося частинно провести в життя. За час професорської праці став славним у цілій американській федерації через свої наукові праці, передовсім з обсягу політичної економії. В 1910 р. був губернатором держави Ню Джерсі. В 1912 році ця його популярність як професора-педагога і як мужа науки помогла йому побідити при виборах на президента Зєдинених північно-американських Держав. При виборах був він тоді противником Рузвельта і як демократ відніс над ним цілковиту побіду. На становищі президента заскочила його світова війна. Спочатку займав невтральне становище до неї. В 1917 р. став на сторону антанти. 8. січня 1918 р. проголосив відомих 14 точок, на яких мав базуватися вселюдський мир. Момент його виступу в справі миру зробив його тоді найпопулярнійшим чоловіком і найбільшим державним мужем на землі.

Вимучене та нервово розшарпане людство відітхнуло легче, звало його спасителем, апостолом мира і т. д. Повний віри і надії на успіх заініційованого ним великого діла вселюдського мира, їде він до Европи, щоби гоїти рани, наїссені людству страшною війною. Париж одначе розчарував Вільсона цілковито. Европейська, а в першій мірі французька дипльоматія, що так радо йшла на стрічу його ідеям словами, на ділі старалася обманути Вільсона і здискредитувати його мирові точки перед ним самим. Розчарований в своїй місії, позбавлений всіх надій він кидає невдячний Париж і взагалі Европу та усувається від політичного життя. Вернувши з Европи, занедужав і недуга не покинула його вже ані на хвилю до самого менту смерти.

Перед самою смертю повідомив бувшого американського посла в Берліні Герарда, що хоче стати членом комітету, на чолі якого стояв Герард. Метою комітету була матеріяльна допомога для німецьких письменників, лікарів, учених та мистців і инших робітників інтелекту, що попали завдяки страшній економічній скруті в Німеччині в невимовну нужду. Є це незвичайно характерйстичний для Вільсона факт, що будучи хорим і дуже терплячим на ложи болю не забув на тих здорових, що терпіли болем голоду та недостачі.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Поворот духоборів.

„Таймс" з 31. м. м. подає звістку, що 3000 селян зі секти незалежних духоборів з Канади, з департаментів Камсаку і Саскачевану, продають свої маєтки американським синдикатам, тому що вертаються до Росії. Вони мають виїхати з Монтреалю приблизно за місяць і поїхати просто до Одеси. Вони мають намір продовжувати на батьківщині працю над плеканням пшениці і веденням модерного господарства, по канадійським зразкам. Духобори мають привезти зі собою приблизно 7 міліонів долярів, які заробили підчас свого побуту в Канаді.

Вони почали осідати у Західній Канаді біля 1898 р., коли втікали перед обовязковою військовою службою, суперечною з їх вірою. Безпосередно перед тим Толстой звернувся в їх обороні з відкритим листом, головно до Англійців та Американців. В р. 1899 — 4000 з них приїхало до Квебеку. Решта емігрувала постепенно; всіх разом було 7.500. Вони є талановитими і працьовитими поселенцями; в р. 1907 основали велику цегольню в Йорктавні. Характеристичною рисою їх життя є звичка кілька разів до року, в означені дні, переїжжати на инші місця, на волах; їх ексцентричні звички та пересуди поставили їх у конфлікт з канадійською поліцією. Зрештою були дуже поважані иншими канадійськими народами.

Комуністична опозиція.

В московській „Правді" пише один з провідників опозиції Шляпніков про туж опозицію слідуюче:

„Навіть в самій Москві розворушені партійні маси не бажають увійти в давні береги і думають, що дискусія далеко не вичерпала всіх важнійших питань партійного життя. Є навіть деякі познаки для цього, що кількалітний партійний „штиль" загрожує покінчитися бурею. Буря ця повстала би не в звязку з робітничою демократією, а біля неї. Почата полєміка між деякими членами центрального партійного комітету переходить з питання про робітничу демократію на инші питання".

Арешти комуністів в Естонії.

В останніх днях січня ц. р. переведено на цілій державній території Естонської республики масові арешти комуністів. Арештовано до 500 членів комуністичної партії. В числі арештованих є 5 членів парламенту, крім того багато членів міських управ та повітових самоврядувань.

Незалежність Єгипту.

Лідер єгипетських націоналістів Заглул-паша, що піднявся утворення кабінету, проголосив у парляменті програму нового уряду. Програму одобрив король Фуадем. В програмі передбачується домагання цілковитої незалежности Єгипту і Судану.

Німецька преса про Вільсона.

Майже вся німецька преса з нагоди смерти Вільзона стверджує, що Вільсон відограв трагічну роль в життю Німеччини. Німеччина дала себе обдурити надіями на 14 точок програми Вільсона, наслідком чого зложила зброю і поповнила самовбивство. Обіцянки Вільсона ослабили силу відпорности і бєздатність Німеччини та зродили в народі наївну віру в справедливість держав Антанти. Завданням Німеччини направити помилку.

Керзон письменником.

Англійська преса звідомляє, що льорд Керзон порішив усунутися зовсім від всякої політичної діяльности та віддатися виключно літературній праці. Керзон працює над студією про Наполєона. Йому удалося вишукати нові цікаві документи, що надають добі Наполєона нове освітлення.

Справа Танжеру.

Еспанський уряд ухвалив підписати договір в справі Танжеру,

Кінець фашизму в Еспанії.

„Daily Telegraph" подає, що на днях можна сподіватися упадку директоріяту. Довіря до Пріма де Рівера цілковито упало.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

Д-Р ВОЛОДИМИР КУЧЕР.

В календарській справі.

(Докінчення.)

Світова війна перервала дальшу працю комісії. Білгородський професор Максим Трпкович подав також проект реформи юліянського календаря. На основі його проекту крім пропущення 13 юліянських днів переступну вставку належить так управильнити, що всі літа, в яких 4 міститься без останку, є переступні з 366 днями, але зпоміж сотих літ тільки ці, які ділені 9-ма дають останок 0 або 4, т. зн. літа: 1900, 2000, 2100, 2300, 2400, 2500, 2600 мають бути авичайними, а літа: 2200, 2700 і т. д. переступними роками. Так построєний календар випереджував би вже від 2000 го року григоріянський календар одним днем; одначе ця ріжниця вирівналася би 2200 року, але вже 2400 року знов повторилася би. При такім способі вставки виступала би ріжниця між сонічним роком і роком числення Трпковича аж по 3600 літах в 19 годинах і 12 мінутах.

Російська революція пішла також й на реформу в справі календаря, одначе не вповні вдачно: замісць проєкту Глязенаппа введено григоріянський календар. Православна церква в Росії придержується ще юліянського числення.

Греція і Румунія а навіть Туреччина вже уживають григоріянського числення.

Під теперішню хвилю уживають ще юліянського числення Сербія і греко-католицька церква. Але недавно доносили часописи, що православний Собор царгородського патріярхату постановив поправити юліянський календар в церковнім численню часу. Яка не була би ця реформа юліянського календаря, то все піде вона по лінії нового стилю. Тоді сербське православне духовенство прийме реформу календаря, а за ним піде також держава. Це може наступити незабаром; тоді тільки одна греко-католицька церква уживила би ще юліянського календаря.

Тепер якраз найвідповідніща пора, щоби керманичі нашої церкви подумали над реформою календаря. Певне що найпростійше було би завести в уживання григоріянський календар. Одначе сліпо на це годитися не можна. Коли йде справа про реформу календаря, то найвідповіднійше було би погодитись із думкою Комісії російського астрономічного Товариства, а саме, що теперішній поступ науки не може толєрувати таких недокладностей, які виступають в григоріянськім численню. Тут якраз дуже підходить проєкт реформи проф. Глязенаппа, бо приявши його осягнула би греко-католицька церква в численню часу згоду з григоріяянським численням, а при тім календарський рік більше годився би з сонічним роком, як григоріянський рік. І така тільки реформа відповідала би духові часу.

Календарський поділ часу не відповідає нинішнім технічним і економічним вимогам промисло і торговлі та взагалі практичному життю. Невигода виходить передовсім з нерівної довготи місяців, кварталів і півроків. На основі календарського поділу часу місяці числять по 28, 30 і 31 днів; ця нерівність місяців потягає дальше нерівність кварталів і півроків; і так перший піврік виносить 181 (в перест. 182) днів, коли другий числить вже 184 дні, коли другий числить вже 184 дні. Усунення тих нерівностей упростило би дуже багато рахунків, як нпр. обрахування відсотків, виплат, обезпечень і т. п., які дуже часто обчислюється на дні, тижні, квартали і т. д.

Знову иншою невигодою календарного числення є недостача постійної незмінности рахуби часу. Рік числиться 52 тижні і 2 (перест. р. 3) дні; з цього виходить таке, що початок слідуючого року пересувається все на один день (а по перест. році на два дні) наперед в тижні. Цей процес повертає докладно знов аж по 28 літах, тому не можна усталити (зафіксувати) речинців випадків і явищ, які річно річно повторюються з днем тижня. Нпр 1-ий, 15-ий і останній місяця мають велике значіння для практичного життя; а що ці речинці не можуть припадати на неділі з огляду на змінність розкладу календарського часу, тому мусять слідувати за кожним разом нові пересунення.

З тих причин міжнародня торговельна палата, міжнародня астрономічна унія, кардинал Мерсіер та инші звернулися до Союза Народів, щоби він поручив ученим випрацювати такий упрощений календар, який приняли би всі народи світа; був би це „загальний, світовий календар", який вже не мав би недокладностей, недостач і невигод григоріянського числення. На його основі рік мав би числити 13 місяців по 28 днів або по 4 тижні; крім тих виступав би ще в році один вільний день (в перест. році 2). Уклад днів кожного місяця такого календаря є такий:

Неділя:	1	8	15	22
Понеділок:	2	9	16	23
Второк:	3	10	17	24
Середа:	4	11	18	25
Четвер:	5	12	19	26
Пятниця:	6	13	20	27
Субота:	7	14	21	28

Крім того є проєктований початок року або на зимову перемогу дня з нічю, або на весняне рівноденство.

Реформа календяря змагає дальше до усталення речинця Великодня, який дотепер був рухомим в границі від 22. березня до 25. квітня.

Так намічена Союзом Народів реформа календаря буде радикальна і основна. Покищо вимагає вона ще розсліду цілого дотичного матеріялу; що йно за порадою наукових, технічних і економічних чинників і за згодою правительств поодиноких держав може вона бути дискутована на міжнародній конференції, скликаній для реформи календаря.

Преса.

На сторожі нашого слова.

Минулого тижня помістив д-р Остап Грицай в перемиському „Українському Голосі" актуальну статтю „Наше слово", в якій займається так часто порушуваним на сторінках нашого органу питанням екзистенції української преси. Змалювавши вагу і значіння преси, шан. автор пише:

„Ми, Українці, не журилися ніколи надто багато питанням про те, як існує наше слово — наша газета. Чи має вона змогу доцільно організувати та вести свою спасенну роботу? Чи можна їй удержатися матеріяльно серед страшних життєвих відносин під теперішню хвилю та чи є в неї взагалі змога бути справді незалежною? Спитайтеся когонебудь з наших редакторів про те, як там з редагованою ним газетою, з передплатниками та з виглядами на будуче, — то він тільки махне рукою. Тяжко, — газета ледви дихає, передплатники не платять нічого або дуже мало, а виглядн на краще ніякі. Тих безпросвітних недбайлів, що що їх колись наш письменник Мартович назвав не-читальниками, ще в нас так багато, що через них не легко в нас братися з успіхом та з охотою до такої важкої праці, як праця в области національної преси. Українські бовдурі і недбайли не звикли з роду купувати книжок ні газет..."

„А саме сьогодня, в часі просто непонятної доріжнечі всіх життєвих засобів, воно так тяжко стояти на сторожі нашого слова, друкованого слова, нашої заступниці перед світом, — нашої незалежної національної преси!

„Так час, великий час, дорогі земляки, усвідомити собі нам те, що наше слово, наша преса мусить стануги на могутніх основах всенаціональної допомоги. Мусить явитися достойним свідоцтвом нашої культурної і народньої свідомости. Жертвуймо для рідної преси, для своєї газети так само, як жертвували всі великі культурні нації Европи... Зробім і нашу пресу — державою про себе! Не даймо їй марніти і гинути в трійливім повітрю безконечних злиднів і гнилої байдужности темних недбайлів. Любім свою газету, читаймо її всі і підтримуймо її нашим останнім грошем, бо кожда і найменша лепта на те — се велике свідоцтво нашої громадянської і державної свідомости".

Так пише, так відзивається до громадянського сумління д-р Остап Грицай. Та чи його голос не буде голосом „вопіющого в пустині"? На жаль, у нас справді нема зрозуміння ваги і значіння національної преси. Не зробимо ніякої некоректности, коли вкажемо, що дійсний наклад всіх галицько-українських (без волинсько-холмських) щоденників і тижневиків не перевисшує 35 тисяч. На 4 міліони українського населення в Галичині це безумовно за мало, це справді до смерти сумне свідоцтво нашої громадянської і державної зрілости. В самій Сх. Галичині маємо до 20 тисяч т. зв. професійної інтеліґенції: професорів, учителів, адвокатів, інжинірів, лікарів, священиків, директорів всякого рода, державних і приватних урядовців і т. п., значить людей, які повинні бути передплатниками виключно щоденної преси, а на — жаль — в списі тої преси їх дуже мало. Вистане згадати, що нпр. з 3 тисяч учителів тільки 200 є передплатниками „Діла". Коли прийняти просто пересаду, що другий щоденник передплачує 100 учителів, то що читає, яким чином удержує звязок зі світом 2700 учителів і учительок? Правда, тепер важкі часи, але здобутися на передплату української газети може сьогодня іще кожний за винятком безробітного або емерита.

Дійшло до того, що мабуть ця недостача охочих проявити громадянську і державну зрілість, себ-то через участь у передплаті дати міцні основи українським органам, заставляє творців нових пресових органів здобувати собі передплатників шляхом відмовлювання від инших газет. Про це свідчить між иншим лист, одержаний нами вже давнійше від одного священника, з якого виймаємо отсі характеристичні уступи:

„По обіді прийшов до нас на неполітичну балачку пралат Куницький і горячо заохочував панотців, щоби покидали „Діло", а передплачували „Наш Прапор", який по його словам — мав з початку 46 передплатників, а тепер має 2 тис., а він хоче, щоби було їх 5 тис. Тому нехай кождий передплачує по 2 примірники. Се те доказував цирограф з підписами д-ра Шурата, д-ра Евина, Гарасина, д-ра Брика, д-ра Біляка, що забовязуються у всім поперяти змагання духовенства, релігії, конфесійної школи і инших благ. За те священство мало би усуватися з чола політики. Друга частина попсувала ще більше враження його промови. Відповідав йому о. Гр. Музичка з Журавенщини і з цілої пропаганди нічого не вийшло. Пралат заповів, що їде в тій справі до Станиславова. Успіхів великих я не бачив. Але в розмовах зачув я багато несправедливого про аграрну справу за часів української влади на основі інформацій В. Будзиновського. Та я пояснив, що Вася зовсім ні на хвилю не було в Станиславові. Пралат клав іще на серце, щоби в 14 округах, де не відбулися збори труд. партії, повибирали сторонників „Н. Прапора", а теперішня президія підопре їх у всім".

Цей лист пророчисто засвідчує недостачу розуміння ваги і післанництва преси навіть деякими нашими верхами. Здобуття основи істнування для нових органів не переводять вони шляхом їх поширення на ті кола, які ще жадного органу не передплачують, тільки шляхом підірвання основ вже істнуючих газет. А це мабуть не дає великого свідоцтва „громадянської і державної зрілости", хоч ми далекі від того, щоби з ким небудь вступати в конкуренційну боротьбу.

Совітська Росія.

В червоній армії.

„Русспресс" подає: Найблизча до большевиків група керманичів червоної армії домагається мілітаризації інституту воєнних комісарів, в тій думці, що ця мілітаризація зміцнить комуністичний елемент серед червоної армії. Предметом ріжних дискусій в червоній армії являється тепер справа організації воєнних наукових товариств. Організується не тільки губерніяльні воєнно-наукові товариства, але і повітові та волосні. В гарнізонах улаштовується воєнні ігрища. Велику увагу посвячується справі вивчення воєнної історії Росії та історії російської армії до революції.

Де Троцький?

З Трапезунта подають, що Троцький виїхав з Тифлісу до Батума. В Константинополі надіються, що Троцький прибуде до Туреччини Турецька влада не думає ставити йому ніяких перепон в приїзді до Туреччини.

Замітна дата.

Російська газета „Дні", орган російської партії соціялістів революціонерів на еміграції підкреслює, що день смерти Леніна то є 21. сходиться з днем страти Пугачова, колишнього ватажка російських селян. На цю дату випадає ще одна історична подія а саме день 21. січня 1793 р. в Парижі. В той день страчено Короля Людвика XVI.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Новий польський мін. праці.

„Монітор Польскі" з 5. ц. м. містить декрет президента Річипосполитої, яким звільнює зі становища мін. праці Люд. Даровского, а керівництво цього міністерства відає державному підсекретареви Густ. Сімонови.

Похорон Вільсона.

З Вашінгтона звідомляють, що похорон Вільсона буде дня 6. ц. м. Труна спічне тимчасово в підземеллях Вефлеємського архикатедрального Собора в Вашінгтоні. — Вдова Вільсона не згодилася, щоби її чоловіка похоронити коштом держави. Похорон має бути як найскромніщий. Останні слова Вільсона, заки втратив притомність, були: „Я зломана людина, зломана машина. Я готовий".

Австрія визнає совіти?

З Відня звідомляють, що австрійське правительство визнає совіти. В звязи з цим, був канцлер Зайпль у представника совітів у Відні.

Анґлійський кабінет.

На останньому засіданні радив анґлійський кабінет над справою безробіття в Анґлії. В звязи з заграничними справами Анґлії підкреслюють політичні кола присутність в Льондоні анґлійського амбасадора в Парижі льорда Кру.

Італія й совіти.

В звязи з утворенням нового совітського правительства вислано до Москви текст італійсько-совітського договору вже видрукованого і прийнятого обома делеґаціями. Відвіз ці документи спеціяльний курєр.

Димісія Венізельоса.

Кабінет Венізельоса подався до димісії. Регент поручив місію утворення нового кабінету міністрові справедливости Касандарісові.

Мекдонельд їде до Парижа.

„Ліберте" звідомляє з Льондона, що Мекдонельд поїде до Парижа, щоби обговорити з Поанкаре справи, порушені в останніх листах.

Совіти візьмуть участь у С. Народів.

Совітські правительственні кола заявляють, що совіти візьмуть участь у працях морської комісії С. Народів, які вестимуться у Римі. Вже небаром відїде до Риму совкомісія. Засідання комісії мали відбуватися в Женеві, але совіти відказалися взяти участь в цих нарадах, бо зірвали взаємини зі Швайцарією.

Ґанді увільнений.

З Бомбаю звідомляють, що ґубернатор увільнив провідника індійських націоналістів Ґандія. Увільнено Ґандія, бо стан його здоровля вимагає довшого побуту в купелях.

Повстання в Тибеті.

„Д. Тел." звідомляє з Калькути, що в Тибеті вибухло повстання шляхти проти Даляй Лями. Він утік до Індій.

Білоґвардійці засуджені на смерть.

Вольф звідомляє з Москви, що військовий суд у Читі засудив білоґвардійського ґен. Текеляєва і 12 співобвинувачених на смерть через розстріляння. Инших 57 обвинувачених засуджено на вязницю.

Вальоризаційний франк.

Нині 6. с. м. вальориз. франк = 1.810.000, а на 7. лютого 1,800.000. Франк вальоризац. тютюновий від 1—8 лютого 1,840.000, залізничий і почтовий від 1—15 II. 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 5. лютого 1924.

Нині тенденція незмінена. Оборот слабий.

Доляр ам.	9,200.000—9,250.000
Доляр канад.	8,500.000—8,600.000
Чеські корони	272.000—275.000
Леї	43.000—43.500
Фунти шгерл.	37,250.000—37,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	260.000—265.000
Франц. франкй	420.500—430.000
Франк шв.	160.000—000.000
Франк бельг.	380.000—000.000
Гулдени голенд.	34.500—00.000
Лір и італ.	40.500—00.000
Золото	
20 кор.	42,000.000—43,000.000
20 франк.	37,500.000—38,000.000
20 марок нім.	45,500.000—46,000.000
10 рубл.	55,000.000—56.000.000
Срібло	
Кор. австр.	770.000—780.000
5 кор.	3,800.000—4,000.000
фльорени	2,000,000—2,100.000
рублі	3,200.000—3,250.000
копійки (за рубля)	1,200.000—1,250.000

Варшава 5.III. Доляри Зед. Держави 9000, 9100, 9200, 0000, кор. ч. 253—252, фр. франк 414 410, фр. зол. 1.800 Чеки: Бельгія 375.000 370.000 374.000 366.000 Льондон 40.920 40940 38830 39230 38430, міл., Нью-Йорк 9.125, 9.100, 9.200, 9000, Париж 420, 416, 420, 412, Прага 261.000, 256.600, Швайцарія 1.595, 0.175, 1.590 1.605, 1.575, Відень 128,750, 126,500, 127,000 129.000, Італія 400, Бони зол. 1.300, 1.400, 8 прц. позичка 9 міл., 9.500, 9.150, міліонівка 550, 625, поз. долляр. 5900, 5850.

Цірих 5. лютого 1924. Голяндія 215.60 Новий-Йорк 574, Льондон 24.76, Париж 26,77, Медіолян 25,10, Прага 16,66½, Будапешт 00.201, Букарешт 2,95, Бельград 6,75, Софія 4,15. Відень 0,00.81, австр. стемп. кор. 0,00.81½.

Збіжева біржа.

Львів, 5. лютого 1924.

При численній участи рух слабий, загальний оборот лепви 20 тон. Трансакції в житі й вівсі по низьких цінах. При обильній подачі — попит мінімальний в вижидації дальшої знижки. Тенденція й дальше знижкова, настрій слабий.

Пшениця краєва 72/74 з 1923 р. 33,000.000—34,000.000*, жито галицьке 68/69 з 1923 року 21,000.000—22,000.000*, ячмінь гал. бров. 20,000.000—21,000.00* ячмінь гал. для перемелення 18,000.000—19,000.000, овес гал. 44/45 з 1923. року 20,000.000—21,100.000, фасоля біла 00,000.000—00,000.000.

Мука пшенична	45% „1"	77,000.000*
„ „	55„	59,000.000*
„ „	70% „0"	43,000.000*
„ житня	60„	54.000.000*
„ „	70% „4"	45,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	12,000.000*
„ житні „ „ „	11,000.000*

сіно соломяне краєве прасоване (люзне) 6,500.000, 7,500.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стації заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

НОВИНКИ.

— **Саботаж**. „Газета Цодзенна" подає знову сензацію. В потязі, котрий їхав зі Львова до Лавочного їхала якась елеґантно одягнена дама. По дорозі ця добродійка вискочила з ваґону, а в кілька хвилин пізнійше в тім ваґоні наступила експльозія вибухових матеріялів. Цілий ваґон згорів. Буйва уява репортерів цеї газети бачить в тім випадку новий акт „саботажу" з боку Українців.

— **Залізничі порядки**. Потяг, що ішов до Львова, станув біля Скнилова і цілих 3 години не рушив з місця, що доводило до розпуки нервових пасажирів, яким було спішно до „столиці". Виявилось, що паротяг попсований, а на зміну його треба було чекати 3 години. Такі спочинки залізничих потягів в Польщі трапляються дуже часто.

— **Редукція поїздів в Польщі**. З днем 2. лютого львівська дирекція залізниць зредукувала кілька нових поїздів. Стався це наслідком зменшення фреквенції, спричиненої підвижками залізничих тариф.

— **Смерть 4 дітей в полумях**. В селі Голендрах коло Жирардова вибухла повежа. В спаленім будинку рільника Ляхевского найдено трупи 4 дітей, що згоріли підчас сну.

— **Смерть прокуратора підчас розправи**. Підчас розправи в найвищім суді у Варшаві при виголошуванню промови, помер наглою смертю прокуратор Броніслав Соболевскі, б. міністр справедливости.

— **Вшехпольська ґієна**. Вшехпольські ґієни не вміють навіть пошанувати маєстату смерти. Не давно помістили ми посмертну згадку про народнього діяча В. Кривокульського з Городища. Це викликало напад скажености у вшехпольської ґієни і вона завила в „Слові польскім" з 5. ц. м.: „Тому що „Діло" апотеозує цього гайдамаку, варто пригадати польській суспільности його визначні „заслуги"... Як товариш ославленого Стафуха за австрійських часів „самостійної української республики" працював так радо і продуктивно, що з приходом польської влади мусів відсиджувати гайдамацьку свободу в бережанській тюрмі. За польських часів вславився підчас листопадових виборів, підчас спису населення та підчас рекрутації; першорядний саботажист і агітатор — більшу частину життя провів як примусовий льокатор бережанської тюрми. Це завдячує тільки далеко йдучій толєранції і лагідности польських судів, що його не скорочено новчасній шеого голову, згляднонерозстріляно. Тоді не помів би йому навіть братній поцілуй д-ра Барана, хоча некрольог в „Ділі" може був би ще більше патетичний. Чи це все не виглядає на гльорифікацію злочину?" Пок. російська чорна сотня — ніщо в порівнанню зі своєю польською наслідницею від командою Грабского.

— **Смертність у Відні**. Як подає N. W. Journal в місяці грудні 1923. померло у Відні 2.087 осіб а в місяці листопаді 1,841 осіб. В р. 1922 в місяці грудні померло 2,358 осіб.

— **Останній портрет Леніна**. З Петрограду подають, що артист-маляр Бродский закінчив малювати портрет Леніна. Цей портрет розпочав артист малювати ще за життя Леніна, коли він лежав тяжко недужий і тільки часом виходив з кімнати на прогульку. Портрет представляє великого вождя революції стоячого перед своїм домом на подвірю.

— **Наймолодша бабуня на світі**. Прекрасна Японка Муні Ніджукамі з міста Так само вийшла заміж маючи 13 літ від роду. В 14. році життя бузько приніс їй дівочку, котра пішла в сліди мамуси.

ийшла заміж в 14 році життя і тогож самого року привела на світ маленького Японця. Таким чином 28-літня Муні Ніцжукамі стала бабусею.

Жорес в Пантеоні? Французькі соціялісти звернулися до уряду з просьбою позволити перенести домовину Ж реса до Пантеону. Уряд відповів, що принціпіяльно годиться на перенесення тлінних останків Жореса до Пантеону, але вважає цей крок передвчасним. Уряд покищо годиться вислати свого представника на свято відкриття памятника Жореса. Поанкаре заявив, що перенесення тіла Ж реса до гробниці вибраних народу може наступити аж тоді, як в краю припиняться партійна боротьба.

— Ліки на пухлицю. Лондонська преса подає що англійським лікарям удалося винайти лік на пухлицю. Лік цей спорпарований із соку ростини т. з. „Імпса" Ростина ця появляється тільки в околицях Наталю Найновійшим ліком удалося вилічити велику кількість пацієнтів. Новий лік буде оголошений і поданий до загального вжитку в найблизчому часі.

— Кольоністам і Жидам — аби не своїм селянам! З холмського „Нашого Часу" довідуємося про обурення селян на пинську православну консисторію з епископом Олександром на чолі, які в кобринському й берестейському повіті випродують ліси Жидам та допускають рубку дерев на вивіз, з полишенням на боці місцевих селян. Селяне звернулися у цій справі до своїх послів. Друкуючи їх листа, названий часопис справедливо обурюється на запроданців народнього добра.

— Труси й арешти на Холмщині. Дня 30. січня ц. р. з ранку відбувся в помешканню редакції газети „Наше Життя" трус, підчас якого поліція і агенти дефензиви старанно переглянули всі річи й усю кореспонденцію редакції. Очевидно, що уповноваження від судової влади поліція не показала. Так само у багато мешканців Українців Холма і блищих сел, були переведені труси в ніч на 31. січня ц. р.

— За антимілітаристичну пропаґанду. Відомий французький письменник і комуніст Анрі Барбіс, автор воєнної повісти „Вогонь", був обвинувачений за антимілітаристичні промови на зїзді „Старих учасників війни" у Берліні. Його звільнили тому, що його промови були виголошені за кордоном і що він не був відповідальний за їх передрук у французьких часописах. Цього самого дня (30-ого м. м.) трапилася у Парижі друга сензація цьогож роду. На генеральній себ то публичній пробі найповажнійшого театру „Комеді Франсез" частина авдиторії счинила страшенну бучу, як протест проти антимілітаристичної тенденції пєси, поета Поль Рейраля. Колись карали за пропаганду в користь війни, нині знов за пропаганду проти неї!

— Пошана для оперети. Німецький музичний світ живо дискутує політичний зріст зацікавлення оперетою з боку артистів-співаків. Вже давнійше було звичайним явищем, що визначні артисти поважної опери не цурались принагідно виступати на дошках театрів оперети. Відомо теж, що на оперету, як дуже вдячне поле діяльности, звернули увагу світочі німецькних режисерів (особливо на оперети Офенбаха). Всеж, сензацію викликало рішення першого артиста віденської Опери (був. „надворної"), „камерального співака" Карла Ествіга, який мабуть не вдоволюється тріюмфами в ролях Парсівала, Льогенгріна чи Зігфріда, бо цими днями цілком покинув театр Опери, щоб посвятитись опереті. Річ ясна, що така оперета виглядає цілком-цілком инакше, ніж знаємо про неї ми...

— Кооперативна „Український Театр". Дальші уділи зложили на Підкарпатській Україні заходом П. В. Палієва: 837, Комітет допомоги українським збігцям 100 ч. к., 838 Мельник Петро 10 ч. к. 839 Михайло Коньовський 10 ч. к, 840 Михайло Поліщук 20 ч. к., 841 Степан Грус 10 ч. к. всі в Ужгороді, 842 Гаврило Ченгерій 7·50 ч. к. в Шалянках-Мармарош, 843 Андрій Дідик 30 ч. к.. 844 Василь Пачовський 7·50 ч. к., 845 Марія Дороші 15 ч. к. і 848 д-р Данило Стахура 15 ч. к. всі в Берегові — разом 272·50 ч. к. За переведення сеї збірки висловлює Управа Вп. П. Палієві глибоку подяку та звертається до всіх наших земляків з просьбою присилати дальші жертви під будову театру та вписуватись в члени Кооперативи. Нашими уповноваженими на Чехословаччину є д-р Володимир Старосольський в Празі і Василь Палій в Ужгороді і на їх руки належить складати жертви й уділи.

НОТИ на скрипку, фортепян, мішані і мужеські хори, сольові пісні, висилає Музична Накладня ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1242 7—10,

АКАДЕМІК вправний і солідний інструктор приймe лекцію на провінції з усіх кляс гімн. і уч. семинарів. Зголошення до Адм. під „Порука". 1362 1—1

Приміщення продається.

SALAMANDRA

Зима, а спеціяльно у нас, вимагає відповідного тревалого взуття. Заосмотрюйтеся отже в черевики марки „САЛЯМАНДРА".

—o—

Великий вибір балевого і вечірнього взуття

ЛЬВІВ, вул. Леґіонів ч. 11.

† За спокій душі бл. п. проф. техн. **ІВАНА ЛЕВИНСЬКОГО** відбудеться дня 9. лютого 1924 р. о год. 9-тій рано **ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕНИЯ** в Успенській церкві у Львові, на яке запрошує рідню, членів Тов-а, та всіх прихильників Покійного **Агрономічно-техн. Тов-о „Праця"**

ВІСТІ.

За ... Редакція не відповідає.

Заходом Української Захоронки відбудуться в суботу ... с. м. звичайні товариські с одизи з танцями в малій салі музичного Тов-а ім. Лисенка. Початок о год. 8-ій вечер. Гостям раді. 1362 1—2

Український театр під дир. Івана Когутяка.
Рогатин, саля Соколя.
Четвер 7|II „Украдене щастя".
Субота 9|II „Бог пімсти".
Неділя 10|II „Трійка ґільтаїв".
Вівторок 12|II „Галька".
Готується „Мадам Бетерфляй". 1353 3—5

ОГОЛОШЕННЯ.

Управителя вправного до корінного склепу прийме зараз **СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.** Оферти з подавнями услівій слати до канц. Союза, Львів, Руська 3|II. 1334 3—3

Випродажа решток

З окавїї вамкнення білянсового ва рік 1923, дальше в оказії великого запасу, спадку доляра і девізи „великий оборот — малий виск" рішили ми наші товарі продавати о 50 проц. дешевше від цін фабричних а

переконаетеся

що замовляючи у нас ціни склепові по Ваших селах і містах є много висші в порівнанню до наших цін.

Замовлення приймаємо **без задатку,** висилаємо ва післяплатою. При замовленнях понад сто мілионів оплачуємо почту. Кооперативам, спілкам і купцям уділяємо кредит, — за готівку рабат.

Матеріяли на убрання: чисто вовняні, гарні в ріжних красках і десенях.

Бархани, фляпелі, полотна на блюзки, сукні, шифроки. Ціна за метер 1.800.000, 2,500 і 3,500 мін.

Полотно подв. ширини на білля за метер 3, 2.500 і 3 мін.

Полотенця на суконки і фартушки в десені і краски тревалі за метер 2,2.500 і 3 мін.

Полотно „Димка" на калесони за метер 2, 2.500 і 3 мін.

„Сурівка" на постіль, грубе льняне ва метер 2,250 і 3 мін.

Всипи „Тик" густе не перепускаюче пір'я за метер 2.500 і 3 і 4 мін.

Готове білля.

Сорочки мужеські денні з двома коверіками, десені модні ва шт. 10, 12 і 15 мін.

Сорочки робочі з дуже міцного зефіру ціна за шт. 6, 7 і 8 мін.

Калесони мужеські ціна 6 і 8 мін.

Хусточки до носа по за тузін 6 7, 8, 10 і 12 мін.

Скарпетки, панчохи вігольові і шовкові за пів туз. 12, 15, 18 і 20 мін.

Готові убрання, куртки, сподні.

Убрання вовняні, дуже тревалі послідної моди за гарнітур 25, 35 і 45 мін. Камгарнові 40, 60 і ... мін.

Куртки теплі на чистій ваті по 14, 18, 25, 30 і 40 мін.

Сподні 5.500. 7, 9, 12 і 15 мін.

Черевики

дуже тревалі, подвійної золі за пару 18, 24, 28 і 35 мін.

Матеріял „Нелтун" дуже тревалий в ношеню, ціна за метер 5, 8 і 10 мін.

Матеріял „Маснат" за метер 9, 12, 15 і 18 мін.

Материал „Демінангарн" за метер 18, 23 і 25 мін.

Матеріял сподневий за метер 12, 15 і 18 мін.

Матеріял плюш в пружки за метер 7 і 8 м.

До кождого убраня мужеського маємо комплет підшевки на цілий гарнітур зі всіми додатками, ціна за комплет 14, 18 і 20 мін.

Сукно „Гімназіст" сивасте (мареноо), ціна за метер 6 мін. 500 т., 8 і 9 мін.

Цайґ подвійної нитки, ціна за метер 4, 5½ і 7 мін.

Струкс ціна за метер 6, 9 і 10 мін.

Матеріяли на пальта, футра, куртки, бунди.

Гарде, дуже тревалі, ціна за метер 8, 9½ і **„Бурна"** за метер 9, 13, 18 і 20 мін.

„Дубле" по лівій стороні крати по ціні за метер 15, 20 і 26 мін.

Матеріяли жіночі.

Материал „Мода" подвійної ширини у всіх наймодніших красках на сукні і костюми Ціна за метер 4 і 6 мін.

„Бостон" костюмовий, ціна за метер 12, 15 і 22 мін.

Тринотина шовкова на сукні і блюзки в ріжних красках, дуже широка (на сукню треба 1 і пів до 2 мет.), ц. за м. 12 мін.

По цінам оригінальним висилаємо сбруси, капи, коци, хустки, хусточки перкалеві шовкові, дебетові і нашміровi.

Товар висилаємо першої якости а гарантія наша: або звертаємо гроші відворотно на жадання.

Просимо адресувати: 1363 1—3

„РЕҐУЛЯТОР", Львів, Ринок ч. 43.

УВАГА! На свято 110-ліття народження Т. Шевченка 10. III. 1924.

Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ",

перше повне народне видання, в одному томі, з поясненнями й примітками д-ра В. Сімовича, з портретом і біографією поета. Стор. XXX + 431. Ціна 80 центів, в оправі 1 доляр з пересилкою.

ГОЛОСИ КРИТИКИ:

„...Виданий на гарному папері, чітким і великим шрифтом, з гарною біографією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря" в цілому найкращим коментарем — „Кобзарь" Катеринославського Видавництва справді найблизче стоїть до назви народнього видання. Тому ми щиро бажаємо, щоб сей „Бобзарь" був на столі селянина в кожній хаті всієї України". (Л. Білецький, *„Українська Трибуна"*, з 3. XII. 1921).

„...З ріжних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря" на те, щоб воно знайшлося в руках кожного читача „Учительського Слова"... Не було досі такої широкої й заокругленої проби систематичного обяснення всього „Кобзаря", як це бачимо в виданню д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського Слова" у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче поручити їм видання Шевченкового „Кобзаря" з поясненнями та примітками д-ра Сімовича."

(*„Учительське Слово"*, ч. 2—4, з квітня 1922 р.)

„...Діждалися ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря"... Воно повинно найтися в кожній читальні й бібліотеці, в руках кожного вчителя, взагалі в руках кожного, хто сам собі й иншим хоче вияснити Шевченкові думки, в руках учеників, селян і робітників". (М. Возняк, *„Письмо з Просвіти"*, з 15. січня 1922.)

„...Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові"...

Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно. На більші замовлення знижки 25—40 пр. Гроші (невеликі суми) можна присилати листом, а краще переказами на Konto E. Wyrowyj, Земельний Банк Гіпотечний, Львів, або — Zivnostenska Banka, Praha або Wiener Bankverein, Wien, або — просто на адресу:

EUG. WYROWYJ, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II.

1343 **Новий каталог Видавництва безплатно** 2—9

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 29 (10.122). Львів, пятниця 8. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 11,000000 кр. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“. Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

УПРАВА ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ „ДІЛО“
ділиться сумною вісткою, що
Директор і співвласник друкарні „Діло“
ІВАН АЙХЕЛЬБЕРГЕР
помер дня 6. лютого 1924 р. по довгій і тяжкій недузі в 53 р. життя.

Похорон відбудеться в суботу дня 9. лютого ц. р. о годині 3 пополудни з дому жалоби при вул. Миколая ч. 18.

УПРАВА.

Англія і Совітський Уряд.

Новий англійський уряд зробив те, що обіцяв: визнав de jure совітську владу. Англійська преса звертає увагу на факт, що форма цього признання не є зовсім ясна і що вона не полагоджує труднощів, які стояли до цього на перепоні для нормальних взаємин між Англією та Росією. „Таймс“ у вступній статті з дня 2-го л. м. каже, що нота, яку вручив Годжсон у Москві совітському комісаріятові закордонних справ „є напевно одним з найдивнійших документів виданих колинебудь англійським міністерством закордонних справ“. Це не є сензаційний документ. У чомуж його незвичайність?

На думку авторитетного англійського органу його незвичайність у тому, що це нежданне рішення приносить зі собою у дотичнім документі всі ознаки нерішучости. Англійський уряд визнає „не“ російський уряд, а Союз Соціялістичних Совітських Республик, які є de jure керманичами колишньої російської території“. Далі: питання дружніх взаємин і повних торговельних зносин є залежне від деяких умовин. Ці дружні взаємини покищо незвязовані.

Неясности документу розяснює „Таймс“ умовинами, в яких він повстав. Коли теперішній англійський уряд був ще в опозиції і взяв на себе зобовязання визнати совітський уряд, він не зрозумів уповні всіх труднощів та компліхацій, які є звязані з таким урядовим визнанням. Щойно коли вони познайомились близче з деякими інформаціями, які є доступні тільки для членів уряду, вони побачили, що їх первісне становище без застережень, домагається деяких застережень. „Визнання — каже англійська нота — приносить зі собою дуже ніжне питання з міжнароднього права. Взаємини між Росією і Вел. Британією рахуються не від учора. Їх означували постепенно на протязі довшої низки літ ціла сіть договорів та конвенцій, які автоматично стають правосильними при признанню якогонебудь уряду, що підтержує владу на території, про яку згадували ці договори“.

Тимчасом, як відомо, совітський уряд не признає основ цих договорів. Далі: що станеться з торговельним договором, на якого місце, здається, прийшло визнання уряду? В § 3. визнання Англією совітів читаємо, що „річ ясна, для добра обох держав, становище супроти згаданих (старих) договорів повинно одночасно бути управильнене (regularized)“. Але цього управильнення нема. Воно є все ще предметом дискусії. Чи можна отже зробити висновок, що визнання, заявлене в першім параграфі, ще не є повне? За цим іде § про претенсії обох держав і § про обмеження пропаганди, яка підриває основи ладу держави, а врешті чуємо, що всі ті важкі і спірні питання, що складаються на суть проблєми, мають перейти на розгляд спільної комісії з осідком у Льондоні. Ця комісія має дати начерк до вступних основ повного договору, який має розвязати всі актуальні питання між обома країнами“.

„Таким робом — каже „Таймс“ — вертаємось у зад, до початку. Знову Генуя і знову Гаґа, з цією ріжницею, що большевики цим разом одержали свого рода паперове визнання“. Далі „Таймс“ звертає увагу на момент, в якому прийшло це визнання: по смерти Леніна. — „По Ленінї не назначено ніякого наслідника (не писано перед назначенням Рикова), а боротьба за провід провадиться між його прихильниками. Можна сумніватись, чи формальний акт кабінету Макдонельда матиме великий вплив на внутрішні схвильовані відношення у Росії. З другого боку є поважні невигоди для [illegible] держави, яка встоявала свари конспіративн П. Годжсон (предст ду у Москві) стане тою перед хуртовин атомів... Совітський ур усе, що можливе зі сво ного визнання, але не буде ним на довще вдоволений. Йому треба фінансового кредиту, а в ноті Макдонельда нема і не може бути навіть натяку на таку поміч... А якщо совітський уряд більше потрібує грошей як визнання, а грошей не можна дістати без кредиту, ми передбачуємо для англійського уряду прикру добу переговорів, на протязі якої може багато дечого змінитись і в Росії і в Англії“.

До подорожі Петлюри.

Певні відомости про С. Петлюру.
(Від власного кореспондента.)

Варшава, 3. лютого 1924.

Виїзд Петлюри з Польщі наробив великого газетного шуму. Мало не кожного дня доводиться читати коли не в тій, то в иншій газеті нову інформацію про подорож та політичні пляни велико-українського діяча. Одні повідомляють, що Петлюра виїхав до Румунії, а потім до Риму, другі що до Відня та Будапешту, ще инші — що до Швайцарії та Франції. Одна версія свідчить, що він утік (!) з Польщі, друга — що демонстративно її залишив з огляду на антиукраїнську політику польського уряду та утиски еміґрантів, третя — що Петлюра лише тимчасово виїхав, маючи метою порозумітися з деякими політичними діячами, головним чином у справі обєднання ріжних еміґрантських груп і течій.

Агенція „Руспрес“, як оповідає її останній комунікат, завдалася метою дати найпевнійші відомости про Петлюру, але потім і ті відомости викликали де в чому заперечення з досить поважних джерел. Таким чином все таки отвертим залишається питання: де тепер Петлюра та які його сучасні думки й пляни?

Вашому кореспондентові випадково пощастило мати балачку з дуже близькою до Петлюри людиною, і тому тут будуть подані може не цілком вичерпуючі, але за те цілком певні відомости про останню подорож Петлюри.

Перш за все треба зазначити, що Петлюра в останні часи жив у ріжних місцях інкоґніто. Інкоґніто, але по цілком леґальним і добре завізованим документам робить він і свою останню подорож. Він не мав наміру перетворювати її в специфічцу демонстрацію проти Польщі — хочаб уже з одного того, що тут, у Польщі, перебуває біля 30 тис. еміґрантів-Надніпрянців; але разом з тим він нікого не уповажнював маніфестувати свою особливу доброзичливість що до польської республики. Сучасний свій погляд на Польщу в звязку з політикою її уряду в українській справі Петлюра докладно зясував у своїм відомім інтервю, що його недавно вмістили майже всі українські газети.

Петлюра тепер тримається того погляду, що треба шукати якогось ґрунту до порозуміння між всіма групами української еміґрації і жадних виступів або заяв проти ґрупи Винниченка він нікому не робив. Праська еміґрація завжди його цікавила, і не вважаючи на політичні розходження з нею [illegible] культурно-національний провід, яку завжди вважав корисною.

[illegible] Петлюри [illegible] зараз, хоча візу йому до Чехословаччини напевно дали без жадних труднощів. У рім місці категорично запевняла та особа, з якою я мав розмову в справі Петлюри.

Таж особа не менш категорично запевняє, що „Хвиля“ і деякі инші газети розповсюджують свідомо брехливі відомости про те, буцімто Петлюра цікавиться монархічними російськими колами. Він ставився й ставиться до них цілком негативно і на думці в його не було порозуміння з цими колами.

Петлюра виїхав у першу чергу до Відня, бачився там виключно з видатними українськими діячами-еміґрантами. Далі він мав побувати в Будапешті, Швайцарії та Італії. Можливо, що в одному з міст, де він буде перебувати, відбудеться конференція тих представників еміґраційної суспільности, які сприятливо ставляться до ідеї перегляду взаємовідносин між окремими ґрупами і течіями наддніпрянської еміґрації.

Окрім внутрішніх еміґраційних питань в пляни Петлюри входять і спроби завязати взаємини з деякими міжнародніми чинниками в інтересах української справи.

Такі інформації одержав ваш кореспондент з джерела, яке, на його погляд, не викликає жадних сумнівів і може вважатися цілком певним. *З.*

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Пр. 124/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло“ число 22 з дня 31. січня 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Свято обєднання“ в уступах від слів: „До громадянства звертається“ до кінця артикулу; 2) „З судової салі“ в уступах між словами: а) „Ческовських“ і „після реферату“, б) „представив“ і „положення“, ц) „сенаторови“ і „стан“, д) „вказував“ і „які діються“, е) „виновником“ і „коли винуваці“, містить в собі єство злочину з § 65 а) з. к. узнав покопану в дни 30. січня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 2. лютого 1924.
(Підпис нечиткий.)

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу“, добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа [illegible] пришука.

Лист з Льондону.

(Українська Наука в Англії.)

Льондон, 31. січня 1924.

Історія не кінчила ще іспиту Української Нації для її вільного державного й культурного життя. Здається, це було вчора, але час вже роки налічує, як наступило сучасне сумне лихоліття, що наші державні демократичні центри Західної України і — згодом — Наддніпрянської України згубили буття. Нині Українська Радянська Республика підпорядкована в великій мірі цілям III. інтернаціоналу, не істнує за кордоном, та має зовсім инші цілі.

Втративши політичне значіння за кордоном, Україна починає здобувати в світі своє культурне місце. Велику ролю під тим оглядом відіграє під цю пору Український Університет у Празі. Критично проаналізувавши обставини, в яких опинилася українська культура, пражський університет перебрав культурне представництво Українського Народу перед світом.

Щоби втримати захитанне сучасним лихоліттям становище української нації у світогляді цілого культурного світу, Український Університет у Празі висилає своїх представників для читання лекцій на україно славянські теми на університетах европейських наукових і культурних центрів — з метою познайомити професорські й студентські кола з за кордону з цінностями української науки та навязати наукові взаємовідносини і співпрацю.

Мабуть першим кроком в напрямі нової діяльности Українського Університету у Празі є висилання Проф. д-ра Р. Смаль Стоцького до Славянського Інституту Льондонського Університету, де концентрується тепер усе славянознавство цілого англьо-американського світу. Дня 17 січня ц. р. на Льондонськім Університеті відбулася вступна лекція нашого професора про історію України. Почалася вона вступною промовою директора Славянського Семінара Sir Pearsa, відомого історика Росії, який, витаючи представника української науки на англійськім Університеті, звернув увагу авдіторії на велике значіння України — економічне й політичне, та на ту велику ролю, яку Україна відограватиме у семї славянських народів. Потім забрав слово проф. д-р Р. Смаль Стоцький й витримав англійською мовою свій одногодинний виклад з демонстрацією старовинних українських мап Британського Музею. Після викладу промовляв видатний англійський вчений — історик, професор Льондонського Університету Seton-Watson, який, навязуючи до викладу, звернув увагу присутніх, що Україна залишається нерозвязаною проблємою й що вона є одним з головнійших питань Сходу. Він щиро витав висилку до Англії проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького для познайомлення англійського народу з цінностями української науки та висловив надію, що цим зміцниться її контакт з англійською.

Проф. д-р Р. Смаль Стоцький продовжує ряд своїх публичних викладів на університеті. Дня 18-го січня викладав про Україну підчас війни, 20 го про її економічне становище, а далі в лютім має читати про українську літературу й мову. На кінець лютого він є запрошений викладати до Cambridge, Oxford, Liverpool. Крім цього при Славянськім Інституті в Льондоні заходами українського університету зорганізовано спеціяльну українську бібліотеку. На неї зложилися дарунки накладні Ореншгайна у Берліні й Катеринославського Видавництва — біля 100 томів українських клясиків й основних творів по українській історії, мові та літературі.

Вже тепер ми можемо помітити зміну до кращого у відношенню англійських професорів та студентів до нас, Українців й нашої нації. По наших послах залишився тут невеликий слід, а культурні центри Англії зовсім були не затронуті їх працею. Після другого викладу проф. Стоцького дискусію відкрив бібліотекар Британського Музею Mr. D Wharton і — навязуючи до інформативної праці Галичанина д-ра Михайла Рудницького, дав загальний огляд скромної англійської літератури по українським справам. Через недостачу інформацій Україна була й залишилась для Англії якоюсь воєнною видумкою і про неї тут нide не споминалось. Але тепер працею нашого університету у Празі знов висвітлилось яскравим промінням з темряви політичної пропаганди питання Української Нації й стало воно на правдивий шлях наукового предмету на рівні зі всіма иншими славянськими народами.

Ми, українські студенти, вітаємо щиро цей новий етап діяльности Українського Університету у Празі, який нас зобовязує до превеликої вдячности Чехословацькому Народові й його Провідникам, та бажаємо, аби в інтересі Української Нації й в иших европейських країнах були зорганізовані виклади українознавства.

A. Wreath.

Закарпатська Україна.

Розкол в аґрарній партії — Замовлення „Русина". — Збори „Просвіти" й губернатор. — Общество Духновича. — Московська опера.

Ужгород, в лютім 1924.

Створена великим накладом енергії й гроша аґрарна республиканська партія розпалася. Опозиціоністи — невдоволені тим, що не осягнули в злуці з аґрарною партією тих благодатей, яких сподівалися. Бо дістали добрі платні лиш декілька людей. Тому повстала опозиція, що зорганізувалася в „Автономний Земледілський Союз", відобрала від Камінського його орган „Карпаторусскій Вістник" і проголосила Камінського й комп. продажними зрадниками руського народа. В відповідь на це орган аґрарників „Село" назвав опозиціоністів (вчера ще добрих патріотів і „русских"!) „мадяронами" й політичними авантурниками.

Опозиція скликала на 26. січня до [illegible] і зачинає орга- [illegible] незорганізована [illegible] в найблизчій майбут[illegible]ати якусь ролю, важко ск[illegible]а всякий випадок цей розкол [illegible]е доказ, що аґрарники своїм поведенням вже зробили собі ворогів.

Програма опозиції майже не ріжниться від програми руської хліборобської партії. Але хлібороби до партії поки-що не згодилися пристати, але обіцяли іти проти аґрарників разом.

Через розкол в аґрарній партії, дальше завдяки її поведенню при громадських виборах — не можна мимо всіх фондів і апарату сподіватися, чи при недалеких виборах до празького парляменту аґрарна партія буде мати таку страшну перевагу над иншими партіями, як при громадських виборах.

Вибори до громадського парляменту відбудуться в першій половині березня ц. р. Деякі подають як речинець 10. березня, инші 16-ого, але точно ще нема означеного дня — так само не знати, кілько послів буде країна вибирати: 9 чи 10, а сенаторів 4 чи 5. Одначе всі партії вже тепер приготовляються до виборів.

З кінцем грудня 1923 р. застановила влада видавання півофіціоза „Русин", що був тут одиноким щоденником (руським). Причиною було те, що влада не могла погодити ніяк із одного боку домагання аґрарників переведення „Русина" на московську мову, а з другого рішучий опір проти цього хліборобів і соціял-демократів. В найблизчій майбутности не має виглядів, щоби „Русин" почав знов виходити.

Дещо пізнійше знесено т. зв. пресовий реферат при цивільній управі в Ужгороді, бо референт редактор Страка, що був одночасно кореспондентом ріжних газет був дуже невигідний аґрарникам.

Дня 25. грудня відбулися IV. річні звичайні загальні збори „Просвіти". Рано посвячено власний Дім, а потім відбулися збори, на яких управа предложила звіти. Збори приняли їх до відома, висловили управі подяку і признання та вибрали той самий виділ. Головою вибрано д р Юлій Бращайко. Численні заступники селянства голосно зазначували, що стоять без застережень при „Просвіті", а відступників, що шукають московської мови, уважають зрадниками народу. На зборах відбулася для делегатів з великим успіхом вистава „Сто[illegible]а".

Знамітне, що губернатор Бескид запрошений на свято „Просвіти" на 25. грудня відповів—в супереч своїм обіцянкам — що не прийде, бо вважає товариство політичним. На це управа зажадала доказів, але він відмовився їх дати. Тимчасом ще невідомо, що управа дальше зробить в цій справі.

Дня 27. грудня відбулися збори „просвітительного общества Духновича". Це вже в 3-тє його закладають. Але тепер заповідають, що воно має такі самі претенсії, як „Просвіта" до слави, хоч ще нічого за собою не має. Головою вибрано Евм. Сабова з Севлюша, заступником інсп. Шпеника з Мукачева, а секретарем д-ра Фенцика з Ужгороду. Колиб навіть всі вони були добрими й досвідними культурними робітниками, то їх розкинення дуже утруднювало би працю. Та до того вони такими не є. Але при грошах і розум найдеться, й тому — коли общество дістане такі великі субвенції — як ходять слухи — то певно викаже якусь працю.

Общество задумує в першій мірі заложити московську оперу. Береться зорганізувати її проф. Ашкеназе (він історик театру — веде тут мандрівну господарську школу з перевозним кіном!) На оперу мала би дати субвенцію центральна влада, дальше ужгородська і магістрати Ужгорода та Мукачева. Ужгородський магістрат вже відмовився дати, ужгородська шкільна влада не дасть майже нічого — хіба губернатор із диспозиційного фонду не буде мати на що инше дати, як на московську оперу — для голодного, обдертого і неграмотного руського селянина, якому всього иншого треба — лиш не опери, як це слушно зазначив в промові на зборах общества тутешній історик Кондратович.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Центральний Виконавчий Комітет С. Р. С. Р.

Всесоюзний З'їзд Рад поділився згідно з большевицькою конституцією на: 1) Союзну Раду, зложену з 440 членів пропорціонально до числа населення поодиноких республик і на 2) Раду Національностей зложену зі 100 членів. Кожна республика або автономічний простір делегують по 5 членів.

Президія Центрального Виконавчого Комітету СРСР складається з 21 членів, на що складається 7 представників президії Союзної Ради національностей і з 7 представників, вибраних обома палатами на спільному засіданню. До президії входять: Цюрупа, Раковський, Чубар, Калінін, Каменєв. Сталін і Петровський. Головою Центрального Виконавчого Комітету Російської Соціялістичної Радянської Республики є Калінін. Головою Виконавчого Комітету Союзу Російських Соціялістичних Республик є Петровський.

Чічерін розчарований.

„Н. Фрає Прессе" комунікує з Льондону: Чічерін заявив представникови англійської газети „Менчестер Гардієн", що Росія розчарована останньою англійською нотою про визнання. Перечитавши перший уступ тої ноти здається, що осягнено повне порозуміння. Одначе вже слідуючий розділ підкреслює, що нормальні відносини можуть наступити доперва після урегулювання справи відшкодувань. Є отже визнання та нема зносин. Якийсь демон сумніву знищив великий замір цілковитого визнання.

Німецька нота до Франції.

Німецький уряд вислав до французького уряду гостру ноту в справі Палятинату, в якій стверджує, що ані німецька влада ані німецьке населення не зможуть стерпіти на майбутнє вибриків сепаратистів. Нота закидає французькому урядови підпирання сепаратистичного руху і стверджує, що захована французької влади в Палятинаті є поновним нарушенням суверенних справ німецької держави. Німецький уряд домагається привернення стану згідного з версайським трактатом і видання відповідних заряджень підчиненим органам, розоруження сепаратистів, опорожнення урядових будинків і повороту німецьки. громадян. Накінець домагається від Франції не вмішуватися у внутрішні справи Німеччини.

Нейтральний уряд Надренії.

Французький амбасадор в Льондоні вручив англійському міністрові закордонних справ пропозицію французького уряду для утворення невтрального уряду Надренії. Уряд цей мав би складатися з представників всіх партій за виїмком націоналістів.

Перед виборами у Франції.

Ліві французькі партії порішили утворити бльок для спільної виборчої агітації. Конгрес соціялістів у Марсилії ухвалив одноголосно резолюції про обєднаня з радикалами на час виборів Бльок з комуністами відкинено.

З польських справ.

Стрімголов.

Вітос на всі боки крутиться за союзниками. Показується, що перед зібранням головної ради „Пяста" звертався м. и. до краківських станчиків (отже до позапарляментарного сторонництва!) з пропозицією утворення „народової" більшости. За ціну бльоку підчас нових виборів Вітос пропонував краківським консерватистам великі уступки в справі земельної реформи, зміну виборчої ординації, ревізію конституції, перенесення столиці з Варшави до Кракова. Консерватисти мали би йти разом з вітосівцями підчас нових виборів до сойму, які повинні би відбутися в осени ц. р., а найдальше весною 1925 р. Мимо сього, що грунт для Вітоса у Кракові підготовляли посли Домбровські і Кернік, старі станчиківські хитруни поставилися до заходів Вітоса скептично. Всеж він не тратить надії. Змінилися часи. Колись краківські консерватисти заманили в свої сіти Стапіньского — і звели його великий авторітет в масах до зера. Тепер ском промітований лю-

довецький ватажок шукає сам порятунку у поміщиків, а вони не квапляться до союзу з ним.

Сойм.

На засіданню польського сойму 5. ц. м. ухвалено в 2-гім читанню закон про військову службу. За внеском про однорічну службу голосували тільки нац. меншости і ППС. За півторарічною крім згаданих голосували ще „Визволення“ і НПР. „Народова“ більшість ухвалила дволітню службу.

Астрономія.

Число польських марок 20. січня війшло до головоокружної суми: 177,695.426,240.907.

Наради вітосівців.

Через два дні йшли останні наради головної ради пястівців. Проводили: Вітос, Дембскі і новий здобуток Вітоса — Скульскі. Наради були бурливі. Апробату здобула гільки одна резолюція, а саме в справі політики партії, яка підчеркує самостійність і незалежність "Пяста“ супроти инших груп та апробує ініціятиву клюбу в напрямі заходів в справі ревізії конституції і зміни виборчої ординації, не преюдикуючи, в якім напрямі. При цій нагоді висловлено жаль, що через „кириню кільканайцяти некарних послів повалена польська соймова більшість і унеможливлено дальшу працю правительства, а головно санацію скарбу і доконечну реалізацію земельної реформи“. (!!!)

В справі політики „кресової“ рішено домагатися безоглядного нищення всяких рухів проти „єдности паньства“.

Тому, що не далося вибристи з хаосу поправок до резолюцій і нових редакцій, рішено оповіщення резолюцій відложити.

Преса.

„Лихі вітри на кресах“...

„Курєр Польскі“ належить до тих органів польської преси, що мають марку „розумних“ та „ділових“, і які мабуть саме тому не мають ніякого послуху в політиці польських урядів. Писав недавно на тему „східних кресів“ краківський „Час“ — теж один із тої самої категорії „розумних“ польських часописів, — бідкав на бездумчивість, ігнорацію, засліпленість і т. п. прикмети польської внутрішньої політики, яка веде до катастрофи Річпосполиту, і радив... „вирішити якось“ оту неприємну для Польщі справу сам вмиваючи руки від усього що твориться. До такого самого висновку дійшов перехрещений на „Визволенца“ „Курєр львовскі“, який свою політичну тверезість і зорентованість у справах „кресуф всходніх“ виявляє хіба тим одним, що на місце реферату „ze spraw ruskich“ завів реферат „ze spraw ukraińskich“... На цю саму тему, яка є тепер модною у польській пресі, містить і названий „Курєр польскі“ статтю у ч. з 1. лютого ц. р. зреферувавши у свій час голос п. Ст. Грабского зі „Слова Польского“ й анальогічний рецепт зі спорідненої зі „Словом пол.“ „Газети варшавскої“, а потім згадані сантиментальні жалі „Часу“ й „Курєра львовского“ вважаємо не від речі записати й крик тривоги „Курєра польского“.

Під поетичним наголовком „Лихі вітри“ стаття цим разом виключно про Білорусинів. Автор з приємністю стверджує на самому початку, що

„раз-у-раз якийсь соймовий клюб поміж іншими постановами поміщує домагання направи адміністрації на східних кресах і котерер кожний уряд, признаючи потребу санації, обіцював занятись справою як найприхильніше“.

і вже з меншою приємністю тут же зазначує, що ті голоси послів і ті обіцянки міністрів є

„на жаль позбавлені реальної вартости.

Що більша, ситуація вже настільки погіршала (коли вона була кращою?!), що

„нині вже сама направа адміністрації не вичарує приязних настроїв і не перемінить криків гніву й невдоволення у тони ідилії й солодощі флету“.

Дальше йдуть досить роздратовані уваги на тему прогайнування моменту

„до творення основ співжиття“,

бюрократизму й каригідної непоінформуванности центральної влади про „кресові“ відносини, автор передусім домагається створення „познавчого апарату“, що мав би бути ніби щось у роді фаховця — експерта до справ „кресів“.

„маючи такий познавчий апарат не зроблено би такої помилки, як кольонізація, яка принесла державі безконечно багато лиха, а дуже проблематичні користи... Ця кольонізація, пригадуючи пруський модель, витворила лише глибокий фермент і ненависть до держави...“

з дальшого слідує, що автор має тут на думці не тільки злобні „меншости“, але й т. зв. білоруських Поляків, які теж почувають себе покривдженими теперішньою польською політикою, яка

„приведе безсумнівну поразку, коли не буде переведена на инші шляхи“.

Взагалі висновки дуже плачебні:

... Тутешні (на Білорусі) настрої гіршають з місяця на місяць, шум невдоволення стає щораз виразнійший для духа його вже не втішить монотонна колискова пісня зі старим, рефреном з політичних рапортів: „все в порядку“, що нагадує стародавне: „всьо благополучно“. Приглядаючись відносинам не в канцеляріях старостваа, лише на глибокому білоруському селі, в загумінку й на хуторі, треба свідомо підкреслить, що тут вже суть не у змінах на становищах повітових референтів, але в отих бочках пороху, на яких нас (Поляків) садовить кресова політика“.

НОВИНКИ.

— **Залицяння весни.** Вже вдруге цієї зими залицяється весна. Калюжі брудної води під ногами, а в повітрі теплі подуви. Вже нетерпеливі жінки напастують своїх чоловіків претенсіями до весняного капелюха, а чоловіки, що мерзли у прозорих нагортках—тужливо споглядають на проблески сонця, дарма, що задерши голову —дістають на ніс струю води, що плеться з дахів, бальконів і карнизів. Та мабуть передчасна радість і пусті сподівання: либонь ще довго прийдеться обходитись без весняних пер і мріяти про—футро.

— **Читайте й дивуйтеся.** З днем 6. ц. м. горішно-шлеське вугілля полешевіло (sic!) на 30%. Хоча льотіка каже, що тепер повинні полешевіти залізниця, трамваї, світло і взагалі все, що залежить від вугілля, як основного сирівця, проте радимо стримати радість і—підождати.

— **Ощадність чи редукція цивілізації?** Вальоризація цін залізничих білетів мала своїм природним і дуже швидким наслідком—опустіння потягів. Варшавське міністерство шляхів рішило касувати ті залізничі полученя, які виказують слабку фреквенцію пасажирів. Таким робом перестало ходити кілька швидких потягів, м. ин.: один потяг безпосереднього полученя з Варшавою; відпав також Львів-Данціг і Львів-Вільно. Скасовано також звич. потяги на лініях: Станиславів-Коломия, Стрий-Станиславів, Коломия-Ясенів польний. Тернопіль-Ходорів, Ходорів-Стрий, Тернопіль-Копичинці, Заліщики - Чортків, Бучач-Чортків, Чортків-Копичинці, Краків-Ряшів; відпало щоденне швидке полученя Львів Підволочиська і багато инших. Заходи ощадности — річ потрібна і похвальна, коби лише отака ощадність не казала пригадати собі на засоби комунікації наших пра-прадідів: вози з круторогими волами й власні ноги.

— **Вовки.** Чеська преса подає, що на Закарпатській Україні так розмножилися вовки, що уряд примушений вислати туди військо для винищення шкідників. В однім селі вовки пожерли 5 осіб. Населення боїться вийти в ночі із хат.

— **Робітнича доля.** В понеділок темною нічю на стації Рудники під Ченстоховою наїхав паровіз на робітників, зайнятих чищенням залізн. шляху від снігу. Десять робітників згинуло на місці, два важко ранені.

— **Пожежа.** Дня 31. січня ц. р. в Рудниках вибухла пожежа в будинках господаря Рамоцького. Пожежа перекинулася на инші будинки, які згоріли до тла. В однім будинку згорів у шафі 1 мілярд марок. Огонь підложила нев дома рука.

— **Зїзд „Галлєрчиків“.** Зїзд Галлєрчиків відложений з приводу виїзду Галлєра до Америки, відбудеться в Бидгощі 16. лютого ц. р. Предметом нарад справа зорганізування б. жовнірів армії Галлєра для „непшевідзяних випадкув“.

— **Навчання по каназу.** В одному селі на Холмщині, Руда-Гута, явився в помешканні німецької школи громадський писар разом з поліцієнтом і наказав прийняти 5 польських дітей до науки в цій школі. Не помогли протести членів німецького шкільного дозору, які доказували, що в школі нема місця навіть для своїх дітей і мусіли прийняти приведених дітей до школи. („Н. Життя“).

Вальоризаційний франк.

Нині 7. с. м. вальориз. франк = 1.800.000, а на 8. лютого 1,800.000. Франк вальориз. ц. тютюновий від 1—8 лютого 1,840.000, залізничий і почтовий від 1—15 II. 1,900.000.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Перед новим переворотом в Баварії.

„Н. Вр. Журналь“ звідомляє з Мінхен, що заноситься на новий переворот не лише в Баварії але й в Німеччині. Виявилося, що є змагання недопустити до розправи проти Людендорфа і Гітлєра. „Форвертс“ називає час, який остає до розправи Гітлєра, критичним.

За самостійність Ганноверу.

„Н. Фр. Пр.“ з Берліна: Німецький кабінет рішив, що плебісцит запропонований німецькою ганноверською партією в справі відділення Ганноверу від Прусії й утворення самостійної ганноверської держави в рямцях Союза, відбудеться 14 днів після виборів до парляменту.

Англія не думає стояти на боці.

Мекдональд заявив одному представникови менчестерських часописів у справі взаємин з Францією, що останні непорозуміння слід приписати зволікаючому і негативному становищу попереднього англ. правительства. Тепер справа пійде инакше. Англія не вдоволиться цим, щоби стояти на боці і ждати ходу подій. Це нове становище Англії, дасть, здається, висліди.

Румунсько-італійський договір.

„Н. Фр. Пр.“ звідомляє з Льондону: Згідно з вістками, які дипл. кола одержали з Риму, заноситься на скоре заключення італійсько-румунського договору. Матиме він характер Entente cordiale й буде подібний до югославського договору.

Норвегія визнає совіти.

Норвегія визнає совіти. Швеція, яка веде переговори в справі торговельного договору, займає вижидаюче становище.

Побіда правительственних військ в Мехіко.

Правительственні війська зайняли Фантін і перервали повстанцям комунікацію. Крім того зайняли Кордову. Повстанці евакуували Вера Круз. Ген. Кальмерта втік.

Мек Донельд поїде до Парижа.

Льондонський час. „Стар“ довідується, що Мек Донельд поїде до Парижа в маю ц. р.

В Палятинаті спокійно.

З Палятинату звідомляють, що спокій привернено на цілій території. Думають, що верне давне положення. Розпорядки сепаратистів утратять силу. Німці видалені сепаратистами могтимуть вернути, а видалені Вис. комісією мусять ждати на рішення комісії.

Скромні міністри.

Мек Донельд і льорд Гельден зреклися половини своїх поборів. Инші міністри підуть їх слідами. Платні обох названих виносять по 10.000 фунтів.

Недуга Анатоля Франса.

В стані здоровля Анатоля Франса послідувало погіршення, що дає причину до побоювань. До хорого завізвано проф. Лябуріє, стеція-ліста в недугах серця.

Курс грошей.

Львів, дня 6. лютого 1924.

Нині тенденція хитка, ціни змінюються о 50 до 100 місць. Обовот оживлений.

Доляр ам.	9,250.000—9,275.000
Доляр канад.	8,600.000—8,700.000
Чеські корони	276.000—280.000
Леї	44.000—00.000
Фунти штерл.	38,800.000—00,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франкй	420.000—000.000
Франк шв.	157.000—000.000
Франк бельг.	380.000—000.000
Гулдени голенд.	34.000—00.000
Ліри італ.	39.000—00.000
Золото	
20 кор.	41,500.000—00,000.000
20 франк.	38,000.000—00,000.000
20 марок нім.	43,000.000—00,000.000
10 рубл.	53,500.000—00.000.000
Срібло	
Кор. австр.	670.000—000.000
5 кор.	3,350.000—0,000.000
фльорени	1,700,000—0,000.000
рублі	4,000.000—0,000.000
копійки (за рубля)	1,600.000—0.000.000

Варшава 6.II. Доляри Зєд. Держави 9100, 9150, 9250, 0000, кор. ч. 000—000, фр. фрянк 413 410, фр. зол. 1.800

Чєкй: Бельгія 375.000 373.000 377.000 369.000 Льондон 40.790 40835 39115 39500 38700, міл., Нью-Йорк 9.075, 9.150, 9.100, 9200—9, Парнж 421, 417, 419, 423 415, Прага 263.750, 259.550, Швайцарія 1.592, 1,570, 1,582, 1.556, Відень 129,000, 128,000, 130,000, 126,000, Італія 398.500, Бони зол. 1.300, 1.400, 8 вриг. позичка 9 міл., 0.000, 0.000, міліонівка 000, 000, поз. доляр. 0000, 0000.

Ціріх 6. лютого 1924. Голяндія 215.65 Новий-Йорк 575, Льондон 24,73, Париж 26,60, Медіолян 25,20, Прага 16,66¼ Будапешт 00,02, Букарешт 2,91, Бельград 6,75, Софія 4,20, Відень 0,00 81, австр. стемп. кор. 0,00.81¼.

Збіжева біржа.

Львів, 6. лютого 1924.

Повний застій у біржевих трансакціях. Подача сильна, але по незмінених цінах, тому повний брак попиту. Тенденція вдержана, настрій сильно резервований.

Пшениця краєва 76/74 з 1923 р. 33,000.000—34,000.000*, жито галицьке 65/60 з 1923 року 21,000.000—22,000.000*, ячмінь гал. бров. 20,000.000—21,000.00* ячмінь гал. для перемелення 18,000.000—19,000.000. овес гал. 44/45 з 1923. року 20,000.000—21,100.000, фасоля біла 00,000.000—00,000.000.

Мука пшенична	40% „1“	77,000.000*
„ „	55 „	59,000.000*
„ „	70% „0“	43,000.000*
„ житня	60 „	54.000.000*
„ „	70% „4“	46,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	12,000.000*
„ житні „ „ „	11,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 0,000.000, 0,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце станія заладування. *) Ціни оціночі без трансакцій.

Про примус обезпечення від огню?

I.

Польським законом з дня 23. VI. 1921 р. В. З. Р. П. ч. 64. поз. 395 наложено на всіх горожан Польщі, крім тзв. пруської займанщини, обовязок примусового обезпечення від огню всіх будинків в дійсній вартости тих будинків в хвилі їх обезпечення. Покликану тим законом до життя самоуправну Польську Дирекцію Взаїмних Обезпечень у Варшаві (в скороченню „ПДВО“) уповажнено примусово обезпечувати будинки ніде необезпечені 2/3 частей їх оціненої вартости. Натомісць будинки обезпечені в инших асекураційних товариствах — згідно з арт. 42. цього закона — може ПДВО переняти до обезпечення щойно після розвязання або вигасненя істнуючого обезпечення Одначе і в тім випадку 1/3 часть вартости будинків лишається вільна від примусового обезпечення в ПДВО.

Від кількох тижнів голосять по наших селах агенти ПДВО, що міністерство внутрішних справ видало до галицьких воєводів новий обіжник в справі примусового обезпечення, котрий мнимо обмежує можливість діяльности инших асекураційних товариств. Таким чином ті агенти вводять заміщання в справах обезпечення. Тому уважаємо вказаним подати до відома загалу найважнійші постанови згаданого обіжника, а саме:

1) ПДВО має право і обовязок переводити оцінку і реєстрацію всіх

будинків, навіть вже обезпечених. Тому всі громадяне, отже і члени „Дністра", мусять зголошуватися до реєстрації зі своїми викупленими полісами „Дністра" і жадати заногування в реєстрі, що вони обезпечені в „Дністрі", та подати, на яку суму.

2) З днем, коли громадський уряд одержав від ПДВО поборові реєстри премій для ПДВО, починається в тій громаді обовязок примусового обезпечення від огню. $^2/_3$ частей вартости будинків в ПДВО, значить до того дня може ще кождий обезпечити в „Дністрі" свої будинки на цілу вартість.

3) На основі міністерського розпорядку може ПДВО обезпечувати у себе на будинках за низько обезпечених тільки ту квоту, яка являється ріжницею між квотою вже обезпеченою в иншім товаристві, і квотою, на яку будинки оцінені через ПДВО. І хоч це незгідне з законом, то все таки кождий член „Дністра" повинен підвищити обезпечену вже в „Дністрі" квоту на будинках до дійсної вартости будинків, бо в сей спосіб можна одиноко усунути ПДВО від обезпечення будинків членів „Дністра" на ріжницю вартости. Але ставши навіть на становищі міністр. розпорядку в ПДВО слід обезпечувати тільки $^2/_3$ части, а $^1/_3$ кожний громадянин повинен обезпечувати в „Дністрі". Піднесення обезпеченої квоти в тім випадку не є піднесенням вартости будинку, тільки привернення обезпечення до первісної вартости, поданої в польських марках, яких вартість упала. Найкраще перемінити маркове обезпечення на обезпечення долярове, бо обезпечення в долярах є тревалим виразником дійсної вартости будинків, отже не треба буде що хвиля цеї обезпеченої квоти підвищати, як це є конечне при маркових обезпеченнях.

4) Агенти ПДВО не мають права стягати премії для ПДВО шляхом екзекуції, ані не можуть користати в тій цілі з помочі державної поліції. До цього є покликаний виключно громадський уряд.

✝ Посмертні згадки.

О. Еміліян де Говора Сас Дрогомірецький, найстарший віком священик-ювілят, вислужений декан, почетний совітник Еп. Консисторії і сеньор деканів упокоївся в дни 7. сіня ц. р. в Княжу над Черемошем, снятинського повіта, в 96-ім році життя і 70-літнім ювилею священства. В покійнім утратила громада і ціле Покуття ревного священника і взірцевого провідника народа, що тішився незвичайною симпатією між своїми і чужими. Для свого народу був правдивим батьком і щирим дорадником в мирних часах та в злиднях світової заверухи. За починомі під проводом бл. п. Помершого основалися і розвивалися товариство „Читальня Просвіти" і кооператива в Княжім. Під Його проводом виховувалися молоді покоління в Княжім, з яких вийшло багато наших інтеліґентів. Село Княже дало також значну скількість старшин і стрільців в наших визвольних змаганнях. Про пошану для сего загально любленого і доброго душпастиря, який по кінець свого життя сам сповнив усі парохіяльні обовязки, свідчив величавий похорон що відбувся в дни 10. січня ц. р. під проводом Впр. отця декана Дмитрашка при участи духовенства снятинського деканату. В церкві попращав Покійника до сліз зворушаючою промовою о. Роснецький з Задубріваць, а над гробом пращав священика-патріярха о. Білинський з Карлова. Іменем родини подякував д-р Кобринський зібраній великій громаді за співучасть в похоронах та щирі слова промовців. В. Й. П і земля пером. 1370 1—1

Рояль Маїл Лаїн

Королівська -- Почтова -- Лінія корабельна.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1839.

Варшава. Електоральна 35. Відділи: Тернопіль, Тарновського 19., Станиславів, вул. 3-го Мая ч. 5., Львів, Городецька ч. 93.

Безпосередня комунікація почтова на великих кораблях трансатлантицьких до ПІВНІЧНОЇ Центральної та ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ.

до **НЮ-ЙОРКУ і КАНАДИ**

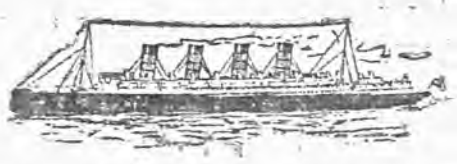

до **Аргентини, Бразилії і Кубн**

1367

Знана всім найвигіднійша і найліпша, а також найскорійша морська комунікація нашими люксусовими кораблями. Будовані по найновійшим вимогам техніки наші кораблі відходять з портів що тижня. Безплатно, скоро і найдокладнійше уділяє інформації наше бюро особисто і писемно

ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 19., — Станиславів, 3-го Мая ч. 5., — Львів, Городецька ч. 93.

Тге Рояль Маїль Стеам Пакет Ко. **Тернопіль, Тарновского ч. 19.**

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 40.000.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Станиславівський Украінський Народний Театр ім. Івана Тобілевича.

Богородчани

Субота 9. II. „САТАНА", драма на 5 дій Гордіна.

Неділя 10. II. „ОСІННІ СКРИПКИ" драма на 5 дій Сургучова.

Понеділок 11. II. „РОМАНТИЧНІ", комедія на 3 дії Ростана.

Станиславів сала Монюшка.

Вівторок 12. II. „ОСІННІ СКРИПКИ", драма на 5 дій Сургучова.

Четвер 14. II. „САТАНА", драма на 5 дій Гордіна.

Пятниця 15. II. 2 вистави: о год. 3:30 попол. „НАТАЛКА ПОЛТАВКА", оперета на 5 дій Котляревського, о год. 7:30 веч. „РОМАНТИЧНІ", комедія на 3 дії Ростана.

Замітка: Театр переїздить до Єзуполя і Марямполя.

Жіноча Секція Комітету допомоги біжінцям в Ужгороді переслала на руки „Союза Украінок" у Львові рівновартність Кч. 200 до розділу по половині для університетської молоді і для сиріт по украінських стрільцях. 1368 1—1

Дрібні оголошення.

ВАРСТАТИ ТКАЦЬКІ паспільні і килимкарські, сталеві бляти, нити, човники, гремплі, коловоротки і прочі ткацькі прилади, варстати моторові і машини прядільні доставляє: Технічне бюро „Техтіл" Рава руська. 1349 1—1

ІНВАЛІД темний, б. украінський старшина, з дому украінських інв. при вул. св. Зофії 25, без заняття і без моральної помочі, звертається до Пань і Панів, які пожертвували би одну годину денно на читання йому книжок. — Федір Романів б. стар. УГА. 1—4

НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, літератури і кореспонденції уділяє вправний інструктор. Адресувати: „Вотан" Львів — Адміністрація „Діла". 1371 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

ПОДЯКА.

Дня 10. січня 1924 р. відпровадили ми на вічний спочинок, Батька, Брата, Дідуня і Прадідуня о. Еміліяна де Говора Сас Дрогомірецького, пароха Княжа над Черемошем. Полишені в глубокім смутку складаємо отсим щиру подяку передовсім Всч. о. Деканови Дмитрашеви з Волчковець за провід у похоронах, Всч. оо. Роснецькому і Білинському за теплі, пращальні слова, Всч. оо. Лукашевичови, Дудикови, Гордійчукови, Савицькому, Пікови, Лушпінському, Амброзякови, Григорчукови, Величкови, і Н. Дрогомирецькому за похоронні Богослужения, п. Секретарови Ластавецькому і начальникови гром. Курилюкови та всім прочим громадянам за поміч, прихильність та співучасть в похоронах. 1370 РОДИНА.

НОВИНА!!

Евген Яворівський: **Мітольогія** старих Греків і Римлян . . . 1.75

Петро Кривоносюк: **Украіна,** популярна географія 0.50

О. Коженьовський: **Верховинці,** драма на 5 дій 0.40

(ціни основні; від 25. І. множник 1,500.000; треба післати бодай завдаток; гуртом значний процент скидки) поручає:

Вид. „ТРЕМБІТА"

1369 **Коломия, Міцкевича ч. 8.** 1-2

Ширіть наш часопис!

11. II. 1924.

в великій салі Народнього Дому

Хто хоче в одну ніч, як в сні!,
Згадати всі діточі дні,
Сей піде й пожене саньми
На Баль „Опіки над Дітьми".
Там кожна жінка й чоловік
Найде сто маминих опік,
Які придумав Комітет
Програму склевши та буфет.
Гей, гості! йдіть без перепон!
Там буде маса „мам" і „бон",
А де вони є: є і крик,
Забави, збитки, сто музик!

Заходом філії Українського Т-ва охорони дітей і опіки над молодю. Запрошення набути можна на „Бесіді" в суботу і неділю від 6—8 г. веч.

Присилайте передплату!

Насіння городові, полеві, цвітів і трав

Машини до управи рілі, чищення насінь, молочарства і пр.

Навози штучні, фосфорові, потасові, азотові

Залізо, залізні знаряди, бляхи, цвяхи

Ремісничі знаряди

Начиння кухонне

Цемент

достуавляє 1339 3—8

КРАЄВИЙ СОЮЗ господарських спілок „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР"

у Львові, вул. Зіморовича 20.

і його Відділи у Львові, Городецька 95, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Сонали.

Ціннини на жадання даром.

Також украіньські приватні службовини,

але тільки

ЧЛЕНИ СПІЛКИ „СУПРУГА",

кооперативи у Львові, вул. Оссолінських ч 15/II,

можуть дістати в тій кооперативі

ВСЯКОГО РОДА МАТЕРІЇ

на жіночі і мужеські убрання

НА СОРОЧКИ В ДОГІДНИХ РАТАХ.

Ціни фабричні. Зголошення що дня від 5—7 год. в домівці кооперативи, вул. Оссолінських ч. 15/II. 1366 1—2

Відповідає Од. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 30 (10.123). Львів, субота 9. лютого 1924. Поштова належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., ІІ. пов.
Конто почт. тов. 14[illegible].
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 11,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Ірляндська справа.

Людська память є коротка. Ще недавно тому цілий світ зворушувався трагічними подіями Ірляндії, її боротьбою з Англією і її внутрішньою ворожнечою — нині таких справ як ірляндська виринуло багато більше. Цими днями радить у Льондоні конференція в справі розмежування ірляндських кордонів. Ірляндія стала вільною державою, але на місці її конфліктів з Англією прийшли нові конфлікти—внутрішні, незгоди двох частин державн, що боронять своїх ріжних світоглядів.

Англьо-ірляндський договір з 1921 р. поладнав тільки тимчасово лінію кордонів між Північною Ірляндією і т. зв. Вільною Ірляндською Державою. 12-та стаття цього договору передбачувала Комісію, що матиме за завдання означити кордони цих частин „у згоді з бажаннями населення наскільки вони дадуть погодитись з умовинами економічними та географічними". Вільна Ірляндська Держава мала дати одного уповноваженого, одного Північна Ірляндія, а одного англійський уряд. Делегат Північної Ірляндії станув на становищі, що стаття 12-та згаданого договору була прийнята без згоди населення цієї частини Ірляндії і тому вони не є звязані домаганнями цієї статті. Представник цього населення сер Джемс Крег заявив, що вони не назначать свого делегата до пропонованої комісії і що будуть боронити ненарушної цілости шости північних округів. А проте 6 тижнів по підписанню договору Крег зійшовся з покійним Коллінсом, що був тоді головою Тимчасового Ірляндського Уряду і ціла Ірляндія була втішена тим, що 23. січня 1922 два ірляндські провідники дійшли до порозуміння. Цей т. зв. „Пакт Крега-Коллінса" змінив попередній договір настільки, що в наміченій комісії не мав більше брати участи представник англійського уряду, а тільки два делегати двох частин Ірляндії.

Щойо по підписанню пакту, два ірляндські проводирі на новій конференції побачили, що справу кордонів розуміли зовсім инакше. Крег гадав, що тут діло йде про звичайне вирівнання лінії і виміну сіл протестанських на католицькі, при поправці деяких економічних аномалій; Колінс навпаки мав на думці справу більших територій, головно двох великих округів Ферманаг і Тірон, частину Савт Давн, Савт Армаг і т. д. Завдяки посередництву англійського уряду вдалось на якийсь час звести разом цвох противників. 30. березня 1922. під проводом Льойда Джорджа відбулася велика конференція, на якій два ірляндські уряди згодилися на майбутнє „йти спільно для добра мира і стримуватись від підбурюючих промов". Справа кордонів мала бути поладнана по вирішенню становища Північньої Ірляндії до Вільної Ірляндської Держави.

Потім прийшла горожанська війна між двома державами, що тривала 12 місяців. Непримиренний ворог Англії де Валєра, що стояв на становищі нової самостійности Ірляндії, [illegible] порозуміння з Колінсом, в маю цьогож року, але максималістичні гасла не мали вже великого успіху у знесиленій довгою боротьбою Ірляндії.

Довший час справа спірних кордонів між двома ворогуючими частинами (протестантською та католицькою) Ірляндії, висіла у повітрю. Кабінет Болдуіна робив заходи, щоби зорганізувати бажану конференцію для вирішення цього питання. Але поки делегати згодились прийняти запрохання, консервативний англійський уряд упав. Давно намірена конференція була назначена на 1-го ц. м. Найважчим пунктом порозуміння стане питання округів Ферманаг і Тирон. Ферманаг має 61.836 мешканців, з яких 34.740 є прихильниками Вільної Ірляндської Держави, а 27.096 проти неї. В окрузі Тірон на 142.665 мешканців — 79.015 є „за", а 63.650 „проти". Кождий з цих округів вислав до англійського парляменту у грудні своїх послів: обох націоналістів, що мали на 6.000 голосів за собою більше від кандидатів т. зв. уніоністів, які є прихильниками Вільної Ірляндської держави, в унії з Англією.

Обі частині Ірляндії починають поволі розуміти свої недостачі та потреби порозуміння, без огляду на сильні контрасти поглядів, зміцнювані релігійною ворожнечою. Питання кордонів може ще й не дуже вирішене на цей раз теоретично за столом, але в кожньому разі відвічні свари між двома ірляндськими племенами починають утихомирюватись. Розуміння спільних інтересів починає здобувати свій голос. Так само, як справу відношення Англії до Ірляндії неможливо вирішити без спільної згоди обох сторін, так само і сама Ірляндія не може ждати на вирішення своєї долі боротьбою, в якій нема такої переваги одної частини, щоби могла другу проглинути.

В посольськім клюбі.

(Від власного кореспондента.)

Варшава 4. лютого 1924.

В останні дні український посольський клюб у соймі зосереджує на собі багато уваги з боку газет, особливо польських; але відомости, які попадають до преси, де в чому помітно розходяться з дійсністю. Отже вважаємо потрібним дати в цій справі нашим читачам перевірені інформації.

Як відомо, посольсько-сенаторський український клюб складається з трьох груп: соціялістичної, найбільш численної, позапартійної і автономістичної (холмської). Ідейна ріжниця між цими групами не могла не відбиватися на їх сумісній праці і деякі тертя в ній давно відчувались, але всіх членів клюбу міцно звязував загально-національний грунт і загально національна небезпека, від якої треба боронитися спільними силами. Не можна сказати, щоб цей звязок втратив тепер своє значіння в очах членів клюбу, але з тої пори, як всі посли з соціялістичним світоглядом обєднялися під прапором УСДП., організаційні й тактичні вказівки з боку партійних центрів не завжди могли укладатися в рямці загальної клюбової дисципліни, не кажучи вже про певні розходження в справах соціяльної природи. Отже само собою висунулося на перший плян питання, особливо для групи соціялістичної, про діференціяцію в окрему посольську фракцію, але таким чином, щоби в загально-національних справах не рвався організаційний звязок з рештою груп клюбу.

Тепер, коли якраз загально-національна небезпека загострилась, посли-соціялісти відсунули на другий плян принціпово вже вирішене ними питання про заложення своєї окремої групи і залишаються в складі клюбу — покищо на старих підставах. Має відбутися лише переобрання президії клюбу. До цеї пори вона мала коаліційний характер і на чолі її стояв пос. Самійло Підгірський. Вже з місяць тому пос. Підгірський заявив про бажання скласти з себе обовязки голови клюбу і хто стане на його місце та взагалі з кого складеться нова президія парляментського клюбу — важко передбачити. Дехто з послів гадає, що вся президія може бути соціялістичною і тоді на чолі її стане посол Павло Васильчук; але не виключена можливість і коаліційної президії з головою Підгірським або Черкавським (сенатор) на чолі.

Справа ця має вирішитися в найблизчі дні. *З.*

Наслідник Леніна.

По смерти Лєніна політичний світ дуже цікавився питанням, хто засяде на його місце. Загально думали що та відповідальна роля припаде Троцькому або котромусь з трійці, що фактично виконувала диктаторську владу за весь час недуги Лєніна, отже Зінов'єву або Каменєву або Сталіну. Одначе так не сталося. Виборці к ермувалися тим, що наслідник Лєніна мусить бути родовитим Москалем, мусить ним бути по крови, а не лише по територіяльному походженню. Мотив цей був спрямований в першій мірі проти кандидатів, з походження Жидів. Переміг отже в цьому випадку націоналізм навіть в комуністів. Наслідником Лєніна вибрано Олексія Івановича Рикова, який є кровним Москалем і до того селянського походження. Дехто твердить, що Лєнін бажав собі саме такого наслідника, який вийшов би безпосередно із московської селянської маси. Виходило би, що на орієнтації виборців серед великого числа кандидатів дуже завважило бажання Лєніна.

Хто буде наслідником Лєніна? Питання це не відносилося лише до самої особи, яка займе опорожнене місце. Воно ще більше відносилося до тої майбутньої політичної напрямної, якою ступатиме той наслідник Лєніна. Чи стане ним Лєнінець, що буде продовжувати започатковану Лєніном емансипацію комунізму від комуністичних принціпів в політиці і економіці, чи може який опозиціоніст або такий Лєнінець, що поверне круто в ліво, щоби навязати до понеханих Лєніном, але нимже започаткованих колись чистих комуністичних принціпів у політиці та державному господарстві.

Повну побіду віднесли в цьому випадку прихильники нової комуністичної ленінівської політики, політики емансипації комунізму, політики відступу з давних позицій, бо наслідником Лєніна вибрано саме Рикова. А Риков останніми часами був виконавцем нової економічної політики Лєніна, був його правою рукою на цьому полі і стояв на чолі Верховної Ради народнього господарства від 1918 р. Отже переходив він на тому становищі всю еволюцію Лєніна з ліва на право в области всеї комуністичної політики та був фактичним реалізатором планів Лєніна на економічному полі.

Риков—це Лєнін останньої передсмертної едиції. Ріжниця в тому, що Лєнін був людиною, якої вчинки носили на собі тавро геніяльности, а Риков є мало популярним, в широких масах мало відомим. Популярним став він ненадійно хіба через те, що унаслідив становище Лєніна. Одначе це не значить, щоби зі становищем унаслідив також впливи, розмах, енергію та великанську волю і що найважнійше авторітет свого учителя. Чи і наскільки він виконає завдання, вложені на нього комуністами і наслідством Лєніна, покаже будучина.

Та ми не були би справедливими колиб не підкреслили, що Риков занявши такий високий та відповідальний пост, не зможе набути в широких масах популярности і деякої поваги завдяки своїй минувшині. Як на революціонера, то його минуле світле. Родився він 1881 р. в Саратові в селянській родині Вищу освіту покінчив у казанському університеті. Вже як студент був визначним членом російської соціялдемократичної партії. В 1901 р. арештований і заславий, в 1905 році пристає до большевиків. Вибирають його тоді членом центрального комітету, в 1906 р. на штокгольмському зїзді вибирають його вдруге до ЦК большевицької фракції. В 1907 р. арештують його органи царської влади в другє і висилають в Самару на два роки, в 1909 р. наново арештують і висилають в Архангельську губернію на три роки. З заслання він втікає до Парижа. Одначе скоро вертає для революційної праці в Росію. Його знов арештують і висилають в Наримський край. З цього заслання звільняє його аж велика революція. Всього провів в тюрмах сім і пів року.

В 1917 р. вибирають його до ЦК большевиків і рівночасно го-

ловою Московської Ради. По большевицькому перевороті стає народнім комісаром внутрішніх справ, а опісля членом колегії Народнього Комісаріяту харчування. В 1918 р. стає на чолі Верховної Ради народнього господарства. Від 1920 р. є незаміненим членом ЦК російської кумуністичної партії, членом президії Всесоюзного Центрального Виконавчого Комітету і заступником голови Ради народніх комісарів. — Як бачимо, революційне минуле Рикова дійсно світле.

Преса.

Де Рим, де Крим, а де копиця сіна? — Характеристика політичного життя на західно-українських землях.

Спеціяльну статтю з приводу смерти Вільсона помістив „Курєр Львовскі". Називається вона „Ідея Вільсона і життя" (ч. 29. з 6. ц. м.) Висловивши вдячність Вільсонові за 13-ту точку, якою вимагано створення польської держави на безсумнівно польських територіях (розуміється цей додаток уважає „Курєр" зайвим і тому його пропускає!), він кидає піском в очі отсими словами:

„Ми ніколи не були наївними (бепямінками) могутніх, ми не були „Гирольцями", ми не всмоктувалися в чужі організми, щоби у відповідній хвилі визискувати своїх хлібодавців і змушувати їх до спеціяльних концепцій в імя тези Вільсона. І тому ніхто не може нам закинути, що ми римаштичі або вийтригували собі волю. Тому наші „національні меншости" не можуть нас посуджувати, що ми самі з тези Вільсона скористали на те, щоби опісля инших не допустити до стола незалежности. Особливо відноситься не до актуального положення декотрих з наших меншостей, які перекреслюють властиве джерело своєї національної енергії і перспективи розвитку, що пливуть зі звязку з Польщею. А пречінь окраїнні „меншости", головно українські і білоруські, то ледви частини їх істотного організму, що є поза кордонами Польщі. Дальший хід історії без сумніву виявить облуду кличів націоналістичних волоцарів Росії, а відкриє вільоме обличчя „збирачів руських земель". Тоді здорозо зрозумілий інтерес Білорусинів і Українців буде покликаний до вирішення питання: Польща чи Росія, а раніше: незалежність на корінному терені свого народу, чи миска сочевиці з рук великої Росії".

Не хочемо вважати „Кур. Льв." гумористичним органом, але справді — читаючи в горі наведені стрічки — не знаємо, чому більше дивуватися: ігноранції, облуді, нікчемности чи демократичній" фантазії. До того ж навіть не можна поблажливо відноситися до крайного анальфабетизму автора статті. Що він хотів сказати, яку думку висловити, — Господь знає. Тах і вправається питання: Де Рим, де Крим, а де копиця сіна?

Колиб Вільсон міг був побачити, як Поляки приклали до життя його тези, то був вмер з жалю і розпуки два або три роки скорше. Тут переконався би був, як благородні думки і шляхотні наміри в практиці опльовується на пруськоросійські зразки, як навіть з горщістю тіж зразки насилля мусять уступати в кут перед „краєвим промислом".

Не будемо сперечатися про пянчурство, бо тут хіба нікого не вдасться переконати. Вистане пригадати „Przy Tobie, Panie, stoimy і маєш chcemy", — потрійну (австронімецько - російську) льояльність, роль Поляків в Австрії, акт з 1916 р. про утворення польського королівства і відокремлення Галичини, французько-польський похід армії Галера, — щоби переконатися, до яких концепцій визискували Поляки своїх хлібодавців. А вже просто на цинічний насміх скидається торочення про „джерело національної енергії і перспективи розвитку" у звязку з Польщею. Кожний день ілюструє ті перспективи від розбиття української державности в Галичині починаючи, і здавленням всього національно-українського життя на західно-українських землях кінчаючи. А вжеж, що ми є тільки частиною великого організму, що є поза кордонами Польщі і тому — поминаючи облуду „збирачів польських чи малопольських земель" — ми будемо змагати до повної реалізації всенаціонального ідеалу на цілій українській території. Всі питання, звязані з тим основним постулятом, в нас давно вирішені.

* * *

В ч. 5, берлінського „Літопису" стрічаємо коротеньку характеристику українського політичного життя за м. січень. В частині, що торкається західно-українських земель, читаємо:

„Українці в Польщі мають обмежену волю преси, широку волю партійного життя і частинну спромогу парляментарної діяльности, одначе й тут велика практична, навіть ідейна безплодність. Волинцям і Холмщанам годі дивуватися — вони тільки в політичних пелюшках, та в Галичині... Голодна партія, що згуртувала 99% інтеліґенції і найсвідомішу частину селянства, національно-демократична, з 1919 р. звана чомусь „трудовою" (чому не малоб бути і в нас labour party?), виявляє з себе чисту руїну, з якої певно більше не підійметься; раніший орган її „Діло" змагає очевидно до знайдення нової політичної бусолі, до утворення й обоснування якоїсь синтези розбитої національно - політичної думки, та поки що без усякого висліду. Конкуренційний йому офіціоз партії „Наш Прапор" не тільки страшно убогий, а просто зрікається якоговебудь позитивного програму — йому доволі орієнтальної орієнтації, що має спасти країну. Всі инші партії й органи ідуть тим самим слідом, до того вони без більшого політичного значіння".

Ця коротка характеристика в багатьох місцях не позбавлена предметової вірности. До тем, порушених нею, будемо мати нагоду вернути.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

Наддніпрянська Україна.

Вибух у Харкові.

Із Харкова повідомляють, що в одному магазині зброї, який містився в семиповерховій камениці харчового уряду, мав місце сильний вибух. Всі, що були в магазині вбиті. Жертвою вибуху впав також проїзджаючий в той мент біля камениці „ізвощик". Кількох людей, що проходили біля будинку важко поранено.

Повстанці.

В Миколаївському повіті вдалося кінним відділам ГУП (чека) і червоноармійцям зловити з боєм два відділи повстанців. Повстанці складалися з безробітних робітників. Провідники повтікали. Ці повстанчі відділи за три місяці їхньої роботи розстріляли 67 партійних комуністичних робітників, предприняли 14 нападів на особові та урядові потяги, що були навантажені хлібом і пограбували масу харчових складів. Всю добичу ділили між місцеве населення. В часі бою між повстанцями і червоноармійцями та чекістами убито 17 люда а ранено 36.

Цікава зустріч.

(З залізничних вражінь)

Поверх пяти років панує на Україні большевицька влада, а й досі ми з величезним зацікавленням зустрічаємо кожну людину, яка прибуває з того боку Збруча та може поінформувати нас в справах Наддніпрянської України. Весь час ми очікуємо чогось незвичайного, якоїсь несподіваної новини.

Кілька літ тому я їхав з Кракова до Варшави. Коли я увійшов у купе, то почув балачку російською мовою поміж старим сивим добродієм, що сидів у кутку і двома Поляками, які його розпитували про Київ. Виявилося, що старий добродій — совітський урядовець досить високої ранги, їде з Відня і Праги, куди його посилав уряд у фахових справах, а постійний осідок має у Київі, куди й прямує.

На одній з близьких стацій Поляки вийшли і в купе остали ми у двох. Я пересів ближче до свого попутчика і звернувся до нього по російськи.

— Я емігрант, Українець і якраз з Київа. Мене дуже цікавить, що тепер там робиться. Слухав я, що ви розповідали Полякам, але якраз про українські справи ви мало згадували.

Я був приємно здивований, коли старий большевицький спец відповів мені чистою українською мовою.

— Я сам Українець і колись приятелював з кращими нашими діячами, але тепер закопався в свій фах і навряд, чи зможу розповісти вам щось цікавого. Зазначу лише, що до старих Українців наша влада ставиться досить підозріло і хіба що терпить їх.

Зробивши вигляд, що це для мене несподіванка, я почав жалуватись на важке еміґрантське життя, на тугу за батьківщиною, сказав, що чимало еміґрантів збірається повертати до дому і спитав його поради у цій справі.

Мій сивий бесідник кілька ментів пильно дивився мені в очі, потім поклав руку на моє плече і поважно, з притиском відповів:

— Терпи, козаче, отаманом будеш!...

Тут я вже й справді здивувався.

— Хібаж так зле на Україні тепер? Ми читаємо тут про українізацію та радіємо. Чи може то брехні?

— Ні, коли хочете, це не є брехні, але фактично вся та офіційна українізація покищо менше реальна. Для переведення її нема ні надто жагучого бажання, ні відповідних людей, ні матеріяльних засобів. Ніхто не заперечить тепер вам завести українську школу, але попробуйте дістати для неї приладдя, підручників, учителя! Знесилені ми остаточно... Фактично майже всі справи й тепер залишаються в руках Москалів та Жидів.

— А як же народ, селянство?

— Селянство — воно розумне. Ілюзій собі не робить і владу вважає чужою. Та так воно і в дійсности є. Влада в нас чужозимна.

— Щож, не виходить якийсь тупий вузлюк. Як можете ви жити без цяких надій?...

Мій бесідник знов щільно подивився на мене і раптом зареготав та так щиро й заразливо, що мені чомусь весело стало.

— Та хто вам про безнадійність сказав? Яж вас попередив: „терпи, козаче, — отаманом будеш". Україна росте, — стихійно й непереможно росте. Підростає і з кожним днем міцнійшає молоде національне покоління. Це вже не нашої вдачі люде, і швидко життя перейде до їх рук.

Потяг підійшов до Ченстохови, в наш переділ увійшли нові пасажири і ми замовкли. Та слова мого товариша подорожі зробили на мене велике враження...

А. Мисливий.

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Похід проти литовського шкільництва.

„Народове" правительство Вітоса-Гломбіньского злобно замкнуло литовську гімназію в Свенцянах. Як притоку до замкнення кураторія подала, що рівень цеї гімназії дуже низький. Показується тепер, що це неправда, бо в цій приватній гімназії вчили люде з вищою освітою. Зрештою гімназію здержувано з приватних фондів, отже при чім ця вшехпольська дбайливість? Та те, що пійшло опісля, гідне пера гумориста. Гімназію перемінено на вищу народню школу. Тепер Поляки хочуть її замкнути, бо... її рівень за високий (вчать латини — Прим. Ред.). Отже гімназію замикається за низький рівень, народню школу за зависокий... Типово вшехпольські аргументи.

В останніх часах, як подає „Робітнік", замкнено литовські школи в Гервятах, Галчунах, Клепочі, Барцинах, Віденинах, Дайнові, Ратичах і Склерах.

Справа закриття свенцянської гімназії найшла вже відгомін в Союзі Народів. Литовський представник під кінець м. р. зложив генер. секретареви Союза Народів в цій справі ноту, в якій пригадує, що він домагався від Союза висилки на Виленщину слідчої комісії для провірення положення непольського населення.

Для контрасту слід пригадати, що на Литві для нечисленної польської меншости є 5 польських гімназій і кількадесять народніх шкіл. Між тим Польща майже вже зліквідувала литовське шкільництво.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Податок від доходу.

Прийшов до мого сусіда якийсь урядовець, чи студент, чи репортер, з якимсь шпаргаллям та олівцем і став розпитувати:

— Ці меблі це ваші?

— Певно, що мої.

— Дорогі річи.

— А що нині не є дороге?

Записав. — Де ви служите?

— Ніде.

— А з чого живете?

— З ласки приятелів, що позичають.

— Скількож на місяць?

— Та хто нині в силі це обрахувати! Що день нові ціни.

— Ну, але пречінь так менш-більше, скільки вас коштує утримання родини?

— Ви певно нежонаті, коли ставите такі питання. Як можна нині зважитись питати жінку, скільки вона видає що-день? Не досить, що даю гроші, то ще маю псувати собі нерви і питатись, скільки пішло на дім...

— Ну, ну, мій пане. Мені не до жартів. Я є урядовець і маю зібрати статистичні дані для визначення вам податку. Ви відповідайте мені на те, про що питаю!..

— А щож я иншого роблю, Господи милосерний?!

— З якого доходу жити мусите?

— Та то-то воно і є, що мушу, але він не вистарчає навіть до 10-го.

— А далі?

— От кручу світом, як чорт греблею.

— Торгуєте валютою, та?

— Певно, що торгую. Позичу напр. два долари, коли стоять по 10, а коли впадуть на 9, позичаю знову два в кого иншого, віддаю тамті і зараз маю 2 міліони чистого доходу...

Урядовець записав.

— Скільки дітей?

— Троє.

Записав.

— Який власний маєток?

— Кажуж троє дітей. Жінки вже не рахую; нехай втрачу.

— А жінка свого маєтку не має?

— Ну, й дивна ви людина! Кажуж ще раз має троє дітей. І мене; нехай втрачу.

— Поважаний пане! Це дуже сумно для вас скінчиться. Ви замість відповідати поважно — жартуєте.

— Певно, що сумно. Або що тепер весело кінчиться?!

— Що ви робили перше? — питає репортер.

— Був на війні.

— А перед війною?

— Урядник залізниці, VIII-ої ранги, з правом емеритури.

— Якжеж живете тепер?

— Без емеритури. Звільнений без причини.

— Що ви мені оповідаєте баналюки! Тепер ніхто не може позволити собі на такий люксус, щоби жити без посади, коли не має грошей!

— Та я собі на це позволити не можу, але держава мені позволяє.

— Як бачу—каже по

величаву бібліотеку. Що за оправи! Шкіра і полотно!

— Це все останки передвоєнного люксусу. Мій вуйко мав переплетню.

— Ого! ще й вуйка переплетчика маєте! Мати нині з родині ремісника це капітал!

Репортер-урядовець склав папері і ладився відходити.

— Дякую — сказав чемненько.—Це все. Нахилився ще раз над столом і великими буквами написав на папері:

— Категорія: люксус.

Орест Ордан.

По широкому світі.

Румунсько-австрійський торговельний договір.

Австрійський канцлер Зайпль і міністер закордонних справ Грінбергер з одного боку, а румунський премієр Братіяну і румунський міністер заграничних справ Дука з другого боку підписали договір в справі найбільшого взаїмного упривілеювання в торговельних оборотах. Крім цього уложено точки тексту для екстрадиційного договору, як також для договору в справі правної допомоги між Австрією і Румунією. На кінець обі сторони зговорилися що до речинця скликання мішаної комісії для полагодження неурегульованих ще остаточно справ. Комісія ця мала би занятися: 1) урегулюванням фінансових справ, 2) справами комунікації, 3) справою виміни творів мистецтва по думці договору в Сан Жермен, 4) паштортовими полекшами, 5) справою порозуміння в питаннях емеритур. Комісія мала би зібратися в найкоротшому часі.

Польські успіхи в Баварії.

Генеральний польський конзулят в Мінхені одержав від представника німецького уряду письмо, в якому цей останній повідомляє конзулят, що баварська влада має намір почати переговори в справі видалювання польських горожан з Баварії. Польський конзулят відповів на це письмом, в якому виявляє готовість переговорювати. Тимчасом баварський уряд не оглядаючися на письмо польського уряду повідомив польського конзуля, що не має наміру починати переговори і радить польському конзулятови звертатися в таких справах до місцевої поліційної влади.

Нові заворушення в Бомбаю

Льондонська преса подає, що в Бомбаю прийшло до нових заворушень. Страйкуючі робітники побили страйколомів і тяжко поранили кількох жовнірів з поміж війська, що намагалося привернути лад. Один европейський урядник убитий. Заворушення приймають грізний характер.

Перед подорожю Мекдональда до Парижа.

„Liberte" подає з Льондону, що Мекдональд має намір виїхати до Парижа для обміркування ріжних питань політичного характеру. В тій справі Мекдональд вже навіть звернувся листовно до Поанкаре. Поанкаре бажав виїхати до Льондону, але через ріжні перепони мусить залишитися в Парижі аж до закінчення фінансових дискусій в парляменті.

Гонять Врангля.

З Білгороду доносять, що югославянський уряд видав розпорядок, силою якого чорносотенний генерал Врангель і його штаб мусять в найкоротшому часі покинути Югославію.

Перед новими заворушеннями в Баварії.

N. W. Journal подає з Берліна, що Баварії грозять нові заворушення, а навіть переворот з боку монархістів, які останніми часами вміцнили свою діяльність. Тепер йде горячкова праця над обєднанням тайних організацій. Плянується навіть обєднання організацій Людендорфа з військовими формаціями Ерхардта, який стоїть під командою ...

ІВАН АЙХЕЛЬБЕРГЕР

Була це надзвичайно цікава людина, одна із тих, яких буває велика сила в Америці, та які є рідкою появою на нашому галицькому грунті. Самоук—практикуючий хлопчик друкарський — добув твердою працею те, чого багато инших не може придбати ані фаховими студіями, ані батьківською спадщиною: чималий маєток та високе становище. Та ані робітливість, ані умовини не булиб винесли його на той щабель, на котрому стояв вмираючи, колиб не його зразкова чесність, — безприкладна благородність характеру, яка була його основним і найбільшим життєвим капіталом.

Але рідкість, з якою стрічається у нас таких людей, як Покійний, не торкається лише матеріяльного боку його життя, його карєри, й тих духових прикмет, що допомогли йому в осягненню загальної пошани, далеко більшої, ніж осягнені матеріяльні добра. Він особливо цікава й близька нам людина тим, що Він-же—Німець із роду, римо-кат. віросповідання, (одружений з Німкинею з відомої родини друкарів Кіблєрів), вихований у цілком чужому середовищі, проте полюбив цілим серцем український народ і всі сили посвятив для праці для добра цього народу. Дитиною були йому ще чужі згуки української мови, а помер почуваючи себе тілом і душею членом української нації. І став Українцем не задля матеріяльних користей, а з власної імпульсивної симпатії до українського руху, шукаючи спільної з українськими громадянами праці на такому полі, на якому він міг би допомогти своїм досвідом, знанням і незломною енергією.

Як згадано, 13-літнім хлопчиною вступив на практику до друкарні Манецких у Львові. Це було в 1883 р. і з того часу не покинув друкарського діла. Як складач працює кілька літ пізнійше у друкарні Віняжа, при „Пшеґльбнді" „східних Станьчиків". Відтіль вертає до Манецкого вже на становище завідуючого друкарнею і там уперве навязує тіснійший контакт з Українцями, зєднюючи друкарні численну українську клієнтелю завдяки своїй ввічливости, солідности та особливій симпатії, з якою відносився до Українців. Не від речі зазначити, що в тій друкарні друкувався за часів Покійного „Народ" І. Франка і, потім, „Діло". І тому не дивниця, що саме на нього рахувала Видавнича Спілка „Діло", коли за головування д-ра В. Охримовича дозріла давня мрія „Діла" про заснування власної друкарні. Тоді Покійний мав вже власну невеличку друкарню при вул. Фредра. На пропозицію Вид. Спілки „Діло" без надуми приступив до спільного організування української друкарні. І так від 1-го січня 1909 року ввійшла в життя умова, на підставі якої Іван Айхельбергер став директором і співвласником друкарні Вид. Спілки „Діла", друкарні, заложеної мінімальними, просто смішними, грошевими засобами. Основу під неї поклало кілька скринок черенок із маленького підприємства Покійного при вул. Фредра. За несповна 15 літ господарювання бл. п. І. Айхельбергера, при видатній допомозі дир. Миколи Заячківського, що теж вклав туди чимало енергії та допоміг матеріяльно,—друкарня „Діла" стала одною із наймогутнійших українських підприємств у Львові, тим варстатом, який розкинув між народ сотні тисяч примірників української книжки та міліони чисел десятків періодичних органів української преси. Ось і тепер друкуються у цій друкарні 4 українські газети й 5 журналів, не рахуючи книжкових видавництв, та всякої иншої української і чужомовної друкарської роботи. Тільки той, хто близько знайомий з характером праці на такому становищі, ма якому стояв Покійний, і тими реальними умовинами, в яких приходиться працювати, зрозуміє, що тут мало професійного знання та чисто технічного виконування обовязків. Це дійсно par excellence громадянська діяльність, до якої потрібна любов до суті справи і до мети, якій вона служить, — потрібна самопосвята, впертість і рішучість оборонця вічно загроженої передової стійки. Пригадати хоч би памятні дні вересня 1914 р. — приходу Московських військ до Львова. Не вважаючи на небезпеку розстрілу, — бл. п. І. Айхельбергер, як директор друкарні, не лякавсь випустити ще три нецензуровані числа „Діла", звернені проти наїзників гр. Бобрінского. А з приходом польської влади в 1918 р. — скільки неприємностей і дійсно важких хвилин прийшлось пережити Покійному, який особисто буквально днем і нічю пильнував те добро, що було тільки в малій частині його особистою, приватною, власністю, а за т в цілости було власністю переслідуваної, в підпілля загнаної, української, громадянської інституції. І так само, як за часів Москалів — покійний все мав на увазі с в о б о д у с л о в а, як найвищий і єдино справедливий постулят, якому повинні коритися усі приватні інтереси поодинокої людини. І Покійний не лякавсь при кожній найбільш скрутній нагоді йти на руку гаслові свободи слова, аж доробився того, що за свою діяльність найшовсь у 1921 р. у вязниці, що поліційний агент разпораз відвідував його канцелярію, і поліціянт стояв при машині, пильнуючи, щоб щось „небезпечного" не „проскочило" поза плечима превенційної цензури.

За цю чесність, безкористність і робітливічть, за доброту й ввічливість, за всі Його прикмети благородної душі й усі заслуги для української культури — належить Йому щире спасибі.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Проти диктатури комуністів.

Райтер звідомляє з Москви, що в харківськім окрузі вибухли заворушення. Комісар Полманов попирає повстанців, котрі виступають проти диктатури комуністів.

Англійсько-італійський конфлікт.

Райтер звідомляє із Риму, що там роблять відповідальною Англію за відложення підписання італійсько-совітського договору. Договір стратив на вартости, бо Англія випередила Італію у визнанню совітів. Італійського амбасадора в Льондоні відкликано, за те що на повідомив на час Мусолінія про визнання совітів Англією.

Пожежа фабрики.

З Москви звідомляють, що фабрику муніції в Тулі знищила пожежа.

Протифашистівський блюк.

Римська „Трібуна": Обговорюють утворення проти-фашистівського блюку, а саме: Демокр. ліга, партії соц., зєдинення і фашисти дисиденти. През. Д. Ліги є Бономі, б. премієр.

Б. през. Тафт хорий.

Б. през. Зєд. Держав Тафт, (тепер є президентом Найв. Трибуналу), занедужав тяжко жолудковою хоробою.

Вальоризаційний франк.

Нині 8. с. м. вальориз. франк = 1,800.000, а на 9. лютого 1,800.000. Франк вальоризац. тютюновий від 1—8 лютого 1,840.000, залізничий і почтовий від 1—15 II. 1,900.000.

НОВИНКИ.

— **Новий вшехпольський орган** почав виходити на Полісі в Луцьку. Орган цей, що зветься „Zycie Wołynia" рекламує себе безпартійним, присьвяченим польській думці і польському чинові на Волині. В програмовій статті читаємо слідуюче: „Хоча на Волині представляємо собою менчість — то одночасно творимо тут **історично, культурно та державно пануючий чинник** і з того приводу повинні ми заховуватися так як того вимагає повага держави. Не можна нам забувати, що ми а не хто инший з волинських народностей вибороли державний звязок тої землі з Польщею. **Наш жовнір і наш політик зберегли широкі границі того краю від східного залику і заворушень.** Наші предки лишили по собі безперечні заслуги для цього краю і традиція тих заслуг не може бути непошанованою. Здаємо собі докладно справу з нього, що крім нас живуть тут инші народности. Признаємо для них право для **культурного, суспільного і економічного розвитку.** Знаємо, що мусимо прямувати до **втягнення в орбіту наших інтересів тих народностей,** які дадуться втягнути. Але **найенергічнійше протиставимося всім тим, які з тих чи инших причин займають до нас і до польської держави протидержавне становище, суперечне з засадами конституції**". Таку програму проголошує новий тижневник партії чину.

— **Охорона льокаторів.** Сенатська правнича комісія відбула на останнім засіданню третє читання проекту закону про охорону льокаторів. Ухвалено внесок, щоби власники нерухомого майна платили податок до висоти 30 процент кождочасного додатку до чиншу. Ухваленб також щоби обовязок додаткових оплат відносився до льокаторів тільки до часу, коли чинш дійде до 50 процент передвоєнного чиншу, а з вчисленням податку за воду до 75 процент. Що до субльокаторів, ухвалено, що чинш субльокатора не може виносити більше як 30 процент чиншу оплачуваного льокатором власникови дому, а у випадку коли льокатор винаймає субльокаторови і меблі, то чинш субльокатора виносить 75 прц. от чинш льокатора. Власникови дому не вільно експлюатувати льокатора з помешкання в якому разі. Державні інституції залишаючи приватне помешкання, мають право передати його иншим державним установам, а навіть проти волі власника дому перебудовувати помешкання для потреб держави. Цей закон зобовязує до 1. квітня ц. р.

— **Почтові зміни.** З днем 15. лютого ц. р. ліквідується почтовий уряд в Забратівцях пов. Рящів, а громади приналежні до цього уряду приділяється до почтового уряду в Альбібовій. З днем 1. лютого закрито почтову агенцію в Наварії, а села тогож почтового уряду приділено до уряду в Глинній.

— **Скасування доріжняного додатку.** На сенатській фінансовій комісії представник польського уряду заявив, що з приводу упадку цін продуктів першої потреби, 1. березня не буде виплачуватись доріжняного додатку для державних функціонарів. Дня 1. березня платня з урядників буде рівнятися платні з 1. лютого, окрім 32. процентового додатку за першу половину січня.

— **Нове шкільне свято.** Львівська кураторія подала до відома всім шкільним зарядам, що для урочистого пошанування роковин „освободзенє" Львова 22. листопада 1919 р. міністерство освіти назначило той день днем вільним від навчання у всіх школах львівської округи. Доведеться і українським дітям по наказу святкувати день „освободзеня" Львова.

— **Бомба між кольоністами.** У селі Вичілці, пов. Бучач польські кольоністи забавлялися бомбами, які вибухли, наслідком чого згинув кольоніст Зигмунт і його 3 літня дочка, а окрім того троє дітей і господиня потерпіли тяжкі рани.

— **ВП. Жертводавців на „Рідну Школу"** просимо пересилати чеками УПТ. лише значнійші квоти. Тепер кожний чек з почтовою маніпуляцією коштує Головну Управу УПТ. приблизно 100.000 мп. Отже коли хтось з Вп. Жертводавців присилає чеком на „Рідну Школу" 20.000 мп. — як то недавно трапилося — то цим не помагає але несвідомо шкодить товариству. — Тому під теперішню пору прохаємо пересилати чеками жертви почавши бодай від 2-ох (двох) міліонів мп. — У. П. Т. Секція „Рідна Школа".

— **З театру „Бесіди".** Пані О. Голіцинська пригадується нашій публиці в суботу 9. ц. м. як Соня в двірській драмі Г. Запольської „Царевич". Ролю цю креуватиме у перше.

— **З товариського життя.** Дня 19 січня ц. р. відбулося в парохіяльній церкві в Тернополі вінчання п. д-ра Олександра Марітчака, адвокатя у Львові з п. Стеллею Гаврисевич-Марітчак.

Про примус обезпечення від огню?

II.

Міністерство скарбу (Державний Уряд Контролі Обезпечень) дозволило Тов. „Дністер", рішенням з дня 31. XII. 1923 ч. 2020|UU приймати обезпечення в американських долярах. Не маємо сумніву, що українське населення використає цю нагоду, щоби обезпеченням в „Дністрі" будинків в долярові валюті в першу чергу забезпечило собі відшкодування в повній вартости спалених будинків, а з другого боку уможливило Товариству „Дністер" видержати в конкуренційній боротьбі. Тому конечним є:

1) Негайно обезпечувати від огню в Т-ві „Дністер" і то в американських долярах те все, що не підлягає по закону примусови обезпечення в ПДВО, а саме:

а) будинки тимчасового характеру,

б) всі фабричні і промислові будинки, як млини, тартаки, олійні, ткальні та всякого роду варстати і т. п.,

в) всяке збіжжя, пашу, худобу, домашню, фабричну, церковну і шкільну обстанову, товари, взагалі всяке рухоме майно.

2) Подбати, щоби в кождій громаді, в котрій ще не оголошено приходу поборових реєстрів ПДВО, негайно обезпечено в „Дністрі" взагалі всі будинки, а зокрема церковні і приходські будинки і то на повну дійсну вартість в американських долярах, бо й так всі будинки мусять бути обезпечені на повну вартість.

3) Пильнувати, щоби при примусовім обезпечуванню будинків в ПДВО, кожний власник ще застеріг собі право обезпечення 1/3 части дійсної вартости тих будинків в Т-ві „Дністер", та щоби дійсно кожний цю 1/3 часть вартости в „Дністрі" обезпечив в долярах.

Хто обезпечує свої будинки в „Дністрі" вже давнійше (тільки такі обезпечення можуть бути тревалі) на повну вартість, того не можна змушувати обезпечувати ті будинки рівночасно в ПДВО так довго, аж обезпечення в „Дністрі" скінчиться через виповідження, або через знищення будинків.

Т-во „Дністер" виплачує все своїм членам в разі пожару відшкодування в повній обезпеченій сумі.

Кажуть, що ПДВО числить дещо низчі премії, як „Дністер". Не слід забувати, що премії „Дністра" є дуже низькі в порівнанню з иншими асекураційними підприємствами. Не треба забувати, що в своїм часі „Славія" і инші чужинецькі асекураційні інституції числили хвилево також низчі премії для конкуренції з „Дністром". Наші селяне скоро на тім пізналися і перенеслися з обезпеченням до рідного Дністра" мимо вищої премії, і „Дністер" таки поборов „Славію".

Ми повинні використати всі можливости, полишені нам законом про примус обезпечення і останнім міністерським обіжником, та обезпечувати дальше всі маєтки в „Дністрі". Про всяке надужиття і неправильности, поповнювачі агентами ПДВО з метою вкоротити наші права, повинні громадяне доносити Управі „Дністра", та вносити жалоби до міністерства скарбу (Державний Уряд Контролі Обезпечень) у Варшаві і до Голови Українського Соймового Клюбу п. Самійла Підгірського (соймовий будинок кімната ч. 50) у Варшаві.

Зазначується, що письма до всіх властей в справі примусових обезпечень є вільні від стемпля.

Відозви й комунікати.

До українського громадянства в краю і на еміграції.

В наслідок витворених актом головних держав антанти з дня 14. березня минулого року обставин і відомого відношення правительства Польщі і Румунії до тих західних Українців, які мусіли опустити Рідний Край, тисячі людей опинилося на еміграції в безвихіднім правним і матеріяльним положенню. Позбавлені Вітчини емігранти не мають паспортових документів, їм звязана свобода рухів, переважна їх частина не має ніяких засобів до життя.

Це примушує політичну еміграцію зі західних українських земель взятися до самооборони і самопомочі, до рятування своєї фізичної екзистенції. З тою метою поставив у Відні Організаційний Комітет західно-української політичної еміграції який заходжується біля переведення організації політичних емігрантів також в инших краях і утворення спільного всім організаціям Центрального Комітету, для координації роботи поодиноких комітетів і представництва інтересів всеї еміграції перед міжнароднім чинниками і заінтересованими державами.

Поки утвориться Центральний Комітет, функції його бере на себе Організаційний Комітет у Відні і в найблизчому часі зробить потрібні кроки перед відповідними міжнародніми чинниками в спра і улекшення повороту емігрантів до краю і правної охорони в тих державах, де вони тепер перебувають. Являючися одночасно представництвом політичних емігрантів, перебуваючих в межах Австрії, Організаційний Комітет мусить негайно організувати матеріяльну поміч для тих, хто її потребує.

Відні і околиці десятки цивільних і військових політичних емігрантів, обтяжених родинами, які по ліквідації установ Західно Української Народньої Республики опинилися без всяких засобів до життя і без всякої надії знайти тут якесь заняття. Всі вони позадовжувалися і видержалися з найнеобхіднійших річей, рятуючи себе і свої сімії від голоду і холоду. Всім їм замкнений поворот до краю. Всі вони потребують скорої і значнійшої по

Орг низаційний Комітет звертається до української суспільности в краю і на еміграції, особливо до Українців в Америці, Канаді і Бразилії, з зазивом складати датки на поміч політичним емігрантам. Люде, що з олі суспільности виконували через ряд літ, по своїм силам і розумінню, свої національні обовязки, з занедбанням обовязків супроти самих себе і своїх родин, мають право на поміч суспільности в тім тяжкім положенню, в якім вони знайшли ся. І ми певні, що суспільність сеї помочі їм не відмовить.

Грошеві датки по силати на адресу касіра Комітету п. Івана Коссака, Відень, V., Гартмангассе 3, дв. 1.

Відень, дня 30. січня 1924 р.

За Організаційний Комітет західно-української політичної еміграції:

Д-р Кость Левицький голова. *д-р Роман Перфецький* заступник голови, *Григорій Микетей* секретар, *Іван Коссак* скарбник, *Антін Крушельницький* контрольор, члени: *Андрій Жук, Григорій Курца.*

Оголошення жертв з коляди на „Рідну Школу".

Чимало Вп. Жертводавців (поодиноких товариств і громад) жадають безпроволочного оголошення в часописях жертв з коляди на „Рідну Школу". З огляду на те, що з громад все ще надсилають жертви з нагоди коляди, ми можемо зробити зіставлення тільки піз йше. — Зіставлення оголошуватимемо сумарично, бо поодинокі оголошення в часописях коштують тепер непропорціонально високо приблизно 1 міліон за сантиметер на останній сторінці. — Думаємо що Вп. Жертводавці будуть розумілі та не жадатимуть, щоби велика частина їх жертв замість на наше приятне шкільництво, пішла на подрібні оголошення в часописях.

УПТ. Секція „Рідна Школа".

Усі Українські Товариства, Кружки, Комітети, устроюючі в часі цьогорічного карнавалу забави і вечерниці, просимо складати частину доходу на українських інвалідів. — *Українське Тов-о Опіки над Інвалідами*, Львів, Руська 3. 1334 a) 2—3

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Народний Театр „Бесіди" дир. Стадник В суботу 9 ц. м. з п. О. Голіцинською в ролі Соні „Царевич".

Український театр під дир. Івана Когутяна.

Рогатин, саля Сокола.
Субота 9/II „Бог пімсти".
Неділя 10|II „Трійка гіпьтаїв".
Вівторок 12|II „Галька".
Готується „Мадам Бетерфляй". 1353 4—5

Свято 25-ліття сокільської праці б. голови організації Секції Сокола-Батька і отамана УСС. Сеня Горука та відслонення його портрету, відбудеться в неділю дня 10. с. м. о год. 11-ій перед пол. в салі С-Б вул. Руська ч. 20. на яке проситься всіх членів і відпоручників Товариства. — *Старшина С-Б.* 1377 1—1

На „Рідну Школу" зложили пп. Іван і Варвара Сквортянські в Кракові 10,000.000 мп. з приводу 25 літніх роковин їх вінчання. Впов. Жертводавцям складаємо щиру подяку. — *Головна Управа УПТ.* 1390

Дрібні оголошення.

Рутинований концепієнт пошукує місця в адв. канцелярії при пов. суді. Зголошення: Українська антикварня. Львів, вул. Рутовського 22 „для концепієнта". 1372 1—1

Інструктор для учениці II. кл. гімн. пошукується. Зголошення з поданням умов слати на адресу: Парохіяльний уряд в Хмільні п. Лопатин. 1374 1-2

Куплю піжну машину до життя. Зголошення до Адміністрації. 1379 1-1

Банковий урядник, спокійний, кавалер, шукає кімнати блище центра найрадше з повним удержанням. Зголошення до Адміністрації для д-ра Б. 1375 1—4

Студентка фільозофії, вправна машиністка, з бюровою практикою приймe зараз якенебудь заняття або лекцію на селі „Студентка" до Адміністрації. 1378 1—1

Інвалід темний, б. український старшина, з дому українських інв. при вул. св. Зофії 25, без заняття і без моральної помочі, звертається до Пань і Панів, які пожертвували би одну годину денно на читання йому книжок. — Федір Романів б. стар. УГА. 2—4

Ноти на скрипку, фортепян, мішані і мужеські хори, сольові пісні, висилає Музична Накладня ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1242 8—10

ОГОЛОШЕННЯ.

До п. Зофії Зарицької і п. Кипріяна Білинського судді окр. в Тернополі.

Тому, що на листи, котрі я писав до п. Зофії Зарицької як також до п. Кипріяна Білинського вище згадані не реагують тому що я своєї власности на судовій дорозі не в силі відібрати через всемогучі впливи п. Кипріяна Білинського як судді окр. в Тернополи, звертаюся отсею дорогою і апелюю до совісти та чести вищезазначених (коли така у них ще бодай в мінімальній части находиться) щоби будинок деревляний бляхою критий, котрий вони потайки спільними силами в р. 1919 з реальности мого Бл. П. Батька в Тернополи забрали, звернули мені в якнайкоротшій реченці на якій би то не було дорові (прим. мировий суд.)

Рівночасно заявляю, що п. Кипріян Білинський не мав жадного права мішатися в спадкові маєткові так мої як також мого Бл. П. Брата, хотяй би з тої причини, що Він ніколи не був братом (по життю) мого Бл. П. Батька.

Білинський Олександер, студ. мед.
Краків, 1. січня 1924. 1376 1—1

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Тов. українських слуг і заробників „Сила" у Львові відбудуться дня 24. лютого 1924 о год. 12. в полудни в льокалях Товариства, вул. Краківська ч. 17 — в разі браку комплету о год. 1. попол. тогож дня зі звичайним порядком дневним. — ВИДІЛ. 1373 1—1

Випродажа решток

З окази замкнення білянсового за рік 1923, дальше в окази великого запасу, спадку доляра і девізи „великий оборот — малий виск" рішили ми наші товарі продавати о 50 проц. дешевше від цін фабричних а

переконаєтеся чи

що замовляючи у нас ціни склепові по Ваших селах і містах є много висші в порівнанню до наших цін.

Замовлення приймаємо **без задатку**, висилаємо за післяплатою. При замовленнях понад сто міліонів оплачуємо почту. Кооперативам, спілкам і купцям уділяємо кредит, — за готівку рабат.

Матеріяли на убрання: чисто вовняні, гарні в річних красках і десенях.

Бархани, фланелі, полотна на блюзки, сукні, шафрюки. Ціна за метер 1.800,000, 2,500 і 3,500 мил.

Полотно подв. ширини на білля за метер 3, 2.500 і 3 міл.

Полотенця на суконки і фартушки в лесеві і коаски тревалі за метер 2,2.500 і 3 міл.

Полотно „Димка" на калесони за метер 2, 2.500 і 3 міл.

„Сурівка" на постіль, грубе льняне за метер 2,250 і 3 міл.

Всипи „Тик" густе не перепускаюче пір'я за метер 2.500 і 3 і 4 міл.

Готове біллє.

Сорочки мужеські ленні з двома коннірами, десені модні за шт. 10, 12 і 15 мил.

Сорочки робочі з дуже міцного зефіру ціна за шт. 6 7 і 8 міл.

Калесони мужеські ціна 6 і 8 мил.

Хусточки до носа по за тузін 6 7, 8, 10 і 2 міл.

Скарпетки, панчохи вігольові і шовкові за пів туз. 12 15, 18 і 20 мил.

Готові убрання, куртки, сподні.

Убрання вовняні, дуже тревалі послідної моди за гарнітур 25, 35 і 45 міл. Камґарнові 40, 60 і 80 міл.

Куртки теплі на чистій ваті по 14, 18, 25, 30 і 40 міл.

Сподні 5.500. 7, 9, 12 і 15 міл.

Черевики

дуже тревалі, подвійної золі за пару 18, 24, 28 і 35 міл.

Матеріял „Нептун" дуже тревалий в вошенко, ціна за метер 5, 8 і 10 міл.

Матеріял „Маснат" за метер 9, 12, 15 і 18 міл.

Материял „Демінангари" за метер 18, 23 і 25 міл.

Матеріял сподневий за метер 12, 15 і 18 міл.

Матеріял плюш в пружки за метер 7 і 8 м.

До повного убрання мужеського маємо комплет підшевки на цілий гарнітур зі всіми додатками, ціна за комплет 14, 18 і 20 міл.

Сукно „Гімназіст" сиваste (мареного), ціна за метер 6 міл. 500 т., 8 і 9 міл.

Цайґ подвійної нитки, ціна за метер 4, 5½ . 7 міл.

Сукно ціна за метер 6, 9 і 10 міл.

Матеріяли на пальта, футра, куртки, бунди.

Гарде. дуже тревалі, ціна за метер 8, 9½ і **„Бурка"** за метер 9, 13, 18 і 25 міл.

„Дубля" по лівій стороні крати по ціні, за метер 15, 20 і 26 міл.

Матеріяли жіночі.

Материял „Мода" подвійної ширини у всіх наймодніших красках на суки і костюми Ціна за метер 4 і 6 міл.

„Восток" костюмовий, ціна за метер 12, 15 і 22 мил.

Трикотина шовкова на сукні і блюзки в рішних красках, дуже широка (на сукню треба 1 і пів до 2 мет.), ц. за м. 12 міл.

По цінам оригінальним висилаємо обувє, капи, коци, хусткн, хусточки перналеві шовкові, дебетові і кашмірові.

Товар висилаємо першої якости а ґарантія наша: або звертаємо гроші відворотно на жадання.

Просимо адресувати: 1363 2—4

„РЕҐУЛЯТОР", Львів, Ринок ч. 43.

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

Від 7 лют. і слідуючі дні висвітлюють найбільший фільм світа п. з.

„ШАЛЕНІ ЖІНКИ"

велику двосерійову еротичну драму на 11 дій. В головній ролі найславніщі артисти світа: Eryk Stroheim і Allice Terry.

Обі серії разом! Обі серії разом!

Ножний сеанс буде тревати понад 2 години.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 31 (10124). Львів, неділя 10. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. тад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон. Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 11,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень авертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Довкола визнання Совітів.

Резолюція Зїзду С. Р. С. Р. — Несподіванка для Франції. — Тяглість англійської політики. — „Ждати і поиглядатись". — „Розумнійший договір". Італійські голоси.

Справа визнання совітів Англією стає, зовсім природно, найважлиайшим европейським политичним фактом за останні дні. Надії, які звязують з шією подією поодинокі держави і уряди, стають предметом дуже живої дискусії на сторінках европейської преси. З огляду на те, що в звязку з такою подією і між нашими читачами можуть виринути якнайріжнороднійші політичні гороскопи, вважаємо своїм обовязком подати деякі авторитетні голоси европейської преси на цю тему.

У вчорашній статті ми передавали погляди англійської пів-офіціяльної опінії про визнання англійським урядом совітів. Нині хочемо доповнити погляди висловлені „Таймсом", ще й иншими фактами, щоби не давати надто однобічної картини цієї важливої події. До цього часу ще англійський уряд не одержав з Москви офіціяльної відповіди на свій дипльоматичний акт. За те міністерство закорд. справ у Льондоні одержало переклад резолюції, прийнятої другим зїздом Радянського Союзу у Москві, на якому Літвінов повідомив збори про визнання Росії з боку Англії. Деякі частини цієї довжезної резолюції подаємо з англійського тексту за „Таймсом" з дня 4. ц. м.

„Вислухавши звістки про визнання „de iure" Союзу Совітських Соц. Республик Великою Британією і про навязання нормальних дипльоматичних зносин між двома державами, другий конґрес Совітів підхреслює з вдоволенням, що цей історичний крок був одним з перших актів першого уряду В. Британії, вибраного робітничою клясою. Уряд робітників та селян Союзу Совіт. Соціяліст. Республик, що повстав у великій Революції вважав своїм першим завданням боротьбу за мир і за весь час свого істнування змагав до відродження міжнародніх взаємин між усіма народами. На жаль, ніякий попередній уряд не пішов на зустріч Урядові С. Р. С. Р., а навпаки, не далі як у травні мин. року Уряд С. Р. С. Р. станув перед фактом ультиматума з боку англійської дипльомації, яка грозила зірвати розпочаті торговельні зносини і загрожувала безпосередньо небезпекою европейському мирові...

„Цей другий конґрес С. Р. С. Р. буде і на далі, як до цього часу, одною з перших думок Совіт. Уряду, який продовжуючи свою мирову політику вжиє всіх зусиль, щоби поладнати всі спірні питання та непорозуміння, розвинути та зміцнити економічні зносини, такі потрібні для економічного та політичного поступу народів обох країн і цілого світа".

*

Рішення англійського уряду супроти російського уряду булоу французьких колах подекуди несподіванкою. Французи сподівались, що англійський уряд перед таким рішенням порозуміється з Францією щодо умовин наміченого визнання Совітів. У останнім часі у Франції зростав настрій за „зближенням" зі совітським урядом і деякі партії хотіли навіть випередити пляни англ. робітничого уряду. Французькі радикали не скривають свого обурення, що Франція дала випередитись Англії. Хвилююче становище у Франції в цій справі пробрало в останнім часі некорисний напрямок, коли головний російський торговельний агент Скобелєв, покинув Париж в наслідок програного судового процесу.

Французький офіціяльний „Тан" каже, що ніщо краще не вказує на одноцільність напрямку англійської політики, як останній акт визнання Совітів. Якщо англ. міністр. закорд. справ змінило свою методу, то проте має на оці ю саму мету. Тільки черга змінена: — спершу визнання, потім переговори. Тому ця подія не є така важна, як вона виглядає на перший погляд. Якщо Англії вдасться одержати відшкодування для власників російських паперів, тоді російський уряд нелегко міг би відмовити таких самих прав Франції.

„Еко де Парі" сумнівається, чи Мек Донельд одержить бажану винагороду за свій акт. Німеччина нічого практичного не одержала від обіцянок при договорі в Рапальо. На думку цього часопису, найкращим становищем Франції є „ждати і приглядатися".

*

Дня 3-ого ц. м. мав бути підписаний італійсько-російський договір, на таких умовинах: — Італійські товари ввезені до Росії одержують митову знижку від 10 до 50 процент; вивіз означеної суми збіжжа, річно до Італії а в Росію італійська мануфактура; права для італійських пароходів на Чорнім Морі; представники совітського уряду одержують усе майно в Італії належне нині до представників царського уряду і уряду Керенського.

Така справа: як визнання передвоєнних претенсій італійських горожан до російського уряду відкладена на пізнійше, коли Совітський уряд сформулує свої домагання у цій справі.

Італійська преса висловлює своє розчарування, що Муссоліні дав випередитися Мекдонельдові. Зрештою підкреслюють ріжниці між визнанням англійським de iure і договором італійським, який, стверджують це з вдоволенням", є багато розумнійший.

„Idea Національе" з дня 3-ого ц. м. пише: „Незалежно від усіх мотивів і обставин, англійський акт матиме без сумніву великі наслідки для Европи, які мають багато більше значіння для Франції, ніж для нас. Британське визнання Совітів підкреслює мировий тон англійської політики і є з цієї причини у різкім контрасті до духа і акції французької".

Часопис „Епока" вважає великою вагою те, що англійський уряд вичислює проблеми, які треба вирішити: починаючи від взаїмної торговлі аж до передвоєнних договорів Англії з Росією. „Епока" зважується на погляд, що Мекдонельд має намір дати Росії голос у міжнародніх нарадах, в яких він зводитиме дипльоматичну боротьбу з Поанкаре за рівновагу сил в Европі.

Закарпатська Україна.

Стан преси. — Тверезий голос. — Посмертна згадна.

Ужгород в лютім 1924.

Стан преси на Закар. Україні представляється так:

Українська політична преса виказує 8 газет, а саме тижневики: „Руська Нива", „Свобода", „Вперед", „Село", „Карпаторусскій Вѣстник", „Русская Земля" (три перші на народній мові, три другі московсько-українським язичієм, що має бути літературною московською мовою); дальше місячник: „Наша Оборона", інвалідський і неперіодична газета „Карпатська Правда" — комуністична.

Неполітична преса виказує 12 періодиків, а саме: „Подкарпатске Пчолярство" (пасічнича), „Пчолка", природнича для дітей, „Благовѣстник" і „Душпастирь" (язич.) духовні, „Учитель". „Народна Школа" (язичієм), „Карпатскій Край" (московська), „Подкарпатска Русь", „Кооператива", „Наш родный край", діточа, „Зоря". „Пластун - Junak-Cserkész". Все це по більшій части місячники.

Мадярська преса: політичних 11, з того 1 щоденник, 2 обденники, 8 тижневників, неполітичних 2, разом 13.

Протидержавну тенденцію проявляють із політичних 4. Жидівських газет: 2 тижневики, а саме: 1 на мадярській мові й 1 жаргоном.

По містам представляється ця статистика так:

Ужгород — українських 16, мадярських 7, жидівських 2, разом 25. Мукачево — українських 3, мадярських 4, разом 7. Берегово — мадярських 2. Тучево — українська 1. Всього разом 35 газет.

Не можу не податио дного тверезого голосу, що в приступі щирости чи партійної ревности відсловнює рубець заслони над річами про які в нас не пишеться, а котрий пояснює дуже багацько з політики чеської влади супроти Зак. України.

Це голос органу чеської „людової" (католицької — А. Д.) партії „Lid" з 6. січня під наг. „З Підкарпатською Русю ведемо забаву з огнем".

Констатуючи нещире й нездячне відношення влади до тих тутешніх ліячів, що від початку присвятили всі сили на консолідацію відносин, дальше остерігаючи, щоби не вважали тутешніх людей аж до того обмеженими, що не розуміють, що з ними робиться передова стаття пише:

„Замісць культурної політики й освітньої народньої праці ведеться тут політику ненависти, а бодай байдужости, Українці на Словаччині, а є їх там досить, не мають ні одної сільської школи. В школах, де і за Мадярів учено 2 години тижнево українського, сьогодня й того немає. Пряшівська учительська семінарія не дістала жадної державної субвенції. Професори цеї установи дістають платню лиш із приватних збірок американських Українців. Так штучно приготовляється винародовлення й словакізацію 100.000 Українців, що живуть на Словаччині.

Закарпатська Україна сталася метою чеських політичних партій для осягнення дальших декілька посольських мандатів. Публичного заінтересування потребами країни тут немає. Зацікавкення Зак. Україною виникає лиш в справі виборів і найвище від часу до часу зробиться якусь постанову в Празі, але не на Зак. Україні. Тут вже повних 5 літ панується без волі народу, без його парляментарних заступників".

— —

Дня 1. лютого померла тут, захворівши черевним тифом Марина з Довганів Ручкова, артистка „Українського Театру Просвіти" в Ужгороді. Покійниця родом з Бесарабії працювала в тутешній театральній трупі від 1921. і здобула собі любов товаришів і симпатію публики. Похорон відбувся при численній участи української еміґрації й місцевого громадянства дня 3. ц. м. *А. Д.*

Наддніпрянська Україна.

Лист з українського села.

— „Ти непокоїшся, що я не маю грошей. Та нема чого непокоїтися, бо я роблю для господаря, в якого мешкаю, теплі хустки і панчохи і ця робота мене розриває та дає гроші бодай на оплату листів. В нас платиться за листи по курсі червінця. За попередний лист я заплатила 20 коп. або 160 міліонів рублів, а за другий 850 міліонів. Большевицькі червінці, чи як їх називають селяне „большевицька видумка", не мають твердої ціни. З початку випущено їх на міліярд а в грудні їх було вже на 25 міліярдів. Випущено і державні льотерійні льоси та приобіцяно виграні платити золотом. Але замісць золота дали такіж папірці в виді червінців. Одно натягання! Багато селян в грошах не орієнтується. Вони балакають собі, що коло нового року випустять нові, а ці прийдеться вимінювати. Були тисячі, були і міліони, але всі зони так міняться і падали в ц[illegible] вийшовши на базар нічо[illegible] подробиці і не купиш. Бували випа[illegible] студентських купні тутже до Парижа [illegible] який час з[illegible]

Пр. 130/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 22 з дня 1. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Принціпова справа" в устурах між словами: а) „добровільного значіння" і „Держава вимагає", б) „на ліасу" і „або як лагіднійше", ц) в уступі від слів „Кепську бав теся до кінця артикулу; 2) в рубриці „Нов нки" заголовок пятої з ряду нотатки,, містить в собі єство ad 1) злочину з § 65 а) з. к., ad 2) виступку з артик лу V. закон з 17. грудня 1862 ч. 8|64 Д. л. д. узнав доконану в дни 31. січня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за преступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів, дня 4. лютого 1924.

(Підпис нечиткий.)

на базарі з пересердя дерли ті гроші на шматки і кидали об землю. Один селянин виклеїв собі вікно мільйоновими банкнотами, а його жінка поїхала до міста міняти їх на добрі гроші, але не виміняла, бо біля банку була така велика черга, що вона не могла дочекатися на виміну. До того понесла ще втрату, бо мусіла з окрема заплатити підводі за страчений час. Цукру в нас давно вже нема, але хто зберіг пасіку, тому добре ведеться, бо міняє мід за все потрібне.

В ваших газетах пишуть, що в Німеччині горожанська війна. Взивають населення, щоби допомагало німецькому пролєтаріятові. Для досягнення тої мети змобілізовано в нас у селі кількох людей. Але тепер все це якось втихло і нікого не інтересує. Батькову наукову бібліотеку, яку він збирав літами, мушу продати. Одначе в селі ніхто не хоче її купити ні гуртом ні по одинці. Везти її до міста за далеко. Крамничник запропонував мені продати її йому на вагу як папір до пакування. Жалко бібліотеки, але звідкіля взяти грошей? В моїх старих літах не зароблю. Так і продала по 100 мільонів за фунт. Купила за ці гроші мяса і було чим розговітися на Різдвяні свята. Ходила до церкви. Тепер, хоч релігію большевики переслідують, але ці селяне, котрі не служать в Виконкомі, дуже пильно ходять на Богослуження. Священника большевики вигнали з церковного помешкання. Селяне примістили священика автокефальної церкви в себе. Баби утворили окремий комітет для його матеріяльного забезпечення. Виборні з поміж них ходять по хатах і збирають для священика хліб, продукти, паливо і гроші. За дозвіл на хрестини треба платити до Виконкому 20 міліярдів. Та мимо такого високого мита за прихід на світ, селяне хрестять дітей".

(„Руль").

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

З польських справ.

Залицяння Замойского до Чехів.

Польський закордонний міністр Замойскі, хоч як не мав охоти покидати Париж, врешті розігнався в дорогу до Варшави. По дорозі спинився у Відні і тут зазначив свій побут інтервю з кореспондентами „Neue Fr. Presse" і „N. W. Journal". З цим другим говорив про відношення Польщі до Чехословаччини. Він співав: „Ми овіяні щирою (?) охотою налаштувати приязні взаємини до Чехословацької республики. Ми переконані, що нам удасться усунути непорозуміння, які хвилево грозили закаламученням приязних сусідських взаємин між обома державами. Польська сусідська політика зрештою не може виключити Чехословаччини з обсягу своїх зусиль, бо таким чином повстала би люка в загальній картині політичної консолідації центральної і східньої Европи".

Так само наговорив Замойскі багато гарних слів на адресу Фінляндії, Латвії та Естонії. Кореспондент не забув пригадати Литви. Замойскі відповів, що у відношенню до неї Польща має добрі „хенці".

Причину того, що не всі щомісячно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський [illegible] повинні бути більшим [illegible] ножем, ніж чужа екзекутива.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Демонстрація Німеччини.

Німецький уряд телєграфічно доручив німецькому амбасадорові в Вашинґтоні, щоби не вивішував жалібної хоругви з нагоди смерти Вільсона, через політику якого спало тільки горя на Німеччину.

Французька політика ощадности.

Палата рішила всіма 521 голосами 1. § 1. статті урядового проєкту скарбового закону, що передбачує ощадности до висоти одного міліярда франків. Деякі поправки, поставлені комуністами відкинено.

Пояннаре про смерть Вільсона.

На передостаннєму засіданню французької палати присвятив Поанкаре свою промову памяти Вільсона. Поанкаре між иншим сказав: „Не забудемо, що з хвилиною як Зєднинені Держави взяли участь у війні, Вільсон сказав, що закон є ціннійшим від мира. Не забули ми і ніколи не забудемо, що Вільсон назвав границю Рену границею свободи. Вільсон посвятив усе життя справедливости і спомин про нього буде тривати серед усього людства вічно".

Франція і Палятинат.

На домагання Німеччини, адресовані до французького уряду в справі привернення в Палятинаті положення, яке відповідало би обовязуючим умовам і трактатам, французький уряд відповів, що докладно перестерігає букви трактатів і рішений тепер і на будуче не вмішуватися в спори Німців між собою. Наслідком цього не пічне з німецьким урядом ніяких переговорів про питання внутрішніх відносин між Німцями в Палятинаті.

Ревеляції Льойда Джорджа.

Льондонська преса подає сенсаційне інтервю з Льойдом Джорджом. Він заявив, що від початку конференції противився обсаді німецьких областей коаліційними військами. В цих змаганнях до квітня 1919 р. підпирав його пок. Вільсон. Одначе підчас неприязности Льойда Джорджа в Парижі Клємансо потрафив намовити Вільсона до заключення окремої французько-американської умови, по думці якої Америка згодилася на обсаду лівого берегу Рену. Після повороту до Парижа Льойд Джорджж вже не зміг повалити ці постанови. Вільсон застеріг собі, що Франція має держати цей пакт в тайні. Тепер по смерти Вільсона англ. міністерство загр. справ звернулося до Льойда Джорджа зі запитом, чи годиться на оповіщення цеї угоди.

Це інтервю викликало в Парижі велике негодування. Посол Тардіє запевнює в пресі, що такого пакту не було.

Опозиціоністів арештують.

В Харкові арештовано делєгацію, яка їхала з Москви до Троцького на Кавказ з докладом від опозиції про средства боротьби, які намітило політичне бюро комуністичної партії для боротьби з опозицією.

Кондоленція Тіхона.

В московській „Правді" видруковане письмо патріярхи Тіхона до редакції такого змісту: „Прошу через Вашу газету висловити моє співчуття для уряду Союзу Совітських Республик по причині важкої утрати, яку поніс уряд в особі несподівано помершого голови Ради народніх комісарів В. Улянова-Леніна".

Москва-Ленін.

Якийсь Сахаров поставив на засіданню московської Ради внесок, щоби Москву перезвати на „Москва-Ленін".

Д-Анунціо ґрафом.

В Римі очікують на проголошення королівського декрету про винагороду Д-Анунція титулом фіюмського ґрафа за його заслуги для Італії.

В честь Леніна.

З Копенгаґи доносять, що большевицький уряд рішив перемінити назву твердині Кронштад на „твердиню Іліча".

Комітет оборони промислу.

В Дісельдорфі засновано комітет оборони металевого промислу. Завданням комітету є підшукання шляхів для того, щоби окупаційна влада не перешкаджала нормальному розвиткови металюрґічного промислу.

Партія праці і соціялізація.

З Льондону комунікують: Верховна Рада англійської партії Праці рішила домагатися впровадити в життя найважнійшу точку партійної програми а іменно соціялізації земельної власности. Уряд Мекдонельда приготовляє відповідний проєкт, який на весну стане предметом нарад на партійному конгресі.

Преса.

Кінематоґрафічні інформації.

Жалілись недавно учасники одної „кресової дискусії" у Варшаві, що столиця Річипосполитої є страшенною ігноранткою у справах „кресів" і звертались з апелем до варшавської преси взятись поважнійше за інформаційну роботу у цім напрямку. Здавалось би, що сліпотою грішать лише варшавські великі щоденники, газети б. конґресівки, Познаншини й взагалі корінних польських земель, але що в ігнорантности не можна обвинувачувати бодай т. зв. поважну польську пресу „кресів", а передусім — львівську. Але хто думає, що існує бодай **один** польський часопис у Львові, який визнається в українських справах, не кажучи вже про загально-краєві відносини, про адміністрацію на провінції і про політичне, економічне й культурне життя міст, містечок і сіл на українських землях, приналежних тепер до Польщі, — той хіба ніколи не бачив львівських польських газет! Вчера звертали ми увагу на статтю у „Курєрі львовскім", яка пішла на передове місце, замість опинитись в рубриці маленького фейлєтону, під наголовком „Ребус". Слово польске", як орґан ще поважнійшої партії під редакцією ще більших авторитетів, пішло — річ ясна — ще дальше в гумористиці своїх теорій та інформацій відносно „квестії рускей". Коли при згаданій передовій статті „Курєра львовского" (ч. 29) читач збентежено питав: у чім річ, про що автор думає і що він таке говорить, чого він хоче? — то над статтею „Слова п." п. н. „Під прапором орієнтальної орієнтації" (ч. 38 з 8. ц. м.) можна лише реготатись. Щиро радимо пошукати за тим числом орґану, підписуваного професором університету й недавнім міністром Річипосполитої і гарантуємо кілька хвилин веселої забави, задля якої варта навіть видати 250.000 м. п. Такого лябіринту дат, прізвищ і фактів, дійсних, перекручених та в трьох-четвертих з ґрунту фіктивних, зроджених у якійсь хоробливій фантазії дегенерата, — такого клубка нісенітниць ми вже давно не стрічали навіть на сторінках тото самого „Слова польского", на якому вже вже писалось про „реформу альфабету" українського й про багато кінематоґрафічної всячини

Вся стаття трактує про якусь грандіозну, пляново до подробиць обговорену й зорганізовану акцію української інтеліґенції (вона зветься у „Сл. п." „партією українською" у „рускім громадянстві") для викликання державного перевороту в Галичині й Волині, очевидно: з метою приєднання до Рад. України. Отже: „поміркованні елєменти" в роді д-ра В. Охримовича усунено; всеж, для вспокоєння польських кол і скриття ворожих протипольських тенденцій висунено людей з безбарвною політичною маркою, як о. Стефанович і д-р Евин. Уся діяльність „партії українскей" спірається на договорах д-ра Петрушевича з большевиками, заключених весною 1922 р. в Берліні. Паралельно йдуть: 1) приготування до усунення від найблизчих виборів усіх „рускіх елєментів" у користь „української партії", 2) закордонна акція задля ревізії рижського договору, 3) організація галицьких військових корпусів за Збручем і т. д. і т. д. За гроші, отримані від большевиків (чесне слово!) видає українська партія „Діло", „Наш прапор" і „Новий Час", не рахуючи кількох нових тижневиків і періодичних видань. Емісарії трудовицькі, під маскою кооперативної і торговельної діяльности, розїзджаються по всіх закутинах краю, реклямуючи добробут за Збручем і проповідуючи дуже швидкий прихід большевиків.

„Щоби цю працю поширити й поглибити, дано емігрантам з Чехословаччини, Австрії й Німеччини наказ повороту до краю з метою поглиблення пропаганди. Найспритнійших і найздібнійших людей з оточення Петрушевича скеровано до краю, де приділюється їм поодинокі референтури (д-р Марітчак — справи преси і Нар. Комітету, д-р Лисяк — волинські справи, д-р Відаяшецький — радикальна партія).

Уявляємо собі міну названих добродіїв ось нпр. д-ра Павла Лисяка, що два роки вже сидить у Галичині, й близько рік адвокатує у глухому куті Підкарпаття (на двацять кільометрів від залізниці) коли довідаються про свої міністерські посади, отримані від д-ра Петрушевича на підставі союзу з большевиками!

„Заключено низку договорів з радикалами, москвофілами У. С. Д. П. згідно з тою умовою провід цілої політики дістала трудовики; для позискання москвофільських гру ужито інтервенції російської еміґрації, з якою Петрушевича вяже пакт, заключений в 1919 р. за посередництвом Пасейка з Маклаковим, Чайковським і Ізвольським в Парижу. У тій польській праці помагає їм також ґрупа Вишиваного, котрий будучи провідником релігійного комітету для пропаганди Унії на Вкраїні, отримує на цю ціль з Риму великі субсидія і замісць на ціли унії, видає їх на свої особисті а в части й на ціли Петрушевича в Малопольсце. Цей комітет урядує у Відні, в Гоффбургу, і за його гроші виходять у Малопольсце газети „Новий Час" і „Заграва". Головою цього комітету de nomine є гр. Ґален Бенедиктин, сповідник покійного царя Австрії Карла".

Гадаємо, що тих цитатів буде досить. Раз ми вже довідались, що „Новий Час" видають большевики вкупі з Василем Вишиваним, Панейком, Маклаковим і сповідником небіщика Карла І. — так, за дальші інформації вже можемо подякувати, бо ця одна варта більше, ніж річник телєграм ПАТ-а.

„Наш Прапор", який на все, що діється у світі, дивиться дуже поважно (відомо, що найбільш випадків небезпечної мелянхолії трапляється у професіональних коміків!) взяв і гумористику „Слова пол." цілком поважно і у ч. 29 входить з нею у полєміку. Бажаємо багато успіху в місії зміцнювання проф. Грабского в його переконанню, що він має право вважати себе знавцем українських справ.

Щоб зробити польським редакторам більш приступним правильне розуміння характеру цитованих інформацій „Слова польского" можна хіба дати їм для порівнання таку інформаційну вістку: „Проф. Станіслав Грабскі, близький приятель Ігнацого Дашиньского, виробив собі за посередництвом цього останнього авдієнцію в іспанського диктатора Прімо де Рівера;

при розмові був присутній Радек, який хоче регабілітуватися у Центр. Ком. рос. комуніст. партії і тому намагається завязати інтернаціональний блюк... і т. д. і т. д. в тому самому стилю".

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Маскарада.

Моя жінка від трьох днів страшенно приємна. Я почував, що в атмосфері висить фінансова проблема. Коли жінка гнівається на вас не з фінансового боку багато краще. Нині вранці, вона питається мене голосом, немов би на дворі замість куртовини, співали соловї:

— Чи ти йдеш у суботу на маскараду? Це на добродійну ціль.

— Може й піду.

— І, річ ясна, візьмеш мене зі собою?

— Коли й не піду, можеш піти в товаристві мами або вуйка.

— Ні, я не хочу. На маскараду йти без костюму це ніяка приємність.

Почалась розмова на тему костюму. Я не мав нічого проти найбільше оригінального. Найбільше оригінальний костюм — доказував я — це той, що в нинішніх часах нічого не коштує і який кожний сам може зробити. Це не переконало моєї жінки.

— Коли ти такий мудрий, то видумай сам.

Я дав їй як стій кілька проектів, але без успіху. Одиноким успіхом моєї дискусії було те, що вона погнівалась, і тим самим: я міг більше про маскараду не розмовляти.

Передбачуючи, що і инші чоловіки матимуть неприємні розмови на таку саму фінансову-артистичну тему, я вважаю своїм обовязком передати їм кілька моїх проектів на маскові костюми, якими можуть покористуватись їх жінки. Авторських прав щодо репродукції цих ідей не застерігаю собі, а дохід з них передаю на фонд, призначений найблизчою маскарадою. Пропоную такі костюми:

„Наша преса" —: жінка обклеює себе часописами при помочі арабської гуми і усі небезпешні місця перечеркує собі блакитним олівцем; на голові пише собі „другий наклад по конфіскаті", а низче що — коче.

„Автономія" —: у вигляді сільського страхополоха; стане подерте убрання або околіт соломи; коли можливо: помалювати одну половину на жовто-блакитний колір, другу на біло-червоний; замість горобців на голові, що клюють її — відповідна комбінація гербів.

„Будова українського театру у Львові" —: кільканайцять тисяч нестемпльованих австрійських корон порозвішувати на жінці (байдуже, чи добре збудована — чи ні); в одній руці може тримати 300,000 польських марок, у другій цеглу; на плечах можна причіпити якунебудь з останніх афіш нашого театру: „Добродійна Сузанна", „Хата за селом", „Клопіт з Ернестом" — усе буде мати своє значіння.

Найдешевший костюм був би „Наші фінансові інституції", як би можна йти на маскараду голим, найти десь фіговий листок або позичити 10 долярів. Біда тільки в тому, що на нього ніяка жінка не згодиться, бо її можуть пізнати.

Орест Ордан.

Орґанізаційний Комітет західно-української еміґрації.

За ініціятивою Ліквідаційної Комісії та виділу урядовців установ ЗУНР. скликано у Відні 23. січня с. р. ширші збори зах. української політичної еміґрації. На зборах вирішено покликати до життя організаційний Комітет, якого завданням правна і матеріяльна поміч для зах. української еміґрації в Авсрії. Цей Комітет має дати почин до створення централі всієї галицької політичної еміґрації. До Комітету вибрано: д-р К. Левицький — голова, д-р Р. Перфецький заст. голови, Г. Мекетей — секретар, І. Коссак — скарбник, А. Крушельницький — контрольор. Члени: А. Жук і Г. Куріца.

28. січня Орґанізаційний Комітет устійнив отсю програму своєї діяльности: а) Дбати про правний вахист зах.-украін. політичних еміґрантів, а в першу чергу на території Австрії;

б) робити заходи перед інтересованими державами та міжнародніми установами в справі повороту наших політичних еміґрантів до Рідного Краю;

в) старатися про джерела праці, виобразування і пристановища для еміґрантів;

г) розпочати діяльність в справі придбання фондів на матеріяльну піддержку для потребуючих помочі еміґрантів, як безпосередно так і через инші запомогові організації і установи;

д) дати почин і приступити до оснування Центрального Західно-Українського еміґраційного Комітету в ціли переведення координації діяльности українських організацій, які поставили своїм завданням: допомогу політичним еміґрантам з західно-українських земель.

Отся організація західно-української політичної еміґрації має обнимати ті особи, котрі з причин політичних або військових опинилися поза своїм краєм, та з причини від них незалежних не можуть повернути до краю.

Комітет міститься в льокалі б. посольства ЗНУР. у Відні VI. Віндмільгассе 15/7.

Письма надсилати на руки голови Комітету: д-р Кость Левицький. Відень, VIII. Фльорінгассе 54/19.

Вальоризаційний франк.

Нині 9. с. м. вальориз. франк = 1,800.000, а на 1.0 лютого 1,800.000. Франк вальоризац. тютюновий від 1—8 лютого 1,840.000, залізничий і почтовий від 1—15 II. 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 8. лютого 1924.

Нині тенденція легко звижкова. Оборот оживлений.

Доляр ам.	9,450.000—9,500.000
Доляр канад.	8,700.000—8,800.000
Чеські корони	275.000—280.000
Леї	44.000—00.000
Фунти штерл.	37,750.000—38,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франкй	420.000—000.000
Франк шв.	157.000—000.000
Франк бельг.	380.000—000.000
Гулдени голєнд.	34.000—00.000
Ліри італ.	39.000—00.000
Золото	
20 кор.	43,500.000—44,000.000
20 франк.	38,250.000—38,500.000
20 марок нім.	43,000.000—00,000.000
10 рубл.	56,500.000—57.000.000
Срібло	
Кор. австр.	775.000—785.000
5 кор.	3,750.000—3,800.000
фльорени	2 000,000—2,200.000
рублі	3,100.000—2,250.000
копійки (за рубля)	1,600.000—0,000.000

Варшава 8.II. Доляри Зєд. Держави 9350, 9300, 9400, 9200, кор. ч. 262—000, фр. фр 430, фр. зол. 1.800, ліри італ. 411. Чеки: Бельгія 386 000 384 000 388.000 380.000 Льондон 40660 40300 40700 39900 00000, міл., Нью-Йорк 9,350, 9.250, 9,400, 9225, Париж 436, 432, 436, 426, Голяндія 3.515 3.495, Швайцарія 1.630, 1,646, 1,614, Відень 131.500, 130,000, 132,000, 128.000, Італія 412 410..250, Бони зол. 1.350, 1.400, 8 прц. позичка 9 міл., 11—13 міл., міліонівка 1 м., 1.200, 8.0, поз. дол. 6,100, 5,600 5,900

Ціріх 8. лютого 1924. Голяндія 215.60 Новий-Йорк 573½, Льондон 24 81, Париж 26,60, Медіолян 25,20, Прага 16,67½, Будапешт 0,0201, Букарешт 2,91, Бельград 6,80, Софія 4,25, Відень 0,00.81, австр. стемп. кор. 0,00.81¼.

Збіжева біржа.

Львів, 8. лютого 1924.

Біржа слабо відвідувана і дальше стагнація. Спорадична трансакція в гречці. На загал брак подачі з причини неможливости достави наслідком сніжних замітілей і здержання руху на залізничих шляхах. Тенденція вдержана — настрій слабий.

Пшениця краєва 72/74 з 1923 р. 33,000.000—34,000.000*, жито галицьке 68/69 з 1923 року 20,000.000—21,000.000*, ячмінь гал. бровар. 19,000.000—20,000.00* ячмінь гал. для перемелення 17,000.000—18,000.000. овес гал. 44/45 з 1923. року 20,000.000—21,100.000, фасоля біла 00,000.000—00,000.000. гречка 23,500.000 — 24,000 000.

Мука пшенична	40% „1"	77,000.000*
„ „	50 „	59,000.000*
„ „	70% „0"	43,000.000*
„ житня	60 „	54,000.000*
„ „	70% „4"	46,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	12,000.000*
„ житні „ „ „	11,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 0,000.000, 0,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Туреччина і Совіти.

Між Туреччиною і Росією навязано наново дипльоматичні взаємини.

Англія не допустить до війни.

Англійське правительство переконалося, що екон. відбудова Англії послідує щойно після полагоди всіх біжучих справ. Одиноким шляхом до цього є скора пацифікація Европи. Робітнича партія поборює версайський мир, але рішена не допустити до нової війни. Стараннм роб. партії буде зменщення зоружень, та покищо в рамцях загальних справ і в питанню воєнних довгів.

Мін. Замойські вже в Варшаві.

8. ц. м. мін. заграничних справ Замойські приїхав до Варшави.

Лявіна засипала поїзд і будинок з 30 робітниками.

В Гісфляв у Гор. Австрії впала з висоти 30 м. сніжна лявіна і засипала переїзджаючий залізничий поїзд, віз з 4 людьми і затамувала корито ріки Емс. На рятунок візвано військо. Біля Зальцбурга лявіна засипала дім, а в ньому 30 робітників. В долині Вайсенбах (Зальцбург) лявіна 200 м. довга а 12 м. шир. засипала 8 робітників. Досі добули 5 трупів.

Заява Макдонельда.

Макдонельд заявив журналістам, що французько-англійський союз є основою англійської політики. Англія змагає до цього, щоби співпрацювати зі Зєд. Державами і щоби здобути симпатію инших народів.

Підписання італійсько-совітського договору.

7. ц. м. підписано італійсько-ротійський договір. Італійське правительство негайно йменує італійського амбасадора в Москві. Взаємини між обома народами від 7. ц. м. є очеркнені і навязані.

Ураган у Франції.

В цілій південній Франції лютує грізний ураган. Кораблі не кидають пристаней. На шляху Ніцея-Тульон буря перевернула товаровий поїзд. Клітки з хижими звірятами, вислані одною амер. менажерією знищені. Один лев і пантера втікли. Вислано за ними військо, не зловлено їх. Серед населення переполох.

Арештування комуністів у Японії.

В Токіо викрито тайну комуністичну організацію, якої ціллю було заведення совітського устрою в Японії. Арештовано около 2000 людей м. и. 55 послів.

Італійського амбасадора не відкликано.

З Риму заперечують чутки про відкликання італійського амбасадора в Льондоні.

Норвеґія визнає Совіти.

Норвеськo- совітські переговори пійшли так далеко, що ще перед заключенням торг. договору Норвеґія визнає совіти де юре.

НОВИНКИ.

— **Нові ревізії.** Сьогодня 8. лютого зранку коло години 8. явив відділ поліції до редакції „Громадського Голосу" в будинку „Просвіти", а инший відділ до помешкання „Сільського Господаря" при улиці Зіморовича. Ревізія відбувається. За чим шукають невідомо. Година 1. в полудне ревізія ще не закінчена! Довідуємося, що також ревізія від ранку відбувається і в канцеляріях „Достави". Зачуваємо рівнож, що пороблено багато арештувань між українськими студентами, але подробиці нам покищо невідомі.

— **Немила друкарська помилка.** Вчора закралася в нас у новинці „Новий вшехпольський орган" немила друкарська помилка: замість „почав виходити на Волині в Луцьку" надруковано „почав виходити на Полісі в Луцьку". А в статті „Цікава зустріч" рівнож закралася похибка замість „Кілька літ тому" має бути „Кілька днів тому".

— **Нові ревізії та арештування в краю.** На Покуттю йдуть масові арештування наших Гуцулів і нашої інтеліґенції ще від 21. січня і по нинішний день не припиняються. На Гуцульщині появився якийсь агітатор Кондратенко, що заночовував у селянських хатах, переговорював із парубками, намовляв до повстання проти Польщі, а на другий день поліція розпочала ревізії у селян, котрі розмовляли з тим агітатором. В звязку з тим арештовано майже 20 Гуцулів, яких відставлено до Коломиї. По цілій Гуцульщині котиться повінь ревізій. Ревізії переводить поліція „паньствова" на спілку з військом, а до помочі покликано поліцію з Жабя. Арештовані: о. Ю. Гранківський, Й. Віндик, обидва з Криворівні, М. Ванюк з Красної, кількох селян з Жабя, Ясенева і Річки соколівської. Треба згадати, що той самий провокатор з польської дефензиви Кондратенко 1920 р. спричинив також цілу повінь репресій і арештів. Окрім того в Бориславі дня 30. січня ц. р. поліція зробила трус в „Бояні", перешукано бібліотеку, а салю запечатано. Перешукано помешкання п. п. Ковальського, Лопати, Рибака і в домівці „Захоронки".

— **Поліція бє!** У Львові, при вул. Підзамче ч. 11а невідомі злодії обікрали помешкання. Поліція пошукуючи виновників, арештувала 3 хлопців, між ними Владислава Цісіньского. Щоби приневолити його до виявлення злодіїв, поліціаї з вул. Бальонової били нещасного хлопця на протязі 3 годин, майже безперервно. Через недостачу доказів вини, Цісіньского випущено на волю, але так побитого, що він ледви доволікся до дому, а звідтам до лічниці.

— **„Чистка" жінок.** В Червонопрісенському Клюбі в Москві розглядали комуністи питання боротьби з абсентуванням комуністів на засіданнях клюбу. Прихильники Зіновєва поставили таку резолюцію: „Нам необхідно звернути особливу увагу на дрібно-буржуазний, розкладовий вплив, який мають безпартійні жінки на своїх мужів комуністів, і на боротьбу з тим шкідливим впливом, яку нам треба повести в ударному порядку. Для цього треба нам при помочі окремих комісій провести чистку безпартійних жінок. Кожна безпартійна жінка не має права відмовлятися показати свою партійну політуру. Нам звертають увагу, що жінок комуністів треба притягати на партійні зібрання і до партійних клюбів, але ми не можемо позволити на вільний доступ для нечевної маси і через це відказуємося від того. Через не проведена основно чистка жінок внесе в ряди комуністів знакомство з всіми жінками партійників і одночасно оживить та скріпить партійні лави та послужить брацьким запрошенням до спільного життя для одних, а переконуючою пересторогою для других".

— **Карнавалові „миротворці".** В Коломиї устроєно баль польського „Червоного Хреста". Балевий Комітет зложено з Поляків, Жидів і Українців. Одначе заходи карнавалових „миротворців" не увінчалися успіхом. Як подає „Слово польске", на балю світив „сінґельтоном" тільки один Українець. Цікаво, чого шукав там цей пан? Цікаво, що спонукало членів балевого комітету — Українців дати себе заанґажувати до невмісного карнавалового підприємства?

— **Громи над Краковом.** Дня 5. ц. м. над Краковом шаліла буря з блискавицями і громами. Підчас бурі ударив грім у Марійську вежу, що на думку деяких осіб, віщує недалеку весну, а на думку инших — гнів божий за гріхи польського народу.

— **Снігові завії.** З приводу снігових завій перервано залізничий рух на лінії Радехів-Стоянів, Львів-Стоянів, Яворів-Янів, Станиславів-Копичинці, Заліщики-Чортків, Долина-Вигода, Коломия-Ясенів.

— **Шовінізм в польських школах.** Польське міністерство освіти розіслало до польських шкіл обіжник, на основі якого до скавтових організацій можуть належати тільки Поляки. Деякі дирекції вже послухали наказу міністерства і виключила зі скавту Жидів.

— **Крадуть навіть трупів.** Дня 25. січня селянка з околиць Перемишля везла свою недужу дитину до перемиського лікаря. По дорозі дитина померла. Зажурена мати залишила мертву дитину завиту в мішку на санях, а сама пішла до столяря замовляти труну. Невідомі злодії побачивши на санях полишений мішок, украли його враз з дитиною, думаючи, що в мішку міститься якийсь крам. Бідні злодії мусіла немило розчаруватися, побачивши в мішку трупа дитини. Нещасній матері не вдалося віднайти трупа донечки.

— **Кріваві трагедія фільмових артистів.** Недалеко Риму підчас фільмових знимок сцени з „Quo Vadis" вирвалося із клітки 40 львів і тигрів. Тигри кинулися між товпу артистів, котрі в кількости 400 осіб виконували свої ролі. Один тигр вискочив на балькон висоти 3 метрів і пірвавши в свою пащу одного артиста, повернув на арену, де пожер свою жертву. Дехто з переляканих статистів почав стріляти з револьверів. Одного тигра убито. Розлючений тигр пожер відомого фільмового артиста. Патомбі, котрий грав ролю римського сенатора. Кількох артистів, що грали ролі переслідуваних християн, потерпіли рани.

— **Ленін як студент.** Російський купець Корольов, колишній шкільний товариш Леніна, оповідав французьким журналістам ось які подробиці про життя Леніна, за його студентських часів у Парижі: Ленін прибув до Парижа бідним студентом і мусів деякий час заробляти лекціями

ми на своє уподобання. Ленін мешкав в убогій кімнаті вграз з кількома товаришами і платив за помешкання з харчами заледви 700 франків річно. В кімнатці були тільки два ліжка, так, що Ленін спав із своїм товаришем на спінку. Бувучий диктатор одягався аж надто скромно, та так недбало, що з приводу цього з нього глузували його приятелі. Більшість своїх заробітків видавав Ленін на книжки, з яких ще за студентських часів зложив собі дві шафи бібліотеки. Часто Ленін замикався зі своїми книжками в бібліотеці і місяцями не виходив з кімнати. Про свій зверхній вигляд так дбав мало, що одного разу в товаристві М. Горкого відвідав визначного французького фінансіста, маючи підперті спроди, про що опісля говорило студентство довший час. Ленін ніколи не проявляв зацікавлення мистецтвом і за весь час побуту в Парижі тільки один раз був на концерті, на якім сердечно скучав та проклинав товаришів, котрі його на концерт силою затягнули. Тільки підчас політичних дискусій Ленін загорівався, його обличчя палало вогнем життя і ентузіязму. Зрештою він був все мовчаливий, замкнений в собі і понурий.

— **„Вовчий білет".** Урядовий дневник польського міністерства освіти в 1. ч. с. р. оповіщує: Міністерство культів і освіти повідомляє, що Пакус Галандзе, уроджений 16. с'рпня 1914 р. в Теркопілі, ученик III. кл. гімназії ім. Р. Коліа в Тер-

нополі вилючений з усіх державних і приватних гімназій на простові Річипосполитої Польської за образу католицької релігії. Цей ученик не може бути допущений до якихнебудь державних іспитів". Так карає уряд п. Гломбінського тринайпятилітнього смаркача за дітвацький вибрик. Дійсно, як за царських часів. Дійде до того, що будуть карати немовлят..

— **Заповідь недалекої весни.** На ріці Бузі появився стада диких качок. Недостача поживи і голод так осповів їх, що тільки тоді зриваються з місця, коли хто збижиться на кілька кроків. Після окружного лету спускають на старі місця. Селяне полюють на них патиками і камінням. Так вчасну появу дивих качок уважають люде за позвяку, що весна скоро розпічнеться. Стоїть воно в супереченості з тим що говорять лондонські метеорольоги, бо вони заповідають новий навалет морозів і снігові.

— **[illegible]** Дня 6. ц. м. польська влада у Варшаві приступила до роботи над руйнуванням православного собору. Матеріял з собору буде зужитий на будову державних будинків для кооператив.

— **Ко фільмовій трагедії.** З Риму подають, що виновиками кріваві трагедії підчас фільмових знимок під Римом є син Габріеля д'Анунціо і автор фільму Якоб'. Обидва вони втікли і скриваються перед оком поліції.

— **Вправи резервістів.** У варшавському міністерстві військових справ обговорюють приготування до покликання річника 1899 на військові вправи.

— **Симпатичне міністерство.** „Дзенник Людови" пише цікаві речі про відносини, які панують у варшавському міністерстві закордонних справ. Виходить, що за міністра Сейди зорганізовано спеціяльний відділ, що займався шпіонажем поміж урядовцями міністерства; той апарат іпан Зємєвські, права рука Сейди залишились і тепер. Істнує тайна цензура кореспонденцій урядовців, їх телефонічної розмови є підслухувані, а за доноси на своїх начальників ще й тепер дістають довощики-урядові нагороди. Дійшло до того, що у вестібулі міністерства закритий за занавісою сидить спеціяльний шпіон, який записує, хто в якій годині й до кого зголосився на розмову! Нагадуються сцени з „Ревізора" Гоголівського. Тільки, що тепер оце мова йде про... міністерство, та ще й закордонних справ! демократичної республики!

— **Важне для еміґрантів.** Щоби переконатися, як представляється тепер еміґрація до сполучених Держав пів. Америки відвідав я філію одинокої Державної Корабельної Лінії американської „United States Lines" у Львові, вул. Городецька ч. 69. Вже з далека манить око хоругов, що повівае на даху заведення, а флята американська вказує, що тут знаходиться американське представництво. Вступивши в бюро представлено мене директорови філії п. Маліновському, що подав мені дуже цікаві відомости: Лінія „United States Lines" не є приватним підприємством лиш американською державною Лінією корабельною. Для правильної комунікації між Европою і Америкою зложив уряд американський прекрасну фльотилію на чолі якої стоїть велит-корабель „Leviathan" 59.956 тонажі, найбільший корабель на світ. Під оглядом будови кораблів, їх технічного уладження і комфорту поставлено усе так, як не Американці люблять, на вершині здобутків XX. ст. Найкращим доказом досконалости державної американської Лінії „United States Lines" є ця обставина, що кождий хоче вібути подорож до Америки чи до Канади якраз цею Лінією. Хоч еміґрація зачинається від липня п. р., то вже сьогодня спішуть еміґранти до Державної Лінії, щоби забезпечити свій виїзд на нову квоту, яка на цей рік має бути менша, як в минулому році. Я переконався, що еміґранти є гарно подагоджувані і совісно, а українська мова між иншими народами має своє право горожанства, так що для наших сторін удержується урядників. Зі свідомостю, що під американською флятою наші люде знаходять повну опіку опустив я це американське заведення.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На Юбилейний дар для Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові зложили (третий виказ): 20 дол. „Українське жіноче запомогове Товариство в Нюарк." Є се перший дар з Америки від живої та дуже метної української жіночої організації. Другий дар у висоті 2 долярів наспів від п. Андрія Бланчука, щирого почитателя і подродія бібліотеки Наук. Тов. з Detroit Mich. По 2 дол. зложили: дир. Д-р Ст. Федак, Львів, го 1 дол. проф. Юрій Полянський, Северина Сушкевич, вдовиця по першім Голові Товариства бл. п. Корчилові, радн. Роман Сосновський, п. Ст. Гайдучок мистець-машиніст друк. Наук. Тов. ім. Шевченка п. Степ. Гевак управ. перепетні Тов. ім. Шевченка, проф. акад. гімн. Платон Лущпинський всі зі Львова, п. Лука Гарматій з Могильниці, д-р Гр. Гарматій і о. сов. Ст. Мохнацький з Теребовлі. З нагоди величавої Академії, уладженої в Перемишлі дня 4. лютого діяльною філією „Учит. Громади", котра одинока з провінціональних культурних інституцій пошанувала ювилей Товариства, зложено 283 мільонів Мп., як чистий дохід з концерту. Крім сего зложили: Учительський Збір перем. муж. гімназії 10 долярів, а по 1 дол. дир. Ол. Ярема, проф. Вол. Зубрицький, о. міпрат д-р Василь Левицький і Нар. Базар всі з Перемишля. — Видія Наук. Тов. ім. Шевченка складає сердечну подяку всім Жертводавцям і Славному Черем. Громадянству та філії Учит. Громади, а рівночасно просить о дальші дари, бо ждуть Товариство пільні пекучі виплати, що загрожують правильному розвиткови наук. видавн. праці. Протягом лютого с. р. вийдуть чотири томи наукових видань. Товариство, звертаючись до Громадянства за помочю, хоче дати доказ, що воно на неї заслугує. — *Видія*, (вул. Чарнецького 26). 1—1

Подяна. Філія Українського Кр. Тов-а охорони дітей і опіки над молодю складає отсею дорогою щиру подяку Вп. о. професорови і совітникови Ів. Туркевичеви як і всім членам хору за прегарне відспівання колядок в неділю дня 2. лютого в Преображенській церкві. 1300 1—1

Чайні сходини для членів „Союза Українок" і „Бесіди" та ними впровадженых гостей відбудуться в неділю 10. II. с. р. о 6. год. веч. в салях „Бесіди" Рутовського 22. (Народний Дім). В програмі сольоспів і инші продукції. Буфет добірний. 1386 1—1

В неділю 10. II. о год. 12 в церкві Успення Пр. Діви М. відспівае хор під управою Впов. п. Сохора — при участи театральних співаків — ряд колядок. Дохід призначений на образ св. Священно-Мученика Йосафата. Хор сей того дня співатиме і в часі спізаної Служби Божої. 1—1

Заходом Української Захоронки відбудуться в суботу 9. с. м. звичайні товариські с олики з танцями в малій салі музичного Тов-а ім. Лисенка. Початок о год. 8-ій вечер. Гостям раді. 1362 2—2

Хто має ще вогонь у крові,
Хто має ноги не дубові,
Хто любить баль, який в основі
Єднає жарти сальонові,
Чар танцю й тайни буфетові,
Хто зайві гроші паперові
Міняти хоче у розмові
На золоту валюту в слові
Цінну як знаки долярові!
Хто вірить, що карналові
Забави можуть і у Львові
Лишеві бути, а здоров', —
Цей прийде сам, чи по намові
На Вечерниці Батистові

дня 11-го ц. м. у салі Народного Дому. Заходом філії Українського Тов-а Охорони дітей і опіки над молодю.

Запрошення на „Бесіду" в суботу і неділю від 6—8 г. веч. 1300 1—1

Дрібні оголошення.

ГОСПОДАРНА, 50-літна рутинована особа прийме заряд дому на селі. Поручає М. Мельник, Львів, Пелчинська 31. 1381 1—3

ІНСТРУКТРКИ (-А) для учениці II. кл. гімн. пошукується. Зголошення з поданням умов слати на адресу: Парохіяльний уряд в Хмільні п. Лопатин. 1374 2-2

НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, літератури і кореспонденції уділяє вправний інструктор. Адресувати: „Вотан" Львів — Адміністрація „Діла". 1371 2—2

ЗЕМЛЕМІР (geometra) неавторизований, з довголітньою практикою, пристане до спільної праці або обійме посаду асистента. Рефлєктую найрадше на Волинь або иншу східну місцевість. Зголошення і умови до редакції Діла під „Землемір". 1384 1—2

БАНКОВИЙ урядник, спокійний, каралер, шукає кімнати бліще центра найрадше з повним удержанням. Зголошення до Адміністрації для п-ва Б. 1375 2 4

ІНВАЛІД темний, б. український старшина, з дому українських інв. при вул. св. Зофії 25, без заняття і без моральної помочі, звертається до Пань і Панів, які пожертвували би одну годину денно на читання йому книжок. — Федір Романів б. стар. УГА. 3—4

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Не купуйте доки не переконаєтеся, що найде шевше є в „ЖЕРЕБІ ПАНЧІХ" проти головного входу до магістрату.

МІНЦЕРА, ЛЬВІВ, РИНОК 14.

На доказ, щоби переконати подається декілька цін.

Панчохи шовкові Мп 3,900.000
„ прав. шов. зі швом „ 4,500.000
„ шов. фльор зі швом від „ 3,500.000
„ фільдеко густі „ 3.900.000
„ гарові І. якість „ 5,500.000
Мужеські скарпитки в десені 1/4 тузіна Мп. 2,900.000
Скарпитки шовкові фльор Мп. 3,500.000
Рукавички і жіночі камізельки в вел. виборі.
Стопи маски „Ідеаль" у всіх величинах і красках Мп. 850.000.
Купуючий одержить гроші назад до 24 години, коли переконається, що переплатив товар. 1—5
1382

Ширіть наш часопис!

ТКАЦЬКІ ВАРСТАТИ

поспішні і килимкарські, сталеві бляти, нити, чозники, гремпли, коловоротки і прочі ткацькі прилади, моторові варстати і поодільні машини доставляє:

ТЕХНІЧНЕ БЮРО „ТЕХТУЛ" РАВА РУСЬКА
1349 1—1

МАШИНИ до ПИСАННЯ

нові і уживані з українським і польським письмами
тасьми, кальки можна набути

Ю. ЛОМАҐА
ЛЬВІВ, СЕНКЕВИЧА 8.

1383 рівнож майстерня машин. 1—1

НОВИНА!!

Евген Яворівський: **Мітольогія** старих Греків і Римлян . . . 1.75
Петро Криворожюк: **Україна,** популярна географія 0.50
О. Кожельовський: **Верховинці,** драма на 5 дій 0.40
(ціни основні; від 25. I. множник 1,500.000; треба післати бодай завдаток; гуртом значний процент скидки) поручає:

Вид. „ТРЕМБІТА"
1369 **Коломия, Міцкевича ч. 8.** 2-2

ХТО ЗНАЄ де перебуе

Степан Сирупський

четар У. Г. А. зі Станиславова що вразі з Галицькою армією перейшов Збруч. Послідна вістка про него була з 1920 р., тоді мав бути в дорозі до Миколаєва. Товаришів і знайомих, що мають про нього які небудь вістки, проситься **за винагородою** повідомити зажурену рідню на адресу: **Антін Сирупський,** Baltimore, Mel Eastern Ave 2917. Patterson Park. Закордонні часописи проситься о передрук. 1—5

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 54.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЕМІҐРАНТІВ ДО КАНАДИ.

Рільники, робітники лісні і служивці можуть ЗАРАЗ без перешкоди їхати до КАНАДИ, тому що належать до найбільше пожаданих еміґрантів канадійським урядом. Хто має земляків або кревних в Канаді, а хотів би від них дістати гроші або аффідавіт повинен зараз зголоситися до нашого бюра, а ми цілком безплатно поробимо потрібні старання в цілі отержання потрібних документів.

Просимо звертатися до нас устно або письменно під такою адресою: 1198 6—13

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ, Львів, вул. Городецька 54.

Ва Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Шіло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 32 (10125). Львів, середа 13. лютого 1924. Почтову належність сплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 100 лей. Болгарії 50 л., Австрії 11,000000 кр. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

„Гуляй, душа!.."

І знов авреоля безсмертньої слави опромінила чоло польського громадянства і його політичної еманації: уряду п. Вл. Грабского. І знов так незабутньо записана в найновійшій історії наших західних земель польська поліція здобула нові лаври і заслужила собі на вдячну память українського громадянства.

Якесь божевілля окутало виконавців влади, якесь тупе бездумство налягло на них, якась безжурна шляхетчина з теперішньої доби під давнім прапором „Polska nierządem stoi" — обняла польських адміністраторів. Почалося трусами й арештами серед членів УСДП. — мовляв — підозрілих в „протидержавній акції", опісля поширено арешти на всіх несоціялістичних діячів на Покуттю й Гуцульщині, а вкінці 8. ц. м. приступлено до „ліквідації" українського університету у Львові шляхом широко закроєних трусів і арештів. Одним словом: „гуляй, душа!..." І ми є свідками, як та душа гуляє, як вона крутиться в дикому танці, як і в чому проявляється її мудрість і зрілість. Не улягає сумніву, що в усіх тих справах визначну ролю відіграла провокація, яка в наших державців стала ultima ratio вирішування всіх спірних питань, розвязування всіх конфліктів, розтинання всіх гордійських вузлів. Цей спосіб панування вже прославився у нас на протязі останніх пяти літ, здобув собі право етичного горожанства у наших можновладців, став єдиною зброєю в їх руках для поборювання політичних і освітно-культурних змагань українського народу. Майже кожний політичний процес, який відбувся в останніх часах (не згадуючи про ті процеси, до яких відбуття не допущено, як напр. з приводу відомих гуцульських подій 1921 р.), виявив, що всюди ділає огидна рука провокатора. Без сумніву, що цю випробовану вже систему приноровлено і до українського університету. З брутальним цинізмом і святотатською безоглядністю постановлено знищити огнище української науки, скомпромітувати геройсько-світлі традиції українського університету. На жаль, і сама молодь через занадто активну ревність в полагоджуванню внутрішніх розходжень частинно дала притоку не покликаним чинникам слідкувати за студентським життям та вязати з ним в одно відокремлену від студентських непорозумінь університетську квестію.

На два дні перед поліцейським налетом польська преса анонсувала вже „ліквідацію" українського університету. Півофіціяльна „Газета Львовска" помістила передовицю „Перед ліквідацією тайного „університету", в якій просто захлипується з радости і признання для репресійних здібностей польської влади. Енергійний виступ польських властей через заборону під грозою втрати посади викладати на українському університеті професорам, що є в державній службі; заборона українським інституціям відступати салі на виклади під грозою розвязання тих інституцій; непризнавання заграничних наукових дипльомів; відмова легалізації українських високих шкіл і кураторії тих шкіл; вічна поліційна „опіка" поодиноких викладів і конфіската наукового приладдя і взагалі всіх засобів (в останньому часі сконфісковано — risum teneatis — машину до писання, яка на основі поліцейської всевідючости мала бути власністю студентських організацій чи щось подібне!); вкінці заборона і конфіската збірок на удержання українських високих шкіл — все те — на думку по поліцейськи думаючої польської преси осягнуло свою негативну мету. Та поруч тої злобної радости все ще непокоїть „польську політичну думку" будуччина. Хоч „Газ. льв." переконана про „ліквідацію" українського університету, то „проблеми взагалі не полагоджено. То тільки самообман, що ніщо не наглить до посліху, що з державного сумління спав камінь і полекшало раз на все". І тому слід пригадати вечинцеве зобовязання закону з 26. вересня 1922, яким заповідається створення українського університету до двох літ (себ-то до 26. вересня 1924 р.).

І не тільки в тому міститься польський самообман. Українського „тайного" університету поліцейськими засобами взагалі зліквідувати не можна. Його можна на якийсь короткий час підірвати, спараліжувати правильну роботу, припинити його всесторонній розвиток, але ніколи зліквідувати. Українське громадянство занадто дорожить тією інституцією, щоби могло допустити до її насильної ліквідації. Поліцейська „ліквідація" буде новим товчком для підпержання огнища української науки. Єдиний спосіб „ліквідації" це удержавлення „тайного" університету.

Це шлях, що єдино може довести до цілі. Бо дика гульня розхристаної душі і святотатське топтання по культурних цінностях мусять збудити чуйність усього українського громадянства.

На порозі другого пятиліття повоєнного часу.

Велике експозе Бенеша про закордонну політику.

Чеський міністр закордонних справ д-р Бенеш виголосив 6. лютого в соймовій комісії для закордонних справ велику промову, в якій дав огляд чехословацької закордонної політики за весь час істнування республики. Промова має характер академічного трактату про міжнароднє положення взагалі. В цілости подати її не можемо ізза недостачі місця. Постараємося за те подати в скороченому виді найважнійші та найцікавійші місця з тої промови.

Найвизначнійший і найбільший дипльомат сучасної середньої Европи починає своє експозе від сконстатування факту, що Чехословаччина разом з усею Европою вступає тепер а нову політичну добу. Початок цієї доби знаменують: прихід до влади Партії Праці в Англії, визнання Совітів Англією та Італією, назрівання нових відносин у Франції, які по всякій правдоподібности означатимуть дефінітивне вирівнання всіх порахунків між Францією і Німеччиною та між Францією і Англією і накінець приготуваннями Америки до частинної бодай участи в господарській та фінансовій політиці Европи. „Ми вступуємо—говорив Бенеш — в друге пятиліття повоєнного часу, яке — як ми надіємося—принесе нам накінець постійний мир".

Повоєнна Европа попала в страшний хаос революцій і контрреволюцій. Велика війна сама собою означувала не що инше як велику господарську, політичну, соціяльну і моральну революцію. В результаті вона знищила всі европейські абсолютистично-аристократичні держави і кинула всі народи Европи в жахливу боротьбу за опанування і закріплення в державному житгю демократичних принціпів. А що це означало й крізу самої демократії, ясне для кожного, що збагнув еволюцію нових часів і що приглядався всім подіям, які мали місце в Росії, Мадярщині, на Балкані, в Італії та Еспанії і накінець тим хитанням та корчам революції в Німеччині. Всі ті події загострили непорозуміння націй, кляс, індивідуальностей і дали почин до пересадньої боротьби націоналізмів, поодиноких кляс між собою та накінець спричинили надмірний зріст особистих амбіцій поодиноких політиків.

Серед таких важких обставин доводилось Европі находити шляхи для мира. Чехословацька закордонна політика була все пронизана вірою в демократію, вірою в людське достоїнство, вірою в мир та осуджувала всякі проекти кожного насильства.

Практично діяльність Чехословацької дипльоматії на полі закордонної політики виходила з таких точок: 1) Ми не віримо, — казав Бенеш, — що большевицькі методи правління будуть в силі збудувати щочебудь конструкційно трівкого. Так само було для нас ясним, що реакція з права в нерозвинених державах означує просто террор, а в більше розвинених боротьбу всіх проти всіх і в наслідках цілковите обезсилення нації. 2) Нам здавалося поверховним і нещирим твердити, що сучасне важке положення Европи треба завдячувати мировим трактатам. Причиною цього було пятилітнє нищення всіх вартостей соціяльного життя. Мирові трактати є недосконалі — це знає кожний. Але вони є сьогодня підставою европейської політичної структури. І їх не визнавати або змінити значить викликувати нову бурю, спричинювати нову розпучливу і криваву боротьбу. Тому було і є потрібним, безнастанно підкреслювати, що мирові договори мусять бути загально признаними і обовязуючими і що кожний, що не бажає нових кривавих воєн, не має иншого виходу як проводити в життя льояльну політику мирових договорів та бути готовим поправити в них те, що при сприятливих обставинах дасться поправити. Події доказали, що всяке инше поступування в політиці лише погіршує загальне положення і шкодить в першій мірі тим, що тої політичної лінії не проводять. 3) Чехословаччина прямувала вперто до згоди зі всіми своїми сусідами, бо це потрібне було для внутрішнього успокоєння, зрівноваження і для увільнення населення від воєнної психози. 4) Чеська політика не рахувала на поверховну революційність, але на реальну працю в себе і на добру інформацію Европи про наші національні відносини. 5) Була конечна потреба ведення закордонної політики в дусі наших часів, в дусі згоди між нами і нашими найблищими сусідами та в дусі безпосереднього зближення із зацряязненими державами, щоби таким чином закріпити нову структуру сучасної Европи. Це останнє було причиною заходів коло створення малої антанти. 6) Накінець чеська дипльоматія старалася проводити в життя ідеї Союза Народів.

Після такого вступу приступив Бенеш до огляду й характеристики чеської політики до своїх найблизчих і безпосередніх сусідів та до всіх европейських держав.

Вже від 1919 р. змагав Бенеш до того, щоби ввійти в близчі зносини з Югославією, а коли це наступило, то й з Румунією. І так дійшло до повстання малої антанти. Замах Коппа і спроби ексцісара Карла Габсбурга реставрації монархії на Угорщині були лише зовнішною причиною для повстання Малої антанти. Дійсні причини цього були глибші, були і є трівкійшими і не перестануть істнувати доти, доки ці обі держави істнують. Тому то й усі поголоски від початку до сьогодняшнього дня про непорозуміння в малій антанті є смішними — і то смішнійшими тепер, як колинебудь перед тим. Ці поголоски свідчать або про наївність, або про злу волю, або про незнання відно-

---

Пр. 136/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 24 з дня 2. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Нова хвиля ревізій" в уступах між словами: а) „взагалі" і „Доконечний", б) „господарки" і „критики", рівнож в уступі від слів: „Мусимо як найрішучійше" до кінця артикулу. 2) „Преса" в уступах поміж словами: „Українців і „три тиждні", б) „пляни" і „Українізація", ц) „федерації" і „радянська влада". 3) „Метрикальні містерії" в уступах а) вступ до слів: „в українській мові влучно", дальше поміж словами, б) „карами" і „Відносно", г) „мовою" і „в польській мові", д) „тою мовою" і „Старостинські", ц) ведення метрик", і „так як уміють", ф) „уряд" і „І то тим більше". 4) В рубрищі „Новинка" з нотатки другої з ряду а) „заголовок", б) уступ від слів: „А ми із свойого боку" до кінця нотатки, містить в собі єство ad 1) злочину з § 65 а) з. к., ad 3) злочину з § 65 б) з. к. і виступку з § 300 з. к., ad 4) виступку з § 302 з. к. узнав доконану в дни 1. лютого 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000,000 Мп. — Львів. дня 4. лютого 1924.

(Підпис нечиткий.)

син. Про політику Малої антанти говорили всяке, приписували їй імперіялізм, звали її орудієм в руках европейської реакції проти большевицької Росії, васалем Франції і т. д. Та сьогодня по трьох літах співпраці група цих трьох держав виявила таку життєздатність, таку взаємну льояльність у співпраці, осягнула такі поважні вислідп в політиці, в найнебезпечнійших моментах так зручно зберігла мир в середній Европі, так вміло впливала на злагіднення деяких назріваючих конфліктів і так сконсолідувала свої внутрішні сили, як також їхнє окруження, що сьогодня в міжнародній політиці нема ані одного такого фактора, який не признавав би тих її заслуг.

Що до Австрії, то Чехословаччина змагала до усунення всяких спірних питань між обома державами, що засвідчила кількома договорами з Австрією та старалася всюди і на міжнародній арені і в Союзі Народів помогти тій своїй сусідці вийти зі страшного економічного положення, в якому вона опинилася. Це й вдалося осягнути. За що працю Чехословаччина діждалася від Австрії і від цілої европейської політичної опінії без ріжниці не лише висловів повного признання, але й подяки.

Що до Угорщини, то Чехословаччина разом з Малою антантою весь час прямувала до того, щоби вістря Малої антанти проти Угорщини злагіднити. З окрема багато спірних питань вже полагоджено між Чехословаччиною і Угорщиною. Є надія, що всі спірні питання, які остались не полагодженими, скоро також щезнуть. Бо Чехословаччина не відступить ані на крок від тої мирової політики, на яку вступила і яка запевнила їй в світі поважне міжнароднє значіння та повагу. Довгий час на перешкоді близчому співжиттю з Угорщиною стояли ті авантури, які там мали місце з Карлом. Одначе тепер вся Мала антанта прямує до того, щоби за всяку ціну запевнити собі мирне співжиття з Угорщиною та довести до такої організації середньої Европи, яка довела би до створення нової середньоевропейської господарської та політичної системи, в якій була би збережена суверенність кожного учасника системи в повні.

Що до Польщі, то Чехословаччина проявила і тут багато доброї волі для взаімного зближення. Заключено було навіть політичну конвенцію з Польщею в листопаді 1921 р., але конвенція ця не ввійшла в життя. Та вона остала як доказ доброї волі. Бенеш жалує, що не дійшло до створення чехословацько-польської антанти. Від часу до часу зявляються поголоски про те, що Польща приступить до Малої антанти. Але це не згідне з правдою. Вправді були моменти, коли Польща йшла рука в руку з Малою антантою в загальних справах, як наприклад в Генуї, але це ще не доказ, що вона могла би приступити до неї. Така згідна праця в деяких справах Польщі з Малою антантою не означує співпраці. Та все таки жаль, що Польща стоїть на боці від Малої антанти, бо з приходом нової Росії до впливів і значіння на арені міжнародньої політики ізольоване становище Польщі буде дуже захитане. А зближення до Малої антанти буде тим важче, чим активнійше буде виступати Росія в міжнародній політиці. Такий стан буде дуже трудний як для Польщі так для Росії.

(Докінчення буде.)

Присилайте складки на пресовий фонд на ни. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Польська шкільна політика.

(З промови п. сенатора М. Черкавського, виголошеної 30. січня ц. р. в освітній комісії.

У відповідь на експозе міністра освіти Міклашевского, виголошеного в освітній комісії, забрав голос п. сен. М. Черкавський, який остро виступив проти міністра, що з каригідною байдужністю ігнорує постуляти українського народу на шкільному полі. Міністр освіти забуває, що крім цілого ряду питань існує велике українське питання, та що воно в значній мірі складається з болючого питання українського шкільництва. Замість ясної й конкретної програми, п. міністр обмежується пустими загальниками, голими приреченнями, обіцянками „затримання конституції", без кінця повторюючи ті крилаті фрази, які вже говорили й попередні міністрі Дня 29. січня явились були у міні. стра освіти посли Хруцький і Козицький, які занесли багато скарг - поставили цілий ряд питань, бажаючи довідатися, яку політику думає приноровити п. міністр в українській справі. Та крім беззмістових загальників п. міністр не хоче датися розшифрувати. Він заєдно підкреслює, що він — мовляв — „фаховий міністр", а не політик, а — на його думку — „квестія шкільництва національних меншостей є квестія політична". І тому на ніякі вимоги українського представництва він не відповідає, бо не хоче „видавати векслів", яких не можна буде дотримати. За вирішенням тої „політичної квестії" відсилає міністр освіти українських представників до премієра Грабского.

Та не все. з чим. українські посли звертаються до міністра освіти, є тією страшною „політикою". Коли напр. посли Хруцький і Козицький питають п. міністра, чи шкільні інспектори й надалі наказуватимуть учителям українських початкових шкіл вже з першого року навчання вчити дітей польської мови одночасно з навчанням рідної — або як довго буде зволікатися справа з відкриттям українського учительського семинаря на Волині, вже ухваленого соймовою комісією, то це не є питання „політичні", тільки чисто фахові, педагогічні. Міністр освіти зовсім не додержується чистоти своєї „фаховости", бо на питання. коли нарешті можна буде відкривати на Хелмщині згідно з конституцією народні школи з українською викладовою мовою, він відповідає, що „з відкриттям українських шкіл на Холмщині нема чого спішити". А це вже є справді політика...

„Само собою—говорив п. сенатор, — що більшість тих дотичних нашої школи питань, з якими ми звертаємось до уряду, є питання політичні. Політичні, які в загально прийнятому розумінню, так і в тому істотному розумінню, яке надається слову „політика" по його грецькому походженню. Політика— це є комплекс усього того, що звязане з правами й обовязками громадянина, як члена певної громади, певного державного організму. Ми, Українці, що живемо на території, яка прилучена до Річипосполитої польської, здається—є „обивателями" польської держави, громадянами її, що не тільки мають нести обовязки, але й яким належаться певні права, гарантовані конституцією. Отже ті наші права ми хочемо мати реалізованими, між иншим в своїй національній українській школі, через те й ставимо і будемо ставити отсі немилі для п. міністра „політичні", а в дійсности наші громадянські чи обивательські питання. А тих питань є так багато, що з них складається разом велика так зв. „українська квестія", яку так невдало хоче розвязати польське громадянство і польський уряд. Дотепер уряд цю „квестію" розвязував так, що весь час змагав нас, наш край спольонізувати ріжними способами і, між иншим, при допомозі школи. Ми цьому спротивляємось, робимо опір, бо бачимо в цьому порушення наших загально-людських і громадянських прав. Ми добиваємось, щоби на всьому широкому просторі земель, де живе наш український народ компактною масою, заводились школи такі, яких він хоче, себто українські, як нижчі, так і середні ; щоби наша молодь українська мала можливість і вищу науку здобувати у своїх українських вищих інституціях.

(Докінчення буде).

Наддніпрянська Україна.

„За приміром Тютюнника".

Під таким заголовком подає „За Свободу" вістку з Харкова що „бувший Петлюрівський отаман (?) Поліщук звернувся до ВУЦІК. з просьбою помилувати його. Просьбу полагоджено прихильно і Поліщукови привернено право горожанства на Радянській Україні".

Напад на потяг.

„Русспрес" явідомляє з Харкова, що узброєний відділ повстанців напав на потяг в околиці Балахна і ограбив його, при чім убито залізничого урядника

Повстанці.

„Последнія Новості" подають, що на Україні віджив повстанчий рух. Повстанці напали на Сквиру в Київщині, де вбили кількох комісарів. На лінії Харків-Ромодан повстанці затержали потяг і вбили кількох комуністів.

Зїзд б. меншевиків?

„Роста" подає, що в Харкові відбувся тайний зїзд б. меншевиків-соціялістів. Зїзд одноголосно ухвалив усунути з партії групу українських меншевиків(?). Порішено скликати зїзд меншевиків усіх совітських республик для обмірковання важних і актуальних справ, та для ліквідації російської с. д. робітничої партії.

Одеса без палива.

В Одесі відчувається велика недостача палива. Наслідком того водопроводна станиця в Білявці обмежила свою працю до мінімума, так, що населення Одеси часто цілими днями не має води. Через недостачу дров, населення в ночі вирубує на вулицях дерева та нищить парки. На Пересипі міліція стоїляла до жінок, що стинали дерева. Дві жінки згинуло. — („Русспрес").

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Франція в обороні Німеччини!?

„Н. В. журналь" подає, що французький уряд має намір підчас переговорів з Англією та Америкою сформулувати своє відношення до Німеччини в такий спосіб: „Французька політика в справі репарацій рішуче стремить до удержання єдности і цілости німецької держави і є далека від тенденції знищити Німеччину. Франція готова навіть допомогти Німеччині в її зусиллях зберегти державну цілість. Справа розбиття Німеччини не може навіть бути предметом дискусії для французького уряду.

Болдуін лідером консерватистів.

Управа англійської консервативної партії висловлює Болдуінові повне довіря і поставила його кандидатуру знову на провідника партії. Затвердження цього вибору з боку конгресу партії є запевнене.

Уступлення Кара?

„N. W. Journal" звідомляє з Берліна, що диктатор Баварії Кар має намір уступити. Причина уступлення захитане здоровля. „Vossische Ztg." твердить, що причиною пляновапої димісії Кара є т. з. „Процес Гіттлера". На місце Кара мавби прийти Зайсер, або Епп.

Німеччина й Китай.

Зі Шанґаю повідомляють, що Німеччина й Китай погодилися відносно репараційних справ. Німеччина обовязується заплатити Китаєві, як воєнне відшкодування, 100,400.000 долярів. Перша сплата має бути зроблена негайно, з німецьких фондів, що находяться у Китаю.

Зайпль посередником між совітами і Румунією.

„N. W. Journal" звідомляє, що з боку совітів і румунського уряду виявляється нахил запросити австрійського канцлера Зайпля на посередника в переговорах, які мають розпочатися в найблизших днях.

З польських справ.

Сойм.

Польський сойм 8. с. м. ухвалив у 3-тім читанню закон про військову службу. Принято деякі поправки. Цей закон духовних жидівських і протестантських не визнає за окремий стан і не звільняє їх від військової служби. Принято поправку, якою признається відложення служби ученикам, терміпаторам, що вчаться ремесла у цехових майстрів. Принято резолюцію, щоби візвання до служби були поіменні. Постанови 53 § закону (в справі відложення служби) мається приноровлювати від дня оповіщення закону.

На цім засіданню прийшла на чергу справа „ревіндикації" костелів на „кресах". Справоздавець кс. Кубік зазначує, що пос. С. Хруцький (Український Клюб) поставив внесок, щоби поладнання справи відложити аж до хвилі ухвалення закона, яким унормовано би відносини між церквами всіх віроісповідань. Більшість комісії згодилася на внесок, виключаючи луцький православний собор, відносно якого комісія пропонує резолюцію в зазивом до правительства, щоби воно відібрало цей собор і віддало латинникам.

Пос. Хруцький виказує, що луцький православний собор побудувало православне населення на румовищах побернадинського костела, який католицькі духовні покинули. Бесідник підпержує резолюцію, яка взиває правительство до видання закона, що нормував би підстави власности костелів і церков і щоби до часу видання сього закону відложено окремі справи. В поіменнім голосуванню 130 голосами проти 111 відкинено внесок пос. Хруцького на скреслення другої резолюції комісії. Таким чином відбирається православну церкву в Луцьку і віддається її жмінці латинників...

Чого бояться!

„Час" з 8. с. м. в статті п. з. „Найновійша погроза совітів супроти Польщі" висловлює страх перед інтервенцією Радянського Союза в справі національних „меншостей" в межах польської влади. „Підчас нарад другого конгресу С. С. С. Р. — пише „Час" — у відповідь на жалі українських учасників Каменев заповів, що Радянський Союз пильно стежить положення національних меншостей в Румунії і Польщі (Білорусинів і

Українців) і що знає про гнет, який виконується на них; тому комісар загр. справ (Чічерін) розпічне акцію в їх обороні. Інтерпеляція Українців (Скрипника) очевидно замовлена, а відповідь Каменева має тільки приготовити ґрунт для інтервенції Чічеріна. Немає сумніву, що на випадок приняття Радянського Союза до Союза Народів ціла акція була би ведена на дім терені".

„Зачинається хоча ймлисто зарисовувати майбутнє відношення Радянського Союза до Польщі на загранічній арені. Буде воно виглядати згідно з відвічними традиціями російської політики. Буде воно виглядати так само, як за часів Петра, Єлисавети і Катерини, коли Росія брала в опіку православне населення, щоби під цим покровом мішатися безвпинно у внутрішні справи слабої Річипосполитої.

Зміняються претексти зміняються люде, але головні підстави і средства політики лишилися ті самі. Большевицька Росія буде змагати до окруження нас такого самою „протекцією", як Росія XVIII. в., бо так само, як колись, являємося найвигіднійшим помостом до Европи, який схоче всякими засобами опанувати". Вкінці „Час" звертає увагу на те, що визнання Радянського Союза Европою змусить всі польські партії до ревізії поглядів на відношення до „Росії" та що ця перспектива повинна спонукати Поляків до ревізії політики супроти „кресових меншостей".

А ця політика на думку „Часу" тепер „вагається між двома бігунами: дрібничкових шикан і безпляновой, легкодушної, неконсеквентної бездумности", „Час" думає, що такий стан з огляду на можливість інтервенції Радянського Союзу не може довго вдержатися. Тому закликає до опрацювання „пляну" нової політики на кресах. Один заклик більше. Заклик Касандри.

Ґенерал „фашист".

На днях арештовано у Варшаві ґен. Густава Мацевіча, інспектора авіятичних військ, за участь в конспіративній діяльности „Поготовя патріотуф польських".

Совітська Росія.

Опозиція грозить.

На останнім засіданню Ц. К. і Ц. І. Ка. Преображенський в імени опозиції заявив на адресу Центрального Комітету: „Троцький не помилявся, коли вказував на вашу недостачу цивільної відваги признатися до помилок. Не забудьте, що смерть Леніна тільки на деякий час відвернула увагу робітничих мас від вашої шкідливої роботи, яка розкладає партію тільки в тій ціли, щоби удержатися при владі та уважати себе провідниками пролетаріяту. Підождіть, бо не відомо, що принесе март і квітень. Для вас прийде день дуже небажаний і тоді буде запізно скликувати нас для обміркування рятунку і виходу з трудної ситуації.

Сталін про Радека і Троцького.

Підчас одної дискусії в комуністичній партії, Сталін схарактеризував Радека ось як: „В світі є люде, котрі мають язик на те, щоби ним володіти і є люде, котрими володіє язик, котрі підчиняються язикові. Товариш Радек належить до тих людей, котрі є рабами свого язика. Щодо Троцького, то його уважаю патріярхом бюрократії, котрий без демократії жити не може.

Антисовітський рух.

Рижський кореспондент газети „Тан" звідомляє з Москви, що в кількох містах Росії замітний антисовітський рух, навіть серед робітництва. В Омску залізничники замкнули будинок, в якім відбувався комуністичний мітинг і підпалили його. Всіх комуністів, які встигли втікти з салі, залізничники вистріляли. Згинуло 22 комуністів. В звязку з тим арештовано 22 робітників.

На Орловсько-Вітебській залізничій лінії невідомі люде знищили залізничий шлях і ограбили вагон з муніцією. Над Доном робітники ограбили потяг з транспортами хліба, який роздано між голодуючих.

Безробіття.

Підчас дискусії на Всеросійськім Зїзді Совітів виявилося, що в році 1922 було в Росії 318.000 безробітних, в 1923 р. 703.000, а в теперішню пору начислено майже 1 міліон безробітних. Серед безробітних більший процент припадає на клясу колишньої „буржуазії" та інтелігенції.

Максим Ґорький про большевиків.

Максим Горький в розмові з редактором „Новое Время" сказав: „Мені ніщо не перешкаджає повернути до Росії, бо у відношенню до мене руки Дзєржиньского за короткі. Але я не повернуся до Росії, доки там не запує справді демократичний лад, який заступив би кріваве безглуздя большевиків, котрих панування потреває не більше, як 2 роки. Большевики своїм терором збудили серед мас ненависть до комунізму та зродили байдужність до політичних справ. Комуністи тратять довіря в масах, а навіть червона армія проявляє тенденцію перейти на широкій простір державного демократизму".

ОСТАННІ ВІСТИ.

Совітська амбасада при Ватикані.

В римських політичних колах кружляють чутки, що Ватикан навяже небаром переговори з совітським правительством. Ціллю їх навязання правильних взаємин. Опісля в Москві установлено би нунціятуру, а в Римі совітську амбасаду при Ватикані.

Австрія визнає Совіти.

„Н. Вр. Ж." Австрійський мін. загр. справ Ґрінберґер заповість у Нац. Раді визнання Совітів Австрією. Негайно пічнуться взаємини між Австрією й совітами.

Перед упадком правительства Поанкаре. — Наолідником Клемансо.

„Н. фр. Пр." звідомляє з Парижа, що успіх Поанкаре в палаті депутованих не вратує його кабінету. Сенат приневолить Поанкаре уступити. І в Елізейській палаті вірять у недалекий упадок Поанкаре й приготовляються до утворення нового правительства. Пос. Барту не прийме місії утворення кабінету перед новими виборами до парляменту. Тому Мільран задумує на час виборчої кампанії віддати презесуру кабінету Клемансові. Барту одержав би в цьому кабінеті теку мін. загр. справ, а б. мін. Марсель був би на місце Барту предсідником репар. комісії.

Уоловя прийняття Німеччини до С. Народів.

До Льондону наспіла з Парижа вістка, що Франція згодиться на прийняття Німеччини до Союзу Народів, коли Німеччина докаже, що сповнила всі постанови версайльського договору що до розоруження і виявить охоту сповнити репараційні зобовязання в майбутности.

Роялістичний заговір в Ґреції.

В Атенах викрито заговір, якого ціллю було повалити теперішню династію. Румунська королева по звідомленням републиканських часописів, намагаєть викликати переворот у Ґреції. Вибірається до Льондону і Риму для рятування престола в Ґреції.

Перед виборами в Італії.

Правительственні італійські часописи звідомляють, що виборчу лісту оголоситься офіційяльно в Римі 24. ц. м. Ліста міститиме 250 фашистівських кандидатів, 30 представників або б. учасників війни і 80 ріжних політиків і визначних прихильників фашистів. Орляндо, Де Ніколя і Де Нава війдуть мабуть до правительственної лісти. Зачувати, що на правительств. лісті бажалоб бути около 6000 фашистів і нефашистів, а тимчасом ліста може обіймати найвище 360 назвищ. Демократична ґрупа рішила співпрацювати при виборах з лістою меншости (опозицією).

Виїзд Йонґа з Варшави.

Фінансовий дорадник Польщі, після зложення рапорту в справі фінансового положення Польщі польському правительству,—кинув 10. ц. м. Варшаву. Відїхав через Данціґ до Англії.

Льондон — столиця II. Інтернаціоналу.

Зіновєв у промові на засіданні комуністичної фракції обговорював міжнародню політику. З хвилиною, як Мек Дональд прийшов до влади, треба Льондон уважати столицею II. Інтернаціонала, так як Москва є столицею III. Інтернаціонала. Такого положіння в міжнар. політиці ще не було. Це приневолить Центр. Комітет вести політику вельми обережну і балянсувати з буржуазними державами, щоби не викликати війни, до котрої совіти не можуть допустити.

Плебіцит у Ґреції в квітні.

„Н. фр. Пр." звідомляє з Атен: Кабінет Касандаріса рішив визначити день плебісциту на початок квітня. Як зачувати з французьких кол, Франція не буде противитися проголошенню грецької республики, але відраджуватиме переведення державного устрою при помочі війська.

Дрібні вісти.

Тафт, кол. президент Зединених Держав, тяжко занедужав. Лікарі твердять, що стан його безнадійний.

Князь Уелс, наслідник престолу Великої Британії, упав з коня і злоаив обойчик.

Велика комуністична демонстрація відбулась у Парижі 6 ц. м., принявши бурхливий характер.

Румунська королівська пара вибирається в подорож до Риму, Парижа, Льондону й Мадриту.

Орляндо, представник Італії на Мировій Конференції, остаточно відсунувся від політики й навіть не кандидуватиме при парляментських виборах.

Вальоризаційний франк.

Нині 12. с. м. вальориз. франк = 1.800.000, на 13—17 лютого 1,800.000. Франк вальоризац. тютюновий від 11—17 лютого 1,840.000, залізничий і почтовий від 1—15 II. 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 11. лютого 1924.

Нині тенденція легко звижкова. Оборот оживлений.

Доляр ам.	9,500.000—9,550.000
Доляр канад.	8,750.000—8,800.000
Чеські корони	276.000—280.000
Леї	44.000—00.000
Фунти штерл.	37,750.000—38,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франкії	420.000—000.000
Франк шв.	157.000—000.000
Франк бельг.	380.000—000.000
Гулдени голянд.	34.000—00.000
Ліри італ.	39.000—00.000
Золото	
20 кор.	43,000.000—43,500.000
20 франк.	37,500.000—38,000.000
20 марок нім.	43,000.000—00,000.000
10 рубл.	57,000.000—58.000.000
Срібло	
Кор. австр.	800.000—830.000
5 кор.	3,750. 00—3,800.000
фльорени	2.000,000—2,200.000
рублі	3,250.000—3,350.000
копійки (за рубля)	0.000.000—0.000.000

Варшава 11.III. Доляри Зед. Держави 9350, 9300. 9450, 9200, кор. ч. 262—000, фр. фр 422, фр. зол. 1.800, ліри італ. 411. Фунти штер. 40,350, 40,250.

Чеки: Бельґія 378.250 371.250 380.250 370.250 Льондон 40500 40560 40100 40500 39700, міл., Нюйорк 9.350, 9.250, 9.400, 9225, Париж 427,750, 425, 429, 421, Голяндія 3.500 3.480, Швайцарія 1.630, 1,620, 0,000, Відень 131.500, 131,000, 133,000, 129.000, Італія 410 406 000, Боні зол. 1.350, 1.400, 8 прц. позичка 11,500., 11,750 міл., мілоновівка 1 м., 850, 650, поз. дол. 6 8100.

Ширіх II. лютого 1924. Голяндія 213.00 Новий-Йорк 574½, Льондон 24.78, Париж 26,30, Медіолян 25,20, Прага 16,70, Будапешт 0,02. Букарешт 2,73, Бельґрад 6,80, Софія 4,25. Відень 0,00 81, австр. стемп. кор. 0,00.81¼.

Збіжева біржа.

Львів, 11. лютого 1924.

Рух слабий, загальний оборот около 50 тон. Трансакції в пшениці й житі. Брак подачі спричинений внеможливленим довозом, наслідком застановлення залізничого руху, викликав хвилеву звижку цін. Тенденція дещо звижкова — настрій слабий.

Пшениця краєва ⁷⁵/₇₄ з 1923 р. 33.000.000—34,500.000*, жито галицьке ⁶⁸/₆₉ з 1923 року 23,000.000—24,000.000*, ячмінь гал. бров. 19,000.000—20,000.00* ячмінь гал. для перемелення 17,500.000—18,500.000. овес гал. ⁴⁶/₄₈ з 1923. року 21,500.000—22,500,000, фасоля біла 00,000.000—00,000.000. гречка 26,000.000 — 28,000 000.

Мука пшенична	40% „1"	77,000.000*
„ „	50 „	59,000.000*
„ „	70% „0"	43,000.000*
„ житня	60 „	56.000,000*
„ „	70% „4"	48,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Ґрисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	12,000.000*
„ житні „ „ „	11,000·000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 0,000.000, 0,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

„Важна справа".

Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до пп. міністрів справ внутрішних і справедливости в справі конфіскати щоденника „Діло" з дня 30. січня ц. р. ч. 21.

Яка протиконституційна і безправна самоволя панує у львівській прокураторії у відношенню до української преси, свідчить кожне число тої преси, яка день в день конфіскується, а вже найяркійше доказує це конфіската статті в ч. 21 щоденника „Діло" про права родичів української шкільної молоді під назвою: „Важна справа", котрої зміст є такий:

„Важна справа. За кілька днів одержить наша молодь, що вчащає до публичних народніх шкіл за перший піврік свідоцтва чи там шкільні повідомлення. Як відомо Кураторія запорядила у всіх школах, отже й в українських діловодство в польській мові. Таким чином мались наші діти одержати свідоцтва в польській мові. Одначе цей розпорядок Кураторії противиться незнесеному доси регуляміновi австрійсь. міністерства освіти з дня 10. липня 1907 р. ч. 5362, якого § 102 приписує, що в школах, в яких друга краєва мова є обовязковим предметом науки, мається на жадання родичів чи їхніх заступників видавати шкільні повідомлення і инші шкільні свідоцтва в тій мові. Із цього виходить, що звичайною мовою, в як належить виставляти шкільні свідоцтва, є викладана мова дотичної школи, отже в українських школах мова українська, а коли в тих школах вчать обовязково, як це діється тепер у нас і польської мови, то родичі-Поляки можуть жадати польських свідоцтв від Управи української школи, а тим більше в праві батьки-Українці жадати, щоби школа з українською викладною мовою виставляла їхнім дітям шкільні свідоцтва в українській мові, бо навіть, щоби польська школа видавала українським дітям українські свідоцтва, коли в цій польській школі вчать обовязково української мови Про це право родичів свідчить і розпорядок б. краєвої Шкільної Ради Галичини з дня 31. мая 1909 и. ч. 24854, який виразно каже: В якій із цих мов (українській чи польській) належить виставляти шкільні повідомлення і свідоцтва, про це постановляє § 102. Регуляміну, який ми власне напровадили. Кураторія, що стала на місце б. краєвої Шкільної Ради, отже замість влади, що була підчинена Міністерству, не має права зносити Регуляміну виданий вищою владою, тому її розпорядок не може обовязувати що найменше батьків шкільної молоді, котрі можуть жадати особисто або письмом переданим дирекції школи своїми дітьми для своїх українських дітей українських свідоцтв, а коли б їх не одержали, то можуть зверну-

ти польські свідоцтва без [illegible] знаючі по-українськи, бо коли права школи будуть [illegible] свідоцтва не може не зробити [illegible] на підставі § 90, того самого Регуляміну, якого § 10°, признає українським батькам право домагатися свідоцтв в українській мові. Він поставив батьків-Українців залежатиме збереження цього права, що підпре й рекурс проти впровадження польської урядової мови в державних і приватних школах із українською викладною мовою, який внесено до Міністерства Освіти, перед двома місяцями, на що нема й досі відповіди".

З факту конфіскати тієї статті бє в очі тільки переконання, що львівська прокуратура йде на руку безправним розпорядкам львівської кураторії шкільного округа, бо не допускає до поучення про права українського громадянства.

Наведений факт конфіскати стоїть в суперечности з приписами конституції (арт. 105).

Супроти повищого низче підписані запитують:

1) Чи відомо є панам міністрам про цю самоволю львівського прокуратора?

2) Чи пп. міністри потягнуть його до відповідальности?

3) Що думають пп. міністри зробити, щоби припинити ту самоволю, яка ставить українське громадянство поза межі конституційного права?

Варшава, дня 8. лютого 1924.

Новинки.

— **Ще до вчорашніх ревізій.** В звязку з ревізіями, які мали місце вчора у Львові арештовано студент в українського університету пп. Кушніса, Коцюбу, Певейму, Чорнодолю, Драгана, Цурковського, Тарана та Бійовського. Як нас інформують, то поліція пошукує за панами К аснищею і Трояном. Під час ревізії в Сільському Господарі забрано багато матеріялів, що відносилися до діяльности економічного відділу Краєвої Студентської Ради. В редакції „Громадського Голосу" забрано кільканайцять старих індексів Українського Університету, які кимсь були зложені чомусь на грубці. Попри то поліція забрала машинку до писання, що належала до д-ра Кіцули. Що було причиною цього останнього факту і які правні мотиви кермували поліцією при забиранню приватної власности д-ра Кіцули невідомо.

— **Таємнича ревізія й арешти.** В суботу зранку в 7 год. явилась поліція у помешканню п-ні Стефанії Савицької при вул. Вспяньского у Львові і після основної ревізії по всіх кутах (трусили аж до полудня), арештувала названу господиню та її приятельку, співмешканку, п-ні Ольгу Бесараб. З жінками поводились наче з безсумівними небезпечними злочинцями!

— **Заборона!** Дирекція поліції заборонила „Соколові-Батькові" святочне відслонення портрету Сеня Горука, яке мало відбутися в неділю дня 10. лютого в 12. годині. Причина заборони та, що Сень Горук є нібито тепер большевицьким червоним генералом і що організує на Україні військові відділи з неприхильними намірами для Польщі.

— **Метелиця й залізничий рух.** В звязку зі снговими завіями стримано до відклику залізничий рух на лінії Янів-Клепарів; тим самим припинено всю комунікацію між Яворовом-Львовом-Клепаровом. З днем 7-го п. м. зупинився рух на відтинку Львів-Стрий" (по лінії Львів-Лавочне) та Сокаль-Володимир Волинський, а також лінії Дрогобич-Трускавець Усі потяги приходять до Львова з великим запізненням, особливо варшавські і краківські потяги, бо скрізь лежать величезні снігові засипи. Поміж Львовом і Варшавою перервані телефонічні проводи.

— **Новинкар і погода.** У своїх виступах у ролі новинкаря автор цих рядків рішуче не має щастя до — погоди. Пишучи три дні тому про залицянки весни він, що правда (навчений досвідом!), обережно застерігає, що —мовляв — невідомо ще, як воно буде, алеж таки не передбачив, що днем пізнійше шалітиме сніжна метелиця. Коли вулиці Львова засипані так, що проблемою стає перехід з одного тротуару на протилежний, то не дивниця, що за завіяними шляхами ціле околиці краю опинились відрізаними від світа.

— **За висока оплата!** З кол. що цікавляться наукою в Музичнім Інституті, одержуємо ось які замітки: Оплату за науку в Музичнім Інституті, яка вже в попереднім місяці була підвищена на 250 пол.. — підвищено за місяць лютий п. р. на 500 прц. (словами: пятьсот процент) в порівнанню з січнем. З того вийшов такий курйоз, що тепер оплати в нашім Музичнім Інституті вища ніж в польській консерваторії. Ми позволимо собі спитати під адресою Виділу Музичного Товариства Лисенка: що це значить? зачуваємо що Виділ мусів зробити сю підвишку на ультимативне жадання членів учительського збору. Якщо воно правда, так треба нам спитати під адресою учителів: Панове українські музики, хоч і як славні Ви у нас, то всеж таки чи не за високий Ваш лет? Чи не слід би Вам пригадати, що в цих тяжких часах, де державні урядники інтелігенція примирає з голоду, — український Музичний Інститут, не може бути інституцією для вельмож вальоризованих посад „професорів консерваторії", що посвячують Інститутови тільки малу частину свого вільного часу, а повинен бути інституцією, де кождий покликаний жертвувати свій труд навіть трохи безкорисно. У всякому разі учитель Музичного Інституту не почнен казати платити собі більше, як в силі платити переважна частина нашої інтелігенції, або — horibile dictu — більше, як платять польська чи жидівська інтелігенція. Таким чином тільки відстрашується батьків від посилання дітей на науку до рідної інституції. Ожидаємо вияснення від Виділу тов-а ім. Лисенка.

— **Віза до Америки.** Експозитура еміграційного уряду у Львові (Кармелицька 4) подає до відома, що польська віза до американських країв коштує рівноважну суму 43ол. франки по курсі почти, зі заокругленням кожного розпочатого міліона.

— **Виїзд робітників до Франції.** В днях від 11. до 15. лютого державний уряд посередництва праці у Львові контрактує робітників, які бажають виїхати на роботу до Франції. Всіх вільних місць є 1500.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

ЛЕВ БОРАЧОК
управитель школи в Мізунн
помер по довгих і тяжких терпіннях дня 8. лютого прожнвши 57 літ. Похорон відбувся дня 11. лютого с. р. з Анатомічної каплиці на Личаківське кладовище.

НАДІСЛАНЕ.
За надіслане редакція не відповідає.

ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
Д-р С. Тенненбаума
ЛЬВІВ, вул. МАЛЕЦЬКОГО 5.
партер, відкрите
години ординац. від 3—6 попол.

Дрібні оголошення.

ДО ЗАМІНИ посада управителя школи 4 кл. з пляном шкіл 5 кл. в Кобаках в повіті косівськім за рівнорядну на поділю близько більшого міста, або стації залізничої. До ужитку управителя школи в Кобаках належить 6 моргів орного доброго грунту і всі потрібні будинки господарські. Близчі подробиці в управі школи в Кобаках п. Рожнів. 1391

ГОСПОДАРНА, 50-літна рутинована особа прийме заряд дому на селі. Поручає М. Мельник, Львів, Пелчинська 31. 1381 2—3

НОТИ на скрипку, фортепян, мішані і мужеські хори, сольові пісні, висилає Музична Накладня ТОРБАН Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1249 0—10

ІНВАЛІД темний, б. український старшина, з дому українських інв. при вул. св. Зофії 25, без заняття і без моральної помочі, звертається до Пань і Панів, які пожертвували би одну годину денно на читання йому книжок. — Федір Романів б. стар. УГА. 2—4

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

1396 1-10 **ДЕНТИСТ**
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болоссевича, приймає в заведенню
вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17.
Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

В неділю дня 24. лютого 1924 о год. 2 попол. в читальні Просвіти в Підгайцях відбудуться
ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Господарсько- Торговельної Повітової Спілки, кооперативи з обмеж. порукою в Підгайцях з порядком дня:
1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів, 2) Звіт Управи і ревізійної комісії за р. 1923, 3) Затвердження білянсу за 1923 р. і уділення абсолюторії, 4) Розділ зисків, 5) Затвердження двох членів і одного заступника члена Управи та одного члена Надзірної Ради, 6) Зміна §§ 14, 23, 42, 50 і 56 статута, 7) Внесення і запити. Колиб в означеній годині не явилося вимагане статутом число членів, відбудуться збори того самого дня о 3. год. по пол. з тим самим порядком дня без огляду на число присутних членів.
1397 НАДЗІРНА РАДА. 1—1

Спільника з капіталом 1000 долярів прийметься до добре проспериючого інтересу з власним льокалем з товарами і бюром, все в центрі міста. Заразом можна обняти платну співпрацю, однак не вимагається. Зголошення під „Золотий інтерес" до бюра оголошень Бріка, Львів, вул. Костюшка 2. 1395 1—2

Рада Товариства
Краєвий Союз Ревізійний
українських товаришень господарських, позичкових, торговельних і промислових у Львові скликує на основі пар. 27. статута
ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР СОЮЗА
на день 29. лютого 1924 р. (пятниця) на год. 10. перед пол. до власної домівки при вул. Домініканській ч. 11. II. поверх.
На порядку дня стоять ось які справи:
1) Відкриття Збору, 2) Верифікація протоколу Загального Збору з дня 31. III. 1923 р. 3) Звіт з діяльности і рахунків Товариства за рік адм. 1923 і уділення абсолюторії уступаючій Раді (§ 17. б стат), 4) Прелімінар буджету Товариства і усталення членських вкладок та вписового союзних Кооператив на 1924 р. (§ 9. і 17 б. стат.), 5) Вибір Голови і 12 членів Ради Товариства на р. 1924. (§ 17 а. стат). 6) Зміна статута Товариства дотично членства в Союзі (§ 7 і 17 г. стат), 8) Внесення і запити членів (§ 37. правил. діл.)
На Загальний Збір має кожда союзна Кооператива вислати одного відпоручника **з правом рішаючого голосу.** Відпоручник обовязаний виказатися повновластю Кооперативи на письмі і повновласть отсю зложити до рук Предсідника Загального Збору (§ 12 стат.) Всі члени союзних Кооператив мають вільний вступ на Загальний Збір **з правом дорадчого голосу** (§ 13 стат.)
Увага! Повновласть має звучати:
„Відпоручником нашої Кооперативи на Загальний Збір Товариства „Краєвий Союз Ревізійний" у Львові, який відбудеться 25. лютого 1924 р. установляємо Вп. . . ."
(дата, печатка і підписи Управи).
Повновласть приймаю:
(підпис відпоручника).
Рада Краєвого Союза Ревізійного
у Львові дня 31. січня 1924.
Інж. Юлиян Павликовський, голова.
1388 1—1

Дня 17. лютого 1924 о год. 5-ій вечером відбудуться в салі „Сокола-Батька"
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
філії Т-ва „Просвіта" ім. Т. Шевченка.
Взивається загал українського громадянства міста Львова та представників всіх Читалень та Товариств взяти як найчисленнійшу участь в цих Зборах. За Виділ: *Омелян Терлецький*, голова, Вп. *Янів*, секретар. 1393 1—1

Подяка.
Пробиті важким горем по смерти нашої Найдорощої Мами, Бабки і Сестри, Зинові Герасимовичевої, вдови по радникові суду в Рогатині, почуваємося до обовязку, зложити щиру подяку за ласкавий труд всім, що вшанували память Покійної своєю участю в похоронах, а з окрема Впр. о. шамбелянові Городецькому за провід похорону, о. Клодзінському, о. Соловієві, о. Теліщукові та о. Мельникові за участь в похоронах. Сердечне Спасибіг Хорові за гарні співи і Пластункам XXIX п. п. за участь в похоронах. Рівнож дякуємо за щирі співчуття і розраду всім знакомим, а також Тим, що віддали Покійній останню прислугу, несучи домовину. Вкінці дякуємо і Вам, Пане д-ре Штайн за приятельську і безкорисну опіку над Хорою через весь час її слабости. — 1394 1—1 РОДИНА.

Не купуйте дони не переконаєтеся, що найдешевше є в „ЖЕРЕБЦІ ПАНЧІХ" проти головного входу до магістрату.
МІНЦЕРА, ЛЬВІВ, РИНОК 14.
На доказ, щоби переконати подається декільна цін

Панчохи шовкові
Мп 3,900.000
„ прав. шов. зі швом „ 4,500.000
„ шов. фльор зі швом від „ 3,500.000
„ фільдеко густі „ 3,900.000
„ гатові І. якість „ 5,500.000
Мужеські скарпитки в десені 1/4 тузіна Мп. 2 900.000
Скарпитки шовкові фльор Мп. 3,500.000
Рукавички і жіночі камізельки в вел. виборі.
Стопи марки „Ідеаль" у всіх величинах і красках Мп. 850.000.
Купуючий одержить роші назад до 24 години, коли переконається, що переплатив товар. 1382 2—5

Ширіть наш часопис!

ХТО ЗНАЄ де перебуває
Степан Скрупський
четар У. Г. А. зі Станиславова що вразі з Галицькою армією перейшов Збруч. Послідна вістка про него була з 1920 р., тоді мав бути в дорозі до Миколаєва. Товаришів і знайомих, що мають про нього які небудь вістки, проситься **за винагородою** повідомити зажурену рідню на адресу: **Антін Скрупський**, Baltimore, Mel Eastern Ave 2917. Palterson Park. Закордонні часописи проситься о передрук. 4—5 1385

14. лютого 1924 року в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка — Шашкевича 5.
відбудеться
ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ
при співучасти Вп. Пані Пархоняк-Козакової і Вп. Панів Барвінського, Вороного, Москвичева, Орленка і хору „Вандурист" та „Боян". Акомпанюють Вп. П-ні І. Цурковська і Вп. П. С. Туркевич.
Дірігент хорів „Бандурист" і „Боян" Вп. П. А. Туркевич.
Початок о год. 7. вечером.
Білети раніше можна буде набути в книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка. 1289 1-1

Насіння городові, полеві, цвітів і трав
Машини до управи рілі, чищення насінь, молочарства і пр.
Навози штучні, фосфорові, потасові, азотові
Залізо, залізні знаряди, бляхи, цеяхи
Ремісничі знаряди
Начиння кухонне
Цемент
доставляє 1339 4—8
КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКИХ СПІЛОК
„Сільський Господар"
у Львові, вул. Зіморовича 20.
і його Відділи у Львові, Городецька 95, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Сокалі.
Цінники на жадання даром.

Металеві ліжка, дитячі ліжка, емалйовані і нікльовані, пружинові вкладки, умивальниці виконує
„ФАРБОЛЬ"

Перша Галицька Фабрика металевих ліжок англійської системи
ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська 24.
ТЕЛЕФОН 1058.
приймається також всякі направи і відновлювання. 1364 2—4

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 33 (10.1256). Львів, четвер 14. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 11,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“. Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Визнання радянського уряду.

(Трохи історії.)

Рим, 5. лютого 1924.

Те, що мало статися, те, що від давна вже було неминуче, — сталося: Італія визнала право большевицького уряду говорити перед Европою від імени всіх народів, що заселюють територію Союзу Радянських Соціялістичних Республик, і не тільки говорити, а й розпоряджатися їхніми добрами, рухомими і нерухомими.

— Що поробиш, — говорив мені один знайомий Італієць, — комерція...

— О певно!... Реальна політика!...

Італійці задоволені. Вони зробили добрий комерційний договір. Вони виговорили собі ріжні особливі права. Сподіваються одержувати хліб. Ах той наш український хліб!...

Але і в бочці меду знаходиться часом ложка дьогтю. І та ложка... Ручуся, що ви би ніколи не догадалися!... Ся ложка дьогтю — се несподіваний виступ Мекдонельда.

— Як се ми спізнилися, — скаржаться фашистівські часописи, — наш Мусоліні перший зрозумів і перший виставив перед великими державами Европи (Німеччина вже очевидно за велику не визнається) необхідність розрішити нарешті російське питання, — і він мав право бути першим в переведеню в життя своєї ідеї... А отже спізнився!...

І друга неспокійна думка турбує деякі наївні душі:

— Як се так, що Мекдонельд перше визнав большевиків, а вже потім збірається з ними торгуватися, а ми так зовсім навпаки: перше Мусоліні в парляменті перед лицем всієї Европи заявив:

— Чому ні? Визнаємо! Але хай вони нам перше дадуть. І то добре дадуть, щоб ми знали, за що ми вводимо їх знову між порядних людей!... — а потім ще яких місяців зо два торгувалися, а вже потім визнали... Чи може той Джон Буль гадає, що поки кого не визнаєш, доти з ним і балакати неможна?...

— Дурню, — відповідають очевидно більш розумні, — так затеж ми ось вже маємо, а Англійці хай ще там потанцюють!...

Реальна політика...

А зрештою, фашистівський уряд лише перевів в 1924 р. в життя постанову чи побажання парляменту, висловлене ще в 1920 р., щоби італійський уряд вжив заходів перед урядами Антанти для позитивного вирішення питання визнання большевицького уряду. Та мусіло пройти аж три з половиною роки, поки се бажання було задивольнено урядом, який, як могло видаватися, мусів бути найбільш ворожим до большевиків.

Тут ми ще раз маємо потвердження правила, що в політиці дружать не з тим, хто „симпатичнійше“, а з тим, з ким вигіднійше.

Будьте певні, що коли би Україна втримала свої державні форми і уявляла з себе якусь конкретну силу, а головне володіла і розпоряджала своїм хлібом і вуглем, і залізом, і иншими своїми багацтвами, то давно мала би те визнання, що мають за неї і на її кошт большевики.

Ось передомною лежать витяги з часопису Мусоліні „Popolo d' Italia“. Ось телеґрама з Льондону від 5. вересня 1919 про те, що українські війська зайняли Київ, прогнавши большевиків. До неї примітка редакції (Мусоліні — директор і головний редактор):

„Подія епічна. Ніколи ні один народ не боровся з більшим завзяттям за свою волю. Ніколи ні один народ не боронив своїх прав на життя і незалежність в більш трудних умовинах. Загрожений польською і румунською захланністю, змагаючись з „единонеділимовцями“, без зброї, без засобів, під недовірливими і байдужими поглядами цілої Европи, український народ звільняє свою територію від большевицької чуми і відбирає свою столицю. Вільні народи зворушені величю боротьби, хоча їхні уряди вважають потрібним про неї нічого не знати. Київ, батьківщина Гоголя, вільна нарешті від азійської чуми. Українці не тільки боронять самих себе, вони боронять цілу Европу“.

Звістка про те, що Денікин напав на Українців в Київі викликає таку увагу; 13. вересня:

„Недостача місця не дозволяє нам так, як би нам хотілося, зясувати злочин панрусизму. Росіяне — чужинці на Україні і напад на Київ в імя Великої Росії є ганебний замах на волю народів“.

10. жовтня 1919 р. подає таку телеґраму:

„Базель, 9.: Зусилля українського уряду уникнути війни з генералом Денікином жадних наслідків не дали. На українські війська напали російські добровольці і між ними завязалися завзяті бої“. — До сього примітка редакції: „Кампанія, яку повели единонеділимовці проти народів, що проголосили свою незалежність, не тільки допомагає большевикам, але суперечить і тим принціпам, за які ми воювали. Ми сподіваємося, що генерал Манжен, який, як здається, виїхав до Денікина, примусить російського генерала шанувати Українську Народню Республику і співробітничати з нею в антибольшевицькій боротьбі“.

Дня 11. жовтня подається телеґрама з Парижа про місію Маклакова до Денікина і до неї додається така примітка редакції:

„Народи Антанти хотять знати, з якою саме місією їде Маклаков до Денікина. Якщо уряди гадають відбудувати за згодою народів Велику Росію, то помиляються. Велика Росія — мертва. Пробувати її воскресити — се злочин і божевілля“.

Шість днів пізнійше 17. жовтня подається телеґрама зі Стокгольму: „Як повідомляє „Русская Жизнь“ ґенерал Денікин визнав Поляків за своїх союзників і проголосив свою згоду з ґенералом Петлюрою в справі організації спільного фронту проти большевиків. — Редакція зауважує: „Сю звістку, яку ми подаємо лише з журналістичного обовязку, треба приймати з великим застереженнями. Між единонеділимовцем Денікином і героєм незалежности України не може бути иншого порозуміння, як лише під умоввю, що Денікин визнає Українську Державу незалежною. Денікин занадто вірить в Велику Росію, щоби визнати Україну“.

Сі уваги й инші, які не подаю, щоби зберігти місце, привели до того, що римський часопис“ „Дон Кихот“, який видавався почасти на російські гроші, почав ряд полемічних статей проти Мусоліні, називаючи його „Українцем в лапках“. (Див. особливо число „Дон Кихота“ з 1-го листопада 1919 р.). Але сам часопис, в якому зявлялися сі полемічні статті і випади проти Мусоліні, користувався такою „славою“, що міг тільки викликати ще більшу нехіть до оборонців „Великої Росії“...

Дня 30-го листопада прийшла до Риму звістка, перше, як інтервю з Маклаковим про перехід частини галицької армії на сторону Денікина, і часопис Мусоліні зазначує:

„Запевнення Маклакова про зраду частини військ Петлюри неправдиві, — його бажання божевільні. Допомога реакціонеру Денікину, який топче всі національні права і всі демократичні інституції — є ганьба. Як що Антанта не покине Денікина і Колчака і не допоможе тим новим державам, що зорганізувалися на території б. імперії, вона ніколи не розвяже російської проблеми, або розвяже її в негідний спосіб“.

В який саме спосіб розвязано російську проблему і наскільки ріжні комерційні договори „топчуть національні права і демократичні інституції“ українського народу на жаль, Мусоліні в теперішніх своїх вже державних промовах замовчує. Змінилися, бач, часи. Україна знемогла в нерівній борні. А тимчасом прийшла реальна політика. Прийшла комерція. Прийшло бажання будувати — не Велику Росію, — ні Велику Італію.

— З займаюся в ці дні, — говорив він на зборах 4000 старшин фашистівської міліції, що відбувалися 1. лютого, себто, якраз в дні найбільш активної праці над складанням тексту, договорів, иншими питаннями, далеко більш цікавими для життя і будучности Нації, ніж складання імен тих, хто завтра буде себе проголошувати вибранцем народнім. Ми хочемо мати нашу Націю, повну життя, повну сили, повну краси. Ми мусимо створити Велику Італію. Для цього істнує мілі[ція]. Для сього істнує фашизм. Ось ті обовязки, святі обовязки, які ви мусите виконати. Мусите дивитися на себе, як на носіїв нової цивілізації, як предтеч нового часу, що має прийти, як на будівничих, що кладуть перші підвалини, які творять, які реалізують все те, що було мрією скількох поколінь підчас Італійського Відродження, — мрією тих, хто змагався і вмер в війні 1915—1918 р., і тих юнаків з горячою чистою кровю, які часто загибали в трагічних пастках антинаціональних елементів...“

Отже Велика Італія... А Велика Італія ніяк не може жити без українського хліба і вугля. Розуміється, колиб Україна ними розпоряджала...

Ще 26 серпня 1919 р., себ то до його політичних виступів на користь української справи, Мусоліні в великій статті, підписаній його повним йменням, кидає гасло: „На Схід!“: „Збір хліба в Румунії такий чудовий, що картки на хліб будуть знесені з 1. вересня... Україна також потихеньки організується... На Сході знаходяться народи, які „потенціяльно“ невимовно багаті і які природно відкривають нам чудове поле економічної й інтелектуальної експанзії. Там знаходяться народи, які потрібують нашої допомоги і які можуть нам дати багато з того, чого в нас не має, і до яких ми можемо посилати багато продуктів нашої промисловости...“

І тут же подається друга невеличка стаття без підпису під заголовком: „Вугіль України для цілої Европи“.

27. грудня 1919 р. він знову пише виличезну статтю під заголовком „Зовнішня політика Італії в майбутньому. Італія і Схід“, де знову обговорює тіж питання про українські багацтва“. Так він писав, коли ще був маленьким, мало кому відомим журналістом. Чи дивнож, що ставши на чолі уряду, він зараз же поспішився простягти руку до того українського хліба.

До російського царського табору, як ми бачили, Мусоліні ніколи не почував особливої прихильности, а можливо щей досі відчував навіть трохи тої нехоті, що не могли не викликати негідні полемічні випади „Дон Кихота“. Україна тимчасово зійшла з політичного обрію, а „реальна політика“ наказувала брати для своєї Великої Італії скільки стільки можна було урвати.

Евг. Онацький.

14. II. о год. 21. в Народнім Домі
ВЕЧЕРНИЦІ „СУПРУГА“.

Пр. 139/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло“ число 25 з дня 3. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Все ще § 58. з. к. в уступах між словами: а) „не припиняються“ і „І цікава“, б) „вязниці“ і „Зокрема мало“, ц) „злочин“ і „Нам близче. 2) „Новинки“ заголовок нотатки „До львівських родичів“ в уступі від слів „Взиваємо всіх“ до „ління нотатки, містить в собі єство ad 1) злочину з § 65 а) з. к., ad 2 виступку з § 300 з. к., з § 24. зак. прас. з 17. грудня 1862 ч. 8163 Д. л. д. узнав доконану в дни 2. лютого 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближім числі і то на першій сторині. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів, дня 5. лютого 1924

(Підпис нечиткий.)

На порозі другого пятиліття повоєнного часу.

Велике експозе Бенеша про закордонну політику.

(Продовження.)

Рівночасно з проведенням мирової політики у відношенню до найближших сусідів чехословацька дипльоматія старалася наладнати як найкращі мирові взаємини також до могутніх великодержав. В першу чергу малося на увазі Італію, яка є одинокою з союзних великих держав, що безпосередньо межує з малою антантою. З окрема чехословацькі та італійські політичні і господарські інтереси тісно сходилися в Австрії і на Мадяршині. Чехословаччину й Італію вяжуть мирові договори в Тріянон і Ст. Жермен до тої міри, що політика Чехії мусить все рахувати на співпрацю з Італією. Сусідство Югославії з Італією є теж важним фактором, що рішає про чеську політику, бо до недавна не розвязані спірні югословянсько-італійські справи дуже діймаючо відчувала чеська політика, стрічаючись з ними в усіх своїх важнійших дипльоматичних починаннях. Всюда, де це було можливим, чеська дипльоматія прямувала до злагіднення югославянсько-італійського напруження, а головною її метою було усунути всякі спірні справи обох держав. Дня 8. лютого 1921 р. заключено між Італією і Чехословаччиною договір, в основу якого лягли: 1) респектування мирових трактатів, 2) спільна співпраця обох держав задля закріплення мира в середній Европі, 3) недопущення до повороту Габсбургів. Заключення недавно югославянсько-італійського договору в Білгороді Чехословаччина витає як великий успіх політики малої антанти, бо цей факт у високій мірі облегчує і Чехословацьку ситуацію і в майбутньому причиниться до ще більшого сконсолідування малої антанти в її спільній політиці.

Одним з найважнійших розділів в історії чеської політики за останніх пять літ були відносини Чехословаччини до Росії. Чеський уряд і чеський народ від початку, тобто від 1919 р., були проти всякої політики інтервенцій, бо така політика означувала продовжування війни, а це противилося мировим інтенціям Чехів. Чехословацький уряд був і є проти методів большевизму, як також проти пропаганди світової революції, бо на таку ані не було виглядів, ані вона не була потрібна. Отже малося на меті тактику та річеве означення чеської політики супроти Росії. Для Чехословацької республики ясно, що без Росії неможлива ані певна европейська політика, ані трівкий европейський мир. Через те Чехи намагалися відчанити як найширше браму безпосереднього контакту Росії з Европою, щоби таким чином приспішити виступ Росії в ролі важного чинника на арені міжнародньої політики. Чехословацька дипльоматія мала все на оці не сучасні російські правлячі сфери, а російський народ і старалася помогти тому народові, чим могла. Тому не диво, що чеська республика стала перш за все на становищі господарських зносин з Росією, бо таке становище помагало Росії піднестися економічно та позискувало в неї симпатії до Европи, а оба ці моменти мусіли поволи впливати на зміну внутрішньої большевицької системи та на повільне завмирання їхньої пропаганди світової революції. В принципі Чехословаччина є за безпосередніми зносинами з Росією та за визнанням її de iure і то в інтересах чим скорійшого розвитку Росії без огляду на те, хто там буде при владі. Вислідом такого становища було заключення господарсько-торговельного договору з большевиками ще в Генуї. Цей договір не виходив пова рямки чеської політики мира і реконструкцій вже хочби тому, що обі сторони заручували собі взаїмну нейтральність. На такі підстави російської політики не могли мати впливу ніякі калькуляції на упадок чи на утримання при владі большевиків або те, чи певні російські партії і кола були такого чи иншого погляду на чеську політику. До чеського уряду промовляли інтенції, що кермували його політикою, а саме: чим скорше помогти російському народові і впровадити Росію як мога швидше в европейську політику в ролі рішаючого фактора, бо без Росії не буде в Европі миру.

Чеському урядові закидують, що він піддержує контрреволюцію в російській еміграції на території Чехословацької республики. Одначе цей закид, на думку Бенеша, не згідний з правдою. Чеський уряд не позволяє російській еміграції на ніяку політичну і на ніяку конспіративну або мілітарну акцію, а уможливлює життя тій еміграції, щоби вона змогла повернути до своєї батьківщини, як тільки там настануть нормальні европейські відносини, що запоручуватимуть свободу життя кождій особі. Через те, що російська молодь студіює в Чехах, чехословацька республика причиняється лише до господарської та політичної консолідації і стабілізації самої Росії.

Що до Німеччини, то Чехословаччина була першою з союзних і запрязнених з Антантою держав, яка заключила з Німеччиною зараз по завішенню зброї торговельний договір, що обовязує до тепер. Чехословаччина зреклася права, яке їй прислугувало на основі версайського трактату, щоби секвеструвати німецьку власність у себе. А це мало далекосяглі господарські та політичні наслідки. Відносини обох держав від 5 літ є добрі, льояльні і коректні. Репараційна німецько-французька проблема, на думку Бенеша, зближується в цьому році до своєї остаточної розвязки. Без остаточного полагодження цієї проблеми не можлива економічна направа Европи. Життєвим інтересом Чехословаччини є поєднати в тому напрямі Німеччину з Францією. Бенеш вірить, що момент того поєднання є близчий, як це загально припускають.

(Докінчення буде).

Наддніпрянська Україна.

(Лист про чуда.)

...Лист був вже готовий, коли я спостеріг, що за коротко згадав про чудотворне обновлювання образів святих (ікон), церковних копул, хрестів і цілих церков: відчуло це моє серце і рішило, що гріхом було би згадувати коротенько про ці великі познаки Божої ласки, бо відноситься це не лише до нас, а до всього Божого світотворення.

Почались ті чуда вже від 1921 р. Тоді я дістав від одного донського козака, мого колишнього кореспондента, таку вістку: У нас у станиці відновилася нагло чудотворним способом уся позолота на хрестах і церковних банях, а в середині церков і численних домах відновилися таким же чином образи святих. На ростовському катедральному соборі відновилися нагло всі пять копул в хрестами. А в тому самому часі в головній ростовській жидівській синагозі впало зеркало і розбило скрижалі з заповідями, при чому відбилася цілковито пята заповідь „не убий".

Свідомі чудотворного відновлювання християнських образів і церков Жиди бачать у випадку з синагогою злий знак і тому ввели гострий піст у себе та сподіються чогось страшного для них.

Скоро після тої відомости з Дону, почалися такіж самі чуда з відновлюванням образів у приватних домах і по церквах на Полтавщині.

Ці відновлювання були, можна сказати, масовими. Бували випадки, і ми були здивованими їх очевидцями, що в одній родині, в однім домі, на одній полиці відновилося, декуди поодиноко, а декуди разом, по пять і по шість старих і пристарих, цілковито знищених і дуже дешевої, тандитної роботи образів.

А відновилися ці образи в домах і в людей не лише правовірних, але й у тих, що відступили від батьківської віри. Наслідком таких чудотворних подій повставало спершу недовіря, потім пішли репресії влади, а накінець зірвалася широка, нестримна струя паломництва до тих місць, в яких творилися Божі чуда.

Одначе як ненадійно зродилися ці невияснені події, так само несподівано припинились, і люде почали поволи забувати, що сталося. Наразі в ночі другого тижня різдвяного посту в місті Прилуках у старенькому соборі, в якому від року вже й богослуження не відправляється завдяки старости, несподівано на всіх чотирьох фронтах відновилися чотири ікони, які були так дуже почорнілі від старости, що крім чорної плями нічого на них не можна було помітити.

Справа представляється ось так: з вечера віяв тої ночі сильний вітер і небо було погідне. Вітер переминився опісля в таку бурю, що здавалось ні один дах не втримається. Коло півночи один Жид, якого дім стоїть біля собору, збудився та підійшов до вікна, щоби подивитися, що діється на вулиці. Нагло від собору блисьнуло осліплююче світло, а середина церкви так яскраво була освітлена, що Жид вибіг на вулицю і почав кричати на поміч, щоби гасити пожежу. Одначе ніякої пожежі не було і таємне світло погасло так само нагло, як зявилося. Ранком тойже Жид, на велике своє здивування, спостеріг на фронті собору, що був звернений до його хати, відновлену ікону „Всевидючого Ока" в трикутнику. До того образ був так відновлений, що без дрожжів і покори не можна було на нього глядіти.

Про це чудо оголосив Жид всім людям на базарі. Зійшлося маса народа і всі побачили, що відновилися ще три инші образи, а то: св. великомученици Варвари, св. Олександра Невського (до половини) і Різдва пресв. Богородиці (вінець на голові Пречистої).

Влада зараз же візвала комісію учених спеціялістів для вияснення того факту. Комісія мала відразу ствердити, що при сучасному стані науки того явища науково не можна вияснити.

Тепер, з місяць тому, подібні чуда почали доконуватися вже в столиці України, в колисці православя Київі, де на Скорбященській церкві відновилися ненадійно копула і хрест на дзвініці, а потім на очах багатотисячної товпи цочали відновлятись всі пять бань разом з хрестами тоїж церкви. В середині церкви рівнож відновилися образи в супроводі такогож, як у Прилуках, осліплюючого світла. І тут першим, що спостеріг чудо на дзвініці, був Жид.

Зід названої церкви чудо перейшло й на инші київські церкви. Між иншим в Софійському соборі на стінній живописі сходів, що ведуть на хори до чудотворного образа св. Миколая цілковито відновився образ спасення св. Миколаєм потопаючого в Дніпрі молодця. До Києва тепер пливе на поклін чудам безчисленна маса народу. Спинити цей величезний паломничий рух не в силі навіть збройна сила. Та цього мало. На нашій Україні, під Києвом і в инших місцях України нагло почали витрискуватн джерела живої цілющої води, що доконують великі чуда лікувань і дивних привидів. І туди спрямовують рівнож свої кроки цілі хвилі паломничих струй.

Щось таке твориться, щось таке діється, чого не предвиділи кермничі европейської політики і що, очевидячки, віщує ще більші несподіванки. Прилуцьке чудо до тепер стоїть перед очима. На мистецькій палітрі і красок таких немає, як на тих відновлених образах. Дивні діла Твої, Господи!

Подав С. К-в. *)

*) Берлінський „Руль", що подав цього листа подає від себе таку замітку до нього: „Автор листа — людина глибоко правдива, а зміст листа являється незвичайно важним для характеристики настроїв, незалежно від цього, на скільки автор зумів увільнити дійсність від окутуючих її легенд".

Польська шкільна політика.

(З промови п. сенатора М. Черкавського, виголошеної 30. січня м. р. в освітній комісії.)

(Докінчення.)

Тимчасом дійсність ось що з себе уявляє: на Холмщині та Підляшю, не зважаючи на домагання місцевого українського населення, не вільно йому мати рідньої української школи: там православних українських дітей навіть релігії вчать католицької й по польському; на Полісю, напр. у таких етнографічно чистих українських повітах, як Берестейський, Кобринський і Пінський, влада також скорійш дозволяє одкрити російську школу, ніж українську; на Волині та в Галичині йде постепенне перетворювання українських шкіл на польські; учительського семинаря, цеї школи для витвору кваліфікованого українського учительства, на Волині нема жадного; замикаються учительські семинарі з українською викладовою мовою і в Галичині; українських гімназій навіть приватних не вільно відкрити, ось наприклад: вже кілька літ підряд громадяне Ковля й Володимира просять дозволу на відкриття у них приватних українських гімназій, до їх просьби прилучились і селяне з повіту, — і все надаремне: цілий ряд чисто-формальних перешкод висувається і в кураторії і в міністерстві, аби справу зволікати, аби не дозволити нашому народові в своїй школі виховувати для себе свою інтеліґенцію; вищі українські школи у Львові, університет і політехніка, перебувають на становищі нелеґальному в катакомбах. Така картина прав українських громадян, приналежних до польської республики, досить характерна. Громадянин якоїсь иншої культурної держави може навіть не повірити, що це є так; а тим часом — це є дійсність. І от ми хочемо довідатися від п. міністра освіти: чи отся дійсність має залишитися такоюж страшною для нас і далі, і на час його міністрування, чи може — де в чому має змінитися?... Пригадую собі, коли після повалення деспотичного режиму царської Росії, молода українська держава організувала своє шкільництво, то польському населенню України дала вільну руку в справі організації своєї польської школи. З головою нашого теперішнього зібрання п. сенатором Каліновским, я брав уділ в роботі по організації шкільництва на Україні; пригадую, як п. сенатор Каліновскі одного разу на Зїзді діячів школи і самоврядувань, де так би сказати — були апробовані всі постуляти польського шкільництва, в своїй кінцевій промові в імени польського громадянства щиро дякував нам, Українцям, за все те, що ми зробили для вільного розвитку польського шкільництва на Україні, зробили не з якоїсь там „політики", а виходячи лише з засад елементарної справедливости і обовязуючих нас, яко фахов-

ців, педагогічних вимог. На жаль, тепер ми, Українці, що опинилися волею долі під польською владою, не можемо висловити такоїж вдячности Полякам, навіть фаховцям-педагогам. Бо замісць задоволь-нення наших елементарних прав бодай у сфері шкільництва, нас стараються ополячити, до нас взагалі застосовують виняткові закони й сувору урядову практику. А ще й вимагається від нашого народа обивательської вірности!... Хібаж при таких умовах життя вірність є річю природною? Тим часом, як одне справедливе трактування лише хоч би шкільних наших українських домагань (не кажу вже про справедливе вирішення для нашого народа земельної справи) перевелоб далеко більшу санацію нормальних національних відносин, що існують на т. зв. „кресах", ніж це зробить хоч би та зміна виборчої ординації, яку ви панове, хочете перевести та про яку так багато тепер говориться. Чехи для Українців, збігців з України, відкрили у себе аж три вищі наукові інституції. Чехи не бояться робити політики, і звичайно, на цьому вони не програють. Не бояться робити такоїж політики і большевики, які тепер на Україні не тільки не противляться українізації школи, але й переводять примусову українізацію всіх ділянок громадського й державного життя, і через те в очах всього українського народа перестають бути одіозними. Не хочуть тільки робити такої „політики" міністри Річипосполитої польської, в межах якої мається понад 7 міліонів українського народа, що живе компактною масою на своїй прадідівській землі. Думають дорогою репресій — приєднати до Польщі велику частину 40-міліонового народу українського. Здається, історія ще не дала нам прикладів, щоби комусь колись удалося таким робом щось подібне зробити. Панове, скажу вам отверто: особливого польонофільства серед нашого народу ніколи не було, бо так склалася історія наша; але всеж таки з початку була віра в можливість і під польською владою в умовах прав, що гарантує польська конституція, жити так, як має право жити кождий народ. Тепер в цьому відношенню не залишилось жадної ілюзії".

Дальше п. сенатор зазначує, що з приходом польської влади на Волинь, він приступив до організації українського учительського семинаря. Учительський семинар з українською викладовою мовою істнував вже за польської влади в Дермані. Ґрунт для праці був добрий, очікувалося великих успіхів. Та з весною 1921 р. прибув на Волинь делеґат міністра освіти в характері шкільного куратора Ющаковскі. Він відразу рішив розвязати український семинар, який перешкаджав його польонізаційним цілям. І причепився до того, що в семинарі був інтернат, що учні сиділи за одним столом, що вони їли разом. Це все названо „комуною", а учнів і директора (власне п. сен. Черкавського!) „комуністами". І за це „переступство" семинар розвязано, а його величезне майно заграблено, обіцюючи створення „зразкового" семинаря на Волині. Але його й досі, не тільки „зразкового", а й взагалі жадного нема.

„Як бачите, панове—кінчив свою промову п. сенатор—за працю, розпочату мною для добра народа та його освіти, названо мене большевиком, і це твердження було підперте тим аргументом, що в 20 році, підчас большевицького наступу, я нікуди з Волині не втікав, а остався серед свого народу і працював для нього на шкільному ґрунті і під владою большевицькою. Комуністом я ніколи не був і не є. Але хто може твердити, що не можна стати комуністом при режімі екстерміняційнім — з одного боку, і при цілком реальному переводженню в життя всього того, що вимагає відроджена нація — з другого боку?..

„Ось у якому становищі, панове, перебуває наша українська школа, наше українське шкільництво. Через те ми й хочемо знати: чи так і далі має бути? П. міністр на це не дав нам відповіди тепер. Може зволить дати її згодом і невдовзі?"

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Перед упадком Поанкаре.

Звертають увагу, що при останньому голосуванню над державними адміністративними законами у париській палаті депутованих, проти уряду голосували м. и. такі особи: Бріян, Пенлєве, Лейґ, Люшер, Кльоц і Тардіє. Хоча при голосуванню над вотум довіря Поанкаре побідив, всеж факт, що в опозиції найшлись такі індивідуальности, пророчить нинішньому премєрові Франції недалекий кінець.

Згідливість Мусоліні.

Бажаючи засвідчити свої приязні відносини до Югославії, Мусоліні відмовився від першенства Італії у відношенню до репарацій, які платить Болгарія. В звязку з цим чергова рата Болгарії на рахунок репарації в сумі 2,500.000 золотих франків піде на користь Югославії.

Бурхливе засідання французького парляменту.

Підчас дискусії в французькій палаті депутованих пос. Тапопіє нагально пятнував неприготування Франції перед вибухом світової війни. Счинився великий гамір. Поанкаре просив бесідників, щоби не сперечалися. Колиж усе було безуспішно, кинув салю нарад а з ним і мін. Делястеріє. Засідання завішено.

Димісія нім. посла у Вашинґтоні.

Міжнародні дипльоматичні кола заінтриговані поголосками про недалеку димісію німецького амбасадора у Вашинґтоні д-ра Вітфельдта, не знаючи причин усунення старого дипльомата. Вітфельдт відмовився дати якінебудь пояснення.

Зайпль не є посередником.

Австр. канцлєр Зайпль заперечив, наче би він прийняв на себе посередництво у переговорах між Совітами й Румунією. Така вістка виринула мабуть в звязку з перенесенням переговорів до Відня, на що Зайпль дав свою згоду.

Революція в Мехіко.

Мехіканські революціонери зайняли знову Вера Круз, Орізабу і Кордону.

Санація Німеччини.

Обидві комісії експертів для репараційних справ продовжаються у Берліні свою працю. По словам „Еко де Парі" експерти остаточно приняли та одобрили проєкт заснування в Німеччині банку, який випускав би гроші, обезпечені золотом. Загально надіються, що німецький уряд прийме цей проєкт.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Конкордат між Ватиканом і Баварією.

Переговори в справі конкордату між Баварією і Ватиканом є на укінченяі. Конкордат війде на денний порядок останньої сесії теперішнього баварського сойму.

Керенський в Празі.

До Праги прибув Керенський на довший побут. Матиме більшу конференцій в справі російської політики.

Поанкаре за дальшими переговорами з Німеччиною.

Німецький посол Геш вложив Поанкаре меморіял свого правительства. Поанкаре мав з ним довшу конференцію. Обговорювано справу відшкодувань. Поанкаре зазначив, що зовсім не відкидає можливости континуування виміни думок між Францією і Німеччиною в справі відщкодувань.

Міжнародня конференція для обмеження зоружень.

Нині почалася в Римі конференція для обмеження морських зоружень. Конференцію скликав Союз Народів. В конференції вперве візьме участь представник совітської Росії. Ціллю конференції приготування меморіялу для великої світової конференції, яка відбудеться слідуючого року.

Експозе Мекдонельда.

Премієр Мекдонельд у експозе, виголошенім у Палаті Громад, м. и. заявив: Рішення визнання совітів запало за повним порозумінням кабінету. Премієр предложить совітському правительству виказ спірних справ. Совіти згодилися розглянути справу довгів і ин. зобовязань у англійсько-совітській комісії. Раковський поїде до Москви за окончними вказівками. Зачинаємо—говорив М.—новий том наших взаємин із Росією, замикаючи як найспішнійше останній том. Сподіюся, що цей том буде приязнійший ніж попередній. Має надію, що англійсько-французькі взаємини в справі Палятинату узгідниться. Коли програма поєднання йтиме так дальше як досі, ще того року Франція й Англія співпрацюватимуть з иншинародам. Німеччина і Росія повинні належати до С. Народів.

Сумерк іспанського диктатора.

До вісток про захитане становище „іспанського Муссолінія", ген. Прімо-де-Рівери приходять ближчі інформації. Зворот в настроях мас, спершу прихильних диктаторові, привело затвердження ним останнім присуду смерти на двох ґенералів, як на виновників мароканської війни. За Прімо-де-Ріверою стоїть ще лише одна ґрупа офіцирів. Передбачують швидку димісію премієра головно тому, що в самому кабінеті почулись вже голоси проти його самовільних драконських розпоряджень. Його наслідником називають ген. Вейльра.

Як характеристичний момент розказують такий випадок: До короля Альфонса XIII. явився цими днями ґен. Прімо-де-Рівера представляючи йому листу визначних іспанських громадян, призначених до арештування й примусового вигнання з краю. Король відчитав список, призадумався і сказав: „тут бракує ше одно призвище". Сказавши це, вписав на горі імя „Альфонс" і віддав листу жорстокому премєрові. Прімо-де-Рівера, побачивши, що король вписав на листу пропонованих висланців себе самого, поклав папір на стіл, мовчки вклонився і вийшов.

Хочаб навіть оця вістка, яка має сензаційно-анекдотичний характер була видумкою, всеж оце оповідання є характеристичне передусім тим, що короля зараховують вже до рішучих противників премієра.

Вальоризаційний франк.

Нині 13. с. м. вальориз. франк = 1,800.000,на 14—17 лютого 1,800.000. Франк вальоризац. тютюновий від 11—17 лютого 1,800.000, залізничий і почтовий від 1—15 II. 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 12. лютого 1924.

Нині тенденція незмінена, як учера веч. звижкова. Срібло відносно дорозше. Оборот оживлений.

Доляр ам.	9,800.000—9,850.000
Доляр канад.	8,800.000—9,000.000
Чеські корони	285.000—288.000
Леї	44.000—00.000
Фунти штерл.	39,000.000—39,250.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франкі	420.000—000.000
Франк шв.	157.000—000.000
Франк бельг.	380.000—000.000
Гулдени голянд.	34.000—00.000
Ліри італ.	39.000—00.000

Золото

20 кор.	43,750.000—44,500.000
20 франк.	38,500.000—39,000.000
20 марок нім.	43,000.000—00,000.000
10 рубл.	58,000.000—58.500.000

Срібло

Кор. австр.	950.000—970.000
5 кор.	4,500.00—4 700.000
фльорени	2,250,000—2,500.000
рублі	3,750.000—4,000.000
копійки (за рубля)	1,60 0.000—0,000.000

Варшава 12.|II. Доляри Зед. Держави 9350, 9300, 9325, 9275, кор. ч. 262—000, фр. фр 422.500 фр. зол. 1.800, ліри італ. 411, Фунти штер. 40,350, 40,250.

Чеки: Бельгія 371.250 369.250 370.250 368.250 Льондон 40480 40000 40100 39900, 00000 міл., Нью-Йорк 9.350, 9.250, 9.400, 9225, Париж 425000, 422500, 423500, Голяндія 3.500 3.480, Швайцарія 1.626, 1,617 1|2 1.616 1|2 Відень 131,500, 131,000, 131,500, 130,500, Італія 410 406.000, Бони зол. 1.300, 1.400, 8 прц. позичка 11,250., 12,000 міл., мілїонівка 1 м., 725, 825, поз. дол. 9,950.

Ціріх 12. лютого 1924. Голяндія 216.00 Нозий-Йорк 575, Льондон 24,76, Париж 26,12, Медіолян 25,12, Прага 16,70, Будапешт 0,0201, Букарешт 2,95, Бельград 6,87, Софія 4,35, Відень 0,00.81½, австр стемп. кор. 0,00.81¼.

Збіжова біржа.

Львів, 12. лютого 1924.

Біржа вельми численно відвіджувана, рух дуже слабий, загальний оборот ледви 30 тон. Трансакції в ячменю й вівсі. При більшому заінтересованню подача зникаюча. Тенденція легко звижкова. Настрій і дальше слабий.

Пшениця краєва 75|74 з 1923 р. 34,000.000—35.000.000*, жито галицьке 68|69 з 1923 року 23'500.000—24,500.000*, ячмінь гал. бров. 21'000.000—22,000.00* ячмінь гал. для перемелення 19,500.000—20,00.000. овес гал. 44|45 з 1923. року 23,500.000—24,000.000, фасоля 00,000.000 — 00,000.000. гречка 00,000.000 00,000 000.

Мука пшенична	40% „1"	77,000.000*
„ „	50„	59,000.000*
„ „	70% „0"	43,000.000*
„ житня	60„	57.000.000*
„ „	70% „4"	50,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	12,000.000*
„ житні „ „ „	11,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 0,000.000, 0,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій.

Дописи.

З Волині. *Театральні вистави в Острозі.* На різдвяні свята в м. Острозі відбулося де кілька театральних українських вистав, по части працею театрального гуртка місцевої „Просвіти", по части заходом українських вчителів місцевих українських шкіл.

„Просвіта" Острізька в 1922 році дала десяток драматичних вистав в будинку Острізького Союза Кооперативів. Але коли польські улани реквірували це помешкання під свої казарми, — „Просвіта" цілком спинила свою театральну діяльність, трохи й завдяки ріжним сваркам та непорозумінням, на які таке багате наше громадянство. І тільки дня 26. грудня м. р. спромоглася „Просвіта" виставити в салі кінематографу комедію „Суєту" Карпенка Карого і треба сказати з добрим успіхом. Передовсім зазначимо вдатний вибір песи, — невідомої для Острога, ідейної і цікавої своїм змістом. Що правда, видна була відсутність режісера, бо кожний артист розумів песу по своїому, часами діяметрально протилежно один одному. Далі не всі знали свої ролі, не вивчили як слід одної єдиної пісні і т. д. — але всеж великих дисонансів не було і як для провінціяльного місця, песа пішла цілком добре. Заохочений гурток дня 8. січня ц. р. поставив „Наталку Полтавку", яка зібрала так само повну салю і мала ще більший матеріяльний успіх, але на жаль, в свойому виконанню стояла трохи гірше від „Суєти". Панове артисти зачадто мало попрацювали над песою; деякі ролі призначені особам, що видно не знали як слід української мови; взагалі, виконавці звертали більше уваги на задоволення смаку галерії, хлопчиків та жовнірів. Годиться ставити одну виставу в місяць, не більше, а за те краще виучувати песи і взагалі ставитися серіознійше до своєї праці. Декорації обох пес були цілком добрі. Згідно з умовою Ради Просвіти, ця остання брала со-

бі тільки 10 процент чистого прибутку. Можна побажати, щоби і на далі не припиняв своєї роботи театральний гурток Остріжської Просвіти.

Українська народня 7-ми клясова школа в Острозі дала в був. будинкові Братства дня 19. січня п. р. перевірку народньої казки „В гостях у діда Мороза", а друга семиклясівка на Новому Місці дня 14. січня виставила „Бунт Ляльок", при чому обидві вечірки попереджувала деклямація і співи. „Просвіта-ж і місцева адміністрація не дозволила заграти вдруге „Суєту" дня 20-ого січня в день її Загальних Зборів.

М. М.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Відвідини недужого.

Я занедужав. Не знаю як і коли. Прийшов лікар, торкнувся через баранячі рукавички живчика і сказав: „Це дурниця. Простуда. Перемочені ноги, чи що?... Треба посидіти в хаті А в ночі спітніти... випити рому, чи чого-там .." Чого-ж краще? Тільки слабий!

Розклавшися вигідно в ліжку, я мав сила часу роздумувати. Пригадав собі, що попереднього дня був на засіданню, де слухав трьох-годинних промов. А Барбей д' Оревілі давно сказав: „Аж захрипи, слухаючи цієї пані". Значить: чому захрип, відомо. А що у всіх цих промовах була безмежна скількість води, — ясно: дромочив ноги.

Пополудні відвідала мене тітка.

Я чула, що ти нездужаєш і прийшла поглянути, як ти ся маєш...

Як вона встигла розвідати про це швидше, ніж я сам дізнався, ніхто не збагне. Вона вже від 30 літ не пропустила ні одного похорону, не забула ні про одного знайомого, що мав неприємність занедужати. Таке вже серце в неї, щось у роді бездротного телеграфу.

— А я саме прийшла до тебе від Сенцюка. Знаєш, суддя. Страшний випадок. Апендицит чи рак Також почалося від простуди. Цього року від простуди люде вмирають як мухи. Так ось цей суддя, вірнався в ночі зі страшним болем у середині... щось як корч, чи кольки... І на воги не встане .. від разу вмирає

Щось перервалося у середині і кров тече як з ведра. Дві мидниці винесли. А лікаря не можна дістати. Північ. Жінка кричить на весь дім, усіх розбудила.. Якось за годину приїхав якийсь лікар, Каже: треба операцію. Відвезли бідака до шпиталю. Нема місця. Положили в тій самій салі, де вже другий чекав на ніж, на ще гіршу хворобу... Якось так дивно називається: вальоризація; ні якось инакше. Ну, нехай її там! І взялися до операції. Я ще з роду такої не чула. Тягнули якісь жили мов мотузки, кліщами чи чимсь там несамовитим... А той другий за той час умер... І послухай далі ..

Далі я не чув. Пригадую собі тільки, що до мого мозку дівітали якісь згуки у подобі довгих хірургічних кліщів макатри з кров'ю, бандажів, мертвецької... це все переплутувалося з особами з оповідань Едгара По. я почував, що моє ціле чоло обливається потом, по спині бігають мурашки... Як довго я слухав цього оповідання, не тямлю. Чув тільки останню фразу одночасно зі скрипотом дверей.

— Заснув. Кажу вам, що для недужого найважнійше є гарний настрій... приємна товариська розмова...

На другий день я був здоровий. Мій лікар, що зустрів мене на вулиці, аж здивувався.

— Ого, ви вже на дворі?

— Не не послухали моєї ради і випили на ніч, щоби спітніти, пів пляшки рому?!

Орест Ордан.

Добрі в'єсти.

Генерал Кеннар, головний з остаточної світової війни, є вибраний заступником м. Відня з округою до союзної ради Австрійської Республіки.

За плянований атентат на команданта ніч. райхсвери тов. Секта арештовано в Берліні б. майора Гільгенбата.

У баварському соймі прийшло до великих авантюр на тлі гостро негативного становища лівиці проти держ. комісаря Кара.

Ришард Штраус уступає з дирекції Театру Опери у Відні.

НОВИНКИ.

— **Свято Богданівки.** Захода ми Комітету будови „Народнього Дому" на Богданівці і тамошньої читальні „Просвіти" в неділю 10. с. м відбулося в салях „Сокола" 16. Городецька 95) Свято Просфори. Громадяне Богданівки і запрошені гості виповнили до берега симпатичні кімнати городецького „Сокола". Свято звеличав своєю присутністю о. Митрополит. З появою Достойного Гостя розлеглося по салях гучне: „слава . Після посвячення Просфори о. прал. Куницьким о. Гавсилюк — голова Комітету будови „Нар. Дому" ва Богданівці в імени зібраних привітав о. Митрополита. Забрав слово о. Митрополит. З запертим віддихом вислухали присутні промови великого Громадянина. Цеж вперше після важкої праці поза межами Рідного Краю і після тяжкої недуги о. Митрополит промовляв серед так великого гурта львівського українського громадянства. о. Митрополит говорив про вагу організованости, про вагу єднання і взаїмної любови в суспільности, яка змагає до осягнення великої мети. Підчас і після вечері забірає голос ціла низка бесідників, обговорюючи найбільш актуальні справи нашого міщанства. Промовляють: голова читальні на Богданівці Мих. Кузик, П. Серюта. дир. М. Галушинський, д-р О. Мартічак, дир. Кульчицький, Беньків, інсп. Лішинський, Косевич з Левандівки, Голдан, д-р М. Волошин і о. прал. Куницький. Останній бесідник (о. прал. Куницький) піддає думку основування сотень для будови Народніх Домів у Львові. Перша сотня завязується зразу на місці. Члени таких сотень зобовязуються щомісячно жертвувати на ню ціль відповідну суму грошей. На будову „Нар. Дому" на Богданівці зібрано на святі 148 мільонів мп. і 2 доляри. Площу під „Нар. Дім" подарував о. Митрополит. Громадяне Богданівки взялися до будови осідку своїх інституцій з дійсно похвали гідною енергією і самопосвятою. Свято Просфори посунуло справу будови о один крок вперед. А залишиться це свято в памяти учасників на завжди прегарним спомином.

— **Похорони бл. п. дир. Айхельберґера.** Численна громада знайомих, приятелів і прихильників відпровадила в суботу 9. с. м. на вічний відпочинок директора і співвласника друкарні Вид. Спілки „Діло". Участь в похоронах взяли м. ин. представники всіх українських товариств та інституцій. На чолі похоронного походу стануло 5 українських священиків і латинські монахи Бернардини. Співали два хори. Над могилою промовив з рамени Вид. Спілки „Діло" і Т-ва „Просвіти" дир. М. Галущинський, прощаючи в зворушливих словах невіджалуваного Покійника. Від імени організації друкарів промовляв п. Вол. Кубіцький".

— **Поминальне богослужения по бл. пам. дир Айхельберґерові** відбудеться в суботу 16. с. м. в Успенській церкві о год. 8-ій рано.

— **Театр без сцени.** В центрі Нью-Йорку будується спеціяльний театр без сцени, в якому Макс Райнгард буде виставляти мімодраму „Мізакль".

— **Масові арештування українських студентів.** Інформують нас, що в рідному краю проводяться масові арешти українського студентства. Арештованих звозять до Львова і розміщують по тутешніх тюрмах.

— **Кари за українські метрики.** „Слово польске" подає, що деякі старости у Сх. Галичині накладають на українських священиків кари за виповнювання метрик українською мовою. Орган польської гакати нарікає, що ті кари є за низькі і пригадує, що рада міністрів розпорядком з дня 22. X. 1923 підвисшила ті кари десять тисяч разів, а розпорядком з дня 17. XII. 1923 ті кари підвисшено ще 50 раз. Супроти того „Слово польске" впевняє старостів, що кари по 2 мільони є за низькі і що мінімальна кара за українські метрики повинна виносити 100 мільонів.

— **Мавзолей Леніна.** Академік Щусєв описує в московській „Красній газеті" мавзолей, який тепер будують в Москві для Леніна. Він каже, що основою мавзолею є куб — *символ вічности*. Мавзолей представляє собою склепіння призначене для відвідування його широкими масами народу. Внутрішня сторона буде заокруглена з двома вентиляторами і окремим електричним освітленням в ночі. По вказівкам лікарів для кращого збереження тіла буде піддержуватися температура 0 степенів, що осягнеться при помочі обложення нищої частини склепіння опилками. Мавзолей по своїй конструкції буде першим у світ Біл будови занятих 200 робітників.

— **Тифозний шаф у Будапешті.** У Будапешті захворіли трийшять дві особи на пятнистий тиф. Два недужі вже померли. Зразу затягли цигани з мадярської пушти.

— **Зразок вигоди публики.** Віденські власники готелів рішили просити союз директорів театрів пересунути щонайменше на 8. год. веч. початок театр. вистав. мотивуючи тим, що тепер публика не вспіє повечеряти перед виставою; дальшим аргументом готелівців є бажання оживити нічний комунікаційний рух, щоб не затрачувався великоміський характер Відня (Очевидно, що таких аргументів не можна приморювати до — львівських відносин, де після год. 10-ої ночі приходиться манджати пішечком!)

— **Смердюча бомба на засіданню.** Три дні тому (8. ц. м.) на засіданню міської ради м. Дрезна (столиці Саксонії) прийшло до таких сварок і бійок, що перерваво засідання. Коли по перерві міщанські (демократичні) партії відкинули внесення комуністів заступитися за арештованого комуніста — члена міської ради Левінсона, розпочалась на трибунах і ложах така обструкційна музика, що знову не було можливо радити. Аж вкінці хтось кинув на салю смердючу бомбу, якої ділання примусило будучних радних чимшвидше втекти. При опорожнюванню трибун галерії треба було вжити сили, бо закукурічені глядачі не хотіли зрікатися участи у веселому засіданню.

— **Замерзлі помаранчі.** На львівську залізн. стацію прийшов недавно на замовлення одної фірми вагон помаранч, загорнених щільно довкола грубим матрацом соломи. По розпакуванню показалось, що помаранчі — всі до одної штуки — померзли на камінь. Закупив їх гуртом — власник горільчарні Бачевські на „помаранчівку".

— **Пропали діяманти** Поліція у Чікаго має новий великий клопіт. Вона дістала відомости (а інформації американської поліції є „трохи вірнійші, ніж...!), що до Зєдинених Держав перепачковано посилку жемчугів вартістю 250.000 долярів. За цією посилкою слід загинув і завданням поліції стало найти його. Мають це бути діяманти, прислані з Сов. Росії на цілі комуністичної пропаганди.

— **Богословія.** З огляду на непорозуміння, які зайшли з почтою при розсилці 3—4 кн. прохаємо П. Т. передплетників що її не одержали звернуться по ню письмом. Львів, Коперника ч. 36. Ціна з почтовою пересилкою 4,500.000 мп.

1401 1—2

— **Педагогічна бібліотека У. П, Т.** отворена що вівторку, четверга і суботи о год. 3—6 для для ужитку позичаючих. Поміщається Ринок ч. 10. II. пов. комната інспекторів. — Головна Управа УПТ.

1406 1—1

✝ Посмертні згадки.

Ірина Хомишинівна учителька з Нанчілки малої, дочка бл. памяти каноніка о. М. Хомишина і Олени з Ортинських по мерла 25. падолиста 1923 р. Впала жертвою свойого обовязку заразившись тифом.

1399 1—1

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі еквекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Надзвичайні Загальні Збори філії тов. „Просвіта" в Камінці сто. відбудуться дня 22. лютого о 12-ій год. в салі „Народного Дому". — В Камінці стр. дня 5. лютого 1924. — За Виділ: *Лехнюк*, секретар, *о. М. Цегельський*, голова. 1405

Звертаємо увагу всього українського громадянства м. Львова на Загальні Збори філії „Просвіти" ім. Т. Шевченка у Львові, які відбудуться дня 17. лютого ц. р. о год. 5-ій по пол. в салі „Сокола-Батька" та взиваємо всіх до масової участи в цих Зборах.

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ лекції або заняття, зголошення з услівями слати на адресу: Ярослава Чубатівна, Шилів, п. Нове село ad Підволочиска. 1404 1—2

ПРИЙМУ зараз інструктора до ученика IV. кл. гімн. за удержання і платню після умови. Звертатись письменно до мене. Яків Пихитко, управитель школи в Пітричах п. Красне. 1402 1—3

ПОШУКУЮ у емерита (тки) кімнати. Платитиму місячно вуглем. Зголошення до Адміністрації під Г. К. 1—1

ВПРАВНИЙ інструктор глядає лекції з низших кляс гімн., на жадання і з фортепяном. Зголошення слати: Уряд пароіяльний, Мартинів новий, п. п. Ioco. 1398

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

1396 2-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосєвича, приймає в заведенню

— вул. СИНСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

АДВОКАТ у Львові пошукує рутинованого з правом субституції **концепієнта** — вглядно спільника. Зголошення з референціями слати на адресу адміністрації „Діла" під „Рентієр". 1400 1—3

Спільника з капіталом 1000 долярів прийметься до добре просперуючого інтересу з власним льокалем з товарами і бюром, все в центрі міста. Заразом можна обняти платну співпрацю, однак не вимагається. Зголошення під „Золотий інтерес" до бюра оголошень Бріка, Львів, вул. Костюшка 2. 1395 2—2

Рада Товариства

Краєвий Союз Ревізійний

українських стоваришень господарських, позичкових, торговельних і промислових у Львові скликує на основі пар. 27. статута

ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР СОЮЗА

на день 29. лютого 1924 р. (пятниця) на год. 10. перед пол. до власної домівки при вул. Домініканській ч. 11. II. поверх.

На порядку дня стоять ось які справи:

1) Відкриття Збору, 2) Веріфікація протоколу Загального Збору з дня 31. III. 1923 р. 3) Звіт з діяльности і рахунків Товариства за рік адм. 1923 і уділення абсолюторії уступаючій Раді (§ 17. б стат.) 4) Прелімінар буджету Товариства і установлення членських вкладок та вписового союзних Кооператив на 1924 р. (§ 9. і 17 б стат.), 5) Вибір Голови і 12 членів Ради Товариства на р. 1924. (§ 17 а. стат). 6) Зміна статута Товариства дотично членства в Союзі (§ 7 і 17 г. стат), 7) Внесення Ради Товариства дотично членства в Союзі (§ 7. і 17. а. стат.), 8) Внесення і запити членів (§ 37. правил. діл.)

На Загальний Збір має кожда союзна Кооператива вислати одного відпоручника **з правом рішаючого голосу.** Відпоручник обовязаний виказатися повновластю Кооперативи на письмі і повновласть отсю зложити до рук Председника Загального Збору (§ 12 стат.) Всі члени союзних Кооператив мають вільний вступ на Загальний Збір **з правом дорадчого голосу** (§ 13 стат.)

Увага! Повновласть має звучати;

„Відпоручником нашої Кооперативи на Загальний Збір Товариства „Краєвий Союз Ревізійний" у Львові, який відбудеться 29. лютого 1924 р. установляємо Вп. . . ."

(дата, печатка і підписи Управи)

Повновласть приймаю:

(підпис відпоручника).

Рада Краєвого Союза Ревізійного у Львові дня 31. січня 1924.

Інж. Юлиян Павликовський, голова.

1388 1—1

УВАГА! На овято 110-ліття народження Т. Шевченка 10. III. 1924,

Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ",

перше повне народне видання. в одному томі, з поясненнями й примітками д-ра В. Сімовича. з портретом і біографією поета Стор. XXX + 431. Ціна 80 центів, в оправі 1 доляр з пересилкою.

ГОЛОСИ КРИТИКИ:

„...Виданий на гарному папері, чистким і великим шрифтом, з гарною біографією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря" в цілому найкращим коментарем, — „Кобзарь" Катеринославського Видавництва справді найбливе стоїть до назви народнього видання. Тому ми щиро бажаємо, щоб сей „Бобзарь" був на столі селянина в кожній хаті всієї України". (Л. Білецький, „*Українська Трибуна*", з 3. XII. 1921).

„...З ріжних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря" на те, щоб воно знайшлося в руках кожного читача „Учительського Слова"... Не було досі такої чимо в виданню д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського Слова" у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче поручити ім видання Шевченкового „Кобзаря" з поясненнями та примітками д-ра Сімовича."

(„*Учительське Слово*", ч. 2—4, з квітня 1922 р.)

„...Діждалися ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря"... Воно повинно найтися в кожній читальні й бібліотеці, в руках кожного вчителя, взагалі в руках кожного, хто сам собі й иншим хоче вияснити Шевченкові думки, в руках учеників. селян і робітників". (М. Возняк, „*Письмо з Просвіти*", з 15. січня 1922.)

„...Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові"...

Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно. На більші замовлення знижки 25—40 прц. Гроші (невеликі суми) можна присилати листом, а краще переказами на Konto E. Wyrowyj, Земельний Банк Гіпотечний, Львів, або — Zivnostenska Banka, Praha або Wiener Bankverein, Wien, або — просто на адресу:

EUG. WYROWYJ, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II,

Новий каталог Видавництва безплатно. 3—9

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма

Друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 34 (10.1257 Львів, пятниця 15, лютого 1924. Поштова неоплачена оплачено тутом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. шад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 6,250.000 Мп.

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 11 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 11,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 250.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Зі замкненими очима!

Останні дні принесли нові факти, які являються черговим звеном в нормуванню відношення у[к]раїнського народу західних земель України до свойого західного сусіда. Що почалося арештування членів УСДП. Ці арештування поширено на всі західноукраїнські землі. Поза тюремними мурами опинилися вже не тільки члени і симпатики УСДП., а й громадські діячі з українського національного табору, що нічого спільного не мають з соціялізмом. І це була тільки прелюдія. Після неї зааранжувала польська поліція генеральний наступ на Український Університет. Цілу путь ревізії в українських товариствах і приватних помешканнях громадян, на кождий пацент соціяльних і добровольців-агентів серед „добрих сусідів", поліція ціла ночі переповнюється студентами і старшими громадянами. Поміж арештованими є дівчата, з якими поліція поводиться, як зі злочинцями, хоча притокою до їхнього арештування був злобний, непровірений донос, хоча вони не брали ніякої участи ані в політичнім житю ані в життю академічної молоді (Ст. Савицька, О. Бесарабова). І знову: арештування і ревізії поширюється на цілий край.

В ході цієї нагінки польський сойм, найвища законодатна установа, рішає відібрати українському населенню столиці Волині його собор.

В цій акції обєднюється діяльність польської поліції і польської преси на „кресах" в один гармонійний акорд: поліція переводить ревізії та арештування, а одночасно збирає у себе представників польської „кресової" преси, подаючи їй інструкції, як вона має освітлювати подвиги поліції. І польська преса пише про це зі захопленням. Півофіціяльна „Газета Львовска" з 10. с. м. присвячує походови поліції на Український Університет передовицю ц. з. „Кобус", в якій нарікає конфіскату частини університетських актів, приватної машини до писання, арештування і т. д. „великим сукцесом", вмовляє у своїх читачів, що це є ліквідація Українського Університету, що це є „втишення" української суспільности. Ще недавно та сама польська преса подавала вістки про відзначення одиниць серед польської суспільности, що під царською коронною і під пруським чоботом організували польське підпольне шкільництво. Польські журнали пишуть згадки про педагогів, що в умовинах підяремного життя мали відвагу і енергію присвячувати свій труд розбудові нелєгального польського шкільництва. І треба сказати: серед німців і Москалів не найшовся ні один публіцист, який з такою дикою, прямо садистичною насолодою нацьковував би поліцію проти польської школи, як це роблять тепер польські „кресові публіцисти" у відношенню до Українських Високих Шкіл, тепер — після великої світової війни, в добі самовизначення народів, після світового революційного здвигу, після польсько-української війни.

З якоюсь дивною, очайдушною легкодушністю доливається з польського боку оливи до огню. Хоча Поляки хочби у власній недавній історії мають відстрашаючі приклади, до чого такі методи володіння доводять. Та Поляки ніколи не грішили використовуванням досвідів навіть власної історії. Чи треба пригадувати польсько-українські відносини за часів шляхоцької історичної Польщі? З сьогож досвіду Поляки не скористали, навіть опинившись спільно з українським народом під спільним чужим чоботом. Пригадуємо тільки саму університетську справу за останнє 25-ліття.

Коли Українці не здобули свойого університету у Львові, так тільки тому, що проти сього всіма силами боролося „Польске Коло" у віденському парляменті. Відомий польський соціольог і публіцист Л. Кульчицкі називає викрути, якими боролися польські політики проти українського університету взагалі (не тільки у Львові), блазенськими, а їхні аргументи наївними і несмачними. Боротьба за український університет має вже свою 25-літню історію. Є в ній глибоко-трагічні моменти. І цю боротьбу вело не саме студентство, а ціла суспільність. В звязку з кожним напруженням боротьби за університет в центрі нашої країни, широким відгомоном відкликувалася ціла суспільність. Так було за австрійських часів, так є ще в більшій мірі тепер, коли зник з обрію „той третий": Відень.

Коли польська львівська преса старається відмежовувати справу Українського Університету від української суспільности і вписати її на конто виключно молоді, так це є звичайним самообманом з польського боку. Самообманом, який може тяжко пімститися. Справа університетська являється в найвищій степені наболілою. І тактика, яку в цім напрямі Поляки пристосовують на ріжні лади вже від чверть століття (не допустити до оснування Українського Університету!), у великій мірі причинилася до поглиблення пропасти між обома народами.

В частині польської преси (не львівської!) появляються в останніх часах Касандрині голоси на тему звульканізованих відносин на „кресах". Ці відносини страшнійші, як це здається польським публіцистам в Кракові та Варшаві. Міжтим польський raison d'etat наглядно проявляється в ухвалі польського сойму в справі загарбання луцького собору місцевому українському населенню. На зразок Гоголівської „тройки" їдуть Поляки зі замкненими очима на свойому державному возі через українські землі, задивлені в міражі, запозичені Грабскими et cons. у вчорашніх своїх гнобителів. Куди доїдуть? Тільки туди, де вже раз були через 150 років.

Сіють бурю!

Польський сойм рішив відібрати українському православному населенню Луцька собор. Нічого не промовили до мозків польської реакції слова остороги пос. С. Хруцького. А він наглядно виказував, що луцькі латинники не можуть мати ніяких прав до собору: латинське духовенство давним давно покинуло руїни побернардинського монастиря в Луцьку; місцеве православне населення коштом 260 тис. рублів (40 тис. додало царське правительство) відреставрувало і перебудувало будинок і так повстав собор. Латинники мають в Луцьку і околиці 12 святинь, а православні 30. А треба зазначити, що православного населення в Луцьку 80%. Православним пропонується тепер невеличкий костел, який лежить в недоступному місці, у військових кошарах. Латинники в Луцьку мають великий костел (при ньому є духовний семинар і палата біскупа), мають кілька каплиць, великий гарнізоновий костел (вже давнійше „ревіндикований"), а православним залишається в самім Луцьку тільки невеличка церковця, яка може помістити до 300 осіб, і кілька капличок.

З польської преси критично відніссся до цеї ухвали польського сойму „Курєр Польскі", називаючи її протидержавною резолюцією, приписуючи її „націоналістичній і клєрикальній демагогії".

„Курєр Польскі" подає низку аргументів, які промовляють за тим, щоби не подражнювати релігійні почування українського православного населення. Та це все — тепер зайві балачки. Факт відібрання українському населенню його святині відбється голосним гомоном не тільки на Волині.

Примари Версайського Договору.

Політична сензація. — Ще раз Льойд Джордж. — Американське інтерв'ю. Кілька спростувань. — Актуальне питання. — Погляд „Таймса". — Живі примари.

В останніх днях англійська, французька та німецька преса мають нову сензацію. Нагоду до неї дав ще раз enfant terrible англійської дипльоматії: Льойд Джордж. В приватній розмові з одним американським журналістом, Л. Джордж заявив, що підчас Мирової Конференції він був завзятим ворогом клявзулі версайського договору, яка давала право союзникам на 15-літню окупацію рейнської території. Одначе в момент, коли це питання вирішувалось в Парижі, він як англійський президент міністрів, мусів на кілька днів виїхати до Льондону, у деяких державних ділах. Колиж вернувся назад у Париж, президент Вільсон дав за цей час переконатись президентові Клємансо і згадана клявзуля була прийнята. Л. Джордж висловився, що між ними істнував у цій справі „таємний пакт", невідомий йому, і що з огляду на це — його опозиція не мала успіху.

У чому ж сензація такої заяви? 1-го Американський журналіст, хапливий на сензацію, користується приватною розмовою Л. Джорджа і пересилає деякі відривки з неї телєграфічно, до ню-йорського „World", у день смерти Вільсона. 2-го Справа про яку розмавляє Л. Джордж є у безпосереднім звязку з матеріялами, які приготовляє до друку французьке міністерство закорд. справ зі запитом: чи воно не має нічого проти видання цієї т. зв. „Жовтої Книги", де передається історію мирової конференції. Англійське мін. зак. спр. пересилає ці документи Л. Джорджові для переглянення, тому, що вони торкаються його особисто. І покіль він мав змогу дати відповідь своєму урядові, а льондонський уряд — париському, вже погляд Л. Джорджа про цю справу трубить по світі ню йорський часопис. Ідуть розяснення і спростування. Англ. міністерство зак. справ видає офіціяльний комунікат, де подекуди виправдується зі зовсім законного зрештою факту, що переслало дотичні документи Л. Джорджові як компетентному. Французьке м-тво зак. справ оголошує зі свого боку комунікат в якому протестує проти „інсинуацій" Л. Джорджа про якийсь „таємний пакт" між Клємансо і Вільсоном. Париський орган Клємансо „Еко Насіональ" називає одночасно заяву Л. Джорджа плодом недужої уяви. Французька преса обурюється, англійська — чіхається: яким робом цю історію замазати, німецька аж гуде в радощів.

Спростування продовжується. Л. Джордж дня 8-го ц. м. у своїм органі „Дейлі Кронікл" складає заяву, що його вислів про „тайний пакт" є неправдивий і що президент Вільсон та Клємансо поводились в усіх своїх нарадах незвичайно льояльно, подаючи до його відома результати своїх розмов. Одночасно американський журналіст бере великосердо всю вину на себе, що, мовляв, не мав права подавати у пресу політичних думок Л. Джорджа, який проти цього сам застерігався.

Цей інцидент з історії дипльоматії останніх літ, не мав би більшого значіння, колиб він торкався дуже актуального й одночасно болючого питання з яким матиме до діла нині нова англійська політика французької окупації німецьких територій. З цим питанням є звязані деякі перспективи економічної відбудови Европи, в якій бажали би взяти участь Зєдинені Держави. Слід звернути увагу, що новий англійський премієр, Мекдонельд, уважав своїм дипльоматичним обовязком запевнити французького премієра про своє бажання причинитись до поладнання всіх спірних справ Англії з Францією шляхом рурського порозуміння. Справа окупації Надренії належить до найбільше спірних справ цього рода. Те, що діється в Палятинаті: де Франція хоче витворити сильний сепаратистичний протинімецький рух, не дуже до вподоби Англії.

Коли нині по кількалітних досвідах доводиться новому англійському урядові ще раз торкатись цих самих справ, у зовсім новій формі, становище до Версайського [illegible] а 100 стає щопав важче. Як у Львові.

довга фірма „Антанти" не розбилась, досіль і її твір: Версайський договір, треба, яко мога, обходити крутими стежками. Досить зовсім випадкового збігу обставин: смерти Вільсона з одночасним інтервю американського журналіста, що згадав його особу — і вже „старий" і „новий" світ крутиться довкола старої історії... і документів. „Таймс" з д. 8-го ц. м. присвячуючи цій справі вступну статтю, пише: Цей інцидент є прикладом: яким робом зовсім звичайненькі теми можуть на день-два внести безладдя у ведення діл. Не бачимо причини, чому вони мали би мати який-небудь вплив на політику. Те, що Льойд Джордж думає або думав про Надренію має нині не велике значіння. Ціла проблема Надренії прибрала на протязі останнього року новий характер. Її треба розглядати на ново у світлі свіжих подій. Ось що складається на нову і виїмково важку европейську проблему: свіжо здискредитований рух наємних „сепаратистів"; нерішуче становище німецьких промисловців: спроба ріжних Надренських політиків, щоби прикласти свої пляни і аспірації до невпинного натиску з боку Франції; змінливі фази цього натиску; незасований рух французької опінії, що лежить поза цим усім; широкі та поважні перспективи, що простягаються при цих постійних змінах на просторі Надренії. Це є проблема на який уряд мусить зосередити свою головну увагу. Він не може дозволити собі на гаяння часу над суперечками про справи — померші".

А проте всі ці померші справи є звязані з живучими справами европейської політики. Їх не можна забути, не поладнавши у новій формі. Приятелі Вільсона можуть під свіжим враженням його смерти, обурюватись і заявляти, що „американський нарід прийме з вдоволенням виступ свого бувш. президента у згаданій справі, без огляду на те, яким він"; але це є тільки форма чемности. Саме тому, що Вільсон був великим ідеалістом — він приклав свою руку до складення договору, якого практичних наслідків не в силі був передбачити. І не диво, що нині такий реальний політик як Льойд Джордж соромиться свого підпису на цьому договорі і хотів би якось зазначити свою опозицію до нього.

На порозі другого пятиліття повоєнного часу.

Велике експозе Бенеша про закордонну політику.

(Докінчення.)

Відносини Чехословаччини до Франції були все як найкращі. Треба було ці відносини закріпити якимсь правним актом зі становища міжнароднього права. Створити отже прямі договором унормовані з Францією зносини не означало нічого иншого, як закріплення дотеперішнього фактичного стану правною формулою. І так дійшло до того, що „ми йдучи дотеперішніми нашими шляхами на полі політики трактатів, заключили відомий французько-чехословацький договір з 25 січня 1924 р., який я вважаю одною зі запорук нашого державного істнування та середньо-европейського мира".

„Договір не має ніяких тайних додатків. Він дозволяє обом державам на достаточну свободу, що видно вже хочби з цього, що не зобовязує він жадної сторони до ніякої автоматичної акції, лише до взаїмного порозуміння і спільної політичної лінії в випадках, де тангувані спільні інтереси обох держав. Він є так сконцепований, що до нього може приступити кожний, що хоче проводити в життя політику мира, Союза Народів, визнавання обовязуючих міжнародніх зобовязань і трактатів і кожний, що бажає причинитися до скорого і остаточного замирення Европи".

Взаємовідносини Чехословаччини з Англією були від початку дотепер як найкращими. Чеська мирова повоєнна політика, чеська поміркована політика супроти побіджених, поміч для Австрії і Угорщини, російська політика, як також деякі загальні господарські інтереси зблизили Чехословаччину так дуже до загальних напрямних англійської політики, що все це придбало їй великі симпатії в Англії, що очевидячки Чехословаччина дуже цінить і про що буде старатися і в будуччині.

„Для нас — каже Бенеш — мусять вистарчати дотеперішні зносини з Англією, вони зрештою будуть диктуватися і в майбутньому обосторонніми інтересами. Наша політика не має ніякого наміру щонебудь зміняти в дотеперішніх відносинах до Англії. Через ці відносини ми зблизилися до Англії і вони остають в повній гармонії з британською політикою. Договір з Францією не стає нам тут на перешкоді. В цій справі ріжнородні англійські критики дуже помилялися і зовсім зле зрозуміли наш договір з Францією. Тепер розуміють належно цю справу офіціяльні кола, а й публична англійська опінія починає також добре визнаватися в справі".

Чехословаччина все бачила і тепер бачить найпевнійшу заборуку европейського мира в англійсько-французькому зближенню. І тому чеські дипльомати все підкреслювали конечність збереження Великої Антанти. Тепер Чехословаччині тим більше залежить на тому, щоби французько-англійські відносини вияснилися і покращали, бо вона має вже договір із Францією.

Противники і критики чехословацької політики договорів вказують на те, що ці договори являються саме причиною зброєнь одних проти других і нагадують собою цілковито передвоєнні договори та союзи одних проти других. На думку тих противників і критиків Чехословаччина повинна опертися єдино на Союзі Народів і примувати до невтралізації своєї території. Бенеш підкреслює, що всі ці закиди не мають рації. Опертися на Союзі Народів і провести невтралізації неможливо вже хоч би тому, що Союз Народів має лише моральний великий вплив, а цілком не розпоряджає ніякою реальною силою, якою міг би реалізувати свої постанови. А сама ідея невтралізації збанкрутувала ще в 1914 р., на що доказом Бельгія. Дальше в самому Союзі Народів панує тепер тенденція ослаблення арт. X. статуту Союза, отже того артикулу, який має забезпечувати істнування малих держав. Від зміни того артикулу роблять залежним вступ до Союза Народів Єдинені Держави північної Америки і инші держави, які ще не є членами Союза. Таким чином не могла чехословацька республика цілковито опертися на Союзі Народів, а примушена була шукати сама при помочі договорів як найпевнійших гваранцій свого істнування.

Накінець своєї промови вказав Бенеш на найважнійші моменти, що мали місце останніми днями в міждержавній політиці. А до цих зараховує італійсько-югословянський договір, зміну уряду в Англії, справу санації Угорщини на зразок санації Австрії та визнання Совітів Англією й Італією.

З цього епізоду ясно одно: що політичне життя народів з високою культурою, може дозволити собі одночасно на якнайбільше завзяту критику фактів та людей і в парі з цією критикою, а навіть завдяки неї, творити нові умовини життя та працювати в них, не рахуючись з примарами вчорашньої днини.

Шарль Жід про большевицьку Росію.

Відомий французький економіст і кооператор Шарль Жід, що недавно був у Росії, висказав у розмові зі співробітником „Нає Ціріхер Цайтунг" деякі дуже цікаві погляди про теперішний стан большевизму.

Жід думає, що кооперація користується тепер у Росії розмірно значною незалежністю і розвиток її являється одиноким відрадним моментом в сучасному економічному життю Росії. Жід, якому тепер 76 літ, говорить, що йому впада в очі перевага молодих людей і людей середнього віку на улицях Москви над старшими. Він не знає, чим це пояснити: чи старші повимирали з голоду, чи їх порозстрілювали, чи вони поутікали, та у всякому випадку він підкреслює, що його сивий волос притягав до себе на улиці загальну увагу. Він уважає, що літа важкої смути і насильства цілковито змінили склад російського суспільства. Тепер, каже Жід, культурою в західньо-европейському розумінню розпоряджають лише революціонери, які одержали освіту в Франції або в Німеччині. Лише вони розуміють і знають французьку мову, а давня аристократія, поміщики і дворяне, зникли. Взагалі в нинішній Росії мало думають про заграницю, все населення заняте виключно собою. Згідно з його поміченнями особливу не без-

ЮЛЬКО БОРЩАК

Лист з Парижа.

Слава і гроші французьких письменників. — Познаки відродження України в книжках на чужині.

Наївні люде — а їх так багато! — уважають, що професія літератора найлекша і найкориснійша. Дійсно: „пишіть усе, що Вам прийде в голову" а за це платять добре за кождий рядок! Така наївність має своє джерело в кількох фактах, як напр. 6 міліонів франків гонорару за три романи Дюма, 400.000 франків Віктора Гюго за перше видання „Нуждарів" і півміліона Понсон де Терая за його „Рокамболя" або фантастичні гонорарі Едмонда Ростана за його „Cyrano de Bergerac". Тому не зайвим нагадати, що поза кількома відомими письменниками більшість далека від багатства.

Особливо цікаво буде може нагадати авторські гонорарі в минулому. Безсмертний Корнейль, автор „Сіда" одержував за свої пєси по 1000 франків, що зєднало йому славу „користолюбної людини і спекулянта". Отже, можна зрозуміти, скільки заробляли поети, які не мали його генія... Правда, що тогочасні автори шукали джерела доходів у присвятах. Вони надписували на першій сторінці своєї праці імя високої і багатої особи, яку вони обсипали всіма можливими комплементами. Це мало свій вплив на... Цеж особи добре платили за ... за межами ...явити.

Поет Фуретієр, великий майстер у цих справах, запевнює, що неуки-меценати платили найкраще. Корнель присвятив свою драму „Цинну" якомусь спекулянтові Монтору, що розбогатів на постачанню і якого він прирівнав до... цісаря Августа... не більше і не менше! Монтору заплатив за це 9000 фр. і справді, зробив некепський інтерес, бо без Корнейля, ніколи ми не знали би навіть про його імя. А проте Корнейль помер у нужді.

Ніжний Расін краще вів свої справи. Коли він оженився в 1677 р. всі його пєси, не рахуючи „Естер" і „Аталії" давали йому по 21.000 фр. Річ нині рідка: Колись історичні праці давали більше прибутку, ніж твори чистої літератури. Щасливий вік французький „Великий Вік". Перш усього пенсії, надавані історикам, виплачувались точнійше, ніж иншим особам. Канцлєр Сегюр слідкував сторожко, щоби історик Mezeray (який між иншим, змалював у своїй історії портрет Анни Ярославни!) точно одержував свою пенсію, лякаючись, щоби цей „не згадав" його зле у своїй історії"... Зручний панегірист міг так вести свої справи, що харчувався роскішно, мав слуг, коні і т. и. Досить нагадати Петро Аретіні підчас Ренесансу, що своїм пером примушував володарів тремтіти і жив у достатках, хоча був тільки памфлєтистом, правда, галановитим.

Віконт д' Авенель видав книжку, якою тут користуємось а про доходи інтелігента від 12 до 1913 р." Це цікаві досліди про джерела доходів адвокатів, лікарів, артистів і літераторів, на протязі століть. Як би Молієр не був директором театру, то певно помер би в нужді. Буальо, правда, залишив спадщину 286.000 фр., але він дістав їх „від ласкавого короля". Важко не згадати й про один анекдот, що трапився з Расіном. Людовік XIV. запросив Расіна на приняття. „Який скандал! — гарчали придворні. — Цяж людина нічим не є..." Король був иншого погляду, довго розмовляв з Расіном на літературні теми, але бідний Расін перевів тему на політику. Людовик XIV. негайно перебив йому: „Тому, що Ви добрий поет, то хочете бути міністром?... Це зовсім ріжні річи". Ця правда і досіль не втратила своєї ваги.

Що торкається т. зв. авторських прав, то вони були звернені до зеращє в XVIII. в. Фільософ Кондіяк продав свій „Нарис про людське знаття" за... 675 фр. Твір другого фільософа, Монтескіє, що мав таку славу: „Дух законів", розійшовся на протязі року в 18 виданнях, але єдиний зиск, який мав з нього автор був у тому, що його імя стало відомим у Англії і Англійці радо купували від нього... вино, з його виноградників. Жан Жак Руссо, який не мав виноградників і взагалі ніколи не мав грошей, боровся три роки, щоби виторгувати від своїх видавців за „Соціяльний контракт"... 2200 фр.! А врешті продав усі свої твори за ренту 1400 фр.!

З великих французьких письменників добре вів свої фінансові справи Вольтер. Під кінець життя він мав річної ренти 350.000 фр. Але це все придбав не за книжки, хоча якою величиною він був тоді в Европі, — а зі спекуляцій сіном, кіньми, борошном і т. п. Зрештою він сам признав, що „сподіятись грошевого заробітку з писання, хоча би й архитворів, це значить бути дурним і це може завести людину у хіба в домовину"...

*

Одним з наслідків відродження України це те, що на географічних атласах і в катальогах великих книгозбірень зявилась знову назва України, така поширена в XVII і XVIII віці. Перекидуючи останній катальог Британського Музею (1921 р.) я бачив з приємністю під назвою „Україна" цілу низку творів з українознавства. Особливо багатий Музей виданнями „Союзу Визволення України", яких, між иншим, дуже мало у паризькій „Національній Бібліотеці". Є й такі бібліографічні рідкости, як твір Нольде про Україну на українській мові.

При цій нагоді не можна оминути мовчанкою факту, що наші видавці абсолютно не розуміють ваги та значіння, яке має для нашої справи надсилка своїх видань до великих европейських книгозбірень. У той час, коли в „Національну Бібліотеку" у Парижі постачають сила російських та польських видавництв, про наші й не чути. Сором і тільки!

пеку будить там Польща, який російський нарід приписує войовничі заміри, в тойже час Поляки зі свого боку побоюються небезпеки з боку Росії.

Жід порівнює большевицьку Росію з проваленою февдальною державою, в якій політичні права належать 400.000 комуністичних „патриціїв", що панують над 125 міліонами кріпаків. Смерть Леніна на думку Жіда, не буде мати ніякого впливу на долю большевицького режиму. Ленін був всюди присутним (всюдисущим) і невидимим як тибетанський Ляма. За кожний раз, коли присутним згадувалось на якомусь зібранню імя Леніна, всі присутні вставали і співали інтернаціонал.

Богослуження в католицькій церкві, на думку Жіда ніщо, в порівнанню з цим пієтизмом до Леніна і нема підстав припускати, що померший Ленін не стане на завсіди обєктом такого культу для російських комуністів. Дальше говорить Жід про систему організації народньої освіти від початкових шкіл до університетів, яка зводиться до того, щоби виховати на протязі 15—20 літ покоління, перняте ідеями комуністів. Жід спостерігав дефіляди дітей підчас святкувань роковин революції попри трибуни народніх комісарів. Діти ці кричали „ура" цілком так само як баталіони червоної армії.

На питання кореспондента, чи сучасний російський режім являється regresom цивілізації, Жід відповів, що відповідь залежна від цього як розуміти слово цивілізація. Коли розуміти під тим комфорт сучасного життя, свобідні установи сучасної держави, поважання прав людини, то це без сумніву так. Але коли порівняти теперішнє становище маси російського народу зі становищем перед революцією, то по думці Жіда, маса ця не є більше нещасливою чим була перед тим. Він уважає навіть можливим твердити, що становище селян і робітників поліпшилось, хоч і за страшну ціну.

НАДСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

КОНЦЕРТ

військової орхестри 36 п. п.
під особ. управою капельмістра
ЩОДЕННО в неділю і свята також пополудни
від 15. лютого 1924.
в кавярни „ВАРШАВА".

НОВИНКИ.

— **Не вільно писати по українськи.** В р. 1919 польські війська зареквірували у п. Гринька Тершаківця в Яимчицях пару коней, кілька безрог і багато домашнього приладдя. Пошкодований звернувся до Головної Реквізиційної Комісії у Варшаві з просьбою звернути йому кошти та вирівнати втрати. Як відповідь на просьбу дістав вище названий „оржеченє" такого змісту: 1) тому, що п. Гр. Тершаковець вніс подання по українськи, а не по польськи; 2) тому, що урядовою мовою в Польщі є польська мова; 3) тому, що в Польщі навіть скарги чужинців до польської влади мусять бути писані по польськи, звертається апеляційну скаргу п. Гр. Тершаківця без полагодження.

— **Опечатання „Медичної Громади".** В понеділок 11. лютого ц. р. відбувалися в салі т-ва „Українська Бесіда" при вул. Рутовського у Львові звичайні загальні збори т-ва „Українська Медична Громада". На зборах був присутним представник поліції. І о диво! В той самий час прийшов відділ поліції до домівки „Медичної Громади" при вул. Руській 3., яку поліція відчинила при помочі шлюсаря, перевела там ревізію і не знайшовши нічого, льокаль тов. „Медична Громада" опечатала. Що значить опечатання, для нас відомо. Це є певна познака того, що за якийсь час послідує акт про розвязання цього останнього українського студентського товариства, яке ще істнувало у Львові. Льогіка поліції в даному випадку незбагнута і незглибима. Бо як розуміти довіря на загальні збори, присутність на них представника поліції і рівночасне опечатування домівки товариства? Цього ніхто зі смертельників не зрозуміє. Зате діється це вірно і згідно із неписаними законами полицейської льогіки. Голова т-ва п. Коцюба сидів у тюрмі але при акті опечатування він був присутним, бо поліція на той мент привела його з тюрми.

— **Залізничий рух.** По усуненню снігових завій, з днем 11. ц. м. відновлено залізничий рух на лінії Дрогобич-Стебник, Дрогобич—Трускавець. Рівночасно перервано комунікацію на шляху Львів-Березжани і Львів-Підгайці. На шляху Станиславів-Копичинці потяги вже курсують нормально.

— **Арештування в Тернопільщині.** Дня 30. і 31. січня ц. р. арештовано в Чистилові, пов. Тернопіль, 15 місцевих громадян під замітом, що належать до тайної протидержавної комуністичної організації з метою викликати повстання у Східній Галичині і прилучення її до Радянської України. В самій річи розходилося тут про так звану „Селянську Раду", місцеву політичну організацію в рямцях оголошеної публично програми української соціяльно-демократичної партії. Цю раду основано в Чистилові осенью м. р. заходами Івана Добуша, місцевого парубка, що тепер має пробувати на Радянській Україні. Належало до неї кільканайцять хлопців, синів місцевих селян і вона не проявила ніякої діяльности так, що і не може бути мови про її протидержавну агітацію і організацію, а весь страшний „прогріх" полягав тільки на тому, що предплачувано „Землю і Волю". Арештування відбулося серед незвичайних обставин. До села зїхало кільканайцять кінних поліцаїв з немовлям числом піших і з цілою хмарою поліційних агентів. Обставлено всі дороги до села. Селом переїжджали кінні поліційні патрулі, а піші поліцаї з агентами кинулися робити рівночасно ревізії по ріжних хатах, з чого в селі повстала велика паніка, бо такої ревізії село ще не бачило. По хатах перевертали все горі ногами, забираючи з собою кождий друкований по українськи синсток паперу та нічого карігідного не знайдено. Заарештовано членів „Селянської Ради", як і тих, що до неї не належали. Імена арештованих слідуючі: 1) Михайло Цівінський (літ 55, коваль), 2) його син Дмитро Цівінський (л. 22, студ. II. року техніки в Данцігу, що приїхав на свята до свого батька і як раз того дня мав вертати назад до Данцігу), 3) Дмитро Кривинюк (л. 21), 4) Василь Замковий (л. 21), 5) Павло Ясіновський (л. 32), 6) Гнат Перун (л. 21), 7) Степан Грабас (л. 21), 8) Василь Грабас (л. 23), 9) Степан Зазуля (л. 21), 10) Микола Міщина (л. 20), 11) Василь Олійник (л. 16), 12) Михайло Замковий (л. 18), 13) Дмитро Лехман (л. 24), 14) Іван Паламар (л. 30) і 15) Михайло Гафтар (л. 20). Всіх арештантів відставлено на санях під величезним поліційним конвоєм до Тернополя до начальника тернопільської охрани Кудеревіча, а в кілька днів пізніше до тюрми окружного суду в Тернополі, де проти них ведеться слідство (суддя Гостковскі) за злочин головної зради з § 58 з. к. до ч. спр. Vr 164/24 (справа проти Івана Добуша і тов.). До них долучено ще і Михайла Гудзінського. Над всіми проголошено слідчий арешт і Бог знає, як довго вони будуть томитися в тюремних мурах. Оборону арештованих обняв д-р Степан Баран і інтервеніював у їх справі у судових чинників. Можливо, що справа перейде до Львова. Читальню „Просвіти" в Чистилові замкнуло тернопільське староство ще в жовтні м. р., тому що при ревізії знайдено „Землю і Волю", а голову читальні Олексу Ліщину арештовано і він пересидів кілька місяців в тюрмі. З кінцем січня заряджено ревізії в кількох читальнях „Просвіти" в повіті (пр. в Березовиці великій і инших), арештуючи кількох людей, котрих сама поліція відтак пустила. По повіті крутяться агенти провокатори, випитуючи селян про їх настрої і відносини до Польщі та про їх становиско на випадок недалекої большевицько-польської війни. До сих агентів селяне відносяться з належною резервою.

— **Кооператива „Український Театр"** 350 уділів зложив Юрій Сасик з Борислава а 100 уділів інж. Михайло Федецький у Львові. Vivant sequenties.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Петергоф-Ленінск.

Петергофські робітники рішили звернутися до Всеросійського Центрального Виконавчого Комітету з домаганням перезвати Петергоф на Ленінск.

Вугілля в Англії.

За останній тиждень добування вугілля в Англії дійшло до суми 4,717,000 тон проти 5,848.000 тон з з попереднього тижня.

Французько-бельгійський договір.

В бельгійському парляменті продовжаються завзяті дебати по питанню ратифікації французько-бельгійського торговельного договору. соціялісти з одного боку, а католики з другого висказуються проти ратифікації. Жаспар заявив, що підчас голосування над законопроєктом про ратифікацію він поставить питання про довіря для уряду.

Заворушення в Москві.

А. В. звідомляє що в Москві вибухли поважні заворушення. Товпа робітників ходить по вулицях, грабить склепи і магазини. В звязку з тим в місті проголошено стан поготівля. По вулицях кружляють панцирні автомобілі. Багато осіб арештовано.

Криза уряду в Німеччині?

З Берліна подають, що дня 20. ц. м. буде скликана нова сесія Райхстагу. У звязку з тим вибух поважний конфлікт між ріжними партіями, що можливо доведе до упадку кабінету Маркса і розвязання парляменту.

В Греції.

„N. W. Journal" подає з Атен, що там сподіються монархістичного перевороту. Цей переворот приготовляється роялістами від давна. Уряд сконцентрував у столиці великі відділи військ. щоб не допустити до заворушень. Роялісти стремлять всіми силами до повалення теперішної влади. Республіканська преса домагається арештування провідників роялістичного руху.

Большевицька відповідь Англії.

Раковський вручив Мекдональдові в міністерстві закордонних справ большевицьку відповідь на останню англійську ноту. Його розмова з Мекдональдом тривала пів години. Про зміст ноти комунікують: Большевицький уряд висказує у своїй відповіди вдоволення з нагоди останньої англійської ноти та виявляє готовість обговорити в приязній формі всі важні біжучі питання. Большевицький уряд надішле в найкоротшому часі уповноважених до Льондону. Уповноважені дістануть доручення на урегулювання справи англійських претенсій до Росії та на наладнання шляхів для одержання кредитів в Англії. Большевицький уряд висловлює згоду з англійським поглядом, що взаїмне довіря та невмішування у внутрішні справи є необхідними умовинами закріплення дружніх відносин між Росією та Англією та накінець повідомляє, що на Раковського наложено обовязки большевицького charge affaires у Льондоні.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Італійсько-совітські переговори.

Совітська преса містить ноту вручену румунським посольством у Варшаві совітському послови Оболенському. В ноті румунське правительство висловлює згоду, щоби 6. березня почалися торговельні переговори у Відні.

Італійський амбасадор у Москві.

Совітське правительство дало згоду гр. Манцоніему, якого пляновано на італійського амбасадора в Москві. Манцоні виїздить нині до Москви.

Посередництво Мусоліні в справі Танжеру.

В політичних римських колах говорять, що Мусоліні посередничитиме в справі Танжеру, досі спірній між Францією й Еспанією. В Парижі схильні до уступок в користь Італії відносно Танжеру.

Міжнародня конференція.

През. Кулідж згодиться на міжнародню конференцію в справі обмеження зброєнь. Сен. Кінг вніс резолюцію, на основі якої през. Кулідж одержить повновласть запросити правительства всіх держав на конференцію.

Товпа в боротьбі з сепаратистами.

З Пірмазенс звідомляють, що перед правительственним будинком, у котрім зібралися були сепаратисти, зібралася велика товпа людей і почали облягати будинок. Сепаратисти забарикадувалися. Товпа облила будинок бензиною і підпалила його. Коли будинок обняла полумінь, сепаратисти старалися вийти. Кількох наступаючих дісталося до середини. Прийшло до сутички. Сепаратистів, котрі вийшли з будинку, поубивала товпа. Між ними був і правит. комісар Шваб. Перед будинком вбито 17 люда, між ними 14 сепаратистів.

Америка не візьме участи в конференції.

„Н. фр. Пр." звідомляє з Риму, що в тамошніх колах подають вістку, що Америка не візьме участи в конференції в справі обмеження морських зброєнь, скликаній Союзом Народів до Риму навіть у півофіціяльній формі. Америка пояснює своє рішення цим, що не хоче щоби її представники засідали при одному столі з представниками совітської Росії.

Безпеченство східних границь.

З Варшави звідомляють: Під проводом през. ради мін. відбулася конференція при участи м. и. мін. внутр. і загр. справ, просвіти і комманданта паньств. поліції. Предметом нарад була справа охорони східних границь, котрих теперішній стан оставляє богато до бажання. Конференція ухвалила напрямні, що мають послужити для уздоровлення відносин.

Вальоризаційний франк.

Нині 14. с. м. вальориз. франк = 1,800.000, на 14—17 лютого 1,800.000. Франк вальоризац. тютюновий від 11—17 лютого 1,800.000, залізничий і почтовий від 1—15 II. 1,900.000.

Курс грошей.

Львів, дня 13. лютого 1924.

Нині дальше тенденція звижкова. Оброт оживлений.

Доляр ам.	9,750.000—9,800.000
Доляр канад.	9,000.000—9,100.000
Чеські корони	278.000—282.000
Леї	44.000—00.000
Фунти штерл.	38,500.000—39,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франкй	420.000—000.000
Франк шв.	157.000—000.000
Франк бельг.	380.000—000.000
Гулдени голянд.	34.000—00.000
Ліри італ.	39.000—00.000
Золото	
20 кор.	44,000.000—44,500.000
20 франк.	39,500.000—40,000.000
20 марок нім.	47,000.000—48,000.000
10 рубл.	57,000.000—58.500.000
Срібло	
Кор. австр.	900.000—950.000
5 кор.	4,500.00—4 7500.000
фльорени	2.250,000—2,500.000
рублі	3,750.000—4,000.000
копійки (за рубля)	1,600.000—2.000.000

Варшава 13. II. Доляри Зєд. Держави 9350, 9300, 9400, 9210. кор. ч. 262—000 фр. фр. 422.500 фр. зол. 1.800, ліри італ. 411. Фунти штер. 40,350, 40,250.

Чеки: Бельгія 364.750, 362.700, 366.700, 358.700. Голяндія 3500, 3480. Льондон 40420, 39850, 40250, 39450. Нью-Йорк як готівка. Париж 424800, 422500, 426500, 418500. Прага 267500, 266000. Швайцарія 1627, 1618 і 1|4; 1634, 1602. Відень 131,500, 131,000, 133,000, 129.000. Італія 408.750. Букарешт 448. Боні зол. 1,400, 1.350.

Цюріх 13. лютого 1924. Голяндія 215. Новий-Йорк 564½. Льондон 24,62. Париж 25,97. Медіолян 25,05. Прага 16,69½. Будапешт 0,02. Букарешт 2,95. Бельград 6,87½. Софія 4,31. Відень 0,00.81. австр. стемп. кор. 0,00.81¼.

— **Скасування гр. кат. свят в гімназії в Сяноці.** В грудні м. р. звернулася львівська Кураторія до дирекції гімназії у Сяночі із запитом, чи учительський збір домагається скасування чи задержання гр. кат. свят. Всі учителі, як Українці так і Поляки заявилися за задержанням свят. На те Кураторія письмом з дня 28. І. п. р. Ч. 9901/II. повідомила дирекцію гімназії, що не стрихиляється до ухвали учительського збору і касує гр. кат. свята в гімназії в Сяноці. А треба знати, що в тій гімназії є 92 Українців-учеників.

— **„До характеристики наших газет".** Під таким наголовком находимо в останньому (11) числі „Нового Часу" слідуючу новинку: „Підчас останніх ревізій зайшла поліція до священика К. Нічого не знайшла лише „Наш Прапор". Комісар поліції звернувся до священика К. з досить цікавими словами: Radzę księdzu nie prenumerować tej gazety, to nie jest to samo, co „Diło". І які давати до того коментарі?" Коментарі тут цілком зайві: адже є фактом, що „Діло" це цілком инша газета, ніж „Наш Прапор" І щодо цього не може бути ніяких сумнівів: досить купити по одному числу обох тих газет з якогозебудь того самого дня. Инша річ в інтенції даної замітки, яка має усі ніби найзвичайнішої провокаційної зачіпки. Це вже третій випадок, коли „Новий Час" ні сіло ні пало кидає камінчики в наш город, гадаючи мабуть, що таким робом причиниться до піднесення рівня і — тиражу свого популярного, призначеного для селян часопису. Колиж „Діло", раз пораз провоковане, відповість отаким задиркуватим редакторам, то вони потім знімають крик про „зайвість полеміки". Дуже прикро, що це робить якраз той „Новий Час", до якого „Діло" з самого початку заняло надзвичайно прихильне становище, а гидко й соромно стає, що такі замітки пишуть люде, які особисто прекрасно знають справжню вартість і значіння „Діла". Отака замітка. Це дійсно причинок до сумної характеристики наших газет.

— **Під увагу патріотичній молоді.** Як відомо, в „Домі Українських Інвалідів" коротає свій вік кількох б. жовнірів, що стратили свій зір в жертву війні. Не треба пригадувати, яке є життя цих нещасних і що обовязком кожного з нас осолодити гіркі хвилі їх істнування. При „Комітеті Опіки над інвалідами" організується гурток лекторів, яких обовязком буде читанням книжок збогачувати духове життя згадани калік. Так само мається на меті улаштування популярних викладів для всіх інвалідів. Наша молодь, особливо ученики і учениці середних шкіл напевно посвятять радо пару годин тижнево для цеї гуманітарної інтенції. Також можна сподіватися, що дехто із кол студентства не пожалує труду для улаштування викладів. Особи, що бажалиб вступити в члени „Гуртка лекторів" ласкаво зголосяться в редакції „Діла" до „Референта інвалідських справ" котрого небудь дня від 9—2 год. для близчих інформацій.

— **Новий скандал Єсеніна.** Відомий, комуніст-поет Єсенін, котрого недавно судили за скандали, поповнив 19. січня нову авантуру, за яку відповідає перед судом. А авантура представлялася так, що Єсенін увійшовши до ресторану „Доміно" в Москві, в пянім стані почав кричати „Бий Жидів, спасай Росію!" Авантюрничого поета арештовано, а на другий день випущено на волю.

— **Буря на Чорнім Морі.** На днях на Чорнім Морі шаліла страшна буря, підчас якої 3 кораблі кубанського кооперативного союза потонули. Ураґани наробили багато шкід на побережах Чорного Моря, а в південнім Криме запанували морози яких не тямлять найстарші люде. Снігові завії припинили залізничий рух, а в деяких околицях над Чорним Морем сніги упали на кілька метрів. Бурі і метелиці тривають дальше.

— **Кантата на смерть Леніна.** Визначний російський поет Валеріян Брюсов написав кантату на смерть Леніна. Музику до кантати створив композитор Багриновский. Кантату видано окремим виданням для поширення в широких масах.

— **Богословія.** З огляду на непорозуміння, які зайшли з почтою при розсилці 3—4 кн. просимо П. Т. передплатників що її не одержали звернутися по ню письмом, Львів, Коперника ч. 36. Ціна з почтовою пересилкою 4,500.000 мп.

1401 1—2

Відозви й комунікати.

Громадяне!

60 літ мине цього місяця від часу, як істнує наш галицький театр у дуже важких умовах. Він не має свого постійного осідку, а тим самим не має змоги нормально розвиватись та задовольнити наші щораз вищі культурні потреби. Основана минулої зими кооператива „Український театр" поклала собі метою причинитись у якійсь частині до здійснення всім нам дорогої ідеї: **будови власного театру у Львові.** Як довго не маємо власної театральної будівлі, що могла би відповідати всім домаганням театрального мистецтва, до пього часу не можемо мати першого необхідного вогнища, в якому жерців би вогонь того мистецтва, що в найважчих хвилинах нашого політичного лихоліття на Наддніпрянській Україні підтримував тепло нашого культурного відродження.

Не швидко стане бажана нами будівля. Але думка про її потребу може вже нині оживити нашу стару, національну любов для театру і бодай одну сторінку нашого культурного життя. Одна з тих думок зродилася у гуртку людей зібраних довкола кооперативи українського театру, яка звертається до всіх з покликом:

Дня від 6—12 квітня призначується ТИЖНЕМ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ. На протязі цього тижня нехай кождий зложить щедру лепту на будову власного театру. А відповідні установи нехай причиняться до зорганізування театральної виставки у своїм місті чи селі, з якої весь дохід був би призначений на фонд для будови театру.

В першу чергу спадає цей обовязок на театральні комісії чи гуртки при повітових чи окружних установах, а далі на **аматорські дружини при чит. Просвіти.** Вониж усі частина цього діла, яке веде кооператива „Український Театр"

Львів, дня 8. лютого 1924

За кооперативу „Український Театр":
Ілярій Чапельський, Осип Бурачинський, д-р Михайло Рудницький.

За комітет будови Українського Театру:
о. А. Стефанович, д-р Степан Федак, д-р Юліян Савчак.

За Т-во „Просвіта":
М. Галущинський, о. І. Туркевич, Степан Шах.

ХТО ЗНАЄ де перебуває

Степан Скупський

четар У. Г. А. зі Станиславова що вразі з Галицькою армією перейшов Збруч. Послідна вістка про него була з 1920 р., тоді мав бути в дорозі до Миколаєва. Товаришів і знайомих, що мають про нього які небудь вістки, проситься **за вимагородою** повідомити зажурену рідню на адресу: **Антін Скрупський,** Baltimore, Mel Eastern Ave 2917. Patterson Park. Закордонні часописи проситься о передрук. 5—5

Рада Товариства
Краєвий Союз Ревізійний

українських стоваришень господарських, позичкових, торговельних і промислових у Львові скликує на основі пар. 27. статута

ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР СОЮЗА

на день 29. лютого 1924 р. (пятниця) на год. 10 перед пол до власної домівки при вул. Домініканській ч. 11. II. поверх.

На порядку дня стоять ось які справи: 1) Відкриття Збору. 2) Вериф.кація протоколу Загального Збору з дня 31. III. 1923 р. 3) Звіт з діяльности і рахунків Товариства за рік адм. 1923 і уділення абсолюторії уступаючій Раді (§ 17. б. стат.), 4) Прелімінар буджету Товариства і уставлення членських вкладок та виносового союзних Кооператив на 1924 р. (§ 9. і 17 б. стат.), 5) Вибір Голови і 12 членів Ради Товариства на р. 1924. (§ 17 а. стат.) 6) Зміна статута Товариства (§ 17 д. стат.), 7) Внесення Ради Товариства дотично членства в Союзі (§ 17. г. стат.), 8) Внесення і запити членів (§ 37. правил. діл.)

На Загальний Збір має кожда союзна Кооператива вислати одного відпоручника **з правом рішаючого голосу.** Відпоручник обовязаний виказатися повновластю Кооперативи на письмі і повновласть отсю зложити до рук Председника Загального Збору (§ 12 стат.) Всі члени союзних Кооператив мають вільний вступ на Загальний Збір **з правом дорадчого голосу** (§ 13 стат.).

Увага! Повновласть має звучати:

„Відпоручником нашої Кооперативи на Загальний Збір Товариства „Краєвий Союз Ревізійний" у Львові, який відбудеться 29. лютого 1924 р. установляємо Вп . . ."

(дата, печатка і підписи Управи)

Повновласть приймаю:
(підпис відпоручника). 1388 1—1

Рада Краєвого Союза Ревізійного
у Львові дня 31. січня 1924.
Інж. Юліян Павликовський, голова.

Насіння городові, полеві, цвітів і трав
Машини до управи рілі, чищення насінь, молочарства і пр.
Навози штучні, фосфорові, потасові, азотові
Залізо залізні знаряди, бляхи, цвяхи
Ремісничі знаряди
Начиння кухонне
Цемент
доставляє 1339 5—8

КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКИХ СПІЛОК
„Сільський Господар"
у Львові, вул. Зіморовича 20.
і його Відділи у Львові, Городецька 95, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Сокалі.

Цінники на жадання даром.

Не купуйте доки не переконаєтеся, що найде „ЖЕРЕБІ ПАНЧІХ" шевше є в „ЖЕРЕБІ ПАНЧІХ" проти головного входу до магістрату

МІНЦЕРА, ЛЬВІВ, РИНОК 14.

На доказ, щоби переконати подметься декілька цін

Панчохи шовкові
Мп. 3,900.000
„ прав. шов. зі швом „ 4,500.000
„ шов. фльор зі швом від „ 3,500.000
„ фільдеко густі „ 3.900.000
„ газові І. якість „ 5,500.000
Мужеські скарпитки в десені 1/4 тузіна Мп. 2 900.000
Скарпитки шовкові фльор Мп. 3,500.000
Рукавички і жіночі камізельки в вел. виборі.
Стопи марки „Ідеаль" у всіх величинах і красках Мп. 850.000.
Купуючий одержить гроші назад до 24 години, коли переконається, що переплатив товар. 3—5

Випродажа решток

З окавії замкнення білянсового за рік 1923, дальше в оказії великого запасу, спадку доляра і девізи „великий оборот — малий виск" рішили ми наші товарі продавати о 50 проц. дешевше від цін фабричних а

Переконаєтеся Ви

що замовляючи у нас ціни сьмепові по Ваших селах і містах є много висші в порівнанню до наших цін.

Замовлення приймаємо **без задатку,** висилаємо за післяплатою. При замовленнях понад сто міліонів оплачуємо почту. Кооперативам, спілкам і купцям уділяємо кредит, — за готівку рабат.

Матеріяли на убрання: чисто вовняні, гарні в ріжних красках і десенях.

Бархани, флянелі, полотна на блюзки, сукні, пляфроки. Ціна за метер 1.800.000, 2,500 і 3,500 мін.

Полотно подв. ширина на білля за метер 3, 2.500 і 3 мін.

Полотенца на суконки і фартушки в десені і краски тревалі за метер 2,2.500 і 3 мін.

Полотно „Дімка" на калесони за метер 2, 2.500 і 3 мін.

„Сурівка" на постіль, грубе льняне за метер 2.250 і 3 мін.

Всипи „Тик" густе не перепускаюче пір'я за метер 2.500 і 3 і 4 мін.

Готове білля.

Сорочки мужеські денні з двома коверіками, десені модні за шт. 10, 12 і 15 мін.

Сорочки робочі з дуже міцного зефіру ціна за шт. 6, 7 і 8 мін.

Калесони мужеські ціна 6 і 8 мін.

Хусточки до носа по за тузін 6 7, 8, 10 і 12 мін.

Скарпетки, панчохи вігольові і шовкові за пів туз. 12, 15, 18 і 20 мін.

Готові убрання, куртки, сподні.

Убрання вовняні, дуже тревалі послідної моди за гарнітур 25, 35 і 45 мін. Камгарнові 40, 60 і 80 мін.

Куртки теплі на чистій ваті по 14, 18, 25, 30 і 40 мін.

Сподні 5.500. 7, 9, 12 і 15 мін.

Черевики

дуже тревалі, подвійної золі за пару 18, 24, 28 і 35 мін.

Матеріял „Нептун" дуже тревалий в ношеню, ціна за метер 5, 8 і 10 мін.

Матеріял „Масиат" за метер 9, 12, 15 і 18 мін.

Матеріял „Демінангарн" за метер 18, 23 і 25 мін.

Матеріял сподневий за метер 12, 15 і 18 мін

Матеріял плюш в пружки за метер 7 і 8 м.

До ношдого убраня мужеського маємо **комплет** підшевки на цілий гарнітур зі всіми додатками, ціна за комплет 14, 18 і 20 мін.

Сукно „Гімназіст" сьвасте (маренго), ціна за метер 6 мін. 500 т., 8 і 9 мін.

Цайґ подвійної питки, ціна за метер 4, 5½ і 7 мін.

Струнс ціна за метер 6, 9 і 10 мін.

Матеріяли на пальта, футра, куртки, бунди.

Гарде, дуже тревалі, ціна за метер 8, 9 і **„Бурка"** за метер 9, 13, 18 і 25 мін.

„Дубле" по лівій сторові крати по ціні за метер 15, 20 і 26 мін.

Матеріяли на плащі

Материял „Мода" подвійної ширини у всіх наймодніших красках **на сукні** і костюми Ціна за метер 4 і 6 мін.

„Восток" костюмовий, ціна за метер 12, 15 і 22 мін.

Трикотина шовкова на сукні і блюзки в ріжних красках, дуже широка (на сукню треба 1 і пів до 2 мет.), ц. за м. 12 мін.

По цінам оригінальним висилаємо обруси, напи, коци, хустки, хусточки перкалеві шовикові, дебетові і кашмірові.

Товар висилаємо першої якости а **ґаранція наша:** Товар не до вподоби принимаємо в поворотом і замінюємо на инші або **звертаємо гроші відворотно на жадання.**

Просимо адресувати: 1363 3—4

„РЕҐУЛЯТОР", Львів, Ринок ч. 43.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

Пятниця 15. с. м. (Виступ п. С. Федичківської) „ЖИДІВКА", опера на 5 дій.

Неділя 17. о 3 год. поп. „НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА", вар. драма зі співами і танцями на 4 д.

Вечером о 7:30 „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА" оперета в 3 д.

Білети раньше в Союзнім Базарі, (вул. Руська) а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 г. при Касі театру.

Вишилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ПОТРІБНИЙ зараз інструктор до 2 дітей II. р. сем. учит. і III. гімн. до кінця року шк. Зголошення з поданням условій по можности в поручених листах слати до Уряду парох. в Ляховичах зарічних п. Журавно. 1407 1—3

ЗЕМЛЕМІР (geometra) неавторизований, з довголітньою практикою, пристане до спільної праці або обійме посаду асистента. Рефлектую найрадше на Волинь або иншу східну місцевість. Зголошення і умови до редакції Діла під „Землемір". 2—2 1384

БАНКОВИЙ урядник, спокійний, кавалер, шукає кімнати блище центра найрадше з повним удержанням. Зголошення до Адміністрації для д-ра Б. 1375 3—4

ГОСПОДАРНА, 50-літна рутинована особа прийме заряд дому на селі. Поручає М. Мельник, Львів, Пелчинська 31. 1381 3—3

АДВОКАТ у Львові пошукує рутинованого з правом субституції конціпієнта — згляднo спільника. Зголошення з референціями слати на адресу адміністрації „Діла" під „Рентібр". 1400 2—3

ПРИЙМУ зараз інструктора до ученика IV. кл. гімн. за удержання і платню після умови. Звертатись письменно до мене. Яків Прихитко, управитель школи в Пітричах п. Красне. 1402 2—3

ПОШУКУЮ лекції або заняття, зголошення з услівями слати на адресу: Ярослава Чубатівна, Шпли, п. Нове село ad Підволочиска. 1404 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

1396 3-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Ч. 35 (10.128). Львів, нед'ля 17. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон. Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

18—II—1924 в НАРОДНІМ ДОМІ

СТУДЕНТСЬКИЙ РАВТ

Хронічна компромітація.

У Варшаві на днях покінчилася двотижнева судова розправа одного з польських лідерів на петроградській арені проти вшехпольського редактора З. Василєвского. Василєвскі закинув Лєдніцкому у „Газеті варшавскій" ні менше ні більше а державну зраду і намір утечі за границю зі страху перед судом. Цієї „державної зради" мав Лєдніцкі допуститися на петроградському ґрунті підчас світової війни, отже тоді, коли польської держави ще не було, коли табор Василєвского бив поклони перед престолом Романових, коли один з лідерів цього табору — Ст. Грабскі вахоплювався Миколою Миколаєвичем і писав вірнопідданчі меморіяли до галицького ґубернатора — графа Бобрінского.

Через судову салю пересунулася довга низка свідків, між ними найвизначнійші головачі польської політики ріжних таборів і всі на купу плювали сббі в лице, закидмючи собі, що зле спасали Польщу перед покликанням її до життя державами Антанти. Одні говорили: ви були підніжками Романових. Другі: ви були слугами Гогенцолєрнів і Габсбургів. На ділі процес показав криве зеркало для обох ґруп: яке їхало, таке здибало. Це м. и. зазначив один зі свідків — пос. Ануш, зізнаючи: „Передвоєнні і воєнні польські орієнтації є нашим спільним каліцтвом. Всі ми були каліками. Ніхто з нас не був білим".

Пос. Ануш рад би спустити занавісу на те, що було, бо нікчемністю, облудою і нещирістю грішили всі польські партії, і ті, що хотіли будувати майбутнє Польщі при помочі Петрограду, і ті, що стелилися у стіп Берліна та Відня. І висловив думку, що на ділі і одним і другим належалася би нагорода за плазунство, нікчемність та облуду, якщо поза цими прогріками крилися добрі інтенції.

Та п. Ануш забув одно: „consuetudo est altera natura". Хто ціле життя кривив душею, хто вів політику при помочі нікчемности та облуди, хто у спадку по своїх попередниках дістав ці методи „народової" політики, не може так легко визволитися з цих „прикмет" чавіть у власній державі, якої границі розрослися поза межі найфантастичнійших снів усіх Поляків на купу.

І цікаве: Поляки були за часів свойого невольницького істнування спеціялістами від маскування своїх брудів, від творення позолот на жебраках, овивання героїчним німбом малодухів і плазунів; вміли це робити тоді, коли необхідна була гарна легенда героїчної минувшини для поривання якнайширших кол суспільности до боротьби за фізичне істнуввння нації.

А коли щасливим збігом обставин дісталася їм в руки державна незалежність, не потрафили спустити занавісу на свої хиби, як це було після розбору Польщі, або після повстання 1863 р. Пять літ минуло, як повстала Польщ., а танець в якому зинкла історична Польща, йде з тим самим розгоном, що й перед 150 літами.

При цій нагоді згадаємо характеристичний момент: юдження польської львівської преси проти українського селянства в перших днях світової війни: в кождому селі привиджувалися їй московські шпіони. Завдяки цьому юдженню тисячі українського селянства повисло на шибеницях. Між катами з австрійського K.-Stelle вславився кап. Загурскі, який тепер у львівськім вшехпольськім таборі відіграє не послідню ролю. І органи всіх польських партій в Галичині співали похвальні гимни віденському найяснійшому, навіть — тепер gross u. wild — „Слово польске", орган табору австрійської ексцеленції п. Гломбіньского. Та це тепер польська преса промовчує, а один з львівських денників м. р. писав, що найкраще було би, щоби ці числа польських львівських ґазет не істнували. Кілька місяців пізній. ше приятель Гломбіньского редактор „Слова польского" — Грабскі вже танцював біля ґрафа Бобрінского.

Та це відноситься до українського народу, а у відношенню до нього всі польські політичні ґрупи одним духом дишуть, і цього моменту на процесі не згадано. Хоча це для табору п. Василєвского дуже характеристичний епізод.

Найцікавійше: Василєвского увільнено від вини і кари, мовляв — він писав у добрій інтенції. Хоча Василєвскі нічого не доказав. І як зрештою можна говорити про зраду держави, якої тоді не було. І контраст: недавно у Варшаві засуджено З. Кісєлєвского за поміщення нотатки про поведення сестри ґен. Галлєра підчас вибору Нарутовіча президентом Польщі. Хоча Кісєлєвскі мав теж добрі інтенції...

Відповідь Совітів.

З огляду на вагу визнання совітської влади англійським урядом і всіма звязаними питаннями з цим актом, гадаємо, що нашим читачам буде цікаво познайомитись з поглядами найповажнійшого англійського пресового органу „Таймса" в цій справі. „Таймс" з нагоди відповіді совітського уряду на англійське визнання, поміщує дня 9. ц. м. осьяку вступну статтю під наведеним нами заголовком:

„Совітський уряд розглядаючи справу на протязі тижня, прислав відповідь на британську ноту, яка висловлювала думку про його визнання de iure. Він приймає до відома ноту „з вдоволенням" і згоджується вислати представників до Льондону для дискусії над питаннями, звязаними безпосередно і посередно з фактом визнання, а п. Раковський, теперішній голова російської торговельної делєгації має зайняти становище chargé d'affaires, поки не буде визначений амбасадор.

Тон відповіди є стриманий і має в собі ознаки дбайливої обрібки. Можна догадуватись, що він є остаточним висновком предовгих дискусій, що велись на довірочних засіданнях російської комуністичної партії. Ясно, що большевики є рішені не дазати нічого заздалегідь. Навпаки: вони виявляють охоту брати більше ніж можна найти в обережнім британськім визнанню їх.

Нпр. британська нота каже про визнання „Союзу Соціялістичних Республик як володарів de iure на тих територіях бувшої російської монархії, які признають їх владу". Це дуже обережне ствердження перетворюється у совітській віддовіді в твердження, що „Британський уряд визнає de iure уряди Союзу Совітських Соціялістичних Республик, яких влада простягається уповні на всі території бувшої російської монархії, з виїмком тих, що відокремились зі згодою совітського уряду і перетворились в незалежні держави". Британська нота полишає вітвертим у неясній формі ще вічно спірне питання про ширину і тривкість совітської влади. Большевицький уряд зясовує це питання різко, емфатичним твердженням щодо власних домагань.

Треба звернути увагу, що в совітській відповіді ніде не вживається слова „Росія", з виїмком звороти про „бувшу російську монархію" і вираховану фразу про „кредит Росії". В дійсности британський уряд визнав тепер уряд, що не має ні територіяльних ознак, ні національних, і який сам каже про себе, без відношення до якоїсь території, як про „Союз Соціялістичних Совітських Республик". І виходить ще так, що свіжо призначений совітський chargé d'affaires сам не є Росіянином.

Пр. 157/24. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 30 з дня 9. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Преса" а) в уступі поміж словами: „життя на" і „Спеціяльно"; б) від слів: „Колиб Вільсон до вирішення"; ц) поміж словами „торкається" і „читаємо" містить в собі єство злочину з § 65 а) зак. кар., узнав доконану в дни 8. лютого 1924 року конфіскату за оправдану і заоядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гриву до 4,000.000 Мп. — Львів, дня 11. лютого 1924. (Підпис нечитний.)

Супротн нової підвишки цін друкарських робіт змушені ми а днем 15. с. м підвисшити ціну одного примірника на

300.000 Мп.

а місячну передплату на

7,500.000 Мп.

Вп. Передплатники, що не вплатили ще передплати за лютий мусять мати на уваві отсю підвишку.

У кожньому разі большевики приймають визнання у свій спосіб і висилають сюди представників для переговорів. Може добре було би, щоби ріжниця у поглядах між двома урядами стала зовсім ясною, поки переговори пічнуться. Совітський уряд очевидячки заявляє про повне зірвання тяглости між Росією і його державою чи системою. У британській ноті нпр. пропонується, щоби управильнити становище істнуючих договорів між Росією і Великою Британією. У совітській ноті заявляється ясно, що більшість цих договорів треба відкинути. Коли большевики захопили владу, вони не заперечували старі договори, кожний з окрема, тільки робили загальні заяви про повне зірвання усіх контрактів, підписаних попередніми російськими урядами. І знову питання про відкинення всіх державних та міських довгів і приватних претенсій є легко зазначене у совітській відповіді. Там натякається про „поладнання непокритих претенсій та зобовязань з одного боку та другого" і додається до цього характеристичний зворот про „означення засобів для відродження кредиту Росії у Вел. Британії". Англійське застереження щодо пропаганди, большевицька нота обрізує заявою про „взаємне довіря" і про те, „щоби не вмішуватись у внутрішні справи". Ціла нота змальовує незвичайні трудноші переговорів між двома наскрізь неприєднаними (incompatible) системами. Британський уряд все ще думає про Росію в термінах національної та територіяльної єдности. Большевики мають охоту покористуватись цією концепцією, але, наскільки вона торкається їх самих, вони відкидають її. Вони боронять системи, в якій ці ідеї не мають ніякого значіння. Останніми часами, у критичній добі перед і по смерти Леніна, вони говорили зовсім відверто про власні справи. Їх завзяті партійні суперечки причинились до низки ревеляцій, про які можна би чимало сказати. Досить буде тут згадати останні промови Зіновєва, який є одночасно головою III Інтернаціоналу і одним з керманичів тріюмвірату комуністичної партії (Риков, наслідник Леніна, як президент Ради Комісарів є тільки чимсь трохи більшим як „показним головою", вибраний тому, що випадково він був одним з нечисленних підхожих Росіян). Зіновєв у своїй промові на конґресі Союзу Совітів вказав на те, що треба розуміти як „Союз Совітських Республик". „Ми мусимо", каже він, „приспішити момент, коли десятки, и сотки міліонів з Китаю Індій і ці

лого Сходу прийдуть до нас з підмогою і приєднаються до Союзу Совітів". Кілька днів тому ми помістили у перекладі з „Правди" фрагменти цілої промови, в якій Зінов'єв висловлює в гострих словах свій погляд про англійський уряд.

„Ми будемо підтримувати Рамсей Макдональда" — сказав він, „як мотуз підтримує шибеника". Прихід до влади робітничого уряду у В. Британії він уважає прегарною нагодою для комуністичної пропаганди, щоби скинути „лейбуристську партію" і всі англійські інституції. Щоби зміцнити свої твердження і розяснити свою мову, він цинічно описує методи, якими він і його товариші силувались виконувати комуністичну революцію в Німеччині минулого року. Ясна річ, мова Зінов'єва остаточно відкидає присмну гіпотезу про те, що існує дійсна ріжниця між совітським урядом і Третім Інтернаціоналом, який працює для світової революції.

З такими людьми має нині британський уряд вести переговори про заплутані справи щодо договорів та довгів. Макдональд взяв на себе дуже важке завдання. Він увійшов у близький контакт зі зрадливою і крутійською (elusive) організацією у зносинах з якою не можна покликуватись на ніякі міжнародні прецеденси. Питання британських прав і домагань супроти Росії є само в собі досить ясне, але воно невідхильно затемниться, коли стане предметом переговорів з владою, яка не хоче знати про інтереси Росії, хіба настільки наскільки вони можуть служити широкій меті руйнування. Не можна надіятись на успіх таких переговорів. Казати, що бажаним було би, щоби Росія могла відбудуватись і щоби наша країна могла знову свобідно вести торговлю з Росією — значить висловлювати аксіому, але ця аксіома має мале практичне значіння у теперішній ситуації. Яснійше кажучи, Росія не може відбудуватись і торговля не може обновитись, доки більшевицька система не зміниться радикально. А більшевики починають свою ноту заявою про незмінність і продовження цієї системи. Вони промовляють в імені своєї своєрідної системи, а не Росії. Макдональд матиме до діла з блудними огниками, хоча може потішити себе, що в особі сіньора Мусоліні має тепер товариша у своїй сміливій виправі. Інший європейський дипльомат, д-р Бенеш, воліє покищо чекати і глядіти, що з цього всього вийде. Ніхто не знає, що з цього вийде, імовірно і самі більшевики — ні, без огляду на їх повні довіря і запевнення. Вони втратили свого провідника і починають ворушитись".

До цієї справи нам доведеться ще вернутись. Як бачимо з наведеної статті, голос найбільше поширеного англійського денника йде в розріз з поглядами англійського уряду. А проте, не треба сумніватись, що англійський уряд визнаючи Совіти, зробив це не під впливом настроєвих симпатій, а в наслідок довго обдуманого пляну.

Дрібні вісти.

Поанкаре занедужав на тришу. Можливо, що це політична недуга, бо саме тогож дня мав конферувати з ним амбасадором Гешом.

Процес проти Гітлера і Людендорфа розпічнеться в Мюнхені 26. лютого ц. р.

Антверпія має стати базою для російської торговельної фльоти. Щоб завести в цій справі переговори, сов. уряд дістав багато паспортових бельгійських віз.

Усі Українські Товариства, Кружки, Комітети, устроюючі в часі цьогорічного карнавалу забави і вечерниці, просимо складати частину доходу на українських інвалідів. — *Українське Т-во Опіки над Інвалідами*, Львів, Руська 3.
1334 в) 3 ?

З діяльности Українського Парляментарного Клюбу.

Дня 8. лютого Український Парляментарний Клюб вніс у варшавському Соймі на адресу ріжних міністрів низку інтерпеляцій. Не маючи змоги в звязку з недостачею місця передати їх буквальний текст, реферуємо їх подаючи найголовнійші витяги з тексту.

В справі шкіл У. П. Т. в Дрогобичі.

Посол Сергій Козицький і тов. подали до міністра освіти інтерпеляцію в справі двох приватних українських народніх шкіл У. П. Т. у Дрогобичі, закритих розпорядженням львівської шкільної кураторії 10. листопада 1923 р. В інтерпеляції зазначується, що мотиви закриття шкіл не відповідають дійсному станові речей, що детально доказано в рекурсі, внесеному з боку У. П. Т. проти розпорядження кураторії. З наведених мотивів виходить також на верх „вороже становище заступника повіт. шкільного інспектора Крупки відносно українських шкіл у Дрогобичі; він денунціює цілий учительський збір просто за головну зраду, не подаючи ні одного факту. Той інспектор візитував обі школи 12. і 14. січня, 26. і 27 лютого та 26. березня 1923 р. а щойно 7. травня склав листа до Управи Кружка У. П. Т. в Дрогобичі, при чому того листа доручено аж 19. липня, отже більше ніж в 3 місяці після останньої своєї візитації, і то підчас літніх ферій; закриття шкіл послідувало щойно в грудні, щоби тимбільше пошкодити й озлобити батьків української молоді. Така поведінка кандидата на інспектора є найкращою оцінкою його правдомовности".

„Останній уступ розпорядження кураторії виявляє ціль закриття тих і инших українських шкіл. На думку кураторії істнуючі в Дрогобичі польські школи задовольняють цілком культурні потреби українського громадянства, а українські школи, як сказано у листі кураторії, сепарують українських дітей від впливів польонізації — винародовлення і впоюють ідею сепаратизму й національної свідомости у будуче покоління а воно, на погляд кураторії, є „зайвим" та шкідливим для інтересів польської держави".

„Підписані питають пана міністра освіти: 1) Чи відомим є йому це не перше й мабуть не останнє розпорядження кураторії львівської шкільної округи, яка під покришкою з грунту неправдивих, або що найменше тенденційно побільшених і неперевірених аргументів своїх підчинених органів зачиняє одну приватну школу за другою? 2) Чи п. міністр схоче вглянути в цю справу на підставі рекурсу, внесеного Управою Кружка У. П. Т. в Дрогобичі і розпорядить, що треба, згідно з § 109 і 110 конституції Річпосполитої?"

Справа репресій проти У. С. Д. П. та загальних масових арештувань у Східній Галичині, Волині, Холмщині й Полісю.

Посол І. Скрипа і Тов. зголосили в соймі внесення в справі унеможливлення діяльности У. С. Д. П. й припинення соціялістичної української преси, як „Вперед", „Земля і Воля", „Селянська Доля" і „Нова Культура", та в справі масових арештувань і ревізій серед членів У. С. Д. П., серед українських культурно-освітніх і економічних інституцій та товариств, а також приватних осіб у Сх. Галичині на Холмщині, Підляшу, Волині й Поліссі.

Перейшовши відомі факти ревізій у всіх органах української соц. преси у Львові, Луцьку й Холмі та арештувань редакторів тих часописів, інтерпеляція стверджує, що на українських землях в межах Річпосполитої в днях 29—30 січня н. р. переведено кілька тисяч арештувань. Членів партії УСДП., членів кооперативних товариств, культурно освітніх установ „Просвіти". вчителів, професорів, [illegible] лікарів, селян і робітників переведено кілька тисяч ревізій. [illegible] арештовано секретаря партії Андрія Чернецького, редактора „Вперед" Івана Калитинського, редак. „Сел. Доля" Степанюка. З Коломиї арештовано гімназіяльних учителів: Білоскірку, Кузьму, Микитюка і Міняка; професорів Павлюка і Рога, адвокатів Івана Ганкевича і б. ін. У Заліщиках городині пов. Бібрка арештовано голову читальні Д. Данилюка. В Дрогобичі заарештовано посвідстві (Ходимщина) арештовано С. Козицького (з Тернополя), Н. Шухевича (Потуржин) і Бодначука. В Ярославці (Грубешівськ. пов.) арештовано І. Цуду, К. Дашука, Кулика і т. д. і т. д. — інтерпеляція перечислює довгенький список ревізій і арештувань, зазначуючи наприкінці, що наведені факти є лише малою частиною масових репресій. Майже всюди забирано при ревізіях українські і білоруські часописи, що виходять у Польщі і закордоном, а також наукові книжки, ба навіть шкільні підручники, як не було у Заболотю (Більський повіт). Дальше кажеться в інтерпеляції:

„Супроти того, що повищі без правні арештування й ревізії находяться в явній суперечності з конституцією Річпосполитої Польської (арт. 95, 97, 100, 104, 105, 108), бо вони є скеровані не лиш проти совіти і скеровані не лиш проти соціялістично-українських організацій, але й проти культурно-освітніх, заголошуємо найрішучійший протест проти тих численних актів насилування найелементарнійших прав новітньої демократичної держави, свободи громадян, свободи слова й свободи товариств.

Отже нижчепідписані вносять, щоб Високий Сойм рішив: Сойм кличе уряд, щоби 1) негайно завернув незаконне розпорядження львівської дирекції поліції, на підставі якого зупинено діяльність української соц.-дем. партії; 2) негайно велів відкрити запечатані жевшинням і анулював припинення партійних органів; 3) щоб розпорядив негайно випущення на свободу арештованих членів УСДП., членів економічних і культурно-освітніх установ та приватних осіб; 4) щоб склав звіт, на якій підставі допустивсь нельояльної поведінки аж навіть терору супроти українського населення, замешкалого в межах Польщі; 5) щоб притягнув до суворої відповідальности урядові органи, особливо органи публичної забезпеки, які завинили в надужиттю влади через масові безпідставні ревізії й арештування спокійного населення, закриття культурно-освітніх інституцій та незаконного розвязання партії УСДП".

Читаючи

Пред. Масарик про Макдональда і Леніна.

В паризькім тижневику „Пріятомност" появилася гарна стаття, присвячена порівнанню Леніна і Макдональда. Стаття сигнована ініціялами Г. С. М., значить — автором її президент Т. Масарик. Стаття і з огляду на її зміст і з огляду на особу автора на стільки цікава, що уважаємо за доцільне познайомити з нею наших Читачів. Редакція.

Я записав у своїм денничку 21. І. вістку про голосування, яке рішило про прихід до влади Макдональда; а 22. І. записав вістку про смерть Леніна. Очевидно, я зіставив ці два випадки. Ленін відійшов саме в хвилі, коли в Лондоні вирішувано справу його правительства.

Отже найбільша світова держава має соціялістичне правительство, а найбільша в Европі країна (числом населення) офіціяльно від кількох літ є комуністичною. Ці два факти вчать, що світова війна була світовою революцією. Годіж, щоби мільйони Европейців і Американців, що протягом кількох літ взаїмно себе мордували, не дійшли врешті до заключення, що цілий устрій, при якому вибухла війна, не дасться вдержати... В Англії соціяльна демократія побідила без кривавої революції, в Росії побідила через криваву революцію. Ленін і його адепти проповідували, що тільки їхня тактика правдива і що вона згідна з наукою Маркса. Що вона не є вірною, доказує сьогодня англійський приклад, а що большевизм (яко тактика) не є виключно марксизмом, мусить бути ясним для кождого, що знає Маркса та Енгельса. Прикладником революції (в значінню кривавої революції) був Маркс в розгарі 1848 р. Одначе пізнійше зрозумів, що для соціялізму головною і рішучою тактикою є парляментаризм, революція при помочі виборчої картки. Говорив про це перед смертю Енгельс в спосіб, що виключує сумнів. Таким чином в Англії побідила тактика Маркса. Маркс соціялістичний — марксівський побідив руками немарксістів. Англійський приклад утвердить політично думаючих в переконанню, що кривава революція — не тактика минулого. Безкровна революція (не тільки парляментарна) ось нова тактика. Без революції мозку і серця революції політичні і соціяльні роблять ся поверховними.

На можна в революції виключати всяку кров. Одначе одну аксіому слід підкреслити: є вона оправдана тільки тоді, коли завели всі инші способи. Вона мусить бути підготована: революція без реформи є безпідставною, є насильством так само, як необоснована війна.

Немає для людини в цілому житті і в політичні вищого принципу, понад свідомість, що життя та особа людини повинні бути святими. Російська революція не дала того, чого сподівався від неї Ленін, саме тому, що не була достаточно реформаційною. Будемо ждати, що дасть англійська революція. Росія ріжниться від Англії економічно, морально і взагалі під оглядом культурним. І тому революції тут і там є ріжні. Відноситься це і до англійської революції в XVII в. Вистане порівнати засуд Карла І. його публичне страчення і замордування царя.

Так само керманичі тут і там ріжні. Російський провідник — вихований в атмосфері насильства царату, призвичаєний до таємничости революціонера-фаховця, революціонера аристократа, віруючого з гори в революцію Росії та світа — Бакунін-Нечаєв. Підставою їхньої тактики є стара засада царату: народами володіють великі люде. Крім сього Ленін напевно мав перед очима долю свойого брата, що закінчив свою боротьбу з царатом на шибениці. Англійський революціонер вихований в конституційній країні, в робітничих організаціях; на початку свойого шляху був учителем, провідником, і як такий зрозумів постепенність розвитку людської душі. Звідсіль його ідеали гуманні і його тактика гуманна. Під цим оглядом він має прикладе у себе в дома від Мура до Овена і сучасних англійських соціялістів. Одначе Макдональд одержав владу теж при помочі лібералів і консерватистів. У всякому разі переворот в Англії є наглядною лекцією для континентальної буржуазії. Те саме відноситься і до російського перевороту і до розвитку [illegible] підчас і після війни. Вибухнув не тільки російський царат пруський і австрійсько-угорський.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Балеві рефлєксії.

Навіть, коли би наші балі мусіли бути сумні як танці на свіжій могилі, не треба забувати, що вони є призначені на добродійні цілі. Пресумно є, коли наші великомійські дами не в сил нині являтися на кожний баль у новій сукні, але ще сумнійше, коли вони уявляють собі, що баль є на те, щоби вони могли почванитися своїми новими сукнями. Адже не є здебільша (99 процент) заслуга їх чоловіків, яких також заслугою часто не є те, що мають гроші. Більше варта 5 міліонів добродійного вступу в користь бідних дітей, ніж величава 500 міліонова сукня в користь кравчині.

Усім відомо, що баль крім вступу та танців складається ще з буфету. Про це забули наші поважні громадяне, а з их дехто капнув скромно міліончиками за білет і на баль не явився. Не знаю, чи всім відомо, що в той самий вечір, коли предобрий буфет на добродійнім балю чекає на нетанцюючих батьків родин, голов товариств, директорів і меценатів — вони находяться в одному з традиційних, запашних „льокалів“ між Церквою Преображенською і Успенською. Ми розуміємо їх вибагливий смак для своєрідної атмосфе и, яка настроює до патріотичних міркувань і розбуджує щораз більшу спрагу. Але організатори наших балів можуть подбати, щоби кімната призначена на буфет була брудна, затовщена, тісна і надихана всіма екзотичними пахощами, сполученими зі затхлими бочками, сирами покритими цвіллю, квасною капустою, людським потом і т. п. А поважних патріотів можна впевнити, що чим більше вони там випють, тим більший громадянський обовязок складуть на жертвеннику балевої добродійности. І ще одно: той, хто пє що-днини три-чотири „бомби“, має всі дані на алькоголіка і погану смерть; хто-ж пє тільки в буфеті на добродійну ціль і випиває пів-буфету, має всі дані на гарну смерть, бо на памятник.

Дуже сумно, що наші громадяне не розуміють цього в карнаваловім сезоні. З приємністю зачуваємо, що Кооператива для Будови Українського Театру, приготовляючи велику маскараду на 3-ого марта, веде живу пропаґанду, щоби наші пані замісць чепуритися у дорогі матерії, приходили на баль хоча би в ранніх халатах або паперових костюмах. Ми не маємо надії, щоби гроші призначені панями на дорогі костюми, пішли просто до каси. Але вони можуть піти до каси посередньою дорогою: з рук їх чоловіків через буфет. „Богема“, що приобіцяла свою співучасть у маскараді на певно не буде сидіти замаскована у буфеті, як це роблять наші патріоти, що маскуються щовечера у пів-примерклих шиночках. А пані повинні зрозуміти одно: нові сукні належать нині до пересудів. Справжній жіночий чар виступає кожний раз у новім світлі у тій самій сукні. Ніякий балевий комітет не має претенсій, щоби жінки приходили на баль майже голі (як цього інколи домагається нова жіноча мода), але кожний Комітет воліє мати 100 молодих жінок у старих сукнях, ніж 10 старих дам у нових декольте.

Орест Ордан.

НОВИНКИ.

— **Русини й Українці.** Ректорат львівського польського університету, званого тепер університетом Яна Казимира, оголосив офіціяльно статистичні дані до першого тріместру біжучого академічного року. Загалом усіх студентів виписалося 6.091, в тому 330 т. зв. вільних слухачів. Жидів (студентів мойсеєвого віроісповідання) є 2.463, себто 43·5 відсоток. Русинів (читаємо буквально в комунікаті) зголосилося на початку року далеко більше, ніж приступило до іматрикуляції. На правничий факультет вписалося їх 157, на медичний 55, фільософічний 217. Разом записалося 429 Русинів. Як рідну мову 5244 студентів подало мову польську, 389 **руску, 40 українську**, 388 жидівську, 34 гебрайську, 19 сербську, 1 болгарську, 1 румунську, 1 вірменську, 14 німецьку, 3 московську“. Дальше у комунікаті говориться про погане матеріяльне становище польського студентства і про натовп в лябораторіях та семінаріях. Саме з таких статистик справедливо може черпати Ст. Грабські аргументи на свою теорію про „українську партію“.

— **Ревізія і арештування.** Дня 14. д. м. о год. 7. рано переведено ревізію в домі п-ва Чепілів при вул. Сапіянщкий ч. 27, яка тревала до год. 10. Без подання причин переглядало двох агентів в асисті двох поліцейських всі закутини, а вкінці арештували Володимира Чепіля студ. торговельної школи та Антона Антоновича студ. українського університету. При ревізії забрано: приватну кореспонденцію, світлини із прогульок, 5 долярів, дві листи збірок на равт, листи „Рідної Школи“, 9 книжок для народних шкіл, форма на пантофлі, шкільний зошит, старі мапи, підручник торговельної кореспонденції. Тогож дня в тій самій порі переведено ревізію в домівці Осипа і Володимира Тарнавських, Корняктів ч. 1. і Володимира арештовано. Причина ревізій невідома.

— **Ревізії в Ярославі.** В неділю дня 10. ц. м. о год. 11. в ночі переведено ревізію в студ. фільос. Тадея Скотницького в Ярославі. Шукали за перепискою „зі Львовом“. Ревізію переведено по наказу львівської прокуратури.

— **Український діточий театр.** Заходом Секції Сирітських Олікунок львівської філії Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодю відбудеться два рази, а то в суботу 16. лютого ц. р. о год. 6. вечером і в неділю 17. ц. м. о 10·30 год. перед пол. в салі ім. Лисенка діточа вистава М. Підгірянки п. з. „В чужім пірю“. Виставу виконують діточі сили. В часі вистав буде „балет цвітів“ та діточі хори. Треба надіятися, що на тій гарній, патріотичній виставі явиться численно наша молодь. Вступ: добровільні датки.

— **Із судової салі.** Дня 13. ц. м. перед судом присяжних у Львові відбулася розправа проти Антонія Рудницького, 20-літнього парубка з Тростяниця, обвинуваченого в підпалі будинків свого сусіда Чобіти. Підчас слідства виявилося, що поліція гриневолювала обвинуваченого до зізнань тяжкими побоями. Рудницького засуджено на 6 літ вязниці.

— **Свобода.** Число 7. сього політичного, просвітного й господарського тижневика, призначеного для українських трудових мас, головно по селах, визначається, як звичайно, інтересним різнородним змістом, що дає огляд нашого народнього життя, підносить духа простонароддя, прибитого сучасними злидями і заставляє думати про здобуття кращої долі. Часопис є ілюстрований. Українське громадянство повинно звернути пильнійшу увагу на цю популярну газету, що відограла важну ролю в освідомленню наших народніх мас і причинятися до якнайбільшого її поширення.

— **Зміни поміж почтовими аґенціями.** З днем 1. лютого 1924 р. відкривається в місцевости Качанівка повіт Скалат почтову аґенцію у всіх ділах почтової служби. З цього приводу приділяється громаду Качанівка до місцевого, а громади Іванівка, Чернешівка, фільварок Запуста і Остра Могила та групи домів Тадеушівка, Кокошинці, Войтіхівка і Турівка до замісцевого округа доручень цеї аґенції, вилучаючи рівночасно повищі місцевости з замісцевого округа доручень почтового уряду в Підволочиськах. — З днем 15. лютого 1924 р. закривається почтову аґенцію Викторів повіт Станиславів, а округ її доручень, себто громади Викторів, Комарів і фільварок Обмарки приділюється до замісцевого округа доручень почтового уряду в Галичи. — З днем 24. січня 1924 р. закривається часово почтову аґенцію в Ленжинах повіт Ясло, а округ її доручень, себто громаду Ленжини приділяється до замісцевого округа доручень почтового уряду в Жмигороді. — Так само закривається почтову аґенцію Ріпинці, повіт Бучач, а округ її доручень, себто громади Ріпинці, Помірці Цвитова присілок Семюче двірський, Помірці над Стрипою, приділюється до замісцевого округа доручень почтового уряду в Бучачі.

— **Кооператив „Український Театр“.** Крім зложених свого часу і оголошених уділів зложили дальші уділи: Володимир Криско Бронислав Янів по

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Перед новою конференцією.

„Daily News“ подає, що конференція яку скликає Макдонельд буде складатися з такої програми: 1, конференція має ухвалити виконання пропозиції комітету знавців; 2. Виконання тих пропозицій мають відбутися під проводом Комісії Союза Народів; 3. Німеччина мусить дістати моратерію на 4 роки; 4. конференція має усталити річні рати, які Німеччина має сплачувати у формі репарацій; 5) Англія має уділити Франції позичку для її довгів; 6. припоручити Раді Союза Народів евакуацію окупованих областей і принати Німеччину в склад Союза Народів.

Чічерін про совітську політику.

В совітській пресі помістив Чічерін статтю, в якій стверджує, що визнання совітів Англією є зворотною точкою не тільки в політиці Росії, але й Европи. Совіти за ніяку ціну не відступлять від своєї політики, особливо на Сході совіти мусять продовжувати давну політику. Як що Макдонельд схоче зрозуміти добру волю совітів, то всі дрібніші справи дадуться вирішити мирним способом.

Експозе Макдонельда.

З Льондону подають, що експозе Макдонельда не зробило великого враження. Багато послів покинуло салю нарад, недослухавши програмової промови до кінця. Панує загальне переконання, що програма діяльности Макдонельда є недоцільна і хитка. В такім самім скептичнім дусі освітлює експозе і льондонська преса.

Болдуін провідником консерватистів.

З Льондону подають, що дня 11. ц. м. вибрано одноголосно головою консервативної партії Болдуіна.

Ліквідація повстання в Мехіко.

„Н. В. Журналь“ подає, що державні війська у боротьбі над Лєрмою розбили цілковито повстанчі відділи і заняли Веракруз. Повстанчі недобитки розбіглися. По обох боках великі втрати.

Клайпеда.

Відносини між Литвою і Клайпедою загострюються. В більших містах Клайпеди відбуваються збори і віча, в яких населення домагається негайного введення автономії.

Плебісцит в Греції.

З Атен подають, що в перших днях місяця квітня в Греції відбудеться плебісцит для вирішення державного устрою Греції. Панує загальне переконання, що побіда буде по стороні републиканців.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Замкнення границі між Польщею і рад. Україною.

„Ґазета Львовска“ з 16. ц. м. звідомляє, що польські адміністраційні власти видали розпорядок, силою якого здержано торг. рух між Польщею й рад. Україною на пограничю Збруча. Повідомлено про це фірми, котрі досі вели торговлю на пограничю. Агентам цих фірм відібрано перепустки вступу на граничні місця. Розпорядок відноситься до постійних граничних місць (Підволочиска, Гусятин і ин.) і т. зв. бічних пунктів (рухомих). Митові уряди не приймають декларацій товарів для висилки на Україну. Причина замкнення торг. границі незвісна.

Зірвання дипл. взаємин між совітами і Японією.

Совітське правительство вручило японському конзулеви у Владивостоці ноту, в якій сказано, що без огляду на часті пропозиції совітів не вдалося поладнати спірні справи обох країв і навязати правильні взаємини. Тому правительство совітів не бачить потреби, щоби повновласні представники Японії дальше оставали на території СССР.

Макдонельд хворий.

„Дейлі Мейл“ пише, що Макдонельд занедужав на грипу.

Заворушення в Надренії.

В Кайзерлявтен товпа маніфестантів облягла будинок, в якому боронився гурток сепаратистів. Було 10 вбитих, багато ранених. Надренська комісія вислала до Палятинату французько-бельгійсько-англійську комісію для привернення спокою. В Пірмазенсі розвязано нац. сторонництво. Винуватих останніх заворушень віддано судові.

Конференція для розоруження у Відні.

З Льондону звідомляють, що праці над майбутньою конференцією розоружень посунулися так далеко, що небаром можна буде розіслати запрошення до поодиноких держав. Конференція відбудеться у Відні.

Норвеґія визнала совіти.

Норвеське правительство 13. ц. м. визнало совіти де юре. На становище повновласного міністра совітів у Крістіянії буде йменований Колонтаєв.

Чехословаччина визнає совіти.

Чехословацький посол у Берліні заявив представникови „Трібуни“, що Чехословаччина визнає негайно совіти, тому що визнала вже Англія й Італія. Ждатиме, на попереднє визнання совітів Францією, але навіть зробить це, колиб Франція зовсім не визнала совітів.

Куно кандидатом пред. Німеччини.

Берлінські часописи звідомляють із парл. кол, що правиця висуне кандидатуру д-ра Куна на президента Німеччини.

Конференція розоружень.

В Римі почалася конференція морських розоружень. Беруть участь Бельгія, Бразілія, Італія, Еспанія, Анґлія, Франція, Японія, Швеція, Чехословаччина, Уругвай, Знавців вислала Аргентина, Данія, Греція, Норвеґія, Голяндія, Росія.

Вальоризаційний франк.

Нині 16. с. м. вальориз. франк = 1,800.000, на 17 лютого 1,800.000 Франк вальоризац. тютюновий від 11—17 лютого 1,800.000, залізничий і почтовий від 1—15 II. 1,800.000.

Курс грошей.

Львів, дня 15. лютого 1924.

Нині тенденція знижкова. Оборот слабий.

Доляр ам.	9,500.000—9,550.000
Доляр канад.	8,700.000—8,800.000
Чеські корони	275.000—280.000
Леї	44.000—00.000
Фунти штерл.	38,000.000—38,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франкй	420.000—000.000
Франк шв.	157.000—000.000
Франк бельг.	380.000—000.000
Гулдени голянд.	34.000—00.000
Ліри італ.	39.000—00.000
Золото	
20 кор.	42,750.000—43,500.000
20 франк.	38,000.000—38,250.000
20 марок нім.	46,500.000—47,500.000
10 рубл.	56,500.000—57,500.000
Срібло	
Кор. австр.	880.000—900.000
5 кор.	4,250.000—4,500.000
флюрени	2.150,000—2,250,000
рублі	3,500.000—3,750.000
копійки (за рубля)	1,750.000—2.000.000

Варшава 15./II. Доляри Зед. Держави 9350, 9200, канадійські 9, кор. ч. 264.500 фр. фр. 410, 408 фр. зол. 1.800, ліри італ. 411, Фунти штер. 40,350, 40,250.

Чеки: Бельгія 359, 351, Голяндія 3500, 3480, Льондон 40.350, 39.450, Париж 413.750, 410.406, Прага 268, 266, Швайцарія 1,627 1,602, Відень 131. 75, 129, Італія 407, 404, 600, Бони зол. 1.350, 1.400, 8 прц., позичка 14—14.250, міл. 775, 825, 750, дол. поз. 6, 6, 100.

Ціріх 15. лютого 1924. Голяндія 215, Новий-Йорк 573¾. Льондон 24,75. Париж 25,40. Медіолян 25,02. Прага 16,72½. Будапешт 0,202. Букарешт 2,95. Бельград 7,05. Софія 4,35. Відень 0,00.81. австр. стемп. кор. 0,00.81¼.

Збіжева біржа.

Львів, 15. лютого 1924.

Біржа нечисленно відвіджувана, обороти скромні, яких 50 тон. Трансакції в житі й вівсі. На заґал подача обильна, по низших цінах. Тенденція знижкова, настрій слабий.

Пшениця краєва $^{73}/_{74}$ з 1923 р. 35,000.000—36,500.000*, жито галицьке $^{65}/_{30}$ з 1923 року 24,000.000—25,000.000*, ячмінь гал. брав. 21000.000—22,000.00* ячмінь гал. для переміщення 18,000.000—19,00.000, овес гал. $^{44}/_{45}$ з 1923. року 23,000.000—24,000.000, фасоля 00,000.000 — 00,000.000. гречка 00,000.000, 0,000 000.

Мука пшенична	40% „1“	70,000.000*
„ „	50 „	62,000.000*
„ „	70% „0“	43,000.000*
„ житня	60 „	60.000.000*
„ „	70% „4“	53,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукуруд. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	12,000.000*
„ житні „ „ „	11,000.000*
сіно солодке краєве прасоване (люзне)	0,000.000, 0,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій.

уділі, О. Ізидор Глинський, Антін Костишин, Дамян Риндик. Олександер Коссик і д-р Йосиф Партицький по 3 уділи. Василь Рудакевич 2 уділи, о. Антін Каштанюк 4 уділи, Осипа Фаціевич 6 уділів, а по 10 уділів: Ірина Гладишовська, Степан Гладищовський, Микола Кожушко, Андрій Манько. — Всіх наших уповажнених просимо продовжувати енергійно акцію збіркову, та пересилати зібрані уділи по можности переказом під адресою Управи вул. Руська 18. Члени, що досі не прислали письменної декларації, зволять се зробити як найскорше у власному інтересі, а кождий, що вплатив цілий уділ може підняти книжку уділову в льокалі Дирекції. Членам на провінції висилаємо книжки уділові за попереднім зложенням 30.000 кр. на оплату портову.

— **Анатоль Франс видужав.** Французька преса подає, що Анатоль Франс повернув до здоровля і що його недуга проминула безслідно. Великий письменник приготовляється до святкування 80-літнього ювілею своїх уродин, які припадають 16. лютого ц. р.

— **Кухні,** тхорі, лиси купує Карпяк, Львів, Куркова 11а. 1413а 1—10

Бібліографія.

А) КНИЖКИ:

В. Королів-Старий: **Нечиста Сила-Какки. Книжка І.** Вид. „День". Калиш 1923. Стор. 104.

Б. Грінченко: **Сонячний промінь.** Повість. Ст. 128. Вінєтка арт.-мал. Ковжуна. Наклад книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка. Львів 1924.

К. Каутський: **Від демократії до державного рабства.** Переклад М. Ганаґана. Ст. 130. Видання Зак. Групи УСДРП. В-во „Чорномор". Київ-Прага-Львів 1923.

Олекса Карманюк: **Невідомий.** Драматичний нарис на одну дію. В-во „Чорномор". Ст. 17. Калиш 1923.

Олекса Карманюк: **В новий „рай".** Трагікомедія на 3 дії. В-во „Чорномор". Ст. 34. Калиш 1923.

Валентин Конопацький: **З душі моєї.** Пісні і згуки. Ст. 24. В-го „Чорномор". Калиш 1923.

В. Островський: **Холмські оповідання.** (Продовження циклю „Вівці і пастирі"). Ст. 67. Львів 1924.

Оксана Суховерська: **Рухові забави й ігри.** З мельодіями і примівками. Ст. 120. Львів 1924.

Український Архив. Видання іст.-філософічної секції Наук. Т-ва ім. Шевченка. Т. XII. Листи митр. М. Левицького до еп. І. Снігурського й офіціяльні документи їх спільної діяльности (1813—1817 рр.). Зібрав д-р В. Шурат. Львів 1924.

Науковий Збірник Українського Університету в Празі. Том. І. Прага 1923. Наклад Українського Університету в Празі. Стор. 244.

Б) ЖУРНАЛИ:

Сільський Світ. Ілюстрований місячник господарки і сільського життя. Ч. 12. Перемишль. грудень 1923. Адреса: Перемишль, Зелена 5.

Наш Приятель. Лист 2. Львів, лютий 1924.

Молода Україна. Ч. 3. Львів, лютий 1924.

Рогатинець, журнал культурного життя повіту. Ч. 1 і 2. Січень 1924. Адреса: Антін Лотоцький, Рогатин.

Голос Праці — журнал працюючого люду. Жовтень, листопад і грудень 1923. Вінніпеґ.

Голос робітниці. Вінніпеґ, грудень 1923. Ч. 12.

Літопис — журнал політики й мистецтва. Зшиток 6. Берлін. Субота 9. лютого 1924.

Г) НОТИ:

Й. Кишакевич: **„Вінчання"** — на мужеський хор. Стор. 12+4. Ціна основна 2.50. Зміст: 1. Блаженні всі. 2. Ектенія вел. 3. Славою і честю. 4. Аллилуя. 5. Ектенія сугуба. 6. Господи призви з небес. 7. Відпуст. 8. Многоліствування.

ЛЬВІВ, Городецька ч. 93.
Тернопіль, Тарновського 3.

Найбільше перевозове підприємство на світі.

C.P.R. ДО КАНАДИ C.P.R.

Великі морські кораблі! — Власні залізниці в цілій Канаді!

Пасажири, котрі вже мають аффідавіти з Канади, нехай сейчас звертаються до нас письменно або особисто.

Найблищі наші транспорти до Канади відходять з нашого бюра **у ЛЬВОВІ, вул. Городецька 93.** і в **ТЕРНОПОЛІ, вул. Тарнавського 3.** в слідуючих днях:

19. лютого вечером до корабля „Melita"
4. марта „ „ „ „Minnedosa".

Оба ті кораблі уряджені в III. клясі вигідно і з комфортом.

Коли немаєте за що купити собі шифкзарти самі а маєте кревних або знакомих в Канаді, то подайте нам їх адресу, а ми до них напишемо, щоби вони Вам прислали з Канади шифкарту і Аффідавіт.

Кенедіян Пеціфік Рейлвей

ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 3. 1411 б) 1—3 **ЛЬВІВ, Городецька 93.**

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Українськоґ Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

Неділя 17. о 3 год. поп. „НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА", нар. драма зі співами і танцями на 4 д.

Вечером о 7·30 „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА" оперета в 3 д.

Білєти раньше в Союзнім Базарі, (вул. Руська) а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 г. при Касі театру.

Український театр під дир. Івана Когутяка.

Бережани — Сала Сокола.

Субота 16. II. „МІРЕЛЕ ЕФРОС".

Неділя 17. II. „ГАЛЬКА". — Виступ п. Гаєка.

Товариські Сходини для членів „Союза Українок", членів „Бесіди" і ними впроваджених гостей, відбудуться 17. лютого с. р. о 6. год. вечером в салях „Бесіди", Рутовського 22. (Народний Дім). В програмі сольоспів і инші продукції. Буфет добірний. 1414 1—1

Дрібні оголошення.

УКРАЇНКА має лист до відбору в адміністрації. 1409 1—1

ОКАЗІЯ! Дешево продам образ „Візд Хмельницького до Києва", в гарних рама . — Ю. Табака, Львів, Скшинського 14, партер. 1—1

ФУТРО нове, попелиці на низького мущину, дешево до продажі в кушнірській робітні П. Карпяка, Куркова 11 а. 1413 1—4

ПОТРІБНИЙ зараз інструктор до 2 літей II. р. сем. учит. і III. гімн. до кінця року шк. Зголошення з подачами условій по можности в поручених листах слати до Уряду парох. в Лєховичах заріжних п. Журавно. 1407 2—3

АДВОКАТ у Львові пошукує рутинованого з правом субституції кондиціянта — хлопця спільника. Зголошення з референціями слати на адресу адміністрації „Діла" під „Рентівр". 1400 3—3

БАНКОВИЙ урядник, спокійний, кавалер, шукає кімнати блище центра найпадше з повним удержанням. Зголошення до Адміністрації для д-ра Б. 1375 4—4

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

1396 4-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болесевича, приймає в заведенню

— вул. СИНСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Приймається передплата
на сільсько-господарський місячник
„Сільський Світ"
Перший квартьон 2 мільони.
Америка річно 2 долярн. Чехія 5 корон.
Число 1 і 2 вийде в лютім.
Адреса: Перемишль, Зелена 5.
1412 1—2

Ширіть наш часопис!

ХТО ЗНАЄ де перебуває
Степан Сирупський
четар У. Г. А. зі Стрийщини що вряд з Галицькою армією перейшов Збруч. Послідна вістка про него була з 1920 р., тоді мав бути в дорозі до Миколаєва. Товаришів і знайомих, що мають про нього ані найменшу вістку, проситься **за винагородою** повідомити зажурену рідню на адресу: **Антін Сирупський,** Baltimore, Mei Eastern Ave 2917. Patterson Park. Закордонні часописи проситься о перепрук. 4—5 1385

Приймається надані передплата
на сільсько-господарський місячник
„Сільський Світ"
Перший квартьон 2 мільони.
Америка річно 2 долярн. Чехія 5 корон.
Число 1 і 2 вийде в лютім.
Адреса: Перемишль, Зелена 5.
1412 1—2

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
КАМІЗЕЛЬОК
вишиваних в найновійших краях
по Мп. 18,500.000,
„ „ 20,500.000,
„ „ 22,500.000.
Заграничні по Мп. 28,500.000.
„ „ 32,500.000,
1411 а) „ „ 25,000.000. 1—1
лише у фірми
МІЩЕР і ФРІШ
вул. Кінського ч. 1.
(против віденської кавярні).
Ціни реклямові! Услуга совісна!

Надзвичайні Загальні Збори
Тов-а „Просвіта" у Львові
відбудуться в середу 5. марта 1924 р. в салі „Сокола-Батька" (вул. Руська 20) о 11. год. перед полуднем.

Дневний порядок: 1) Відчитання протоколу з останніх Звичайних Заг. Зборів, 2) Зміна статуту Товариства, 3) Організаційні справи, 4) Внески. — У Львові, дня 25 січня 1924. — За Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові: *М. Галущинський*, голова, *Ст. Шах*, секретар. 1322 1—1

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ДО АМЕРИКИ.

Просимо наших пасажирів Реемігрантів о зголошенняся до нас устно або письменно по інформації в справі повороту до Америки.

ДО КАНАДИ.

Рільники і лісні робітники, що бажають виїхати до Канади без аффідавіту тепер або на весну повинні зараз звернутися до нас устно або письменно.

Всіх блищих інформацій уділяє БЕЗПЛАТНО

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ. Львів, вул Городецька 54

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 36 (10.129). Львів, вівторок 19. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. ГІК Хл.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в ярлу 7.500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Довги і політика.

Не маємо наміру давати спеціяльної економічної статті, засіяної цифрами. Крім професіональних економістів мало хто в силі уявити собі нині на підставі цифр реальне відношення в державах і між державами. Нас цікавить справа з наскрізь політичного становища. Відомо, що на дні найскладнійших европейських конфліктів лежать непорозуміння грошеві. Окупація Рури і Надренії, хвилювання дружби і ворожнечі між Францією і Англією, визнання Совітів Англією та Італією, нерішаюче становище Зединених Держав супроти европейських комісій, нарад і зїздів, і скілька инших політичних фактів передвоєнної ваги — все це економічні непорозуміння.

Чуємо щораз частійше про спроби санації европейських фінансів. Такі держави як Росія—а ще більш Україна і Німеччина живуть надією, що вже перейшли момент найвищої кризи і є на шляху „відбудови". Американський державний секретар для торговлі, Герберт Гувер каже, що світова ситуація економічно є повна надій. Здається, що в теперішному моменті европейська політика входить у стадію, коли хоче вирішати заплутані політичні справи з головною увагою на причину цієї заплутаности: економію. Прихід до влади робітничої партії в Англії припадає саме на час, коли Франція під тягарем клопотів виявляє схильність порозуміння з Німеччиною у сфері економічній.

Політика останніх років велась під знаком економічних неконсеквенцій Версайського договору. Німеччина не в силі була сплатити всього довгу союзників і тому втратила охоту сплатити бодай його частину. Франція у звязку з воєнними репараціями домагалась від Німеччини гарантій і зайняла її територію. Англія не могла погодитись на знищення економічно Німеччини. Совітська Росія заявляла невпинно, що не має наміру платити воєнних відшкодувань. Зединені Держави чекали надаремно на міжнародню конференцію, скликану на вповні реальних основах, щоби зайнятись розплутанням усіх повоєнних рахунків і порахунків. Відомо, що Америка як головний вірітель европейських держав, є не менше заінтересована ніж вони самі у поладнанню конфліктів, які стоять на перепоні до економічної відбудови Европи.

Недавно заступник голови банкового тресту у Ню-Йойрку, Фред Кент, помістив довшу статтю на тему ролі Америки у згаданій справі. Він звернув увагу, що найприкрійше питання: фінансову спроможність Німеччини можна вирішити тільки на шляху всеевропейського порозуміння з участю Зединених Держав. У т. зв. питанню німецьких репарацій є три ріжні пункти, які треба звести до одного: сума довгу, спосіб плачення і гарантії. Франції найбільше залежить на гарантіях. Автори версайського договору мали перш усього на увазі забезпечення себе перед новою війною з Німеччиною. З цією думкою Франція й до нині працює над сотворенням посередньої держави на лівім березі Рейну. Крім цього держить у резерві територію Рури. Але з огляду на те, що сама мусить платити Союзникам, питання німецьких відшкодувань не перестає бути пекучою потребою. Сума, якої домагається Франція, мусить бути розкладена нині на довшу мету, щоби її сплата могла бути можливою.

Ланцюг вірителів і довжників є нині такий довгий, що коли одно кільце з нього випадає, він розривається. Тому інтерес одного вірителя є інтересом усіх инших. Репараційне питання може бути розвязане тільки за згодою всіх і в загальнім інтересі вірителів та довжників. Повоєнна політика покористувалась сумним досвідом останньої війни, в якій народи не вагались програти війну, на те, щоби одночасно знищити противника. Політика ведена в атмосфері фінансових повоєнних обрахунків розбилась об дилему: держава, якій залежало на знищенню свого сусіда, мусіла думати одночасно про те, щоби цей сусід був у силі заплатити їй довги. Навіть такий уряд як совітський доходить нині до висновку, що економічна відбудова мусить прийти на чергу державної політики по політиці економічного руйнування. Нічого вже й казати про Францію супроти Німеччини.

Важко нині передбачити, чи Европа при помочі Америки дасть собі раду зі своїми економічними клопотами. Але нема сумніву в одному: що політика, яка нехтує економією, ранійше чи пізнійше, починає у всіх своїх домаганнях простягати руку за—позичкою.

Наддніпрянська Україна.

Останнє число (6.) берлінського „Літопису" принесло дуже цікавого листа з Київа. Лист кидає ярке світло на сучасне життя в центрі України і тому постараємося коротко переповісти його зміст.

Українське село бідує. Причиною біди є т. зв. „ножиці". Аршин перкалю, що коштував перед війною 12—15 копійок, коштує тепер одного карбованця золотом, коли в той сам час один пуд жита коштує лише 25—30 копійок золотом. Ось так виглядають ці страшні „ножиці", що руйнують наше село. Фабричних виробів ніхто не може докупитись, бо вони дуже дорогі, а одиноке джерело доходу селянина хліб — казочно дешевий.

Попри цю нужду села ширяться тепер між народом багато всяких нових сектантських, релігійних наук. Виступають всякі „пророки" тих сект і вербують їхні релігійно-містичні громади. Автор листа каже, що виною того нового релігійного руху сам уряд завдяки його хибній релігійній політиці. Нераз тягнуться селами многолюдні процесії, що прямують до тих місць, які славні чудами. Уряд не може цього руху припинити ані здавити, бо репресії спричинили би відрух мас, що для влади не є вказаним. Одиноким рятунком від цеї хворобливої психози може бути лише піднесення культурного рівня українських народніх мас. Одначе на це треба багато літ часу.

Зате з містом представляється справа зовсім не так. В місті життєвий живчик бє незвичайно інтензивно. Шалений життєвий хоровід веде „неп" чи краще реалізатори „непа" (нової економічної політики). Для них то істнують численні ігорні доми, інтимні театри, кабарети, оперетки, кафешантана, рулетка і т. д. Ані влада, ані правляча партія не стараються припинити ту розузданність нових большевицьких торговців. Життя це автор порівнює зі скаженим псом, спущеним із ланцюга, якого ніяка сила не втримає від шалу, хиба смерть.

Та є й багато відрадних проявів у житю теперішнього Київа. Перш за все в Київі, серці України, різьбиться мозок нації. Тут мається 22 тисячі студентів. Вправді не всі студенти Українці. По національности Українців є 1/4, а по походженню 3/4. Всі вони, на думку автора, стануть до праці над піднесенням добробуту України, бо до цього заставляє їх страшний економічний гнет московського центру. Під впливом того гнету вони обєднаються біля спільних економічних інтересів. Автор листа каже, що й культурно всі вони обєднаються до спільної праці для України, бо наша національна культура має стільки приманюючої сили, що зможе їх захопити в свій обрій.

Новий курс українізації продовжує влада твердо і рішучо. Жаль лише, що не вся українська інтелігенція використовує теперішню політичну струю для праці над українською культурою. Діється це мабуть завдяки фальшивій амбіції тої частини української інтелігенції, що ніяк не може погодитись з тим, що українізація йде мимо неї і що відбувається вона без її ініціятиви та проводу. До цілковито зукраїнізованих можна зарахувати такі київські високі школи: Інститут Народньої Освіти, Медичний Інститут, Сільсько-господарський Інститут, та усі три Інститути Мистецтва (Музично-драматичний Інститут ім. Лисенка, Інститут пластичного Мистецтва та Архітектурний Інститут). Инші вищі школи находяться в стадії українізації.

На літературному полі замітне рівнож велике оживлення. В Київі є кілька українських літературних угрупувань. Недавно загостили до Київа українські літературні угрупування з Харкова „Плуг" і „Гарт". Між київськими та харківськими угрупуваннями були деякі ідеольогічні ріжниці. Харківці заступали гадку, що навіть мистецтво повинно бути на услугах клясової боротьби, а Кияне твердили, що нам необхідно серіозно творити українську національну культуру. Творення національної культури мусить для нас стати самоціллю. На київському грунті одна й друга сторона вийшли з того компромісово. Зійшлися одні й другі на цьому, що без огляду на це чи творення національної культури є самоціллю чи ні — треба всю справу української культури та мистецтва трактувати серіозно. В Київі основано філії харківських літературних угрупувань „Плуга" й „Гарту".

Біля Київської Академії Наук гуртується київська літературна група „неоклясиків", що улаштовує свої літературні вечері. Членами її є Загул, Зеров, Косинка, Осьмачка, Рильський, Филипович і инші.

Одною із замітнійших літературних вечірок була в Київі вечірка „Плуга" дня 12. грудня 1923. р. На ній була лекція Савченка про літературні напрямки в українському письменстві. Прелєгент дуже високо оцінив творчість відомого українського поета Олеся. Поетів є дуже багато на Україні та нема замітніших повістярів. Найбільше вибивається з поміж повістярів Хвильовий.

Найбільшого шуму наробило повстання в Київі театрального обєднання „Березіль". На чолі того обєднання стоїть Лесь Курбас. Він шукає нових шляхів на полі театрального мистецтва. В його театрі виступають не особи, індівідуальности а маси. До тепер дано чотири таких вистави а саме: „Газ" Кайзера, „Джіммі Гіггінз" (композиція Курбаса на основі Сінклєра), „Жовтень" (композиція Березільців), „Рур" (рівнож композиція Березільців). Виставами цих річей Курбас здобув собі величезну славу. Москалі жаліють, що він Українець а не Москаль. Він став великою цінностю. Українську театральну справу підняв він на незрівнану висоту. До обєднання „Березіль" належить вже понад 500 членів. Діяльність його поширена й на провінцію. В посідання „Березіля" переходить був. театр Соловцева, в якому до тепер була російська

Супротн новой подвижки цін друкарських робіт змушені ми з днем 15. с. м. підвисшити ціну одного примірника на

300.000 Мп.

а місячну передплату на

7.500.000 Мп.

Вп. Передплатники, що не вплатили ще передплати за лютий мусять мати на увазі отсю підвижку.

1—3 Видик.

Пр. 164/24. В Імени Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 31 з дня 10. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Новинки" а) в уступі поміж словами: „Святотатство" і „Дня 6. ц. м." містить в собі єство виступку з § 300 зак. кар., узнав доконану в дни 9. лютого 1924 року конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4.000.000 Мп. — Львів. дня 12. лютого 1924

(Підпис нечитк.)

драма. Мимо всього одначе Бере зільці голодують.

Київ інтересується тепер дуже справою памятника Шевченкови. По всякій правдоподібности тепер справа ця буде зреалізована, а памятник стане мабуть на місци памятника Миколи І. в Миколаївському парку згідно з проектом комісії. Розписаний конкурс на проект памятника. Комісія трактує дуже серіозно старий проект Гаврилка. На могилі Шевченка мають збудувати рівнож памятник у виді обеліска. Робляться заходи для поставлення памятника Лисенкові, збираються на ту ціль навіть гроші. Деякі круги хочуть підняти питання про збудування памятника Франкові з нагоди наближаючогося ювілею десятиліття його смерти.

Нетерпеливо вижидають в Київі повороту Михайла Грушевського. Немічається його вибір на голову Української Академії Наук.

Проти середньовічних методів.

Промова Пос. Євгія Хомицького, виголошена в польському сойм 18. лютого 1924 в справі „ревіндикації" луцького православного Собору.

Висока Палато! Дня 12. грудня м. р. конституційна комісія розглядала внесення в справі ревіндикації цілого ряду святинь на сході. Тоді заявив я дві резолюції, які могла винести в тій матерії конституційна комісія яко така, яко комісія законодатного тіла, а саме: „Сойм взиває уряд предложити загальний закон відносно православних церков". І друга: „Всі поодинокі справи, чи то переказання церков в користь православних, чи католиків — відрочується до часу видання загального закона"... Більшість конституційної комісії і представник уряду та начальник Стрежанковскі принціпово прихилився до тих моїх двох пропозицій, не виключаючи останньої. Так звучав текст звіту комісії, одначе на моє велике здивування не бачу в ухвалі комісії тієї моєї другої пропозиції відносно відрочення ревіндикації поодиноких святинь до часу ухвалення загального закона. Супроти того доповню цю недостачу і зголошую ту саму резолюцію. Резолюція звучить ось так: „Сойм взиває уряд, щоби всі справи ревіндикації поодиноких святинь відрочив до часу видання загального закона відносно всіх спірних церков і костьолів". Підержуючи прінціп тієї резолюції і бажаючи бути льогічним та консеквентним, з усею рішучістю висловлюся проти пропозиції негайного видання католикам православної церкви в Луцьку і то з отсих мотивів: 1) Така пропозиція, ухвалена тільки незначною більшістю голосів, тоді правительственною більшістю (тепер тієї більшости нема!) є суперечна з провідною думкою першої ухвали, до якої приціпово приєдналася ціла комісія і представник уряду, і тому як вийнятоk суперечить загальному правилу; отже проста льогіка промовляє проти другої резолюції про негайне відібрання святині. 2) Та ухвала є неслушна в прінціпі. Внескодавці говорять, що святиня в Луцьку була забрана оо. Бернардинам за їх чинну участь в січневім повстанню і перемінена російським урядом на православний собор. Супроти того польський народ має обовязок направити доконане насильство. Така є головна підстава відносно негайної ревіндикації святині в Луцьку. Є це наскрізь помилкове твердження. Історична правда говорить щось зовсім инше і сьогодня з приємністю чув я, що кс. референт Кубік зайняв вже зовсім инше становище що до історії й історичного походження тієї святині і говорив якраз те, що й я буду говорити. А саме: п. Вайніч а сьогодня і п. референт більшости комісії (кс. Кубік), отже п. Войніч, автор найновійшої книжки про Волинь, який був ласкав прислати нам ту книжку, пише, що ще в 1853 р., т. зн. ще перед січневим повстанням чин Бернардинів знесено, отже твердження на комісії послів „Звіонзку Людово-народового", що чин Бернардинів знесено за те, що він брав чинну участь в повстанню, є неправдине. Дальше внескодавці кажуть, що костьол був відібраний для православних після січневого повстання, т. зн. найпізнійше в 1864 р., а одначе сам п. референт твердить, як і п. Войніч, на якого книжку покликуюся, що богослуження в тому костьолі відправлювано аж до 1867 р. Знов історична неправда. Ось як фальшується історію. Крім того, як свідчать про те одноголосно зізнання і о віродостойних і зізнаючих під присягою свідків, побернардинський костьол довший час стояв добровільно опущений, — підкреслюю це — католицькими властями і в шістьдесятих та сімдесятих роках уявляв собою повну руїну без даху, без стелі, без вікон, без дверей і без долішки. Був би зовсім зник без сліду, як то сталося з 6 иншими католицькими костьолами в тімже самім Луцьку, колиб не вратувало його православне населення, яке — бачучи, що руйнується християнська святиня, випросило той, до половини вже розвалений будинок у російського уряду і на свій добровільний кошт в квоті 270.000 руб. зовсім аж до фундаментів відреставрувало ту святиню (голос: А скільки дав на те уряд?) Уряд дав на те тільки 40.000 руб. (Голос: То мало?) Мало. Розмір тих фондів 270.000 руб., квоти зужитої на відбудову руїн давнього костьола ярко свідчить, до якого ступня був зруйнований бернардинський костьол. Так зізнають свідки. Бажаючи ослабити силу тих свідоцтв, (а можу панам служити тими свідоцтвами), підношено в комісії, що ті свідки були ще немовлятами в 60—70 роках, коли то все діялося. Але так не є. Свідки, на яких покликуюся, є це люде старші віком, отже декотрі свідки в тих 60—70 роках вже вступали до війська. (Голос: в подружні звязки). Декотрі приймали чинну участь в збірці жертв на відбудову зруйнованого костьола, инші навіть памятають назвище архитекта, який перебудовував костьол. Що більше, свідоцтва тих старих і чесних людей зовсім не згоджуються з тим, що читається в історії того собору в тзв. „Клирових ведомостях".

„Нарешті (і на те звертаю увагу) маємо фотографію руїн того костьола перед його перебудовою. (Голос: Покажіть!) Тепер не маю, але можу тією фотографією служити панам, а як хочете можете безпосередньо звернутися до пароха луцького собору, а він вам в кожній хвилі покаже фотографію.

Отже реасумуючи те все, що я сказав, стверджую: 1) Чин оо. Бернардинів перестав істнувати в р. 1853 перед січневим повстанням; 2) Царський уряд ніколи силою не забирав костьолів, головно після січневого повстання; 3) Костьол був опущений католицьким клиром ізза недостачі вірних і через довший час стояв без ніякої опіки, підлягаючи руїні; 4) В р. 1879, отже бачите, панове, що зовсім не розминаюся з референтом комісії, — а того не було на комісії, в р. 1879 руїни костьола ґрунтовно відреставровано і перебудовано на собор православним населенням, а не російським урядом. Підкреслюю цей останній факт, що сама людність відбудувала ту святиню і пригадую панам, що Остробрамський монастир у Вильні був відібраний 26. червня 1923 р. від православних виключно на тій підставі, що оо. Василіяне на початку XVIII ст. двигнули з упадку і руїни монастирські будинки і відбудували їх, хоч саме постанова делегата уряду п. Романа признає, що Остробрамський монастир первісно в р. 1514 був збудований як православний. Таким чином принціп є той, що Остробрамська церква була православна, а що опісля її відбудувала людність і оо. Василіяне, то тепер належиться уніятам, а тому, що уніятів вже там нема, отже католикам. Тому прошу панів, щоби ви той сам принціп і його розуміння схотіли приноровити і до нашого православного собору в Луцьку, а лишили на боці історію. Пречінь сойм і соймова комісія не є товариством для історичних дослідів. Ревіндикація, навіть історично неугрунтована, була би для нас вповні зрозуміла, колиб тієї ревіндикації вимагала реальна потреба. В прінціпі ніщо не маємо проти того, щоби церква — навіть така, що від віків є православною святинею, була тепер віддана в користь католиків, коли являється того дійсна потреба. Внескодавці намагаються доказати конечність ревіндикації святині в Луцьку і з тої точки погляду, з точки погляду реальних потреб. Їх внесення звучить (читає):

„Католицька людність діймаючо відчуває недостачу католицького костьола. Головно на терені Луцька і в проміні 30 верств находиться тільки одна катедральна святиня в Луцьку, яка не може помістити 16 тисяч польських парохіян, підчас коли православне населення на тому самому терені має понад 30 церков, не рахуючи каплиць. Коли в самому Луцьку на 7 тисяч католиків є ледви 3 тис. 500 православних, православні мають надмір церков, так що одна з них на лівому березі Стиру є зачинена ізза недостачі вірних".

Так твердить внесення. І знову неправда. Мушу це спростувати і почуваюся дуже щасливим, панове, що в даному випадку можу оперувати урядовими даними. Отже католицька людність Луцька і його околиць в проміні 30 верств має не одну, але 12 святинь, а саме... (протести). Вичислюю, прошу рахувати: в самому Луцьку величезний, найбільший в Луцьку катедральний костьол — 1, костьол при вязниці — 2, великий гарнізоновий костьол в касарнях, перероблений з церкви — 3 (Голос на правиці: гарнізоновий не рахується, то каплиця!), костьол на передмістю Краснім при духовній семінарії, який колись був православною шпитальною церквою — 4 і 5 костьол на цвинтарі (Голос на цвинтарі: То не жаден костьол, тільки цвинтарна каплиця; пос. Мантерис: Ви не можете відріжнити каплиці від костьола, ви такі образовані!).

Уважаю, що як посол можу говорити тільки до цілого сойму, а понизив би я свою посольську гідність і достоїнство цілого сойму, колиб відповідав на такі оклики поодиноких послів (Голос: Бо ви не можете відповісти. Віддайте те, що чуже! — Другий голос: 1416 костьолів віддайте нам, що нам забрав уряд!).

Отже в самому Луцьку є 5 католицьких святинь, а в околицях Луцька мені відомі є такі костели: На стації Киверці у віддаленню 12. км. відбудований в залізничому депо дуже просторий костел, дальше в Несвіжу — 18 км. мурований костьол, третій в Торчині в 20 км., четвертий в Рожищах при залізничому шляху в 22 км. величезний костьол і т. д., отже я вичислив панам 9 костолів і це хіба вистане. (Голос: А деж ті 12?). Трьох не знаю, а кс. Кубік що вичислив? Ніщо. А те що говорив, то часом розминалося з історичною і фактичною правдою. Але ще дуже цікавий факт, який свідчить про те, що католикам Луцька зовсім непотрібний новий костьол, а це ось який факт: була православна церква в будинку гімназії, тепер перероблено її не на костьол, а на балеву салю.

(Продовження буде.)

З діяльности Українського Парлямент. Клюбу.

Кольонізаційна болячка.

Посол А. Пащук і тов. внесли у варшавському соймі інтерпеляцію на адресу міністра земельної реформи у справі надужить земельного уряду у Володимирі Вол. В інтерпеляції кажеться:

„Секретар повітового земського уряду у Володимирі Вол. Ковальскі отримав у берестейському пов. ділянку землі величиною в 30 моргів, як військовий кольоніст. З огляду на те, що користування тою землею було для Ковальского невигідним, замінив він оту землю якимось робом на иншу, якою тепер володіє.—У Володимирі Вол. була церковна земля, яку винаймали від ряду літ місцеві безземельні і малоземельні селяне; тепер цю землю забрано від них для держави й розпарцельовано поміж державних урядовців. Але урядовці не управляють самі цієї землі, а віддають її місцевому населенню на ріжних умовах. В числі урядовців, теперішніх власників, находиться також отой самий Ковальскі. Така господарка в містевости. де поміж селянським населенням панує голод на землю, є надужиттям, тим більше, що нпр. пан Ковальскі має в аренді більшу земельну посілість у маєтку поміщика Дверіцкого та одночасно є державним урядовцем.

З огляду на те підписані питають пана міністра: 1) чи йому є відомий повищий факт; 2) що він думає робити, щоби такі факти не траплялися; 3) чи п. Ковальскі буде позбавлений ділянки землі; 4) чи міністр притягне винуватців до відповідальности.

Військові реквізиції в Городенщині.

Посол Б. Козубський і тов. внесли у соймі на адресу міністра військових справ інтерпеляцію у справі військових реквізицій, доконаних у громадян Колінки й Торговиці городенського пов.

Польські війська перевели з кінцем січня і початком лютого 1923 р. великі реквізиції у господарів у Колінках, Торговиці й Стрільчі городенського пов. Війська позабирали кабани, барани, кури, гуси, збіжжа, фасолю, солонину і т. п. З того приводу пошкодовані громади внесли в квітні 1923 р. зажалення до Д. О. Г. з просьбою признати їм в адміністративній дорозі відшкодування. Після довгих кореводів, з невідомих причин — мабуть щоби позбутись неприємної справи — одіслано ту заяву до управи Інжинерії і саперів у Львові (до ч. 1892). Листом з 19. грудня 1923 р. ген. дивізії Єнджейовскі повідомив заступника пошкодованих адв. д-ра Т. Окуневського в Городенці, що папери названої справи передав після переведення вступних доходжень до команданта корпусу в Познані, з огляду на приналежність полку, що перевів реквізиції, до Д. О. К. н-р 7 у Познані. Про зажалення торговицьких селян ген. Єнджейовскі нічого не згадав. (Лист Д. О. К. н-р VI. Львів ч. 25021 (Жанд.) 3215/23—29 полку кінних стрільців, карна експедиція). Тимчасом до Городенки приїхав станиславівський воєвода Юристовскі й до нього зголосились селяне, щоби він допоміг їм в отриманню відшкодування. Наслідком особистої інтервенції селян станиславівський воєвода звернувсь 29. жовтня 1923 р. до ч. 9127/II. до староства в Городенці з рескриптом такого змісту: „що реквізиція харчів для війська була переведена на підставі обовязуючих(?) приписів про виконання розпоряджень влади (тут наведено параграфи міністр. розпорядження

17. IV. 1858), при чому ті обовязуючі приписи не суперечать 99 ст. польської конституції. Наскільки реквізиція перевищала норми звичайно запотрібування, то задоволення доказаних претенсій можна домагатися від компетентних військових влад". — Наведені воєводою приписи передконституційного австрійського розпорядку не мають тут очевидно ніякого примінення (в інтерпеляції наводиться юридичні аргументи). Тимчасом поквітування належности за безправно забрані харчі втратили наслідком девалюації цілком на вартости, яку треба би хіба перерахувати на мільони.

Очевидно, що військові власти тим не турбуються, бож харчі забрано в селян українського населення, цеб то національної меншости, отже проти конституції Ст. 121, фактично глузується з признаних конституцією прав польських громадян. Влада відсилає зажалення від Анни до Каяфи, а селяне не можуть отримати свого відшкодування.

З огляду на все те, підписані на інтерпеляції посли звернулися до військового міністра із запитом: Чи ця справа має вже так залишитись і чи військова влада, така енергійна. При переводженню реквізиції, думає в супереч обовязуючим законам мовчанкою присилати належне відшкодування, чи може все таки бодай після більше року влада візьметься до полагодження цієї справи.

Справа битого шляху Глиняни-Задвіря.

Посол Тома Приступа й Тов. внесли у соймі на адресу міністра публичних робіт інтерпеляцію у справі поганого стану битого шляху (шосейної дороги) Глиняни-Задвіря у перемишлянському повіті Сх. Галичини.

Від залізничої стації Задвіря веде до м. Глиняни пов. Перемишляни 12 кільометрова шосейна дорога, побудована австрійським урядом. Ця дорога має велике комунікаційне значіння для половини перемишлянського повіту. Підчас світової війни ця дорога була дуже знищена і до теперішньої хвилини ані уряд, ані повітова управа в Перемишлянах не спішать з її направою. Названого шляху не можна направити насипуванням ріни або землі; він потрібує основної перебудови, чого місцева бідна й зруйнована підчас світової війни людність не в силі виконати з власних фондів.

Підписані на інтерпеляції посли, навівши зазначені факти, звернулись до міністра публичних робіт з запитом: 1) чи є відомим міністрові жахливий стан битого шляху Задвіря-Глиняни, і 2) що міністр думає зробити, щоби ту дорогу в як найкоротшому часі відбудувати?

Риков про закордонну і внутрішню політику С. Р. С. Р

Голова Ради Народніх Комісарів Спілки Радянських Соціялістичних Республик А. І. Риков висловив у розмові з представниками преси ось які погляди про закордонну і внутрішню політику: Народи Спілки Соціялістичних Радянських Республик пережили за Леніна найтяжші літа. Тепер умовини істнування покращали. На протязі 6 літ я був найблищим співробітником Леніна і на його домагання покликано мене заступати його в Раді народніх комісарів. Завданням теперішнього уряду є продовжування політики Леніна. Однодушне рішення Зїзду Рад в справах внутрішньої та закордонної політики свідчать про повну однодушність та згоду між робітничими масами та урядом С. Р. С. Р. Ми ніколи не посягали на чужі території, ми не прямуємо до того, щоби підчиняти собі инші народи, але непевне становище сучасної Европи та нестійність версайльського договору примушують радянський уряд присвятити багато уваги підготовленню червоної армії.

Метою нашої закордодної політики є боротьба за мир і за консолідацію міжнароднього становища СРСР. Визнання Англією СРРС. є тим більше цінним актом, що він творить саме перший крок британського уряду, який висловлює бажання англійських робітничих мас. Ми бажаємо в цьому визнанню бачити з боку англійського уряду щиру спробу віднайти нові шляхи для встановлення мирних відносин між нарадами Европи та Азії.

Розвиток і закріплення відносин з иншими державами необхідні для нас задля прискорення нашого економічного відродження. Відносини ці повинні базуватися на режімі, що вийшов із жовтневої революції. На семому році революції переконалися остаточно европейські держави в тім, що радянська влада є сильна та трівка. Це переконання служитиме підставою для економічних і фінансових переговорів.

Ці держави, які перші заняли подиктоване здоровим розсудком становище не будуть каятися. Наші відносини до Німеччини дійшли до значного розвитку після рапальського договору. Розвиток цей виходить на користь обох сторін.

Намічена Леніном політика до східних народів, політика підтримки їхнього національного відродження дала в результаті зближення тих народів до СРСР. і зробила імя Леніна незвичайно популярним. Такий спосіб політичної роботи закріпить дружні звязки з Туреччиною, Китаєм, Персією, Афганістаном і цілим Сходом. Визнання СРСР. новим британським урядом і можливий зворот в заграничній політиці держав до нас доведуть до установлення нормальних взаємовідносин. Тимчасово ми примушені ввійти в тісні економічні вносини з цими державами, які зуміли достаточно гварантувати наші інтереси.

Головним завданням нашої внутрішньої політики є економічна відбудова краю і розвиток взаємовідносин між селом і містом. Інтенсифікація експорту хліба і організація сільско-господарського кредиту шляхом побільшення покупної спроможности селянина вповні обезпечать розвиток промислу. Грошева система буде поліпшена. Принята зїздом Рад фінансова реформа устабілить і урегулює товаровий оборот. Ми пересвідчені, що наше економічне відродження скоро здійсниться нашими внутрішними силами майже без помочі европейського капіталу. Дружні відносини до европейських держав лишень приспішать відродження Росії шляхом притягання їхніх капіталів у формі повичок і концесій. Закріплення економічних звязків між селом і містом є нашим найпершим і найважнійшим завданням.

З польських справ.

Сойм.

Польський сойм зачав дня 15. ц. м. молотити законопроект про громадське самоврядування. Іменем Українського Клюбу промовляв в цій справі пос. Васильчук, піддав його річевій критиці і поставив внесок на відкинення тих точок законопроєкту, які звернені проти інтересів українського народу, зазначуючи, що в редакції правительства цей законопроєкт є замахом на права демократії взагалі. Іменем Білоруського Клюбу пос. Тарашкевич заявив, що правительственний проект ломить польську конституцію (теоретичну!). Представник Жидів — д-р Інслєр обговорив поодинокі точки проєкту: Привілей виборчої курії і засада плюральности насилує прінціп конституції про горожанську рівність. Признання подвійного голосу державним і самоврядним урядовцям має на цілі уможливлення правительству переводження виборів по правительственній думці. А тенденція, яка криється в признанню додаткового голосу учасникам польських воєн і тим, що володіють польською мовою словом і письмом, є надто наглядна. Тим більше, що цей припис, який признає додатковий голос за знання польської мови, має відноситися до сіл і міст.

На цім засіданню правительственний проєкт в цілости боронив речник вшехполякерії — Козловскі. Крім цього забирали голос Путек („Визволене"), Явірскі (ППС), Попель (НПР) і Ердман („Пяст"). Цей останній, очевидно, викручувався сіном.

Після перерви дискусії над цим прбєктом в імени скарбової комісії пос. З. Сейда референував справу законопрбєкту про охорону льокаторів. Дальшу дискусію над обома проєктами відложено на 19. II.

Іменем Українського Клюбу пос. Сергій Козицький зголосив інтерпеляцію в справі переслідувань польською владою Українського Університету та української преси.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Сніг на даху або з весняної філософії.

Весна є химернійша ніж це уявляють собі географи, метеорольоги і инші спеціялісти від погоди. Ученики, вчителі і календаромани можуть пізнавати її з книжок. Ми, люде практичні, виходимо на вулицю і забувши кальоші, стверджуємо, що ось весна. Є тисячі способів пізнавати весну: чи на підставі розмови з жінкою, яка хоче нових черевиків, чи на підставі нових законів про „весняні підвишки", чи на підставі масових арештів, які стоять у звязку з базіканиною про „війну з весною" — кожний має инший спосіб і приємний. Один з найбільше поетичних, я бачив передучора. Виходиш з дому, як ніщо не бувало і попадаєш під величезні груди снігу, який скидують з дахів на людські голови, а як є місце, на хідник.

— А це що таке?! — кричить приголомшений підстаркуватий, суддя перед якого носом звалилася купа снігу.

— Весна, прошу пана! — відповідає шевський хлопець, проїзджаючи біля нього провокаційно на однім совзі і в черевиках діравих на глум з власної професії.

— Це не весна, а свинство так скидати сніг людям на голову! — обурюється другий урядовець.

Це є свинство, але це є і весна. Так вона в нас починається! Живемо в такій країні, що все мусить або починатися або кінчитися свинством. Або коли волієте: весною. Весна є символом надій, відродження, зелені, мартових котів і всього кращого. Віримо, що все це краще впаде нам одного дня неждано мов сніг з даху на голову. Убє або покалічить — байдуже; важно те, що це буде знак весни.

Ця фільософія станула ясно передімною передучора, коли я йшов під рядом домів, з яких скидували сніг на хідники залиті водою.

Передімною йшла чепурно вбрана, безжурна дама. Якийсь добродій запримітивши, що вона зовсім не здає собі справи з того, що діється на вулиці, звертає їй увагу:

— Будь ласка, зійдіть з тротуару. Тутже можуть вас убити... бачите, які кусні леду падуть...

А вона:

— Де-ж маю піти? там у це болото ... як будуть виглядати мої нові черевики?!

Це є весняна фільософія. Що людина варта на весну без черевиків? А коли її вбє ледозвалом по голові, черевики не конче мусять попсуватися.

Орест Ордан.

Дописи.

З Полісся. *З життя Берестейської „Просвіти".* Одним з кращих надбань молодої Берестейської „Просвіти" за минулий рік її істнування треба признати про ведену минулої осени під керуванням артиста В. Авраменка школу національного танку. Талановитий піонір цієї нової галузі нашого мистецтва зумів запалити новий вогник в сірій мряці поліської буденщини, який загрів душі нашої молоді щирим чистим захопленням та просвітлив її національну свідомість.

Гарні наслідки праці талановитого артиста показалися на останній вечірці, що влаштувала „Просвіта" дня 1. лютого ц. р. в салі місцевої гімназії. Гарно складена програма вечірка, старанне і повне замилування в своїй праці виконання учасників, лідсутність добре знайомих на атрибутів малоросійщини — все це приємно вражало гляпачів.

Репродукції складалися з музики, співів сольових та хору і розкішно поставлених національних танців.

Пані О. Левицька, що, до речи кажучи, поклала найбільше праці для цеї вечірки, майстерно виконала на роялі ноктюрні на українські мотиви муз. твори Заремба. Добра техніка і продуманість у виконанні шановної пані дають нам право сподіватися почути в її грі кращі твори наших композиторів.

Цінні здобутки своєї праці показали учні авраменківської школи. Серед них не аби яким хистом визначився п. М. Даркович; у виконанні „Чумака" і „Запорожця" він виявив добре опанування техніки, легкість а заразом виразкість і художню пластичність рухів.

Цікаві зразки власної творчости показали глядачам в двох сольових виступах на мотиви коломийки панна Бойчуківна і Бичухівна. Талановиті учениці Авраменка мають добрий смак і темперамент, треба порадити тільки їм уважнійше додержувати стилю простоти.

Решта школи в групових виступах на чолі з своїми інструкторами й інструкторками п. п. Дзерковською, Радошевичівною, Паренюком і Білошевичем вілком витримала іспит і показала себе з найкращого боку.

Представники вокальної частини програми всі виявили дуже добрі голосові дані і старанне виконання, дарма, що декому з них бракує ще школи і знайомства з добрим репертуаром. Найкращі зразки артистичного співу, а особливо виразної дикції дав п. мец. Пантекевич у виконанні двох точок з Лисенківського репертуару.

Ми сподіваємося, що шановний меценас і п-ні О. Левицька стануть до помочи нашій молоді в її музичній освіті. В особах п. п. Л. Шурко, Петровичівни і М. Ольхового вони мають добрий грунт, багатий голосовий матеріял і вроджене художне чуття; такими саме показали себе ці молоді дебютанти в сольоспівах, дуетї і тріо.

Усіх виконавців, особливо танцюристів, публика нагороджувала рясними оплесками.

Цілий вечір відзначався приємною простотою й сердечністю. Моральний і матеріяльний успіх вечора та щира подяка присутніх була нагородою тим, що влаштували його. Більш би таких розумних гарних розваг для нашої молоді.

З чистого прибутку від вечора Рада „Просвіти" призначила сто мільонів марок на допомогу артистові В. Авраменкові, що перебуває в цей час хворий в шпиталю у Львові. Нехай цей доказ вдячности учнів для свого вчителя і пошани громадянства до щирого працьовника на національній ниві додасть талановитому артистові нових сил для дальшої праці.

В. Лісовий.

НОВИНКИ.

Саботаж". Польська преса подає, що в Підгорцях невідомі особи напали в ночі на польську читальню, в якій відбувалась аматорська вистава, побили присутних Поляків та стрілами з карабінів ранили декого з членів читальні. Преса нотує цей факт, як новий „саботаж" української боївки.

— **Нова почтова тарифа.** Від 16. лютого обовязує така почтова тарифа в Польщі: Лист звичайний 200 тисяч мп., почтова картка 110 тисяч, почтові перекази 30 до 300 тисяч мп.; за поручення, за рецепіс, за зміну адреси і реклямацію 400 тисяч; poste-restante окрім звичайної оплати ще 40 тисяч; за доручення почтових переказів від 50 до 400 тисяч; за доручення вартісних переказів 3 до 210 тисяч; за доручення пачок 200 до 400 тисяч; заграничні листи 550 тисяч; картка 330 тисяч; до Австрії, до Чехословаччини, Румунії і Мадярщини лист 425 тисяч, а картка 250 тисяч; за телєграму за слово 150 тисяч, найменше 1,450.000; телєграма пильна 425 тисяч за слово; пресова телєграма 80 тисяч за слово.

— **Епідемія самовбийств у Львові.** Дня 15. ц. м. у Львові занотовано два випадки самовбийств: При вул. Різбарській випила отруту 17-літна Марія Кришталович. При вул. Академічній ч. 24. поповнила самовбийство Юлія Грудівна. У обійдвох випадках причиною самовбийства надмірно важкі умови життя.

— **Із залізничого руху.** По усуненню снігових завій відновлено залізничу комунікацію на лінії Тернопіль-Підволочиська-Львів, Львів-Бережани, Львів-Підгайці, Стебник-Трускавець.

— **Польща заминає кордони.** В Тешині замкнено особовий рух на чесько-польському кордоні. Всяка торговельна комунікація в тій смузі припинена. Як відомо, рівночасно припинено торговельну комунікацію з радянською Україною і замкнено кордон на Збручі.

— **Знижка залізничої тарифи.** З днем 14. ц. м. у Варшаві оголошено новий вальоризаційний мірник, який виносить 18000 і є низчий на 1000 точок від попереднього мірника, супроти чого залізничі білєти подешевіють.

— Накладом „Народнього Базару" — в Перемишлі вийшла з друку книжка **Українські монографії до мережання і вишивання С. ТАТУХА.** в котрій міститься 425 ріжних получень. (оправ. 3·20, брошур. 2·30 і подр. картки 0·10).

Крім него з попереднього власного накладу має Базар в Перемишлі такі видання: ОРЕСТ АВДИКОВИЧ: Ой у рідному краю та на дикому полі... 0·10: Д-р АЛЬФРЕД ЄНЗЕН: Тарас Шевченко — літературна студія — переклад Д-ра Івана Манджука, 1·50; Д-р АЛЬФРЕД ЄНЗЕН: Перелицьована Енеїда Котляревського — переклад Павла Волянського, 0·25; Сільськопіви: Випуск І. С. Людкевич: 1. Піду і втечу... 2. Тайна. 3. Спи дитинко моя. — Випуск ІІ. Є. Форостина: В неволі тяжко, 0·30; Б. Рахманин: Синичка і соловейко, 0·30; С. Людкевич: Великопостна пісня, 0·30; УЛЯНА КРАВЕНКО: Пролiски — поезії для дітвори, 0·25; В дорогу, 0·25; С. Татуа: Зошити каліграфічні з взірцями 0·20. Замовлення слати: **Н. Базар, Перемишль, вул. Носцюшка ч. 5.** 1—2
1418

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Нова валюта в Росії.

Рада Народніх Комісарів СРСР. рішила дня 15. лютого н. р. припинити друкування большевицьких грошевих знаків взірця 1923 р. Знаки ці на разі зберігають характер обігових середників аж до окремого розпорядку, який управильнить питання їх викупу. Тепер находяться в обороті скарбові білєти на суму 1, 3 і 5 рублів а в найближчих днях мають появитися в обігу срібні більони.

Популярність Троцького.

„Daily News" розпочала друкувати цілий ряд статтей про устрій Росії. В статтях цих говориться про те, що серед російського селянства велике незадоволення з надмірних податків. Газета підкреслює, що мимо незадоволення повалення большевицького уряду тепер неможливе завдяки величезній популярности в масах Троцького, який ніби то склонний до більше поміркованої комуністичної внутрішньої політики.

Конференція балтійських держав.

В пятницю 16. лютого почалася у Варшаві конференція балтійських держав. В конференції беруть участь естонський та латвійський міністри заграничних справ. Обаміністри приняли представників варшавської польської преси та заявили, що їхні уряди прямують до якнайблищого співжиття з Польщею і висловили побажання як найкращого полагодження в короткому часі польсько-литовських непорозумінь, та злагіднення напружеених відносин.

Спроба нових безпосередніх переговорів.

„Нає фр. Прессе" комунікує за парижським „Еко де Парі", що останніми днями роблено поважні спроби для того, щоби навязати безпосередні французько-німецькі переговори. Одначе спроби не увінчалися успіхом.

Відкриття нової конференції.

Дня 14. лютого відкрито в Римі скликану Союзом Народів міжнародню конференцію в справі обмеження морських збройонь. Були заступленими: Бельгія, Бразилія, Іспанія, Англія, Франція, Італія, Японія, Швеція, Чехословаччина й Уругвай. Своїх експертів а не заступників вислали слідуючі держави: Аргентина, Чілє, Данія, Греція, Норвегія, Голяндія і Росія. Взагалі у відкриттю взяло участь 20 уповноважених представників і 40 технічних знатоків. Від секретаріяту Союзу Народів взяло участь до 30 всяких функціонарів та експертів. Конференція має тривати кілька тижнів. Засідання не будуть публичними. Висліди конференції не будуть комуніковані пресі тому, що наперед підуть до відповідної комісії Союзу Народів.

Новий президент чеського Сенату.

На місце уступившого зі становища президента чеського Сенату К. Прашека вибрано дня 14. лютого н. р. нового президента Венцля Донаша. Попередник Доната уступив завдяки відомій афері спекуляції спіртом. Донатови не перешкодило це при обняттю свого становища похвалити свого попередника за його велику працю й заслуги для Сенату. Похвала ця викликала бучу з боку німецьких сенаторів, що при голосуванню подали чисті картки.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Димісія мін. Сосновского.

През. Войцеховскі на внесення през. ради мін. Грабского звільнив ген. Каз. Сосновского з уряду мін. військ. справ. Рівночасно іменував ген. інспектора піхоти ген. Вл. Сікорского міністром військ. справ.

Японія не визнала Совітів

„Н. Вр. Тгг." звідомляє з Москви: Комісаріят для загр. справ офіціяльно відібрав екзекватур японському консулеві у Владивостоці. Його відтепер уважатимуть приватною особою, що не сповняє офіціяльних функцій. Зроблено це тому, що розбилися переговори Йоффе з Кавакамі в справі визнання Совітів Японією й з причини визнання їх Англією й Італією. Японським представникам у Томську й Київі відбереться також екзекватур.

Протисовітські промови в Палаті Громад.

В Палаті Громад закінчилася дискусія в справі визнання Совітів. Болдуін зазначив, що Совіти бажають кредитів, щоби вдержатися при власти. Бальфур заявив, що хоч совітсько-англійські взаємини покращали, Совіти ведуть вельми інтенсивну протианглійську пропаганду в краях Вел. Британії. Керзон говорив, що теперішній характер совітського правительства не викликує довіря. Грей підкреслив, що совітське правительство не править з волі народу, але брутальною силою. Совіти повинні в відношенні до Англії гостро додержувати принціпу недопускання пропаганди. В противному разі сов. посла повинно видалитися з Англії до 24 годин.

Зміни в Палятинаті.

В Палятинаті усунено автономічне палятинатське правительство. Всі німецькі урядники, вязнені сепаратистами, вийшли на волю. Часть провідників сепаратистичного руху ще нині по тихоньки нічю кинули Шпаєр. Заступник союзн. комісаря й представник німецького правительства почали наради над утворенням провізоричного правительства з характером директоріяту.

Англії грозить страйк.

Райтер звідомляє про новий страйк у Англії, генер. характеру. 12.000 докових робітників має приступити до страйку. Транспортові і залізничі товариства поручили своїм членам, що працюють у доках, кинути працю. Один представник партії праці заявив, що правительство не виступатиме проти страйкуючих, не користуватиметься військом ані поліцією.

Німецький амбасадор у Мільрана.

Німецький амбасадор фон Геш вручив Мільранові свої повновласти і заявив, що присвятить свої сили для полагоди важних справ, від яких у значній мірі залежить майбутне Европи. Мільран відповів, що становище Франції узмістовлюється в пошануванню договорів. Франція в примиримому дусі змагатиме до полагодження спірних справ. Найбільшим бажанням Франції є, щоби знову не прийшлося їй переходити тяжкі проби, як у останній війні.

Закінчення балтійської конференції.

Дня 17. ц. м. замкнено в Варшаві конференцію балтійських держав. Фінляндський й естонський міністер заграничних справ виїхав вже з Варшави.

Америка вспоминається за довги.

„Шікаго Трібюн" пише, що комісію для справ заграничних довгів скликано, щоби до Італії, Франції й инших держав, котрі затягнули довги в Зєдинених Державах, вислати візвання, аби приступили до консолідації военних довгів і залягаючих процентів. Йде тут загалом про суму 7 і пів міліярда долярів.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Великі й гучні забави- концерти й вистави, найвеселі вечері, то-що улаштовують на протязі року (особливо в місяці січні і лютім) ріжні українські Комітети як у Львові так і в краю, а лиш дуже мало випадків було, щоби хтось із Впорядничів зложив даток 1 пр. брутто касового впливу на „Рідну Школу", як це постановляє ухвала Загального Зїзду УПТ. з дня 25. грудня 1921 р. Припускаючи, що це сталося не нарочно, тільки зі звичайної у нас байдужности, пригадуємо всім Впорядникам таких улаштувань цей горожанський обовязок і робимо їх уважними на наслідки лихого прикладу, яким є вилім з під національної карности через незагладнювання ухвал наших найвищих установ. Коли ця пригадка остала без успіху, будемо вимушені займитися цею справою бліщє. — *УПТ. Секція „Рідна Школа".* 1421 1—1

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ свого мужа Дмитра Росоловського (уродженого в Данильчу пов. Рогатин), котрий дня 25 мая 1919, відійшов з Телеф. Сотнею 11 Бригади У. Г. А. сот. Шльосера на Вел. Україну. Хто з його товаришів або знакомих знав би щонебудь про нього, зволить ласкаво подати жінці на адресу „Віктовія Росоловська Рогатин". Заграничні часописи як рівнож всі краєві проситься о передрук. 1416 1—1

ВДОВА по священнику з 6-літним хлопцем глядає місця господині у священника або цивіля в місті. При тім рада примістити пару своїх меблів і начиння. — Неонїля Гвоздикова, Гозів п. Болехів. 1415 1—1

ПОШУКУЮ інструктора (ки) до хлопця з приготовляючої кляси: о. М. Ганкевич, Більче золоте п. в м'сці. 1417 1—2

ФУТРО нове, попелиці на низького мущину, дешево до продажі в Кушнірській роботні П. Картака, Куркова 11 а. 1413 2—4

ПОТРІБНИЙ зараз інструктор до 2 літей ІІ. р. сем. учит. і ІІІ. гімн. до кінця року шк. Зголошення з поданням услівій по можности в попручених листах слати до Уряду парох. в Пяховичах зарічних п. Журавно. 1407 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

1396 5-10

ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

б. співр. зб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

ПАНІ! Надійшли вже до фабрики найновіші заграничні форми доперерібок на соломкові капелюхи, які приймає склад при пл. Марійській 8, вул. Казимирівська 25 і вул. Городецька 72. Перша краєва фабрика капелюхів **Рудольфа Найвельта** Бальонова 3 (1420 а) 1—4

Подяка.

Прибиті горем і смутком з причини смерти нашого найдорожшого і одинокого сина й брата Івана Маркида, почуваємося до милого обовязку зложити щиру подяку за ласкавий труд усім, що вшанували память Покійного своєю участю в похоронах, а з окрема Впр. о. крил. Рабійови за провід похоронів, Впр. оо. сов. Гмитрикову, Юзвякови, Петрикови й Білинському, Впр. оо Кушликови, д-рови Скобельському, Левіцькому, Коленському і Р. Рабійови за участь в похоронах. Дякуємо щиро за відправу в каплиці у Львові Впр. о. Кишакевичови і Вп. Родинам Червінських, Туркевичів і Хутковських у Львові за щирі слова потіхи, поміч і участь у перепровадженню тлінних останків Покійного з каплиці на дворець у Львові. Щире спасибіг Вп. інж. Ніжанковському за провід і хорови за зворушливі похоронні пісні. Сердечно дякуємо Вп. д-ру Рогуцькому за щире прощальне слово. Особливо дякуємо всім за устні або письменні сердечні слова співчуття і розради. Велике спасибіг Вп. Родині Рабіїв за приятельську поміч у похоронах, прибувшим з далекої дороги, Вп. п. Кормошам і Кузикам і всім Вп. суддям і урядникам судовим, товаришам, представникам українських товариств і інституцій, знакомим і всім тр мадянам м. Самбора за участь у похоронах.

Іван і Марія Туркевичі — родичі, *Марія* — сестра. 1419 1—1

Ширіть наш часопис!

ХТО ЗНАЄ де перебуває

Степан Сирупський

четар У. Г. А. зі Станиславова що враз з Галицькою армією перейшов Збруч. Останна вістка про него була з 1920 р., тоді мав бути в дорозі до Миколаєва. Товаришів і знайомих, що мають про нього які небудь вістки, проситься **за винагородою** повідомити зажурену рідню на адресу: **Антін Сирупський,** Baltimore, Mel Eastern Ave 2917. Palterson Park. Закордонні часописи проситься о передрук. 5—5
1385

Насіння городові, полеві, цвітів і трав

Машини до управи рілі, чищення насіння, молотарства і гр.

Навози штучні, фосфорові, потасові, азотові

Залізо, залізні знаряддя, бляхи, цвяхи

Ремісничі знаряди

Начиння кухонне

Цемент

доставляє 1339 б—8

КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКИХ СПІЛОК

„Сільський Господар"

у Львові, вул. Зіморовича 20.

і його Відділи у Львові, Городецька 95, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Соналя.

Цінники на жадання даром

Не купуйте доки не переконаєтеся що найдешевше є в „ЖЕРЕБІ ПАНЧІХ"

проти головного входу до магістрату

МІЦЕРА, ЛЬВІВ, РИНОК 14.

На доказ, щоби переконати подається декільна цін Панчохи шовкові

Мп. 3,900.000
„ прав. шов. зі швом „ 4,500.000
„ шов. фльор зі швом від „ 3,500.000
„ фільдеко густі „ 3,900.000
„ гатові І. якість 5,500.000
Мужеські скарпитки в десені 1/4 тузіна Мп. 2,900.000
Скарпитки шовкові фльор Мп. 3,500.000
Рукавички і жіночі камізельки в вел. виборі.
Стопи марки „Ідеаль" у всіх величинах і красках Мп. 850.000.
Купуючий одержить гроші назад до 24 години, коли переконається, що переплатив товар. 4—5
1382

Відповідальний Редактор Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Ділo" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 37 (10.130). Львів, середа 20 лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Активність Англії.

Остання промова голови англійського уряду знову звернула увагу цілого світа на нову програму англійської політики. Мекдонельд зупинявся широко на труднощах, які мали його попередники і підкреслював те, що ці труднощі можна перемогти тільки новими політичними методами і новим духом. Перша частина його промови була присвячена внутрішним справам: справі безробіття і житла для робітників. Справи закордонної політики пішли ча кінець.

Непорозуміння між Францією і Німеччиною торкнувся Мекдонельд дуже обережно. Він не входив у подробиці цієї справи мабуть тому, що два підкомітети, які розглядають фінансове становище Німеччини ще не закінчили своєї праці. Проте висловлював повну надію про згоду Франції в справі Палятинату. Зазначив, що Франція не має чого лякатись англійської політики. Такі проблеми, як питання відшкодувань, треба розглядати зі спільного становища Франції, Великої Британії і всієї Европи. Франція вже зрозуміла, що добування доходів з території Рури не може покрити її репараційних довгів і що окупація цієї території стоїть на перелоні для економічного розвитку Німеччини. Сепаратистична акція Франції з Бельгією не може довести до виконання умов версайльського договору. Для того, щоби погодити розбіжні погляди союзників, треба шукати инших шляхів через посередництво Союзу Народів.

Щодо справи одновлення зносин з Росією, треба спершу зясувати всі ріжниці поглядів між совітським урядом і англійським. Окремий англо-російський комітет мусить розглянути подрібно всі питання воєнних довгів і умовини можливої торговлі. Иншими словами: ці питання є покищо завішені. Мекдонельд уважає своїм великим обовязком працювати для ідеї обмеження загального зброєння. І тут ще раз надіється підмоги з боку Союзу Народів, як органу для полагодження міжнародних ворожнеч. „Ми не маємо наміру — казав він — продовжувати політику супокою. Ми хочемо вести політику повнійшу: політику довіря". Він не забув навіть заявити признання представникові Франції — Поанкаре за його духа, що йде на зустріч такій політиці. У Франції справді позначується настрій більше компромісовий. „Ця рішуча зміна — пише „Таймс" у вступній статті з дня 13. ц. м. — є може подекуди наслідком повторювання аргументів через попередників Мекдонельда; і можливо, що Франція вважає прихід до влади робітничої партії в Англії пригожою нагодою, щоби зректись дещо зі свого некомпромісового становища... Існує тепер настрій рішуче повний надій, що є вигляди на якесь більш реальне замирення основане на французько-англійській співпраці. Було би щось з парадоксу, хоча й не зовсім несподіваного, що партія, яка була спочатку вибрана за програму соціальної реформи і свою готовість „стати проти Франції", зберe свій перший успіх на полі закордонної політики і то ще й при французькій підмозі".

Заходом Пресової і Просвітної Секції Тов. „ЖІНОЧА ГРОМАДА" в ТЕРНОПОЛІ відбудеться
СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ
в честь Наталії Кобринської в салі „МІЩАНСЬКОГО БРАТСТВА" дня 24. II. ц. р. о год. 8. вечір.
1424 1—1

Нам доведеться вернутись ще не раз до питань, які хвилюють нині англійського премієра так само як усі ті держави, які сподіються від нього розвязки дуже поплутаних справ повоєнної доби.

Супроти нової підвишки цін друкарських робіт змушені ми з днем 15. с. м підвисшити ціну одного примірника на
300.000 Мп,
а місячну передплату на
7,500.000 Мп.
Вп. Передплатники, що не вплатили ще передплати за лютий мусять мати на увазі отсю підвишку. 1—3

Наддніпрянська Україна.

Клопіт зі справоздаинями.

Харківська газета „Комуніст" розглядаючи форми рахункових справоздань з комунальної господарки Харкова, вказує на це, що большевицькі господарські органи осягнули рекорд у видумуванню найскладніщих форм тих справоздань. Згідно з домаганням комунального відділу головного комісаріяту господарства на місцях обовязані були щомісячно виповняти одинайцять форм рахункових справоздань. З усіх цих форм один формуляр мав 80 рубрик, які треба було виповнити якнайточнійшими цифровими даними. Ті самі інституції на місцях згідно з циркулярною вимогою мусіли щомісячно виповняти такіж формулярі значно поширені. Так наприклад в справі мешканевого питання форма справоздання містила 160 рубрик, які мусіли бути заповнені докладними цифровими даними.

Хліб і льон.

З огляду на невиповнення органами державного торговельного апарату і кооперацією програми про імпорт хліба для селян, що займалися виключно управою льону, східно-український льняний район опинився без хліба і не може його ніяк докупитися по причині страшного зросту цін. На протязі січня ц. р. ціни на хліб зросли на 25 прц. в той час, як льон підскочив у ціні лише на 15 прц. В результаті селяне, що займаються управою льону припинили збут льону та ограничують його продаж лише до такої кількости, яка їм вистарчає для набуття хліба. („Экономическая Жизнь").

Транспорт.

Народній Комісаріят Шляхів затвердив список залізничих шляхів, на котрих від 1. квітня 1924 р. буде припинений залізничий рух. На Україні залізничий рух буде припинений на довжині 128 верств. Припинення руху спричинене старостю порогів. На протязі 1924 р. на всіх залізничих шляхах начнуться роботи біля перемірювання всіх віддалень з верств на кільометри. Роботи ці мають закінчитися з днем 1. червня 1925 р. з тим, що від того менту залізно-дорожні тарифи рівнож будуть перераховані на рублі — від кільометра.

Непорядки в Одесі.

В Одесі мали місце на днях великі демонстрації безробітних. До демонстрантів прилучилися робітники і портові носії вантажів. На передмістях Одеси порозбивано крамниці з продуктами, з мануфактурою і готовими убраннями. Вуличний рух припинено. Відділи міліції і ГПУ не допустили демонстрантів до центра міста. Вечером приверненo порядок. Провідників демонстрації в числі 76 арештовано. Між арештованими є 15 комуністів-демонстрантів, що належали до комуністичних гуртків по фабриках виробництва.

Вибух у Харкові.

Ми вже подавали коротку вістку про те, що в Харкові мав місце страшний вибух в магазині зброї, що потягнув за собою багато жертв у людях. Сьогодня подаємо доповняючі відомости про це: до тепер зареєстровано 40 важко ранених і обезображених вибухом осіб і 9 трупів. Вилетіло в воздух 35 пудів пороху. Крім цього експльодували набої.

Дім, в якому мав місце вибух — колись готель „Асторія" — містив на горішних поверхах деякі державні установи, як комісаріят харчування, губерніяльну харчову управу і инші. Удушливий дим, що негайно після вибуху наповнив цілий дім, спричинив страшну паніку між урядниками, які не маючи змоги тікати сходами, вискакували через вікна на сусідні дахи і на улицю. Загальне число жертв не звісне.

„Польська дбайливість."*)

Промова Пос. Сергія Хрущького, виголошена в польському соймі 18. лютого 1924 в справі „ревіндикацій" луцького православного Собору.

(Продовження.)

Тепер прошу зважити... (Голос: То є слушне, саля гімнастична, не балева!) Не маю нічого проти того, як ви згоджуєтеся зі слушністю моїх висновків. — Тепер заявляю, що на 5 католицьких святинь є в Луцьку не 7 тисяч католиків, а лише 5.583. То є урядові дані (Голос: Чи ви робили статистику?). Ні, п. Стржалковскі, або п. воєвода, не знаю хто з них. То є урядові дані. Коли ви не вірите свому власному урядові, то на те я ніщо не поможу. А як представляються потреби православного населення? Перш усього в Луцьку є не ледви 3.500, але — на основі урядових даних — 4.619 цивільних осіб, не рахуючи численних православних жовнірів і учнів двох гімназій: української та російської. І одні і другі ходять до собору. А як представляється надмір церков, про який говорив референт? Крім собору, який ви хочете ревіндикувати, православні посідають — знов на основі урядових даних — Покровську церкву, що вміщує 323 осіб, (зверніться, панове, до п. Стржалковского, як що мені не вірите!), дальше капличку, а не церкву. Тепер випоминання про моє образування прошу звернути під адресою п. референта. Чому він ту каплицю назвав церквою, — не знаю. Вони (православні) мають одну церкву Покровську і каплицю „Воздвиження св. Хреста", що на основі урядових даних вміщує 100 осіб. І та каплиця стоїть біля Покровської церкви в одному і тому самому місці, значить — то є одна святиня, що поміщує ледви 300 осіб. Щож до тих святинь при вул. Ягайлонській і Адвокатській, про які говорив кс. референт, то є це каплиці, що поміщують 5—10 осіб, а такі каплиці на цвинтарях в проміні кількох кільометрів є в числі 10. Того числа зовсім не квестіоную і навіть погоджуюся з внесенням, що в околиці Луцька у віддалі 10 км. находиться 30 церков. Але — прошу панів — про що це свідчить? Безнастанно говориться, що православне населення є в упривілеєному положенню. Але — прошу панів — католицького населення на Волині на основі урядових даних є тільки 15 прц. Отже на 15 прц. населення є 12 косцьолів, а на 85 прц. — 30 церков. І колиб ви, панове, хотіли встановити відсоткове відношення, то ви довідались би, що для православного населення потрібно не 30 церков, але 70. Прошу взяти олівець в руку і вирахувати, є це дуже проста річ. (Голос: А де Жиди ходять

*) Тому, що прокуратор сконфіскував попередній заголовок промови пос. С. Хрущького, ми даємо инший діяметрально противний. — Ред.

Пр. 169/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 32 з дня 13. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Гуляй душа" в цілости містить в собі єство злочину з § 65а) і виступку з § 302 і 305 з. к. узнав доконану в дни 12. лютого 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а именно засудження за переступство на гривну до 4.000.000 Мп. — Львів, дня 14. лютого 1924. (Підпис нечитний.)

молитися? — Голоси: Де ви Жидів сховали?).

І так в Луцьку є тільки одна маленька церква і одна каплиця. Чиж то вистарчить, як відберете православний собор? Панове стоїте на тому грунті, що не вистарчать ті дві церкви і тому кажете, що православним слід віддати гарнізоновий косцьол, який переробити з церкви. Питаюся, чому панове, ви поспішилися з перерібкою церкви на косцьол? (Голос: Віддайте наше, а ми віддамо ваше!). Згода. В тому випадку ніщо не поможе віддання православному населенню гарнізонового костьола, бо гарнізоновий костьол находиться на території касарень у віддалі 6 км. від декотрих частин міста. Той костьол окруженний касарняними будинками, стереженими численними вартами, отже той костьол може бути виключно військовою святинею. Тільки невнання відносин подиктувало такий нереальний проект.

Одночасно подібна альтернатива — віддання знову гарнізонового костьола вимагала би подвійної перерібки: в першу чергу теперішнього собору на костьол і вже переробленого гарнізонового костьола знову на собор. Проста льогіка каже, що раціональнійше і ощаднійше було би лишити річи так, як тепер маються. Поминаючи вже те, що подвійна перерібка одної і тої самої святині з костьола на церкву, а з церкви на костьол — мені видається, як би перекидуванням пилки що понизило би авторітет влади. Правда, може бути ще один вихід, але про нього ніхто не згадує: вибудувати для православного населення нову велику церкву і заплатити титулом відшкодувань тому населенню 270 тисяч зол. руб. Але в добі санації скарбу чиж можна серіозно трактувати таку пропозицію? Одначе що більше! — прийняття такої пропозиції не спричинило би негайного наказу опорожнення для католиків православного собору, чого так ревно домагаються внескодавці. Прецінь треба було би вибудувати нову церкву і аж опісля відбирати собор. То хіба ясне.

То саме відноситься і до проекту віддання гарнізонового костьола. Отже підкреслюю третю тезу. Колиб ревіндикація собору в Луцьку була угрунтована історично і уоснована реальними життєвими вимогами, то всеж таки в ніякому разі не моглаб вона наступити негайно.

Мушу підкреслити, що ті висновки не становлять тільки мого погляду. Ту думку підкреслюють всі місцеві власти, краще ніж панове обзнайомлені з місцевими відносинами — як генерали Барнард і Лістовскі. Прошу слухати уважно: воєводи Кржаковскі і Міцкевіч, староста Мавуркевіч висловилися проти відібрання від православних собору, не добачуючи в тому ніякої потреби, — що більше — розуміючи шкідливість тієї акції з загально-державної точки погляду.

Православний митрополит в листі до президента Ради міністрів додає до того — цитую дослівно: „що подібно дивиться на ту справу навіть місцева католицька людність, що теж — як каже митрополит — ствердженo урядово". Отже на Волині є тільки один чинник, який тепер домагається тієї наглої і негайної ревіндикації б. католицького костьола. Тим чинником є тільки частина місцевого римо католицького духовенства, хоч те змагання суперечить принціпам поступування, які недавно проголосив Св. Отець в своїй останній енцикліці до народів східної Европи.

Правда, в тій справі забрала голос адвокатська рада в Луцьку, на що покликувався шан. референт, але та ухвала є по 1) тільки відповідю на звернення до неї формальний запит, по 2) адвокатська рада розглядала ту квестію тільки формально, трактуючи її виключно з історичної точки погляду (Голос: [illegible] правної [illegible] при [illegible]ду, якщо ко[illegible]ривної точки погляду, спир[illegible]ся референт схоче придивитись близче до ухвали тієї ради, — переконається, що та рада, виходячи з історичної основи, спирається на даних противних тому, що виголосив сам шан. референт, бо адвокатська рада каже, що той костьол був насильно відібраний католикам в р. 1864, а прецінь шан. референт твердить, що ще три роки пізнійше відправлювано там богослуження. Отже адвокатська рада, хоч розглядала справу тільки з історичної точки погляду, спирається на помилкових історичних даних. Ну, щож дивує панів? Коли підстава є помилкова, то і висліди є хибні, то ясне як божий день. Третє, адвокатська рада в Луцьку складається в цілости зі зайдів, з немісцевих людей, необзнайомлених з місцевими відносинами і не має в своїому складі представників православного населення і твердження, що ті ухвали підписали українські і російські адвокати, — минається з правдою.

(Покінчення буде).

З діяльности Українського Парлямент. Клюбу.

Справа закриття Рівенської „Просвіти".

Посол Хома Приступа і Тов. внесли дня 8. ц. м. у Соймі на адресу міністра внутрішних справ інтерпеляцію в справі закриття старостою українського культурно-освітнього Т-ва „Просвіта" у Рівному.

Дня 30. січня ц. р. польська поліція у Рівному наслідком доручення повітового старости перевела ревізії у мешканню „Просвіти" і запечатала помешкання, заквестіонувавши кілька брошурок, виданих в часах російської революції, у яких не було ані одного слова, зверненого проти польської держави. Одночасно поліція заявила присутнім у домівці членам Т-ва, що діяльність цього Т-ва є збороненою. Таке розпорядження рівенського старости є простою шиканою у відношенню до української культурної інституції. Т-во „Просвіта" не зробило ніякого каригідного вчинку, ані не переступило меж статуту, і закриття могло би послідувати лише наслідком рішення суду. Українське населення є обурене такою поведінкою адміністративної влади, яка насилує і так обмежені права цього населення. Рівенський староста видає вже в третє розпорядження про закриття цієї єдиної української культурної стійки в рівенському повіті, не маючи для цього найменших законних підстав.

З огляду на все те підписані на інтерпеляції посли питають: 1) чи п. міністрові внутрішніх справ відоме є закриття рівенським старостом Т-ва „Просвіта" в Рівному й запечатання його домівки? 2) Чи п. міністер гадає скасувати повище розпорядження староства й оборонити Т-во від переслідувань нижчої адміністрації?

В Польщі живуть лише Поляки!...

Посол Василь Мохнюк і Тов. заголосили дня 8. ц. м. у Соймі на адресу міністра внутрішніх справ інтерпеляцію у справі нарушення любомільським старостою (Волинь) Ланухою 109 ст. польської конституції. Дня 2[illegible] грудня 1923. р. в м. Любомлі відбулися збори солтисів, війтів і громадських секретарів, на яких промовляв любомільський староста Лануха. Цей останній звернув увагу зібраних, що в паперах і урядових актах, надсиланих до староства, у відділі „національність" вживається терміну „українська" або „руска". Таке окреслення національности, на думку п. старости, не погоджується з конституцією, бо конституція на вступі начинається словами: „ми, польський нарід..." і т. д., отже тим самим не передбачує инших національностей у Польщі, окрім польської! В Польщі можуть бути тільки ріжні віроісповідання, отже громадянам тих віроісповідань треба писати в документах: національність — польська, віроісповідання православне, мойсеєве, евангелицьке і т. д. Староста зазначив, що буде повертати установам і петентам усі папері, в яких зауважить згадку про не-польську національність.

Повище розпорядження — кажеться дальше в інтерпеляції — є яскравим насилуванням конституції Річипосполитої та версайльского й риського договорів, гарантуючих українському населенню право плекання своєї мови й національних прикмет та зберігання своєї національности. Або пан староста не читав конституції і не знає згаданих договорів, які були затверджені Соймом і обовязують також пана старосту, або він є політичним анальфабетом і для того як у першому так і у другому випадку не повинен займати такого відповідального службового становища. Український нарід має власну історію і велику минувшину і ані староста ані навіть якась держава не може скасувати її.

З огляду на все те, підписані на інтерпеляції посли питають: 1) чи п. міністрові внутрішніх справ є відомою заборона любомільського старости Ланухи вживати українським населенням терміну „Українець" і покликуватися на свою національність? 2) чи п. міністер є схильний повчити підвладні йому органи шанувати приписи закону?

Зіновєв про революційні настрої.

Недавно Зіновєв промовляв в „Монрі" (*Міжнародня організація Допомоги борцям революції*). В промові характеризував він сучасне положення революції в Европі й Америці, підкресливши, що „ми стаємо безпосередньо перед загостренням клясової боротьби, яка починає поволи переходити в громадянську війну". Понизше ми наводимо накреслену Зіновєвом характеристику революційних рухів в окремих державах.

„Ми маємо підстави вичікувати того, що масовий робітничий рух в Англії розвиватиметься передовсім між некваліфікованою робітничою масою. Англійський пролетаріят вже увільняється зпід впливів робітничої партії та вийде скоро на широкий шлях клясової боротьби. Клясова боротьба розвивається. Вже сам факт приходу до влади робітничої партії являється симптомом дуже великої ваги".

„В другому центрі Европи — в Парижі приготовляється те саме, що в Англії. У Франції робітничий рух відбувається бурливо. Безпосередній, революційний гарт французьких робітників є величавий. Не раз і не два говорив Володимир Ілїч (Ленін), що французькі робітники зроблять революцію якнебудь жартом. А станеться це тому, що французькі робітники є в посіданню славних традицій і великого темпераменту, що вони одідичили від паризької комуни".

„Блищими від всіх инших є для нас події в Німеччині, яка ще недавно цілковито опановувала наші уми і всі ми вичікували скорої розвязки. Вистарчить вказати на те, що згідно з даними берлінської організації там 80% членів комуністичної партії остало без кусника хліба".

„В Болгарії ми маємо стару партію, яка має за собою 25 літ праці. Це — знаменито розагітовані робітники з большевицькими настроями. В Болгарії вся країна опанована жадобою пімсти, жадобою реванжу до нинішного уряду. Болгарські робітники і селяне йдуть під знаком комунізму. На ділі в Болгарії господарює тепер „воєнщина" і завдяки тому наша партія примушена була перейти тепер в підполля. Ясно що обовязком кожного чесного комуніста прийти в такий момент з допомогою болгарським товаришам".

„Те саме відноситься і до инших балканських партій, як наприклад в Югославії, де партія довго була легальною, мала 65 послів у парляменті; партія ця опинилася тепер під ярмом білого терору і примушена була через те зліквідуватися та почати нову нелегальну боротьбу".

„Та в організації, яка ставить собі завданням допомогу не лише для европейських робітників, але й для робітників цілого світа стоять непогодженими великі завдання партії в Японії та Америці".

„В Америці для комуністичної партії не почата країна праці. Щойно тепер вдалося видати комуністичну газету в англійській мові. В німецькій вже є багато, а в англійській мові це перша. Газета поставлена так, як ми ставили „Правду" 12 до 13 літ тому назад т. є за гроші робітників, зібрані по фабриках і заводах. Поява газети на англійській мові має велике значіння. Має вона таке саме історичне значіння, як мала в нас „Правда", коли видавалася за робітничі гроші".

По широкому світі.

Чехословаччина і Совіти.

„Prager Presse" подає: чехословацький уряд прямує до навязання політичних і економічних звязків із совітськими републиками і що всі перепони до визнання совітської влади вже усунено.

„Prager Tagblatt" оголосив анкету в справі визнання совітів. З анкети виявляється, що майже всі політики окрім Крамаржа є за визнанням совітів. В Празі перебуває Керенський, який відповідно приготовляє антисовітські настрої.

До Праги прибуло кількох представників російських соціял-революціонерів. З цього приводу совітська преса сильно атакує Чехословаччину за піддержку антисовітських груп. Опінія населення Чехословаччини перехиляється на бік визнання совітської влади.

В Альбанії.

Німецька преса подає, що головним кандидатом на альбанський престол є князь Аост, а не румунський князь Микола, як це було подано раньше.

По убивстві Воровского.

В Женеві викрито комуністичний заговір, звернений проти вбивника Воровского Конраді. Замах на Конраді мав виконати агент большевицької чрезвичайки Ліщинський. Приготовано також замах на Полуніна, товариша Конраді.

Словацька конференція.

„Словак" звідомляє, що словацькі емігранти під проводом Двораке приготовляють велику словацьку конференцію, яка малаб відбутися у Відні або Парижі. В конференції візьме участь і ксьондз Глінка.

Плани Мендельда.

„Целі Нюз" подає конкретні точки програми міжнародньої конференції, яку хоче скликати Мекдонельд:

1. Конференція затвердить виконання тих засобів уздоровлення, які вироблять обі комісії експертів.

2. Німеччина одержить мораторію на два і пів року.

3. По упливі речинця мораторії буде скликана нова міжнародня конференція, яка установить розмір щорічних сплат, якими Німеччина буде покривати репараційні зобовязання.

4. Англія дає Німеччині 20-літню мораторію для сплати її довгів.

Дальше конференція буде займатися передачею воєнної контролі над Німеччиною Союзові Народів, остаточною демілітаризацією Німеччини до Союза Народів.

З польських справ.

Перші кроки ґрафа Замойского у Варшаві.

Про нового польського міністра зак. справ, якого з тяжкою бідою стягнено з Парижа, вшехпольська „Ґазета варшавска" сказала, що вже „його імя — є цілою програмою". На днях Замойскі вперше запродукувався на варшавському ґрунті: виголосив експозе в комісії заграничних справ польського сойму. Бліде, як всі анальогічні виступи його політичних однодумців — попередників на цім становищі. Трафаретне запевнювання про мирові тенденції Польщі і сліпа віра у Францію і у всі її починн — були провідним мотивом промови пана ґрафа. Він навіть не пробував висувати можливостей, які зарисовуються в Европі після приходу до влади партії праці в Англії, визнання Радянського Союза Англією та Італією, югославянсько італійського договору, перспективи втягнення Радянського Союза і Німеччини до Союза Народів і зросту значіння останнього.

Про все це має думати Франція. Вона — здається — повинна журитися на думку Замойского і ізоляцією Польщі серед її сусідів та підмінованими відносинами внутрі Польщі. П. Замойскі пробував залицятися до Чехів. Та ці залицяння згори засудженні на невдачу. На приїзд п. Замойского зааранжовано зїзд представників балтійських держав. Розуміється, без Литви. Це з черги семний зїзд. Як попередні, так і цей не приніс ніякого позитивного висліду. Бо що на дальшу мету може лучити з Польщею балтійські держави, в яких інтереси лежить бути транзитовим тереном для богатого Сходу, яких хвилевий параліж Сходу примушує, хоч з недовірям зиркати в сторону Польщі. І мабуть роблять вони це більше з огляду на протекторів Польщі, на Заході, як на фактичні користи, які може їм принести хвилево союз з Польщею. Бо цей союз може їх хіба тільки хвилево хоронити перед агресивністю большевицької пропаганди.

Та покищо у Варшаві гостюють представники цих держав. Пливе вино, виголошуються святочні промови. У низки людей остане жменька споминів. І більш нічого.

НОВИНКИ.

— **Масові арештування на Холмщині.** Нічно 30. січня 1924 р. польська поліція по всьому томашівському повіті переводила найдокладнійші ревізії і арешти. Між арештованими находяться слідуючі: Михайло Шикула, Олекса Пекар, Василь Дмитришин, Микола Каролько, Василь Тилік, Петро Вітога, Серафим Кузяк, Петро Цень, Антін Драбінський, Фецір Драбінський, Семен Боринчук, Марко Яловицький, Степан Яловицький, Іван Козира, Степан Хітрець, Пахом Корнилюк, Бордух, Панько Шутовський, Арсеній Боднарчук, Никифор Бартничук. — В Грубешівському пов. були переведені численні труси і арешти, яких зроблено до 70, серед них 80 жінок. В селі Бонча зроблено трус у І. Яцюка і Редонюка Д., в селі Бусьно у М. Гонтаря, Либуся, Марко, Строцюкл, в Ярославцю у Кулика, Дуди, Дашвка — всіх арештованих потім увільнено, при чому взята підписка у невиїзді.—(„Н. Ж.")

— **Насильство над церквою.** Дня 28. січня ц. р. в замостськоиу окружному суді (Холмщина) розбиралась справа кс. Відавского та його підручних органіста Бойка і костельного прислужника Січки за зневагу св. образів, зібрання товпи, незаконну агітацію проти властей і самовольну розбірку православної церкви. На суді проти кс. Відавского гостро виступили свідки обвинувачення: команднант поліції Брус і поліцейські, бо навіть їм допік кс. Відавский своїми шовіністичними вибриками проти православного населення. Кс. Відавский в останньому слові освідчив, що про дозвіл розібрати Дубовську церкву офіціяльно старались католики, але міністерство відмовило, покликуючись на те, що ще законно справа православних церков не розрішена. Отож ксьондз боявся, щоб „схізматицький піп не перестудив порога церкви", а тому розпорядився розібрати церкву, вважаючи, що „поки схизматики не будуть викинуті за межі Польщі, їй загрожує небезпека"... Суд засудив кс. Відавского на 1 рік вязниці, а Бойка і Січку оправдав. (За „Нашим Життям").

— **Маєтковий податок.** Для 22 лютого мине є печенець для внесення потань про зменшення 2-го зачету на маєтковий податок. Розпорядком міністра скарбу встановлено, що другий зачет на маєтковий податок від тих осіб, чий маєток перевищає 3.000 золотих франків, не може перевищувати: 1) для платників податку ґрунтового і будинкового, а також для платників податку промислового 1 і 2 категорії підприємств торговельних та 1, 2, 3, 4, 5, 6 підприємств промислових — цілого припадаючого на них маєткового податку, 2) для платників податку промислового 2 категорії підприємств торговельних, 7 кат. підприємств промислових та для людей вільних професій — третьої частини вищого припадаючого на них маєтку.

— **Виїзд робітників до Франції.** В місяці лютім ще може виїхати з Польщі до Франції 2000 рільників-робітників і 400 робітників копальнячих. Зголошуватися можна в державних бюрах посередництва праці.

— **„Тарас Бульба" на екрані.** „Н. Фр. Прессе" подав з Мінхену, що там відбулася перша проба вистави „Тараса Бульби" в кінотеатрі „Ермолієв-Орбіс". Проба відбулася в присутности запрошених гостей, які стверднли, що нова драма „Тарас Бульба" є сенсацією першої ваги і великим здобутком кінотеатрального мистецтва. Праці над приготуванням фільму тривали цілих два місяці; виконує цю драму майже 5000 артистів під режісурою відомого директора театрів Володимира Стоижевського, котрий переробив повість Гоголя на кінотеатральну драму. Мистецький провід в відтворюваннях фільму находився в руках Єрмолієва. Кошти цього величезного фільму доходять фантастичних сум. Для цього фільму будовано цілі села і місто Дубно, яке здобував Тарас Бульба. Побудовано також запоріжську Січ для фільмових знімок. Ролі козаків виконували російські та українські артисти-емігранти, між иншим Дуван-Торцов, артист московського театру, який виступав в головній ролі Тараса Бульби. Осип Рунич грав ролю сина Тараса Бульба, Остапа, а артист пражського театру Оскар Маріон виступав у ролі Андрія. Головну жіночу ролю дочки воєводи відтворила Олена Маковська, артистка італійських опер. Инші ролі були розділені між артистів як Клеметина Плєснер з віденського „Бурґтеатру", Новіцький з московської опери, Полонський з театру в Петрограді і инших. Балетом проводив російський артист Владиміров, польські танці виконано під проводом найкращих балетмайстрів. Костюми виконано у власній робітні фірми Єрмолієва та у робітнях в Берліні. „Н. Фр. Прессе" додає, що фільм „Тарас Бульба" буде великою сенсацією на десятки літ. Фільм цей розпічне свою тріюмфальну мандрівку по кінотеатрах Европи в найкоротшому часі.

— **Самовбийство поліцая.** При вулиці Сикстуській ч. 62 постерунковий львівської поліції Вержбіцкі вистрілом з револьвера хотів позбавити себе життя. Куля перейшла його легкі в околиці серця. Пораненого відвезено до лічниці. Причина самовбийства — страх перед утратою посади при поліції, яка редукує свої штати.

— **Пожежа.** На т. зв. черновецькім дворці у Львові вибухла пожежа, яку удалося зліквідувати.

— **700-ліття народин Канта.** Дня 22. квітня ц. р. припадає 200-ліття річниця народин найбільшого фільософа Імануіла Канта, що вродився 22. квітня 1724 р. в Кеніґсберґу. З тої нагоди підготовляється уладження святочних академій не лише німецькими університетами, але й вищими науковими установами инших держав. Німецьке фільософічне „Товариство Канта" відбуде цього року свій зїзд не в Галле а в Кеніґсберґу між 20.—28. квітня. На цьому зїзді буде багато викладів про фільософію Канта. Такіж викладн уладжують усі німецькі університети. Приготування до святкування 200-ліття народин Канта йдуть також у Англії, Америці, Швайцарії, Австрії, Румунії, Чехословаччині і Голяндії, де амстердамський університет уладить спільне свято з голяндським відділом „Т-ва Канта". Навіть в Пекіні має бути святочна академія в честь Канта.

— **Еспанка в Англії.** З Льондову подають, що серед населення Англії вибухла епідемія „еспанки". В самім Льондові занедужало кількасот осіб, з чого 438 померло.

— **Упадок мадярської валюти.** На будапештенській біржі доляр досягнув 920.000 мадярських корон. Дорожнеча зросла. На днях в Будапешті відбулася нарада визначних фінансових знавців в справі санації валюти.

— **Двобій Галлера.** Генерал Станіслав Галлер вызвав посла Медзінського на двобій за зневагу чести. Двобій цей викликав у Варшаві велику сенсацію.

— **Дешевізна — у Варшаві.** Ціни харчевих продуктів упали у Варшаві на 6 процент в порівнанню з цінами минулого тижня.

— **Польські яйця.** В 1923 р. з Польщі вивезено 926 вагонів яєць. Державна скарбниця дістала за ті яйця 146.000 фунтів штерлінгів вивозової оплати.

— **Вітос не зломав ноги.** „Курєр Варшавскі" подав був свого часу вістку, що Вітос зломав ногу і піддався операції. Останні відомости виявляють, що Вітос має ще обі ноги цілі і здорові, та що він бере участь у соймових нарадах.

— **За побиття поліцая.** У Львові арештовано шлюсаря Антонія Мартика, котрий у сварці потурбував троха одного з героїв львівської поліції.

— **Катастрофа.** На ріці Фрасер у Франції завалився залізничий міст в хвилині, коли мостом переїзджав особовий потяг. Паротяг і два вагони розбиті, наслідком чого згинуло 18 осіб.

— **Великий винахід.** Італійський інжинір Царлятті сконструював новий рід локомотиви, яка не буде порушувана парою, тільки сконцентрованим повітрям. Цей винахід на думку знавців викличе цілу революцію в комунікації, особливо тому, що нова локомотива не буде вимагати вугілля, супроти чого кошта комунікації зменшилисьби на 70 процент. Перші проби з винаходом викликали в Римі велику сенсацію.

— **Страшна зброя.** В одній з фабрик зброї в Єдинених Державах Америки побудовано нову гармату, яка може викидати ядра ваги 1500 фунтів. Це ядро зможе розбивати найбільші будинки, найгрубші пандирі потяги на віддалення 21 миль англійських. Цю гармату можна тільки перевозити залізничими шляхами.

— **Мумія Тутанкамена.** На днях удалося научній експедиції видобути мумію Тутанкамена на світло денне.

— **Редукція цивілізації.** Наслідком слабої фреквенції припинено рух особового потягу ч. 30. на лінії Львів-Ряшів (відїзд зі Львова 23,55) і рух потягу ч. 27 на лінії Краків-Львів. Особовий потяг ч. 26, котрий виїзджав зі Львова до Кракова о год. 17·30, буде курсувати тільки між Львовом і Ряшевом. Спальний потяг Львів-Краків ліквідується, а на його місце буде курсувати лиш один спальний ваґон, долучений до потягу ч. 25. На лінії Камениця-Кременець припинено рух потягу мішаного ч. 2952 і потягу ч. 2953. На лінії Каменець-Дубно зліквідовано також один потяг. З днем 12 ц. м. припинено залізничий рух на лінії Володимир-Волинський-Сокаль.

— **Самовбийство у львівських вязницях.** У львівських вязницях дуже часто трапляються випадки самовбийства вязнів, котрі не в силі перенести важких тюремних умов життя. Дня 12. ц. м. в поліційній вязниці при вул. Яховича повісилася Юлія Барська, арештована в Жовківщині за приналежність до комуністичної організації.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Ґен. Сікорскі премієром?

„Хвіля" звідомляє з Варшави в звязи з іменуванням мін. Сікорского, що ґен. Сікорскі заступить перетяжеиого працею през. мін. Грабского на становищі премієра, щоби вможливити йому віддатись з цілою енергією санації скарбу.

Димісія Нара й Льосова.

По звідомленням із Мінхена, Кар зложив свій уряд ґен. комісаря Німеччини. Задержить становище правительственного президента гор. Баварії. Ґен. Льосов зголосив димісію; його наслідником називають Касенштайна. Повновласти, звязані з виїмковим станом, переходять на кабінет Кнілінґа. Рішення в справі знесення виїмкового стану ще не запало.

Ґен. страйк в Англії.

Англійський страйковий комітет видав відозву, в котрій констатує з вдоволенням, що гасло розпочатя ґенер. страйку виконано у всіх пристанях. Около 20.000 мішків із листами і посилками остало в Плімет. Мекдонельд заявив, що готовий перегорювати з штрайкарами.

Баварія монархією?

Плєбісцит над внесенням про розвязання сойму і ревізію конституції виказав більшість у цілому краї, яка заявилася рішуче за переведенням повищих проблємів. Це позволить новому баварському соймови здійснити програму ревізії конституції й евент. введення монархії.

Договір Совітів із Латвією й Естонією.

В Москві одержано відповідь Латвії й Естонії на пропозицію Коппа. Відповідь зясовує становище обох держав у справі договору й неагресії, ґарантії й невмішування до внутр. справ контрагентів, непопирання зачіпних актів і свободи транзіту, за виїмком воєнних матеріялів.

Вальоризаційний франк.

Нині 19. с. м. вальориз. франк = 1,800.000, на 20 лютого 1,800.000

Курс грошей.

Львів, дня 18. лютого 1924

Нині тенденція хитка, легко знижкова, ціни змінюються о 50 місць. Оборот середній, настрій оспалий.

Доляр ам.	9,480.000—9,530.000
Доляр канад.	8,700.000—8,800.000
Чеські корони	275.000—280.000
Леї	44.000—00.000
Фунти штерл.	38,000.000—38,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000,000—000,000
Франц. франкй	420.000—000.000
Франк шв.	157.000—000.000
Франк бельг.	380.000—000.000
Гулдени голянд.	34.000—00.000
Ліри італ.	39.000—00.000
Золото	
20 кор.	42,750.000—43,500.000
20 франк.	38,000.000—38,250.000
20 марок нім.	45,500.000—47,000.000
10 рубл.	55,000.000—55.500.000
Срібло	
Кор. австр.	780.000—800.000
5 кор.	4,090.000—4,500.000
фльорени	2,000.000—2,130.000
рублі	3,125.000—3,250.000
копійки (за рубля)	1,700.000—1.900.000

Варшава 18. III. Доляри Зєд. Держави 9350, 9300, 9400, 9200, канадійські 8.950, фр. фр. 000,000 фр. зол. 1.798, ліри італ. 000, Фунти штер. 00,000, 00,000, кор. ч. 000.000.

Чеки: Бельгія 351.500, 349, 353, 345, Льондон 40.200, 40.250, 39,875, Новий Йорк готівка, Париж 405.350 403.150, 407, 399, Прага 271.150, 266.900, Швайцарія 1,625, 1.618.200, 1,634, 1.602, Відень 132, 131, 133, 129, Італія 405.500, 403.250, Бони зол. 1.350, 1.400, 8 прц. позичка 13.500, 13,250, мілієнівка 725. 800, дол. поз. 6, 5.750, Голяндія 3.500, 3.480.

Ціріх 18. лютого 1924. Голяндія 214.90 Новий-Йорк 576½. Льондон 24.68. Париж 25,15. Медіолян 24,92. Прага 16,70. Будапешт 0,02. Букарешт 2,99. Бельград 7,60. Софія 4,39. Відень 0,00.81½. австр. стемп. кор. 0,00.81½.

Збіжева біржа.

Львів, 18. лютого 1924.

Рух на біржі легко оживлений. Загальний оборот около 50 тон. Трансакції в житі й ячменю, добра пшениця пошукувана. На загал подача сильна при слабому зацікавленню з причини сподіваної зниж-ки цін. Тенденція знижкова, настрій резервований.

Пшениця краєва 73|74 з 1923 р. 35,000.000—36,500.000*, жито галицьке 68|69 з 1923 року 23,000.000—24,000.000*, ячмінь гал. бров. 21,000.000—22,000.00* ячмінь гал. для перемелення 19,000.000—20,00.000. овес гал. 44|45 з 1923. року 21,000.000—21,500.000, фасоля 00,000.000 — 00,000.000. гречка 00,000.000, 0,000 000.

Мука пшенична	40% „1"	80.000.000*
„ „	50 „	62,000.000*
„ „	70% „0"	43,000.000*
„ житня	60 „	52.500.000*
„ „	70% „4"	52,500.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	12,000.000*
„ житні „ „ „	11,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 0,000.000, 0,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

З життя українського студентства за кордоном.

Спілка студентів-Українців у Німеччині.

Відвідини голяндського професора Штайнмеца.

Підчас свого перебування в Німеччині відвідав 18. січня п. р. зі своїм сином Спілку Студентів Українців в Німеччині голяндський професор унів. Штайнмец. Він довго розмовляв з нашими студентами і виявляв надзвичайне зацікавлення українським народом. Цікавили найбільше проф. Штайнмеца найновіші часи на Україні. Про глибоке й всесторонне зацікавлення проф. Штайнмеца українською про-

— Накладом „Народного Базару" — в Перемишлі вийшла з друку книжка **Українські монограми до вишивання і вишивання С. ТАТУХА,** в котрій міститься 425 різних получень, (оправ 3·20, брошур. 2·30 і поод. картки 0·10).

Крім него з попереднього власного накладу має Базар в Перемишлі такі видання: ОРЕСТ АВДИКОВИЧ: Ой у рідному краю та на дикому полі„ 0·30; Д-р АЛЬФРЕД ЄНЗЕН: Тарас Шевченко — літературна студія — переклад Д-ра Івана Мандюка, 1·50; Д-р АЛЬФРЕД ЄНЗЕН: Перелицьована Енеїда Котляревського — переклад Павла Воляньского, 0·25; Сольоспіви: Випуск І. С. Людкевич: 1. Піду втечу„ 2. Тайна. 3. Спи дитинко моя. — Випуск II. Є. Форостина: В неволі тяжко, 0·30; Б. Вахнянин: Сиріткa і соловейко, 0·30; С. Людкевич: Великопостна пісня, 0·30; УЛЯНА КРАВЕНКО: Проліски — поезії для дітвори, 0·25; В дорогу, 0·25; С. Татух: Зошити каліграфічні з взірцями 0·20. Замовлення слати: **Н. Базар, Перемишль, вул. Косцюшка ч. 5** 1418 2—2

бленою свідчив його відчит, на якому були присутні окрім Німців також студенти чужинці, яких тут є дуже великий процент. Були й такі, які ще й досіль думали, що українська мова не діялект московської або польської мови.

Порівнував проф. Штайнмец Українців з Поляками та Москалями. Москалі — сказав він — це нація, яка кінчить своє істнування, Українці-ж якраз здобувають собі право істнування на карті Европи".

Дискусія над відчитом і щирі розмови затягнулись до пізної ночі. Щойно в 2. год. ночі проф. Штайнмец і його син сердечно попращались з нашими студентами.

Свято Самостійности Української Держави.

22. січня ц. р. відсвяткували Спілка Студентів Українців свято Самостійности Української Держави, та Свято Злуки Західних Земель з Великою Україною. На святі були присутними представники німецького, магометанського, грузинського та болгарського студентства.

Свято відчинив своєю промовою проф. Б. Лепкий. Після його промови виголосили ряд привітань представники присутнього студентства. Найкраще та найбільше взорушуюче привітання виголосив представник грузинських студентів. Рівночасно склали привітання від Видавництва „Українське Слово" полк. Зеленівський, від Української Громади — д-р З. Кузеля, та від Старшинського Союзу — полк. Новоханський.

Дальше слідував реферат В. Кучабського. В своїм рефераті зясував провідні ідеї української державности в останніх роках. По сім рефераті відеклямувала студ. Авдиковичівна вірш „Дванайцять борців" з поеми Б. Лепкого „Ноктурн".

Свято закінчив своєю промовою представник Спілки асист. Доманицький.

Виклад проф. Рорбаха на тему „Україна", як праосідок індоґерманських племен.

Німецько-український Союз влаштував 23. січня п. р. вечір, на якому дав виклад проф. Рорбах. На вічі прибуло й наше студентство. Д-р Маркузе привітав з рамени німецьких студентів наше студентство, вказуючи ціль приязни: „Ви й ми маємо спільних ворогів. Ми почуваємо себе так само пригнобленою нацією як і Ви. Вороги над нами мстяться. Ми мусимо боронитися. Нехай та пригода принесе волю обом нащям".

Після його привітання дав відчит проф. Рорбах. Він багато подорожував по Україні. Він говорив: „Деякі шукають осідку індоґерманських племен в Азії, що дуже розминається з дійсністю. Осідку наших індоґерманських племен треба шукати в підгірю Карпат, области Дону, над берегом Чорного моря та на підгірю Кавказу". Свою гіпотезу основував він на розвою німецької мови та моралі. При кінці сказав: „Один український нарід остався на своїй первісній землі — нарід, який є нашим прародичем".

Після викладу проф. Рорбаха відспівала кілька українських пісень співачка п. Любарська. Це один з вечорів, який зблизив німецький нарід до українського. На тому вечорі між иншими був присутнім проф. американського університету д-р Штанґеянг. В найблищому часі дасть відчит з того самого обсягу проф. унів. Фляйшер.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

Дещо про календарі.

У цім році величезний врожай на українські календарі: їх вийшло у світ поверх 12-ти. Це й на нормальні часи навряд чи не булоб забагато. Боїмось, що значна частина накладів не розійдеться в цілости.

Але справа не тільки в кількости. Справа і в якости. Власне на якости наших календарів я й хотів би тут спинитися. Хто хоче видати доброго календаря, той мусить розпочати працю над ним ще за кілька місяців. Отже гадаю, мо мої думки й поради в цій справі не будуть передчасними.

Перш за все щиро прошу вибачення у всіх хвальних видавництв та календарних складачів: за чотири роки свого перебування на еміґрації я не бачив ні одного доброго українського календаря. Я бачив гарні, а часами просто таки чудові літературні альманахи — цікаві, змістовні, поважно проредаговані — але того, чим повинен бути календар, я не бачив.

Справді, чим мусить бути сучасний календар?

На мій погляд, він мусить бути перш за все практичною енциклопедією щоденного життя. Літературна частина — це оздоба і принада; головнеж — це підручна книжка, в якій я міг би знайти коли не все, що мені потрібно знати, то принаймні вказівки, де я можу те потрібне відшукати.

Цими днями мені треба було відправити кілька пакунків з книжками за кордон. Я шукав у кількох наших календарях, як це робиться, і жадних вказівок не знайшов. Отже обгорнув пакунки добрим картоном, перевязав міцно шнурком і повіз у ближчу до мене поштову філію. Але пакунків там від мене не приняли, а казали везти на Центральну площу. Повіз, але й там пакунків так само не приняли, бо вони мусять бути зашиті у полотно. Повіз я пакунки з поворотом до дому, потративши даремне і дорогий час і гроші.

Теж саме і з залізницями. Ні в одному календарі я не знайшов залізничої мапи, не знайшов списка залізничних стацій та їх віддалення від головнійших міст, не знайшов і правил залізничої тарифи.

Приїхали до мене люде з окраїн, що мали справи до ріжних центральних установ, і знов же я не міг подати їм адреси ні одної з тих установ, хоч переглянув усі календарі, які в мене є, а є їх у мене аж пять.

Не одну шпальту я міг би записати, зазначуючи те, чого нема в наших календарях та що конче повинно в них бути...

З приємністю пригадую декілька календарів, що видавалися в Росії у передвоєнні часи, як от Гатцука, Суворина, Ситіна, Яблонського. Цим книжкам просто таки ціни не було. В ваших руках була справжня енциклопедія щоденного життя; на вашім столі був мудрий широко поінформований порадник з масою статистичного матеріялу по ріжних галузях знання, з незвичайно багатими практичними відомостями і вказівками, з катальогами відповідних книжок, з безліччю потрібних адрес і обовязково з залізничною мапою. Кожного року весь цей матеріял уважно переглядався та доповнювався, а літературна частина, яка складала меншу половину книжки, додавалася цілком нова.

Наклади таких календарів досягали величезних цифр і тіраж їх міцно тримався. Відомий український учений Гатцук давним давно помер, а складені їм „крестовий" і „крестний" календарі, придбавши постійний контінґент читачів, не втрачували своєї популярности і широко розходилися до останньої великої революції 1917 р.

Тепер на Великій Україні не може бути й мови про складання доброго календаря. Він може вийти лише у Львові.

І колиб такий календар дійсно вийшов, то жадна конкуренція не булаб йому страшна. Назавжди він став би настольною книжкою і незмінним сопутником українського громадянина.

Ол С—кий.

По білячої 14-днева ВИПРОДАЖ поодиноких КАПЕЛЮХІВ
уладжує ПЕРША КРАЄВА ФАБРИКА КАПЕЛЮХІВ
Рудольфа НАЙВЕЛЬТА
Склади: площа Марійська 8, вул. Казимирівська 25 і Городецька 72.
Ціни капелюхів фільцових 25·20 і 17·50 міліонів, вовняних 15·12 і 10 міліонів. 1420 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Заходом Това „Українських Жінок" в Станиславові відбудеться в понеділок, дня 25. лютого 1924 в салі „Монюшка" Академія в 40-літну річницю основання Товариства. Програма: 1) Вступне слово, п. О. Рубачкова, 2) Вагнер: „Хор віщунок мира" — жін. хор „Боян", 3) Л. Українка, Мрії — деклямація п. О. Мацькова, 4 а) Брямс. Рапсодія і б) Сметана. „На березі моря", форт. сольо п. О. Лагодинська, 5) „В сороклітню річницю". реферат п. А Кисілевської, 6 а) Олесь-Степовий: „Ні не співай..." б) Олесь-Людкевич: І день і ніч, сольоспів п. А. Гірняківна, 7) Уляна Кравченко: На новий шлях — деклям. п. О. Рудичева, 8) Привітя від Товариств і Громадян. 9) Кошиць. Сонце низенько, Ой давно давно, жіночий хор „Боян". Початок о 8. год. веч. Карти вступу продаватиме Українська Книгарня і театральна каса. Дохід призначений на відновлення дівочої буси. Привати і жертви приймає голова Товариства п. радн. Копровська Стефанія, вул. Казимирівська 17. 1429 1-1

Ширші сходини членів „Союза Українок" відбудуться 26. лютого с. р. (середа) о год. 6-ій вечером в домівці товариства (Народний Дім, Рутовського 22). На порядку дня: дискусійний реферат проф. Шаха на тему: „Роля жінки в сучасній освітній роботі". З огляду на вагу теми проситься усіх членів прийти на сходини і взяти в дискусії як найживійшу участь. Гостям радо. 1428 1—2

Заходом Тов-а Українська Захоронка відбудуться в суботу дня 23 с. м. вечерниці з танцями для старших в малій салі Лисенка. Початок о год. 8. вечером. 1428 1—2

Дрібні оголошення.

ІДУЧИ дня 12. II. ц. р. о год. 10 рано зі Стрия до Долини лишив я на лаві поїзду портфель з готівкою около 35 міліонів і документи. Прошу отсею дорогою старшого Добродія, який сидів напротив мене і який цей портфель певно знайшов бо остав лише сам у цім переділі, шоби гроші собі зацережав, а портфель з документами, які впрочім не мають жадної вартости для нього, був ласкав відіслати на низче подану адресу: П. Особа, управ. школи в Людвиківці п. Велдіж. 1423 1—1

СТУД. унів. пристійний, молодий, Галичанин, обзнайомлений з Італією й Францією та їхніми мовами, любовник дипльоматичних студій, поважний, енергічний, оженеться з богатою, гарною панною, в цілі продовження студій в одному з наведених країв після взаїмного упознакомлення, де може вестя й акцію торговельну. Фотографія пожадана. Анонімам не відповідається. Стрий — poste restante — оказателеви легітимації ч. 8763, Rohatyn 24. I. 1923. 1427 1—1

ПОШУКУЮ інструктора (ки) до хлопця з приготовляючої кляси: о. М. Гавкевич, Більче золоте п. в місци. 1417 2-2

ФУТРО нове, попелиці на низького мущину, дешево до продажі в кушнірській робітні П. Карпяка, Куркова 11 а. 1413 3—4

Ширіть наш Часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

1396 6-10 ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
— вул. СИНСТУСЬКА Ч. 17. —
Штучні зуби в казчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

кооп. Український Народний Дім „ВОСКРЕСЕННЯ" в Копичинцях відбудуться дня 1. марта ц. р. о год. 11. перед полуднем в салі Театральній із слідуючим порядком денним:

1) Відкриття Зборів і вибір президії,
2) Звіт з діяльности Дирекції за 1923 р. і уділення абсолюторії,
3) Затвердження річного білянсу,
4) Розділ зиску,
5) Доповнення членів Дирекції,
6) Внески членів.

Копичинці 15 лютого 1924 р.
1425 ДИРЕКЦІЯ. 1—1

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

кооперативи господ.-споживчої спілки „ЗЛУКА" кооперативи з обмеж. порукою в Станиславові
відбудуться в суботу, дня 1. марта 1924 р. о год. 4 попол. в власній льокалі з таким денним порядком:

1) Відкриття Зборів, 2) Відчитаня протоколу з попередніх Загальних Зборів, 3) Звіт з діяльности Надзірної Ради і Управи за адм. рік 1923, 4) Звіт Контрольної Комісії, 5) Затвердження річного білянсу та уділення абсолюторії, 6) Розділення чистого зиску, 7) Затвердження вибору одного члена Управи, та евентуальний вибір членів Ради Надзірної, 8) Внесення та запити. 1426 1—1

НАДЗІРНА РАДА.

Приймається тільки передплата
на сільсько-господарський місячник
„Сільський Світ"
Перший квартальник 2 міліони.
Америка річно 2 доляри, Чехія 50 корон.
Число 1 і 2 вийде в лютім.
Адреса: Перемишль, Зелена 5.
1412 2—2

Металеві ліжка, дитячі ліжка, емальовані і нікльовані дротяні вкладки, уривальниці виконує
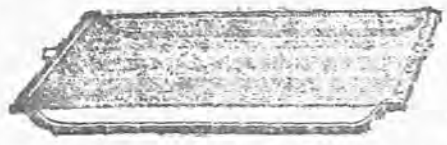
„ФАБРОЛЬ"
Перша Галицька Фабрика металевих ліжок, англійської системи
Львів, вул. Ягайлонська 24.
ТЕЛЕФОН 1058. 1354 3—4
приймається також воєнні направи і відновлювання.

КІНОТЕАТРИ
КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА
Нині і в слідуючі дні прегарний фільм п. з.
„ПІМСТА ЛИЛИКА"
мельодрама на 6 дій
В головних ролях три аси екрану Eva May, Lya de Putti найкращі зорі екрану і Harry Liedtke любимець жінок.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 38 (10.131). Львів, четвер 21. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Поза межами видержаности.

Самогубство „політично підозрілої".

Жах проймає нас і кров стинається в жилах, коли вірно уявити собі подію, що сталася перед кількома днями у львівських поліційних арештах, в огидних, відразливих норах при вул. Яховича. Ще вчора і передвчора тієї події не було, хоч вона довершилася ще в середу 13. ц. м. Так, ця довершена подія ще вчора не існувала для публичної опінії, для громадської думки. Були тільки відірвані, непотверджені і незаперечені поголоски, що в поліційних арештах поповнила самогубство Ольга з Левицьких Бесарабова. Львівська польська преса, що щоденно черпає натхнення з поліційного інформаційного бюра та для якої така подія в иншому разі становила б лакомий сенсаційний жир, мовчала і мовчить досі. Тільки „Курєр Львовскі" з 15. ц. м. і „Дзєннік Людови" з 19. ц. м. в сірому кутику принесли стидливі нотатки. Так напр. „Курєр Льв." пише: „в поліційних арештах поповнила самовбийство через повішення Юлія Баравська (sic!), релігії гр. кат., маючи около 20 літ (sic!). Арештовано її оноді на провінції, za włóczęgowstwo". Поліційне слідство виявило, що вона є політично підозріла і розпочато дальші дохо-дження".

Як бачимо, то тут кожне слово є брехнею, крім самого факту, що арештована „політично підозріла" поповнила самогубство. Хто саме змінив ім'я і назвище нещасної жертви львівської чрезвичайки і з якою метою? В якій цілі перехрещено пок. Ольгу Бесарабову, 35-літню вдовицю по інжинірі Дмитрові Бесарабові, що згинув на італійському фронті як австрійський старшина, — на около 40-літню Юлію Баравську? До тогож поліційний референт чи поліційський інформатор дозволяє собі в огидний спосіб знущатися над нещасною інтелігентною й освіченою жінкою, подаючи як причину арештування „włóczęgowstwo".

Та не це маємо тепер на увазі. Як згадано, від кількох днів поширювалися поголоски про страшну подію в поліційних арештах. Одначе справу окутано якоюсь дивною, надмірно дивною таємничістю. Ні наша адвокатура, ні наша преса не могла добитися ніяких певних інформацій. Версії, не тільки про саму подію, але й про причини події постійно змагалися. Це спонукало проф. Северина Левицького, брата покійної удатися дня 18. ц. м. до дирекції поліції, щоби довідатися, як фактично справа мається. І тут на превелике здивування проф. С. Левицький довідався від надком. Вагнера, що його сестра, Ольга з Левицьких Бесарабова ще **5** (словами **пять**) **днів** тому поповнила самогубство у вязничній келії. Денатку поховано тихцем і таємно на „паньствови кошт", не повідомляючи навіть найблизчої рідні, хоч дирекція поліції докладно знала про найблизчих свояків покійної.

Коли поставимо поруч себе цинічно фальшиві інформації [illegible] р-а Льв.", які там пречінь якимсь чином і звідкись дісталися, дальше мовчанку дирекції поліції, яка не спростувала тих вісток, яка не задоволила публичної опінії поданням достовірних вияснень і яка вкінці поспішилася тихцем похована денатку, — то мусимо прийти до пересвідчення, що й инші поголоснe лишені основ.

Бо що довело покійну до того, що вона відмежована від світа тюремними кратами, тільки „політично підозріла" не мала иншого виходу, як покінчити самогубством? І що за причина, що покійна сиділа около 10 днів в поліційних арештах і не була згідно з постановами і вимогами закона по упливі 48 годин віддана в розпорядність суду, коли вона була так дуже „політично підозріла"? І як до того дійшло, що інтелігентна жінка, в середньому віці (35 літ), зрівноважена, не посуджувана в ніяких злочинах, тільки „політично підозріла", звела руку на себе і на вязничній краті перервала пасмо свого життя?

Порушена до глибини і до живого обурена публична опінія домагається від сторожів справедливости висвітлення цеї загадкової справи від початку до кінця. Громадська думка домагається кинення світла в темні коридорі поліцейських канцелярій і вонючі нори поліційних арештів.

Цеї справи не можемо й не сміємо пустити плазом. Відповідні чинники нашого громадянства: політичний провід, соймовий клюб, адвокатура мусять приложити всіх зусиль для вияснення цеї глибокої трагедії і для вимірення справедливости. Колиб на основі польських законів, а радше їх приноровлення до нас це виявилося неможливим, то мусимо шукати вирівнання цеї події у міжнародніх чинників, бо трагедія при вул. Яховича кличе до неба о пімсту.

Вшехпольська нахабність.

Один з вшехпольських тижневиків помістив статтю, в якій лається Англію за її відношення до Польщі. В цій статті пишеться: „Широка опінія в Польщі, а це треба сказати ясно і просто, заскочена і зачудована тим, що англійська демократія виступає вже зовсім отверто і ясно з програмою нового першого розбору Польщі після її обнови. Наглядною тенденцією цілої англійської заграничної політики є тепер повалення скорше чи пізнійше статуту, який створив париський мир і via женевський Союз Народів (побільшений Росією і Німеччиною) вимусити на Польщі поворот до ігнорантської та дурноватої (ух! — прим. Ред.) лінії Керзона на півночі та вимушення на Польщі широкої автономії для Малорусинів на півдні".

Цей цитат повторяє „Газета варшавска", отже центральний орган вшехполякерії, підносить таким чином висловлені думки до обурення табору Дмовских, Грабских і Комп.

Вшехпольський табор ніколи не грішив консеквенцією. І його апетити були колись куди скромнійші. Грабскі в перших роках війни не виходив поза межі автономії в державі Романових. А ще в 1917 р., отже після вибуху революції на засіданию Ратункового Буковинсько-Галицького Комітету прилюдно в промові заявляв, що Поляки зовсім не рефлектують на Сх. Галичину. На цім засіданню був присутний м. и. Д. Дорошенко. Тепер по думці Грабского і Комп. „моцарствовосць" Польщі не може обійтися без західно-українських земель. Цю думку вони суггестіонують цілій польській суспільности. Вона поставлена як вугольний камінь в основу польської політики на „кресах".

Вшехполяки не люблять, коли згадати їм їхнє становище давніщими роками. Коли ми перед роком згадали про листа вшехпольського рабіна — Дмовского до редакції „Діла" з 6. XII. 1909 р., в якому він пропонував Українцям боротьбу за „za naszą і waszą wolność", п. Дмовскі, уповаючи на те, що оригінал листа в ході воєнних подій запропастився, в нахабний спосіб у краківській пресі заперечив, мовляв — він такого листа не писав. В першій хвилі дійсно ми не могли найти оригіналу. Та на днях будемо служити фотографічною знимкою.

Та до речі. У нас мало хто знає, що лінія Керзона з 1920 року відповідає меморіялам, які складав п. Дмовскі державам антанти в рр. 1917—18.

В меморіялі, дорученім Бальфурові в березні 1917 р. Дмовскі каже:

„Підставою сили Польщі є територія, на якій більшість населення говорить по польськи, є свідома своєї польської національности і виказує привязання до польської справи". Чи не виразно сказано тут про етнографічні межі Польщі? А дальше в цім меморіялі сказано „...в російській державі на схід від краю з мовою польською є велика територія з 25 міліоновим населенням, що належала колись до Річпосполитої польської (1772) і де Поляки є в меншости (від 35 до 5 прц.). Більшість населення говорить тут по литовськи, білоруськи, а на півдні по малоруськи". І зазначує: „...населення цих країв було би полем для антипольської агітації і могло би з огляду на свою численність зробитися великою небезпекою для суцільности польської держави". Чи не виразне застереження проти доліплювання до Польщі теперішних „кресуф всходніх"?

Очевидно цими думками мусіла кермуватися Найвища Рада, коли 8. грудня 1919 р. визначувала східні границі Польщі.

Один з парохіян Дмовского Козіцкі в книжці „Sprawa granic Polski" пише: „До безсумнівно польської території на основі декларації з 8. грудня належить Королівство Польське („Привислянський Край"), з виїмкою північної частини сувальської губернії (повіти августівський і сувальський і половина сейненського з Сейнами), крім цього давний білостоцький округ, тобто три повіти давної губернії гродненської: білостоцький, більський і сокольський". Відтак додає: „Слід підчеркнути, що лінія з 8. грудня є тільки границею, на якій дозволено Польщі завести негайно адміністрацію, а не доконечною границею Польщі. Відносно доконечної границі на сході мало прийти окреме рішення Найвищої Ради. Як виходить з перебігу справи в комісії для польських справ, речинець цього рішення відкладано до хвилі повстання в Росії правительства, яке союзні держави могли би визнати за російське правильне правительство".

Пора визнання „російського правильного правительства" надходить, тому у вшехпольському таборі зачинається хвилювання, тому зростає страх за майбутнє „статуту, створеного париським миром". Чого доброго Дмовскі заперечить, що він на ділі є духовим батьком лінії Керзона, яку вшехпольські органи називають тепер „ігнорантською і дурноватою".

З румунської займанщини.

Чернівці, 16. лютого 1924.

У нас на краще, як у Вас над Дністром. Навіть гірше. Нас пропорціонально мало. І не має у нас того гарту і традицій боротьби, які є в Галичині. Буковинці в ері Василька надто легким коштом здобували те, що Галичане виборювали. Буковинці, опинившись під чоботом цинганчуків, не знали в першій хвилі, що робити. Багато одиниць менше характерних відпало, пішли ворогам служити. Та решту гнет морально скріпив. І ми сьогодня не дивимося песимістично в майбутнє. Селянські маси держаться дуже гарно. І інтелігенція і селянство з запертим духом стежить хід подій на Наддніпрянщині.

Румуни ведуть супроти нас екстермінаційну політику. Народне шкільництво вже знищили. В українських селах поза Прутом вже віть не вчать української мови. По цей бік Збруча школи зрумунізовано, одначе в них ще полишено навчання української мови як предмету. Українців учителів або спенсіоновано, або попереношено до Румунії (до „регату"). Так само знищено середнє шкільництво. Українську гімназію в Кіцмані переміненo на румунський ліцей. Замкнено гімназію у Вижниці і реальну школу у Вашківцях. В Чернівцях є ще українська гімназія, одначе в першій і пятій клясі заведено вже румунську викладову мову. Наука православної релігії мусить відбуватися в румун. мові. Зовсім зрумунізовано черновецький університет. Знесено українські катедри. Не викладається навіть історії славянських літератур.

Студентські товариства розвязані остались тільки буршівські: „Запо-

Польська „дбайливість."(*)

Промова Пос. Сергія Хруцького, виголошена в польському соймі 18. лютого 1924 в справі „ревіндикації" луцького православного Собору.

(Докінчення.)

Ось так усталив я чотири моменти. Ревіндикації побернардинської церкви домагається не католицька людність і не місцеві власти, тільки частина католицького клиру, а крім того не-місцеві чинники, а саме християнсько-народова партія. Хто видав розпорядок про ревіндикацію святині, якого виконання домагаються внескодавці?

Дециэію в тій справі, прошу це теж мати на уввзі, винесло само міністерство віроісповідання і освіти. Воєвідський уряд здержався від тієї дециэії і тут знову служу панам документом, маю відпис постанови волинського воєводи в справі ревіндикації святині, де воєвідський уряд пише: „Воєвідський уряд, не дивлячись на безсумнівний історичний факт приналежности святині до католицької церкви, предложив справу про ревіндикацію побернардинського костьола в Луцьку до порішення міністерству віроісповідань". Отже стверджую факт, що сам уряд (воєвідський) не мав відваги з власної ініціятиви винести дециэії і ту дециэію — повторюю це — винесло само міністерство, значить дуже бюрократичним способом.

Крім того підкреслюю ще одно. Міністерство передає собор в Луцьку до часового вжитку католицького населення і те віддання в нічому не пересуджує остаточного призначення тієї святині, щодо якої дециэія може наступити аж після остаточного управильнення справи призначення православних церков законодатним шляхом.

Я не розумію, прошу панів, такого поведення і запитую, чи то можна випозичити на якийсь час користування християнською святинею? Чи такий акт є згідний з повагою уряду і з пошаною для тих самих християнських святинь? І того власне домагається Християнсько-народовий Клюб, випозичення християнських святинь, і до того має приложити свою печать сойм Річипосполитої, як законодатне тіло. Я в те не вірю.

А колиб всупереч всьому то сталося, колиб сойм ухвалив ту резолюцію про негайне віддання собору (Мантерис: Спаде вогонь з ясного неба!), то — чи панове здаєте собі справу з того, яке враження то зробилоб на православне населення? (Голос: Давнійше кнутом катували і насильно забирали і яке то враження робило?). Прошу вас той закид звернути на адресу російського уряду, а не українського населення. Підношу ще раз ту квестію, яке враження викличе у православного населення негайне відібрання собору? Панове знаєте знаменито, як горячо перейнялося тією справою православне населення. Ви бачили тут в соймі делегацію 100 осіб, яка відвідувала всі клюби; та людність заклала протест. Ніхто з панів, підкреслюю це, не чув, щоби та православна людність протестувала, коли в Луцьку забирано церкву касарняну, церкву шпитальну, церкву вязничну і т. д. Чому людність тоді не протестувала, а тепер протестує? Над тим, прошу панів, слід застановитися. А зрештою ще один свідок, його Ексцеленція митрополит Діонісій, такий льояльний у відношенню до уряду і польської держави, і той чоловік, той достойник, що саме пише в цій справі?! (Голос: Ви його не признаєте!) Ми його не признаємо, за те ви його признаєте, і тому ви повинні дуже прислухатися до слів ексцеленції. Так пише дуже прихильний і льояльний у відношенню до польської держави митрополит Діонісій: „Як найвищий пастир православної церкви в Польщі, признаючи вироки історичної справедливости, не протестував я, не підносив голосу проти ревіндикації тих багатьох католицьких святинь, які дійсно в своїм часі насильно забрано католицькій людности. Одначе тим більше і з тим більшим правом можу тепер запротестувати проти наміреної ревіндикації". І дальше митр. Діонісій вказує, яке враження зробило би на православному населенню відібрання Собору. Ревіндикація православної катедри, в старому воєвідському городі, на очах скупченого довкола неї цілого населення Волині безумовно голосним відгомоном мусілаб відбитись у найдальших закутках краю і ніколи не далася би забути. Вплив цього кроку на настрої місцевого населення був би невимовно прикрий,— і тільки той, кому ці настрої є байдужі або хто легковажить їх загострення, може домагатись ревіндикації православної катедри в Луцьку.

Отже, пане референте, хто займається демагогією: посли Українського Клюбу чи митрополит Діонісій? До цих слів митр. Діонісія мушу додати одну увагу. На східних окраїнах, прошу панів, дотепер тільки один орган державної влади зберіг свій авторитет в очах населення, а саме сойм. І тому, якщо, панове, ухвалите резолюцію про негайну ревіндикацію собору в Луцьку, то підважите цей останній авторитет, бо православне населення зрозуміє ухвалення тої резолюції тільки так, що сойм, будучи законодатним тілом, не є покликаний до того, щоби видавати розпорядки, які входять в обсяг виконуючої влади; одначе той сойм у такім випадку видав би розпорядок, який торкається виключно тільки луцьких горожан, і у того населення було би враження, що сойм робить кривду православному луцькому населенню. Чи панам залежить на тім, щоби так понизити авторитет сойму? Чи спеціяльно партія, на якої чолі стоїть п. мін. Гломбіньскі, бажає собі, щоби православне населення Луцька з прикрістю згадувало, як колись з великою парадою, з церковною процесією стрічало п. мін. Гломбіньского в Луцьку, як його святочно витало на своїм богослуженню в соборі у промові свого пастиря? Так, шкідливим було би винесення резолюції про негайну ревіндикацію собору в Луцьку. Ухвалення тієї резолюції є неможливе і з инших оглядів: ми створилиб непотрібний прецеденс. Хочете, панове, зробити виїмок для Луцька і справу побернардинського костела розглядати в соймі. Що, панове, сказалиб ви, колиб ми пішли за вашим прикладом і зголосили окремі внесення про кожду з 300 нам забраних церков? А ми моглиб це зробити, бо чому тільки Луцьк має творити виїмок? Колиб ми зголосили тих 300 внесень, то ви, панове, сказалиб, що це є або демонстрація і обструкція, або правнополітичний аналфабетизм. І ви, панове, малиб слушність, бо прецінь сойм сам не може виносити тимчасового рішення в справі поодиноких церков, сойм не може сповнювати функції адміністративно виконуючих властей, як в даному випадку відносно справи собору в Луцьку хочете, панове, зіпхнути сойм на невластиву дорогу. Оноді конституційна комісія, сьогодні плєнум сойму, законодатного тіла, сталося якоюсь розємчою комісією, чи товариством для історичних дослідів, — це пімстилося.

Комісія більшістю голосів винесла резолюцію, яка не є жадною резолюією. Бо що може значити резолюція, в якій взивається уряд до негайного виконання того розпорядку, себто стверджує загальник, що уряд мусить виконати власне розпорядження! Таку резолюцію можна доповнити иншими загальниками, напр. уряд мусить дбати про добро держави, або також: уряд мусить рівномірно трактувати своїх громадян і т. д.

Чи потрібно такої беззмістової ухвали, такої загальної резолюції? В найкрашому разі ота резолюція може бути звичайною інтерпеляцією. Є фактом, що істнує розпорядок, але дотепер невиконаний. В такому разі ця резолюція, як інтерпеляція була би відповідною формою, при чому мусіла би бути відповідно перередагована.

А зрештою, що спільного має ота інтерпеляція з внесенням? Колись з правого боку чули ми закид на адресу Українського Клюбу з приводу наших перших кроків на парляментарному терені, — закид того змісту, що наші внесення виглядають радше як інтерпеляції. Це був закид неслушний. Тепер маю спромогу і користаю з тієї спромоги та звертаю той закид панам з правиці. Ваше внесення про ревіндикацію собору в Луцьку є типовою інтерпеляцією. І що більше — типовою інтерпеляцією у відношенню до принципової резолюції, зголошеної мною і прийнятої вже відносно всіх спірних церков, — зголошеної найперше в адміністраційній комісії, а опісля повтореної в конституційній комісії. Творячи для Луцька виїмок зі загального принципу, не відрочуючи тієї справи до видання загального закону, панове викривлюєте той самий принцип і через те спихаєте нараду конституційної комісії і плєнума сойму на хибні шляхи. Так ставити справи не можна. Сойм не може вирішувати квестії поодиноких церков і костьолів. Тільки шляхом видання загального закону відносно всіх церков можна ту справу полагодити. Зрештою, сойм може висловити опінію того змісту, що зі загально-державних побудів до часу видання загального закону уважає вказаним здержання актів передавання християнських святиньдо тимчасового вжитку того чи иншого віроісповідання. Зрештою сойм не може нічого більше зробити не може вводити ніякого виїнятку, бо виїмки перезертають прийнятий загальний принцип і доводять до абсурду. Приймаючи резолюцію, що взиває уряд до виконання свого розпорядку, сойм в дійсности виніс би таку ухвалу: Сойм передає собор в Луцьку для тимчасового користування католицькому населенню до часу остаточного вирішення тієї справи законодатним шляхом. Чи це не абсурд? Чи сойм має займатися теж випозичуванням на деякий час християнських святинь і два рази обговорювати ту справу, раз сьогодня і другий раз, коли та справа буде вирішена загально: Отже слід відкинути ту резолюцію. За те справу собору в Луцьку, як і всі инші, слід відсунути до часу видання загального закону відносно всіх спірних православних церков. Така постанова — і це сильно підкреслюю, — таке ставлення справи, як я пропоную, в нічому не пересуджує квестії собору в Луцьку. Може бути, що на основі загального закону собор в Луцьку буде відданий католикам. Щож, буде це прикре для православного населення, та воно скаже: одно з двох, або закон є добрий, закон на якого основі відбирається нам собор, але зле і безправно приноровлений до нас, — або в гіршому разі населення могло би сказати: той закон є злий, але це діло людських рук і кривдить не тільки нас, але й инших. Dura lex, sed lex, — закон, що відноситься до всіх православних, що обіймає все населення на цілому просторі польської республики, не є виїмковим розпорядком, зверненим виключно, спеціяльно проти православного населення міста Луцька. (Ріжні голоси на правиці). Для вас це неприємне, я то розумію.

Ухвалюючи такий закон, який відбирав би православним собори, сойм в такому випадку не мав би на оці виключно нас, Українців міста Луцька, то не був би з рамени сойму акт якоїсь індивідуальної пімсти, звернеої спеціяльно проти українського населення в Луцьку за мниме насилля бувшого російського царату, а так виглядало би віддання собору в Луцьку католицькій людности, колиб була ухвалена резолюція про негайну ревіндикацію того собору.

З усіх цих мотивів висловлююся проти резолюції про негайне віддання католицькій людности бувшого побернардинського костьола і вношу, щоби ту резолюцію скреслити.

Натомість піддержую резолюцію, до котрої принціпово прихилилася більшість комісії і представник уряду, а саме:

„Сойм взиває уряд, щоби всі справи ревіндикації поодиноких святинь відрочив до часу видання окремого закону, що управильнить квестії титулів власности костьолів і церков, спірних між католицьким і некатолицьким населенням". (Оплески на українських і білоруських лавах).

*

Як відомо, переконуючі аргументи п. пос. С. Хруцького не мали ніякого успіху. Сойм постановив голосами правиці (при здержанню від голосування „Пяста" і НПР.) відібрати луцький собор до кінця лютого ц. р.

рожжя" і „Чорноморя". Розвязано богословське товариство „Православна Академія" і товариство православних священиків. В духовнім православнім семінарі, хоча там всього є один Румун, а решта Українці, викладова мова румунська.

Українська мова не має ніяких прав навіть у суді. Урядується при помочі перекладчиків. Судді присяглі мусять знати румунську мову.

Румуни видали закон, якого метою знищення українського національного майна: по думці сього закону майно розвязаного товариства переходить на державу.

В останніх часах основано тут два українські банки: Кредитовий (зареєстрований 6. II) і Північний (ще не затверджений).

Політичних партій серед буковинських Українців немає. З боку деяких кол української інтеліґенції йдуть спроби опертися о румунські опозиційні партії. Йдуть розмови з б. мін. Д. Поповічем (партія Авереску). Кракалія пішов на службу до партії „параністів" (хліборобська партія). Виходить дві газетки (тижневики): „Зоря" під редакцією д-ра Льва Когута і „Хліборобське Слово" під редакцією Кракалії.

В українській частині Буковини дальше є стан облоги. На приказ ген. Мірческу українську пресу нищиться на кождому кроці. Її безпощадно конфіскується. Нищиться її на почтах. Все це переводить військо.

В українських товариствах працюють одиниці з вільних фахів. Урядовці, що поважаться брати участь в громадянському житті, опинюються в „не столь отдальонних губерніях". Учительку п-ню Левицьку — голову „Комітету пань" перенесено до Телєрману (Цїганешті) над Дунаєм. П-ні Левицька багато причинилася до розвитку харчівні для акад. молоді, для якої селяне дають провіянт даром.

Недавно їздила депутація чернівецьких Українців до міністра освіти Анджелєску в справі переслідувань українського шкільництва. Він багато обіцяв, нічого не зробив.

Треба зазначити: в циганськім царстві найсильнійшим аргументом є хабар. Беруть хабарі урядовці від найнизшого до міністра включно.

Звязки з Бесарабією поволі налаштовуються. Там під деякими оглядами ще гірше, ніж на Буковині.

Наддніпрянська Україна.

Сніги на Україні.

Вся Україна покрита нечувано грубою сніговою скатертю. Найбільше груба верства снігу доходить до 60 цм. в Харківській і Полтавській губерніях. На полудні грубість сніговой верстви менча, наприклад, в околицях Одеси доходить до 20 цм. Такої глибини снігу за останніх 33 роки на Україні не помічалося ані разу.

Суд над „чудотворцями".

В Харкові закінчився суд над „чудотворцями", що роспускали в серпні 1923 р. вісти про чудотворне відновлення копули на Воскресенській церкві. Спеціяльна комісія здемаскувала обман, в якому брали участь представники духовенства. Двох обвинувачених засуджено на три роки тюрми, а деяких співвинних, завдяки лагодячим обставинам як їхній малій інтеліґенції, засуджено на менчі кари.

Затоплення корабля.

Корабель „Капнегро", що вийшов з Одеси 30. січня 1924 р., навантажений українським збіжам і прямував до Константинополя наїхав 1. лютого між Констанцою і Тузлами на підводну скалу. Наслідком зударення зі скалою в кораблі зробилася велика діра і він почав скоро йти на дно. Команда щасливо виратувалася і причалила на човнах до румунського побережа біля Констанци, де й висіла на беріг. Корабель з великим вантажем збіжа затонув.

Безробіття в Донбасі.

З Донецького басейну комунікують, що число безробітних дійшло там до цифри 23.000 люда проти 17.000 з жовтня минулого року. Побільшення числа безробітних пояснюється тим, що останніми часами зменшено роботи на деяких фабричних підприємствах.

Преса.

Схід чи Захід?

Краківський „Час" з дня 17. ц. м. містить під повищим наголовком велику економічну статтю, якої „моральний сенс" такий, що з усіх гарних фінансових планів і приємних заяв ріжних економістів, все рівно нічого не вийде, бо, мозляв. Польща має до діла з Заходом і лише західними методами може оздоровити фінанси, а тимчасом вона цупко тримається східних методів. Під делікатною покришкою фахово-економічної статті подано досить яскраву характеристику відносин у Польщі. Кінцевий, найбільш проречистий уступ, подаємо в цілости.

„Без зайвих доказів сьогодні відомо що не сама інфляція спричинила девалюацію марки; рівночасно грало тут роль недовіря до марки, котрої кождий хотів позбутися, не маючи довіря до фінансової політики, до правосильности сойму та уряду. Як що сьогодні марка дещо стабілізувалася, то на це вплинув не тільки закон про припинення друку валюти, але і той факт, що сойм зрікся інтеренції в фінансових справах, та передав їх в чисті, енергічні руки Грабского. Закордонної позички, необхідної для санації скарбу, ми не дістанемо, як що не вилєґітимуємо своєї правосильности, льояльности і то не тільки перед Европою, але і перед своїми громадянами. Европа дивиться на нашу молоду державу завзятим оком і шукає в нас перш за все: **правосильности, чесности і льояльности супроти своїх і чужих.**

Так: з одного боку **примус, поліція, нечесність і безправність** — це Схід; з другого боку додержування обітниць, чесність в економічних справах, льояльність і правосильність, — то Захід.

Дотепер ми розуміли ту справу тільки теоретично, абстрактно. За довго впливав на наш світогляд царський автократизм, якого сліди залишилися в нашім щоденнім трактуванню біжучих справ. А ті великі прінціпи Заходу є зависні: вони не вдоволяються теоретичним признанням їх, вони хотять, щоби ми приняли їх в життя і ков, щоби вони заволоділи нами. Тільки під тою умовою вони дадуть нам благословенні наслідки, дадуть волю означену правом, здоровий скарб і здібність розвитку. Чим скорше стираймо з нашого чола нещільничі сліди східної безчесности, а на їх місце випалюймо західні тавра: правосилля і чесність".

Так пише Поляк про свою Ойдержаву й своїх земляків. Бач, чого йому закотілося: законности, чесности і льояльности своєї власної влади до її власних громадян.

Занадто великі вимоги!...

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Компромітація балтійської конференції.

Вчера закінчилася у Варшаві конференція балтійських держав, про яку ми вже писали. Метою конференції було вирішення трьох питань, а то: навязання господарських звязків, спільна тактика в Союзі Народів і накінець спільна акція на терені закордонної політики. В конференції взяли участь міністри закордонних справ Естонії, Латвії і Фінляндії й очевидячки польський міністр Замойский. Наради не довели до порозуміння в жадній з тих трьох справ. Наслідком цього фінлядський міністр закордонних справ не приняв журналістів варшавської преси, хоч згодився їх приняти, та виїхав перед заповідженою їхньою візитою. Вийшло в тої многонадійної конференції в результаті велике фіско.

Договір Штіннеса і тов. з окупантами Руру.

Між власниками копалень вугілля в Рурі Штіннесом, Тіссеном, Фоглєром і иншими з одного боку й окупаційною владою з другого боку підписано договір про доставу вугілля для Франції на рахунок репарацій. На основі того договору від 1. марта відновляється достава вугілля в нормальних розмірах, предзиджених умовинами репараційної комісії. Передше підписаний договір обовязував рурських промисловців доставляти лише 27 прц. нормальної скількости.

Німецький вивіз.

Як видно з опублікованих в Берліні офіціяльних даних, німецький експорт виявився з кінцем грудня минулого року в сумі 561,000.000 золотих марок а імпорт в сумі 492,000.000 золотих марок.

Нітті відмовився.

З Риму подають, що б. премієр Нітті відмовився поставити свою кандидатуру на посла при найближчих виборах до італійського парляменту.

Ще одна конференція.

„Стар" подає, що англійський уряд має намір скликати ще одну конференцію в справі редукції повітряних зброєнь.

Вальоризаційний франк.

Нині 20. с. м. вальориз. франк = 1.800.000, на 20 лютого 1,800.000

Курс грошей.

Львів, дня 19. лютого 1924.

Нині тенденція хитка, легко знижкова, Оборот слабий.

Доляр ам.	9,475.000—9,500.000
Доляр канад.	8,700.000—8,800.000
Чеські корони	275.000—280.000
Леї	44.000—00.000
Фунти штерл.	38.000.000—39,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франки	420.000—000.000
Франк шв.	157.000—000.000
Франк бельг.	280.000—000.000
Гульдени голявд.	34.000—00.000
Піри італ.	000—00.000

ОСТАННІ ВІСТИ.

За становище львівського воєводи.

„Хвіля" звідомляє з Варшави, що кола зближені до нар. демократії приготовляли іменування Кенцкого на становище львівського воєводи, але номінацію цю задержано завдяки протестови лівиці. В звязи з цим кружляють чутки, щб на становищі мін. внутр. справ має послідувати зміна, бо мін. Солтан занадто є під впливом ендеції.

Югославія визнає совіти.

Переговори між правительством совітів і Югославією в справі визнання де юре совітського правительства вестиметься в Празі.

Перед заключенням Сов.-англійського договору.

Мекдонельд конферував із совітським делегатом Раковським, котрий виїздить до Москви, щоби поінформуватися в справі майбутньої англійсько-російської конференції. Англія мала запропонувати сов. правительству утворення в російських пристанях спеціяльної полоси, до котрої англійські купці й промисловці могли би вивозити товари призначені до Росії зглядно з Росії.

Справа визнання совітів Австрією.

Австрія визнає совіти мабуть на другий тиждень. Совіти є погляду, що не треба окремого визнання совітів Австрією, бо вона визнала вже їх у Берестю. На думку Австрії теперішню австр. републику годі вважати правною наслідницею б. австр. монархії. Крім цього Росія уневажнила Берестейський договір 1920 р. Тому потрібне окреме визнання совітів.

За держ. устрій в Греції

На засіданні грецьких Нар. Зборів б. през. мін. Гонатас по виголошенню промови проти династії, поставив внесення, що Народні Збори можуть проголосити републику. Друге внесення подібного змісту зголосила републ. група. Предс. Союзу републиканів представив третє внесення з домаганням, щоби Нар. Збори проголосили републику, але під услівям, що нарід шляхом плебісциту могтиме дати апробату для цієї зміни. Предс. Ради мін. Касандаріс заявив, що повище внесення є доказом зміни програми реп. союза. Внесення є новістю, тимбільше, що його поперло кількох реп. ліберадів і два консервативні ліберали.

Замість Росія — С. С. Р. С.

Чічерін звернувся до всіх дипльоматичних представництв у Москві з нотою-проханням, щоби замість назви Росія вживали назви Союз Соц. Совітських Републик.

Ратифікацію сов.-італійського договору відложено.

По донесенням з Берліна ратифікацію італійсько-совітського договору відложено на десять днів. Зміст договору держать покищо в тайні. З подробиць звісно, що Італія має запевнені нафтові концесії на берегах Чорного моря. Експльоатуватиме їх італійський капітал. Запевниться великі достави збіжжа для Італії. Корисно для Італії полагоджено справу набережної плавби на Чорному Морі.

Венізельос знову при владі?

Тел. Комп. звідомляє: Кружляють чутки, що адмірал Кондуріотіс задумує податися до димісії. Його місце зайняв би Венізельос.

Золото

20 кор.	42,500.000—43,000.000
20 франк.	38,000.000—38,500.000
20 марок нім.	46,000.000—47,000.000
10 рубл.	55,000.000—56.000.000

Срібло

Кор. австр.	780.000—800.000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1,875,000—2,000.000
рублі	3,125.000—3,250.000
копійки (за рубля)	1.700.000—1.750.000

Варшава 19. III. Полярн Зед. Держави 9,350. 9,300, 9,400, 9,200, міл. Фунти штер. 39,875 міл. Кор. ч. 267.000 до 269.500. Фр. золоті 1797.

Чеки: Бельгія 335 — 328 — 331 — 325, Голяндія 3.495 — 3.470, Льондон 40,175 — 39,875 — 40,275 — 39,475, Новий Йорк як готівка, Париж 395 — 390 — 394 — 387, Прага 271 150 до 266.000, Швайцарія 1,630 — 1,610 — 1,621 — 1,594, Відень 132 — 131 — 133 — 129. Італія 401 — 398. Бони зол. 1,35[illegible], — 1,400, 8 прц. позичка 13,000.000. Мілонівка 715 — 785, Дол. поз. 5,900 — 5,700.

Ціріх 19. лютого 1924. Голяндія 215.40 Новий-Йорк 577½. Льондон 24,72. Париж 23,90. Медіолян 24,74. Прага 16,70. Будапешт 0,0193. Букарешт 3,05. Бельград 7,37½. Софія 4,42. Відень 0,00.81¼. австр. стемп. кор. 0,00.81⅛.

Збіжева біржа.

Львів, 19. лютого 1924.

При пасивній участи оживлені обороти. Загальний оборот 80 тон. Трансакції в пшениці, житі, ячменю й вівсі. Завдяки урохомленню залізничої комунікації, подача обильна, в наслідку чого впали ціни збіжжа. Житня мука подешевіла. Тенденція звижкова — настрій оживлений.

Пшениця краєва 71/74 з 1923 р. 35,000,000—36,500.000*, жито галицьке 68/60 з 1923 року 22,000.000—23,000.000*, ячмінь гал. бров. 21,000.000—22,000.00* ячмінь гал. для перемелення 19,000.000—20,00.000. овес гал. 44/45 з 1923. року 21,000.000—22,500.000, фасоля 00,000.000 — 00,000.000. гречка 00,000.000, 0,000 000.

Мука пшенична	40% „1"	82.000.000*
„ „	50„	62,000.000*
„ „	70% „0"	43,000.000*
„ житня	60„	59.500.000*
„ „	70% „4"	52,500.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	12,000.000*
„ житні „ „ „	11,000.000*
сіно солодке краєве прасоване (люзне)	0,000,000, 0,000,000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Заходом Пресової і Просвітної Секції **Тов. „ЖІНОЧА ГРОМАДА"** в ТЕРНОПОЛІ відбудеться

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в честь Наталії Кобринської в салі „МІЩАНСЬКОГО БРАТСТВА" **дня 24. II. ц. р. о год. 8. вечір.**

1424 1—1

НОВИНКИ.

— **Почтові зміни.** З днем 23. грудня 1923 р. відновлено почтову агенцію Надиби—Воютичі. З днем 15. лютого зліквідовано почтовий уряд в Петранці, пов. Калуш, а громади приналежні до цього уряду приділено до почтового уряду в Рожнітові. З днем 15. лютого закрито також почтову агенцію в Пікуличах, а села приналежні до области її доручення приділено до уряду в Ніжанковичах. З днем 15. лютого замкнено почтовий уряд в Базарі, пов. Чортків, а громади области його доручення приділено до уряду в Джурині.

— **Із судової салі.** Перед львівським Трибуналом відбулася розправа проти електромеханіка Боднарчука, обвинуваченого за комуністичну агітацію підчас останнього страйку у Львові. Обвинуваченний мав накликувати до комуністичної революції і в розмові з товаришами хвалити устрій в совітських республіках. Обвинуваченого засуджено на 1 місяць вязниці.

— **Польські патріоти крадуть.** „Газета Варшавска" подає, що в бюрі „Стражи Народовей" і „Звйонзку Довбурчикуф" у Варшаві невідомі особи викрали фонди тих організацій і ріжні тайні документи.

— **Жінки—бандитами.** При вул. Кохановского у Львові напала жінка-бандит на Вікторію Подвишня і побивши її в ночі до непритомности молотом, ограбила 50 міліонів. Поліції вдалося викрити, що жінка-бандит називається Анна Яблоньска з Личакова. Яблоньску арештовано.

— **Анатоль Франс** після тяжкої недуги повернув зовсім до здоровля і взявся за нову літературну працю.

— **Смерть російського письменника** Дня 3. ц. м. в Петрограді помер на туберкульозу визначний російський письменник і журналіст В. Муйжель.

— **За шпіонажу.** В лиського суді засуджено за шпіонажу на користь Франції артистку Ельвіну Брюсі на 10 літ тязниці.

— **Нова експедиція на бігун.** У доках у Портсметі (Англія) відновляють старий корабель дослідника півд. бігуна Скота, „Дісковері" (Відкриття"). Корабель є увесь виключно з дерева; його вже вживано при експедиції 1902 р. і тепер на ньому мають вибратись у нову дорогу до півд. бігуна, яка триватиме 3 роки. Командантом експедиції буде лейтенант Стенгауз, один зі старшин експедиції Шеклятона — в рр. 1914—16. В експедиції будуть находитись: кількох зоольогів, один хімік, один природописець і один лікар; склад експедиції затвердить британське міністерство кольоній.

— **Спадщина Рокфелєра.** Помер Віліям Рокфелер, який за життя мав славу одного з найбогатших людей світу. Але з підрахунку залишеного ним маєтку показалось, що завидні люде перецінювали його калиту, бо вся його спадщина рахує „лише" 10 міліонів долярів 195 білїонів н. марок), з чого однаке на довги паде 6 міліонів долярів; отже на ділі залишилось „лише" 4 міліони долярів (38 білїонів нп.) Виявилось, що у спадщині найшлись тисячі акцій таких товариств, які в м'ячасі побанкротували.

— **Находка 300-літнього перстеня.** Один грубих (палій) найшов у піску на побережі далекої північної Америки досить старинний золотий перстінь. Гадають, що не той самий перстінь, який загинув на англійському корольовському дворі в 1610 році і що клейнод є частиною скарбів морського розбишаки капітана Кідда, що їх він мав закопати в отому місці в головині XVII. ст.

— **Мешканева управа втратила мешкання.** Берлін живе новою сензацією, яка в одних викликає велике обурення, а в инших — сміх. Оце одна з міських мешканевих управ („Wohnungsamt"), програла, як комірник, процес з власником будинку й найшлась на вулиці. Інституція, якої завданням було підшукувати людям мешкання — сама втратила дах над гологою. Їй залишається одна потіха: вона саме назначує насильно звільнене (б. своє власне) помешкання одному з численних прохачів, ну й очевидно — може призначити такого комірника, який добре влізе у печінки власникові будинку!

— **Підвищка нар за незаплату маєтнового податку.** Міністерство фінансів виготовило проект розпорядження президента Річпосполитої, щоб від повільних податників стягати кари у висоті 10 процентів місячно. До 25. лютого треба заплатити першу частину маєткового податку. Наскільки податник гнесе просьбу знизити йому визначену висоту першої частини податку і просьба буде полагоджена прихильно, то кара за проволоку вплати не може бути наложеною.

— **Редукція цивілізації.** Для орієнтації подаємо докладний список тих потягів, йдучих з львівського головного заліздорожа, яких торкнулася остання політична резекція „з мотивів ощадности". І так від 1. лютого не курсують потяги: ч. 922 (швидкий), що йшов о год. 9·35 до Варшави; ч. 231 (особов.), 19·35 до Бродів; ч. 2214 (особов.), 21·25 до Рави руської; ч. 1717, 23·25, до Стрия; від 15. лютого не йде потяг ч. 70 (особовий), 23·55 до Кракова. Не приходить вже до Львова потяги: з Варшави (швидкий ч. 901, годин. год. 22·05), з Бродів (особов. ч. 232, год. 9·10), з Рави руської (особ. ч. 2213, год. 7·30), зі Стрия (особ. ч. 1716, год. 15·15). Від 15. II. не приходить особ. потяг з Кракова (ч. 27, о 6·30 год.) До Підволочиськ їде пасажирський потяг (ч. 201) лише в середу й неділю (відходить о 10·40); у тім-ж дні таксамо приходить з Підволочиськ (ч. 202, год. 18·45). Особ. потяг (ч. 26), що відходить о 17·30 год. — доходить лише до Ряшева; з Ряшева приходить до Львова в год. 5·30.

— **Роля жінки в сучасній освітній роботі** — на цю тему виголосить проф. С. Шах реферат в „Союзі Українок" дня 20. лютого о 6-ій годині вечером в домівці товариства (Народний Дім, Рутовського 22). Тема незвичайно важна і актуальна, так можна сподіватися, що наше жіноцтво явиться численно на сходинах і живою участю в дискусії засуне собі ще раз ті шляхи, якими під теперішній момент повинна йти уся наша освітня робота.

— **З театру.** Пані Софія Федичківська, яка своїм першим виступом здобула собі загальне признання, виступить у другє в опері „Жидівка" в четвер 21. с. м. — В суботу 23. с. м. премєра комедії одного із кращих чеських авторів В. Свободи п. з. „Останній мушина".

— **Куни**, тхорі, лиси купує Карпяк, Львів, Куркова 1'а. 1413а 4—10

Дописи.

Бережани. *(Ревізії й арешти в бережанськім окрузі).* Минулого місяця переводила поліція в Бережанах кілька ревізій у гімназійних професорів і у кількох панночок. У панночок забрано приватну кореспонденцію. Поліція, наслухавшись любовною лектурою, по кількох днях звернула листи власникам. Поза розголосом ревізії остали без успіху.

Дня 30. січня переведено ревізії в Німшині у Гавриїла Крайківського, управителя школи, і Катрі Крайківської учительки, та у Панька Крайківського, бувшого учителя. Того ж самого дня переведено ревізії також в Рядвянах, повіт Рогатин, у Льва Крайківського, господаря і Омеляна Крайківського, абіт. гімн. Забрано 104 книжки, між иншими „Комуністичний процес у Львові", „Нова Культура", та часописи „Вперед", „Землю і Волю" і „Комуністичний Маніфест". Всіх пятьох арештовано і приставлено через поліційні рогатинські арешти до арештів окружного суду в Бережанах „за приналежність до Української Соціяльно-Демократичної Партії о ряді дальших ściśle komunistycznych", а одночасно з тієї самої причини розпочато против Гавриїла Крайківського дисциплінарні дохождення через шкільну повітову Раду в Рогатині. Против посуджених ведеться вступне слідство за злочин головної зради з обовязковим слідчим арештом. На жалобу посуджених проти слідства і арешту апеляційний Суд у Львові поріщив застановити слідство против Панька і Катрі Крайківських і дня 16. лютого 1924 випущено їх на вільну стопу. Одночасно приказав апеляційний Суд в дальших дохожденнях сконкретизувати проти останніх трьох посуджених факти доносення. Справою занявся адвокат д-р Михайло Західний.

Великого розголосу наробили останні ревізії і арешти в Потоці, повіт Бережани. Ця подія вимагає близчого пояснення. Жив в Потоці рим.-католик, що називався Іван Огородник. Займався будовою читальні „Просвіти", був постійним членом Виділу, а найважнійше перед війною захопив читальняний склеп. В часі війни і по війні стягнув фальшивовані довги читальні (в збіжу), заграбив в касі довг читальні по закону Грабского 70 × 100, загарбав олійню читальні, випродав на свою користь товари в склепі і засів на майні читальні як домовитий господар, заявляючи, що ніяка сила його з „обитації" читальні не рушить. В 1918 і 1919 рр., покликаний до українського війська, заявив, що він є національности польської і від війська викрутився. В 1920 і 1921 рр., коли були перегляди до польського війська, він заявив себе Українцем. Читальня „Просвіти" на загальних зборах 1922 р. зажадала від Івана Огородника зложення рахунків діяльности олійні й уступлення з посідання читальняного дому. Він рахунків не зложив і з тієї причини 1922 р. уступаючому виділові не уділено абсолюторії. В 1923 р. читальня „Просвіти" пізвала Івана Огороднїка за свої правіжі і в суді після того, як суддя-Поляк звернув увагу Огородніка, що справа для нього пахне криміналом, Огородник заключив угоду, в котрій зобовязався до 3 днїв видати олійню, а до дня 1. липня 1924 уступити з посідання читальняного майна. Олійні в назначеним речинці не видав, а пом екзекуції спротивився видачі так, що треба було ужити асистенції поліції з постерунку Конюхи і силою забрати олійню. При сцені відібрання олійні мусів з обовязку інтервеніювати комендант постерунку в Конюхах Францішек Ярош, особистий приятель Івана Огородніка і протектор його справ в Потоці, власник кільнадесяти-моргового господарства, набутого з парцеляції в Конюхах, одним словом в Конюхах великий пан з привичками з часів панщизняних (за корець бараболі примушені люде відробляти йому тиждень). Против своєї волі мусів Ярош на візвання судового функціонаря приневолити Огородніка шанувати закон і олійню відібрав. З пімсти на членів виділу читальні і з злости, що його вплив при шаленім протегуванню з боку поліції і коменданта постерунку в Конюхах в селі упадає, Огородник зробив донос до слідчої експозитури в Бережанах на членів виділу читальні за протидержавну агітацію. З цього приводу дня 15. лютого в село Потік впала державна поліція з Бережан в числі 9 поліцжовнірів і 2 тайних агентів і по переведенї ревізії в учителя Тисовського і заступника голови читальні Гриця Лихолата, тогож останнього арештовано і спроваджено до поліційних арештів в Бережанах, в котрих досі сидить. Огородник, вдоволений своїм успіхом, голосить по селі, що в слід за Лихолатом підуть до арешту й инші люде, бо він великий чоловік, має великі впливи і всіх Поточан за політику навчить розуму. Дійсно дня 16. лютого в ночі спроваджено до поліційних арештів секретаря читальні Семка Прийдуна.

В цілій справі дивним видається, що на заказ першого-ліпшого шалапута і безхарактерника державна поліція робить великі паради і наражує невинних людей на страту здоровля.

Дня 15. лютого 1924 бережанська поліція в числі трох агентів і трох постерункових переведа ревізію у голови читальні „Просвіти" в Вишках о. Романа Береста, і конфіскувано книжку „Чин Тайни Хрещення"

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В четвер дня 21. ц. м. Виступ п. С. Федичківської. „ЖИДІВКА", опера.

В суботу дня 23. п. м. Премієра! „ОСТАННІЙ МУЩИНА", комедія на 3 дії В. Свободи. (Грана з великим успіхом з Narod-im Divadl-i" і по всіх кращих театрах чеських).

В неділю дня 24 п. м. (година 3. пополудні) „СЕРЕД БУРІ", історична драма на 5 дій зі співами Б. Грінченка. — Вечером, година 7·30 „ДОБРОДІЙНА ЗУЗАННА".

Білєти раньше в Союзнім Базарі, (вул. Руська) а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 г. при Касі театру.

Український театр під дир. Івана Когутяна.

Підгайці. — Сала Сокола.

Середа 20 II „ЧЕСНА ЗУЗАННА".

Четвер 21 II „ГАЛЬКА". Виступ п. Гаєка.

Неділя 24 II „ЗА ОРОЖСЬКИЙ КЛАД".

Вівторок 26 II „ЦАРЕВИЧ".

Бережани — Сала Сокола.

Пятниця 22 II „ГАЛЬКА". Виступ п. Гаєка.

Субота 23 II „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА", комедія. 1—5

Заходом Това Українська Захоронка відбудуться в суботу дня 23 с. м. вечерниці з танцями для старших в малій салі Лисенка. Початок о год. 8. вечером. 1428 2—2

Курс забав і гор. Товариство „Сокіл-Батько" уладжує для учительства м. Львова, провідниць захистів і захоронок та для всіх тих, що интересуються фізичним вихованням, курс забав і гор, який розпічнеться дня 3. марта ц. р. і буде відбувати ся в вечірних годинах. — Курс вестиме тов. Оксана Суховенська. Вписи на курс відбуваються в льокалі Т-ва в будні дні за виїмком суботи від год. 7—8 вечером. Вписове 1 мілїон мп., оплата за курс 5,0 0,000 мп. 1431 1—1

На „Рідну Школу"! Надзірна Рада Видавництва „Калєндар" указівки з поводу замкнення річних рахунків признати „Рідній Школі" 1/4 чистого зиску в квоті 50,000.000 мп. і відвати всі українські економічні й торгівельні інституції, щоби так само 1/4 річного зиску зложили на „Рідну Школу" УПТ, згадану квоту вже одержало і складає за неї щиро сердечну подяку, бажаючи дальшому Видавництву найкращих успіхів. — Головна Управа УПТ. 1491 1—1

На „Рідну Школу" прислало тов. „Січ" м. П. К. Сагайдачного, сотня II в Честер На 50 дол. як коляду. Складаючи за сю жертву щиру подяку, бажаємо Впов. Землякам усього найкращого. — Головна Управа УПТ. 1421 1—1

Заміснь вінця на домовину бл. п. Якова Назаровича складає на „Рідну Школу" п. Гібайло Софія з Феліціянтами 5,000.000 мп. За жертву складає щиру подяку Головна Управа УПТ. 1421 1—1

Дрібні оголошення.

АДВОКАТ на провінції пошукує сейчас рутинованого концепієнта. — Зголошення Львів, вул. Домбровского 10. партер. 1433 1—1

КАНЦЕЛЯРІЯ адвокатська близько Львова до відступлення Українцеви за уділом в доходах. — Відомість Косцюшка 20 II. п. Гімпель. 1434 1—2

СКЛАД НОТ вул. Романовича 11, бічна пл. Академічної поручає свій богато заосмотрений магазин Висилка на провінцію. 1430 1—5

ПУТРО кове, попелиці на пизького мущину, дешево до продажі в кушнірській роботні П. Карпяка, Куркова 11 а. 1413 4—4

ОГОЛОШЕННЯ.

1396 7-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

ОГОЛОШЕНЄ.

Дня 2. марта ц. р. о 3-ій год. по полудни відбудуться Надзвичайні Загальні Збори „Руської Каси", стов. з обм. порукою в Боришківцях, в домі Дмитра Івасюка зі слідуючим порядком:

1. Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів.
2. Зміна статута.
3. Вибір нової Управи.
4. Внески Членів. 1432 1—1

НАДЗІРНА РАДА:

Іван Антемюк голова. *Дмитро Іванюк* дільовод.

Не купуйте дони не переконавшись, що найде ліпше є в „ЖЕРЕБІ ПАНЧІХ" против головного входу до магістрату,

МІНЦЕРА, ЛЬВІВ, РИНОК 14.

На доказ, щоби переконати подається дешьлька цін.

Панчохи шовкові
Мп 3,900.000
„ прав. шов. зі швом „ 4,500.000
„ шов. фільо зі швом від „ 3,500.000
„ фільово густі „ 3.900.000
„ гаові I. якість „ 5.500.000
Мужеські скарпетки в десені 1/4 тузіна Мп. 2.900.000
Скарпетки шовкові фільор Мп. 3.500.000
Рукавички і жіночі камізельки в вел. виборі.
Стоїть марки „Ідеаль" у всіх величинах і красках Мп. 350.000.
Купуючий одержить гроші назад по 24 годині, коли переконається, що переплатив товар. 5—5
1382

ПОДЯКА.

Подобалось Всевишньому покликати до себе мого Найдорощого Мужа і Батька Василя Височанського управителя школи в Висоцьку вижнім, що упокоївся дня 25. січня 1924 р. в 35 році життя. Почуваюся до обовязку зложити сердечну подяку всім, що в тім горю поспішили мені зі словами потіхи, дальше всім, що своєю присутністю причинилися до звеличання сумного обряду похоронного. Передовсім складаю сердечну подяку В. П. Пані Грабцевій за її труди і правдиві слова потіхи за прихильність, віддану Покійному мужеви в найприкрійших хвилях і материнські слова потіхи для мене. З окрема дякую за труд і пращальне слово, виголошене над домовиною Покійного, о. Грабцеви місцевому парохови, як рівнож о. Трешневському, о. Тустановичеви, о. Іваньови і о. Білясови, що своєю присутністю зволичали обряд похоронний. Дякую і Вам Товаришї і Товаришки а іменно П. Товаришеви Ковальському за виголошене слово пращальне над могилою Покійного. Дякую і Вам Громадяне Височка-вижного і Вам школярики, що з жалем і сльозами в очах відпровадили свого доброго учителя на місце вічного спочинку. — Прибита горем жена з донечкою Славою.

1435 1—1

УВАГА! На свято 110-ліття народження Т. Шевченка 10. III. 1924.

Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ",

перше повне народне видання, в одному томі, з поясненнями й примітками д-ра В. Сімовича, з портретом і біографією поета Стор. XXX + 431.

Ціна 80 центів, в оправі 1 доляр з пересилкою.

ГОЛОСИ КРИТИКИ:

„...Видачий на гарному папері, чітким і великим шрифтом, з гарною біографією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря" в цілому найкращим кометарем, — „Кобзарь" Катеринославського Видавництва справді найближе стоїть до назви народнього читання. Тому ми щиро бажаємо, щоб сей „Кобзарь" був на столі селянина в кожній хаті всієї України". (Л. Білецький, *„Українська Трибуна"*, з 3. XII. 1921)

„...З ріжних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря" на те, щоб широкої й заокругленої проби систематичного обяснення всього „Кобзаря", як це було досі чимо в виданню д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського Слова"... Не було досі такої у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче поручити їм видання Шевченкового „Кобзаря" з поясненнями та примітками пана Сімовича."

(*„Учительське Слово"*, ч. 2—4, з квітня 1922 р.)

„...Діждалися ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря"... Воно повинно найтися в кожній читальні й бібліотеці, в руках кожного вчителя, взагалі в руках кожного, хто сам собі й иншим хоче вияснити Шевченкові думки, в руках учеників, селян і робітників". (М. Возняк, *„Письмо з Просвіти"*, з 15. січня 1922.)

„...Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові"...

Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно. На більші замовлення знижки 25—40 пр. Гроші (невеликі суми) можна присилати листом, а краще переказами на Konto E. Wyrowyj, Земельний Банк Гіпотечний, Львів, або — Zivnostenska Banka, Praha або Wiener Bankverein, Wien, або — просто на адресу:

EUG. WYROWYJ, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II,

1342 **Новий кателог Видавництва безплатно.** 4—9

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. **З друкарні Спілки „Ціло" Львів. Ринок ч. 10.**

Ч. 39 (10132). Львів, пятниця 22. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Орієнтація на порозуміння.

Внутрішня криза в усіх европейських державах є якнайсильнійше звязана з їх міжнароднім становищем. Закордонна політика вбиває внутрішню. Заходи, яких уживає нині Англія, Франція, Німеччина чи Росія для порозуміння з иншими державами, стають нині наскрізь живучою справою для всіх инших народів. Загальне вражіння таке, що всі ці великі держави втратили дещо зі свого імперативного, високолетного тону в користь тону ділової розмови. Правда: совітський уряд на далі повторяє свої заяви про ідеї комунізму, Франція про необхідне домагання супроти Німеччини в справі відшкодувань, Німеччина показує язик Франції у Палятинаті, а проте всі вони з дня на день шукають реальних засобів для поладнання розбіжних думок з тими, яких потребують.

Англійська дипльоматія користується таким миротворним настроєм і служить посередником у всіх цих справах, пригадуючи, що ні одна з держав не може дати собі ради без помочі свого противника. Роля нинішнього англійського премієра і міністра закордонних справ в одній особі, Мекдонельда, є дуже цікава в історичній перспективі англійської дипльоматії. Мекдонельд зриває рішуче з утертими методами старої дипльоматії основаної на творенню таємних союзів, договорів та явних залякувань. Франція є нині найбільшою мілітарною силою в Европі. А проте Мекдонельд уважає доцільнійшим боротись з нею мирною, пацифістичною дипльоматією, ніж старими методами. Він виходить з того розумного становища, що залякати Франції, не маючи армії, й так не можна силою; але за те можна її залякати — принципами, які вона сама признає і хоче зберігати.

Одним з цих принципів є бажання мирного розвитку держави і жах перед новою війною. В інтересі Франції лежить те, щоби мати гарантії перед можливістю агресивної акції з боку Німеччини, в майбутньому. Мекдонельд вірить у міжнародню добру волю. Ніяка держава, що сама явно не бажає війни не може заздалегідь відпекатись від спроби порозуміння з ворожими сусідами, не перевіривши їх доброї волі і не склавши доказу щодо власної. У Франції висять у воздусі вибори. Поанкаре, якого можуть справедливо вважати винуватцем лиха накоєного Рурою, мусить згризти твердий горіх: упадок французького франка. Якщо він продовжував би свою лінію непримиренного — виборча кампанія могла би покористуватись його впертістю як козирем проти нього.

Цікаво, що коли европейська преса широко змальовувала перспективи щодо приходу до влади англійської робітничої партії, — німецька преса без огляду на різниці напрямків, витала в Мекдонельді політика, який без застережень стане на боці Німеччини в обороні її інтересів. І в цьому Німці страшенно завелись. Першим завданням нового англійського уряду було саме зміцнити дружеські взаємини з Францією. Так треба було для зміцнення умовин европейського миру. Цей аргумент Мекдонельда, що дружеське відношення до Франції є одним з найбільших домагань теперішнього моменту, не тільки зі становища німецького, але і з якогонебудь иншого погляду — цей аргумент не тільки не зустрівся у Берліні зі зрозумінням, але навпаки: зустрів дуже ворожий настрій.

З початку цього року представники Німеччини показали явно, що німецька політика має силу загрожувати замиренню Европи. Події останніх літ склались на те, що берлінський уряд мав більше охоти помститись на Франції, хоча би покищо досить наівними способами, ніж мав би охоту вступити до Союзу Народів. Найбільше надій на Союз Народів покладають, зовсім природно, малі народи. Там вони можуть вносити свої жалоби і прохати покірно їх полагодження. Великі народи почувають себе там звязаними некорисними для них умовинами атмосфери, в якій і маленькі народи мають свій свобідний голос. Инше діло: Англія, яка має там за собою саме цих малих вихованців. Її теперішня політика йде під знаком Союзу Народів. Коли їй вдасться ввести туди Німеччину та Росію і дати перші докази мирного порозуміння у довго наболілих справах — англійська дипльоматія докаже важшого завдання ніж у ті часи, коли вміла в бажаний мент прокинути війну між двома своїми ворогами.

Світла в печері!

Більше світла в поліцейські печери, більше повітря в задушливу атмосферу, контролі над діяльністю польських поліцейських установ! Польська держава заістнувала недавно, кілька літ всього, польська адміністрація у всіх своїх галузяк ще до нинішнього дня не є як слід зорганізована, а вже польська поліція здобула світовий рекорд в негативному розумінню. Ославлена російська царська охрана, світової слави „чека" блідне перед рознуздяністю польської польської поліції. Останні політичні процеси, які згущують авреолю польського режіму, виявили, що без провокації не може бути жадного „порядного" і відповідно сензаційного процесу. Але крім поліції, яка постійно дозволяє собі кпити з законів і передержувати до схочу в своїх огидних норах політичних вязнів, є ще суд, є державна прокуратура, якої обовязком стояти на стороні закона. Що з боку тих установ зроблено задля того, щоби припинити провокацію, щоби висвітлити таємні містерії галицького життя, напр. справу підмінування українських інституцій у вересні 1922 р.?

Перед судами нераз вказувано на поліцейські побої, на знущання над арештованими, просто на тортури. І у відповідь на це представник прокуратури брав в оборону поліцейську рознузданість та всіми силами протиставився переведенню доказів. Дуже часто ми чули виправдання поліцейської поведінки, що — мовляв — може бути, що подратований поліцист, якого життя є загрожене політичними „бунтарями" і „терористами", вдарив кого, але не „дрібничка".

Як довго прийдеться терпіти такі „дрібнички", як довго перший-ліпший поліцай буде паном життя і смерти кожного громадянина, як довго кожний громадянський діяч буде наражений на огидну провокацію?

*

В справі трагічної події, якої таємничість через безчинність державної прокуратури скрівають поліцейські нори і сира земля на притоптаній могилі пок. Ольги з Левицьких Бесарабової, явився 19. ц. м. в директора поліції д-ра Райнлєндера брат покійної проф. Сев. Левицький в товаристві адвоката д-ра Волод. Бачинського. Останній зажадав вияснень від директора поліції та, на жаль, їх не добився. Директор Райнлєндер виправдувався, що — мовляв — поліція не може брати відповідальности за те що арештований зробить з собою. Всякі поголоски про побої і т. п. це просто байки, з покійною поводились майже сальоново. Справа в яку вона була замішана, дуже брудна. Зрештою, він зарядив слідство. На запит, чому поліція не покликала достовірних для Українців свідків секції і чому не повідомлено про подію і похорон найблизчої рідні, відповів, що поліція не знала про ніяку рідню.

Опісля д-р В. Бачинський удався до надпрок. Маліни, одначе його не застав.

На маргінесі цеї події варто зазначити, що тут не йде мова про „брудну справу", якою хочеться залякати тих, що бажають доходити справедливости, тільки тепер йде мова про таємничу подію в поліцейських норах, подію, яка вимагає повного висвітлення. Тому світла в печери!

Присилайте складки на пресовий фонд на нн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Наддніпрянська Україна.

Страйк в Одесі.

В Одесі почався страйк, що поширився на всі фабрики і заводи державного промислу. Страйк спричинений затримкою виплати заробітних платень.

Розбійники (пірати) на Чорному морі.

Останніми часами оперує на українських прибережних водах ватага морських піратів, що розпоряджає скороходним вітрильно-моторовим судном. На днях чорноморське судно пограничної фльоти ГУПУ „Н" напало на піратів. Вони відстрілювалися з револьверів і мітралєз. По короткій перестрілці повідкидали кріси та бомби у воду і піддалися. Виявилося, що команда того розбишацького судна була турецькою. На судні відкрито дорогоцінний вантаж. У подвійний полотняний (вітрильний) пояс було зашито дуже багато золота.

Перед совітським судом.

„Агенція Всходня" подає, що у Винниці ведеться судовий процес проти повстанчих отаманів Гальбевського, Когана і Матвієнка та проти 34 повстанців з їх групи.

Українізація червоної армії.

З Харкова звідомляють, що українізація армії припізняється через брак командного складу, знаючого українську мову. Воєнним шкільним заведенням дано наказ випустити в якнайкоротшому часі достаточну скількість молодих червоних командантів з основним знанням української мови. Вже тепер вся політично-освітня робота у військових школах ведеться на українській мові. Військові бібліотеки доповнюються українськими книжками.

Снігові завії на Україні.

На катеринославських залізницях шаліла останніми днями страшна сніговія, що часами переходила в грізну бурю. На деяких залізничих перегонах висота снігу дійшла до кількох сяжнів. Залізничий рух припинений. Біля прочищування шляхів та відновлення комунікації занято десять снігочисток (паровиків) і 30 робітничих потягів.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

Пр. 173/24. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 34 з дня 15. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Зі замкненими очима", а) в уступі між словами „народу" і „до свойого", б) в уступі між словами „на всі" і „Поза", в) в уступі від слів „Між тим польський" до кінця артикулу містить в собі єство злочину з § 65 а) з. к. узнав доконану в дни ... лютого 1924 р. конфіскату за оправдану ... ціли знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій сторові. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а именно засудження за перестуство на гризну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 15. лютого 1924. (Підпис нечиткий.)

„Вільні з вільними, рівні з рівними".

Промова посла Антона Васильчуна виголошена в польськім соймі для 15-го ц. м. у дебаті над законопроектом про самоврядування.

Високий Сейме! Заповіджене від довшого часу польською пресою внесення у Соймі проекту закону про самоврядування зворушило нас і давало нам деякі надії, що може нарушений супокій знову вернеться на наші землі, що прийде законність а з нею спроможність господарського та культурного розвитку нашого народу та краю. На жаль, предложені Соймові проекти закону про самоврядування, які треба розглядати суцільно, як такі, що одні є вислідком других, є доказом того, що все те, що є пляноване і що має бути проведене законом—є, кажучи словами попереднього промовця, не тільки замахом на польську суспільність, але влучають в нас, в наші права, забезпечені нам конституцією Республики. Коли візьмемо перший закон виборчої ординації до сільських громад, то в ньому у двох пунктах ділиться горожан Республики на дві кляси: на горожан першої кляси, якими є Поляки і на горожан другої кляси, якими є Українці, Білорусини і инші меншости. Хоча ви, панове, самі стверджуєте, що ми на наших землях не є меншістю, то бодай хочете створити невідомо для кого і невідомо чому, такий „м о д у с", який зробив би неможливим сяке-таке співжиття між двома народами. Адже, коли кажуть, що становище державного служачого або служачого автономічного є якимсь актом, який бодай дає спроможність одержати другий голос, якщо обовязок крові, сповненої військової служби є привілеєм і також дає голос, якщо користуватись у слові та письмі польською мовою — це також привілей, то, будь ласка, скажіть панове, що це значить? Чи це не значить свідомо відкидати все населення, в такому напрямку, щоби воно сказало: до цього часу ми були льояльні, але далі цієї льояльности не підтримаю. Так мала би виглядати виборча ординація і такі форми мала би прибрати на наших землях; адже в царині господарського і культурного самоврядування ми не є новиками.

Якщо взяти Східну Галичину, то там самоврядування було основане на принципі відсталости, в консервативному напрямку. Ми мали також самоврядування на Волині, ми переживали земське вкорочене самоврядування Столипіна, потім земства нового тимчасового російського уряду про т. зв. „мелкую вемскую єдиницу", ми мали і маємо вже на Холмщині та Підляшу практику соймиків, введених на основі декрету Начальника Держави. І колиби цей закон мав бути доказом того, що культурно-господарське життя народу якоїсь провінції мало би поліпшити розбудову і далоби вигляди на культурний розвиток країни в усіх обсягах, то справді, коли би поглянути тільки на перший пункт виборчої ординації, тоді мати можна враження, що Річпосполита Польська йде в напрямку не тільки спинення господарсько-культурного розвитку, не тільки перекреслення основи конституції, яка каже, що всі є рівні перед законом і обовязками, але що Сойм Річпосполитої хоче, прийнявши цю ординацію, сказати цілому світові, що від цієї днини нема рівности громадян і обовязків. (Голос з ліва: Уряд, який предложив такий закон, треба віддати під суд). Возьміть, панове, так само виборчу ординацію до сільських громад. Дарма, що не можемо погодитися з принціпом т. зв. плюральних виборів, коли вже ми стояли і стоїмо на грунті, що до такої державної та законодатної інституції як Сойм, треба необхідно ввести голосування загальне, тайне, безпосереднє і рівне, то важко оминути питання: чому саме у сільських громадах треба ввести вибори безпосередні, тайні і загальні; ми стоїмо на становищі, щоби вони були й рівні. Чому до повітових соймиків, до інстанції, що обіймає і вяже сільські форми самоврядування, чому до них вводять уже двоповерхові вибори, а саме таким робом, що представники міської громади і міської ради вибирають представників до „соймику".

Не можна погодитись з тим, щоби компетенція, яка є означена для соймиків і яка має мати рішаючий голос як воля населення, цієї або иншої провінції, мала зводитись до невеличкого гуртка одиниць і то ще не вибраних. Адже відомо які кольосальні впливи має адміністраційна влада в обсягу т. зв. виборчих комісій і вплив всяких комісарів та представників, про яких уже згадував промовець.

Не маємо перед собою виборчої ординації до воєвідських соймиків і не маємо предложеного статуту цього воєвідського соймику, а проте скрізь тягнеться та червона нитка: — справи самоврядування щодо контролі належать до воєвідського соймику. Ні його склад, ні те як ці вибори мають бути переведені, нам невідоме. Гадаємо, що вже з цього становища не можна прийняти цих законів, бо не маємо ані воєвідського статуту, ані виборчої ординації для нього. А коли тепер виборча ординація не тільки насилує, але й упозні нечує права українського населення, бі лоруського і инших меншостей, і яка розпалює вогонь нечависти між двома народами, економічно і культурно, то ми мусимо звернути на це увагу.

(Продовження буде.)

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Церковні справи.

Варшава 18. лютого 1924.

Здавалося, що події останніх часів на Великій Україні ніби то занепокоїли так звану польську демократію і вона знов зацікавилась українським питанням, політикою на „кресах", почала робити аванси (натурально словесні!) представникам української еміграції і т. д. Але це був, так би мовити, елементарний рефлекс, якому жадний поважний політик не міг надавати особливої ціни. Від того рефлексу тепер залишаються непомітні сліди — переважно реторичного характеру. Реальна політика знов пішла старим річищем гноблення, репресій і жадного опору з боку т. зв. демократії не зустрічає.

У цім моїм листі я бажав би звернути увагу на одну царину нашого життя — на справи церковно-релігійні. Не треба зясовувати тут, яке величезне значіння мають вони для широких народніх мас. Отже коли ми порівняємо те, що було в цій области два роки тому, з тим, що є тепер, то побачимо, що згаданий вище принціп набірає тут все більшої та більшої сили. І не тільки серед цивільної адміністрації, що кермує конфесіональними справами, але й серед православної таки церковної гієрархії.

Три роки тому на чолі православної церкви у польській республиці став митрополит Юрій, бувший ректор Петроградської академії. Це був деспот, який вперто і самовладно провадив угодову політику, кермуючись принціпом: do ut des. Щось він гадав цим шляхом виторгувати. Навряд чи знайдеться багато захисників у небіжчика Юрія та у його політичного курсу, але всі, хто мав справи з покійним митрополитом, знають, що це була кремезна особистість, з якою доводилося рахуватись і Полякам. Українець з походження (родом з Поділля), він не тільки не ховався з своїм українством, але навпаки його підкреслював, оточив себе Українцями, вживав української мови, вступив у число членів центральної української еміґранської установи, дуже охоче давав парафії українським еміґрантам, благословляв збори для них по церквах і парафіях, дуже сприятливо ставлявся до українізації Служби Божої і за кілька тижнів до своєї трагічної смерти — 22. січня 1923 р. — дозволив відправити у своїм катедральнім соборі урочистий молебень з приводу пятиріччя проголошення незалежної української держави. І той молебень дійсно відбувся.

Не маю ані найменшого наміру перебільшувати зазначені факти або вважати, що вони можуть виправдувати хибну лінію церковної політики впертого й самовпевненого православного єрарха. Ні, я згадую про наведені факти лише тому, щоби порівняти їх з сучасним ментом. Теперішні православні епископи в Польщі, від наймолодшого до найстаршого, це є не угодовці, а просто покірливі раби цивільної влади, і коли хтось з послів на засіданню сойму кілька місяців тому назвав тодішнього міністра віроісповідань п. Гломбінського митрополитом православної церкви в Польщі, то це був не тільки дотеп, але суща правда. Між иншим спостерігається зараз цікаве і характерне явище: сучасні православні епископи не тільки всіма засобами поборюють українізацію церковного життя, яка розпочалася два роки тому, але й викидають з парафій тих священників Українців, які були висвячені за митрополита Юрія, або переводять їх на дяківські посади, отверто зазначаючи причину: „нахил до українських тенденцій". Так і пишуть в своїх резолюціях.

Особливу запопадливість виявляє в цьому теперішній митрополит Діонісій та його вікарій у Кремінці Антоній.

Чогож це так? Миж знаємо, що за Юрія той самий Діонісій — тоді епископ волинський — благословив переклад Служби Божої на українську мову проф. Ів. Огієнка і, здається, сам навіть відправив один раз Службу Божу українською мовою в Кремінці.

Справа зясовується дуже просто: орієнтація епископа, а тепер митрополита Діонісія не міняється; весь час вона залишається таж сама — о р і є н т а ц і я н а н а ч а л ь с т в о. Начальство (митроп. Юрій) ставився в певній мірі сприятливо до українства — сприятливо ставився до його і еп. Діонісій. Начальство (п. міністр віроісповідань) ставиться до українства вороже — стає ворогом і митрополит Діонісій. А за ним само собою, і миродша братія.

Отже треба йти до першого джерела — до міністерства віроісповідань. І в цей саме бік я звернув свою увагу. Дехто з урядовців міністерства — люде щирі й отверті. Вони в приватній балачці правди не ховають.

— Ви розумієте, чого варта Польща без українських земель. Отже ми мусимо за всяку ціну ті землі утержати. Не в наших інтересах, щоб у народніх масах прокидалась та росла національна свідомість, бо ми добре розуміємо, до чого вона може допровадити. В старі часи, коли під нашими впливами була сама Галичина, — ми завжди підтримували там москвофільські елементи, бо з національного погляду це не загрожувало нам широкою небезпекою і ослабляло українські течії. Тої самої політики мусимо триматися і тепер, особливо відносно таких земель, як Поліся. Ми не вважаємо населення цеї провінції українським. Це цілком темна маса, яка ще не виявила свого національного лиственя і яку можна скермувати в той чи инший бік. М і н і с т е р с т в о н е д о п у с т и т ь т у д и н і о д н о г о с в я щ е н и к а з у к р а ї н с ь к и м и т е н д е н ц і я м и. Тих, що попали туди в попередні роки, — мусимо викинути. Священики Москалі та русофіли без всякого порівнання приємнійші для нас, ніж Українці.

Н і о д н о г о У к р а ї н ц я! — це є завдання сучасних керманичів конфесіональними справами на „кресах", особливож таких, як Поліся.. Вони оті керманичі, самі отверто це визнають і докладно мотивують. „Князі церкви" православної — їх слухняні слуги і з тим більшою охотою йдуть указаним їм шляхом, що майже всі вони Москалі

Senex.

З діяльности Українського Парляментарного Клюбу.

Справа господарської школи в Городенці.

Посол Сергій Козицький і Тов. внесли 8-го ц. м. у Соймі на адресу міністра хліборобства інтерпеляцію у справі занепаду господарської школи в Городенні. Ця школа, як нижча рільнича, істнувала в Городенці від більше 40 років. З часом Краєвий Виділ перемінив її на школу для громадських писарів; польські двори в Городенці щезли й їх місце зайняли жидівські, які не потребували писарів з поміж учнів тієї школи. І хоча край рікрічно утримував у школі по 30 хлопців і трьох учителів, то школа, замісць продукувати сільських господарів, підготовлювала кандидатів на посади жандармів, скарбових стражників і т. п. Підчас війни школа була спалена. Румунське військо забрало й спалило матеріял, переданий на відбудову школи українським урядом. За польської влади про відновлення школи, як господарсько-освітньої інституції, заходивсь „Сільський Господар". Тому що школа була вивінована 6-моргговим городом, „Сільський Господар" запропонував призначити ту школу на школу будучих сільських господинь, очевидно, в українській викладовій мові, як цього вимагає характер і ціль цієї школи і як про це рішає польський закон про воєвідську автономію (ст. 9 зак. з 26. IX. 1922. т. 829). Наслідком заходів „Сільського Господаря" дах над школою був наново покритий, так само над стайнею.

Але на тім і припинились усі заходи що до відбудови школи. Сім шкільних будинків стоять пусткою, а город служить лише для приватних цілей одного з б. учителів, який живе у школі й не має нічого до роботи. Щоби покласти край марнованню публичного добра й безкорисному оплачуванню учителя, вислав „Сільський Господар" у Городенці дня 21 квітня депутацію до станиславівського воєводи, що приїхав до Городенки, з просьбою відбудувати школу й передати її під управу „Сільському Господареві". На це Т-во „Сільськ. Госп." дістало таку відповідь: „Міністерство хліборобства повідомило воєвідство рескриптом з дня 7-го червня 1923 ч. 1.700/R IV., що годиться урухомити в Городенці 2-місячну державу нижчу земельну хлопячу школу з польською викладовою мовою. З тою метою міністерство оплачує одного з ранійш викладаючих у школі вчителів. Термін відкриття школи є залежний від виконання відбудови й реставрації зруйнованих війною шкільних будинків".

„Отже — каже інтерпеляція — для польського патріотизму мається

дальше марнувати громадське добро й дальше усувати на бік охочі до праці руки, які хотіли зайнятися школою; також дальше мається оплачувати напаремне учителя, а Б-морговий город першої якости має лежати відлогом на те, щоби колись у невідомій будуччині основувати хлопячу школу — чужу для місцевого селянського українського населення, але за те з польською мовою навчання".

З огляду на те підписані на інтерпеляції посли питають міністра хліборобства: чи ота політика міністерства має бути дальше континуованою, чи радше міністерство схоче взяти на увагу потреби місцевої городенської людности й віддати тій людності або „Сільському Господареві" школу (по думці закону з дня 26. IX 1922 N. 90, ст. 3, п. 21 — 829) для створення справжньої культурної інституції, а саме школи сільських господинь, себто установи, що торкається самих підвалин селянського народу.

По широкому світі.

Америка має свої клопоти.

Передвиборча промова президента Куліджа виголошена в Ню-Йорку має кілька місць, які цікавлять усіх Европейців, що придають значіння впливові Зединених Держав на теперішній момент. Звернувши увагу на вийомкову ролю Англії супроти европейських справ, ролю з якою Америка солідаризується, він підкреслив вагу праці американських представників у т. зв. Репараційній Комісії. На його думку, Зединені Держави повинні бути приготовані на те, щоби піддержати основно погляди висланих собою експертів. Справа замирення Европи домагатиметься в першу чергу фінансової помочі, яка не може мати успіху без американського капіталу. З другого-ж боку Зединені Держави мають свої поважні клопоти. Надходячі вибори виснажують усі сили держави. Економічне положення селянства не є вповні вдоволяюче; багато селян не в силі дати собі ради з податковими тягарами, а банки, що займались селянськими ділами, банкротують. Хто зна, чи Америка на якийсь час не буде приневолена займатись виключно власними внутрішніми справами.

В'ідновлення обовязкової військової служби в Баварії.

Кар вніс на розгляд баварського уряду проект на відновлення обовязкової військової служби. Проект генерального комісара трактує на ділі не про військовий а про т. зв. трудовий обовязок. Одначе це справи не змінює. Речинець служби згідно з проектом має тривати один рік. Поклик на цю службу обовязував би все мужеське населення від 20—30 літ а жіноче від 18 до 25 літ.

Згода Мекдонельда.

Мекдонельд повідомив Поанкаре, що не має нічого проти опублікування французьким урядом т. зв. „Жовтої книги", яка міститиме в собі всі документи про паризькі мирові переговори.

Швайцарія апелює до трибуналу в Газі.

Швайцарський посол у Парижі вручив французькому урядові ноту федеральної Ради про митові непорозуміння. Швайцарія домагається в тій ноті передання конфлікту на вирішення міжнароднього трибуналу в Газі.

Кабінетна криза в Бельгії.

„N. W. J." подає, що кабінет Тенні подався до димісії. Причиною димісії міжпартійні непорозуміння в справі торговельного договору з Францією. Тому, що жадна партія не хоче піднятись місії творення нового уряду, король припоручив утворити безпартійний кабінет.

В блудним колесі.

З дискусії в комісії заграничних справ в польському соймі.

Дня 19. ц. м. відбулося третє з черги засідання комісії заграничних справ польського сойму, присвячене дискусії над експозе Замойского. На ім засіданню в імени Українського Клюбу промовляв пос. П. Василь чук. Зміст його промови: Польща веде самовбийчу політику. Немає в Польщі ні одної людини, ні одної політичної партії, яка здавала би собі справу з небезпек, які грозять Польщі. Хочби міністер заграничних справ був геніем і мав найкращу охоту, нічого не потрафить зробити з огляду на ту внутрішню політику, яку ведеться в Польщі. Польща не бачить, що довкола діється. Навіть большевики розуміють, що мусить прийти консеквенція пролятої крови, а цею консеквенцією мусить бути визволення націй. Фактом є, що поза межами Польщі цвіте українське життя, розвивається культура і університети. Цього український народ в межах Польщі не має. Український народ відчуває цю різницю і хочби ужито всіх сил, не дасться знищити настрої, що находять свій вислів у меморіялах і на міжнародніх теренах. Бесідник критикує становище ПНС. Стверджує, що Бенеш виявився незвичайно зручним політиком. Він заняв місце в Союзі Народів, що під його впливом зробився прибіжищем для славянських народів.

З нагоди приходу в Англії до влади Мекдонельда, появилися думки, що він змінить свої погляди на справи національних меншостей. Та є люде, що пригадають йому його заяви і він не зможе заперечити їх. А заявив він, що кривдам національних меншостей мусить прийти кінець.

І Польща стає перед проблемом „entweder oder". Бесідник говорить про те, що діється на українських землях. М. и. згадує про нагінку на Український Університет. І протиставить поведенія Чехів.

В імени лівого крила польського імперіялізму промовляв пепесовець пос. Перль, отже репрезентант табору, яким польський імперіялізм світить в очі заграниці. Він говорив: Польща є в такім положенню, що справа національних меншостей може грозити поважними політичними ускладненнями. По думці кермуючих англійських кол Польща висунула свої границі занадто на Схід. Для Поляків ревізія границь, що являються вислідом договорів (понад голови Українців, Білорусинів і Литовців!!! Цього не хоче розуміти польський „соціяліст". — Прим. Ред.) є не до подумання. У власнім інтересі мусимо змагати до не розярування проти себе національних меншостей на „наших красах всходніх". В цім напрямі по думці бесідника повинен впливати міністер заграничних справ на внутрішню політику. (Міністер заграничних справ на певно найперше використає промову п. Перля в заграничній акції, вказуючи, як то „ліберально" задивлюється представник польського казьонного соціялізму до національних „меншостей". — Прим. Ред.).

П. Перль приобіцяв поміч свойого штабу графові-міністрові.

Речник Білоруського Клюбу заявив, що становище Білорусинів те саме, що й Українців. Представникам Українського та Білоруського Клюбів відповідав хієнстичний публіцист Строньскі (вихрест). Есенція його промови: „Клин між народ польський і Білорусинів та Українців підставили... Німці".

Строньскі заявив, що Поляки так довго не допустять Німців до Союза Народів, доки ті не викажуть доброї волі, що сповнять зобовязання. Mania grandiosa...

Чехи про Польщу.

З нагоди експозе міністра Замойского чеська преса посвятила знову трохи більше уваги польським відносинам, при чому — як побачимо з нижченаведених цитатів — не змінила свого давнього твердого погляду. І так у передовій статті праської „Трібуни" читаємо м. и.: „Польський міністр закордонних справ не сказав нам нічого нового. У міжнародньому життю Европи Польща має дуже мале значіння, бо внутрішні ворожнечі, як політичні так і господарські, вичерпують її сили і знижують до рівня „другорядної держави". Значіння Польщі, твердить дальше поважний праський часопис, меншає ще й із приводу зростаючого значіння Росії. Польща обманювала себе, що займе на міжнародній арені становище Росії, і на підставі того самообману дістала Горішній Шлеськ і Східну Галичину. Це „перевернуло Полякам у голові", так, що вони почали згори глядіти на своїх сусідів. Пять літ конфлікту Польщі з Чехословацькою Републикою — це була в суті речі боротьба за признання великодержавного престіжу Польщі. Навіть представники культурного польського життя міркували собі, що простяжність державних кордонів Польщі управнює її уряд до претенсій на кошт сусідів. „Пан професор Кутшеба, — читаємо там дальше — отже поважна особа, післав нам до Праги минулого року вказівку, що, мовляв, Поляки хотіли Яворину передусім тому, щоби пізнати чеську добру волю. А що ми не могли того зрозуміти, то її дуже розгнівали їх".

Дальше „Трібуна" предсказує повне фіяско заходам Польщі що до збудування союзу балтійських держав (компромітація варшавської конференції аж надто потвердила правильність отого скептицизму!), при чому зауважує, що „політика Польщі супроти національних меншостей мусить бути осторогою для инших держав" та що „Поляки нічого не навчилися...".

Крім „Трібуни" дуже голосно відізвалася і „Прагер Прессе", півофіціяльний орган міністра закордонних справ Бенеша. Ця газета просто кепкує собі з польських жалів над ізолюванням Польщі як транзитового шляху зі Сходу на Захід, і називає відповідні голоси польської преси „фантастичною злобою", яка відбилася на всій польській політиці, що в справі Яворини дійшла вже до „шпилю безглуздої політики нацьковування".

Реферуючи широко ті й їм подібні голоси чеської преси, краківський „Час" приходить до висновку, що Бенеш вважає мабуть, що Польща дійшла вже до того ступня розкладу, що буде можна без труднощів вжити її як знаряддя до „витягнення Чехословаччини з важкої ситуації, в „якій вона найшлася". А хто витягатиме Польщу?!

Красін і зовнішня торговля С. Р. С. Р.

Диктатор всеї закордонної торговлі Спілки Радянських Републик і рівночасно голова т. зв. Зовнішторгу Красін висловив у розмові зі співробітником російської урядової телеграфічної агенції „Роста" свої погляди на цю справу. Погляди ці мають тим більшу вартість, що покриваються вони з торговельною програмою уряду. Програма ця звучить: Поважний розвиток торговельних зносин зі Спілкою Соціялістичних Радянських Републик можливий лише на основі широких кредитів, необхідних для відновлення російського ринку. Росія повинна одержати позичку на суму кількасот мілионів золотих рублів. Позичка при цьому мусить бути довготерміновою.

Про заплату відсотків і про виплати на рахунок амортизації тих позичок із загально-державних прибутків тепер не може бути мови. Ми використаємо одержані кредити на те, щоби поставити на відповідну висоту справу нашого вивозу, а потім по упливі кількох літ із одержаних за товари грошей в чужій валюті заплатимо відсотки від тих позичок.

Красін вірить, що Англія згодиться уділити Росії кредиту. Визнання де юре усуває головні перепони для цього і безумовно облегчить заключення згоди з англійськими капіталістами про концесії.

Щож до російського державного довгу і націоналізованого майна чужинців, то радянський уряд ніколи не відмовлявся від обговорення тих питань на основах взаїмности. Переговори, очевидячки, будуть не легки. Та одну з головних трудностей вже усунено визнанням.

Так представляє собі ведення заграничної торговлі Красін. А він належить до правиці комуністичної партії. В правиці опинилися взагалі всі теперішні керманичі державної радянської політики. Як відомо при останніх виборах правиця віднесла повну побіду. Лівиця провалилася. Уступком для цеї останньої являється вибір Троцького в склад уряду. Одначе Троцький належить до лівиці лише половиною. Друга його половина сильно прилипла до правиці — а то погляди на економічну політику большевиків.

Рахунки Красіна і теперішнього радянського уряду на визнання дуже великі. Чи ті рахунки оправдаються, невідомо. Большевицькі офіціяльні торговці мають в першій мірі надію на англійські капітали. Давнійше вони надіялися на німецьких капіталістів після рапальського договору, але надії ті цілковито їх завели.

Німецькі капіталісти не послужили грішми на тому, щоби їх не мали, але тому, що не мали ніяких гваранцій за зворот тих грошей. Красін конче бажає довготермінових і дуже великих позичок для піднесення на відповідну висоту заграничної торговлі. Трудність для чужих капіталістів заключається в тому, що заграницька російська торговля націоналізована. Вся вона сконцентрована в руках так зв. „Зовнішторгу", на чолі якого і стоїть Красін. І ось ті капітали чужоземців і потрібні тому Зовнішторгові. Можнаби було зовсім без позичок на ту ціль обійтися, коли би большевики віддали заграничну торговлю в приватні руки. Тоді наступили би прямі звязки між внутрішньою та зовнішньою торговлею Росії і питання про кредити чи позички було би вирішене без великих трудноцїв. Чужі капіталісти не відмовили би мабуть кредитів своїм приватним, їм особисто відомим контрагентам і довіреним особам і уділили би тих кредитів радше чим „Зовнішторгу". Одначе на це не хоче за ніяку ціну згодитися навіть теперішня правляча комуністична правиця.

Чи таким чином большевики осягнуть усунення теперішньої економічної блькади Росії — невідомо. На всякий випадок блькада Росії ще якийсь час мабуть продержиться, а до цього причиниться у великій мірі „Зовнішторг."

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 49.000.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Заговір проти японської амбасади.

Берлінське японське дипльоматичне представництво повідомлено, що радикальні елементи приготовляють атентат на японську амбасаду. В звязі з цим на бажання шарже д'афер міністерство заг. справ зарядило поліційний надзір над японською амбасадою і генеральним японським конзулятом.

Поруря вертається до Німеччини.

По звідомленням змериканських часописів знавці порозумілися щодо оснування еміс. банку запропонованого д-ром Шахтом. Банк опиратиметься на около 100 міл. зол. мк. в части з субскрипцій англійських фінансів. Тоді Поруря знову приділилося би до німецької держави. Німеччина одержала би 2—3-літню мораторію, міжнар. позичку загарантували би німецькі залізниці. Загального порозуміння щодо вішкодувань слід сподіятися в найблизчих днях. У Поанкаре було засідання при участи предс. реп. комісії Барту, всіх французьких знавців і мін. скарбу. Знавці зложили звіт про стан праць комітету.

Страйкові заворушення в Англії.

Наслідком подорожіння мяса, спричиненого страйком, прийшло на базарах до ексцесів. Поліція інтервеніювала в обороні різників. Страйкові провідники заявили, що коли в найблизшім часі не прийде до полагоди страйку, 80 тис. спедиційних робітників кине працю.

Англійське летництво.

Англійський держ. підсекр. Ліч заявив у палаті громад, що запроєктоване попередним правительством збільшення воздушної фльоти продовжувати і теперішний робітничий уряд. Одначе він не відхиляється від співучасти в праці для розоружень. Нерівне відношення летничих сил Англії і Франції не безпокоїть Англії, бо вона вірить у щирі наміри Франції.

Вальоризаційний франк.

Нині 21. с. м. вальориз. франк = 1,800.000, на 22 лютого 1,800.000

Курс грошей.

Львів, дня 20. лютого 1924.

Ниві дальше тенденція легко знижкова, Оборот вельми слабий.

Доляр ам.	9,400.000—9,400.000
Доляр канад.	8,600.000—8,600.000
Чеські корони	266. 00—266.000
Леї	45.000—45.000
Фунти штерл.	39,500.000—39,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франкй	330.000—330.000
Франк шв.	160.000—160.000
Франк бельг.	330.000—330.000
Гульдени голянд.	3,400.000—3,400.000
Ліри італ.	347.000—347.000
Золото	
20 кор.	41,000.000—41,500.000
20 франк.	38,500.000—38,500.000
20 марок нім.	43,000.000—43,000.000
10 рубл.	54,000.000—54 000.000
Срібло	
Кор. австр.	720.000—720.000
5 кор.	3,500.000—3 500.000
фльорени	1,882.000—1 800.000
рублі	4,000.000—4,000.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1,500.000

Варшава 20.III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300, 9,400, 9,200, міл. Фунти штер. 39,875 міл. Кор. н. 262.500 до 262.500, Фр. волоті 1798.

Чеки: Бельгія 322 — 320 — 324 — 317, Голяндія 3.490 — 3.465, Льондон 40,200 — 39,900 — 40,300 — 39,500, Новий Йорк як готівка, Париж 387 — 384 — 388 — 380, Прага 271.150 до 266.750, Швайцарія 1,626 — 1,610 — 1,626 — 1,594, Відень 132 — 131 — 133 — 129, Італія 401 — 397, Банк зед. 1,350, — 1,400, 8 прц. позичка 000.000.000, Мілянівка 000 — 000, Дол. поз. 9,000 — 9.000.

Ширіх 20. лютого 1924. Голяндія 215.25 Новий-Йорк 577½, Льондон 24.85, Париж 23,90, Медіоляя 19.00, Прага 16.75, Будапешт 0.0000, Букарешт 3.10, Бельград 7,30, Софія 000, Відень 0,00.81½, австр. стемп. кор. 0,0.81½.

Збіжева біржа.

Львів, 20. лютого 1924.

Біржа чисельно відвідувана. Загальний оборот 65 тон. Товаровий в житі, вівсі ячменю. На загал сильна тенденція в житі й вівсі по цінах значно вищих, зацікавлення доброю пшеницею. Тенденція гвалтовно знижкова — настрій слабий.

Пшениця красна ⅔, з 1923 р. 38,000.000—36,500.000*, жито галицьке ⅔, з 1923 року 20,000.000—21,500.000*, ячмінь гал. бров. 20,000.000—21,000.000* ячмінь гал. для приготовлення 18.000.000—19,500.000, овес гал. ⅔, з 1923. року 20,500.000—21,500.000, фасоля 00,000.000 — 00,000.000, гречка 00,000.000, 0,000.000.

Мука пшенична 40% „1"		32,000.000*
„ „ 50 „		62,000.000*
„ „ 70% „0"		43,000.000*
„ жита 60 „		56,500.000*
„ „ 70% „1"		48,500.000*

Гипи львівські мають льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукуруд. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	11,000.000*
„ житні „ „ „	10,000.000*
сіно солодке кдеве (красване (люзне)	0,000.000, 0,000.000.

Ціни розуміється в польських маркаx за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій.

Голос українського Львова.

В неділю 17. ц. м. відбулися в „Народньому Домі" довірочні збори дільничевих відпоручників Народньої Організації Українців міста Львова. На порядку дня стояли справи: переслідування українського університету і получені з тим арештування у Львові (реф. п. В. Левицький), видача українській молоді в українських школах свідоцтв в польській мові (реф. п. Іван Лішинський).

По оживленій тригодинній дискусії над виголошеними рефератами ухвалено слідуючі резолюції:

1. Збори Народньої Організації Українців міста Львова, беручи під увагу, що теперішній невідрадний стан української університетської справи спричинила протиукраїнська політика польського правительства, протестують найрішучійше проти останніх репресій проти українських студентів, які борються за вдержання українських Високих Шкіл у Львові, а з окрема протестують проти безосновно переводжених арештувань і безправного придержування більшого числа українських студентів в поліційних арештах і проти масових ревізій та безправної конфіскати научних засобів.

2. Збори Н. О. У. м. Львова висказують свій подив і признання студентству українських Високих Шкіл за їх безприкладні змагання для вдержання своїх Високих Шкіл у Львові.

3. Збори Н. О. У. м. Львова протестують проти розпорядку Львівської Шкільної Куратор'ії, в наслідок котрого управи українських приходних шкіл видали українській молоді шкільні звідомлення в польській мові.

4. Збори Н. О. У. м. Львова взивають все українське громадянство піддержати матеріяльно і моральо українське студенство в його змаганнях для вдержання українських Високих Шкіл у Львові.

Повищі резолюції переслано м. ін. президії міністрів і Укр. Соймового Клюбу.

Шийте наш Часопис

НОВИНКИ.

— **Смерть ученого.** В Берліні помер відомий антрополюг Люшан, голова відділу берлінського музею, в якому зберігаються найбогатші в світі антропольогічні збори.

— **Аналфабети в Росії.** Згідно із звязною Лунач ського в Росії на 1000 осіб припадає 480 неграмотних. Найбільше аналфабетів серед старших поколінь.

— **І в Парижі дорожіє.** В Парижі за останній місяць дорожнеча зросла на 30 процент.

— **Оплати за розліплення афішів.** На останнім засіданню львівського магістрату ухвалено новий податок від плякатів розліплених на мурах. Податок цей буде виносити 20 проц. від коштів друку афішів.

— **Затьтіння місяця.** Дня 20. ц. м. о год. 16 наступило частинне затьміння місяця, яке можна було бачити у нас тільки пару хвилин підчас місячного сходу. Дня 14. серпня ц. р. наступить цілковите затьміння місяця, яке можна бачити у нашім краю.

— **Залізничий рух.** По усуненню снігових завій підновлено залізничий рух на лініях Тернопіль—Копичинці, Іване Пусте—Вигнанка і Тернопіль—Стрий.

— **„Нова Україна" під арештом.** Львівська поліція наложила арешт на транспорт „Нової України" (за місяць грудень 1923). Як відомо, цей журнал до останнього часу мав свобідний ввіз із Праги в межі Польщі.

— **В. Винниченко в Празі.** „Руль" подає, що В. Винниченко прибув до Праги, де дня 11. ц. м. виголосив реферат про сучасну політичну ситуацію на Україні. Для вислухання реферату зібралася українська еміграція: між иншими багато визначних політичних діячів.

— **Дзвони.** Дня 12. ц. м. до Варшави прибув з Росії новий транспорт 700 дзвонів. Ті дзвони передано окремій комісії, яка провірівши їх буде віддавати компетентним парохіям.

— **Голодівка у варшавських тюрмах.** Дня 17. ц. м. у варшавській тюрмі розпочало голодівку 63 політичних вязнів.

— **Пішком до Палестини.** В Радомську зорганізувався гуртек, в складі 100 Жидів, які вибираються пішком до Палестини, через Румунію, Сербію і Константинопіль. Між тими Жидами найбільше бідаків, що не мають фондів на подорож залізницями.

— **Кооператива „Український Театр".** В члени кооперативи вписалися дальше: 850. Володимир Маковей у Львові (17 уділів). 851. Володимир Денекевич (5 уділів). 852. Іван Левицький і 853. Михайло Бігун обо в Мукачеві (по 18 уділів) 863. Лев Рубель в Конюшках коло Самбора (10 уділів), 867. д-р Лев Лзерович у Львові (10 уділів), 868. Левон Целенський у Львові (16 уділів), 870. Сидір Хтей в Бориславі (11 уділів), 876. Петро Постелюк у Львові (10 уділів), Семен Хандорис крім зложених попередно уділів дальших 100 уділів.

— **Пластуни і пластунки,** що бажали би посвятити одну годину тижнево на читання книжок для темних калік в домі „Українських інвалідів" зволять ласкаво зголоситись до „Комітету допомоги українським інвалідам" вул. Руська 3|II кождого дня, год. 4—5.

— **На допомогу вязням!** Ізза масових арештувань в останніх часах українських громадян, що находяться у тюрмах серед голоду і холоду, Комітет для допомоги політичним вязням звертається з проханням до наших громадян о жертви в натурі і грошах. Жертви в натурі як: бульбу, муку, крупи, масло і т. д. належить привозити до кухні для політичних вязнів в „Народнім Домі", вул. Рутовського ч. 22. I. поверх. Жертви в грошах слати на адресу: Т-во „Дністер" Руська 20. або Краєвий Союз Кредитовий Ринок 10. з зазначенням для політичних вязнів.

— **Книги,** тхорі, лиси купує Карпяк, Львів, Куркова 11а. 1413а 5—10

✝ Посмертні згадки.

о. Атанас Котис, парох в Телешницях сяннім упокоївся по довгій і тяжкій недузі дня 11. лютого 1924 р. в 67 році життя а 42-гім священства. Похорон відбувся дня 14 лютого в Телешницях сяннім. В. Й. П. 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В четвер дня 21. ц. м. Виступ п. С. Федичківської. ЖИДІВКА", опера.

В суботу дня 23. ц. м. Прем'єра! „ОСТАННІЙ МУЦИНА", комедія на 3 дії В. Свободи. (З чеського).

В неділю дня 24. ц. м. (година 3. пополудні) „СЕРЕД БУРІ", історична драма на 5 дій зі співами Б. Грінченка, — Вечером, година 7:30 „ДОБРОДІЙНА ЗУЗАННА", оперетка.

Вістки раньше в Союзнім Базарі, (вул. Руська) а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 г. при Касі театру.

В Тернополі — саля Міщанського Братства.

В понеділок 25. с. м. „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА".

У вівторок 26. с. м. Виступ С. Федичківської „ЖИДІВКА", опера.

В середу 27. с. м. „В НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА", народня драма зі співами і танцями на 4 дії. 1—3

Український театр під дир. Іосипа Когутяка.

Підгайці. — Сала Сокола.
Четвер 21|II „ГАЛЬКА". Виступ п. Гаєка.
Неділя 24|II „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД".
Вівторок 26|II „ЦАРЕВИЧ".

Бережани — Саля Сокола.
Пятниця 22|II „ГАЛЬКА". Виступ п. Гаєка.
Субота 23|II „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА", комедія. 2—5

Приспівайте передплату!

Дрібні оголошення.

ІНВАЛІД з української війни (24 літ, 2 кл. гімн. пів стопи ампутов.) глядає заняття або служби в українських інституціях у краю як писар, возьний і под. Зголошення до „Українського Краєвого Т-ва Опіки над Інвалідами", Львів, Руська 3|II. 1427 1—3

НАРОДНИЙ вчитель, уміючий вести хор, аматорський кружок, кооперативу, може уділати лекції гри на скрипцях, мандолині і рисунків (малювання), шукає відповідної посади. Зголошення слати під „Скрипка" до Адм. „Діла". 1436 1—1

КАНЦЕЛЯРІЯ адвокатська близько Львова до відступлення Українцеви за уділом в доходах. — Відомість Костюшка 20 II. п. Гімпель. 1434 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

1356 8-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИНСТУСЬЧА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Оголошення.

У клімятичній місцевости Надвірній зараз до винайму для спокійної людини простора кімната з обстановою. Зголошення слати до: **Бюра часописів Ів. Павлусевича в Надвірній, для Г. Р.** 1435 1—1

ПАНОРЕ найстараннійше і найдешевше виконує перерібки мужеських капелюхів лише одинока красна фабрика капелюхів **Рудольфа Найвельта** при вул. Бальоновій 3. Склади: площа Марійська 8, вул. Казимирівська 25 і вул. Городецька 72. 1420 1—4

НАСІННЯ городові, полеві цвітів і трав
МАШИНИ до управи рілі, чищення насінь, молочарства і пр.
НАВОЗИ штучні, фосфорові, потасові, азотові
ЗАЛІЗО залізні знаряди, бляхи, цвяхи
РЕМІСНИЧІ знаряди
НАЧИННЯ кухонне
ЦЕМЕНТ

Доставляє 1339 6—8

КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКИХ СПІЛОК

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР"

у Львові, вул. ЗЕЛЕНОВНИЗ ч. 20.

Його Відділи у Львові, Городецька 95, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Сонолі.

Цінники на вимагання досил.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма

З укаїнї Спілки „Діло" Львів Рінок ч. 10

Ч. 40 (10.133). Львів, сутота 23. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 мил. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

ЖЕРТВА ЛИХОЛІТТЯ.

Кілька дат з життя бл. п. Ольги з Левицьких Бесарабової:

Непривітної морозної ночі з 12 на 13. ц. м. зійшла з цього світа трагічною смертю вдова по інж. Дмитрові Бесарабові бл. п. Ольга з Левицьких Бесарабова. А сталося це в маленькій, та не менше страшній львівській Бастиллі, — в поліцейських печерах при вул. Яховича, в так добре відомій всім політичним вязням келії ч. 2. В тій тісній, брудній і вонючій гробниці, спеціяльно призначеній на докучливу „одиночку", де політичний вязень-новик, відрізаний від світа має перейти гегенну, в тій норі, до якої доносяться тільки крики тюремних бувальців, брязкіт кайдан і прокляття вязничної служби, в тій поліцейській печері розігралася глибока й потрясаюча трагедія, яка важким каменем мусить ваготіти на громадському сумлінню, яка домагається негайного вияснення і прикладного покарання всіх, що завинили в тій трагедії.

Покійна походила зі священичої сім'ї. Родилася 1889 р. З дому свого батька бл. п. о. Михайла Левицького, пароха Щурович, винесла глибоку любов до всього рідного. Була ученицею українського ліцею для дівчат в Перемишлі, який покінчила в р. 1909. Належала до найкращих учениць, багато читала, взагалі старалася всіми засобами поширити й поглибити своє знання. Вже тоді проявляла вона заінтересування громадськими справами, присвячуючи увесь вільний час праці в самоосвітніх кружках. Після покінчення ліцею вступила до торговельної академії у Відні. В студентському життю, як член віденської „Січи", звернула на себе увагу широким світоглядом і громадянською працею. Опісля вернула до Львова і стала працювати в Земельному Банку Гіпотечному, спершу як практикантка, а з часом урядничка. Була визначною фаховою силою, доброю робітницею і гарною товаришкою. Одночасно затягнулася до праці в жіночих товариствах і організаціях.

З вибухом світової війни опинилася у Відні, де подружилася з молодим, вельми талановитим інжинієром пок. Дмитром Бесарабом. Одначе вже по кількох місяцях втратила мужа, який, як старшина тяжкої артилерії, згинув одним з перших на італійському фронті.

Переслідувана недолею, глибоко досвідчена, лишена сама собі в горю і злиднях на чужині, вона не тратить духа. Кидається у вир праці, бажаючи заглушити особисте горе і принести користь загальній справі. Працює майже у всіх емігрантських організаціях, в „Союзі визволення України", присвячує багато уваги курсам для неграмотних, а особливо мандрує зі словами потіхи по всіх віденських шпиталях піклуючись хорими й раненими жовнірами Українцями.

Від вибуху світової війни аж до літа 1923 р. не покидала Відня. Працювала майже у всіх установах української еміграції всіх її перипетій. Літом 1923 р. вернула в рідну Галичину. В скрайно несприятливих умовинах, майже без засобів до життя — але з незломною вірою в краще завтра снувала думку про нові громадські пляни і нову працю.

Якийсь припадок чи просто груба помилка завела її в темні арештантські нори. Хто знав Покійну, не повірить, щоби вона свідомо могла бути замішана в якунебудь „брудну справу" — як висловлюються поліцейські можновладці. Є це рішучо виключене. Що найбільше можна допустити, що при прикметному жінкам взагалі прояві ідейної екзальтації Покійна могла несвідомо і зовсім пасивно попасти в якусь, може й не таку дуже страшну історію, яка на думку знаменитих поліцейських правників може нагує якийсь закон, а яка під люпою практичного судді може виявитися звичайними „страхами на Ляхів". Та не знаючи справи, не будемо на цю тему снувати здогадів. Факт остане фактом, що на початку поліцейського слідства, після першого переслухання, вночі розсталася вельми трагічно зі світом прекрасна, повна посвяти і громадянських почувань Людина, жінка-громадянка хрустально чистого характеру, Людина в повному цього слова розумінню.

* * *

Українське жіноцтво супроти трагічної смерти бп. п. Ольги Бесарабової.

Страшна трагедія, яка перед тижнем скоїлася, а щойно вчора стала відома ширшому загалові нашого громадянства, в першу чергу потрясла до глибини українським жіноцтвом, зорганізованим в товаристві „Союз Українок", якого визначним членом і касієркою Головного Виділу була покійниця. На вістку про її смерть жіноцтво, зібране в середу ц. м. на Ширших Сходинах для вислухання реферату проф. Шаха „Роля жінки в сучасній освітній роботі", порішило одноголосно реферат відложити на инший час, бо душі всіх надто були схвильовані, щоби обговорювати спокійно завдання жінки на мирному, легальному, культурному полі, коли ось життя ставить нас перед факт нечуваного насильства і потоптання елементарних прав людини.

Згадки голови товариства К. Малицької про пок. Ольгу Бесарабову вислухали всі присутні з найглибшим зворушенням стоячи, а опісля розвели дискусію, яке становище заняти жіноцтву супроти її смерти як помянути память мученниці і за її в молодому віці зломане життя упімнутися перед цілим культурним світом. Полишаючи Головному Виділові полагодження поодиноких справ, Ширші Сходини ухвалили від себе одноголосно отсі резолюції:

1) Українське жіноцтво зібране у Львові в дні 20. лютого ц. р. підносить грімкий протест проти нечуваного в культурних державах ганебного поведення поліційних польських властей, якого жертвою впала пок. Ольга Бесарабова.

2) Взиває все українське жіноцтво, щоби на знак жалоби не брало участи в ніяких забавах чи танцюючих вечерницях на протязі тижня, цебто від дня нинішнього по кінець лютого.

3) Всім зарядженням Головного Виділу „Союза Українок" в справі пошани памяти пок. Ольги Бесарабової всі члени жіночих організацій солідарно підчиняться і прийдуть в поміч.

Замісць квітів на невідому могилу Покійної, зложили присутні між собою 87 мілионів мп. для наших політичних вязнів, що мучаться у львівських тюрмах.

Дальші комунікати в сій справі оголосить Головний Виділ „Союза Українок в найблищих днях.

К. Малицька.

Один з голосів преси.

(На маргінесі трагічної події).

Вкінці про трагічну, окутану підзорливою таємничістю подію в поліційних норах при вул. Яховича заговорила й польська львівська преса. Особливу увагу присвятила тій події „Газета поранна", яка 21. ц. м. писала:

„Перш усього не відомо, чому слідча Експозитура подала до відомости преси неправдиве назвище денатки, як також чому з так незвичайним поспіхом її поховано, не повідомляючи про самогубство денатки її брата... Слідуючого дня після першого переслухання Бесарабова в 9. год. 10 хв. повісилася. **В кільканадцять годин пізнійше** трупа денатки поховано, не повідомляючи про те її брата, при чому пресі подано, „що повісилася якась Юлія Баравська, арештована в Жовкві за волокитство". Чому перед публичною опінією закрито назвище денатки і чому про її смерть не повідомлено брата, ось питання, яких не можна лишити без відповіди".

І тієї відповіди досі нема, хоч вже вісім днів минуло від трагічної події. Правда, дир. поліції заявив, що він зарядив слідство, але що значить слідство дир. поліції у відношенню до всесильної слідчої Експозитури. Що значить те слідство, коли керманичі політичної поліції буяють на волі і кплять собі з всякого слідства. Де є державний прокуратор?

Публична опінія є глибоко занепокоєна поліцейськими містеріями, тим більше, що українське громадянство ніколи не мало й не має ані дрібки довіря до польської поліції. При тій нагоді годиться зазначити, що у вересні 1922 р. в часі вибуху бомби в „Просвіті" наш орган прилюдно підносив, що на кілька хвилин перед вибухом біля електричного мірника, де опісля вибухла бомба, бачено поліц. розвідчика Хмельовского. Те саме заявлено устно дир. поліції д-р Райнлендерові і — на жаль — одержано відповідь, що Хмельовскі є дуже добрий хлопець. Sapienti sat!

Для підтвердження нашої думки про недовіря до польської поліції годиться піднести, що в суботу, 16. ц. м., отже на четвертий день після самогубства бл. п. Ольги Бесарабової, явився у ком. поліції Кайдана адв. д-р Ол. Марітчак, щоби поінформуватися, що діється з арештованою О. Бесарабовою, тим більше, що по місті кружляють ріжні тривожні поголоски. На те одержав від ком. Кайдана в різкому тоні відповідь, що коли він читає газети, то там є все написане. Отже для українського адвоката має вповні вистарчити з грунту фальшива газетна інформація про самогубство якоїсь Юлії Баравської замісць дійсного факту про смерть Ольги Бесарабової. Це одно, що вказує на змагання з боку поліції затемнити справу. А друге: Хоч бл. п. Ольга Бесарабова не жила вже в середу рано (13. ц. м.), то вязнична управа, яка пречінь знала про це, ще в середу (13.), в четвер (14.) і в пятницю (15) приймала харч для померщої. А третє: Редакція „Роботн. Трибуни" одержала анонімове донесення з анатомії, що там привезено трупа бл. п. Ольги Бесарабової, на якому були сліди побиття. А четверте: Дня 19. ц. м. дир. поліції д-р Райнлєндер обіцяв братові померщої проф. Сев. Левицької і адв. д-рові Вол. Бачинському вказати місце, де похована трагічно померша і буцім то видав негайний приказ в тій справі. Коли в означеному часі явився проф. С. Левицький, то його воджено від Анни до Каяфи і нічого не сказано, ані не по-

ВІЧЕ!

Українці міста Львова!

В понеділок 25. ц. м. о год. 5-тій пополудни в салі Т-ва ім Лисенка відбудеться велике віче в справі масових ревізій і арештів, переводжених польською владою на українських землях, та в справі знущань над політичними вязнями (трагічна смерть п-ні О. Бесарабової в поліційних арештах!).

Львів, дня 21. лютого 1924.

За Народню Орґанізацію Українців м. Львова:

І. Ліщинський. *М. Струтинський.*

казано. З чим прийшов він, з тим і відійшов. Ось загадки, які вимагають розвязки.

І в теперішній стадії справи не приходиться нам вірити в слідство, а тим більше в його висліди! Поведінка компетентних чинників вже ясно определилася таємничою мовчанкою. Крім того державний прокуратор не тільки конфіскує (як ипр. у вчорашньому числі!) наші спонуки в тій справі, але навіть дозволяє собі перередагувати через скреслення відповідних місць наші замітки, надаючи їм тим чином инший зміст.

В таких умовах важко повірити, щоби міг наступити зворот в напрямі правовости і законности.

Дальша акція для висвітлення справи.

Довідуємося, що українська адвокатура, відбувши нараду, рішила за всяку ціну добитися висвітлення таємничости келії ч. 2. поліційних арештів і перевести справу через всі можливі інстанції.

Брат померщої проф. Сев. Левицький і сестра Іванна Левицька в товаристві адвок др. Волод. Бачинського, як заступника рідні, та адвокати др. Степан Шухевич і др. Филип Евин, як заступники адвокатури явилися 21. ц. м. у прокурагора окруж. суду Свободи і вручили йому карне донесення, домагаючись одночасно негайної екгумації тлінних останків покійної в присутности членів родини, адвокатів і лікаря з боку родини, як свідка. Депутація представила йому весь хід трагедії. Прокуратор обіцяв негайно поставити відповідне внесення на розпочаття слідства.

Та сама депутація явилася опісля у през. окружного суду Гавля з повідомленням про внесення обвинувачення, просячи негайно визначити слідчого суддю, бо публична опінія є у найвищому ступні взнепокоєна поліцейськими містеріями.

І не стільки рідня померщої та адвокатура займалася цею справою. Доходять нас вісти, що Президія Нар. Комітету теж думає з політичного боку присвятити більше уваги цій трагічній події. Має бути спеціяльно для цеї справи скликане повне засідання Нар. Комітету. Особливо заінтересувався таємною подією поліційних нор заст. голови Н. К. др. Ф. Евин, який не тільки з титулу адвоката, але головно з титулу свого високого і вельми відповідального громадського (політичного) становища, не дожидаючись ні наради Президії, ні повного засідання Н. К. думає вислати відповідні представлення до міністерства внутрішних справ і судівництва, а навіть звернутися до міжнародніх чинників. Не сумніваємося, що так широко закроєна акція дійсного п. голови Н. К. увінчається бажаним успіхом.

Мусимо вдобутися на геройський подвиг!

„Пізнайте Правду і Правда оздоровить Вас".

„Рідна Школа" переходить гостру крізу.

Головна Управа „Українського Педагогічного Товариства" на своїм засіданню, дня 2. лютого ц.р. порішила знизити покищо переходово побори учителів приватних шкіл УПТ. з 75 проц. на 65 проц. державних поборів. Та виплата й цих вже до мінімум зредукованих поборів наших працьовників на полі приватного шкільництва виявилася з огляду на недостачу фондів, якими тепер розпоряджає УПТ., неможлива до виконання. Тому учительство львівських приватних шкіл УПТ. дістало заледви 49 проц. тих поборів, які дістали в місяці лютім п. р. їхні товариші з тими самими студіями та літами служби на державних учительських посадах. Крім того Головна Управа УПТ. мусіла прийти і дійсно прийшла з визначною помічю для рідних провінціяльних шкіл УПТ.

Українська Громадо! В часі, коли німецька суспільність вивіновує свої німецькі приватні школи два рази краще як польська республика свої державні польські школи, — в часі, коли учительство польських приватних шкіл TSL. побирає багато вищі побори, як їхні товариші державних шкіл, — в часі, коли жидівська суспільність в Галичині краще оплачує своїх приватних учителів, як польська держава, — лише один Український Нарід допускає до того, що вихованці його молодого покоління мусять примирати голодом, задоволяючись поки що 49 відсотками державних платень! Та на цьому не кінець.

На 1. березня ц. р. треба на виплату поборів учителів і службовиків та на субвенції для краю 25 міліярдів мп., бо инакше стануть всі наші приватні школи, а в слід за тим ціла наша довголітня праця може піти на марне на необчислиму школу й сором Українського Народу та на велику втіху ворогів „Рідної Школи". Це не може, не сміє статися не лише з національних і культурних причин, але й з огляду на міжнародні відносини!

Де шукати причини цеї крізи? Причини є внішні, а саме витворені чужою адміністрацією та шаленим зростом дорожнечі — і внутрішні, себто залежні лише від українського громадянства.

Досвід показав, що ніякі, — хочаб найтяжчі внішні обставини — не в силі нас знищити, наколи у нутрі є повне зрозуміння ваги справи й виконання обовязків. Та мусино — на жаль — з великим сумом ствердити, що — не числячи певних світлих вийнятків — нема ще у нашого загалу ані потрібного зрозуміння справи, ані почуття сповнювання обовязків. І тут лежить властива причина сучасного трагічного положення нашого приватного шкільництва.

Бож скажім собі правду в очі: Чи це не сором, що на 7 до 8 міліонів українського населення в межах Польщі лише 14.119 членів „Рідної Школи". А деж решта??

Далі спитаймо самі себе: Чи всі ми точно платимо членські вкладки (вартість одного яйця місячно), чи всі ми кожного місяця добровільно точно платимо 1 проц. своїх брутто — доходів на „Рідну Школу"? Чи впорядчики численних забав, балів, чайних вечерів, концертів, вистав і т. п. улаштувань відчислюють 1 проц. брутто вправиву і 1 проц. брутто доходу з буфетів на „Рідну Школу"? Чи наші фінансово-економічні інституції: наші кооперативи, торговлі, банки, ріжні підприємства і т. п. сповняють свій обовязок супроти „Рідної Школи", — той обовязок, якого виконання історія нашого приватного шкільництва на Великій Україні так світло записала у відношенню до славних придніпрянських фінансово-економічних інституцій?.

А не сповнивши свойого обовязку супроти своєї „Рідної Школи" обовязку як поодинокого, так і колєктивного — чи можемо ми вимагати від Головної Управи УПТ., щоби вона доказала чуда і з нічого щось зробила? — Чи можемо ми вимагати, щоби та Головна Управа не лише удержала при життю всі істнуючі її приватні школи, але покликала до життя сотки й тисячі нових конечних приватних шкіл, як цього вимагає інтерес Нації?!

Не можна сказати, щоби в нас не було ідейних одиниць, відданих цілою душею справі „Рідної Школи". І там, де найшлися такі люде, присилали громади, які досі не давали ніякого знаку життя по 100, по 200, а то й по 300 міліонів коляди на „Рідну Школу". Але знов були громади, що прислали ледви два або три міліони — ба двіста або триста тисяч!... А були й такі одиниці, громади, а навіть і цілі повіти, що зовсім не відгукнулися на спільний зазив представників українського громадянства і „Рідної Школи" УПТ. Чимало ще в нас таких, що мають пів міліярда або й міліярд місячного доходу, а на „Р. Школу" жертвують бідних 50 тисяч та думають, що тим сповнили національний і горожанський обовязок, і тим може дихати „Рідна Школа"... Часто-густо колядовано на инші цілі, хоча якраз цього року представники цілого українського громадянства спільною відозвою до Українського Народу з дня 1. січня 1924 р. пригадали нашій суспільности, що коляда — це традиційний день „Рідної Школи". Були випадки над-

---

Також радикальна партія, яка назначила засідання своєї управи на 2. березня, має його приспішити з огляду на трагічну смерть бл. п. Ольги Бесарабової.

* * *

Як зачуваємо, екгумація і секція тлінних останків бл. п. Ольги Бесарабової відбудеться сьогодня (22 ц. м.).

МАРІЯ СТРУТИНСЬКА.

Т-во українських жінок

в Станиславові.

(З нагоди 40-літнього ювілею.)

„Т-во українських жінок" в Станиславові святкує 25. с. м. 40 літ свойого істнування.

Це не є льокальне свято, яке обходять тільки обмежене число людей на обмеженій території; це не є також тільки ювілей повітової установи, що принесла певні реальні користи на терені своєї діяльности, отже посередно для цілої нації. Основання першого жіночого Т-ва *) в Станиславові являється важним етапом в розвитку свідомости серед українського жіноцтва Галицької Землі.

Первісна ціль Т-ва, покладена його основателькою Н. Кобринською: „впливати на розвій жіночого духа через літературу" **). „Через лектуру дійшла я до зрозуміння положення жінки в суспільности, тож хотіла і других навести на ту дорогу" — пише Кобринська в автобіографії. ***). Ці слова найкраще зясовують, як розуміла основателька завдання Т-ва: воно повинно стати для жіноцтва школою свідомости своїх обовязків і прав в суспільности.

Кобринська взялася до праці над жіночими інтелігентними масами, заохочена жадобою науки, яка зачала проявлятися серед нашого жіноцтва, виступами поодиноких жінок на літературному полі та розбудженням заінтересування до народніх справ, що в тому часі виявилося збиранням етнографічних матеріялів. (Г. і О. Шухевич дістали 1877 р. дипльом за збірку вишивок; жіноцтво пильно збирало народні пісні і прим. збірку весільних пісень О. Рошкевичівної етнографи привитали дуже прихильно).

Та Кобринська знала, що — поки що — це були тільки одиниці, правда, доволі численні; що це були сильнійші жіночі індивідуальности, що йшли вперед з цілою суспільностю, здібні відчути духа часу. Ось що говорить вона в своїй промові на установчих зборах Товариства. „Наше сьогоднішне зібрання, це ще один доказ на те, що наш час — то час загального порушення умів. Могучі сили, дрімаючі століття, тепер прокидаються"... „Чи лише одно жіноцтво малоби остати непорушним? Ми до тепер так мало дали ознак житя" *). Кобринська піддає Тов-у два засоби праці: 1. допомогти членам в доборі лектури; 2. збирати при помочі льотерій, вечерниць і т. п. фонд і „повірити його людям з літературним образованням — для видавання книжок пера жінок і мущин".

Ось як обосновує вона ці два проєкти: „Ми виключені від політики, тільки через літературу можемо висловити свої думки і бажання — вона лише займається нами і заступає наші індивідуальні відносини **) до загалу". Коли візьмемо під розвагу два важні моменти, а саме: 1. тодішний стан навчання нашого жіноцтва („кому не звісна наша жіноча наука, котра не виходить поза рами найнизших елєментарних відомостей? ***) та 2. спроби нашого жіноцтва на літературному полі, а дійсно тут тільки могло воно виявити свої духові здібности — мусимо вважати започатковане Кобринською діло справді доцільним для піднесення жіноцтва і тому важним для поступу цілої суспільности.

Та не таким вважано його тоді. З усіх боків посипалися закиди „непрактичности". Не піддержуване в своїх змаганнях, збаламучене критикою, саме ще замало вироблене, наше жіноцтво завело надії своєї провідниці. Через кілька літ не проявляло воно живійшої діяльности. Н. Кобринська уступила з виділу, одначе не переставала слідкувати за розвоєм Т-ва.

В 1. книжці „Нашої Долі" вона стверджує, що Т-во оживило свою діяльність за головування Мандичевської, хоча не знаємо, у якому напрямі. Її наслідниця, Софія Бучинська придбала Т-ву фонди і приєднала більшу скількість членів. Тоді вступила в члени м. и. О. Озаркевичева з Сільця (що раньше зазначилася перекладами з французської мови). Свою працю в Т-ві започаткувала відчитом про „Антигону" Софокля, „котрий загально подобався як поважною темою, так і його трактуванням" *).

З цього бачимо, що Т-во зробилося не тільки забавово-філянтропійним (як цього хотіли ті, що не зрозуміли ідеї основательки), але що воно дбало і про те, щоб розбудити серед своїх членів ширші заінтересування.

Про дальшу діяльність Т-ва довідуємося з 2. кн. „Нашої Долі", що воно „не зміняє своєї головної цілі, се є давання можности руським жінкам користати з образования і ширення просвіти між ними; тільки зачинає змагати до введення нового средства". „...Аби саме жіноцтво в дозрілім віці почувало потребу образования і вміло собі до того средства добирати, треба наперед улекшити руським дівчатам хіснування з вищих шкіл жіночих в Станиславові, з котрих многі не мають спромоги користати". „...Дальше треба через відповідне виховання вже в дівчатах защіплювати благородні ідеї, як любов до своєї народности"... „...Надавати непохитний напрям для будучого їх життя". Тому Т-во плянує виховавчий інститут для дівчат *).

(Докінчення буде.)

---

*) Основане 1878 р. „Общество Руских Дам" у Львові, було радше корпорацією жінок при церкві (Успенській) для прикрашування її та „творення милостинь".

**) „Перший вінок" ст. 459.

***) О. Огоновський: Исторія Лит. Рус. ... ст. 1272.

*) Огоновський: Ист. Лит. Рус. Т. III. Ст. 127

**) Ист. Літ. Рус. О. Огоновського том III. ст. 1276.

***) Перший вінок" ст. 457.

*) Наша Доля" кн. I., ст. 92.

*) „Наша Доля", кн. III., 1895, ст. 90

ужить фірми „Рідної Школи" — також заколядовані на „Рідну Школу" гроші обертано на инші цілі. Це все дуже шкідливі в наслідках ознаки недисципліни, непідпорядкування, не говорячи про воробжі виступи проти „Р. Школи" з місць, відки повинна йти найактивнійша поміч, про що свого часу була згадка в нашій пресі. Коли до того всього додати ревність, з якою державна поліція слідила за колядою на „Р. Школу" та її конфіскувала, — то вислід коляди на „Р. Школу" зі Львова і з краю в місяці січні й до половини лютого п. р. 16,,837,280.419 Мп. виявиться відносно доволі значний. Одначе на теперішні відносини це рішучо за мало. Бо ціла коляда не вистарчає навіть на один місяць на удержання наших шкіл!

Надії на Америку тепер завели і то з таких причин: Передусім вартість доляра не росте в такому відношенню, як зростає доріжня. В слід за тим, колиб навіть американські жертви поступали в дотеперішньому темпі, то це не вистарчалоб. Та в наслідок найріжнороднійших, крайно розбіжних агітацій всіх проти вся наступив там певного рода застій і від довшого часу Америка — загально взявши — не відкликується на потреби „Рідної Школи" навіть в тій мірі, як це досі робила, а деякі американські організації зовсім замовкли. Чи й коли наступить там поправа відносин — годі передбачити; на всякий спосіб колиб і наступила, то на це требаб довшого часу.

Щож робити?

Кождий Українець і кожда Українка мусять в цей критичний момент прийти з негайним надзвичайним більшим датком на „Рідну Школу". Ці надзвичайні датки поодиноких осіб мусять бути дійсно значні, на всякий випадок обертатися вже не в сотках тисячах, але в міліонах від особи, очевидно залежно від маєткової спромоги кождого.

Кожда фінансово-економічна інституція: кооператива, торговля, банк чи яке підприємство мусить княжими дарами виповнити свої дотеперішні занедбання супроти „Рідної Школи". Гарний початок зробила цього року кооператива „Червона Калина", яка 50 міліонів Мп. жертвувала цього місяця на „Рідну Школу" із зазивом до всіх кооператив, банків і підприємств зробити те саме у відношенню до їхнього обороту й маєткового стану. Коли зважиться, що з днем 30 червня 1923 було в Галичині 776 українських кооператив і 15 Повітових Союзів, згуртованих в Краєвім Союзі Ревізійнім і крім того є що найменше в друге стільки українських приватних торговель і підприємств та чисто фінансових інституцій — то колиб всі вони сповнили свій обовязок в тій мірі як „Червона Калина", то будучність „Рідної Школи" булаб запевнена бодай на найблищі місяці.

Коли впорядчики всіх досі відбутих в січні і лютім ц. р. забав, балів, концертів, вистав і т. п. улаштувань хочаб з гуманітарною ціллю як у Львові, так і в цілому краю пришлють залеглий 1 прц. брутто на „Рідну Школу" від дотичних брутто-впливів, то це також дасть дуже поважну цифру.

Одним словом мусимо напружити всі свої сили, щоби не дати впасти нашому приватному шкільництву. Або ми суспільність зріла, розуміємо значіння „Рідної Школи" для нашого молодого покоління і розуміємо, що ту нашу школу мусимо удержати ми самі нащими власними засобами, як це робили й роблять всі культурні, особливож недержавні народи — або ми не доцінюємо значіння своєї школи і обовязків супроти наших власних дітей, а тоді відповідальність за всі наслідки в обличу історії розвитку нації і культури — спадає на цілу сучасну зорганізовану українську суспільність.

Та ми віримо, що як поодинокі громадяне й громадянки, так також товариства, організації і підприємства та впорядчики ріжних улаштувань і взагалі все, що жиє і носить українське імя, доконче і негайно сповнить свій обовязок супроти „Рідної Школи" і ще перед „першим" зложить необхідних 25 міліярдів надзвичайних одноразових датків та таким чином дасть змогу перетрівати теперішню кризу, яку переживає „Рідна Школа" У. П. Т.

В цій ратунковій акції не сміє забракнути ні одного Українця(ки), ні одної української інституції!

Два рази дає, хто зараз дає!

Спішіться, бо „врдмя люте"!

Ратуйте молоде покоління поки ще час! Ратуйте народню честь!

Іван Герасимович.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Дим'сія Кара?

„N. W. Journal" подає з Мінхену, що Кар зголосив свою димісію. Причиною димісії є факт, що Кар не може дальше брати відповідальности за політику баварського уряду, який розділившись на дві групи поборює себе взаїмо. Рівночасно з Каром зголошує димісію військовий комендант фон Льоссов.

Литва не дарує Вільна.

В Ковні відбувся врочистий обхід річниці незалежности Литви. Голова Сойму виголосив промову, в якій між иншим зазначив, що Литва, хоч підписала договір у Барсельоні, не допустить до того, щоби Польща користала з признаних їй управнень і привілеїв в клайпедській пристані. Накінець князь Сталгайтис висловив бажання, щоби на слідуючий рік свято незалежности Литви відбувалося в увільненому Вильні. В часі свята дуже витали представника чехословацької республики в Ковні, який зложив поважания від імени чехословацької республики. З нагоди того свята президент литовської республики відзначив інспектора чехословацької армії генерала Махаря ордером Витовта І. кляси.

Відповідь Німеччини.

Німецький уряд вручив французькому і бельгійському урядам відповідь на їх ноти в справі Палятинату.

Антильські острови.

В газеті „Тан" появилося французьке офіціяльне вияснення в справі Антильських островів такого змісту:

В газетах появилася вістка про те, що французький уряд має намір відступити Зєдиненим Державам деякі кольонії, а именно Антильські острови в формі покриття свого довгу в Америці. Вістка ця позбавлена всяких підстав. Нещасливе саме припущення, що уряд може відступити якунебудь частину національної території. Американський уряд, зрештою й сам заперечив цю поголоску, яку він кваліфікував, як велику нісенітницю.

Кулідж „джентельменом".

Президент Кулідж вислав відповідь на резолюцію сенату з домаганням усунення морського секретаря Денді такого змісту: Відповідальність за іменування членів уряду несе президент. Коли настане відповідний момент, я буду поступати згідно з інтересами держави. Я не принесу в жертву невинного дли закріплення мого власного становища, але не лишу на становищі ні одного негідного.

Мобілізація фашистів.

Директорія партії фашистів оголосила, що з хвилею опублікування виборчих кандидатських списків, партія вважається мобілізованою.

Венізельос при владі?

З Атен повідомляють, шо поголоски про димісію регента Кондуріотоса потверджуються. На його місце має прийти Венізельос, котрому буде передана необмежена влада і ріжні повновласти для заведення порядку в краю.

З польських справ.

Навіть вони заговорили про забагнені відносини.

На нараді головних управ партійних і клюбів опозиційних людовців з „Визволення" і „Єдности людовей" після реферату Тугутта ухвалено резолюції: 1) Головна управа і заряди парляментариих клюбів стверджують, що поза здержанням спаду марки у всіх инших областях відносини зовсім не поліпшилися. Відносини у війську далекі від доскональности (як скромно! прим. Ред.), політики заграничної зовсім не ведеться, або ведеться її бездарно. Надужиття поліції та адміністрації радше множаться, а не зменшуються. Дальше констатується, що теперішнє правительство є знарядям в руках посідаючих кляс, і остерігається, що дальше ігнорування „направи Річипосполитої поза направу гроша може підірвати її силу і майбутнє". 2) Відносини на кресах підпадають постійному погіршенню. Брутальність і самоволя поліції, недбальство і продажність урядовців, відмовлювання всяких прав—навіть культурних — національним і релігійним меншостям відпихають від Польщі і помагають комуністичній або совітській пропаганді. Супроти цього взиваємо правительство, яке не хоче розвязувати національні проблєми, бодай до якнайширшої поправи економічного життя тамошнього населення та до санації адміністрації шляхом кращого добору людей і більшої контролі над ними. 3) Плач за Пілсудским і зазив до покликання його до праці у війську. 4) Констатується запродання вітосівців польській реакції, упадок престіжу сойму і зріст заговірницьких банд. „В таких умовинах — сказано в кінці — тільки нові вибори можуть уздоровити положення".

З „республиканських" методів.

Пос. Гартгляс вніс в польськім соймі інтерпеляцію в справі заборони з боку деяких почтових урядів говорити телєфоном по жидівськи. Міністр торговлі відповідав на інтерпеляцію, заслонюючись законопроєктом, який має в цім напрямі „унормувати" відносини.

7 ч. ЛІТОПИСУ

має 4 сторінковий ілюстраційний додаток *останніх жіночих мод.*

Окреме число коштує 750.000 Мп., на провінції 850.000 Мп. Переплатники не доплачують. Продається в усіх книгарнях.

1443 1—1

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє (39) ч. „Діла" сконфісковане за статтю в справі трагічної смерти бл. п. Бесарабової і за резолюції „Довірочних Зборів Українців м. Львова".

— **Промова посла А. Васильчука.** З огляду на наплив иншого негайного матеріялу ми були примушені з прикрістю перервати на один день друкування соймової промови посла А. Васильчука, що йшла під н. „Вільні з вільними, рівні з рівними".

— **Конфіската Протесту Народнього Комітету проти повені арештувань і ревізій.** Польська прокуратория сконфіскувала в останньому числі „Свободи" протест Народнього Комітету проти повені арештувань і ревізій, переводжених у звязку з кампанією польської влади проти УСДП і Українського Університету. В справі цеї конфіскати внесе Український Клюб інтерпеляцію.

— **І самбірська поліція натує".** Під таким цікавим заголовком „Дзєнник Людови" пише: З приводу експльозій у Варшаві, в Самборі арештовано кілька невинних осіб, обвинуваченних в большевизмі. До арештувань причинився машиніст Голєвіч. Його провокації дали поліційному комісареві Ви обльондові і Щурковскому причину до масового виловлювання бурителів святого ладу і спокою, в першу чергу Українців і Жидів. Щоби примусити українського соціяліста Качмара до зізнань, його побито в нечуваний спосіб. Також арештованого Альпенз'са зковано в кайдани і приковано до ліжка. За такі заслуги поліційний агент Щурковскі подаций до відзначення і авансу". Дальше „Дзєнник Людови" апелює до совісти компетентної влади, щоби поцинила надужиття поліції в Самборі і Львові. Найцікавійше в тій статті сакраментальне: „І самбірська поліція катує". Ой, чи лише самбірська!

— **Самовбийство польського дипльомата.** В Будапешті поповнив самовбийство член польського посольства Р. Покійний дипльомат „позичив" у жінки власника готелю 5 міліонів корон, за які обіцяв їй виробити паспорт до Америки, а коли йому це не вдалося і справа грозила компромітацією, він попрощався зі світом.

— **П. надрадник А. Дольницький,** голова віча в справі о. Митрополита Шептицького дня 14. жовтня 1923 р. у Відні, довідавшися що йно тепер про заміти в звязку з цим вічем, оголошені у львівській „Землі і Волі" й тотожні з замітами „Нової Громади" за жовтень і листопад м. р., просить нас спростувати, що аранжери віча не тільки не злякалися присутности на ньому робітників, а навпаки були дуже раді їх появі на вічу і що з черги нарад зняли справу увязнення о. митрополита А. Шептицького лише тому, бо ця справа стала з моментом повороту Його до Львова неактуальною. Дальше п. Дольницький заявляє, що лише тому не подав під дискусію й голосування проєкту резолюції, який помістила „Н Гр.", бо резолюція була строго політичного характеру, а віче зголошено в поліції, як неполітичне, отже інформації „Н. Гр." є невірні. Широке спростування, надіслане до Ред. „Діла", п. Дольницький післав теж до „Нов. Громади".

— **Адвокат — злодій.** На днях арештовано у Львові адвоката Адольфа Гернбаня, замешкалого при вул. Чацкого 1. Підчас ревізії у нього сконфісковано 56 фальшивих печаток найріжнороднійших цивільних і військових институцій. При помочи тих печаток за добру винагороду доктор Гернбаль виробляв своїм клієнтам документи подорожі, легітимації і поліційні свідоцтва. Знайдено у нього також крадене убрання біскупа і літургічні прилади. При слідстві арештований признався, що згадані предмети вкрав у костелі Домініканів.

— **Крадуть як чорні круки!** Варшавська полиція арештувала почтових урядників Зигмунта Зішкевича і Йосифа Цукернїцкого, у яких найдено 325 закордонних листів з грошевими посилками переважно з долярами. Всі ті листи викрали арештовані з почтового уряду. Арештовані оправдують себе, що крали тому — бо їх уряднича платня не вистарчає їм на прожиток.

— **Кооператива „Український Театр".** Вп. дир. Олександер Мохнацький в Перемишлі (уп. Вп. д-р Загайкевич) зложив на театральну кооперативу 100 уділів. Всім новим членам, які пересилають уділи, подаємо до відома, що крім уділів належить вплачувати ще вписове в висоті 30.000 Мп. і просимо тих членів, що не вплатили досі вписового, вирівнати сю належитість.

— **Чудеса хірургії.** На засіданні товариства хірургів в Петрограді д-р Джапарідзе демонстрував цікавий зразок хірургічної операції. Одному недужому розрізано серце, сшито і вилічено зовсім. Пацієнт є цілком здоровий, працює фізично і живе серед важких обставин.

— **Адвокатські відзнаки.** Від 1. квітня в Польщі обовязує всіх адвокатів примус ношення спеціяльних адвокатських відзнак припнятих до убрання. Відзнака має форму кокарди з польським гербом і написю: „Гонор право, Ойчизна".

— **Мусоліні карає.** В поспішнім поїзді *Фльоренція-Рим фашисти урядники* сконфіскували і спалили транспорт опозиційної преси і літератури. Мусоліні довідавшись про те, дав наказ арештувати урядників-фашистів та покарати за самоволю.

— **Золото в Енісейській губерні.** До російської Академії Наук доставлено звіт з геольогічних дослідів в Енісейській губернії, в якій відкрито багаті поклади золотої руди. Золото відкрито в Авеніровському районі над ріками Вемжим і Чорним Юсом, Аскізом, Базою, Тібіном і Тімою. Крім цього в околицях Ірінцева відкрито великі поклади гіпсу, з біля озера Іткуль магнітне залізо. Над рікою Аскіз — камінне вугілля, над ріками Камшота і База — асбест.

— **Нуни,** тхорі, лиси купує Карпяк. Львів, Куркова 11а. 1413а 6—10

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

ОСТАННІ ВІСТИ.

Сенсація прилучиться до Югославії.

Римські часописи звідомляють, що італійсько-югославянський договір доповнено тайною угодою, на основі якої Югославія оставляє Італії вільну руку на зах. побережі Адрії, головнож у Альбанії. В замін за це Італія попре Югославію по інкорпорації Солуня до СХС.

Замах на фашиста.

„Н. Фр. Пр.“ звідомляє з Парижа, що на провідника італійських фашистів у Парижі й ред. фашист. час. „Italie nouvelle“ Бонсеровіні виконано в ресторані замах. Кельнер вистрілив до нього двічі і поцілив раз у голову а раз хибив. Виновник 21-літній Ерн. Бонаміні, анархіст, хотів пімститися за розправки фашистівського правительства в Італії проти комуністів і анархістів. Ред. Бонсеровіні тяжко раненого перенесено до шпиталю.

Кінець страйку в Англії.

З Льондона звідомляють урядово, що страйк докових робітників у портових доках покінчився.

Італійсько-румунська антанта.

Букарештенські часописи звідомляють, що Авереску з припорученя румунського правительства виїздить до Риму, щоби переговорювати з італійським правительством в цілі утворення антанти. Як зачувати, румунське правительство має запропонувати вибір кн. Миколи на короля Альбанії.

Вальоризаційний франк.

Нині 22. с. м. вальориз. франк = 1,800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 21. лютого 1924.

Нині дальше тенденція легко знижкова, Оборот вельми слабий.

Доляр ам.	9,400.000—9,450.000
Доляр канад.	8,650.000—8,700.000
Чеські корони	265.000—275.000
Леї	43.000—45.000
Фунти штерл.	39,000.000—39,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франкй	380.000—385.000
Франк шв.	1,555.000—1,630.000
Франк бельг.	320.000—330.000
Гульдени голанд.	3,430.000—3,450.000
Ліри італ.	347.000—347.000
Золото	
20 кор.	42,000.000—43,000.000
20 франк.	37,000.000—37,500.000
20 марок нім.	45,000.000—46,000.000
10 рубл.	55,000.000—56.000.000
Срібло	
Кор. австр.	760.000—770.000
5 кор.	3,500.000—3,750.000
фльорени	1,750,000—2,000.000
рублі	4,000.000—4,000.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.600.000

Варшава 21.|II. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300, 9,400, 9,200, міл. Фунти штер. 39,875 міл. Кор. ч. 262.500 до 262.500. Фр. золоті 1802.

Чеки: Бельгія 326800 321800 324800 318800 Голяндія 3.485 — 3.465, Льондон 40,100 — 40,500 — 39,700 — 39,950, Новий Йорк як готівка, Париж 391 — 386 — 390 — 382, Прага 271.100 по 266.500, Швайцарія 1,625 — 1,593 — 1,603 — 1,618, Відень 132 — 131 — 133 — 129, Італія 403 — 000. Бони зол. 1,350, — 1,400, 8 прц. позичка 00.000.000. Мілйонівка 800 — 750, Дол. поз. 5,800 — 5,875.

Ціріх 21. лютого 1924. Голяндія 215½, Нозий-Йорк 578. Льондон 24.90. Париж 24,05. Медіолян 24,80. Прага 16.77½. Будапешт 0,0000. Букарешт 3,37½. Бельград 7,30. Софія 445,. Відень 0,00.81½ австр. стемп. кор. 0,00.81½.

Збіжева біржа.

Львів, 21. лютого 1924.

В збіж трансакціях повний застій. Ціни збіжжа й муки значно спадають наслідком обильної подачі і браку попиту. Тенденція сильно знижкова. Настрій резервований.

Пшениця краєва ⁷⁶/₁₆ з 1923 р. 34,000.000—35,000.000*, жито галицьке ⁶⁸/₁₀ з 1923 року 19,500.000—20,500.000*, ячмінь гал. бров. 19,000.000—20,000.00* ячмінь гал. для перемелення 17,500.000—18,500.000. овес гал. ⁷⁰/₁₆ з 1923. року 19,500.000—20,500.000, фасоля 00,000.000 — 00,000.000. гречка 00,000.000, 0,000.000.

Мука пшенична	40% „0“	80,000.000*
„ „	55„	60,000.000*
„ „	70% „4“	40,000.000*
„ житня	60„	54,000.000*
„ „	70% „4“	46,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	11,000.000*
„ житні „ „ „	10,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 0,000.000, 0,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій.

ВДОВА по управителю школи зі священичої родини, в середнім віці, бездітна, глядає товариша життя найрадше учителя. Зголошення слати під М. Г. за оказанням 3 марківки ч. 937.697 до Адміністрації „Діла“. 1442 1—2

1396 9-10 ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

--- вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. ---

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Ширіть наш часопис!

ПАНІ! Надійшли вже до фабрики найновіщі заграничні форми доперерібок на соломкові капелюхи, які приймає склад при пл. Марійській 8, вул. Казимирівська 25 і вул. Городецька 72. Перша кр єва фабрика капелюхів **Рудольфа Найвельта** Бальонова 3. 1420 а) 2—4

Заходом Пресової і Просвітної Секції Това „МІЩАНСЬКА ГРОМАДА“ в ТЕРНОПОЛІ

відбудеться дня 24. лютого н. р.

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в честь Наталії Кобринської в салі „МІЩАНСЬКОГО БРАТСТВА“

о год. 8. веч. зі слідуючою програмою:

ЧАСТЬ І.

I. Хор Бояна: Безкоровайний: „На небі сонце гасне“

II. Реферат: „Кобринська як письменниця і громадянка“ п. Барилова Бояна.

III. 1) Бетговен: Romanze 2. op. 50,
2) Паганіні: „Майсей“ Вятящій на стр. „Г“, Сольо скрипкове п. Олена Шлапаківна.

IV. 1) G. Puccini: „Madame Butterfly“ арія,
2) Rubinstein: „Ніч“ романс. Сольо сопранове п. Марія Свірська.

ЧАСТЬ ІІ.

V. Константина Малицька: **„Привіт Кобринській“**, деклямація.

VI. 1) Вєнявський: Концерт „d moll“, часть II. Andante.
2) Sarasate: Zigeinerweisen“ op. 20. Сольо скрипкове п. Олена Шлапаківна.

VII. C. Gounod: Фавст“, арія. Сольо сопранове п. Марія Свірська.

VIII. Хор Бояна: Ярославенко: За рідний край. 1424 1—1

До відома Всечесних Урядів громадських, парохіяльних церковних Комітетів і П. Т. Публики.

Дійшло до нашого відома, що п. К. Фельчанський, котрий передше займався відливанням дзвонів в Тернополі, а від недавна те саме робить в Калуши крикливою рекламою (вожения дзвонів по ярмарках, агітація через одну жінку) позбуває свої вироби використовуючи з одного боку недосвід П. Т. Покупців а з другого боку недовіря, яке нони мають до нашої від дазна широко відомої фірми. Бо п. К. Фельчинський в розгарі несовісної конкуренції не вагається запевнювати кождого з ким має до діла, **що він а наша фірма, то одно і те саме.**

Тому, щоби не шиолось балямутво, а ніхі, так що до матеріялу, як і виконання вироби п. К. Фельчинського не йшли на наш рахунок і не підкопували довіря, яким ми цілком заслужено тішимось серед найширших кругів громадянства подаємо до загального відома, **що з п. К. Фельчинським ми ніколи не мали і тепер не маємо нічого спільного.**

Тимсамим не їздимо ми ніколи зі своїми виробами по ярмарках ані нікого не посилаємо в тім переконанню, що ніяка існуюча себе фірма не потребує хапатись ярмарочної реклями а пошукуючі за нашими дзвонами найдуть їх в наших складах в Калуши і Перемишли, де хотяй би і **тепер є на складі поверх 400 штук дзвонів** ріжної величини від найбільших до найменших.

Наш склад **в Калуші міститься при вул. Цвинтарній, а в Перемишли при вул. Красіньского ч. 63. за Сяном,** а крім того в Товаристві „Церковна Штука“ в Станиславові.

При листовних замовленях просимо звертатись до нас на адресу:

Ліярня дзвонів БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

1438 в Калуши вул. Цвинтарна, або в Перемишлі вул. Красіньского ч. 63. 1—5

ЛЬВІВ, Городецька ч. 93.
Тернопіль, Тарновського 3.

Найбільше перевозове підприємство на світі.

CP.R ДО КАНАДИ CP.R.

Великі морські кораблі! — Власні залізниці в цілій Канаді!

Пасажири, котрі вже мають аффідавіти з Канади, нехай сейчас звертаються до нас письменно або особисто.

Найблищі наші транспорти до Канади відходять з нашого бюра **у ЛЬВОВІ, вул. Городецька 93.** і в **ТЕРНОПОЛІ, вул. Тарнавського 3.** в слідуючих днях:

4. марта вечером до корабля „Minnedosa“.
18. марта „ „ „ „Melita“

Оба ті кораблі уряджені в III. клясі вигідно і з комфортом.

Коли немаєте за що купити собі шифкарти самі а маєте кревних або знакомих в Канаді, то подайте нам їх адресу, а ми до них напишемо, щоби вони Вам прислали з Канади шифкарту і Аффідавіт.

Кенедіян Песіфік Рейлвей

ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 3. 1411 б) 2—3 **ЛЬВІВ, Городецька 93.**

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за спокій душі бл. П.

Маркіяна Дрогомірецького

сотника Українських Військ,

який полег від ворожої кулі в Брайлові на Вкраїні, відбудеться дня 25 лютого 1924 о год. 8 рано в Катедральній Церкві в Станиславові. 1440 1—1 РОДИЧІ і СЕСТРА.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В суботу дня 23. ц. м. Премієра! „ОСТАННІЙ МУЦИНА“, комедія на 3 дії В. Свободи. (З чеського).

В неділю дня 24 ц. м. (година 3. попівудни) „СЕРЕД БУРІ“, історична драма на 5 дій зі співами Б. Грінченка. — Вечером, година 7·30 „ДОБРОДИЙНА ЗУЗАННА“, оперетка.

Бігети раньше в Союзнім Базарі, (вул. Руська) а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 г. при Касі театру.

В Тернополі — саля Міщанського Братва.

В понеділок 25. с. м „ДОБРОДИЙНА СУЗАННА“.

У вівторок 26. с. м. Виступ С. Федичківської „ЖИДІВКА“, опера.

В середу 27. с. м. „В НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА“, народня драма зі співами і танцями на 4 дії. 2—3

Український театр під дир. Івана Когутяна.

Підгайці. — Сала Сокола.

Неділя 24 II „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД“. Вівторок 26|II „ЦАРЕВИЧ“.

Бережани — Саля Сокола.

Пятниця 22|II „ГАЛЬКА“. Виступ п. Грека.

Субота 23|II „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА“, комедія. 3—5

Замість вінця на домовину бл. п. проф. Винара Василя складає на „Рідну Школу“ п. Тимкевич Максим з Бучача 5,000 000 Мп. Жертводавцеви складає щиру подяку — Головна Управа УПТ. 1421 1—1

Прихилайте передплату!

Дрібні оголошення.

СИРОТА з інтеліґентної родини літ 20. симпатична — господарна, музикальна — посаг 1.200 долар. амер. добра виправа і уладження з фортепяном, з браку знакомства і рідні — вийде заміж за урядника на вищім або низшім державнім становищи. Річ серіо. За дискрецію ручиться словом чести. На анонімні і непокінчені факультети не відповідається. Ласкаві зголошення слати на адресу: Панства Мирославських, п. Волчківці, коло Заболотова, посте-рестанте 244. 1441 1—1

СКЛАД НОТ вул. Романовича 11. бічна пл. Академічної поручає свій богато заосмотретий магазин. Висилка на провінцію. 1430 2—5

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

д-р Гриць Ганкевич

відкрив КАНЦЕЛЯРІЮ

1439 **в ЗАБОЛОТОВІ.** 1—2

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Дідо“ Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 41 (10.134). Львів, неділя 24. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 мґл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

„Гуляй душа!"

Інтерпеляція посла Сергія Козицького і товаришів до панів міністрів справ внутрішніх і справедливости в справі конфіскати „Діла" українського щоденника у Львові.

Українська преса на цілій території держави є виставлена на систематичне переслідування. Є часописи, які майже не мають ні одного числа без конфіскати тої або иншої статті. Особливо терпить на тому львівська преса. Ось маємо нову конфіскату. Львівська прокуратура в цілости сконфіскувала статтю, поміщену в ч. 32 українського щоденника „Діло" з дня 13. лютого 1924 р. під написом „Гуляй, душа" такого змісту:

„І знов авреоля безсмертньої слави опримінила чоло польського громадянства і його політичної еманації: уряду п. Вл. Грабского. І знов так незабутньо записана в найновійшій історії наших західних земель польська поліція здобула нові лаври і заслужила собі на вдячну память українського громадянства.

Якесь божевілля окутало виконавців влади, якесь тупе бездумство налягло на них, якась безжурна шляхетчина з теперішньої доби під давнім прапором „Polska nierządem stoi"—обняла польських адміністраторів. Почалося трусами і арештами серед членів УСДП. —мовляв — підозрілих в „протидержавній акції", опісля поширено арешти на всіх несоціялістичних діячів на Покуттю й Гуцульщині, а вкінці 8. ц. м. приступлено до ліквідації українського університету у Львові шляхом широко закроєних трусів і арештів. Одним словом: „Гуляй душа"!... І ми є свідками, як та душа гуляє, як вона крутиться в дикому танці, як в чому проявляється її мудрість і зрілість. Не улягає сумніву, що в усіх тих справах визначну ролю відіграла провокація, яка в наших державців стала ultima ratio вирішування всіх спірних питань, розвязування всіх конфліктів, розтинання всіх ґордійських вузлів. Цей спосіб панування вже прославився у нас на протязі останніх пяти літ, здобув собі право етичного горожанства у наших можновладців, став єдиною зброєю в їх руках для поборювання політичних і освітньо-культурних змагань українського народу. Майже кожний політичний процес, який відбувся в останніх часах (не згадуючи про ті процеси, до яких відбуття не допущено, як нпр. з приводу відомих гуцульських подій 1920 р.), виявив, що всюди ділає огидна рука провокатора. Без сумніву, що цю випробовану вже систему приноровлено і до українського університету. З брутальним цинізмом і святотатською безоглядністю постановлено знищити огнище української науки, скомпромітувати геройсько-світлі традиції українського університету. На жаль, і сама молодь через занадто активну ревність в полагоджуванню внутрішніх розходжень частинно дала притоку непокликаним чинникам слідкувати за студентським життям та вязати з ним в одно відокремлену від студентських непорозумінь університетську квестію.

На два дні перед поліцейським налетом польська преса анонсувала вже „ліквідацію" українського університету. Півофіціяльна „Газета Львовска" помістила передовицю „Перед ліквідацією тайного університету", в якій просто захлипується з радости і признання для репресійних здібностей польської влади. Енергійний виступ польських властей через заборону під грозою втрати посади викладати на українському університеті професорам, що є в державній службі; заборона українським інституціям відступати салі на виклади під загрозою розвязання тих інституцій; непризнавання заграничних наукових дипльомів; відмова легалізації українських високих шкіл і кураторії тих шкіл; вічна поліційна „опіка" поодиноких викладів і конфіскати наукового приладдя і взагалі всіх засобів (в останньому часі сконфісковано — risum teneatis — машину до писання, яка на основі поліцейської всевідучости мала бути власністю студентських організацій чи щось подібне!); вкінці заборона і конфіскати збірок на удержання українських високих шкіл—все те — на думку по поліцейськи думаючої польської преси осягнуло свою негативну мету. Та поруч тої злобної радости все непокоїть „польську політичну думку" будуччина. Хоч „Газ. Льв." переконана про „ліквідацію" українського університету, то проблеми взагалі не полагоджено. То тільки самообман, що ніщо не наглить до поспіху, що з державного сумління спав камінь і полекшало раз на все". І тому слід пригадати речинцеве зобовязання закону з 26. вересня 1922, яким заповідається створення українського університету до двох літ (себто до 26. вересня 1924 р.) І не тільки в тому міститься польський самообман. Українського „тайного" університету поліцейськими засобами взагалі зліквідувати не можна. Його можна на якийсь короткий час підірвати, спаралїжувати правильну роботу, припинити його всесторонній розвиток, але ніколи зліквідувати. Українське громадянство занадто дорожить тією інституцією, щоби могло допустити до її насильної ліквідації. Поліцейська ліквідація буде новим товчком для піддержання огнища української науки. Єдиний спосіб „ліквідації"—це удержавлення „тайного" університету.

Це шлях, що єдино може довести до ціли. Бо дика гульня розхристаної душі і святотатське топтання по культурних цінностях мусять збудити чуйність усього українського громадянства".

Конфіската цеї статті не може виявити ніщо инше, як тільки тенденцію і змагання знищити, розбити і вповні знищити українську пресу, яка завинила хіба тим, що ставить собі за обовязок оборону культурних інтересів українського населення. Така діяльність органів львівської цензури суперечить арт. 105 конституції.

Супроти наведеного підписані запитують пп. міністрів:

1) Чи пп. міністрам є відомий наведений факт?

2) Чи схотять пп. міністри повчити підчинених собі функціонарів, що таке надужиття урядової власти не причинюється до зміцнення правовости?

3) Чи пп. міністри схотять перевести в тій справі слідство, покарати винуватців і усунути неосновані переслідування української преси?

Варшава, 19. лютого 1924.

Після траґічної події.

Нагле внесення Українського Клюбу в справі траґічної та таємної смерти Ольги з Левицьких Бесарабової в поліційних арештах у Львові при вул. Яховича.

Дня 9. лютого ц. р. державна поліція арештовала мешкаючу постійно при вул. Виспяньского 34. п. Ольгу з Левицьких Бесарабову, вдову по інжинірі Дмитрі Бесарабі, який як австрійський офіцир згинув у світовій війні на італійськім фронті. Дня 13. лютого, зараз по першім допиті, знайдено її трупа в келії поліційних арештів при вул. Яховича у Львові. Дня 18. лютого її брат Северин Левицький, проф. учительського семинаря у Львові, дізнався від надкомісаря поліції Ваґнера, що його сестра, Ольга з Левицьких Бесарабова, доконала самовбизства і що її похоронено на державний кошт, без повідомлення про це рідні.

Одночасно у сестри покійної, Івонни Левицької, вчительки у Городку Ягайлонськім (4 милі від Львова) зроблено ревізію, імовірно вже по смерти її сестри, тому, що в часі ревізії один з поліційних аґентів спитав її „чи її сестра, Ольга, вживає яких наркотичних середників?" І без огляду на те, що поліція знала, що покійна має брата — професором учительської семінарії у Львові і сестру в Городку, не вважала вказаним повідомити їх про смерть сестри та в тайні похоронила покійну.

Львівська преса подала звістку про самовбитство в поліційнім арешті зараз на другий день, а між иншим „Курієр Львовскі" з д. 15-го лючого і „Дзєннік Людови" з дня 19-го лютого подали до відома, що Юлія Баравська, гр. катол. релігії, 20 літ, арештована на провінції за волокитство, доконала самовбийства в поліційних арештах при вул. Яховича. Оба часописи черпали цю відомість тільки з протоколу поліції. З якоюж метою поліція, замісць особи Ольги з Левицькнх Бесарабової, яка мала 35 літ і була арештована у Львові підчас загальних арештувань у звязку з українським університетом, передала у пресу ці фальшиві звістки та дати?! А иншого випадку смерти в поліційних арештах при вул. Яховича у цьому часі не було.

Колиж дня 16. лютого д-р Олександр Марітчак, інтервеніючи у справі арештованих українських студентів, спитав комісаря Кайдана: „чи правдивою є поголоска про смерть п. Ольги з Левицьких Бесарабарої?" почув від нього відповідь: „Ви читаєте часописи, а в часописах усе було точно передано".

Подаючи до відома цю страшенну та жахливу подію, нище підписані ставлять внесення:

Сойм домагається від Уряду, а спеціяльно від п. міністра справедливости і міністра справ внутрішніх, щоби:

1) Прокураторія при Окружнім карнім суді у Львові доручила негайно перевести ексгумацію тіла Ольги з Левицьких Бесарабової, помершої таємно дня 13. лютого 1924 р. невідомо коли й невідомо де похороненої.

2) Крім цього доручити одночасно з лікарською ексгумацією негайну секцію при якій була би присутна родина помершої, судові лікарі, лікарі покликані родиною, а також правні заступники родини.

3) Міністерство Справедливости вишле негайно окремого делеґата до Львова, який мав би на місці перевести у цій справі слідство, щоби справа траґічної та до нині нерозясненої смерти Ольги з Левицьких Бесарабової була розяснена без ніяких сумнівів.

4) На випадок вишукання винуватців смерти пок. Ольги з Левицьких Бесарабової — а ці винуватці можуть находитись тільки в поліційних арештах при вул. Яховича у Львові — доручити, щоби переведено якнайточнійший розслід, щоби вишукати не тільки винуватців, але й розяснити всю справу цієї траґічної події".

Варшава, дня 21. лютого 1924.

„Демократичний" польський голос.

„Демократичний" „Курєр Львовскі" з 23. ц. м. в статейці „Тайна самогубства в поліційних арештах вияснена" вже вияснив собі і иншим прихильникам поліцейських методів страшну трагедію поліцейських нор. „Za panią matką", себ-то за своїми поліційними інформаторами per longum et latum оповідає, що в помешканню якоїсь Садовської при вул. Виспянського 34 поліція стрінула „kobiet y szpiega". „Поліція окружила слідство тайною, бажаючи дійти до спільників злочину. Арештування наступило 9. ц. м., — а дня 13. ц. м. „kobieta szpieg" мала бути відставлена до судової вязниці. Вона сиділа сама в келії ч. 7., призначеній для інтелігентних осіб. Критичного дня рано, спожившн снідання „kobieta-szpieg" повісилася на рушнику, привязаному до вікна крати. А що в тому часі слідство було в повному ході, а поліція була на сліді спільників шпигунства, постановлено сам факт самогубства подати до прилюдного відома, одначе а р о з м и с л о м п о д а н о х и б н е н а з в и щ е і ф і к т и в н у п р и ч и н у а р е ш т у в а н н я. — Візваний до арештанської келії лікар, хоч приноровив штучне віддихання, не зумів вже вратувати життя тої жінки. Трупа відставлено до інституту судової медицини, де переведено обдукцію й ствердженo, що смерть наступила наслідком самогубства".

І в тому тоні дальше проводиться чисто поліцейську оборону, пишучи між иншим таке, що — мовляв — померша була „сестрою відомого українського діяча д-ра Левицького

„На думку поліції (отож то й є!), укриття правдивого назвища бл. п. Бесарабової на короткий час було конечне з огляду на хід слідства, що торкається дуже важної справи.

Діяльність, якій віддавалася Бесарабова мала (sic!) принести нашій державі величезну шкоду. Дальше слідство дуже поширилося. Тому не можемо подавати ніяких близчих подробиць, які ту злочинну роботу представили би в світлі фактів". Дальше йде нерухна, просто дитинява полеміка з нашим органом.

Перш усього деякі фактичні спростування: Про ніяку арештовану Садовську нікому невідомо. Арештована в звязку з переслідуванням українських високих шкіл і зовсім непричасна до тієї справи називається не Садовська а Стефанія Савицька. Думаємо, що не образимо проф. Сев. Левицького, коли заквестіонуємо погляд „Кур. Льв.", що він — мовляв — „знани дзилач українсві". Певне, що кожна людина є в меншій або більшій мірі діяльне, одначе чи в тому курєрському означенню не криється теж яка „тайна". Всі балачки про „кобет-у шпега", а говориться це про трагічно помешу інтелігентну жінку, для кожної чесної людини що найменше так довго мусять бути нікчемними й осоружними, як довго судово не доказано комусь того закиду. Кожний розумний чоловік знає, що поліцейські допити, хоч би як „добровільні" не можуть нікого штовхнути на останній крок, яким є смерть. А найцікавійше є з тим сніданням. Дуже сумніваємося, щоби хтонебудь, нпр. редактор „Кур. Льв." чи його інформатор міг повіситися, зівши снідання і то якраз в 9. год. 10 хв., т. зн. тоді, як в поліційних арештах є найбільший рух. Зновуж закривання назвища і опісля поліцейська „господарка" — тліннями останками — це таке страшне і нечуване при ніякому хоч трохи не-альбанському режімі, що тут кінчається все і замирають навіть слова обурення.

Ціла оборона поліцейської поведінки з боку „Кур. Льв." вказує, що ті lucida intervalla, які цей орган мав в останніх часах за Ямпольского, належать до минувшини та що наступає нова ера: „Кур. Льв." на місці „Газети подзенної".

Ось „демократи"!

Повір, Українці м. Львова!
В неділю 24. ц. м. год. 10. перед пол. відбудеться в салі Лисенка (вул. Шашкевича)
Віче в шкільних справах.
Явіться громадно!
Народня Організація.

Переслідування української культури*).

В польськім соймі відомий україножер Прушиньскі вніс інтерпеляцію в справі „толєрування" (кінь сміявся би!) Українського Університету органами польської влади. Не має сумніву, що інтерпеляція замовлена для упозорування скріпленої нагінки на Український Університет. На інтерпеляцію відповів писемно міністр внутрішних справ. ПАТ подає зміст „вияснення" міністра, в якому сказано, що існування нелєгальних організацій взагалі, а в цім числі тайних наукових заведень — є недопустиме. „Правительство стоїть на становищі недопустимости існування тайних університетів. Супроти вістки про існування тайного Українського Університету в Львові власти перевели ряд поліційних заходів, яких метою є його ліквідація. Переведено ревізії для викриття тайних викладів, головно 17. і 24. грудня м. р. в інституті ім. Лисенка. Розвязано Т-ва „Академічна Громада" і „Академічна Поміч", що покривають своєю фірмою тайний університет".

В черговому числі приглянемося блище сьому характеристичному „виясненню".

*) П. Прокураторові до відома: цей наголовок взятий з „Дзєнніка люлового" ч 44 з 23. ц. м.; там говориться про цю саму справу. — Прим. Ред.

„Вільні з вільними, рівні з рівними".

Промова посла Антона Василькуна виголошена в польськім соймі для 15-го ц. м. у дебаті над законопроектом про самоврядування.

(Докінчення).

Коли візьмемо закон про сільську громаду, тоді в статті 1-ій побачимо ясно, що це має бути почин і автономії провінціяльної, бо сільська громада є територіяльною корпорацією з характером законної одиниці. Коли розглянемо компетенцію організації, яка має бути представником життя сільської громади себ то громадську раду, то там побачимо, що вона має з одного боку компетенції автономічні, а з другого: компетенції органу, який виконує доручення. Ці автономічні компетенції є буцім-то приписані законом, і до них належить: прелімінар, буджет, призначення урядовців, збирання данин і т. д., а в обсягу добровільної діяльности полишається те, що в дійсности мало би стати предметом розвитку господарства на провінції, поширювання культури, як: суспільна агрономія, комунікація, санітарна та суспільна опіка і инше, все те, чого закон не охоплює і те, чому можна надати буцім-то добровільний характер. Коли-ж візьмемо справи доручені, то бачимо, що з тих автономічних доручень нічого не можна би виелімінувати, бо пан староста у формі надзірного органу, яким є повітовий соймик, може домагатися усього від сільської ради, а сільська рада не має змоги у відповідній формі реагувати. Скажу більше: коли представний орган громадської ради не до вподоби, то пан староста може розвязати його через воєвідство і не тільки розвязати, а ввести на його місце якусь колегію, яка може управляти і управляти дуже довго. Що це значить? Як що справами господарськими і культурними має справді управляти представництво населення, то чому-ж волю цього представництва треба аж насилувати на стільки, що забаганка пана старости може мати вплив на визнання громадської ради: — коли рада йому до вподоби — визнасть її, не до вподоби — не визнасть.

Коли зважити ще ріжноманітність партій у нашому життю, тоді побачимо, що досить одній партії зробити наклеп на другу, а пан староста, як захоче — прожене сільську раду і посадить гурт осіб з иншої партії, щоби управляла. Цього мало: пан староста може дозволити собі, згідно зі законом, на назначення т. зв. професіональних війтів, які є виконавчою владою. До цього часу ми знали, що може існувати професія, яка домагається відповідного виплекання її: інжинір, лікар, навіть професія священника, адміністратора і т. и.; але щоби існувала професія війта — про це ми ше не чували. Мало цього: цей війт може бути професіональним на протязі 8 літ, а не дай Боже вмре — тоді громада має обовязок дати емеритуру не тільки його родині, але взагалі забезпечити це право для цих професіональних війтів. Якщо п. старості недовподоби діяльність громади, тоді він може призначити відповідного комісаря. Одно слово, як кажуть по українськи: І круть і верть і верть і круть! — однаково вийде: — п. староста може завсіди знести репрезентаційний орган званий громадською радою. Коли сільську автономію полишимо на власну долю і скажемо: Починайте розвиватись — тоді згідно з цим законом, вонн могли би написати тільки прелімінар та буджет. Але колиб вони навіть зладили цей буджет дуже совісно, то п. староста може, через посередництво воєвідського соймика, домагатись — як треба буде нових кредитів — домагатись, щоби їх дописали до буджету. Таким робом громада навіть не матиме постійного буджету. І коли ми нині так важко працюємо над тим, щобн довести до санації державних фінансів — на основі такого закону повстане така анархія у громаді, що громада вже в першім році кричатиме: спасайте мене від цих автономій. (Голос. Уже нині кричить). Так, нині вона кричить тому, що гадає, що санація є можлива, одначе при помочі цих законів санація не тільки не прийде, але настане ще й гірший стан.

До цього часу приходили до законодатного соєму панове міністри як представники дотичних ресортів і за згодою цілого уряду домагались маєткового податку як конфіскати деяких сум від горожан для поправлення державного скарбу. Одначе зовсім незрозуміле є в законі про громадські союзи та громади те, що громади та союзи мають право давати доручення на своїх територіях про збирання данини і як ці данини мають виглядати і в якому обсягу і що про це мають рішати дотичні закони. Коли зважити все те, про що я сказав тут принагідно, то можна уявити собі всю несолідність діяльности сільських та повітових громад на соймику. Кажучи про буджет розуміємо, що є якісь сталі рубрики на доказ, скільки треба на будову шляхів, на шпиталі, суспільну агрономію, виставки, інституції; але цього всього не був би в силі зрозуміти ні громадський радний ні представник сойму, колиб буджет був у стані пливкім. Цю пливкість буджету творять додатки до буджету. І в якомуж напрямку має іти розвиток, коли ви, панове, що дбаєте про розвиток провінції на принціпах самовдержування і прямуєте до розвитку господарського життя і хочете виховувати горожан, а не вказуєте їм того шляху та напрямку, в якому цей розвиток піти може.

Не можемо полишити на боці ще й другої прикмети закону, що проводить поділ представництва, між організацією, що зветься громадською радою і соймиком, а також між солтисом, війтом і паном старостою. Коли візьмемо на увагу найнижчу одиницю — громаду, то там побачимо, що її представником є громадська рада а виконавцем солтис вибраний цією громадою. У сільській громаді бачимо війта вибраного громадською радою. Але в повіті картина инакша. Чому саме пан староста не має вибиратись згідно зі законом самоврядування і чому саме пан староства не може бути сторожем закону і його виконавцем? Чому він мав би бути гіршим ніж назначений пан староста і чому робиться так, що пан староста має право вмішуватись не тільки у повіт, соймик, але і в сільську громаду і в раду, а не навпаки? Чому голос провінції не має рішати про те, чи пан староста правосильно сповнює свої обовязки, чи може він не стоїть на перепоні законности і вводить свої забаганки. Не дивниця, панове, що на наших землях поширилась дуже неприхильна назва для панів старостів, яких називають „кацыками". І справді кациком є той, хто має повну волю у всьому і не йде в напрямку охорони законів, але вводить у них свої забаганки. І справді коли би він нині одержав проєкти законів, які стали би закона-

МАРІЯ СТРУТИНСЬКА.

Т-во українських жінок
в Станиславові.

(З нагоди 40-літнього ювілею.)

(Докінчення.)

Цю ідею зреалізовано 1899 року, основуючи інститут, в якому находили молоді дівчата недороге приміщення; вчилися в місцевих школах. Крім того в інституті вчилися рідної мови, літератури й історії.

Коли відтак інститут забрали СС. Василіянки, покликані з разу до заряду, основано Т-вом на його місце другий, що згодом перетворився в бурсу для незалежних дівчат. Даючи змогу бідним дівчатам здобувати знання й независиме становище в світі, управа Т-ва сповнювала завдання, яке Кобринська вважала дуже пекучим. Розуміючи прекрасно економічну сторону жіночої проблеми, вона часто підчеркувала конечність економічного заосмотрення тої частини жіноцтва, яке чи то поза подружжям, чи в самому подружжі не може найти способу виживлення себе і являється тягарем суспільности.

Бурса проспєрувала добре. Вийшло з неї значне число учительок, а в останніх роках і абсольвентки гімназії. Проіснувала вона до вибуху війни.

Кождочасний виділ вглядав в справи бурси, переводив адоптації і добудови власної хати, в якій вона містилася. З вибухом війни праця в т-ві перервалася. Члени Т-ва працювали гремяльно в „Комітеті допомоги раненому жовнірови", Т-во як таке не мало змоги правильного розвитку. За часів З. У. Н. Р. зорганізоване станиславівське жіноцтво крім філянтропійної праці вело серіозні підготування для участи в політичному життю. Розведено агітацію, устроєно віче для підготовки виборів до Національної Ради. Хоча Товариство, як таке не вело цеї акції, всеж воно своєю довголітною працею причинилося до піднесення рівня освідомлення жіноцтва.

Прийшла польська влада, а з нею переслідування і тюрми. І знову Т-во не мало змоги працювати над жіноцтвом, а мусіло йти з підмогою нашим політичним вязням, що й робило з повним самовідреченням. В останніх часах Т-во проявило дуже живу діяльність. В тісній співпраці з „Просвітою", устроювано по селах виклади, яких метою усвідомлення селянки. М. и. також робляться підготування до відбудови реальности Т-ва (в міжчасі втраченої і назад здобутої заходами попередньої голови п. Грушкевичевої), яка має служити приміщенням для тих дівчат, що не мають засобів до науки. Зі своїх фондів Т-во допомогало в останніх роках бідним учеництям. Як бачимо, Т-во повертає до своєї первісної ціли, та змагає тепер до неї і тими самими і новими шляхами (праця серед селянок — отже поширення круга діяльности). А тою ціллю є передусім: організована праця над самим жіноцтвом, задля виховання свідомої своїх обовязків і прав, громадянки.

25. с. м. на ювілейнім святі свойого Т-ва — станиславівське зорганізоване жіноцтво призадумається над перейденими шляхами.

Висновком цього —віримо—буде поставлення собі кождим членом з окрема цего завдання, яке ставила йому 40 літ тому його основателька — хоч прийдеться йти до мет иншими дорогами. Та за це — о скільки лекша тепер праця, блища мета.

Сьогодня наше жіноцтво має серед своєї суспільности доступ до всіх громадянських установ і політичні права, яких даремне бажала для нього його перша піонірка.

Сьогодня існує в самій Галичині понад трийцять жіночих товариств, обєднаних в федерації „Союз Українок".

Тож станиславівське жіноцтво, піддержуване в своїх змаганнях тим обєднанням, яке додає сили і віри в праці, хоч не ведене своєю першою Провідницею, сміло пійде по начеркненім нею шляху.

ми, то прийшов би до пересвідчення, що всі закони треба, як каже простолюддя, пустити з люфтом а в дотичній громаді і повіті треба шукати відповідного гуртка людей і при його помочі управляти.

Тоді було би те, що Росіяне означували кажучи, що не є цар та Бог у повіті. А в такому разі ми повинні би скласти свої папері до тек і розїхатись по домах, бо не треба було би вже контролі — замість неї істнувало би стільки державок скільки є повітів у державі. Колиж тепер розглянемо питання виконавчої влади у громаді себто: хто має бути війтом, то не розумію чому саме цей громадський війт мусить володіти польською мовою, словом і письмом. Що це значить? Якщо ви, панове, гадаєте, що для розвитку господарства та культури треба знати польську мову, тоді я бажав би, щоби ви нам це розяснили. До цього часу нам відомо, що чимало польських дипльоматів не володіє чужинними мовами, а проте ведуть керму державного корабля, інколи непогано, і що це не стоїть на перепоні розвитку держави.

Не дивуйтесь, панове, що таке домагання счинило би на наших землях страшенну метушню і зачудування: чому для розвитку місцевого господарства та культури, мусів би цей війт необхідно володіти польською мовою, словом та письмом. Коли діло йде про розвиток, тоді не розумію, чому не домагатись від нього, щоби володів рідною мовою, себто щоби попросту мав якусь освіту. Адже далі закон каже про те, що сільська громада має право утримувати урядовців та службу, а кождий в нас знає, що війт носить тільки печатку. До нині було так, що писар писав у громаді, читав при свідках, а війт прикладав печатку і це ставало документом. Чи ми не бачили, що в більшости польських громад було чимало війтів, які не знали читати ні писати. Нехай шановні представники польського народу не зроблять мені докору, коли скажу, що польська конституція не домагається, щоби представник у соймі мусів бути грамотним. Не знаю, чи тут є анальфабети, але кочу ствердити, що коли людина є в пошані і заслуговує на довіря, тоді має змогу прийти сюди і працювати у відповіднім напрямку (пос. Русінек: Ні, конституція каже инакше). Чому-ж для сільських громад треба зараз провести такий рівень? Розумію ще, коли би панове казали, що це має ввійти в силу на протязі 5 чи 10 років, тоді це ще могло би бути доцільне, могло би погоджуватись з інтенціями Високої Палати і не було би життєве.

Не можу також проминути того, що у згаданих проєктах законів нічого не сказано, в якій мові слід вести канцелярії цих інституцій. Тому ми домагались, щоби в законах було зазначене, що канцелярійне діловодство треба вести в мові державній і рідній. Не можна промовчати й того, що інґеренція пана старости і надзірної адміністраційної влади йде в тому напрямку, щоби п. староста міг у кождій хвилині викинути радного, якщо його обличча йому недовподоби і міг викинути його виключно тому, що він має недобру опінію. Коли взяти нас усіх від правого боку до лівого, всі мають про себе народну опінію (пос. Русінек: Навпаки, я маю дуже добру опінію про вас). Та це ще не є причиною, щоби можна себе взаїмно викидати зі сойму. На це істнує дотична інстанція, якої справедливість найвищого суду признаємо, і тому в цих законах слід провести принцип, що кожна людина, яка висловлює волю народу і яка вибрана до такої інституції, може бути приневолена відійти з неї щойно тоді, коли істнує дотичний осуд державних судів. Та коли цього нема, то ні пан староста ні инші не мають права завішувати у діяльности цих представників народу, хоча би вони належали до таких маленьких інституцій як громадські ради.

Колиб ці поправки були введені у відповідній формі у законах самоврядування, тоді можна би привітати їх як почин до розвитку автономічної справи у польській республиці, а головно на наших землях. З огляду на те, що не маємо надії, щоби майбутній закон міг нам забезпечити розвиток життя на основах самоврядування територіяльного в царині господарства і культури, бо адже з господарством вяжеться і справа шкільна, тому гадаємо, що тільки краєвий сойм на нашій землі може якслід виробити принципи законів про самоврядування, прикладених до нашої території. Лише ці автономічні закони можуть причинитись до розвитку краєвого господарства та культури народу і можуть справді забезпечити господарсько-культурне життя. А проте беручи на увагу примусові обставини, що самоврядування не може полишитись у сталії, в якій є нинині, рахуючись з тим, що нинішний хаос і невдоволення, які панують не тільки у мішаних громадах та чісто українських, але й польських, не можуть тривати, зголошуємо осьяку резолюцію:

Сойм відкидає запропоновані урядом проєкти законів про сільську громаду, про виборчу ординацію до сільських громад, про повітові союзи, про вибори до повітових соймиків, про міську громаду та про виборчу ординацію до сільських громад, тому, що вони є суперечні з конституцією республики.

Сойм домагається від уряду предложити йому на протязі двох тижнів нових проєктів про закон самоврядування, вироблених на принципах демократичних згідних з конституцією.

Наддніпрянська Україна.

Важні історичні документи.

В Одесі відкрито цілий ряд дуже важних і дуже цінних документів, що мають історичну та політичну вартість. Відкрито два рукописи по бесарабському питанню. Один з цих рукописів представляє собою оригінальний меморіял, зложений на зїзді земських і міських діячів Бессарабії. Відкрито далі дневники, грамоти і документи з XV. віку і кінчаючи документами останнього польського короля Станіслава Августа. Між цими останніми багато оригіналів із печатками і власноручними підписами короля Станіслава, Костюшка, ріжних польських епископів і магнатів.

Релігійна боротьба на Україні.

В харківських газетах появилось кілька нарисів про церковну боротьбу на Україні. Автоои однодушно стверджують, що „Жива церква" не має на Україні ніякого поводження. Загальна скількість церков, що находяться в руках приклонників живої церкви досягнула цифри 18. Боротьба інтензивно розвивається між двома церквами, а то: між тихонівською православною і між українською автокефальною. В Київі Українці-автокефалісти мають в своєму посіданню Софійський Собор. Діяльність автокефалістів поширена на всю Україну. Автокефалісти впроваджують багато змін в церковні відправи. Перш за все всі відправи відбуваються на українській мові. В прикордонній полосі, а також у київській губернії сильно поширена католицька й уніятська пропаганда. Пропагандою кермують досвідчені оо. Єзуїти. Скількість переходів на унію з кожним днем зростає. Є багато випадків переходу на унію і між православним духовенством. Католицькі місіонарі у своїй праці кермуються також національними почуваннями своїх вірних і тому мають успіх. В опорожнених польськими священиками костьолах займають їхні місця уніятські або католицькі священики Українці. На полудні в Херсонщині і Катеринославшині дуже процвітає штунда. На Волині ведуть свою роботу місіонарі баптистів. До Київа і до Харкова приїзджали з Москви методисти, які бажали зорганізувати свою місію на Україні. Їхня спроба покінчилася одначе невдачею і вони покинули Україну.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Хорвати проти Сербів.

Скупштіна приняла закон про ратифікацію договорів заключених в Римі, В імени федеративного блюку посол Капетановіч відчитав протест із заявою, що римські договори нарушують права Хорватів і Словенців. По відчитанню протесту члени опозиції покинули салю нарад.

Венізельос про Грецію.

Венізельос в розмові з журналістами заявив, що екстремісти ріжних політичних груп в Греції унеможливляють републиканцям працю для привернення ладу в Греції. Венізельос рішуче заявляється за переведенням плебісциту в справі державного устрою і виступає проти насильного замаху републиканців. Насильний переворот ізолював би Грецію від Европи, підірвав би її економічно і позбавив би Грецію закорд. позички. Венізельос є тої думки, що населення Греції більшістю 150.000 заявиться за републиканським устроєм. Венізельос порішив не приняти становища президента, тому, щоб не попасти в підозріння, що цілу републиканську акцію веде для власних амбіцій. Як кандидата на президента ставить Венізельос Цавніса.

Кінець страйку в Анґлії.

З Льондону подають, що страйк робітників у анґлійських фабриках і пристанях закінчився. Робітникам призиаио підвишку у висоті 2 шілінги денно.

В Порурю.

В Солінґені і Брулі прийшло до кровавої сутички між комуністами і поліцією. По обидвох боках було багато ранених.

Макдональд недужий.

Анґлійська преса подає, що Макдональд занедужав другий раз на еспанку.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 40.000.

З польських справ.

Хєно-Пяст хвилюється.

Номінація імітатора Пілсудского — ген. Сікорского міністром військових справ викликала невдоволення в закамарках хєно-пястівської спілки. Це невдоволення недвозначно виявили в першу чергу вшехполяки і „дубадеки". Схєнізований „Пяст" в резолюції посольського клюбу зазначив, що номінація Сікорского нарушує „безпартійність" правительства і може „звихнути рівновагу і закаламутити атмосферу спокою і довіря". Господи Боже! Цим людям здається, що в Польщі тепер є „атмосфера спокою"!

Брилівці причалюють до нового берега.

З боку тугутівців і домбщаків пороблено заходи для приняття на лоно „Визволеня" другої сецесії з „Пяста" з Брилем на чолі.

Присилайте складки на пресовий фонд на нн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

НОВИНКИ.

— **Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом. та просимо П. Т. передплатників негайно відковаляти передплату тому, що маніпуляція тревае тепер доволі довго. Просимо дуже зараз висилати гроші, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на март 7,500.000 мп.**

— **Нова каденція суддів присяглих.** Дня 3. марта ц. р. розпочинається нова каденція суддів присяглих в окружнім карнім суді у Львові. До нової каденції запрошено, як звичайно, майже самих Поляків і для декорації декілька Жидів.

— **Урядничі платні** в Польщі за місяць март будуть вищі на 18 процент від платні за місяць лютий.

— **Бандити в почтовій касі.** До каси почтового уряду при вул. Супіяського у Львові закрались в ночі злодії із наміром ограбити почтову касу. Сполошені підчас операції бандити почали втікати, але один з них Лєйхер Барух попав до рук поліції.

— **З почти.** З днем 1. марта ц. р. уруховлюється почтову аґенцію в Ольшанині, пов. Золочів, і приділюється до неї громади Закольчин, Роздоли і Замость.—Дирекція почт подає до відома, що почтовим післанцям не належиться ніяка винагорода за доручення телєґрам і експресових листів і що про всякі надужиття післанців у тій справі належить доносити до почтових урядів.

— **Із судової салі.** Дня 21. ц. м. перед судом присяглих у Львові відбулася розправа проти Войцеха Баштабіна і Владислава Жолни, обвинуваченых в нападі із зброєю в руках на купця Бітелайзена, у якого вище названі ограбили гроші і дорогоцінности. Обвинуваченого Жолну засуджено на 8 літ вязниці а його товариша звільнено.

— **Перегони на північний бігун.** Відомий мандрівник Гакон Гаммер організує в Німеччині і Франції перегони літаками на північний бігун. В перегочах візьмуть участь найвизначнійші летуни Німеччини і Франції.

— **Затоплений корабель.** Зі Стокгольму подають, що шведський корабель „Іріс" затонув у дорозі до Данії. Причиною катастрофи була буря. Враз з кораблем потонули великі транспорти.

— **Польський вуголь для Румунії.** До Букарешту прибув великий транспорт польського вугілля. Вугілля це призначене для дирекції залізниць в Букарешті.

— **Ювілей Едісона.** Тома Едісон святкував 11. лютого б. р. 77-ми ліття свого уродження. Не зважаючи на святочний день, великий винахідник не перервав своєї праці. Доперва вечером він згодився побалакати з представниками преси. Едісок заявив, що чує себе не гірше як тоді, коли мав 40 літ і надіється прожити ще 10 літ тому, бо не нищить своєї „машини" надмірним кормом. У відповідь на питання кореспондентів заявив, що радіо ніколи не замінить телєфону і телєґрафу. Повітряна комунікація не заступить залізниць і кораблів. Едісон не вірить також у можливість міжпланетної комунікації.

— **Куни,** тхорі, лиси купує Карпяк, Львів, Куркова 11а. 1413а 6—10

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Ширіть наш часопис!

Після трагічної події.

(Останні звістки.)

Доносять нам з Варшави: Вістка про трагічну подію у львівських поліційних арештах прийшла тут 21. ц. м. ранком. Вона викликала незвичайне порушення в Українському Соймовому Клюбі. Посли зібралися на нараду. Голова Клюбу пос. С. Підгірський виголосив відповідну промову, якої посли вислухали стоячи. Постановлено негайно внести нагле внесення в цій справі та вислати спочутливі побажання рідні.

*

Доходження в справі таємничої смерти бл. п. Ольги Бесарабової веде в суді спеціяльно до цього делегований радн. Ангельскі. Справа ексгумації тлінних останків затягається, бо професор медицини, що її переводив, є занятий ригорозами.

*

Довідуємося, що Покійну поховано на Янівськім цвинтарі у тзв. спільнім гробі.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Розлам в Українському Клюбі.

„Хвіля" звідомляє: Марш. Ратай одержав письмо від кількох українських послів, яким повідомляють, що виступили з Українського Посольського Клюбу й утворили Клюб Соц. Демократії. Головою цього клюбу вибрано пос. Войтюка, секр. Скрипу.

Чічерін на авдієнції у папи?

"Пті Парізієн" звідомляє, що Чічерін виїздить у найблизшому часі до Риму в цілі заключення договору між Росією і Ватиканом. Папа прийме Чічеріна на спеціяльній авдієнції.

Грецько-італійське непорозуміння.

Італійська преса подає подробиці про новий зріст протиталійських настроїв у Греції. Причину цього добачує італійська преса в факті поширювання чуток, що останній тайний італійсько-югославянський договір є звернений проти Греції. В цій справі італійське правительство видасть офіц. комунікат.

Розвязання баварського сойму.

Баварський сойм ухвалив спільне внесення всіх фракцій в справі розвязання баварського сойму дня 5. квітня. Нові вибори відбудуться вже слідуючого дня, 6. квітня.

Совітсько-англійські взаємини.

Англійське міністерство заграничних справ комунікує, що англійська комісія покликана до управильнення спірних англійсько-совітських справ працюватиме під проводом президента мін. „Дейлі Тел" пише, що Раковський кидає Льондон, щоби порозумітися з своїм правительством в справі питань, які будуть темою нарад англійсько-совітської конференції.

Вальоризаційний франк.

Нині 23 і 24. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 22. лютого 1924.

Нині тенденція дальше легко знижкова. Оборот середній.

Поляр ам.	9,350.000—9,380.000
Поляр канад.	8,700.000—8,800.000
Чеські корони	265.000—270.000
Леї	43.000—46.000
Фунти штерл.	39,000.000—39,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франц. франкй	300.000—380.000
Франк шв.	1,555.000—1,600.000
Франк бельг.	320.000—330.000
Гульдени голявд.	3,430.000—3,450.000
Піри італ.	347.000—347.000
Золото	
20 кор.	42,000.000—44,500.000
20 франк.	37,000.000—38,500.000
20 марок нім.	44,000.000—45,000.000
10 рубл.	55,000.000—55,500.000
Срібло	
Кор. австр.	730.000—760.000
5 кор.	3,500.000—3,750.000
фльорени	1,750,000—1,900.000
рублі	4,000.000—4,000.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1,600.000

Варшава 22.III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300, 9,350, 9,250, міл. Фунти штер. 39,955 міл. Кор. ч. 262.500 до 262.500. Фр. золоті 1802.

Чеки: Бельгія 349.750 347 348,500 345,500 Голяндія 3.445 — 3.465, Льондон 40,150 — 40,100 — 40,300 — 39,900, Новий Йорк як готівка, Париж 397,500 399,250 399 397,250. Прага 271.100 до 266.600, Швайцарія 1,625 — 1,615 — 1,623 — 1,617, Відень 132.10 131 132, 130, Італія 403.750, 401.500. Бони зол. 1,350, — 1,400, 8 прп. позичка 13.000.000. Мілйовівка 750 800 740, Дол. поз. 5,650 — 5,800, 5.750.

Цінік 22. лютого 1924. Голяндія 215⅝ Новий-Йорк 577,500, Льондон 24.92. Париж 24,45. Медіолян 2,92. Прага 16,80. Будапешт 0,0000. Букарешт 3,22. Бельград 7,35. Софія 4,45, Відень 0,00.81½. австр. стемп. кор. 0,00.81½.

Збіжева біржа.

Львів, 22. лютого 1924.

Застій у біржевих і позабіржевих трансакціях вдержується й дальше. Сильне заоферування пшениці й жита, без попиту. Житня мука подешевіла. Тенденція дальше знижкова. Настрій без охоти.

Пшениця краєва ⁷²|₇₄ з 1923 р. 34,000.000—35,000.000*, жито галицьке ⁶⁸|₇₀ з 1923 року 19,000.000—20,000.000*, ячмінь гал. бров. 19,000.000—20,000.00* ячмінь гал. для перемелення 17,000.000—18,000.000. овес гал. ⁶⁴|₆₆ з 1923. року 19,500.000—20,500.000, фасоля 00,000.000 — 00,000.000. гречка 00,000.000, 0.000 000.

Мука пшенична	40%	„0"	80,000.000*
„	„	55 „	60,000.000*
„	„	70% „4"	40,000.000*
„	житня	60 „	52.000.000*
„	„	70% „4"	45,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Гонсік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	11,000.000*
„ житні „ „ „	10,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 0,000.000, 0,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій.

†

Союз Українок повідомляє про смерть члена Свого Головного Виділу і визначної Українки-громадянки

ОЛЬГИ з ЛЕВИЦЬКИХ

БЕССАРАБОВОЇ

погибшої трагічною смертю в поліційних львівських арештах дня 12. лютого п. р.

Заупокійна панахида за померлу відбудеться в Преображенській церкві в неділю 24. ц. м. о год. 12½, в полудне.

Головний Виділ „Союза Українок"

ЗАПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В неділю дня 24 ц. м. (година 3. пополудні) „СЕРЕД БУРІ", історична драма на 5 дій зі співами Б. Грінченка. — Вечером, година 7·30 „ДОБРОДІЙНА ЗУЗАННА", оперетка.

Білети раньше в Союзнім Базарі, (вул. Руська) а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 г. при Касі театру.

В Тернополі — саля Міщанського Братства.

В понеділок 25. с. м. „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА".

У вівторок 26. с. м. Виступ С. Федичківської „ЖИДІВКА", опера.

В середу 27. с. м. „В НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА", народня драма зі співами і танцями на 4 дії. 3—3

Український театр під дир. Івана Могутяка.

Підгайці. — Саля Сокола.

Неділя 24|II „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД".

Вівторок 26|II „ЦАРЕВИЧ".

Бережани — Саля Сокола.

Пятниця 22|II „ГАЛЬКА". Виступ п. Грека.

Субота 23|II „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА", комедія. 4—5

Товариські членські сходини „Союза Українок", які відбувалися кождої неділі в салях „Бесіди", сеї неділі 24. с. м. **не відбудуться** з причини жалоби в наслідок трагічної смерти члена виділу „Союза Українок" бл. п. Ольги Бессарабової. 1448 1—1

Заповіджені на суботу 23 с. м. вечерниці з танцями заходом Т-ва Українська Захоронка в малій салі Лисенка з причин від комітету незалежних **не відбудуться**. 1428 а) 1—1

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ осібного похою при інтелігентній родині — за відповідною заплатою. Зголошення до адміністрації під Д-р Х. У. 1444 1—2

МАЙОР У. Г. А. ФЕРДИНАНД ЛЬОНЕР в Warth an der Aspangbahn, Niederösterreich, тішився би дуже, коли одержав би знак життя від своїх товаришів зброї. 1447 1—2

СОЛІДНИЙ інструктор — студент пов. пошукує лекції з низших кл. гімн. Зголошення під „Інструктор". 1449 1—5

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

1396 0-10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. **львівського** унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

ПАНОВЕ найстараннійше і найдешевше виконує **перерібка** мужеських капелюхів лише одинока краєва фабрика капелюхів **Рудольфа Найвельта** при вул. Бальоновій 3. Склади: площа Марійська 8, вул. Казимирівська 25 і вул. Городецька 72. 1420 2—4

Вже вийшли з друку й продаються у всіх книгарнях та в Т-ві „Сокіл Батько"

РУХОВІ ЗАБАВИ Й ГРИ

З МЕЛЬОДІЯМИ І ПРИМІВКАМИ

ОКСАНИ СУХОВЕРСЬКОЇ

Необхідний руханковий підручник для всіх шкіл, захистів та захоронок а заразом гарний збірник народних пісень. 1445 1—1

Основна ціна 2·20, теперішна 3,300 000 Мп. На порто долучити 500.000 Мп.

Замовлення й готівку слати на адресу: **ОСИП СУХОВЕРСЬКИЙ, Львів, вул. Русьна 3|И.**

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

Нині і в слідуючі дні висвітлюють сучасну драму сальоновий сеанс на 8 дій п. з.

„Танок золота і нужди"

в головній ролі Lee Parry і Werner Krauss.

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ДО АМЕРИКИ.

Просимо наших пасажирів Реемігрантів о зголошенняся до нас устно або письменно по інформації в справі повороту до Америки.

ДО КАНАДИ.

Рільники і лісні робітники, що бажають виїхати до Канади без аффідавіту тепер або на весну повинні зараз звернутися до нас устно або письменно.

Всіх блищих інформацій уділяє БЕЗПЛАТНО

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ, Львів, вул. Городецька 54.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 42 (10.135). Львів, вівторок 26. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“. Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Довкола університетської справи.

Дня 22. лютого ц. р. польська телеграфічна агенція знову заговорила про український „тайний“ університет у Львові. Урядовий „Пат“ говорить уже другий раз про цю справу. Перший раз культурний світ довідався з найавтентичнішого польського урядового джерела про те, що польський уряд не буде визнавати ані свідоцтв українського університету, ані студій на ньому, ані свідоцтв та дипльомів закордонних університетів, виданих на основі студій на українських високих школах у Львові. Цей комунікат спирався тоді на такому правному міркуванню міністерства освіти (Гломбіньского), що ці школи не приноровилися до польських законних вимог і через це держава не може їх визнавати. Було це 15. жовтня 1923 р. За три місяці появився другий комунікат „Пата“, поміщений востанньому числі нашої газети, але вже зовсім иншого змісту.

Польща вважає недопустимим істнування всяких нелєгальних організацій, а в тому числі й наукових. За те міністр внутрішніх справ у відповіді на інтерпеляцію Прушиньского й тов. застерігається проти того, щоби адміністративна влада могла виступати проти нормальних та легальних проявів культурного життя „русінської“ людности, як засідання, відчити і т. п., що з істнуванням українського тайного університету нічого не мають і не маскують „тайних“ українських високих шкіл. Щодо того застереження, то слід пригадати, що в жовтні 1922 р. польська поліція заборонила влаштовувати якінебудь виклади українському товариству наукових викладів ім. Петра Могили, яке мало і має метою лише влаштовування публичних викладів. З тими „несамовитими“ — як їх назвала „Газета Львовска“, — інституціями згадане т-во не мало нічого спільного. Товариства не розвязано, але заборонено йому проявляти його діяльність. Ця заборона остає в силі по нинішній день. Та це лише пригадка.

У згаданій відповіді міністр застерігається ще проти одного закиду, а саме проти „буцім-то „толєрування“ українських високих шкіл органами польської влади. Міністр наводить навіть конкретні випадки нетолєрования української науки. Та ці випадки дуже бліді. Мабуть йому соромно наводити все, що трапилось на протязі істнування тих шкіл по нинішній день. Він не згадує і про останні подвиги польських органів поліції щодо „ліквідації“ українських високих шкіл. Львівська польська преса вже аподиктично ствердила, що наступила повна ліквідація. Таж поліція забрала навіть несамовиту машину до писання, на якій бились бунтівничі відозви. На ділі та машина є приватною індивідуальною власностію. Міністр мабуть не знає або робить міну що не знає про инші важнійші, ніж замкнення „Академічної Громади“ і „Академічної Помочі“, подвиги польської влади. Таж поліція замкнула всі українські студенські організації (крім названих ще „Основу“, „Медичну громаду“, „Краєвий Студентський Союз“). Українське студентство мусіло організуватися нелегально, бо ніяке студентство не може жити без організації. І тут влада зробила для себе вигоду, бо може тепер переслідувати українську молодь за приналежність до „нелегальних“ організацій. В цьому році, як видно з офіціяльних комунікатів львівського польського університету, є там понад 400 легалістів, з чого лише кілька десятків Українців а решта „Русини“. Ті Українці робили заходи в ректораті для одержання дозволу на свою легальну українську студентську організацію, та і та влада не дозволила на українську організацію, бо на її думку поза нею опинило би ся 400 „Русинів“. Попросту добродійство! Влада сама приневолює легалістів обєднюватися і створити „руску“ організацію. Зовсім льогічно, бо більшість заявилася „Русинами“. Це також пригадка.

Ліквідовано український університет уже кілька разів. Конфісковано несамовиті валізи і куфри, конфісковано індекси, регістратури, арештовано професорів, студентів, конфісковано наукові приладй, хемікалія, книжки, таблиці і т. д. Здавалося за кождий раз, що гидрі відірвано голову і вона перестане жити. Одначе та голова знову відростала. Счинявся новий крик, появлялися нові доноси „Слова польского“ і „Газети Цодзенної“, ставили інтерпеляції“ Прушиньскі і тов. виконувала свій „святий обовязок“ поліція, а гидра все жила. Так само буде і тепер. За три місяці маємо надію довідатися про нову інтерпеляцію Прушиньского і тов. в справі тої самої „мнимої“ толєранції органів польської влади.

На протязі цілих десятиліть справа українського Високого шкільництва колись з ласки Поляків, а сьогодня з ласки Польщі принесла не одну жертву на вівтарі боротьби за українську культуру. Цей жертвенник скроплений вже кровю Коцка, сповитий тюремними стонами і криками соток українських студентів-арештантів. В звязку з тою справою кинули якісь таємні загадочні чинники на жертівник цеї боротьби ще одну жертву життя, а це життя української громадянки. Жертівник збільшився о нечувану до тепер трагедію, трагедію таємниць польської тюрми XX. століття. Понад міру натягується струна нашого терпіння. Понад міру збогачується мукою і болем жертівник боротьби за українську культуру.

Жиємо у XX. віці, в часах далеко-йдучих гарантій на право до життя всіх народів, всіх націй, що вчора ще були поневолені. І в тому столітті, в демократичній державі, в народі, що вчора чув яремний гніт насильників, польський міністр відпекується від толєранції для української науки. І не лише від толєранції, він тим самим відпекується від обовязків, які взяла на себе держава через приняття тих міжнародніх гарантій на вільний розвиток всесторонного життя національних „меншостей“. Що більше, він відпекується від самопошани“ чи краще від пошани свого таки польського закону з 26. вересня 1922 про заснування українського університету до кінця 1924 р. В соймі лежить петиція про лєгалізацію українських високих шкіл ще від липня 1923 р., але її ніхто не думає полагоджувати. Ніхто пальцем не кивне. Зате йдуть переслідування українського Високого Шкільництва.

Міністер оправдується перед п. Прушиньским, оправдується перед вшехпольською публичною опінією, яким за мало переслідувань української науки, але як державний муж обвинувачає себе перед державним польським сумлінням і перед сумлінням усього польського народу. Накінець опоганює себе і свою владу перед культурним світом, перед XX. століттям і перед самою культурою. Бо чи чували польські державні мужі про таку державу, де тепер істнували би „тайні“ університети? Чи чували про те, щоби в якійсь сучасній державі сиділи по тюрмах люде науки за саму науку і охочі вчитися за саму охоту до науки? Цього вони не чули, але знають вони, що така держава, в якій це діється є і вони нею правлять, вони її ведуть історичними шляхами XX. ст.

Мимоволі насувається тут у звязку з повищим іще один факт, що мав у нас місце останніми днями. Появилася відозва до українського громадянства від українського студентства польських державних шкіл. На імя тому студентству „1350“, як каже „Отвертий лист“. На диво відозва цих „1350“ появилася в момент, коли ціле українське громадянство болюче реагує на останню подію в поліційних арештах, коли в звязку з цею подією протестує проти переслідувань та репресій на українські високі школи. До цих трагічних подій останніх днів причинилися до певної міри своїм неорганізованим поступком також і тих „1350“, які заявляють, що не думають оправдуватись мимо того, що публікують відозву, а які не знайшли до тепер, на жаль, способу зареґувати відповідно на останні події. Так як би вони не були синами того самого терплячого народу. Бо не вистане стверджувати, що „такий стан при звісному відношенню польського поліцянта затягнеться в безконечність“, але треба мати відвагу старатися пірвати ту безконечність і зробити кінець безконечности. В противному випадку справдиться на них цитат, який вони наводять. Бож вони строять пляни не в міру до сил і мету не в міру до актів — а з них жартує льогіка фактів і ця їхня „безконечність“.

Новий вітер у Франції.

У Франції повіяв новий вітер. Річ ясна, у політиці. І ще яснійше те, що він прийшов одночасно зі спадком французької валюти. Коли політика забуває про економію, тоді економія пригадується їй памяті у дуже різкій формі.

І так, уперве від останніх памятних відвідин бувшого англійського премієра Болдуіна у жовтні минулого року, французька публична опінія промовила про „більше примирюючий дух“ у Парижі. Починає знову панувати пересвідчення, що, хто зна, може союзним державам вдасться внедовзі розсіяти мряку, яка налягла на Европу з моменту підписання „миру“. Це нове явище, яке називають „новим духом“ — чи не звучить вам ця назва іронічно? — можна розяснити кількома причинами.

Найбільше популярним розясненням у Парижі є нова дружескість тону у листі Макдонельда до Поанкаре і у відповіді Поанкаре на нього. Зміна французького дотепершнього становища в справі Палятинату і рейнських залізниць має справді своє джерело у бажанню Поанкаре, щоби відкинути як найшкорше найповажнійші перепони для витворення кращих взаємин з англійським урядом. У останніх двох роках ці взаємини доходили часом до справжнього напруження, яке виринало як небезпека для европейського миру, бодай в очах тих, що рівновагу Европи звязували з дружбою Франції та Англії. Легко повірити, що Поанкаре ставши віч-у-віч з кількома настирливими проблемами у власнім краю і в закордонній політиці, вважав розумним зректись кількох менших ріжниць у поглядах з Англією, ріжниць, які не зміняли самої основи його політичної програми. А проте в історії останніх двох літ франко-англійської дипльоматії нема ніяких даних, щоби повірити, що непереможні труднощі для порозуміння між двома наскрізь ріжними расами та культурами розвіялись від завороженої сили у мистецтві писання листів. Не треба змішувати щирі та повні сподівань запевнення двох політиків з поважною основою їх діяльности, яка зустрічається з реальними фактами.

Франція зазнала чимало розчарувань, завдяки війні.

Причини наскрізь політичної, своєрідної атмосфери, витвореної Парижем і подекуди причини звязані

Пр. 183/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло“ число 36 з дня 19. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Промова посла Хрущького“, 2) артикулу під заголовком „Сніг на даху або з весняної фільософії“ в уступі поміж словами „починається“ а „Або коли волієте“ містить в собі єство злочину з § 65а) з. к. узнав конану в дни 18. лютого 1924. конфіскату за оправдану і заряднв знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 21. лютого 1924. (Підпис нечиткий.)

з французьким темпераментом склались на те, що пересічному Французові було незвичайно важко погодитись з деякими дуже прикрими правдами політичної економії. А проте закони цієї студеної, проходжуючої дисципліни починають згодом здобувати свій вплив, без огляду на почування „кривди", яке виринає при їх ствердженню. Царина почувань починає змінятись у Франції цариною фактів. Коли Поанкаре обняв керму політики, англійський фунт рівнявся 51 франкам, нині він перейшов уже поза 100 франків. Зростаюча з цим дорожнеча у Франції прокидає між суспільністю сумніви в успіх політики Поанкаре.

Ніщо так сильно не захитує довірям для уряду як зріст цін. Обіцювані французьким урядом воєнні відшкодування переходять що-раз далі у країну невідомого, а найсильнійше бажання повоєнного загалу: нормальне життя починає немов-то хитатись. Не диво, що пересічний горожанин ставить собі питання: чи нема кращого шляху, мирнійшого для вдержання бажаної рівноваги.

Не треба забувати, що вибори близько. За кілька тижнів французький горожанин рішатиме, чи вдоволений лінією політики теперішнього уряду. А покищо уряд приготовляє фіскальні реформи, які гадає провести через парлямент. Треба сумніватись, чи вони будуть популярні у краю тому, що їх метою є добути більше гроша при помочі нових податків.

Що до політики Поанкаре в справі Рури, то нині, по році його завзятої боротьби, з неї майже нічого не лишилось. Само питання про воєнні відшкодування, які мала заплатити Німеччина, стає дуже неприємним внутрішнім питанням Франції: — населення віддалене досить далеко від території знищеної війною, є дуже невдоволене, що мусить власними податками, замісць Німців, причинятись до відбудови цієї території. Додаймо до цього невдоволення всіх середніх урядовців і вільно заробляючих, що будуть приневолені платити нові податки; потребу нової державної позички для вдержання білянсу буджету — всі ці обставини складуться на вороже відношення до „політики Рури".

І нині вже ці моменти творять те, що у Франції називається „новим духом" у політиці. Якщо цей дух прийде з вітром з Англії, будемо мати ще одну прецікаву добу взаємин між двома державами з яких та, що не мала армії і видержала довший час на становищі пасивного глядача, доходить до голосу. Коли це Англії вдасться, вона ще раз скаже: „Час — це гроші".

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

З діяльности Українського Парляментарного Клюбу.

Репресії проти Українського Технічного Т-ва у Львові.

Посол Сергій Козицький і Тов. внесли 15. лютого ц. р. у соймі на адресу міністра внутрішніх справ інтерпеляцію у справі систематичного переслідування наукових викладів Українського Технічного Товариства у Львові.

В інтерпеляції кажеться: Українське Технічне Т-во у Львові, основане на підставі розпорядження кол. ц. к. намісництва з дня 28. лютого 1909 р. ч. 19098/XIII. має свій статут і згідно з § 3 (уступ в) має право виконувати свої завдання шляхом прилюдних відчитів і наукових та популярних викладів для ширшого загалу.

Від дня 20. жовтня 1923 р. державна поліція у Львові без подачі якихнебудь причин розганяє такі виклади, арештує лекторів та слухачів та забірає все приладдя (допомічні наукові середники). Це робиться не лише на прилюдних викладах, але навіть тоді, коли Т-во уладжує виклади для своїх членів, де кожний присутній мусить виказатися членською картою.

Як приклади на таку поведінку поліції можуть служити факти:

1) Дня 20. жовтня 1923 р. в 8 год. ранку на виклад члена Т-ва проф. Петра Холодного впало до помешкання 6 поліціянтів і 3 цивільних агентів на чолі з комісаром Поточним. Після особистої ревізії в усіх присутніх на відчиті (було їх біля 40 осіб), арештовано прелєгента й двох инших присутніх. Їх тримали тиждень під арештом і випустили на волю без представлення якоїнебудь вини. Відчит відбувався в помешканні читальні Т ва „Просвіта", пл. Юра 5.

2) Дня 9. листопада 1923 р. о 10 год. ранку ввійшло 5 поліціянтів і 3 агентів з ком. Поточним до викладової салі при Городецькій вул. 95, де відбувався відчит члена Т ва інж. Евгена Голіцинського. Поліція перевела у всіх особисті ревізії, сконфіскувала велику скількість хемікалій і наукових приладів, заарештувала прелєгента й 9 членів Т-ва, а решту розігнала, відібравши їм членські легітимації. По 24 годинах арештованих випущено на волю без представлення їм якогонебудь обвинувачення.

3) Дня 14. листопада 1923 р. о год. 5·30 веч. впало до мешкання львівського Виділу названого Т-ва (Ринок 10) 10 узброєних поліціянтів і 3 агенти з комісарем, шукаючи за викладами, тоді коли за пів години мали відбутися чергові збори виділу, котрі відбуваються що середи о тій самій годині.

4) Дня 15. листопада 1922 р. о год. 8 ранку на відчит інж. Михайла Федецького впав отой самий відділ поліції з тим самим комісарем до викладової салі при вул. Городецькій 95; усіх списано й розігнано.

5) Дня 20. листопада 1923 р. о год. 10 ранку на виклад інж. Евгена Голіцинського впав знову відділ поліції з тим самим комісарем; усіх списано й розігнано.

Подібні випадки сталися з боку державної поліції звичайною річю. У таких умовинах Т-во не може виконувати прийнятих на себе обовязків, не може служити своїм цілям, не може ширити технічного знання поміж своїми членами. В звязку з тим Товариство, — яке істнує легально, раз пораз є виставлене на великі втрати наукових приладів, палива, винайму помещкання і т. д. Така поведінка поліції є суперечна зі ст. 108 і 110 конституції, а також суперечить легально істнуючому статутові Т-ва. З огляду на все те підписані на інтерпеляції посли питають міністра: 1) чи відомо йому про названі факти надужить і нарушення прав з боку поліції відносно Українського Технічного Т-ва? 2) чи п. міністр зволить перевести у цій справі слідство, щоби винуватців притягнути до відповідальности? 3) чи п. міністр готов повернути Т-ву понесені втрати? 4) що п. міністр думає зробити, щоб покласти край отому систематичному переслідуванню Товариства?

Надужиття провінціяльного кацика.

Дня 22. VI. 1922. згорів в Березові Нижнім з невідомої причини опустілий будинок Т-ва „Школи людовей" в Коломиї. Пожежа повстала мабуть таким робом, що люде, які йшли поуз той будинок без дверей і вікон, вступали туди на відпочинок і хтось, закурюючи папіроску, кинув необережно сірник або недогарок папіроски, з чого й загорілася хата. Тимчасом староство в Печеніжині видало 30. листопада 1923 р. осуд (ч. 17035), яким поклало на громаду Березів Нижній обовязок в цілости вирівняти шкоду, нанесену цією пожежою і доручило громаді, щоби порозумілася щодо висоти шкоди з годовою Т ва „Школи людовей" в Коломиї, д-ром Мілевским. Той осуд староство мотивує так, що пожежа вибухла в часі виконування з боку ворожих державі одиниць актів саботажу, а що справників не викрито і громада занедбала свої обовязки супроти державної поліції не зорганізувавши як слід ратункову акцію — то громада є обовязана всю оту шкоду винагородити. § 34. громадського закону з 12. VI. 1866 р., на який покликувався отой осуд, не виправдує його, бо в такому разі громада мусілаб відповідати за кожну пожежу, якої причини покищо не можна вияснити.

Адже й громада м. Варшави мусіла би винагородити шкоду, яку спричинив вибух на Цитаделі, справників якого не викрито; нікому і на думку не приходить тягати до відповідальности управу міста Варшави, хоча вона розпоряджає величезним поліцийним апаратом, якого не має сільська громада Березів-нижній. Проти осуду староства внесено рекурс до воєвідства в Станиславові, але не тільки не полагоджено рекурсу, але навіть не предложено його староству. Не вважаючи на те, з відома староства в Печеніжині поліція згоняє мешканців села Березова на примусову безплатну роботу, кажучи їм з далеких околиць привозити будівельний матеріял, дерево й каміння, і то в такій кількости, що того матеріялу було би досить на кілька будинків. Крім того поліція примушує працювати й над направою иншого будинку „Т-ва школи людовей", хоча він цілком не горів. Очевидно власти хотять примусити мешканців українського села вибудувати безплатно польську стійку, з якої потім ширено би польонізацію краєвих

Інтерпеляція пояснює дальше основно з юридичного боку протизаконність такої поведінки староства і його поліційних органів. „Є скандалом — кажеться там — що в демократичній Річипосполитій вводиться для свобідних громадян панщину".

Той сам пан (печеніжинський староста) Костшевскі вже вдруге безкарно допускається надужиття власти, бо це він на спілку зі своїм товаришем др. Куриском підчас свого урядування в старостві у Богородчанах казав зняти бляху з даху будинку „Просвіти" у громаді Грабівцях, щоби тою бляхою покрити дах повітової управи в Богородчанах. Відповідні розпорядження видало староство в Богородчанах 29. VI. 1919 р. ч. 4.630, 31/VI. 1919 ч. 4.630 і 2. IX. 1919 ч. 4.921, — без усякого повідомлення власника; знищено будинок просвітнього Т-ва, а це надужиття п. Костшевского і Куриска пройшло тільки тому безкарно, бо річ ішла про українське Т-во, яке вільно польському урядовцеві нищити, хоча міністерство внутрішніх справ признало резолюцією з 9. IV. 1921, ч. 2.100/3 розпорядження богородчанського староства нелєгальним — втрата Т-ва „Просвіти" так і до нині не є винагороджена.

Підписані на резолюції посли питаються міністра внутрішніх справ, чи представлені надужиття підлеглих йому урядовців є йому відомі, чи він є готов притягнути винуватців до карної і цивільної відповідальности і що він думає зробити, щоби такі надужиття більше не повторювалися; чи він готов наказати, щоби негайно перестали силувати мешканців Березова до безплатних робіт і щоби тим, що вже працювали примусово, дали заплату, а також щоби Т-ву „Просвіта" у Львові звернули шкоду, яку воно має із протизаконного обдерття з цинкової бляхи будинку філії того Т-ва в Грабівци.

По широкому світі.

Перед Радою Союза Народів.

Дня 10. марта розпічнеться в Женуї 28 сесія Ради Союза Народів. На дневнім порядку справи Корфу, Клайпеди, Яворини, розброєнь і справа міжнароднього транзиту.

Перед виборами в Німеччині.

Німецька націоналістична партія заявила канцлереві, що вибори до німецького парляменту повинні відбутися рівночасно з виборами до баварського сойму, то є 6. квітня. Справу виборів розгляне конвент сеніорів на найблищім засіданні. Правдоподібно парлямент буде розвязаний при кінці марта. „Vorwärts" вже накликує соціялістів до передвиборчої агітації.

Новий уряд в Турингії.

Сойм в Турингії закінчив вибір нового уряду. До нового уряду входять майже самі члени правих партій, урядники і дипльомати передреволюційної доби.

Уладон Поанкаре?

З Парижа подають, що Поанкаре має намір заявити президентові що з огляду на невелику більшість, яка побідила при голосуванню в сенаті, він приневолений уступити, не почуваючись в силах кермувати державою з тою більшостю. В Парижі панує переконання, що Мілеран прийме димісію Поанкаре.

Італійсько-румунські переговори.

Румунський генерал Авереску прибув до Риму для перегорів з італійським урядом в справі італійсько-румунського договору. Рівночасно обмірковується справа обсади альбанського престола румунським князем Миколою, котрий на днях заручиться з італійською княгинею

Переслідування української школи.

„Куратория" або lux a non lucendo.

Старостве в Рогатині розпорядком з дня 5. ц. м. ч. 3057 закрило українську приватну школу У. П. Т. в Посвержі на підставі, як каже, закону про приватні школи з дня 27. червня 1850 р. А треба знати, що цей 75-літний „провізоричний" закон торкається виключно тільки середніх шкіл. Народні школи б. Австрії, яких ще не знесено досі в Галичині, обовязує державний закон з 14. мая 1869, про що слід би знати й старосту в Рогатині. Як причину закриття подає староство те, що отворено школу без дозволу „władzy", до котрої лежить просьба о дозвіл на отворення цеї школи вже більш півроку неполагоджена. А чому? Бо цей незнесений досі закон каже виразно, що дозволу на відкриття приватної школи не можна відмовити, коли сповнено приписані вимоги.

Тому Куратория і підвладні їй повітові шкільні Ради „дбають" про українські школи тим, що не відповідають зовсім на подання в справі заснування приватних шкіл які українське громадянство хоче удержувати власним потом-коштом, за те дбають пильно про їх закриття, що й виконують староства і поліція безпроволочно. Куратория бє, а прокуратор плакати не дає, бо конфіскує наші жалоби самоволю і безправство.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Кооператива „Український Театр“ при співучасти **„БОГЕМИ“** уладжує

3 марта 1924 р. у великій салі НАРОД. ДОМУ у Львові

ВЕЛИКІ МАСКОВІ ВЕЧЕРИНЦІ

Весь дохід на будову українського театру у Львові.

Вступ на салю лише за поіменним запрошенням. При касі запрошення не будуть видаватися, тому просимо зголошуватися за ними особисто до Кооперативи „Український театр“ (Руська 18, I пов.) щодня між 10—12 і 5—6·30 год. або в неділю на „Українську Бесіду“ між 6—7·30 год. Щоб не допустити на салю зайвих елементів, просять кожну маску обов'язково мати при собі поіменне запрошення; перед вступом на салю буде переведена строга контроля (дискреція контрольора запевнена!).

5 нагород: дві найкращим маскам і дві найдотепнішим. :: Окрема нагорода призначена „БОГЕМОЮ„ :: **Усі голосують!**

Добірний та дешевий буфет. — Не купувати нових дорогих костюмів! — Немаскованих обовязує візитовий одяг. — **Початок у 9·30 веч.** 1314 1—1

Радянська Україна.

Населення України.

„Ежегодник Комінтерна на 1923 рік“ подає такі цифри про населення України. Загальна кількість 26.001.802, з того Українців 19.297.967 або 74.1 процент, Москалів 3.515.149 або 14 проц., Білорусинів 336.059 або 1,3 проц., Поляків 203.708 або 0,8 проц., Жидів 1.772.479 або 6·9 проц., Греків 93.285 або 0,4 проц., Німців 387.555 або 1,5 проц., Татарів 40.243 або 0,2 проц. Підрахунком обняті такі округи: Волинь, Донеччина, Катеринославщина, Запоріжжа, Київщина, Кременчужчина, Миколаївщина, Одещина, Поділля, Полтавщина, Харківщина і Чернигівщина.

Губерніяльні міста виказують таку статистику: Харків — всього населення 285.213 з того Українців 21,3 проц, Москалів 50,5 проц., Жидів 20,6 проц., инших 7,6 проц., Київ — всього населення 366.396 з того Українців 14,3 проц., Москалів 46,5 проц., Жидів 32 проц., инших 7,3 проц., Катеринослав — всього населення 162.965, Українців 4,7 проц., Москалів 44,4 проц., Жидів 44,3 проц., инших 5,9 проц., Одеса 427.831, з того Українців 2,9 проц., Москалів 44,8 проц., Жидів 44,4 проц., инших 7,9 проц., Чернигів 29.995, Українців 14 проц., Москалів 44,8 проц., Жидів 35,0 проц., инших 7,0 проц., Полтава 76.648, з того Українців 57,7 проц., Москалів 10 проц., Жидів 28,4 проц., инших 3,9 проц. Бахмут 23.387, з того Українців 27,1 проц., Москалів 38,3 проц., Жидів 29,9 проц., инших 4,7 проц.

Сільсько-господарський Інститут в Камянці Под.

Заснований гетьманом камянецький університет перемінила радянська влада на Сільсько-господарський Інститут ім. Карла Маркса і Робітничий Факультет ім. III. Інтернаціоналу, та на Інститут Народньої Освіти. Повстало таким чином дві вищі школи на місце давного університету. В 1922 р. засновано при Сільсько-господарському Інституті Роббфак, на який записалося 260 робітників і селян. В 1923 р. в липні 70 робфаківців признано цілком підготованими до вступу на вищі школи. 50 з них вступило відразу на I. курс Сільсько-господарського Інституту в Камянці, а решта вступила до індустріяльно-технічних шкіл Київа і Харкова.

З днем 1. липня 1923 р. було записаних 224 студенти до Сільсько-господарського Інституту. З того робітників було 18,03 проц., селян 62,05 проц., радянських урядовців 14,29 проц., инших 5,36 проц. По національному складі Українців було 94,20 проц., Москалів 1.78 проц., Поляків 0,45 проц., Жидів 2,63 проц. Мущин було 93.75 проц., жінок 6.25 проц. До 70 процент усього студентства належить до професійних спілок. Всі виклади в Сільсько-господарському Інституті йдуть по українськи. Наукова робота розвивається у двох напрямах: 1) у Філії Сільсько-господарського й Наукового Комітету України, куди входить вся професура СГІнституту; 2) в студентських наукових гуртках, де з науковими викладами виступають професори і студенти.

Інститут має свою ферму, на якій йдуть наукові досліди над годівлею свиней. Студенти Інституту працюють на пробних полях (агробазах), ведуть поміри в цілях лісоустрою та землеустрою, провадять рільничу пропаганду та працюють на полі реорганізації сільського господарства. Лябораторія Інститута під проводом проф. Полонського веде аналізи кролінів, фосфоритів, різних продуктів і т. п. Інститут дістав на власність 550 десятин землі, а з них 70 десятин садків. Всі землі Інституту влада звільнила від податків, дала для Інституту два турбінових та один водяний млини. В кінці 1923 і на початку 1924 р. школа випускає перших своїх агрономів.

„Червоний шлях“ ч. 6—7, за яким подаємо ці інформації, пише про цю школу слідуюче: „За чотири роки свого істнування українська радянська школа виробила свою термінольогію, показавши, що „мужицька мова“ в пролетарській школі стає знаряддям наукової роботи. Цей факт, який показує, з одного боку, міру дійсного відношення Радвлади та Компартії до пролетарської української культури, а з другого боку недвозначно промовляє за тим, при яких соціяльних умовинах можуть дійсно розвиватися національні культури поневолених націй. Факт чотиролітнього істнування спеціяльної фахової вищої школи в Камянці, це величезний актив і наочний доказ усім русотяпам по той і по цей бік кордону, а жовто-блакітним доказ того, що червоний прапор кращий й певніще творить українську культуру, ніж їх вештання по закордонних кавярнях. Прочитані в камянецькому сільсько-господарському Інституті курси, після серіозного перегляду їх з боку чистоти мови Академією Наук будуть видруковані й уживатимуться по вищих школах України, де зараз іде серіозна підготовка до переходу на українську викладову мову“.

Після трагічної подіі.

Польська поліція і польська преса.

Вельми трагічна смерть бл. п. Ольги Бесарабової все більше непокоїть публичну опінію, тим більше, що „дискретна“ поліція, яка так довго і непотрібно мовчала, бажаючи скрити цю подію, нечайно стала вельми розмовною. Дня 21. ц. м. — дирекція поліції скликала представників польської преси (за виїнятком „Дзєнніка люд.“), яким уділено відповідних інформацій. Дуже довго надумувалися „східно- малопольські“ поліцисти, заки склеїли штудерну історію про „кобєт-у шпєг-а“, про добровільну смерть на віконній краті в 9 год. рано, про безуспішне приноровлення штучного віддихання, про сальонову келію ч. 7 (отже не келія ч. 2), призначену для „інтеліґентних людей“ (тут здається мається на думці інтеліґенцію на поліційну міру!) і т. п. нісенітниці.

В останньому числі ми подали голос „Кур. Льв.“, який геніяльно „вияснював“ містерію поліційних арештів. Таке „вияснення“ появилося ще і в чорносотенно-поліцейськім „Слов-і польск-ім“. За те инші польські орґани (не рахуючи суто-брукових) мали більше чести і публіцистичної пошани, хоч може не вважають себе так глибоко „демократичними“, як „Кур. Льв.“. Вони просто подали, що то не вони „вияснюють“, тільки поліція, а це зовсім окрема справа. Значить, з поліцейським поглядом на цю таємну і незвичайно підозрливу справу вони не солідаризуються. З поліцією солідаризується тільки „Слово польске“ і „демократичний“ „Кур. Льв.“, який не тільки бере за правду, але й подає до вірування штудерні поліцейські історійки. А хібаж не слід сказати поліційним інформаторам: Яка є основа до вірування у вашу „правду“, коли ви перед кількома днями подавали иншу „правду“ про Юлію Баравську, арештовану в Жовкві за волокитство і „політично підозрілу“ і теж вимагали віри в цю брехню?

Нинішні інформації поліції після першої, просто злочинної брехні, без ніяких фактів і документів слід уважати тільки дальшим плутанням справи. До її висвітлення, як слушно запримічує „Дзєннік Люд.“, сьогодня є покликані инші, поза поліцією стоячі орґани, а перш усього прокуратура. Публична опінія повинна бути поінформована про зміст протоколу Інституту судової медицини відносно до переведеної секції тлінних останків“.

Аналоґія з перед 27 літ.

В грудні 1896 р. царська поліція арештувала студентку Вищих Жіночих Курсів Марію Т. Вітрову. Її підозрівали в зносинах з друкарнею народовольців. Арештовану запроторено в Петропавловську твердиню. Там вона мала відобрати собі життя. Тюремні власти держали смерть Вітрової в тайні 16 днів. Вістку про смерть подали щойно 28. лютого 1897 р. Товариш директора департаменту поліції Зволянський заявив кревнячці Вітрової, що вона обляла себе нафтою і сама себе підпалила. Публична опінія посуджувала тюремні власти в жахливих насильствах над покійною. Та дійсні причини її смерти такі і залишилися тайною Петропавловської твердині.

Трагічна смерть Вітрової до краю схвилювала петроградське студентство. Воно рішило пошанувати память покійної панахидою в казанському соборі. Поліція заборонила панахиду. Тоді молодь з вінками в руках вийшла з собору і устроїла демонстративний похід Казанською вулицею. Демонстрантів окружила поліція. Багато демонстрантів виарештовано і запроторено в тюрми. Багато студентів опинилося на заслання. Цей епізод викликав сильний здвиг в настроях революційної російської молоді.

Подаємо цей епізод за „Календарем русской революции“ під ред. В. Бурцева.

Під вражінням смерти Вітрової незабутня українська поетка Леся Українка написала цикль боєвих поезій, що вийшли в збірку „Думи і Мрії“.

Перші познаки страшної трагедії.

Як ми вже згадували, слідство в справі таємної й трагічної смерти бл. п. Ольги Бесарабової веде рад. Ангельскі, відомий українському громадянству зі слідства проти Степана Федака і тов. Одначе з невідомих причин слідство находиться досі тільки в передвступній стадії.

В пятницю, 22. ц. м. поставлено домагання негайної ексгумації тлінних останків і переведення нової секції в прияві рідні та достовірних знавців і свідків. Радник Ангельскі зазначив, що перш усього слід запитати професора судової медицини д-ра Серадзкого про вислід першої секції, бо це може становити основу дальших кроків в цій справі. На жаль, на протязі цілого дня не можна було добитися прияви в суді проф. Серадзкого, який мав бути зайнятий медичними іспитами. Адвокати д-р Вол. Бачинський, д-р Лев Ганкевич і д-р Степан Шухевич та брат Покійної Сев. Левицький і сестра Іванна Левицька на пропозицію радн. Ангельского вдруге явилися в суді в год. 6-тій вечером. Тоді явився там і проф. Серадзкі. Після довшої наради слідчого судді з проф. Серадзким довідалися адвокати і рідня від радн. Ангельского, що — по словам проф. Серадзкого — на тілі денатки були численні сліди побиття.

Це ствердження нечуваного в XX. ст. варварства авторітетними чинниками дало притоку згаданим адвокатам в порозумінню з адв. д-р М. Глушкевичем доповнити первісне обвинувачення в напрямі негайної ексгумації і секції в прияві рідні, лікарів-зявців д-р Курівця і ректора д-р Панчишина та адвокатів, дальше в напрямі негайного переслухання инших лікарів, що були при першій секції та служби Інституту судової медицини, як і служби поліційних арештів і т. п. Те додаткове обвинувачення вручено в суботу рано (23. ц. м.) прокур. Свободі, дожидаючи ексгумації і секції. Одначе з невідомих причин справа знову затяглася. У прок. Свободи безнастанно відбувалися наради і конференції. Між иншими відвідували його президент окр. суду Гавель існавіть надпр. Маліна. Опісля відбулася ще й сесія палатки радних, так що внесення прок. Свободи прийшло до слідчого судді радн. Ангельского аж перед 2-ою годиною. Радн. Ангельскі подав рідні й адвокатам до відома, що з огляду на неділю, ексгумація і секція зможе відбутися аж в понеділок. Як бачимо, то справа чомусь затягається в безконечність. Одначе на домагання рідні радн. Ангельскі відчитав зладжений проф. Серадзким протокол секції, який установляє, що денатка була скатована від ніг до голови. Ні одна частина тіла включно з головою не була вільна від тяжких побоїв. В ріжних місцях находяться синяки завбільшки корони, а подекуди й дитячої долоні. На колінах є здертя верхньої скіри, що вказувалоби, що денатку убито поколінах або кидано нею до долівки.

Для висвітлення цього страшного варварства слід прилюдно оголосити протокол секції.

Досі не арештовано нікого з винуватців цеї трагедії.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Росія жадає замкнення Дарданель.

„Берл. Тгг.“ довідується з Риму, що на міжнародній конференції для справи обмеження морських збройень заявив російський адм. Беренс, що Росія як окружена з чотирох сторін морем, мусить самособою глядіти на морське питання реалістично і приневолена вдержувати свою фльоту. Одначе Росія готова зредукувати свої морські сили о 40.000 люда під услівями: 1) великодержави згодяться на це, що

владу над Чорним Морем віддасться надбережним державам, за виключенням великодержав; 2) що Дарданелі замкнеться для великих воєнних кораблів чужих держав; 3) що на Балтійському морі владу віддасться надбережним державам.

За самоврядування для Індій.

Льондонські часописи звідомляють, що положення в Індіях погіршилося. Тому віцекороль домагається безпроволочного введення в Індіях самоврядування. На конгресі індійських націоналістів у Дельгі ухвалено резолюцію, яка домагається введення автономії для Індій в усіх ділянках, за вийнятком заграничних справ і армії.

Перед розвязанням німецького парляменту.

Берлінські часописи звідомляють, що президент погоджується зовсім з канцлером держави, щоби на випадок домагання принціпіяльних змін у розпорядках виданчх правительством, розвязати парлямент. Ліві партії числять на це, що конфлікт між парляментом і правительством буде полагоджено. Міщанські сторонництва сподіються нових виборів.

Побіда Заґлюль паші.

З Каіро звідомляють, що при виборах до сенату прихильники Заґлюля паші здобули 57 мандатів на загальне число 71.

Передача Фіюме.

До неділі веч. місто Фіюме видало дельту і пристань Барос югославянським властям. Инші фіюмські полоси, признані Югославії, віддадуть італійські власти до середи. Так нові італійсько-югославянські границі будуть визначені в середу.

Новий страйк в Анґлії.

З Льондона звідомляють: Пять тисяч робітників у Савтгемптені розпочали страйк.

Югославянсько-німецькі переговори.

В Білгороді почалися наради німецьких і югославянських делеґатів в справі німецьких достав у натурі. Німецький делеґат Кунце має всі повновласти для заключення договору.

Ватикан не навязує взаємин із совітами.

Кола близькі до Ватикану заперечують чутки про навязання дипльоматичних взаємин між Ватиканом і совітами.

Атентат на альбанського премієра.

З Тірани звідомляють, що в хвилі як альбанський премієр увіходив до парляменту, якийсь студент вистрілив до нього тричі з револьвера. Премієр легко ранений. Студента не зловлено.

Протн політики Венізельоса.

Ріжниця думок між републ. радикалами і Венізельосом загострилася. Ґен. Конділіс вислав Венізельосові отвертий лист, у котрому вказує на поважну небезпеку, спричинену політикою Венізельоса, противною республиці.

Ще одна конференція.

З Риги подають, що анґлійський уряд має намір скликати ще одну европейську конференцію для вирішення справи довгів б. царської Росії. Конференція та стоїть в звязку із справою визнання совітів.

Домбаль в Турнестані.

В Туркестані відбувся селянський зїзд, на якім виступав з промовою відомий польський комуніст Домбаль.

безплатно; наїщо не пригодиться просити жидівську буржуазію, — треба наказувати їй і найти способи для примушення її до жертвенности. — Як бачимо, можна повести чудову паралелю і з нашою, хоч і дуже нечисленною, повоєнною буржуазією. Тому, що Українцям важко булоб примусити їх до ідейности й жертвенности — можеб так спершу перевести їх на мойсеєве віроісповідання.

— **Напад на критика.** У Берліні напали на вулиді два темні типи на відомого театрального критика Альфреда Керра, коли він разом з дружиною вертав пізнім вечором до дому. Керра трохи потурбовано, але не дуже, бо прохожі перешкодили. Одного з нападаючих зловлено; виявилось, що напад був зорґанізований на замовлення з акторських кол, які були невдоволені гострими рецензіями Керра. Афера набрала сензаційного характеру.

— **Траґедія учня.** У Мюнхені кинувся з третього поверха реальної школи 15-літній ученик Ганс Кольман і згинув на місці. Причиною самовбивства була погана нота і втрата 7·20 марок, які дав йому батько на шкільну заплату.

— **Ленін на почтових марках.** За свого життя Ленін ніколи не позволив друкувати почт. марок з його портретом. Щойно тепер вийшли в Совітському Союзі почтові марки з Леніном у чорних рамцях, вартістю 3, 6, 12 і 20 зол. копійок. Мимоходом кажучи в останніх тижнях приходить з України й Росії страшенне мало листів. На це загально жаліються еміґранти.

— **Винники містечком.** Польський Сойм приняв ухвалу про зачислення громади Винник до спису містечок.

— **І панни крадуть.** У варшавським французько-польськім банку арештовано дві панночки банкові машиністки, котрі здбаючи про своє придане викрадали з банку цілу пачку грошей в сумі 3 міліярдів.

— **Серце Вольтера.** Свого часу серце Вольтера замкнене в дорогій урні було передане для музею національної бібліотеки, де наслідком недогляду та змін в перзоналі Музею ця урна була недавно пропала без сліду. Аж на днях у якімсь глухім кутку винайдено урну із серцем велнкого письменника і дня 26. ц. м. з великими церемоніями в присутности представників влади урну відкрито.

— **Що робить Горький?** Максим Горький працює під нію пору над циклем оповідань, під наголовком: „Значіння людської уяви". В розмові з письменниками Горький заявив: „Ніхто не повинен обмежувати творчої свободи поетів. Кожний поет повинен писати те, що диктує серце. Література це святе і велике мистецтво. Фільозофи шукають правди, але поети находять її".

— **Хоми красти, або будем битн.** В Пасіках Галицьких арештовано Людвика Цибуляржа і його жінку за тяжке побиття свого батька. Виявилось, що чемні діти примушували свого батька піти враз із ними красти дрова, а коли старець не хотів обтяжувати своєї совісти гріхом крадіжи, то енергічний Цибулярж набив свого безгрішного батька так міцно, що його окрівавленого передано лікарській опіці.

— **На допомогу „Рідній Школі.** В критичній добі „Рідної Школи" УПТ. і її учительства, якому Головка Управа УПТ. зредукувала платню у Львові до 49 проц. платень державних учителів, сповняючи обовязок товариша і народної чести, складаю від 1. березня ц. р. крім 1 проц. обовязкового податку на „Рідну Школу" від платні ще й по 5 міліонів мк. місячно надзвичайного датку через 3 місяці, щоби таким чином дати змогу УПТ. вирівнати побори занятих в її школах товаришів (шок), бодай до мінімум істнування, себто 75 проц. держ. платень. Взиваю рівночасно всіх товаришів і товаришок, ціле українське учительство сповнити цей надзвичайний товариський і горожанський обовязок від 1. березня через 3 місяці. Маю повну надію, що і ціла наша суспільність, фінансові, торговельні і инші інституції відозвуться на цей поклик і поспішать з доразовою надзвичайною підмогою для учительства „Рідної Школи" в найблизчих 3 місяцях. — Гроші посилати до канцелярії „Рідної Школи" УПТ. у Львові, Ринок ч. 10. II. пов. — *Іван Буцманюк*, учитель.

— **Кучи,** тхорі, лиси купує Карпяк, Львів, Куркова 11а. 1413а 6—10

Прокураторія — і поліція.

1.340-ім ч. „Діла" подано суху оповістку про скликання віча в справі останної повені арештувань і ревізій на українських землях. Віче скликувала Народня Орґанізація Українців м. Львова. Прокуратор сконфіскував оповістку. Це мабуть в історії ценэур перший випадок, що прокуратор переймає на себе обовязки поліції. Одначе ми вже йому не дивуємося, бо в межах польської влади не має вже нічого, чому можна би ще дивуватися. Ось ще один фактик: В останньому числі „Свободи" сконфіскував прокуратор Протест Народнього Комітету в справі повені арештувань і ревізій на українських землях. Сконфіскував його в цілости, з підписами Президії Н. К. включно. Той самий протест надрукував одночасно „Наш Прапор".

І тут прокуратор великодушно більшу частину протесту залишив, сконфіскував його тільки вчасти. Такі випадки з польським прокуратором у Львові трапляються частійше.

Про факт скликання віча Народньою Орґанізацією довідається українська суспільність зі заборони поліції, яку подаємо:

Prezydjum Dyrekcji Policji we Lwowie.

L. 861/pr.
24

We Lwowie dnia 22. lutego 1924.

Do
P. P. Michała Strutyńskiego
dziennikarza
i Iwana Liszczyńskiego
na ręce pierwszego
we
Lwowie.

Na zasadzie § 6. ust. z 15/11. 1867 Dzpp. Nr. 135. Dyrekcja Policji nie przyjmuje do wiadomości zgłoszenia o zamiarze urządzenia zgromadzenia publicznego w dniu 25. lutego 1924 o godz. 5-tej popołudniu w sali towarzystwa muzycznego im. Łyseńki przy ul. Szaszkiewicza z porządkiem dziennym „Ostatnia powódź aresztowań i rewizji na ukrainskich ziemiach" i zakazuje urządzenia tego zgromadzenia, ponieważ zgromadzenie to zagrażałoby bezpieczeństwu, spokojowi i porządkowi publicznemu.

Dyrektor policji:
Reilender.

Вальоризаційний франк.

Нині 25 і 26. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Позавчорашнє (40) число „Діло" сконфісковано за наголовок до некрольоґу бл. п. Ольги Бесарабової, за оголошення про протестуюче віче, і за девять коротших і довших уступів з інформаційних даних в звязку з трагічною смертю Покійної — Вчорашнє (41) число сконфісковано за одно речення про оборону поліції з боку „демократичного" „Курієра львовского".

— **Завтрішне число „Діла"** вийде у побільшеному обємі 8 сторінок.

— **Памятник Гайнріхові Гайне в Парижі.** На камяниці у Парижі, де 17. лютого 1856 помер Гайнріх Гайне, буде вмурована памяткова таблиця. Паріські ґазети присвячують з цієї нагоди чимало місця німецькому поетові.

— **12 прізвищ** У Відні арештовано на днях одного обманця, який — як швидко виявилось — послуговавсь для своїх „інтересів" не більше ні менше як 12-ти прізвищами.

— **Жертвенність Жидів.** Грузенберґ, відомий з процесу Бейліса російський адвокат (Жид), приїхав на днях до Парижа і мав довшу промову з репрезентантами преси. Торкнувшись діяльности проф. Вайцмана, Грузенберґ звернув увагу, що той лідер сіонізму забув про характеристичну рису жидівської буржуазії, яка з малими вийнками не має зрозуміння для ідеї а лише женеться за дрібними почестями, які nota bene.. любить діставати

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяна.

Підгайці. — Саля Сокола.
Неділя 24/II „ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД".
Вівторок 26/II „ЦАРЕВИЧ".

Бережани — Саля Сокола.
Пятниця 22/II „ГАЛЬКА". Виступ п. Ґлєка.
Субота 23/II „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА", комедія. 5—5

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ зараз інструктора до трех хлопців гімн. учеників, харч, ціле удержання і платня після умови. — Зголошення слати до уряду парохіяльного в Залужу, коло Сянока. Неузгляднені зголошення лишаться без відповіди. 1450 1—2

МАЙОР У. Г. А. ФЕРДИНАНД ЛЬОНЕР в Warth an der Aspangbahn, Niederösterreich, тішився би дуже, коли одержав би звак життя від своїх товаришів зброї. 1447 2—2

ДИЗЬО КОЗАК зі Станиславівщини! — **Зараз** подай мені Свою точну й сталу адресу, бо не знаю, куди вислати Тобі гроші і шіфкарту! — *Федір Сташинський*, Republica Argentina, provincia: Missiones. Apostoles. 1453 1—1

ВДОВА по управителю школи зі священичої родини, в середнім віці, бездітна, глядає товариша життя найрадше учителя. Зголошення слати під М. Г. за оказанням 5 марківки ч. 937.607 до Адміністрації „Діла". 1442 2—2

ПОШУКУЄТЬСЯ служачого до фабрики куфрів і торб Леопольда Розенцвайґа, Львів вул. Снєтуська 5. Мешкання, світло і платня після умови. 1452 1—2

СКЛАД НОТ вул. Романовича 11, бічна пл. Академічної поручає свій богато заосмотретий магазин. Висилка на провінцію. 1430 3—8

ОГОЛОШЕННЯ.

ПАНОВЕ найстаранніше і найдешевше виковує перерібки мужеських капелюхів инше одинока краєва фабрика капелюхів **Рудольфа Найвельта** при вул. Бальоновій 3. Склади: площа Марійська 8, вул. Казимирівська 25 і вул. Городецька 72. 1420 3—4

Виділ філії Просвіти і Кружна У. П. Т. в ТЕРНОПОЛІ оголошують

— — **КОНКУРС** — —

на посаду урядовця для обох інституцій

Платня після умови. Письменні зголошення з поданням перебігу життя і орґанізаторської роботи вносити до кінця лютого на руки голови Філії проф. Іл. Бриковича в Тернополі. Відмовне полагодження остане без відповіди. 1454 1—1

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

кооперативи **„Збруч"**

в ПІДВОЛОЧИСКАХ

відбудуться о год. 11. перед пол. дня 13. марта ц. р. в льокали чит. „Просвіта" (дім п. Коцюбіньского). 1451 1—1

До відома Всечесних Урядів громадських, парохіяльних, церковних Комітетів і П. Т. Публики.

Дійшло до нашого відома, що п. К. Фельчинський, котрий передше займався відливанням дзвонів в Тернополі, а від недавна те саме робить в Калуші крикливою реклямою (возження дзвонів по ярмарках, аґітація через одну жінку) позбуває свої вироби використовуючи з одного боку недосвід П. Т. Покупців а з другого боку довіря, яке вони мають до нашої від давна широко відомої фірми. Бо п. К. Фельчинський в розгарі несовісної конкуренції не вагається запевнювати кождого з ким має до діла, **що він а наша фірма, то одно і те саме.**

Тому, щоби не виникло баламутво, а лихі, як що до матеріялу, так і виконання вироби п. К. Фельчинського не йшли на наш рахунок і не підкопували довіря, яким ми цілком заслужено тішимось серед найширших кругів громадянства, подаємо до загального відома, **що з п. К. Фельчинським ми ніколи не мали і тепер не маємо нічого спільного.**

Тимсамим не їздимо ми ніколи зі своїми виробами по ярмарках але вікого не посилаємо в тім переконанню, що ніяка шануюча себе фірма не потребує хапатись ярмарочної реклями а пошукуючі за нашими дзвонами найдуть їх в наших складах в Калуші і Перемишлі, де хотяй би і **тепер є на складі поверх 400 штук дзвонів** ріжної величини від найбільших до найменших.

Наш склад **в Калуші міститься при вул. Цвинтарній, а в Перемишлі при вул. Красіньского ч. 63. за Сяном,** а крім того в Товаристві „Церковна Штука" в Станиславові.

При листовних замовленнях просимо звертатись до нас на адресу:

Пярня дзвонів БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

1438 **в Калуші вул. Цвинтарна, або в Перемишлі вул. Красіньского ч. 63.** 2—5

За Редакцію відповідає Пл. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 43 (10.136). Львів, середа 27. лютого 1924. Поштову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 кп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Кпини чи провокація?

Вся наша історія доказує нам, що Поляки все трактували всі проблєми українського життя із кпинами. Кпини ці проявляються дуже яскраво і в теперішній польській політиці до нас. Одначе на кпини ми не потребуємо реагувати. Зате мусимо реагувати на польську провокацію, бо в ній крім кпин криється глум і насміх зі всіх найчистійших і найвзнеслійших прямувань українського народу.

Не можна инакше чим провокацією назвати того, що появилося вчора в деяких львівських польських газетах. За варшавською пресою вони доносять, що Українці роблять заходи, біля заснування українського університету в Варшаві. Чи це не провокація? Нам напевно відомо, що ніякий український дисциплінований діяч а тим більше табор не лише не спосібний на такі заходи а з грунту їм противний. І так мусить бути! Такі заходи спосібні робити хіба тільки такі пани, як Ільків і компанія, що з українським народом нічого спільного не мають.

Ми вже нераз підкреслювали, що Українці ніколи не погодяться на університет ані в Станиславові ані в Луцьку, а тим більше у Варшаві. Цікаво як Поляки зареагували би на таку комбінацію: Польща під німецьким чоботом! Німці германізують університет у Варшаві а творять натомісць для Поляків університет у Берліні! Чи вони приняли би такий дарунок? Чи цілий світ не закрутив би ся від їхнього крику та галасу про насильство, хамство, брутальність і т. п. Але то що иншого!

Одначе на тому не кінець. Ми зачуваємо, що міністерство освіти хоче перенести з львівського університету катедру староукраїнської літератури на варшавський університет. І сталося би це всупереч всяким університетським законам і університетським традиціям. Це мав би бути шлях, що веде до відтяження українізму львівського університету. І цей факт це рівнож ніщо иншого лише провокація. Ми не зрезигнували і не зрезигнуємо з наших прав на львівському університеті. Ніякі насильні факти касування утраквізму наших прав до того університету не ослаблять. Ми ніколи не зрезигнуємо ані з університетської бібліотеки, яка тепер для наших студентів і учених недоступна, ані з інститутів, ані з лабораторій, ані з належної нам частини всего університетського майна.

Львів мусить бути осідком державного українського університету так, як він вже є осідком приватного українського університету й політехніки. Львів є осередком всестороннього життя українського народу на західних землях України. Львів має всі дані для українського університетського середовища як центр західно-української культури. В ньому зібрані маси научних, культурних, мистецьких і инших цінностей не лише в українських бібліотеках та музеях, але не менші цінности українського культурного життя містять в собі всі т. зв. польські львівські бібліотеки, музеї і инші збори. Всі вони забиті матеріялами, що походять з чисто українських земель, що відносяться до їхньої історії, до життя нашого народу й до його культури. Без Львова та його цінних наукових так українських як і польських зборів годі подумати собі істнування державного українського університету.

Понад те все Львів має великі історичні традиції боротьби за український університет, які є святими для кожного Українця, бо скроплені українською кровю, сповиті українським горем і муками.

Ніхто з Українців не піде на те, щоби творити український державний університет поза істнуючим приватним університетом. Він, цей „таємний" приватний університет мусить стати державним і то не в Луцьку чи Станиславові але саме у Львові.

Всі студії і свідоцтва того університету за останніх три і пів року мусять бути визнані тими, що тепер його переслідують. Словом—він мусить бути удержавлений. І так розуміємо ми розвязування тої наболілої для нас університетської проблєми, а не инакше.

Нам відомі ці всі заходи Польщі для того, щоби шляхом дипльоматичних заходів вимусити на закордонних університетах непризнавання студій, відбутих на нашому університеті. Але й це до нічого не доведе. Коли для нас не страшне це, що не признають наших університетських студій Поляки і їх уряд, то тим менче страшним може бути те, коли би не визнавали їх заграничні університети під напором польської дипльоматії. Крім Польщі і закордону істнуємо ще ми, істнує український великий народ, якому не важне це, чи наші високі школи визнає той або инший сусід, але важне те, що визнає його він сам. Український народ знає найкраще ціну української науки та українських шкіл, нимже самим створених для заспокоювання своїх насущних духових потреб. Український народ визнає свої високі школи і це найважнійший і найбільше обовязуючий для нього закон.

Не чужа й далека Варшава, не її несприяюче розвиткові української культури середовище, але столиця українського життя Львів з його історичним і сучасним мусить бути і на далі осідком огнища української культури. Відступити від цього українського становища не примусить нас ніхто, а тим більше не досягнуть того ніякі наші приятелі шляхом провокації.

Народ собі.

В теперішнім і найближчім місяці припадають два свята української культури. Хоч обидві події, що їх свята припадають у двох місяцях по черзі, відбулися в Галицькій землі, докладнійше: у Львові, все таки їх значіння не обмежується на Галицьку землю чи хочби всю Західну Україну, а є подіями всеукраїнської ваги.

Дня 25. лютого минуло 350 літ від того часу, коли у Львові закінчився друк першої книжки. Першим львівським друком була українська книга—Апостол, узагалі перша українська друкована книга на всій Українській Землі в розумінні її сьогоднішньої етнографічної території.

Зновуж у найближчім місяці, березні, минає 29 дня 60 літ від часу першої вистави постійного українського театру в Галицькій землі у Львові. З приводу цього другого свята й написані оці рядки. Їх ціль звернути увагу в першій мірі української журналістики без огляду на її партійно-політичне вірую й кордони, щоб вияснила річ своїм читачам, а далі спонукати наше громадянство призадуматися над переведенням свята й приготовитися до нього.

Стан української театральної справи не тільки в Галицькій землі, але й в усій Західній Україні незвичайно сумний як під мистецьким оглядом, так іще більше з огляду на невідрадні матеріяльні обставини, серед яких приходиться працювати українському театрові.

Сумні й наслідки сумного стану Низький рівень театральної справи в Західній Україні відбивається дуже зле на освітніх змаганнях українських народніх мас. Загально помічається дуже відрадне явище що серед селянства й робітництва повстають самотужки аматорські гуртки й вони не мають куди звернутися ні за декораціями, ні за костюмами, ні за провідником, ні де приглянутися, як же повинна виглядати справжня мистецька гра артиста. В усій Західній Україні нема ні одного постійного українського театру в більшім осередку, навіть у Львові, де на перешкоді цьому стоїть у першій мірі брак відповідної театральної салі. А тимчасом саме постійний театр міг би позволити собі на окремі виїзди, позичальні всього того, що потрібне сільським і маломістечковим аматорам.

В західніх українських землях є невеличка низка мандрівних труп, які хіба зима приневолює осісти на кілька місяців у якімсь більшім місті, хоч і тоді не перериваються їх екскурсії до провінціяльних міст і містечок. Від цього характеру не відбігає й найстарша українська театральна трупа в Західній Україні, а саме Український Театр львівської Української Бесіди, котрий в березні нараховує вже 60 літ свого істнування.

Одною з характеристичних признак мандрівних театральних труп є акторство до всього: трагедії, комедії, опери й оперетки — отже заперечення одної з вимог поступу: спеціялізації в однім напрямку. Вічне циганське мандрування, сполучене з браком найпримітивнійших вимог культурної людини, серед голоду й холоду, при непевности завтрішнього дня й повній незабезпеченості на нещасливий припадок і старість — усе те цілком не помагає виробляти артистичному хистові, навпаки вбиває його.

На[illegible]ійша з театральних [illegible] у Західній Україні — Український Театр Української Бесіди у Львові — мала перед війною невеличку підмогу від краю, яка давала можність придбати найнеобхіднійші декорації, костюми й инші театральні причандали й удержувати свою театральну оркестру. Воєнна хуртовина принесла знищення театральної бібліотеки, декорацій, костюмів і иншого театрального добра, а власна театральна оркестра належить до недосяжних мрій серед теперішніх обставин.

Сумом віє від шістьдесятиліття української сцени в Галицькій землі, але не безнадійностю. На передодні шістьдесятиліття засновано кооперативу п. н. Український Театр, яка має рятувати справу при помочи нашого громадянства. Стан дотепер рішніх уділів не позволяє з жадного боку братися за направу. І она прибитій недолею Галицькій землі зродилася думка використати свято шістьдесятилітнього істнування української сцени в Галичині для її відродження.

В цій цілі театральна кооператива, давнійший комітет будови українського театру й Просвіта видали спільну відозву до нашого громадянства, назначуючи дні від 6. до 12. квітня тижнем українського театру.

В Західній Україні являється український театр одною з там противних екстермінаційного ворожого заливу Української Землі, а не тільки осьвітньою й мистецькою справою, якою він є у народів, що здобули політичну волю. Й тому в святі відродження української сцени в Західній Україні повинен узяти діяльну участь не тільки кождий Українець, що походить звідсіль, деб він тепер не був, але й кождий Українець узагалі.

Бо-ж українській сцені в Галичині, лишаючи на боці короткі її москвофільські памороки, не були чужі всеукраїнські вартости. Перша вистава була драматичною перерібкою Квітчиної Марусі. Перший директор театру Омелян Бачинський приїхав із Житоміра до Львова. На галицькій сцені працювали Кропивницький, Заньковецька, Микола Садовський, Микола Вороний, Борисоглібська з своєю донькою Голіцинською, Загарів, Березовський і багато инших діячів сцени з Наддніпрянщини. У конкурсах на драматичні твори для галицької сцени брали участь письменники всієї Української Землі. Навпаки неодин артист української сцени в Галичині переходив до якоїсь трупи в Наддніпрянщині, а якийсь час працював тут і Лесь Курбас, теперішній знаменитий реформатор, що веде український театр на нові шляхи.

І українська громада зробить велике культурне діло, коли в днях 6. до 12. квітня почується чином, а не великою силою великих слів одною родиною, якій не чужий культурний голод одного її члена. Практично можна уявити собі участь усієї української громади в тижні українського театру на наших західних землях у такій формі:

а) усі українські театральні трупи й аматорські театральні гуртки по цім і тім боці ризької прірви, на Закарпатті, за Черемошем і Пні-

Міністр, що нічого не знає.

(Розмова українських послів з міністром освіти.)

Українські соймові посли С. Козіцький і С. Хрущький відвідали міністра освіти Міклашевского і мали з ним розмову про українське шкільництво. В розмові міністр Міклашевскі заявив, що він інтересується українським питанням і знайомий з положенням окраїн і Галичини. Міністр підкреслив також, що в політику він не мішається тому, що є „міністром спеціялістом".

Посли спитали міністра, в якій стадії находиться законопроєкт про школи національних меншостей, про який говорив віцеміністр Лопушаньский в соймі літом 1923 р., що він майже готовий і буде внесений в такім порядку, щоби з початком 1923 і 1924 шкільного року можна ввести його в життя. Міністр відповів, що він не уповноважений висловлювати погляд уряду на що справу і що він ще не знає, чи справу шкільництва для національних меншостей буде вирішатися загальним чи окремим законом. Посли торкнулися справи українських середніх шкіл. Вони заявили, що соймова комісія постановила утворити на Волині українську учительську семінарію й удержавнити українську гімназію в Луцьку; тепер замісць української семінарії в Острозі відкрито польську семінарію а гімназія в Луцьку не тільки, що не є удержавлена але й не добилася права прилюдности. В тому випадку міністр обіцяв справу провірити.

Посли порушили також справу численних безробітних українських учителів. Міністр зажадав списків всіх безробітних учителіа. Посли заявили, що такі списки вже давно предложено, але результати предложення були такі, що цю справу почала провірювати поліція покликуючи названих у списку учителів на поліцію та роблячи в них ревізії. Міністр обіцяв і це провірити.

При кінці розмови посли порушили справу заснування українських шкіл у Львові, університету й політехніки, на що міністр відповів, що він внесе в цій справі відповідний законопроєкт до сойму. Жаль, що не приобіцяв міністр і цеї справи провірити перед внесенням законопроєкту.

Зачуваємо, що в найблищих днях будуть в польському сенаті розглядати петицію, внесену українськими інституціями в липні 1923 р. до сойму і Сенату в справі українських високих шкіл. Референтом справу буде сенатор Туліє на освітній комісії а потім на пленум.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа примуха.

Перед суд культурного світа.

Ріжними способами веде поневолений народ оборону своїх загрожених життєвих інтересів. Головними є два способи: легальний в рямцях обовязуючих законів шляхом віч, протестів, петицій і внесків в законодатних тілах, представлень, рекурсів і жалоб до властей і так званою організаційною працею, або революційний, що серед створених обставин перетворюється в поодинокі акти терору. Звичайно переважає перший, хоч і другий спосіб має своїх прихильників і виконавців.

Гроза, що на нас з усіх боків валиться, загально відома. Вироблено і переводиться плян нашого повного винищення. Се бачимо наглядно як на економічній, так і на культурній области життя. Кольонізація, військове осадництво, обмеження обороту навіть селянською землею, перепони і обмеження, роблені нашим економічним установам (наглядний приклад наше заслужене товариство взаїмних обезпечень „Дністер", що його польська влада хоче довести до упадку), виключення українського населення від підмог з публичних фондів нпр. в кооперативній організації, полишення знищених війною українських господарств виключно власним силам і т. д. підтинають фізичне істнування нашого народу. Закривання українських культурних товариств і українських шкіл, або заборона їх основувати на денному порядку. Про політичні переслідування, труси, арешти і засуди вже й не говорити. Все те створює невисловно душну атмосферу, в якій щораз більше накопичується пальний матеріял.

Та вже найбільше хвилюється наш свідомий загал справою шкільництва. Поліційні переслідування українськнх приватних високих шкіл у Львові, їх професорів і студентів, щоб мусять жити в підземеллю і мимо формальних заходів не можуть одержати легалізації, обговорювано нераз на сторінках української незалежної преси, а навіть у варшавському соймі. Писалося також і говорилося про переслідування і закривання українських шкіл, подаючи на сторінках „Діла" розпорядки польських властей, що закривали наші школи, головно учительські семинарії і народні школи, або не дозволяли на їх утворення. Проти таких заряджень яко незаконних були очевидно протести з нашого боку. Виношено рекурси і висилано депутації, та все цілком даремне. Ворожа нам система на полі шкільництва, котрому загрожує повне винародовлення, не змінилося від цього ні на краплину. Польські власти, від низчих до найвищих, остають глухі на всі наші протести і рекурси і лявіна котиться на нас дальше.

Одначе в боротьбі за права української школи і взагалі в обороні нашого істнування, не вичерпали ми всіх законних засобів і про нашу мартирольогію культурний світ знає дуже мало, або зовсім нічого. Не довідався головно про неї культурний міжнародній світ, зорганізований у свого роду наддержаву в Союзі Народів.

Сучасна Польща не є вповні суверенною державою і в значній мірі остає під чужою контролею, подібно як Чехословаччина, Югославія, Румунія, Австрія, Угорщина, Болгарія, Греція і Туреччина. Вичислені держави не є іменно чистими національними державами, як нпр. Данія або Швеція, маючи у себе значний відсоток національних або релігійних меншостей, що потребують охорони. Що більше: Деякі з вичислених держав нпр. Чехословаччина, а передовсім Польща, є державами національностей як колишні Австрія, Угорщина або Росія. І так Польща є зліпком ріжних національних територій, з яких нпр. ми замешкуємо майже половину всеї території теперішньої Польщі, на якій творимо безоглядну більшість населення. Ся національні „меншости", що часто на великих просторах творять більшість над пануючою нацією, повоєнні міжнародні договори взяли в охорону і кожда з названих держав підписала обовязуючий договір з побідними антантськими державами, силою котрого зобовязалася до певного, точно означеного обмеження своїх суверенних прав на власній державній території в користь національних або релігійних чи конфесійних меншостей. Органом, що виконує контролю над виконанням принятих договорами обмежень суверенности, а тим самим переводить практично охорону прав національних, релігійних чи конфесійних меншостей, — є Союз Народів з осідком в Женеві. Він іменно, чи Рада Союза Народів і є покликані вмішатися чинно в справу протизаконного спинювання розвою, а то і самого істнування українського шкільництва, з окрема народніх шкіл української культури і української церкви в межах теперішньої Поль-

стром, на европейській і заокеанській еміграції мають дати вистави, в яких увесь чистий дохід повинен піти на кооперативу Український Театр;

б) увесь український загал у краю й на еміграції повинен або приступити в члени кооперативи або уладити складки на її потреби (для синів і доньок Галицької землі, не повинно стати категоричним імперативом);

в) присвятити в пресі й у відчитах увагу станові української театральної справи в західних українських землях: її національно-виховуючому, культурному, освітньому й мистецькому бокові, повному матеріяльному незабезпеченню її носіїв і подібним питанням.

Брак тих опікунчих сил, які має театр в инших народів і нехіть українських доробкевичів (поза цілкома мізерними виїмками) лишити якийсь слід зі свого істнування в українській культурі мусить наша громада заступити своєюж, вже нераз практично випробованою приповідкою: Громада по нитці — бідному сорочка.

Доля української сцени в західніх українських землях і справа її відродження лежить в руках українського громадянства. Це справа великої культурної ваги й першорядного національного значіння, — тому й можна сподіватися, що українська громада відгукнеться з усіх усюдів у часі тижня українського театру.

Зокрема, що торкається відношення американських Українців до театральної кооперативи, воно не свідчить, що тамошня преса виясняла вагу її своїм читачам.

М. Возняк.

І. ШИМОНОВИЧ.

Україна та европейські кризи.

В цей час, коли кожному нераз приходиться задумуватися над сучасною ситуацією Европи, над тими страшними економічними і політичними кризами, які як той ураган раз-у-раз захитують в основі життя поодиноких держав, а деякі вже повалили на діл, в цей час мені пригадується одна пророча стаття відомого економіста, нашого земляка, проф. М. Туган-Барановського. Думаю, що вона нам дещо скаже. Це ще більше буде цікавим пізнати великі думки цього геніяльного Українця в пяті роковини його смерти. (Помер 22. січня 1919 р. в Одесі).

На початку світової війни кожний інтелігент, а більше ріжні вчені і стратеги старалися ставити діягнози. Кожна така діягноза була сензацією дня. Серед громадянства б. російської імперії найбільшу сензацію викликала була стаття проф. М. Туган-Барановського, яка була поміщена в одному з петроградських часописів. В цій статті на підставі теоретичних міркувань, які підпиралися статистичними даними цього найбільшого економіста Европи, доказувалось, що ця велика війна не зможе довго тривати. Народам, що приймають в ній участь, після такого великого напруження сил, їх ресурси не позволять їм на це довго. Він ставив навіть речинець покінчення цієї війни і обчислював її лише на місяці. Всі повірили і з нетерплячкою вичікували цього речинця. Але речинець пройшов і то не один, а війна не кінчалась. І почались глузування, що мовляв і Туган-Барановський помилився. Але глузували лише ті, які не подивилися глибше в суть самої справи.

М. Туган-Барановський, знаючи знаменито економічний стан кожної з воюючих держав Европи та сполучуючи в собі одночасно великого економіста та ідеаліста, вірив, що культурний Захід, маючи до своєї диспозиції такі і такі ресурси буде продовжувати війну до часу поки вони позволять їм. Але нині в двацятому віці вони не допустять до нищення одної нації другою. Колиж би це сталось, в що він не вірив, то це не буде віщувати добра для всієї Европи.

Але у цивілізованої людини прокинувся звір і вона почала кермуватись інстинктами свого прадіда десь за тисячі років, що коли другій людині природа дала иншу вдачу, мову тощо, то її потрібно знищити.

Чотири велитні континенту Европи, з найбільше розвиненим імперіялістичним апетитом: Росія, Австро-Угорщина, Німеччина і Франція, кожний з них порішив битись до повного знищення свого „ворога" і вкінці самі знищилися. Коли вже у них упадала сила, наступало повне знесилення і майже в передсмертних муках, вони схоплюють один одного за горло і всі разом падають. Попереду згинула велика російська імперія, а за нею імперії австро-угорська та німецька а Франція завдяки добрим лікам Англії та Америки осталась при устрою і ще трохи дихала. Дякуючи добрим цим лікарям вона почала потрохи спинатися на ноги. Видужуючи, в неї почав появлятися апетит, але з тим смаком, що й попереду, який, як це нераз буває у хворої людини, перейшов нормальні границі — переїлася і за тим як бачимо знову почала відновлятись хороба.

Все це спричинилося до того, що цивілізація, культура і енергія Европи почали підупадати. До цього підупадання найбільше причинюються економічні кризи, які зараз лягли важким тавром на всю Европу і довели її до нечуваного в останні століття стану. Поширення пошестних хоріб, що вже скосили багато народу і з якими на Сході Европи медичний світ ніяк не може дати ради. Страшна хвиля безробіття, яка охопила всю Европу в цілому, бо нині число безробітних в поодиноких країнах вже обчислюється в сотні тисяч і як бачимо, має тенденцію до дальшого зросту. Голод, що довів Европу до найбільше жахливого явища, як людожерство. Все це і ще багато иншим чинників дають нам дійсно страшний образ сучасного европейського життя.

Щож робить культурний Европеєць для усунення всього цього? Досі не то, що нічого не робилось, а навпаки цю кризу свідомо і несвідомо він ще більше поглиблював. Побачивши в останні часи край, він почав битися на всі сторони, бється як риба об лід і ніщо з того не виходить. Всі бачуть, що наближається щось страшне для Европи, але годі цьому запобігти. Навіть в одному з часописів Зах. Европи недавно робились запити в цій справі у видатнійших людей. І знаємо, що сумні були їх відповіди. Так наприклад один з них відповів, що Европа вже закінчила свою місію і на її зміну має прийти жовта раса і т. д.

В той час, коли Европейці билися між собою, держави Америки скористали з цього і повахоплювали

ші. Одна тільки вимога, щоби знайшовся обвинитель перед Радою Союза Народів і подав їй факти і докази незгідного з міжнародніми зобовязаннями поступування напр. Польщі супроти нас і жадав інтервенції цього міжнародного тіла.

Очевидно, volenti non fit iniuria, і коли ми мовчимо і не видвигаємо своєї справи, запорученої нам обовязуючими досі міжнародніми договорами, то і Рада Союза Народів в Женеві і Міжнародній Трибунал в Газі не є управнені брати нас в оборону і видати корисні для нас рішення. Де нема того, що обвинувачує, там нема і судді.

Версайльським договором з дня 28. червня 1919 р. — ратифікованим опісля Польщею і оголошеним у Вістнику законів Польської Республики — обовязалася Польща до охорони громадянських прав і прав національних, релігійних і конфесійних тих своїх громадян, що не належать до польської нації. Сі міжнародні зобовязання Польщі творять основні права, яких Польща не сміє змінити ніяким своїм законом, ніяким розпорядком і ніякою своєю урядовою діяльністю, про що говорить ясно арт. 1. цього договору. Арт. 7. тогож договору запоручає рівність всіх громадян перед законом що до всіх прав цивільних і політичних та щодо доступу до всяких публичних урядів і почестей і право вживати рідню мову приватно, публично, друком перед урядами і судом. Дальше арт. 8. згаданого договору запоручує право удержування на власний кошт добродійних, релігійних, суспільних і шкільних установ, а накінець арт. 9. дає право в містах і округах, де т. зв. меншости творять значну частину (не конечно більшість) навчати в початкових державних школах на рідній мові та право розпоряджати частиною державних та громадських фондів на цілі виховання, релігійні, або добродійні.

Повищі постанови, але не в цілій повноті, чи не такими ясними словами, запоручує і польська конституція з 17. березня 1921 р. в цілому ряді артикулів. До охорони прав національних меншостей відноситься передовсім арт. 109 польської конституції, де говориться, що кожний громадянин має право задержати свою народність та плекати свою мову і свої національні окремішности, що мають забезпечити окремі закони. Арт. 117 і арт. 120 застерегла собі польська держава право контролі і надзору над всіми шкільними і виховуючими установами — отже й приватними. Як це виглядає в практиці відносно нас, вчить хочби фігура п. Собіньского!

Виконавчим законом до певних постанов польської конституції є закон про тзв. воєвідську самоуправу з 26. вересня 1922, де міститься в арт. 9. до арт. 26. окремі постанови що до самоуправи трьох східногалицьких воєвідств, де між иншим в арт. 9. полишено українській курії всі справи нашої (української) публичної освіти за винятком високих шкіл. Сей закон, призначений виключно на експорт для антанти перед вирішенням справи Галичини, не війшов в життя — і здається, в життя не ввійде.

Зі сказаного вище виходить, що права т. зв. національних меншостей в Польші, зокрема загальні громадянські, релігійні і національні, передовсім в области народнього шкільництва і виховання, стоять під міжнародньою охороною. І з цього якраз треба і нам користати, беручи собі за приклад німецьких кольоністів в Польщі, що їх польский уряд схотів викинути з Польщі, забираючи їм нерухоме майно. Покривджені німецькі кольоністи і окремо їх іменем Deutschmsbund внесли в листопаді 1921 жалобу (петицію) до Ради Союза Народів проти кривдячих їх рішень польського уряду. Рада Союза Народів в лютім 1923 рішила звернутися в сій справі до Міжнароднього Трибуналу в Газі, щоби висказав свій правний погляд на справу, бо Польща відмовила компетенції Раді Союза Народів. Гагський Трибунал розглядав справу німецьких кольоністів від 2 до 14 серпня 1923 і вирішив, що Рада Союза Народів була компетентною повищу справу рішати та що становище польського уряду в справі німецьких кольоністів не було згідне з його міжнародніми зобовязаннями. Виграли німецькі кольоністи і польський уряд страшенно оскандалився, що ствердила сама польська преса і що стверджено навіть в соймі з урядових кругів.

Переслідування української школи, протизаконне розвязання українських культурних інституцій і товариств і спинювання основування нових, переслідування православно церкви на Холмщині, Підляшу, Волині і Поліссю та насильне відбирання православних церков на кої-степи, непризнавання права польського громадянства постійним мешканцям тих земель української народности, а навіть офіціяльний льокавт бувших австрійських урядовців Українців у Галичині — те все можна видвигати перед Радою Союза Народів і жадати, щоби Польща відкликала всі свої зарядження, що не є згідні з обовязаннями принятими нею у Версайському договорі і припинила суперечні з цим договором утиски українських інституцій і громадян.

В жалобі, згляднo петиції, що може обіймати один окремий факт, або цілий ряд фактів, треба навести докази. Мусить вона бути зредагована в спокійному тоні, без державно-політичних натяків і полеміки, а можуть її підписати або певні існуючі корпорації, або навіть поодинокі громадяне, бо петиції, що походять з невідомого джерела, не узглядняється. Петицію вноситься на руки Секретаріяту Ради Союза Народів в Женеві. Окремі правильники Ради Союза Народів усталюють спосіб полагоджування внесених петицій. Коли Рада Союза Народів сама не може полагодити справи про нарушення прав меншостей, тоді предкладається її до вирішення Міжнародньому Трибуналові в Газі, як се було напр. зі справою німецьких кольоністів.

Вище порушене питання являється для нас дуже важним. Досі оборону наших загрожених прав вели ми тільки в межах польських урядів з дуже малим, а то найчастійше, з ніяким успіхом. Тепер мусимо це перенести на міжнародне поле. Безсумніву сим ще далеко не усунемо всего нашого лихоліття і зловжитків уряду, але зробимо з них великий міжнародній капітал для української справи, з котрим і противник мусить числитися!

Організація переведення нашої оборони перед Радою Союза Народів, згляднo опісля і перед Міжнароднім Трибуналом належить до політичного проводу нашого народу в краю, в першу чергу до Народнього Комітету і до Української Парл. Репрезентації, котрої поодинокі члени повинні підписати внесені в окремих справах петиції, тим більше, що на внесені ними в соймі запити в подібних справах польське правительство або не відповідає, або дає виминаючі відповіди, що зловжитків уряду зовсім не усувають.

Поставлення нашої справи перед міжнародні чинники згідно з Версайльським договором і з договором про Союз Народів не пересуджує в нічім окончних змагань українського народу.

Д-р Степан Баран.

Від Редакції: Поміщуючи отсю статтю п. д-р Ст. Барана, зазначуємо, на основі певних інформацій, що компетентні провідні політичні чинники недавно вислали до Союза Народів довший меморіял з кількома анексами, в якому можливо вичерпуючо зясовано наше положення під польською владою. Як довідуємося, Українська Парл. Репрезентація теж внесла до Союза Народів справу відмови горожанства українським громадянам північно-західних українських земель.

в свої руки майже всі світові ринки. А могутні трести і синдикати Америки зробилися найбільшою економічною силою в світі і тепер навіть поодинокі держави Европи не можуть з ними боротись.

Велика індустрія Зах. Европи тепер стала перед дилємою, або вишукати для себе ринки для збуту, або поволі гинути. Що не є инакше, то про це може свідчити наведена таблиця, яка показує заняття населення в головних державах Зах. Европи в процентах:

Назва краю:	Сільське господ.:	Промисл:	Торговля	Инші проф.:
Англія	11,9	44,1	23,1	20,9
Німеччина	35,2	40,0	12,4	12,4
Чехословаччина	41,6	29,7	8,6	20,1
Франція	42,7	31,7	14 3	11,3
Італія	59,4	24,5	7,4	8,7

Отже про що ходить Зах. Европі? Як бачимо, то про сирівці, а головно про предмети першої потреби, які дає сільське господарство. Бо власною продукцією сільського господарства вона не може повні забезпечити потреби свого населення. Але для того, щоби одержати ці недостаючі предмети, потрібно віддавати свої. Але що давала та може давати Зах. Европа? Ясно, що головно предмети переробляючого промислу. Як же там стоїть справа з переробляючим промислом? Погано, бо нарушена господарська гармонія цілої Европи. Весь Схід Европи відпав і не входить в сферу не лише европейського, але й світового господарства. Отже Зах. Европі не вистарчає сирівців і не має ринків для збуту, бо крім европейських инші ринки для неї є мало доступними з-за великої конкуренції Америки, Англії та почасти й Японії. А тому volens nolens мусить головно мати на увазі Европу, а властиво той усе Схід Европи. А що представляє той Схід Европи. Великого продуцента сирівців і покупця предметів переробляючого промислу. Але він: Україна, Росія, Білорусь, Кавказ і Сибір під цю пору представляють собою в господарському відношенні цілковиту руїну, бо війна і революція знищила ці краї. Отже, чи можна на нього числити. Так, зовсім. Бо країни сільско-господарські в цьому відношенні знаходяться в далеко кращих основах, як промислові. Коли на поправу господарства промислової країни потребується затрата великих капіталів і великої енергії на протязі десятків літ, то сільське господарські скромних капіталів і пару років врожаю.

(Продовження буде.)

Після трагічної події.

Зміна фронту.

Польська преса, (за виключенням „Слов-а Польск-ого" і „Кур. Льв."), яка писала про містерію поліційних арештів, в неділю під натиском поліції змінила фронт. Пішла пикметна польській неперебірчивій пресі писанина про величезну шпігунську аферу, в яку мала бути замішана бл. п. Ольга Бесарабова, аферу більшу, як відомого австр. полковника Рідля. Ця афера мала погрожувати великим нещастям польській державі, а українська преса замість відпекатися „злочинниці", гльорифікує її в „шовіністичному засліпленню" і т. ин.

Не думаємо входити в полеміку з польською пресою і її інспіраторами. Звернемо тільки увагу, що коли хтонебудь в правовій державі порушив закон, то від того є суд, щоби переступникові на основі доказових матеріялів виміряв справедливість. Ми не знаємо справи і про неї не говоримо. Одначе на основі вельми багатого і ріжнородного досвіду ми не маємо основи вірити інспіраціям львівської поліції, хоч би вона складалась з самих ангелів-хоронителів. І тут йде мова не про вину бл. п. Ольги Бесарабової, тільки про страшне звірство, сповнене на особі інтелігентної жінки, звірство, яке становить основи сучасного ганебного режиму. І чи поліція буде грозити, чи ні, чи прокуратор буде конфіскувати факти, стверджені протоколом секції, чи польська преса криком про „шпігунство" буде заслонювати садистичну поневірку людини,— все одно про це знатиме увесь культурний світ.

Збори Українців м. Львова.

В неділю 24. ц. м. відбулися збори дільничевих відпоручників Народньої Організації Українців м. Львова.

Збори відкрив голова Н. О. п. І. Ліщинський згадкою про трагічну смерть у львівських поліційних арештах бл. п. Ольги з Левицьких Бесарабової, якої память вшанували присутні повстанням. Подавши до відома зборам денний порядок нарад, голова уділив голосу організаційному референтові.

Перед приступленням до нарад ухвалено одноголосно на внесок д-ра Ст. Біляка:

а) висловити рідні бл. п. Ольги з Левицьких Бесарабової заяву співчуття,

б) переривати нараду і взяти корпоративну участь в заупокійній панахиді за помершу, що відправиться цьогож дня о год. 12½ в Преображенській церкві.

Наради Н. О. відложено на пізнійше.

Панахида в преображенській церкві.

Заініційована „Союзом Українок" панахида по трагічно померщій бл. п. О. Бесарабовій зібрала в Преображенській церкві кілька тисяч громадян і громадянок. Публика не тільки щільно виповнила простору церкву, але й заняла весь простір перед церквою і майже цілу Краківську вулицю. В церкві й під церквою увихалася ціла череда поліційних розвідчиків обох полів, поистаючи до кожного гуртка людей. Вулицею патролювали уніформові поліцаї з наіженими багнетами. В сусідніх каменицях були сконсигновані більші відділи пішої і кінної поліції.

Після 12-тої години в полудни до панахиди стало численне духовенство під проводом о. пралата Л. Куницького. Прегарно співав церковний хор під управою п. Купчинського. В часі панахиди то тут, то там чути було потрясаючі жіночі ридання. Після панахиди зібрана публика спокійно розійшлася.

Погрози поліції.

Радник поліції Кучевскі запросив в неділю до дирекції поліції голову „Союза Українок" п. Константину Малицьку і заявив їй, що поліція довше не буде толєрувати „гльорифікації злочину", що поліція має докази, немов то Покійна займалася „шпигунством", що її смерть українські „шовіністичні кола" використовують в „протидержавній агітації", та що вершком поліційної поблажливости є дозвіл (?!) на панахиду і т. и. Одним словом поліційний стовп говорив те, що є написане в понеділковій „Газет-і поранній". Дуже сумно, коли поліція утотожнює себе з державою, а ще сумнійше, коли держава дозволяє себе ідентифікувати з поліцією.

Ексгумація.

Вже стільки разів відкладана ексгумація тлінних останків бл. п. Ольги Бесарабової знову відложена. З адвокатських кол інформують нас, що прокуратура певно

й невідклично назначила ексгумацію на нині (вівторок, дня 26. лютого ц. р.) — в год. 11-ій перед полуднем. Нової секції не буде, тільки ексгумація і аґноскування глінних останків. Зараз опісля відбудеться похорон на Янівському цвинтарі.

„Сальонова" поведінка поліції.

З приводу трагічної події в поліційних арештах дир. поліції д-р Райнлендер заявив проф. Сев. Левицькому і адв. д-р Вол. Бачинському, що з бл. п. Ольгою Бесарабовою поводились там просто сальоново. Як виглядає „сальонова" поведінка поліції, нехай свідчить отсе донесення до прокуратури, яке подаємо в цілости:

До високої прокуратури
у Львові.

Дня 20. жовтня 1922 без наказу арештування зі сторони Власти Судової приведено мене на поліцію до вартівні. Там я ждав дві години. По двох годинах зявився підкомісар Кайдан. Коли я в своїй рідній мові просив о переслухання, тоді підкомісар Кайдан звернувся до мене зі словами: „Ty, kabanie, nie umiesz mówić po polsku", ударив мене в лице з одної і другої сторони, опісля хопив за волося та копнув ногою мене з цілої сили в живіт. В тій хвилі почув я сильний біль в тім місці, а в очах почорніло так, що мало не упав на долівку. Опісля приказав підкомісар Кайдан двом постерунковим розібрати мене до нага і в зимній кімнаті держав мене так через довший час. Так побитого казав підкомісар Кайдан замкнути мене до великої зимної келії ч. 30 на Казимирірській вулиці, де мимо морозу не можна було замкнути вікон з причини зіпсуття їх. Тут держали мене через 24 дні, не давши мені сінника, а дей сінник, котрий був в келії, забрано. Біль мій з кожним днем збільшався, та коли 10-того дня мойого арештування, т. є 29. жовтня 1922 закликав мене урядуючий комісар на переслухання, сказав до мене отсі слова: „Mów pan prawdę, bo pan już czarniejesz, chcesz pan koniecznie, ażeby przesłuchiwał Kajdan — myślę, że nie bardzo przyjemna rzecz, a zresztą pan wiesz, jak Kajdan przesłuchuje, bo ręka Kajdana była już na panu, brałeś pan po mordzie i porządne bałabuchy były".

В межичасі мене відфотографовано і знято дактильоскопійні відбитки з пальців. Дня 11. листопада 1922 взято мене слабого і ледви ідучого, тому що біль від копнення в черево збільшався, й відправлено до тюрми на Баторія. Ескортуючий мене постерунковий, бачучи моє ослаблення, мусів нести мій клунок, бо я не був в силі з цим клунком дальше йти. По приході до тюрми просив я о лікаря, тому що біль збільшувався. Одначе лікар не явився ані разу. В наслідок побиття підкомісарем Кайданом мусіла відбутися операція жолудка, яку переведено на мені в Шпиталі Загальнім у Львов дня 21. листопада 1922. Тяжкий стан хороби тривав у мене понад 2 місяці, а ще й нині я не зовсім здоров. Крім чього половину горішньої щоки маю ушкоджену.

Доношу це до відомости Світлої Прокуратури з внесенням на потягнення підкомісаря Кайдана до карної відповідальности за тяжке ушкодження тіла, поповнене на моїй особі.

Львів, дня 5. марта 1923.

Іван Полюга,
абсольвент прав у вязниці при вул. Баторія ч. 3.

Так виглядає повний текст донесення. При цій нагоді годиться пригадати, що п. Іван Полюга був арештований у звязку з репресіями в осени 1922 р. перед виборами до соймy. Видобувшись з поліції, дістався до судової вязниці, перебув операцію в шпиталі, дальше „лічився" стан.

В добі права націй.

Промова посла Павла Васильчука в соймовій комісії закордонних справ, виголошена 19. ц. м. у відповідь на експозе мін. Замойского.

Головний чинник европейської політики.

Як головний чинник в европейській політиці з приходом до власти Макдональда висувається Англія. Є це не тільки певний здвиг в ліво, але й викликаний стремлінням европейської опінії до покінчення з політикою авантюр, до пацифікації Европи.

Франція, яка відігравала першу ролю в останні роки завдяки своїй неприєднаній позиції до Німеччини, з її політикою в Рур та після інтервенційних неповоджень в Росії, коли кільчастий дріт до Революційного Сходу не витримав, стала ізольованою в своїй політиці і втратила гегемонію. Її ролю знову перебирає до рук Англія.

Макдональд виразно поставив свої тези заграничної політики Англії: 1) збільшення авторітету і значіння Ліги Народів шляхом введення оставших поза Лігою двох великих держав: Німеччини і Союзу Радянських Республик, 2) розброєння Европи з метою уможливити господарську відбудову Европи. Можливе полагодження всіх спірних і загрожуючих европейському миру питань дорогою міжнароднього порозуміння трибуналу.

Трактати і гноблені народи.

Цілком недвозначно при тому підіймається справа перегляду міжнародніх трактатів, які після страшної війни знову зробили з Европи огнедимучий вулькан, що кожної хвилі може вибухнути новою світовою різнею.

При такій ситуації знову робиться актуальною і стає на весь зріст справа пригноблених народів, які завдяки повоєнній перекрійці Европи оказалися розрізаними на части. З конечности прийде їх справа на порядок денний міжнароднього вже не частинного, а повного ареопагу. Найбільше це дотичить Польщі, яка зайняла величезні терени української і білоруської етнографічної території. Таким чином питання нац. меншостей в Польщі, будучи справою міжнароднього обороту, явно виходить зпоза внутрішніх польських справ помимо її зусиль в противному напрямі. Якеж становище Польщі до всіх питань, які виринають на терені міжнародньої політики, які її позиції там?

Самі найгірші, як це одноголосно ствердили представники всіх польських сторонництв.

Польща і Ліґа Народів.

Кожним промовцем залежно від його політичних нахилів і темпераменту добачуються ріжні позиції. Жалуються панове на безліч ворогів, головне на зручність і „bezczelność" Чехів, особливо мін. Бенеша. Підносили панове, що разом з Францією в вашому серці мусить знайти тепер вже місце і Англія. Незадоволені панове Лігою Націй, а рішуче всі стоїте проти поширення її компетенцій, лякаєтесь входу нових членів до Ліги, бо це і без того збільшить впливи там „англьо-саської ворожої вам групи, яка є в більшости", як сказав пос. Гарусевіч. Врешті він же не міг утриматися, щоб не згадати „анонімових чинників" і „wrogich państwowości polskiej elementów" яким ніби самий факт істнування незалежної Польщі є не до приняття. Всі промовці польських сторонництв чомусь говорили про Росію і тільки про Росію мимо того, що на терені міжнародньому виступає Союз Соціялістичних Радянських Республик.

Коротко зачеплю по можности найбільше актуальні на міжнародньому терені справи.

„Федеративна" програма і „мирна" політика Польщі.

Чи Польща була і є чинником миру, яку має опінію на Заході і всюди? Вже сам факт широкої експанзивної політики на схід, це своєрідне „Drang nach Osten", захват українських і білоруських земель ріжними способами, декорованими „федеративними" програмами, говорив якраз противне. Похід Пілсудского на Київ, його кампанія на Львів і Вильно за помічю ґен. Желіговского, договір з Петлюрою і становище в Ризі (рижський трактат) хіба тільки деким з панів може рахуватись як програми або охота помагати комусь у визволені з під чужого ярма. Було це звичайне посунення можливо дальше на схід під ріжними гаслами, які могли сприяти польським реальним плянам поширення польських границь.

Коли вдалося за помічю Франції, якої довший час і Рада Амбасадорів в Парижі і Ліга Націй були повільним інструментом, добитися признання східних границь, пресловута т. зв. федераційна польська програма зникла, як би ніколи її й не висувалось. Всі польські сторонництва мовчки погодилися на програму інкорпорації. Почалося згідне всепольське гноблення всього українського в межах Польщі. Цю лінію провадили всі польські правительства. Весь сойм, і перший і теперішній, як і ціле політично-зорганізоване польське суспільство активно піддержували кожне правительство в його політиці до національних меншостей всіх, особливо територіяльних, — української і білоруської.

Огірчення і загальне незадоволення українського і білоруського майже 10 мільонного населення поставила Польща спараліжувати армією, непомірно високою, понад свій фінансовий стан і численність населення. Лише на цю армію кладеться все завдання удержання штучних границь на сході.

Польща цілий час сліпо йшла на мілітаристичному мотузі Франції. Визнавши в силу сусідської необхідности совіти одною з перших, не хотіла вона причинитися до успокоєння Европи. Навпаки, озираючись на Францію, не вийшла навіть в торговельні зносини зі сходом, задихаючись від безробіття і зза браку ринків на свої товари, які в жадному разі не знаходять збуту на Заході. Одною з причин звичайно було й те, що Польща була повільною жаданням польських поміщиків, які втратили свої маєтки на Україні і Білоруси. Тримаючись сильно за спідницю своєї „доброї тьоті" Франції, з лицем слухняно зверненим до Парижа, дала себе випередити не тільки иншим державам, як Англії, Італії, але навіть Франції Поанкаре, бо той з охотою послуговався ріжними посередництвами в справі навязання взаємин зі сходом, а навіть порозумівався і безпосередньо.

Широку мілітарну програму польського уряду піддержують всі польські політичні групи, що більше ліві ще з більшим завзяттям, що виявилося при обговорюванню в соймі закона про військову службу а що більше в справі військового буджету. Польські соціялісти провадили перед всіми групами в справі збільшення буджету мін. військових справ і навіть свому „Oszczędnościowemu" правительству грозили консеквенціями, оскільки воно захотіло би урізати воєнні кредити.

Нічого дивного, що з повищих причин Польща має цілком заслужену репутацію держави наскрізь заборчої, мілітаристичної, яка кожної хвилі завдяки своїй агресивній політиці особливо на сході, становить поважне джерело авантюрництва і небезпеки нових збройних конфліктів в Европі.

Дійсність і пропаґанда за кордоном.

Очевидно, що не могли змінити цей усталений погляд на Польщу виступи і пропаганда польських дипльоматичних представників за кордоном, особливо на терені Ліги Народів.

Переходячи до цеї справи, мушу ствердити, що ваші думки, панове, відносно Ліги Народів значно змінилися. З початку, коли там правила Франція і все полягоджувалось згідно з вашим домаганням і преса ваша і ви підносили Лігу до небес; була вона тоді трибуналом справедливости, правди і т. п. Колиж з якогось часу настрої в Лізі, завдяки вашій політиці почали змінятися не на вашу користь, тоді почалося з початку глухе незадоволення, потім спорадичні нападки на Лігу, навіть в соймі, де пос. Хондзіньскі з народової робітничої партії назвав без завивання в папері міжнародній трибунал в Газі і рішення Ліги в Женеві в справі німецьких кольоністів рішенням зграї міжнародніх махерів.

Тепер же панове всі з застереженням висловились проти Ліги Народів, особливо пос. Гарусевич, не хочете поширення її компетенції зі страху, що виплинуть там натурально справи, які уважаєте за закінчені. Це відноситься до евентуальної зміни трактатів, в справі нац. меншостей, до чого ви зобовязались, а не дотримали зобовязань. Нічого тут удавати міну добре вихованого пана, який зневажливо проходить над неприємною справою, як це зробив пос. Строньскі в справі нац. меншостей і ревізії трактатів. Коли пос. з Пепесу Перль делікатненько в своїй промові першого дня дискусії зачепив між иншим коротенько справу нац. меншостей, що вона шкодить на терені Ліги Націй, пос. Строньскі зауважив, що це є тема, над якою місце дебатувати в комісії адміністраційних справ. Після зроблення цеї міни підчас дальшої дебати жадний промовець всіх польських сторонництв вже не торкався тої вразливої для вас теми. Маю враження, що всі признали, що не можна цеї справи підіймати тут підчас дебат над заграничною політикою Польщі, бо це пошкодить на зовні. Може стати недобрим матеріялом для чужої преси, бо пречінь за свою нічого боятись. Своя однозгідно зуміє як завжди справу замяти, а в світ пустити те, що відповідає польським тенденціям і політиці. Я переконаний одначе, що це не поможе, а зашкодить ще більше.

Дехто з панів каже, що ви не умовлялись. Тим гірше. Значить не доціниєте факторів, які являються основними причинами вашої слабости за кордоном.

Панове! Аргументації п. Скірмунта в Лізі Народів, препаровані в спеціяльних цілях заперечити численні, підтверджені фактичними даними меморіяли Українців, Білорусинів, Жидів, Литовців і Німців, не трафлюють нікому до переконання. Найкращою ілюстрацією вашої політики відносно нац. меншостей і занятих вами українських і білоруських територій, являється польська правительственна політика на наших землях, ваше становище до нас і наших справ в соймі і поза соймом, відношення всього польського суспільства до всього українського. Цей фактичний стан на

Український Науковий Інститут Книгознавства в Київі.

Інститут Книгознавства в Київі є спадкоємцем б. Головної Книжкової Палати, з перенесенням якої до Харкова й утворено цю нову наукову інституцію. Завданням Інституту є вивчення та вистуд'ювання дисципліни книгознавства з усіми її галузями, що вивчає друковане слово у всіх його проявах. Інститут студіює та збирає всі друковані матеріяли українською мовою та всі матеріяли про Україну, деб вони не вийшли, та зокрема територіяльні витвори українського друку на всіх мовах. На чолі Інституту стоїть визначний український бібліольог Юр. Меженко, під управою якого працює 8 співробітників. Інститут продовжує почату ще Головною Книжковою Палатою роботу над складанням систематичного показчика книжок, що вийшли на території України за час 1917—1922 р. Окремо збираються та системізуються агітаційно-проклямаційні видання. Відділ „Ukrainica" збирає та системізує друковані матеріяли на українській мові та про Україну дореволюційних часів і сучасні закордонні. Одним з чергових завдань Інституту є заснування постійних курсів практикантів при Інституті для підготовки робітників по всіх галузях книгознавства (бібліографії, бібліотекознавства, друкарській, видавничій та книгарській справі). Інститут підготовив до друку багато цінних матеріялів і видає „Бібліольогічні Вісти". Інститут є співробітником міжнароднього бібліографічного справочника, який видає міжнародня асоціяція наукової співпраці при Лізі націй в Женеві та є представником в ідейному та практичному відношенні Міжнароднього Бібліографічного Інституту в Брукселі, для якого складає тепер бібліографічний показчик змісту журналів, що друкуються на території України. Інститут має між иншим також право одержувати по 1 примірникові всієї забороненої літератури зза кордону.

(„Червоний Шлях" ч. 7).

Інститут мистецтва в Київі.

Засновану в 1917 р. в Київі Академію Мистецтв перемінено в 1922 в Інститут Пластичних Мистецтв. Інститут цей складається з відділів: 1) Ксильографічного й різьби з С. Бойчуком на чолі, 2) Театрального малярства з В. Мелєром на чолі, 3) Мистецької будови з В. Кричевським на чолі, 4) Мозаїчного з Тараном на чолі, 5) Скульптурного з Сагайдачним на чолі, 6) Монументального з М. Бойчуком на чолі, 7) Декоративного з Ю. Крамаренком на чолі, 8) Станкового з Кричевським на чолі. Мають відкритись ще поліграфічна майстерня і мистецько-педагогічний факультет. При Інституті існують зразкові мистецькі курси для дорослих і дітей. Курси ці мають перетворитися в семінар при мистецько-педагогічнóму факультеті. Плян науки розложений на три циклі: 1) загально-освітний, 2) чисто фахового характеру, 3) роботи по своїх майстернях. При Інституті є Музей, що по скількости і по вартости річей та книжок є дуже гарно зложений та цінний. Контінгент студентства в числі 200 осіб майже весь робітничо-селянський.

„Червоний Шлях" ч. 6—7.

Наддніпрянська Україна.

Непорядки на Україні.

„Таймс" комунікує з Яс, що в деяких округах України вибухли заворушення. З українського берега Дністра чути було страшну стрілянину. Багато втікачів намагалося перейти румунську границю, але їх на румунський беріг не пропущено.

Невиплата заробітних платень.

На відбутóму в початках лютого засіданні Української Економічної Ради в Харкові сконстатовано, що в знач частині українських промисло их підприємств до того часу не виплачено заробітної платні за грудень минулого року.

Друга буря на Чорному Морі.

Між 6. і 11. лютого ц. р. лютувала друга велика буря на Чорному Морі. Перша буря була в другій половині січня. В часі тої другої бурі цілком припинився всякий навіть прибережний пасажирський рух. На кораблі „Пестель", якого затопила буря в дорозі між Ялтою і Теодозією, погибла частина худоби, що була на кораблі. В Новоросійську знищена бурею пристань Чорноморсько-азовської плавби. Деякі судна тогож новоросійського товариства, що покинули пристань перед бурею, не повернули дотепер.

Припинення арештів на Україні.

Арештування в Донецькому басейні і на Україні, по відомостям з Москви, припинені наслідком дізорієнтації між робітничими масами і в звязку з чимраз більше зростаючим безробіттям та розвиваючимися непорядками на підкладі харчевих недомагань у фабричних осередках.

Преса.

Ще про виновників лиха.

(Нові стріли берлінського „Літопису".)

Наші безпристрасні і вповні предметові замітки на маргінесі статті берлінського „Літопису" (в ч. 2.) під написом „З галицької трагедії" спонукали редакцію цього поважного тижневика помістити (в ч. 7.) вельми темпераментну, пристрасно-ораторську статтю „Ще про галицьку трагедію". В умовинах нашого життя, рахуючись з читаючим загалом, який органічно не зносить полеміки, можна булоб в сотий раз принести себе в жертву і не відповідати на стріли літописного автора. Можнаб це зробити тим більше, що істотна частина статті в цілости посвячена обороні дипльоматичної, а головно подипльоматичної діяльности шан. редактора „Літопису", проф. д-ра Ст. Томашівського. Та стаття „Літопису" має в деякій мірі визиваюче мóтто: „Будущини ради, не треба побоюватися жадного зусилля, щоб зарадити сучасному нещастю". Ця провідна думка спонукує і нас зупинитися над деякими її частинами та справити ті недокладности, а подекуди й самовільні, з грунту невірні твердження, які попали там — мабуть bona fide.

Стаття „Ще про галицьку траґедію" має аж 7 відступів, розмежованих зірками, та займає повні три сторінки.

Перш усього шан. автор зовсім побіжно подає зміст наших заміток, скермовуючи хід наших думок в чисто особисте русло. Наше станóвище супроти „Літопису" було наскрізь обєктивне. Ми не важилися подавати змісту його статті, тільки привели в цілости уступ, який — на нашу думку — грішить невірним розміщуванням світла і тіней. Инакше поступив редактор „Літопису". Йому вигіднійше було вдоволитися с в о ї м змістом та з чистим сумлінням поминути отсей істотний уступ: „На протязі декількох літ край був відмежований від світа китайським муром, усе громадянство було — як би інтернóване, і коли до краю доходили які вісти, то тільки з наших закордонних джерел і т. д." І це є найважнійше, а не перемішання

„питання відповідальности за означену політичну акцію з питанням політичного виховання громадянства пресою".

„Діло" під власною чи маскованою назвою почало нáново появлятися з днем 1. січня 1920 р. і застало вже не тільки в означеному напрямі „вихóване" громадянство та тісно звязане з „означеною політичнóю акцією", але мало вже пресових попередників: „Вперед" і „Нову Раду", які через сприятливі для них умовини в добі перевороту і поверховної переоцінки стали в деякій мірі „властителями душ". До тогож шан. автóр забуває, що це були і є анормальні часи, доба повного розгрому громадського життя, нечуваного гніту, безрадности, доба упадку авторітету чи його монополізації в далекому, олімпійському гуртку.

Докори й науки на адресу нашóго орґану, що

„сеж очевидне непорозуміння свойого основного завдання і свідоцтво моральної безсилости, якщо не чого гіршого, коли велиться вірити, що старий поважний орґан громадської думки, остаючи безперервно в тісному звязку з громадянством, мусів буцім-то упасти невинною жертвою нездарности чи недобросовісности одиниці чи малого гуртка одиниць за кордоном, відорваних від українського громадянства, хоч би й під шумною назвою „уряду". Чи не було першим і найголовнійшим обовязком я раз чесної преси не допустити до такого ненормального стану?

Обороняючи себе, хоч ми виключно на адресу редактора „Літопису" не робили ніяких докорів, а говорили виразно і ясно про „чинники, які взяли на себе обовязок дипльоматично виграти галицьку справу на міжнародній арені", — після того, як програли її м і л і т а р н о, проф. Ст. Томашівський зазначує, що він уступив добровільно зі свого дипльоматичного становища в р. 1921,

„коли по довгім досвіді переконався, що з одного боку дотеперішна політична тактика урядових сфер мусить неминучо довести до катастрофи, а з другого — що нема вже найменшого вигляду вплинути на зміну сеї фатальної тактики"

Остаючись на еміґрації, шан. автор „не поминув жадної нагоди, — щоб не остерегти нашого громадянства від наслідків політичного засліплення". Він говорив на еміґрації з усіми важнійшими земляками,

„з усею обережністю і потрібним тактом зясовував дійсне становище, остерігав від злуд і неминучих потім наслідків, розвивав свої погляди щодо зміни тактики і т. ин. І який був успіх? Одні, неначе загіпнотизовані, слухали і ні дрібки не розуміли; инші розуміли і злорадно усміхалися, що позбуваються невигідного урядовця і товариша; инші погоджувалися і притакували, одначе вмивали руки, бо мозоляв, нічого самі не вдіють: знов инші, зміркувавши в чому діло, втікали від розмови; а були й такі, що ловили кожде слово, щоб із власними додатками подати донос до „рішаючих чинників". В таких обставинах наш редактор переконався скоро, що з урядовими особами, до краю земоралізованими, не договоритися ні-до-чого; тому сподівався найти більше зрозуміння серед не-урядових кол, головно членів Національної Ради, настроєних переважно опозиційно до уряду. Та й тут помилився... Коли сі павове пóзули, що наш редактор повернув з Льондону і нічого не говорить про те, щоб Европа не мала жадної иншої жури й амбіції, як тільки негайне визнання самостійної східно-галицької державности, почали не тільки уникати контакту з нашим редактором а просто його бойкотувати".

„Деморалізація і сліпота галицької еміґрації була безмежна", і тому шан. автор махнув на неї рукою та намагався, навязати нитки порозуміння з краєвим громадянством. Старався вияснювати справу тим, що приїздили з Галичини. Одначе й тут йому не поталанило.

„Не до увірення, а все таки правдиве, що знайшлися земляки на еміґрації, зокрема урядові, які пильно дбали про те, щоб не допустити приїзжих Галичан до безпосереднього контакту з ним, і — мали успіх, не трудний при тім, бо та сама психічна хороба, що зїдала еміґрацію, себ то манія самодурства, обхоплювала і краєве громадянство".

Супроти такого стану річей оставала тільки переписка і преса. Першим засобом важко було покористуватися з огляду на польську цензуру. Зрештою часто діставалося у відповідь тільки загальні фрази, бо з краю заслонялися настроєм і т. п.

„А самопевжавним керманичем громадської опінії було тоді — „Діло". Розказують прим. таке, що редактори його на політичних нарадах висловлювали неодну критичну і здорову думку, одначе ніколи не висказували її в часописі, тільки навпаки творили ілюзії" і т. д.

Проф. Томашівський був безрадний. Бився з думками, хотів написати й видати політичну студію, критичні спомини, сенсаційний памфлет, ударити на уряд, викликати реакцію в громадянстві, але опісля закинув ці думки, бо

„коли все громадянство, з малими виїмками ціле від гори до низу, з виключної вини його провідних сфер, зокрема з вини його преси, було так тяжко психічно хоре, то не одна, а й пять брошур булоб не уздоровило його. Воно сліпо вірило, не то в необхідність і можливість, а в близьке і певне здійснення галицької державної самостійности — у річ, для кождого нормальнóго думаючого політика в даних обставинах абсурдну і не здійсним. Колиж після такого революційного виступу одиниці чи гуртка прийшов би був тойже самий 14-ий березня (що з огляду на змаґнований довгий час було дуже правдоподібне), або кожда инша, навіть кориснійша розвязка галицької справи (автономія, міжнародний статут, федерація і т. ин.), то всі почитателі безоглядної державної ідеї, в першій мірі преса, не булиб сказали: сю невдачу спричинила зрадлива акція тих а тих людей? Дехто дожив сього і без усякої акції. Ні, се божевілля мусіло дійти до краю, щоб стати Schulbeispiel-ом для нових поколінь".

Колиж справді так мало бути, коли божевілля мало дійти до краю і коли такий трагічний Schulbeispiel був конечно потрібний, иншими словами, коли над галицькою справою зависло неминуче признання, що називається: „14-тий березня", то при чому тут докори і закиди на адресу преси? Хто вірить в призначення, повинен його приймати без докорів; хто вважає невідклично потрібним Schulbeispiel, повинен бути вдоволений, що його може показати новим поколінням. Шан. автор, хоч переконував, остерігав і доказував, — все таки не хотів стати „камінованим

наших землях, коли фактично положення Українців в границях Польщі межує майже з невільництвом, не може бути секретом для Европи і всього культурного світу помимо найбільших зусиль ваших затушувати справу, представити в фальшивому світлі. Тут не розбираєтесь в жадних середниках фальшивого представлення для чужого ока свого ганебного фактичного відношення до Українців.

Ґенеральний перегляд українських сил.

Це ваше відношення назвати за мало гнобленням всього українського, де є лінія екстермінації. Вже тепер поведення „безпартійного, фахового" правительства п. Грабского, мужа довіря п. президента і спасителя польського скарбу, є просто провокаційне. Зовсім недавно мін. внутрішніх справ п. Солтан зарядив ґенеральний перегляд українських сил на всіх українських землях. В ніч з 30. на 31. і дальше адміністрація і політична поліція перевела зверх 10 тисяч ревізій і зверх 2-х тисяч арештів майже в кожному українському селі, в кожному місті і містечку. Ревідували, арештували Українців ріжних політичних переконань, безпартійних, селян, робітників, інтелігентних працьовників — адвокатів, інжинірів, учителів, врешті навіть священиків. Закрито 4 газети. Конфісковано багато літератури, яка перейшла польську цензуру. На Холмщині і Підляшу конфіскували українські буквáрі, всі українські газети, що лєгально виходять під польською цензурою, навіть релігійні книжки. Це вже найкраще представляє той шалений похід проти всього українського, який провадиться від часу обняття наших земель польською адміністрацією.

(Докінчення буде).

пророком", тільки умив руки, щоби пізнійше могти докоряти, чому „Діло" не взяло на себе тої ролі.

Та йдім по порядку. Перш усього шан. автор багато дечого не знає і навмання кидає обвинувачення. „Діло" не оставало „безперервно в тісному звязку з громадянством", тільки як раз в дуже перервному. Ми вже згадували, що „Діло" під фірмою „Громадської Думки" відновлено аж дня 1. січня 1920 р., отже тоді, коли вже деякі „міжнародні" акти непохитно засіли в головах політиків, коли вже існувала „сліпа віра" в їх святість і неминучу реалізацію, себ-то в безкорисну чужинну допомогу. Опісля „Діло" було аж п'ять разів закриване на довший або коротший час, а один раз аж на 6 місяців (від 25. вересня 1921 до 18. лютого 1922 р.), себ-то як раз в тому часі, коли проф. Томашівський покинув своє урядове становище. І дивне диво! Проф. Томашівський в дальших замітках дорікає нам, чому ми не звернулися до нього в тому часі по правдиві інформації, — а уряд докоряв нам, чому ми не боронили його перед напастями видаваної у Відні польської „України". А все те торкається часу, коли „Діло" не існувало.

Чи „Діло" упало „жертвою недбальства чи недобросовісности одиниці чи малого гуртка за кордоном", на те відповідає сам шан. автор, представляючи, як йому в нічому не таланило і як він дійшов аж до Schulbe spiel-ю. Відповідає дійсности, що на політичних нарадах редактор „Діла" висловлював не-одну критичну думку, за що покутує в деяких колах до нинішнього дня, одначе той редактор висловлював ті думки там, де мав до того право, а те право не було поширене на орган. „Діло" не було його власністю і не було призначене до висловлювання індивідуальних думок редактора, тільки до висловлу колективної думки, думки більшости відповідних політичних установ.

На цьому можна би скінчити, тим більше, що наш шан. опонент і обвинитель у своїх замітках вичерпуючо зясував той стан умів, в якому приходилося не тільки йому, а й багатьом політичним діячам проводити свою діяльність. А вина та той стан умів безумовно не є на боці „Діла".

Ще одна чисто особиста замітка. Проф. Томашівський твердить, що „Діло" його ігнорувало. Мій, Боже, писав же др. Кость Левицький, др. Лозинський і др. Ст. Витвицький, будучи на урядовій, дипльоматичній службі без спонуки з боку дотичних органів. Думаємо, що й др. Томашівський, якого адреси наша редакція не знала, і яка зрештою, будучи під безнастанним обухом, вічно переслідувана поліцією, не мала змоги розшукувати адрес діючих за кордоном політиків і піддержувати з ними постійні зносини, — міг звернутися з правдивим представленням дійсного стану річей до редакції органу, в якому співробітничав через цілий ряд літ.

Правда, короткий час проф. Томашівський співробітничав в „Ділі" на

„бажання одної людини (зпоза редакції), одначе мусів при тому приймити застереження, що не буде писати про українські, зокрема галицькі політичні питання. Та й у сих тісних межах співроб.тництво не протяглося довше трьох місяців... І ні тоді, ні ранійше, ні опісля він не дістав з ред. „Діла" жаднісенького письма, жадної пропозиції, жадного запиту".

І знов маленьке пояснення: Шан. автор співробітничав в „Ділі" на пропозицію особи зпоза редакції, і уважав, що це є в порядку. Щож, редакції прийшлося погодитися з фактом, тим більше, що редактори якраз в тому часі сиділи в тюрмі. Зовсім природно, що редакція „Діла" непричасна в застереженнях, тільки вищі від неї чинники. Сумніваємося, щоб та особа застерігалася проти статей на українські теми. [illegible] теми української політики за кордоном, а тільки проти статтей на внутрішньо-галицькі теми. Співробітництво шан. автора в „Ділі" припинилося, не тому, щоб редакція була противна тому співробітництву, тільки що Видавнича Спілка „Діло" не була в спромозі платити вимаганого гонорару. Ясно, що редакція „Діла" не могла давати проф. Томашівському ніяких інструкцій, якщо він піддержував зносини тільки з особою зпоза редакції, та ще й тому, що як аксіом поставлено вимогу, що редакція або містить статтю в цілости, без ніяких скорочень чи поправок, або не містить зовсім. Чи тут могло бути місце на інструкції або пропозиції?

І ще одно: В кінцевому устулі читаємо:

„Про ріжні остороги нашого редактора зперед 14-ого березня може дійсно не знає львівський орган, коли не цікавився сею справою; та про одну після 14-ого березня знає прекрасно. Наш редактор дуже горячо перестерігав, щоб не проголошувати на Народнім Зїзді т. зв. автономічної резолюції, та всі перестороги розбилися об... редактора „Діла". А як би він тоді був послухав остороги, то тепер не булоб бойкоту і плачів .."

І чи не слушність є яказ за тою особою, яка застереглася проти статей на галицькі теми. Шан. автор є пять літ відрізаний від краю. Тільки мин. року весною був у Львові, говорив з деякими людьми і на основі власної фантазії написав... фантазію. Не знаємо, кого саме шан. автор має на думці. Редактором „Діла" був тоді М. Струтинський, але він з ним не розмовляв. Здається, що шан. автор має на думці Ф. Федорцева, який раз принагідно був при розмові проф. Томашівського з одним діячем. Одначе в тім часі (т. зн. від 29. січня до 1. листопада 1923.) Ф. Федорців не був ані редактором „Діла" (тільки співробітником!), ані членом Народнього Комітету, ані делєґатом на Народній Зїзд. Тим самим не мав і не міг мати такого впливу, щоб об нього розбилися переговори проф. Томашівського. Як ми ствердили, то справа малася так, що на кілька днів перед Народнім Зїздом, коли всі резолюції були устaлені і одноголосно ухвалені всіма членами Нар. Комітету, професор С. Томашівський радив деяким діячам, щоби на Нар. Зїзді взагалі не ставити ніяких резолюцій, тільки обмежитися до перевибору установ трудової партії.

І тому приходиться ще раз зазначити, що смутком віє від такого вияснювання наболілих питань.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Подорож Раковського.

Раковський виїхав 22. ц. м. з Льондону до Москви, спиняючись по дорозі в Берліні. Раковський вертає до Льондону в половині марта, а з ним приїдуть до Льондону совітські експорти. Подорож Раковського стоїть в звязку з фактом, що совітський уряд згодився вступити до Союза Народів. Раковський виїхав за інструкціями в тій справі.

Порура.

Поанкаре мав на днях нараду з в воєнним міністром Мансіно і комендантом окупаційних військ в Порурю. Поанкаре має намір починити деякі уступки на користь Німців в Порурю. Мається на меті і редукцію окупаційних військ. Нарада трівала 3 години.

У французькім парляменті.

Дня 23. ц. м. по довшій дискусії французький парлямент приняв остаточно статтю законопроєкту про фінансову реформу. Цілий законопроєкт про реформу французьких фінансів принято 354 голосами проти 218. Підчас дискусії Люше домагався збереження повної свободи валютних операцій і вільної торговлі.

Заворушення у Франції.

„Journal" подає, що в південній Франції вибухли поважні заворушення. Причиною їх є дорожнеча і безробіття. В Марселі вибух страйк робітників пристані. Також залізничники грозять страйком. В кількох містах поліція мусіла силою заводити порядок серед безробітних.

Перед виборами в Німеччині

Німецький міністр внутрішних справ вислав урядам поодиноких німецьких провінцій наказ, негайно приступити до виготовлення виборчих списків, найдальше до 25. марта. Вибори відбудуться можливо ще навіть з початком квітня.

Пастирський лист проти Німеччини.

Французькі кардинали, архієпископи й епископи видали до франц. католиків спільного пастирського листа про обовязки супроти теперішнього моменту. У листі кажеться м. н. „Патріотизм не є рівнозначний з ненавистю до чужинців. Ідеалом усіх християн є завести мир і згоду поміж людськими серцями, але міжнародній мир є в першу чергу питанням справедливости. Коли народи не шанують законів справедливости, коли вони відмовляються виконати договори, які подиктувала справедливість і які вони самі підписали, і коли вони не хотять ані відпокутувати за свою вину, ані направити зло, ані дати мирові гарантії, то буде неможливо завести мир". Очевидно, весь отой лист звернений проти Німеччини та в обороні версайського договору, „диктованого справедливістю". Це один із тих випадків, коли високий клир, вмішавшись до питань вузької політики, сам підриває авторитет духовенства.

Роззброєння на морі.

„N. Fr. Presse" подає з Риму, що на конференції для обмеження морських зброєнь совітський представник предложив російський проєкт в тій справі. Згідно з цим проєктом совіти ідуть слідами царської політики і можуть згодитись на обмеження зброєнь на Чорнім Морі тільки під тою умовою, якщо держави Европи зобовяжуться на випадок війни згодитись на замкнення Дарданелів та обмежити тонаж кораблів, що візджалиб до Дарданелів. В иншім випадку совіти застерігають собі свободу ділання на Чорнім Морі.

Вибори в Баварії.

Остаточний реченець для виборів у Баварії назначено на день 26-го серпня ц. р.

Ратифікація договору в справі Рени.

Дня 20. ц. м. югославянсько-італійський договір в справі Фюме предложено королеві Олександрові до підпису, після чого договір вислано італійському урядови. Генерал Борднеро привіз з Риму д Білгороду ратифікаційні грамоти.

Англійський посол в Москві

Англійська преса дементує погоолоски про те, що совіти не згодилися на номінацію О'Греді англійським послом в Москві. О'Гред виїзджає в короткім часі до Ресії обняти своє становище.

Совітсько-японське непорозуміння.

З Льондону звідомляють, що по останній ноті японського уряду, совітська влада прогнала за кордони совітських республик всіх японських кореспондентів і не дозволила віхати японському послові до Владивостоку.

Німецькі експерти в Льондоні.

До Льондону приїхали два німецькі експорти, які приступили до переговорів з англійським урядом про відновлення сплати для Англії у виді 26% податку на німецький експорт.

Бельгійські видатки на окупацію Рури.

Бельгійський уряд на днях опублікує справоздання про видатки на окупацію Рури. В 1923 р. окупація коштувала Бельгію 35,000.000 бельгійських франків. За той рік Бельгія одержала 350.000 тон вугілля і коксу, вартість яких значно перевищає видану Бельгією суму.

Подяка для Англії.

Синод т. зв. „Живої" російської церкви вніс руками митрополита Євдокима до англійського уряду через посла Годсона подяку за визнання Англією большевицької Росії.

З польських справ.

Признаються до фіаска.

Наш здогад, що зїзд балтійських держав у Варшаві не може принести ніякого позитивного результату для Польщі, бо Польща не має ніяких даних, щоби бути опорою для цих держав, підтверджується. Польська преса, що через кілька днів розписувалася про приняття гостей у Варшаві та про перспективи користей для Польщі з тісного союзу з балтійськими державами, констатує тепер, що на ділі зі зїзду вийшов пшик. „Час" з 24. ц. м. пише: „Шанси сього зїзду були вже на ділі підважені перед зібранням, а доконав сього фінляндський міністр зак. справ Енкель. Він виступив і на варшавському зїзді з тезою, що для Фінляндії підставу забезпечення творить не союз з Латвією і Естонією, а можна догадуватися — і не з Польщею, тільки опертя на скандинавські держави. Можна догадуватися, що це опертя на Скандинавію є тільки формулою, поза якою криється зміна відносин між Фінляндією і Росією в тім змислі, що Фінляндія уважається забезпеченою з боку свойого східного сусіда. Значіння цеї нової ситуації підкреслює не тільки визначна індивідуальність і рухливість фінляндського міністра зак. справ, а й його політична минувшина. Як відомо, він відіграв дуже замітну ролю в передвоєнній Росії, а його брат був мужем довіря ген. Сухомлінова та шефа ген. штабу Янушкевича. В звязку з цим є багато даних, щоби догадуватися, що в останніх часах Росії вдалося через свойого емісаря Аралова поробити значні поступи в напрямі порозуміння російсько-балтійського, яке виключало би польську концепцію балтійських справ. Коли додамо до сього, що в останніх тижнях ще й уступив в латвійського правительства п. Меєрович, прихильник цеї саме концепції, так дійдемо до переконання, що в цих справах дійсно доконується зміна на нашу некористь".

З господарських справ.

На засідання господарської ради в міністерстві скарбу Грабскі заявив, що польське правительство задумує впливати на ціни при помочі митної і податкової політики. Крім того подав до відома, що для нормування цін збіжа на краєвих біржах правительство створило окремі запаси, щоби кинути їх на внутрішний ринок на випадок знижки. Представники поміщиків в дискусії домагалися зрівнання цін збіжжа з передвоєнними, зменшуючи вивозові оплати. Посли з робітничих партій заявилися за необхідністю достосування цін рільничих продуктів до сили купна консументів.

Ідеї й Ідеольоґи або дещо про полеміку.

(*Уваги мимоходом*).

В одному львівському журналі, у коротенькій статейці одного молодого й дуже темпераментного автора вичитали ми таке речення: „не атакували ми ніколи поодиноких осіб, атакували суть". І швидко потім: „...(„Діло") пішло шляхом: атакувати не суть, а поодинокі особи...". Те, що в даному випадку йде мова про полеміку „Заграви" й „Діла" — є річю побічною. З легким серцем можна також залишити згаданого автора у самозадоволеному переконанню, що „Діло" є органом „трудової правиці", даючи йому свобідну волю потрудитися над пошуканкою „трудових лівих", — не питаючи його недискретно, чи він випадково не помилився у розумінні примітивної політичної термінольогії. Неважно й те, що на думку шановного автора „Діло" було „позбавлене яких небудь речевих аргументів", а „Заграва" атакувала виключно „суть", „політичну лінію", дарма, що у відповіди на основну аналізу двох передовиць „Заграви" у редакційному огляді преси („Діло" ч. 13, з 19. І.) прийшлося читати вульгарні дотепи Данилка з Савинець про „бабу Параску" й про „мазання лоєм" („Заграва" з 1. II. ц. р., ч. 3).

Все воно, як сказано, неважне супроти принципіяльно зачепленого питання: ми, мовляв, атакували політичну лінію вашого часопису, а ви атакуєте особу нашого редактора. Иншими словами: ідея це одно, а люде, що голосять її, це щось цілком друге. Ясно, коли відріжнювати абстрактне поняття від конкретної фізичної появи — тоді безумовно повище твердження не вимагає ніяких доказів, бо є аксіомою. Але (це прокляте „але"!) автор забув мабуть, що з ґрунту инакше виглядає справа, коли під тими „особами" треба розуміти ідеольоґів, — одиниці, які створюють і висувають ідеї та борються за їх угрунтування. Така особа не є ані „редактором" ані жадним „діячем", бо давати їй такий титул, значить — стягати її до ролі якогось професіонала. Ідея є фірмою такої людини, так само, як ім'я першого апостола ідеї стає фірмою для цієї останньої. На згадку прізвищ Прудона або Маркса, Леніна чи Муссоліні ледви чи цікаво буде кому згадувати їх звання, професію, або високу посаду, на яку винесла декого з них їхня діяльність та сприятливі обставини часу: ці прізвища є втіленням великих ідеольоґічних напрямків і відділити тут особи від ідей (та навпаки) — ніяк не можна.

Але „великим учителем" так легко не стається — бо инакше й ми малиб Драгоманових десятками. А першою умовиною для успіху нового апостола є те, щоб він сам, своєю особою... не компромітував голошеної собою науки. Уявім собі, що одного дня Людендорф виголосив би пламенну пацифістичну промову, що Дзєржинскій написав би трактат, доказуючий недоторканість людини, а Прушиньскі зголосив би у соймі нагле внесення з домаганням негайного удержавлення українських високих шкіл у Львові й вивінування їх у всі найкращі засоби. Чи хтонебудь віднісся би инакше до їх виводів, ніж як до гумористичних кпин? Чи найшовся би хоч один „етичний полеміст", який глядів би у „суть" та „лінію", а не реготався би з пропаґатора поважної ідеї" І чи сама справа не зазналаб важкого удару від такого несподіваного придбання нового заступника? І чи врешті не був би цілком зрозумілим і оправданим закид шарлятанства, звернений проти такого борця за ідею, особливо, колиб його ідеольоґічна метаморфоза тягнилась оне-

ОСТАННІ ВІСТИ.

Революція в Болгарії?

З Атен звідомляють, що заворушення в Болгарії перемінилися окончно в кроваву революцію. Є чутки, що комуністам вдалося взяти в свої руки владу й розпочати акцію для створення комуністичної республики. Король Борис, мабуть, детронізований і під сильною охороною вислано його на провінцію. Члени правительства арештовані, а премієр Цанков навіть убитий. Атенські часописи зазначують, що з причини перерванння телеґрафічної комунікації нема досі офіціяльного потвердження.

Болгарське посольство у Відні заперечує вістки про вибух революції в Болгарії. В цілім краю спокій.

Кольонії Німеччини не звертаються.

Комітет знавців звідомляє, що неправдива є вістка начеб знавці заапробували зворот Німеччині кольоній, відібраних їй на основі версайського договору.

Напад на Троцького.

По звідомленням із Москви, в місцевости Сухум, на Кавказі, де Троцький є на ліченні, трьох людей з револьверами і гранатами напали на дачу Троцького. Коли хотіли їх здержати, вони стріляли. Вартові вбили всіх трьох.

Розправа проти Гітлера, Людендорфа і товаришів.

Нині почалася в Мінхені розправа проти Гітлєра, Людендорфа і тов. Між обвин. є зять Людендорфа Бернес, арештований за агітацію між учнями военної школи. Пороблено всі засоби для охорони. Всіх, що входять на салю, ревідуєтьсь. Поліція одержала приказ недопустити ніяк до заворушень.

вперве й не вдруге?! Колиб хтось хотів для одібрання голосу такому непокликаному проповідникові використати його звички чи там якісь успішні або невдатні пригоди особисто-інтімного характеру, — то це дійсно булоб негарно, але пригадка на те, що він голосив вже ранійш із ріжних инших проповідниць, що писав і що творив та що руйнував — така пригадка належалаб до найбільш річевої, і єдино у такому випадку доцільної дискусії.

„Діло" не винувате в тому, що „Заграва", орґан певного ідеольоґічного напрямку, найшла собі керманича, який самим своїм істнуванням в редакційній кімнаті звертає увагу на себе, а не на журнал. „Діло" не відповідає за наївність хочби найсимпатичнійшого гуртка людей, які легковажать собі відвічну правду, що є справи, які виключають співробітництво певних означених одиниць... хоч би навіть скритих за партійним параваном!! Не перечимо, що члени „редакційної колеґії" „Заграви" (коли повірити на слово, що така колеґія взагалі істнує!), або вірнійше: ґурт приклонників напрямку, для заступництва якого покликано до життя отой журнал, почуває до нас жаль, що ми не трактуємо поважно всього напрямку, але ми не можемо поважно трактувати його, поки вони самі не поставляться до нього поважно! Ще швидше зрозуміле, що ми ніяк не хочемо повірити в щирість його найновійших концепцій, не можучи спустити чорну заслону на цілу чергу його дотеперішніх, з ґрунту протиріч проповідувань. Не „Діло" є неетичне, а ті одиниці, які ex cathedra виголошують доктрини, голосити яких не мають права — хіба, що свідомо хотять поставити під знаком запиту й саму катедру й саму доктрину.

Куди инде міряв автор статейки „Етика й політика" а кого иншого поцілив. Хай би краще не торкався таких сковзьких тем, а обмежався до — лаяння „угодовства" „Діла": це вдячна й легка пісенька, яка співана на нуту „бодай ся когут знудив" безпечно доведе його до слави великого галицького патріота!

Росія й Україна.

З настроїв московської еміґрації.

В берлінській російській газеті „Руль" ч. 977, поміщений допис з Праги визначного російського публіциста Ізґоєва про виступ Керенського (15. ц. м.) перед тамошньою російською еміґрацією з політичним рефератом. Сам собою виступ Керенського нічим не надзвичайний звіт про нього в „Руль" рівнож не вартний окремої уваги. За те в цьому звіті є одна дуже цівава риска, що знаменує кождого навіть найбільше культурного і найбільше толерантного в національних справах Москаля.

Для Ізґоєва не важний сам реферат Керенського. Він послужив йому лише для того, щоби ще раз відмовити Керенському всяких даних бути державним мужем і підкреслити його фальшивість в оцінці минулого та злу волю в розбудженню політичних пристрастей навіть серед еміґрації. Керенський буцім то виправдував себе і обвинувачував всіх своїх сучасників крім, очевидячки, ес-ерів, до яких сам належав. Ізґоєв каже, що він повинен був каятися за всіх і за себе. Але не це важне для п. Ізґоєва. Для нього найважнійше те, що на другий день по рефераті тобто 16. лютого виступило аж 13 (страшна цифра!) противників Керенського і вони його цілком знищили.

Ми знаємо, що там виступали українські ес-ери Григоріїв і Паливода, але їх п. Ізґоєв не зачіпає, — чому не зачіпає, нам не відомо. Але було там щось таке, що п. Ізґоєв „воспринималъ" з повною і глибокою „враждой".

„З усіх промов найсильнійше враження зробила на мене промова невідомого мені кубанського козака-Українця. Я приняв її з почуттям повної і глибокої ворожости. Коли він говорив, що треба пограничними стовпами відгородити весь „Юг" Росії і від Кубані до Дністра утворити нову незалежну українську державу і що біля тої межі пролята буде кров, я ще раз відчув ті нові терпіння, які чекають Росію. В тій божевільній, на мій погляд, мові, я чув голос брата, що гострить ніж на брата і не розуміє, що він приготовляє загибіль для обох".

„Відокремлений „Юг" Росії", якби він не називався, Україною чи инакше, стане скоро добичею яких-небудь сусідів. А відокремлені північ і центр, позбавлені полудневого моря, урожайних степів, цукрових плянтацій, донецького вугілля, закавказької нафти, — економічно зникнуть, культурно й духово змарніють. Але в словах того божевільного, що звав себе Українцем, я почув деякі глибоко ним подумані болючі ноти. Він пригадав, що козаки, в тому числі і він сам, були останніми, що покидали фронт. Вони вертали до дому пробиваючись крізь большевицькі ряди. І дома вони боролися з большевиками. А деж ви були, — питався він, — звертаючися до „русских", — коли ми боронили Росію? В Росії було 400.000 офіцерів. А скільки їх прийшло до нас на Кубань для війни з большевиками? Ледве три тисячі. І тепер ви тут, опинившися за кордонами, безнастанно сваритеся і самі між собою не можете зговоритися. „І якже нам з вами порозумітися! — і він зійшов з естради, махнувши безнадійно рукою!"

Ізґоєв у своєму передчуттю майбутніх терпінь Росії щиро й виразно каже, що метою тої будучої Росії (яка тепер на еміґрації) буде неминуче нищення такого сепаратизму в роді поглядів отого кубанського козака. Він ставить ясно справу так, що Росія без України не може жити а не навпаки. Що більше, ми чуємо, що Україна може бути самостійною, але без неї північ і центр, тобто етноґрафічна Росія занепала би культурно й економічно.

Та в тім то й вся траґедія, пане Ізґоєв, що сумна практика минулого доказала, що Україна на те лише Росії потрібна, щоб її коштом підносити культурно та економічно північ а насильно поневолювати південь. Та й не лише поневолювати. Північ все старалася припинити культурний розвиток полудня, звести його до ступня культурного примітивізму тому, що з хвилею культурного підйому полудня рівнорядно розвивається і росте стихія свободолюбности, домагання належних прав нації, яке в термінольогії московських публіцистів зветься сепаратизмом і мазепинством. На сторінках „Руля" „воспринимал" п. Ізґоєв недавно також із глибокою „враждою" українізаційний курс радянської політики на Україні. Йому, як кождому правдивому Москалеві, це нове явище страшне, бо під тим курсом криється зріст української культури, а з нею в парі йде зріст свідомости тої вікової кривди, що саме українським хлібом, українським вуґіллям, українським залізом, торговлею на українському морі, буйно процвітала північна московська культура, північна цивілізація, а не розвивалася культура українська. Відчув це і той неназваний козак-кубанець.

Курс ґрошей.

Львів, дня 25. лютого 1924.

Нині на приватній біржі тенденція в дальше зниж ва. Оборот середній.

Доляр ам.	9,200.000—9,500.000
Доляр канад.	8,700.000—8,800.000
Чеські корони	265.000—270.000
Леї	42.000—45.000
Фунти штерл.	39,000.000—39,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	450.000—500.000
Франц. франки	395.000—000.000
Франк шв.	1,600.000—1,600.000
Франк белъг.	350.000—350.000
Гульдени голянд.	3,430.000—3,450.000
Ліри італ.	395.000—395.000

Золото

20 кор.	41,500.000—42,500.000
20 франк.	38,000.000—38,500.000
20 марок нім.	43,500.000—44,000.000
10 рубл.	55,000.000—55,500.000

Срібло

Кор. австр.	750.000—760.000
5 кор.	3,500.000—3,750.000
фльорени	1,750,000—2,000.000
рублі	3,000.000—3,250.000
копійки (за руоля)	1,500.000—1.625.000

Варшава 25.II. Доляри Зєд. Держави 9,350, 9,300, 9,350, 9,250, міл. Фунти штер. 40,100 міл. Кор. ч. 271.000 до 265.300. Фр. золоті 1802.

Чеки: Бельґія 362, 364, 000, 000, 000 Голяндія — — — Льондон 40,425 — 40,440 — 40,075 — 40,275, Новий Йорк як готівка, Париж 413,500 411, 413 409, 000, 000, Прага 271.000 до 265.300, Швайцарія 1,622½ — 1,612½, 1,604½, 0,000, Відень 132, 131, 132, 130, Італія 406,500, 404.100. Бони зол. 1,350, 1,400, 8 пр. поз. 13,300, 13,350, 13,500, Мілїонівка 700, 659, 000, Дол. поз. 5,600 — 5.750.

Ціріх 25. лютого 1924. Голяндія 215%, Новий-Йорк 576½. Льондон 24.89. Париж 25,20. Медіолян 25.10. Прага 16,76. Будапешт 0,0120. Букарешт 3,10. Бельґрад 7,17½ Софія 4.37, Відень 0,00.81¼. австр. стемп. кор. 0,00.81½.

Вальоризаційний франк.

Нині 26 і 27. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

Бібліоґрафія.

А) КНИЖКИ:

Колеса-Олександер: **Південно-волинське Городище і городиські рукописні памятники XII— XVI в., І. Т.** Відбитка з „Наукового Збірника Українського Університету" в Празі, Том І. Прага, 1923. Ст. 45+3 знимки.

В) ЖУРНАЛИ:

Молода Україна. Ч. 4. Львів 15. лютого 1924. Адреса: Львів, Жоморовича 3.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє (42) ч. „Діла" сконфісковано за вступну статтю і статтю „Після трагічної події", в якій був поданий протокол інституту судової медицини в справі ствердження побоїв на тілі бл. п. Бессарабової. Сконфісковано деякі місця котатки „Прокураторія і поліція".

— **Хронічна ліквідація українського університету.** Дня 25. ц. м. в помешканні при вул. Гавзнера відбувався відчит д-ра Михайла Рудницького з обсягу фільософії. Впала поліція й усіх присутніх арештувала. Прелєгента й 24 слухачів, з тому 4 жінки, відпроваджено під конвоєм на вул. Яховича. Оригінальна „партія арештантів" викликувала загальний подив, тим більше, що кондукт ішов головними вулицями в найбільш рухливу пору дня. Після списання на поліції слухачів, випущено їх на волю, а д-ра М. Рудницького затримано.

— **Заборона віча.** Народня Організація Українців міста Львова скликала на день 24. лютого ц. р. віче в шкільних справах. Львівська поліція заборонила віче а як причину подала „загрожене публічнему спокойові".

— **Малолітний самогубник.** У Варшаві при вул. Гожій поповнив самовбивство 16-літний ученик. Причиною самогубства була суперечка з родичами.

— **Статистика Варшави.** Від 10 до 16. лютого варшавське статистичне бюро занотувало 311 народин, з чого 155 хлопців. На 311 новонароджених є 222 хрпстіян, а 89 Жидів; шлюбних 239, нешлюбних 12. Того тижня занотовано 196 актів шлюбних. На протязі тижня померло 345 осіб, з чого 152 Християн, 77 Жидів, 172 чоловіків а 173 жінок.

— **Повітряна комунікація з Москвою.** Дня 15. марта відновлюється повітряна комунікація Кенігсберг—Москва. На цій лінії буде перевозитись літаками не тільки листи, але й дрібні пакунки. Намічено також утворити нову лінію Москва—Лондон.

— **Зріст релігійности в Німеччині.** Німецька преса подає, що від дня закінчення війни до тепер побудовано в Німеччині 715 нових монастирів. Преса потує це як доказ зросту релігійности після війни.

— **Примари минулого.** В краківським повітовім суді оголошено один присуд, який починається словами: „W Imieniu Jego Cesarskiej Mości". Присуд цей в такій стилізації прочитано перед лавою присяжних і авдиторії та обвинуваченого. Виявилось, що прокуратор пригадив собі давні добрі австрійські часи і забувши про пятьлітнє істнування Польщі, продиктував присуд старим австрійським шаблоном, так як це він диктував десятки літ в ц. к. імперії.

— **Балтійське море замерзло наново.** Підчас останніх морозів балтійське море замерзло так, що 20 кораблів в Данцігськім пристані не може вирушити в дорогу.

— **І в Чехословаччині нужда.** В чехословацькім місті Ліберці 70-літний старець Пегерсдорфер застрілив свою 65-літну жінку й себе. Причиною голод і нужда.

— **Підозріла пожежа.** У варшавській цитаделі вибухла пожежа, яка знищила богато матеріяду в тамошніх військових магазинах. В звязку з тим арештовано кількох робітників, які правдоподібно по наказу комуністичної організації хотіли підпалити магазини зброї та муніції.

— **Марко Луцкевич тратить мандат.** „Monitor Polski" поміщує ухвалу державної виборчої комісії з дня 15. лютого про Марка Луцкевича і про утрату його посольського мандату в польськім соймі.

— **Нещаслива пригода Макса Ліндера.** Відомого фільмового артиста Макса Ліндера і його жінку найдено в його кімнаті затроєного вероналем. Молоду пару заведено в непритомнім стані до лічниці. Ще не стверджено, чи мається тут що діла з нещасливим випадком чи із спробою самовбивства.

— **Срібна валюта в Німеччині.** Німецька преса подає, що німецька державна каса пускає в обіг срібну монету по 1, 2. і 5. марок. Паперова валюта тої вартости має бути в найкоротшім часі зліквідована.

— **Охорона льокаторів в Англії.** Англійська палата громад приняла 248 голосами проти 101 ухвалу про продовження закону про охорону льокаторів до 1928 р.

— **Перед новим страйком в Англії.** Англійська преса подає, що Англії грозить новий страйк вугляних робітників. Страйк мав би вибухнути 17. марта.

— **Ювилей українського ученого.** Дня 26. лютого 1924 р. минає 75 літ від дня уродження і 50 літ наукової праці визначного українського ученого професора Ф. А. Щербини. Для відсвяткування цього ювілею улаштовують Український Вільний Університет у Празі, Українська Господарська Академія в Подебрадах і Українське Правниче та Економічне Товариство в Празі святочну академію дня 2. марта в Празі в салі геольогічного Інституту.

— **Роковини петербурського університету в Варшаві.** Дня 6. лютого 1924. р. святкували у Варшаві роковини петербурського університету бувші його професори та студенти. В святі взяли участь Поляки і Українці. З Поляків були учені Зеліньский і Бодуен де Куртене. з Українців був Зайцев. Свято відкрив професор варшавського університету Зеліньский, що був до недавна професором петербурського університету, після нього говорив рівнож був. професор того університету, визначний польський учений професор Бодуен де Куртене, третім промовляв Українець П. Зайцев, що був приватним доцентом того університету. Всі бесідники підносили великі заслуи університету для науки і підкреслювали ту рідку толерантність, яка панувала все на тому університеті навіть при найстрашнішому університетському специфічно-московському режімі, на прим. в часі між 1884 і 1905 р., де на тому університеті мали місце страшні бучі студентів, що боролися за університетську автономію і освячували ту боротьбу кровю і тюрмою. Навіть в тих страшних часах професорський корпус університету не відступив від принціпів тої щирої толерантности, що знаменує дійсну науку і її жреців, тоб то учених професорів того університету.

— **Зневажені свята.** Цікаво, що шкільна кураторія не звертає уваги, коли її розпорядження нарушують офіціяльні підвладні їй чинники. І так, п. Гасни. директор хлопячої гімназії у Ходорові казав учителям і дітям прийти до школи на науку 12 лютого ц. р., в свято Трьох Святителів, святкувати яке наказало розпорядження з 18. січня 1923, ч. 137 р. г. Цікаво зазначити, що по самого нього треба було посилати до дому. Инша річ, що науки таки не було, бо обурені батьки не пустили дітей до школи. Може би п. Собіньскі заборонив польським директорам входити в його права.

— **Ювілей Августина Волошина.** 18. березня ц. р. відбудеться в Ужгороді свято пятьдесятьлітнього ювілею Августина Волошяна, високозаслуженого громадянина, педагога й журналіста, якого імя нерозривно звязане з національним відродженням Закарпатської України. Ювілята шануватимуть дуже урочисто: о 9. год. зранку в катедральній церкві буде відправлене богослуження, в 10·30 в учительській хлопячій семинарії відбудеться святочна академія, в 12 год. в мешканні „Просвіти" буде відслонення портрету ювілята, роботи проф. Осипа Бокшая; при цій нагоді відбудеться надзвичайне засідання Головного Виділу „Просвіти". В 2. год. учасники свята зійдуться на спільному банкеті в гот. „Корона", а в 8 год. вечер буде поставлена в міськім театрі Ужгорода опера М. Аркаса „Катерина". Ювілейний комітет просить присилати привітні письма й телєграми на адресу голови Комітету, д-ра Юрія Брашайка, Ужгород, Раковци 20, „Просвіта".

— **Леґенда про „бестіяльський" напад.** „Вєк нови" з 15. лютого подав статейку під сензаційним заголовком „Bestyjalski napad Ukraińców na polską placówkę w Podborcach". Її повторила вся „народова" преса. Отже вдарено на алярм. Сього „нападу" мали допуститися по донесенням „народової" пресн парібки-Українці з Підборець. „Пляцуфкою", на яку зроблено напад, являється Полянські „секретарж звьонзку театруф і хуруф влосняньскіх". Парібки напали на його дім поночі, повибивали шиби, повирубували вікокні рами, а на відхіднім ще й дали сальву з крісів і резольверів, ранячи дітей Полянського". Очевидно, відповідно до сили нападу — шкода йде в міліярди, бо ціла хатня обстановка Пол. знищена. Автор подає спис учасників нападу, а між ними *сина відомого селянина-дїяча Гр. Брезденя.* І закликає поліцію до відповідного виступу. Почалися арештування, слідства, конфронтації. І що показується? Нападу не допустилися заденунціоновані парібки-Українці, а рідніж таки земляки Полянського, підльвівське шумовиння, що цілими ночами грає в карти в „placówce kresowej" в Підборцях. І стверджено, що при биттю шиб не стріляно, нікого не ранено, а й мілїярдові втрати є казкою. Автором статті „Вєку нового", як нас інформує один з адвокатів, є Мих. Мазуркевіч, відомий в Підборцях донощик, який хотів таким чином запроторити до тюрми кількох найсвідомійших селян. Пошкодовані внесли на нього скаргу до суду.

— **Землетрус.** Дня 22. ц. м. на еспансько-француській прикордонній смузі дався відчути сильний землетрус, який трівав пару хвилин. Землетрус знищив кількадесять домів.

— **Куплю**, тхорі, лиси купує Карпяк, Львів Куркова 11а. 1473а 8—10

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

З Львівського Бояна. Повідомляємо Вп. Членів, що генеральні проби до концерту в память 63 річниці смерти Т. Шевченка начнуться від вторка дня 26. лютого ц. р. Взиваємо тому всіх Вп. Членів, щоби були приявними на сих пробах, кождого вторка і пятниці, точно о год. 7. вечером. Концерт відбудеться 12. марта с. р. в салі Народнього Дому. — *Видїл.*

Замість повідомлень про наше вінчання, яке відбулося у Львові 26. І. 1924 складаємо на „Рідну Школу" 6,000.000 Мп. а на бібліотеку Т-ва „Боян" у Львові 4.000.000 М. — *Осип і Галя з Насальских Тарнавські.* 1458 1—1

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

АДВОКАТ на провінції, пошукує конціпієнта. Зголошення: Львів, вул. Домбровского ч. 10. партер. 1462 1—2

НА ПОСАДУ РЕЖ'СЕРА запрошується фахову людину (Наддніпрянець). Бажано з дружиною артисткою. Про умови листовно довідатися Остріжське повітове Тов-о „Просвіта", Остріг, на Волині. 1457 1—1

КОНЦІПІЄНТА з більшою практикою глядає д-р Степан Мудрецький адвокат в Товстім місті (Tłuste) коло Чортгова. 1456 1—5

ХТО ХОЧЕ мати інтелігентну, добру, ніжну, елєґантну подругу життя і взірцеву господиню, зволить писати до Адміністрації на ч. легітімації 383.873. Вимагається вищі студії, становиско, стійкий характер, лагідна вдача. 1455 1—1

СОЛІДНИЙ інструктор — студент прав, пошукує лекції з низших кл. гімн. Зголошення під „Інструктор". 1449 2—5

ПОШУКУЄТЬСЯ служачого до фабрики куфрів і торб Леопольда Розенцвайґа, Львів вул. Сикстуська 5. Мешкання, світло і платня після умови. 1452 2—2

ПОШУКУЮ осібного покою при інтелігентній родині — за відповідною заплатою. Зголошення до адміністрації під Д-р Х. У. 1444 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Гриць Ганкевич

відкрив КАНЦЕЛЯРІЮ

1439 в ЗАБОЛОТОВІ. 1—2

ЛІКАР

Д-р Василь Білецький

переніс свою канцелярію

до БОБЕХОВА вул. МІЦКЕВИЧА д. Петровича.

1459 1—2

Приєднайте передплату!

ЖУРНАЛІ КРОЇ ВЗОРИ 1461 1—2

Р. ЛЯНДАУ, ЧАРНЕЦЬКОГО 3.

ПАНІ! Надійшли вже до фабрики найновіщі заграничні форми доперерібок на соломкові капелюхи, які приймає склад при пл. Марійській 8, вул. Казимирівська 25 і вул. Городецька 72. Перша краєва фабрика капелюхів Рудольфа Найвальта Бальонова 3, 1420 а) 3—4

Читайте й передплачуйте одинокий богато ілюстрований двотижневик, часопис найбільше поширений між українською синтальщиною в Европі й Америці:

„УКРАЇНСЬКИЙ СКИТАЛЕЦЬ"

Орган Останнів Української Галицької Армії, що перебувають поза межами Рідного Краю.

Виходить подвійними зшитками у Відні з кінцем кождого місяця. З нього довідається, з яким геройством і самовідреченням боролося

„УКРАЇНСЬКЕ ЛИЦАРСТВО"

за державну самостійність свого Народу та побачите унаглядені в численних ілюстраціях усі його визвольні змагання! Читайте самі і своїх дітей учіть пізнавати гордість і непобідимість свого Народу. — В двотижневику беруть участь першорядні військові й літературні сили та виховачі визвольних українських боїв.

Двотижневик висилається лише тим, які з гори сплатять найменше чвертьрічну передплату.

ПЕРЕДПЛАТА НА ЗЕМЛЯХ ЗАХІДНІЙ УКРАЇНИ: річно 2·— дол.; піврічно 1·— дол., чвертьрічно 0·60 дол., або рівновартість у польських марках, румунських леях, чеських коронах. — *Передплату у польських марках* проситься слати до „Земельного Банку Гіпотечного" у Львові, вул. Підвалля ч. 7. на конто **„Українського Синтальця"** а в заграничній валюті в добре опечатаних і поручених листах на адресу нашого Заступництва в Чехословаччині. — З причин комунікаційних утруднень і валютарних ріжниць проситься Вп. Співробітників і Передплатників у всіх редакційних й адміністраційних справах нашого Видавництва **„Український Синтальець"** звертатися на адресу нашого Заступництва в Чехословаччині: 1460 1—1

ОРЕСТ ОНУЛЯК, Josefov n/Met. C. S. R. Europe.

УВАГА! На свято 110-ліття народження Т. Шевченка 10. III. 1924.

Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ",

перше повне народне видання, в одному томі, з поясненнями й примітками д-ра В. Сімовича, з портретом і біографією поета. Стор. XXX + 431.

Ціна 80 центів, в оправі 1 доляр з пересилкою.

ГОЛОСИ КРИТИКИ:

„...Виданий на гарному папері, чітким і великим шрифтом, з гарною біографією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря" в цілому найкращим коментарем, — „Кобзарь" Катеринославського Видавництва справді найбліжче стоїть до назви народнього видання. Тому ми щиро бажаємо, щоб сей „Бобзарь" був на столі селянина в кожній хаті всієї України". (Л. Білецький, *„Українська Трибуна"*, з 3. XII. 1921).

„...З ріжних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря" на те, щоб воно знайшлося в руках кожного читача „Учительського Слова"... Не було досі такої широкої й заокругленої проби систематичного обяснення всього „Кобзаря", як це бачимо в виданню д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського Слова" у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче поручити їм видання Шевченкового „Кобзаря" з поясненнями та примітками д-ра Сімовича."

(*„Учительське Слово"*, ч. 2—4, з квітня 1922 р.)

„...Діждалися ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря"... Воно повинно найтися в кожній читальні й бібліотеці, в руках кожного вчителя, взагалі в руках кожного, хто сам собі й иншим хоче виясити Шевченкові думки, в руках учеників, селян і робітників". (М. Возняк, *„Письмо з Просвіти"*, з 15. січня 1922.)

„...Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові"...

Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно. На більші замовлення знижки 25—40 прц. Гроші (невеликі суми) можна присилати листом, а краще переказами на Konto E. Wyrowyj, Земельний Банк Гіпотечний, Львів, або — Živnostenska Banka, Praha або Wiener Bankverein, Wien, або — просто на адресу:

EUG. WYROWYJ, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II,

1334 **Новий каталог Видавництва безплатно.** 5—9

Металеві ліжка. дитячі ліжка, емальовані і нікльовані пропяні вклади, умиральниці виконує

„ФАБРОЛЬ"

Перша Галицька Фабрика металевих ліжок анґлійської системи

ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська 24.

ТЕЛЕФОН 1058.

приймається також всілякі направи і відновлювання. 1364 4—4

За Редакцію відповідає Ол. Кульма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 44 (10137). Львів, четвер 28. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон. Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Після трагічної події.

Відступ і наступ польської преси.

Польська, особливо тзв. „кресова", преса має вже вироблену марку. Вона з божевільним упором маніяка і легкодушною безвідповідальністю та крайно шовіністичним засліпленням поборює не тільки всі змагання Українців і Білорусів, але й найменші прояви не то політичного, а просто культурного життя цих народів. Її примітивізм і вузькоглядність нагадує первісну людину, яка мала розвинуті лиш деякі частини організму; инші частини були в повному недорозвитку, занепаді. Про етику і мораль первісна, печерна людина не мала найменшого розуміння; вона руководилась виключно інстинктом і бажанням заспокоїти голод, добути жир. Те саме слід сказати про польську „кресову" пресу.

Є це найбільш осоружний рід преси, найбільш яркий зразок суспільної дегенерації, найбільш каламутне, отруйне і пошестне джерело ненависти і нетерпимости. Колиб чужинець мав змогу читати ту пресу, колиб він хотів слідкувати за проявами того садистичного морального упослідження, то мусів би прийти до переєвідчення, що — коли преса є „народнім сумлінням", — то те сумління находиться в найбільшому занепаді. Коли міряти польську „кресову" пресу мірилом европейської брукової преси, то й тут порівнання вийде на некористь першої.

До того ж польська „кресова" преса має ще одну характеристичну прикмету. Вона майже в цілости є на услугах поліції. Її інспіраторами, вдохновителями, патронами є малограмотні поліцаї. Яка страшна була царська Росія, яка „славна" була царська поліція, але там рідко можна було найти часопис, який без розбору ставив би себе на одну площину з поліцаєм. А тут з підскоком, з радої душі, з відкритими раменами... Огида і нікчемність!

В справі трагічної події в поліцейських закамарках деяка частина польської преси перший раз зважилася усумнитися в „сальонову" поведінку львівської поліції і домагатися вияснення таємної справи. Але тільки початково. Вже другого дня почато відступ і за „демократичним" „Кур. Льв." та чорносотенним „Словом Польским" вдарено на трівогу, але не проти поліції, тільки проти українського громадянства. А вчора просто сопух львівських каналів понісся із сторінок майже цілої польської преси. Читаючи статті „Безстидність" („Газ. поранна"), „Божевілля" („Кур. Льв."), „Відгомони огидної афери" („Слово польське"), „Справа Ольги Бесарабової" („Газ. Львовска"), — мається вражіння, що це гієни виють. І цей рев ненажерливих гієн наповнює весь простір; мається вражіння, що починається дикий танець червоношкірих.

Читаймо ці божевільні маячення, що взяли свій початок з тих самих нор, в яких скатовано безборонну інтелігентну жінку.

Бл. п. О. Бесарабова — як твердить львівська поліція через польські пресові органи — була шпигом, служила совітам, яке мало виявити слідство, зробила собі смерть, щоби оминути караючої руки справедливости. Поліція затаїла її смерть, щоби виловити спільників, і до прилюдного відома подала як прізвище денатки псевдонім Юлія Баравська, „зрештою самою Бесарабовою уживане в її шпигунській переписці". Ця смерть в поліційних арештах викликала відрух в українськім громадянстві. „Як вже сьогодня можна передбачити, справу Бесарабової видвигнуто, як атут, „що електризує маси". Національний Пантеон що раз виразнійше перемінюється в криміяльний музей". Протест проти поліційних тортур „Газ. поранна" називає „coś potwornego, щось, проти чого бунтується найсвобіднійша етика".

Другий орган перепястованого капіталіста Гродке „Газета Льв." дає науки українському громадянству і в своїй нікчемности та загині примітивного правного розуміння і найпримітивнійшої етики посувається до краю. В справі бл. п. О. Бесарабової Українці порушують небо і землю, а вона „в своїх рапортах багато місця посвячувала теж інформаціям про власний нарід, про його слабі сторони, якими посторонній чинник може вдиратися до серця власного українського народу". І кінчить мабуть власною характеристикою: „Та справа виломлюється зпід прав льогіки, її апостоли поклонюються невідомій людям етиці. Вони творять власні права і власні міри моралі, в якій злочин є чеснотою, підлість — геройством, а втеча перед відповідальністю — здобуттям мученичого вінка".

Чи міг цей орган гієн краще схарактеризувати себе і своїх прихильників? Безумовно — ні!

Курєрські „демократи" йдуть ще дальше. Тут найцікавійше, як поліція через цей знікчемнілий орган сама підбадьорює себе до нагінки супроти української преси: „Те, що виробляє націоналістична „руска" преса з приводу самогубства Ольги Бесарабової, має признаки безприкладного божевілля і визиваючої провокації, яка домагається рішучої відповіди — як з боку польських властей, так і цілого польського громадянства".

Думаємо — досить. Шкода відповідати садистам і дегенератам. Цікаво тільки, звідки польська преса має такі докладні інформації про „шпигунську аферу". Поліція устійнила? Львівська поліція ще ніколи нічого не устійнила. В її анальфабетизмі цілий світ представляється їй одним великим „псевдонімом", як і стоячій при ній пресі.

Та найцікавійше, що та преса весь час, уживаючи вульгарного поліцейського терміну, вдає „свірка", т. зн. симулянта-дурня. Инша справа є нарушення закона через діяльність на шкоду польської держави, якщо так було, — а инша справи тортурования вязнів. Відносно першої справи польська держава має суди і аж чотири карні кодекси. І чи бл. п. О. Бесарабова винувата — чи ні, про те мав рішати і ще буле рішати суд. Очевидно ніяка людина, коли має в собі крихітку людяности, тим більше державна поліція не може і не сміє послугуватися тортурами чи самосудом — не то проти людини, але й проти звіряти.

І проти того ми будемо всіми засобами протестувати без огляду на погрози, як ми протестували проти містерій большевицької чрезвичайки.

Похорони бл. п. Ольги Бесарабової.

Хоча львівське українське громадянство щойно в останній хвилі довідалося про похорони бл. п. О. Бесарабової, вже перед 10-тою годиною на янівськім цвинтарі зібралося поважне число публики. Вона щораз напливає. Поліція при вході не пускає на цвинтар. Публика продістається бічними входами. По годині 11-тій заїжджає на цвинтар комісія: радник Ангельскі, рад. Вітошинський, прок. Гіртлєр і професор д-р Серадзкі. В прияві рідні, адвокатів і д-ра Панчишина та пос. д-ра Дмитрюка переведено розпізнання тлінних останків. Після переслухання управителя поліційних арештів Якубовского і тюремного сторожа та сконстатування з боку проф. Серадзкого, що після трагічної події переводив обдукцію тіла пок. О. Бесарабової (сконстатував при обдукції тяжкі побої від стіп до голови. Як це ствердили підчас агноскування оба свідки: д-р П. і д-р Д., на самім правім ребрі около 8 знаків від побоїв) списано протокол.

Тлінні останки, перенесені перед годиною з спільного гробу до каплиці, складається до нової домовини і розпочинається похоронний обряд.

На цвинтар вже впускається публику без перепон. Цвинтар покривається кількома тисячами людей. Його обступає кордон поліції. Серед публики снується хмара агентів.

На чолі похоронного походу стає о. пралат Л. Куницький разом з 8-ма священиками. Співає імпровізований студентський хор. Студенти університету несуть домовину з каплиці до могили. Над могилою після покінчення похоронного обряду о. прал. Куницький виголошує зворушливу патріотичну проповідь. Після нього промовив з глибини наболілої душі українського студентства УВШ. його представник.

Підчас промови представника студентства в його сторону підсувається панок з охранки.

Зі співом „Не пора", „Ми гайдамаки" та „Ой та зажурились Стрільці Січові" сходить з могили імпозантний похід. З закамарків сусідних забудувань висувається відділ за відділом сконсигнованих там поліцаїв. Там дальше має бути військове поготівля. Похід сходить зі співом гимнів з цвинтаря на вулицю. Напроти наступає поліція. Арештують Богу духа винну старшу паню і кількох молодих людей. Декого з арештованих публика відбила. Взагалі арештовано до 15 осіб, м. и. студ. Сосенка, студ. Луня, гімн. уч. Вигнанського, студ. Гука, Носика і дві панни Сосенківні.

* * *

Про відзивчивість нашого громадянства корисно свідчить факт, що важнійші провінціональні центри прислали на похорон своїх представників.

Наступ польського московства.

Справа о. В. Проказюка.

Справа автокефального священника Василя Проказюка, про яку вже писалося на сторінках „Діла", нарешті призначена на 12. березня. Вона буде розбиратися в окружному суді в Луцьку. До Луцька незабаром буде перевезений і пан отець Проказюк з Дубенської тюрми, у якій він просидів майже рік. Отже, нарешті справу зрушено з мертвої точки і суд має вирішити: чи винен український автокефальний священник В. Проказюк, що правив святу Службу Божу по просьбі православних парохіян с. Вел. Городниці в їх церкві та заспокоїв таким робом їх релігійні потреби, чи не винен? Чи поповнив блюзнірство він, священник, який має посвячення від одного з єрархів української автокефальної церкви, тим, що після всіх правил церковного устава, правив православну Службу Божу в церкві православній на мові народній українській, тільки що без дозволу на те місцевого архієрея, чи ні? чи „переступство" його таке тяжке, що аж заслуговує кари каторгою, як того вимагає арт. 73. карного код. був російської імперії, чи це є лише звичайна провина духовно-адміністративного порядку? Разом із тим побачимо: як віднесеться суд до „переступства" людини, що мала на меті загальне добро, а не особисту користь, і в якій мірі до неї, як до Українця, буде застосовано

Пр. 191/24. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 38 з дня 21. лютого 1924 р. в артикулі: 1) Артикулу вступного в уступах а) Заголовок, дальші уступи між словами б) „назвище" і „В якій цілі", в) „Баравску" і „Та це не маємо". г) „вияснень" і „Бо що довело" врешті д) в уступі від слів „і для вимірення" до кінця артикулу, 2) „З румунської займанщини" в уступі між словами „мало" і „Буковині", 3) „Преса" в уступі від слів: „Так пише Поляк" до кінця артикулу, 4 в рубриці „Новинки" заголовок третої нотатки містить в собі єство ад 1) а) ц) 2) 3) злочину з § 65 а) з. к. виступку з § 302 з. к. узнав кождого в дни 20. лютого 1924. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Зразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Неминовання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863 г. а іменно засудження за переступство на гривну по 4.000.000 Мп. — Львів, дня 23. лютого 1924

(Підпис нерозбірливий)

постулят релігійної толеранції, що випливає як з певних точок, так і з самого духа конституції, яка повинна обовязувати польський суд більше, ніж архаїчні артикули суворого царського карного кодексу...

Кажуть, що судова розправа над о. Проказюком одкладалася усе, між иншим і через те, що ніхто з членів Луцького окружного суду не хотів брати на свої плечі цієї справи, складної та незвичайної. Бо й справді, коли суд хоче бути, як то кажуть, на висоті та не залежати від „ріжних впливів", коли суддя не хоче брати на свою совість такого засуду, якого оправдати тільки й можна, що формальними приписами та сумнівними „вищими інтересами", то — звичайно — не легко братися за подібну справу. Річ у тім, що прокуратор підвів учинок о. Проказюка під найсуворійший артикул рос. код. карн., який определяє кару за т. зв. „кощунство", а саме під арт. 73. Цього „кощунства" прокуратор і сам шукав у вчинках о. Проказюка і судового слідчого, Дедевича, заставляв шукати — і аж дубенський протоєрей Суботович, як „духовний експерт", ніби то знайшов бажане прокураторові „кощунство". А тимчасом навіть сам синод православної церкви в Польщі не міг вирішити: чи Проказюк Василь є „благодатний" чи „безблагодатний" священник? Звідсіля ясно, що не може бути й мови про кощунство особи, яка може бути признаною священником „благодатним", бо хто його знає, як ще буде вирішене питання „благодатности" чи „безблагодатности" самої української автокефальної єрархії. І це складне канонічне питання має вирішити луцький суд?!

Як він його вирішить — побачимо. Може допоможе вирішити в „певному" напрямку найвищий представник православної церкви в Польщі та „оборонець інтересів" православного духовенства, митр. Діонісій, який і попросив владу заарештувати Проказюка. Добре вже й тим, що справа зрушена з місця і з бідного стрададьця є надія, що його тяжкі терпіння бодай скінчаться, бодай зміняться...

Справа пан-отця Проказюка повинна заінтересувати наше українське громадянство, з'осібна православне. Адже судять нашого громадянина, ідейну людину, за переступство особливого роду, за приналежність до тієї церковної течії в життю нашого народа, яка на Великій Україні, в трудних умовах большевицької дійсности, переводить надзвичайну велику національну роботу. З боку офіціяльної православної влади напевне буде спеціяльний „експерт". Наперед можна сказати, в якому тоні та напрямку він переводитиме свою „експертизу".

Сторонникам московства, яке у нас, на Волині, так закорінилося у духовних сферах, є одіозним наш автокефальний церковний рух так само, як і наш рух національно-культурний. Отже, конечне треба, щоби і з боку українського були покликані відповідні експерти, які знають історію і суть українського церковно-автокефального руху. Противні нам експерти мають тенденцію кваліфікувати українську автокефальну церкву, як т. зв. церкву „живу", і таким чином звернути на неї, як на церкву „большевицьку", всю ненависть польського уряду. В даному разі справжня науково-обоснована експертиза допоможе відвернути ріжні інсинуації. Тим більше, що всіх свідків о. Проказюка суд одкинув. Звичайно, є надія, що справою як слід займуться оборонці Проказюка, п. п. сен. О. Карпинський і д-р. Л. Ганкевич. Але я хочу з цього місця звернутися ще й до такого спеціяліста у справах православної церкви взагалі і української зосібна, як п. проф. Біднов, з просьбою надіслати кому слід певні вказівки і потрібний для діла матеріял, тим чим скорше, поки ще не пізно. У рівній мірі ця просьба відноситься і до п. проф. Огієнка, що також своєю ерудицією може причинитись до вияснення правди, та до визволення нещасного о. Проказюка з вязниці, в яку запакувала його злоба ворогів нашого народа — „мракобісів".

М. Ч.

В добі права націй.

Промова посла Павла Васильчука в соймовій комісії закордонних справ, виголошена 19. ц. м. у відповідь на експозе мін. Замойского.

(Докінчення).

Політика екстермінації і „добра слава" Польщі.

Не буду тут більше розводитися над иншими галузями життя, в яких проявляється ваша екстермінаційна до нас політика. Досить згадати ваше відношення і польонізаційну політику в шкільництві, заборону навіть приватного українського шкільництва на Холмщині і Підляшу (чого нема в жадній культурній державі), нищення української школи, військову кольонізацію наших земель, руйнацію православних церков, закриття їх (зверх 250 на одній Холмщині і Підляшу) переслідування і втручування у внутрішні православно-церковні справи і т. д. і т. д., щоби показати ваше відношення до Українців.

Очевидно, що все це не могло зробити для Польщі доброї слави за кордоном. Навпаки по заслугам теперішня Польща уважається за найбільш нетолерантну до нац. меншостей державу. Коли тепер справа підяремних народів, ревізія трактатів і взагалі справа нац. меншостей ставиться на чергу дня в міжнароднім політиці, мимоволі прийдеться, панове, вам, керманичам польської політики ранійш чи пізнійш понести всі консеквенції своєї дотеперішньої політики.

Очевидно, в дієвій перспективі не представляється ситуація Польщі дуже сприятливою.

Своєю внутрішньою і зовнішньою політикою не здобула вона собі прихильників ані внутрі серед територіяльних нац. меншостей, ані зовні серед сусідів. А прецінь є вона найбільше заінтересована.

Справа нац. меншостей в найблизчий час займатиме начальне становище в Лізі Націй. Там Польща не має аргументів для себе. І то завдяки своїй вині, а не чиїй. Завдяки своїй заборчости, завдяки своєму становищу до нац. меншостей. Для фальшивої гри на терені Ліги складається несприятлива ситуація завдяки входу нових европейських велетніз, якими є Німеччина і Союз Радянських Республик, які досі не входили в гру.

По обох боках кордону.

Коли всі панове цілий час говорите лише про Росію, то забуваєте, що виступає в світі Союз Радянських Республик, в якому поважне місце займає Радянська Україна, яка без сумніву має в тому союзі голос.

Коли навіть підходити до справи з вашої точки погляду, то Росія має аргументи власне в українському питанні проти вас. Це ясно кожному, хто захоче обективно зробити порівнання: умови українського життя тут і там.

В той час, коли тут переслідується саме імя українства, шкільництво, забираються церкви, відбирається у селян землю, переслідується всякого рода організації, пресу і т. д., там фактично зукраїнізоване майже все шкільництво від низчого до вищого, державне і публичне діловодство ведеться по українськи, є повна змога національно-культурного розвитку, селянин дістав землю, розвивається народня кооперація. Порівнання не приходить само собою. Не диво, що очі усього українського громадянства звернені на схід. Є то зрештою натуральною річю для частини народу, якого пень переживає історичну перебудову життя і суспільного переустрою. Паново замісць того, щоб змінити свою політику до українських земель в особі свого уряду, відповідаєте драконовими масовими репресіями, залізним травленням на місцях, насланням Єзуїтів, жандармів, осадників і ин. Постава вашої преси і політичних сторонництв в соймі і поза ним іде з тим в парі. Відкання на „anonimowe czynniki" вже чудесно відпер пос. Райх. Говорилося тут ще про чинники, які не можуть погодитись з самим фактом істнування незалежної Польщі. Часто буває, що хтось не бачить більма на власному оці, а запевнює, що инший має скалку. Так є з тими шановними моїми передмовцями, які згадували про це.

Українці і незалежність Польщі.

Є річю відомою, що для Українців, які завжди змагали до створення незалежної держави, зложеної зі всіх етнічно-українських земель, ідея незалежности Польщі була завжди признавана з цілком зрозумілих причин: бо инакше треба було вернутись до старого status quo, при якому не було місця для незалежности для тих і других.

Приведення при дебатах або на иншому терені фактів героїчної боротьби українського народу за своє визволення, представляючи це, як поборення самої ідеї незалежности польського народу в його етно-

І. ШИМОНОВИЧ.

Україна та европейські кризи.

(Продовження.)

Отже тепер для нас буде зрозумілим чому Англія, Італія та Франція навипередки визнають Союз Радянських Республик Сходу і хочуть найшвидче захопити їх ринки та тим поправити свою господарку. Але чи реальними є їх кроки і чи можуть вони здійснити свою мрію? Зараз абсолютно ні, бо вони не знають Сходу та основ, які тепер там утворились. Всім відомо, що весь час найбільше інтересувались Сходом і найкраще знають його Німці. Але богато вже минуло часу від Рапальської умови і ніхто Німцям не робив на Сході досі жадної конкуренції, а чи богато вони скористали його для поправи свого господарства, то про це вже знають навіть малограмотні.

Як бачимо, то питання Сходу сьогодня не так легко вирішується. Навіть найбільший ідеаліст і смілий політик, після покійного Вільсона, керманич англійської політики Макдональд, коли перед обняттям проводу в англійському уряді голосно заявляв про негайне визнання Совітів і то без всяких застережень то тепер, як бачимо, починає трохи вдумуватись в цю справу.

Для зрозуміння Сходу, поперше потрібно пізнати ті окремі господарські організми, які там істнують і які найбільше можуть цікавити Зах. Европейця. Раніше вже було зазначено їх пять: Україна, Росія, Білорусь, Кавказ і Сибір, які відограли і відограватимуть велику ролю в господарському життю не лише Европи, а й цілої суспільности, в цілому. Тепер розглянемо за порядком кожний з цих господарських організмів з окрема.

Найбільше важним господарським організмом не лише Сходу, але й всієї Европи є Україна. Це є другий край в Европі по території (перший Росія), бо мінімальний простір його етнографічних меж в Европі виносить 905 кв. км., а максімальний 1,056.000 кв. км. з 71 прц. українського елемету. Рівнож великий і богатий терен посідає українська нація в Азії на Далекому Сході, це Зелений клин, чи як його ще називають: Амурський і Приморський край. Він виносить в етнографічних межах 1,091.000 кв. км., себ-то більший від своєї метрополії і має 58 прц. українського елементу. Отже разом в максимальному розмірі українська нація посідає в етнографічних межах простір в 2,147.000 кв. км., що виносить 22 прц. простору Европи (9,880.000). Ця наша територія без малого більше в 5 разів таких від територій, як Німеччина і Франція (476 т. і 472 т. кв. км.), в 8 разів від Англії (276 т. кв. км.) і т. д.

Економічний стан кожної країни залежить від природних її багацтв, як надземні і підземні скарби та природні шляхи комунікації. Це є три найголовнійші чинники, які охоплюють все наше господарське життя. Мало є таких націй чи держав, які малиб до своєї розпорядимости всі три, а в більшости один чи два. При чому можуть лучитися вони ріжно.

Так Англія має лише другий і третій. Третій — шляхи вповні, а другий — підземні скарби частинно, але до сьогодня найважнійші: камяний вугіль і залізну руду. Італія — перший і третій. Третій вповні, а перший частинно, бо власних продуктів рільництва вже сьогодня їй не вистарчає і т. д. Зі всіх країн Всесвіту найкраще забезпечені всіма трьома чинниками Зед. Держави Америки і Україна. Розгляд України пічнемо з третього.

Україна зі всіх держав центральної і Східної Европи має найбільше природних шляхів комунікації, як найкращі пристані Чорного моря від Новоросійська і до устя Дунаю включно та судоходні ріки: Дніпро з припливами, Дністро, Дін, Бог і Кубань, а на Зеленому Клині Амур з припливами та пристані, що виходять до Тихого Океану, як Владивосток, Миколаєвськ і и.

Що до свого народного багацтва, з якого найголовнійшою є сільськогосподарська промисловість, Україна займає, з огляду на її богаті природні умови, як підсоння і грунт, перше місце серед держав Европи. Головними чинниками сель.-госп. промисловости є хліб, худоба і цукор, бо вони є найконечнійшими предметами споживання сучасної европейської людини. Цими предметами природа обдарувала Українців дуже щедро, як нікого иншого в Европі. Продукція хліба на Україні (Евронейській) в часи довоєнні виносила пересічно на рік:

1. Пшениця	599,2	міл.	пудів
2. Ячмінь	401,8	„	„
3. Жито	342,6	„	„
4. Овес	207,9	„	„
5. Кукурудза	48,9	„	„
6. Просо	40,3	„	„
7. Гречка	31,8	„	„
8. Горох	20,1	„	„
Разом	1.692,6	міл.	пудів, або 26,3 міл. тон.

З цих зернових хлібних продуктів Україна вивозила пересічно на рік в Зах. Европу і Росію поверх третини, а власне до 10 міл. тон і з цього числа більшу половину пшениці. Але крім цих предметів Україна ще продукувала 423,3 міл. пудів картоплі, 19,6 м. п. коноплі, 9,9 м. п. сочевиці, 5 м. п. льону і т. д.

Число худоби і птаства на Україні в межах Наддніпрянщини і Наддністрянщини по даним сіл.-госп. перепису 1916 р. і загального австро-угорського перепису 1910 р. було таке (в тисячах штук):

графічних границях, — є завідомо фальшивою грою, обрахованою на легковірність авдиторії або незнання суті справи.

Це одначе трудно сказати про всіх і звідсіль такий ляк перед поширенням компетенції Ліги Народів, перед збільшенням її авторитету.

А що з входом нових великих держав Німеччини і Союзу Радянських Республик, що завжди відгравали рішаючу ролю в життю Европи, в наступаючій грі не мається жадних аргументів, то звідсіль некіть щодо їх входження до Ліги Народів. Звідсіль застереження панів проти поширення компетенції Ліги Народів в справі ревізії трактатів.

Таким чином з ослабленням впливів Франції, тратить Польща також і без того слабий досі грунт під ногами в Лізі Народів.

Перед міжнароднім ареопагом у всій наготі силою події предстане вся облудлива польська політика внутрі до територіяльних меншостей.

„Entweder — oder!"

В українській справі для вас вже пройшов навіть час „entweder — oder.

Росія реалізує федераційний союз народів бувшої російської імперії. Для польських бельведерчиків існувала ця програма доти, доки не захватили вони досить української і білоруської території.

Польська „щирість" і чесьна нещирість.

Стараєтесь, панове, оправдати своє становище відносно нас політикою инших держав. Але чи це є аргументом. Зрештою, не знаю держави, де положення національних меншостей було би таке тяжке, як в Польщі. Промовці польських сторонництв головний натиск клали на становище Чехії. Говорилося про творення коритаря до Росії на Закарпатській Україні. Що правда, дивно було мені чути побоювання за українство цеї країни від посла Домбского. Здається, що це пояснюється виключно його злобою проти зручного Бенеша. Так! Чехи старої дати русофіли. Тільки тим можна пояснити собі останнє призначення д-ра Бескида до Ужгороду і його демонстративне антиукраїнство на цьому клаптику української землі. А це не перепиняє Чехам льояльно трактувати Українців. Українці мають в Чехії університет і инші вищі школи. Тоді як український університет у Львові мусить істнувати „тайно" в катакомбах переслідуваний поліцією.

В такому положенню річей винен не тільки уряд, але сойм і всі польські сторонництва.

Польща має далеко більше української землі, як Чехія, одначе за стосувалася инакше.

Панове зі зле скриваною злобою підносите старання Бенеша посередничати поміж Францією і Росією. Хоч не думаю, що тепер Союз Радянських Республик буде потрібувати посередництва, але в кожному разі рухливий Бенеш на своїй активности в східньому питанні не програє. А що Чехи-русофіли мимо того рахуються поважно з українським питанням, цьому дали доказ. Їх життєвий розум і практицизм напевно згодом накаже їм вирівняти ті похибки, які досі роблять на Закарпатській Україні.

Москва, Україна і настрої мас.

Москва завжди була одіозна для Українців, які з суті своєї назви в її політичному значінні змагають до створення незалежної держави зі всіх етнічно-українських земель. Але зайшли зміни, поважні зміни, які мусять бути стверджені кожним обективним політиком. Український рух набрав розмірів стихії, для якої не вистарчила жадна залізна рука, жадні репресії. Курс в українській справі на Великій Україні змінено помимо московсько-російського централізму. Панове кажуть, що це не „щиро", але для нас тут важний факт.

Де є аргументи Поляків і Польщі? Новий твердий українізаційний курс на Великій Україні, де є пень нашої нації, не може не відбитися в настроях на инших українських землях. Консеквенції з того належить витягнути вам зі зрозумінням, що палка, якою послуговуєтесь, не переконає українських мас і не поліпшить вашої клопітливої ситуації.

Від чого залежить будучина Польщі?

Польща має багато дечому повчитись. А найбільше в українському питанні. Має вона велике питання нац. меншостей, особливо територіяльних, які здобули собі будь яку державність на Сході. Від належитої постави її до тих територіяльних меншостей і від її прозорливої в дієвій перспективі політики до тих меншостей залежить її будучина.

Це все сказав я не для якихсь апелів, не для переконання вас, а єдино для ствердження певного факту, етапу на шляху розвою міжнароднього життя. Цей розвиток дієвих подій, хоч тернистим шляхом, але консеквентно йде на нашу національну користь.

Не лежить в нашому інтересі повне закріпощення польського народу, але в розвитку своєї незалежної державности повинні панове приняти тезу етнографічної Польщі, якщо не хочете піти старими своїми стежками.

При відбудові Польщі панове всіх політичних сторонництв ступили на стару осуджену культурним світом дорогу займанщини. Вона мститься.

Суетливість „wytrawnych" політиків.

Ця заборчість у всіх вас вкоренилася так сильно, що ви не бачите навіть своєї небезпеки. Відчуваєте її інстинктовно. Деякі з вас з реноме „wytrawnych" політиків з наївністю простаків звертаються до поодиноких членів нашого Клюбу, щоб вияснив їм наше становище, наші постуляти і т. д., щоб прочитав десь відчит. Просто смішно казати.

Всіх тих панів відсилаю до соймових стенограм, до нашої преси, А там довідаються. Знаю, що більшість з панів уважає разом з нами і нашу пресу примітивною, — для тих вже нема поправи. Їх ніщо не научить.

Научитись лежить в вашому інтересі, це зрозумієте, коли змусять вас до змін обставини.

Українське питання — питання міжн. характеру.

Забираючи величезні терени української й білоруської території, Польща ускладнила собі позицію взагалі в справі нац. меншостей і ослабила себе на міжнародньому терені. Українське питання в Польщі є частиною великої української проблеми зцілого комплексу питань Сходу Европи. Ці питання мають міжнародній характер, тому я забрав голос на комісії справ заграничних.

Експозе міп. Замойского не відріжнялось глибиною аналізи міжн. ситуації, ані не вказувало ясно доріг, якими задумує йти. Отже піде по старому.

Що він зрештою може зробити на міжнароднього терені, коли є членом кабінету Вл. Грабского, який оголосив повний індеферентизм у відношенні до нац. меншостей, а на ділі продовжує, а навіть заострив свою екстермінаційну політику до українського народу всіх наших земель під Польщею.

Осторога.

Наше відношення до нього ясне з моєї промови. І дальше будемо виявляти перед цілим світом ганебну до нас і наших земель політику польського правительства. Вину складаємо разом з тим і на сойм, бо тут виявилась цілковита єдність всіх польських партій.

На закінчення скажу:

Наскікільки не наступить негайна зміна політики в справі національних меншостий. особливо територіяльних, мусите, панове, рахуватись з найдальше йдучими консеквенціями, яких вже не зможете полагодити тут, а полагодять їх чинники міжнародні, залежно від нового уложення сил в Европі.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

По широкому світі.

Гінденбург про процес Людендорфа.

Маршал Гінденбург оголосив у пресі отвертого листа в справі процесу Гітлера й Людендорфа. „В останньому часі — каже Гінденбург — багато людей зверталось до мене з домаганням перешкодити, щоби розпочавсь злощасний процес проти мого вірного товариша війни генерала Людендорфа. Кожний Німець, що любить свою батьківщину, мусить глядіти на той процес, як на глибоку ганьбу й тому ті звороти людей є аж надто зрозумілі. Але спокійно призадумавшись треба признати, що в державному організмі є недопустимим повстання проти почуття права. Думаю, що й мій товариш із великої і важкої доби, при своїому праведному характері не згодився би, щоби признавати йому в цім обсягу окремі права. Отже найкраще буде, коли ми в оцих сумних днях терпеливо підождемо, поки чисто ділове судове вияснення справи викаже, що всі останні вчинки ген. Людендорфа випливали виключно з горячої і безкорисної любови до рідного краю, якої, з другого боку, я не відмовляю і його теперішнім противникам".

План ревізії версальського договору?

З Льондону подають, що англійський міністр Гендерсон виголосив промову, в якій заявив, що він є рішучим приклонником ревізії версальського договору, особливо в тих державах де цей договір не відповідає 14. точкам Вільзона.

Конференція для справ еміграції.

Дня 15. травня ц. р. в Римі відбудеться міжнародня конференція в справах еміграції, в якій візьмуть участь представники всіх держав. Ініціятиву до цеї конференції дав Мусоліні. Центральна організація Жидів-емігрантів звернулася до італійського уряду з просьбою допустити її представників на конференцію. Жиди мають намір предложити тій конференції обширний меморіял про положення Жидів на еміграції. У відповідь італійський комісар Де Мікеліе заявив, що хоч в конференції візьмуть участь лише представники держав, то всеж Жиди будуть мати змогу виступити із своїм меморіялом.

Конференція розброєння моря.

З Риму подають, що конференція для морських розброєнь доходить до кінця. Делєгати обіцяли берегти в строгій тайні ухвали конференції. Адмірал Актон голова італійської делєгації заявив, що морські зброєння Росії дуже інтересують Італію. Російський представник виступив з совітським проєктом морських роззброєнь. „Трібуна" пише, що на названій конференції кожда держава боронить тільки своїх інтересів і не дбає про справу мира, супроти чого висліди конференції будуть не бажані.

Розпад „Комсомола".

Шеф комсомольських (спілка комуніст. молоді) організацій Бухарін предложив Ц. К. записку, в якій домагається звернути увагу на небезпечний розклад в комсомольських організаціях. Бухарін вказує, що опозиційні елементи намагаються перетягнути ком. молодь на свій бік, а контрреволюційні елементи агітують серед молоді проти ком партії.

Антисовітська агітація має великий успіх. Декотрі комсомольські організації вже стратили 70 процент. Сталося це також під впливом родичів, які намовляють молодь не вступати в жадні організації, що є під опікою комуністів.

як буде видно з наступного, заняти по площі його засіву перше місце та постачати своїм цукром та буряковим насінням ринки всього світу й в Европі: Англію, Німеччину, б. Австро Угорщину, Італію, Данію, Норвегію, Румунію, Швайцарію, Московщину, Фінляндію і и.; Азії: Туреччину, Китай, Японію, Авганістан, Корею і Персію; Єгипет в Африці і Аргентину в Америці. Площа під буряками серед держав Европи в 1914 році була в тисячах десятин:

Україна 681,5, Німеччина 430,2, б. Австро-Угорщина 338,6, Франція 209,6, Польща (Крул.) 25,5, Московщина 23,9.

Отже площа під буряком на Україні більша за площу таких старих країв по культурі буряка як Німеччина і Франція вкупі взятих. Рівнож в українському бурякові є найбільший процент цукру і доходить пересічно до 13,8%, але за урожай є нище пересічного ізза низької ще порівнюючо культури. Загальна передвоєнна продукція цукру в 1914 до 1915 р. виносила 116,385,1 тис. пудів. А коли рахувати, що населення України пересічно споживає по 20 фунтів цукру на душу в рік, то число цукру, яке споживається українським населенням, доходить до 25,7 міл. пудів, себ-то складає 22 проц. від всієї цукрової продукції, і для вивозу тоді залишалось до 90 міл. пудів, або 1,451,6 тисяч тон.

(Продовження буде).

	Рол. худоба	Коні	Вівці	Свині	Кози	Разом худоба	Птахів
Наддніпрянщина	10.920	7.233	10.874	5.944	140	35.111	64.436
Наддністрянщина	2 000	789	991	1487	14	5.281	12.171
Разом	12.920	8.022	11.865	7.431	154	40.392	76.607
% до загального числа:	32,0	20,0	29,2	18,4	0,4	100 %	

Україна по числу худоби серед держав Европи займає одно з перших місць і стоїть вище таких держав, як Англія, Франція, Італія. Україна була головним доставцем худоби для Московщини та Німеччини, а рівнож коней, рог. худоби, свиней і мяса в инші держави Зах. Европи.

Цукор є золота валюта, — золоте дно для України, з якого вона може завше черпати свої багатства і то безконечно. Україна, не дивлячись на короткий час розведення культури цукрового буряка, встигла,

ОСТАННІ ВІСТИ.

Справа Бесарабової перед соймом.

Жидівський посол Інгалєр і тов. внесли в соймі нагле внесення в справі відносин у львівських вязницях. Вказують на самовбийство Бесарабової, Тортельтавба й ин. та домагаються енергічного слідства і вислання підкомісії до львівських вязниць.

[illegible]вання міністерства сусп. робіт.

[illegible]ерви звідомляють: Рада 25. ц. м. ухвалила знести [illegible]во суспільних робіт най- дня 1. липня 1924 і пору- [illegible]стер. комісії проєкт ліквіда- [illegible]ого міністерства та сполу- [illegible]го агенд з агендами инших [illegible]тв.

[illegible]ньо-австр. взаємини.

Австрійський повновласник Поль явився 25. ц. м. у Літвінова і вручив йому ноту австрійського правительства, в якій воно предкладає навязання дипль. і консулярних взаємин між Австрією й совітами. Австрійським послом у Москві буде дотеперішний шарже д'афер Поль.

Жалоба з приводу втрати Реки.

Загребська міська рада уладила з нагоди втрати пристані Реки велику жалібну маніфестацію. Ухвалено резолюцію, протестуючу проти анексії Реки Італією і проти договору, заключеного в Римі. Висловлено надію на скоре освобожденне міста.

Поанкаре піддається осудженню С. Народів.

Англійський пос. льорд Кру вручив Поанкаре іменем англійського правительства ноту в справі військової контролі в Німеччині разом із предложеннями контролі над розоруженням Німеччини. В звязи з цим заст. Франції в Союзі Народів Жувенель заявив справоздавцеві „Д. Нюз", що Поанкаре готов піднятися розвязки справи безпеки і контролі рейнської полоси за посередництвом С. Народів і піддатися його осудженням. Англійську ноту відасть до розгляду міжсоюз. військ. комітетови в Версалі.

Вальоризаційний франк.

Нині 27 і 28. с. м. вальориз. франк 1.800.000 Мп.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число (43) „Діла" було порізане прокураторським олівцем до непізнання не тільки для читачів, але й авторів. У передовій статті про університетську справу викреслено 8 місць, у статті проф. М. Возняка про театр (!) 11 місць. Дальше конфісковано (разом з наголовком) три четвертих фахово-юридичної статті д-ра Ст. Барана і кілька дорших уступів зі звідомлення дальших подробиць до справи трагічної смерти пок. Ольги Бесарабової. Наслідком отої конфіскати число могло появитись щойно о пів до 3. попол., себто тоді, коли стало неможливим технічне переведення експедиції (відсутність потягів), а місцеві читачі були примушені купити вже инші газети. Ремствування наших Вп. передплатників і читачів на пізню появу „Діла" не можуть звертатись на нашу адресу, бо ми не в силі тут зарадити лихові. Вчорашня конфіската ванесла „Ділові" знову величезні матеріяльні втрати.

— **Трагедія друкарських помилок.** Дуже жель, що оцю спростовуючу замітку не можна було післати назвдогін вчорашньому числу „Діла", щоб улекшити читачам розвязку ребуса, яким стали деякі місця вчорашніх статтей наслідком неприємних дотепів друкарського „чортика". І так у передовій статті п. н. „Клини чи провокація" „утраквізм" львівського університету перемінився в „українізм", якого не зрозумів би ніякий українїст; дальше: у статті п. н. „Ще про виновників лиха" („Преса") замісць „властителєи душ" надруковано „властителі душ"; у цій же статті (наприкінці) замісць „перестороги проф. Томашівського" вийшли „переговори". (Проф. С. Томашівського просимо вибачити: ніяких „переговорів" ми не хотіли замовлювати в нього!). Так само в „Уваги мимоходом" про „Ідеї і ідеольогів" вкралась помилка, яка з грунту викривила значіння речення й інтенцію автора: писалось про співробітництво одиниць скритих за „потрійним" параваном, а не за „партійним", як вийшло з під друкарської машини. Особливо помилки в двох останніх вище зазначених випадках є дуже прикрими, бо це були статті полемічного характеру, текст яких не повинен викликувати сумнівів і непорозумінь.

— **Недуга італійського короля.** Італійський король занедужав на запалення легких.

— **Поліція знову бє!** „Дзєнкік Людови" подав, що львівська поліція побила 2 робітників з фірми Ляйнкавфа.

— **І варшавська поліція не ліпша.** У Варшаві арештовано комісаря поліції Міллєра і кількох поліцаїв. Виявилось, що пан комісар переводив ревізії у валютових біржевиків, конфіскував доляри, ділився ними на половину з власниками і тим способом „тушував" справу.

— **Бібліотека Моргана.** Син відомого американського мільярдера Моргана передав бібліотеку свойого батька для приднього користування. В тій бібліотеці зібрані рідкі книжкові багацтва, цінні рукописі вартости мільонів фунтів стерлінгів. Бібліотека займає величавий дім при одній з головних вулиць Ню-Йорку. Про розміри бібліотеки говорить каталог, який має понад 1000 стоїн. Разом з бібліотекою передав Морган ню-йоркській публіці півтора міліона долярів для удержання цеї бібліотеки. Дім і бібліотеку передано в управу окремій комісії в складі 6 осіб.

— **Серед російських монархістів.** Уславою головної ради монархістичних російських організацій в Туреччині виключено з партії члена головної ради Нікансрова, про якого виявилось, що він стоїть на услугах совітської влади. Нікаиоров мав маску визначного монархістичного діяча, покористувався довірям монархістів, а потайки шпіонував на користь совітів.

— **Український театр.** Дальше вписалися в члени кооперативи: 877) Михайло Шарий в Кракові (уповажнений п. Поплавський—6 уділів), 878) Олександер Рейнарович (33 уділи), 879) Клима Кульчицька (10 уділів), 880) Мелянія Бордун (7 уділів всі в Перемишлі—уп. д-р Загайкевич), 881) Евген і 882 і Іванна Грушевецькі у Львові (по 10 уділів), 883) Володимир Палятинський в Берегові (12 уділів), 884) Омелян Бачинський в Берегові (6 уділів), 885) о. Степан Онишкевич в Купновичах (10 уділів), 892) Юрко Туна в Стрию (10 уділів), 893) Олександер Гладишовський в Купничках 34 уділи), 895) Олена Онисько (30 уділів), 896) д-р Іван Кос в Комарні (6 уділів) 997) Олександра Ставнича в Яворові (6 уділів).

— **На увагу земплякам у Празі.** В одній із найбільших обемом і найповажнійших характером німецький щоденній газеті пражській „Прагер Пресе" (півофіціяльний орган чеського міністерства закордонних справ) періодично друкується рубрика „Славянська хроніка", де подаються відомости з обсягу культурного життя ріжних славянських народів. Ось і в ост. числі з 24 лютого ц. р. пишеться там досить основно про журнал „Літопис", про бібліотеку славетного українського антрополюга й про українські музичні видання у Київі, — але всі ті вістки під головним наголовком: „Р о с і я". Цікаво, що кількість інтеліґентних Українців, які живуть у Празі й займаються виключно культурною працею, рахується на тисячі, що існують там українські вищі школи з сеґіднім кадром професорів — існують навіть совісні інформатори тої самої „Славянської хроніки", а ніхто не вважає своїм обовязком потрудитись, щоб змінили оту „формальність" з „общерусским" наголовком. Так само дуже неприємно вражає, що в щотижневому белетристичному додатку до „Прагер Пресе" зі славянських літератур, ні разу не стрічається якогось українського тексту. Це вина не часопису, якого напрямок не є зовсім українофобським.

— **Надужиття посольської недоторканности.** В справі ревізії у помешканні сенатора О. Карпінського в Рівному, яка відбулась 30 січня ц. р. на підставі ордеру підписаного заступником рівенського старости, сенатор Чернявський і тов. зголосили нагле внесення з домаганням покарання винуватців нарушення посольської недоторканости. Цікаво, що ревізія була розпорядження „celem odszukania dowodów politycznych"... сенатора Річпосполитої! (Річпуче повинен вийти урядовий показчик осіб і установ, які мають право займатись у Польщі політичними справами). Друге внесення торкається конфіскати листа сенатора Пастернака, найденого при ревізії в редакції хорвацького „Нашого Життя".

— **Замісць боротись зі спекуляцією, самі спекулюють.** Наслідком доносу одного з послів арештовано комісаря із „комісаріяту для боротьби зі спекуляцією". Виявилося, що комісар замісць боротись зі спекуляцією — сам спекулював. Арештовано і також кількох урядників тогож комісаріяту.

— **Кухні,** тхорі, лиси купує Карпяк, Львів, Куркова 1 а. 1413а 8—10

Дрібні оголошення.

16-МІСЯЧНА ДІВЧИНКА гр.-кат. гарна, здорова до дарування. Відомість Таубе Саліги 24. 1467 1—2

ЗА 5000 доляріз є на продаж пекарня „Люксус", котра має три великі печі, млинки до грагама муки, машини і т. и. дві буди до розвоження хліба. Зголошення до п. Снігуровича Северина в Станиславові вул. 3 Мая ч. 4. 1465 1—1

ДНЯ 10 с. м. вийшов з дому в невідому сторону Петро Паньків умисловo хорий, літ 24, повговастого лиця, одягнений в чорний кашкет, блюзку і куртку чорні, сподні полотняні, в чоботах. Проситься всі громади, де він перебував або перебуває подати до відома його мамі: Парашка Паньків, Луговичі п. Гаї к. Львова. 1464

ПРИЦЬКА ОМБЕЛЯ розшукує сестра. 1918 р. був при У. Н. Р., роджений в 1899 р. в селі Ниша Дувянка, Купянського повіту на Харківщині. Хто знав би що, проситься повідомити M. Malyk, Lazne Podebrady, Jungmanowa tř. 13. Č. S. R. 1463 1—2

КОНЦИПІЄНТА з більшою практикою гляпає д-р Степан Мудрецький адвокат в Товстім місті (Tłuste) коло Чортгова. 1456 2—5

ОГОЛОШЕННЯ.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

філії Тов-а „Просвіта" в Любачеві відбудуться дня 2 марта ц. р. о год. 3-ій пополудни з порядком денним:

1) Справоздання уступаючого Виділу,

2) Вибір нового Виділу.

1465 1—1 ВИДІЛ.

Ширіть наш часопис!

ПАНОВЕ найстараннійше і найдешевше виконує перерібки мужеських капелюхів лише одинока краєва фабрика капелюхів **Рудольфа Найвельта** при вул. Бальоновій 3. Склади: площа Марійська 8, вул. Казимирівська 25 і вул. Городецька 72. 1420 4—4

Присилайте передплату!

До відома Всечесних Урядів громадських, парохіяльних, церковних Комітетів і П. Т. Публики.

Дійшло до нашого відома, що п. К. Фельчицький, котрий передше займався відливанням дзвонів в Тернополі, а від недавна те саме робить в Калуші крикливою реклямою (воження дзвонів по ярмарках; агітація через одну жінку) позбуває свої вироби використовуючи з одного боку недосвід П. Т. Покупців а з другого боку довіря, яке вони мають до нашої від давна широко відомої фірми. Бо п. К. Фельчинський в розгарі несовісної конкуренції не вагається запевнювати кождого з ким має до діла, **що він а наша фірма, то одно і те саме.**

Тому, щоби не ширилось баламутво, а лихі, як що до матеріялу, так і виконання вироби п. К. Фельчинського не йшли на наш рахунок і не підкопували довіря, яким ми цілком заслужено тішимось серед найширших кругів громадянства, подаємо го загального відома, **що з п. К. Фельчинським ми ніколи не мали і тепер не маємо нічого спільного.**

Тимсамим не їздимо ми ніколи зі своїми виробами по ярмарках ані нікого не посилаємо в тім переконанню, що ніяка шануюча себе фірма не потребує хапатись ярмарочної реклями а пошукуючі за нашими дзвонами найдуть їх в наших складах в Калуші і Перемишлі, де хотяй би і **тепер є на складі поверх 400 штук дзвонів** ріжної величини від найбільших до найменших.

Наш склад **в Калуші міститься при вул. Цвинтарній, а в Перемишлі при вул. Красіньского ч. 63. за Сяном,** а крім того в Товаристві „Церковна Штука" в Станиславові.

При листовних замовленнях просимо звертатись до нас на адресу: 1438 3—3

Ліярня дзвонів БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші вул. Цвинтарна, або в Перемишлі вул. Красіньского ч. 63.

TRAINS HOTELS STEAMERS

ЗАЛІЗНИЦІ ГОТЕЛІ КОРАБЛІ

ЛЬВІВ, Городецька ч. 93.

Тернопіль, Тарновського 3.

Найбільше перевозове підприємство на світі.

C.P.R ДО КАНАДИ C.P.R.

Великі морські кораблі! — Власні залізниці в цілій Канаді!

Пасажири, котрі вже мають аффідавіти з Канади, нехай сейчас звертаються до нас письменно або особисто.

Найближчі наші транспорти до Канади відходять з нашого бюра **у ЛЬВОВІ, вул. Городецька 93.** і в **ТЕРНОПОЛІ, вул. Тарнавського 3.** в слідуючих днях:

4. марта вечером до корабля „Minnedosa".
18. марта „ „ „ „Melita"

Оба ті кораблі уряджені в III. клясі вигідно і з комфортом.

Коли задумуєте виїхати до Канади й немаєте за що купити собі шифкарти самі а маєте кревних або знакомих в Канаді, то подайте нам їх адресу, а ми до них напишемо, щоби вони Вам прислали з Канади шифкарту і Аффідавіт.

Кенедіян Песіфік Рейлвей

ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 3. 1411 б) 3—3 **ЛЬВІВ, Городецька 93.**

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 45 (10138). Львів, пятниця 29. лютого 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 кр. Зміна адреси 1000000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Два голоси.

Два дипльомати. — Критика Версайського Договору. — Наслідки Мировой Конференції. — Бріян за міжнародним порозумінням. — У чім сила Франції? Спільні бажання.

Того самого дня, 24-го ц. м. два визначні дипльомати Гендерзен — англійський, і Бріян — французький виголосили промову на ту саму тему, з тою самою провідною думкою. Артур Гендерзен є міністром внутрішних справ в кабінеті Мекдонельда. Поруч Мекдонельда він є найстарщим і найбільше досвідченим провідником англійської робітничої партії. Він навіть перевисшає його знайомість парляментського життя; він був першим членом партії, що ввійшов, завдяки своїому талантові до кабінету попередніх урядів: у кабінеті Асквіта мав теку міністра праці і входив у т. зв. воєнний кабінет Льойда Джорджа поруч льорда Керзона і Бонар Льова. Він покинув цей останній кабінет в наслідок ріжниці поглядів з Льойдом Джорджом щодо становища у російській справі.

Бріян був уже кілька разів президентом міністрів у Франції. Це один з найкращих промовців французького парляменту і хто зна, чи не найбільше гнучкий дипльомат, у позитивному розумінню цього слова: себто такий, що вміє у непригожий мент зійти з відповідального становища і чекати на нову констеляцію, яка силою факту дасть йому змогу стати знову актуальним кандидатом на керманича французької політики. Хто зна, чи саме тепер не наближується така доба у внутрішній французькій політиці, коли напрямок радикальної політики Бріяна візьме перевагу над політикою Поанкаре, надто націоналістичною й войовничою.

Та покищо нас цікавить кілька думок висловлених Гендерзеном та Бріяном про потребу зміни напрямку дотеперішньої політики двох великих держав. Гендерзен зупинився на Версайськім договорі, піддаючи його немилосерній критиці. Цілий комплекс договорів відомих під назвою Версайського договору скінчився невдачею. Ні одному з міжнародніх дипльоматів не вдалось на Мировій Конференції у Парижі забезпечити для свого краю тривких основ миру. Політика по підписанні мирового договору довела Европу до хаосу, руїни, голоду, недуг та загибілі. Якщо цивілізація не має загинути, вона мусить працювати шляхом міжнароднього порозуміння. Цьому завданню хоче служити політика партії Мекдонельда. Його можна здійснити перемінюючи в першу чергу останній мировий договір. Цей договір є запереченням усіх принципів проголошуваних представниками союзних держав на протязі великої війни. Він є глумом над ідеалами народів, яких зробив поталою переможців. Він оснувався на зовсім фальшивім погляді, що можна знищити економічно якусь велику державу, наложивши на неї силоміць обовязок до величезних відшкодувань, і тим самим не нарушити нормального життя инших народів. Направа всіх цих похибок можлива тільки в атмосфері пригожій для всесвітньої вимінн думок, яку підготовляє своєю працею Союз Народів.

Така гостра критика документу, на якому англійський уряд ще недавно поклав свій підпис, не є першим голосом з боку Англії на адресу Франції. Льойд Джордж уже на протязі півтора року веде завзяту кампанію проти впертости тих, що хотять усякою ціною зберегти ненарушність Версайського догору. Ця кампанія мала свій вплив у Франції.

Остання промова Бріяна є характеристичним доказом про потребу піти за радами Англії. Бріян підкреслює з великою силою факт, що політика, яка користується войовничими жестами є недоцільна. Забезпечення прав Франції і її безпеченства треба шукати тільки міжнародніми спробами порозуміння. Упадок французької валюти є найсильнійшим доказом, що політика Поанкаре — політика обчислена на примусове добуття відшкодувань від Німеччини була хибна і короткозора. Німеччині треба дати доказ, що з нею хочеться підписати справжній мировий договір, який вона була би в силі виконати. Кожний раз, коли переговори з Німеччиною починаються, витворюється краща атмосфера для обох держав. Франція є нині сильнійша ніж колинебудь, і саме тому вона повинна покористуватись своєю справжньою силою, а не мілітарною. Франція, що опирається на вістрях багнетів є куди слабша, ніж коли опирається на ідеях справедливости і тих за які боролась її велика революція і які стали основою законів нинішньої свобідної французької республики.

Обі згадані промови надихані спільним бажанням. Держави, які [illegible] хотіли проводити всіма своїми ворогами, бачуть, що не можуть обійтись без порозуміння з ними, щоби забезпечитись перед спільним ворогом: економічним лихоліттям. Бажання ріжних народів починають щораз більше наближуватись до себе. Для порозуміння між ними бракує ще тільки одного: — згоди щодо ріжних засобів, якими вони хотять ці бажання здійснити. А це буває важче ніж згодитись принципіяльно. Політика найблищих місяців покаже, які трудноштів звязані з цією згодою.

Після трагічної події.

Що „устійнила" поліція і польська преса?

Польська львівська преса дальше б'є на тривогу — ніби то з приводу „протидержавної акції українських борителів", ідентифікуючи державу з львівською поліцією. В звязку з ексгумацією тлінних останків бл. п. Ольги Бесарабової, польська преса широко розписується про похорони й демонстрацію, одначе зовсім промовчує суть справи. І так чорносотенне „Слово польске" під охороною прокуратора дозволяє собі вздовж і впоперек поганити память Покійної і цілого українського громадянства, але про саму суть вдоволяється одним з грунту брехливим реченням: „Після переведення візії, якої висліди поки-що не є відомі, розпочалися похорони". „Демократичний" „Кур. Львов." зовсім поминає цю справу, щоби не здерти авреолі, якою вже опромінив львівську поліцію. „Дзєннік людови" подає, що на основі інформацій поліції, знаки і плями на тілі денатки повстали з хороби серця. Сіоністична „Хвіля" намагається наблизитися до „обєктивности" і вийти побідно з важкої ситуації. Тому пише: „Як довідуємося, на тілі помершої (тлінні останки їзза морозу не дійшли до стану розкладу) мають находитися численні плями і синці, які — як одні твердять — походять з побоїв в поліційних арештах, як инші думають — з хороби серця, що дошкулювала помершій".

Отже, що до тепер „устійнила" поліція, а за нею польська „кресово патріотична" преса? 1) Поліція „устійнила", що Покійна є „кобєт-ою шпіг-ом", що вона була на службі совітів, що золото рікою переливалося в неї („Газ. пор."), що вона подавала інформації про слабі сторони власного народу; 2) так само „устійнено", що після трагічної смерти бл. п. О. Бесарабової поліція через кілька днів затаїла її смерть, щоби тим чином накрити її спільників; 3) польській пресі подано, що в поліційних арештах поповнила самогубство Юлія Баравська, та що це імя і прізвище було „псевдонімом" Покійної в її „шпигунській" діяльности і в зносинах з „шпигунською" організацією, розгалуженою в цілій Польщі; 4) дальше „устійнено", що та Юлія Баравська мала около 20 літ і була арештована в Жовкві за волокитство та 5) що „плями" на її тілі, головно на одному рамени, а тим самим певно і зїдтя верхньої шкіри на колінах, походять з хороби серця.

Як бачимо, то „кресова" поліція і „красова" преса „устійнила" дуже багато. Відносно першого, то — не знаючи справи, а не знаючи її так само і поліція, не беремося висловлювати твердого погляду до часу поставлення тієї справи перед судом. Одначе на основі певних інформацій, зібраних не тільки у Львові, але й у Відні, від найбільш достовірних осіб — мусимо ствердити, що Покійна була різких антикомуністичних переконань, була здекларованою самостійничкою, жила незвичайно бідно, навіть голодувала і в останніх часах, вона, інтелігентна жінка з вищим образуванням старалася добути місце помічниці в одній маленькій крамничці. Тим самим балачки польської преси про большевицькі гроші і т. п. є нікчемною видумкою. Поліція затаїла смерть бл. п. О. Бесарабової і подала пресі, а тим самим громадянству до відома, що поповнила самогубство Юлія Баравська. І тут справа дуже неясна і вказує, що інформатори польської преси не продумали свою брехню до кінця. На основі цеї дивоглядної софістики муситься прийти до переконання, що поліція, яка мала мати в своїх руках важні „докази" проти бл. п. О. Бесарабової і яка хотіла накрити її спільників, пішла як раз на руку тим „спільникам".

Бо коли поліція подала імя і назвище Юлія Баравська, „зрештою самою Бесарабовою уживане в її шпигунській переписці", то тим самим поліція з розмислом повідомила її „спільників", щоби поховалися, а обманула всю публику, яка не знала, чи бл. п. О. Бесарабова уживає „псевдоніму" Юлія Баравська. Значить, на основі власного признання поліції, поминаючи справу таємної смерти бл. п. О. Бесарабової, виходилоб, що відкриттям „шпигунського псевдоніму" поліція зробила шкоду польській державі. Дальше годиться зазначити, що коли імя і прізвище Юлія Баравська було „псевдонімом", то чи „псевдонімом" були літа (20 літ замісць 35) і причина арештування („арештована за волокитство в Жовкві")? Ну і вкінці „плями" на тілі від хороби серця. Ця остання видумка дуже характеристична, бо вона вказує, що львівська поліція є дуже образована, розуміється навіть на чисто лікарських справах, і то краще як на прик. проф. Серадзкі. Тільки, як з представленого видно, деякі людці є хорі на голову, але на їх головах зовсім непомітно плям. Значить, тут щось не в ладі. Снувати дальші висновки лишаємо нашим читачам.

Карне донесення.

Як уже було згадано, рідня Покійної внесла до окружного карного суду у Львові карне донесення проти виновників тяжкого побиття бл. п. Ольги Бесарабової. В донесенні стверджується: „Дня 22. лютого 1924 р. професор університету д-р Серадзкі, на основі протоколу секції, переведеної на трупі Ольги з Левицьких Бесарабової, заявив в присутности п. прокуратора і слідчого судді п. Ангельского ак

Пр. 195/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 39 з дня 22. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) з другого ряду артикулу на стороні першій а) заголовок, б) уступ до слова: провокацію, в) уступ між словами: події а явився, д) уступ між словами: зазначити що а: телеграфічне, е) 5 послідних, 2) „Голос українського Львова" в уступах між словами правительства а Повищі резолюції містить в собі єство ак. 1) уступу з § 302 [illegible] 2) уступку з §§ 305 і 493 з. кар. узнав конану в дни 21. лютого 1924. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. т. № 6 ех 1863. а іменно засудження за переступство на гриву до 4,000.000 Мп. — Львів, дня 24. лютого 1924. (Підпис нечиткий.)

також підпрокуратора Зубрицького, що на тілі секціонованої небіжки найдено численні сліди недавнього побиття".

Дальше ставиться домагання покликання численних свідків. „Свідки мають потвердити, що тіло небіжки було покрите численими свіжими, за життя завданими ударами і ранами, і що тільки тому не зроблено негайно законно приписаного й офіціяльного карного донесення, що трупа прислала до Інституту судової медицини львівська державна поліція".

По екстумації стверджено, що [illegible] Бесарабова є ідентичною з тою, якої [illegible] Інституту судової медицини довершила поліція [illegible] проф. Се[illegible]

[illegible]еляції.

[illegible] Української [illegible] в справі таємної смерти бл. п. Ольги Бесарабової внесли ще інтерпеляції посол Круліковські і пос. Інслєр.

В першій інтерпеляції подається відомі вже „інформації" львівської поліції via польська преса, таємну смерть, ще таємніші перші похорони „Юлії Баравської", поминення при тому рідні і приводиться вельми цікавий лист одної з медичок, присутної при секції:

„Вчора в заведенню судової медицини відбулася секція тлінних останків денатки — комуністки (?!), яка повісилася у львівській тюрмі. (Як мені відомо, то це вже не перший випадок самовбивства в львівських тюрмах). Картина, яка представилася тим, що переводили секцію, була просто жахлива. Це не пересада якоїсь екзальтованої ексцентрички, але справжнє засвідчення дійсности свідком, який — на жаль — не може явно виступити зі свідоцтвом правди, бо в Польщі бють за правду.

„Секція виявила, що тіло було покрите великими синьо-червоними пругами і ранами від шкіряного ременя і його спряжки. В місцях, де наступав зудар спряжки від ременя зі шкірою, були опухлі фіолетні міхурі, які професор казав повідтинати від тіла, щоби колись задемонструвати студентам — „як спеціяльний, типовий і рідкий препарат" побиття. Пишу це з метою очистити імя Поляка, сплямлене цим злочином. Залежить мені на тому, щоби ніхто з чужих не міг сказати, що як колись в царській Росії, так сьогодня в Польщі ці справи минають безкарно. А цього побоююся, бо я бачила багато поліційних комісарів, як крутилися по будинку й біля професора, на якого може будуть впливати, щоби цю справу замняв... Цей лист є доказом, як жахливі відносини панують у нас в краю. Наочний свідок зі страху перед всевладною поліцією не має відваги підписатися. Хто раз попаде в поліційні закамарки, той не знає, що йому принесе завтра".

Інтерпеляція домагається екстумації, допущення лікарів, рідні і свідків, висилки до Львова спеціяльного делєгата, та переведення острого слідства і викриття та покарання винуватців.

Друга інтерпеляція пос. Інслєра з жидівського клюбу займається смертю купця Туртельтавба, але покликується теж на таємну смерть О. Бесарабової та домагається, щоби підкомісія, вибрана соймом для оглянення тюрем, удалася до Львова, провірила відносини на місці та з висліду здала звіт соймові.

Допомога для поліції з-поза Львова.

Краківська преса реферує справу трагічної смерти бл. п. О. Бесарабової за львівськими „кресовими" органами і пише ті самі нісенітниці, що й наші „Курєри", „Газ. поранні" і „Слова польскі".

І так „Нова Реформа" зовсім не виявляє реформи свого підупалого мозку, тільки мамротить, що „самогубство (О. Бесарабової) є випливом виключно її індивідуальної конструкції і поліція в тій справі зовсім не завинила. Єдину провину вязничного нагляду можнаб доглянути у факті, що в поліційних тюрмах не було досі доглядачок, супроти чого у Бесарабової не переведено особистої ревізії — так, що могла заховати при собі рушник, на якому повісилася".

Подумаєш, як мудро сказано. От от і деякі члени поліційної дефензиви будуть за життя канонізовані за свою делікатність, що межує зі святістю.

Старенький, 75-літній „Час", що часом любить і нагримати на своїх пестіїв, реферує справу за... „Газетою Львівск-ою", вірить в хорі маняцтва цієї старої повії і кінчає меланхолійно: „Хорий край... Хорі відносини... Нездоровля все виразнійше переходить в стан — запальний і острий..."

Протест проти поліційних метод.

Як нас повідомляють, вчора вибралася делєгація робітничих професіональних союзів до дир. поліції Райнлэндера і виконуючого обовязки львівського воєводи Зімного, щоби протестувати проти „сальонової" поведінки поліційних органів та звернути увагу на нездорові відносини у львівських вязницях.

Наддніпрянська Україна.

Розгром ГПУ(чека) в Кремінчуці.

З Константинополя доносять: Страйкуючі в Кремінчуці робітники спостерігши, що відділи Чека вийшли з своїх касарень для береження фабрик і заводів, вночі несподівано напали на повітове державне політичне управління (давне „чека"), заняли його та увільнили з тюрми арештованих товаришів. Крім цього робітники знищили цілий архів і всі слідчі акти. Визвані відділи червоноармейців застали ГУП-а цілком знищеним та розбитим, а оставших в канцеляріях урядників позамиканими на ключ в арештантських келіях.

В звязку з цею подією в місті пороблено масу арештів. Арештовано також кількох комуністів, підозрілих у піддержці робітників в часі тих подій. Комуністам тим закидують перерваннє телєграфічної та телєфонічної комунікації між ГУП-м і міськими централями.

Богацтва України.

Геольогічний комітет закінчив велику роботу по обслідуванню ріжних околиць України. В цілому ряді місцевостей відкрито нові поклади заліза, марганця і каолін у. Зокрема в Криворіжському басейні відкрито верству залізистого кварциту великої тривалости, а в Хощеватському районі подільської губернії відкрито на просторі 4-ох верств марганцеву руду верствою на 5 сажнів грубу. В цілому ряді повітів київської та подільської губерній відкрито поклади каоліну в дуже малій глибині під поверхнею.

Наслідки протирелігійної пропаганди.

Московські „Ізвестія" посвятили багато уваги чудам на Україні. Газета підкреслює, що жадоба чудес на Україні розвинулася до нечуваних розмірів.

Для прикладу наводить газета такі випадки: В с. Королівці Черниґівської губернії якось розійшлася чутка, що на цвинтарі відновилося двох ангелів і два образи. Ранком зібралася на цвинтарі велика товпа. З грудей товпи залунала релігійна пісня.

В селі Зінькові київської губернії мала місце така сама подія:

Недалеко залізничої стації Калинівка стоїть деревляний хрест із вображеним на блясі Розпяттям. Богохульник червоноармієць вистрілив до образа у те місце, де змальована рука. І з цього пострілєного місця бляхи почала текти кров. До святого хреста почали напливати маси прочан передовсім жінок. Біля хреста безперервно молилися і співали днями і ночами.

Комісія Виконкому перевела дослід над чудом і порішила, що все це неправда, та запевнювання комісії нічого не помогли.

В Могилівському повіті недалеко с. Рахни бідному пастухові явилася Богородиця і наказала йому поставити на тому місці хрест.

На Поділлі тепер в звязку з тим правдивий хрестоносний похід. За десятки верств несуть і везуть хрести. Засіяні ними зо дві десятині землі а потоптано та знищено біля того зі сто десятин посівів.

Такі результати протирелігійної большевицької пропаганди.

Узброєний напад.

В Київі мала місце така подія: 13. лютого в 10 год. ранку вдержалася до канцелярій Союзбанку шайка з 8 узброєних мущин і почала стріляти. Наслідком стрілянини наступила паніка і замішання між урядовцями, що використали бандити і забрали мішок з грішми та пропали. Один касієр убитий а другий важко ранений.

Українська Академія наук на міжнародньому конґресі.

Українська Академія Наук рішила взати участь в міжнародньому конґресі для механіки в Голяндії. Представником вибрано академіка Крилика.

І. ШИМОНОВИЧ.

Україна та европейські кризи.

(Продовження.)

Значить навіть числові дані цих трьох головних галузей українського с.-г. промислу дуже багато промовляють за себе. І після цього для кожного може стати ясним, що колиб Українці могли всі ті свої лишки кинуть на Захід, то ми не спостерігалиб там такої сумної картини, як на франкфуртськім двірці голодного, обірваного і засмальцьованого німецького урядника, з обущеними руками, біля своєї зруйнованої оселі французького селянина на північному сході Франції та товпи безробітних і голодних англійських робітників, блукаючих безнадійно на вулицях Льондону, Менчестера і Ліверпуля.

Але крім зазначених, Україна посідає ще величезні підземні скарби. Для сучасної людини найголовнійшими чинниками гірничого промислу є: камінний вугіль, залізо, нафта і сіль. Коли перших два є головними чинниками сучасної переробляючої і транспортової промисловости, то останні найконечнійшими предметами споживи. Нафта під цю пору набирає великої ваги в переробляючій і транспортовій промисловости. Всі вони є в великій кількости і в великій кількости добувались і добуваються на Україні.

Головним камяновугільним районом України є Донецький басейн, який займає площу 40 тисяч кв. верстов і знаходиться в полудневій частині Харківщини, північній Катеринославщини та в західній частині Донщини. Також є ще вугіль на Київщині. Геольоги-дослідники обчислили, що в Донецькому басейні є запасів кам. вугілля до 210 міліярдів пудів, але це лише обчислено в тому районі, де він добувається. В нас же є ще багато не досліджених місць, а тому точне число запасів вугілля на Україні трудно поки що означити. Головне, що в Донецькому басейні вугіль порівнюючи легко добувається, бо на великому просторі знаходиться мілко під землею. Також велике значіння має він в тому, що там знаходяться ріжні сорти вугілля, як бурий вугіль, камяний, напів-антрацит і антрацит. Продукція вугілля в Донецькому басейні від часу прикладення там технічних засобів і до Вел. Революції виглядала в міліонах пудів так: 1873 — 37,8, 1890 — 183,3, 1900 — 671,7, 1910 — 1.019,3, 1913 — 1.543,8, 1915 — 1.623,3, 1916 — 1.751,0. По даним 1913 р. Україна випродукувала кам. вугілля 86 проц., або сім разів більше, як б. російська імперія (225 міл. пудів) без України і Польщі.

Залізна руда відограваля й відограє велику ролю в житю людського загалу всіх часів. Все, що зроблено людським геніем в царині техніки чи инших культурних придбань, тісно звязане з залізною рудою і тим металем, який одержується з неї. І по вартости всіх металів, які добуваються з нутра землі, залізо, а власне залізна руда, займає серед них перше місце.

Після обчислень XI. міжн. геольогічного конґресу в 1910 році в криворіжському і керчинському районах було запасів руди 405 міл. тон, але сюди не вчислені були райони Корсак-Могильський і Донецький. А тепер маємо відомости, що відкриті багаті поклади залізної руди з примішкою радія на Поділі та в Одеському районі. Так, що подане на конґресі число мусить бути багато збільшене. Головним районом є Кривий Ріг, де залізна руда почала добуватись нормально від часу заснування Юзівської фабрики в 1870 р., з якого часу можна й рахувати історію нашої залізнорудної промисловости. Продукція руди від 1870 і до 1913 р. на Україні в міл. пудів була така:

1870 —	1,3 —	2,6	проц. заг. імпер.
1880 —	2,7 —	—	" " "
1890 —	22,9 —	20,9	" " "
1895 —	59,2 —	—	" " "
1900 —	210,0 —	56,0	" " "
1910 —	260,0 —	—	" " "
1913 —	420,0 —	72,0	" " "

Отже в 1913 році продукція залізної руди на Україні виносила 72 проц. загальної імперської продукції всіх теренів, як Уралю, Цент. Московщини, Польщі і ин. Наведена таблиця свідчить про швидкий і гармонійний розвиток у нас продукції залізної руди і колиб вона могла так прогресивно збільшуватись і до сьогодня, то напевно, що Україна обігнала би всі країни в Европі. Крім того Україна займає друге місце в світі по продукції марганової руди і в 1912 році наша продукція виносила 14,6 міліонів пудів (перше місце Кавказ).

Значіння нафти для народнього господарства загально відоме. Коли ранійш нафта служила лише предметом споживання як освітлювання, то тепер вона зробилася одним з головних чинників переробляючої і транспортової промисловости. Французький знавець нафтового питання сенатор Беранже, що був поставлений за часів війни на чолі нафтового постачання, в своїому докладі премієрові Клемансо дав таку характеристику на

Кооператива „Український Театр“ при співучасти **„БОГЕМИ“** уладжує **3 марта 1924 р.** у великій салі НАРОД. ДОМУ у Львові

ВЕЛИКІ МАСКОВІ ВЕЧЕРНИЦІ

Весь дохід на будову українського театру у Львові.

Вступ на салю лише за поіменним запрошенням. При касі запрошення не будуть видаватися, тому просимо зголошуватися за ними особисто до Кооперативи „Український театр“ (Руська 18, I пов.) щодня між 10—12 і 5—6·30 год. або в неділю на „Українську Бесіду“ між 6—7·30 год. Щоб не допустити на салю зайвих елементів, просять кожну маску обов'язково мати при собі поіменне запрошення; перед вступом ва салю буде переведена строга контроля (дискреція контрольора запевнена!).

На провінцію запрошень не висилається. Охочі приїхати хай звернуться за запрош. до своїх львів. свояків чи знайомих. В день вечерниць між 5-7 можна дістати запрош. у „Н. Домі“, а лише у виїмков. випадку (для приїжих) при касі.

5 нагород: дві найкращим маскам і дві найдотепнійшим. :: Окрема нагорода призначена „БОГЕМОЮ„ :: **Усі голосують!**

Добірний та дешевий буфет. — Не купувати нових дорогих костюмів! — Немаскованих обовязує візитовий одяг. — **Початок у 9·30 веч.** 1314 1—1

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Конґрес романської преси.

В Лісабоні розпочався 15. ц. м. конґрес преси всіх народів романської раси. Конференція має на меті закріпити звязки між романськими народами і довести до їх зближення. Конгрес буде тревати тиждень. Предметом нарад буде також справа рівнорядности університетських дипльомів всіх романських держав. Утворено окреме бюро романської преси на чолі якого має станути бельгійський журналіст Моріс де Велєф.

Реакційна Мадярщина.

Проти „пробуджених Мадяр“, реакційної угорської організації, веде будапешт. поліція слідство в справі участи в цілій черзі терористичних атентатів. Найдено м. и. документ, з якого виходить, що в найближчих днях мав вийти від організації поклик до „наступу проти Жидів“.

Німецький емісійний банк.

Згідно з вісткою, яку подає „Льок. Анцайгер“, проєктований комісіями експертів, емісійний німецький банк буде відчинений 15. квітня. Банк мав би находитися чомусь в Ціріху.

Французьке золото.

Між Аахеном і Вальсом задержали бельгійські митові урядники партію французького золота на суму 5,000.000 франків, яку контрабандисти намагалися перепачкувати до Німеччини.

Нові переговори.

Між Італією та Румунією почалися переговори про заключення торговельного договору.

Заходи румунської королевої.

„Дейлі Телєґреф“ доносить про приїзд румунської королевої до Риму. Приїзд цей стоїть у звязку з майбутніми заручинами принцеси Матильди з принцом Миколою. Румунська королева між иншим обговорила з королем Віктором Еманулом справу кандидатури принца Миколи на альбанський престол.

Рада національностей СССР.

Рижський кореспондент „Дейлі Телєґреф“ повідомляє, що на першому засіданні ново-вибраної Ради Національностей мали місце бурливі сцени між делеґатами закавказьких і инших самостійних радянських республик з одного боку і представниками Москви з другого боку. Делеґати Грузії, України і Башкірії настоювали на тому, щоби попирати права їх республик з обсягу закордонної політики і військових справ. Згідно із союзною конституцією всі республики користуються деякою самостійністю в означеному обсязі, але Москва на ділі позбавляє їх всякої тіни самостійности.

В числі протестуючих був також і український комісар війни ген. Фрунзе.

По довших і завзятих дискусіях Рада Національностей приняла резолюцію, якою пропонується СССР. точнійше придержуватися договору, заключеного між републиками в січні 1923 р. і ґварантуючого окремим республикам повну внутрішню незалежність.

Перед виборами в Італії.

Італійські ґазети подають виборчі листи фашистів. На 365 кандидатів 320 належить офіціяльно до фашистівської партії, 10 членів було членами католицької народньої партії ще донедавна. Крім цього на списках фашистів є 25 колишніх демократів і 45 давних ліберальів. Инших 46 кандидатів не належало до ніякої партії, між ними є багато бувших військових.

Бійка в скупштині.

На одному з останніх засідань білгородської скупштіни мала місце скандальна бійка між послами, яка була би закінчилася катастрофою, колиб не своєчасна інтервенція. Причиною бійки були закиди одного радикального посла на адресу опозиції. Наслідком авантюри перервано засідання. Міністри побачивши револьвери розюшених політиків тихцем покинули наради.

Визнання Росією передвоєнних англійських довгів.

Дипльоматичний справоздавець „Дейлі Телєґреф“ подає, що Раковський мав довірочну розмову з льондонськими банкирами, в якій заявив про готовість російського уряду признати всі російські державні та приватні довги в сумі 30 до 40 міліонів фунтів золотом, затягнені в Англії перед війною і в часі війни. Складаючи таку заєву Раковський покликався на телєґраму, одержану ним з Москви.

Англійський віцеміністр про націоналізацію банків.

По відомостям англійської преси віцеміністр повітряної фльоти Ліс заявився публично за націоналізацією всіх банків. Банкові підприємства мусять бути державою строго контрольовані, а банкові операції повинні бути передані муніціпіяльним установам.

За ревізію версайського договору.

Ми вже звідомляли про промову англійського міністра внутрішніх справ Гендерсена в м. Барилей, в якій він домагався основної і швидкої ревізії версайського договору. З Льондону передають, що ця промова викликала в чужоземних дипльоматичних колах величезне вражіння. Льойд Джордж зголосив у палаті громад запит до Мекдонельда, чи цей останній звернув увагу на згадану промову визначного члена британського уряду, чи заява Гендерсена висловлює погляди політики уряду і, як що так, то чи уряд має вже на увазі вжити певні конкретні заходи задля переведення отаких своїх плянів в життя. Дальше Льойд Джордж хотів довідатись, чи уряд довів вже до відома инших держав, що підписали версайський договір, про ті свої заміри. Одночасно б. державний підсекретар зак. спр. Мек Нейль спитав теж Мекдонельда, чи заява Гендерсена уявляє собою постанову уряду чи приватну думку одного міністра. На оба запити відповів премієр, що погляди уряду були висловлені в його експозе, виголошеному перед палатою громад. Про промову Гендерсена премієр дипльоматично взагалі не висловлювався, так, що—мовляв—весь уряд не бере за неї відповідальности, але й не спростовує її.

Анархісти в Болгарії.

Із Софії подають, що там дійшло до нової кривавої сутички між поліцією і ґрупою анархістів. Двох поліцаїв згинуло а пять анархістів було ранених.

Дрібні вісти.

Справа Бесарабії

стає причиною англо-совітського конфлікту. Англія заступає становище Румунії, С. С. Р. Р. домагається ревізії східних румунських кордонів.

Врангель

покинув враз зі своїм штабом Югославію і переніссся до Парижа. Причиною: недалеке відновлення сербсько-совітських взаємин.

Совітсько-естонсько-латиська конференція.

рішила відновити безпосередню комунікаційну лінію Петроград—Ревель—Рига.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу“

Маєтковий податок.

З певного джерела повідомляють, що стягання маєткового податку від ерекціональних ґрунтів, себто від священиків, с т р и м а н о. Так само стримано всі екзекуції з звязку з незаплатою цього податку, аж до вирішення [illegible] конґресу [illegible] з урядом.

— **„Свобода“.** Ч. 9-те політичного, просвітного і господарського тижневика „Свободи“ приносить: Де живемо? — Схаменутися? — Плати, хлопе! — Свої про своїх. — Ревізії та арешти. — Зблизька і здалека. — Не їдьте до Франції! Важне для двірської служби. — Дещо про ґроші. — Христолюбивий ксенжувьо. — Історичний календар. — Новинки. — Дописи з краю. — Російські ґроші. — Пригадки на місяць марець. — Гадки. — Приміть старих людей. — Добрі ради. — Смішне. — В справі бл. п. Бесарабової. — Крім того містить число оповідання Г. Михалюка п. з. „Сход“ і портрети голови уряду Радянської України В. Чубара та голови совітської Росії А. Рикова.

— **Ма допомогу „Рідній Школі“.** Як відомо, українське учительство приватних шкіл УПГ наслідком вальоризації та инших причин побирає вже не 75 проц. місячної платні в порівнанні до платень державних учителів, а тільки 49 проц. Українське учительство державних шкіл свідчить радо з підмогою „Рідної Школи“, чого доказом є між иншим факт, що учителька Віра Трусевич крім обовязкового податку на „Рідну Школу“ добровільно згодилася присилати що місяць 5 міліонів із своєї державної плати на доповнення платні учительства приватних шкіл. Патріотичний вчинок учительки послужить безумовно добрим прикладом не тільки для її товаришів по званню, а для решти українського громадянства.

— **Із залізничого руху.** По усуненні снігових завій відновлено нормальну комунікацію на лінії Радехів-Львів-Стоянів.

— **У Варшаві дешевіє.** У Варшаві упали ціни хліба до 45000 мк. на бохонці. Ціни убрань упали на 20 процент.

— **Із судової салі.** По тридневій розправі передучера оголошено присуд на Івана Гриника, обвинуваченого в убивстві матери. Івана Гриника засуджено на кару смерти через повішення. Засуджений приняв присуд апатично.

— **Залізнича катастрофа.** Дня 25. ц. м. на лінії Заршин-Гневош зіткнулося два потяги, наслідком чого 6 вагонів вискочило з шин. Богато осіб, які їхали до Сянока, були ранені.

— **Велика пожежа у Варшаві.** У Варшаві вибухла пожежа в будинках, де стояло 30 військових коней і великі склади сна та збіжжа. Будинки згоріли. Шкода виносить понад 100 міліярдів.

— **Вежа Леніна.** На останнім засіданні ради народніх комісарів в Москві ухвалено побудувати вежу в честь Леніна. Ще вежа буде 2 рази вища від вежі Айфля. Найвизначнійші техніки предложили проект будови. Проект затверджено.

— **Похорони жертв землетрусу.** З Токіо подають, що жертви останнього землетрусу в японській столиці будуть похоронені у величавім мавзолеї, високим на 70 метрів. Мавзолей містить при вході статую Будди.

— **Великі сніги у Франції.** Французька преса подає що в південній Франції наслідком снігових завій припинено залізничну комунікацію на лінії Париж-Марсилія-Ніцца.

— **Кривава поліцейська авантура.** На постерунку поліції у Вильні відбулася кривава авантура, наслідком якої згинуло двох поліцаїв, а один був ранений, Именно між двома судерниками постерунковими Ольшевским і Тросковским дійшло до суперечки, яка закінчилась стрілякиною з револьверів. Тросковскі убив Ольшевского і його товариша, відтак поповнив самовбивство.

— **Арешти в Берліні.** Дня 25. ц. в Берліні арештовано 11 провідників бітничого руху, яких обвинувачують до комуністичній агітації.

— **Новий голод в Росії.** З М[illegible]24 звідомляють, що в деяких провінціях сії, особливо над Волгою і серед кірів грозить населенню новий

фтовому питанні: „Коли держава хоче панувати над морями, мусить мати до своєї розпорядимости для опаленпя паротягів нафту, коли хоче панувати над повітрям, мусить мати бензину, а так само панування над суходолом вимагає також нафти для транспорту, промисловости, освітлення і т. д. Словом, щоби панувати над цілим світом, треба мати перш за все добре упорядковані фінанси, але вони можуть бути такими лише через посідання нафтових джерел, які є важнійшими подекуди, як „джерела золота“ і т. д.

Україна має надзвичайно великі нафтові джерела і багато з них навіть досі невідомі культурному світові. Досі добування нафти провадилось в чотирьох головних районах: Галичині, Криму, Майкопі і Грознім. Але останні дослідження вказують, що мабуть через всю Україну проходить ціла нафтова верства. Вона починається від Закарпатської України, захоплює великі терени в самих карпатських горах і переходить на східні узгіря, де також займає великі терени, а потім простує на Поділля (окази нафти є в Ушицькому і Летичівському пов.). Так іде до Таврії і через Керченську протоку переходить на Кубань. Кубань дуже богата нафтою, головно береги р. Кубані. Потім ця верства доходить до Майкопа, а звідти до Грозного, і так аж до Баку. Але найбільше багаті нафтою кінцеві точки цієї верстви: Галичина і Баку.

Продукція нафти в Галичині від часу приноровлення до добування її технічних засобів аж до 1880 року займала друге місце в світовій продукції (перше Америка). Потім з цього місця спихає її Кавказ і вона переходить на трете і тримається тут аж до 1897 р. Після цього року з нею конкурують инші терени і вона то сходить на четверте, то знову підноситься на третє і так аж до 1909 року (третє місце). В цьому році продукція її доходить до зеніту і виносить 2.086,3 тисячі тон і після цього почала падати і вже більше так високо не підноситься (див. мою брошуру „Нафта у світ. політиці“). Також високо стоїть продукція Грозненського району і в 1916 році вона виносила 104 міл. пудів або 1.677,4 тис. тон. Так Майкоп в 1915 р. 7 міл. пуд і т. д. Отже як видно, то українська нафтова продукція займає одно з перших місць с еред країн Всесвіту.

(Докінчення буде.)

більшість населення вже вичерпала всі припаси збіжа, якого не вистарчило на прохарчування, а засівати піль взагалі нема чим. Дається відчувати брак худоби, а коні випродано так, що на 5 господарств припадає 1 кінь.

— **Помер несучи небіщика** В містечку Нідервельтштадт в горішній Гесії, помер один мешканець на удар серця в дорозі на цвинтар, коли помагав нести на плечах домовину з помершим приятелем. На додаток — важка труна, падаючи, провалила жертву благородного жесту.

— **Демонстрація каменичників.** Союз румунських власників будинків уладив в Букарешті бурливу демонстрацію перед королівською палатою, протестуючи проти спротиву уряду зменшити охорону комірників. Буржуазних демонстрантів розігнала щойно поліція й військо. Король Фердинанд, який саме мав кудись їхати, мусів підождати, поки звільниться дорога.

— [illegible] Тул[illegible]

[illegible]

У Львові [illegible] тижні. Не будьте страхополохами, бо найвищі наслідки принишете самі собі. Близькі інформації подає Володимир Кубіцький у Львові, вул. Пекарська 18. (Емігрантські часописи проситься о передук.

Курс грошей.

Львів, дня 27. лютого 1924.

Після вчорашньої значної звижки нині знову легка знижка. Оборот середній, причиною нього слід вважати брак у сбо-гівольських марок.

Доляр ам.	9,250.000—	9,750.000
Доляр канад.	8,750.000—	8,800.000
Чеські корони	274.000—	276.000
Леї	45.000—	46.000
Фунти штерл.	39,500.000—	39,750.000
Марки нім. стар. ем. тис.	450.000—	500.000
Франц. франкй	395.000—	000.000
Франк шв.	1,600.000—	1,600.000
Франк белы.	350.000—	350.000
Гульдени голянд.	3,430.000—	3,450.000
Ліри італ.	395.000—	395.000
Золото		
20 кор.	42,500.000—	43,000.000
20 франк.	41,000.000—	41,750.000
20 марок нім.	45,000.000—	45,500.000
10 рубл.	54,500.000—	55,500.000
Срібло		
Кор. австр.	765.000—	775.000
5 кор.	3,750.000—	4,000.000
фльорени	1,750,000—	2,000.000
рублі	3,000.000—	3,250.000
копійки (за рубля)	1,500.000—	1.625.000

Варшава 27. III. Доляри Зєд. Держави 9,350, 9,300, 9,350, 9,250, міл. Фунти штер. 40,000 міл. Кор. ч. 271.000 до 265.300. Фр. золоті 1790.

Чеки: Бельгія 341—337, 000, 000, 000 Голяндія 3495 — Льондон 40,300 — 39,950 — 10,150 — 39,750, Новий Йорк як готівка, Париж 394,500 934,500, 394,500, 000, Прага 270.900 до 264.500, Швайцарія 1,622½ — 1,612½, 1,604½, 0,000. Відень 132, 131, 132, 130, Італія 404.500, 410.100. Боні зол. 1,350, 1,400, 8 прц. поз. 14,100, 16.000, 13,500, Мілионівка 700, 650, 705, Дол. поз. 5,600 — 5.750.

Ціпіх 25. лютого 1924. Голяндія 215¼ Новий-Йорк 577½. Льондон 24,81. Париж 24,45. Медіолян 24,70. Прага 16,75. Будапешт 0,0140. Букарешт 3,05. Бельград 3,17½ Софія 4.35, Відень 0,00 81¼. австр. стемп. кор. 0,00.81⅛.

Збіжева біржа.

Львів, 27. лютого 1924.

В біржевих і позабіржевих оборотах повний застій. Скромні трансакції в сіні і соломі. Подача обильна. Повних брак почину. Заінтересування для стручкових на експорт. Тенденція вдержана. Настрій дальше вижидаючий.

Пшениця краєва 78½ з 1923 р. 34,000.000—38,000.000*, жито галицьке 68½ з 1923 року 19,000.000—20,000.000*, ячмінь гал. бров. 19,000.000—20,000.00* ячмінь гал. для переселення 17,000.000—18,000.000. овес гал. 44½ з 1923. року 19,500.000—20,500.000, фасоля 00,000.000 — 00,000.000. гречка 00,000.000, 0,000 000.

Мука пшенична	40% „0"	80.000.000*
„ „	55„	60,000.000*
„ „	70% „4"	40,000.000*
„ житня	60 „	52.000.000*
„ „	70% „4"	45,000.000*

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	11,000.000*
„ житні „ „ „	10,000.000*
сіно солодке краєве прасоване (лозне)	0,000.000, 0,000.000.

Ціни розуміються в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце Львів заладування. *) Ціни оціночні без лоскації.

Арештування Павла Зайцева.

(Власна телеґрама).

26-го після допиту арештовано у Варшаві Павла Зайцева, секретаря Українського Центрального Комітету, б. доцента Петербурського унів. і видавця журналу „Наше Минуле". Арештовано Зайцева в звязку зі справою його жінки, що була на большевицькій службі.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Совіти за переговорами з Францією.

Совітський комісаріят закордон. справ оголосив офіц. комунікат, який дементує, начеб сов. правительство відказувалося вести безпосередні переговори з Францією. Совіти обстоюють дальше, що лише безпосередніми переговорами можна осягнути порозуміння. Совіти виключують усяке посередництво.

Макдональд продовжує політику Болдуіна.

На фракційнім засіданню робітничої партії займалися справою роззброєнь. Макдональд заявився за контінуванням політики збройонь, обнятої в попередньому кабінеті до часу заключення з иншими державами обовязуючого договору в справі роззброєнь. Фракція акцептувала це становище й висловила правительству довіря.

Бійка в румунськім парляменті.

Пос. Шандор (Мадяр) заявив у румунській палаті деп.. що коли переслідування семигородських Мадярів триватимуть дальше, тамошнє населення мусітиме звернутися за помічю до Союза Народів. Ця заява Шандора, як одинокого Мадяра викликала бурю в парляменті. Ш. мусів перервати промову. Між членами селянського сторонництва, котрі боронили Ш а й лібералам и счинилася завзята бійка, в якій по терпів найбільше віцепрез. Сімо неску, побитий обома партіями. За сідання перервано.

Розправа проти Людендорфа, Гітлера і тов.

В Мінхені почалась розправа проти Людендорфа, Гітлєра і тов. З околиці спроваджено піонірів; вони будинок суду обвели кільчастим дротом. За дротами є поліція, яка ревідує всіх, що входять до середини. Як перейдуть потрійний кордон, в будинку ще раз ревідують їх чи не мають зброї. Навіть жінок. Після відчитання акту обвинувачення забрав слово обвинувачений Гітлєр. Начеркнув свій житепис і зобразив листоп. замах. Кара схарактеризував як чесного старого урядовця, що був би здібний на якийсь вчинок хіба тоді, колиб хтось його попхнув до цього.

Кінець страйку в Англії.

Англійські портові робітники, що працюють при ладуванню товарів, рішили одноголосно закінчити страйк. Праця вже зачалася.

Віц. мін. Ольпіньскі уступає.

З Варшави звідомляють, що вицемін. д-р Ольпіньскі уступає. Димісію цю лучать зі справою іменування воєводів.

Вальоризаційний франк.

Нині 27 і 28. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

✝ Посмертні згадки.

Каролина Лотоцька, вдова по совітнику М. Консисторії і парохові Лешнева, упокоїлася в Перемишлі дня 15. II. 1924 р. в домі своєї доньки. Покійна прекрасних черт душі і серця, а як любила свій народ і як з ним жила та терпіла засвідчать найліпше міщане Лешнева, які численно взяли участь в похороні в Бродах, хоч вже 22 літ минуло, коли розсталася Покійна з ними по смерти свого мужа. В. І. П.
1470 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Репертуар українського театру під дир. Івана Когутяка.
Підгайці, саля „Сокола".
Пятниця 29 II. „КАТЕРИНА".
Неділя 2. III. „ЧЕСНА ЗУЗАННА".
Понеділок 3. III. Бенефіс й равт „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ".
Вівторок 4. III. „ГАЛЬКА" виступ п. Гаєка.
Середа 5. III. „ПАННА МАРА". 1-3

На Допомогу пресі зложила п. Наталка Гросс, Чінадієво — Чехи, 80 ч. кор. 1-1

Замісць вінця на похорон бл. п. б. сотника і командира бригади УГА інжінїра **Володимира Секунди** складає Петро Собків на „Р. Школу" 10 міл. Мп. 1471 1-1

Дітям з Америки: Іванови Орлякови, Стефанови Петришинови, Михайлови Петришинови, Львови Михалюкови, Іванови Мэйчукови, Павлови Михайлечкови, Михайлови Мосьондзови, школярям з Філядельфії-Па і п. Семенови Личакови, підстаршині УГА., складає **Старшина Кружка УПТ. в Бережанах** серлечну подяку за коляду 8 долярів на річ „Р. Школи" і 3 дол. на сиоітський захист, *Гнат Мартинець*, голова, *Лев Крипякевич*, секретар. 1473 1-1

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

16-МІСЯЧНА ДІВЧИНКА гр.-кат. гарна, здорова до дарування. Відомість Таубе Саніги 24. 1467 2—2

СКЛАД НОТ вул. Романовича 11, бічна пл. Академічної поручає свій богато заосмотретий магазин. Висилка на провінцію. 1430 4—8

КОНЦІПІЄНТА з більшою практикою глядає д-р Степан Мудрецький адвокат в Товстім місті (Tłuste) коло Чорткова. 1456 3—5

АДВОКАТ на провінції, пошукує концінієнта. Зголошення: Львів, вул. Домбровского ч. 10. партер. 1462 2—2

ІНТЕЛІҐЕНТНА, молода особа, що розуміється добре на господарстві, пошукує місця у священика вдівця. Зголошення до Адмін. для „Господиня". 1469 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

ЛІКАР

Д-р Василь Білецький

переніс свою канцелярію

до Болехова вул. **Міцкевича** д. Петровича.

1459 2—2

Заява.

Заявляю, що на загальних зборах філії Т-ва „Просвіта" відбутих в січни с. р. в Тернополі я не мала заміру образити п. д-ра Станислава Чикалюка, до котрого я завсіди відносилася з пошаною. Коли п. д-р Чикалюк чується моїм висловом ображений, отсим його прилюдно перепрошую.
1468 1-1 **Антонія Конрад.**

Поляка.

Тяжкий удар зіслав нам Всевишний забираючи зпоміж нас найдорощу нашу Маму і Бабуню Каролину Лотоцьку. В горю, яке нас дострінуло, великою відрадою було нам загальне співчуття рідних і знайомих, які не оставили нас в горю, не жалували труду та поспішили віддати останну прислугу дорогій Покійниці. Дякуємо передовсім Панству Меценасам Гнатишакам, які як сусіди виявили нам богато серця, дякуєм Всечестнійшому Духовенству о. Мітратови Б. Левицькому, о. Пралатови М. Мрицови, о. Канцлерови Машюракови, о. проф. Кормошеви і Всеч. Отцям Кабаровському і Майбі за участь в похоронах в Перемишли. Дякуємо п. проф. Клішови, дірігентови мужеського хору, як також дівочому хорови семінаристок, що своєю участію звеличали похорон.

Дякуємо також сердечно Всечестнійшому Духовенству брідського деканату а іменно о. Декану М. Демчинському за провід в похоронах і прекрасне, сердечне надгробне слово, о. В. Цебровському з Кутів, о. Сов. П. Мінкови з Шнирева, о. Сов. Ол. Чубатому з Дітковець, о. Павулі з Смільна, о. Н. Кулицькому з Конюшкова, о. проф. А. Зафійовському з Бродів, о. І. Фенчинському з Голоскович, о. Ю. Рудкевичеви з Лешнева, о. І. Мякитюкови з Старих Бродів, о. Ст. Клепарчукови з Винсоцька, що своєю присутностю звеличали похорон в Бродах, о. проф. Є. Осадці за зорганізування хору, а Вп. співакам за їх прегарний похоронний спів. Дякуємо сердечно Вп. п. Лесеви Качорови за весь труд в уладженні похорону в Бродах і лешнівським міщанам що не жалували труду і на вість про смерть нашої дорогої Покійниці мимо великого зимна прибули до Бродів, щоб віддати Їй послідну прислугу.

Львів, дня 27. лютого 1924.

Наталія і Стефанія — доньки, *о. Ю. Дзерович* — зять.

Евген, Богдан, Олександра і Лідія — внуки. 1470 1—1

Подяка.

Пибиті горем і смутком з причини смерти нашого найдорозчого Мужа і Батька, о. Івана Тимцюрака, пароха в Дашаві коло Стрия, почуваємося до обовязку здожити щиру поляку всім тим, що своєю участю в похоронах причинилися до вшанування памяти Покійного, а з окрема Впр. о. шамбелянови і деканови К. Шанковському за провід в похоронах; Впр. оо. Івасикови і Матковському за зворушаючі прощальні слова. та Впр. оо. Пеленському, Каратницькому, Гошовському, Ференцови, Собчакови, Флюнтови і Венгриновичеви за участь в похоронних обрядах. Рівнож сердечно дякуємо Всч. оо. Салезіянам з Дашави за ласкаву участь в похоронах, а Всч. о. Буярози пархови лат. обряду за надгробну проповідь. Особливо дякуємо Вп. Дрогомирецькій з Комарова і пп. Мокрицьким зі Стрия, котрі в найприкрійших хвилях хвилях поспішили нам з приятельською помічю і розрадою, як також всім сусідам та знакомим за їх слова співчуття та участь в похоронах. Щире Спасибіг п. Начальникови громади Дашави Гр. Гойсаковови за його поміч, Церковним Брацтвам з Дашави і Юсептич, та всім парохіянам Покійного, що громадно явилися на похоронах, а особливо п. Скобликови, котрий іменем парохіян теплим словом над гробом попращав Покійного.

Юлія з Січинських Тимцюракова — вдова, *Володимир Тимцюрак* — син, *Марія Дригиничева, Зоня і Ольга Тимцюрак* — доньки, *о. Зиновій Дригинич* — зять.
1472 1—1

Ширіть наш часопис!

НАСІННЯ городові, полеві, цвітів і трав
МАШИНИ до управи рілі, чищення насінь, молочарства і пр,
НАВОЗИ штучні, фосфорові, потасові, азотові
ЗАЛІЗО, залізні знаряди, бляхи, цвяхи
РЕМІСНИЧІ знаряди
НАЧИННЯ кухонне
ЦЕМЕНТ
доставляє 1329 8—8
КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКИХ СПІЛОК
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР",
у ЛЬВОВІ, вул. ЗІМОРОВИЧА ч. 20.
і його Відділи у Львові Городецька 35, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Сонали.
Цінники на жадання даром.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 46 (10.139). Львів, субота 1. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шек. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 мін., Німеччині 13 мін. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

„Чинник миру".

(На маргінесі промови пос. П. Васильчука.)

В 43 і 44-тім числах „Діла" подали ми в скороченню промову посла П. Васильчука на комісії закордонних справ польського сойму 19-го ц. м. у відповідь на експозе нового польського міністра закорд. справ Замойского. Промова держана в спокійному, прямо епічному тоні. Аж дивно стає, як міг на так велику дозу спокою здобутися посол найбільш загроженої країни нашої батьківщини — многострадальної Холмщини. Посол Холмської Землі підкреслив, чому він справу територіяльних національних „меншостей" порушує на комісії закордонних справ (хіеністичний посол Строньскі заявив, що це належить до комісії адміністраційних справ!): „Українське питання в Польщі є частиною великої української проблєми з цілого комплексу питань Сходу Европи. Ці питання мають міжнародній характер".

А саме цей міжнародній характер української проблєми Поляки за всяку ціну хотіли би знищити. Польща, починаючи з моменту покликання її до життя державами Антанти, вела й тепер веде політику негації права українського народу до своєї державности. Польська політика спірається на аксіомі: на Сході можуть бути дві сили — Варшава і Москва. Для третьої сили: Київа — не може бути тут місця. Бо инакше — Польща мусіла би числитися з евентуальністю скорше чи пізніше втратити „креси", скорчитися до етнографічних польських земель. А в цім випадку треба би зрезигнувати з „моцарствового" становища на Сході, погодитися зі скромною ролею третьорядної держави. Правда, Поляки говорять, що Польща може істнувати тільки як великодержава, бо инакше проглинув би її Схід. Та ми знаємо, що від перших познак необхідности нового угрупування відносин на Сході справа польської держави зробилася актуальною. І ніхто не зголошує претенсій до суто-етнографічних польських земель. Бо для рівноваги відносин між німецьким і східим валом потрібна держава, яка, не загрожуючи ні одній ні другій стороні, самим своїм істнуванням усувала би площину тертя між ними. Та в Польщі ні одна партія не мала й не має відваги сміло глянути дійсности в вічі. Польща в своїх змаганнях числилася не з фактичними силами, які після вибуху Великої Революції прийшли до голосу на Сході Европи, вона числила виключно на всемогучість Франції, держалася — по влучному вислову пос. Васильчука — за спідницю „доброї тьоті", звертаючи вістря цих нових сил на Сході Европи: українського і білоруського націоналізму — проти себе. Числила на гегемонію Франції, числила на те, що польська мілітарна сила, годована з ласки французької коштом інкорпорації українських та білоруських земель, на все буде необхідна для „тьоті".

Польська політика все йшла по лінії концепції табору Дмовского. Тут нічого не значить вибрик Пілсудского в 1920 р. Це був тільки тактичний хід, зручно маскований повенею високопарних слів на тему: „kochajmy się", „za naszą i waszą wolność", яким йняла якийсь час віру частина наддніпрянських діячів з табору С. Петлюри. Бельведерські махери тільки після вагань дали першенство С. Петлюрі перед Махном.

Увесь цинізм цього поділу ролі між польськими таборами: „правицею" і „лівицею" здемаскував наглядно риський „мир", поведення з вчорашніми „союзниками" після цього і польська політика на західно-українських землях.

Мимоходом: облудну гру, яку у критичних для себе моментах ведуть Поляки, м. ін. може ілюструвати остання дебата в комісії заграничних справ: речникам Хієни, до якої належить теперішний міністр зак. справ, ніяково було лаяти Чехів за їхнє становище в справі гірського клаптика Яворини, тимбільше, що „добра тьотя" бажає собі згоди Польщі з Чехословаччиною; отже цю ролю приділено речникам „лівиці" — і ці зробили це з відповідним галасом, забуваючи, що відношення Чехів до дрібної горстки Поляків в межах чеської держави ніяк не може йти в порівнання з екстермінаційною політикою Польщі на українських землях.

Польща мала один момент, в якому могла закріпити своє домінуюче становище на Сході на довший час. Цей момент відійшов до історії. І немає виглядів, щоби він міг вернути. Сьогодня постава українського та білоруського народу супроти Польщі усталена, викута в останніх пяти роках до білого гарту. „Український рух, як слушно зазначив пос. В., набрав розмірів стихії, для якої не вистарчила жадна залізна рука, жадні репресії".

І з цього витягнули своєчасно належні висновки совітські можновладці. А що в межах Радянського Союзу є материки українських та білоруських земель, зворот в політиці Радянського Союзу мусів найти тим сильнійший відгомін по цей бік риської смуги.

Міжнародні трактати зробили з Европи, як зазначив пос. В., огнедишучий вулькан. Ними покраяно живі організми великих народів. Европа потрібує миру. Останні події на міжнародній арені вказують, що змагання до миру будуть щораз інтензивніщі, що необхідність ревізії дотеперішних трактатів буде що раз актуальнійшою, що цю ревізію мусить перевести повний, не частинний аеропаг, отже при співучасти Німеччини і Радянського Союзу.

І в цю нову ситуацію Радянський Союз входить з великою перевагою над Польщею не тільки завдяки своїм богацтвам і величині, а й завдяки своїй внутрійшій консолідованости після ослаблення площини терть між Москвою і окраїнними державами Союзу.

Польща йде на зустріч подіям тільки з одним аргументом: хоче бути французьким тараном проти Німеччини, а таким не може бути без українських та білоруських земель.

Пос. Васильчук закінчив свою промову: „На скільки не наступить негайно зміна політики в справі національних меншостей, особливо територіяльних, мусите, панове, рахуватися найдальше йдучими консеквенціями, яких вже не зможете полагодити тут, а полагодять їх чинники міжнародні, залежно від нового угрупування сил в Европі". Думаємо, що ця осторога була зайва. Бо хто остерігає, має бодай дрібку довіря до противника. А до неї, хоч би в мінімальній дозі, не має ніяких підстав. Що так воно, а не инакше мається справа, вказує хочби поведення польської преси з промовою пос. Васильчука: З неї подано до публичного відома, мовляв — він заявився... ворогом совітів і жадав... автономії для українських земель. А Строньскі-Левін з „Ржечипосполітої", відповідаючи пос. Васильчукові на комісії, сказав, що Українців видумали... Німці, бо „Русини" перед кількома десятками літ жили з Поляками в добрій злагоді, були добрими вівцями, які давалися стригте без ніяких перепон.

Ювилей проф. Ф. Щербини.

В неділю 2-го березня в Празі (Альбертова 6, Геольогіцкий Устав) відбудеться урочисте свято з приводу подвійного ювилею славетного земського статистика, історика й громадського діяча проф. Ф. Щербини: 75-ліття народження й 50-ліття літературно-наукової й громадської діяльности.

Народився Ф. Щербина 26. лютого 1849 р. на Кубанщині в старій українській козачій родині. Ще підчас перебування студентом Петровсько-Розумовської Академії (1872—74 рр.) почав він містити статті по економічним питанням в тогочасних журналах („Недѣля", „Отечественныя Записки" і ин.). Захопившися народницьким духом, береться він за досліджування питань народнього життя — общини, звичайового права, народньої кооперації в формі артілей, сектанства й ин. Праці його цеї доби: „Сольвичегодська земельна община", „Земельна община в Дніпровськім повіті", „Земельна община у Кубанських козаків", „Южно-руські артілі", „Українська шгунда" й ин. В 1877 р. його заслано за „шкідливий" напрямок його діяльности на далеку північ в Усть-Сисольський повіт; на засланні пробув до кінця 1880 р.

В 1884 р. він стає на чолі статистичного відділу Воронізького губернського земства, де й працює без перерви майже 20 років до 1902 р. Численні статистичні праці ставлять його ім'я в число основників як російської, так і української статистики. В них він визнає необхідність введення в статистичне обчислення не лише процесів продукції та обміну, але й процесів грошевого обігу та — головно — споживання у народніх мас; звідси виводив необхідність найдокладнійшого дослідження селянських буджетів. Його знаменита праця „Селянські буджети", якою він вводить в статистику нові наукові методи й принціпи, стає прототипом для всіх праць російської статистики по цьому питанні. З численних праць Ф. Щербини цього періоду крім згаданої вище („Селянські буджети", виданої російським „Вільно-економічним Товариством") зазначимо ще такі: „Селянське господарство в Острогозькім повіті (золота медаль від рос. Географічного товариства), „Оціночна статистика в 4-х повітах Воронїжчини", де він в основу оцінки покладає трудовий принціп (Премія кн. Васильчикова), „Історія Воронізького земства" за 25 років (премія Академії Наук), „Райнування горішніх грунтів" — ця праця започаткувала в Росії праці коло меліорації „невжитків" (непридатних під культуру земель). За цей період Ф. Щербина зладив сам або зредагував біля 70 томів статистичних праць, а його власні праці по статистиці й по иншим питанням були видані в 16 окремих томах.

В 1890-х рр. Ф. Щербина перевів економічно-статистичне дослідження цілого північного Кавказу, наслідком чого були 3 томи його „Дослідів економічного й торговельно-промислового стану району Владикавказької залізниці" (1892-1894 рр.)

В 1896 р. правительство призначає Ф. Щербину начальником експедиції для дослідження величезних степових областей Середньої Азії — Семипалатинської, Акмолинської й Тургайської; експедиція ця мала своєю метою зясувати площу вільних земель, придатних для переселення туди малоземельних селян-хліборобів. Експедиція в складі біля 200 фахівців ріжних категорій працювала 6 років і, прикладаючи в своїй праці вироблені Ф. Щербиною наукові методи дослідження, виділила коло 80 міліонів десятин свобідних земель. Праці експедиції бу-

---

Пр. 199/24. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 49 з дня 23. лютого 1924 р. в артикулі а то: з артикулу вступного а) два перші слова уміщені в 1. шпальті далі уступи між словами: б) маленький а: в так добре, ц) служби, а: розігралася, д) вияснення а: Покійна, е) нову працю а: Та не знаюни, ф) культурному полі а: Згадки, г) смерти а: Полишаючи, г) протест а 2) Взиває і вязнів а: Дальші комунікати, й) свідство а: Для підтвердження, к) Бесарабової а: А четверте, 1) розвязки а: Дальша акція, 2) Комунікату під заголовком: „Віче" уміщено на стороні першій містить в собі єство виступу ад 1) з § 300 з. к. і арт. VIII. закону з 17. XII. 1862. ч. 8|63. Д. п. д. ад 2) виступку з § 300 з. к. узнав конану в дни 21. лютого 1924. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторозі тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за перестушство на гривну до 4,000 000 Мп. — Львів, дня 25. лютого 1924. (Підпис нечитний.)

ли видані під редакцією Ф. Щербини в 10 томах.

З кінцем 1901 року Ф. Щербину за його доклад у Воронізькім комітеті для потреб сільсько-господарської промисловости, в якім він доводив необхідність зміни політичного ладу й запровадження в Росії конституції, вислано на Кубань під догляд поліції. Вернувши до рідного краю, з яким він ніколи не тратив живих звязків і не припиняв своєї праці на користь йому, Ф. Щербина взявся, по дорученні військової адміністрації, за історію Кубанського війська; до 1914 р. випустив він два величезні томи, підготовив до друку третій та зібрав відповідний матеріял і для четвертого, але війна й революція стали наперешкоді до здійснення плянів автора. Вже давнійше цікавила його історія Кубані і він ще в 1888 р. написав „Історичний нарис Кубанського козацтва".

Позатим написав він багато розвідок і монографій по ріжним питанням, що дотичили історії й сучасного життя Кубані („Утікачі й кріпаки на Чорноморщині", „Самоуправа у кубанських козаків", згадана вже вище „Земельна община у кубанських козаків", всі три в „Київській Старині", „Нариси боротьби русских з Черкесами", „Історія міста Армавира" та ин.) в 1905 р. коли після столітньої перерви скликано першу кубанську козачу раду для розвязки земельної справи, Рада обірає Ф. Щербину своїм головою, який і доводить до доброго кінця праці Ради. Того самого року Кубанці обірають його послом до другої державної Думи. В 1917 р. до 1920 р. він є безперемінним членом Кубанської Козачої Ради та головою буджетової комісії. За свої наукові праці Ф. Щербина в 1904 р. був обібраний членом кореспондентом Російської Академії Наук, а в 1917 Кубанський політехнічний Інститут обірає його професором статистики. Перебуваючи з 1922 р. в Празі Ф. Щербина викладає курс статистики у Вільнім Українськім Університеті та в Українській Господарській Академії в Подебрадах. За останні роки він написав отсі річи: „Закон еволюції та большевизм", „Історія статистики" та „Курс статистики". Не вважаючи на свої літа, ювилят і досі невтомно працює на науково-педагогічному полі, а також не мало часу присвячує молодим своїм землякам Кубанцям, щоби підготовити з них культурних робітників для майбутньої праці на Кубані.

Після трагічної події.

Генеральна мовчанка.

Польська львівська преса, яка заходилася від дикого реву проти особи бл. п. О. Бесарабової і українського громадянства, що — мовляв — „гльорифікує злочин", — тепер, після переведення ексгумації і ствердження ідентичности бл. п. О. Бесарабової зі секціонованою проф. Серадзким „Юлією Баравською", — набрала води в рот. Наступила генеральна мовчанка. Ще тільки соціял патріотичний „Дзєннік людови" намагається виявити, що він не зовсім ідентичний з „демократичним" „Кур. Льв." і делікатно зазначує, що поліцейська поведінка може принести багато шкоди польській державі на „кресах". — „То (урядування поліції) — пише він в ч. 49. з 29. лютого — мусить негайно скінчитися, якщо не хочеться довести до того, щоби ця польська влада здобула собі славу давньої охрани або сучасної чрезвичайки. Для заспокоєння схвильованої опінії мусять бути негайно видані потрібні зарядження, щоби людське життя не залежало від поліцаїв". І тільки! Та чи ці батьківські упімнення не виявляють безміру поблажливости і що найменше... наївности? Поминаючи, чи аналогію про охрану й чрезвичайку можливо віднести аж до будучини, чи не наївною є думка про видання розпорядження — так, немов би які небудь розпорядження могли змінити витресовану поліцейську психіку, задубіле сумління і той страшний режім, який виростає з болотяного грунту. Адже Польща мав конституцію і що з того? Чи все те, що діється, не є запереченням конституції? А щож говорити про розпорядки, коли основні закони є прикладені хіба до трансцендентального світа? Тут розпорядки нічого не поможуть, тільки корінна, основна зміна цілости віднесин. А на це ані не заноситься, ані Поляки з природи не є здатні скочити вище себе.

„Популярний" „Вєк Нови", що гідно йде у хвості чорної сотні, після переведеної ексгумації ось як мудрує: „На тілі померщої мабуть (podobno) є знаки і синці, — що мнимо (rzekomo) походять з хороби серця. Одначе сліди побоїв ствердив вже при першій секції проф. д-р Серадзкі".

Сіонистична „Хвіля" реферує..., як звичайно „невтральний" орган.

Решта львівської преси ані одним словом не згадує про страшну подію. Ні стара цокотуха „Газ. Льв.", ні чорносотенне „Слово польске", ні демократичний „Кур. Льв.",—одним словом всі органи чорносотенно-поліцейського блоку набрали води в рот, перейшли на генеральну мовчанку, щоби тільки не ствердити справді апокаліптичної дійсности.

За те починає промовляти варшавська преса, намагаючись повію брехні вбити правду. Не згадуючи про чорносотенні відзиви, годяться на вічну память зазначити, що „радикальний" „Курєр поранни" в 57 ч. містить власну телєграму, в якій бєзсоромно пише:

„Справа веденого Бесарабовою шпигунства прибирає все більші розміри. Поліція зібрала незвичайно багатий матеріял. В квестії закидів української і комуністичної преси про мниме замордування Бесарабової в тюрмі — судова комісія висловила наскрізь противну думку". Жаль тільки, що не подається, яку саме думку висловила судова комісія?

Орган „визискуваних, гноблених" і т. ин. псевдо-соціялістичний „Роботнік" подає, як і „народові" органи, що відбулася ексгумація тлінних останків О. Бесарабової, яка повісилася в поліційних арештах саме тоді, коли її мали відіслати до суду „разом з багатим матеріялом, який устійнював, що Бесарабова займалася військовим шпигунством в користь чужих держав". При ексгумації були лікарі і т. д., опісля відбувся похорон. „Над домовиною виголошено промови, в яких гльорифіковано померщу, як політичну діячку". Була маніфестація, підбурюючі оклики, а „про арештування зладжено протоколи".

Тільки всього. Чи не збирає вас огида до оборонців „визискуваних, гноблених і катованих", коли ви перечитуєте ці безсоромні стрічки. Панове — „соціялісти", колиб така історія трапилася була з Польщею в Росії або Прусії (але така там навіть не могла трапитися!), то ви булиб на головах ходили, під консулятами булиб відбувалися грімкі демонстрації, цілий світ був би переповнений вашим обуренням з приводу варварства Москалів чи Прусаків, а на винуватців ви булиб просили вогню з ясного неба.

Але тепер ви мовчите, або пускаєте тумана і свідомо піддержуєте найогиднійші методи.

З практик поліційних „сальоновців".

Під замітом крадіжи коней замкнено до тюрми в Здолбунові селянина Дехтяра з Коростової. Його тяжко скатовано. Тимчасом найшлися виновники крадіжи. Скатованого Дехтяря ще девять днів передержала поліція в арештах і випустила на волю щойно тоді, коли йому позагоювалися рани. Боялися, щоби справа не стала голосною.

Як нам подають з Рівного, там в поліції вже усталився звичай вимушувати від арештованих зізнання при помочі побоїв.

Поминальне Богослуження.

В середу 27. ц. м. в Катедрі св. Юра о. прал. Куницький відправив заупокійму Службу Божу за душу бл. п. О. Бесарабової. Церква була битком набита українським громадянством.

Справа українського університету.

Дня 27. ц. м. на засіданні польської освітної комісії в Варшаві сенатор Туліє референував справу петиції українських товариств, які домагаються удержавлення тайного університету і політехніки у Львові. Референт підкреслив безосновність того домагання і пригадав ухвалу сойму про утворення окремого українського університету. На думку референта найкращим місцем осідку для українського університету є місто Варшава. По дискусії ухвалено вислати згадану петицію польському урядові, не вирішивши справи місцевости в якій мав би повстати український університет.

Зіновєв до англійських робітників.

Московська „Правда" з 10. лютого ц. р. містить текст відозви „До англійського міжнароднього пролетаріяту" за підписом виконавчого комітету III. інтернаціоналу, головою якого є Зіновєв. Відозва кінчиться так: „комуністична партія Англії буде підтримувати кожний крок робітничого уряду спрямований до поліпшення становища робітничої верстви на зменшення збройонь і небезпеки війни.

Але одночасно ми звертаємося до вас і говоримо вам отверто: Робітнича партія буде крок за кроком відступати від своїх обітниць, щоби зберігти за собою підтримку лібералів. Коли ви не натиснете на неї найенергічнійше, коли не докажете їй, що всяка уступка лібералам

І. ШИМОНОВИЧ.

Україна та европейські кризи.

(Продовження.)

Що до продукції соли, то Україна має запаси її мабуть найбільші на світі, бо як показали досі досліди, вони є невичерпані. На Україні сіль знаходиться в пяти головних районах: Бахмутськім, Кримськім, Славянськім, Галицькім і Одеськім.

Пересічна за рік соли на Україні за десятиліття 1904–1913 рр. в тисячах пудів була така:

Бахмут	27.948
Крим	21.069
Славянськ	5.678
Галичина	3.289
Одеса	2.463
Разом	60.447 тис. пуд.

або 975 тис. тон.

Як бачимо, гірнича промисловість на Україні стоїть надзвичайно високо. Колиж взяти під увагу всі ці чотири найголовнійші галузі в цілому, то вище, як в иншій з країн Европи. Крім того на Україні в довоєнні часи дуже ... лась і перероблююч... яка була найбільше...

...теринославщині. Так по переробленні зал. руди на чавун—сирівець в 1913 р. Україна займала пяте місце серед держав Всесвіту (Зєд. Держави півн. Америки, Німеччина, Англія, Франція), а продукція головного металюргійного продукту—заліза й криці виносила в цьому році 141 міл. пудів.

Але не вважаючи на так розвинену добуваючу і перероблюючу промисловість, Україна всеж таки була, є і ще довго буде країною хліборобською. Бо на Україні сільським господарством займається 74,2 проц., гірничою і перероблюючою промисловістю—9,1 проц., торговлею—5,2 проц. і иншими справами 11,5 проц. населення. Отже у нас є ще велике поле для торговельно-промислових справ.

Щож представляють собою инші східньо европейські організми: Росія, Білорусь і Кавказ. Ні одна з цих країн не посідає всіх трьох чинників разом.

Росія (европейська) має лише один більш менш вигідний порт, який дає їй вихід в океан, це Ленінград на Неві, але тепер, після повстання на обох берегах Фінської затоки нових держав, ними не мо...тись, як колись. ...в замкнуте Каспійське служити лише внутрішнім шляхом комунікації. Рівнож не можна числити на Біле море. Що може мати Росія на вивіз? Крім лісу і риби з півночі, під цю пору майже нічого. Бо колиб ще більше вики не зруйнували так її господарства, то можна булоб числити ще на невеликий вивіз предметів сільського господарства, але поки-що ні. Її підземні скарби не є імпонуючі, коли відкинути Сибір з Уралом включно та б. окраїни в Европі, а головно Україну і Кавказ. Також не зможе мабуть на протязі десятиліть піднятись зруйнована її перероблююча промисловість. Та взагалі Московщина в своїх етнографічних межах в Европі не представляє поважного господарського організму. При поправі свого національного господарства, вона, як цілком слушно висловився недавно один московський учений, зможе задовольняти скромні потреби свого населення, але імпонувати поважним вивозом ні.

Імпозантну господарську одиницю представляє, після України, Сибір з Уралом. Це є дуже багатий край на надземні і підземні скарби. З надземних скарбів там поважно стоїть сільське господарство, лісництво, звіроловство, риболовство і ин., а підземних, крім нафти, все, до золота і платини включно ...ше недостача природних, як також і залізничих шляхів причинюється до того, що всі ці великі багацтва не можуть використовуватись культурним світом. Колиб від Росії відпали вже цілком в Европі Україна, Кавказ і Білорусь, а залишилась Сибір з Уралом, то вона все-таки зможе досить сильно розвивати своє національне господарство. Одначе думаємо, що при цілковитому розпаді Росії мусить відпасти і ця господарська одиниця. В цьому напрямку вже робились спроби через проголошення вільної Сибірської Республики.

Кавказ, як уже зазначувалось, має багаті джерела нафти, марганової руди, срібла і ин. металів. Гірнича промисловість там добре розвинена, за те рільництво завдяки невідповідному грунтові (гірський край) стоїть низько, натомість розвинене скотарство.

Природні шляхи комунікації є зі Сходу і Заходу, як береги Чорного і Каспійського моря.

Білорусь це головно хліборобський край, де також ще розвинена лісова і скотарська промисловість. Але на загал це є бідний край та ще до того не має природних шляхів комунікації, а тому не може поважно імпонувати европейським ринкам.

Українські Курси Заочної Освіти при „Українському Слові“.

КУРСИ вчать заочно: учневі посилаються почтою лекції визначних українських професорів з порадником, як учити лекцію і з задачником та запитаннями. Ученик мусить вивчити лекції, рішити задачі й написати відповіди на запитання та відіслати на курси. Професор перевіряє роботу учня, виправляє її, та пише вказівки учневі. Після виконання екзамінаційної роботи

КУРСИ видають свідоцтво.

КУРСИ допомагають здати іспити при матуральних комісіях, які дають право вступу в европейські вищі школи.

КУРСИ допомагають підшукати практику в підприємствах, де учень може удосконалитись у вибраїм фаху.

КУРСИ відкривають навчання з 1-го квітня по повному курсові гімназій та реальних середних шкіл і по ряду предметів, які можуть допомогти зробитись фаховцем в тій чи иншій галузи знання, як напр. кооперація, машинознавство, бухгальтерія і т. д.

Кождий Українець, якого віку не був би, де не жив би, скільки не заробляв би, може учитись на Курсах Заочної Освіти. Платня за навчання кождого предмету від 3 до 6 долярів. Вимагайте програм, проспектів, інформацій. Ширші відомости про відкриття Курсів:

1479 Адреса: **Berlin-Schöneberg, Hauptstr. 11. Курси Заочної Освіти.**

Дирекція Курсів: **Проф. В. Коваль, Д-р З. Кузеля, Проф. Б. Лепкий.** 1—2

означає розрив з робітниками, то вона тим скоріше відступить від своїх принципів. Длятого ми взиваємо вас до спільних демонстрацій за старі домагання робітничої партії, за створення комітетів, які будуть боротися за:

1. Допомогу безробітним згідно з нормами, установленими тред-уніонами.

2. Націоналізацію копалень, залізниць і робітничу контролю над виробництвом.

3. Повну незалежність для Ірляндії, Індій і Єгипту, зірвання з політикою збройень. Кредити для большевицької Росії, уневажнення ганебного версайського договору.

Робітники Англії! Ніякий уряд, навіть колиби він мав найкращі наміри, не буде в силі увільнити вас, коли буржуазія не відчує вашого напору, вашого натиску і вашої зростаючої сили. Ми кличемо вас стиснути ваші робітничі лави в один фронт праці і боротьби. Лише таким чином робітничий уряд не доставить вам ще одного розчарування, ще одної невдачі, а відкриє вам нову сторінку боротьби англійської робітничої кляси за висвободження".

Велика політична дискусія в Німеччині.

У вівторок пополудні в німецькім парляменті відбулася велика дискусія над політичними справами. Канцлер Маркс виголосив промову про надзвичайні повновласти для уряду, стаючи в обороні тих повновластей. На думку Маркса ті повновласти удержують державу в рівновазі і ратують її від фінансової катастрофи. Канцлер заявив, що якби парлямент намагався ті повновласти уневажнити, то він звернеться до президента з просьбою — розвязати парлямент. Як що ті повновласти виявляться зайвими, то канцлер сам запропонує скасувати їх. Уряд годиться розпочати переговори з поодинокими політичними партіями над справою деяких деталів тих повновластей і розпорядків невигідних для держави. Після того соціялістичний посол Міллер заявив, що аргументи канцлера є невистарчаючі і що соціялісти домагаються дальше скасування повновластей.

Раковський про ситуацію.

В переїзді з Льондону до Москви спинився Раковський у Берліні, де уділив інтервю кореспондентові одної берлінської російської газети. На його думку російсько-англійська конференція відбуватиметься під особистим проводом Мекдонельда. Він зазначив, що призначення амбасадорів у Льондоні та в Москві наступить перед відкриттям конференції, одначе на становища ці не намічено ще ніяких кандидатів. На питання, чи правда це, що радянський уряд заявився проти припинення морських збройень, Раковський відповів, що вістки ці неправдиві. Большевицький уряд стоїть на становищі обмеження збройень, одначе під умовою, що його проведеться в життя у всіх краях пропорціонально до величини території поодиноких країв. Його уряд готовий зредукувати збройення до мінімальних розмірів але лише тоді, коли прінціп роззброєння буде обовязувати всі держави.

На питання, як вплине поправа англійсько-російських відносин на німецько-російські відносини, Раковський відповів, що ці нині можуть лише закріпитися. Значіння рапальського договору не зменшиться. Договір цей не втратить свого значіння і для майбутности тому, що є він випливом російсько-німецької приязни. Що до становища Спілки Радянських Республик до Франції а також щодо перенесення большевицької місії з Парижа до Льондону, то справа ця не може мати ніякого впливу на витворення приязних відносин між Францією а Росією. Росія прямує до навязання приязних відносин зі всіми народами і державами отже і з Францією.

Підводячи підсумок цілком обективного розгляду господарських організмів поодиноких країв Сходу, мусимо зазначити, що найбільше сильним зі всіх є Україна. Що дійсно повстання в цілому цього господарського організму може враз змінити на краще стан народнього господарства всієї Европи. Тоді як другі організми, з цілком природних причин, цього не можуть зробити.

Але чи можна використовувати принаймні той великий і надзвичайно багатий господарський організм, яким є Україна. Зараз, як вже було зазначено раніш, абсолютно ні. Бо знаємо, що навіть при великій затраті енергії і фізичної сили його не могло використати ані українське населення в 1918 році, ані тепер Німці, як і не можуть рівнож використати й Москалі, а тим більше инші країни, якби вони до нього не підходили.

Україна тепер представляє сильно розхвильоване море і це хвильювання буде продовжуватися до часу, поки Українцеві не дадуть змоги вільно жити на його прадідній землі. Доказом цього є тисячі повстань українського населення в ріжних закутинах України, які безперервно продовжуються, як і повстання та викинення з українських територій московських абсолютистів в особі Врангля і Денікина, Німців, Французів і и, народів, які зазіхали на незалежне життя українського народу. Це все є сумні для Европи, але цілком реальні факти, які мусять багато їм промовити. Мало того, що Українець відбиває всякі наступи чужинця і тепер абсолютно йому не вірить, але коли тому чужинцеві все-таки часами вдасться щось вирвати, то він при всякій нагоді нищить це, щоби не дісталося ані йому, ні чужинцеві. Так наприклад затоплення водою Криворіжських і Донецьких шахт, палення збіжевих складів, пускання „під откос“ збіжевих потягів і т. д. все це свідчить, що поки там буде чужинець, ніхто не зможе скористати з українських великих скарбів. Все буде нищитися як і нищилося, навіть своє власне, щоби воно не дісталося чужинцеві і цим буде руйнуватися не лише своє власне господарство, але й господарство всього культурного світу.

Це мусять знати всі ті краї, які хочуть піддержувати взаємини з Україною і використовувати Схід, а з окрема Україну для поправи свого зруйнованого національного господарства.

Накінець Раковський торкнувся справи наміченої російсько-румунської конференції, при чім недвозначно заявив, що Спілка Соціялістичних Радянських республик не перестала вважати Бессарабії за територію, що має належати до ССРР. і що право розпоряджування цією територією належить виключно населенню Бессарабії. Румунський уряд, який до тепер виходив з заложення, що большевики не довго оставатимуть при владі в Росії, тепер змінив свої погляди і наслідком цього на справу Бесарабії буде дивитися инакше як дотепер. На російсько-румунській конференції Румунія мусить на спілку з ССРР. знайти таку форму розвязки в справі Бессарабії, яка буде відповідати інтересам бесарабського населення.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Анґлійські кредити для Росії.

Анґлійські газети доносять на основі інформацій Аваса про те, що Англія має намір уділити Росії кредитів і то досить значних на цілі відбудови.

Анґлійська політика до Індій.

„Нає фрає Пресе“ доносить з Льондону, що в палаті льордів відбулася дискусія над пануючими в Індіях відносинами. Державний секретар Олівіє заявив, що новий уряд готовий співпрацювати в справі ревізії конституції під умовою, що націоналістичні угрупування в Індіях візьмуть льояльну участь в управі та у введенню конституції в життя. Льорд Керзон заявив, що увільнення Ганді не було потрібне. На його думку не було ніяких причин до увільнення так, як нема причин до ревізії конституції.

Австрія і Росія.

З Відня повідомляють, що австрійський уряд вручив Літвінову ноту, в якій заявляє свою готовість на розпочаття нормальних дипльоматичних і конзулярних звязків із Спілкою Соціялістичних Радянських Республик. Московський уряд заявив, що приймає цю ноту до відома. Таким чином нормальні дипльоматичні звязки між Австрією і Росією відновлено. Рівнозначне це з визнанням Спілки Радянських Республик де юре.

Димісія бельгійського кабінету.

В звязку з відкиненням бельгійським парляментом проєкту французько-бельгійської економічної конвенції уряд подався до димісії, бо з приняттям цього проєкту він звязав був квестію про довіря.

Мусоліні про фльоту.

26. II. ц. р. приняв Мусоліні делегацію високих офіцерів італійської маринарки. При цій нагоді виголосив він коротеньку промову, в якій підкреслив, що зогляду на дожидаючі Італію події італійська фльота висувається на перше місце його піклувань. „Моїм наміром є хоч би постепенно довести до цього, щоби наша армія була могуча. Я заявляю вам, як найавторітенійшим представникам адміралиції, що зроблю все для забезпечення нашої фльоти всім потрібним та необхідним, щоби вона могла бути все готовою“.

Російсько-румунські переговори.

Російсько-румунські переговори розпічнуться у Відні дня 10. березня ц. р. На них має російська делегація остро виступити против анексії Бесарабії а також буде обстоювати при свому внескові, щоби справу Бесарабії виключити з денного порядку переговорів.

Анґлійська нота про військову контролю.

Анґлійська нота до конференції амбасадорів про відновлення діяльности антантської контрольної військової комісії для Німеччини розглядається тепер військовою антантською версайською комісією.

Мекдонельд і репарації.

В анґлійських правих колах протестують проти знижки німецьких репараційних оплат з 26 проц. на 5 проц. Всі політичні групи великобританської імперії ставляться негативно до уступчивости теперішнього уряду. Ліберали мають поставити в парляменті внесок проти такої знижки.

Мекдонельд і партія праці.

На останньому засіданні партії праці з 26. II. розглядалася справа роззброювання. Мекдонельд заявив у своїй промові, що мусить продовжати в тому напрямі політику попередніх урядів аж до хвилі, коли всюди наступить і роззброєння. Партія апробувала становище премієра.

Кулідж щадить.

Розпорядком президента Куліджа припинено приготування до лету на північний бігун. Лет цей мав бути предпринятий по ініціятиві міністерства фльоти в літі ц. р. Причиною відложення лету є опозиція, що не хоче погодитися на видатки звязані з тою виправою. Видатки ці повинні виносити 350.000 дол.

3.000 агітаторів.

Центральний Виконавчий Комітет Російської комуністичної партії розіслав усім своїм відділам обіжник, в якому говориться, що в звязку з величезним значінням села для держави і в звязку зі слабим защепленням комунізму в селянські маси вислано між них 3.000 комуністичних агітаторів для культурно-освітної праці. Агітаторів цих буде призначуватися на платні посади, наприклад, на становища начальників почтових відділів, волосних писарів, а опісля постепенно буде їх форсуватися на виборні большевицькі становища задля ведення селянського життя.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останне (45) ч. „Діла“ сконфісковано за кілька місць статті „Після трагічної події“.

— **По похоронах бл. п. Бесарабової.** До державних коедукаційних курсів при семінарії у Львові загостив сьогодні радник кураторії Квеціньскі для переведення слідства з приводу участи деяких учениць семінарії в похоронах бл. п. Бесарабової.

— **Цікавий конкурс „Rozwój-у“.** Відома чорносотенна польська організація „Rozwój“ оголосила конкурс на написання для нього гимну. Перша нагорода за написання гимну виносить кількасот мільйонів марок. Гимн має бути віршований, а зміст мусить зображувати боротьбу „Розвою“ з

ОСТАННІ ВІСТИ.

Підвишка залізничих тариф.

Польський мін. залізниць Тишка предложив президентові план реорганізації шляхів у Польщі. Згляду на зріст дорожні підвищиться в найблищому часі ціну особових білетів. Для товарових тариф проєктується полекші.

Заговір проти Венізельоса.

Тел. Комп. звідомляє з Атен: Згляду на це, що правительство одержало вістки про плянований атентат на Венізельоса, додано Венізельосові прибічну сторожу сто люда.

Знесення вийменкового отану в Німеччині.

Урядовий комунікат звідомляє, що з днем 1. березня знесеться вийменковий стан в Німеччині.

Совітські концесії для Італії.

Дня 25. ц. м. італійське правительство повідомило Москву про акцентування торговельного договору. Виміна ратифікаційних документів послідує в Москві, хоч Муссоліні пропонував Рим. Совіти бажають собі, щоправда, вільної руки в усіх діланнях, всетаки признали Італії певного рода опції щодо концесій в транзітовім русі. Італійські концесіонарі вдоволені.

Димісія бельгійського кабінету.

На засіданні сенату серед великого гамору прем. Тені повідомив сенат про димісію кабінету. Кидаючи палату Т. заявив: Нині в Берліні будуть ілюмінації. Король бажав собі, щоби Тені прийняв місію утворення нового кабінету. Тені відказався.

Невдача грецьких републиканців.

Грецькі Народні Збори 192 голосами проти 12 відкинули внесення републиканців про негайну детронізацію династії й ухвалили резолюцію, яка поручає правительству перевести плєбісцит. Републиканці кинули салю засідань. Кілька з них зложили посольські мандати.

За зміну нім. конституції й усунення през. Еберта.

Німецька націоналістична партія поставила в парляменті внесення, яке домагається скреслення § 2. уст. 180 конституції. Внесення зміряє до усунення теперішнього президента Німеччини і негайного розписання нових виборів. Згідно з бажанням нац. вибори ці мали би відбутися рівночасно з виборами в Баварії.

Уступки еспанського диктатора.

„Дейлі Тел." звідомляє, що еспанський ген. Прімо де Рівера прийшов до переконання, що правительство повинно співпрацювати з політиками й фах. дипльоматами. Тому за згодою короля переговорює з політиками, які є на заслянні, щоби взяли участь у правительстві. Диктатор готов евент. відступити своє становище провідникові конс. Маврі.

Курс грошей.

Львів, дня 28. лютого 1924.

Нині тенденція спокійна, ціни в учерашніх рямцях. Оборот слабий.

Доляр ам.	9,250.000—9,750.000
Доляр канад.	8,750.000—8,800.000
Чеські корони	274.000—276.000
Леї	45.000—46.000
Фунти штерл.	39,500.000—39,750.000
Марки нім. стар. ем. тис.	450.000—500.000
Франц. франки	395.000—000.000
Франк шв.	1,600.000—1,600.000
Франк бельг.	350.000—350.000
Гульдени голянд.	3,430.000—3,450.000
Ліри італ.	395.000—395.000
Золото	
20 кор.	42,500.000—43,000.000
20 франк.	39,500.000—40,000.000
20 марок нім.	45,000.000—45,500.000
10 рубл.	57,500.000—57,500.000
[illegible]	
Кор. австр.	760.000—780.000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1,750,000—2,000.000
рублі	3,000.000—3,250.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.750.000

Варшава 28. III. Доляри Зєд. Держави 9,345, 9,300, 9,150, 9,250, міл. Фунти штер. 00,000 міл. Кор. ч. 271.000 до 265.300. Фр. золоті 1801.

Чеки: Бельгія 329½—326, 328, 324, 000 Голяндія 3490 — Льондон 40,280 — 39.935 — 40,125 — 39,725, Новий Йорк 9,347.500 — 9300 — 9350 — 9200 — 0000, Париж 384,250 — 381,000 — 383,000 —379,000, Прага 271.050 до 264.500, Швайцарія 1,620 — 1,610, 1,618, 1,702, Відень 132, 131, 132, 130. Італія 402.500, 400.000, 404.000. Боні зол. 1,350—1,400, 8 пр. поз. 14½—16 м., 15.750. Міліардівка 700, 675, 750. Дол. поз. 5,000 — 6.500.

Ціріх 28. лютого 1924. Голяндія 215.60 Новий-Йорк 577¾. Льондон 24,82. Париж 23,80. Медіолян 24,77. Прага 16,75. Будапешт 0,0145. Букарешт 3,05. Бельград 7,28½ Софія 4.32. Відень 0,00 81¾. австр. стемп. кор. 0,00.81⅛.

Збіжева біржа.

Львів, 28. лютого 1924.

Застій в трансакціях у твердому збіжу. Обороти в провінціональній муці й сіні. При обильній подачі брак попиту з причини браку плинної готівки. Мука подешевіла. Тенденція знижкова вдержується дальше. Настрій слабий.

Пшениця краєва 75|74 з 1923 р. 33,500.000—34,500.000*, жито галицьке 68|66 з 1923 року 20,000.000—21,000.000*, ячмінь гал. бров. 20,500.000—21,500.00* ячмінь гал. для перемелення 17,500.000—18,500.000. овес гал. 54|52 з 1923. року 20,000.000—21,000.000.

Мука пшенична	40%	„0"	78.000.000*
„ „ кухонна	„1"		58,000.000*
„ „ темна	„4"		35,000.000*
„ житня	60%		48,000.000*
„ „	70%		42,000.000*

Мука пшенична 4% „0" льоко Стрий 68,090.000 — мука пшенична льоко Ланівці 69,700.000 — мука житня 60% „0" льоко Стрий 38,000.000 — льоко Зборів 37,000.000

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.00*
Мука кукур.	00,000.00*
Отруби пшен. нетто без мішка	11,000.000*
„ житні „ „ „	10,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 11,000.000, 12,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Подяка.

Головний Виділ „Союза Українок"

складає отсим як найщирійшу подяку Всечесному Духовенству, хорови Преображенської церкви під проводом п. Т. Купчинського, товариству „Боян" і „Бандурист" за живу, сердешну участь в Панахиді по 1478 бл. памятн Ользі Бесарабовій. 1—1

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Репертуар українського театру під див. Івана Когутяка.

Підгайці, сала „Сокола".
Неділя 2. III. „ЧЕСНА ЗУЗАННА".
Понеділок 3. III. Бенефіс й равт „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ".
Вівторок 4. III. „ГАЛЬКА" виступ п. Гаєка.
Середа 5. III. „ПАННА МАРА". 2-3

Дрібні оголошення.

ПРИЙМЕТЬСЯ господиню до кухні і праці домашньої — Болохівці, повіт і почта Дрогобич — Олена Шевчикова, жена пароха. 1475 1—1

ОТСИМ уневажняю книжечку військову видану на ім'я Петро Особа через П. К. У. Калуш. 1476 1—1

КОНЦИПІЄНТА з більшою практикою глядає д-р Степан Мудренький адвокат в Товстім місті (Tłuste) коло Чорткова. 1456 4—3

СОЛІДНИЙ інструктор — студент прав пошукує лекції з низших кл. гімн. Згол. під „Інструктор". 1449 3—3

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Жадайте всюди „Ріттера"
дріжджевого порошку — ванілевого цукру і пудінгів
в смаках: чоколядовий, цитриновий, ванілевий, мігдалевий, ананасовий і малиновий.

1474 1—1

КУРС КРОЮ

суконь і білля в попол. годинах

розпочинається **3. марта 1924.**

Пояснення в год. 8—1 і 3—6.

Жіноча спілка промислова
1477 1—2 „ТРУД" **ЛЬВІВ, Ринок 39**

До відома Всечесним Урядам громадським, парохіяльним, церковним Комітетам і П. Т. Публики.

Дійшло до нашого відома, що п. К. Фельчинський, котрий передше займався відливанням дзвонів в Тернополі, а від недавна те саме робить в Калуші крикливою реклямою (воженя дзвонів по ярмарках, агітація через одну жінку) позбуває свої вироби використовуючи з одного боку недосвід П. Т. Покупців а з другого боку довіря, яке вони мають до нашої від давна широко відомої фіями. Бо п. К. Фельчинський в розгарі несовісної конкуренції не вагається запевнювати кождого з ким має до діла, **що він а наша фірма, то одно і те саме.**

Тому, щоби не ширилось баламутво, а лихі, як що до матеріялу, так і виконання вироби п. К. Фельчинського не йшли на наш рахунок і не підкопували довіря, яким ми цілком заслужено тішимось серед найширших кругів громадянства, подаємо до загального відома, **що з п. К. Фельчинським ми ніколи не мали і тепер не маємо нічого спільного.**

Тимсамим не їздимо ми ніколи зі своїми виробами по ярмарках ані нікого не посилаємо в тім переконанню, що ніяка шануюча себе фірма не потребує хапатись ярмарочної реклями а пошукуючі за нашими дзвонами найдуть їх в наших складах в Калуші і Перемишлі, де хотяй би і **тепер є на складі поверх 400 штук дзвонів** ріжної величини від найбільших до найменших.

Наш склад **в Калуші міститься при вул. Цвинтарній, а в Перемишлі при вул. Красіньского ч. 63. за Сяном,** а крім того в Товаристві „Церковна Штука" в Станиславові.

При листовних замовленнях просимо звертатись до нас на адресу: 1438 3—3

Пізрня дзвонів БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші вул. Цвинтарна, або в Перемишлі вул. Красіньского ч. 63.

НА РАТИ

Львівська С-ка Мануфактурова вул. Академічна 23
продає по **готівкових цінах** як до тепер, всім а **спеціяльно урядникам,** ріжні мануфактурові і блаватні товари, матерії мужеські і жіночі, зимові товари, полотна, велюри, камгари, коци, бархани і т. п.

1474 а) 1—6 НА ДУЖЕ ДОГІДНИХ УМОВАХ.

чужинцями в Польщі. Цікаве, котрий з польських поетів злакомиться на премію та сплодить цей гимн. Ми із свого боку радиб такому поетові щиру пораду, щоб не витрачував на даремно творчої енергії на оригінальний твір, вистарчить для гимну перекласти російську чорносотенну пісню з 1905 р.:

„Дружно стройся
Пайдьом на врагов,
Защіщать отчизну,
Вигнать всєх Жидов
Стой Жид—псубрат і т. д.

Треба тільки денеде поруч слова „Жид" додати слова „Гайдамака" і гимн буде готовий, а „Розвуй" задоволений. Що перекладчика жде перша премія—за це ручається ваша редакція.

— **Фльоренція під снігом.** У Фльоренції упав великий сніг, якого Фльорентійці не бачили 30 літ. Дороги так засипані снігами, що рух автомобілями припинено. Деякі подають, що і в Піренеях упала сніги, так що традиційна „боротьба квітів" відбулася серед снігової завії.

— **Всесвітній трест фабрик сірників.** Шведські фабриканти з фабрики „А—G." вайніціювали створення в Америці всесвітнього тресту фабрик сірників, з акційним капіталом в сумі 28 мілїонів долярів. Половину капіталу переймають на себе шведські підприємства. Решта капіталу вкладають американські підприємці та підприємство европейських держав. Ц'лим підприємством кермують шведські промисловці.

— **Недуга Рикова.** З Москви подають, що голова ради народніх комісарів Риков занедужав і виїхав лічитись на Кавказ. Його заступають Каменев і Цюрупа.

— **Ювилейна вистава стародруків у Нац'ональному Музею** (ул. Мохнацкого 42). З приводу 350-ліття першої друкованої української книжки у Львові 1574 р. Апостола Івана Федорова Москвитина — в Національному Музею улаштовується в березні вистава славянських стародруків. Виставу можна буде відвідувати щодня 10—3 год. за вступом 500.000 мк. Пояснення поодиноких частин вистави відбуватимуться по вівторках 2—4 за вступом 1,000.000 мк. — Щоби дати змогу і провінції познайомитись із славянськими стародруками, управа Музея приготовила рухому виставу зразків старославянських друків, з якими може обїхати важніші міста — на бажання місцевих культурних освітних огнищ і шкільних управ — за умовлену плату. — „Ілюстрована історія українського друкарства" з 255 великими переважно в природну величину клішами вже готова до друку, появиться в маю ц. р.

— **Беріть приклад!** На поклик „Рідної Школи" УПТ., на висяюче отверте письмо п. Івана Герасимовича відгукнулися поодинокі громадяне й громадянки в спосіб гідний Великої Нації. І так: Аматорський Кружок в Тисьменици прислав рівн. 24 дол., село Добромірка (збаражського повіту) рівн. 22 дол., Вп. п. Смик Петро привіз з Кракова від тамошньої української кольонії першу поміч 70,000.000 мп. і обіцяв від кольонії дальшу, — Вп. п. Бородієвич Володимир зі Львова зложив рівн. 1 дол. і кличе всіх службовиків „ТОПАСА", кожного на такуж суму, Вп. Учителі Іван Бупманюк, Віра Трусевич і Осип Нарольський обовязалися крім 1 процент щомісячного обовязкового датку від своїх брутто поборів через 3 місяці платити по 5 мілїонів надзвичайного додатку на „Рідну Школу" та взивають всіх Вп. державних учителів (льок) до такоїж заяви. І т. д. і т. д. Але безумовно найбільш цінні й найбільш зворушаючі жертви — від тих, що все жертвували для своєї Нації, бо кров і життя, — це жертви від наших преславних Інвалідів. Дня 23. лютого цр. прийшли до „Рідної Школи" 2 наші інваліди: один темний А. В., а другий безруки М. К. (оба не бажали собі оголошень їхніх імен в часописах) і кождий з них зложив з того, що від уст собі відорвали, по рівн. 1 дол. на „Рідну Школу" та завізвали ціле українське громадянство до таких же жертв. Їх імена вписані в квітарі ч. 112 з 1924 р. і кожний може переконатися про автентичність. Подаючи до відома цю надзвичайну і відносно дійсно найбільшу жертву наших Героїв — не сумніваємося, що наше громадянство гідно в дгукнеться і не найдеться ніхто, що в теперішню велику хвилю не виконав би свойого обовязку супроти „Рідної Школи". До цього числа залучаємо чеки „Рідної Школи" УПТ. — Пригадуємо, що з огляду на високі кошти почтової маніпуляції не оплатиться посилати квот низчих від 2,00.000 мп. — Гроші слати негайно на адресу Головна Управа УПТ. Секція „Рідна Школа" у Львові, Ринок ч. 10. II. пов. Два рази дає, хто зараз дає!

Костюмова забава для дітей

відбудеться **в малій салі Музичного Інституту ім. Лисенка**, в неділю, дня 2. марта ц. р. заходом Секції опіки над дорастаючою молодіжю. Початок о 3-ій год. попол. Малим некостюмованим гостям раді. 1480 1—1

Вальоризаційний франк.

Нині 27 і 28. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 47 (10.140). Львів, неділя 2. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 мід. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Позір, Українці м. Львова!

В неділю, 2. марта, год. 10. перед полуд. відбудеться в салі Лисенка (вул. Шашкевича) Віче в шкільних справах.

Явіться громадно! НАРОДНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ.

Економічне порозуміння зі Совітським Урядом.

Актуальна нині справа міжнародньої політики — справа мирного зближення між державами, ще вчора ворожими, приносить зі собою, щораз частійше, цікаве питання: про становище поодиноких европейських держав до совітського уряду. Англійський кабінет Макдонельда підійшов до цього питання спершу з принципіяльною сміливістю, згодом з дипльоматичною обережністю. Визнання совітського уряду він уважав розумною необхідністю. А проте не менше розумним і необхідним уважав поробити всі застереження щодо совітського режіму, з яким не годиться, і щодо закордонної англійської політики, з якою годиться, в напрямку оборони державно-національних інтересів Англії.

Спроби порозуміння зі совітським урядом з боку поодиноких европейських держав розбиваються у великій мірі об економічні трудноші. Передвоєнна територія Росії бракує Европі дуже дошкульно: придбання її як ринку збуту влекшило би негайно загально-европейську кризу. На жаль, Росія в нинішній стадії потрібує Европи ще більше: саме для економічної відбудови. Цієї економічної відбудови не можна почати без кредитів від европейських держав. А европейські держави не квапляться з позичуванням грошей урядові, який заявляв безліч разів, що не признає буржуазної етики.

Незалежно від щораз частійших запевнень про поліпшення економічних умовин під совітською владою, промислова продукція Росії находиться у щораз важшій стадії. Досить одного прикладу з поміж численних: у Москві відповідна скількість цементу коштує 6 рублів, а ця сама скількість цементу у відділі 100 кільометрів коштує 2 і пів рубля. Матеріялів не можна перевозити по причині зруйнованого залізничого апарату, незвичайно великих коштів удержання коней, а самі ціни виробу поодиноких товарів є занадто високі. Щоби знизити ціни, треба вести боротьбу з надто високими домаганнями робітників. А це відбивається на рівновазі комуністичної партії, в якій починається конфлікт між оборонцями дотеперішньої політики і прихильниками нової, основаної на „раціональній" господарці.

Крім цього загально-економічне становище погіршилось у Росії під тягарем нових податків, що впали на селянство. Селянин, який був власником худоби, будинків або засіяного поля, мусів платити за кожний з цих предметів инший податок. А коли на місці цих ріжних податків уведено один „одноцільний" — виявилось, що ця податкова реформа стає ще більшим економічним гнетом.

І тому полишається необхідність добути від европейських держав позичку. Англія любить зиск і любить навипередки братись за великі економічні підприємства. Одначе заки зважиться на позичку совітам, сама домагається від них 3 і пів міліярда золотих марок відшкодування. Як виглядатиме торговельний договір Італії з Росією — про це вкажуть у найблищому часі перші торговельні діла двох держав. Вони не підуть легко. Франція покищо продовжує політику очікування. Її випередили у визнанні совітського уряду Англія та Італія, і тому вона не має вже нині чого квапитись. Одночасно великий спадок французької валюти не дає виглядів на можливу фінансову підмогу Росії з її боку, навіть на випадок визнання совітів. Нинішна економічна криза Франції має своє перше джерело у протраченні капіталів у Росії. А принципіяльна відмова совітського уряду щодо старих царських довгів не заохочує Франції до повторення ще раз цієї самої похибки.

Щодо Німеччини то всі її торговельні договори, такі як договір у Рапалльо, і приватних великих підприємств зі совітським урядом, не дали покищо бажаних наслідків. Законні застереження для нормального ведення торговельних трансакцій, не є ще нині досить реальні та тривкі. А втім: за першим прикладом Німеччини, всі европейські держави, шукають по війні засобів для відновлення старих зносин з територією бувшої російської держави. Останні заяви совітського уряду супроти англійського, вказують на те, що вже й совітський уряд прийшов нині до пересвідчення про необхідність таких зносин як основи для вдержання державної рівноваги. Ведеться тільки ліцитація. Хто довше в силі обійтись без того, кого потребує.

Несподівашка.

(Власна кореспонденція з Варшави).

Про вихід з українського посольського клюбу пяти соціялістів та заснування ними окремого клюбу українські львівські газети довідались з польських. Це дивно, але ви повинні визнати ще дивнійшим той факт, що й тут у Варшаві не тільки ми, сторонні люде, але й сам посольський клюб довідалися про заснування окремого с.-д-ного клюбу від польських журналістів. Це не анекдот, — це є цілком правдива історія.

Я вже писав вам, що справа з поділом нашого посольського клюбу була визнана членами-соціялістами невчасною і що тепер мала бути лише переобрана президія клюбу. Але члени УСДП. одержали категоричний наказ заснувати свій власний осередок і повідомити про це маршалка сойму особливою заявою, не подавши відпису тої заяви чи відповідного повідомлення президії свого клюбу. Польські газетярі, яким канцелярія маршалка показала заяву с.-д., сповістили про неї українських послів... Чиж треба зясовувати, яке гнітюче враження зробила ця несподіванка на більшість українського клюбу? Вже один той факт, що від соціялістичної фракції відкололась майже половина членів, а саме чотири (голова фракції Павло Васильчук, А. Братунь, С. Маківка і М. Чучмай), які по-старому залишилися в складі посольського клюбу, — вже одне це кидає ярке світло на справу.

У кожному разі tertius gaudet...

По суті повинніб радуватися і ті, що в останні часи з таким запалом виступали проти ідеї єдиного національного фронту. В сумній справі розпаду українського посольського клюбу є й добра крапля меду.

Деякі посли визнають, що сумна несподіванка є всеж таки менше лихо, ніж те становище, яке утворилося в останній час, коли в клюбі була група, що не почувала себе органічно з ним звязаною, принціпово вирішила з нього вийти і кожного менту могла те рішення перевести в життя. Спільна праця в таких випадках незвичайно важка.

На чергу дня клюб поставив питання про свою реорганізацію на основах повної єдности та дисципліни і про переобрання президії. Всі відчувають потребу зміцнити свої ряди.

З польських газет читачі знають, що головою українського клюбу с.-д. обрано Я. Войтюка, а секретарем Й. Скрипу. Решта членів: Т. Приступа, А. Пащук і С. Мохнюк. Ого й весь клюб.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа примуса.

З діяльности Українського Парляментарного Клюбу.

Дитячі захоронки й денаціоналізаційний похід.

В соймовій бюджетовій комісії ведуться розправи над бюджетом Міністерства Праці і Опіки суспільної. В загальній дискусії заімав голос посол Українського Клюбу д-р В. Дмитрюк, який між иншим сказав:

„Висока Комісіє! Бюджет Мін. Праці і Суспільної Опіки, як і бюджет инших міністерств зложений так, що він бере на увагу лише потреби польської людности. Автори бюджету забувають, що в склад населення Польщі входять ще й инші народи, а між ними Українці і Білоруси, які заселюють східні терени держави в переважаючій масі (творять до 90 прц. всієї тамошньої людности). Представники тих народів нераз заявляли з соймової трибуни про свої бажання, про бажаний устрій на своїх землях і про своє відношення до Річипосполитої. Говорю тут про наш постулят, який нераз ми ставили — постулят широкої територіяльно-національної автономії наших земель. Як би той наш постулят був принятий під увагу, річ ясна, що бюджет виглядав би значно инакше, ніж це бачимо тепер. Тоді йшлаб розмова про територіяльні кредити. Цього в предложенім бюджеті не бачимо і з того приводу не маємо причини бути задоволеними.

В бюджеті, який тепер розглядаємо, в розділі видатків нема зовсім пунктів видатків на потреби опіки сусп. для національних меншостей. Назовні справа виглядає так, начеб усі були задоволені. Отже мушу ствердити, що так не є і що також в справі носення суспільної опіки наш український нарід відчуває велику кривду. Нарід наш несе всі державні тягари, платить податки, дає жовніра, нарід наш найбільше зубожений війною, найбільше потребуючий матеріяльної допомоги, але допомоги від польського уряду не має, натомість стає середником диких експериментів винародовлення і польонізації. За невеликим виїмком — всі захоронки і притулки на наших землях слу-

---

*) Поміщуючи цю статейку нашого варшавського кореспондента, мусимо виправдати її спізнення. Статейка була написана й надана на пошту 23. лютого 1924, а прийшла до адресата 29. лютого, значить: замісць одного дня, лист ішов з Варшави до Львова 6 днів. Коверту відкреюовано і опісля міцно заклеєно, що вказує, що лист переходив через цензуру якоїсь охранки. Так виглядає в Польщі „листова тайна". — Ред.

Пр. 203/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 41 з дня 24. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Після трагічної події", в уступі поміж словами: найбільший рух, а: Ціла оборона, 2) „Т-во українських жінок в Станиславові" в уступі поміж словами: жіноцтва, а: І знову містить в собі єство ад 1) виступку з § 300. з. к., ад 2) злочину з § 65 а) з. к. чинів конану в дни 23. лютого 1924, конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 26. лютого 1924.

(Підпис вередиктий.)

жать засобом до винародовлення, католізації і польонізації наших дітей. Щоб не бути голословним дкажу кілька прикладів. На Полісі є кілька захоронок для дітей. 1) В Дубиці на 150 літей 90 прц. цих дітей православні, здебільшого України, декількох Росіян. Весь персонал польський, з дітьми розмовляють виключно по польськи, рідної мови і православної релігії не учать. Ходять поголоски про перехрещення дітей з православної віри на католицьку. Дітей з малих літ приучають гордувати народом, в якого вони вийшли. 2) Захоронка в Бересті на 80 дітей. З цією захоронкою я особисто найбільше знайомий, бо ще до послування свого був там лікарем. Сам я бачив і чув як всіх дітей (а 90 прц. їх це православні Українці) примушували молитись по польськи. Коли мене раз покликано до хворої дитини, я запитав дитину по польськи, що в неї болить, але дитина мене не зрозуміла і мені не відповіла. Запитанаж по українськи — дитина стала відповідати. Персонал так само польський, мови рідної і релігії не учать. Те саме робиться в Гремягах, пов. Берест, в Кобрині, Пинську і всюди на Підлаші і Холмщині. Найбільш яскраво уявнилася та винародовлююча політика в ліквідації українського персоналу в єдиній українській захоронці в Рафалівці, повіту Сарненського. Та захоронка була заснована ще в 1918 році в української влади на Волині. Захоронкою керували кваліфіковані сили п. Ришківська і учительки пп. сестри Дубченко. Потім та захоронка пережила кілька влад, не раз була в дуже скрутному матеріяльному становищі і всеж таки своє завдання виконувала добре. В захоронці було 40 дітей від 4 до 14 літ. Старшенькі діти підготовлялись ріжним ремеслам, один хлопчик вивчився на коваля, другий на столяря. Захоронка наймала город і власними силами його обробляла. Дякуючи ощадности в своїх маленьких матеріяльних засобах захоронка спромоглася купити пару коней, корову. Аж прийшла польська влада, сарненський староста призначив Раду Опіки суспільної з польською більшістю (а вона повинна була бути вибраною) і ось починається цілий похід проти єдиної української захоронки. Рада опіки суспільної починає переводити ревізії в захоронці. Не подобається членам Ради що в захоронці окрім портрету президента республики на стінах висіли портрети українських письменників, не подобається те, що вихователькі розмовляють з дітьми по українськи (а всі діти Українці, переважно місцеві), не подобається, що в бібліотеці окрім книжок польських були книжки українські і російські, що дітей учили по українськи — і зачинається нагінка. В тій справі забирав в свій час в соймі голос посол Українського Клюбу І. Скрипа. Справа скінчилась тим, що весь український персонал був звільнений, за начальницю покликано Польку і для ока учительку — Росіянку. Зміна керовництва прийшла в першу чергу, а потім — приміщається католицьких дітей і справа скінчена. Захоронка стала польською. Чи це не є політика винародовлення? Чи ви, панове, вважаєте, що наш народ не розуміє того, що ви насильно з нього хочете зробити Поляків? Наш нарід добре це розуміє і він боїться цієї вашої „опіки". Чи ви панове вважаєте, що ми представники нашого убогого народу можемо зі спокійною совістю голосувати за видатками на інституції, які змагають до нашого винародовлення? Ні. Держава мусить йти з допомогою зубожілому народові, але з тою допомогою винні йти люде з чистими руками. Найвищий час покінчити з шовіністичною винародовлюючою політикою. Та політика до унормування національних відносин на наших землях не приведе, як не приведе вона і до тих цілей, до яких вона стремить. В и н а р о д о в и т и н а с, п а н о в е, ц е т р у д н а р і ч. Думаю, що і вам панове, залежить на тому, щоб національні відносини на наших землях поліпшились. Так зачинайтеж їх нормувати.

Вношу слідуючу резолюцію і прошу високу Комісію її ухвалити:

„Сойм кличе Уряд, а передусім міністра праці й опіки суспільної, аби були видані розпорядження в напрямку:

а) реконструкції істнуючих інституцій Опіки Сусп., як то дитячих захоронок, захоронок для старців, вдів. сиріт і ин. на теренах з людністю українською або білоруською, в той спосіб, щоби замісць теперішних мішаних установ щодо релігії і народности були створені о к р е м і з а х о р о н к и д л я П о л я к і в, о к р е м і д л я У к р а ї н ц і в і Б і л о р у с і в у процентовому відношенні до чисельного стану тих народів у кордонах Польщі;

б) доручення керовництва в тих інституціях — в українських або білоруських — особам української або білоруської національности;

в) призначення з бюджету відповідних коштів для субсидій тим окремим інституціям.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Подяка для Мекдонельда.

Федерація французьких асоціяцій Ліги Націй вислала до Мекдонельда письмо, в якому дякує йому за виявлення приязних почувань до Франції і за підтримку Ліги Націй.

Отвертий лист Гінденбурга.

В берлінському „Льокаль-Анцайгер" опублікований лист Гінденбурга в звязку з процесом Гітлера та Людендорфа слідуючого змісту: Останніми часами до мене зверталися нераз із проханням не допустити до цього, щоби бездумна справа мого вірного друга й товариша, ґен. Людендорфа дійшла до суду. Кожний любячий свою батьківщину Німець з глибоким сумом думає про той процес і тому спрямовані до мене прохання цілком зрозумілі. Але при спокійному розваженні справи приходиться до заключення, що в упорядкованій державі недопустимі є вмішування посторонніх осіб у судове розслідування. Не припускаю рівнож, щоби сам ґенерал Людендорф, при отвертости його характеру, одобрив заходи біля створення для нього виїмкового положення.

Для того в ті сумні дні процесу потішаймо себе твердою вірою, що на розправі виявиться при чисто діловому розгляді діла те, що всі вчинки мого дорогого товариша і співробітника випливали виключно з могучої та безкорисної любови до батьківщини. Бажаючи бути справедливим для обох сторін я не відмовляю того самого і теперішнім противникам ґен. Людендорфа.

Металеві гроші в Росії.

Рада Народніх Комісарів приняла постанову про чеканення срібних монет від 10 коп. до 1 рубля і мідяних від 1 до 5 копійок. Гроші ці появляться в обігу вже за кілька тижнів. До січня 1925 р. має бути випущено всіх срібних і мідяних грошей на суму 100 міліонів рублів. Царські гроші мають бути стягнені з обороту. Вага і якість монет будуть такі самі як перед війною.

Большевицька пропаґанда в Індіях.

Згідно з донесенням „Таймса" визнання Англією большевиків де юре не причинилося до припинення протианґлійської пропаганди в Індіях, яку ведуть там большевики. Так само як перед визнанням в Індіях виходить протианґлійська ґазета, яку фінансують большевики.

Ощадність анґл. уряду.

У відповідь на інтерпеляцію в Палаті громад заявив Мекдонелд, що британський уряд рішив зменшити кредити, спричинені окупацією Палатинату з 1,870,000 фунтів стерлінґів на 1,400,000 ф. стер.

Сенсаційний виступ Крестінського.

Велике враження зробив на керуючі чинники російської компартії виступ берлінського большевицького посла Крестінського з довгим письмом, спрямованим до компартії, в якому подрібно проаналізована політична і тактична діяльність політбюра компартії. У висновках того письма Крестінський остерігає провідників компартії перед продовжуванням дотеперішньої безглуздої політики і тактики. „За рік камінь на каменю не останеться від того, що ми зробили, коли партія не рішиться пійти на стрічу природному ходові подій, тобто варт за все демократизації в середині самої компартії". Цю демократизацію Крестінський розуміє як перехід до загальній демократичної лінії в житю цілої Росії. На його думку в Европі тепер побіджає демократія. Демократичні кличі та ідеї нимраз більше поширюються в цілому світі і з цим комуністам треба вже рахуватися.

Демократичний кандидат на президента.

Американська демократична партія затвердила кандидатуру Мек-Аду на президента Зединених Держав, мимо поголосок про те, що він вмішаний в неприємну нафтову афєру. Мек-Аду є зятем помершого Вільсона.

За незалежністю Індій.

Національна Рада незалежної робітничої партії в Англії звернулася до британського уряду з домаганням наділення Індій повною незалежністю.

Турецькі екзекуції.

Згідно з відомостями „Матен-а" в Константинополі виконано засуд смерти на 30 грецьких горожанах, — в тім числі над двома учительками, — засуджених военним судом за ворожу для Туреччини діяльність в часі союзної окупації.

Ще одна балтійська конференція.

Згідно з відомостями, які подають литовські газети, заповіджена балтійська конференція в Ковні на початок березня відбудеться аж 15. березня тому, що естонський міністр закордонних справ не буде мати можливости скоріше приїхати до Ковна.

З польських справ.

Зі скандалістики.

В ґен. дискусії над буджетом міністерства торговлі і промислу на засіданні буджетової комісії польського сойму референт пос. Коси дарскі підніс, що позиція около 2 міл. зол. франків, яка фігурує в буджеті як зворот позички „акційного т-ва Жирардів", не відповідає дійсности, бо на ділі ця сума не переступає квоти 400 тис. фр.

Пос. Морачевскі поставив внесок, щоби комісія візвала сойм до поставлення тодішнього міністра торговлі Кухарского (Хієна) в стан обвинувачення. Вибрано субкомісію для провірки справи.

Конвент сеніорів польського сенату 28. лютого розглядав справу закидів американської вшехпольської преси проти віцемарш. Возніцкого („Визволєнє"), в яких говориться, що Возн. був на службі царської охрани. Ендецькі сови на засіданні мовчали. Марш. Тромпчиньскі (теж ендек) в промові витягнув висновок, що політики не повинні їздити до Америки на гостинні виступи, бо викликують там фермент.

Польські „фашисти", як довго ховалися під крилами вшехпольської квочки—тоді всесильного мін. освіти Ґломбіньского, були gross und wild. Опинившись в дуже делікатній для них тюремній келії, поспускали з тону і зачали... хорувати. Дивним дивом хорують самі провідники, кандидати на Муссолініх. Отже ґен. Мацевіч вже мешкає в шпиталі, ґен. Врочиньского мається звільнити за кавцією, а в справі кандидата на „диктатора" Пенкославского робляться заходи, щоби його випустити на волю. Теж „хорий". „Курєр порании" подає, що „деякі" кола роблять заходи, щоби справу „патріотуф" проволікти і таким чином кинути в непамять.

Провокація.

Ославлений Прушиньскі вніс інтерпеляцію до міністра скарбу в справі „оґалаценя" південно-східних „воєвудзтв" з урядників Поляків і закликає міністра, щоби переносив на захід урядовців Українців і Жидів. Ясне, що інтерпеляція замовлена, щоби таким чином оправдати ще інтенсивніше перекидування Українців-урядовців в „не столь отдальоние губернії".

Самовбійчування.

„Слово Польске" з нагоди висліду самоврядних виборів на Словаччині, в яких найбільше число голосів здобула опозиційна партія п. Глинки, тішиться: „Міжтим коли ми в „Малопольсце всходней" маємо щораз менше клопотів, Чехи на Словаччині мають їх щораз більше". Нехай П. Грабскі пригадає собі вислід „малопольських" виборів до варшавського сойму, нехай довідається, скільки Українців сидить по польських тюрмах, порівнає не все з положенням на Словаччині, витягне висновки, а напевно мурашки затанцюють по його шкірі і здійме його жах за „моцарствові" фантазії.

„В кулно Мацею".

На комісії загр. справ польського сойму виголосив післяслово мін. Займойскі. Безбарвне, як і експозе. Позицію в Союзі Народів хоче здобувати при помочі... балтійських держав. Підставою польської політики є „добра тьотя", але він готов зробити честь й Англії і шукати контакту. Буде дбати за інтереси в Данціґу і в Мемелі. Вкінці заявив, що в конференції балтійських держав в К о в н і візьмуть участь Естонія, Латвія і Литва.

Преса.

„Батьки і діти".

Берлінський „Літопис" в останньому випуску (ч. 8) спиніється над розбратом нашого студенства

„Українське студентство в Галичині — читаємо там — відтворює, по всім даним, той самий процес, що раніше захопив старше політичне громадянство. Процес ідейного й організаційного розвалу. „Повстане брат на брата, а син на батька..." Чи не маємо сього в Галичині? Давнійше приписувано Полякам девізу: Puścić Rusina na Rusina; сьогодня се зайве, бо ми самі, без польської принуки, уміємо пускатися одні на других, вибивати собі обопільно зуби, підбивати очі, вирівати волося. І на дармо роздивляєшся на всі боки за авторітетом з громовим голосом і здоровим буком, щоб привернув у нас спокій, лад і послух в імя національного добра.

„Розвал між батьками і розвал між молодю вирос на тій самій основі — політичній і психольоґічній. Батьки вели цілі чотири роки одну політику, не заходячи навіть у голову, що буде, коли вона не доведе до мети; і тому вони не подбали, говорячи военними термінами, ні про бічні охорони, ні про етапи, ні про шляхи і мости для необхідного відступу, перегрупування, зміни тактики і т. п., хоч як легко можна було уявити собі страшний хаос і розтіч в разі невдачі; — одним словом показалися безталанними політичними стратеґами. Вони не тільки присвоїли собі виключне право рішати про високополітичні питання, в даних обставинах, при

...ости батьків, гоні й дуже винуватих підприємств, які мусять самі собі виставчати. В ціли покриття довгів і розходів мала би бути підвисшена залізнича тарифа. Проект передбачує будову 2000 км. магістральних залізниць, з чого 1800 км. припадало би на розбудову комунікаційної сіти вуглевого басейну. Правдоподібно проект цей дістане апробату президента.

— **Трагічна смерть моряка.** Італійський моряк провірюючи дно моря неподалеко Трієсту, попав в обійми морського восьминожного павука. По довгій завзятій боротьбі, морський хижак задавив моряка своїми раменами на смерть.

— **Шлюб з перепонами.** Минулої суботи в Стрию відбувся шлюб військового лікаря. Годину перед шлюбом під костелом з бралася ціла юрба давних любовниць пана лікаря і то враз із мамами, батьками, сестрами і — декотра з них з дітьми новоженця. Переляканий лікар не явився на означену пору в костелі, а ксьондз за намовою пана молодого, замкнув костел і вигнав за браму білий легіон претендентів на посади жінок лікаря. В тій хвилі молода пара увійшла тихцем бічними дверима до закристії і шлюб таки вдався, але підчас повороту новоженців до рідного гнізда, на адресу лікаря посипалися прокльони, нецензурні оклики і дрібненькі камінчики — замісць квітів від давних любовниць. Цей випадок викликав нечувану паніку серед молодіжи в Стрию і неодин легкодушний кавалір дав собі слово чести вийти з дороги соблазни і гріха та навернутися на дорогу праву, щоби підчас свого шлюбу не попасти в таку халепу, як той лікар.

— **Папа кедужий.** З Риму подають, що папа занедужав. Лікарі ствердили у нього склероз артерій.

— **Політичні пророцтва.** Шведський професор Блянкесен оголосив свої пророцтва на найблищих шість літ (1924—30 рр.) На початок біжучого року припадають великі почтові й залізничі страйки. Баварія відривається від німецького Союза й стає монархією з королем Рупрехтом. Поміж північною й південною Америкою ведеть в червні, липні й серпні 1924 р. війна, а також поміж: Німеччиною, Японією і Росією проти Франції. Перед кінцем війни розпадається Польща, Франція стає монархією. До 1928 р. не будемо мати справжнього літа (загальна погода). Затоплена частина світа „Атлянтик" знову вирине в 1924 р. наслідком чого зміниться вигляд землі. В тім р. появиться комета, що Італії і Франції наробить вулканічні шкоди, а в Німеччині приведе до великих бур. Англія затоне. Нова-Англія (Канада) буде щедко анектована. Дня 17. XI. 1927 р. Німеччина стає монархією. Кронпринц активно бере участь у війні, кайзером стає його син. 1926 і 1927 р. Америка, Німеччина й Італія є світовими базарами. 1927 р. Вільгельм II. вмирає на мізкову недугу. 1928—30 рр. будуть важливі відкриття. Одному Індійцеві вдається зробити плинною електричність. Будемо мати металь — лекший від алюмінію та цупкійший від сталі. В 1930 р. Німеччина отримає клімат як у південній Франції й Італії. Жаль, що ясновидячий професор не читає українських газет: він мав би величезний матеріял для багато дотепнійших пророцтв.

— **Америка й европейські мистці.** Захоплення европейськими акторами, співаками й музиками з боку американської буржуазії й плютократії, викликує в останніх тижнях щораз частійші голоси протесту з боку місцевих артистичних кол. На днях один із директорів театру в Нью-Йорку виголосив на зборах „Братів. Патріотів" гостру філіпіку проти пляну влаштувати в Нью-Йорку Максові Райнгардтові спеціяльний театр. Промовець закликував до бойкоту чужинних артистів, які бачать в Америці лише терен експльоатації.

— **Величезна експльозія.** У Франкфурті над Меном трапилася експльозія газу, яка мала трагічні наслідки. Напір повітря звалив одну з фундаментальних стін у пивницях, і ось захитався весь будинок і завалився в одно велике румовище. Десятки мешканців важко ранені, не рахуючи матеріяльної шкоди, яка є величезною. Бо не тільки зруйноване внутрішнє уладження усіх мешкань в будинку, де загорівся газ, але й сусідніх будинків, які струснулися в основах.

— **Боксерський турній.** З кінцем квітня відбудеться світовий турній боксерів. М. ін. виступить на ньому побитий в минулому році в Америці був. світовий чемпіон Франціз Карпентіє. Боротимуться: Англієць, Чех, Німець і інші представники великих і „сильних" народів.

— **фаховці реклям.** У Швайцарії йдуть — покищо шляхом газетних оголошень — приготування до заснування організації фаховців у справах реклями.

— **Санаторія для державних урядників.** З ініціятиви організацій польських державних функціонарів в Мушині, коло Кринці має повстати санаторія для урядників, яких здоровля вимагає спочинку і здорового повітря.

— **Берлінським Українцям** подаємо до відома, що одержали листа від німецького студента Едварда Верле, який висловлює свій жаль з приводу факту, що на великім міжнародним вічу, влаштованім у Берліні 16-го ц. м. на тему останнього миру та лихоліття народів, промовляли представники десятків народів, але голосу представника Українців не було там чути.

— **„To co innego"**. В Глуховичах (п. львівського) є здавна українська, а від недавна й польська державна школа. Щоби придбати польській школі більше дітей, виганяють з української Українців-латинників, як це сталося зі сином удовиці Каськи Баровичевої і др. За те не видаляють з польської школи дітей гр.-кат. обряду, бо... to co innego. Чи в Польщі є вже й віросповідні школи для Українців — латинників? Родичі українських дітей повинні протестувати проти цего незаконного насильства рекурсом до пов. шк. Ради а то й до ураторії й не піддаватися цему примусови.

— **З музичного життя.** В суботу дня 23. лютого відбувся в Дрогобичі перший попис елєвів новозаснованої музичної школи філії това Лисенка. Попис зложений із 22-ох продукцій фортепяну і скрипки та одного смичкового ансамблю пройшов добре, при великім заінтересуванні слухачів та засвідчив гарно про значне число талановитих адептів та про серйозну музично-педагогічну працю в молодій інституції. — *Очевидець.*

— **Осторога!** Друкарня Ставропігійського Інституту у Львові, під управою О. Яськова, пошукує за посередництвом „Нашого Прапору" складачів-страйколомів, „найрадше емігрантів Українців". Несвідомих діла наших братів Придніпрянців остерігаємо перед цею кондицією. — У Львові тревае страйк друкарів уже три тижні. Не будьте страйколомами, бо пізнійші наслідки припишете самі собі. Близчі інформації подає Володимир Кубіцький у Львові, вул. Пекарська 18. (Емігрантські часописи проситься о передук.

Два найкращі і найбільш необхідні словники!

Б. ГРІНЧЕНКО: „Словар Української мови" в 2-х томах разом 2180 стор.
М. УМАНЕЦЬ і С-КА: „Словар російсько-український" в 1 томі, 1040 стор.

Прегарне підручне видання, у твердій обгортці (ціле полотно з витисками)! Повне 2-е видання давно вичерпаного першого накладу. — Необхідні книжки кожному ученикові, вчителеві, професорові, кожному інтелектуальному робітникові й взагалі кожному українському інтелігентові, що повинен **плекати чистоту рідної мови!**

До отримання у всіх книгарнях!

Видало Видавництво „Українське Слово" в Берліні.
„Ukrainske Slovo", Berlin—Schöneberg, Hauptstrasse 11.

1488 1—1

ОСТАННІ ВІСТИ.

Нова президія українського клюбу.

„Хвіля" звідомляє: З причини виступлення соціялістів з Українського Клюбу, вибрано нині нову управу клюбу. Пред. клюбу іменовано сен. Черкавського, заступ. през. і головою соймового клюбу посла Хрущського, другим заступником Козубського.

Справа українського університету.

„Хвіля" звідомляє: На сенатській просвітній комісії розглядано петицію львівських українських просвітних товариств, яка домагається удержавлення українського університету у Львові. Рівночасно звідомляв петиція про намір оснування Українцями української політехніки з осідком у Львові. В дискусії над петицією м. ін. забрав слово сен. Туліє; він рішучо противиться креуванні українського університету у Львові, за те є за таким університетом у Варшаві. У відповідь сен-ві Туліє сен. Черкавський заявив, що Українці обстоюватимуть лише при Львові, коли ходитиме про осідок для такого університету. На цьому засіданні не запали ніякі ухвали. Петицію предложено правительству, щоби визначило осідок для майбутнього університету.

Нові плани Петлюри.

Віденський кореспонд. „Хвилі" „з добре поінформованих джерел" звідомляє: Петлюра виїде з Будапешту до Риму, щоби війти у взаємини з Ватиканом. Петлюра хоче використати уніятський рух для політичних цілей, та щоби знову здобути політичний вплив.

Совіти не зрікнулися Бесарабії.

Представник совітів у Відні Левинський дав прийняття для журналістів, на якому заявив, що ССРР. вважає Бесарабію за край відібраний насильством. Для ССРР. може бути міродатною лише воля бесарабського населення.

Непорозуміння між Болгарією й Югославією.

Римські часописи звідомляють, що напруження між Югославією й Болгарією зросло. Югославія в раві акції македонських комітаджі, готова вислати військо на болгарську граничну територію.

Совіти й Анґлія.

Ракозський остане в Москві аж до хвилі опрацювання інструкцій для совітської делегації, яка має переговорювати з англійською делегацією. Амбасадорів іменується незалежно від переговорів, можливо, що заки ще вони зачнуться.

Кріза бельгійського кабінету.

Тені заявив, що в ніякому разі не прийме місії утворення кабінету, одначе бельгійські часописи сподіються, що він іще змінить свою постанову. Король нараджувався з представниками палати й сенату.

Поанкаре жадає заяви довірп.

Підчас дйскусії над інтерпеляцією Боасона відносно слідства в в справі вбивства Додета, Поанкаре поставив квестію заяви довіря. Тому Палата відложила дискусію. над інтерпеляцією 385 гол. проти 186.

Парохія церкви св. Пятниць.

Осиротіла зі смертю о. Василевського гр. кат. парохія церкви св. Пятниць на жовківському передмістю у Львові отримала вчера нового господаря: рішенням міської ради (62 голосами на 84 присутніх) парохом призначений о. проф. Іван Гуркевич, катихит у філії академічної гімназії у Львові.

За наділення цієї парохії довго велася кампанія, яка в останніх рішаючих днях прийняла дуже прикрі й сумні форми, бо вмішалась в неї... брукова польська преса. Наші читачі звернули певне увагу, що ми весь час зберігали в цій справі — мовчанку, тримаючись погляду, що питання релігійно-адміністраційного характеру не слід виносити на сторінки політичної преси, та ще й тому, що ми маючи довіря до митрополичої коисисторії, були переконані, що всі її кандидати є і з національного боку гідні нової посади. З болем стверджували ми й стверджуємо ще раз оцей сумний факт, що про справу душпастирства українських громадян греко-катол. віросповідання рішають чинники иншої національности й иншого обряду, які не знають ані потреб парохіян, ані запропонованих консисторією кандидатів. Безумовно, що такий високо анормальний стан послідовно веде до дальших аномалій, як це було у цьому випадку. І так кандидат митрополита А. Шептицького, поставлений на листі першим з черги, майже не брався міськими радними зовсім на увагу, був ним о. Степан Мохнацький, парох Теребовлі. В усім культурнім світі водиться так, що затверджується кандидатуру, поставлену головою церкви на першому місці. Годиться ще підкреслити, що пок. о. Василевський в своїм заповіті поручав своїм наслідником о. Мохнацького.

Св. Пятниці є другою після святоюрської, найбільшою львівською парохією, отже є не тільки найкориснійшою для пароха з матеріяльного боку, але й вимагає від нього найбільшого накладу праці, — великого адміністраційного хисту, енергії й громадянської ініціятиви. Не маючи ранійш ніяких упереджень до жадного з кандидатів на цю парохію, стрічаємо довершений вибір побажаннями найкращого успіху новому парохові на його високо відповідальному становищі.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє (45) ч. „Діла" сконфісковане за кілька місць вступної статті, за частину статті „Після трагічної події" та за закінчення фейлєтону „Україна та европейські кризи".

— **Мандат пос. Луцкевича.** „Хвіля" подає: На днях преса подала, що на місце пос. Луцкевича війде до польського сойму Жид Файнштайн. Парляментарна комісія Жидівського Клюбу вислала до п. Файнштайна письмо, в якому заявляє, що він на випадок приняття мандату не зможе бути членом Клюбу, бо виборчий блок національних меншостей заключено м. ін. на основі, що в місце посла з блоку, який уступив би чи стратив мандат, мандат обіймає член тої самої національности.

— **Реорганізація польських залізниць.** Польське міністерство шляхів предложило президентови проект реорганізації залізниць в Польщі. Основою для цеї реорганізації був би принціп при-

Вальоризаційний франк.

Нині 1 і 2. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 29. лютого 1924.

Нині на приватній біржі тенденція незмінена. Ціни в учерашніх рямцях. Оборот середній.

Доляр ам.	9,220.000—9,250.000
Доляр канад.	8,800.000—8,850.000
Чеські корони	275.000—278.000
Леї	450.000—47 0.000
Фунти штерл.	39,500.000—40,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	450.000—500.000
Франц. франкй	395.000—000.000
Франк шв.	1,600.000—1,600.000
Франк бельг.	350.000—350.000
Гульдени голянд.	3,430.000—3,450.000
Ліри італ.	395.000—395.000
Золото	
20 кор.	42,500.000—43,000.000
20 франк.	40,000.000—41,000.000
20 марок нім.	46,000.000—47,000.000
10 рубл.	56,500.000—57,000.000
Срібло	
Кор. австр.	760.000—780.000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1,850,000—2,000.000
рублі	3,000.000—3,250.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.750.000

Варшава 29. III. Доляри Зєд. Держави 9,325, 9,300, 9,350, 9,250, міл. Фунти штер. 39,975 міл. Кор. ч. 132.000 до 131.000. Фр. золоті 1798.

Чеки: Бельгія 337—339, 335, 000, 000 Голяндія 3490—3465 Льондон 40,250 — 39,950 — 40,150 — 39,790, Новий Йорк, 9,345 — 9.300, 9250 — 9200 — 6000,... Париж 390,000 — 392,000 — 384,000 —390,000, Прага 271.150 до 264,500, Швайцарія 1,626 — 1,610, 1,618, 1,602 Відень 132, 131, 132 130. Італія 402,750, 400.250, 000.000. Бонк зол. 1,350—1,400, 8 прц. поз. 15½—15 м. Міліонівка 775 — 800 — 790, Дол. поз 5,500 — 5.525.

Ціріх 29. лютого 1924. Голяндія 215,60 Новий-Йорк 577¾. Льондон 24,82. Парнж 23,80. Медіолян 24,77. Прага 16,75. Будапешт 0,0145. Букарешт 3,05. Бельград 7,28½ Софія 4,32, Відень 0,00.81¾. австр. стемп. кор. 0,00.81½.

Збіжева біржа.

Львів, 29. лютого 1924.

Рух на біржі слабий, трансакції в гречці і кукурудзі. Подача в твердому збіжжі мінімальна з причини сніжних заметілей. Ціни на загал внизі. Тенденція легко звижкова. Настрій слабий.

Пшениця краєва 75/74 з 1923 р. 34,000.000—36,000.000*, жито галицьке 65/60 з 1923 року 22,000.000—23,000.000*, ячмінь гал. бров 22,000.000—23,000.00* ячмінь гал. для перемелення 19,000.000—20,000.000, овес гал. 70/68 з 1923. року 22,000.000—23,000.000.

Мука пшенична 40% 70% 78,000.000*
" " кухонна 70% 80% 58,000.000*
" " темна 80% 95% 35.000.000*

Тепер вже кождий має нагоду купити **Великий Календар Альманах Червоної Калини** остало ще 200 примірників і продаж по зниженій ціні 2,000.000 з перес
1485 Видавництво „ЧЕРВОНА КАЛИНА", Львів. вул. Руська 18/I.

„ житня	60%	48,000.000*
„ „	70%	42,000.000*

Мука пшенична 4% „0" льоко Стрий 58,090.000 — мука пшенична льоко Лапівці 69,700.000 — мука житня 67% „0" льоко Стрий 38,000.000 — льоко Зборів 37,000.000

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів) 60,000.000
Мука кукур. 60,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка 11,000.000*
„ житні „ „ „ 10,000.000*
сіно солодке коаєве прасоване (люзне) 11,000.000, 12,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Дописи.

Беремітьця провокаторів! *Скільщина.* В Скільщині появилися тепер різні темні індивіда, котрі на очах поліції, ніким не зачеплені, спокійно швендаються по селах і безлично провокують населення І так в с. Рожанці, появилася нівечемна креатура, яка до крови катувала людей по т. зв. „Бекешіяді" в 1920 р. Цей тип, що будім-то зветься Гурскі-Добруцкі, виступив цим разом у масці горбатого й сліпого діда-прошака (він таки дійсно має одно око скляне, яке вживає „для параду"). Наслідком розмов, у які отой „дід" впутує зустрічених селян, кількох мешканців с. Рожанки вже сидить за решіткою... Мимоходом варта пригадати, що це той сам нікчема, який для показання своєї „фантазії" 7. X. 1920 р. віддав кілька стрілів до церковного хреста в с Опірці. Не виключене, що цей „спеціяліст" ідентичний з провокатором, відомим з минулорічної „діяльности" в Товмаччині й Городенщині, де память про нього залишиться у цілих селах на довгі роки.

Видно, що поява на Верховині того одноокого типа не є випадковою, бо ось по скількох-сих селах крутиться ще якийсь молокосос у жовтому пальті й кашкеті — нюхає...

„А поліція? Занимається усім: ревізіями, після яких ревідований не може дош катись ріжних річей (як нпр. у шевця Райнгардта в Скольому), інсуаційними донесеннями (розправа проти о. Л. Юхновича, пароха з с. Опірець), нагінкою підвод для звожения дерева й сіна для полішаїв і „фінансів" і т. п. „діяльністю", яка озлоблює і винищує місцеве населення усіх станів.

Люде навіть не апелюють до якоїсь вищої влади, щоб вглянула у страшні анормальні відносини й припинила самоволю поліцаїв, які нападують людей вже навіть за передплачування часописів, — бо населення втратило вже віру у справедливість.

Бібліографія.

А) КНИЖКИ:

М. Уманець і Спілка (Комарь): **Словарь російсько український, Руссно-украинскій Словаръ.** Вид. „Українське Слово", Берлін 1924. Стор. 1150.

Борис Грінченко: **Словарь української мови. Украинско русскій Словаръ.** Том I. А-Н. і том II. О-Я. Вид. „Українське Слово", Берлін 1924. Стор. 1110 і 1160.

Евген Яворівський: **Мітольогія старинних Греків і Римлян** з 4. образками в тексті. Коломия 1924. Вид. „Трембіта" Стор. 90.

Осип Коженьовські: **Вероховинці.** Драма в трьох актах. Коломия 1923. „Трембіта".

В) ЖУРНАЛИ:

Трибуна України. Неперіодичний орган української еміграції. Липень-вересень 1923, Книжка третя.

Літопис. Берлін 23. лютого 1924. Зшиток 8.

Народня Просвіта. Ч. 3. Львів 1924.

Нива. Ч. 1. Львів 1924.

„The Lodestone.". Ч. 2. Т. XIX. Spring Term 1924. *Centenary Number.* У цьому журналі, який видає студентський Союз „Birkbeck College" находимо переклад новелі Гната Хоткевича на англійську мову п з. „A night expedition of the Cossacks", зроблений Освальдом Г. Є. Бурместром.

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Александер Пелех
лікар загального шпиталя у Львові
ординує в жночих недугах і акушерії від 3 — 5 попол.
Львів, вул. Бляхарська ч. 11/I.
1590 1—3

Дрібні оголошення.

ПАННА, літ 22, гарна, брунетка, господарна, здорова, інтеліґентна, бажала би з браку знакомости навязати переписку з інтеліґентним, характерним мущиною на становищи в цілі матримоніяльній. За дискрецію ручиться словом чести. Зголошення слати на адресу: „Брунетка" — до Адміністрації. 1483 1—1

Присилайте передплату!

КОНЦИПІЄНТА з більшою практикою, приймає д-р Степан Мудрецький адвокат в Товстім місті (Тлусте) коло Чортків. 1456 5—5

СОЛІДНИЙ інструктор — студент права шукає лекції з низших кл. ґімн. Зголошення під „Інструктор". 1449 4—5

Ширіть наш часопис!

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Тов-во „Бурса св. о. Николая" в Станиславові
відбудуться дня 18. марта 1924 (второк) в кімнатах „Власної Помочи" в Станиславові при вул. Липовій ч. 16. о год. 11 перед полуднем, а в браку вимаганого числа членів о год. 11. мінут 30 в тім самім льокали без огляду на число учасників, з слідуючим дневним порядком:

1) Відкриття Зборів, 2) Вибір председателя Зборів, 3) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів, 4) Звіт з діяльности Виділу за 1923 р., 5) Звіт касовий, 6) Звіт контрольної комісії, 7) Вибір 2-х членів Виділу і 1. заступника, 8) Вибір контрольної комісії, 9) Внески і запити.

Станиславів, дня 28. лютого 1924.

ЗА ВИДІЛ:
о. д-р Іван Лятишевський, голова. 1—1 *о. С. Лукаш* секретар.
1484

ПОЗІР! Мулярський і теслярський майстер також підприємець церков і всякого рода будівель з матеріялами або без приймає і ручає своїм майном 1—1
1487
ВАСИЛЬ БАРАН, Кути повіт Косів.

КУРС КРОЮ
суконь і білля в попол. годинах
розпочинається **3. марта 1924.**
Появлення в год. 8—1 і 3—6.
Жіноча спілка промислова „ТРУД" Львів, Ринок 39.
1477 1—2

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Нарід Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В неділю 2. марта о год. 3 попол. „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА".

Вечером о год. 7:30 „ЯСНІ ЗОРІ" Істор. драма на 5 дій Грінченка.

Білети ранійш до набуття в „Союзнім Базарі", вул. Руська 20., а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 при Касі театру.

Репертуар українського театру під дир. Івана Когутяка.

Підгайці, саля „Сокола".

Неділя 2. III. „ЧЕСНА ЗУЗАННА".
Понеділок 3. III. Бенефіс й равт „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ".
Вівторок 4. III. „ГАЛЬКА" виступ п. Гаєка.
Середа 5. III. „ПАННА МАРА". 3-3

Український Театр ім. Із. Тобилевича в Станиславові.

Станиславів — саля Монюшка.

Понеділок 3. марта САТАНА, драма на 5 дій Гордіна.

Вівторок 4. марта ДВАЦЯТЬ ДНІВ ТЮРМИ, фарса на 3 дії Генекіна.

Для вязнів: Союз Українок Львів (збірка) 89 міл., п Якимчукова 5 кг. муки, молочарська Спілка в Підберезцях що другий день 10 л. молока, Обединання укр. Товаришів в Америці зложило 50 дол., Іван Онуферко 3 дол. Щиру подяку складає Ком. цоч вязням. 1487 1-1

Вечерниці з танцями Забавова Секція Сокола Батька уладжує в суботу, дня 1 марта ц. р. Вечерниці з котиліоном при музиці в салі при вул. Руській 70. Вступ за запрошеннями. Стрій візитовий. Початок о год. 9 30 веч. Дохід на добродійні цілі. 1482 1-1

Товариські сходини для членів „Союза Українок" і членів „Бесіди" та ними впроваджених гостей відбудуться в неділю, 2. березня, о 6. год. веч. в салях „Бесіди" Рутовського 22. („Народ. Дім"). 1481 1-1

Жертви на українських інвалідів у місяци лютім ц. р. зложили: „Союз Українок", Перемишль 50 міл., Жіночий хор аматорського кружка в Тустановичах 45 міл., Жіноча Громада, Рогатин 10 міл, п. С. Раковська, збірка на вечерницях тов-а Тур 142 міл. 787 тис., п. Стернюкова збірка на вечерницях медиків 103 міл. 200 тис., д-р Електорович, Чортків процент з вечерниць 1 доляр, суддя Сінгалевич, Жовква від Читальні і кооперативи в Мокротині 10 міл., Читальня в Жовкві 3 міл., Гр. Чернюхя, А. Гумена, І. Грабара 4 міл, Українські Громадяне Кракова через п. П. Демкова 20 міл 840 тис, громада Базаринці 97 міл.. громада Стинява нижна 4 міл., уряд парох. Губичі 20 міл., уряд парох. Борки вел. 11 міл., церква в Жиравці 9 міл. 560 тис., Читальня Просвіти Мостище 5 міл., Селиска 5 міл., Яксманичі 10 міл., Кругель вел. 3 міл., Волосів коло Надв. 10 міл., Розділ 1 дол., Тарнавка 10 міл., Аматорський кружок в Надвірній 10 міл., Кооператива Єдність, Струсів 8 міл., Молодіж у Чагрові 10 міл., Народний Базар, Станиславів, з річного доходу 50 міл., Народна Торговля, Львів, т. с. 10 міл., Защита Земли, Львів, збірка 3 міл. 750 тис., Службовики у Винницькій фабриці тютюну через о. прал. Куницького 12 міл., Повітовий Комітет, Стрий 6 міл. Нестор Величковський, Базар 7 міл., Павлик Гр., Лопушна 8 міл., Е. Ляшецький, Самбір 5 міл., о. Препюрський, Тарнавка 6 міл., Ст. Савула, Ліско 3 міл., із жертв низче 3 міл. 13 міл. 1491 1—1

Купуйте
Рухові забави й гри
з мельодіями й примівками ОКСАНИ СУХОВЕРСЬКОЇ
Руханковий підручник необхідний кождому **учителеві(ці)**, провідницям захистів та захоронок як також Пластові, Соколам, Січам, дальше всім, що інтересуються фізичним вихованням дітей в національному дусі. Це заразом гарна **збірка пісень.**
Продається у всіх книгарнях і в Т-ві „Сокіл-Батько" у Львові. — Основна ціна 2·20 теперішна 3,300.000 мп., порто 500.000 мп.
Замовляти й готівку слати на адресу: 1489 1—1
Осип Суховерський, Львів, Руська 9. II. п.

КІНОТЕАТРИ
КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА
висвітлюють від нині і в слідуючі дні
„Тайна білого лиця"
величава китайська драма на 7 дій в головній ролі Констанція Talmarde. 1—1

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ
ДО АМЕРИКИ.
Просимо наших пасажирів Реемігрантів о зголошенняся до нас устно або письменно по інформації в справі повороту до Америки.
ДО КАНАДИ.
Рільники і лісні робітники, що бажають виїхати до Канади без аффідавіту тепер або на весну повинні зараз звернутися до нас устно або письменно.
Всіх блищих інформацій уділяє БЕЗПЛАТНО
СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ Львів, вул. Городецька 54.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. Друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 48 (10.141). Львів, вівторок 4. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 мілл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Нерішучість німецького уряду.

Нові декрети. — Партії проти уряду. — Справа репарацій. — Перспектива розвязки парляменту. — Нові сполуки партій. — Проти Союзників. — Соціялісти. — Можливість несподіванок.

Німецький парлямент зібрався минулого тижня по чотиромісячній нерішучости. Першою його справою на черзі дня було певдоволення, виявлене одною з найсильнійших німецьких партій, з приводу засобів, якими зловжив уряд, на підставі доручених йому виїмкових уповноважень. Уряд мав змогу вести керму держави без парляменту і власною силою ввести шляхом декретів цілу низку нових законів. Цих декретів призбиралось аж 72. Між заведеними реформами, крім великих фінансових, є такі як знесення у деяких випадках судових процесів з присяжними суддями.

Соціялісти предложили 18 категорій поправок до нового законодавства; вони є головно ворогами зміни в судовій процедурі, а цієї зміни боронить уряд в імя економії сил. Німецька націоналістична партія має намір атакувати фінансові декрети, які звертаються жорстоко супроти державних урядників. Ні уряд ні ці партії не хотять зійти зі своїх становищ. Міністри згоджуються вести переговори на тему другорядних справ, але вони вичислили в десяток декретів, між иншими соціяльні зарядження міністра праці, яких вони не хотять змінити. Вони заявляють, що не на це одержали виїмкові уповноваження, щоби змінняти те, що зробили, і що вони протестують проти поправок, які нарушують всю основу довго обдумуваних буджетових реформ. А соціялісти зі свого боку відповідають, що їм байдуже, чи їх акція є нарушенням цієї буджетової будівлі, чи ні, і що вони домагатимуться безоглядного прикладення своїх поправок.

Таким робом уряд опинився у важкім становищі. Якщо один бік не піде на компроміси, президентові Ебертові доведеться розвязати парлямент. Уряд не бажає покищо розвязання парляменту, тому, що має в своїх руках ще широку програму до переведення, але коалінійні партії на яких він спирається є надто слабі, щоби могли його вдержати.

Державний канцлер заповів розвязку парляменту тільки на випадок, коли буде внесене домагання, щоби знести виїмкові „рятункові" закони, введені урядом. Таке домагання є поставлене покищо німецькими націоналами. Соціялдемократи вдоволяються домаганням поправок до цих законів.

Справа німецьких репарацій грає чималу ролю у суперечках обох суперників міністрів і їх опозиції. Уряд стоїть на становищі, що Німеччина може зазнати великої шкоди, коли не матиме зібраного парляменту саме в тому часі, коли міжнародня комісія знавців може висловити свій осуд про платоздатність Німеччини. Міністри навіть ідуть далі і бажали би з огляду на вагу менту одержати нові уповноваження, щоби бути в силі негайно відповісти на всякі міжнародні пропозиції. Націоналісти кажуть, що теперішній німецький парлямент був вибраний у 1920 р., що його речинець кінчиться у найблищому червні, що він є знесилений та здескредитований і тому рішення новоскладеного парляменту мали би багато більше авторитету в чужинних державах.

Розвязка парляменту не багато причинилась би до направи ситуації. Вибори не могли би пройти раніше ніж у квітні, а весь цей час позначився би хвилюванням та внутрішньою боротьбою, дуже не пригожими для Німеччини, щоби як слід поладнати справу своїх зовнішних довгів і внутрішніх фіскальних реформ. Легко догадатись, що націоналісти раді би розвязати парлямент з партійних причин. Останні вибори до місцевих соймів у Мекленбурзі, у Туринґії та Любеці дали сильну перевагу правим партіям. Це не є зовсім старі праві партії. Майже всі партії перейшли на протязі чотирьох літ поважну еволюцію.

Німецька народня партія „визволення" розвинулась зі сполуки національних юнкрів та невдоволених соціял-демократів і саме цей дивний союз мав найбільше успіху при місцевих виборах. Далі німецька „народня" партія, партія великих промисловців, утворила праве крило, яке стало настільки праве, що в дійсности належить до націоналістів. Якщо прийшло би до виборів у квітні або червні, є імовірним, що ці праві групи складуть найсильнійший блок у новому парляменті.

На перший погляд могло би видатись, що така констеляція загрожує порозумінню між Німеччиною і союзними державами тому, що праві партії заявили протест проти сплати репараційних довгів; хлібороби, які стоять за правими партіями є сильно невдоволені новими податками. Голова хліборобського союзу у Бранденбурзі заявив недавно у Берліні прилюдно, що „вони" не заплатять ні шага ні на репарації, ні на утримання чужинних армій. Але досвід учить, що такі заяви не завсіди треба брати серіозно.

З инших великих партій римсько-католицький центр містить у собі елєменти від чисто-консервативних аж до християнської демократії і держиться своєю внутрішньою організацією; тому й не лякається втратити багато при виборах.

Зі соціялістами инакша справа. Вибори з 1920 р. зробили їх найсильнійшою партією, даючи їм 42 проц. всіх голосів. Але частина з них перейшла до комуністів, а нове ліве крило—переднійше т. зв. незалежні соціялісти — хилитаються між межовим соціялізмом і „поміркованим" комунізмом. Соціялісти, загально, підуть до виборів під дуже несприятливим вітром. Їх прихильники розчарувались у них, тому, що вони обіцювали чимало дечого — з чого мало що сповнили. Їм доведеться мабуть втратити трохи мандатів у користь правих. Це саме буде з демократами.

Процес Гітлєра та Людендорфа і становище Баварії супроти центрального уряду, вказують на те, що національне життя Німеччини втратило багато зі своєї моральної та інтелєктуальні сили. Хто зна, чи найблищі вибори не доведеться урядові переводити під контролею „виїмкового стану" проголошеного військовою владою або бодай цивільною. І що тоді вони принесуть не менше несподіванок, ніж колиб цих засобів не було. А такі несподіванки не є ніколи бажані у такім державнім стані як нинішний.

Після трагічної події.

Смерть бл. п. О. Бесарабової і соймові клюби.

Нагле внесення Українського Соймового Клюбу в справі таємної й трагічної смерти бл. п. Ольги Бесарабової в поліційних арештах мало прийти на порядок нарад сойму в пятницю вечером.

З того приводу відбулося засідання жидівського клюбу. Всі бесідники заявилися за тим, щоби з огляду на трагічний випадок О. Бесарабової, поминаючи мотиви її арештування, голосувати за наглістю внесення,— тим більше, що випадок з пок. Бесарабовою досадно характеризує відносини у львівській поліції. Крім того ухвалено конечність присутности підчас голосування всіх жидівських послів.

На диво й клюб П. П. С., в суперечсоромному становищу свого центрального органу („Роботнік"), постановив підперти внесення Українського Клюбу з огляду на драстичність випадку.

Пр. 207/24. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 42 з дня 26. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Довкола університетської справи" в уступах між словами: а) інтерпеляції Прушинської і тов. а: Міністер оправдується, б) польського народу а: Мимоволі рівнож, в) в уступі від слів: Бо не вистане до кінця артикулу, 2) „Переслідування української школи" 4 послідні слова, 3) „Після трагічної події" в уступах між словами: а) інформацій а: в останнім числі, б) брехню а: До її висвітлення, д) сліди а: дало притоки, д) д-ра Курівця і д-ра Панчишина рівнож, д) в уступі від слів: Як бачимо, то справа до кінця артикулу, 4) „Прокураторія — і полілія" в уступах помі словами а) ревізій а: Віче скликувала, у а: Осъ ще один, ц) ревізій Сконфісковав містить в собі єство ад 1) 4) а) ц) злочину з § 65 а) з. к., ад 2) виступку з § 300. з. к., ад 3) а) б) ц) виступку з § 300 з. к., ад 3) д) виступку з арт. VIII. ад 3) ф) виступків з арт. VII. і VIII. зак. 17|12 1862 ч. 8|63 Д. л. д., ад 3) виступку з § 298 зак. кар. узнав доконечним в дни 25. лютого 1924 р. конфіскату за справдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. забороны дальшого розширювання того числа. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби на рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. л. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 1.000.000 Мп. — Львів. дня 27. лютого 1924. (Підпис нечитний.)

Велика саля Народного Дому

ВЕЛИКІ МАСКОВІ ВЕЧЕРНИЦІ

Кооперативи „Українеький Театр":

Запрошення: Руська 18, I. пов., мешкання Кооперативи, від 5—7 попол., та від 7—9 „Українська Бесіда" Народний Дім.

При касі запрошення не видаються, тому просимо всіх членів Кооперативи й Вп. гостей відібрати свої запрошення у вищезазначеному місці й часі.

МАСКИ! Не забудьте поіменного запрошення!

НЕМАСКОВАНІ! Вас обовязує візитовий одяг!

Одначе на засіданню сойму не прийшло до розправи над наглим внесенням в справі бл. п. Бесарабової, бо чорносотенна правиця, лякаючися ухвалення наглости внесення, переперла ухвалу про назначення слідуючого засідання аж на найблизчий четвер. Таким чином правиця й поліція змагають виграти справу через постійне відсування і затирання вражіння страшних поліцейських містерій.

Дальші голоси преси.

Львівська „Хвіля" в ч. 1783 з 2. ц. м. містить передовицю „Смерть в тюрмі", в якій вказується, що публична опінія стоїть під вражінням самогубства, довершеного в поліційних арештах „арештованою під замітом шпигунства Ольгою Бесарабовою".

„Інформації властей (поліції!), що старалися вияснити мотив самогубства, торкалися політичної сторони і скермовували обурення в напрямі шпигунської діяльности денатки, стараючись зовсім природно приспати заінтересування „неспокій опінії", — хоч арештована — будь що будь — находилася тільки в передвступному слідстві. Таке трактування справи і покривання того, що „в арештах і тюрмах діються річи, які є насміхом з права і культури, може тільки змогти самоволю низчих органів і довести до повного затертя почуття відповідальности у цих чинників".

В „кресових" тюрмах завелися дуже оригінальні звички побоями вимушувати бажані признання. Без огляду на мотиви позбавлення свободи громадянина, „ніщо й ніхто не дає права до брутального трактування його, ніщо й ніхто не дає права до знущання над ним і створювання в його душі такої психічної атмосфери, що він через самогубство ухилюється перед присудом права".

Хоч як делікатно, загально й майже заперечуючо обєктивно промовляє „Хвіля" до закаменілого сумління носіїв „кресового" права, то все таки є це горох об стіну.

На иншу ноту вдаряє польська „демократія" в статті „Бесарабова-Васиньчук" в краківській „Нові Реформ-і". Краківський орган в обороні поліції без застережень повторює всі нісенітниці львівських гієн та називає померщу „шпигуном", бо — мовляв — „в часі слідства добуто докази, що підозріння було слушне, що Бесарабова була кільцем величезної шпигунської сітки, закиненої на Польщу.

а сама обвинувачена вповні призналася до вини" і розуміється — повбавила себе життя, щоби уникнути кари. А Українці стали в обороні „шпигунки", „видумали наборзі казочку, що Бесарабову тортуровано з метою вимусити признання, чи умисно її забито і т. ин." Але це очевидно „легенда", польські власти дозволили на екгумацію, „а висліди лікарської ревізії повалили вже — на основі наших інформацій — легенду про „замордування" денатки. Натомісць та візія виявила, що Бесарабова терпіла на тяжку хоробу серця".

Та візія — додамо — виявила, що навіть тзв. поважні польські пресові органи мають хоробливі поліцейські візії.

Згадуючи про похорони у специфічному освітленні, краківський орган подає від себе, що українське громадянство „в жертві мнимої брутальности польських властей почитує шпигуна і в той спосіб солідаризується з її злочинною діяльністю". Дальше все відписане з „Газ. пьв." і кінчається такою мелянхолійною апострофою: „Отже справді тупа ненависть до Польщі є сильнійша від всього, навіть від власної національної гордости й інтересу власного народу".

Читаючи ці відбитки з кривого зеркала, чи не нагадується вам історія про слона і польську справу?

Нова провокація.

Якою моралю відзначається польська преса й польська суспільність, видко наглядно по становищі, яке заняли вони в справі передчасно трагічною смертію погибшої бл. п. Ольги Бесарабової. І в царській „тюрмі народів" траплялися подібні випадки, але там російська суспільність обурювалася і осуджувала такі акти, а неполіцейська преса гостро їх пятнувала. У наших же відносинах не бачимо ні крихітки якої небудь не то суспільної — але звичайної людської моралі у наших противників. Мундурована польська поліція, ціла зграя платної тайної охранки, польська преса від найскрайнійшої правої до найскрайнійшої лівої а далі й ціла польська суспільність в ролі добровільних поліцейських агентів не то що оправдують трагічну подію в холодних мурах при вул. Яховича, але ще й осуджують кожного, якого совість здрігається і протестує проти цього роду актів.

Та тому великому поліцейському платному й неплатному зборищу за мало тих жертв. Йому хотілобся все нових, свіжих... Бо „відношення Поляків замало назвати гнобленням всього українського, це лінія екстермінації" сконстатував посол Павло Васильчук в соймі дня 19. лютого 1924 року. І гончі собаки вітрять...

„Слово польске" з дня 29. лютого ц. р. підносить, що на похороні бл. п. Ольги Бесарабової було кілька шкільних дітей з книжками під пахою. Опріч того появилися на місті летучки подібного змісту. І конклюзія з того... порозвязувати українські приватні школи!

Мусимо ствердити, що тих кількоро дітей, які там були — це зовсім припадково діти поблизьких державних шкіл, які будьто вертали зі школи, будьто йшли на пополудневі заняття. А заманив їх туди не хто инший, як славна поліція. Коли тисячі української публики найшлися вже на кладовищі, а з міста все напливали і напливали нові маси, поліція вважала за потрібне сильним кордоном заступити входову браму кладовища і нові сотки не впускати до середини. Напливша публика зайняла цілу вулицю перед янівським кладовищем так, що трамваї з великим трудом могли „протискатися" через зібрану товпу. Діти — як звичайно діти — користають з кождого збіговища, щоби заспокоїти свою цікавість, а особливо, коли в гру входить ще й поліція. І коли опісля поліція остаточно впустила вібрану публику на кладовище, то і тих кількоро припадково переходячих попри кладовище шкільних дітей увійшло до середини. Та якраз між ними не бачили ми дітей українських шкіл. Навпаки тими припадковими глядачами були діти польських шкіл, які між собою розмовляли по польськи.

Мусимо одначе підкреслити, що в похоронних обрядах при асисті духовенства вільно брати участь кожному без огляду на вік, не виключаючи й шкільних дітей.

При цьому стверджуємо, [illegible] українські приватні школи [illegible] участи в похоронах.

Але поліція вітрить... Поліцаї приходять до наших шкіл і випитують, шкільний інспектор ходить від школи до школи та переводить слідство, чи яка українська дитина [illegible] падково не була на кладовищі... І показується, що в наших школах наука тої днини відбулася як звичайно, що були напр. задачі, які на підставі поділу години припадали на пяту годину науки і т. д. Діти випитувані в часі слідства заявили, що наука відбувалася до год. пів до першої в полудне. — Але садистам всього цього за мало, — вони жадають нових жертв!

Ми певні того, що та штучно викликана поліцейськими органами нова провокація не осягне своєї мети, бо й „неситий не виоре на дні моря поля". До чого доводить така безглузда екстермінаційна політика — учить історія. Та Поляків історія і то їх власна нічого не навчила!

Перша відповідь.

(Справа Українського Високого Шкільництва в Сенаті.)

З кол української парляментарної репрезентації дістали ми подробиці про перебіг нарад в сенатській освітній комісії над цею справою.

Дня 26. лютого в Освітній Комісії Сенату обмірковувалася петиція українських культурно-освітніх інституцій і товариств про легалізацію та удержавлення істнуючих у Львові українських Університету і Політехніки. Референтом справи був сен. Туліс, професор львівської польської політехніки (Х. Д.). Виводи референта в принципі нічого не мали проти того, щоби для „Русинів" було утворено університет; але референт, яко представник польської людности міста Львова, рішуче застерігся, що місцем для такого університету не може бути Львів. На думку референта, на таке місце найкраще надається Варшава. Свої тези референт сформулював у відповідній резолюції. Сенатора Тулє підтримували: сен. Сіцінські, сен. Каньовські, сен-ка Шебеко та инші. В оборону українських інтересів виступав сен. Черкавський, який домагався, аби комісія віднеслася прихильно до петиції і своє відношення сформулувала в резолюції, в якій би виразно було зазначено, що місцем як українського університету так і політехніки має бути тільки Львів, як центр української культури. Розпочалися дебати, які велися в піднесеному тоні і часто забігали навіть у фільольогію: чи університет має бути „руський" чи „український". Сен. Яблоновські, як історик, дуже обстоював термін „руський". „Кожда держава, кождий народ" — казав він — „має свою „україну", себ-то те, що — з краю". Назва „Україна" — новотвір і невідома польській історії. Крім того п. Яблоновські висловив сумнів і що до того, чи Українці мають змогу обсадити власними силами свій університет; що до політехніки, то напевно для тої інституції в Українців сил зовсім немає. Його сумнів що до можливости обсадити українськими науковими силами університет підтримав і сен. Годлевські, який висловив ще й таке своє переконання, що для українського університета треба ступнево підготовляти наукові сили і ця підготовка має відбуватися при польських університетах, бо спроваджувати українських учених з Чехії чи з України для польської держави небезпечно. Проти заснування українського університету у Львові висувалися: дані статистичні (12 — 14 процент Українців) бажання львівського польського громадянства, потреба створити мирні умови для істнування українського університета, чого у Львові як показало минуле, не може бути і т. д. Ніякі докази, ніякі історичні дані, покликування на елементарну справедливість покликування навіть на інтереси державно-польські, які приводив у своїй мові сен. Черкавський, схилити більшість комісії до прихильного для Українців становища в справі заслуханої петиції — не помогли. Свого рода примирюючими чинниками підчас дебат були: голова Комісії сен. Каліновскі і сен. Новак, бувш. премієр. Останньому належить резолюція, яку після певних змін, пороблених під пресією правиці, Комісія прийняла. От ця резолюція:

„Освітня Комісія Сенату, уважаючи неможливим удержавлення тайного українського університету у Львові, не передрішуючи місця, де університет руський має знаходитися, а також вважаючи питання заложення політехніки руської на разі не актуальним, передає петицію урядові, нагадуючи ухвалу Сойму Уставодавчого, з дня 26. вересня 1923 р., яка цієї справи торкається".

Слідуюча резолюція сен. Черкавського більшістю Комісії була відкинута:

„Освітня Комісія Сенату, розглянувши петицію українських культурно-освітніх інституцій і товариств в справі легалізації й удержавлення приватних українських університету і політехніки у Львові, ухвалила: Прихилитися до бажання петентів і подати до відомости Урядові свою опінію, щоби Уряд приступив до зреалізування ухвали Сойму Уставодавчого з року 1922, дня 26. вересня, шляхом легалізації і удержавлення істнуючого тепер у Львові українського університету, а також, аби предложив Соймові закон про удержавлення істнуючої у Львові української політехніки".

Українська Парляментарна Репрезентація.

Нова президія.

Давно заповіджена криза президії в українській парляментарній репрезентації остаточно наступила. Недавно вийшли з українського соймового клюбу крайні ліві. Чисельно отже вийшов Клюб ослабленим але маємо надію, що це не відібється на праці цілої української парляментарної репрезентації. Головою парляментарної репрезентації вибрано п. сенатора Михайла Черкавського, першим його заступником вибраний Сергій Хруцький. Він же являється і головою соймового посольського клюбу. Другим заступником вибраний посол Борис Козубський.

В склад парляментарної репрезентації входять т. зв. незалежні демократи, „автономісти" і соціялісти. Поза репрезентацією осталось 5 лівих, що утворили свій власний клюб.

За посольський мандат по послові Луцкевичові.

У варшавській газеті „Наш Пшеґльонд" ч. 58., що являється незалежним жидівським органом поміщено таке: „В кількох газетах появилася вістка, що на місце посла Луцкевича, якого мандат уневажнено, входить до сойму п. Файнштайн з ковельського виборчого округа в листі ч. 16. Довідуємося, що справа представляється ось як: П. Файнштайн вже два рази зрікся мандату по уневажненню посольських мандатів Українців з ковельського округа. Він зрікався мандату і відступав його слідуючому кандидатові Українцеві згідно з умовою, заключеною підчас творення бльоку національних меншостей, по думці якої на місце посла кождої національности повинен увійти до сойму на випадок опорожнення мандату кандидат тої самої народности. В даному випадку п. Файнштайн, котрий повинен зречися третій раз, не виконав цеї формальности.

З огляду на це, що Файнштайн отягається від акту зречення парляментарна комісія жидівського клюбу рішила повідомити його про те, що наскільки прийме мандат против інтенцій названої умови, то парляментарна комісія буде примушена поставити в клюбі внесок, щоби його не принято в члени клюбу".

Такий є комунікат соймового жидівського клюбу в цій справі. З нього недвозначно виявляється, що й Жиди в даному випадку мають за малу моральну силу для введення в рямки дисципліни своїх виборців задля дотримання принятих зобовязань.

Українці, які вже кілька разів домагалися безпосередньо від п. Файнштейна зречення мандату, що дістався йому випадково завдяки уневажненню мандату пос. Луцкевича, думають тепер ужити инших більше доцільних способів задля цього, щоби дотримувано взаїмних зобовязань та приречень.

На заміну п. Луцкевичові мавби з боку Українців обнята посольський мандат п. Хомяк.

Дивне, що жидівські політичні круги не зуміли до тепер ужити відповідних заходів для того, щоби завести дисципліну в рядах своїх членів і щоби не допустити навіть до подібних наведеному неприємних інцидентів, що можуть мати лихий вплив на майбутнє уложення взаїмовідносин між обома народами.

Надніпрянська Україна.

Беззахистні діти.

Під теперішню пору нараховують на Україні 55.000 беззхистних дітей. Не входять в те число опущені діти, розсіяні по українських селах, яких важко відрахувати. По всякій правдоподібности цифра всіх опущених і беззахистних дітей доходить до 80.000

Сухоти в діточих приютах.

З Полтави повідомляють, що медичні досліди виказали сумний факт про недугу сухіт у 80 прц. дітей, які виховуються в діточих приютах.

Припинення комунікації.

Наслідком нечуваних сніговій до Одеси курсують поїзди лише через Знаменку. Цілком не ходять поїзди на лініях: Білгород-Купянск, Синельніково-Олександрівськ - Мелітопіль, Ржава-Обоян, Мелітополь-Севастопіль, Джанка - Теодозія, Керч і Джанка-Евпаторія.

Новий залізничий шлях.

Народній комісаріят шляхів асигнував 550.000 рублів золотом на вибудування нового залізничого шляху між Туапсе й Сочі.

Справа цукрового тресту.

Московські „Ізвестія" подають з Київа: Судове слідство в справі

систематичних крадіжей і свідомого руйнування цукрового промислу на протязі кількох останніх літ на правобережній Україні закінчується. В кожанській фабриці група відповідальних робітників систематично поменчувала посівну площу цукрових буряків подаючи в рапортах прибільшені дані. Невисокий збір цукрових буряків пояснювано лихим урожаєм та п явою гусільниць. Наслідком цього один збір буряків дав фабрикам так мало сирівця, що вистарчив заледви на три дні роботи. Засів дав трестові 35.000 мір недобору. Подібним способом трест утратив кілька тисяч пудів цукру і буракового насіння. Ще сильнійшу картину уявляє собою діяльність адміністрації цукрових фабрик київського округа. В обидвох випадках злодії покористувались допомогою з боку контрольних державних органів і вміли здобути собі довіря провідників підприємств. Перші доноси про надужиття одержано в Київі ще 1922 р. а справу цю витягнув на світло денне управитель київського округа аж по 6 місяцях. Злодіїв крито і справу замазувано.

Ліквідація „Центросоюзу."

„Центросоюз" (союз кооперативів) поспішно та енергічно ліквідує свої філії та відділи. Останніми днями ліквідовані філії в Київі, Харкові та Новоросійську.

З польських справ.

Тугут про польське судівництво.

28. ц. м. відбувся у Варшаві банкет в честь Лєдніцкого з нагоди його процесу з вшехпольським редактором З. Василєвским. Між присутніми були м. ін.: біскуп Рєп, кн. Радзівіл, Кухаржевскі, Домбскі, Довнарович і ин. Цікаву промову виголосив пос. Тугут. Він говорив: Я стикаюся через своє сторонництво на широкій платформі з судівництвом. Мушу ствердити, що засуди не є безоглядно справедливі, що на засуди впливає партійна заїлість, недостача цивільної відваги, що для судді повинно бути моральним дороговказом і завданням. Думаю, що і в цім випадку це побоювання перед терором злої опінії у доконечнім висліді дало кривду громадянина, якого сьогодня гостимо.

Самокритика.

„Дзєннік людови" подає виїмки з листу одного з пястівських діячів. М. ін. там сказано: „Сумною появою є загальна думка, що вистане в партії двох-трьох ідейних людей на всякий випадок". „Сьогодня живемо в сторонництві під кличем чистки. Цікаво, чим воно скінчиться. Я думаю, що справжня чистка прийде при виборах". „У нас будь який смаркач — робить велику політику і не бачить, бо за дурний, що тої людовости немає ніде, навіть в самому сторонництві".

Арешт Павла Зайцева.

(Від власного кореспондента).

Варшава, 28. лютого 1924.

Читачі „Діла" вже знають сумну історію пані Зайцевої, дружини молодого українського ученого Павла Вайцева, що останні роки служив секретерем Українського Центрального Комітету. На жаль, ця історія не закінчилася арештом самої Зайцевої, яку обвинувачують в шпигунстві. Нині ще важко з певністю зясувати, яку ролю відограв у справі своєї дружини П. Зайцев, але не підлягає сумніву, що він допустився деяких фальшивих і безтактовних кроків, відвідуючи наприклад большевицьке посольство, та ще й після того, як злочинна діяльність жінки цілком виявилась. Натурально він робив це без всякого відома Центрального Комітету і мусів після того негайно залишити посаду секретаря Комітету.

Цими днями слідчий, що провадить справу Зайцевої, викликав на допит П. Зайцева і колишню друкарщицю Центрального Комітету Марію Василеву, яка приятелювала з Зайцевою, і по допиті арештував обі ці особи.

Арешт П. Зайцева зробив незвичайно гнітюче враження на варшавську українську кольонію. Всім хочеться думати, що арештований по докладнім зясованні справи буде звільнений. *З.*

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Виборче право для жінок в Анґлії.

Палата громад приняла в другому читанні 288 голосами проти 72 проєкт закона, який признає жінкам право участи в виборах до законодатних установ і до установ громадського самоврядування. Користуватися тим правом зможуть усі жінки, що покінчили 21 літ. Загальна скількість жінок виборців перевищатиме скількість виборців-мущин.

Закарпатська Україна.

„Курєр Львовскі" ч. 51. подає власну телєфонограму слідуючого змісту: З Праги доносять, що „Ческе Слово", орган зближений до мін. Бенеша, признається зовсім отверто до пляну прилучення Закарпатської України до Росії. „Тому, що Чехам — пише названий денник — не годиться ділити російський народ на Великоросів, Малоросів і Білорусів, то належить зараз же впровадити до шкіл на Закарпатській Україні обовязкову російську мову, що в свою чергу стане гарантією зреалізовання пляну прилучення Закарпатської України до Росії". Вістки цеї ми не провірили, але подаємо її з дневникарського обовязку.

Демобіл'зація в Росії.

Розпорядком Народнього Комісаріяту війни переводиться демобілізацію річника 1901 і частини річника 1902.

Безробіття в Гамбурзі.

В Гамбурзі звільнено на необмежений час 25.000 робітників, що були заняті роботою в пристанях.

Турецьке Національне Зібрання.

В Анґорі передбачують, що Національне Зібрання відкине урядовий проєкт буджету з метою викликання димісії кабінету. Новий уряд був би утворений Ісметомпашою під кличем радикальних домагань більшости, передбачуючих між иншим вигнання каліфа та рідні султана і завішення релігійних трибуналів.

Протест грецьких республіканців.

В Національному Зібранню відчитав посол Папаналіс декларацію республиканських партій, в якій зазначено, що республиканці так довго не будуть брати участи в Національному Зібранню, доки уряд не змінить своєї політики, яка сприяє поворотові династії. Після цеї заяви сто республиканських послів демонстративно покинули салю засідань. Поступок цей викликав велике і пригноблююче враження на инших послів. Президент міністрів Касандаріс заявив, що уряд жаліє вправді, що республиканці покинули зібрання, але за ніяку ціну не змінить напряму своєї політики.

НОВИНКИ.

— **З приводу Академії в 40-літню річницю існування т-ва „Українських Жінок" в Станиславові.** Дня 25. лютого відбулася в Станиславові ювілейна Академія жіночого Товариства, в якій взяло гремяльну участь станиславівське громадянство, виповнюючи салю т-ва „Монюшка" по береги. Попередило її ранком жалібне помінальне богослуженя в катедрі за упокій Наталії Кобринської і усіх померших членів товариства. — Треба признати, що наше жінотво вшанувало гідно память тих борців-жінок, що перші боролися за права жінки-громадянки, або впали на шляху боротьби нації за краще майбутнє. Зі смутком та пошаною помянули на Академії і що останню жертву, О. Бесарабову, а громадянство віддало Ій почесть повстанням із місць. Пієтизмом і молодечим палом огорнули Основательку найстаршого жін. т-ва Наталію Кобринську, якої портрет виднів серед рушників та зелені. — Вступне слово виголосила п-і Рубчакова. П-і Кисілевська в свойому рефераті зясувала ідеї того першого кружка апостолів жіночого питання в Галичині, розказала історію праці та змагань товариства за 40 літ істнування на тлі еманципаційних досягань жіноцтва в цілій Европі. Українське жіноцтво поставило чималі заслуги для справи відродження нації. Під сучасну важку хвилю повинні мати на тямці, що поневолений народ вимагає збільшення праці і єдности та посвяти. Дуже влучно достроювала до сих слів деклямація п. Рудичевої (вірша Уляни Кравченко: „На новий шлях"), як також п. Мацькової деклямація „Мрій" Лесі Українки. Хор жіночий „Бояна" виступив з трьома піснями (Вагнера і Кошиця) під батутою п. Мишкевичівної. Вкінці сопранові соля п-ни Гірняківної. Святочною хвилею було відчитування привітів від товариств та громадян, яке попередив „Боян" відспіванням композиції Людкевича: „Хор підземних ковалів". Між привітами яких прочитано 21, найзамітнійші були від львівського „Союза Українок", п. Малицької, Кабаровської, Уляни Шнайдер-Кравченко, Олени Галичанки, Ольги Дівничевої з Ужгорода, Краківської філії Союза, Пласту, д-ра Окуневського; устні привіти склацали представники місцевих товариств.—Академія була справді замітною хвилею відсвесення і доказом праці виділу, а передовсім його предсідательки п. Копровської. — *Гр.*

— **Довкола Польщі — китайський мур.** Кредитовий департамент в польському міністерстві фінансів розпочав заходи в справі введення великих труднощів для бажаючих виїхати за кордон в цілях лікування себе, туристичних, задля відпочинку і т. д. Лише виїзд в господарських справах має бути дозволений. В цій справі відбудеться 3. березня у Варшаві міжміністеріяльна конференція. Мають на увазі підвищити також оплату за закордонний пашпорт до висоти 500 зол. п. Иншими словами: хто родився у Польщі, або хто був такий „щасливий", що раз попавсь туди — хай і вмірає тут, — Европа й широкий світ Польщі й її мешканцям цілком непотрібні! Спрагнені трохи культури, недужі, адвокати, професори, публіцисти й усі ті, які не хотять і не можуть „вирватись Европи", — мусять спершу стати спекулянтами й щойно пізнійше дістати пашпорт „для господарських цілей!..."

— **Як легко стати безсмертним?** Півофіц. „Ar Вск." подає до відома „всім — всім", що орґанізаційний комітет Банку Польского рішив вмурувати при вході до будинку Польск. Кредит. Каси Позичк. таблицю з висловами вдячности для польських громадян, що складають жертви на „Скарб Народови". В комунікаті не кажеться, чи на тій таблиці будуть видніти імена всіх жертводавців, як часто будуть доповнювати список, якої величини має бути таблиця і скільки грошей треба зложити, щоби автоматично заслужити на честь. Нема-то, як гонорами зроджувати патріотизм і — відчиняти гаманці...

— **Польський ґенер. консулят в Харкові.** В звязку з признанням Польщею конституції Союза С. С. Республик, касується у Харкові польське посольство й на його місце вводиться ґенеральний консулят з дипльоматичними правами. Консулем буде призначений Свірскі, б. уповноважений при репараційній комісії в Київі.

— **Закон про охорону комірників.** Після довгих періпетій варшавський сойм приняв закон про охорону комірників (льокаторів"). У завтрішньому числі „Діла" подамо про весь закон докладні інформації, зладжені фаховцем—юристом.

— **Залізнича катастрофа.** Під Винниками, на шляху до Підгаєць, трапилася позавчера залізнича катастрофа: вискочила з рельс машина особового потягу. Щастя, що машина тут-же врізалась у снеговий насип, а всі вагони повні подорожних, зупинились на рельсах. Розбився лише службовий вагон. Важко ранених і вбитих нема.

— **Доистократична смерть набоба.** В Англії помер 88-літній міліонер Мільс наслідком перемучення при ловах-нагінці на заяців. Отой панок залишив по собі не менш — не більше, як 4 міл'они фунтів стерл. спадщини, з того 1 і пів міліона на добродійні цілі (1 фуит ст. рівнається 40,000.000 мр.). Годимо цікавим обрахувати ту спадщину й радіти виглядом 13 нулів!). Поаль, правда любив аристократичні лости, але з другого боку зі скупарства не мав у хаті ані телефону ані машинагает писання, й мучився над власноручним долагоджуванням торговельної кореспонденції.

— **Відповіде ніколи війни!** Норвежський ін мінні З. Аазен запевняє, що він зробить д, який рішуче виключає усяку мо війни. Його апарат має за-

— **Ензекуції за маєтковий податок.** За незаплачення першого пайка другого зачету на маєтковий податок розпочалася 26. лютого переводити примусові екзекуції. За перший день занято у 2200 довжників їх рухомий маєток; половина негайно заплатила податок, 10 прц. виказалась посвідками, а в 40 прц. випадків записано заарештований рухомий маєток в рахунок належного податку. Заняті меблі й ин. вартісні речі будуть продані шляхом публичної ліцитації. Заповідають такі екзекуції по всьому терені Польщі.

— **Арештування.** 27. лютого у Винниках після довшої ревізії, яка, впрочім, не дала ніякого результату, арештовано п. Василя Городецького, еміґранта з Вел. України.

— **Монахи є найздоровшими людьми.** Анґлійське міністерство здоровля прийшло наслідком основних статистичних дослідів до переконання, що найздоровшими людьми в світі є монахи. Між ними майже ніколи не транляються випадки занедужання на туберкульозу (сухоти), рака, інфлюенцу і т. п. недуги, які найбільш лютують між усією рештою населення земельної кулі. Монахи живуть найдовше, мають завсіди добрий настрій і — шлунок. Анґл. міністерство здоровля хоче оголосити книжку про досвід монахів у плеканню здоровля.

— **Л'ричні поети й американська реклама.** В ост. числі одної з львівських українських ґазет, анонсує за своїм повним підписом один молодий поет Ю. Ш. (перекладчик оперетових лібрет і співробітник лікарських підручників) манускрипт одного тому поезій: „Хто з Високоповажаних філістрів зважиться викинути пятьдесять долярів на видання одного тому поезій? Впрочім кошта певно йому повернуться, тільки що не з таким зарібком, як приміром при закупні мила або капусти..." і т. д. Шан. автор цієї реклями забуває, що поміж „високоповажаними філістрами" є також розумні люде, які — шанують поезію, і тому його анонс є згори засуджений на... невдачу.

— **Конґрес батьків поляглих вояків.** 23. і 24. січня відбувся у Тулюзі (півд. Франція) національний конґрес батьків і матерей поляглих на війні вояків. Є у Франції 900.000 людей, які наслідком смерти своїх найблизших рідних попали у важку матеріяльну скруту.

— **Податок на придане.** Вашінґтонська палата громад завела (191 голосами проти 65) в Зєдинених Державах податок на придане (віно). Податкові підлягають віна від 50.000 долярів в гору. Можливо, що польський міністр Вл. Грабскі схоче наслідувати Америку, але нам нічого лякатися: аби дістати таке придане (хочби й разом з... жінкою!) варта вже заплатити податок.

Відкритий лист

До
Його Високопреосвященства Митрополита Православної Церкви в Польщі Діонісія.

Ваше Високопреосвященство!

Дня 26-го лютого ц. р. о 11. годині ранку секретар Української Парляментарної Репрезентації в Соймі по дорученню мойому й мойого товариша посла Козицького скомунікувався телєфонічно з Канцелярією Вашою в справі уділення Вам прийому мені й послові Сер. Козицькому. Через мінут пять було передано по телєфону одним з Ваших урядовців, очевидно особистим Вашим секретарем, відповідь, що посла Козицького Владика прийме до 1-ої години, дня, а посла Чучмая зовсім не прийме.

З приводу цього заявляю, що я хотів бути прийнятим Вами не в характері відвідувача, не в особистій справі і не у Ваших особистих апартаментах, а в поважній справі громадській й в репрезентаційній кімнаті, яка є при кожній установі не тільки для урядових осіб, громадських репрезентантів, а й для широкої публики, й гадаю повинна бути при Вашому Митрополичому Дворі.

Стверджую, що жадних інтересів особистого характеру я до Вашого Високопреосвященства ніколи не мав і мати не буду.

Прийнявши від українського народу мандат посла до Сойму і являючись тим самим його репрезентантом не тільки в законодатній Палаті, а й перед всіма установами та урядовими й громадськими особами, маю завжди відкриті двері в справах політичних, культурних та економічних своїх виборців.

Саме в сучасний час мої виборці, православного віросповідання, зложили мені багато пекучого матеріялу з приводу епідемічного, бездумчивого нищення спекулянтами церковних лісів, які розпродаються уповноваженими Вами на це особами.

Український нарід Волині, будучи матеріяльно покривджений подіями світової війни і революції, має велику потребу в будівельному матеріялі для відбудови церковно-парафіяльних будинків і замісць того, щоб будівляний церковний ліс ви-

ОСТАННІ ВІСТИ.

Мадярщина визнає совітів.

„Уй Немзедек" довідується, що мадярське правительство поробило вже всі приготування для формального визнання совітів. Думають, що це визнання послідує в найблизшому часі. Мадярщина сподіється одержати південний ринок збуту.

Зізнання Людендорфа.

На онодішній розправі Людендорф зазначив, що до Баварії перенісся не з політ. причин, а з приватних. Він є противником марксизму, кохунізму, отже й Жидів, про небезпеку котрих для німецької справи переконався в світовій війні. Жидівська раса є противна німецькій і тому виступає проти її впливів у державі, так як проти впливів Англійців і Французів. Противний теж ультрамонтанізмові, бо в Познані, Торуні і Штрасбурзі пізнав як дуже центр шкодив розвиткові Німеччини й її безпеці. Політика центру спричинила, що Шлеськ зробився польський. Людендовф є монархістом, але династія не є, на його думку, ціллю сама в собі, а існує для добра народів.

Порядок нарад С. Народів.

Дня 10. березня починається 28. засідання Союза Народів під проводом дел. Урагваю Гванді. На денному порядку справа нім. нац. меншостей в Польщі, справа Клайпеди, басейну Сари, санаційя фінансів Мадярщини і т. д.

Атентат на альбанського премієря.

Медіолянська „Стампа" звідомляє, що до альбанського през. міністрів Зогу один студент вистрілив шість разів. Раз поцілив у ногу, двічі в рамя. Виновника поліція спіймала. Слідство виявило заговір проти кабінету. Засідання конституанти відбуваються в будинку, до котрого доступ публиці заборонений. Сподіються, що конституанта проголосить републику.

Відручне письмо Кемаля паші.

На засіданні ангорських народніх зборів Мустафа Кемаль паша відчитав відручне письмо, в якім м. ин. підкреслив мирові тенденції Туреччини, приязні взаємини з усіми краями. Торкнувся справи приступлення Туреччини до Союза Народів, коли вона вже сповнила постанови льозанського договору.

Туреччина купує воєнні матеріяли.

Льондонські часописи звідомляють, що турецька військова комісія, яка є тепер у одній з европейських держав, поробила значні закупна танків, літаків, тяжких гармат і самоходів.

Бійка в французькому парлямент.

Внесена в французькій палаті інтерпеляція в справі внутр. політики викликала суперечку між пос. Пенлєром і Додетом. Прийшло до загальної метушні, обид і бійки. Засідання завішено. По перерві будж. провізорію відіслану сенатом, палата прийняла.

Англія вносить кару смерти.

Англійське правительство поставило в палаті громад внесення про знесення кари смерти. Смертю можна би карати лише виїмково налогових убийників.

Демарш в приводу македонських комітаджі.

„Н. фр. Пр." звідомляє з Атен: Між Грецією, Югославією й Румунією йдуть переговори в справі спільного демаршу з причини невгаваючих нападів македонських партизанів. До демаршу має прилучитися й Чехословаччина. Згадані держави зажадають розвязання ватаг і звернуть увагу болгарського правительства на наслідки, які може потягнути за собою невдоволяюча відповідь.

Кулидж за співпрацею Америки з Европою.

„Н. Вр. Ж." звідомляє з Вашінгтона: През. Кулидж заявив, що як лише справи в Европі полагодиться, буде можлива співпраця Зєд. Держав. Правительство Зєд. Держав розглядає можливість заг. екон. конференції при участи Америки. Конференція така можлива, коли справа німецьких відшкодувань буде полагоджена. Американське правительство вірить, що прийде до договору, який і для Франції буде можливий. — Недавно заявив през. Кулидж, що управильнення европейських справ вимагатиме фінансового попертя Зєд. Держав і що без їх участи управильнення европейських фінансових справ неможливе.

Л. П. Ліницька.

(Посмертна згадка.)

У приватнім листі надійшла з Києва сумна вістка про смерть старої заслуженої артистки українського театру Любови Ліницької.

Останні роки покійна проживала у Києві в незвичайно важких матеріяльних умовах. Бувало так, що по три дні вона нічого в роті не мала і знайомі, що випадково заходили до неї, заставали стару немічну жінку в ліжку голодну і безсилу з думкою про неминучу смерть. А слід зазначити, що в цей час покійна артистка була в трупі державного українського театру і мусілаб одержувати платню. Вона її й одержувала, але звичайно в таким запізненням і з такою знижкою курсу валюти, що грошей тих вистарчало хіба на 2-3 дні.

Та не лише матеріяльне лихо допровадило першорядну українську артистку до домовини. Дуже важко відбилася на ній і втрата сина—талановитого юнака, який гарно скінчив школу (учителями його були Петро Холодний, Вяч. Прокопович і інші видатні українські педагоги) і почав робити помітні успіхи на сцені Лукіянівського театру. Поховавши сина, Ліницька не могла примиритися з цією смертю і нераз можна було бачити на цвинтарі нещасну матір, що розкривши груди припадала до холодної могили, бажаючи пітй за своїм любим хлопцем. Коли вона через якийсь час трохи заспокоїлася, то всеж єдиною її метою зісталося заробити гроші на памятник синові і тоді, залишивши сцену, виїхати на відпочинок у Таганріг до рідні.

Я не буду довго спинятися тут на артистичній діяльности славної артистки, що більше 30-и років свого життя віддала українському театрові. Вона не могла рівнятися з геніяльною Заньковецькою, але позатим з великим талантом виконувала її репертуар після того, як українська Дузе залишила сцену Троїцького театру, що тепер носить її почесне імя. „Лимерівна", „Наймичка", „Жидівка вихрестка", „Бондарівна", „Катерина", „Брехня", „Натусь" — в цих пєсах були коронні ролі небіжчиці Ліницької.

Друзі її пишуть із Києва, що 3-го лютого вже тяжко хора вона просила переслати її сердечне привітання близьким людям, що опинились на вигнанню, а 5-го лютого Ліницька вже покинула цей світ...

Почитателі і друзі досить численним гуртом проводили її до могили.

Ол. С.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Репертуар українського театру під дир. Івана Когутяна.
Підгайці — Сала Сокола.
Вівторок 4. III. „ГАЛЬКА" виступ п. Гаєка.
Середа 5. III. „ПАННА МАРА". 3—3

Дрібні оголошення.

СКЛАД НОТ вул. Романовича 11, бічна пл. Академічної поручає свій богато заосмотретий магазин. Висилка на провінцію. 1430 5—8

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ
д-р Іван Романків
отворив канцелярію
в УГНОВІ.
1492 1—2

ДАРОМ
одержить кождий (вул. Баторія 7) потїбку, щоби міг переконатися о незрівнанній якости і дешевости моїх виробів, визнач. кільканадцять разів на світових виставках
ЖИГМОНТ КРЕБС — „ЛАТОНА"
фабрика горівок, лінерів і медів,
ЛЬВІВ — КЛЕПАРІВ.
Спеціяльн.: Старий Шляхтиць і Шляхтянка.
Склади: Баторія 7, Личаківська 3. — Рік заснування 1850. Телєф. фабрики 1211. тел. складу 848. Замовлення на провінцію полагоджується зараз на найдогід. условія.
1493 1—2

Приймайте передплату!

Подяка.

Почуваюся до обовязку зложити оцим щиру подяку всім, що в нещастю, яке спіткало мене з утратою дорогої дові Гені, оказали мені своє співчуття і що своєю присутністю мимо спіговиці та трудів звеличали її похорон. Особливо дякую Своїм Товаришам і Товаришкам праці як також Світлій Дирекції „Дністра" за оказану мені поміч, тов. Гнатковському і членам хору за відспівання похоронних пісень, Хв. Церковному Брацтву, Виділ читальні Просвіти на Клепарові, що делєґували на похорони велике число членів, товаришкам покійної Гесі з Клепарова і Винник, пп. Голіянам, Філі Дяковичівній і Марійці Чорній за вінці, панству Штурпакевичам за особливі заходи перед похоронами, товаришці Стефі Коробіївній за те, що майже весь час важкої хороби відвідувала і потішала Покійну, п. Марії Сосновській з Перемишля і доб. Черлінковій за особливу поміч, а зокрема Дор. Тов. Головчукови, що в улаштуванню похоронів виручив мене з цілою пюсвятою. Велике всім Спаси-Біг.

Ілько Пак
інспектор-ювілят Тов. „Дністер".

ЖУРНАЛІ КРОЇ ВЗОРИ
Р. ЛЯНДАУ, ЧАРНЕЦЬКОГО 3.
1461 2—2

До відома Всечесним Урядам громадським, парохіяльним, церковним Комітетам і П. Т. Публики.

Дійшло до нашого відома, що п. К. Фельчинський, котрий передше займався відливанням дзвонів в Тернополі, а від недавна те саме робить в Калуші крикливою реклямою (возження дзвонів по ярмарках, аґітація через одну жінку) позбуває свої вироби використовуючи з одного боку недосвід П. Т. Покупців а з другого боку довіря, яке вони мають до нашої від давна широко відомої фірми. Бо п. К. Фельчинський в розгарі несовісної конкуренції не вагається запевнювати кождого з ким має до діла, **що він а наша фірма, то одно і те саме.**

Тому, щоби не широпилось баламутво, а лихі, як що до матеріялу, так і виконання вироби п. К. Фельчинського не йшли на наш рахунок і не підкопували довіря, яким ми цілком заслужено тішимось серед найширших кругів громадянства, подаємо до загального відома, **що з п. К. Фельчинським ми ніколи не мали і тепер не маємо нічого спільного.**

Тимсамим не їздимо ми ніколи зі своїми виробами по ярмарках ані нікого не посилаємо в тім переконанню, що ніяка шануюча себе фірма не потребує хапатись ярмарочної реклями а пошукуючі за нашими дзвонами найдуть їх в наших складах в Калуші і Перемишлі, де хотяй би і **тепер є на складі поверх 400 штук дзвонів** ріжної величини від найбільших до найменших.

Наш склад **в Калуші міститься при вул. Цвинтарній, а в Перемишлі при вул. Красіцького ч. 63. за Сяном,** а крім того в Товаристві „Церковна Штука" в Станиславові.

При листових замовленнях просимо звертатись до нас на адресу: 1438 5—5

Ліярня дзвонів БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші вул. Цвинтарна, або в Перемишлі вул. Красіньского ч. 63.

Читайте й передплачуйте одиноний богато ілюстрований двотижневик, часопис найбільше поширений між українською скитальщиною в Европі й Америці:

„УКРАЇНСЬКИЙ СКИТАЛЕЦЬ"

Орґан Останків Української Галицької Армії, що перебувають поза межами Рідного Краю.

Виходить подвійними зшитками у Відні з кінцем кождого місяця.

(Сконфісковано).

Двотижневик висилається лише тим, які з гори виплатять найменше чвертьрічну передплату.

ПЕРЕДПЛАТА річно 2·— дол.; піврічно 1·— дол., чвертьрічно 0·60 дол., або рівновартість у польських марках, румунських леях, чеських коронах. — Передплату у польських марках проситься слати до „Земельного Банку Гіпотечного" у Львові, вул. Підвалля ч. 7. на конто **„Українського Скитальця"** а в заграничній валюті в добре опечатаних і поручених листах на адресу нашого Заступництва в Чехословаччині. — З причин комунікаційних утруднень і валютарних ріжниць справах нашого Видавництва **„Український Скиталець"** звертатися на адресу нашого Заступництва в Чехословаччині

ОРЕСТ ОНУЛЯК, Josefov n/Met. C. S. R. Europe.

НА РАТИ
1474 а) 2—6
Львівська С-ка Мануфактурова вул. Академічна 23
продає по **готівкових цінах** як до тепер, всім а **спеціяльно урядникам,** прудні мануфактурові і блаватні товари, матерії мужеські і жіночі, зимові товари, полотна, велюри, камґари, коци, бархани і т. п.
НА ДУЖЕ ДОГІДНИХ УСЛІВЯХ.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьмич.

З друкарні Спілки „Ліга" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 49 (10.142). Львів, середа 5. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.600 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Багато галасу знечевя.

Промова Гендерзона. — Шум у пресі. — Клопіт Мекдонельда. — Становище англійської преси. — Погляд „Таймса" на Версайський договір. — Велині держави мають час.

Дня 29-го лютого ми передавали справоздання з промови англійського міністрм Гендерзона, який дуже енергійно критикував Версайський договір і вказував на необхідність його повної ревізії. Два дні пізнійше, вся французська та англійська преса загула з цього приводу, мов рій чмелів. Згідно з англійськими поглядами, за заяви якогонебудь члена уряду бере відповідальність цілий кабінет. Промова Гендерзона, коли б уважати її як вислід думок уряду, нарушила би як стій дружбу з Францією і була би першою ознакою радикальної зміни англійської політики в користь Німеччиии.

Тому-то й вона відбилась широкою луною по Европі. Всі прихильники останнього мирового договору заметушились. В англійськім парляменті звернено інтерпеляцію до Мекдонельда: щоби дав розяснення про деклярації свого партійного та кабінетового товариша. Мекдонельд мусів відпекатись спілки; заявив, що про закордонну політику він сам сказав усе у своїй програмовій промові і що з цього часу ніхто з його товаришів не мав ніяких уповноважень, щоби робити нові заяви. Недурно Мекдонельд затратив стільки енергії, щоби доказати Франції свої якнайкращі наміри дружнього співробітництва. Гендерзон виголосив свою войовничу промову як кандидат до парляменту при доповиюючих виборах; а що він є провідником лівого крила робітничої партії і залежало йому також на приєднанні собі голосів ліберальної партії проти консерватиста, який є його контр-кандидатом — він дав волю свойому красномовству.

Цей епізод з коментарями преси, заявами і парляментською дебатою приносить один повчаючий приклад. Люде неознайомлені з політичним життям чужинних держав, вихоплюють зміст промови якогось чужинного дипльомата і на цьому будують фантастичні надії, згідно зі своїми політичними бажаннями. Так сталось і з промовою Гендерзона. Одначе обовязки такого уряду як англійський є сильнійші, ніж найсильнійші заяви міністрів, що не хотять рахуватись з цими обовязками. І кабінет і партія мають клопіт з таким міністром, за якого треба складати поправчі заяви. Новий міністр англійського робітничого кабінету мав похвальне завдання, коли хотів розяснити „на чім стоїть його уряд". Але від його розяснень негайно потемніло в очах і його ворогам і його товаришам. Ось чому:

Промова про радикальний зворот у закордонній політиці Англії облетіла всю пресу, мов електрична течія. Якщо Мекдонельд був щирим у своїх заявах — тоді Гендерзон, його міністр, має зовсім инший погляд на ці справи. Якщо-же вони оба погорджуються, тоді у Франції може легко запанувати враження, що Мекдонельд веде з нею тільки хитру дипльоматичну гру, під покришкою дружби, щоби справді у пригожий мент — підкопати її основи миру — Версайський договір.

Голоси англійської преси, навіть симпатичної для Гендерзона, доказують, що його промову вважають нерозумною. Орган Льойд Джорджа „Дейлі Кронікл" не погоджується з ним тому, що вважає необхідним боронити Версайський трактат.. але й перед Французами, які саме нарушують цей трактат своєю безправною акцією супроти Німеччини. Вся англійська преса (з виїмкою робітничої) стоїть на становиші, що основна ревізія Версайського договору у теперішній мент, внесла би нове безладдя в Европі. Якаж основа лишиться — питає вона — для творення нової европейської карти, коли цю останню відкинути геть?

„Таймс" у вступній статті з 26-го м. м. каже так: „Ніхто, річ ясна, нині не вірить, що мирові договори є зразками досконалости. Богато їх хиб бє нині в очі, головно в економічних питаннях... Яка переможена країна не вважає, що з нею обійшлись дуже гостро?... Скільки переможців не в силі ще схаменутись у своїх домаганнях щодо нового поширення своєї території? Та що діється зі Союзом Народів, якого боронити мають спеціяльний обовязок Гендерзон і його товариші. Ідея цього Союзу має своє коріння в мировім договорі. Умовини цього Союзу складаються на першу частину Версайського договору... Колись, ідея перетворення цих договорів вирине без сумніву. Деякі пункти з них, за загальною згодою, відпадуть як зайві; досвід покаже, що инших не можна здійснити... Але покищо час ще не прийшов, щоби ця праця могла вдатись бодай з найменшим успіхом. Перш усього Союз Народів мусить бути повний..."

Великі держави не квапляться. Коли вони й признають похибки своєї політики у минулому, розуміють, що треба часу на їх направу. Вони не любять робити багато галасу знечевя тоді, коли цим галасом не можна залякати слабого, недосвідченого противника. Такий гимн, який счинив міністр Гендерзон, вони вважають недоцільним зі становища великодержавної політики. Версайський договір? Боже мій! Адже кожний зрілий дипльомат знає, що з нього залишиться на карті завтрішньої Европи тільки те, що матиме життєздатну силу. Навіщож стільки галасу? Дарма, світ залюбки слухає молодечих слів обурення з уст старих людей, які в силі ще вічно дивуватись з приводу того, над чим инші хитають хитромудро головами.

Після трагічної події.

Протест проти поліцейських знущань.

Довго заповіданий протест львівської Ради професійних союзів проти поліцейської поведінки з вязнями вкінці відбувся минулої суботи (1. ц. м.). Пожалься, Боже, з таким протестом! Все відбулося на зразок просьб до австрійського правительства зперед 1848 р.

У виконуючого обовязки львівського воєводи Зимного явилася делеґація львівської Ради проф. союзів під проводом К. Желяшкевича і д-ра Гершталя, яка вручила йому меморіял в справі поліцейських побоїв.

Зміст меморіялу такий: Від кількох тижнів публична опінія є занепокоєна вістями про відносини в слідчих арештах. Для Ради проф. союзів ті вісти не були нічим новим, бо вже від кількох літ відомі є факти побоїв людей, яких дуже часто арештується без причини і опісля по безуспішнім слідстві пускається на волю. Власти не реагують на поведінку поліції і тому дальше продовжуються побої. Крім робітників на поліцейські шикани є наражені горожане української національности. Діється це всупереч елементарному розумінню демократичних принціпів та всупереч обовязуючим законам і конституції польської держави. Арт. 98 конституції з 17. березня 1921 говорить між иншим: „Переслідування горожанина і вимірювання кари є допустиме тільки на основі обовязуючого закону. Кари получені з фізичним знущанням не є дозволені і ніхто таким карам не може підлягати, ніякий закон не може замикати горожанинові дороги з метою доходити кривди і втрати." І всупереч конституції, всупереч її постановам всюди поліція арештує безпідставно, без поручення судових властей в багатьох випадках арештує зовсім невинних, арештованих дуже часто катує, пристосовуючи вирафіновані середньовічні методи, „ті методи, якими послугувалися в часах інквізиції, а які повиннося переслідувати і карати в правовій державі".

На доказ цих тверджень в меморіялі подається кілька фактів вже опублікованих, а ще ані незаперечених, ані не покараних, — а саме тяжке побиття абсольв. прав. Івана Полюги, тяжке побиття в поліційних арештах студента Теодора Яцури, дальше побиття Петра Тимечка і Степана Коцюби, вязнів Брехера і Райса, тортурування Гріна, побиття Апфельзіса і Корчмара, вкінці таємні обставини, що супроводили смерть Ольги Бесарабової доказують, що відносини в поліційних арештах і тюрмах домагаються суворого слідства і покарання винуватців.

Професійна Рада в імени робітничої кляси м. Львова без ріжниці національности і партійної приналежности протестує проти побоїв і домагається від воєводи, щоби він ужив своїх впливів для потягнення винуватців до судово-карної відповідальности, щоби в порозумінні з мін. внутр. справ видав наказ поліції респектувати 98 арт. конституції та щоби наказав знести нічні переслухання, підчас яких відбуваються оргії побоїв.

Воєвода мав заявити, що видав наказ для охорони арештованих перед методамя поліції та що відносно фактів, порушених в меморіялі, буде ведене слідство, а винуватці будуть покарані.

Приходиться ствердити, що цей робітничий протест відбувся по всім правилам доброго тону, так — немов би то протестували австр гофрати, а не робітники. З поданих десятьох фактів побиття шість фактів припадає на Українців, а чотири на Жидів. Це мабуть єдине статистично певне відношення, де „національні меншости" становлять більшість.

Жаль, що так скупими на факти показалися представники проф. союзів. Думаємо, що п. Зимни міг би був з власної волі стократно доповнити реєстр протестантів, бо нема в Галичині й на Волині ні одної місцевости, де не відбувались би поліцейські знущання.

Bajeczka do elementarza.

Намагання затерти вбійче враження трагічної смерти бл. п. Ольги Бесарабової і звязаних з нею таємних і страшних поліцейських містерій — ось головна мета під теперішню пору брехливої й сплетницької польської преси. Для осягнення своєї мети, для введення в „патріотичний" захват легковірної польської публики видумується несотворені історії на тему життя і смерти Покійної та негайно пускається їх в курс. Одночасно для втишення обурення українського громадянства по Львові кружляє поголоска, що — мовляв — комісар, що „переслухував" Покійну, застрілився, отже виновник смерти сам усунувся з цього світа, а решта поліції — це богобойні державні ангели-хоронителі.

На оригінальний помисл впав бруковий „Вєк нови". В ч. 6806 з 2. ц. м. містить він в статейці „Мнима „героїня" в світлі правди" препогану історію, яка в цілости повинна б увійти до якого зразкового „елементаржа", — тим більше, що є краєвого виробу, а не переписана з „Neues Wiener Journal-ю".

Отже: Бажання добути правду щодо особи, яка виступала як (подаємо в оригіналі латинкою!) hołowa żinoczoho Koła Ukrainok" (просимо застановитися над цею номенклятурою — так немов би могло істнувати й „мужеське чи головіче Коло Українок"!) — спонукує приятеля „Вєк-у нов." забрати голос в справі бл. п. О. Бесарабової, що кине на неї сніп правдивого світла.

Цей приятель брукового свистка, йдучи раз вулицею в товаристві підполковника, стрінув даму „якої вигляд вказував, що належить до ліпших товариських сфер". Ця дама на вулиці навязала розмову з обома панами, йшла з ними довший час, аж перед одною з першорядних каварень запропонувала вступити „na posiłek". Пропозицію прийнято. В каварні почалося горівками а скінчилося серед дуже живої розмови на лікерах і дорогих конєчках. Дама, що дуже доб

ре володіла кількома світовими мовами, — кілька разів скермовувала розмову на політичні теми. Офіцерові видалося це підозрілим, постановив скінчити „веселе засідання", заплатити і покинути льокаль. „Якеж було вдивування обох панів, коли офіцерові, що розпоряджав цілою належньою квотою, а яка виносила поважну суму, товаришка (розуміється забави!) не дозволила платити, але вперлася за всіх вирівнати рахунок". Тим скінчилася знайомість з офіцером, але його товариш (себто приятель брукового свистка) постановив докладнійше розвідатись про товаришку веселої забави. „З тією метою розпочав важкі пошуканки, в часі яких устійнив, що Ольга Бесарабова — ось прізвище цеї загадочної особи, мала три помешкання в ріжних дільницях. Одно, в якому п. К. відвідував Бесарабову, находилося при вул. Льва Сапіги проти української гімназії, друге при вул. Тереси, а третє при вул. Тарновского".

Видно, що цей інформатор „Вєку нов." ще нераз забавлявся в товаристві таємної дами, яка просто розкидала грішми, коли прийшов до пересвідчення, що ті гроші походять з винагороди за шпигунські прислуги. Своїми поміченнями поділився він з ріжними людьми, щоби вони зробили донос на товаришку його забав. Чи це сталося, він не знає, але думає, що його поміченя послужили підставою слідства.

Ми нічого не пропустили з цеї оригінальної історії, а важнійші місця подали в докладному перекладі. Як бачимо, тут виступає три особи: двох мущин і одна жінка. Один з тих мущин є високим офіцером, підполковником. Що робить цей офіцер? На вулиці познайомлюється зі стрічною дамою, приймає її пропозицію вступити до кавярні „na posiłek", бере участь в розмові, якої тема видається йому підозрілою і... кличе кельнера, робить рахунок з готовістю платити, але всі „wódeczki, likiery і koniaczki" таки платить „damulka" з вулиці. Як вам це подобається? Або це є „істотна правда" — як твердить „Вєк нови", а тоді така поведінка високого офіцера суперечить чесности взагалі, а офіцерському кодексові зокрема, — або це є ординарна видумка, а тоді польський офіцерський корпус повинен з усею строгістю потягнути до відповідальности редакцію „Вєк-у нов-ого".

Другий є п. К., приятель і інформатор „Вєк-у нов." Цей оповідає — як каже — „істотну правду". А оповідаючи, не каже, коли він стрінувся з тою дамою і де (на якій вулиці), в котрій кавярні був, не подає, як довідався, що та дама є якраз Ольгою Бесарабовою і де саме містилися її три помешкання (числа домів). Це він знає певно, бо в одному з них відвідував таємну даму. Але найважнійше, він мав „слушні підстави" допускати, що гроші тої дами походять зі шпигунського ремесла. А кооперуючи з тою дамою хоч би при веселій забаві і маючи одночасно „слушні підстави", він сам став співучасником „злочину", що може дати приводу прокураторові потягнути п. К. via „Вєк нови" до відповідальности.

Третя особа — це таємна дама, що вкінці стає у п. К. Ольгою Бесарабовою. Вона зачіпає на вулиці мущин, мабуть є дуже привабливою, бо ті мущини дають себе запросити „na posiłek", володіє знаменито кількома світовими мовами (варто знати якими?), в кавярні постійно скермовує розмову на політичні теми (цікаво знати — які?), платить п. К. і підполковникові горівки і дорогі коняки, має три помешкання, в одному з них (при вул. Сапіги) приймає п. К. І вкінці є така неоглядна, що лавіть в цьому „łazik-y" збуджує підозріння, що її гроші походять з нечистого джерела.

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Біля Парляментарної Репрезентації

Здається, що криза в посольськім клюбі остаточно закінчилася, але чи надовго — то про це поки-що важко сказати з певністю. Вихід тзв. соціялістичної групи, яку деякі посли вважають зближеною до комуністів і тісно звязаною з відповідними осередками, боляче відчувається і внутрі клюбу і зовні. Почувається, що жорстока стороння рука обірвала живу нитку національного єднання і що недавні вислови про координовану працю в спільних справах так самими висловами й залишаться. Є певні ознаки, що не під знаком згоди, а скорійш під знаком боротьби підуть дальші відносини двох груп української репрезентації, особливо на місцях.

Треба між иншим зазначити, що до трьох соціялістів, які остали в складі старого українського клюбу, прилучилися два депутати із селян, а саме І. Павлюк і Ю. Тимощук, так що соціялістична фракція в старому клюбі чисельно рівна новому соціялістичному клюбові. Ми чули, що ця група має намір повести організаційну працю на обєднанні ідейно близьких елементів на Волині, Холмщині і Підляшу та заснування там соціялістичної партії дійсно національної і разом з тим незалежної від стороннього кермування. Ця партія мусілаб повести діяльну працю на селі і там їй довелось би вступити в конкуренцію з своїми вчорашніми товаришами, що розпочали тепер значно иншу соціяльно-політичну лінію. Яка тоді вже може бути згода?...

До речі кажучи, потреба консолідації созвучних сил на місцях відчуває і та група парляментської репрезентації, яка досі відома під назвою безпартійної. Правду кажучи „безпартійна парляментська група" — це явний нонсенс, який міг виникнути й залишатися лишевперехідовий момент. Керманичі безпартійної групи слушно визнають, що вже час їм переходити зі стану аморфности в стан організації, в стан ясних програм і гасел. Витаючи думку своїх товаришів організувати національно - соціялістичну партію, лідери безпартійників, що ще 4—5 років тому належали в більшости до велико-української партії ес.-ефів, обмірковують плян заснування на своїх „окраїнах" радикально-демократичної української партії, вірної традиціям М. Драгоманова і національно-політичним ідеалам, встановленим останніми роками нашого визвольного руху. Ця партія має обєднати ті численні елементи нашої суспільности, які за соціялістами в кожному разі не підуть, хоч і не ставляться вороже до ширших соціяльних реформ.

Щоб там не утворилося в майбутньому, але в посольському клюбі як було, так і залишається три групи, перед якими тепер повстало завдання переглянути свої відносини та обрати нову президію.

Це й було зроблено в останнім засіданні клюбу. З поданих окремими фракціями деклярацій виявилося, що в програмі й тактиці парляментарної праці всі вони тримаються одних і тих самих принціпів і розходяться хіба в нюансах, що легко надаються до погодження. До якої міри в посольському клюбі відчулася атмосфера згоди після виходу с.-д., можна бачити з того, що нова президія була обрана не по коаліційному, а по персональному принціпу та до того-ж обрана одноголосно. У її склад увійшли члени безпартійної групи, а саме головою — сенатор М. Черкавський, товаришами голови — С. Хруцький і Б. Козубський.

На другий день після обрання нової президії ваш кореспондент мав розмову з п. сенатором Черкавським і переконався, що нова президія дуже бадьоро дивиться на дальшу працю клюбу.

— Ми стоїмо на старих позиціях і відомих вам постулятів не зрікаємось і не відступимо, заявив наш розмовник. Найблизше завдання клюбу це пристосувати та погодити тактичні шляхи окремих фракцій, і в мене нема жадного сумніву, що це буде досягнене в найкоротшім часі, бо для цього є головна умова — взаємне довіря, доброзичливість та бажання уникнути тертя і непорозумінь.

І далі п. сенатор додав: — Близче керовництво парляментарною працею буде належати послові Хруцькому, бо я засідаю не в соймі, а в сенаті. Посол Хруцький — тактовна людина і дуже поважний працьовник, що ви між иншим могли бачити з його грунтовного, прегарно складеного докладу в справі Луцького собору.

Зі свого боку я міг лише побажати новому голові та його близчим співробітникам як найліпших успіхів у їхній праці. — В добрий час!

Senex.

29. лютого 1924 р.

Лист з Бразиліі.

Зїзд Українського Союза.

Порто Уняйо, 3. січня 1924.

В днях 25. і 26. грудня 1923 р. відбувся в м. Порто Уняйо III. зїзд делеґатів Українського Союза в Бразилії. На зїзд явилися делеґати всіх осель в числі около 80; тіж оселі, що не в силі були вислати заступників, оправдали свою відсутність.

Усіх привело до Порто Уняйо непереможне бажання починати нове життя, порвати з забавою, приступати до праці без поводаторів, які спиняли і параліжували збірну волю загалу, — всі відчули, що наша бразилійська громада стоїть перед ділємою: тепер, або ніколи.

Наради, які виповнили собою протяг цілих двох днів, мали характер спокійний і велися в межах поваги, відповідаючої хвилині.

Збори отворив президент У. С. в Бразилії проф. П. Карманський і на бажання усіх зібраних проводив дальшим нарадам, маючи своїм заступником о. О. Ананевича, а секретарями пп. Ст. Кобилянського і Т. Петрицького. Він же склав звіт з діяльности за час від останніх зборів і касовий звіт. Після гарячої дискусії збори рішили:

1) На місце давніх просвітної й економічної секції порішено 3 президентів Союза наділити атрібутами ресортових шефів, 1) до ведення справ політичних і організаційних, 2) другого до справ освітніх і учительських, а 3) до справ економічних і хліборобських. Кожний з них веде свої аґенди в порозумінню з двома своїми товаришами, зберігаючи вповні автономію й ініціятиву.

2) Порішено приступити до видавання власного органу „Український Хлібороб".

3) Порішено приступити до відчинення в Порті підготовної середньої школи.

Відтак п. Карманський представив зібраним програму майбутнього редаґування газети, заявляючи, що завданням газети повинно бути не розбивати, а єднати, з поминенням тих, які від народньої справи відтягаються.

Опісля вибрано нову президію: п. Карманський референт для справ організаційних і політичних, п. Василєвський-Луценко для справ шкільних, а п. Куц для економічних і хліборобських. Секретарем вибрано п. Савицького, скарбником п. Мазуришина, виділовими: о. о. Ананевича, Петрицького і п. Менсію, а до контрольної комісії пп. О. Шеремету, Андрусевича і В. Козакевича.

Другого дня збори обговорили всесторонно справу школи і віднеслися до неї з не меншим ентузіязмом. Як набереться відповідна кількість учнів і будуть потрібні відповідні фонди, школа буде відчинена в Порті ще з початком цього шкільного року.

Опісля обговорено справу народнього податку і політичної тактики, принимаючи постанови II. Конґресу Українців Північної Америки. Представником з Бразилії для краю вибрано п. Карманського.

Врешті вибрано окружних делеґатів Союза для кольоній, яких обовязком є обіздити філії і дбати про їх розвиток; кошти дороги покривають дотичні філії, а половину Центральна Каса.

В звязку з листом полковника Стефанова до Карманського вислано до Чехословаччини 343 дол. Рівночасно вибрано комітет з трьох: пп. Карманський, Мазуришин і Савицький, який має обовязок збирати фонди для найбільш потребуючих заслужених одиниць в Европі, щоб дати їм можливість переїхати до праці до Бразилії.

Після полагодження ще деяких дрібних справ і після цікавого економічного реферату п. Куца, зачинились збори згадкою про поляглих за ідею вільної України героїв, яких вшановано повстанням з місць і тих, що сьогодня тримають гордо визвольний прапор, а врешті виповідаючи у формі резолюції заяву, що зібрані іменем цілого нашого бразилійського громадянства зобовязуються працювати на користь рідної справи тут в Бразилії і помагати рідним за океаном у їх славній боротьбі, яка мусить привести нас до волі.

Відспіванням народніх гимнів покінчився III. зїзд, полишаючи за собою миле враження доброї волі загалу і певність, що з ним починається нова доба в нашому життю.

А. В.

Як ми вже згадували, так О. Бесарабова ані не була головою „жіночого Кола Українок", ані ніколи не мала звички зачіпати когонебудь на вулиці, ані не володіла „кількома світовими мовами", ані не мала трьох помешкань (можна сказати, що не мала ні одного, бо мешкала тимчасово у своєї шкільної товаришки), ані не відвідувала кавярень, ані не мала грошей; жила бідно, часто голодувала, важко заробляла на скромний прожиток,— одним словом ані одна стрічка з цеї історії не відповідає дійсности. Сея огидна історійка-сенсація „краєвого виробу" зачіпочою тою мас мабуть вістку, подану пресою, що пок. О. Бесарабова є вдовою по австр. офіцері. Пісна з „Вєк-у нов." напевно видумана австр. офіцера, а тим самим може вона і в певних умовинах нагадувати „веселу даму" і тобто спробувала історію до цеї можливости для отуманення своїх неперебірчивих читачів.

Годиться іще додати, що один український щоденник подав був фотографію пок. О. Бесарабової. Чи було що лекшого, як порівняти свою знайому з тією фотографією? Але що це обходить садистів, дегенератів і суспільних гієн?

Тіснійший Народній Комітет в справі бл. п. О. Бесарабової.

Мин. тижня відбулося засідання Т. Н. К., присвячене трагічній смерти пок. О. Бесарабової. Повстанням з місць присутні пошанували память Покійної. Т. Н. К. вирішив в справі трагічної події в поліційних арештах і в багатьох инших, анальоґічних справах звернутися до компетентних міжнародніх чинників.

Наддніпрянська Україна.

Ліквідація радянських господарств.

Московська „Экономическая Жизнь" з 19. лютого ч. 116. містить телеґраму з Житоміра про те, що на Волині приступає радянська влада до ліквідації цілого ряду т. зв. комунальних господарств, що повстали на деяких б. поміщицьких маєтках. До тепер зліквідовано вже 20 таких господарств чи точніше фільварків, що розпоряджали 3.500 десятинами управної землі. Землю ту ділять тепер між селян. Загально площа землі, обнята тепер радгосподарствами, а намічена для поділу між селян виносить 270.000 десятин землі.

Небезпека повеней.

З Харкова повідомляють, що в звязку зі зростаючою з дня на день небезпекою виливів голова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Петровський звернувся до всіх губерніяльних Виконкомів і до залізничих управ з обіжником, в якому доручає одним і другим мобілізувати населення для боротьби із загрожуючими стихійними нещастями. В письмі звертається увагу на те, що спізнені заходи біля припинення виливів українських рік можуть принести необчислимі шкоди народньому господарству. Урядників, які не виповнять наложених тим письмом на них завдань для боротьби з виливами, буде потягатися до судової відповідальности. Наслідком надміру снігу сподіються великого виливу Дніпра. В Київі цей вилив може своїми розмірами в цьому році далеко перевисшити вилив з 1917 р. Прибережним околицям грозить велика небезпека.

Домагания одеської залоги.

Радянська телеґрафічна агенція „Ратау" комунікує, що на зборах політичних робітників одеської залоги принято постанову з домаганням виборности політичного і командного складу армії. Збори комуністів 51. Перекопської дивізії в Одесі зажадали, щоби всі партійні органи червоної армії і всі офіцири вибиралися комуністичними гуртками поодиноких військових частин.

Скільність комуністів на Україні.

З днем 1. жовтня 1923 р. нараховувала комуністична партія в 9 губерніях України 46.983 членів і 14.735 кандидатів. Найчисленнійшою організацією є харківська комуністична група, найменшою є волинська. Партійних гуртків („ячеек") було на всій Україні 3.267. („Пролетарская Правда").

Діточі доми і школи на Україні.

В місяцях липні і серпні 1923 р. просліджувала санітарно-гігієнічна комісія становище діточих домів (бурс, притулків і т. д.) і шкіл на Радяньскій Україні, а також провірювала побут, життєві умовини і стан здоровля тих дітей, що живуть в діточих домах і учаться в школах. У всіх діточих домах і школах губерніяльних і повітових міст на Радянській Україні нараховано 280.000 дітей.

На всю велику скількість діточих домів лише 45,9% будинків відповідають свому завданні, а з числа всіх прослідженых шкіл лише 51,3% відполідає санітарним та гігієнічним вимогам. Все инше вимагає ґрунтовної направи або перебудови. Найбільше упослідженими у гігієнічному відношенні є школи і діточі доми найбільше пролетарських губерній, а то: Донеччини і Катеринославщини. В діточих домах та школах страшна тіснота. В спальнях домів випадає на одну дитйну лише 6,4% кубічного метра повітря замість потрібних 20% метра, а в школах 5,6 куб. метр. замість необхідних 7,5 куб. метра. В Катеринославській губернії всього 9,7% дітей спить одинцем, 19% спить в двійку, 24,7% в трійку, а 34,5% спить разом скільки попаде. В Донецькому басейні одинцем спить 14%, в двійку 50%, в трійку 32%. Крім цього діточі доми є дуже зле вивіновані в білля, простирала, теплу одіж і посуду. Пересічний відсоток забезпечення біллям виносить 49,3%. Звичайно буває так, що одна ґрупа дітей змінює білля, а друга ґрупа жде на праня і висушення брудного біля першої ґрупи.

Одіж і взуття дістають в першу чергу ті діти, що заняті господарськими роботами, звязаними з діточим домом. Инші деколи сидять цілими місяцями в кімнатах, не маючи в що одягнутися. Харчування дітей межує з нормою голодуючих. Їдять, щоби не вмерти з голоду. Звичайну їду становлять пшоняна каша, чорний хліб і олій, отже річи, які діточий організм засвоює слабо.

Завдяки цьому в дітей розвинена недокровність, анемія, а вслід за цим і схильність до сухіт. З числа всіх розслідуваних дітей в діточих домах 35.383, а в школах 193.852 виявилося недокровних, вичерпаних і туберкульозних в Харківській губернії 44 прц., в Київській 41 прц., в Волинській 26 прц. і в Полтавській 52,2 прц. Явні діточі сухоти діткнули пересічно 4 прц., дійшовши в Одеській губернії до 10 прц. Норма діточих сухіт потрійно перевищила передвоєнну норму. Відсоток инших дітей вичерпаних наслідком недоїдання досягнуло в Катеринославській губернії 71,4 прц. в віці від 6—9 літ і 30 прц. в віці від 10—16 літ.

Понад те між дітьми дуже поширені нашкірні недуги. В усіх діточих домах України зареєстровано 6.200 дітей з лишаями. Між дітьми, що не находяться ані в діточих домах, ані не ходять до школи, нашкірні недуги поширені в значно більшій мірі. І так лише в чотирьох губерніях Правобережжа нараховано 40.000 дітей, заражених пархами.

З Радянського Союза.

Потягають до співпраці небольшевицькі елементи. — Італійський договір. — Пятиліття Комінтерну. — Афронт супроти Союза Народів. — Видатки на пропаґанду.

„Прагер Прессе" в окремій кореспонденції з Москви подає: Перед відїздом на відпочинок голова Народніх Комісарів Риков заявив, що одним із завдань радянського правительства є зеднати на відповідальні адміністраційні становища фаховців, і то в більшій скількости, як досі, як що вони виявлять активну готовість підпирати радянське правительство. А що прихильність Рикова до фаховців і його значний змисл до демократизму є загально відомі, в кругах фаховців його заяві приписується велике значіння не тільки господарське, а й політичне.

Відносно поголосок про труднощі, які повстали в справі питання італійсько-радянського торговельного договору, Літвінов заявїв, що всі перепони вже поборені та що договір буде ратифікований і внедовзі оповіщений. В ньому дійсно є кілька корисних для Італії позицій на полі торговлі і мореплавби, м. и. теж конвенційна митка тарифа, яка в поодиноких точках значно відступає від автономної митної тарифи.

12. березня в Москві будуть святкувати пяту річницю основання Комуністичного Інтернаціоналу. Екзекутива видала з цієї нагоди маніфест до „товаришів, пролетарів, кольоніяльних невольників", в якому вказується на дотеперішню діяльність, ворожо висловлюється про Другий Інтернаціонал і закликається до зединення під стягами Комуністичного Інтернаціоналу. Зіновєв з цеї нагоди розпочав в „Правді" низку статтей, в яких зображує пятилітню історію Комінтерну.

Радянський заступник в Харбині Ракитин відкинув пропозицію співпраці делеґата Союза Народів Greyg-a, якого вислано туди для зорґанізування помочі для репатріянтів. Ракитин заявив, що справа репатріяції втікачів є внутрішною справою Радянського Союза, в яку не має права встрявати „чужодержавна" організація.

Як подає преса, Москва видала в мин. році на заграничну пропаґанду 15 міліонів золотих рублів. Це виказують урядові числа департаменту скарбу, які подала до публичного відома опозиція. На Німеччину видано 2 міл. рублів. Дальше йдуть по черзі: Болґарія, Угорщина, Швеція, Австрія і Зєдинені Держави.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Справа Бесарабової.

На четверговому засіданні сойму є на денному порядку ряд наглих внесень. Справа Бесарабової є щойно на 7-ому місці денного порядку, хоч пізніще зголошені внесення є на попередніх місцях.

Риков виїхав до Льондону.

Льондонські часописи звідомляють, що голова наркомісарів Риков виїхав з Москви до Льондону. Там має стрінутися з Мекдонельдом і обговорити важніщі справи.

Радіч проти югославяньского правительства.

Грацька „Тґспост" звідомляє зі Загреба, що там відбулося засідання союза хорватських послів. Взяло в них участь 62 посли з партії Радіча. Ухвалено, щоби три пяті послів партії Радіча, цебто 33 посли виїхало до Білгорода, щоби спричинити упадок правительства з нагоди буджетової дискусії.

Розправа Гітлєра і Людендорфа.

В розправі Гітлєра і тов. оборона поставила внесення негайно арештувати Кара і ґен. Льосова, бо оба відповідальні за пролив крови підчас пучу. Дальше оборона зажадала, щоби переслухати міністрів кабінету Кнілінґа, чи Гітлєр повідомив міністерство урядово й нормально чи дорогою перевороту про введення диктатури в Німеччині. Прокуратор заявив, що слідство не виявило вини Кара, Льосова й Зайфера й нема причини до карного поступування проти них.

Совітський предоставник у през. Масарика.

Президент Масарик приняв голову совітської торговельної місії. В звязи з цим зазначує „Руде право", що то перша в Чехословачині стріча представника сов. Росії з головою держави.

Знесення каліфату й детронізація каліфа.

Народні Збори радили над проєктом закона підписаним 50 послами з домаганням знесення каліфату. Параґраф 1 про знесення каліфату і детронізацію каліфа принято. Дальші 9 параґрафів постановляють, що всі члени цісарської родини тратять право до побуту в Туреччині і характер турецьких горожан. За це дістануть 1-разове відшкодування. Думають, що Народні Збори приймуть цілий проєкт. Каліф і члени ціс. семї, мають на кораблі, який їм дасть до розпорядимости турецьке правительство, виїхати до Єгипту. Поліція дістала приказ сторожити дім каліфа і палату членів цісарської семї. Поліція має вважати передусім, щоби не усунено нїщо з дорогоцінностей. Каліф виїде до иншої магомеданської державн.

Що для совітів має більшу вартість.

Зіновєв на засіданні петербурської Робітничої Ради з нагоди роковин червоної армії заявив, що визнання совітів Мекдонельдом не є окончною побідою. Одна боєва дивізія і 5 полків кінноти Буденного мають більшу вартість для совітів як визнання зі сторони якоїнебудь буржуазної держави.

Демобілізація військ.

Рев.-військова рада сов. републик оголосила частинну демобілізацію війська з 1. квітня. Від 1. травня до 1. липня буде відбуватися набір новобранців.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 40.000.

Вальоризаційний франк.

Нині 4 і 5. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 3. березня 1924.

Нині на приватній біржі тенденція хитка. Ціни змінюються о 10—20 тисяч. Оборот слабий.

Доляр ам.	9,255.000—9,270.000
Доляр канад.	8,800.000—9,850.000
Чеські корони	272.000—276,000
Леї	450.000—470.000
Фунти штерл.	39,000.000—40,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	450.000—500.000
Франц. франкй	395.000—000.000
Франк шв.	1,600.000—1,600.000
Франк бельг.	350.000—350.000
Гульдени голянд.	3,430.000—3,450.000
Ліри італ.	395.000—395.000

Золото

20 кор.	42,500.000—43,000.000
20 франк.	38,500.000—39,500.000
20 марок нім.	44,500.000—45,500.000
10 рубл.	55,000.000—55,500.000

Срібло

Кор. австр.	760.000—780.000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1,750,000—2,000.000
рублі	3,000.000—3,150.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.750.000

Варшава 3./III. Доляри Зєд. Держави 9,315, 9,300, 9,350, 9,250, міл. Фунти штер. 40,050 міл. Кор. ч. 132.000 до 131.000. Фр. золоті 1798.

Чеки: Бельґія 340—650, 342, 500, 339 Голяндія 3470—3465 Льондон 40,250 — 39,975 — 40,175 — 39,775, Новий Йорк, 9,350 — 9.300, 9350 — 9250 — 0000, Париж 393,750 — 391,600 — 393,500 —389,500, Прага 271.100 до 269,500, Швайцарія 1,620 — 1,610, 1,618, 1,602 Відень 132, 131, 132 130. Італія 403,900, 400.050, 000.000. Бони зол. 1,350—1,400, 8 прц. поз. 15½—15 м. Мілйонівка 750 — 800 — 780, Дол. поз 5,745 — 5.450.

Цірих 3. березня 1924. Голяндія 215,50 Новий-Йорк 577½. Льондон 24,83. Париж 24,50. Медіолян 24,85. Прага 16,71. Будапешт 0,0123. Букарешт 3,03. Бельград 7,27½, Софія 4,31, Відень 0,00.81½. австр. стемп. кор. 0,00.81½.

Збіжева біржа.

Львів, 3. березня 1924.

Рух на біржі і в позабіржевих трансакціях слабий. Загальний оборот около 50 тон. Трансакції в житі, кукурудзі, гречці. Подача достаточна при слабому попиті. Ціни слабші. Тенденція знижкова. Настрій без охоти.

Пшениця краєва 75½ з 1923 р. 33,000.000—34,000.000*, жито галицьке 68½ з 1923 року 19,500.000—20,500.000*, ячмінь гал. бров. 20,000.000—21,500.00* ячмінь гал. для перемелення 17,500.000—18,500.000, овес гал. 66½ з 1923. року 19,500.000—20,500.000, кукурудза 29,000.000—30,000.000.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів. — — — Ринок 10. — — —

Ширіть наш часопис!

Тепер вже кождий має нагоду купити **Великий Календар Альманах Червоної Калини** остало ще 200 примірників і продається по зниженій ціні 2,000.000 з пересилкою.
1485 Видавництво „ЧЕРВОНА КАЛИНА", Львів. вул. Руська 18/т. 2—2

З польських справ.

Хотіли застравити східногалицькі ліси.

На днях має бути внесений в польськім соймі проект закона, яким уповноважнюється правительство до уділення застави, якого вимагає французьке правительство в заміну за признану Польщі позичку 400 міліонів франків в грудні 1923 р. Застава має бути оперта на доходах з державних лісів торунської дирекції.

Справа має свою цікаву історію. Первісно польське правительство пропонувало франц. правительству опертя застави в заміну за признану позичку переважно на мілітарні цілі (не в готівці, а у воєннім матеріялі) на доходах з лісів львівської дирекції. Одначе французьке правительство на це не згодилося з огляду на невирішення справи границь Польщі. Після рішення 14. березня всеж таки справа застави східногалицьких лісів не війшла на порядок денний, а присланий до Польщі для провірення грунту сен. Беранже вибрав собі ліси торунські.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (48) число „Діла" сконфісковано за інформаційні вістки в звязку зі смертю О. Бесарабової.

— **Арештування.** Вчора арештовано у Варшаві редактора „Нової Культури" Степана Рудика.

Недуга Заньковецької. Наша редакція одержала сьогодня вістку, що наша славна драматична артистка Марія Заньковецька дуже важко занедужала.

Процес Оскілка. У варшавськім окружнім суді розглядалася скарга колись ославленого отамана В. Оскілка, тепер редактора хрунівської газетки в Рівному „Дзвін", проти Трайдоса, відповідального редактора варшавської „Газети Порапної". „Газ. Пор." закинулаа Оскілкові, що він свого часу мордував польських священиків і закопував Поляків живцем до землі, а потім, не вважаючи на всі ті злочини, дістав від уряду ґен. Сікорского 40 міліонів субсидії на видавання „Дзвону". Суд признав, що замітка „Газ. Пор." була клеветою і присудив редактора Трайдоса на 2 тижні арешту, 500 зол. польск. кари й судові кошта. Оскілко, який у найважчий час відкрив Полякам боєвий фронт, утік до них як до своїх „союзників", а тепер видає для Поляків за їх власні гроші „кресову" газетку, мав повне право обурити на невдячність польської патріотичної преси.

— **Ліквідація варшавської опери.** Дирекція варшавської Великої Опери виповіла службу цілому технічному й адміністраційному персоналові. Мається на увазі повну ліквідацію того найбільшого варшавського театру, який має такий величезний постійний дефіцит, що уряд і місто відмовились покривати його. Найкраще буде переробити той театр на кіно або на „танцбуду".

— **З великом'ської скандалістики.** У Відні три дні велась при зачинених дверах розправа проти „дами з товариства" Едіт Кадінец і 6-ох її спільників, обвинувачених у садистичних практиках. В помешканню Е. Кадінец найшли знаряддя до катування дітей, яких заманювано під покришкою уділювання приватних шкільних лекцій. Процес викликав величезну сенсацію у Відні й відбився широким гоном на сторінках усієї, і найповажнійшої, преси, головно тому, що в процес замішано одного приват-доцента віденського медичного факульт., одного артиста Бургтеатру й одного знатнійшого політичного діяча. Всіх отих трьох обвинувачених звільнено від вини й кари, Едіт Кадінец присуджено на 6 літ важкої вязниці і двох инших співвинних на кілька місяців вязниці. Преса обурюється, що судові власти наражають громадян на великі прикрости, оскаржуючи їх безпідставно за мнимі ганебні провини.

— **Жінка, що пізнала життя.** У курорті Вісбаден померла в 64 р. життя донька бельгійського короля Леопольда II, жінка князя Филипа Кобурського, Люіза, яка своїми пригодами десятки літ цікавила весь світ. Її любов з оберляйтнантом Маттазіх довела до смертельного двобою м ж її чоловіком і названим старшиною, до втечі з Бельгії, до дому божевільних і врешті до — великої матеріяльної нужди. Вона вела процес проти своєї королівської родини і один з її адвокатів був рідний брат „тигра" Клемансо. Колись захоплювались її красою і її палкою вдачею тисячі поклонників із найвищих кол світової аристократії, — померлася у великій самоті, покинена найближчою гіднею, не перенісши недавньої смерти свого коханого, Гези Маттазіха.

— **Осторога!** Друкарня Станвропігійського Інституту у Львові, під управою О. Яськова, пошукує за посередництвом „Нашого Прапору" складачів-страйколомів, „найрадше емігрантів Українців". Несвідомих діла наших братів Придніпрянців остерігаємо перед цею кондицією. — У Львові тревае страйк друкарів уже три тижні. Не будьте страйколомами, бо пізнійші наслідки припишете самі собі. Близчі інформації подає Володимир Кубіцький у Львові, вул. Пекарська 18. (Емігрантські часописи проситься о передук.

Правину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

Дописи.

Тернопіль. (*Свято в честь Наталії Кобринської*). Заходом пресової і просвітної секції тов. „Жіноча Громада" в Тернополі уладжено дня 24. лютого 1924 р. в салі „Міщанського Братства" концерт, в якого склад входили: реферат п. Блянки Баранової, дві точки мішаного хору тов. „Тернопільський Боян", деклямація п. Евг. Флісаківної, дві точки скрипкового сольо п. О. Шлапаківної і дві точки сопранового сольо п. М. Свірської.

Се одно з перших свят, яким вшанувало жіноцтво память Н. Кобринської.

Реферат п-ні Блянки Баранової про Наталію Кобринську, як письменницю й громадянку відзначався легкою і приступною формою, вміло улсженою диспозицією, гарним стилем та багатим річевим змістом, та найбільшою прикметою реферату було те, що з нього віяло і любовю і пошаною і пієтизмом до великої письменниці. Друга частина концерту розпочалася деклямацією п. Е. Флісаківної. У слідуючій програмовій точці: скрипкового сольо, виконавець п-нна О. Шлапаківна виявила себе правдивим віртуозом. В партіях бравурових порівала за собою слухачів, а в ніжних і сумовитих казала їм глибоко зворушуватися. П-ні М. Свірська, що враз з п-нною Шлапаківною приїхала на концерт зі Львова, чарувала авдиторію лагідним, чистим тоном свого милого, гнучкого, добре вишколеного голосу. Мішаний хор „Тернопільського Бояна" відспівав „Молитву за рідний край" Ярославенка й „На небі сонце гасне" Безкоровайного, при чому ця остання пісня вийшла менше вдатно ніж перша.

Головно завели тенори, — ця пята Ахілля нашого Бояна. Однак треба зазначити невпинну енергію дирігента п. Безкоровайного, який не зражується перепонами і може вкінці допровадити до того, що панове місцеві співаки зрозуміють, що їх обовязком є записатись до хору й ходити пильно на проби.

Слід ще згадати про привіти, які наспіли від Головного Виділу „Союза Українок" у Львові, від тов. „Тернопільський Боян" і від тов. „Учительська Громада" в Тернополі, від жіночих товариств в Коломиї і в Станиславові; привіти відчитано підчас свята. Зворушаюча була хвилина, коли на сцену вийшли дві пластунки в однострояхі одна з них віддала короткою промовою поклін Н. Кобринській від жіночого пласту; всі пластунки, які творили на салі почесну сторожу віддали поклоном честь.

Свято полишило по собі незвичайно гарне враження.

Жаль лише, що наше тернопільське громадянство так вечисленно взяло участь в тім святі, яке зачислятись буде на довгий час до найкращих і найповажнійших у Тернополі. *І. Т.*

Скалатщина *Клопоти з податками.* Зі Скалатщини пишуть нам: „Вже другий місяць переводилися у нас списки маєтків, щоби вимірити від них маєтковий податок. Автор брошурки „Як належить виповнити зізнання про маєток" Станислав Ігліцкий начальник виділу міністерства скарбу пише: в тій справі, що податок цей то аж надто велика офіра і тому суспільність повинна бути точно ознайомлена з обовязками наложеними законом. Та зовсім иншої думки є підчинений тому „скарбовий інспектор в Скалаті Мілер: Йому тягар цей видається за малий і тому він викав обіжник до всіх урядів громадських з дня 10. січня 1924 ч. 30|24, в котрім наказує переводити списки ґрунтів лиш в моргах, та оцінювати морг рілі по 16,600.000 мк за морг I кляси, по 12,800.000 мк II кляси, а по 10,600.000 мк III кляси. Сінокоси I кл. 21,000.000 мк, II кл. 16,800.000 мк а III кл. 9,400.000 мк. Пасовиска по 10,000.000 мк і 5,000.000 мк. Одну хвилину на 8,000.000 мк. Низших кляс ґрунтів зовсім не призначається. Не призпеться рівнож, що на сені вартість кімнат каже законч обнизити на 10 прц., коли дім побудований з матеріялу неогнетривалого, дальше о 40 прц. коли дім стоїть на дальшім передмісті, о 25 прц. дальших коли викінчення дому звичайне і о 5 прц. коли дім в стані добрім, о 20 прц. коли в стані середнім і о 30 прц. коли в стані лихім. Грунт каже вписувати в моргах і морг так само числити як гектар як це припоручає закон. А відомо, що гектар = 1¾ морга. Як великі тягарі накладає цей пан інспектор і то самовільно не по думці обовязуючих законів! Відомо, що наше селянство має грунта вкрі 7. 6, 5, 4 а рідко 3 та 2 кляси. Багато сіл вже перевели списки. Невідоме закона селянство буде платити останню кервавицю за те, чого навіть закон не вимагає від нього. Власники 4 моргового господарства мусять платити маєтковий податок, коли після закона обовязок цей спадає на властителів 4-гектарового господарства і то коли грунт добрий родючий в I кляси.

Питаємося тому, чи закоч обовязує тільки платників, чи і тих, що податки вимірюють? А коли всіх, то що гадають власти вчинити, щоби в нашім повіті був податок вимірений по думці закона в дня 11. серпня 1923. *Громадянин.*

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Всіх Товаришів, котрі зложили іспит зрілости в Станиславові в I. гімназії в червни 1908 р., прошу, щоби в цілі порозуміння в справі уряджения зїзду подали свої адреси. — Адвокат д-р І. Пайцер. Станиславів, ул. Пелеша 1. 1500 1—1

Дрібні оголошення.

СОЛІДНИЙ інструктор — студент прав, шукає лекції з низших кл. гімн. Зголошення під „Інструктор". 1449 5—5

ДО ЗАМІНИ, добра, вигідна і з добрими доходами парохія. — Письменні зголошення до уряду парохіяльного Пяткова руська п. Бірча. 1495 1—5

ВАРСТАТИ ТКАЦЬКІ поспішні і килимкарські, сталеві бляти, нити, човники, гремплі, коловоротки і прочі ткацькі прилади, варстати моторові і машини, прядільні доставляє: Технічне бюро „TEXTYL" **М. Ножушно. Рава руська.** 1499 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

ШЕВЧЕНКОВЕ СВЯТО у Львові
відбудеться дня 12. марта ц. р. в салі
„НАРОДНОГО ДОМУ"
заходом українських культурних товариств у Львові **при ласкавій співучасти Вп. п. Олександри Парахоняківної-Козакової** оперової співачки.

ПРОГРАМА:
1. Малицька-Кишакевич: Кантата „На сонця шлях" — на муж. і міш. хор в супроводі фортеп. на 4 руки — виконає „Львівський Боян".
2. Святочна промова: виголосить Вп. п. К. Малицька.
3. а) Гайден: „Квартет оп. 76. Nr. 4".
   а) Allegro con spirito.
   б) Adagio.
   в) Manuetto.
   г) Final, allegro ma non troppo.
   б) Чайковський: „Квартет оп. 11". Andante cantabile — відограє смичковий квартет членів Муз. Тва ім. М. Лисенка під проводом Зп. п. Олени Шлапаківної-Зборовської.
4. Шевченко: „Неофіти" — виголосить Вп. п. Сениківа.
5. Шевченко-Людкевич: „Ой вигострю тесарика" муж. хор в супроводі фортеп. на 4 руки — виконає Тво „Бандурист".
6. Шевченко-Барвінський: „Колисанка" — сольо-спів Вп. п. Парахоняківної-Козакової.
7. Шевченко-Лисенко: „Кантата — Радуйся ниво" — на міш. хор. зі солями в супроводі фортепяна виконає Львівський Боян".

Дірігенти хорів: Вп. п. д-р В. Неділка і Л. Туркевич. Фортепяновий супровід обняли Вп. п. В. Барвінський, С. Туркевичівна і Л. Туркевич. — Початок о год. 7·30 вечером. — Білети продає книгарня Т-ва Шевченка, Ринок ч. 10. 1495 1—1

Для відбудови церков і народних домів, пляни і кошториси виконує, бере будову в підприємство
Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ
архітект, уповажнений будівничий
Львів, вул. Содова ч. 3 (бічна Потоцкого). Інтервенює в воєвідстві, Земським уряді 1497 1—3 і Дирекції відбудови.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Перцелянового Товариства
„ЗЕМЛЯ"
кооперативи з обмеженою порукою
у ЛЬВОВІ 1498 1—1
відбудуться в пятницю дня 7. марта 1924. о 5. год. пополудни, в льокали Товариства (Львів, Ринок ч. 43. I пов. дім Ризниці).

УВАГА! На свято 110-ліття народження Т. Шевченка 10. III. 1924.
Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ"
перше повне народне видання, в одному томі, з поясненнями й приміткама д-ра В. Сімовича, з портретом і біографією поета. Стор. XXX + 431.
Ціна 80 центів, в оправі 1 доляр з пересилкою.

ГОЛОСИ КРИТИКИ:

„...Виданий на гарному папері, читким і великим шрифтом, з гарною біографією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря" в цілому найкращим коментарем, — „Кобзарь" Катеринославського Видавництва справді найближе стоїть до назви народнього видання. Тому ми щиро бажаємо, щоб сей „Бобзарь" був на столі селянина в кожній хаті всієї України". (Л. Білецький, „*Українська Трибуна*", з 3. XII. 1921).

„...З ріжних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря" на те, щоб воно знайшлося в руках кожного читача „Учительського Слова"... Не було досі такої широкої й заокругленої проби систематичного обяснення всього „Кобзаря", як це бачимо в виданню д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського Слова" у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче поручити їм видання Шевченкового „Кобзаря" з поясненнями та примітками д-ра Сімовича."
(„*Учительське Слово*", ч. 2—4, з квітня 1922 р.)

„...Діждалися ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря"... Воно повинно найтися в кожній читальні й бібліотеці, в руках кожного вчителя, взагалі в руках кожного, хто сам собі й иншим хоче вияснити Шевченкові думки, в руках учеників, селян і робітників".
(М. Возняк, „*Письмо з Просвіти*", з 15. січня 1922.)

„...Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові"... Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно. На більші замовлення знижки 25—40 прц. Гроші (невеликі суми) можна присилати листом, а краще переказами на Konto E. Wytowyj, Земельний Банк Іпотечний, Львів, або — Zivnostenska Banka, Praha або Wiener Bankverein, Wien, або — просто на адресу:

EUG. WYROWYJ, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II,
1343 **Новий каталог Видавництва безплатно.** 6—9

НА РАТИ
Львівська С-ка Мануфактурова вул. Академічна 23
продає по **готівкових цінах** як до тепер, всім а **спеціяльно урядникам,** ріжні мануфактурові і блаватні товари, матерії мужеські і жіночі. зимові товари, полотна, велюри, камґари, коци, бархани і т. п.
1474 а) 3—6 НА ДУЖЕ ДОГІДНИХ УСЛІВАХ.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.
З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Ч. 50 (10.143). Львів, четвер 6. березня 1924. Почтову належність оплачено готівкою. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Вилиняле фразерство.

З приводу трагічної і таємної події, яку скривають в собі холодні мури львівських поліцейських арештів, забрали голос деякі польські пресові органи. В якому напрямку йшли їх голоси, ми вже мали нагоду інформувати наших читачів. Здержуємося від дальшої характеристики цих божевільних випарів, що вийшли з горячих голов „кресових лицарів". Та поруч менших і більших охранницьких органів забрала голос й краківська „Нова реформа" в довшій передовиці „Бесарабова-Васильчук" (замість — Васильчук!). Перша частика статті вже була у нас подана. Та цікавійшою є друга, що має більше загальний, так сказатиб — принціповий характер.

Не можемо здержатися від того, щоби нашим читачам не зарепрезентувати кілька соковитих фраз з польської „демократичної" кузні. „Ми не є прихильниками — читаємо там — екстермінаційної політики супроти Українців... Насильство не є успішним аргументом в життю народів. На похвалювання насилля супроти Українців не дозволяє нам вірність, зберігана нами прапорові польської демократії, не дозволяє нам національна традиція, якої символом — написи на наших повстанчих прапорах: „За нашу і вашу свободу".

Це перша загальна й принціпова „демократична" теза, це основне „вірую" тзв. польської демократії. А друга? Друга значно вузча: „Ніколи не зійдемо з нашого принціпового становища, що першим обовязком польського горожанина є вірність супроти Річипосполитої. В нашім державнім домі кожному даємо свободу, але ніхто не може від нас вимагати, щоб ми толерували підпалювання цього дому".

Нарешті чуємо голоси й польської „демократії". Бо отсе вже пять літ ми перебуваємо в польськім державнім домі, переходили й переходимо через цілу гегенну мук і терпінь при оглушуючім супроводі цілої дикої орхестри, яка заграє нам похоронний марш, при викликах, окликах і пяних оргіях чорної сотні. Чули ми ріжні голоси, але голосів демократії не чули. Аж гепер вона зголошується до слова. І як чудово! От ця славетна демократія заявляється без сумнівів і застережень проти екстермінаційної політики супроти Українців. Богу цякувати! Та ще й польська демократія реклямує віднову гасла: „За нашу і вашу свободу!"

Одначе, чи не заходить яка причинова звязь між першою свободолюбно-демократичною тезою і другою про обовязки „польського горожанина"? Чи вимога тих обовязків не є запереченням першої тези? І колиб принціпи демократії були здійснені, колиб польська демократія була вірною демократичним кличам, то чи сьогодня приходилось би їй говорити про перші обовязки „польського громадянина"?

„За нашу і вашу свободу?" — це провідний клич польської демократії. Поляки одержали свободу, а де є наша воля, воля українського народу? Чи гробокопателем нашої волі не є та сама „демократія"? Чи тим самим її клич не є сьогодня вилинялою фразою, як не гірким і осоружним насміхом над всіми великими кличами? Де був голос тої „демократії", як ішов польський наступ на українські землі, як відбувся імперіялістичний танець, як тисячі українських громадян заповнювало тюрми і табори, як ішли карні експедиції, як суджено і засуджувано українських громадян за їх любов до волі і посвяту для рідної країни? Де був голос тої „демократії", як українському селянинові насильно відбирано варстат праці, як накладано контрибуції, як розвязувано українські освітні й культурні та гімнастичні товариства? І де є голос тої гомінкої „демократії", як іде нагінка на українську культуру, як закривається українські школи, як відбирається церкви?

Того голосу не було і нема. Польська „демократія" забирає слово тільки тоді, коли треба боронити таємних і страшних поліцейських метод і задля їх оборони не здержується перед напастями на память померщої людини, якій ще нічого не доказано, та з нападами на ціле українське громадянство. Бажаючи закрити страшну гниль і деморалізацію тзв. органів прилюдної безпеки, та „демократія" погрозами нашіптує українському громадянству кинути проклін на могилу мученици-жінки, „щоби символом польсько-українського співжиття не була могила шпигуна, яку Українці обсипали квітами, але ті тисячі прастарих могил, що находяться на спільних цвинтарях і дають свідоцтво правді, що оба побратимчі народи від віків жили на одній землі". Подібні пусті й беззмістові фрази йдуть дальше, як символ повного занепаду тої пережертої їдю ненависти до українства „демократії". Мовляв — голос померших з тих могил свідчить про „спільну долю і недолю". А про що свідчить голос могил невинно і без суду застріленого о. О. Нижанковського, держ. секр. М. Мартинця, о. Підляшецького, о. Галібея, десяток тисяч, що полягли в обороні рідної землі, сорок тисяч вояків-Українців, що померли на тиф, тисячі заморених голодом і знищених пошестями в страшних таборах смерти? Яким голосом і якою скаргою говорять ті голоси?

Вони не доходять до глухого сумління польської „демократії", але вони дзвонять в серцях міліонів. Ці свіжі могили і незагоєні рани є одночасно мірилом вартости, вилинялих, порожніх і облудних фраз польської „демократії". І тому польська „демократія" не повинна нас учити розуміння старих і ще до того й спільних могил, але сама мусить прислухатись до нових могил, щоби зрозуміти наші почування. Все старе в нас вмерло. Народилося нове, і хто зрозуміє народини того нового і відродження великої й молодої нації, той охоронить себе перед неминучою льогікою дій.

Наддніпрянська Україна.

Заоуд ватажка Гольчевського.

Київський „Більшовик" ч. 41. подає таку відомість з Винниці: Закінчився процес банди Гольчевського. Судовий розгляд справи виявив картину перманентної руїни бандою господарчого життя Поділля. Особливо лютував начальник штабу банди Кохан, який зробив на суді цікаве признання про те, що банда Гольчевського одержала завдання не робити до осени 1924 р. ніяких терористичних актів. Розпорядження дано з метою вияснити, в якій мірі переводиться в життя постанова 12 партзїзду в національній справі. Кохан, що був на Україні декілька місяців, переконався, що боротьба з радянською владою неможлива. Обвинувачений повідомив, що для підтримки настрою емігрантів їм подають спеціяляну інформацію про ніби-то масові вбивства петлюрівців, зокрема, розповсюджується чутку про якусь параду в Київі, на якій Фрунзе наказав вивести перед фронтом бувших петлюрівців, котрих поставили в ряд і вбили отруйними газами. Одначе останніми часами, по словам Кохана, байки ці не роблять ніякого впливу. Українські селяне, що перебувають в концентраційних таборах, рвуться на батьківщину для творчої праці. Суд засудив Кохана й 4 його прибічників на смерть через розстріл, а 8 учасників банди на тюрму по кілька літ.

З судової хроніки.

Касаційні скарги Замостяка, засудженого Губсудом до розстрілу за бандитизм та ограбування байдаків на Дніпрі, Верховним Судом залишено без наслідків. Прохання засуджевих про помилування Всеукраїнським Центральним Виконавчим Комітетом лишилися без наслідків. Вироки виконано. Касаційні скарги засуджених в справі нальоту на Держбанк Верховним Судом ще не розглянуті. 29. лютого ц. р. почалася в київському губерніяльному Суді справа відомої банди Петрини. Обвинувачених 12, свідків 39.

Дзвінка монета на Україні.

До Харкова прибула перша партія дзвінкої монети на суму півтора міліона золотих рублів. Монети ці на днях розсилаються на місця. Найблизча виплата заробітних платень буде провадитися новою монетою а то: почасти сріблом, почасти скарбовими знаками. До викупу так званих радзнаків (дотепершніх радянських грошей) приступиться в найблищих днях.

Боротьба з неграмотністю.

Київський „Більшовик" з 16. лютого подає: Вчора вечером скінчилася 2-га Всеукраїнська конференція ліквідації неграмотности. Голова Всеукраїнської Грамчека Подгорненська підкреслила, що Україна методольогічно закінчила період шукання. Навчання провадиться по одному букварю, що дає учневі і основи політичної грамоти. В найблищому часі Всеукрграмчека видає популярну бібліотеку для селянства і загально-приступний справочник для математики. Т. Буценко, що був присутним на конференції, підводячи підсумки зїзду підкреслює, що завдання, яке стоїть перед Грамчека не під силу одному учительству. Ліквідацію неписьменности розвяже тільки загальна дружня праця громадянства. Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету стежить за працею Всеукрграмчека. Організаційну працю ще не можна вважати закінченою. Треба поширити кадри робітників для ліквідації неграмотности поставити працю у всю широчінь. Неписьменність це жертва царату, наслідки проклятого минулого. Ми знищили царат, ми повинні знищити неписьменність. Зїзд ухвалив скликати в другій половині травня перший масовий зїзд ліквідації неграмотности, де повинні бути широко представлені завдання учителів ліквідаторів.

Пр. 211/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 43 з дня 27. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Кпини чи провокація?" в уступах між словами а) „реагувати" і „Не можна", б) „дарунок" і „Одначе на тому" в) „університету" і „Мя не зрезигнували", г) „Ніякі" і „факти", д) „народу" і „Львів", е) „українського університету" і „Ніхто", ж) „потреб" і „Не чужа", з) в уступі від слів „Відступити від цього" до кінця артикулу, 2) „Народ собі" в уступах між словами: а) „обмежується" і „а є подіями" б) „не тільки" і „незвичайно", в) „справи" і „відбивається", г) артиста" і „нема", д) „аматорам" і „невеличка" е) „трупа" і „саме", ж) „театральних труп" і „український", з) „українського театру" і „не тільки", и) „української сцени" і „повинен", і) „театру" і „у такій формі", к) театральної справи" і „її національно-виховуючпму", л) „сцени" і „справа", 3) артикулу д-ра Степана Барана на сторонах другій і третій в уступах а) заголовок, б) вступ аж до слів „Версальсяким договором", в) уступ між словами „охороною" і „покривджені", г) уступ від слів „і польський уряд мусів" до кінця артикулу врешті з приписку редакції до того артикулу чотири останні слова. 4) „Після трагічної події" в уступах між словами а) „не говоримо" і „Збори Українців", б) „одним словом" і „говорив" в) „паранний" і „Екгумація" г) уступ від слів „Виновник побитя" до кінця артикулу, 5) в рубриці „Новинки" з нотатки під заголовком „медицину" і „сконфісковано", б) в анонсі „Український скиталець" уступ між словами „кождого місяця" і „Двотижневик", б) „передплата" і „річно" містить в собі єство ад 1) а) ф) г) 2) 3) б) злочину з § 65 а) з. к., ад 1) 5) виступку з § 298 з. к. ад 4) а) виступку з § 300 з. к. і арт. VIII. зак. з 17/XII. 1862 ч. 8/63 Дз д. ад 4 б. д. вист. з § 300 з. к. ад 5) виступку з § 24 зак. прас, з 17|12 1862 ч. 6|63 Д. л, д. узнав доконану в дни 26. лютого 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к.заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а именно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 29. лютого 1924. (Підпис нечитки.)

Закарпатська Україна.

Вибори до празького парляменту. — Ювилей артиста Чугая.

Ужгород 29. лютого 1924.

Дня 16. ц. м. розписано по цілій Підкарп. Україні вибори до празького парляменту, що відбудуться в неділю дня 16. березня 1924. Того дня будуть вибирати 9 послів і 4 сенаторів. Виборчі листи мають бути предложені до дня 24. лютого.

Як виказали вибори до громадських рад, на одного посла треба приблизно 27.000 голосів (голосувало приблизно 243.000). Буде подано мабуть аж 11 ліст. Найбільші надії робить собі партія аграрна, не дивлячися на те, що має опозицію в так зв. „Автономнім земледільськім союзі", що також виступив з окремою листою, та що всі партії здається виступлять солідарно проти неї. Деякими своїми противниками вважають аграрники соціял-демократів, а вже зовсім не рахуються з руською хліборобською партією, бо вона — мовляв — не має жадних виглядів.

Перші подали свою листу комуністи, на котрій є на першім місці адвокат д-р Гаті, дальшу редактор Мондок. В аграрників на першім місці на посольській листі є селянин Щирецький, дальше д-р Камінський, д-р Петригала й инші, а на сенаторській недавній циган, аграрницький прислужник Юрко Балог. Соціял-демократи поставили на сенаторській листі на перше місце Я ц к а О с т а п ч у к а, а на посольську на першім місці відомого прихильника українського народу Чеха інж. Яроміра Нечаса, на другім селянина Габора, на третім с. д. Мадяра. Частина Мадярів с. д. і частина Русинів не годиться на кандидатуру Чеха на першому місці і це — як кажуть — ослабило одноцільний виступ с. д.

Руська хліборобська партія поставила на першім місці до парляменту д-ра М и х а й л а Б р а щ а й к а, на другім В о л о ш и н а, а на сенаторську листу директора банку К о с т я Г р а б а р я.

Найсмішнійше, що — уповаючи на голоси чеських соціялістів (кльофачівців) — подав листу і Гагатко з так зв. русскою трудовою партією, що при виборах до громадських рад дістала в порівнанні до 102 мандатів хліборобської партії (як відомо, проти неї йшов урядовий натиск і терор аграрників) аж 11 мандатів. Та не ще не все. Як зачувати, й ця партія розбилася на дві і проти Гагатка як зайшлого кацапа виступають домородні кацапи, числячи знов на голоси чеських нар.-демократів. На чолі тої листи має стояти лікар Гомічков.

Коли до тих ліст додати мадярські й жидівську, то вийде може й більше як 11.

Всі партії зачали виборчу агітацію. Всюди відбуваються збори.

Тепер не можна ще нічого сказати про вислід виборів. Можуть зайти тут ріжні несподіванки, про які й не снилося поетам. Буду старатися з ріжних проявів по змозі подавати прогнозу.

*

Дня 15. лютого виставив „Руський театр товариства Просвіта" в Ужгороді з нагоди 25-літної річниці сценічної праці артиста П а в л а Ч у г а я драму Гавптмана „Візник Геншель", в котрій ювилят грав титулову ролю. Численна публика приняла артиста при першім виступі на сцені довгоневмовкаючими оплесками й окликами „слава". По 3-ій дії привитав артиста від головного виділу товариства „Просвіта" заступник голови о. А. Волошин і від ужгородського громадянства підніс йому дар. Від артистів промовляв Певний, від артисток Совачова, дальше привитав директор театру Загаров і представник філії „Просвіти" в Хусті д-р Рубінович. Павло Тимофієвич Чугай уродився 13. грудня 1879 з Січеславі (Катеринославі). По скінченні студій волів вибрати голодну і холодну українську музу, як тихе обивательське життя й поступив дня 15. лютого 1899 в „малоросійську" трупу Болцуновського. Від того часу побував в ріжних українських трупах, між иншими через 8 років в трупі Садовського. Між товаришами поважаний не лиш за працю, але й за свої тверді національні переконання, за які нераз доводилося посмакувати й царської тюрми, та за щирий, твердий характер. — На свято наспіли привіти із Закарпат. Руси, з Галичини та з Праги.

А. Д.

Відносини в Европі.

Німці про Український Університет у Львові.

„Deutsche Medizinische Wochenschrift", поважний науковий медичний орган, помістила обширну статтю „про українське медичне життя на українських високих школах" на території всіх українських земель. Стаття ця вийшла і окремою відбиткою. Подаємо з неї те, що там написано про медичну науку на українському львівському університеті.

„Страшне є положення (медичної науки!) — пишеться там — у Польщі, де живе 8 міліонів Українців. За часів австрійського правління був львівський державний університет утраквістичним, були на ньому катедри з українською і польською викладовою мовою. Після розвалу Австрії і з вибухом польсько-української війни в рр. 1918—1919 Поляки перемінили той університет на чисто польський і заборонили українським студентам вступ до нього. Тому Українці заснували свій власний приватний університет і політехніку, які мимо неімовірних поліцейських переслідувань (арешти, кари на професорів і студентів, викидання поза межі Польщі) ще до тепер — отже четвертий рік — існує. На ньому є записано понад 1000 студентів, а виклади відбуваються в „катакомбах" так, як зібрання перших християн. На цьому університеті є і медичний виділ з 200 студентами, виділ одначе не повний, бо має лише два перших роки медичних студій. Деякі европейські університети визнають студії того університету.

Цей університет є в своїм роді одиноким в Европі та являється ганьбою для сучасного „культурного людства", що створило теперішню невиносиму політичну атмосферу в Европі. Ця справа знаменує теж „велике зрозуміння" польської держави для культурних змагань насильно до неї прилучених народів і велику вартість мирових договорів, а зокрема тих, що відносяться до прав національних меншостей, за зберіганням яких має слідкувати Союз Народів. Накінець треба підкреслити характеристичне становище польських учених кол до справи переслідування українських культурних змагань. Це становище є зовсім протилежним до того, яке займали колись у царській Росії російські учені кола до таких же переслідувань всякого культурного українського руху. Коли з початком світової війни царський уряд почав завзято переслідувати всі українські культурні установи, то російська Академія Наук в Петербурзі виступила гостро проти таких переслідувань в окремо опублікованому меморіялі. А коли в 1918 р. повстала українська Академія Наук в Київі, то російська Академія Наук відкомандирувала до неї всіх своїх членів Українців, а заступник голови тої останньої акад. Вернадський став головою української Академії Наук. А як заховуються польські університети і польська Академія Наук в Кракові? До тепер всі вони мовчали, а заступник їх проф. д-р Гломбіньскі, як польський міністр освіти видав в осени 1923 р. розпорядок, силою якого всі українські професори, що є на державній службі будуть звільнені з посад за те, що працюють на українському університеті, а професори, політичні емігранти, з Наддніпрянської України будуть видалені за це саме поза межі польської держави".

Мендонельд і Поанкаре.

Мендонельд і Поанкаре обмінялися листами. В листі Мендонельда з 21. лютого зазначується, що Мендонельд заохочений приязним тоном відповіди Поанкаре на листа з 26. січня, бажає перевести дальше вияснення точок, які спричинили трудноші в англійсько-французьких взаєминах і підготовити шлях до повного порозуміння. В Англії широко розповсюднений погляд — пише М. — що Франція наперекір постановам версайського договору старається витворити ситуацію, яка загварантувала би їй те, чого не могла здобути протягом мировиз переговорів. Ця частина моїх співгромадян є тої думки, що ця політика може витворити тільки непевність і небезпеку відносин не ми-

АНТІН ДІВНИЧ.

АВГУСТИН ВОЛОШИН.

(В 25-літню річницю праці закарпатського діяча.)

Все українське громадянство пильно слідкує за ходом подій на Закарпатській Україні, чи так зв. офіціяльно Підкарпатській Руси. З радістю стверджує українська преса, що відродження йде великими кроками, що поруч всіх перепон в середині й на зверх національна свідомість росте, виховується вже нове покоління на рідній культурі, ставлять перші вдатні кроки економічні організації, назрівають політичні угрупування. Одним словом, країна починає жити правдивим життям. І коли розвій піде таким кроком дальше, то Закарпатська Україна вже може в найблизчім поколінню злучиться духово з рідним українським пнем.

Коли порівняти сьогоднішній стан зі станом 1918 р., то аж страшно стає при вясуванню, що чекало тутешніх наших земляків під мадярським ярмом. Населення українське зведене в державі, про яку з помпою голосили Мадяре, що „extra Hungariam non est vita" до ролі гельотів („tóthnem ember" = Русин не чоловік). Інтелігенція ради лакомства нещасного майже без жадного опору змадярщилася. Населення в руках жидівських лихварів і адміністраційних кациків. Шириться масовий алькоголізм, всі кращі поля й ліси переходять в жидівські й панські руки, а давні господарі стають на них наймитами. Ніякого життя, жадної участи українського населення в політичнім життю, жадної участи в економічнім!

А в культурнім?

В середніх школах крім науки віри й надобовязкової науки української мови не було жадного предмету в українській мові. Та й ця дрібка — це не була мова жива, але стара церковно-славянська, до того подавана так, щоби молодь зразити зовсім до неї. Й не було жадного примусу. Не дивно, що з часом зникає ця мова навіть із науки віри й цей предмет учать по мадярськи. На науку мадярської мови й літератури (живої) налягається всею силою! — І середні школи випускають із української молоді Мадярів греко-католицької віри!

По українськи, й то не живою мовою, учено лиш в народніх церковних школах. І то не всього, бо на основі § 20 закона Апонього предмети поділечо на патріотичні й непатріотичні, а патріотичних можна було вчити лиш мадярською мовою (а до патріотичних зачислено навіть математику!). Тому й по тих школах поза наукою мови й віри майже не можна було почути українського слова.

Живі колись взаємини з Галичиною обірвалися. Бо з одного боку не дозволяла на це влада, а з другого сама тутешня інтелігенція все більше відчужувалася від народу й не відчувала потребн якихнебудь взаємин зі земляками в Галичині. Часописи, що тут виходили, зачали заникати, „Листок", що виходив тут під кінець минулого віку (правда, писаний більше з московська!) під кінець свого животіння мав лиш 25 передплатників. За це зачали виходити для тутешньої інтелігенції мадярські газети. Одинокою книжкою, що щорічно ще в рідній мові появлялася і виходила щорічно в народ, це був календар, видаваний товариством Василія Великого, а по його розвязанні мадярською владою товариством „Уніо".

Одним словом Мадяре передбачали, що за приблизно 20 літ не стане й сліду з українського населення на Закарпаттію, будуть лиш Мадяре греко-католики.

Правда, були спроби реакції проти нахабної мадяризації й між українською інтелігенцією. 1897 р. епископ Фірцак відновив товариство Василія Великого, що мало видавати книжочки релігійно морального змісту, й заснував новий часопис на народній мові „Наука". Але ці спроби інтелігенції, яка — не маючи жадної національної традиції — не могла довго боротися, ледви чи були би до чогось довели, колиб справу піддержання до кращих часів цих останніх жевріючих іскор національного українського життя за Карпатами не взяла в руки молода енергійна людина. Вона додала стільки сили цим останнім іскоркам (церковним школам, „Науці", календарям), що вони не лиш видержали аж до розвалу Мадярщини, але й стали тепер основою, на якій іде дальша праця над культурним піднесенням тутешнього українського населення лиш на рідній мові й рідній культурі — загально українській.

Цею людиною є А в г у с т и н В о л о ш и н, що його 50-літні уродини й річницю 25-літної громадянської, педагогічної й письменницької праці закарпатські земляки вшанбують дня 18. березня ц. р. ювилейним святом.

Августин Волошин уродився 18. березня 1874 року в селі Келечині під галицькою границею (приблизно проти Лавочного) в священичій родині. Вдома батькс й родина держалися рідньої мови. Народню школу скінчив Августин в Келечині, гімназію в Ужгороді, де й здав 1892 р. матуральний іспит. Того року поїхав на теольогічні студії до Будапешту. Пробув там лиш рік і мусів їзза захворіння вертати до Ужгорода. Але й однорічний побут в Будапешті полишив на йому глибокі сліди. Хоч в гімназії мадяризація не захопила його в такій мірі, як инших, то він все таки з товаришами-Русинами розмовляв по мадярськи. За це насіли на їх теольоги Румуни й Хорвати, що вели боротьбу проти Мадярів, й жадали від їх розмови в рідній українській мові. І в Ужгороді на теольогії були Румуни й Хорвати, що так само якій в Будапешті, бичували теольогів-Русинів за відречення своєї національности. 1897 р. Волошин висвячується на священика, а в 1899 р. дістає диплом на вчителя фізики й математики.

(Докінчення буде.)

рових, тільки воєнних, і вкінці знищити безпеку Франції. Мекдональд заявляє, що розуміє розчарування Франції відносно безпеки з боку Німеччини супроти того, що Америка здержалася від пропонованого англійсько американського гвара-нційного договору для Франції, та розчарування в надіях на репарації. На думку Мекдональда, ані не ограничені ожидання в хвилі побіди, ані окремі договори 1921 р. не стояли в реальній пропорції сил до економічної ситуації. Це сьогодня показується. Позиція Англії инакша. Її безпека на суші і на морю не є загрожена. За це економічне життя Англії наражене на поважну небезпеку. Не наслідком неможности з боку Німеччини заплатили деякі суми репараційні, тільки наслідком розвалу тривкого ринку Европи.

Хаос в Німеччині зазначується нагальною флюктуацією курсу валют. Причиною розпаду ринку Европи є теж непевність у взаєминах між Францією та Англією. Англійський народ з трівогою дивиться на те, що уважає за рішення Франції в напрямі знищення Німеччини та опанування континенту без огляду на управнений інтерес Англії і майбутні консеквенції в европейській констеляції. Відчуває страх по причині великих військових і воздушних уоружень не тільки на сході, а й на заході, та по причині заінтересування, яке виявляє французьке правительство для мілітарної організації нових держав в Европі. Питає, чому ціла ця діяльність фінансована Францією, без огляду на факт, що англійський податник платить річно 40 мілионів фунтів стерл. самого процентy від позичок затягнених в Англії, а також великі проценти від сум, які Франція винна Англії.

Мекдональд висловлює погляд, що ця опінія псувала англійсько-французькі взаємини в минулому і спричинила у обох урядів ріжницю думок відносно симптомів недуги, без спроби ясного і розумного провірення її причин. Щиро бажаю — пише М. — щоби ми разом, ви і я, постаралися викликати у французькій та англійській публичній опінії настрій, що йдуть спроби усунути підставу побоювань і жалю, М. розуміє, що ріжниці думок, які виявилися відносно проблемів окупації Надренії та відносин в Палятинаті, є обявом великої недостачі довіря. На його думку — мала надія на порозуміння в цих справах, якщо щира і відважна дискусія не витворить деякої однозгідности думок в справі справжніх намірів, супроти яких ці проблеми є тільки другорядними епізодами. М. висловлює переконання, що справжні цілі Франції та Англії не є так розбіжні. Французький народ бажає безпеки, англійський теж; тільки що Франція бажає безпеки єдино супроти Німеччини, Англія надає поняттю безпеки ширше значіння і бажає безпеки перед війною взагалі.

На мою думку — пише М. — проблема безпеки є не тільки французькою проблемою. Є це проблема европейська, яка інтересує як Англію і Німеччиму, так і Італію, Радянський Союз, Чехословаччину, Югославію, Угорщину, Грецію, Румунію і Польщу.

Може бути, що котресь з найблищих десятиліть побачить прихід вагального розоруження і загального третейського суду. Нашим завданням мусить бути тимчасове утревалення довіря, а це можна зробити тільки шляхом усунення міжнародніх підозрінь та побоювань, які істнують сьогодня. Чи ця мета може бути частинно осягнена процесом льокальної демілітаризації та невтралізації, створенням між деякими державами невтральних територіяльних полос під взаїмною, або навіть збірною гварантією і суперревізією, або якими иншими засобами — повинно бути предметом пильної, подрібної розваги. Я є тої думки, що Союз Народів може відіграватн в цім напрямі важну ролю шляхом дискусії і евентуальної акції. Є це політика, яку підпомагати може при добрій волі кожна европейська держава. Одначе це є політика, яку може заініціювати тільки Франція та Англія.

Дальше в листі обговорює справи репараційні і стверджує, що треба дожидати звідомлень обох комісій експертів і згоджується на злуку з дискусією над цими звідомленнями справи міжсоюзних довгів. Якщо Англія і Франція дійдуть до порозуміння, співпраця инших країн буде запевнена і можна буде зблизитися до Зєдинених Держав не в характері довжників, тільки в характері зєдиненої Европи. Лист кінчається надією, що розвязка побічних дразливих проблєм в такому разі не покажеться неможливою.

Відповідь Поанкаре на листа Мекдональда висловлює повну апробату зробленого М—ом перегляду квестій, які мають бути розглянені, і на метод, з яким Мекдональд хоче приступити до розвязки їх. Поанкаре висловлює готовість приступити спільно з М. до провірення великих проблєм в тім самім дусі примирливости і льояльности, якими кермується М. Поанкаре думає, що при взаїмній добрій волі пожалування гідні непорозуміння будуть розвіяні без великих труднощів. І старається розвіяти англійські побоювання відносно французької політики. Заперечує, неначе Франція хотіла би спричинити зубожіння Німеччини, анектувати якінебудь її території або утревалити гегемонію в Европі.

Французькі військові і воздушні уоруження мають на меті тільки оборону Франції перед німецьким реванжем — пише П. — і боронить французької політики у відношенню до Малої Антанти, мовлав — ця політика подиктована тільки бажанням гарантії миру. Позички для держав Малої Антанти не перешкодять Франції в плаченню її власних довгів. Дано їх в заміну за політичні поруки. П. висловлює надію, що коли експерти предложать свої справоздання, зрозумілий репараційний договір буде скоро осягнений.

Уважає за необхідну річ, щоби квестію міжсоюзних довгів усталено одночасно. Заявляє врешті, що франц. правительство так само, як і англійське, хоче змінити і піднести ролю Союза Народів і має надію, що розвиток Союза і міжнароднього арбітражу скоро вплине на наради в напрямі плянового обмеження уоружень

Приймайте передплату на
„ЛІТОПИС“! На місяць березень: 4,000.000 мп. у Львові й 4,400.000 — на провінції. Одно число — 1,000.000 мп., на провінції 1,100.000 мп.
Передплачуйте у місцевих книгарнях або гуртово. Книгарні й комісанти отримують 20 прц. опусту.
1506 Verlag „Ukrainske Slovo“ Berlin—Schöneberg, Hauptstrasse 11. 1—1

Після трагічної події.

„Бомба“ в потягу.

Польська преса широко розписується про „бомбу“ в поспішному потягу, який в суботу, 1. ц. м. виїхав зі Львова до Варшави. По інформаціям польської преси via поліція справа представляється так: В суботу виїхав зі Львова до Варшави поспішний потяг, в якому вертала „комісія“, зложена з віцепр. департ. публич. безпеки Ящолта, начальника секції публ. безп. при міністерстві внутр. справ, відомого царського охранника Сволькена і якогось поліцейського урядника. Всі ці поліцейські достойники перебували у Львові у звязку зі справою Бесарабової. Одначе нехай читач не думає, що може вони приїхали перевести слідство проти своїх львівських товаришів з приводу таємної і страшної смерти Покійної. Ні, вони переводили слідство в справі „шпигунства“ бл. п. О. Бесарабової і мали зібрати важні „документи“.

Як і личить таким всевладним панам, вони засіли переділ спального воза першої кляси і спокійно думали вертати у свояси з неспокійних „кресів“. Та вже на стації Мшана дивне диво скоїлося у возі, яким їхали ці великі хоронителі. В сумежному переділі, не в тому, де сиділи чи лежали Ящолт і Сволькен, подорожні почули сірково-газовий (?!) запах. Глянули під канапу, а там „бомба“, чи ракета. Вибухла полумінь, вибухла паніка серед подорожніх (Ящолт і Сволькен—очевидно—не налякалися!), але „бомба“ не вибухла, хоч полумінь була така, що ревізор потягу Фрончек попарив собі руки. Як бачимо, була це особлива „бомба“, „бомба“, що не вибухає і навіть не дуже ушкоджує, канапу. Вона має тільки ту прикмету, що на попіл палить папері, і тому слушним є підозріння, що злочинець, оперуючий такою бомбою, мав на меті спалити папері цеї особливої „комісії“. Але марні були зусилля цього злочинця. В Перемишлі задержано потяг, відчіплено „бомбовий“ віз, „комісію“ пересаджено в инший, зроблено генеральний перегляд подорожніх і розпочато слідство.

На щастя натрапленo, що тим самим потягом (не знати, чи й тим самим возом?) їхав редактор марксистського місячника „Нова Культура“ п. Степан Рудик. Очевидно, його запідозрено в „бомбометстві“, одначе початково не найдено звязку з підложенням „бомби“ і дозволено йому їхати аж до Варшави. З огляду на те, що у Львові оглядано вози і нічого підозрілого не запримічено, то ясно, що „бомбу“ підложено аж в часі їзди потягу. Але „запідозреного“ п. Рудика в Перемишлі не арештовано, значить! він не їхав возом „комісії“, бо инакше з місця був би арештований. Їхав собі п. Рудик до Варшави, ніде не висідав, хоч міг висісти, і у Варшаві на приказ центральних властей його арештовано. Арештований заперечив якунебудь свою спільність з нешкідливою „бомбою“. Його вже перевезено з Варшави до Львова і посаджено в тюрму.

Але виявляється, що життя варшавської поліцейської „комісії“ в часі її побуту у Львові взагалі висіло на волоску. „Комісія“ спинилася була в Краківському Готелю, її охороняла метка львівська поліція з інсп. Савіцким на чолі. На коритарі готелю забігали підозрілі особи з „радикально-українських“ кол, але під сторожким оком поліції не мали відваги здобутися на якийсь вчинок. Скінчилося на тому, що „комісія“, про якої приїзд ніхто не знав, мусіла вдоволитися погрозливими листами, не знати ким і де писаними. І коли здавалося, що небезпека минула, раптом „маєш Гандзю книш“, — зявляється п. Ст. Рудик на двірці, „конферує“ з кондуктором (подумайте!), нічого не робить собі з того, що „комісія“ є під спеціяльною охороною, в своїй безтямній відвазі їде тим самим потягом, а там „бомби“, сірко-гази і инші страхіття. Але — Богу дякувати — ні „комісії“ ні її паперам нічого не сталося, тільки якийсь ревізор попарив собі руки і п. Рудика арештовано, щоби на другий раз не користувався польськими залізницями, не вибирався до Варшави, а вдоволявся львівським трамваєм.

Не знаємо, чи ці „страхи на Ляхи“ є справді такі страшні, чи може якийсь жартівливий смішака пожартував собі жартами, відомими з царської охранки.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Німецько-польські переговори в Женеві.

Про перебіг польсько-німецьких переговорів видав секретаріят Союза Народів такий урядовий комунікат: Переговори обох делегацій велися до 3. березня ц. р. опісля перервано їх на кілька днів, щоби делегати обох держав могли прослідити ситуацію, яка витворилася. Рішено продовжити конференцію дня 9. березня тобто день перед початком сесії Союза Народів.

Пляни ґен. Прімо де Рівери.

Генерал „Прімо де Рівера“ заявив представникам преси, що директорія старається перш за все про економічний розвиток Еспанії. Скоро приступить вона до поширення залізничої сітки, до оживлення економічних зносин з Америкою. Директорія виробила вже проєкти цілого ряду торговельних договорів і має замір утворити кілька нових дипльоматичних представництв, а в першу чергу в Гавані.

„Numerus clausus“ в Німеччині.

На останньому засіданню берлінського студентського парляменту принято постанову, щоби домагатися від університетської влади статистичних дат про те, скільки записалося на університетах студентів ненімецької народности. На підставі цих дат мало би бути поставлене домагання „numerus clausus“ для не Німців. Заінтерпельоване в цій справі міністерство освіти заявило, що домагання студентів не може бути взятими навіть на увагу тому, що домагання таке стоїть в разячій суперечности з конституцією.

Нові вибори в Англії?

Член англ. палати громад з Лейбур-парті Меклін заявив в одній промові, що на кінець літа або початок весни треба приготовитися до нових виборів в Англії. Він сумнівається, чи робітнича партія зможе довше втриматись при владі. Льорд Дербі висловив погляд, що виборів можна чекати вже в травні ц. р.

Совітська Росія.

Склад комуністичної партії.

На засіданні комуністичної фракції XI. зізду совітів Зіновєв виступив з промовою, в якій між иншим заявив: В комуністичній партії мається 25 тисяч членів, які давнійше належали до инших партій, з чого 49 процент „с-деків“ і бундистів, 30 процент лівих і правих „есерів“ і 9000 членів, котрі давнійше грали визначну роль серед меншевиків і есерів.

З цього числа майже 3000 осіб тепер стоїть на визначних становищах Сов. Росії.

До комуністичної партії належать члени ріжних національностей, які відріжняються від себе культурою, традиціями і все те стає на перешкоді партійній одноцільности. До ком. партії належить 59.000 робітників, 65.000 селян, 40.000 військових і політичних діячів та 40.000 студентів та учеників. Дальше число припадає на дрібних ремісників, купців, міщан і інтеліґенції. Окрім того Зіновєв начисляє 10.000 робітників і 20.000 селян кандидатів до ком. партії.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Сер Йонґ про Польщу.

„Таймс" помістив звіт сер Гільгона Йонґа з побуту в Польщі. Йонґ констатує, що Польща повинна брати собі примір із Англії, головнож старатися за економічну відбудову а перестати видавати гроші на мілітаризм.

Валютові полекші.

„Хвіля" звідомляє: Міністерство внутр. справ видало всім воєвідствам приказ зарядити понехання всіх валютових ревізій і облав у приватних і публичних льокалях, а також на залізничих двірцях і в поїздах.

Кріза бельґійського кабінету.

Бруксельські часописи звідомляють, що місію утворення нового кабінету одержить Ван Бівері. Одначе такому кабінетови віщують скорий упадок, головнож колиб він продовжав дотеперішню політику в справі Поруря.

Стріча Мекдонельда з Поанкаре.

Райтер звідомляє, що ціллю вимиміни листів між Мекдонельдом і Поанкаре є довести англійсько-французькі взаємини до нової стадії. Зазначують, що ці листи є дальшою частю нот, якими обмінялися з хвилею, як Мекдонельд прийшов до влади. Оконечною ціллю має бути стріча обох премієрів. Стріча ця матиме більші виглядн на успіх, коли попередить її вимина думок.

Каліф кидає край.

„N. Fr. Pr." звідомляє з Царгорода: На першу вістку про плян знесення каліфату відбулася в Дольмабаджі семейна нарада. Всі члени династії заявилися за тим, щоби кинути край перед ухвалою Народніх Зборів. Каліф Абдуль Меджід спочатку був противний цьому. Заки запало рішення в Ангорі, всі ад'ютанти й урядники кинули ґремяльно палату в Дольмабадже.

Народні Збори відкинули пропозицію президента, щоби від прогнання виключити членів султанської семі. Потім ухвалили знесення каліфату, видалення з краю каліфа і 67 князів і княжн, які належать до семі султана. Ухвалено йменувати на місце комісаріяту для ревізійних справ урядника, який підлягав би безпосередно президентови ради міністрів. Знесено рангу міністра, яку передше мав шеф генерального штабу. Палати і резиденції князів переходять на власність народа.

Розлам в нім. соц. демократії.

В німецькій соціяльно-демократичній партії зазначився розлам при укладанні листи посольських кандидатів до майбутнього райхстага. Помірковані соціялісти утворят правдоподібно окрему партію.

Летничі катастрофи в Англії.

З Льондону звідомляють, що в Доксфорд біля Кембріджа приключилися летничі катастрофи, яких жертвою впали чотири летуни королівської ескадри. Три летуни тяжко ранені. Катастрофа послідувала наслідком незвичайно сильного зударення двох літаків. Друга катастрофа приключилася в льондонському аеродромі в летн. окрузі Біджім Гіл. Там відбувалися лети для кінових знимок вистави в Уендлі. Два літаки зударилися крилами.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (48) число „Діла" сконфісковано за два уступи зі статті про справу бл. п. О. Бесарабової „Після трагічної події" та за один уступ з інформаційного допису з Бразилії.

— **Скасування валютових обмежень?** У біржевих колах кажуть про розпорядження міністерства фінансів, яке буцім то появиться у найблизчих днях і торкатиметься скасування валютових обмежень. Одначе є мало правдоподібним, щоб у теперішніх відносинах польський уряд дозволив на цілком вільну торгівлю валютами. Може бути мова хіба лише про поширення ревізових прав банків.

— **Остання дія процесу Фанни Дітнер.** Як відомо, рік тому відбулась у Львові кількотижнева розправа проти Фанни Дітнер, власниці німецької школи для дівчат, якій закидали денунціяторство на Поляків перед австрійськими і російськими військовими властями. Той надзвичайно характеристичний для історії польського повоєнного правосуддя процес закінчивсь присудженням Фанни Дітнер на 3 роки важкої вязниці й усунення з меж Річпосполитої. Обі сторони, прокуратор і оборона, внесли тоді зажалення неважности. В суботу відбувся перед Найвищим Трибуналом у Варшаві перегляд цієї справи. Найв. Трибунал, як найвища судова інстанція у Польщі, затвердив в цілости давній присуд. Майже цілу кару арешту Ф. Дітнер вже відсиділа у слідчій вязниці.

— **Помста вкраденої перфуми.** У Булоні (півд. Франції) вкрали недавно з порту скриньку дорогоцінної пахучої ессенції. Детективи попали на слід злодія, підслухавши жартівливу розмову кількох портових робітників, що, мовляв, один їх товариш від деякого часу дуже гарно пахне. І дійсно, притриманий „пахучий" робітник признався, що це він украв скриньку перфум; на лихо одна фляшина розбилася і кілька крапель попало в одяг і пахло так сильно, що цього запаху не в силі були усунути ні вода ні мило.

— **Демонстрація дітей у — кіно.** В неділю по пол. відбулося в одному празькому кінематографі представлення для дітей. Після скінчення представлення діти й „молодь до літ 16" відмовилися піти до дому й настирливо та галасливо домагалися показати їм також слідуючу фільму з „програми для дорослих", а саме: „Паризькі метреси". Демонстрація дітей прийняла такі бурливі форми, що мусів явитися відділ поліції, який очистив салю й умożливив слідуючу виставу.

— **Подешевіння мануфактури?** У газетах появились звістки про подешевіння у Польщі мануфактурних виробів і готової конфекції. У Варшаві, мовляв, ціни впали на 15 прц. Що діється у Варшаві, не нас не болить не гріє, а тутешні ціни дуже легко перевірити. І перевіривши, кожний мусить прийти до висновку, що вся писанина про дешевизну одягових матеріялів є виключно плодом — купецької реклями.

— **Закон про охорону комірників.** Тому, що прийнятий варшавським соймом закон про охорону комірників може перейти ще чималу вівісекцію на нарадах сенату, подамо заповіджений фахово — інформаційний звіт аж після появи його в остаточній формі.

— **Пачка сірників і нашти совітського бюрократизму.** Камянєв подав такий приклад на пануючі в Союзі ССР. бюрократичні відносини. Пачка сірників, яка — скажемо — коштує 100 одиниць з моментом виходу з фабрики, мандрує до тресту, а від тресту до синдикату і з виходом від синдикату коштує вже 195. Потім іде до Центросоюзу (кооперат. централі) а в поворотній дорозі її ціна зросла до 207. Губерніяльна розпродажна комора підносить ціну до 215, а повітова до 315. Зі складу дільничці та сама пачка сірників виходить у ціні 407, так, що поки дійде на село, коштує не більше ні менше, як 527 — не рахуючи, очевидно, й сільських крамарів та спекулянтів!..

— **Маєток у подушці.** Приємно здивованою була одна мешканка Льондону, що на днях купила на прилюдній ліцитації подушку. Бажаючи перш усього гарно вичистити її, казала її перешити. І ось у пірю найшли скарбових бонів національної оборони на суму 2.000 фунтів шт. (1 ф. шт. — 40 міл. мп.) і багато инших вартістних паперів. Тому, що ніхто не зголосився в справі того майна, щасливе придбання стане власністю властительки подушки.

— **Залізниця знов дорожіє.** З днем 16. березня мається підвисшити пасажирську залізничу тарифу о 25 процент, бо досі з огляду на зріст коштів експльоатації в звязи з піднесенням доріжні в сіні не покривала дефіциту.

— **Незнане плем'я на Сибірі.** Московські часописи звідомляють, що недавно вернулася з Сибірі наукова експедиція. Вона розслідила під проводом ученого Городкова в північно-східній Сибірі полоси, на яких досі не стрічала ще нога цивілізованої людини. Найшли там над рікою Пур (Тобольська губ.) незнане досі плем'я, яке не має нічо спільного з Самоєдами. Плем'я це називають Пангасево, себто лісові люде. Вонинж самі називають себе Нешан.

— **Осторога!** Друкарня Ставропігійського Інституту у Львові, під управою О. Яськова, пошукує за посередництвом „Нашого Прапору" складачів-страйколомів, „найрадше емігрантів Українців". Несвідомих діла наших братів Придніпрянців остерігаємо перед цею кондицією. — У Львові тревае страйк друкарів уже три тижні. Не будьте страйколомами, бо пізнійші наслідки припишете самі собі. Близчі інформації подає Володимир Кубіцький у Львові, вул. Пекарська 18. (Емігрантські часописи просяться о передрук.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Заходом „Товариства Українських Жінок"
в СТРИЮ
відбудеться в четвер дня 6 марта п. р.
„Святочний вечір з нагоди 20-ліття письменської творчости О. Олеся" —
при ласкавій співучасти п-ни Галі Пясецької і п. проф. Москвичева. 1507 1—1

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

Вальоризаційний франк.

Нині 5 і 6. с. м. вальориз. франк 1.800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 4. березня 1924.

Нині на приватній біржі тенденція від 12. год. звижкова, в останній хвилі платили о 30 до 40 тисяч дорожше.

Доляр ам.	9,279.000—9,300.000
Доляр канад.	8,800.000—9,900.000
Чеські корони	275.000—278.000
Леї	450.000—480.000
Фунти штерл.	39,000.000—40,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	450.000—500.000
Франц. франки	395.000—000.000
Франк шв.	1,600.000—1,600.000
Франк бельґ.	350.000—350.000
Гульдени голянд.	3,430.000—3,450.000
Ліри італ.	395.000—395.000

Золото

20 кор.	42,500.000—43,000.000
20 франк.	38,500.000—39,500.000
20 марок нім.	44,500.000—45,000.000
10 рубл.	54,500.000—55,500.000

Срібло

Кор. австр.	765.000—785.000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1,750,000—2,000.000
рублі	3,000.000—3,750.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.750.000

Варшава 4.III. Долярн Зєд. Держави 9.350, 9,300—9,250. Доляри канад. 8,935. Фр. франц. 380.

Чеки: Бельгія 336,600, 332,500, 334,500, 330,600. Голяндія 3,470. Льондон 40,250, 39,990, 40,190, 39,790. Новий Йорк, як готівка. Париж 382.500, 379.500, 337.500. Швайцарія 1,620, 1,611, 1,619, 1,603. Прага 270.950, 264.450. Відень 132, 131, 132 130. Італія 402,250. 8 прц. поз. 15 м., 15,100. Мілянівка 775—700. Доя. поз. 5.550.

Цірих 4. березня 1924. Голяндія 215,50 Новий-Йорк 578. Льондон 24,82. Париж 23.55. Медіолян 24.77. Прага 16.70. Будапешт 0.0110. Букарешт 3.05. Белыград 7.27·50. Софія 4.25, Відень 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 4. березня 1924.

Скромні обороти в ячменю і гречці. — Загальний оборот 30 тон. — Подача ослабла, брак попиту з причини грошевої скрути. — Тенденція вдержана. — Настрій без охоти.

Пшениця краєва 75/74 з 1923 р. 33,000.000—34,000.000*, жито галицьке 68/69 з 1923 року, 19 500.000—20,500.000*, ячмінь гал. бров. 20,500,000—21,500.00* ячмінь гал. для перемелення 17.500.000—18,500.000, овес гал. 66/67 з 1923. року 19,500.000—20,500.000, гречка 26,000.000—26,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

La „Ziro". Листа одержано. Просимо подати дальші інформації.

Вечерниці для старших уладжує тов. Українська Захоронка в суботу дня 8-го с. м. в малій салі Лисенка. Початок о год. 8-мій. 1502 1—2

Надзвичайні жертви на „Рідну Школу". З нагоди свого вінчання, яке відбулося 2. марта п. р. в церкві св. Юра у Львові зложили на „Рідну Школу" Вп. пп. Іван і Антонина з Мацевичів Кузиляки з Долини 50 міл. мп.

Крім 1%-вого датку зобовязалися складати через три місяці по 10 міл. Вп. пп. Галущинський Михайло Навроцький Осип. На поклих оголошеній в українських часописах зложили на „Рідну Школу" в міл. мп. зі Львова: Вп. Ловецьке Тов. „Тур" 20, Навроцький Осип 10, Кавецький Богдан 10, Тов-во „Титан" 100, д-р Мацькевич Вол. і Е. 50, Оянсько Олекс. 20, Іжицький Вол. 20, Галущинський Мих. 10, Фірма „Текстиль" 15, д-р Богонюк Микола 30, інж. Мудрак Юліян 50, агр.-техн. Тов-во „Праце" 20, С. К. 20, Майка А. Новосілки 20, Шубертівна Ю. Козині 15, Церковне Братство в Тарнавці 10, Гром. Торки рівнозартість 8 дол., із Сокаля: Пов. Тов-во кред. 5, торг. Сп. „Добробут" 5, Павло Мазурок 2, інж. Ол. Винників 5, Осип Демчук 2, Яр. Бокало 1·5, Лука Ковальчук 0·5. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку — Головна Управа У. П. Т. 1404 1—1

Приєднайте передплату!

Дрібні оголошення.

ДО ЗАМІНИ, добра, вигідна і з добрими доходами парохія. — Письменні зголошення до уряду парохіяльного Пяткова руська п. Бірча. 1495 2—3

СКЛАД НОТ вул. Романовича 11. бічна пл. Академічної поручає свій богато заосмотрений магазин. Висилка на провінцію. 1430 6—8

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ
Д-р Іван Романків
отворив канцелярію
1492 **в УГНОВІ.** 2—2

КОНКУРС

До виарендування **реставрація** сезонова в місцевости кліматично-лічничій в Підлютім коло Перегінська. — Оферти письменні з долученням сто золотих польських як вадії вносити до 20 марта 1924 р. на адресу Центральної Адміністрації Митрополичих дібр у Львові, площа Юра 5. 1503 1—6

НА РАТИ
Львівська С-ка Мануфактурова вул. Академічна 23
продає по **гетізкових цінах** як до тепер, всім а **спеціяльно урядникам,** ріжні мануфактурові і блаватні товари, матерії мужеські і жіночі, зимові товари, полотна, велюри, камгари, коци, бархани і т. п.
1474 а) 4—6 НА ДУЖЕ ДОГІДНИХ УМОВАХ.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 51 (10.144). Львів, пятниця 7. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАНЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Ділo" Львів.
Час. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

„На вулькані".

Лубочні „кресові" польські органи кричать захриплими, роздираючими душу голосами, що „Малополяки" живуть на вулькані. Не тільки кричать, але й взивають до організації, до оборони, до поголовного узброєння, бо ситуація така, що тут „кожний Поляк мусить бути жовніром, кожний поріг польської хати — твердинею".

Можнаб на ці розпучливі крики не звертати уваги — тим більше, що лубочна преса не репрезентує ніякого організованого, навіть ніякого означеного гурта людей. Та якраз тим є вона небезпечна, бо вона своїм безвідповідальним, сенсаційно-політичним впливом відділовує на грубі нерви тзв. компактної більщости, вона збуджує первісні інстинкти, вона вводить ферментацію в невироблену масу і підготовлює хрестоносні походи проти уроєних „підземних сил". І ще одно! Ні на одну хвилину не слід забувати, що та розхрістана преса є чутким резонатором поліцейських думок і намірів та що її одчайні крики вказують на підготовку поліції до якоїсь великої акції.

На чолове місце львівських лубочних органів висунулася Гродківсько-Вітосівська „Газета поранна". Її стаття „Жиємо на вулькані" є своєрідним „mement-ом" на адресу польського „кресового" громадянства. Галичина — на думку цього поліцейського органу — „є сьогодня виставлена на найсильнійші сусідські апетити і найповажнійші замахи туземців". Українці — мовляв — не вдоволяються гаслом „економічної й культурної відбудови". Ні, вони піднімають повстанчі прапори, вони леліють ідею відплати, вони організуються до нової збройної боротьби, вони порахували вже кожного жовніра в гарнізонах та оцінили його боєздатність. А тепер вичікують тільки пригожої хвилі, коли польська держава попаде в зовнішній конфлікт або внутрішню кризу. І тут заходить питання, чи в тому новому зударі видержать „кресовці", як це було в р. 1918, чи вони не подасядуть перед українськими повстанчими силами.

І тому накликується до мілітаризації цілого „кресового" громадянства. Невіруючих в українську боєву готовість слід би завести до архіву актів, що торкаються політичних справ і показати їм ad oculos, які пляни криються в таємних кузнях. Це вже голос з... поліції, яка й так нікому не покаже ніяких планів, а як і покаже, то Господь знає, що це за пляни. Зрештою сама „Газ. пор." відслонює завісу і urbi et orbi заявляє, що поліція має в своїх руках спис українських військово-виховуючих товариств. А в тому списі фігурують — по місцевостям — сокільські організації, стрілецькі союзи, пластунські організації і сільські дружини.

Так представляє справу „Газета пор." дня 5. ц. м. Нема найменшого сумніву, що всі її „дані" є найординарнійшими видумками, чисто „кресовими" фантазмагоріями. Є це одночасно - зручний поліцейський маневр, щоби відвернути увагу громадянства від вчинків поліції і заарранжуванням нових загальних репресій супроти Українців відсунути в сутінь поліцейські методи.

При цій нагоді годиться пригадати, що та сама „Газ. пор." тому чотири місяці з гаком (27. жовтня 1923 р.) дивилася на ці справи дещо инакше. Вона приводила слова през. Войцеховского, який в своїй обїздці північно-східних „кресів" громив своїх земляків, що вони „методи заборців живцем перенесли до нинішніх метод володіння". „Польща — писалося там делікатно — не має до тепер своєї скристалізованої, державно-свідомої лінії поведення з національними меншостями, але блукає серед хаосу найріжнороднійших, суперечних метод, що бють з ріжних джерел, а також тих, що є відновою трагічної доби історії нашого народу, історії національного гнету". Польща живе з дня на день, замісць програми є хаос, або кілька програм. „Крім поліційних засобів не шукається ніякого зарадчого способу на боївки і тайні організації. Обманюючи себе, що „нема Українців", „нема української квестії", а є тільки агітатори, яких вистане арештувати", — ведеться політику безголовя. „Так само мається справа зі шкільництвом. Не думаючи про те, якою могутністю міг би бути український університет, відсувається його створення на необмежений час, легковажиться його вартість і його наглу конечність. В шкільній політиці вистарчаючим засобом є закривання українських шкіл, хоч денаціоналізація сьогодня є абсурдом". Ведеться тільки чисто негативну акцію і тим чином „приспішується хвилю, в якій уже не зможемо нічого зробити".

Як бачимо, за чотири місяці „Газ. поранна" зробила великий крок вперед, перейшла величезну еволюцію. Видно, тепер уже польські правлячі чинники вийшли з хаосу і скристалізували свою лінію поведінки. А та лінія — то ревізії, тюрми, побої, суди, багнети, нищення і тратування всього українського та... мілітаризація „кресовців".

Завданням цих рядків є ніщо инше, як тільки виказати ту польську політичну лінію у відношенні до Українців, показати, як вона на практиці є стійка, непорушна, заморожена, яка вона безсила до якоїсь хоч трохи розумнійшої еволюції — навіть з польського становища. Її непорушність є закаменіло послідовна, її бундючність — безмежно очайдушна, а її глупота — визиваючо безмежна.

„Жиємо на вулькані" — каже „Газ. пор.". І ми погоджуємося з тією думкою. Сьогодня в краю кипить, хвиля обурення переливається через край. Польська поліція не без принуки теперішнього мін. внутр. справ зробила все можливе, щоби населення вивести з рівноваги. Що діється у Львові — знаємо. Зновуж з краю надходять трівожні вістки, що поліція вперто переслідує селянство. Забирають кожну українську газету, кожну книжку, арештують, бють, держать кілька днів у вязниці, опісля випускають одних і арештують других, випитують, чи хто не переписується зі Львовом, шукають, мишкують, видумують, фантазують, одним словом збільшують метушню. Розярення українського села доходить до кульмінаційної точки.

Поруч з тим ідe широко закроєна провокація. По селах увихаються підозрілі типи, вдираються в довіря легковірних людей, підмовляють їх і піддурюють. Величезна охоронницька армія хоче доказати, що вона конче потрібна, бо инакше „креси" відпадуть від „мацержи". І тому вважаємо своїм обовязком звернути увагу нашого громадянства на новий підготовчий наступ. Сигналом до цього наступу є „бомба" в потязі, як сигналом до осінних репресій 1922 р. були бомби в українських інституціях. Всі знаки на „малопольськім" небі вказують, що ми в осередку ситуації, аналогічної до осени 1922 р. Не виключене, що в найблизчих днях відбудуться труси у всіх українських інституціях, у виднійших діячів, підуть масові арешти, щоби опісля заінавґурувати більший процес і тим чином закрити страшні поліцейські методи.

Так є — ми на вулькані, що більше! — ми в гегенні, яка затроює повітря і не дає дихати. Та нас ніщо і ніхто не залякає.

Між Варшавою і Станиславовом.

(З університетських професорських кол.)

Одним із чергових абсурдів, що саме тепер товчуться на стовпцях польської преси, є концепція українського університету у Варшаві. Давнійше частували нас Луцьком, Станиславовом — асиґнували навіть свого часу на ту ціль аж три мільони марок, — висували також Коломию, і хто зна якби було пішло так далі чи не були би з цілком серйозною міною пропонували нам Куликів чи який там инший Пацикїв. Тепер наші шанси зросли: кинено провінцію в кут, а висунено столицю держави...

Така „великодушність" наших опікунів заставляє нас уже раз остаточно розправитися з усіми цими немудрими комбінаціями, зібрати всі аргументи „за" і „проти", і сказати ясно керманичам польського державного корабля, що тільки Львів може бути осідком українських Високих Шкіл, а підносити всякі инші місця осідку — значить: кепкувати собі або провокувати.

I.

„Варшавська" ідея зродилася за царювання Гломбіньского на освітньому престолі. Отся мудра вигадка, — як і взагалі всі ідеї, що вяжуться з місцем осідку наших високих шкіл — має очевидно таку одну мету: не допустити до дальшого „рущення" Львова.

Та хоч ми й свідомі того, що українська святиня наук у столиці Галицької України дуже скріпила би наш престіж, і то не тільки у Львові, то проте можемо заспокоїти хоронителів польської державної думки, що нема їм що боятися дальшого „рущення" з тої саме причини. Чисельно через те український елемент не так дуже зріс би, бож усі, що причасні до українських високих шкіл, уже й так постягадися до Львова: вся професура і тих кілька сотень студентів, що постійно ходять на виклади теперішніх українських приватних високих шкіл: університету й політехніки. Таким чином прибуття нових 200—300 свіжих студентів хіба не зробило би великої ріжниці в білянсі „польскости" Львова. Львів, наскільки є український тепер, настільки ним і лишиться; українізація його росте стихійно, від низів, без огляду на те або инше поставлення університетського питання, — а українізується він якраз дякуючи тим усім репресіям польської влади, що йде на „знїщенє Русі".

Другий аргумент проти Львова — настрій польського громадянства. Тут уряд хоче представити себе у світлі вірного грамофону громадянських настроїв і не хоче зробити нічого такого, що захитало би чулову гармонію між урядом і населенням. Та коли піднесемо тільки трохи рубець таємничої заслони, побачимо, що воно трохи не так; уряд сам свідомо підтримує ці протиукраїнські настрої „кресового" обивательства. Бо такий „сильний" уряд, як теперішній, який зумів усесильному долярові сказати: „Стань!" — і доляр припинив свій божевільний танок, — такий сильний уряд повинен би знайти в собі стільки авторитету, щоби накивати трохи польсько-„малопольському" громадянству. Миж знаємо, який вплив на публичну опінію має преса, і далі, який вплив на пресу має поліція — досить пригадати, як сквапливо вся польська преса повірила поясненням поліції про Юлію Баравську та її шпигунську діяльність. — Отже вистарчило би, щоби центральний уряд наказав поліції, а поліція пресі: „пишіть так і так" — і настрій „громадянства" пішов би по лінії бажань уряду.

Та мабуть найважнійший аргумент третій: відтягати всю „бунтівничо" настроєну українську молодь із „всходней Малопольскі" й перекинути її на варшавський брук. Там вона — мовляв — не матиме грунту під ногами, щоби далі ширити „антипаньствову дзялальносць"; а живучи в найкультурнійшому осередкові держави, поволі позбувалась би своїх „гайдамацьких" манір і набіралась би правдивої польської оглади.

І тут уже пан Гломбіньскі, що може випадково тільки розкрив нам свої карти, „сів у калошу!" Відтягти всю молодь із Рідного Краю та кинути її в чужу сторону — ось який ідеал польської „народової" думки! Та чи він можливий до здійснення? Уявіть собі тільки, яким способом проживають у Львові сотні наших молодих людей: одні „кутом" у рідні або знайомих, другі — на лекціях або працюють у наших інституціях, а треті живуть тими харчами, що їй собі довозять із дому. І те все перекинути у Варшаву: хто там за-

хистить усіх тих бездомних, хто дасть їм їсти? Хто із студентів зможе двічі в місяць їхати на село за харчами? Цеж відома річ, що студент може так „хитро мудро" пробиватися крізь життя тільки на рідному ґрунті, — а на чужині без видатної допомоги не виживе!

Навіть приміщення кількох десятків сімейних професорів у Варшаві було би сполучене з великими труднощами; але приймім, що це можливе, щоб уряд відведе якусь велику касарню на пристановище для професорського тіла; тоді університет матиме професорів. Але чи матиме студентів? Боїмося, що ні, бо крім синів кількох українських пасказрів (як це слушно завважив один із наших громадян) навряд чи хто туди поїде. Бо посилати сина до Варшави—вийде на те саме, що давати йому змогу прожити у Відні, Празі чи де инде; і тут і там — чужина; а коли вже вибірати чужину, то таку, де дитина могла би набратися справжньої культури та справжньої науки, а не тільки польської поверховности й „бліхтру".

Отже університет у Варшаві міг би з тяжкою бідою мати деяких професорів, але не мав би студентів. І хоч би з тієї одної причини наше громадянство не може прийняти тої „ласкавої" оферти.

А остаточно—зясуймо собі й те, що точкою амбіції українського університету мусить бути—поставити на тверді ноги все українознавство; без того не матиме він свого специфічного значіння для української культури. І тут уже не приходиться нам багато говорити на цю тему; цеж відома річ, що тільки Львів із своїми пребагатими збірками, музеями, бібліотеками і т. д. може бути ґрунтом для успішних студій з обсягу української мови, літератури, історії, етнографії, природи і т. ин.

(Докінчення буде.)

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

Після трагічної події.

„Поготівля воєнне".

Давно вже не було такої очайдушної гри на нервах читаючої польські пресові органи публики, як після ствердження страшної події в львівських поліційних арештах. Вся здатність до видумок, вся просто американсько-кінова помисловість, вся унасліджена по старій шляхті фантазія пробивається в тих всіх „сензаціях", які сьогодня переповнюють стовпці польської преси. До багатьох, занотованих нами „сензацій", додамо ще одну. Відомий В. Демянчук, довголітній поліційний агент, що пише в Гродківських органах („Газ. пор." і „Газ. льв.") під знаком (W), а на якого „авторітет" в українських справах — як на пітійську пророчню — дуже часто покликуються деякі українські органи, — помістив у „Газ. пор." з 5. ц. м. потрясаючу „сензацію" під написом: „На слідах великого руського заговору. — „Поготівля воєнне" і Бесарабова".

Демянчук — очевидно „za rapią matką" — твердить, що поліція впала на сліди великої української повстанчої організації, чисельно й якостево дуже сильно зорганізованої, яка працює над викликанням повстання в Галичині і прилученням українських земель до одної зі сусідних держав. Справою кермував спеціяльний комітет з осідком за кордоном у порозумінні з українськими емісарями, що повтікали на радянську Україну.

Та організація називається „П. В." (Поготівля воєнне). Головною посередничкою між тайним комітетом і краєвими організаціями була Ольга Бесарабова, яка для інтензивнійшої праці перенеслася літом 1923 р. з Відня до Львова. В її руках спочивали всі конспіраційні нитки. Краєві українські діячі не були поінформовані про розміри цеї діяльности. Її підпомагала тільки українська еміґрація. Про цю справу довідалися краєві чинники аж після трагічної смерти Бесарабової і „мабуть тому українська преса, підтримуючи закиди мнимого побиття її в поліційних арештах, не старається ані словом вияснити причини арештування".

До цього кінового акту мусимо замітити, що тисячі українських громадян були арештовані і ми не могли ніколи вияснити причини їх арештування. Що більше! Відомий композитор о. О. Нижанковський, державний секретар Мих. Мартинець і багато инших було без суду розстріляних, але ми не в силі вияснити причини їх розстрілу, а польські власти не можуть до нинішнього дня найти виновників і виконавців розстрілу, хоч мають до того величезний апарат. Взагалі, що тут під польською владою можна вияснити? У вересні 1922 р. в кількох українських інституціях вибухли підложені бомби і поліція, яку удержується також з українських податків, нічого в тій справі не вияснила.

Ця інспірована казочка про „Поготівля воєнне" (незручно видумана назва, бо по українськи було би: „Воєнне Поготівля"!) є взорована в цілости на „Pogotow-ю Patryotów Polskich". Видно, що назва „поготівля" є в моді, а краще і страшнійше виглядає, як є ще прикметниковий додаток „воєнне". Як бачимо, то крім „бомб", які мають ту прикмету, що чигають на папері великих поліційних достойників Ящолта і Свольокена, добре є подати в цих часах також історію про „Поготівля воєнне". І публика має „сензацію", і поліція набірає „анімушу".

Ще про поліцейську „сальоновість".

„Дзєннік людови" подає, що арештований 11. лютого ц. р. Брехер надіслав до рідні листа, в якому описує „сальонові" прийоми львівської поліції. Отже при „переслуханню" Брехера бито його від год. 6-тої до 11·30, т. зн. 5 і пів год. Бив головно підком. Лабяк. Він для вигоди сів собі на деліквента і піхвою шаблі бив його біля трьох годин. Опісля Брехера зовсім роздягнуто, голову завязано мішком, облито його водою, а Лабяк пускав йому електричну струю. Вкінці привязано його до лавки, а Лабяк бив свою жертву в підошви так довго, поки не спухли.

Цей лист опубліковано. Тепер можна уявити собі, якого садистичного „моціону" уживають львівські поліційні комісарі. Так діється у Львові, в осідку вищих властей, а що діється на провінції?

Гарні часи, і гарні порядки—нема що казати. Відзначення, похвали і подяки для такої важкої праці поліції — рішучо вже запевнені.

Наддніпрянська Україна.

Економічні перспективи України в звязку з визнанням.

Уповноважений Народнього комісаріяту заєкордонних справ України Шліхтер висловив свої погляди на нові економічні перспективи України в звязку з визнанням Спілки радянських соціялістичних республик деякими европейськими державами слідуючого змісту:

Правильний погляд на економічні перспективи ми матимемо тоді, коли розглянемо цифри вивозу з України в довоєнний час з вивозом в біжучому операційному році. Вивіз з України в довоєнних часах по двом основним ґрупам, харчовим припасам, сировині та напівфабрикатам — складають в середньому 364 міл. золотих карбованців; вивіз цих самих товарів в 1923 році виносив всього коло 20 міл. золотих карбованців. Ясно, що для вивозу одкриваються широкі перспективи. До цього часу перше місце займав вивіз наших товарів до Німеччини (62 проц.) до Англії та Італії відсоток вивозу не значний. Зараз Італія займає досить значне місце в нашому вивозі. За останніх 10 років в Італії дуже розвинулась машинобудівельна індустрія; через те італійський ринок буде приймати у великих розмірах не тільки предмети харчові, але й криворіжську руду, нікопільський марганець, а також ліс і значну кількість донецького антрациту. Щодо хлібо-експорту торговля з Україною дає значні перспективи. Минулого року для хлібо-експорту ми використали тільки близький Схід; але невелика вмістимість грецьких і турецьких ринків не давала нам повного задоволення. Тепер же в звязку з встановленням регулярних рейсів (морської плавби) між портами Чорного моря та Італії, можливости хлібо-експорту України дуже широкі.

(„Більшовик" ч. 40).

Ювілей академіка Лободи.

Дня 16. лютого відсвятковано в Київі 35-літний ювілей наукової праці відомого українського вченого, члена Української Академії Наук в Київі, Лободи.

АНТІН ДІВНИЧ.

АВГУСТИН ВОЛОШИН.

(В 75-літню річницю праці закарпатського діяча.)

(Докінчення.)

Почувши в 1889 р. концерт львівського „Бояна" в Ужгороді й познайомившися з декількома Галичанами (між инш. і з бл. п. Мих. Губчаком), Волошин постановив подивитися до Галичини. І двічи був він в Галичині у Львові, приглянувся до українського життя, навіз книжок, виписав газет народницьких і русофільських. З Галичини привіз віру в кращі часи й житєздатність українського народу.

Ставши учителем, а від 1912 р. директором учительської гр.-кат. семинарії, Волошин рік-річно випускає молоді ґенерації учительства, і защіплює їм любов до рідного народу й рідного слова. Дальше ще від 1899 р. зачинає видавати підручники для народніх церковних шкіл, як граматику, букварі (т. зв. азбука), читанки, біблії тощо. Для характеристики, в яких відносинах доводилося вести цю дрібну і — здавалось би — нікому не страшну роботу, хай послужить факт, що напр. перший наклад букваря мусів бути знищений тому, що Волошин з йому замісць заведених назв „Унґвар" й „Еперієш" ужив назв народніх „Ужгород" і „Пряшів". Дальше написаного підручничка рахунків не міг випустити, бо — це був патріотичний мадярський предмет. І його підручник мусів чекати аж світової війни й революції, поки побачив світло дня, бо — загрожував цілості й величі мадярської держави!

Від р. 1903. переймає Волошин редакцію „Науки" й редакцію календарів (місяцословів). „Наука" виходить ріжно: то як тижневик, то як ілюстрований місячник із ілюстрованим додатком „Село". Так довів Волошин цю одиноку українську газету за Карпатами до сьогодня. Коли взяти обставини, в яких це діялося, коли зважити, що треба було більше думати над тим, що не писати, як над тим, що писати, а до того додати, що Волошинові приходилося доплачувати нераз і більші суми, то ясно стане, що піддержання цього одинокого органу на Закарпатській Руси — це виключна заслуга Волошина.

Календар був тут одинокою книжкою, що йшла в народ, був тут усім: і енцикльопедією всякого знання й ґазетою (за цілий рік) і форумом для познайомлення тутешнього читача з перлинами української поезії й прози тощо. Від 1903 р. Волошин щорічно видає календарі. Побіч статтей релігійно-морального змісту (головно взивання до поборювання алкоголізму тощо) познайомлює з Франком, Шевченком, Федьковичем та инш. Крім того видає як бібліотеку „Поучительное чтеніе" 4 книжочки, потім декілька книжочок в бібліотеці „Читальня".

Так обслугуючи народні школи вчителями й добрими підручниками, які навіть діждалися похвали мадярської влади, дальше ведучи можливу освітню працю „Наукою" й календарями — дожив Волошин розпаду Австро-Угорщини. Закарпатська Україна ввійшла як складова автономна частина до Чехословацької республики.

Змінені життєві обставини вимагають праці на всіх полях.

І тут ви знову стрічаєтеся всюди з імям Волошина. Для новоосновання українських шкіл видає в нових виданнях, перероблені на чистійшу мову шкільні підручники, пише нові (фізика, наука стилізації, педагоґіка, дидактика, історія педагоґіки й инші). „Науку" перетворює на політичний тижневик „Свобода", що заступає народній напрям, боронить автономних прав та захищає віру від кацапських православних затій, закладає новий духовний місячник „Благовістник". Є між першими організаторами народнього „Підкарпатського Банку", „Кооперативного Союза", — закладає з д-ром Юл. Бращайком товариство „Просвіта", стає заступником голови т. зв. „руської хліборобської партії", що згуртовує в собі все свідоме селянство й інтелігенцію. Працюючи в редакції, в партії, у всіх основаних культурних і економічних інституціях, він не кидає й директури учительського семинаря, що саме тепер випускає дійсно молодих піонірів народнього відродження.

Не дивно, що він має чимало й ворогів. Це в першій мірі Мадяре, що добре знають, що вони завдячують Волошинові, далі ті новонавернені з Мадярів „Русини", що їм більше під смак не „простацька" мова, але панська московська. Бо Волошин із тими недовченими Русинами й кацапами не панькається, розправляється при всякій нагоді гостро й без компромісів. Він стоїть тепер без застережень на тім, що закарпатські Русини це частина українського народу та що їх говори — це говори українські, а не як не деякі хочуть, московські чи навіть самостійна мова!

І тому будучий історик сьогоднішнього українського лихоліття, згадуючи про відродження Закарпатської України, мусітиме згадати не злим тихим словом імя Волошина.

Дня 18. березня влаштовують закарпатські земляки його ювелейне свято. Не від речі буде тут зазначити, що Ювилят повинен одержати як найбільше привітів саме від українських організацій.

Столітні роковини уродин Бедржиха Сметани.

Дня 2. березня 1924 р. минуло 100 літ, як прийшов на світ в Літомишлі батько модерньої чеської музики Бедржих Сметана. Ці столітні роковини святкує весь чеський нарід дуже урочисто. Тому що й частина нашого народу причинюється до цього свята, а то на Закарпатській Україні, й тому, що його найпопулярнійша опера „Продана наречена" ввійшла в репертуар і українських театрів, не від речі буде присвятити й на сторінках української преси декілька слів Б. Сметані.

Вже в молодих літах зраджував малий Сметана незвичайний музичний талант вже маючи 6 і пів року виступив публично як пяніст на академії. В школі присвячував увесь час музичним студіям і музичній праці. Маючи 19 літ, мав уже за собою 22 композиції на фортепян і скрипку. Від 1843 рішає посвятитися зовсім музиці. Але гірка була доля тодішнього чеського музика. Пробивався музичними лекціями. Аж позичка композитора Ліштa дала йому спромогу заложити музичну школу в Празі, через яку Сметана став пропаґатором модерної музики. Тоді також здобуває славу геніяльного пяніста. Але в музичних колах, а тим більше між громадянством знаходив мало зрозуміння й на прикл. його самостійний концерт 1855 р. скінчився великим недобором. Сметана задовжився так, що радо прийняв місце в Гетеборзі в Швеції, де перебув 5 літ. Вернувши до Праги, Сметана знову кінувся в вир боротьби над зреформуванням музичного смаку. Працює як композитор, дирігент і публіцист. Компонує на фортепян, скрипку, для хорів. Але незрушний памятник поставив собі Сметана не лише в чеській музиці, але в музиці цілого світа своїми операми, яких написав 8, а то в хронольоґічнім порядку: „Бранібори в Чехії", „Продана наречена", „Далібор", „Лібуша", „Дві вдови", „Поцілунок", „Тайна" „Чортова стіна". Остали ще по ньому і фрагменти ріжних початих опер. Його перші опери зєднали йому чимало прихильників, але й чимало ворогів і то якраз у впливових музичних і театральних колах. А все таки від 1866 Сметана переймає місце капельника Народнього Театру в Празі і остає на цім становищі до 1872 р., коли його стрічає найбільше нещастя, яке лиш може стрінути музика, а саме він тратить слух! Та всеж таки не перестає працювати — його три останні опери писані в глухоті „Поцілунок", „Тайна" і „Чортова стіна". А одначе вони не мають жадного сліду хороби свого творця, так само як і всі композиції, що вийшли потім зпід його пера. Недуга його погіршилася з 1883 до тої міри, що його переслідують галюцинації й 1884 р. його перевозять до Праги до заведення для душевно-хворих, де він умирає 12. мая 1884.

Імя Сметани стало між найбільшими іменами світової культури, голосячи славу чеському народові. Аж по його смерти зрозуміло чеське громадянство його велич. Не диво, що молодші генерації віддали пошану його геніеві й культ Сметани став сьогодня між чеським народом дуже високо.

Найбільшою популярністю втішається його комічна опера „Продана наречена", що перейшла майже всі сцени цілого світа. В перше виставлена була 30. квітня 1866 р. В такім виді, як сьогодня виставляється, була виправлена в 1870 р. В перше на позаческих сценах була виставлена 1892 на віденській сцені й від тоді йде триумфальним походом через усі сцени світа.

І Закарпатська Україна святкує ювилей Сметани. По всіх школах згадують цього великого музика; не є до нього можливість, дають його твори. В Ужгороді відбулася дня 2. п. м. святочна академія при участи двох орхестр, хору „Руського театру Просвіти", „Руського національного хору" і хору чеського „Сокола" та артистки на арфі п. Мартинцевої (Чешки). Замітне, що кацапствуючі музичні організації „Фільгармонія", „Боян" відмовилися від участи в святі, а всеж таки оголошення про академію появилися на чеській і московській мові.

Дня 3. ц. м. виставив „Руський театр" вперше на Закарпатській Україні „Продану наречену". Вже давно перед виставою не було ні одного квітка. Коли відгукнеться на неї чеська преса, буду старатися подати голоси тої преси. *А. Д.*

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Домагання большевинів до Анґлії.

„Таймс" інформує, що большевицький російський уряд поробив в Льондоні кроки для того, щоби Анґлія замінила своїх дипльоматичних представників у прибалтійських державах. Домагання це мотивується тим, що анґлійські дипльоматичні представники в тих державах демонстративно виявляли свою ворожість до большевицького уряду. Крім цього большевицький уряд зажадав відкликання та звільнення рижського кореспондента „Таймса". (Мабуть це останне большевицьким дипльоматам вирвалося помилково, бож ясно, що анґлійський уряд не може впливати на незалежну пресу в тому напрямі, щоби вона держала в Ризі прихильного большевикам кореспондента).

Погляди грецьких офіцерів.

Атенські ґазети доносять, що 2500 офіцерів грецької армії підписало меморіял до уряду, в якому домагаються від уряду негайного проголошення республики. На випадок відкинення їх домагань офіцери грозять виступом із рядів армії.

Італійські концесії.

Про нафтову концесію, яку уділив большевицький уряд Італії в Грузії подають, що концесія ця уділена спілці, в яку ввійшли медіолянські банкирі і промисловці разом з деякими бельґійськими капіталістами. Спілка заложена під назвою „Société minière italo-belgique de Georgia". Дістала вона дозвіл на експльоатацію простору на 20.000 десятин, прилягаючого безпосередно до залізничого шляху Закавказької залізниці. Речинець концесії передбачений на 33 роки, при чім три роки призначено на підготовну роботу та пошукування за нафтою. Большевицький уряд застеріг собі право по 20 літах виступити зі спілки. Спілка обовязана доставляти російському урядові означену скількість нафти. З упливом речинця спілка передає безплатно весь терен з інвентарем урядові. В формі ґарантії складає спілка в заграничних банках означену суму ґрошей.

Бесарабська делеґація у румунського короля.

Згідно зі звідомленнями з Букарешту окрема делеґація бесарабського населення подала королеві і премієрові Братіяну меморандум, заосмотрене тисячами підписів представників ріжних верств населення з домаганням негайного знесення військового стану в Бесарабії.

Протест французьких письменників.

„Нає фрає Прессе" подає з Парижа: Французькі письменники запротестували проти вигнання визначного еспанського письменника й ученого Михайла де Унамуно ґен. Прімо де Ріверою. Вигнання наступило наслідком викладу де Унамуно в мадридському Атенеум. Унамуно, якого звуть у Еспанії Толстим, позбавлено посади і вивезено на Канарійські острови. Атенеум, яке є осередком інтелєктуального життя Мадриту, зачинено.

Латвійський пос. про балтійський союз.

Латвійський посол у Фінляндії Сарінш заявив у інтервю, що ідеї балтійського союза ще не дозрілі в фінляндській громадській думці. Можна здогадуватися, що в найблищому часі взаємини Фінляндії до балтійського союза зміняться в користь утворення балтійського союза.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Чи Польща виконує зобовязання мир. договору?

З Варшави звідомляють, що дня 4. ц. м. відбулося засідання політичного комітету Ради міністрів під проводом през. Ради. Звіт із загр. положения здав польський посол у Льондоні і дел. до С. Народів Скірмунт. Предметом нарад була одначе не так справа з недалеким засіданням С. Народів, як радше проблєми „кресової" політики Польщі. А саме Анґлія цікавиться цим, яку політику веде Польща на окраїнах і чи вивязується зі своїх зобовязань мирового договору.

Польський сойм.

На четвергове засідання правиця змобілізувала всіх своїх членів, відкликуючи урльопи. На денному порядку нагле внесення ППС. про поготове патріотуф польскіх і справа Бесарабової. На засіданні явиться вперве мін. Сікорскі і він мабуть відповість на інтерпеляції.

Українізація судівництва на Україні.

На зїзді українських судовиків комісар справедливости виголосив промову про потребу українізації судівництва на радянській Україні.

Димісія турецького правительства.

Турецьке правительство задумує негайно зголосити димісію. Одначе кабінет заразже зреконструює Ісмет паша. Він з правительственної програми має вилучити справу релігійних реформ.

Втеча Гуерти.

Провідник мехіканських повстанських військ ґен. Гуерта втік на територію Зєдинених Держав. Там задумує осісти на стало.

Землетрус.

Сильний землетрус навістив Нікарагуу. В столиці Костаріка є жертви в людях. Будинок посольства Зєд. Держав завалився. Посол із ріднею врятувався.

Тені премієром.

Кріза бельґійського правительства скінчиться мабуть нині реконструкцією кабінету Тені. У Тені явилася делеґація правиці демократичної ліги християнських робітників і обговорювала з ним справи нового кабінету. Опісля Тені був у короля. Є дуже правдоподібне, що Тені утворить кабінет.

Турецько-нім. договір.

Дня 3. ц. м. підписано в Анґорі договір турецько-німецької приязни. Договір подібний до мадярсько-турецького договору. Містить лише кілька уступів.

Румун.-сов. конференція.

„Н. Вр. Тґт". з Букарешту: Румунсько-совітську конференцію відложено до 24. ц. м.

Вальоризаційний франк.

Нині 6 і 7. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 5. березня 1924.

Нині дальше тенденція значно звижкова. Оборот оживлений.

Доляр ам.	9,380.000—9,400.000
Доляр канад.	8,900.000—9,000.000
Чеські корони	245.000—275.000
Леї	450.000—470.000
Фунти штерл.	39,500.000—40,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	500.000—650.000
Франц. франкй	390.000—000.000
Франк шв.	1,625.000—1,650.000
Франк бельґ.	340.000—350.000
Ґульдени голянд.	3,500.000—3,500.000
Ліри італ.	390.000—395.000
Золото	
20 кор.	42,500.000—43,000.000
20 франк.	39,500.000—40,000.000
20 марок нім.	44,500.000—45,000.000
10 рубл.	55,000.000—55,500.000
Срібло	
Кор. австр.	760.000—780.000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1.750,000—2,000.000
рублі	3,000.000—3,250.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.750.000

Варшава 5./III. Доляри Зєд. Держав 9,350, 9,300—9,250. Доляри канад. 8,935 Фр. зол. 1799.

Чеки: Бельґія 331,700, 333,700, 329,700, 000,000. Голяндія 3,470. Льондон 40,210 39,925, 40,125, 39,725 Новий Йорк, як готівка, Париж 379.000, 377.000, 379, 375 Швайцарія 1,618, 1,609, 1,617, 1,601. Прага 270.750, 264.000. Відень 000, 000, 000 000 Італія 401,100. 8 пр. поз. 15 м., 15,100. Мілянівка 850—800. Дол. поз. 5.500—5,450

Цірих 5. березня 1924. Голяндія 215,25 Новий-Йорк 578. Льондон 24,82. Париж 23.75. Медіолян 24,80. Прага 1682½. Будапешт 0,0115. Букарешт 3.05. Бельґрад 7.25. Софія 4.27, Відень 0.0081¼.

Збіжева біржа.

Львів, 5. березня 1924.

Наслідком утрудненого довозу і грошевої скрути повний застій в біржевих трансакціях. Ціни на загал дещо вищі в звязи з подорожінням долярів. Тенденція вдержана. Настрій вельми слабий.

Пшениця краєва ²³/₇₄ з 1923 р. 35,000.000—36,000.000*, жито галицьке ⁶⁵/₆₆ з 1923 року 21,500.000—22,000.000*, ячмінь гал. бров 21,000.000—22,000.00* ячмінь гал. для перемелення 17,500.000—18,500.000, овес гал. ⁷⁴/₇₆ з 1923. року 19,500.000—20,500.000, гречка 21,000.000—22,000.000.

НОВИНКИ.

— **Конфісната.** Вчорашнє (50) число „Діла" сконфісковано за більшу частину передової статті про фразерство польських політиків, два уступи зі статті про українську університетську справу за кордоном, за пояснення, хто такий п. Свохкен, один з членів варшавської „комісії", на яку буцім то пляновано у потягу замах „бомбою" і за невинну увагу при новинці про процес Фанни Дітнер.

— **Ревізії і арештування.** 6-ти годинну ревізію переведено у Львові в редакції „Трибуни Робітниц-ої", органу „Звйонзку пролетаріяту мяст і всі". Одночасно переведено хатні ревізії у членів редакції названого часопису. Польська брукова преса (очевидно: на підставі поліційних інформацій) пише про „надзвичайні результати" ревізії і про ствердження „понад усякий сумнів", що той часопис стояв „у найтіснійшому звязку" з Сов. Росією і брав відсіль ґроші. Поза короткою згадкою про „притримання кількох осіб" немає у „добре поінформованих" ґазетах ніяких близчих звісток про поіменні арештування. — 16-го м. м. поліція перевела хатню й особисту ревізію у п. Івана Дицяя, абсольв. прав у Війську, пов. Добромиль. Причина ревізії невідома.

— **„Свобода"**, ч. 10 містить: В роковини смерти Шевченка, вірш В. Самійленка — В память Кобзаря. — Шевченко про Україну. — Сход, оповідання Г. Михалюня. — Справа українського університету. — Народ хоче справедливости. — Проти поліційних знущань. — Українська парляментарна репрезентація. — З близька і з далека. — Політичні пророцтва. — Полковник Іван Богун (історична згадка). — Нова драча. — Тиждень українського театру. — Беріть приклад. — У страха великі очи. — Дописи з краю. — Новинки. — Нові книжки і видання. — Смішне. — Число, присвячене памяти Т. Шевченка приносить портрет Кобзаря, дві ілюстрації — до Гамалії і Гайдамаків та уривки з його поезій.

— **Львівський воєвода.** Рада міністрів представила президентові Річипосполитої теперішнього львівського заст. воєводи Зімного до призначення львівським воєводою.

— **Еміґрація Жидів з України?** З Румунії повідомляють про масовий наплив тудн Жидів із України й Росії. Причиною

такої численної мандрівки жидівського елементу зі сходу на захід мають бути погроми, які спалахкотіли в різних місцевостях по всій території Совіт. Союзу. Сов. власти безсилі припинити погромний рух, якого базою є антисовітські ферменти. Трагедія погромів полягає головно в тому, що жертвою слісої й варварської злаїлости темних мас, паде — як звичайно — найбіднійша жидівська верства, яка найменше є причасною у нинішньому стані кол. Росії. У погромницькій агітації бере участь сила провокаторів.

— **Невдача валютних ревізій**. Як повідомлялось вже у вчорашніх наших телеґрамах, на доручення державного комісаря комендантура варшавської поліції розпорядила припинення усяких ревізій і валютових. облав як у м. Варшаві, — у публичних і приватних мешканнях, — так само по залізничих стаціях і потягах. Отак закінчилась акція „санації фінансів" шляхом напастування людей і нишпорення їм по кашенях.

— **Залізничні білєти „дешевіють" на 25 пор. в гору!** Польські газети підняли галас, що в міністерстві шляхів радять над якимось новим способом вираховування залізничої тарифи, маючи на увазі піднесення цін на яких 25 прц. Мірник вальоризаційного франка довів до того, що потяги возили лише... машиніста й кондукторів, а решта смертних мусіла відмовитися від показування носа поза свій загумінок. Отже щоб збільшити фреквенцію подорожніх — геніяльний міністр задумує нову звижку цін на білєти! Цим разом будемо мати таку комбінацію, що найдорожші білєти будуть на найблизшу віддаль; чим дальше їхатиметься, тим дешевійше коштуватиме. Вислід такого малодотепного пляну буде такий, що коли ранійше „редукували" далекі залізн. лінії, то тепер касуватимуть — ва близьку віддаль; забава тріватиме так довго аж Польща опиниться без усякої залізничої комунікації: це теж буде називатися „санацією фінансів".

— **Вільзон — будівничий Польщі.** На розпорядження шкільних властей, по всіх середніх школах Польщі відбудись цими днями лекції про Вільзона й його заслуги для відродження польської державности. Бідні вчителі історії побивались за числами газет, у яких були довші некрольоги американському президентові, але, на їх велике здивування не находили — навіть у найбільш патріотичних польських органах — розвязки загадки: чи дійсно саме Вільзон збудував Польщу?! Міністерське розпорядження було виконане, але покійний „миротворець" певне перекинувся би нераз у могилі, колиб вислухав тої чи иншої лекції.

— **Всеукраїнська Академія Наук бідує.** Видавництво Української Молоді у Празі отримало, як і минулого року, Звідомлення Всеукраїнської Академії Наук у Київі з приміткою, що Академія і цим разом не має фондів видати цього звідомлення. Празьке видавництво звертається з покликом до всього громадянства взяти участь у виданню звідомлення найвищої української інституції, яка найшлась у такому стані, що не всилі друкувати не то свої великі праці, але й самого звіту про свою діяльність. (Це надзвичайно цікавий причинок до характеристики метод, якими ведеться українізаційний курс на Наддніпр. Україні, відношення офіціяльних радянських властей до українських наукових інституцій і взагалі всієї українізаційної політики, що з одного боку вимагає найбільш інтензивної праці всіх українських культурницьких чинників, з другого каже загибати найповажнійшим культурним установам!) Тимчасом поява у світ такого звідомлення має для Академії величезне значіння. Напр. після виходу звідомлення Академії за 1921 р., яке назване празьке видавництво розіслало усім Академіям Наук, Високим Школам і Нац Бібліотекам усього світу, почали надходити до нашої Академії книжки й звідомлення других Академій та Наукових установ, чим допомогли нашій Академії навязати звязки з чужоземними науковими установами. Пожертви надсилати по адресі: Видавництво Української Молоді, Конто Е. Вирового, Земельний Гіпотечний Банк у Львові.

— **Ювілей Сметани в театрі „Укр. Бесіди".** З нагоди 100-ої річниці народин чеського композитора Ф. Сметани дає театр „Української Бесіди" у Львові в суботу дня 8. в. м. святочну виставу опери „Продана наречена" в першорядній обсаді, а саме з пп. Туркевичівною, Стадниковою, Кониковою, Гаєком, Косаком, Орленком і Рубчаком в головних партіях. — Дирекція запрошує отсим наше громадянство взяти як найчисленнійшу участь в оцій виставі.

— **Маскарада Кооперативи „Український Театр".** Дехто каже, що не пора нині згадувати про забави. Т. зв. поважні люде вдоволяються своїм пригнобленням і обносять прилюдно свою насуплену маску, на доказ, що вони щирі патріоти. Намовляти їх до забав не слід, а проте вони краще зробили би, колиб причинились до будови нашого театру — ногами, ніж язиком або навіть руками (розмахуючи ними, з обурення).

Колич є в нас щирі противники танців у теперішній час, нехай вибачать танцюючим, яких праця ніг іде на таку гарну мету як будова нашого театру. Нема сумніву, що Комітет Будови Театру придбав такими вечерницями більше доходу ніж десятком патріотичних покликів. Поважні, нетанцюючі, нечисленні громадяне, що явились на останні маскові вечерниці Кооперативи Українського Театру, мусіли бути розбрюєні у своїй повазі. Від гри кольорів та костюмів в очах танцювало не менше як саме від ніг. Важко було рішити: яка маска краща. Чи стилеві костюми, чи чудернацькі скоморохи, чи дотенні легкі паяци.

Всі гості мали право рішати про 5 найкращих нагород, голосуючи картками. Нелегка справа такі демократичні вибори на балевій салі! Колиб туди міг був увійти св. Миколай з великим мішком дарунків — його осуд був би справедливійший. Замісць 5 нагород призначено аж 9 (олійні образи, книжки, перфума, вино, листовий папір і т. п.) в такім порядку: п-на Пеленська Нунція (костюм — щахи), п-на Тустановська (Китайка), п-на Федаківна Міця („прецлярка"), п-ні Криськова (одаліска), п-ні Рудницька Мар. (літак), Єгиптянка (прізвища дами, на жаль не знаємо), п-ні Савчак Ол. (сніговий дідуган) і панове: інж. Рижевський (гротесковий Тирольць), Кулиловіч (мамка з дитиною).

Річ ясна, що сам вислідок голосування не в силі дати картини про багацтво костюмів. Не все те, що є справді оригінальне або артистичне зустрічається зі загальним признанням. Ті, що шукають на маскараді оригінального гумору, признали би першу премію прекумедійому сніговому дідуганові, який був увесь з вати і мав патик замісць носа! Стилеві або веселі костюми чарували око, кожний иншими прикметами. Силу непорозумінь внесла на салю біла ґрупа біло-чорних перротів, яких переплутували зі собою (п. І. Шепарович з жінкою, п-ні Г. Шепаровичева, п-ні М. Лисякова, п-ні Самосієва. п-на Герасимовичівна, п-на Фаєрштайнівна, іще инші). Ніякий звіринець з ботанічним садом не може мати такої мішанини фавни та фльори! Метелики (п-ні Н. Терлецька) літали біля квіток (п-на Бурачинська „братчик", п-на Нементовська „фіялка"), ляльки (п-ні А. Левицька) ходили довгом між барвистими кльовнами (п-ні Весоловська (чудова ґра колірів!). і (п-на І. Федаківна), таємні дами (п-ні Гомзинова) (що за струсові пера!), і черниця (п-на Короликівна) поруч пекольно-живого вампіра-чортиці (п-ні Федорцева), Сальоме (п-на Варивода) танцювала поруч баядери (п-на О. Дудриківна) і чорного доміна (п. Гарасимів), Японка (п-ні Бекесевичева), старо-еспанська сіньора (п-ні Підгірська) і Турчинка (п-ні Барничева) поруч львівських „андрусів" (пп. Чайковський, Перейма, Радловський, Шалапута), маркіз (п. Шухевич) і ворожка з картами (п-на Яблонська) поруч зайчика (п-на С. Дудриківна), що підстрибував під такт ніжноструннної „музики" (п-на С. Туркевичівна)... і скільки їх ще там було, які нехай вибачать, що не в силі їх ні запамятати ні списати. Як у діточих байках...

Це був безперечно один з найкращих вечорів у цьому карнавалі. Сала була переповнена. Буфет тріщав від виборців, що купували та що продавали свої голоси невідомим маскам. Бічні кімнати були прибрані гарними зилимами, які жертвувала на цей вечір крамниця п-на Хамули і були осяяні численними лямпами, з рожкоколіровими дорогими абажурами, які розкинула по столиках патріотично-електрична фірма „Топаз". (Ор. Ор).

✝ Посмертні згадки.

Роман Евген Рудович, студент університету, вмер у Львові дня 5. марта с. р. в 19 році життя. Похорон з дому при вул. Театинській 3. буде дня 7. марта с. р. о год. 4. пополудни на Личаківське кладовище. В. Й. П. 1509 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В суботу 8. с. м. В честь 100-літної річниці уродин Б. Сметани „ПРОДАНА НАРЕЧЕНА", опера на 3 дії.

В неділю 9. с. м. о 3. год. попол „ТРІЙКА ГІЛЬТАЇВ", оперета на 4 дії Нестроя.

Вечером о 7·30 гостинний виступ п. С. Федичківської „ЖИДІВКА", опера на 5 д. К. Галєві.

Білєти ранійш до набуття в „Союзнім Базарі", вул. Руська 20., а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 при Касі театру.

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ТЕОДОР ДИБАК з Винник згубив 29. II. п. р. книжку військову, яку уневажнюється. 1511 1—1

ВАРСТАТИ ТКАЦЬКІ поспішні і килимкарські, сталеві бляти, нити, човники, гремпілки і коловорот, прочі ткацькі прилади. варстати моторові і машини, прядільні доставляє: Технічне бюро „TEXTYL" **М. Кожушко. Рава руська.** 1499 2—3

ДО ЗАМІНИ, добра, вигідна і з добрими доходами парохія. — Письменні зголошення до уряду парохіяльного Пяткова руська п. Бірча. 1495 3—5

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Александер Пелех

лікар загального шпиталя у Львові

ординує в жіночих недугах і акушерії від 3 — 5 попол.

Львів, вул. Бляхарська ч. 11/1.

1590 2—5

Для відбудови церков і народних домів, пляни і кошторисни виконує, бере будову в підприємство

Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

архітект, уповажнений будівничий Львів, вул. Содова ч. 3 (бічна Потоцького) Інтервенює в воєвідстві, Земським уряді 1497 2—3 і Дирекції відбудови.

Кооперативний Банк „ДНІСТЕР"

Тов-о з обм. пор. у Львові

вул. РУСЬКА 20.

приймає під найкорисніїшими условіями

Вкладки з забезпеченням валюти,

переводить купно і продажу всякого рода товарів і сирівців, уділяє вальоризовані позички векслеві і товарові, зачети на підклад акцій і т. п. 1512 1—3

МАШИНИ до виробу цементових дахівок, форми на бетонові рури, хрести, громозводи, вікна дощерков і всілякі слюсарські вироби виготовляє

Михайло СТЕФАНІВСЬКИЙ

у Львові, вул. Варотатова 10.

(між вул. Рацерською і Корчецького). 1510 1—6

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

Нині премієра величезної екзотичної картини на 6 дій п. з.

„Проти волі Аллаха"

зі славною французькою трагічкою Emmy Lynn в головній ролі

НА РАТИ

Львівська С-ка Мануфактурова вул. Академічна 23

продає по **готівкових цінах** як до тепер, всім а **спеціяльно урядникам**, ріжні мануфактурові і блаватні товари, матерії мужеські і жіночі, зимові товари, полотна, велюри, камґари, коци, бархани і т. п.

1474 а) 5—6 НА ДУЖЕ ДОГІДНИХ УСЛІВЯХ.

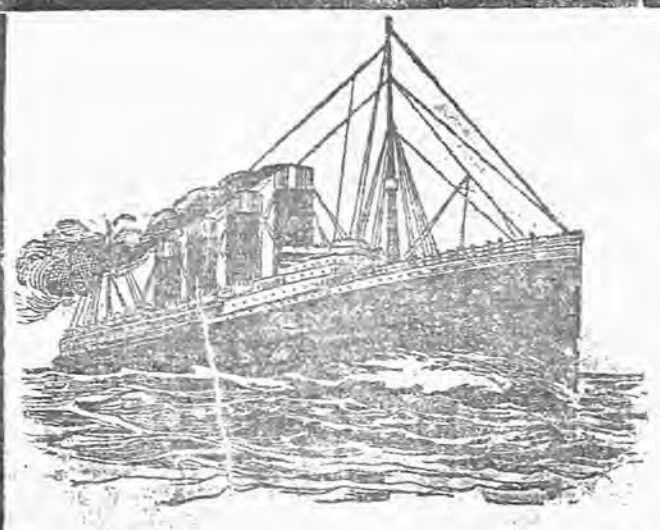

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО

White Star Line

ЛЬВІВ, Городецька 36. ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

!! ПОЗІР Еміґранти до КАНАДИ та АМЕРИКИ !!

Подаємо до відома, що найбільший наш транспорт в великім і дуже гарно та вигідно уладженим кораблем „CANOPIC" просто без пересідання з ДАНЦІҐА до КАНАДИ та АМЕРИКИ

Відходить з ТЕРНОПОЛЯ 14-го а зі ЛЬВОВА 15-го березня (марта)

1508 1—1

ЕМІҐРАНТИ користайте з нагоди, заголошуйтесь масово до транспорту.

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 36. „White Star Line" **ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.**

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 52 (10145). Львів, субота 8. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон. Румунія 150 лей. Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Мегальоманія.

В листі Мекдонельда до Поанкаре є passus далекосяглого значіння. А саме: „Може бути, що котресь з найблизчих десятиліть побачить прихід загального розброєння, загального третейського суду. Нашим завданням мусить бути тимчасове утрівалення довіря, а це можна зробити тільки шляхом усунення міжнародніх підозрінь та побоювань, які істнують сьогодня. Чи ця мета може буги частинно осягнена шляхом льокальної демілітаризації та невтралізації, створенням між деякими державами невтральних територіяльних полос під взаїмною, або навіть збірною забезпекою і суперревізією, або якими иншими засобами — повинно бути предметом пильної, подрібної розваги. Я є тої думки, що Союз Народів може відігравати в цім напрямі важну ролю шляхом дискусії і евентуальної акції".

Цікаво, що польська офіціяльна телеграфічна аґенція, подаючи зміст листа Мекдонельда, „затушувала" наведений passus. Виходить, що польське міністерство заграничних справ не хоче закаламучувати польських мрій про могучість перспективою повороту до лінії Керзона. Бо така евентуальність криється в листі Мекдонельда, коли він пише як про один із засобів замирення звульканізованої Европи, про „створення між деякими державами невтральних територіяльних полос під взаїмною або навіть збірною забезпекою і суперревізією".

А польська преса дуже здержливо поставилася до листування премієрів Англії та Франції.

Згадане місце листа Мекдонельда і перекручення його коментує тільки адоратор Пілсудского — „Курєр поранни".

„Курєр поранни" кирає громи на Мекдонельда. Він пише: „Мабуть Мекдонельд не зясовує собі справи, як злобні і чортівські наміри криються на дні його ініціятиви, зачерпнутої з підшептів пп. Dawson-a, Gregory--ого, редакторів „Manchester Guardian", „The New Statesman" і „Daily Herald", цілого товариства, яке черпає своє натхнення з берлінської та московської пропаганди. Полишення хочби тіни сумніву, що **Польща може входити в якінебудь дискусії над сього роду проєктами** (тобто: зневтралізування полоси на схід від лінії Керзона. — Прим. Ред.), хоч би вони навіть найшли апробату Quai d Orssy (франц. мін. загр. справ), було би неосвідомленням п. Мекдонельда, що мимоволі входить на шлях політики катастрофічної, політики необчислимих, жахливих для ідеї миру наслідків".

А це, бачите, ось чому: „Ніяка „добра воля", „дозвіл" на цього рода невтралізаційні операції з боку якогонебудь польського міністра чи дипльомата, не може тут грати жадної ролі", *бо польська* „суспільність" цього не признає. Не менше, не більше — а „К. п." грозить методами, відомими з недалекого минулого: Желіговщина, Корфантівщина.

При цій нагоді лає Гендерзона, державного секретаря внутрішніх справ в кабінеті Мекдонельда, за його промову перед своїми виборцями, в якій пóважився говорити про необхідність зміни територіяльного укладу Европи, щоби таким чином усунути *огнища майбутніх воєн.*

„К. п." називає проєкти обох англійських державних мужів „наівністю" і „дитинністю", які — мовляв — роблять стид англійському „common sens", а навіть „good sens". І покладає надії на „добру тьотю", на Поанкаре, який на думку „К. п." повинен навчити розуму Мекдонельда.

Автор статті уважає, що дотепершня політика на землях по цей бік лінії Керзона є найкращим „замирюючим" чинником. Засадження до тюрем кільканайцяти тисяч людей, як от*се* черговий раз практикується з боку польської влади, є найкращою „пацифікацією", найкращим підготуванням для зустрічі нових можливостей в европейській констеляції. Sit tibi!

Між Варшавою і Станиславовом.

(З університетських професорських кол.)

II.

Відкидаючи Варшаву, ми мимоволі спихаємо справу на дальші шляхи, бо в польських мозках готові відігрітися давні проєкти зі Станиславовом і т. д., тому хочемо при одній нагоді упоратися і з ними.

Український університет у Станіславові, Луцьку, Коломиї, Винниках, Замарстинові чи де ще польська душа собі того забажає! чиж не був би він нам дорогий так само як у Львові? чи це не на нашій землі?

Так, але який університет! Чи спеціяліст від польських ощадностей, теперішній премієр, захотів би, чи зміг би нам зафундувати таку святиню наук, яку ми могли би „вдячно" приймити? Мабуть і найщедрійший польський державний муж не був би в силі позволити собі на такий люксус, щоби в теперішніх часах перемінити в університетське місто глуху провінціяльну закутину!

Перш за все — де його примістити? Чи мають Станиславів, Луцьк, Коломия і т. д. зайві, запасові будівлі із якими що найменше 50 кімнатами, які можнаб обернути на високу школу?

Правда, є в Станиславові українська гімназія — хібаж вона не прийняла би частинно під свій дах своєї старшої посестри — університету? Такої негостинности їй мабуть ніхто не буде приписувати, вона стісниться, скорчиться, замкне половину своїх кляс, викине з 30 проц. дітей на брук, заведе науку не на дві, а на чотири зміни (дві в день і дві в ночі), щоби тільки допомогти польській державній рації. Та тільки ми знаємо з практики, як гарно живеться двом школам „под єдним дахем".

Ідім далі: звідкіля взяти в Станиславові чи де инде бодай найпримітивнійших музеїв та лябораторій? Не купуватиж їх наново, починаючи з найменшої шрубки та найпростійшої склянки до препаратів! Як би ми стали влаштовувати наші власні лябораторії в Станиславові з тих коштів, які нам ласкаво відпустить польський уряд, то — здається — скоріще діждались би зустрічі нашої землі з зорею Андролодою, чим закінчення тих підготовчих праць! А тимчасом львівські лябораторії й музеї такі багаті, що при евентуальному поділі — навіть під дуже мочошиними авспіціями — наші високі школи могли би відразу стати на ноги.

Побіч лябораторій не менше важні клініки — хіба що наші польські добродії хотіли б обмежити свій ласкавий дар на два факультети, а тоді справа клінік безпредметова. Колиж їхній „дар" має бути щирий, то й медицина й політехніка не сміють бути вилучені з комплєксу всіх тих питань. В такому разі ми готові показатися більшими польськими патріотами, чим вони, й переконувати їх про неможливість — фізичну й економічну — засновування хочби найпримітивніщих клінік у Станиславові. Не помилимося мабуть, коли скажемо, що заведення одної нової приличної клініки в нинішню пору було би рівнозначне з економічною руїною польської держави. — А у львівських клініках чейже знайшовся би куток для кількох українських студентів.

Остаточно — справа бібліотеки. Не говорячи вже про специфічно українські бібліотеки, ми в Станиславові не мали би й найосновніщих книгозбірень з обєму права чистої фільозофії, чистої математики та клясичної фільозофії, — *бо* ці предмети — одинокі, які остаточно можна би студіювати в Станиславові. А що ми не змогли би в короткому часі прийти до таких книгозбірень — річ ясна.

Освітня комісія польського сенату викрутилася з тої немилої справи *справді вельми дипльоматично*: передала урядові придумати місце осідку українських високих шкіл. Коли уряд піде тим самим шляхом і скине це питання на сойм, то й сойм матиме право відпекатися вирішування тої справи, і ми готові дістати соймовий закон, затверджений усіми силами, про заснування українського університету — без місця осідку. А що тоді буде?

Ось що буде. „Під сонцем нічого нового"—говорив мудрий Бен Акіба. Пригадаймо собі, що й старенька Австрія мала такі самі клопоти з італійським правничим факультетом. Його ухвалено теж без місця осідку, і за нього доводилося зводити численні бої німецьким та італійським студентам.

Наші студенти з польськими справи не виграють: це річ певна. З того вийде, що ми університету мати не будемо. І на це мусимо сьогодня звернути пильну увагу нашого громадянства, що з вирішенням справи без означеного місця осідку треба вважати її пропащою.

Польський уряд і політики „для приличности" ухвалили собі закон, що до кінця 1924 р. має повстати український університет. „Для приличности" розглянули в освітній комісії сенату петицію наших культурних інституцій про університет. „Для приличности" готов навіть сойм випустити відповідний закон. Та від ухвалення закону до переведення його в життя — ще довгий шлях; ще вирине не одна перепона, у вишукуванню яких такі мистці наші добродії. А як би тільки такий закон появився, то польська дипльоматія загорлає на всю губу, закричить на увесь світ, що „ми їм давали, а вони не хотіли брати". І на цю можливість мусить бути заздалегідь готове наше громадянство, в краю і за кордоном, щоби в даний момент здемаскувати цю облуду й перфідію перед усім культурним світом — а Польщі ще часами трохи належить на закордонній опінії. Бо нас може вдоволити тільки одна розвязка того питання: ухвалення закону про основання високих шкіл у Львові й негайне переведення його в життя!

Пр. 218/24. В Імени Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 44 з дня 28. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Після трагічної події" в уступах між словами а) „рід преси" і „найбільш каламутне, б) пересвідчення" і „Коли міряти", в) „услугах поліції" і „В справі трагічної", г) „мевченя" і „Бл. п. О Бесарабова", д) „ще дальше" і „Те що вирабляє", е) „шпигунську аферу" і „Та найцікавше", ж) „симулянта дурня" і „Похорони", з) „обдукції" і „Тлінні останки і охранки" і „ходить з могили" и) „людей" і „Взагалі" містить в собі єство вад а) злочину з § 65 з. з. к. вад п) д) е) г) виступку з § 300 з. к. вад д) ґ) г) виступку з арт. зак. VIII. з 17/XII. 1862 ч. 8/63 Дз д. вад і) й) виступку з § 305 з. к. узнав доконану в дни 27. лютого 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій сторонці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а именно засудженя [illegible] за переступство на гривну до 4.000.000 мк. — Львів дня 1. марта 1924. (Підпис нечитк.)

Після трагічної події.

„Затроювання душ".

Львівський „Дзєнник людови" з 6. ц. м. в статейці під поданим в горі написом вказує на пожалування гідне становище польської буржуазної преси супроти таємної смерти Бесарабової.

„Все частійше доходить до прилюдного відома, що поліція найкращою, а може й єдиною слідчою методою уважає безжалісні побої і катування вязнів... Кожна арештована людина вже з гори є трактована поліцією як злочинець. Як такий мусить „признатися". Коли не „признається", то поліційні фунціонарі вже вміють видобути те „признання". Є це незвичайно сумні

прояви. Але все те є нічим в порівнанні зі становищем громадянства і нашої (себ-то — польської. — Ред.) буржуазної преси. Ба, що тих вчинків, які є ганьбою преси і культури, та які заплямовують імя Польщі, допускається низчий чи вищий поліційний функціонар — на те знайдеться іще виясснення: це робить поліцай! Але, що опінія — замість пятнувати й відхрещуватися від середньовічно-інквізиційних метод, замість домагатися суду над злочинцями в поліційних уніформах — мовчить, це стид, палючий стид. Повторюється знов ту саму помилку, яку польська опінія поповнювала від хвилі заістнування польської держави. Скільки разів на терені Польщі поповнено якийсь вчинок, що ганьбить польське імя, стільки разів польська прилюдна опінія замість той вчинок найострійше пятнувати, замість відмежувати себе від ганьблячого факту — уважає своїм патріотичним обовязком покривати бандитський вчинок шумовиння польського громадянства. Замість зі свого гурту викинути винуватців, замість повними грудьми кричати: то не ми, це робить не польське громадянство, це робить хтось, що топче нашу культуру, ми не маємо і не хочемо мати з ним нічого спільного, береться одиницю, чи гурт одиниць, чи дану інституцію в оборону, представляється її вчинок в незгіднім з правдою світлі".

Чи не шкода марно тратити слова на такі проповіди? Таж горбатого й могила не випростує.

З царства казок.

З певних джерел інформують нас, що поліція „устійнила" вже нові „факти" відносно смерти бл. п. О. Бесарабовві і страшних слідів побоїв. Як уже відомо, на тілі денатки є такі виразні сліди побиття: здертя верхньої шкіри на колінах, синці по цілому тілі і страшенно побитий один бік. Ці сліди страшних мук „виясняється" **тепер** ось так: Коли Покійна драпалася до віконних крат, щоби собі заподіяти смерть, то здерла собі шкіру на колінах, бо тюремні крати є дуже високі. Це перше, а друге: в передсмертних судорогах Покійна вдарялася до стіни і тим способом набила собі синці. А третє: коли денатку здіймано, щоби приноровити штучне віддихання, то роблено це так незручно, що вона боком впала на стіл і побилася.

Подиву є гідна ця проста розвязка справи — тим більше, що вже зовсім відпали плями, які походили з хороби серця. Уява деяких креатур є справді „творча".

Відгомін трагічної смерти бл. п. О. Бесарабової.

В Тернополі українське жіноцтво, зорганізоване в тов. „Жіноча Громада", потрясене до глибини душі трагічною смертю бл. п. О. Бесарабової, зійшлося 26. м. м. на ширші сходини, на яких рішило піднести рішучий протест проти нелюдської поведінки поліційних властей з арештованою О. Бесарабовою, приєднатися до достанови „Союзу Українок" про однотижневу жалобу і 29. м. м. уладити поминальне богослуження з панахидою, за душу бл. п. О. Бесарабової.

Дня 29. м. м. в парохіяльній церкві відправлено поминальне богослуження з панахидою, в якім взяло участь місцеве духовенство під проводом о. крил. Громницького. Співав хор Міщанського Брацтва. Церкву виповнило місцеве громадянство по береги, хоч поліція ще в друкарні сконфіскувала оповістки про богослуження.

Підчас свята в честь Наталії Кобринської в дні 24 м. м. присутні вшанували память Покійної через повстання з місць.

Адміністраційні власти розпочали репресії. Вже сам факт надрукування клепсидр дав притоку старості Екгардові переслідувати тов. „Жіноча Громада". Він завізвав до себе голову товариства і після довшої розмови про бл. п. Бесарабову, клепсидри і богослуження, розвязав тов-о „Жіноча Громада".

У Відні трагічна смерть бл. п. О. Бесарабової відбилася широким відгомоном серед українського громадянства. Віденська громада вшанувала память Покійної 28. м. м. В „Жіночому Союзі" після реферату п. В. Жукової і п. Олени Залізнякової винесено ряд резолюцій, які подано до відома міжнароднім жіночим організаціям. Постановлено теж зібрати стипендійний фонд ім. О. Бесарабової. Того самого дня також ширша віденська громада відбула збори і після реферату винесла ряд резолюцій, які з вичерпуючими меморіялами будуть подані до відома відповідних міжнародніх чинників. Панахиду по бл. п. О. Бесарабовій відправлено в церкві св. Варвари 1. ц. м.

В Празі завязався окремий комітет для вшанування памяти Покійної, зложений з Ю. Сірого, П. Палійчука, проф. д-ра М. Лозинського, Л. Макарушки, М. Качмара, Р. Зеленого і М. Яремової. Цей комітет дня 2. ц. м. вислав до рідні Покійної письмо з висловами співчуття. В тому пйсьмі українська еміграція в Ч. С. Р. складає низький поклін перед памятю Покійної, підносить її заслуги як української громадянки, яка довгі роки працювала на користь Батьківщини і прийняла смерть — як одна з тих, що поклали свої голови за долю і волю народу.

Панахида по Покійній відбудеться в суботу, 8. ц. м. в гр. кат. церкві в Празі (на Скалці). В неділю, 9. ц. м. відбудуться жалібні збори української еміграції в салі Народнього Дому на Сміхові.

В Граду українські студенти, згуртовані в тов. „Січ" скликали 1. ц. м. надзвичайні загальні збори з приводу трагічної смерти бл. п. О. Бесарабової. Після докладного зясування справи, винесено резолюції, в яких висловлено співчуття рідні погибшої і „Союзові Українок", піднесено протест проти поведінки поліції і запротестовано проти нагінки на українські високі школи. Замість вінця на домовину Покійної зложено 8 дол. 50 тисяч австр. кор. на український університет.

Живий памятник.

Замість вінця на домовину Покійної О. Бесарабової і для вшанування її памяти зложили на „Рідну Школу" в мілионах мп.: інж. Лев Шалевич з Борислава — 50, Іванна Скибінська — 25, Андрій Василюк — 10 і Володимир Скибінський — 25 штук акцій „Земск-ого Банку Кред." Сподіємося, що за благородним почином Вп. Жертводавців піде все українське громадянство.

Наступ на село.

Офензива на село з боку комуністичної партії на Наддніпрянщині продовжується. Харківська та київська преса день у день приносить статті на тему необхідности здобути для большевицької ідеольогії симпатії села та ріжні проекти, яким чином ці симпатії здобути. Большевики відчувають хиткість своєї будівлі, опертої на здисциплінованій, пропорціонально невеликій армії членів комуністичної партії по містах і на відсутности тієї опори на селах. Село з недовірям ставиться до міста, живе своїм окремим життям, пристосовуючись до нових умовин, і жде. Збюрократизований механізм радянської влади у своїх посяганнях за впливами на селі заломлюється на відсутности опори в селянських масах — і звичайно виходить так, що навіть ті змагання влади, які повинні би найти прихильний відгомін на селі, остаються паперовими плянами, а на селі викликують тільки обурення і розярення. Бо там немає елєменту, якому залежало би на скріплюванню позицій партії на селі, бо упривілеювання членів комуністичної партії мститься на партії: все старається захопити теплі посади по більших центрах, залишаючи село або елєментові невиробленому, малограмотному, або партійним спекулянтам.

Характеристичний приклад: на початку ц. р. комісар внутрішної торговлі скликав нараду представників кооперації та державних органів, які провадять торговлю в роздріб сіллю і ця нарада вирішила знизити ціну на сіль до 3 коп. за фунт. Треба було широко сповістити населення про це зниження. Одначе кооператори цього не зробили.

Під примусом кооперація продає подекуди про людське око сіль по 3 кп. за фунт, одначе по сільських кооперативах соли не можна дістати. Вона йде в руки приватних торговців і ці продають сіль вдвоє дорожче. Те саме з нафтою. Знижено ціну з 9 коп. на 6 за фунт. Одначе в сільській кооперативі годі її дістати. Що це значить? Замість заосмотрити сільські кооперативи в ці продукти першої необхідности, продається їх приватним торговцям. За це, як подає київський „Більшовик" з 19. II. ц. р., в сільській кооперативі можна стрінути... дамську гардеробу, пудер і т. п., які посилають централі на село.

„Більшовик" нарікає, що „кооперація часто-густо або перебуває в руках куркулів, або не знає своїх завдань та не займається, чим треба". Каже, що причиною лиха є те, що „не скрізь є комуністи та не скрізь досить сильні комуністи для того, щоби допомогти незаможньому селянству відвоювати кооперацію від куркуліа та перевести роботу кооперації на правильний шлях".

Та ми знаємо, як буйно розвивалася кооперація перед націоналізацією її.

Від хвилі „умундурування" її большевиками страдає вона, як і багато инших установ, з яких вигнано приватну ініціятиву, на бюрократичні сухоти. Від коли кооператори поробилися державними функціонарями, кооперація війшла в стадію кризи.

Міжтим кооперація являється одним з головних засобів, при помочі яких комуністична партія хоче здобути прихильність села. При помочі кооперації хочуть вони саме тепер зменшити вплив приватного капіталу в торговлі.

В останніх часах у київській пресі висунено плян висилки на села комуністів з політичним і господарчим досвідом, які попрацювали би там над поліпшенням адміністраційного апарату на місцях, піднесенням його авторітету, поширенням культурно-освітньої праці і т. д.

„Партія на село — пишеться в передовиці „Більшовика" з 19. II. — це гасло сьогоднішнього дня, яке вимагає уважного й активного відношення всіх членів партії".

Та сама газета з 16. II. подає: „Ми останніми часами мобілізували чимало міських робітників на село, командирували й командируємо відповідальних робітників для переведення кампанії на селі. Але всіх цих заходів не досить. Всі вони дають тільки тимчасовий ефект, для закріплення якого потрібно зміцнення та усталення постійної плянової роботи. От у цьому полягає головне наше завдання. „Автор статті, С. Петропавловський, констатує, що в галузі господарській у київській губернії вдалося большевикам добитися значних наслідків. Він пише: „Коли у всесоюзному масштабі за останні місяці „ножиці" трохи зійшлися, приблизно хоч на третину, то зростання цін на сільсько-господарські продукти на Київщині було найбільшим по всій республиці. В деяких наших округах, як напр. в уманській, нам удалося зробити ряд успішних заходів що до витіснення кооперацією приватного сільського крамаря. Нарешті, зростання посівної площі за 1923 рік на Київщині доходить до 0,1 мілионів десятин, в той час, як по всій СРСР — 11,3 міл. десятин, а в Українській Республиці 2 міл. десятин, і це можна би вважати нормальним. Все це дає можливість дальшого господарського зрушення вперед і створює сприятливу базу для всіх инших галузей нашої роботи на селі. Дальше подешевлення та поліпшення нашого кооперативного апарату, максимальне наближення його до селянської гущі, розвиток сільсько-господарського кредиту й постачання села дешевим інвентарем в розстрочку — також першорядні наші завдання".

Та крім господарських завдань, треба на думку автора, багато уваги присвятити справам адміністративної, культурної та політичної роботи на селі.

„Перед нами стоїть завдання впорядкувати роботу низових радянських органів на селі, перевести як найенергічнійшу боротьбу з місцевим безладдям та зловживанням, які так роздрочують селянство. Тут потрібні конкретні заходи. Один з таких заходів, на мою думку, правильно було накреслено у всесоюзному масштабі тов. Коротковим у „Правді". Його пропозиція зводиться до того, щоби виділити в кожній губернії декілька відповідальних робітників, що знають село та місцеві умови, й розподіляючи їх по районах, надіслати для роботи на місцях впродовж декількох місяців. Вони повинні працювати не в районовому центрі, а в кожному селі впродовж певного строку, щоб охопити всю роботу сільської ради, комітету незаможних та кооперативи, познайомитися з потребами та скаргами кожного села, зазначити, усунути безпосередньо на місці, або через виші органи, де це потрібно, як найбільші хиби, безладдя та зловживання — до зміщення або притягнення до суду включно тих, що зловживають темрявою селян. Я гадаю, що для першого досвіду було би досить надіслати хоч би двох товаришів на кожний округ".

Відносно культурної та політичної освіти автор пропонує доповнення села кадром постійних робітників. Звертає увагу на бажання селянства дістати знання, на попит серед селянства на популярну агрономічну та політичну книжку (через брак такої книжки читає всякий лубочний хлам).

Виданням такої літератури повинні занятися інтензивно Держвидав і Цероброк. Книжка для села повинна бути дешева. Для розповсюднення книжки на думку автора партія повинна „виділити хоч невеликий кадр добрих робітників-комуністів міста з політичним розвитком, на приклад, другої категорії, що знають українську мову та вміють просто поговорити з селянином, пропустити їх через короткотермінові двотижневі курси й надіслати книгоношами по округах. Витрати на це повинні взяти видавництва, для яких цей захід буде найкращою пропагандою книжки. Такий книгоноша, прийшовши до села, влаштує декілька бесід з селянами в хаті-читальні, на сході і т. д., запропонує їм книжки, звяжеться з селянами-передовиками що до дальшого розповсюднення книжки й цим закладе базу сітки розповсюднення книжки".

Инший автор (А. Денисов) у фейлетоні в „Більшовику" під заг. „Головні завдання й форми політосвітньої праці на селі" (з 17. II) говорить м. и. про інституцію читців по селах, які систематично читають селянам газети і книжки. Він подає

Наддніпрянська Україна.

З життя безпартійних селян.

Київський „Більшовик" подає дуже багато матеріялів про життя селян-незаможників, про селянські з'їзди і т. д. Один такий безпартійний з'їзд селян в містечку Стеблеві Шевченківської округи на Київщині відбувся дня 17. лютого ц. р. За „Більшовиком" ч. 44. подаємо звіт з цього безпартійного селянського з'їзду в цілости, бо він дуже характеристичний для більшевицької тактики у відношенні до безпартійного селянства та дає цікаві інформації про те, чим наше селянство на Україні самомо інтересується а чим його хочуть заінтересувати комуністи.

Звіт представляється ось як: „На селянську безпартійну конференцію прибуло до 250 селян, переважно незаможників. На конференції були також присутні: представники робітників Стебелівської та Сліщанської цукроварень. До всіх питань, які обговорювалися на конференції, делегати-селяне ставилися уважно, про що свідчили численні виступи делегатів по тому чи іншому питанню. Повістка денна конференції була така: 1) про смерть Леніна, 2) завдання партії на селі, 3) інформація про Всеукраїнський та Всесоюзний з'їзди Рад. Найбільше викликав запитань з боку делегатів доклад про завдання партії на селі, тому, що в докладі було визначено і завдання кооперації і коллєктивізація сільського господарства і сільсько-господарського кредиту та землеустрою. (Підкреслення наші!)

Делегати заявляли, що селянство прагне сільсько-господарського кредиту, але сільсько-господарське кредитування звязане з низкою формальної тяганини. Тому, щоби поискорити справу кредитування села, делегати висловлювалися за скороченням формальности одержання кредиту.

В справі землеустрою конференція висловилася проти одрубів та хуторів ухвалила переводити в своєму районі землеустрій, який би сприяв колективізації сільського господарства. В своїх постановах конференція ухвалила, щоби учні Леніна комуністи виконали всі заповіти Іліча. Також ухвалено конференцією, щоби компартія більш прислухувалася до потреб села. В справі сільсько-господарської кооперації було ухвалено, щоби всі радянські установи та громадські організації на селі допомагали кооперації, бо кооперація є ступінь до соціялізму, як сказав Ілич.

Делегатами було також ухвалено звернутися до Губкому та Губвиконкому, щоби вони частійше улаштовували такі селянські конференції на місцях, де незаможне селянство могло би обмірковувати всі питання селянського життя.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Справа Бесарабової перед польським соймом.

На засіданні польського сойму 6. ц. м. пос. Хруцький мотивував нагле внесення в справі трагічної смерти Ольги Бесарабової. Ціла палата вислухала уважливо промову пос. Хруцького. Пос. Хруцький зясував подрібно історію смерти Бесарабової. Колиж відчитував лист студентки медицини, правиця счинила галас. (Відтам теж упав оклик: „Такого листа то хіба ви писали!" П. Хруцький: „То хіба ви фальшуєте!") Марш. прикликує бесідника до порядку. На лавах лівиці счинилася метушня, галас, бють об пульти.

В самому мерітум справи внескодавець зясовує історію арештування Бесарабової, її побут в арешті, вкінці її смерть. Питається міністра справедливости, чому поліція подала пресі видумане прізвище „Баравська", чому про смерть Бесарабової не повідомлено рідні, чому похоронено покійну на держ. кошт, чому кілька днів після смерти Бесарабової приймали в арештах харчі для неї, чому поліц. агент випитував після смерти Бесарабової членів її рідні, чи покійна заживала наркотики. Громадська думка така, що на поліції Бесарабову трактували не по культурному, вимушували на ній зізнання нелєгальними способами, побито її страшно й скатовану вкинено до вязничної келії. Бесідник констатує, що ціла історія про самовбивство видумана. Опісля відчитує вище згаданий лист студентки, присутної при першій секції тіла. Зі змісту листа виходить, що на тілі покійної були сліди страшного побиття.

Опісля мін. справедливости Вигановскі зясував хронольогічно перебіг подій аж до другої секції тіла, кладучи головний натиск на це, що покійна належала до шпіонської організації і брала визначну участь у заговорі, дальше що Б. поповнила самовбивство і на поліції не били (на лівиці счинився галас. Оклики: „Ви пересуджуєте вислід слідства! Поповнила самовбивство, так як студент Бжоза!") Мін. заявляє дальше, що пороблено заходи для сконстатування смерти Б-ої та що лікарські оглядини не сконстатували її окончено. Крім цього власти перевели переслухання свідків, котрі позволять на конкретні внески. Заряджено переслухання вязнів, котрі критичного дня були в їх арештах. Їх зізнання дали негативний вислід. Вкінці заявляє мін., що поліція найшлася в найбільшому порядку й поступала згідно з приписами закона (на лівиці счинається галас, бють у пульти. Падуть оклики: „Хто дальше вестиме слідство, чи пан Кайдан?" „А що з лікарським овреченням проф. Сєрадзкого?" „Що кажуть синяки на тілі покійної"?)

Пос. Хруцький ставить формальне внесення на отворення дискусії над заявою мін. Вигановского, котрий у своїй промові не торкнувся цього, що діялося в днях від 13 до 21 лютого ц. р., цебто за час, як до прокуратури вплинуло письмо брата покійної. При голосуванні за формальністю заявилися нац. меншости, ППС, і Визволенє, наслідком чого внесення не одержало більшости. Опісля голосували над самою наглістю внесення. Наглість відкинено теж анальогічною скількістю голосів, тому відіслано його до адміністраційної комісії.

* * *

На конвенті сеніорів б. ц. м. пос. Хруцький заінтерпелював маршалка в звязи з відложенням наглого внесення Українського Клюбу в справі трагічної смерти Бесарабової. Пос. у безнастанному відкладанню бачить деяку тенденційність. Марш. Ратай сконстатував, що устален ня денного порядку залежить від сойму і запевнює, що справа не має ніякої прикмети тенденційности.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Офіціяльне пояснення до листування Макдональда і Пуанкаре.

Агенція Райтера доносить, що по думці офіціяльних льондонських кол англійсько-французькі відносини після виміни листів обох премієрів вступили в нову стадію розвитку. Мета переписки заключалася в тому, щоби розсіяти відомі підозріння і деякі сумніви, які зродилися в останніх часах по обох сторонах каналу. Англійці припускають що Франція має анексійні змагання. Франція зі свого боку була в невпевности відносно становища Англії до репараційних питань. Отверість в цих питаннях буде без сумніву мати бажані наслідки. Окончною метою виміни гадок буде побачення британського премієра з французьким. Таке побачення буде мати далеко більші вигляди на успіх тоді, коли його випередить очищення атмосфери. Одначд в теперішній момент поголоски про побачення є предчасними. Воно може наступити лише після закінчення праць обох репараційних комісій.

Президент Еберт у Пфальці.

Дня 1. березня ц. р. приїхав до столиці Палятинату Мангайму президент німецької республики Еберт у товаристві міністра державної оборони ген. Геслєра і баденського начальника держави д-ра Келєра. Прибули туди також баварський премієр міністрів Кніллінг і деякі баварські і гесенські міністри. У відповідь на промови, якими витали президента, Еберт дякував від імені цілого німецького народу за подивугідну витревалість мешканців Палятинату, що змогли протиставитись страшному гнетові своїх мучителів. Він приїхав з метою особистої виміни гадок з населенням і з метою вияснення потреб, які міг би заспокоїти німецький уряд. Представникам полуднево-німецької преси президент сказав: „Надії на те, що горстці злосливих клеветників по більшій части не-Німців вдасться потягнути німецьке населення до зірвання з Німеччиною, з якою то населення булб звязане тисячі літ історією і культурою, розбилися о гідний подиву спротив угнетених. Доки німецький народ живе та дихає, доти видержить у боротьбі в німецьких лавах".

Присилайте складки на пресовий фонд на пн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Вальоризаційний франк.

Нині 6 і 7. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 6. березня 1924.

Нині дальше тенденція звижкова, успосіблення оживлене. Обороти значні.

Доляр ам.	9,600.000—9,625.000
Доляр канад.	8,900.000—9,000.000
Чеські корони	278.000—280.000
Леї	455.000—480.000
Фунти штерл.	40,000.000—41,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	500.000—600.000
Франц. франкй	390.000—000.000
Франк шв.	1,625.000—1,650.000
Франк бельг.	340.000—350.000
Гульдени голянд.	3,500.000—3,500.000
Ліри італ.	390.000—395.000
Золото	
20 кор.	42,750.000—43,250.000
20 франк.	40,000.000—40,500.000
20 марок нім.	44,500.000—45,000.000
10 рубл.	55,000.000—55,500.000
Срібло	
Кор. австр.	770.000—785.000
5 кор.	3,500.000—4,000.000
фльорени	1,500.000—2,000.000
рублі	3,000.000—3,250.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.750.000

Варшава 6. III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300—9,250. Доляри канад. 8,950. Фр. зол. 1799.

Чеки: Бельгія 327.700, 333,700, 329,700, 000,000. Голяндія 3,470. Льондон 40,210, 39,925, 40,125, 39,725. Новий Йорк, як готівка. Париж 379.000. 377.000, 379, 375. Швайцарія 1,618, 1,609, 1,617, 1,601. Прага 270.750, 264.000. Відень 000, 000, 000 000. Італія 401,100. 8 прц. поз. 15 м., 15.100. Мілйонівка 850—800. Дол. поз. 5.500—5,450.

Ціріх 6. березня 1924. Голяндія 215,25 Новий-Йорк 578. Льондон 24,82. Париж 23.75. Медіолян 24.80. Прага 1682½, Будапешт 0.0115. Букарешт 3.05. Бельград 7.25. Софія 4.27, Відень 0.0081½.

„Комунальні" господарства.

Ліквідація „совгозів".

Московський орган „Сто" (Совєта труда і оборони") „Економическая Жизнь" від якогось часу займається безпощадною критикою большевицької економіки. Найновійшим предметом завзятої критики того органу являються так звані „Совхози" (совітські хазяйства), тоб то комуністичні зразкові господарства. Що уявляють собою ці „совхози"? Це старі зразкові поміщицькі фільварки, які спаслися від знищення. Большевицька влада використала їх для того, щоби перетворити їх у зразкові комуністичні господарства. На них мали вчитися селяне взірцевої управи рілі та перейматися комунальною системою рільного господарства. Таких „совхозів" чи радянських господарств було дуже багато на Україні. По найновійшим вісткам приступила українська радянська влада до їх ліквідації поки що в одній волинській губернії. Там має перейти постепенно 270.000 десятин управної землі до рук селян і таким чином не стане зразкових господарств.

Чомуж воно так діється саме тепер, коли для економічного подвигнення селянства такі зразкові господарства стали би в великій пригоді? Про причини цього довідуємося з тої критики, яку почала „Економическая Жизнь". Всі ці радянські господарства творили великий трест і повинні були вести рільну господарку по одному з гори наміченому пляну. Одначе так не сталося і сьогодня становище тих трестованих господарств дуже важке. Виявляється, що за весь час кількалітнього свого істнування т

що в уманській окрузі сітка у 1085 таких читців дала блискучий досвід.

Між завданнями, які ставлять собі комуністи в своїй політичній праці на селі, ставлять собі м. и. і боротьбу з релігією. Характеристичний passus зі згаданого фейлєтону: „За останній час, що правда тепер уже трохи притихло, село охопила була „пошесть" всяких ловко й грубо підроблених „чудес". „Чудеса" минули, але релігійний дурман, забобони, панують на селі майже безмежно. Село досі і ще довго переживатиме цей болісно загострений процес релігійного руху і ясно, що завдання довгої боротьби з ним вимагає окремих, особливо обережних заходів".

Можна догадуватися, що ця безглузда витрата енергії на боротьбу з релігією має дуже мінімальний успіх, коло „Більшовик" аж мусить подавати портрети тих робітників і селян, що — приміром — рішаються своїх дітей*) замісць охрестити — „ужовтнити".

Це знаменна познака доктринерської невилічимости. Не дивниця, що навіть мимо доброї волі комуністам так тяжко підійти до психіки селянина. Вони хочуть зразу перетягнути його на „свою віру".

Хоча відносно деяких, зреферованих нами практичних вказівок роботи на селі треба признати: вони дуже влучні. І їх слід би використати теж на українських землях по цей бік риської палючої смуги.

*) Так названо на памятку жовтневої революції церемонію надання дитині імени. А надаються такі імена: Леня (в честь Леніна), Кима (Комуністична Інтернаціональна Молодь), Лерик (Ленін, революція й комунізм) і т. д.

господарства не лише не ввели нічого нового та кращого в рільну господарку, але навпаки не зуміли зберегти навіть всього старого. Є наприклад такі зразкові господарства, в яких зійшли на так звану трьохпольну систему управи рілі. Цього за поміщиків не було. Практична робота „совхозів" — пише названа газета — виходить з обставин сьогоднішнього дня, бо ні один управитель не може сказати, що з „совхозом" буде завтра. Все залежне від того, що завтра скаже професіональний союз, інспектор праці, каса обезпечень, фінансовий відділ, а навіть який небудь Іван Іванович, що віднаймає „совхозський" млин чи таргак, чи яке инше підприємство.

При таких обставинах очевидячки не лише не можна надіятися від тих господарств якогось плянового господарювання і користи з нього, але тим більше не можна навіть допускати можливости, щоби селянин міг чогонебудь навчитися. Тому що ці „совхози" топляться як весняний сніг насамперед у малокультурних, хоч і найбільше рільничих повітах, а потім і в повітах найбільше культурних з густими комунікаційними сітями, добрими дорогами і т. д. Правда, багато з цих господарств не мають ніякої підстави для цього, щоби бути зразковими, але стали вони такими тому, що положені в гарних околиях. Та крім їхнього гарного положення нема ніяких даних для того, щоби стати зразковими і господарство ведеться в них так, щоби показати, як не треба господарити.

Селяне бачучи такий занепад деяких колись цвітучих а тепер лиш по назві „зразкових" господарств, нищать їх, як можуть. Перш за все з тих господарствах відбуваються хронічно крадіжі мертвого інвентаря, збіжа, дров і т. д.

Не зважаючи на те, що „совхози" істнують вже пять літ — пише тойже орган — завдання їх до тепер не означені з вичерпуючою ясністю і на питення, які завдання тих господарств, можна дістати стільки відповідей, скільки осіб ви будете про це питати.

На кінець „Экономическая Жизнь" приходить до висновку, що коли „совхози" називати, як це принято в комуністів, фабрикою сільського господарства — то це „фабрика перерібки основного капіталу на дим", а в слід за ним повинна наступити ліквідація тих „совхозів", бо не можна допустити до цього, щоби управні поля заростали на полудні бурянами, а на півночі лісом. Таким чином скоротиться бодай втрати, які до тепер поносила держава на тих господарствах.

Як ми вище зазначили, на Україні вже приступлено до ліквідації цих „зразковних", а на ділі дуже коштовних для держави комуністичних господарств.

З польських справ.

З хронічної скандалістики.

На засіданні буджетової комісії польського сойму 3. с. м. виявилося, що жирардівський скандал не є відокремленим явищем. Анальогічні історії виходять з господаркою б. „сенатора" — Кухарского в державних підприємствах, у фабриках „Азот", „Скарбоферм" і „Сіль потасова". Завдяки господарці Кухарского у фабриці „Азот" правительство з 60 прц. акцій зійшло на 13 прц. В „Скарбофермі" репрезентанти правительства були членами надзірної ради, а одночасно директорами конкуренційних торговельних підприємств.

В „трансакціях" працювали такі кити, як Корфанти, Міхальскі, Беніс.

Вибрано підкомісію для провірення матеріялу.

Сензацію в соймі викликала афера катовицького відділу „Банку краєвого", який працював по дотеперішним даним над депреціяцією марки.

Цей банк змагав, щоби доляр в лютім коштував 15 міл. марок. На чолі „Банку краєвого" стоїть одна зі „звізд" Хієни — б. міністр скарбу, тепер посол — д-р Міхальскі.

Варто згадати, що свойого часу посли з лівиці внесли були інтерпеляцію, чи може бути платний директор держаної фінансової інституції послом. На цю інтерпеляцію не має відповіди й досі.

Безробіття в Польщі.

Як показується зі засідання господарської ради в Польщі в останнім тижні в Польщі (за виїмкою Гор. Шлеська) число безробітних зросло на 114.000, тобто 12 прц. загального числа робітників. Подаючи це до відома, мін. праці сам зазначив, що статистичний апарат в Польщі зле функціонує, отже це число не є повне.

В справі знущання інструкторів над жовнірами.

На інтерпеляцію пос. Ланцуцкого в цій справі відповів мін. Сікорскі, мовляв — побої жовнірів сконстатовано тільки... в трьох випадках.

Болгарія і Югославія.

Поміж Болгарією і Югославією знову загострились відносини. Причина стара — Македонія, чи пак македонське питання, якого даремне версайські миротворці гадали розвязати по прийнятій схемі: прилучити „вороховників" до сильнійшого „побідника". Очевидно, що Македонія, прилучена геть у цілости до Югославії, стала її найбільшою болячкою і марево повстання Македонців ні на хвилину не перестало трівожити югославянських державних керманичів. Тепер, коли Югославія управильнила свої взаємини з Італією договором про Фіюме, в Білгороді рішили енергічно-зайнятись Македонцями, себто — згідно з старими методами — „вирішити" їх домагання поліційно-військовими репресіями. Притокою до таких заходів служить Югославії аргумент, що буцім-то македонський патріот Тодор Александров приготовляє на весну якийсь виступ. Такі поголоски виринули в звязку з енергічною збіркою Македонцями національного податку по всій території Македонії і, ба навіть, у Болгарії. Наслідком рішучих домагань югославянського уряду болг. уряд був примушений видати заборону таких збірок на болгарській території.

Вірючи в недалеке збройне повстання Македонців, у Білгороді рішили упередити повстанців. Серби переконані, що македонський штаб скривається у Болгарії, отже тон нот білгородського уряду до Болгарії є щораз гострійший. У Болгарії рахуються з можливістю, що Серби перекинуть через болгарський кордон війська, щоби відрізати Македонців від їхньої болгарської бази. Гадають, що по лінії Цариброд Петриг буде перекинено кілька югославянських дивізій.

Болгарський премієр Цанков заявив у розмові з кореспондентом „Тайміса" (звідкіль беремо всі ці інформації), що він дивиться оптимістично на положення не беручи поважно всіх згаданих вище поголосок. Але инші члени болгарського кабінету вважають становище, в якому опинилась Болгарія, дуже поважним; вони бачать велику небезпеку, яка грозить їй з боку імперіялістичної Югославії, керованої радикалами Пасіча. В звязку з оцими справами можливе є уступлення Цанкова; як його наслідника називають кол. міністра Андрія Лапчева.

Одначе ще ніяк не можна передбачити розвитку подій на тлі македонського спору поміж Югославією і Болгарією, бо чималий вплив матимуть тут внутрішні відносини в Югославії, яких уклад залежить тепер у першу чергу від появи хорватських самостійників Радіча на парляментарній арені в Білгороді; можливо, що дні панування старого Пасіча вже недовгі, і що не вратує його навіть погроза розвязання нарляменту.

НОВИНКИ.

— **Конфіската** Вчорашнє (51) ч. „Діла" сконфісковано за половину передової статті про „кресовий вулькан". Зі статті про університетську справу та з інформацій про дальший хід справи бл. п. О. Бесарабової вискубано по кілька коротких уступів.

— **Компромітація Вітоса.** У вівторок скликано в Бережанах віче „Пяста", на яке приїхав „сам" вержхославіцький царик, Вінценти Вітос. Та замість додати вічові блеску своєю „особистою" появою, Вітос викликав своїм виступом бурю. Віче перемінилось в один великий скандал. Один за другим із „людових" трибунів лаяли Вітоса ріжними малопарляментарними зворотами й колишній двохразовий премієр утік зі золотолипої столиці з дуже неприємними враженнями.

— **„Санація фінансів".** У катовицькій філії „Польського Банку" викрито великі махінації, які пляново змагали до обниження курсу польської марки. Проти патріотичних банковців розпочалось судове слідство.

— **Куди не плюнь — шпіон!** Вчорашньої ночі переведено у Варшаві хатню ревізію у кількох військових урядовців. „Дзєннік Людови" у власній телеграмі твердить, що найдено докази, що урядовці виносили акти і технічні пляни й передавали до використання совітським чинникам. Переведено багато арештувань. Участь офіцирів у тій новій афері є буцім то виключеною.

— **900,000.000 мп. за пашпорт!** Подана вами кілька днів тому новинка про китайський мур, яким Польща гатає опанатись „з огляду на санацію фінансів", потвердилась по всіх точках. З днем 5. березня увійшли в життя нові пашпортові оплати, а саме 100 долярів або 500 ползолотих за пашпорт і 170 п. зл. за візу, таким робом для отримання дозволу на виїзд закордон лише з боку польської влади, треба заплатити около 1 міліярда і 200 міліонів марок! Мають ще вийти вказівки про якісь пільги при тих оплатах, але вони не будуть торкатися тих, що виїжджають лічитись, студіювати, оглядати світ і задля инших т. п. цілком зайвих для громадян річипосполитої цілей.

— **Міжнародня ярмарка у Празі.** Чехословацький конзулят у Львові повідомляє, що учасники праської ярмарки (від 16—23 березня) отримають на бажання відповідні легітимації, що заступлять візу й дадуть право до 33 прц. знижки на чехословацьких залізницях на час ярмарки. Така легітимація коштує 13 ч. к. (ефективно) й є важною від 9. березня.

— **Канонізація журналістів.** Говорять про канонізацію двох французьких журналістів: Філібера Фрода і Каміля Ферона. Оба є основателями 3-х клерикальних часописів, крім того організаторами евхаристичного конгресу й основателями католицького університету в Ліль. Від 20-ти літ збірають голоси про канонізацію отих двох осіб, і, як повідомляють з Риму, обмірковування цієї справи ведеться дальше й два редактори мають усі виглядки на те, щоб стати святими. Мимоходом треба зауважити, що для останньої стадії канонізації вимагається щонайменше 100 літ від смерти даної особи. В даному випадку вперве в історії церкви мається на увазі канонізацію публіцистів.

— **Промоція** на доктора прав п. Романа Стахури (сина д-ра Данила Стахури, б. посла і адвоката в Самборі, а тепер судового радника в Берегсасі) відбулася дня 23. лютого в Празі на Карловім Університеті.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В суботу 8. с. м. В честь 100-літної річниці уродин Б. Сметани „ПРОДАНА НАРЕЧЕНА", опера на 3 дії.

В неділю 9. с. м. о год. 3 попол. „ТРІЙКА ГІЛЬТАЙ", оперета на 4 дії Нестроя.

Вечером о 7:30 гостинний виступ п. С. Федичківської „ЖИДІВКА", опера на 5 дій К. Галеві.

Білєти ранійш до набуття в „Союзнім Базарі", вул. Руська 20., а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 при Касі театру.

Вечерниці для старших уладжує тов. Українська Захоронка в суботу дня 8-го с. м. в малій салі Лисенка. Початок о год. 8-мій. 1502 2—2

На занінчення мясниць Пращальні Вечерниці „Сокола" IV. — в салі Руська 20. в суботу 8 березня. 1519 1—1

Піврічний попис елевів вищого Муз. Інституту ім. М. Лисенка у Львові відбудеться в неділю (9. III. 1924) о год. 4 по полудни в малій салі Тов-а III. поверх. — Вступ вільний. — ВИДІЛ. 1516 1—1

З Тов-а „Учительська Громада". В неділю, дня 9. марта ц. р. о год. 5:30 відбудеться в салі Сокола-Батька при вул. Руській виклад проф. Гайдучка п. з. „Сучасна шкільна руханка" (з практичною лекцією). Вступ безплатний. Гостям раді. — ВИДІЛ.

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

БУВША УЧИТЕЛЬКА обійме зараз солідну опіку і господарку при дітях на станції в місті. Може учити діти на селі з народних шкіл, музики і фортепяну. Зголошення Камілля Сохоцька, приходство Вікно почта Городенка. 1517 1—1

БЕЗЖЕННИЙ дяк з добрим голосом і знанням ведення хору (дірігент) знайде зараз приміщення при церкві в Долині. Зголошення вобаз з свідоцтвами та поданням услівій належить слати до уряду парохіяльного в Долині ад Стрий. 1515 1-2

ДУМКУ ВІТВІЦЬКОГО на фортепян друковану куплю. Зголошення „Chanson D'Ukraine" до Діла. 1514 1—1

НА СЕЛІ АБО В МІСТОЧКУ коло залізниці винайму на рік помешкання з кухнею і городом. Найрадше недалеко Станиславова. Зголошення: Проф. Ос. Залеський, Станиславів, вул. Голуховського 66. 1513 1—1

ДО ЗАМІНИ, добра, вигідна і з добрими доходами парохія. — Письменні зголошення до уряду парохіяльного Пяткова руська п. Бірча. 1495 4—5

СКЛАД НОТ вул. Романовича 11. бічна пл. Академічної поручає свій богато заосмотрений магазин. Висилка на провінцію. 1430 7—8

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Подяка.

Коли ненадійним громом увійшла в нашу хату вістка про смерть нашої незабутої та многострадальної сестри **Ольги з Левицьких Бесарабової**, одинокою розрадою було нам почуття, що нашому горю співчуває ціле Українське Громадянство. Не в силі ми нині особисто подякувати всім сим людям, які словом, ділом та письмом виявили свою пошану памяті бл. п. Ольги а нам співчуття й потіху. Дякуємо отсим передусім представницям українського організованого жіноцтва, представникам української Адвокатури і української Лікарської Палати, що стали зараз і стоять даці в обороні памяти і чести Покійної. Дякуємо високопатріотичному Духовенству за участь в похоронах і заупокійних Богослуженнях та за нагробне слово сказане щиро і зі зрозумінням душі Покійної.

Дякуємо представникам нашої Преси за точне і скоре інформування нашого загалу в справі Покійної. Дякуємо студентству Висших Шкіл за громадну і чинну участь в похоронах, за нагробне слово та за зорганізування похоронного співу. І всім близшим і дальшим знакомим Покійної, які виявили чимнебудь пошану їй памяти а нам поміч і співчуття, наше сердечне спасибіг.

РІДНЯ.

НА РАТИ

Львівська С-ка Мануфактурова вул. Академічна 23

продає по **готівкових цінах** як до тепер, всім а **спеціяльно урядникам**, ріжні мануфактурові і блаватні товари, матерії мужеські і жіночі, зимові товари, полотна, велюри, камгари, коци, бархани і т. п.

НА ДУЖЕ ДОГІДНИХ УСЛІВЯХ.

1474 а) 6—6

За Редакцію відповідає Ол. Кусьнір.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 53 (10.146). Львів, неділя 9. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

З царства півмісяця.

Розділ духовної і світської влади.

Голова магометанської церкви, каліф Абдуль Меджід покинув своє становище і межі турецької держави, приневолений до цього народніми зборами. Право, яке виконував турецький нарід на протязі віків, відкинув сам добровільно, зрікаючися привілею рішати про голову магометанської церкви. Це є вже другий крок у напрямку зірвання національної традиції. Аж до утечі останнього турецького султана Мегмеда VI., голова турецької держави був одночасно головою цілого ісляму. Коли інституція султанату щезла і на її місце прийшла республиканська форма ладу, великі національні збори Туреччини станули перед питанням, чи інституція каліфату має на далі лишитися правом першенства турецького народу чи може має про неї рішати цілий магометанський світ.

Уже тоді у турецькій суспільности змагалися зі собою дві ворожі течії. На чолі одної стояв д-р Ріца Нур Бей, який боронив погляду, що треба знести султанат, його династію відсунути від усякої участи в політичному життю і каліфат відлучити зовсім від державного турецького організму. Цей погляд відкинули перші національні збори і каліфат полишився на далі привілеєм турецького народу. Ріжні причини у звязку з міжнародньою політикою рішили про те, що становище каліфату на далі звязано з династією Османів. Одначе ця нова роля каліфату, позбавленого політичної влади, була дуже неясна. Вона не мала вже давнійшого авторитету. У турецькій пресі появлялися на цю тему трівожні сумніви. Цікаво, що визначний політичний діяч, голова адвокатської палати д-р Лютфі Фікрі Бей звернувся до каліфа з покликом, щоби він маючи на увазі добро Туреччини та династії у ніякому разі не покидав свого духовного становища.

Але Мустафа Кемаль Паша вів незвичайно енергійну боротьбу за розділом держави від церкви. Турецька республика не вважала можливим боронити інституції каліфату, ставши на становищі, що її політика мусить бути вільна від усіх релігійних впливів. Мустафа Кемаль Паша поставив собі метою покласти край пануванню османського роду, хоча би й в особі найвищого представника церкви.

Прихильники задержання становища каліфа у звязку з династією вказують на величезний вплив Туреччини на сотки міліонів магометанів завдяки фактові, що головою їх церкви є Турок. Як довго Туреччина мала на своїй території столицю і представника каліфату, до того часу її вплив на магометанський світ був самозрозумілий. А проте Мустафа Кемаль Паша не рахувався навіть зі загальними інтересами закордонної політики, коли діло йшло про переведення своїх ідей. Навіть дотеперішній представник турецького магометанства, Шейк уль Іслям, який займав становище міністра і члена турецького [illegible]

свою ролю в організмі турецької республики.

Таким робом каліфат має стати предметом впливу та рішення цілого ісляму, а не виключно Туреччини. Туреччина новим рішенням волі народу зрікається деяких фінансових тягарів звязаних з утриманням каліфа, але й одночасно виїмкових прав, які давали їй змогу назначувати голову церкви для всіх магометан. Найблищого каліфа вибиратиме загальний ісламський конгрес, усіх магометанських держав. Таке рішення є незвичайно радикальне та сміливе. Воно зриває зі старою традицією з якою зжились покоління і силкується розірвати те, що в цій традиції переплутувалось дуже сильно аж до останньої хвилини: вплив релігійного авторитету на політичний і навпаки.

Але з другого боку треба зазначити, що ця нова спроба розділу двох ріжних становищ та функцій, не суперечить ні історії ні магометанській релігії. Ні в корані, ні в якімнебудь иншім писанім чи устнім законі не істнує домагання, щоби каліфат був звязаний зі спадкоємною династією. На підставі староісламського погляду каліфом може стати кожний правовірний магометанин, який буде вибраний більшістю своїх співвіруючих. Отже те, що нині Туреччина вводить як новину, є тільки поворотом до староісламських звичаїв. Каліфат зрісся зі султанською династією завдяки насильству Сулеймана Величавого. Боротьба за становище каліфату дуже стара. Вона ведеться від часів смерти Абу Бакра, першого наслідника Магомета, коли він дійшов до свого становища не приписаним шляхом виборів, а збройним насильством та інтригами. Династія Османів продовжувала цю традицію хитрощів, поки сама не впала від таких же самих засобів, сильнійших.

Еволюція нинішньої Туреччини в напрямку европеізації є познакою невичерпаної енергії старого народу, що вміє невтомно воювати за нові умовини свого розвитку. Боротьба, яку він вів, ставила його вже нераз над прірвою і стількиж разів утримувала на поверхні. Пригадаймо недавню велику перемогу Туреччини над союзними державами, які згодились на ревізію кривдного для неї мирового договору. Туреччина, що одною ногою стоїть в Европі а другою в Азії, має перед собою незвичайно важке завдання, щоби погодити домагання двох ріжних культурних традицій та світоглядів. Останне її рішення в справі каліфату є спробою такого погодження цих двох світів, одночасно і небезпечною і з великими перспективами на майбутнє.

Після трагічної події.

Справа бл. п. О. Бесарабової в соймі

Нагле внесення Українського Соймового Клюбу в справі страшної й трагічної смерти бл. п. О. Бесарабової в львівських поліційних арештах було внесене в соймі 21. лютого, а на порядок нарад сойму прийшло аж 5. березня ц. р., значить кругло два тижні треба було чекати на заяву польського міністра справедливости і на становище польського законодатного тіла до страшних поліцейських містерій. Тепер вже ясно, що те становище найвищої законодатної магістратури і становище найвищого сторожа польської законности мусіло бути докладно підготоване в публичній опінії. І тому справу постійно відкладано, і тому відбулося те воловодження з наглістю внесення в справі, про яку слід кричати всюди, де ще зберіглася іскорка справедливости і людськости.

Як поставлено справу в соймі, знаємо вже з вчорашніх телеґрам. Польський міністр справедливости, міністр конституційної держави, не відповів позитивно ані на один закид, не виявнив ані одного факту поліційних містерій. Навпаки, слідом польської лубочної й чорносотенної преси, він — міністр справедливости — не чекаючи висліду судового слідства і устійнення закидів на адресу трагічно погибшої, дозволив собі говорити про „шпигунство" Покійної, замальовувати лійсність і з високого місця сторожа справедливости твердити, що Покійної на поліції не били, що вона з власної [illegible] поповнила самогубство. Він всупереч твердженню проф. Серадзкого про „типовий препарат побиття" дозволив собі зарезикувати твердження, що лікарські оглядини не сконстатували побоїв. Польський міністр справедливости своїм становищем не тільки зазначив, в якому напрямку піде слідство, але й з високої трибуни сторожа законів висловив похвалу поліції, хоч преса є переповнена звістками про звірськість поодиноких функціонарів поліції, про середньовічні методи катування (як напр. клясична поведінка підком. Лабяка з арештованим Брехером). Польський міністр справедливости твердить, що поліція поступала згідно з приписами закона. Як „законними приписами" є хоч би затаєння смерти, подавання фальшивого імени, віку, місця і причини арештування, скрите загребання в землю і т. ин., то нам не лишається нічого, як безрадно розвести руками. Так поступає фаховий міністр в „фаховому" кабінеті. Дивна „фаховість".

Не дивує нас поведінка законодатної палати, яка своєю „народовою" більшістю відкинула наглість маринованого через два тижні внесення. Це зовсім в порядку. Все „народове" мусить бути хоронене, виправдуване, оборонюване — хоч би з обурення мали повстати проти такої „народової" етики навіть неорганічні твори; хоч би земля мала розступитися і проковтнути цих модерних християн, хоч би вони мали перемінитися в стовп соли. Так має бути, а не инакше. І так мусить бути на відстрашуючу науку грядучим поколінням.

Худоба!

Не маємо більш парляментарного вислову на адресу крайної каналії, яка в гродківських органах („Газета поранна" і „Ехо варшавске") з премедитацією скінченої гієни поганить память інтеліґентної жінки, яка серед вельми таємних умов розстала ся з цим світом. Наша мова не розпоряджає словами, якими гідно можна би напятнувати цю специфічну етику „народового" ринштоковця.

Статейка в формі допису зі Сокаля „Ославлена „геройка" Бесарабова власничкою „веселого дому" для пруських офіцерів. Сензаційні ревеляції з життя загадочної особистости" — ось повний титул цього гною скінченого дегенерата. Не будемо задержуватися над цею гноївкою лубочної повіі, а зазначимо тільки, що там оповідається, що якась Бассарабова в рр. 1916, 1917 і 1918 удержувала публичний дім в Сокалі для австрійських й пруських офіцерів та займалася шпигунством в користь Росії. В р. 1919 ця Бассарабова покинула Сокаль і перенеслася до Рави руської, де знов удержувала такий дім, а опісля зникла без сліду.

Цю свою поінформованість відносно публичних домів нікчемна гієна гродківської повіі заосмотрює таким вступом: „Відносно до гомінкої афери Ольги Бсасарабової, яку українські шовіністичні кола за всяку ціну бажають винести на педесталь української національної героїні, пригадано тут в Сокалі факт, який кидає незвичайно цікаве світло на особистість помершої самогубною смертю совітської розвідчиці" — і кінчить отсею апострофою: „Львівська поліція повинна негайно розглянути, чи сокальська і равська Бассарабова, що управляла ганебний процедур у воєнних літах, не має чогось спільного зі свіжо кребованою українською національною героїнею і колиб зовсім потвердилися здогади мешканців Сокаля, то власти повинні подати це до прилюдної відомости з метою кинути повне світло на особистість російської агентки".

Пр. 221/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 45 з дня 29. лютого 1924 р. в артикулі під заголовком: „Після трагічної події" в уступах між словами: а) устійнила а: польська преса, б) устійнила а: польська кресово патріотична, ц) характеристична а: Карне донесення, д) донесення а: При ексгумації містить в собі єство ад а: ц) виступку з § 300 з. к. ад) д: виступку з арт. VIII. зак. 17/XII. 1862 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 3. марта 1924

(Підпис кеченість)

Уважаємо нижче нашої честі довше зупинятися над гродківською гноївкою. Цей ринштоковий виступ „Газ. пор." нотуємо тільки ad memoriam. Зазначимо тільки, що пок. О. Бесарабова взагалі від вересня 1914 до літа 1923 не була ані одною ногою в Галичині. Одначе рідня Покійної та наша адвокатура повинна подумати над тим, чи не можна би судово відовчити нікчемну гієну від огидного поганення памяти інтелігентної жінки.

Калюмніяторство за кордоном.

Чинники, які per fas et nefas намагаються опоганити память пок. О. Бесарабової, не вдоволяються проявами садистичної дегенерації місцевої польської преси, але розпочали калюмніяторську акцію за кордоном. У віденській популярній „Volks Zeitung" з 1. ц. м. у статейці „Шпигунська афера у Львові" подається, що у Львові викрито величезну шпигунську аферу в користь сусідної держави, наслідком чого наступили численні арешти. Головною виновницею є українська комуністка Марія Бесарабова, яка була начальницею широко розгалуженої шпигунської банди в користь совітської Росії. При ній найдено сензаційні документи про військове шпигунство зі списом всіх російських шпигунів на території Галичини. Після розкриття цеї акції Бесарабова повісилася в своїй келії. Спроба зробити з пок. Бесарабової національну героїню не вдалася, польські власти допустили до експумації, яка виявила безпідставність всяких підозрінь. „Шпигунська афера — кінчиться статейка — Марії Бесарабової по всім даним матиме далекойдучі наслідки. Скомпромітовано велике число осіб, також політиків, як в Галичині, так і на Україні. Нитки заговору простягаються на комуністичні й українські національні кола".

Це калюмніяторство у віденській популярній газеті вказує, як працює польська пропаганда. Навіть не знаючи імення загадочно погибшої особи, польська інформаційна служба конструує величезну, сензаційно-шпигунську історію, щоби ослабити, як не закрити містерії польської поліції.

Майор ген. штабу УГА. Ф. Льонер, який надіслав нам згадану газету, додає, що вона в Австрії дуже поширена і тому невідкличним являється, щоби українські віденські кола постаралися опрокинути ці сплетні і видумки.

При тій нагоді п. майор Льонер пише: „Дозволяю собі високо піднести Ваш мужний виступ за право і людяність та Вашу виховуючу народ діяльність".

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

З польських справ.

Ґрабські-Дмовскі-Хлаповскі.

Відомий демагог, редактор „Слова польского" — проф. Грабскі їде з рамени польського правительства до Риму в справі конкордату.

Вшехпольському рабінові — Дмовскому запропоновано місце постійного представника Польщі при Союзі Народів. Одночасно повідомлено польського посла в Льондоні тотенерішнього представника Польщі в Союзі Народів в одній особі — Скірмунта, що на найблищій сесії С. Н. Польщу репрезентуватиме постійний делегат. Дмовскі, як ходять чутки, відмовився від пропонованої місії. Вшехпольський рабін дуже обережний. Польським послом в Парижі іменований — Хлаповскі (теж з хієністичної парохії).

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Італійські предложения для Франції.

Паризький кореспондент „Дейлі Герелд" доносить цікаві подробиці про італійсько-французькі переговори в останніх тижнях. Муссоліні познайомившись з англійською морською програмою на Середземному морі прийшов до заключення, що вона загрожує перевагою англійської фльоти над італійською і еспанською фльотами. В звязку з цим зробив він французькому амбасадові в Римі слідуючі предложения: 1) Франція приступає як третя держава до італійсько-еспанської морської антанти, 2) Франція достарчає Італії для її сталевого промислу так багато руди з Льотарингії, щоби через це італійська сталева продукція збільшилася до одного міліона тон річно, 3) За це Італія зобовязується в часі майбутніх репараційних переговорів цілком стати на становищі Франції. Одначе предложения ці Франція відкинула, бо через це змогла би перешкодити цілковитому розривові з Англією.

Однодушність в справі військової контролі.

Конференція амбасадорів приняла остаточно в присутности маршала Фоша текст нотн до Німеччини в справі відновлення діяльности антантської контрольної, військової комісії. В головних нарисах текст цей цілком покривається з пропонованим англійським текстом. Комісія матиме за завдання провірити в цілій Німеччині чи на протязі 1923 р., в якому комісія не функціонувала, Німеччина не порббила яких нових воєнних приготувань і чи тепер можна вважати Німеччину цілком розброєною чи ні.

Арештування македонських революціонерів в Болгарії.

В Болгарії йдуть великі арештування македонських революціонерів. До тепер арештовано їх у Софії понад 500. Крім цього йдуть арештування по цілій Болгарії. На засіданню Собрання опозиція виступила завзято проти арештів. Міністр внутрішніх справ Русов у відповіди заявив, що діється це в інтересах держави. (Арешти йдуть у звязку зі становищем Югославії в цій справі).

Далекий Схід.

Агенція Райтера повідомляє з Шангая, що напруження відносин між Японцями і Росіянами може допровадити до поважних ускладнень. По відомостям із Токіо Росіяне обвинувачують живучих у Владивостоці Японців у шпіонажі. Японський уряд заявляє, що обвинувачення ці не мають ніяких підстав.

Розбиття римської конференції.

Міжнародня конференція в справі морських розоружень розбилася через Еспанців, які домагалися збільшення їхньої фльоти з 83 тисяч тон до 105 тисяч. Крім цього большевики виявили посягання на воєнну фльоту 400.000 тон, одначе не скривали охоти пійти на уступки в випадку замкнення плавби на Чорному Морі для кораблів нечорноморських держав. І так конференція скінчилася нічим.

Преса.

Заінтересування Україною. — Надто щира промова.

В ч. 64 „Ржечипосполіт-ої" визначний українжер пос. Ст. Строньскі звертає увагу на нове заінтересування Німців Україною. Притоку до цього дав йому останній випуск мінхенського видавництва „Süddeutsche Monatshefte", в цілости посвячений питанню німецько-українських взаємин. Найбільше не подобається пос. Строньскому, що на чолі випуску фігурує загальний напис: „Україна і будуччина Німеччини".

На цілість цього випуску складається цілий ряд статтей різніх письменників. І так д-р М. Шпан, професор кельнського університету, пише про післанництво Німеччини в осередній Европі, відомий нашим читачам знавець України д-р П. Рорбах говорить про Україну як европейську квестію, д-р Г. Майсінгер займається німецькими інтересами на Україні, Вернер Брахт остерігає перед відбудовою Росії Чехословаччиною, ґен. Гавсгофер займається поняттям тзв. Евразії, т. зн. Европи і Азії як цілости, а д-р Адольф Дір розглядає питання, чи Україна є батьківщиною Індогерманів.

„Всі ці німецькі розумування, пише пос. Строньскі — чи по части й мрії про Україну є дуже займаючі, головно тому, що вони поучають нас, що... дівчинка не вмерла, тільки спить... або що старий німецький дух жие".

Висловивши таку глибоко подумну сентенцію, пос. Строньскі коротко спиняється над попередніми статтями. Особливо з відозви виводить його д-р П. Рорбах, який твердить:

„Хто знає Україн[illegible] на хвилю не пол[illegible] мати, що Східня [illegible] будуччині може [illegible] величезну держа[illegible] ст... Тих 40 міліо[illegible] ванням Совітів і [illegible] породну цілість і [illegible] Польща, ані М[illegible] творами, які в те[illegible] дали би трівку бу[illegible] ду і Німеччини є [illegible] не творила одно[illegible] тільки щоби гур[illegible] жав[illegible]ких націю[illegible]

взаімно рівноважились би і частинно йшли рівнобіжно з німецькими.. Україна є ворогом Польщі, а Польща є шулікою, що жре німецьке тіло.."

„Кожне слово — додає від себе пос. Строньскі — є гідне того, щоби над ним задержатися, надуматися, скупчити волю. В такому докладному розгляді не важко буде ствердити відразу, скільки в тих висновках про 40 міл. український народ є правди, а скільки бажань".

Дальше в статті Вернера Брахта говориться про намагання Чехословаччини відбудувати Росію. Чехи пригортають до себе не тільки Москалів і Білорусинів, але головно Українців, а тимчасом Німці в повоєнних часах поводилися з українськими інтелєктуалістами, як з чужинцями, тим чином викликуючи в них нехіть до Німців.

Редакція „Süddeutsche Monatshefte" на вступі до статтей зазначує:

„Здається нам, що є на часі, щоби українську справу втягнути в коло політичного чуття Німців. Вправді ми ще не дали собі ради з власною хоробою. Але надійде день, коли Німеччина на шматки пірве версайльські кайдани. Тоді повинні ми знати всі шляхи до будуччини, щоби йти властивою дорогою".

І пос. Строньскі, навівши ці німецькі голоси і признавши, що вони варті того, „щоби над ними задержатися, надуматися, скупчити волю", зовсім того не робить, тільки старим звичаєм обмежених українжерів ставляє таку загальну дефініцію:

„Коли недавно в нашій комісії закордонних справ, у відповіди на промову п. [illegible]ола Васильчука треба було вказати, [illegible]то перш усього каламутить польсько-[illegible]ські чи польсько-українські відносини, [illegible]о останній зшиток „Südd. Monatshefte" є [illegible]правдивою скарбницею вияснень в тій [illegible]рині".

І тому слушно запримічує на марґінесі статті пос. Строньского краківський „Час", що Поляки нічого не навчилися і не хотять навчитися, що зовсім не змагають до того, щоби витягнути консеквенції з німецьких передбачувань.

„На жаль — зазначує „Час" — для пос. Строньского (а може й для цілої нашої [illegible]країнної політики) не є це передбачування, тільки мрії. Инакше кажучи, українська справа є для нас все і постійно — висліпом якогось „каламучення".

Промова Артура Гендерзона, англ. держ. секретаря внутрішних справ у кабінеті Мекдонельда, про яку нам доводилось ширше писати, ще досіль не дає супокою польській пресі. Варшавський „Курєр поранни" присвячує їй 6. ц. м. вступну статтю п. з. „Промова п. Гендерзона як важлива пересторога для Польщі". Зміст цієї статті такий, що Гендерзон є надто старий політик, щоби міг ляпнути дурницю, сам від себе, без поважніщих даних на те, щоби домагатись ревізії мирових договорів. Иншими словами: думки висловлені ним про небхідність направлення похибок версайського трактату, мусіли бути предметом довго-обмірковані дискусії в авторитетних колах англійського уряду і мусіли висловлювати його основний погляд на справу. І далі:

Крик, який счинився по промові Гендерзона, мав свою причину в тому, що англійський міністр як палкий та щирий соціяліст не вмів обмотати своїх думок у вату, а кинув їх необережно, як може й вільно кандидатові на передвиборчім вічу, але як не вільно англійському дипльоматові. Саме за це, за цю зайву щирість, картав його такий хитрий та досвідчений дипльомат, як Льойд Джордж. Погляди Гендерзона, думав він, є по суті дуже розумні, але форма, в якій він передав їх і момент — невідповідні. „Курєр Поранни", читаючи між словами англійських дипльоматів, які виступали проти Гендерзона, зазначує, що навіть Мекдонельд був подекуди вдоволений недискрецією Гендерзона. Він „спік" завдяки цій недискреції одночасно „дві печені": світ дізнався, що думає його партійний товариш, а його партійні товариші переконались, як світ ставиться до таких заяв. Ці заяви передвчасні. Перш усього треба порозумітись з Францією та Зєдиненими Державами, а щойно тоді братись за ревізію договорів.

„Курієр Поранни" наводить виймок зі статті „Дейлі Телєграф", який потверджує ці здогади, що Гендерзон у своїй щирости зробив недобру послугу англійській дипльоматії. А висновок цього такий: від англійської політики йде небезпека для Польщі. Одначе Польща вдячна Гендерзонові за щирість, бо знає, що має завдалегідь боронитись перед зазіханнями на ненарушимість версайського трактату, і шукати собі союзників для його оборони. Адже версайський договір приніс Европі мир, а всім народам волю, визволення і всього, чого душа бажає!

Тижневий „Літопис".

Рухливе видавництво „Українського Слова" в Берліні заслужилося в останнім часі кількома дуже цінними виданнями. Признання належиться йому передовсім за видання двотомового українсько - російського словника Бориса Грінченка та спілки, так необхідного тепер для кождого, хто дорожить чистотою рідної мови і однотомового російсько-українського словника Уманця та Спілки. (Михайла Комарова).

Ще ширші круги українського громадянства підобє собі тижневик того самого видавництва, виданий у Берліні під редакційним проводом проф. Степана Томашівського під назвою „Літопис політики, письменства і мистецтва" з дволистковим ілюстраційним додатком до кождого числа. Як заявляє редакція, „Літопис" не служить жадній політичній партії ні жадній доктрині, натомісць змагає до поглиблення й поширення української національної думки й культури шляхом основного самопізнання, поважної критики та систематичного познайомлення читачів з головними проявами політичного й культурного життя західного світа.

Як виконає журнал свою програму, про це поки що передчасно роз

водитися на підставі девятьох досі виданих чисел. Виконання цієї програми залежне від моральної й матеріяльної помочи українського громадянства, себто широкого співробітництва письменницької братії та як найбільшого поширення тижневика між українськими родинами, бо саме стати її органом має всі дані берлінський „Літопис, політики, письменства і мистецтва".

В нашім краю з душною атмосферою для культурної праці поява такого дешевого тижневика просто виключена з огляду на надмірно вишрубовані кошти друку. Один зошит, зложений із 16 сторін тексту формату давної львівської „Зорі" й 4 сторінок гарно викінченого ілюстраційного додатку та з окладкою, коштує в Галицькій землі всього м і л і о н марок без пересилки. Тому не диво, що хто у Львові побачив на однім-двох числах, що уявляє з себе „Літопис", закупив усі числа. Цим і пояснюється, що згаданий тижневик здобуває щораз ширший круг передплатників і покупців.

Заспокоюючи тугу нашого громадянства за ілюстрованим журналом аж до жіночих мод включно, „Літопис" і в ілюстраційній і в текстовій частині стає лучником між українським народом і західньою Европою. Побіч авторів-Українців виступають тут і автори-чужинці зо спеціяльно для „Літопису" написаними статтями. Реферати з культурного життя Західньої Европи та славянського світу, літературно-наукового, театрального, музичного, шукають у першій мірі звязку з нашим життям і культурою, які займають головну частину тижневника. Подаючи статтю про чужого письменника, редакція старається заразом познайомити своїх читачів із якимсь писанням даного письменника, бодай у виривку. Так само до рефератів про мистецькі справи, вистави тощо додані ілюстрації в ілюстрованім додатку.

Тільки по широкій піддержці нового тижневика з боку нашого громадянства можна буде висловлювати й бажання, що їх сповнення вимагає окремих коштів, як нпр. виловлювання українського матеріялу з музеїв, вистав тощо західньої Европи. *М. Возняк.*

Українські Курси Заочної Освіти при „УКРАЇНСЬКІМ СЛОВІ"

КУРСИ вчать заочно: посилають лекції почтою і виправляють виконану учнем роботу.
КУРСИ навчають всіх предметів гімназії та реальних середних шкіл, а також окремих галузів знання як кооперація, машинознавство і т. д.
КУРСИ по покінченню навчання дають свідоцтво учневі.
КУРСИ допомагають своїм учням здати іспити при матуральних комісіях за середню школу і для учнів по фаховим предметам допомагають одержати практику в визначних підприємствах.
НА КУРСАХ може учитись кождий, деб він не проживав і якогоб віку не був
Платня за навчання кожного предмету од 3 до 6 долярів.
Вимагайте проспектів, програм і інформацій. — Адреса:
1470 **Berlin-Schöneberg, Hauptstr. 11.** 1-2
„Ukrainske Slowo" Курси Заочної Освіти.
Дирекція Курсів: **Проф. В. Коваль, Д р З. Кузеля, Проф. Б. Лепкий.**

ОСТАННІ ВІСТИ.

Поанкаре грозить димісією.

Поанкаре загрозив президентові Мільранові димісією кабінету, коли сенат не ухвалить до вівторка фінансового проєкту правительства. Предс. комісії хотів просити Поанкаре, але він кинув негайно салю нарад. Опісля члени комісії рішили просити листовно Поанкаре, щоби дав пояснення. Поанкаре згодився. Заявив, що в суботу прийде до комісії. Передтим мін. фінансів готов зясувати теперішнє положення і конечні засоби для переведення санації.

През. Мільрам прийняв на авдієнції сенатора Стега. В париських міродатних колах кружлять чутки, що в разі уступлення Поанкаре, Мільрам поручив ои місію утворення кабінету сен. Стегові.

Новий бельгійський кабінет.

„Dernier heure" подає склад нового бельгійського кабінету: президент Тені, загр. справи Іманс, залізниці Нежан, хліборобство Вандвівер кольонії Фортгом нар. оборона, пред. катол. партії.

Король Гусеін каліфом.

Райтер звідомляє з Єрусалиму, що Мезопотамія, Трансйорданія і Геджас жертвували королеви Гусеінови титул і владу каліфа. Король приняв владу.

Повстанці йдуть на Мелілю.

З Альжиру звідомляють, що всі військові сили Танжиру й инших еспанських пристаней вислано до Мелілі. Повстанці зближаються до міста, нищать і палять все по дорозі. Кружляють чутки, що Мелілю в огні, що повстанці перервали еспанський фронт у двох місцях і взяли в полон пять обозів, 600 чоловік і 4 літаки. Повстанці є три км. від Мелілі.

Розправа Гітлера.

Трибунал переслухує дальше свідків. Свідок генер. Ботнер, котрий був також на зборах у міщанському броварі, зізнав, що Гітлєр міг лише при помочі своїх узброєних людей зробити моральну і фізичну пресію на Кара, Льосова і Зайфера. Подібно зізнавали свідки през. акад. Грубер і проф. Мілєр. Переслухано Людендорфового пасерба Пармета.

Розвязання нім. парляменту відложено.

Проєкт закона в справі утворення Банку з золотим підкладом предложиться мабуть завтра парляментові. Тому правительство рішило відложити розвязання парляменту на кілька днів.

Наддніпрянська Україна.

Всеукраїнський зїзд робітників юстиції.

Дня 26. лютого відбувся в Харкові Всеукраїнський зїзд робітників радянського судівництва.

Народній Комісар юстиції Скрипник відкрив зїзд великою промовою, в якій між иншим говорив: „Наш суд є клясовий суд робітничої кляси і цей клясовий характер Червоного Суду мусить бути збережений і на далі, бо він стоїть на сторожі інтересів пролєтарської держави".

В кінцевій своїй промові тойже Скрипник говорив, що з усіх привітань можна бачити як червоною ниткою через них тягнулися думки, що „суд потрібний нам тільки як червоний радянський суд, що наша юстиція повинна бути тільки червоною й стояти на сторожі пролєтарської диктатури і це повинні ми як найяркіще підкреслити".

Велику промову на тому зїзді виголосив і теперішній голова українського радянського уряду Чубар. В ній між иншим він сказав: „Нас зараз визнають капіталістичні держави Заходу — це може дати нам деякі небажані наслідки в нашій роботі по будівництву й тому, червоний суд мусить бути міцною зброєю в руках робітничо-селянської держави, одним з методів захисту чашої диктатури в нових умовах. В умовах „Неп-у" робітники юстиції повинні також вжити відповідних заходів до захисту інтересів робітників та незаможніх селян: необхідно звертати увагу не тільки на бук-ву, але й на душу того закону, який дає пролєтарська держава".

(Харківські „Вісти" ч. 57.)

Важке становище залізниць.

Голова Снігобрійки „Південно залізничої округи шляхів" інжінєр Коргуєв констатує, що становище залізниць України продовжує бути надзвичайно важким. Місцями сніг досягає 3 сяжнів заввишки — явище небувале. Розчистити залізниці нема ніякої можливости. Як і раніш в Донбасі закрито багато участків. Рух проводиться тільки одною колією. Засипи викликали велику затримку в навантаженні донецького палива. До 13. лютого навантаження складало лише 12 проц. завдання та загрожує припинитися зовсім. 16. лютого в межах Донбасу було сорок застрягших у снігу поїздів, а так само 7 запорошених снігом снігочистителів. При очищуванні залізничих шляхів працює декілька десятків тисяч людей. Вживається надзвичайних зусиль для того, щоби весною недопустити до розмивання залізниць. По деяких лініях становище частинно покращало, але всеж по деяких участках надзвичайно важке. („Більшовик" ч. 42).

Вальоризаційний франк.

Нині 8 і 9. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 7. березня 1924.

Нині тенденція хитко звижкова Оборот оживлений. Пошукувані німецькі старі тисячки.

Доляр ам.	9,650.000—9,625.000
Доляр канад.	8,900.000—9,000.000
Чеські корони	275.002—280.000
Лєї	470.000—480.000
Фунти штерл.	40,500.000—41,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	500.000—600.000
Франц. франкй	395.000—000.000
Франк шв.	1,650.000—1,650.000
Франк бельг.	360.000—350.000
Гульдени голянд.	3,500.000—3,500.000
Ліри італ.	400.000—395.000

Золото

20 кор.	42,000.000—43,250.000
20 франк.	38,500.000—40,500.000
20 марок нім.	48,500.000—45,000.000
10 рубл.	52,000.000—55,500.000

Срібло

Кор. австр.	750.000—785.000
5 кор.	3,800.000—4,000.000
фльорени	1,900,000—2,000.000
рублі	4,000.000—3,250.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.750.000

Варшава 7./III. Доляри Зєд. Держави 9,350, 9,350—9,250. Доляри канад. 8,950. Фр. зол. 1797.

Чеки: Бельгія 321.000, 333,700, 329,700, 000,000. Голяндія 3,470. Льондон 40,210, 39,925, 40,125, 39.725. Новий Йорк, як готівка. Париж 379.000, 377.000, 379, 375. Швайцарія 1,618, 1,609, 1,617, 1,601. Прага 270.750, 264.000. Відень 000, 000, 000 000. Італія 401,100, 8 пр. поз. 15 м., 15,100. Мілянівка 850—800. Дол. поз. 5.500—5,450.

Ціріх 7. березня 1924. Голяндія 215,35 Новий-Йорк 578.075 Льондон 24.84. Париж 22.85. Медіолян 24.70. Прага 16,70, Будапешт 0,0000 Букарешт 3.02. Бельград 7.40. Софія 4.12, Відень 0.0081.

Збіжева біржа.

Львів, 7. березня 1924.

Скромні обороти в пшениці і сіні. На застій в трансакціях вдержується дальше. При повному браку попиту подача мінімальна. Тенденція вдержана. Настрій вельми слабий.

Пшениця краєва $^{73}/_{74}$ з 1923 р. 35,000.000—74.000.000*, жито галицьке $^{68}/_{69}$ з 1923 року 21,500.000—22,500.000*, ячмінь гал. бров. 21,500.000—22,500.00* ячмінь гал. для перемелення 18.500.000—19,500.000, овес гал. $^{61}/_{65}$ з 1923. року 21.000.000—22,000.000, гречка 21,000.000—22,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій.

Увага, Українці м. Львова!

В неділю 9. березня год. 4. вечером відбудеться в салі СОКОЛА БАТЬКА вул. Руська ч. 20.

(два рази по черзі заборонене)

ВІЧЕ
В ШКІЛЬНИХ СПРАВАХ

Явіться громадно!

НАРОДНЯ ОРҐАНІЗАЦІЯ

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує лехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (52) число „Діла" сконфісковано за кінцевий висновок при передовій статті про меґальоманію польської політики, за два речення зі статті про університетську справу й за кілька речень з інформаційної статті про справу пок. О. Бесарабової.

— **Підвишка почтової тарифи!** Широко реклямована дешевизна у Польщі, яка вже зазначується новим подорожінням залізничих білєтів на 25 пр., відібється на днях і на почтовій тарифі. Звичайний лист (в краю) коштуватиме 250.000 а листівка 150.000. Ось-ось і львівський трамвай, який у перве в своїй історії подешевів на 50.000 мп., знову зазначить звишку цін, а тоді танець розпічнеться на-ново.

— **„Азійський кордон на заході Польщі".** Небувале в культурному світі позбавлення мілионів громадян усякої можливости виїзду кудинебудь поза державні кордони, яким фактично явилось встановлення міліярдової оплати за польський заграничний пашпорт, викликало — як було до передбачення — загальне обурення. Варшавський уряд на протязі двох-трьох днів від появи того геніяльного розпорядження був засипаний протестами від незчисленних інституцій і організацій з цілої Річипосполитої" (як пише кореспондент „Хвилі"). Так само й сенатська скарбово-бюджетова комісія гостро запротестувала проти нових оплат. Наслідком того була скликана нова міжміністеріяльна нарада, яка заповідає ревізію попередньої драконської постанови. Проектується три категорії пашпортових оплат: третя категорія має платити таки 500 п. зол. (яка це — невідомо!), друга (купці) 100 п. зол., перша (незаможні) в лічничих цілях 25 п. зол. З пільгових пашпортів користали також учителі, професори, артисти, публіцисти і т. д. Інтеліґенти платили за пашпорти таксу 100 зол. (25 дол.) Питання лише: чи професорів, публіцистів, артистів і т. д. будуть зачислювати до „інтеліґентів" (100 п. зол.) чи до „незаможних" (25 зол.). Все воно є тепер ще в стадії плянів і проєктів, а покищо людевзагалі не можуть дістати пашпорту, бо пашпортові бюра не знають, чого триматися. Одна газета, яка пише про „азійський кордон на заході Польщі", зауважує, що у Польщі завсіди ще говориться про радіотелеґраф, радіотелефон, як про якісь дива, коли у найблизчих зах. сусідів — Німців і Чехів — кожна дитина може за посередництвом приватного радіотелефону говорити з цілим світом. Так само велика сила винаходів з обсягу медицини є тайною для лікарів у польській державі, а все воно лише тому, що з ріжних „фінансово-санаційних" оглядів польські держ. політики заздро скривають Польщу від ока культурної Европи.

— **Перед повінню Висли.** Повалення снігу в горах вплинуло на піднесення плеса Висли. Під Краковом піднялась вода на 2·60 м. повище норми. Під Варшавою в військо почало розсаджувати ледову кригу. — Про кригу на Дніпрі й його допливах нема ще жадних відомостей; останні вісти казали про величезні морози по всій Наддніпрянщині, особливо в околицях Київа.

— **Зміни у сплатах маєткового податку.** В дотеперішній системі сплачування маєткового податку зайдуть деякі зміни для купців. Платитимуть податок ті купці, які в липні 1923 р. мали товари вартістю 3000 франків. Купецький оборот з 1-го півріччя 1923 р. не буде братися під увагу. Фактичний маєтковий стан купецтва будуть оцінювати купецькі стоваришення і така оцінка буде міродатною для скарбових властей.

— **Військова бранка.** В першій половині травня н. р. будуть покликані до війська запасові рекрути річника 1902, який є вже в касарнях, приспішено, щоб з нього мати підстаршин для напливового матеріялу в травні. В піхоті, кавалерії і гарматі покликано до життя полкові підстаршинські школи; курс піхоти й гармати триватиме до 1 вересня, а кінноти до 10

серпня. Таким робом це буде перший випадок у польській армії, що з рекрутів того самого річника будуть інструктори й учні, залежно від того, коли переведено рекрутацію.

— **Куди не плюнь — бомба.** Два дні тому у Варшаві о 10. год. зранку, „пшодовнік" поліції, їдучи трамваєм О, побачив якогось парня у студентській шапці, який тримав під гамям якийсь пакунок і на вид поліцієнта збентежився, поклав пакунок під лавку й швиденько вискочив з трамваю. Поліцієнт зацікавився підозрілою поведінкою добродія, витягнув з під лавки пакунок, розгорнув його і побачив, що в ньому були дві ручні гранати з пальниками. Поліційні доходження не дали досіль ніякого висліду. — Подаючи повищу вістку, польські газети бють в алярм, що, мовляв, люде втратили для бомб усяку пошану й возяться із ними, наче з булками.

— **Новий винахід в радіотелеграфії.** Шведський експерт з обсягу радіотелеграфії Теодор Норад завів нову методу швидкого телеграфування; на одну мінуту можна буде радіотелеграфом надавати 400 слів. Як що той новий винахід покажеться практичним при технічному пристосуванні, то введення його в життя буде творити справжній переворот в радіотелеграфії і відібється на всьому почтово-телеграфному життю.

— **Землетрус у півд. Америці.** У маленькій республиці Костаріка трапився великий землетрус. Міста Сан Джозе і Порт Лімон здебільша зруйновані. Є великі людські жертви.

— **Ювілей Сметани у Львові.** Пригадується, що сьогодні в театрі „Української Бесіди" у Львові йде славетна комічна опера Сметани „Продана наречена" з п-ною І. Туркевичівною у головній партії і другими найкращими силами.

— **Битва з малпами на морі.** До ново-йоркського порту причалив після 21-дневої подорожі гамбурґський пароплав „Монтана", який м. ін. віз велику пересилку диких звірят, вислану відомою фірмою Гаґенбека (Гаґенбек, Німець, з централею у Гамбурзі і сіткою свого підприємства по всьому світі, має найбільший сучасний зоринець). Підчас подорожі шістьом великим малпам удалося наслідком нещасливого випадку звільнитись із кліток; між ними й залогою корабля вивязалась справжня битва. Щойно забивши одну вдалось присмирити решту. Зачинені медведі й льви зняли підчас отої битви страшенний рев, так, що між людськими пасажирами повстав переполох. Корабельна фірма мабуть на дальше відмовиться приймати таких небезпечних гостей.

— **Страйк грабарів.** В Неаполі застрайкували могильні грабарі, яким похоронні підприємці не хотять підвищити платні. Хто вже підчас страйку, мусить чекати поки не полагодять свої справи живі смертельники.

Відозви й комунікати.

Зі Секретаріяту Народнього Комітету.

Секретаріят Народнього Комітету пригадує, що повітові організації Української Народньої Трудової Партії мають до половини цього місяця прислати звідомлення з діяльности і спис делегатів на Народній Зїзд. Кореспонденцію висилати на адресу: М. Струтинський, Львів—вул. Боніфратрів ч. 14 II. Партійний податок на адресу касієра Н. К.: І. Ліщинського, вул. Мурарська ч. 6. Одночасно пригадується необхідність подавання до відома Народнього Комітету всіх фактів надужить і знущань з боку функціонаїв теперішньої влади для вихіснування їх перед відповідними чинниками. Всі такі факти (обовязково точні та докладно провірені!) надсилати або до української преси, або на адресу ред. М. Струтинського.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Нині **Прощальні Вечерниці** „Сокола" IV. в салі Руська 20. Найгарнійша забава. 1419 1—1

Чергові Товариські сходини членів „Союза Українок" і „Бесіди" та ними впроваджених гостей відбудуться як звичайно і в цю неділю дня 9. березня від год. 6-ої вечером в домівці „Бесіди" (вул. Рутовського 22 І. пов.) З огляду на це, що в неділю кінчиться вже сегорічний карнавал, подбає товариська секція „Союза Українок" про те, щоби Вп. Члени і гості відповідно провели **пущення.** 1525 1—1

Дрібні оголошення.

МОЛОДИЙ мущина з університетськими студіями, на вищому становищі одружиться з молодою, гарною панною. Річ серіозна. Неанонімні зголошення з фотографією до Адміністрації властителеви легітимації ч. 100. 1521 1—2.

НА ВИКОНАННЯ столярських робіт, різьби і позолочення нового іконостасу для парохіяльної церкви в Судовій Вишни, з твердого або мягкого матеріялу (вис. 13 м., шир. 8·5 м.) можуть вносити оферти артисти-Українці по кінець березня 1924 р. з долученням пляну, (рисунку) іконостаса до уряду парохії в **Судовій Вишни.** 1523 1—3

ВАРСТАТИ ТКАЦЬКІ поспішні і килимкарські, сталеві бляти, нити, човники, гремпілки і коловорот, прочі ткацькі прилади, варстати моторові і машини, прядільні доставляє: Технічне бюро „TEXTYL" **М. Кожушко. Рава руська.** 1499 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Олександер Пелех

лїнар загального шпиталя у Львові

ординує в жіночих недугах і акушерії від 3 — 5 попол.

Львів, вул. Бляхарська ч. 11/I.

1590 3—3

КОНКУРС

До виарендування **реставрація** сезонова в місцевости кліматично-лічничій в Підлютім коло Перегінська. — Оферти письменні з долученням сто золотих польських як вадії вносити до 20 марта 1924 р. на адресу Центральної Адміністрації Митрополичих дібр у Львові, площа Юра 5.

1503 2—6

МАШИНИ до виробу цементових дахівок, форми на бетонові рури, хрести, громозводи, вінка до церков і всїляні слюсарські вироби виготовляє

Михайло СТЕФАНІВСЬКИЙ

у Львові, вул. Варстатова 10.

(між вул. Рицерською і Кордецького).

1510 2—6

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства торгов.-промислового

НАРОДНИЙ БАЗАР

і

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Кооператива з обмеженою порукою в СТАНИСЛАВОВІ

відбудуться

в пятницю 14-го березня 1924 року о год. 6-ій вечер в Українській Бесіді.

1526 1—1 **НАДЗІРНА РАДА.**

ЗВИЧАЙНІ

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Кооперативи

Український Народний Дім „ВОСКРЕСЕННЯ" в Количинцях

заповіджені на 1. березня п. р. по причині завій не відбулися, тому назначується Загальні Збори **на день 19 березня 1924 р. о год. 11 перед полуднем в Театральній салі** з таким денним порядком:

1) Відкриття Зборів. 2) Звіт з діяльности Дирекції за 1923 р. і уділення абсолюторії. 3) Затвердження річного білянсу. 4) Розділ зиску. 5) Доповнення члена Дирекції. 6) Внески членів. — На случай неприсутности відповідного числа членів, відбудуться Загальні Збори о годину пізніше без огляду на число членів з тимсамим денним порядком.

1425 а) 1—1 **Надзірна Рада.**

Ширіть наш часопис!

НАСІННЯ городові, полеві, цвітів і трав

МАШИНИ до управи ріллі, чищення насінь, молочарства і пр.

НАВОЗИ штучні, фосфорові, потасові, азотові

ЗАЛІЗО, залізні знаряди, бляха, цвяхи

РЕМІСНИЧІ знаряди

НАЧИННЯ кухонне

ЦЕМЕНТ

1339 доставляє 8—8

:: КРАЄВИЙ СОЮЗ ::

ГОСПОД. СПІЛОК

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР"

у Львові, Зіморовича ч. 20.

і його Відділи у Львові, ГОРОДЕЦЬКА 95, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Сокалі.

Цінники на жадання даром.

Українське Мистецьке Видавництво

Треті Півні

випустило у світ нову книжку:

1520 **ПАВЛО КОВМУН** 1—2

ҐРАФІКИ

текст М. ФЕДЮКА.

Роскішне мистецьке видання альбомного формату великої 4°. — В Збірник входить 31 графічна річ, кожна на окремім тлові листкові з переділюючим папером. — Збірка оправлена в твердий переплет. — Друковано — 150 нумерованих примірників. — Обгортка роботи мистця В. КРИЖАНІВСЬКОГО. — Продається по більших українських книгарнях. — Ціна: 35 Х.—Далі в друку: 1) *О. Лозовський*: Характеристика творчости. 2) Збірник мелодих мистців. 3) Нарбут.

Ширіть наш часопис!

Важне! Для Читалень, Товариств і Інституцій **Важне!**

Бронзовані бюсти ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

1522 величини 85 цм. по ціні 35 міл. можна дістати 1-2

в Українській Книгарні й Антикварні, Львів вул. Рутовськово ч. 22.

Повідомляємо П.П. Кооперативи і Купців,

що ми обняли виключне посередництво на цілу Галичину фірми:

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ПЕРЕТВОРІВ М. ПІЩКОВСЬКОГО У ВАРШАВІ

вироблююча о незрівнаній якости:

мило „ВЕНУС" 65%, мило „ЛЕВЕК" 56%, мило сіре „ТОВОТТЕ" для промислу і рільництва.

Для вигоди наших П. Т. Відбірців, відкрили ми фабричний склад у Львові площа Голуховських 1 (Будівля Скарбка)

Ч. телєфону 13—20 З поважанням

Торговельно-Промисловий Дім **Рогатин і С-ка „РОДОҐАН"**

Львів, вул. Осолінських 6. 1524 1-3

Заходом

МУЗИЧНОГО Т-ва ім. М. ЛИСЕНКА

відбудеться

в понеділок (10.III. 1924.) о годині 8·30 рано в церкві св. Юра у Львові

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

в 2-гу річницю смерти артиста-співака

ОЛЕКСАНДРА МИШУҐИ

на яке запрошує усіх приклонників і почитателів Покійного

1516а) 1-1 **виділ.**

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ДО АМЕРИКИ.

Просимо наших пасажирів Реемігрантів о зголошенняся до нас устно або письменно по інформації в справі повороту до Америки.

ДО КАНАДИ.

Рільники і лісні робітники, що бажають виїхати до Канади без аффідавіту тепер або на весну повинні зараз звернутися до нас устно або письменно.

Всіх блищих інформацій уділяє БЕЗПЛАТНО

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ, Львів, вул. Городецька 54.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок 9. ім.

Ч. 54 (10147). Львів, вівторок 11. березня 1924. Почтова належність сплачена гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

„Великі й малі Муравйови"...

Промова Голови Українського Соймового Клюбу пос. Сергія Хруцького, виголошена в польському соймі 6. ц. м. при мотивуванні наглого внесення в справі трагічної й таємної смерти О. Бесарабової.

Висока Палато! Підчас масових арештувань, які доконувала польська поліція на всіх західно-українських землях протягом місяця лютого (голос: „на землях польських, не українських"), на землях, які замешкує український народ, дня 9. лютого ц. р. польська державна поліція арештувала у Львові вдову по інж. Д. Бесарабові — Ольгу Бесарабову, людину з вищою освітою, людину, що невимовно любила свій український народ.

Зразу після першого переслухання найдено її в поліційних арештах дня 13. лютого мертвою. Дня 15. лютого „Курєр львовскі", а опісля дня 19. лютого „Дзєннік людови" принесли вістку, що в поліційних арештах при вул. Яховича повісилася якась Юлія Баравська, релігії гр.-кат., літ около 20, арештована на провінції за волокитство і похована на державний кошт.

Обі газети черпали свої вісти з поліційних протоколів. Ніякого иншого випадку смерти в арештах поліційних при вул. Яховича в тих днях не було.

Брат Покійної, професор сем. уч. Северин Левицький, занепокоєний її долею, зернувся до поліції дня 18. лютого і дістав відповідь від ком. Вагнера, що його сестра дня 13. лютого рано повісилася та що її поховано на державний кошт. А на його питання, чому поліція не повідомила рідню про смерть, а поліція знала, де рідня мешкає, і чому секцію тлінних останків переведено без правних заступників рідні — поліція нічого не відповіла, а за те зачала зневажати покійну, обвинуваčуючи її в комунізмі.

Ще третього дня після смерти Бесарабової управа арештів приймала для неї поживу з міста, а четвертого дня, коли в її справі інтервенював український адвокат О. Марітчак, комісар Кайдан в остpім тоні відповів: „Ви читаєте газети? В газетах все докладно подано". Крім цього в тих самих днях відбулася ревізія у сестри пок. Бесарабової — Іванни Левицької, і це підкреслюю, один з поліційних агентів запитав її: чи її сестра Бесарабова не уживає наркотиків. Так представляється фактична сторона справи.

Мимоволі насуваються питання: чому з О. Бесарабової, жінки 35-літньої, політичної арештантки, поліція зробила Юлію Баравську, літ около 20, арештовану за волокитство? Чому в так таємний спосіб, на сміх, без повідомлення рідні покійної поховано її „на державний кошт", бож прецінь поліція знала, що у Львові мешкає її брат, а в Городку Ягайлонськім учителює сестра покійної — Іванна Левицька? Чому питано цю сестру, чи покійна не уживає наркотиків, чому в кілька днів після смерти Бесарабової приймано для неї поживу з міста? Це низка питань, які станули перед українською суспільністю. І нічого дивного, що від разу з хвилею таємної смерти Ольги Бесарабової публична опінія голосно заговорила про страшне катування, якого доконала на покійній поліція. Голосно у Львові говориться, що поліція в жахливий, варварський спосіб знущалася над покійною, що впущувано їй в ніздря електричну струю, щоби вимусити на ній потрібні поліції зізнання, що збито її до смерти і в мокрім рядні кинено до холодної келії, де сконала. Дальше публична опінія говорить, що поліція симулювала її повішення.

Ось лист, який одержала одна з львівських редакцій.

Голос: То Ви самі написали.

Пос. Хруцький: Ви вмієте фальшувати, я ні.

Маршалок дзвонить і прикликує посла до порядку за його вислів. (Гамір). Читає листа: „Шановна Редакціє! Коли я була малою дівчинкою, читала я і чувала про переслідування борців за волю з боку царських опричників. Я ще тоді не мала поняття про садизм і садистів, а таких Муравєвих, великих і малих, уважала за шакалів в людськім тілі. Ніколи не була би йняла віри, що у вільній і незалежній Польщі теж будуть опричники, які до тієї степені потрафлять знущатися над своїми жертвами, що ціле тіло заміниться в одну масу шкіри в пружках, мязей і крови. Вчора в заведенню судової медицини відбулася секція тіла денатки, комуністки, яка повісилася в львівських арештах, і секція виявила, що ціле тіло було покрите великими синьо-червоними пругами і ранами від шкіряного пояса і його спряжки, яким денатку било перед смертю. В місцях, де зударялася спряжка від пояса зі шкірою, були фіолетові міхурі, які професор казав пообтинати від тіла, щоби відтак колись задемонструвати слухачам „яко типовий і рідкий препарат" побиття.

Голос на правиці: Хто підписаний?

Голос на лівиці: Ствердив це проф. Сєрадзкі, Поляк.

Пос. Хруцький: З цього листа та з инших відомостей з безсумнівно достовірних джерел видно, що пок. Бесарабова була тяжко скатована. Отже чи могла мати на стільки фізичної та психічної сили, щоби відіорати собі життя. Тепер, коли справа Бесарабової стала голосною, говориться, що вона була шпіонка, що стояла на чолі величезної шпіонської організації; забуваючи про пословицю: „de mortuis auf bene, aut nihil" — кидається тінь на її поведення як жінки. Сойм не є судом, щоби провірювати, які проступки поповнила Ольга Бесарабова. Для сойму байдуже, чи О. Бесарабова була проступниця, чи ні. Сойм мусить стежити за правовістю в державі, а в культурній державі мусить істнувати суд і тільки суд може карати проступки. Найстрашнійших проступників не мордують потайки ніде на світі.

Наш внесок змагає до того, щоби висвітлити дві справи: смерть Бесарабової і слідчі методи поліційних урядів у Львові. Є ще третя сторона в цій справі, характеру загально державного, а саме: втихомирення опінії української суспільности. Ця суспільність подразнена не тільки самим трагічним фактом, а й тими обидами, якими польська „народова" преса з такою ненавистю і заїлістю обкидує цілий український народ, кажучи, що український народ до пантеону героїв і мучеників вводить самовбийницю і шпіона.

Українська суспільність подразнена тим безнастанним відкладанням нашого внеску в соймі, що виглядало би на кпини і глузування, як що не мало би на меті оброблення опінії для затушування цеї цілої справи.

Отже сойм має тут дещо до сказання, мимо того, що справою занявся суд, бо суд може виявнити тільки одну річ, а саме: тайну смерти; а відносно самого тла цеї трагічної події, так це мусить зробити правительство і до цього його повинен візвати сойм. Чим скоріше це зробить, тим краще. Є це один мотив, що промовляє за наглістю нашого внеску, а другий мотив: нам ходить про повне виявнення правди, бо тільки правдою можна заспокоїти публичну опінію. А для цього треба, щоби сойм своєю позитивною ухвалою підкреслив, що не легковажить такої справи, як таємний і трагічний морд чи смерть в поліційних закамарках безборонної жінки (маршалок дзвонить). Отже відкинення наглости нашого внеску буде свідоцтвом, що соймові зовсім не залежить на тому, щоби заспокоїти публичну опінію українського народу і що сойм не досить пильно стежить за правовістю в державі. (Оплески на українських лавах. Пос. Пйотровскіs Нарід український, а не агітатори, то що иншого!).

Після трагічної події.

Крутаства сторожа законів.

В останньому числі нашого органу звернули ми увагу на „клясичну" відповідь міністра справедливости Вигановского в звязку з наглим внесенням в справі трагічної смерти бл. п. О. Бесарабової. Та наші читачі не могли нічого довідатися про цю „клясичність", бо львівський прокуратор є того погляду, що польський міністр є sacro sanctus, що він не є відповідальний перед громадською думкою, що його поступки не підлягають критиці. Ще один крок і за критику міністра будеться переслідувати так само, як за образу маєстату в консервативно-монархічних державах. Ця відповідь оригінального сторожа законів не могла промовити до переконання й частині варшавської преси. Між ин. „Курєр Польскі" в статті „Сумління і політик" пише: „П. мін. справедливости замість виявнити чи повалити твердження Українців, почав представляти причини її арештування і малювати довершені нею злочини. Таке відходження від річи робило враження, як колиб міністр мав на меті викликати відразу до помершої, підозрілої в комунізмі чи шпигунстві, чи навіть зіпхнути інтерпелянтів до ролі тих каригідних вчинків. Не є це методи, гідні найвищого представника справедливости. Таж ніхто не робив поліції закиду з тої причини, що арештовано Бесарабову. Зроблено їй тільки закид, що польську тюрму перемінила в „чрезвичайку". На жаль, міністр не зумів відперти цього страшного обвинувачення. Ми не чули з його уст заперечення, що на тілі померше не найдено слідів побоїв, не виявнено, звідки в келії взявся рушник, чому не повідомлено рідні про факт і день похорону. Страшні сумніви повстають і сумлінню, коли з одного боку чується категоричні закиди, а здругого боку виминання категоричної відповіди на них і кружения довколаней. Цього не заглушиться переголосуванням чи мовчанкою. В такому випадку радше слід дати більшу спромогу доходження правди, як би це випливало з формального права чи особистого переконання. Тому кепсько сталося, що відкинуто наглість внесення і не допущено до дискусії над заявою міністра. Гуманітарне почуття і політичний змисл повинні були подиктувати соймові инше рішення".

Годиться іще подати дещо з „клясичної" відповіди сторожа законів. Без обиняків твердив мін. Вигановскі, що помешкання Стефанії Савицької і Ольги Бесарабової було „клюбовим льокалем", де в певних відступах часу сходилися люде. Чи є взагалі якенебудь помешкання, де в певних відступах часу не сходились би люде? Про ексгумацію сказано, що її доконано в прияві „особистого лікаря" помершої. Дотеперішнє слідство — по словам сторожа законів — не дало підстави до припущень, що не можуть витягнути

Пр. 225/24. В імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 45 з дня 1. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Чинник миру" в уступах між слозами: а) перед Махном а: Мимоходом, б) галасом а: Польща мала. 2) „Після трагічної події". в уступах між словами а) і тільки а „Популярний", б) мовчанку а: за те починає, ці) стрічки а Під замітом. 3) „Україна та европейські кризи" в уступі від слів: Це мусять знати до кінця артикулу, містить в собі єство ад 1 „ 2) а) ц), 3) злочину з § 65 а) з. к. ад 2) б) виступку з арт. VIII. зак. з 17/XII 1862. Ч. 8/63 Дл. д. узнав доконану в дни 29. лютого 1924 р конфіскату за оправдану і зарядив зничення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій сторонї. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 3. марта 1924 (Підпис нечитний.)

остаточних висновків і домагаються додаткового дослідження свідків".

Ну, ну, цікава лікарська експертиза!

Слідство в справі таємної смерти.

Як довідуємося, слідство в справі таємної смерти бл. п. О. Бесарабової ведеться дуже пильно, а радше не може вийти з передвступних кроків. Причина цьому та, що прокуратура не відважилася стати на певний грунт. Від Маліни починаючи і спеціялістом від українських справ та ревним оборонцем поліції Гіртлером кінчаючи йде якесь що найменше вагання, як поставити справу. Відбуваються безнастанні наради, комунікація з Варшавою, лікарі „захителися" і не можуть подати остаточних висновків, а справа стоїть. Слідчий суддя Анґельські є на розстайних дорогах, чи шукати винуватців побоїв при вул. Яховича (царство Лукомского і Кайдана), чи при вул. Міцкевича, бо не виключене, що „переслухання" пок. О. Бесарабової відбувалося в дирекції поліції при вул. Міцкевича під сторожким оком дир. поліції др. Райнпендера.

Минає місяць від жахом проймаючої смерти інтелігентної жінки в поліційних нетрах, а справа спить..,

Не сміємо її позабути.

На адресу „Союза Українок" приходять день в день з усіх сторін краю від поодиноких осіб і жіночих товариств заяви глибокого спочування і протесту з приводу страшної смерти незабутньої Ольги Бесарабової. Між иншими наспіли письма від жіноцтва в Перемишлі, Станиславові, Рогатині, Яворові і від Комітету Національної Ради Українських Жінок в Берліні. Цей Комітет видає з приводу смерти пок. О. Бесарабової повідомлення на англійській мові з точними інформаціями про весь хід трагічної події, щоб розіслати його до редакцій, товариств і на поодинокі адреси інтернаціонального жіночого світа. Той сам Комітет видав свого часу брошуру на французькій мові „До жінок цивілізованого світа" з протестом проти рішення Ради Амбасадорів з 14. березня 1923. З приводу цеї брошури, яку поширювано на конгресі суфражеток в Римі, наробила була багато крикуверескy в Варшаві польська сенаторка панна Шебеко. Між иншим накинулася вона на нашу п. Левчанівську, якої назвище найшлося припадково при кінці брошури в списку жінок-парляментарок. Панна Шебеко не хотіла няти віри, як можно було помістити в названій брошурі такі горендальні, „очевидно брехливі" річи, як те, що Поляки держать по тюрмах жінки Українки і молоді дівчата. А щож скаже панна Шебеко тепер з приводу страшної й трагічної смерти секр. „Союза Українок" бл. п. О. Бесарабової?

„Не сміємо її позабути! мусимо пошанувати память Покійної! — пише до нас одна з жінок з провінції. — Могила страдальниці Бесарабової на Янівському кладовищі належить в першу чергу до всіх Українок. Подбати про цю могилу, поставити на ній хрест-памятник, мусить стати обовязком кожної свідомої і шануючої свою національну гідність Українки".

Такі заяви з боку нашого жіноцтва в краю вельми відрадні. Вони доказують, що українське жіноцтво зуміє пошанувати жінку-мученицю та запротестувати хоч цим способом проти невиносимого режіму і огидних наклепів ріжних польських чинників.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Інтерпеляції.

I.

Інтерпеляція пос. Сергія Хруцького і тов. з Українського Клюбу до п. міністра справедливости в справі безправних конфіскат львівської української преси.

В ч. 39 з дня 22. лютого 1924 українського щоденника „Діло", який появляється у Львові, сконфісковано статтю такого змісту:

„Голос українського Львова".

В неділю 17. ц. м. відбулися в „Народньому Домі" довірочні збори дільничних відпоручників Народньої Орґанізації Українців міста Львова. На порядку дня стояли справи: переслідування українського університету і получені з тим арештування у Львові (осф. п. В. Лезицький), видача українській молоді в українських школах свідоцтв в польській мові (реф. п. І. Ліщинський).

По оголошенні тригодинній дискусії над виголошеними рефератами ухвалено слідуючі резолюції:

1. Збори Народньої Орґанізації Українців міста Львова, беручи під увагу, що теперішній невідрадний стан української університетської справи спричинила протиукраїнська політика польського правительства, протестують найрішучійше проти останніх репресій проти українських студентів, які богаться за вдержання українських Високих Шкіл у Львові, а з окрема протестують проти безосновно переводжених арештувань і безправного придержування більшого числа українських студентів в поліційних арештах і проти масових ревізій та безправної конфіскати наукових засобів.

2. Збори Н. О. У. м. Львова висказують свій подив і признання студентству Українських Високих Шкіл за їх безприкладні змагання для вдержання своїх Високих Шкіл у Львові.

3. Збори Н. О. У. м. Львова протестують проти розпорядку Львівської Шкільної Куратории, в наслідок котрого управи українських приходних шкіл видали українській молоді шкільні свідоцтва в польській мові.

4. Збори Н. О. У. м. Львова взивають все українське громадянство підтержати матеріяльно і моральо українське студентство в його змаганнях для вдержання українських Високих Шкіл у Львові.

Повищі резолюції переслано м. ін. президії міністрів і Українського Соймового Клюбу".

Нижче підписані запитують п. міністра справедливости:

1. Чи відомий є йому вище означений факт конфіскати?

2. Що задумує п. міністр вчинити, щоби забезпечити українській пресі волю слова, а винних її напущення потягнути до відповідальности?

Варшава, дня 6. березня 1924.

II.

Інтерпеляція послів Станислава Лянцуцкого і Степана Круліковского до п. міністра закордонних справ і п. міністра справедливости в справі конфіскати в „Трибун-і Роботнич-ій" частини цитату зі статті англійського премієра п. Р. Мекдонельда.

В львівській „Трибуні Роботній" з дня 27. лютого ц. р. „Інтернаціональний балагун соціял-шовіністів" п. прокуратор приневолив цензорський олівець до начальника нинішнього уряду Вел. Британії. А саме сконфіскував частину цитату зі статті п. Р. Мекдонельда п. н. „Експанзія Польщі", видрукованого дня 6. січня ц. р. в „Daily Herald", органі Робітничої Партії, який сьогодня є офіційним орґаном великобританського уряду.

Сконфіскований уступ цитату звучить ось так:

„Під впливом тих мотивів економічної натури, а також під впливом певної „цитинної хороби" націоналізму, Польща поглотила території, до яких не мала права.

Тепер терпить вона на нестравність і викинди нечистого сумління. Свідома того, що її східні границі ані морально, ані мілітарно не дадуть ся оборонити, шукає помочі на Заході. Коли її Франція заводить, звертається до Англії.

Для повноти картини мусимо додати, що сконфісковані слова п. премієра Мекдональда навела „Трибуна Роботніча" дослівно за „Myślą Narodową" (ч. 6 з дня 9. лютого ц. р.), яку за те не сконфісковано.

Супроти повищого запитуємо п. міністра справедливости, чи вважає слушним, що підрядні органи підчиненого йому міністерства в робітничім часописі конфіскують те, що вільно друкувати буржуазному органові?

Одночасно запитуємо п. міністра закордонних справ, чи вважає доцільним, що в хвилі, коли кабінет п. Р. Мекдональда стягає на себе увагу цілого світа, коли в колах польських політиків і польської преси ведеться жива дискувія, чи закордонна політика польської республики має дальше орієнтуватися на Францію, чи радше звернутися до Англії, чи є — повторюємо — доцільною річю, щоби львівська прокуратура при допомозі своїх ценаторських управнень не дозволяла горожанам республики познайомитися з такою важною квестією, як погляди державного мужа, що сьогодня кермує політикою Вел. Британії, на польські справи взагалі, а спеціяльно на її східні границі?

Варшава 7. березня 1924.

Від Карпат по Німан.

На всіх язиках все кричить.

Дня 12. лютого ц. р. виступив у польському соймі білоруський посол Кок-Михайловський з інтерпеляцією з приводу знущань та побоїв польською поліцією політичних вязнів Білорусинів. Референт змалював страшну картину знущань над вязнями. Їх бють по голові, по тварі, вибивають зуби, копають ногами, кладуть між пальці олівець і спеціяльним колісцем стискають опісля пальці до купи. Все це робиться длятого, щоби вимусити признання до недоконаних вчинків.

Так скатованих кидають без суду та слідства до тюрми і держать їх там доти, доки не загояться сліди побоїв. По кількох місяцях випускають їх на волю, щоби опісля наново почати ту саму роботу. Таких арештованих було з кінцем грудня минулого року 1600 у самому Вильні. Ніякого обвинувачення їм не предявлено, а деякі з них сидять в тюрмі вже по 25 місяців, як наприклад Володимир Бунавський.

З кінцем минулого року арештовано гімназійних учнів, Василя Гордія, Федя Данилова, Миколу Базилевського і учнів духовної семинарії Івана Самашкевича, Арсена Серебрянікова, Володимира Скабея, Бронислава Арленковича, Миколу Нарушевича, Михайла Карапенка, Олександра Чернявського і инших. Після страшних знущань посаджено їх у Винейську тюрму а потім перевезли їх до Вильна до т. зв. „Лукішок".

До білоруського клюбу звернулися батьки тих дітей зі скаргами за знущання з неповнолітніх.

Микола Сергійчук, 25 літ — лісник м. Бергітон, Гродненського повіту, арештований в червні 1922 р. сидить до тепер у гродненській тюрмі без доставлення йому акту обвинувачення. Підчас арештування Сергійчука побито до непритомности. Його розпинали на стіні і били по голові та грудях, потім клали на лавку і сікли нагайками, звязували ноги та руки і підносили до гори на дручку та били по пятах залізними прутами. Накінець босого ставили на розжарене залізо. Знущання ці відбувалися в гродненській поліційній тюрмі. Родині через пять місяців не дозволено бачитися з Сергійчуком. Побачення наступило аж тоді, коли згоїлися всі рани від побоїв.

Від всіх так страшно мучених поліція бере письменні зобовязання про те, що вони нікому нічого не скажуть а навпаки твердитимуть, що з ними обходилися дуже коректно. [illegible] тюрми, [illegible] Польщу і [illegible] або до рядської [illegible] напр. Мніш[illegible] та сотні инших.

По[illegible] домагався: [illegible] ного прослідження [illegible] своволі, 2) участи [illegible] у при розслідженню [illegible] знущань [illegible] польської поліції. [illegible] ку.

Сойм [illegible] відкинув [illegible] справ Солтан зі [illegible] в, що про такі речі [illegible] і що [illegible] дав телеґрафічне розпорядження все прослідити.

І так в безконечність. А польська „народова" більшість відкидає наглі внесення і втішається, що все в порядку, польські міністри крутять або вдають здибованих, а польська публіцистика торочить про приналежність Польщі до західної Европи.

Правове життя в СРСР.

З правничої точки погляду в Союзі Радянських Соціялістичних Республик було дві стадії правопорядків а то: період воєнного комунізму і період „Непа" (нової економічної політики). До 1920 р. правові відносини були дуже примітивними. Почуття законности і самі закони заступало революційне сумління. Декрет з 30. листопада 1918 р. забороняв користуватися старими російськими законами. На їх місце саме й прийшло революційне сумління. Таке саме явище відбувалося у Франції в часах великої революції.

В одному з параграфів конституції СРСР, говориться про те, що закони СРСР. повинні все виповнятися дуже точно. Одначе допустимі є винятки там, де ходить про загрозу істнуванню радянського устрою, під чим треба розуміти громадянську війну і контрреволюцію у всякому виді. В звязку з цим радянські закони можуть бути в деяких випадках і при особливих обставинах анульовані органами місцевої радянської влади. Один большевицький високий достойник виразився в розмові з визначним ученим правником про цю матерію ось як: „Ми один другого не розуміємо. В вас закони статичні, а в нас динамічні".

Такі самі підстави большевицького правопорядку обовязують у великій мірі також у добі „непа". В 1922 і 1923 роках видано цілий ряд декретів і законів про правові відносини між громадянами СРСР., про суди, про приватну власність і т. д. Питання про приватну власність не одержало в тих декретах остаточного свого вирішення. Допускається, наприклад, посідання такої фабрики, в машиновому відділі котрої є небільше 10-ти робітників і до 20-ти робітників при ручних роботах. Ці незначні уступки в користь приватної власности большевики відбили собі за те в законах про працю. Закони ці дуже гострі. Нарушення тих законів про працю карається каторгою до 10 літ. Сталих правових відносин в СРСР. на правду нема ще по нинішний день.

По думці § 30. цивільного кодексу всяка умова вважається неважною, коли вона приносить шкоду державі. Що приносить, по думці большевицьких декретів шкоду державі, розібрати дуже важко. — Про це рішає революційне сумління. Відсутність тих нормальних правових відносин ілюструється найкраще недавним переслідуванням так зв. „непманів" (тих купців, що на основі введення нової економічної політики в життя торгували). Їх позбавлено помешкань і повисилано далеко на північ або на схід. На дорогу кождого наділено пашпортом. Пашпорти були троякі: 1) соціяльно-небезпечного громадянина, 2) соціяльно шкідливого громадянина і 3) паразіта громадянина.

В такому самому положенню як російські громадяне находяться також чужинці. В цивільному кодексі з 1922 р. говориться про те, що права чужинців можуть бути обмежені в довільних розмірах, то значить, що всі чужинці кождої хвилини можуть опинитися поза законом. Так звані полюбовні суди допускаються лише у виїмкових випадках і то під контролею влади. Відомий Криленко, як найбільший співробітник народнього ко-

Справа Бесарабії.

Визнання совітського уряду великими европейськими державами спонукує й малі держави до ревізії своїх взаємин з цим урядом. Найбільше зацікавлена в цих взаєминах є Румунія. Вже кілька місяців тому вона робила спроби, щоби порозумітись зі совітським урядом в справі навязання торговельних зносин з територією бувшої Росії. Представники Румунії хотіли обмежитись у своїх переговорах виключно до торговельних справ а цим самим добути від представників совітського уряду признання істнуючих кордонів Румунії, витворених останнім мировим договором. Одначе совітські представники силкувались ставити кожним разом наново питання про Бесарабію. Це їх становище приневолило Румунію перервати дальші переговори.

Недавно совітський уряд звернувся у Букарешті до румунського уряду знову з запитом: чи румунський уряд не був би схильний ще раз почати перервані переговори. Щоби дати доказ доброї волі. Румунія згодилась. Заповіджено російсько-румунську конференцію у Відні. Зроблено це в надії, що совітські представники цим разом не покинуть меж чисто-ділової дискусії про торговельні взаємини й унормування кордонів. А проте попереджуючи цю конференцію румунська преса висловлює недовіря на її адресу. Преса лякається, що совітські представники робитимуть нові спроби згадувати про потребу поладнання бесарабського питання. А розмова на цю тему могла би мати дуже некорисні наслідки для Румунії, бо парляменти деяких союзних держав ще до нині не ратифікували прилучення Бесарабії до Румунії. Цікаво, чи представникам обох держав удасться повести переговори у Відні так, щоби вдержати дружні взаємини. При гостроті справи непевних кордонів це нелегко.

місаря судівництва, часто писав у большевицькій пресі про клясовий суд у СРСР. і про те, що головним фактором у судовій процедурі являється не факт злочину а походження обвинуваченого. В часі процесу соціялістів революціонерів у Москві було офіціяльно оголошено, що смішним було би говорити про обективний суд при диктатурі пролетаріяту.

Є й деякі куріози в большевицькому кодексі. Карний злочин убійства карається, наприклад, не карою смерти а тюрмою. За те крадіжі караються карою смерти. Карою смерти карається також за боротьбу проти робітничої кляси за царських часів згідно з § 67. карного закону. На основі цього § розстріляно лейтн. Ставракі за те, що брав участь у ліквідації повстання чорноморської фльоти в 1905 р. Нарушення договору з большевицьким урядом рівнож може бути каране смертю. Істнують в большевицькій судовій практиці і так звані умовні кари.

Суддів можна кождої хвилі змінити наскільки їхні присуди не годяться з духом пролетаріяту. Згідно з офіціяльною статистикою в 1923 р. було 1643 народніх суддів, з чого 10 проц. мали вищу освіту, 17 проц. середню, а 72 проц. домашню.

Від судівництва не багато ріжниться вся большевицька конституція. Найкращим її показчиком є виборче право. Півтора міліона робітників вибирає до Всеросійського Центрального Виконавчого Комітету 45 проц. послів чи делегатів а 105 міліонів селян вибирає до того самого тіла лише 27 проц. послів. Та й на це є в радянської влади дуже сильне оправдання: так мусить бути при диктатурі пролетаріяту.

Наддніпрянська Україна.

Всеукраїнська земельна нарада.

Дня 26. лютого. ц. р. вечером почалася в Харкові Всеукраїнська земельна нарада. І тут виголосив велику промову голова українського радянського уряду Чубар. В своїй промові звернув він особливу увагу на проведення в життя нового землеустрою, який повинен опертися на так званій колективізації сільського господарства. Треба повести завзяту пропаганду в напрямі зближення сільського господарства з кооперацією та з органами народнього комісаріяту земельних справ. В земельній політиці слід опертися на незаможницькі селянські елементи. Як найінтензивнійше треба використати сільсько господарські кредити. Найважнійшим завданням хвилі є, на думку Чубара, збільшення прибутків сільського господарства, що зможе стати в пригоді у зближенню села з містом. „Міжнародня кон'юнктура та угоди з буржуазними країнами—говорив Чубар—можуть викликати деякі буржуазні тенденції, з якими прийдеться боротися, спираючись на незаможницькі та середняцькі селянські елементи".

Народній комісар земельних справ України Клименко сконстатував, що до плянової праці може радвлада приступити щойно в цьому році, хоча по роках горожанської війни та голоду сільське господарство до нині не прийшло цілком до себе. І він підкреслив необхідність будувати сільсько-господарську політику спіраючися на незаможницькі елементи. До цього заключення приходить він на основі аналізи того процесу, який відбувається тепер у селі. Далі говорить він про податкову політику і каже, що вона повинна вестися при колективній співучасти земельних робітників. Господарка Народнього Комісаріяту Земельних Справ у його господарствах (комунальні господарства!) повинна вестися пляново з метою впливати корисно на селянське господарювання та з метою відповісти перспективам експорту.

(Харківські „Вісти" ч. 47.)

Всеукраїнська нарада аґрономів.

На всеукраїнській нараді аґрономів, що тільки що відбулася в Харкові, представник Народнього комісаріяту земельних справ Вольф зазначив, що українське збіжжа успішно завойовує собі збут на европейських ринках. Зміцнити своє становище Україна зможе тільки дешевиною та високою якістю вивозного збіжа. Европейський ринок подає попит на певні сорти нашого хліба, що давно зарекомендував себе за кордоном. Одним з найважнійших завдань є відновлення української обробної сільсько господарської промисловости, особливо—буряково цукрової. Цю проблєму повинна розвязати аґрономія в тісній спілці з незаможнім та середняцьким селянством.

(Більшовик" ч. 20).

На роботи у Францію.

(Від власного кореспондента.)

Варшава 2. березня 1924 р.

У звязку з ліквідацією таборів для інтернованої в Польщі української армії частина інтернованих подалася на роботи — переважно в приватних польських маєтках та лісових концесіях (незвичайно важкі умови), частина повернула на Велику Україну, а кілька сот інтернованих, головним чином старшини, приняли пропозицію представника Ліги Націй у Варшаві п. Шарпантіє і записалась на роботи у Францію. В минулому лютому Український Центральний Комітет виряднв першу партію цеї категорії, що складалась з 57 осіб. Ця партія вже прибула на місце в Кнютанж, і особа, що проводила партію з доручення Ц. К., між иншим розповідає в своїм листі дещо таке, що має загальний інтерес, особливо для емігрантів.

Наведемо кілька уступів з того листа.

„От ми вже доїхали до Туль (Toul). Все було дуже добре в дорозі. Всі до одного доїхали і весь час поводились прекрасно. Слухали мене без всяких балачок, а сьогодня всі одноголосно просили не покидати їх, а поїхати з ними й на завод у Кнютанж.

Подорож взагалі досить тяжка, бо довга. Міняли вагони на чеському кордоні, потім на австрійському. З австрійсько-швайцарського кордону мали весь час окремий потяг, бо до нашого транспорту ще приєднали транспорт Словаків і Чехів. У Відні нас зустрів помішник представника Ліги Націй. На швайцарському кордоні в Буксі від Ліги Націй був поданий нам обід. Від Відня вже починаються гори, і люде не відходили від вікон, дивуючись красоті краєвиду. Особливе захоплення викликала Швайцарія. Їхали ми самим берегом Wallensee і Цюріхського озера. Люде казали, що тільки за те, щоб побачити таку красоту, вже варто заплатити 180 франків. Настрій взагалі добрий. Всі були дуже зворушені і вдячні УЦК., що улаштував їхню подорож, відвідував їх на Повонзах (у Варшаві) і в повному складі проводив на двірець. Мені важко передати як слід це враження, особливо цінне тому, що це останнє враження, яке вони понесли із собою на чужину.

В Тулі вони були всім задоволені, — помешкання тепле, годують добре, повели їх в лазню й дезінфекціонували весь одяг. Завтра маємо вже їхати на завод. Дуже приємно, що мені пощастило всіх наших людей разом улаштувати на завод (вони цього всі бажали). У противному разі довелосяб частину людей одвезти на портові роботи значно тяжчі. На заводі мінімальна платня 13 фр. 55 сант. у день, а хто хоч трошки фаховець, той буде отримувати більше (навіть до 30 фр.). Тут нас зустрів агент заводу і розповів про умови. Є там помешкання при заводі — по 4—5 осіб на кімнату і все (помешкання, опал, освітлення, повна постіль і повний пансіон) буде коштувати 6 фр. на день. При заводі є кооператива, де можна купити на виплату робочий одяг і т. ин. На шахтові роботи ні одного з наших не візьмуть, бо на це завод має своїх фахівців-Італійців, які одержують до 50 фр. денно. Не знаю як надалі, а поки враження добре. Треба додати, що на цьому заводі, як виявилося, вже працює й тепер чимало наших людей".

Цими днями уповноважений Центрального Комітету має повернути до Варшави і потім приступиться до формування слідуючих партій. Частина людей запрошується на працю у виноградниках. Там контрактовий термін — рік, на заводіж і в порті пів року, після чого робітник може або остати або перейти на иншу працю по власній уподобі. *З.*

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

„ЛІТОПИС"

Передплата на березень 4 міл., на провінції 4.400.000 мп. Старі передплатники отримають недослані числа без доплати. Для нових передплатників комплєт висилається по ціні: від 1-го до 8-го ч. по 800.000 мп. від 9-го ч. по 1,000.000.

Вийшло досіль десять чисел.

Літопис огляд політики, літер. й мистецтва (під ред. проф. С. Томашівського) має 16 стор. вел. форм. й 4 стор. ілюстраційного додатку й виходить точно кождої суботи.

Передплачуйте гуртово або у книгарнях. Книгарним і кольпортерам 20 прц опусту.

Замовляти й присилати передплату: **І. Рудницький,** Львів, Тарновського 7, або Verlag „Ukrainske Slovo", Berlin-Schöneberg, Hauptstrasse 11, гроші кожна присилати теж на конто В-ва „Земельний Банк" у Львові. 1532 1—1

По широкому світі.

Большевицька політика в Азії.

Народний Комісаріят закордонних справ СРСР улаштував на днях цілий ряд нарад у справі большевицької політики в Азії. Обговорено відносини між большевицькою Росією та Туреччиною, Монголією і Китаєм. Питання про взаємовідносини Росії до Японії, як також про напрямні большевицької політики в Перзії, Афганістані та Індіях були також предметом тих нарад. Наради стали однозгідно на становищі, що зреволюціонування Туреччини лежить в інтересах большевицької Росії та що головна небезпека сучасного положення Туреччини заключається в тому, що духовий центр музулманства може дуже легко підпасти англійським впливам. Визнано за необхідне прискорити скликання наміченого панісламського зїзду і вступити в переговори з урядами магометанських держав. В монгольському питанню наради визнали за необхідне добиватися негайного визнання Китаєм незалежности Монголії та поробити всі заходи для того, щоби не допустити до Монголії японських купців і агентів. Рішено постаратися про поліпшення відносин до Китаю. Політику Японії дуже гостро критиковано. Учасники нарад вказали на те, що Японія чим раз більше тратить свою попередню популярність між народами азійського Сходу і що її впливи повинні бути заміщені російськими впливами.

Виїзд калїфа.

„Нає Фрає Прессе" доносить, що каліф Абдул Меджід покинув Туреччину. Виїзджаючи з Чаталджі він виголосив до вірних пращальну промову, в якій між иншим сказав: „Як довго новий режім буде з користю працювати для батьківщини, так довго буду я переносити терпеливо всі особисті болі та терпіння". По цім розплакався і виїхав

Протокол про санацію Мадярщини.

Давний міністр закордонних справ Франції Габріель Ганото, член французької Академії Наук, визначний історик і заступник Франції в Раді Союзу Народів підписав дня 5. III. ц. м. від імени Франції протокол про відбудову Мадярщини. Того самого дня підписав цей протокол і представник Великобританії льорд Роберт Сесіль та представник Італії Бонін Льонгаре. Комісаром від Союза Народів для проведення санації Мадярщини назначений Гардінг, що дня 8. ц. м. має приїхати до Парижа а звідси удатися на Мадярщину. Та чи це станеться напевно, невідомо, бо Гардінг був кілька останніх тижнів хорий і до тепер не прийшов ще цілковито до здоровля.

Початок румунсько-большевицьких переговорів.

„Нає Фрає Прессе" комунікує, що на основі телєграфічного порозуміння між міністром закорд. справ Румунії Дукою і Чічеріном усталено річинець переговорів на день 24 березня у Відні. Першим большевицьким заступником буде Крестинский.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Подорож Рикова?

„Дейлі Мейл“ пише, що голова Ради нарком. СРСР. Риков під прибраним іменням Павлова приїхав до Берліна. Опісля їде до Льондона. Там конферуватиме з Макдонельдом. Також телеграму приносить „Еко д' Парі“. Офіціяльна Аг. Роста заперечує вісти про дипл. подорож Рикова.

Двобої у Варшаві.

У Варшаві відбувся 9. ц. м. між ген. Шептицким і послом Медзіньским, котрий у соймовій інтерпеляції мав обидити ген. Ш. поєдинок. Скінчився безкровно. Між публіцистом А. Новачиньским і полк. ген. шт. Дзвонковским, який чувся обиджеким статтею в „Мислі неподл.“ відбувся безкровно двобій на револьвери.

Перед розв'язанням ім. парляменту.

Канцлер конфреував з през. держави в справі замкнення райхстага і розписання нових виборів. Урядово звідомляють, що вибори не могтимуть відбутися перед квітнем.

Виїзд членів султанської семї.

Після виїзду каліфа кинули Царгород і члени султанської семі. Вони виїздять до Румунії, Франції, Швайцарії, Єгіпту і Сирії. Покищо одержали по 1000 турецьких фунтів на подорож.

Б. каліф.

Б. каліф прибув до Теріте над женевським озером. Задумує замешкати там на стало на дачі. Каліф із почотом (10 люда) прибув так таємно, що женевська поліція дізналася про це щойно перед самим приїздом його. Власти дали каліфови дискретну сторожу, але він не бажав цього і поліційних урядників усунено.

Новий каліф.

Льондонські урядові кола думають, що прогнання каліфа Меджіда і проклямація короля Гусеіна каліфом спричинить у магомеданськім світі великі зміни. Більшість мусулман. світа не годиться на супремацію арабського каліфа над визнавцями Ісляму. Найгострійша опозиція є в Індіях і Африці. Новий каліф видав проклямацію до всіх магомедан цілого світу. „Д. Мейл“ пише: Наслідком проклямації Гусеіна каліфом зломилась єдність Ісляму. В незорганізоване політич. життя Сходу вдерлося багато комплікацій.

Димісія грецького кабінету.

З Атен звідомляють, що кабінет Касандаріса подався до димісії.

Заговір проти правительства Ґальєгмаусиса.

З Ковна звідомляють, що там викрито заговір проти теперішнього правительства. Державний переворот мали доконати безпосередньо після оголошення рішення Ради С. Народів відносно Клайпеди. Владу мала обняти військова диктатура. Заговірники руководилися тим, що теперішне правительство за слабе, щоби боронити Клайпеду. Цереведено багато арештувань споміж крайної правиці.

Маневри англ. фльоти.

В понеділок 10. ц. м. зачались маневри англійської фльоти на Середземному морі біля Балеарських островів. Беруть участь сполучені середземноморські й атлянтійські ескадри, около 100 кораблів під командою адм. Робека. Маневри відтворять битву коло Ютляндії.

Поанкаре чується обиджеким.

По закінченню засідання палати Поанкаре післав деп. Дельоне свідків, бо вважався обидженим його словами. Свідки ці разом із свідками деп. Дельоне на основі стенографічного протоколу сконстатували, що в промові посла не було обидливих для П. слів.

Проголошення Греції республікою?

В Атенах є думка, що провідник републиканців Панастасіс утворить кабінет при помочі військової партії. Нар. Збори розвяжеться, потім негайно проголоситься републику.

Конференція в Женеві.

Члени Ради С. Народів прибули вже до Женеви. Старатимуться оконечно полагодити справу Клайпеди і справу нім. кольоністів у Польщі.

Напруження в Греції.

Грецький премієр Кафандаріс відмовився приняти делеґацію офіцерів, яка мала йому вручити протест внесений в Сальоніках проти політики уряду в справі плебісциту. Офіцерський корпус наміряє витягнути з цього вчинку премієра як найдальше йдучі консеквенції. Венізельос рішився покинути невдячну Грецію, що не хоче слухати його політичних порад та вказівок. Він має намір удатися до Франції. Представники офіцерського корпусу заявили Венізельосові, що вони подадуться масово до димісії, коли уряд не стане остаточно по стороні републиканців.

Суперечка за весільний дарунок кол. кронпринца.

В 1905 році 400 пруських міст жертвували кронпринцові з нагоди його вінчання прегарну настільну посуду, роблену найвизначнійшими мистцями. Посуда була на 30 осіб і складалась з 1900 частин, а матеріялом було срібло, порцеляна й хрусталь. Про дарунок довелось до відома новоженців, але не передано його своєчасно тому, що цілість не була ще викінченою. В міжчасі все як слід докінчено й складено в сейфи державного нім. банку. Кронпринц згодився тепер свої претенсії на видачу йому того дарунку, кажучи, що його теперішне скрутне матеріяльне становище не дозволяє йому зіставатись такого дарунку. Але біда в тому, що своєчасне згадане повідомлення жертводавців не було нотарияльно завірене й юридична його вартість підлягає сумнівові. До тих міст, які причинились до куплення дарунку, належать м. и. Данціг, Мемель і міста Гор. Шлеську, отже такі жертводавці, що тепер є вже поза кордонами Прусії. В найблизчих днях відбудеться зізд посадників усіх пруських міст і вищезазначе их инших жертводавців, щоб вирішити делікатне питання: чи не відібрати б. кронпринцові дарованої йому колись посуди, яка уявляє собою не тільки неоціненну ефективну вартість, але й величезний мистецький скарб.

— **Нова таємнича недуга.** В англійському місті Бредфорд стверджено нову, невідому досіль, недугу, яка має заразливий характер. Недуга проявляється у викидах, після яких приходить висока гарячка й пропасниця. Гадають, що джерелом недуги є якесь затроєння. У названому місті лише на одній вулиці захворіло коло 20 осіб. Медичний світ заворушився біля розслідів над цією недугою.

— **Слезак перед судом.** Відомого співака-тенора віденського Театру Опери (б „Гофопер“) Лео Слезака заскаржив до суду другий артист тогож театру Відсман (бас) за образу чести. Розправа викликувала сензацію, отже переводили її при зачинених дверях. Слезак заповів переведення доказу правди; розправу відложили.

Злодій в австрійському посольстві. В австрійському посольстві (амбасаді) у Берліні стрібував один „фаховець“ від відчинювання залізних кас обікрасти касу пашпортового бюра. Він використав обідню пору, коли в канцеляріях нікого не було, з все-ж — йому не повелося: його зловили, гроші відобрали, самогож передали поліції.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Репертуар українського театру під дир. Івана Когутяна.
Вівторок 11. с. м. „МОЛОДІСТЬ“.
Середа 12. с. м. „ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА“.
Четвер 13. ІІ. „ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ“.
Пятниця 14. с. м. „ЧОРНОМОРЦІ“.
Подаю до загального відома, що до театру став на стало заанґажований премієр львівської і познанської опери п. Гаєк.

Для вязнів: „Тов. Українських жінок“ Стрий 100 міл., А. Боцюгко 5 міл., Старецький 5 міл., Ващуківна 2 міл., Телішевський Львів 20 міл., Д. Лукіянович 5 міл., Стефанович 1, 250.000. Щиру подяку складає Комітет допом. пол. вязням. Дальші жертви просимо слати до „Дністра“ Руська 20. або до Кр. С. Кредитового Ринок 10. Харчі до кухні Комітету в Нар. Домі. 1529 1—1

Надзвичайні датки на „Рідну Школу“ зложив Вп. п. Д-р Іван Грицай замість повідомлень про своє вінчання, яке відбулося 26. ІІ. ц. р. в Дрогобичі з Вп. п. Марією Іриною Єрміхівною 15 міл. мп. На поклик оголошений в українських часописях зложили на „Рідну Школу“ в міл. мп.: Чит. „Просвіта“ Берестяни 15, Федаківна Міка з розпродажі прецликів на маск. вечерницях 115, 130, збірка на весілі дня 18. ІІ. ц. р. Марусі й Івана Даниловичів з Турки н/стр. 79,500.000. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа У. П. Т. 1530 1—1

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

КАВАЛЄР здоровий, кажуть справді пристійний, згідливого характеру, 34 літ, на управляючім купецькім становищи, навяже переписку з жіякою в цілях матримоніяльних. Ласкаву відомість проситься слати до Адміністрації „Діла“ під адресою: „Будучність“. 1528 1—3

БУВША УЧИТЕЛЬКА обійме завраз солідну опіку і господарку при дітях на станції в місті. Може учити діти на селі з народних шкіл, музики і фортепіяну. Зголошення Камілля Сохоцька, *приходство* Вікно почта Городенка. 1517 2—2

ДУМКУ ВІТВІЦЬКОГО на фортепіян друковану куплю. Зголошення „Chanson D'Ukraine“ до Діла. 1514 2—2

МОЛОДИЙ мущина з університетськими студіями, на вищому становищі одружиться з молодою, гарною панною. Річ серіозна. Неаноніміні зголошення з фотографією до Адміністрації властителеви легітимації ч. 100. 1521 2—2.

НА ВИКОНАННЯ столярських робіт, різьби і позолочення нового іконостасу для парохіяльної церкви в Судовій Вишни, з твердого або мягкого матеріялу (вис. 13 м., шир. 8'5 м.) можуть вносити оферти артисти-Українці по кінець березня 1924 р. з долученням плянку, (рисунку) іконостаса до уряду парохії в **Судовій Вишни.** 1523 2—3

НА СЕЛІ АБО В МІСТОЧКУ коло залізниці винайму на рік помешкання з кухнею і городом. Найрадше недалеко Станиславова. Зголошення: Проф. Ос. Залеський, Станиславів, вул. Голуховського 66. 1513 2—3

ДО ЗАМІНИ, добра, вигідна і з добрими доходами парохія. — Письменні зголошення до уряду парохіяльного Пяткова руська п. Бірча. 1495 5—5

СКЛАД НОТ вул. Романовича 11, бічна пл. Академічної поручає свій богато заосмотретий магазин. Висилка на провінцію. 1430 8—8

Приспішайте передплату!

З польських справ.

Тайні польські терористичні і заговірницькі організації і польський сойм.

В нервовій і подразненій атмосфері дебатував 7. ц. м. польський сойм над рефератом на тему „Поготовя патріотуф польскіх“.

Резолюцію меншости комісії адміністраційних справ, яка домагається покарання осіб, що на урядових становищах входили в порозуміння з „П.П.П.“ відкинено 164 голосами проти 155.

Вибрано комісію з пяти, що має провірити матеріяли, які відносяться до всіх виявлених тайних організацій для предложення висліду комісії військової та адміністраційної. До комісії вибрано чотирох „народових“ послів і соціяліста Прагера.

Чергове засідання сойму 11. ц. м.

Ширіть наш часопис!

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (53) число „Діла“ сконфісковано знову за статтю в справі бл. п. Бесарабової, а саме за наше становище до енунціяцій міністра судов. справ Вигановского „Молчать і не разсуждать“.

— **Арештування І. Ліщинського.** В суботу 8. ц. м. в ½7 год. зранку явився у помешканню інсп. Івана Ліщинського при Мурарській вул. у Львові агент з двома поліцістами й арештував його. Арештованого в полудне того-ж дня випущено на волю. Причиною арештування було те, що п. І. Ліщинський не явився попереднього дня на поліційне візвання, домагаючись візвання писаного по українськи. При цій нагоді п. Ліщинський дізнався від комісаря Вагнера, що Народня Організація ніколи не дістане дозволу на ніяке віче і що заборони ніколи не дістане на письмі, бо, мовляв, Українці висилають такі заборони до Ліги Націй, а воно, очевидно, дирекції поліції не під смак.

— **Сніжні завії.** Усунено сніжні масиви й привернено загальний залізничий рух на лінії Львів—Підзамче Стоянів, Сапіжанка — Христинопіль, Львів—Клепарів—Яворів, Львів—Підзамче—Бережани, Сокольники—Сянки й Львів—Сянки.

— **Стемплеві оплати.** Найновійше розпорядження міністерства фінансів впроваджує такі нові стемплеві оплати: 1) прохання на дозвіл придбати нерухомий маєток чужинцям—64 міл. мп.; 2) на затвердження або зміну статуту акц. спілки—64 міл. мп.; 3) на дозвіл на концесію (ведення підприємства), на скільки підприємство належить до І., ІІ. або ІІІ. категорії промислового податку, або до І. або ІІ. категорії торговельних підприємств—64 міл. мп.; 4) заяви про дозвіл на виставки, концерти, забави, льотерії і т. п.—8,970.000 мп.; 5) просьби про зміну становища — 64 міл. мп.; 6) звичайні заяви—3.800.000 мп.; 7) додатки до заяв—по 770.000 мп від кожного.

— **Гостинність Італії.** Італійські газети радять своїму фашистівському урядові запросити на постійний побут до Італії здетронізованого турецького султана й здеградованого мусулманського каліфа Абдула Меджіда, який, бідолаха, не має куди прихилитись. Італія—кажуть ті газети—є мостом між Сходом і Заходом, отже їй личить показати вигнанцеві Сходу західну вічливість. На силу нагадується, що тим самим „мостом“ аргументують патріоти инвої національности саме цілком протилежну тактику: відгороджуванням себе і від Заходу і від Сходу й переслідуванням нещасних вигнанців з рідного краю.

— **Морж у Рейні.** У Рейні появився морж (морський пес), який мабуть погано почуває себе у ріці, бо кидається на всі боки, так, що бачили його вже в ріжних околицях, в яких 30—40 метрів від беріга. Німецькі газети „льояльно“ запевняють французькі окупаційні чинники, що на дійсно заблукавий морський пес а не — німецька підводна лодка й тому не варта турбувати на дови французьку военну ескадру.

— **Суперечка за весільний дарунок кол. кронпринца.** В 1905 році 400 пруських міст жертвували кронпринцові з нагоди його вінчання прегарну настільну посуду, роблену найвизначнійшими мистцями. Посуда була на 30 осіб і складалась з 1900 частин, а матеріялом було срібло, порцеляна й хрусталь. Про дарунок довелось до відома новоженців, але не передано його своєчасно тому, що цілість не була ще викінченою. В міжчасі все як слід докінчено й складено в сейфи державного нім. банку. Кронпринц згодився тепер свої претенсії на видачу йому того дарунку, кажучи, що його теперішне скрутне матеріяльне становище не дозволяє йому зіставатись такого дарунку. Але біда в тому, що своєчасне згадане повідомлення жертводавців не було нотарияльно завірене й юридична його вартість підлягає сумнівові. До тих міст, які причинились до куплення дарунку, належать м. и. Данціг, Мемель і міста Гор. Шлеську, отже такі жертводавці, що тепер є вже поза кордонами Прусії. В найблизчих днях відбудеться зізд посадників усіх пруських міст і вищезазначе их инших жертводавців, щоб вирішити делікатне питання: чи не відібрати б. кронпринцові дарованої йому колись посуди, яка уявляє собою не тільки неоціненну ефективну вартість, але й величезний мистецький скарб.

— **Нова таємнича недуга.** В англійському місті Бредфорд стверджено нову, невідому досіль, недугу, яка має заразливий характер. Недуга проявляється у викидах, після яких приходить висока гарячка й пропасниця. Гадають, що джерелом недуги є якесь затроєння. У названому місті лише на одній вулиці захворіло коло 20 осіб. Медичний світ заворушився біля розслідів над цією недугою.

— **Слезак перед судом.** Відомого співака-тенора віденського Театру Опери (б „Гофопер“) Лео Слезака заскаржив до суду другий артист тогож театру Відсман (бас) за образу чести. Розправа викликувала сензацію, отже переводили її при зачинених дверях. Слезак заповів переведення доказу правди; розправу відложили.

Злодій в австрійському посольстві. В австрійському посольстві (амбасаді) у Берліні стрібував один „фаховець“ від відчинювання залізних кас обікрасти касу пашпортового бюра. Він використав обідню пору, коли в канцеляріях нікого не було, з все-ж — йому не повелося: його зловили, гроші відобрали, самогож передали поліції.

ОГОЛОШЕННЯ.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Тов-а „Народний Дім“

кооперативи зар. з обм. порукою і господарсько-торговельної Спілки **„ПОСТУП“**, кооп. зар. з обм. порукою в **Перемишлянах** відбудуться в понеділок 24. марта 1924 р. о год. 12 в полудня в салі Народного Дому з отсим порядком нарад:

1) Відкриття Зборів і вибір Президії, 2) Відчитання протоколів з послідних Заг. Зборів. 3) Звіт Управи з діяльности за р. 1923, 4) Затвердження річних звітів і білянсів та одобрення діяльности Надзірних Рад і Управ, 5) Розділ чистих зисків, 6) Справа злуки (фузії) Товариства „Народний Дім“ з Тов. Спілкою „Поступ“, 7) Зміна § 14 і 23 уступ. а. Статута Товариства „Народний Дім“, 8) Вибір Надзірної Ради, 9) Затвердження Управи предложеної Надзірною Радою, 10) Внески і запити. Річні звіти і білянси обох кооператив виложені в канцелярії Народного Дому, для перегляду членів на два тижні перед речевим Зборів. На случай неприсутности вимагайого статутом числа членів, відбудуться, того самого дня о годину пізнійше в тім самім льокали і з тим самим порядком нарад другі Заг. Збори, які будуть важно рішати без огляду на число присутних членів.

Увага! Пригадується Впов. членам, що ухвалою Загальних Зборів Тов-а „Народний Дім“ в Перемишлянах з дня 19 падолиста 1923 р. рішено що коли член тогож Товариства не допсвнить до кінця 1924 р. уділу тратить права членські.

Перемишляни дня 4. ІІІ. 1924.

1531 НАДЗІРНА РАДА. 1—1

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 55 (10.148). Львів, середа 12 березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в праю 7,500.000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 мільйонів п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13.000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Змагання Франції.

Недоцільність окупації — Французький погляд — „Геть з війною!" — Англійський погляд. — Спадок населення. — Надії на Союз Народів. — Національні інтереси.

Останніх півтора року ставили собі таке питання всі держави, за Англією, дивлячись зі здивуванням на окупаційний похід Франції проти німецької території, похід, що мав вимусити на Німеччині мирові відшкодування. Нині ставить собі таке питання щораз частійше сама Франція. Колиб передбачення Англії щодо недоцільности окупації показались правдивими — яка перспектива чекає найсильнійшу мілітарну державу, коли вона не в силі своїм військом добути того, що инші добувають без нього?

Остання вимина нот між двома премієрами: Англії та Франції, є найкращим доказом, що навіть сильні слова кинені на адресу версайського договору (промова Гендерзона) не в силі нарушити доброї волі обох великих держав, які шукають нових шляхів для порозуміння. Агресивність Франції сильно бентежила та дратувала повоєнну Англію. І коли нині приходить момент, що Франція добровільно посувається назад у своїй войовничости, не диво, що англійська преса перемірковує ще раз актуальну тему про змагання Франції. Лондонський „Таймс" приніс минулого тижня аж дві статті з цього приводу. Одна з них була у формі листа одного визначного Француза до голови англійського „Союзу приятелів Франції" Теодора Морісона. Згаданий лист, як стверджувала редакція „Таймса", зясовував з незвичайною ясністю кілька головних домагань Франції, які, на думку автора, „є домаганнями більшости народу, а може й цілого".

Першим питанням, якого торкнувся авторитетний французький діяч, є питання про французький імперіялізм та мілітаризм. „У Франції" — казав він — нема ні одного мущини ні жінки, які бажали би війни, ні між екстремістами лівих партій, ні правих, або між мирними республиканцями центру середніх партій. Колиб такий занит поставлено цілій Франції, то вона відповіла би в один голос: „Ні, ні більше не хочу війни!" Безперечною правдою є те, що Франція як цілість, так само як кожна инша цивілізована країна, бажає супокійного життя. Селянин хоче працювати на полі, купець у своїй крамниці, а рентієр хотів би, щоби його капітал автоматично зростав. Тільки воєнні гієни, які живуть з війни, бажають її. А проте треба признати, що кілька повторених наступів на Париж, мусіли зовсім природно витворити нахил у Французів думати про мирні умовини державного розвитку, а не про війну.

Англійський часопис додає ще від себе ось-що:

Франція домагається забезпечення себе перед наїздами. І думаючи про засоби такого забезпечення заявляє устами свого визначного політика, „що атакам на її свободу треба на віки покласти край". Саме для цієї мети вона утримує величезну армію з одночасно, не сплативши власних довгів, а для цієї-ж мети повинає сама гроші на збро-єння державам центральної Европи, на які рахує як на союзників у найблищій війні. Становище Франції супроти Німеччини нагадувало швидше піддержування воєнного стану, ніж бажання витворити в Европі мирову атмосферу. Франція борониться, що вважала необхідним вести супроти Німеччини таку політику, яку вела, щоби приневолити її до належної сплати і щоби забезпечитись перед небезпекою „реванжу". А проте Франція не вважає своїх заходів ознакою імперіялізму.

Ніхто з реально-думаючих політиків не вірить у можливість активної війни Німеччини супроти Франції на протязі довгого часу. Яка инша держава хотіла би атакувати Францію? Правда, що Франція зазнала чимало розчарувань з хвилини підписання миру. Вона не почуває себе забезпеченою на своїх кордонах і хотіла би зарадити лихові. І ось-тут приходить справа автоматичного спадку населения. Французька статистика передбачує, що постійна знижка населення Франції зійде з нинішніх 38 мільонів на 35 міл. у р. 1949, а в р. 1965 на 25 міл. А плодючий німецький нарід має вже нині 65 мільонів. Чи може Франція покладати надії на оборону своєї раси на африканську армію?

І саме тому, що такі надії були би наївні, Франція хоче вірити в силу Союзу Народів. Та й наївністю було би вірити в Союз Народів у його нинішній стадії. „Ми мусимо згодитись на те, що світ не може одним кроком перейти з доби підзорливого націоналізму до практичного патріотизму, в якому всяка ідея насильства була би виключена". Так заявляє авторитетний, поміркований Француз. Франція з великим недовірям ставилась до Союзу Народів. Щойно тепер починає схилятись до нього. Поанкаре останніми часами повторяв кілька разів на адресу Союзу слова довіря, а Бріян на зборах радикально-соціялістичної партії назвав його „незвичайним знаряддям міжнароднього порозуміння".

Чого-ж хоче Франція? Вона хоче нині при помочі Союзу Народів найти засоби забезпечення свого мирного стану і майбутнього супокійного розвитку перед мілітарним та економічним зростом Німеччини. Покищо, щоби запевнити собі розвиток та спокій, домагається відшкодувань, без яких економічно попадає у щораз більші труднощі. Та чи цього самого не хотять і инші народи, такі як Англія, які не мають ніяких даних на мілітарну державу? Союз Народів, а покищо сама Англія, матимуть чимало клопотів, щоби погодити засоби Франції для оборони власних національних інтересів з такими самими інтересами инших [illegible].

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Після трагічної події.

Ще про відповідь сторожа законів

Варшавський „Курєр Польскі", подаючи звіт з 106. засідання сойму, ось як реферує „[illegible]" відповідь мін. Вигановского:

Мін. справедливости Вигановскі оповідає про причини арештування Бесарабової у Львові і висліди ревізії в її льокали. Знайдено докази шпигунської акції, нагромаджування військових тайн.

Голос в Українців: Це не уповажнює до убивства.

Мін. Вигановскі: Дня 13. лютого устійнено, що в превенційному арешті Бесарабова повісилася на вікні на рушнику.

Гол. в Українців: Синці теж сама собі зробила.

Мін. Вигановскі: В інституті судової медицини проф. Сєрадзкі перевів секцію, після чого тлінні останки поховано. Дня 21. лютого брат помершої зголосився з підозрінням, що смерть його сестри не була доконана її власною рукою. Переведено ексгумацію в приязі її особистого лікаря. На власну руку вело теж доходження міністерство внутрішніх справ. Дотепер всі ці доходження не дали підстави до припущення, що смерть була нагальна.

Голос в Українців: Чому ви не говорите про пруги і синці на тілі?

Мін. Вигановскі: Одначе судові лікарі заявили, що не можуть витягнути остаточних висновків.

Голос: А синці?

Мін. Вигановскі: Лікарі домагаються додаткового перевірення свідків.

Голос: А синці на тілі перевірено?

Мін. Вигановскі: Переслухувано теж дальших свідків, постановлено переслухати всі особи, які в критичних днях були теж придержані в арешті, щоби переконатися, чи не чули яких криків. Дотепер всі дані вказують, що Ольга Бесарабова сама завдала собі смерть. (Гамір). Її співльокаторка Савицька, теж арештована, запитана, чи в слідстві її бито, з обуренням відповіла, чи може хто допускати, що фізична сила є приноровлювана в арештах. (Гамір, оплески на правиці, іронічні окліки на лівиці).

Так виглядає відповідь польського сторожа польської законности. Не знаємо, що заявила п-а Ст. Савицька. Відомо нам, що її не частовано побоями. Та чи її відповідь, колиб вона навіть представлялася так, як її інтерпретує мін. Вигановскі, може бути аргументом проти страшних поліцейських містерій? Чиж преса не подає постійно доказів на поліцейські побої? Чи не навела їх в своїому меморіялі воєводі Зімному делегація львівської професійної Ради? Чи при кожному політичному процесі не подавала їх оборона (головно адв. д-р М. Глушкевич) хіба на те, щоби стрінутися з іронічною усмішкою прок. Гертлєра?

В своїй [illegible] 57.000.000 — 57.500.000 Вигановскі не пояснив, чому поліція затаїла смерть бл. п. Бесарабової, чому ще через три дні після її смерти принимано для неї поживу зпоза тюремних мурів, хоч вона вже лежала в сирій землі, чому пресі подано до відома фальшиве прізвище денатки, її літа, місце і причину арештування, чому її поховано „на кошт паньствови", чому замилюється очі, що ексгумацію переведено в приязі „особистого лікаря", коли це неправда, чому судові лікарі не можуть прийти до „остаточних висновків" і чому помічними їм в експертизі мають бути якісь свідки і які? Отсе питання, що настирливо домагаються відповіди. Крім того годиться зазначити що мін. справедливости зовсім не знає львівських арештів, коли в своїй безмежній наївности думає що придержані в львівських поліційних арештах особи можуть висловлюватися про те, чи вони чули або не чули яких криків. Таж поліція не переслухує в арештах тільки в добре „запльомбованих" бюрах поліції при вул. Казимирівській, або при вул. Міцкевича. На всякий випадок відповідь мін. Вигановского не може втихомирити занепокоєної й обуреної публичної опінії, а навпаки має всі дані, щоби недовіря до поліції поширити й на инші державної установи.

Пр. 233/24. В Імени Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 48 з дня 4. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Після трагічної події" в уступах між словами: а) „найблищий четвер" і „Дальші голоси", б) „провокація" і „відношення", в) „1924 року" і „Слово польске", рівнож, г) в уступі від слів: „Але садистам" до кінця артикулу, 2) в рубриці „Новинки" з нотатки першої уступи між словами: а) „громадянки" і „Зі смутком", б) „Академії" і „О. Бесарабової" містить обі єство ад 1) а) виступку з § 300 з. к. ад 1) б) — д) виступку з § 302 і 300 з. к. ад 2) злочину з § 65 а) з. к. узнав доконану в дни 3. марта 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4.000.000 Мп. — Львів, дня 6. марта 1924. (Підпис нечиткий.)

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа примука.

Наддніпрянська Україна.

Економічна програма Виконкому.

Голова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад Петровський, приймаючи делегацію від заводових робітничих комітетів металевого промислу, що звернулася до нього з проханням про ліквідацію задовженості трестів у робітників у формі залеглих заробітних платень і з проханням про забезпечення звільнюваних від роботи старих кваліфікованих робітників у звязку зі скорочуванням виробництва, заявив тій делегації слідуюче: „Підтримка, яку виявляв уряд для великої промисловости, дала державі дефіцит, а нам потрібні ще великі грошові середники для відбудови транспорту і з окрема для поширення посівної площі бо лише одно збільшення збіжевого експорту створить нам можливість виявити в майбутньому серіозну домогу нашому промисловi. Щоби це осягнути, треба зужити велику масу гроша на забезпечення бідного селянства насінням. Ми постановили тепер за всяку ціну і ударним порядком відновити сільське господарство і після цього саме переходити до відновлення нашого виробництва на полі фабричного промислу. Ясно, що доки істнує комуністична партія доти інтереси робітників будуть забезпечуватися урядом в першу чергу, одначе старого і безсистемного кредитування промислових підприємств більше вже не буде. Наші зобовязання супроти робітників лишаються в силі, і ми знайдемо шляхи для заспокоєння їхніх потреб. Ми наложимо відповідні податки на непманів і таким чином матимемо джерело забезпечення потребуючого пролетаріяту".

Земельні пляни на 1924 рік.

Народній комісаріят земельних справ має в цьому році зачати перш за все остаточ[illegible] землевпорядкування внутрішнього господарського характеру має відбутися на загальній площі 1,750.360 десятин. З того числа десятин 800.000 припадає на район цукроварень. Цукровий трест дістав 600.000 карбованців золотом на це а також для видавання позичок селянам в розмірах 3/4 вартости роботи, вложеної в землепорядкування. Рівнож думають впорядкувати справу землі, що належить до державного лісового фонду. На це Всеукраїнський Виконавч. Комітет асигнував 600.000 карбов. золотом. Ці обі роботи по землевпорядкуванню йдуть перш за все на Правобережю.

В звязку з цим стоїть справа впорядкування кольонізаційного земельного фонду. Намічено з державного земельного фонду уділити лісовому фондові 750 000 десятин, кооперативам і фабрикам 100.000 десятин, містам та иншим організаціям 921.057 десятин, колективам незаможних селян 210.150 десятин а крім цього дати значну допомогу в виді довготермінової позички. Намічено зробити меліораційно-гідротехнічне обслідування переселенських дільниць на просторі 75.000 десятин, викопати там колодязі державним коштом в числі 14 шибових і 26 свердлових, прослідити державний луговий фонд на 30.000 десятинах для вироблення меліораційного пляну, організувати меліораційні товариства, дослідити болота для добування торфу на 5.000 десятин, уладити зразкові майстерні для виробу дахівки і инших необхідних річей в области сільського будівництва.

Що до рільництва і скотарства в 1924 р., намічено: на Чернигівщині і Волині провести грунтовне гноєння грунтів і сідерацію піскових піль, збільшати культуру бараболі та конюшини. В західній частині тогож району подбати про розвиток огородництва та хмільярства. В галузі скотарства подбати про розвиток великої рогатої худоби, молочарства, свинарства та вівчарства. На Поділлі, Київщині, полудневій частині Чернигівщини, Полтавщині і Харківщині найважнійшим завданням є поширити та відновити управні дільниці цукрового бурака і бараболі, та поширити посівну площу пшениці. На Одещині, Катеринославщині та Донеччині звернеться особливу увагу на розвиток кукурудзи і соняшника і випас худоби. Накінець Народній Комісаріят Земельних Справ має на меті влаштувати по всіх губерніях двомісячні курси для підготовки членів районних виконкомів, що керуватимуть земельними справами. („Вісти").

Закарпатська Україна.

Перед виборами зголошено аж 13 ліст. — Побутова народньо мистецька виставка Пр. Руси в Празі.

Ужгород, дня 7. березня 1924.

До тепер зголошено краєвій виборчій комісії 13 кандидатських ліст. Подано їх в такім порядку, від чого й мають числа виборчих ліст: 1) комуністи (на чолі адвокат Гаті й недокінчений учитель Мондок). 2) жидівська народня партія (сіоністи), 3) трудовая партія і партія чеських соціялістів (на чолі відомий яничар Гагатко), 4) зединена мадярська опозиція, 5) аграрна чи як вона себе зве: республиканська земледільська партія (на чолі селянин Щирецький, дальше Осип Камінський), 6) жидівська консервативна партія, 7) соціяльно-демократична (кандидатів подав я в [illegible] ясі), 8) руська хліборобська партія, 9) Автономний земледільський союз (на чолі учитель Куртяк), 10) незалежна соціяльно-демократична партія (адвокат Шімон із Берегова), 11) Русска Народна Партія (учитель Юричко). 12) мадярська горожанська партія (промисловці й торговці) і 13) мадярська республиканська рільнича партія (ця до сенату не хоче висилати нікого).

Отже за 9 мандатів до сойму буде боротися 13 груп, а за 4 мандати до сенату 12. До того деякі групи рефлектують на більше число послів.

Таке велике число ліст заскочило навіть найбільших знавців тутешніх відносин. Майже перед самим поданням ліст скликав собі учитель Юричко до Мукачева декілька учителів і... заложив нову Русску народну партію. Мадяре з околиць Берегова виступили проти екзекутиви соц.-демокр. партії через те, що вона на першім місці не хотіла поставити згідно з їх жаданням Русина, а на другім Мадяра, але на перше місце поставила Чеха інж. Яром. Нечаса.

Можна приблизно сказати, що не одержать мандатів ліста ч. 3., ч. 9., ч. 10. і ч. 11.

Затітне, що проти аграрної партії як найбільше нахабної в засобах виступають згідно всі партії. Хлібороби заложили рішучий протест до ріжних високих чинників в Празі, що аграрна партія розпоює людей, всі коршми повні народу, що пє за гроші, просто розкидувані аграрницькими агітаторами. Та й сама партія — як я вже згадував — має опозицію в автономнім земледільськім союзі. Проти неї веде агітацію Гагатко, фактичним розбиттям її голосів є й утворення нової т. зв. Народної партії (Юричко).

До помочі партіям, що працюють із пражськими партіями, приїхали з Праги посли і сенатори, а саме до аграрної, комуністичної й соц.-демократичної. Всі ці посли їздять по селах, а одночасно контролюють урядовий апарат, щоби не робив якогось натиску проти їх партійників.

Через це аграрники, не маючи можности показати себе як при недавніх громадських виборах, кинулися на самостійну хліборобську партію, щоби хоч від неї відбити для себе голоси. Та надходять вісти, що їм це не вдається. Народ знаменито знає, що аграрники, це чеська партія, а хлібороби одинокі „не продалися". Як подають хлібороби, аграрники мають аж 400 агітаторів, значить, одного в кожнім селі.

Дотеперішнього шефа рільничого реферату Франкенберґера, відомого з переведення останніх громадських виборів в користь аграрників, влада перенесла з Закарпатської України й аграрники фактично втратили тут провідника.

Скінчу цей свій допис побажанням Закарпатській Україні, щоби хоч в 10-тій частині сповнилися ті обіцянки, якими годують виборців всі партії, а найбільше ті, що їм до тепер на Зак. Україні не залежало або ті, що лиш для виборів вигадали. Бо коли так сталось би, то цей куток буде найщасливіщим на цілій земній кулі.

* * *

В половині березня влаштовує шкільний ужгородський реферат при співучасти товариства „Просвіта" в Ужгороді виставку життя й народнього мистецтва Задкарпатських Українців в Празі. Вистава буде тривати від 20. березня до кінця квітня. Її організує запрошений в тій цїли московський мистецький критик др. Сергій Маковський, що — як виглядає — старається безсторонно представити в цілій ширині тутешнє народнє мистецтво, яке він причислює до „малорусського". Виставка має показати славянському світові, як то мадярська влада занедбувала країну культурно і господарсько, а як всеж таки тут заховалися своєрідні сліди природного мистецького смаку й таланту. Виставка буде мати до 5000 експонатів, буде міститися в 15 кімнатах мистецько-промислового музею в Празі. В першім відділі будуть вишивки, посортовані по селам, дальше цілі одяги, потім прийдуть вироби гончарські й різьбарські. В инчім відділі предмети домашньої потреби декоративного характеру, дальше моделі домів, церков тощо. Крім того буде відділ картографічний зі статистичними даними про мистецьку культуру й спосіб життя

МИХАИЛО РУДНИЦЬКИЙ.

Дві необхідні книжки.

Появились у новому гарному виданню дві книжки, за якими на протязі останніх десяти літ шукали нераз ті, яких хвилював стан нашої літературної мови: словник Грінченка і еловник Уманця та С-ки *). Те, що десять літ тому, повинно було зробити „Наук. Тов. ім. Шевченка" для розвитку літератури (а може й своєї діяльности та каси) робить нині приватне видавництво. Словники! І не збагнеш, які образи родить в уяві нашого інтеліґента цей згук. Мабуть у першу чергу: осоружний спомин з гімназійної лавки, коли треба було силоміць „виписувати чужі слова". Скільки літ пріють наші ученики та вчителі над чужинними словниками, намагаючись читати в оригіналі Гомера або Овідія, Платона чи Софокля! Та скільки з них зазирне бодай раз у місяць у словник рідної мови?

Ледви, чи в нас витворилось зрозуміння для такої потреби. Пересічному інтелігентові, а навіть нашим учителям та професорам, вистачає аргумент, що в нашій мові істнує багато питань науково ще невирішених. З огляду на те вони не вирішують ніяких або вирішують усі, роблять висновок, що можна піддавати в сумнів самі домагання літературної мови. Не кажім ні про стиль, ні про „високу літературу", ні про все те, що є звязане з поняттям таланту або інтелектуальної та духової зрілости. Кажім про те, що кожний інтеліґент може найти на своїому столі, у словнику, так само як находить у шафі чисте біля або під ліжком вичищені черевики.

Зверніть у розмові увагу вашому знайомому, що треба казати: „прáпор", а не „прапóр", „зáграва", а не „загрáва". Він скаже вам, що вийшов уже зі шкільних літ і на доказ, хто зна, чи не закінчить речення сильно-нелітературним, за те чисто-народнім зворотом. У найкращому випадку заявить: адже всі так балакають! Та чи зустріли ви добродія, який боронив своїх заболочених чоботів або брудного комірця аргументом, що всі так ходять? Ні. Бо ми вже засвоїли собі інтелігентську „політуру". А проте наша літературна мова показується до цього часу, прилюдно, у сальонах, на балевій салі і на засіданнях письменників та фільольогів, у дьогтьових чоботах, заялозеним убранню, а навіть у лахміттю страхополоха. Не можна домагатись від кожного земляка, щоби очищував свою мову з пороху, цвілі і чогось гіршого. Не всі чистять зуби або нігті. Але ті, які мають претенсії щось писати або живуть з орудування живим словом (учителі, публіцисти, адвокати або священики) могли би вряди-годи перевірити або одновити словник своєї живої мови. Хто має мінімальні домагання до літературної мови, цей не в силі читати нині без мелянхолії 90 прц. наших книжок, журналів та часописів. Кожна їх сторінка забруджена десятками слів бездумчиво повторюваних та неперевірюваних, від перших розмов з ненькою, аж до останніх університетських лекцій.

Нове видання словників Грінченка та Уманця приходить у пору, коли галицька інтеліґенція плаває мов потопельник на поверхні знайомости російської мови, засвоєної під час війни. Ця знайомість є здебільша настільки поверховна, що дух нашої мови та її матеріял викривляються чудернацькими вихилясами під впливом несвідомих москалізмів. Скільки разів Галичанин з гордістю Колюмба відкриває нове українське слово, яке істнує давно в кожному російському словнику! Словник Уманця є не менше неоцінений для Галичан як і для Наддніпрянців, які без сумніву знають більше російських слів, ніж українських, навіть тоді, коли українська мова є ближа їм по духу, у буденній розмові чи в писанню.

Оба згадані словники не є ідеальні. Вони не можуть уже задовольнити нинішніх потреб, коли мова без виробленої абстрактної та фахової термінольогії не сповнює своїх необхідних домагань. А проте не можна нарікати на те, що ці словники не є передруковані без основної ревізії цілого їх тексту. При нинішній відсутности якого небудь компетентного органу, що був би у спроможности взяти на себе таку працю — краще заховати старий пливкий матеріял живої народньої мови, ніж перевести простим мотузом межу між ним і царинною однорідною літературної мови. Коли маємо добрих спеціялістів у поодиноких галузях знання — вони здебільша не мають ніяких даних на тім, щоби виробити стійну термінольогію у своїй спеціяльно-

*) *М. Уманець і Спілка (Кожарь)*: Словарь російско-український, Русско-украинскій Словарь. Вид. „Українське Слово", Берлін 1924. Стор. 1150.

Борис Грінченко: Словарь української мови. Украинско русскій Словарь. Том І, А—Н і том ІІ, О—Я. Вид. „Українське Слово", Берлін 1924. Стор. 1110 і 1163.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Большевицький посол в Тегерані.

Большевицьким послом до Тегерану назначена Коллонтай. В історії дипльоматії — це перший випадок, де жінку назначено офіціяльним представником великої держави.

Бельгійські фашисти.

Бельгійські фашисти розповсюднюють відозви такого змісту: „Від імени 40.000 погибших на війні, та від імени 300.000 Бельгійців, зорганізованих у фашистівських союзах, торжественно заявляємо, що недопустимо ні соціялістично-фляманського уряду до виконування влади, ні уряду зложеного з фінансістів".

Слідами Турків.

Пробуваючий тепер на французькій рівієрі перський шах одержав повідомлення з Тегерану про те, що його вважається вигнаним з краю, та що йому забороняється вертати до Персії. Рівночасно з цим перський уряд рішив продати дорогоцінности шаха і побудувати за ці гроші залізницю.

Білоруська радянська республика.

Центральний Виконавчий Комітет Союзу Радянських Республик рішив наділити білоруську радянську республику 8 повітами Виленської губернії, 6 повітами Гомельської губернії та 2 повітами Смоленської губернії. У всіх тих повітах переважає чисельно білоруське населення.

Рада праці та оборони („сто".)

Рада Народніх Комісарів Союзу Радянських Республик затвердила склад Ради праці та оборони в такому складі: Цюрупа, Троцький, Красін, Сокольніков, Дзержинський, Пятаков, Крижановський, Рудзутак. Інституція ця являється найвищим економічним авторитетом С. Р. С. Р.

Вселенський православний собор.

Московський Синод постановив скликати на протязі 1925 р. вселенський собор православної церкви до Москви або до Константинополя.

Скріплення англійської повітряної фльоти.

Буджет на повітряну фльоту виказує в цьому році цифру 14·5 міліонів фунтів стерлінгів, що означує збільшення буджету з попереднього року на два міліони фунтів. Загальне число оборонної фльоти зросло замісць десяти одиниць з попереднього року на 18. Перзонал повітряної фльоти збільшується в цьому році о 35.000 люда.

Баварський уряд просить вибачення.

Безпосередньо по оборонній мові ген. Людендорфа звернувся баварський уряд до апостольського нунція в Мінхені місіонаря Пачеллі з проханням про вибачення за ті нападки на папський престол, яких допустився обвинувачений Людендорф у своїй промові. Баварський уряд відчув їх незвичайно болюче.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Мекдонельд про справу Сх. Галичини.

„Хвіля" повідомляє з Варшави: Сензаційне вражіння в соймових колах викликала реляція конференції польського посла в Льондоні Скірмунта з англійським премієром Мекдонельдом. Виявляється, що підчас конференції англійський премієр висловив счудування з приводу цього, що правительство не виконало ухвали законодатного сойму відносно статуту для Східної Галичини.

Перенесення дозорців львівських поліц. арештів.

„Хвіля" звідомляє: З причини численних зажалень і скарг на відносини у львівських поліційних арештах центральні власти розпорядили, щоби дотеперішніх дозорців перенести, а їх місця обсадити дозорцями судових вязниць. Як інформують „Хвілю", цей розпорядок виконано.

Засідання Ради С. Народів почалось.

10. ц. м. з ранку почалось у Женеві під проводом представника Уругваю Гуанія 28. засідання Ради Союза Народів. На теперішній сесії Англію заступає Полмур, Бельгію Мельо, Бразилію Суза Дартас, Еспанію Хіконес де Леон, Францію Ганото, Італію Саляндра, Японію Іші, Швецію Брантінг, Чехію вперве Бенеш. Чергове засідання у второк. Референтом для справ Данціґа є Хіконес де Леон, Клайпеди Гуані, справ польсько-німеських переговорів Суза Дартас, Яворини Хіконес де Леон.

Зізнання ген. Льосова.

Дня 10. ц. м. почалося при великому зацікавленню переслухання ген. Льосова. Предс. заявив, що на разі генерала заприсягається, бо проти Льосова ведеться вступне слідство з приводу його присутности в броварі. Льосов заявив, що часть зізнань подав на тайній розправі. Від липня м. р. інформували його приятелі з півн. Німеччини, що рятунок є в запровадженню директоріяту, котрий обняв би владу не лише в Баварії але й в цілій Німеччині. Директоріят малося би ввести не при помочі перевороту, а на основі 48. уст. конституції. Берлінське правительство жадало, щоби Льосов зробив пресію на Кара. Та це Л-ву здалося смішним і комічним. Оба виїмкові стани були чисто політичної натури й були великою похибкою. Берлін хотів полагодити цю справу по військовому. Льосов одержав приказ силою війська перешкодити видаванню час. „Фелькішер Беобахтер". Такий крок Кар уважав би ворожим. Л. був певний, що під редакцією цього часоп. застане поліцію, котру мусів би усувати при помочі райхсвери. Вважав це неможливим.

Бої під Мелілею.

З Мадрида звідомляють офіціяльно: Еспанські війська зломили під Мелілею спротив тубольців й війшли до Тізі-Озум. Еспанці втратили 70 людей, по сторони неприятелів втрати вельми значні.

Греція визнає совіти.

Грецький посол у Берліні і тамошний представник совітів обмінялися нотами в справі визнаня Союза Сов. республик Грецією.

З польських справ.

Вшехпольська льогіка.

Б. фінансовий дорадник Польщі Йонг говорив в Олдріджклюбі (в Льондоні) про Польщу сказав м. и.: „Не маючи природних границь, Польща стоїть перед тяжкою проблємою: або наслідком мілітарної слабости не могти обборонитися перед напастю Росії чи Німеччини, або вибрати фінансове банкроцтво. Анґлія підчас війни дала, світові лекцію, що ліпше підчас миру зберегти фінансові засоби коштом мілітарної слабости в тій ціли, щоби можна їх змобілізувати для рятування краю підчас війни".

„Слово польске" з 10. с. м. полемізує з думкою Йонга. Називає її хибною. На думку „Слова польского" не польський мілітаризм та імперіялізм стоїть на перешкоді пацифікації, а... Німеччина. З жалем констатує, що иншої думки було Foreign Office за льорда Керзона і є тепер за Мекдонельда.

І каже, що одному й другому не йде про мир, тільки про протиділання французькій гегемонії та про піддержування анґлійської гегемонії.

Відносно Мекдонельда „Слово польске" має ще одну гармату: він — мовляв — „є під впливом міжнародніх чинників анонімово масонських (соціяліст!), для яких найважніща річ — відбудова Німеччини".

А як небезпечна Німеччина „Слово польске" відсилає Мекдонельда до „монахійського місячника „Süddeutsche Monatshefte", „переповненого — по словам „С. п." — від початку до кінця працями таких вчених як д-р Мартін Шпан і д-р П. Рорбах, які для майбутнього Німеччини не бачуть важнійшого завдання як союз з Україною, як підпирання українських сепаратистів, як помагання Українцям до здобуття власної держави і піддання її під німецьку гегемонію".

Така то небезпечна Німеччина. Вона посягає на Схід. Щоби її туди не пустити, Польща мусить удержувати велику армію. А щоби її удержати, мусить.. теж посягнути на Схід. Німці — по думці „С. п." хоч ще нічого нікому не зайняли є небезпечними імперіялістами, а Польща, хоча захопила більше чужонаціональних земель, як ціла її етнографічна територія, не має вже більше анексіоністичних апетитів, отже є чинником миру. Специфічно польська льогіка!

Вальоризаційний франк.

Нині 11 і 12. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 10. березня 1924.

Вчера цілий день і нині тенденція хитко-звижкова. Оборот оживлений. В останніх хвилі платили:

Доляр ам.	9,775.000—9,800.000
Доляр канад.	8,900.000—9,100.000
Чеські корони	280.000—285.000
Леї	465.000—480.000
Фунти штерл.	41,000.000—41,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	700.000—800.000
Франц. франкй	360.000—000.000
Франк шв.	1,650.000—1,650.000
Франк бельг.	320.000—000.000
Гульдени голянд.	3,600.000—0,000.000
Ліри італ.	400.000—000.000

Золото

20 кор.	43,000.000—43,500.000
20 франк.	40,500.000—41,000.000
20 марок нім.	45,500.000—46,000.000
10 рубл.	57,000.000—57,500.000

Срібло

Кор. австр.	770.000—785.000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1 7/8 —2,000.000
рублі	3,200.000—3,500.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.750.000

Варшава 10./III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300—9,350. Доляри канад. 8,975. Фр. зол. 1800.

Чеки: Бельгія 297.250, 295,250, 297,250, 293,250. Голяндія 3,440, Льондон 39,950, 39,650, 39,850, 39,450. Новий Йорк, як готівка. Париж 338.250, 336.250, 338,250, 334,250. Швайцарія 1,610, 1,608, 1,609, 1,592. Прага 270.000, 264.000. Відень 000, 000, 000 000. Італія 388.750, 386 8 прц. поз. 15 м., 15,100. Міліонівка 725—850. Дол. поз. 5.500—5,585.

Ціріх 10. березня 1924. Голяндія 214,05 Новий-Йорк 581.000 Льондон 24,78. Париж 20.25. Медіолян 00.00. Прага 16.775, Будапешт 0,0085 Букарешт 3.05. Бельград 7.25. Софія 4.16, Відень 0.0081.

Збіжева біржа.

Львів, 10. березня 1924.

Поза спорадичною трансакцією в вівсі, застій триває дальше. Подача обильна при браку охоти купна. Тенденція вдержана. Настрій слабий.

Пшениця краєва $^{76}/_{74}$ з 1923 р. 35,000.000—36,500.000*, жито галицьке $^{68}/_{70}$ з 1923 року 21,500.000—22,500.000*, ячмінь гал. бров. 21,500.000—22,500.00* ячмінь гал. для перемелення 18,000.000—19,000.000, овес гал. $^{44}/_{46}$ з 1923. року 21,000.000—22,000.000, гречка 21,000.000—22,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Мука пшенична	40%	„0"	78,000.000*
„ „ кухонна		„1"	58,000.000*
„ „ темна		„4"	35,000.000*
„ житня	60%		48,000.000*
„ „	70%		42,000.000*

Мука пшенична 4% „0" льоко Стрий 68,000.000 — мука пшенична льоко Ланівці 69,700.000 — мука житня 60% „0" льоко Стрий 38,000.000 — льоко Зборів 37,000.000

Типи львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	00,000.000
Мука кукур.	00,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	11,000.000*
„ житні „ „ „	10,000.000*

сіно солодке краєве прасоване (люзне) 11,000.000, 12,000.000.

наших закарпатських земляків. При виставці буде можна купити й дещо з домашнього тутешнього промислу.

Окреме місце дано великодним звичаям. Буде паска, будуть крашанки й писанки. Звичаї на Великдень будуть представляти убрані ляльки й фотографії тощо.

Ця виставка має на меті познайомити чеське громадянство з мистецьким життям частини українського народу в Ч. С. Республиці, а одночасно доказати потребу власного музею для Закарпатської України.

Завданням й обовязком наших знавців народнього мистецтва, що тепер перебувають в Празі, буде подати близчі дані й свою думку про цю виставку.

А. Д.

сти; це або свіжо „українізовані" вчені або люде без найменшого літературного хисту. Прошу уявити собі як виглядала би нинішня наша мова, коли б словники приймали як готову ит[illegible] термінольогію географ[illegible]ичну, математичну або ф[illegible]ну! Треба викласти покій под[illegible] перед Грінченком та Уманцем, що їх інстинкт стримав їх від такого Соломонового вирішення справи. Прошу заглянути до галицьких шкільних та фахових словників: яка саламаха література, вчености та провінціяльзму!

Кожний з нас засвоїв собі сякий так чужинну [illegible]ову, вважає своїм обовязком заглянути до словника, коли не знає, як називається рослина, птаха або „оріонов[illegible]ик", який галицький інтелігент називає щодня за обідом „хлібцю". Так само нема: коли втикмачити нашим публіцистам і політикам, що „карний" повинен сидіти[illegible], що вони пишуть по українськи „для розваги" у зовсім иншому розумінню, ніж це собі уявляють.

Оба згадані словники мають чимало хиб. Але їх є багато менше ніж в усіх инших книжках, які ними може користуватись у [illegible]ом це виключає щодений ступінь культури, ніж стежити за модою або читати щодня часопис. Коли людина починає розуміти вагу мови як найповнійшого засобу для вислову свого „я", вона розуміє одночасно потребу поглиблювати свою індивідуальність невпинною перевіркою свого мовного матеріялу, який є найкращим зеркалом інтелектуальної та духової вартости одиниці. Рівень нашого розуміння літератури находиться у такій стадії, коли навіть письменники та професори вірять, що можна бути геніяльним як Сократ, а користуватись якоюнебудь мовою — навіть помиями Ксантипи. Покіль представники такого покоління вимруть, нехай батьки придбають завчасу для домашньої бібліотеки словники, до яких могли би звикати їх діти.

В Англії нема хати без св. Письма. У Франції нема полички без підручної енциклопедії рідної мови „Лярусса". Покіль у нас на зразковім перекладі св. Письма пічнуть учитись рідної мови і справжню енциклопедію рідної мови читатимуть як св. Письмо — доти словники Грінченка та Уманця повинні бути щоденними підручниками кожного українського інтелігента.

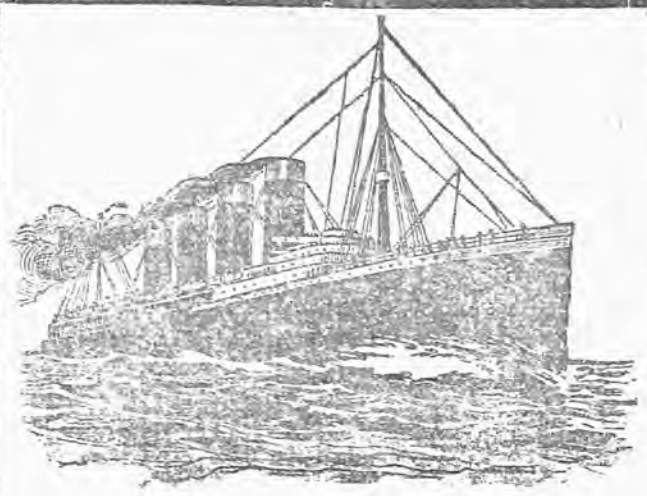

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО **White Star Line**

ЛЬВІВ, Городецька 36. ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

!! ПОЗІР Емігранти до КАНАДИ та АМЕРИКИ !!

Подаємо до відома, що найбільший наш транспорт в великім і дуже гарно та вигідно уладженим кораблем „CANOPIC“ просто без пересідання з ДАНЦІҐА до КАНАДИ та АМЕРИКИ

Відходить з ТЕРНОПОЛЯ 14-го а зі ЛЬВОВА 15-го березня (марта) 1508 1—1

ЕМІҐРАНТИ користайте з нагоди, зголошуйтесь масово до транспорту.

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 36. | „White Star Line“ | ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНІВСЬКОГО 5.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчерашнє (54) число „Діла“ сконфісковано за наголовок до промови посла С. Хруцького, взятий буквально з тексту промови; дальше сконфісковано: коментарі до відповіди міністра справедливости Виґановского на інтерпеляцію в справі пок. О. Бесарабової, всі інформації про слідство в справі таємної смерти Покійної, і кінцевий уступ про заходи українських жіночих організацій подати жахливу подію до відома всьому світові.

— **Шевченківське число „Діла“.** Завтра вийде „Діло“ у побільшеному обємі (8 стор.) у звязку з 63. річницею смерти Тараса Шевченка.

— **Нова залізнича тарифа.** 16. березня ц. р. вводиться нову залізничу тарифу, в якій є такі найважнійші основи: Ціни вираховується по кільометрам, а саме до 50 км. за кожний 1 км., до 100 км. за кожних 5 км., і вище 100 км. за кожних 10 км. II. кляса є півтора раза дорожчою за III. кл., а I. кл. вдвоє і пів разів дорожче III-ої. До швидких (поспішних) потягів доплачується 1/4 частину звичайних білєтів за кожних 100 км. За вантаж (баґаж) платиться стільки само в швидких потягах що й у звичайних.

— **Крівава авантюра в потягу.** Позавчора у ваґоні на ст. Підзамче (Львів) сколілась велика авантюра на тій основі, що подорожній Адольф Лінскер мав претенсії — справедливо, чи несправедливо, про це не знаємо, бо там не були — до місця, на якому сидів якийсь инший добродій. В суперечку вмішався польський офіцир, поручник Вацлав Гауне, і то не тільки словами але й руками, що дуже не сподобалось названому Лінскерові і він, Лінскер, довго не думаючи — бахнув старшину по фізіономії. Тоді поручник витягнув револьвер і пострілив палкого семіта в живіт, і пострілив таки непрємно, бо ось чуємо, що днем пізнійше Л скер помер. (Не від речі згадати, що — як подає „Хвиля“ — Лінскера ранено зрізаною розривною т. зв. „дум-дум“, що один із свідків авантюри твердить, наче би Лінскер був спровокований і що безпосередній виновник його смерти не є активний старшиною, лише студентом унів., отже ледве чи мав право носити зброю).

— **Обкрадають навіть нужарів.** Союз австрійських воєнних інвалідів зробив донесення до поліції на директора великої інвалідської кооперативи, Рудольфа Кантора, за надужиття. Показалося, що Кантор систематично обкрадав кооперативу, не записуючи в книги проданого краму, і вкінці витягнув з каси 600 міл. корон готівкою і — втік (очевидно: його швиденько зловили). Ота крадіж викликала велике обурення мабуть і серед найбільших злодіїв, бо експльоатувати й обманювати людей, що стали каліками в боях за батьківщину й за свою хоробрість опинились у крайній нужді — це вже найбільша ганьба.

— **Нема потрібних трупів.** У свій час писалося вже, що два анатомічні інститути медичного факультету при університеті у Відні терплять на недостачу небіщиків, потрібних для наукових дослідів і шкільної університетської науки. Професорська колєґія, студентство, фахова й щоденна преса стараються вже від ряду місяців спонукати уряд, щоби обмежив у правах приватні похоронні підприємства і щоби подостатком забезпечив якимись иншими способами медичний факультет трупами, — але все воно ні до чого не довело. Отже на 14 ц. м. віденське студентство плянує велику демонстрацію, щоби звернути увагу всіх відповідальних чинників на небезпеку закриття таких важливих установ, як анатомічні інститути. Виходить, що погано навіть тоді, коли в краю нема багато бездомних і самітних десператів, що вішались би й топились би, і своєю трагедією сталиб добродіями — науки!

— **Санація фінансів і булочна.** Перед війною був по великих містах загально прийнятий звичай, що в солідних ресторанах і шиночках ставили на стіл перед гістьми кошики з нарізаним хлібом та булками й не рахували, скільки гість зїв отого хліба чи булок. Потім прийшли, як знаємо, часи, коли не то дарового хліба, але й за великі гроші не можна було дістати: був лише „ерзац“ — хліба, а з булки залишався довго лише — спомин. Цими днями в Берліні у частині ресторанів і и. харчівень знову появилися дискретні вивіски: „хліб до столу даром“. Німецька преса витає цей факт як радісний показчик дійсної санації економічних відносин.

— **Радикальне знижування цін.** У містечку Мехельн, де існує найбільший у Бельгії базар на ярину й молочні вироби, прийшло до своєрідної базарної революції. 250 кол. військових фронтовиків вмашерувало з музикою на чолі на базарний майдан і, оголосивши нововстановлені ціни, силою примусило торговців продавати крам по тих нових цінах. Очевидно, що на базарі клекотіло, як в улию, і неодному присутньому „непароком“ обірвалося поза вуха.

✝ Посмертні згадки.

Доміміка з Лесковичів Посацька, вдова по емеритованім учителю з Ракова пов. Долина по довгій і тяжкій недузі померла 15. лютого 1924 в домі свого сина Мартина, дир. школи в Новиці пов. Калуш, в 78 році життя. В. ї П. 1536 1—1

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ІНТЕЛІҐЕНТНА жінка в середньому віці, з доброї родини, пошукує місця до заряду дому, найрадше у священика. Зголошення до Адм. під „Самітна“. 1535 1-2

УКРАЇНСЬКИЙ Народний Дім в Копичинцях винаймить — тільки Українцеви — одну комнату на реставрацію разом з концесією на дрібну продаж напитків спиртусових. Зголошуватись до канцелярії Народного Дому. 1534 1—1

АБСОЛЬВЕНТ прав з 3 іспитами Українського Університету шукає місця конципієнта. С. Задворняк, Деревляни п. Камінка струм. 1533 1—1

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Відкликую отсим клевету, яку я кинув на Івана Кисілюка, що мовби він мав обікрасти кооперативу. Є се неправдою і за се його перепрашаю.

ВОЛОДИМИР СТРУЦЬ,
1537 1—1 учитель.

МАШИНИ до виробу цементових дахівок, форми на бетонові рури, хрести, громозводи, вікна до церков і всілякі слюсарські вироби виготовляє

Михайло СТЕФАНІВСЬКИЙ

у Львові, вул. Варотатова 10.

(між вул. Рицерською і Кордецького).
1510 3—6

Нехай устануть нарікання на брак взірцевих читанок.

Кожда дитина може легко й скоро навчитись по українськи читати, уживаючи повістково-образкового букваря п. з

ПЕРША КНИЖЕЧКА до читання і ДРУГОЇ КНИЖЕЧКИ до читання для другого року науки.

Ціна 2·50 і 3 одиниці.

Хто уживає сих читанок, той поширяє ідею рідної школи і причиняється до створення основ під нову українську школу.

Просимо цих читанок домагатися у всіх книгарнях. 1539 1—3

Замовляти у: **М. Матвійчука, Львів, Панська 17. III.**

Для учителів поручаємо АНДРУХОВИЧА **Ручну працю** з дуже гарними колоровими взорами. Ціна 2·50.

Важне! Для Читалень, Товариств і Інституцій **Важне!**

Бронзовані бюсти ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

1522 величини 85 цм по ціні 35 міл. можна дістати 2-2

в Українській Книгарні й Антикварні, Львів вул. Рутовськово ч. 22.

Повідомляємо П. Т. Кооперативи і Купців,

що ми обняли виключне посередництво на цілу Галичину фірми:

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ПЕРЕТВОРІВ М. ПІЩКОВСЬКОГО У ВАРШАВІ

вироблююча о незрівнаній якости:

мило „ВЕНУС“ 65%, мило „ЛЄВЕК“ 56%, мило сіре „ТОВОТТЕ“ для промислу і рільництва.

Для вигоди наших П. Т. Відборців, відкрили ми фабричний склад у Львові площа Голуховських 1 (Будівля Скарбка)

З поважанням

„РОДОГАН“ Торговельно-Промисловий дім **Рогатин і С-ка**

Ч. телефону 13—20

ЛЬВІВ, вул. Осолінських 6. 1524 2-3

При більшім відборі кредит.

ДИНАМО конц. Підприємство-Електротехнічне Технічно-торговельне бюро: ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 16. Уряджує Електричні Централі: для млин, горалень фабрик, млинів, тартаків і т. п. з власними машинами. Інсталяція електричного світла, моторів і телєфонів. — Спеціяльний електро-механічний відділ: для направи всіляких машин і електричних апаратів. Роздільні таблиці. — СТАЛА ВИСТАВА МАШИН: Динамо-машини, електричні мотори, льокомобілі, сильники ссучо-ґазові, бензинові, рольні аґрегати. — Оброблярки до заліза, металів і дерева. Комплетні урядження для млинів, горалень, тартаків і промислових заведень. Ціни конкуренційні. Коштосписи і технічна порада. 1—20 1539

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від нині і в слідуючі дні комедію на 5 дій перероблену Францом Раухом з оперетки „Міліярд за вечеру“ п. з.

„Жінка з ліцитації“

в головній ролі Оссі Освальда і Вінтор Янзон.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 56 (10.149). Львів, четвер 13. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. шад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 мід. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Голоси з острова.

Англійський премієр Мекдонельд в статті „Експанзія Польщі" висловився, що Польща під впливом мотивів економічної натури та націоналістичної хороби „поглотила території, до яких не мала права. Тепер терпить вона на нестравність і викиди нечистого сумління". Ця нестравність і ці викиди сумління та зростаюча свідомість, що східні границі Польщі „ані морально, ані мілітарно не дадуться оборонити", примушує керманичів польського державного корабля шукати помочі на заході. Повільний упадок необмежених впливів Франції, перехід від диктаторської всесильности до конечности рахуватися з иншими важливими або зростаючими чинниками, важкі внутрішні економічні відносини, піджмуркувате кокетничання зі Союзом рад. республик, — все це вказує, що Польща все більше тратить і мусить тратити французьку піддержку і всесильний протекторат. Тому-то в польських політичних колах через охолодження французької любови, через неспроможність створити балтійський блок, через відчуженність Малої Антанти від Польщі, взагалі через недостачу якоїнебудь опори в близчих і дальших сусідах — починає змагатися туга за англійською протекцією.

Одначе це гаряче польське бажання стрічається з холодом Англії. Мекдонельд в свойому листуванню з Поанкаре висловлюється про потребу льокальної демілітаризації та невтралізації шляхом створення між деякими державами невтральних територіяльних полос. В згаданій на початку статті про польську експанзію англійський премієр відносно Польщі яснійше зазначує цю свою думку, вказуючи на східні границі Польщі, які „ані морально, ані мілітарно не дадуться оборонити". Одночасно в розмові зі Скірмунтом він підносить „конечність здійснення постанови першого конституційного сойму про автономію Сх. Галичини".

Не знаємо, чи англійський премієр є як слід поінформований про цю „автономію", себ то про закон в 26. вересня 1922 про тзв. воєвідську автономію трьох східно-галицьких воєвідств, закон, який своїм змістом є звернений проти українського населення і який не може мати ніякого реального значіння. Одначе не це маємо на думці, а зовсім що инше. Цікаво, що саме тоді, коли польські політики забули про свій власний односторонний закон, бо цю карикатуру вони розреклямували в Европі тільки з метою одержати Галичину, зваживши, що це опудало було подумане виключно тільки теоретично-паперово, то й тут натрапили на людину, яка може вігнати сон з повік визиавців „однородної національної держави". Справді незавидна доля!

Далекі від привязування якоїнебудь ваги до тої карикатури, що називається законом про воєвідську автономію, навіть на короткий переходовий час, вважаємо своїм обовязком зазначити це заінтересування англійського премієра довгою й широкою полосою землі від Карпат по Німан взагалі, а Галичиною зокрема.

На лихо, товариш англійського премієра Гендерзон поширює конечність ревізії цілої миршавої будови повоєнної Европи. А цьому голосові з великобританського острова відповідає инший відзив зі Сходу про потребу ревізії риського трактату. Правда, ця думка про ревізію риського договору торкається поки-що тільки економічних справ, але де певність, що завтра не будуть піднесені територіяльні вимоги?

Всі признаки вказують, що це все не жарти, коли Скірмунт покидає Льондон, щоби своїм варшавським товаришам вияснити повагу ситуації. І хоч польський премієр Грабскі признав вимоги Скірмунта неактуальними, бо він мовляв стоїть на чолі аполітичного кабінету (тому мабуть він обмежується тільки до політичних репресій!), то всеж такі англійські домагання не лишилися без впливу на польських політиків. Авжеж, що перманентні франкофіли і щирі екстермінатори соймової правиці можуть якийсь час удержуватися від запобігання ласки в англійського премієра, бо від цього вони мають своїх „соціялістів" і „радикалів". І хоч як категорично аполітичний Вл. Грабскі відмахується від якоїнебудь політичної акції в користь непольських народів, то все таки до Льондону вибирається делегація ППС. в складі Нєдзялковского, Барліцкого і Діямanда та окремо лідер „Визволення" Тугут, щоби поінформувати Мекдонельда про „кресові" справи і може намітити улаштування відносин на українських і білоруських теренах.

Не будемо на цю тему снувати здогадів. Вистане ствердити, що перед польською політикою зявляються нові примари зовнішнього характеру. Ще більше грізні є примари внутрішнього характеру. Польські політики поки-що звертають увагу тільки на перші, збільшуючи при допомозі націоналістичної дурійки свою нестравність. Та якнебудь дальше будуть формуватися відносини під впливом — чи без впливу голосів з острова, то вже сьогодня слід зазначити, як ми вже нераз зазначували, що тільки здійснення в цілій основі права самовизначення поневолених народів може успішно розвязати чи розтяти замотані гордійські вузли.

Після трагічної події.

Д-р Панчишин про смерть бл. п. О. Бесарабової.

Знаменитий львівський лікар д-р Маріян Панчишин, який був наочним свідком при ексгумації тлінних останків бл. п. О. Бесарабової на янівськім цвинтарі, стверджує в листі, який вже є в посіданні опозиційних соймових послів, що на тілі денатки найшов:

а) широкі й численні підшкірні плями, кривави синці та менше численні здертя верхньої шкіри на ріжних частинах тіла, на раменах, плечах і горішніх кінчинах, а спеціяльно густо є вони розміщені на долішніх кінчинах. Ці зміни повстали за життя, а їх повстання стверджено при секції, переведеній проф. Сєрадзким в інституті судової медицини,

б) знаки удушення на шиї,

в) д-р Панчишин пізнав зміст протоколу секції проф. Сєрадзкого і стверджує, що смерть наступила від удушення в наслідок повішення. Бл. п. Бесарабова мусіла бути за життя бита в страшний і варварський спосіб. Дальше виключує можливість, щоби денатка була в спроможности сама викликати так численні тілесні скалічення, сіпаючись в часі завішення. За цим промовляють теж инші моменти.

Значить, тут маємо автбритетне, виключуюче якінебудь сумніви ствердження, що бл. п. О. Бесарабова була за життя збита в страшний і варварський спосіб. А що Покійна в тім часі була у власти поліцейської дефензиви, то ясно, що та дефензива, себ-то політична поліція є виновником смерти Покійної і несе повну відповідальність за цю смерть. На жаль, ми дотепер не чули, щоби слідчий суддя витягнув відповідні висновки зі своїх управнень.

Починають допитуватися.

На день 10. ц. м. львівська дирекція поліції покликала до себе тих, які мали приємність відчути на своїй шкірі „сальонове" поведення поліції в арештах. З поміж Українців удостоївся тої чести п. Полюга Іван, якому минулого року вибито в тюрмі при ул. Яховича зуби і так побито живіт, що мусів таки в тюрмі переходити операцію. Про це ми вже писали на сторінках нашої газети і наводили внесене ним до державної прокураторії обвинувачення на підком. Кайдана. Вчора завізваного п. Полюгу познайомив директор поліції Райнлендер з якоюсь комісією, яка мала нібито провірити всі акти насильства, що мали місце у львівських поліційних арештах. Покликаний заявив, що не вважає потрібним робити якінебудь зізнання перед тою комісією тому, бо віддав справу державній прокураторії. Всеж таки його чемно просили подати відповідь на деякі питання. Найхарактеристичнійшим був запит рад. Крайнера про те, чи п. Полюга не спровокував часом підком. Кайдана до побоїв. Дальші питання були спрямовані до того, що запитуваний потерпів від тих побоїв. Відповідь була коротка: від побоїв стратив чотири зуби і перебув операцію кишок. Більше комісія не питала. В комісію входили крім директора Райнлендера і радника Крайнера ще др. Вічиньскі і пятьох невідомих достойників.

Накінець запитали про адресу студ. Яцури, якого минулого року теж страшно збито в тюрмі при ул. Яховича і який теж вніс до державної прокуратури карне донесення на підком. Кайдана за побиття.

Боже! Нашими ушима
Чули Твою славу.
І діди нам розказують
Про давні криваві
Тії літа, як рукою
Твердою своєю
Розвязав Ти наші руки
І покрив землею
Трупи ворогів; і силу
Твою возхвалили
Твої люде... в покої,
В добрі одпочили,
Славя Господа. А нині...
Покрив-єси знову
Срамотою свої люде,
І вороги нові
Розкрадають, як овець, нас
І жерут... Без плати
І без ціни оддав-єси
Ворогам проклятим,
Покинув нас на сміх людям,
В наругу сусідам;
Покинув нас, яко в притчу
Нерозумним людям.
І кивають, сміючися,
На нас головами;
І всякий день перед нами —
Стид наш перед нами.
Окраден, замучені,
В путах умираєм,
Чужим богам не молимось,
А тебе благаєм:
Поможи нам, ізбави нас
Вражої наруги!

Т. Шевченко: ПСАЛОМ 43-тий.

Наддніпрянська Україна.

Чубар про партійний демократизм.

Голова Всеукраїнського Радянського Уряду Чубар виступив на Окружному партійному комуністичному зїзді з такою заявою: „Питання про робітничу демократію треба рішати в залежности від обставин. В сучасний мент обставини дуже несприятливі для того, щоби в комуністичну партію вводити демократичний прінціп. Насамперед треба завести спокій серед робітничої маси, і аж потім занятися підготовуванням партійного середовища для нешкідливого переходу до прінціпів демократії. Самаж демократія повинна виявити здорову комуністичну тенденцію в праці та здійснити таким чином кращі заповіти Леніна і марксізму. Для підтвердження своєї думки Чубар покликувався на цілий ряд небажаних виступів опозиції по ріжних фабриках і заводах. Виступи ці були спрямовані до того, щоби в очах маси скомпромітувати повагу радянського уряду. Для ліквідації тих виступів уряд мусів ужити збройної сили і лише такими засобами вдалося недопустити до знищення державного майна та захистити радянських урядників від насильства з боку розагітованих робітників".

Процес „Центра действія" в Київі.

Харківські „Вісти" доносять з Київа: 20. березня в київському губерніяльному суді почнеться справа контрреволюційної організації краєвого комітету „Центр действія", яку ліквідовано в минулому року. Організація ця була місцевим відділом відомого емігрантського контр-революційного обєднання тої самої наз

ПАМЯТИ СКИТАЛЬЦІВ.

В пятницю 14. ц. м. год. 9 рано відбудуться

по всіх церквах у Львові і на провінції

ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖЕННЯ

за упокій померших на еміграції громадян З. У. Н. Р 1—1

ви. Осідком організації є Париж. Обєднання мало на меті скинути радянську владу й розкинуло багато відділів та гуртків по всій території Рад. Союзу, які провадили шпигунську роботу. Вони підтримували активний звязок з сильними контрреволюційними емігрантськими організаціями а навіть з „білогвардійськими" урядами. Від цих останніх „Центр действія" одержував субсідії та за гроші видавав військові таємниці чужим державам. Таємниці здобували агенти названої організації. Програма організації грунтувалася на утворення республики демократичного устрою, народоправства, приватної власности і федеративности.

Нові призначення.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету призначила заступником народнього комісаря внутр. справ Черлюнчакевича а уповноваженим народ. комісаріяту військових справ призначено Фрунзе.

Крикне кара невсипуща.
Т. Шевченко: ОСІІ, гл. XIV.

Вісти з Америки.

(З приватного листа.)

Ваш варшавський кореспондент одержав цими днями цікавого листа з Америки від Киянки, яка скінчила медичний факультет, служила лікарем кілька років в однім з київських шпиталів і не витримавши совітського режиму, емігрувала в 1922 р. до Америки.

Пише вона з Філядельфії, подаючи незвичайно сумні вісти про стан еміґрантів з Росії, Польщі і України.

„Між Жидами й Росіянами нема жадного контакту, а цілковита окремішність. Є російський клюб, але він нічого не робить. Є жидівська аматорська трупа, у якій, здається, беруть участь і Українці. Вона ставить українські песи, як от „Жидівка-вихрестка". Тепер наїхало досить багато інтеліґентних Росіян з Константинополя, але не вважаючи на це, важко знайти лектора для російських робітників. Вся інтеліґенція — з білогвардейським духом, а робітники з большевицькою плівкою, і єдности між ними не може бути.

„І Росіяне й Українці і Поляки перебувають приблизно в однакових умовах. Найгірші умови праці, найнижча платня за роботу, найогиднійші антигігієнічні мешкання, найгірша їжа — це для них. Робочий день тягнеться часами 24 години і навіть довше, нічна праця, мешкання без вікон, без електрики і навіть без газу, підгнилі харчові продукти по досить високим цінам в фабричних крамниць — ото доля Українців і Росіян. Ставляться до них з презирством, без серця, і ніхто не захистить їх від хозяйської сваволі. Нещасливі випадки найчастійше виникають знов таки серед них, бо вони не розуміють мови, не знають машин, умови фабричної праці для них незвичні й чужі... Незнання мови — це найголовнійше лихо. І ніколи вони знати мови не будуть, бо весь час забірає в них праця, і робітники не можуть відвідувати шкіл. Жадних організацій, спілок — нічого! Єдиний обєднуючий чинник — церква, але духовенство не прикладається до праці.

Я півроку перебула в шпиталі у самому серці американської промисловости в П., працювала в „Скорій Допомозі" (Поготові), їздила з каретою — точнійше мовити, з самоходом — по всіх фабриках і заводах, де траплялися раптові випадки, і чого-чого я не надивилася там!... Я була першою інтеліґентною жінкою еміґранткою, яку тут бачили і на мене дивилися, як на білого крука поки призвичаїлися. У цій місцевости маса Українців, переважно Галичан. Росіян зовсім нема. Робітництво цілком не організоване. Цілий тиждень люде каторжно працюють, у суботу вночі починають пити, пють цілу неділю поганий сурогат горілки, у понеділок попадають під колеса, під машини, гинуть, калічаться. Коли їх привозять у шпиталь, вони не в стані зрозуміло подати відомостей, як саме вони захворіли, як покалічились. Вони не знають мови...

Священикові, що заходив з обовязку до шпиталю, я запропонувала помогти удаштувати українську сестру-жалібницю або хоч просто перекладчицю, щоб хорі почували яку-будь піддержку серед чужих людей, в незвиклих обставинах, але він і пальцем не порушив.

Я у житті свому не бачила такої пригноблености, розгублености й цілковитої безнадійности, яку я бачу тут серед нашої робочої еміґрації. Серце болить, як подумати, що інтеліґенція страждає по різних місцях на еміґрації, не знаходить куди пристосувати свої сили, тоді як тут непочата країна пильної культурної праці — може більш пильної, аніж дома".

Припускаючи навіть, що автор цього листа в тяжкім настрої, під сумними враженнями дійсности перебільшив негативні її риси, всеж не може бути сумніву, що по суті він розповів жахливу правду, яка заслуговує на суспільну увагу і відгук.

З.

„Ленінський призив".

Новий набір в компартію.

По смерти Леніна рішила російська комуністична партія надолужити собі втрату вождя шляхом збільшення рядів комуністичної партії. І в цьому випадку большевики не забули покликатися на авторітет Іліча, щоби таким чином надати цьому свому крокові більше поваги та освятити сам факт затягання нового елементу в ряди комуністів шляхом підведення його до ряду одного з заповітів Леніна. А відомо, що заповіти Леніна для комуністів святі.

Ось що пише про це Зіновєв у московській „Правді" з 17. лютого ц. р.: „Міліон членів комуністичної партії — ось яке гасло необхідно нам тепер видвигнути. Так писали ми 5 літ тому назад за повною згодою і одобренням Леніна. Наша стаття „Про чисельний склад нашої партії" появилася в „Правді" 21. вересня 1919 р. зі вступними замітками Леніна.

Одначе до міліона членів для компартії тоді не змобілізовано. А сталося навіть навпаки, бо з числа около півміліона спала цифра комуністів за пять літ до 300.000. Це зовсім не перешкодило по смерти Леніна зарядити так званий „Ленінський призив", який по словам тогож Зіновєва, „повинен започаткувати нову добу в життю партії, збогативши її відразу масою нових членів". В її рядах мала би опинитися маса робітників і селян. З метою звербувати до партії відповідну скількість селян вислано по розпорядженню політичного бюра компартії аж 3.000 кваліфікованих комуністів на села, про що ми вже згадували на сторінках „Діла". Попри всі инші другорядні завдання тих 3.000 — саме завдания вербувати нових членів-селян для компартії являється найважнійшим. Одначе не всі комуністи вірять в успіхи вербунку селян. Один з таких невіруючих Карпінський пише на сторінках „Правди" про це так: „Що за наївність думати тепер в часах „непу", в добі базарних відносин про те, щоби ударним порядком, наскоком на село можна було щонебудь зробити для поліпшення радянського апарату! Коли ми будемо лічити село так, що посилатимемо туди таких комуністів, які непотрібні в инших організаціях, то будьте певні, що ми розвалимо і той партійний апарат, який, хоч і кепсько, та всетаки робить тепер якусь роботу на селі. Ті мобілізації на „сезон" наперед можуть бути обраховані на невдачу".

По всьому просторі Союзу радянських республик організується масу партійних шкіл для тих новобранців, чи краще комуністичних неофітів. Вони повинні пройти обовязково ті школи, щоби виконати як слід наложені на них політбюром завдання. В самому Петербурзі відкрито 300 таких партійних шкіл. Не поминено при цьому і жіноцтва. При наборі звернено дуже пильну увагу і на нього. До тепер в 40 губерніях Союзу республик лише 19.000 жінок було членами компартії, з чого 38,1 прц. було робітниць, 4,6 прц. селянок, а 42,5 прц. урядничок. Відсоток інтеліґентних жінок дуже незначний, а від 1918 р. помітно паде. В склад Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету входить 9 жінок. Для жінок назначений окремий день запису в партію, а це день 8. березня ц. р. як день міжнароднього святкування працюючої жінки.

Як бачимо, то йде дуже завзята робота для того, щоби набрати якнайбільше новобранців до компартії. Є вже й результати того набору. З большевицьких газет таки довідуємося, що з усіх нововписаних до партії 80 прц. припадає на безробітних, які таким чином надіються або добитися роботи або взагалі якогось забезпечення. В деяких новобранцях політбюро вже дуже розчароване, бо вони відразу пристали до опозиції. Та щоби собі докладно зясувати всю процедуру набору і мотивів вступу до партії найкраще буде за большевицькими таки газетами навести кілька реальних фактів того обряду принимання до партії новиків.

І так уявімо собі збори комуністичного гуртка (комячейки), на яких приймають новобранців. Голова приступає до розгляду прохань про приняття до партії і заявляє: „Нехай у тих, хто бажає вступити до партії, знайдеться стільки відваги, щоби вийти перед збори і сказати про себе кілька слів". Робітник підходить до трибуни, хвилюється і заявляє: „Я повинен намалювати свою картину. Картина моя велика. Я чистокровний пролетар". Голова рішає: „наш".

А ось двох селян складають на спілку таку заяву: „Тому, що ми старі, але находимося в стадії комуністичного розвитку, а вождь світа помер, то вважаємо нашим обовязком стати членами партії, бо вона обороняє нас від ворогів". — „Які внески?" — питає голова зборів. „Гарні мужички, лише учитися їм треба" — каже хтось з присутних старих комуністів. „Будемо вчитися" — обіцяють мужики. І їх приймають.

„Товаришу Єрмолів, ваше слово" — звертається голова зборів до кандидата. Єрмолів поправляє убрання і краватку, відкашлюється і говорить: „Товариші, мені дано слово з нагоди мого вступу в ряди героїчного авангарду пролетаріяту, сталеві ряди котрого я покинув три роки тому взад з незалежних від мене причин". На нещастя — кандидата пізнав хтось з присутніх членів поборової комісії і заявив, що Єрмолів вилетів з партії за дезертирство з червоної армії. Його очевидячки не приняли. На відхідному Єрмолів сказав: „Ну і чорт з ними! Подумаєш, що направду щастя".

На черзі *молодий робітник.* На питання голови: „Ви чому вступаєте?" слідує відповідь: „Авжеж, як люде". Голова: „А колиб Вам, товаришу, дали грошей на відкриття ресторану, відкрили би?" Робітник: „Певно, що відкрив би, бож і закон такий є і на це дозволяють". — „А дитину ви нащо хрестили?" — „Хрестив не я, а жінка!" — „А до партії жінка пускає?" — Запитаний мішається, та не на довго, бо виручає його з ситуації енергійний жіночий голос: „Андрію, ходи, чорт з ними". Андрій відходить, а голова комісії заключає: „Находиться під впливом несвідомої жінки".

По прочитанню цих рядків дивними є слова генерального секретаря російської комуністичної партії Ярославського, про ту мобілізацію, що звучить: „Маса відчула що компартія є найкращим висловником завітних дум і глибоких переживань пролетаріяту, як кляса. — Світ не бачив ще такого могучого здвигу. Його можна би зрівняти з величавими релігійними рухами, коли би в ньому не виявлялося серіозне продумання, бо йде тут про глибокий здвиг величезної більшости робітничої кляси".

Блідо звучать ці великі слова теорії в порівнанню з тою наведеною вище сірою буденщиною. Папір видержує одно й друге біля себе, видержує всякі суперечности. Та чи видержить їх дійсність?

Бомби в поліції.

Не прогомоніла ще справа нешкідливих бомб в потягу Львів-Варшава, що чигали на важні папері поліційних достойників Ящолта і Сволькена, а вже Львів має нову сензацію. І то сензацію першої кляси.

У вівторок в полудневих годинах розійшлася по Львові поголоска, що в дирекції поліції при вул. Міцкевича вибухла бомба. Опісля зявилися на місті якісь таємні „надзвичайні видання", які завзято конфіскувала поліція. На жаль, ми не могли прийти в посідання примірника такого „надзвичайного видання".

Тому прийшлося дожидати появи „Газети Львов.", яка як півофіційний і з поліцією споріднений орган таки нам щось подасть до віруваня. І справді ми не помилилися. „Газ. Львов." принесла штудерно підкрашені інформації про те, як „терористи хотіли висадити в повітря політичний інформаційний відділ".

Отже: рано біля 10-тої години роздався в дирекції поліції оглушуючий вибух в супроводі брязкоту товченого шкла. Цим не перелякалися відважні поліцаї. Вони удалися — перепрошуємо за непарляментарний вислів—до виходку і ствердили, що там цілий склад пальних матеріялів, а саме: три бомби і велика кількість льонтів. Одна з них з невідомої причини вибухла, а дві не думали вибухати. Сила вибуху не була велика, значить: бомба не була обрахована на те, щоби зробила велику шкоду.

Над виходком, де найшли приміщення бомби і льонти, на першому поверсі міститься політичний відділ дирекції поліції. Отже, як би так всі три бомби були вибухли, то той відділ міг був завалитися. На щастя, обійшлося без припадку.

„Газ. льв." підозріває, що ця бомбова демонстрація є ділом рук українсько-комуністичних сфер. Одначе ми сумнівасмося. Комуністи колиб були демонстрували, то вже скорше в поліції при вул. Казимирівській, як у виходку при вул. Міцкевича.

Шевченкова освіта.

(З приводу одної легенди.)

З іменем великого українського національного поета звязана дивним дивом одна легенда, котру час би вже розвіяти. Легенда ця незаслужено зневажує Шевченка тай нас усіх, почитателів безсмертного Кобзаря, виставляє також не в дуже то гарнім світлі. Я маю на гадці легенду про малограмотність, неосвіченість, неуцтво Шевченка. І досі можна почути з уст людей здавалосяб, інтелігентних зневажливий відзив про великого Кобзаря — „малограмотний", мовляв, „неосвічений"...

Добре ще, коли чоловік, котрий таке говорить, вірує щиро в свою власну культурну вищість перед національним генієм. Це булоб з в нашого погляду смішне, дурне, коли хочете, становище, але бодай зрозуміле. Алеж подібні фрази нераз зриваються з уст людей, які рівночасно захоплюються величю Шевченка, його геніяльністю, славлять його як національного пророка, провідника народу. Як зрозуміти таке становище? Чи не виставляють отсі нерозумні хвалителі собі ще гіршого свідоцтва, ніж ті хвальки, що вважають себе й мудрійшими й освіченійшими людьми а як, крий Боже, до того ще й вірші дряпають, то й поетами кращими, ніж Шевченко?

Можна ще зрозуміти, напр. знаного футуристичного смішаку Михайля (!) Семенка, коли він з піною на устах вигукує: „Я палю свій „Кобзар"! Сердега щиро вірує, що Шевченком може захоплюватися лише „чоловік примітивний", і чванькувато питається: „Як я можу шанувати тепер Шевченка, коли я бачу, що він є під моїми ногами?" Семенкові „Кобзар" „тхне дьоґтем і салом" й тому він таке говорить*). Ми можемо посміхнутися на таке дурнякання і тільки постукати пальцем по чолі. Але яким іменем можемо охрестити тих, що рівночасно й величають Шевченка, як великого поета, великого мистця, й ганьблять його як чоловіка некультурного, малограмотного, від котрого, по слову Семенка, смердить дьоґтем і салом?

Я думаю, що ці люде не думають, що говорять. З чужого голосу хвалять поета і з чужого голосу його зневажають, бо дійсний, щирий цінитель Кобзаря не може, не сміє взивати Шевченка малограмотним письменником. Цеж contradictio in adiecto: письменник великий і — неосвічений.

Як би ми навіть не мали ніяких відомостей про Шевченкову науку, то й тоді, маючи тільки його „Кобзар", не смілиб сумніватися щодо його освіти.

Велика книга — велика формою й змістом — не можеж вийти з під пера неука неотесаного, півінтеліґента. Не всіж ми Семенки, є між нами досить людей і зі здоровими глуздами й тонким смаком — і одначе ми захоплюємося не „дерваннями" Семенків, а вічними глаголами натхненного Тараса безсмертного.

Без освіти, без самоосвіти, з самою лише інтуіцією поета, не дав би нам Шевченко твору такої висоти, як „Кобзар". Не зміг би проникнути в будучину народню й зрозуміти й оцінити минувшину. Талантів ми маємо серед темної маси досить, але не відшліфовані освітою не блестять, не висвічують вони самоцвітами й зостаються на дні народнього моря.

Нарешті, всі ми з біографії Шевченкової знаємо, що поет обертався, як був на волі, і перед засланням і по засланні, серед освіченої громади, серед, сказатиб, сметанки тодішньої інтелігенції — української й російської, мав багато друзів і приятелів та великих поклонників.

Невже це булоб можливе, як би Шевченко був малограмотний, не мав ні зовнішньої, ні внутрішньої оглади, словом не гармоніював з колом, де був принятий?

Хібаж ми не знаємо, що Шевченко, навпаки, перевищав це коло, що був був й для сучасників своїх провідником, пророком? Хіба ми не чули ніколи відзиву Костомарова про вражіння, яке справили на нього твори Шевченка? Пригадайте місце з автобіографії славного історика: „Я — каже Костомарів — бачив, що Шевченкова муза розірвала завісу життя народнього. І страшно, і солодко, і боляче й принадно було зазирнути туди". Про великий вплив Шевченкових поезій згадує й Куліш: „Усі ми знали Шевченкові твори на память і були очаровані ними... Шевченко зробив з нас людей, що ненавиділи Москалів і всіх, що були винні бідуванню рідної України". (Пор. Шевченків житепис Конисього т. І, ст. 190). Шевченкові твори видавалися Кулішеві, як він признається в „Хуторній поезії" — „якимсь відкриттям з неба", а сам поет — національним пророком. Разом із ним і всі Кияне по словам його „взирали на Шевченка як на якийсь світильник небесний". „Спів Шевченка — свідчить Куліш — для молоціжи був воістину гуком воскресної труби архангела". І не тільки Кирило-методіївці так дивилися на Шевченка. Слова його були святі й взагалі для цілого молодого покоління українського. Пригадайте лист одного молодого ентузіяста до Шевченка, коли той був уже на засланню: „Хоча Вас і не стало, та на Ваше місце знайдеться до тисячі людей, готових стояти за все те, що Ви говорили" (1850 р.) Лист цей коштував життя одного й карєри другого ентузіяста. Так щож, невже оця шана й оцей вплив могли дістатися людині малоосвіченій, хочаб і як талановитій?

Вже Ол. Конисъкий у своїй великій біографії нашого Кобзаря ясно й недвозначно відповів на це. „За для цього не досить було самої його кебети, яко художника і письменника. Хоч би яка велика була кебета, а до неї треба ще відповідного розвитку духового й морального на те, щоб художник мав вплив на публику: треба, шоб твори художника чи письменника стояли коли не вище, так хоч у рівень з культурою людей, на яких він впливає" (Т. І., ст. 211). Розуміється! І Шевченко, наперекір ходячому поглядові й був саме таким високо освіченим мистцем. Що більше, мав він навіть ту формальну шкільну освіту, яку філістри взагалі, а наші особливо ставляють понад усяку иншу, недипльомовану освіту. У нас якось зовсім забувають про той факт, що Шевченко скінчив Академію Мистецтва, де вчився не тільки малярства, але й загально-освітніх предметів. Крім цієї офіціяльної науки Шевченко пильно вчився й сам, самоосвітою поповнюючи недостачі шкільної науки. Та ще й перед Академією битий долею молодий кріпак мусів не одного навчитися. І у Вильні й Варшаві мусів він не одно бачити, не одно чути, не про одно подумати, порівняти з своїм.

Як учився Шевченко, оповідає сам він у своїй автобіографічній повісти „Артист". Читав багато, позичаючи книжки у Гребінки або Брюлова: крім українських книжок історію Греції, середніх віків, твори Гомера, Сократа, Гете, Шілера, Шекспіра й ин. в перекладах на російську мову. Учиться французької мови у студента Демського, з котрим читає Гіббона. Разом з Демським ходить на виклади професорів університету й медичної академії: зоольогії (проф. Кутторги), фізіольогії (проф. Буяльського), фізики тощо. Увечері вдома теж читає. Жив Шевченко тоді з товаришем Штернбергом і от вечерами хтось із них на переміну читав на голос, тимчасом як другий малював. З Брюловим нераз оглядали вони музей і галерії і ці оглядини „були блискучими лекціями теорії малярства". Брюлов взагалі любив при всякій нагоді розмовляти з своїми учнями про мистецтво і так непомітно поучувати їх. Завдяки цьому молодий талановитий вивволенець незвичайно швидко зрівнявся щодо освіти з паничами, а обертаючися серед світлих людей міг ще й значно більше поширити свою освіту, не одно почувши таке, чого в книжках не вичитав. Навіть в компанії „мочемордів" не одно добре міг почути Шевченко, бо були між ними люде освічені й поступові. Отож не дивно, щоб „розмова з Шевченком, як згадує Костомарів (див. Кобзар, вид. празьке, т. II., ст. VIII), ніколи не нудила й була незвичайно приємна", а гості Козачковського, слухаючи Шевченкову бесіду, дивувалися його широкому розвитку (Конисъкий, т. І. ст. 159).

Не місце тут ширше розводитися про те, що читав Шевченко. Ця тема варта спеціяльної студії. Зі споминів про Кобзаря, з листування з ним, нарешті з самих творів його, включно до дневника й переписки, дуже легко дізнатися, скільки гарних і розумних книжок перечитав поет.

От напр. Афанасєв-Чужбинський згадує, як Шевченко було під негоду цілий день читає, не встаючи з ліжка й перечитав багацько книжок, надто польських. Удвох з Шевченком читав Чужбинський Міцкевича і пригадує, як Шевченко захоплювався Міцкевичовими перекладами з Байрона, твори котрого наш поет знав також і з російських перекладів.

Правда, маємо щодо освіти й лектури Шевченка й инакші відзиви в споминах Тургенєва й Полонського, уміщених у І. томі празького „Кобзаря", але відзиви ці стоять у разячій суперечности з усім тим, що кажуть люде, які близше знали Шевченка, і з тим, що говорять про це самі твори поетові.

Тургенєв каже напр.: „Читав Шевченко, я гадаю, мало (навіть Гоголь був йому знайомий лише повехово), а знав ще менше" (стор. VI). Алеж це суща неправда. Шевченко, навпаки, знав і дуже високо ставив Гоголя, та й инакше не посвятив би йому вірша. В листі до Репніної Шевченко писав: Я завсіди читав Гоголя з насолодою. Так само розминається з правдою й Полонський, кажучи, що Шевченко не був ані вчений, ані очитаний (ст. X). Смішне говорення, котре зраджує поверхову знайомість російського поета з українським. Полонський мусів би памятати вислів Пушкіна про власну освіту:

„Ми всѣ учились по немногу
Чему-нибудь и как нибудь".

І щож, хіба ми скажемо, що великий російський поет не був інтелігентною людиною? Він учився й поза школою, як свідчать про це його твори. Так і Шевченкові твори показалиб Полонському, що й Український поет був людиною освіченою у всякому разі не меншs (я кажу, що більше) за пересічного російського інтелігента того часу. Забудьмо одначе про могутню українську поезію Шевченка, візьмім іно його російські повісти і побачимо тут це навіч, бо поет тут пише про себе, про своє життя, а між иншим і про свою лєктуру. А. Ніковський з самого „Дневника" Шевченкового винотував яких 200 авторів, прочитаних Шевченком (пор. його статтю „Бібліотека Т. Шевченка" в київському „Книгарі" 1917 р. ч. 3). Цей реєстр значно збільшивсяб, як би автор використав крім дневника ще й повісти Шевченка та його листування. Студії над Шевченковим життям і творами рішучо завдають брехню згаданим відзивам Тургенєва й Полонського. Шевченко не тільки читав, він любив книжки й умів тонко їх оцінити. Відповідні докази цього читач знайде хочаб у моїй збірці афоризмів із Шевченка („Шевченкова криниця", вид. фонду „Учітеся"), тому я тут не буду їх наводити. Згадаю тільки, що навіть у неволі, де так тяжко було здобути книжку, де Шевченкові заборонялося читати, поет мимо всього книжки діставав, читав і посідав навіть невеличкі бібліотечки. Підчас трусу на донос праповщика Ісаєва (1850 р.) у Шевченка знайдено між ин. отсі книжки: Біблію, Томи Кемпійського Наслідування Христа, дві книжки Шекспіра, Пушкікового „Евгена Онєгіна", дві книжки творів Лермонтова і дві книги повного збірника творів російських письменників, ближче не названих (диви: Твори Шевченка, вид. Яковенка, Т. IV., ст. 131). І це найдено, не вважаючи на попередження поета й приховання ним своїх річей. В дійсности поет мусів мати книжок більше.

Із щоденника поетового довідуємося, що вертаючи з заслання 1857 р. він з собою цілу збірку книжок. Під датою 5. липня читаємо: „З моєї бібліотеки, котру знаю на память цілу і котру давно вже спакував у скриню, не знайшлося книжки, варті того, щоб взяти мені в моїй радісній одинокій подорожі по Волзі. Ригельманова „Історія донського війська" видалася мені надто старою і я її спакував на саме дно". По смерти Шевченка зосталася по нім невеличка бібліотечка, зібрана здебільшого очевидно вже по повороті з неволі. Багато книжок з автографами авторів чи видавців, що дарували поету свої видання. Всього книжок нараховано 150 томів — тут є й красне письменство й етнографів, історія, природні науки, фільозофія тощо. В мовах українській, російській і польській. Спис цих книжок переховується в музеї Тарнавського у Чернигові (недавно опублікував його д. І. Айзеншток у своїй статейці „Книгозбірня Т. Шевченка", уміщеній в кн. 8-ій харківського „Червоного Шляху" за мин. рік). Невеличка ця зібрана вже перед смертю бібліотечка, але скажіть мені, хто з наших патентованих патріотів, докторів і директорів, має бодай половину?

Так падає легенда про неуцтво і неочитаність Шевченка. Звідкиж вона взялася? Очевидно повстала вона серед панства, для котрого бувший кріпак — хоч який талановитий — був усетаки мужик, а його твори відгонили, висловлюючися делікатним стилем критика Белінського „простацтвом селянської мови й дубовятістю селянського розуму". Вороги українського руху — Москалі й Поляки кепкували собі з нашої літератури. Для них вона була, очевидно, низча їхньої. Кобзар Шевченків додавав ще більше їді їх національній та соціяльній ненависти. І от коли лібералові Белінському така гидка була українська література, що навіть само вже назвище „Куліш" видавалося йому „свинським", то щож уже казати про всяких зубрів: Шевченко — бунтар, гайдамака — був для них неотесою, мужиком, грубим хлопом. Таланту Шевченкові одначе годі було відмовити і от серед панства утерлося поняття про Шевченка як про талановитого самоука чи недоука. Це засвоїла мимоволі й наша інтелігенція — від своїх зросійщених чи спольщених батьків. Відзиви

*) пор. Семенко, Дерзання. Поезії. Київ 1914, ст. 1-3.

Тургенєва й Полонського, що знали Шевченка тільки в останнім періоді його життя, коли він був зломаний 10-літнім засланням, а то й нашого химерного Куліша, що під сердиту руку, розійшовшися з своїми земляками в оцінці минулого України, лаяв Шевченка — неосвіченим мужиком, а музу його — п'яною, очевидно тільки піддержували негідну памяти великого Кобзаря байку. Та ніхто краще за Куліша й не заперечив цієї байки.

От що писав Куліш про Шевченка в 1862 р. у „Основі": „На Шевченка — часто чуєш — здаються: що ось, мовляв мужик, з кріпаків вийшов і в школах не бував, та які розумні речі проголав!... Ой, ой! колиб то всі знали, що то за головатий був чоловік той Шевченко, і яку він школу пройшов, попомірявши того шляху, що бодай, каже більш не мріяти, і поживши в столиці з усякими людьми! Ми знали Шевченка тоді, як він напісав шонайвищі свої недоруковані думи. Не було книжки живої і животворящої, щоб йому в руки попала та й лежала в чого непрочитана. Пушкина він знав на память, дарма що писав не його мовою, не його складом, а Шекспира возив із собою, куди б ні їхав. Щеж не забудемо, що Шевченко добре працював над малярством і розкидав розумом по всіх малярських школах: то мало хиба там було корму для його голови? Обїздив Шевченко всю Україну, переговорив з тисячами всякого люду, то це хиба не наука, не бібліотека життя людського? Чували ми його критичні розправи з його уст і дивом нераз дивували, як він глибоко входив у саму суть літературнього діла". (Пор. Твори Куліша, вид. „Просвіти" т. VI., ст. 503—504).

Так говорить чоловік, що добре знав Шевченка, що був його приятелем і товаришем. І це, на мій погляд, остаточно заперечує погану легенду, котру час уже покинути.

Очевидно, скажемо на закінчення словами А. Ніковського, від нашого висновку на користь освіти й лектури Шевченка ні трохи не програє його геніяльність, за те вона стає нам більше зрозумілою. Для характеристики творчости поета краще здобути обєктивний матеріял, ніж ірраціональною інтуіцією пояснять чудо й несподіванку. (Книгарь '917 ч. 3., ст. 114).

Студії над освітою поета й студії над життям його, над його лектурою дають нам цей обєктивний матеріял, що усуває всяку потребу чуда. Шевченко став великим поетом тільки завдяки своїй упертій праці над собою.

Вол. Дорошенко.

Шевченко на чужинних морях.

У доривочній статті не можна давати огляду перекладної літератури з творів Шевченка. Зрештою такий огляд не мав би вартости, колиб не містив у собі численних текстів на чужинних мовах.

З питанням про перекладення Т. Шевченка иншими народами звязують у нас мимохіть дуже небезпешні (бо неясні) поняття про творчу величінь поета, доказану його всесвітною славою. Всесвітня слава це дуже умовне поняття; вона вере нерідко на своїм колесі письменників, які взагалі не є творчими. Шевченко, як багато инших геніяльних поетів, може ніколи її не зазнати.

Инше діло, чи будуть його перекладати та читати на чужині. Коли думаємо про це—славянські країни цікавлять нас менше; це або довершений факт, або перспектива, яка вже нині нас не вдовольняє. А західно-европейська література не знає до цього часу Шевченка. Ледви хто зі знавців славянознавства знає кілька біографічних даних про нього і заголовок „Кобзаря". Поетів пізнаємо з чужинних літератур, останніми. Перекладів чужинної поезії читаємо найменше. Це зовсім природно: перекладі поетів дуже невдячне завдання та важке; великих поетів треба перетворювати, а не перекладати; для цього треба бути самому поетом, а поети, здебільша, волїють творити самі, ніж перетворювати инших.

Наївно було би дивуватись, що англійська, французська або італійська література ще не засвоїли собі Шевченка. Адже зваживши всі ріжниці культур і причини взаїмного зацікавлення, не слід навіть дивуватись, що ми не знаємо нічого про Шелі або Кітса, В. Гюго або Ламартіна, Аріоста або Кардуччі. У кожнім разі те, що знаємо про цих поетів і те, що маємо з них перекладеного, рівняється потеперішнім спробам перекласти Шевченка на західно-европейські мови. Це все спроби дуже невисокого літературного рівня. Тому й не можна гостити на них свого критичного пера. Французи взагалі не завдають собі праці, щоби перекласти поезію віршом; тому й не диво, що найкращий прозовий переклад, зроблений вибагливим поетом, полишає дуже бліде поняття про оригінал. Такі переклади, як наведені у студії Дюрана про Шевченка в „Revue de deux mondes" в р. 1876 (інспірованій Драгомановим) є перекладом тільки в такому розумінню, як школярські вправи з Цезаря або Плятона. Їх приладили авторові статті мабуть наші земляки. Кілька зразків такого пієтизму для поета на італійській мові, що вийшли також не з рук Італійця-поета, є такоїж вартости. Талановитою скромною спробою є переклад шести лїричних поезій з „Кобзаря" на англійську мову, п нею Е. Л. Войніч (1911 р.), яка володіючи віршом, сама розуміла текст. Але десять сторінок вибору навіть з геніяльного письменника не каже майже нічого про його талант або індивідуальність. Два роки тому вийшов більший перекладний вибір з „Кобзаря" на англійську мову, у Канаді (більш 100 сторінок). Перекладчик, американський лікар A. J. Hunter, мабуть зазнайомлений досить добре з нашою мовою, є тільки поетом-дилетантом. Хоча попадаються у нього вдатні віршовані строфи, переклад м'г би стати щойно матеріялом для справжнього поета.

Дехто заявляє, що такі твори як „Кобзар" є взагалі неперекладні. Якщо розуміти це так, що перекладчик не зможе ніколи передати чужинцеві враження, яке прокидає Муза Шевченка в читачах оригіналу, ще й земляках, то в такому розумінню ледви чи не всі геніяльні поетичні твори є неперекладні. Тайна впливу твору на читачів лежить не в самих ідеях, висловлених у ньому і не в тім, що ми поверховно вважаємо його формою; вона залежить від дуже складних взаємин слова зі світом можливих асоціяцій. Кожна мова має свої слова, які завдяки звязкам з історичною традицією якогось народу, мають виїмкову силу впливати на уяву. Кожний великий поет творить такі нові засоби розбуджування асоціяцій. Такі слова як „козак", „доля", „неволя" або навіть „байрак" чи „верба" вринають у поезії Шевченка з цілою низкою споріднених, теплих образів. І їх є в „Кобзарі" стільки, скільки зворушень звязаних з історичними або географічними споминами Українця. Перекладені на чужу мову — вони не можуть промовляти голосами переживань, яких чужинець не зазнав. За те в поезіях перекладеного чужинного поета вринає перед читачем обрій якогось нового світа, якого й ніколи не добачив земляк. Силу впливу здобувають тоді нові слова та инші образи. Те, що для нас черпає свою міць зі взаємин з чимсь дуже близьким, ніжно-рідним, приваблює чужинця саме завдяки тому, що воно наскрізь нове, фантастично-далеке.

Читаючи чужинних письменників, головно далеких і старих культур, піддаємось омані, що розуміємо їх. Це розуміння нагадує силкування схопити кілька слів з розмови на чужій мові, якою не володіємо. „Розуміємо", значить тоді для нас: „знаємо про що йде балачка". Найвірнійше перекладений Дант, Расін, Байрон або Гете не полишать нам нічого більше, як тільки таке притьмарене враження, коли наша свідомість не переживає над їх творами починів їх натхнення як наскрізь людської і як індивідуальної, духової потреби. Инакше не може бути з перекладеним Шевченком. Спершу цілий світ його творчої уяви мусить стати доступним для чужинного перекладчика настільки, щоби перекладчик силкувався передати подибнокими образами бодай споріднені тони зворушень, які ми звязуємо з ними. Далі: світ цієї уяви мусить прокинути зацікавлення чужинців своєю новістю або бодай оригінальністю у популярному (не дуже вибагливому) значінню. Таке зацікавлення може появитись хочеби завтра з причин зовсім незалежних від літератури. Уявім собі напр.

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

Шевченко-маляр.

I.

Загально засвоївся в критико-історичній літературі погляд про „неосвіченість" Шевченка, про його несистематичну „автодидактику" й випливаючий відтіля „примітивізм" його „наївної", хоча й геніяльної поетичної творчости та еклектизм і незрівноваженість його пластики.

Такий напр. Максимович поважився між иншим сказати, що „в Шевченка не було ніякого естетичного розвитку, ніяких мистецьких ідеалів". В томуж дусі висловлювався про Шевченка Тургенєв, Полонскій, а за ними оклепували кинуту раз фразу инші.

Дійшло до того, що ті, яким не оставало нічого иншого, як тільки боготворити непереможну, поривающу силу його слова, попадали в протилежну скрайність і змінювали це в заслугу, чим другі Шевченкові докоряли. Так напр. молодо померший критик й ідеольог української літератури Євшан, беручи твердження своїх попередників за добру монету, бачить в Шевченковій „неосвічености" позитивну цінність, кажучи, що все, що було найкраще в його творчости, всі її перли родилися не з вивчених правил, ані естетичних доктрин, але з елементарного, несвідомого потягу поета до прекрасного, з того наївного задивлення на світ, з подиву перед божественними творами природи..."

Трудно не погодитися з тим, що ні один геніяльний твір не новстав з вивчених правил та доктрин, але рішуче тяжко потакувати фантазіям на тему Шевченкової „несвідомости" й „наївности".

Бо коли правдивим є вислів Гете, що „мистецтво не дається ані зрозуміти, ані обняти без ентузіязму", то правдою є й те, що таким великим, фанатичним ентузіястом мистецтва був Шевченко поет і маляр.

Шевченко був „самоук", це правда, Але коли приглянемося, якими шляхами йшла його самоосвіта, з якою елементарною чи продуманою консеквенцією здобував він одну область духової культури за другою тоді зрозуміємо, що „самоуцтво" Шевченка належить до типу тих, якими піднялися до вершин творчого самопізнання усі ті представники людства, що не знаючи академій ні університетів, клали кожний раз основи для повстання цих „єдиноспасительних" інституцій.

Пригадавши собі безпросвітні життєві умови Шевченкової молодости аж до 24 р. життя, а опісля його десятилітне заслання з усіми його обмеженнями і консеквенціями, просто здивуємося — відкіля в нього набралося стільки енергії, стільки фанатичного ентузіязму не тільки для мистецтва, але й для знання, в сучасному, „академічному" розумінню цього слова.

Молодим іще опанував Шевченко „Біблію" — цю велику, а всеж таки недоцінену книгу мудрости, якої заглибленим може похвалитися мало хто і нині. Доволі добре, як на тогочасний стан історіографії витвердив Шевченко всесвітню й українську історію. Докази на одно й друге дав у своїх біблійних та історичних композиціях, при чому в останніх виявив себе непоганим знавцем археольогії; очевидно в розумінню, яке прикладано до цієї дисципліни в його часи. Будучи в Петербурзі, студіював Гомера, Шекспіра і Шіллера, не занедбуючи і новочасної французької, російської і польської літератури. Приступаючи до писання тої чи иншої історичної поеми, старався опанувати весь доступний історичний й археольогічний матеріял. Для написання „Гуса" престудіював історію гуситської революції; „Слово о полку Ігоревім" студіював з олівцем в руці і т. д.

Про його широке, як на той час, обзнайомлення з історією і духом усесвітнього мистецтва, говорить його автобіографічний роман „Художник", а ще краще його „Денник", в якому стрічаємося раз-у-раз з його індівідуальним становищем до цілого ряду проблем літератури, мистецтва й фільософії.

Правда і „Денник" і „Художник", це Шевченкове „Warheit und Dichtung", постали уже на прикінці життя поета-маляря, але тим не менше треба вважати їх до нюансів вірною картиною тої духової еволюції, яку з такими перепонами довелося пройти Шевченкові. А ще не можна забувати цього, що тому „сіракові" припало щастя провести найкращі роки своєї молодости в окруженню вибранців тогочасної російської, польської й української інтелігенції; він же працював в робітні Брюлова, того самого, перед яким Пушкін стояв на вколішках, вимолюючи рисунок. Жуковський проводив цілі дні в його ателіє, Кольцов присвячував йому свої поезії, Глінка любив його як брата. Того Брюлова, якого картину „Останній день Помпеї" оспівували поети:

„І стал последній день Помпеї
Для русской кісті первим дньом"...

Чи супроти всього того можна говорити про „неосвіченість" чи „примітивізм" творчости Шевченка?

Инша річ, коли мати на увазі характеристику напрямних ліній його освічености, його світогляду й культури. Все те було в великій хоч і не виключній мірі залежне від окружаючої Шевченка атмосфери. Атмосфери перепоєної відгомонами переживаючого вже себе класицизму, оживленого ще на якийсь час гігантичною постатю і творчістю Брюлова, того по словам самого Шевченка „Карла Великого" російського мистецтва.

Той ледви не геніяльний маляр творець „Помпеї", перед якою корилася Італія і майже ціла Европа за виїмкою Франції, для якої псевдоклясицизм уже умер безповоротно, той фанатик античного світа і культури, буквально ношений на руках диктатор мистецтва, не міг не мати впливу на Шевченка, бодай в часи їх спільного життя в Петербурзі. Він то довгий час гамував пориви молодого, здорового сина українського степу в бік від академії і брюловських канонів. Знаємо напр., що коли Шевченко під впливом лектури „Хрестоносних походів" Michaud-a начеркнув

що Україна стає модною країною, завдяки нежданному врожаєві; великому експортові збіжжа та цукру у Західну Европу! Чи не дізнались ми багато нового про Японію, завдяки землетрусові?

Хто хоче приблизно уявити собі, яке враження полишає перекладений „Кобзар" для мешканців Англії, Франції, Італії або Еспанії, нехай візьме перекладені японські поезії. Який поетичний символ вяжеться у нас зі словом „парасоля" або „лямпи"? Чи вишневі садки, про які так часто згадує японська поезія, є чимнебудь зближені до вишневого садку з „Кобзаря?" Те, що „Кобзар" є геніяльним твором не вистачає, щоби ним мусіли цікавитись або могли його розуміти народи, які мають стільки власних геніяльних творів, що життя одиниці не вистачає на їх розуміння. Крім цього „Кобзар" належить до тих суто-національних творів, яких усі елементи своєрідної побутовщини складаються на основу їх символіки. Перекладчик мусить передати ці елементи зі свіжістю поета, що вперве відкриває нові премети, гідні творчого захоплення. Цінуючи „Кобзаря" категоріями всесвітньої літератури не слід прирівнюсати його з творами загального, понадціонального характеру; це є не дві ріжні в е л и ч и н и, а дві ріжні я к о с т и.

Наша література не має покищо творців, які були би в силі промовляти своєю індивідуальністю або світоглядом безпосередно до всіх культурних народів, як промовляє напр. Шекспір та Гете, Руссо та Леопарді, Сервантес та Мультатулі, Ібзен та Достоєвський. А втім: похіль якийсь наш геній відкріє перед Европою закутини людської душі, до нині ще не досить ясно доглянені, Европа може відкрити ту закутину, яку оспівав Шевченко. Перекладчики — дійсні відкривники цієї екзотичної країни, зустрінуть там не менше несподіванок, ніж усі ми, коли силкуємось розуміти завдяки великому письменникові найбуденнійші почування та найвищі ідеали невідомого нам народу.

Михайло Рудницький.

Не за горами кари час.
Т. Шевченко: ГАЙДАМАКИ.

В країні Шевченкового заслання.

Спомин про святкування 58. роковин смерти Т. Шевченка.

Десятлітнє заслання нашого незабутнього Кобзаря в Центральній Азії, з яких перших три літа перебув Шевченко в Орській фортеці, Оренбурзі, Уральську та на берегах Аральського моря в Кос-Аральським форті, а дальших 7 літ найтящих зі своєї неволі, в Новопетровському укріпленню *), що гордо знімалося на крутій вапянній скелі півострова Мангашлика в трьох верстах від берега Каспійського моря, належить безперечно до найбільш важких хвиль у житію Шевченка. Волею долі приходилось в останніх літах багатьом Галичанам зазнати злиднів неволі якраз в тих сторонах, де стільки натерпівся наш народній геній. Тому не зайвим буде поділитися з нашим громадянством тими спогадами, як саме ця країна помянула нашого народнього співця за кращу долю в часах великої російської революції.

За старого режіму не дозволялося Кобзаря прилюдно „помянути не злим тихим словом". Аж після 1905 р. такі обходи відбувалися в Туркестанському краю вже прилюдно, з яких в 1910 р. мав бути навіть досить величавий.

В 1917 р. розгорілася велика революція — і тоді як у столиці, так і на провінції цього просторого краю улаштовувано великі святочні *обходи в память Шевченка*. Та мабуть найвеличавійше Шевченківське свято відбулося в 1919 р. в самій столиці Туркестанської країни в гор. Ташкенті, (що проголосила себе була незалежною Туркестанською Республикою).

За *почином* бранців і засланців Галичан-Українців у співпраці з тамошніми Українцями-переселенцями вже під кінець 1918 р. завязався „Комітет Шевченківського свята", до якого увійшли всі представники численних вже під ту пору краєвих і місцевих українських організацій. Комітет поділився на три секції:

1) С е к ц і я о р г а н і з а ц і й н а, — що мала за завдання: а) постаратися, щоби „Савет салдатскіх і рабочих депутатов города Ташкента" назвав одну з найкращих вулиць міста іменем генія,

б) щоби тойже „Савет" призначив у самім центрі міста площу під памятник Шевченка і асигнував фонди на його будову,

в) вихлопотати дозвіл на найбільшу салю, якою була саме саля міського театру „Колізей", де власне мало відбутися це свято.

2) С е к ц і я а г і т а ц і й н а, яка мала спопуляризувати імя Шевченка як революціонера і як найбільш всесторонно освітлити в пресі Його значіння для українського народу і для усіх поневолених націй.

3) Секція по уложенню програми свята та її мистецького виконання.

І справді комітет вповні вивязався з свойого завдання, переважно завдяки невсипущій праці і невичерпаній енергії голови комітету, — очевидно Галичанина, — який був душею усіх згаданих секцій.

При допомозі української секції комуністів повелося наклонити „Савет", щоби він одну з найкращих вулиць, яка вела з ринку на залізничий дворець назвав „П р о с п е к т о м Т а р а с а Г р и г о р о в и ч а Ш е в ч е н к а". Малу, але гарну, довкруги деревами обсаджену площу, біля реальної школи, призначено під памятник Шевченка. Комісаріят Народньої Освіти виасигнував частину фондів на будову памятника, що мав станути на тій площі найдальше до року.

Також відбулося дня 19. марта 1919 р. (по н. ст.) свято в найбільшій салі „Колізей", що містила в собі 9—10 *тисяч народу*.

Програма його була ось така:

О 10. год. в ранці: С в я т о ч н а А к а д е м і я, в якої програму війшли:

I. Кантата, — виконана міш. хором туркест. української громади в Ташкенті,

II. Привіти: 1) від Виконавчого Комітету Всетуркестанської Української Краєвої Ради,

2) від української секції комуністів,

3) від тур. української громади в Ташкенті,

4) від українського жіноцтва,

5) від української молоді,

III. Відчит: „Шевченко, як революціонер і поет людина",

IV. Шевченко „Посланіє" — деклямація,

V. Увертура — яку відограв смичковий оркестр в числі 60 осіб.

Опісля уставився кількатисячний похід, *на чолі якого* жінки в українському вбранню несли заквітчаний і мережаними рушниками гарно прибраний великий портрет Шевченка, за ним йшла дружина залізнодорожних робітників зал. стац. Арись, що прибула ізза 250 верств від Ташкенту і то в комплетнім боєвім убранню з малиновим прапором та двома синьо-жовтими національними прапорами, опісля йшла президія Рад (виділів) українських устаиов, хор в числі вісімдесять осіб, Українських Громади члени тогож товариства, публика, вкінці боєві військові частини членів укр. нації з двома дутими оркестрами. Похід ступаючи вулицями міста при звуках музики і пісень хору, виглядав незвичайно величаво й імпозантно. Найлюднійшими вулицями попрямував він на площу ім. Тараса Шевченка, де відбулося заложення угольного каменя під памятник, святочне відслонення мармурової таблиці прибитої на мурах реальної школи, з позолоченою написю, що ця вулиця від нинішнього дня носитиме назву найкращого сина України. Тут виголошено також кілька відповідних промов, — одна найкраще обдумаиа і повна змісту в українській мові, инші в російській мові від ріжних професійних союзів.

Попол. в 5 год. в салі „Колізей" відбувся С в я т о ч н и й К о н ц е р т, в якому взяли участь деякі народні комісарі туркестанської республики, як представники уряду, делегати місцевих городських урядових установ, комітетів, секцій, професійних спілок і т. д.

Три дні наперед були розкуплені білєти на концерт так, що перед початком концерту численно зібрана публика домагалася від голови комітету неодмінного впущення її на салю хочби на стоячі місця між проходи в ярусах. Саме вже тоді большевики завели були такий по-

*) Новопетровське укріплення названо пізнійше Александровським фортом, — а в 1917 р. тодішня військова залога переіменувала його на: ф о р т Ш е в ч е н к а. Проголосила це в пресі і офіціяльно повідомила про це тур. Українську Громаду в Ташкенті. Майбутність покаже, чи назва ця удержиться.

шкіц композиції на тему Монаха Петра і показав його Брюлову, то останній „заборонив йому брати теми відкілянебудь инде, як з Біблії або греко-римської історії. Бо тільки там — усе є простота і краса, а в середньовічу неморальність і звироднінння". Такі строгі наставлення Брюлова не могли остати без впливу на Шевченка і що найменче його малярську творчість. І ми бачимо, як Шевченко, студіюючи Біблію і греко-римську історію, пробує своєї кисти й олівця в біблійних та історичних композиціях, на зразок тих, якими завалена була галєрія академії.

Але на користь індивідуальности Шевченка промовляє та обставина, що вплив академічних ідеалів не сягав в область його літературної творчости, а як побачимо згодом, чим раз слабше відбивався в пластичній. Його тягнуло до життя, він хотів бути собою навіть за ціну бунту проти того, „перед яким набожно клонився — бо инакше не можливо".

Про цей бунт, про це с в і д о м е змагання Шевченка до збереження і виявлення своєї самобутности довідуємось з його прозових писань і листів до приятелів.

Читаючи Лібельта „Umnictwo piękne", записує в своїому дневнику: „Я не зважаючи на щиру любов до прекрасного в природі і мистецтві, чую непереможну, непобориму нехіть до фільософій та естетик..." Вище того ставить Шевченко історію мистецтва з її патріярхом В а з а р і (архітект, маляр і автор „Житєписів славних архитектів, різьбарів і малярів", які появилися у Фльоренції 1550 р.) бо „для чоловіка-матеріяліста, якому Бог не дав зрозуміння його благодати, для такого п і в - ч о л о в і к а, всяка т е о р і я краси — пуста балачка; для чоловіка-ж наділеного цим розумом-чуттям, подібна теорія — шарлятанство". Чиж не те саме сказав Уайльд в своїх „Д і я л ь о г а х п р о м и с т е ц т в о"?

Можна з тим не погоджуватися, але не міг говорити про яловість т е о р і ї Шевченко-творець, що носив в собі не теорію, а цілий вулькан творчих можливостей, який раз-у раз вибухав новим полумям і кипучою лявою поезії.

А всеж таки, не маючи замилування до чужих теорій, Шевченко не міг удержатися від того, щоби самому не пофільософувати бодай на маргінесі свого щоденника, чи приятельської кореспонденції. Йому не давали спокою заворушені академічними доктринами питання мистецтва, його відношення до природи, завдань артиста і т. ин. І тут побачимо, як дуже неоднаковим був Шевченко в відношенню до свого окруження, як в його ідеольогії криються з а р о д к и н о в о г о м и с т е ц т в а, яке вже в ньому находить свого апостола, але щойно після нього розіллється весняними водами „напрямковости".

Шевченко, бачить виїмковість суспільного становища творця, коли пише, що „великі артисти і поети — наші брати по крові, але одухотворені свише, похожі на ангелів божих, на Бога самого і т і л ь к и до них відносяться слова пророка, і х т і л ь к и сотворив Бог на свій образ і подобу".

Завдання мистецтва і поезії зясовуються у Шевченка в службі не тільки самому прекрасному, але л ю д с ь к о с т и. Те, що після нього в 60-их роках оголосять передвижники в тезі, що „артист є критиком суспільних явищ" (Крамской) голосить уже Шевченко, кажучи, що „артист є представником живої чесности". І Шевченко, відкидаючи на бік амбіції великого художника бажає своїм мистецтвом бути тільки „корисним людям і угодним Богу". То не був голос зрезигнованого, побитого життям передчасного старика, що під кінець життя прийшов до свідомости, що „творчим артистом вже не буде"... Так думав і в тому напрямі ішли зусилля Шевченка — все, і тоді навіть, коли він був молодим, творчим поетом і малярем.

Знаючи відношення академії і її подвижників до природи, які казали „натура-дура", в Шевченка найдемо дещо відмінне освітлення того питання. Натура в нього зовсім не „дура", хоч мистецький твір вражає його сильнійше, як природа, але на його думку артист ніяк не стоїть вище природи, бо „вільного артиста обмежує природа на стільки, на скільки природа обмежена своїми вічними, незмінними законами".

Природа прекрасна, але „торжество й вінок безсмертної краси, це о б л и ч а л ю д и н и о с я я н е щ а с т я м"...

Отже не з „виучених правил і доктрин", але з поривів великого серця переповненого любовю до л ю д и н и вродилася творчість Шевченка поета, а згодом і маляря, якому на перепоні до повного виявлення своєї індивідуальности, станула зразу академія з її потентатом Брюловим і його ультраклясичними доктринами. Але з другого боку тільки г л и б о к і й о б р а з о в а н о с т и Шевченка треба завдячувати те, що він як маляр не пішов слідами своїх старших і молодших товаришів по академії, які без його таланту і освіти потонули в сумерках забуття, переспівуючи вивчені в академії мотиви. Дякуючи тій освіченості, він умів в кожду пору, навіть в момент заслїпленого обожання Брилова, здобутися на рефлєксію і критичне становище до „единоспасительности" брюлівських теорій. Учень клясицista і космополіта Брюлова, не перестав ані на хвилю бути сином і поетом свого, далекого від клясичних ідеалів народу, а як маляр о д и н з п е р ш и х п р о м о щ у в а в ш л я х и т о г о м и с т е ц т в а, я к е м у с і л о п р и й т и н а з м і н у а к а д е м і з м о в і. Про це говорять його жанрові й історичні композиції, яким відповідають погляди, висловлені ним в записках і кореспонденції. І тільки непомірному блескові імени Шевченка-поета треба завдячувати тінь, яка паде на його пластичну творчість, в якій він не дивлючися на умови і атмосферу був великим творцем і новатором. А цього доволі, щоби йому найти відповідне місце і в історії української пластики.

(Продовження буде.)

рядок, що в театр на галерію нікого не впускалося, бо не лицювало пролетаріятові валятися по ріжних „гальорках", якими наділяла колись пролетаріят зненавидженя „буржуазія". Та в цьому дні під напором вібраної безбілетної публики, яка й чути не хотіла про те, щоби вертати з нічим домів, треба було оставити на боці пролетарську амбіцію і відкрити „гальорку", яка змістила ще певно понад півтори тисячі народу. Ціла сала представляла з себе море голов святочно приодітої публики.

На програму концерту зложилися такі точки:

I. два виступи мішаного хору, — на початку „Заповіт" Вербицького, на закінчення „Бють пороги" Лисенка.

II. два виступи муж. хору: „Було колись" і „На прю" — опісля хор був примушений ще до двох наддатків, „Золоті зорі" Ніжанковського і „Чорна рілля" Людкевича.

III. два дуети „Стоїть гора" та „Де ти бродиш" (тенор італійської опери п. Ц. і баритон Теофіль Дуб, (Галичанин) з наддатком „Коли розлучаються двоє.

IV. дві деклямації „Кавказ" і „Мені тринайцятий минало".

Особливо ця остання деклямація зробила незвичайно гарне і глибоке враження на публику, бо була виголошена малим 7-літнім школяриком першої української народньої школи в Ташкенті, одітим в стрій кубанського козака.

V. два виступи симфонічної орхестри, що відграла одну увертуру Лисенкових опер та вязанку українських пісень, зладжену М. Коссаком, б. дирігентом українського театру в Галичині.

VI. Після „Заповіту" голова Комітету виголосив святочну промову, що ввела численно зібрану публику в незвичайно серйозний і святочний настрій та викликала піетизм до Шевченка, — як до співця-поета усіх покривджених і визискуваних, як народнього співця-страдальця, великого революціонера, а при тім громадянина-людину та патріота України, що не лукавив собою.

Секція агітаційна приладила кілька статтей про Шевченка, які в день свята були надруковані у всіх видаваних в Ташкенті часописах, навіть на тюрській мові, спеціяльно написаних для автохтонного населення: Кіргізів, Сартів і ин., а вияснювали вони улаштування свята в цім краю і популяризували імя та освітлювали значіння Шевченка. Всі ці статті, привіти, відчити, промови та опис свята мали вийти осібною відбиткою накладом і заходом Комісаріяту по національним справам Туркестанської Республики, який одначе в наслідок скорої ліквідації з боку центральних властей в Москви не зумів цього виконати та перевести в діло.

Слід заприміти, що в рік пізнійше дійсно станув у Ташкенті великий памятник Шевченка, високий на яких 8—10 метрів — одначе авторові цих стрічок вже не довелося оглянути його після повного викінчення, бо в початках 1920 р. опустив Туркестан, переїхавши на Велику Україну. Одначе не можна промовчати того, що памятник зроблено на скору руку і з лихого матеріялу, — (за большевицьких часів доброго матеріялу вже годі було дістати) і може статися з ним те саме, що стрінуло памятник Тараса Шевченка в Москві, який до року майже перемінився в руїну.

Д-р К. Троян.

Деж ти дівся, в яр глибокий
Протоптаний шляху?
Чи сам заріс темним лісом?
Чи то загатили
Нові кати, щоб до тебе
Люде не ходили
На пораду: що їм діять
З добрими панами,
Людоїдами дихими,
Новими Ляхами?

Т. Шевченко: ХОЛОДНИЙ ЯР.

У балканському кітлі.

На Балканах знову заворушилось. Македонія зробила нову спробу стати незалежною державою. Союзні держави гадали, що останнім мировим договором втихомирили балканський півострів на довгі роки. Македонську територію поділили між Югославію та Грецію, а тільки вузенький клаптик прилучили до Болгарії. І т. зв. „комітаджі", старі громади повстанців, відродились. Їх найвизначнійшим провідником є Тодор Александров, який працює терором на рідній території і пропагандою на сусідніх.

Перша акція „комітаджів" була звернена проти югославянської адміністрації в Македонії. Були познаки, що вони підготовляють великий наступ на провесні. Від цього захвилювалась і Болгарія. Велика скількість Македонців перейшла болгарський кордон і там захована. Вони рахували на старі симпатії Болгарії для македонського революційного руху. Діяльність повстанців Александрова стала приводом до побоювань. Болгарський уряд був у клопоті; повстанці заявили, що є Болгарами і шукають захисту перед югославянським гнетом. Білгород обурився. Пішла чутка, що югославянський уряд, для зліквідування македонських революціонерів, не завагається весною ввійти на болгарську територію.

Болгарський уряд зважився на рішучий крок: арештував на своїому кордоні сотку людей, підозрілих у революційній македонській агітації. Цим хотів скласти доказ своїх бажань жити у згоді зі сусідами. Такі різкі засоби, всупереч своїм симпатіям, повинні зробити добре враження в Сербії. Останніми тижнями панувало велике напруження між двома державами, з перспективою війни. Якийнебудь балканський конфлікт міг би у теперішній мент мати погані наслідки на Сході Европи. Ідея македонської самостійности не має багато загальних симпатій. Союзні держави не хотять збільшувату скількости малих держав. Англії та Франції залежить на вдержанню миру. Якщо Югославія нарушила би тепер болгарську територію, Англія не скрила би свого ворожого невдоволення.

Болгарський уряд склав чимало доказів доброї волі, щоби піддатися суворим домаганням мирового договору. Болгарія платила воєнні відшкодування і, яко мога, здержувалась від активних виступів. А втім: у Білгороді в останнім часі також дещо змінилось. Речник незалежної Хорватії, Радіч, який з 70 хорватськими послами покинув „скупштіну", рішив нежданно вернутись зі своїми однодумцями до Білгороду і там разом з членами опозиції вести боротьбу з урядом Пашіча. Якщо йому вдасться скинути цей уряд, політична констеляція знову зміниться в рішучий спосіб. Покищо балканський півострів переживає чимале потрясення.

Преса.

З хорватської преси.

Хорватський дневник „Obzor", що виходить у Загребі, посвячує багато місця славянським справам. З вдоволенням мушу ствердити, що з особливою увагою слідить розвій подій в Сх. Галичині і що минулого місяця поміщено багато вісток і статей про культурні, економічні і політичні справи нашого народу. Для характеристики подаю деякі з них:

В статейці: „Положення українського шкільництва" з 1. лютого дуже симпатично висловлюється про Чехію, що дала приют українському вишому шкільництву та кінчить: „Значіння підмоги з боку Ч. Р. можна буде щойно тоді побачити, коли українська еміграція найде змогу дома використати культурні здобутки".

Говорячи про арештування Українців, каже (дня 6. лютого), що „польське правительство не шанує ані свободи українського слова, ані особистої свободи українських громадян". Дня 10. лютого появилася стаття п. з. „Арештування Українців. — Абсурдний польський імперіялізм". Пишеться в ній, що Поляки алярмують світ про „державні зради" Українців, дарма, що загально відомо, що Поляки—се мистці у видумуванню „зрадницьких" афер і процесів. „Ми Хорвати, й инші народи, ніколи ще не дістали відрадних вістей з молодої славянської республики. Поляки, що самі не вміють улаштувати своєї хати, що безпрестанно між собою лаються і сваряться, не в силі в чімнебудь причинитися до поліпшення ситуації в Европі. Більше як певно, що буде потрібна інтервенція чужих держав, для яких не є байдужною самовбийча політика Польщі... Переслідують Українців, яким вже давно відібрали всі умовини до національного і культурного розвитку. Варшавське правительство не знає, що Українці могли би їм гірко відплатитися... Здоровий розум каже, що Поляки не можуть через одну ніч насильно знищити української культури, яка на протязі віків сильно розвинулася".

Згадаю ще критику книжки д-ра Скшиньского: „Poland and peace". Критик (іе) не полемізує з бувшим міністром заграничних справ, але іронізує його, вказуючи на неславянську, чисто егоістичну політику бувших послів до австрійського парляменту, яку характеризувала приповідка: „Nie honorowo, ale zdrowo", на несолідність і тенденційність в інформаціях про національні меншости в Польщі і т. д. —і остаточно дає висновок, що суттю книжки є: „Маємо ще замало", та що дуже скептично треба дивитись на успіх сеї пропагандистичної книжки.

Вкінці мушу зазначити, що „Obzor" являється найповажнійшим хорватським дневником.

В. В.

Загреб, 7. лютого 1924 р.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Чи Мекдональд інтервеніював в справі Галичини.

„Газ. Льв." доносить з Варшави під датою 11. ц. м., що поголоски, кольпортовані в соймових колах, немов то англійський премієр в розмові зі Скірмунтом порушив справу автономії Сх. Галичини, не відповідають дійсности. Є підозріння, що ті поголоски із внутрішньо-політичних оглядів кольпортують українські посли, а від них вони дістались до лівих кол, а опісля до преси.

Чи Мекдональд інтервеніював в справі воєвідської автономії, ми не знаємо. Зрештою, то нас зовсім не цікавить, бо нема ні одного Українця, який розпинався би за тією „автономією". Одначе ординарною видумкою мусимо назвати наклеп, немов то українські посли розпускають такі поголоски. Не слід забувати, що в польському соймі є тільки українські посли з Волині, Холмщини, Підляша і Поліся, а нема українських послів з Галичини. Ясно, що не лежить в інтересі українських послів Волині, Холмщини, Підляша і Поліся форсувати тзв. воєвідську автономію для Галичини і відокремлювати північно-західні українські землі від Галичини та тим чином виставляти їх на приспішену денаціоналізацію.

Юзилей Комінтерна.

З нагоди 5-ої річниці істнування Третього Інтернаціоналу, який припадає на 5. березня, Зіновєв виголосив відчит про діяльність Комінтерна за минулий час. Разом з тим і намітилися найблизші завдання його. Їх є пятнацять. Головні з них такі:

1. Комінтерн буде вперто стреміти до організації пролетарської революції в Германії, в підготовці якої мусять прийняти участь російська, французька, польська й чехословацька комуністичні партії.

2. Створення могутньої комуністичної партії в Англії. Решта завдань зводиться до активної підтримки комуністичного руху в Америці, Японії й на Сході. Особливу увагу уділюється роботі в Польщі, де дуже швидко назріває, на думку Зіновєва, соціяльна кріза, та в Болгарії, звідкіля революція мусить розповсюдитися на ввесь балканський півострів.

Як лише в якій країні Европи вибухне пролетарська революція, Комінтерн з усіма його органами перенесеться з Москви в столицю тієї держави.

Автономія для Скотії.

Проект закону про автономію для Скотії буде внесений до палати громад 2. травня ц. р. Скотські посли мають надію, що він перейде в палаті напевно хоч і незначною більшістю.

Місцеві буджети в Росії.

На нараді економічної секції Ради Праці та оборони, що відбувалася під головуванням Каменєва, сконстатовано, що за минулий рік на всій території Союзу Республик тільки чотири губернії звели свій буджет без дефіциту.

Швеція і Росія.

Неминучою умовою до заключення торговельного договору большевики поставили визнання Швецією Союзу Радянських Республик де юре.

Національна диктатура?

З огляду на велику економічну кризу у Франції і внесений урядом проект про незвичайне опосадкування виринають дві можливости: або негайного розпущення парляменту або скликання Національних Зборів до Версайлю, з метою продовження уповноважень теперішнього парляменту ще на рік і назначення національної диктатури.

Греція — республикою.

Міністр Папанастасіу, якому доручили становище премієра, має по складенню республиканського кабінету, проголосити негайно республику, навіть без установчих зборів. Головно офіцири настоюють на введенню республики, на місці повваленої монархії. Венізельос покинув Грецію і є в дорові на французьку Рівієру.

Американська позичка для Німеччини.

По інформаціям англійських газет в американських фінансових колах принускають, що у вересні місяці можна буде для Німеччини дати позичку в сумі 250 міліонів долярів, коли до цього часу буде вирішене репараційне питання. Забезпеченням позички мали би бути німецькі залізничі і митові доходи.

І коли тебе забуду,
Єрусалиме,
Забвен буду, покинутий
Рабом на чужині;
І язик мій онімів,
Висохне лукавий,
Як забуду помянути
Тебе, наша слово!

Т. Шевченко: ПСАЛОМ 136-тий.

Фонд „Учітеся, брати мої".

Роковини Шевченка! Скільки великих і гарних слів понесеться в простори з уст наших промовців в нагоди того свята. Та чи багато з тих пламенних слів прийметься в душі нашого народу, щоби наблизити нас до повної реалізації Шевченківських заповітів? Не мало буде зроблено для того, щоби збогатити море шевченківських похвал і поклонів. А все це слова і ще раз слова.

Одначе не лише будуть говорити, але й співати та грати, і все це для пошанування памяти Шевченка. Та чи це святкування памяти найбільшого українського патріота і громадянина мало би на тому лише скінчитися, щоби знов аж за рік зробити на протязі одного місяця березня „славословіє" в троякому виді промов, співів і музики?

Шевченко був людиною діла і взивав усіх до діла і оставив нам заповіти про діло. Не про Шевченка тут ходить — як про людину, а *про всю його діяльність, про* його великі заповіти. Тому саме й так високо цінимо і шануємо ми Шевченка, що його заповіти увійшли глибоко в нашу збірну душу. Шевченко розбудив у нас національні почування, а реалізація його заповітів має сформувати з нас націю зі всіми її атрібутами. Словами на честь Шевченка цього не здобудемо. Найважнійшого заповіту про волю, незалежність ні словами, ні співами, ні музикою не осягнемо.

Осягнемо їх ділами. Осягнемо їх, коли ті заповіти Шевченка увійдуть в душу мас. З подвигненням культурного рівня наших народніх мас на можливо найвищий щабель культури — вростуть в них і Шевченкові заповіти. Багато шляхів веде до тої мети. Та один з них у нас вже започаткований, по ньому ми почали вже робити перші, хоч і дуже повільні кроки.

Маю на думці фонд „Учітеся, брати мої"! Цей фонд нерозривно звязаний в нас зі святкуванням Шевченкової памяти. Його засновано саме для вшанування памяти поета. Але на ньому ми маємо яркий доказ цього, що в нас і найкращі та найвищі кличі за скоро буденніють. Завдання фонду „Учітеся" всім відомі. Його метою саме й є піднесення культурности українських народніх мас шляхом популяризації знання. Та фонд тепер не розпоряджає ніякими грошовими засобами мимо загально-обовязуючої в Галичині постанови, щоби всі доходи з Шевченківських свят давати до нього.

Прекрасна ідея того фонду і багата змістом та що найважнійше ще багатша корисними наслідками, коли би наше громадянство дійсно виконало в цілости згадану постанову про засилювання названого фонду. На жаль, фонд сьогодня є дуже слабкий. Засоби, якими він розпоряджує, не вистарчать навіть на видання одної книжки. А так чейже бути не повинно. Фонд повинен рік річно зростати. Лише при помочі того фонду можна надіятися на зреалізування Шевченкових заповітів у нас. Фонд цей остає під протекторатом незвичайно рухливого в останніх часах на видавничому полі нашого багатозаслуженого Т-ва „Просвіта". Тому невідкличним являється, щоби в цьому році з нагоди Шевченківського свята фонд цей зріс до тої міри, щоби зміг бодай що місяця видати одну книжку.

Щоб збудить
Хиренну волю, треба миром,
Громадою обух сталить,
Та добре вигострить сокиру,
Та й заходиться вже будить.

Т. Шевченко:
Я НЕЗДУЖАЮ НІВРОКУ.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Справа знущання над арештованими перед соймом.

11. ц. м. *пос. Розмарін вніс* інтерпеляцію в справі побиття арештованого Брехера підкомісаром Лабяком. Головний комендант поліції Боженцкі в відповіди на інтерпеляцію пос. Розмаріна заявив, що підком. Лабяк є функціонарем дефензиви і що для цього виделегована комісія розслідила цю подію. Коли підком. Лабяк надужив власти завіситься його в урядуванню, а винуватих потягнеться до відповідальности.

Після вибуху на поліції.

„Хвіля" звідомляє: Слідство ведене в звязи з вибухом бомби в будинку львівської дирекції поліції, дало в висліді арештування 3 підозрілих у замасі жінок. Одначе їм вини не доказано і випущено на волю.

Венізельос кинув Грецію.

Венізельос кинув Атени і відплив італійським кораблем до Бріндізі, а відтам до Франції. Заки кинув Грецію, помістив у часописах статтю, в якій висловлює жаль, що не мав нагоди прислужитися батьківщині. Монархісти—каже В.—обвинуватили його, що радив виконати екзекуцію на міністрах останнього кабінету, а республиканці, що не хотів доволі енергійно піддержувати їх становища. Тому рішив усунутися з політичного життя.

Заворушення в Ірляндії.

По звідомленням з Дебліна, військові заворушення в Ірляндії спричинені звільненням зі служби 960 офіцерів. Більшість їх після звільнення кидаючи казарми, забрала з собою кріси і муніцію. Пійшли в ліси, де хотять боронитися.

Італія і Додеканезос.

По звідомленням з Риму ведені тепер італійсько-грецькі переговори доведуть до заключення договору, на основі котрого Італія відступить Греції Додеканезос за виїмкою острова Родос.

Народні збори—каліфат.

Кемаль паша повідомив представників музульман в Індіях, що турецькі Народні Збори від тепер виконувати будуть обовязки каліфату.

Вальоризаційний франк.

Нині 12 і 13. с. м. вальориз. франк 1.800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 11. березня 1924.

Нині й дальше тенденція сильно зниження. Доляри від учера подорожіли о дальших 100 до 120 тис. Оборот вельми оживлений.

Доляр ам.	9,900.000—9,925.000
Доляр канад.	9,000.000—9,700.000
Чеські корони	285.000—300.000
Леї	470.000—500.000
Фунти штерл.	41,000.000—41,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	700.000—800.000
Франц. франкй	360.000—000.000
Франк шв.	1,650.000—1,650.000
Франк бельг.	320.000—000.000
Гульденн голянд.	3,600.000—0,000.000
Ліри італ.	400.000—000.000
Золото	
20 кор.	43,500.000—44,000.000
20 франк.	41,500.000—42,000.000
20 марок нім.	45,500.000—46,000.000
10 рубл.	10,250.000—10,500.000
Срібло	
Кор. австр.	780.000—800.000
5 кор.	4,000.000—4,250.000
фльорени	2 —2,100.000 7/8
рублі	3,250.000—3,500.000
копійки (за рубля)	1,000.000 5/8—1.750.000

Варшава 11. Ш. Доляри Зед. Держави 9.350, 9,300—9,350. Доляри канад. 8,975. Фр. зол. 1800.

Чеки: Бельгія 298.750, 295.000, 297,000, 293. Голяндія 3,450. 3,440, Льондон 39,935, 39,950, 39,700, 39.900. Новий Йорк, як готівка. Париж 347.500. 336.000, 338,000, 334,000, Швайцарія 1,610, 1,600, 1,608, 1,592. Прага 270.000, 264.000. Відень 000, 000, 000 000. Італія 380.500, 385 8 прц. поз. 15 м., 15,050. Міліонівка 950—750. Дол. поз. 5.500.

Ціріх 11. березня 1924. Голяндія 214,75 Новий-Йорк 581.000 Льондон 24.76. Париж 21.10. Медіолян 23.75. Прага 16.77'5. Будапешт 0,0080 Букарешт 3.02. Бельград 7.15. Софія 4.15, Відень 0.0081'/8.

Збіжева біржа.

Львів, 11. березня 1924.

Трансакція в житі. Загальний оборот яких 100 тон, поза тим застій. Пошукувана пшениця найліпшої якости. Ціни трохи вищі в звязи з подорожінням доляра. Тенденція вдержана, настрій спокійний.

Пшениця краєва 75/74 з 1923 р. 33,500.000—37,500.000*, жито галицьке 68/69 з 1923 року 23,000.000—23,500.000*, ячмінь гал. бров. 22,000.000—23,000.00* ячмінь гал. для перемелення 19,000.000—19,500.000. овес гал. 44/45 з 1923. року 21,500.000—22,500.000, гречка 21,000.000—22,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Мука пшенична	40%	„0"	78.000.000*
„ „	кухонна	„1"	58,000.000*
„ „	темна	„4"	35,000.000*
„ житня	60%		48,000.000*
„ „	70%		42,000.000*

Мука пшенична 4% „0" льоко Стрий 68,000.000 — мука пшенична льоко Ланівці 69,700,000 — мука житня 60% „0" льоко Стрий 38,000.000 — льоко Зборів 37,000.000

Ціни львівські млини льоко Львів брутто за нетто включно з мішками.

Грисік кукурудз. (льоко Львів)	60,000.000
Мука кукур.	60,000.000
Отруби пшен. нетто без мішка	11,000.000*
„ житні „ „ „	10,000.000*
сіно солодке краєве прасоване (люзне)	11,000.000, 12,000.000.

Надзвичайні Загальні Збори Товариства „Просвіта".

В салі тов. „Сокіл-Батько" зібралося 5. ц. м. понад двісті делегатів філій і читалень тов. „Просвіта", щоби порозумітися в справі зміни статуту Т-ва „Просвіта". Незвичайно ділова дискусія і поважний настрій зібраних робили дуже корйсне враження.

Зміну статута референував член Г. В. д-р Вол. Ривюк. Торкається вона тільки деяких справ і питань, а потрібна була вона з огляду на те, що адміністраційна влада не хотіла від довшого часу давати дозволу на оснування нових філій і читалень на підставі статуту Т-ва у дотеперішньому вигляді. Тому й змінено параграфи, в яких мова про територію діяльности Товариства, про членські вкладки, про прапор читалень. Надто усунено зі статуту всі ті постанови, в яких була зазначена економічна діяльність Товариства. Ся остання була причиною того, що адміністраційна влада, даючи дозвіл на вистави, концерти то що, домагалася постійно високих стемплевих оплат. Усі зміни запротоколовані референтом, приняли Загальні Збори одноголосно.

З черги приступлено до організаційних справ. Референував голова Т-ва Мих. Галущинський. Ухвалені Зборами резолюції можна поділити на три групи. Перша відноситься до справи членства до Гол. Т ва. Загальні збори стали ще раз на тому становищі, що кожний Українець і кожна Українка повинні бути членами Т-ва „Просвіта". Членська вкладка виносить пів золотого франка, а тоді член користає з 20 проц. опусту при закупні видань Т-ва. Коли одначе хто з членів хоче дістати даром грамоту, календар і книжечки „Народньої Бібліотеки" мусить зложити 5 (пять) золотих франків, або рівновартність одного доляра. Розуміється, Т-ву залежить на тим, щоби мати як найбільше цих останніх членів. Для членів-добродіїв визначено одноразову вкладку у висоті 200 (двісті) зол. франків, а для членів спомагаючих одноразову вкладку найменше 20 (двайцять) зол. франків.

Друга група резолюцій торкається читалень, сих найменших, але й найважнійших клітин нашої освітньої організації. З важнійших резолюцій, принятих Заг. Зборами подаємо другу, яка говорить, що „першою умовою просвітнього життя є власна домівка з кімнатами на сходини, бібліотеку й читальню, аматорські вистави, концерти й забави. Для переведення сеї цілі завязується в кожній громаді при однім з товариств, найкраще при читальні „комітет будови (перебудови, відбудови) власного дому", якого завданням є шукати всіх засобів для переведення наміченої цілі". У дальших резолюціях сказано про вагу поборювання неграмотности, основування бібліотек і читальні часописів та журналів, про потребу бібліотечної комісії при читальнях, про аматорські вистави, про потребу викликання як найбільше цікавости, а далі й доцільної праці над справами дошкільного і шкільного виховання. Сьома резолюція другої групи говорить про обовязки читальняних Виділів: а) покласти питанням чести проєднати всіх членів читальні в члени Гол. Т-ва з вкладкою 5 (пять) зол. франків, щоби названі члени могли дістават даром усі книжки, видані в „Народній Бібліотеці"; б) кождого року устроїти величаве свято 8. грудня з відповідною програмою і збіркою дару „Просвіти"; в) в марті кожного року дати концерт в честь Т. Шевченка, а дохід переслати на фонд „Учітеся, брати мої!"; г) в маю кожного року устроїти свято в честь Івана Франка; д) кожного року перевести з відповідною програмою свято української книжки.

Третя група резолюцій відноситься до філій. Наводимо їх ізза їхньої актуальности дослівно. 1) Загальні Збори уважають, що філії не мають тільки реєструвати життя в читальнях і подавати се до відома Гол. Виділові, але вони є важним духовим звеном між читальнями і Гол. Виділом. Задля сеї цілі мусять філії стежити пильно за просвітним життям у своїм окрузі, зводити його у відповідне русло так, щоби читальні мали вигляд освітньо-культурних огнищ. Філії мусять виступати з живою і доцільною ініціятивою, мусять ставати важними дорадними і дійсними виконними тілами Гол. Виділу і при тім вести в своїх округах самостійну освітню працю в рамах статуту Т-ва. Внутрішня організація філій мусить відповідати усім вимогам освітньо-культурної установи. При Виділі філії мають істнувати діяльні комісії для всіх освітних справ, центральна виповчальня книжок для округа, книгарня або базар, канцелярія з урядовцем (ями), який здобув знання, як вести освітню працю. Для всіх осіб, головно тих, що працюють у філіяльному Виділі і його комісіях, й інтересуються освітними питаннями, удержує філіяльний Виділ, підручну бібліотеку, до якої виписує книжки й журнали з ділянки народньої освіти і дошкільного та позашкільного виховання. 2) Філії мусять безумовно виконувати з як найбільшою докладністю в означеному речинці і пильністю всі заряджения і обіжники Гол. Виділу бо тільки таким чином буде змога поставити освітне питання у нас на відповідній висоті і виєднати йому належне місце між иншими ділянками громадянської праці.

У четвертій групі зясовані домагання Гол. Виділу до своїх членів, згуртованих у філіях і читальнях. Ці домагання виставлено на те, щоби членам поставити перед очі, що сповнення завдань Гол. Т-ва залежне від праці й діяльности всіх членів. Розвиток аґенд Т-ва можливий щойно тоді, коли скрізь по краю стануть читальні у правдивому значінню слова. Гол. Виділ хоче піти на стрічу всім змаганням, хоче приймити на свій етат фаховців з обсягу народньої освіти, хоче дати відповідну літературу для освітних цілей, хоче створити основу для необхідного під нинішню пору самовиховання, хоче стати в допомогу бібліотечному ділі, оснувати мандрівні бібліотеки та подавати всю потрібну пораду й вказівки в аматорсько-театральному ділі. Задля переведення сього мусить Гол. Виділ закликати усіх членів, згуртованих у читальнях і філіях до енергійної допомоги у цих змаганнях. Гол. Виділ як речник усіх членів мусить мати дійсну допомогу з боку всіх членів, як матеріяльну, так

і моральну. Без такої допомоги вина за невдачі спадає на членів, на їх байдужість. Коли одначе члени й освітні установи виповнять усі резолюції, виконання накресленої програми вже тільки питання короткого часу — каже перша резолюція четвертої групи.

Друга й третя резолюція сієї групи ще раз пригадує нашу болячку, а саме недостачу інтересу до книжки і взиває усіх до поширювання видавництв Товариства і передплачування фахового освітного часопису „Народня Просвіта".

Дуже важним уважаємо останнє домагання Гол. Вид., де він „з гарячим зазивом звертається до всіх членів і власних установ (філій і читалень), щоби приняли на себе справу відновлення дому „Просвіти" і справу внутрішньої перебудови. Дім, звідкіля має йти просвіта на весь край, дім, до котрого мусить зайти кожний Українець, дім, якого не минають чужинці, коли хочуть нас пізнати, мусить приняти вигляд достойпий поваги українського народу". І Загальні Збори ухвалили, що всі зарядження Гол. Виділу в цьому напрямі мають найти повну підтримку у загалу членів Товариства. Ся пекуча справа не потребує, здається, більше слів. Тут мусять прийти діла, щоби в найблизчому часі ми могли бачити свій просвітний дім відновленим.

Після реферату й предложення Зборам резолюцій почалася дуже ділова дискусія, яка вказувала, що в нас вироблюється щораз краще розуміння освітних справ і освітньої організації. Дискусія оберталася довкруги усіх порушених справ, а далі за почином інж. Остапяка перейшла до питання милованської школи. Збори ухвалили віднестися до Краєвого Союза Ревізійного, щоби він частину процепту з фондів кооператив, призначених на культурно-освітні цілі, віддавав на урухомлення школи в Милованї.

Збори, які почалися о год. 11 і тревали до 5 попол., полишать на всіх учасниках дуже корисне враження. Приходиться зазначити ще й те, що число учасників було би ще більше, як би не те, що ціла полоса від Тернополя, Бродів, Радехова не могла взяти участи в Зборах заїз шестигодинного спізнення поїздів.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (55) число „Діла" сконфісковано за кінцевий уступ статті „Ще про відповідь сторожа законів" і про всі придатки прикметникові до слова „відповідь" (міністра Виґановского!)

— **Голодівка політичних вязнів при вул. Баторія.** Політичні вязні, перебуваючі у слідчому арешті при вул. Баторія у Львові кількістю около 40 осіб (з того половина Українців і половина инших національностей, арештованих „за комунізм"), розпочали голодівку. Причиною: невідповідна поведінка з вязнями з боку вязничної адміністрації. Поміж голодуючими є також чотири українські студенти, арештовані в університетській справі: Д. Грицьків, М. Кушнір, С. Коцюба і Л. Мидловський. Їх посадили до келії вкупі зі звичайними злочинцями. В їх справі інтервеніювали у през. суду Гавля адвокати д-р В. Бачинський і д-р Ол. Марітчак. У справі инших вязнів інтервеніював м. и. д-р Глушкевич.

— **Капітал і наука.** Майже одночасно з посвятою величавого власного будинку П(ольскої К(аси) О(щадности) у Варшаві, посвячено новий власний будинок філії цієї інституції у Кракові. Краківський дописувач „Дзєнник-а людов-ого" зауважує, що одночасно грозить повна руїна будинкові ягайлонської бібліотеки й університетської пальмарні. Мало того: почта, яка працює для ПКО. даремне й доплачує до неї, сама не має найпримітивнішого приміщення. Тимчасом фінансова інституція, в доцільність якої сумнівається ціла черга поважних економістів, користає з усяких найдальше йдучих привілеїв і — державної скарбниці.

— **Процес проти Емілії Струтинської.** У жовтні мин. року повідомляли ми широко про трагічну подію, що скоїлась за океаном: про те, як жінка о. Миколи Струтинського, Емілія, застрілила в Чікаго о. Василя Стецюка. Недавно відбувсь в Чікаго процес у цій справі. Суд признав Струтинську душевно хорою. Це оречення суду викликало з боку обвинуваченої енергічний протест.

— **Закінчення банкового страйку у Відні.** У Відні закінчився трьохтижневий страйк банкових урядовців. В суботу скарбники вповрядкували матеріял, а в понеділок усі банки були знову відчинені. На ліквідацію страйку вплинуло відкриття весняної Міжнародньої Ярмарки у Відні; на випадок дальшого страйку все австрійське економічне життя, промисл і торговля, а також симпатії широких купецьких кол закордону, зазналиб просто катастрофального удару.

— **Повторення битви під Ютляндією.** Вчора розпочались великі маневри англійської военної фльоти під проводом адмірала льорда Біті. Маневри мають на меті вірно відтворити морську битву під Ютляндією. У маневрах беруть участь: 15 дредноутів, 12 легких кружляків, 47 панцирників і 2 підводні лодки, і инші военні кораблі, разом 83 одиниць. Фльоту поділено на німецьку й англійську частину. В маневрах бере участь сім адміралів. Підозрівають, що маневри заініціовано в порозумінню з якимсь великим фільмовим підприємством, для осягнення імпонуючої кінематографічної знимки для історичної фільми.

— **Подорожіння почтових оплат.** Два місяці тому звальоризовано почтові оплати. Не вважаючи на те, що зроблено тим вчинком польську почту найдорожчою у світі, тепер знову підвищено почтовий тарифу. Таким робом навіть вальоризаційна система не управнює громадян Річпосполитої до найвищого погляду, наче би вона мала на увазі стабілізацію цін. Оце нове міністерське розпорядження підносить почтові оплати на яких 25 прц. Звичайний лист має коштувати 14 тарифових одиниць (досіль було 10), лист понад 20 гр. — 28 одиниць (досіль 20), листівка 8 одиниць (замісць 6) і т. д. Почта ще не оголосила тарифи в марках, отже й ми можемо поки що подати до відома лише повище загальне міністерське розпорядження.

— **Добрий примір.** Рідна Школа загрожена! Вона в крайній потребі! Найбільш життєдайна наша Інституція кличе, щоб громадянство допомогло їй, бо над нашим шкільництвом висить меч Дамокля! Громадяне! Чи треба ще зайвий раз тодкувати, чим це грозить нашій Нації? Ні, цього рішуче не треба, бо це всі давненько вже розуміють. Я тільки позволю собі звернутися до кулакуватих (вибачте, коли нецемно!) „патріотів", до тих, котрим сяк чи так послужила доля доробитися: „Розтуліть Ваші гаманці бодай в цім випадку і прийдіть з підмогою „Рідній Школі". Ідейним громадянам хочеться сказати: „Не дуже поправиться становище „Рідної Школи", коли в скрутний час даватимемо по 2—5 мілі! Не поможуть міркування, що мовляв, хай по стільки кожний дасть. Таке міркування з ґрунту фальшиве, бо кожний не дасть, а нації все одно жити треба! Допустімо в наші душі розмах, збудуймо щось дуже, могутне! Я складаю одноразово 30 мілионів, крім того вартість одного доляра кожного місяця. Добре ситуовані повинні дати бодай стільки ж. — *М. Приймак.*

— **До пражських і берлінських Українців.** Яких два тижні тому звертали ми увагу наших земляків, що проживають у Чехо-слов. Республіці та Німеччині, що у великому щоденнику „Прагер Прессе" подаються відомости про культурне життя Українців під рубрикою „Росія" („Славянська хроніка"). Ми звертали увагу, що це діється певне виключно ізза байдужости самого дописувача й инших поважних членів української громади, які безумовно могліб вплинути на редакцію „Прагер Прессе", півофіціяльного органу міністерства закор. справ ЧСР., щоб порвала в анахронічною „всеросійською" терміпольогією. Тимчасом в ост. числі того часопису (з 8. ц. м.) знову находимо довгу замітку „Про нові українські словники" й про діяльність Академії Наук у Київі — під наголовком: Russland. Невже всі наші професори пражського університету й усі инші культурні робітники та визначні наші громадяне в середній Европі не цікавляться ані „Славянською хронікою" „Прагер Прессе", ані взагалі такими справами, як фальшування наших культурних вартостей?!

— **Робітнича доля.** В рудокопах в Сальт Лейк Сіті (Англія) трапилась велика катастрофа. Наслідком експльозії повстав у копальні вогонь. 175 робітників присипала земля. Видобули вже девять трупів; лякаються, що не вдасться врятувати ні одної особи з отих нещасливих 175 робітників.

— **Величий портовий страйк.** Гамбурські портові робітники загрозили страйком, як що підприємці не підуть на зустріч їх домаганням відносно винагороди. Весь порт в Гамбурзі завмер би. Такий страйк струснув би світовою морською комунікацією й торгівлею і з окрема дуже прикро відбився би на океанічному русі, бо Гамбург, як відомо, належить до найбільш оживлених світових пристаней.

— **Український театр.** В члени кооперативи вписалися дальше: 895 Олена Онисько у Львові (30 уділів), 902 Юлія Браташівна в Кнісекі біля Бібрки (17 уділів), 903 Олександер Кульчицький, 904 Неоніля Терлецька, 905 Іван Скрегота, 906 Юрко Танчаківський — всі у Львові по 10 уділів, 915 Степан Туна і 916 Иосиф Кнбузинський оба в Стрию по 10 уділів, 917 о. Семен Спіцер в Солукові (15 уділів), 920 Союз Українок (перша жіноча організація) в Перемишлі (20 уділів), 921 о. Михайло Мриц в Перемишлі (17 уділів (уп. д-р В. Загайкевич), 924 Софрон Левицький, 927 д-р Теодозій Воєвідка оба у Львові (по 10 уділів), 923 д-р Іван і Цизя Курівці по 17 уділів. Пригадуємо ще раз, що оголошуємо лише тих Вп. П. членів, що зложили що найменше 10 уділів, то є 3,030.000 мп. Всіх инших членів, а в першій мірі Вп. П. уповажнених просимо не забувати на „тиждень Українського Театру" (між 6. і 13. квітня) і вже тепер подбати, щоб наша акція осягнула намічену ціль.

Відозви й комунікати.

ЗАЗИВ

до всіх союзних кооператив.

Кооперативи, яких майно в зізнаннях по маєткового податку не перевисчало 3.000 зоч. фр., а які заплатили першу рату маєткового податку, а до другої рати одержали платничий наказ, або заплатили вже в дорозі екзекуції — обовязані у власнім інтересі донести до 17. березня 1924 р. Краєвому Союзові Ревізійному у Львові вартість майна в золотих франках з дня 30. червня 1923 р.

Цих дат потребує Кр. Союз Ревізійний для Скарбової Палати у Львові в цілі уномумання податкових неправильностей.

Краєвий Союз Ревізійний у Львові.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Загальні Збори Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодю відбудуться 25. марта с. р. о год. 4 попол. в льокали „Бесіди" вул. Рутовського 22. I п.

Подяка Управа Українського Товариства допомоги еміґрантам з Великої України у Львові складає велику подяку Музичноту товариству ім. Миколи Лисенка у Львові і Вп. артистам: Софії Федичківській, Олені Голіцинській, Ганні Борисоглібській, Миколі Вороному, Роману Орленку, Осипу Москвичеву, акомпаніяторам на фортепіяні: п. Ірині Цуковській і п. Льву Туркевичеві за ту безінтересовну поміч з якою вони так щиро відгукнулися на поклик товариства при влаштуванню 5 березня ц. р. концерту на користь хорого еміґранта-артиста Василя Авраменка. Рівночасно товариство висловлює подяку ВШ. громадянству м. Львова й околиці, яке так численно загостило на той концерт. — Львів, дня 6. III. 1924. — За Управу товариства: *В. Дорошенко*, голова, *Ів. Шендрик*, секретар.

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ТРАЗАЛЄР здоровий, кажуть справді порядний, згідливого характеру, 34 літ на управляючім купецькім становищи, має приняти в жінкою в цілях матримоніяльних. Ласкаву відомість проситься слати до Адміністрації „Діла" під адресою: „Будучність" 1528 2—3

НА СЕЛІ АБО В МІСТОЧКУ коло заліщиці винайму на рік помешкання з кухнею і городом. Найрадше недалеко Станиславова. Зголошення: Проф. Ос. Залеський, Станиславів, вул. Голуховського 66. 1513 3—3

НА ВИКОНАННЯ столярських робіт, різьби і позолочення нового іконостасу для парохіяльної церкви в Судовій Вишни, з твердого або мягкого матеріялу (вис. 13 м., шир. 8·5 м.) можуть вносити оферти артисти-Українці по кінець березня 1924 р. з долученням пляну, (рисунку) іконостаса до уряду парохії в **Судовій Вишни.** 1523 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Кооперативний Банк „ДНІСТЕР"
Тов-во з обм. пор. у Львові
вул. РУСЬКА 20.

приймає під найкорисніїшими услівями
Вкладки з забезпеченням валюти,
переводить купно і продажу всякого рода товарів і сирівців, уділяє вальоризовані позички векслеві і товарові, зачети на під- 1512 клад акцій і т. п. 2—5

КОНКУРС

До виарендування **реставрація** сезонова в місцевости кліматично-лічничій в Підлютім коло Перегінська. — Оферти письменні з долученням сто золотих польських як вадії вносити до 20 марта 1924 р. на адресу Центральної Адміністрації Митрополичих дібр у Львові, площа Юра 5. 1503 3—6

ВЗУТТЯ НА РАТИ

першорядне взуття, тревале і елеґантне на ДОГІДНІ СПЛАТИ

ГАБЕР ШТАЙФ і С-ка
1540 **ЛЬВІВ, РИНОК 19.** 1—4

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ акційна спілка
у ЛЬВОВІ, ул. Підвалє ч. 7.

і його відділ (аґенція) в Станиславові, одержали рескриптом Міністерства Скарбу Ч. Д. К. 1439/II призвіл на ведення рахунків і **принимання вкладок в заграничних валютах** (долярах, франках коронах і т. д.), опроцентовування тихже, виплати з тих рахунків і зворот вкладок в ефективних заграничних валютах **без ніяких обмежень.**

Всякі заграничні валюти вплачені на ті рахунки, зглядно з них виплачені, **будуть уважані за походячі з легального жерела.**

Рівнож одержав Земельний Банк Гіпотечний призвіл на удільовання особам мешкаючим в краю **кредитів в заграничних валютах** з застереженням звороту в ефект вних валютах.

Земельний Банк Гіпотечний є банком **девізовим,** переводить всякі перекази і пересилки грошей за границю і з заграниці, а з окрема посилки грошей з Америки і до Америки. 1541 1 3

Взагалі Земельний Банк Гіпотечний переводить **всякі банкові книности.**

УВАГА! На овято 110-ліття народження Т. Шевченка 10. III. 1924.

Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ",

перше повне народне видання, в одному томі, з поясненнями й примітками д-ра В. Сімовича, з портретом і біографією поета. Стор. XXX + 431.
Ціна 80 центів, в оправі 1 доляр з пересилкою.

ГОЛОСИ КРИТИКИ:

„...Виданий на гарному папері, чітким і великим шрифтом, з гарною біографією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря" в цілому найкращим коментарем, — „Кобзарь" Катеринославського Видавництва справді найблизче стоїть до назви народнього видання. Тому ми щиро бажаємо, щоб сей „Бобзарь" був на столі селянина в кожній хаті всієї України". (Л. Білецький, „*Українська Трибуна*", з 3. XII. 1921)

„...З ріжних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря" на те, щоб воно знайшлося в руках кожного читача „Учительського Слова"... Не було досі такої широкої й заокругленої проби систематичного обяснення всього „Кобзаря", як де бачимо в виданню д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського Слова" у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче поручити їм видання Шевченкового „Кобзаря" з поясненнями та примітками д-ра Сімовича."

(„*Учительське Слово*", ч. 2—4, з квітня 1922 р.)

„...Діждалися ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря"... Воно повинно найтися в кожній читальні й бібліотеці, в руках кожного вчителя, взагалі в руках кожного, хто сам собі й иншим хоче вияснити Шевченкові думки, в руках учеників. селян і робітників". (М. Возняк, „*Письмо з Просвіти*", з 15, січня 1922.)

„...Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові"...

Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно. На більші замовлення знижки 25—40 прц. Гроші (невеликі суми) можна присилати листом, а краще переказами на Konto E. Wytowyj, Земельний Банк Гіпотечний, Львів, або — Zivnostenska Banka, Praha або Wiener Bankverein, Wien, або — просто на адресу:

EUG. WYROWYJ, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II,

1343 **Новий наталог Видавництва безплатно.** 7—9

За Редакцію відповідає Ол. Кульма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. 57 (10.150). Львів, пятниця 14. березня 1924. Почтовий належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телєграм: „Діло" Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

Нестравність.

Польща поглотила території, — до яких немала права і через те терпить на нестравність та викиди нечистого сумління — твердить англійський премієр Мекдонельд. Важко вірнійше схопити і досаднійше замкнути в одному реченні це дійсно положення, яке характеризує відносини в сучасній Польщі. Кожний день і кожна хвилина стверджує непохитну вірність характеристики англійського премієра.

Божевільна думка, засвоєна від найчорнійшої реакції передвоєнного і воєнного періоду, здержана в спадщині від прусацтва і царату, — на протязі можливо найкоротшого часу зденаціоналізувати більше третини населення і половину національно непольської території, пхнула польську державну думку і створений нею урядовий та громадянський апарат на ховзкі шляхи денаціоналізації й екстермінації. Божевільна думка заставила всяких „кресових лицарів" кинутися на приспішену денаціоналізаційну акцію понад 7-ми міліонів Українців, на екстермінацію народу, який чисельно, культурно й політично осягнув рівень новітньої нації, який давно перейшов межі етнографізму, а тим самим з природи річи перестав бути масою, будівельним матеріялом для чужих цілей. Є це чисто босяцька політика, політика відомого нам з польської й польсько-української історії Вчора, але страшного, таємного і в подробицях невідомого Завтра. Є це одночасно політика анахронічних екстремів, без найменшої провідної думки, без зваження всіх аргументів, політика глухої, брутальної і безпричинної пімсти, яку можнаб хіба назвати „мистецтвом для мистецтва".

Український народ має свої сконкретизовані і ясні ідеали, які вже були у великій мірі, хоч тільки на короткий час вповні здійснені; український народ ще вчора стояв в боєвих лавах за найкраще право нації; український народ і сьогодня не зійшов з простого шляху своїх змагань.

Сівачі денаціоналізаційно-екстермінаційних прийомів і виконавці програми заглади в своїй короткозорости забувають, що український народ Галичини, Волині, Підляша й Поліся заселює свою споконвічну територію та що за ним стоїть велике українське море за Збручем, забувають, що Наддніпрянська Україна є сьогодня півсуверенною державою, забувають, що ми є частиною великої нації, яка тільки починає грати ролю в укладі европейських відносин.

І тому нам не страшні екстермінаційні прийоми, і тому нам смішні божевільні замисли наших противників. Що більше! З відрадою стверджуємо, що дотеперішні методи дали якраз противні наслідки, як ті, яких бажали собі денаціоналізатори. Всюди помітне зростаюче гартування духа, внутрішній відпір проти насилля, зріст політичної свідомости.

Чим же проявляється ця польська нестравність? Переслідуванням українського шкільництва, нагінкою на освітній рух і освітні установи, насильним захоплюванням православних церков, переслідуванням українських високих шкіл, накладанням величезних податкових і инших тягарів на українське населення, впертою влізливістю навіть в душу українського громадянина, самоволею поліційно-адміністраційних органів, вітренням „заговорів", провокаційними методами ріжних темних індивідуїв, нищенням української преси, відібранням права зборів, союзів і т. ин. Одним словом мусить бути рух, і то рух хаотичний, безпляновий. Бо тільки в часі такого руху можна виявити свою репресійну вмілість, можна показати свою нестравність.

І той рух робиться. Робиться його ріжними способами, щоби в каламутній воді ловити рибу. Останні тижні — дають нам зразок цеї очайдушности і якогось справді — дітвацького ризиканства. Перш усього відбуваються арешти соціялістів — мовляв — за протидержавну діяльність в легальних органах, що остають під „протекторатом" прокуратури, дальше йдуть арешти на цілій українській національній території взагалі — без розбору, або — як каже пос. П. Васильчук — відбувається генеральний перегляд українських сил, опісля знімається великий крик про „заговори", „шпигунство", закривається товариства, читальні, польська поліційна преса знімає вереск, міністри (Вигановскі і Солтан) своїми погрозами ще збільшують замішання і додають відваги „кресовцям", вибухають бомби, які мають доказати, як дуже тут потрібні репресії, просто піднімається курява, за якою світа божого не видно. А з усього того прозирає бліде, хоробливе й вистрашене обличя нестравних людців, а з усього того пробивається страх, і в тій суматосі серед оригінальної фаєрверкової „бомбастики" хочеться заглушити нечисте сумління. Так поступають тільки люде хорі, розгорячковані, нездатні відповідати за свої вчинки, люде божевільні. Здорові люде думають иншими категоріями і проводять в життя пляни, які є випливом духа часу.

Після трагічної події.

„Сальонові" методи.

Понижче подаємо за „Дзєннік-ом Людов-им" (ч. 60) текст листу, якого отримав посол ППС. Діямянд і якого у соймі відчитав у своїй інтерпеляції посол Розмарін. Зазначуємо, що про справу Брехера ми вже писали.

„Дня 10. лютого 1924 р. о год. 5 тій я був арештований на заліз. двірці; о 6. год. я був вже на вул. Міцкевича, де переслухував мене комісар Лабяк. Оце сухий опис переслухання. Способу висловлювання Лабяка і агентів не буду повторяти. Пан Лабяк казав мені зняти футерко, а коли я зробив це, то дістав від нього такий удар в ухо, що моментально струєю почала плисти кров. З другим ударом в ніс кров знову полилася. Били мене чверть години, Лабяк і агенти, прізвища яких не знаю. Потім перервали це переслухання і запропонували горівку, тютюн і чай, як що видам членів комуністичних організацій, яких буцім то маю знати. Очевидно, я не міг дати відповіди на те, чого не знаю, на що Лабяк штовхнув мене до темної кімнати, зловив мене за шию і почав товкти моєю головою об мур, бив мене знову по лиці, потім кинув мене на землю і почав копати мене, сів на мене й почав бити мене попід печінку й живіт. Знову почав копати, й так переслухував які три години. Потім, кровю залитого, втягнув мене до ясної кімнати, повторив попередню пропозицію і додав: „коли не скажеш, ...ь сину, то будемо бити тебе так довго, поки не сконаєш, а твоє стерво запакуємо й живий дух не дізнається; у нас вже не один так пішов, коли не міг дати вдоволяючої відповіди.' Коли агенти здерли з мене вбрання, Лабяк витягнув шаблюку й грозив, що пробє; почав бити мене піхвою по голому тілі, а коли звернув йому увагу якийсь агент, що покалічить мене, перестав бити, звязав власноручно мотузом руки й ноги, кинув мене на підлогу, закинув сорочку, взяв мій трикот і обвязав ним голову, потім знову завязав чимось голову, облив водою і почав торкати й колоти двома електричними дротами. Під впливом струї, я почав пручатися, наче риба у воді і страшенне кричати. Коли я кричав, він став ногами мені на голові і знову переслухував; це тривало яких три години, потім зняв мішок і загрозив повішенням на гаку, на що я сказав йому, що не можу нічого сказати, бо нічого не знаю. Тоді він взяв каньчук і казав встати. Очевидно, що я не міг цього зробити, бо ноги й руки були цупко разом звязані. Почав бити мене, а коли бачив, що не вважаючи на всі мої зусилля я не можу піднестись, затягнув мене до темної кімнати і там тягнув мене по долівці на мотузі крізь цілу кімнату, і все питав: „скажеш чи ні". Потім казав шпигунам покласти мене на лавку й сам ще привязав до лавки ноги й знову закинув на голову мішок, а також кинув на голову мою свитку. Один зі шпигунів сів мені на голову, а Лабяк твердим кінцем каньчука почав бити мене в підошви. Як довго бив, не знаю, бо я зомлів. Відляли мене водою й знову почав бити. Я кілька разів млів, стопи були цілком напухлі. Перестав бити щойно тоді, коли привели якогось нового арештованого. Тоді казав відвязати мене, штовхнув мене до якоїсь кімнати, я почав одягатися, а тоді в міжчасі „переслухували" якусь нову жертву. Били його, як я зачував, у пяти; страшенне кричав; били яких 20 хвилин. Потім тамтой признався — до чого, не знаю. Тимчасом увійшов до кімнати, де я був, Лабяк, увів мене до темної кімнатки, легко відхилив двері і спитав, чи я знаю тамтого. Я сказав, що не знаю його, як було по правді. На те я дістав кілька разів в лице й загрозу побоїв. Я був такий розбитий, що сказав, що знаю його, питав

Пр. 239/24. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 49 з дня 5. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1: „Після трагічної події" в уступах між словами: а) „союзів" і „Вайєczka", б) „Бесарабової" і „ось головна", в) „застрілився" і „На оригінальний", г) „подобаєтьсь" і „ординарна видумка". 2) „Лист з Бразилії" в уступі між словами „збори" і „Відспіванням" містить в собі єство ад 1 а, б, в, виступку з § 300 з. к., ад 1) г, виступку з арт, V. зак. з 17.XII. 1862. ч. 8 63. Дл. д., ад 2) злочину з § 65 а) зак. карного і виступку з § 305 закону карного узнав доконану в дни 4. марта 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думі § 493 закону карного заборону дальшого розширювання того письма. Зарязом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 7. марта 1924. (Підпис нечиткий.

Давида Псалом 43

Синам Корея в науку.*)

Боже, ми чули слухами нашими батьки наші розказували нам про велике діло, що зробив єси за часів їх, в давні давна.

Ти вигнав народи рукою Твоєю, а їх осадив; знищив народи, а їх розмножив. Не мечем бо своїм вони землю забрали, і не їх рука спасла їх, а Твоя правиця і Твоє рамя, і світло лиця Твого; Ти бо вподобав їх.

А тепер Ти нас відкинув і засоромив, і не виступив з військами нашими.

Ти допустив, щоби ми назад ступали перед гонителем, а ненавидники наші, щоби нас для себе рабували. Віддав єси нас, неначе вівці на жир, і розсипав нас між народи.

Продав єси народ Твій без користи, не поставивши за його ціни високої.

Ти віддав нас на погорду сусідам нашим, на сміховисько й наругу тим, що кругом нас.

Зробив нас поговоркою між народами, щоби люде хитали головами. Цілий день переді мною мій сором, і стид лиця мого покрив мене, задля голосу ругателя і хулителя, задля ворога і мстителя.

Се все впало на нас та ми не забули Тебе, і не спроневірились завіту Твому.

Встань на поміч нам, і спаси нас задля милосердя Твого.

*) Вчора львіваський прокуратор сконфіскував крім инших цитатів з Шевченка також Шевченковий переспів 43 того псалому Давидового. Є це небуваний дотепер випадок, щоби хтонебудь важився конфіскувати Шевченка, бо навіть царський уряд (гл. Кобзар петербурського видання Доманицького з 1908) не конфіскував переспівів псальмів. На доказ, що це справді вірний переспів, містимо оригінал 43. псалому (гл. „Псалтир" мовою українського, виданий у Відні 1913 накладом британського і заграничного Біблійного товариства в перекладі д-ра І. Пулюя).

З польських справ.

Нові таємні „бомби" — і обурена поліція „народовою" пресою. — „Спасителі" в тарапатах. — На випадок війни. — „Республиканське" самоврядування. — Зубри з домени Дмовского. — Клопітлива клієнтка С. Народів.

Коли вертав ослаблений Свольнен з „кресового городу" до Варшави, „народова" преса вдарила на тривогу: мовляв — „пшевротове гайдамацко-комуністичне" елементи зробили динамітовий замах на потяг. Опісля показалося, що це не була ніяка бомба, а звичайна собі ракета, і вибухла вона не у вагоні, в якому їхав Свольнен, а в сусідньому. Всеж цю „бомбу" записано на конто Українців. Хоча Українці щойно з преси довідалися, що в мурах старого Львова гостював Свольнен.

Львівська поліція опинилася в неприємному положенню: про її „сальонові" методи заговорила европейська преса, цих методів не вдалося міністрам внутрішних справ і судівництва затушувати в соймі. Про побої і знущання в поліційних арештах пише не тільки „врого уєособйона преса мнейшосцьова", а й соціялістична і півсоціялістична польська преса.

І от „народова" преса дістала свіжий матеріял для оборони методів львівської поліції. У виходку в будинку львівської дирекції поліції 11. ц. м. в білий день наступила експльозія якогось вибухового матеріялу. „Народова" преса пише, що це були бомби прямо з Петербурга (брр!). Та вже прим. „Курєр львовскі" каже, що цього „замаху" поважно трактувати не можна, що цей вибуховий матеріял не міг спричинити поважнійших наслідків, а „Дзєннік людови" трактує цілу історію з гумористичного боку. Між тим гродківські органи виливають сльози над осамітненням поліції в її боротьбі, в якої невинність поважеюся сумнівати навіть з соймової трибуни. Словом — Кайдани і Лабяки невинні жертви свойого патріотизму... Горох при дорозі...

Цікаво, що гродківські органи („Лємбергерка" і „Газета поранна") подали однозвучний комунікат про вибух, опрацьований поліційними достойниками.

Свойого часу таємна рука підкладала бомби під українські інституції. І вони спричинили велитенські шкоди. Тоді польська преса писала в унісон, мовляв — це Українці-саботажники ховають бомби (в „Просвіті" в електричний мірник!). Звідки взялися ці бомби, поліція таки „не вияснила". Згадуємо це — так мимоходом...

Б. „спасателі" польського скарбу з табору Хієни в тарапатах. Публична опінія домагається від них вияснень в справі „скарбоферму" і Краєвого банку. Кухарскі мовчить, а другий „спасатель" Міхальскі крутить і плутається. В письмі до варшавської преси пише, мовляв, він на основі ухвали ради міністрів в липні 1921 р. „повірив" диспонування акціями „скарбоферму" краєвому банкові (він тут директором). Між тим рада міністрів не могла тоді винести такої ухвали в справі інституції на Гор. Шлеську („скарбоферм") хочби тому, що Гор. Шлеськ був тоді під контролею і управою міжсоюзних властей, а не Польщі.

15 ц. м. розпочинаються у Львові курси підготування жінок до військової помічної служби. Аранжує ці курси „Комітет військового пристосування жінок". Є це підготування на випадок війни, як сказано в оповістках. Курси діляться на: 1) самаританський, 2) освітний, 3) телефон і телєграф і 4) лучба. Два останні будуть відбуватися у військовій телєграфічній школі. Значить — підготовляється до війни в першу чергу „кресові невісти".

В польськім соймі фабрикується новий закон про самоврядування. Його метою зміцнювання „польскості на кресах". Проєкти цього закона — плід „ународовйонего" людовця, б. міністра внутр. справ — Керніка, санкціоновані теперішним „фаховцем" від внутрішних справ — мін. Солтаном. Це специфічно польське „самоврядування" подумане як орган адміністраційної влади. Визволенський публіцист — Узембло про проєкт нової ординації пише: „Не згадуємо про ординацію до соймиків, де прямо управнено до голосування радних як таких. Займає нас тільки дика плюральність голосів, яку п. Кернік рішився пристосувати до громадських і міських виборів. Вистане сказати, що виборець може диспонувати аж чотирма голосами, щодо кождого з них треба буде хіба робити окремі досліди. Ця плюральність є бездумністю і злобою".

Патріотичні зубри з Познанщини зробили польському правительству пропозицію: Якщо воно дозволить їм вивезти за границю 200 тис. тон збіжжа без побирання якихнебудь оплат, так вони готові закупити 200 тис. акцій Польського Банку. Якщо це збіжжа звільнено би від оплат, так зубри заробили би 5 і пів міліонів зол. франків. Очевидно, в такому випадку можна собі позволити на патріотичне закупно акцій.

В справі Мемеля (Клайпеди), як подає „D. Allg. Ztg." прийшло між Литвою і Союзом Народів до зближення. Найдено компромісову формулу в справі транзиту. Литва має дозволити Польщі транзит на Німані, а всі инші комунікаційні шляхи для Польщі мають бути замкнені. Лінія гранична між Вильном і Ковном має бути замкнена. Польща не одержить ніякої участи в адміністрації мемельської пристані. Польська преса дзвонить про нову кривду на міжнародній арені.

Наддніпрянська Україна.

Комуністична партія большевиків України і Шевченкове свято.

В харківських „Вістях" з 27. лютого поміщена відозва Центрального Комітету комуністичної партії большевиків України до всіх губерніяльних комітетів тоїж партії про святкування 110 річниці народин Шевченка. „День 110-их роковин Шевченка — пишеться у відозві — Центральний Комітет гадає провадити складанням підсумків нашій національній політиці на Україні, перевіркою і зміцненням нашої єдности з селом. За гасла ЦК. гадає взяти такі: 1) „Шевченко був перший геніяльний поет-революціонер убогих селян на Україні". 2) „Визволення селянства з неволі поміщиків та капіталістів можливе тільки при Радян. владі". 3) „Зміцнимо заповіт Іліча — єдність робітничої кляси й незаможнього селянства". 4) „Тільки Радянська влада дає визволення українській робітничій масі і селянству". 5) „СРСР. — запорука державного й культурного відродження України".

Організаційні форми святкування мають бути такі: а) Виклади по всіх фабриках та підприємствах і селах про підсумки нашої національної політики і про єднання робітництва з селянством, б) Улаштовування вечерів напередодні а також і в день роковин при участи селян з найблищих сіл, в) Виїзди комуністичних гуртків (ячейок) і підприємств на села, г) Улаштовування таких самих вечерів і викладів у червоній армії вкупі з селянами та робітниками, д) Пристосовування до цього святочного дня відкриття й організації культурно-освітних установ по селах і клюбів, сельських будинків, читалень, книгозбірень та діточих установ, випуск ліквідації безграмотности, щоби цим закріпити сталі організаційні форми, культурне шефство й допомогу.

Всі друковані видання, а також і мистецькі вечері та виклади треба провадити виключно українською мовою на селі і в місті.

Підготовлювання портів для експорту.

Транспортовий відділ Управління закордонною торговлею народнього комісаріяту торговлі приступив до підготовлювання українських портів для випуску тої скількости збіжевих вантажів, яку намічено до вивозу в 1924|25 оборотовому році. В 1924|25 році намічено збільшити вивіз збіжжа до 200 міл. пудів проти 75 міл. пудів з попереднього операційного року. („Вісти").

Червоний стадіон у Київі.

Ще в червні 1923 р. відкрито в Київі в центрі міста Червоний стадіон ім. „Жовтневої Революції", в якому займалися спортом усі робітничі спортові Т ва. Стадіон показався за малим і тому рішено з весною приступити до будування нового стадіону на одній з найбільше заселених робітниками дільниць Київа (мабуть в Курилівському районі). Стадіон обійматиме 7 десятин. В ньому буде заложений парк, спортовий майдан, збудується літний театр, майдан для ножного мяча і инше. („Вісти").

мене, як віи зветься, і я сказав, що не знаю. Бив мене, але бачучи, що не знаю, сказав мені, що називається Ходек чи Худек, імя вже забув. На поліцію відвели мене два поліцаї. Я не міг іти, бо мав напухлі ноги. Поліціянти підтримували мене. О 2. год. я був на вул. Яковича. Над ранком о 6. год. Лабяк знову кликав мене, знову бив мене по лиці, — я нічого не сказав йому. Відвели мене, а другої ночі між 11 і 3 год. знову били мене як ранійш. Коли почали бити в напухлі підошви, я признався до всього можливого й неможливого. Після кожного переслухування агенти змивали мені з обличя кров. Криваві сліди на колінах і ногах маю по нинішний день, що ствердив вязничний лікар. Знаки на тілі бачили: Коцюба, Станислав Струтинський, арешт. Гемах і инші. Бачили ухо повне сціпенілої крови. Потім я сидів 8 днів на вул. Яковича. Били раз, але вже слабо.

Едвард Брехер".

З цього листу віє такий жах, що всякі коментарі моглиб лише ослабити враження.

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

Шевченко-маляр.

II.

Першими вчителями Шевченка-маляря, були, як знаємо з його споминів, сільські „Апеллєси", більш пяниці і „хіроманти" аніж малярі-педагоги, в яких не було Шевченкові чого навчитися, дарма, що один з них в Тарасівці, вславився намалюванням велико-мученика Микити та Івана Воїна...

Але щастя хотіло, що вже пятнайцятилітнім хлопцем опинюється Шевченко як один з „козачків" прислуги свого пана у Вильні, де попадає до відомого маляря Рустена, а якийсь час згодом у Варшаві, де довелося йому обертися о робітню славного на той час портретиста Лямпі. Одного і другого важко вважати вчителями Шевченка — на це було за мало часу. Алеж зустріч з тими артистами відвела молодого, нерозбірчивого адепта малярства від копіювання лубків до відливів з античних статуй і барелєфів.

Уже на прикінці 1830. чи на початку 1831. р. бачимо Шевченка в Петербурзі на науці в цехового маляря Ширяєва. Використовуючи вільний від чорної роботи час, Шевченко забігав у Літній Сад, де зрисовував паркові статуї і над такою роботою застукав його І. Сошенко. Це вирішило питання дальшої долі й мистецького образування Шевченка. Ще до викупу водить Сошенко свого молодого земляка до гіпсової кляси академії і до товариства „Поощрения художеств", де він уже систематично зрисовує гіпси, гравюри та студіює кістяк. Час до часу дістає до рук книжки, в яких зачитується до опяніння. Так нпр. на основі лектури Озерова відважується на першу свою композицію „Едип в Атенах", що здивувала Сошенка своєю простотою і небувалим у молодих ляконізмом. Будучи в той час реконвалєсцентом після пропасниці, познайомлюється Шевченко з підручником лінійної перспективи проф. Воробєва, і не знаючи чотирьох математичних правил, опановує її цілковито.

22. квітня 1838. р. опинюється Шевченко на волі і це був другий многоважний момент в його житті, після зустрічі з Сошенком. На кошт тов. „Поощрения художеств" вступає в Академію і тут, під орудою Брюлова працює до 1845. р., в якому одержує звання „вільного художника", відзначеного срібними медалями другої кляси.

Не дивлючись на посередній безпосередній вплив Брюлова, який осудив його „Петра Пустельника", Шевченко всеж таки не може опертися нахилові до цього жанру й компонує шкіц сцени з роману Вальтер Скота „Вудсток". І праці, за які дістає відзначення академії, не мають нічого спільного з клясицистичними ідеалами його вчителя. Вистане, коли вичислимо їх заголовки; були це: „Боєць" (1838) „Хлопчик, що ділиться своїм хлібом з собачкою" (1840) і „Циганка" (1841.) Поза академією малював Шевченко портрети, переважно акварелею на зразок І. Соколова (1791—1847) відомого зі своїх акварель. Літом ходив з товаришем на Смоленське кладовище „лопух та дерева змальовувати". Заробляючи на хліб насущний, береться й за ілюстрацію тогочасних видань. І так 1844. р. рисує „Знахаря" до оповідання Квітки-Основяненка та „Католицького монаха" для оповідання Надеждіна „Сила волі". В книжці Полевого „Історія кн. Суворова" яка появилася 1843. р. бачимо 27 його рисунків; для книжки тогож автора „Русскіе полководци" (1845) намалював Шевченко усі 12 портретів.

В 1844. р. задумав Шевченко видавати „Живописну Україну", якої мало вийти три томи з ілюстраціями і текстом, до якого запрошував усіх близьких собі письменників-українознавців. На жаль з усього його пляну вийшло тільки шість картин офортів, без ніякого тексту. Є це: Судна Рада, Дарив Чигирині, Старости, Казка, Видубецький монастир і У Київі.

Хто вчив Шевченка гравірувати — невідомо. На всякий випадок і техніка його гравюрі оперування світлотінню вже в тих його перших графіках, говорять про великий, коли не виключний вплив Рембрандта.

Дальші, задумані випуски „Живописної України" не побачили денного світла. З проспекту офорт, оголошеного 1845 р. намалював Шевченко тільки три, а саме види Чигирина, Суботова і Батурина. Літом 1843. і 1844. р. побував Шевченко на Україні, відкіля привіз багато портретів і краєвидів.

1845 р. коли в Київі утворено „Археольогічну Комісію", першим з артистів, яких до неї заангажовано, був Шевченко. З рамени комісії їздив Шевченко

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Диктаторський характер нового грецького уряду.

Кабінет Папанастасіна буде мати військовий а навіть диктаторський характер. В експозе новий премієр заявив, що буде старатися притягнути до співпраці всі республиканські партії. На всякий випадок буде він мати за собою 25 визначних діячів найсильнішої революційної партії. Він бажає заснувати нову партію, що буде зватися „ліберально-прогресівною партією". Його попередник Касандаріс задумує далі вести завзяту боротьбу проти Папанастасіна і хоче допровадити до розвязання парляменту. Загально не симпатизують в Греції диктатурі, але всі є того погляду, що в теперішний важкий момент вона мусить бути як переходова стадія.

Націоналізація вуглевого промислу в Еспанії.

Згідно з донесеннями паризьких газет із Барсельони генерал Прімо де Рівера рішив націоналізувати всі копальні вугілля.

Заговір у Ковні.

В Ковні відкрито заговір против уряду. Заговірники мали захопити владу в свої руки зараз після вирішення Союзом Народів клайпедської справи. Пороблено масові арештування.

Скитальці.

До Петербурга прибула з Америки група скитальців від 4.000 молоканців і духоборів. Вони ведуть переговори з північною кольонізаційною експедицією в справі відступлення їм области землі в Вологодській губернії для переселення з Америки.

Гардінг простує.

Американський банкир Гардінг, якого Союз Народів намітив на генерального комісаря від Союзу Народів для Мадярщини, що мав переводити санацію мадярських фінансів, заявив представникам американських газет, що не думає приймати на себе тої місії. До Европи приїхав він виключно для того, щоби лічитися. З ніким з Союзу Народів не входив в контакт і ніхто його не питав про те, чи міг би він заняти становище санаційного комісаря.

Розвязання німецького парляменту.

„Найе Фрає Прессе" доносить з Берліна під датою 10. березня, що німецький парлямент буде розвязаний на протязі цього тижня. Нові вибори не відбулисяби ніяк перед 11. травня ц. р., а припали би на другу половину травня.

Франція і границя Рену.

„Жовта книга" стверджує, що всі французькі уряди займалися від завішення оружа по нинішний день запевненням остаточного забезпечення спокою Франції і ані одної хвилини не думали про анексію якого небудь клаптика німецької території. Меморіял Фоша з дня 8. січня 1919 р. відкидає гадку якої небудь анексії а домагається організації Рену як мілітарного кордону західних держав аж до хвилі вистарчаючого розвитку Союзу Народів.

Німецькі капітали.

„Таймс" інформує, що комітет МекКені прийняв далекосяглі постанови в справі втечі німецьких капіталів поза границі Німеччини. Німеччині накинено буде обовязок спровадження тих капіталів з поза Німеччини назад до краю під загрозою конфіскати майна найпізнійше до 1. липня ц. р.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Відновлення торг. руху з Рад. Україною.

З Варшави звідомляють, що на основі нового розпорядку торговельний рух між Польщею й Рад. Україною отворено на ново. Декларування товарів і висилку їх на Україну дозволено на ново відповідно до нових приписів.

Справа Клайпеди.

На засіданні С. Народів 12. ц. м. була справа Клайпеди. Її відложено, бо не явилися литовські делегати.

Греція республикою.

Нове правительство Папанастасіса проклямує републику. Ухвалою парляменту без плебісциту Папанастасіс розвяже парлямент, колиб він не хотів ухвалити републику. Уповажнення на розвязання парляменту дав уже регент. Б. през. мін. Касандаріс одержав знову з Льондону рішучу перестороту перед держ. переворотом і з жаданням плебісциту. Инакше Англія не дасть позички для збігців.

Комітаджі перейшли до Румунії.

Значний відділ болгарських комітаджі перейшов Дунай і вийшов на румунську територію коло Добруджі. Прийшло до нагальної боротьби між комітаджі і жандармерією. По обох боках були вбиті.

Норвегія визнала совіти.

Таймс" звідомляють із Крістіянії: Норвежське правительство ухвалило рішення в справі визнання правительства совітів.

Рада С. Народів.

На нинішньому засіданні Ради Союза Народів справу розоруження референував Бенеш. На внесення льорда Пармура наради над договором в справі обмеження видатків на зброєння поодиноких держав відложено на пізніще. Делегат Англії заявив, що правительство Макдонельда не найшло досі часу, щоби таке скомпліковане питання розглянути основно. Спр усталення гряниці між Чехословаччиною й Польщею на території Яворини референував Хіконес де Леон. Рада С. Народів рішила визнати гряниці на території Яворини, накреслені делімітаційною комісією. В четвер розглядатимуть клайпедську справу з точки погляду Рад амбасадорів.

Бомба перед англійським посольством.

Райтер звідомляє з Атен, що перед будинком англійського посольства вибухла бомба.

Дурійка.

До чого доходить шовіністична дурійка польських можновладців, свідчить отсей „документ":

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.
L. 1214|I. S.

Lwów 26. lutego 1924.

Do
Dyrekcyj szkół wszelkiej kategorji, Rad szkolnych powiatowybh na terenie Kuratorjum O. S. L.

Ministerstwo WR. i OP. rozporządzeniem z dnia 5. października 1923 r. L. 3839|23 S. nie pozwoliło na używanie w szkołach wszelkiej kategorji tak państwowych jak i prywatnych albumu i tablic książąt i królów halicko-wołyńskich, wydanych staraniem Stefana Kulczyckiego nakładem Wydawnictwa „Marusia" we Lwowie 1922 w drukarni Stauropigijskiego Instytutu we Lwowie.

O tem zawiadamia się Dyrekcje i Rady szkolne pow. z poleceniem, aby, jeżeli album lub tablice takie znajdują się w tamt. zakładzie — usunęły je bezzwłocznie od użytku przy nauce i z bibliotek dla młodzieży.

Kurator: Sobiński w. r.

Навіть невинні таблиці галицько-волинських князів і королів не дають спати „малопольським" кураторам. Та даремні їх сподівання, коли вовчі усуванням цих таблиць зі шкіл думають затерти історію наших земель.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.060 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Вальоризаційний франк.

Нині 13 і 14. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 12. березня 1924.

Нині тенденція значно знижкова. Оборот слабий. Купуючі вижидають дальшої знижки.

Доляр ам.	9,850.000—9,990.000
Доляр канад.	9,000.000—9,100.000
Чеські корони	275.000—285.000
Леї	450.000—480.000
Фунти штерл.	41,000.000—41,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	700.000—800.000
Франц. франкй	360.000—000.000
Франк шв.	1,650.000—1,650.000
Франк бельг.	320.000—000.000
Гульдени голянд.	3,600.000—0,000.000
Ліри італ.	400.000—000.000
Золото	
20 кор.	43,000.000—44,000.000
20 франк.	40,000.000—41,000.000
20 марок нім.	45,500.000—46,000.000
10 рубл.	55,500.000—56,000.000
Срібло	
Кор. австр.	765.000—785.000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1 7/8 —2,200.000
рублі	3,000.000—3,500.000
копійки (за рубля)	1,000.000 5|8—1.750.000

Варшава 12.|III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300—9,350. Доляри канад. 8,975. Фр. зол. 4804.

Чеки: Бельгія 325.000, 930,000, 925,000, 325, Голяндія 3,475. 3,450, Льондон 40,250. 39,900, 40,100, 39,700. Новий Йорк, як готівка. Париж 380.000, 372.000, 368,000, 334,000, Швайцарія 1,617, 1,605, 1,613, 1,547. Прага 269.750, 264.000. Відень 000, 000, 000 000, Італія 395.000, 389 8 прц. поз. 15 м., 15,050. Мілянівка 1,800. Дол. поз. 5,600—5,640.

Ціріх 12. березня 1924. Голяндія 214,75 Новий-Йорк 580.000 Льондон 24.89. Париж 22.90. Медіолян 24.30. Прага 16.74'5, Будапешт 0,0087 Букарешт 3,05. Бельград 7.40. Софія 4.15, Відень 0.0081'/₈.

Збіжева біржа.

Львів, 12. березня 1924.

Повний застій в біржевих і позабіржевих трансакціях. На загал, а передусім з житі сильна подача. Слабе зацікавлення з причини браку готівки. Тенденція вдержана. Настрій без охоти.

Пшениця краєва $^{75}/_{76}$ з 1923 р. 35,000.000—37,500.000*, жито галицьке $^{68}/_{69}$ з 1923 року 23,000.000—23,500.000*, ячмінь гал. брова 22,000.000—23,000.00* ячмінь гал. для перемелення 19,000.000—19,500.000, овес гал. $^{44}/_{45}$ з 1923. року 21,500.000—22,500.000, гречка 21,500.000—22500.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашня конфіската „Діла" (ч. 56) належить до одних із найбільш сензаційних, які трапились не лише у Львові й у царській Росії, але коли небудь і денебудь у світі. Бо сконфіскованo не тільки кінець передової статті про таємничу розмову Макдонельда зі Скірмунтом зреферовану статтю хорватського „Obzor-a" і один довгий уступ з інформацій „Після трагічної події", але й увесь в цілости **цитат Шевченківського „Псалому 43"** і сім рядків уривку з поеми Т. Шевченка **„Холодний Яр"**. Чи могло колись приснитись Т. Шевченкові, що його поезії мусітимуть переходити крізь імунізацію польським соймом, поки зможуть дістатись до відома його земляків.

— **П. Михайло Губчак** живе і його здоровля не дає ніяких причин до якихось тривожних вісток. Замітка про знайомство Августина Волошина з „бл. п. Михайлом" Губчаком", яка була у фейлєтоні нашого ужгородського кореспондента, п. А. Дівнича („Діло" ч. 51 з 7. ц. м.), вкралась через простий недогляд. Просимо п. Михайла Губчака вибачення за цю високо неприємну помилку, запевняючи його, що завсіди щиро бажали й бажаємо йому найдовших літ.

— **В чужі руки.** Повідомляють нас, що львівський адвокат д-р Филип Евин продав перед кількома тижнями свою каменицю, великих розмірів, залізно-бетонової будови, при вул. Зіморовича 14 в чужі, ворожі Українцям руки. А саме цю каменицю набула за 12 тисяч долярів гр. Скарбкова, вдова по відомім вшехпольськім філярі гр. Алекс. Скарбку і вже закладає там польську патріотичну фондацію.

— **Злочинність Америки.** В останніх 10 роках доконано в Америці 85.000 убийств, так, що майже на кожну родину приходить одно вбивство. Порівнюючи зі станом злочинности в Европі, де на 634.000 осіб паде 1 убийник, в Америці є їх 83.

— **Забава в сорочки.** В Італії появилися поруч із „чорними сорочками" фашистів з під стягу Муссоліні — „білі сорочки", фашисти-опозиціоністи. Підчас теперішньої виборчої кампанії фашистівська державна поліція має клопіт з виловлюванням агітаторів, які ходять у білих сорочках поверх вбрання. До речі кажучи, ті опозиціоністи показалися далеко практичнійші і дотепнійші, ніж Муссоліні й його товариші: білу сорочку, що правда, треба часто прати, але її лекше дістати і, очевидно, людина у білій сорочці поверх піджака й штанах мусить викликувати збіговище...

— **На гладкій дорозі.** Вчора на Жовківській вул. в білий день цілком несподівано і — безпотрібно найшов смерть 16-літний Еренберґ з Жовтанець. Влетіло на него військове вантажне авто, яке не вважало на величезний вуличний рух і гнало що сил. Бідолаха згинув на місци, наслідком заломання лобини.

— **Лихварі.** Вчора поліційний уряд для боротьби з лихвою перевів ревізії у кількох жидівських торговельних фірмах у Львові. Перевіривши ціни й фактура

Полтавщину, Чернигівщину, Київщину, Волинь та Поділя, всюди зарисовуючи види і памятники мистецької старовини, яких колекція утворила згодом неоцінений матеріал для студіювання тих памятників, з яких дуже мала скількість збереглася в виді в якім їх знав Шевченко, на скільки збереглася взагалі.

В 1847 р. думав Шевченко виїхати за кордон, в Італію, щоб вернувши оснувати Академію Мистецтв у Київі. І саме в момент приготування, коли здавалося, що ніщо вже не стоїть на перепоні, його арештовано 23. червня 1848 р.

І знов одна многоважна дата в життю Шевченка; тим разом одначе, вповні негативна в своїх наслідках. Аж до 1857 р. коли Шевченко діждався амнестії, довелося йому зрезигнувати зі своїх мистецьких занять, хіба час до часу щасливий припадок втикав йому олівець чи кистку в руки. Таким щасливим випадком була між иншим археольська експедиція Бутакова, до якої втягнуто Шевченка як рисівника. З часів неволі датуються спроби Шевченка занятися скульптурою.

Почувши за собою амнестійний декрет, Шевченко призадумався над будучим свого мистецтва. І тоді то власне зроджується в його душі гоґартівська ідея навчання і сатири за посередництвом циклю картин, з яких першим мав бути „Блудний син". В червні 1857 р. було вже вісім картин цього циклю виконаних на папері. Згодом Шевченко охолов до свого замислу; „Блудний син" так і остався ненаґравірованим.

Опинившися в Петербурзі, кидається Шевченко в Ермітаж (який тоді відкрито для публики), де копіює Мурілля „Святу Родину", а далі майже виключно віддається музі Рембрандта.

За ґравюри Рембрандта, „Притча про виноград" і Соколова „В шинку" одержує Шевченко звання „академика ґравірування на міди".

Тепер уже Шевченко більш усього копіює та ґравірує чужі твори абож свої, як Верба, Старець на кладовищі, Сама собі в хаті господиня, Спляча жінка, Дві дівчини і др. З того часу походить пять його ґравірованих портретів і пять автопортретів. Між иншим малює тоді Шевченко кілька сцен з життя Хмельницького та Мазепи, кілька портретів та жанрів.

В розгарі приготувань до дальшої праці застає його смерть 26. лютого 1861 року.

(Докінчення буде.)

зроблено проти фірми „Львів" при Казимирівській вул. і Кеслера (там-же) карне донесення, як проти лихварів.

— **Пиво дорожче!** Львівські бровари дістали дозвіл на підвищення ціни пива по 100 процент на пляшці! Безумовно, що й бочкове „бомбове" пиво значно подорожіє. Можна уявити собі, як клекотить у всіх шинках і шиночках, поміж гістьми, які „не можуть жити" без обовязкових х + и „бомб".

— **З військових справ.** В біжучому місяці скінчиться час військової служби річника 1901. Час, переведений у касарнях після 31. березня, буде зарахований цьому річникові в рахунок запасових вправ.

— **Перипетії закона про охорону комірників.** Як було до передбачення — прийнятий соймом законопроект про охорону комірників викликав у сенаті такі гарячі дискусії, що прийнятий текст не затримається у своїй стилізації і що також по суті деякі постанови будуть змінені. Сенатські зміни йдуть в користь власників камяниць і на шкоду комірникам. Законопроект повернє назад до сойму, де будуть передискутовані сенатські зміни. Як довго тріватиме та забава й скільки разів повторитися — поки що ще невідомо.

— **В Австрії теж крадуть.** Австрійська поліція викрила у віденськім митнім уряді великі мальверсації. Урядовці віденського митного уряду допускалися систематичних крадіжей від 10 літ. При помочі визчих функціонарів відбивано пакли товарів, які йшли за границю, частину товарів викрадано, пачки опечатувано і експедіювано. Поліція викрила дім, в якому скривано крадені товари. Найдено там всяку всячину: починаючи шовком, а кінчаючи на опію і сальварсані. Як пише віденська преса, цей злодійський товаровий дім різнородністю свойого складу найбагатший в Европі. Арештовано 12 урядовців, кількох експедиторів і 11 помічників.

— **Чотири роки тюрми за кольпортажу.** У Варшаві засуджено члена центрального комітету комуністичної молоді — Пісаревича за кольпортажу партійної літератури на чотири роки тюрми. Чи потрібні коментарі?

— **Повітовий Народній Зїзд в Станиславові** відбудеться в суботу, дня 15. ц. м. о год. 1-ій пополудне.

— **Важне для еміґрантів!** Яко філія одинокої державної американської корабельної лінії Unites States Lines у Львові вул. Городецька 69 якої централя на Польщу находиться в Варшаві вул. Сенаторська ч. 28/30, що в короткім часі зеднала собі в Польщі через своє совісне і старанне поступування, повне довіря своїх пасажирів, знова звертається з перестерогою перед невідповідальними одиницями і покутними агентами, які чигають лише на визиск наших пасажирів, впроваджуючи їх в блуд. Вже тепер, перед відкриттям нової квоти, оперують злодії і обманці на залізничих двірцях, перед льокалями корабельних товариств, а навіть в домі еміґраційного уряду та американського конзуляту. Тому Unites States Lines, яка стоїть на сторожі своїх пасажерів, ще раз остерігає перед якими-будь розмовами з незнайомими в дорозі до Варшави або Львова, щоби не впали жертвою злочинців. В тій ціли треба по всілякі інформації особисто або письменно звертатися прямо до нашого бюра на адресу Unites States Lines, Львів Городецька 69, яке уділить правдивих і вичерпуючих інформацій в справі виїзду до Америки. 1548 1—1

З листів до Редакції.

I.

До Хвальної Редакції „Діла".

В останні часи большевицькі агенти розвели незвичайно напружену акцію поміж українською еміґрацією, зосередженою у Польщі. Одним з їхніх засобів є компромітація громадських і політичних діячів, що опинилися на вигнанні. Недавно розповсюджувалась через пресу всіляка небувальщина про С. В. Петлюру; тепер розповсюджуються байки про инших осіб. Мені, наприклад, стало відомо, що в деяких еміґрантських кольоніях одержані відомости, буцім-то я, О. Саліковський, давно вже знаходжусь у Харкові.

Це примушує мене просити Хвальну Редакцію дозволити мені чрез шановний її орган довести до відома української еміґрації, що повертати в „Советскую Украіну" я не збірався і не можу збіратися, поки там панує чужоземна окупаційна влада, ворожа українському народові і національно-політичним ідеалам тих груп, що перебувають на еміґрації.

З високою пошаною:

Ол. Саліковський.

3. березня 1924 р.

II.

Вельмишановний Пане Редакторе!

В одному числі Вашої газети в статті про роботу большевиків серед Українців, згадуючи про арешт дружини секретаря Українського Центрального Комітету в Р. Ц. П. п. Зайцева (члена Ц. К. партії с.-ф.) автор згадує між иншим на початку статті, що в 1921 р. було арештовано п. В. Завізіона і п. О. Сорокіна, пасинка голови Ц. К. п. Лукашевича яко большевицьких агентів. Вважаючи, що автор статті або людина несвідома тієї справи, про яку згадала, або подала навмисне моє призище в тенденційному, абсолютно неправдивому освітленні, дозволяю собі просити Вас, П. Редакторе, подати слідуюче моє спростування. Правда в тій замітці є те, що дійсно я був арештований і при тому в звірський спосіб побитий та ледве щенту ограбований генеральним штабом, але не в 1921 році, а 1922 в Варшаві по доносу тогож самого п. Зайцева, (дружину котрого тепер арештовано за шпіонсько-провокаторську роботу на користь большевиків), але не за мої якісь коншахти з большевиками, проти котрих я завжди і всіма засобами боровся, а за мої національні переконання, які були дуже не до вподоби петлюрівським дипльоматам, що присвоїли собі виключно патент на свідомих Українців. Що обвинувачення мене в зносинах з большевиками є доносом і вигадкою, свідчить рішення в цій справі з дня 10. січня 1921 р. варшавського окружного суду і то на моє домагання, по якому то рішенню навіть польський суд визнав всі закиди цілковито безпідставними. Дозволяю собі пригадати, що в свій час (15) У III. 23. ч. 12. „Український Козак") я був опублікував отвертий лист до п. Петлюри, в якому я порушуючи цю справу, — вияснив всю ту ганебну роботу, яку провадив за згодою п. Петлюри п. Зайцев і Ко. З моєї попередньої діяльности і національної роботи, яка є відома українському громадянству, так і теперішньої, можна лише вважати, що натяк на мене, як на большевицького агента, робиться людьми або нечесними з певною метою, або людьми несвідомими того, що пишуть.

З пошаною

В. Завізіон.

Данціг, 1. лютого 1924.

Дописи.

Село й „Просвіта". *(Дубно на Волині).* 17. лютого ц. р. відбулися в Дубні загальні збори членів місцевої „Просвіти". На загальних зборах, як водиться, розглянено діяльність „Просвіти" за минулий рік і накреслено плян діяльности на рік біжучий. З дискусій над звітом ради Т-ва виявилися три домінуючі моменти при нинішньому положенні на Волині: Треба багато ідейної праці, а бракує ідейних працьовників: треба багато коштів, а їх нема; треба сприяючих умов, а їх також Бог дасть.

Сплять наші села, сповиті темрявою, і тільки помічається в масі народній якийсь сліпий, стихійний, потенціяльний потяг до поліпшення свого добробуту, до світла науки, до виявлення свого національного і соціяльного „я". Дайте провідників, і ця несвідома, сліпа народня течія знайде форму для свого виявлення. Алеж де взяти цих ідейних провідників? Були українські школи, але їх Поляки позакривали. Були українські вчителі, але їх повикидали. Тепер нема ані кому виховувати українських народніх культурних провідників, ані кому провадити біжучої культурно-освітної праці на селі. Є на селі „урженцікі", поліцаї, — „горохове пальто" можете зустрінути на кождому кроці, porządnymi Rusinami з кантичками хоч греблю гати. Всі вони — самоцвіти корони „моцарства", але не зустрінете тепер у волинському селі апостолів освіти, правди і справедливости. Вони або сидять за ґратами, або вигнані за кордон, або „носять воду панам та Жидам", борючись за своє істнування.

Цих останніх моглаб „Просвіта" підтримати та ними скористуватися для своїх культурно-освітніх змагань, колиб були в „Просвіті" фонди. На жаль їх нема. А без грошей що зробиш? Бідна людина, стаючи до праці, потребує негайного задоволення хоч мінімальних, хоч елементарних життєвих вимог. Обіцянками та надіями жити не може, а в „Просвіті" каса порожна. Нема грошей — нема працьовників. Булиб працьовники — булиб гроші. Так і бідкається „Просвіта" в зачарованому колесі, не маючи змоги вибратися на широкий шлях культурно-освітньої праці.

А всьому на перешкоді — неможливі умови нашого національного, соціяльного й економічного життя під Польщею. Село зруйноване війнами. У господаря не тільки згоріли будинки, пропала худоба, але загинуло абсолютно все майно до миски і ложки включно. Всеж не треба набути знову. Українському господареві треба починати господарку цілком на ново, як Ноеві після потопа. Між тим, усе дороге. „Моцарство" тягне з українського господаря останнє, а йому нічого не дає. Податки, „даніни", „санації" зайли. Будівельного матеріялу і навіть дров не докупишся, бо „моцарство" кудись вивезло їх. До чобіт, до матерії на вбрання, до предметів домашнього вжитку хоч не підступай. Заробків нема. „Моцарство" віддавши осадникам землю, ще тягне з українського хлібороба гроші, які витрачає на пишне життя осадників".

Селянин тягнеться до „Просвіти", справедливо бачучи в ній єдиний вогник освіти серед загальної сільської темряви, але по своїй несвідомости не доцінює цього осередка освіти. Треба бачити, як селяне благають, щоб відкрити в них філію „Просвіти"! Але як діло дійде до членських внесків, селянин чухається і взагалі, правду сказати, не дуже квапиться з внесенням їх у касу „Просвіти", бо за „Просвіту" і жінка не лає, і діти не чіпляються до нього, і поліцаї не роблять „санації". Значить, можна і не квапитися з внесками. А тут ще опіка ангелів охоронителів. Досить відкрити, наприклад, філію „Просвіти", як зараз зя ляться в село поліцаї, почнуть терроризувати населения, вимагаючи від солтиса списків членів Т—ва, вивідуючи, kto skierował sprawy, і т. д. і т. д. без кінця. — І ось селянин, маючи і без того повну голову клопоту, і бажає „Просвіти" і боїться її — боїться з двох боків: з одного боку — що прийдеться платити на „Просвіту" і з другого боку — що прийдеться терпіти за неї. Який має вплив на діяльність „Просвіти" такий стан річей — про це вже годі говорити.

Отож таку дійсність просвітянської праці виявили загальні збори, котрі відбулися в Дубні 17. II ц. р. Проте вони, окрім сього негативного, ствердили ту безперечну правду, що українське село, не вважаю и ні на які скорпіони, прокидається від сна і йде, хоч і помалу, але певно до самосвідомости.

†

ОСИП КАПКО

1551 **НОТАР в Коломиї** 1—1

помер дня 10. березня ц. р. в 77 році життя по довгій і тяжкій недузі. Похорони відбудуться дня 13. березня ц. р. о год. 3. по пол. В. Й. П.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Загальні Збори Товариства Кандидатів адвокатури у Львові відбудуться дня 16. березня 1924. о год. 9. рано в Палаті Адвокатів у Львові. — ВП. Товариші проситься о численну участь. — *Д-р Саламаха* містоголова, *д-р Альтер* секретар. 1550 1—1

На „Рідну Школу" прислав Вповажнений Мец. д-р Михайло Станько в Густі Закарпатська Україна 130,000.000 мп. як рівновартість 500 кч ВП. Жертводавцеви складаємо щиро-сердечну подяку. — *Головна Управа УПТ.* 1530 а) 1—1

В річницю смерти бл. п. о. Ал. Танчаковського складають на „Рідну Школу" 10 міл. мп. *Діти.* 1543 1—1

Дрібні оголошення.

2 ІНТЕЛІГЕНТНИХ хлопців, добре поручених прийме бюро. З початку 3—6 місяців майже безплатно. Зголошення між 5—6 п. п. Б. А. Л. вул. на Блоне 2. 1545 1-1

КОНЦІПЄНТА з правом субституції прийме канцелярія у Львові. Зголошення до Адмівістрації під „Канцелярія" за оказанням квіту. 1549 1—1

Шиліть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Церковні цвіти

поручає на свята

СТЕФАНІЯ ДОГОРЕЦЬКА

В СТРИЮ. 1547 1-3

Цвіти тревалі з полотна. — Букети до свічок менші 6 міл. Мп., — середні 8 міл., великі 10 міл. і найкращі 12 міл за пару. Букети поставні на престол — менші 30 міл. Мп., — середні гарні 50 міл. і великі 80 міл. пара. — Гірлянди на образи 10 міл. Мп. і гарна широка 15 міл. за метер. **Замовляти в час, бо навал праці.**

Звичайні Загальні Збори

членів Інституту

„Руський Народний Дім" в Коломиї

відбудуться в Коломиї у второк дня 25. березня 1924 в салі „Народнього Дому" о годині 9 тій пополудни

зі слідуючим денним порядком:

1. Відчитання протоколу з попередних Заг. Зборів. 2. Звіт уступаючого Управляючого Совіта. 3. Звіт Ревізійної Комісії і уділення абсолюторії уступаючому Совітови. 4. Вибір нового Управляючого Совіта і Ревізійної Комісії. 5. Справа будови другої части Народнього Дому. 6. Справа відреставрування дому. 7. Усталення висоти членської вкладки на р. 1924. 8. Внески і запити. Коли в означеному часі не явиться на Зборах скількість членів потрібна до правосильности нарад, відбудуться о год. 10-ій того самого дня в тім самім місці і з тим самим порядком нарад другі Збори, які рішатимуть правосильно без огляду на чис — присутних членів. — За Управляючий Совіт: *Д-р Ганкевич Іван* голова, *Бабюк Іван* секретар. 1544 1—1

Надзвичайні Загальні Збори

агр.-техн. Т-ва „ПРАЦЯ" у Львові

відбудуться дня 23. марта о год. 10. рано в домівці Т-ва (дім „Просвіти") Ринок 10, II.

На порядку деннім:

1) Вибір голови і доповняючі вибори членів Ради, 2) Внески і інтерпеляції.

1546 ЗА РАДУ: 1-2

Л. Корнелля, м. пол. *І. Олексин*, секретар

Присилайте передплату!

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ акційна спілка

у Львові, ул. Підвалє ч. 7.

і його відділ (агенція) в Станиславові, одержали рескриптом Міністерства Скарбу Ч. Д. К. 1439/II призвіл на ведення рахунків і **приймання вкладок в заграничних валютах** (долярах, франках коронах і т. д.), опроцентовування тихже, виплати з тих рахунків і зворот вкладок в ефективних заграничних валютах **без ніяких обмежень.**

Всякі заграничні валюти вплачені на ті рахунки, зглядно з них виплачені, **будуть уважані за походячі з легального жерела.**

Рівнож одержав Земельний Банк Гіпотечний призвіл на удїлювання особам мешкаючим в краю **кредитів в заграничних валютах** з застереженням звороту в ефект вних валютах.

Земельний Банк Гіпотечний є банком **девізовим,** переводить всякі перекази і пересилки грошей за границю і з заграниці, а з окрема посилки грошей з Америки і до Америки. 541 2—3

Взагалі Земельний Банк Гіпотечний переводить **всякі банкові кинности.**

Нехай устануть нарікання на брак взірцевих читанок.

Кожда дитина може легко й скоро навчитись по українськи читати, уживаючи повістково-образкового букваря п. з.

ПЕРША КНИЖЕЧКА

до читання і

ДРУГОЇ КНИЖЕЧКИ

до читання

для другого року науки.

Ціна 2·50 і 3 одиниці.

Хто уживає цих читанок, той поширяє ідею рідної школи і причиняється до створення основ під нову українську школу.

Просимо цих читанок домагатися у всіх книгарнях. 1539 2—3

Замовляти у: **М. Матвійчука, Львів, Панська 17. III.**

Для учителів поручаємо АНДРУХОВИЧА Ручну працю з дуже гарними кольоровими взорами. Ціна 2·50.

За Редакцію відповідає Од. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 59 (10152). Львів, неділя 16. березня 1924. Почтова належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Ділоˮ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 мія., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛОˮ. Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

По році.

День 14. березня повинен бути забутий.

Львів, 14. березня 1924.

Минув рік від хвилі, як великодержавні авґури, заступлені в Раді Амбасадорів, видали в Парижі страшний засуд на 7 міліонів Українців, як вони велику частину великої нації зіпхнули на дно чистилища, як на дно ґегенни. Вистарчив один рік „правної" приналежности до Польщі західно-українських територій, щоби мати наглядний доказ того, як не можна рішати долі народу проти його волі, як не можна помівґувати кровю окупленими змаганнями, як не можна довіряти управи величезними національно - чужими територіями тим, що до того завдання не доросли і як вкінці обманчивими на ділі є всякі „доконані факти".

День 14. березня є не тільки днем заперечення голошених антантськими герольдами на всіх перехрестях світа величних кличів про самовизначення народів, є не лише ганьбою нашого століття і діймаючою кривдою українського народу, але той день повинен бути днем покути для тих наших політиків й „дипльоматів", що вперто і послідовно окутані олімпійським туманом, вели націю від одної катастрофи до другої, аж поки не випалили на своїх чолах печаті з написом: „14. березня 1923".

Не хочемо роздрапувати ран. Стоїмо на становищі, що день 14. березня повинен бути нами забутий, повинен бути викинутий з нашої памяти. Ми, край, українське населення, що героїчно сповнило всі свої обовязки аж до самовідречення, що дисциплінованою лавою обороняло своє право самовизначення, ми не причасні в тім акті катастрофи. Ми не приняли до відома цеї постанови, бо ми не признавали над собою ніяких антантських „суверенів". Коли вони засвоїли собі те „право", то це була очевидна узурпація, якої ми не признавали і не признали. Ми стояли і стоїмо на становищі, що носієм всіх наших прав, що підметом, а не предметом тих прав, є сама нація. І проти акту 14. березня, акту, який був тільки копією і закріпленням хитрого рижського трактату ми протестували. Особливо різко протестував проти цього потоптання основного права нації Народній Зїзд 21. грудня 1923. Правда, трудова партія, рахуючись з фактичними обставинами, яких вона не спричинила, на тому зїзді винесла була резолюцію про вимогу повної національно-територіяльної автономії для Галичини з Лемківщиною, Волині, Холмщини, Підляшя і Поліся. Трудова партія рахувалася з важким положенням нації і висунула чисто легалізаційну формулу, бажаючи легалізувати українське життя під істнуючою владою, скупчити розпорошені сили, піддвигнути народ економічно й культурно, поглибити його політичну свідомість.

Одначе ця легалізаційна формула не дала додатних наслідків. Ріжні політичні неудачники і сезонові „політики" хопилися цеї формули, щоби рятуватися від заглади і неминучої пірвани. Розведена ними агітація при скупченні всеї злої волі, яка може найтися в людській організації, і використанню всіх до фінезії доведених способів і засобів інсинуації — дала негативні наслідки. Довівши до 14. березня, останки деструктивних сил звернено на те, щоби розбити, роздвоїти, розпорошити українське громадянство в краю і в Америці. А що всі негативні спроби звичайно вдаються, то і ця акція частинно повелася.

Більшість Народнього Комітету, і то суто — державницька і соборницька більшість, що несла на своїх плечах тягар громадського життя і поносила збірні й особисті жертви в імя найвищих прав нації, та більшість — не так з огляду на деструктивну акцію неудачників, як радше тому, що прийшла до глибокого переконання неможности легалізувати українське життя, дня 8. ц. м. признала легалізаційну резолюцію, або т. зв. автономічну резолюцію — неістнуючою.

З тим моментом більшість Нар. Комітету розвіяла всякі сумніви навіть у людей крайно злої волі. З цим моментом всі формальні і штучні перегороди, штучно збудовані між поодинокими партіями і групами українського громадянства, перестали істнувати. Істнуючий до тепер на ділі моральний фронт української нації зміцнився. Недалекий час, що він зміцниться і під матеріяльним оглядом та буде формально закріплений. Одночасно ми повинні викреслити з нашої памяти день 14. березня. Найвищий час засипувати прірви і — як казав великий Франко-єднатися, брататися в товариство чесне, най братерством, нашими трудами Вкраїна воскресне.

Після траґічної події.

Берлін памяти Ольги Басарабової.

Відомости про жахливу смерть Ольги Басарабової у львівській тюрмі викликали серед невеликої української кольонії в Берліні незвичайно сильне враження. 28. лютого зложився з представників усіх берлінських українських організацій під головуваням полк. Зеленевського комітет, який поставив собі за завдання гідно відсвяткувати память нашої національної героїні й боронити перед клеветами польської преси імя жінки, яка служила тільки ідеї і за неї вмерла.

Заходами цього комітету влаштовано дня 8. березня в домівці нашого клюбу „Громада" жалібні сходини, присвячені памяти Ольги Басарабової при численній участи берлінських Українців і чужинецьких гостей. Сходини, перед якими наша берлінська громада зложила О. Басарабовій лавровий вінок, отворив др. Зенон Кузеля короткою промовою, в якій зясував ті почування, що їх мусить викликати героїчна смерть Ольги Басарабової в кожної культурної людини.

Др. Юліян Бачинський дав короткий нарис страшної події, в якому з натиском підкреслив, що Ольга Басарабова полягла як передовий борець за українську справу і що ніякі клевети, кидані на її імя, не зможуть цієї правди закрити.

В пориваючій промові від імени українського жіноцтва п. Стефанія Авдиковичівна назвала таємницю львівської тюрми такою пекучою зневагою чести всеї української нації, що ганьбою для українського імени булюб, колиб вона залишилася без гідної для великого народу відповіди.

В довшій, глибоко присутніми відчутій промові проф. Богдан Лепкий розглянув подію з 13. лютого зі становища етики й культури.

Після відспівання „Не пора" заявилися до голосу представники чужинецьких організацій. З їхніх промов на особливу увагу заслугувала промова німецького письменника Акселя Шмідта, який, висловивши від імени німецького громадянства співчуття, заявив, що героїчна смерть Ольги Басарабової є найкращим доказом упертої боротьби за українську державність, бо в цій боротьбі в передових рядах бореться і жіноцтво. Перед народом, який так змагається, велике майбутнє.

Від литовської кольонії в Берліні, яка на цих сходинах вперве увійшла в тісні звязки з українською, промовляв студ. Лукштоліс.

Сходини покінчилися відспівом наших національних гимнів.

Поліційні анальфабети.

В буджетовій комісії польського сойму головний командант поліції Борженцкі з відкритим шеломом признав, що поліція часто послугується побоями задля вимушення зізнань. Одначе — на думку цього найвищого поліцая — в теперішніх умовах не можна мати кращої поліції. Поліційні функціонарі одержують на місяць 200 міл. і пару чобіт, а за те є наражені на ріжні небезпеки і не мають забезпеченої будуччини. В таких умовах поліційний матеріял складається з людей, які ледви уміють читати і писати; після 6-тижневого вишколу такого анальфабета наділюється величезною просто необмеженою владою.

Ми вже нераз звертали увагу, що польська поліція складається з анальфабетів. Тут маємо під цим оглядом авторітетне потвердження найвищого поліцая Борженцкого. Та одночасно насуваються нам ще деякі замітки: 1) Поліція складається з анальфабетів, але чи всіх ранґ, чи тільки низчих (рядовики й сільські команданти)? Бо ми знаємо, що й деякі комісарі не мають даних навіть на возних, є без образування, не знають законів, не розуміють їх духа і власновільно розпоряджають людським життям; 2) Коли польська держава так слабко оплачує свою поліцію, то з чого вона жие? Чи тут не відкривається широке поле до надужить, хабарництва і всякого рода вимушень? 3) Польський уряд удержує надто велику поліційну армію, яка пожирає величезні суми, особливо на українських і білоруських територіях. Для прикладу вистане згадати, що в провінціяльних містах Галичини, де перед війною вистарчало 3 поліц. аґентів, сьогодня мається 300—600 розвідчиків. У Львові в каварні, де сходиться 5 Українців сидить постійно 7 поліц. розвідчиків.

Не говоримо про те, що кожний хоч трохи помітнійший Українець має свого ангела-хоронителя, який слідкує за ним крок в крок. А що напр. у Львові таких Українців є найменше 1.500, то можна уявити собі армію ледарів і пронир, яку удержується важким податковим грошем. Удержання двох великих армій не видержить навіть найсильнійша держава.

15 с. м. здержується висилку нашого часопису п. т. передплатникам, що не вирівнали ще передплати за біжучий місяць. 1—2

Пр. 249/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 51 з дня 7. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „На вулкані" в уступах між словами: а) таємних кузнях а: Зрештою сама, б) фантазмаоріями а: При цій нагоді рівнож, ц) в уступах від слів: І ми погоджуємося до кінця артикулу, 2) „Між Варшавою і Станиславовом" в уступах між словами: а) святиня наук а: дуже скріпила, б) населення а: Та мабуть, ц знаки писарські в двайцятьпятій лінії з долу, д) уступ між словами: чужина а: Отже університет, 3) „Після траґічної події" в уступах а) між словами: арештування а: Ця інспірована, б) від слів: Цей лист до кінця артикулу містить в собі єство ад 1) а) б) 2) б) 3) б) виступку з § 300 з. к., ад 1) ц) 2) а) ц) 3) а злочину з § 65 а) з. к. узнав доконану в дни 5. марта 1924 р. конфіскату за оправдану і заряднв знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів, дня 9. марта 1924. (Підпис печитний.)

Присилайте складни на пресовий фонд на кн. ч. 30.060 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

З польських справ.

За позичені гроші. — Поміж двома величинами. Загнівaний сенат. — Під плащиком безпартійности. — І ППС. завстидалася і протестує.

З нагоди італійської позички краківський „Час" висловлює радість, мовляв — пробломано засаду, що „Польщі не позичається". „Час" признає, що умови позички тверді і що вона невелика, бо творить лише одну шесту капіталу потрібного для санації польського скарбу. Та потішається тим, що це добрий завдаток на дальші позички, який покищо дозволить відітхнути і боронитися перед контролею і курателею на зразок Австрії та Угорщини. А коли здобуде решту потрібного капіталу (дальших $^5/_6$), так „Польща стане зразу на ноги і під оглядом господарським, а головно політичним, Польща, яку досі трактують великодержави, Союз Народів, а навіть Мала Антанта — як неуговканого і битого постійно по пальцях бубна". Цікава ця „моцарствовість", будована на позичках..

В Раді Союза Народів рішається справа Мемелю. Там радять над проєктом Normand-a Davis-a. Цей проєкт конвенції в справі Мемелю являється договором між Англією, Францією, Італією та Японією з одної сторони, а Литвою з другої.

Арт. перший договору каже, що згадані держави свої права до области Мемелю, які мають вони по думці версайського договору, переливають на Литву під умовами, зібраними в трьох розділах. Перший розділ відноситься до економічного статуту Мемелю, який дістає автономію під суверенною владою Литви. Губернатора Мемелю іменує президент Литви. Виконна влада спочиває в руках директоріяту, зложеного з 5 громадян области Мемелю. Президента директоріяту іменує губернатор, а чотирох членів директорії іменує президент директорії. Директоріят є відповідальний перед мемельським соймом. Законодатну владу виконує сойм, вибраний на основі загальних, тайних, безпосередніх виборів. Ухвалені соймом закони публікує губернатор і контрасигнує президент директоріяту. Автономічні права области Мемелю обіймають: заряд громади, справи релігійні, освітні, гігієнічні, публичної добродійности, суспільне законодавство, адміністрацію льокальних залізниць з виїмкою державних, литовських, законодавство цивільне і судове, справи податкові з виїмкою лист і справ монополевих. Суверенність над областю Мемелю не може бути переказана на ніяку иншу державу без згоди згаданих на вступі 4 держав. Кождий з членів Ради Союза Народів має право звернути увагу Союза на переступлення умов конвенції. Різниці думок що до інтерпретації договору, які можуть навіть, рішає без апеляції міжнародній трибунал в Газі.

Другий розділ відноситься до організації пристані. Тут установляється Раду Пристані, зложену з трьох членів, одного з яких іменує през. Литви, другого директоріят, а третій є експертом, визначеним комунікаційною комісією Союза Народів.

Розділ третий торкається справи транзиту через область Мемелю при помочі Німану. Він установляє вільну полосу і митну свободу для сплавлювання дерева. Договір входить в життя з днем ратифікації його литовським соймом.

Проєкт Давіса значно ріжниться від проєкту Ради Амбасадорів з 8. серпня 1923. В ньому счеркується вільну полосу для Польщі в пристані, виключається польського представника в Раді пристані. Признає Польщі тільки вільний транзит на Німані. Проти цього проєкту протестував представник Польщі при С. Народів Скірмунт, великий гармідер в цієї нагоди зробив польський сойм і його комісія загр. справ. На останній Домбскі припікав міністра загр. справ Замойского, мовляв — кепсько боронить моцарствових інтересів. Чи злякається Рада Союза Народів цього галасу, сумніваємося. Поки що жде вона на приїзд литовської делегації. Очевидно, причина цеї, здавалося би, упривілейованої уважливости до інтересів Литви, ясна: за Литвою стоїть небезпечний режисер: Рад. Союз.

На засіданню конвенту сеніорів сенату піднесено скарги на сойм, закидаючи йому бойкот поправок, ухвалених сенатом до соймових ухвал. Конвент рішив цей бойкот осудити і звернутися в цій справі до марш. Ратая. В звязку з ним в кульоарах польського сойму кружляє поголоска, що марш. сенату Тромпчиньскі носиться з думкою розвязати сойм (до цього потрібні 3|5 голосів).

В звязку з останніми номінаціями на відповідальні становища посли з ППС. явилися у премієра Грабского, щоби запротестувати проти тенденційного підбирання на провідні місця людей з хєністичного табору. Останні номінації: Хлаповскі, б. міністр Хєно-Вітоса, іменований послом в Парижі, а Концкі, Слонімскі і Зімни воєводами (всі три ряні вшехполяки).

ППС. щойно тепер пригадала собі знущання поліції над арештованими і посли Курилович та Станьчик внесли іменем клюбу інтерпеляцію до правительства. „Дзєннік людови" з 15. с. м. пише: „Варварське поведення органів поліційних з арештованими у Львові набірає вже світового розголосу". І мабуть тому ППС. рішилася перервати дискретну, патріотичну мовчанку.

Великий політичний процес у Київі.

В одному з попередніх чисел „Діла" подали ми у відділі „Наддніпрянська Україна" коротку згадку про те, що 20. березня розпочинається в Київі великий процес т. зв. „Центра действія". Вістку цю подали ми за харківськими „Вістями". На лаві обвинувачених мають засісти визначні київські учені а між ними і відомий український діяч і учений Н. П. Василенко, бувший заступник міністра народньої освіти в уряді Керенського, б. мін. нар. освіти в уряді гет. Скоропадського і голова державного сенату України рівнож з часів гетьмана. Він був також вже в большевицьких часах головою Української Академії наук в Київі. По політичним переконанням був він членом російської конституційно-демократичної партії відомої під назвою кадетів (початкові букви).

По найновійшим відомостям з Берліна російська еміґрантська кольонія робить там енергічні кроки для того, щоби німецький культурний і науковий світ запротестував проти цього процесу над ученими. Тай не лише в Берліні робляться такі заходи російською еміґрацією. Це саме має вона робити всюди в Англії, Франції і Америці. У варшавській газеті „За Свободу" з дня 12. березня поміщена передовиця, в якій рівнож закликається всю еміґрацію до зорганізування могутнього протесту против того нового процесу. В статті цій, що носить названия „Биймонатрівогу", пишеться між иншим таке: „В Київі інсценізується т. зв. „професорський процес" як завсіди з наперед вже вирішеним кривавим засудом. В Київі приготовляються тепер змести з лиця землі решту вищої кваліфікованої інтеліґенції. Культурну, християнську Европу запрошується бути свідком при тій новій егзекуції"; бож вона тільки що признала большевицьку владу гідною війти в склад рідні европейських урядів".

Газета взиває всіх без огляду на партійні ріжниці й переконання скупчитися чим скорше, щоби не було запізно, біля спільної акції для всесвітного протесту проти цього „нового приготовляючогося в Київі насильства".

В чім же діло? Що це за справа? Чому так закипіло в російській еміґрації з нагоди цього процесу? Докладно всієї справи не знаємо. Не знаємо, хто має рацію чи большевики, чи еміґрація, бо в цілу історію ми не втаємничені та й брак нам безсторонних даних про цілу справу.

В московських „Ізвєстіях" ч. 51. появився акт обвинувачення проти київських заговірників, що сидять тепер у тюрмі. Акт обвинувачення не цілий а в найважнійших виїмках. Постараємося на основі тих витягів познайомити наших читачів з цілою справою.

Акт обвинувачення говорить про те, що в 1920 р. повстало в Парижі обєднання ріжних еміґрантських груп від правих кадетів до народніх соціялістів включно. Обєднання це назвало себе „Центр действій". На чолі організації став центральний комітет, що звався „Головним Центром". В складі його були кадети: Карташов, Демідов, Вакар, Євреїнов, Савінковець Одинец і народній соціяліст Чайковський. Організація стояла в тісному звязку з парижською „Радою Послів" і з „Воєнною Радою", на чолі якої стояв ген. Гурко. „Центр действія" утримував тісні звязки з ріжнородніми контрреволюційними організаціями і з контрроздвідками ворожих большевицькій Росії европейських держав. Ці держави заосмотрювала організація в отримувані нею з Росії через свої відділи таємні відомости про дислокацію війська та про склади вибухових матеріялів і инше.

„Центр действій" в своїй програмі був проти всякої інтервенції, а поставив собі за завдання підготовити в Росії нову революцію та повалити большевицьку владу внутрішніми російськими силами. Для досягнення цього організація мала по всій Росії розкинені свої філії, на чолі яких стояли однодумці парижських провідників. Політична програма організації була: „республиканско-демократичний устрій на основах вітчини, народоправства, власности і федерації". По думці програми російська революція ще не закінчена. Від етапу сучасного большевицького перейде вона в етап революції національностей.

Порозумівався і комунікувався „Центр действія" з Парижа зі своїми філіями в Росії при помочи т. зв. „лінії звязку". Переписку і матеріяли перевозили курєри. В Київі повстала філія тої організації в 1921 р. під назвою „Київського областного центру ділання" (КОЦД.) після того, як туди приїздив ізза кордону Вакар. Він мав для своїх однодумців кілька викладів і познайомив їх докладно з цілою програмою праці.

Київську організацію викрито владою в липні 1923 р. Київські члени організації не обмежувались до одної інформаційної та організаційно-революційної роботи, але займалися також шпіонажею. Спочатку стояв на чолі організації полковник ген. штабу Павловський, а потім Варвара Виноградова. Звязок був наладжений так, що курєри не знали нікого з місцевих членів крім голови. До нього привозили кореспонденцію і забирали таку від нього. Двох таких курєрів арештовано, а то Онищенка-Павлюка і Анну Каноцінську. Курєри вертаючи з Київа заїздили завсіди до Львова і давали тут інформації в другому відділі польського штабу.

На лаві обвинувачених засядуть: С. П. Єдінецький — за проступство § 66. карного кодексу, М. В. Каноцінська — за § 68. і 98. к. к., В. В. Виноградова, Онищенко-Павлюк, П. А. і А. В. Яковлєва, П. П. Смірнов і С. М. Чебаков — за § 60., 62. і 65. к. к., Б. Я. Язловський, Л. Б. Чолганський, В. Н. Толпило, П. С. Тартаковський, К. П. Василенко і Н. П. Василенко, Л. С. Куцевалова, А. Н. Оберучева, З. С. Куцевалова, А. В. Копацинський, Л. М. Венгеров за § 60. і 62. к. к.

Акт обвинувачення підкреслює, що до організації належали люде з двох груп — старшої і молодшої. До групи старших зараховуються: Чебаков, бувш. прокуратор київської судової палати, проф. Смирнов, Н. П. Василенко — український діяч і його брат меньшевик і бувший співробітник „Кієвской Мисли" К. П. Василенко і на кінець бувший київський адвокат і банковець Чолганський. До групи молодших належать переважно молоді професори Вузів („Вищі учебні заведення") як: А. В. Яковлів, П. С. Тартаковський, Н. М. Венгерів, Б. Я. Язловський і инші. Всі вони були також співробітниками органу „Центра действій" в Парижі журналу „Новь", що був призначений для розповсюджування в Росії.

Розправа буде відбуватись перед київським губерніяльним судом. Так представляється ціла справа з доступних нам витягів акту обвинувачення. Чи акт цей спирається на дійсних фактах чи може на видумках зручних провокаторів, нам невідомо, а через це і здержуємося покищо від висловлювання наших поглядів на цілу справу.

Українське Мистецьке Видавництво
Треті Київні
випустило у світ нову книжку:
1520 ПАВЛО НОВЖУН 2—2
ГРАФІКИ
текст М. ФЕДЮКА.
Роскішне мистецьке видання альбомного формату великої 4°. — В Збірник входить 31 графічна річ, кожна на окремім тловім листкові з переділюючим папером. — Збірка оправлена в твердий переплет. — Друковано — 150 нумерованих примірників. Обгортка роботи мистця В. КРИЖАНІВСЬКОГО. — Продається по більших українських книгарнях. — Ціна: 35.— Далі в друку: 1) О. Лозовський: Характеристика творчости. 2) Збірник мелодій мистців. 3) Нарбут.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Вибори в Данії.

Річинець нових виборів до парляменту призначено на день 11. квітня. Причиною нових виборів є, як відомо те, що старий парлямент відкинув пропозиції уряду в справі заходів біля піднесення курсу данської корони (валюти).

Еспанська побіда в Мароко.

„Дейлі Мейль" доносить з Гібральтару, що еспанські відділи зломили остаточно опір повстанців, яких відперто при великих людських втратах по обох сторонах.

Тихі вибори в Італії.

Провідника протифашистівських виборців капітана Форні важко поранено на медіолянському двірці в часі виборчого спору з кількома фашистами.

Оживлення німецько-російської торговлі.

З Кенігсберґу повідомляють, що там помітно серед німецьких купецьких кол щораз то більше зростаючий нахил до навязання купецьких зносин з Росією. Туди рівнож приїзджає чимраз більше купців з Росії. Російський консулят в Кенігсберзі обложений прямо німецькими і російськими купцями.

Відбудова Японії.

Німецький амбасадор в Японії Зофф, що пробуває тепер на від-

пустці в Берліні, заявив німецьким журналістам, що відбудова Японії по останньому землетрусі робить великі поступи. Капітали для відбудови одержано своєчасно і дуже легко шляхом великих позичок, затягнених в Америці та Англії. Хоча в Японії йдуть завзяті внутрішні соціяльні спори, то на зовні Японці видержують одноцільний фронт. Неправдивими є вістки про те, немовби то збройна сила Японії втратила багато завдяки останній катастрофі та елементарним нещастям.

Конференція еміграції.

Від кількох днів трівають в Женеві наради еміграційної конференції, яку скликало міжнароднє бюро праці при Союзі Народів. В конференції бере участь 12 центральних еміграцких організацій і делегати Червоного Хреста, Товариства для охорони дитини, Католицької Конгрегації для опіки над емігрантами і инші.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Двобої.

Тепер зайшла в світі якась манія на двобої. Визивають себе міністри, генерали, редактори і инші посли. Справа звичайно йде „на гостро" і по тяжких трудах удається змусити противників, щоб билися тільки на пістоль. Але за те, що до віддалі не уступають: традиційних 6. кроків і кінець.

Щось так як Домейко і Довейко з „Pana Tadeusza"!

Мороз іде поза шкіру, як подумати про таку завзятість. То не так, як у нас: один одного позауш і.. до Лясоцького на оселедця.

Але на диво, двобої кінчаться все і все безкровно. Противники обмінюються кулями, чи там стрілами і справа залагоджена згідно з кодексом чести.

Уявляю: страшна мить (з Тичини):

Поляна серед старезного ліса. На ній цицилиндровані панове: заїлі противники й дискретні секунданти.

За хвилю має бути відіграна кровава драма п. з. „Честь над усе".

Тиша...

Секундант набиває пістолі, лікар розкладає інструменти.

Зловіщо зашумів ліс.

Стрівожено крикнула сорока.

Чують видно кроки...

— Панове! Прошу на місця!

Блідолиці противники стають проти себе. В їх руках страшна смертоносна зброя.

— Раз! Два! Трри!

Піф!

Паф!

Оба вороги хитаються і падуть на землю.

В повітрі запахло трупом..

— Що ви зробили?! Шепче злісно один секундант до другого. — Там були кулі!

— Слово чести даю, що ні! Хиба якийсь пех!

— Будемож ми за той пех відповідати! розпачає перший.

(Оба вони мають рідні, високі посади і домашнє образування).

Лікар розвиває тимчасом одежу вбитих і шукає ран.

Всі присутні впялили в нього зір.

Нарешті підводиться. На його лиці грає веселкою усмішка:

— Омління з причини надмірних моральних потрясень!

Присутним вирівається з грудей одно протяжне, радісне: Ах!!

Ліс собі: Ах!

Сорока собі: Ах!

Газети собі: Ах!

Все вирятоване: життя, посади, а що найважнійше честь.

Міш-маш.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Яворину признано Чехословаччині.

З Женеви звідомляють, що Рада Союза Народів признала Яворину Чехословаччині з уступками в користь Польщі в околиці Юргова. Рада Союза Народів поручає Раді Амбасадорів якнайскорше поладнати справу.

Сойм ратифікував Ст. Жермен. договір.

На засіданні польського сойму 14. ц. м. приступлено до справоздання комісії загр. справ про проект закона, який ратифікує мировий договір, заключений між союзними державами і стоваришеними та Австрією в Ст. Жермен. Справоздавець Домбскі зазначив, що договору досі не ратифіковано, бо не відповідав польським нац. і державним інтересам, не означав польських сх. границь і не містить постанов, що мається стати з територіями б. австро-угорської монархії. Такий стан був до 15. березня 1923. цебто до дня, коли Рада амбасадорів визнала границі Польщі. Зі справ, вичислених у договорі слід згадат уступи про охорону нац. меншостей, про горожанство, поза европейські інтереси. Обтяження Польщі, які виходять з договору, навіть приблизно годі означити. Хоч договір не зовсім вдоволює Польщу, мусить його ратифікувати, щоби довести до правильних взаємин з державою, з котрою Польща вдержуватиме якнайліпші взаємини.

Пос. Ліберман іменем клюбу ППС. заявився проти закона, бо договір у Ст. Жермен відступив часть польських територій союзним державам і дуже обтяжує Польщу. Пос. Путек візвав у резолюції правительство, щоби в виконанню постанов договору, перейняло Габсбурські добра в Польщі, в користь держави.

В голосуванню прийнято в 2. і 3. читанню цілий закон разом з резолюцією.

Польща приступає до міжн. гаської конвенції.

Після реферату пос. Козіцкого прийняв польський сойм у 2. і 3. читанню закон про приступлення Польщі до міжнар. гаської конвенції з 18. жовтня 1907 р. Конвенція торкається справ сухопутньої і морської війни, прав і обовязків невтральних осіб в разі сухопутньої війни і розпочатя воєнних кроків.

Вибори до нім. парляменту.

Вольф звідомляє, що през. Німеччини на основі 6. § виборчого закона визначив вибори до парляменту на день 4. мая ц. р.

Вбивство мезопотамського міністра.

З Ангори звідомляють, що вбито Тавсі пашу, міністра в мезопотамському кабінеті.

Проклямування каліфа.

Льондонські часописи звідомляють, що 13. ц. м. короля Гусеіна торжественно проклямовано каліфом у присутности його синів, магомеданських провідників і єрусалимського патріярха.

Позички для Франції.

З Парижа звідомляють, що завдяки корисним вісткам про американську позичку для Франції в висоті 100 міл. долярів, париська біржа виявляє спадання високо-цінних валют. За доляра платили 22 фр. супроти 27 з понеділка, за фунт 97 супроти 119. — Льондонські часописи пишуть, що англійська позичка для Франції винесе лише 5 міл. ф.

Виплата за реквізиції.

Польський сойм приняв внесок в справі виплати за реквізиції польською армією в війні 1919/21.

З концертової салі.

Шевченківський концерт.

Заходом українських краєвих культурних товариств відбувся у Львові 12 ц. м. в салі Народнього Дому Шевченківський концерт в 63. річницю смерти Генія а силами співацьких товариств „Бояна" і „Бандуриста" та запрошених співучасників. Багата й різнородна програма, як не менше її вдатне уложення були не тільки величавим народнім святом львівських і поза-львівських Українців, але також і прилюдним записом наших солістів і співацьких дружин.

Концерт розпочався кантатою: „На сонця шлях". Композицію до слів п. Малицької закроїв композитор Й. Кишакевич з великим розмахом і хистом а хор „Бояна", під орудою п. д-ра Неділки, вивязався з свого трудного завдання зовсім похвально. Щодо технічного укладу кантати, то було би побажанним, щоби закінчення її: „в гору, в перед направить вольний лет на сонця шлях, вперед!", стиснене в кількох кінцевих тактах, було пошироно відповідно до могучого вступу муж і мішан хору „Любов і честь і вірність в кожен час на службу понесем в святинню". Середна часть, сольовий терцет на сопрян(о-на Е. Ласовська), тенор (п. д-р Волошин) і бас (п. Орленко), музично дуже старанно обоблелий, дуже оживлав цілість композиції. — Цікаві пригоди мала поезія пані Малицької. Чомусь в словах кантати доглянулася сенсібська поліційна влада небезпеки, бо велику частину слів — сконфіскувала. Невже-ж звичайн собі слова пісні могли би захитати підвалинами тої влади? Впорядчики музичної частини концерту мусіли чим спорше пошукати „поетичного репаратора", який на борзі — себто на коліні — заступив карігідні слова „на трон" на „в гору", — „рабиню" на „святиню", — „ломати гнет" на „спряймуймо лет" — і т. д. Які до цілости тексту відносяться так як математично відноситься слово: „грушка" до „петрушки". — На мою неміродайну гадку може би ліпше було в будучім вичеркувані поліцією слова нічим не заступати а співати самі ноти без слів; сподіюся, що оно вийде далеко ефектовійше — для влади.

— По гарній, старанно обдумяній і з повним напруженням теперішніх наших змислів переведеній святочній промові п. М. Малицької, слідувала композиція И. Кишакевича: „Спіть, герої, спіть!" вичинив з гарними динамічними відтінями побірним мужеським хором „Бандуриста", під енергійною управою п. Л. Туркевича. Хоч композиція ця вартний набуток нашої повоєнної музичної літератури, ставляє до співаків великі вимоги й обему скалі і музикального приготування, то „Бандурист" вийшов почесно, виконуючи бездоганно сю новоєвну колисанку нашим героям.

— Дуже милим вкладом у концертову програму був смичковий квартет членів Муз. Тов. ім. Лисенка під проводом п. Ол. Шлапаківної - Зборовської. Квартет Гайдена з його дуже миленьким менуетом відограв квартет дуже старанно; одна частина Чайковського з його 11 квартету (і то саме найсимпатичнійша) викликала на салі повне враження. Коби до широкої, співної, а при тім певної гри прімістки на її звучнім інструменті дібрати такий звучний дострій і других інструментів, то при слідній музикальности і справдішнім замилуванні до ніжного камерального музикування грачів, можна би мати свій український камеральний квартет на зразок таких-же чужосторонніх квартетів.

П. Е. Сениківна своїм глибоким і богатим у віддачі ріжних сердечних почувань голосовим органом переняла слухачів мистецьким відтворенням „Прольога Неофітів". — Майже на перший плян вибилася більша композиція проф. Ст. Людкевича до Шевченкових слів „Ой вигострю товариша, засуну в халяву", виконана мужеським хором „Бандуриста" при супроводі фортепяна на 4 руки. — Величавий сей твір музичний, писаний на великий мужеський хор в супроводі повної орхестри з усім апаратом динамічних і ритмічних вокальних ефектів захопив і зворушив слухачів не тільки могучим словом Кобзаря але і драматичним переповідженням сього слова сердечною піснею на тлі могучого супроводу (на превеликий жаль на разі фортепяну хоч і на 4 руки).

І великий хор „Бандуриста" своїми звучними, молодими голосами, при совісним випрацюванню і доконанню технічної сторони, під твердою рукою, але й умілим зрозумінням композиції через свойого молодого дириґента, показав цілу драматичну красу нової композиції проф. Ст. Людкевича.

Сольова часть програми була достроєна до цілости концерту: п-ні О. Парахоняк-Козакова своїм чим а при тім мягким голосом виконала артистично Шевченка-Лисенка: „Ой одна я одна". В композиції п. дир. Барвінського до слів Шевченка: „Ой люлі, люлі" наша солістка показала своїм умілим виконанням високу драматичність нової пісні дир. В. Барвінського, а приневолена невмовкаючими оплесками додала прекрасну й вічно свіжу композицію безсмертних наших Шевченка-Лисенка: „Садок вишневий коло хати".

Програму концерту довершувала кантата-оратория Шевченка-Лисенка „Радуйся ниво неполитая", виконана мішаним хором „Бояна" в супроводі фортепяна (замість повної орхестри). Сольові партії ораторії виконували: Сопран п-на Е. Ласовська, альт п-на С. Туркевичівна, тенор д-р М. Волошин і д-р В. Кіцула, бас проф. Орленко-Прокопович. Супровід обняв був п. Л. Туркевич. Члени „Бояна", особливо в хоральних частинах, показали, що при старанній музичній праці вертають помалу знову до колишньої передвоєнної традиції, а виконуючи такої міри музичні твори як кантату Кишакевича й ораторію Лисенка, дають запоруку, що „Львівський Боян" і в будуччині високо стоятиме за своїм колишнім проводом на полі нашого музикування. Концерт закінчило відспівання „Ще не вмерла Україна".

Львину заслугу коло сконсолідування теперішнього „Львівського Бояна" положив п. Й. Доманик, теперішний голова Товариства, і можна сподіватися, що йому, як давному Львовянинові і членові „Львівського Бояна" вдасться се наше співацьке товариство оживити, а через товариство вілляти в наше музикування нової живійшої крови. На удачу сього будь що будь на ширшу міру закроєного концерту зложилася тяжка праця обох дириґентів і добра воля й охота співацьких дружин і за се їм — повне признання.

Публика тим разом знайшлася так культурно, що могліб нам сього позавидувати і Французи, які також „з доброго тону" спізняються на опери і концерти: 5 хвиль по пів до 8-ої концерт розпочався! Такого в нас вже давно не бувало!

Що живих поклонників безсмертного Кобзаря у Львові є досить, свідчила про се велика саля Народнього Дому биком набита святочно зодягнено публикою, а крім цього богато тих, що з жалем вертали до дому, бо на салі не було більше вільного місця.

Дмт.

Вальоризаційний франк.

Нині 14 і 15. с. м. вальориз. франк 1,800.000 Мп.

Курс грошей.

Львів, дня 14. березня 1924.

Нині тенденція хитка, легко знижкова. Оборот слабий.

Доляр ам.	9,800.000—9,850.000
Доляр канад.	8,900.000—9,000.000
Чеські корони	275.000—280.000
Леї	450.000—480.000
Фунти штерл.	41,000.000—41,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	700.000—800.000
Франц. франкй	360.000—370.000
Франк шв.	1,620.000—1,625.000
Франк бельг.	330.000—000.000
Гульдени голянд.	3,600.000—0,000.000
Ліри італ.	400.000—000.000

Золото

20 кор.	43,000.000—43,500.000
20 франк.	41,000.000—41,500.000
20 марок нім.	46,000.000—46,500.000
10 рубл.	55,000.000—55 500.000

Срібло

Кор. австр.	760.000—775.000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1 7/8 —2,000.000
рублі	3,000.000—3,250.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1,5|8

Варшава 14.|III. Доляри Зед. Держави 9,300, 9,250—9,350. 9,250, фр. зл. 1.800, фр. фр. 430.

Чеки: Бельгія 355.000, 347,500, 349,500, 345. Голяндія 3,500, 3,450, Льондон 40,360, 39,900, 40,100, 39,700. Новий Йорк, як готівка. Париж 438.000, 427.000, 489,000, 425,000, Швайцарія 1,625, 1,610, 1,618, 1,607. Прага 271.150, 264.000. Відень 000, 000, 000 000, Італія 402.500, 399 8 пр. поз. 15 м., 15.050 Мілльовівка 1400—1800 Дол. поз. 5,600—5,675.

Ціріх 14. березня 1924. Голяндія 215,47 Новий-Йорк 577.750 Льондон 24,80. Парнж 25.50. Медіолян 24.75, Прага 16.71, Будапешт 0,0084 Букарешт 3.05. Бельград 7.15. Софія 4.10, Відень 0.008[1]/2.

Збіжева біржа.

Львів, 14 березня 1924.

З причини сніжних заметілей і комунікаційних трудностів біржа нечисленно відвідувана. В наслідку цього застій в оборотах. На загал попит зникаючий. Тенденція знижкова. Настрій вельми слабий.

Пшениця краєва [3]/[4] з 1923 р. 36,500.000—37,500.000*, жито галицьке [3]/[4] з 1923 року 20,000.000—21,000.000*, ячмінь гал. бров. 21.000.000—22,000.00* ячмінь гал. для перемелення 18,500.000—19,000.000, овес гал. [3]/[4] з 1923. року 20,000.000—22,000.000, гречка 21,500.000—22,500.000.

НОВИНКИ.

— **Прокуратура конфіскує півофіціяльні телеґрами!** У вчорашньому (58) числі „Діла" сконфісковано крім субтитулу й кінцевої частини інформацій „Після трагічної події" й кількох речень „З польських справ", також половину телеґрами півофіціяльної польської „Агенції Всходньої" (AW). Буквально переложений нами (й сконфіскований прокуратором) текст тієї телеґрами без ніякої перешкоди появився у всіх польських газетах!!

— **Ревізії.** У Львові відбулися поліційні ревізії у д-ра Романа Дашкевича і п. Петра Паліїв. Спроваджених на поліцію

випитувалися про ріжних українських громадян, здебільша кол. старшин. Цікавою є привична метода львівської поліції: перевертати людям у хаті коміть головою всі речі й тягати їх самих на поліцію на те, щоби спитати, „чи він не знає" такого-то й такого добродія! Начеб само отаке знайомство (у нас, в Галичині, де кожний має „фамілію" розгалужену по всьому краю! - було вже достаточною притокою до підозрінь і слідства!

— **Живий памятник.** Замість квітів на домовину бл. п. Ольги Басарабової зложили члени Союза Українських Студентів „Основа" в Данціґу на „Рідну Школу" рівновартість 2 дол. — Замість вінця на домовину бл. п. Ольги Басарабової зібрало на Чайному вечері „Бориславського Бояна" 80 м. пп. на „Рідну Школу" Для вшанування пам'яти бл. п. Ольги Басарабової жертвували Вп. Катря і Юрій Сасики з Борислава 200 м. пп. на „Рідну Школу".

— **Екзекуції маєткового податку.** У Варшаві переведено на днях 918 екзекуцій маєткового податку. Зінкасовано 29.346 зол. франків і зайнято 245 нерухомих маєтків (будинків, складів, землі і ин.).

— **Зі судової сали.** Вчора закінчилася 4-ох днева розправа проти вісьмох обвинуваченых у большевицькій шпіонажі. Трибунал присудив Фелікса Рубіна, Юлія Бухсбаума, Леона Шісля, Роберта Штаубліца і Якова Мондшайна по 3 і пів року важкої вязниці, Андрія Оржана на 3 роки, Яна Чернека на 2 роки, а його сина на 1 рік важкої вязниці. На двох обвинувачених, Льокера й Райса, не видано присуду; розписано за ними стежні листи. — Івана Кривулю, анальфабета-селянина, який з пімсти застрілив Івана Семочку й хотів застрілити Івана Папіжа, присуджено на підставі вердикту присяжних суддів на кару смерти через повішення. Почувши це, присуджений розплакався; на сал була присутньою старенька мати Кривулі, яка кинулася до сина обнімати його - це була важка й болюча сцена.

— **Пашпортові „пільги".** Всупереч вісткам про „пільги" в нових пашпортових оплатах — від еміґрантів, які з нужди й безробіття тікають до Америки, вимагають повної оплати, себ то 900.000.000 мп. за пашпорт! Отже отримання можливости виїзду з Польщі коштує громадянина польської держави стільки, скільки американська віза й уся дорога океаном! Ось до чого довів „державний розум" „сануючих фінанси".

Заряди воїх гр.-кат. парохіяльних Церков

повідомляють отсим всі Хвальні ради Товариства, які улаштовують прилюдні збірки в церквах, щоби перед улаштуванням збірки зголосились в дотичнім парохіяльнім Уряді і виказались дозволом на збірку від Митрополичого Ординаріяту.

ПОЗІР! Всі купці, котрі мають склепи по селах і всі, що мають охоту заложити соб' склепи в селі нехай удаються з довірям до знаної і від літ існуючої фірми

МАВРИКІЯ КЛЯЙНА

КОЛОМИЯ, РИНОК ч. 30.

(у власнім домі) біля міської торгової галі де одержать можна всякого рода **колоніяльні товари, делікатеси, всякого рода овочеві напитки, воскові і церковні свічки,** та взагалі всілякі товари знаменитої якости і по так дешевих цінах, що зможуть по селах продавати сі товари по таких цінах, по яких продають купці в Коломиї, заробляючи на тім дуже добре. — Початкуючим радо служу радою і помічю. Кождий інтересований вехай в потребі удається лишень до фірми

МАВРИКІЯ КЛАЙН КОЛОМИЯ, РИНОК ч. 30.

1558 3—6

Для відбудови церков

і народних домів, пляни і кошторисы виконує, бере будову в підприємство

Інж. ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

архітект, уповажнений будівничий

Львів, вул. Содова ч. 3 (бічна Потоцкого). Інтервенює в воєводстві, Земським уряді 1497 3—3 і Дирекції відбудови.

Надзвичайні Загальні Збори

агр.-техн. Т-ва „ПРАЦЯ" у Львові

відбудуться дня 23. марта о год. 10. рано в домівці Т-ва (дім „Просвіти") Ринок 10, II.

На порядку денним:

1) Вибір голови і доповняючі вибори членів Ради, 2) Внески і інтерпеляції.

1546 ЗА РАДУ: 2-2

Л. Корнелля, м. пол. *І. Олексин*, секретар

ВЗУТТЯ НА РАТИ

пешоходне взуття, тревале і елеґантне на догідні сплати

ҐАБЕР ШТАЙФ І С-ка

1540 ЛЬВІВ, РИНОК 19. 2—4

КОНКУРС

До внарендування **реставрація** сезонова в місцевости кліматично-лічничій з Підлютім коло Перегінська. — Оферти письменні з долученням сто золотих польських як вадії вносити до 20 марта 1924 р. на адресу Центральної Адміністрації Митрополичих дібр у Львові, площа Юра 5.

1503 4—6

МАШИНИ до виробу цементових дахівок, форми на бетонові рури, хрести, громоводи, вінна до церков і всілякі слюсарські вироби виготовляє

Михайло СТЕФАНІВСЬКИЙ

у Львові, вул. Варотетова 10.

(між вул. Рицерською і Кордецького).

1510 5—6

†

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

в річницю смерти бл. п.

о. Олександра ТАНЧАКОВСЬКОГО

відбудеться в понеділок дня 17 с. м. в церкві Преображення Господнього при бул. Краківській о год. 8-ій рано, на яке запрошує своїх і знайомих

1560 1—1 РІДНЯ.

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ.

(За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В неділю 16 марта пополудни год. 3-тя „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА, оперетка.

Вечером год. 7:30 гостинний виступ С. Федичківської „ЖИДІВКА", опера.

Білети ранійш до набуття в „Союзнім Базарі", вул. Руська 20., а в суботу і неділю від 10—12 і 2—8 при Касі театру.

Вечорові чайні сходини для членів „Союза Українок", членів „Бесіди" та ними впроваджених гостей відбудуться як звичайно в неділю 16. с. м. від год. 6. вечером в салях „Бесіди", Рутовського 22, (Народний Дім). В програмі ріжні продукції, щоби Вп. Члени та Гості і в пості не нудились. Буфет добірний. 1559 1—1

З канцелярії українського університету. *Правно-історичні іспити починають*ся дня 24. березня. Подання про допущення до іспиту треба вносити до дня 22. березня н. р. включно.

На вшанування памяти пок. Ольги Бесарабової зложила п. Олена Шумова 10,000.000 Мп. полишаючи їх до розпорядимости жіночої організації. 1—1

Жертви на будову Народнього Шпиталю у Львові. В січни, лютім і марті 1924 р. надіслали: д-р Р. Стефанович, Миколаїв 540.000, о. Вол. Микулович, Забірє 300.000, читальня „Просвіти" в Яктораві 3 доляри амер., прихід з добров. жертв в Народній Лічниці у Львові 4 доляри амер., І. Орищук друга часть збірки 56.000, Ростислав Рудницький 1,000.000, Волод. Швердієвич 5 міл. мп., хор в Ціневі — коляда 11 міл. мп., Українське Жіноче запомог. товариство в Ню-Йорку 30 амер. долярів, Габер ст. мед. 1 доляр ам., д-р Соневицький 5 міл. мп., Микита Дмитро 1 міл. мп., Сивенький Остап 500.000, д-р Яворський Іван Прага 1 доляр амер., Турянська Вікторія 2 міл. мп., Бенціївна 2 міл., Сандуровський Ол 5 міл., жертви в часі вечерниць медиків 107 міл., д-р Бригідар в Станиславові 20 міл., д-р О. Барвінський як непринятий гонорар 15 міл., нотар О. Мельникович Галич 20 міл. Разом з попередними 749 долярів амер., 4 доляр. канад., 1003 кор. чеськ., 500 л рів і 269,761 980 мп., крім цего в Банку в Празі 3 380 кор. чеськ.

Дрібні оголошення.

ТРИ доми з обширними городами у Львові зараз до продання в ціні від 1500 — 2500. Вільні мешкання. Адв. Д-р Шевчук, Львів, Городзіцких 21. 1562 1—1

НА ЦІЛКОВИТЕ построєння — різьба і малюнки — нового іконостасу для парох. церкви в Залучу (висота 8 м., шир. 6 м.) пожадані оферти артистів до кінця березня с. р., Українців. Плян і рисунок вже готові. — Уряд парохії з Залучу п. Іосо коло Сянока. 1558 2-2

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Остап Концюх

ОСЕЛИВСЯ **в БУСЬКУ**

і веде свою канцелярію в домі п. Домбровецького **на Старім Місті коло рогачки** близько суду, вхід по східках опісля помостом — в давнійшім поміщенню амбуляторії лікаря д-ра Гаммершміда. 1557 1—3

Шліть Наш Часопис!

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ акційна спілка

у ЛЬВОВІ, ул. Підвале ч. 7.

і його відділ (агенція) в Станиславові, одержали рескриптом Міністерства Скарбу Ч. Д. . 1439/II призвіл на ведення рахунків і **приймання вкладок в заграничних валютах** (долярах, франках коронах і т. д.), опроцентовування тихже, виплати з тих рахунків і зворот вкладок в ефективних заграничних валютах **без ніяких обмежень.**

Всякі заграничні валюти вплачені на ті рахунки, зглядно з них виплачені, **будуть уважані за походячі з леґального жерела.**

Рівнож одержав Земельний Банк Гіпотечний призвіл на уділювання особам мешкаючим в краю **кредитів в заграничних валютах** з застереженням звороту в ефективних валютах.

Земельний Банк Гіпотечний є банком **девізовим,** переводить всякі перекази і пересилки грошей за границю і з заграниці, а з окрема посилки грошей з Америки і до Америки. 1541 3—3

Взагалі Земельний Банк Гіпотечний переводить **всякі банкові книности.**

„ДИНАМО" конц. Підприємство-Електротехнічне Технічно-торговельне бюро: **ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 16. Уряджує Електричні Централі:** для міст, горалень фабрик, млинів, тартаків і т. п. з власними машинами. Інсталяція електричного світла, моторів і телефонів. — **Спеціяльний електро-механічний відділ:** для направи всіляких машин і електричних апаратів Роздільні таблиці. — **СТАЛА ВИСТАВА МАШИН:** Динамо-машини, електричні мотори, льокомобілі, сильники ссучо-ґазові, бензинові, рольні агреґати. — Оброблярки до заліза, металів і дерева. Комплєтні уряджения для млинів, горалень, тартаків і промислових заведень. Ціни конкуренційні. Кошторисы і технічна порада. 1539 2—20

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від нині і в слідуючі дні комедію на 5 дій перероблену Францом Раухом з оперетки „Мілїярд за вечеру" п. з.

„Жінка з ліцитації"

в головній ролі Оссі Освальда і Віктор Янзон.

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ДО АМЕРИКИ.

Просимо наших пасажирів Реемігрантів о зголошенням до нас устно або письменно по інформації в справі повороту до Америки.

ДО КАНАДИ.

Рільники і лісні робітники, що бажають виїхати до Канади без аффідавіту тепер або на весну повинні зараз звернутися до нас устно або письменно.

Всіх блищих інформацій уділяє БЕЗПЛАТНО

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ, Львів, вул. Городецька 54.

За Редакцію відповідає О. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. 60 (10.153). Львів, вівторок 18. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 мил. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Жах перед ревізією риського договору.

Перші підкопи радянської дипльоматії і відгомін в польській пресі.

Ноти Чічеріна в справі Мемелю, в яких він згадав теж справу Бесарабії, найшли широкий відгомін в польській пресі. Вона коментує їх в звязку з інспірованою статтею Розенблята в „Економіческой Жізні" під заг. „Польща і СРСР."

Зміст статті в „Ек. Жізні" ось який:

Зах.-европейські держави, навязуючи зносини з СРСР., узгляднюють змінені умовини і приноровлюються до ситуації теперішньої хвилі, між тим правлячі сфери в Польщі не вступають на цей шлях і у відношенню до СРСР. придержуються позиції з років 1920—21. „Риський договір — пише Р., — який був відбиткою взаємовідносин і цих двох держав: польської та радянської республики в міжнародній ситуації в хвилі його заключення; сьогодня не може відповідати вимогам хвилі". Якщо Польща серіозно хоче думати про торговельні взаємини, так мусить взяти під увагу змінене внутрішне і зовнішне положення СРСР. „Порозуміння тепер мусить бути відбиткою і сформулованням взаємовідносин цих двох держав в нових міжнародніх умовинах; з цього льогічно виходить, що в значній мірі мусять бути змінені ті правні відносини, „які вже пережилися і які вже не відповідають реальним можливостям".

„Курєр польскі" нарікає на Мекдонельда, мовляв — він роззухвалив большевиків: він визнав совіти, його міністр внутрішних справ Гендерзон домагається явно ревізії версайського договору, отже не дивниця, що большевики роблять заходи до повалення риського договору.

Словом: Мекдонельд зле зробив, не засягнувши інформацій у Поляків, як слід пацифікувати Европу.

В цій справі м. и. киває пальцем в чоботі і центральний орган Пепесу „Роботнік". Каже, що висунення в боку большевиків справи ревізії риського договору і справи Бесарабії (в передодні румунсько совітських переговорів) потверджує „зачіпні" тенденції СРСР. і „змагання до розпряження тих підстав европейської політики, на яких єдино гепер можна усталити мир і співпрацю народів". Потоптання права самоозначення народів пепееси уважають за добру підставу для „усталювання миру і співпраці народів"...

Головна туба пілсудчиків „Курєр порани" з 14. ц. м. бє на тривогу, мовляв — большевики продовжують політику царів. В статі „Пляни Совітської Росії" (sic!) відносно Литви, Східної Галичини і Бесарабії" пише: Ковенська Литва є для Чічеріна у відношенню до Польщі новою Болгарією чи Сербією супроти Австрії — є европейською анальогією Афганістану. Гальванаускаси є лйонками, якими довільно кермує, а ковенська делеґація в Союзі Народів є „ячейкою", якої рухами диспонує з такою самою свободою, як всіма иншими експозитурами інтересів Москви в країнах, обнятих виглядами її політики. Те, чого не міг доконати наїзд на Польщу в р. 1920. не перестало бути ані на хвилю метою московської політики. Цій меті сприяє нечуване баламуцтво понять, яке вспіла витворити на заході пропаганда німецька, російська, чеська. Мова Гендерзона, лист Мекдонельда до Поанкаре, вкінці настрої в Союзі Народів, де знову програємо наші найслушнійші права (егеж! прим. Ред.) у відношенню до Данцігу, Німеччини, Чехії та Литви — є симптомами вже не тільки цього баламуцтва і повної нікчемности нашої дипльоматії, а й теж наглядного упередження до Польщі, якої воскресення нарушило надто грубі інтереси, щоби не відбитися на „розстрою Европи", підсичуваним методично чинниками, роздразненими істнуванням Польщі та її теперішною формою".

Цей розстрій перелякує пацифістів заходу і вони змагають до усунення його — по думці „К. П." — по лінії найменшого опору. „Це використовує совітська політика на спілку з німецькою політикою. Галас, з яким виявлює свої провокаторські тенденції, явні заповіди про видертя Польщі Виленщини, Білоруси, Східної Галичини і відірвання Румунії Бесарабії — є пляновий, вирахований". „К. Пор." остерігає: „Числити на те, що за цими заповідами не пійдуть спроби пучів, повстань, метушень, яких метою унаглядненння абсурду теперішнього територіяльного стану, — було би що найменше легкодушністю". „Курієр Пор." закликає до енергічного реагування і відповідних дипльоматичних заходів, бо чим пізнійше це станеться, тим тящі будуть умовини.

Той самий „Курієр Пор." в телеґрамі з Льондону подає: „Визнання Радянського Союзу Англією і піднесення клича ревізії договорів спонукують радянське правительство до розпочаття зачіпної заграничної політики. Правительственні радянські кола заповідають, що метою цеї політики є „увільнення народів, що стогнуть в польській і румунській неволі, а які хочуть опертися на Радянський Союз". Совітські політики кажуть, що в недалекій майбутности будуть утворені під егідою Радянського Союза нові республики: Молдавська з Бесарабією включно, Угорська Русь, Східна Галичина і Поділля, що Рад. Білоруська Республика поширить свою область землями, які тепер є під польською владою та що звязок поміж Литовською Республикою, яка обійматиме і Виленщину та Союзом Рад. Республик буде так само тісний, як і майбутньої Молдавської Республики. Польщу оскаржується за ворожі наміри не тільки супроти Литви, а й Латвії, якій хотіла би відібрати в інтересі польських поміщиків Летґалію.

Опікою Москви мають бути обняті республики латвійська і естонська. Нота Чічеріна до ковенського уряду з публичною декларацією, що Литва може числити на активну поміч супроти Польщі і закликати до тісної співдіяльности. Совітські кола підчеркують, що плян створення Балтійського Союза з участю Польші під патронатом Франції — розбитий, що радше можна очікувати на тісну співдіяльність Литви з Латвією і Естонією, при чім совіти дістануть окремі привілеї в Ревлі і в Лібаві".

Як подає з Москви „Berliner Tageblatt", Радянський Союз розпочав енергічну акцію в справі Бесарабії. Ця акція має на меті проголошення Бесарабії окремою республикою, яка війшла би в Радянський Союз. Утворено окремий бесарабський комітет. В Харкові виголосив президент Української Ради нар. комісарів промову, в якій заявив, що положення бесарабського населення під румунським ярмом невиносиме. При цім зазначив, що визнання Рад. Союзу отвирає нові перспективи і нові надії цього населення, бо впливи Англії в Союзі Народів можуть унеможливити румунські анексіоністичні затії. Рад. Союз хоче справу вирішити в мирний спосіб, одначе, як що це не вдасться, так покористується всіма можливими засобами для усунення військової окупації.

Після трагічної події.

Чужинна преса про смерть бл. п. О. Бесарабової.

Намагання польської поліційної преси й інформаційної служби закрити дійсну причину страшної смерти бл. п. О. Бесарабової не осягнуло бажаної ціли.

Чужинна преса, головно віденська, яка помістила була 1. березня ц. р. польську офіційну депешу зі Львова про смерть „шпіонки" Бесарабової, яка — мовляв — покінчила самогубством зі страху перед карою, приносить тепер довші інформаційні статейки з правдивим освітленням страшної події. І так віденська „Арбайтерцайтунґ" з 6. ц. м. в статті „Жінка замучена на смерть в польській тюрмі" подає широкі інформації про цілу подію на основі даних, які були поміщені в нашому органі. Одночасно згадується, що Покійна після смерти свого мужа посвятилася була опіці над „ранен[ими] жовнірами у віденських шпиталях та за свою самовідречену працю була відзначена медалею Черв. Хреста.

„Наєс Вінер Тагблятт" з 5. ц. м. в статті „Смерть Ольги Бесарабової" теж широко розписується про страшну подію. Не подаємо змісту цеї статті, не бажаючи прокуратурові давати надто широкого поля до попису.

Також „Райхспост" і „Абенд" з 6. ц. м. приносять ширші інформації про поведінку польської поліції з бл. п. О. Бесарабовою.

Загребський „Обзор" приносить велику власну статтю про смерть бл. п. О. Бесарабової та при тій нагоді ярко малює страшне положення українського народу під Польщею.

За віденською пресою майже всі швайцарські щоденники подали більші телеґрами в цій справі.

„Домагаємося вияснень".

Домагання вияснень в справі варварських побоїв і катувань виставляє — не знати до кого — „Век нови" з 15. ц. м. „Такі факти (побоїв) — каже „Век нови" — що морозять кров в жилах, мали вже нераз діятися в тюрмі при вул. Яховича, і в бюрах при вул. Міцкевича. Ті закиди, про які вже нераз і передтим чулося, не даючи їм віри, сильно виплили тепер на поверхню з приводу трагічної смерти в поліційній тюрмі бл. п. О. Бесарабової. Українська преса й українське громадянство піднесли з того приводу великий крик, подаючи, що денатка згинула через побиття її поліцією, на що мали вказувати численні сліди і синці на її тілі. Зажадано других оглядин; одначе, які були висліди, про те польське громадянство не має досить ясних інформацій. Зате вдержується відомість, що переводячий секцію і оглядини проф. Сєрадзкі не заявився проти побиття. Тимчасом українська преса, численні українські резолюції і меморіяли понесли цей важкий закид в світ, добилися до опінії иншних европейських громадянств і мають надію добитися до трибуналу Союзу Народів".

І тому „Век нови" не хоче довше мовчати. Домагається вияснення. Але як? „Якщо мається до діла з наклепами, киданими на наші власти безпечности одиницями брехливими, злочинними або політично підступними, в такому випадку нехай негайно візьмуться за них покликані чинники, нехай інсинуатори понесуть діймаючу кару, а невинних прилюдно очиститься. Нехай з львівської поліції буде знята пляма муравйовської катівні і червоних чрезвичайок, а з державних урядників імя опричників".

Зовсім зайвим є цей поклик до ще більших репресій. Колиб роблені закиди не відповідали страшній дійсности, то „покликані чинники" булиб самі без цього поклику діймаючо покарали „інсину-

---

Пр. 252/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 52 з дня 8. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Меґольоманія" в уступі від слів: Засадження до тюрем до кінця артикулу, 2) „Між Варшавою і Станиславовом" в уступах між словами: а) перепона а: А як би, б) закордоном а: Бо нас може, 3) „Після трагічної події" в уступах між словами: а світлій а: З царства, б) казок а: Як уже відомо, ц) сліди а: Ці сліди а: „вияснюється", е) протест а: приднати, ф) Батьківщини а: Панахида, г) протест а: Замість містить в собі вістки від 1) 2) 3) а) ф) злочину з § 35 а) з. к., ад 3) б) а) г) виступку з § 300 зак. кар. і артику VIII. зак. з 17|12 1892 року ч. 8/63. Д. л. д. узнав доконану в дни 7. марта 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за перестудство на гривну до 4.000.000 Мп. — Львів. дня 10. марта 1924 (Підпис нечаткий.)

авторів". Зрештою історія Лабяк-Брехер, постійне жертвування доказів на поліцейські побої майже при кожному політичному процесі, факти страшних побоїв, наводжені в соймі українськими і білоруськими послами і т. ин. хіба вповні вистарчає до оцінки поліційних приємів.

„Вєк Нови" домагається вияснень і то прилюдних та докладних, щоби покласти край занепокоєнню і недовірю громадянства до поліції. Та хто має ті вияснення дати? Битим і катованим з правила не вірять, їх донесення до прокуратури (як напр. донесення п. Полюги і п. Яцури) роками лежать без ужитку, пок. Бесарабова не встане з могили, щоби бодай так як Брехер, описати страшні містерії, судові лікарі мовчать, бо не можуть прийти до остаточних висновків, а поліцаї не вбираються відбути прилюдної великодної сповіди. А вкінці, що тут вияснювати! Чи не вистарчає авторітетне ствердження головного коменданта поліції Борженцкого, який в буджетовій комісії з відкритим шеломом заявив, що „поліція часто послугується побоями задля вимушення зізнань". Чи треба ще більше вияснень?

„Гайдамацькі виступи".

Під таким вельми обіцюючим написом подає варшавська „Ржечпосполіта" з 16. ц. м.:

Соймова буджетова комісія на засіданні 14. ц. м. покінчила друге читання прелімінаря буджету міністерства внутрішніх справ. При обговорюванні тої частини буджету, що торкається державної поліції, а спеціяльно в розправі над позицією про слідчу поліцію пос. Васильчук (Український Клюб) своїм поведенням довів до інциденту. А саме закинув, що слідча комісія є гірша від большевицької чрезвичайки, як також дозволив собі на вислів, що кайданки є символом польської державности. Посли инших сторонництв, обурені поведенням пос. Васильчука, кинулися на нього, докоряючи йому за поведення українців в Сх. Галичині. Посли Васильчук і Дмитрюк серед загального гамору покинули салю.

Ревізори.

Польський пресі присвята.

Є одна дуже актуальна тема, до якої покищо не доглупалась польська преса. Це тема про те: як повинні виглядати ревізії, роблені поліцією в приватній хаті громадян, що живуть в такому цоступовому і пресучасному устрою, як республіканський. Польські публіцисти може навіть не вірять, що їх республика запозичила у цій спеціяльности найкращі зразки зі старого російського царського режиму. Боже мій! адже часи зміняються, а війна недурно доконала чудес своїми несподіванками!

Ми не маємо наміру обурюватись, що така погань, як нічні ревізії, існує в конституційній державі. Нехай обурюються ті, яким близче до серця повинна бути справа конституції та свобод їх держави. Ми перебули панщину — перебудемо і конституцію. Річ не в тому, що живемо в такій добі та атмосфері наелектризованій підозріннями, провокаціями та шантажами, що держава дбаючи за свою цілість не може позбутись такого необхідного засобу контролі щодо правовірности своїх підданих, як хатна ревізія. Річ у тому, щоби з моменту, коли існування в сучасних республиках мусить нагадувати на-пів вязничне животіння під вічним оком поліції — щоби цей батьківський догляд сам не ставав джерелом нових підозрінь, провокацій та шантажу.

Польські публіцисти, які не впали досіль жертвою поліційного підозріння і нічного нападу на свої хатні предмети, мають право не розуміти. Чого лякатись громадянинові з чистою совістю? Пішов на нього донос? — байдуже; він може супокійно чекати, поки не зявляться в нього представники законної влади і не перевірять, чи обвинувачення, кинені на його особу, є вірні. Правда, яка льояльна ідилля? Ми не хочемо вісилати польських патріотів до життєписів їх революційних предків, які також інколи й не розчоломкали: що таке ревізія? — а вже опинились на Сибірі. Нас цікавить попросту психольогія польських діячів, які не в силі звернути уваги на те, до чого може дійти державний апарат, переданий на відповідальних становищах у руки людей ледви грамотних.

Кинув добрий сусід на вас наклеп, що ви приготовляєте заговір на державу. Одної ночі вас стягають з ліжка і дозволяють вам ласкаво глядіти кілька годин на те, як усі ваші папері, книжки і сінники перетрушується або забирається до розсліду. Людці, які ледви чи скінчили нижчу гімназію, оком геніяльних детективів шукають між вашим шпаргаллям „познак". На вашім столі лежить напр. нескінчений лист до товариша з такою небезпешною фразою: „та про те, що знаєш, можу з тобою побалакати тільки устно..." —„познака!" Ви записали на клаптику паперу: бг. Зас. Рев. Ком. (засідання ревізійної комісії); як ви докажете, що це не засідання революційного комітету? А як розяснити сотки букв та цифр кинених десь колись на оспіх у вашім записнику —знаки, про які ваша память знає нині хіба стільки, що це були якісь буденні орудки та пригадки?

Комісар, який розпитує вас про гієрогліфи, має всі дані на те, що ви першорядний державний злочинець. Нема нічого більше підозрілого, заплутаного і революційного, як рукописи або записки намазані для себе самого, без гадки, що їх може хтось колинебудь прочитувати. Щоби розібратись у них, на це треба чогось більше як пересічної освіти інтелігента і доброї волі. А проте вони стають предметом аналізи людей, які ледви чи взагалі щонебудь читали у своїм житті. У найкращому раз ваші рукописи мандрують до якогось лябораторійного архіву. І скільки часу мине, покіль ви дізнаєтесь про їх кульгаву долю! До вас прийшли в ночі люде без ніяких урядових наказів, без візитових білєтів, без інформацій: за чим прийшли і за чим відходять. Ви находитесь у становищі нападеного у темну ніч на глухій вулиці. Але не маєте навіть права домагатись доказів, що ви не падаєте жертвою шантажу з боку переодягнених опришків. Ви мусите вміти розпізнавати „владу" на підставі зовнішнього вигляду, так само як ця „влада" мусить уміти розпізнавати вашу „благонадежность" на підставі ваших паперів, яких не в силі читати.

Байдуже, чи ви працюєте 10 літ над підручником годівлі курей або історією Ассирії! Ваші рукописи аж кишать від конспірації. Вам заберуть, ні сіло ні пало, вашу працю до „розсліду" на обмежений час. Хто зна, чи заждете на її звороти; пічнете знову щось списувати. А згадавши благодать конституції, станете вже придумувати над способами: як ховати „все те, що могло би видатись підозрілим". І не вийдете з дива, як одного дня станете справжнім конспіратором „по необхідности", „на всілякий випадок, для забезпеки". І коли десь на горищі винайдуть у вас скирту паперів зі списком рослин або хемічними знаками, ви не зможете розяснити, чому ви їх туди заховали, чому назви рослин не можуть бути псевдонімом членів таємного товариства, а хемічні знаки приготованим препаратом на пекольний винахід...

Хто не вірить, нехай почекає до найблизчої ревізії.

Похід проти українського шкільництва.

Starostwo w Rudkach.
Rudki dnia 10. marca 1924.
L. 145.

Do
Zarządu kółka ukr. Towarzystwa Pedagogicznego
w Komarnie
do rąk przewodniczącego Wielebnego Księdza Grzegorza Ulisza.

Kuratorjum Okręgu sskolnego lwowskiego nadesłało mi odezwę z daty Lwów 4. marca 1924 L. 2749/I. S. następującej treści:

Kuratorjum O S. L. stwierdziło, że kółko ukr. Towarzystwa Pedagogicznego w Komarnie jako właściciel oraz kierownictwo pryw. szkoły ruskiej w Komarnie nie czynią zadość poleceniom Rady szkolnej powiatowej w Rudkach, a nadto tż nauka nie odbywa się według obowiązujących dla szkół programów ministerjalnych jak to wykazały 2-krotne wizytacje inspektora szkolnego w czarwcu i listopadzie 1923 — Okazało się więc niewątpliwie, że w szkole tej nie są przestrzegane przepisy szkolne i zarządzenia nadzorczych władz szkolnych. — Ponieważ reskrypty Rady szkolnej powiatowej w Rudkach z dnia 4. sierpnia 1923. L. 2424. oraz z dnia 28. listopada 1923, L. 4145. przesłane zarządowi pryw. szkoły ruskiej w Komarnie domagające się usunięcia niewłaściwo ści pod zagrożeniem odebrania zezwolenia na prowadzenie szkoły, pozostały bez skutku i niema innego sposobu usunięcia sprzeczności i braków, przeto zaistniały w całej pełni warunki zamknięcia szkoły po myśli § 73. obowiązującej dotąd ustawy szkolnej z 14. maja 1869. Nr. 62. austr. dzien. praw państwa w związku z § 211 regulaminu dla szkół ludowych z r. 1907. Wobec powyższego stanu rzeczy oraz faktu, że istniejące w Komarnie dwie szkoły powszechne zaspakajają w zupełności potrzeby kulturalne i religijne społeczeństwa ruskiego Kuratorjum O. S. L. uprasza o bezzwłoczne zamknięcie prywatnej szkoły ruskiej w Komarnie i doniesienie o wykonaniu. O tem zawiadamiam równocześnie Województwo we Lwowie. Kurator Sobiński w. r.

Na tej zasadzie Starostwo wydaje zakaz dalszego prowadzenia w mowie będącej prywatnej szkoły utrzymywanej przez P. T. z tem nadmienieniem, że przekraczający ten zakaz będą karani na podstawie § 7. i. 11. ces. rozporządzenia z 20. kwietnia 1854. Dz. u. p. Nr. 96. na grzywnę do 200 zł. p. albo karą aresztu do dni 14. stosownie do tego, czy ta lub owa kara wyda się skuteczniejsza.

Od tego zarządzenia o ile ono dotyczy strony administracyjno-prawnej przysługuje P. T. prawo rekursu do Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie przez tutejsze Starostwo w ciągu 14 dni od dnia następującego po dniu doręczenia niniejszego orzeczenia.

Wniesiony ewentualnie rekurs niema jednak mocy wstrzymującej wykonanie orzeczenia w myśl § 93 rozporządzenia min. z dnia 17. marca 1855 dz. u. Nr. 52.

Starosta *Lenczewski.*

До повищого розпорядження Староства в Рудках належить додати деякі пояснення: Згадана школа нар. Кружка У.П.Т. в Комарні істнує вже четвертий рік, себто від вересня 1920 р. Кождого року візитував її шк. інспектор з Рудок п. Бенявський зн. досі чотири рази. Останню візитацію відбув 23. XI. 1923, а вслід за нею одержала Старшина Кружка У.П.Т. в Комарні лист з Ради Шк. Пов. в Рудках з 28. XI. 1923, в якому та остання домагалась від Кружка виповнення 9 точок на протязі 1-го місяця, себто до кінця грудня 1923 р. (м. и. щодо введення управою школи польської мови яко урядової як у внутрішньому так і зовнішньому урядуванню, переведення слідства дотично невідбутого свята коедукац. комісії, 2/3 сил учит. з іспитом кваліфікаційним, непридержування пильно регуляміну навчання (спец. відносно польської історії і географії) і и.). На те у відповідь Старшина Кружка У.П.Т. в Комарні 9. XII. 1923 знову вислала порученого листа до Ради Шк. пов. в Рудках. І здавалось, що справа в той спосіб буде полагодженою. Принайменше сподівались ми поновної візитації, чи то контролі інспектора Бенявського при кінци грудня 1923 р. а радше в перших днях січня 1924 р., чи згаданих 9 точок письма Р.Ш.К. пов. з 28. XI. 1923 Кружком (Управою школи) виповнено. Б. управитель Д. Курилович поїхав до інспектора в Рудках при кінци грудня 1923 р. і поінформував його про стан школи, але сам інспектор п. Бенявський ані більше не заглядав до нашої школи ані письменно не інформувався про виконання згаданих домагань Ради Шк. пов.

Аж тут несподівано 13. III. ц. р. одержує Старшина Кружка У.П.Т. в Комарні повище письмо. В тій справі вже вибралась делегація батьків до Староства і до інспектора в Рудках, але мабуть безуспішно. *Комарнянець.*

Наддніпрянська Україна.

Постава селянства.

Під датою дня 5. березня доносять з Харкова, що Центральний Комітет комуністичної партії большевиків України рапортує політичному бюрові партії про невеселі для комуністів настрої селян, які зявилися на цілій серії т. зв. селянських безпартійних зїздів. На цих зїздах, що відбувалися на всьому просторі України, помічено гострий спротив селянства в політиці та роботі компартії. Учасники зїздів — біднота і середняки протестують проти високих цін на промислові вироби, проти важких тягарів т. зв. єдиного сільско-господарського податку і проти непорядків та тяганини по большевицьких державних установах. Кооперативні установи (державні! — кооперація там рівнож націоналізована) є предметом завзятої критики. Зїзди приймають постанови про зачинювання кооперативних підприємств, які не задовольняють потреб сільського населення а противно обтяжують лише буджет селянина. Представники компартії, хоч і прислухуються селянам та переконують їх в доцільности комуністичної політики, то все одно всі їхні пропозиції зїздами відкидаються.

Величезну ролю в агітації проти компартії відграють безробітні, що повертали до села з фабрик. Завдяки їхній роботі ліквідуються сільські партійні організації а в першу чергу комсомольські (Комуністичний Союз молоді), членів яких селяне бойкотують. Сельські Ради і волостні виконкоми (Виконавчі Комітети Рад) поповнені підчас виборів з грудня 1923 р. бувшими безробітними виявляють сильне протиділання відповідальним партійним робітникам і параліжують їхні стремління впливати на працю сільських державних і громадянських установ. На кінець Ц. С. К. П. Б. У. попереджує політбюро про можливі заворушення між селянами, коли весною буде здержана з яких небудь причин видача насіння для посівів, або коли буде припинений розділ мертвого інвентаря, для придбання якого зібрано поважні суми і від сільського населення.

Заборона вивозу хліба.

Економічна Нарада при Центральному Всеукраїнському Виконавчому Комітеті в Харкові розглядаючи справу підвишки цін на хліб на всьому просторі Лівобережної України, що доходить місцями до 1 рубля золотом за пуд жита, рішила: Зважаючи на це, що подорожіння хліба важким тягарем паде на буджети робітничих селянських підприємств і спричиняє небажані неспокої між робітниками, Економічна Нарада постановляє заборонити вивіз хліба з харківської та катеринославської губерній і з тих усіх околиць, що межують з Донецьким басейном.

Фабрикація польських шкіл.

Нижче подаємо дослівний відпис протоколу засідання громадської ради в Угерцях Незабитівських пов. Городок, сфабрикований наказним війтом Яном Хмель в порозумінню

Преса.

Оригінальне висвітлювання.

Останнє 10. число берлінського „Літопису" забрало голос в університетській справі з нагоди розгляду освітньою комісією польського Сенату петиції в справі удержавлення приватніх українських високих шкіл у Львові з червня минулого року. „Літопис" пише таке:

„Освітня комісія „пригадала" урядови соймову ухвалу з 1923 р. про утворення українського університету до 1924 р., по м жности.. у Варшаві. Українське громадянство в Галичині приймає се р шення як наругу і визов, хоч його давно вже треба було сподіватись (підкреслення наші — Р. д.) Наша університетська політика не мало причинилася до того, що ми стратили наш фактичний „стан посідання" на львівськім університеті; до того не можна заперечити, що в деяких українських колах здавна помітні змагання до Варшави. Значить, треба рахуватися з можливостю, що в осени цього року повстане карикатура українського університету у Варшаві... — з ним або без нього — однакового".

Коли шановний автор цих рядків має на увазі нашу університетську політику під Поляками, то він мабуть свідомо помиляється коли твердить, що наша політика довела до втрати наших прав і „нашого стану посідання" на львівському університеті. При втраті нашого „стану посідання" не було місця на ніяку політику, бо Поляки поставили Українців перед доконані факти. Вони просто заборонили українській молоді в 1919 р. вступ на державний львівський університет і зробили українські катедри нечинними. А небіжчик проф. Стебельський не бажаючи стратити посади викладав на українській катедрі по польськи. На ділі лише Поляки скасували українські катедри. В цьомуж році Поляки поступили ще краще з нечинною катедрою української літератури, яку займав проф. д-р Студинський. Польський професорський корпус університету Яна Казиміра просто запротестував проти цього, щоби проф. Студинський рахувався його членом і обтяжував університетський буджет на неістнуючій катедрі. Уряд пішов протестові на стрічу і переніс платню (в половинному розмірі!) проф. Студинського до буджету Варшавського університету. Чи це сталося за згодою проф. Студинського, ми не знаємо. Але факт остає фактом! І при чімже тут наша університетська політика? Нас все ставили перед доконані факти в наших справах. Не ми стратили наш „стан посідання" а противно Поляки його знасилували і насилують дальше. Бож переношення проф. Студинського до Варшави має місце саме в часі, коли на польському львів. університеті записаних понад 400 Українців (так каже офіціяльна статистика!). Хтож має вчити тих Українців української літератури? Поляки й на це собі порадили, бо ввели лекторат „малоруской мови" а проф. Лєр-Сплавіньскі не встидається оголошувати читання памятників „малоруской" літератури в семінари при катедрі славістики, яку займає. І так Поляки перейшли до порядку денного над катедрами української літератури. При чомуж тут наша університетська політика?

Цікаве дальше, де автор відкрив ці помітні змагання деяких наших кругів до Варшави у цій справі? Ні одна українська партія, ні один український орган не допускали і не допускають навіть думки про те, щоби Українці могли погодитися на якийсь сурогат українського університету у Варшаві. Тай чи взагалі можна би тоді говорити про український університет? Всі українські газети дали вже достаточні вислови настроям громадянства в цій справі. І саме наш орган був перший, який зареагував на такий проект як на наругу і визов з польського боку, що тепер саме й повторяє шан. автор.

Та найоригінальнійшим у автора виходить слідуючий „пассус":

„Згадана петиція львівських Українців домагалася державного, себто з політично-адміністративного боку польського, університету з українською викладовою мовою. Як би ми були зберегли наші права і „стан посідання на львівськім університеті, Волись ім. Франца І. тепер ім. Яна Казимира. то ми не могли б у сьому нічого змінити, та ми ми фактично покинули старий львівський університет і хочемо власної, самостійної і національної високої школи, то се настирливе домагання державного характеру для нашої майбутньої (або теперішньої приватної) Alma Mater може тільки бентежити".

Тут випадає хіба тільки руками розвести над тим дійсно оригінальним підходженням до всієї справи і над *тими хаотичними поняттями*, що містяться в наведених словах. Якби... тоби, а якби ні... тобі так! Як би ми зберегли наші права...? то ми не могли би в сьому нічого змінити? — В чому? Як що йде про петицію, то виходить, що такий шлях був би, на думку автора, доцільний та добрий. А він саме жалує, що ми „фактично покинули старий університет". Та тутже авторові не зрозуміло, що ми й покинули і домагаємося удержавлення, що його очевидячки й бентежить.

Перш за все ми не покинули, нас вигнали, а як би покинули, то чи це не дає нам права домагатися удержавлення в значінню фінансування нашого університету від держави, яка побирає страшні податки й данини з нашого населення? Чи ми маємо нашу народню кервавицю дарувати польській державі. Так, нас вигнали, але це не значить, що ми з наших прав зрезигнували. Тай цікаво, що за мотиви керували автором, що підсуває нашому громадянству таку гадку, „що ми фактично покинули"? Та слід авторові знати ще й це, що Українці не обмежилися до самої петиції про удержавлення. Ні! Вони робили відповідні заходи й біля легалізації існуючих приватних Високих Шкіл шляхом заснування легального товариства „Кураторія Українських Високих Шкіл у Львові" для їхнього удержання і злегалізування. Відповідні кроки пороблено рівночасно з петицією. На жаль автор їх переочив. Польська влада не допустила до заснування такого товариства і тим самим унеможливило легалізацію приватного українського університету.

А на сам кінець то вже саме найоригінальнійше:

„Ось головний орган української преси у Львові знов крушить копіє за утворенням польсько-державного університету з українською викладовою мовою (на зразок инших державних шкіл?) і ніхто не перечить тому. Досі були ми переконані, що українське громадянство в Польщі ділиться тільки на два обози: непереєднаних самостійників і опортуністичних автономістів; тепер бачимо, що є ще третя категорія, мабуть найсильнійша (бо заставляє всіх инших мовчати) — категорія польських державників. Дивні діла твої, Господи!"

Ми не знаємо, який це передовий орган? Бо кождий орган має претенсії бути передовим. Знаємо, що найбільше передових статей про державний університет помістив у останніх часах „Наш Прапор". Ми не ломили ніколи копія за польським державним університетом для Українців по польським шабльоновим зразкам. Цеї матерії ми не торкалися, бо шкодували просто паперу, так, як взагалі ця справа не входить тепер в обсяг актуальности. Але й в инших органах, отже і в „Нашому Прапорі" ми рівнож не бачили ломання копія за польським державним університетом для Українців! Це відкриття автора! Ми писали про удержавлення істнуючого українського університету а він хіба не заповнений польським державним змістом.

А вже цей довільний поділ нашого громадянства в краю дійсно сердечно оригінальний. Автор відкрив між Українцями ще й третю категорію польських державників. Відкриття безперечно американське, хоч і зроблене в Берліні. Не знаємо, чи взагалі можна так завзято краяти на троє наш національний організм, що опинився під Польщею, але як хто забажав бути оригінальним з першого речення, то мусів бути таким до кінця.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Венізеліоти проти уряду.

На зборах уміркованих венізелістів під головуванням Кафандаріса 120 голосів заявилося проти підтримки нового уряду Папанастасію. Лише десять послів висказалося за піддержкою нового уряду. Велика більшість венізелістів рішила прямувати до повалення уряду Папанастасію та створити новий коалійний кабінет під проводом Руссоса, що стоїть на чолі уміркованих републиканців.

Підвишка вартости франка.

З Льондону повідомляють, що по одержанню відомостей про уділення французькому банкові кредитів в Америці та Англії курс франка піднявся зі 112 на 106 за фунт штерлінгів. Ледви чи можна сумніватися в цьому, що фінансова підтримка Франції американськими і англійськими банками прийшла завдяки уступкам французького уряду в репараційних справах. „Дейлі Нюз" пише про це так: Спроба усталити французький франк робиться не тільки в інтересах Франції, але ще більше в інтересах всієї Европи. Одначе Франція не повинна забувати про це, що якіб не були корисні результати позички, то вона являється тільки паліятивом і що ділання її може бути лише тимчасовим. Позичка не звільняє Франції від обовязку впорядкувати свої фінанси. Неминучим є провірення всієї французької політики в Рурі. Підтримку оказується для Франції тому, щоби вона змогла відітхнути. Треба надіятися, що Франція накінець зрозуміє в часі того віддиху недоречність своєї агресивної політики в Рурі.

Бомба в англійській місії.

З Атен повідомляють, що 11. березня вечером експльодувала в англійській місії динамітова бомба. Ніхто з урядників місії не потерпів. На другий день ранком знайдено в румунській місії шість динамітових патронів. В републиканських колах твердять, що зробили це монархісти з метою скомпромітування републиканського устрою та спричинення таким чином чужої інтервенції. Уряд скріпив поліцію двома баталіонами війська задля скріплення охорони чужодержавних посольств. Ведеться гостре слідство.

І Китай визнає.

По відомостям з Пекіна, китайський уряд визнав де юре Союз Радянських Соціялістичних Республик.

в місцевим учителем Поляком. Протокол вписаний в книгу гром. писарем Якубом Гуппертом (нім. кольоністом зі Стоділок) на приказ Яна Хмеля. Цей то писар підписав на протоколі радних без їх згоди і відома. Про списання тої „ухвали" довідались радні щойно два тижні тому, коли враз побачили, що учитель від якоїсь пори завів у школі польську викладову мову. Зазначується, що в громаді є всього в шкільному віці 10 дітей лат. обряду.

Писар заявляє, що він зробив це на приказ війта і що він сам в першій хвилі не призадумався над можливими наслідками цього документу.

Чи зроблено який ужиток з цього протоколу в напрямі зміни викладової мови на разі невідомо, бо війт Ян Хмель в міжчасі помер (вертаючи пяним до дому замерз на санях). Однак є фактом, що в школі йде вже наука на польській викладовій мові.

Дивуватись тільки треба, що в селі є священик Українець і не звернув на це уваги в свойому часі, та не старається поробити відповідних заходів в напрямі привернення української викладової мови, чи то перешкодити переміні української викладової мови на польську.

Протокол без якихнебудь змін, у первісній його орто-

Protokół posiedzenia Rady gminnej z dnia 2/XII. 1923.

Obecni Radni:

Obecni: Jan Chmiel n. gminy, Fedko Lylyk, Wasyl Hredil, Wasyl Jurkiewicz, Hryńko Ikawy, Andruch Jakuba, Hryńko Kucar. Naczelnik gminy konstatuje, że na dzisiejszy posiedzeniu zebrało się w pełnej liczbie radny, uznaje komplet zdolny do powzięcia uchwały i otwiera posiedzenie. Naczelnik gm. przedstawia rady gminny o zmiany języku wykładowy na język polski tylko z tem, że ruski ma być przedmiotem jako język religijny gr. kat.

Rada gminna jednogłośnie uchwaliła na dzisiejszym dniu, aby znieść język wykładowy w szkole ruskiej 2. kl. w Uhercach niezabit. polski z tem, że język ruski ma pozostać jako przedmiot i w nauce religi gr. kat.

Na tem zakończono i podpisano.

Uherce dnia 24./XI. 1923.

Jan Chmiel n. g.
Hryńko Ikawy
Wasyl Jurkiewicz
Hryńko Kucar
Fedko Łyłyk.

Ось якими способами й якими чинниками ведеться місію „культур-трегерства" на „великому" Сході!

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашне (59) число число „Діла" порізане знову до невпізнання: цензура скреслила цілу передову статтю про 14 березень і більшість „Після трагічної події". Теж само сконфісковано новинку в звязку зі справою бл. п. Ольги Бесарабової.

— **„Свобода", популярний політичний** тижневик (орган видавничої спілки „Діло") збільшує свій обем. Найблизче (12) число вийде вже на 12 сторінок. Покищо у такому обемі виходитиме „Свобода" кожний другий тиждень переплітаючи з числами на 8 стор., одначе швидко перейде на 12 стор. на постійне. Взагалі кожне число „Свободи" буде ілюстроване бодай 2-ма ілюстраціями.

— **Підвишка почтових оплат.** З днем 16. ц. м. за звичайну листівку (в краю) буде платитися 150.000 мп., за лист 250.000, за друки 80.000, за поручений лист 400.000, швидкий 750.000, одно слово телеграми 150.000 мп.

— **Переслідування емігрантів.** Доля трусів і арештів не тільки торкається „східних квесів, але й західних, у місцевостях наскрізь польського характеру й далеко від якихось політичних центрів. І так 10. ц. м. явився на тартаку Левандовского в Гайнівці к. Бельска (Пол. Шлеськ) комісар поліції в асисті поліціянтів і перевів строгу ревізію у всіх працюючих на тартаку Українців-емігрантів з Наддніпрянщини. Забрали всі приватні листи емігрантів й заарештували п. Немирівця та відставили до Бельска. По слухам арештовано так само п. Татарка. Причина трусів і арештів—як звичайно—невідома.

— **І є воєводою і не є.** Як вже повідомлялось нами — теперішній урядуючий заступник львівського воєводи Зімни є призначений воєводою. Номінаційний декрет вже підписаний, лише дати нема на ньому. Причиною цього є — образа п. Грабовского, якому не сподобались, що дали йому „відпустку" без попередньої поради з ним і його згоди. Грабовскі вніс скаргу до Адміністраційного Трибуналу, й перед полагодженням цієї справи призначення Зімного воєводою мусить лежати на столі у през. Войцеховского.

— **Вільно тримати доляри!** У соймовій скарбовій комісії посол Фростін вніс резолюцію, щоб уряд видав виразне розпорядження, ноясніюче, що посідання чужих валют є дозволене, і щоб законодатним шляхом унормовано заключування договорів в чужих валютах. Посли гостро критикували поведінку місцевих поліційних і скарбових властей, які завсіди ще перетрушують людей і помешкання в пошуканні за валютами і шикановть

ОСТАННІ ВІСТИ.

Справа Бесарабії.

На засіданні румунського парляменту 15. ц. м. палата віддала честь французькому парляментови і правительству за ратифікацію конвенції в справі Бесарабії, підписану Румунією, Францією, Англією, Італією й Японією. Румунський мін. фін. іменем правительства заявив, що голосування в французькій палаті над проєктом і промова Поанкаре, доказують перед усім світом, що Бесарабія належить до Румунії.

Рос. Аг. Тел. звідомляє в Москви: Ратифікація французьким парляментом т. зв. бесарабського проєкту Ради амбасадорів викликала у совітських правлячих кругах загальне обурення і вважають його маніфестацією теперішньої більшости французького парляменту проти совітів. В Москві інтерпретують ухвалу французької палати так, що Франція спішить з помічю найреакційнішим румунським колам, щоби попертн Румунію в переговорах, що мають відбутися у Відни. Одначе цей крок не вплине зовсім на становище совітської делєгації на конференції у Відні.

Німецький канцлер приїде до Відня.

„Н. В. Ж." звідомляє з Берліна, що небаром приїде до Відня німецький канцлер Маркс, а з ним мін. заграничних справ Штреземан. Ціллю переговорів сфіналізування гаазького договору.

Китай визнав совіти.

Ларіські часописи звідомляють, що Китай визнав совітське правительство.

Рішення Союза Народів в справі Клайпеди.

З Женеви звідомляють: Рада Союза Народів зліквідувала справу Клайпеди. Литва прийняла проєкт Дейвіса, представники 4-х великодержав також. Литва ратифікує конвенцію з великодержавами, а тоді великодержави признають леґальний характер литовської суверенности на терені Клайпеди.

Лейбур Парті проти правительства.

В партії праці повстали опозиційні ґрупи невдоволені з політики Мек Донельда. Ґрупа независимих соц. домагається від правительства радикальнішої політики щодо соціялізації власности. Шотляндська ґрупа домагається більшого узглядненння льокальних прав. Опозиція є проти витрати ґроша на будову 5 нових кружляків і на европейську політику.

Совіти й Ватикан.

Новий сов. амбасадор у Римі Юренієв заявив представникам преси, що розвязка досі неполагоджених ще сов.-італійських справ залежить від становища Апостольської столиці. Вона повинна передусім визнати де юре С. Р. Р.

Інтерпеляція в справі гармат.

Англійський пос. Ермон повідомив Мек Донельда, що інтерпелюватиме його в парляменті 1) чи замітка Мек Донельда про Поанкаре і про зброєння в зах. Франції торкається далекоиосних гармат уставлених на двох місцях французького побережжя? 2) чи правительство має точні вісти про істнування цих гармат.

Анґлії ґрозить загальний ґірничий страйк.

В Анґлії заноситься на загальний страйк вуглекопів. Вони жадають 40 пр. підвишки. Правительство запросило на переговори представників копалень і шахтярів.

†

О. НЕСТОР РУДНИЦЬКИЙ

парох Яблінки, помер дня 13. с. м., по тяжкій а короткій недузі заосмотрений Найсв. Тайнами в 60 році життя а 35 р. священства. Похорони відбулися в Яблінці дня 17 с. м.

В. И. П. 1—1

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ ЗАРАЗ особної комнати з цілим удержанням. Платня після умови. Зголошення до Адміністрації „Діла" під д-р Х. У. 1565 1-7

ПОЗІР ЖОВКВА! Реальність майже в ринку, біля ОО. Василіян сейчас на продаж. Докладні інформації: д-р Коноль, Жовква. 1568 1-2

УЧЕНИК гімн. знайде приміщення при інтеліґентній родині. Відомість в годинникаря, Руська 3, Львів, або Народня Гостинниця. 1564 1-1

СТУДЕНТ ПРАВ, б. старшина У. Г. А., пошукує відповідного заняття. Ласкаві зголошення просяться слати до Адміністрації „Діла" для „Правника". 1567 1-4

ПРОШУ АКАДЕМІКА, вправного в наученню співу і в веденню хору, для зреорґанізування вже істнуючого хору і лекцій співу в ґімназії в двомісячну гостину до мене. Негайні зголошення о. д-р Пелліх, парох Радехова. 1569 1-2

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

РОБІТНИЦЬ

способних зі свідоцтвами, або поручennям до наших робітень БІЛЛЯ, як також гафтярок і вишивачок просимо зголоситися зараз в нашій конторі між 8—1 і 3—6 год. попол. Платня висока, праця мила у своїй установі. Вп. Членів і Прихильників наших просимо нам ласкаво поручити які добрі сили. 1—3

ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА

„ТРУД", Львів, Ринок 39. (вл. дім).

Кооперативний Банк „ДНІСТЕР"

Тов-о з обм. пор. у Львові

вул. РУСЬКА 20.

приймає під найкориснійшими услівями

Вкладки з забезпеченням валюти,

переводить купно і продажу всякого рода товарів і сирівців, уділяє вальоризовані позички векслеві і товарові, зачети на під- 1512 клад акцій і т. п. 4—5

Подяка.

Від щирого серця приношу велику подяку В. Ш. Українському громадянству м: Берестя на Поліссю на чолі з Товариством „Просвіта", секцією відродження національного танку, ґуртком жінок-Українок, та В. П. пані О. Левицькій, а рівнож ґурткові аматорів у м. Вишневці на Волині на чолі з панною Т. Бодасюковою, В. П. проф. Івану Оболонському у м. Клевані на Волині, секції відродження національного танку у м. Кремінці на Волині, В. П. о. Лишинякові у Львові, Товариству охорони дітей й опіки над молодю у Львові, Управі українського товариства допомоги еміґрантам з Великої України у Львові, за те співчуття і щиру матеріяльну допомогу, яка мені була прислана в тяжкий і трагічний для мене час.

Приймість і від мене мій поклін, подяку і запевнення високої до Вас пошани.

Василь Авраменко, артист-балетмайстер у Львові, дня 10 березня 1924 р.

Подяка.

За заяви співчуття і за участь в похороні нашого незабутнього і дорогого сина і брата бл. п. Романа Евгена, що о дякуємо: Преосвященному о. д-рови Бонецькому, епископови луцькому Впр. і Рсв. ОО. офіціялови Біленькому, пралатови Пясецькому, крил. Ковальському, Впп. ОО. Совітн. д-рови Мигковському, дирек. Дзеровичови, з окрема за сердешне нагробне слово, Стефановичови Громницькому, Кархутови, Гірнякови, Садовському, Туркевичеви, Дуткевичеви, докторови Левицькому, Бачинському, д-рови Костельникови, докторови Застирцерн, Ярмоличеви, Вознякови, Біленькому, Новосадови, Лончині, Любинецькому Йосифови, д-рови Лабі, Каштанюкови, Васильову, Ковалюкови, Ч. св. В. В., всій Рідні, Впп. львівським Громадянам і добрим Товаришам Покійного, Членам церковних братств та всім, що віддали послідну прислугу Покійному.

Ольга і о. Іван Рудовичі, родичі, *Олександер і Мирон*, брати. 1—1
1563

Ширіть наш часопис!

Повідомляємо П.Т. Кооперативи і Купців,

що ми обняли виключне посередництво на цілу Галичину фірми:

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ПЕРЕТВОРІВ М. ЛІЩКОВСЬКОГО У ВАРШАВІ

вироблююча о незрівняній якости:

мило „ВЕНУС" 65%, мило „ЛЄВЕК" 56%, мило сіре „ТОВОТТЕ" для промислу і рільництва.

Для вигоди наших П. Т. Відбірців, відкрили ми фабричний склад у Львові площа Голуховських 1 (Будівля Скарбка)

З поважанням

„РОДОГАН" Торговельно-Промисловий дім **Рогатин і С-ка**

Ч. телефону 13—20

Львів, вул. Оссолінських 6. 1524 3-3

При більшім відборі кредит.

Нехай устануть нарікання на брак взірцевих читанок.

Кожда дитина може легко й скоро навчитись по українськи читати, уживаючи повістково-образкового букваря п. з.

ПЕРША КНИЖЕЧКА до читання і ДРУГОЇ КНИЖЕЧКИ по читанню для другого року науки.

Ціна 2·50 і 3 одиниці.

Хто уживає цих читанок, той поширює ідею рідної школи і причиняється до створення основ під нову українську школу.

Просимо цих читанок домагатися у всіх книгарнях. 1539 3—3

Замовляти у: **М. Матвійчука, Львів, Панська 17. III.**

Для учителів поручаємо АНДРУХОВИЧА Ручну працю з дуже гарними кольоровими взорами. Ц на 2·50.

Дописи.

Лавадно. Гімн шиють! Перед війною істнували в Комарні „Січ" і „Сокіл". Обі Товариства розвивалися гарно. За інтересовою студентів відновлено „Січ" в серпни 1922 р. Розвивалася вона гарно, між иншим уладжено „Січею" 4 аматорські вистави, переведено коляду на народні цілі, в літі відбувалися неділі і свята ґімнастичні вправи. Се робота була очевидно солею в оці нашим „можовладям" і в червні 1923 р. Товариство „Січ" в Комарні розвязано розпорядком староства в Рудках. Як мотив розвязання Тов. додано брак числа рескрипту б. намісництва у Львові, яким затверджено статут Тов. „Січ" в Комарні. На місце розвязаної „Січи" відновлено в серпни 1923 р. Тов. „Сокіл" в Комарні. Перешкод з боку польської влади не сподівалося, бо „Сокіл" має і оригінальний статут потверджений б. намісництвом у Львові і число рескрипту, яким сей статут затверджено. Та нема нічого нового під сонцем. Староство в Рудках резолюцією з дня 7. січня 1924 р. не прийняло до відома донесення про скликання загальних зборів „Сокола" в Комарні в дни 12. серпня 1924 р., бо згідно з актами староства в Рудках Тов. „Сокіл" в Комарні заперестало свою діяльність ще в 1911. р., а пізнійше підчас війни взагалі перестало істнувати. Проти сеї резолюції внесено зараз рекурс до львівського воєвідства. В рекурсі предложено урядові письма з 1914 р. від староства в Рудках до „Сокола" в Комарні і статут потверджений був. Намісництвом у Львові дня 24. IV. 1913 р. на доказ, що Тов-о „Сокіл" в Комарні не заперестало своєї діяльности в 19 1 р., а вело її дальше і по 1911 році. Що до неістнування підчас війни Тов-о покликувалося на се, що взагалі підчас війни всі Товариства заперестали свою діяльність в Східній Галичині. На сей рекурс прийшла відповідь дня 9. березня н. р. Именно староство в Рудках письмом з дня 29. лютого 1924 р. повідомило Тов-о „Сокіл" в Комарні, що в наслідок рескрипту львівського воєвідства з дня 17. лютого ц. р. рішення староства в Рудках, що до закриття Тов-а „Сокіл" в Комарні затверджено. Рівнож резолюцією тогож староства в Рудках з дня 1. березня 1924 р. розвязано Секцію Українського Студентського Союза в Комарні на тій основі що Український Ст. Союз у Львові розвязано ще в 1921 р. Цікаво, що староство в Рудках аж за три роки застосовувало рішення львівського воєвідства до Секції У. С. С. в Комарні, а перед тим не бачило причин до розвязання Тов-а. І так за короткий час розвязано в Комарні три Товариства: „Січ", „Сокіл" і „Секцію У. С. С." в Комарні.

Однак сього ще мало нашому „братньому" народові. Письмом староства в Рудках з дня 10. березня 924 р. закрито б-тяклий ову приватну українську народню школу Кружка У. П. Т. в Комарні на приказ львівської куратории *).

Істнує тепер в Комарні ще лиш одиноке Товариство, а именно чит. „Просвіти" і Драм. Амат. Ґурток" при тій же читальні. Так сповняють Поляки свою „культурну місію на обездолених, славних „кресах".

*) Докладно про закриття цієї школи — гл. „Похід проти української школи", в ономуж числі. — Пр. Ред.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

В друкарні Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 61 (10154). Львів, середа 19. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Жовта книга.

Нові дипльоматичні документи. — Їх вага. — Мета Французької окупації і її наслідки. — Англійська опінія. — Ріжниці поглядів. — Самостійна акція Засоби мирної полагоди.

Французький уряд видав 8. ц. м. т. зв. Жовту книгу, присвячену питанню охорони Франції перед німецькою агресивністю. У цій книжці зібрано документи, починаючи від першого меморіялу марш. Фоша, переданого 10. січня 1919 на Мирову Конференцію аж до звітів з офіціяльного листування французького та англійського уряду щодо „пакту" між двома державами, пропонованого безпосередно перед французькою окупацією Рури, „пакту", який перестав бути актуальним.

Згадана книжка цікава для нас тим, що дає в офіціяльних документах живу картину дипльоматичного діяльоґу, який вели дві великі держави на тему становища супроти Німеччини і замирення европейських конфліктів. У ній зарисовуються різко дві розбіжні лінії двох ріжних політичних світоглядів, метод і цілей: Франції та Англії, з яких кожна зокрема робила спроби взяти провід европейських справ у свої руки в найбільше складні моменти повоєнного безладдя. Чому французький уряд видає саме тепер такі документи? Йому, здається, залежить на тому, щоби знову зробити актуальним одно гасло, яке на протязі останнього півтора року відійшло на другий плян, під впливом свідомої французької політики. Цим гаслом справа безпеки Франції.

На довго перед окупацією Рури, Франція протестувала проти гадки, що метою цієї окупації є „забезпечитись на кожний випадок" перед Німеччиною. Вона зайняла Руру на те, щоби добути від Німеччини відшкодування (репарації). У цьому покликувалась невинно на авторитет Репараційної Комісії. Окупаційна 15-місячна акція доказала, що для добуття гроша вона недоцільна. Тимчасом Франція розташувалась цупкійше у Надренії. А проте французький загал побачив, що окупація як фінансова операція скінчилась погано: економічна рівновага Франції захиталась. Уся проблема німецьких відшкодувань спочиває нині в руках „Комітету знавців", який незабаром приголосить свій осуд; окупація Рури не може вийти фінансово у добрім світлі. Ось чому „Жовта книжка" хоче питання Рури та Надренії заступити иншим: про французьку охорону перед можливим наступом.

Характеристичне те, що французька опінія полемізувала завзято весь час з англійською пресою, яка наєдно повторяла, що Франція займає німецьку територію не з фінансових причин, а з мілітарно-стратегічних. Англійські пропозиції, щоби обговорити спільно справу „охорони", відкидались. В Англії є сильні симпатії для оборони мирних домагань Франції. Там переважає погляд, що Франція находиться у в чий небезпеці з боку сильнійшого чисельно та організаційно ворога, Німеччини. Зріст думок про „реванж" з боку Німеччини є дійсною загрозою европейського миру. Розуміють в Англії і те, що Франція має жаль до своїх союзників, з яких деякі, як напр. Зєдинені Держави, підписавши Версайський договір, хутко обмили по цьому руки. Щоби не лишатись самотною, Франція хотіла ввійти у новий близчий союз з Англією. Історію цих спроб оповідає „Жовта книга".

Між Францією та Англію позначились сильні ріжниці поглядів уже підчас Мирової Конференції про засоби вдержання т. зв. німецької небезпеки. Ці ріжниці загострились у 1921 р., коли Франція не хотіла згодитись на тісний контакт між двома генеральними штабами; далі, коли Англія не хотіла згодитись на французьку інтерпретацію щодо „німецької агресивности"; Англія обіцювала боронити Францію перед безпосереднім наступом Німеччини, але не хотіла вважати атакою Франції факт, коли Німеччина напр. зaатакує Польщу. Франція домагалась, щоби Англія виступила з нею проти „агресивности" Німеччини, без огляду на те, в якій частині Европи ця агресивність виявиться. Така формула видалась Англійцям надто розтяжною, себто надто рисковною. Щоби на неї згодитись, треба було найти взаємне порозуміння у всіх питаннях европейської політики. Спроби Льойда Джорджа в цьому напрямку, на генуенській конференції, не дали ніяких вислідів.

Ось чому Франція пішла сама, власним шляхом. Нині вона ставить у своїй офіціяльній книжці ще раз старе питання про „спільний фронт" союзників. Вона рахує на пригожий момент, коли новий англійський премієр шукає засобів для зміцнення англійської політики дружбою з Францією. Англія не сказала ще свого остаточного слова, як уявляє собі охоронний вал перед Німеччиною. Франція не довела своєї розмови до кінця, коли рішилась на самостійну політику. Нині становище Англії таке, що окупація Рури та Надренії не є доцільною ні економічно, ні мілітарно. Окупація причинилась до зміцнення у Німеччині духа ворожнечі супроти Франції. Одночасно збільшила тривожні настрої самої Франції у звязку з новими економічними труднощами. Англія не легковажить собі мілітарних охоронних засобів; вона тільки підкреслює те, на чому настоювала підчас Мирової Конференції, що між двома ворогуючими народами треба витворити такі умовини співжиття, щоби небезпека збройного конфлікту між ними щораз більше зменшувалась.

Які мають бути ці умовини? — саме до цього питання зводилась ріжниця у поглядах Англії та Франції. Французький уряд мусить мати нині пересвідчення, що настав час, щоби ріжницю поглядів між двома державами вирівняти. „Жовта книга" має стати помічним матеріялом у цій важкій справі. Одначе можна трохи сумнізатись, чи похибки французької політики причинились у Франції до зміни поглядів настільки, щоби погодитись на дуже обережну та помірковану англійську політику. І чи Англія схоче вязати себе нині новим союзом з Францією на основах, які вязали би її свободу рухів.

Після трагічної події.

„Вияснення".

Тільки одного дня треба було, щоби обурений „Вєк нови" одержав „вияснення" в справі побоїв і катувань. Минув цілий місяць з гаком від страшної події в поліційних арештах. За весь той час були всілякі нашіптування в польській „кресовій" пресі, та „вияснень" не було. Аж нечайно апель „Вєк у нов." осягнув свою ціль. Таки зараз на другий день відомий львівський репортер Т. Опійола подав аж за вичерпуючі „вияснення" і то в двох органах, в чорносотенним „Слов-і польск-ім" і не менше чорносотенній „Ржечипосполітій". Жаль, що тих „вияснень" не уділили тзв. покликані чинники, себ-то чинники, що беруть відповідальність за свої заяви. Ясно, ніякий репортер не може засвоювати собі таких прав.

Всеж таки не від річи буде коротенько познайомити наших читачів з цею оригінальною методою сипання піску в очі, викручування дійсности, нікчемної брехні, наклепів і — ultima ratio — взивання до нових репресій, щоби тим чином відвернути увагу громадянства від страшних містерій дійсности. Репортерська стаття „Слов-а польск ого", продумувана і видумувана на протязі цілого місяця, має назву: „За розвзброєння польських властей безпеки". В ній статті per longum et latum розповідається всі можливі здогади про прихильників радянства серед усіх українських партій, про „скоботання" українських націоналістичних амбіцій большевиками та ріжні фантастичні, в мозківницях „малопольських" Опійолів засиджені сплетні про густу організаційну сітку комуністичної партії в Галичині й на Волині.

На тому підкладі Опійоли розбудовують „аферу Бесарабової, яка — по їх словах — є „особою з великим образуванням, до тогож ще більше політично досвідченою, є б. секретаркою посольства Петрушевича в Берліні", що вона була „головним посередником великої німецько-большевицької шпигунської організації з централею в Берліні" і т. ин. Очевидно, це останнє „твердження" побудоване на першому, а саме на секретарстві при „посольстві Петрушевича в Берліні". Тимчасом ані такого „посольства" ніколи не було, ані тим менше пок. Бесарабова не була й не могла там бути секретаркою. Нікчемні брехні про поділ „шпигунської" організації на окружні й повітові райони лишаємо на боці, бо годі спорити на тему подібних нісенітниць. Дальше йде напад на всіх і вся, хто важиться протестувати проти побоїв і катувань. Та найважнійше саме „вияснення". Опійола без обиняків подає по вірування в три тижні після ексгумації, що 12. ц. м. було готове судово-лікарське „оречення", в якому стверджується, що **„сліди покалічень на тілі денатки Ольги Б., синці і криваві підшкірні натиски (podbiegnięcia) не походили від удару такими знарядами, як палиця, дручок, пояс або залізна спряжка; що найвище могли походити від пальців руки; такою комісія не ствердила на тілі денатки ніяких прутів".**

На основі цього „оречення" Опійола твердять дальше, що ствердження п. д-ра М. Панчишина є „простою видумкою і перетягненням струни в користь української пропаганди".

Не хочемо вірити, щоби поданий Опійолою уривок справді являвся плодом судово-лікарської комісії, яже хоч би тому, що це є уривок. Судово-лікарські оглядини, а одночасно похорони бл. п. О. Бесарабової відбулися 26. лютого 1924, а „оречення" зладжено 12. березня 1924, значить на висвітлення таємних і кривавих покалічень треба було аж цілих 16 днів і то тоді, коли прилюдна опінія настирливо домагається негайних вияснень. Цікаво теж, що коли покалічення, синці і криваві підшкірні натиски спричинено не палицями, дручками і пасами зі спряжками, тільки „що найвище" пальцями рук, то цікаво знати, що це були за пальці силачів і велитів, цікаво знати, чиї це ніжні пальці спричинюють покалічення, синці і внутрішні криваві натиски? Дальше: коли ті синці і рани „що найвище могли походити від пальців руки", то від чого могли вонк походити „що найнизче"? Ось питання, які вимагають негайної і вичерпуючої відповіди. Вкінці для заспокоєння прилюдної опінії невідклично слід оголосити в цілости протокол секції проф. Серадзкого, секції переведеної на тілі пок. О. Бесарабової під поліційним псевдонімом Юлії Баравської та для порівнання подати в цілости „оречення" судової лікарської комісії, якщо таке справді істнує, а не є плодом фантазії репортерської опійолівщини.

Під кінець своєї статті Опійола з нагоди тортурування Брехера о-

---

Пр. 258/24. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 53 з дня 9. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: І „Після трагічної події" в уступах між словами: містерій а: Як поставлено, бі поліційних містерій а: не дивує нас, ц) палати а: Худоба містить в собі єство ад, а) б) виступку з § 300 в. к., ад ц) виступку з § 302 зак. кар. і артику III. зак. з 17|12 1862 року ч. 8/63. Д. а. д. узнав доконану в дни 8. марта 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на певній сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000,000 Мп. — Львів, дня 11. марта 1924. (Підпис вечитай.)

повідав — теж по двох тижнях від події — казочку, як то він сам побився з якимсь Адамчаком і вже так страшно побитий прийшов на поліцію. Ще кілька слів про пироксиліну і гумористичну поліцейську бомбу і... оборона скінчена, львівська поліція знову відповідно узброєна, а неминучий кінцевий апель: „Тому свід взапелювати до поважних чинників в державі, щоби тверезо вглянули у велику аферу, своїм вістрям спрямовану проти держави і не дозволили згідно з бажаннями комуністичних ячейок розброювати польської служби безпечности" — теж має і матиме свій наслідок.

„Век нови" може бути вдоволений, бо має вже все „вияснене" і ясно виложене, як на лопаті...

На оригінальний помисл впала лубочна гродківсько-вітосівська „Газета поранна". В двох останніх числах вона виступила з алярмовими статтями в обороні поліційних метод. В першій з них попалося „Век-ові нов.", що важився домагатися „вияснень", хоч він одночасно в імя „кресового" патріотизму домагався і репресій. В другій вельми „сензаційній" статейці: „Ославлений злодій творцем легенди про катування Бесарабової" — подає ця вулична газетка, що якийсь Рудольф Майблюм, підозрілий в злодійстві, бажаючи пімститися на львівській „сальоновій" поліції і діставшися до судової тюрми Баторія, — розписав „обіжник", в якому закликав арештантів, щоби свідчили, що „дня того (котрого — Ред.!) в год. 7. рано чули крики в келії Бес. і вішання її поліційними органами". Цей „обіжник" чи „орендзе" дістався до слідчого судді, який мав видати осуд, що це особисті порахунки Майблюма з поліцією.

Очевидно „Газ. пор." думає, що в тюрмі можна розсилати „окульніки" так само, як вона свої нікчемні видумки.

Вкінці ця вулична газетка ще раз дорікає своїому сусідові, „Век-ові нов.", в якому час до часу ворушиться сумління, словами:

„Слід жалкувати, що частина львівської преси в тім випадку йде в допомогу „Ділові", „Хвилі" et consortes і поважно трактує ширені індивідуами в роді Майблюма верзії".

Ніхто й не догадався би, чому саме в двох останніх днях вдарено на тривогу в обороні польської „сальонової" поліції. Справа дуже проста. Якраз сьогодня (понеділок, 17. березня) відбувається в слідчого судді переслухання поліційних „сальоновців" Треба було підготовити грунт.

Закарпатська Україна.

Виборча агітація.

Ужгород, 14. березня 1924.

Передвиборчий бій, чим близче до дня виборів, все більше розгнюється. Всюди повно виборчих проклямацій і оповісток. Малосвідомий народ не знає, кого слухати, бо всі захвалюють своє, обкидають болотом противників, обіцюють золоті гори. Звичайно, що найбільше відгомону знаходять найрадикальнійші кличі. А вже напр. комуністів ніхто не може переліцитувати. Бо вони пишуть коротко: Комуністи в Росії і на Україні передали землю, ліси й фабрики бідному народові. Хочете, щоби й у нас так було, — голосуйте на комуністів. Не дивно, що на Верховині під галицькою границею, де населення найбільше бідує, комуністи мають найбільші вигляди.

Відчувається на селах агітація „руської хліборобської партії", що проти аграрної партії витягнула важкий закид продажности та що це партія чеська. Замітне, що навіть „вищі чинники", — тобто цивільна Управа Пр. України, зачали числитися з можливістю успіху виборчого руху хліборобів.

Велику агітацію, головно між чеським урядництвом, розвела карпаторусска трудова партія разом із чеськими соціялістами. Від часу до часу приїздять з Праги кити для піддержання ославленого Гагатка. Минулого тижня приїздив міністер залізниць Стржібрни, а цього тижня був в Ужгороді навіть сам Кльофач.

По цілій країні їздять комуністичні, соц.-демократичні й аграрні посли, сенатори й міністри.

Отже чи вибори ці ведуться під знаком свобідного вислову волі населення?

Вже сама приявність згаданих послів і сенаторів, приявність ліст чисто чеських партій свідчить про характер тих виборів.

Дозволю собі подати голос органу „Руської хліборобської партії" — „Руської Ниви", що застановляється над відношенням чеських партій до виборів.

Отже Чехи добре знають, що цих 9 мандатів в парляменті нічого не заважать, що ці вибори це іспит зрілости для Зак. України — думає „Р. Нива".

Як же до того відносяться Чехи?

Ми все були ідеалістами — пише „Руська Нива" — і вірили, що чеські партії не схотять пригадувати нам мадярських виборів, що вони дадуть українському народові можливість свобідно виявити своє політичне обличя. Коли український народ міг сам добровільно прилучитися до Ч. С. республики, то він зуміє сам виявити свою політичну волю при виборах.

Ми вірили, а що діється?

Аж гидко про це писати.

На цих міскних 9 мандатів кидаються найсильнійші чеські партії. Між тих нещасних, головних 300 тисяч виборців кидає чеська аграрна партія міліони корон, висилає 400 платних агітаторів, людей найгіршого сорта, пускає в рух агітаційний апарат на американський спосіб, якого Верховина досіль не бачила, висилає своїх послів, сенаторів, міністрів — одним словом всі свої сили з республики кидає на малу Зак. Україну. Ось так показують, як вони розуміють демократію.

А робиться це проти найстаршої руської хліборобської партії, що має за собою 5 літню позитивну працю для руського народа, проти партії, що за весь час — без огляду на політичні комбінації, була все льояльною супроти держави і супроти славянської взаїмности, льояльною без претенсій і надій на заплату.

Робиться це не в імя державного інтересу, але в імя партійного гешефту. Партія задля одного, двох мандатів знижується до „корупції, терору, напоювання людей, брехні й клевети".

Те саме відноситься до партії чеських соціялістів, що попирає зайдів-зрадників галицького кацапа Гагатка й буковинського Цуркановича.

„Робите велику дурницю, а ще більшу кривду" — кінчає „Руська Нива" — не нам, але чеському народові й республиці. Наша побіда мимо всього певна... Але Ви запаскудите чесько-руські взаємини на довгий час".

Так само Волошин у „Свободі" містить довшу статтю, в якій апелює до чеського народу, щоби звернено увагу, що поведінка чеських партій підірве на довгий час довіря всіх тих, що до тепер без застережень працювали над сконсолідуванням відносин в рамах республики. Але ці голоси це „голоси вопіющого в пустині".

Особливо зажерто кинулися на кандидатуру інж. Яроміра Нечаса, що — як казав сенатор Кльофач на влаштованім тут вічу й окремими відозвами — станув на службу галицькому українству. Чеські соціялісти поборюють його безпардонно в „Русской Землі" й виданім на час виборів „Карпаторуським Покроку" (Поступі). Тому, що боротьба прибрала небажані форми, звернулася до чехословацьких виборців на Закарпатській Україні філія Чехословацької Національної Ради, що є заступництвом всіх чеських партій, окремою відозвою, щоби вони памятали, що ці вибори мають засвідчити славянську більшість на Закарпатській Україні і зміцнити чсл. державну думку та що в тім напрямі треба голосувати. Вістря цеї відозви звернене як раз проти кандидата чеських соціялістів Гагатка, що ще й тепер агітує проти Чехів, того самого, що ще недавно писав меморіяли до Союза Народів. Але це не шкодить кльофачівцям підпирати його, бо він — мовляв — терпів від Австрії за русский нарід і поборює „українську іреденту".

Руська хліборобська партія випустила в послідній хвилі відпис контракту колишнього „Земледільського Союза" (Камінський і тов.) з чеською аграрною партією, в якім кажеться про приділ землі чеським легіонерам, про обсадження урядів чеськими урядниками, про невмішування в спори за словацько-руську границю то що. Негайно після виходу того контракту з друку появилася в партійнім льокалю поліція і сконфіскувала те, що ще не розійшлося.

Боротьба в міру наближення решнцевої чвилі набирає все більше гострячкових і гострійших форм. Доходить інколи й до важких бійок.

Найгострійша боротьба йде між Жидами. Бо як видно з поданих самостійних ліст, вони мають дві самостійні, а крім того йде сильна агітація за голосуванням на аграрну партію, бо ця як правительственна оборонить Жидів від відбирання трафік і коршем і передавання їх не-Жидам, дальше за горожанською (промисловців і торговців), вкінці й за хліборобською партією. Значить 80.000 Жидів розбивається на 5 груп.

А. Д.

З польських справ.

Після поражки. — Хмари. — „Освятова даніна".

Польська преса констатує, що поразка Польщі в справі Яворини і Мемелю є наглядною міроюослаблення польської позиції на міжнародній арені. Цікаве становище займає польська телеграфічна агенція: після некорисного для Польщі рішення справи Яворини Радою Союза Народів вона подала широкі звідомлення з усіма подробицями, поминувши тільки „дрібницю": кому признано Яворину. Таким чином представник Польщі в Союзі Народів — Скірмунт сальвував бодай на один день польську іллюзію, що він тим все виграє. Пригадуються капітальні австрійські комуніката з часів великої війни: ми відчесли блискучу побіду і подалися назад на заздалегідь приготовані позиції. Про Скірмунта варшавський „Роботнік" пише: є це людина недолуга, без волі, без характеру, без освіти, без політичної думки.

Варшавський кореспондент „Курєра львовского" в статті „Хмари" пише:

„По довгих заходах большевики здобули визнання найбільш могутньої держави — Англії. Це перший великанський сукцес. Сягають по дальші. Повалення риського договору, не обманюймо себе. Цей договір у всіх сферах російської суспільности є в найвищій степені непопулярний. Боротьба з ним може зєдинити російську опінію. Так як цараг запряг до свойого ридвану не тільки ліберальну інтеліґенцію, але і соціялістичні сфери, коли йшло про війну з Німеччиною, так сьогодня совіти бажають, а бодай пробують осягнути treuga Dei, використовуючи війну з Польщею. Треба собі щиро й ясно сказати, що горизонт над нами захмарюється, що стоїмо супроти грізної загадки, що мусимо в цій хвилі розвинути якнайбільшу осторожність і змагати „до вирішення". Якого „вирішення", автор не пише.

На „даніну освятову для Малопольскі всходнєй" (читай: на польонізаційні цілі) стягнено від кінця падолиста 1923 до 10. березня с. р. 32,314,572.249 мп.

Алькоголь і війна.

Визначний італійський історик Гулєльмо Ферреро написав цими днями дуже цікаву статтю на тему поширеного вживання алькоголевих напитків у нинішнім віці.

Він звертає увагу на характеристичну ознаку нашого віку і нащої культури, які не знають у нічому стриму і летять на безбач до катастрофи. Живемо в добі, коли продукція алькоголю стала незвичайно корисним підприємством для одиниць і тому загал мусить падати жертвою цього промислу. Колись було инакше: алькоголь був доступний тільки для одиниць. Потреба впиватись — є небезпекою, яку ми одержали в спадщині XIX. в. Наші предки були тверезійші, не тому, що жили близче до чесноти, а тому, що були біднійші.

Розвиток культури приніс такий надмір засобів приємного життя, що нам важко уявити собі минулі віки. А проте істнували часи, коли алькоголь, тютюн кава або чай були доступні тільки для вибранців. Алькоголь є винаходом середніх віків. Спочатку вживали його як ліку, пізнійше в XVI. в. як упійний напиток, у формі лікерів. По відкриттю Америки поширюється кава, чай, тютюн, але загал не зловживає ними аж до кінця XVIII. в.; продукція наркотиків є обмежена, а довіз їх — важкий. Алькоголь розливається рікою щойно в половині XIX. в. разом з чудесами хемії, залізницями, паровими кораблями. У добі найбільшого економічного розквіту, по 1830 р., виноградники садять в Европі та Америці скрізь, де тільки дозволяє підсоння. У парі з виноградниками повстають фабрики пива, лікерів та инших алькоголевих наркотиків. А коли вже велика скількість тих товарів появилась на базарі, треба було найти засоби, щоби люде їх розкупили. З алькоголем це не було надто важко.

Чим більше спраги мало людство, тим більше постачали йому напитків. А чим більше постачали йому напитків, тим більше воно мало спраги. Боротьба з потребою вживання алькоголю є виїмково важка на такому рівні культури, коли людина не хоче признавати ніяких обмежень своєї індивідуальної волі. Европа всміхається іронічно на адресу Америки, яка дозволяє собі при демократичнім ладі на деспотизм заборони продажі алькоголю. На це новітня людина вела війни за свободу, приготовляла керваві революції і творила цілі фільософічні системи для розяснення аксіоми свободи волі—щоби нині не мала права напитись одніської склянки пива або вина?! Америка рішила справу руба з огляду на розміри небезпеки, якої не в силі обминути більше помірковаными засобами. Живемо в столітю, яке втратило спроможність добачувати міру, золоту середину. Дозволити пити, але з обмеженнями, дозволити продукувати алькоголь але з обмеженнями—якого ніжного державно-суспільного апарату треба би на переведення такого рішення! Ось чому лишається до вибору: або заборонити зовсім продукцію, або консумцію. Тільки Швеція може дозволити собі на точнісіньку контролю, скільки алькоголю вільно кожному громадянинові випити і на такі батьківські засоби, щоби від-

бирати алькоголічну пайку за кару тим, що на пр. не платять податків. Америка не в силі була стримати продукції алькоголю — і тому приневолила своїх підданих стриматись від його смакування.

Ферреро вважає характеристичною рисою нашої доби „опянінне безмежним". Цій добі бракує зрозуміння для трьох слів грецької мудрости: „Не за багато!" Ми не в силі схопити момент, коли з надміру починається небезпека. Все те, що можна сказати про надмір алькоголю торкається в однаковим правом і прояв мілітаризму. Остання війна була найкращим взірцем затрачення меж у боротьбі. Усі найкращі винаходи та здобутки вжила Европа на нагромадження такої скількости руйнних сил, що згодом не можна було запанувати над ними. Сотворення великанських армій, машин та витрачення страшенних сум на їх удержання довело Европу до того, що вона повернулась спиною до всіх ідеалів попереднього століття. Нині находимось немов би у владі демона, який не дозволяє нам на мент рефлексії. Кожна спроба до обмеження свого сліпого гону могла би стати ознакою виринулої свідомости про стан недуги, в якій находиться нинішня цивілізація. Справа загального розброєння, чи так: обмеження зброєнь є дуже спорідненою з питанням про обмеження шкідливого впливу алькоголю на широкі маси людства. Оба ці лиха загрожують з однаковою силою рівновазі культури.

Італійський історик підкреслює з великою силою потребу пригадати собі мудрість грецької старовини: „не за багато". Він не є таким неприєднаним ворогом алькоголю, як американські апостоли. Він мусить розуміти, що тверезим політиком не кінче мусить бути той, що не пє тільки чисту воду. Але він боронить погляду „золотої мудрости", яка хоче погодити якнайбільші права свободи людини з якнайменшою небезпекою для її розвитку.

До бувших членів української Галицької Армії!

Кождий день, кожда година віддалює нас від памятних днів слави українського народу. Чотири роки минає, як Українська Галицька Армія перестала істнувати як цілість. Чотири роки! І за цей час ми не спромоглися на видання твору — історії Української Галицької Армії, історії визвольних змагань.

З кождим прожитим днем затираються славні діла в памяти їх творців і учасників. Документи вітер розносить, або недбальство нищить.

Давна наша історія скупа й неточна. Чому? Бо учасники історичних періодів не все записували. А що не записано, зі смертю очевидців іде в забуття.

Чи й історія, яку ми кували, має пропасти в небуття?!

Ні і ще раз ні! Усю історію, яку створила Українська Нація, а з окрема Українська Галицька Армія в роках 1918—1920 мусимо передати дальшим поколінням в цілости, не пропускаючи навіть найменшої дрібниці. І хвилини ясні й темні, славу й недолю, радість і плач, — нашим обовязком передати все поколінням.

До тепер ми цього не зробили...

Для зібрання всього матеріялу про нашу визвольну боротьбу, для видання Книги Української Галицької Армії ми покликали до життя окремий Комітет, а видання доручили „Червоній Калині".

Цією дорогою звертаємося до всіх членів УГА, бо на всіх тяжить такий обовязок, з ось якими вимогами:

Кожний член УГА. має прислати всякі документи, які є в його посіданню, а які стоять в якімнебудь звязку з історією УГА.

2) Обовязком кождого члена УГА є списати свої переживання, або свойого відділу чи частини, в якій служив, чи якої був командантом, та рівнож їх прислати.

3) Видання *такої книги буде коштувати* величезні суми, тож обовязком кождого члена УГА є причинитися грошевою пожертвою, відповідно до його матеріяльної спроможности, до видання цієї книги.

Всі документи, спомини, записки, фотографічні знимки й грошеві пожертви належить слати на адресу: „Червона Калина", Львів, вул. Руська ч. 18. І. пов.

ЗА КОМІТЕТ:

Мирон Тарнавський, Др. Степан Шухевич, Франц Льонер, Др. Володимир Бемко, Мирон Луцький, Іван Молещій, Осип Навроцький, Др. Володимир Щуровський.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

В справі Східної Галичини.

„Агенція Всходня" подає: Московські „Известия" подають статю Гарасевича в якій зазначує, що тільки радянська влада покликана до оборони Українців у Східній Галичині, вонаж дала приют галицьким збігцям на Радянській Україні. Крім цього на останньому зїзді рад України селянин Одинець, член ВЦІК-у звернувся до шефа українського правительства Чубаря з домаганням українських мас в Східній Галичині.

Американська позичка для Італії.

„Аванті" повідомляє, що до Італії має приїхати американський банкир Морган для переговорів про велику позичку для Італії. Позичка ця послужила би для скріплення та побільшення морських сил Італії та для переведення в життя електрифікації італійських залізниць.

Кулідж за позичками для Европи.

Президент Кулідж заявив, що він нічого не має проти позичок американських банків для деяких европейських держав. Він є того погляду, що господарська відбудова Европи через це приспішиться і вийде на користь світові. Крім цього поставить це Европу в положення, яке їй дасть змогу сплатити всі довги Америці.

Американська позичка для Мадярщини.

„Нає фрає Прессе" доносить, що Америка по всякій правдоподібности візьме участь в санаційній позичці для Мадярщини. Нова позичка для Мадярщини буде реалізована тими самими фінансітами, що санаційна позичка для Австрії, яка пройшла з таким великим успіхом. Говориться про позичку в сумі 20-ти міліонів долярів на 7 прц. Інші умовини позички мають бути такі самі як були для Австрії. В банкових кругах надіються, що мирові стремління, помітні останніми часами в середущій Европі ще більше скріпляться завдяки тій новій американській позичці.

Відновлення австрійсько-мадярських ліквідаційних переговорів.

Мадярська телеграфічна агенція повідомляє: Ведені з Австрією фінансово-ліквідаційні переговори будуть відновлені 20. березня. З тою метою виїздить на днях до Відня мадярська делегація. Провідником делегації буде бувший міністр фінансів Штерені.

Візита румунської королівської пари в Італії не відбудеться.

„Нає фрає Прессе" доносить, що заповіджена на весну візита румунської королівської пари на італійському дворі не відбудеться. З поінформованих кругів поясняють, що відкликання візити не стоїть в ніякому причиновому звязку з піднятими вимогами італійського уряду до Румунії про вирівнання фінансових зобовязань, затягнених него в кількох італійських фінансістів та в кількох банках. Входять тут в гру цінні італійські папери.

Французи карають комуністів.

Чотирох комуністів а між ними Кашена і Вальдена Кутюрє засуджено на чотири місяці тюрми і на 1000 франків кари кождого з окрема за те, що виголошували промови проти військової служби і намовляли жовнірів до непослуху. Не помогло їм і те, що були послами до французького парляменту, який на час розправи зняв з них посольський іммунітет.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Новий львівський всевода.

Президент Річипосполитої рішенням з 10. III. ц. р. іменував Стан. Зімного, дотеперішнього нач. виділу в воєвідському уряді у Львові, львівським воєводою.

Швеція визнала совіти.

В Стокгольмі вручив шведський мін. загр. справ представникови совітів ноту, котра містить визнання совітів де юре. Рівночасно підписано торг. договір між С. Р. Р. і Швецією.

Югославія й Болгарія.

Югославянський посол у Софії, котрий був кілька днів у Білгороді, вернув до Софії. Болгарському правительству заявлено, що югославянське правительство не має агресивних плянів проти Болгарії. Одначе не стерпить на будуче нападів болгарських ватаг на сербську територію. За кожен напад у майбутньому буде відповідальне правительство Цанкова. Болгарське правительство не вручуватиме болгарському урядові ультімату.

Поанкаре жадає охорони Польщі й Чехословаччини.

„Дейлі Мейль" пише, що Поанкаре схильний приняти реп. квоту, відповідну фактичним воєнним шкодам, які Німеччина заподіяла Франції. Жадає розброєння Німеччини, контролі справ розоруження Союзом Народів, замісць союзн. комісією. Дальше домагається П. заключення фактичного англійсько-французько-бельгійського дефензивного союза і трактату для охорони Польщі і Чехословаччини перед евент. інвазією.

Перед переговорами у Відні.

Совітська делегація для переговорів із Румунією приїздить до Відня 20. ц. м. з Крестенським на чолі.

Троцький воєнним комісаром.

„Н. фр. Пр." звідомляє з Москви: Троцький до 2—3 тижнів має знову обняти свою діяльність народнього комісаря для справ війни.

Мек Дональд і Заглюль Паша.

Мек Дональд вислав на руки єгипетського президента мін. Заглюля паші бажання для єгипетського народа, котрий одержавши свого суверенного короля Фуада, новочасну ліберальну конституцію, вперве репрезентований буде парляментом, який вибрало населення. Запевняє Заглюля пашу про добру волю й щиязнь Англії. Вел. Британії й Єгиптові суджено все бути звязаними узлами приязни. Англійське правительство готове переговорювати з єгипетським урядом.

Єгипетський парлямент.

Англійська преса прихильно обговорює отворення парляменту незалежного Єгипту. З престольної промови короля Фуада виходить, що Єгипет приступить до Союза Народів.

Справа Бесарабії.

З Хєркова звідомляють: Рада Народніх комісарів України покликала окрему комісію для збирання даних про положення населення у Бесарабії. Над Дністром відбуваються маневри Червоної армії під командою гол. ком. Тугачевського. День 18. березня проголошено „днем Бесарабії" в цілій Україні. Переводитимуть того дня збірки для жертв румунського насильства в Бесарабії.

Бомби в Кальнуті.

„Дейлі Мейль" звідомляє з Кальнути, що там викрито фабрику бомб, ведену на велику скалю. Арештовано два чоловік.

Після 55 літ конфлікту.

В Римі почались переговори Ап. Столиці з представниками італ. правительства для зліквідування 55-літнього конфлікту між Ватиканом і Італією.

Курс грошей.

Львів, дня 17. березня 1924.

Нині тенденція легко знижкова. Ціни в уторашніх рямцях.

Доляр ам.	9,500.000—9,550.000
Доляр канад.	8,900.000—9,000.000
Чеські корони	275.000—278.000
Леї	450.000—470.000
Фунти штерл.	41,000.000—41,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	700.000—800.000
Франц. франкй	360.000—370.000
Франк шв.	1,620.000—1,625.000
Франк бельг.	330.000—000.000
Гульдени голянд.	3,600.000—0,000.000
Ліри італ.	400.000—000.000

Золото

20 кор.	42,000.000—43,000.000
20 франк.	35,000.000—38,500.000
20 марок нім.	40,000.000—40,500.000
10 рубл.	53,500.000—54,000.000

Срібло

Кор. австр.	750.000—765.000
5 кор.	3,750.000—3,800.000
фльорени	1 7/8 —2,000.000
рублі	3,000.000—3,500.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.5/8

Варшава 17./III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,250—9,350. 9,250, фр. зл. 1.800, фр. фр. 456.

Чеки: Бельгія 375.000, 373,000, 250,371, 250, Голяндія 3,475. 3,450, Льондон 40,225, 39,600, Новий Йорк, 9,3500.— 9,250 як готівка. Париж 462.500, 427.000, 489,000, 425,000, Швайцарія 1,619, 1,609, 1,618, 1,601. Прага 269,750, 264.000. Відень 132,25—129, 000. Італія 401.500, 397 8 прц. поз. 15 м., 15,050 Мілионівка 1350—1150 Дол. поз. 5,635—5,610.

Цірїх 17. березня 1924. Голяндія 214,45 Нозий-Йорк 578,500 Льондон 24 80. Париж 27.75. Медіолян 24.70, Прага 16.69½, Будапешт 0,0084 Букарешт 0.005. Бельград 17.12. Софія 4.10, Відень 0 0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 17 березня 1924.

Рух на біржі оживлений, загальний оборот 120 тон. Трансакції в житі й вівсі. Обильна подача в житі й вівсі, зате пошукуване пшениця доброї якости. Ціни збіжжа ліпшої якости трохи звижкові. Тенденція вдержана. Настрій легко оживлений.

Пшениця краєва ⁸⁵/₇₄ з 1923 р. 36,000.000—38,500.000*, жито галицьке ⁸⁵/₆₉ з 1923 року 23,500.000—24,500.000*, жито галицьке ⁶⁵/₆₈ 20,0000,000—20,500.000, ячмінь гал. бров. 21.000.000—22,000.000* ячмінь гал. для перемелення 18,500.000—19,000.000. овес гал. ⁴¹/₄₀ з 1923. року 20,000.000—22,000.000, гречка 21,500.000—22,500.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому (60) числі „Діла" сконфісковано уривки з інформацій австрійської преси про смерть бл. п. Ольги Бесарабової (стаття „Після трагічної події"), велику частину статті „Ревізори" й один клаптик полемічної статті („Преса") про університетську справу.

— **Новий атентат—у плян.** Офіційяльна польська агенція голосить світові про новий „саботаж", цим разом на лінію

східних „кресах", заселених Литовцями. І так на лівії Ігваліко—Дукшти будинок було-то відкрив три пірокситові набої, приєзані до цих й получені самозапальним льонтом. Очевидно, що з „замаху" нічого не вийшло, як знімком—трусів, арештувань і т. п. ознак „слідства".

— **Троцький тяжкохворів.** Заступник Троцького, як військового міністра Совітського Союзу, Фрунзе, заявив, що Троцький відужав вже настільки, що швидко могтиме повернути до виконування своїх урядових обовязків.

— **До ювилею А. Волошина.** З нагоди 50-літніх уродин і 25-літнього ювилею Августина Волошина видає Товариство „Просвіта" в Ужгороді окрему книжечку про життя й діяльність ювилята з під пера Зозов. Бирчака. Цікавими датами з рукопису неї книжочки покористувався для свого фейлетону в „Ділі" п. Антін Дівнич, чого через недогляд не зазначив у фейлетоні.

— **Маріяж Д'Анунціо.** Італійський король надав Д'Анунціо титул князя Монтенєвезо—як нагороду за його заслуги для батьківщини. Як не давно, була проти Д'Анунціо йшла італійська урядова карна експедиція, що скінчилась викинули його з Фіюме, а Д'Анунціо був поставлений найбільшим шкідником і авантюристом Італії?! Д'Анунціо дістає признання своїх заслуг і титул князя саме тепер, після підписання договору між Італією і Югославією, в якому вони поділилися „Д'Анунціївською республикою" (містом і портом Фіюме).

— **Почтові марки З. У. Н. Р.** Шановним філателістам звертаємо увагу, що у додатку „Прагер Прессе", „Філателіст" (ч. 73 з 15. ц. м.) є невеличка, а проте дуже ясна й докладна статейка про українські почтові марки, передусім марки З. У. Н. Р., які не дістались до почтових урядів.

— **З розгону.** 200 золотих п. або 360 міліонів мп. гривни нажожило старостве в Рудках на о. Св. Онишкевича, пароха Куликович, за виставлення свідоцтва хрещення в українській мові! Таке свідоцтво виставив о. Онишкевич на бажання сторони, а коли староство зажадало його в латинській мові, о. Онишкевич, спираючись на найновійших розпорядках Еп. Ординаріяту в Перемишлі, а саме що метрикальні свідоцтва можна виставляти по українськи і по латині (переводи), виставив текст і по латині. Та се не помогло! Очевидно, староству йде не про покарання, а тільки про матеріяльне знищення ненависного собі чоловіка. Що на це скаже Воєвідство, почуємо, бо відклик внесено.

— **Новий газетний скандал.** В Парижі ведеться сенсаційний часописний процес, викликаний закидом продажности з боку ліво-соціялістичної газети „Іманіте" (органу пок. Жореса) на адресу великого бульварного щоденника „Матен". Між свідками був вже переслуханий м. ин. кол. царський міністр Коковцев. Очевидно, що на такому процесі раз по-раз присутні дові́дуються про нові закулісові брудні історії.

— **Доля емерита без емеритури.** Довідуємося про таку історію: Степан Баранецький, кол. австрійський податковий управитель у Скольому, вніс ще в травні 1922 р. прохання до скарбової палати про виплату йому емеритури; двічі посилав письмену пригадку, тричі переказував через треті особи, раз (в листопаді мин. року) був особисто у референта емеритального відділу (дістав від нього запевнення, що „на днях" дістане платню!), потім писав до нього листа, й не менше не більше, тільки три рази звертався ще до міністерства фінансів. Все воно мало один і той самий наслідок: мертвецьку мовчанку. Петент, опинившись у скрайній нужді вніс цими днями знову одну просьбу до скарбової палати, заявляючи одночасно, що від 16. ц. м. починає голодівку, не для демонстрації, а тому, що не має що їсти й не хоче милостині.

— **Не треба дрібних грошей.** На днях будуть завернені з обігу банкноти в 1, 5, 10, 20, 100, 500, 1000 і 5000 польських марок. Ті гроші втратять свою вартість в три місяці після появи розпорядження.

— **Посол щез.** Французький дипльоматичний атташе в Чілє, Геррідер — щез! Коли він вийшов який тиждень тому з хати, швидко потім його жінка дістала анонімового листа: „Ваш чоловік є добре схований за 7 замками". Геррідер отримував багато листів з погрозами, в звязку зі своєю політ. книжкою, якою наробив собі багато ворогів. Тому гадають, що тут мається до діла з політичним атентатом.

— **Болгари про Україну.** Болгарський великий часопис „Фар", що виходить у Бургазі (порт над Чорним Морем) посвячує постійно багато місця українським справам, реферуючи їх в дуже прихильному тоні. В ч. 213 з 8 ц. м. находимо там велику інформаційну статтю про територію етнографічної України. Тижнем ранійше (1. III. ц. р.) ця сама газета повідомляла про українсько-болгарський комітет, що поклав собі метою 1) взаємно-інформаційну діяльність, 2) допомогу українським біженцям. Від себе додала редакція таку увагу: „Український нарід є із усіх славянських народів найближчий болгарському як своєю мовою і культурою, так і лихою долею, і тому заслугує великої уваги з боку болгарського громадянства та найбільших симпатій". Як видно з заміток часопису, болгарсько-українську ріжниць пропагує щиро кол. посол Болгарії у Київі, проф. Шишманов.

— **Шпіонували Пілсудського:** На 19. ц. м. розписано у Варшаві розправу проти поручника Блоньского, який займався підглядинням з ким, де й коли говорив Пілсудскі, хто в нього бував в хаті і т. п. особистою шпіонажею, веденою для інформування ворожих Пілсудскому підсланих йому військових і політ. кіл. По розправу покликано 62 свідків, а між ними військового міністра ґен. Сікерского, нач. міністра ґен. Сосновского, ґен. Галлера, послів Мончиньского, Косцялковского, Заморского і ін. Розправа в справі шпіонування 1-го маршалка Польщі польськими таки старшиною — це один із найбільших скандалів що тряслись у Річи-посполитій.

Чернін, кол. міністр закорд. справ австро-угорської мовархії, який в її імени підписав був берестейський договір, усувається зовсім від усякого політичного життя. Він був головою міщанської партії, від якої мав мандат у попереднього відського парляменті; при останніх виборах він — як відомо — перепав і партія не має взагалі парляментарного представництва. Чернін відмовився від головування в партії, ба навіть від звичайного членства.

— **Напади бандита Мухи.** 10-го ц. м. в обідній порі напала від стін до голови озброєна банда Муха-Міхальского на маєток Новосілки Лунинецького пов., віддаленого в 12 верств від зал. стації Люша. В місцевій жандармській станиці бандити застрілили коменданта й одного жандарма. Всіх мешканців, урядовців і службу бандити розпятнули буквально до голого, в конторі загарбали касу, а зі стаєн вивели 12 коней. Кілька днів ранійше та сама банда зробила теж у білий день напад на фільварок Зарічя й ограбила арендатора Іскрицького, його хату й усіх присутніх до ниточки. Іскрицький спасся від смерти тільки завдяки плачеві й просьбам маленьких дітей. Випадково проїжджаючий вуйцею один Жид із сусідства спинув від куль бандитів тому лише, що не встиг стримати на їх приказ коней, які були сполохані стріляниною. Після кожного такого нападу, який триває по кілька годин, банда щезає як камінь у воду. Військо й поліція яоляються усе —запізно, а всі їхні облави й пошуканки не мають ніякого успіху. Просто ідилічні відносини!

— **Міжнародні ярмарки.** 15-го ц. м. закінчилась у Відні весняна міжнародня ярмарка, у якій уперве взяли участь — Совіти. У пражській весняній міжнародній ярмарці вперве беруть участь Німці, які в мин. роках бойкотували пражські виставки. Тепер Німці зайняли одну третину всіх пражських кіосків.

— **В чужі руки.** Одержуємо до поміщення отсе письмо: На основі § 19. прес. зак. прошу в найблизчім числі часопису „Діло" помістити спростування позвикарської нотатки з 14. березня ц. р. про продаж мною реальности гр. Скарбковій: „Правдою є, що я враз з моїми спільниками продав мою половину реальности у Львові гр. Скарбковій, але не за 12.000 ам. дол., а лише — на жаль — за рівновартість в польських марках 4.000 ам. дол. До сеї продажі примусило мене примусове положення моїх спільників і моє, зособна перетяження нас прикрими і високо опроцентованими довгами. Продаж наспіла щойно тоді, коли мимо наших усильних старань в тому напрямі жадна з українських інституцій, ані ніхто з Українців взагалі не виявив охоти купна сеї реальности. З поважанням Д-р Ф. Евин. Львів, 14|III. 1924". — Мильо-ялно містимо це спростування, хоч воно не відповідає вимогам § 19. прес. закона та підкреслюємо, що ми нічого иншого не твердили, як тільки факт продажі в чужі, ворожі Українцям руки. Годиться зазначити, що з громадської точки погляду не є важна ціна купна і мотиви продажі, тільки сам факт позбуття великого обекту в чужі руки, до того ще в руки гр. Скарбкової.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Загальні Збори Тов. „Руська Бурса реміснича і промислова" у Львові відбудуться дня 30. березня 1924 р. в неділю о 11. годині перед полуднем в домівці Тов-а „Зоря" при Вірменській вул. ч. 25. В разі неприяви приписаної скількости членів відбудуться збори о 12. годині тогож дня в полудне. Порядок Зборів: 1. Святочне відкриття зборів з нагоди 25-літнього істнування Товариства. 2. Відчитання протоколу з попередних зборів. 3. Звіт з діяльности Товариства за 1922. і 1923. рік. 4. Звіт Провірної Комісії. 5. Вибір голови, 6 членів Ради, двох заступників та трох членів Провірної Комісії. 6. Внески і запитання. — Рада Товариства. — Замітка: Вступ мають тільки члени. Залеглі вкладки вирівнати треба перед зборами. 1576

Надзвичайні датни на „Рідну Школу" зложили в міліонах мп. слідуючі ВП: Кружок УПТ. Коломия з вечеринць 300 м. З нагоди вінчання ВП. інж. Ві Рижевського: ПП. Морози у Львові 10, Др. Гошкевич у Львові 5, О. Гірнякова у Львові 10, В. Гірняк 5. Чепелівський Степан, Тернополь, з нагоди свойого вінчання з п. Прісею Кордубівною 10. Чит. „Просвіти" Острів 82, з нагоди 25-літного ювілею свойого істнування, складка з нагоди празднання ВП. Д-р К. Трояна при відїзді з Бібрки до Ходорова 30 м. і рівнов. 2 дол., Стенів Лев, Літиня-Дрогобич, збірка в день імянин 41'25. з нагоди вінчання До Зарицького з п. Н. Білинською з Збаражи Солтис Онуфрій з Тернополя 10, С. Кретт, судія в Збаражи від гостей 40, і від Евгена Білинського рівн. 5 доляр.; Кружок УПТ. ім. Франка і касино „Народного Дому" в Калуши з вечеринць 200, Жіночий український семинар в Перемишлі з концерту в четь св. Йосафата 20, Союз Українок в Старім Самборі чистий дохід з вечеринць 150. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа УПТ. 1530 1—1

На жовлик в часописах злонили на „Рідну Школу" в міліонах Мп. Чубатий Гавриїл оф. суду Рожнітів 10 і кличе: Гаїнса Івана в Яблоновві, Булівну Павлю і д-ра Кобильника Володимира з Дютовиск. Терлецький Роман Борислав 100, Ганейківна Марія учит. Запитів 10, 1-ший рік укр. жін. сем. в Перемишлі 20, Учит. Збір української жін. сем. в Перемишлі 105. Старицький Едвард Піски 25. Стеблецький Стахій, судія в Чорткові крім один процент зобовязується через три місяці платити по 10 і кличе всіх товаришів судовиків. Чацульчак Василь учит. в Бубниці-Болехів крім один процент 5 через три місяці. Гвоголинський Дмитро проф. в Перемишлі 10. Нарольський Осип Добровляни 90 (складка від товаришів), Гр. Гануляк зі Львова обовязується опріч обовязкових датків, які платить щомісячно курсором „Рідної Школи", складати ще квартально додатково 1 проц. від брутта доходів свого підприємства. — Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Управа УПТ. 1530 1-1

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ДНЯ 12 марта, згубила я в салі Народного Дому, по концерті шаль ясний, турецький, що котрий зголосилася одна пані як по свій: Прошу, щоби зволила ця пані доручити його Івашні Роздольській, Львів, площа Св. Юра ч. 4. двері на право. 1-1

КАНДИДАТ адвокатури з правом субституції прийме зараз місце в адвокатській канцелярії. Зголошення з поданням услівій на адресу: Д-р Володимир Гамаль, Тернопіль, вул. Федьковича 12. 1571 1—2

ПОШУКУЮ ЗАРАЗ особної комнати з цілим удержанням. Платня після умови. Зголошення до Адміністрації „Діла" під д-р Х. У. 1565 2-7

СТУДЕНТ ПРАВ, б. старшина У. Г. А. шукає відповідного заняття. Ласкаві зголошення проситься слати до Адміністрації „Діла" під „Травника". 1567 2-4

ПОЗІР ЖОВКВА! Реальність майже в ринку, біля ОО. Василіян сейчас на продаж. Докладні інформації: д-р Король, Жовква 1568 2-2

ПРОШУ АКАДЕМІКА, справного в науці співу і в веденню хору, для зреорганізування вже істнуючого хору і лекцій співу в гімназії в двомісячну гостину до мене. Негайні зголошення о. д-р Пелих, парох Радехова. 1569 2-2

Шліть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Народної Лічниці у Львові

відбудуться 31-го марта о год. 6. вечером в з браку комплету о 7-ій без огляду на комплет членів, в хаті тов. „ЗОРЯ" при вул. Вірменській 25, після слідуючої програми: Відчитання протоколу останніх Загальних Зборів, Звіт з діяльности Ради товариства за рік 1923, Звіт Контрольної Комісії, Уділення абсолюторії, Вибір голови, 7 членів і 3 заступників Ради товариства, 9 членів Контрольної Комісії. Внесення. — Того самого дня о год. 8 і пів відбудеться Поминальне Богослужения в церкві св. Юра за спокій душі бл. п. д-ра Драмалика Сильвестра директора Нар. Лічнилі.

Д-р Вахнянин Мирон, д-р Куровець Іван секретар. 1673 1—1 голова.

ВЗУТТЯ НА РАТИ

ВЕЛИКОРЯДНЕ ВЗУТТЯ, ТРЕВАЛЕ І ЕЛЕГАНТНЕ НА ДОГІДНІ СПЛАТИ

ГАБЕР ШТАЙФ І С-ка

1540 **ЛЬВІВ, РИНОК 19.** 3—4

„ДИНАМО" конц. Підприємство-Електротехнічне Технічно-торговельне бюро: **ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 16. Уряджує Електричні Централі:** для міст, горалень фабрик, млинів, тартаків і т. п. з власними машинами. Інсталяція електричного світла, моторів і телєфонів. — **Спеціяльний електро-механічний відділ:** для направи всіляких машин і електричних апаратів. Роздільні таблиці. — **СТАЛА ВИСТАВА МАШИН:** Динамо-машини, електричні мотори, льокомобілі, сильники ссучо-газові, бензинові, рольні агрегати. — Оброблярки до заліза, металів і дерева. Комплетні урядження для млинів, горалень, тартаків і промислових заведень. Ціни конкуренційні. Кошторисн і технічна порада. 1538 3—20

ПАНЧОХИ, рукавички, шнуровадла, гафт, ґузики, білля, кометичні артикули та всілякі инші галянтерійні товари по фабричних цінах поручає фірма

Мерзель і Перльштайн, ЛЬВІВ, Різницька 14. 1574 1—4

ПАНІ! **КАПЕЛЮХИ** **ПАНОВЕ!**

остаиньої креації НАДІЙШЛИ до спеціяльних магазинів капелюхів

Рудольфа НАИВЕЛЬТА у ЛЬВОВІ, площа Марійська 8, вул. Казимирівська 25, вул. Городецька 72. ФАБРИКА: Бальонова 3. 1575 1—2

Жадайте Піщковського мило

„ВЕНУС", „ЛЕВЕК" і товщу ТОВОТТЕ

Предатв. „РОДОГАН" Львів, Оссолінських 6.

Тел. 13—20 Міродатним фірмам догідні услівя. Тел. 13—20 1524a) 1—15

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від 17. марта с. р. славну сальонову драму на 6 дій з фабрики „Girand les films Legrand" в Парижі п. з.

„За оден поцілуй"

В головній ролі любимець львівської публики драматичний артист паризьких театрів Jean Angelo.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 62 (10155). Львів, четвер 20. березня 1924. Почтову належність сплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,50/1.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Народій Зїзд заборонений!

Після оповіщення речинця Народнього Зїзду директор львівської поліції — Райнлєндер візвав голову Народнього Комітету — о. А. Стефановича і секретаря — ред. М. Струтинського та заявив їм, що польські власти не можуть дозволити на ніякий зізд, в якому брали би участь представники всіх українських земель, що опинилися в межах досягаємости польської влади.

З розмови з директором поліції показалося, що він під Народнім Зїздом думає Національний Конгрес вахідно українських земель. Йому вияснено: Народній Комітет скликає на 25. березня не Національний Конгрес, тільки найвищу установу Української Народ. Трудової Партії — Народній Зізд; Народній Комітет сповнає тільки обовязок, який вкладає на нього партійяий статут; по думці статуту найвища партійна установа збірається щонайменше раз на рік; так воно діється від 25 літ, тоб-то від часу оснування партії.

Директор Райнлєндер вийшов до другої кімнати і казав собі предложити оригінал заборони. В оригіналі заборони було сказано, що забороняється „Національний Конгрес, зглядно зїзд Української Народньої Трудової Партії".

Тепер директор поліції вдарив у инший тон: польська влада, сказав він, відчуває, що на Народньому Зїзді трудова партія підкріпить своє „пшеціфпаньствове" становище, а до цього польська влада не хоче допустити, бо це дискредитувало би Польщу перед заграницею; Варшава тепер займається санацією скарбу і не хоче собі робити ніяких труднощів в цім напрямі „на кресах", а такі трудноші спричинив би Народній Зізд.

З розмови з директором поліції було ясно, що Народній Зізд заборонив львівський воєвода. До нього радив дир. Райнлєндер звернутися в справі цофнення заборони. Ред. Струтинський у відповідь на пораду заявив: Тіснійший Народній Комітет, скликуючи Народній Зізд виконує свій статутовий обовязок; робить це по всім приписам закону; якщо польська влада сама хоче топтати свої закони, якщо вона хоче загнати в підпілля життя цілої нації, якщо уважає це за доцільний метод володіння, може Народній Зізд розігнати; приявні не приймають до відома заборони і скликають Народній Зізд; подані візваним членами президії Н. К аргументи може директор поліції сам подати до відома львівського воєводи.

На днях новий львівський воєвода — Зімни повідомив голову Народнього Комітету, що він до заповідженого на 25. березня Народнього Зїзду ніяким чином не допустить. Свою заборону новоспечений воєвода, який іде сліпо в сліди ославленого свойого попередника, мотивує тим, що всі українські політичні партії однакого відносяться до Польщі, отже він не дозволить ні одній з них на якийнебудь зізд; що він дозволить на явну діяльність такій партії, яка прийде по нього зі заявою, що стоїть на польськім правно-державнім становищі.

Таким чином Народній Зізд 25. березня с. р. не відбудеться. Тіснійший Народній Комітет, не хотячи наражувати делегатів на даремну трату часу і грошей, не маючи певности, що Народній Зізд не буде накритий поліцією рішив покищо відкликати заповіжений речинець Нар. Зїзду.

Числячись з можливістю недопущення Народнього Зїзду в публично назначеному речинци, Тснійший Народній Комітет на останньому своїому засіданню скористав з прислугуючого йому в критичних моментах права і йдучи за голосом загалу членів Української Народньої Трудової Партії, анулював тактичну резолюцію останнього Народнього Зїзду. Зроблено це тому, бо ця резолюція не то що не зробилася пособляючим засобом в скріплюванню нашого національного табору в змаганнях до найвищої мети української нації, як це плянував попередній Нар. Комітет, висуваючи її на останньому Народньому Зїзді як легалізаційний засіб, а навпаки стала притокою до ослаблювання престіжу УНТП., до посуджування її, мовляв — вона скапітулювала в користь чужої державности. Т. Н. К. станув на становищі, що в теперішній момент не може у нас мати місця ніякий клич, який викликав би хоч би тінь сумніву відносно всеукраїнської платформи УНТП.

Подаємо це до публичного відома в тій думці, що ця вістка викличе корисний відгомін серед нашої суспільности, що цей крок Т. Н. К. буде добрим початком консолідації відносин у трудовій партії. А саме цеї консолідації відносин в головній нашій партії бояться власть імущі. І тут лежить причина заборони Народнього Зїзду.

Політичне життя 8-міліонового відламку великої нації заганяє польська влада в підпілля. Її не річ. Вона за це відповідатиме перед грядучими своїми поколіннями. Українського народу такими методами не вдасться залякати. Це все вже було — казав Бен Акіба. Це все вже було і в недавній історії Польщі. Та Поляки не люблять користуватися лекціями власної історії.

Нашим обовязком відповідати на це все якнайбільшою активністю і організованістю на всіх царинах національного життя. Очевидно, в таких формах, в яких це можливо. І нашим обовязком — популяризувати польські методи володіння в культурному світі.

Після трагічної події.

Проти здеморалізованої преси.

Деморалізація польських „кресових" органів, деморалізація перевертої гангреною чорносотенщини і „розентузіязмованої" шовіністичною дурійкою преси, яка служить всім иншим цілям, тільки не тим, до яких покликана шануюча себе преса, — є загально відома. В своїй примітивности, в неохоті розуміти суспільні явища, у відразі до правди і справедливости, та преса вибирає собі легке завдання безнастанного тровлення, напастей, підюджування, затроювання громадського життя, оборони нікчемности, здичіння і варварства. Вона залюбки з правила виходить на вулицю з піною на устах, щоби тільки звернути на себе увагу, щоби брехнею і сенсацією поскоботати нерви невибагливих і легковірних читачів. Вона в кожному свинстві добачує „патріотизм" і з тої точки погляду огидже все чисте і велике, вона затоптує заболоченими чоботами, обкидує болотом, поневіряє в калюжі, взиває до нових репресій. Вона в божевільно дикому танці на зразок червоношкірих просто проклямує людожерство.

Огидні в своїому заложенні і нікчемні по своїм змісті статті гродківсько - вітосівських вуличних органів і чорносотенного „Слова польского" стрінулись також з дуже чемною відправою на сторінках сіоністичної „Хвілі" і пепесівського „Дзенніка-а люд."

В статті „За справедливість" сіоністичний орган підносить, що в останніх часах зайшлі події, які до глибини потрясли прилюдною опінією та заставили надати їм принціпове значіння. „Маємо на думці справи самогубств в арештах і тюрмах, справи слідства і взагалі відносини, що панують у тюрмах". Підношення цих страшних справ мало на меті спонукати найвищі державні органи, відповідальні за режим і систему, що панує в тюрмах і слідствах, занятися цею авійщиною і збудити почуття відповідальности. Рани, які вже давно ятряться, а які тепер прилюдно відслонено, є нічим иншим, тільки перекроєм цілого комплексу болючих справ, під яких тягарем вгинається величезна частина населення. Не відокремлений особистий трагізм, але цілі периферії громадського життя в них узмістовлюються. Безпека і особиста гідність громадянина є день в день виставлювана на посміховище і наругу. Виступаючи проти цих страшних метод, змагається до одержання запоруки, що діяльність органів публичної безпеки і слідчих властей не піде дотеперішнім шляхом і в дотеперішньому напрямку. Одним словом найвищий час наблизитися до Европи.

Преса, яка розуміє вагу свого післанництва, яка справді являється чинником прилюдної чуткости, є обовязана виступити проти цеї „поезії" страшної дійсности, що кінчається рефреном: „U nas — inaczej, inaczej, inaczej!" — „Зявляються познаки, що арештанта у вступному слідстві бито. Чи преса (роз. — польська — Ред.) інтересується висвітленням правди? Ні Вона вогиджує арештованого скермовує справу на зовсім инші фальшиві — бо до иншої царини приналежні шляхи — на шляхи політичні. Преса повинна інтересуватися вислідами слідства, фактами, які устійнило слідство. Замісць того наступає демагогічна атака. По тій лінії не зміряється до правовости, але радше до мексиканізації громадянського життя".

Не думаємо, щоби ці спокійні вказівки „Хвілі" трапили до переконання місцевим Мексиканцям.

„Дзєннік людови" в статті „Поклонники кайданових метод" вказує, що виявлені факти побоїв у львівській поліції, факти безмірно брутальні, в здоровій частині громадянства викликали зрозуміле обурення. Під напором громадської думки і преси поволі починають урядові чинники відмежовувати себе від кайдано-лабякових метод.

Але в польському громадянстві найшлися денникарі, які крушать копіє в оборони „двох інквізиторів, які в своїм катівським ремеслі дійшли до подиву гідної вправи" У „Кур. варш." сам Рабскі, посол і публіцист, кладе Польщі за зразок стару, цісарську і поліційну Німеччину, де вже шкільним дітям впоювано пошану до поліцаїв. Він не додає тільки, які правила обовязували німецьку поліцію. Львівський Кайдан чи Лабяк хіба не черпав звідтам зразків.

На львівському грунті в оборони поліційної інквізиції виступили „Слово польске" і „Газета поранна". — „На думку тих часописів, позбавлених всяких скрупулів, ціла ця атака на поліцію — то большевицько-українсько-протидержавна інтрига, бож Бесарабова то шпигун, а Брехер то якийсь комуністичний жидок. Зі змісту таких статтей виходить, що таких вільно бити, тортурувати. Звідси простий висновок, що в часі санації скарбу не треба судів, їх заступить поліція. Львівська поліція, випосажена такими людьми, як львівський Кайдан і Лабяк, чи їм подібні, що носять вимір справедливости за холявою, вони це дешевше і справнійше полагодять, як важкий судовий апарат, який все рішав... з непотрібним кодексом в руках".

Опйола зі „Сл. польск." є добрі обзнайомлений з поліційним ремеслом. Він знає, що Бесарабова покінчила з собою на приказ своєї

Пр. 261/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 54 з дня 11. марта 1924 р. в артикулі а) „Заголовок першого артикулу", 2) під заголовком: „Після трагічної події" в уступах: а) підзаголовок, б) уступ між словами: довідатися а: Ця відповідь, ц) між словами: відповідь а: не могла, д) уступ між словами: смерти а: Не сміємо, е) уступ між словами: приводу а: смерти, ф) уступ від слів: „Не вміємо до кінця артикулу, 3) „Від Карпат по Німан" в уступі від слова і так в безконечність до кінця артикулу містить в собі єство на підставі а) б) ц) д) е) виступку з § 300 з. к., ад 2) ф) 3) злочину з § 65а) з. к. узнав доконану в дні 10. марта 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 закону карного заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою на слідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4.000.000 Мп. — Львів, дня 11. марта 1924. (Підпис нечитки.)

С. Р. С. Р. і сучасне положення на Україні.

Прилюдні виступи В. Винниченка і М. Шаповала.

Прага, 12. березня 1924.

Правне визнання багатьома европейськими державами СРСР. викликало в російських і українських еміграційних колах обміну думок для вияснення ріжних питань, звязаних з ново-утвореним положенням. Особливо зацікавилась цими питаннями найбільше рухлива українська еміграція в ЧСР.

Російські еміграційні кола день в день присвячують справі визнання цілі сторінки в пресі. Українські еміграційні кола, не маючи своєї щоденної преси, організували і організують ряд зібрань, на яких виступають передові еміграційні діячі. Есерівська „Вільна Громада" (Спілка української соц. молоді в Празі), а фактично „Громадський Комітет" влаштував 11. лютого 1924 р. в „Обецному Домі" в салі Сладковського прилюдну диспуту на тему: „Сучасний політичний момент" з промовами: 1) В. Винниченка — „Внутрішнє становище в Росії й на Україні та єдиний український революційно-демократичний фронт" і 2) М. Шаповала — „Міжнародні движучі сили й українська проблема". Дня 11. лютого відбувся тільки виклад В. Винниченка; виклад М. Шаповала з приводу недуги докладчика перенесено на 28. лютого ц. р. На прилюдну диспуту явилося понад 1200 осіб. Були присутні всі визначнійші діячі, що перебувають в Празі та українське студентство, що становить головну частину празької еміграції.

На початку свого докладу В. Винниченко характеризує сучасний политичний моменг в Росії і на Україні, як моменг кризи. Не дивлячись на те, що цю кризу урядовий центр намагається всіма засобами сховати під вуаль, то всеж таки це вуаль такої поганої якости, що сховати її годі.

Стверджуючи, що політичний стан є відбиткою економічного стану краю, докладчик уважає, що економіка і господарство „Союзу Радянських Республик" є надзвичайно важкі.

Промисловість занепадає, торговля т. зв. внутрішня переходить в руки капіталістичні — а „Неп" тільки підкреслює ці болючки, які вже гибрито ранійше (Кронштадт!)

Становище робітництва надзвичайно тяжке, і тепер немає ніякої країни в Західній Европі, де пролетаріят поневірявся би більше, як у соціялістичній „рабоче крестянській" країні. Селянство обдерте, „смичка" з селянством не вдається. Українського селянина тільки обдирають, і він зовсім правильно виводить цей термін від слова смикати. В краю проходить ці-

---

організації, а Брехер теж на приказ комуністичної організації казав себе побити поліції.

„Тільки в мозку, який точить страшна недуга, можуть виростати того рода божевільні помисли, тільки здегенерування може виправдувати звироднілі вчинки".

Ми вірно подали докладний зміст статтей обох органів. Здержуємося від висловлювання думки з нашого становища, щоби не побільшувати великих білих плям в газеті.

* * *

Годиться зазначити, що у Львові вперто вдержуеться чутка, що підкомісар Лабяк, чинний інквізитор арештованого Брехера, всупереч заяві мін. Солтана і публичного повідомлення про його суспензію, найспокійнійше в світі урядує собі дальше у львівській поліції на втіху і радість своїх протекторів. І має рацію, бо коли не хоче уступити Грабовскі, то чому має уступати Лабяк? Для всіх рівне право в країні права!

лий ряд страйків. Ці страйки урядова партія ховає перед населенням, відомости за кордон потупають дуже рідко, але весь союз знає, на якому підкладі відбуваються ці страйки і що вони мають на меті. З економічних страйків вони переходять в політичні. Робітництво, терплячи під натиском „Неп", бачучи своїми власними очима той обман, в який його введено бачучи ці страшні противорічности клясового становища, що там панують, не може спокійно ставитися до цього. Його вимоги економічні переходять в політичні. Вимагається демократії, того слова, якого тепер уникають комуністи. Селянство обдерте, але підкріплене за попередні роки, починає набірати сили — і це все відбивається в колах РКП. Ця дискусія, що завелася останніми часами в РКП. є тільки відблиском того настрою, що панує серед широких робітничих мас. Дехто старається пояснити цю сварку тим, що одна сторона хоче захопити владу у другої. Обі сторони в дійсности дбають про те, щоби врятувати себе і ці позиції, які гублять. Одна сторона гадає, що друга говорить неправильно, тактика веде партію до загибелі, а в дискусії доходить до таких актів, як биття по лиці одних членів другими. Це показує, що сама РКП. бачить свою безвихідне положення під впливом окружаючих обставин. Це становище, яке тепер панує в РКП. не є нове, його давно вже помічали совісні й обективні обсерватори.

„Три роки тому назад, виїзджаючи на Україну з метою приняти участь в будуванню політичного й соціяльного ладу, я щиро вірив, що там відбувається той великий процес. Я виїхав помагати як соціяліст, який мріяв і вірив, що переведення в життя кличів соціялізму дасть щастя людськости, до якого вона змірає. Мене обманено — я помилився, заявляю відкрито, але з гордістю — краще помилятися в кращий бік (вірити в щастя), аніж помилятися, віруючи в зло, насильство. Мої товариші помилилися в другий бік, вони повірили в реакцію, в насильство, я повірив у те, чому я вірив ранійш. Я поїхав і увірив, що воно не здійсниться. І тому повернувся за кордон".

Після цього докладчик цитує ряд своїх тоді написаних статей, а далі стверджує, що опозиція Р. К. П. підносить тепер ті самі аргументи. Докладчик ставить питання: Чому тепер ця партія, за якою з одушевленням йшли маси робітників, так падає в їх очах, чому вони тепер з ненавистю ставляться до большевиків? Дехто каже, що большевики задумали завести соціялізм в економічно невозвиненій країні. Їм це не вдалося і тепер на них мститься історія, а наслідки експерименту відібються на них самих. Докладчик так не думає. Бо колиб большевики не взяли були цього експерименту в свої руки, то за це були би взялися махнівці, а тоді було би ще страшнійше і в цілій країні залишились би тільки руїни. Маси кричали: „Геть війну, давай землю!" Вина большевиків не в тому, що вони взялись за переведення соціялізму в життя, а в тому, що вони не використали всіх засобів, що вони користувалися неправильними методами,—методами абсолютизму й централізму, які вбили ідею. Бо як можна ширити волю терором, робити людину щасливою тюрмами, убивством, різнею. Але це ясно, що большевизм, який ми бачили, є продуктом російської історії. В країні, яка сотні літ жила в абсолютизмі, в деспотизмі не могли витворитися инші методи. В російському житті є багато противорічностей. Російська інтеліґенція це monstrum, вона схожа на свиню з головою

Наддніпрянська Україна.

Комуністична опозиція.

З Харкова повідомляють, що 5. березня ц. р. розкинено там масово відозву від опозиційно настроєних комуністів такого змісту: „Подається до відома українського і російського пролетаріяту, що на підставі розпорядку політичного бюра комуністичної партії большевиків України вислано від початку року по день 1. березня з промислових центрів України 262 робітників, в тім числі 42 комуністів, що належали до опозиції. Висланих відправлено „на поселеніє" в далеку Сибірську Семиріченську країну і в Алтай. Висилка відбувалася в ночі. Більшости арештованих і висиланих на заслання не дали можливости навіть попрощатися з родиною і забрати найконечнійші речі на дорогу". Відозва взиває далі український та російський пролетаріят до обеднання біля опозиції та просить допомогти їй скинути з себе ярмо самозванців, що виконують тепер Верховну владу в цілому Союзі Рад. Республики при допомозі багнетів. Самозванці ті є настільки безличні, що виступають від імени працюючих мас союзних республик та важаться посилати на дипльоматичні відпустки тих „вождів пролетаріяту", які піддержують домагання так зв. низових партійних організацій основних реформ та фактичного введення в життя пріпціпів робітничої демократії. Відозва кінчиться апелем до всіх, що лише в обеднанню опозиції з безпартійними робітниками та селянством лежить запорука тої сили, яка змете з лиця землі авантурників, торгуючих важкою працею робітничих мас і національними богацтвами батьківщини. Всяка проволока в цій справі — каже відозва — скріплює тільки становище узурпаторів та ослаблює силу спротиву пролетаріяту, якому грозить повна загибіль.

З Донецького басейну.

З Харкова повідомляють: Адміністрація всіх фабрик „Югосталі" приняла домагання робітників про те, що при зменшуванню виробництва робітники будуть творити самі окрему комісію (поминувши так звану фабричну комісію з рамени фабричного комуністичного комітету), яка буде переглядати склад робітників і вирішувати кого слід звільнити, а кого оставити. Рівнож згодилася адміністрація на те, щоби при поменшуванню робітничого перзоналу не давати ніяких полекш для комуністів, про що саме й дбатиме ця комісія робітників. Рівночасно наслідком чим раз зростаючого погіршування

жирафи. Головою пнеться вона до неба, а тілом вона в багні. Большевики є теж невідродними синами свого громадянства. Своєю політикою вони довели до того, що слова: „комунізм", „комуніст" на території С. Р. С. Р. викликають огиду. І тепер, на думку докладчика, смертний присуд над большевиками підписано. Питання тільки в тому, як вони впадуть. Є кілька можливостей, з яких головними можуть бути такі: військовий переворот, бо не є секретом те, що червона армія до Р. К. П. настроєна опозиційно. Такий переворот доведе до військової диктатури, а вона буде змагати до затвердження своєї позиції у формі монархії. Друга можливість — це вибух знизу, бо маси доведені до одчаю. Нарешті може бути війна, де може дійти теж до військової диктатури зо всіма її наслідками.

Большевики стараються поліпшити своє становище признанням, здобуттям признання за кордоном. З цього приводу серед еміграції за кордоном, особливо серед еміграції російської йде велике хвилювання, визнавати чи не визнавати, хоч це і не від них залежить, бо не голос еміграції вирішить те питання, а інтереси тих країн, які заступають Муссоліні, Поанкаре і т. д.

Для нас Українців цього питання нема, як нема для нас і того уряду, який тепер веде переговори з европейськими державами про визнання, для нас він не істнує. Це є окупаційна влада, яка захопила Україну насильством і багнетами та кровю і нагаями тримає її в своїх руках. Цього уряду, чи признає його Европа, чи ні, український нарід, Україна не признає.

Порівнюючи сучасне становище Росії й України, докладчик знаходить, що становище на Україні далеко гірше, ніж в Росії, бо має крім всього иншого в собі ще й національний момент.

Російська комуністична партія, тримаючись методів централізму, абсолютизму тримає в своїх руках цілу Україну і для утримання в своїх руках всієї влади висилає туди своїх агентів, здебільшого так звані „отброси", і через те ми помічаємо там вакханалію, підкупства і цинізму, які то зявища не так часто можна зустрінути навіть і в Росії. Можна сміло сказати, що 70 прц. на Україні в ріжних установах обсаджено елементом реакційним, людьми, які за царських часів провадили в нас русіфікаторську політику. Всі вони й тепер знаходять собі притулок в „чека" і инших совітських установах. Отже перед нами стоїть загроза захоплення в свої руки влади іменно опією насаженою комуністами реакцією. І нашим завданням являється підготовка наших сил до того моменту, коли большевизм буде падати. Нам треба підготовляти свої сили і відкинути всякі орієнтації на Европу, бо це, як зазначує докладчик, являється гальмуванням нашої власної волі. Спиратись на чужі сили значить йти слідами Петлюри й „отаманії", яка не тільки нічого не вдіяла, але підірвала нас зовсім, розбила нас на Галичан і Наддніпрянців; в тім також є й шкідливість політики Петрушевича.

Тільки орієнтація на власні сили поставить нас на ноги. Тою силою докладчик визнає єдиний революційно-демократичний національний фронт.

Переходячи до характеристики реальних вимог сучасного моменту, докладчик знаходить, що вже тепер українська демократична еміграція в певній своїй частині повинна їхати на Україну. Всі елементи, що почувають тут себе тяжко, що мають тугу за рідним краєм, повинні вжити всіх зусиль, щоб їхати на Україну і братися до роботи. Не де „сменовеховства" цим закликає докладчик, бо сменовеховство це свідоме запродування себе, це щире служення своїм панам за певні матеріяльні вигоди.

Одначе закликаючи до поїздки на Україну еміграцію, докладчик застерігає, що люде, які були заангажовані в минулому і займали відповідальні становища, їхати не повинні, бо даючи підписку про невтручання в політичне життя України, вони тим самим гальмують справу і виносять деморалізацію. Тому поїздку М. Грушевського можна вважати тільки вчинком шкідливим.

Спиняючись на тому, якої позиції слід там придержуватись тим, що виїдуть на Україну, докладчик знаходить, що в цей час єдиним кличем мусить бути „радянська влада" але основана на пріпціпі виборности. Ця позиція підтверджується постановами Трудового Конгресу, що відбувся 1919 року.

Докладчик закінчує під оплески авдіторії закликом до мужнього й сміливого будування вільної незалежної України без холопа і пана

(Продовження буде).

економічного положення замітне збільшення відсотку виступаючих з рядів компартії робітників.

Знайшовся виновник.

Визване заходами Інспекції Праці Донецького басейну судове дохождення в справі затримки заробітних платень робітникам виявило, що головним виновником того сумного явища в пролетарській державі був союзний Комісаріят Шляхів, котрий за комісарювання Дзержиньского більше чим півтора року вовсім не платив за вугілля. На заплачено за вибране для потреб того комісаріяту вугілля від січня 1922 р. по кінець 1923 р. 20 міліонів рублів золотом.

Чубар про Бесарабію.

На вічу, яке відбулося в Харкові в справі намічених румунсько-большевицьких переговорів, виступив голова уряду Радянської України Чубар і заявив, що в питанні Бесарабії все населення не лише України, але й цілого Союзу республик настроєне однодушно. Радянський уряд не має ніяких причин для того, щоби робити для Румунії які-небудь уступки в справі Бесарабії і санкціонувати неправне забрання Бесарабії. Чубар підкреслив, що комуністична партія ніколи не може відмовитися від права на Бесарабію, бо це причинилося би до підірвання авторітету партії в широких масах населення України. Мову свою Чубар закінчив так: „Румунія старається проковтнути Бесарабію! Та вона нею вдавиться!"

Окрема комісія для Бесарабії.

Рада народніх комісарів України покликала до життя окрему комісію, що має збирати докладні дані про положення населення під румунською окупацією в Бесарабії. Окремо збираються дані про українське населення, окремо про молдаванське і жидівське. До комісії наплило вже багато меморіялів, зложених комітетами втікачів з Бесарабії. В тих меморіялах політика Румунії до Бесарабії та її населення виходить в незвичайно чорних фарбах. Загально агітація в бесарабській справі росте дуже інтензивно на Україні. Рівночасно мають большевики підготовляти військову демонстрацію у формі маневрів червоної армії над Дністром. Поїздка Гухачевського на Україну має бути связана саме з тою демонстрацією. В Одесі відбулися збори проживаючих там бесарабських землевласників, на яких винесено постанову про те, що всі присутні на зібранню землевласники Москалі, Українці, Німці і Молдаване радше відкажуться від всяких земельних прав на користь робітничо-селянських мас чим погодяться з думкою, що Бесарабія останеться при Румунії. День 18. березня має бути проголошений на всьому просторі України „бесарабським днем". Того дня всюди будуть переводитись збірки жертв для потерпівших від румунських звірств і насилля в Бесарабії.

Переслідування українського культурного руку.

Нові три факти.

I.

L. 2322|24.

Mościska 31. stycznia 1924.

Do Wydziału Filji Towarzystwa „Proswita"
w Sądowej Wiszni
do rąk własnych Pana Zastępcy Przewodniczącego
Stefana Krywiaka, nauczyciela
w Wołczyszczowicach.

Na podstawie §. 25. ust. 2. ustawy z dnia 15. listopada 1867 Dz. u. p. Nr. 134 zawieszam działalność tamtejszej filji „Proswita" ponieważ stowarzyszenie to przekracza s kres działania określony statutem

Wobec powyższego tutejszego zarządzenia nie wolno przedsiębrać żadnych czynności związanych z powyższem stowarzyszeniem a to pod rygorem skutków karnych przewidzianych w § 36. na wstępie cytowanej ustawy.

Przeciwko temu orzeczeniu służy prawo odwołania się do województwa lwowskiego we Lwowie (wydział Prezydjalny, które podać należy w ciągu dni 8 licząc od dnia następnego po dniu doręczenia intymatu przez tutejsze starostwo.

Starosta *Zgoda.*

II.

Від якогось часу політична влада почала опікуватись читальнею „Просвіти" в Маркополи пов. Зборів. І ця опіка виглядає так: Комендант місцевої поліції в товаристві одного поліціянта загостив до читальні 31|1. ц. р., зажадав отворення бібліотеки, переглянув книжки, декотрі з них як „Наша школа в ярмі" та по одному числі часописів „Земля і воля". „Український Голос" і „Новий Час" забрав зі собою, а шафу з книжками замкнув і залякував. Дня 18. лютого вечером одержав голова читальні покликання до староства в Зборові. Колиж голова явився в означенім речинці староста в першій мірі домагався вияснення звідки і від кого читальня одержала бібліотеку. Потім зачав переконувати, що тих часописей як „Український Голос" і „Земля і воля" не повинні громадяне читати, бо це комуністичні часописи а тим самим шкідливі. У відповідь на це голова звернув увагу старості, що кождий часопис, який попадає в руки громадян переходить через цензуру і з цікавости запитав, які властиво часописи належить читати. Замість відповіди староста видав заборону дальшої діяльности читальні — без подання якихнебудь мотивів. Просто: читальня „Просвіти" не сподобалась!...

III.

При читальні „Просвіта" в Беремянах пов. Заліщики істнує аматорський гурток, який від часу до часу дає театральні вистави у своїй громаді й у сусідніх. І так: дня 19.I. 1924. відіграв „Сватання на Гончарівці" в Хмелевій. На це представлення староство зізволило рішенням своїм з дня 7.I. 1924. до ч. 84. Колиж той самий гурток хотів повторити те саме представлення в чит. „Просвіта" в Беремянах дня 3.II. 1924. і повідомив про це дотичне староство письменно, одержав заборону, бо — мовляв — в старостві не є відомо, що дана пєса є цензурована або взагалі була граною на сцені столичного міста. Очевидно, що про „Сватання на Гончарівці" знають усі писарі староства й ота заборона є звичайною секатурою.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Французькі вибори.

„Ексо де Парі" доносить, що нові французькі вибори відбудуться дня 8. мая ц. р.

Французькі приготовлення до війни з Англією.

„Наєс Вінер Журналь" доносить з Парижа під датою 17. березня таке: Брюксельський кореспондент „Ліманіте" публікує відомости про наміри Франції осадовитися на бельгійському побережу на випадок війни з Англією. Побереже це мало би бути використане Францією як база для морських операцій проти англійської фльоти. По побіді над Німеччиною і по знищенню німецької фльоти Англія приготовляє свою фльоту для виступу проти Франції і проти середземноморських сил. Франція не бажаючи бути байдужною на ці збросння рівнож завзято побільшує свою морську фльоту і воздушну ескадру. Французька експедиція автами через Сагару мала за ціль прослідити терен для будови залізниці через Сагару. Цею залізницею мали би Французи транспортувати Негрів на випадок війни й англійської блокади з боку моря. Що до бельгійського побережа то Бельгія звязана таємним військовим договором із Францією і всі ці збросння та укріплення побережа, які йдуть там тепер відбуваються на кошти Франції. Зеебрюгге буде перетворене у велику морську твердиню, що стане операційною базою для французької фльоти. — Бельгійська фльота матиме свою базу в Брюгге. В Рюсселєр буде побудована величезна іскрова телєграфічна стація. В Зеебрюгге буде також база французьких підводних лодок. Між північною Францією й Зеебрюгге буде побудована також нова залізниця.

Важливий момент у сербській політиці.

Найвизначнійший ворог югославянського уряду, провідник хорватського національного руху Стефан Радіч рішив увійти в скупчину (сербський парлямент) разом зі своїми однодумцями. До цього часу всі хорватські посли вибрані дня 13. марта 1923. стояли на становищі бойкоту сербського парляменту. Радіч та його прихильники домагались самостійности Хорватії та республиканських основ державного ладу. Вони довго вели переговори з опозиційними партіями сербського парляменту, щоби спільними силами повалити уряд Пашіча. Для своїх ідей незалежної Хорватії він шукав навіть підмоги в англійського уряду, виїхавши до Льондону. Але Англія поставилась ворожо до сепаратистичних змагань Радіча. Можливо, що вона вплинула на нього в напрямку ведення реальної політики в рамцях югославянської держави. Дня 20. ц. м. парляментська комісія у Білгороді затвердила 20 посольських мандатів хорватської республиканської селянської партії.

Абдикація грецького короля.

„Наєс Вінер Журналь" подає за грецькими газетами про переговори між роялістами і республиканцями в справі абдикації грецького короля. Король мав би зректися своїх прав до смерти задержавши королівський титул, чотири пятих свого вивінування від держави і право до королівських дібр крім пятої, які викупить держава.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Правительство внеможливить катування арештованих.

Буджетова комісія польського сойму 18. ц. м. приняла резолюцію посла д-ра Розмаріна: Сойм взиває правительство негайно видати зарядження, усуваючі недомагання у вязницях і політ. арештах і внеможливлення вимушування зізнань нелєгальними засобами, головнож биттям і катуванням.

Мін. Кухарські на лаві обвинувачених?

На засіданні польського сойму 18. ц. м. пос. Морачевскі (ППС.) зголосив нагле внесення з домаганням потягнути до судової відповідальности б. мін. Кухарского за втрати, на які наразив держ. скарб а саме жирардівським скандалом. Внесення підписало понад 100 послів. Б. мін. Влад. Кухарскі умовою з акц. тов. „Жирардів" наразив держ. скарб на шкоду 2.187.684 шв. фр. і на 429.674 шв. фр. Тому внескодавці жадають, щоби сойм ухвалив обвинувачення перед держ. трибуналом б. мін. торг. і промислу Кухарского сойм. посла за те, що такою своєю діяльністю в часі і в ділянці свого урядування заподіяв цю шкоду держ. скарбові.

Вислід виборів на Закарпатській Україні.

З Праги звідомляють: М. неділі відбулися на Закарп. Україні вибори до сойму і сенату. З ліст зложених 13-ма партіями вибрано 5 послів до парляменту і 4 сенаторів. Первагу здобули комуністи (на 254.446 гол. до парляменту здобули 100.109, а з 212.940 гол. відданих до сенату здобули 82.167) здобули 4 мандати до парляменту і 3 до сенату. Сіоністи одержали 18.230 гол. а жид. демокр. партія 9.909 г.

З інвігіляцію Пілсудского.

18. ц. м. почалась у військовому суді у Варшаві розправа проти пор. Блоньского за це, що обвинуватив майора Печонку за виданя приказу інвігіляції марш. Пілсудского. Покликано 62 свідків, м. и. Пілсудского, ген. Шептицкого, ген. Сосновского і ин. Розправа ведеться явно, трибунал застеріг собі зачинення дверей лише тоді, колиб цього вимагав держ. інтерес.

Англія проти зменшення армії.

Англійська палата громад відкинула 347 гол. проти 13 внесення екстремістів-пацифістів, яке домагається редукції армії. „М. Повст" пише: Англійський нарід не міг би бути перший, котрий за ціну руїни позбавив би себе власної сили в загальній боротьбі за істнування.

Коволь Юрій не абдикує.

З Атен звідомляють, що король Юрій під натиском рідні відказується добровільно зречися корони.

Курс грошей.

Львів, дня 18. березня 1924.

Нині тенденція незмінена. Курси у вчорашніх рямцях. Оборот і настрій оживлені.

Доляр ам.	9,500.000—9,525.000
Доляр канад.	8,800.000—9,000.000
Чеські корони	270.000—275.000
Лей	460.000—470.000
Фунти штерл.	38,000.000—40,000.000
Марки нім. стар. ем. тис.	700.000—800.000
Франц. франкй	425.000—440.000
Франк шв.	1,620.000—1,625.000
Франк белья.	330.000—000.000
Гульдени голянд.	3,400.000—0,000.000
Ліри італ.	400.000—000.000
Золото	
20 кор.	42,500.000—43,000.000
20 франк.	40,000.000—40,500.000
20 марок нім.	44,000.000—45,000.000
10 рубл.	53,500.000—54 000.000
Срібло	
Кор. австр.	750.000—765.000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1 7/8 —2,000.000
рублі	3,000.000—3,250.000
копійки (за рубл.)	1,500.000—1.5|8

Варшава 18.|III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300—9,350. 9,250, ф. шт. 40.725, фр. зл. 1.800.

Чеки: Бельгія 395.000, 389,500, 291,500, 387.500, Голян. 3,465. 3,435, Льондон 40,150, 39,850, 40.050.—39,650. Новий Йорк як готівка. Париж 475.000, 467.500, 469,500, 465,500, Швайцарія 1,615, 1,605, 1,613, 1,597. Прага 269.750. 263.750. Відень 132,10—131, 132, Італія 399.750, 396 8 прц. поз. 15 м., 15,100 бони зл. 1350—1400. Дол. поз. 5,645—5,615.

Цірих 18. березня 1924. Голяндія 214,25 Новий-Йорк 579.000 Льондон 24.82. Париж 28.80. Медіолян 24.65. Прага 16.71½. Будапешт 0,0085 Букарешт 3.10. Бельград 7.10. Софія 4.15. Відень 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів. 18 березня 1924.

Обороти біржеві обмежились до трансакцій в житі гіршої якости. Подача обильна по звижкових цінах. Тенденція вдержана. Настрій оживлений.

Пшениця краєва 75|76 з 1923 р. 36,000.000—38,500.000*, жито галицьке 68|69 з 1923 року 23,500.000—24,500.000*, жито галицьке 65|66 20,0000.000—20,500.000, ячмінь гал. бров. 21.000.000—22,000.000* ячмінь гал. для перемелення 18.500.000—19,000.000. овес гал. 41|42 з 1923. року 20,000.000—22,000.000, гречка 21,500.000—22,500.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій

НОВИНКИ.

— **Весна і прокуратор.** Сьогодні в редакції й адміністрації „Діла" великий рух: принесено від цензури примірник „Діла", на якому — крім підпису цензора — не було слідів ані червоного ані блакитного олівця! Всі редактори докладно, рядок за рядком, переглядали, чи десь не вкреслено якогось прикметника або іменника, пригадували собі чи не питував хто Тараса Шевченка або иншого небезпечного для Річипосполитої бунтівника — ні, таки ні: останнє число „Діла" не було конфісковане! Цей дивоглядний і р'ішуче несподіваний випадок стоїть у звязку хіба лише з весняною погодою після тижня лютої заметілі Одначе не треба робити собі ніяких іллюзій: добрий настрій прокуратора є мабуть такий самий стійкий, що й зміни весняної природи.

Друкарський страйк. У львівських друкарнях (більшовицьких уже шість тижнів тревае страйк. Між тими друкарнями є й друкарня Наукового Товариства ім. Шевченка, у якій тепер м. ін. друкується III-ій том „Історії письменства" М. Возняка, нова книжка І. Огієнка, а з періодичних видань — Літер.-Наук. Вістник. Страйк вупинив друк усіх тих видань.

— **Ще про справу Еміліі Струтинської.** В звязку з нашою недавньою замітков (ч. 56. з 13. н. м.) про процес проти Еміліі Струтинської за вбивство о. Расияя Стецюка в Чікаго, повідомляють нас з добре поінформованого джерела, що в мотивах до виправдуючого присуду ніяком не казалося про якусь душевну недугу обвинуваченої, а тими про ... [illegible] виконуючий заголовок.

Пашпортовий монополь. Майже з усіх державах Европи й Америки у великій частині скасовано вже пашпортовий примус. Громадяне Франції, Бельгії, Люксембургу й Голяндії можуть їздити по тих чотирох державах без усякого закордонного пашпорту. Американські республики Куба й Сальватор взагалі скасували уставу пашпортів. Скасування примусу пашпортової візи поміж Австрією і Чехословаччиною є питанням днів. Крім того, як відомо, Чехословаччина в усіх державах сильно зменшила візову оплату. Майже нема держави, що не скасувала би візи для громадян тої чи иншої чужої держави, з якою вяжуть її близні політичні, культурні чи торговельні взаємини. Статистика виказала наглядно, що пашпортовий примус не забезпечує державу від напливу небажаних одиниць, ані не дає ній гарантій, що не вийде той, хто за всяку ціну виїхати хоче. Так само не підлягає сумнівові, що найвищі пашпортові оплати не покривають коштів утримання консулярних агенцій та краєвого апарату поліційно-пашпортових канцелярій. Всьому світові стало ясно, що пашпортовий примус є злом, і всюди придумують способи задля обмеження і зменшення того зла, що гамує свободу людини й накладає пута міжнароднім культурним і економічним звязкам. Одна лише Польща не тільки не завела ніяких пільг що до системи закордонних пашпортів, а навпаки: формальність з видачею пашпорту зробила одним із засобів політичного переслідування, а оплату за пашпорт підняла до жахливої висоти міліярда марок. На цьому полі Польща пішла дальше ніж колишня царська Росія і теперішний Радянський Союз.

— **З життя Читальні „Просвіти".** В Жеребках шляхетських пов. Скалат театральний гурток при місцевій читальні „Просвіти" відіграв 2. ц. м. „Жидівку-вихрестку" й веселий жарт „Євдоха-свекроха". Грали самі селяне, молодь, члени читальні; музика теж була організована виключно власними силами. Дохід з вистави пішов на потреби Читальні. Головою Читальні є о. Бачинський, головою драматичного гуртка п. Іван Верещак. Є це перші кроки молодої Читальні. Бажаємо й на далі бадьорости в праці й чарних успіхів!

— **Криза оперети в Берліні.** Професіональний союз берлівських музиків поставив коротко-терміновий ультімат дирекціям усіх берлінських оперетових театрів з домаганням 100 проц. підвишки платні. Директори згодилися, лякаючись ще більших втрат при відкликанню вистав, але театри попали тою підвишкою у кризу, яка мабуть приведе до закриття й банкрутства багато берлінських театральних підприємств.

— **Страйк кухарів.** В люксусовому ресторані одного з найбільших і найбільш елегантних (ну й — дорогих!) берлінських готелів „Адльон" застрайкували всі кухарі. Кухарі були невдоволені, що дирекція готелю хотіла приневолити їх платні до обовязуючої тарифи, коли тимчасом вони досіль платні далеко вище тарифи. Дирекція сподівалася страйку, й коли кухарі (а було їх 25 осіб!) покинули кухні — на їх місце негайно появилися „страйкбрехери", так, що замешкалі в готелю буржуї не почули голоду. А шкода!..

— **Кооператива „Український Театр".** В члени вписалися дальше: 929. д-р Лесь Кульчицький у Львові (10 уділів), 930. д-р Іван Зілинський у Львові (10 уд.), 932. о. Степан Ничай в Сілци белз. (10 уд.), 932. Андрій Бялий в Винниках (50 уд.), 933. Юрій Сапонький в Сілци белз. (10 уд.), 934. Степан Федюк в Сілци белз. (10 уд.), 935. Михайло М. Зубрей в Дідилові (10 уд.), 936. Денис Лада в Лукавци (10 уд.), 937. Василь Дубівка в Травтолоках (10 уд.), 940. Володимир Климко в Раминні лісовій (33 уд.), 944. Володимира Волянська у Львові (33 уд.), 947. Ольга Іванна Тума в Стрию (10 уд.), 949. Софія Смішкевич в Меди[illegible] уд.), 950. д-р Степан Дмоховський (16 уд.) і 951. Т-во Український Інститут для дівчат (50 уд.) в Перемишлі (упов. д-р В. Загайкевич), 953. Софія Ракова в Стрию (декл. 100 уд.), 954. Февронія Герасимовичева у Львові (10 уд.), 955. Слава Яремова в Махнові (10 уд.), 956. Амброз Березовський у Львові (10 уд.).

Дня 16. квітня с. р.

відбудеться

в салі „Народного Дому"

Великий КОНЦЕРТ

на дохід

українських інвалідів.

1581 1—1

Дописи.

Яворів, 15. березня 1924 (*З культурного життя*). Протягом трьох місяців цього року відбулося в Яворові — головно з рамени тов. філія „Просвіти", відтак з рамени тов. Січ і тов. Жіноча Громада в Яворові — 49 викладів з ріжних галузів знання, на ріжні теми. І так: в читальні „Просвіти" в Яворові (з рамени філії) відбулося девять викладів (що неділі о 5. год. попол.) Фреквенція — переговнення. Д-р Осип Турянський мав тут чотири виклади: 1) „Василь Стефаник", 2) „Краса української мови". 3) „Наше багатство — наша бідність" і 4) „Поема Франка: І. Вишенський". П. О. Колончевський виголосив відчит п. н. „Трагедія української нації". Е. Яворівський відбув чотири виклади на теми: 1) „Що таке філософія, 2) „Галицька Армія й її роль на Наддніпрянській Україні", 3) „Вражіння і подразок вражіння, 4) „Зразки найновійшої української поезії". По відчитах була дискусія нераз досить довга.

В тов. „Січ" в Яворові відбулося 10 викладів (з рамени філії „Просвіти"), а то д-ра Турянського („Ситуація на світі й ми"), п. С. Хзрамбури, Андрія Чолика й Е. Яворівського („Т-во Січ і його завдання", „Спомни з під Львова" і „Наші школи"). Виклади відбуваляся або в салі „Народнього Дому" або в січовій домівці.

В Т-ві „Жіноча Громада" щонеділі відчитують кращі твори наших письменників. Тов. „Філія Просвіти", на спілку з тов. „Січ", в Яворові веде курс вищої освіти для своїх членів. Досі відбулося тут 25 викладів і так: 11. січня виклад проф. Дм. Бурко: Вступ до курсів; 11. січня виклад проф. І. Чмоли: Вступ до історії України; 15. січня — Е. Яворівський: Наука про свідомість; 16. січня — проф. Ступницький І.: Господарська географія; 17. січня — д-р О. Турянський: Значіння поезії; 22. січня — проф. О. Логінський: Про українську мову; 23. січня — проф. І. Ступницький: Господарська географія; 25. січня — проф. І. Кобуз: Розвій життя від клітини; 29. січня — проф. Е. Яворівський: Вражіння; 30. січня — проф. І. Чмола: Княжий період української історії; 1. лютого — проф. Дм. Бурко: Що таке література? 5. лютого — проф. Е. Яворівський: Змислові вражіння; 6. лютого — проф. І. Чмола: Вселенна (з мегаскопічними демонстраціями); 8. лютого — проф. І. Гуцуляк: Суспільна економія (Старинний світ і середні віки), 13. лютого — проф. О. Логінський: Краса і мистецтво, 14. лютого — проф. І. Чмола: Вселенна (з мегаскопічними демонстраціями), 19. лютого — проф. Дм. Турко: Старинна доба української літератури (з виїмками), 20. лютого — проф. І. Чмола: Вселенна (з мегаскопічними демонстраціями), 22. лютого — дир. А. Маренін: Овочеві дерева, 26. лютого — проф. Е. Яворівський: Спостереження і зображіння, 27. лютого — проф. О. Назаревич: Наука про тепло, 29. лютого — проф. Е. Яворівський: Закони асоціяції зображінь, 4. березня — проф. О. Логінський: Тарас Шевченко, 5. березня — проф. О. Назаревич: Наша кооперація, 7. березня — проф. І. Чмола: Козаччина до Б. Хмельницького, 11. березня — проф. Дм. Бурко: Слово о полку Ігоревім, дня 12. березня — проф. І. Гуцуляк: Суспільна економія, дня 14. березня — проф. І. Чмола: Хмельниччина і козаччина до зруйнування Січи. Разом 45 викладів. Розуміється: не беручи під увагу менших відчитів, викладів і дискусійних сходин.

З нагоди „Свята Просвіти" зложили слідуючі читальні Просвіти яворівської філії на „Дар Просвіти": Яворів (місто і передмістя) 29,322.600 мп., Яворів-Наконечне 4,055.000 мп., Яворів Наконечне (кінець) 350.000 мп., Змієвиська 2,130.500 мп., Щеплоти 1,140.000 мп., Любині 2,050.000 мп., Серни 1,786.000 мп., Залуже 578.000 мп., Свидниця 2.520.000 мп., Вільшениця 2,025.000 мп., Хотинець 3,000.000 мп., Черлянка 3,530.000 мп. Дашки 1,250.000 мп., Перунно 370.000 мп., Рогізно 12,610.000 мп., Курники 3,0[illegible]0 мп., Молотковичі 800.000 мп. Разом 69,926.100 мп. До Львова до гол. Тов. „Просвіта" вислали крім того прямо читальня в Нагачеві 1,674.500 мп., Вілька Змієвиська 525.000 мп. — Разом зложив яворівський повіт на „Дар Просвіти" 47а,125.600 мп.

Свято на честь Т. Шевченка обходить Яворів чотирома концертами: 9. березня відбувся уже концерт на честь Т. Шевченка в семінарі СС. Василіянок; дня 16. березня обходить не свято концертом українська гімназія в Яворові; дня 23. березня відбудеться на честь Т. Шевченка в полудне „Святочна Академія" виключно селянськими силами з привітами Читалень, вечером „Концерт усіх товариств Яворова". Крім того вішено з нагоди сьогорічного святкування поставити на площі перед гімназією біля головного тракту памятник Т. Шевченка. — *Орфей.*

†

Д-р Омелян

КАЛИТОВСЬКИЙ

ем. директор гімназійний і член многих українських товариств

по довшій а тяжкій недузі упокоївся у вівторок дня 18-го с. м. прожиши 69 літ. Похорони відбудуться в четвер дня 20. с. м. о год. 4. попол. з дому жалоби при вул. Зиблікевича ч. 44. на личаківське кладовище, на яке всіх свояків, Товаришів і знакомих Покійного запрашує

1585 ВДОВА З ДІТЬМИ І ВНУКАМИ.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Репертуар українського театру під див. Івана Когутяка.

Збориів — сала Сокола.

Середа 19. III. „ЧЕСНА СУЗАННА".

Четвер 20. III. „ЖАННА МАРА".

Вино богослужебне для Всеч. Духовенства Львівської єпіскезії. 354 літрів токай самор. з р. 1921. по 29 чеськ. корон літра — фляшка по 21 ½ ч. к. (в марках після курсу дня). 500 літрів токай самор. з 1917 по 30 ч. к. літра — фляшка по 21 ½ ч. к. 280 літрів токай самор. з р. 1911 по 32 ч. к. літра — фляшка по 24 ч. к. Вино видає о. Семчишин Дмитро Арх. сотрудник від 1. квітня с. р. Гроші приймає від тепер почтою і особисто бл. Йосиф Ч. С. В. В. в Митроп. палаті. У кого з Вел. Отців в чисті фляшки з вина буде ласкавий їх привезти, бо инакше фляшка коштує 1 ч. к. 1579 1—1

Українська Громада у Кранові відсвяткує за почином філії товариства „Просвіта" память Тараса Шевченка Концертом дня 23 березня 1924 в салі Старого Театру о год. 6 і пів вечером. О численну участь просить Комітет. — Всі українські часописі просяться о передрук. 1578 1-1

Кооператив „Український Театр". Засідання Надзірної Ради кооперативи відбудеться дня 20. березня с. р. (в четвер) о 6. год. попол. в салі засідань „Просвіти", Ринок ч. 10. II. пов. Просимо всіх членів Ради явитися — Управа.

На „Рідну Школу" прислав Вп. п. Михайло Бігун, урядник Підкар. Банку в Мукачеві 900 Кч. а то 875 Кч. як коляду маленького 6-літн. Левка Каюги і тов. Впов. колядникам і жертводавцям особливо маленьким колядникам складаємо щиро-українське „Спасибі". — Головна Управа УПТ. 1531 1-1

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

КОНЦИПІЄНТА з правом субституції приймє негайно канцелярія у Львові. Зголошення під „Канцеляр" до Адміністрації за оказанням квіту. 1577 1-1

ОЖЕНИТЬСЯ урядник банку, правник, говорять що гарний, з панночкою, пристійною і здоровою, потраб посідала крім невеликого пайданого, мешкання (або відповідні до того средства), найрадше у Львові. Зголошення до Адміністрації під „Будучність". 1591 1—2

ПОШУКУЮ від 1. квітня інструктора до двох дітей з III і V кл. гімн. Винагорода: Ціле удержання і платня після умови. Йосиф Крижанівський старш. офіціял судовий в Бедзі. 1583 1—2

ПОШУКУЮ ЗАРАЗ *особної комнати* з цілим удержанням. Платня після умови. Зголошення до Адміністрації „Діла" під д-р Х. У. 1565 3-3

СТУДЕНТ ПРАВ, б. старшина У. Г. А. поміщення відповідного заняття. Ласкаві зголошення просяться слати до Адміністрації „Діла" для „Правника". 1567 3-3

Приміняйте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Вже прийшла свіжа посилка найновійших київських книжок,

які продає

УКРАЇНСЬКА

КНИГАРНЯ І АНТИКВАРНЯ

У ЛЬВОВІ, вул. РУТОВСЬКОГО ч. 22.

Особних повідомлень книгарня не висилає.

Кооперативний Банк „ДНІСТЕР"

Тов-во з обм. пор. у Львові

вул. РУСЬКА 20.

приймає під найкорисніїшими услівями

Вкладки з забезпеченням валюти,

переводить купно і продажу всякого рода товарів і сирівців, уділяє вальоризовані позички векслеві і товарові, зачети на під-клад акцій і т. п. 1512 5—5

МАШИНИ до виробу цементових дахівок, форми на бетонові рури, хрести, громозводи, вінка до церков і всілякі слюсарські вироби виготовляє

Михайло СТЕФАНІВСЬКИЙ

у Львові, вул. Заротатова 10.

(між вул. Ринерською і Кордецького). 1510 6—6

РОБІТНИЦЬ

спосібних зі свідоцтвами, або поручених до наших робітень БІЛЯ, як також гафтярок і вишивачок просимо зголоситися зараз в нашій конторі між 8—1 і 3—6 год. попол. Платня висока, праця мила у своїй установі. Вп. Членів і Прихильників наших просимо нам дати 1570 скаво поручити які добрі сили. 2—2

ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА

„ТРУД", Львів, Ринок 39. (вл. дім).

ВЗУТТЯ НА РАТИ

першорядне взуття, тревале і елегантне на ДОГІДНІ СПЛАТИ

ГАБЕР ШТАЙФ І С-ка

1549 **ЛЬВІВ, РИНОК 19.** 4—4

КОНКУРС

До внаряджування **реставрація** сезонова в місцевости кліматично-лічничій в Підлюдтім коло Перегінська. — Оферти письменні з долученням сто золотих польських як вадії вносити до 20 марта 1924 р. на адресу Центральної Адміністрації Митрополичих дібр у Львові, площа Юра 5. 1593 5—6

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Кооп. „Український Народний Дім" в Тисьменици відбудуться в неділю дня 23 марта 1924 о год. 3 згляднo 4 попол. дня в салі *красного дому* з отсим порядком дневним:

1) Відкриття Зборів, 2) Відчитання протоколу з поп. Заг. Зборів, 3) Відчитання звіту з ревізії переведеної ревізором Краєвого Ревізійного Союза, 4) Звіт Управи і Надзірної Ради з діяльности за р. 1923, 5) Затвердження річного звіту і білянсу, 6) Розділ чистого зиску, 7) Вибір 3 членів Управи 2 заступників і 9 членів Ради Надзірної, 8) Вибір 3 членів комісії контрольної, 9) Внески. — Звіт, річні замкнення і білянс виложені в канцелярії кооперативи для перегляду членів в годинах урядових до дня зборів. На випадок неприсутности вимаганого статутом числа членів, відбудуться Заг. Збори того самого дня о годину пізнійше в тій самій салі з тим самим порядком дневним, які будуть управнені рішати без огляду на число присутних членів.

Тисьменица, дня 15 марта 1924.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ:

Д-р Ів. Шипайло вр. *Микола Коцький вр.*

1582 голова. 1—1 секретар.

За Редакцію відповідає Ол. Нчьмв

З друкарні Спілки „Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 53 (10.156). Львів, пятниця 21. березня 1924. Почтову належність сплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 мід., Німеччині 13 мід. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. кор., Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адресн 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Досить крови!

В обороні акад. Миколи Василенка.

Серед обвинувачених у київському процесі „Центра действія" російських учених і взагалі інтелігентів бачимо й відомого українського вченого Миколу Прокоповича Василенка.

Оскільки доля инших підсудних може нас цікавити тільки посередно, з звичайного людського почуття гуманности—доля Миколи Василенка не може не викликати широго й глибокого заінтересування серед українського громадянства.

Українське громадянство не може не запротестувати проти увязнення й поневіряння свого заслуженого й визначного члена. Українське громадянство з дива не може вийти, як уряд Великої України в часі реклямованої українізації може вязнити Українця — заслуженого вченого, члена Академії Наук і професора університету, діяча par excellence культурного й людину безперечно далеку від усяких протиурядових конспірацій — хочаб уже з причини свого поважного віку: М. Василенкові 57 літ.

Для українського громадянства цілком ясно, що Микола Василенко пришитий до процесу білими нитками, що вся його вина може зводитися до знайомости з кимсь із инших підсудних, до піддержування з ними звичайних товариських зносин.

Але мучити людину, до того старшу й заслужену за те, що має серед підсудних брата чи свата або знайомого—це в 7-ім році революції, коли боги, здається, крови вже напилися досить, навіть за досить, річ з огляду гуманности вопіюща, а з політичного—просто непередумана й немудра.

І коли ціла справа, як можна догадуватися, сильно роздута охранкою, то причасність до неї каз. М. Василенка в усякім разі дуже сумовірна.

Вся вина М. Василенка, що він був колись російським „кадетом" та гетьманським міністром, але за це вязнити й грозити розстрілом, здається, повинноб бути забагато й большевикам. У всякому разі українському громадянству цього забагато й воно не може не вимагати від правителів Великої України спинення кривавих жертвоприносин. В імя чого вони, ці безглузді жертви? Чи „революція" вимагала смерти старенького Володимира Науменка, Олександри Ефименкової, Петра Дорошенка, О. Мурашка, Ф. Леонтовича, Грицька Чупринки й ин. визначних культурних українських діячів?

Цього може вимагати тільки хіба закукурічене „русотяпство", а не інтереси революції й тому на цьому грунті серед українського громадянства не може бути ніяких ріжниць, навіть серед людей, що без застережень спочувають так зв. радянській владі. Українське громадянство ціле, без ріжниці поглядів і партій, не може не запротестувати проти систематичного винищування своїх кращих культурних сил.

Микола Василенко народився 2. лютого 1867 р. у с. Ескані на Чернигівщині. Скінчивши університет у Дорпаті, жив якийсь час у Київі і працював як вільний слухач у В. Антоновича й Владимирського-Буданова. Пізнійше став гімназійним професором і 10 літ учителював. Потім якийсь час служив у міністерстві вн. справ і фінансів, а перед 1-ою революцією подався у відставку й став редактором ліберальної газети „Кіевскіе Отклики". По революції задумує стати адвокатом і в сій цілі складає іспит у юридичній комісії при одеськім університеті. В 1910 р. складає іспит у київськім університеті на магістра російської історії, а рік пізнійше стає приватдоцентом на тамому університеті. За численні праці на полі української історії вибирає його в 1911 р. Наукове Т-во ім. Шевченка своїм дійсним членом. У Київі Василенко був співредактором „Київської Старини", а по заложенню Українського Наукового Т-ва стає головою його історичної секції. Підчас останньої революції стає товаришем міністра освіти в уряді Керенського, а за Центральної Ради генеральним суддею. За гетьмана М. Василенко був міністром освіти й сенатором, а також дійсним членом Української Академії Наук на катедрі історії українського та західно-руського права. Вже понад 30 літ працює М. Василенко діяльно й успішно на полі історії України, а спеціяльно історії українського права й адміністрації.

Українське громадянство по цей бік риської лінії пильно стежить за долею визначного українського діяча М. Василенка, стежить за нею з повним спочуттям, підносить свій голос в його обороні і висловлює пересвідчення, що київський суд, розглянувши справу, не дасть своєї згоди на акт обвинувачення проти М. Василенка. Досить крови, досить непотрібних мук! Нехай українська кров не всякає більше в українську землю, нехай не розпалює ненависти і жадоби пімсти, нехай не робить нових кривавих вчинків. Нехай вже раз відітхне збещещена земля і нехай спочинуть від мук утомлені люде, нехай вони без непевности завтрішнього дня посвятять свої сили великому й позитивному культурному будівництву. Виправдання київським судом старенького М. Василенка здійме важкий тягар з нашого громадянства і різко протиставить суд Київа иншим судам на широкій українській території.

С. Р. С. Р. і сучасне положення на Україні.

Прилюдні виступи В. Винниченка і М. Шаповала.

Прага, 12. березня 1924.

(Продовження.)

Після докладу В. Винниченка вивязалася цікава й вельми оживлена дискусія, яка протягнулася до півночі. В ній взяли участь представники ріжних партій і соціяльно-політичних напрямків.

Одним з найповажнійших опонентів був представник українських есдеків Феденко. Він висловив своє здивування, як міг прелегент твердити, що в наскрізь аграрній країні міг був удатись експеримент соціялізму, колиб тільки большевики повели були правильну лінію. Чи справді Винниченко був би готовий повторити той сам експеримент, який забрав в українського народу безліч жертв і довів край до руїни? Опонент спинився над твердженням Винниченка, який бачить деякі користи з визнання „Союзу Радянських Республик" ріжними державами. Мовляв — держави, признаючи увесь Союз, мусять признати і складові його частини: Україну, Білорусь і Грузію, а це одночасно рівняється визнанню цих поодиноких складових держав. Ті користи — на думку п. Феденка — є дуже проблематичні, бо яка напр. користь для якогонебудь зі стейтів Зединених Держав Північної Америки, — Пенсильвенії чи другого, коли Англія визнає Зединені Держави? В положенні такого стейту, як не в гіршому, є Україна в „Союзі Радянських Республик". Винниченко твердить, що тільки він чи його союз спасає Україну; віч спасав її стільки літ і не спас. Тому ледви, чи й тепер йому це вдасться. Також характеристичне для всіх наших громадських діячів включно з Винниченком, що кожний з них твердить: „Україна — це я!" — а це якраз і є той дух „отаманії", проти якої так завзято виступає Винниченко. Прелегент взиває до повороту на Україну, хоч би прийшлося лизати руки большевикам, а де мораль, де „чесність з собою", з якою так носився Винниченко. Опонент уважає це тільки деморалізацією.

Другим важнійшим опонентом був б. премієр директорії, теж ес-дек, І. Мазепа. Спинюючись на докладі Винниченка, опонент заявив, що за ці три роки ми нічого не навчилися. Референт не дав аналізи сучасного положення на Україні. Винниченко твердить, що в тому, що ми опинилися на еміграції винен Петлюра. А чи Винниченко не був перший, що покинув Україну і виїхав за кордон, не сказавши нікому ні слова. Щож до єдиного революційно-демократичного фронту, то хто його представляє? Винниченко і гурток есерів шаповалівців. Якаж програма цього фронту чи союзу? Тут говориться про незалежну Україну, але в статтях „Нової України", якої редактором і духовим провідником є Винниченко, пишеться і про федерацію з Росією і про автономію, а то й допускається ще менше. Прелегент виступає проти загального виборчого права і проти установчого зібрання та покликується на Трудовий Конгрес 1919 р. А цей конгрес якраз домагався Установчих Зборів. Винниченко заступає радянську форму влади, бо вона — мовляв — забезпечує перевагу українського елементу. А чи загальне виборче право не забезпечує цеї переваги, коли ми на Україні творимо величезну більшість?

Инші дискутанти закидали Винниченкові, що він з правила руководився особистими інтересами, постійно змінав свої погляди, раз ішов з лівими, то знов з правими, за Скоропадського хотів творити кабінет, а опісля перейшов на службу до большевиків. Тому важко, щоб йому хтонебудь повірив.

Одноцільно й завзято виступили були проти Винниченка комуністи (Роздольський, Шулевський, Білокриницький), але не маючи бесідників з ширшим світоглядом, не викликали помітнійшого вражіння.

Цікавійшою від реферату була кінцева відповідь В. Винниченка. Обороняючись проти зроблених закидів, бесідник зазначив, що звичайно йому роблять закиди особистого характеру, входять навіть в його інтимні, семейні справи, але не змагаються за суть діла, за принціпи, які він обстоює. Він хоч і хитався, як думають його опоненти, то все лишився вірним собі, вірним голошеним собою принціпам. Для переведення тих принціпів в життя він і на далі використовуватиме всі можливі засоби. Коли це буде являтись вигідним для переведення в життя його ідей, то він піде з большевиками, але не відмовиться теж від спілки з буржуазними елементами, як тільки це буде потрібне. Переповівши історію своєї співпраці з большевиками в р. 1921, Винниченко старався переконати публику, що в своїй праці він не керувався особистими амбіціями чи власним інтересом, тільки добром мас. І тепер виступив він не з особистого інтересу, бо хіба нема великої пойомности у вислухуванні на протязі двох годин лайок і наклепів. У нього було досить нагоди поковистуватись матеріяльно, чи то займаючи передові становища в українській державі, чи то переходячи до большевиків. І тепер замісць спокійно жити, йому приходиться важко перебиватися крізь життя, заробляючи літературною працею. Також незгідним з правдою є, що він сам без причини виїхав за кордон. І. Мазепі, який підніс цей закид, добре відомо, що він покинув Україну на домагання Французів, з якими Мазепа вів тоді переговори. А Французи передумовою дальших переговорів з Директорією ставили вимоги „викинути Винниченка й Петлюру, як собак". Винниченко і його партія виступили тоді в Ди-

---

Пр. 266/24. В Імени Річпосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 55 з дня 12. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: „Після трагічної події" в уступах між словами: а) реферує а: відповідь, б) виглядає відповідь а: Незнаємо, ц) В своїй а: відповіди врешті в уступах від слів: чому замикається очі до кінця артикулу містить в собі єство виступку з § 300 зак. кар., узнав доконану в дни 11. марта 1924. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на грівну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 14. марта 1924.

(Підпис печатний.)

ректорії, а Петлюра виступив з партії, але лишився в Директорії. Щож до революційно-демократичного фронту, то його програма виложена в статтях „Нової України". Незгідне з правдою є те, немов то до революційно-демократичного союзу належить Винниченко з додатком шаповалівців, бо в союз входять: 1) українська радикальна партія Галичини, 2) закордонна група української соц. дем. партії, якої центр є на Україні і яка там працює (І. Мазепа рішуче протестує). 3) закордонна група української соц. рев. партії і 4) закордонна група української комун. партії, яка небавом перемінить назву.

Винниченко збиває закиди, немов то він годиться на федерацію або автономію з Росією отсими словами: „В статтях в „Новій Україні" ясно сказано, що це є як остаточність, на випадок перемоги нас ворогом. Бо ясно, що коли хтось попадає в тюрму, то він дбає про поліпшення режіму, харчів, побільшення прав. Але на тюрму він не згодиться і завжди буде старатися з неї вирватися. Так теж і з нами. Коли схотілоб нещастя, що нас переможуть, тоді ми й будемо дбати про поліпшення режіму шляхом федерації, автономії, політичних свобід і т. ин. Але як зачинений в тюрму не погодиться на тюрму, так і ми завжди будемо шукати шляху, щоб визволитись".

Цей союз виключає буржуазію, але голошена ним форма правління виключає теж диктатуру над трудовими масами. Бо не можна говорити про диктатуру там, де є гиборність влади, контроля влади і її відповідальність перед трудящими масами.

Кінцева промова Винниченка зробила добре, навіть переконуюче враження. Виходяча публика висловлювалась, що хоч Винниченко вже нераз обманув громадянство, то все таки він симпатична, жива і діяльна постать серед сучасних громадських діячів. Хто зна, чи в разі потреби не доведеться знов іти під його проводом, хіба що на Україні з огні революції витворилися нові, більше стійкі люде.

Вкінці годиться зазначити, що радикальна партія, звязана союзом, очевидно поділяє погляди Винниченка і Шаповала відносно федерації, автономії, політичних свобід і т. ин. (Продовження буде.)

Жидівська радянська республика.

Преса донесла про творення нової радянської республики на побережу Чорного моря, тим разом жидівської. Тому, що нова республика має повстати на українських землях, постараємося на основі доступних нам джерел поділитися з читачами інформаціями про цю справу.

Автором проєкту для зорганізування жидівської республики є впливовий комуніст Авраам Брагін, який недавно був організатором сільськогосподарської виставки в Москві. При співучасти кількох Жидів товаришів виробив він ще в листопаді 1923 р. обширний меморіял у цій справі та предложив його урядові. В меморіялі Брагін вияснив усі економічні невигоди та недостачі в теперішньому положенню жидівського населення в Союзі Радянських Республик і підкреслив, що найважче приходиться Жидам жити там, де вони живуть хоч і компактною масою але окружені тубільчим населенням.

Російська революція зрівнала Жидів у політичних правах з усіми иншими народами Союзу Республик. За те скривдила жидівські робітничі маси в соціяльному та економічному відношенню.

Окрему увагу звернув меморіял на обставину, що на території всіх союзних республик в застрашаючий спосіб зростає антисемітизм, що проявляється у великій ненависти до Жидів, яка може грозити їм цілковитою загладою. Автори меморіялу пересвідчені, що лише теперішній радянський уряд може допомогти справі вирішення жидівського питання в СРСР. Найкращим вирішенням цього питання, на думку Брагіна, є відступити Жидам для сільсько-господарської кольонізації всю північну частину Криму і полудневі части України з Одесою, Херсоном, Миколаєвом аж до Геніческа і Бердянська над Азовським морем. Весь простір обіймав би 14 міліонів десятин української землі, з яких на пустарі припадає тепер лише два міліони десятин. До 1927 р. весь той простір мав би бути скольонізований Жидами і творив би чисто жидівську паціональну радянську республику.

Як бачимо, то жидівська республика мала би цілком відтяти від моря Україну. З історії знаємо, що давна жидівська держава все була морською державою і цей новий новотвір рівнож відповідав би вповні історичним вимогам поняття жидівської держави тим більше, що вона була би також середземноморською державою як Палестина. Історичні прикмети торговельної старої нації рівнож знайшли би повне і цілковите задоволення, бо з чорноморських численних пристаней заспокоювали би свою торговельну жагу багато краще чим з палестинських портів колись і тепер. Таким чином перед жидівською нацією отворилися би перспективи нової „обітованої землі".

Політичне бюро компартії створило для розгляду справи цілу комісію в складі Пятакова, Кубічева, Шюрупи, Смирнова і Естери Фрумкін. Проєкт Брагіна комісія одобрила у всіх деталях. Лідери комунізму Троцький, Каменєв, Зіновєв і Бухарін приобіцяли підтримати проєкт всіми силами.

На останньому конгресі Союзу Соціялістичних Радянських Республик проєкт цей мали розглядати представники України, Білоруси, Кавказу і инших республик і всі вони мали проєкт в цілости одобрити. Значить, що одобрили його і представники України. Чічерін мав заявити представникам американської преси, що реалізацію проєкту піддержить всіми силами. До недавна вся ця справа трактувалася дуже таємно, але тепер рішено її опублікувати, що й сталося.

Справа ця знайшла вже свій відгомін в жидівських кругах поза границями Союзу Радянських Республик. І так в Берліні жидівською еміграцією заініціовано нараду в справі тої нової жидівської національної держави, на якій були присутніми представники світової жидівської конференції помочі „Озе" і союзу жидівських кооператив. Нарада сконстатувала, що серед жидівського населення в Росії помітний незвичайний нахил до землі, а що радянський уряд іде на стрічу цьому нахилові, то необхідно якнайскоріше добути відповідних грошових засобів на реалізацію цього величавого проєкту. Рішено скликати ще велику конференцію в цій справі, а поки що вибрано тимчасовий комітет, в складі проф. Брускуса, Д-ра Бльома, Бен-Адіра, Д-ра Житловського, Хазановича, Бер Локера, Фейнлейба, Д-ра Крейніна, Красовського, Штіфа і всіх членів центрального комітету російських жидівських еміґрантів „Орта" в Берліні.

Як бачимо, то справу другої нової жидівської держави починають в звязку з цим трактувати дуже серіозно не лише російські Жиди, але й Жиди инших держав. Вже заговорено й про фінансування кольонізації української землі. Можливо, що скоро направду побачимо укріплене побереже Чорного моря надійнійшим від українського елементом, бо вибраними між всіми народами єдиними синами великого Єгови.

„Далекозорі" жидівські політики думають, що таким чином направду положать кінець зростаючому в Росії і на Україні антисемітизмові. На нашу думку це може мати лише противні наслідки, бо українська сорокмільйонова маса ніколи не погодиться з тим, щоби її штучно позбавити доступу до цього ж таки моря. Не виключене, що такий експеримент може дуже сумно скінчитися для Жидів на Україні.

Маневри англійської фльоти.

Збентеження Франції і Італії.

Воєнні маневри англійської фльоти, що відбулися минулого тижня на Середземнім морі, стали предметом живої дискусії в цілій европейській пресі. Якже це так? — питають схвильовані инші держави — при уряді робітнича партія, що хоче розвзброювати всю Европу і звертається з палкими мировими покликами до всіх народів, а на морі, як бувало, британська фльота пробує свою нову силу, щоби не вийти із вправи?

І справді: більш як 90 кораблів зібралося біля Майорки і робило вправи згідно з останніми методами наступу та оборони. Так само, як у битві під Ютляндією, легкі судна виходили на стежу ворога і вперше брали у вправах участь підводні лодки у найтіснійшім контакті з ескадрою, що оперує на поверхні моря. Франція та Італія є сильно збентежені такими маневрами. Будівля їх кораблів іде куди слабше; спізнюється навіть енергійний Муссоліні, що хоче наслідувати Англію в приготовленню як найбільшої скількости швидких воєнних кораблів, підводних лодок і повітряної фльоти. В березні 1925 р. Англія матиме 18 повітряних ескадр, з яких

ДЖОЗЕФ ДЕЛЬМОН.

Боротьба за істнування.

Американська ґротесна.

Тім Ші величезним кроком звернув на закруті вулиці Еліот і ввійшов на площу. Поліцай, що стояв на розі, Боббі Флєнаган, глянув на його розколихану стать, зачудований. Тім зупинився під ліхтарнею і почав зі залізним стовпом ніжну розмову:

— Я тобі покажу и-ги-гик...

Тому, що стовп стояв мовчки, промовець повернувся з погордою і почав клясти. Поліцай пішов просто на Тіма. Замахнувся своєю гумовою палкою*) і зачіпив нею випадково якусь невинну собачку, що почала скавуліти. Тім сів на тротуар.

Мешканці міста Бостон, які звичайно квапляться, зупинялись, щоби глянути на видовище. Чути було голоси:

„Сором, сором!" кричала якась дама, з відзнакою на грудях „Товариство охорони звірят" (а якої чоловік помер у наслідок хатнього бруду). „Цеж сором! Де є закон? Чи це можливе?"**)

*) Яку вживають амер. поліцаї для регулювання великого руху на більших площах.

**) Як відомо в Зединених Державах обовязує судовий закон, який забороняє вживання алькоголю.

Довговязий, червононосий молодець відповів:

— Що має закон спільного з недугою? Чи ви не бачите, що цей мущина поважно хорий?" І він нахилився до Тіма Ші як Самаритянин, притулив до його вуха уста і шепотів:

— Звідкіля ви це взяли? Маєте пять долярів. Мерщій, беріть гроші і давайте адресу.

Тім глипнув пригаслим оком, дав упасти своїй голові на плечі червононосого Самаритянина і відповів нишком: „За годину чекайте на мене на подвірю вулиці Віне ч. 29". Його голова важко впала на груди. Дама з „Товариства охорони звірят" записала тимчасом нервово кілька слів у записнику і видерла з нього листок. Чесний поліцай Боббі Флєнаган, рішивши, що публика вже мала досить видовища, почав ставати енергійним. Він нахилився до недужого і, вдаривши його кілька разів ніжно, заявив: „Вставайте! Ви — пяні. Я вас арештую".

Публика розділилась на дві громади: „за" Тімом і „проти". Якийсь старший грубий добродій кричав захоплений: „Ось як шанують у нас закони проти алькоголю! Яким робом міг цей панок так упитись? Адже від нього тхне горілкою як з бочки. Це ганьба для нашої славної держави, що закони так топчеться і що кожний може так легко добути собі такий ординарний алькоголь. Одночасно цей добродій почув з острахом, що з його кишені хтось витягнув йому пляшину з „Whisky" і з опієм.

Поліцай трусив Тіма за плечі. „Гайда! "Go on!" вперед! І він підштовхував його між збитою лавою розбавленої публики, яка йшла за ними. Поліцай протестував проти такого величезного хвоста комети. „Прошу йти геть!" Згодом, у пригожий мент, він нахилився до Тіма і бовкнув: „Скажи мені адресу цього шинку, а я пущу тебе на волю". Тім завернув одним блимаючим оком і мовчав. З юрби летіли вигуки:

— Пустіть його!

— Дайте йому ще раз нагоду поправитись!

— Той, хто продав йому це свинство, повинен піти на 10 літ до вязниці.

— Нехай скаже, звідкіля він так нахлептався.

— Так, так! він мусить сказати.

— Давай адресу! Ми його примусимо.

Члениця „Товариства охорони звірят" підійшла до Тіма і втиснула йому у жменю свою записку з 10-доляровим папірцем. Боббі, поліцай, лютував. Якийсь гарно виголений панок почав промову:

— Громадяне! Мозок світа, Бостон, нерв культури, центр духового життя, Бостон, опоганює себе негідною комедією! Що скаже світ на таке видовище нашої столиці?

Це був пастор О' Брієн. Підчас його натхненої проповіді, Бобові вдалось випрохати адресу від Тіма.

— За годинку, вулиця Віне ч. 29, на подвірю...

І одержавши прочухана від Боббі, Тім, зразумів та чкурнув у юрбу. Його майже ніхто не запримітив, бо саме тоді пастор О' Брієн попав у пал красномовства і кричав на всі заставки: підчас першої частинки його промови, йому витягнув хтось годинник та гаманець. Дехто з публики пішов за Тімом. Тім зупинився на розі, отворив жменю з 10 долярами і прочитав записку від дами з „Т-ва охорони звірят": „десять долярів за адресу, де купуєте алькоголь?" Тім сховався в найблизчім домі. За ним підбіг десяток людей, між ними дама.

„Give us the adress!" (Дайте нам адресу!) „Пять долярів!" „Сім!" „Дванацять!" Всі кричали в один голос. Тім втихомирив їх одним жестом. І домагався присяги. Коли дехто присягав, уже облизувався.

— За годину вулиця Віне ч. 29 на подвірю.

(Докінчення буде.)

8 призначується на оборону самого Льондону. Саме тепер будує вона шість нових великанських павільонів і двадцятьтри нових фабрик для конструкції літаків. Виходить: старі воєнні традиції продовжуються без змін. Вже новий робітничий уряд Макдонельда причинився до державного рішення, щоби вибудувати нових пять легких „крейсерів" по 10.000 тон. Голова адміралтва цього уряду приготовив програму, щоби на протязі 10 років побудовано ще таких 53 корабельних машин. Треба додати ще те, що в теперішнім уряді на далі провід у цих справах має льорд Бітті, як за попередніх консервативних чи ліберальних кабінетів. Чи це не дивоглядна ситуація?

З англійського становища розуміння політики ні трохи не змінилося. Вступна стаття „Таймса", присвячена воєнним маневрам англійської фльоти, розяснює, які були перепони в останніх роках, чому такі повні маневри не могли відбутись. Отже факт, що вони відбуваються є вповні нормальний. „Ніяка фльота — пишеться там — не може заховати своєї здатности, якщо її поодинокі члени не можуть зробити спільних вправ на широку скалю". Чому вона робила ці вправи на Середземнім морі? Тому, що там англійська торговля є більша, ніж инших народів; через Суеський канал переходить шість разів більше тоннажі на англійських кораблях, ніж на инших, найбільших їх суперниках. Бавовна, що йде з Австралії, барани з Нової Зеляндії, весь чай і всі індійські коноплі (jute), всі плоди Індії переходять через т. зв. середнє море до Европи. А перспективи торговлі з територією бувшої Росії? Здоровий розум каже, що Середземне море найкраще надається до маневрів. Англійський орган каже, що про це зайвим було би й згадувати, колиб не трапився неприємний інцидент. А саме, в момент, коли англ. адміралїція призначила час на морські маневри, в Римі радив морський підкомітет Ліги Націй над проектом Вашингтонської конференції щодо обмеження зброєнь, і майже одночасно, зовсім випадково, прийшло англійське рішення в справі будови нових „крейсерів". У наслідок цього італійський уряд рішив негайно збільшити свою фльоту і збільшити її невинно.

А на це орган офіціяльної англійської опінії („Таймс") таке: ці зусилля не прокинуть у нас найменшого почування заздрощів. Взаїмна сила фльоти головних держав є точно обмежена конвенціями Вашингтонського порозуміння. Зрештою фльота, сама по собі є майже безцільною зброєю в агресивній політиці. Вона може оборонити край, але не може ні атакувати, ні окупувати чужої землі. Вона може вжити економічного примусу супроти країни з просторими морськими берегами і хто зна, чи Ліга Націй не прийде колись до пересвідчення, що фльота держав приналежних до Ліги держав стати найкориснійшим виконавцем її постанов".

Англія не веде мирової політики самими словами. Вона хоче мати на оборону своїх ідей сильніші засоби, ніж мозні докази, які не завсіди мають потрібний вплив, а часто приходять за пізно. Чим більше в Европі невигорілого матеріялу, тим більше треба гасільниць. А який нарід може краще виступати в ролі гасильників, як не той, що має довкола себе найбільше води і вміє нею якнайкраще орудувати?

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа примуса.

З польських справ.

Винахід Грабского — Вшехпольські кити. — Мобілізація сил в оборонi львівськоТ поліції.

В статті п. з. „Небезпечний симптом" Грабскі зі „Слова польского" пише: „Союз Народів більше числиться з евентуальним невдоволенням ліліпутньої Литви ніж з обоснованими протестами Польщі. Якж буде наша міжнародня позиція, коли до Союза Народів війдуть Німеччина і Росія, до чого змагає політика теперішнього англійського правительства". Грабскі прийшов до переконання, що у відношенню до Союза Народів нічого Польщі не поможуть нарікання на „анонімове моцарство", на неприязнь Англії. Він найшов причину поразок Польщі на міжнародній арені: Польща ограничувалася на міжнародній арені виключно до справ, які торкалися її безпосередно, а пасивно заховувалася в справах загально-европейських. Грабскі закликає своїх земляків, щоби змагали до ролі співгосподарів Европи. Цікаво виглядала би Европа, якщо в господарюванню нею відігравали би ролю такі фаховці, як Грабскі, Гломбіньскі, Корфанти, Кухарскі, Міхальскі і инші Пенкославскі...

Як показується з реферату пос. Бартля в буджетовій комісії польське правительство вложило в голосну зі скандалу приватну польсько французьку спілку „Скарбоферм" 4 міліони зол. франків, відлаючи її акції Краєвому банкові. З рамени правительства засідають в Надзірній Раді цеї спілки Корфанти, Беніс і н. Їхні побори величезні. Корфанти бере річно 4 тисячі долярів, Беніс 2 тис. дол. (цей останній крім цього 3 тис. франків і 600 долярів місячно). Акції цеї спілки можуть набувати тільки Поляки і Французи („згідно" з конституцією!).

З.Л.Н. (вшехполякерія) зголосила у соймі наглий внесок в справі слідства проти поліційних функціонарів за побої і катування вязнів. Внескодавці уважають слідство проти поліцаїв і комісарів, яким закидується тортурування вязнів, за „спинювання слідства проти протидержавної роботи комуністів".

„Курєр поранни" подає „у власній телєграмі" зі Львова під датою 17. III., неначеб то на янівськім цминтарі відбулися нові оглядини тлінних останків пок. О. Басарабової і немов би то комісія цим разом ствердила, „що сліди на тілі денатки у виді синців не є наслідком від побоїв патиком, палицею чи залізною спряжкою". Ціла ця вістка є виссана з пальця, сфабрикована опйоловатими оборонцями методів львівської поліції для сальвування Лабяків, Кайданів et comp.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Проволока в визнанню С. Р. С. Р. Китаєм.

„Нае Фрае Прессе" доносить під датою 17. березня з Москви, що проволока в ратифікації большевицько-китайского договору наступила наслідком напору чужих дипльоматів на китайський уряд. В звязку з цим російський посол Карахан вручив китайскому урядові ноту, в якій робить китайський уряд відповідальним за всі наслідки на випадок нератифікування договору на протязі трьох днів після вручення ноти.

Макдонельд і Союз Народів.

По відомостям Менчестер Гардієн" Макдонельд має намір у місяці вересні взяти участь в засіданню Союзу Народів особисто. Газета витає цей намір Макдонельда, бо хто небудь не виясннть народам суті англійської політики під проводом партії праці.

Німецьні залізниці і репарації.

„Берлінер Тагеблят" повідомляє, що комісія знавців має намір використати німецькі державні залізниці як засіб для розвязки репараційної проблеми. Залізниці Ренської полоси і Рури мусять, на думку знавців, звільнитися від французької управи, щоби таким чином відновити єдність в адміністрації німецькими залізницями. Коли це наступить, то державні залізниці мусять перетворитися в акційне товариство, в якому половина акцій припаде заінтересованим в репараціях державам. В той спосіб віритслі мали би половину голосів в управі товариства, а Німеччина мала би лише один голос більше, бо голова виділу мусів би бути Німцем.

Америка проти ревізії договорів.

Американський державний департамент вручив французькому амбасадорові у Вашінгтоні ноту, в якій Америка відхиляє предложения Франції про створення інтернаціонального бюра, яке займялося би розвязуванням запутаних проблем про державні позички затягнені в Америці в формі допомоги на війну. Французькі предложения зміряли до переведення ревізії цих позичок. Америка одначе стоїть на цьому становищі, що всі позички мусять бути повернені.

Причини розвязання німецького парляменту.

Згідно з пропозицією голови уряду Маркса, президент нім. республики видав декрет про розвязку парляменту. Це рішення було спричинене ситуацією, в якій уряд дійшов до пересвідчення, що більшість парляменту не дасть своєї згоди на продовження незвичайних уповноважнень для нього. На опозиційнім становищі стояли праві та ліві партії; соціялісти домагались широкої мирової політики з цілою низкою соціяльних полекш, праві партії чогось у роді диктатури. Уряд пересвідчений, що дискусія на тему уповноважнень може зашкодити справі санації держави — волів розписати нові вибори. Обі межові партії мають надію вийти з виборів зміцненими, коштом партій поміркованих.

Договір про ввіз алькоголю.

Американський сенат ратифікував договір з Англією, на підставі якого англійські кораблі мають право перевозити адькоголь у віддаленню годинної їзди від американських берегів і що мають перевозити його опечатаним крівь американську водну територію.

Договір в Ван Жермен і Східна Галичина.

В „Курєрі варшавскім" помістив проф. варшавского університету Цісціцкі статтю, в якій виступає проти ратифікації санжерменського договору в польськім сенаті. Своє становище автор мотивує тим, що польський сойм, ратифікуючи 14. ц. м. санжерменський договір визнав, що до 15. березня 1923 р. великі держави були сувереном Східної Галичини, а одночасно визнав право Австрії до Сх. Галичини. Таким чином сойм визнав, що зі становища права боротьба за Східну Галичину з польського боку була бунтом та що правно Українці могли в 1919 р. уважати польську „одсеч" за окупацію. Тим самим сойм визнав, що ніяких вчинків, поповнених до 15. березня 1923 у Східній Галичині, не можна підтягати під 58 §, бо Східна Галичина не була тоді зі становища права частиною польської держави.

Одночасно автор статті квестіонує на цій основі легальність засуду Фанні Діттнер, обвинуваченої і засудженої за вчинки, доконані тоді, коли вона була австрійською громадянкою.

Голодівка політичних вязнів.

Одержуємо таку телєграму:

Бережани, 18. беревня 1924 Михайло Сеник і Антін Стефанишин в бережанських арештах розпочали голодівку. Сидять від 1. жовтня 1923; прокуратор не має часу прочитати актів. Політичні Сеник, Стефанишин та Гаврило, Омелян і Лев Крайківські, Гринь Лихолат, Степан Прийдун, Павло Притика, Михайло Бзовий сидять разом зі звичайними злочинцями. Превидент суду не дозволяє читати їм газет. *Д-р М, Західний.*

І так день — в день. В осоружних тюрмах томляться люде, арештовані по підозрінні „малопольської" поліції, сидять місяцями, марнують час, їх господарство занепадає, або їх життєві справи занапащуються, а прокуратор не має часу прочитати актів. І деж тут правовість, де законність? Крім того побут в тюрмі „осолоджується" їм різними способами. Не диво, що політичні вязні не мають иншого виходу, як протестувати голодівкою проти цеї поведінки польських властей. Не диво також, що сьогодня польське тюремництво вже здобуло рекорд в Европі.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (62) число „Діла" сконфісковано за деякі уваги в звязку з забороною Нар. Зїзду, за один уступ зі статті „Після трагічної події" і за виснозок у новинці про польську паспортову політику.

— **Податкові карні експедиції.** Карними експедиціями назвав у варшавському соймі жидівський посол Фростіг екзекуції які переводить податковий уряд за неправильне заплачення маєткового податку. Міністр Грабскі — казав названий посол — став на становищі, що з податків мусить стягнути 1,300,000.000 зол. франків, хоча спеціялісти на чолі з командором Йонгом виказали максімум суми, яку можна стягнути, на 800 міліонів. Отже екзекутори „натягають" податки до несправедливо-високої межі, а наслідком того повстають усякі надужиття. Останні розпорядження львівської Палати скарбової руйнують міське населення, не рахуючись з фактом, що податники потрібні державі не лише на один біжучий рік.

— **В Голоску арсенал?** Львівське воєвідство наказало громаді м. Львова відступити на передмістю Голоско грунт під військовий арсенал. Досвід з київським арсеналом, варшавською цитаделею і стільки иншими складами військових вибухових матеріялів, що вилетіли у воздух, дає дуже погані вигляди для мешканців Львова, як що проект воєвідства був би дійсно реалізований.

— **Мито в долярах.** Вийшло розпорядження міністерства фінансів, на підставі якого можна платити долярами мито за товари, визначене в зол. франках.

— **Розправа проти о. Василя Проказюка.** 12. с. м. відбулася в Луцьку в окружному суді розправа проти о. Василя Проказюка, священика української автокефальної православної церкви, який повернувши на рідну Волинь, всупереч наказам наставників православної церкви в Польщі правив Богослуження. О. Василя Проказюка не судила церковна влада, лише польська світське; обвинуваченому закидали також (очевидно!) „протидержавну пропаганду". Отця Проказюка присудили на рік вязниці й 40 зол. польських; з того 10 місяців пересидів він вже у слідчому арешті.

— **Ще ярийший „народовозець" воєвода.** Поголоски про уступлення волинського воєводи Сороковского находять потвердження з боку холмського „Нашого життя". Воєводою має стати Сломіньскі, особистий приятель відомого „хієніста" Москалевского, люблинського воєводи й головного комісаря ощадности Сломіньскі є теж членом партії „Звйонзек людово-народови", а його призначення на волинського воєводу являлось би ще дужчим зміцненням реакційно-денаціоналізаторського курсу.

— **Шпіонували свого першого маршала.** У Варшаві вже розпочався процес проти пор. Бловського в справі шпіонування особи Пілсудского. Бловський доніс у свій час своїому начальству що він ді-

ОСТАННІ ВІСТІ.

Офіціяльний звіт із виборів на Зак. Україні.

Ужгород 17. березня 1924.

Вибори до Нац. Зібрання дали такий вислід: Важних голосів 254.406. Поодинокі листи одержали: 1) комуністична партія 100.100 гол., мандати 4 (д-р Иосиф Гаті, адвокат і предсідник комун. партії в Ужгороді, Іван Мондок, редактор в Ужгороді, Ом. Шафранко ред. в Ужгороді і М. Сидоряк робітник у Вел. Бочкові); 2) жидівська народня партія — гол. 18032, мандату жадного; 3) трудовая партія і чехо-слов. народні соц. (кльофачівці), гол. 20.090, мандат 1 (д-р Гагатко, адв. концепіент і предсідник трудової партії в Ужгороді; 4) автономна партія автохтонів Прик. Руси (зед. мадярська опозиція) гол. 28.157, мандати 2 (д-р Андр. Корлят, адв. і предс. зед. опоз. мадярських партій в Ужгороді, Августин Аркі рез. поручник в Ужгороді; 5) респ. земледільська партія (партія Камінського) гол. 15.020, мандату жадного; 6) жидівська демокр. партія гол. 9.909, мандату жадного; 7) соц. дем. робітнича партія, гол. 20.904, мандат 1 (інж. Яромір Нечас, урядник канц. през. республики); 8) руська хліборобська партія (Бращайко-Волошин) 11.110, мандату жадного; 9) автономний земледільський союз (партія Куртяка) гол. 21.247, мандат 1 (Ів. Куртяк, б. учитель, господар у Густі); 10) мадярська незалежна соц. дем. партія, гол. 2.715, мандату жадного; 11) русская народная партія (учит. Юричко) гол. 2.838, мандату жадного; 12) мадярська горожанська партія, гол. 2.733, мандату жадного; 13) мадярська респ.-рільнича партія, гол. 1512, мандату жадного.

Вибори до сенату.

Важних голосів 212.940. 1. ліста одержала гол. 82.167, мандатів 3 (Іван Боднар, господар у Грушові, О. Чегі, господар у Берегові, Кирило Рушук госп. в Ясіни). 2. ліста гол. 15.924, мандату жадного. 3. ліста. Гол. 16.815, мандату жадного. 4. ліста, гол. 24 751, мандат 1 (фр. Егрі, фабрикант у Малім Цеївці). 5. ліста, гол. 12.497, мандату жадного. 6. ліста, гол. 5.980, мандату жадного. 7. ліста гол. 16.626, мандату жадного. 8. ліста гол. 10.933, мандату жадного. 9. ліста гол. 20.018, мандату жадного. 10. ліста гол. 2.381, мандату жадного. 11. ліста 21.398 гол., мандату жадного. 12. ліста гол. 2.440, мандату жадного. 13. ліста не ставила кандидатів до сенату.

— Львів, нотар Мих. Мочульський — Грималів (кличе всіх нотарів Українців), учитель Мих. Зубрей, учит. Марія Зубреєва з Дідилова, д-р Степан Барчинський і учит. Сем. Наливайко із Золочева, Ярослав Пастернак з Чехо-Словакії, шляхтич-господар Остап Вілинський — Тарасович з Кульчиць, о. декан Рол. Зарицький з Войнилова, д-р Іван Велигорський, Онуфрій Якімчик і Лев Рудницький, дир. гімн. з Городенки, Іван Лупейко учитель з Любичі, о. Мих. Ірха з Канади (через о. В. Лициняка), Ник. Сиротів з Вінніпегу.

В чеській валюті прислав Ректорат Українського Університета в Празі 1308 чеських корон. На сю квоту зложили: Ексцеленція ректор д-р Іван Горбачевський 150 корон. По 100 корон жертвували: д-р Стан. Дністеянський, д-р Степан Смаль-Стоцький, д-р Степан Рудницький, проф. Федір Швець. — По 50 корон зложили: д-р Ол. Колесса, д-р Михайло Лозинський, проф. Федір Щербина, д-р Вол. Старосольський, проф. Василь Біднов, д-р Петро Андрієвський, проф. д-р Кость Лоський, доцент д-р Іван Мірчук. — По 30 корон: проф. Дмитро Дорошенко, Вадим Щербаківський, Вол. Тимошенко, Ол. Мицюк, доцент д-р Борис Матюшенко. — 28 корон жертвував проф. Ол. Шульгин. — По 25 корон д-р Отто Ейхельман, Одарченко Олексій, д-р Агенор Артимович, Ростислав Лащенко, Ол. Лотоцький, лектор Федір Стешко. — По 10 корон: Стипендисти: Мирон Дольницький, Левко Чикаленко, Федір Слюсарченко, д-р Любомир Давидовський, О. Бочковський, Гайманівський. — В польській валюті зложили: Українська книгарня в Станиславові 100 мілн., „Народна Гостинниця" 50 мілн., Михайло Гуцалюк Слюсаренко, учитель на Мазурщині в горішній Бжані за себе і синів Тараса та Ігоря 20 міліонів і скарбовий бон на 10 золотих польських. Тов. „Народна Торговля" — Львів 20 мілн., Ольга Туна — Сянок 10 мілн., д-р Василь Баранюк, Денис Ястшембський та Іван Неділенко — Заліщик по 2 мілн., як першу рату до висоти доляра, Й. Рачок — Меховіце 8 мілн. 300 тис., 13 священників Тухлянського деканату по 500 тис., разом 6 мілн. 500 тис., Пресов. еп. д-р Иосиф Боцян 3 мілн. 800 тис. З усіх грошей, які вплинули і вплинуть, рішив Видія утворити „Науковий фонд", призначений виключно на наукові цілі. Одначе користати з нього можуть всі установи Товариства (друкарня, переплетня, книгарня, каменяр) в формі звороткої позички. Із присланих досі грошей утворено вже на спілку з „Рідною Школою" фабрику зшитків та закуплено заставних листів Краєвого Банку на сплату довгів каменяр на 20 тисяч корон в золоті. Живе заінтересування викликала збірка в Америці, а в краю серед кругів учителів середних і народних шкіл. Просимо всіх інтеліґентів у краю і заграницею о дальші скорі посилки даріб, щоби можна було обезпечити науковій праці Товариства широкий розвиток. Коли американський робітник шле свою лепту на дар для своєї культурної інституції, то хгба кождий інтеліґент повинен почувати себе рівнож до сього обовязку. Щира подяка всім Жертводавцям! Дари будуть оголошені не тільки в часописи, але й у „Хроніці" Товариства. — *Видія.*

...став пропозицію сліпкуватя за марш. Пілсудским. За ту заяву відповідає він перед судом. Першого дня розправи прокуратор домагався тайности розправи, але це його внесення трибунал відкинув. Сподіються, що розправа викаже силу сензаційно-скандалічних моментів з поза куліс кампанії проти особи Пілсудского і тому розправа набрала величезного розголосу. Першим свідком виступатиме Пілсудскі.

— **„Для забави" стріляє в наречених.** У Ковлі трапилась подія, яка є високохарактеристичною для нинішньої деморалізації, що дійшла до бестіяльства. У заробника Гевандта святкували урочисто заручини. Нараз крізь вікно впало до кімнати кілька стрілів, а двоє гостей повалилося долі. На вулиці зловлено справника лиха: якогось капраля, який стріляв з револьверу до незнайомих людей, яких бачив за весільним столом. Запитаний про мотиви свого вчинку, відповів байдужно: „от—так собі стріляв для забави!..." Один з пострілених, Вайгарт, помер в дорові до шпиталю.

— **Наслідки дон-жуанеріт.** У Львові, при вул. Зеленій 17, кинулась з вікна другого поверха на вулицю 15-літня учениця Анда А. Нелітню дівчину звів — і покинув один польський „Дон-Жуан", і вона в розпуці шукала поради в самогубстві. Наслідком її молодечої легкодушности буде досмертне каліцтво, а дійсний справник лиха славитиметься в колі йому подібних виродків „завоєвником дівочих сердець".

— **Як родяться польські симпатії.** Сіоністичний „Наєр Гайнт" звертає увагу на несподівану мисолюбивість і толеранцію усіх польських послів супроти культурницьких потреб литовського населення під Полыцею. І так у справі закритої литовської гімназії в Свенцянах освітня соймова комісія одноголосно рішила відкрити назад гімназію. Газета іронічно називає „зворушливим" отой „гуманітаризм", тим паче, що у соймі нема ні одного литовського посла. „Бідні Білоруси й Українці з завистю споглядали на доброту всіх польських груп у відношенню до Литовців". Ті „бідні" Українці й Білоруси прегарно розуміють несподівані прояви польської „доброти": заїлі депопуляризатори переконались, що за Литовцями стоїть „сила, і враз стали проявляти „гуманітаризм".

Курс грошей.

Львів, дня 19. березня 1924.

Ніні знову легка знижка. Оборот середній.

Долар ам.	9,500.000—9,525.000
Долар канад.	8,800.000—9,000.000
Чеські корони	270.000—275.000
Леї	450.000—470.000
Фунти штерл.	40,000.000—40,500.000
Марки нім. стар. ем. тис.	700.000—800.000
Франц. франкй	450.000—455.000
Франк шв.	1,610.000—0,000.000
Франк бельг.	360.000—000.000
Гульдени голянд.	3,400.000—0,000.00
Ліри італ.	395.000—000.000

Золото

20 кор.	42,000.000—42,500.000
20 франк.	40,000.000—41,000.000
20 марок нім.	44,000.000—45,000.000
10 рубл.	55,000.000—55 500.000

Срібло

Кор. австр.	750.000—766,000
5 кор.	3,750.000—4,000.000
фльорени	1 7/8 —2,000.000
рублі	3,000.000—3,250.000
копійки (за рубля)	1,500.000—1.5/8

Варшава 19. III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300—9,350, 9,250, ф. шт. 40.150, фр. зл. 1.800, кор. ч 269.500, лір. італ. 395.

Чеки: Бельгія 405.000, 398,125, 400,250, 396,250, Голян. 3,455, 3,425, Лювдон 40,300, 39,975, 40.175.—39,775. Новий Йорк як готівка. Париж 485.000, 476.500, 478,500, 474,500, Швайцарія 1,610, 1,600, 1,608, 1,592. Прага — — — Відень 132,10—131, 132, 180. Італія 395, 392.500 8 прц. поз. 15 м., 15,050 боны зл. 1350—1400. Дол. поз. 5,635—5,615, 5,620, Мілювівка 1.200, 1,250, 1.225.

Ціріх 19. березня 1924. Голяндія 214,00 Новий-Йорк 581,000 Льондон 24.21. Париж 29,60. Медіолян 24.30, Прага 16.80. Будапешт 0,0085 Букарешт 3,05. Бельград 7.12½, Софія 4.15, Відень 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 19. березня 1924.

Біжа оживлена, загальний оборот около 60 тон. Трансакції в пшениці, житі й провінціональній муці. Збіжжа доброї якости пошукуване. Тенденція вдержана, настрій оживлений.

Пшениця краєва 73/74 з 1923 р. 36,000.000—38,500.000*, жито галицьке 68/69 з 1923 року 20,500.000—21,500.000*, жито галицьке 65/66 19,500.000—20,500.000, ячмінь гал. бров. 21.000.000—22,000.000* ячмінь гал. для перемелення 18,500.000—19,000.000. овес гал. 71/72 з 1923. року 20,000.000—22,000.000, гречка 21,500.000 — 22,500.000, мука житня 54% льоко станція Рудниця Почаївська 42 мілн.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце станція заладування. *) Ціни оціночні без трансакцій.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На ювилейний дар для Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові (вул. Чарнецького 26) зложили (четвертий виказ): Український Товариський Клюб в Шікаго 125 долярів На сю квоту жертвували: д-р С. Гриневецький 10 д., д-р М. Сіменович 10 д., д-р В. Сіменович з женою 30 д., о. Ф. Тарнавський 10 д., о. Н. Сіменович з женою 10 д., Н. Н. 10 д., М. Белегай з женою 10 д., Р. Смук з женою д., пані К. Стецюкова 10 д., О. Задурович 5 д., д-р О. Назарук 10 д. — Українські Січовики 4. округа в Гемтранк на руки Сем. Лебедя 100 дол. (через Зем. Банк). Обєднання місцевих товариств в Гемтранк (голова: Іван Заблоцький, касієр І. Шеремета, секретар Андрей Парта) 35 долярів (через Зем. Банк) — Товариство „Обєднане" Філядельфія 25 дол, Теодор Коленда (через Зем. Банк) 12 д., о. Лев Сембратович коляда від шкільних дітий в його парохії 10 д., тов. „Земля" у Львові 10 дол., філія „Учит. Громади" в Терн-поли 5 дол. а крім сього 10 мілн. мп. і бон скарбовий на 20 зол. пол., тов. „Топас" у Львові 1 ф. шт (4 і пів д.). Інж. В. Дуваль — Львів (в друге) 2 дол — По 1 дол. зложили: Д-р Володимир Охримович, д-р Ол. Надрага, д-р Ів. Зілинський.

Дрібні оголошення.

СТУДЕНТ ПРАВ, б. старшина У. Г. А. пошукує відповідного заняття. Ласкаві зголошення проситься слати до Адміністрації „Діла" для „Правника". 1567 4-4

ПОШУКУЮ ЗАРАЗ осібної комнати з цілим удержанням. Платня після умови. Зголошення до Адміністрації „Діла" під д-р Х. У. 1565 4-7

ІНТЕЛІҐЕНТНА жінка в середнім віці з доброї родини пошукує місця до заряду дому найрадше у священика: Зголошення: „Самітна" на Вп. п. Василя Скопляка емерит. учителя, Будинин п. Бела. 1—1 1586

ОЖЕНИТЬСЯ урядник банку, правник, говорять що гарний, з панночкою, пристійною і здоровою, котраб посідала крім невеликого приданого, мешкання (або відповідні до того средства), найрадше у Львові. Зголошення до Адміністрації під „Будучність". 1591 2—2

Пам'ятайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ І ОБОРОНЕЦЬ В КАРНИХ СПРАВАХ

Д-р Олександер МАРІТЧАК

веде канцелярію у Львові, при вул. Корняктів ч. 1., II. поверх (Народний Дім). 1—10

Хто ще не купив **„Літопису української революції" О. Доценка** (т. II. кн. 4, 364 ст. мала 1/4) може собі замовити по адресі Tarnów, Lipowa 25 від автора. Ціна 2 доляри або рівновартість в марках польських. За кордон о 50 прц. дорожче і без пересилки. Книжки висилається за післяплатою. На більші замовлення 25—40 прц. знижки.

Видавництво „МОЛОЧНИЙ ШЛЯХ"

видало такі книжки:

„Ніч кохання" сонети Василя Бобинського. Ціна 0'80. *З голосів критики:*

...Бобинський належить до тих молодих поетів, які мають усі дані на справжній розвиток талянту завдяки чутливому розумінню ваги праці над мовним матеріялом... „Ніч кохання" є сміливою спробою дати клясичний зразок майстерної будови, та гнучкости слова в одній з найважких поетичних форм... *Мих. Рудницький („Діло")*

„Тайна танцю". Василя Бобинського поезій книжка друга. Ціна 1'20. — В розпродажі в усіх львівських українських книгарнях. Замовлення звертати на адресу: **М. Матвійчук, Львів, Панська 17.** 1587 1—1

В неділю, дня 13. квітня 1924 о год. 2. попол. в читальні Просвіти в Підгайцях

відбудуться

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Господарсько-торговельної повітової Спілки, стов. зар. з обм. пор. в Підгайцях

На порядку дня: 1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів, 2) Звіт Управи і Ревізійної Комісії за р. 1923, 3) Затвердження білянсу і уділення абсолюторії, 4) Розділ зисків, 5) Затвердження двох членів Управи і одного заступника члена Управи та одного члена Надзірної Ради. 6) Зміна §§ 14, 23, 42, 50 і 56 статута спілки. 7) Внесення.

Коли би в означеній годині не явились члени в вимаганім числі, відбудуться скликані Загальні Збори того самого дня і з тим самим порядком дня о 3. год. пополудні без огляду на число приявних членів. 1588 НАДЗІРНА РАДА. 1—1

Рік оснування 1808.

НАЙСТАРША КРАЄВА ФІРМА

ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в КАЛУШІ, вул. Центральна, Телефон ч. 20 і в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красінського 63, Тел. ч. 108.

Склад дзвонів „Церковна Штука" в Станиславові.

Відзначена золотими медалями на краєвих і заграничних виставах доставляє гармонійні і повнозвукі дзвони з металю першої якости на найдогіднійших услівях, має постійно на своїх складах значну скількість готових дзвонів на всіляку вагу і тони і принимає до перетопления старі розбиті дзвони.

Тому, що в Калуші є нова ліярня під подібною фірмою, проситься письма до Калуша дуже докладно адресувати. Вкінці завважуємо, що ані не ізримо з нашими дзвонами по ярмарках ані не висилаємо агентів. 1590 1—5

Жадайте Пішковського мило „ВЕНУС", „ЛЕВЕК" і товщу ТОВОТТЕ

Предств. „РОДОГАН" Львів, Оссолінських 6.

Тел. 13—20 Міродатним фірмам догідні услівя Тел. 13—20 1524(a) 2—15

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 64 (10.157). Львів, субота 22. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 150 лей. Болгарії 60 л., Австрії 13.000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Програна чи побіда?

Вибори на Закарпаттю.

Вислід виборів на Закарпатській Україні справді приніс деякі несподіванки. Побідили комуністи, вийшли Мадяре й москвофіли. Національні угрупування вспіли провести тільки одного кандидата, та й то Чеха, інж. Яроміра Нечаса, хоч зрештою великого прихильника українського руху. Українські національні угрупування потерпіли поразку. Менше-більше такий вислід можна було передбачити. Національна „руська хліборобська партія" скупчила біля себе тільки 11.110 голосів на загальне число 254.406. На перший погляд представлявся би цей вислід просто страшно. Одначе, коли зважити, що в соц. демократів теж переважає український національний момент та що ця партія скупчила біля себе 20 904 голосів, то нема причини глядіти на цей несподіваний вислід надто чорно. Крім того годиться зазначити, що до празького парляменту увійшов б. учитель і дяк Іван Куртяк, сецесіоніст з москвофільської „республиканьско-земледільської партії" і творець нового політичного угрупування „автономний земледільський союз", скупчивши біля себе 21.247 голосів. Правда, Куртяк — пірвавши з мадяроном, а в останньому часі чесько-московським прислужником д-ром Йосипом Камінським („Йошкою"), ще не увільнився зовсім від впливів мадяронів і москвофілів, але все таки перейшов вже Рубікон, принявши за свій синьо-жовтий прапор, виступивши проти легіонарської кольонізації, насаджуваної аграрниками деморалізації і т. ин. Можна сподіватися, що недалекий той час, коли Куртяк всеціло прийме народницьку платформу і зєднається з „руською хліборобською партією" д-ра Бращайка і о. А. Волошина. Таким чином скупчення на народницько-національній платформі 53.261 голосів проти 37.948 москвофільських угрупувань (Камінський — 15.020, Гагатко-Кльофач — 20.090 і Юричко — 2.838) все ще виявляє постійний, хоч повільний вріст національної свідомости серед прибитих, знуждованих і темних закарпатських братів. Колиж додати до того, що 9/10 загального числа комуністичних голосів є теж українськими, що комуністи ведуть свою агітацію українською народньою мовою, що з 4-ох комун. послів трьох є Українцями, то на загал важко говорити про поразку українства. На загал ця поразка Українців є зглядною, хоч українська демократія не матиме в празькому соймі безпосередних представників.

У виборах на Закарпатській Україні вдаряють два моменти: блискуча побіда комуністів і ганебна поразка протегованої Чехами „республиканьско-земледільської партії".

Наш ужгородський кореспондент вже 14. ц. м., на два дні перед виборами, прононсував побіду комуністів. У них кличі короткі і ядерні: „Комуністи в Росії й на Україні передали землю, ліси й фабрики бідному народові. Хочете, щоби й у нас так було, — голосуйте на комуністів!" Комуністична партія Закарпаття не складається з ідейних комуністів; її величезна більшість — це всі невдоволені. Робітники невдоволені безробіттям, безземельні й малоземельні селяне недостачею землі та дуже черепашним і неспраєедливим переводженням земельної реформи, заможніші селяне невдоволені високими податками і т. ин. Найбільше невдоволення панує на Верховині. Населення ще не прочунялося від важкого мадярського чобота, а вже побачило в своїх бідних селах на становищах писарів чеських легіонарів, а вже добачило зазіхання тихже легіонерів на землю, зрошену потом і кровю цілих поколінь туземного населення, а вже переконалося, що над ним влада переводить довільні експерименти. Тому не диво, що протест населення проявився чи не поголовною віддачею голосів на комуністичних комендантів, які обіцяли усунути все лихо. Та чи це не буде ще одним звеном в ланцюху розчарувань?

Другим важним моментом є повний, просто катастрофальний упадок „республ. земледільської партії", експозитури чеських аграріїв на Закарпаттю. Цей небуваний провал (зібрано тільки 13.020 голосів і не здобуто жадного мандату) „земледільців" є тим більшій, що при недавніх виборах до громадських рад „земледільці" віднесли були грандіозну побіду і на тій основі одержали навіть свого губернатора в особі д-ра Бескида. Чеська аграрна партія премієра Свеглі, бажаючи зміцнитися кількома мандатами зі Закарпаття, ненадійно добилися розписання виборів, розпустила цілу фалянгу агітаторів (біля 400), розвела нечувану корупцію і... соромно провалилася. Чеські аграрії звязалися з д-ром Камінським, мадяроном, який згодом заграв на москвофільську нуту і тим чином прихилив до себе аграріїв. Не помогли ні спроваджені з Праги російські студенти, ні величезні грошеві засоби, ні кокетування Жидів, ні союз з чеськими аграріями. Над цією партією можна вже поставити хрест.

Беручи на уваги ці два моменти — побіду комуністів і провал „земледільців", неможливо не висловити свого вдоволення з цього приводу. Волимо побіду комуністів, ніж побіду здеморалізованого гурта ледарів і національних шкідників.

І ще одна замітка: Вибори на Закарпаттю показують, як не продуманою до кінця, хаотичною, хитрою є чеська політика на Закарпаттю, і то політика освітно-культурна і економічно-соціяльна. Будучи вдячним чеському народові за захист для нашої культури в Празі, не можемо погодитися зі змінливою, протинародньою культурною політикою чеського уряду на Закарпаттю. Ця політика, яка є випливом старих москвофільських симпатій Чехів, тільки одурманює народ, є водою на млин мадяронської інтеліґенції та підриває довіря Українців до добрих намірів чеського народу. Змагання на задах Галичини створити російську оазу мусить викликати негативні настрої серед українського народу.

Так само в сфері економічно-соціяльній не можна населення годувати гарними словами і обіцянками. Найвища пора віддати землю народові і навіть не мріяти про легіонарську, хоч би частинну кольонізацію.

Може ці вибори будуть доброю научкою, що не можна легковажити собі навіть такої Богом і людьми забутої країни, як наше Закарпаття. Пора зірвати з всякими непокликаними „опікунами" в роді Камінських, Бескидів і Гагатків та завернути знову до народницького напрямку під кожним оглядом. Ясно те, що за такі вибори повинен одержати димісію і чеський премієр Свегля і губернатор Бескид.

С. Р. С. Р. і сучасне положення на Україні.

Прилюдні виступи В. Винниченка і М. Шаповала.

Прага, 12. березня 1924.

(Продовження.)

Другий реферат М. Шаповала на тему „Міжнародні движучі сили і українська проблєма" відбувся 28. лютого ц. р. на Славянському Острові (Жофін) в Празі. Як вже було згадано, цей реферат мав відбутися безпосередньо після В. Винниченка, та на перешкоді цьому стала недуга М. Шаповала.

На початку свого докладу референт зазначив, що політичні рухи, які створюються різними правительствами, коріняться в глибоких заложеннях суспільного життя. І таке політичне явище, як те, що Европа, яка перед кількома роками ставилась негативно до всього, що торкається комунізму, революціонізму, соціялізму, та Европа, що посилала всі засоби на здушення комуністичної революції на Сході, тепер визнає ту саму Совітську Росію, — має також глибоке реальне заложення

Визнання Росії-України (С. Р. С. Р.) в Европі, можна сказати, пояснюється одним, — біосоціяльними причинами. Це є те, що зголодніла Европа вимагає сирівців, харчових засобів, щоб підняти в себе продукцію та обмін і щоби ліквідувати загрозу безробіття та голоду. На питання, чому Европа дійшла до неї кризи, докладчик стверджує, що це є наслідок світової війни. Початком кризи докладчик уважає 1920 рік. Він почався з Японії, де в квітні 20-го року промисловці - власники шовкового промислу перестали замовляти з Америки сирівець шовку. Вони не були в стані платити за нього, і завдяки цьому, на перший погляд непомітному фактові вибухла криза, яка по суті не скінчилась й до цього часу. Наслідком цього було викинення на брук в Японії 400.000 людей (безробітних). Криза в Японії повела за собою кризу в Америці, далі в Англії й инших промислових країнах, де безробіття все збільшується та збільшується, і люде, викинуті на брук, стараються здобути собі можливість істнування, та починають розштурхувати людей, щоби добитися до природних і економічних джерел істнування.

Не дивлячись на напруження сил і старання Европи зберегти рівновагу в цій економічній кризі, ми бачимо, що вона зростає і вже тепер по приблизному підрахунку в Европі безробітні на кінець 1923 р. складали в сумі 8 міліонів 270.000 людей. Ця світова криза і створює те становище, яке веде до нечуваних і несподіваних для шабльонового думання фактів а в тому й до того, що суто-буржуазна Европа признає комуністичну Росію і з нею маніфестує солідарність та втягає її у свою спільноту.

Розглядаючи загальну економічну кризу, як наслідок війни, докладчик спинився і над самою причиною війни, яка має в суті теж під собою економічний ґрунт і являється його вислідком. Перенаселеність Европи та недостача землі для здобуття продуктів поживи веде до того, що людність найгустійше заселених країн мусить шукати і добувати якимсь засобом продукти для свого істнування. Цим засобом є те, щоби продукти своєї праці десь в иншій країні обміняти. Другим способом, і то більш радикальним, є кольоніяльний захват. Люде, які не можуть на своїй території знайти вистарчаючого прохарчування, мусять силою здобути собі можливість істнування. І цей другий спосіб забезпечення свого істнування і називається кольоніяльною, захватною, імперіялістичною політикою, себто поневолення силою зброї і різними иншими політичними засобами инших людей. От тому то цей спосіб і є причиною воєн. Густо населені країни силою конечности наступають на мало заселені, на слабші. І життя культурної Европи основане в

Пр. 269/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 56 з дня 13. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: „Голоси і осторога" в уступах між словами: а) закон а: то й тут, б) ваш а: що називається, ц) кабінету а: то всеж рівнож, д) в уступі від слів збільшуючи при допомозі до кінця артикулу, 2) „Після трагічної події" в уступі між словами инші моменти а: Починають, 3) безпосередно наступаючий вірш Шевченкі в цілости, 4) „Бомби в поліції." в уступі між словами: пекла а: поліцаї, 5) „Преса" в уступах між словами: культурні здобутки а: Згадаю ще критику, б) з уривків поематів Шевченкі п. т. Холодний яр в уступі від слів Чи то загатили до кінця містить в собі єство ад 1) 3) 5) злочину з § 65 а) з. к. ад 2) виступку з арт. VIII. зак. з 17/12 1862, Ч. 8163 Д. л. д. ад 4) виступку з § 300 зак. кар., ад 6) виступку з § 302 з. к. узнав доконану в дни 12. марта 1924. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4.000.000 Мп. — Львів, дня 15. марта 1924.

(Підпис нечиткий.)

більшости на нечуваному насильстві над иншими народами. Вказуючи на найбільшу імперіялістку, Англію, докладчик стверджує, що їй вистарчає власних харчів тільки на два місяці в рік, і вона живе тільки з кольоній. Схарактеризувавши зокрема кожну країну, яка висилає свої кольонії, докладчик находить, що 53 проц. світової території і 36 проц. світового населення є в рабському становищі кольоній, і що це диктує деяким европейським державам необхідність, перед якою в сучасному навіть робітничий уряд Макдональда не в силі нічого зробити: він щодо кольоній вестиме таку саму політику, як і англійська буржуазія.

Далі докладчик спинився знову на густоті населення, доводячи цифрами, що вже давно ця густота переросла можливість здобути засоби поживи. Вже 200 літ Европа шукає аграрного доповнення собі і викидає частину свого населення на цілий світ.

Як висновок з цього, докладчик сказав на те, що західна Европа в своїм кольонізаторським поході буде посуватись на схід, а в тому числі і на Україну.

Переходячи до сучасного становища України, докладчик стверджує, що вона являється кольонією і змушена працювати на пана, яким являється Росія. Цілим рядом фактів і цифр докладчик підтверджує заложення, що Росія використовує Україну, українське селянство й робітництво у всіх галузях.

Установивши це, докладчик спиняється над питанням, з яких мотивів Росія, далеко менше населена, ніж Україна, веде імперіялістично-кольоніяльну політику відносно України.

Ця рідко населена Росія представляється докладчикові країною-чудовищем, що з роззявленою пащею ковтає все навкруги і ніколи не насититься. На думку докладчика, це є просто аномалія і порівнання з цією кольоніяльною політикою Росії треба шукати в тому далекому минулому, коли номади-дикуни йшли походами на ріжні народи. Отже Росія, замість того, щоб обробляти свої землі і використовувати свої багацтва, наступає на ріжні сусідні народи. Щодо України, то своєю кольоніяльною політикою Росія утворила з українського народу неповну націю. І отже, маючи перед собою ці факти, українська нація в цілому, з біольогічного становища беручи її, її забезпеку життя, — мусить боротись, і тактика боротьби її мусить бути построєна тільки на соціяльно-революційній основі. Схарактеризувавши всі наслідки, які мусять відбитись на поневоленій нації, приходить до висновку, що українська нація, коли вона хоче жити і бути рівною з людьми, мусить змобілізувати всі свої сили, страшним вибухом енергії міліонів людей завоювати собі самостійне становище на своїй землі, покінчити страшну історичну добу кольоніяльної неволі, та розрахуватись з своїми північними сусідами, не спиняючись перед тим, як довго буде йти ця боротьба.

Спиняючись над державною самостійністю, докладчик ставить ряд тез, чому ми мусимо її добиватися, а саме, щоб припинити всі сили окремих категорій кольоніяльного визиску, щоб бути людиною, а не рабом, щоб стати активним творцем світових цінностей, бо раб їх не може творити і кольоніяльні народи в скарбницю світової культури нічого, або майже нічого не вносять.

Закінчуючи свій доклад, референт закликає до утворення Соборної самостійної України і знаходить, що вона буде тільки тоді, коли Українець з Українцем буде працювати і то працювати для визволення як політичного, так і соціяльного.

(Докінчення буде.)

З польських справ.

Нухарські. — Італійська позичка. — З сойму.

„Роботнічи Пшеґльонд Господарчи“ оповіщує зіставлення господарських кредитів в р. 1923. З цих зіставлень виходить, що Кухарські як міністр скарбу „перевалютував“ золоті кредити, уділені свойого часу поміщикам, в той спосіб, що скарб понїс втрату на 2,846 510 золотих.

„Вальоризуючи“ довги зубрів (очевидно в першу чергу „кресових“!) коштом державного скарбу, Кухарські не робив кривди і фабрикантам. Так само „звальоризував“ в користь останніх м. и. відомий вже Жирардів. В справі Жирардова соціялістичні посли А. Пончек і Мораченвські зголосили наглий внесок, в якому домагаються потягнення Кухарского за господарку в ролі міністра торговлі та промислу до конституційної відповідальности перед державним трибуналом. Цей внесок війде на черговий порядок сойму 3. квітня.

Італійську позичку для Польщі, як відомо, фінансує медіоланський банк (Banca Commerciale Italiana), якого директором є „родак“ Тепліц (Toeplitz), жонатий з акторкою Мрозовською. Пантофлева протекція позички виявилася завдяки ославленому Кухарскому. Його „почитателі“ зачали в пресі записувати цю позичку на його конто, мовляв — він поробив перші приготування. У відповідь на це з кругів теперішнього правительства вийшла на світло денне пантофлева протекція.

На останніх двох засіданнях польського сойму на денному порядку були м. и. такі справи: 1) законопроєкт про охорону посесорів „на кресах“, 2) справа знесення вивозових ограничень рільничих продуктів, 3) законопроєкт про забезпечення безробітних. 4) справа вибору державного трибуналу і 5) справа доступу Польщі до моря. В першій справі (законопроєкт ухвалено в третім читанню) ухвалено м. и., що початок вічної посесії зачинається з р. 1886, а початок поселення довголітних посесорів зачинається роком 1895, виключено від закупна довголітних посесорів, що не є польськими громадянами. Наглий внесок посвиці в справі вивозу рільничих продуктів за границю і мита на ці товари, привожені з заграници викликав острий спротив з боку робітничих партій. Наглість ухвалено і внесок пішов до земельної комісії. Законопроєкт про безробіття ухвалено в 3-тім читанню.

До Державного Трибуналу вибрано: Прухняка, В. Шуманьского, Евг. Старчевского, Тад. Томашевского, Юл. Макаревіча, Мавр. Аллєрганда, Зигм. Рабского і Вол. Годлевского.

Наглість внеску 5-тьох правицевих клюбів в справі доступу Польщі до моря референтував Стронські з „Ржечипосполітей“. Він говорив: на основі досвіду з Мемелем можна витягнути висновок, як здобувається доступ до моря на основі § 99 версайського договору, тобто — найперше здобувається пристань з оружжям в руці, а опісля ведеться переговори з Радою Амбасадорів і Радою Союза Народів, а після сього дістається те, чого бажається. Апетит Строньского звертається в сторону Данцігу. Строньскі нарікав: Відносно Данцігу ми мали обіцянку Вільсона, ухвали Англії, Франції та Італії, дальше ухвалу польської комісії про прилучення Данцігу до Польщі без застережень з 16. VI. 1919, в якій сказано, що керма при-стані в Данцігу повинна бути в польських руках. Тепер стан такий, що ціле співжиття Польщі з Данцігом узмістовлюється тільки в безупинних спорах. Отже на думку Строньского польське правительство в імени цілого народу повинно виступити на міжнародній арені з цілістю прав доступу до моря, який приобіцяно Польщі на основі версайського договору, а з якого тепер нічого немає.

Шкода, що п. Строньскі в своїх міркуваннях не взяв під увагу, як Польща прийшла в посідання Східної Галичини, Вильна, Гор. Шлеська. По що з маслом на голові вириватися на сонце? Наглість внеску польські партії ухвалили собі.

Наддніпрянська Україна.

Секти на Україні.

В київській „Красній Газеті“ пише проф. київського університету Яблонський про поширювання нових релігійних сект на Україні. Найбільшим успіхом тішиться тепер між селянством секта „михайлівців“, що повстала в харківській губернії, а нині поширилася вже на території всіх полудневих українських губерній. Основником секти є бувший учитель Сумської гімназії Михайлів, містик по вдачі. „Михайлівці“ відкидають обрядове православіє та визнають лише євангелію і апокаліпсіс. Рівнож відкидають вони супружі звязки, проповідують повну втечу від життєвої „суєти“ і визнають лише хліборобську працю. Не приймають до себе міщан, інтеліґенції і робітників, що працюють по фабриках. Всі вимоги і закони цивільної влади виконують сектанти без тіни спротиву, а в деяких місцевостях їхні громади офіціяльно зареєстровані.

Партійне життя на Україні.

„Більшовик“ ч. 291 подає: „В Луганському окрузі на Брянських зборах робітників принято резолюцію, що домагається скріплення боротьби зі шкідливим впливом деяких

ДЖОЗЕФ ДЕЛЬМОН.

Боротьба за істнування.

Американська ґротеска.

(Докінчення.)

„Життя не таке легке“ — міркував фільософічно Тім, коли лишився сам і йшов зовсім рівно по вулиці. Чого він уже не пробував у своїм житті! Довгими роками він сповнював професію наочного свідка, одночасно у трьох ріжних адвокатів. За деякі фальшиві присяги він одержав навіть 1000 долярів. Але пять літ вязниці збридило йому цю професію. Він перейшов на инше поле праці. Він подорожував з одним „лікарем“. Роля Тіма була така: на дуже оживленій вулиці він подав нежданно на землю і вився у судорогах. „Лікар“ підходив за хвилину до юрби, нахилявся над недужим і вийнявши з кишені пудедко з пігулками, одну з них втискав між зуби Тіма. Тім швилко здоровів. Тоді „лікар“ роздавав між зібраними реклямові лйстки про свій неохибний винахід проти всіх можливих недуг. Треба було тільки прислати в листі 50 центів, почтовими марками, на висилку. Сотки тисяч листів приходило з марками і проханнями вислати цей чудодійний лік — ні один не одержав відповіді.

І знову три роки вязниці у „Фоот Лівенвор“ дали йому змогу передумати зміну професії. Одна штука вдалась йому без судової кари. Він оголошував неохибний середник проти поширеної недуги овець. Фармері південних і східних „стейтів“ тратили нераз тисячі молодих овець в наслідок пошести. Тім дав обяву: „Хто плекає вівці, дбає про їх розвиток і хоче їх поставити вище, ніж усі инші, може дізнатись, що робити з ягнятами“. Фармер посилав 50 центів або більше і одержував за післяплатою маленький пакет, в якому було лише написане:

„Хочете поставити свої вівці вище, ніж усі инші, кладіть їх на високий стілець“.

На процесі суддя так почав реготатись, що Тіма звільнили.

Недавно ще Тім мав инше зайняття. Він ставав під театрами в підземельній залізниці або на місцях, де був великий натовп жіноцтва і наближався потайки до дам з величезними модними шпильками при капелюсі. У пригожий мент, він ранив себе легко на чолі власною шпилькою і зачіпав головою за капелюх дами, потираючи собі чоло з болю, схованою у пальцях сіллю, щоби видко було великий синяк. Рана пухла як стій і Тім счинив пекольну авантуру. Дама частенько, щоби оминути процесу годилась на негайне замирення при помочі 50 або 100-долярового відшкодування.

І в зимі він не бив байдиків. У великих містах, коли впали сніги, він шукав домів, з яких звисала велика скирта снігу. Він крутився під нею так довго, поки вона його не привалила. Наслідок: шпиталь, каліцтво, втрата мови — одним словом — порахунки з власником дому, який мусів, згідно зі законом, платити велике відшкодування.

На подвірю вулиці Віне ч. 29. зібралась громада людей. Усі повідомлені прийшли туди ще зі своїми другами та знайомими. Всі ждали з жагучими очима і спеченими губами. Деякі прийшли з посудиною. Треба було використати рідку нагоду яко мога найкраще. Тім появився при вході подвіря і збирав від кожнього „спрагненого“ по пять долярів. Потім казав зійти їм до якогось льоху і там чекати. Коли всі зібрались, позачиняв двері знадвору і пішов у глибину. За ним посунуло святошно двіста сорок осіб з розпаленими очима, деякі з пальцями на устах, щоби не счиняти шуму. Тім зашепотів: „ще хвилинку, зараз“... і щез за маленькими дверцями.

У маленькій кімнатці в Стонгем, година дороги залізницею від Бостону, сидів Тім з пляциною, на якій сяв надпис „есенція малинового соку“. Етикети на пляшках є невинні у країні дядька Сама (Америці), де так ними зловживають. Тім потягнув один глибокий ковток горілочки, вибачте — „малинового соку“ і почав обчислювати свій прибуток. Загальна сума: 1440 долярів. Він не був невдоволений своєю спекуляпією, хоча мав більші надії. Але життя навчило його вдовольнятись скромним. Аджеж майже 1500 долярів! Це вистачало вповні на подорож до Філядельфії, Бальтіморе і до Вашингтону. В усіх цих містах цієї „штуки“ це не знали. Є в чому вибирати. Скільки великих міст у Зєдинених Державах є спрагнених!

На вулиці Віне ч. 29 у подвірю, ледви вдалось якомусь слюсареві відчинити замок від льоху. Роєм вилетіли звідтіля мущини та жіноцтво на вулицю. Горе тобі, Тім Ші, колиб тебе вхопили! Твоя шкура дізналась би, що це значить держати спрагнених людей дві години у зачиненому льоху! Колиб ще там дали кілька краплин „оковитої“ — „води життя!“ Але сидіти дві години у вонючому підземеллю, яке Тім винаймив за 25 долярів, на цілий рік, на те тільки, щоби покористуватись ним на протязі одного дня! ні, це вже занадто! Багато з зачинених справді занедужало. А лише деякі з них мали те щастя, що їх довірочний, проникливий лікар приписав їм лік наближений до есенції малинового соку.

Перекл. *Ор. Ордон.*

Українські Курси Заочної Освіти при „Українському Слові".

КУРСИ вчать заочно: учневі посилаються поштою лекції визначних українських професорів з порадником, як учити лекцію і з задачником та запитаннями. Ученик мусить вивчити лекції, рішити задачі й написати відповіди на запитання та відіслати на курси. Професор перевіряє роботу учня, виправляє її, та пише вказівки учневі. Після виконання екзаменаційної роботи

КУРСИ видають свідоцтво.

КУРСИ допомагають здати іспити при матуральних комісіях, які дають право вступу в европейські вищі школи.

КУРСИ допомагають пішукати практику в підприємствах, де учень може удосконалитись у вибраїм фаху.

КУРСИ відкривають навчання з 1-го квітня по повному курсові гімназій та реальних середних шкіл і по ряду предметів, які можуть допомогти зробитись фаховцем з тій чи иншій галузи знання, як напр. кооперація, машинознавство, бухгальтерія і т. д.

Кождий Українець, якого віку не був би, де не жив би, скільки не заробляв би, може учитись на Курсах Заочної Освіти. Платня за навчання кождого предмету від 3 до 6 долярів. Вимагайте програм, проспектів, інформацій. Ширші відомости про відкриття Курсів:

Адреса: **Berlin-Schöneberg, Hauptstr. 11. Курси Заочної Освіти.**

Дирекція Курсів: Проф. В. Коваль, Д-р З. Кузеля, Проф. Б. Лепкий.

1479 2—2

розкладових елементів". В тій же газеті читаємо в телеграмі з Одеси таке: „Загальне зібрання членів партії і кандидатів перекопської дивізії підкреслило неминучість скріплення т. зв. низових тайних осередків і боротьби з бюрократизмом та розтратністю. Крім цього зібрання домагається введення принципу виборности і перевиборів секретарів комуністичних гуртків (ячейок)".

Та сама газета подає: „В робітничому осередкові Харкова—петінському районі, зібрання робітників визнає за необхідне осторожно але твердо і послідовно проводити в життя усування відповідальних партійних робітників з їхніх урядових посад за те, що заводять непотрібно бюрократизм до радянського державного апарату".

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (69) число скофісковано закінчення до передової статті в справі процесу акад. Миколи Василенка у Київі і за подання причин голодівки політичних вязнів у бережанських арештах.

— **Д-р Степан Кравчук**, „славний" своїми виступами на чернівецькому ґрунті, близький приятель Залуцького й компанії співробітник коломийського „Права народу", появився на львівському ґрунті й навідуючись до ріжних визначнійших наших громадян, випитується про всілякі адреси. Остерігаємо перед ощим типом.

— **За злочин думання.** Отримавши зазвання до якогось переслухання до львівського карного суду, о. радн. Дамян Лопатинський ні трішки не здивувався, бо в нинішніх днях такі запросини є для українського інтеліґента найбуденнійшою появою; очевидно, що покликаний навіть не старався відгадати причини, потішаючись думкою, що може довідається про це від слідчого. А все ж, о. Д. Лопатинський ніяк вже не міг ожидати такого запиту; чи правдою є, що в'н (о. Д. Л.) свою проповідь в Успенській церкві у Львові в перший день свят Різдва закінчив словами „дай Боже, щоб слідуючий празник Різдва ми святкували у вільній соборній Україні" — і що він, проповідник, думав під отими словами?! Запитаний відповів, що він не може перечитися за стилізацію одного речення із проповіди виголошеної тому три місяці, а що до його думок — то йому вільно думати, що йому подобається. Суддя признав йому правду й — поки-що бодай — не випитувавсь більше про його небезпечні думки.

— **Заборона гумору.** Краківська поліція заборонила кабаретовому театрові „Багателя" виставу сатиричної комедії на 2 дії п. н. „Остання дівиця", де дієвими особами виступали м. и Вітос, Кернік і Кухарські. До варшавського уряду виїхав від артистів театру делеґат, який буде доказувати, що несправедливістю є зборонювати людям сміятися з того, що є без усякого сумніву смішне, дарма, що в отому смішному є й трохи смутку...

— **Боротьба потягів зі снігом.** На західничій лінії Володимир Вол.—Завада загрузли три потяги (два особові й один вантажний) у снігових завіях і лише з великими труднощами вдалось витягнути їх з під снігу. Найбільші снігові завії були в околицях Вильна й Радома, де взагалі перестали ходити потяги, бо шлях покрився кількаметровою навалою снігу.

— **Листопадова стрілянина у Кракові.** Справа минулорічної листопадової стрілянини у Кракові, Тарнові й Бориславі все ще товчеться по соймових комісіях і ніяк не може вийти поза межі „слідства". Ось знову чуємо, що на спеціяльний ad hoc призначений соймовій комісії посол Ліберман (ППС) виголосив про листопадові випадки довгий референт, після чого комісія устійнила листу урядових свідків для покликання на розправу, зажадала протоколу секції поляглих на вулиці, щоб дізнатись, від якої зброї вони згинули, і рішила свій виїзд до Борислава, для оглянення місця тамошньої кривавої події, відсунути до 1. квітня ц. р.

— **З комісаріятом, як без нього.** Т. зв. комісаріят для боротьби з дорожнечею має бути ліквідований. Скасування його домагається м-ство внутрішніх справ, що днями внесе відповідну резолюцію на раду міністрів. Про це повідомив „надзвичайний комісар для боротьби з дорожнечею" „надзвичайну соймову комісію", існуючу для цієї самої ціли. Страх, скільки то спеціяльних „надзвичайних" установ

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Поанкаре про умовини згоди з Німеччиною.

„Дейлі Мейль" доносить, що Поанкаре висловив готовість приняття такої репараційної суми, яка буде відповідати дійсним шкодам, нанесеним Франції війною. Поанкаре далі вимагає, щоби провірено розброєння Німеччини та заведено в цьому напрямі дальшу постійну контролю Союзу Народів замісць дотеперішньої контролі військової комісії. Накінець домагається заключення англійсько-французько-бельгійського оборонного трактату з відступленням від письменної військової конвенції і договорів про оборону Чехословаччини та Польщі.

Анґлія розоружує німецьке населення.

З Кольонії доносять, що делеґат англійського уряду видав відозву до населення, окупованої Анґлією території з домаганням, щоби до 31. березня населення віддало всю зброю і муніцію, яку має. На випадок невиконання цього наказу делеґат заповідає суворі кари.

Анґлія в справі зброєнь.

На останнім засіданню англ. парляменту гурт робітничої партії поставив внесок, щоби звести армію до поліційного відділу в числі 11.000 людей. Цей внесок відкинули 357 голосами проти 13. Підсекретар міністерства війни заявив, що уряд ужиє заходів, щоби в порозумінню з иншими державами перевести частинне загальне розброєння.

Екскаліф у Швайцарії.

Екскаліф осівши у Швайцарії одержав офіціяльне повідомлення від уряду, що може проживати там тільки як приватна людина. Він не має права займатись ні політичною діяльністю ні релігійною, себто не може скликувати мусульманського конґресу.

Чічерін протестує.

Секретар закорд. справ СРСР. Чічерін вислав до Поанкаре телеґраму з протестом проти ратифікації французьким парляментом договору про Бесарабію.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Асквіт наслідником Мек Донельда?

З Парижа звідомляють, що тамошні політичні кола числяться щораз більше з уступленням Мек Донельда. В Парижі називають вже навіть наслідника Мек Донельда; має ним бути мабуть Асквіт. Французька права преса висловлює переконання, що така зміна буде потрібна для справи розвитку французько-англійських взаємин.

Совіти зривають взаємини в Китаєм.

З Льондону звідомляють, що сов. посол Карахан мусів кинути Пекін. Пекінське правительство візвало Карахана до виїзду, бо в своїх нотах обидив Карахан Китай. Остання нота Карахана рівнозначна з 3-денним ультіматом. Положення доволі грізне. Совіти стягнули війська до Монголії, не виключене, що вмашерують до Манджурії.

Детронізація перського шаха.

Поступова партія спільно з соц. здобули в перському парляменті більшість, яка заявилася за детронізацією перського шаха й заведення рэпубл. устрою.

Сен. Гамерлінґ арештований.

„Берл. Тґт." звідомляє з Ню-Йорку: Коли до нюйоркської пристані причалив французький корабель „Решабо", явились амер. урядники, щоби арештувати сен. Гамерлінґа, що мав приїхати цим кораблем. Його не найшли. — „Хвіля" звідомляє з Варшави, що амер. власти вже арештували Гамерлінґа.

Експозе рум. мін. загр. справ.

Румунський мін. загр. справ Дука виголосив експозе про загр. політику Румунії. Румунія веде мирову політику, основану на рівновазі з державами. Взаємини з Росією ще не є правильні, але правительство бажає повороту їх. Супроти національних меншостей веде ліберальну політику. Одначе нац. меншости мають не лише права, але й обовязки. Повинні бути льояльними горожанами.

Білоруський зїзд у Мінську.

Дня 16. ц. м. закінчився в Мінську білоруський зїзд. Промови мали протипольський характер. Бесідники зазначували, що ще богато Білорусів є під ярмом польської буржуазії. Ці Білоруси мусять злучитися з совітською Білорусю.

Вибори до французького парляменту.

Реченець виборів усталено окончено на день 11. травня.

З церкви „Дом жолнєрa польскєґо".

В Люблині передано православний собор на Литовській площі військовим властям. Матеріялів з розбірки ужиється на будову „Дому жолнєржа польск."

турбувалося дорожнею і скільки довгих надзвичайних титулів надано ріжним особам в звязку з цією їх надзвичайною місією! Як всі вони „боролися і борються" проти дорожні про це ми знаємо на нашій шкурі і знаємо теж, що всі ті надзвичайні опікуни беруть надзвичайно високі платні...

— **Si vis pacem, para bellum.** Коли плащиком цілої стародавньої мудрости прикривають всі держави світа свої божевільні збороєння, що деруть останню сорочку з громадянина на те, щоб потім його самого на смерть вислати, — тож не дивниця, що й Совіти називають миролюбивістю заведення постійної військової служби для громадян Союза С. Р. Республик. На підставі нового декрету Совнаркома щорічній рекрутації підлягатимуть молодці, що скінчили 21 рік життя і служитимуть: 4 роки при военній фльоті, або 3 роки при летунстві, або 2 роки при иншіх родах зброї.

— **„Оборона західних кресів".** 15-го ц. м. катовицька польська поліція перевела ревізії у централі місцевої німецької організації „Фольксбунд" і одночасно в приватних помешканнях чільнійших членів тієї організації та їх приятелів. Арештовано кільканадцять осіб. Ці ревізії й арештування були до передбачення: не дурно „добре поінформовані" органи реакційної польської преси накликали в останніх днях „владзе" до „оборони західних кресів" перед німецькою небезпекою. Може знаємо, як виглядає кожна така оборона „

— **Паризькі земляни.** Варшавська „За Свободу" подає звістку, що в гуртку між Українцями в Парижі, головно між молодою, що працює на фабриках, виринула думка створити український гро-

тичний центр, якого метою була би національна самоосвіта і взаємне інформування себе про стан справ на Україні. Виходило би, що є намір відродити давну „Українську Громаду", яка перестала істнувати з вибухом війни, і не відродилася навіть по війні, підчас Мирової Конференції, коли скількість Українців у Парижі була дуже велика, більша ніж коли небудь.

— **Зїзд чорної сотні в Парижі.** До Парижа приїхав Врангель зі своєю гвардією, як гість Миколи Миколаєвича, который перервав побут на Рівієрі й поїхав на зустріч „дорогим гостям". Врангель передав Миколі Миколаєвичу протекторат над білоґвардейськими недобитками кримської армії, що нудьгують в югославянських таборах. Одночасно з Врангелем перебували в Парижі „донський отаман" ґен. Краснов і ославлений духовий батько чорної сотні Марков II. Всі вони взаємно наговорили собі багато компліментів і випили не одну пляшку шампана на здоровля будучого „помазанця з Божої ласки", що обєднає „вдячні" русскі землі...

— **Шах вий туоній.** Після недавнього шахового турнію у Відні, на якому побідив Рубінштейн, відбувається тепер великий світовий шаховий турній у Ню-Йорку. Участь беруть м. и.: Тартаковер, Ляскер, Боголюбов, Алехін, Марочі, Ретї, Етс і инші світочі шахового світа.

— **Один із найстарших Американців.** Кол. сенатор Зединених Держав Корнель Коль, що має 102 роки, занедужав недавно на важку грипу, але щасливо поборов недугу й тепер знову є здоровий, наче риба у ставі.

— **3000 листів денно.** Американський вабоб, фабрикант автомобілів Генрі Форд, отримує щоденно пересічно 3000 листів. Та ще цікавійше, що ні один лист не залишається непрочитаний і без відповіди! Поміж люльми, які пишуть до Форда, є найбільше прохачів.

Курс грошей.

Львів, дня 20. березня 1924.

Нині знову легка зниска. Оборот слабий

Доляр ам.	9,450.000—9,480,000
Доляр канад.	8,700.000—8,900.000
Чеські корони	265.000—270,000
Леї	445.000—455,000
Фунти штерл.	39,500,000—40,500,000
Марки нім. стар. ом. тис.	700.000—800.000
Франц. франкй	425.000—440.000
Франк шв.	1,620.000—1,625.000
Франк бельґ.	360.000—000.000
Гульдени голянд.	3,400.000—0,000.000
Ліри італ.	395.000—000.000
Золото	
20 кор.	41,500.000—42,500.000
20 франк.	39,000.000—40,000.000
20 марок нім.	43,500,000—44,000.000
10 рубл.	54,000.000—55,000.000
Срібло	
Кор. австр.	730.000—750.000
5 кор.	3,650.000—4,750.000
фльорени	1,750.000—2,000.000
рублі	2,900.000—3,000.000
копійки (за рубля)	1,250.000—1.500.000

Варшава 20./III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300, 9,000. фр. франц. 470, фр. зл. 1,800.

Чеки: Бельгія 392.000, 397,000, 385,000 Голяндія 3,465. 3,440, Льондон 40,250, 39.900, 40.100, 39.700, Новий Йорк як готівка. Париж 475.000, 472.250, 474,250, 470,250. Прага 270.950, 264 000, Швайцарія 1,617, 1,607, 1,615, 1,599. Відень 132,10, 131, 132. Італія 402.250, 399. бони зл. 1350—1400 8 пр. поз. 15 м., 15.050. Міліонівка 1.225, 1,175.

Ціріх 20. березня 1924. Голяндія 214,250 Новий-Йорк 578.750 Льондон 24.84. Париж 29,42. Медіолян 25.30, Прага 16.77½, Будапешт 0,0085 Букарешт 3,05. Белґрад 12½, Софія 4.15, Відень 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 20. березня 1924.

Біржа вельми нечисленно відвідувана, скромні обороти в вівсі і провінціональній муці. Тенденція вдержана. Настрій слабий.

Пшениця краєва 75/76 з 1923 р. 36,000.000—38,500.000*, жито галицьке 68/69 з 1923 року 22,000.000 —23,500.000*, жито галицьке 68/69 19,500.000—20,500.000, ячмінь гал. бров. 21.500.000—22,500.000* ячмінь гал. для перемелення 18,500.000—19,500.000. овес гал. 44/45 з 1923. року 20,000.000—22,000.000, гречка 21,000.000 — 23,000.000, мука житня 54% льоко стація Рудниця Почаївська 42 міл.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування. *) Ціни оціночні без трансакції.

Заходом Т-ва українських рем. і пром. „ЗОРЯ“ у Львові
відбудеться
в неділю, дня 6. квітня 1924 р.
в салі „НАРОДНЬОГО ДОМУ“, вул. Рутовського ч. 22,

КОНЦЕРТ

В 63. РОКОВИНИ Т. ШЕВЧЕНКА
Програма в афішах.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На „Рідну Школу“ прислав п. В. Череватий від Тов а „Просвіта“ ім. Мих. Грушевського в Отаві (Канада) 24 ф. стер. 7 шіл. яко коляду тамошніх Українців. Бажаючи нашим Землякам всього найкращого складаємо їм найсердечнійшу подяку за сю жертву. Головна Управа УПТ. 1530 1-1

Ширіть наш Часопис!

Дрібні оголошення.

КИЛИМІВ виучую в 3-ох місяцях цілковито. Учить спеціяліст кваліфікований професор. Зголошення між 3—5 год., вул. Вислянського 24, партер на право (біля костела св. Антонія). 1592 1-4

ОСОБА літ 50, здорова, опадна, знаюча добре сільське і домашне господарство шукає місця господині. Львів, Янівська 48. п. Шчукова. 1593 1-1

ІНТЕЛІГЕНТНА жінка в середньому віці, з доброї родини, пошукує місця до заряду дому, найрадше у священика. Зголошення до Адм. під „Самітна“. 1535 1-2

ПОШУКУЮ ЗАРАЗ особної комнати з цілим удержанням. Платня після умови. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під д-р Х. У. 1565 5-7

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

РОБІТНИЦЬ

способних зі свідоцтвами, або порученнями до наших робітень БІЛЛЯ, як також гафтярок і вишивачок просимо зголоситися зараз в нашій конторі між 8—1 і 3—6 год. попол. Платня висока, праця мила у своїй установі. Вп. Членів і Прихильників наших просимо нам дати скаво поручити які добрі сили. 3—3
1570 ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА
„ТРУД“, Львів, Ринок 39. (вл. дім).

Подяка.

Прибиті тяжким горем по причині смерти нашого невиджалованого Мужа, Батька і Діда бл. п. Йосифа Капка, нотаря в Коломиї, почуваємося до обовязку зложити отсею дорогою щиру подяку Всім, що зволили віддати останню прислугу Покійному Передовсім дякуємо Впр. О. Деканови Русинови за провід в похоронах і зворушуючі слова над домовиною та Всч. О. Проф. Станецькому, Гіссовскому і Суляцицькому за участь в похоронах, дальше українським місцевим Товариствам з окрема Вп. Пану Меценасови Ганкевичеви за всі понесені труди, Вп. Інспекторови Витвицькому за пращальну промову, Вп. Панам Делегатам судів През. Дроздовскому і Бернацкому та Прокураторови Оякови за висловлені нам слова потіхи Рівнож сердечне Спасибіг складаємо Вп. П Дрови Козакевичеви за незвичайну опіку лікарську та Вп. Нотареви Геселеви за цінну поміч в часі недуги Покійного, вкінці дякуємо Всім, що зволили заявити нам своє співчуття устно чи письменно.
1596 РОДИНА.

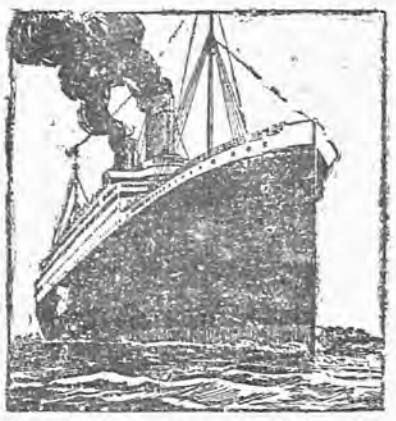

!! ДУЖЕ ВАЖНЕ ДЛЯ РЕЕМІҐРАНТІВ !!

Реемігранти без огляду на те, коли (в якому році) виїхали зі Зєднаних Держав Півн. Америки, повинні зараз зголоситися до:

Baltic America Line

1594 1—1
Централя: Варшава, Маршалківська 116.
ЛЬВІВ, НА БОЛОНІ ч. 2. біля двірця.
СТАНИСЛАВІВ, Сапіжиньона ч. 10.
ТЕРНОПІЛЬ, Ґолуховского ч. 19. біля двірця,
де отримають безплатно інформації, які відносяться до безпроволочного повороту до Зєдинених Держав Північної Америки.

Рік основання 1808.
НАЙСТАРША КРАЄВА ФІРМА
ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ
БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в КАЛУШІ, вул. Цементова, Телєфон ч. 20.
і в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красінського 63, Тел. ч. 108.
Склад дзвонів „Церковна Штука“ в Станиславові.
Відзначена золотими медалями на краєвих і заграничних виставах доставляє гармонійні і поодинокі дзвони з металю першої якости на найдогіднійших услівях, має постійно на своїх складах значну скількість готових дзвонів на асіляку вагу і тони і принимає до переторлення старі розбиті дзвони.

Тому, що в Калуші є нова ліярня під подібною фірмою, прохається письма до Калуша дуже докладно адресувати. Вкінці завважуємо, що ані не їздимо з нашими дзвонами по ярмарках ані не висилаємо агентів. 1500 2-5

ПАНЧОХИ, рукавички, шнуровадла, гафт, ґузики, білля, косметичні артикули та всілякі инші галянтерійні товари по фабричних цінах поручає фірма
Мерзель і Перльштайн, ЛЬВІВ, Різницька 14.
1574 2—4

Білостоцькі коци, плєди, дерки на коні, сукна

ТЕКСТИЛЬНИЙ ДІМ
БРАТИ ФІНКЕЛЬШТАЙН
і Ска
ЛЬВІВ, вул. ЛІНДОГО 2.
Телєф. 14—10.

Вовни жіночі, зефіри, вата, ваталіна і т. п.

АҐЕНЦІЯ ФАБРИКИ
Акц. Т-во Білостоцької Мануфактури
„ЕВҐЕН БЕККЕР і Ска“ в Білімстоці

шовкові плюші (котік), вельвети, аксаміти, шифон, велюри, меблеві плюші і т. п.
1555 2—2

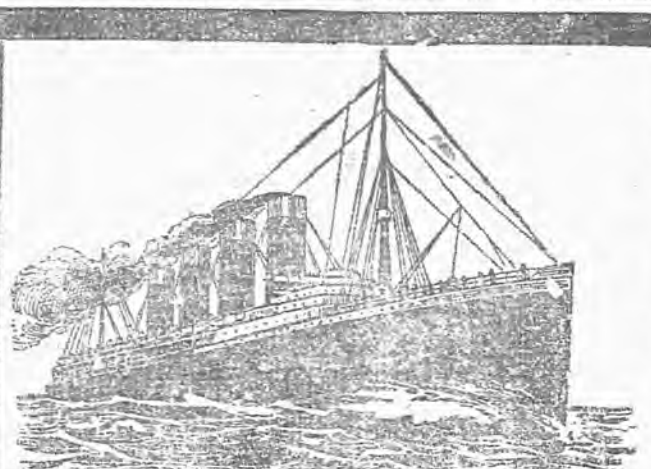

1595 1—2

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО

White Star Line

ЛЬВІВ, Городецька 36. ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

!! ПОЗІР Емігранти до КАНАДИ та АМЕРИКИ !!

Подаємо до відома, що найбільший наш транспорт до КАНАДИ та АМЕРИКИ **Відходить з ТЕРНОПОЛЯ 2-го а зі ЛЬВОВА 3-го квітня**

ЕМІҐРАНТИ користайте з нагоди, зголошуйтесь масово до транспорту.

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 36. „White Star Line“ ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНАВСЬКОГО 5.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма
З друкарні Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 65 (10158). Львів, неділя 23. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500,000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 мілл., Німеччині 13 мілл. м. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 кр. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА
Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

По році.

Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до панів міністрів внутрішніх справ і справедливости в справі конфіскати „Діла", українського щоденника у Львові.

Українська преса на території польської республики є виставлена на систематичні переслідування. Є часописи, які не мають без конфіскати ані одного числа, без цеї або иншої статті. Одним з таких часописів є львівський щоденник „Діло". В числі 59 (10.152) з дня 16. березня 1924 р. львівська прокуратура крім инших статтей з цілости сконфіскувала вступну статтю, яка звучить:

„По році"

День 14. березня повинен бути забутий.

Львів, 14. березня 1924.

Минув рік від хвилі, як великодержавні авгури, заступлені в Раді Амбасадорів, видали в Парижі страшний засуд на 7 міліонів Українців, як вони велику частину великої нації зіпхнули на дно чистилища, як не на дно гегенни. Вистарчив один рік „правної" приналежности до Польщі західно-українських територій, щоби мати наглядний доказ того, як не можна рішати долі народу проти його волі, як не можна помітувати кровю окупленими змаганнями, як не можна довіряти управи величезними національно-чужими територіями тим, що до того завдання не доросли і як вкінці обманчивими на ділі є всякі „доконані факти".

День 14. березня є не тільки днем заперечення голошених антантськими герольдами на всіх перехрестях світа величних кличів про самовизначення народів, є не лише ганьбою нашого століття і діймаючою кривдою українського народу, але той день повинен бути днем докути для тих наших політиків й „дипльоматів", що вперто і послідовно, окутані олімпійським туманом, вели націю від одної катастрофи до другої, аж поки не випалили на своїх чолах печаті з написом: „14. березня 1923".

Не хочемо роздрапувати ран. Стоїмо на становищі, що день 14. березня повинен бути нами забутий, повинен бути викинений з нашої памяти. Ми, край, українське населення, що героїчно сповнило всі свої обовязки аж до самовідречення, що дисциплінованою лавою обороняло своє право самовизначення, ми не причасні в тім акті катастрофи. Ми не приняли до відома цеї постанови, бо ми не признавали над собою ніяких антантських „суверенів".

Коли вони засвоїли собі те „право", то це була очевидна узурпація, якої ми не признавали і не признаємо. Ми стояли і стоїмо на становищі, що носієм всіх наших прав, що підметом, а не предметом тих прав, є сама нація. І проти акту 14. березня, акту, який був тільки копією і закріпленням хитрого рижського трактату ми протестували. Особливо різко протестував проти чього потоптання основного права нації Народній Зїзд дня 21. травня 1923. Правда, трудова партія, рахуючися з фактичними обставинами, яких вона не спричинила, на тому віїді винесла була резолюцію про вимогу повної національно-територіяльної автономії для Галичини з Лемківщиною, Волині, Холмщини, Підляшя і Полісся. Трудова партія рахувалася з важким положенням нації і висунула чисто легалізаційну формулу, бажаючи легалізувати українське життя під істнуючою владою, скупчити розпорошені сили, піддвигнути народ економічно й культурно, поглибити його політичну свідомість.

Одначе ця легалізаційна формула не дала додатних наслідків. Ріжні політичні неудачники і сезонові „політики" хопилися цеї формули, щоби рятуватися від заглади і неминучої нірвани. Розведена ними агітація при скупченні всеї злої волі, яка може найтися в людській організації і використанню всіх до фінезії доведених способів і засобів інсинуації — дала негативні наслідки. Довівши до 14. березня, останки деструктивних сил звернено на те, щоби розбити, роздвоїти, розпорошити українське громадянство в краю і в Америці. А що всі негативні спроби звичайно вдаються, то і ця акція частинно ловелася.

Більшість Народнього Комітету, і то суто-державницька і соборницька більшість, що несла на своїх плечах тягар громадського життя і поносила збірні й особисті жертви в імя найвищих прав нації, та більшість — не так з огляду на деструктивну акцію неудачників, як радше тому, що прийшла до глибокого переконання неможности легалізувати українське життя, дня 8. ц. м. признала легалізаційну резолюцію, або так звану автономічну резолюцію — неістнуючою.

З тим моментом більшість Народнього Комітету розвіяла всякі сумніви навіть у людей крайно злої волі. З цим моментом всі формальні і штучні перегороди, штучно збудовані між поодинокими партіями і групами українського громадянства, перестали істнувати. Істнуючий до тепер на ділі моральний фронт української нації зміцнився. Недалекий час, що він зміцниться і під матеріяльним оглядом та буде формально закріплений. Одночасно ми повинні викреслити з нашої памяти день 14. березня. Найвищий час засипувати прірви і — як казав великий Франко — єднатися, брататися в товариство чесне, най братерством, нашими трудами Вкраїна воскресне".

Конфіската цеї статті являється наглядним доказом, що тенденцією і змаганням властей, підчинених панам міністрам внутрішніх справ і справедливости є згнобити, розбити, взагалі знищити український провід, яка в тих важких часах сповнює свій обовязок оборони інтересів українського населення. Безоглядна конфіскаційна діяльність органів львівської цензури суперечить арт. 105 Конституції.

Супроти того підписані запитують панів міністрів:

1) Чи панам міністрам є відомий вище наведений факт?

2) Чи панове міністри схотять повчити підчинених собі урядників, що таке надужиття уряд вої влади не причинюється до зміцнення правовости?

3 Чи панове міністри схотять перевести слідство в тій справі, покарати винуватців, наказати тісно перестерігати основ Конституції та припинити безпідставне переслідування української преси?

Варшава, дня 18. березня 1924 р.

Підписи.

Помирові хвилювання.

Помирова ворожнеча. — Поворот до внутрішніх справ — фінансові клопоти Франції. — Англо-американська підмога. — Опозиція супроти уряду. — Запал і протверезення. — Вибори і повозина недуга.

Починаючи від підписання Версайського договору, великі європейські держави не переставали суперечатись про засоби його виконання і про розуміння деяких його „клявзуль". Ця невинна суперечка між самими творцями миру, була головною причиною непевного стану в Европі: атмосфери, в якій ось-ось могли вирнути нові конфлікти. Держави і народи не мали змоги спрямувати своїх сил на відродження захитаного війною національного організму. Національні справи находились під вічною загрозою міжнародніх ускладнень. Память свіжої війни не була загладжена довіррям до нових метод міжнародньої дипльоматії. Війна полишила ще щось більше як гіркі спомини:—величезні довги. Питання про поворот до передвоєнної рівноваги було звязане здебільша з питанням про можливість відбудови економічного життя. Для Союзних держав це була справа воєнних відшкодувань. Для Німеччини, довжниці, так само.

Для вирішення цілої низки питань, звязаних з воєнними відшкодуваннями (репараціями) вибрано окремий міжнародній комітет знавців (експертів), який мав у тиші та в тайні перед політичною діяльністю вести свою працю. Держави зацікавлені безпосередньо в репараціях, мали спекатись важких думок у цій справі і ждати тільки на вислідок праці „Комітету." У найблищім часі цей вислідок стане відомим. Уряди головних держав знову заметушаться. Цікаво, чи спокійний, обективний розслід економічних обставин матиме додатний вплив на політику цих держав і поверне їх на шлях „здорового розуму?"

На час розслідів міжнароднього Комітету великі держави вернулись трохи до своїх внутрішніх справ.

Англія рішала питання першорядної ваги: чи залишити Европу на її власну долю, а звернутись зі своєю політикою на инші части світа. Вислідком хитань у цій справі був перехід керми уряду до робітничої партії, яка вийшла з парляментських виборів дуже змінченою. Німеччина вела економічну боротьбу, яка могла скінчитись повною політичною катастрофою. Жовтень минулого року був для неї переломовим моментом. І Франція зустрілась у себе дома з фінансовими труднощами. В наслідок нежданого спадку франка, безпосередно перед виборами до парляменту, французький уряд був приневолений поставити питання про негайну фінансову реформу. Ріжні проекти такої реформи довели до гострої виміни суперечних поглядів. Новий спадок валюти збільшив загальне подразнення. Пропозиції уряду критикував довго парлямент, пізнійше фінансова комісія Сенату і загаєння у полагодженню цієї справи довело до моменту, коли вирнула можлива необхідність припинення конституції. Забалаканє про диктатуру і відсунення виборів. Щойно на загальний поклик уряду прийшла підмога у формі кредитів з Ню-Йорку та Льондону. Франк задержався на похилій площині і паніка минулась.

А проте зворушення звязані зі спадком валюти відбились у французькій пресі воєнним відгомоном. Тіни падаючих паперів викликали тіни з поля битви. Обриси англійських та американських банків стали символом воєнної англо-американської помочі на чолі з генералами. Підмога прийшла, але осторога французького сенату звернена на адресу уряду не втратила своєї ваги; французькі фінанси основувались на невиправданих комбінаціях. Міжнародні позички не є радикальним засобом рятування державного фінансового господарства. Уряд зустрічається на далі з опозицією, головно у своїх проектах, щоби фінансову реформу перевести шляхом декретів і таким робом знехтувати конституційним правом парляменту. Голова уряду, Поанкаре, ще раз заззято боронить своєї „радикальної" політики. Він на далі повторяє фрази про необхідність продовжування політики в Рурі, яка, буцім-то, має принести в найблищім році 4 міліярди франків. І це запевнення повторяє він у момент, коли порозуміння французької влади з місцевими великими промисловцями (у Рурі) є ще дуже сумнівне.

Французький президент міністрів у запалі оборони своєї політики не завагався навіть покликатись на симпатії Союзників у справі французьких відшкодувань: симпатії Англії, Італії та Бельгії. А одночасно щораз частійші голоси французької преси вказують на еволюцію поглядів у Франції щодо загальних ліній европейської політики. Деякі

Пр. 277/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 57 з дня 14. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Невтральність" в цілости, 2) „З польських спр в" а) уступ між словами: вибух а: Свойого часу, б) знаки писарські в тринайпятим вершу шпальти другої, ц) на кінцях а: Визволенський публіцист. 3) з артикулу в шпальті другої третої сторони третої а Заголовок і вступ до сл ва: документ влучно, б) вступ від слів: Та даремні їх до кінця артикулу, 4) „Дописи" в уступах між словами: а) на сем а: Цих останніх, б) прим а: Салямон жістить в собі єство ад 1) 3) б) 4) злочину з § 65 а) зак. кар ад 2) 3) а) виступку з § 300 зак. кар. узнав доконану в дни 13. марта 1924. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів. дня 16. марта 1924.

(Підпис нечитий.)

Таємні французько-чеські договори.

„Берлінер Тагеблят" опублікував цілий ряд цікавих документів про таємні договори між Францією і Чехословаччиною.

Дня 27. жовтня 1918 р. перед закінченням війни підписано першу таку таємну умову, згідно з якою Франція мала дати Чехам 60 своїх офіцерів на 10 літ з метою зорганізування чеської армії. На випадок війни з Німеччиною ці офіцири мали обняти провід чеської армії. Дня 25. квітня рішено, що на випадок війни з Німеччиною чеська армія мала заняти Відень, Лінц і Сольногород як також австрійські промислові полоси. В листопаді 1921 р. Бенеш зобовязався ввійти в тісне порозуміння з Францією на основі господарській, політичній і військовій на випадок нарушення спокою в середній Европі Німеччиною. Дня 25. грудня 1923 р. підписано таємну умову, що передбачує приступлення до цього договору Югославії, а також Польщі та Румунії. По якомусь часі договір цей скасовано. Бенеш обіцював прихильність і піддержку новим військовим плянам Франції. Поанкаре запевнив за те необмежений кредит для Чехословаччини на організацію чеських збройних сил.

Та найважнійшим є договір з 25. січня ц. р. Договір цей має такі постанови: На випадок війни Франції з Німеччиною, Чехословаччина підпоможе Францію своєю повною збройною силою. На випадок війни Чехословаччини з Німеччиною Франція зобовязується випсвісти війну Німеччині. На випадок війни Польщі з Німеччиною і Франція і Чехословаччина стають по боці Польщі. На випадок війни Чехословаччини з Мадярщиною Франція підпоможе Чехословаччину воєнними матеріялами. На випадок польсько-російської війни Франція і Чехословаччина заховують невтральність. Поворот Габсбургів до Мадярщини зобовязує Францію до негайного відкликання своїх кредитів, уділених Мадярщині. Всяка спроба повороту Гогенцолєрнів на німецький престол обовязує обі держави до ультимативного становища та до провадження дальших санкцій на Заході й на полудневому сході Німеччини.

Коли би Німеччина тому опиралася, то наступить виповідження війни. З Росією мають бути навязані приязні зносини обома державами. На випадок румунсько-російської війни обі держави помагають Румунії доставою воєнних матеріялів. Допомога Німеччини для Росії зобовязує в цьому випадку обі держави до виповідження війни Німеччині. Обі держави мають вільну руку в відношенню до Італії.

В звязку з цими сензаційними ревеляціями Бенеш заявив на комісії закордонних справ чеського сойму, що всі ці ревеляції являються одною видумкою і брехнею. Саму промову Бенеша в цій справі не подано до публичного відома тому, що коли її виголошено — засідання було тайне. Тайне засідання по промові Береша мало бути дуже бурхливим. В цій справі має бути виданий урядовий комунікат. Французький посол у Відні також заявив, що ревеляції „Берлінер Тагеблату" є неправдиві від початку до кінця.

націоналістичні органи ставляться вже вороже до піддержування Францією сепаратистичного руху в Надренії, називаючи його „авантурою". Що більше: офіціяльний „Temps" висловив минулого тижня думку про потребу нової політики, яка могла би зміцнювати демократичного духа в Німеччині. На жаль, вплив теперішньої і дотеперішньої французької політики зміцнює в Німеччині тільки духа, який є ворогом миру.

Німецький парлямент розвязаний і виборча кампанія почалась. Прийдуть ще французькі та італійські вибори. Настане момент великої міжнародньої виборчої боротьби. Чи можна надіятись на перемогу демократичних та ліберальних елементів? Важко сказати. Живемо в добі, коли зрівноважені, довгопередумані суспільні ідеї втратили силу свого впливу. Популярними стали гасла межових, фанатичних партій, які вдержуються найкраще на поверхні в моменти суспільних хвилювань. В такий час найбільші дані на успіх мають найбільше реакційні партії і найбільше революційні. Не диво, що вже нині щодня приходять нові звістки про захитаний уряд Мекдонельда, який хотів би оздоровити Европу спільними силами через посередництво Ліги Націй. Европа по довгій недузі потрібує ще довшого лікування. Але, як це часто буває, коли недуга наближується до стану безнадійного — люде замість лічитись довго та поволі починають вірити в чудодійні ліки, які спасають притьмом.

С. Р. С. Р. і сучасне положення на Україні.

Прилюдні виступи В. Винниченка і М. Шаповала.

Прага, 12. березня 1924.

(Докінчення.)

Дискусію над рефератом М. Шаповалова „Міжнародні движучі сили і українська проблєма" за пізнім часом перенесено на 8. березня. Дискусія відбулася в салі „Української Хати". До голосу зголосилося понад 20 дискутантів.

Перший забрав голос д-р С. Ріпецький (укр. ес-ер), який зазначив, що референт дав заокруглену характеристику сучасного становища України, але освітлення міжнародніх движучих сил було однобоким. Референт не взяв під увагу фактора прогресу в культурі, а через те, в рефераті зявилась ця однобокість в побоюванні, що густота населення доведе людство до катастрофи. Опонент вважає найбільшим лихом сучасного становища буржуазно-капіталістичний устрій. Роніс (укр. ес-ер) висловив свою однозгідність з референтом. Людство на Сході опинилося в незнаних дотепер світові кайданах. Коли прийде слушний час, то маси повірять В. Винниченкові і підуть за ним, ведучи боротьбу за своє істнування. Наріжний (ес-еф) не погодився зі всіми тезами референтів. Революційно-демократичний фронт, про який стільки говорять Винниченко і Шаповал, є чисто емігрантським, а через те й не може він мати реальної вартости. Бесідник не може теж погодитись з радянською системою правління, уважаючи парляментарний демократизм єдино пригожим для України. Коваль добачує розбіжність між Винниченком і Шаповалом в тій частині, де один з них (Винниченко) закликає до повороту на Україну, а другий (Шаповал) відмовляє. А це свідчить і про невиробленість думки і про невиробленість інтелігенції. В обороні референтів виступив Ів. Паливода (укр. ес-ер). Опоненти — на його думку — говорять не до теми. Доклади Винниченка і Шаповала слід розглядати разом, бо вони себе взаїмно доповняють. Бесідник підкреслює конечність боротьби України за своє визволення. Виступи проти референта опонентів є несеріозні. Н. Григорієв підніс, що докладчик не зовсім докладно схарактеризував инші причини кольонізації України Росією, а саме дикість народу, який — не вміючи господарювати дома, йде на других. В цьому властиво він і вбачає найважнійшу причину походу Росії на Україну.

З инших опонентів деякі уваги зробив грузинський с. д. Г. Айолло. Констатуючи свою солідарність з докладчиком, за тези котрого бореться і мусить боротися все людство, знаходить він, що большевики, спираючись на штики, в своїому терорі не знають меж, і питання про визволення з неволі, та розвязання національного питання стоїть у ввесь зріст. Большевики зробили все, щоби знищити це питання. Нашим завданням опонент вважає розвязання національного питання на грунті: бути паном на своїй землі і не займати сусідів. Переходячи до теорії створення української держави, опонент знаходить помилковим твердження, що при виборах в радянські уряди мають буги позбавлені деякі верстви (тзв. нетрудові елєменти) права виборности. Виступали ще й комуністи, та вони не внесли нічого нового до дискусії.

В своїй відповіди М. Шаповал зазначив, що питання, яке він порушив, є для нього, як для громадянина, особливо цікавим. Переходячи до відповіди опонентам, він констатує, що в дебатах він так і не почув, чи правдивий той шлях, котрий він намітив в докладі. З опонентів найбільше цінними увагами докладчик вважає уваги д-ра Ріпецького і, годячись з ними в основі, разом з тим стверджує, що він і не спинявся на біольогічному, а тільки на біо соціольогічному законі. В дальших відповідях докладчик дає цілий ряд характеристик. Так „смєновєховство" вважає просто продажністю, або зрадою свідомою чи несвідомою. В підтвердження катастрофального положення України в її сучасному, докладчик подає цілий ряд фактів з газет, які виходять на Україні, як офіціозні органи („Вісти" і „Більшовик"). Ці газети являються властиво найкращою відповідю на ті заперечення, які ставлять тут т. зв. комуністи і смєновєховці, обороняючи свого пана, окупанта України. Торкаючись суперечности з В. Винниченком щодо повороту на Україну емігрантів, докладчик зясовує, що і тут розходження нема і що він цілком погоджується з думкою В. Винниченка, що елементи не звангажовані тут в політичній і культурній роботі, мусять їхати на Україну для праці. Відповідаючи на закиди опонентів щодо характеристики УНР. „Петлюрівщини", „Отаманії" і т. д. (див. доклад В. Винниченка), докладчик констатує: УНР. є твором „Центральної Ради" та „Трудового Конгресу", „петлюрівщина" є не що инше, як слова про порожнє місце, і що український визвольний рух большевики тепер хотять звязати і дискредитувати петлюрівщиною, як колись той самий український визвольний рух чорносотенці звязували з гетьманом Мазепою.

Закінчуючи свою відповідь, докладчик, як і в рефераті, закликає громадянство до напруженої і завзятої боротьби за визволення України зпід ярма ріжних опікунів і творення соборної трудової України Республики.

Оба реферати значно розворушили емігрантську масу та заставили її глибше призадуматися над сучасним положенням і тими будучими подіями, що корінятся в ньому.

Т. С.

Голодівка політичних вязнів.

Бережани, 20 березня 1924.

Як вже повідомлено телєграмою, політичні вязні бережанської тюрми, а саме Михайло Сеник і Антін Стефанишин розпочали голодівку 18. ц. м. Дня 20. ц. м. приєднялися до тієї голодівки політичні вязні Гаврило Крайківський, Омелян Крайківський, Лев Крайківський, Павло Притика, Гриць Лихолат і Степан Прийдун. Політичні вязні ставлять домагання або випустити їх на волю, або поставити в стан обвинувачення.

В справі поведінки з політичними вязнями в слідчій тюрмі звернувся оборонець арештованих д-р Михайло Західний з відповідним представленням до президії окружного суду в Бережанах. В представлені вказується, що політичні посуджені Михайло Сеник і Антін Стефанишин арештовані ще 1. жовтня 1923, Гаврило, Омелян і Лев Крайківські — дня 30. січня 1924, Павло Притика — 20. лютого 1924, Гринь Лихолат і Степан Прийдун — 21. лютого 1924 — і досі їх ані випущено на волю, ані не предложено акту обвинувачення. До тогож з ними поводяться в тюрмі погано. Політичні вязні просили комісаря вязниць, щоби їм дати людське приміщення, щоби їх не саджати зі звичайними злочинцями. Годиться зазначити, що нпр. Гриць Лихолат до недавна мучився в келії ч. 1. вкупі з бандитом Марціном Гуралем, засудженим на кару смерти, а Степан Прийдун з другим бандитом — Миколою Шевцевим. Таке товариство, зовсім природно, відємно відділовує на душевний стан політичних вязнів, які ніколи не мали нічого спільного з душогубством, крадіжами і грабіжами. Посуджені є поважними громадянами, які попали в тюрму тільки через анальфабетизм функціонарів державної поліції, що при трусах признали „злочином" читання цензурованих часописів і цензурою допущених книжок, приватну кореспонденцію та поїздки в приватних справах. Домагання політичних вязнів, щоби їх примістити в келії, де під підошвами не тріскалиб воші та де можливо булоб завести хоч примітивну чистоту, комісар вязниці збуває мовчанкою, а це виводить з рівноваги політичних вязнів. Їм заборонено читати щоденні часописі і взагалі позбавлено їх лектури. Вкінці в представленні ставиться вимогу, щоби політичних вязнів примістити в чистих келіях, щоби їм дозволити лектуру газет та щоби поведінка вязничної сторожі була людська, без зайвих притинків і дискусій. Ці вимоги мають своє угрунтування в § 183 к. пр., де наказується виконувати слідчий арешт з найбільшою пошаною осіб і їх чести, та в § 184 к. пр., де вимагається, щоби при розміщенні вязнів узглядненo ступінь їх образування.

По широкому світі.

В справі жидівської автономічної провінції на Кримі.

Відомий автор книжки „Украина и политика Антанты" д-р А. Марголін (б. член української партії есефів) в розмові з представником Жидівської Телєграфічної Агенції висловився скептично про плян утворення жидівської республики на Кримі, про який ми на днях писали. Д-р Марголін назвав цей плян утопією з огляду на спротив українського і татарського населення Криму. Цей плян має на меті зашахування сіоністів. М. зазначив, що персонально він є прихильником жидівської кольонізації всюди, де є до диспозиції терени, одначе в кольонізацію і плян большевиків не вірить.

Джемс Розенберг, предсідник „Джойнт-у" з ентузіязмом вітає плян жидівської кольонізації Криму. Є намір утворити на цю ціль товариство з капіталом одного мільона фунтів штерлінгів.

Нові кредити для Німеччини.

„Дейлі Мейль" доносить, що англійський державний банк отворив новому німецькому емісійному банкови кредит в сумі 5 мільонів фунтів штерлінгів.

Нове листування премієрів.

В кулюарах англійської палати громад поширялися чутки про нову переписку Мекдонельда з Поанкаре. Причину до переписки дав Поанкаре, що написав листа до Мекдонельда в справі опублікування висновків репараційних знавців. Тому, що висновки ці будуть опубліковані аж за кілька тижнів, то Поанкаре бажав би щоб

хом листування вести виміну думок по деяким справам, не звязаним технічно з вирішенням репараційної проблеми. Таким чином можна би осягнути згоду в деяких справах, що мало би велике значіння для майбутніх переговорів з Німеччиною. Переписка ця була би опубліковава.

Договір Югославії з Грецією.

Грецький дивізійний командант Асаріді вачав на основі доручення свого уряду переговори з уповноваженим від Югославії полковником Пошичом, начальником штабу третьої сербської армії в справі спільного виступу армій обох держав проти македонських комітаджів.

Ліквідація повстання в Ірляндії.

З Ірляндії доносять до Льондону: Війська уряду зачали в Дебліні цілий ряд будинків, в яких було 40 офіцерів, а між ними генерал Тобін і полковник Дальтон. Всіх їх арештовано. Уряд затвердив також арештування вісьмох инших офіцерів, а між ними чотирох генералів. Генерал Тобін утік.

Закордонна політика Югославії.

В часі дискусії над закордонною політикою уряду в Скупштині кількох послів домагалося відновлення нормальних зносин з Росією. Опозиція витала промову д-ра Мартінковича, якого так опозиція видвигає на становище міністра закордонних справ. На думку опозиції політика Нінчіна є неактивна і дуже мирова.

Ратифікація.

Американський Сенат ратифікував англійсько-американську конвенцію про „територіяльні води".

Чесько-америк. переговори.

„Нає фрає Прессе" доносить з Вашінгтону, що між Зединеними Державами і Чехословаччиною почалися торговельні переговори. Покищо находяться вони у вступній стадії. Прелімінарне порозуміння наступило вже перед тим у Празі.

НОВИНКИ.

— **Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом. та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату тому, що маніпуляція гревае тепер доволі довго. Просимо дуже вараз висилати гроші, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на квітень 7,500.000 мп.**

— **Конфіскати.** Вчорашнє (61) число „Діла" сконфісковано за кінцеві уступи до звіту з праської дискусії над відчитом М. Шаповала й до статті про польські справи. (Цікаво, що чогось то іменно в усіх кінцевих синтезах прокуратор добачує небезпеку...) Сконфісковано теж саме різдвяні побажання у проповіди о. Дамяна Лопатинського, за які потягали його до судової відповідальности.

— **Шевченківське свято в Парижі.** Гурток Українців, зібравшись 5. березня ц. р., вибрав тимчасову Раду, якій поручив зорганізувати свято в память Т. Шевченка на 23 березня. Одночасно вибрана Рада має зайнятись створенням організації усіх переживаючих у Парижі й у Франції Українців „Українська Громада". Рада цього ініціятивного гуртка просить звертатись до неї у всіх загально-національних і організаційних справах на адресу: M. Romaniv: 101, rue de Paris Vanves (Seine).

— **З театру.** Пані Софія Федичківська виступить в нашім театрі в суботу 22. с.м. в опері „Галька" в головній партії. Антося співатиме п. Коссак, Стольника п. Рубчак, Януша — п. Бурлака а Софію пані Голіцинська. В неділю 23. с. м. пополудни о годз. 3-ій оперета „Трофанда Стамбулу" з пп. Сталниковою, Голіцинською, Коссаком і Крушельницьким в головних партіях. Вечером 7:30 „Хмара" нар. драма зі співами і танцями на 5 дій. — В науці оперетка Штравса „Пімста лилика" і дуже весела комедія Брандона „Тітка Карла".

— **Т. зв. пільги.** Польська рада міністрів довго радила, чи казати всім мешканцям Річипосполитої, що схотять їхати за кордон, платити по мільярдові за пашпорт, чи декому позволити заплатити трохи менше — рахуючи очевидно, на десятки й сотні мільонів. І рішили таке: еміґранти за океан, наскільки не мають дарових пашпортів, платять за пашпорт 25 зол. п. По 25 зол. п. коштуватиме пашпорт так само виїжджаючих на студії й лічення — очевидно: як що викажуться свідоцтвом убожества. Але й тут ще подано одно „але", а саме, що таких „пільгових" паштортів не можна видати більше, ніж 3000 в рік. Стільки само пашпортів видасться в ціні по 100 франків, а то головно для купців. Всі инші категорії подорожніх, а також усі ті, які „спізнять ся" (коли довідаються, що норма 3000 вже вичерпана) платитимуть по 500 франків. Для орієнтації: 1 зол. п. (1 франк) = 1.800.000 мп.

— **Самоволя! До відома польських військових властей!** На Стрітення (15. II) вїав до села Мушкатівки к. Борщева відділ кавалеристів з Турильча з двома офіцерами на чолі. Відділ побув у селі всього дві години та село довго не забуде цеї „гостини". Офіцери казали жовнірам повиганяти зі стаєн селянську худобу і загнати там коней. Коли місцевий парох звернув командуючому відділом поручникові увагу, що реквізиції скасовані, що він сам на власну руку не може реквірувати, поручник розпаявся: „попаш сен на попа, я таких попуф за часуф австрияцких повесілем 25". Надїхала фіра з Жидами. Поскидали Жидів комиш головою, а фірманові казали їхати до двора (власник — Жид) за снопами. Привезено снопи і тоді примушувано селян молотити. Нічого не помагали арґументи селян, що в урочисте свято вони молотити не будуть. Поручник був наглядно на підпитку. Роздавав стусани жовнірам на право і ліво. В селі лунали крики і проклони, неначе підчас пожежі. Після двогодинної „гостини" відділ вернув до Турильча.

— **Масове арештування еміґрантів.** Вчора польська поліція арештувала на варшавському зел. двірці 39 еміґрантів, які саме зібрались їхати до Данціґа. Причиною арештування: буцімто підозріння, що вони мали фальшиві пашпорти. Якої національности арештовані і який їх соц. характер та куди саме всі вони їхали — комунікат про те не згадує.

— **Папа Бенедикт XV. здоровий.** Появились вістки, що римський папа поважно захворів. Цю вістку подала м. и. також офіціяльна П. А. Т. Тимчасом з Риму рішуче заперечують усім тим петлюрівським про поганий стан здоровля голови католицької Церкви. Папа Бенедикт XV, по своїй вдачі людина дуже метка, почуває себе сперш погано у Ватикані, де мають можливости руху, але згодом привик і його здоровля не погіршало.

— **Залізнича катастрофа в Бохні.** В Бохні 20. с. м. наїхав з Кракова товаровий поїзд на госпішній товаровий поїзд. Четири вагони розбиті, а кілька сього легко зранений кондуктор. Причиною катастрофи недогляд машиніста, який не добачив сигналів.

— **Англія визнає Ленінгород.** Англійські почтові власти остерігають публику, що не беруть відповідальности за доручення листів, адресованих до Петербурга, бо треба адресувати: Ленінград.

— **З міського баговиння.** Трапився у Львові випадок, який своїм баговинним характером перевищає усе, що досіль говорилось і постійно говориться про післявоєнну деморалізацію і деправаціо, про розпусту й перверсійне здичіння. Жінка одного функціонаря львівського трамваю з жахом запримітила у свого 8-літнього синка прояви венеричної недуги. Запитаний хлопчина признався, що він вже від довшого часу утримує полові зносини з 13-літньою дівчинкою з сусідства і що це вона заразила його. Мати донесла про поліції, яка тую дівчинку арештувала. Арештована не перечила фактові. Вона зізнала, що знасилував її і заразив один стельмах зі сусідства, куди вона втекла на ніч після одної бійки між її батьками. Згаданий 8-літній хлопчик був її черговим любовником. Той хлопчина розповів м. и. жахливими історіями здеправування про пілі оргії, які діялись у львівській польській народній школі, якої він школярем. Одночасно варшавські часописи повідомляють про страшні висліди лікарської ревізії, переведеної в одній народній дівочій школі у Вжещу на Поморю. У найстаршій класі на 30 дівчат у віці 13—15 літ, 16 учениць утримувало вже полові зносини, а рівно половина їх (8) було венерично хворих. В одному випадку дівчинка зізнала, що знасилував її по пяному старший брат. Лікарі добачують головну причину лиха у поганих мешканевих умовинах: 6 дні родина тиснеться по кілька душ в одній кімнаті, старші й діти всуміш, і так непомітно родиться деморалізація.

— **Подорож Ромена Роляна.** Автор „Жана Крістофа", великий приятель німецької культури, передусім музики, вибірається до Праги, спеціяльно на те, щоб познайомитись оце також з чесько-словацькою музикою.

— **Дуже сумнівна приємність.** Міссіс Фревін, громадянка Великої Британії й постійна мешканка Льондону, зробила своїому чоловікові несподіванку, якій ледве — чи він дуже зрадів, хоча певне запевняв жіночку, що він дуже щасливий. Вона привела йому на світ не менше ні більше, лише 4 (словами: четверо) близнюків, двох синів і дві донечки. Колиб „щасливі" батьки були сподівались такої ласки господньої, то мабуть булиб раніше переїхали до Парижа й прийняли французьке громадянство: бо за такий геройський патріотичний подвиг батько дістав би орден Легії, а маму вибраливб до Академії Безсмертних!...

— **Програв в карти 32.000 долярів.** Якийсь польський поміщик зі Східної Галичини програв у „Віденській каварні" у Львові на протязі кількох останніх днів (вірнійше: ночей) в баккарата весь свій маєток, який складавсь із кількох фільварків, і клейноди своєї жінки. Разом до рук його співкумпанів зза зеленого столика перейшло біля 32.000 долярів. Описуючи per longum et latum отой випадок одна львівська брукова газета потішає недавнього багатиря — теперішнього бідака — що мовляв в Кракові трапилася саме цими днями подібна „неприємна" пригода одному тамошньому буржуєві, який пропутав у картах маєток вартістю 60.000 долярів!...

— **Управа Т-ва Допомоги Еміґрантам з Великої України** сповіщає еміґрантів і шановне громадянство, що намірена на неділю дня 23. ц. р, панахида по Тарасі Шевченкові з незалежних від Управи причин не відбудеться.

— **Кооператива „Український Театр".** Дальше вплатили уділи: 958) Павлина Була (10 уділів), 959) Іванна Свистунова (17 уділ.), 960) д-р Павло Лисяк (20 уділ.) всі з Лютовиск (уп. Рудакевич, належиться ще по 30.000 мп. за вписове), 961) Пилип і 962) Осипа Волчуки (по 30 уділів), 963) Олена Савчакова (33 уділи) у Львові, 964) Василь Бабій в Городку ягайлонським (10 уділ.), 965) Микола Бродюк Ріо де Жанейро, Бразилія (60 уділ.), 966) Осип Залеський (2 уд.), 967) д-р Володимир Янович (20 уд.), 968) Антін Ульванський (10 уд.), 969) Андрій Антонович (10 уд.) всі в Станиславові, 970) Юліян Микитка, 971) Семен Іванків і 972) Пов товий Союз Кооператив всі в Стрию по 10

Всі недокладности й непорозуміння з розсилкою „ЛІТОПИСУ" вже при инять я!

Вся експедиція „ЛІТОПИСУ"

буде на дальше вестись виключно з берлінської централі Видавництва.

Тому з замовленнями й ургенсами просимо звертатись на адресу

UKRAINSLOWO, Litopys Berlin-Schöneberg, Hauptstrasse 11

Поодинокі попередні числа можна замовляти так само **у львівських книгарнях**, одначе звертаємо увагу, що деякі числа вичерпані. — **12 перших чисел вийде окремою книжкою.** — Передплачуйте „ЛІТОПИС" гуртово, або через місцеві книгарні.

Вш. Кольпортери й Комісанти **книжкових видань** Видавництва „УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО" будуть ласкаві присилати замовлення й платити рахунки **окремо** за книжки й „ЛІТОПИС". Загальне представництво „УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА" **у Львові** залишається по давному. 1596 I I

ОСТАННІ ВІСТИ.

За інвігіляцію Пілсудского.

На розправі проти пор. Блоньского 21. ц. м. марш. Пілсудскі зізнав рішуче, що його інвігільовано в Сулєївці й ин. місцевостях, міг не сконстатувати, бо був призвичаєний до інвігіляції Москалями, Австрійцями, німецькими окупантами а вкінці постійно обсервували його і слідили... в Польщі. Думає, що ця ініяцитива вийшла від цих партійних чинників котрі довели до вбиства Нарутовича. Приватні розмови марш. в Сулєївці підслухувано на стації получень у Рембертові. Щодо свого становища до правительства в жовтні м. р. заявляє П., що не міг остати на становищі своїм на службі правительству, котрого члени були відповідальні за смерть през. Нарутовича. Прокуратор і оборона не жадали заприсяження свідка. Публика витала П. повстанням із місць, лише один прокуратор Румінські не повстав.

Кара за повстання.

В Москві на приказ сов. правительства розстріляно сина хана Хіви і дванацять членів його почоту. Екзекуція ця була пімстою совітів за повстанський рух у Хіві, котрий довів до зайняття цього міста повстанцями під проводом Джунаід хана.

Перед засудом Гітлєра і тов.

В розправі Гітлєра перший держ. прокуратор виніс такі виміри кари: Гітлєрови за злочин держ. зради 8 літ кріпости, обв. за співучасть у цьому злочинові Креблеві, Понерові і д-рові Веберові по 6 літ, Людендорфови за поміч у цьому злочині 2 роки кріпости. Для инших від 2 літ до 6 міс. кріпости.

Ще підвишка зал. тарифи.

22. ц. м. тарифова комісія польської держ. залізничої ради порішить підвишку товарової тарифи о 25—30 проц. Причиною підвишки є, що теперішня зал. тарифа 2—3 рази низша від тариф сусідних держав, отже не відповідає висоті передвоєнної тарифи.

Димісія мін. Солтана.

Польський мін. вн. справ Солтан уступив зі становища 21. ц. м. На його місце визначено прок. апел. суду у Варшаві Гібнера. Причиною уступлення мін. С. були недомагання в адміністрації мін. внутр. справ. Вл. Солтан вертає на становище варшавського воєводи.

Новий през. Білоруськ. клюбу.

Головою Білоруського клюбу на місце уступившого Тарашкевича, вибрано пос. Рогула. Журналістам заявив новий през., що Білоруський клюб загостриться своє опозиційне становище до правительства. Білоруси не вірять, щоби теперішній сойм міг дати з посеред себе таке правительство, котре попирали би нац. меншости.

Чехо-слов.-італ. договір.

„Д. Альг. Цтг." звідомляє про заключення договору між Чехословаччиною й Італією. Ціллю договору вирівнання політ. рівноваги нарушеної італійсько-югославянським договором. Договір має теж велике значіння для Австрії, а зовсім ізолює Мадярщину.

Правиця за обмеженням свободи слова.

З нагоди виступу білоруського пос. Тарашкевича в соймі в дискусії над справою Клайпеди ЗЛН. вніс до маршалка письмо, в якім домагається у майбутньому внеможливити протидержавну діяльність з сойм. трибуни. Колиб сойм. регулямін не вистарчав, заявляють ендеки готовість доповнити регулямін.

Данія визнає совіти.

„Політікен": Данське правительство поставить у палаті громад внесення в справі визнання совітів де юре.

Курс грошей.

Львів, дня 21. березня 1924.

Нині тенденція хитко знижкова. Оборот оживлений.

Доляр ам.	9,425.000—9,450.000
Доляр канад.	8,800.000—8,900.000
Чеські корони	265.000—270.000
Леї	440.000—450.000
Фунти штерл.	39,000.000—40,000.000
Франц. франкй	420.000—430.000
Франк шв.	1,615.000—1,620.000
Золото	
20 кор.	42,500.000—42,250.000
20 франк.	39,000.000—40,000.000
10 рубл.	53,500.000—54,500.000
Срібло	
Кор. австр.	745.000—760.000
5 кор.	3,750.000—3,800.000
фльорени	1,750.000—1,800.000
рублі	2,750.000—3,000.000
копійки (за рубля)	1,200.000—1,500.000

Варшава 21. III. Доляри Зед. Держ. 9,350, 9,250, Дол. кан. 8975, фр. франц. 490, 485, фр. зл. 1.800.

Чеки: Бельгія 388.500, 384.500, Голяндія 3,470, 3,450, Льондон 41.155, 39.755, Новий Йорк як готівка. Париж 485.000, 481.000, Прага 270.600, 269.000, Швайцарія 1,615.500, 1.599.500, Відень 132, 130, Італія 404.000, 401.350, Франки зол. 1.800, бони зл. 1.350, 1400, 8 прц. поз. 15 м., Мілионівка 1200, 1100.

Цюріх 21. березня 1924. Голяндія 214,75, Новий-Йорк 578½, Льондон 24.88. Париж 3000. Медіолян 25.00, Прага 16.73½, Будапешт 0,0085 Букарешт 3,05. Бельград 7.10½, Софія 4.15, Відень 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 21. березня 1924.

Застій в біржевих і позабіржевих транзакціях. Біржа нечисленно відвідувана. Брак попиту. Тенденція усталена. Настрій без охоти.

Пшениця краєва 75/74 з 1923 р. 36,000.000—38,500.000*, жито галицьке 69/70, з 1923 року 22,000.000—23,000.000*, жито галицьке 67/68 19,500.000—20,500.000, ячмінь гал. брав. 21.500.000—22,500.000* ячмінь гал. для перемелення 18,500.000—19,500.000, овес гал. 44/45 з 1923. року 21,000.000—23,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку, місце стація заладування.*) Ціни оціночні без трансакцій.

Заходом Т-ва українських рем. і пром. „ЗОРЯ“ у Львові

відбудеться

в неділю, дня 6. квітня 1924 р.

в салі „НАРОДНЬОГО ДОМУ“, вул. Рутовського ч. 22,

КОНЦЕРТ

В 63. РОКОВИНИ Т. ШЕВЧЕНКА

Програма в афішах.

уд., 973) Роман Терлецький СТО уділів, 974) д-р Ростислав Білас СТОДВА уділи оба в Бориславі, 975) Володимир Сольчаник (10 уд.), 976) д-р Іван Блажкевич (25 уд.), 977) о. Теодор Попель (30 уд.), 978) д-р Іван Кобилецький (10 уд.), 979) д-р Володимир Ільницький СТО уділів, 980) Отон Бізанц (10 уд.), 981) Стефанія Скибінська (10 уд.), 982) Рудольф Скибінський (20 уд.), 983) Дмитро Заяць (10 уд.) і д-р Віктор Пацлавський СТО уділів всі в Дрогобичі (збірка уп. д-ра Нички). — Ще раз пригадуємо, що оголошуємо лише імена тих членів, що зложать що найменше 10 уділів, то є 10,030.000.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В суботу 22. марта 1924 р. виступ Софії Федичківської опера на 4 дії Монюшка „ГАЛЬКА“.

В неділю 23. марта с. р. пополудни год. 3-тя оперетка на 3 дії „ТРОЯНДА СТАМБУЛУ“. — Вечером год. 7:30 „ХМАРА“, народня драма зі співами і танцями на 5 п.

Білети раніш продає „Союзний Бізар“ (дім „Дністра“), а в неділю від 10—12 і 2—8 при Касі театру.

В наступній оперетка „ПІМСТА ЛИЛИКА“ А. Штравса. 1—1

Український Нар. Театр „Тов. Бесіда“ дир. О. Стадник.

Жовква — Сала Жид. Захор.

Второк 25. III. „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА“, оперета в 3 д. Жіньберта.

Середа 26. III. гостинний виступ п. Є. Федичківської „ЖИДІВКА“, опера на 5 дій Галеві.

Четвер 27. III. „ПІСНІ В ЛИЦЯХ“, опера в 3 дії Кроничницького.

Пятниця 28. III. „УРІЄЛЬ АКОСТА“, трагедія в 5 д. Гуцкова.

Білети раніше в Спілці.

Інструкторський курс Українського Національного Танку артиста-балетмайстра Василя Авраменка відкривається з дня 20. березня ц. р. у Львові в салі Сокола III. (Городецька 95). Вписуватись можна так на звичайний курс як і на інструкторський лише до 1. квітня ц. р. що тижня у вівторок, четвер і суботу від 10 год. ранку і 4. год. по полудні (Городецька 95). Рівночасно з тим відкриваються Курси національного танку на провінції в містах: Дрогобичі, Стрию, Станиславові, Коломиї, Перемишлі і Тернополі. Науку будуть провадити кращі інструктори під доглядом В. Авраменка. 1490 1—1

— **Чергові** товариські сходини для членів „Союза Українок“, членів „Бесіди“ і гостей відбудуться в неділю 23. березня від год. 5.-вечером в салях „Бесіди“ Рутовського 22 (Народний Дім). В програмі музичні продукції. Буфет побірний. 1603 1—1

Дрібні оголошення.

ВДОВА інтелігентна, молода, не встидається праці, займеться без помочі дому у вдівця або кавалера у Львові. Зголош. Ред. „Діла“ „Йосифа“. 1599 1—1

ПОШУКУЮ праці вчителя шевського. Яримович, площа Бернадинська 11. 1601 1-2

ПОШУКУЮ ЗАРАЗ особної **комнати** з цілим удержанням. Платня після умови. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під д-р Х. У. 1565 6-7

ФІЛИМІЯ вчучую в 2-ох місяцях цілковито. Учить спеціяліст кваліфікований професор. Зголошення між 3—5 год., вул. Вирпянського 24, партер на право (біля костела св. Антонія). 1592 2-4

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Остап Копцюх

ОСЕЛИВСЯ **в БУСЬКУ**

і веде свою канцелярію в домі п. Домбровенького на Старім Місті коло рогачки близько суду, вхід по східках опісля помостом — в давнійшім поміщенню амбуляторії лікаря д-ра Гаммершміда. 1557 2—3

ВЗУТТЯ НА РАТИ

першорядне взуття, тревале і елєґантне на ДОГІДНІ СПЛАТИ

ГАБЕР ШТАЙФ і С-ка

1540 **ЛЬВІВ, РИНОК 19.** 4—4

Спеціяліст венеричних і шкірних недуг **Д-р І. МУНД** б. сек. від. і львів. шпиталів, Асника 1. ріг Панської, орд. 8—10, 12—1, 3—6, в неділі 9—1. 1604 1—1

ПОЗІР! **Всі купці, котрі мають склепи по селах в усі, що мають охоту заложити собі склепи в селі нехай удаються з довірям до знаної і від літ істнуючої фірми**

МАВРИКІЯ КЛЯЙНА

КОЛОМИЯ, РИНОК ч. 30.

(у власнім домі) біля міської торгової галі, де одержати можна всякого рода **фальоніяльні товари, деликатеси, всякого рода овочеві напитки, воски і церковні свічки**, та взагалі всілякі товари знаменитої якости і по так дешевих цінах, **що зможуть** по селах продавати сі товари по таких цінах, **по яких** продають купці в Коломиї, заробляючи на тім дуже добре. — Початкуючим радо служу радою і помічю. Кожний інтересований нехай в потребі удається **лишень до фірми**

МАВРИКІЯ КЛЯЙН **КОЛОМИЯ, РИНОК ч. 30.**

1558 2—6

Вівторок дня 25. березня 1924 р. о год. 12. в полудне відбудуться в домівці читальні „Просвіта“ в Підгайцях

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

філії Тов-а „Просвіта“ в Підгайцях.

Проситься всіх свідомих Громадян підгаєцького пов. явитись якнайчисленнійше.

Видія філії Тов. „Просвіта“ в Підгайцях.

1598 1—2

Надзвичайні Загальні Збори

Тов-а „Союз Українок“ у Львові

відбудуться на підставі § 23. статута дня 6. квітня п. р. о год. 9. рано в салі „Бесіди“ (Рутовського ч. 22). На дневнім порядку:

1. Відкриття зборів.
2. Вибір Президії.
3. Справа зміни статута.
4. Реферати: а) організація товариства; б) діяльність жіночих організацій на селі; в) жінка і кооперація; г) жінка і виховання; д) правне становище жінки.
5. Внесення і евентуалія.

За Головний Виділ „Союза Українок“:

Конст. Малицька голова. *Софія Федаківна* секретарка.

1602 1—2

Присилайте передплату!

Інтелігенти! Селяне!

передплачуйте, купуйте, читайте!

„НАШ СВІТ“

український ілюстрований літературний і популярно-науковий тижневик з безплатними додатками-книжками.

„НАШ СВІТ“ є перший цього типу тижневик не тільки в межах Польщі, але й на цілому світі.

„НАШ СВІТ“ буде виходити, починаючи з 1. квітня, що тижня на гарному сатинованому папері, в артистичній кольоровій обгортці, розкішно ілюстрований.

У „НАШОМУ СВІТІ“ беруть участь відомі літературні, наукові й фахові сили, маляри-артисти, посли, сенатори, гром. діячі.

„НАШ СВІТ“ міститиме: 1) Оповідання й поезії кращих українських і чужих письменників і поетів, 2) Статті на теми з усіх галузів нашого життя — національного, громадянського, церковного, культурно-історичного, економічного, сільсько-господарського, правного й т. ин. 3) Огляд світових явищ, виходів, відкрить, наукових спостережень і досліджень. 4) Парляментарні і світову хроніку. 5) Огляд нашої літературної продукції, інформації про нові періодичні видання й книжки, рецензії, бібліографії, поради сільсько-господарські, лікарські, правні, в справах народнього театру, торговлі, промислу, еміграції та імміграції й т. ин.

„НАШ СВІТ“ дасть „Галерію українського малярства“, кінчаючи її сучасними молодими малярами-артистами.

„НАШ СВІТ“ буде першим приятелем селянина.

Що-місяця „НАШ СВІТ“ буде давати всім передплатникам: **безплатний додаток книжку**, в гарній артистичній обгортці.

Поч. 1. усі передплатники одержать безплатний додаток — альбом „Українська Парляментарна Репрезентація“ — портрети всіх українських послів і сенаторів.

ЦІНА з пересилкою й з правом на безплатні додатки: **за 1 місяць — 2 зл. 75 гр. (4.950.000 Мп.), за 2 місяці — 5 зл. (9,000.000. подвійне число без додатка — 1,250.000 Мп.**

Гроші висилати **негайно** на адресу:

Варшава, вул. Длуга 50, м. 47, п. 7.

Редакція „НАШ СВІТ“

або **ВАРШАВА, Почтова Каса Ощадности ч. 8818 „НАШ СВІТ“**

Хто не хоче вірити й напевне одержати **„НАШ СВІТ“**, хай квапиться з передплатою. — Повідоміть про **„НАШ СВІТ“** усіх знайомих. Вимагайте часопису **„НАШ СВІТ“** у всіх книгарнях, кіосках, на залізницях, в просвітах, кооперативах, читальнях. — Хай не буде України, який би не мав у себе в хаті **„НАШОГО СВІТУ“**. Хто допоможе **„НАШОМУ СВІТОВІ“**, допоможе українській культурі й собі.

ВИДАВНИЦТВО „НАШ СВІТ“

1-1 *Редактор В. Островський.*

Жадайте Піщковського мило

„ВЕНУС“, „ЛЕВЕК“ і товщу ТОВОТТЕ

Предств. „РОДОГАН“ Львів, Оссолінських 6.

Тел. 13—20 **Міродатним фірмам догідні услівя.** Тел. 13—20

1524(a) 3—15

„ДИНАМО“

конц. Підприємство-Електротехнічне Технічно-торговельне бюро: ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 16. Уряджує Електричні Централі: для міст, горалень фабрик, млинів, тартаків і т. п. з власними машинами. Інсталяція електричного світла, моторів і телєфонів. — **Спеціяльний електро-механічний відділ:** для направи всіляких машин і електричних апаратів. Розділні таблиці. — **СТАЛА ВИСТАВА МАШИН:** Динамо-машини, електричні мотори, льокомобілі, *сильники ссучо-газові, бензинові, родні агрегати.* — *Обробляки до заліза, металів і дерева.* Комплетні уряджения для млинів, горалень, тартаків і промислових заведень. Ціни конкуренційні. Кошторисы і технічна порада. 1538 4—20

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Тов. „Народний Дім“ в Калуші

відбудуться дня 30. березня 1924 (неділя) о год 2. пополудни у власній салі,

на які запрошується отсим всіх членів.

Д-р Сохацький І. голова. 1597 1-1 *Я. Рубчак* секретар.

ПАНІ! **ПАНОВЕ!**

КАПЕЛЮХИ

останньої креації НАДІЙШЛИ до спеціяльних магазинів капелюхів

РУДОЛЬФА НАИВЕЛЬТА у ЛЬВОВІ, площа Марійська 8, вул. Казимирівська 25, вул. Городецька 72.

1575 **ФАБРИКА: вулиця ВАЛЬОНОВА ч. 3.** 2—2

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ДО АМЕРИКИ.

Просимо наших пасажирів Реемігрантів о зголошенняся до нас устно або письменно по інформації в справі повороту до Америки.

ДО КАНАДИ.

Рільники і лісні робітники, що бажають виїхати до Канади без аффідавіту тепер або на весну повинні зараз звернутися до нас устно або письменно.

Всіх блищих інформацій уділяє БЕЗПЛАТНО

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ, Львів, вул. Городецька 54.

За Редакцію відповідає Ол. Кизим

Друкарня Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 66 (10 159). Львів, вівторок 25. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОП.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 гол. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Нестравність.

Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до панів міністрів внутрішніх справ і справедливости в справі конфіскати „Діла", українського щоденника у Львові.

Українська преса на території польської республики є виставлена на систематичні переслідування. Є часописи, які не мають ані одного числа без конфіскати цеї або иншої статті. Особливо терпить на тім львівський щоденник „Діло". В числі 57 (10.150) з дня 14. березня 1924 р. львівська прокуратура крім иншых статтей в цілости сконфіскувала вступну статтю, яка звучить:

„Нестравність".

Польща поглотила території, до яких не мала права і через те терпить на нестравність та викиди нечистого сумління — твердить англійський премієр Макдональд. Важко вірнійше схопити і досадніше замкнути в одному реченні це дійсне положення, яке характеризує відносини в сучасній Польщі. Кожний день і кожна хвилина стверджує непохитну вірність характеристики англійського премієра.

Божевільна думка, засвоєна від найчорнійшої реакції передвоєнного і воєнного періоду, одержана в спадщині від прусацтва і царату, — на протязі можливо найкоротшого часу зденаціоналізувати більше третини населення і половину національно непольської території, пхнула польську державну думку і створений нею урядовий та громадянський апарат на ховзкі шляхи денаціоналізації і екстермінації. Божевільна думка заставила всяких „кресових лицарів" кинутися на приспішену денаціоналізаційну акцію понад 7-ми міліонів Українців, на екстермінацію народу, який чисельно, культурно й політично осягнув рівень новітньої нації, який давно перейшов межі етнографізму, а тим самим з природи річи перестав бути масою, будівельним матеріялом для чужих цілей. Є це чисто боярська політика, політика відомого нам з польської й польсько-української історії Вчора, але страшного, таємного і в подробицях невідомого Завтра. Є це одночасно політика анахронічних екстремів, без найменшої провідної думки, без важення всіх аргументів, політика глухої, брутальної і безпричинної пімсти, яку можнаб хіба назвати „мистецтвом для мистецтва".

Український народ має свої скончретизовані і ясні ідеали, які вже були у великій мірі, хоч тільки на короткий час вповні здійснені; український народ ще вчора стояв в боєвих лавах за найвище право нації; український народ і сьогодня не зійшов з простого шляху своїх змагань.

Сіячі денаціоналізаційно-екстермінаційних прийомів і виконавці програми заглади в своїй короткозорости забувають, що український народ Галичини, Волині, Підляшя й Полісся заселює свою споконвічну територію та що за ним стоїть велике українське море за Збручем, забувають, що Наддніпрянська Україна є сьогодня півсуверенною державою, забувають, що ми є частиною великої нації, яка тільки починає грати ролю в укладі европейських відносин.

І тому нам не страшні екстермінаційні прийоми, і тому нам смішні божевільні замисли наших противників. Що більше, з відрадою стверджуємо, що дотеперішні методи дали якраз противні наслідки, як ті, яких бажали собі денаціоналізатори. Всюди помітне зростаюче гартування духа, внутрішний відпір проти насилля, зріст політичної свідомости.

Чим же проявляється ця польська нестравність? Переслідуванням українського шкільництва, нагінкою на освітній рух і освітні установи, насильним захоплюванням православних церков, переслідуванням українських високих шкіл, накладанням величезних податкових і инших тягарів на українське населення, впертою влізливістю навіть в душу українського громадянина, самоволею поліційно-адміністраційних органів, вітренням заговорів, провокаційними методами ріжних темних індивідуїв, нищенням української преси, відібранням права зборів, союзів і т. ин. Одним словом мусить бути рух і то рух хаотичний, безпляновий. Бо тільки в часі такого руху можна виявити свою репресійну вмілість, можна показати свою нестравність.

І той рух робиться. Робиться його ріжними способами, щоби в каламутній воді ловити рибу. Останні тижні — дають нам зразок цеї очайдушности і якогось справді дітвацького ризиканства. Перш усього відбуваються арешти соціялістів — мовляв — за протидержавну діяльність в легальних органах, що остають під „протекторатом" прокуратури, дальше йдуть арешти на цілій українській національній території взагалі — без розбору, або — як каже пос. П. Васильчук — відбувається генеральний перегляд українських сил, опісля знімається великий крик про „заговори", „шпигунство", закривається товариства, читальні, польська поліційна преса знімає вереск, міністри (Вигановскі і Солтан) своїми погрозами ще збіляшують завішання і додають відваги „кресовцям", вибухають бомби, які мають доказати, як дуже тут потрібні репресії, просто піднімається курява, за якою світа божого не видно. А з усього того прозирає бліде, хоробливе й вистрашене обличя нестравних людців, а з усього того пробивається страх, і в тій суматосі серед оригінальної фаєрверкової „бомбастики" хочеться заглушити нечисте сумління. Так поступають тільки люде хорі, розгорячковані, невдатні відповідати за свої вчинки, люде божевільні. Здорові люде думають иншими категоріями і проводять в життя пляни, які є випливом духа часу".

Конфіската цеї статті являється наглядним доказом, що тенденцією і змаганням властей, підчинених панам міністрам внутрішніх справ і справедливости є згнобити, розбити взагалі знищити українську пресу, яка в тих важких часах сповнює свій обовязок оборони інтересів українського населення. Безоглядна конфіскаційна діяльність органів львівської цензури суперечить арт. 105 Конституції.

Супроти того підписані запитують панів міністрів:

1) Чи панам міністрам є відомий вище наведений факт?

2) Чи панове міністри схотять повчити підчинених собі урядників, що таке надужиття урядової влади не причинюється до зміцнення правовости?

3 Чи панове міністри схотять перевести слідство в тій справі, покарати винуватців, наказати тісно перестерігати основ Конституції та припинити безпідставне переслідування української преси?

Варшава, дня 18. березня 1924 р.

Підписи.

Для кооператив відповідний опуст!
ВАЙДЛЕР і ЛЕВЕН
СТАНИСЛАВІВ, площа Міцкевича 14.
Торговля галантерійних, новимберських, трикотових товарів, панчіх, тоалетних мил, паперів, приладів до писання як також великий вибір всякого рода ниток і кравецьких приладів.
Адр. тел. Вайдлер-Левен, Станиславів.
1611 1—15

Таємні договори.

Вчора передали ми деякі інформації про т. зв. таємні договори між Францією і Чехословаччиною. Вся европейська преса продовжує свої коментарі на цю актуальну тему. Франція та Чехословаччина категорично заперечують істнування таких договорів; Німеччина бє у великий барабан тривоги: — ось-як: мовляв, виглядають принціпи нової явної дипльоматії! Італія вірить договорам, обурена; Англія холодно аналізує їх, щоби не вразити Франції, з якою треба піддержати дружеські взаємини.

Опубліковані таємні документи — вірні, чи ні? Політики та Публіцисти мають над чим ломити собі голову. Адже хто в силі кинути в світ більше сензаційних і неправдивих революцій, як преса? Це робили в добрій вірі навіть поважнійші органи, н'ж „Берлінер Тагеблят". А з другого боку таємні договори підписується на те, щоби в кожній хвилині заперечити, що вони істнують. У такій великій оркестрі, повній диссонансів, якою є европейська дипльоматія та преса, правди про ці фзкти нині ніхто не почує. Щойно може згодом, колись дізнаємось про автентичний текст згаданих договорів — як дізнаємось нин. про дипльоматичні тайни російського або австрійського двора. А проте сама звістка про істнування таємних договорів між Францією та Чехословаччиною схвилювала дипльоматів. Сама можливість таких договорів підриває віру в основи нових метод замирення Европи.

Одною з головних клявзуль Союзу Народів є домагання, щоби кожний договір, що має міжнародній характер, підписаний якоюнебудь державою, яка є членом С. Народів був переданий до секретаріяту С. Народів, а тим самим до загального відома. Щойно по вписанню цього договору в акти С. Народів, він стає важним та обовязуючим. Такий новий принціп у міжнародній політиці має на меті передати контролю міжнародних взаємин Союзові Народові далі, він хоче вдержати рівновагу сил і прокинути взаємне довіря держав та народів.

Дотеперішні таємні договори родились в наслідок остраху перед ворогами-сусідами. Хитрощі дипльоматії пішли так далеко, що ця сама держава могла входити в таємне порозуміння з двома противниками і вести політику „на два фронти". Пригадаймо хоча би ролю в останній війні Італії, союзниці Австрії! Нові договори, явні, мали би стати предметом осуду всіх зацікавлених держав. Вони являються вислідком природного відношення сил між державами і природних інтересів. Договір між двома державами, переданий до загального відома, розсіває атмосферу підозрінь, а головно відкидає найважливійший елемент, що стає причиною воєн: агресивні, імперіялістичні наміри.

Ясно, що в такім явнім договорі ніяка держава не може помістити пунктів, які були би явними намірами агресивности. І тому природно, що такі пункти мусять стати предметом таємного порозуміння, якщо такі наміри істнують. Крім цього: оборону перед ворогом бачуть деякі держави тільки на шляху власної активности. І звідсіля починаються таємні порозуміння щодо умовин такої „оборони". Не є виключене, що спростування чеського уряду є зовсім правдиві, в тому розумінню, що Франція та Чехословаччина мають тільки цей одинокий явний договір між собою... але додали до нього пояснення, які, річ ясна, є вже приватною тайною. У кожньому разі: історія французько-чеських таємних переговорів є важною пересторогою для европейської дипльоматії, без огляду на те, наскільки правди є в часописних ревеляціях.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

Пр. 281/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 58 з дня 15. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Пісяя трагічної події" в уступах а) заголовок, б) уступи від слів: По всім знакам видко до кінця артикулу. 2) в рубриці: „З польських справ" в уступах між словами: а) Захлипулися і Оз немає, б) експертів і на засіданню, ц) Мадярського і Про Кайдана. 3) „Остатні вісти" в уступі між словами: відносини і Розвязання містить в собі єство ад 1) і3) злочину з § 65 а) зак. кар., ад 2) виступку з § 300 зак. кар., узнав доконану в дни 14. марта 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби ще рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій сторонї. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Ц. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000 000 Мп. — Львів. дня 17. марта 1924 (Підпис нечиткий.)

Вісти з Великої України.

З листів до наддніпрянських еміґрантів*).

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 20 березня 1924.

Хоча поштова конвенція з большевиками чомусь до цеї пори не ратифікується варшавським соймом, але звичайне листування з совітськими республиками провадиться досить правильно. Чимало листів останніми часами одержує й українська еміґрація. Цікаво при цьому зазначити, що це листування починає потроху переходити на українську мову. По недавньої пори писати по-українськи листи боялися і еміґранти і близькі їм люде на Великій Україні.

Цілком природно, що в центрі питань, з якими звертаються еміґранти до своїх близьких, стоїть українізація і становище комунізму, як економічно-суспільного ладу. На перші запитання всі відповіди тепер позитивні, але далеко не такі категоричні, як цього сподівалися ті, що запитували. Очевидячки у цій справі чанує велике безладдя, про яке з повною наочністю свідчить такий факт, як деякий параліж видавничої діяльности найвищої науково-культурної української установи — Академії Наук. По відомостям з Київа, Академія взагалі перебуває в незвичайно важкому матеріяльному становищі.

Студент Б. пише своєму братові-еміґрантові з Київа:

„Пишу тобі в кожусі, бо в непаленій хаті дуже зимно. Так і працюю весь час. Ти питаєш про українізацію. Вона провадиться більше в повітах, аніж у Київі, де її майже непримітно. Тут стільки чорносотенних елементів, що хіба через кілька десятків років (!) можна буде Київ зукраїнізувати. До цеї пори зукраїнізована одна третина київських шкіл".

Далі студент Б. повторює відомі речі про страшне безробіття серед інтеліґенції, пише, що багато інтеліґентів живе з спекуляції і не радить братові спішитися з поворотом до дому. Треба ще зачекати.

Син видатного громадського діяча, теж студент, пише батькові, що їх будинок, який було націоналізовано, тепер повернули, але це мало полегшує важке матеріяльне становище родини, яка лишилася в Київі, бо інституція, що оселилася з будинкові, залишається в йому і платить дуже мале комірне. Разом з тим студент повідомляє, що він мусів покинути студії, бо на його, як на буржуя, накладено незвичайно високий податок за право навчання, і виплатити його він не має жадної змоги.

Листи з Полтавщини свідчать, що там українізація провадиться жвавійше, аніж на Київщині, але й в полтавських листах бренить чимало сумних нот.

Найцікавійшим треба визнати лист пані Н., надісланий з Іокутська (у Сибіру). Це дружина одного з старшин української армії, що виїхали на Велику Україну з останньою партією в 700 чоловік. Совітська влада їх гучно зустрічала і вітала в Шепетівці, але на Україні залишила дуже небагатьох. Більшість вона випровадила далеко від батьківщини, а саме: старшин у Іркутськ і Архангельськ, а козаків у Перм — в тамошні гарнізони.

Один з генералів, що залишився в таборах, одержав відомости, що сотник С., який виїхав з тою ж партією, — розстріляний большевиками. Ваш кореспондент бачив того сотника перед його відїздом на батьківщину, бо він був делегатом на еміґраційнім зїзді у Варшаві. Хорий на туберкульозу він знав, що не довго залишилося йому жити на світі і мріяв лише про те, щоби лягти в рідну землю. Перспектива загинути від большевицької кулі його не лякала. І вона справдилася... *З.*

P. S. З приводу листа п. Завізіона до нашої редакції, в якому він пробує спростувати відомости, що були надруковані в „Ділі" дня 22. січня ц. р., мушу зазначити, після перевірки, слідуюче.

П. Завізіон, будучи урядовцем УШК, навряд чи свідомо служив большевикам, але він був у великій дружбі з А. Сорокиним, большевицьким агентом, що потім утік з вязниці й перейшов на службу до чека в Київі. Тільки при помочі З-а — юнака, не дуже дотепного, — Сорокин міг дістати деякі потрібні йому інформації. Цей факт не підлягає сумніву. Теж не підлягає жадному сумніву, бо стверджується дуже поважними доказами, і те, що п. Завізіон виконував доручення відносно таємного догляду за видатними нашими громадянами та їх листуванням...

*) Поміщуючи цю статтю нашого варшавського кореспондента, мусимо підкреслити, що сумовито-недовірчивий настрій відносно подій на Вел. Україні — без сумніву — тісно звязаний з еміґрантським становищем. Одначе незаперечений факт українізації є вже таким великим кроком вперед та запорукою кращої будущини, що він мусить в сутінь поставити індивідуальні життєві невзгодини. — Ред.

З морської політики Англії.

Остання дискусія в англ. парляменті на тему морського буджету перейшла в критику організації военної оборони Англії і її зовнішної політики. Підсекретар военних справ адмірал Амон запевнював, що нинішній морський буджет не є вищий як в 1904 р. Уряд стоїть на становищі норм прийнятих Вашінґтонською Конференцією, щодо обмеження зброєнь. Бувший морський міністр Аморі відповідав на це, що консервативна партія не має нічого проти зменшення цифри нових военних кораблів, але є проти припинення праці над будовою укріплень у порті Сінґапурі.

Справа цього порту викликала широку дискусію, яка вказує на вагу заходів зроблених новим урядом. А саме: уряд Макдонельда для доказання своєї доброї волі в напрямку всесвітнього замирення відступив від наміру поширення порту в Сінґапурі, навсупереки постановам парляменту і представникам англійських доміній. Зміна первісного пляну мала би далекосяжне значіння для впливу Англії як морської держави. Сінґапур є одним з кільців ланцюга т. зв. „ґібральтарів", які боронять морського шляху між Англією і її кольоніями та домініями. Завдяки тим стратегічним пунктам Англія перевозить з одного місця на друге вугілля, нафту, харчі та амуніцію і вяже їх в одноцільну комунікаційну низку. Сінґапур є воротами до китайського моря та Тихого Океану, а чим більше Англія мусить годитись з фактом, що не вона одна панує над цим Океаном, тим більше повинна думати про засоби входу до нього. Перш усього Австралія є зацікавлена в тому, щоби її фльота могла піддержувати невпинний контакт з англійською, з огляду на небезпечну конкуренцію Японії.

Макдонельд жертвуючи таким важливим портом для своєї пацифістичної доктрини, відкидає один з основних пунктів державної англійської програми в закордонній політиці. Цим самим він нехтує великі завдання Англії як імперіялістично-морської держави, якої сила звязана з її торговлею на обох півкулях, її становищем в Індіях, Австралії та Новій Зеляндії. Те, що є гордістю Англії починаючи від XVII в. мало би нараз затрититись від нової політичної орієнтації одного нового кабінету? Становище уряду Макдонельда не буде легке в цій справі. Значна частина англійських доміній і кольоній домагається продовження праці в Сінґапурі. Палата льордів уже висловила свій жаль з приводу понехання праці; парлямент поставиться без сумніву ворожо до пацифістичних ідей у такій формі. Англійська закордонна політика не зміняла до цього часу своєї основної лінії щодо необхідности творення щораз ширших та вигіднійших шляхів та стратегічно-торговельних пунктів на далеких морях.

Побачимо, чи в англ. парляменті переважить до іря до політики основаної на авторитеті Ліги Націй (як цього бажав би Макдонельд), чи на авторитеті міцної морської фльоти.

З діяльности Українського Парляментарного Клюбу.

Пос. Підгірський і тов. внесли дві інтерпеляції в справі господарки президента суду в Калуши — Пясецкого. Цей президент з табору Хієни видав суддям калуського суду розпорядок, щоби всі справи спадкові відступали місцевому нотареві. Як мотив сього подав — мнимe відтяження неспірних суддів, хоча їх є в Калуши аж двох і хоча вони зовсім не є перетяжені та радо полагоджували спадкові справи. Фактично чого иншого хоче п. Пясецкі: теперішний нотар — Сокаль (вшехполяк) є близьким приятелем п. Пясецкого, отже наганяє йому клієнтелю. Бо за попереднього нотаря п. Пясецкі зовсім не турбувався „відтяженням" суддів. П. Пясецкі в супереч обовязуючим приписам старався п. Сокалеві приділити вже зараз після його приходу до Калуша справи з евіденції Б, а не сталося це тільки завдяки острому спротивові з бо у президії окружного суду в Станиславові. Згаданий розпорядок насилує в першу чергу судейську самостійність, бо від опінії не спірного судді, а не від начальника суду, повинно залежати, чи і які неспірні справи схоче він відступити до поладнання нотареві. Дальше цей розпорядок робить зробити засадою те, що по думці приписів повинно бути виїмком. Бо по думці закону можна відступати нотареві тільки такі неспірні справи і тільки тоді, коли це звязане з користю для сторін. Таким чином хоронено сторони перед зайвими видатками.

Друга інтерпеляція пос. Підгірського і тов. торкається розпорядків того самого Пясецкого, якими він нарушує права української мови в суді.

А саме: Пясецкі видав розпорядок підрядним функціонарям, яким приказує уживати виключно польської мови в справах легалізаційних, посвідок згідности відписів з оригіналом, актів смерти, інвентарів спадку і вписів до ґрунтових книг.

Пос. Братунь і тов. внесли інтерпеляцію в справі обвинувачення шкільного інспектора горохівського повіту Яна Складніка селянами села Ново-Рачин (волость Підберезя) в хабарництві (взяв хабара саме від цих селян а конго помочі в здобуттю будівельного матеріялу на школу).

Пос. Підгірський і тов. внесли інтерпеляцію в справі конфіскати поліцією селянам села Уляник (пов. Ярослав) будівельного матеріялу і фізичного насильства поліції на цих селянах. Тяжко побито селян: Максима Ґузя, Олександра Ґузя, Миколу Левчука і ін.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів — — — Ринок 10. — — —

Преса.

„Вища інстанція".

Найновійше 11. число берлінського „Літопису" знов торкнулося наболілого університетського питання, але підійшло до нього з відмінного становиска як в попередньому числі та й инші зовсім мотиви спричинили порушення ним тої справи.

„І до нашої редакції напливають — пише „Літопис" — листи в сій справі, розглядаючи її з ріжного боку і становища. Між иншим, доставлено нам непідписаного „Отвертого листа українського студентства польських державних вишких шкіл до українського громадянства", автори якого пояснюють сю форму їхнього голосу тим, що бупімто „инші дороги їм зачинені". В иншім підписанім письмі (з тих самих кругів студентства) читаємо просьбу до редакції, щоби вона звернулася до поіменно названих визначних старших громадян за „авторитетними інформаціями" в університетській справі, та у слід за сим, щоб забрав голос сам „Літопис", „як такий, що має найбільш даних на обективність, щоб цю справу вже раз рушити з мертвої точки та полагодити її як найкориснійше для добра українського громадянства західних земель України".

Бачимо, що інтересованим йде про „авторитетні інформації" і від осіб, яких список вони предложили „Літописові". Значить, що авторитетні інформації можуть дати лише намічені авторами „Отвертого листу" особи. Вже це саме промовляло би хіба проти їхньої незаперечної авторитетности. З цього виходило б, що всякі інформації про університетську справу, що появляються на сторінках української краєвої преси є невірними та за мало авторитетними по думці анонімових авторів „Отвертого листа". Щож, нічого не вдіємо! В краю на їхню думку нема ніякої обективности, ані ініціятиви, бо все спочиває на „мертвій точці". А рушити справу з мертвої точки не означає на їхню думку ніщо иншого, лише без застережень похвалити їхній вчинок.

Та досить про них. Далі „Літопис" пише таке:

„Ми слідимо, очевидно, з великою увагою й живим спочуттям зусилля українського громадянства Західної України в напрямі поставлення національного храму науки, висловлюємо також відкрито наші погляди про принціпові боки цієї справи одначе ми занадто відрізані від самого громадянства, особливо від його політичного проводу, щоб давати поради та вказівки, якої політичної, (так політичної, бо се дитяча наївність думати, що університетська справа неполітична у своїй суті і методах) — якої тактики держатися громадянству, щоб сю справу розвязати способом, у даних обставинах найкориснійшим. З другого боку, ми глибоко переконані що прийшов вже останній момент, щоби хтось взявся до сього діла з усею енергією, з усею оглядністю і прозорливістю, та приспішив щасливу розвязку".

Підкреслені нами вище слова не дуже гармонізують з тим, що було в попередньому числі „Літопису", а про що ми писали. Становище, зясоване в останньому реченні наведеного щойно нами цитату спричинило мабуть те, що вже з найближчим числом „Літопису" редакція розіслє своїм передплатникам і читачам анкетні листи в університетській справі і переведе по цьому питанню анкету. Висліди тої анкети редакція „Літопису" обіцює опублікувати „наскільки вони до цього надаватимуться".

Не треба!

В звязку з розглядом відомої петиції в українській університетській справі освітньою комісією польського Сенату забрав голос і варшавський центральний вшехпольський орган „Газета Варшавска".

Газета перш за все звертає увагу на те, що при евентуальній реалізації польського закону з 26. вересня 1922 р. про заснування українського університету покликані до цього чинники мусять звернути найпильнійшу увагу на те, якого життя якої культури і якої науки огнищем може стати такий університет. На думку центрального вшехпольського органу університет цей може стати нещастям для Польщі, бо роблячи висновки з дотеперішньої української політики у відношенні

Після кризи.

Утворення польсько-білоруського товариства. — Криза в Білоруському Клюбі і його резолюції. — Становище нового голови Білоруського Клюбу.

Недавно варшавські часописи розтрубіли були, що у Вильні зав'язалося польсько білоруське товариство, яке поставило собі метою: взаїмне зближення і співпрацю польського й білоруського громадянства в царині науки, культури, історії, літератури, мистецтва, звичаїв і т. ин. Основниками цього товариства виступили з обох сторін сенатори: Кржижановскі і Власов, посли Вендзягольскі і Тарашкевич, адвок. Вит. Абрамович і дир. виленської білоруської гімназії п. Островський.

В факті оснування такого товариства добачували Поляки наближення Білорусинів до Польщі, а Білорусини капітуляцію голови посольського Клюбу Тарашкевича з принціпового білоруського становища. Цей мезаліянс викликав велике невдоволення в Білоруському Сойм. Клюбі і спричинив кризу в президії Клюбу. Голова Клюбу Тарашкевич зголосив свою димісію. Дня 28. лютого 1924 з приводу утворення польсько-білоруського товариства і підписання його статуту пос. Б. Тарашкевичем і сен. Власовим відбулася широка дискусія. Клюб вислухав заяв згаданих основників, що товариство ставить собі метою поширення думки про краєву територіяльну автономію Білоруського Краю під Польщею і в звязку з тим виніс отсі резолюції:

1) що це зроблено Б. Тарашкевичем і А. Власовим на власну руку і без уповаженнення Клюбу та що цей поступок названих основників не являється знаком переміни основ політики Клюбу, який — як і раніше — стоїть на становищі самовизначення народів, незалежности і обєднання Білоруських земель, а в межах сучасної польської республики домагається територіяльної автономії для білоруських земель;

2) що назване товариство по своїй конструкції є однобоким, бо не обіймає всіх національностей, що живуть у нашім краю, та не є висловом автономічної думки в явнім і чистім виді;

3) що члени Клюбу Б. Тарашкевич і А. Власов заявили про свою постійну солідарність з основною програмою Клюбу відносно незалежности і автономії і

4) що Клюб, не будучи в цілости солідарним з названими членами, приймає до відома уступлення голови Клюбу Б. Тарашкевича і постановляє вибрати нову президію.

Одночасно по другому боці рисьскої лінії наступили нові події. Радянська Білоруська Республика збільшила свою територію, приноровила конституцію до нового союзницького устрою та вибрала новий Викон. Центр. Комітет. Це з грунту захитало основами згаданого польсько-білоруського товариства і польськими намаганнями обманути Білорусинів якимись грушками на вербі. Пос. Тарашкевич, очевидно з метою регабілітувати себе, — виступив в соймі з нагоди клайпедського питання з острою критикою польського уряду і польського режиму.

В останніх днях відбулися перевибори президії Білоруського Клюбу. Новий голова Клюбу С. Рогуля в інтерв'ю з представниками „Русспресс-а" заявив, що причиною уступлення Тарашкевича з голови Клюбу були розходження між ним і більшістю Клюбу. Єдність поглядів в основних питаннях істнує дальше в Клюбі. Всі поголоски про роздвоєння є невірні. Розходження зявилися тільки на тактичному підкладі. Пос. Тарашкевич і сен. Власов стояли на більше примирюючім становищі відносно Польщі, як більшість Клюбу. Вони думали, що осягнення змагань білоруського народу в Польщі є можливе шляхом деякого компромісу між білоруським і польським громадянством. Та думка проявилася в створенні польсько-білоруського товариства. А що створення того товариства відбулося без відома Клюбу, то воно спричинило переміни в президії Клюбу. Білоруський Клюб тепер ясно означив свою тактику. Він признав, що при теперішньому складі сойму жаден польський уряд не може заспокоїти домагань „національних меншостей". Тому Білоруський Клюб уважає конечним загострити своє опозиційне відношення до уряду. Члени Білоруського Клюбу будуть змагати до обєднання православного і католицького білоруського населення в Польщі на основі змагання до повної територіяльної автономії. Різка опозиція Білоруського Клюбу до уряду Вл. Грабского основується на політиці того уряду в національному питанні. Одначе це не значить, що Білоруський Клюб — навіть при теперішньому складі сойму — буде находитися в принціповій опозиції до кожного уряду. На випадок утворення нового уряду Білоруський Клюб займе до нього вижидаюче становище. Одначе нема ніяких виглядів, щоби теперішній склад сойму міг витворити уряд, приємливий для „національних меншостей" взагалі, а для Білорусинів спеціяльно.

З польських справ.

Нова афера. — З „трансакцій" Вітоса. — Промовчування ПАТ-а.

— 21. ц. м. на засіданні комунікаційної комісії сойму підчас нарад над буджетом міністерства військових справ порушено справу „Орбісу". В дискусії пос. Йонас (Жид) назвав контракт управи залізниць з „Орбісом" подарунком для вшехпольської партії (на чолі „Орбісу" стоїть вшехпольський сенатор Адам). Обчислення з „Орбісом" переводяться раз на місяць (використовування девалюації!). „Орбіс" має агенції за границею, де побірає належитість в тривкій валюті, якою там диспонує Зем. Кред. Банк, а за білєти „Орбіс" платить в польських марках і в додатку після упливу довшого часу. Найвисша Контрольна Палата ствердила, що державний скарб має доплатити до „Орбісу" около 7 міліярдів мп. Внесок бесідника на зірвання контракту з т-вом „Орбіс" перепав голосами „народової" більшости.

— „Хлопскі Штандар" подає до відома нову аферу, цим разом парохіян зхієнізованого Вітоса. В Кракові основано „Синдикат Кошикарський", акційну спілку. На чолі надзірної ради цеї спілки стоїть Вітос. Ця спілка від 1921. р. винаймає за марну суму 500 гектарів державної землі в громадах Сероглавіце, Гробля, Козліце і Пастернак. Винаймлено без публичної лічитації, з великою кривдою для згаданих громад. Робиться це під покровом „попирання кошикарських шкіл", яких одначе досі не пущено в рух.

Ця спілка м. и. винаймила теж в окружній дирекції публичних робіт в Кракові дім з 12 кімнат і парцелю $^3/_4$ гектара в Неполомицах і платить річно чинш... шість тисяч мп.

— ПАТ-елеграфічна подала, що внесок правицевих клюбів в справі доступу Польщі до моря, сойм ухвалив одноголосно. Промовчала, що проти голосували Український і Білоруський Клюби. Представник Білоруського Клюбу — пос. Тарашкевич навіть промовляв підчас дискусії над цим внеском. В своїй промові відмовив польському правительству права промовляти в імени Білорусинів.

По широкому світі.

Большевицькі довги.

З Харкова повідомляють: Задержався тут в переїзді комісар закордочної торговлі СРСР. Красін; він заявив представникам преси, що уряд не буде противитися обговоренню справи визнання деяких довгів, коли буде мати надію одержання кредитів і позичок. Не згодиться уряд ніколи признати всіх довгів і тимбільше не згодиться на обговорення справи звороту майна знаціоналізованого у давних власників. Уряд СРСР. є готовий давати концесії бувшим власникам, яких майно знаціоналізовано. Совітська Росія потребує поважних позичок і кредитів. Визнання де юре має для Росії перш за все це значіння, що уможливлює урядові офіціяльні кроки задля одержання позичок.

Золота книга.

Литовське міністерство закордонних справ видало тзв. „Золоту книгу", що містить збір документів, які відносяться до справи Клайпеди.

Англійсько-російська конференція.

В перших днях квітня ц. р. має початися англійсько-російська конференція в Льондоні. Конференція потрівае 4 тижні. На першому засіданні має проводити Макдонельд. Наради будуть вестися у двох комісіях, політичній і господарській. Заступниками Англії в політичній комісії буде Грегорі, в господарській Сідней Чепмен. Англійська делегація буде складатися з 12 осіб. На чолі російської делегації буде Раковський і Літвінов. Беруть в ній участь: Томський, Шейнман, Преображенський, Рашенко й инші. Всіх членів буде рівнож 12.

Французькі вибори.

Рада міністрів розписала вибори на 11. мая. Цей речинець був установлений під впливом Поанкаре, якого становище змінилось. Поанкаре проводитиме виборами як президент міністрів. Панує переєвідчення, що вислідок виборів перехилить вплив у бік лівих партій.

До Анґори.

З Льондону повідомляють, що Кемаль-паша візвав заступників всіх держав, щоби перенеслися з Константинополя до Ангори.

Анґлія і балтійські держави.

На основі останніх підрахунків вивіз прибалтійських держав до Анґлії в 1923 р. виносить половину передвоєнного експорту з цілої Росії. Англійський експорт до прибалтійських держав виносить третину передвоєнного імпорту до Росії. Підрахунок обіймає Фінляндію, Лотву, Естонію і Литву.

Большевики і Манджурія.

Кореспонденти англійських газет повідомляють з Пекіна, що большевики, які опановують Монголію, вмашерують до Манджурії з хвилиною як переконаються, що хінський фельдмаршал, який є губернатором Манджурії не буде ставити большевицькому маршові ніякого опору.

НОВИНКИ.

— **Lapsus pera.** Автор вчорашньої новинки про недугу римського папи цілком не хотячи воскресив покійного папу Бенедикта XV., написавши його імя замість імени теперішнього папи Пія XI. Члени католицької церкви повинні вибачити йому цю помилку, повіривши, що газетний новинкар нахлпається щоденно стільки сенсаційних вісток про ріжні страхітливі історії і стільки прізвищ і дат, що інколи дещо може йому „вискочити з під пера" імя, якому зовсім не місце там стояти.

— **Голодівка політ. вязнів в Бережанах.** Голова окружного суду в Бережанах пішов на зустріч домаганням голодуючих українських політичних вязнів у таких справах: 1) сепаратного поміщення у келіях від звичайних злочинців, 2) дозволення читати цензуровані часописи, 3) відповідної поведінки з боку вязничної прислуги. За те відмовлено їм примістити всіх їх в одній великій келії. Політичні вязні, дізнавшись про це рішення управи судової вязниці, приняли 20. березня в 5. год. веч. харчі.

— **На волю.** Михайло Бзовий, голова чит. „Просвіти" в Гнильчу, пов. Підгайці, придержаний перед 3-ма тижнями і спроваджений до арештів в Бережанах під замітом злочину головної зради (за збірку коляди на Просвіту і за книжку „Битва під Зборовом") вийшов дня 19. III. 1924. на волю на рішення апеляційного суду.

— **Ювілей заслуженого діяча.** В честь о. Августина Волошина, заслуженого народнього громадянського й культурного діяча на Закарпатській Україні, випустила ужгородська газета „Свобода" (раніша „Наука") окреме число з великим портретом ювілята, статтями, посвяченими його діяльности й віршами, складеними в його честь.

— **Ідилічні відносини.** В ковельському повіті, на Волині, в селі Несухежі, трапився бандитський напад, що став новим причинком до історії відносин, пануючих на т. зв. кресах. Коли треба вишукати якогось „політично підозрілого" українського або білоруського інтеліґента або викрити якийсь „таємний заговір" із таємними цілями, тоді діяльність чинників прилюдної безпеки є на прочуд меткою: тисячі людей зганяється з ліжок до арештів, сотні бібліотек перекидується коміть головою і стирти приватної кореспонденції звозять на поліційні станиці, — коли-ж справа йде про забезпеку населення від злодіїв бандитів у роді Мух — Мухальских, тоді „віз безпеченства" їде пиняво як по груді. Ось знову у згаданій місцевости банда зложена з вісьмох різунів, впала до будинку Шемрилів і сокирами вимордувала 7 осіб! Ограбивши до нащаду хату, розбійники безкарно втекли.

— **Що таке культура?** До нашої редакції прийшов лист із Шербурга, Франції, адресований по українськи: „Редакція „Діло", Львів, Ринок 10", з дописком „Galicie Orientale". Лист ішов два дні. Скільки випадків можна занотувати, що український лист висланий зі Львова на нашу галицьку провінцію, вертається з надписом: „adres nieczytelny", гине, або мандрує тижнями, — заїхавши „випадково" на Наддніпрянську Україну й вернувши via Москва з пояснюючою дописком: де треба шукати Східну Галичину!

до Польші, наука на цьому університеті буде вестися під гаслом

„Не попустимо Ляхові Польші
„Покіль нашої жизности —" (?!)

Та й яка це буде наука — міркує далі засліплений орган фізіольогічного шовінізму — коли наукові українські сили є дуже марні („пікє"), і невистарчаючі для створення правдивої високої школи.

З такими тезами „незрівнаних знавців" української науки ми в полеміку входити не потребуємо, бо це понизило би нас і понизило би вартість нашої науки. Одначе не відступимо від принціпу, коли в інформативних цілях наведемо дослівно таку квітку вшехпольського розумування: „Доки для „руских" наукових дослідників будуть присвічувати в їхній праці взірці народнього духа в роді батька Хмельницького, доки вони будуть черпати натхнення з Шевченкових „Гайдамаків", що нині є загальним явищем, ствердженим ділами та ріжнородними деклараціями при всяких нагодах — дотоді не може бути мови про те, щоби „руский" університет в Польщі міг бути джерелом правдивого знання і народньої культури. Буде це радше ще одно огнище протипольської агітації, що надуживатиме святих кличів науки для ворожої нам мети".

Отже ми повинні, на думку фізіольогічних націоналістів, виректися двох найбільших українських національних героїв і їхньої ідеольогії задля чарівних очей наших народожерних „приятелів".

Тому, що немає ніяких познак для цього, щоби Українці відреклися від своїх героїв, „шпигів і протидержавчих діячів", то нехай покликані чинники добре застановляться над вирішенням університетської справи. Висновки газети змірять до того, що взагалі цеї справи вирішувати не треба. І ми від себе кажемо, що не треба, бо на що це робити, коли ми не поправилися. Зрештою, може й для нас це краще, коли справа прийме такий оборот. Як не треба, то не треба!

ОСТАННІ ВІСТИ.

Вислід виборів на Зак. Україні.

З Праги звідомляють нас, що на основі доповняючих виборчих звітів наступили деякі зміни у висліді виборів. А саме: мандат до парляменту одержав кандидат респ.-земледільської партії (Камінського) селянин Василь Щирецький в некористь комуніста; до сенату вийшов відомий діяч український соц. дем., б. посол до австрійського парляменту з окр. Тернопіль-Збараж Яцко Остапчук в некористь Мадяра.

Архиеп. Цепляка видають совіти Польщі.

Комунікат російської радіостації звідомляє: През. Виконкому рішила злагіднити арх. Цеплякові, засудженому Комітетом Виконком СРСР. кару 10 літ вязниці на видачу його Польщі.

Відложення розправи за інвігіляцію.

В справі пор. Блоньского пред. суду полк. Данец оголосив ухвалу, яка приймає внесення оборони відіслати справу до слідства для доповнення її, на необмежений час.

Зміни на совітських становищах.

Московські часописи містять розпорядки президії ЦВК., які запровадзують зміни на важніших уряд. становищах. Місце Склянського як заст. предс. Рев. Воєнної Ради займяв Фрунзе, місце Криленка, як прокуратора найвищого суду Красіков. Звільнений зістав теж Фрумкін зі становища заст. Нар. Ком. загр. справ.

Політичний процес у Софії.

В Софії почалася розправа проти б. членів кабінету Стамболійського.

Совіти і Китай.

РАТ. звідомляє, що делегації китайських політ. і культ. товариств просять Карахана, щоби привернено правильні взаємини між Китаєм і совітами. Готові в цьому дусі настоювати на правительство. Карахан заявив, що покищо не кидає столиці. На зборах домагаються негайного договору з совітами. Ген. Вунг-Фу вислав теж правительству телеграму, щоби прийняло договір. Китайське правительство поручило мін. загр. справ почати на ново переговори в Караханом. Мін. звернувся до Карахана, щоби совіти анулювали ультімат і щоби Карахан предложив свому правительству пропозицію відновити переговори, бо Вунг-Фу, котрий переговорював із Караханом не мав повновласти підписати договір. Карахан відповів, що не може втручуватися в внутр. справи Китаю. Тому, що Китай не прийняв договору, Чічерін не хотів прийняти на авдієнції китайського посла в Москві.

Росія готовиться до війни?

„Чікаго Трібюн" звідомляє з Льондона, що англійське правительство занепокоєне становищем совітів супроти Китаю. Англійські агенти повідомили, що в азійській Росії йдуть воєнні приготування.

Греція републикою.

З Атен звідомляють, що грецькі Народні Збори оголосять вівторок з нагоди національних зборів республику.

Свобідний оборот чужими валютами.

В „Дзен. уст. паньств." появиться розпорядок польського мін. скарбу, який позволяє зовсім вільний оборот чужими валютами і девізами в краю. Загр. чеки реалізуватиметься в чужій валюті. Висилка девіз за границю буде обмежена. Купці й промисловці, могтимуть пересилати чужі валюти за кордон за декларацією данго банку. З хвилею, як війде в життя цей новий розпорядок, знесеться всі комісаріяти для валютових справ.

Совіти і Англія.

Англійський промисловий і фінансовий світ дивиться вельми скептично на розвиток взаємин із совітами. Не беруть поважно цього, що Раковський зажадав для Росії 5 міліярдів 300 міл. позички.

— **Три роки вязниці за рициновий олійок.** Три приятелі хотіли зробити „віца" четвертому приятелеві, і влили йому до якогось напитку — рицинового олію. Той заскаржив до суду авторів неприємного дотепу і ось цими днями у Римі присудом суду дістали вони по три роки вязниці. Там матимуть багато часу думати над дефініцією дотепу й різними його категоріями. Автори читячих читанок можуть використати цей приклад для моральної науки „в жартах теж міру знай!"

— **Велике подешевіння кронпринца.** У Вірінґен в Голяндії, де на добровільному засланню мешкав кол. німецький кронпринц Фридрих Вільгельм поки ще недавно не вернувся до Німеччини, продали на прилюдній ліцитації меблі й усе уладження його мешкання. Очезидно, що цієї розпродажі не зроблено як екзекуцію за борги, — хорони Біг: кронпринц подарив громаді міста своє мешкання з усім, що в ньому залишилося і громада рішила сфінансувати його. Продажа всього разом дала суму 1000 голяндських гульденів. Купці рекрутувалися у великій більшости з жінок, ласих на памятки після „великих мужів". Одначе цікаво, що за велику фотографію кронпринца в парадному уніформі і з автографом — не можна було дістати більше 30 центів!

— **Не стригтись і не голитись.** Львівські фризієри (отже мабуть і всі провінціональні) підвисшили свою таксу на 100 проц. (першорядні голярні) і 65 проц. (другорядні). Фризієри складають усю вину за ту підвишку на податкові власти, які м. ін. податками наложила на них ще й податок оборотовий, який при їх професії є дійсно нічим не обоснований. Власники голярень мусять платити цей податок з цілої суми заробітку, хоча 50 проц. його віддають своїм помічникам. Великим тягарем впала на голярів вальоризація оплат до каси хворих і инших ріжних міських податків, та найбільше турбує їх нова „охорона комірників", яка каже їм платити надзвичайно високе комірне. Подвійна підвишка голярських цін казалаб мужеському родові відмозитися від стриження й голення й перейти на моду наших прабатьків, але — ба: голярники теж хотять жити і не видумані вони, що единим їх полем для експльоатації, це волосся й бороди смертників.

— **Образа президента Німеччини.** Президент Еберт вніс судову скаргу проти часопису „Deutsche Tageszeitung" за клевету. Названий часопис, у статті про виборчу кампанію райхспрезидента, назвав його „одним з організаторів злочинного й божевільного муніційного страйку з 1918 року".

— **Скандаль в мюнхенському театрі.** Позавчора прийшло у камеральному театрі в Мюнхені до великого скандалю. Ішов „Едвард II" Марльова. Публика була схвильована півгодинним спізненням вистави, крім того обурив її один із визначніших акторів, що — під очевидним впливом алькоголю! — цілком забув свою роль і грав за суфлєром. До незадоволених приєднався також гурт противників самої пєси, так, що наприкінці вистави прийшло до великої демонстрації проти дирекції театру. Ця історія наробила багато шуму й певне доведе до кризи в отому театрі, бо той театр належить до найкращих і найповажнійших німецьких сцен.

— **Французький офіцер перед німецьким судом.** В Липську відбулася перед державним трибуналом розправа проти французького капітана Пандаріє д' Армон, арештованого в падолисті 1923 р. під замітом шпіонажі. Арештований належав до франц. ген. штабу. Після переслухання довгої низки свідків обвинуваченого засуджено на 11 літ тюрми і 5 тис. марок гривни.

— **Обмеження еміґрацій до Зединених Держав.** З Вашинґтону подають: Еміґраційна комісія предложила проект нового еміґраційного закону. По думці сього проекту континґенти до іміґрації мають спиратися на списі населення з 1890 р., а процент має бути знижений з 3 на 2. Еміґранти, що мають рідню в Зединених Державах, мають першенство. Постанови, якими обмежується іміґрацію з Японії, головним чином усунені.

— **З Музичного Т-ва ім. Лисенка.** Смичковий квартет членів тов-а ім. Лисенка під проводом п. Олени Шлапаківни, який на концерт Шевченка у Львові здобув собі стільки загального признання, устроює у вівторок, дня 1. квітня в салі тов-а перший квартетовий вечір, в якого програму увійдуть квартети Моцарта Бетовена і Шуберта. Близші подробиці подадуть афіші. В неділю дня 30. марта в полудне відбудеться попис елєвів В. Музичного Інституту. В програму крім вокальних і інструментальних точок увійдуть перш усього збірні орхестральні і камеральні продукції елєв в. 1613 1—1

✝ Посмертні згадки.

Антоніна з Гамалів Гімновська, вдова по упр. народ. школи упокоїлася дня 5. марта с. р. в Пнятичі пов. Бережани, в 69. р. життя. Покійниця хоч була латинського обряду, ішла в однім ряді з усіми у змаганнях українського народу о кращу долю. Один з її синів, бл. п. Бруно, був перед війною кілька літ співробітником „Діла" і редактором „Свободи", а одна з донъок, Марія, була замішана в 1922 р. в „святоюрський" процес. До кінця життя заховала сильну віру в успіх доброї справи, і не піддавалася зневірі не зважаючи на важкі удари останніх літ. В. І. П.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Репертуар українського театру під дир. Івана Когутяна.

Золочів — саля Українського Касина.
Второк 25. III. „ЧЕСНА ЗУЗАННА".
Середа 26. III. Виступ п. Гаєка „ГАЛЬКА".
Четвер 27. III. „ПАННА МАРА".
Пятниця 28. III. „МІРЕЛЕ ЕФРОС".
Збориів — саля Сокола.
Субота 29. III. „ЦАРЕВИЧ".
Неділя 30. III. „МОЛОДІСТЬ".
Озірна.
Субота 29. III. „БОГ ПІМСТИ".
Неділя 30. III. „ЧОРНОМОРЦІ". 1—5

Загальні Збори Краєвого Товариства охорони дітей і оп. над мол. відбудуться 25. березня (второк) ц. р. о год. 4. попол. в льокали „Бесіди", вул. Рутовського 22., на які проситься всіх членів. 1612 1-1

Для вязнів: п. Коцко Горвиці 1 дол., п. Кушнір Станиславів 3 дол., Жіноча Громада Яворів 37,600.000, збірка в „Дністрі" 30,600.000, Уряд парох. Шили 15,350.000, Нар. Гостинниця 50,000.000, „Жіноча Громада" в Рогатині замість вінка на могилу бл. п. О. Бессарабової 1 ам. доляр. Щиру подяку складає ком. українських вязнів.

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ЩЕНЯТА вівчурі, чистої раси 49 мія. за пару до набуття у о. Заяця, Гряда п. Куликів. 1607 1—2

ПРАВНИК з І. іспитом і однор. торг. курсом пошукує канцелярійного заняття. Зголошення до Адм. „Діла" під „Правник". 1606 1—1

ПОШУКУЮ ЗАРАЗ осібної кімнати з цілим удержанням. Платня після умови. Зголошення до Адміністрації „Діла" під д-р Х. У. 1565 7-7

ПОШУКУЮ прикравача шевського. Яримович, площа Бернадинська 11. 1601 2-2

КИЛИМІВ виучую в 2-ох місяцях цілковито. Зголошення між 3—5 год., вул. Виспянського 24, партер на право (біля костела св. Антонія). 1592 3-4

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

ПАНІ! Вже надійшли до фабрики найновіші заграничні форми до перерібок соломяних капелюхів, котрі перймають складанні при площі Марійській 8, вул. Казимирівській 25 і вул Городецькій 72 перша краєва фабрика капелюхів **Рудольфа Найвельта, вул. Бальонова 3.** 1610 1—3

Видавництво „МОЛОЧНИЙ ШЛЯХ"
видало такі книжки:

„Ніч кохання" сонети Василя Бобинського. Ціна 0·80.

„Тайна танцю". Василя Бобинського поезій книжка друга. Ціна 1·20.

В розпродажі в усіх львівських українських книгарнях. Замовлення звертати на адресу:

М. МАТВІЙЧУК,
1587 **Львів, Пансьна 17.** 1—?

Подяка.

Невмолима, люта смерть забрала мені за волею Вшевишнього мойого дорогого мужа бл. п. Петра, в 30. році життя а в 6 р. священства. Лишилась я безталанною вдовою з чотирма дрібними сирітками. У тім претяжкім горю поспішили мені зі словами розради і помочі наші сусіди і товариші мого Покійника. Тож із глубини мойого вболілого серця, складаю щиру подяку за участь в похоронах Всч. ОО. лопатинському деканови, І. Хавалці, М. Коритковi, І. Тимчукови, О. Мицакови, М. Клімі, І. Яворському, М. Кедринському, лат. парохові Лопатина о. Шафриньскому і місцевому лат. парохові о. Лукасевичеви, дальше дякую Всч. ОО. М. Кравцьови, І. Казанівському і І. Набережному за їхні слова пращання. За дружню пораду і що зайнялися мною нещасною, дякую сердечно Вп. Панству Кучарським з Монастирка, Диркатам з Станиславчина і Мончукам з Бордуляків. Братству Церковному і парохіянам Покійного дякую з серця за їхні прислуги і участь в похоронах. Всім моїм Добродіям, що не лишили мене у тій тяжкій хвилі хай Всевишний стократно нагородить.

Станиславчик, в марті 1924.
Ірина Клебанова,
1605 1—1 вдова з сиротами.

Вівторок дня 25. березня 1924 р. о год. 12. в полудне відбудуться в домівці читальні **„Просвіта" в Підгайцях**

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

філії Тов-а „Просвіта" в Підгайцях.

Проситься всіх свідомих Громадян підгаєцького пов. явитись якнайчисленнійше.

Виділ філії Тов. „Просвіта" в Підгайцях
1598 2—2

Рік оснування 1808.
НАЙСТАРША КРАЄВА ФІРМА
ЛЯРНЯ ДЗВОНІВ
БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в КАЛУШІ, вул. Цвинтарна, Телєфон ч. 20.
і в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красінського 63, Тел. ч. 108.
Склад дзвонів „Церковна Штука" в Станиславові.
Відзначена золотими медалями на краєвих і заграничних виставах доставляє гармонійні і поодинокі дзвони з металю першої якости на найдогіднійших услівях, має постійно на своїх складах значну скількість готових дзвонів на всіляку вагу і тони і принимає до переторлення старі розбиті дзвони.
Тому, що в Калуші є нова лярня під подібною фірмою, прохається письма до Калуша дуже докладно адресувати. Вкінці завважуємо, що ані не їздимо нашими дзвонами по ярмарках ані не висилаємо агентів. 1590 3-5

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від неділі 23. березня с. р. найславнійшу, односерійову, любовну драму на 10 дій п. з.

„ДВА СВІТИ"

(Роман архикнягині Елисавети Терези з сином рабіка).

Серед виконавців найпопулярніща з фільмових зір Геині Портен як також незрівнані артисти: Ernest Deutsch і A. Моревскі.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 67 (10.160). Львів, середа 26. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей. Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“. Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Бесарабська справа.

Справа Бесарабії, яку нинішні румунські володарі вже давно і невідклично уважали полагодженою в користь „великодержавної“ Румунії, знову виринула на денне світло і погрожує деякими комплікаціями між румунським королівством і СРСР. І не лише Румунія вважала справу Бесарабії остаточно вирішеною. Також европейські можновладці, нехтуючи волю і змагання бесарабського населення, договором з 28. жовтня 1920, заключеним між потирма великодержавами Антанти і Румунією, підчинили Бесарабію румунській суверенности. Перед недавнім часом французький парлямент, бажаючи зміцнити становище румунської делеґації при переговорах призначених у Відні і мабуть розпочатих 24. ц. м., — ратифікував договір про захоплення Бесарабії Румунами.

Та це „авторітетне“ визнання Францією прав Румунії на Бесарабію не перелякало радянських дипльоматів. Навпаки радянська преса і громадські чинники сумлінно і з великим розмахом підготовили ґрунт для румунсько-радянських переговорів у Відні. Стеклов в „Ізвестіях“ називає крок французького парляменту провокацією. „Правда“ подає, що Франція не визнала досі де іure уряду СРСР., а тим самим ратифікація бесарабського протоколу не може мати ніякого реального значіння. Харківські „Вісти“ в статті: Самоозначення й „самоозначення“ націй — протиставить імперіялістичне захоплення поодиноких країн радянському самовизначенню, що йде на стрічу змаганням поневолених націй. Одночасно в ріжних місцевостях української Наддністрянщини (здовж Дністра) відбуваються многолюдні віча й демонстрації. Демонстранти звертаються до радянської делеґації на віденську конференцію, вимагаючи, щоби у бесарабській справі понехати всякі компроміси. Навпаки, радянська делеґація повинна домагатися негайного виведення румунських військ з Бесарабії. Резолюції віч закінчуються ґаслами: „Нехай живе Молдавська Соц. Рад. Республика! — Нехай живе обєднання Молдавії з УСРР.!“

Румунія вже віддавна гострила зуби на Бесарабію, яка колись була складовою частиною молдавського князівства під турецьким ленництвом. В р. 1812. букарештенським договором Туреччина відступила Бесарабію Росії. Від того часу, поминаючи дрібні інціденти в р. 1856 і 1878 Бесарабія була складовою частиною Росії. У великій війні обі воюючі сторони направляли очі вахланної й хапчивої Румунії на національно мішані території по обох боках передвоєнного румунського королівства. Антанта підсичувала територіяльні апетити Румунії в напрямі чівденної Буковини, Банату й Трансильванії, а центральні держави в напрямі Бесарабії. Після вибуху Великої Російської Революції і розвалу російської армії, бита на кожному кроці Румунія була примушена заключити мир з осередніми державами та погодитися на „спростування“ границь в користь Австро-Угорщини і віддання німецько-австрійському капіталові багатих нафтових теренів. Бажаючи осолодити Румунії це „спростування“, осередні держави, які в межичасі як „союзники“ окупували були Україну, підштовхнули Румунію шукати собі еквіваленту в Бесарабії. Серед революційного хаосу повстала в Кишиневі на зразок „Української Центральної Ради“ доривочна верховна організація Бесарабії під назвою „Сфатул-Церій“. Не була це виборна організація, тільки складалася з довільно покликаних Молдаван та декількох представників инших народів. В тому часі „Сфатул-Церій“ проголосив Бесарабію республикою в загально-російській федерації. Та вже три місяці пізнійше довільно складений „Сфатул-Церій“ з румунських прислужників дався „переконати“ румунському урядові і 27. березня 1918 р. проголосив проти українських і російських голосів приєднання Бесарабії до Румунії під умовою територіяльної автономії. Годиться зазначити, що те „самоозначення“ бесарабського „Сфатул-Церія“ відбулося в прияві тодішнього румунського премієра германофіла Маргільомана. Знаючи румунські методи, можна уявити собі, як далеко було посунене перекупство серед членів того „передпарляменту“.

В тому часі Україна була зайнята важкою боротьбою з большевицькою анархією і тому не могла успішно обстоювати насилуваних прав бесарабського населення, серед якого великий відсоток творять Українці. І хоч уряд Центр. Ради був дуже романтично настроєний відносно самовизначення „окраїн“, то вже на засіданні Центр. Ради 12. квітня 1918 прийнято резолюцію, в якій зазначено, що Центр. Рада „не признає ухвали „Сфатул-Церія“ в справі прилучення Бесарабії до румунського королівства актом вільного виявлення волі всіх народів, що заселюють територію Бесарабії, й тому Українська Народня Республика вимагає здійснення вільного бажання мешканців тих частин Бесарабії, які виявили або вільно виявляють свою волю прилучитися до Української Народньої Республики“. На більше правильній площині поставив був справу Бесарабії уряд гетьмана Скоропадського. Виходячи зі становища, що окупація і примусове приєднання Бесарабії до Румунії є актом насильства, український уряд звернувся 5. червня 1918 нотою до румунського уряду, в якій — опрокидуючи добровільний характер приєднання Бесарабії до Румунії й вияснюючи, чому Центр. Рада в свій час не проголосила єдности Бесарабії з Україною, — підкреслювалося, що український уряд „рішучим способом відкидаючи права Румунії на Бесарабію і заявляючи про свої права на цю область, — цілком не думає робити актів якого не булоб насилля у відношенні до прав Бесарабії на справедливе і доцільне національне самовизначення; але цілком зрозуміло, що з життєвого і для всієї України стратеґічного й економічного мотивів Правительство Української Держави повинно настоювати на приналежности політично-автономної Бесарабії до Української Держави, до чого Україна має всі права і чого бажає величезна більшість населення Бесарабії“.

До Київа зявлялися цілі процесії ріжних бесарабських делеґацій з проханням визволити Бесарабію з ненависного румунського ярма. Нехай тільки на Дністрі зявиться з демонстративною метою одна українська дивізія, а бесарабське населення повстане і прожене окупантів. Одначе ні тоді, ні пізнійше Україна не мала змоги зайнятися долею Бесарабії. Також радянський уряд України довгий час відмахувався від порушення бесарабської справи. У вересні 1921 р. була скликана до Варшави радянсько-румунська конференція, одначе вона не дала ніяких наслідків. Румунський делеґат Філіятіні заявив, що він не має уповажнення говорити про справу Бесарабії, а може тільки приступити до вироблення програми будучої конференції. Навпаки, конвенцією про Дніпровський лиман, заключеною 25. червня 1922 р., большевики дали притоку Румунам думати, що справа Бесарабії остаточно полагоджена в користь Румунії. Та всеж таки на демаркаційній лінії наростали нові конфлікти, а це примусило обі сторони літом 1923 р. відбути конференцію в Тирасполі, яку згодом перенесено до Одеси. Та тут румунський уряд запропонував перенести конференцію до Зальцбурґа з метою цілковитого управильнення політичних відносин між Румунією і СРСР. Вкінці цю конференцію знову відложено і назначено її відбуття у Відні, а початок її відкриття — 24. березня 1924.

Як вже було згадано, обі сторони розвели відповідну кампанію, щоби створити сприятливий для себе ґрунт при переговорах. Крім того Румунія запаслася ще й „ратифікацією“ Франції.

На денному порядку стоїть у весь ріст справа Бесарабії. Але це не єдина справа, яка інтересує Україну. Таж в румунському ярмі стогне чисто українська північна Буковина, над якою вівісекцію проводять румунські бояре і здеморалізована ледача бюрократія. Чи Україна прислухується тільки до стогону бесарабських Молдаван і Українців, а справа української Буковини є для неї чужа?

Віденська конференція дасть доказ, чи радянські дипльомати справді мають на увазі добро визискуваного й обезправленого населення Бесарабії й Буковини, чи цей ґалас піднято тільки на те, щоби інтереси того населення продати за миску сочевиці.

Для кооператив відповідний опуст!
ВАЙДЛЄР і ЛЄВЕН
СТАНИСЛАВІВ, площа Міцкевича 14.
Торговля, ґалянтерійних, норимберських, трикотових товарів, панчіх, товалетних мил, паперів, приладів до писання як також великий вибір всякого рода ниток і кравецьких приладів.
Адр. тел. Вайдлер-Лєвен, Станиславів.
1611 2—15

Ширіть наш часопис!

Від 6 до 12 квітня ц. р. тиждень УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ
Приготовляйте театральні вистави, концерти, відчити і збірки.
Вступайте самі до кооперативи „Український Театр“ (Львів, вул. Руська 18/I. п.) і зєднуйте нових членів.
Найменший уділ і вписове 3,030.000 Мп.
1626 1—?

Псалом 43-ий.

Інтерпеляція посла Сергія Козицького і тов. до панів міністрів внутрішніх справ і справедливости в справі конфіскати „Діла“, українського щоденника у Львові.

Дня 12. березня 1924 сталася у Львові подія, яка мусить викликати обурення в кожної культурної людини. Львівська прокуратура в своїм засліпленні чи анальфабетизмі сконфіскувала в ч. 56 (10.149) українського щоденника „Діло“ вірш українського національного ґенія Тараса Шевченка. Навіть царська цензура, як доказує петербурське видання „Кобзаря“ з р. 1908 під редакцією Доманицького, не клала своєї святотатської руки на творчість великого поета. Аж в 63-тім році від смерти Шевченка і в 110-тім році від Його народин львівська прокуратура сконфіскувала вірш, який є вірним перекладом 43-тього Давидового псалому. Цей вірш звучить:

„Боже! Нашими ушима
Чули Твою славу.
І діди нам розказують
Про давні кріваві
Тії літа, як рукою
Твердою своєю
Розвязав Ти наші руки
І покрив землею
Трупи ворогів; і силу
Твою восхвалили
Твої люде, і в покої,
В добрі одпочили,
Славя Господа. А нині...
Покрив єси знову
Срамотою свої люде,
І вороги нові
Розкрадають, як овець, нас

Пр. 285/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло“ число 59 з дня 16. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „По році“ в цілости; 2) „Після трагічної події“ в уступах між словами: а) Відомости про і смерть, б) Зеленєвского і Заходами, ц) Громада і Від литовської, д) в уступах від слів: Та одночасно до кінця артикулу; 3) В рубриці „Новинки“ нотатка під заголовком: Живий памятник; 4) В тійже рубриці з нотатки п. т. „Пашпортові пільги“ в уступі від слів: Ось до чого довів до кінця містить в собі єство ад 1) злочину з § 65 а) з. к. ад 2) з—п) і 3) вчинку з § 24. зак. з 17./XII. 1862 ч. 8/63. Д. л. д., ад 2) д) 4) виступку з § 300 зак. кар., увнав доконану в дни 15. марта 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4, 60.000 Мп. — Львів. дня 18. марта 1924 (Підпис нечиткий.)

Переслідування українського шкільництва.

В чому проявляється журба львівської Кураторії?

Похід проти українського шкільництва, який набрав нестримного розгону за кабінету Вітоса-Гломбінського, лявіною котиться дальше під кермою куратора Собіньского, який вже записався незатертими буквами в історії західної частини української нації. На „вічну память" містимо в цілости і в оригіналі новий указ львівського куратора Собіньского, який представляється ось так:

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.
L. 590/Pr.
Lwów, dnia 2. marca 1924.

Język urzędowy w Seminarjach naucz. państw. i prywatnych.

Do
Dyrekcyj

1. wszystkich państwowych seminarjów nauczycielskich, państwowych kursów nauczycielskich, państwowych seminarjów ochroniarskich,
2. państwowego seminarjum nauczycielskiego z ruskim językiem nauczania
   a) we Lwowie,
   b) w Przemyślu,
3. prywatnego seminarjum nauczycielskiego
a) S. S. Bazyljanek w Drohobyczu,
b) S. S. Bazyljanek w Jaworowie,
c) S. S. Bazyljanek we Lwowie, ul. A. Potockiego 95,
d) S. S. Bazyljanek w Stanisławowie,
e) Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Kołomyi,
f) Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Samborze,
g) Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Stryju.

Odpowiadając na zapytania niektórych Dyrekcyj seminarjów nauczycielskich i przypominając rozporządzenia z 28. kwietnia 1923. L. 295/I. S z 7. czerwca 1923 L. 1855/Pr. i z 9. czerwca 1923 L. 1870/Pr. Kuratorjum O. Sz Lwowskiego wyjaśnia, że we wszystkich seminarjach nauczycielskich państwowych czy prywatnych istniejących prawnie i bez względu na ich język nauczania — język polski jest ich wewnętrznym i zewnętrznym językiem urzędowym.

Znaczy to, że w języku polskim obowiązane są Dyrekcje tych zakładów prowadzić wszystkie akta szkolne i zapiski urzędowe i używać tego języka w korespondencjach służbowych w stosunku z przełożoną władzą szkolną oraz w korespondencjach urzędowych z innemi władzami państwowemi i samorządowemi, a niemniej też z instytucjami publicznemi, korporacjami, gminami oraz stronami, które w życiu publicznem lub w domu używają ojczystego języka polskiego.

Samo z siebie zaś wynika, że także wszelkie świadectwa, zawiadomienia i zaświadczenia szkolne mogą być wydawane tylko w języku polskim jako urzędowym, gdyż są wiernemi odpisami z odpowiednich oryginalnych aktów szkolnych lub zapisków urzędowych, a Dyrekcja państwowego lub uznanego prywatnego zakładu naukowego, sporządzając i wydając jakikolwiek urzędowy akt, który jest dokumentem publicznym, występuje na zewnątrz jako przedstawiciel polskiej państwowej władzy szkolnej, zaczem w tym swoim charakterze urzędowym może posługiwać się jedynie językiem polskim jako państwowym.

Na świadectwa szkolne używać wolno tak w zakładach państwowych jak i prywatnych z prawem publiczności tylko formularzy drukowanych na papierze z poddrukiem Orła polskiego.

Pieczęcie urzędowe zakładu, okrągłe i podłużne, mają mieć napis tylko w polskim języku, dla zakładów państwowych będą zawierać w środku godło państwowe, a u boku u góry ustaloną urzędownie nazwę zakładu, u dołu zaś jego siedzibę, dla prywatnych natomiast zakładów sam tylko napis polski, wyrażający urzędowo uznaną nazwę i siedzibę zakładu bez jakichkolwiek dodatków.

Budynek szkolny seminarjów państwowych winien być zaopatrzony nad głównym wejściem godłem Państwa Polskiego i napisem w języku polskim podającym ustaloną urzędownie nazwę zakładu. Jeżeli na tym budynku widnieje obecnie inny napis lub odmienne jakie oznaczenie zewnętrzne, należy go natychmiast zdjąć lub w razie koniecznym trwale zasłonić, a następnie umieścić godło i napis w myśl powyższej wskazówki.

W sprawie napisów na budynkach mieszczących prywatne seminarja, posiadające prawa szkół publicznych, wydane zostaną osobne rozporządzenia.

W każdej sali szkolnej, w sali konferencyjnej i kancelarji Dyrekcji ma być na widocznem i pierwszorzędnem miejscu umieszczone godło państwowe o odpowiednim wymiarze, nie mniejszem jednak niż 45 × 25.

W związku z tem należy natychmiast usunąć ze sal szkolnych i lokali urzędowych z napisów na budynkach wszelkie znaki, godła, obrazy, rysunki, mapy i t. p., które zostają w jakiejkolwiek sprzeczności z państwowością i suwerennością Rzeczypospolitej Polskiej, lub obrażają jej Majestat i uczucia narodowe.

W bibljotekach dla młodzieży szkolnej mogą znajdować się jedynie książki i pomoce naukowe urzędownie aprobowane i dozwolone do użytku szkolnego, inne zaś powinne być natychmiast na podstawie przeprowadzonej szczegółowej rewizji usunięte, a to o treści przeciwreligijnej i przeciwpaństwowej, tudzież o kierunku radykalizmu społecznego, nienawiści narodowej, nietolerancji religijnej i t. p.

Zakłady z ruskim językiem nauczania mają używać na przyszłość w wewnętrznem i zewnętrznem życiu we wszelkich pismach urzędowych i aktach szkolnych, na świadectwach, pieczęciach urzędowych i t. d. nazwy „ruski" a nie „ukraiński". W razie niezastosowania się do tego nie będą rozpatrywane sprawy przez Dyrekcje przedkładane, a zakłady narażą się na przykre stąd dla nich wynikające następstwa.

Podania i prośby nauczycielstwa lub służby szkolnej, wnoszone do władz szkolnych w stosunku służbowym i urzędowym, mogą być sporządzone tylko w języku polskim jako urzędowym tych władz.

Polecając ścisłe i bezwzględne zastosowanie się do niniejszego rozporządzenia, które obowiązuje zarówno kursa jak i szkołę ćwiczeń oraz ogródek dziecięcy, stanowiące całość zakładu, zarządzam, aby Dyrekcje:

1) Założyły wszystkie akta szkolne w języku urzędowym polskim w terminie niepozwalającym do końca maja 1924, przyczem już z góry wykluczam udzielenie jakiejkolwiek dalszej zwłoki,

2) wydawały na przyszłość świadectwa szkolne i inne zawiadomienia lub poświadczenia wyłącznie w języku polskim, o ile zaś chodzić będzie o te dokumenta za czas dawniejszy, należy wydawać je również w języku polskim i w tym celu tłómaczyć z aktów szkolnych ruskich treść ich w sposób autentyczny i wierny na język polski,

3) przedłożyć Kuratorjum O. S. L. do wiadomości odbitki wszystkich już przez władzę przyjętych pieczęci szkolnych polskich (o ile tego nie wykonano już wskutek polecenia poprzedniego), do zatwierdzenia zaś wzory pieczęci, które w myśl powyższych wskazówek mają być zamówione dopiero i sprawione dla zakładu,

4) donieść do końca maja b. r. o zaopatrzeniu lokalności szkolnych i budynku godłem państwowem, a względnie także napisem polskim, o ile tego nie uczyniono już wskutek rozporządzenia z 7. czerwca 1923, L. 1855/gr.,

5) donieść do końca maja b. r. o usunięciu z bibljotek szkolnych książek i pomocy naukowych wyłączonych z obiegu,

6) zwracać na przyszłość z urzędu i bez skutku wszelkie podania i prośby nauczycielstwa lub służby, których nie wniesiono w języku urzędowym polskim, nie przedkładając ich w ogóle władzy przełożonej.

Ufam, że niniejsze zozporządzenie będzie jak najdokładniej wykonane, muszę jednak przestrzec, że za jakiekolwiek uchybienie w tym kierunku będą osobiście odpowiedzialni dyrektorowie i kierownicy zakładów, a ponieważ w ostatnim czasie zrobiłem przykre dla władzy przełożonej i ubolewania godne spostrzeżenie, że niektóre zakłady nie mogą czy nie chcą nałożyć się do bezwzględnego rygoru i posłuchu dla władzy szkolnej i jej organów wykonawczych, otrzymają pp. okręgowi wizytatorowie szkół polecenie jak najściślejszgo zbadania przy najbliższej obecności w zakładzie, czy niniejsze moje zarządzenia są wykonane. W razie stwierdzenia niedokładności lub ociągania się i zwlekania będę zmuszony, gdy winnym okaże się funkcjonarjusz państwowy pociągnąć go do odpowiedzialności dyscyplinarnej, a gdy przekroczenie tych zarządzeń wyjdzie na jaw w zakładzie prywatnym, nie zawaham się wyciągnąć z tego jak najdalszych następstw, do jakich uprawniają mnie ustawy i przepisy szkolne, a więc odjąć przyznane prawo publiczności lub zamknąć zakład z urzędu.

Kurator
O. Nr. 91. *Sobiński* w. r.

Польська конституція та „інородці".

Бобжиньскі про польську конституцію у відношенню до „національних меншостей".

Б. галицький намісник, проф. Бобжиньскі помістив у краківському „Часі" статтю п. з. „Національні меншости і конституція". Старий спеціяліст від методів запрягування інородців до польського державного воза виказує шви польської конституції, в якій говориться про нац. меншости. Проф. Бобж. на вступі зазначує, що редактори конституції, формулуючи постанови про охорону меншостей, мали трудне завдання. Не було певности, яка скількість непольського населення війде з „кресовими" землями в склад Польщі і не було певности, чи великодержави, признаючи Польщі цей чи инший край, не подиктують при цім умовин в користь непольського населення.

„Годі не згадати ще про третю квестію, пише Бобж. — В цій чи иншій „кресовій" країні, а головно на Червоній Руси мала найтися не меншість, а більшість чужоплемінного населення, а польське населення мало обмежитися до користання з прав, признаних нац. меншостям".

З огляду на це все Бобжиньскі висловлює думку, що редактори конституції повинні були обмежитися до зазначення, що нац. меншостям їхні права забезпечиться, а спосіб цього забезпечення й обсяг полишити до часу, в якому ці землі будуть признані під відомими умовинами.

„А коли вже рішилися подати означений тип прав нац. меншостей — каже Б. — так повинні були рішитися на широкі рами цих прав, щоби в них не тільки українське, німецьке, чи литовське населення, але також і польське — як що було би меншістю — почувалося в своїм розвитку і своїх правах забезпеченим".

„Таким типом — на його думку — була би пр. система національних курій, рівноправних в законодавстві союзів самоврядування, в буджеті їхніх доходів і видатків та в адміністрації".

Що означають ці „широкі рами", ми — Галицькі Українці добре знаємо з останніх літ польсько-українського спору — під австрійським дахом.

Б. підходить блище:

„Висловивши в 109 арт., що окремі державні закони забезпечуть меншостям повний і вільний розвиток їхніх національних прикмет, а в 110 арт. признаючи громадянам, що належать до нац. меншостей, право закладання, нагляду і завідування добродійними, релігійними та суспільними установами, школами і иншими виховуючими заведеннями, право користуватися в них свобідно своєю мовою і виконувати приписи релігійні, автори конституції додали до сього: 1) що для забезпечення прав меншостей мають служити „автономічні установи меншостей з характером публично-правним в обсязі установ загального самоврядування", але такої автономічної організації не признали національним більшостям, виходячи очевидно з заложення, що вони своїм національним розвитком будуть займатися в органах загального самоврядування, поруч полагоджування справ загальних, національно-байдужих. 2) Додали, що держава буде мати у відношенню до діяльности установ меншостей право контролі та „доповнювання на випадок потреби їхніх фінансових засобів". Щойно останні слова орієнтують нас докладніше, як редактори конституції розуміють становище автономічних установ нац. меншостей. З них показується, що ці установи всі свої потреби мають покривати з власних фондів, тобто з ухвалених собою податків чи оплат, а держава може — але не мусить — ці засоби на випадок потреби доповнювати. Згідно з цим, 110 арт. признає громадянам, приналежним до нац. меншостей, право закладати, наглядати і завідувати заведення, школи і т. д. „власним коштом". Що це значить? Більшість самоврядування воєвідства чи повіту свої потреби національні покриє з загальних доходів самоврядування, на які складає і меншість, а меншість на власні школи і т. д. має другий раз окремо платити, а в даному випадку не може домагатися субвенцій від власного повіту чи воєвідства, тільки просити цього „державу". Є це конструкція, яка ніяким чином не дасться оборонити. Може на неї згодилася би якась національна меншість, яка не мала би иншого способу вдержання власних шкіл і заведень, якась нечисленна група напливового населення, яка хоче собі десь оснувати заведення, якого їзза недостачі умов не творить держава. Одначе на таку конструкцію не згодиться меншість в области воєвідства чи повіту численніша, автохтонна, яка має почуття рівноправности на своїй землі. Проти такої конструкції підносять крик перше всього польські меншости на кресових землях" (самое главное! — Прим. Ред.).

Бобж. ставить питання:

„Як до цеї конструкції могли дійти редактори конституції? Чи сьогодня гомінка гіпноза постулятів держави національно одноцільної так на них вплинула, що уважали за можливе переведення її на кресах? Чи чужоплемінні більшости на кресах трактували як „меншости в польській державі" і в арт. 109 навмисне так висловилися, щоби їх як такі трактувати? А може вкінці числилися з тим, що кресові землі, а головно Червона Русь дістане окремий конституційний статут (так як дістав його Гор. Шлеськ), статут, який стоятиме не під, тільки поруч конституції, а в решті Річпосполитої після виключення Шлеська і Червоної Руси національні меншости не будуть відгравати більшої ролі?"

Б. кінчає свою статтю твердженням, що на основі 109. арт. польської конституції заповіджені в ньому закони про нац. меншости не дадуться уложити:

„На цій підставі не може повстати закон, який, заспокоюючи управнені домагання иншних національностей, звязав би їх з державою".

Та власть імущі в Польщі найшли собі поза конституцією засоби „звязування" інородців з державою. І „звязують" їх по всім зразкам своїх учителів вже пять років. А в конституції можна найти все, що хто хоче. З соймової трибуни і в чужій пресі реклямується її як „дуже ліберальну".

Можна їй робити і протилежну рекляму. Бо торкнені Бобжиньскі шви дають змогу інтерпретувати її так, як кому вгодно. Інородці знають тільки, що конституція є надрукована. І це тільки на ділі стверджує Бобжиньскі, зазначуючи, що він сам не знає, як інтерпретувати точки, що відносяться до нац. меншостей.

Наддніпрянська Україна.

М. Грушевський про свій поворот.

Київський „Більшовик" з 8. березня помістив інтерв'ю свого співробітника з проф. М. Грушевським, що находиться тепер у Київі.

Проф. Грушевський вернув до Київа на запрошення Всеукраїнської Академії Наук для обняття катедри української історії. В звязку з цим переносить він всю свою працю, звязану з українським Соціольогічним Інститутом з Відня до Київа. В Київі наміряє професор Грушевський вести дальше також свою працю над продовженням історії української літератури, якої перший том у трьох частинах вже надруковано в часі його побуту у Відні. Не покине він роботи біля закінчення своєї великої Історії України.

Велика частина еміграції одобрила вчинок професора. Одобрила той вчинок в першу чергу майже вся галицька еміграція без огляду на політичні переконання. До повороту завзивали проф. Грушевського листовно і громадяне Галичини та Волині, що проживають там на місцях.

Еміграція непокоїться, що українізація Радянської України розвивається за помало. Є й такі між емігрантами, що не вірять в щирість тої українізації та переконані, що вона так і покінчиться на самих деклярациях. Ці невдоволені групуються біля праського центру. На загал становище української еміграції після 14. березня дуже невідрадне і важке. Відноситься це

І жеруть... Без плати
І без ціни оддав-єси
Ворогам проклятим,
Покинув нас на сміх людям,
В наругу сусідам;
Покинув нас, яко в притчу
Нерозумним людям.
І кивають, сміючися,
На нас головами;
І всякий день перед нами —
Стид наш перед нами.
Окрадені, замучені,
В путах умираєм,
Чужим богам не молимось,
А тебе благаєм:
Поможи нам, ізбави нас
Вражої наруги".

Конфіската цього вірша являється наглядним доказом, що тенденцією і змаганням підчинених панам міністрам внутрішніх справ і справедливости є згнобити, розбити, взагалі знищити українську пресу, яка в тих важких часах сповнює свій обовязок оборони інтересів українського населення. Безоглядна конфіскаційна діяльність органів львівської цензури суперечить арт. 105 Конституції.

Супроти того підписані запитують панів міністрів:

1) Чи панам міністрам є відомий вище наведений факт?

2) Чи панове міністри схотять повчити підчинених собі урядників, що таке надужиття урядової влади не причинюється до зміцнення правовости?

3) Чи панове міністри схотять перевести слідство в тій справі, покарати винуватців, наказати тісно перестерігати основ Конституції та припинити безпідставне переслідування української преси?

Варшава, дня 18. березня 1924 р.

Підписи

перш за все до галицької еміграції.

Положення українського населення в Галичині та Волині є на думку проф. Грушевського рівнож дуже невідрадне. Українські високі школи переслідується. Влада не хотіла їх залегалізувати. Криються вони далі перед владою по ріжних закамарках. Середнє та нище шкільництво також в дуже важкому положенню. Помітна еміграція української молоді на Радянську Україну для студій і для праці.

Смерть Тусара.

В Берліні помер посол ЧСР. д-р Властиміль Тусар. Помер наглою смертю (на серцевий удар) в 47 р. життя. Покійний був по фаху журналістом. В 1911 р. вийшов з рамени соц. дем. партії до австрійського парляменту як посол з моравського округа. Разом з Немецом і Ванеком вів строго національну політику, визволюючись вплив впливів загального соціял-демократичного клюбу. У вересні 1918 р. виголосив він в австрійському парляменті замітну промову, в якій заявив, що для Чехів не може бути відвороту в їхній сепаратистичній політиці. „Я є гордий, сказав Тусар — що являюся державним зрадником". Після розвалу Австрії Покійник був уповноважненим чеського правительства у Відні для ведення переговорів з німецько-австрійським правительством. Опісля іменовано його чеським послом у Відні. Тут пробув до липня 1919 р., коли після упадку Крамаржа Масарик покликав його на пост премієра. Відтак обняв відповідальне становище посла ЧСР. в Беліні.

Покійник був беззастережним прихильником українського народу.

Це виявляв він нераз у своїм відношенню до української еміграці в ЧСР.

Курс грошей.

Львів, дня 24. березня 1924.

Нині від ранку тенденція значно знижкова, при великій подачі. Оборот оживлений.

Доляр ам.	9,250.000—9,300.000
Доляр канад.	8,700.000—8,800.000
Чеські корони	260.000—265.000
Леї	44.000—44.500
Фунти штерл.	39,500.000—40,500.000
Франц. франкй	425,000—440.000
Франк шв.	1,600.000—1,620.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000,000—000.000
Франк белы.	389.000—000,000
Гульдени голянд.	3,400.000—0,000,000
Ліри італ.	395.000—000,000
20 марок нім.	00,000.000—00,000.000
Золото	
20 кор.	40,000.000—41,000.000
20 франк.	38,000.000—38,500.000
10 рубл.	52,000.000—53,000.000
Срібло	
Кор. австр.	700.000—730.000
5 кор.	3,500.000—3,750.000
фльорени	1,750.000—1,800.000
рублі	2,750.000—2,800.000
копійки (за рубля)	1,300.000—1,400.000

Варшава 24. III. Доляри Зед. Де жа ги 9,350, 9,300, 9.350, 9,250, фр. франц. 000, 000, фр. зл. 1.800.

Чеки: Бельгія 410, 405. 407, 403. Голяндія 3,433,500, Льондон 40,150, 39.650, Новий Йорк як готівка. Париж 515, 508, 510, 506, Прага 271.500, 264.000, Швайцарія 1,615, 1606, 1,614, 1598, Відень 132,10, 131, Італія 404,500, 402.150, Франки зол. 1.870, бони зл. 1 350, 1420, 8 пр. поз. 15 м., Міліонівка 1,000.000, 950, поз. дол. 5,635, 5,640.

Ціріх 24. березня 1924. Голяндія 213,75, Новий-Йорк 579½, Льондон 24.87. Париж 31,10, Медіолян 24.75, Прага 16.79, Будапешт 0.0085 Букарешт 3,05. Бельград 7.10, Софія 4.09, Відень 0.0081½.

Збіжева біржа.

Львів, 24. березня 1924.

Біржа численно відвідувана, рух оживлений. Загальний оборот 270 тон. Трансакції в пшениці, житі, ячменю, вівсі, гречці, горосі, сіні, соломі й отрубах. Попит за пшеницею доброї якости і на загал подача достаточна. Зацікавлення барабонями для їди. Тенденція дещо звижкова. Настрій оживлений.

Пшениця краєва 66/67 з 1923 р. 36,000.000—39,000.000*, жито галицьке 65/69 з 1923 року 23,000.000—24,500.000*, жито галицьке 65/68 20,000.000—21,000.000, ячмінь гал. бров. 22,000.000—23.500.000* ячмінь гал. для пивоваріння 18,500.000—19,500.000. овес гал. 1923. року 21,000.000—23.000.000, горох полевий 36—42,000.000, гречка 25,500.000—26,500.000. отруби пшен. бров. 12,220.000, отруби житні бров. 10,340.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування.*) Ціни оціночні без трансакції.

До П. Т. Читачів „Діла".

Час девалюваці польської марки а в слід за нею ідуча доріжня минули. Ціни всіх майже товарів усталилися, а в останнім навіть часі ріжні фірми знизили ціни. Щоби могти конкурувати зі всіма тутешними фірмами в **відділі: панчіх, скарпеток, рукавичок і т. п. обняли ми заступство і головний склад кількох заграничних фабрик в тім купні і продаємо їх вироби по безконкуренційних цінах. На доказ, що товар наш мимо дешевости є першорядний.**

заявляємо отсим готовість звернути гроші до 14-ти днів за закуплений товар без яких небудь застережень. 1623 1—1

„ЛЮНА" МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ ДЛЯ ПАНЬ, ЛЬВІВ, Коперника 14.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Америка і Греція.

З Вашингтону повідомляють, що Зединені Держави Північної Америки відновили дипльоматичні зносини з Грецією. Президент Кулідж назначив американським послом в Атенах Ірвіна Льогліна.

Америка за розброєнням.

Американська палата репрезентантів приняла рішення про те, щоби звернутися до американського уряду з домаганням дати ініціятиву для скликання нової міжнародньої конференції в справі зроблення дальшого кроку на шляху морського розброювання.

Стріча Поанкаре і Макдонельда.

„Нью Иорк Геральд" повідомляє, що зараз по закінченню сесії французької палати послів наступить стріча французького й англійського премієрів. Стріча відбудеться в Парижі або в Льондоні. В межичасі послідує вимінa нот між Льондоном, Парижем та Брукселею, що носитиме підготовний характер для вирішення деяких спірних питань в часі самої стрічі. До цих питань належать забезпечення Франції, репарації, окупація Рури та допущення Німеччини до Союзу Народів.

Республиканський рух в Персії.

З Тегерану повідомляють, що протирепубликанські демонстранти вдерлися до палати послів в часі засідання, подерли республиканські прапори та кинулися на республиканських бесідників. В тому самому часі з усіх областей Персії напливали відомости про те, що всюди проголошено республику. Перський шах, що находиться тепер у Парижі, заявив кореспондентові „Дейлі Експрес", що правдоподібно не вернe до Персії. Про переворот в краю висловився шах з великим занепокоєнням.

Процес проти заговірників.

З Мюнхену повідомляють, що процес проти заговірників ца життя Кара закінчився. На лаві обвинуваченых засідало пять національних соціялістів. Головного обвинуваченого Зайдля засуджено на рік дому поправи і на пять лїт позбавлення всіх горожанських прав. Прочих обвинувачених звільнено від вини і кари.

Заборона вживати назви „Угорщина".

Чехословацький уряд видав загально обовязуючий розпорядок, силою якого забороняється уживати в урядових актах назви „Угорщина" і „угорський". В урядових зносинах обовязують єдино назви „Мадярщина" і „мадярський".

Припинення голяндсько-російських переговорів.

Голяндсько-російські переговори, що велися в Берліні припинено. Причина перерви лежить в тім, що большевицькі делегати перед розпочаттям переговорів вимагали беззастережного визнання „де юре" СРСР. Голяндські представники не мали на це ніяких уповноважень і не могли на домагання большевицьких делегатів згодитися. Через це й припинено переговори.

Права турецького жіноцтва.

„Чікаго Трібюн" подає звістку з Константинополя, що т. зв. народні збори в Ангорі признали турецьким жінкам політичні права голосування. Ще сміливійший закон мають завести незабаром у справі свобідної продажі алькоголю і державної контролі над фабрикою спірту.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Сов-рум. переговори у Відні.

В суботу прибула до Відня совітська делегація для переговорів із Румунією. Стрічу між обома сторонами заініціював австрійський міністер заграничних справ д-р Грінбергер.

Кухарські перед судом?

Польський сойм на засіданні 3. квітня порішить справу поставлення б. мін. Кухарского перед судом. Група Бриля заявилася за внесенням пос. Морачевского. Становище Хіено-Пяста ще не знане. Пястівці мабуть не являться на засіданні.

Льорд Сесіль в Парижі.

Льорд Сесіль виїхав до Парижа з спеціяльними повновластями анг. правительства. Має пояснити, на скільки Англія може посунути свої уступки в користь військ, гарантій для Франції.

Димісія югославянського кабінету.

До скупштіни прибуло 15 послів партії Радіча і зложили присягу. Їх прихід зробив велике враження. Дискусію над буджетом перервано. Пасіч заразже явився у короля і зголосив свою димісію. Рівночасно повідомив президента скупштіни, про димісію кабінету. Опозиція прийняла цю вістку іронічними окликами: Хай живе Пасіч! Скупштіна відложена до часу утворення нового правительства.

Тайний чесько-польський договір?

Ч. К. Б. прислало бюрові Вольфа комунікат, що вістка про тайний договір між Чехословаччиною й Польщею є неправдива.

Пасіч знову премієром?

Король знову поручив Пасічеві утворення нового кабінету. Новий кабінет буде кабінетом праці, опреться на коаліцію. Пасіч запросив голову опозиції на конференцію.

Грец'я республикою?

25. н. м., після проголошення грецької республики, регент зложить свій уряд. Опісля виберуть тимч. губернатора Греції.

Справа міжнар. розброєння.

Совіти у відповідь Союзові Народів на проект міжнар. розброєнь, відповіли, що є за негайним скликанням міжнар. конференції, яка перевела би розброєння в усіх державах. Вона усталила би сухопутні і морські сили відповідно до величини краю, числа населення, висоти доходів. Відповідь гостро критикує поступування С. Народів.

Сов.-англ. переговори.

В склад совітської делегації для переговорів із Англією входять Раковський, Літвінов, Шейнман і богато знавців. Совіти порушать також справу Бесарабії і запротестують проти згоди на анексію Бесарабії без запитання совітів.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі еквекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

НОВИНКИ.

— **80-ліття народин о. мітрата Ол. Бачинського.** Дня 24. березня скінчив 80 рік життя о. мітрат Олександер Лешкович-Бачинський, який своєю працею на громадянській ниві й для української гр.-кат. церкви спонукує усіх громадян звернутись до Нього з цієї нагоди зі щирими бажаннями. З важнійших дат Його життя треба згадати десятилітній період Його ректорства гр.-кат. Духовної Семинарії у Львові; тоді-то, головно завдяки Його великій енергії й ініціятивї, вибудовано власний будинок Семинарії. В 1893 р. о. Олександер Лешкович-Бачинський стає крилошанином Митрополичої Капітули, а з 1909 р. генеральним вікарієм львівської дієцезії. Старенький Ювілят стрічає свою 80-ліття радісно найкращим здоровлям, якого бажаємо Йому ще на довгі роки.

— **Весна!** Цим разом прийшла вона таки дійсно, — прийшла вона, вона сама, а не її пустотливі вістуни, що стільки разів заповідали її прихід і обманули нас. Трохи розгукана, у трохи недоладній суконці, з розчімханою косою, на якій перлами іскряться великі краплини дощу. Але з широким безтурботним сміхом на повних, свіжих, пухких устах, з очима, з яких б'є щастя-радість і жагуче бажання життя. І від полиску її розсміяних очей теплом повіяло. Над скованими кригою ріками, над завіяними снігом шляхами, на зморожениими ховзкими вулицями й над голими шпилями високих стовбурів дерев на крилах несеться теплий легіт, спішить і тільки одно слово шепоче: „весна-весна"... і від цього магічного слова все здрігається, заколихується, — рушає, пливе, — — живе. В мертвечині зродилося жагуче бажання життя...

— **Тиждень українського театру.** Свято 60-тітнього ювілею українського театру у Східній Галичині, яке має стати могутньою акцією для санації нинішнього жахливого положення, в яке попав наш театр, — розпічнеться у Львові дня 6. квітня ц. р. о 12. годині в полудне Оперовим Ранком (велика саля Музичного Інституту ім. М. Лисенка), в програму якого входять виступи найкращих сил нашого співочого й музичного світа.

— (*м. г.*) **Портрет-памятник Дмитра Вітовського.** В неділю, дня 23. ц. м. передано в опіку українського громадянства портрет-памятник полк. УГА. і державн. секретаря ЗУНР. для військових справ пок. Дмитра Вітовського. Свято передачі зібрало гурт чільних представників українського громадянства, які мали нагоду порадувати око красою одного з найновіших творів кисти проф. Петра Холодного, що уже цілим рядом картин звязав своє назвисько з мистецькою культурою Галицької України. Хто з присутніх на святі знав пок. Д. Вітовського, старався в першу чергу відсвіжити в памяті черти трагічно погибшого полковника і порівнати їх з тим, що дав у своїй картині Холодний, який пок. Вітовського не знав і для портрета користувався тільки світлинами і вказівками знайомих. Загально чулося вислови, що портрет вдаряюче подібий, тільки декому здалося обличя надто молодим а декому знов рисунок і уклад постаті мало монументальним. Не входячи в полеміку з того рода увагами, скажемо на цьому місці, що новий твір проф. Холодного являється неоспоримо цінним вкладом в нашу культуру як під мистецьким, так і ідеольогічним поглядом. Полковник Вітовський представлений на портреті в увесь ріст — лицем до глядача; безпосередно позад його голови лопоче на вітрі стрілецький прапор. З права кілька крісів в кізлі, тека на порожньому „фершлягу" і перевязочний пункт. А ген на обрію чи не розстрільна, що йде з бравурою до наступу. З ліва доносять амуніцію до розстрільної. І поворот полковника до глядача і уклад вичислених аксесорій, говорять про те, що портретований має тільки посередній звязок з акцією, яка проходить на тлі картини. Він військовий секретар і ідеольог оружної боротьби. З цього боку можна признати композицію проф. Холодного вповні вдачною. Рука в руку з ідеольогічним заложенням композиції йдуть її малярські вальори, при чому вся вага експресії концентрується в стилізованому рисунку прапора, який своїм неспокійним, рванним лопотом, наповнює цю картину шумом боротьби й нерівного змагання.

— **У сні задусила дитину.** В селі Стримба, пов. Надвірна, багато говорять про трагічний випадок у молодої селянки Марії Луців, що в сні задусила свою двомісячну дитину—синка. Кормлячим його ве-

чером у ліжку, була настільки втомлена пілоденною працею, що заснула не перекладши дитини до колиски поруч. Нав ранком з жахом побачила мати коло себе трупа немовляти. Про зумисне вбийство не може бути мови, бо Марія Луців жила з молодим чоловіком у великій згоді й по-над уже любила свою єдину дитину.

— **Робітнича доля.** В Іспасі під Коломиєю згинув трагічною смертю молодий 19-літний робітник Василь Стиплюк; закладаючи в машині трансмісійний пояс, дістався під колесо, яке розбило його на шматки. До судової відповідальности потягнула влада власника млина, Кеслера, який занедбував усяку забезпеку своїх робітників.

— **Ідилічні відносини на „пресах".** Здається, що треба буде завести постійний газетний відділ під повищим наголовком. З усіх сторін краю напливають вістки, що кількість крадіжей й бандитських нападів щораз змагається, так, що спокійні мешканці не є певні свого майна не то в ночі, а білий день. Ось напр. останній „Курєр Станислав." повідомляє про сміливі крадіжі й розбійничі наскоки у таких тихих місцевостях, як Стрий, Турка й Жидачів. У Турці на протязі місяця гинули барани зі стаєнь, а з помешкань годинники, білизна, вбрання, обува—що було варті-шого. Тільки на днях зловили справників тих крадіжей, Анджея Лончевського і його двох спільників. — Під Жидачовом напали два хардизники на Марію Левицьку, що їхала з ярмарки, стероризували візника а її саму набили й обібрали їй усі речі. — У Стрию-ж грабіжники розбили крамницю Хани Прайс; зловлений бломвик показався справником багато непокараних злочинів. Головна увага поліції й усіх инших органів забезпеки звернена на „політично-підозрілих", а тимчасом злодії й розбійники підносять щораз вище свою голову.

— **Загребський „Обзор"** пише про систематичні конфіскати „Діла", головчож про конфіскату зреферованих нами заміток „Обзора" про трагічну смерть Ю. Бесарабової. Кінчить словами: „Хай знає польська цензура, що вся хорватська, словінська й одна часть сербської преси є по стороні справедливої боротьби Українців за волю".

— **Недуга Стіннеса.** Німецький фінансовий потентат, один з найбільших промисловців, а заразом визначний націоналістичний політик — Гуго Стіннес поважно захворів на жовчеве каміння. Цими днями він перейшов операцію.

— **Єдино доцільна відповідь.** Як відповідь на допис „Слова Польского" з д. 12 ц. р. (про святкування памяти Бесарабової через подат. урядовців в Дрогобичі) складають члени касина 70,000.000 мп. на будову Р. Ш. в Дрогобичі.

— **В справі закупна насіння конюшини** комунікує Краєве Тов. „Сільський Господар" у Львові слідуюче. В насінній торговлі появилася угорська і італійська конюшина (черв'як конюшина — Trifolium pratense). Угорська конюшина, а саме західно-угорська, семигородська, а головно конюшйна з угорської низькорівні не видержують в нас зими. Рівнож і італійські (як льомбардійська, венецька а навіть піємонтська) вимерзають, а крім сього підпадають легко грибковим заразам. Звертаємо увагу Вп. Господарів, шоби конюшини повисше наведеного походження не купували і не виставляли себе на страти. Надто звертаємо увагу на те, що краєві конюшини треба купувати лише за гарантією чистоти насіння, свобідного від канянки (перстенця) і гарантією сили кільчення або за гарантією ужиткової його вартости. Гарантію таку дає в нас Краєвий Союз господарських Спілок „Сільський Господар" у Львові, вул. Зіморовича ч. 20 який на власній машині „Кускута" системи Ребера перечищує конюшину відбираючи з неї канянку і всі инші зерна та хопти. Краєве Товариство господарське „Сільський Господар" у Львові. *М. Луцький* в. р., інж. *Ю. Павликовський*, інсп. рільн. в. р.

Повідомляємо Вп. Членів

нашої кооперативи, що від 24. III. до 2. IV. 1924. включно будемо видавати членський приділовий цукор.

Члени одержують по 5 кг. цукру в ціні по 2,000.000 Мп. за 1 кг.

1625 **Склад „Народної Торговлі".**

Ароґанція еміґраційного аґента.

Як поводиться аґент лінії Cunard?

З французької пристані Шербур одержали ми під датою 12. ц. м. отсей лист:

Багато наших селян еміґрує тепер до Канади. Скільки трудів, незгід, безсонних ночей вони знесуть, знають лише ті, що переїхали з Коломиї або з Тернополя через Львів, дальше транспортами через Варшаву, Познань, Збоншин на Берлін, опісля через Голяндію, Бельгію на Париж, а звідсіль до пристані Шербург в пів. Франції. Коли до цього всього додати ще терпіння моральної натури, то не один еміґрант проклинав сю годину, в якій захотілось йому еміґрувати.

Дня 6. березня 1924 р. переїжджав до Канади і Ню-Йорку транспорт переважно українських еміґрантів. З Познаня через Німеччину, Голяндію, Бельгію і Францію супровожав їх аґент товариства Cunard іменем Меламет (Жид). Його поведення з еміґрантами було низче критики, — арроганція, лайка, ординарні слова і т. ин.

В Збоншині (на границі Польші) „заладував" еміґрантів так, що не то сидіти, але стояти не було місця. На прохання священика (що їхав також в тім транспорті), щоби відчинив одно вільне купе, яке згаданий аґент оставив виключно для свого ужитку, викрикував він „мелчеть" (мовчати) і грозив незадоволеним з недостачі місця, що заверне їх назад до Варшави. І справді позачиняв двері і не хотів пускати навіть до переповнених сепараток. Аж німецькі кондуктори вияснили цьому аґентові, що не годиться так поступати з еміґрантами і відчинили порожне купе, яке цей аґент зарезервував собі. Годиться додати, що любить він залицятися до жінок, особливо молодих. Се лише маленький приклад. Можна уявити собі, як він поводився з селянами.

Підписані домагаються категорично: товариство Cunard для добра українських і взагалі еміґрантів як найскорше усуне аґента Меламета. Се зробить також в оборони слави товариства Cunard, яке уважається одним з кращих тов. для еміґрантів. Годиться ще поставити вимогу, щоби товариство Cunard видавало інформаційні друки в українській мові і щоби аґенти цею мовою інформували еміґрантів. У всякій мові (жеській, болгарській, жидівській і т. д.) є інформації, а по українськи ні сліду. Кождий Українець нехай домагається таблиць у своїй мові, а поведення подібних як Меламет аґентів нехай публично напятнує.

З поважанням

о. Дмитро Сенета, Василь Іваній-чук, Józefa Leśniak, Irena Irumska, Новосад Андрух, Стефан Демид, Федор Івасюк, Федор Кобринець, Юстина Гудз, Микола Тріщук, Микола Жінчишин, Софрон Кардащук, Michał Stec, Sura Schneider, Jan Anuszkiewicz.

Дописи.

В Борині турчавського повіту, відіграли 9. і 16. ц. м. члени аматорського кружка при численно зібраній публиці драму Тогобочного в 5-ти діях під заг. „Жидівка вихрестка". Головні ролі приняли на себе аматори-артисти панство Утриски з Турки і п. Стефанія Фрайова з Рокітна на Волині і завдяки прегарній їх грі та режисерії п. Александра Утриска здобули виставам великий успіх. Добре грали не тільки названі, але й усі инші члени кружка, а між ними панство Жилаві, місцеві учителі. Згадати треба рівнож про гру учительки Рудавської з Висоцка нижного та п. Нусі Когутівної з Новиці, а понадто неоцінені старання коло влаштування представлення зі сторони п. Володимира Лозинського і панства Жилавих. Першого дня відбулося представлення під фірмою читальні „Просвіти" в Борині, а другий раз під фірмою філії „Просвіти" в Турці. Другим разом по представленню відбувся святочний комерс. Дохід з тих представлень призначено на добродійні цілі.

Присутний.

✝ Посмертні згадки.

Олександра Марта Весоловська, донька бл. п. о. Омеляна і Зеновії Весоловських, учителька в Грушці пов. Товмач, померла 2. II. 1924. В. Її П. 1622 а) 1-1

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Репертуар українського театру під дир. Івана Могутяна.

Золочів — сала Українського Касина.
Середа 26. III. Вистав п. Гаєка „ГАЛЬКА".
Четвер 27. III. „ДАННА МАРА".
Пятниця 28. III. „МІРЕЛЕ ЕФРОС".
Збараж — сала Сокола.
Субота 29. III. „ЦАРЕВИЧ".
Неділя 30. III. „МОЛОДІСТЬ".
Озірна.
Субота 29. III. „БОГ ПІМСТИ".
Неділя 30. III. „ЧОРНОМОРЦІ". 1—5

Ширші сходини Гуртка Інтернаціональної Жіночої Ліги Мира і Свободи, відбудуться 26. марта 1924 р. в домівці Т-ва „Бесіда", Рутовського 22, (Народний Дім) о год. 5-ій пополудне. На порядку дня реорганізація Секції. — Видія. 1—2

Канцелярія Українського Університету у Львові, повідомляє, що вписи на літний піврік починаються дня 1. квітня ц. р. а кінчаться з днем 15. квітня. Університетські заняття починаються з днем 5. травня ц. р. Висота вписової оплати така сама, як у зимовому півроці.

Дрібні оголошення.

ХТО з повернувших з полону з Москви знає, що сталось з сотником Сидором Ярославичом буде ласкавий дозвести о. Іванови Ярославичеви в Райських п. Волковичі. Закордонні часописі просяться о. с. 1618 1—2

НОТИ до співу й на оркестру, мішані й мужеські хори, висилає: Музична Накладня „ТОРБАН", Львів, вул. Осолінських 6. 1624 1—10

САДІВНИКИ! Винаймаю 3 торговий сад у Львові. С. Шах, Ринок 10. II. „Просвіта". 1617 1—3

ПОТРІБНО зараз хлопця до ратки на механіка. Юліян Ломага, майстерня для направи машин до писання, Львів, Сенкевича 8. 1616 1-3

НА ЦІЛКОВИТЕ построєння — різьба і малюнки — нового іконостасу для парох. церкви в Залужу (висота 8 м. шир. 6 м.) пожадані — оферти артистів до кінця березня с. р. Українців. Пляни і рисунок вже готові. — Уряд парохії Залуж п. Iосо к. Сянока. 1552 1-2

УЧИТЕЛЬКА шукає особи інтелігентної, совісної до ведення домашної господарки. А. Б. Poste restante Рожиттів. 3620 1—3

ЩЕНЯТА віячурі, чистої раси 40 міл. за пару до набуття у о. Завня, Гряда п. Куликів. 1607 2—2

КИЛИМІВ виучую в 2-ох місяцях цілковито. Зголошення між 3—5 год., вул Виспянського 24, партер на право (біля костела св. Антонія). 1592 4-4

ОГОЛОШЕННЯ.

ВСІ ВЖЕ ПЕРЕКОНАЛИСЯ
що мило з фабричною маркою
„РИБКА" і „СОНЦЕ"
виробляване Т-вом Зєдинених Фабрикантів Мила Дзюбас, Фішель і С-ка в Ченстохові, існуюча від 1878 р. **є нинїліпше і знане зі своєї чистоти і доброти**
Жадайте всюди! Жадайте всюди!
Виключне заступництво на Галичину
А. И. ЛЕВІНЬСКІ і Сиа
Кракїв, вул. Старовисляна ч. 28.
1616 1—?

Подяка.

Підписані за Управу б. Щипюрнської Спілки Воєнних Інвалідів Військ У. Н. Р. складають цею дорогою іменем Інвалідів інтернованих в таборах Щепюрно і Калиш щиросердечну подяку Тов-у „Українська Жіноча Громада" в Ню Йорку за видатну жертву у висоті 100 амер. долярів. Квоту цю зужитковано як слідує: Сплата довгу Спілки дол. 14, шевське приладдя д. 19, поліпшення харчів для старших віком стрільців і старшин та сухітників д. 23, на молоко для недужих у таборовому шпиталі та дітям інвалідів д. 7, позбавленому харчевого пайку інвалідови Скулко дол. 2, студентам і учням таборової гімназії д. 3, один ортопедичний бандаж дол. 10, реґулярація службовцям кооперативи за один рік дол. 9, особисті підмоги двом інвалідам дол. 3, на адміністраційні видатки зарезервовано дол. 2, на закупно найконечнійшого слюсарського приладдя дол. 7.

Калиш, у лютім 1924 р.

ЗА УПРАВУ б. Ш. С. 3—1.

Сушко Христина сан. поручник, *Тарас Сергій*, підполковник, *Бобирів М. Бойко Ол., Ковальський Вяч.*

Подяка.

Отсею дорогою складаємо щиру подяку Вуйкам Вп. П. Лисим з Грушки за батьківську опіку для нашої покійної сестри бл. п. А. М. Весоловської за її життя як і в послідних хвилях її. Рівнож дякуємо Всч. О. Е. Тесли, парохови з Королівки за останні прислуги та участь в похороні, також Всч. о. Яворському, парохови з Пужник а Всч. о. З. Кисілевському з Гриновець і Вп. п. Ровенкови управителеви школи в Грушці за зворушуючі прощальні слова, вкінці дякуємо всім Господарям і Громадянам, що своєю участю звеличали сумний обряд похоронний.

Роман і Зенко Весоловські брати, *Маруся Весоловська* братова, *Галя Бардахівська* сестра, *о. Андрій Бардахівський* шваґер.

1622 1—1

Ширіть наш часопис!

ПАНОВЕ! Найстараннійше і найдешевше виконує перерібки мужеських капелюхів лише одинока в краю фабрика капелюхів **Рудольфа Найвельта**, вул. Бальнова 3. Склади пл. Марійська 8, вул. Кам'янобрідська 25 і Городецька 72. 1610 1-2

ДЯКУЄМО

Всечеснійшим Отцям, що приняли висланий їм „**Проповіди на свята цілого року**" о. Юрія Кміта та зволили вирівнати в найблизшости належитість за книжку.

Ласкаво проситься

Всіх Тих, які в части або — мимо прийняття книжки ще перед двома місяцями — досі цілком не заплатили за неї, як найскорше надіслати належну нам квоту і не наражувати нас на непотрібні, тепер висилки, видатки переписки.

1621 **„ВІДБУДОВА"** 1—1
Спілка з обм. порукою.
ЛЬВІВ, вул. Словацкого ч. 14.

Надзвичайні Загальні Збори

Тов-а „Союз Українок" у Львові

відбудуться на підставі § 23. статута дня 6. квітня ц. р. о год. 9. рано в салі „Бесіди" (Рутовського ч. 22). На дневнім порядку:

1. Відкриття зборів.
2. Вибір Президії.
3. Справа зміни статута.
4. Реферати: а) організація товариства; б) діяльність жіночих організацій на селі; в) жінка і кооперація; г) жінка і виховання; д) правне становище жінки.
5. Внесення і евентуалія.

За Головний Виділ „Союза Українок":
Конст. Малицька голова. *Софія Федаківна* секретарка.
1602 2—2

„ДИНАМО" конц. Підприємство-Електротехнічне. **Технічно-торговельне бюро ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 16. Уряджує Електричні Централі:** для міст, горалень фабрик, млинів, тартаків і т. п. з власними машинами. **Інсталяція** електричного світла, моторів і телєфонів. — **Спеціяльний електро-механічний відділ:** для направи всіляких машин і електричних апаратів. Роздільні таблиці. — **СТАЛА ВИСТАВА МАШИН:** Динамо-машини, електричні мотори, льокомобілі, сильники ссучо-газові, бензинові, рольні аґрегати. — Оброблярки до заліза, металїв і дерева. Комплетні урядження для млинів, горалень, тартаків і промислових заведень. Ціни конкуренційні. Кошториси і технічна порада. 1538 5—20

Жадайте Піщковського мило
„ВЕНУС", „ЛЄВЕК" і товщу ТОВОТТЕ
Предств. „РОДОГАН" Львів, Оссолінських 6.
Тел. 13—20 Міродатним фірмам догідні услівя. Тел. 13—20
1524 а) 4—15

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 68 (10.161). Львів, четвер 27. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Роля Англії між Союзниками.

Хто стежить за розвитком подій у західній Европі, подій звязаних з наслідками Версайського договору і з взаєминами т. зв. Антанти, цей мусів звернути увагу, що найважче вдати собі справу зі становища Англії. Англія, скінчивши війну, хотіла від першої хвилини почати новий напрям у політиці, перечеркнувши всі гріхи, промахи і недостачі війни; хотіла яко мога забути про них і чим швидше рахуватись з новими умовинами, політичними, суспільними та економічними. Вона навіть не стояла твердо на становищі оборони Версайського договору, у тому розумінню, щоби одержати від переможених держав негайно всі відшкодування, накладені на них суворим миром. Англія хутко доглянула, що Версайський мир був складений досить необережно, під великим впливом паризької атмосфери, в якій Французи не легко могли забути про свої рани. У такій атмосфері чималу роль грала потреба накладення на Німеччину такої кари, яка могла би бодай у частині задовольнити почування „реванжу", а може й помсти. Економічні підстави нової Европи знехтовано; мало хто з творців Версайського миру передбачував їх вагу у порівнанню з політичними домаганнями.

Ось чому Англії як найбільше тверезій з воюючих держав, з найкращим хистом розуміння нових умовин дійсности, Англії довелось грати ролю посередника між переможцями та переможеними. Англія була приневолена поставитись негативно до надто палкої політики Франції, коли вона зайняла територію Рури та Надренії з метою присилування Німеччини сплатити свої воєнні довги. Англія не стояла вповні на боці Німеччини. Її посередне, помірковане становище, на якому вона вказувала на похибки сліпої політики своєї союзниці, Франції, і на такі самі необачні відрухи Німеччини, настроювали до неї ворожо вряди-годи одну державу і другу. А одночасно і тут і там повторялись щораз частійше голоси про симпатії Англії „для справедливих домагань нашого народу". Такі голоси чути було кожним разом у Парижі або Берліні, коли англійський уряд підкреслив з більшою силою потребу вислухання „законних прав" Німеччини або Франції.

Та з другого боку Англія була надто горда і надто практична, щоби вмішуватись безпосередно, наскрізь активно, в боротьбу між Францією та Німеччиною, яка почалась трійм фальною окупацією території, а скінчилась економічним оезладдям. Англія воліє почекати, щоби Франція переконалась сама про свою похибку. Цим самим Франція ослабла і стала уважнійше прислухуватись до осторог Англії. Як висловився свіжо один з англійських дипльоматів: принціпи, якими керлується Англія у закордонній політиці це етика чесного діловика (бізнесмена) у найкращім та найвищім розумінню цього слова; Англія грає не з отвертими картами, але не ошукує в грі і додержує те, що обіцює. Вона вибачила Німеччині всі провини і боронить погляду, що Німеччина повинна ввійти до Союзу Народів. Але симпатії для німецького народу не покриваються зі симпатіями для його уряду. Німецький уряд зробив негарного збитка Англії в Генуї своїм таємним порозумінням зі совітським урядом і дуже нечемно поставився до пропозицій Мекдонельда в справі військової контролі німецької збройної сили.

Найкращим доказом невтральности та рішучости Англії у франко-німецькій ворожнечі є її становище в т. зв. комітеті знавців міжнародньої репараційної комісії. Англія настоює на далі, як і ранійше, на допомозі Німеччині для її економічної відбудови, яка є необхідна для загального добробуту Европи. З усім тим, англійський уряд не має наміру впливати на внутрішні справи Німеччини, як цього бажала би Франція. Англійці порозуміються з кожним німецьким урядом, який своєю діяльністю складе доказ, що він стоїть на грунті реальних інтересів держави, несуперечних з живучими інтересами сусідних держав.

Дружба Англії з Францією є дружбою, так сказати, з офіціяльних обовязків. Цю дружбу можна би краще назвати симпатією для домагань Франції, щоби забезпечити себе перед новою війною з боку Німеччини. Співробітництво з Францією може стати для Англії запорукою утревалення европейської мирової рівноваги. В інтересі Англії лежить господарський добробут Франції і її політична рівновага. В Англії не вірять в імперіялістичні змагання Франції і глядять на деякі надто палкі прояви її політики як на острах перед можливим наступом на неї. Роля Англії як посередниці для витворення мирової атмосфери є преважка з огляду на деякі неприєднані риси двох ріжних культур і двох суперечних державних інтересів: Франції та Німеччини.

Останній проект англійського уряду щодо погодження цих двох держав є дуже оригінальний і хто зна, чи не актуальний. Між Францією і Німеччиною мала би простягатись невтральна територія під охороною Ліги Народів. А що Англія є найсильнійшим членом Ліги Народів, то її роля була би чимала в переведенню цієї охорони.

Для кооператив відповідний опуст!
ВАЙДЛЕР і ЛЕВЕН
СТАНИСЛАВІВ, площа Міцкевича 14, торговля, галянтерійних, новимберських, трикотових товарів, панчіх, тоалетних мил, паперів, приладів до писання як також великий вибір всякого рода ниток і кравецьких приладів.
Адр. тел. Вайдлер-Левен, Станиславів.
1611 2—15

Жидівська республика на Україні.

Голос з наддніпрянських еміграційних кол*).

В останні часи телєграфні агенства та ріжні часописи принесли українській суспільности інформації про новий большевицький помисл, а власне про бажання утворити на півдні України якусь „Жидівську Радянську Республику". До цієї республики на основі жидівського проєкту, навіть вже затвердженого радянським урядом мала би ввійти вся наша південна територія над Чорним Морем, себто шматок України Херсонщина з головним українським портом на Чорному Морі — Одесою, потім південна частина Катеринославщини, вся Таврія і т. д. Словом в склад цієї республики має увійти найкращий хлібний район зі всіми портами на Чорному Морі.

До ріжних „експериментів" ми вже давно привикли і заздалегідь вже всі знаємо, що з них ніколи нічого путнього не виходило і не вийде. І коли навіть такий експеримент міг виникнути в головах кількох Жидів-комуністів то це також нас не дивує, але знаємо, що це викликало заінтересування в ширших жидівських колах на Заході і навіть в Берліні для переведення цієї справи зорганізовано комітет. Над цим проєктом мають бути переведені ріжні наради та відбутися зїзди жидівства. Отце останне нас дуже дивує.

Всі дуже добре знають, як сильно був поширений між жидівством клич за Палестину, що викликав до життя повстання найсильнійшої тепер сіоністської партії. Цей клич, а зглядно сіоністи вистріли всюди симпатії і навіть підтримку у таких держав, як Англія, Зєдинані Держави Америки то-що. І в кінці кінців давня мрія жидівства здійснювалась, — їм віддано Палестину, в якій малося утворити жидівську державу.

Та досі з цих заходів не велика користь. Спротив Арабів не дає змоги Жидам розвинути ширшу кольонізаційну діяльність.

Новий помисл створити жидівську радянську республику має дві вихідні точки. Перша з них — це намагання Росії відмежувати Україну від моря та цупко пригорнути до своїх матірних грудей. Одначе важко підозрівати нинішніх правителів Росії, щоби вони зовсім поважно і реально трактували цей плян, хоч Жиди становлять русифікаторський авангард на Україні. Другою вихідною точкою є бажання при допомозі цього нереального проєкту добути гроші від світового жидівства. Революція є дуже коштовним підприємством. На початку революції кинуто клич: „грабуй награблене"! Клич був удатний, успіх величавий, але вислід пожалування гідний. Опісля на чергу прийшли церковні маєтки, одначе небавом і їх не стало. „Развйорстки" і „продналоги" з часом теж мусіли перевестися через невдоволення селянства. „Смичка" міста з селом теж поступає дуже пичяво і не ворожить великих успіхів. А гроші кінче потрібні, а найбільше у західноевропейських та американських Жидів-капіталістів. Дотеперішні спроби большевиків притягнути жидівський капітал не повелися. Тому треба було придумати щось нове, імпозантне, разячо - вдаряюче, треба було виставити міцну вудочку, щоби зловити золоту рибку. І придумали нову Палестину на Україні. Мовляв — „какая разніца, чем ріскуєм, валяй Лейба Абрамовіч весь Юг і даже с прістанямі; всьо равно нічево не палучат, ліш би деньгі дастать". Видумка нічого собі, та вона може дуже боляче відбитися на жидівстві.

Всі добре знають про велике поширення серед населення Союзу Радянських Републик антисемітизму, який зростає „не по дням, а по годинам". Найбільше причинилася до поширення антисемітизму компартія. Вона весь час старалася популяризувати своїх діячів, вивішувала на кожному місці їх портрети, вона кричала про їх діяльність на кожному кроці. І тепер в найглухійшій сільській закутині знають: Леніна, Троцького, Раковського, Зіновєва, Каменєва, Радека і ин. Знають, що лише один Ленін був, як селяне кажуть, „православний і русский", а решта все Жиди. А з того висновок: всю біду з „комуною" принесли Жиди, але коли там був Ленін, то його сяк-так терпіли, а тепер після його смерти ми почули дуже цікаві новинки. На північному Заході України почались повстання і погроми. Селянство кинуло клич: „Ленін вмер, треба всім православним рятувати від Жидів комуну". Але деж ті Жиди? Чомусь найшвидче їх найшли в ріжних „чека", „Ревкомах", „Паркомах" то-що, отже бий їх! Комуністи лише при помочі більших військових відділів ледве це зліквідували. Це на провінції, а ще краще воно виглядало в столицях.

При першій вістці про смерть Ле-

*) Містимо цю статтю в нашому органі, хоч в багатьох місцях не погоджуємося з її змістом. — Ред.

Пр. 290/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 60 з дня 18. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Після трагічної події" в уступах а) вступ до слів: бажаної цілі, влучно б) дальше уступи між словами: Бесарабової яка а: покінчила в) статейки а: І так. віденська д) статі а: Одночасно е) огрішків а: Век Нови 2) „Ревізори". в уступах між словами а) громадки а: Польські публіцисти б) на Сибірі а: кинув добрий в) відходять а: Але не маєте. д) Списувати а: станете 3) „Похід проти українського шкільництва" уступ від слів: Ось якими способами до кінця артикулу 4) „Преса" в уступах між словами: а) справах а: Бож перенощення б) держави а: Так нас вигнали 5) в рубриці „Дописи". в устулах між словами: Комарно а: Перед війною б) Комарні а: Письмом і в уступі від слів: Так сповняють до кінця артикулу містить в собі єство ад 1) виступу з § 300 з. к., ад 2) 3) 4) злочину з § 65 а) зак. к ад 5) виступу з § 302. зак. кар. узнав доконану в дни 17. марта 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив звищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000,000 Мп. — Львів. дня 20. марта 1924.

(Підпис нечитний.)

ніна в Петрограді на б. Олександрівській площі біля Миколаївського двірця зібрався великий натовп народу. Большевики — як це у них завше водиться — зараз давай сипати промови. І один з таких промовців необережно зазначив, що — мовляв — „серед всіх видатних діячів комунізму був один русский і той помер". Потрібно було лише зашаркати сірник, а все вже було готове і натовп негайно повернув з площі до міста і зробив там страшний жидівський погром і т. д.

Знаємо теж, що коли прийшло до вибору на місце Леніна заступника і коли на цю посаду кандидували такі „столпи революції" як Зіновєв, Троцький і Каменєв, то їх не вибрано лише тому, що боялись поширення антисемітизму, який міг би загрожувати існуванню Радвлади. Тай самі лідери комунізму при нагоді публично нераз стараються нагодувати своїм товаришам-Жидам про їх семітське походження. Подібний випадок був в нашій присутности в 1921 році на Всеукраїнському зїзді Рад в Харкові, коли на большевицькій фракції Раковський поставив був справу про обмеження прав У. Р. С. Р. на користь Р. С. Ф. С. Р. Проти цього були Українці на чолі з Шумським. Велася велика боротьба і вкінці Раковський покористувався демагогією і назвав Шумського „петлюрівцем". Останній, довго не думаючи, почав кричати: „Хто, румунський Жид і поміщик буде мене, українського пролетара, так називати" і т. д. Ясно, що за це Шумському не поздоровилось би, але він мав підтримку з боку численної вже тоді української групи і якось вискочив. Потім велика еміграція Жидів з С. Р. С. Р. вказує на те, що під Компартією їм не здорово живеться й напевно надалі це не має даних до зміни.

Все це та ще багато инших конкретних фактів вказують на те, що утворення якоїсь „Жидівської Республики" є повним абсурдом, тим більше на Україні. Це лише буде ще одним і то дуже поважним атутом в руках антибольшевицьких елементів. Боїмося лише, щоби одна вістка про це не відбилася страшним відгуком по всій Україні. Бо чорна сотня безперечно це використає і буде штовхати наші схвильовані маси до заколоту та погромів. А що українські селяне не пустять нікого на свої землі, то найкращим прикладом цьому може послужити відкинення в 20, 21 році московського елементу, якій хотіли переселити на наш південь.

Якщо Жиди-комуністи та влада С. Р. С. Р. серйозно думає про створення Жидівської Радянської Республики на території С. Р. С. Р., то вже краще вернути до першого проекту і заснувати жидівську республику біля Гомеля. Тоді можна бути певним, що український народ нічого не матиме проти того, щоби жидівською республикою відмежувати Україну від Московщини.

Наддніпрянська Україна.

Недостача української книжки.

В харківських „Вістях" появляється від якогось часу дуже багато статтей про поширювання української книжки на селі та про недостачу тої книжки взагалі. Автор одної такої статті П. Комендант пишучи про так званих книгоношів, які кольпертували книжки по селах, підкреслює, що книжки ві якими торгували книгоноші не поширювалися між селянством тому, бо були переважно московські і трактували не цікаві для українського селянства теми. Щож це були за теми тих поширюваних книгоношами книжок? Перш за все були це комуністичні агітаційні брошури. І саме тому вони не розходилися, бо селянина проблеми комуністичної політики не інтересують і ними він займатися не хоче. (Про це „Вісти" з 15. березня н. р. стаття Комендата). Для селянина, на думку автора, треба змістових книжок на українській мові на теми, що найбільше інтересують селянина, отже на теми господарські. А для цього українськими видавництвами нічого не робиться.

В иншому числі „Вістей" з 12. березня ц. р. автор статті „Дайте української літератури" К. Дубняк підкреслює, що на той великий голод для доброї української книжки є на Україні за мало видавництв. До того і ті, що істнують, друкують дуже малі наклади книжок.

Всеукраїнське Державне Видавництво, наприклад, друкує заледви по кількадесять тисяч шкільних підручників тоді, коли для України потрібно їх друкувати великі сотні тисяч, а навіть міліони. Через це автор домагається дозволу на тещоби українські шкільні підручники мали змогу видавати і провінціональні видавництва, та вимагає більшого накладу всіх українських книжок.

К. Дубняк підкреслює дуже ярко цю обставину, що українська держава повинна засипати українськими видавництвами не лише українські села та міста на Україні, але вона повинна засипати українською книжкою і всі українські кольонії, та всі области української землі. Що більше, українська книжка, видана на Україні мусить попасти і там, де Українці становлять національну меншість, де живуть оазами серед маси чужого народу, як наприклад в Ставропільщині на Сибірі і т. д.

„Перед нами — пише далі автор — величезне, кольосальне завдання дати українську книжку українському населенню Західньої України, робітникам Українцям далекої Америки, Канади і Бразилії". „Не треба забувати, що Українська Соціялістична Радянська Республика зараз є осередком не тільки державно-політичного, але й науково-культурно-національного життя всієї етнографічної України. Коли раніш таким науково-культурним осередком був Львів, то тепер ним — Харків-Київ. Харків, Київ, УСРР.! До них направлені очі всіх Українців, де би вони не були, чи в Туркестані, чи на Зеленому Клині, чи в Галичині, чи в Америці та Канаді. — Велике завдання! І ми з ним справимося!"

Так починають на Україні розуміти деякі кола своє завдання для української культури шляхом видавництв українського друкованого слова. На жаль факти не підтверджують покищо тих великих плянів. Все таки ініціятиву в напрямі поширювання книжки проявляють на Україні дуже велику. Як вище сказано носять там по селах книжки окремі кольпортери т. зв. книгоноші. Тепер П. Комендант згадує у своїй статті ще один новий спосіб кольпортажі, який там мають впровадити в життя, а то уряджування книжкових, рухомих крамниць на великих кінних фургонах. Такі крамниці-фургони їздитимуть з села до села і продаватимуть книжки. Словом хоч і за мало там друкується українських книжок, то кольпортажа їх поставлена так, що все друковане і добре вмить розходиться.

Домагання опозиції компартії.

В російській еміграційній пресі появилися відомости про те, що опозиція російської комуністичної партії сформулувала остаточно свої домагання. Домагання ці представляються ось як: 1) Комуністична партія повинна перемінитися в правлячу партію, що рахується з дійсними обставинами в державі та гнучко до них пристосовується. 2) Російська комуністична партія мусить стати менше інтернаціональною, а більше державною. Старання біля консолідації держави в формі СРСР — це перше завдання партії. 3) Партія мусить відновити приватну власність в таких розмірах, які являються побажанням і програмою англійської робітничої партії на будуче. Відновлення приватної власности необхідне, бо приватної ініціятиви в сучасний страшний під економічним оглядом момент нічим заступити не дасться. Націоналізація лишиться в силі в тих підприємствах, які держава мусить мати в руках. Вона може бути двоєка: цілковита і частинна. В формі контролі, співучасти держави, уділення концесій і т. д. 4) Закріплення землі за селянством на підставах приватної власности. 5) Ступневе відновлення громадянських свобід в державі. 6) Перевірка всього большевицького законодавства. Введення в життя окремих законів про охорону нового правопорядку перед спробами буржуазної реставрації. 7) Тісне обєднання російської комуністичної партії на полі міжнародньої політики з робітничими партіями Західної Европи, а в першу чергу з англійською та німецькою. 8) Порозуміння з соціялістичною та буржуазною російською еміграцією.

Наведені точки мала би опозиція провести в життя на випадок перебіди в партії. Та питання, чи це їй вдасться і чи члени опозиції найдуть в собі стільки відваги, щоби опанувати партію.

Ті самі джерела подають, що в комуністичній партії опозиція має вже 60 процент її членів за собою. Коли би вдалося перевести в компартії демократичні принципи та ввести таємне голосування, чого тепер немає, то опозиція вже при найближчих партійних виборах відносила би повну побіду. Як відомо, проти опозиції виступає завзято правляча „тройка" Каменєв, Зіновєв і Сталін. Зіновєв заявив, що всіми силами буде боротися проти демократизації. До помочі „тройці" стане на певно Дзєржиньскій. Він зрештою вже це зробив. Агенти ГПУ („чека") виарештували та вивезли на заслання досить значне число видатнійших членів опозиції.

Опозицію підтримує і можна сказати проводить їй тепер Троцький, а військові відділи ГПУ є підчинені армії. Тому то деякі кола допускають, що між Троцьким і Дзєржиньским неминуче відбудеться генеральна боротьба за впливи на ці відділи Головного Політичного Управління („ГПУ"), а ця боротьба може покінчитися катастрофально для кандидатів. Дзєржиньскій тепер формально не стоїть вправді на чолі комісаріяту внутрішніх справ, але всім відомо, що ідейним провідником большевицької „охранки" є далі він.

Коли би дійсно опозиція побідила і здобула владу, то це започаткувало би нову добу в історії російської революції, добу повороту до чисто демократичних зразків державного будівництва і політики.

Америка і европейські довги.

Англійські часописи подають звістку, що уряд Зєдинених Держав глядить оптимістично на справу поладнання европейських довгів. Президент Кулідж не хоче покищо висловлювати свого погляду на закінчення праці міжнародніми комітетами знавців, які розсліджують економічний стан Німеччини. Ці два комітети зібрані нині в Парижі не в силі дійти до повної розвязки воєнних відшкодувань. Але зближення між ними має більше значіння, ніж одноцільний проект, на який ледви чи всі держави можуть згодитись. На думку офіціяльних кол у Зєдинених Державах важнійше є зказати на пункти, які треба помиминути і на засоби, яких треба вжити для спільного порозуміння, ніж шукати загальних формул, що мали би всім догодити.

Американський погляд такий, що найкращим засобом порозуміння в справі довгів є метода т. зв. загальних обмежень у міжнародніх справах. Зразком таких обмежень були рішення Вашингтонської конференції щодо обмеження міжнародніх збройень. Одним з практичних висновків цієї конференції є переєвідчення, що розвязка міжнародніх конфліктів лежить у посередній дорозі: між повною ізоляцією від чужинних справ і якнайактивнійшим вмішуванням себе у чужі внутрішні справи, як цього бажав Вільсон. Два роки велась в Америці боротьба між цими двома напрямками політики. Нині здобуває голос посередне становище: що деяка, добре обдумана участь Америки в европерських справах лежить в її власнім інтересі. А це торкається в першій мірі справ фінансових. Проблема воєнних відшкодувань без участи Америки обертається у заворожженім колі і цим самим відбивається погано на інтересах Америки, яка хотіла би вести торгівлю з Европою, на шляху до економічного оздоровлення.

Французькі фінанси і вибори.

Як відомо, Франція перейшла велику фінансову кризу, яка ще не є закінчена. Минулого тижня франк стояв дуже низько, швидко почав поправлятись і покищо зупинився. Трагічне становище Франції є покищо врятоване, але французький буджет є й далі дефіцитовий. Цей дефіцит має свою причину не у звичайних витратах, але в незвичайних, звязаних з повоєнними тягарами, які мала взяти на себе Німеччина: такими як пенсії для інвалідів, вдовиць та сиріт і кошти відбудови знищених територій.

Минулого тижня французький сенат затвердив виїмковий закон про фінансові засоби піднесення валюти. Ці засоби не є радикальні, а проте тимчасово доцільні. Пропоновані нові реформи мають бути доповнені згодом. Покищо уряд одержав виїмкові уповноважнення і може спокійно працювати аж до виборів. Завдання уряду є подвійне: ввести в життя прийняті фінансові закони і вдержати політичне становище Франції на міжнародній арені. Це друге, політичне завдання впливає дуже сильно на перше: фінансове. Внутрішніх фінансових труднощів не можна поладнати без зміцнення свого зовнішнього становища. І саме в цьому другому напрямку голова уряду, Поанкаре, силуватиметься піти назустріч примирюючим пропозиціям Англії у відношенню до Німеччини й одночасно найти такий вихід, щоби Франція не вийшла жертвою з цього порозуміння.

Сміливе рішення Поанкаре, щоби в такий важкий час розписати вибори, зміцнило довіря до нього. Деякі з визначних дипльоматів були за тим, щоби продовжити уповноважнення теперішнього уряду і перенести вибори на осінь або на весну 1925 р. Поанкаре виступив проти цієї думки, вважаючи, що тільки в таких виїмкових моментах як війна, можна продовжувати працю парляменту. Вибори є розписані на май. Урядові полишається місяць часу для переведення перших засо-

бів державної ощадности. Повна стабілізація валюти не може бути переведена незалежно від питання т. зв. репарацій, над якими радить міжнародній комітет знавців.

По широкому світі

Сильність випущених нових грошей в СРСР

Московські „Известия" повідомляють: До тепер випущено вже коло 40 міл рублів так зв. скарбових білетів і 8 міл. сріблом. Крім дрібної срібної монети випущено на 350 тисяч пятьдесять копійкових монет, з яких 150 тисяч видано спеціяльно для виплати робітникам заробітньої плати. Дальші випуски нових грошей будуть вестися постепенно і рівномірно згідно з потребами та вимогами трудового обороту. Большевицький уряд надіється, що т. зв. розмінні труднощі будуть ліквідовані в найблищому часі, коли населення перестане ховати тверду валюту, переконавшись, що вона є і в достаточній скількости випускається.

Виборча відозва німецьких націоналістів.

В Німеччині вже почалася виборча акція до нового парляменту. Німецькі націоналісти випустили перші свою відозву до виборців. У відозві націоналісти підкреслюють, що завданням Німців у теперішній момент є доказати цілому світові, що Німеччина не спричинила світової війни а через це не повинна нести ніякої відповідальности за ту провину. Через це треба всіми силами поборювати версайський трактат. Далі говориться про те, що німецький народ має повне право диспонувати самим собою і своєю долею. На своїому просторі від Балтійського моря до Дунаю може бути лише один народ, одна держава і один цісар. Відозва заповідає рівнож безоглядну, немилосерну боротьбу з впливами Жидів у Німеччині.

Детронізація шаха.

„Дейлі Мейль" доносить з Тегерану, що з огляду на енергічну опозицію приклонників династії понехано думку проголошення республики. Перський парлямент прийняв постанову про детронізацію теперішнього шаха в користь його сина, наслідника престола.

Мусолінї за приняттям Німеччини до Союзу Народів.

В часі останньої своєї промови на тему італійської закордонної політики підкреслив Мусолінї ті величезні заслуги фашистівського уряду біля вироблення Італії великого престіжу в міжнародній політиці. Тепер ніяка важнійша справа з обсягу закордонної европейської політики не проводиться в життя без згоди Італії. Італія заявляється за приняттям Німеччини до Союзу Народів тому, бо італійська політика прямує до закріплення загального мира.

Зайпль посередником.

Велику вагу надають розмові Штреземана з французьким послом в Австрії в часі побуту Штреземана у Відни. Згідно з поголосками німецької преси австрійський канцлер Зайпль мав піднятися посередництва між Францією і Німеччиною.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Сов. комунікат в справі Бесарабії.

Московська раліостація розіслала такий комунікат: Відповідаючи на телеграму Чічеріна, Поанкаре заявляється проти інтерпретації, згідно з котрою бесарабський протокол є насиллям бесарабського населення. Ціла відповідь Поанкаре основується на заяві славного „Сфатул Церія" з 27. III. 1919, котра визнає суверенність Румунії над Бесарабією. — В телеграмі з 21. ц. м. Чічерін заявляє у відповіді, що цитований у телеграмі Поанкаре факт мнимих бесарабських нар. зборів був на ділі сміливим обманом агентів ген. Макензена, що мало на ціли уділення відшкодувань Румунії за втрату Добруджі. Це було предвиджене в договорі, заключеним у Букарешті між Румунією і Німеччиною. Чічерін заявляє дальше, що рум. власти на окуп. території допускаються надужить і насильств, вибори до „Сфатул Церія" відбулися під пресією збройної сили, а цим що противилися, грожено отверто. В руках Чічеріна є документи підписані міродатними людьми, на основі яких можна ствердити подані факти і безпримірне насилля народньої волі. Інспірований правительством французький парлямент, солідаризуючися з Румунією на передодні віденської конференції, бере на себе велику відповідальність і повинен бути приготовлений на наслідки, які можуть повстати з цього.

Рикув в Берліні.

„Дер Таг" пише, що від кількох днів є в Берліні наслідник Леніна на становищі голови народніх комісарів, Риков, під прибраним іменням Павлова. Часопис пише, що совітське правительство вислало Рикова з Росії й інвігілює в Берліні, а саме за його протирадидальне становище в совітській економічній політиці. Риков є дуже противний радикальному становищу Каменєва. Совітське посольство в Берліні заперечує цю вістку і заявляє, що Риков є на Кавказі. Инші чутки кажуть, що Риков прибув до Берліна для лікарської поради.

Греція республикою.

На засіданні грецьких Нар. Зборів 25. ц. м. Папанастасію зажадав оконечного позбавлення прав династії до престола, заборони побуту в Греції членам королівської семії, уповажнення правительства до експропріяції добр і проголошення республики з застереженням апробати цієї ухвали плебісцитом. Після промови Папанастасію Народні Збори ухвалили видалити династію і проклямувати републику. Тимчасовим президентом республики буде мабуть Кондуріотіс. Артилерійські сальви повідомили Атенців про проклямування республики. В місті одушевлення. На днях проголошено буде амнестію всіх політ. і військових проступників.

Нові конференції.

Райтер звідомляє, що до Льондону вернули англійські знавці. Мек Донельд інформувався в них про положення. „Інтрансіжан" пише, що звіт знавців буде готовий около 4. квітня, потім зачнуться переговори між усіми союзниками. Найвища Рада збереться по виборах у Франції. Передбачують три конференції. 1) між союзниками, 2) між союзниками і Німеччиною, 3) велика міжнародня конференція також з участю невтр. держав. Перед цією конференцією буде ще французько-бельгійська конференція в справі забезпеки Франції.

Криза в Туреччині.

Турецькі народні збори в Анґорі після бурливого засідання відкинули 25 § конституції, котрий признавав президентови право розвязання Нар. Зборів. В звязи з цим витворилося в Туреччині дуже поважне положення. Кабінет уступить, або розвяжеться Нар. Збори.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашне (67) число „Діла" сконфісковано за один уступ із реферуючої статті про погляди Бобжиньского на відношення польської конституції до „інородців" і за вістку про обурення загребської газети „Обзор" з приводу частих конфіскат „Діла". Скреслено також в цілости новинку про пожертви на „Рідну Школу", при чому прокуратор виступив оборонцем „Слова польского", не допустивши відповісти на інсинуації тої хієнської газети. Слава Всевишньому, що завдяки нашим послам вдалося надрукувати хоч Шевченківський „Псалом 43". Мабуть прийдеться через польський сойм іммунізувати й виказ грошевих пожерт на українські освітні ціли!

— **Смерть ветерана душпастирства.** В понеділок 24. ц. м. поховали у Львові найстаршого священника української гр.-кат. церкви, о. пралата Ізидора Дольницького. Пережив він 95 літ. Людина високоосвічена (скінчив стадія у Римі) був довголітнім духовником гр.-кат. семінарії у Львові й на тому становищі мав чималий вплив на виховання цілих поколінь нашого священства. Відзначався передусім хрустально чесною вдачею, так, що часто називали Иого „ходячим праведником". За свій простолінійний характер чимало натерпівся: людська злоба й клевета не пощадила і Иого. На нікчемний донос арештувала того австрійська влада в 1914 р. й вивезла до Талергофу, при чому конвоюючі Мадяре знущались по звірськи над старенъким душпастирем (Иого привязали до гармати й так везли...) На похороні Покійного зійшлась численна українська громада м. Львова вшанувати память одного з ветеранів національного життя відродженої Галицької землі.

— **Замісць квітів для п-ні С. Федичківської.** Захоплені виступом п-ні С. Федичківської в опері „Галька" останньої суботи в театрі „Укр. Бесіди" у Львові, вложили пп. Юрій Сасик з Борислава 60 мил. м. п. (має вже 550 уділів) й інж. О. Федецький зі Львова 30 мил. м. п. на кооперативу „Український Театр" замісць квітів для артистки. Може би прийнявся у нас такий прегарний звичай висловлювання свого подиву чи симпатій для поодиноких артистів (-ок!) складанням грошевих пожертв на ціли відродження національного театру.

— **Оперовий Ранок,** що 6-го квітня має розпочати тиждень Українського Театру, відбудеться о 12 год. в пол. не у саді Музичного Т-ва ім. Лисенка, як помилково подавалось вчора, а у великій салі „Народнього Дому".

— **Комунікаційний страйк в Льондоні.** Від неділі треває в Льондоні страйк службовиків міських трамваїв і омнібусів. Робітники електричних заведень заявили, що замкнуть електр. струю для всього Льондону, як що міська управа спробує покористуватися страйкбрехерами. Підземельні й міські залізниці ходять, одначе натовп до них такий, що половина подорожніх не може з них користати. Збільшити кількість потягів не можна, бо бояться катастрофи. Комунікаційний страйк у кількамільоновому місті вводить у все тамошне життя страшенну плутанину й відбивається катастрофально передусім на економічному полі.

— **Трагедія гімназіяльного ученика.** Ученик висшої кляси одної із гімназій в Римі попав в розпуку, стрінувшись у школі кілька разів день-по-дни з карою за свою невідповідну поведінку. Він рішив пімститись і ось два дні тому застрілив на вулиці Риму свого господаря кляси, а потім сам одібрав собі життя кулею. На жаль нема ближчих подробиць події, так, що не відомо, чи учитель упав жертвою свого обовязку й злочинних норовів ученика, чи дійсно своїм педагочічним нетактом скривив душу хлопця і торкнув його на шлях злочину.

— **Гірничий страйк в Польщі.** Центральний професіональний союз гірничих робітників скликав в минулу неділю конгрес гірників, який поставив ріжні ультимативні домагання до промисловців з терміном відповіди до середи 26. ц. м.; головне домагання торкається забезпеки 8-годинного робітничого дня. На випадок відмови — сьогодні в четвер має розпочатися генеральний страйк гірників у Польщі.

— **Заборона експорту збіжа.** Варшавський уряд ствердив, що внутрішній базар виказує недостаточну кількість збіжа, виставленого на продаж. Ось так мотивуючи, уряд видав тимчасову заборону видавати дозвіл на експорт збіжа закордон.

— **15-літній злодій „з професії".** Вчора відбулася у львівському карному суді розправа проти Ізака Авсшусмана, 15-літнього хлопчини, за низку сміливих злодійських вломів. Нелітній злочинець був вже 30 разів караний за злодійство й оце тепер відповідав перед судом вже як „герштт" цілої злодійської банди. Спільниками Ізака були смільчаки від 14—27 літ; їх було сім душ, крім того посередньо до спілки належали постійні купці краденого краму. Банда мала вироблену систему крадіжей і була не-погано зорганізована. Молодого й „багато обіцюючого" злодія присудили на півтора року вязниці.

— **Димісія ката.** Льондонський кат Джон Елліс подався до димісії. Виявляється, що Елліс до цього часу не може прийти до себе від потрясення, якого зазнав в момент виконування ним смертного засуду на молодій красавиці Едиті Томсон, засудженій на кару смерти за вбивство свого мужа. Ось причина того, що многоразслужений льондочський кат рішився на такий енергічний крок як димісія. Цікаво, до якої професії перекинеться Джон Елліс?

— **Приключення одної з найбільших газет.** Одна з найбільших газет світа „Нью-Иорк-Геральд" з паралельним накладом у Парижі, перестав виходити після 90-ти років славетного істнування. Иого творцем і основником був один із найкращих журналістів минулого століття, Джемс Гордон Беннет. Перше число „Н.-Иорк-Герелда" вийшло 6. травня 1835 р., коштувало 1 цента, а Гордон Беннет був власником-видавцем, єдиним автором цілого числа газети й одночасно її розповсюдавцем. Редакція і адміністрація містилась тоді у винайнятій пивниці. „Нью-Иорк-Геральд" був незалежним органом думки у повному розумінню того слова: він добув собі могутню екзистенцію виключно завдяки блискучому талантові редакційних співробітників та просто геніяльній організації інформаційної частини і репортерської служби. За весь час істнування „Н.-И.-Герелд" не взяв ні разу допомоги ні від одної політичної партії ані уряду. В останніх рокох часопис не міг витримати конкуренції „Нюз Трібюн", так, що остаточно власник цієї останньої газети закупив „Н.-И. Герелд" з цілим його апаратом, скасував окремі видання „Н.-И.-Герелда" й поширив цифре „Нюз Трібюн". Як каже берлінська „Фоссіше Цайтунг" є це найбільша трансакція, яку коли небудь переведено на полі публіцистики.

— **Мізок Леніна.** Московський Совнарком доручив був після смерти Леніна харківському медичному факультетові розслідити мізок Леніна. На днях професори названого університету оголосили протокол секції мізку творця Совітів. Протокол ствердує як безсумнівну причину смерти Леніна розмякшення мізку наслідком наслідного звапнення жил і перевтоми. Наприкінці докладного фахового лікарського протоколу висловлюється подив, що взагалі Ленін міг жити з таким зруйнованим мізком, який був у нього.

Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами до Всч. Духовенства.

Перед двома роками розіслало наше Тов-о на адресу П. Т. Парохіяльних Урядів ПОМЯНИК із просьбою до Всч. ОО. Парохів виповнити цей помяник іменами полеглих кождої місцевости, та відправити одно Поминальне Богослуження на їх інтенцію. Цю просьбу повторюємо й цього року, та просимо в часі посту при нагоді цього Богослуження зарядити у церкві складку добровільних жертв на „Фонд Українських Інвалідів", а узискану квоту вислати на вкладкову книжочку Тов-а „Дністер" ч. 12930. — *Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові.* 1—1

Курс грошей.

Львів, дня 25. березня 1924.

Вже з через день тенденція хитаючо звижкова. Оборот з огляду на латинське слабий.

Доляр ам.	9,240.000—9,260.050
Доляр канад.	8,700.000—8,800.050
Чеські корони	255.000—265.050
Леї	45.000—46.000
Фунти штерл.	40,000.000—40,500.000
Франц. франкй	425.000—440.000
Франк шв.	1,600.000—1,620.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франк бельг.	389.000—000.000
Гульдени голянд.	3,400.000—0,000.000
Ліри італ.	395.000—000.000
20 марок нім.	00,000.000—00,000.000
Золото	
20 кор.	40,500.000—41,000.000
20 франк.	33,000.000—33,500.000
10 рубл	52,000.000—53,000.000
Срібло	
Кор. австр	705.000—720.000
5 кор.	3,500.000—3,750.000
фльорени	1,750.000—1,800.000
рублі	3,200.000—3,300.000
копійки (за рубля)	1,000.000—1,000.000

Варшава 25. III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300, 9,350, 9,250, фр. франц. 000, 000, фр. зл. 1.800.

Чеки: Бельгія 410, 405, 407, 403, Голяндія 3,433,500, Льондон 40,150, 39.650, Новий Йорк як готівка. Париж 515, 508, 510, 506, Прага 271.500, 264.000, Швайцарія 1,615, 1606, 1.614, 1598, Відень 132,10, 131, Італія 404.500, 402.150, Франки зол. 1.800, бони зл. 1.350, 1420, 8 прц. поз. 15 м., Мілйонівка 1,000.000, 950, поз. дол. 5,635, 5,640.

Ціріх 25. березня 1924. Голяндія 213,50, Новий-Йорк 579½, Льондон 24,92. Париж 31,50, Медіолян 24.95, Прага 16.80, Будапешт 0,0085 Букарешт 3,055. Белград 7.12,50. Софія 4.15, Відень 0.0081·5 5.

Присилайте складки на пресовий фонд на ім. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів — — — Ринок 10. — — —

Дописи.

З Миколаїва над Дністром. (*Стовпи ладу і порядку на „кресах“.*) Богато такого діється в нашому містечку й його околиці, що являється загальним явищем в ці сумні та важкі для нашого народу часи, богато й дечого такого, що являється миколаївською спеціяльністю. Безумовно потреба присвятити декілька слів відносинам серед українського громадянства — нехай, мовляв, в пресі неначе в дзеркалі побачить своє обличя. Але поки це станеться, змушує нас наш національний противник розказати дещо про тутешнє польське громадянство докладніше і про тих з поміж польського населення, які уважають себе двигачами польськости в цій околиці, двигачами польської державности, ладу й порядку.

В минулому році після масових арештів наших визначнійших громадян в осени 1922 р., після певного успокоєння протягом поповини 1923 р., почалося усування свідомих священиків-Українців із парохій. Сталося це спершу із парохом Волі великої, о. Кузьмаком, а недавно із парохом самого *Миколаєва*, о. В. Федусевичем. Станиславівське воєвідство уважає від березня ц. р. парохію необсадженою; відобрано о. Федусевичеві платню, а воєвідство застереглося в письмі до митрополичого ординаріяту навіть проти евентуально можливого залишення о. Федусевича в Миколаєві в характері адміністратора. Причина: „*wrogie usposobienie do narodowości i do państwowości polskiej*“. — О. Федусевичеві, який ізза недостачі катехита виконував його обовязки в школі, заборонено вступ до школи, а врешті недавно тому заборонено шкільним дітям гр.-кар. віри — ходити до церкви, з причини „*usposobienia*“ о. Федусевича до „*narodowości i do państwowości polskiej*“. А тимчасом о. Кузьмак, людина відома зі своєї щирої громадської праці в Волі — мусів, гнаний бідою — виїхати до Америки.

Виступом до таких розпорядків адміністраційних властей були статті в „Słowo-i Polsk-im“, в яких в осени минулого року якийсь льокальний дописувач — „патріот“ вважав за відповідне донести до відома поліції й инших урядів на немилих йому з національної точки погляду осіб, зокрема о. Федусевича.

Тепер взялися до судді п. Яреми. Щоби запобігти йменуванню п. Яреми постійним суддею в Миколаєві, спрепаровано знов спеціяльний допис- донос у „Słowo-i polsk-im“ подаючи цілий ряд ніби промахів того судді (здебільша просто видуманих) та кінчаючи бажанням, щоби його звідси усунено, а на його місце дано суддю-Поляка. Словом місцевих Поляків болить факт, що існує ще українська національно свідома інтеліґенція. Звідси клич: вигубити й ту решту, а як це неможливо перевести, то хоч здусити, зробити їй неможливим істнування.

Діялося таке й подібне з тутешнім лікарем, д-ром Іваном Стефановичем, якому недавно тому виписано цілу низку ріжних неправдивих річей про сім посад і сім платень, які нібито він має, а то як дописувач „Gazet-и codzienn-ої“ пронюхав можливість одержання ним посади заліз-ничого лікаря.

Загальна опінія тутешнього громадянства вказує, як на автора отсих статей і дописів, як на головного ініціятора цих адміністраційних заряжень що до о. Федусевича — на тутешнього катехита ольського кс. Клюса. Це головний пшехпольський стовп в містечку й околиці в

Другий такий, це бувший громадський секретар в Миколаєві Антоні Надольскі. Отже цей останній, людина незвичайно спосібна, але й заразом геніяльно лиха, тепер усунений, задля судового слідства, яке ведеться проти нього за ріжні надужиття, який допускався в часі свойого урядування. Мстився він усякими способами на тих, що не хотіли оплатитися йому, особливож на Українцях та Жидах, а арештування Українців Миколаєва в осени 1922 р. були його ділом. Був, справжнім пострахом для тутешнього населення, особливо бідноти*). Згаданий вище кс. Клюс також цікава „індивідуальність“ — колись, як лише зайшли польські війська до Миколаєва, цей войовничий духовний бавився в поліцая, контролюючи в власного обивательского темперамента паспорти тутешніх міщан враз із польським офіцером Янковським, при чому по пяному мало не постріляли людей. Вживається він ноторийно і часто викликує ним згіршення, а ще тим більше, що його мораль — особливо у відношенню до жінок далеко не така, яку сам проповідує — широкого гамору наробив недавно викликаний ним інцідент в поїзді зі Львова до Стрия (дня 6. березня). Кс. Клюс пяний напастував якусь паню, що їхала в переділі II. кляси, а як вона не хотіла пристати на його пропозиції, грозив їй револьвером. На стації в Миколаєві мусіла його поліція винести з вагону; тоді кс. Клюс кинувся з револьвером, а далі і з ножем на поліцая Брильовского. Возом відставлено звязаного і потурбованого при тім вязненню до села Розвадова, а щойно в ночі завезено до Миколаєва. Так виглядають представники пануючого народу в Миколаєві, люде, що уважають себе покликаними дбати про права, лад і порядок та про моральність на „кресах“. Вони теоризують і невтралізують кожну цивілізаторийшу думку серед своєї власної суспільности, вони творять „публичну опінію“. Такі тепер часи! Бідний, темний і пригноблений наш народ змушений терпіть усяке насилля над собою. Польська опінія оправдує істнування і діяльність таких осіб виїмковим положенням. Коли тому буде кінець?

*) До часу носив і цей збанок воду; гумористикою пахне факт, що арештований — старався цей пан вмовляти в суддів, що вони цим ледви не допускаються національної зради — бо він відкрив великий український заговір повстаючий на цілу Малопольську.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Репертуар українського театру під дир. Івана Когутяна.

Золочів — саля Українського Насина.
Четвер 27. III. „ПАННА МАГІЯ“.
Пятниця 28. III. „МІРЕЛЕ МАТЮС“.
Збірів — саля Сокола.
Субота 29. III. „ЦАРЕВИЧ“.
Неділя 30. III. „МОЛОДІСТЬ“.
Озірна.
Субота 29. III. „БОГ ПІМСТИТЬСЯ“.
Неділя 30. III. „ЧОРНОМОРЦІ“. 3—5

Ширші сходини Гуртка Інтернаціональної Жіночої Ліги Миру і Свободи, відбудуться 26. марта 1924 р. в громівні Т-ва „Бесіда“, Рутовського 22, (Народний Дім) о год. 5-ій пополудні. На порядку дня реорґанізація Секції — Виділ. 2—2

Для вязнів. Для упамятнування памяти бл. п. О. Бесарабової зібрано 70,720 тисяч. І. Вертипорох 5 міл., П. Корноза 10 міл., Т. Рибачевський 5 міл. — Щира подяка Вп. Жертводавцям. *1608* 1—1

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

СЕЗОН ЗБІРКИ дикоростучих лікарських рослин вже розпочався. За інформаціями просимо звертатися до Спілки українських кооператив Галичини у Львові, Зіморовича 20. 1629 1—2

АРХІТЕКТА-ІНЖИНЕРА, що перебрав би в свій заряд будову нової мурованої церкви в Підбіцях, пошукується. Зголошення до Комітету будови нової церкви в Підбірцях (коло Львова) п. Винники. 1633 1—2

СОЛІДНОГО інструктора до учеників гімназ. пошукується зараз. Мешкання і харч у Львові як заплата. Зголошення до Адміністрації для О. П. 1632 1—1

НЕПРИНЯТИЙ до служби повітовий суддя докладно обзнайомлений зі спадковими і табулярними справами прийме місце у нотаря зараз. Відомість А. Лепкий, Кути п. Кути. 1628 1—2

ХТО з повернувших з полону з Москви знає, що сталось з сотником Сидором Ярославичом буде ласкавий донести о. Іванови Ярославичеви в Райських п. Волковия. Закордонні часописі просяться о перепрук. 1618 2—2

САДІВНИКИ! Винаймаю 3 моргový сад у Львові. С. Шах, Ринок 10. II. „Просвіта“. 1617 2—3

ПОТРІБНО зараз хлопця до науки на механіка. Юліян Ломага, майстерня для направи машин до писання, Львів, Сенкевича 8. 1616 2-3

НА ЦІЛКОВИТЕ построєння — різьба і малюнки — нового іконостасу для парох церкви в Залужу (висота 8 м. шир. 6 м.) гожадані — оферти артистів до кінця березня с. р. Укрзінців. Плян і рисунок вже готові. — Уряд парохії Залуж п. Іосо к. Сянока. 1552 2-2

УЧИТЕЛЬКА шукає особи інтеліґентної, совісної до ведення домашної господарки. А. Б. Poste restante Рожнітів. 1620 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ І ОБОРОНЕЦЬ В КАРНИХ СПРАВАХ

Д-р Олександер МАРІТЧАК

веде канцелярію у Львові, при вул. Корняктів ч. 1., II. поверх (Народний Дім). 2—10

Видавництво „ОКА“ в КОЛОМИЇ, Євангелицька 7,

видало досі такі історичні повісти:
1) **Чорна рада** — Куліша,
2) **Тарас Бульба** — Гоголя,
3) **Запорожці в Сарагоссі** — Ординцева,
4) **На ухорах** — Чайківського,
5) **За сестрою** — „
6) **Віддячився.**

Ціна одної книжки 2,200.000, з пересилкою три міліони.

Можна також **набути богато** инших книжок найдешевше і скоро.

На жадання висилається цінничок.
1631 1—3

ЖУРНАЛІ МАНЕКІНИ ВЗОРИ

1630 ПОРУЧАЄ 1—1

А. ҐЕЛЛЄС

ТЕРНОПІЛЬ, Валова 2.

Ширіть наш часопис!

КОНКУРС

Головна Управа Українського Педаґоґічного Товариства у Львові розписує отсим конкурс на Управителя приватної гімназії УПТ. в Дрогобичі.

Вимагана повна учительська кваліфікація з практикою у державних школах. Першенство мають професори математично-природничої ґрупи. Місцевий Кружок УПТ. дає управителеви мешкання (2 комнати і кухню), світло, топливо та запевняє повну платню професора державної гімназії. Посада до обняття найпізнійше з початком шкільного року 1924|25. Подання з документами і особовим виказом вносити до Головної Управи УПТ. Львів, Ринок ч. 10|II. до кінця квітня ц. р.

Проф. О. Терлецький, Д-р О. Матковський,
голова. 1627 1—2 секретар.

ПАНІ! Вже надійшли до фабрики найновіші заграничні форми до перерібок соломняних капелюхів, котрі приймають складнищі при площі Марійській 8, вул. Казимирінській 25 і вул. Городецькій 72 перша краєва фабрика капелюхів **Рудольфа Найвельта, вул. Бальонова 3.** 1610 2—3

Рік основання 1808.
НАЙСТАРША КРАЄВА ФІРМА
ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в КАЛУШІ, вул. Цвинтарна, Телефон ч. 20, і в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красінського 63, Тел. ч. 108. Склад дзвонів „Церковна Штука“ в Станиславові.
Відзначена золотими медалями на краєвих і заграничних виставах доставляє гармонійні і поодинокі дзвони з металю першої якости на найдогіднійших услівях, має постійно на своїх складах значну скількість готових дзвонів на всіляку вагу і тони і принимає до перетоплення старі розбиті дзвони.

Тому, що в Калуші є нова ліярня під подібною фірмою, прохається письма до Калуша дуже докладно адресувати. Вкінці завважуємо, що ані не їздимо з нашими дзвонами по ярмарках ані не висилаємо агентів. 1590 4—5

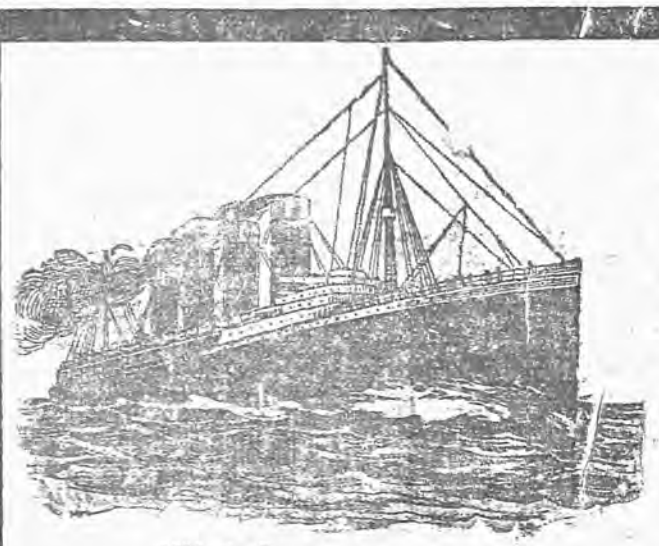

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО

White Star Line

ЛЬВІВ, Городецька 36. ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

!! ПОЗІР Еміґранти до КАНАДИ та АМЕРИКИ !!

Подаємо до відома, що найбільший наш транспорт до КАНАДИ та АМЕРИКИ
Відходить з ТЕРНОПОЛЯ 2-го а зі ЛЬВОВА 3-го квітня
ЕМІҐРАНТИ користайте з нагоди, зголошуйтесь масово до транспорту.

1595 2—2

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 36. „White Star Line“ **ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНАВСЬКОГО 5.**

За Редакцію відповідає Ол. Кузьмів

Українські Спілки „Ціло“ Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 69 (10.162). Львів, пятниця 28. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Бесарабія в французькій палаті.

Париж, 21. березня 1924.

Анексія Бесарабії Румунією одержала ратифікацію французької палати депутованих. Бесарабія, яка має в собі значну кількість українського населення, яка й історично тісно звязана з Україною, не може не цікавити українського читача. Тому дозволю собі трохи докладнійше зупинитися на дебаті в палаті депутованих, користуючись офіціяльними даними.

Депутований Фарж (Farges) зложив звіт в бесарабській справі в імени комісії закордонних справ. Зі звіту Фаржа видко, що він користувався не тільки румунськими джерелами. Фарж не відділює географічно Бесарабію від „української рівнини" (приємно вражає в звіті, що докладчик скрізь уживає назви „Україна", коли йде мова про межі Бесарабії з б. Росією). Звіт обережно ставиться до статистики населення Бесарабії, признаючи, що „вона ріжниться в залежности від свого походження". Після короткого обговорення історії Бесарабії, Фарж досить докладно зупиняється на діяльности румунських банків в краю після анексії і при цьому подає всі банки, що працюють в краю. Годиться додати, що зрештою для нікого в Парижі не є секретом, що банки, які ведуть свою грабіжницьку роботу в Бесарабії, є тісно звязані з паризькими банками. В звязку з тими банками згадується теж імя всесвітньо відомого французького дипльомата, що приложив свою руку до акту 14. березня 1923. До речі слід сказати, що цей дипльомат є сильно зацікавлений в фінансово-економічних справах, які так або инакше торкаються Румунії.

Вкінці Фарж доходить до головнійшої точки, а саме „чи дійсно Бесарабія виявила своє бажання приєднатися до Румунії?" На це питання відповідає довшим екскурсом, запускаючись в теорію національного питання взагалі. Думки французького депутованого цікаві не тільки для його французьких товаришів. „Свідоме національне почуття — каже він — можливе тільки у народів з високою культурою. Національне почуття вироблюється й оформлюється серед еліти нації, щоби згодом спуститись і всякнути в глибокі джерела народу, звідки вже потім в часи кризи воно бє невичерпаним фонтаном патріотизму і всевідданости. Але початково та ідея зовсім невідома тим глибоким джерелам; часто ідея справжньої батьківщини, вже знайдена, вироблена у поетів й істориків тоді, як маси ще не мають про неї ясної уяви. Зайняті щоденною працею, не маючи через недостачу освіти перед собою иншого краєвиду, як рідне село або місто, — робітник у свого станка, селянин біля своєї борони — знає тільки одну думку: жити і допомогти жити своїм близьким. Коли якийсь уряд дає їм змогу жити в безпеці, то їм цього досить довго, иноді дуже довго, — поки одного дня схоплене слово, народна пісня, підслухана у старого вогнища, поклик еліти не пробудить в масі свідомости її походження, раси, мови, історії і не дасть зрозуміти їх наївним і несвідомим патріотичним душам, що „незалежність народу є найвище добро, без якого всі инші блага нічого не варті. Колиж в народі чи частині народу ця моральна й інтелєктуальна еліта, вірна хоронителька святого вогню, не існує або ледви існує і коли з другого боку вища багацтвом і соціяльним становищем кляса протегується владою, яка привязує її до себе, нагороджуючи почестями, маєтками і навіть допускаючи до участи — звичайно обмеженої — у владі, — то при таких умовинах є шанси, щоби національне почуття зовсім не виробилося на верхах і, значить, ніколи не спустилося до низу. Навіть є шанси, що поволі національне почуття зникне зовсім, керуюча і кермована раса не почуватиме більше своєї відмінности, і тоді політична асиміляція стає доконаним фактом".

Розглядаючи події в Бесарабії після 1917 р. Фарж зовсім промовчує про Україну, хоч бесарабське питання кілька разів порушував уряд Центральної Ради і гетьманський уряд. В цім питанні повинен бути цілий український дипльоматичний архів, якщо він не знищений або не загублений підчас „винницького", „кам'янецького", „тарнівського" і ин. періодів.

На підставі звіту Фаржа 11. ц. м. відкрилися дискусії в палаті депутованих. Першим виступив марсельський депутований комуніст Моруччі, який — залишаючи на боці радянську політику — просив палату не ратифікувати бесарабського протоколу. „З початку — говорив він — хотіли віддати всю Росію Врангелеві (оплески на крайній лівиці); нині нам пропонують нову методу, віддаючи Бесарабію Румунії, і тим самим завертають нас до колишньої політики пап, які в свій час роздавали королівства на-право і на-ліво відповідно до своєї фантазії. Ви добре знаєте, що Росія — згідно з трактатами — має права на Молдавію. Вона претендує чи проклямує, що „Молдавія є українською землею". (Як бачимо, Росія й Україна, Бесарабія й Молдавія — все переплуталося у Моруччі, вказуючи одночасно на ігнорацію французьких комуністів в питаннях зовнішньої політики). Вкінці Моруччі прохає палату не втручатися в бесарабське питання, та тим чином дати змогу договоритися „Совітам і румунським Гогенцолєрнам".

Відповідь Поанкаре була досить докладно передана в часописах. Годиться тільки зазначити, що на залит лівих, чому Росія не була запрохана на Мирову Конференцію, премієр заявив: „Тому що Росія зрадила підчас війни після приходу до влади Совітів".

Дивне враження робить на дослідувача франко-російських відносин частина промови Поанкаре, де він громить російську експанзію часів Катерини II. Иноді здається, що читаєт промову Буасі д' Англя в Конвенті 11. плювіозу III. року Республики. Тіж самі осуди нахилів до загарбування чужих земель, тіж поклики до справедливости і гуманности для захисту жертв Росії. Та всеж таки є велика ріжниця. Буасі д' Англя говорив про Українців і Грузинів, дійсно поневолених Катериною, а Поанкаре захищає Румунію, відносно якої можете все, що хочете сказати, крім того, що вона є жертвою.

Останнім промовцем виступав Ернест Лядгокт, що віддавна студіює українське питання і який є в добрих відносинах до Поанкаре. Оспорюючи право Франції взагалі рішати справу Бесарабії, складову частину її б. союзниці, Лядгокт вин'с переконання зі звіту Фаржа, що „частина населення Бесарабії є безспірно й виключно українська та що з географічного погляду Бесарабія більше звязана з українською рівниною, ніж з румунськими горами..."

Вислід дискусії Вам вже відомий.

І. Борщак.

Для кооператив відповідний опуст!

ВАЙДЛЄР і ЛЄВЕН

СТАНИСЛАВІВ, площа Міцкевича 14. Торговля, галянтерійних, новимберських, трикотових товарів, панчіх, товлетних мил, паперів, приладів до писання як також величний вибір всякого рода ниток і кравацьких приладів.

Адр. тел. Вайдлер-Левен, Станиславів. 1611 2—15

Перед німецькими виборами.

Чому саме розвязано німецький парлямент? — на це не легко відповісти. Розвязка прийшла в момент, коли всі дані дозволяли думати, що розбіжність поглядів між урядом і політичними партіями буде вирівняна. Партії не хотіли згодитись на виїмкові уповноваження уряду; але годились на деякі зміни в цих уповноваженнях, які повинні бути обговорені в міжпартійнім комітеті. Уряд стояв на становищі, що дискусія на цю тему повинна вестись на таємнім засіданню, а партії, що вона повинна бути явною. Як бачимо, ріжниця поглядів на цю справу не була ще для уряду рішаючою причиною до повного розриву і до розписання виборів. Давно вже парлямент не скінчив своєї діяльности в такому мирному настрою, як останній німецький!

І одночасно у звязку з першим питанням про припинення його діяльности, виринає инше, чому не гайно не розписано виборів? Всі провідні державні діячі в парлямент: президент республики, державний канцлер і міністр закордонних справ, стояли вже в навечерію розвязки парляменту на тому, щоби нові вибори відсунути, яко мога, далеко. За цим промовляли мотиви внутрішньої і зовнішньої політики. В інтересі Німеччини лежить перевести свої вибори по скінченню французьких виборів. Німецький уряд лякається, що у Франції ростуть у силу національні партії, так само як у Німеччині. Колиб німецькі вибори випередили французькі і дали перевагу націоналістам, тоді теперішній уряд Поанкаре покористувався би цим фактом як гаслом пропаганди. І навпаки. Захитання французького „bloc national" дасть у руки зброю лівим німецьким партіям, які є за порозумінням з Францією.

Іронія політичних настроїв така, що німецький і французький уряд не в силі ніколи зійтись в однім напрямку: коли один йде на ліво, другий — на право. Чи Німеччина чекаючи на вислідок французьких виборів зможе піти за прикладом Франції і видати зі себе уряд цього самого ідеольогічного напрямку? Теперішній німецький уряд дбає про щось инше. Він не хоче негайних виборів, щоби ослабити теперішній вплив націоналістів. Те, що служить націоналістам — шкодить републиці. А теперішній републиканський уряд рахує на те, що ворожий настрій загалу до нього минеться. Мабуть згідно з принціпом, що починаємо цінити те, що тратимо. До цього могла причинитись ще й поправа валюти, в напрямку пезнійшої стабілізації і деякі вигляди на порозуміння зі Союзниками. Адже репараційна комісія знавців ось-ось може стати на такому становищі, яке німецький уряд матиме право вважати здобутком своєї обережної політики.

Як бачимо, німецький уряд хоче дуже дипльоматично станути перед новими виборами, які, хто зна, що можуть принести в добі вічно змінних політичних настроїв? Цю дипльоматичність сильно критикує преса, яка вірить у доцільну політику зі сильною, рішучою владою. Прихильники ясної, недвозначної лінії вважають великою хибою республиканського уряду його боязке становище супроти всіх монархістичних явних змагань. Цей уряд дозволяв на ворожі замахи з боку

Пр. 298/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 62 з дня 20. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Народний Зізд заборонений!" в уступах між словами: а) українських і з розмови, б) Конгрес і Йому вияснена, ц) знаки писарські в уступі четвертім в вершику другім і третім з долу числячи, далі в уступах між словами: д) Закону і На днях, е) заборону, ф) воєвода і мотивує, врешті г) в уступі від слів Політичне життя до кінця артикулу. 2) „Після трагічної події" в уступах між словами: читачів і Огидні, б) переконання і Дзєвнік людови. 3) В рубриці „Новинки" з нотатки четвертої уступи від між словами: навпаки і оплату б) від слів: На цьому полі до кінця артикулу містить в собі єство ад 1) а) б) ц) д) г), 2) 3) злочину з § 65 а) зак. кар., ад 1) е) ф) виступку з § 300 зак. кар., увнав доконану в дни 19. марта 1924 р., конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найближім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4, 00.000 Мп. — Львів, дня 22. марта 1924

(Підпис нечитний.)

Наддніпрянська Україна.

Українська радянська преса і львівські події.

Харківські „Вісти", офіціяльний орган Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад з 12. березня ц. р., подають дуже точні відомости про всі львівські події, що мали місце в останніх часах у Львові в звязку з трагічною смертю бл. п. О. Бесарабової. Понадто подані там подробиці відомости про арештування на провінції особливо по селах. Наведено рівнож карне донесення до прокуратури п. Полюги за побиття та ушкодження тіла в поліційних арештах. Цитується рівнож лист студентки-медички до посла Круліковського в справі побиття бл. п. Бесарабової. Словим „Вісти" подали вірні та точні інформації про останні події та арештування серед Українців для широких мас українського населення за Збручем.

Положення учительства.

Харківські „Вісти" з 12. березня ц. р. приносять статейку під назвою „На що учителі скаржаться". Порушені в цій статі ріжні сторони побуту народнього учительства дуже цікаві та важні: Перш за все большевики махнули рукою над старим учительством і покладають надії на нове червоне учительство, якого перший випуск зможе наступити доперва за два або три роки. Учителі дістають дванайцять карбованців місячної платні, за що з родинами вижити ніяк не можуть. Через це багато з них наймалося до фізичної праці, щоби таким чином зрожити. Зимою селяне не хочуть заготовляти палива для школи. Учителі наймаються самі до цієї роботи. За заготовку дров до одної школи заробляють по 1 карб. 20 коп.

В ніжинському повіті мав місце такий випадок, де учителеві від зимна померло двоє дітей. Один учитель того-ж повіту не маючи змоги вижити зі своєї платні ходив від хати до хати і співав псальми. За це давали йому селяне їсти. Той вчинок учителя большевицька влада осудила в звязку з цим, що він побожний. Учитель оправдувався в той спосіб, що перестане співати, коли йому дадуть відповідну платню.

Подекуди сільська влада робить учителям багато перешкод навіть з чисто педагогічних справах. Учителі завдяки свому матеріяльному положенню не можуть добувати ні книжок, ні газет, а через це й остаються позаду всяких нових здобутків на педагогічному полі.

Накінець автор статті підкреслює, що влада все обіцяє для учителів дуже багато, але нічого не дає. Крайня пора, щоби справу забезпечення учителів уряд остаточно полагодив.

Баварії і всієї реакції, нехтуючи ними настільки, що не боронив навіть чести республики. Правда, не важко було критикувати республику за якої урядів прийшла повна економічна катастрофа. До цього додаймо збільшені податки, що впали тягарем на населення, припинення давно обіцяного 8-годинного робучого дня, врешті рисковна політика в Руре!

Республика має на свою оборону тільки те, що є молода, без досвіду. Довіря до неї може зростати хіба доказами, що вона в силі була направити похибки, які зробила. Спомини кращих, передреволюційних часів приваблюють усіх. Але не всі вірять у можливість відродження давної сили у нинішній добі і не всі готові у кожний мент піти на нові спроби. І саме тому найблищі вибори є покищо засипуті мрякою здогадів та передбачень.

„Немаю, наша река!"

(Промова пос. Тарашкевича в польськім соймі підчас дебати над наглим внеском Строньского і тов. 19. ц. м.)

Чувствуется, панове, що забираю голос. Дивнійше було би, як що я мовчав би в цій так важній для нашої країни справі.

Ми принципіяльно є за свободою доступу до всіх комунікаційних шляхів. Вільна комунікація і облекшення взаємни дібр мусить бути одною з найважнійших цілей обєднання народів, до якого по нашому найглибшому переконанні Европа йде і йти мусить, якщо не хоче впасти жертвою невідкличної катастрофи і повної руїни.

Шляхи до цеї мети є або дуже круті й оманливі, або вони вимагають не раз болісної операції, якщо є більше довільні. Вже навіть французький буржуазно-імперіялістичний „Тан" має відвагу твердити, що Европа змагає до федерації. Отже справа вільної комунікації є найбільш актуальною проблемою сучасної доби. Польща мусить йти і має право йти по цій дорові та змагати до тих самих цілей, що забезпечують кооперацію і співжиття народів, а слушні під цим оглядом потреби Польщі повинні бути вповні заспокоєні. Річ тільки в тому, чи цілі польської політики в її змаганні до свободи пристаней і транспорту є слушні і гідні, чи це саме цілі кооперації і співпраці народів, чи може инші.

Переходжу до справи, порушеної в сьогоднішнім внесенні. Полишаю на боці справу Данцігу. Вона не вяжеться тісно з інтересами білоруського народу. Говоритиму тільки про справу Німану і Клайпеди. Хто має право рішати в цій справі? (Голос: Тарашкевич.) Так, і я як представник білоруського народу.

Принціпіяльно і перше всього принціпіяльно народи білоруський і литовський. Німан це наша рідна ріка, про яку білоруський народ співає „Гей ти, Неман, наша река". Не буду наводити статистику, яка виказує, що 4/5 експорту йде саме з білоруського терену. Росія і Польща, говорячи про Німан, можуть говорити тільки в імени білоруського народу. Иншого управнення до цього не мають. І Чічерін може встрявати до цеї справи лише настільки, оскільки має до цього мандат з Радянської Білоруси. Якщо польське правительство мало би мандат довіря від цеї частини білоруського народу, яка опинилася в межах польської держави, так безсумнівно по його боці був би поважний, можливо рішаючий голос в цій справі і вона виглядала би мабуть зовсім инакше, ніж виглядає сьогодня. Одначе чи польська політика може похвалитися цим довірям білоруського населення? Ні! Чи дотеперішня польська політика на білоруських землях кермується ідеалами братерської кооперації народів, охотою співпраці з народами? Ні! Рішуче ні! Народи білоруський і литовський мають вповні обосновані побоювання, щоби транзит на Німані не зробився претекстом для зовсім инших цілей, що сягають по Ковно. Недовіря в цім напрямі йде так далеко, що Латиші зачинають побоюватися, чи Польща, йдучи по цій лінії, не посягне по инші пристані, Лібаву і Ригу. (Гармідер, окліки на правиці: В чиїм імени промовляєте?) Читайте латишську пресу, Я особисто иншої думки, я думаю, що перше всього Польщі не стане сил, щоби посягнути по Лібаву і Ригу. Всеж такі настрої є, в публичній опінії на Латвії цю справу порушувано і представлювано її в такій формі, як отсе я згадую. А коли ви цього не знаєте, коли ви цим не цікавитесь, так воно тільки є познакою, що ведете загумінкову політику і не хочете знати, що діється в світі.

Політика, яку веде Польща на білоруських землях, викликує ненависть до Польщі, відбирає всяке довіря. Що вкінці приніс би вільний транзит на Німані для білоруського населення в сьогоднішних політичних і господарських умовинах? Приніс би дуже мало, а за те до краю знищено би найбільший скарб країни — ліси.

Панове! Коли мій передбесідник пос. Строньскі так жалівся, що обмежено Мемель в його автономних правах, так я маю куди більшу підставу жалітися, що білоруський народ по цей бік риської лінії не має не тільки ніякої автономії, а й ще в додатку обмежено його політичні права. (Кавецкі: Найкращий доказ, що так не є, те, що промовляєте тут в такій формі. Фялковскі: Це провокація. Голос на правиці: Так говорить, щоби опісля написати і післати до Союза Народів. Гломбіньскі: Провокаційна промова). Ви все робили, щоби я тут не промовляв. (Гармідер. Голоси: Проч з ним. Марш. дзвонить). Широка автономія (Гармідер. На правиці гуркіт пульпітами — ось розвязка питання Німану, Мемелю, а навіть Вильна. Надання автономії для білоруських земель і доконечне, наглядне і щире понехання всяких кольонізаційних пляній і всякої кольонізації. Це тільки може бути початком зміни у відносинах між Полєчами, Білорусинами і Литовцями. Инакше не може бути мови про згоду. Тільки таким чином можна дати почин до розвязки політичних проблемів і тільки таким чином може бути розвязана економічна проблема країни, яка є перше всього проблемою цілости цеї країни. (Голос: Говоріть про Мемель). Я вас не питаюся. Всякі протилитовські демонстрації нічого крім шкоди не принесуть. Забагнять відносини і тільки поставлять правительство в клопітливу ситуацію. Тому, полишаючи на боці справу Данціга, маючи на увазі тільки справу Німану і Мемелю, ми будемо голосувати проти наглости. (Гармідер на правиці, оплески на лавах нац. меншостей).

Преса.

Жидівська республика.

Берлінський „Літопис", тижневий огляд політики, письменства і мистецтва під редакцією проф. д-ра Ст. Томашівського пише в редакційному відділі політичної хроніки ч. 12-го таке:

„Доборолась Україна — до „автономної еврейської республики"! Отсе найновійша новина, яку принесла „єврейська телеграфна агенція" з Москви. Вироблений у жидівських колах СССР. проект кольонізації Криму й південної України й утворення з тих земель автономної республики був обмірковний та принятий висшими совітськими інстанціями, в тім числі й українським радянським урядом; переведення в діло сього проекту має початися негайно. Гротескова вістка, прекрасний матеріял для гумористів і карикатуристів, колиб за нею не скривався весь трагізм нашої землі, нашого народу й нашої історії. Що до реалізації сього проекту можна мати більш менш оправдані сумніви, та сам факт появи його говорить томи... „Ні Жида ні Ляха" — був наш історичний національний ідеал, і ми, співаючи сей рефрен, дійшли до того, що одна частина України повернула назад до Ляхів, друга опинилася під панованням Жидів, а третя — має перемінитися у справжнє юдейське царство... „Ні хлопа ні пана" — був (у Винниченка й тов. й досі є) наш сучасний національний ідеал, і ми сьогодні між аргументами в користь „еврейської автономної республики" читаємо, що в південних українських губерніях поверх три міліони десятин землі лежать пусткою, не маючи ні хлопа, ні пана, щоб обробляти їх... Значить — наш історичний ідеал не сповнився, зате сучасний здійснився блискуче. Та хто скаже, що між обома сими фактами між невдачею й успіхом нема звязку?

Та вернім до проекту жидівської держави в Україні. В минулім нашої землі знаємо часті й радикальні переміни племінного характеру людности: Кимирійці, Скити, Сармати, Готи і їмже ність числа; між ними й ісповідники Єгови — Хозари, що два століття володіли над Дніпром. Ще й потім, Володимир Св. був у великій спокусі, щоб замість охрещувати всю Русь, велїти її... обрізати по Мойсеєвому закону. Чому отже не має й тепер появитися щось анальогічне?

Палестина й Україна! Там Англійці, завоювавши країну на Турках і не зважаючи на арабських автохтонів, відбудовою історичної жидівської держави заплатили воєнний довг вдячности супроти haute finance. І тут, спасителі власного народу, пославши міліони людей на голодову смерть й обернувши міліони десятин землі у Дикі Поля, сподіються роздобути у цеї міжнародньої haute finance необхідні кредити за ціну відбудови історичного хозарського царства, де можнаб знайти захист від страшної хвилі антисемітизму, яка піднімається в Росії. Ось вам „українізація" України!"

Стільки написав про жидівську республику на Україні „Літопис".

Ще пластичнійше висловлюється на тему тої жидівської республики львівський „Новий Час" у 23. числі з 27. березня ц. р. У висновках він пише:

„Як знаємо український селянин таки дуже Жидів не любить. По вченому називається — антисеміт. Припустім, що вибухне війна, а Жиди всі в купі над самим морем в „своїй республиці". Що готово вийти? Готові ще всіх Жидів загнати в воду. А море глибоке, та й вода зимна. Тому, я Жидам в їх власнім інтересі не радив би робити республики над морем та й ще на українській землі. То дуже а дуже небезпечно."

Важко сказати, щоби ці два голоси були справді глибоко подумані та політичні!

Національні меншости.

Париські „Послѣднія Новости", орган п. Мілюкова приносить в 1195. числі з дня 15. березня ц. р. обширну, багату в фактичний матеріял статтю п. Л. Н. під назвою „Очерки современной Польши". В статті цій обговорює автор справу народніх, середніх і вищих, українських і білоруських шкіл в Польщі. Цифрами автор ілюструє положення українського шкільництва в Галичині перед війною і тепер. Ріжниці виходять страшні. Те саме робить він з українськими школами на Волині і Білорусі. Полаки проти волі населення накидують йому польську школу. Національні меншости, в даному випадку Українці та Білорусини польські школи бойкотують. Приватних шкіл влада засновувати не дозволяє і через це Українці і Білорусини організують таємні школи. В тих таємних, нелєгальних школах вчать самі фахові педагоги, яких польська влада позвільняла з учительських посад. Ходять ті учителі тепер від хати до хати і вчать дітей групами по 5 до 9 учнів.

„Є шкільні інспектори — пише автор — які при заціплюванню чисто польського духа та нищенню не польських шкіл, могли би дати не одну сотню лекцій кожному колишньому „истинно-русскому" шкільному інспекторові часів Делянова і Кассо". „Таке становище — робить автор висновок — нищої школи на „кресах", становище, що викликує поголовне незадоволення й обурення. І найзавзятійший ворог відродженої Річи посполитої польської не міг би принести більше шкоди польській державі, чим польська шкільна влада, польські учителі і польська політика взагалі".

„У Львові — пише автор — істнує вже четвертий рік таємний український університет з 3 факультетами і 40 професорами та доцентами. Університет цей завзято переслідується; ректор і професори сидять вже в польських тюрмах, але мимо цього університет істнує. Ця епічна боротьба галицьких Українців за свій університет направду вражає відвагою, завзяттям і готовістю на всі жертви; на жаль я позбавлений можливости подрібно розглянути історію тої боротьби (можливо, я до неї вернуся окремо)".

Пише автор докладно і про „numerus clausus", який введено на всіх факультетах польських університетів для молоді національних меншостей. На вступі до своєї прегарно написаної і багатої у фактичний матеріял статті автор пише таке:

„Боротьба за свою школу становить тепер найважнійшу галузь а подекуди й цілий зміст політичної і культурної роботи меншостей. Ця боротьба відіграла чи не головну ролю в переході всіх меншостей до опозиції. Насильна польонізація школи найбільше загострила відношення нєпольського населення до польського уряду, спричинила багато ускладнень і загрожує

в будуччині ще більшими труднощами та смутою. Нею і кольонізацією підсичується безнастанно ненависть населення „кресів“ до польської держави. Та треба сказати правду: становище непольських народностей на полі шкільництва і на економічному полі є дійсно „вопіющим“...

Царські укази відживають!

„Указ“ Варшавсько-Холмської Духовної Консисторії.

„Указ“ Варшавсько-Холмської Духовної Консисторії до благочинних парохіяльних і монастирських церков ч. 1987.

Міністерство Віроісповідань і Народньої Освіти вислало дня 21. листопада 1923 р. під ч. 9343|1557 варшавському православному митрополитові для відома і пристосування такий розпорядок: Міністерством стверджено: 1) що „агітатори використовують релігійні зібрання православного населення для політичних цілей та для виголошування промов, спрямованих против уряду і вищої церковної влади“. 2) що „в численних випадках парохи, яких потягають до відповідальности за устроювання многолюдних зібрань в часі храмових свят з метою політичної агітації, звичайно виправдувалися тим, що агітатори являлися на зібраннях без відома і згоди, та виголошували підбурюючі промови“. — „Щоби цього оминути на будуче. Міністр Віроісповідань в порозумінню з Міністром Внутрішніх Справ доручив воєводам потягати в кожньому окремому випадку до відповідальности парохів за надуживання релігійних зібрань. Коли публичне зібрання відбувається на території, що належить до церкви, то парох як господар всього церковного нерухомого й рухомого майна може заборонити відбуття зібання. На випадок, коли би населення й агітатори не послухали заборони пароха, то він має звернутися за допомогою поліції, як хоче оминути відповідальности. На випадок коли церковне свято використовують політики таким чином, що зібрання улаштовується не на церковній території, а поза нею, то парох, видячи в зібранню шкоду для релігійного духа і для добра церкви, має донести про свої побоювання старості, а в разі потреби місцевим поліційним органам“.

Наконець розпорядок Міністерства Віроісповідань домагається, щоби всі парохіяльні пресвященні обіжником заповнювали підчас цього духовенству доложити в наведених випадках усіх зусиль для виконання того продиктованого добром православної церкви і Польщі розпорядку.

Митрополича Консистовія додає від себе таке: „Про вище наведене подається вам до відома цим указом з метою передачі його підчиненому духовенству з дорученням приняти розпорядок Міністра Віроісповідань до відома, пристосування та обовязкового виконання, де це останне потрібне. Грудня 20. дня 1923 р. Місто Варшава. Член Консисторії протоєрей *Ковалейко*. Секретар *Ів. Голубовский*. Столоначальник *М. Дума*.

Очевидячки, що цей „указ“ написаний російською мовою з всіми її канцелярськими, стилевими, російськими прикметами. Колись в царській Росії православне духовенство виховувано для того, щоби воно могло служити державі при помочі поліційних заходів. Не диво, що його роля в наддержавній імперії подекуди „совпадала“ з ролею „охранки“. На всьому часовому просторі російської революції воно й важко покутує за цю свою давню ролю, а при ньому покутує й православна церква. Наведений „указ“ має накинути православному духовенству таку саму ролю для добра Польщі і... православної церкви.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (68) число „Діла“ сконфісковано за два уступи допису з Миколаїва про польські „стовпи ладу і порядку“.

— **„Свобода“ ч. 13.** містить: Наші завдання. — Поголовне членство до тв-за „Просвіти“. — Як відбудовують край? — Позички на відбудову. — Податкові кривди. — Що діється по нашіх селах? — З хлопських настроїв (вірш). — Із Закарпатської України. — Нова жидівська деркава. — Упадок голови магометанської церкви. — *Тайна чеcько-французька умова*. — З близька і здалека. — Новинки.— Нові книжки і видання. — Розводіть садовину. — Добрі ради. — Приповідки. — Сміщне. — Крім того число приносить дві ілюстрації, а саме портрет закарпатського діяча Авг. Волошина і Кемаля-паші. Поміщене у фелетоні оповідання Г. Михалюня п. з. Засідка впало ціле з жертвою конфіскати.

— **Українська опера в Харкові.** Дня 31. січня Державна Опера в Харкові виставила першу оперу на українській мові — „Гальку“ Монюшка. Вистава пройшла з великим успіхом, головні співацькі ігри й голосовим даним двох головних артистів: п-ні Литвиненко-Вольгемут (Гальки) і п. Козловського (Йонтек); столичних співаків Донець, Яруша — Любченко. Ця вистава дала доказ, що ідея створення у Харкові окремого українського оперового театру вже назріла. Всеж, деякі критики радять спершу використати російську державну оперу з її налагодженим апаратом і покищо час від часу давати в ній українські опери, щоб розвивати українських солістів і виховувати хор. (За „Літописом“).

— **Після трагічної події.** Про справу бл. п. Ольги Бесарабової находимо відгук на сторінках таких німецьких газет: „Фоссіше Цайтунг“ (з 7. ц. м.)—докладний звіт про посольські інтерпеляції у варшавському соймі п. н. „Польські вязниці“; „Дайтше Цайтунг“ (з 6. ц. м.) — замітка про похорон О. Бесарабової п. н. „Польсько-українська ворожнеча у Львові“; „Форвертс“ (з 4. ц. м.) довга телеграма з Варшави п. н. „Страхіття польських вязниць“; „Германія“ (з 4. ц. м.) — телеграма з Варшави п. з. „Нагле внесення Українського Посольського Клюбу“.—Як бачимо, справою бл. п. О. Бесарабової зацікавились усі німецькі газети, без огляду на соц.-політичний напрямок і всі в один голос не можуть вийти з дива: як погодити устрій демократичної республики і законодавство 20-их рр. XX. стол. з цікавими методами середновічного абсолютизму.

— **Залізничі катастрофи.** Найбільше залізничих катастроф у світ трапляється у Франції. Америка, що, як мовляв, не шанують людського життя, є під тим оглядом де де солідніщими від французьких легкодухів. Ось знову повідомляють про четверту катастрофу під містом Мец (б. німецька твердиня), де швидкий потяг Остенде—Берлін влетів у повному розгоні на вантажний потяг. З під руїновищ витягнуто трупів, та кількананцять важко поранених. — Того самого дня (24. ц. м.) у Будапешті зійшли гамівці при зупинці потягу струсонули ним так сильно, що 7 осіб віднесли більші й менші рани.

— **Смерть лікаря у пацієнта.** 60-літнього лікаря д-ра Зигмунта Вінче (Мадяра) закликали в Будапешті два дні тому до недужого. Підчас оглядин д-р Вінче раптом почув себе погано й звернувсь до свого пацієнта, знайомого адвоката, з темними словами: „вибачте мені, прошу, але я примушений проти моєї волі зробити вам неприємність, бо ось вараз помру“. Ледви лікар докінчив ті слова, зісунувся зі стільця і його не стало між живими. Таким робом останнім своїм реченням покійний доказав, що він дійсно був прегарним діягностиком.

— **8-літня дитина застрілила маму.** На одному з *льочдовських передмість* трапилась цими днями трагедія, яких мало: девятилітній хлопчик, син монтера, бавився револьвером, що його позичив від шкільного товариша, щоб похвалитись перед сестричкою. Про те, що револьвер був набитий не знав ані він, ані той його товариш, що позичив йому револьвер, вийнявши його крадьком зі столу батька. При забаві нежадно впав стріл і куля вцілила маму, яка стояла при печі, просто в серце. Сусіди найшли хлопчину в сльозах у страшній розпуці, над трупом матери. Батько, якому в майстерні донесли про випадок, не хотів спершу повірити: тим більшим був його жах, коли переконався, що дійсно втратив жінку завдяки необережности власного сина.

— **Шаховий турній.** Ми вже повідомляли, що в Ню-Йорку відбудеться шаховий турній з участю найбільших світочів шахового світа, як Ляскер, Капабланка, Алехін, Боголюбов і ин. Останньою сензацією того турнію, який ще не закінчився, це поразка світового шахового чемпіона Капабланки, який минулої ночі програв партію в користь молодого шахіста Ришарда Реті.

— **Смерть славного маляра.** У Парижі помер від нещасливого вуличного випадку франц. маляр, професор „Академії Мистецтв“, член Інституту Фернанд Кормон, ур. 1845 р. Він залишив велику кількість велечезних образів у франц. музеях. Найславнійші з них „Каїн“, „Лови на медведя“, „Переможці з під Салямини“ і багато портретів.

— **Кооператива „Український Театр“.** Дальше зложили уділи: 985 о. Володимир Сухий Волоське Село (33 уділи), 986 д-р Петро Зяолинський (33 уд.), 987 Степан Дригинич (33 уд.), 988 Венедикт Сімків (33 уд.), 989 Гедимин Лисинецький (33 уд.), 990 Юліян Русин (10 уд.), 991 о. Андрій Галандюк (10 уд.) і 992 д-р Василь Білецький (10 уд.) всі з Болехова (збірка д-ра Нички), 994 Степан Черниш і 995 Володимир Білоус по 17 уд. оба з Березова Чехослов., 996 Ф. Биликівна в Желехові вел. (10 уд.), 997 Евгенія і 998 Іван Бобовські (17 і 16 уд.) 999 Галя Щипківна у Вовчу (11 уд.), **тисячний член** о. д-р Володимир Пеліх в Радехові (30 уд.), 1001 о. Бронислав Гоцький в Передільниці (33 уд.), 1002 Ольга і 1003 Наталка Ступницька обі в Клоковичах по (33 уд.), 1011 Маріян Чумак в Тернополі (20 уд.), 1012 Олена Гнатюкова у Львові (31 уд.) і 11 членів з Яворова (уп. П. Ставнича).

— **Пригадка.** Звичайні дорічні Загальні Збори Народної Лічниці. Управа Народної Лічниці у Львові пригадує своїм членам, що 31-го марта о год. 6-ій вечером відбудуться Звичайні Загальні Збори Народної Лічниці при вул. Вірменській ч. 25 в салі тов-а „Зоря“. Програма Зборів: Звіт з діяльности за р. 1923. Вибір голови, ради і контрольної комісії.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Радянсько-англійська конференція в Льондоні.

З Льондона подають, що на днях має там приїхати з Ленінграду радянська делегація. В найблищім тижні мають відбутися пленарні засідання, а опісля окремі питання будуть обговорені в комісіях. Таким чином хочеться підготовити проекти договорів.

В справі антанської політики Америки в Европі.

Організація американських продуцентів, що в теперішнім конгресі яко радикальна група творять язичок при ваві, заявила устами своїх провідників представникові United Press, що вона має намір спонукати правительство до активної заграничної політики, головно у відношенню до центральної Европи. Програма обіймає справу перепертя репарацій в межах спроможности Німеччини, в крайному разі без співпраці чи згоди Франції, розумну моратоpію, яка Німеччину доведе до стабілізації її валюти, опозицію проти обсади Порура, утвердження німецької республики, активний спротив проти міжнародиього зброєння, поміч для центральної Европи.

Наслідник Тусара.

Аж до номінації нового чехословацького посла в Берліні справи посольства веде легаційний радник — Гавлічек. Між кандидатами на пост берлінського посла ЧСР. вичисляється мічістра освіти Бехіне і посла Стівіна (оба соціялдемократи).

ОСТАННІ ВІСТИ.

Муссоліні против анексії Бесарабії Румунією.

Кореспондент „Дейлі Мейл“ подає цікаві подробиці про причини відмови відвідин румунської королівської пари в Римі. Не розходиться так про втрати італійських посідачів вартісних паперів, як радше про важні річниці загр. політики. Муссоліні в питанню Бесарабії зайняв становище противне Румунії, щоби перешкодити створенню велико держави на Балкані.

Димісія кабінету Поанкаре.

Поанкаре звернувся 26. ц. м. до президента Мільрана з просьбою о димісію кабінету. Президент димісію прийняв. Причиною димісії кабінету П. були некорисні для правительства висліди голосування в палаті депутованих в справі емеритур. Поанкаре з огляду на теперішнє екон. положення відложив цю справу. Предсідники палати депутованих і сенаторів заявили Мільранові, що треба натискати на Поанкаре, щоби остав при влаві. Мільран настоював на П., щоби остав, бо для своєї діяльности має апробату не лише парляменту, але всього краю. П. застеріг собі час до надумання до завтра. Засідання палати в пятницю.

Відгомін димісії Поанкаре в Польщі.

„Хвіля“ звідомляє з Варшави: Вістка про димісію Поанкаре викликала велике схвилювання. Головнож сконстернувані ендеки. Соймові кола переконані, що в звязи з димісією П., послідує зміна в польській загр. політиці.

Сов.-рум. переговори у Відні.

Вчора в будинку дол. австр. міністерства у Відні відбулась перша стріча предсідників совітської і румунської делегації. Мін. Раскану і Крестенський розмовляли 3|4 г. в приязному тоні. Розмова торкалась способу нарад конференції. Мериторичних справ не торкали. Кретенський заявив журналістам, що СРР. веде мирову політику на Сході і Заході. Совіти визнали Польщу, Фінляндію, Естонію, Латвію і Литву. До Відня прибули полагодити спірні справи з Румунією. Коли рум. правительство опиратиметься на основах справедливости і мирової готовости, то вдасться полагодити всі справи корисно для обох сторін. На просьбу предсідників обох делегацій австр. мін. загр. справ Грінбергер прийняв провід конференції.

Гамерлінг таки арештований.

„Н. Й. Герелд“ містить подробиці про арештування польського сенатора Гамерлінга американською поліцією за фальшування документів і фальшиві зізнання перед амер. властями.

Ґен. Шептицкі хоче уступити.

Польське мін. військ. справ звідомляє, що ген. Шептицкі вніс просьбу о димісію в звязи з розправою за інвігіляцію Пілсудского. Міністерство не узгляднило його просьби. Ген. Шептицкі вніс просьбу до суду честі, щоби розслідив поставлені йому закиди.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу“, добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

Курс грошей.

Львів, дня 26. березня 1924.

Нині з рана до години 12. була тенденція значно знижкова — пізніше значно сильніша. Доляри подорожіли о 30—40 тис. Оборот оживлений.

Доляр ам.	9,250.000—9,280.000
Доляр канад.	8,750.000—8,850.000
Чеські корони	260.000—265.000
Леї	44.500—45.000
Фунти штерл.	40,000.000—40,500.000
Франц. франкй	425.000—440.000
Франк шв.	1,600.000—1,620.000
Марки ням. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франк бельг.	389.000—000.000
Гульдени голянд.	3,400.000—0,000.000
Ліри італ.	395.000—000.000
Золото	
20 кор.	40,000.000—41,000.000
20 франк.	38,000.000—38,500.000
10 рубл.	52,500.000—53,500.000
20 марок нім.	44,000.000—45,000.000
Срібло	
Кор. австр.	700.000—730.000
5 кор.	3,500.000—3,600.000
фльорени	1,750.000—1,800.000
рублі	2,700.000—2,800.000
копійки (за рубля)	1,300.000—1,400.000

Варшава 26.|III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300, 9,350, 9.250, фр. франц. 000 000, фр. зл. 1.800.

Чеки: Бельгія 402, 300, 391, 200, 401, 200, 397, 200; Букарешт 49,250; Голяндія 3,460 3,435, Льондон 40,175, 39.950, 40,150, 39.750, Новий Йорк як готівка: Париж 505, 502, 504, 500, Прага 271, 264, Цівайцарія 1,615, 1604, 1,612, 1596, Відень 132,10, 132,75. 132, 130; Італія 403.750, 399,200, боні зол. 1350—1400; 8 пр. поз. 15 м., Мілионівка 1,000.900, поз. дол. 5,650, Фравки зол. 1.800.

Ціріх 26. березня 1924. Голяндія 214,10, Новий-Йорк 579½, Льондон 24,90, Париж 31,20, Медіолян 25.00, Прага 16.80, Будапешт 0.0085 Букарешт 3,005, Бельград 7.12.50, Софія 4.15, Відень 0 0081·5/8.

Збіжева біржа.

Львів, 26. березня 1924.

Рух на біржі оживлений. Загальний оборот 260 тон. Траусакція в пшениці, житі, ячменю, вівсі, гречці, кукурузяним грисіку і провінціональній муці. Подача обильна — пошукувана пшениця доброї якости. Зацікавлення бараболею для їде при браку подачі. Тенденґ легко знижкова. Настрій оживлений.

Пшениця краєва 76|72 з 1923 р. 36,000.000—39,000.000*, Пшен. кр. селянська 34,000.000—36,000.000, жито галицьке 66|68 з 1923 року 22,500.000—24,000.000*, жито галицьке 65|66 19,500.000—20,500.000, ячмінь гал. брос. 21.500.000—22,500.000* ячмінь гал. для перемелення 17,500.000—18,500.000, овес гал. 44|46 з 1923. року 20,000.000—22,000.000, гречка 26,000.000—27,500.000, грисік кукурудзяний 53,000.000—56,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце станція заладування.*) Ціни оціночні без трансакції.

Відозви й комунікати.

До Українського Громадянства!

Світова війна, голод, революція підірвали у коріні духове та господарське життя України, український культурний діяч, що стояв своєю літературною чи науковою працею на сторожі духового розвитку всіх кляс українського суспільства, відірваний цілими роками від культурного світа, не знаючи, які духові цінности витворюються там, не дістаючи ні видомлень, ні книжок і не маючи змоги давати імпульси своїму громадянству, бо припинилось науково-літературне життя, — нидів і нидіє до тепер в голоді та холоді. Сотки найкращих працьовників вимерло з голоду та холоду; поодинокі наукові інституції майже не працюють, бо нема грошей на закупно найбільше потрібної літератури та приладдя. Між народом прибірає темнота щораз то грізніші форми, бо за мало культурних діячів, щоб мали змогу сіяти зерно науки серед широких мас. Нація, яка хоче жити, мусить спромогтися хоч в части забезпечити творче життя тим, хто являється її мізком та серцем; всі кляси народа заінтересовані в тому.

Для сповнення хоч малої частини з цих цілей, завязалося аполітичне Товариство Допомоги Українським Культурним силам при У.Г.К. в Празі, яке має вжити між иншим допомогати і як поодиноким особам що працюють творчо чи то на полі мистецтва чи науки, так і інституціям, головно доставленням закордонної літератури та приладдя, допомогою при уміщуванні готових літературних, чи наукових праць, та рятуванням від голодової смерти тих, що творили духові цінности. Щоб сповнити цю ціль, треба грошей. Для того товариство звертається до всіх тих українських громадян, для яких культурна праця являється дорогою, для яких творення духових цінностей не є тільки пустою фразою, щоб поспішили з жертвами. Для цієї цілі хай всюди завязуються подібні комітети чи товариства і спільними силами хай стараються сповнити цю високу ціль.

Товариство Допомоги українським культурним силам при У. Г. Комітеті в Празі.

Др. М. Сисак вр. голова — *Юр. Тищенко (Сірий)* вр секретар

Жертви і всю кореспонденцію треба надсилати на адресу: Прага II. Т-во Допомоги Українським Культурним Силам при У.Г.К.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Дописи.

Сокаль. *(Поліцейські практики в школі).* В своїм девастаційнім поході проти всього, що українське, не поминули наші благодітелі і Сокаля. Місцеві сатрапи в „ради народової", поклонники Прушинського, оборонці польскости „кресів" з великим завзяттям взялися нищити все, що ще вказує на „рускость" міста. А щоби мати бодай якусь позірну причину, цілими днями нічого не роблять, як лиш швендаються вулицями і провокують людей, шукають нагоди, щоби задовольнити свої інстинкти. Такою вагодою було для них богослуження за бл. п. Бесарабову. Як в кожному иншому місті, так і в Сокалі відбулося заупокійне богослуження, а були на ньому заступлені всі верстви сокальського громадянства.

Дня 5. березня відправлено богослуження. Не минуло і 2-ох днів, як всі Сокальці почули сичіння гадюки, яка почала й кусати. На домагання місцевих кровожадних чінників зіхалося з шкільної кураторії 2-ох інспекторів і давай питомим їм способом переводити слідство в тому напрямі, хто був на богослуженні. Вислідом цього слідства було осудження аж 12 учеників з поодиноких шкільних заведень. Одночасно звільнено з посади учителя гімназії Івана Сокола, катехита о. Лехицького, завішено в сповнюванні своїх обовязків з внесенням на перенесення, а 2-ох учителів віддано під „обсервацію". Та на цьому не кінець. Бажаючи ще яркійше проявити свою всевладність, розвязано бурсу св. Миколая, удержувану Тов. „Шкільна Поміч", в якій було приміщених 43-ох незаможних учеників. Годиться додати, що вони навіть не брали участи в богослуженні, хоч це й не було би ніяким прогріхом, а тільки по звичаю перед наукою вступили до церкви. Так 43 невинних дітей викинуто на вулицю та позбавлено спромоги науки, особливо тих, що були на даровім удержавні Товариства. Чим пояснити цей драконський крок? Ріжні часи й ріжні режими ми переживали, але такої нестримної сатрапії ще не бачили. Які наслідки цієї примітивної поліцейскости?

Громадяне Сокальщини! Нехай ці події, яких ми були свідками, дадуть товчок до громадського обєднання, до інтензивнійшої самооборони і до оборони всього, що нам дороге, нехай це буде моментом, викликуючим нас до посвяти і пожертвування для загалу. Не даймо змарнуватися жертвам насилля! Докажім, що ми зріла нація, котра уміє спочувати жертвам наруги і не залишить їх без опіки.

Спішіть їм з допомогою! *В. У.*

Лемківщина. Ново-Сандеччина. *(Знесення гр. к. катихитури при Гімназії в Нов. Санчи. Анархія з обсадою парохії в Криниці.*

З кінцем лютого п. р. знесла крак. шк. Кураторія гр. катол. катихитуру при гімназії в Н. Санчи, катехитові о. Гадзевичові замкнула платню, а науку релігії для 24 гр. кат. учеників поручила віддати без порозуміння з дух. властю о. Ан. Сембратовичеві „proboszczowi" в Криниці, віддаленій від Нов. Санча 3. годинами їзди залізницею. Тимчасова катихитура була в Н. Санчи від 30 літ. Від 1911 р. був там тимч. катихитом о. Он. Гадзевич, від 1913 р. приділений далі в Н. Санчи яко постійний катехит з Сянока; ревний то душпастир-катехит, якому при співучасти відомого Добродія радника, В. Яворського пощастилося побудувати в Новім Санчи невеличку, але гарненьку церковцю, котра, як правдива мати, гуртувала, обєднувала й потішала наших заточенців в Мазурах та хоронила їх дітвору перед винародовленням. Минулого року в осени міністерство несподівано іменувало о. Гадзевича постійним катехитом в Нов. Санчи, хоч там для сталої катехитури нема вимаганого числа учнів. Тепер міністерство цю помилку добачило, та звинуло не лише постійну, але й тимчасову катехитуру, замикаючи при тім безправному катехитові платню й лишаючи його тим чином з родиною на леді (таксамо зроблено зрештою і деяким крилошанам, а навіть самому перем. епископові!) — На удільованняж науки релігії за „контрактом" вишукано аж за горами, за лісами „proboszcza" в Криниці.

Хтож се той „proboszcz?" Се о. Анатоль Сембратович, який в Криниці є від 1911 р., спершу як сотрудник, а ще від 1916 р. як завідатель, через якого й досі Криниця не може бути обсаджена парохом! А саме його „родина" не хоче навіть з такою думкою погодитись, щоб мала з Криниці кому иншому вступитись! Таж він „многозаслужений русскій патріот", а притім „najzacniejszy i najmilszy w obcowaniu" та „pupilek Gałeckiego"! Отже 1918 р. не допущено там правно інституованого пароха, якого оклеветано перед всіми „władzami" від найнизчих до найвищих, а навіть перед самим Апост. Нунцієм, теперішнім папою, яко ворохобника й небезпечного для публичного спокою, хоч се по правді людина спокійна віддана своїй рел.-церк. праці; його однак, яко небезпечного на домагання „русскої ради" в Криниці, комісар замість до Криниці воровадив на „Домбе". Опісля, коли Еп. Консисторія перенесла о. С. на иншу адміністрацію, дуже добру, він не вступився, а дух. комісію, що хотіла впровадити иншого завідателя, навіть „русского", горстка прихильників о. С. з буками в руках, серед крику й зневаг викинула насильно з парох. канцелярії. Годиться при тім замітити, що ся дух. комісія чекала на о. С. в канцелярії біля 2 годин, та дочекавшись не о. С., лише „громилів"! Далі, не принято там одного сотрудника цілковито; загрожено йому, що би не важився там приїжджати, коли хоче бути „цілий". Теперішньому сист. сотрудникові заборонив вйт, сторонник о. С., на власну руку, письмом з петаткою вступу до села й до пар. церкви! І це все робить ця горстка безпечно, сміло й безкарно, бо чує за собою „plecy"! А й тепер, хоч правительство від пів року має поновне терно й цілу пропозицію кандидатів, між якими одначе нема о. С., бо не має конкурсу, досі нікого на Криницю не презентує, вдержуючи далі анархію, яка вже заражує й инші парохії, пр. Поворозник, викликуючи згіршення й соблазн між вірними й духовенством. Так то о. С. добивається парохії в Криниці! І такому то священикові крак. шк. Кураторія навіть не уважаючи за відповідне порозумітися з Еп. Ординаріятом, поручає виховувати в гімназії шк. дітвору, бути для неї прикладом першої чесноти, послуху! — Де ми живемо?

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Репертуар українського театру під дир. Івана Ногутяка.

Золочів — сала Українського Касина.
Пятниця 23. III. „МІРЕЛЕ ЕФРОС".
Зборів — сала Сокола.
Субота 29. III. „ЦАРЕВИЧ".
Неділя 30. III. „МОЛОДІСТЬ".
Озірна.
Субота 29. III. „БОГ ПІМСТИ".
Неділя 30. III. „ЧОРНОМОРЦІ". 4—5

Звичайні Загальні Збори читальні „Просвіти" на Личакові відбудуться в неділю 30. березня н. р. о 5. год. вечером в домівці при вул. Крупярській ч. 15 А.
1635 1—1

Дрібні оголошення.

ПОТРІБНО зараз хлопця до науки на механіка. Юліян Ломага, майстерня для направи машин до писання, Львів, Сенкевича 8. 1616 3-3

УЧИТЕЛЬКА шукає особи інтелігентної, совісної до ведення домашнього господарки. А. Б. Poste restante Рожнітів.
1620 2—3

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Лікарсько-дентистичне заведення
Д-ра Шимона Раппапорта і Якова Касса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Безбольне пльомбування і вийманя зубів. Штучні зуби в гавчуку і золоті після американської системи. — Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. 1637 1—6

Лекції сольового співу
приготування і постановка опер і оперет
Олена Мойсеовичева
артистка опер: львівської, віденської, пражської і медіоляньскої.
Зголошення від 2—4 попол. Льва Сапіги 51/III. 1637 а) 1—6

Тарас Бульба найкраща і найстарша повість ГОГОЛЯ в новім виданню з образками в ціні 2,200.000 Мп. (з пересилкою 3 мільони). Також можна набути богато инших гарних повістей з нашої давнини на адресу:
Видавництво „ОКА"
в КОЛОМИЇ, вул. Євангелицька 7.
1631 а) 1—3

Присилайте передплату!

Обняття перекусні
на майдані „Сокола-Батька".
Під увагу береться оферти лише членів українських Товариств. Подання вносити по 1. квітня с. р. на адресу „Сокіл-Батько" Львів, Руська 20.
Інформацій уділяється щоденно від 11 до 8 до 9-ої год. веч. в домівці Товариства „Сокіл-Батько". 1634 1—1

КОНКУРС.

До вінарендування **реставрація** сезонова в місцевости кліматично-лічничій в Підлютім коло Перегінська. — Оферти письмечно з долученням сто золотих польських як вадії вносити до 20 марта 1922 р. на Адресу Центральної Адміністрації Митрополичих дібр у Львові, пл. Юра 5.
1503 6—6

ПОЗІР! ВАЖНЕ ДЛЯ ВСІХ! ПОЗІР!

Велика передсвяточна виподажа 100 прц. дешевше як всюда. 3 метри чорного сукна, чиста вовна 140 широке 30,000.000 Мп. Сукно гранат і попелисте на мужеські одяги і жіночі костюми 30,000.000 за 3 метри. Сукно Мареного на весняні нагортки за 2·50 метра 30,000.000, Штрукс вовняний подвійної ширини на спортові одяги 1 метер 12,000.000 Мп. Чеське полотно 80—90 широке. 1 метер 2,800.000 до 3,500 000 Мп. Новгрейд 80 широке, чеське 3—3.800.000 Мп. Сукно на подорожні бунди непромокальне, т. зв. гуцульське (краківське) за 3 метри подвійна ширина 50,000.000 Мп.
Висилаю за післяплатою, за опакування і порто дочисляю 4.000.000 Мп.
Без ніякого ризика; коли не подобається зараз вертаю пібрану готівку.
Майже щодня одержую подяки зі всіх сторін за висланий товар. Прибок і цінників не висилаю.
Адреса така: МЕХАНІЧНА ТКАЛЬНЯ СИМЕОНА ІВАНКОВА
1636 **в СТРИЮ „Народний Дім".**

УВАГА! На свято 110-ліття народження Т. Шевченка
Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ"
перше, повне народне видання, в одному томі, з поясненнями й приміт. д-ра В. Сімовича, з портретом і біографією поета. Стор. XXX + 481.
Ціна 80 центів, в оправі 1 доляр з пересилкою.
ГОЛОСИ КРИТИКИ:
„...Виданий на гарному папері, чітким і великим шрифтом, з гарною біографією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря" в цілому найкращим коментарем, — „Кобзарь" Катеринославського Видавництва справді найбліже стоїть до нашого народнього видання. Тому ми щиро бажаємо, щоб сей „Бобзарь" був на стіні селянина в кожній хаті всієї України". (Л. Білецький, *„Українська Трибуна"*, з 3. XII. 1921.)
„...З ріжних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря" на те, щоб воно знайшлося в руках кожного читача „Учительського Слова"... Не було досі такої широкої й авторитетної проби систематичного обяснення всього „Кобзаря", як це вчинив в виданню д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського Слова", у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче поручити." Видання Шевченкового „Кобзаря" з поясненнями та примітками д-ра Сімовича."
(*„Учительське Слово"*, ч. 2—4, з квітня 1922 р.)
„...Дождались ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря"... Воно повинно найтися в кожній читальні й бібліотеці, в руках кожного вчителя, взагалі в руках кожного, хто сам собі й иншим хоче вияснити Шевченкові думки, в руках учеників, селян і робітників". (М. Возняк, *„Письмо з Просвіти"*, з 15. січня 1922.)
„...Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові"...
Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно. На більші замовлення знижки 25—40 прц. Гроші (невеликі суми) можна прислати листом, а краще переказати на Konto E. Wyrowyj, Земельний Банк Гіпотечний, Львів, або — Zivnostenska Banka, Praha, або Wiener Bankverein, Wien, або — просто на адресу:
EUG. WYROWYJ, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II.
1343 **Новий каталог Видавництва безплатно.**

Жадайте Піщковського мила
„ВЕНУС", „ЛЕВЕК" і товщу ТОВОТТЕ
Представ. „РОДОГАН" Львів, Оссолінських 6.
Тел. 13—20 Міродатним фірмам догідні условія Тел. 13—20
1524(а) 5—15

Рік основання 1808.
НАЙСТАРША КРАЄВА ФІРМА
ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в КАЛУШІ, вул. Цвинтарна, Телефон ч. 28, і в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красінського 63, Тел. ч. 108. Склад дзвонів „Церковна Штука" в Станиславові. Відзначена золотими медалями на краєвих і заграничних виставах доставляє гармонійні і поодинокі дзвони з металю першої якости на найдогіднійших условях, має постійно на своїх складах значну скількість готових дзвонів на всіляку вагу і тони і принимає до перетоплення старі розбиті дзвони.
Тому, що в Калуші є нова ліярня під подібною фірмою, прохається письма до Калуша дуже докладно адресувати. Вкінці завважуємо, що ані не їздимо з нашими дзвонами по ярмарках ані не висилаємо агентів.
1590 5—5

За Редакцію відповідає Ол. Жук.

З друкарні Спілки „Шіло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 70 (10.163). Львів, субота 29. березня 1924. Почтову належність оплачено ґотівкою. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Смілива спроба.

Еміграційна анкета в університетській справі.

Берлінський тижневик „Літопис" розписав (у 12. ч.) між нашим громадянством анкету на актуальну тему: нашої університетської справи. Мета цієї анкети „основне пізнання думки визначних заступників українського громадянства та скристалізування її шляхом прилюдної дискусії". Дуже похвальне завдання. Річеву дискусію про якунебудь з актуальних справ нашої сучасности треба привітати як бажану, позитивну прояву. І тому ми не маємо наміру каламутити її диссонансом. Та ось виринає дуже просте питання: чому до цього часу ніхто у нас з краю не доглупався до такого обективного розглянення справи як прилюдна анкета? Таке питання може звучати навіть як докір. А ми, публіцисти, вражливі люде. Не хочемо полишати враження, що инші нас випередили.

І тому, не забираючи безпосереднього голосу в самій анкеті, хочемо скористати з нагоди, щоби висловити кілька загальних міркувань щодо самої суті такої анкети і її форми. Редакція „Літопису" мусить бути приготована на повне розчарування: річева дискусія, яку вона приготовляє, не може ні скристалізувати думки в університетській справі, ні довести до якихнебудь практичних наслідків. Наші берлінські земляки мабуть не знають, що анкета в універс. справі була розписана між партіями, саме два місяці тому, спеціяльною загальногромадянською комісією. Цікаво, які відповіді одержить редакція „Літопису" від поодиноких громадян, коли одна ціла партія відповідала на деякі питання ось-як: „Чи партія вважає за необхідне дальше істнування Українських Високих Шкіл у Львові?" Відповідь: „Високі Українські Школи повинні бути засновані для Західної України тілько у Львові". „Чи партія може в майбутньому ділити вкупі з иншими політичними партіями відповідальність за успіхи та невдачі в справі Високого Шкільництва?" Відповідь: „На міжпартійній нараді представники моподіжи заявили виразно, що беруть у свої руки В. У. Ш., супроти того наша партія не може приймати одвічальности за успіхи або невдачі". Чи не скажете на це у Берліні „піррамідаль-кольосально?"

Розписана анкета „Літопису" має всі прикмети наскрізь „академічної" (наскрізь абстрактної) теми, дуже характеристичної для психольогії еміграційних кол. Більшість питань, на які мають відповідати наші громадяне, належить до сфери проблем „якби, колиб, а що було би?..." Ми живемо нині в атмосфері, в якій поводиться рахуватись з можливістю, що польський уряд зачинить нам останні народні та гімназійні школи, а нас питають з Берліна: який характер має мати український університет: польсько-державний, чи краєво-автономічний, чи приватний, — які має мати факультети і де має стояти?

Боже мій! Коли річ тільки в тому, щоби висловити те, чого ми бажаємо — тоді не треба нам стягати аж 12 склапних питань у анкеті! Нема питання, щодо якого наша суспільність так уповні згоджувалась би, як в університетській справі. Де повинен бути український університет, з яким характером і з якою метою — про це зайве й писати, бо це всім відоме. Та з другого боку, коли хто цікавиться не чистими бажаннями, а питанням про реальну розвязку справи — нехай не шукає її на шляху анкети. Нема справи, щодо якої думки були би більше розбіжні, нестійні і фантастичні. І це зовсім природно. Як ми вже нераз повторяли: університетська справа в нинішній її стадії є лише одним з розбитих окрушків нашого загального національно-політичного лихоліття.

А проте в анкеті „Літопису" находимо зворушуючо-ідилічні запити: „чи університетське питання може бути розвязане поза-політичним шляхом?... Коли-ж це питання не-політичне, то хто покликаний вести, розвязувати і відповідати за нього: наукові і культурні установи, учительство, студенство?" Як бачите, плаваємо на широких хвилях якогось Тихого океану; існує навіть можливість, що студенство, яке має здобувати собі освіту, буде приневолене крадькома, перед поліцією, зносити вночі цегли та вапно на будову нашого університету або перебалакувати з польським урядом щодо місця його призначення! Це є здобно-карикатурний приклад, але вибраний нами свідомо. „Літопис" може з повним правом звернути нам його на нашу, краєву адресу, зі словами: це ви, там, у себе дома, довели до такого безглуздя. Не будемо суперечатись. Ми підкреслюємо тільки факт, що вся анкета нехтує одну з „необхідних психольогічних і політичних передумовин" розвязки справи, забуваючи, що — ми не є у власній державі.

Кожна менш-більше реальна відповідь, яка хоче рахуватись з перспективою здійснення висловлених ідей, мусить казати не тільки про університет, а про цілогляд нашого національного життя в нинішних умовинах: про його вигляди, засоби боротьби і т. и. Відокремлюючи з цілости суспільних справ — університет, стаємо або наівними або авторами загадок. Нехай вельмишановна редакція „Літопису" вибачить нам терпку ширість, яка пливе зі щирої симпатії для її зусиль, щоби розшоломкати щонебудь у нинішних галицьких справах: — питання її анкети означені чч. 5, 6 або 7 мають у собі чималу дозу наівности, а чч. 2 чи 3 подобають на загадки*). Хто краще як не ви, закордонні земляки, можете знати, чи наша молодь корисно студіює на закордонних університетах і чи находить рекомпензату за втрачені права на польськім університеті? А хто з нас, у нинішній добі, збагнути в силі, які втрачені студії або втрачені права можуть стати для кожнього з нас рекомпензатою ще за пять років? — А що відповісти на таке схолястичне питання: 12 „Чи польські побоювання, що прилюдний український університет — узагалі, або у Львові, або на українській території — буде гніздом протидержавного руху, оправдані?"

Бог його єдиний знає!

Берлінські земляки не багато розуміють з наших нинішніх галицьких обставин, коли хотять почути щирий голос у пекучій справі і обіцюють подати його до публічного відома на сторінках свого незалежного тижневика. Скільки вчителів на державній службі стримається від висловлення свого осуду, щоби не заплатити за свою щирість надто дорого! А скільки людей закоханих у своїм красномовнім патріотизмі вшкварить таку відповідь, що аж зітхання поетів збліднють! Висловити свою принціпіяльну думку на якусь справу? Це ми всі вміємо. Але який перехід найти від ідеальної думки до реального діла? — над цим нехай уже ломлять собі голову практичні покликані до цього політики, яких, зрештою, можна у кожній хвилині обкидати болотом за зраду ідеалів, правда?

Коли редакція „Літопису" цікавиться не тільки тим, що кожний з нас з окрема оригінального думає, але й тим: які практичні висновки можна зробити з цих думок для самої справи — тоді вона матиме, по скінченню анкети, Гераклеве завдання. Вона буде приневолена збудувати міст між тим, що має бути і тим, що може бути.

І ми не будемо дивуватися, коли її висновки в університетській справі хитатимуться між двома неприємними правдами (може й вірними, але безплодними), а саме: — що ті, які мають розумний погляд на справу, не мають або охоти або сили волі або сміливости перевести цей погляд у практиці, а ті, що мають багато доброї волі та сміливости і ведуть справу практично — мають не дуже розумні погляди. Такою є дилєма нашого лихоліття. Щоби погодити думку з ділом, треба мати свободу і думки і діяльности.

*) „2. Чи українська молодь у Польщі може постійно і для національної справи корисно студіювати за кордоном, та під якими умовами?

3. Чи теперішні приватні високі школи, в краю і закордоном, є достаточною рекомпензатою за стрячені права на б. австрійськім, тепер польськім університеті у Львові? Як ні, то чи право прилюдности, признане сим приватним установам, виріпало-б цю шкоду?

5. Чи університетське питання може бути розвязане поза-політичним шляхом, чи тілько методом політичної боротьби, порозуміння, компромісу і т. п.? Коли се останнє, то чи сьогодні є необхідні психольогічні і політичні передумови для його розвязки? Зокрема, чи теперішні українські політичні заступництва і партії можуть доконати сеї розвязки? Коли-ж се питання не-політичне, то хто покликаний вести, розвязувати і відповідати за нього: наукові і культурні установи, учительство, студенство?

6. Хто має обовязок дати почин до розвязки університетської справи, українське громадянство чи польський уряд? Чи розвязка можлива вже в сім році?

7. Який правний характер має мати національний український університет: польсько-державний, чи краєво-автономічний, чи приватний?"

Для кооператив відповідний опуст
ВАЙДЛЕР і ЛЕВЕН
СТАНИСЛАВІВ, площа Міцкевича 14. Торговля, галянтерійних, новимберських, трикотових товарів, панчіх, толєтних мил, паперів, приладів до писання як також великий вибір всякого рода китон і кошевських приладів.
Адр. тел. Вайдлер-Левен, Станиславів.
1611 4—15

Наддніпрянська Україна.

Розподіл кредитів на господарські машини.

Українська економічна Рада затвердила розділ двомільонового золотого кредиту для закупна сільсько-господарських машин між поодинокі губернії в такий спосіб: для Одеської губернії — 16,6 прц., для Катеринославської — 16 прц., для Харківської — 13,4 прц., для Полтавської — 13,7 прц., для Київської — 14,1 прц., для Донецької — 10,2 прц., для Чернигівської — 4 прц., для Волинської — 4 прц., для Подільської — 8 прц.

(„Вісти").

Новий спосіб поборювання неграмотности.

„Вісти" подають такий випадок:

„Ще 1. березня ц. р. в клюбі будівельних робітників відбувся суд над неписьменною робітницею тютюнової фабрики, яка рушила одну складову часть машини з написом „не торкайсь" і поранила таким чином працюючого робітника. Цей суд був влаштований слухачами курсів по ліквідації неграмотности під керовництвом Всеукраїнграмчека, і пройшов дуже інтересно. На суді було присутніх 200 робітників, що слухали його з великим зацікавленням". На чому полягав цей суд? Чи може направду робітницю засудили на яку кару? Ні! На тому суді виголошено було кілька рефератів, що осуджували неграмотність а також неохоту тих неграмотних, які не бажають вчитися грамотности через своє недбальство або лінивство. Цей спосіб поборювання неграмотности дійсно дуже оригінальний і навязаний до певного трагічного випадку, що стався через неграмотність, може дійсно осягнути деякі наслідки. Там є майстри для агітації.

Пр. 301/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 63 з дня 21. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Досить крови!" а) від слів: і різко до кінця артикулу; 2) „Голодівка політичних вязнів" в уступі від слів І так день до кінця артикулу містить в собі єство виступку з § 300 з. к., увнав доконану в дни 20. марта 1924 конфіскату за оправдану і завялив звищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щобк це рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4,000.000 Мп. — Львів, дня 22. марта 1924.

(Підпис нечиткий.)

Теперішнє положення в СРСР.

Три групи компартії. — Провідники груп. — Комінтерн і буржуазні держави. — Переслідування опозиції. — Приковування уваги мас. — Вивіз збіжа і марево голоду. — Приєднування „інородців". — Ворожість російської еміграції.

Важко уявити собі всесторонно внутрішнє положення в Союзі Радянських Республик. Та є деякі факти, які находять відгомін у большевицькій пресі, а звідсіль переходять до Европи. А ці голоси кидають хілька лучів світла на загальне внутрішнє положення в СРСР. Постараємося на основі цих фактів познайомити наших читачів з теперішнім станом річей.

Перш за все слід підкреслити, що нині вже зовсім ясно зарисувалося аж три групи правлячої і всесильної в Союзі Радянських Соціялістичних Республик партії. Найбільше впливовою і найбільше сильною, що розпоряджає цілим державним апаратом, є група, яку ми назвали би центром. На її чолі стоїть славна трійка, зложена з Каменєва, Зіновєва і Сталіна. Всі члени трійки й займають найвідповідальнійші становища в державі. Каменєв є урядуючим заступником Рикова і головою „Сто" (Совєт труда і оборони), отже стоїть на чолі найавторитетнійшої економічно-господарської інституції в державі, яка є сторожем комуністичної господарської політики. Перед ним це становище займав Риков. Зіновєв є головою петербурського (тепер ленінградського) Виконавчого Комітету, членом політичного бюра Компартії і — що найважнійше — головою комінтерна. Сталін є керманичем політичного бюра партії. Він є його секретарем, а Політбюро це всесильна інституція в СРСР. Названа трійка зі своїми прихильниками стоїть на становищі, що комуністична політика по смерти Леніна не сміє посунутися ані на один крок ні вправо, ні вліво. Мусить бути збережений status quo, який лишив по собі Ленін. Ніякі нові життєві обставини, ані вимоги не сміють того status quo ні на йоту змінити.

Поруч того центра існують праві і ліві комуністи. Правиця, як всяка правиця, є консервативна і дуже завзята противниця еволюції. Вона хоче за всяку ціну повернути до часів так зв. воєнного комунізму з його безпощадним терором і иншими атрібутами. На чолі правиці стоїть Дзержиньскі. Правиця підтримує центр настільки, наскільки він не йде на уступки духові буржуазії.

Лівиця — це відома й голосна опозиція. Найвпливовійшим її теоретиком є Преображенський. До неї пристав і Троцький. Риков теж був симпатиком лівиці, хоч формально до неї не належав. Метою опозиції чи лівиці є направити комуністичну політику на більше реальні шляхи. Треба пристосовувати її до необхідних вимог життя. Програма опозиції набирає великої практичної ваги саме тепер, в часі визнання большевицької влади деякими західними державами. Проголосивши принціп демократизму у внутрішньо-партійному житті, опозиція відразу зєднала собі масу прихильників передовсім у рядах т. зв. партійних низів.

У Москві є ще одна інституція дуже потрібна і необхідна для большевиків а одночасно така, що є сіллю в очах західно-европейських держав, передовсім Америки. Маємо на думці III. інтернаціонал зі Зіновєвом на чолі. Всі держави, які схильні визнати de iure СРСР., домагаються за всяку ціну припинення агітаційної діяльности III. інтернаціоналу. Большевицькі дипльомати брали на себе зобовязання припинити комуністичну пропаганду, яку вели вони чи пак офіціяльний большевицький уряд, але завсіди відпекувалися від відповідальности за пропаганду III. інтернаціоналу. Вони все запевняли, що III. інтернаціонал не має нічого спільного з урядом СРСР. Переконати буржуазних державних мужів про це їм не вдалося. Всім було ясним, що в одній особі годі подумати собі рівночасно дві зовсім ріжнородно-політичні функції, як це має місце з головою III. інтернаціоналу Зіновєвом. Він є рівночасно і російським державним мужем і головою Комінтерна. Ніхто не переконає буржуазних політиків про те, що Зіновєв, російський державний муж буде нищити те, що поширює і веде Зіновєв, голова III. інтернаціоналу. В Америці веде інтензивну акцію окрема комісія під проводом одного зі сенаторів над збиранням матеріялу про те, що діяльність Комінтерна є ідентичною з діяльністю уряду СРСР. Цей факт, що воно так є, являється саме головною причиною того, що Америка не хоче визнати СРСР. de iure.

Ті держави, що визнали СРСР. de iure найенергічнійше застерігаються проти комуністичної пропаганди, а большевики зобовязуються її не вести. Через це то в звязку з визнанням большевики мають клопіт з інтернаціоналом. До того опозиція страшно гостро виступила свого часу проти безконтрольних витрат величевних золотих грошевих засобів держави на потреби інтернаціоналу.

Щож діється в краю? Перш за все всюди слідна робота опозиції, яка зміряє до підірвання авторітету теперішньої влади. Того досягає вона шляхом агітації, відозв і шляхом організування робітничих страйків. Пануюча влада нищить всі прояви діяльности опозиції при помочі терору, що проявляється на зовні висилкою видатних членів опозиції на заслання в далекі губернії Сибіру, арештами, звільнюванням зі служби і праці і т. д. Переслідувати опозицію допомагає урядові також правиця, до якої можна зарахувати майже всіх урядників ГПУ (давна „чека"). Одначе все це нічого не помагає і вплив опозиції чим далі, тим більше поширюється.

Влада старається заабсорбувати загальну увагу маси чим иншим і відвернути її від кличів та агітації опозиції. Для цього організуються процеси всяких „непманів" отже комуністичних купців та банковців, директорів трестів, цукрових підприємств і т. д. Таким чином посідаючі в своїх руках владу роблять міну, що вони, вірні величним ідеалам комунізму і заповітам Іліча, прочищують атмосферу і стараються прихилити на свій бік маси. Славний процес ведеться тепер в Москві проти бувшого директора величезного російського банку Краснощекова, що нібито розтрачував державне добро, а який на ділі найбільше грошей видавав на комуністичну пропаганду та на діяльність комінтерна. В Київі бють в дзвін трівоги про небезпеку з боку затаєної контрреволюції і організують великий процес, про який ми писали. Далі тепер кинено клич відібрання від Румунії Бесарабії. Цей клич лунає по цілій Росії. З окрема на Україні в цій справі йде незвичайно інтензивна вічева та агітаційна робота. При українськім уряді засновано окрему комісію для збирання фактів надужить Румунії над населенням Бесарабії, започатковано навіть грошеву збірку для угнетених бесарабців. Електризується дальше уми мас започаткованою урядом новою европейською політикою. Чічерін останніми днями виступив спадкоємцем закордонної політики давної російської імперії в звязку зі справою Клайпеди і литовсько- польських границь та заявив себе оборонцем всіх поневолених, в тім числі й Українців.

Всі ці заходи все одно не в силі параліжувати вплив лівої опозиції з тої простої причини, що багато явищ економічного характеру приписується у вину владі. До таких належить в першу чергу нове марево голоду. Держави, що визнавали СРСР. надіялися перш за все навязати з СРСР. торговлю. Велику ролю в цій торговлі мало грати російське та українське збіжжа. Та виявилося, що збіжа вивезено з СРСР. вже забагато. Збіжжем цим торгував т. зв. „Внєшторг" (відділ закордонної торговлі), який знову доходив до цього збіжжа шляхом т. зв. натуралізованого податку і шляхом закупок, довершених його органами на всій території СРСР. В усіх портах чекало вивозу за кордони під теперішню хвилю ще 40 міліонів пудів збіжа. Тимчасом виявилося, що в деяких областях починається вже голод і що на його ліквідацію треба 70 міліонів пудів збіжжа. Такої кількости нема. І тому „Сто" рішило припинити експорт і тих 40 міліонів кинути на внутріші ринки та зужити для рятування ними загрожені голодом райони. Про це закомунікував офіціяльно голова „Сто" Каменєв. Голові „Внєшторга". Красінові не перешкодило це подати світові до відома зовсім суперечну до слів Каменєва заяву про те, що експорт збіжжа буде продовжуватися зовсім правильно. Таким чином вийшла компромітація большевиків не лише в очах Европи, але й в очах партійної опозиції, яка використовує це в користь урядів.

Ціни на збіжжа на всьому просторі СРСР. страшно зросли мимо введення твердої валюти. З рішення економічної наради при українському уряді ми дізнаємося, що марево голоду заглядає і в промислові українські центри, а в першу чергу в Донецький Басейн. І тому економічна нарада рішила припинити експорт збіжжа не лише з чорноморських пристаней але й з українських губерній, що межують зі загроженими голодом районами.

Введення нової валюти, передовсім срібної, завело. Срібло пропадає з хвилиною, як попаде в руки радянського громадянина. Його ховають і через це до держави воно не вертає. Влада видала вже подекуди цілий ряд розпорядків, що мають на меті запобігти цьому, але це не вдається. Срібною валютою почала вже спекуляцію і чорна біржа. Вона на ній зробить найкращий інтерес. Щоби позискати для пануючої влади прихильність і „інородческих" мас, приступлено до творення деяких нових республик. І так утворено німецьку республику над Волгою; збільшено новими просторами республику білоруську, а в останніх днях заговорено про утворення жидівської радянської республики між Кримом і Одесою. Влада йде отже на стрічу національностям, щоби закріпити своє становище в державі.

В західній Европі в звязку з усими цими явищами в СРСР. появляються вже й пророки, що віщують у СРСР. скорий і наглий кінець большевицькій владі. До таких належить бувший французький амбасадор в Петербурзі Палеольог, що між иншим пророкує кінець большевикам в звязку зі стихійними жидівськими погромами, що вибухнуть на території цілого СРСР. Він схильний до припущення, що большевики схочуть цю погромну стихію використати для того, щоби спасти себе і поведуть її самі на Жидів. Російська еміґрантська преса в переважній більшости не хоче навіть в деяких додатніх вчинках большевиків признати їм того, а бачить з них лише розбишак, узурпаторів, катів і т. д. Деякі кола еміґрації визнають лише кілька загальних набутків революції для психіки мас, але цього теж не зараховують в заслугу большевикам, а якомусь абстрактному поняттю „революції". Очевидячки, що так настроєна еміґрантська преса не остає без деякого впливу й на становище західно-европейських громадянств до большевиків і їхньої політики.

З польських справ.

Нешкідлива манія. — Вплив судових візнань на санацію скарбу. — Литва не зрезигнує з Вильна!

Ст. Грабскі зі „Слова польского" обурюється на Пілсудского за те, що він яко свідок в справі інвігіляції його особи появився на салі розправ в товаристві двох (!) ад'ютантів. „Досі, пише гр., тільки звергонізовані монархи здержували біля себе надворний церемоніял, бо в їхньому переконанню приписані цим церемоніялом почести належаться їм не по причині сповнюваної ними найвищої гідности в державі, тільки з огляду на рід. Зате навіть найвищі достойники з хвилею покинення свойого становища ставали звичайними громадянами держави і на зовні нічим не старалися виріжнювати себе від загалу. Бо по їхньому переконанню віддавано почести не їм, а постові, який займали". Гр. дивується, чому польський соціяліст, не займаючи жадної державної посади, окружує себе такою помпою.

Ми не дивуємося Пілсудскому... Цеж таке питоме польське. Кождий бідолаха, начитавшись романів Сенкевіча, думає категоріями шляхтича з 17 в. Чомуж Пілсудскі, побувавши начальником держави, не мав би права наслідувати здетронізованого монарха?

Та обурення Грабского є тільки демагогічною приправою, щоби вилаяти Пілсудского за що инше. А саме: Пілсудскі в своїх зізнаннях у суді заявив, що він усунувся з війська тому, бо не міг служити правительству, якого членів підозрівав о участь в замордуванню першого президента польської держави Нарутовіча. Таке підозріння з боку так авторитетної особи Грабскі уважає за тяжкий удар у престіж держави. І каже, що з огляду на... санацію скарбу Пілсудскі цього не повинен був говорити.

Цікаво: роблено санаційні спроби і за Пілсудского. І тоді партійні товариші Грабского зі Стронським з „Ржечипосполітої" на чолі писали роками сяжневі філіпіки проти Пілсудского. З тих статтей виходило, що на чолі держави стоїть найбільшим шкідником. І це по думці ендеків добре впливало на санацію скарбу. Тепер Пілсудскі висловив своє переконання перед судом. І це Грабскі уважає за шкідливе для санаційних медикаментів...

Литовський премієр — Гальванаускас після повороту в Женеви у розмові з представниками преси обговорив значіння рішення Союза Народів в справі Мемелю. Відносно Польщі литовський премієр зазначив: Рішення справи Мемелю розвіває польські претенсії до Мемелю. Тепер Польща мусить виректись своїх претенсій до привілеїв у Мемелю. Цей факт не повинен лищитися без впливу на загальну політику Польщі у відношенню до Литви. Рішення справи Мемелю повинно облекшити порозуміння виленської справи. Стративши мемельські ілюзії, Польща повинна зрозуміти, що в її власному інтересі лежить унормування відносин з Литвою. А це являється виключеним без звороту литовських земель, окупованих Польщею. Щойно тоді, коли справа виленська буде поладнана корисно для Литви, Польща зможе навязати з Литвою нормальні взаємини дипльоматичні, консулярні, залізничі і т. д.

Польська преса піниться з люті, що премієр маленької Литви поважується говорити, що Литовці ніяк не зрезигнують з Вильна і не мають страху перед моцарствовою силою своєї західної сусідки.

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів — — — Ринок 10. — — —

ПАМЯТАЙТЕ ПРО УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ!
1646 1—?

По широкому світі.

Намічена конференція премієрів.

„Derniére Heure" вважає за певне, що в Парижі відбудеться конференція премієрів усіх союзних держав з хвилею, як будуть готові звіти конференції експертів. У відріжненню від попередніх конференцій ця буде посвячена в цілости для виміни думок в справі зреалізування пропозицій обох комісій експертів.

Загострення положення в Анґорі.

Після бурхливої дискусії Національні Збори відкинули 25 статтю конституції, яка давала президентові республики право на розвязування парляменту. Наслідком такого становища Зборів загальне положення напружене. З Анґори повідомляють, що в звязку з цим можлива демісія кабінету або розвязання Національних Зборів.

Турецькі збройення.

По відомостям газети „Демократія" з Константинополя Турки дуже жоспішно відновляють босфорські укріплення. Крім цього будуються нові укріплення в значному віддаленню від берега. Роботами керують німецькі спеціялісти. Залога Константинополя буде скріплена полком артилєрії. На грецько турецькій границі в Тракії рівнож будуються укріплення. Туреччина замовила в Італії 25 аероплянів і носиться з наміром будови арсеналу в Смирні.

Ще про срібні гроші СРСР.

Нарбдній Комісаріят фінансів повідомляє, що частину срібних грошей потрібних на 1925 рік йому прийшлося замовити за кордоном. Одно з більших европейських монетарних заведень піднялося чеканення срібних пятьдесять копійкових монет в кількости 80 міліонів штук. Петербурська монетарня може тепер вибити лише 35 міліонів рублів срібної монети. Поширення діяльности тої монетарні дасть можливість піднести скількість вибитої монети до 70 міліонів рублів золотом на протязі одного року. Тому, що биття срібних грошей почалося далеко перед пущенням їх в обіг, то комісаріят фінансів має надію, що запотребования срібної монети в 1924 р. покриється продукцією петербурської монетарні.

Закордонна торговля СРСР.

Згідно зі статистичними даними Внєшторгу, закордонна торговля Радянського Союзу через европейські кордони за виїмком Кавказу дійшла в першій четвертині ц. р. до 127 міліонів пудів на загальну ціну 146,1 міліонів рублів по цінам з 1913 р. В порівнанню з такоюж четвертиною минулого року оборот подвоївся. Закордонна торговля дала за останню четвертину року 54,8 міліонів рублів активного білянсу. В січні ц. р. загальний оборот досягнув 23,3 міліонів пудів, що мали вартість 34 міліонів рублів.

Причину того, що не всі що постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Горожанські ґарантії для нац. меншостей.

З Варшави звідомляють: В колах близьких до правительства запевняють, що Грабскі, зогляду на це, що його дотеперішні заходи біля уздоровлення скарбу дали добрі висліди, задумує зайнятися тепер здійснення уступів конституції, котрих досі не зреалізовано. Передусім мається узглядниги цю часть конституції, котра говорить про горожанські гарантії для нац. меншостей. Справою цією мається зайняти політ. комісія Ради мін. для нац. меншостей. Комісія матиме наради зі знавцями, а опісля справа прийде під наради Ради мін. Перше засідання політ. комітету в понеділок. Вістку цю містить „Пш. Веч.", а не згадує чи ходить про німецькі і жидівські чи славянські меншости. В кульоарах говорять, що йде тут про славянські меншости на окраїнах.

Поанкаре творить новий кабінет.

Авас звідомляє, що Поанкаре прийняв місію утворення нового кабінету. Мільран уповажнив ред. „Матена" зясувати погляд президента в справі кризи. Сказано там, що Поанкаре континуватиме політику рішучости, порядку й ощадности. Франція не може кинути Поруря поки не одержить повного відшкодування. Франція мусить одержати буджетову рівновагу, тому не може робити видатків без покриття.

З Науков. Т-ва ім. Шевченка.

Нові видання.

Хоч матеріяльне становище Наукового Товариства ім. Шевченка під теперішню хвилю дуже важке і хоч на поліпшення його приходиться Науковому Товариству зуживати багато енергії, то всеж таки воно не спускає з уваги і свого найважнійшого завданця: Наукової праці, що на зовні виявляється у наукових виданнях. І видань таких вийшло або виходить у найближчі дні, друкується, віддається до друку або готовиться цілий ряд звичайних і надзвичайних, у давних і нових серіях, більших і менших обемом.

Передовсім починається друк великого Ювилейного Наукового Збірника з нагоди 50-ліття Н. Т. ім. Ш. (1873—1923). У цім Збірнику бере участь около 50 дійсних членів Н. Т. ім. Ш. — Українців (з обох боків Збруча!) і чужинців, що заступають усі области наук. З чужинців беруть участь: Французи, Німці, Чехи, Поляки — кождий у своїй рідній мові. Збірник обіймати буде 40 арк. друку і численні ілюстрації.

Друге ювилейне видання, яке готовить Н. Т. ім. Ш., се Збірник з нагоди 350-ліття друкарства на Україні (1574—1924). Цей збірник присвячений виключно історії друкарства і книжки на Україні. Містити буде між ин. першу повну наукову монографію про першого друкаря України Ів. Федоровича, а також повну історію української книжки і друкарства від XV. по кін. XVIII. вв. — обі пера проф. Ів. Огієнка.

Крім згаданих двох ювилейних збірників видає Наукове Товариство за границею Альбом рисунків Бальмена і Башілова до Кобзаря Т. Шевченка. Ці рисунки зроблені ще за життя Шевченка і після арештування його опинилися були в III-тім відділі царської канцелярії, де пролежали під замком аж до великої російської революції в 1917 р. Тепер фотографічні знимки їх набуло Н. Т. ім. Шевч. і видає їх як в. І. „Видань комісії для історії штуки".

Друкуються два подвійні томи головного органу Н. Т. ім. Ш. — „Записок" Тт. 134—135 як публікація історично-фільософічної секції (під ред. д-ра Ів. Крипякевича) вже на покінченню і вийдуть сими днями. Тт. 136—137 як публікація фільольогічної секції (під ред. проф. д-ра К. Студинського) друкуються і вийдуть дещо пізнійше. В обох книжках багато цікавих і цінних праць з української історії, історії літератури, фільольогії і т. п.

Друкується і вийде також незабаром в І-ій більшої бібліографічної праці п. Ів. Калиновича п. з. Бібліографія українознавства за рр. 1914—1924: Українська історіографія ч. І. (Публікація в українській мові (як ч. 1-а, т. V-го „Матеріялів до української бібліографії", які видав Бібліографічна комісія Н. Т. ім. Ш.

Вийшов на днях т. XII-й „Українського Архіву", який видає історично-фільософічна секція Н. Т. ім. Ш. Він містить „Листи митр. М. Левицького до еп. Ів. Снігурського й офіціяльні документи їх спільної діяльности (1813—1847)" що їх зібрав д-р В. Щурат (Львів, 1924. Стор. XVI+231). В тім самім „Українськім Архіві" друкується т. III-ій цінних „Матеріялів до історії вірші і пісні, що їх зібрав п. М. Возняк.

Починається друк двох нових серій видань Н. Т. ім. Ш. 1) Т. І., Збірника Правничої Комісії, який видає історично-фільософічна секція і т. І. Праці Фізіографічної Комісії, які видає математично-природописно-лікарська секція.

Друкується і вийде незабаром спеціяльне „Пропамятне Письмо Н. Т. ім. Ш. в справі назв „Україна" й „український"— у трьох окремих виданнях: українським, німецькім і французьким.

Вкінці слід згадати ще, що від січня 1924 р. став виходити у Львові накладом Книгарні Н. Т. ім. Ш. новий місячник п. з. Стара Україна — часопис історії і культури під ред. Ів. Кревецького і при співробітництві головно членів Н. Т. ім. Ш.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (69) число „Діла" сконфісковано за переповідження статті з париських „Посл. Новостей" про „Нариси з сучасної Польщі" („Преса"), за коментар до церковної політики Польщі, за новинку про голоси вімецької преси про смерть бл. п. О Бесарабової і за допис зі Сокаля.

— **Бомба!** Минулої ночі львівська дирекція поліції була заалярмована рапортом одного зі своїх ревних янголів хоронителів публичної забезпеки, що найдено нову бомбу! Цим разом бомба була призначена для вмелення на порошок усієї редакції „Слова Польского", себто монополістів польського патріотизму й патентованих обронцуф польскосці Львова. Хто-ж инший міг піднести руку на тую освячену інституцію, як не „гайдамацько-большевицькі елементи?!" Такі й ріжні їм подібні думки певне прошибали голови комісаря поліції і дижурного офіцира з команди міста, що враз з військовим піротехніком спішили на місце атентату, але щож?—даремним показався їх труд! Бо оце замість грізної бомби найшли вони порожню луску (гільзу) зі старої шрапнелі, без пороху й усякої вибухової матерії. Де вона лежала, ота „бомба" — не можемо дошукатись у газетних комунікатах: мабуть у болотянній калабані при вул. Зіморовича, куди занесли її прудкі води, що на радість львівських міських радних і всього магістрату та на розпуку всім мешканцям Львова спливають з бічних стрімких вулиць і вуличок і роблять з центральної частини „столиці" малу пригадну—Венецію. Не знаємо теж, чи бистроокий і відважний поліцянт дістав яке відзначення!...

— **Залізнича лінія Львів—Варшава перервана.** Наслідком повіні рік залізничий шлях між Львовом і Варшавою є в декільки місцях настільки ушкоджений, що стримано аж до відклику рух потягів до Варшави через Розвадів і Белзець. Отже зі Львова йде тепер лише один потяг до Варшави окружним шляхом на Краків (відїзд год. 15 попол.) До того потягу долучається два додаткові вагони. З огляду на те, що в деяких ріках рівень води не опадає, що не минула ще небезпека для мостів від пливучої криги — такий перерив безпосередної комунікації тріватиме мабуть довший час.

— **Повінь українських рік.** Головна московська фізична обсерваторія повідомляє під датою 14. березня, що в районі рік: Південний Буг, Інгул, Інгулець, верхівях Донця, Дніпра, Десни та приплавах західної Двини, а також у верхівях Березини утворюється велика загроза повени. В районі Херсонщини, в західній частині Катеринославщини треба бути приготованим на довгі і зливні дощі, які безумовно піднесуть рівень тамошніх рік повище берегів.

— **Телепатичне медіюм в Мостисках.** „Кур. Льв." подає: В селі Завада появилося незвичайне телепатичне медіюм. Є ним 11-літня дівчинка. В її приявности рушаються ріжні предмети, в ночі чути несамовиті шуми, навіть солома шелестить в сінніку, на якому спить дівчинка. (Як що солома в сінніку шелестить тоді, коли дівчинка має неспокійний сон—ну, то ще не велика дивиниця!) Редакція „Кур. Льв." закликає фаховців до провірення вартости цього медіюм і зазначує, що може служити близчими інформаціями.

— **Закінчення страйку складачів у Львові.** Дня 26. ц. м. відбулися пертрактації Спільної Цінникової Комісії, зложеної з делєґатів власників друкарень і складачів. Прийшло до порозуміння на таких умовах: платні мається нормувати на підставі вказівника Гол. Стат. Уряду у Варшаві; основне minimum 103 міліони мп. тижнево; в тій самій пропорції унормовано побори за час страйку, тобто від 4. лютого; принимання учеників здержується до кінця 1924 р.; умова обовязує до кінця серпня ц. р. з двотижневим виповідженням. Таким чином зліквідовано страйк, який тревав 7 тижнів.

— **Акт пімсти.** Як подає польська преса, на Ставропільщині підчас віча на селі один селянин забив сокирою члена ЦІК-у Давидова. Давидова правительство вислало в Ставропільщину для переведення слідства в справі насильств чрезвичайки, яка вимордувала богато селян за опір підчас стягання податку. На скликаним вічу Давидов виголосив промову, в якій всю вину скинув на чрезвичайку. Коли скінчив говорити, підійшов до нього селянин, якому чрезвичайка розстріляла батька, і ударом сокири забив Давидова.

— **Ще одна сензація.** У Варшаві розпочалася в середу с. т. розправа проти підполк. Беляковского, командата військової тюрми, обвинуваченого за надужиття власти і фальшиві зізнання в суді. Ця розправа викликує зацікавлення, бо являється неначе продовженням голосного процесу Багіньского і Вечоркевіча. Беляковскому закидується, що він, будучи дуже суворим супроти инших вязнів, протегував згаданих офіцерів, засуджених за шпіонажу в користь совітів. Крім сього йому закидують, що підчас розправи Багіньского фальшиво зізнав, неначе би пільги Багіньскому і Вечоркевічові робив на основі внеску лікаря д-ра Зоммера, що останній заперечив.

— **Виставка українських друків і книжньої ґрафіки в Празі.** „Український Громадський видавничий фонд" при Українськім Гром. Комітеті має улаштувати у Празі Виставку українських друків (книжки, часописи, газети) та книжньої ґрафіки сучасних українських артистів-ґрафіків. Довідуємося, що підготовка виставки доходить до кінця. Багато труднощів було з відшуканням відповідного виставочного помешкання, з огляду на загальну мешкальну кризу в Празі. Тому довелось Виставку поділити на дві — в двох помешканнях. Загальний відділ буде містився в новому досить великому і гарному помешканню Української Студії пластичного мистецтва на одній з головних вулиць Праги (Narodni třida, č 25) і буде відкрита з 6—16 квітня ц. р. Виставка української сучасної книжньої ґрафіки буде міститися в одній зі саль чеського мистецького Товариства („Krasoumna Jednota v Praze"), яке було ласкаве не тільки безплатно відступити салю, але дати ціле уладження (габльоти, оправа експонатів). Графічний відділ буде відкритий з 9—16 квітня ц. р. На зазив Українського Гром. Видав. Фонду відгукнулися майже усі українські Видавництва за кордоном і Галичини. Однак є і такі, що не вважали своїм обовязком прислати свої експонати. Се здебільшого або „полумертві" або „пів українські" видавництва! Гірше справа стоїть з ґрафічним відділом. Наші артисти-ґрафіки прислали лише малу частину своїх праць, або і зовсім нічого. Між тим зібрати потрібний матеріял на місці, у Празі, надзвичайно тяжко.

— **Товариство політичних каторжан.** В половині біжучого місяця відбулася у Москві нарада „Т-ва Політкаторжан", себто організації кол. засланців на каторгу за політичні провини (очевидно за час до революції 1917 р.). На наради прибуло 169 делєґатів із території цілого Союзу Соц. Рад. Республик; делєґати репрезентували 12 відділів Товариства. Обрано президію на чолі зі „старостою т-ва" Теодоровичем. Т-во має 1200 членів, які відбули каторги (примусові важкі роботи) в загальній сумі 5834 років та пересиділи на засланню 2804 р. Товариство видає журнал „Каторга та заслання" і „Історико-революційний вістник". Розпочато видання великого словника російського революційного руху, починаючи з декабристів. — Харківські „Вісти" (з 15 ц. м.), відкіля беремо цю новинку, промовчують питання яке проти волі насувається читачеві: а скільки членів малаб вже сьогодні організація політичних вязнів, засланців і мешканців усяких концентраційних таборів, запротоврених туди большевицькою

владою і скільки „почесних членів" рахував отака організація, вписавши на ту „почесну листу" імена розстріляних і замучених „контрреволюціонерів", із котрих такий страшенно малий відсоток займався дійсно контрреволюцією ?!

— **До чого дійшло.** В одній з львівських середніх шкіл ученики приготовили традиційний концерт Шевченка. Згідно з генерішніми приписами навіть програму такого вечора треба предкладати поліції. Та яке було здивування вчителів, коли з поліції прийшло домагання, щоби предложити текст промови.. ученика на Шевченківськім святі З цього виходить, що крім учительського збору разом з директором, які всі є державними (заприсяженими!) урядовцями контролю „благонадежности" в стінах школи має право вихонувати ще й поліція!

— **Від п. Антона Крушельницького** дістали ми оце письмо до оповіщення: „Оцим повідомляю своїх знайомих, що я не працюю у віденській „Новій Громаді" і не стою з її редакцією в ніякому звязку. Прошу до мене не звертатися в редакційних і инших справах „Нової Громади", бо всякі запити в цій справі остануть без відповіди. — *Антін Крушельницький*, Rodaun b. Wien, Richterg 16.

— **Використовуйте подвійні чеки УПТ. поки час!** Дирекція Почтової Каси Ощадности (ПКО.) у Варшаві розпорядила, що подвійні чеки ходять лише до кінця квітня 1924 р. а від 1. мая ц. р. вони тратять вартість і можна буде уживати лише потрійних чеків. З огляду на те, що серед нашого громадянства находяться ще тисячі подвійних чеків, тому прохаємо доконче використати їх ще протягом квітня ц. р. бо инакше вийдуть вони з обігу і УПТ. понесе великі страти. Пригадуємо, що з огляду на величезні кошта почтової маніпуляції під нинішню пору не оплатиться пересилати чеком меншої квоти як 2 міліони а порадно пересилати по змозі більші суми наразі. — Головна Управа Українського Педагогічного Товариства; *О. Терлецький* вр. голова, *д-р О. Матківський* вр. секретар.

— **Подаємо до відома,** що вже надійшов новий транспорт скла і можна його відбирати. Рівнож приймаємо дальші замовлення на столове скло як склянки, чарки, мисочки, кльощі і пр. виробу заграничного і краєвого по фабричних цінах. Замовлення від 9—1 пп. і 4—6 пп. — „**Топас**" товариство для торг. і пром. Львів, Мішкевича 22. 1647 1—1

Церковні цвіти

поручає на свята

СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА

В СТРИЮ.

1547 2-3

Цвіти тревалі з полотна. — Букети до свічок менші 6 міл. Мп., — середні 8 міл., великі 10 міл. і найкращі 12 міл. за пару. Букети поставні на престол — менші 30 міл. Мп., — середні гарні 50 міл. і великі 80 міл. пара. — Гірлянди на образи 10 міл. Мп. і гарна широка 15 міл. за метер.

Замовляти в час, бо напал праці.

Видавництво „ОКА"

в Коломиї, Євангелицька 7,

видало досі такі історичні повісти:

1) **Чорна рада** — Куліша,
2) **Тарас Бульба** — Гоголя,
3) **Запорожці в Сарагоссі** — Ординцева,
4) **На уходах** — Чайківського,
5) **За сестрою** — „
6) **Віддячився.**

Ціна одної книжки 2,200.000, з пересилкою три міліони.

Можна також набути **богато инших** книжок найдешевше і скоро.

На жадання висилається цінник.

1631 2—3

Ширіть наш часопис!

В пяту річницю смерти бл. п.

о. Теодозія Пежогубського

Сов. Митр. Консисторії і директора гімн. С. С. Василіянок

відправиться Заупокійне Богослужение дня 29. марта о год. 8 і пів в архикатедральній церкві св. Юра.

Заупокійне Богослуження

в четверту річницю смерти бл. п.

д-ра Ярослава ВОЄВІДКИ

адвоката і отамана У. Г. А.

відбудеться дня 29. марта с. р. о год. 8 рано в Преображенській церкві, на яке своїх і знайомих просить

Жінка і синок.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Репертуар українського театру під дир. Івана Когутяка.

Золочів — саля Українського Касина.
Пятниця 28. III. „МІРЕЛЕ ЕФРОС".
Зборів — саля Сокола.
Субота 29. III. „ЦАРЕВИЧ".
Неділя 30. III. „МОЛОДІСТЬ".
Озірна.
Субота 29. III. „БОГ ПІМСТИ".
Неділя 30. III. „ЧОРНОМОРЦІ". 5—5

Пригадка. Виділ Ремісничої Бурси пригадує, що Ювилейні Загальні Збори відбудуться дня 30 с. м. (неділя) о год. 11. передпол. в салі тов. „Зорі" при вул. Вірменській ч. 25. 1—1

Допомога сиротам. Нам пишуть з Бруклина біля Ню-Йорку: Управи сиротинців — світські чи духовні — що удержують виключно воєнні сироти, одержать якусь допомогу в долярах з фонду збірки на воєнні сироти з дня 17. квітня 1917 р., коли виготовлять вірні предложення, потверджені якою-небудь ширшою (центральною) українською установою — світською чи духовною — без огляду на політичні партії і віроісповідання (в присланому нам оголошенні сказано: без огляду на релігійні переконання). Так виготовлені предложення слід висилати на адресу: Rev. Wladimir Lotowycz 160 North 5 St. Brooklyn N. Y. U. S. A.

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ДІВЧИНА 14—16 літна потрібна до допомоги в хатнім господарстві. Привчиться варити і шити. Письменні зголошення: Іван Логинський — Silva-Piana Борислав. 1645 1—3

ДО ЗАРЯДУ дому потрібна солідна женщина. Зголошення під „Самостійна" до Адміністрації „Діла". 1643 1—3

ДЛЯ розради заведу переписку з інтелігентним старшим кавалєром, або вдівцем. Львів, poste restante почта 8. Ніна Зацьвітна. 1639 1—1

„БУДУЧНІСТЬ" проситься відобрати листа в Адміністрації. X. Y. 1628 1-1

СЕЗОН ЗБІРКИ дикоростучих лічничих ростин вже розпочався. За інформаціями просимо звертатися до Спілки українських кооператив Галичини у Львові, Зіморовича 20. 1629 2—2

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

ВЗУТТЯ НА РАТИ

першорядне взуття, солідне і елєґантне на ДОГІДНІ СПЛАТИ

ҐАБЕР ШТАЙФ і С-ка

1642 **ЛЬВІВ, РИНОК 19.** 1—4

ПОЗІР БОБРЕЧЧИНА!

Тиацький (і кимикарський) курс

на поспішних варстатах зачнеться 5-го квітня. Треває 4—6 тижнів. Зголошення приймає греко-кат. уряд парохії в Сухолодолі п. Глібовичі вел. 1—1
1640

ПАНОВЕ! Найстаранніше і найдешевше виконує перерібки мужеських капелюхів лише одинока в краю фабрика капелюхів **Рудольфа Найвельта,** вул. Бальнова 3. Склади пл. Марійська 8, вул. Замирівська 25 і Городецька 72. 2-2
1610

ПОЗІР! ВАЖНЕ ДЛЯ ВСІХ! ПОЗІР!

Велика передсвяточна випродажа 100 прц. дешевше як всюда. 3 метри чорного сукна, чиста вовна 140 широке 30,000.000 Мп. Сукно ґранат і попелисте на мужеські одяги і жіночі костюми 30,000.000 за 3 метри. Сукно Маренго на весняні нагортки за 2·50 метра 30,000.000, Штрукс вовняний подвійної ширини на спортові одяги 1 метер 12,000.000 Мп. Чеське полотно 80—90 широке, 1 метер 2,800.000 до 3,500.000 Мп. Нохутґаде 80 широке, чеське 3—3,800.000 Мп. Сукно на подорожні бунди непромокальне т. зв. ґуцульське (сіракове) за 3 метри подвійна ширина 50,000.000 Мп.

Висилаю за післяплатою, за опакування і порто дочисляю 4 000.000 Мп.

Без ніякого ризика; коли не подобається зараз вертаю підбрану готівну.

Майже щодня одержую подяки зі всіх сторін за висланий товар. Прибок і цінників не висилаю.

Адреса така: МЕХАНІЧНА ТКАЛЬНЯ СИМЕОНА ІВАНКОВА

1636 **в СТРИЮ „Народний Дім".** 2—5

ПАНЧОХИ, рукавички, шнуровадла, гафт, ґузики, білля, косметичні артикули та всілякі инші ґалянтерійні товари по фабричних цінах поручає фірма

Мерзель і Перльштайн, ЛЬВІВ, Різницька 14.

1574 3—4

ОПОВІЩЕННЯ.

Дня 30. квітня 1924 р. відбудуться в салі Товариства „ДНІСТЕР", вул. Руська ч. 20. партер у Львові о год. 10 перед полуднем

Звичайні Загальні Збори

Земельного Банку Гіпотечного

акційної спілки у Львові.

ПРЕДМЕТИ НАРАД:

1) Рахункове замкнення за рік 1923 із звітом Надзірної Ради про дуловодство і стан Банку, та рішення Зборів на те.
2) Рішення про ужиття чистого зиску після § 26. статута.
3) Вибір Членів Надзірної Ради.
4) Рішення про основання філій Банку (§. 70. ч. 5. статута).
5) Внески після §. 71. уступ 3. статута.

До голосу на Зборах управнені ті акціонарі, що **найпізнійше 14. днів перед Зборами зложать** в Дирекції Земельного Банку Гіпотечного у Львові або в Українській Щадниці в Перемишлі **акції** враз з незапалими купонами, на яких має основатись їх право голосу. На це зложення отримають посвідки, а опісля Дирекція Банку видасть легітимації управненим до вступу на Збори (§§. 65, 67 і 68 статута). Вп. акціонарі, що своїх акцій не підняли ще в Земельнім Банку Гіпотечнім, о скільки хотять взяти участь в Загальних Зборах зволять про це повідомити Дирекцію Банку предкладаючи дотичну посвідку, щоби їм в час видано легітимації до Зборів.

НАДЗІРНА РАДА ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО,

1641 **акційної спілки у ЛЬВОВІ.** 1—1

ЛЬВІВ, Городецька ч. 93.
Тернопіль, Тарновського 3.

Найбільше перевозове підприємство на світі.

C.P.R. ДО КАНАДИ C.P.R.

Великі мореькі кораблі! — Власні залізниці в цілій Канаді!

Пасажири, котрі вже мають аффідавіти з Канади, нехай сейчас звертаються до нас письменно або особисто.

Найблисші наші транспорти до Канади відходять з нашого бюра **у ЛЬВОВІ, вул. Городецька 93.** і в **ТЕРНОПОЛІ, вул. Тарнавського 3.** в слідуючих днях:

1. квітня вечером до корабля „Minnedosa".
12. „ „ до корабля „Empress of France"

Оба ті кораблі уряджені в III. клясі вигідно і з комфортом.

Коли задумуєте виїхати до Канади й немаєте за що купити собі шифкарти самі а маєте кревних або знакомих в Канаді, то подайте нам їх адресу, а ми до них напишемо, щоби вони Вам прислали з Канади шифкарту і Аффідавіт.

Кенедіян Песіфік Рейлвей

ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 3.

ЛЬВІВ, Городецька 93.

За Редакцію відповідає Бл. Кизьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Ч. 71 (10.164). Львів, неділя 30. березня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7,500.000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 13 міл., Німеччині 13 міл. п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 150 лей, Болгарії 60 л., Австрії 13,000000 мп. Зміна адреси 1000000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Серед українського моря.

До українсько-жидівських взаємин на Наддніпрянщині.

Наші інформаційні статті про большевицький плян створення жидівської республики над Чорним Морем викликали різкий відгомін в органі східно-галицьких сіоністів. В цих статтях „Хвіля" добачує погрози погромами. Хоча на ділі сього в згаданих статтях не було, і навпаки: в статті з наддніпрянських кол висловлено недвозначно побоювання, що большевицький проект зробиться черговим, зайвим атутом в руках невідповідальних елементів для підсичування проти жидівських настроїв.

Боротьба за Чорне Море являється одним із головних моторів історії України. Опанування берегів Чорного Моря український народ окупив найдорожчою ціною: за обсаду чорноморського побережжя заплатив своєю державністю.

Якщо большевики дійсно відважилися би реалізувати свій фантастичний плян (один з найтверезійших умів зпоміж українських Жидів д-р А. Марголін уважає його утопією, виграною для шахування сіоністів), так жидівське питання на Україні приняло би зовсім инший, для Жидів небезпечний, а для державно-творчих українських елементів небажаний характер. Бо жидівське питання на Україні мало і має головним чином характер економічно-соціяльний. Як слушно зазначує В. Винниченко в своїй статті на цю тему (в „Новій Україні"), расові, національні, та релігійні моменти в ньому грають тільки підмогову ролю. Жидівське питання сягає в найдавнійшу добу історії України. Читаючи книжку Майзля (Жидівський патріот); „Geschichte der Juden in Polen und Russland", доводиться дивуватись, що різкі розходження між соціяльно економічними інтересами українських мас і жидівського елементу (завдяки його упривілейованому становищу в боку пануючої верстви) штучно не видвигнули на перший плян у взаєминах двох народів саме цих зазначених Винниченком моментів. До сього не прийшло завдяки питомій українському народові расовій, релігійній та національній толеранції. Змінити відношення українських народніх мас до Жидів не вдалося пляново насаджуваному юдофобству з боку царату в останніх десятиліттях його істнування. Жидівські погроми, провоковані царською поліцією, мали льокальний, наглядно штучний характер. Брав у них участь міський люмпенпролетаріят, а не селянські маси. Хоч ніде правди діти: в народній творчости рефлекси антагонізму сягають часів Хмельницького. Всеж ці рефлекси не являються кермуючим елементом у відношенню селянських мас до Жидів. І з боку провідних кол українства ніколи не було спроби якнебудь втягати між боєві кличі українського націоналізму боротьбу з Жидами. Відношення української демократії до Жидів після вибуху Великої Революції все будо у найвищім ступни прихильне. Перший Парлямент України У.Н.Р. надав перший у світ Жидам національно-культурну автономію. Хоча з другого боку — про відношення Жидів до українських державницьких змагань можна говорити тільки з найбільшим сумом.

Жидівські провідні кола, жидівська інтелігенція і півінтелігенція — були під домінуючим впливом російської культури. Приймали її Жиди і брали участь в твореннї її з притомим їм фанатизмом. Питома їй анаціональність тимбільш облекшувала Жидам приймати її за свою. Не дивуємося, маючи на увазі аналогію у співучасти Жидів в польській літературі. Хоча ця остання різко націоналістична, ексклюзивна, найдете в ній цілу низку творців, які причалюють до неї з потоптанням особистої гідности. Згадаємо Фельдмана В., який за видвигнення на світло денне божків „Молодої Польщі" удостоївся змішання з болотом навіть з боку тих, що йому завдячують свою славу. Або ціла низка наймолодших найбільш талановитих польських письменників (Тувім, Штерн, Слонімскі і т. д.). Читайте „народову" пресу, а стрінете на кожньому кроці крик на зажиджування польської літератури. І читаючи нпр. скаргу посла А. Слонімского на вороже відношення до нього з боку тих, яким він віддає свою душу (...że tam się urodziłem, gdzie przyjąć mię nie chcą, ...że mnie przeklina język, w którym tworzę... i że mnie w Polsce nikt nie będzie witał... że dla najlepszych ledwo jestem obojętnym, ...że mam żarliwą miłość, co mnie gubi, do ziemi, której serce zapomnieć nie może — smutno mi Boże!), стид збірає за людину, що затратила не тільки національну, а й людську гідність.

Асиміляція з боку московської культури була тим лекша, що вона творилася в боротьбі з тими, що заступали інтереси держави і Жиди, поборюючи своїх гнобителів, стояли в боєвих рядах московської інтелігенції. І цікаво, що підчас революції на Україні бачимо частійші випадки переходу на бік української культури родовитих Москалів і обмосковлених землячків, ніж Жидів. І то всупереч, як сказано, незвичайно прихильному відношенню з боку української демократії.

Мусимо з повним натиском підчеркнути: ворожі виступи проти Жидів розпочалися на Україні щойно тоді, коли жидівський елемент після большевицького перевороту завдяки своїму невідрадному положенню (скупчення по містах, розвал торговлі і промислу) опинився у великій скількости в большевицьких рядах. Погроми — хоре явище, продукт хорого часу. Вязання їх з українськими визвольними змаганнями і несправедливо і некорисно для самих же Жидів на дальшу мету. На ділі навіть так ославлений Жидами як погромщик — Петлюра не винуватий у погромах, які йому приписуються. Авторітетно констатує це згадуваний вже Марголін („Украина и политика Антанты").

Відношення українства до Жидів залежне в першій мірі від самих Жидів. Бо не тільки Українці мусять усувати плющини-терть. Це треба робити і Жидам. А в цім напрямі з боку Жидів Наддніпрянської України було і є рішучо за мало зусиль.

Очевидно, наші замітки відносяться виключно до Наддніпрянської України. Бо українсько-жидівське питання на західно-українських землях має зовсім инакший характер. Тут в основу взаємин лягли останні два десятиліття Галицької Землі під австрійським дахом. Під польською владою доводиться Жидам боротися з тими самими методами, що й Українцям і Білорусинам.

Для кооператив відповідний опуст!
ВАЙДЛЄР і ЛЄВЕН
СТАНИСЛАВІВ, площа Міцкевича 14.
Торговля, галянтерійних, вовнимберських, трикотових товарів, панчіх, туалетних мил, паперів, приладів до писання як також великий вибір всякого рода ниток і кравецьких приладів.
Адр. тел. Вайдлер-Левен, Станиславів.
1611 4—15

Фікційна димісія.

Телеґрами, що подавали звістку про димісію през. Поанкаре, одночасно повідомляли, що він творить новий кабінет. Дивна димісія, правда? Вона впала у пресу так само несподівано як і на самого Поанкаре, який не був присутній у парляменті підчас голосування в справі довіря до його політики. Причиною поставленого питання про довіря до уряду була на око незначна справа державних емеритів. Виявилось, що більшість носольської палати не погоджується на державні проекти, безпосередно звязані з новими податками.

Ця опозиція до уряду була висловом невдоволення з дотеперішньої політики, віссю якої була окупація Рурської території. Захитана економічна рівновага Франції є найкращим доказом, що сподівання Поанкаре були невиправдані. Німеччина не заплатила обіцяних відшкодувань, а Франція не має змоги її присилувати. Одначе дотеперішня політика Поанкаре йшла по лінії загально-французької опінії, себто більшости, яка вірила разом з ним, що єдиним засобом удержання Версайського договору у своїй правосильности є активний військовий наступ на німецьку територію. Поанкаре помилявся разом з цією національною більшістю. За це одержав ніні у формі спізненої пригадки заяву недовіря.

Та з другого боку: нинішня політика Поанкаре йде вже в иншім напрямку від дотеперішньої. Французький уряд разом зі загалом народу прийшов до висновку, що він помилявся у своїй тактиці. І тому хотів би ці помилки направити. Його взаємини з англійським урядом і зусилля, щоби найти спільну мову з політикою Англії піддержують у Франції бадьорі надії на кращі перспективи. Зміцнений союз з Англією нагадав би добрі часи перемоги. І Поанкаре знову має запевнені симпатії більшости, виявляючи добру волю в новім напрямку. Саме тому він складе ще раз кабінет; він, а не хто инший. Парляментське недовіря зміниться зміцненим довірям. До нового кабінету можна буде прийняти тільки тих міністрів з попереднього кабінету, які стоять не-

Наддніпрянська Україна.

Петровський про переговори з Румунією.

Голова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад. Петровський, заявив на вічу, посвяченому рядянсько-румунським переговорам у Відні, що нема ніяких надій на корисний для обох сторін вислід тих переговорів. Заняте Румунами становище в бесарабській справі цілком виключає всяку можливість згоди. Характеризуючи міжнароднє становище Румунії та її закордонну політику Петровський зазначив, що приналежність Румунії до Малої Антанти дуже утруднює досягнення згоди між Югославією і Чехо-Словаччиною з одного боку та Союзом Радянських Республик з другого боку. На питання, яка буде політика радянської влади до Румунії на випадок невдачі віденських переговорів, Петровський відповів, що така невдача не змінить мирових замірів Радянського Союзу. Союз воювати не збірається. Рівнож не збірається радянська влада робити які-небудь уступки у бесарабській справі. Приключення Бесарабії до радянської території остане на завсіди одним з головних завдань радянської закордонної політики. Найбільше інтересована в даному випадку є Українська Радянська Республика. Ані український робітник ані український селянин ніколи не погодиться з тим, щоби його брати стогнали під румунською буржуазною залізною пятою. Українська радянська влада з цим дуже рахується і все має це на увазі.

Пр. 305/24. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 64 з дня 22. марта 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „С. Р. С. Р. і сучасне положення на Україні" в уступі від слів „Закінчуючи свій доклад" до кінця. 2) „З польських справ" в уступі між словами „нічого не має" і „Наглість внеску". 3) В рубриці „Новинки" з нотатки третої а) заголовок, б) уступ між словами „закінчив словами" і „і що він" містить в собі єство злочину з § 65a) з. к., узнав доконану в дни 21. марта 1924 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби ве рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 1,000.000 Мп. — Львів, дня 24. марта 1924. (Підпис нечиткий.)

похитно на становищі політики ощадности і боротьби з балястом бюрократії. Поанкаре вернеться не як побитий, а як переможець.

Ювилей ремісничої бурси.

З нагоди 25-ліття від основання „Руської Бурси ремісничої і промислової".

Товариство „Руська Бурса реміснича і промислова" у Львові обходить цеї неділі (30. березня 1924 р.) 25-ліття свого істнування. По суті, 25 літ від хвилі основання цього вельми корисного й заслуженого для витворення нашого „третього стану" товариства минуло 26. грудня 1923 р. Якраз 25 тому назад, дня 26. грудня 1898 р., „в память 50-літніх роковин народнього відродження Русинів в Галичині" (малося на увазі р. 1848) відбулися перші загальні збори товариства під проводом проф. Юліяна Романчука. Годиться згадати, що основникамй „Руської Бурси ремісничої і промислової" були проф. Ол. Романчук, Василь Нагірний, д-р Дамян Савчак, д-р Кость Левицький, о. Мартин Пакіж, д-р Лев Павенцький, Андрій Андрейчин і Дмитро Ковальський. Багато основників цього товариства вже не в живих.

Новоосноване товариство поставило собі метою виховувати і образувати українську молодь на фахових рукодільників і промисловців, опікуватися молодю, що посвячується ремісництву й промислові, допомогати талановитим учням і помічникам до фахового образування в краєвих та заграничних варстатах, в промислових і наукових заведеннях, одним словом співділати з метою двигнути український ремісничий і промисловий стан. До осягнення цеї важливої мети товариство постановило користуватися такими засобами: удержувати бурси, організувати й спомагати огнища для терміноторів і молодих помічників, удїлювати стипендії на дальше образування, на подорожі й наукові курси, вивіновувати укінчених питомців товариства готовими варстатами, машинами, взагалі знаряддям, потрібним до самостійного ведення ремесла і промислу, устроювати зразкові варстати, удержувати фахових учителів й інструкторів, видавати періодичні і неперіодичні твори з обсягу ремесла і промислу, скликати зїзди і наради українських ремісників і промисловців і т. ин. Як бачимо, програма дуже широка, та не багато з неї прийшлося здійснити нашому товариству на протязі 25 літ через наші злидні і таки байдужности громадянства. Сьогодні ми горді на жертвенність нашого громадянства, та хто знає, чи перед 25 літами та жертвенність не була далеко більша, коли на самих початках на „Руську Бурсу ремісничу і промислову" зложено 1500 злр., а сам Краків з одного дня збірку прислав 150 злр.

Заінтересування ремісничою бурсою було справді велике і здавалося, що намічена програма буде в цілости здійснена. На жаль, згодом заінтересування почало слабнути, журба за долю ремісничої бурси впала на кількох людей, які несли її з повним пожертвуванням всіх своїх сил. Особлнво два діячі, два філяри „Руської Бурси ремісничої і промислової" заслужили собі на вдячну память і загальне признання. Це пок. Василь Нагірний, директор „Нар. Торговлі", творець „Зорі" і ремісничої бурси, що з малою перервою до самої смерти виконував обовязки голови,—і загально відомий серед львівського громадянства старенький майор Іван Бачинський, ем. касієр „Дністра", що ще й сьогодня є центральним нервом і двигачем „Руської Бурси ремісничої і промислової". Після смерти вельми заслуженого В. Нагрного головою товариства став (20. лютого 1921 р.) о. Евзебій Бачинський, який успішно проводить товариством до нинішнього дня.

На протязі 25 літ товариства в значній мірі осягнуло свою мету, удержуючи у Львові ремісничу бурсу, з якої вийшло багато наших ремісників, розсіяних по цілому краю, а навіть за границею. Кожного року товариство удержувало пересічно 25 питомців. Зваживши, що кожний з них, присвячуючись науці ремесла, перебув в бурсі 3—4 роки, будемо мати понад півтора сотки самостійних українських ремісників. Крім того в часі війни, завдяки заходам п. майора Ів. Бачинського, вислано через віденський „Lehrlingsheim" біля 400 хлопців на науку на захід.

В тім часі товариство навіть прийшло до деякого майна. Добродієм товариства через увесь час був невіджалуваної памяти — світової слави оперовий співак пок. Олександер Мишуґа, який, глибоко відчуваючи конечність рідного свідомого, інтелїгентного й образованого ремісництва-міщанства, рік-річно спомагав „Руську Бурсу ремісничу і промислову", не забуваючи про це товариство і в своїм завіщанні. Засобами пок. Олександра Мишуґи товариство вкінці дійшло до власної домівки (при вул. Подлєвского ч. 3). Є це невеличкий партеровий дімок з чотирьох кімнат і кухні. Другим незабутнім добродієм товариства є пок. о. Іван Залуцький, парох Теребовлі, який в своїм завіщанні записав ремісничій бурсі біля 90 моргів поля. Та товариство з ріжних, від нього незалежних причин поки-що не може користуватися й ужиткувати всього пог

Одначе ці засоби поодиноких добродіїв є рішучо за малі — у відношенні до великих завдань товариства. В нашій суспільности вже устійнилася думка, що в нинішних часах тільки самостійний, від непокликаних чинників незалежний ремісник, купець, промисловець переважає і навіть суспільно більше цінується від всіх урядовців, прикованих до бюрократичного воза, а всеж таки громадянство не піддержує як слід институції, яка витворює цей незалежний елемент, цей „третій стан", говорячи старим терміном. „Руська Бурса ремісничa і промислова" при всіх своїх зусиллях може вдержати тільки 25 питомців, хоч з початком шкільного року зголосилося було до неї понад 100. Через недостачу фондів, або иншими словами: через нашу байдужність в цій преважній справі біля 80 охочих вчитися ремесла хлопців, мусіло відійти з нічим, мусіло піти на бистрі хвилі беззахистного пролєтаріяту, неквалїфікованого, а тим самим і майже безголосого робітництва.

Не від річи буде підкреслити, що коли в р. 1898 засновувано „Руську Бурсу ремісничо-промислову", то не було ще на нашій території ні одного анальогічного польського товариства. А як різко змінилися відносини в тому напрямі на протязі 25 літ. Сьогодня у Львові маємо аж чотири польські ремісничі бурси, в яких виховується 10 разів стільки ремісничої молоді, що в нас. Крім того в кожнім провінціональнім місті істнує польська реміснича бурса. Цілі фаланги польського, шовіністичним фанатизмом перепоєного ремісниц-

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Німеччина проти військової контролі.

Берлінський кореспондент „Нае Фрає Прессе" повідомляє, що німецький уряд правдоподібно прийме ввічливо ноту про військову контролю, але дасть на неї неприхильну відповідь. Нота, як відомо, домагається, щоби Німеччина допустила антантську контрольну комісію для провірення німецьких зброєнь. Німецький уряд стоїть на становищі, що він не обовязаний допускати нової контрольної комісії Антанти, якої не передбачив версайський договір. Крім цього, після всіх насильств, які пережив німецький народ, та в тому пригнобленню, яке він переживає тепер, його настрій такий, що виконування комісією контрольних функцій може причинитися до неприємних випадків та виступів. У своїй відповіди до Антанти німецький народ висуне домагання, щоби справу військової контролі передати Союзові Народів.

Побіда Мекдонельда.

В англійській палаті послів накинулися були консерватисти дуже енергічно на уряд Мекдонельда за те, що він припинив будову укріплень в Сінгапурі. Устами посла Роберта Горна консерватисти піднесли протест проти цього розпорядку уряду. Над справою розвинулася горяча та довга дискусія. По дискусії голосування дало 287 голосів за розпорядком Мекдонельда а лише 211 впало проти нього. Таким чином уряд Мекдонельда відніс у цій справі повну побіду.

Канада визнала СРСР.

Канадійський премієр Кінг прислав до дипломатичного заступника СРСР в Берліні телєграму, в якій повідомляє, що канадійський уряд рішив в інтересах обох держав визнати де юре Союз Радянських Соціялістичних Республик".

Югославянська кріза.

„Нае Фрає Прессе" доносить, що провідник демократичної партії Давідович відбув авдієнцію у короля, якому вручив меморіял від всіх опозиційних партій з домаганням, щоби місію утворення нового кабінету доручено кому иншому а не Пасічові. Коли кабінет буде далі творити Пасіч, то опозиція витягне з цього далеко йдучі консеквенції. По останнім відомостям Пасіч зрезигнував з дорученої йому королем місії утворення нового кабінету.

Радянський посол у італійського короля.

З Риму доносять, що представник СРСР. Юренєв вручив італійському королеві свої акредитуючі листи. При цій нагоді вивязалася між послом і королем розмова, в якій король висказав побажання, щоби відносини між обома державами приняли як найприязнійші форми.

Грецька република і король.

Мимо цього, що в Греції проголошено републику, король Юрій заявив букарештенському кореспондентові „Чікаго Трібюн", що не буде абдикувати тому, бо переконаний, що подавляюча більшість грецького народу бажає монархії. Король має намір повернути до Греції, бо є в нього надія, що скоро сам народ його покличе.

Боротьба з комуністами в Еспанії.

„Матен" доносить з Мадриду, що заворушення комуністів у Барселоні урядом крівавo ліквідовані. В часі боротьби убито 10 осіб. Завирушення повстали як протест проти покликання 2-ох річників для доповнення війська в Марокку.

Візита Фоша у Мусоліні.

Французький маршал Фош зложив візиту Мусоліньому. Товаришив йому французький амбасадор у Римі. Преса додумується, що візита Фоша в Римі принесе напевно вияснення того, наскільки політика італійського уряду годиться з політикою уряду Мекдонельда. Отже мимо офіційних французських комунікатів про приватний характер подорожі Фоша по Італії, Фош все таки робить велику політику.

тва рік-річно виходять в тих бурс і заливають галицькі міста, навіть села. Чи треба казувати на всю вагу і небезпеку цього явища?

Цеї неділі (30. ц. м.) відбуваються в тов. „Зоря" при вул. Вірменській (год. 11. перед пол.) загальні збори „Руської Бурси ремісничої і промислової". Зібрані на них громадяне і сподвижники нашого „третього стану" кинуть оком на пройдений на протязі 25 літ шлях, підведуть підсумки праці і намітять плян роботи на будуче. А що піднесе цьому заслуженому товариству українське громадянство? Не хочемо накопичувати безпічі покликів, та чи не годиться, щоби в ювилейному році перш усього всі члени вирівнали залеглі вкладки, щоби наші громадяне тисячними лавами вступили в члени товариства і щоби багатші громадяне, особливо міщане, купці і промисловці, та громадські інституції піднесли товариству більший дар на розбудову бурси і на здійснення великих завдань товариства.

Від зрозуміння ваги і значіння цього товариства залежне є й зрозуміння нашого сучасного положення і творення трівких основ яснійшої і світлійшої будуччини.

Оперовий Рабок

ВІДБУДЕТЬСЯ

при співучасти найкращих наших співочих сил м. Львова

в неділю 6. квітня 1924 у великій салі „Народного Дому" о 12 годині в полудне.

Білети купувати можна від понеділка 31. березня ц. р. у помешканню Кооперативи „Український Театр", Руська 18, I. пов. 1626 1—1

НОВИНКИ.

— **З Наукового Товариства ім. Шевченка.** Наукові засідання: І. Спільне засідання всіх секцій відбудеться дня 30. III. ц. р. в неділю о год. 11-тій перед полудням в канцелярії Н. Т. ім. Ш. (ул. Чарнецкого, 26) з порядком: Ювилей 350-ліття друкарства на Україні (1574—1924) й участь Н. Т. ім. Ш. у святі. II. Тогож дня о год. 10-ій перед пол. відбудеться в Бібліотеці Н. Тов. ім. Ш. (ул. Чарнецкого ч. 24) засідання Комісії для історії штуки з порядком: 1) Нове уконституування, 2) Справа видання ілюстрацій Бальмена і Башилова до Кобзаря Шевченка, 3) Справа надгробного каміня Ів. Федоровича, першого друкаря України.

— **Знову бомба!!** Геніяльна у вишукуванню крівавих сензацій „Газета поранна" повідомляє під величезним наголовком „Динамітовий замах на коломийську поліцію" про нову бомбову історію. Але показується, що й „власні кореспонденти" тої газети — мабуть під впливом весни — геть утратили фантазію. Бо ось читаємо, що 1) бомбу вкинено до будинку поліції, 2) бомба не експльодувала, 3) коли би експльодувала, то була би зруйнувала цілий будинок і розірвала кілька десяткій поліціянтів, 4) атентатчиками є „без сумніву" українські комуністи, 5) поліція ось-ось зловить винуватців... Все воно таке старе, що аж банальне й нудне і винахідчики не експльодуючих бомб рішуче повинні перевести ревізію свого новинкарського репертуару. Коли би не те, що обличя „Газети поранної" є ясне й усім давно відоме, можна би гадати, що цим разом вона грубо кепкує собі з поліції, бо ось вістка про „динамітовий замах" кінчається таким краснорічивим зворотом: „Поліція, яка спершу з невідомих причин (невже „Газета Поранна" їх не знає?! — Пр. Ред.) окутала той замах тайною, тепер просить (як чемно! — Пр. Ред.) усі особи, які в критичний час (тиждень тому!) переходили Алеєю Свободи (в Коломиї) подати їй хочби найменші подробиці, які могли би навести на слід справників атентату"... Коли додати, що про той „атентат", який доконано „ручною ґранатою і динамітовим ладунком (?!!) вагою півтори кільограма", і про плаксивий апель поліції повідомляє одна лише „Газета Поранна", то мусимо признати її редакторам, що вони першорядні — гумористи.

— **Снасування 11 повітових судів у Східній Галичині.** Підчас дискусії над бюджетом міністерства судівництва міністр Виґановскі (той самий, що „вславився" своєю ясновидною відповіддю на

інтерпеляцію в справі смерти бл. п. О. Бесарабової) подав до відома, що крім скасованих вже повітових судів у Войнилові, Луці і Старій Соли, буде скасованих ще 11 повітових судів у Східній Галичині, а саме: в Тисьмениці, Печеніжині, Яблонові, Гвіздці, Заболотові, Прухникові, Радимні, Кравівці, Висьвічику, Вслощівцях і Нижанківцях. Міністр зазначив одночасно, що остаточне рішення в оцій справі ще не прийнято.

— **Черговий донос.** Орган, що на першій сторінці пишається підписами двох недавніх міністрів, з успіхом дальше спеціялізується у калюмніяторстві і доносництві. І так у ч. 87. „Слова Польского" (з 29. березня ц. р.) в дописі з Коломиї п. н. „Особлива педагогія" знову денунціює українську гімназію, як „сідліско агітації саботажової", і з окрема одного вчителя та кількох учеників за „зневажене годла паньствового". — Звичайним методом цієї хенської газети доносчики отверто закликають „владзе" до репресій, а свій ганебний заклик зміцнюють привичним аргументом, що, мовляв, „польські батьки енергічно домагаються, щоби покласти край затроюванню молодих душ"...

— **З Красного до Львова via Нью-Йорк і Москва!** Таким шляхом мандрував в 1924 р. лист, адресований читко і наданий на польській державній почті за розписком! Єй Богу: порученій лист, наданий дня 1. лютого ц. р. в Краснім коло Львова і адресований до д-ра І. Саламахи „ул. Руська ч. 3 у Львові", завдяки феноменальній грамотности польських очтових функціонарів помандрував до Америки, де дня 25. II. ц. р. відвідав Новий Йорк; відтіль поїхав собі до Москви, де щасливо прибув 17. III. ц. р., а затуживши за рідним краєм — дорогою через Варшаву дістався 25. III. до рук адресата!... Хто не вірить, хай зголоситься до нас, а ми покажемо йому коверту з відповідними стампілями, як цікавий документ на ідилічні відносини у польському державному комунікаційному апараті. Про те, чи відносних функціонарів наділено вже високими орденами, нам ще не відомо.

— **Гарний теольог!** Купець Ян Зайончковскі і слухач рим.-кат. теольогії Витовт Вавжощак, замешкалий при вул. Личаківській 106, донесли поліції, що на площі Унії Берестейської напало на них 6 бандитів. Один з них побив Вавжащака. Зайончковскі і Вавжошак були в підпитім стані і не могли подати близших інформацій щодо осіб, котрі їх побили. Тимчасом заряджено поліційні доходження, які виказали, що той випадок не мав характеру рабункового нападу, а просто вийшлись два товариства, які в підпитому стані нечайно вирівнали давні непорозуміння палками.

— **З театру.** В суботу 29. ц. м. виставить театр перший раз в сьому сезоні „Тартюфа" з п. Борисоглібською, Гоніщинською, Орлян, Стадниковою, Бенцаком, Крушельницьким (в ролі Оргона), Л. Остоєю, Стадником і др. в головних ролях. — В неділю пополуд. „Барон Кіммель", вечером з п. Левинською „Добродійна Сузанна", яка швидко уступить місце новій опереті „Пімста лилика" (Fledermaus).

— **Кружок УПТ. ім. Б. Грінченка** на Городецькому передмістю у Львові перевів 23. березня 1924 р. надзвичайні загальні збори, на яких м. и. перевибрано Виділ. Новий Виділ виглядає так: Голова: о. проф. Шпитковський Станислав, І. заст. г.: інж. Бартош Волод., II. з. г. Стоцький Михайло, справник: Кузьмів Яросл. (уч.), господар: Стоцький Михайло, заст. господ. Колісник, залізн., бібліотекар: Якимчук Ігнат, почтовик, скарбник: радн. Костишин Антін, другий скарб.: Шумський Михайло залізн.; члени Старш.: Скрентович Марія, Скалопький, з уряду: обі управи і по 1 уч. особі із кождої школи. Контрольна комісія: Гучко Андрій, Харкевич, Чепіль Степан усі зал. ур.

— **Фонд „Учітеся, брати мої!"** Курatорія фонду „Учітеся, брати мої!", на своїм черговому засіданні дня 27-го ц. м. уложила програму найблизчих видань фонду. Тепер друкується 2-гий том „Історії Української Держави" проф. Ом. Терлецького, якого появи нетерпеливо очікують ті, що прочитали перший том цієї непересічної праці. Крім цього рішено віддати негайно до друку „Основи бібліотекознання" Ст. Сіропольа, гарний і дуже займаюче написаний підручник для бібліотекарів, якого недостача у нас так дуже дається відчувати саме тепер, коли після воєнного лихоліття у нас по селах і місточках починають відновлюватись читальні й їх бібліотеки. Опісля призначено до друку 2-гий том „Історії Українського Мистецтва" М. Голубця і Ом. Калитовського „Основи загальної географії". Також замовлено багато гарних праць у наших найліпших вчених-популяризаторів, та їх видання залежатиме вже від того, як напливатимуть жертви з нагоди святкування роковин Т. Шевченка, якого животворним памятником і мають бути видання фонду „Учітеся". До тепер переслано для фонду „Учітеся" отсі жертви із сьогорічних Шевченківських обходів: Жіноча гімназія в Перемишлі 200 мік., Львівський Боян 113 і пів міл. Комітет збігців в Ужгороді 64 і пів міл., Чит. „Просвіти" в Чесанові 50 міл., Українська гімназія в Рогатині 28 міл., філія „Просвіти" в Здолбунові 25 міл. Маємо надію, що й инші місцевости не відмовляться прислати належні жертви та причиняться гідно до здвигнення вевичного памятника нашому народньому Пророкові.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Статут для Сх. Галичини.

„Хвіля" звідомляє з Варшави: По урядовим звідомленням премієр Грабскі задумує при міністерстві внутр. справ створити для нац. меншостей постійний орган, котрого тіло становитиме (існуючий досі, хоч неофіціяльний) т. зв. Комітет знавців для справ нац. меншостей. В склад його входять м. и. проф. сен. Кашніца, Старчевскі і д-р Лєвенгерц. Грабскі порозумівався з д-р Л. в справі внесення проєкту реорганізуючого адміністрацію на окраїнах. Лєвенгерц буде мабуть управителем нового органу. В звязи з цим робиться актуальним автономічний статут для Сх Галичини. В справі статуту конферували соц. пос. Морачевскі і Гавзнер із премієром.

Сов.-рум. переговори.

Дня 28. III. відбулося під проводом амб. Крестенського перше засідання совітсько-румунської конференції. Шефи обох делеґацій головуватимуть по черзі. На першому місці порядку є територіяльні справи, на другому фінансові й екон., на третьому правничі і політичні. До 1. уст. зложили шефи обох делеґацій заяви. Слідуюче засідання завтра 5. год. попол.

Поліцію за биття горожан будеться карати.

Мін. вн. сп. Солтан перед уступленням підписав рескрипт до воєводів і поліц. властей, в котрім зазначує, що дійшли до його відома нові факти побиття цив. горожан органами панст. поліції проти рішучих заряджень щодо цього. Винуватих видалиться зі служби, справи передаватиметься прокураторії, потягатиметься і вищі поліц. органи, покликані до надзору.

Новий югославянський кабінет.

Новий югославянський кабінет творять: Пасіч премієр, Нінчіч загр. справи, Серкіш вн. Ген. Песіч задержує теку мін. війни. Правительство опиратиметься на давних сторонництвах більшости, скріпленої 15 гол. демократів-диседентів.

Альбанія републикою.

„Н. ф. Пр." з Атен: Альбанський парлямент прокляму вав републику. За републикою голосували всі партії. Утворено буде мабуть тимч. Раду з 4 членів.

Землетрус в Італії.

З Неаполя звідомляють, що землетрус навістив околиці міст Бенвенуто, Авеліно, Полібано, Салєрно й околиці Помпеї. Населення втекло з домів. В Полібано згинуло 12 чоловік, у Салєрно завалилася палата.

Мекдоиельд про безпеку Франції.

В палаті громад на запит Асквіта в справі безпеки Франції Мекдонельд заявив, що до цього потрібна організація така, як Союз Народів.

— **З Товариства Кандидатів Адвокатури у Львові.** На Загальних зборах Т-ва, відбутих 16. III. с. р. вибрано головою Т-ва д-ра Гевандтера, а заступ. голови д-ра Йосифа Левицького

— **На Кооперативу Український Театр** зложила „Народ. Гостинниця" 50 міл.

— **До сього числа нашого часопису залучаємо чеки УПТ.** — і прохаємо тими чеками присилати лише членські вкладки і жертви на „Рідну Школу" — а передплату слати чеками часопису або переказами, щоби не було непорозуміння.

1628 1—1

З судової салі.

З царства п. Райнлендера.

Нагінка львівської поліції на громадянське життя Українців степенується з дня на день. Почалося від заборон улаштовувати прилюдні віча. З черги взялася поліція за розвязування також довірочних зборів — а тепер, щоби стероризувати ініціяторів найневиннійших сходин у чисто культурних, бо шкільних справах, переслідується скликуючих збори судовими доходженням на основі поліційних доносів. І так останніми часами вплинули до львівського суду аж чотири поліційні доноси проти член в президії Народньої Організації Українців м. Львова пп. інсп. Івана Ліщинського і д-ра Степана Біляка, та проти провідника одної довірочної наради п. Йосифа Доманика за переступство § 13, закона про збори, якого нони допустилися тим, що мнимо не знали особисто усіх присутніх на салі учасників довірочної наради, а надто проти п. інсп. Ліщинського за переступство з § 312 карн. зак., якого допустився мнимою обидою надкомісаря поліції Вагнера в часі його урядування, кидаючи оклик: „це надужиття!" Еп'льогом цих поліційних доносів і карних розправ була судова розправа проти трьох названих громадян перед повіт. Судом С. III. у Львові, яку 22. ц. м. перевів суддя д-р Ясінські. Доказовими свідками були три поліційні комісарі: Вагнер, Фалькевич і Лабяк. Цей останній ізза засуспендування його за „сальонові" методи над політичнями вязнями до розправи не явився. За те двократні зізнання надком. Вагнера, зложені в некористь п. інсп. Ліщинського і д-ра Біляка, були так „детайлічні", що навіть суддя дивувався, як можна мати таку точну „льокальну" пямять. По річевій промові оборонця адв. д-ра Ол. Марітчака, суддя проголосив присуд, яким засудив п. інсп. І. Ліщинського за переступство з § 13. з. про збори і обиду урядника в урядуванню на 5 днів арешту із заміною на гривну 15. золот. п., д-ра Ст. Біляка за переступство з § 13, зак. про збори на гривну 4 золот. п., евент. 12 годин арешту, а п. Й. Доманика увільнив від вини і кари, бо той як предсідник довірочних зборів не був обовязаний особисто знати всіх учасників. От спосіб — в який теперішня влада „пособляє" культурним змаганням українського громадянства.

Відозви й комунікати.

В справі вислуженими австр. старшин і військових функціонарів.

Нам пишуть:

Бувшим старшинам і підстаршинам австр. арм і та жандармерії до відома.

На численні запити з краю отсею дорогою подаємо важнійші дані з діяльности підписаного комітету. Після пересилки відомого меморіялу з нашими домаганнями всім соймовим клюбам, які — по нашій думці — могли би прихильно підперти нашу справу, появився в другій половині січня ц. р. закон про емеритальне заосмотрення державних функціонарів і професіональних військових. Як у всіх справах, що торкаються нас, так і в цім законі, все прикроєно так, щоби нам нічого не дати. І так арт. 108 згаданого закона каже:

„Професійним військовим б. займанних держав, наскільки вони є польськими горожанами згідно з арт. 2. закона з дня 20. січня 1921 про горожанство польської держави, як також наскільки вони признані згідно з арт. 3. цього закона за горожан польської держави, яких прохань внесених перед кінцем 1919 р. про приняття до польського війська не узгляднено і яким дотепер не признано емеритального заосмотрення в б. займанній державі, як також в польській державі, а посідаючим що найменше 25 літ фактичної військової служби, обчисленої на основі календарного часу, прислугує емеритальне заосмотрення у висоті, вказаній в арт. 82. цього закона, це є 75 проц. на основі першого ступня даної гру и, яких определення вичишиться на основі розпорядку ради міністрів.

„Наскільки професійні військові б. займанних держав не посідають 25 літ служби, одначе що найменше 15 літ фактичної військової служби, обчисленої на основі календарного часу, як що прохання внесеного перед кінцем 1919 р. про приняття до польського війська не узгляднено, а є неспосібні до зарібкування і не мають маєтку — одноразова відправа у висоті 50 проц. відправи, беручи за підставу висоту однорічної емеритури самітного на основі посіданого фактичного ступня при вартости множної, обовязуючої в дні, коли цей закон входить в життя, за кождий слідуючий покінчений рік фактичної служби військової дочислюється 10 проц. згаданої відправи".

З цього бачимо, що для одержання емеритури є вимагане, щоби перед кінцем р. 1919 було внесене прохання про приняття до польського війська, а якщо це не наступило, закон обмиває руки і каже в арт. 8., що лише президент республики на підставі рішення ради міністрів, вине сеного на внесення властивої начальної власти, а за згодою міністра скарбу, може у випадках, заслугуючих на особливе узгляднення і необнятих цим законом, узгляднити при вимірі емеритальних заосмотрень законно незачислимі літа служби, признавати заосмотрення емеритальне, підвисшати вимір законно припадаючого емеритального заосмотрення державним функціонарям і професійним військовим та особам, що остали по них.

З огляду на цей стан справи підписаний Комітет не перестає доходити права для цих, яких заступає. Він навязав зносини з поодинокими представниками соймових клюбів, шукає правної поради у наших адвокатів, а о скідьки не буде у виконавчих розпорядках, які мають увійти до згаданого закону, нам прихильного полагодження, Комітет виступить на чисто правну дорогу в адміністраційнім трибуналі. Для близчого відома про закон про емеритальне заосмотрення відсилаємо інтересованих до Денника законів Річипосполитої польської ч. 6. з дня 19. січня 1924, який можна дістати до перегляду в кождій польській установі в повіті.

Від Комітету для охорони прав бувших старшин і підстаршин австр. армії та жандармерії.

Инші українські часописи просимо передрукувати це оповіщення.

Курс грошей.

Львів, дня 28. березня 1924.

Нині тенденція незмінена. Оборот оживлений.

Доляр ам.	9,250.000—9,275.000
Доляр канад.	8,700.000—8,850.000
Чеські корони	260.000—265.000
Леї	45.000—45.580
Фунти штерл.	40,000.000—41,000.000
Франц. франкі	425.000—435.000
Франк шв.	1,600.000—1,650.000
Марки нім. стар. ем. тис.	000.000—000.000
Франк бельг.	389.000—000.000
Гульдени голянд.	3,400.000—0,000.000
Ліри італ.	395.000—000.000

Золото

20 кор.	40,500.000—41,500.000
20 франк.	38,000.000—38,500.000
10 рубл.	53,000.000—53,500.000
20 марок нім.	45,000.000—45,500.000

Срібло

Кор. австр.	700.000—720,000
5 кор.	3,500.000—3,600.000
фльорени	1,750.000—1,800.000
рублі	2,700.000—2,800.000
копійки (за рубля)	1,300.000—1,400.000

Варшава 28. III. Доляри Зед. Держави 9,350, 9,300, 9,350, 9,250, фр. франц. 505, 000, фр. зл. 1.800.

Чеки: Бельгія 405½, 402½, 404½, 400½, 000, 000, 000; Букарешт 49,250; Голяндія 3,460 3,438, Льондон 40,300, 39.990, 40,190, 39.750, Новий Йорк як готівка; Париж 515.150, 512.350, Прага 273.200, 265.500; Швайцарія 1,620.000, 1610.000, 1618.000, Відень 132,10, 130,65, 132, 130; Італія 407.000, 404, бони зол. 1350—1400; 8 прц. поз, 15 м., Мілионівка 1,100.000, поз. дол. 0,000, Франки зол. 1.800.

Ціріх 28. березня 1924. Голяндія 213½, Новий-Йорк 577½, Льондон 24.87. Париж 31,17, Медіолян 25.09, Прага 16.87½, Будапешт 0,0084 Букарешт 3,05. Бельград 7.10, Софія 4.15, Відень 0 0081 1/2.

Збіжева біржа.

Львів, 28. березня 1924.

Рух на біржі слабий. Загальний оборот около 80 тон. Трансакції в ячменю й вівсі. Пошукувана добірна пшениця і бараболя до їди та промислова при мінімальній подачі. Тенденція вдержана. Настрій слабий.

Пшениця краєва 73/74 з 1923 р. 36,000.000—39,000.000*, Пшен. кр. селянська 34,000.000—36.000.000, жито галицьке 68/69 з 1923 року 23.000.000—24,500.000*, жито галицьке 65/66 19,500.000—20,500.000, ячмінь гал. бров. 21.000.000—23,000.000* ячмінь гал. для перемелення 17,500.000—18,500.000. овес гал. 71/73 з 1923. року 20,500.000—22,500.000, отруби житні провінціональні 10,000.000.

Ціни розуміється в польських марках за 100 кг. без споживного податку. місце стація заладування.*) Ціни оціночні без трансакцій.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. — Львів вул. Шашкевича 5.

В суботу 29. ц. м. перший раз в сьому сезоні: „ТАРТЮФ".

В неділю 30. ц. м. попол. год. 3-та „БАРОН КІММЕЛЬ".

Вечером год. 7·30 з панею І. Левинською „ДОБРОДІЙНА СУЗАННА".

Білети раньше до набуття в „Союзнім Базарі" вул. Руська ч. 20. в день вистави в неділі і свята від год. 10—12. і 2—8. при касі театру.

Музичне Тов-о ім. Лисенка. В неділю 30. березня год. 12. в пол. попис селевів В. Муз. Інституту. В програмі сольо-співи, інструментальні ансамблі і орхестральні продукції. Програмки при вступі.

Вівторок дня 1. квітня перший камеральний вечір членів тов-а ім. Лисенка під орудою Г. Шлапаківної. В програмі квартети: Моцарта XIX. (g-dur). Бетовена. Op. 18, ч. 4. (c-moll) і Schuberta d-moll Початок о год. 8 і пів вечером. Подробиці на афішах.

Недільні Товарисьні Сходини членів Тов-а „Союз Українок" і „Української Бесіди" у Львові і ними впроваджених гостей відбудуться як що неділі і сеї неділі 30. III. 24. вечером від 6 год. в домівці „Бесіди" при вул. Рутовського 22. („Народний Дім") при музичних продукціях та добірним буфаті в власнім запалі. 1648 1—1

Дрібні оголошення.

АРХІТЕКТА-ІНЖИНІРА, що перебрав би в свій заряд будову нової мурованої церкви в Підбірцях, пошукується. Зголошення до Комітету будови нової церкви в Підбірцях (коло Львова) п. Винники. 1633 2—2

НЕПРИНЯТИЙ до служби повітовий суддя докладно обзнакомлений зі спадковими і табулярними справами прийме місце у нотаря зараз. Відомість А. Лепкий, Кути п. Кути. 1628 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Остап Копцюх

ОСЕЛИВСЯ **в БУСЬКУ**

і веде свою канцелярію в домі п. Домбровецького на Старім Місті коло рогачки близько суду, вхід по східках опісля помостом — в давнійшім поміщенню амбуляторії лікаря д-ра Гаммершміда. 1557 3—3

Лікарсько-дентистичне заведення

Д-ра Шимона Гаппапорта і Якова Масса

ЛЬВІВ, вул. Синстуська 17/II.

Безболісне пльомбування і виймання зубів. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. — Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. 1637 2—6

Лекції сольового співу

приготування і постановка опер і оперет

Олена Мойсеовичева

артистка опер: львівської, віденської, пражської і медіоляньскої.

Зголошення від 2—4 попол. Льва Сапіги 51/III. 1637 а) 2—6

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства Українська реміснича Бурса в Станиславові

відбудуться в неділю 6 квітня 1924, о год. 3. по обіді в комнатах Української Хати, вул. Сапіжинська.

Порядок Зборів:

1) Отворення Зборів, 2) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів, 3) Справоздання уступаючого Виділу, 4) Уділення абсолюторії, 5) Вибір нового Виділу, 6) Внески.

Станиславів, 22. марта 1924.

ЗА ВИДІЛ:

Д-р Володимир Янович в. в. голова.
1651 *Федь Жаровський в. р.* секретар.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Кооперативи „ОСНОВА", шкільні бідля чри вдов.-сирот. фонді станиславівської дієцезії — відбудуться дня 3. квітня 1924. о год. 4. згляднo 5 пополудни в канцелярії „Злуки", Голуховського ч. 20.

Повідомляється про се всіх ПТ. членів,
650 НАДЗІРНА РАДА. 1—1

Дякуємо

Всечеснійшим Отцям, що приняли вислані Ім „Проповіди на свята цілого року" о. Юрія Кміта та зволили вирівнати в цілости належитість за книжку.

Ласкаво проситься

Всіх тих, які в части або мимо приняття книжки ще перед двома місяцями доси цілком не заплатили за неї, як найскорше надіслали належну нам квоту і не наражували нас на непотрібні, тепер високі видатки на пересилки.

„ВІДБУДОВА" Спілка з обм. порукою
Львів, Словацького 14.

ПОЗІР! **Всі купці, котрі мають склепи по селах а усі, що мають охоту заложити собі склепи в селі нехай удаються з довірям до знаної і від літ істнуючої фірми**

МАВРИКІЯ КЛЯЙНА

КОЛОМИЯ, РИНОК ч. 30.

(у власнім домі) біля міської торгової галі, де одержати можна всякого рода **кольоніяльні товари, делікатеси, всякого рода овочеві напитки, воскові і церковні свічки,** та взагалі всілякі товари знаменитої якости і по так дешевих цінах, що зможуть по селах процавати сі товари по таких цінах, по яких продають купці в Коломиї, заробляючи на тім чуже добро. — Початкуючим радо служу радою і помічю. Кождий інтересований нехай в потребі удасться лишень до фірми

МАВРИКІЯ КЛЯЙН КОЛОМИЯ, РИНОК ч. 30.
1558 3—6

Тарас Бульба найкраща історична повість ГОГОЛЯ в новім виданню з образками в ціні 2.200.000 Мп. (з пересилкою 3 міліони). Також можна набути богато инших гарних повістей з нашої давнини на адресу:

Видавництво „ОКА"
в КОЛОМИЇ, вул. Євангелицька 7.
1631 а) 2—3

ВСІ ВЖЕ ПЕРЕКОНАЛИСЯ що мило з фабричною марюю „РИБКА" і „СОНЦЕ" вироблюване Т-вом Зединених Фабрикантів Мила Дзюбас, Фішель і С-ка в Ченстохові, істнуюча від 1878 р. **є найліпше і знане зі своєї чистоти і доброти**

Жадайте всюди! Жадайте всюди!
Виключне заступництво на Галичину
А. И. ЛЕВІНЬСКІ і Ска
Краків, вул. Старовиславя ч. 28.
1616 2—?

Видавництво „ОКА"
в КОЛОМИЇ, Євангелицька 7.

видало досі такі історичні повісти:

1) **Чорна рада** — Куліша,
2) **Тарас Бульба** — Гоголя,
3) **Запорожці в Сарагоссі** — Ординцева,
4) **На уходах** — Чайківського,
5) **За сестрою** — „
6) **Віддячився.**

Ціна одної книжки 2,200.000, з пересилкою три міліони.

Можна також набути богато инших книжок найдешевше і скоро.

На жадання висилається цінничок.
1631 3—3

На Великдень! Гагілки й народні пісні! Купуйте

Рухові забави й гри

з мельодіями й примівками ОКСАНИ СУХОВЕРСЬКОЇ

Руханковий підручник для всіх шкіл і захоронок як також для Пласту, Соколів та Січей дальше для всіх, що інтересуються фізичним вихованням дітей в національному дусі. Це заразом **збірка найкращих народних пісень** та **гагілок.** 1649

Продається у всіх книгарнях і в Т-ві „Сокіл-Батько" у Львові. — Основна ціна 2·20 теперішна 3,300.000 мп., порто 500.000 мп. Замовляти й готівку слати на адресу: **Осип Суховерський, Львів, Руська 8. II. п.** 1—1

Читайте що „Регулятор" депешує.

З нагоди надходячих сьвят закупив „РЕГУЛЯТОР" велику партію ріжнородного товару по небувалій ціні, тому нема і не буде в краю фірми, котраб могля з „РЕГУЛЯТОРОМ" конкурувати, бо „РЕГУЛЯТОР" не тільки що є жерелом дешевим, але дає товар добрий, а найважнійше, що кождому клієртови добирає до вподоби, доказом чого дістаємо тисячки писем з подякою і похвалами для нас.

„РЕГУЛЯТОР" висилає товар на замовлення сейчас без завдатку за післяплатою (платиться при відборі товару на почті). Порто і опакованнє оплачує купуючий. При замовленню понад 100 міл. опакованнє даром. Товар не до вподоби вимінює на инший, або гроші звертає.

Кооперативам, Спілкам, купцям і проч. клієнтам уділяє „РЕГУЛЯТОР" кредит.

Девіза „РЕГУЛЯТОРА" є: Великий оборот — малий зиск, доказом чого висилає „РЕГУЛЯТОР" денно сотки пачок до своїх клієнтів, отже порадно є поспішитися з замовленнями, щоби оказийне купно передсвяточне дістати на час.

Матеріяли одягові мужеські.

1) Сукно гладке сиваете, гранатове, чорне і зелене або в дрібненькі краточки за метр: $6^1/_2$, $7^1/_2$, 9 і $10^1/_2$ міл.
2) Англійський ясний по: 11, 17 і 25 міл.
3) „Демікамгарн" по: 18 і 22 міл.
4) Камгарн і сукно бельське в ріжних красках за метр: 32, 38, 42, 46 і 50 міл.
5) Крепа чорна по: 16, 20, 48 і 50 міл.
6) Струкс по: 5, 9 і 12 міл.
7) Аксаміт в пружки по: 8 і 9 міл.
8) Цайг подв. шир. ясний і темний по: 4, $5^1/_2$, $6^1/_2$ і 7 міл.

Матеріяли на пальта, футра, бунди.

9) „Гарде" чорне по: 9 і 13 міл.
10) „Бурка" сиваете, бронзове і зелене по: 7, 10, 12 і 18 міл.
11) „Дубле" (по лівій стороні в крати) по: 15, 22 і 35 міл.
12) „Велюр і гімаляя" по: 30, 35 і 42 міл.

Матеріяли жіночі.

13) „Мода" подв. шир. в ріжних красках по: $3^1/_4$, $6^1/_2$, 7 і 8 міл.
14) Шерстки гладкі, в цвіти і шовковими пасами по: $4^1/_2$, $6^1/_2$, і 8 міл.
15) Аксаміт гладкий 70 цент. шир. по: 14 17 міл.
16) Трикотина французька шовкова по: $14^1/_2$ міл., (на сукню треба $1^1/_2$ метра).
17) Маркізета швайц. подв. шир. по: $7^1/_2$ і 9 міл.
18) Сатини гладкі і в цвіти по: $4^1/_2$ і $5^1/_2$ міл.
19) Перкалі, кретони, муслїни по: $2^1/_2$, 3 і $3^1/_2$ міл.
20) Бархани і флянелі від 2—$3^1/_2$ міл.
21) Полотення на фартушки і блюзи в паси і крати по: $2^1/_4$, $2^1/_2$, і $3^1/_2$ міл.
22) Полотна білі і зефіри кольорові, красові і загран. по: $2^1/_2$, 3, $3^1/_4$ і 4 міл.
23) На простирала 165 цент. шир. по: $7^1/_2$ і $8^1/_2$ міл.
24) Полотно жовте по: $2^1/_4$ і 3 міл.
25) Димка на калісони по: $2^1/_2$ і 3 міл.
26) Димка чеська на пішви до подушок по: $4^1/_2$ і $5^1/_2$ міл., на перини по: $5^1/_2$ і $7^1/_2$ міл.
27) Всипи на подушки по: $2^1/_2$, 3, $3^1/_2$, і 4 міл.; на перини по: $5^1/_2$, 9 і 11 міл.
28) Капи на ліжка за пару: 28, 40 і 56 міл.
29) Сорочки робочі з зефіру по: 6, 8 і 9 міл.
30) Сорочки білі і зефірові денні з двома коверіками по: 10, 12, 14 і 17 міл.
31) Калісони білі і зефірові по: 7, 8 і 10 міл.
32) Хустинки до носа за туз. по: 8, 10, 12 міл.; батистові по: 24, 29 і 30 міл.
33) Коци гладкі і в десені по: 10, 15, 22 міл.
34) Убрання готові модні в ріжних красках по: 35, 48, 57, 65, 85, 120 і 180 міл.
35) Черевики мужеські з чеського жовтого юхту по: 25 і 27 міл.

По цінам оригінальним висилаємо з нашого складу хустки паркалеві, сатинові, кашмірові, шальонові, шовкові з френдзлями і без.

Паньчохи, скарпетки, черевики мужеські, жіночі і діточі, боксові, шеврові чорні, бронзові, антильопи і проч.

Адресувати: 1621 1—3

„РЕГУЛЯТОР" Львів, Ринок ч. 43.

„ДИНАМО" конц. Підприємство-Електротехнічне Технічно-торговельне бюро ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 16. Уряджує Електричні Централі: для міст, горалень фабрик, млинів, тартаків і т. п. з власними машинами. Інсталяція електричного світла, моторів і телефонів. — Спеціяльний електро-механічний відділ для направи всіляких машин і електричних апаратів. Роздільні таблиці. — СТАЛА ВИСТАВА МАШИН: Динамо-машини, електричні мотори, локомобілі, сильники ссучо-газові, бензинові, рольні агрегати. — Обробляркн до заліза, металів і дерева. Комплетні урядження для млинів, горалень, тартаків і промислових заведень. Ціни конкуренційні. Кошторисн і технічна порада. 1538 6—20

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ДО АМЕРИКИ.

Просимо наших пасажирів Реемігрантів о зголошенняся до нас устно або письменно по інформації в справі повороту до Америки.

ДО КАНАДИ.

Рільники і лісні робітники, що бажають виїхати до Канади без аффідавіту тепер або на весну повинні зараз звернутися до нас устно або письменно.

Всіх блищих інформацій уділяє БЕЗПЛАТНО

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ, Львів, вул. Городецька 54.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.